

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

KLASİK TÜRK EDEBİYATI MATERYALİ OLARAK İŞLEVSEL SÖZLÜKLER
VE FERRÎ DİVANI ÖRNEĞİ

Cihan İNER

Danışman
Prof. Dr.Mehmet KIRBIYIK

Konya 2020

ÖN SÖZ

Toplumlara millet vasfı kazandıran hususlardan biri, ortak kültür hafızasıdır. Dil ve edebiyat, söz konusu ortak kültür hafızasını oluşturan önemli unsurlardandır. Milleti meydana getiren her bir fert sevincinden ve kederinden bahsederken, bir şair veya yazar kazanılan savaşın verdiği coşkuyu anlatırken, bir fetihten söz ederken, şenlik havasında geçen bir bayram sabahını anlatırken, insanların bir manzara karşısındaki hislerine tercüman olurken dil ve edebiyattan faydalanır. Bu bakımdan dil ve edebiyat birikiminin gelecek kuşaklara aktarılması önem arz etmektedir. Türk kültür ve edebiyat tarihinde önemli bir yere sahip klasik Türk edebiyatı geleneği bünyesinde verilen eserlerin daha iyi anlaşılabilmesi için yapılan çalışmalardan biri de işlevsel sözlük ve bağlamlı dizin çalışmalarıdır. Bu çalışmayla işlevsel sözlük ve bağlamlı dizin çalışmalarının eğitim ve öğretim sürecinde bir materyal olarak değerlendirilmesi amaçlanarak 18. asır divan şairi Ferrî'nin Divan'ının işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini hazırlanmıştır.

Çalışma; giriş, üç bölüm, sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır. Girişte araştırmanın konusu, amacı, problem durumu ve öneminden bahsedilmiştir. Birinci bölüm olan kuramsal çerçeve bölümünde edebiyat ve eğitim, kelime hazinesi, sözlüklerin eğitim sürecinde kullanımı ve işlevsel sözlüklerin tarihî gelişimi konuları incelenmiş; TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) Projesi tanıtılmıştır. İşlevsel sözlüklerin bir materyal olarak klasik Türk edebiyatında sağlayabileceği faydalar ele alındıktan sonra Ferrî Mehmed Efendi'nin hayatı, edebî kişiliği ve eserlerine değinilmiştir. İkinci bölümde çalışmada takip edilen yöntemle ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, bulgular ve yorum bölümünde Ferrî Divanı'nın işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini verildikten sonra işlevsel sözlüklerin kullanılabileceği etkinlik önerileri sunulmuştur. Sonuç bölümünde ise çalışmayla ulaşılan sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

Çalışmamızın her bir basamağında bana tecrübe ve birikimiyle yol gösteren, insaniyetini ve iyi niyetini hep hissettiğim, çalışmaya başladığım ilk günden bugüne dek karşılaştığım her türlü müşkülü çözmede bana zaman ayıran, Ferrî Divanı'nın metnini yeniden gözden geçiren kıymetli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Mehmet KIRBIYIK'a kalbî teşekkürlerimi arz ederim. TEBDİZ Projesi'nin yürütücüsü Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a, çalışmamıza tavsiyeleriyle katkılar sağlayan Prof. Dr. Semra TUNÇ ve

Dr. Öğr. Üyesi Serdar DERMAN'a teşekkürlerimi takdim ederim. Ayrıca eğitim hayatımı Türk dili ve edebiyatı yönünde sürdürmeyi kararlaştırdığım ilk günden beri yanımda olan aileme, ümit verici telkinleriyle desteğini her daim gösteren eşime teşekkür ederim.

Cihan İNER
KONYA- 2020

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	İİ
İÇİNDEKİLER	İV
TEZ KABUL SAYFASI.....	VI
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU.....	VII
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	VIII
KISALTMALAR.....	IX
ŞEKİLLER.....	XII
ÖZET	XIII
ABSTRACT.....	XIV
GİRİŞ	1
Araştırmanın Konusu	1
Araştırmanın Amacı.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Önemi.....	1
1 KURAMSAL ÇERÇEVE.....	3
1.1 Edebiyat ve Eğitim.....	3
1.2 Kelime Hazinesi ve Önemi	4
1.3 Sözlüklerin Eğitim ve Öğretim Sürecinde Kullanımıyla İlgili Araştırmalar	5
1.4 Edebiyat Eğitiminde Kelime Öğretimi ve Sözlüklerin Yeri	6
1.5 Klasik Türk Edebiyatı Eğitimi	7
1.6 İşlevsel Sözlük ve Bağlamlı Dizin Hakkında	10
1.7 Klasik Türk Edebiyatı Materyali Olarak İşlevsel Sözlükler	13
1.8 Ferrî Mehmed Efendi Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri.....	18
1.8.1 18. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nde Genel Siyasî ve Edebî Manzara	18
1.8.2 Ferrî Mehmed Efendi’nin Hayatı.....	19
1.8.3 Ferrî Mehmed Efendi’nin Edebî Kişiliği	20
1.8.4 Ferrî Mehmed Efendi’nin Eserleri	22
2 YÖNTEM	24
2.1 Araştırmanın Modeli.....	24
2.2 Çalışma Materyali	24
2.3 Verilerin Toplanması	24
2.4 Verilerin Analizi	25
Sözlükle İlgili Açıklamalar	26
3 BULGULAR VE YORUM	27

3.1. FERRÎ DİVANI İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ VE BAĞLAMLI DİZİNİ	27
3.2 İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜN KULLANILABİLECEĞİ ETKİNLİK ÖNERİLERİ	1132
Etkinlik 1.....	1132
Etkinlik 2.....	1133
Etkinlik 3.....	1134
Etkinlik 4.....	1135
Etkinlik 5.....	1136
Etkinlik 6.....	1137
Etkinlik 7.....	1138
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	1141
KAYNAKÇA.....	1142
A-GENEL KAYNAKÇA	1142
B-SÖZLÜK BÖLÜMÜ KAYNAKÇASI.....	1146
ÖZGEÇMİŞ	1151

TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Klasik Türk Edebiyatı Materyali Olarak İşlevsel Sözlükler ve Ferrî Divanı Örneği başlıklı tez çalışmamın İç Kapak, Özetler, Ekler ve Ana Bölümlerden (Giriş, Alan Yazın, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler) oluşan toplam **1200** sayfalık kısmına ilişkin, 19/08/2020 tarihinde tez danışmanım tarafından **TURNİTİN** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **% 3** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez kabul sayfası hariç,
2. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç,
3. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç,
4. Önsöz hariç,
5. İçindekiler hariç,
6. Simgeler ve kısaltmalar hariç,
7. Kaynakça hariç
8. Özgeçmiş hariç,
9. Alıntılar dâhil,
10. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

19/08/2020
Cihan İNER

Prof. Dr. Mehmet KIRBIYIK

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynakça listesine eklendiğini beyan ederim.

19/08/2020
Cihan İNER

KISALTMALAR

ADŞS: Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü

Akt.: Aktaran

BK: Burhan-ı Katı

bk.: Bakınız

C: Cilt

DBİA: Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi

DİBKK: T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an-ı Kerim Meali

EİKS: Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler

E. T.: Erişim Tarihi

ETEM: Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı

FZ: Ferheng-i Ziya

G.: Gazel

GT: Google Translate

Haz.: Hazırlayan

K.: Kaside

KA: Kamusu'l-Alam

KO: Kamus-ı Osmanî

KT: Kamus-ı Türkî

KZ: Keşfü'z-Zünun

LO: Lehçe-i Osmanî

MBTS: Misalli Büyük Türkçe Sözlük

md.: Madde

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

OŞK: Osmanlı Şiiri Kılavuzu

OTAL: Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat

OTDTS: Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü

OTS: Osmanlı Türkçesi Sözlüğü

OYA: Osmanlı Yer Adları

ÖTS: Ötüken Türkçe Sözlük

Tah.: Tahmis

Tar.: Tarih

TB: Terkib-bend

TBAS: Tanıklarıyla Büyük Argo Sözlüğü

TDKADS: Türk Dil Kurumu Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü

TDKDS: Türk Dil Kurumu Derleme Sözlüğü

TDKGTS: Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük

TDKTS: Türk Dil Kurumu Tarama Sözlüğü

TDVİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

TEBDİZ: Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü

TEİS: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

TEL: Turkish and English Lexicon

TMKTA: Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi

TTA: Türkiye Türkçesinde Atasözleri

TTDS: Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

TÜ: Tabakatü'l-Ümem

vb.: Ve benzeri

vd.: Ve diğerleri

ŞEKİLLER

Şekil 1.1. Edgar Dale'nin Yaşantı Konisi

ÖZET

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

KLASİK TÜRK EDEBİYATI MATERYALİ OLARAK İŞLEVSEL SÖZLÜKLER VE FERRÎ DİVANİ ÖRNEĞİ

Cihan İNER

Klasik Türk edebiyatı, yaklaşık altı asır devam etmiş ve günümüze pek çok divan, mesnevi ve mensur eser miras bırakmış bir edebî gelenektir. Düşünce dünyası, zihniyet, hayata bakış tarzı, kültür, dil gibi pek çok hususta yaşanan değişimler klasik Türk edebiyatı metinlerinin günümüzde anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Söz konusu metinlerin dünyasına girebilmek için kimi durumlarda sözlükler tek başına yeterli olmamaktadır. İşlevsel sözlükler ve bağlamlı dizinler, klasik Türk edebiyatı metinlerinin anlaşılmasında kolaylık sağlayan materyallerdir. Hazırlanma aşamasında sözlük, ansiklopedi, makale, edebiyat tarihleri gibi pek çok kaynak kullanılan işlevsel sözlük ve bağlamlı dizinler, metinleri anlama hususunda zaman ve emekten tasarruf sağlayan çalışmalardır. Bu çalışma ile klasik Türk edebiyatı eğitiminde işlevsel sözlüklerden nasıl yararlanılabileceği ele alındıktan sonra 18. yüzyılda yaşamış Ferrî Mehmed Efendi'nin Divan'ının işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini örnek bir materyal olarak hazırlanmıştır. Divan'da geçen kelime ve kelime gruplarının anlamları alfabetik sıra gözetilerek bağlamlarıyla birlikte verilmiş, gerekli kelime ve kavramlar için kelimenin anlamının yanında açıklamalar yapılmıştır. Bu sayede okuyucu, kelimenin anlamının hemen altında kelimenin mısra içinde nasıl kullanıldığını görebilme imkânını yakalamakta, şiirin anlam dünyasına nüfuz edebilmektedir. Çalışmanın giriş bölümünde araştırmanın konusu, amacı, problem durumu ve öneminden bahsedilmiştir. Birinci bölüm olan kuramsal çerçeve bölümünde edebiyat ve eğitim, kelime hazinesi, sözlüklerin eğitim ve öğretimdeki yeri, işlevsel sözlük çalışmaları gibi konulara değinilmiş ve TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) Projesi tanıtılmıştır. İşlevsel sözlüklerin bir materyal olarak klasik Türk edebiyatı eğitiminde sağlayabileceği faydalar ele alındıktan sonra Ferrî Mehmed Efendi'nin hayatı, edebî kişiliği ve eserlerine değinilmiştir. İkinci bölümde çalışmanın yöntemi açıklanmıştır. Üçüncü bölüm, Ferrî Divanı işlevsel sözlüğü ile bağlamlı dizininin yer aldığı bölümdür. Sözlüğün ardından işlevsel sözlüğün kullanılabileceği etkinlik önerilerine yer verilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde ise çalışmadan elde edilen sonuçlar ve bunlara bağlı önerilere yer verilmiştir. Bu çalışmayla klasik Türk edebiyatı metinlerini anlamlandırma çalışmalarına katkı sağlamak ve dönem metinlerinin anlaşılmasında işlevsel sözlük ve bağlamlı dizin çalışmalarının sağlayabileceği faydaları göstermek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşlevsel sözlük, bağlamlı dizin, Ferrî, klasik Türk edebiyatı eğitimi, materyal

ABSTRACT

Department of Turkish and Social Sciences Education
Turkish Language and Literature Education Program
Master Thesis

FUNCTIONAL DICTIONARIES AS A MATERIAL OF CLASSICAL TURKISH LITERATURE AND THE EXAMPLE OF DIVAN OF FERRI

Cihan İNER

Classical Turkish literature is a literary tradition which had been alive for six centuries and had introduced numerous divans, mesnevis and prose works, as literary heritage. The evolution, regarding the number of concepts such as world of thought, mentality, perspective on life, culture and language, makes Turkish literature texts more difficult to be comprehensible today. So, in some cases, dictionaries are not solely efficient when it comes to stepping into the universe of these texts. However, functional dictionaries and concordances are materials that facilitate the comprehension of the classical Turkish literature texts. Functional dictionaries and concordances, in the development processes of which dictionaries, encyclopedias, articles, literary histories are consulted, are of the studies enabling the save of time and effort. In this study, it is aimed to state that how functional dictionaries might be useful in literary education of Turkish Literature, and this study also involves the functional dictionary and concordance of "Divan" of Ferri Mehmet Efendi, who lived in the eighteenth century, as a sample material. The meanings of the words and word groups used in "Divan" are alphabetically included with their contexts and, besides, explanations necessary are also available, in addition to the meanings of the words and concepts. In this way, a reader is able to take the opportunity to observe how a word is used in a verse, below the meaning of this word, and so, is able to breathe the air of the meaning universe of the poem. In the introduction part of this study, the subject, the aim, the problem status, and the significance of the study is mentioned. In the theoretical framework chapter, which is the first chapter of the study, the themes like literature and education, vocabulary, position of dictionaries in educational processes, functional dictionary studies are available and the information about The Concordances and Functional Dictionaries of Historical and Literary Texts (TEBDİZ) project is given. In addition, Ferri Mehmet Efendi's biography, literary identity and works are mentioned along with the possible benefits of the functional dictionaries as materials, in the progress of literary education of classical Turkish literature. In the second chapter, the methodology used in this study is explained. The third chapter is the chapter that involves the functional dictionary and concordance of "Divan" of Ferri. Additionally, some activity recommendations, during which functional dictionaries might be used, are available. In the conclusions and recommendations part, conclusions of this study and recommendations concerning these conclusions are included. This study aims to make a contribution to the studies concerning the reinterpretation of the classical Turkish literature texts, and also aims to present the probable advantages of using functional dictionaries and concordance studies in the comprehension process of these texts.

Keywords: Functional dictionary, concordance, Ferri, Literary education of classical Turkish literature, material

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusu, amacı, problem durumu ve öneminden bahsedilmiştir.

Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusu, klasik Türk edebiyatı eğitiminde işlevsel sözlüklerin materyal olarak nasıl kullanılabileceğinin incelenmesi ve 18. yüzyıl divan şairi Ferrî Mehmed Efendi'nin Divan'ının işlevsel sözlük ve bağlamlı dizininin hazırlanmasıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amaçları, bir materyal olarak işlevsel sözlüklerin klasik Türk edebiyatı eğitim ve öğretim sürecinde sağlayabileceği faydaların ortaya konması, 18. asırda yaşamış divan şairi Ferrî Mehmed Efendi'nin Divan'ının işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizininin hazırlanmasıdır. Ayrıca bu çalışma ile klasik Türk edebiyatı metinlerini anlamlandırma çalışmalarına ve TEBDİZ Projesi'ne¹ katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Problem Durumu

Klasik Türk edebiyatı metinlerinin günümüzde yeterince anlaşılamaması bu araştırmanın problem durumudur. Bu araştırmayla “İşlevsel sözlüklerin klasik Türk edebiyatı eğitiminde bir materyal olarak sağlayabileceği faydalar nelerdir?” ve “18. asır divan şairi Ferrî'nin Divan'ında yer alan şiirlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak için işlevsel sözlük ve bağlamlı dizin hazırlanabilir mi?” sorularının cevapları aranmıştır.

Araştırmanın Önemi

Klasik Türk edebiyatı geleneği, Türk edebiyatı tarihinin yaklaşık altı asırlık dönemini meydana getiren bir edebî gelenek olup kendisinden sonraki dönemlerde eser veren şair ve yazarları çeşitli bakımlardan etkilemiştir. Edebiyat tarihinin bir bütün olarak ele alınmasının gerekliliği göz önüne alınırsa klasik Türk edebiyatı metinlerinin öğrenciler ve günümüz insanı tarafından anlaşılması, bu hazinenin gelecek kuşaklara aktarılması ve sevdinrilmesinin önemi anlaşılabilir. Klasik Türk edebiyatı sahasında yapılan işlevsel sözlük ve bağlamlı dizin çalışmaları, bu dönem metinlerini anlama ve anlamlandırma çabalarının mahsulü olarak ortaya çıkmaktadır.

¹ TEBDİZ ile ilgili teferruatlı bilgi için bk. “İşlevsel Sözlük ve Bağlamlı Dizin Hakkında”.

² Bu eser yayımlanmıştır. (Kırbıyık, 2000a)

Klasik Türk edebiyatı eğitiminde karşılaşılan önemli sorunlardan biri, öğrencilerin metinleri oluşturan kelime kadrosuna ve bu kelime kadrosunun ardındaki düşünce dünyasına yabancı olmalarıdır. Bu çalışma ile işlevsel sözlüklerin klasik Türk edebiyatı eğitimine sağlayabileceği katkılar incelenmiş, işlevsel sözlüklerin kullanılabileceği etkinlik önerileri sunulmuştur. Ferrî Divanı'nın işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizininin, klasik Türk edebiyatı metnlerinin anlaşılmasına yardımcı olması umulmaktadır.

Sözlükler ve çeşitli kaynaklardan yararlanarak hazırlanan Ferrî Divanı işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini sayesinde Divan'da geçen kelimelerin anlamına kolayca ulaşılabilir, böylece zaman ve emekten tasarruf sağlanacaktır. Çalışmanın, Türk edebiyatının tarihî sözlüğünü hazırlamayı amaçlayan TEBDİZ Projesi'ne de katkı sağlanması beklenmektedir.

Divan ve mesnevilerde kullanılan kelime, mefhum ve mazmunların büyük ölçüde benzerlik gösterdiği düşünüldüğünde, çalışma kapsamında hazırlanan Ferrî Divanı işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini benzer metinlerin anlaşılmasına, anlamlandırılmasına, şerhine, tahliline ve benzeri çalışmalara da yardımcı olabilir.

BÖLÜM 1

1 KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Edebiyat ve Eğitim

Edebiyat kelimesinin kökü olan “edeb” kelimesinin terbiye, nezaket, zarafet, ölçülü olma, incelik, ahlak güzelliği, benzer kelime ve tabirlerle ilişkisi; edebiyatla birlikte eğitimin de temel ilgi alanının insan olduğu düşünüldüğünde edebiyat ve eğitim arasındaki kuvvetli bağ görülebilir. “İnsanoğlunun yeryüzündeki serüvenleri, doğal ve toplumsal çevresiyle ilişkileri, sağlıklı bir yaşayış özlemi, bu iki alanın ortak konusunu oluşturur” (Kavcar, 1999: 2). Edebiyat ile eğitim, birbirinden bağımsız olarak düşünülemeyecek ve türlü yönlerden birbiriyle ilişki hâlinde olagelmış iki alandır.

Temel amacı insan ruhunu terbiye etmek ve ona incelik kazandırmak olarak düşünülebilecek edebiyat eğitimi, “sanatkârın dil malzemesiyle hayat verdiği estetik değeri haiz edebî metni, varoluş amacı doğrultusunda anlama/anlamlandırma, duyma/duyurma, sezme/sezdirmeye üzerinde odaklaşan bir tür sanat eğitimidir” (Çetişli, 2006: 82). Edebiyat eğitiminde esas olan, edebî metinler aracılığıyla öğrencinin güzel, estetik olanın farkına varması ve güzel olanı seçmeyi öğrenmesi, kendini sözlü ve yazılı olarak doğru bir şekilde ifade edebilme yeterliliğine ulaşabilmesidir. Edebiyat eğitiminin kişiye kazandırması beklenen bu özelliklerin, kişinin hayatı boyunca kullanacağı hassaslar olması bakımından edebiyat eğitiminin sadece ders ve sınava yönelik bir süreç olmadığını, günlük hayatta bir karşılığının olduğunu göstermektedir.

Edebiyatın yapı taşı olan kelimelerin, bir şair veya yazar tarafından işlenerek bir kompozisyon dâhilinde bir araya getirilmesi neticesinde meydana gelen ve bir dilin değişik kullanım özelliklerini bütün incelikleriyle ihtiva eden edebî metinler; gerek dilin doğru kullanılması alışkanlığının kazandırılması gerek güzel olanı seçme bilincinin oluşturulması gerekse hayal ve düşünce dünyasının geliştirilmesi hususunda çeşitli imkânlar sunar. “İnsanı anlatan, hayatı açıklayan, insanlar arası ilişkileri ortaya koyan, kısacası insan kokusunun sindiği her şeyi sergileyen edebiyat, öğrenciler için sonsuz sayıda duygu, düşünce ve hayal sunabilmekte; binlerce hayatı aksettirebilmektedir” (Güzel, 2006: 92).

Dil ve edebiyat eğitimi, bir milletin kültürünün edebî eserler aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlar. “Kültürün taşıyıcısı olan dil hem en güzel şekliyle

edebiyat eserlerinde yer aldığı hem de hayatın ve hayata bakış tarzlarının neredeyse tamamı bu eserlere yansıtıldığı için bir milletin kültürü ile kültürlenerek eğitilmenin yolu da edebiyattan geçmektedir” (Cemiloğlu, 2013: 45). Kültürel yozlaşmanın küreselleşme, kitle iletişim araçları, sosyal medya gibi unsurlar sebebiyle giderek hız kazandığı günümüzde millî kültürün gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılabilmesi için dil ve edebiyat eğitimi önem verilmelidir.

1.2 Kelime Hazinesi ve Önemi

Söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime kadrosu, sözcük dağarcığı gibi çeşitli tabirlerle de karşılanan kelime hazinesi iki farklı boyutu olan bir kavramdır. Vardar, sözcük dağarcığı kavramını şöyle açıklamaktadır: “Bir bireyin kullandığı ya da bir bütüncede yer alan sözcüklerin tümü” (Vardar 2002: 182). Bir dilde mevcut kelimelerin tamamı o dilin kelime hazinesini, bir bireyin kazandığı kelimelerin tamamı o bireyin kelime hazinesini meydana getirir. Bu çalışmayla ilgili olması bakımından çalışmanın bu bölümünde kelime hazinesi kavramının bireyle ilgili olan anlam dairesi üzerinde durulacaktır.

Bireyin her türlü yaşantısı onun kelime hazinesinin oluşumu, gelişimi ve değişimi üzerinde etkilidir. Birey, sahip olduğu kelime hazinesinin ilk öğelerini ailesinden edinir; okula başladıktan sonra öğretmeni, arkadaşları, ders kitaplarında yer alan metinler onun kelime hazinesini şekillendiren başlıca unsurlardır.

Kelime hazinesi, kişinin kendini iyi ifade edebilmesi ve sözlü veya yazılı şekilde sağlıklı iletişim kurabilmesi hususunda önemli bir yere sahiptir. Kişinin kelime hazinesi, aynı zamanda onun düşünce hazinesidir. “İnsan kelime ve kavramlarla düşünür, zihninde tasarladığı durumu sözcük veya söz öbekleriyle ifade eder” (Karatay, 2007: 144). Kişinin düşünce ve hayal dünyasının boyutları, zihninde tasarladıklarını güzel bir şekilde ifade edebilmesi ile kişinin kelime hazinesi arasında sıkı bir bağ vardır. Öğrencinin kelime hazinesinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler, onun düşünce ve hayal dünyasının sınırlarını da genişletir.

Okuma, kelime hazinesinin geliştirilmesinde önemli bir yoldur. Öğrencinin belli bir yöntem dâhilinde metin okuması onun kelime hazinesinin gelişmesini, kelime hazinesinin gelişmesi de bir sonraki okuyacağı metni daha iyi anlamasını sağlar. Kelime hazinesinin geliştirilmesini hedefleyen okuma faaliyetlerinde edebî eserler önemli bir

yere sahiptir. Edebî eserler özellikle şiirler, kelimelerin zaman zaman birden fazla anlama gelecek şekilde kullanılması, çağrışımlar barındırması yönüyle öğrencinin kelime hazinesi ve düşünce dünyasının gelişimine katkı sağlayabilecek malzemelerdir.

1.3 Sözlüklerin Eğitim ve Öğretim Sürecinde Kullanımıyla İlgili Araştırmalar

Sözlüklerin eğitim ve öğretim sürecinde kullanımıyla ilgili çalışmalar; ilköğretim alanıyla ilgili araştırmalar, ortaöğretim alanıyla ilgili araştırmalar, yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili araştırmalar olarak üç grupta incelenebilir.

İlköğretim alanında sözlük kullanımıyla ilgili çalışmalara bakıldığında öğrencilerin kelime hazinesinin geliştirilmesi üzerinde sözlük kullanımının etkisi ve Türkçe öğretiminde sözlüklerin sağladığı faydaları inceleyen çalışmalar göze çarpar. Bu araştırmalarla öğrencinin kendisini ifade edilmesi ve anlama anlatma becerilerinin gelişmesi için kelime hazinesinin önemine dikkat çekilmiştir (Göçer, 2009: 1046). Okul sözlükleriyle ilgili yeterli çalışmanın yapılmadığı (Elbir ve Yıldız, 2013: 263) tespit edilmiştir.

Süt (2015) tarafından hazırlanan “Ortaokul Türkçe Dersinde Öğretmen ve Öğrencilerin Türkçe Sözlük Kullanma Tutumları” adlı yüksek lisans tezinde öğrencilerin sözlük kullanma düzeylerinin genel itibarıyla düşük olduğu ve sınıf seviyesi arttıkça sözlük kullanma düzeyinin düştüğü gözlemlenmiştir. Türkçe öğretmenlerinin sözlük kullanma düzeyi ise oldukça iyidir.

Ortaöğretim alanında sözlük kullanımı ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu görülür. Erdem (2017) tarafından lise öğrencilerinin sözlük kullanım eğilimlerini incelemek amacıyla yapılan araştırmada öğrencilerin sözlükleri sıkıcı ve üzerinde çalışılması zor kitaplar olarak gördüğü ve yaklaşık %70’inin metinleri daha iyi anlamada sözlüklerin katkısının olmadığını düşündüğü tespit edilmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sahasında hazırlanan yüksek lisans tezlerinde sözlüklerin bir materyal olarak eğitimde sağlayabileceği faydalar ele alınmıştır. Gökentürk (2016) tarafından hazırlanan “Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Materyalleri Çok Dilli Bir Sözlük Örneği” adlı yüksek lisans tezinde, yabancılara Türkçe eğitim veren çeşitli kuruluşlardaki öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalarla Mukaddimetü’l Edeb’in ders kitaplarına yardımcı bir materyal olabileceği tespit edilmiştir. Küçük (2019) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde yabancılara Türkçe

öğretiminde kullanılmak üzere çeşitli kaynaklar taranarak materyal olarak bir sözlük oluşturulmuştur. Hazırlanan sözlüğe internet ortamından (www.dictionary.hacettepe.edu.tr ve www.sozluk.hacettepe.edu.tr) ulaşılabilir. ulaşılabilmektedir.

Eğitim ve öğretim sürecinde sözlüklerin kullanımı ile ilgili çalışmalar taranmış, işlevsel sözlüklerin eğitim ve öğretimde kullanımı veya klasik Türk edebiyatı eğitiminde sözlüklerin kullanımını inceleyen müstakil bir çalışmaya rastlanmamıştır.

1.4 Edebiyat Eğitiminde Kelime Öğretimi ve Sözlüklerin Yeri

Edebiyat eğitiminin amaçlarından biri de “çeşitli çalışmalarla öğrencilerin kelime hazinesini daha da zenginleştirmek ve onların öğrendikleri kelimeleri etkin bir şekilde kullanımlarını sağlamaktır” (Güzel, 2006: 100). Edebiyat eğitimi, öğrencinin ilköğretimden getirdiği kelime hazinesini geliştirmeli, kelime hazinesini geliştirmede önemli bir yere sahip olan okuma faaliyetini öğrencinin bir alışkanlık hâline getirmesini sağlamalıdır.

2018 yılında yayımlanan Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda Şiir, Anlatmaya Bağlı Metinler, Tiyatro, Öğretici Metinler konu başlıkları altında yer alan “Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.” kazanımı şöyle açıklanmıştır: “Öğrencilerin bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını metindeki bağlamından hareketle tahmin etmesi ve tahminini kaynaklardan yararlanarak kontrol etmesi sağlanır” (MEB, 2018: 19). Öğrencinin tahmin ettiği anlamı kontrol edeceği söz konusu bu kaynakların başında sözlükler gelir.

Bir dilin söz varlığını barındıran kaynaklar olan sözlükler, edebî metinlerin anlaşılmasında ve kelime hazinesinin sağlıklı olarak geliştirilmesinde önemli başvuru kaynaklarıdır. Öğrenciye kelime anlamının öğretmen tarafından söylenmesinin, Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan “öğrenmeyi öğrenme” yetkinliğinin öğrenci tarafından kazanılmasına engel olabilir. Bunun yerine öğrenciye sözlük kullanımının öğretilmesi, sözlük çeşitlerinin tanıtılması, hangi kelimeyi hangi sözlükte bulabileceğinin öğretilmesi; öğrencinin öğrenme sürecine aktif olarak katılmasını sağlar. Bu durumun öğrenmenin kalıcılığını ve kalitesini arttırması beklenir. Öğretmenin sözlük kullanımı konusunda öğrencilere örnek olması, sınıfa zaman zaman çeşitli sözlüklerle gitmesi, seçilen bir kelimenin sözlük anlamını

öğrencilere okutması ve bunun üzerinde öğrencilerin konuşmasını sağlaması gibi uygulamaların öğrencilerin sözlük kullanma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olması muhtemeldir.

1.5 Klasik Türk Edebiyatı Eğitimi

Türk edebiyatının her dönemi, millî şuurun korunması ve kuşaktan kuşağa aktarılması için ayrı bir önemi haizdir. Karacaoğlan, Yunus Emre, Âşık Veysel, Bâkî, Fuzûlî, Nedim, Şeyh Galib, Yahya Kemal Beyatlı, Faruk Nafiz Çamlıbel, Behçet Necatigil, daha pek çok şair ve yazar Türk edebiyatının ayrı ayrı birer değeridir.

Edebiyat; hiçbir dönemi ve sanat anlayışı bir diğerinden ayrılmadan bir bütün olarak ele alınmalı, incelenmelidir. Bir dönemde etkili olan sanat anlayışını tam manasıyla anlayabilmenin yolu, önceki dönemler hakkında bilgi sahibi olmakla mümkündür. Cumhuriyet Dönemi şairlerinden Sezai Karakoç'un,

“Gözlerin
Lâle Devrinden bir pencere
Ellerin
Bakî'den Nefî'den Şeyh Galib'den
Kucağıma dökülen
Altın leylâk.”

mısralarını anlayabilmek, Bâkî'yi, Nefî'yi, Şeyh Galib'i tanımakla mümkün olacaktır.

2018 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan ve hâlen uygulanan Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı incelendiğinde dönem merkezli önceki öğretim programlarının aksine tür merkezli bir yaklaşımın esas alındığı görülür. Bu yaklaşımda, belirlenen bir türün dönemlere göre gelişiminin ve değişiminin takip edilmesi esastır. Kazanımların okuma, yazma ve sözlü iletişim olarak üç ana başlıkta toplandığı bu programda edebî metin, edebiyat eğitiminin tam merkezine yerleşmiş ve dolayısıyla edebî metnin anlaşılmasına yönelik her türlü eğitim ve öğretim faaliyeti oldukça önem kazanmıştır.

“Türk edebiyatının umumî gelişimi içinde, nazarî ve estetik esaslarını İslâmî kültürden alarak meydana gelen ve özellikle örnek kabul ettiği Fars edebiyatının her yönden kuvvetli ve sürekli tesiri altında şekillenip belirgin örneklerini vermeye

başladığı XIII. yüzyıl sonlarından, XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar, bünyesini sarsıcı ve zayıflatıcı bir tepki ve değişikliğe uğramadan Arapça-Farsça kelimelerin geniş ölçüde yer aldığı bir dille varlığını altı asır sürdürmüş bir edebiyat geleneği” (Akün, 1994) olarak tanımlanan divan edebiyatından günümüze pek çok divan, mesnevi ve mensur eser kalmıştır. Yaklaşık altı asır süren bu geleneğin genç kuşaklara ve günümüz insanına tanıtılması önem arz etmektedir.

Programda divan edebiyatı ile ilgili kazanım ve çalışmalar dokuzuncu ve onuncu sınıf müfredatında ve genellikle okuma çalışmaları arasında yer almıştır. 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı’ndan itibaren bütün sınıf düzeylerinde uygulanan programda divan edebiyatı ile ilgili konular, sınıf düzeyleri, konunun bulunduğu ünite ve kazanım alanı şu şekildedir:

- 9. Sınıf/4. Ünite: Masal-Fabl/Okuma/Divan edebiyatından fabl özelliği gösteren bir mesnevi örneği
- 9. Sınıf/4. Ünite: Masal-Fabl/Yazma/Seçilen mesnevinin günümüz Türkçesiyle yeniden yazdırılmasına yönelik çalışmalar yaptırılabilir.
- 9. Sınıf/7. Ünite: Biyografi-Otobiyografi/Okuma/Divan edebiyatından bir tezkire
- 9. Sınıf/8. Ünite: Mektup-E-Posta/Okuma/Divan edebiyatından bir mektup örneği
- 10. Sınıf/3. Ünite: Şiir/Okuma/Divan şiirinden iki gazel örneği
- 10. Sınıf/3. Ünite: Şiir/Okuma/Divan şiirinden bir kaside örneği
- 10. Sınıf/3. Ünite: Şiir/Okuma/Divan şiirinden bir şarkı örneği
- 10. Sınıf/3. Ünite: Şiir/Sözlü İletişim/Öğrencilerin bir grubundan divan şiiri nazım biçimlerinden (gazel, kaside, şarkı, rubai, terkbibent vb.) oluşan bir şiir dinletisi hazırlamaları ve sunmaları istenir.
- 10. Sınıf/9. Ünite: Gezi Yazısı/Okuma/Divan edebiyatından (Evliya Çelebi’nin Seyahatname’sinden) bir gezi yazısı örneği (MEB, 2018).

Divan edebiyatı eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalara bakılırsa eğitim sürecinde karşılaşılan en büyük sorunlardan biri, metinlerin dilinin okuyucu tarafından

anlaşılamamasıdır. Metinlerde kullanılan kelimelerin anlamına sözlüklerden ulaşmak mümkünse de bu, tek başına metinlerin anlaşılmasını sağlamayacaktır. Zira divan edebiyatında az sözle çok şey anlatmak, anlatılmak isteneni bir beyte sığdırmak, söz sanatlarını kullanarak maharet göstermek esas olduğu için kelimelerin mecaz anlamlar kazanması, iki anlama gelecek şekilde kullanılması veya kullanıldığı bağlama mahsus anlam kazanması kaçınılmazdır.

Hâlihazırda liselerde okutulan Türk Dili ve Edebiyatı ders kitapları incelendiğinde klasik Türk edebiyatı metinlerinin öğrenciler tarafından yeterince anlaşılabilmesi meselesine metinde geçen ve öğrenci tarafından anlaşılabilmesi düşünülen kelime ve kelime gruplarının anlamını metin örneğinin hemen altında “Metinde Geçen Bazı Kelimeler ve Kelime Grupları” (Öztürk, 2019: 125), (Karaca vd. 2019: 113) başlığıyla vermenin çözüm olarak düşünüldüğü görülür. Ancak bu durum, öğrencinin sözlük kullanma tecrübe ve alışkanlığı edinmemesine sebep olabilir. Öğrenciye kelimelerin anlamlarına ve çeşitli kavramlarla ilgili açıklamalara ulaşabileceği kaynakları tanıtmak ve bunların kullanımını öğretmenin ise modern eğitim anlayışına daha uygun bir yöntem olduğu söylenebilir.

Kelimelerin ardında metnin yazıldığı dönemin zihniyeti saklıdır. Klasik Türk edebiyatı geleneğini yansıtan bir şiiri anlamak için bu geleneğin beslendiği Kur’an-ı Kerim, hadisler, peygamberler tarihi, Türk ve Fars mitolojisi, astronomi, coğrafya, tarih gibi pek çok alanda bilgi sahibi olmak ve bu yolda Osmanlı Türkçesi sözlükleri, Farsça sözlükler, Arapça sözlükler, Kur’an-ı Kerim meal ve tefsirleri, hadis kitapları, klasik Türk edebiyatı kavram ve terim sözlükleri, dönemin tarihi ve coğrafyasını anlatan kaynaklar ve daha pek çok kaynaktan araştırma yapmak gerekmektedir. İşlevsel sözlük ve bağlamalı dizin çalışmaları, kelimelerin anlamlarını bağlamlarıyla vererek bu alanda uzman olmayan kişilerin işini kolaylaştıran ve eğitim sürecinde metinlerin anlaşılmasına yardımcı olabilecek kaynaklardır.

Klasik Türk edebiyatı alanında yapılan lisansüstü çalışmalar incelendiğinde, Arap harfli metinleri Latin harflerine aktarmayı amaçlayan tenkitli metin neşri çalışmalarının çalışmalar içinde önemli bir yekûn teşkil ettiği görülür (Aynur, 2007). “Eski metinler üzerinde yapılacak çalışmaları büyük ölçüde ‘çevriyazıya aktarma’ işi olarak görmek, eski bir metni yeni harflerle günümüzün insanına okunabilir duruma getirmek açısından yararlı bir filolojik çalışma olsa da konunun uzmanı olmayan kişiler

tarafından bu metinlerin anlaşılabilmesi yönünden hemen hemen hiçbir yararı yoktur” (Dilçin, 2011: 226). Bu sebeple metinlerin anlaşılmasına yönelik arayışlar sürmüştür; klasik Türk edebiyatı metinlerini anlaşılabilir kılmayı amaçlayan metin şerhi, metin tahlili, dil içi çeviri, manzum dil içi çeviri gibi farklı çalışmalar yapılmış ve devam etmektedir. İşlevsel sözlük ve bağlamlı dizin çalışmaları da klasik Türk edebiyatı metinlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilecek çalışma türlerinden biridir. İnternet ve teknolojinin hayatın her anına girmesiyle işlevsel sözlük çalışmaları da internet ortamına taşınmıştır. Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü (TEBDİZ) Projesi’ne ait “<http://www.tebdiz.com>” internet sitesinden divan edebiyatı metinlerinde geçen pek çok kelime, kavram ve mazmunun anlamına ulaşılabilmektedir.

1.6 İşlevsel Sözlük ve Bağlamlı Dizin Hakkında

Sözlükler, bir dilin kelime hazinesini ortaya koyan ve bir metnin anlaşılmasında önemli yere sahip başvuru kaynaklarıdır. Tek dilli ve çok dilli sözlük, ansiklopedik sözlük, terimler sözlüğü, eş anlamlı ve karşıt anlamlı kelime sözlüğü, etimolojik sözlük, deyim ve atasözleri sözlüğü, argo sözlüğü, tarihî sözlük; sözlük türlerinden bazılarıdır.

“Bağlam” kelimesinin, “Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü” (TDK, Güncel Türkçe Sözlük) şeklindeki açıklaması incelendiğinde kelimelerin anlam sınırlarının çizilmesinde bağlamın hayli önemli olduğu fark edilir. Metni oluşturan birimlerin, birimin geçtiği cümle veya mısralar da gösterilmek suretiyle, alfabetik olarak sıralanması neticesinde “Bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge” (Vardar, 2002: 34) olarak tanımlanan bağlamlı dizin elde edilir. Bağlamsal (işlevsel) sözlükler, bu birimlere anlam verilerek hazırlanır. “Bir eserin sözvarlığını en ince anlam farklılıklarına değin ortaya çıkaran sözlük” (Boz, 2010: 91) şeklinde tanımlanan işlevsel sözlüklerde kelime sıklıklarının, kelimenin değişik anlamları ve ince mana farklılıkları da gözetilerek verilmesi esastır. Bu sebeple işlevsel sözlük çalışmaları özel dikkat gerektiren çalışmalardır.

Bağlamlı dizin çalışmalarının ilk numuneleri, İncil üzerinde yapılan çalışmalar neticesinde verilmiştir. Alexander Cruden’in 1846 yılında Londra’da ve John Eadie’nin 1857 yılında Boston’da yayımladıkları bağlamlı dizin çalışmalarını F. P. Dutrion, James

Strong, Newton Thompson ve Raymond Stock tarafından yapılan çalışmalar takip eder (Şenödeyici, 2017).

Dinî metinler üzerinde yapılan bir başka bağlamlı dizin çalışması ise Concordance Et Indices De La Tradition Musulmane (El-Mu‘cemü’l-Müfehres Li-Elfâzi’l-Hadîsi’n-Nebevî)’dir. “Concordance” ve “el-Mu‘cemü’l-Müfehres” isimleriyle tanınan bu çalışma; Buhârî’nin el-Câmiu’s-Sahîh, Müslim’in Câmiu’s-Sahîh, Ebû Dâvûd’un es-Sünen, Tirmizî’nin es-Sünen, Nesâî’nin es-Sünen, İbn Mâce’nin es-Sünen, Dârimî’nin es-Sünen, Mâlik’in el-Muvatta’, Ahmed b. Hanbel’in el-Müsned adlı hadis kitaplarının incelenmesine dayanır. 1916 yılında bir heyet tarafından hazırlanmaya başlanan dizin, 1987’de tamamlanmıştır (Hatiboğlu, 2005).

Horace Howard Furness’in 1875’te Shakespeare’nin şiirleri ve 1911’de Albert Cook’un Beowulf Destanı için hazırladığı dizinler, edebî metinler üzerinde tespit edilebilen ilk bağlamlı dizin örnekleridir (Şenödeyici, 2017). Bu çalışmaları, Shakespeare’nin şiirleri ve tiyatroları üzerine yapılan diğer dizin çalışmaları ile T. S. Eliot, John Milton, Samuel Beckett, Virginia Woolf, Proust, Allan Poe gibi yazarların eserlerine yönelik bağlamlı dizinler izler (Öztürk, 2007), (Şenödeyici, 2011), (Şenödeyici, 2017). Doğu edebiyatında ise Hâfız Divanı için bir bağlamlı dizin hazırlanmıştır (Öztürk, 2007).

Son zamanlarda Klasik Türk edebiyatı metinleri üzerinde de bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları yapılmış, yapılmaya devam edilmektedir. “Divan edebiyatı metinlerinin bağlamlı dizinlerini hazırlama düşüncesi yeni değildir. Prof. Dr. Günay Karaağaç’ın danışmanlığında hazırlanan Vasfî Divanı Gramer İndeksi, Sarıca Kemal Divançesi’nin Gramatikal İndeksi, Helâkî Divanı Gramer İndeksi vb. tezler ilk örnekleri oluşturur” (TEBDİZ). Ancak söz konusu çalışmalar, metinleri daha ziyade gramer açısından incelemeyi amaçlayan çalışmalardır. İşlevsel sözlüklerde ise kelimelerin, ince anlam farklarına bile dikkat edilerek ve anlamı verilen kelimenin hemen altında bağlamı da gösterilmek suretiyle anlamlandırılması, kelime sıklıklarının tespit edilmesi, şairin söz varlığının ortaya çıkarılması esastır. Furkan Öztürk’ün 2007 yılında hazırladığı “Bâkî Divanı Sözlüğü” adlı doktora tezi ile Özer Şenödeyici’nin 2011 yılında hazırladığı “Nâilî Divanı Sözlüğü” adlı doktora tezi, bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarının klasik Türk edebiyatı sahasındaki ilkleri olarak düşünülebilir.

Bâkî ve Nâilî Divanı için hazırlanan işlevsel sözlükler dışında lisansüstü çalışma düzeyinde divanlarının sözlükleri hazırlanmış şairlerden başlıcaları şu şekilde tespit edilmiştir: Necatî Bey, Sükkerî, Edirneli Şevkî, Hayalî Bey, Adlî, Fenayî, Nev'î, Amrî, Belîğ Mehmed Emin, Hayretî, Taşlıcalı Yahya, Yenişehirli İzzet, Nâşid, Mezâkî, Ereğlîlî Tûrabî, Kânî, Çâkerî, Emrî, Mesihî, Mihrî Hatun, Âdile Sultan, Enderunlu Hasan Yaver, Şeyhülislam Yahya, Bosnalı Sabit, Azizî, Revânî, Muhibbî, Fehim-i Kadim, Dürrî, Nef'î, Vâsî, Seyyid Vehbi, Fasîh Ahmed. Firâkî'nin Hüsrev ü Şîrin ve Tutmacı'nın Gül ü Hüsrev adlı mesnevilerinin de işlevsel sözlük ve bağlamli dizinleri hazırlanmıştır. Ayrıca dinî-tasavvufî Türk edebiyatı geleneği kapsamında değerdendirilebilecek metinler için de işlevsel sözlük ve bağlamli dizin çalışmaları yapılmıştır (Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Tez Merkezi).

Teknoloji ve internetin hayatın her safhasına girmesiyle beraber bağlamli dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları da yeni bir boyut kazanır. Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'ın yürüttüğü ve temelleri 2007 yılında hazırlanan “Bâkî Divanı Sözlüğü” ile atılan Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlüğü (TEBDİZ) Projesi sayesinde bağlamli dizin ve işlevsel sözlük çalışmalara internet ortamına taşınmıştır. TEBDİZ yardımıyla hem işlevsel sözlüğü hazırlayan araştırmacının hem de belli kelime, kavram, kalıp ifade ve benzeri birimler üzerinde çalışacak araştırmacının işi oldukça kolaylaşmıştır. Projeye ait <http://www.tebdiz.com> sitesine girilerek arama kutucuğuna istenen kelime veya kavram yazılıp arandığında kelimenin çeşitli anlamlarına bağlamıyla beraber erişilebilmektedir. Kelimenin tarihî süreçteki gelişim ve değişimi, anlam daralması, anlam genişlemesi, anlam kötüleşmesi, anlam iyileşmesi gibi anlam olayları tespit edilebilmektedir. Duruma klasik Türk edebiyatı açısından bakmak gerekirse şairlerinin kelime ve mazmun dünyaları arasındaki ortaklık ve farklılıklar görülebilmekte, şairlerin kelimeler için çizdiği anlam dairesine daha rahat nüfuz edilebilmektedir. Sistemin bağlamli dizin ve işlevsel sözlük hazırlayan araştırmacı için sağladığı bir kolaylık ise araştırmacının, sisteme anlam girerken aynı kelimenin benzer metinlerde geçen kullanımlarını seri ve toplu bir şekilde görebilmesidir. Sistemde metin işleyen araştırmacı veya sistemde kelime arayan herhangi bir kişi, incelediği kelimeye verilen anlamda hata olduğunu düşünürse “hata bildir” düğmesine basarak ilgili metni işleyen kişiye durumu bildirebilmekte ve bu durum da hata payını en aza indirmek hususunda sisteme katkı sağlamaktadır.

TEBDİZ Projesi'ne yüksek lisans ve doktora tezleriyle de katkı sağlanmış ve hâlihazırda, klasik Türk edebiyatı başta olmak üzere âşık edebiyatı, dinî-tasavvufî Türk edebiyatı gibi sahaların mahsulleri olan edebî metinler ile Çağatay, Harezmi-Kıpçak, Eski Uygur Türkçesiyle kaleme alınmış eserler sisteme işlenmektedir. Projenin nihaî amacı, Türkçenin tarihî bir sözlüğünü tanıklarıyla beraber ortaya koymaktır.

TEBDİZ Projesi kapsamında taranan divanlardan başlıcaları şunlardır: Adlî Divanı, Adnî Divanı, Âgehî Divanı, Ahmed-i Dai Divanı, Avnî Divanı, Antepli Aynî Divanı, Azmizade Hâletî Divanı, Azizî, Şeyhülislam Bahayî Divanı, Bağdatlı Ruhî Divanı, Belîğ Mehmed Emin Divanı, Bosnalı Sabit Divanı, Baki Divanı, Cevrî Divanı, Çâkerî Divanı, Dehhanî Divanı, Dürrî Divanı, Emrî Divanı, Enderunlu Vasîf Divanı, Esrar Dede Divanı, Fehim-i Kadim Divanı, Fennî Divanı, Ferrî Divanı, Fuzûlî Divanı, Gelibolulu Ali Divanı, Hayretî Divanı, Helakî Divanı, Keçecizade İzzet Molla Divanı, Koca Ragîb Paşa Divanı, Mesihî Divanı, Muhibbî Divanı, Nâbî Divanı, Nâilî Divanı, Necâtî Bey Divanı, Nedim-i Kadim Divanı, Nef'î Divanı, Nev'îzâde Atâyî Divanı, Nev'î Divanı, Neşâtî Divanı, Neş'et Divanı, Osmanzâde Tâ'ib Divanı, Sebzî Divanı, Seyyid Vehbi Divanı, Sükkerî Divanı, Sünbülzâde Vehbî Divanı, Sürûrî Divanı, Şeyhî Divanı, Şeref Hanım Divanı, Şeyh Gâlib Divanı, Şeyhülislam Yahya Divanı, Tâcizâde Câfer Çelebi Divanı, Taşlıcalı Yahya Divanı, Usûlî Divanı, Vasfî Divanı, Zâtî Divanı. Divanların yanı sıra mesnevi, tezkire, nazire ve şiir mecmuaları gibi eserler de sisteme işlenmektedir (TEBDİZ, “Sistemde Taranan Eserler”).

1.7 Klasik Türk Edebiyatı Materyali Olarak İşlevsel Sözlükler

Öğretim ortamlarında sıkça başvurulanan materyal, “Yazılı, sözlü, görüntülü, kaydedilmiş her türlü belge” (TDK Güncel Türkçe Sözlük) olarak tanımlanabilir. Materyaller bilgi aktarımında yardımcı unsur olarak kullanılabileceği gibi öğrenme doğrudan materyal üzerinden de gerçekleşebilir.

Materyaller, eğitim ve öğretimde belirlenen hedef ve kazanımlara ulaşmayı kolaylaştırıcı desteklerdir. Bütün derslerde olduğu gibi Türk Dili ve Edebiyatı dersinde de materyallere başvurmak kaçınılmazdır. Ders kitapları, videolar, okuma kitapları, edebiyat tarihi kitapları, ansiklopediler, sözlükler, imla kılavuzları, çalışma yaprakları, resimler, grafikler, şemalar, kavram haritaları, internetten erişilebilecek dokümanlar, bilgisayar yazılımları kısacası “öğrencinin dil bilgisi ve deneyimini arttıracak her türlü şey” (Tomlinson, 2012:2; Akt.: Gün, 2018: 165) Türk Dili ve Edebiyatı dersinde

materyal olarak kullanılabilir. Klasik Türk edebiyatı metinleri için hazırlanan işlevsel sözlükler de klasik Türk edebiyatı öğretiminde kullanılabilecek materyallerdir.

Türk dili ve edebiyatı eğitim ve öğretim faaliyetlerinin temelinde edebî metin vardır. Edebî metinden hareketle dönemin özelliklerine ulaşmak ve metinler üzerinden dil bilgisi çalışmaları yapmak, son dönemlerde uygulanan öğretim programlarında benimsenen yaklaşımlardır. Klasik Türk edebiyatı eğitimi esnasında karşılaşılan önemli sorunlardan biri, öğrencinin metinlerin kelime kadrosuna ve dönemin zihniyetine yabancı olmasıdır (Mengi, 2006), (Aydemir, 2006). Bu durum da metinlerin öğrenci tarafından anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. İşlevsel sözlükler, kelime ve kavramların anlamını bağlamlarıyla beraber ince mana farklarına değin veren materyallerdir.

Klasik Türk edebiyatı metinleri için hazırlanmış işlevsel sözlük çalışmaları TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) Projesi kapsamında internet ortamına taşınmıştır. “www.tebdiz.com” internet sitesinden klasik Türk edebiyatı metinlerinde geçen pek çok kelimenin anlamlarına bağlamlarıyla beraber ulaşılabilir. Ayrıca lisansüstü çalışmalar olarak hazırlanmış işlevsel sözlüklere “https://tez.yok.gov.tr” adresinden erişilebilmektedir. Bilgiye ulaşmanın kolaylaşması ile doğru bilginin elde edileceği güvenilir kaynakları ayırt etmenin önem kazandığı günümüzde konunun uzmanlarınca hazırlanan işlevsel sözlükler, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde kullanılabilecek materyallerdir.

Yapılan bir araştırmada zaman sabit olmak şartıyla “insanlar,

-Okuduklarının %10'unu,

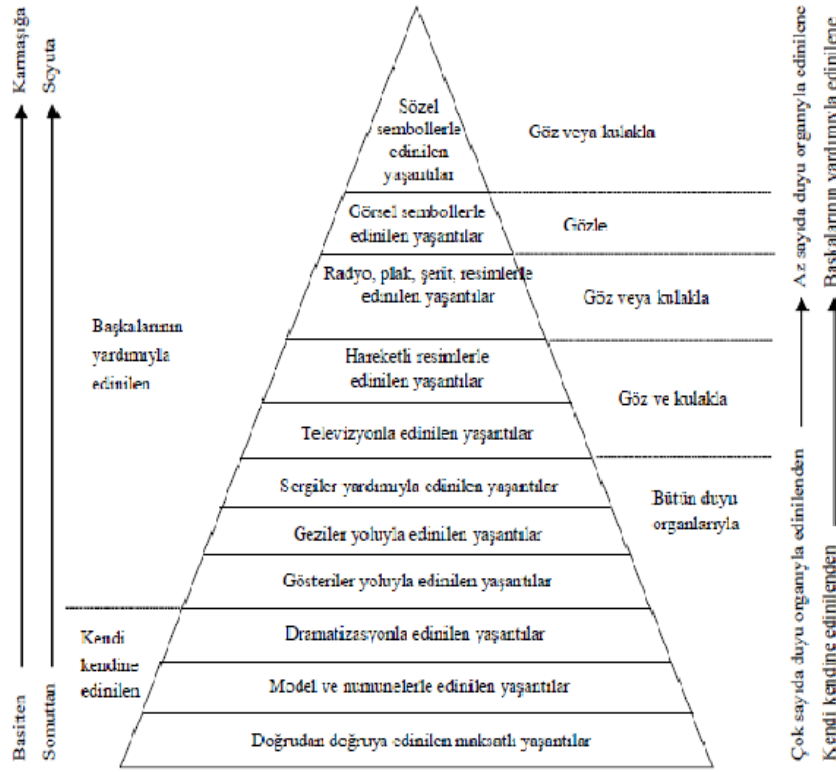
- İşittiklerinin %20'sini,

-Gördüklerinin %30'unu,

-Görüp işittiklerinin %50'sini,

-Söylediklerinin %70'ini,

-Yapıp söylediklerinin de %90'ını hatırlamaktadırlar” (Çilenti, 1988; Akt.: Kaya, 2006: 28).

Şekil 1.1. Edgar Dale'nin Yaşantı Konisi

Bahsedilen araştırmanın sonucu ve Şekil 1.1.'de gösterilen, Edgar Dale'ye ait yaşantı konisi (Çilenti, 1988; Akt. Kaya, 2006:17) incelendiğinde öğrencinin öğretim sürecine aktif olarak katılmasının, öğrenmenin niteliğini ve kalıcılığını arttırdığı sonucuna ulaşılabilir. “Öğretim materyali, öğrenciye alıştırma ve uygulama imkânı sunmalıdır” (Yanpar Yelken, 2017: 122). Buradan hareketle öğrenciye metinde geçen kelimenin anlamını ders öğretmeninin söylemesi, kelime öğrenimin kalıcı olmasına engel olacaktır. Öğrenci, eğer metinde geçen kelimenin anlamına kendisi sözlüklerden ve özel bir sözlük çeşidi olan işlevsel sözlüklerden ulaşırsa öğrenmenin kalıcı olması beklenir. Böylece öğretmen, modern eğitimin bir gereği olarak, öğrenciye bilgiye ulaşma yolunda rehberlik etmiş olur.

Teknoloji, hayatın her anında kullanıldığı gibi günümüzde eğitim sürecinde ve öğrenme ortamlarında da sıklıkla kullanılmaktadır. Eğitim teknolojisi, eğitim sürecindeki öğrencilerin tamamının belirlenen hedefe ulaşmasını amaçlar. Eğitim teknolojileri ve öğretim materyalleri çok sayıda bilginin işlenerek öğrencinin kullanımına hazır hâle getirilmesini sağlar. Materyal hazırlama sürecinde teknolojiyen faydalanmak, materyalin güncellenmesine imkân tanır. “Öğretim materyalleri mümkün

olduğunca teknoloji ile uyumlu hazırlanmalıdır” (Yanpar Yelken, 2017: 122). İşlevsel sözlükler, TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) Projesi ile internete taşınmış, “Z kuşağı” olarak adlandırılan ve teknolojiyi iyi bilen, sıkça kullanan günümüz öğrencilerine hitap edebilecek bir öğrenme kaynağı hâline gelmiştir. Bu sayede öğrenciler, kendi öğrenme hızlarına göre öğrenme imkânı bulabilecektir.

Öğretim sürecinde kullanılan materyaller, öğrencinin öğretmen olmadan da erişip kullanabileceği türden hazırlanmalıdır. “Materyaller sadece öğretmenin rahatlıkla kullanabildiği türden değil öğrencilerin de kullanabileceği düzeyde basit olmalıdır” (Yanpar Yelken, 2017: 123). Öğretmen olmadan kullanılamayan materyaller, öğrencinin bağımsız hareket etme kabiliyetini sınırlandıracak, öğrenmeyi ders saatlerine hapsedecektir. TEBDİZ Projesi’ne ait internet sitesine kolayca erişilip istenen kelime hakkında bilgiye rahatlıkla ulaşılabilmektedir. Öğretmenin siteyi tanıtarak sitenin nasıl kullanılacağı konusunda rehberlik etmesi yeterlidir. Öğrenci, işlevsel sözlükler sayesinde ders saatleri dışında da araştırma ve uygulama imkânı bulacak; öğrenme sadece ders saatleriyle sınırlandırılmayacaktır.

Klasik Türk edebiyatı materyalleri olarak işlevsel sözlüklerin eğitim ve öğretim sürecinde sağlayabileceği fayda ve kolaylıklar şöylece sıralanabilir:

1. İşlevsel sözlükler sayesinde öğrenci, klasik Türk edebiyatı geleneği ve zihniyetini yakından tanıma imkânı bulacaktır. Ders kitabında yer alan metinlerle yetinmeyip yeni metinler de inceleyebilecektir. Klasik Türk edebiyatı metinlerinde benzer kelime kadrosunun kullanıldığı düşünülürse öğrencinin bir metindeki kelime öğrenimleri, diğer metinler üzerinde yapacağı çalışmalarda ona ön öğrenmeler sağlayabilir.
2. İşlevsel sözlükler, klasik Türk edebiyatı metnlerinin mümkün olduğunca doğru anlaşılmasını sağlar. Söz konusu metinlerde kelimenin mecaz anlam kazanması, iki farklı anlama gelecek şekilde kullanılması, bağlama özgü manalar kazanması mümkündür. İşlevsel sözlükler, kelimelerin anlamlarını bağlamlarıyla ortaya koyarak yanlış anlaşılmaları aza indirir.
3. İşlevsel sözlükler öğrencinin süreçte aktif olarak rol almasını sağlayarak Türk Dili ve Edebiyatı derslerini daha ilgi çekici hâle getirebilir.

4. İşlevsel sözlükler ile klasik Türk edebiyatı hakkında öğrencilerin ön yargıları giderilebilecektir. Bir metni kendi başına anlamlandırabilen öğrencinin başarmanın hazzına vararak klasik Türk edebiyatına ilgi göstermesi ve öğrencide ön yargının, yerini öz güvene bırakması muhtemeldir.
5. İşlevsel sözlükleri aktif olarak kullanan bir öğrencinin kelime hazinesi gelişecektir. Bu durum öğrencinin kendini sözlü ve yazılı olarak düzgün ve etkili ifade etmesinde ona katkı sağlar.
6. Öğrenci, işlevsel sözlükler sayesinde bir kelimenin farklı anlamlarına, zaman içinde yaşadığı serüvene şahit olabilecektir. Bu durum, öğrencinin dil bilincinin artmasına ve düşünce dünyasının gelişmesine katkı sağlayabilir.
7. Öğrenci, bir kelimeyi ararken diğer kelimelerin anlamını da görerek farkında olmadan bunları da öğrenebilir.
8. Klasik Türk edebiyatı; didaktik-ahlakî mesnevileri, hikemî tarzda yazılmış gazelleri, pendnameleriyle değerler eğitimi açısından bir hazinedir. İşlevsel sözlükler, klasik Türk edebiyatı metinlerinin değerler eğitimi sürecinde aktif olarak kullanılmasına imkân sağlayabilir.
9. İşlevsel sözlükler, bilişsel ve duyuşsal alandaki öğrenmelere katkı sağlar. Metni iyi anlayan öğrenci metnin yazıldığı dönem, tür ve şekille ilgili çıkarımlarda bulunarak bazı teorik edebiyat bilgilerini öğrenebilir. Metnin edebî değerini anlayan öğrencide güzel, estetik olanı seçerek buna yönelme melekesi gelişebilir.
10. İşlevsel sözlükleri kullanarak klasik Türk edebiyatı metinlerinin dünyasına nüfuz eden öğrenci Osmanlı Devleti'nin tarihî ve siyasî olayları, düşünce dünyası, toplum yapısı gibi pek çok konu hakkında da bilgi sahibi olabilir. Böylece öğrencinin Türk Dili ve Edebiyatı dersindeki öğrenmelerinin Tarih, Sosyoloji gibi derslerdeki öğrenmelerine kolaylık ve katkı sağlaması beklenir.
11. İşlevsel sözlükler, zaman ve emekten tasarruf sağlar. Klasik Türk edebiyatı metnine ait bir işlevsel sözlük hazırlanırken Osmanlı Türkçesi sözlükleri, Farsça ve Arapça sözlükler, Kur'an-ı Kerim tefsir ve mealleri, tasavvuf terimleri sözlükleri, klasik Türk edebiyatı kavram ve terim sözlükleri, tarama ve derleme sözlükleri, ansiklopediler ve klasik Türk edebiyatıyla ilgili başka kitap ve makalelerden faydalanılmaktadır.

12. İşlevsel sözlüklerle bilgiye ulaşan öğrencinin problem çözme becerisi gelişir. Öğrenciler arasında gruplar oluşturarak işlevsel sözlükler kullanılarak onlara yaptırılacak çalışmalar öğrencilerin paylaşımcılığının artmasına ve grupla çalışma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayabilir.

13. İşlevsel sözlükler hayat boyu öğrenmeye katkı sağlar. İşlevsel sözlükler sayesinde klasik Türk edebiyatı metin hazinesinin kapısı ilköğretimden ortaöğretim öğrencilerine, örgün eğitimden yaygın eğitim öğrencilerine, üniversite öğrencilerine, her yaşta bireylere, araştırmacılara açılacaktır.

1.8 Ferrî Mehmed Efendi Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri

Bu bölümde çalışma kapsamında Divan'ının işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini hazırlanan Ferrî Mehmed Efendi'nin yaşadığı yüzyılın genel durumu, hayatı, edebî kişiliği ve eserlerine değinilecektir.

1.8.1 18. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Genel Siyasî ve Edebî Manzara

18. yüzyıl, Osmanlı Devleti'nde isyanlar, kargaşa, savaşlar ve ekonomik buhranların hâkim olduğu bir dönemdir. Devletin kötü gidişatına çareler aranmış; ekonomik, askerî, siyasî alanda ıslahatlar yapılmışsa da devletin kaçınılmaz sona doğru gidişi engellenememiştir.

“Osmanlıların başarısız Viyana Kuşatması ardından Avusturya, Lehistan, Venedik'in oluşturduğu ve 1695'te Rusya'nın da katıldığı müttefik kuvvetler karşısında değişik cephelerde yaptıkları mücadelelere son veren Karlofça Antlaşması Osmanlı tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilir” (Özcan, 2001). 1699 yılında imzalanan bu antlaşmadan sonra Osmanlı Devleti'nde toprak kayıpları giderek artmış, gerileme dönemi başlamıştır.

1718 yılında imzalanan Pasarofça Antlaşması ile başlayıp 1730 Patrona Halil İsyanı ile sona eren dönem, Yahya Kemal Beyatlı tarafından Lale Devri olarak adlandırılmış ve bu adlandırma tarihçi Ahmet Refik Altınay'ın dönemi anlatan eserine “Lale Devri” adını vermesinin de tesiriyle zamanla kabul görmüştür (Banarlı, 1960). Zevk, eğlence ve ihtişam devri olarak tavsif edilebilecek bu dönem, her türlü sanat dalında etkisini göstermiştir. “Sanat ve edebiyattan hoşlanan Veziriazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa dönemin ünlü şair, musikişinas ve sanatkârlarını etrafına

toplamıştır. Edebiyatın temsilcisi olan Nedim, Lâle Devri'nin özellikle eğlenceye bakan safhasını şiirlerinde yansıtmıştır" (Özcan, 2003).

18. asır, Osmanlı Devleti'nde pek çok şairin yetiştiği, hayli divan ve mesnevinin vücuda getirildiği bir dönemdir. "Kaynaklarda 'şiir ve şair asrı' olarak kabul edilmiştir" (Horata, 2018: 431). Ancak dönemde yetişen pek çok şair, kendine has bir üslup ortaya koyamayıp geleneğin tekrarından öteye geçememiştir. Bâkî, Şeyhülislam Yahya, Bahâyî gibi şairlerden süzülüp bu asra kadar gelen kadim tarzı mahallîlikle yoğurup adıyla anılan "Nedimane tarz"ı ortaya koyan Nedim (1681?-1730) ile Sebk-i Hindî üslubunu yansıtan manzumeleri ihtiva eden Divan'ını henüz yirmi dört yaşındayken tertip eden ve Hüsn ü Aşk adlı özgün ve ince hayallere sahip mesneviyi yazan Şeyh Galib (1757-1799), dönemin parlayan iki yıldızıdır.

Kendileri de birer şair olan Koca Ragıp Paşa ve Hoca Neş'et'in konakları dönemin edebiyat dünyasının nabzının attığı yerlerdir. "Hanif, Şeyh Galib, Nayab, Müştak Baba, Beylikçi İzzet, Pertev, Vakanüvis Amir, Ali Efendi, Arif Mehmed, Niyaz, Ferrî gibi şairler Hoca Neş'et'in evindeki derslerin müdavimlerindendir" (Horata, 2018: 433).

Dönemin padişahlarından III. Ahmet "Necib ve Ahmed", I. Mahmud "Sebkâtî", III. Mustafa "Cihangir", III. Selim "İlhamî" mahlaslarıyla şiirler yazmışlardır. Arpaeminizâde Sâmi, Osmanzâde Tâib, Seyyid Vehbi, Kâmî, Nahîfî, İsmail Belig, Haşmet, Koca Ragıp Paşa, Fıtnat Hanım, Neylî, Sünbülzade Vehbi, Hoca Neş'et, İzzet Paşa, Enderunlu Fazıl, Dürrî, Nazîm Yahya, Nevres-i Kadîm, Esrar Dede, Hâzık, Sürurî bu dönemde yetişmiş şairlerden bazılarıdır. Kânî, Giritli Aziz Efendi, Şeyhî Mehmed Efendi, Hafız Hüseyin Ayvansarayî, Silahdarzade Mehmed Emin, Safayî ve Sâlim ise nesir türünde eserler vermiştir (Horata, 2018), (Mengi, 2010).

1.8.2 Ferrî Mehmed Efendi'nin Hayatı

Asıl adı Mehmed olan şair, 1756 (h. 1170)'da bugün Bulgaristan sınırları içinde yer alan Filibe'ye bağlı Tatarpazarı şehridir. Hayatıyla ilgili sınırlı bilginin kaynağı tezkireler ve Divan'ında yer alan mukaddimedir.

Ferrî'nin, konağı 18. yüzyılın önemli edebî mahfillerinden olan Hoca Neş'et'in talebesi olduğu kaynaklarda geçmektedir (Arif Hikmet, 2014), (Tuman, 2001). "Hoca

Neş'et'in Fars dili ve edebiyatı okuttuğu göz önüne alınırsa şairin bu konularda eğitim gördüğü söylenebilir" (Kırbyık, 1994: V).

Şairin mültezim olduğu Sicill-i Osmanî (Mehmed Süreyya, 1996) adlı eser ile Silahdarzade (Silahdarzade Mehmed Emin, 2018) ve Şefkat (Şefkat-i Bağdadî, 2017) Tezkirelerinde kayıtlıdır. Defter-i hakanî ve beylik odasında çeşitli memuriyetler ifa ettiği, divan kâtipliği ve mektupçuluk vazifelerinde bulunduğu Divan'ının mukaddimesinden öğrenilmektedir (Ferrî, Divan). "Ferrî Mehmed Efendi, Divan'ını otuz yaşında iken, 1785-1786 (h. 1200) yılında tertip etmiştir" (İnal, 1999: 626). Şair, 1805 (h. 1220) senesinde Filibe civarında vergi toplarken öldürülmüştür.

Tuhfe-i Nailî (Tuman, 2001) adlı eserde Ferrî mahlaslı iki farklı şairden bahsedilse de Kırbyık'a göre bu iki şair aynı kişidir ve Ferrî mahlasıyla şiir yazan tek bir şair tespit edilmiştir (Kırbyık, 1994: VI).

1.8.3 Ferrî Mehmed Efendi'nin Edebî Kişiliği

Ferrî'nin edebî kişiliği hakkında tezkirelerde verilen bilgiler oldukça sathîdir. Kimi kaynaklarda "pest-rütbe divanı" (Arif Hikmet, 2014: 114) olduğundan söz edilirken kimi kaynaklarda "mültezim olduğu hâlde şair-i mahir (usta, maharetli şair) geçinen eşhasın (kişilerin) pek çoğundan daha güzel sözler söylediği" (İnal, 1999: 627) fikri dile getirilmiştir.

Ferrî, Divan'ında şiir ve inşa türünde eserler verdiğinden bahseder:

"İki âb-ı revândur şi'r ile inşâ-yı pâkîzem

Fesâhatla belâgat semtine cârî cihân üzre" (K. 7/ 43)

(Temiz, hakiki şiir ve inşam; dünya üzerinde fesahat ve belagat semtine akan iki akarsu gibidir.)

Divan, müstakil bir yazmada bulunan iki tarih manzumesi, Divan'ın nüshalarından birinde bulunan "Hikâye-i Manzume El-Mulakkab Bi-Mekr-i Acib" adlı mesnevi Ferrî'nin şiir türünde eserleridir. Şair, Divan'ındaki bir gazelini "Şerh-i Gazel-i Ferrî" başlıklı metinde şerh etmiştir (Kırbyık, 2000b). Ayrıca iki tarih manzumesini ihtiva eden yazmada bu manzumelerden ikincisini izah etmiştir (Kırbyık, 2000a).

Şairin, “inşa” kavramıyla nesir türündeki bu iki eseri kast ettiği veya şairin nesir türünde henüz tespit edilememiş eserlerinin olduğu düşünülebilir.

Divan’da kaside, gazel, mesnevi, terkiibent, terciibent, muhammes, tahmis, müseddes, tesdis, nazım, kıta gibi çeşitli nazım şekilleri kullanılmış olup bunların arasında gazel, şairin en çok tercih ettiği nazım şeklidir.

Gazellerin pek çoğunda aşk temasının işlendiği görülür. Gazellerdeki aşk, umumiyetle mecazî aşktır. Zaman zaman mecazî aşk ve hakikî aşkın iç içe geçtiği söylenebilir. Onun şiirlerinde “tasavvufî söyleyişlere rastlamak mümkünse de bu, gelenekte olanı sürdürmek çabasından başka bir şey olmasa gerek” (Kırbıyık, 1994: VII).

Ferrî’nin gazellerinde klasik şiir geleneğine uygun olarak karamsar, vuslata erememiş bir âşık portresi çizilir:

“Öyle me’yûsum zalâm-ı gûşe-i mihnetde kim
Şu’le virmez hâneme ger togsa biñ hûrşîd-i ‘îd” (G.26/2)

(Mihnet köşesinin karanlığında öyle ümitsizim ki evime bin bayram güneşi doğsa aydınlık vermez.)

“Alışdum Kays-veş semt-i cünûnda sâha-peymâya
Sudûr-ı vuslatuñda ‘ayş u nûşa gayrı hâcet yok” (G. 118/2)

(Kays -Mecnun- gibi delilik semtinde dolaşmaya alıştım, artık senin vuslatının başköşesinde yeme-içmeye, eğlenceye hacet yok.)

Divan’daki kasideler, nazım şeklinin amacına uygun olarak devrin padişah ve ileri gelenlerini övmek üzere kaleme alınmıştır. Kasidelerin kiminde klasik tertibe uyulurken kiminde uyulmamıştır (Kırbıyık, 1994). Şair, kasidelerinde umduğu ilgiyi bulamamaktan yakınır:

“Şi’r ü inşâ ile böyle fâ’ik-i akrân iken
Bulmadum bir ehl-i himmet bir mürüvvet-âveri” (K. 7/ 43)

(Şiir ve inşa da akranlarımdan böyle üstün iken lütuf sahibi, insaniyetli birini bulamadım.)

Şair, tarih düşürmeye ilgili bir şairdir. Divan'ında tarih düşürdüğü yirmi manzumesinin yanında müstakıl bir yazmada da iki tarih manzumesi vardır (Kırbyık, 2000a).

Ferrî, 18. yüzyıl ve daha önceki dönemlerde yaşamış şairlere nazire yazmakla beraber daha ziyade Keşanlı Zihnî'nin şiirlerini tanzir etmiştir (Kırbyık, 1994).

Şair, genel itibariyle sanatlı ve ağır bir dil kullanmış; Arapça ve Farsça tamlamalar kurmuştur. Divan'da tamlamalardan oluşan mısralara rastlanabileceği gibi konuşma diline çok yakın mısralara da rastlamak mümkündür:

İfnâ-yı cân-ı dil-şüdegân-ı reh-i gamuñ (G. 41/2)

Bezmümde ben de bir gün olur mı görür miyüm (G. 116/4)

Ferrî Divanı'nda 18. asrın genel özelliklerine uygun olarak pek çok sanat anlayışına ve akımına, değişik üslup özelliklerine tesadüf etmek mümkündür. Şairin Sebki Hindî'yi andıran bir anlatım tarzına sahip şiirlerinin yanında maddi aşkı konu edinen, külfetsiz bir dille yazdığı Nedimane tarzda şiirleri de mevcuttur. Şiirde musiki kavramlarına, denizcilik terimlerine, deyim ve atasözlerine, tasavvufî istılahlara, edebî sanatlarla yer verme onun üslup özelliklerindendir (Kırbyık, 1994), (Kırbyık, 2013).

1.8.4 Ferrî Mehmed Efendi'nin Eserleri

1. Divan:1785-1786'da tertip edilen Divan'ın, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ve Mevlâna Müzesi Kütüphanesinde olmak üzere bilinen iki nüshası vardır. Divanın tenkitli metni, Mehmet Kırbyık tarafından hazırlanmıştır. Eser; 10 kaside, 3 terkiibent, 1 terciibent, 200 gazel, 2 müstezat, 12 tahmis, 1 müseddes, 2 tesdis, 22 kıta, 10 nazım, 10 müfret, 11 matladan oluşmaktadır. Divandaki terciibent, 1 kaside, 1 tahmis, 1 tesdis ve 4 gazel Farsçadır.

2. Tarih Risalesi: İstanbul Arkeoloji Müzesinde bir yazma nüshası bulunan bu eser, bir tarih kıtası ve izahlar ihtiva eden bir risaledir.²

3. Şerh-i Gazel-i Ferrî: Şairin, Divan'ında yer alan gazellerinden birini şerh ettiği metindir. Divan'ın İstanbul Üniversitesi nüshasında yer alır.³

² Bu eser yayımlanmıştır. (Kırbyık, 2000a)

4. Hikâye-i Manzume El-Mulakkab Bi-Mekr-i Acib: Divan'ın İstanbul Üniversitesi nüshasında bulunan, 149 beyitten oluşan, sade ve akıcı sayılabilecek bir dille yazılmış müstehcen tabirler de içeren bir mesnevidir.

³Bu eser yayımlanmıştır. (Kırbıyık, 2000b)

BÖLÜM 2

2 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma materyali, verilerin toplanması ve analizine dair açıklamalar yer almaktadır.

2.1 Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma deseninde hazırlanan bu çalışmada işlevsel sözlüklerden klasik Türk edebiyatı materyali olarak nasıl yararlanılabileceği ortaya koyulduktan sonra 18. yüzyıl divan şairi Ferrî'ye ait Divan'ın işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini hazırlanmıştır.

2.2 Çalışma Materyali

Ferrî Divanı'nın işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini hazırlanırken Divan'daki Türkçe manzumeler üzerinde çalışılmış, nüshaların birinde yer alan “Hikâye-i Manzume El-Mulakkab Bi-Mekr-i Acib” adlı mesnevi ayrı bir eser olarak değerlendirilerek çalışma dışı tutulmuştur.

2.3 Verilerin Toplanması

Çalışmada, Ferrî Divanı'nın Mehmet Kırbıyık tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanan tenkitli metni esas alınmıştır. Şairin hayatı, edebî kişiliği ve eserleri ile ilgili söz konusu tez esas alınarak tezkirelerden, divanının yazmalarından ve makalelerden yararlanılmıştır. “Yazılı, görsel malzemenin toplanıp incelenmesi” (Sönmez ve Alacapınar, 2013: 84) olarak tanımlanan doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı bu çalışmada Ferrî Divanı işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini hazırlanırken Osmanlı Türkçesi sözlükleri, güncel Türkçe sözlükler, atasözleri ve deyimler sözlüğü, tarama sözlükleri, Farsça ve Arapça sözlükler, ansiklopediler, divan şiiriyle ilgili kelime, kavram ve terimleri içeren sözlükler, Kur'an-ı Kerim mealleri, tasavvuf terimleri sözlükleri, musiki terimleri sözlükleri ve makaleler gibi kaynaklardan faydalanılmıştır⁴.

Makale, tez gibi çeşitli kaynaklardan betimsel tarama yöntemi kullanılarak edebiyat eğitimi, sözlüklerin eğitim sürecinde kullanımı, klasik Türk edebiyatı eğitimi,

⁴ Ferrî Divanı işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini hazırlanırken yararlanılan kaynaklar için bk. “Sözlük Kaynakçası”.

klasik Türk edebiyatı eğitiminde karşılaşılan sorunlar, materyallerin eğitim sürecinde sağlayabileceği faydalarla ilgili veriler toplanmış ve Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda klasik Türk edebiyatının tuttuğu yer incelenmiştir.

2.4 Verilerin Analizi

Klasik Türk edebiyatı eğitiminde karşılaşılan sorunlar, sözlüklerin eğitimdeki yeri ve önemiyle ilgili kaynaklardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edildikten sonra Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda kelime öğretimiyle ilgili kazanımlar da göz önüne alınarak işlevsel sözlüklerin kullanılabileceği etkinlik önerileri oluşturulmuştur. Etkinliklerin seviyeye ve konuya uygunluğu hususunda uzman görüşünden yararlanılmıştır.

Ferrî Divanı işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini hazırlanırken sözlükler ve başka başvuru kaynakları incelenmiştir. Kelime anlamlandırılırken kelimenin kaynaklarda yer alan anlamları arasından bağlama uygun olan anlam seçilmiştir. Verilerin yetersiz olması durumunda kelimeler kullandıkları bağlamlar yardımıyla anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Kelimelere verilen anlamların güvenilirliğinin sağlanması için uzman görüşünden faydalanılmıştır.

Divan'da yer alan bütün kelimeler anlamlandırılmaya çalışılmış; Arapça ve Farsça tamlamalar, atasözleri ve deyimler, ayet iktibasları, kalıp ifadeler bütün olarak anlamlandırılmıştır.

Ferrî Divanı'nda yer alan manzumeler, transkripsiyon bakımından kontrol edildikten sonra TEBDİZ Projesi'ne ait internet sitesine (www.tebdiz.com) ayrı ayrı yüklenmiştir. Manzumeler sisteme yüklenirken nazım şekli ve Divan'daki aynı nazım şekline sahip manzumeler arasında manzumenin bulunduğu sıra (gazel 44, kaside 4, tahmis 5 vb.) ve manzumenin yazıldığı aruz kalıbı da kaydedilmiştir. Her bir kelime ve kelime grubu tek tek anlamlandırılmıştır. Anlam verilmek istenen kelimenin üzerine tıklandıktan sonra sistemde yer alan anlamlardan bağlama uygun olan varsa kelime bu anlamla kaynaklardan da teyit edilerek eşleştirilmiş, uygun anlamın bulunamadığı hâllerde yeni anlam girilerek kaydedilmiştir. Tamlamalar ve grup hâlinde anlamlandırılacak kelimeler, çoklu seçim yoluyla birleştirildikten sonra anlamlandırılmıştır. Divan'da yer alan manzumeleri anlamlandırma işlemi bittikten

sonra aynı anlamda kullanıldığı düşünölen kelimelere verilen anlamlar, anlamları birleştirme seçeneği kullanılarak birleştirilmiştir. Bu işlemlerden sonra kelimeleri dizme seçeneğiyle sisteme işlenen veriler işlevsel sözlük ve bağlamlı dizin hâline getirilmiştir.

Sözlökle İlgili Açıklamalar

1. Sözlökte madde başları alfabetik sıraya göre dizilmiştir.
2. Arapça ve Farsça tamlamalar, atasözleri ve deyimler, kalıplaşmış ifadeler bütün olarak anlamlandırılmıştır. Tamlamalar içinde yer alan ve özel olarak açıklanması gereken kelimeler için tamlamanın anlamı verildikten sonra “II” işareti kullanılmıştır.
3. Kelime iki farklı gerçek anlama gelecek şekilde kullanıldıysa anlamlar verilirken 1. ve 2. şeklinde numaralandırma tercih edilmiştir. Kelimenin bağlama özel kazandığı anlam ve mecaz anlamın açıklanması gayesiyle “II” işareti kullanılmıştır.
4. Anlamlandırılan kelimenin geçtiği beyit veya mısra verildikten sonra parantez içinde manzumenin ve beyit/bendin numarası verilmiştir. Bundan sonra köşeli parantez içinde kelimenin çekim eklerinden arındırılmış hâli ve aldığı ekler gösterilmiştir.
5. Pek çok sözlökte rastlanan kelimeler için özel olarak kaynak göstermek yerine sözlük kaynakçası bölümünde, yararlanılan kaynaklar verilmiştir. Sadece belli sözlöklere rastlanan kelimeler için kelimenin geçtiği sözlüğün ismi ve açıklanan kavram, tabir, terimler için yararlanılan kaynakların ismi köşeli parantez içinde kısaltma şekliyle verilmiştir. Bununla birlikte bu kelimelere parantez içinde yazılan kaynaktan başka kaynaklarda da rastlanabilme ihtimali vardır.
6. Daha önce açıklanan kavram, terim ve kişi adları için “bk.” kısaltmasıyla ilgili maddeye gönderme yapılmıştır.
7. Nüşalarda meydana gelen tahribattan dolayı okunamamış kısımlar üç nokta (...) ile gösterilmiştir.

BÖLÜM 3

3 BULGULAR VE YORUM

3.1. FERRÎ DİVANI İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ VE BAĞLAMLI DİZİNİ

-A-

a: Seslenme ünlemi.

- Mürüvvetsüz beni itdün ferāmūs / **A** zālīm bī-vefā bīgāne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5*). [a,]
- **A** zālīm bī-terahhūm bī-mürüvvet kâfir-i naḥvet / Ne bu vahşet kaçarsuñ ‘aṭf idersuñ vaşlı ferdāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*). [a,]

āb: Su.

- Eşk-i ḥasret kânıdur çeşmān-ı hicrān-perverüm / Erzen-i Rūmuñ ki **ābı** ekşerī kândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [ābı, -ı]

āb ‘ālemi/‘ālem-i āb: İçki meclisi. [OTS]

- Olma firifte bu zen-i dünyāya zāhidā / **Āb ‘āleminde** bir büt-i ra’nāyı hem-dem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*). [āb ‘ālemi, -n, -de]
- Raķibe **‘ālem-i āb** içre dīl pertāb göstermiş / Yem-i Kūlzümde şan Fir’avna bir gird-āb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*). [‘ālem-i āb,]
- Maķsad-ı rind **‘ālem-i āb** u cevān-ı sādedür / Nev-be-nev murğ-āba elbet dāne vü yemdür ğaraż (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*). [‘ālem-i āb,]

āb u dāne: Takdir edilmiş rızık. [MBTS]

- Her birinüñ seyr-i ḥāl ü la‘linüñ mecbūriyum / Ferriyā müşkil imiş teştīt[i] **āb u dānenüñ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5*). [āb u dāne, -nüñ]

āb u gil: Su ve toprak. II Hicr Suresi 26. ayette insanın yaratılışı anlatılmaktadır: "Andolsun biz insanı şekillenebilir özlü balçıktan, (şekil verilip) kurutulmuş çamurdan yarattık.". [DİBKK]

- Fıtratda derd ü ğamla muḥammer **āb u gil** / Olmam ser-ā-ser irse kazā cāna münfa‘il (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [āb u gil,]

āb u tāb: Güzellik, parlaklık, tazelik.

- Çeşmi ne ṭurfe ğamzesine virdi **āb [u] tāb** / Elmāsuñ ancak ezyed-i kıymet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [āb [u] tāb,]
- Eş‘āra tāze ma‘nī ile virdi **āb [u] tāb** / Buldu bu yolda ḥāme-i Ferrî be-nām nām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5*). [āb u tāb,]
- Tīr-i cān-düz-ı nigāhı şimdi **āb u tābda** / Müsteneddür ebruvāna arkası miḥrābda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [āb u tāb, -da]
- Sāķī ruḥuñ mı bezme viren böyle **āb u tāb** / La‘l ü femüñ mi ke’s-i nuķul sāġar-ı şarāb (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 7*). [āb u tāb,]
- Suḥanum āb-dih-i gül-şen-i ma‘nīdür kim / **Āb [u] tābına** pesend itmededür Mikā‘il (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 26*). [āb [u] tāb, -ı, -n, -a]

‘abā: Yünden dokunan bir tür kaba kumaş ve bu kumaştan yapılan üstlük.

- Peşmîne-püş-ı ‘aşkuñum ey şüh-ı Hâşimî / Āl-i ‘Abāya bende olana ‘abā düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [‘abā,]

‘abā: Babalar.

- Ümm ü ‘abāyı selb idüp dilden / Dāder ü iḥve neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [‘abāyı, -y, -t]

‘abādān: Mamur, bayındır.

- Sāyesi düşdigi büldānı ider ‘abādān / Zātına virdi Ḥudā ḥāşiyet-i yümn-i Hümā (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 2). [‘abādān,]

‘abā-püş-ı firāk: Ayrılık abasını giyen. (bk. ‘abā).

- Beni cevri ile ‘abā-püş-ı firāk itme şehā / ‘Aşk-ı Ḥaydar şeref-i Āl-i ‘Abā ḥürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [‘abā-püş-ı firāk,]

‘abd-i nükte-dān: Nükteli söz söyleyen, nükte bilen kul.

- Felek ber-geşte itdi şüret-i sāmānı cevri itdi / Efendim sen mürüvvet kııl bu ‘abd-i nükte-dān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37). [‘abd-i nükte-dān,]

‘abd-i zelîl: Hor, hakir kul.

- Germ-i ümmîdle efendim beni tekrār esîr / Gerçi degmez o bahāyı bu ġarîb ‘abd-i zelîl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 22). [‘abd-i zelîl,]

‘ab-dih-i gül-şen-i ma‘nî: Mana gül bahçesine su veren.

- Suḥanum ‘ab-dih-i gül-şen-i ma‘nîdür kim / Āb [u] tābına pesend itmededür Mikā’îl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 26). [‘ab-dih-i gül-şen-i ma‘nî, -dür]

‘Abdü’l-ḥamîd: I. Abdülhamid, Osmanlı padişahı (1774-1789). [TDVİA “Abdülhamid I” md.]

- Şāh-ı Eflātun-mehābet Cem-meniş ‘Abdü’l-ḥamîd / Ferr ü revnaḳ-zāy-ı şāhn-ı dār-ı zıllu’l-lāhdur (Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 1). [‘Abdü’l-ḥamîd,]
- Re’y-i şāh ‘Abdü’l-ḥamîdle hep cihān oldı riyāz / Kim vezîr-i vakti hem-nām-ı Ḥalîlu’l-lāhdur (Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 5). [‘Abdü’l-ḥamîdle, -le]

‘Abdü’l-ḥamîd ḥān-ı zafer-yāver: Yaveri zafer olan Abdülhamid Han. (bk. ‘Abdü’l-ḥamîd)

- Şeh-i gerdün-vaḳār ‘Abdü’l-ḥamîd Ḥān-ı zafer-yāver / Ki tîğ-ı zūr ile teşhîr iderse çok mı dünyāyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 1). [‘Abdü’l-ḥamîd Ḥān-ı zafer-yāver,]

‘abes: Gereksiz, tuhaf.

- Nigeh-i çeşmüne perhîz ola her gāh ‘abes / Reh-zene ḥaşyet ü ḥavf-ı ḥaṭar-ı rāh ‘abes (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [‘abes,]
- O sehi-ḳadd ile āzādeligüm eyyāmı / Zann iderdı ba’zı endîşesi kütāh ‘abes (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [‘abes,]
- Şimdi hem-bezm-i rakîbān keç-endîş oldı / Burc-ı ‘akrebde ḳarār eyledi ol māh ‘abes (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [‘abes,]
- O vefāsuz o mürüvvetşüz o hercāî için / Ferrî-i zāra bu verzi şîve-i āh ‘abes (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [‘abes,]

‘abes ol-: Uygun düşmemek.

- Nigeh-i çeşmüne perhîz **ola** her gâh ‘**abes** / Reh-zene haşyet ü havf-ı haţar-ı rāh ‘abes (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1). [‘abes ol-, -a]
- Büseler dağı neler var idi zımnında anuñ / Faķat **olmuş** idi cevri-ı geh ü bî-gāh ‘**abes** (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [‘abes ol-, -mış]

āb-ı haķīkat: Hakikat suyu.

- Teşneyi **āb-ı haķīkat** ile iskā iderüm / Bu kāsīdüm ki benüm çeşme-i ‘irfānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31). [āb-ı haķīkat,]

āb-ı Hızır-āsā: Hızır'ın suyu (ab-ı hayat, ölümsüzlük suyu) gibi. (bk. Hızır).

- Yem-i mevvāc-ı cān-baḥş [u] ‘atāsı **āb-ı Hızır-āsā** / Hayāt-ı tāze ĩrās eyledi cān-ı cihān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [āb-ı Hızır-āsā,]

āb-ı revān: Akarsu.

- İki **āb-ı revāndur** şîr ile inşā-yı pākīzem / Feşāhatla belāğat semtine cārī cihān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43). [āb-ı revān, -dur]
- Kapudan eyledi deryāya bir zāt[ı] vezāretle / İder İskender-āsā cüst [ü] cū **āb-ı revān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5). [āb-ı revān,]

āb-ı ruh-ı rūşen-nihād: Parlak yaradılışın yüz suyu.

- Hürşīd-i eflāk-ı sedād **āb-ı ruh-ı rūşen-nihād** / Mıhr-i sipıhr-i ‘adl ü dād ehl-i dil ü ṭab‘-ı selīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4). [āb-ı ruh-ı rūşen-nihād,]

āb-ı sirīşk-i bülbül: Bülbülün gözyaşı suyu.

- Ğark-ı seyl-āb eyler āḥir gül-şen içre sū-be-sū / Eylemiş **āb-ı sirīşk-i bülbülü** enhār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [āb-ı sirīşk-i bülbül, -i]

āb-ı sitem ü cevri: Zulüm ve eziyet suyu.

- Nev-naḥl-i gül-i gül-şen-i bî-raḥmī-i bî-dād / **Āb-ı sitem ü cevri** ile pürdür kad-i şimşād (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 9). [āb-ı sitem ü cevri,]

āb-ı tıġ: Kılıç yapılırken çeliğe verilen su.

- Hūdā eyyām-ı ‘ömr-i şevketin pür-āb [u] tāb itsün / Ki **āb-ı tıġını** şabb ide fark-ı düşmenān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4). [āb-ı tıġ, -ı, -n, -ı]
- Yetişdi ol ḥidiv-i Kāhramān-‘unvān şalābetle / İçürdi **āb-ı tıġın** düşmene sâhib-kırān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [āb-ı tıġ, -ı, -n]

‘aceb: Acaba.

- Hicrūñle söyle niceye dek zār sevdigüm / Var mı vişāle var mı ‘**aceb** bir sebep saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [‘aceb,]
- Bu leyl-i kadr-i ‘āşık-ı şūrīdegān mıdır / Yoḥsa baña mı yā Rab ‘**aceb** hep şegab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [‘aceb,]
- Var mı ḥübānuñ ‘**aceb** munşifi yoḥsa Ferrî / Cümlesi böylece ğaddār u ḥıyānet mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [‘aceb,]
- Bā‘is-i ḥandesidür eşküm o gül-ruḥsāruñ / Var mı bir jāle [**‘aceb**] ğonceyi şād-āb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [[‘aceb],]
- Didüm ey şuḥ ‘**aceb** sen mi Yūsuf mı güzel / Kesr-i nefis ile didi ḥüsn ile iķrārumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [‘aceb,]
- İçersün Ferriyā şevk u ṭarabla cām-ı gül-fāmı / Alınmaz mı o naḥl-i nāz-perverdūñ ‘**aceb** ḥāmı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [‘aceb,]

- Dir misiñ ‘**aceb** n’oldı o mecnûn görünmez / Bir haylî zamândur ki o mahzûn görünmez (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 48*). [‘**aceb**,]

‘aceb: *Acayip, tuhaf, şaşırtıcı.*

- Şevk-ı ruhuñla oldı gönül nağme-senc-i ‘aşk / İtse ‘**aceb** mi bülbül-i gül-şen-serâ serâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [‘**aceb**,]
- Hâl-i ruhuñla bir gıceci bülbül oldı dil / Ferrî‘**aceb** mi söyler ise buldı hab bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [‘**aceb**,]
- Murğ-ı tab’uñ hem temâşâ-gâhı hem dâmi olur / Bu ‘**acebdür** gösterür kayd içre kâmi zülf ü ruh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [‘**acebdür**, -dür]
- Şevk-i ruhsârıyla söyler ehl-i dil tâze-zemîn / Ferriyâ itse ‘**aceb** mi bülbül-i gül-zâr zâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7*). [‘**aceb**,]
- Hevâ-yı zülfine uysam ‘**aceb** mi / Perîşân-ter olur etvâr-ı ‘âşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3*). [‘**aceb**,]
- Eş‘arı unutturdı baña fûrkatı yâruñ / Eglenmez ‘**aceb** defter ü dîvânla gönülüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6*). [‘**aceb**,]
- Teshîrde çeşmüñ ne ‘**aceb** pür-fiten olmış / Bâbilde dañı yok o füsûmı bile cādû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3*). [‘**aceb**,]
- İder ‘uşşâkı bismil-gehinde cevri ile küşte / ‘**Aceb** kıttaldür virmez dile kaṭ‘â emân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2*). [‘**aceb**,]
- Kemân-ı saht-ı Tatar ile dâ‘im iddi‘â eyler / Gelürse şaştuñla olsa ‘**aceb** mi imtiḥân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4*). [‘**aceb**,]
- Ruḥı itmekde ma‘nâ-yı Duḥâyı dem-be-dem tefsîr / ‘**Aceb** mi remz-i Ve‘l-Leyli ider ise beyân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5*). [‘**aceb**,]
- Nazîri yok düde sala ‘**aceb** kıssîs-i nâz-âyîn / Anı bir gördi Ferrî gıce vardı Kırk Kılısâya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7*). [‘**aceb**,]
- Ben tîr-ḥor-ı ğamzeyüm ağlarsam ‘**aceb** mi / Ta‘n itmedesüñ saña raḳîbâ ne tokundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4*). [‘**aceb**,]
- Olaldan müstekin dilde hayâl-i büm-ı hicrânüñ / O ma‘mûre şehâ görseñ ‘**aceb** vîrânedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4*). [‘**aceb**,]
- Es‘ad ki Ğalibdür laḳab tarḥ-ı hayâl eyler ‘**aceb** / Her dem ki şi‘re açâ leb mestâne eyler çün Fehîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [‘**aceb**,]
- Saña teslîm-i cân itsem ‘**aceb** mi / Kuzum her vech ile senden emînüm (*Ferrî Dîvânı, Kıt‘a 9, Beyit 2*). [‘**aceb**,]
- Ferrî geçerse cümle sivâyı ‘**aceb** degül / Şûḥ-ı mecâz-ı ḥande-likâyı ‘**aceb** degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [‘**aceb**,]
- Ferrî geçerse cümle sivâyı ‘**aceb** degül / Şûḥ-ı mecâz-ı ḥande-likâyı ‘**aceb** degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [‘**aceb**,]
- Az öz olunca itse bahâyı ‘**aceb** degül / H‘âr olsa eşk-i çeşm-i Bahâyî‘**aceb** degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [‘**aceb**,]
- Az öz olunca itse bahâyı ‘**aceb** degül / H‘âr olsa eşk-i çeşm-i Bahâyî‘**aceb** degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [‘**aceb**,]
- Baksañ ammâ çeşmine bir ḥaste-i bî-tâb-ı nâz / Şîve-i çeşmi ‘**aceb** derd-i nihânîdür dile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [‘**aceb**,]
- ‘**Aceb** kim ḥalkâ-i âġuşdan yâr ictinâb eyler / Kemâl-i kevkebi görmez mi mâha hâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [‘**aceb**,]
- ‘**Aceb** dâm-ı ğazâlân-ı Yemendür ‘uḳde-i zülfüñ / Güzîde nergis-i şehri-i Qarendür ‘uḳde-i zülfüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5*). [‘**aceb**,]
- Geçmiş idi âlâyîş ü ḥâşâk [u] sivâdan / Olmışdı ma‘ârifle ‘**aceb** genc-i nihânî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 2*). [‘**aceb**,]
- Zülf-i ḥam-der-ḥamuñla bağladuñ ey mäh ‘**aceb** / Komaduñ nuṭṭa baña ṭâkat-i cünbîde-i leb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 4*). [‘**aceb**,]

‘aceb: *Şaşma, hayret etme.*

- Ben dil-şüdesin söyledüp eylerdi şeker-ḥ‘âb / Efsâne-i Mecnûnı ‘**aceble** uyumuşmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5*). [‘**aceble**, -le]

‘aceb ‘aceb: *Çok acayip, pek tuhaf.*

- Göñül olur haṭ-ı sebz-i cevāndan maḥzūz / ‘**Aceb** ‘**aceb** k’ola bülbül ḥazāndan maḥzūz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1*). [‘**aceb** ‘**aceb**,]

‘acele it-: *Telaş etmek, sabırsızlanmak.*

- Her vech ile naḳl oldu du‘ā-nāmede aḥvāl / Eyler ‘**acele itme** o daḥi ḥaber irsāl (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 64*). [‘**acele it-**, -**me**]

‘Acem: *İranlı, İran halkından olan kimse.*

- Görse Nu‘maniye ebrûsın perestiş-gāh ider / Bir ‘**Acem** ferzendidür miḥrāb-ı Ca‘fer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [‘**Acem**,]

‘acemî-i ‘Acemân: *Acemlerin acemisi. (?)*

- Ya‘nî ki ‘Aṭābeg ser-i erbāb-ı ma‘ārif / Yanında aṭābeg ‘**acemî-i ‘Acemāndur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*). [‘**acemî-i ‘acemān**, -**dur**]

‘āciz: *Güçsüz, zayıf.*

- O rütbe küfr ü îmān-ı ruḥ u zülfünde ‘**ācizdür** / Esîr-i küy-ı vahdet şîve-i şubḥ u mesā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2*). [‘**ācizdür**, -**dür**]
- Açuk der-i raḥmet gibi dervāze-i luṭfî / ‘**Ācizlere** nā-çarlara dār-ı el-amāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [‘**ācizlere**, -**ler**, -**e**]

aç-: *Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.*

- Çıkup gîsû-yı müşgîn-tārın **açmış** âşiyân itmiş / Anuñ çün gül-şen-i ümmîde çok demdür şabā çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [**açmış**, -**mış**]
- Çeküp pîrāhenin ḥürşide beñzer sînesin **açmış** / Şeb-i bedr içre kettân-ı dile meh-tāb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3*). [**açmış**, -**mış**]
- Tarf-ı ḥayāl-i yāra **açup** gizli manzara / Ḥasret yolında dāğla sîr-āb-ı revzen ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2*). [**açup**, -**up**]
- Sînesin **açup** tamām itdi ketân-ı şabrumı / Var mı inşāf it bu cezbe cevher-i meh-tābda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6*). [**açup**, -**up**]
- Dāne-i ḥālî görüp dāma tutuldu eyvāh / Murğ-ı dil bāl **açıcak** semt-i semā niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3*). [**açıcak**, -**ıcak**]
- Ferriyā tîr-i cefāsına bugün āmācum / Sînemi tutdum **açup** ol kaşı ya niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5*). [**açup**, -**up**]
- Ḥālidūñ sîne-i sîmînin **açup** didüm hemîn / Hāziḥî Cennātü ‘Adnin fedḥulūhā ḥālidîn (*Ferrî Dîvânı, Matla 10, Beyit 1*). [**açup**, -**up**]

aç-: *Açığa vurmak, yaymak.*

- Rāz-ı dilden **açalum** def‘-i ḥarāret idelüm / Bezmi ol rāz ile reşk-āver-i cennet idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 33*). [**açalum**, -**alum**]

aç gözli: *Doyumsuz, gözü doymaz.*

- Düş olsa cū‘-ı kelbe n’ola hırşla raḳîb / **Aç gözli** idi aslā çak aslı köpeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4*). [**aç gözli**,]

açıl-: *Tomurcuk hâinden çıkmak, açık hâle gelmek.*

- O gül-i naḥveti **açılmasun** örter yatarum / Degmesün bād-ı ḥarîf üstine dıtrer yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1*). [**açılmasun**, -**ma**, -**sun**]
- Levḥaşa‘l-lāh feyz-i te‘şîr-i hevā bu güne kim / **Açılur** bir bir zemîn-i şürede bî-ḥār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [**açılur**, -**ur**]

- Dīdesi sīr-āb ammā kim nigh hūn-āb-ı nāz / Şan **açılmış**‘ayn-ı Hızır içre gül-i şād-āb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Tahmīs 3, Bend 1*). [*açılmış, -mı*]

açıl-: Sıkıntıdan kurtulmak, ferahlamak.

- İraş-ı neşāt eyledi şi‘ri hele Ferrī / **Açılmada** Hādī-i suhan-dānla gönüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 144, Beyit 7*). [*açılmada, -mada*]
- Gelüp bezme **açılmazsuñ** mey içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür hālūñ efendim böyle dā‘im infi‘āl üzre (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 4*). [*açılmazsuñ, -maz, -suñ*]
- Sākī yetiş ki ‘aşk ile maḥmūr u bī-dilüm / Meyle **açılmam** el gibi bir emr-i müşkilüm (*Ferrī Dīvānı, Terkiḳ-bend 2, Beyit 13*). [*açılmam, -ma, -m*]

açıl-: Sırrını, üzüntüsünü, sorunlarını birine söylemek.

- Dil derd ü ḡamından bu gice yāra **açıldı** / Sevdā sözini açdı ne çok yara açıldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 1*). [*açıldı, -dı*]
- Ser-beste mi ḳor derd-i derūn āteş-i ‘aşkı / Esrār-ı dilüm ‘āleme hem-vāre **açıldı** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 3*). [*açıldı, -dı*]

açıl-: Sıkılması, çekinmesi, tutukluğu kalmamak.

- Teşvīr-i harārāt-ı şarāb itdi ḡuşāde / Çāk itdi girībānın o meh-pāre **açıldı** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 2*). [*açıldı, -dı*]

açıl-: Çıkmak, ulaşmak.

- Feth eylemedi şūfī bize şavma‘a bābın / Döndük yolumuz ḡāne-i ḡammāre **açıldı** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 4*). [*açıldı, -dı*]

açıl-: 1. Tomurcuk hālinden çıkmak, açık hāle gelmek. 2. Sırrını söylemek.

- Būy-ı rāz aldum şabādan çın şehir gül-zārda / **Açılup** virmiş dehānından bir az esrār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 13*). [*açılup, -up*]

açıl-: 1. Tomurcuk hālinden çıkmak, açık hāle gelmek. 2. Sıkıntıdan kurtulmak, ferahlamak.

- Gülmedüm ‘ālemdē ḡāşıl ḡonce-veş **açılmadum** / Dā‘imā oldum cefā-bīnā mişāl-i yār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 35*). [*açılmadum, -ma, -du, -m*]

açıl-: Vefat etmek.

- Ferrī mücevher eyledi tārīḡ-i fevtini / Zihnī **açıldı** irdi dil-ārā-yı vaḡdete (*Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 5*). [*açıldı, -dı*]

açuk: Açılmış, kapalı olmayan.

- **Açuk** der-i raḡmet gibi dervāze-i luṡfī / ‘Ācizlere nā-çārlara dār-ı el-amāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 11*). [*açuk, -*]

açuk kapu: Açık kapı, herhangi bir sıkıntıda çözüm için başvurulacak makam.

- Şimdi bāb-ı himmeti gördüm ki bir **açuk kapu** / Baş açuk yalın ayak didüm ki ey dil gel yūri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 25*). [*açuk kapu, -*]

ad: İsim, nam, san..

- Göricek ol şaḡn-ı ‘Adn-‘unvānı itdüm çün su‘āl / Didi Sa‘dī-i suhan-ver yapdum **adum** kendūme (*Ferrī Dīvānı, Tarih 6, Beyit 2*). [*ad, -um*]

a'dā: Düşmanlar.

- Celāl u luṭfı müstecmi'sün ammā nîk ü bed vakti / Ki cūd u ḳahruñ el-ḫaḳ müntehādur dost u **a'dāya** (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31). [*a'dāya, -y, -a*]
- Böyle bezm-i sebze-zâr içre idince şevḳ u zevḳ / Dönmesün mi anda inşâf eyle **a'dā** kec-düme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 3). [*a'dā,]*

ādāb: Zarafet, naziklik.

- Zihnî Efendi fâzıl-ı yektâ-yı bî-naẓîr / Zihn ü zekâsı fer virüp **ādāb** u ḥikmete (Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 1). [*ādāb,]*

‘adālet: Hak ve hukuku gözetme, hakkaniyet.

- İdince Varna[yı] teşrîf ihsân u **‘adāletle** / ... tolaşdı cümle eşrâr-ı fûrû-māye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22). [*‘adāletle, -le*]
- Fikr-i ḫayrât ile dād u dihiş ü luṭf u kerem / Zîkr-i naşfetle ḫaşāfetle **‘adāletle** vefâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 3). [*‘adāletle, -le*]

‘aded: Sayı. II Sınır, nihayet.

- Endāzesüz mi kâle-i naḫvet ḳumāş-ı nāz / Cevr ü cefâ vü minnete yok mı **‘aded** meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [*‘aded,]*

‘adem: Yokluk, hiçlik.

- Ol baḫr-ı kemālüz ki **‘adem** sāhilümüzdür / Ol dürr-i yetîmüz ki ‘Aden menzilümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1). [*‘adem,]*
- Âyîne-i yek-dîger olur şüret-i ezdād / Ferrî dil-i ‘arifde vücūd ile **‘adem** ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [*‘adem,]*

ādem: Adam, insan.

- Sākî-i gül-rû olunca cāna şahbā istedür / **Ādeme** evvel bahār elbette deryā istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [*ādeme, -e*]
- Çeşm-i bādāmı muḳaşşer ruḫları verd-i ṭarî / Böyle meclis **ādeme** nuḳl ile mînā istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [*ādeme, -e*]
- **Ādem** öldür ḡamzeñ ile çeşmüñ ile kanlar it / Ol hemān ‘ālemde ey nūr-ı başar hem-vār var (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [*ādem,]*
- Şahbā-yı ḫayālūñ baña n’itdüklerin ey büt / Mekkāre iken **ādeme** bintü’l-‘ineb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [*ādeme, -e*]
- ‘Ālem-i kevn [ü] fesād içre heyülā bî-ḳıyās / Nükteyi fehm ile Ferrî kāmîl **ādemdür** ḡaraż (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [*ādemdür, -dür*]
- Sevdā-yı zülf ü kākūli bükdi miyānumı / Bildüm idermiş **ādemî** ra’nā ḡulām lām (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [*ādemî, -i*]
- Çok degüldür āfet-i fettān dirsem çeşmüñe / Bir nigāḫda eyler ifnā baḳsa **ādem** çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [*ādem,]*
- Kem-cur‘asıyla **ādeme** keyf-i ebed gelir / Her demde feyz ü neşve dilā bî-‘aded gelir (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 42). [*ādeme, -e*]
- Küllḫenci mi ki zāhid unutmaz cehennemi / Dür eylemekde gül-şen-i cennetden **ādemî** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 33). [*ādemî, -i*]

‘adem-ābād: Yokluk âlemi. [MBTS]

- Cennāt şanurdıḳ **‘adem-ābādı** da görsek / Ferrî bulalı sırr-ı fenā meşrebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [*‘adem-ābādı, -ı*]

ādem-pesend: İnsan tarafından beğenilen.

- Sebūyî bŷy-ı sāk-ı sākī ta‘īr itdi meclisde / Mül-i Kevser-eşer bezmi o dem **âdem-pesend** itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [*âdem-pesend*,]

‘Aden: Güney Arabistan'da Kızıldeniz'e bitişik bir sahil şehri. Burada eskiden beri inci çıkarılmış. Edebiyatta bu şehrin ismi, inciyle beraber anılmıştır. [ADŞS “Aden” md.]

- Ol baħr-ı kemālüz ki ‘adem sâhîlümüzdür / Ol dürr-i yetīmüz ki **‘Aden** menzilümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1). [*Aden*,]
- Ferrî şadefüz melce-i lü’lû’-yi ħulûşuz / Ol dürr-i yetīmüz ki **‘Aden** menzilümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [*Aden*,]

‘âdil: Adaletli, hakkı gözeten.

- Helāk olsam gerekdür derd ü âhumla küh u şahrâda / Dumû‘ u âh-ı her-gâhum dilâ **‘âdil** güvâhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [*âdil*,]
- Şimdi çün tutdu[m] götürdüm bir kerîm [ü] **‘âdile** / Himmet ile her zamân lûf ile peyker gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8). [*âdile*, -e]

‘adîl: Eş, denk, benzer.

- Âşafâ böyle necâbet baña zâtuñdandır / Nisbet-i bâbuñ ile oldum Arîştuya **‘adîl** (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 28). [*adîl*,]
- Bir kemân-keşlik degül her şun‘da dâd-ı ilâh / Bir hünereyle eylemiş aña **‘adîlini** ‘adîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3). [*adîlini*, -i, -n, -i]

‘adîm: Yok olan, bulunmayan.

- ‘Aşkdur nîstî [vü] hestîye bâdî ancak / ‘Aşkdur itdüren imkân u **‘adîmi** îcâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10). [*adîmi*, -i]
- Bir kemân-keşlik degül her şun‘da dâd-ı ilâh / Bir hünereyle eylemiş aña ‘adîlini **‘adîm** (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3). [*adîm*,]

‘adîm ol-: Yok olmak, kaybolmak.

- Bir zühür-ı mihr-i vahdetle **‘adîm ol** zerre-veş / Mühr-i kem-nâm-ı fenâyı şafha-i tecrîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [*adîm ol-*,]

‘adl: Adalet.

- Ol şâh-ı a‘del dâd-ger dâdâr-ı Efrîdün-zafer / **‘Adl** arayup aña gider her bir sakîm ü müstaķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37). [*adl*,]

‘adl-âverâ: Ey adalet getiren!

- Şâhen-şehâ **‘adl-âverâ** Cem-mesnedâ Key-ħüsrevâ / Ehl-i dilâ şâhib-zekâ cebheñde manşürî resîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38). [*adl-âverâ*,]

‘Adn-ı na‘îm: Nimet, bolluk ve refah yeri Adn Cenneti. II Naim; nimet, bolluk, refah içinde yaşama anlamında olup İslam'da cennet karşılığı kullanılan kelimelerdendir. Adn ise cennetin en yüksek mevkiine veya değişik yerlerinin tamamına verilen addır. [TDVİA “Cennet” md.]

- Fevtine cevherle didüm Ferriyâ târîh-i tām / Şeyh Efendi eyledi **‘Adn-ı na‘îmi** cilve-cây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 12). [*adn-ı na‘îm*, -i]

‘adû: Düşman.

- Hep mürüvvetsüz **‘adûya** lûf u aħbâba kahr / Bilmiş ol ki işte bu ħâlet helāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [*adûya*, -y, -a]

- Çok arar bulmazsuñ ey âşüb-ı devrân bilmiş ol / Cân gibi cānā ‘adū cisminde yer bulduñsa sen (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [‘adū,]
- Ez-cümle ‘adū havfı ile vakt-i telâşuñ / Ruḥ gül-gün ü la’lûñ mül ü femdür çeh-i i’câz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 29). [‘adū,]

adum: Adım, bir ayak atışıyla alınan ve uzunluğu yaklaşık 75 santimetre olan mesafe.

- Nâvek atup biñ **adum** cāya o şâh-ı kām-rân / Şân ile taş dikdi meydānda gelüp Sultân Selīm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5). [adum,]

âfâk: Ufuklar, her taraf, âlem.

- Hâl ü lebi hayâlidür **âfâkı** gezdiren / Ferrî bu mekr-i cāzibe-i âb u dānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [âfâkı, -ı]
- Rişte-i ‘aklı idüp beste-i zencîr-i cünün / Kaysum **âfâk** bugün sâha-i yâbānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28). [âfâk,]
- Tuḥaf-efşân olup **âfâka** hāmem intişâr itmez / Kumâş-ı tâze-ma’nâ ile üstâd iftîhâr itmez (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 6). [âfâka, -a]

âfâk-ı vaşl: Kavuşma ufukları.

- N’ola şems ü kamer reşk eylese **âfâk-ı vaşlında** / Bulunmaz mağrib ü maşrıḳda ḥaḳḳā bir Emīnüm var (Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2). [âfâk-ı vaşl, -ı, -n, -da]

âferîn: Beğenme ve takdir bildiren bir söz.

- **Âferîn** ‘ırfân-ı sâkıye ruḥuñ ‘aks itdürüp / Gonce-i şād-âb gösterdi şarâb-ı nâbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [âferîn,]
- Ol nigâh-ı fitne-engîze hezārân **âferîn** / Fenn-i siḥri öğredür hem ğamzeñe hem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2). [âferîn,]

âfet: İnsanın başını döndüren, adamı aşk belasına düşüren dilber.

- ‘Ayb itme gönül Kays-veş âvârelik itse / Bir **âfetüñ** âşüfte-i sevdâ-yı ğamıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [âfetüñ, -üñ]
- Biñler yaşasun zîhn ü zekâ birle ol **âfet** / Ser-ḥalka-i cem’iyyet-i rindân olacaḳdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [âfet,]
- Bir mertebe mest itdi mey-i hicrûñ ey **âfet** / Def’ olmaya Kevşerle de maḥşerde ḥumârüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [âfet,]
- Evşâfına teklîf-i ğazel itmiş ol **âfet** / Evvel yiridür cāzibe vü âna şarılsam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [âfet,]
- Bir **âfetüñ** üftâdesidür ḥaylî zamāndur / Mağmum ise ma’zûr ola hicrânla göñlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [âfetüñ, -üñ]
- Bir **âfete** dil virdüm idüp çäk-ı girîbân / Ḥand ile didi bak niçesi var cebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [âfete, -e]
- Güftâra getirür n’idem ol **âfeti** Ferrî / Bahş ile de zâhidleri iskât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [âfeti, -i]
- Mest-i nâz u ‘işvedür şimdi o nev-naḥl-i sitem / Vakt ola kim araya ol dil-firîb **âfet** beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6). [âfet,]
- Şimdi daḥi bir büt-i cevvara düş itdi felek / Uğradur hep böyle bî-dād **âfete** şöret beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [âfete, -e]
- Ferrî şikâyet vaktidür her derde şefkat vaktidür / Di ki ey **âfet** vaktidür da’vâ-yı faşl eyler Selīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36). [âfet,]
- Sensiñ ol melâḥat gülî şeh-bender-i ḥübân / Besdür seniñ **âfetlere** ser-māye-i ḥüsniñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 67). [âfetlere, -ler, -e]

âfet: Bela, felaket.

- ‘Uşşâkını katl itmege şemşîre ne hâcet / Merrîh-şîfat **âfet** ü cellâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [âfet,]
- Fiten **âfet** gibi mâ‘dumdur şimdi bu yirlerden / Meger ki gamze-i dil-ber ki şûriş şaldı dünyâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23). [âfet,]
- Ma’nâ-yı tecâhülde hele dîdesi fâ‘îk / Düzd-i nîgeh-i şûrişi bir **âfet** ü cellâd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10). [âfet,]
- Göstermiş idi fîtne vü âşûb [u] hezîmet / **Âfet** gibi ol iki gözi itmese imdâd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 11). [âfet,]
- Ya meclis-i ‘işretde kuzum neydi o hâlet / Çeşm **âfet** ü âşûb nîgeh gamze fîten-sâz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 28). [âfet,]

âfet-i bîgâne-edâ: Kayıtsız, ilgisiz davranan güzel.

- Fûrkâtüñ demleri ey **âfet-i bîgâne-edâ** / Pîç [ü] tâb itmedigüm gün mi ya sâ‘at mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [âfet-i bîgâne-edâ,]

âfet-i cân: Canın belası, eziyet çektiren güzel.

- Olmuşum derdünle rûsvây [ü] perîşân bilmiş ol / ‘Âşıkum ‘âşık saña ey **âfet-i cân** bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1). [âfet-i cân,]

âfet-i devrân: Bütün zamanların en güzeli, dünya güzeli.

- Kûh u deşti böyle ser-gerdân u nâlân gezdiren / Zülfine bend eyleyüp bir **âfet-i devrân** çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [âfet-i devrân,]
- Virmek ne ola tâ bu kadar gamzeñe meydân / Ey **âfet-i devrân** (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4). [âfet-i devrân,]

âfet-i fettân: Kendine hayran eden, fîtne çıkaran cilveli güzel.

- Çok degüldür **âfet-i fettân** dirsem çeşmüñe / Bir nigâhda eyler ifnâ baksa âdem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [âfet-i fettân,]

âfet-i mü-tâb: Kıl dokuyan âfet gibi güzel.

- Bükdi resen-i ‘aşkını gerdânuma takdı / Ol **âfet-i mü-tâb** benim çergemi yakdı (Ferrî Dîvânı, Matla 9, Beyit 1). [âfet-i mü-tâb,]

âfet-i ra‘nâ: Hoş, latif, çok güzel olan dilber.

- Vaşilaki olup nâmı o şûh-ı nâzûk-endâmuñ / Yine bir kadd-i bâlâ **âfet-i ra‘nâya** düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [âfet-i ra‘nâ, -y, -a]

âfet-i tersâ: Hristiyan güzel.

- Bu gün mey-hânede bir **âfet-i tersâya** düşdük biz / Hâbâb-âsâ hevâya bend olup şahbâya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [âfet-i tersâ, -y, -a]

âfet-i vahşet-ünüs: Yabanî davranmaya alışkın güzel.

- Ey **âfet-i vahşet-ünüs** ey gonçe-i naḥvet / Gül rüyuñı görmeyeli fîkr it ne zamândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3). [âfet-i vahşet-ünüs,]

âfet-i vahşî: İnsanın aklını başından alan merhametsiz güzel.

- Ferrîden ırağ olma gel ey **âfet-i vahşî** / ‘Arz eylemez hâlini tenhâ daḥi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [âfet-i vahşî,]

āfitāb-ı burc-ı vezāret: Vezirlik burcunun güneşi.

- Ol **āfitāb-ı burc-ı vezāret** ki sâ'ire / Meh gibi nūr-ı fikreti hep müste'ār imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 8*). [*āfitāb-ı burc-ı vezāret,*]

‘afv it-: Affetmek, bağışlamak.

- Göñül seni āzürde iderse anı **‘afv it** / Şāhum o haṭā Ferrî-i şeydāda degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5*). [*‘afv it-,*]

‘afv-ı Hak: Allah'ın bağışlaması.

- Hābeş şūhı gibidir **‘afv-ı Hākla** / Siyeh-kāriyyet-i evzār-ı ‘āşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4*). [*‘afv-ı hāk, -la*]

‘afv-ı Hazret-i Ğaffār u Erḥam: Çok merhametli ve bağışlayıcı Hz. Allah'ın affı.

- Bilmez mi **‘afv-ı Hazret-i Ğaffār u Erḥamı** / Düşmiş o mest-i ḥumka bütün ‘ālemüñ ğamı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [*‘afv-ı hazret-i Ğaffār u Erḥam, -ı*]

afyon: Haşhaş kapsüllerinden çıkan süttten elde edilen uyuşturucu madde.

- Ser-sām itdi dilleri **afyon** u berş ü beng / Ez-cümle vakf-ı semt-i ḥumār oldı şūh [u] şeng (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*afyon,*]

āgāh-ı remz-i zāhir ü bâtın: Görünüş ve iç yüzün gizli manasından haberdar.

- **Āgāh-ı remz-i zāhir ü bâtın** Hudā-şinās / İrmışdi sırt-ı nuḥbe-i ma'nā vü şūrete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 3*). [*āgāh-ı remz-i zāhir ü bâtın,*]

āgāz eyle-: Başlamak.

- Vus‘umca kuluñ da suḥana **eylesem āgāz** / Her ḥall-i nuket müşkil-i fehmi [ü] ḥiredāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15*). [*āgāz eyle-, -se, -m*]

ağız miski: Nişasta, şeker, kitre, misk ve gül suyu karışımından oluşan bir lokum türü. [OŞK]

- Bir şeker çiğnedi vaşlum saña lāyık diyerek / Ol **ağız miski** mişāli fem-i alı küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3*). [*ağız miski,*]

ağla-: Gözyaşı dökmek, sızlanmak.

- Zārum göricek ey gül-i naḥvet [ne] gülersin / Ben **ağladığum** saña gelir hāy u hey-āsā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [*ağladığum, -dığ, -um*]
- Ben **ağladuḳça** eyledigün ‘ahd-i lā-yu‘ad / Zālīm netice şūret-i inkāra çıkıdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3*). [*ağladuḳça, -duḳça*]
- Ben tır-ḥor-ı ḡamzeyüm **ağlarsam** ‘aceb mi / Ta‘n itmedesün saña raḳībā ne tokundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4*). [*ağlarsam, -r, -sa, -m*]
- Reng idüp evvel esīr-i zūlf-i şeb-bū eyledün / ‘Āşıkānuñ **ağladuḳça** şimdi ey mekkār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55*). [*ağladuḳça, -duḳça*]
- Dilden eyler eyler ise kime itsün ya gile / Luṭfuñ ister zār ider bī-çāre **ağlar** derd ile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [*ağlar, -r*]

ağlat-: Ağlamasına sebep olmak.

- Mey-gede iskemlesinde mesti kimdür **ağladan** / Kürsilerde vā‘iz-i zerrākı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3*). [*ağladan, -an*]

âgûs: *Kucak.*

- Sencîde iderse n'ola **âgûşum** o şühî / Mîzân zere zer keffe-i mîzâna münâsib (*Ferrî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 3*). [*âgûşum, -um*]

âgûşa çek-: *Kucağına almak, kucaklamak.*

- Hâle-veş **âgûşa çekdüm** çünkü hü-y-rîz ol mehi / Kaldı şandı kendin ol dem halka-ı gird-âbda (*Ferrî Dîvânî, Gazel 164, Beyit 5*). [*âgûşa çek-, -dü, -m*]
- Garķ-âb-ı yem-i nes-y idi ebkâr-ı mezâmîn / **Âgûşa çeküp** fikr-i metînüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 195, Beyit 5*). [*âgûşa çek-, -üp*]

âgûş-ı dil: *Gönül kucağı.*

- Bîhûde kaçarsuñ benüm **âgûş-ı dilümden** / Yûsuf k'ola sencîde-i mîzân olagelmiş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 2*). [*âgûş-ı dil, -üm, -den*]
- Şeb-i hicründe hayâlün çeküp **âgûş-ı dile** / Bir perî peççe ile şanki berâber yatarum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 137, Beyit 5*). [*âgûş-ı dil, -e*]
- Oldı bak taht-ı hayâlî benüm **âgûş-ı dilüm** / Mu'tedil bād-ı vezân âh-ı dil ü cânumdur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 17*). [*âgûş-ı dil, -üm*]

âgûş-ı fikrüne al-: *Hayalinde, düşüncesinde kucaklamak.*

- Ben rûy-ı yârı almışum **âgûş-ı fikrüne** / Sen seyr ü tavf-ı hıttâ-i beyt-i mükerrerem it (*Ferrî Dîvânî, Gazel 16, Beyit 6*). [*âgûş-ı fikrüne al-, -mış, -um*]

âgûş-ı kabûl: *Kabul kucağı.*

- **Âgûş-ı kabûlümde** senün ğayruña yir yok / Kim lâne-i şeh-bâzda bâzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 5*). [*âgûş-ı kabûl, -üm, -de*]

âgûş-ı sadef: *Sedefin kucağı.*

- Ol hü-y ki nümâyân ola mâ-beyn-i kelefde / Dür-dâne-i şeh-vâredür **âgûş-ı şadefde** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 166, Beyit 2*). [*âgûş-ı şadef, -de*]

âgyar: *Yabancılar, rakipler.*

- **Âgyâr** ola mı 'aşık-ı bî-bâke berâber / Hîç zehr olamaz hâşşa-i tiryâke berâber (*Ferrî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 1*). [*âgyâr,]*
- Seni **âgyâr** ile gördükçe meded efgânüm / Sür-ı Leylîde olan ş-îven-i Mecnûn gibidür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 2*). [*âgyâr,]*
- Oldum bu gün **âgyâra** dūçâr okçılar içre / Bu baht ile güyâ hedef-i tîr-i kazâyuz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 93, Beyit 3*). [*âgyâra, -a*]
- Şayd-ı dile çeşmün yeter **âgyâra** tıyurma / Ey şüh o sözi şâhin ü şeh-bâz ile söyleş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 106, Beyit 2*). [*âgyâra, -a*]
- Şu'le-i hûsnûñle yakmış şinede **âgyâr** dâğ / Hâne-i âteş-perestîde belî çokdur çerâğ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 115, Beyit 1*). [*âgyâr,]*
- Yârı **âgyâr** ile olsun görelüm ğam niçe bir / Ef'î pâ-zehri ile def'-i sümüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 130, Beyit 7*). [*âgyâr,]*
- Çeşmi hāmûş-ı sitem âvâre söyler söylese / Söylemez ehl-i dile **âgyâra** söyler söylese (*Ferrî Dîvânî, Gazel 174, Beyit 1*). [*âgyâra, -a*]
- Görünce ittiḥādum bildi **âgyâr** / Rumûz-ı âyet-i lebs-i cedîdi (*Ferrî Dîvânî, Gazel 187, Beyit 2*). [*âgyâr,]*
- **Âgyâr** bizi reşk ile taşlarsa yiridür / Her seng-i cefâ şîşe-i rindâna tokundı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 188, Beyit 6*). [*âgyâr,]*
- Meyl itdiregör nükte vü güftâr ile Neyyir / Taẓyî'-i zamân eyleme **âgyâr** ile Neyyir (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 7, Bend 4*). [*âgyâr,]*
- Baķamam rûyuña ḥavf eylerüm ey hūnî nigāh / Korkarum ki ola **âgyar** bed-endîş [ü] nigāh (*Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 3, Beyit 8*). [*âgyar,]*

ağvār-ı dīv: Şeytana benzeyen rakipler.

- Ağvār-ı dīve cennet-i hüsnüñ ebed viren / Hayf u dirîğ kim baña bir dāne virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2). [ağvār-ı dīv, -e]

ağvār-ı keç-endām: Boyu eğri rakipler.

- Keşf eyleme ağvār-ı keç-endāma nikābuñ / Meşhûrdur āsīb-i nazar çeşm-i keşefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [ağvār-ı keç-endām, -a]

āh: Izdırap, pişmanlık, esef, acıma, özlem, yanıp yakılma, yeis, ümitsizlik, beğenme, hayranlık gibi duyguları ifade eden bir ünlem.

- H'āb aldı eger dil-beri bīdār rakīb āh / Meşhûr meşeldür şu uyur düşmen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [āh,]
- Pek hoş olurdu bulmasa ger her kemāl zevāl / Āh olmasaydı devlet ü zillet halef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [āh,]
- Bend itdi dili āh o dü çeşmānı sitem-cū / Bir şīre meger gālib olurmış iki āhū (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [āh,]
- Her dem saña nīm-bismil isem kanı mürüvvat / Hün-h'vārūğa başladuñ āh ey dili kanlu (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [āh,]
- Her birisi hūsn ile birer cānibe çekmiş / Āh āh ki bir kāfir-i ser-keş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [āh,]
- Her birisi hūsn ile birer cānibe çekmiş / Āh āh ki bir kāfir-i ser-keş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [āh,]
- Haset ile fūrkatūñ ancak dili bī-tāb ider / Āh ammā fikret-i vuşlat helāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [āh,]
- Lafz u ma'nā birle ey Ferrî tamām tārīhdür / Gitdi biñ yüz toksan altı rüzesinde Fennî āh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5). [āh,]
- Ahmed Ağa gibi bir zāt-ı sūtūde-ḥaşlete / Çarḥ-ı bī-dād [u] cefā-mu'tād kıydı āh āh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 1). [āh,]
- Ahmed Ağa gibi bir zāt-ı sūtūde-ḥaşlete / Çarḥ-ı bī-dād [u] cefā-mu'tād kıydı āh āh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 1). [āh,]
- İrdi bezm-i vuşlata ol kuṭb-ı 'ālem āh kim / Eyledi aḥbāb ammā derd ile bağrını nāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11). [āh,]
- N'ideyüm şabra da yok zerre taḥammül şad āh / Eyledi gūşe-i zūlfūñ dil-i āvāre penāh (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 9). [āh,]
- Dil-firībāne-edā ṭavr-ı nezāket sende / Āh şad āh kim ol dīde-i naḥvet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 23). [āh,]
- Dil-firībāne-edā ṭavr-ı nezāket sende / Āh şad āh kim ol dīde-i naḥvet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 23). [āh,]

āh: Feryat, figan.

- Helāk olsam gerekdür derd ü āhumla kūh u şahrāda / Dumū' u āh-ı her-gāhum dilā 'ādil güvāhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [āhumla, -um, -la]
- Olmazsak eger mahrem-i şād-āb-ı girişme / Mülk-i fiteni āhla berbād iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [āhla, -la]
- Eyler ketān-ı şabrımı pejmürde şevk ile / Āhum o māha hāle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [āhum, -um]
- Efğanum olur nāle-zen-i sāha-i mahşer / Āhumdur olan dāğ-ı dil-i cān-ı kıyāmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 35). [āhumdur, -um, -dur]

āh it-: Feryat etmek.

- Böyle gül-ṭıynet görüp üftādegān itdükçe āh / Gül-bün-i nāz içre ey gonce-dehen hem-vār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5). [āh it-, -dükçe]

āh u fiğān it-: Feryat ve figan etmek.

- Olurdu belki mā'il eyleseñ zār ile ibrāmı / İder āhu fiğān erbāb-ı 'aşkı mu'teber Hāmī (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 4, Bend 7). [āhu fiğān it-, er]

āh u vāh: Feryat ve fiğan etme, ağlayıp inleme.

- Olur mahrûm-ı vaşluñ turre-āsā ger aşıl-sa dil / O sevdāda aña hem-dem meger ki āh u vāhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [āh u vāh, -um, -dur]
- Dilde 'aşk-ı şu'le-zā taraf-ı dehende āh [u] vāh / Bāde-i 'irfān ile pürdür sebū-yı cāmumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [āh [u] vāh,]

āh u zār: Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

- Hayāl-i kākülün ma'nāda zencîr-i cünün oldı / Enîsüm güşe-i miñnetde āhu zārdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [āh u zār, -dur]
- Nesi var semt-i 'aşkuñ hasret-i dîdārdan gayrı / Yolında hāşıl olmaz nesne āh u zārdan gayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [āh u zār, -dan]

āhar: Başka, diğér.

- Bu cezbe dād-ı Hākdur istifāzam şanma āhardan / Eşer hubb-ı cemāl-i dil-berān u cām u sāğardan (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 9, Bend 7). [āhardan, -dan]
- Görmedi 'aşk-ı mecāzuñ sırr-ı lutfuñ āharı / Düst-ı Bākīye çü irdi rüy-ı dil ol bî-'adîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 3). [āharı, -ı]

ahbāb: Dostlar. II Tanıdık şairler.

- Görse bu tarh-ı taze-yi elbette Ferriyā / Ahbābumuz da h'āhiş-i tanzîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [ahbābumuz, -u, -muz]

ahbāb: Dostlar, sevilen kimseler.

- Nüş eyle gāhī gāhī de ahbāba şun yûri / Çekme humārı sâğar-ı ser-şarı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [ahbāba, -a]
- Şıdk ile sevdük gönülden lîk ahbābuñ gibi / Vaz'-ı bār-ı nā-sezā ile kadûñ lām itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [ahbābuñ, -uñ]
- Ey mürüvvetsüz mürüvvetsüz vefāsuz Ferrîñüñ / Sevmeye var mı kuşûrı söylesün ahbāb da (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [ahbāb,]
- Hep mürüvvetsüz 'adūya lutf u ahbāba kahr / Bilmiş ol ki işte bu hālet helāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [ahbāba, -a]
- Göricek hūn ile ālûde kafasın ahbāb didi / Baş şahid olur hūn-ı seri surh-sere (Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [ahbāb,]
- Ruḥşat-ı nazra bulur ol dem meger ahbāb da / İşte āsāyiş kaçan ḥalvet-serāy-ı h'ābda (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 5, Bend 3). [ahbāb,]
- Koyup ahbābı gitdi bezm-i kudse / Ola kudsîler anuñ hem-celîsi (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 2). [ahbābı, -ı]
- İrdi bezm-i vuşlata ol kuṭb-ı 'ālem āh kim / Eyledi ahbāb ammā derd ile bağrını nāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11). [ahbāb,]

'ahd: Söz, vaat.

- Ferriye būs-ı gerdenumüz neyr idi dimiş / Ol 'ahde ifā idemedük boynumuzdadur (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [ahde, -e]
- Vaşlında da olsam n'ideyüm 'ahdi hep 'arḳûb / Güftarı dürüg sözleri hep va'de-i kemmün (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22). [ahdi, -i]

'ahd-i kemmün: Kimyon ahdi. Kimyon denilen, yemeklere ekilen kokulu otu ekerken her gün muntazaman yol yol su vereceklerini vaat ve bu vaadi "Yarın inşaallah sana su veririm." şeklinde her gün tekrar ederlermiş. Kimyon da bu vaatlere kapılarak yeşerir, büyümüş. II Yerine getirilmeyen vaat. [ETEM "va'd-i kemmun" md.]

- ‘Ahd-i kemmūn ile cānān ‘āşıkāna şimdilik / Bi’z-żarūr ümmīd-i vaşla va’d-i ferdā istedūr (Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 6). [‘ahd-i kemmūn,]

‘ahd-i lā-yu‘ad: Hesapsız, sayısız söz, yemin.

- Ben ağladuğça eyledigüñ ‘ahd-i lā-yu‘ad / Zālīm netīce şüret-i inkāra çıkdı hep (Ferrī Dīvānı, Gazel 12, Beyit 3). [‘ahd-i lā-yu‘ad,]

‘ahdini incāz eyle-: Sözünü tutmak, vaadini yerine getirmek.

- Zālīm kanı maḥfīce olan va’d [u] va‘idüñ / Şad ḥayf u dirīğ eylemedüñ ‘ahdini incāz (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 31). [‘ahdini incāz eyle-, -me, -dū, -ñ]

āheng-i hāy u hey eyle-: Sazlı sözlü, şamatalı eğlence düzenlemek.

- Meysüz ne güne eylesek āheng-i hāy u hey / Def-i gumūma olmaz imiş neş’e gibi şey (Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 1). [āheng-i hāy u hey eyle-, -se, -k]

āheng-i hicāz it-: Hicaz makamında eserlerin çalınıp söylendiği meclis tertip etmek. II Hicaz: Türk musikisinde bir makam.⁵

- Bulmağ için anı āheng-i Hicāz itsem gerek / Fūrkatinde bāde şanma içdigüm hep oldı sem (Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 3). [āheng-i hicāz it-, -se, -m]

āh-ı dil: Gönlün feryadı.

- Āh-ı dil döndi buḥūr-ı Meryeme ey muğ-beçe / Rehn-i küfr-i zülfüñ oldı dīn ü ĩmānum Tanaş (Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 3). [āh-ı dil,]
- Per-i Cibrīle cebr ile ne mümkün olmağ āvīze / O kudsī ḥulka ḥalka ḥalka āh-ı dil kemend itdük (Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 3). [āh-ı dil,]
- Bir gonce-gülsüñ el-ḥazer āh-ı dilüm eyler eğer / Ḥālūñ olur benden beter derd ile Vallāhü’l -‘Azīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 35). [āh-ı dil, -üm]

āh-ı dil ü cān: Can ve gönlün feryadı.

- Oldı bak taht-ı ḥayālī benüm āgūş-ı dilüm / Mu‘tedil bād-ı vezān āh-ı dil ü cānumdur (Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 17). [āh-ı dil ü cān, -um, -dur]

āh-ı dil-i serd: Soğuk gönlün feryadı.

- ‘Aşğ ile ışındı göricek aḥker-i dāğum / Āh-ı dil-i serdüm [baña] çün faşl-ı dey-āsā (Ferrī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 3). [āh-ı dil-i serd, -üm]

āh-ı leyl-i ğam: Gam gecesinde feryadı.

- Dā’im hevā-yı zülf ile nevmīd-i ruḥ misuñ / Ey āh-ı leyl-i ğam şehirüñ yok mıdır senüñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 2). [āh-ı leyl-i ğam,]

āh-ı nihān: Gizli feryat.

- Ceyş-i Habeş mi bu ne sipehdür didüm didi / Fūrkat deminde āh-ı nihānuñ durur senüñ (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4). [āh-ı nihān, -uñ]

āh-ı seher: Seher vaktinin feryadı.

⁵Musiki terimleri hakkında teferruatlı bilgi için bk. “Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi”.

- Eyleyler **āh-ı şehērüm** yāra eşer çok sürmez / ‘Āķibet bād-ı ĥazān bāga irer çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 1*). [*āh-ı şehēr, -üm*]

āh-ı şerer-bār-ı nā-ümīd yirde kılma-: Ümitsiz kişinin kıvılcım saçan ahı yerde kalmamak.

- Nevīmīd itme ‘āşık-ı dīl-sūzı el-ĥazer / Kim **yirde kalmaz āh-ı şerer-bār-ı nā-ümīd** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 3*). [*āh-ı şerer-bār-ı nā-ümīd yirde kılma-, -maz*]

āhir: Nihayet, son.

- Niçe Rüstem-şalābet ser-fürü-yı dest-i kudretdür / Bu resm-i ‘ādīdür ki ķūt-ı cismīn **āhiri** yir yir (*Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 2*). [*āhiri, -i*]

āhir/āhirī: Sonunda, nihayetinde.

- Kaçduñ **āhir** ey gül-i naĥvet nedür bilmem sebeb / Kimseye fāş itmedük itdürmedük rām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 3*). [*āhir,]*
- Kōduñ çok reh-nümāyı gerçi der-bend-i ta‘alluķda / Maĥabbet gül-şeninde sen de **āhir** güm-sürāğ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 2*). [*āhir,]*
- Kūstāĥ-ı vaşlın **āhirī** dāmānı çāk olur / İster felekde Yūsuf-ı gül-pīrehen ol (*Ferrī Dīvānı, Gazel 129, Beyit 4*). [*āhiri,]*
- Geşt iderken ‘ālemi āzād u ıtlāk-ı zīb / Bir bütüñ zünnār-bendi buldum **āhir** gerdemüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 4*). [*āhir,]*
- Terk [ü] tecrīd ‘ālemi itdi cevānlık vakti şeyĥ / **Āhirī** rāh-ı fenāda pīr [ü] pāk eyley beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 193, Beyit 3*). [*āhirī,]*
- Gark-ı seyl-āb eyley **āhir** gül-şen içre sū-be-sū / Eylemiş āb-ı sirīşk-i bülbuli enhār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 15*). [*āhir,]*
- Mūrīş-i iflās oldı ma‘rifet **āhir** baña / Vādī-i nādānī ignā eyledi cāhilleri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 17*). [*āhir,]*
- Pervāneyüm ki baĥr-ı şererde şināh iden / **Āhir** bu cism-i zerd ü nizārı tebāh iden (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 5*). [*āhir,]*
- Cām-ı vaşl-ı ‘irci‘iden **āhirī** çekdi ayağ / Hū diyüp toğruldu dūsta itdi terk-i mā-sivāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 10*). [*āhirī,]*
- İtdi felek-i keç-reviş **āhir** beni mehcūr / N’itsün güzelüm ben bilürüm o daĥi mecbūr (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 32*). [*āhir,]*
- Tār-ı şu‘ā-ı çeşmi kurup şāh-rāhuña / Dām oldı dīdem **āhirī** murğ-ı nigāhuña (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 12*). [*āhirī,]*
- Beni mecnūn-ı melāmet idecekdür **āhir** / Dili leb-rīz-i ĥarāret idecekdür āhir (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 24*). [*āhir,]*
- Beni mecnūn-ı melāmet idecekdür āhir / Dili leb-rīz-i ĥarāret idecekdür **āhir** (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 24*). [*āhir,]*

āhir u ġāye bul-: Sonlanmak ve amacına ulaşmak.

- Yeter faĥriyye birle eyledüñ ıtñāb ey Ferrī / Du‘āya başla kim **buldı** kaşīde **āhir u ġāye** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 38*). [*āhir u ġāye bul-, -dı*]

ahkām: Hükümler, kanunlar, emirler.

- **Ahkāmı** şadr-ı mey-gedede keç-küleĥ gedā / Evreng ü tāt ü şevket-i şāhāna virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 4*). [*ahkāmı, -ı*]

ahkar: Pek hakir, çok āciz.

- Dāverā Rīştü Sikender-fikretā Cem-mesnedā / Ey ki bezmün şevket-i Dārāy **ahkar** gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 15*). [*ahkar,]*
- Dād-kārā dāverā deryā-dilā şāĥib-seĥā / Ey ki zāt-ı mekrūmet-āyātının Cem **ahkarı** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 14*). [*ahkarı, -ı*]

- Diyesin ey ğam-ı zülfüm ile zâr u **aḥḳar** / Ey olan silsile-cünbân-ı cünûna hem-ser (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 17*). [*aḥḳar,]*

aḥker: Ateş koru.

- Virince şu'le cāna nār-ı 'āşık / Olur **aḥker** gül-i destār-ı 'āşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1*). [*aḥker,]*

aḥker-i dāğ: Yaranın koru, ateşi.

- 'Aşk ile ııındı göricek **aḥker-i dāğum** / Āh-ı dil-i serdüm [baña] çün faşl-ı dey-āsā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [*aḥker-i dāğ, -um]*

aḥker-i sūzān: Yakan, yakıcı kor.

- Altunı koyup **aḥker-i sūzāna** şıgandum / Mūsā gibi yandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*aḥker-i sūzān, -a]*

aḥlāk: Huyılar, yaradılış.

- Muḥlişî maḥlaş Ḥalîl Beg idi nām-ı nāzügi / Şā'ir-i pākize-refār idi **aḥlākı** cemîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 1*). [*aḥlākı, -ı]*

Aḥmed Ağa: Özel isim.

- Ser-encümen-i rüşd ü sedād **Aḥmed Ağa** kim / Beyne'l-'urefā olmada Şafvet diyü meşhūr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 1*). [*Aḥmed Ağa,]*
- **Aḥmed Ağa** gibi bir zāt-ı sūtûde-ḥaşlete / Çarḥ-ı bî-dād [u] cefā-mu'tād kıydı āh āh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 1*). [*Aḥmed Ağa,]*
- Fevtine târîḥ-i tām-m-ı cevher oldu Ferriyā / **Aḥmed Ağa** eyledi bak bezm-i 'Adnı cāy-gāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 4*). [*Aḥmed Ağa,]*

Aḥmed Efendi: Özel isim.

- Ya'nî kim **Aḥmed Efendi** maḥlaşı olmuş Nazîf / Niçe sâpâş ile lutfın rûḥ-ı Sencer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [*Aḥmed Efendi,]*

Aḥmed Paşa: Özel isim.

- **Aḥmed Paşa** ki şimdi kudümüyla 'āleme / Dûn-himmet eylese şeref-i āsumān virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 8*). [*Aḥmed Paşa,]*

aḥsenü'l-eşyā: Yaratılmışların en güzeli.

- Hem ḥüsn ile hem ḥulḳ ile mümtāz ü müselleḡ / Var ise eger sensin eyā **aḥsenü'l-eşyā** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45*). [*aḥsenü'l-eşyā,]*

aḥşam it-: Akşamlamak, akşamı bir yerde geçirmek.

- Ḥaṭ gelür ğayrı ne gûne yolunup çarpınsa da / Ferriyā meḥûl olan mevki'de **aḥşam itmedük** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 7*). [*aḥşam it-, -me, -dû, -k]*

aḥter: 1. Yıldız. 2. Baht, talih.

- Felekde bir müselleḡ māh-peyker dil-berüm yokdur / Dirîğ u ḥayf kim burc-ı şerefde **aḥterüm** yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*aḥterüm, -üm]*
- Oldı ḥayfā **aḥterüm** burc-ı nuḥûset kevkebi / Necm-i sâ'ir gibi devr ü seyr-i ecrām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4*). [*aḥterüm, -üm]*

ahter: Yıldız.

- Şeb-i fûrkatde fîkr-i gamze cismüm dâğ dâğ itdi / Sipîhr-i sînem üzre şubha kalmış **ahterüm** vardır (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [ahterüm, -üm]
- Esb-i pîr-i çarha bir yıldızlı moncuğ ‘arz idüp / Kevkebe başdurdı pek çok bir bir **ahter** gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3). [ahter,]

ahterân: Yıldızlar.

- Mü’eyyed râyet-i iclâli seyf-i kâtı‘ı manşûr / Şuyın buldurdı baht u tâlî‘i hep **ahterân** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [ahterân,]

ahter-i gîsû: Kuyruklu yıldız.

- Bercîse(?) diler şimdi şakal başı tağıtmağ / Çün **ahter-i gîsû** pür idüp lihyeye düstür (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 3). [ahter-i gîsû,]

ahter-i Nâhîd-i şeref: Yüce Nahid yıldızı. (bk. Nâhîd).

- Çarh-ı himemi **ahter-i Nâhîd-i şerefdür** / Eflâk-ı mürüvvette ki zîrâ Zühâ olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 9). [ahter-i Nâhîd-i şeref, -dür]

âhû: Ceylan. II Sevgilinin gözü.

- Bend itdi dili âh o dü çeşmânı sitem-cû / Bir şîre meger gâlib olurmuş iki **âhû** (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [âhû,]

âhû-âsâ: Ahu, ceylan gibi. (bk. nâfe).

- Olur ‘âlem mu‘attar dökse kâkül ol meh-i gül-rû / ‘Usurla **âhû-âsâ** ger dil-i ‘attâr tar olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [âhû-âsâ,]

âhû-yı âh: Ah, feryat ceylanı.

- İder ol şeh-süvâr **âhû-yı âhum** çın şehir nağçîr / Gehî fitrâk-i nâza bend ider kor gâh hürçîne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4). [âhû-yı âh, -um]

ahvâl: Hâller, vaziyetler.

- ‘Arz-ı hâl ile hikâyetdür murâd **ahvâlümü** / Bî-edeblikdür şikâyet olsa da bisyâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39). [ahvâlümü, -üm, -i]
- Her vech ile nakl oldu du‘â-nâmede **ahvâl** / Eyler ‘acele itme o daği haber irsâl (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 64). [ahvâl,]
- Bu vaş ile Allâh için bir tolı nûş it / Soñra dil-i bî-çârenün **ahvâlini** gûş it (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 56). [ahvâlini, -i, -n, -i]

ahvâl-i dîğîr-gün: Hâlleri bir başka.

- Vâ-sühteyüm sühte **ahvâl-i dîğîr-gün** / Yandı amân âteşlere yandı dil-i maḥzûn (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 17). [ahvâl-i dîğîr-gün,]

ahvâl-i zifâf: Gerdek hâli.

- **Ahvâl-i zifâfa** idiyor kışsa-dırâzı / Kuru ağaca yine imâm kan sürecekdir (Ferrî Dîvânı, Müfret 5, Beyit 1). [ahvâl-i zifâf, -a]

ahz evle-: Almak, kabul etmek.

- Va'de-i dil-dār-ı her-cāī gibi yoğ itdi çarḥ / Bir neşāt **ahz eylemişdik** 'ālem-i tecrīdden (*Ferrī Dīvānı, Gazel 155, Beyit 4*). [*ahz eyle-, -miş, -di, -k*]

ahz u i'tā it-: Vermek ve almak.

- Tā ki çār ümm ü nüh ābā **ide ahz u i'tā** / 'Ömr ü iclāl u şerefle ola maḳbūl u celīl (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 30*). [*ahz u i'tā it-, -e*]

ahz-ı şütüm eyle-: Sövüp saymaları almak, kabul etmek.

- Görmedük luṭf-ı kelāmın o bütün aña bedel / Ferriyā bārī varup **ahz-ı şütüm eyleyelüm** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 9*). [*ahz-ı şütüm eyle-, -y, -elüm*]

ak-: Meyletmek, yönelmek.

- Beñzemez ḡayrıya her sūya **aḳar** mişl-i miyāh / Şimdi ammā yine bir dāma tütüldü ey şāh (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 11*). [*aḳar, -ar*]

'akā'id: İtikatlar.

- Äyīnecilik itme **'akā'idde** de vā'iz / Bul şüretini söyle ki Mir'āt elimüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 182, Beyit 3*). [*'akā'idde, -de*]

akce: Para.

- N'ideyüm çāre nedür müşkil imiş ḡurbetde / Dāyin **aḳçesini** ister dilemez hīç kefīl (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 20*). [*aḳçesini, -si, -n, -i*]
- Bir kīse **aḳçeye** bir esb-i şabā-reftāra / Yine muhtāc idiyor bendeki bu baḥt-ı şaḳīl (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 18*). [*aḳçeye, -y, -e*]

'akd-i dil: Gönlün bağlanması.

- Ḥall itdi gibi **'akd-i dili** pençe-i āhum / Şan zülfi girih-bestesine şāne tōkındı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 188, Beyit 2*). [*'akd-i dil, -i*]

'akıbet: Sonunda, neticede.

- Eyler āh-ı şehērüm yāra eḡer çok sürmez / **'Ākıbet** bād-ı ḡazān bāḡa irer çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 1*). [*'ākıbet, ,*]
- Kātı āşüb-ı devrān olacaḳdur **'ākıbet** cānā / Eger virmezse dest-i dīdeye her-giz 'inān ebrū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 6*). [*'ākıbet, ,*]
- Ġamdan ölmem **'ākıbet** ḡayret helāk eyler beni / Nā-sezā eṭvārīña dīḳḳat helāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 192, Beyit 1*). [*'ākıbet, ,*]
- Neş'et-i pākīze-tıynet gibi ḳavlüm Ferriyā / Ġamdan ölmem **'ākıbet** ḡayret helāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 192, Beyit 5*). [*'ākıbet, ,*]
- Ġamdan ölmem **'ākıbet** ḡayret helāk eyler beni / Vāz'-ı hercāyī-edālar derd-nāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 193, Beyit 1*). [*'ākıbet, ,*]
- Neş'et-āsā Ferriyā ḡüsn-i ṭabī'at ehliyüm / Ġamdan ölmem **'ākıbet** ḡayret helāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 193, Beyit 5*). [*'ākıbet, ,*]

'akıl: Akıllı kişi.

- Dilā sen baş [keser] dirlerdi **'akıllar** meşeldür bu / Sebük-serlik idüp gönlüme şaldum başı ḡavḡāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 10*). [*'akıllar, -lar*]

akut-: Bolca vermek.

- Olunca yümn ü ikbāl ü şerefle zīb-i tersane / Gümüş Şuyı gibi altun **aķıtdı** bī-kesān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 7*). [*aķıtdı, -dı*]

akut-: Akmasını sağlamak, dökmek.

- Bārān-ı sirişkūn **aķıdup** sū-yı belāda / Var Nūh gibi sen daħi tūfānla söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 2*). [*aķıdup, -up*]

‘aķl/‘aķıl: İnsana özgü düşünme, anlama ve kavrama yetisi.

- Ferrī cünūn-ı ‘aşķ ile gīsūne bağlanup / ‘**Aķl** u şu ‘ūr u fikri fedā oldı hep saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 7*). [*‘aķl,]*
- Şerār ile gönül baħr-i fişekdür / ‘**Aķıl** sürşal ider pervāne-meşreb (*Ferrī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 3*). [*‘aķıl,]*
- Deyr-i dilūme sūbħa vū zūnnār gerekmez / Nāķūs-zen-i ruhban ‘**aķıl** nāķilūmūzdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 70, Beyit 5*). [*‘aķıl,]*
- Meyl-i zen itmez kişi ‘**aķlında** maġbūn olmadan / Qays Mecnūn olmadı Leylīye meftūn olmadan (*Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 1*). [*‘aķlında, -ı, -n, -da*]
- Virürdüm bāda ‘aşķı ile ‘**aķlı** / Hudā dūr itmesün cām-ı ümīdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 5*). [*‘aķlı, -ı*]
- Hūdūd-i şīve ile ‘**aķlumu** itdi iħşār / Mūr-ı mū bādī-i bergeşte-i sāmānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 16*). [*‘aķlumu, -um, -ı*]
- ‘Aşķ ile Cengiziyāna eylerüm vaz‘-ı cebīn / Gāret oldı ‘**aķl** u sāmānum meşāfında hemīn (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 5*). [*‘aķl,]*
- ‘**Aķl** u fikr ü dil ü dīnūm kamu yaġmaladı hep / İtdüġi mekri baña eylemez duħt-ı ‘ineb (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 3*). [*‘aķl,]*
- Budur ümmīd ki āşār-ı dirāyet sende / Eġer-i rüşd ü sedād ‘**aķl** u kiyāset sende (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 19*). [*‘aķl,]*

‘aķl al-: Aķlını başından almak, sersemletmek.

- Lebi mest itmede şahbā gibi leb-rīz-i fiten / Çeşmi ‘**aķl almada** cādū-yı pūr-efsūn gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 4*). [*‘aķl al-, -ma, -da*]
- ‘**Aķlumu aldı** bir lebi yāķūt / Cevher-i ferd neydüġin bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 5*). [*‘aķl al-, -um, -ı, -dı*]

‘aķla getür-: Hatırlamak.

- Ervāh-ı mücerred gibi fikr ile güm oldum / ‘**Aķla getürüp** gül-dehen ince miyānı (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 60*). [*‘aķla getür-, -üp*]

‘aķlī: Aķla ve mantiġa dayanan.

- Ma‘ārifden eger baħş olsa naķlī ve yāħūd ‘**aķlī** / Raşad gözetdürürsiñ çok Uluġ u İbn-i Sīnāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 32*). [*‘aķlī,]*

‘aķl-ı kül: Allah’ın zat âleminde ilk tecellisi olan, diġer âlemlerin kendisinden ortaya çıktığı ilk yaratılan nur. [MBTS]

- Mülki riyāz u kendi gül oldı hezārı ‘**aķl-ı kül** / Ehl-i fesāda yok sūbūl mehdī-i rāh-ı müstaķīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 6*). [*‘aķl-ı kül,]*

akrān: Denk, emsal.

- Ey veliyyü’n-ni‘am [u] āşaf-ı bī-miśl ü nazīr / Dāverān içre saña bulmadum **akrān** u meşīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt’a 1, Beyit 1*). [*akrān,]*
- Söyleşme şakın çarħ-ı keç-eťvār ile Neyyir / Her sıfleye meyl eyleme **akrān** ile söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [*akrān,]*

akreb: Daha yakın, en yakın.

- Niyâz itdükçe ol şeh-nâza mağrûr oldu gitdükçe / Rakîb-i ‘akrebe **akreb** baña dūr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1*). [‘akreb,]

‘aks: *Bir cismin parlak bir yere yansıyan görüntüsü.*

- Hürşîd-perest-i ‘aşk görüp meyde **‘aksini** / Hayfâ ki mihr-i enveri meksûf buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [‘aksini, -i, -n, -i]
- **‘Aksin** meye meclisde nezâketle düşürmiş / Peymânede üftâdesine ‘arz-ı gül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [‘aksin, -i, -n]
- Mir’âtde **‘aksin** göricek şan iki şûhuñ / Kevkebleridür itdi kırân burc-ı şerefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5*). [‘aksin, -i, -n]
- Bak sâğara kim bâde-i bî-ğış var içinde / **‘Aksünle** perî girdi melek-veş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1*). [‘aksünle, -ün, -le]
- **‘Aksün** göricek câmda ‘âşık bile düşdi / Mir’ât-ı habâba niçe dil-cû yile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1*). [‘aksün, -ün]
- Bâ-şuş âyîne-rüyân-ı cihân[un] ‘aşkına / **‘Aksini** mir’ât-ı istîgnâya mazhar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*). [‘aksini, -i, -n, -i]
- Bîñ yıl arasañ kendi nazîrûñ bulamazsın / Âyîne illâ olasıñ **‘aksini** bîñâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 44*). [‘aksini, -i, -n, -i]

‘aks eyle-/‘aks it-: *Aksetmek, yansımak.*

- Ehl-i ‘ayşun mâtemi eflâke mi **‘aks eyledi** / Hep figândur gûş olan kânünce-i Nâhîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3*). [‘aks eyle-, -di]
- Yoşsa ol şâ’ir-i âyîne-dilüm pür-şaykal / Vahy-i kudsî gibi **‘aks itmede** sırr-ı Cibrîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 25*). [‘aks it-, -mede]

‘aks itdür-: *Aksettirmek, yansıtmak.*

- Âferîn ‘irfân-ı sâkîye ruhuñ **‘aks itdürüp** / Gonce-i şad-âb gösterdi şarâb-ı nâbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2*). [‘aks itdür-, -üp]

aksa-: *Hafifçe topallamak.*

- Pey-revî-i Hazret-i Zihnîde **akşarsa** n’ola / Pây-ı kilik-i Ferrî leng oldu amân cânım Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7*). [akşarsa, -r, -sa]

akşar: *1. Aksayan. 2. Pek kısa.*

- Bezm-i lutfında niçe Hâtem ider hatm-i kelâm / Niçe Ca’fer-himmetin pîşinde **akşar** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*). [akşar,]

‘aks-i hand: *Gülüştün yansıması.*

- Gül midür bu gonce-i bağ-ı tebsüm mi k’olur / **‘Aks-i handi** ile taşvîr üzre nakş-ı hâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*). [‘aks-i hand, -i]

‘aks-i ruh: *Yanağın yansıması.*

- Düşmez şarâba **‘aks-i ruhuñ** pür-habâb iken / Olmaz hemîşe yemde mevic-âşînâ şînâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [‘aks-i ruh, -uñ, -]

‘aks-i şü’ünât-ı Zü’l-Minen: *Lütufların sahibi Allah’ın hadiselerinin yansıması.*

- Çeng-i hışımla itdi dili pek bozuk düzen / Mazhar bu yüzde **‘aks-i şü’ünât-ı Zü’l-Minen** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4*). [‘aks-i şü’ünât-ı Zü’l-Minen,]

‘aks-i yümn-efzâ: *Uğur artıran gölge.*

- Dönerdi farṭ-ı evhām ile ... / Hümānuñ ‘aks-i yümn-efzâsı düşse rûy-ı deryâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5*). [‘aks-i yümn-efzâ, -sı]

akvâl: Sözler, laflar.

- Hep vefâ idi şehâ **akvâl** ü ta‘bîrûñ senûñ / Mihr ü şefkat idi cümle lutf [u] taḳrîrûñ senûñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [akvâl,]

al: Kırmızı.

- Mir’ât-ı şurâhîde güzel diḳḳat olunsun / **Al** ruḥları başmaz mı mey-i nâbî görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3*). [al,]
- Ān degül mün‘akis olmış ruḥuña cânumdur / Gâze şanma yüzünñ **alı** benüm ḳanumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24*). [alı, -ı]
- O nev-ḥaṭ şūḥa revnaḳ geydügi **al** vâleden gelmiş / Ki hengām-ı şebe fer şu‘le-i cevvăleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [al,]

al: "Al işte, bak!" anlamında bir söz.

- **Al** aña evvel ne ḥâl oldu ki kıl ḳonduramaz iken / Oldı gül-ruḥlar dirîgâ pây-mâl-i ḥâl u ḥaṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3*). [al,]

al-: Elde etmek.

- Düşmez gözetme bintü’l-‘ineb zâhide müdām / Mey-ḥ‘âre evvel **alur** anasın baba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6*). [alur, -ur]
- Çalup **alma** felek de Müşterî de müşterî çıkdı / Ḳumâş-ı ḥüsne düzdîde dil-i şeydâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [alma, -ma]
- Sâḳiden sîb-i zenaḥdan istesem **alma** dimez / Baña ḥükm itdürdi el-ḥaḳ şan Kızıl Elmaya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2*). [alma, -ma]
- Benüm ol şâ‘ir-i siḥr-âferîn-i Bâbil-i ma‘nî / Ki câh-ı Naḥşeb-i aḳdesden **aldum** ṭab‘uma mâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 35*). [aldum, -du, -m]
- Heft berg-i ḡonce-veş bir maṭla‘-ı ḡarrâ ile / Ḳoparup bâḡ-ı suḥandan **alalum** tekrâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50*). [alalum, -alum]
- Ḳuvvet-i ṭab‘ ile dehrûñ Rüstem-i ma‘nâsıyım / Zâl-ı dünyâ ḥâṭırumdan **almaz** zinhâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47*). [almaz, -ı, -maz]
- Bir dükenmez ḥayrete şal Neyyirûñ de ferrini / Ol mehe didüm ki gel **al** Neyyirûñ de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [al,]
- Ferriyâ düzdîde-vâr çal Neyyirûñ de ferrini / **Almada** hem itme ihmâl Neyyirûñ de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [almada, -ma, -da]

al-: Tutmak.

- Ḳandîl **alınca** destine ḳayyüm-ı sâde-rû / Şandum ki tıfl-ı muḡ-beḡe billür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [alınca, -ınca]
- Demdür ki bezm-i mey oḳına bûselik ‘ırāk / Muṭrib rubâbı **al** eliñe târî çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6*). [al,]
- Muṭribâ maḥbûb u mey âmâde **al** sâzuñ ele / Bir şafâ baḥş eyle sen de lutf idüp ḳırma giriş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2*). [al,]
- Manḳada büt-i muḡ-beḡenûñ şafrası döndi / Uçmış beñizi yavrucaḡuñ dir **ala** vanga(?) (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3*). [ala, -a]
- Ṭab‘uma bir pâre âsâyiş gelüp lutfi ile / Destüme **aldum** hele kil-k-i ‘Uṭârid yâveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [aldum, -du, -m]
- Gördük güzelûñ bûs-ı lebi gelmiyor elden / El virse vişâl **al** öp elin bârî tezelden (*Ferrî Dîvânı, Matla 5, Beyit 1*). [al,]
- Demdür **alasıñ** destüñe âyîne-i câmi / Taḥşîl idelüm Cem gibi keyfiyyet-i câvîd (*Ferrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 5*). [alasıñ, -a, -sıñ]
- İtme ta‘allül **al** beri gel sāḡar-ı Cemi / Dürd-i şarâbı dâḡ-ı dilûñ eyle merhemi (*Ferrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Beyit 32*). [al,]

al-: Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak.

- Kelb olalı bir av al cānānı **al** gel meclise / Ol sebep ile rakībā sen daḥi gel gör bir iş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [al,]
- Seni Babaya toḡrı dil **alup** gitmek diler cānā / Vedā' it sūmnāta var Menāta Meryem Anaya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [alup, -up]
- Cenāb-ı Mîr 'İsāy da **aldı** / Ne dündür bak hele çarḥ-ı ḥasīsî (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 1). [aldı, -dı]

al-: Koku duymak.

- Şemīm **aldık** o fettānuñ ser-i zūlf ü 'ızārından / Ki naḥlistān-ı 'aşkuñ müşmer oldık berg ü bārından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [aldık, -dı, -k]
- Muḳayyeddür o rütbe zūlfüne cān u dil-i Ferrî / **Alırlar** bûy-ı ḥasret sūnbül-i ḥāk-i mezārından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [alırlar, -ır, -lar]
- Bûy-ı rāz **aldum** şabādan çın şehir gül-zārda / Açılıp virmiş dehānından bir az esrār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13). [aldum, -du, -m]
- Rūzgārum nā-mūsā'id **almadum** bûy-ı murād / Dimedi baḥt-ı siyāhum sende ey nā-çār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34). [almadum, -ma, -du, -m]

al-: Gidermek.

- Sebeb oldı ḥaṭa zāhid yed-i şūmuñ keseli / **Alma** alma kelefî sīb-i zeḳandan kes eli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [alma, -ma]
- Sebeb oldı ḥaṭa zāhid yed-i şūmuñ keseli / Alma **alma** kelefî sīb-i zeḳandan kes eli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [alma, -ma]

al-: Aktarmak.

- Bunuñ gibi zafer-yāb olmamış eslāfî 'ālemdē / Tevārīḥ-i selef hep cümlesin **almış** beyān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27). [almış, -mış]

al-: Kabul etmek.

- Kaḫudan-ı zafer rehber **alup** bir emr-i sultānı / Taşarruf itdi bir ferd Kaḫramān-vār Ümm-i Dūnyāyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 16). [alup, -up]

al-: Sarmak, ele geçirmek.

- Keyfiyyet-i mey **almış** o meh-pāreyi sızmış / Düşmüş dizime nāz u edeble uyumuşmuş (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [almış, -mış]

a'la: Mükemmel, çok güzel.

- Şırça sarāya virdi ḥabāb ile zīb ü fer / Rindān öninde duḥt-ı rez **a'la** ḥızlıdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [a'la,]
- Ferrî bu gazelde olamaz çok da taşalluf / **A'la** degül ednā degül ancak vaşat oldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [a'la,]
- Eger ṭab'-ı şerīfün şī'rımı iḳbāl eylerse / Kelāmum eylerüm mengüş-ı güş **a'la** vü ednāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 37). [a'la,]
- Kūle-i Begkozhya fındıkcılık itse cāmı / ...ötten **a'la** süriyor bādemi surḥ-...mı (Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1). [a'la,]
- Geh mezāhirde baña cümleden **a'la** görünür / Geh o āyīnede üftāde geh ra'nā görünür (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 3, Beyit 36). [a'la,]

alayı: Hepsi, tamamı.

- Yolu nuşretle Bāb-ı Naşra evvel uğradı nā-gāh / Emīrānuñ dönüp Naşrānī bayramına **alayı** (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 6). [alayı,]

a'la-yı 'illiyîn: Cennetin en yüce mertebesi.

- 'Alem-i süflîye lâıyık görmedi kerrübiyân / İtdiler **a'la-yı 'illiyîni** ol zâta serây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 8). [*a'la-yı 'illiyîni, -i*]

âlâvis: Gösteriş, debdebe, tantana.

- Rehn olmayınca hırka meyûn keyfî lağv olur / **Âlâvis** olmaz eylemeyince 'avâm vâm (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [*âlâvis,*]
- Geçmiş idi **âlâvis** ü hâşâk [u] sivâdan / Olmışdı ma'ârifle 'aceb genc-i nihânî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 2). [*âlâvis,*]

âlâvis-i 'unvân: Unvanın gösterişi.

- Me'nûs olalı cân u dile pîşe-i rindî / Âzürdedür **âlâvis-i 'unvânla** gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [*âlâvis-i 'unvân, -la*]

aldan-: Bir hileye, bir yalana kanmak.

- **Aldanma** virse tatlı meme ol büt-i Tatar / Şîr-i hizebr-i mekr ü fitendür kıymızlıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [*aldanma, -ma*]
- Hâbâb-âsâ hevâma bend olup devrâna **aldandum** / Şarâb içdüm güzel sevdüm dilâ ammâ ne **aldandum** (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [*aldandum, -du, -m*]
- Vişâl ü bûseler va'd eyledi ammâ inanmazdum / O gice meclis-i meyde olan peymâna **aldandum** (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [*aldandum, -du, -m*]
- Seni ta'yib iderken ben de yandum âteş-i 'aşka / Düşüp ruhsâre-i cânâna ey pervâne **aldandum** (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [*aldandum, -du, -m*]
- Ferâmûşî tutuşmışdık o şûh-ı dil-firib ile / Virüp bir bûsecik yâdes didi cânâne **aldandum** (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [*aldandum, -du, -m*]
- Öpüp la'lin sevip endâm-ı müstešnâsını Ferrî / Şarâb içdüm güzel sevdüm dilâ ammâ ne **aldandum** (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [*aldandum, -du, -m*]
- 'Ârifseñ inanma şuver-i nakşına dehrûn / **Aldanma** merâyâda görüp nev'-i 'ukûsı (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [*aldanma, -ma*]

aldur-: Aldırmak, almasını sağlamak.

- Melâhât çârsüsında o sarrâc-ı melek-peyker / Licâm **aldurmağ** ister esb-i tab'-ı 'âleme yek-ser (Ferrî Dîvânı, Matla 8, Beyit 1). [*aldurmağ, -mağ*]

'alef-dâr: Yulaf sahibi.

- Döndüñ ol süflî **'alef-dâra** bu kişt-zârda / Hûşe-i ümmîdi pejmürde ola encâm-ı kâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3). [*'alef-dâra, -a*]

'ale'l-'amyâ: Körü körüne. [KT]

- Girüp körfezlere göz göre îşâl-i muzâd itmiş / **'Ale'l-'amyâ** taşallut [itmiş] iken keştiyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21). [*'ale'l-'amyâ,*]

'âlem: Kâinat, dünya. II Herkes.

- 'İd-ber-'İd olsa **'âlem** eylemem ümmîd-i 'İd / Rûze-dâr-ı fûrkat-i yârum benüm nevmîd-i 'İd (Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1). [*'âlem,*]
- Ferriyâ nâ-mahrem-i şadî-i kâm u maţlabum / 'İd-ber-'İd olsa **'âlem** eylemem ümmîd-i 'İd (Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [*'âlem,*]
- Baña cânân şanur **'âlem** o büt-i pür-fiteni / İttiḥâdum var ezel anuñ ile cânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5). [*'âlem,*]
- Beste dünyâ zülfüne dil-ḥasta **'âlem** çeşmüne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [*'âlem,*]

‘âlem: Topluluk, cemiyet.

- Taḥassür kâmet ü kıddüñ kemāna eyledi hem-hāl / Cevānlık **‘âleminde** Ferriyâyı pîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [*‘âleminde, -i, -n, -de*]

‘âlem: Zevk, safa, eğlence meclisi.

- Meyl-i meyden sâkî-i ferḥunde-makdemdür ğaraḥ / Devr-i ser-şârî-i sâġar başka **‘âlemdür** ğaraḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1*). [*‘âlemdür, -dür*]

‘âlem: Dünya, kâinat.

- Diñmiş olunca mâtem ü sür **‘âlemi** muḥîṭ / Şîven baña vü şevk ile bezm-i tarab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*‘âlemi, -i*]
- Âdem öldür ġamzeñ ile çeşmüñ ile kanlar it / Ol hemân **‘âlemd**e ey nûr-ı başar hem-vâr var (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*‘âlemd*e, -de]
- Cüz’i cevherle ‘araḫdur hoḫkası fîrûzedür / Zâhidâ vaşf itme **‘âlem** bildüğüm ma‘cündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [*‘âlem,*]
- Olur şuda semek gökde melek âvâre-i vaşluñ / Olur sevdâñ ile **‘âlemd**e hem-derd-i düġahumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [*‘âlemd*e, -de]
- Ferrî seni lertzân iden **‘âlemd**e hevâdur / Ammâ dil-i âşûfte ki bilmem neden oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [*‘âlemd*e, -de]
- Her kâimumuzuñ şûret-i nazmı ile toyduk / **‘Âlemd**e faḫaṭ şîve-i iḥsâna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*‘âlemd*e, -de]
- **‘Âlemd**e anuñ gibi efendi de bulunmaz / İnşâf olıcak böyle de rengîn ġazel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10*). [*‘âlemd*e, -de]
- Yok dinse sezâ tâ bu kadar ince bel olmaz / Nûr **‘âlemdür** anda belî bel cebel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [*‘âlemdür, -i, -dür*]
- **‘Âlemd**e seni eyleyen ol ḥüsne yek-tâ / Cânâ beni de böyle esîr-i gönül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*‘âlemd*e, -de]
- **‘Âlemi** leb-rîz-i envâr itdi meh gibi o büt / ‘Azm-i bezm-i ‘ayş idince iştiġâl-i hâl u ḫaṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4*). [*‘âlemi, -i*]
- Yok dehânuñ gibi cânâ gonce-i terden laṭîf / Olamaz **‘âlemd**e zîrâ hiç sâġardan laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1*). [*‘âlemd*e, -de]
- Ġâḫ cevri dil-ber ü geh vaḫ’-ı zulm-ı çarḫ-ı dün / Hâşılı **‘âlemd**e bir dem hiç ârâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2*). [*‘âlemd*e, -de]
- Ferrî ne ġam **‘âlemd**e perîşânı olursam / Tek kâküli-veş düşsem o gerdâna şarılısam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6*). [*‘âlemd*e, -de]
- İṭâ’atde hezarân cilveler idrâk olunmuşdı / Görüp bir başka **‘âlem** şîve-i ‘işyân için geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4*). [*‘âlem,*]
- Geşt iderken **‘âlemi** âzâd u iṭlaḫ-ı zîb / Bir bütüñ zünnâr-bendi buldum âḫîr gerdenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4*). [*‘âlemi, -i*]
- Germiyet-baḫş-ı dil-i dil-dâde vü dil-dârdur / **‘Âleme** ḫâşıl bu luṭfî âşikâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3*). [*‘âleme, -e*]
- Olur **‘âlem** mu’atṭar dökse kâkül ol meh-i gül-rû / ‘Usurla âḫû-âsâ ger dil-i ‘atṭâr ṭar olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3*). [*‘âlem,*]
- Ser-beste mi ḫor derd-i derûn âteş-i ‘aşkı / Esrâr-ı dilüm **‘âleme** hem-vâre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3*). [*‘âleme, -e*]
- Gelsün şalâdur **‘âleme** zu’minca her ‘îsî-deme / Rûḫ-ı Mesîḫ ü Meryeme şîvem ider nâz u na‘îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*‘âleme, -e*]
- Ḥarâb-ı nergis-i fettânuñ iken ser-te-ser **‘âlem** / Sebeb ne ġamze-i cellâdîña tekrâr îmâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [*‘âlem,*]
- ‘Ömrini mezîd ide Ḥudâ ‘îdini mes‘ûd / **‘Âlemd**e dem-â-dem bu du‘â vird-i zebândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [*‘âlemd*e, -de]
- Gülmedüm **‘âlemd**e ḫâşıl gonce-veş açılmadum / Dâ’imâ oldum cefâ-bînâ mişâl-i yâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35*). [*‘âlemd*e, -de]
- Necm-i ġîsû-dârı bir pür-şu‘lesine bend idüp / Keh-keşândan **‘âleme** bir raḫt-ı Ḥaydar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*). [*‘âleme, -e*]
- Bunuñ gibi zafer-yâb olmamış eslâfî **‘âlemd**e / Tevârîḫ-i selef hep cümlesin almış beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*‘âlemd*e, -de]

- Alındı havza-i teşhîre bunca keşî vü düşmân / Tağıldı ‘**âleme** bu fevz ü nuşret râygân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [‘*âleme*, -e]
- Ahmed Paşa ki şimdi kudümiyla ‘**âleme** / Dün-himmet eylese şeref-i âsumân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 2, Beyit 8*). [‘*âleme*, -e]
- Ferrî du‘â-yı devleti elzemdür ‘**âleme** / Dest-i ‘atâ-yı mekrümeti baħr u kân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 2, Beyit 9*). [‘*âleme*, -e]
- Bu tarz-ı âb u tâb ol âteş-i seyyâleden gelmiş / Göñül maħbûb-ı bed-evzâ‘a ‘**âlemde** esîr olma (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4*). [‘*âlemde*, -de]
- Hezâr-ı gül-şene ‘**âlemde** rağbet nâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7*). [‘*âlemde*, -de]
- İnşâf idelüm olmaya mı ‘aşk ile rûsvâ / ‘**Âlemde** seven sen gibi fettân-ı cihânı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 61*). [‘*âlemde*, -de]
- Hüsnuñ ile binler yaşı ‘**âlemde** efendim / Tâ kişver-i ‘aşka toķuna sāye-i hüsnuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 71*). [‘*âlemde*, -de]
- Ol rind ider ki zevk ile ‘**âlemde** ‘âlemi / Destinde cām-ı mey tuta zānūda hem-demi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 35*). [‘*âlemde*, -de]
- Sākî şarābı şun ne imiş bildüm ‘**âlemi** / Birdür yanumda şād u ğam u sūr u mātemi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31*). [‘*âlemi*, -i]
- Bilmez mi ‘afv-ı Hāzret-i Ğaffār u Erhamı / Düşmiş o mest-i ħumķa bütün ‘**âlemüñ** ğamı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [‘*âlemüñ*, -üñ]
- ‘**Âlem** şabāh-ı rûze gibi oldu tırfe-reng / İmsāk-ı bâde ile olup ħalk lāl u deng (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [‘*âlem*,]

‘âlem: Sancak, bayrak.

- Cihāna tā ki vālā-yı vezāret ola revnaķ-res / Ki tuĝ u rāyet ü tabl [u] ‘**âlem** tā ola pīrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39*). [‘*âlem*,]

‘âlem eyle-/‘âlem it-: Âlem yapmak, içkili mecliste eğlenmek.

- Ferrî cemāl-i şevķine bir ‘**âlem eyledüñ** / Ol mäh-ı bedr-i tām bu gice şabāhladı (*Ferrî Dîvânı, Müfret 3, Beyit 1*). [‘*âlem eyle*-, -dü, -ñ]
- Ol rind ider ki zevk ile ‘âlemde ‘**âlemi** / Destinde cām-ı mey tuta zānūda hem-demi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 35*). [‘*âlem it*-, -i, -er]

‘Âlem-dār-zāde: Özel isim.

- Oldı eķvārına çok mîr-livā dil-dāde / Çekdi yüĝruk ‘âlemin şimdi ‘**Âlem-dār-zāde** (*Ferrî Dîvânı, Matla 11, Beyit 1*). [‘*Âlem-dār-zāde*,]

‘âlem-i ‘aşk: Aşk âlemi, dünyası.

- Haţt u rüyın ‘**âlem-i ‘aşkuñ** şeb ü rûzı şanup / Gā’ib itdürdi baña şubħ ile şāmı zülf ü ruħ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [‘*âlem-i ‘aşk*, -uñ]
- Cāmı ğarķ it baħr-ı tevħîd-i maħabbetde dilā / ‘**Âlem-i ‘aşk** içre çünki bir mekân lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [‘*âlem-i ‘aşk*,]

‘âlem-i ıtlāk: Tasavvufa göre varlığın ilk mertebesi, âlem-i lâhût. [ADŞS “âlem” md.]

- ‘**Âlem-i ıtlāk**a itdüm çün resîde cānumı / Hāķķ-ı dîn ü küfrde hîç imtiħân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [‘*âlem-i ıtlāk*, -a]

‘âlem-i kevn [ü] fesād: Yaratılan ve son bulacak olan geçici âlem, dünya. [MBTS]

- ‘**Âlem-i kevn [ü] fesād** içre heyulā bî-kıyās / Nükteyi fehm ile Ferrî kāmîl âdemdür ğaraż (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5*). [‘*âlem-i kevn [ü] fesād*,]

‘âlem-i süflî: Alçak, âdi âlem. II Dünya.

- ‘**Ālem-i süflīye** lāyık görmedi kerrübiyān / İtdiler a‘lā-yı ‘illiyīni ol zāta serāy (Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 8). [‘ālem-i süflī, -y, -e]

‘ālem-i tecdīd: Tecrit âlemi. Tasavvufa göre dert, ağrı, sızı bulunmayan ve safa sürülen âlem (Şentürk, 2020).

- Va‘de-i dil-dār-ı her-cāī gibi yog itdi çarḥ / Bir neşāt aḥz eylemişdik ‘**ālem-i tecdīden** (Ferrī Dīvānı, Gazel 155, Beyit 4). [‘ālem-i tecdīd, -den]

ālet: Vasıta, aracı.

- Lafz-ı şīrīniye **ālet** mi zebān-ı nāzūgūñ / Lezzet-āverdūr dehān-ı ‘āşika mibla‘ gibi (Ferrī Dīvānı, Gazel 184, Beyit 3). [ālet,]

‘alevlen-: Yanmaya başlamak. II Giderek artmak.

- ‘Aşkı göñlümde ‘**alevlenmededür** için için / Tīz yaḥar ḥāne-i vīrānı şerer çok sürmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 5). [‘alevlenmededür, -mede, -dür]

Āl-i ‘Abā: Hz. Muhammed’in kendisi ile birlikte kızı Hz. Fatıma, damadı Hz. Ali, torunları Hasan ve Hüseyin’den oluşan ailesi.

- Peşmīne-püş-ı ‘aşkuñum ey şūḥ-ı Hāşimī / **Āl-i ‘Abāya** bende olana ‘abā düşer (Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 3). [Āl-i ‘Abā,]

‘ālī-cāh: Makamı yüce.

- Bir şaf-ārā-yı āşaf pür-cūd ‘atā itdi Hudā / Ġālībā devr-i ḳamerde fer bu ‘**ālī-cāhdur** (Ferrī Dīvānı, Tarih 4, Beyit 2). [‘ālī-cāhdur, -dur]

‘ālī-menḳabet: Hakkında şerefli menkabeler anlatılan.

- Sensiñ o ‘**ālī-menḳabet** erbāb-ı raḥm u ‘āṭifet / Cüz‘ice olsam mültefit olup nigāhuñla vesīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 39). [‘ālī-menḳabet,]
- Sen ol zāt-ı kerīmü’ş-şān [u] ‘**ālī-menḳabetsiñ** kim / Güher-pāşī ider ta‘līm destūñ kān u deryāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 30). [‘ālī-menḳabetsiñ, -siñ]

alın-: Alma işi yapılmak.

- **Alındı** ḥavza-i teşhīre bunca keşī vü düşmān / Tağıldı ‘āleme bu fevz ü nuşret rāygān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 26). [alındı, -dı]
- İçersūñ Ferriyā şevḳ u ṭarabla cām-ı gül-fāmı / **Alınmaz** mı o naḥl-i nāz-perverdūñ ‘aceb ḥāmı (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 7). [alınmaz, -maz]

alış-: Bağımlılık kazanmak, müptela olmak.

- İçer ḥūn-ı ġarībi ḳana ḳana / **Alışdı** ey felek tā ḳana meşreb (Ferrī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 4). [alışdı, -dı]
- **Alışdum** Ḳays-veş semt-i cünūnda sāḥa-peymāya / Şudūr-ı vuşlatuñda ‘ayş u nūşa ġayrı ḥācet yok (Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 2). [alışdum, -du, -m]

alış-: Yadırgamaz hāle gelmek.

- Vādī-i maḥabbetde **alış** sūz u güdāza / İnsān iseñ ol āteş-i ‘aşkuñ ḳaḳnūsı (Ferrī Dīvānı, Gazel 197, Beyit 3). [alış,]
- Bey‘ ü şīrāye sen de yūri var **alış** çalış / Rindān içinde yok saña hīç olmadıḳ giriş (Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 2, Beyit 3). [alış,]

alışdur-: Alışmasına yol açmak.

- Gurbet de **alışdurdı** bizi zehr-i firāka / Semt-i vaṭan u yār-ı gül-endām cüdādur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6*). [*alışdurdı, -dı*]

Allāh: İslam inancında kâinatı yaratan ve idare eden, en yüce varlık.

- Zîb-i āġuşı ide Ferrînüñ **Allāh** seni / Şā'irüñ eylediği hüsn-i edā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 8*). [*Allāh, ,*]
- Bu devlete ihsân u 'aṭā eylemiş **Allāh** / Dānişle kiyâsetle Aristu-yı zamāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [*Allāh, ,*]
- Her umûruñda muvaffak ide **Allāh** seni / Ola devletle şeref gâyet ü pâyân-ı sebîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 6*). [*Allāh, ,*]
- Bu vaşf ile **Allāh** için bir ṭolı nüş it / Soñra dil-i bî-çârenüñ ahvâlini güş it (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 56*). [*Allāh, ,*]

Allāh Allāh: Şaşma anlatan bir ünlem.

- Ol meh ile yek-ten oldum ol kadar kim görse dir / **Allāh Allāh** yer yüzinde ide mi cevzâ' melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*Allāh Allāh, ,*]

'allāme: Çok bilgili, her şeyi bilen.

- Fünûn-ı şîve-i çeşminde kâşır / Cihân **'allāmesi** dehrüñ ferîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6*). [*'allāmesi, -si*]

alt: Bir şeyin aşağısında bulunan boşluk veya yer.

- Dü çeşm-i intizâr u pür-figârum zîr-i ebrûda / İki şemşîr **altında** iki naḥşîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [*altında, -i, -n, -da*]
- Olsam ayağı **altına** el gibi pây-mâl / Ölse de şîr-i maderî-veş kan olur ḥelâl (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18*). [*altına, -i, -n, -a*]

altun: Altın, kıymetli bir maden.

- Olunca yümn ü ikbâl ü şerefle zîb-i tersane / Gümüş Şuyı gibi **altun** ağıttı bî-kesân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*altun, ,*]
- **Altunı** koyup aḥker-i sūzâna sığandım / Mūsâ gibi yandım (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*altunı, -ı*]

ālûde: Bulaşmış.

- Göricek hûn ile **ālûde** kafasın aḥbâb didi / Baş şahid olur hûn-ı seri surḥ-sere (*Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2*). [*ālûde, ,*]

a'mā: Kör, gözleri görmeyen.

- Maḥmûrlara neş'e viren la'l-i lebümdür / **A'mālara** eczâ-yı devâ ḥāk-i derümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6*). [*a'mālara, -lar, -a*]

āmāc: Nişan, hedef.

- Bir ḥadeng-i ġamzenüñ **āmācı** olmuş dil-berüm / Kendi gibi bir büte beñzer o da urgundur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [*āmācı, -ı*]
- **Āmāc** ideli sînemüzi ġamze-i yâra / Āşub u belâ okları mâ'illerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*āmāc, ,*]
- Ferriyâ tîr-i cefâsına bugün **āmācum** / Sînemi tıttım açup ol kaşı ya niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5*). [*āmācum, -um*]
- Dür olalı o **āmācı** nevk-i nighühünden / Her gonce-i dāğum güle güyân-ı ḥazāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2*). [*āmācı, -ı*]

āmāc-ı tîr-i ta'n-ı gerdün: Feleğin ayıplama okunun hedefi.

- Menzil-i Hamdîde Ferrî kabza almışlardanuz / Korkmazuz **āmāc-ı tîr-i ta'n-ı gerdün** olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [*āmāc-ı tîr-i ta'n-ı gerdün*,]

āmāde: Hazır, hazırlanmış.

- Cānāne bugün meclis-i şahbāda degüldür / Esbāb-ı tarab n'eyleyüm **āmāde** degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [*āmāde*,]
- Mutribā maḥbûb u mey **āmāde** al sāzuñ ele / Bir şafā bahş eyle sen de luṭf idüp kırma giriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [*āmāde*,]
- Zîr-i zülfüñde ruḥuñ seyr itmege **āmādeyüm** / Zevk esîri rind-i şūḥum leyle-i ḳamrādayum (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [*āmādeyüm*, -y, -üm]
- Ne cām-ı neş'e-efzā ne kadeḥ bir şey³ degül lâzım / O deñlü neşveye **āmādeyüm** kim mey degül lâzım (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [*āmādeyüm*, -y, -üm]

āmāde-i rāh: Yola çıkmaya hazır.

- 'Azmümüz vāzîḥ olup cümlesi **āmāde-i rāh** / Ḳaldum ancaḳ ḳuluñuz ḥā'ib u maḡdūr u sefl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 17). [*āmāde-i rāh*,]

āmāl: Emeller, istekler.

- Şahbā-yı lebūñ cennet-i vaşluñ olup **āmāl** / Dilden çıkarup 'aşḳ ile atdum dü cihānı (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 59). [*āmāl*,]

a'māl-i süm'a-kārî: İki yüzlülük işleri.

- Naḳd-ı ḥulūs-ı mihr ü vefālar yazık yazık / **A'māl-i süm'a-kārî** gibi hep hebā imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [*a'māl-i süm'a-kārî*,]

amān: Yardım istenildiğini anlatan bir söz.

- Hadden tecāvüz itdi tecāhül **amān** amān / Ferrî nişābı geçdi tegāfül meded meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [*amān*,]
- Hadden tecāvüz itdi tecāhül amān **amān** / Ferrî nişābı geçdi tegāfül meded meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [*amān*,]
- Pey-revî-i Ḥazret-i Zihñide aḳsarsa n'ola / Pāy-ı kil-k-i Ferrî leng oldı **amān** cānum Ṭanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [*amān*,]
- Beni redd itme semā-yı keremüñden luṭf it / Ey melek-ḥaşlet **amān** arz u semā ḥürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [*amān*,]
- Vaşlı olur ümmîdi ile rûzede rûzî / Yandum **amān** âteşlere Sirozda sî rûz (Ferrî Dîvânı, Kit'a 7, Beyit 2). [*amān*,]
- Vā-sūḥteyüm sūḥte aḥvāl-i dîġer-gün / Yandı **amān** âteşlere yandı dil-i maḥzûn (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 17). [*amān*,]

āmed-şod-ı nezzāre: Bakışın gelip gitmesi.

- Bir şafveti var bâde-i nābuñ ki bakılsa / **Āmed-şod-ı nezzārede** rûḥ-ı Cem ü Cemşid (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 3). [*āmed-şod-ı nezzāre*, -de]

āmentü bi'llezî ḥalaka'l-necme ve'l-kamer: Ay ve yıldızı yaratana iman ettim.

- Didüm girince çeşmüme ḥāl u ruḥ-ı 'Ömer / **Āmentü bi'llezî ḥalaka'l-necme ve'l-kamer** (Ferrî Dîvânı, Matla 7, Beyit 1). [*āmentü bi'llezî ḥalaka'l-necme ve'l-kamer*,]

āmîn-künān: Amin diyen.

- Şıdık ile du‘ā it ki icābet demi geldi / Çarh üzre sürüşān heme **āmīn-künāndur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 24*). [*āmīn-künāndur, -dur*]

ammā: Ama, fakat.

- Dil teşnesidür küyuña varmak diler **ammā** / Nevmi di çeken ya şuyıdur ya ecelidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 5*). [*ammā,]*
- Ümmīd-i mey-i la‘li ile ‘āşık-ı zāruñ / **Ammā** cigeri ‘aşk ile biryān olacaqdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 4*). [*ammā,]*
- Ferrīyi hele şübhe yok ifnā ider **ammā** / N’itdüm diyü kendi de peşimān olacaqdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 5*). [*ammā,]*
- Bak bak toyunca turrelerüm tār-mārdur / **Ammā** rakīb-i keç-dile her tār mārdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 1*). [*ammā,]*
- Ferrī düşünce söyleniyor nev-be-nev gazel / **Ammā** bu güne tāze-edā cā-be-cā düşer (*Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 9*). [*ammā,]*
- Ferrī seni lertzān iden ‘ālemde hevādur / **Ammā** dil-i āşüfte ki bilmem neden oynar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 5*). [*ammā,]*
- Niçe demdür ser-i küyında tenhā beklerüm **ammā** / Yanumca Ferriyā bir ğam-güsārum yāverüm yoqdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 7*). [*ammā,]*
- Ferriyā gerçi huzurında o şūhuñ lālüz / Cünbiş-i çeşmini **ammā** ne dimekdür biliriz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 5*). [*ammā,]*
- Çeşmāni da ebrūları da pek güzel **ammā** / Nezzāre-i hālet-figen-i āna toylmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 2*). [*ammā,]*
- Keşretde de vaşluñ eger inkār olunmaz / **Ammā** güzelüm hāne-i pinhāna toylmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 4*). [*ammā,]*
- Benüm ol zāde-i mihr-i sipihr-i ma‘rifet **ammā** / Ne kāna cevherüm nā-dān olanlar Ferriyā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 9*). [*ammā,]*
- Her bezme birer başka neşāt-āverüm **ammā** / Dil-ber olıcağ meclis-i şahbāda ğarībüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 3*). [*ammā,]*
- Vişāl ü büseler va‘d eyledi **ammā** inanmazdum / O gice meclis-i meyde olan peymāna aldandum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 2*). [*ammā,]*
- Vişālī dūr-ı hañında da olsa kānī‘üm **ammā** / Bu baht-ı tīre ile ‘işret-i şeb kanda ben kanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 4*). [*ammā,]*
- Hāset ile fūrkatūñ ancak dili bī-tāb ider / Āh **ammā** fikret-i vuşlat helāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 192, Beyit 4*). [*ammā,]*
- Mānī‘ olıma fitne-i hañ şevkūme **ammā** / Gerdün-ı bed-evzā ile kīnüm yüze çıkdı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 195, Beyit 4*). [*ammā,]*
- Nāz ile hīrām itmek egerçi saña maşşūş / **Ammā** bu reviş bu yürüyüş hoş-nemañ oldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 4*). [*ammā,]*
- ‘Ayyāş u rindüm Cem gibi mestāne-i her-dem gibi / Cemşīd-i ferruñ-dem gibi **ammā** benüm mest ü hālīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 28*). [*ammā,]*
- **Ammā** ne çāre derd ile bir söz gelür semt-i dile / Ya‘nī ki cānāndan gele itsem gerek bī-bāk ü bīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 30*). [*ammā,]*
- Celāl u luñfi müstecmi‘sūñ **ammā** nīk ü bed vakti / Ki cūd u kañruñ el-ħağ mūntehādur dost u a‘dāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 31*). [*ammā,]*
- Bu hūsn-i ṭabī‘at ile **ammā** gül-i ümmīd / Hayfā yine pejmürdegī-i ye’s-i ħazāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 19*). [*ammā,]*
- Çarh ile kanlı bıçaklı olıcağ gündür tamām / Tīg-ı ṭab‘um hāzır **ammā** n’eyleytüm pek tar gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 38*). [*ammā,]*
- İtmez āzürde beni cevri ile ol büt ancak / Beni bī-tāb iden **ammā** yine efgānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 18*). [*ammā,]*
- Bak bak toyunca turrelerüm tār-mārdur / **Ammā** rakīb-i keç-dile her tār mārdur (*Ferrī Dīvānı, Matla 1, Beyit 1*). [*ammā,]*
- Dīdesi sīr-āb **ammā** kim nıgeh hūn-āb-ı nāz / Şan açılmış ‘ayn-ı Hızır içre gül-i şād-āb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 1*). [*ammā,]*
- Baksañ **ammā** çeşmine bir hāste-i bī-tāb-ı nāz / Şīve-i çeşmi ‘aceb derd-i nihānīdūr dile (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 3*). [*ammā,]*
- Böyle nāz u şīveden hālī iken **ammā** yine / Bakmağā ṭākat getürmez kimse bir dem çeşmūñe (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 5, Bend 4*). [*ammā,]*
- Mevlid olmışdı Yenişehr-i Fenār **ammā** gelüp / Devlete oldı kapucıbaşı-ı der-ğāh-ı şāh (*Ferrī Dīvānı, Tarih 12, Beyit 2*). [*ammā,]*

- Rûh-ı pāk-i cilve-gerdür cennet içre şübhe yok / Eyledi **ammā** dil-i aḥbābını hicri tebāh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 3). [ammā,]
- İrdi bezm-i vuşlata ol kuṭb-ı ‘ālem āh kim / Eyledi aḥbāb **ammā** derd ile baḡrını nāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11). [ammā,]
- Beñzemez ḡayrıya her süya aḡar mişl-i miyāh / Şimdi **ammā** yine bir dāma tütüldü ey şāh (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 11). [ammā,]

ammā ki: Ne var ki.

- Ey ḡadeng-i ḡamze herḡiz bir nişān lâzım saña / Hîç dimezsın ‘āşıka **ammā ki** cān lâzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [ammā ki,]
- Yok gerçi yār [u] yāvertüm bir münis-i şevḡ-āvertüm / **Ammā ki** var şîr-i terüm peygüle-i ḡamda nedīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22). [ammā ki,]
- Şimdi **ammā ki** ‘ināyetlü veliyyü’n-ni‘amum / Maşraf-ı lâzımeden gelse tehî çün zenbîl (Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 16). [ammā ki,]
- Buldukda zülâliyle Hızır gibi şulandum / **Ammā ki** bulandum (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 6). [ammā ki,]

ammā ne: "Şaşılacak bir şekilde" anlamında bir söz.

- Ḥabāb-āsā hevāma bend olup devrāna aldandum / Şarāb içdüm güzel sevdüm dilā **ammā ne** aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [ammā ne,]
- Öpüp la‘lin sevip endām-ı müsteşnāsını Ferrî / Şarāb içdüm güzel sevdüm dilā **ammā ne** aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [ammā ne,]

añ: Anmak, hatırlamak.

- **Añmaz** vişālî ‘āşıḡ-ı ḡam-ḡār-ı nā-ümîd / Gîtmez taḡīb-i ḡāzika bîmār-ı nā-ümîd (Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [añmaz, -maz]
- Ğurbette firākuñla perişān dil-i Ferrî / Mektubuñ ile luṭf u kerem eyle **añ** aña (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 62). [añ,]

ān: Güzellik, cazibe.

- **Ān** [u] ḡüsni mişra‘-ı ebrûlaruñ mażmûnıdır / Güyiyā terkîb içinde eylemiş ma‘nā melāz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [ān,]
- Vechindeki **āndur** iden ‘āşıḡları vālih / Mestāne iden neşvesidür bâde degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [āndur, -dur]
- Evşāfına teklîf-i ḡazel itmiş ol āfet / Evvel yiridür cāzibe vü **āna** şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [āna, -a]
- **Ān** degül mün‘akıs olmuş ruḡuñna cānumdur / Ḡāze şanma yüzünüñ alı benüm ḡanumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [ān,]
- Ben o sultān-ı nuḡset-zede-i bezm-i ḡamum / Ḥüsni ruḡsāre-i baḡtumda[ki] ye’s **ānumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9). [ānumdur, -um, -dur]
- Kürsî-i ḡaṭṭ u şafḡa-i ra‘nāsı dā‘imā / Kürsîsi ile atlas-ı eflāke **ān** virür (Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 2). [ān,]
- Nā-besîyüm(?) ḡüsni ü **ānuñ** ile her ān bilmiş ol / Müşkil oldu incizāb-ı çeşm-i fettān bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1). [ānuñ, -uñ]
- Gencîne-i ḡüsniñ dil-i vîrānla söyleş / Ḥāl añlar iseñ cāzibe vü **ānla** söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1). [ānla, -la]
- Ḡāzeyle degüldür bilürüz māşıṭa-kārî / Bir cāzibedür **ān** ile pîrāye-i ḡüsniñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 69). [ān,]

ana: Anne, valide.

- Düşmez gözetme bintü'l-‘ineb zāhide müdām / Mey-ḡāre evvel alur **anasın** baba düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6). [anasın, -sı, -n]

ana baba günü: Kargaşa içindeki kalabalık.

- Kıpudan-ı şecâ'at-senc-deryâyı idüp irsâl / **Ana baba günü** itdi o şahn-ı Ümm-i Dünyâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 5*). [*ana baba günü,]*

‘anâşır: Unsurlar, dört unsur. Hava, su, ateş, toprak.

- ‘**Anâşır** bürka’ıdur gerçi fânüs-ı hayâl-âsâ / Velîkin dîde-i ehl-i dile manzûrdur gönlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4*). [*‘anâşır,]*
- Geldükde bezm-i ‘işretüme şüfî şüfla / Şeytân görindi şanki ‘**anâşır** zurûfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1*). [*‘anâşır,]*

‘anber: Amber. Hind denizlerinde yaşayan bir çeşit ada balığından elde edilen yumuşak, yapışkan ve kara renkte, güzel kokulu bir maddedir. Amber bir ur olup balık tarafından dışa atılır. Divan şiirinde sevgilinin saçı daima misk veya anber kokar. Sevgilideki hat ve ben ise amberin ta kendisidir. [ADŞS “anber” md.]

- Hâl-i ruhına la’lini Vallâhi değişmem / ‘**Anber** habı zîrâ ki şarâba bedel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3*). [*‘anber,]*

‘anber-şiken: Amber kokulu kavrım. (bk. ‘anber).

- Benüm anladığım ‘**anber-şikendür** ‘ukde-i zülfüñ / Sevâd-ı çeşm-i âhû-yı Hutendür ‘ukde-i zülfüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5*). [*‘anber-şikendür, -dür]*

ancağ: Yalnız, sadece, olsa olsa.

- Kimi bûs-ı lebde kimi başka sevdâda gezer / Bu dil-i şûrîdenüñ **ancağ** merâmı zülf ü ruh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4*). [*ancağ,]*
- Her dakîka bādî-i fikr-i dakîkidür rakîb / Bâ’is-ı hürd-ı dakîk **ancağ** har-ı tâhûndur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*ancağ,]*
- Dil-ber deheninden viren ‘aşıklara neş’e / Ferrî bu gazel de benüm **ancağ** hünerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9*). [*ancağ,]*
- Çeşmi ne turfe gamzesine virdi âb [u] tâb / Elmâsuñ **ancağ** ezyed-i kıymet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*ancağ,]*
- Esîr-i câm-ı ırîfân u maḥabbet oldıgumdandır / Bu dâr-ı mülke **ancağ** şoḥbet-i rindân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3*). [*ancağ,]*
- Ḥasret ile fûrkatüñ **ancağ** dili bî-tâb ider / Âh ammâ fikret-i vuşlat helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4*). [*ancağ,]*
- Ferrî bu gazelde olamaz çok da taşalluf / A’lâ degül ednâ degül **ancağ** vaşat oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5*). [*ancağ,]*
- Garaz ‘arz-ı ‘ubûdiyyetdür **ancağ** bu kaşîd ile / Kusûrı var ise dāmân-ı ‘afvı ‘atf ider sāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [*ancağ,]*
- Dirler idi ma’rifet taḥşîldür **ancağ** hüner / Yoḥsa iki evli bir köyde bulunur bir cerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [*ancağ,]*
- Ben eger cānda nihān eyledüm ‘aşk-ı pākīn / Beni fāş eyleyen **ancağ** dil-i nālānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7*). [*ancağ,]*
- İtmez āzürde beni cevri ile ol büt **ancağ** / Beni bî-tâb iden ammâ yine efgānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18*). [*ancağ,]*
- ‘Aşkdur nistî [vü] hestîye bādî **ancağ** / ‘Aşkdur itdüren imkân u ‘adîmi îcād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*ancağ,]*
- ‘Azmümüz vāzîḥ olup cümlesi âmāde-i rāḥ / Kaldum **ancağ** kuluñuz ḥā’ib u maḡdūr u sefîl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 17*). [*ancağ,]*
- Re’fet-i zātunā vā-bestedür **ancağ** bu ḥuşûş / Bâb-ı cūduñda ḥuşûşiyetüm olmaz ta’tîl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 23*). [*ancağ,]*
- Cümleden bî-behredür Ferrî-i şûrîde-suḥan / Rind-i lâ-übālîdür **ancağ** o mest-i dil-şikest (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 4, Beyit 1*). [*ancağ,]*
- **Ancağ** hayālün oldı fûta -bende muntakîş / Sende nedür o ḥoş yürüyiş taze şalınış (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 4*). [*ancağ,]*
- Şîrân-ı bezm-i vahdet o meclisde mürdür / **Ancağ** zuhûr-ı şa’şa’a-i pür-zuhûrdur (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 40*). [*ancağ,]*

and: Yemin, söz.

- Hüsni'n birağup şa'ş'a-ı āna uzandum / Öyle idi **andum** (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*andum, -du, -m*]

anda: Orada.

- Bir cāya ir ki olmaya hestî vü nîstî / Tûî-i nefsi-nî nâtkayı **anda** epsem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [*anda,*]
- Kâmeti bir mışra'ı berceste-i nâ-yâbdur / Şîve-i çeşmânı Ferrî **anda** hoş-mazmündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 7*). [*anda,*]
- Bî-çâre rind de aşmayı itdi cāy-gâh / Çok demler oldu **anda** o kökli filizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*anda,*]
- Yok dinse sezâ tâ bu kadar ince bel olmaz / Nûr 'âlemdir **anda** belî bel cebel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [*anda,*]
- 'Aşk ile şimdi hârebâtı bilüp dâr-ı na'îm / **Andaki** muğ-beçegân zümre-i gûlmânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29*). [*andaki, -ki*]
- Göbek taşından indüm **anda** gördüm / Emin Öninde mâhî-i şakanşur (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 8, Beyit 2*). [*anda,*]
- Lanburi(?) Kervân-kırân Todori daği **andadur** / Hâlidâ 'azm-i Ğalağa eyleyüp gitmez misiñ (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 10, Beyit 1*). [*andadur, -dur*]
- Bir büse virüp bu gice düşde baña dil-dâr / **Anda** daği düşvâr (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2*). [*anda,*]
- Böyle bezm-i sebze-zâr içre idince şevk u zevk / Dönmesün mi **anda** inşâf eyle a'dâ kec-düme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 3*). [*anda,*]
- Cemşîd ü Cem de varın atup **anda** pest olur / Rindân-ı 'aşk u şevk pey-i hum-nişest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28*). [*anda,*]
- **Anda** ne câm u sâgar u ne dil şikest olur / Cümle neşât-ı tâze ile dil hücest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 29*). [*anda,*]
- Herkes o yirde muğmız-ı çeşm-i kuşûrdur / Ferrî de **anda** hayret ile pür-fütûrdur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 41*). [*anda,*]
- Haşre dek kalsa gerek zâr u giriftâr **anda** / Tâk-ı ebrûya perestîş ile nâ-çâr **anda** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 12*). [*anda,*]

'andelîb: Bülbül.

- Kuşluk uyhusındadır gül-pister üzre **'andelîb** / Bî-nevâdur diyü erken itmesün bîdâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*). [*'andelîb,*]

andur-: Andırmak, hatırlatmak.

- Talup hammâm-ı Fir'avna niçesi daği garķ oldu / Güzel **andurdu** haķķâ vaķ'a-i Fir'avn u Mûsâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 8*). [*andurdu, -du*]

'Ankâ: Kafdağı'nda bulunduğuna inanılan efsanevi kuş.

- Eger ki şâh-bâz-ı râyına fermân eylerse / Bir ednâ himmet ile şayd ider Kâf üzre **'Anķâyı** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 3*). [*'Anķâ, -y, -ı*]
- Olmaz firîb-i çeşm ü nîgeh vahdet-âşinâ / **'Anķâ** şikâr-ı şâhîn ü şâh-bâz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2*). [*'Anķâ,*]
- Bir dil ki irüp olmaya **'Anķāya** mülākî / Ġmâ olunan şâhiķā-i Kâfî ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3*). [*'Anķāya, -y, -a*]
- Ol gedā-yı pür-vaķâr-ı bî-ğurûrum murğ-ı dil / Kâf-ı naķvet üzre **'Anķā** gibi ārām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2*). [*'Anķā,*]
- Ne çâre ben de bir 'aşfûr-ı nâ-çâra mişâl oldum / Ta'azzum öğredürken himmetüm Kâf üzre **'Anķāya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7*). [*'Anķāya, -y, -a*]
- Çıķup cümle sūfûn yelken açınca rûy-ı deryāya / Per açdı gūyiyā Sîmurğ [u] **'Anķā** aşiyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17*). [*'Anķā,*]

'Ankâ-yı Kâf-ı ma'delet: Adalet Kafdağı'nın Anka'sı. (bk. 'Anķā)

- Şeh-bâz-ı evc-i merhamet **'Ankâ-yı Kâf-ı ma'delet** / Tāvus-ı bāğ-ı saltanat şâh-ı cihân Sultân Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [*'Ankâ-yı Kâf-ı ma'delet,*]

‘Ankâ-yı şabâh-ı ‘îd: Bayram sabahının Anka’sı.(bk. ‘Ankâ)

- Fitr-ı vaşlı rûze-dâr-ı fûrkâtüñ nevmîde baş / Beyza-i hûrşîdi ‘Ankâ-yı şabâh-ı ‘îde baş (Ferrî Dîvânî, Gazel 110, Beyit 1). [‘Ankâ-yı şabâh-ı ‘îd, -e]

añla-: Anlamak, idrak etmek.

- Hâli zîr-i zülf ü rûy-ı âteşîñüñde görüp / **Añladum** câyın idermiş kâfirüñ zünnâr nâr (Ferrî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 6). [añladum, -du, -m]
- Zülfîn dökünce ‘arızına dil-ber **añladum** / Zülmet içinde ‘aşıkına nûr gösterür (Ferrî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 6). [añladum, -du, -m]
- Meclis-i meyde ‘arâk-rîz-i hicâb oldukça sen / **Añlaruz** olmaz cihânda âteş-i terden laţîf (Ferrî Dîvânî, Gazel 117, Beyit 3). [añlaruz, -r, -uz]
- Ne bülbül bir semender-fîrât âvâre olup dil / Ne nâr-ı tütün **añlar** ne gül-i zîbâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânî, Gazel 151, Beyit 2). [añlar, -r]
- Zâhid kadehüm **añladığum** gibi olaydı / Çokdan degışürdüm anı ben câm-ı tahûra (Ferrî Dîvânî, Gazel 162, Beyit 3). [añladığum, -dığ, -um]
- O mehle farkumuz beyne’s-semâkü ve’s-semek oldı / Cüdâ-yı hâl-i rüyum **añla** kevkeb kanda ben kanda (Ferrî Dîvânî, Gazel 173, Beyit 2). [añla,]
- Benüm **añladığum** ‘anber-şikendür ‘ukde-i zülfüñ / Sevâd-ı çeşm-i âhû-yı Hütendür ‘ukde-i zülfüñ (Ferrî Dîvânî, Tahmis 12, Bend 5). [añladığum, -dığ, -um]
- Kâtibân-ı hoş-nüvîsi **añladum** ceffe’l-kalem / Böyle bir hatt-ı Nazîfe nokta kondurmak muhâl (Ferrî Dîvânî, Tarih 10, Beyit 4). [añladum, -du, -m]

añlan-: Anlaşılmak, fehmolunmak, takdir olunmak.

- Keyfiyyetüm **añlanmadı** nâ-dân arasında / Muşhaf gibi şan sük-ı Naşârâda garîbüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 131, Beyit 2). [añlanmadı, -ma, -dı]

anuñ çün/anuñ için: Onun için, o sebeple, ondan dolayı.

- Dilde nakş olmuş hayâl-i tal’at-ı hûn-rîz-i yâr / **Anuñ için** Ferriyâ eş’arını ter gösterür (Ferrî Dîvânî, Gazel 38, Beyit 5). [anuñ için,]
- Çıkup gîsû-yı müşgîn-târın açmış aşiyân itmiş / **Anuñ için** gül-şen-i ümmîde çok demdür şabâ çıkmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 4). [anuñ için,]
- Şarâb ile gumûm-ı zehr-i dehri kanda kand itdük / **Anuñ için** müldeki pâ-zehr-i zehr[i] hânde hând itdük (Ferrî Dîvânî, Gazel 125, Beyit 1). [anuñ için,]
- Dilde nakş olmuş hayâl-i tal’at-ı hûn-rîz-i yâr / **Anuñ için** Ferriyâ eş’arını ter gösterür (Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 25). [anuñ için,]

‘âr evle-: Utanmak.

- Katli ‘uşşâk itmeden **‘âr eylemezdi** gâmezsi / Olmasa şemşîr-i istîgnâsı ger şâd-âb-ı nâz (Ferrî Dîvânî, Tahmis 3, Bend 2). [‘âr eyle-, -mez, -di]

ara-: Arzulamak, istemek, özlemek, hasretini çekmek.

- Mest-i nâz u ‘işvedür şimdi o nev-nahl-i sitem / Vakt ola kim **araya** ol dil-firîb âfet beni (Ferrî Dîvânî, Gazel 196, Beyit 6). [araya, -y, -a]
- Çarhda çokdan **arar** idi çerâğ-ı mihr ile / Çok degül ‘irfânuña ‘İsâ olursa müşterî (Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 4). [arar, -r]

ara-: Araştırmak, bulmaya çalışmak.

- Ol şâh-ı a’del dâd-ger dâdâr-ı Efrîdûn-zafer / ‘Adl **arayup** aña gider her bir saķım ü müstaķım (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 37). [arayup, -y, -up]
- Mey ü dil-berde imiş lutf u laţîf-i esrâr / **Arayñ** gayrıda hâzîrdur aña ye’s-i fu’ad (Ferrî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 16). [arayñ, -y, -ñ]

- Güneş pâyın **arar** yüz sürmege bir meh-cebînüm var / Nücümüñ hasreti ehl-i semāya bir zemînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [*arar, -r*]
- Çok **arar** bulmazsuñ ey aşüb-ı devrân bilmiş ol / Cân gibi cānā ‘adū cisminde yer bulduñsa sen (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 3*). [*arar, -r*]
- Biñ yıl **arasañ** kendi nazîrûñ bulamazsuñ / Âyîne de illâ olasıñ ‘aksini bîñā (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 44*). [*arasañ, -sa, -ñ*]

ara: İç, ortam.

- Keyfiyyetüm añlanmadı nâ-dân **arasında** / Muşhaf gibi şan sūk-ı Naşārâda ğarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2*). [*arasında, -sı, -n, -da*]
- Sākî-i kamer-ţal‘at ile bâde-i gül-fām / Lâzımdur ola zümre-i rindân **arasında** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3*). [*arasında, -sı, -n, -da*]
- Zânûda sebû elde kadeh sîne de cānân / Bir dañi naşîb ola mı yārân **arasında** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4*). [*arasında, -sı, -n, -da*]
- Bir tâze-edâ sâde ğazel oldu bakılsa / Ferrî қо bulunsun bu da dîvân **arasında** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5*). [*arasında, -sı, -n, -da*]

ara: Kişiler arasındaki ilişki, yakınlık.

- Ol cezbe ki var ‘aşık u cānân **arasında** / Bir sırr-ı Hudâdur dil ile cān arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1*). [*arasında, -sı, -n, -da*]
- Ol cezbe ki var ‘aşık u cānân arasında / Bir sırr-ı Hudâdur dil ile cān **arasında** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1*). [*arasında, -sı, -n, -da*]
- Hîç fark idemem zâhid-i sersemle raķîbi / Tefrîķ ola mı nefis ile şeytân **arasında** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2*). [*arasında, -sı, -n, -da*]

‘Arab: Arap ırkından olan. II Siyahî.

- İrās-ı şöhret itdi eger hâl-i leb saña / Ben bildügümse yüz karası ol **‘Arab** saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*). [*‘Arab,]*
- Ol hâl-i siyeh kim görünür güşe-i lebde / Bir kara **‘Arab** peççesidür şehr-i Halebde (*Ferrî Dîvânı, Matla 3, Beyit 1*). [*‘Arab,]*
- Olcık hâl-i siyeh zîver-i leb / Şanki Rûm illerine çıkdı **‘Arab** (*Ferrî Dîvânı, Matla 4, Beyit 1*). [*‘Arab,]*

‘arak: Rakı.

- Ol dem kanı ki bezme gelüp bâde vü **‘arak** / Sâgar be-dest ü dil-ber ile cilve daķķ-ı laķ (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*‘arak,]*

‘arak-ı taraf-ı cebîn: Alnın kenarındaki ter.

- Pey-rev olcık Vecdî-i i‘câz-nevâza / Ferrî **‘arak-ı taraf-ı cebînüm** yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6*). [*‘arak-ı taraf-ı cebîn, -üm*]

‘arak-nisâr: Ter saçan.

- Bir meh görünce sîb-i zenaħdân **‘arak-nisâr** / Fikrüm çeñe şuyı ile misket şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2*). [*‘arak-nisâr,]*

‘arak-pâş ol-: Ter saçmak.

- Bâde-i telhâba la‘l-i yâr **‘arak-pâş olmasun** / Nîl-i nâzûk-meşrebi gör yemle itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6*). [*‘arak-pâş ol-, -ma, -sun*]

‘arak-rîz-i hicâb ol-: Utandığı için terlemek.

- Meclis-i meyde ‘**araḡ-rîz-i ḡicāb olduḡça** sen / Añlaruz olmaz cihānda āteş-i terden laṡîf (*Ferrî Dîvânî, Gazel 117, Beyit 3*). [*‘araḡ-rîz-i ḡicāb ol-, -duḡça*]

ārām: Rahat, huzur, istirahat.

- Derd ü ḡam u miḡnetdeyüz **ārām** cüdādur / Peymāne cüdā neş’e cüdā cām cüdādur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 1*). [*ārām,]*
- Olmaz n’idelüm ehl-i dile cüz’ice **ārām** / Devr eylemedür ḡāşiyet-i gerdiş-i ecrām (*Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 1, Beyit 40*). [*ārām,]*
- Etrāfımı bir ḡaylî zamān gezdi tolandı / Bî-çāre-i nevmîd daḡı bulmadı **ārām** (*Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 1, Beyit 52*). [*ārām,]*

ārām it-: Dinlenmek, istirahat etmek.

- Sāyesinde nev-be-nev kumrî-i dil **ārām ide** / Ey ḡoñul bir serv-i ḡad taze fīdan lāzım saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 3*). [*ārām it-, -e]*
- ḡāḡ cevri-i dil-ber ü ḡeh vaż’-ı zulm-ı çarḡ-ı dün / Ḥāşılı ‘ālemde bir dem ḡiç **ārām itmedük** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 122, Beyit 2*). [*ārām it-, -me, -dü, -k]*
- Ol gedā-yı pür-vaḡār-ı bî-ḡurūrum murḡ-ı dil / Ḳāf-ı naḡvet üzre ‘Anḡā gibi **ārām itmedi** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 190, Beyit 2*). [*ārām it-, -me, -di]*

arasına fitne koy-: Ara bozmak, fitne sokmak.

- Zülfi ile ḡālî düşüp şūrişe / **Arasına fitne koyan** şānedür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 2*). [*arasına fitne koy-, -an]*

arat-: Aramasına sebep olmak.

- ḡoñul ki itdi der-āḡuş o māḡı rü’yāda / Uyandı bulmadı vāfir **arattı** yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 3*). [*arattı, -dı]*

ārāviş: Süs, ziynet.

- Geldükde bezme ol ḡül-i bāḡ-ı edeb bu şeb / **Ārāviş** oldı meclise bintü’l-‘ineb bu şeb (*Ferrî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 1*). [*ārāviş,]*
- Cemāl **ārāvişidür** cām-ı ‘aşkuñ / Gerekdür dā’imā mīnāda bāde (*Ferrî Dîvânî, Gazel 179, Beyit 2*). [*ārāviş, -i, -dür]*
- Temevvüc itdi Baḡr-i Ḳulzüm-i elṡāf-ı sultānî / Ki bir dürr-i yetīmi itdi **ārāviş** cihān üzre (*Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 2*). [*ārāviş,]*
- Donanma-yı ḡümāyūna o ḡüne virdi **ārāviş** / Ki her bir zevraḡı tercīḡ olundı şāhidān üzre (*Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 13*). [*ārāviş,]*
- Yeter pür-ḡuluk ile eyledüñ taşdı’ ey Ferrî / Ḥulūsî dilde **ārāviş** du’āsın ḡıl zebān üzre (*Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 46*). [*ārāviş,]*
- Dāḡ-ı ‘aşḡ ile bulup sīne-i dil **ārāviş** / Bezm-i ḡül-zār ḡoñul şaḡn-ı çerāḡānumdur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 26*). [*ārāviş,]*

ārāviş it-: Süslemek.

- Göreydi münşe’ātum dürr-i ‘Abdu’l-lāḡ-ı Mervārīd / Ferā’id gibi **ārāviş iderdi** ḡırz-ı cān üzre (*Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 44*). [*ārāviş it-, -er, -di]*

ārāviş-i ‘işret-geh: Meyhane süsü.

- Virüp cām-ı fenā ḡamzeñle maḡv it lāne-i ‘ömrüm / Ola **ārāviş-i ‘işret-gehüñ** ḡum-ḡāne-i ömrüm (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 8*). [*ārāviş-i ‘işret-geh, -üñ]*

ārāviş-i pevgüle-i idbār: Talihsizlik bucaḡının süsü.

- Şimdi **ārāyiş-i peygüle-i idbār** oldum / Büm-ı menhūs-ı cefā hādım ü der-bānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [*ārāyiş-i peygüle-i idbār,*]

ārāyiş-i tábüt: *Tabut süsü.*

- Hastegānuñdan meta^c-ı vaşluñı itme dirîğ / Hıfz olunsa bir kumâş **ārāyiş-i tábüt** olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*ārāyiş-i tábüt,*]

ārāyiş-i tāt u dīhīm: *Tacın süsü.*

- Hākan-ı kaani-gulām İskender-i heybet-vesīm / Keyhüsrev ü Cem-intizām **ārāyiş-i tāt u dīhīm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [*ārāyiş-i tāt u dīhīm,*]

‘araz: *Cevher ve cismın gelip geçici niteliği anlamına gelen, cevher ve zâtın zıddı olarak kullanılan felsefe, mantık ve kelâm terimi. [TDVİA “araz” md.]*

- Cüz’i cevherle **‘arazdur** hoşkası fîrûzedür / Zâhidâ vaşf itme ‘âlem bildüğüm ma^ccündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [*‘arazdur, -dur*]

‘arbede-i şūr-ı rüsteḥīz: *Kıyametin kargaşasındaki gürültü patırtı.*

- Konmuş ezelde mâyesine şîve-i sitîz / Qaddinde mücmel **‘arbede-i şūr-ı rüsteḥīz** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2*). [*‘arbede-i şūr-ı rüsteḥīz,*]

‘arîf: *İrfan sahibi, hakkıyla bilen, gönül ehli.*

- ‘Ārifüm nevmîd-i hūr u Kevşer olsam da eger / Haşre dek itmey mey ü maḥbûbdan Ferrî ferâğ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5*). [*‘arîfüm, -üm*]
- ‘Ārifseñ inanma şuver-i nakşına dehrüñ / Aldanma merâyâda görüp nev^c-i ‘ukûsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2*). [*‘arîfseñ, -se, -ñ*]
- Pîr-i meyden olagör rāz-ı Mesîḥi **‘arîf** / Ola tā nefsi-i ḥasîs emre muṭîc ü münkād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*‘arîf,*]
- Terk itmiş idi şüret ü ma’nâyı o **‘arîf** / Bilmiş idi ki nakş u şuver cümlesi fânî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1*). [*‘arîf,*]

‘arîf ol-: *Hakkıyla bilmek.*

- İtlākda **‘arîf olalı** sırr-ı vücûdı / Reh-yâb-ı ḥarîm-i ḥarem-i rāz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [*‘arîf ol-, -alı*]

‘arîf [ü] rind-i cihân: *Dünyanın rindi ve arifi. (bk. rind).*

- ‘Aşık-ı şūrîde-meşreb **‘arîf [ü] rind-i cihân** / Vâkıf-ı esrâr-ı vahdet ‘aşk ile Kaysa vekîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 2*). [*‘arîf [ü] rind-i cihân,*]

‘arîf-i rāz-ı Hudâ: *Allah'ın sırrını bilen.*

- Öyle nâ-dân da degülsüñ k’ola gılzat sende / ‘Ārif-i rāz-ı Hudâsıñ ki o ḥâlet sende (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 21*). [*‘arîf-i rāz-ı Hudâ, -sıñ*]

‘arîf-i tîz-bîn-i ma’nâ: *Hakikati keskin şekilde gören arif.*

- Nâzır-ı mir’ât-ı eşyâya mişâlün fehm olur / ‘Ārif-i tîz-bîn-i ma’nâyâ cemâlün fehm olur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*‘arîf-i tîz-bîn-i ma’nâ, -y, -a*]

‘arîf-menis: *Arif yaradılışlı.*

- Zencîr-i cünündür baña teklîf-i kuyûdât / ‘Ârif-menişüm bağlanamam kâkül-i hûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [‘Ârif-menişüm, -üm]

Aristu: Yunan filozof (M.Ö. 384-322). Klasik Türk edebiyatında akıl ve ilmin timsalidir. [ADŞS “Aristo” md.]

- Âşafâ böyle necâbet baña zâtuñdandır / Nisbet-i bâbuñ ile oldum **Aristuya** ‘adîl (Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 28). [Aristuya, -y, -a]

Aristu-yı zamân: Devrin Aristo’su. (bk. Aristu).

- Bu devlete ihsân u ‘atâ eylemiş Allâh / Dânişle kiyâsetle **Aristu-yı zamândur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12). [Aristu-yı zamân, -dur]

‘arîz: Yanak.

- Zülfün dökünce **‘arîzına** dil-ber añladum / Zülmet içinde ‘âşıkına nûr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [‘arîzına, -ı, -n, -a]
- Ğamze leb-rîz-i teğâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz / Turre sünbül **‘arîzi** bir ğonce-i nâ-yâb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [‘arîzi, -ı]

arka: Art, sırt.

- Tîr-i cân-düz-ı nigâhı şimdi âb u tâbda / Müsteneddür ebruvâna **arkası** mihrâbda (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3). [arkası, -sı]

‘arkûb: Yalan söz.

- Vaşında da olsam n’ideyüm ‘ahdi hep **‘arkûb** / Güftârı dürûğ sözleri hep va‘de-i kemmün (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22). [‘arkûb,]

‘arş-ı a‘lâ: Göğün en yüksek katı.

- Ayağı yir mi başar öyle kâdemlerle gelen / ‘**Arş-ı a‘lâya** revâdur başsa ger ‘aşk ile pây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 7). [‘arş-ı a‘lâ, -y, -a]

art: Arka, peş.

- Târ u püd-ı ğamzesi mekr ü fitenden bâfte / Var ise cânuñ var **ardından** iriş bir kez iriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [ardından, -ı, -n, -dan]

‘ârûs-ı ‘işret: İçki gelini.

- Cem itdi cām göbegi câmeden kabâ olıcağ / ‘**Ârûs-ı ‘işrete** sırça sezâ-nümâ-yı kadeh (Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [‘ârûs-ı ‘işret,]

‘ârûs-ı saltanat: Saltanat gelini.

- Diye hâtif mübârek bād bir tab‘-ı selîme / Cülûs idi **‘ârûs-ı saltanat** geydi Selîmî (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5). [‘ârûs-ı saltanat,]

arż: Yeryüzü.

- Beni redd itme semâ-yı keremünden lûtf it / Ey melek-ħaşlet amân **arż** u semâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [arż,]
- Esmâ ile a‘yân-ı ħakâyıkda bulunmuş / Zâtında bizüm **arż** u semâvât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [arż,]

‘arz eyle-/‘arz it-: Sunmak, göstermek.

- ‘Arz eyleme zâhid peçeye germi-i ülfet / Mey-hânede hîç süz u güdâzuñ yiri yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [‘arz eyle-, -me]
- Gavvâş-ı yem-i ma’nî olup ‘aşk ile Ferrî / Eşdâf-ı suhan-dân yine ‘arz eyledi lü’lû’ (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [‘arz eyle-, -di]
- Esb-i pîr-i çarha bir yıldızlı moncuğ ‘arz idüp / Kevkebe başdurdı pek çok bir bir ahter gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3). [‘arz it-, -üp]
- Geldi o demde hem-dem olup bir ruhi semen / ‘Arz itdi gâhî gonce-dehen geh çeh-i zekân (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [‘arz it-, -di]
- ‘Arz ider tîğ-ı tegâfûl gamzesin imâ idüp / ‘Aşıka şemşîr ü ya gaddâra söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [‘arz it-, -er]
- Verd-i zerd-âsâ ruhından Ferrî-i efsürde-dil / Cân atup bezm-i şerîfe ‘arz ider bîmâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57). [‘arz it-, -er]
- Qurbânlarına ol mühim ebrû-yı gamzeden / Geh nâvek ‘arz ider gehî şemşîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [‘arz it-,]
- Nûş-ı hând ile baña çâh-ı zenağ ‘arz itdi / Bildüm ‘işret-gehinüñ câm u sıfâlî küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [‘arz it-, -di]
- Gösterüp mâ-beyn-i hatda rüyını şan yâr gül / Nev-bahâr eyyâmı elbet ‘arz ider dîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1). [‘arz it-, -er]

‘arz eyle-: Anlatmak.

- Ferrîden ırağ olma gel ey âfet-i vahşî / ‘Arz eylemez hâlini tenhâ dağı olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [‘arz eyle-, -mez]

‘arz-ı çâkerî it-: Köleliği bildirmek.

- Vardum ol dâr-ı medâr-ı lutfâ ruh-fersûd idüp / Bir kerîmü’ş-şâna itdüm şimdi ‘arz-ı çâkerî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26). [‘arz-ı çâkerî it-, -dû, -m]

‘arz-ı endâm it-: Boy göstermek, görünmek.

- Ferriyâ bir kez cihânda rüy-ı zîbâ-yı vefâ / Lutf ile mir’ât-ı dilde ‘arz-ı endâm itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [‘arz-ı endâm it-, -me, -di]

‘arz-ı gül it-: Gül göstermek, sunmak.

- ‘Aksin meye meclisde nezâketle düşürmiş / Peymânede üftâdesine ‘arz-ı gül itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [‘arz-ı gül it-, -miş]

‘arz-ı hâl: Hâlini arz etme.

- ‘Arz-ı hâl ile hikâyetdür murâd ahvâlümü / Bî-edeblikdür şikâyet olsa da bisyâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39). [‘arz-ı hâl,]

‘arz-ı hâl-i cer: Üç aylarda köylerde imamlık ve vaizlik yaparak geçimini sağlayan medrese talebelerinin hâlini gösterme.

- Bir kerîm-i merhamet-kâra teşâdüf eyledüm / ‘Arz-ı hâl-i cer gibi ben gayrı gezmem ser-serî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [‘arz-ı hâl-i cer,]

‘arz-ı hüsn it-: Güzelliği göstermek.

- ‘Arz-ı hüsn itse kemâhî cümle-i encüm degül / Korkarum kullâb-ı zülfi mihr ü mâhı şayd ider (Ferrî Dîvânı, Kit’a 3, Beyit 2). [‘arz-ı hüsn it-, -se]

‘arz-ı kâfir it-: Kâfire sunmak.

- Dökdün rehinde dâne-i eşki tehî yire / Kim didi saña sübhayı var **‘arz-ı kâfir it** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*‘arz-ı kâfir it-,*]

‘arz-ı mu‘cize-i İbn-i Âzer it-: İbrahim Peygamber’in mucizesini göstermek. İbrahim Peygamber, Nemrut tarafından cezalandırılmak üzere ateşe atılmış ancak ateş gül bahçesine dönmüştür.

- Gül-çîn-i būs-ı âteş-i ruhsârı ol gönül / Ol şûha **‘arz-ı mu‘cize-i İbn-i Âzer it** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2*). [*‘arz-ı mu‘cize-i İbn-i Âzer it-,*]

arz-ı Nîşabûr: Depremleriyle meşhur olan Nişabur memleketi. [ADŞS “Nişabur” md.]

- Muẓtarıbdür dâ‘imâ ‘âşık ki hâk-i fîtratı / **Arz-ı Nîşabûrdan** ya ma‘den-i sîm-âbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [*arz-ı Nîşabûr,*]

‘arz-ı niyâz: Yalvarma.

- Görüp **‘arz-ı niyâzum** çeşmüne bildün ki maḥmûrum / Bir iki cām şunduñ bende-i ‘irfānuñum sâkî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*‘arz-ı niyâz, -um*]

arz-ı Rûm: Anadolu toprağı. II Beyaz tenli insanların yaşadığı düşünülen yer.

- Cevānlıkda beni ol nevreside itdi hayfâ pîr / Şaḥılmış **arz-ı Rûm** üzre şanursuñ fülful-i Keşmîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [*arz-ı Rûm,*]

‘arz-ı ‘ubūdiyyet: Kulluk gösterme.

- Ğaraz **‘arz-ı ‘ubūdiyyetdür** ancak bu kaşîd ile / Kusûrı var ise dāmân-ı ‘afvı ‘aṭf ider sāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [*‘arz-ı ‘ubūdiyyet, -dür*]

‘arz-ı vefâ kıl-: Vefa göstermek.

- Baña **kıl ‘arz-ı vefâ** luṭf u vefâ hürmetine / Kerem it baḥş-ı likâ baḥş-ı likâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1*). [*‘arz-ı vefâ kıl-,*]

ârzû: İstek, heves, gönül meyli.

- Temennâdan şafâdan **ârzûlardan** berî oldum / Hemân eglence şimdi Ferriyâ şî‘r-i terûm vardır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [*ârzûlardan, -lar, -dan*]
- **Ârzû** vâdîlerin geçdük ümîd ü bîmde / Kim murâd u kām içün atmak yakışmaz gâmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [*ârzû,*]

ârzû it-: İstemek.

- Şarâb-ı nâba Ferrî tâ‘ib olsa / **İderdi ârzû** peymâne meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6*). [*ârzû it-, -er, -di*]

‘asâ: Değnek, baston. Kur’an-ı Kerim’de Hz. Musa’ya ait bir asa olduğundan söz edilmektedir. Bu asanın cennetdeki mersin ağacından yapılmış olduğu, Âdem Peygamber tarafından dünyaya getirildiği ve bütün Beni İsrail peygamberlerinden miras yoluyla Hz. Musa’ya kadar geldiğine dair bir rivayet vardır. Musa Peygamber elindeki bu asa ile kayadan su çıkarmak, Kızıldeniz geçileceği zaman denizi ikiye yarmak, gökten kudret helvası indirmek, asayı yılan şekline sokup canlandırmak ve ağaç olup yaprak açmasını sağlamak gibi mucizeler göstermiştir. [ADŞS “asa” md.]

- Müstağrak olup şa‘şa‘a-i pertev-i nûra / Vaşl içün **‘aşâyı** dikemem ḥalvet-i Tûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1*). [*‘aşâyı, -y, -ı*]
- Kelîm-i dil **‘aşâyı** degdi çün haṭ rû-nümün oldı / Mekândur ey haṭ-âver Tûr-ı ḥüsnüñ şimdi Mûsâya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6*). [*‘aşâyı, -y, -ı*]

āsaf: Vezir, sadrazam.

- Daḥi şeh-zādegānı **āşafı** hep ḥayr-ḥvāhānı / Şeref-yāb ideler ‘ömr-i sa‘ādet ile dünyāyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 12). [āşafı, -ı]

āsafā: Ey vezir!.

- **Āşafā** böyle necābet baña zātuñdandır / Nisbet-i bābuñ ile oldum Aristuya ‘adīl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 28). [āşafā,]

āsaf-ı Āşaf-sıfāt: Sıfatları Āşaf gibi olan vezir. II Āşaf: Hz. Süleyman'ın veziridir. İlm-i simya ve benzer garip ilimlere sahip olduğu rivayet edilir. Başka bir rivayete göre İsm-i Azam'ı bildiği için Sebe kraliçesi Belkıs'ı tahtıyla beraber göz açıp kapayıncaya kadar getirmiştir. [ADŞS “Asaf” md.]

- Rıstı-menākıb **āşaf-ı Āşaf-sıfāt** kim / Belkıs-i maḥşad emrine bî-ihtiyār imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 7). [āşaf-ı Āşaf-sıfāt,]

Āşaf-ı ‘aşr: Asrın Asaf'ı. II Āşaf: Hz. Süleyman'ın veziridir. İlm-i simya ve benzer garip ilimlere sahip olduğu rivayet edilir. Başka bir rivayete göre İsm-i Azam'ı bildiği için Sebe kraliçesi Belkıs'ı tahtıyla beraber göz açıp kapayıncaya kadar getirmiştir. [ADŞS “Asaf” md.]

- Semiy-i Ahmed-i Muhtār u ḥulḳ-ı Ḥazret-i Kerrār / Müşîr-i pāk-tıynet **Āşaf-ı ‘aşr** [u] hünere-māye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20). [Āşaf-ı ‘aşr,]

āsaf-ı bî-misl ü nazîr: Eşsiz ve benzersiz vezir.

- Ey veliyyü’n-ni‘am [u] **āşaf-ı bî-misl ü nazîr** / Dāverān içre saña bulmadum akrān u meşîl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 1). [āşaf-ı bî-misl ü nazîr,]

Āşaf-ı hüsn: Güzellik Asaf'ı. II Āşaf: Hz. Süleyman'ın veziridir. İlm-i simya ve benzer garip ilimlere sahip olduğu rivayet edilir. Başka bir rivayete göre İsm-i Azam'ı bildiği için Sebe kraliçesi Belkıs'ı tahtıyla beraber göz açıp kapayıncaya kadar getirmiştir. [ADŞS “Asaf” md.]

- Bend iden **Āşaf-ı hüsn**i ile Belkıs-ı dili / Şāhib-i mihr-i hüsn Şāh-ı Süleymānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 15). [Āşaf-ı hüsn, -i]

āsaf-ı İskender-āsā: İskender gibi vezir. (bk. İskender).

- Dāver-i devr [ü] zamān **āşaf-ı İskender-āsā** / Dehre zātuyla viren feyzi Süleymān Paşa (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 1). [āşaf-ı İskender-āsā,]

āsaf-ı zî-şān: Şanlı vezir.

- Soñra sen **āşaf-ı zî-şān**a olup çāker-i ḥāş / Ker ü fer ü şerefüm oldı emîrāne bedīl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 13). [āşaf-ı zî-şān, -a]
- Şaf-ārā **āşaf-ı zî-şān** u manşūr-ı livāsın sen / Muzaffer tîg-i ḳahruñ düşmen-i düzaḥ-mekān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35). [āşaf-ı zî-şān,]

Āşaf-ı zî-şān [ü] ekrem: Pek cömert ve şanlı vezir. II Asaf: Süleyman Peygamber'in veziri. İlm-i simya ve benzer garip ilimlere sahip olduğu rivayet edilir. Başka bir rivayete göre İsm-i Azam'ı bildiği için Sebe kraliçesi Belkıs'ı tahtıyla beraber göz açıp kapayıncaya kadar getirmiştir. [ADŞS “Asaf” md.]

- Kendi ḥatıdır **Āşaf-ı zî-şān [ü] ekremüñ** / Şanki şufûf bezm-i Süleymāna şān virür (Ferrî Dîvânı, Kit’a 2, Beyit 7). [Āşaf-ı zî-şān [ü] ekrem, -üñ]

‘asākır: Askerler.

- Hevāsına uyup düşmen otuz kıt'a sefāyinle / Çıkup korşanlığa küllī 'asākirle ziyān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 20). ['asākirle, -le]

āsār-ı dirāyet: Zekā emareleri, belirtileri.

- Budur ümmīd ki āsār-ı dirāyet sende / Eşer-i rüşd ü sedād 'aql u kiyāset sende (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 19). [āsār-ı dirāyet,]

āsār-ı re'fet: Merhamet emareleri, belirtileri.

- Şāhā mürüvvet yok mıdur āsār-ı re'fet yok mıdur / Rüz-ı kıyāmet yok mıdur olma enīnümle besīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 34). [āsār-ı re'fet,]

āsār-ı rengīn: Güzel, hoş eserler.

- Çü ragbet münselibdür nazm u neşre Ferriyā şimdi / Benüm āsār-ı rengīnümde daħi eski ĥālet yok (Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 5). [āsār-ı rengīn, -üm, -de]

āsār-ı selef: Öncekilerin eserleri.

- Sāpāş hele cerbeze-i ṭab'ūña Ferrī / Bir böyle gazel görmedüm āsār-ı selefde (Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 7). [āsār-ı selef, -de]

'asā-yı ma'rifet: Marifet asası.

- Hāmesi degdi 'İmād-āsā 'asā-yı ma'rifet / Hāṭda neş ile şūlūs rıķ'a celīdür her kemāl (Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 3). ['asā-yı ma'rifet,]

āsāvis: Rahatlık, huzur.

- Ṭab'uma bir pāre āsāvis gelüp luṭfi ile / Destūme aldum hele kilik-i 'Uṭārid yāveri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 27). [āsāvis,]
- Ruḥşat-ı nazra bulur ol dem meger aḥbāb da / İşte āsāvis kaçan ḥalvet-serāy-ı ḥ'ābda (Ferrī Dīvānı, Tahmis 5, Bend 3). [āsāvis,]

'asfūr-ı nā-çār: Çaresiz serçe.

- Ne çāre ben de bir 'asfūr-ı nā-çāra mişāl oldum / Ta'azzum öğredürken himmetüm Ḳāf üzre 'Anķāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 7). ['asfūr-ı nā-çār, -a]

asıl-: Bir yere ilişmek, bağlanmak.

- Olur maḥrūm-ı vaşluñ ṭurre-āsā ger aşılsa dil / O sevdāda aña hem-dem meger ki āh u vāhumdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 4). [aşılsa, -sa]

āsīb-i kıyāmet: Kıyamet felaketi.

- Āsīb-i kıyāmet fiten-i nazraña mevķūf / Ye'cūc-ı mefāsīd ile hem-zād nigāhuñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 126, Beyit 4). [āsīb-i kıyāmet,]

āsīb-i nazar: Nazar felaketi.

- Keşf eyleme ağıyār-ı keç-endāma niķābuñ / Meşhūrdur āsīb-i nazar çeşm-i keşefde (Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 4). [āsīb-i nazar,]

āsītān-ı şāh-ı devrān: Dünyaya hükmeden padişahın eşiği.

- Çeküp şalb eylemiş ser-gerdelerden babafingoya / Girince **āsītān-ı şāh-ı devrāna** bu şān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 28*). [*āsītān-ı şāh-ı devrān, -a*]

āsītān-ı şeh-i devrān-ı muşammem: Zamanın herkes tarafından kabul edilmiş padişahının eşiği.

- **Āsītān-ı şeh-i devrān-ı muşammem** çü sefer / Hızır-ı tevfiḳ-i Hudā ola sebīlünde delīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 5*). [*āsītān-ı şeh-i devrān-ı muşammem,]*

‘asker: Ordunun görev yapanların her biri.

- Eşküm ile eyledi sīb-i zeḳanda ḥaṭ zuhūr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada **‘asker** gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 38, Beyit 2*). [*‘asker,]*
- Eşküm ile eyledi sīb-i zeḳanda ḥaṭ zuhūr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada **‘asker** gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 22*). [*‘asker,]*
- Ḥaṭṭı ki ḥayl-i fitne gibi yüzdedür hemān / Çīn **‘askeri** mi hey ne belā-yı cihān-ı cān (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4*). [*‘askeri, -i*]

asl: Soy.

- Düş olsa cū‘-ı kelbe n’ola hırşla raḳīb / Aç gözli idi ašlā çak **aşlı** köpeklidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 4*). [*aşlı, -ı*]

aşlā: Aslen, aslında.

- Düş olsa cū‘-ı kelbe n’ola hırşla raḳīb / Aç gözli idi **aşlā** çak aşlı köpeklidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 4*). [*aşlā,]*
- Başuma gelmedi ‘ömrümde bu ḥaylīdür **aşlā(?)** / Ola taşdī‘a sebep cümlesin itsem tafşīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 21*). [*aşlā(?),]*

aşlā: Katiyen, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.

- Ben o baḥr-i muṭlakum lüccem cihānı şūr ider / Cūy-ı pūr-ḥāşāk-i şek **aşlā** revān olmaz baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 4*). [*aşlā,]*
- Envā‘-ı mezālīm aña güyā ki müselleḡ / Hāḳdan şaḳınup ḥāḳdan **aşlā** edeb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 82, Beyit 3*). [*aşlā,]*
- Hevā-dār-ı sevād-ı ṭurre-i ṭarrārdur göñlüm / Rehā olmasa **aşlā** kākül-i dil-dār dār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 4*). [*aşlā,]*
- Bu idi müşkil ki ḳoḳlanmazdı **aşlā** rüzgār / Olmasa pīrāye-baḥş-ı ṭabla-i bāzār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 56*). [*aşlā,]*
- Ḳalmadı elde ḳarār u iḥtiyār **aşlā** bu şeb / Büselikden baña ikrām eyledi şūḥ-ı ‘Arab (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 3*). [*aşlā,]*
- Endūḥ ile fevt oldı zamān olmadum **aşlā** / Efsūs ki memnūn-ı siyeh-ṭālī‘-i vārūn (*Ferrī Dīvānı, Terḳib-bend 1, Beyit 20*). [*aşlā,]*

aşl-ı nā-çīz: Değersiz asıl, kök.

- O meh māhiyet-i ‘aşkı ide iḥrāc temyīze / İder ĩrāş-ı şöhret fer‘-i zībī **aşl-ı nā-çīze** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 5*). [*aşl-ı nā-çīz, -e*]

asma: Üzümlü ağacı.

- Bī-çāre rind de **aşmayı** itdi cāy-gāḥ / Çok demler oldı anda o kökli filizlidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 2*). [*aşmayı, -y, -ı*]

asma ḳarārlı: Asma karar eden. II Asma karar: Türk musikisinde bir eser içinde yapılan geçici karar. [TMKTA “asma karar” md.]

- Faşl-ı ‘ırāḳa gulgul-ı şāḥbā-yı neşve-res / Şimdi ḥüseynī nağmede **asma ḳarārlıdur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 35, Beyit 3*). [*aşma ḳarārlı, -dur*]

‘aşr: Zaman, devir, çağ.

- Olurdu vâlih ü dem-beste Ferrî / Göreydi şi‘rimi **‘aşruñ** Lebîdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [‘aşruñ, -uñ]

āsūde: Sıkıntı ve kederden uzak, mutlu, rahat, huzurlu.

- Luţfuñ ile **āsūde** gerekmez dil-i Ferrî / Ser-pençe-i cevruñ ile kām‘ olsa ne māni‘ (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5). [āsūde,]
- Āşüb şalmağ oldu dile kār-ı aşgarı / Yandurdu yakdı hey meded **āsūde** dilleri (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [āsūde,]

āsūde it-: Sıkıntı ve tehlikelerden uzak eylemek.

- Te‘mîn idüp baħr ü berin **āsūde ide** kişverin / Râyâtını ol şaf-deruñ te‘yîd ide Hayy-i Qadīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10). [āsūde it-, -e]

āsumān-kadrā: Ey mertebesi gökyüzü olan!

- Vezîrā **āsumān-kadrā** müşîrā mā‘delet-kārā / Degül gencîde zāt-ı mekremet-âyâtun imlāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29). [āsumān-kadrā,]

āsyāb: Su değirmeni.

- Erzen-i Rūma dir iken kendüm idem yādigār / Bozdı bu fikr-i daķīkum **āsyāb** u rüzgār (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [āsyāb,]

‘āşık: Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.

- Ey ḥadeng-i gamze hergiz bir nişān lāzım saña / Hîç dimezsın **‘āşıkā** ammā ki cān lāzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [‘āşıkā, -a]
- **‘Āşık** n’ola oḥşarsa şaçuñ dest-i edeble / Ḥaṭ şāneye şāne ḥaṭ-ı reyḥāna münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [‘āşık,]
- Dil-ber ü mey sâz u söz yārān u **‘āşık** bundadır / Sāgar-ı şahbāyî sākî gel berü rindāna at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [‘āşık,]
- İtme zülfüñ rüyüñ üzre sevdigüm her-bār bār / Ol sebeble **‘āşıkā** gösterme ey ḡaddār dār (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [‘āşıkā, -a]
- Zülfin dökünce ‘ārızına dil-ber aṇladum / Zulmet içinde **‘āşıkına** nūr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [‘āşıkına, -ı, -n, -a]
- Çeşmüñ ne dem ki **‘āşıkā** ma‘tûf buldılar / Tîr-i kazāyî gamzede melfûf buldılar (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [‘āşıkā, -a]
- Bilse de **‘āşık** firîb-i va‘de-i ‘arkûbdur / Meşhed-i Mecnûnda her sebz ü çemen kemmündür (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [‘āşık,]
- **‘Āşık** beni gördükde ser-endâz [u] velehdür / Bî-ṭâkat iden anı kelām-ı dürerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [‘āşık,]
- Dil-ber deheninden viren **‘āşıklara** neş‘e / Ferrî bu ḡazel de benüm ancak hünerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9). [‘āşıklara, -lar, -a]
- Muṭṭaribdür dā‘imā **‘āşık** ki ḥāk-i fiṭratı / Arz-ı Nîşāburdan ya ma‘den-i sîm-âbdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [‘āşık,]
- Ne vakte şaklar āyā nîm-bismil cānını **‘āşık** / Bu ‘îd-i vaşlda cānāna kurbān eylemez n’eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [‘āşık,]
- Vechindeki āndur iden **‘āşıkları** vâlih / Mestāne iden neşvesidür bāde degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [‘āşıkları, -lar, -ı]
- Nāz ile bu dem muḡ-beçe-i cān beden oynar / Şabr idemez **‘āşıkda** daḥi cān beden oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [‘āşıkda, -da]
- Seyr it de beni eyleme mahrûm-ı vişālûñ / **‘Āşıkları** cānānla bir bir öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [‘āşıkları, -lar, -ı]
- Ezkār-ı ḥüsnüñ **‘āşıkā** vird-i şebānedür / Fikrûñ şalāt-ı rābıṭa-i penç-gānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [‘āşıkā, -a]

- Dağıla gelmiş ümm-i ‘anāşırdan ‘**āşıkum** / Her lāle-rūya meyl-i dilüm ‘āşikānedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [‘**āşıkum**, -um]
- Çeşmi Cibrîli helāk itmekde takşîr eylemez / N’eylesün ‘**āşık** gibi bîmār hem bî-tāb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [‘**āşık**,]
- Mecnûn-ı melâmet-keşiyüm Ferrî bu vaktüñ / Her ‘**āşık**a bir başkaca devrân olagelmîş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [‘**āşık**a, -a]
- ‘**Āşık** da sūz-ı neşve-i ‘aşk u mahabbeti / Nā-puhtegān [u] zāhid-i nā-dāna virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5*). [‘**āşık**,]
- Gelir mi çekdiği pâyında ‘**āşık** ol şanemüñ / Olur mı rahş-ı küheylān ‘ināndan mahzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [‘**āşık**,]
- Rakîbe dil-sitānlık ‘**āşık**a cevır ile düşmānlık / Bu tarz-ı emr-i ber-‘aksi idüp îcād n’eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2*). [‘**āşık**a, -a]
- ‘**Āşıkum** derd neydügin bilmem / Bûlbûlüm verd neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1*). [‘**āşıkum**, -um]
- ‘**Āşıkum** gerçi hüsni-i etvāra / Şeyh ya şāb neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2*). [‘**āşıkum**, -um]
- Ser-keş güzêlüm ‘**āşık**a eltāfi ne bilsün / Ğaddār-ı cihān şîve-i inşāfi ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1*). [‘**āşık**a, -a]
- Zîb-i desti olsa leb-rîz-i şarāb ‘**āşık** degül / Neşvesiyle dil-beri de bî-karār eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2*). [‘**āşık**,]
- Virür kavsi-i kazādan ‘aşk ile dā’im nişān ebrû / N’ola tîr-i müjeñle ‘**āşık**a tutsa kemān ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1*). [‘**āşık**a, -a]
- Top-ı zekānıñ kim kaçan ‘**āşık** tuta kefdi / Bir sîb-i müferrih şanurum gûşe-i rafda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1*). [‘**āşık**,]
- Rakîbe uyma kaçma gel beri ey şāh-ı istignā / Saña ‘**āşık** bulunmaz Ferrî-i şūrîde-bāl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7*). [‘**āşık**,]
- ‘Arz ider tîg-i tegāfûl ğamzesin îmā idüp / ‘**Āşık**a şemşîr ü ya ğaddāra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2*). [‘**āşık**a, -a]
- Ol cezbe ki var ‘**āşık** u cānān arasında / Bir sırr-ı Ĥudādur dil ile cān arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1*). [‘**āşık**,]
- Cām-ı mey olur ‘**āşık**a āyîne-i ümmîd / Āzādeye bilmem taleb-i sāğar-ı Cem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2*). [‘**āşık**a, -a]
- ‘Aksüñ göricek cāmda ‘**āşık** bile düşdi / Mir’āt-ı habāba niçe dil-cû yile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1*). [‘**āşık**,]
- Ruhsāre-i cānān ki pā-māl-i haţ oldu / ‘**Āşık** anı zabt eylemege hûkm-i haţ oldu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1*). [‘**āşık**,]
- Didüm evşāfuña bir taze ğazel lâyıkdur / Söyle söyle didi ‘**āşık** benüm ‘unvānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23*). [‘**āşık**,]
- Ey mest-i naĥvet oldu göñül bî-şek ‘**āşıkun** / Yokdur dūrūğum oldu şehā gerçek ‘āşıkun (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [‘**āşıkun**, -un]
- Ey mest-i naĥvet oldu göñül bî-şek ‘āşıkun / Yokdur dūrūğum oldu şehā gerçek ‘**āşıkun** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [‘**āşıkun**, -un]
- Çok demler oldu olmadı hiç görmek ‘**āşıkun** / Kizb eylemem ki gözde uçar ölmek ‘āşıkun (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [‘**āşıkun**, -un]
- Çok demler oldu olmadı hiç görmek ‘āşıkun / Kizb eylemem ki gözde uçar ölmek ‘**āşıkun** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [‘**āşıkun**, -un]
- ‘**Āşık** harem-i vaşla girüp zan ide zāhid / Ol fikri ne fāsîd (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4*). [‘**āşık**,]
- Olmuşum derdüñle rüsvāy [û] perîşān bilmiş ol / ‘**Āşıkum** ‘**āşık** saña ey āfet-i cān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [‘**āşık**,]
- Olmuşum derdüñle rüsvāy [û] perîşān bilmiş ol / ‘**Āşıkum** ‘**āşık** saña ey āfet-i cān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [‘**āşıkum**, -um]
- Ölse dahî varur bulurum ‘āşıkum ‘**āşık** / Dirler ki ırağ olmaz imiş ‘āşıkā Bağdād (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 15*). [‘**āşık**,]
- Ölse dahî varur bulurum ‘**āşıkum** ‘**āşık** / Dirler ki ırağ olmaz imiş ‘āşıkā Bağdād (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 15*). [‘**āşıkum**, -um]
- Ĥod bu ma‘lûm ki ‘**āşıklara** āzār olmaz / Vakt-i hicrān gibi āvārelere nār olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 40*). [‘**āşıklara**, -lar, -a]
- ‘**Āşıkun**dur keremüñden aña eltāf eyle / Çeşm-i ‘ibretle bakup hālîne inşāf eyle (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 42*). [‘**āşıkun**dur, -un, -dur]
- Baña nezzāre-i ruhsānî ki ruşşat gösterür / ‘**Āşıkum** toğrısı dîdārî ki ruşşat gösterür (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 6*). [‘**āşık**, -um]

‘aşıkā: Ey âşık!.

- Çeşm ü gamze niçe efsün u fiten göstermede / ‘**Âşıkā** bir kez nigāhuñ dil-ber-i fettāna at (*Ferrî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 4*). [‘âşıkā,]

‘aşika baġdād ıraġ olmaz imiş: Âşika Baġdat uzak olmazmış. "Âşık için sevgili uğrunda yapılamayacak bir şey yoktur." anlamında bir atasözü.

- Ölseñ daġı varur bulurum ‘aşıkum ‘aşık / Dirler ki **ıraġ olmaz imiş ‘aşika Baġdād** (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 15*). [‘âşika Baġdād ıraġ olmaz imiş,]

‘aşıkān: Âşıklar.

- ‘Ahd-i kemmün ile cānān **‘aşıkāna** şimdilik / Bi’z-żarūr ümmîd-i vaşla va’d-i ferdā istedür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 32, Beyit 6*). [‘âşıkāna, -a]
- Pây-mālānı ayaklatdūr yūri var sākiyā / Yoġsa kim dir **‘aşıkānı** çigne geç düzdîde baş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 110, Beyit 3*). [‘âşıkānı, -ı]
- Reng idüp evvel esîr-i zūlf-i şeb-bū eyledüñ / **‘Âşıkānuñ** aġladuġça şimdi ey mekkār gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 55*). [‘âşıkānuñ, -uñ]

‘aşıkāne: Âşık olana yakışacak şekilde.

- Daġıla gelmiş ümm-i ‘anāşırdan ‘aşıkum / Her lāle-rūya meyl-i dilüm **‘aşıkānedür** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 4*). [‘âşıkānedür, -dür]

‘aşık-ı belā-zede: Belaya uğramış âşık.

- Bu **‘aşık-ı belā-zededen** müste‘ārdur / Ol şūġ-ı bî-vefā kırık endām dil-şiken (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 3*). [‘âşık-ı belā-zede, -den]

‘aşık-ı bî-bāk: Korkusuz âşık.

- Ağyār ola mı **‘aşık-ı bî-bāke** berāber / Hîç zehr olamaz ġāşsa-i tiryāke berāber (*Ferrî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 1*). [‘âşık-ı bî-bāk, -e]

‘aşık-ı bî-çāre: Çaresiz, zavallı âşık.

- Uç virse ġarf-ı fesden o bir pāre çıksa ya / Yoġsa olur mı **‘aşık-ı bî-çāre** çıksa ya (*Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 6*). [‘âşık-ı bî-çāre,]

‘aşık-ı dil-süz: Gönlü yanan âşık.

- Nevmiñ itme **‘aşık-ı dil-süzü** el-ġazer / Kim yirde ġalmaz āh-ı şerer-bār-ı nā-ümiñ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 28, Beyit 3*). [‘âşık-ı dil-süz, -ı]

‘aşık-ı dîvāne: Aklı başında olmayan âşık.

- Muġaşşal **‘aşık-ı dîvāneyüm** bir şūġa Ferrî / Yeter çün Gül-şenīyüm bu ġadar ġmā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânî, Gazel 151, Beyit 9*). [‘âşık-ı dîvāne, -y, -üm]

‘aşık-ı ġam-h’ār: Gam çeken âşık.

- Zıkr-i pākūñ gibi dillerde de ezkār olmaz / Bilmiş ol Ferrî gibi **‘aşık-ı ġam-h’ār** olmaz (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 41*). [‘âşık-ı ġam-h’ār,]

‘aşık-ı ġam-h’ār-ı nā-ümiñ: Ümitsizlikten dolayı gam çeken âşık.

- Añmaz vişâli ‘**âşık-ı ğam-ı ħ^vâr-ı nâ-ümîd** / Gitmez tabîb-i ħâzika bîmâr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [‘âşık-ı ğam-ı ħ^vâr-ı nâ-ümîd,]

‘âşık-ı ma‘zûr: Mazerete sahip âşık.

- Nice vâşıl ola kūy-ı ümîde ‘**âşık-ı ma‘zûr** / Olur iklîm-i Fes ceş-i Ĥabeşle ser-te-ser maḥşûr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 3*). [‘âşık-ı ma‘zûr,]

‘âşık-ı nâ-çâr: Çaresiz, zavallı âşık.

- Ĥaḳ bilür sen gibi bir şūḥ-ı luṭuf-kâr olmaz / Dil-i zârum gibi de ‘**âşık-ı nâ-çâr** olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39*). [‘âşık-ı nâ-çâr,]

‘âşık-ı nālân-ı ğurbet: Gurbette inleyen âşık.

- Bir derd eṣîri ‘**âşık-ı nālân-ı ğurbetüz** / Murğ-ı melûl-ı gūşe-i dāmân-ı ğurbetüz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 20*). [‘âşık-ı nālân-ı ğurbet, -üz]

‘âşık-ı rind: Dünya işlerine değer vermeyen âşık.

- Teklîfe muḳayyed degülüz ‘**âşık-ı rindüz** / Ferrî gibi âzâde vü ser-bâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [‘âşık-ı rind, -üz]

‘âşık-ı rüsvâ: İtibarsız, rezil âşık.

- Semt-i bî-nāmûs u neng içre melâmet-âşinâ / Zâr u nālân ‘**âşık-ı rüsvâyı** kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2*). [‘âşık-ı rüsvâ, -y, -ı]

‘âşık-ı şürîde: Perişan, ümitsiz âşık.

- Bir nigâḥ-ı fitne-engîzi çıkınca nâz ile / Şad hezârân ‘**âşık-ı şürîdesi** cāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2*). [‘âşık-ı şürîde, -si]

‘âşık-ı şürîde-meşreb: Perişan, ümitsiz yaradılışlı âşık.

- ‘**Âşık-ı şürîde-meşreb** ‘ârif [ü] rind-i cihân / Vâkıf-ı esrâr-ı vahdet ‘aşḳ ile Ḳaysa vekîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 2*). [‘âşık-ı şürîde-meşreb,]

‘âşık-ı zâr: Ağlayan, inleyen âşık.

- Ümmîd-i mey-i la‘li ile ‘**âşık-ı zâruñ** / Ammâ cigeri ‘aşḳ ile biryân olacaḳdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [‘âşık-ı zâr, -uñ]
- Merdüm-i dîdesine pek bakıyor ‘**âşık-ı zâr** / Niyyeti ol meh ile semt-i Bebedür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [‘âşık-ı zâr,]

‘âşık-meşreb: Âşık yaratılışlı.

- İhtiyârîdür ğumûm-ı ğurbet ‘**âşık-meşrebe** / Bir bûte âşüftelükden ülfet-i ğamdur ğaraż (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2*). [‘âşık-meşrebe, -e]

‘âşık-perest-i bezm-i vefâ: Vefa meclisinde âşığın taparcasına sevdiği.

- Ol hoş-edâyî tâze-Fireng-i semen-‘ızâr / ‘**Âşık-perest-i bezm-i vefâ** Portekizlidir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [‘âşık-perest-i bezm-i vefâ,]

‘âşık-ves: Âşık gibi.

- Sîm-âba çeşm-i lutf ile itdüm nigâh-ı nâz / ‘**Âşık-veş** o da muhtarib [ü] bî-karârdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [*‘âşık-veş,]*

âşikâr: Açık, meydanda, gözle görülebilen, belli, ayan.

- Düstür-ı kâim-rân-ı felek-rütbe kim anuñ / Necminde mihr ü meh gibi sa‘d **âşikâr** imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 6). [*âşikâr,]*
- Nesl-i Mevlânâdan olduğı şemis-veş **âşikâr** / Sırr-ı Sultân-ı Veled sende sen anuñ mazharı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6). [*âşikâr,]*

âşikâr eyle-: Meydana çıkarmak, belli etmek, ortaya koymak.

- Germiyet-bağş-ı dil-i dil-dâde vü dil-dârdur / ‘Âleme hâşıl bu lutfi **âşikâr eyler** sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [*âşikâr eyle-, -r]*

âşikâr ol-: Açıkça görülmek.

- Gâmzede tîr-i tegâfûl **âşikâr olmağdadur** / Sîne-i ehl-i mahabbet dâğ-dâr olmağdadur (Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [*âşikâr ol-, -mağda, -dur]*
- Pîş-gâhuñda kızılı çünki **oldı âşikâr** / Kıpdığı demde hemân gül-zârı buldı tar gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32). [*âşikâr ol-, -dı]*

âşinâ: Tanıyan, bilen.

- Ben o giryân Yûsufum her demde ma‘yûb-ı tühem / Levş-i töhmet ile çâki **âşinâdur** dâmenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [*âşinâdur, -dur]*

âşinâ it-: Alıştırmak, yadırgamaz hâle getirmek.

- İderse Ferrîyi dîşnâma **âşinâ** ne latîf / Olur o dil-şüde kim ol ziyândan mahzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [*âşinâ it-, -er, -se]*

âşivân: Ev, yuva.

- Ben o Cibrîlüm yasağ lâ-mekân olmaz baña / Öyle peyküm sidre daği **âşivân** olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [*âşivân,]*
- Çıkup gîsü-yı müşgîn-târın açmış **âşivân** itmiş / Anuñ çün gül-şen-i ümmîde çok demdür şabâ çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [*âşivân,]*
- Çıkup cümle sîfün yelken açınca rüy-ı deryâya / Per açdı güyiyâ Sîmurğ [u] ‘Ankâ **âşivân** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [*âşivân,]*
- Beñzer bakınca beyza-i ‘Ankâya beyzası / Kâf-ı emirde şehîr aña **âşivân** virür (Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 4). [*âşivân,]*

‘aşk: Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.

- ‘**Aşk** ile ııındı göricek aħker-i dâğum / Āh-ı dil-i serdüm [baña] çün faşl-ı dey-āsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [*‘aşk,]*
- Leb-rîz fîğândur dilüm ‘**aşkuñla** ney-āsâ / Ser-şâr neşâtum yine hem cām-ı mey-āsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [*‘aşkuñla, -uñ, -la]*
- Ben ol lâ-ya‘kılum mestâne-meşreb / Ki oldum ‘**aşk** ile dîvâne-meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [*‘aşk,]*
- Hûn itdi dil ü çeşmümi bilmem daği Ferrî / ‘**Aşkuñ** eģeri dilde mi ya dîdede midür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [*‘aşkuñ, -uñ]*
- Dilde ‘**aşkuñ** şu‘le-zâ fânüs-ı ‘unşurdan geçüp / Gün gibi zâhir olunca eylemez inkâr kâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [*‘aşkuñ, -uñ]*
- Mu‘tâdı olur ise eger ‘**aşk** ile giryê / Eşküme giderek kûlzüm ü ‘ummân olacağdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [*‘aşk,]*
- Ümmîd-i mey-i la‘li ile ‘âşık-ı zârûñ / Ammâ cigeri ‘**aşk** ile biryân olacağdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [*‘aşk,]*

- Meysüz erbāb-ı dile ülfet ü şohbet mi olur / Dilde ‘aşk olmayacak sözde letāfet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [*‘aşk,]*
- Bir güne tarab-zâ ki bu mel‘ab-geh-i rindân / Etfâl degül ‘aşk ile pîr-i kühen oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [*‘aşk,]*
- Gezdürse hâli nokta-i vehm üze biñ sene / Seyr-i serî‘i böyledür ‘aşkuñ çalış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [*‘aşkuñ, -uñ]*
- ‘Aşkı gönümde ‘alevlenmedür için için / Tîz yakar hâne-i vîrânı şerer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*‘aşkı, -ı]*
- ‘Aşkuñ neş‘esi günden güne bulmakda revâc / Öyle bir bade ki ‘ayyâşını bî-tâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6*). [*‘aşkuñ, -ı, -nuñ]*
- Lâ hayra fihim itmiş iken Ferriyâ şudur / ‘Aşka teveggul itme kurı müdde‘â imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6*). [*‘aşka, -a]*
- Zâr-ı dil ü ‘aşkı garazuñ fehm ise ey büt / Ferrî gibi bir mu‘cize-perdâz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5*). [*‘aşkı, -ı]*
- Baña ‘aşkuñ şehâ hâdî-i vâdî-i cünûn oldı / Beni aşuñte vü rüsvâ idüp sen bî-dimâğ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3*). [*‘aşkuñ, -uñ]*
- Yâra pervâne-veş ‘aşk ile hücum eyleyelüm / Varup ol saht-dili ya‘nî ki mûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [*‘aşk,]*
- Biñ zevk ile ger semt-i vaṭanda daḥi olsam / Ferrî o bütüñ ‘aşkına üftâde garîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5*). [*‘aşkına, -ı, -n, -a]*
- ‘Aşk eyleyli nâr u şerer hâşıl u bârum / Dâğ oldu gülistân-ı derûnumda bahârum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1*). [*‘aşk,]*
- Sitem-i dil-ber ü cevri-i felek ü baht-ı siyeh / Baña n’itdüklerini ‘aşk ile söyler yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6*). [*‘aşk,]*
- Fıtratda itdüm intiḥâb biñ dürlü ekdâr u ‘azâb / Ferrî gibi gördüm şavâb ‘aşkı belâ cäsüsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5*). [*‘aşkı, -ı]*
- Ta‘mum dönerse ḥâşşa-i kâfûra Ferriyâ / Virmez bürüdet ‘aşkuma âteş-tabî‘atum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5*). [*‘aşkuma, -um, -a]*
- Ferriyüm ‘aşk bî-mecâl itse / Peyker-i zerd neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 7*). [*‘aşk,]*
- Kana kana ben ne kanlar yutdum ‘aşkıyla anuñ / Nâf-ı âhû olmadı maḳbûl pür-ḥûn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5*). [*‘aşkıyla, -ı, -y, -la]*
- Maḥrûmdur ol bü‘l-hevesuñ ‘aşk dilerse / Çäkî-i girîbânını dâmâna getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3*). [*‘aşk,]*
- Gavvâş-ı yem-i ma‘nî olup ‘aşk ile Ferrî / Eşdâf-ı suḥan-dân yine ‘arz eyledi lü‘lû’ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5*). [*‘aşk,]*
- Virür kavş-i kazâdan ‘aşk ile dâ‘im nişân ebrû / N’ola tîr-i müjeñle ‘asıka tutsa kemân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1*). [*‘aşk,]*
- Bugün nûş eyleyen ‘aşk ile câmı / Bulurmuş sāgar-ı ferdâda bade (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4*). [*‘aşk,]*
- Ferrî viricek mihr-i ruḥuñ ‘aşkına câmı / Hürşid çerâğ olsa gerek medfenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5*). [*‘aşkına, -ı, -n, -a]*
- Yorgi nâmî bir cevâna düş olup mey-hânede / Büt-perest itdi beni ‘aşk güyiyâ büt-hânede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1*). [*‘aşk,]*
- Sümñât-ı ‘aşkına kıssîs idüp cân u dili / İmtinâ‘ itdürdi ‘aşkı rāh-ı mâdergânede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4*). [*‘aşkı, -ı]*
- Virürdüm bade ‘aşkı ile ‘aḳlı / Hudâ dūr itmesün cām-ı ümîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5*). [*‘aşkı, -ı]*
- Meclâ-yı füyûzât idegör ‘aşk ile ḳalbi / Tûr eyle süveydâyı mişâl-i dil-i Mûsî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4*). [*‘aşk,]*
- İ‘tizal itdi görünce ‘aşkı bende zâhidân / Eyledi terk-i vuzû güyâ koyuldu mâya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6*). [*‘aşkı, -ı]*
- ‘Aşk ile şimdi ḥarâbatı bilüp dâr-ı na‘îm / Andaki muğ-beçegân zümre-i ḡlmanumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29*). [*‘aşk,]*
- Değişüp cennet-i ḥurâyı bugün ‘aşk ile ben / Ki o yek-tâ güherüm mercî‘-i îmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30*). [*‘aşk,]*
- ‘Aşk olur hâdî-i vâdî-i necât-ı ‘urefâ / ‘Aşk ider her kes-i nâ-kes-şifâtı şâf-nihâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [*‘aşk,]*
- ‘Aşk olur hâdî-i vâdî-i necât-ı ‘urefâ / ‘Aşk ider her kes-i nâ-kes-şifâtı şâf-nihâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [*‘aşk,]*
- ‘Aşkdur nîstî [vü] hestîye bādî ancak / ‘Aşkdur itdüren imkân u ‘adîmi îcâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*‘aşkdur, -dur]*
- ‘Aşkdur nîstî [vü] hestîye bādî ancak / ‘Aşkdur itdüren imkân u ‘adîmi îcâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*‘aşkdur, -dur]*

- Kıyma bu rütbe cāna günehdür didüm didi / Ölmek yolumda ‘aşka nişānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [‘aşka, -a]
- Vâkı’ diyü ol vâkı’aya gerçek inandum / ‘Aşk ile yalandum (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2). [‘aşk,]
- ‘Azm itdi kişver-i ‘ademe cān-ı mübtelâ / ‘Aşkuñ ‘ilâcî gördiği terk-i diyârdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2). [‘aşkuñ, -uñ]
- Mânend- i şem’ girye-i bî-ihtiyardur / ‘Aşkuñ yolında tûti-i cān idi bülbülüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [‘aşkuñ, -uñ]
- ‘Aşk ile Cengiziyāna eylerüm vaz’-ı cebîn / Gâret oldı ‘aql u sāmānum meşāfında hemîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [‘aşk,]
- H’ân-ı yağma oldı Ferrî ‘aşk ile İslām u dîn / Zihniyâ Tatar-ı ‘aşkum ya çünân u ya çünîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [‘aşk,]
- Tâ-be-key ‘aşkuñ idem sinemde pinhân bilmiş ol / Ey büt-i ‘İsâ-şiyem dil derd-mend-i ‘aşkdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1) [‘aşkuñ, -uñ]
- Eş’âr ile ister ise Kur’ânla söyleş / Gir ‘aşk u maḥabbet sözine yâr ile Neyyir (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4). [‘aşk,]
- ‘Aşk-ı şürîde-meşreb ‘ârif [û] rind-i cihân / Vâkıf-ı esrâr-ı vahdet ‘aşk ile Kaysa vekîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 2). [‘aşk,]
- Ayağı yir mi başar öyle kademlerle gelen / ‘Arş-ı a’lāya revâdur başsa ger ‘aşk ile pây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 7). [‘aşk,]
- Şahbâ-yı lebûñ cennet-i vaşluñ olup âmâl / Dilden çıkarup ‘aşk ile atdum dü cihânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 59). [‘aşk,]
- İnşâf idelüm olmaya mı ‘aşk ile rüsvâ / ‘Âlemde seven sen gibi fettân-ı cihânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 61). [‘aşk,]
- Dûzah ki eger süz-ı dilümden ala vâye / Andan tutuşur ‘aşkla dāmân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 38). [‘aşkla, -la]
- Şahbâ-yı semî ‘aşkuma ser-şâr-keşândur / Biz de içelüm ‘aşkına leb-rîzce bir cām (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 55). [‘aşkuma, -um, -a]
- Yollarda kaldum ‘aşk ile pür-pîç ü ızırâb / Bu şehîr içinde eylemedüm gayrı intihâb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 9). [‘aşk,]
- Sâkî yetiş ki ‘aşk ile mahmûr u bî-dilüm / Meyle açılmam el gibi bir emr-i müşkilüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13). [‘aşk,]
- Gam tekeyesinde derd ile mihmân-ı gurbetüz / ‘Aşkuñ gamıyla bî-ser ü sāmân-ı gurbetüz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 23). [‘aşkuñ, -uñ]
- Dutmaz ayağ u ditrer elüm pür-zelâzilüm / ‘Aşkuñla şanki mevc-i serâba mümâşilüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14). [‘aşkuñla, -uñ, -la]

‘aşk-bâzî-i perî-rû: Peri yüzlüye âşıklık.

- ‘Aşk-bâzî-i perî-rûdan bile âzâdeyüm / Hîç dil-i vahş-ülfetüm hem-demle itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [‘aşk-bâzî-i perî-rû, -dan]

‘aşk-ı ciger-süz: Ciğer yakan aşk.

- Lâle-zâra döndürüp ‘aşk-ı ciger-süzüñ beni / Cevr ile dâğ-ı derünüm itdün ey ḡaddâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52). [‘aşk-ı ciger-süz, -uñ]

‘aşk-ı gül: Güle duyulan aşk.

- Bülbüllere ‘aşk-ı gül ile zâr virilmiş / Gör zâğı daḡı şîve-i güftâra karışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [‘aşk-ı gül,]

‘aşk-ı Haydar: Haydar’ın aşkı. II Haydar: Asıl anlamı “aslan” olan kelime Hazret-i Ali’ye lakap olmuş, onun yiğitlik ve cesaretinden dolayı “yiğit ve cesur” anlamında kullanılmıştır.

- Beni cevîr ile ‘abâ-püş-ı firâk itme şehâ / ‘Aşk-ı Haydar şeref-i Âl-i ‘Abâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [‘aşk-ı Haydar,]

‘aşk-ı mecâz: Mecâzî, dünyevî aşk.

- Görmedi **‘aşk-ı mecāzuñ** sırr-ı lutfuñ âharı / Düst-ı Bâkîye çü irdi rüy-ı dil ol bî-‘adîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 3*). [‘aşk-ı mecāz, -uñ]

‘aşk-ı pāk: Temiz aşk.

- Ben eger cānda nihān eyledüm **‘aşk-ı pākin** / Beni fāş eyleyen ancak dil-i nālānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7*). [‘aşk-ı pāk, -i, -n]

‘aşk-ı şu‘le-zā: Alev meydana getiren, yakıcı aşk.

- Dilde **‘aşk-ı şu‘le-zā** taraf-ı dehende āh [u] vāh / Bāde-i ‘irfān ile pürdür sebū-yı cāmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2*). [‘aşk-ı şu‘le-zā,]

‘aşk-ı tıfl: Tecrübesiz kimsenin aşkı.

- **‘Aşk-ı tıflı** gör Züleyhā vāşıl-ı selm olmadı / Tā hadeng-i gāmze-i Yūsufıla urgun olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2*). [‘aşk-ı tıfl, -ı]

‘aşkına: Uğruna, yoluna.

- Bā-ḥuşuş āyīne-rüyān-ı cihān[uñ] **‘aşkına** / ‘Aksini mir’āt-ı istiğnāya mazhar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*). [‘aşkına,]
- Zülf-i zünnārına bir muğ-beçenüñ bağla göñül / Mezheb ü dīn ü dili **‘aşkına** vir itme ‘inād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [‘aşkına,]
- Şahbā-yı semî ‘aşkuma ser-şār-keşāndur / Biz de içelüm **‘aşkına** leb-rîzce bir cām (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 55*). [‘aşkına,]

āşüb: Karışıklık, kargaşa.

- Āmāc ideli sīnemüzi gāmze-i yāra / **Āşüb** u belā oḳları mā‘illerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [āşüb,]
- Dehre şūr u fitne vü **āşüb** şaldı Ferriyā / İştigāl-i pūr-hılāl u ihtilāl-i ḥāl u ḥaṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5*). [āşüb,]
- Tā ol kadar **āşüb** [u] füsün-sāz kim eyler / Her fitnede bir ma‘rifet icād nigāhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2*). [āşüb,]
- **Āşüb** şalmaḳ oldı dile kār-ı aşğarı / Yandurdu yaḳdı hey meded āsüde dilleri (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [āşüb,]
- Gör ḥükm-i kazāyı ki çep-endāzī-i gerdün / Fevt itmedi aña da irüşdürmede **āşüb** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 2*). [āşüb,]
- Göstermiş idi fitne vü **āşüb** [u] hezīmet / Āfet gibi ol iki gözi itnese imdād (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 11*). [āşüb,]
- Ya meclis-i ‘işretde kuzum neydi o ḥālet / Çeşm āfet ü **āşüb** nighē gāmze fīten-sāz (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 28*). [āşüb,]

āşüb-i devrān: Zamanenin ortalığı karıştıran güzeli.

- Katı **āşüb-i devrān** olacākdur ‘ākıbet cānā / Eger virmezse dest-i dīdeye her-giz ‘inān ebrū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 6*). [āşüb-i devrān,]
- Çok arar bulmazsuñ ey **āşüb-i devrān** bilmiş ol / Cān gibi cānā ‘adū cisminde yer bulduñsa sen (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 3*). [āşüb-i devrān,]

āşüfte: Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan.

- Baña ‘aşkuñ şehā hādī-i vādī-i cünün oldı / Beni **āşüfte** vü rüsvā idüp sen bī-dimāğ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3*). [āşüfte,]
- Bir perīstüñ ḥalk olup dil-hūn u **āşüfteñ** senüñ / Cümle ḥübān-ı cihān maḡbūn u āşüfteñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [āşüfteñ, -ñ]

- Bir perîsûn hâk olup dil-hûn u âşüfteñ senüñ / Cümle hûbân-ı cihân mağbûn u **âşüfteñ** senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*âşüfteñ, -ñ*]
- Ferrî-i bî-çâre de meftûn u **âşüfteñ** senüñ / Yalñuz Cevrî degül mecnûn u âşüfteñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*âşüfteñ, -ñ*]
- Ferrî-i bî-çâre de meftûn u âşüfteñ senüñ / Yalñuz Cevrî degül mecnûn u **âşüfteñ** senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*âşüfteñ, -ñ*]
- Ya'nî ki ğam-ı 'aşk ile **âşüfte** vü ser-sâm / Âvâre-i sevdâ-yı ser-i zülfüm o nâ-kâm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 49*). [*âşüfte,]*

âşüftegân-ı fûrkat: Ayrılıktan dolayı perişan olanlar.

- **Âşüftegân-ı fûrkatüñ** ümmîd-i vaşl ile / Şayd-ı şikâra cümlesi âvâre çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*âşüftegân-ı fûrkat, -üñ*]

âşüfte-i sāmān: Rahatın kaçması.

- Nigehüñdür olan **âşüfte-i sāmāna** sebeb / Çeşm-i şühüñdür iden cânımı leb-rîz-i ta'ab (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 2*). [*âşüfte-i sāmān, -a*]

âşüfte-i sevdâ-yı ğam: Gamlı ve sevdalı âşık.

- 'Ayb itme gönül Kays-veş âvârelik itse / Bir âfetüñ **âşüfte-i sevdâ-yı ğamıdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2*). [*âşüfte-i sevdâ-yı ğam, -ı, -dur*]

âşüftelik: Aşktan dolayı perişan olma, çılginca davranma.

- Dîvâne-dil de zülf-i girih-gîrine düşüp / **Âşüftelikde** şan'at-ı Manşûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [*âşüftelikde, -de*]
- İhtiyâridür ğumûm-ı ğurbet 'aşık-meşrebe / Bir bûte **âşüftelikden** ülfet-i ğamdur ğaraż (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2*). [*âşüftelikden, -den*]

âşüfte-ser: Başı bozuk.

- Nev-be-nev 'uşşâk-ı keç-efkâr-eşer bulduñsa sen / Bü'l-heves ışmarlama **âşüfte-ser** bulduñsa sen (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*âşüfte-ser,]*

at-: Koymak, bırakmak, önem vermemek.

- Rind iseñ kebk ü Hümâ-yı şevkı künc-i cāna **at** / Büm u cuğd-ı şümü künc-i hāne-i vîrāna **at** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*at,]*
- Rind iseñ kebk ü Hümâ-yı şevkı künc-i cāna **at** / Büm u cuğd-ı şümü künc-i hāne-i vîrāna **at** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*at,]*
- Cānā kümeyt-i sāğarı **at** sürme üstüme / Başdurma rahş-ı bâriķa-reftârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*at,]*
- Cemşîd ü Cem de varın **atup** anda pest olur / Rindān-ı 'aşk u şevk pey-i ħum-nişest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28*). [*atup, -up*]

at-: Vermek, sunmak.

- Dil-ber ü mey sâz u söz yārān u 'aşık bundadur / Sāğar-ı şahbâyı sākî gel berü rindāna **at** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*at,]*

at-: Göndermek, yollamak.

- O hengām-ı meserretde benî dūr eylemedi çarh / Diyār-ı Erzen-i Rūma kadar **atdı** devān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*atdı, -dı*]
- Şahbā-yı lebûñ cennet-i vaşluñ olup âmāl / Dilden çıkarup 'aşk ile **atdum** dü cihānı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 59*). [*atdum, -du, -m*]

at-: Fırlatmak.

- Nāvek **atup** biñ adum cāya o şāh-ı kām-rān / Şān ile taş dikdi meydānda gelüp Sultān Selīm (Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 5). [atup, -up]

at-: Çıkarmak, uzaklaştırmak.

- Bir zāt gerek sālīk ü tārīk idi Ferrī / **Atdı** zer-i cānı da hüner ma‘deni Kānī (Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 4). [atdı, -dı]

at: Binme, yük çekme, taşıma gibi hizmetlerde kullanılan bir hayvan.

- Çık keskin üzengiyle raķībi **ata** çignet / Tutdurma ayak baş ki rikābuñda el olmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 4). [ata, -a]
- Mīh-i yekde döndürüp Ferrī kümeýt-i hāmeyi / Bağladı haķķā şıtabl-ı maķta‘a ferzāne **at** (Ferrī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 5). [at,]

‘atā it-: Lütfetmek, bahşetmek, vermek.

- Bir şaf-ārā-yı āşaf pūr-cūd **‘atā itdi** Hudā / Ğālībā devr-i kamerde fer bu ‘ālī-cāhdur (Ferrī Dīvānı, Tarih 4, Beyit 2). [‘atā it-, -di]

atabeg: Selçuklular ve sonraki Türk devletlerinde şehzadelerin eğitiminden sorumlu kişi.

- Ya‘nī ki ‘Aṭābeg ser-i erbāb-ı ma‘ārif / Yanında **atabeg** ‘acemī-i ‘acemāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 8). [atabeg,]

‘Atābeg: Özel isim olabilir.

- Ya‘nī ki ‘**Aṭābeg** ser-i erbāb-ı ma‘ārif / Yanında atābeg ‘acemī-i ‘acemāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 8). [‘Aṭābeg,]

ātes: Od, kor.

- Süveydāyı sevād-ı hālīnūñ sevdāsına şaldıķ / O **ātes** içre ķalb-i ķalbī yandırdıķ sipend itdük (Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 5). [ātes,]
- Ferrī suḥānuñda ne bu te‘şīr-i güdāziş / Güyā dil-i pūr-şūrīnuñ **ātes** var içinde (Ferrī Dīvānı, Gazel 167, Beyit 5). [ātes,]
- Vaşlı olur ümmīdi ile rüzede rüzī / Yandum amān **āteslere** Sirozda sī rüz (Ferrī Dīvānı, Kıt‘a 7, Beyit 2). [āteslere, -ler, -e]
- Vā-sūhteyüm sūhte aḥvāl-i dīger-gün / Yandı amān **āteslere** yandı dil-i maḥzūn (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 17). [āteslere, -ler, -e]

ātes-i ‘aşk: Aşk ateşi.

- O ķadar muḫtarībüm **ātes-i ‘aşkuñ** ile kim / Atsañ āteslere ednāsını sīm-āb itmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 3). [ātes-i ‘aşk, -uñ]
- Seni ta‘yīb iderken ben de yandum **ātes-i ‘aşka** / Düşüp ruḥsāre-i cānāna ey pervāne aldandum (Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 3). [ātes-i ‘aşk, -a]
- Vādī-i maḥabbetde alış sūz u güdāza / İnsān iseñ ol **ātes-i ‘aşkuñ** kaķnūsı (Ferrī Dīvānı, Gazel 197, Beyit 3). [ātes-i ‘aşk, -uñ]
- Ser-beste mi ķor derd-i derūn **ātes-i ‘aşkı** / Esrār-ı dilüm ‘āleme hem-vāre açıldı (Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 3). [ātes-i ‘aşk, -ı]

ātes-i hicr: Ayrılık ateşi.

- İtdüm rehūñde cümle-i rüsvāyī irtikāb / Cennet şafāsı **ātes-i hicrūñdeki** ‘azab (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 10). [ātes-i hicr, -üñ, -de, -ki]

âtes-i rüy: *Yüzün ateşi.*

- Ol **âtes-i rüyî** eşer-i lezzet-i bûsı / İtdi beni bak mâ'il-i etvâr-ı Mecûsî (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [*âtes-i rüy, -i, -n*]

âtes-i seyyâle: *Akıcı ateş.*

- Bu tarz-ı âb u tâb ol **âtes-i seyyâleden** gelmiş / Göñül maḥbûb-ı bed-evzâ'a 'âlemde esîr olma (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [*âtes-i seyyâle, -den*]

âtes-i ter: *1. Kırmızı şarap. 2. Terin verdiği sıcaklık.*

- Meclis-i meyde 'arâk-rîz-i hicâb olduğca sen / Añlaruz olmaz cihânda **âtes-i terden** latîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [*âtes-i ter, -den*]

âtes-i vekkâd: *Yakıcı ateş.*

- Beni yakduñ meded ey **âtes-i vekkâd** n'eylersiñ / Yine şem'-i cefâyı eyledüñ îkâd n'eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [*âtes-i vekkâd,]*

âtes-i mizac: *Yaradılışı, huyu ateşe benzeyen. II Sert tabiatlı, huysuz, geçimsiz.*

- Rûze temûz u dil-ber ola **âtes-i mizâc** / Elbet cihânı teşne vü maḥrûr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [*âtes-i mizâc,]*

âtes-i etvâr: *Ateş gibi tavırlara sahip.*

- Süveydâm içre ḥasret şöyle şu'le-pâşdur her dem / Göñül mişkât-âsâ **âtes-i etvârdur** sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [*âtes-i etvârdur, -dur*]

âteslere at-: *Ateş içine sokmak.*

- O kadar muṭtaribüm âtes-i 'aşkuñ ile kim / **Atsañ âteslere** ednâsını sîm-âb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [*âteslere at-, -sa, -n*]

âtes-tabî'at: *Ateşe benzeyen yaradılış.*

- Ta'mum dönerse ḥâşşa-ı kâfûra Ferriyâ / Virmez bürüdet 'aşkuma **âtes-tabî'at**um (Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [*âtes-tabî'at, -um*]

'atf it-: *Yöneltmek, bırakmak.*

- A zâlim bî-terahḥüm bî-mürüvvet kâfir-i naḥvet / Ne bu vahşet kaçarsuñ **'atf idersüñ** vaşlı ferdâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15). [*'atf it-, -er, -süñ*]
- Garaz 'arz-ı 'ubüdiyyetdür ancak bu kaşid ile / Kusûrı var ise dâmân-ı 'afvı **'atf ider** sāye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28). [*'atf it-, -er*]

'atf ol-: *Meyletmek, çevrilmek.*

- **'Atf olsa** eger nîm-nigehüñ bendeñe bir dem / ... ḥazân-pervere şâd-âbî resândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 21). [*'atf ol-, -sa*]

'atf-ı îmâ it-: *İmaya yönelmek.*

- Bu şüretde muvaffak oldum el-ḥaḳ çâr târîhe / Olur ra'nâ **iderse** çeşm-i sultân **'atf-ı îmâyı** (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15). [*'atf-ı îmâ it-, -y, -i, -er, -se*]

‘atf-ı ‘inān it-: Dizgini çevirmek.

- Çıkıldık çü Sitanbuldan eyā Yūsuf-ı s̄nāī / Siroz-ı ciger-sūza **idüp ‘atf-ı ‘inānı** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 57). [‘atf-ı ‘inān it-, -ı, -üp]

‘atf-ı nigāh eyle-: Bakışını çevirmek.

- Ğarībūndür esīrūndür kuluındur derd-mendūndür / Şehā **‘atf-ı nigāh eyle** bu zār-ı pür-melāl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [‘atf-ı nigāh eyle-,]

‘atıfet: İhsan, lütuf, iyilikseverlik.

- Söze tatvīl ile teksīr-i sevād itmeyelüm / Hāşılı **‘atıfetünde** olamaz kāl ile kāl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4). [‘atıfetünde, -üñ, -de]

‘atıfet-i Bārī: Allah'ın lütfu. II Bari: “Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran, yaratan” anlamında, esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden) bir isim.

- Feyz-i nīsān gibi düşmekde zemīn-i tab‘a / Dile bu dürr ü güher **‘atıfet-i Bārīdür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [‘atıfet-i Bārī, -dür]

atlas: Bir tür ipekli kumaş.

- Mū degül rüyına ta‘līk Habeş-i şāhinden / ‘Azl için hüsniyi hātdur siyeh **atlas** keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [atlas,]

atlas-ı çarh: Bütün cisim ve varlıklardan arınmış, içinde hiçbir yıldız bulunmayan dokuzuncu gök.

- Büyükcce saña kaftan eyler idüm **atlas-ı çarhı** / Çıkup göz dikdi İdrīs-i felek-peymā çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [atlas-ı çarh, -ı]
- Mümkündür itmek **atlas-ı çarhı** libās-ı nāz / Hāvfum odur ki saña o kaftān kaba düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [atlas-ı çarh, -ı]

atlas-ı eflāk: Bütün cisim ve varlıklardan arınmış, içinde hiçbir yıldız bulunmayan dokuzuncu gök.

- Kürsī-i hatt u şafha-i ra‘nāsı dā‘imā / Kürsisi ile **atlas-ı eflāke** ān virür (Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2). [atlas-ı eflāk, -e]

atlas-ı sebz: Yeşil, ipekli kumaş.

- **Atlas-ı sebz** eyledi na‘f-ı zemīni çün bahār / Üstine rengīn çiçekler işledi yek-bār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8). [atlas-ı sebz,]

‘atş: Susuzluk.

- Vişāle teşne dilüm seyr idüp o la‘l-i lebūñ / Dehānum **‘atş** diyerek şulandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [‘atş,]

atup tut-: Abartılı konuşmak.

- Şānında **atup tutdılar** bildüklerin unuttılar / Çok dürlü helvā yutdılar illā ki Vehbī-i nazīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12). [atup tut-, -dı, -lar]

atup tut-: Gezip dolaşmak, hoşça vakit geçirmek.

- **Atup tutmak** diler gül-şende bir fettānla çün / Kümeyt-i tab‘um eyler dil ‘inān-irhā-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [atup tutmak,]

av: Avda vurulan veya tutulan vahşi hayvan.

- Çekmiş rakîbî semte o da taze **av** için / Güyâ ki kelb-i şaydına nahçîr gösterür (Ferrî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 3). [av,]

‘avâm: Halkın alt tabakası.

- Rehn olmayınca hırka meyûn keyfi lağv olur / Âlâyiş olmaz eylemeyince **‘avâm** vâm (Ferrî Dîvânî, Gazel 140, Beyit 4). [‘avâm,]

âvâre: Başiboş, zavallı, perişan.

- Âşüftegân-ı fûrkatûn ümmîd-i vaşl ile / Şayd-ı şikâra cümlesi **âvâre** çıktı hep (Ferrî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 4). [âvâre,]
- Ne bülbül bir semender-ñîrât **âvâre** olup dil / Ne nâr-ı tütûn aňlar ne gül-i zîbâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânî, Gazel 151, Beyit 2). [âvâre,]
- Hûd bu ma‘lûm ki ‘âşıklara âzâr olmaz / Vakt-i hicrân gibi **âvârelere** nâr olmaz (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 40). [âvârelere, -ler, -e]

âvâre: Vahşi bakış, vahşice bakan göz. [ÖTS]

- Çeşmi hâmüş-ı sitem **âvâre** söyler söylese / Söylemez ehl-i dile âgyâra söyler söylese (Ferrî Dîvânî, Gazel 174, Beyit 1). [âvâre,]

âvâregî-i pây-ı gül-şen: Gül bahçesinde başiboş, amaçsız gezinen ayaklar.

- Revâ mı bûm u zâğıstân ola bezm-i çemen-zâr / İde muhtel bizi **âvâregî-i pây-ı gül-şen** (Ferrî Dîvânî, Gazel 151, Beyit 5). [âvâregî-i pây-ı gül-şen,]

âvâre-i nâ-kâm: Muradına ermemiş, şaşkın, perişan.

- Beyâbân-geşt-i deşt-i gurbet oldı Ferrî-i nevmîd / İşi **âvâre-i nâ-kâmınuñ** efkârdur sensüz (Ferrî Dîvânî, Gazel 88, Beyit 7). [âvâre-i nâ-kâm, -i, -nuñ]

âvâre-i nâr-ı şerer-i eymen: Uğurlu, kutlu kıvılcımların ateşinin perişanı, şaşkınlı.

- Her gice hayâlünle dil-i rûşen uyumaz / **Âvâre-i nâr-ı şerer-i eymen** uyumaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 1). [âvâre-i nâr-ı şerer-i eymen,]

âvâre-i sevdâ-yı ser-i zülf: Saçın ucunun sevdasından perişan düşmüş.

- Ya‘nî ki ğam-ı ‘aşk ile âşüfte vü ser-sâm / **Âvâre-i sevdâ-yı ser-i zülfüm** o nâ-kâm (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 49). [âvâre-i sevdâ-yı ser-i zülf, -üm]

âvâre-i vaşl: Kavuşmak için sersem, başiboş dolaşan.

- Olur şuda semek gökde melek **âvâre-i vaşluñ** / Olur sevdâñ ile ‘âlemde hem-derd-i düğâhumdur (Ferrî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 2). [âvâre-i vaşl, -uñ]

âvârelik it-: Başiboş, sersem sersem dolaşmak.

- ‘Ayb itme gönül Kays-veş **âvârelik itse** / Bir âfetün âşüfte-i sevdâ-yı ğamıdur (Ferrî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 2). [âvârelik it-, -se]

âvâz: Ses, seda.

- Nuţk iderken dem-i i‘câziña kurbân olayum / Tûñ-veş şitûne **âvâziña** kurbân olayum (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 28). [âvâziña, -iñ, -a]

āvāz-ı ceres: Çan sesi.

- Uydı çün nâleme sūziş ile **āvāz-ı ceres** / Cümleye lâzım olur eyleye i'zāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*āvāz-ı ceres,]*

āvīze it-: Asmak.

- Hevāsına düşüp dil bağla kim bir şūh-ı nev-ḥīze / Yakışsañ cevher-i göñli **idersūñ** zülfe **āvīze** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [*āvīze it-, -er, -sūñ]*

āvīze ol-: Asılmak, bağlanmak.

- Per-i Cibrīle cebr ile ne mümkün **olmak āvīze** / O kudsi ḥulka ḥalka ḥalka āh-ı dil kemend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3*). [*āvīze ol-, -mak]*

āvīze vü ber-dār-ı ser-i zülf-i dü-tā: İki kat saçın ucuna asılmış.

- Kej-gerden olursak ne 'aceb pīş-gehinde / **Āvīze vü ber-dār-ı ser-i zülf-i dü-tāyuz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2*). [*āvīze vü ber-dār-ı ser-i zülf-i dü-tā, -y, -uz]*

'avn-i Hak-karīn: Allah'ın yardımını elde etmiş.

- Bī-şūbhe **'avn-i Hāk karīn** buldı nizāmī mülk-i dīn / O zıll-ı Rabbü'l-Ālemīn olunca tahtında mukīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8*). [*'avn-i Hāk-karīn,]*

ay: Dolunay.

- Niçe eyyām idi mihr-i cemālūñ iştīyākıyla / Şurāḥ-ı hilālī eylenüp dönmiş idi **aya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [*aya, -a]*

āyā: Acaba.

- Ne vakte şaklar **āyā** nīm-bismil cānını 'aşıq / Bu 'īd-i vaşda cānāna kurbān eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*). [*āyā,]*
- Bī-mecālüm ol kadar kim şaklayup koynında yār / Ferrî-i ḡam-ḥ'ārı **āyā** var mı bir görmiş dimiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5*). [*āyā,]*
- Virirdiñ ey vefāsuz bir zamān zehr-āb-ı istignā / Şanursuñ táb-ı germiyyet ile **āyā** nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3*). [*āyā,]*
- Ferāmuş itmedūñ gitdūñ cefāsın ey göñül yāruñ / Ne ĩrāş eyler **āyā** derdūñi iksārdan gayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4*). [*āyā,]*

ayağ: Kadeh.

- Göñül ol dil-keşinden çīde-i dest-i ferāğ olduñ / Ümīd 'işret-gehinden ya'nī işkeste **ayağ** olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1*). [*ayağ,]*
- Bezimde çeng ü def şeş-tā rubāb u ney degül lâzım / **Ayağ** olursa tāt-ı ḥusrevān u key degül lâzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*ayağ,]*

ayağ/avak: Ayak, bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü.

- Çık keskin üzengiyle rakībi ata çignet / Tutdurma **ayağ** baş ki rikābuñda el olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*ayağ,]*
- Ayağūñ çek sebūdan sākiyā igmāz idüp dökme / Şabūḥa bāde-i düşīneden zīrā çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*ayağūñ, -uñ]*
- Dutmaz **ayağ** u dīter elüm pūr-zelāzilüm / 'Aşkuñla şanki mevc-i serāba mūmāşilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14*). [*ayağ,]*
- Olsam **ayağı** altına el gibi pāy-māl / Ölse de şīr-i māderī-veş kan olur ḥelāl (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18*). [*ayağı, -ı]*

ayağ çek-: Uzaklaşmak, ilgiyi kesmek.

- Keşretten **ayağı çeküp** ol mest-i mey-i ‘aşk / Keyfiyyet-i vahdet ile hâk itdi mekânı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 3*). [*ayağ çek-, -ı, -üp*]
- Câm-ı vaşl-ı ‘irci’iden âhirî **çekdi ayağ** / Hû diyüp toğruldu düsta itdi terk-i mâ-sivây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 10*). [*ayağ çek-, -di*]

ayağ-ı bāde: Şarap kadehi.

- Girmez eliñe kaṭresi bu demler ey dil ey / Virsek **ayağ-ı bādeye** naḳd-i revânı pey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*ayağ-ı bāde, -y, -e*]

ayağ-ı Kevser: Kevser kadehi. (bk. Kevser).

- Nâ’îl olmışdı kudümü naḳsına peygamberüñ / Ol sebeb ile **ayağ-ı Kevseri** itdi fedây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 2*). [*ayağ-ı Kevser, -i*]

ayağ-ı mâh-ı gerdün: Felekteki ayın kadehi.

- **Ayağ-ı mâh-ı gerdüna** baş egmem tâ sebû-āsâ / Perestiş-kâr-ı mihr-i sāgar-ı gerdâñunum sâkî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 6*). [*ayağ-ı mâh-ı gerdün,]*

ayağı vir mi bas-: Ayağı yerden kesilmek. II Çok mutlu olmak.

- **Ayağı yir mi başar** öyle kademlerle gelen / ‘Arş-ı a’lāya revādur başsa ger ‘aşk ile pây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 7*). [*ayağı yir mi baş-, -ar*]

ayağın öp-: 1. Kadehi öpmek. 2. Ayağını öpmek. II Sevgi ve hürmeti göstermek için eğilmek.

- Hîç kuşür itmey gelüp Ferrî **ayağın öpmede** / Ol büt-i ‘âlem ferini baña yâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5*). [*ayağın öp-, -me, -de*]

ayağın öp-: Ayağını öpmek. II Sevgi ve hürmeti göstermek için eğilmek.

- Sürsem yüzimi dâmenine **öpsem ayağın** / Cân naḳdini virsem o büte bârî pey-āsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [*ayağın öp-, -se, -m*]

ayağına kara şu in-: Çok yorulmak, güçsüz, dermansız kalmak. [TDKGTS]

- Sâbit kadem oldu gâzel-i Şıdkîde hâmem / Tanzîr idicek **indi ayağına kara şu** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6*). [*ayağına kara şu in-, -di*]

ayak bas-: Ayak diremek, inat etmek. [TDKTS]

- Başdurdı keyfe ğayrı **ayak başma** iç diyü / Ol mest-i cām-ı hüsñ ü bahâ sâkiyâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8*). [*ayak baş-, -ma*]

ayak bas-: Bir yere varmak, gelmek.

- **Ayak baş** maḳdemüñle meclis-i mey bula pîrāye / Yürî sâkî ayak dîvânı ile rind-i şahbāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [*ayak baş-,]*

ayak dîvânı: 1. Kadeh, içki meclisi. 2. Olağanüstü hâllerde padişahın başkanlığında kubbealtı dışında toplanan ve padişah hariç diğer katılanların ayakta durmalarından dolayı bu adla anılan divan. [TDVİA “ayak divanı” md.]

- Ayak baş maḳdemüñle meclis-i mey bula pîrāye / Yürî sâkî **ayak dîvânı** ile rind-i şahbāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [*ayak dîvânı,]*

avaklan-: İsyen etmek, başkaldırmak.

- Şüfî bizi ger şavma‘adan şavmağa gelse / **Ayaklanuruz** şahın-ı harābāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [ayaklanuruz, -ur, -uz]

avaklan-: Ayağa kalkıp gitmeye davranmak.

- Gamum var bā-fenā dem-tab‘-ı miḥnet-āverüm vardır / Humārüm var **ayaqlan** sākiyā derd-i serüm vardır (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [ayaqlan,]
- Bu sürî güş idince ṭurmadum andan **ayaqlandum** / Bula düşdüm gelüp dergāhına bād-ı vezān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [ayaqlandum, -du, -m]
- Bā‘iş-i tevfiḳ-i devlet olmağa **ayaqlanup** / Şāmdan geldi Sitanbula kademle hem-çü pāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 3). [ayaqlanup, -up]

avaklatdur-: 1. Kadeh sunmak. 2. Canlandırmak.

- Pāy-mālānı **ayaqlatdur** yürü var sākiyā / Yoḥsa kim dir ‘āşikānı çigne geç düzdide baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [ayaqlatdur,]

avaklı: Ayaklı meyhane. Eskiden büyük şehirlerde kaçak olarak kadehle rakı satan seyyar satıcı. [MBTS]

- Bağlandı bāb-ı mey-gede yok bādeden eşer / Şimdi **ayaqlılar** da hemān ser-seri gezer (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [ayaqlılar, -lar]

‘avān: Aşikâr, belli, ortada.

- Ferrî yeter ikşār-ı suḥan eyleme taşdī‘ / Zātında [anuñ] şems gibi hem kārı **‘ayāndur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23). [‘ayāndur, -dur]
- Muḥāzāt iddi‘āsın idemez bād-ı şabā olsa / Hevāsın bulsa andan daḥi pīş-revdür **‘ayān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15). [‘ayān,]
- Dilüm bir münclî āyine-i ‘ālem-nümādur kim / Görinür şüret-i ilhām şirümde **‘ayān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41). [‘ayān,]
- **‘Ayāndur** mühmel-i şānide daḥi tārīḥ-i ra‘nā / Dūcār olduğda gör cevherde de tārīḥ-i zībāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 14). [‘ayāndur, -dur]
- Ey ğamzesi ser-leşker-i fettān-ı kıyāmet / Qaddinde **‘ayān** nükte-i pinhān-ı kıyāmet (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 33). [‘ayān,]

‘avān eyle-: Açıklamak, ortaya koymak.

- Eyledüm çend beyt ile evşāfuñ gerçi **‘ayān** / Oldı tab‘um vaşfuñ dil-beste-i ḥ‘āhiş-geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29). [‘ayān eyle-, -dü, -m]

a‘vān-ı ḥakāyık: Hakikatlerin varlıkları. II Ayan: Ayan-ı sabite. Eşyanın görünür hāle gelmeden önce Allah’ın ilminde bilgi olarak mevcudiyeti, zāhir olan varlıkların Allah’ın ilmindeki mahiyetleri, gizli hakikatleri. [TDVİA “ayan-ı sabite” md.]

- Esmā ile **a‘vān-ı ḥakāyıkda** bulunmuş / Zātında bizüm arz u semāvāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [a‘vān-ı ḥakāyık, -da]

āvāt: Ayetler.

- Teşhīre o ḥūrī-veşi cennāt elimüzde / Eş‘ār gibi mu‘cize **āyāt** elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [āyāt,]

‘ayb eyle-/‘ayb it-: Ayıplamak, kınamak.

- **‘Ayb itme gönül** Qays-veş āvārelik itse / Bir āfetūñ āşüfte-i sevdā-yı ğamıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [‘ayb it-, -me]

- ‘**Ayb itme** zeyl-i kûteh ü pejmürde-bâl isem / Murğ-ı melûl-ı dâmen-i şahrâ-yı ğurbetüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2*). [*‘ayb it-, -me*]
- Hicrinde telef itdügüme naqd-i sirişküm / ‘**Ayb eyleme** mecnûn olan itlâfı ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5*). [*‘ayb eyle-, -me*]

âyîne: Ayna.

- Bildüm ki şüret uğrısı bir bî-vefâ imiş / Zılluñ vefâsı **âyîñede** şüretâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1*). [*âyîñede, -de*]
- Dil **âyîñesin** şâf idüp İskender-ı bîbâ ol / Dârâda olan devlet-i dârât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4*). [*âyîñesin, -si, -n*]
- Devr itdi beni nâvek-i âhumla velîkin / Her-âyîne **âyîñesi** çarhuñ saķat oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3*). [*âyîñesi, -si*]
- Nâz olur bîġâne olmaz şîve maħrem çeşmüñe / Dîde mest-i naħvet olmuş pîş-geħde **âyine** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4*). [*âyine, -*]
- Hâtırım kırmakla bil itdün şikest **âyîñeñi** / Bilmedün gitdün ħulûş-ħâk-i reh-i dîrîñeñi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 3*). [*âyîñeñi, -ñi, -i*]
- Bîñ yıl arasañ kendi nazîrûñ bulamazsın / **Âyîñede** illâ olasıñ ‘aksini bîñâ (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 44*). [*âyîñede, -de*]
- Geh mezâħirde baña cümleden a‘lâ görünür / Geh o **âyîñede** üftâde geh ra‘nâ görünür (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 36*). [*âyîñede, -de*]

âyîñecilik it-: Hilekârlık ve düzenbazlık yapmak, dolandırmak.

- **Âyîñecilik itme** ‘aķâ’idde de vâ’iz / Bul şüretini söyle ki Mir’ât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3*). [*âyîñecilik it-, -me*]

âyîne-i ‘âlem-nümâ: Kâinatı gösteren ayna. İskender’e ait olduġu düşünölen ayna. Tasavvufta kâmil insanın Allah’tan başka şeylerden arınmış kalbinin timsalidir. [ADŞŞ “âyine-i İskender” md.]

- Dilüm bir müncelî **âyîne-i ‘âlem-nümâdur** kim / Görinür şüret-i ilhâm şîrümde ‘ayân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [*âyîne-i ‘âlem-nümâ, -dur*]

âyîne-i cām: Kadeh aynası. Şarabı icat ettiġine inanılan İran hükümdarı Cem’in dünyayı gösterdiġine inanılan kadehi.

- Demdür alasıñ destüñe **âyîne-i cāmı** / Taħşîl idelüm Cem gibi keyfiyyet-i cāvîd (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 5*). [*âyîne-i cām, -ı*]

âyîne-i dil: Gönöl aynası.

- Yârûñ tecelliyâtını şad ġüne eyleyen / **Âyîne-i dilümde** olan inkisârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4*). [*âyîne-i dil, -üm, -de*]
- İcâz-ı ‘aşķdur bu ki **âyîne-i dilüm** / Pâ-mâl-i cevri iken de yine bî-ġubârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6*). [*âyîne-i dil, -üm*]

âyîne-i râz: Sır aynası.

- Encâm-ı meyde şüret-i rûsvâyı gösterür / Cem cāmı olsa **âyîne-i râz** olur mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3*). [*âyîne-i râz, -*]
- Esrâr-ı dili dil-ber-i tannâz ile söyleş / Var tûñ gibi **âyîne-i râz** ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1*). [*âyîne-i râz, -*]

âyîne-i seng-i mezâr: Mezar taşının aynası.

- Ĥâk olsam ider Ferrî o tûñ-i maķâla / Ta‘lîm-i suħan **âyîne-i seng-i mezârüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7*). [*âyîne-i seng-i mezâr, -um*]

âyîne-i ümmîd: Ümit aynası.

- Cām-ı mey olur ‘āşıkā **āyīne-i ümmīd** / Āzādeye bilmem taleb-i sāgar-ı Cem ne (*Ferrī Dīvānı, Gazel 178, Beyit 2*). [*āyīne-i ümmīd,]*

āyīne-i yek-dīger: Bir diğərinin aynası, diğərinin gösteren ayna.

- **Āyīne-i yek-dīger** olur şüret-i ezdād / Ferrī dil-i ‘ārīfde vücūd ile ‘adem ne (*Ferrī Dīvānı, Gazel 178, Beyit 5*). [*āyīne-i yek-dīger,]*

āyīne-rüyān-ı cihān: Dünyanın, yüzü ayna gibi parlayan güzelleri.

- Bā-ḥuşūş **āyīne-rüyān-ı cihān[un]** ‘aşkına / ‘Aksini mir’āt-ı istignāya mazhar gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 6*). [*āyīne-rüyān-ı cihān, -un]*

āyīne-ṭal‘at: Ayna yüzlü güzel.

- Şafādan geç ider ĩrās-ı şıklet büm-veş dil-ber / Beni tūtī gibi pür-gü ider **āyīne-ṭal‘at** yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 3*). [*āyīne-ṭal‘at,]*

‘ayn-ı ‘ālem: Ālemin gözü.

- Fitne görmez **‘ayn-ı ‘ālem** vaqt-i ‘adlinde anuñ / Ğamze-i efsün-nümālar ya meger güm-rāhdur (*Ferrī Dīvānı, Tarih 4, Beyit 3*). [*‘ayn-ı ‘ālem,]*

‘ayn-ı ecel: Ecelin ta kendisi.

- Çün **‘ayn-ı ecel** geldi gidüp Yūsuf-ı cānı / Beytū’l-hazen-i qabri maqām eyledi Ya‘kub (*Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 4*). [*‘ayn-ı ecel,]*

‘ayn-ı hatā: Hatanın ta kendisi.

- Şebīh itmek anı **‘ayn-ı ḥatādur** nāfe-i Çīne / Niçün gencīne-i dilden zebānum dūr nişār itmez (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 5*). [*‘ayn-ı ḥatā, -dur]*

‘ayn-ı Hızır: Hızır’ın pınarı, ab-ı hayat, ölümsüzlük suyu. (bk. Hızır).

- Dīdesi sīr-āb ammā kim nigh hūn-āb-ı nāz / Şan açılmış **‘ayn-ı Hızır** içre gül-i şād-āb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend1*). [*‘ayn-ı Hızır,]*

‘ayn-ı nūr: Nur kaynağı.

- Sākī o mey ki me’ḥaz aña **‘ayn-ı nūrdur** / Hürşīd sīfāl ü mey-gedesi bezm-i Tūrdur (*Ferrī Dīvānı, Terkiḥ-bend 2, Beyit 37*). [*‘ayn-ı nūr, -dur]*

‘aynına gir-: Gözüne girmek. II İlgisini kazanmak. [TDKADS]

- **‘Aynuma girmez** tecellīden cihān Tūr olsa hep / Öyle ḥayrān eylemişdür kim mey-i vaḥdet beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 3*). [*‘aynına gir-, -mez]*

ayrık: Başka, diğər. [TDKTS]

- Çün bahār-istān-ı ma’nīdūr dilüm tenkīḥ idüp / Koymadum **ayrık** çiçek itdüm hemān yek-bār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 45*). [*ayrık,]*

‘ays: Eğlence, zevküsafa.

- Bezm içre baña n’eyleyeyüm bī-mezedür **‘ays** / Şol vech ile kim ol gözi bādām cūdādur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 3*). [*‘ays,]*

- Hicründe hün-ı dīde mey ü laht-ı dil kebāb / Ey mest-i nāzum ‘**ayş** u şafāmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [‘ayş,]

‘avş u nüş: Yiyip içip eğlenme.

- Alışdum Kays-veş semt-i cününde sāha-peymāya / Şudūr-ı vuşlatuñda ‘**ayş u nüşa** gayrı hācet yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [‘ayş u nüş, -a]

‘avş-ı cāvidān: Sonsuz, ebedî hayat.

- Mevkûf-ı vakt-i haṭṭı olur ‘**avş-ı cāvidān** / Kim zindegī-i sermedī zulmet şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [‘avş-ı cāvidān,]

‘avyāş: İçkiye düşkün olan, çok içki içen.

- ‘Aşkınıñ neş’esi günden güne bulmağda revāc / Öyle bir bāde ki ‘**avyāşımı** bī-tāb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [‘avyāşımı, -ı, -n, -ı]
- ‘**Ayyāş** u rindüm Cem gibi mestāne-i her-dem gibi / Cemşīd-i ferruḥ-dem gibi ammā benüm mest ü ḥalīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28). [‘avyāş,]

az: Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.

- Ferriyā seyle virüp derd ü ḡamı sürmelidür / Sākī şahbāyı niçün **az** sürer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [az,]
- Neş’et daḡı mümtāzdur şahbāz-ı hoş-pervāzdur / Her ne dinilse **azdur** üstād-ı kül mişl-i ‘adīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14). [azdur, -dur]
- **Az** öz olunca itse bahāyı ‘aceb degül / Ḥ’ār olsa eşk-i çeşm-i Bahāyī‘aceb degül (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7). [az,]
- Ben de yāra ba’de-zīn cevri dirāz itsem gerek / Cevri bisyār u vedād [u] dādı **az** itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [az,]

āz: Açgözlülük, hırs.

- Tamā‘ u **āza** düçāra itmedi ‘ömrümde beni / Hırş ile olmadum eṭrāf-ı temannāda ḡacıl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 11). [āza, -a]

‘azab: Izdırap, acı.

- Fıtratda itdüm intihāb biñ dürlü ekdār u ‘**azāb** / Ferrî gibi gördüm şavāb ‘aşkı belā cāsüsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [‘azāb,]
- İtdüm rehūñde cümle-i rüsvāyī irtikāb / Cennet şafāsı āteş-i hicrūñdeki ‘**azab** (Ferrî Dîvânı, Terkiib-bend 2, Beyit 10). [‘azāb,]

‘azāb-ı düzah: Cehennem azabı.

- ‘**Azāb-ı düzahı** sevdā ile tefsīr idüp Feyzī / Şerār-ı ‘aşkıñı andan daḡı vekḡād yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [‘azāb-ı düzahı, -ı]

āzād ol-: Özgür kalmak.

- Dāmen-i me’men-i ‘aşka müteşebbīs ol kim / **Olasıñ** mezlaḡa-i berzāḡiyāndan **āzād** (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3). [āzād ol-, -a, -sıñ]

āzād u ıtlak-ı zīb: Süsten kurtulmuş, hür.

- Geçit iderken ‘ālemi **āzād u ıtlak-ı zīb** / Bir bütüñ zünnār-bendi buldum āḡir gerdenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [āzād u ıtlak-ı zīb,]

āzāde: Kurtulmuş, serbest.

- ‘Aşk-bāzī-i perī-rūdan bile **āzādeyüm** / Hîç dil-i vahş-ülfetüm hem-demle itmez imtizāc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [āzādeyüm, -y, -üm]
- Gönüm olalı rişte-i zülfünle muqayyed / Bir dem elem-i dehrden **āzāde** degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [āzāde,]
- Benüm ol rind kim zevk-ı fenā hubb-ı fenā bilmez / Ümîd ü bîmden **āzāde** hîç havf u recā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [āzāde,]
- Teklîfe muqayyed degülüz ‘aşık-ı rindüz / Ferrî gibi **āzāde** vü ser-bāz-ı Elestüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [āzāde,]
- Cām-ı mey olur ‘aşıkā āyīne-i ümmîd / **Āzādeye** bilmem taleb-i sāgar-ı Cem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [āzādeye, -y, -e]

āzādelik: Özgürlük, hür olma.

- O sehî-kadd ile **āzādeligüm** eyyāmı / Zann iderdi ba‘zı endîşesi kütāh ‘abeş (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [āzādeligüm, -üm]

āzār: Azarlama, incitme, paylama.

- Cānā saña **āzār** u baña zār virilmiş / Ey kār virilmiş (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1). [āzār,]
- Hūd bu ma‘lūm ki ‘aşıklara **āzār** olmaz / Vakt-i hicrān gibi āvārelere nār olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 40). [āzār,]

‘azîz: 1. Mısır valisi. 2. Saygı duyulan, hürmet edilen.

- Cellād-ı çeşm-i şūh ne şemşîr-i gāmze-tîz / Yūsuf mişālî Mısr-ı hüsünde olup **‘azîz** (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2). [‘azîz,]

‘azîz-i halk: 1. Mısır halkının valisi. 2. Halkın saygı duyduğu kimse.

- Ğam degül fıkır-i zenaḥla pîr-i bend-i ‘aşk isem / Olmadı Yūsuf **‘azîz-i halk** mescün olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [‘azîz-i halk,]

‘azl: Görevden uzaklaştırma.

- Mū degül rüyına ta‘lîk Ḥabeş-i şāhinden / ‘**Azl** için hüsünü hatdur siyeh atlas keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [‘azl,]

‘azm: Kesin niyet.

- Şu‘le-i āhumuzuñ **‘azmi** felekdür biliriz / Pek havālandı yine tāze fişekdür biliriz (Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [‘azmi, -i]
- ‘**Azmümüz** vāzıl olup cümlesi āmāde-i rāh / Kaldum ancak kuluñuz ḥā’ib u mağdür u sefîl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 17). [‘azmümüz, -ümüz, -]

‘azm it-: Bir yere gitmeye kesin karar vermek, yola çıkmak.

- ‘**Azm itdi** kişver-i ‘ademe cān-ı mübtelā / ‘Aşkuñ ‘ilācı gördiği terk-i diyārdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2). [‘azm it-, -di]

‘azm-i Beşiktaş it-: Beşiktaş’a gitmek için yola çıkmak.

- ‘İdde **‘azm-i Beşiktaş idelüm** didi o şūh / Şalınup gitdi murādı Ferriyā dolābdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [‘azm-i Beşiktaş it-, -elüm]

‘azm-i bezm-i ‘ays it-: Zevk ve safa meclisine doğru hareket etmek.

- ‘Ālemi leb-rîz-i envār itdi meh gibi o büt / ‘**Azm-i bezm-i ‘ayş idince** iştiğāl-i hāl u haṭ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [‘azm-i bezm-i ‘ayş it-, -ince]

‘azm-i Ġalata eyle-: Galata'ya gitmek için yola çıkmak.

- Lanburi(?) Kervân-kırân Todori daḥi andadur / Hâlidâ ‘**azm-i Ġalata eyleyüp** gitmez misiñ (Ferrî Dîvânı, Kit'a 10, Beyit 1). [‘azm-i Ġalata eyle-, -y, -üp]

‘azm-i şalât it-: Namaza niyetlenmek.

- Muttasıl seyr iderüm hüsniñi iğmâz itmem / Bozamam ‘**azm-i şalât itdüm** edâ niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [‘azm-i şalât it-, -dü, -m]

âzürde: İncinmiş, kırılmış.

- Me'nûs olalı cân u dile pîşe-i rindî / **Âzürdedür** âlâyiş-i ‘unvânla gönüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [âzürdedür, -dür]

âzürde it-: Kırarak, incitmek.

- Göñül seni **âzürde iderse** anı ‘afv it / Şâhum o ḥaṭā Ferrî-i şeydâda degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [âzürde it-, -er, -se]
- Pek katı **âzürde itmişdür** dili ebrû-yı yâr / Vaz'-ı saḥtî ile dâ'im çille-i merdân çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4). [âzürde it-, -miş, -dür]
- Yüz virme nigâhum seni **âzürde iderse** / Geh vaz-ı tegâfülle gehî nâz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [âzürde it-, -er, -se]
- **İtmez âzürde** beni cevri ile ol büt ancak / Beni bî-tâb iden ammâ yine efgânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18). [âzürde it-, -mez]

âzürde ol-: Kırılmak, incinmek.

- Rüyûña bakmada **âzürde olursın** cânâ / Mülket-i hüsnuñe bilmem ki ḥasâret mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [âzürde ol-, -ur, -sın]

âzürde-dil: Gönü kırılmış, üzgün.

- Bâriş-i gül eyler iken Ferriyâ **âzürde-dil** / Ola pâ-mâlî-i meşşâta revâ mı zülf ü ruh (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [âzürde-dil,]
- Hâşılı ye's ile **âzürde-dilüm** ey Ferrî / Şubḥ-ı ferḥunde-i ümmîdimi bekler yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7). [âzürde-dilüm, -üm]

-B-

bâb: Kapı.

- Revzen-i Kânî Kilîsâdur dü çeşm-i intizâr / Oldı ya Şulu Manastır **bâbı** çeşmânum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [bâbı, -ı]
- Feth eylemedi şüfî bize şavma'a **bâbın** / Döndük yolumuz ḥâne-i ḥammâre açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [bâbın, -ı, -n]
- Nîm-cur'asıyla vâkıf-ı esrâr-ı hest olur / Bîlhûde şanma ehl-i dil ol **bâba** best olur (Ferrî Dîvânı, Terakibend 2, Beyit 27). [bâba, -a]

baba: Peder.

- Düşmez gözetme bintü'l-'ineb zâhide müdâm / Mey-ḥ'âre evvel alur anasın **baba** düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6). [baba,]

baba: *Babaeski. (?) Kırklareli'ye bağlı bir ilçe. [OYA “Babaeski” md.]*

- Seni **Babaya(?)** tođrı dil alup gitmek diler cānā / Vedā^c it sūmnāta var Menāta Meryem Anaya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 4*). [*Babaya, -y, -a*]

babafingo: *Yelkenli gemilerde güverteden itibaren yelken direklerinin üstten üçüncü ve en üst parçası. [ÖTS]*

- Çeküp şalb eylemiş ser-gerdelerden **babafingoya** / Girince āsitān-ı şāh-ı devrāna bu şān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 28*). [*babafingoya, -y, -a*]

bāb-ı cūd: *Cömertlik kapısı.*

- Reʿfet-i zātuñā vā-bestedür ancak bu huşūş / Bāb-ı cūduñda huşūşiyetüm olmaz taʿtīl (*Ferrī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 23*). [*bāb-ı cūd, -uñ, -da*]

bāb-ı güft-gü: *Konuşma kapısı.*

- Ey büt-i nā-mihr-bān geçdi hevā-yı ārzū / Baʿde-zīn mesdūddur vaşfuñda **bāb-ı güft-gü** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 5*). [*bāb-ı güft-gü,]*

bāb-ı himmet: *Yardım, ihsan kapısı.*

- Şimdi **bāb-ı himmeti** gördüm ki bir açuk kapu / Baş açuk yalın ayak didüm ki ey dil gel yūri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 25*). [*bāb-ı himmet, -i*]

bāb-ı mey-gede: *Meyhane kapısı.*

- Bağlandı **bāb-ı mey-gede** yok bādeden eşer / Şimdi ayaklılar da hemān ser-seri gezer (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 2*). [*bāb-ı mey-gede,]*

Bāb-ı Naşr: *Kahire surlarında bulunan Naşr Kapısı. [TDVİA “Kahire” md.]*

- Yolu nuşretle **Bāb-ı Naşra** evvel uğradı nā-gāh / Emīrānuñ dönüp Naşrānī bayramına alayı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 6*). [*Bāb-ı Naşr, -a*]

bāb-ı sarāy-ı vuşlat: *Kavuşma sarayının kapısı.*

- Cūy-ı sirişk-i dīde-i ʿuşşāk-ı hūn-çegān / **Bāb-ı sarāy-ı vuşlatuma** çeşme-sārdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 2*). [*bāb-ı sarāy-ı vuşlat, -um, -a*]

bāb-ı vedd-i Feyyāz-ı ʿAlīm: *Her şeyi bilen Allah'ın sevgisinin kapısı.*

- Cūlūs itdükde iclāl ile o şāh-ı dil-ārā / Penāh idindi **bāb-ı vedd-i Feyyāz-ı ʿAlīmi** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 3*). [*bāb-ı vedd-i Feyyāz-ı ʿAlīm, -i*]

Bābil: *Bağdat'ın aşağı taraflarında bulunan İlk Çağ'dan kalma bir şehir. Bu şehirde eskiden bir kule ve bir kuyu varmış. Harut ve Marut adlı melekler bu kuyuda büyüculükle uğraşır ve insanlara büyü öğretirlermiş. Ayrıca buranın halkının büyüculük ve cadılıkta ilerlemeler gösterdikleri de rivayetler arasındadır. [ADŞS “Babil” md.]*

- Teshīrde çeşmūn ne ʿaceb pūr-fiten olmuş / **Bābilde** dađı yok o fūsūnı bile cādū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 3*). [*bābilde, -de*]

Bābil-āsā: *Babil gibi. (bk. Bābil).*

- Dağıldukça o müşkīn turreler taraf-ı ʿarāk-çīne / İder ol çeşm-i cādū **Bābil-āsā** gönümi teshīr (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 4*). [*Bābil-āsā,]*

bād: Rüzgâr, yel.

- Bir **bāda** düşüp zevrağ-ı mey urdı qaraya / Mest-i siyeh itdi beni sākī mül-i Langā (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [bāda, -a]
- Şeherî eyler iken şavma'ca içre feryād / İtdi ber-bād o dem şem'ci şu'ûrum bir **bād** (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1). [bād,]

bāda vir-: Yele vermek. II Boşuna harcamak, savurmak.

- İgmāz ile idrākini **bāda virüp** itdi / Ferrîyi cihān beyninde bir yād nigāhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [bāda vir-, -üp]
- O gül-rüyumla gelse yāda bāde / **Virür** sāmān-ı 'aqlı **bāda** bāde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [bāda vir-, -ür]
- **Virürdüm** **bāda** aşkı ile 'aqlı / Hūdā dūr itmesün cām-ı ümīdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [bāda vir-, -ür, -dū, -m]

bādām: Badem.

- Olmasın ey kaşları **bādām** tezvīrūñ senūñ / Şöyle hūn-h'ār-ı müsellemin nāvek-i müjgān kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1). [bādām,]

bād-bān: Yelken.

- Bu baħr-i aħdar-ı eflāk-ı 'ulvī içre tūrdıkça / Muşanna'kārī-i keştī-i mähī **bād-bān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 47). [bād-bān,]

bāde: Şarap.

- Vechindeki āndur iden 'aşıkları vālih / Mestāne iden neşvesidür **bāde** degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [bāde,]
- 'Aşkınıñ neş'esi gündən güne bulmakda revāc / Öyle bir **bāde** ki 'ayyāşını bī-tāb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6). [bāde,]
- **Bādeyüm** neşve neydüğün bilmem / Dil-berüm 'işve neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [bādeyüm, -y, -üm]
- O gül-rüyumla gelse yāda **bāde** / Virür sāmān-ı 'aqlı **bāda** bāde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [bāde,]
- O gül-rüyumla gelse yāda bāde / Virür sāmān-ı 'aqlı **bāda** **bāde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [bāde,]
- Cemāl ārāyişidür cām-ı 'aşkuñ / Gerekdür dā'imā mīnāda **bāde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2). [bāde,]
- Hāyālümden ebed gitmez şurāhī / Ne hāl oldu daħi rü'yāda **bāde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [bāde]
- Bugün nūş eyleyen 'aşk ile cāmı / Bulurmuş sāğar-ı ferdāda **bāde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [bāde]
- Ölürsem ḥasret-i la'liyle Ferrî / Diye ḥāk-i mezārūm **bāde** bāde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [bāde,]
- Ölürsem ḥasret-i la'liyle Ferrî / Diye ḥāk-i mezārūm bāde **bāde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [bāde,]
- **Bādedür** cevher-i āyīne-i her 'aşık-ı pāk / Bādedür mişkal-ı cān u dil-i Kays u Ferhād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9). [bādedür, -dür]
- Bādedür cevher-i āyīne-i her 'aşık-ı pāk / **Bādedür** mişkal-ı cān u dil-i Kays u Ferhād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9). [bādedür, -dür]
- Bulmağ içün anı āheng-i Hicāz itsem gerek / Fūrkatinde **bāde** şanma içdigüm hep oldu sem (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [bāde,]
- Meclisūñ gibi baña ravza-i dīdār olmaz / Şunduğūñ **bāde** gibi Kevşer-i ser-şār olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 37). [bāde,]
- Ol dem kanı ki bezme gelüp **bāde** vü 'arağ / Sāğar be-dest ü dil-ber ile cilve dağk-ı lağ (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [bāde,]
- Gāh **bāde** gāhī şoḥbet ü ülfet ü üns gehī / O dem revā mı bağlana mey-ḥāneler rehi (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [bāde,]
- Bağlandı bāb-ı mey-gede yok **bādeden** eger / Şimdi ayaklılar da hemān ser-serī gezer (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [bādeden, -den]

bāde-i bī-ğis: Hilesiz, saf şarap.

- Baḳ sāḡara kim **bāde-i bī-ḡış** var içinde / ‘Aksūñle perī girdi melek-veş var içinde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 167, Beyit 1*). [*bāde-i bī-ḡış,]*

bāde-i dūşīne: *Dün geceki şarap.*

- Ayaḡuñ çek sebūdan sāḡiyā iḡmāz idüp dökme / Şabūha **bāde-i dūşīneden** zīrā çıkar çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 3*). [*bāde-i dūşīne, -den]*

bāde-i gül-fām: *Gül renkli şarap.*

- Sāḡī-i kamer-ṭal‘at ile **bāde-i gül-fām** / Lāzımdur ola zümre-i rindān arasında (*Ferrī Dīvānı, Gazel 176, Beyit 3*). [*bāde-i gül-fām,]*

bāde-i gül-gün: *Gül renkli şarap.*

- Hamd ola ki vāreste-i ḡayd-ı emel oldum / Fikrüm faḡaṭ ol şūḡum ile **bāde-i gül-gün** (*Ferrī Dīvānı, Terḡib-bend 1, Beyit 21*). [*bāde-i gül-gün,]*

bāde-i hoş-ter: *Çok güzel, çok zevk veren şarap.*

- Būs-ı la‘lūñ ile kesb-i neş‘e-i cām eyledük / **Bāde-i hoş-terle** ḡüyā def‘-i ālām eyledük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 120, Beyit 1*). [*bāde-i hoş-ter, -le]*

bāde-i ‘irfān: *İrfan şarabı.*

- Dilde ‘aşḡ-ı şu‘le-zā ṭarf-ı dehende āh [u] vāh / **Bāde-i ‘irfān** ile pürdür sebū-yı cāmumuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 95, Beyit 2*). [*bāde-i ‘irfān,]*

bāde-i nāb: *Katıksız, saf şarap.*

- Bir şafveti var **bāde-i nābuñ** ki bakılsa / Āmed-şod-ı nezzārede rūḡ-ı Cem ü Cemşīd (*Ferrī Dīvānı, Terḡib-bend 1, Beyit 3*). [*bāde-i nāb, -uñ]*

bāde-i telhāb: *Acı şarap.*

- **Bāde-i telhāba** la‘l-i yār ‘arāḡ-pāş olmasun / Nīl-i nāzūk-meşrebi gör yemle itmez imtizāc (*Ferrī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 6*). [*bāde-i telhāb, -a]*

bāde-i vuslat: *Kavuşma şarabı.*

- Bī-dimāḡ itdi yeter ḡamyāze-i ḡasret beni / Mest-i bī-hūş itse görsem **bāde-i vuslat** beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 1*). [*bāde-i vuslat,]*

bāde-i yākūt-reng: *Yakut renkli şarap.*

- Müferriḡ **bāde-i yākūt-reng** eyler beni giryān / Senūñ mest-i mey-i la‘l-i leb-i ḡandānuñum sāḡī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 2*). [*bāde-i yākūt-reng,]*

bādem: *Kadının cinsī uzvu. [TBAS]*

- Ḳūle-i Begkozlıya fındıkcılık itse cāmı / ...ötten a‘lā süriyor **bāдеми** surḡ-...mı (*Ferrī Dīvānı, Nazm 5, Beyit 1*). [*bāдеми, -i]*

ba‘de-zīn: *Bundan sonra, bundan böyle.*

- Demidür mevsimidür eyleyelüm nūş-ı şarāb / **Ba‘de-zīn** vaḡt-i bahār encūmen-i gül yetişür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 57, Beyit 2*). [*ba‘de-zīn,]*

- N'eyleyüm dilde şehā semt-i meserret bağılıdır / Fāriğum fāriğ ki itmēm **ba'de-zīn** gül-geşt-i bāğ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [ba'de-zīn,]
- Geçdi ezmân-ı Zühāl devr-i kâmerdür **ba'de-zīn** / Zāl-ı dünyâ-yı denî görsün cihân içre eri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13). [ba'de-zīn,]
- **Ba'de-zīn** bendeñe de emr-i 'azîmet der-kâr / İderüm tüşe-i rāhı keremüñle tekml̄ (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 7). [ba'de-zīn,]
- Ben de yāra **ba'de-zīn** cevri dırāz itsem gerek / Cevri bisyār u vedād [u] dādı az itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [ba'de-zīn,]
- Çün hāqīkat şāyi' oldı yār ile esrārumuz / Her suhanda **ba'de-zīn** terk-i mecāz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2). [ba'de-zīn,]
- Ey büt-i nā-mihr-bān geçdi hevā-yı ārzū / **Ba'de-zīn** mesdüddur vaşfuñda bāb-ı güft-gū (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 5). [ba'de-zīn,]
- Gerdān idegör sāğarı devrān bizümdür / Tağılmadadır **ba'de-zīn** 'işret-geh-i Nāhīd (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 2). [ba'de-zīn,]

bādī: Sebep, sebep olan.

- 'Aşkdur nistī [vū] hestīye **bādī** ancak / 'Aşkdur itdüren imkân u 'adīmi icād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10). [bādī,]

bād-ı fenā: Fanilik rüzgârı.

- Hırmen-i ümmīdüm istilā idüp **bād-ı fenā** / Hāşılāt-ı fıkri ber-bād eyledi gerd [ü] gubār (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4). [bād-ı fenā,]

bād-ı harīf: Sonbahar rüzgârı.

- O gül-i naḥveti açılmasun örter yatarum / Degmesün **bād-ı harīf** üstine dıtrer yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [bād-ı harīf,]

bād-ı hazān: Sonbahar rüzgârı.

- Eyler āh-ı şehērüm yāra eğer çok sürmez / 'Ākıbet **bād-ı hazān** bāğa irer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [bād-ı hazān,]

bād-ı sabā: Sabah rüzgârı.

- Muḥāzāt iddi'āsın idemez **bād-ı sabā** olsa / Hevāsın bulsa andan daḥi pīş-revdür 'ayān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15). [bād-ı sabā,]

bād-ı subh: Sabah rüzgârı.

- Būstāna ger nesīm-i ḥilkatı itse vezān / Dem-be-dem olmazdı **bād-ı şubḥ** ile bīmār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22). [bād-ı şubḥ,]

bād-ı vezān: Esen rüzgâr.

- Bu sūrī gūş idince ṭurmadum andan ayaklandum / Bula düşdüm gelüp dergāhına **bād-ı vezān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [bād-ı vezān,]
- Oldı bak taḥt-ı ḥayālî benüm āgūş-ı dilüm / Mu'tedil **bād-ı vezān** āh-ı dil ü cānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 17). [bād-ı vezān,]

bādī-i bergeşte-i sāmān: Rahatın, huzurun tersine dönme sebebi.

- Hüdhdūd-i şīve ile 'aqlumı itdi iḥşār / Mūr-ı mū **bādī-i bergeşte-i sāmānumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16). [bādī-i bergeşte-i sāmān,]

bādī-i fikr-i dakīk: İnce düşüncenin sebebi.

- Her daķıķa **bādī-i fikr-i daķīķidür** raķīb / Bā‘is-i ĥurd-ı daķīķ ancak ĥar-ı tākūndur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 4*). [*bādī-i fikr-i daķīķ, -i, -dür*]

bā-fenā: Fanilik ile, fanilikte.

- Ėamum var **bā-fenā** dem-ṭab‘-ı miĥnet-āverüm vardır / Ėumārum var ayaklan sāķiyā derd-i serüm vardır (*Ferrī Dīvānı, Gazel 67, Beyit 1*). [*bā-fenā,]*

bāfte: Dokunmuş.

- Tār u pūd-ı ġamzesi mekr ü fitenden **bāfte** / Var ise cānuñ var ardından iriř bir kez iriř (*Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 3*). [*bāfte,]*

bāġ: Bahçe, yeşillik yer.

- Raķřa giricek ol sehī-kad zülfı perīřān / şandum ki hemān **bāġda** serv ü çemen oynar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 2*). [*bāġda, -da*]
- Eyler āh-ı seĥerüm yāra eşer çok sürmez / ‘Āķıbet bād-ı ĥazān **bāġa** irer çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 1*). [*bāġa, -a*]
- Seĥerī jāle midür ġonceye **bāġ** içre düşen / Yoĥsa sāķī kadeĥ-i bezme ġelüp mül mi ķodı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 4*). [*bāġ,]*
- Nefes-i tünd-i ‘adū kırmadı bir ġül mi ķodı / Serdī-i bād-ı ĥazān **bāġda** bülbul mi ķodı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 1*). [*bāġda, -da*]

Baġdādī: Baġdatlı.

- ‘İlm ü ĥüner mu‘tādıdır hep cümleñüñ üstādıdır / Mülk-i suĥan **Baġdādīdür** ġüyā ki Rūĥī-i ‘alīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 13*). [*Baġdādīdür, -dür*]

bāġ-ı esfel: Pek sefil bahçe. II Dünya.

- Fedā idüp ĥuzūr-ı ġül-řen-i ařlıden oldum dūr / Bu **bāġ-ı esfele** bülbul gibi nālān içün geldüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 7*). [*bāġ-ı esfel, -e*]

bāġ-ı ĥasret: Ĥasret bahçesi.

- N’eylesün şabb-ı ġülāb-ı tesliyet dāġ-ı dile / **Bāġ-ı ĥasret** ġoncesi şeb-nemle itmez imtizāc (*Ferrī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 5*). [*bāġ-ı ĥasret,]*

bāġ-ı ĥuld-āsār: Cennet gibi bahçe.

- Bīd-i keçler Ferrīyā Tūbā gibi boy ġösterüp / Eyledi dehri ser-ā-pā **bāġ-ı ĥuld-āsār** ġül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 7*). [*bāġ-ı ĥuld-āsār,]*

bāġ-ı ĥüsn: Ėüzellik bahçesi.

- Vaķt-i ġüzeřteġide daĥı luķf var imiş / Ĥaķ **bāġ-ı ĥüсне** süñbül-i köĥne-bahār imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 2*). [*bāġ-ı ĥüsn, -e*]

bāġ-ı ĥüsn-i dil-ber: Ėönül alan sevgilinin ġüzellik bahçesi.

- **Bāġ-ı ĥüsn-i dil-berüñ** el-ĥaķ nizāmı zülf ü ruĥ / Süñbül ü ġüldür ĥaķīķat oldu nāmı zülf ü ruĥ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 1*). [*bāġ-ı ĥüsn-i dil-ber, -üñ*]

bāġ-ı ‘ırfān: İrfan bahçesi.

- Ben ķulun da bir yetişdüm **bāġ-ı ‘ırfān** içre kim / Ėül gibi başında üstād-ı selef yer ġösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 18*). [*bāġ-ı ‘ırfān,]*

bâğ-ı senâ: Övgü bahçesi.

- Bunlarda târîhe zebân açmak gerekdür nâgehân / **Bâğ-ı senâsından** hemân ra'nâ ider neşr-i şemîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19). [bâğ-ı senâ, -sı, -n, -dan]

bâğ-ı suhan: Güzel söz bahçesi.

- Heft berg-i gönçe-veş bir maṭla'ı ḡarrâ ile / Kopardı **bâğ-ı suhandan** alalum tekrâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50). [bâğ-ı suhan, -dan]

bâğ-ı tab': Yaradılış bahçesi.

- Görse gül-geşt-i muşallâda beni ta'zîm idüp / **Bâğ-ı tab'ından** virürdi 'Örfî-i fahhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [bâğ-ı tab', -ı, -n, -dan]

bağır: Bağır, göğüs.

- İrdi bezm-i vuşlata ol kuṭb-ı 'âlem âh kim / Eyledi aḥbâb ammâ derd ile **bağırını** nây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11). [bağırını, -n, -ı]

bağla-: Bir şeyi bir yere tutturmak, raptetmek.

- Mîh-i yekde döndürüp Ferrî kümeit-i hâmeyi / **Bağladı** ḥakkâ şıṭabl-ı maḳṭa'a ferzâne at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [bağladı, -dı]

bağla-: Bir şeyi bir yere tutturmak, raptetmek. II Gönlnünü kazanmak, âşık etmek.

- Beni bir kâtib-i şüride-edâ **bağladı** kim / Lîka-ı mîḥberesi rişte-i gerdânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14). [bağladı, -dı]
- Zülf-i ḥam-der-ḥamuña **bağladuñ** ey mâh 'aceb / Komaduñ nuṭka baña ṭâkat-i cünbîde-i leb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 4). [bağladuñ, -du, -ñ]

bağlan-: Bağlı hâle gelmek. II Gönül vermek, içten bağlı olmak.

- Ferrî cünûn-ı 'aşk ile gîsûne **bağlanup** / 'Aql u şu'ûr u fikri fedâ oldu hep saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [bağlanup, -up]
- **Bağlandı** kaldı rişte-i zülfinde murğ-ı dil / Ol şırma saçlı ḥâre belikli ipeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [bağlandı, -dı]
- Zencîr-i cünündür baña teklîf-i kuyûdât / 'Ârif-menişüm **bağlanamam** kâkül-i ḥûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [bağlanamam, -a, -ma, -m]
- **Bağlanup** zünnâr-ı zülf-i pâkine murğ-ı dilüm / Şan perestûdur ṭutuldu pây-bend-i lâne (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [bağlanup, -up]

bağlan-: Kapanmak. [TDKTS]

- Gâh bâde gâhî şoḥbet ü ülfet ü üns gehî / O dem revâ mı **bağlana** mey-ḥâneler rehi (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [bağlana, -a]
- **Bağlandı** bâb-ı mey-gede yok bâdeden eḡer / Şimdi ayaklılar da hemân ser-serî gezer (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [bağlandı, -dı]

bağlı: Kapalı. [TDKTS]

- N'eyleyüm dilde şehâ semt-i meserret **bağlıdur** / Fâriḡum fâriḡ ki itmam ba'de-zîn gül-geşt-i bâğ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [bağlıdur, -dur]

bağlı: Bağlı, bağlanmış.

- Düşürdi pîş-i bâda yelkovan-âsâ o düşmânı / Girîzân oldu dūnbâle kedü **bağlı** segân(?) üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [*bağlı,]*

bağteten: Birdenbire, aniden.

- Bu eşnâda emîrân-ı Mısr pek muhtel olmuşdı / Mısr olmuşdı bağya **bağteten** itmişdi da'vâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 4*). [*bağteten,]*

bağv: Azgınlık, isyan, haddi aşma.

- Bu eşnâda emîrân-ı Mısr pek muhtel olmuşdı / Mısr olmuşdı **bağya** bağteten itmişdi da'vâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 4*). [*bağy, -a]*

bahâ: Kıymet, değer, bedel.

- Germ-i ümmîdle efendim beni tekrâr esîr / Gerçi degmez o **bahâyı** bu garîb 'abd-i zelîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 22*). [*bahâyı, -y, -ı]*

bahâr: Kış ile yaz arasında yer alan, tabiatın canlandığı mevsim.

- **Bahâr** eyyâmıdır nâz ile 'işve dilde cām elde / Niçün sâkî-i gül-rû meyl-i yārân eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*bahâr,]*
- **Bahâr** irdi yine düşdi dile sevdâ-yı gül-şen / Bu mevsimde olup dil bülbül-i şeydâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1*). [*bahâr,]*
- Atlas-ı sebz eyledi na'c-ı zemîni çün **bahâr** / Üstine rengin çiçekler işledi yek-bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [*bahâr,]*

bahâr: Çiçek.

- 'Aşk eyleyli nâr u şerer hâşıl u bârum / Dâğ oldu gülistân-ı derûnumda **bahârum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1*). [*bahârum, -um]*

bahâr-ı hüsn: Güzelliğin baharı.

- İrmek **bahâr-ı hüsn**e hâzân resm-i 'âdîdür / Cân-ı heremle vakt-i tarâvet halef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2*). [*bahâr-ı hüsn, -e]*

bahâr-istân-ı ma'nî: Mananın bahçesi.

- Çün **bahâr-istân-ı ma'nîdür** dilüm tenkîh idüp / Koymadum ayrık çiçek itdüm hemân yek-bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45*). [*bahâr-istân-ı ma'nî, -dür]*

bahâvî: Kıymetlilik, değerlilik.

- Az öz olunca itse **bahâyî'**aceb degül / Hivâr olsa eşk-i çeşm-i Bahâyî'aceb degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [*bahâyı,]*

bahâ-vı hüsn: Güzelliğin kıymeti.

- Çok mı **bahâ-yı hüsn**i tutarsa karaları / Tarf-ı ruhında hâl-i Hâbeş Zengibârlıdır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2*). [*bahâ-yı hüsn, -i]*

bahr: Deniz.

- Şal **bahre** fülk-i fikri yûri semt-i Varnaya / Ferrî tehâlük it göresiñ var ne var imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5*). [*bahre, -e]*
- Mübtedî nâ-hudâ-yı mevc-i gamum / **Bahrde** şâb neyduğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3*). [*bahrde, -de]*

- Ferrîyi hayâl eylemeyen ma‘den-i ma‘nî / **Baħr** içre olan lü‘lû‘-i eşdâfî ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7*). [*baħr,]*
- Te‘mîn idüp **baħr** ü berin âsûde ide kişverin / Râyâtını ol şaf-derûn te‘yîd ide Hayy-i Qadîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*baħr,]*
- Semîyy-i sıbt-ı şânî ħazret-i düstür-ı ‘âlî-şân / Dü dest-i cüdını tercîh iderler **baħr** u kân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*baħr,]*
- Ola ikbâl ü ‘ömr ü devlet ü iclâl ile dâ‘im / Umûrında muvaffâk ola **baħr** u berde şân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [*baħr,]*
- Ferrî du‘â-yı devleti elzemdür ‘âleme / Dest-i ‘atâ-yı mekrûmeti **baħr** u kân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt‘a 2, Beyit 9*). [*baħr,]*

baħr-i aħdar: Mavi deniz. [OŞK]

- Düşdi **baħr-i aħdara** gûyâ üç anbarlı gibi / Tâk-ı ‘ulyâsı irişdi Ferriyâ tâ encüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 4*). [*baħr-i aħdar, -a]*

baħr-i aħdar-ı eflāk-ı ‘ulvî: Yüce feleklerin mavi denizi.

- Bu **baħr-i aħdar-ı eflāk-ı ‘ulvî** içre tırdıkça / Muşanna‘-kârî-i keştî-i mâhî bād-bân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 47*). [*baħr-i aħdar-ı eflāk-ı ‘ulvî,]*

baħr-ı ‘arak: Ter denizi.

- Hûy-gerde iken çâh-ı zenaħ seyri de lâzım / **Baħr-ı ‘arakuñ** vâdî-i gird-âbı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4*). [*baħr-ı ‘arak, -uñ]*

baħr-i dil: Gönül denizi.

- Reh-i nâ-refteyi **baħr-i dilümde** bendeñüz buldum / Suħan-dân-ı selefden olmış ol vâdî nihân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42*). [*baħr-i dil, -üm, -de]*

baħr-i fikr-i nazm: Şiir fikrinin denizi.

- Kulzüm-i ‘ilm ü kemâle ir bulup her maṭlabı / **Baħr-i fikr-i nazma** ğavvâş ol yüri Neyyir gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5*). [*baħr-i fikr-i nazm, -a]*

baħr-i fişek: Fişek denizi.

- Şerâr ile gönül **baħr-i fişekdür** / ‘Aķıl sürşal ider pervâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*baħr-i fişek, -dür]*

baħr-i fûrkat: Ayrılık denizi.

- Düşdüm bu **baħr-i fûrkate** kendi hevâmla / Çekdürme bârî bâr-ı ğam-ı nâ-Hudâ Hudâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [*baħr-i fûrkat, -e]*

baħr-ı kemâl: Olgunluk denizi.

- Ol **baħr-ı kemâlüz** ki ‘adem sâhilümüzdür / Ol dürr-i yetîmüz ki ‘Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [*baħr-ı kemâl, -üz]*

Baħr-i Kulzüm-i elṭâf-ı sultânî: Sultana yaraşır lütufların Kızıldeniz’i.

- Temevvüc itdi **Baħr-i Kulzüm-i elṭâf-ı sultânî** / Ki bir dürr-i yetîmi itdi ârâyış cihân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*Baħr-i Kulzüm-i elṭâf-ı sultânî,]*

baħr-i lutf: Lütuf, ihsan denizi.

- Vezîrâ Baħr-i ‘Ummān-ķadr u ķulzüm-cüd u bezm-ārā / Felek bir şandal olmaz **baħr-i luţfunda** gümān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [baħr-i luţf, -u, -n, -da]

baħr-i melāmet: Ayıplama, kınama denizi.

- Pür-vecd ü veleh **baħr-i melāmet** dilimüzdür / Tecrîd ü fenā vādîsi sâhillerimüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [baħr-i melāmet,]

Baħr-ı Muħîţ: 1. Her yeri kuşatan deniz. 2. Atlas Okyanusu.

- Giryem ihâta eyledi dünyâyı sū-be-sū / **Baħr-ı Muħîţe** hiç seferüñ yok mıdır senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [Baħr-ı Muħîţ, -e]

baħr-i mutlak: Tek, mutlak deniz.

- Ben o **baħr-i mutlakum** lüccem cihānı şūr ider / Cüy-ı pür-ķāşāk-i şek aşlā revān olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [baħr-i mutlak, -um]

baħr-i nîl-gün-ı hevā: Koyu mavi heves denizi.

- **Baħr-i nîl-gün-ı hevāda** bü'l-hevesler çeşmine / Bir melekse şekli ile çarķı çenber gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5). [baħr-i nîl-gün-ı hevā, -da]

baħr-ı rîk: Kum denizi. II Kumu bol yer.

- Şanurdum ben ki **baħr-ı rîke** maħşuş / Lisān-ı ħalkda olmışdur bu meşhūr (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 8, Beyit 1). [baħr-ı rîk, -e]

Baħr-i Sefîd: Akdeniz.

- Teveccüh eyledi **Baħr-i Sefîde**‘izz u devletle / Ĥulûş-ı şıdk ile dergāh-ı Rabb-ı Müste‘ān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19). [Baħr-i Sefîd, -e]

baħr-ı şerer: Kıvılcımlar denizi.

- Pervāneyüm ki **baħr-ı şererde** şināh iden / Āķir bu cism-i zerd ü nizārı tebāh iden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5). [baħr-ı şerer, -de]

baħr-ı tevĥîd-i mahabbet: Aşkın teklik denizi.

- Cānı ġarķ it **baħr-ı tevĥîd-i mahabbetde** dilā / ‘Ālem-i ‘aşķ içre çünki bir mekān lâzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [baħr-ı tevĥîd-i mahabbet, -de]

Baħr-i ‘Ummān-ķadr: Umman Denizi gibi kıymetli.

- Vezîrâ **Baħr-i ‘Ummān-ķadr** u ķulzüm-cüd u bezm-ārā / Felek bir şandal olmaz baħr-i luţfunda gümān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [Baħr-i ‘Ummān-ķadr,]

baħr-ı zehār-ı ‘aşķ: Aşkın dalgalı denizi.

- **Baħr-ı zehār-ı ‘aşķı** geçüp keştî-i heves / Cüy-ı murāda girdi selāmet şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [baħr-ı zehār-ı ‘aşķ, -ı]

bahs: Sözlü tartışma.

- Güftāra getirür n’idem ol āfeti Ferrî / **Bahs** ile de zāhidleri iskāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [bahs,]

bahs eyle-: İddialaşmak.

- Zencîr sürürüz leyl-i firâkında velâkin / Mecnûn ile **bahs eylemezüz** eski delidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2*). [*bahs eyle-, -mez, -üz*]

bahs ol-: Bahsedilmek, söz edilmek.

- Ma'ârifden eger **bahs olsa** naklî ve yâhûd 'aklî / Raşad gözetdürürsiñ çok Ulug u İbn-i Sînâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 32*). [*bahs ol-, -sa*]

bahs eyle-: Bağışlamak, lütfetmek, ihsan etmek.

- Mutribâ maḥbûb u mey âmâde al sâzuñ ele / Bir şafâ **bahs eyle** sen de lutf idüp kırma giriş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2*). [*bahs eyle-,*]

bahsâviş it-: Bağışlamak, lütfetmek, ihsan etmek.

- **Bahsâviş idüp** cur'asını pîr-i muğâna / Sâlikse eger kaṭresin 'ummâna getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2*). [*bahsâviş it-, -üp*]

bahs-ı likâ: 1. Kavuşmanın lütfedilmesi. 2. Yüzün lütfedilmesi, gösterilmesi.

- Baña kıl 'arz-ı vefâ lutf u vefâ hürmetine / Kerem it **bahs-ı likâ** bahs-ı likâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1*). [*bahs-ı likâ,*]
- Baña kıl 'arz-ı vefâ lutf u vefâ hürmetine / Kerem it bahs-ı likâ **bahs-ı likâ** hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1*). [*bahs-ı likâ,*]

bahs-ı revnak-ı hüsn-i edâ it-: Güzel ve göz alıcı üslup lütfetmek.

- Ferrîye **bahs-ı revnak-ı hüsn-i edâ iden** / Tab'ı selîs-i bülbül-i Şîrvâna virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7*). [*bahs-ı revnak-ı hüsn-i edâ it-, -en*]

bahşış-i nâ-dâde: Verilmeyen bahşış.

- Dilden koma la'l-i lebinüñ fikrini bir dem / Kevser gibi ol **bahşış-i nâ-dâde** degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*bahşış-i nâ-dâde,*]

baht: Talih.

- Koydı bir mezra' da **bahtı** dânesi berç-ı kazâ / İrdi hep berf-i belâdur n'eylesün Ferrî-i zâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [*bahtı, -ı*]
- Dildür bize taḥmîl iden envâ'-ı belâyı / **Baht** u felege bîḥûde isnâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [*baht,*]
- Oldum bu gün ağıyâra düçâr okçılar içre / Bu **baht** ile güyâ hedef-i tîr-i kazâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [*baht,*]
- Ferrî ne çâre **bahtuma** pîr-i ezel dimiş / Gülme cihânda nâle-zen-i bezm-i şîven ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5*). [*bahtuma, -um, -a*]
- Bir büse-i cân-bahşuñ kâni' dil-i şeydâ / Gör **bahtı** ki virmez anı rû'yâ daḥi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3*). [*bahtı, -ı*]
- Sultâna gâzel virsek eger **baht** o kadar kim / Er-rızku 'ala'llâh yazar maṭlabumuzda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2*). [*baht,*]
- Ben bu **baht** ile efendim kuş kadar fer bulmadum / Revnak-ı ṭab'um iderken ser-be-ser ikrâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43*). [*baht,*]
- Hıftedür zilletde **bahtum** himmete vâ-bestedür / Dise lutfuñ olur idi tâli'um bîdâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40*). [*bahtum, -um*]
- Mü'eyyed râyet-i iclâli seyf-i kâṭı'ı manşûr / Şuyın buldurdı **baht** u tâli'î hep aḥterân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [*baht,*]

- Bezm-i nā-şüste-i dünāna idüp üns-ā-üns / Beni **baht** itmiş idi semt-i erāzilde sefīl (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 9*). [*baht*,]

baht-ı bed: *Kötü baht.*

- **Baht-ı bed** yüzden düşürdi itdi künc-i ğam yirüm / Pek siyeh hāl-i perīşānum mişāl-i hāl u haṭ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 112, Beyit 2*). [*baht-ı bed*,]

baht-ı sakıl: *Bunaltan, kötü baht.*

- Bir kīse akçeye bir esb-i şabā-refṭāra / Yine muhtāc idiyor bendeki bu **baht-ı sakıl** (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 18*). [*baht-ı sakıl*,]

baht-ı sitem-kār: *Zalim baht.*

- Der-gehinden dūr idüp **baht-ı sitem-kārum** beni / Ṭurfe bir dīvāneyüm kim tārik-i seccādeyüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 3*). [*baht-ı sitem-kār*, -um]

baht-ı siyāh/ baht-ı siyeh: *Kara baht, kötü talih.*

- **Baht-ı siyehüm** gibi yüze çıkdı çü haṭṭuñ / Göñlüm niçe biñ derd ü te'abla uyumuşmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 2*). [*baht-ı siyeh*, -üm]
- Sitem-i dil-ber ü cevri-i felek ü **baht-ı siyeh** / Baña n'itdüklerini 'aşk ile söyler yatarum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 6*). [*baht-ı siyeh*,]
- Rūzgārum nā-mūsā'id almadum büy-ı murād / Dimedi **baht-ı siyāhum** sende ey nā-çār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 34*). [*baht-ı siyāh*, -um]
- Anı başuñçün ola redd idüp itme güm-rāh / Kātı bī-çāre vü üftādedür ol **baht-ı siyāh** (*Ferrī Dīvānı, Terki-bend 3, Beyit 10*). [*baht-ı siyāh*,]

baht-ı tīre: *Kara baht, kötü talih.*

- Vişāli dūr-ı haṭṭında da olsa kānī'üm ammā / Bu **baht-ı tīre** ile 'işret-i şeb kanda ben kanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 4*). [*baht-ı tīre*,]

bā-huşūs: *Bilhassa, özellikle.*

- **Bā-huşūs** āyīne-rüyān-ı cihān[un] 'aşkına / 'Aksini mir'āt-ı istignāya mazhar gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 6*). [*bā-huşūs*,]
- **Bā-huşūs**'id-i mübārek daḥi oldı rü-nümün / Devlet ile Hāḫ sa'īd ide bu mes'ūd günleri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 30*). [*bā-huşūs*,]

bā'is: *Sebep, neden.*

- Būs-ı la'lüñle teb-i ḥ'āhiş terakkī bulmada / **Bā'is** imiş farṭ-ı za'f-ı renciş-i ḥummāya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 3*). [*bā'is*,]
- Beni zār iden anuñ ḥissini iz'ānumdur / Böyle ḥizlānuma **bā'is** benüm 'irfānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 1*). [*bā'is*,]
- Bu kadar ser-zede-i künc-i ğam iken **bā'is** / Ḥulṭa-kārīye meḥābīb ile iḥsānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 12*). [*bā'is*,]

bā'is-i feryād u nāle: *Feryat ve inlemenin sebebi.*

- Şarāb-ı nāb ile mişl-i piyāle sürḥ-i rüy itdün / Beni ey **bā'is-i feryād u nāle** sürḥ-i rüy itdün (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 5*). [*bā'is-i feryād u nāle*,]

bā'is-i hande: *Gülme sebebi.*

- **Bā'is-i ḥandesidür** eşküm o gül-ruḥsāruñ / Var mı bir jāle [‘aceb] ḡonceyi ṣād-āb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 5*). [*bā'is-i ḥande, -si, -dür*]

bā'is-i hizlān: Sefalet sebebi.

- Yoḥsa 'irfān **bā'is -i hizlān** ise çārem nedür / Terk idem mi muṭṭalī' iken rumūz-ı Ḥaydarı (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 16*). [*bā'is-i hizlān,]*

bā'is-i hurd-ı dakīk: İnce parçalara sebep.

- Her dakīka bādī-i fikr-i dakīkidür raḳīb / **Bā'is-i hurd-ı dakīk** ancak ḥar-ı t̄ahūndur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 4*). [*bā'is-i hurd-ı dakīk,]*

bā'is-i taṣdīf: Baş ağrısı sebebi.

- Ferriyā terk eyle lāfi **bā'is-i taṣdīf'dür** / Şandal-āsā olsa da ḥāṣiyyet-i iksār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 58*). [*bā'is-i taṣdīf, -dür*]

bā'is-i tevfiḳ-i devlet ol-: Devlete Allah'ın yardımının ulaşmasına vesile olmak.

- **Bā'is-i tevfiḳ-i devlet olmağa** ayaklanup / Şāmdan geldi Sitanbula kademle hem-çü pāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 3*). [*bā'is-i tevfiḳ-i devlet ol-, -mağ, -a*]

bak-: Dikkatini bir yere vermek.

- Didüm eyā baña būs-ı yedūñ olmaz mı naṣīb / Būsa cāyuñ didi **baḳ** ḡuṣe-i dāmānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 21*). [*baḳ,]*
- Cenāb-ı Mīr 'İsāyī da aldı / Ne dūndur **baḳ** hele çarḥ-ı ḥasīsi (*Ferrī Dīvānı, Tarih 11, Beyit 1*). [*baḳ,]*
- **Baḳ** ḥūsn-i yāra 'işveye kân söylerüm saña / Melcā-yı ḡunc u maṣdar-ı 'ān söylerüm saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 1*). [*baḳ,]*
- **Baḳup** za'f-ı dil-i Ferrī-i zāra eylemiş efsūs / Dimiş nā-kāmı derd-i ḥasretüm bī-tāb göstermiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 5*). [*baḳup, -up*]
- Bir āfete dil virdüm idüp çāk-ı girībān / Ḥand ile didi **baḳ** niçesi var cebümüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 180, Beyit 3*). [*baḳ,]*
- Ol āteş-i rüyñ eşer-i lezzet-i būsı / İtdi beni **baḳ** mā'il-i eṭvār-ı Mecūsī (*Ferrī Dīvānı, Gazel 197, Beyit 1*). [*baḳ,]*
- Oldı **baḳ** taht-ı ḥayālī benüm āḡuṣ-ı dilüm / Mu'tedil bād-ı vezān āh-ı dil ü cānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 17*). [*baḳ,]*
- Beni maḳtel-geh-i 'aşkında görüp nīm-bismil / Didi **baḳ** id-i viṣālümde bu ḳurbānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 19*). [*baḳ,]*
- **Baḳ** sözlerine çāk-ı girībānla söyleş / Esrār-ı leb-i yārı yūri cānla söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 1*). [*baḳ,]*
- Fevtine tārīḥ-i tām-mı cevher oldı Ferriyā / Aḥmed Ağa eyledi **baḳ** bezm-i 'Adnı cāy-gāh (*Ferrī Dīvānı, Tarih 12, Beyit 4*). [*baḳ,]*

bak-: Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.

- **Baḳmam** ṭoyunca belki girān-bārī-i nigāh / Ḥavfūm odur ki vire meṣāḳ u te'ab saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 3*). [*baḳmam, -ma, -m*]
- Ferrī görünce rüyına **baḳmam** ki vechi var / Ḥavfūm odur ki kendi ṭoyar zūr gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 8*). [*baḳmam, -ma, -m*]
- **Baḳ** baḳ ṭoyunca ṭurrelerüm tār-mārdur / Ammā raḳīb-i keç-dile her tār mārdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 1*). [*baḳ,]*
- Baḳ **baḳ** ṭoyunca ṭurrelerüm tār-mārdur / Ammā raḳīb-i keç-dile her tār mārdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 1*). [*baḳ,]*
- Rüyūña **baḳmada** āzürde olursın cānā / Mülket-i ḥūsnūñe bilmem ki ḥasāret mi olur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 58, Beyit 4*). [*baḳmada, -mada*]
- Ḳadd-i dil-cūsına **baḳ** ol büt-i mu'ciz-gūnuñ / Beyt-i ṣevketde hemān mīṣra'-ı mevzūn gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 5*). [*baḳ,]*

- Merdüm-i dîdesine pek **bakıyor** ‘âşık-ı zâr / Niyyeti ol meh ile semt-i Bebekdür biliriz (Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [bakıyor, -ı, -yor]
- O mehûn geh **baçalum** hâline gâhî ruhına / Dîde-düzdîde-i hürşîd ü nücüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [baçalum, -alum]
- **Bağ** sâgara kim bâde-i bî-gîş var içinde / ‘Aksûnle perî girdi melek-veş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [bağ,]
- Yek-tâ diyemem hüsnuñe zîrâ ki kadehde / **Bağdukça** mümâsil saña bir eş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [bağdukça, -dukça]
- Beñzer **bağınca** beyza-i ‘Ankâya beyzası / Kâf-ı emirde şehir aña âşiyân virür (Ferrî Dîvânı, Kit’a 2, Beyit 4). [bağınca, -ınca]
- **Bağ** bağ toyunca turrelerüm târ-mârdur / Ammâ raķib-i keç-dile her târ mârdur (Ferrî Dîvânı, Matla 1, Beyit 1). [bağ,]
- Bağ **bağ** toyunca turrelerüm târ-mârdur / Ammâ raķib-i keç-dile her târ mârdur (Ferrî Dîvânı, Matla 1, Beyit 1). [bağ,]
- Ey gonce-i nahvet ne bu vahşet ne kaçarsıñ / Yâbâna **bağarsıñ** (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2). [bağarsıñ, -ar, -sıñ]
- **Bağsañ** ammâ çeşmine bir haste-i bî-tâb-ı nâz / Şîve-i çeşmi ‘aceb derd-i nihânîdür dile (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3). [bağsañ, -sa, -ñ]
- Böyle nâz u şîveden hâlî iken ammâ yine / **Bağmağa** tākāt getürmez kimse bir dem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4). [bağmağa, -mağ, -a]
- Çok degüldür âfet-i fettân dirsem çeşmüñe / Bir nigâhda eyler ifnâ **bağsa** âdem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [bağsa, -sa]
- **Bağamam** rüyuna havf eylerüm ey hünî nigâh / Korkarum ki ola ağıyar bed-endîş [ü] nigâh (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 8). [bağamam, -a, -ma, -m]
- ‘Âşıkunîdür keremünden aña eltâf eyle / Çeşm-i ‘ibretle **bağup** hâline inşâf eyle (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 42). [bağup, -up]

bak bak: Şaşkınlık bildiren bir söz.

- **Bak bak** o büt ki zülf-i girih-gîr gösterür / Ya’nî esîr-i ‘aşkına zencîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [bak bak,]

bakul-: Görülüp incelenmek, tetkik edilmek.

- Bir tâze-edâ sâde gazel oldı **bağılsa** / Ferrî қо bulunsun bu da dîvân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [bağılsa, -sa]
- **Bağılsa** şüret-i temkînine her biri küh-endâm / Velîkin sür’ati berķ-i bürûka imtîhân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14). [bağılsa, -sa]
- Bir şafveti var bâde-i nâbuñ ki **bağılsa** / Âmed-şod-ı nezzârede rûh-ı Cem ü Cemşîd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 3). [bağılsa, -sa]

bakul-: Bakış bir şey üzerine çevrilmek, seyredilmek.

- Göz hîrelenür gün gibi ruhsâra **bağılmaz** / Öldürdi beni hışm ile mestâne bakışlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [bağılmaz, -maz]

bakıs: Bakma işi, nazar.

- Cânâ beni gördüñ ne bu yanana **bakışlar** / Hışm ile tecâhülle beyâbâna bakışlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [bakışlar, -lar]
- Cânâ beni gördüñ ne bu yanana bakışlar / Hışm ile tecâhülle beyâbâna **bakışlar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [bakışlar, -lar]
- Göz hîrelenür gün gibi ruhsâra bakılmaz / Öldürdi beni hışm ile mestâne **bakışlar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [bakışlar, -lar]
- Bir muğ-beçe-i tâze-edâ eyledi meftûn / Öldürdi netice o gâzâlâne **bakışlar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [bakışlar, -lar]
- Ferrî beni öldürdi bu gün meclis-i meyde / Rindâne revîş tarz-ı levendâne **bakışlar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [bakışlar, -lar]

bâl: Kanat.

- Evc-i naḥvetde hevālanduramaz müjgānuñ / Yorılır murğ-ı cemālūñ daḥi **bālī** küçücük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 2*). [*bālī, -i*]
- Dāne-i ḥālī görüp dāma tutuldu eyvāh / Murğ-ı dil **bāl** açıcak semt-i semā niyyetine (*Ferrī Dīvānı, Gazel 170, Beyit 3*). [*bāl,]*

bāl ü per: Kol kanat.

- Zem-i fūrkatde šāh-bāz-ı şikeste-şeh-pere döndüm / Uçardum kūy-ı yāra n'eyleyüm **bāl ü perüm** yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 4*). [*bāl ü per, -üm*]

bālā-vı ʿīd: Yüce bayram.

- Rüz-ı vaşl üftādeñe ʿīd oldu bir **bālā-yı ʿīd** / Hācīya zīrā şey' olmaz hacc-ı ekberden laṭīf (*Ferrī Dīvānı, Gazel 117, Beyit 4*). [*bālā-yı ʿīd,]*

bālīde ol-: Uzakmak. II Artmak, çoğalmak.

- Kişinūñ cürm ü ʿiṣyānı ne gūne **olsa bālīde** / Ziyāretle hebā olmak gerek bu ḳabr-i Bālīde (*Ferrī Dīvānı, Nazm 2, Beyit 1*). [*bālīde ol-, -sa*]

bālīg ol-: Erişmek, ulaşmak.

- ... **bālīg olur** deyn-i saḥīḥa ḥālā / Sā'ir eksük gedigüm daḥi gerekdür tekmiḻ (*Ferrī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 19*). [*bālīg ol-, -ur*]

bāng-ı hey: Hey hey sesleri.

- Sebū ser-şār-ı mey zānūda dil-ber dilde **bāng-ı hey** / Felek ol bezimde Nāḥīdi raḳşān eylemez n'eyler (*Ferrī Dīvānı, Gazel 55, Beyit 4*). [*bāng-ı hey,]*

bāng-ı hey hey: Hey hey sesleri.

- Göñül şūriş-nümün oldu şadā-yı muḥrık-ı neyden / Şurāḥī ḡulḡul öğrendi bezimde **bāng-ı hey heyden** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 3*). [*bāng-ı hey hey, -den*]

bār: Yük.

- İtme zülfiñ rüyūñ üzre sevdigüm her-bār **bār** / Ol sebeble ʿāşıḳa gösterme ey ḡaddār dār (*Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 1*). [*bār,]*
- Evzā'-ı ḡayrı çekme senūñ düşmez üstüne / Yārān olunca ḥaml idüp ol **bārı** çek çevir (*Ferrī Dīvānı, Gazel 40, Beyit 4*). [*bārı, -ı*]
- Ḥūy rüy-ı tāb-nāke medār-ı nizār imiş / Berg-i ṭarī-i ḡülde meger jāle **bār** imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 1*). [*bār,]*
- Eyleme zīb-i ʿızāruñ sevdigüm her-bār ḡül / Olmasun luṭf ile ol nāzūk-mizāca **bār** ḡül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 51*). [*bār,]*

bār: Sermaye, mahsul.

- ʿAşḳ eyleyli nār u şerer ḥāşıl u **bārum** / Dāḡ oldu ḡülistān-ı derūnumda bahārum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 1*). [*bārum, -um*]

bār: Meyve.

- Şemīm aldık o fettānuñ ser-i zūlf ü ʿızārından / Ki naḥlistān-ı ʿaşḳuñ müşmer oldık berg ü **bārından** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 153, Beyit 1*). [*bārından, -ı, -n, -dan*]

bārān-ı sirişk: Gözyaşı yağmuru.

- **Bārān-ı sirişkūn** akıdup sū-yı belāda / Var Nūh gibi sen daḥi tūfānla söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2). [bārān-ı sirişk, -ūn]

bāreka'l-lāh: "Allah mübarek etsin." anlamında bir söz.

- **Bāreka'l-lāh** ey zamānuñ Hātem-i luṭf-āveri / Şerm-sār itdūñ keremle rūḥ-ı pāk-i Ca'feri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1). [bāreka'l-lāh,]

bār-ı ğam-ı nā-Hudā: Allah'tan korkmazların gamının yükü.

- Düşdüm bu baḥr-i fūrḳate kendi hevāmla / Çekdürme bārībār-ı ğam-ı nā-Hudā Hudā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [bār-ı ğam-ı nā-Hudā,]

bārī: Hiç olmazsa, en azından.

- Düşdüm bu baḥr-i fūrḳate kendi hevāmla / Çekdürme bārī bār-ı ğam-ı nā-Hudā Hudā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [bārī,]
- Sürsem yüzimi dāmenine öpsem ayağın / Cān naḳdini virsem o büte bārī pey-āsā (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [bārī,]
- Bir nīm-nigāh-ı luṭfuñ ile mahrem olmadık / Ey tîr-i ğamze bārī derūnumda gel yir it (Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [bārī,]
- Ey merdümān-ı dīde ne ḥāl oldu toymaduñ / Yāruñ 'ızār-ı nāzüğine bārī var ben ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [bārī,]
- Görmedük luṭf-ı kelāmin o bütün aña bedel / Ferriyā bārī varup aḥz-ı şütüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [bārī,]
- Gördük güzelūñ būs-ı lebi gelmiyor elden / El virse vişāl al öp elin bārī tezelden (Ferrî Dîvânı, Matla 5, Beyit 1). [bārī,]
- Destūñle bārī bir tolı cām-ı şarāb vir / Kaṭ' eyleyüm mi ḥ'āhişi kaṭ' cevāb vir (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 6). [bārī,]

bāriş-i gül eyle-: Gül yağdırmak.

- **Bāriş-i gül eyler** iken Ferriyā āzürde-dil / Ola pā-mālī-i meşşāta revā mı zūlf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [bāriş-i gül eyle-, -r]

baş-: Bir yere baskın yapmak.

- Rūz-ı vaşlıyla bu gün olmuş müşerref ol mehūñ / Tırma var ey şaḥne-i şeb ḥāne-i Ferrīde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [baş,]

baş-: Ayağı, üzerine vücudun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemine yahut herhangi bir yere koymak.

- Çık keskin üzenğiyle rakībi ata çignet / Tıtdurma ayak baş ki rikābuñda el olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [baş,]

baş-: Kaplamak, bürümek. [TDKTS]

- Mir'āt-ı şurāḥīde güzel diḳḳat olunsun / Al ruḥları başmaz mı mey-i nābı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [başmaz, -maz]

baş-: Sıkmak, sıkıntı vermek.

- Bir bezm-gehde düşdi dile miḥnet-i kühen / Başdukça başdı sıklet-i kākūs-ı ğam miḥen (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [başdı, -dı]
- Bir bezm-gehde düşdi dile miḥnet-i kühen / Başdukça başdı sıklet-i kākūs-ı ğam miḥen (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [başdukça, -dukça]

baş-: Vermek, lütfetmek. (?)

- Fıtr-ı vaşlı rûze-dâr-ı fûrkatûn nevmîde **baş** / Beyza-i hûrşîdi ‘Ankâ-yı şabâh-ı ‘îde baş (Ferî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [baş,]
- Fıtr-ı vaşlı rûze-dâr-ı fûrkatûn nevmîde baş / Beyza-i hûrşîdi ‘Ankâ-yı şabâh-ı ‘îde **baş** (Ferî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1). [baş,]

baş-: Bir notayı seslendirmek için sazın teline dokunmak.

- Hem-dem ol bir Zühre-çehreyle şafâ engüşîni / Perde-i hoş-nağme-i kânünce-i Nâhîde **baş** (Ferî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [baş,]

baş-: Mühür basmak.

- Bir zühür-ı mihr-i vahdetle ‘adîm ol zerre-veş / Mühr-i kem-nâm-ı fenâyı şafha-i tecrîde **baş** (Ferî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [baş,]

başar: Göz.

- El yudum şanma vaţan cilve-gehinden yalñuz / Ey gözüm nûr **başar** giryemüzüñ ol ki seli (Ferî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [başar,]

başdur-: Mağlup ettirmek, alt ettirmek. [TDKTS]

- **Başdurdı** keyfe ğayrı ayak başma iç diyü / Ol mest-i cām-ı hüsñ ü bahâ sâkiyâ düşer (Ferî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8). [başdurdı, -dı]

başdur-: Çiğnetmek.

- Cānā kümeýt-i sāġarı at sürme üstüme / **Başdurma** raşş-ı bâriķa-reftârı çek çevir (Ferî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [başdurma, -ma]

başkın: Suç işleyenleri suç üzerinde yakalamak için ansızın üzerlerine gitme.

- Şahne **başkın** diyerek bezme sinek şaldı rakîb / Mî‘de-i meclisi müfsid o sinekdür biliriz (Ferî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [başkın,]

bast eyle-: Yaymak, sermek, açmak.

- **Bast eyleme** nâ-merde şaķın kâle-i ħullet / Mekkâre-i fertûta cihâzuñ yiri yokdur (Ferî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [bast eyle-, -me]

baş: Başlangıç.

- **Başdan** çevirdi keşmekeş-i kayd[ı] rind-i hâş / Sen tırma şüfî sübhâ-i ezķarı çek çevir (Ferî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [başdan, -dan]

baş: Kafa.

- Sebük-maġz olduğumdan böyle bergeşte ider devrân / Yakışmaz ki hevâ kākül-veş ola **başda** pîrâye (Ferî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18). [başda, -da]
- Biri kettānum eridür biri maħbūbum yakar / Mihr ü mehdēn **baş**a takmış çarķ-ı keç-reftâr gül (Ferî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37). [baş, -a]
- Ħamdî-yi Ya‘ķūb Efendi urdıġı demde yire / Kānayup **başı** Kızılbaşuñ olup yüzi ķara (Ferî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1). [başı, -ı]

baş: Kafa. II Can, hayat.

- Ol kudüm-ı pāke niçe **baş** u cān ola fedā / Hāk-i pāyidür ‘uyūn-ı aşfīyāya sürme-sāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 4). [baş,]

baş: Asıl, esas.

- Göricek hūn ile ālūde kafasın aḥbāb didi / **Baş** şahid olur hūn-ı seri surḥ-sere (Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [baş,]

baş açuk yalın ayak: Yalın ayak, başı kabak. II Çok perişan bir kılıkta. [TDKADS]

- Ser-serî hāk-i ḥarābāt-ı melāmetde düşüp / **Baş açuk yalın ayak** mest-i mükedder yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2). [baş açuk yalın ayak,]
- Şimdi bāb-ı himmeti gördüm ki bir açuk kapu / **Baş açuk yalın ayak** didüm ki ey dil gel yūri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25). [baş açuk yalın ayak,]

baş eg-: Eğilmek. II Emri altına girmek.

- Ayağ-ı mäh-ı gerdūna **baş egmem** tā sebū-āsā / Perestiş-kār-ı mihr-i sāgar-ı gerdānūnum sākī (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 6). [baş eg-, -me, -m]

baş egdür-: Baş eğdirmek, hakimiyeti altına sokmak.

- Gerçi vādî-i rezāletde **baş egdürmedi** Hāk / Üstüme eylemedi menn-i esāfil taḥmīl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 10). [baş egdür-, -me, -di]

baş kes-: Öldürmek. II Her istediğini yaptırmak.

- Dilā sen **baş [keser]** dirlerdi ‘ākıllar meşeldür bu / Sebük-serlik idüp göñlüme şaldum başı gāvḡāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [baş kes-, -er]

baş üzre yir bul-: Baş üstünde taşınmak, hürmet görmek.

- **Yir bulurken baş üzre** şahid-i bāzār-veş / Eylemiş kendin tırāz-ı ḥāne-i aḡyār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54). [baş üzre yir bul-, -ur, -ken]

baş çık-: Yükselmek, el üstünde tutulmak.

- Şemm olurken nūkhet-i her-cā’īlik **çıkamaz başa** / İtse de cāy-ı qarārın gūşe-i destār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53). [baş çık-, -maz]

baş gel-: Kötü bir duruma uğramak.

- **Başuma gelmedi** ‘ömrümde bu ḥaylīdür ašlā(?) / Ola taşdī’a sebeb cümlesin itsem tafşīl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 21). [baş gel-, -um, -me, -di]

başdan başa: Tamamen, bütünüyle.

- ‘Uşşāk çü maḥbūba terākḡubda hezāra / **Başdan başa** gül naḥli ki sem‘ olsa ne mānī‘ (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [başdan başa,]

baş gāvḡāya şal-: Mücadeleye girmek, başını derde sokmak.

- Dilā sen baş [keser] dirlerdi ‘ākıllar meşeldür bu / Sebük-serlik idüp göñlüme şaldum başı gāvḡāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [baş gāvḡāya şal-, -du, -m]

başına iş aç-: Uğraştırıcı ve üzücü bir işin çıkmasına yol açmak. [TDKADS]

- Güldürür ezhârı soñra **başına** çok **iş açar** / Rüy-ı yâra kendüsün beñzetmesin zinhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3). [başına iş aç-, -ar]

başında ver göster-: Başının üstünde taşımak istemek. II Hürmet etmek, saygı göstermek.

- Ben kulun da bir yetişdüm bâğ-ı ‘irfân içre kim / Gül gibi **başında** üstâd-ı selef **yer gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18). [başında yer göster-, -ür]

başka: Ališılmışın dışında, fevkalade.

- Hâş şimdi **başka** cāzibe virmiş ‘izârına / Elbette levh-i ebyazı tahrîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [başka,]
- Meyl-i meyden sâkî-i ferhunde-makdemdür ğarâz / Devr-i ser-şârî-i sāğar **başka** ‘âlemdür ğarâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [başka,]
- Her bezme birer **başka** neşât-âverüm ammâ / Dil-ber olıcağ meclis-i şahbâda ğarîbüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [başka,]
- İtâ‘atde hezârân cilveler idrâk olunmuşdı / Görüp bir **başka** ‘âlem şîve-i ‘işyân için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [başka,]
- Mülket-i tecrîde ‘irfân ile **başka** fer virüp / Bâyezîd-âsâ dimişdi leyse fî delkî sivâh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 2). [başka,]

başka: Diğer, farklı, ayrı.

- Kimi būs-ı lebde kimi **başka** sevdâda gezer / Bu dil-i şürîdenüñ ancağ merâmı zülf ü ruh (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [başka,]

başla-: Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

- Her dem saña nîm-bismil isem kanı mürüvvet / Hün-hvârluğa **başladuñ** âh ey dili kanlu (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [başladuñ, -du, -ñ]
- İtmez tenezzül ol büt-i ser-keş saña gönül / Teshîre **başla** ism-i Vedüd u Ra’ûfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [başla,]
- Yeter fahriyye birle eyledüñ itnâb ey Ferrî / Du‘āya **başla** kim buldı kaşîde âhîr u ğāye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 38). [başla,]
- Ferriyâ terk-i güzâf eyle du‘āya **başla** / Kâr-ı ma‘kû[d]-ı mühimmin ide Mevlâ teshîl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 29). [başla,]
- Ey dil yeter itnâb-ı suhan **başla** du‘āya / Mektüb gelir eyleme terk it hezeyânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 63). [başla,]

başuñçün: "Başın için, canın için" anlamında yalvarma sözü.

- Kâbil degül mi çeşm-i sihir-sāza intisāb / **Başuñçün** ola vir baña kaţ‘ice bir cevāb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11). [başuñçün,]
- Anı **başuñçün** ola redd idüp itme güm-rāh / Kaţı bî-çāre vü üftâdedür ol baht-ı siyāh (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 10). [başuñçün,]

Bâyezîd-âsâ: Bâyezîd-i Bistâmî gibi. II Bâyezîd-i Bistâmî: 9. yüzyılda yaşayan, şathiyeleriyle tanınan mutasavvıf.

- Mülket-i tecrîde ‘irfân ile başka fer virüp / **Bâyezîd-âsâ** dimişdi leyse fî delkî sivâh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 2). [Bâyezîd-âsâ,]

Baykara: 15. yy. da yaşamış, sanatı himaye etmesiyle tanınmış, Timurlu hükümdarı ve şair.

- Cem-menkabetâ dâver-i gerdün-vağārâ / Bezminde niçe **Baykara** beste-dehândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13). [baykara,]

bayram: Özel eğlence ve tören düzenlenerek kutlanan dinî ve millî önemi olan gün. II Büyük neşe ve sevinç vesilesi.

- İtdürdi felek cebr ile imsāk gınādan / Bir rüzeye düş itdi ki **bayram** cüdādur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 5*). [*bayram,]*
- Teşne-i cām-ı eceldür cān-ı vahdet-āşinā / Sürumuz mâtem zamān-ı merg olur **bayramumuz** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 4*). [*bayramumuz, -u, -muz]*
- Yolu nuşretle Bâb-ı Naşra evvel uğradı nâ-gâh / Emîrānuñ dönüp Naşrānî **bayramına** alayı (*Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 6*). [*bayramına, -ı, -n, -a]*

bâz: Doğan kuşu.

- Āğüş-ı kabûlümde senûñ gayruña yir yok / Kim lâne-i şeh-bâzda **bâzuñ** yiri yokdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 5*). [*bâzuñ, -uñ]*

bâz ol-: Açılmak, ferahlamak.

- Meyle hûmār-ı renc-i hicir **bâz olur** mı hîç / Şandal şudâ-ı ‘aşka devā-sâz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 1*). [*bâz ol-, -ur]*

bâzâr-ı ‘aşk: Aşk pazarı.

- Kuluñ Ferrî esîr-i derd-mendûndür şahā luţf it / Senûñ **bâzâr-ı ‘aşkuñda** katı sevdāya düşdük biz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 5*). [*bâzâr-ı ‘aşk, -uñ, -da]*

bâzâr-ı cihân: Dünya pazarı.

- Şarāb içmek güzel sevmek virilmiş rûz-ı ezelden / Bu **bâzâr-ı cihân** içinde kâr-ı dîgerüm yokdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 5*). [*bâzâr-ı cihân,]*

ba‘zı: Kimi, bir kısım.

- O sehî-kadd ile âzâdeligüm eyyāmı / Zann iderdi **ba‘zı** endîşesi kûtāh ‘abeş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 2*). [*ba‘zı,]*

bebekli: Bebek sahibi.

- Zâhid gözetme dil-beri ol rûtbe beglidür / Körfezde bile göz göre gezmez **bebeklidür** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 1*). [*bebeklidür, -dür]*

Bebekli: İstanbul'daki Bebek semtinden olan kimse.

- Ferrî nazardan eyler anı gamzesi nigāh / Körfezli şanma çeşm-i gâzālüm **Bebeklidür** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 5*). [*Bebeklidür, -dür]*

bed: Kötü.

- Vaz‘uñ rakîb ü yāra müsāvidür ey perî / Birdür yanuñda n’eyleyeyüm nîk ü **bed** meded (*Ferrî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 4*). [*bed,]*
- Celāl u luţfî müstecmi‘sûñ ammā nîk ü **bed** vakti / Ki cüd u kahrûñ el-hağ müntehādur dost u a‘dāya (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 31*). [*bed,]*

bedel: Karşılık olarak, yerine.

- Görmedük luţf-ı kelāmın o bütün aña **bedel** / Ferriyā bārî varup aḥz-ı şütüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 130, Beyit 9*). [*bedel,]*

bedel ol-: Yerini tutmak, yerine geçmek.

- Hâl-i ruhına la‘lîni Vallâhi degişmem / ‘Anber habı zîrā ki şarāba **bedel olmaz** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 3*). [*bedel ol-, -maz]*

beden: *Vücut.*

- Nâz ile bu dem muğ-beçe-i cân **beden** oynar / Şabr idemez ‘aşıkda dañi cân beden oynar (*Ferrî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 1*). [*beden,*]
- Nâz ile bu dem muğ-beçe-i cân beden oynar / Şabr idemez ‘aşıkda dañi cân **beden** oynar (*Ferrî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 1*). [*beden,*]

bed-endîş [ü] nigāh ol-: *Kötü düşünmek ve kötü bakmak.*

- Baķamam rüyuña ĥavf eylerüm ey ĥunî nigāh / Korkarum ki **ola** aġyar **bed-endîş [ü] nigāh** (*Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 3, Beyit 8*). [*bed-endîş [ü] nigāh ol-, -a*]

be-dest: *Elde.*

- Ol dem kanı ki bezme gelüp bâde vü ‘arāk / Sāġar **be-dest** ü dil-ber ile cilve daķķ-ı laķ (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 4*). [*be-dest,*]

bed-h‘āh: *Kötülük isteyen.*

- Ben bendeñ ola cennet-i vaşluñ ile şādān / **Bed-ĥ‘āhlaruñ** düzaĥ-ı ĥırmānda nālān (*Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 1, Beyit 72*). [*bed-ĥ‘āhlaruñ, -lar, -uñ*]

bedîl: *Karşılık.*

- Soñra sen āşaf-ı zî-şāna olup çāker-i ĥāş / Ker ü fer ü şerefüm oldı emîrāne **bedîl** (*Ferrî Dîvânî, Kıt'a 1, Beyit 13*). [*bedîl,*]

bed-mest: *Kendini bilmeyecek derecede sarhoş.*

- **Bed-mest** olunca sākî koma yāri çek çevir / Yūsufsa dañi dāmen-i dil-dārî çek çevir (*Ferrî Dîvânî, Gazel 40, Beyit 1*). [*bed-mest,*]

begli: *Evli, eş sahibi.*

- Zāhid gözetme dil-beri ol rütbe **beglidür** / Körfezde bile göz göre gezmez bebeglidür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 1*). [*beglidür, -dür*]

behişt-āsā: *Cennet gibi.*

- İrişüp ürd-i behişt ile rebî‘-i cân-fezā / Rub‘-ı meskūnı **behişt-āsā** idüp gül-zār gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 9*). [*behişt-āsā,*]

Behmen-i ‘ālem: *Dünya'nın Behmen'i. II Behmen: İran mitolojisine göre İsfendiyar'ın oğlu olan Erdşir'in lakabıdır. Kelime sıfat olarak zeki, anlayışlı anlamlarına gelir.* [ADŞS “Behmen” md.]

- Selb ider şāĥib-kırānı **Behmen-i ‘ālem** gibi / Bir nigeħle Kāĥramānı katl ider Rüstem gibi (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 3, Bend 3*). [*Behmen-i ‘ālem,*]

Behmen-menend: *Behmen gibi. II Behmen: İran mitolojisine göre İsfendiyar'ın oğlu olan Erdşir'in lakabıdır. Kelime sıfat olarak zeki, anlayışlı anlamlarına gelir.* [ADŞS “Behmen” md.]

- Nām-ı pākūñ fenn-i tîr ile bulup **Behmen-menend** / Eyledi böyle şenā-ger Ferrî-i ‘abd-i Qādīm (*Ferrî Dîvânî, Tarih 3, Beyit 4*). [*Behmen-menend,*]

Behrām: *1. Sasanîler soyundan İranlı bir hükümdar. Kahramanlığıyla anılmıştır. 2. Merih, Mars gezegeni. “Feleğin başkomutanı” olarak düşünülmüş ve kuvvet, yiğitlik, savaş, gazap gibi özellikler onunla ilgili görülmüştür.* [ADŞS “Behram” ve “Mirrih” md.]

- Ğamze-i ħūn-ħ^vārınuñ cānā baña itdüklerin / Bezm-i rezminde anı düşmāna **Behrām** itmedi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 6*). [*Behrām,]*

be-kām-ı vuslatı ol-: *Kavuşma arzusuna erişmek.*

- **Be-kām-ı vuslatı olsam** şeb-i yeldā geçer geçmez / ‘İzārında o şūhuñ ħaṭṭ-ı nev-peydā çıkar çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 2*). [*be-kām-ı vuslatı ol-, -sa, -m]*

be-kef: *Elinde.*

- Ğıḫṭa ol şāhib-nişāb-ı vaşla kim sāğar **be-kef** / Sīneye her gice bir sīmin-teni ‘uryān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 3*). [*be-kef,]*

bekle-: *Bir kimse veya bir zaman gelene kadar bir yerde durmak, bir kimse veya bir zamanın gelmesi için sabretmek.*

- Gökşuya dön de gel ne olur dün de **bekledüm** / Rāhuñ o sūya her zamān ey bī-vefā düşer (*Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 4*). [*bekledüm, -dü, -m]*
- Dürüĝ-‘ahd-i vişāl ile benī kāfir inandurdı / Niçe demdür ser-i kūyında tenhā **beklerüm** yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 6*). [*beklerüm, -r, -üm]*
- Niçe demdür ser-i kūyında tenhā **beklerüm** ammā / Yanumca Ferriyā bir ğam-güsārum yāverüm yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 7*). [*beklerüm, -r, -üm]*
- Muķīm-i kūyudur her şeb derinde zār u ser-gerdān / Dil-i şūrīde **bekler** dil-ber-i ra’nā çıkar çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 6*). [*bekler, -r]*
- Hāşılı ye’s ile āzürde-dilüm ey Ferrī / Şubḫ-ı ferḫunde-i ümmīdimi **bekler** yatarum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 7*). [*bekler, -r]*
- Seni te’dībe dā’ir bir ḫaber **beklerüm** kāfir / Gide peyk-i āhum ḫaylī demlerdür Mesīḫāya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 3*). [*beklerüm, -r, -üm]*

beklet-: *Bir şeyi yapacağı zannını vererek karşısındakini ümitlendirmek, ümitle beklemesine sebep olmak.*

- Zāhid ü rindānı sevdāsı birer renge koyup / Ḫalveti kim **bekleden** şahrāyı kimdür gezdüren (*Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 4*). [*bekleden, -en]*

bel: *Karnın arkası, sırt bölgesinin altı.*

- Cān virmemek olmaz o sehī-kadde şarılsam / Rāh-ı ‘ademe toĝrı yol ol ince **belidür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 3*). [*belidür, -i, -dür]*
- Yok dinse sezā tā bu kadar ince **bel** olmaz / Nūr ‘ālemidür anda belībel cebel olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 1*). [*bel,]*

bel: *Dağ sırtlarında geçit veren çukur yer.*

- Yok dinse sezā tā bu kadar ince bel olmaz / Nūr ‘ālemidür anda belī **bel** cebel olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 1*). [*bel,]*

belā: *İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bādire, dert, gam, keder.*

- Āmāc ideli sīnemüzi ğamze-i yāra / Āşūb u **belā** okları mā’illerimüzdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 4*). [*belā,]*
- Fıṭratda itdüm intihāb biñ dürlü ekdār u ‘azāb / Ferrī gibi gördüm şavāb ‘aşkı **belā** cāsūsıyum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 142, Beyit 5*). [*belā,]*
- Vāşıl iken hey meded terk-i müsemmā eyleyüp / Ne **belādur** kim yine şūfī gibi esmādayum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 4*). [*belādur, -dur]*
- Düşdük o çīn-i zülfe ḫaṭāmuz budur bizüm / Olduķ esīr-i ṭurre **belāmuz** budur bizüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 146, Beyit 1*). [*belāmuz, -muz]*

belāĝat: *Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

- İki âb-ı revândur şîr ile inşâ-yı pākîzem / Feşâhatla **belâgat** semtine cārī cihân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43*). [*belâgat,]*

belâ-vı âfet ü âşüb: Ortalık karıştıran, güzel dilberin belası.

- Kapuñda bendelik çün zülfüñi zencîr yazsunlar / **Belâ-yı âfet ü âşübı** dâmen-gîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [*belâ-yı âfet ü âşüb, -ı]*

belâ-vı cihân-ı cān: Canın dünya belası.

- Haţtı ki hayl-i fitne gibi yüzdedür hemân / Çîn ‘askeri mi hey ne **belâ-yı cihân-ı cān** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [*belâ-yı cihân-ı cān,]*

belâ-vı nâgehānî: Ansızın geliveren bela.

- Her nigāhı bir **belâ-yı nâgehānîdür** dile / Gayrı dil-berler gibi lâzım degül esbâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [*belâ-yı nâgehānî, -dür]*

belâ-vı renc ü kazâ: Kaza ve eziyet belası.

- Oldum **belâ-yı renc ü kazâyı** çü müştemil / Şol cāme-i belâ k’ola ber-düş-ı ehl-i dil (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [*belâ-yı renc ü kazâ,]*

belî: Evet.

- Vuşlatda dilâ şöbet-i cānāna toyulmaz / Yek-laḥza-i ‘ömr içre **belî** cāna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*belî,]*
- Yok dinse sezâ tâ bu kadar ince bel olmaz / Nür ‘âleimidür anda **belî** bel cebel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [*belî,]*
- Şu‘le-i ḥüsnüñle yakmış sînede aḡyâr dâḡ / Hāne-i âteş-perestîde **belî** çokdur çerâḡ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1*). [*belî,]*

belî-güvân: Evet diyenler. Allah, ruhları yarattıktan sonra onlara "Ben sizin Rabbiniz değil miyim? (Elestü bi Rabbiküm)" diye sorunca ruhlar "Evet (belâ-belî)" diye cevap vermişlerdir. Bu hadise, Araf Suresi'nin 172. ayetinde anlatılır: "Rabbin, Âdemoğulları'ndan -onların sırtlarından- zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: 'Ben sizin Rabbiniz değil miyim?' 'Elbette öyle! Tanıklık ederiz.' dediler. Böyle yaptık ki kıyamet gününde, 'Bizim bundan haberimiz yoktu.' demeyesiniz.". [DİBK]

- Biz ol **belî-güvân** ile dem-sâz-ı Elestüz / El-minnetü li'llāh ki mümtâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [*belî-güvân,]*

belikli: Örgülü, örülmüş. [TDKGTS]

- Bağlandı kaldı rişte-i zülfinde murḡ-ı dil / Ol şırma saçlı ḥāre **belikli** ipeklidir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2*). [*belikli,]*

belki: Ola ki, bir ihtimal.

- Bakmam toyunca **belki** girân-bārî-i nigāh / Havfum odur ki vire meşāk u te‘ab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*belki,]*
- Nakd-i ḥulûş-ı ‘aşkumı toḡrı bilen disün / Ben şâ‘irüm ki **belki** yalan söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5*). [*belki,]*
- Olurdı **belki** mā‘il eyleseñ zâr ile ibrāmı / İder āh u figān erbāb-ı ‘aşkı mu‘teber Hāmî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7*). [*belki,]*
- Şöyle yazdı târiḥin Ferrî ‘Utārid levḥe kim / **Belki** Bercîs-i felek ola bu ḥaţṭāta mişāl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 5*). [*belki,]*

Belkîs-ı dil: Gönül Belkîs'ı. II Belkîs: Hz. Süleyman'ın ulaḡı Hüdḥüd aracılığıyla tanıdığı Yemen melikesi (Sebe kraliçesi) olup daha sonra Hz. Süleyman'ın zevcesi olmuştur. [ADŞS “Hüdḥüd” md.]

- Bend iden Âşaf-ı hüsni ile **Belkıs-ı dili** / Şâhib-i mihr-i hüsün Şâh-ı Süleymānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 15*). [*belkıs-ı dil, -i*]

Belkıs-i maksad:Maksat, amaç Belkis'i. II Belkis: Hz. Süleyman'ın ulağı Hüdhüd aracılığıyla tanıdığı Yemen melikesi (Sebe kraliçesi) olup daha sonra Hz. Süleyman'ın zevcesi olmuştur.[ADSS "Hüdhüd" md.]

- Ristu-menākıb âşaf-ı Âşaf-şıfât kim / **Belkıs-i makşad** emrine bî-ihtiyâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 7*). [*belkıs-i makşad,]*

ben: Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

- **Ben** o Hârûtum ki emre rām müşkildür **baña** / Çeşm-i sihr-âlūd-ı dil-ber çâh-ı Bâbildür **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [*baña, -a*]
- Urğunum urğun hadeng-i gamze-i kattâlûne / Şaff-ı müjgānuñ iki kat cünd-i kâtildür **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*baña, -a*]
- Şâhid-i şabrum görünce şive-gerdür her dile / Eglenür gamda benümle şanki mâ'ildür **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3*). [*baña, -a*]
- Kanda bir şüh-i cihân görsem anuñ mecnûniyum / Böyle rüsvâi-i hizlânı viren dildür **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- 'İsî-i mu'ciz-makālüm Cebrâ'il-i fikretüm / Vaḥy ile dil sidresinden Ferrî nâzildür **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [*baña, -a*]
- Şâhid-i şabrum görünce şive-gerdür her dile / Eglenür gamda **benümle** şanki mâ'ildür **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3*). [*benümle, -üm, -le*]
- Diñmiş olunca mâtem ü sür 'âlemi muḥîṭ / Şîven **baña** vü şevk ile bezm-i tarab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*baña, -a*]
- İrâs-ı şöhret itdi eger hâl-i leb saña / **Ben** bildügümse yüz karası ol 'Arab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*). [*ben,]*
- Nakd-i hulûş-ı 'aşkumı toğrı bilen disün / **Ben** şâ'irüm ki belki yalan söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5*). [*ben,]*
- Ben o Cibrîlüm yasağ lâ-mekân olmaz **baña** / Öyle peyküm sidre daḥi âşiyân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*baña, -a*]
- Ben o Cibrîlüm yasağ lâ-mekân olmaz baña / Öyle peyküm sidre daḥi âşiyân olmaz **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*baña, -a*]
- Zerre-i mihr-i kadîmüm zâhiren eşyâda ben / Şems-i pür-nür-ı ḥaḳîkat hiç nihân olmaz **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2*). [*baña, -a*]
- 'Âlem-i ıtlâka itdüm çün resîde cânımı / Ḥaḳḳ-ı dîn ü küfrde hiç imtiḥân olmaz **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [*baña, -a*]
- Ben o baḥr-i muṭlaqum lüccem cihânı şür ider / Cüy-ı pür-ḥâşâk-i şek aşlâ revân olmaz **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- Ferriyâ semt-i Sezâide ne var olsam devân / Vaḥdet-i eşyâda zann ile gümân olmaz **baña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [*baña, -a*]
- **Ben** o Cibrîlüm yasağ lâ-mekân olmaz baña / Öyle peyküm sidre daḥi âşiyân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*ben,]*
- Zerre-i mihr-i kadîmüm zâhiren eşyâda **ben** / Şems-i pür-nür-ı ḥaḳîkat hiç nihân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2*). [*ben,]*
- **Ben** o baḥr-i muṭlaqum lüccem cihânı şür ider / Cüy-ı pür-ḥâşâk-i şek aşlâ revân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*ben,]*
- Zârum göricek ey gül-i naḥvet [ne] gülersin / **Ben** ağladığum saña gelir hây u hey-âsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [*ben,]*
- 'Aşk ile ııındı göricek aḥker-i dâğum / Âh-ı dil-i serdüm [**baña**] çün faşl-ı dey-âsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [*baña, -a*]
- Zülf ü ruḥ oldı şöhbet-i leyl ü nehârumuz / Göñlümce **baña** rüz bu rüz oldı şeb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*baña, -a*]
- Bu leyl-i kadr-i 'âşık-ı şürîdegân mıdır / Yoḥsa **baña** mı yâ Rab 'aceb hep şegab bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- **Ben** ol lâ-yâ'kılum mestâne-meşreb / Ki oldum 'aşk ile dîvâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*ben,]*
- Mürüvvetsüz **beni** itdün ferâmüş / A zâlim bî-vefâ bîgâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- **Ben** ağladuḳça eyledigün 'ahd-i lâ-yu'ad / Zâlim netice şüret-i inkâra çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3*). [*ben,]*

- **Ben** rüy-ı yarı almışum âgüş-ı fikrüm / Sen seyr ü tavf-ı hıtt-ı beyt-i mükerrerem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6*). [*ben,*]
- Mestüm **benüm** ol vâlih ü mesküt-ı harâbât / Tâ rüz-ı ezel mürde-i tâbüt-ı harâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
- Kays olsa n'ola mu'tekif-i türbet-i pāküm / Ferrî**benüm** ol mürde-i tâbüt-ı harâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7*). [*benüm, -üm*]
- Haṭṭ u rüyın 'âlem-i 'aşkuñ şeb ü rüzî şanup / Gâ'ib itdürdi **baña** şubḥ ile şâmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [*baña, -a*]
- Tıfl-ı ebceddür iden yâd-ı neseb ey Ferrî / Rind-i bî-kaydum olur mı **baña** fahr-ı eb ü ced (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*baña, -a*]
- Bilürüm kadrini **ben** gam degül eylerse o red / Ma'rifet lâzimesi oldu çü hırmân ebed (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*ben,*]
- Yok mıdur cevre nihâyet kanı inşâf [u] dirîğ / Kalmadı **bende** taḥammül meded ey şüh meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [*bende, -de*]
- Sâkiyâ maḥmûr-ı şahbâ-yı leb-i cânaneyüm / **Ben** humâr-âlûde n'itsün sâgar-ı Cemşîd-i 'îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*). [*ben,*]
- 'İd-ber-'îd olsa 'âlem eylemem ümmîd-i 'îd / Rûze-dâr-ı fūrkat-i yârum **benüm** nevmîd-i 'îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
- **Benî** ol gâmezden gayra kazâ da idemez meftûn / Meger vaşfindaki şî'rüm ile teşhîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Ben şehîdüm olmışum pâ-mâl-i ḥussâd u rakîb / Küştegân ekşer kilâba kuzguna ya kût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [*ben,*]
- 'Aşık **beni** gördükde ser-endâz [u] velehdür / Bî-tâkat iden anı kelâm-ı dürerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Mecnûnı **benüm** kâkûl-i Leylîye iden bend / Zencîr-i cünûn turrede ednâ eşerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
- Dil-ber deheninden viren 'aşıklara neş'e / Ferrî bu gâzel de **benüm** ancak hünerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9*). [*benüm, -üm*]
- **Ben** figân itdükçe istignâsı efzûn olmada / Mülket-i fitne raşîn ü üstüvâr olmaḡdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [*ben,*]
- Sâkiyâ bir tolı cām ile yûri şâd-âb it / **Beni** öldürdi humâr itme ta'allûl yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Seyr it de **beni** eyleme mahrum-ı vişâlûñ / 'Aşıkları cânânla bir bir öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Cezm iderken kûteh idügin yine dest-i niyâz / Bilmem o Yûsuf-likâ **benden** niçün dāmân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [*benden, -den*]
- Va'duñ ey şüh **baña** va'de-i kemmûn gibidür / Dil-i bî-çâre bilirken yine memnûn gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [*baña, -a*]
- Gam yimem zaḥm-h'âr-ı gamzesi olduğuma **ben** / Tîr-i müjgânına Ferrî daḡı urgun gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [*ben,*]
- Bezm içre **baña** n'eyleyeyüm bî-mezedür 'ayş / Şol vech ile kim ol gözi bādām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [*baña, -a*]
- Dürüg-'ahd-i vişâl ile **beni** kâfir inandurdı / Niçe demdür ser-i küyında tenhâ beklerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6*). [*beni, -i*]
- Cânâ **beni** gördüñ ne bu yanana bakışlar / Hışm ile tecâhülle beyâbâna bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Göz hîrelenür gün gibi ruḥsâra bakılmaz / Öldürdi **beni** hışm ile mestâne bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*beni, -i*]
- Ferrî **beni** öldürdi bu gün meclis-i meyde / Rindâne reviş tarz-ı levendâne bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Bir büt-i ser-keşe meyl eyleyüp in-şâ'-Allâh / İtdiği cevri **baña** o da çeker çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6*). [*baña, -a*]
- Şahbâ-yı hayâlûñ **baña** n'itdüklerin ey büt / Mekkâre iken âdeme bintü'l-'ineb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2*). [*baña, -a*]
- Mest-i 'aşkum bir girişmeyle tamâm eyler **beni** / Besdür erbâb-ı dile bir sâgar-ı şâd-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Mey-i dü-hefte gibi kabuma şıgmam disem câ'iz / **Baña** pîrâhen-i 'unşur da cânâ tardur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*baña, -a*]
- **Benüm** ol rind kim zevk-ı fenâ ḥubb-ı fenâ bilmez / Ümîd ü bîmden âzâde hiç ḥavf u recâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
- **Benüm** ol zâde-i mihr-i sipihr-i ma'rifet ammâ / Ne kâna cevherüm nâ-dân olanlar Ferriyâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 9*). [*benüm, -üm*]

- **Beni** pā-māl-i cevri eyler levend-āsā çıkar çıkmaz / İder kettānı pejmürde meh-i ġarrā çıkar çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Dirdi o büt eyyām-ı firākı **baña** şor kim / Biz mālīk-i rüz-nāmçe-i Şeyh Vefāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- La‘linūñ itdiği rengi **baña** ey ġonce-dehen / Rind-i şūrīde-i bed-meste mey-i nāb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- Deyrde muğ-beçeġān ile budur ülfete dāll / Korkarum ki **beni** kıssīs ide bu rāz-ı ceres (*Ferrī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Hākister-i halkı dimiş eflāke şavurdum / Yalñuz **beni** yandurdi velī zikr-i kül itmiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 99, Beyit 2*). [*beni, -i*]
- ‘Älemde seni eyleyen ol hüsle yek-tā / Cānā **beni** de böyle esīr-i ġoñul itmiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 99, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Bīhūde kaçarsuñ **benüm** āġūş-ı dilümden / Yūsuf k’ola sencīde-i mīzān olagelmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
- **Ben** dil-şüdesin söyledüp eylerdi şeker-hvāb / Efsāne-i Mecnūnı ‘aceble uyumuşmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 5*). [*ben,]*
- Ağyar-ı dīve cennet-i hüsnuñ ebed viren / Hayf u dirīġ kim **baña** bir dāne virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 2*). [*baña, -a*]
- Dil-keş Hümā-yı yūmn-i hümāyun-şī‘ār iken / Şahñ-ı cihānda **baña** kaza lāne virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 3*). [*baña, -a*]
- O şūh-ı tāze-i nev-hīzi şorma **baña(?)** velī / Olur fütādelər üftādegāndan mahzūz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 4*). [*baña(?), -a*]
- **Beni** ġörün(?) haṭı zīrinde hażlanur ölürüm / Olursa bende(?) o hāl-i nihāndan mahzūz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 2*). [*beni, -i*]
- Bezmümde **ben** de bir ġün olur mı ġörür miyüm / Ola şarāb u cām-ı şetāret hālef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 4*). [*ben,]*
- **Baña** teklīf-i ġül-ġeşt-i ġülistān-ı şafā itmeñ / Bu ġünler şāh-ı gamdan zevk u şevke baña ruḥşat yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- Baña teklīf-i ġül-ġeşt-i ġülistān-ı şafā itmeñ / Bu ġünler şāh-ı gamdan zevk u şevke **baña** ruḥşat yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- Şafādan ġeç ider īrās-ı şıklet büm-veş dil-ber / **Beni** tūtī gibi pür-ġü ider āyīne-ṭal‘at yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Çü raġbet münselibdür nazım u neşre Ferriyā şimdi / **Benüm** āşār-ı rengīnümde daḥi eski hālet yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
- Nūş-ı ḥand ile **baña** çāh-ı zenaḥ ‘arz itdi / Bildüm ‘işret-gehinūñ cām u sıfālī küçüçük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- Var yūri şaġ ol cihānda ey büt-i vaḥşet-şī‘ār / Sen **baña** hüsnuñ saña ben ġoñlüm ilzām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 6*). [*baña, -a*]
- Var yūri şaġ ol cihānda ey büt-i vaḥşet-şī‘ār / Sen baña hüsnuñ saña **ben** ġoñlüm ilzām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 6*). [*ben,]*
- **Baña**‘aşkuñ şehā hādī-i vādī-i cünün oldı / Beni āşūfte vü rüsvā idüp sen bī-dimāġ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 3*). [*baña, -a*]
- Baña ‘aşkuñ şehā hādī-i vādī-i cünün oldı / **Beni** āşūfte vü rüsvā idüp sen bī-dimāġ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- **Beni** yakduñ meded ey āteş-i vekḳād n’eylersiñ / Yine şem‘-i cefāyı eyledüñ īkād n’eylersiñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 128, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Olmaḳda nişīmen **baña** zillet-gehi hırmān / Düşdükce dile şervet ü sāmān-ı diyārum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- Seni ta‘yīb iderken **ben** de yandum āteş-i ‘aşka / Düşüp ruḥsāre-i cānāna ey pervāne aldandum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 3*). [*ben,]*
- Mest olsam o rütbe mey-i ‘aşkı ile yāruñ / Şundukça kadeh **ben** leb-i ḥandāna şarılsam (*Ferrī Dīvānı, Gazel 135, Beyit 4*). [*ben,]*
- Sitem-i dil-ber ü cevri felek ü baḥt-ı siyeh / **Baña** n’itdüklerini ‘aşk ile söyler yatarum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 6*). [*baña, -a*]
- Haylī eyyām idi kim teb-zede-i ‘aşkuñ idüm / Gelmedüñ gitdi **beni** ġörmege kāfir yatarum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Olup mir‘āt-ı Zihñīde müşāhid / Bugün **ben** peykerüm ḥod-bīn-i ‘aşkum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 138, Beyit 8*). [*ben,]*
- Şefīkum Zihñīyi buldum mecāzı ṭay idüp gitmiş / O vādīlerde Ferrī **ben** daḥi pūyān içün geldüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 8*). [*ben,]*
- **Ben** o ġiryān Yūsufum her demde ma‘yüb-ı tühem / Levş-i töhmet ile çāki āşinādur dāmenüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 2*). [*ben,]*

- Ferriyā meclā-yı erbāb-ı derūn olmak gerek / Bu cihāna **ben** vedā^c itdükde hāk-i medfenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5*). [*ben,]*
- **Ben** ki Ferriyüm her ān mestāne-i muhtel-şu^cūr / Hem esîr-i bāde hem meftûn-ı rûy-ı sâdeyüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5*). [*ben,]*
- Der-gehinden dūr idüp baht-ı sitem-kārum **beni** / Turfe bir dîvāneyüm kim târik-i seccādeyüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3*). [*beni, -i]*
- Eş^cārı unutturdı **baña** fūrkatı yāruñ / Eglenmez ‘aceb defter ü dîvānla gōñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6*). [*baña, -a]*
- Yanumda **benüm** tîr-i kazā kûnd-rev oldı / Ülfet ideli ğamze-i fettānla gōñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Cünûn-ı ‘aşk ile Cibrîl olsam Sidre zindān / **Baña** hoş nağme-i zencîr ü hüy u hây-ı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 8*). [*baña, -a]*
- Felek zîb-i serābistān kılsun jālesini / **Ben** eşküm eylerüm sebz ü şükûf-ārā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3*). [*ben,]*
- Kana kana **ben** ne kanlar yutdum ‘aşkıyla anuñ / Nāf-ı āhū olmadı maķbûl pür-hûn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5*). [*ben,]*
- Raķibe iltifāt itsem de **benden** rûy-gerdāndur / Olurmuş münkesir elbette her mecrûr cārından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4*). [*benden, -den]*
- Hîç kuşur itmey gelüp Ferrî ayağın öpmeye / Ol büt-i ‘ālem ferini **baña** yār eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5*). [*baña, -a]*
- Zencîr-i cünündür **baña** teklîf-i kuyūdāt / ‘Ārif-menişüm bağlanamam kākûl-i hûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2*). [*baña, -a]*
- Zāhid kadehüm añladığıñ gibi olaydı / Çokdan deġişürdüm anı **ben** cām-ı tākûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3*). [*ben,]*
- Bir bāda dūşüp zevraķ-ı mey urdı kārāya / Mest-i siyeh itdi **beni** sākî mül-i Langā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5*). [*beni, -i]*
- **Ben** mestini müjgāna nişān eylese şafda / Ra‘nā görinür ğamzeleri tîr-i hedefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3*). [*ben,]*
- Püskürme benekle **ben** o şeh-bendere döndüm / Bengāle kumāşı bula şandûķ-ı tuhafda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6*). [*ben,]*
- Niyāz itdükçe ol şeh-nāza maġrûr oldı gitdükçe / Raķîb-i ‘akrebe akreb **baña** dūr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1*). [*baña, -a]*
- Şarāb-ı ‘aşkını virdi **baña** deryā-dil oldı ol / Beni mest eyledi kendisi maġmûr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6*). [*baña, -a]*
- Şarāb-ı ‘aşkını virdi **baña** deryā-dil oldı ol / **Beni** mest eyledi kendisi maġmûr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6*). [*beni, -i]*
- **Baña** kıl arz-ı vefā lûtf u vefā hürmetine / Kerem it baġş-ı likā baġş-ı likā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1*). [*baña, -a]*
- **Beni** redd itme semā-yı keremūñden lûtf it / Ey melek-ġaşlet amān arz u semā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2*). [*beni, -i]*
- **Beni** cevri ile ‘abā-pūş-ı firāķ itme şehā / ‘Aşķ-ı Haydar şeref-i Āl-i ‘Abā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3*). [*beni, -i]*
- Eyle bismilgeh-i ‘aşķuñda **beni** gel kurbān / Ka‘be-i vaşlda kurbān-ı Hudā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5*). [*beni, -i]*
- Lûtf idüp eyle recāmı **benüm** ey şūġ kabûl / Bezm-i vuşlatda olan ħarf-i recā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7*). [*benüm, -üm]*
- Beni dūr itdi çarġ ol hūnî-meşreb kanda **ben** kanda / Ki şūġ-ı şāhid-i Ken‘ān-ı maţlab kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1*). [*ben,]*
- Beni dūr itdi çarġ ol hūnî-meşreb kanda ben kanda / Ki şūġ-ı şāhid-i Ken‘ān-ı maţlab kanda **ben** kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1*). [*ben,]*
- O mehle farķumuz beyne’s-semākû ve’s-semek oldı / Cüdā-yı ħāl-i rüyüm añla kevkeb kanda **ben** kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2*). [*ben,]*
- Temāşā-yı ħazîz-i ġabġabı bir fikr-i dūr-ā-dūr / Tütuldum Rûm İlinde çāġ-ı Naġşeb kanda **ben** kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3*). [*ben,]*
- Vişālî dūr-ı ħaţtında da olsa kâni‘üm ammā / Bu baht-ı tîre ile ‘işret-i şeb kanda **ben** kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4*). [*ben,]*
- Bu günler dil-berüm maġbûs-ı mekteb kaldı ey Ferrî / Çemende yār ile yerta^c ve yel‘ab kanda **ben** kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5*). [*ben,]*
- **Beni** dūr itdi çarġ ol hūnî-meşreb kanda ben kanda / Ki şūġ-ı şāhid-i Ken‘ān-ı maţlab kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1*). [*beni, -i]*
- Öyle mest-i naġvet ü nāz oldı ol nāzende şūġ / Söylemez **baña** dönüp dîvāra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4*). [*baña, -a]*

- Koymamışdur nuṭka ṭākat **bende** de ol bī-vefā / Yoḥsa ḥālūn bu dil-i bī-çāre söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3*). [*bende, -de*]
- Yorgi nāmî bir cevāna düş olup mey-ḥānede / Büt-perest itdi **beni**‘aşk gūyiyā büt-ḥānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- O Ye’cūcūm rehinde ḥā’il olmaz / **Baňa** İskenderūn sedd-i sedīdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4*). [*baňa, -a*]
- **Ben** tîr-ḥor-ı ğamzeyūm aġlarsam ‘aceb mi / Ṭa’n itmedesūn saňa raķībā ne ṭokundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4*). [*ben, -i*]
- Niçe çāk eylemeyūm sīnemi inşāf eyle / Cevr ü nāz u elemūn **bende** taḥammūl mi ḳodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [*bende, -de*]
- Ğamze-i ḥūn-ḥ’arīnuḥ cānā **baňa** itdüklerin / Bezm-i rezminde anı düşmāna Behrām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6*). [*baňa, -a*]
- Himmetūm bir dem **beni** vā-beste-i kām itmedi / Himmet için ḳadd-i istīġnāmı ḥiç lām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Ḥamd ola ki merd ü nā-merdden **beni** fikr-i kerem / Zūll ile vā-beste-i vādī-i evḥām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Tîġ-ı ser-tüz-i teġāfūl kār-ger olmaz **baňa** / Çeşm-i fettānuḥdaki sūr‘at helāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2*). [*baňa, -a*]
- Ğamdan ölmem ‘ākıbet ġayret helāk eyler **beni** / Nā-sezā eṭvārīna dīḳḳat helāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Ğamdan ölmem ‘ākıbet ġayret helāk eyler **beni** / Nā-sezā eṭvārīna dīḳḳat helāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Tîġ-ı ser-tüz-i teġāfūl kār-ger olmaz **baňa** / Çeşm-i fettānuḥdaki sūr‘at helāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2*). [*beni, -i*]
- Hep mürüvetsüz ‘adūya luṭf u aḥbāba ḳahr / Bilmiş ol ki işte bu ḥālet helāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Ḥasret ile fūrḳatūn ancak dili bī-tāb ider / Āh ammā fikret-i vuşlat helāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Neş‘et-i pākīze-tıynet gibi ḳavlūm Ferriyā / Ğamdan ölmem ‘ākıbet ġayret helāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Ğamdan ölmem ‘ākıbet ġayret helāk eyler **beni** / Vaz‘-ı hercāyī-edālar derd-nāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Ğamdan ölmem ‘ākıbet ġayret helāk eyler **beni** / Vaz‘-ı hercāyī-edālar derd-nāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Ḥasretūnle künc-i ğamda her gice ḳan aġlarum / Cüşī-i āb-ı şirişkūm mişl-i tāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2*). [*beni, -i*]
- Terk [ü] tecrīd ‘ālemi itdi cevānlık vakti şeyḥ / Āḥirī rāh-ı fenāda pīr [ü] pāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Rüz-ı maḥşerde girībānum derīde zār u zār / Cevrūn ey ḳadd-i ḳıyāmet sīne-çāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Neş‘et-āsā Ferriyā ḥüsn-i tabī‘at ehliyūm / Ğamdan ölmem ‘ākıbet ġayret helāk eyler **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Farṭ-ı ‘irfāndur **baňa** ilkā-yı ḥüsrān eyleyen / Ḥüsn-i ṭab‘umdur ki eyler böyle bī-‘izzet **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2*). [*baňa, -a*]
- Bī-dimāġ itdi yeter ḥamyāze-i ḥasret **beni** / Mest-i bī-hüş itse görsem bāde-i vuşlat **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Bī-dimāġ itdi yeter ḥamyāze-i ḥasret **beni** / Mest-i bī-hüş itse görsem bāde-i vuşlat **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Farṭ-ı ‘irfāndur **baňa** ilkā-yı ḥüsrān eyleyen / Ḥüsn-i ṭab‘umdur ki eyler böyle bī-‘izzet **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2*). [*beni, -i*]
- ‘Aynuma girmez tecellīden cihān Tūr olsa hep / Öyle ḥayrān eylemişdür kim mey-i vaḥdet **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Dür idüp dār [u] diyārumdan sipihr-i bī-meżāk / İtdi ‘İsā gibi tecrīd-āşinā ġurbet **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Şimdi daḥi bir büt-i cevvēra düş itdi felek / Uġradur hep böyle bī-dād āfete şöhret **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Mest-i nāz u ‘işvedür şimdi o nev-naḥl-i sitem / Vakt ola kim araya ol dil-firīb āfet **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6*). [*beni, -i*]
- Ferriyā ol ser-keş-i nāz u istīġnā-pīşeyem / Ser-fürū-yı minnet itmez ni‘met-i cennet **beni** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 7*). [*beni, -i*]
- Ol āteş-i rüyīn eşer-i lezzet-i būsı / İtdi **beni** baḳ mā’il-i eṭvār-ı Mecūsī (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1*). [*beni, i*]

- Ferrî **beni** sîr-âb idemez şeyhi zamānuñ / Cild ile yudar ise Futūhāt [u] Kāmūsı (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [beni, -i]
- Devr itdi **beni** nâvek-i âhumla velîkin / Her-âyine âyinesi çarhuñ saķat oldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [beni, -i]
- Sâķiden sîb-i zenaħdan istesem alma dimez / **Baña** hûkm itdürdi el-ħaķ şan Kızıl Elmaya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [baña, -a]
- İ'tizal itdi görünce 'aşķı **bende** zâhidân / Eyledi terk-i vuzū güyâ koyuldu mâyâ mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [bende, -de]
- Emr-i 'aks oldı mey-i la'li **beni** it'âb ider / Virmede tâb u tarâvet ol melek-sîmâyâ mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [beni, -i]
- **Ben** daħi misl-i 'andelîb oldum o yüzden nâ-şikîb / Kaldum velî murğ-ı ğarîb ğurbetde ber-ħâl-i saķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20). [ben,]
- Bir ğonce-gülsün el-ħazer âh-ı dilüm eyler eğer / Hâlûñ olur **benden** beten derd ile Vallâhü'l -'Aẓîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35). [benden, -den]
- Dāmân-ı devletden felek itdi **beni** çün ħarf-i şek / Zâyi' olup bunca emek hûsrân ile itdi muķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21). [beni, -i]
- Bu cevri ü vahşet tâ-be-key bu vaz'-ı dehşet tâ-be-key / Şemşîre ruḡşat tâ-be-key kıldı **beni** çâķ ü dü-nîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33). [beni, -i]
- 'Ayyaş u rindüm Cem gibi mestâne-i her-dem gibi / Cemşîd-i ferruḡ-dem gibi ammâ **benüm** mest ü ħalîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28). [benüm, -üm]
- Ne çäre **ben** de bir 'aşfûr-ı nâ-çâra mişâl oldum / Ta'azzum öġredürken himmetüm Kâf üzre 'Anķâyâ (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7). [ben,]
- O vâdîyi idüp **ben** daħi istiḡsân u istiḡsân / Kümeyt-i ħameyi şaldum o süy-ı neşve-baḡşâyâ (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25). [ben,]
- **Benüm** ol şâ'ir-i siḡr-âferîn-i Bâbil-i ma'nî / Ki çâh-ı Naḡşeb-i aķdesden aldum ṭab'uma mâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 35). [benüm, -üm]
- **Ben** bu baḡt ile efendim kuş kadar fer bulmadum / Revnaķ-ı ṭab'um iderken ser-be-ser iķrâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [ben,]
- Görse gül-geşt-i muşallâda **beni** ta'ẓîm idüp / Bâġ-ı tab'ından virürdi 'Örfî-i faḡḡâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [beni, -i]
- Lâle-zâra döndürüp 'aşķ-ı ciġer-süzüñ **beni** / Cevri ile dâġ-ı derünüm itdün ey ġaddâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52). [beni, -i]
- Dâverâ şimdi **benüm** pejmürde berg-i rûzgâr / Gitdi sāmānum meded mişl-i hezâr-ı zâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33). [benüm, -üm]
- Şâhid-i baḡtum benüm nâz ile pîrâyiş bulup / Her zamân etvârını **ben** zâra muġber gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [ben,]
- **Ben** kulum da bir yetişdüm bâġ-ı 'irfân içre kim / Gül gibi başında üstâd-ı selef yer gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18). [ben,]
- Şâhid-i baḡtum **benüm** nâz ile pîrâyiş bulup / Her zamân etvârını ben zâra muġber gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [benüm, -üm]
- O hengâm-ı meserretde **beni** dūr eylemedi çarḡ / Diyâr-ı Erzen-i Rûma kadar atdı devân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30). [beni, -i]
- Mürîş-i iflâs oldı ma'rifet âḡir **baña** / Vâdî-i nâdânî ignâ eyledi câhilleri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17). [baña, -a]
- **Ben** kuluñ da böyle 'irfân ile müsteġnâ iken / Leng olup ħame gibi pâyum niçün kaldum geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [ben,]
- Bu kelâm-ı bî-me'âle **ben** de oldum dil-şüde / Rûz u şeb cehd ile oldum ma'rifet ḡ'âhiş-geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [ben,]
- Bir kerîm-i merḡamet-kâra teşâdüf eyledüm / 'Arz-ı ħâl-i cer gibi **ben** ġayrı gezmem ser-serî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [ben,]
- **Baña** cānān şanur 'âlem o büt-i pür-fiteni / İttiḡādum var ezel anuñ ile cānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5). [baña, -a]
- Didüm eyâ **baña** būs-ı yedün olmaz mı naşîb / Bûsa cāyuñ didi baķ ġuşe-i dāmānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [baña, -a]
- **Ben** eğer cānda nihān eyledüm 'aşķ-ı pākîn / Beni fâş eyleyen ancak dil-i nālānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7). [ben,]
- **Ben** o sultān-ı nuḡset-zede-i bezm-i ġamum / Hûsn-i ruḡsāre-i baḡtumda[ki] ye's ānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9). [ben,]
- **Ben** o Ya'ķûb-ı şafâ-dîde-i emr-i 'aksüm / Yūsuf-ı fikre sicin ħāne-i aḡzānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13). [ben,]
- Deġişüp cennet-i hūrâyı bugün 'aşķ ile **ben** / Ki o yek-tâ ġüherüm mercî-i îmānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30). [ben,]

- **Beni** zâr iden anuñ hissini iz‘ānumdur / Böyle hızlānuma bā‘is benüm ‘irfānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [beni, -i]
- Ben eger cānda nihān eyledüm ‘aşk-ı pākin / **Beni** fāş eyleyen ancak dil-i nālānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7*). [beni, -i]
- **Beni** bir kâtib-i şüride-edā bağladı kim / Lîka-ı mihberesi rişte-i gerdānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14*). [beni, -i]
- İtmez āzürde **beni** cevri ile ol büt ancak / Beni bî-tāb iden ammā yine efğānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18*). [beni, -i]
- İtmez āzürde beni cevri ile ol büt ancak / **Beni** bî-tāb iden ammā yine efğānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18*). [beni, -i]
- **Beni** maqtel-geh-i ‘aşkında görüp nīm-bismil / Didi bak ‘id-i vişālümde bu kurbānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 19*). [beni, -i]
- Beni zâr iden anuñ hissini iz‘ānumdur / Böyle hızlānuma bā‘is **benüm** ‘irfānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [benüm, -üm]
- **Benüm** ol zerre-i kem-kıymet-i hürşid-i kadīm / Ma‘den-i mihr-i ezel feyz-dih-i kānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4*). [benüm, -üm]
- **Benüm** ol Mūsî ki Fir‘avn-‘adū mekrinden / Kilk-i pür-zür-ı ‘aşā elde nigh-bānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [benüm, -üm]
- Şadr-ı zilletde **benüm** fāka vü zülle mazhar / Benüm eşvāb-ı fakır elbise-i şānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [benüm, -üm]
- Şadr-ı zilletde benüm fāka vü zülle mazhar / **Benüm** eşvāb-ı fakır elbise-i şānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [benüm, -üm]
- Oldı bak taht-ı hayālî **benüm** āgūş-ı dilüm / Mu‘tedil bād-ı vezān āh-ı dil ü cānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 17*). [benüm, -üm]
- Didüm evşāfuña bir taze gazel lāyıkdur / Söyle söyle didi ‘aşık **benüm** ‘unvānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23*). [benüm, -üm]
- Ān degül mün‘akis olmış ruhuña cānumdur / Ğāze şanma yüzünñ alı **benüm** kânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24*). [benüm, -üm]
- Teşneyi āb-ı hākikat ile iskā iderüm / Bu kâşidüm ki **benüm** çeşme-i ‘irfānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31*). [benüm, -üm]
- Hāk budur gerçi yakışmaz **baña** şüret-i cer / Çāresi olmadı itdüm niçe biñ sa‘y-ı cemil (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 24*). [baña, -a]
- Āşafā böyle necābet **baña** zātuñdandur / Nisbet-i bābuñ ile oldum Arıstuya ‘adil (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 28*). [baña, -a]
- Bir kīse akçeye bir esb-i şabā-refāra / Yine muhtāc idiyor **bendeki** bu baht-ı şakıl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 18*). [bendeki, -de, -ki]
- Bezm-i nā-üşte-i dūnāna idüp üns-ā-üns / **Beni** baht itmiş idi semt-i erāzilde sefil (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 9*). [beni, -i]
- Tāmā‘ u āza dūçāra itmedi ‘ömrümde **beni** / Hırş ile olmadum etrāf-ı temannāda hacil (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 11*). [beni, -i]
- Germ-i ümmidde efendim **beni** tekrār esir / Gerçi degmez o bahāy bu garib ‘abd-i zelil (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 22*). [beni, -i]
- Şanurdum **ben** ki bahır-ı rīke mahşūş / Lisān-ı halkda olmışdur bu meşhūr (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 8, Beyit 1*). [ben,]
- Saña kurbānlığa geldüm cihāna / **Beni** koç başuñ için kes Emīnüm (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 9, Beyit 1*). [beni, -i]
- Bükdi resen-i ‘aşkıñı gerdānuma takdı / Ol āfet-i mü-tāb **benüm** çergemi yakdı (*Ferrî Dîvânı, Matla 9, Beyit 1*). [benüm, -üm]
- Dil eglenürdi keşmekeş-i şöhetüñ ile / Fikrñ Keşāna çekdi keşān-ber-keşān **beni** (*Ferrî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1*). [beni, -i]
- Sā‘ide nā‘li niçün kesdün didüm didi o şüh / **Ben** emīn-i dil-berānum imtilhān tamgasıdır (*Ferrî Dîvânı, Müfret 8, Beyit 1*). [ben,]
- Cānā saña āzār u **baña** zār virilmiş / Ey kār virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1*). [baña, -a]
- Dirsiñ **baña** da dīde-i bīmār virilmiş / Tīmār virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3*). [baña, -a]
- Ferrî **baña** da ol büt-i cevvar virilmiş / Ğaddār virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5*). [baña, -a]
- **Ben** pister-i fūrkatde revā mı idem efğān / Sen gül gibi şādān (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3*). [ben,]
- Bir buse virüp bu gice düşde **baña** dil-dār / Anda dañi düşvār (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2*). [baña, -a]
- Cihānda bir perī-i nāz-perver nāzenīnüm var / **Beni** mehcūr kıldı haylī demdür çarha kīnüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 1*). [beni, -i]
- Kārüm hezār-ı zār gibi zār u zārdur / Nālān iden **beni** haç-ı sebz-i ‘ızārdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1*). [beni, -i]

- Ey mest-i nâz u 'işve seni dehre şâh iden / Oldur **beni** de dil-şüde-i derd ü âh iden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5*). [*beni, -i*]
- Qalmadı elde karar u ihtiyâr aşlâ bu şeb / Büselikden **baña** ikrâm eyledi şüh-ı 'Arab (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3*). [*baña, -a*]
- **Ben** de yâra ba'de-zîn cevri dirâz itsem gerek / Cevri bisyâr u vedâd [u] dâdı az itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*ben,]*
- **Ben** daği şimden gerü maħbûba nâz itsem gerek / Râh-ı 'aşkında perîşân oldı her etvârumuz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*ben,]*
- Hicr ile zehr-âb olur nûş eyler isem câm-ı Cem / Olmuşum rüsvâ-yı 'aşkı Kays-veş **ben** lâ-cerem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*ben,]*
- Men o Maħmûdum sitignâ-yı Ayâz itsem gerek / Yâra **benden** inkıtâ' için niyâz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*benden, -den*]
- O gül-berg-i tere tâb [u] tarâvet jâleden gelmiş / **Beni** bend eylemiş çünki cemâle sâ'ik-ı takdîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3*). [*beni, -i*]
- Cevânlıkda **beni** ol nevresîde itdi hayfâ pîr / Şaçılmış arz-ı Rûm üzre şanursuñ fülül-i Keşmîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [*beni, -i*]
- Piyâzuñ irtifâ'-ı kâdri kâat lâleden gelmiş / **Beni** gördikde rüyın nîm-bâz eyler şitâb eyler (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [*beni, -i*]
- Hârâbât içre **ben** ser-halka-i mestânunuñ sâķî / Nigâhuñ ile al cânım hârâb it hâne-i 'ömrüm (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7*). [*ben,]*
- Peyâmüñ aldığım yirlerden olmam tâ ebed fâriğ / Fehîmüm **ben** mey ü dil-berden olmam tâ ebed fâriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*ben,]*
- Müferrih bâde-i yâkût-reng eyler **beni** giryân / Senüñ mest-i mey-i la'l-i leb-i hândânunuñ sâķî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2*). [*beni, -i*]
- Şarâb-ı nâb ile mişl-i piyâle sürh-i rüy itdün / **Beni** ey bâ'is-i feryâd u nâle sürh-i rüy itdün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*beni, -i*]
- **Benüm** kim rûz-ı maħşer dest-der-dâmânunuñ sâķî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*benüm, -üm*]
- Ben o rindüm ğam-güsâr u mûnis oldı ğam **baña** / Eylemez te'sîr dârüyı iderseñ sem baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*baña, -a*]
- Ben o rindüm ğam-güsâr u mûnis oldı ğam baña / Eylemez te'sîr dârüyı iderseñ sem **baña** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*baña, -a*]
- Zâhidâ ser-semlik itme nuş idüp her dem **baña** / Zaħm-dâr-ı der-i 'aşkum zaħmdur merhem baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*baña, -a*]
- Zâhidâ ser-semlik itme nuş idüp her dem baña / Zaħm-dâr-ı der-i 'aşkum zaħmdur merhem **baña** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*baña, -a*]
- **Ben** o rindüm ğam-güsâr u mûnis oldı ğam baña / Eylemez te'sîr dârüyı iderseñ sem baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*ben,]*
- **Benüm** añladığım 'anber-şikendür 'ukde-i zülfüñ / Sevâd-ı çeşm-i âhü-yı Hütendür 'ukde-i zülfüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5*). [*benüm, -üm*]
- **Benüm** ol şâ'ir-i mi'mar-ı kudsî-hâne-pîrâ kim / Nikât-ı şî'rüme mismâr olur her luţf-ı ma'nâ kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7*). [*benüm, -üm*]
- O rütbe beyt-i mevzûn-ı terüm Ferrî dil-ârâ kim / **Benüm** her bir şikâf-ı mısra'um yek-laht güyâ kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7*). [*benüm, -üm*]
- Süre-i Nûr üstine yazmış kader kâtibleri / **Ben** kıyâs itdüm ki ve'l-leylî kelâmu'l-lâhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2*). [*ben,]*
- Cennât ile havrâsına Vallâh deġişürdüm / Dünyâda seni virse **baña** Hâzret-i Mevlâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 46*). [*baña, -a*]
- Sen hûsn-i cihân-sûz ile **ben** sûz-ı nefesle / Germ-âbe-i çarhı idelüm düzaħa taklîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6*). [*ben,]*
- Dil nûş diyü semmini nûş itdi hevânüñ / Evvel daği **ben** içmiş idüm şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 16*). [*ben,]*
- Dem o dem idi şîve-i hûsnüñ ile **ben** lâl / Sen tûtî-i rengîn-suħan nâţıka-perdâz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 26*). [*ben,]*
- Sen naħvet ile encümen-ârâ-yı tekellüm / **Ben** seyr-i cemâlüñ ile hayrân [u] ser-endâz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 27*). [*ben,]*
- İtdi felek-i keç-reviş âhîr beni mehcür / N'itsün güzelüm **ben** bilürüm o daği mecbür (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 32*). [*ben,]*
- **Ben** ye's ile zehr-âbe-çeşân-ı dem-i hicrân / Sen şevk ile şahbâ-keş-i bezm-i tarab-efzâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 42*). [*ben,]*
- **Ben** bendeñ ola cennet-i vaşluñ ile şâdân / Bed-h'âhlaruñ düzaħ-ı hırmânda nâlân (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 72*). [*ben,]*

- İtdi felek-i keç-reviş āhir **beni** mehcūr / N'itsün güzelüm ben bilürüm o daḥi mehcūr (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 32*). [*beni, -i*]
- Ḥasret **beni** öldürdi tüvân kalmadı tende / Ḳurbānuñ olam çäre nedür ey büt-i ra'nā (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 43*). [*beni, -i*]
- Mestüm yıkılmaḳ oldı **baña** sāķî gösteriş / Gök kanzilüm ki pāy-ı keç ü dest-i mürte'iş (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 1*). [*baña, -a*]
- Ḳābil degül mi çeşm-i sihir-sāza intisāb / Başuñçün ola vir **baña** kaṭ'ice bir cevāb (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [*baña, -a*]
- Dād-ı Ḥudā mı yoḥsa saña ğunciş ü reviş / **Ben** bî-dili de ḥüsnüñe meftün eylemiş (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 5*). [*ben,]*]
- 'Aql u fikr ü dil ü dînüm kamu yağmaladı hep / İtdügi mekri **baña** eylemez duḥt-ı ineb (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 3*). [*baña, -a*]
- Zülf-i ḥam-der-ḥamuña bağladuñ ey māḥ 'aceb / Ḳomaduñ nuṭka **baña** tākat-i cünbide-i leb (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- **Baña** nezzāre-i ruḥsārı ki ruḥşat gösterür / 'Aşıḳum toğrısı dîdārı ki ruḥşat gösterür (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 6*). [*baña, -a*]
- Şaldı Mecnün gibi rāḥ-ı ğama bî-hüş u haber / Virmedüñ ruḥşat-ı nazra **baña** ey nūr-ı başar (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 15*). [*baña, -a*]
- Geh mezzāhırde **baña** cümleden a'lā görünür / Geh o āyīnede üftāde geh ra'nā görünür (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 36*). [*baña, -a*]
- Meclisüñ gibi **baña** ravza-i dîdār olmaz / Şunduğuñ bāde gibi Kevşer-i ser-şār olmaz (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 37*). [*baña, -a*]
- İtdüm efgendelige **ben** seni cān ile kabül / Yüri şimden gerü bî-çäre şaḳın olma melül (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 18*). [*ben,]*]
- Eyledi nāvek-i ğamzeñ dil-i mecrūḥa güzer / **Bende** ne sabr u şekibā ḳodı ne ḥaşyet-i ser (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 14*). [*bende, -de*]
- **Beni** mecnün-ı melāmet idecekdür āhir / Dili leb-rîz-i ḥarāret idecekdür āhir (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 24*). [*beni, -i*]
- **Beni** öldürdi şehā vaz'-ı tegāfül niçe bir / Öyle düzdāde-edā şun'-ı tecāhül niçe bir (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 30*). [*beni, -i*]

ben/beñ: Tende ki siyah leke.

- Ey merdümān-ı dīde ne ḥāl oldı toymaduñ / Yāruñ 'ızār-ı nāzüğine bārī var **ben** ol (*Ferrî Dîvânî, Gazel 129, Beyit 3*). [*ben,]*]
- Gören püskürme **beñler** rüy-ı alında o şuhuñ dir / Benekli bir ḳumāş-ı tazedür Bengāleden gelmiş (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 2*). [*beñler, -ler*]

be-nām: Tanınmış, meşhur.

- Eş'āra tāze ma'nī ile virdi āb [u] tāb / Buldu bu yolda ḥāme-i Ferrî **be-nām** nām (*Ferrî Dîvânî, Gazel 140, Beyit 5*). [*be-nām,]*]

bend eyle-/ bend it-: Bağlamak.

- Mecnünı benüm kākül-i Leylīye **iden bend** / Zencir-i cünün ṭurrede ednā eğerümdür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 46, Beyit 2*). [*bend it-, -en*]
- Kūh u deşti böyle ser-gerdān u nālān gezdiren / Zülfine **bend eyleyüp** bir āfet-i devrān çeker (*Ferrî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 6*). [*bend eyle-, -y, -üp*]
- Ümmid ü bīm-i luṭf u ḳahr **eylemişdi bend** / Ṭurfe-belā-yı rind bu ḥavf u recā imiş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 103, Beyit 4*). [*bend eyle-, -miş, -di*]
- Dimiş ol mihr-i tābende düşürdük biz de pāyında / Der-i dār-ı ğama Ferrî gibi bir bende **bend itdük** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 125, Beyit 7*). [*bend it-, -dü, -k*]
- Necm-i ğisū-dārı bir pür-şu'lesine **bend idüp** / Keh-keşāndan 'āleme bir raḥt-ı Ḥaydar gösterür (*Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 4*). [*bend it-, -üp*]
- **Bend iden** Aşaf-ı ḥüsni ile Belḳīs-ı dili / Şāhib-i mihr-i ḥüsün Şāh-ı Süleymānumdur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 15*). [*bend it-, -en*]
- O gül-berg-i tere tāb [u] tarāvet jāleden gelmiş / Beni **bend eylemiş** ḳünki cemāle sā'ik-ı taḳdīr (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 2*). [*bend eyle-, -miş*]
- İder ol şeh-süvār āhū-yı āhum çın şehēr naḥṣir / Gehī fitrāk-i nāza **bend ider** ḳor ḡāḥ ḥürcine (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 12, Bend 4*). [*bend it-, -er*]

- **Bend itdi** dili āh o dü çeşmānı sitem-cū / Bir şīre meger gālib olurmış iki āhū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 1*). [*bend it-, -di*]

bend ol-: *Bağlanmak.*

- Bu gün mey-hānede bir āfet-i tersāya düşdük biz / Hābāb-āsā hevāya **bend olup** şahbāya düşdük biz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 1*). [*bend ol-, -up*]
- Zünnār-ı ser-i zūlfine **bend oldı** dil ü dīn / İslāmuma incinmese cānāna şarılısam (*Ferrī Dīvānı, Gazel 135, Beyit 3*). [*bend ol-, -dı*]
- Cünūn-ı ‘aşk ile zūlfūñ gibi zencīre **bend oldu** / Kuyūdāt u tekellūf ber-ţaraf pervā nedür şimdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 191, Beyit 2*). [*bend ol-, -du, -k*]
- Hābāb-āsā hevāma **bend olup** devrāna aldandum / Şarāb içdüm güzel sevdüm dilā ammā ne aldandum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 1*). [*bend ol-, -up*]

bende: *Kul, köle.*

- Peşmīne-pūş-ı ‘aşkuñum ey şūh-ı Hāşimī / Āl-i ‘Abāya **bende** olana ‘abā düşer (*Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 3*). [*bende,]*
- Beni görüñ(?) haṭı zīrinde haızlanur ölürüm / Olursa **bende(?)** o hāl-i nihāndan maḥzūz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 2*). [*bende(?),]*
- Virdi pā-zehr-i ayağ-ı bāde-i vaşluñ feraḥ / İtmiş idi zehr-i fūrkat **bendeñi** muḥtel-dimāğ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 4*). [*bendeñi, -ñ, -i*]
- Dimiş ol mihr-i tābende düşürdük biz de pāyında / Der-i dār-ı ğama Ferrī gibi bir **bende** bend itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 7*). [*bende,]*
- Bezmūñden atup **bendeñi** tūndan tūna devrān / Eşküñ heves-i semt-i murād ile şaṭ oldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 2*). [*bendeñi, -ñ, -i*]
- ‘Atf olsa eger nīm-nigehūñ **bendeñe** bir dem / ... ḥazān-pervere şād-ābī resāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 21*). [*bendeñe, -ñ, -e*]
- Murādum intisāb ile derinde **bende** olmaḥdur / Qabūl eyler ise şaff-ı ni‘āl-i bendegān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 32*). [*bende,]*
- Reh-i nā-refteyi baḥr-i dilümde **bendeñüz** buldum / Suḥan-dān-ı selefden olmış ol vādī nihān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 42*). [*bendeñüz, -ñüz*]
- Ba‘de-zīn **bendeñe** de emr-i ‘azīmet der-kār / İderüm tūşe-i rāhı keremūñle tekmlī (*Ferrī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 7*). [*bendeñe, -ñ, -e*]
- İki tāriḥ-i mücevher yazdı Ferrī**bendesı** / Rīş-i sultān-ı cihāna bir dem-i nā-ğāhda (*Ferrī Dīvānı, Tarih 2, Beyit 4*). [*bendesı, -sı*]
- Öldürmiş idi **bendeñ** o kāfirce nigāhuñ / Kār itmiş idi cānuma ey şūh-ı ser-efrāz (*Ferrī Dīvānı, Terkiḥ-bend 1, Beyit 30*). [*bendeñ, -ñ*]
- Ben **bendeñ** ola cennet-i vaşluñ ile şādān / Bed-ḥ‘āhlaruñ dūzaḥ-ı ḥırmānda nālān (*Ferrī Dīvānı, Terkiḥ-bend 1, Beyit 72*). [*bendeñ, -ñ*]
- Taḥ‘uñ mülhem ola semt-i ğayıbdan ki meger / İdesiñ luṭfuñ ile **bendeñe** bir ḥüsn-i naẓar (*Ferrī Dīvānı, Terkiḥ-bend 3, Beyit 16*). [*bendeñe, -ñ, -e*]
- **Bendeñe** itdügüñ i‘zāzıña qurbān olayum / Lebde merkūz olan ol rāzıña qurbān olayum (*Ferrī Dīvānı, Terkiḥ-bend 3, Beyit 29*). [*bendeñe, -ñ, -e*]

bende-i fermān: *Emir kulu.*

- Hāme gibi reh-i ‘aşkumda olup pāk-edā / Emrime rām olup **bende-i fermānumdur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 20*). [*bende-i fermān, -um, -dur*]

bende-i ‘irfān: *İrfan kölesi.*

- Görüp ‘arz-ı niyāzum çeşmūñe bildüñ ki maḥmūrum / Bir iki cām şunduñ **bende-i ‘irfānuñum** sākī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 4*). [*bende-i ‘irfān, -uñ, -um*]

bendelik: *Kulluk, kölelik.*

- Kaḫuñda **bendelik** çün zūlfūñi zencīr yazsunlar / Belā-yı āfet ü āşūbı dāmen-ğīr yazsunlar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 1*). [*bendelik,]*

bender-i ma'nā: Mana iskelesi.

- Suhan-perver yanında hod-fürüşa i'tibar itmez / Tururken şah-bender **bender-i ma'nāda** çerçi ne (Ferrî Dîvânî, Tahmis 12, Bend 6). [bender-i ma'nā,]

bend-i çeh-i Hārūt ol-: Harut kuyusuna asılmak, bağlanmak. (bk. Hārūt).

- Sâhîr-i çeşmüñ ne dem ki şahin-i lâhūt olur / Haşyetinden kebk-i dil **bend-i çeh-i Hārūt olur** (Ferrî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 1). [bend-i çeh-i Hārūt ol-, -ur]

benek: Tendeki siyah leke.

- Püskürme **benekle** ben o şeh-bendere döndüm / Bengāle kumāşı bula şandūk-ı tuhafda (Ferrî Dîvânî, Gazel 166, Beyit 6). [benekle, -le]

benekli: Küçük lekeleri bulunan.

- Gören püskürme beñler rüy-ı alında o şuhuñ dir / **Benekli** bir kumāş-ı tazedür Bengāleden gelmiş (Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 2). [benekli,]

beng: Ban otu denen bitki ve bunun afyon gibi uyuşturucu, keyif verici tohumu.

- Ser-sām itdi dilleri afyon u berş ü **beng** / Ez-cümle vakf-ı semt-i humār oldu şüh [u] şeng (Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 3). [beng,]

Bengāle: Edebî metinlerde Hint mallarının deniz yoluyla dünyaya açıldığı meşhur liman şehri olarak hayal edilen, kumaşı kıymetli olan, Ganj Nehri'nin Bengal Körfezi'ne döküldüğü bölge. [OŞK]

- Püskürme benekle ben o şeh-bendere döndüm / **Bengāle** kumāşı bula şandūk-ı tuhafda (Ferrî Dîvânî, Gazel 166, Beyit 6). [Bengāle,]
- Gören püskürme beñler rüy-ı alında o şuhuñ dir / Benekli bir kumāş-ı tazedür **Bengāleden** gelmiş (Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 2). [Bengāleden, -den]

beñizi uç-: Yüzü sararmak. [TDKADS]

- Mançada büt-i muğ-beçenüñ şafrası döndü / Uçmuş beñizi yavrucağüñ dir ala vanga(?) (Ferrî Dîvânî, Gazel 163, Beyit 3). [beñizi uç-, -mış]

beñze-: Ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.

- O ki ebrüñi görüp secdeye pertāb eylemez / **Beñzer** ol mülhîde kim Ka'beyi mihrāb itmez (Ferrî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 1). [beñzer, -r]
- Çeküp pîrāhenin hürşîde **beñzer** sînesin açmış / Şeb-i bedr içre kettān-ı dile meh-tāb göstermiş (Ferrî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 3). [beñzer, -r]
- **Beñzer** bakınca beyza-i 'Ankāya beyzası / Kāf-ı emirde şehir aña āşiyān virür (Ferrî Dîvânî, Kit'a 2, Beyit 4). [beñzer, -r]
- Lîk zāhid zann ider kim dîn ü îmāndan çıkar / Sünbül-i bağ-ı nikāta **beñzer** ey Yūsuf-likā (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 2). [beñzer, -r]
- Zülf [ile] haţţ u berāta **beñzer** ey Yūsuf-likā / Lîka-i bi'r-i devāta beñzer ey Yūsuf-likā (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 2). [beñzer, -r]
- Zülf [ile] haţţ u berāta beñzer ey Yūsuf-likā / Lîka-i bi'r-i devāta **beñzer** ey Yūsuf-likā (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 2). [beñzer, -r]
- Sebze-i 'Ayn-ı Hayāta **beñzer** ey Yūsuf-likā / Haţţ-ı ruhsāruñ ne dem çāh-ı zenaḥdāndan çıkar (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 2). [beñzer, -r]
- **Beñzemez** gayrıya her sūya akar mişl-i miyāh / Şimdi ammā yine bir dāma tutuldu ey şah (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 11). [beñzemez, -mez]

beñzer/ beñzer ki: Sanki, galiba, öyle görünüyor ki.

- Bir hadeng-i ğamzenün âmâcı olmuş dil-berüm / Kendi gibi bir büte **beñzer** o da uğundur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [*beñzer,]*
- Hün-ı dil-i ‘uşşâkıñı zîb-i sübül itmiş / **Beñzer ki** o hünî güzelüm meyl-i mül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*beñzer ki,]*
- Ferrî o büt-i dil-keş ile eylemiş ülfet / **Beñzer ki** bugün hâtır-ı yârâna toğundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5*). [*beñzer ki,]*

beñzet-: Bir şeyde başka şeye benzeyen yönler bulmak.

- Güldürür ezharı şöñra başına çok iş açar / Rüy-ı yâra kendüsin **beñzetmesin** zinhâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*beñzetmesin, -me, -sin]*

ber: Kara, toprak.

- Te’mîn idüp bañr ü **berin** âsüde ide kişverin / Râyâtını ol şaf-derün te’yîd ide Hayy-i Qadîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*berin, -i, -n]*
- Ola ikbâl ü ‘ömr ü devlet ü iclâl ile dâ’im / Umûrında muvaffâk ola bañr u **berde** şân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [*berde, -de]*

ber: Yemiş, meyve.

- Ey kaddi şâh-ı servî **berün** yok mıdur senün / Ey nañl-i ser-keşüm şemerün yok mıdur senün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1*). [*berün, -ün]*

berâber: Birlikte.

- Zîkr eyleyüp ol mehle geçen demleri ey dil / Gel darb idelüm sîne-i şad-çâke **berâber** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [*berâber,]*
- Ferrî sarılıp saña müsâvî olamazsa / Ol dil-şüde sâyenle düşer hâke **berâber** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5*). [*berâber,]*
- Şeb-i hicründe hayâlün çeküp âğüş-ı dile / Bir perî peççe ile şanki **berâber** yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5*). [*berâber,]*

berâber it-: Eş kılmak.

- Sâkî bezimde nâz ile gel devr-i sâgar it / Nûr-ı mey ile sâgarı mihre **berâber it** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*berâber it-,]*

berâber ol-: Denk olmak, aynı özellikleri taşımak.

- Ağyar **ola** mı ‘aşık-ı bî-bâke **berâber** / Hîç zehr olamaz hâşşa-i tiryâke berâber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*berâber ol-, -a]*
- Ağyar **ola** mı ‘aşık-ı bî-bâke berâber / Hîç zehr **olamaz** hâşşa-i tiryâke **berâber** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*berâber ol-, -a, -maz]*
- Tercîh-i vişâl itmede hicri niçe mümsik / İfâr **ola** mı mevķı‘-i imsâke **berâber** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3*). [*berâber ol-, -a]*

berât: Osmanlı Devleti’nde bir kimseye nişan, rütbe, memuriyet veya herhangi bir imtiyaz verildiğini bildiren ferman. [MBTS]

- Zülf [ile] hañt u **berâta** beñzer ey Yûsuf-liķâ / Lîķa-i bîr-i devâta beñzer ey Yûsuf-liķâ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2*). [*berâta, -a]*

ber-bâd evle-/ ber-bâd it-: Mahvetmek, harap etmek.

- Hırmen-i ümmîdüm istîlâ idüp bâd-ı fenâ / Hâşılât-ı fikri **ber-bâd eyledi** gerd [ü] ğubâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [*ber-bâd eyle-, -di]*
- Olmazsak eger mahrem-i şâd-âb-ı girişme / Mülk-i fiteni âhla **ber-bâd iderüz** biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [*berbâd it-, -er, -üz]*

- Şehērī eyler iken şavma‘a içre feryād / **İtdi ber-bād** o dem şem‘-i şu‘ūrum bir bād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 1*). [*ber-bād it-, -di*]

Bercīs: Müşteri Yıldızı, Jüpiter. Altıncı felekte bir gezegen olup bu yıldızın etkisi altında doğanlar terbiyeli, utangaç, yumuşak huylu olurlar. Düzgün ve güzel söz söylerler. Feleğin kadısı ve hatibi olarak bilinir. [ADŞS “Müşteri” md.]

- **Bercīse(?)** diler şimdi şakal başı tağıtmaq / Çün ahter-i gīsū pūr idüp lihyeye düstūr (*Ferrī Dīvānı, Tarih 9, Beyit 3*). [*Bercīse(?),*]

Bercīs-i felek: Gökteki Bercis. (bk Bercīs).

- Şöyle yazdı tārīhin Ferrī ‘Utārid levhe kim / Belki **Bercīs-i felek** ola bu haţţāta mişāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 5*). [*Bercīs-i felek,*]

ber-dār ol-: Asılmak, idam edilmek.

- Gör ne çenberden Hālāc olmuş bul ‘İrfāndan çıkar / Zülfüne **ber-dār olanlar** gerçi kim cāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 1*). [*ber-dār ol-, -an, -lar*]

ber-düş-ı ehl-i dil: Gönül ehlinin omzunda.

- Oldum belā-yı renc ü kazāyı çü müştēmil / Şol cāme-i belā k’ola **ber-düş-ı ehl-i dil** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 3*). [*ber-düş-ı ehl-i dil,*]

berf: Kar.

- **Berf** içinde zülāl-i meskenetüm / Şiddet-i berd neydüğün bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 2*). [*berf,*]

berf-i belā: Bela kari.

- Koydı bir mezra‘da bahtı dānesi berķ-ı kazā / İrdi hep **berf-i belādur** n’eylesün Ferrī-i zār (*Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 5*). [*berf-i belā, -dur*]

berg: Yaprak.

- Pīçide olup haţţ ile la‘l gibi yāruñ / Güyā ki siyeh **berg** o gül-nāra karışmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 109, Beyit 4*). [*berg,*]
- Şemīm aldık o fettānuñ ser-i zülf ü ‘ızārından / Ki naḥlistān-ı ‘aşkuñ müşmer oldık **berg** ü bārından (*Ferrī Dīvānı, Gazel 153, Beyit 1*). [*berg,*]

bergeşte it-: Ters çevirmek, perişan etmek.

- Felek **ber-geşte itdi** şüret-i sāmānı cevri itdi / Efendim sen mürüvvet kıl bu ‘abd-i nükte-dān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 37*). [*ber-geşte it-, -di*]
- Sebük-mağz olduğumdan böyle **bergeşte ider** devrān / Yaşımaz ki hevā kākül-veş ola başda pīrāye (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 18*). [*bergeşte it-, -er*]

berg-i gonce-veş: Gonca gibi yaprak.

- Heft **berg-i gonce-veş** bir maţla‘-ı garrā ile / Kopardup bāğ-ı suḥandan alalum tekrār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 50*). [*berg-i gonce-veş,*]

berg-i tarī-i gül: Gülün taze yaprağı.

- Hūy rüy-ı táb-nāke medār-ı nizār imiş / **Berg-i tarī-i gülde** meger jāle bār imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 1*). [*berg-i tarī-i gül, -de*]

ber-hāl-i saķīm: *Hasta hālde.*

- Ben dağı msl-i ‘andelīb oldum o yüzden nā-şikīb / Kaldum velī murğ-ı ğarīb ğurbetde **ber-hāl-i saķīm** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 20*). [*ber-hāl-i saķīm,]*

ber-hayr: *Hayır üzerine, hayırlı.*

- Meftūr-ı şerāret ezeli kevkebümüzde / **Ber-hayr** olacak düş de görünmez şebümüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 180, Beyit 1*). [*ber-hayr,]*

Berhemenā: *Ey Berhemen! Berhemen veya Berehmen, Hintliler arasında yayılmış olan Brahma dininin rahiplerine denildiği gibi, Mecusi din adamlarına da bu ad verilir. Daha sonra soyu sopu belli kişizadeye ve akllı, tecrübeli, otoriter kişilere lakap olarak kullanılmıştır. [ADŞS “Berehmen” md.]*

- Diñle gel **Berhemenā** rāz-ı künişti bundan / Vākıf-ı sırr-ı Mesīh ol budur i‘cāz-ı ceres (*Ferrī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 2*). [*berhemenā,]*

beri: *Bu yana, bu tarafa.*

- Raķibe uyma kaçma gel **beri** ey şāh-ı istignā / Saña ‘āşık bulunmaz Ferrī-i şūrīde-bāl üzre (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 7*). [*beri,]*
- Bir cilve görem dirseñ eger rüy-ı vefāda / Ğarķ eyle vücuduñ **beri** gel cūy-ı kazāda (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 2*). [*beri,]*
- İtme ta‘allül al **beri** gel sāğar-ı Cemi / Dürd-i şarābı dāğ-ı diluñ eyle merhemi (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 32*). [*beri,]*

berī: *Uzak.*

- Tebessüm-rīz elmās-ı nigāhuñ şevķle erzān / O üns-ā-üns-i ‘işretten **berī** ey husrev-i hūbān (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 2*). [*berī,]*

berī ol-: *Kurtulmak, uzaklaşmak.*

- **Oldı** cinās u tevriyeden Ferriyā **berī** / Ma‘zūr tūt ki böyledür eş‘ār-ı nā-ümīd (*Ferrī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 5*). [*berī ol-, -dı]*
- Temennādan şafādan ārzūlardan **berī oldum** / Hemān eglence şimdi Ferriyā şı‘r-i terüm vardır (*Ferrī Dīvānı, Gazel 67, Beyit 5*). [*berī ol-, -du, -m]*

berķ: *Şimşek.*

- Giryē efgān ile olduķda soñı hayretdür / Ra‘d u **berķ** ile nüzül itse maţar çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 2*). [*berķ,]*

ber-ķarār: *Daim, devamlı.*

- Haķ mübārek ide ‘īdi ‘ömrini dađı mezīd / Mañsıbında **ber-ķarār** ide Hūdā ol dāveri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 32*). [*ber-ķarār,]*

berķ-i būrūk: *Şimşekler şimşegi.*

- Baķılsa şüret-i temķinine her biri kūh-endām / Velīkin sūr‘ati **berķ-i būrūk** imtiħān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 14*). [*berķ-i būrūk, -a]*

berķ-ı fenā: *Fanilik şimşegi.*

- Her dānesini zīver-i deşt-i ‘adem itdi / Hāsıl ķomadı **berķ-ı fenā** hırmenümüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 181, Beyit 4*). [*berķ-ı fenā,]*

berk-ı kazā: Kaza şimşegi.

- Koydu bir mezra'da bahtı dānesi **berk-ı kazā** / İrdi hep berf-i belādur n'eylesün Ferrî-i zār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [*berk-ı kazā,]*

ber-pā: Ayakta, devamlı.

- Ola hayrâtı kabûl 'ömr ile ikbāl mezîd / Kevkeb-i bahtı sa'îd 'izz u huzûrî **ber-pā** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 7*). [*ber-pā,]*

bers: Keten yaprağı ve afyon ruhu ile yapılan, keyif verici, afyonlu şurup veya macun.

- Ser-sām itdi dilleri afyon u **bers** ü beng / Ez-cümle vakf-ı semt-i humār oldu şüh [u] şeng (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*bers,]*

ber-tarab it-: Coşturmak, şenlikler düzenlemesini sağlamak.

- Bu müjde-i sür-ı şu'ab çün halkı **itdi ber-tarab** / Şâ'ir gürûhı cümle hep târîh için oldu za'îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*ber-tarab it-, -di]*

ber-taraf: Bir yana, şöyle dursun.

- Cünûn-ı 'aşk ile zülfûn gibi zencîre bend olduk / Kuyûdât u tekellûf **ber-taraf** pervā nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2*). [*ber-taraf,]*
- Ey tabîbüm **ber-taraf** bu derde tedbîrûn senûn / Dil tutuldi dām-ı 'aşka düşdi emr-i müşkile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*ber-taraf,]*

ber-taraf ol-: Ortadan kalkmak, yok olmak.

- Şādî vü sür u şevk u tarab **oldı ber-taraf** / Ye's ü melâmet olur imiş yār-ı nā-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*ber-taraf ol-, -dı]*

berü: Beri, bu tarafa, bu yana.

- Dil-ber ü mey sâz u söz yārân u 'aşık bundadır / Sâgar-ı şahbâyı sākî gel **berü** rindāna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*berü,]*

bes: Yeter, yetişir, kâfi.

- Mest-i 'aşkum bir girişmeyle tamām eyler beni / **Besdür** erbâb-ı dile bir sâgar-ı şād-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [*besdür, -dür]*
- **Besdür** ıtnâb idelüm gayrı du'āya ibtidâ / Anı encām-ı suhanda her suhan-ver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26*). [*besdür, -dür]*
- Sensiñ ol melâhat gülî şeh-bender-i hûbân / **Besdür** senûn âfetlere ser-māye-i hüsnuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 67*). [*besdür, -dür]*

besîm ol-: Tebessüm etmek, gülmek.

- Şāhā mürüvvet yok midur âşār-ı re'fet yok midur / Rûz-ı kıyâmet yok midur **olma** enînumle **besîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [*besîm ol-, -ma]*

best ol-: Bağlanmak.

- Nîm-cur'asıyla vâkıf-ı esrâr-ı hest olur / Bîhüde şanma ehl-i dil ol bāba **best olur** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 27*). [*best ol-, -ur]*

beste: Bağlı, bağlanmış.

- **Beste** dünyā zūlfüne dil-ḥasta ‘ālem çeşmüne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*beste,]*

beste-dehân: Dili bağlanmış, dili tutulmuş.

- Cem-menḳabetā dāver-i gerdün-vaḳārā / Bezminde niçe Baykara **beste-dehāndur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*). [*beste-dehāndur, -dur]*

beste-i zencîr-i cünûn it-: Delilik zincirine bağlamak.

- Rişte-i ‘aḳlı **idüpbeste-i zencîr-i cünûn** / Ḳaysum âfâḳ bugün sāḥa-i yābānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28*). [*beste-i zencîr-i cünûn it-, -üp]*

beste-i zünnâr-ı zülf ol-: Papaz kuşağına benzeyen saçla bağlanmak.

- Sümnât-ı ‘aşḳınuñ ḳıssîsi oldum ey şanem / **Beste-i zünnâr-ı zülfüñ oldu** gerdānum Ṭanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [*beste-i zünnâr-ı zülf ol-, -üñ, -dı]*

beter: Daha kötü.

- Bir ḡonce-gülsüñ el-ḥazer āḥ-ı dilüm eyler eşer / Ḥālūñ olur benden **beter** derd ile Vallāhü’l -‘Azîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [*beter,]*

bey’: Satma, satış.

- Rāḥ-ı ‘aşḳında olan kāle-i feyzi **bey’a** / Sûḳ [u] bâzâr-ı ḥaşr gūşe-i dükkānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [*bey’a, -a]*

bey’ ü şirā: Alışveriş, alım satım.

- **Bey’ ü şirāya** sen de yûri var alış çalıṣ / Rindān içinde yok saña ḥiç olmadıḳ giriş (*Ferrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Beyit 3*). [*bey’ ü şirā, -y, -e]*

beyābān: Çöl, kır.

- Cānā beni gördüñ ne bu yanana bakışlar / Ḥışm ile tecāhülle **beyābāna** bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*beyābāna, -a]*
- Ferrî niçe bir deşt [ü] **beyābānda** bulunmak / Ḡaltîde olan seng meḡeldür temel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6*). [*beyābānda, -da]*

beyābān-geşt-i deşt-i ḡurbet ol-: Gurbet çölünde gezmek.

- **Beyābān-geşt-i deşt-i ḡurbet oldu** Ferrî-i nevmîd / İşi āvāre-i nā-kāmınuñ efkârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7*). [*beyābān-geşt-i deşt-i ḡurbet ol-, -dı]*

beyān: Açıkça anlatma.

- Bunuñ gibi zafer-yāb olmamış eslāfi ‘ālemde / Tevārîḫ-i selef hep cümlesin almış **beyān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*beyān,]*

beyān it-: Anlatmak, açıklamak.

- Ruḫı itmekde ma’nā-yı Duḫāyı dem-be-dem tefsîr / ‘Aceb mi remz-i Ve’l-Leyli **ider** ise **beyān** ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5*). [*beyān it-, -er]*

beyāz: Ak, siyah karşıtı. II Beyaz ten.

- K'olur hāl-i siyāh murğ-ı dili şayd itmege çine / O Hindü kim **beyāza** çıktı gīsünüñ kemīnünden (*Ferrī Dīvānı, Tahmīs 12, Bend 2*). [*beyāza, -a*]

bevāz-ı subh: *Sabahın aydınlığı.*

- Ne mümkün hem-kumāş-ı Sāmī-i taze-zebān olmak / **Beyāz-ı şubhda** Ferrī şeb-i deycürdur gönlüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 136, Beyit 5*). [*beyāz-ı şubh, -da*]

beyne'l-‘urefā: *Arifler arası.*

- Ser-encümen-i rüşd ü sedād Ahmed Ağa kim / **Beyne'l-‘urefā** olmada Şafvet diyü meşhür (*Ferrī Dīvānı, Tarih 9, Beyit 1*). [*beyne'l-‘urefā,]*

beyne's-semākü ve's-semek: *Balık ve balıkçı arası.*

- O mehle farqumuz **beyne's-semākü ve's-semek** oldu / Cüdā-yı hāl-i rüyum aña kevkib kanda ben kanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 2*). [*beyne's-semākü ve's-semek,]*

beyninde: *Arasında.*

- İgmāz ile idrākini bāda virüp itdi / Ferrīyi cihān **beyninde** bir yād nigāhuñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 126, Beyit 5*). [*beyninde,]*

beyt: *İki mısradan oluşan nazım birimi.*

- Eyledüm çend **beyt** ile evşafuñı gerçi ‘ayān / Oldı tab‘um vaşfuñuñ dil-beste-i h‘āhiş-geri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 29*). [*beyt,]*

beyt-i mevzūn-ı ter: *Özgün, vezinli beyit.*

- O rütbe **beyt-i mevzūn-ı terüm** Ferrī dil-ārā kim / Benüm her bir şikāf-ı mısra‘um yek-laht güyā kim (*Ferrī Dīvānı, Tahmīs 12, Bend 7*). [*beyt-i mevzūn-ı ter, -üm*]

beyt-i şevket: *Yücelik, büyüklük beyti.*

- Kadd-i dil-cūsına bak ol büt-i mu‘ciz-günüñ / **Beyt-i şevketde** hemān mısra‘-ı mevzūn gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 5*). [*beyt-i şevket, -de*]

beytü'l-hazen-ārā: *Hüzünler evini süsleyen. II Beytü'l-hazen: Hüzünler evi. Hz. Yakup'un, oğlu Yusuf'u kaybettikten sonra kapandığı ve onun gelmesini beklediği kulübe.*

- Sen Mısr-ı melāhatda hemān Yūsuf-ı zībā / Ya‘kūb emel-i hicr ile **beytü'l-hazen-ārā** (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 41*). [*beytü'l-hazen-ārā,]*

beytü'l-hazen-i kabr: *Hüzünler evine benzeyen kabir. II Beytü'l-hazen: Hüzünler evi. Hz. Yakup'un, oğlu Yusuf'u kaybettikten sonra kapandığı ve onun gelmesini beklediği kulübe.*

- Çün ‘ayn-ı eccl geldi gidüp Yūsuf-ı cām / **Beytü'l-hazen-i kabri** maḳām eyledi Ya‘kub (*Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 4*). [*beytü'l-hazen-i kabr, -i*]

bevza: *Tuğraların “bin” ve “han” kelimelerindeki nun harfinin, yumurtaya benzetildiği için bu ismi alan kısmı. [MBTS]*

- Beñzer bakınca beyza-i ‘Ankāya **beyzası** / Kāf-ı emirde şehri aña āşiyān virür (*Ferrī Dīvānı, Kut'a 2, Beyit 4*). [*beyzası, -sı*]

bevza-i ‘Ankā: *Anka yumurtası.*

- Beñzer bakınca **beyza-i ‘Ankāya** beyzası / Kāf-ı emirde şehri aña āşiyān virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 4*). [*beyza-i ‘Ankā, -y, -a*]

bevza-i hürşîd: Güneş yumurtası.

- Fıtr-ı vaşlı rûze-dâr-ı fûrkâtüñ nevmîde baş / **Beyza-i hürşîd** ‘Ankā-yı şabâh-ı ‘îde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1*). [*beyza-i hürşîd, -i*]

bezl it-: Cömertçe harcamak.

- Cins-i ezele **bezl idici** naqd-i hayâtı / Ol kâle-gerüz sâkin-i hânût-ı hârâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*bezl it-, -ici*]

bezm: Meclis, ortam.

- Cem-menkabetâ dâver-i gerdün-vaķârâ / **Bezminde** niçe Baykara beste-dehândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*). [*bezminde, -i, -n, -de*]
- Dâverâ Rîştü Sikender-fikretâ Cem-mesnedâ / Ey ki **bezmüñ** şevket-i Dârâyı ahķar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15*). [*bezmüñ, -üñ*]

bezm/bezim: İçki meclisi, dostlar toplantısı.

- Geldükde **bezme** ol gül-i bāğ-ı edeb bu şeb / Ārāyîş oldı meclise bintü’l-‘ineb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [*bezme, -e*]
- O mäh-rû ki **bezimde** utandı yatdı bu şeb / Netîce tār-f-ı fîrāşum tolandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*bezimde, -de*]
- Sākib**bezimde** nāz ile gel devr-i sāğar it / Nūr-ı mey ile sāğarı mihre berāber it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*bezimde, -de*]
- Bezm-i meye rüyüm gül ü dîdem ola nergis / Elbet nuķul ol **bezme** leb-i pür-şekerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8*). [*bezme, -e*]
- Sebû ser-şār-ı mey zānûda dil-ber dilde bāng-ı hey / Felek ol **bezimde** Nāhîdi rakşān eylemez n’eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*). [*bezimde, -de*]
- Nāz ile nuķ iderek **bezme** hîrāmān olsa / Güft [ü] gû itmege ‘uşşākda tākāt mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [*bezme, -e*]
- Bezm içre baña n’eyleyeyüm bî-mezedür ‘ayş / Şol vech ile kim ol gözi bādām cüdādur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [*bezm, -*]
- Söyüñdi sūz-ı dil farkında dūd-ı āh olup **bezimde** / Ümîd itmey vişālîn ‘îde lāyık micmerüm yoķdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [*bezimde, -de*]
- Şahne başkın diyerek **bezme** sinek şaldı rakīb / Mî‘de-i meclisi müfsid o sinekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [*bezme, -e*]
- Cānā gelicek **bezme** fedā cān olagelmiş / ‘îd irdiği dem mün‘ime kurbān olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [*bezme, -e*]
- Zîkr-i bāğ u lāleden **bezm** içre sāğardur ġarāz / Sünbül ü şebbū dimekten zülf ü perçemdür ġarāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3*). [*bezm, -*]
- **Bezmümde** ben de bir gün olur mı görür miyüm / Ola şarāb u cām-ı şetāret hālef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4*). [*bezmümde, -üm, -de*]
- Fitîl-efrüz-ı şem‘-i hasret-i rüyūñ iken göñlüm / Sen erbāb-ı fesāduñ **bezmüne** rüşen-çerāğ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4*). [*bezmüne, -i, -n, -e*]
- Sebūyı bûy-ı sāk-ı sākî ta‘tîr itdi meclisde / Mül-i Kevser-eğir **bezmi** o dem ādem-pesend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2*). [*bezmi, -i*]
- Her **bezme** birer başka neşāt-āverüm ammā / Dil-ber olıcaķ meclis-i şahbāda ġarībüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3*). [*bezme, -e*]
- **Bezme** ne güne olsa daħi mey müdām dām / Olmaz hemîşe sākî-i dil-keş-hîrām rām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1*). [*bezme, -e*]
- ‘îd oldı o şūh ile varup meclise bî-kayd / **Bezmüñ** bir iki sāğar-ı sır-ābı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2*). [*bezmüñ, -üñ*]
- Dün **bezimde** seyr eyledigüm yaşları on beş / Göñlümce güzel bir degül üç beş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3*). [*bezimde, -de*]
- Gelüp **bezme** açılmazsuñ mey içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür hālūñ efendim böyle dā‘im infi‘āl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4*). [*bezme, -e*]

- Bezmünden atup bendeñi tundan tuna devrân / Eşküm heves-i semt-i murâd ile şat oldu (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [bezmünden, -iñ, -den]
- Ferriyâ mestâne-i ‘aşka gerekdür **bezmde** / Nûr-ı tal‘at serv-i kâmet bir perî-sîmâya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [bezmde, -de]
- Gönül şuriş-nümün oldu şadâ-yı muhrık-ı neyden / Şurâhî gulğul öğrendi **bezimde** bâng-ı hey heyden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [bezimde, -de]
- **Bezimde** çeng ü def şeş-tâ rubâb u ney degül lâzım / Ayağ olursa tâc-ı husrevân u key degül lâzım (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [bezimde, -de]
- Ta‘dâd olıcak **bezmde**‘uşşâk u ehîbbâ / Eyler mi hutûr hâtırına Ferri-i şeydâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 47). [bezmde, -de]
- Sâkî ruhuñ mı **bezme** viren böyle âb u tâb / La‘l ü femûñ mi ke’s-i nuğul sâgar-ı şarâb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7). [bezme, -e]
- Sâkî şarâb-ı la‘lûñ ile cümle mest olur / **Bezmüñ** güli de bulbuli de mey-perest olur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25). [bezmüñ, -iñ]
- Kâmetüñ seyri ile **bezmi** kıyâmet idelüm / Dilleri zevkle ser-şâr-ı şetâret idelüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 32). [bezmi, -i]
- Râz-ı dilden açalum def‘i harâret idelüm / **Bezmi** ol râz ile reşk-âver-i cennet idelüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 33). [bezmi, -i]
- Ol dem kanı ki **bezme** gelüp bâde vü ‘arâk / Sâgar be-dest ü dil-ber ile cilve dağk-ı lağ (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [bezme, -e]

bezm-ârâ: Meclisi süsleyen.

- Vezîrâ Bañr-i ‘Ummân-kadr u kulzüm-cüd u **bezm-ârâ** / Felek bir şandal olmaz bañr-i lutfunda gümân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [bezm-ârâ,]

bezm-gâh/ bezm-geh: Dostlar toplantısı, içki meclisi.

- Bir **bezm-gehde** düşdi dile miñnet-i kühen / Başdukça başdı sıklet-i kâbûs-ı gam miñen (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [bezm-gehde, -de]
- Tâbişûñ Hâzret-i Cibrîle de ikrâr olmaz / **Bezm-gâhuñda** senüñ n’eyleyüm inkâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 38). [bezm-gâhuñda, -uñ, -da]

bezm-i âb: Su kenarında kurulan meclis.

- Dil ki bir nev-res cevâna düşdi **bezm-i âbda** / Keştî-i idrâkümüz hayfâ tutuldu şâbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [bezm-i âb, -da]

bezm-i ‘Adn: Cennet meclisi.

- Fevtine târîh-i tâmm-ı cevher oldu Ferriyâ / Añmed Ağa eyledi bak **bezm-i ‘Adn** cây-gâh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 4). [bezm-i ‘Adn, -ı, -]

bezm-i ‘âlem: Dünya meclisi.

- Hâşıl esîr-i neş‘esiyüz biz de ol demüñ / Zîrâ vefâsı yok şanurum **bezm-i ‘âlemüñ** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 30). [bezm-i ‘âlem, -iñ]

bezm-i bahâr: Bahar meclisi.

- Yayılan **bezm-i bahâra** kañre-i şeb-nem degül / Pây-ı Nev-rûza çiçek suyu ider îsâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12). [bezm-i bahâr, -a]

bezm-i Cem ü Cemşîd: Cem’in (Cemşid’in) eğlence ve içki meclisi. (bk. Cem).

- Cins-i keyfiyyet diyâr-ı gurbete düşmiş gibi / Bî-naşîb olduk yine **bezm-i Cem ü Cemşîdden** (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [bezm-i Cem ü Cemşîd, -den]

bezm-i cemen: Kır meclisi.

- **Bezm-i çemende** ğayr ile haşr olduĖuñ görüp / Farṭ-ı ‘azāb-ı rûz-ı cezāmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3*). [*bezm-i çemen, -de*]

bezm-i çemen-zâr: Çimenlik meclisi.

- Revā mı bûm u zâğistân ola **bezm-i çemen-zâr** / İde muhtel bizi âvâregî-i pâ-y-ı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5*). [*bezm-i çemen-zâr,]*

bezm-i cinân: Cennetler meclisi.

- Şüfîye şafâsın kımazuz **bezm-i cinānuñ** / Hûrîlerini mekr ile ifsād iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*bezm-i cinân, -uñ*]

bezm-i dil-ārâ: Gönül süsleyen meclis.

- Hümā-veş rûyîña ey gül-beden haṭ şalmasa sāye / Şeh-i dād-āver olmazduñ dağı **bezm-i dil-ārāya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13*). [*bezm-i dil-ārâ, -y, -a*]

bezm-i dil-pezîr: Gönül okşayan, gönüle hoş gelen içki meclisi.

- Elde mey zânûda dil-ber böyle **bezm-i dil-pezîr** / Fikr-i gün-â-gün ile bir cāy-ı tenhâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [*bezm-i dil-pezîr,]*

bezm-i gül-zâr: Gül bahçesi meclisi.

- Dâğ-ı ‘aşk ile bulup sîne-i dil ārāyiş / **Bezm-i gül-zâr** gönül şahñ-ı çerāĖānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26*). [*bezm-i gül-zâr,]*

bezm-i ‘işret: İçki meclisi.

- Geldükde **bezm-i ‘işretüme** şüfî şüfla / Şeyṭāñ görindi şanki ‘anāşır zurûfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1*). [*bezm-i ‘işret, -üm, -e*]

bezm-i kuds: Cennet meclisi.

- Kıoyup aḥbābı Ėitdi **bezm-i kudse** / Ola kıudsîler anuñ hem-celîsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 2*). [*bezm-i kuds, -e*]

bezm-i lutf: Cömertlik, ihsan meclisi.

- **Bezm-i lutfında** niçe Hâtem ider ḥatm-i kelām / Niçe Ca‘fer-himmetin pîşinde akşar Ėösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*). [*bezm-i lutf, -i, -n, -da*]

bezm-i mey: Şarap meclisi.

- Demdür ki **bezm-i mey** okına bûselik ‘ırāk / Muṭrib rubābı al eliñe tāñ çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6*). [*bezm-i mey,]*
- **Bezm-i meye** rûyum gül ü dîdem ola nergis / Elbet nuḳul ol bezme leb-i pür-şekerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8*). [*bezm-i mey, -e*]
- Şad Ėıbtā o **bezm-i meye** dil-dāde vü dil-dār / İster şarılır nāz ile ister öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [*bezm-i mey, -e*]
- **Bezm-i meyde** sākî-i sîm-sākı kimdür söyleden / Ol ‘ırākî dil-bere ‘uşşākı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1*). [*bezm-i mey, -de*]
- Maḳdem-i ferḥunde-tev’emle efendim lutf idüp / **Bezm-i meyde** bu Ėice Ferrîyi şād itmez misiñ (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 10, Beyit 2*). [*bezm-i mey, -de*]

bezm-i nâ-şüste-i dünân: Alçakların kirli meclisi.

- **Bezm-i nâ-şüste-i dūnāna** idüp üns-ā-üns / Beni baht itmiş idi semt-i erāzilde sefīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 9*). [*bezm-i nâ-şüste-i dūnān, -a*]

bezm-i nūş-ā-nūş-ı 'işret: Devamlı içki içilen meclis.

- **Bezm-i nūş-ā-nūş-ı 'işretde** o mest-i naḥvete / Sāgar-ı āyīn-i 'aşkı maḫṣadum işrābdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 49, Beyit 4*). [*bezm-i nūş-ā-nūş-ı 'işret, -de*]

bezm-i rezm: Savaş meclisi.

- Ğamze-i ḥūn-ḥ'ārīnuḥ cānā baña itdüklerin / **Bezm-i rezminde** anı düşmāna Behrām itmedi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 6*). [*bezm-i rezm, -i, -n, -de*]

bezm-i sebze-zār: Yeşillikte, çimenlerde kurulan meclis.

- Böyle **bezm-i sebze-zār** içre idince şevk u zevk / Dönmesün mi anda inşāf eyle a'dā kec-düme (*Ferrī Dīvānı, Tarih 6, Beyit 3*). [*bezm-i sebze-zār,]*

bezm-i şerīf: Şerefli meclis.

- Verd-i zerd-āsā ruḥından Ferrī-i efsürde-dil / Cān atup **bezm-i şerīfe**'arz ider bīmār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 57*). [*bezm-i şerīf, -e*]

bezm-i sohbət: Sohbet meclisi.

- Rindāne vaz' u ṭavr ile ol dil-pesend-edā / Revnaḫ-fezā-yı ülfet idi **bezm-i şoḥbete** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 2*). [*bezm-i şoḥbet, -e*]

bezm-i Süleymān: Süleyman Peygamber'in meclisi.

- Kendi ḥatıdur Āşaf-ı zī-şān [ü] ekremūn / Şanki şufūf **bezm-i Süleymāna** şān virür (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 2, Beyit 7*). [*bezm-i Süleymān, -a*]

bezm-i tarab: Eğlence meclisi.

- Diñmiş olunca mātem ü sūr 'ālemi muḥīṭ / Şīven baña vü şevk ile **bezm-i tarab** saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 6*). [*bezm-i tarab,]*

bezm-i Tūr: Tur meclisi. (bk. *Tūr*).

- Göñül ol Mūsī-i ḥayret-fezā-yı rūy-ı yār oldı / Şadā hep len terānīdūr **bezm-i Tūr** oldı gitdükçe (*Ferrī Dīvānı, Gazel 168, Beyit 3*). [*bezm-i Tūr,]*
- Sākī o mey ki me'ḥaz aña 'ayn-ı nūrdur / Hūrşīd sifāl ü mey-gedesi **bezm-i Tūrdur** (*Ferrī Dīvānı, Terki-bend 2, Beyit 37*). [*bezm-i Tūr, -dur*]

bezm-i vaḥdet: Birlik, teklik meclisi.

- Geçdi mecāzı şüret-i taḥkīke yüz tıttup / Gıtdi ümīd-i vuşlat ile **bezm-i vaḥdete** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 4*). [*bezm-i vaḥdet, -e*]

bezm-i vuşlat: Kavuşma meclisi.

- Luṭf idüp eyle recāmı benüm ey şūḥ kabūl / **Bezm-i vuşlatda** olan ḥarf-i recā ḥürmetine (*Ferrī Dīvānı, Gazel 171, Beyit 7*). [*bezm-i vuşlat, -da*]
- İrdi **bezm-i vuşlata** ol kuṭb-ı 'ālem āh kim / Eyledi aḥbāb ammā derd ile baḡrını nāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 11*). [*bezm-i vuşlat, -a*]

bırak-: Terk etmek, vazgeçmek.

- Kūyın **bırakdı** müntesib-i şeh-r-yār olup / Terk-i vāṭanla şimdi gönül şeh-r-yārlıdır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [*bırakdı, -dı*]
- Dil māder-i fikr ile hemān olmada meşğul / 'İsā gibi ümmi **bırağup** meyl-i eb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*bırağup, -up*]
- Hüsnüñ **bırağup** şa'ş'a-ı āna uzandım / Öyle idi andım (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*bırağup, -up*]
- Ğam-ı dehri **bırağup** def'-i küdüret idelüm / Meclise şaḥş-ı ğam-ı 'ālemi ḥasret idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 34*). [*bırağup, -up*]

bî-aded: Sayısız, pek çok.

- Kem-cur'asıyla ādeme keyf-i ebed gelir / Her demde feyz ü neşve dilā **bî-aded** gelir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 42*). [*bî-aded,]*

bî-adıl: Eşsiz, benzersiz.

- Görmedi 'aşk-ı mecāzuñ sırr-ı luṭfuñ āḥar / Düst-ı Bākīye çü irdi rüy-ı dil ol **bî-adıl** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 3*). [*bî-adıl,]*

bî-bāk ü bīm it-: Korkusuz davranmak, çekinmemek.

- Ammā ne çāre derd ile bir söz gelür semt-i dile / Ya'nî ki cānāndan gele **itsem** gerek **bî-bāk ü bīm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [*bî-bāk ü bīm it-, -se, -m*]

bî-behre: Nasipsiz, kısmetsiz.

- Cümleden **bî-behredür** Ferrî-i şūrīde-suḥan / Rind-i lā-übālīdür ancak o mest-i dil-şikest (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1*). [*bî-behredür, -dür*]

bî-çāre: Çaresiz, zavallı.

- **Bî-çāre** rind de aşmayı itdi cāy-gāh / Çok demler oldu anda o kökli filizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*bî-çāre,]*
- Öyle rind-i lā-übālī kimi bî-tāb eylesün / Kime şekvā eylesün **bî-çāre** Nef'î n'eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*bî-çāre,]*
- Dilden eyler eyler ise kime itsün ya gile / Luṭfuñ ister zār ider **bî-çāre** ağlar derd ile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [*bî-çāre,]*
- Anı başuñçün ola redd idüp itme güm-rāh / Katı **bî-çāre** vü üftādedür ol baḥt-ı siyāh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 10*). [*bî-çāre,]*
- İtdüm efgendelige ben seni cān ile kabül / Yüri şimden gerü **bî-çāre** şaḥın olma melül (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 18*). [*bî-çāre,]*

bî-çāre-i nevmīd: Ümitsiz zavallı.

- Eṭrāfımı bir ḥaylī zamān gezdi ṭolandı / **Bî-çāre-i nevmīd** daḥi bulmadı ārām (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 52*). [*bî-çāre-i nevmīd,]*

bî-dād: Zalim, acımasız.

- Perhīz-i girişmeyle o **bî-dād** nigāhuñ / İtdürdi tegāfüllere feryād nigāhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1*). [*bî-dād,]*
- Şimdi daḥi bir büt-i cevvēra düş itdi felek / Uğradur hep böyle **bî-dād** āfete şöhret beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5*). [*bî-dād,]*

bî-dād: Adaletsizlik, zulüm, eziyet.

- Senüñ **bî-dādınun** bî-tābıyuz inşāfa gel ey şeh / Hudā şāhān için Kur'ān içinde dād yazmışdır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*bî-dādınun, -ı, -nun*]

- Fikr it müjje **bî-dādî** ile hâl-fîğarî / Kim hâne-i zenbûr ola melcâ-yı kararum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2*). [*bî-dādî, -î*]
- Gamze de **bî-dādla** ser-geşte vü hayrân kim / Rüstem-âsâ cân-sitân bir kâtil-i devrân kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 11, Bend 2*). [*bî-dādla, -la*]

bî-dādîlik: Adaletsizlik, zulüm, eziyet.

- **Bî-dādîlîğûña** soñra gelür saña nedâmet / Her kâr-ı bedûn ehli peşîmân olagelmîş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [*bî-dādîlîğûña, -uñ, -a*]

bîdâr: Uyanık.

- H'âb aldı eger dil-beri **bîdâr** rakîb âh / Meşhûr meşeldür şu uyur düşmen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3*). [*bîdâr,]*
- Hayâlûñ ey kıyâmet-kâmetüm özge sehâd oldı / Dü çeşmüm tâ şabâh-ı haşre dek **bîdârdur** sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [*bîdârdur, -dur*]

bîdâr it-: Uyandırmak.

- Kuşluk uyhusındadır gül-pister üzre 'andelîb / Bî-nevâdur diyü erken **itmesün bîdâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*). [*bîdâr it-, -me, -sün*]

bîdâr ol-: Uyanmak.

- Huftedür zilletde bahtum himmete vâ-bestedür / Dise lutfuñ **olur** idi tâlî'um **bîdâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40*). [*bîdâr ol-, -ur*]

bîd-i keç: Eğri söğüt ağacı.

- O güne ye's ile keç-bîn idi çeşmân-ı 'âlem kim / Göreydi hûra dîv ü **bîd-i keç** dirlerdi Tübâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*bîd-i keç,]*
- **Bîd-i keçler** Ferrîyâ Tübâ gibi boy gösterüp / Eyledi dehri ser-â-pâ bâğ-ı huld-âsâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [*bîd-i keç, -ler*]

bî-dîl: Gönlü gitmiş, âşık.

- Dād-ı Hudâ mı yoḥsa saña gunciş ü revîş / Ben **bî-dîli** de ḥüsnüñe meftûn eylemiş (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 5*). [*bî-dîli, -i*]
- Sâkî yetiş ki 'aşk ile maḥmûr u **bî-dîlüm** / Meyle açılmam el gibi bir emr-i müşkilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 13*). [*bî-dîlüm, -üm*]

bî-dimâğ: Beyinsiz, akılsız, şuursuz.

- Baña 'aşkuñ şehâ hādî-i vādî-i cünûn oldı / Beni âşüfte vü rüsvâ idüp sen **bî-dimâğ** olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3*). [*bî-dimâğ,]*
- **Bî-dimâğ** itdi yeter ḥamyâze-i ḥasret beni / Mest-i bî-hûş itse görsem bâde-i vuşlat beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1*). [*bî-dimâğ,]*

bî-edeb: Edepsiz.

- Rûyuñ olunca ḡonce-i şād-âb [u] ḥande-zen / Gül gül dimekle n'eyleye her **bî-edeb** saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*bî-edeb,]*

bî-edeblik: Edepsizlik.

- 'Arz-ı hâl ile ḥikâyetdür murâd aḥvâlümü / **Bî-edeblikdür** şikâyet olsa da bisyâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39*). [*bî-edeblikdür, -dür*]

bî-endād: Eşsiz, benzersiz.

- Şeref-güster ola şadrında ‘izz ü ‘ömr ü devletle / Du‘āmuz bu Cenāb-ı Hayy [ü] **bî-endād** Mevlāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40). [bî-endād,]

bî-fer: Güçsüz, kuvvetsiz.

- İtdi evvel nazaruñ şiddet ile cāna eğer / Sāhir-i nīm-nigehūñ kaldı zebūn [u] **bî-fer** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 13). [bî-fer,]

bî-fürûğ u fer: Işıksız, nursuz.

- Pîr-i muğān [u] muğ-peçeler **bî-fürûğ u fer** / Maḥmûrlık ise itmede irās-ı derd-i ser (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [bî-fürûğ u fer,]

bîgâne: Yabancı.

- Nāz olur **bîgâne** olmaz şîve maḥrem çeşmüne / Dîde mest-i naḥvet olmuş pîş-gehde āyine (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3). [bîgâne,]
- Harf alınmaz ol büt-i fettāna ibrām eyleme / Ferriyā **bîgānedür** eşrāra söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [bîgānedür, -dür]

bîgâne-meşreb: İlgisiz, kayıtsız mizaçlı.

- Mürüvvetsüz beni itdün ferāmūş / A zālīm bî-vefā **bîgâne-meşreb** (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [bîgâne-meşreb,]

bî-ğış: Saf, hilesiz.

- İtmedün mir’āt-āsā şāf u **bî-ğış** sîneñi / Def’ idüp gerd-i ğurūr u ḥod-pesend ü kîneñi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 3). [bî-ğış,]

bî-ğubār: Tozsuz.

- İ‘cāz-ı ‘aşkdur bu ki āyīne-i dilüm / Pā-māl-i cevri iken de yine **bî-ğubārdur** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [bî-ğubārdur, -dur]

bî-haber: Habersiz, bir durumla ilgili malumatı olmayan.

- Bir nigāhı şāhbāz endāmı nāzūk ḥoş-reviş / **Bî-haberken** nāgehānīce dili şayd eylemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [bî-haberken, -ken]
- Bir nigāhı şāh-bāz endāmı nāzūk ḥoş-reviş / **Bî-haberken** nāgehānīce dili şayd eylemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [bî-haberken, -ken]

bî-hār: Dikensiz.

- Levḥaşa’l-lāh feyz-i te’şīr-i hevā bu gūne kim / Açılır bir bir zemīn-i şūrede **bî-hār** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [bî-hār,]

bihār-ı heft: Yedi deniz. Eskiler yedi deniz olduğuna inanırlardı. Bunlar Bahr-ı Muhit (Atlas Okyanusu), Bahr-ı Sint (Hint Okyanusu), Bahr-ı Lut (Lut Gölü), Bahr-ı Rum (Akdeniz), Bahr-ı Nitaş (Karadeniz), Bahr-ı Hazer (Hazar Denizi) ve Bahr-ı Kulzüm (Kızıldeniz)dür. Büyük Okyanus ile Kızıldeniz yerine Aral ve Taberiye göllerini de sayanlar olmaktadır. [ADŞS “deniz” md.]

- Her ān ‘unşurda hem şīvem nümāyān / **Bihār-ı hefte** hem engin-i ‘aşkum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [bihār-ı heft, -e]

bihter: Daha iyi, pek iyi.

- Çarḫ-ı çep-rev rāst geldi gösterür elbet seni / Sen hemān saḡ ol efendim daḡı **bihter** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17*). [*bihter,]*
- Niçe defter-dāra dar oldu o kaftān-ı laṭîf / Bol bol geysün otursun yokdur andan **bihteri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*bihteri, -i]*

bî-hûde: *Beyhude, boş yere, boşuna.*

- İzāle itmeyince bîkr-i maẓmûn-ı dil-ārāy / Devâtından hele **bî-hûde** kilik-i Ferriyā çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [*bî-hûde,]*
- Dildür bize taḥmîl iden envā'-ı belāy / Baḡt u felege **bî-hûde** isnād iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [*bî-hûde,]*
- **Bî-hûde** kaçarsuñ benüm āḡuş-ı dilûmden / Yûsuf k'ola sencîde-i mîzān olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*). [*bî-hûde,]*
- Ğarābet bundadur hem renc-i iflās idüp istî'āb / Boş elle varmışum **bî-hûde** dükkān-ı eṭibbāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [*bî-hûde,]*
- **Bî-hûde** kelām itme it evşāfın o zātuñ / Kim sa'd u şeref kevkeb-i baḡtında devāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [*bî-hûde,]*
- Kılıçdan geçdiginde cümle eşrār-ı fîten-peymā / Tıutup zencîr-i ye'si terk idüp **bî-hûde** ḡavḡāy / (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 10*). [*bî-hûde,]*
- Nîm-cur'asıyla vākîf-ı esrār-ı hest olur / **Bî-hûde** şanma ehl-i dil ol bâba best olur (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 27*). [*bî-hûde,]*

bî-hûş u haber: *Akılsız, şuursuz ve habersiz, bilgisiz.*

- Şaldı Mecnûn gibi rāh-ı ḡama **bî-hûş u haber** / Virmedüñ ruḡşat-ı naẓra baña ey nûr-ı başar (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 15*). [*bî-hûş u haber,]*

bî-hûş-ı mâder-zâd: *Anadan doğma şaşkın, sersem.*

- Cünûn-ı 'aşk ile dîvāne tahrîr eylemişlerdür / 'Uṭārid necmümi **bî-hûş-ı mâder-zâd** yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6*). [*bî-hûş-ı mâder-zâd,]*

bî-huzûr: *Huzursuz.*

- Hicrân-keşân neş'eleri **bî-huzûrdur** / Ol neşveden ki reng-i sevād derd-i dūrdur (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 38*). [*bî-huzûrdur, -dur]*

Bihzād: *Herat'ta yaşamış büyük bir Türk minyatür ressamı. [ADŞS "Bihzad" md.]*

- Gören ḡüsnüñ şanur ol şekli kim **Bihzād** yazmışdur / Ruḡ u ḡadde virüp şüret ḡül ü şimşād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [*Bihzād,]*

bî-iḡtiyār: *Elde olmayarak, irade dıḡı.*

- Ristü-menākıb āşaf-ı Ğaşaf-şifāt kim / Belkîs-i maḡşad emrine **bî-iḡtiyār** imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 7*). [*bî-iḡtiyār,]*

bî-i'tibār: *İtibarsız, değersiz.*

- Bisyār olan ḡüherse de **bî-i'tibārdur** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5*). [*bî-i'tibārdur, -dur]*

bî-i'zzet: *Kıymetsiz, itibarsız.*

- Farṭ-ı 'irfāndur baña ilkā-yı ḡüsrān eyleyen / ḡüsn-i ṭab'umdur ki eyler böyle **bî-i'zzet** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2*). [*bî-i'zzet,]*

bî-karār: *Kararsız, istikrarsız.*

- Sîm-âba çeşm-i luṭf ile itdüm nigāh-ı nāz / ‘Āşık-veş o da muṣṭarib [ü] **bî-ḳarārdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*bî-ḳarārdur, -dur*]
- Dil fikr-i ḥaṭla muṣṭarib [ü] **bî-ḳarārdur** / Ḥavfî budur ki şafḥa-i rûyın ḳarardur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1*). [*bî-ḳarārdur, -dur*]

bî-ḳarār eyle-: Kararsız duruma düşürmek.

- Zîb-i desti olsa leb-rîz-i şarāb ‘āşık degül / Neşvesiyle dil-beri de **bî-ḳarār eyler** sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2*). [*bî-ḳarār eyle-, -r*]

bî-ḳayd: Kayıtsız, aldırışsız.

- ‘İd oldu o şūḥ ile varup meclise **bî-ḳayd** / Bezmüñ bir iki sāgar-ı sîr-ābı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2*). [*bî-ḳayd,]*

bî-kesān: Kimsesizler.

- Olunca yümn ü ikbāl ü şerefle zîb-i tersane / Gümüş Şuyı gibi altın aḳıtdı **bî-kesān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*bî-kesān,]*

bî-ḳıyās: Kıyasa gelmez, ölçüsüz.

- ‘Ālem-i kevn [ü] fesād içre heyulā **bî-ḳıyās** / Nükteyi fehmi ile Ferrî kāmīl ādemdür ğaraż (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5*). [*bî-ḳıyās,]*

bîkr-i maẓmûn-ı dil-ārā: Gönül süsleyen mazmunun bekâreti. (bk. maẓmûn).

- İzāle itmeyince **bîkr-i maẓmûn-ı dil-ārāy** / Devâtından hele bîḥüde kîlk-i Ferrîyā çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [*bîkr-i maẓmûn-ı dil-ārā, -y, -ı*]

bîkr-i suḥan: Daha önce söylenmemiş, özgün söz.

- Her bir kelāmum şîr olur maẓmûnlarum naḥḳî
- r olur / **Bîkr-i suḥan** teşḥîr olur nuṭṭ itmeden ṭab‘-ı kerîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [*bîkr-i suḥan,]*

bîl-: Düşünmek, kabul etmek.

- Īrās-ı şöhret itdi eger ḥāl-i leb saña / Ben **bildügümse** yüz ḳarası ol ‘Arab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*). [*bildügümse, -dük, -üm, -se*]
- ‘Āşk ile şimdi ḥarābātı **bilüp** dār-ı na‘îm / Andaki muğ-beçeğān zümre-i ğlḡmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29*). [*bilüp, -üp*]

bîl-: Anlamak, idrak etmek, kavramak.

- Nakd-i ḥulūş-ı ‘aşkumı ṭoġrı **bîlen** disün / Ben şā‘irüm ki belki yalan söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5*). [*bîlen, -en*]
- Bildünse zevḳ-i şîve-i yek-reng-i ittiḥād / Cûy-ı ümîdi ḳābil iseñ vāşıl-ı yem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2*). [*bildünse, -dü, -ñ, -se*]
- Rûyuña bakmada āzürde olursın cānā / Mülket-i ḥüsnüñe **bilmem** ki ḥasāret mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [*bilmem, -me, -m*]
- Ferrî seni lertzān iden ‘ālemde hevādur / Ammā dil-i āşüfte ki **bilmem** neden oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [*bilmem, -me, -m*]
- Cezm iderken kûteh idüğün yine dest-i niyāz / **Bilmem** o Yūsuf-likā benden niçün dāmān çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [*bilmem, -me, -m*]
- Benüm ol rind kim zevḳ-ı fenā ḥubb-ı fenā **bilmez** / Ümîd ü bîmden āzāde ḥîç ḥavf u recā **bilmez** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*bilmez, -mez*]

- Maḥabbet şermi muzmer dilde yāḥūd ḥāṣṣa-i ḥuffāṣ / Cemāle olsa da nāzır kemā-hī ḥaḳḳuhā **bilmez** (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 8). [bilmez, -mez]
- Benüm ol zāde-i mihr-i sipihr-i ma'rifet ammā / Ne kāna cevherüm nā-dān olanlar Ferriyā **bilmez** (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 9). [bilmez, -mez]
- **Bildüm** ki şüret uğrısı bir bī-vefā imiş / Zılluñ vefāsi āyīnede şüretā imiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 103, Beyit 1). [bildüm, -dü, -m]
- Nūş-ı ḥand ile baña çāh-ı zenaḥ 'arz itdi / **Bildüm** 'işret-gehinüñ cām u sıfālī küçücük (Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 4). [bildüm, -dü, -m]
- Kaçduñ āḥir ey gül-i naḥvet nedür **bilmem** sebep / Kimseye fāş itmedük itdürmedük rām itmedük (Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 3). [bilmem, -me, -m]
- Sevdā-yı zülf ü kākūli bükdi miyānumı / **Bildüm** idermiş ādemi ra'nā gulām lām (Ferrī Dīvānı, Gazel 140, Beyit 3). [bildüm, -dü, -m]
- Selb ü ĩcāba ḥayret-efzāyum / Celb ile tārđ neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 4). [bilmem, -me, -m]
- 'Aqlumı aldı bir lebi yāḳūt / Cevher-i ferd neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 5). [bilmem, -me, -m]
- Bu ıztırāb neydüğün **bilmem** / Ḥāl-i sīm-āb neydüğün bilmem (Ferrī Dīvānı, Gazel 149, Beyit 1). [bilmem, -me, -m]
- Bu ıztırāb neydüğün bilmem / Ḥāl-i sīm-āb neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 149, Beyit 1). [bilmem, -me, -m]
- 'Aşıkum gerçi ḥüsn-i etvāra / Şeyḥ ya şāb neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 149, Beyit 2). [bilmem, -me, -m]
- Derk eylemeyen ma'nī-i esrār-ı ḥurūfı / Mermüz idüğün Sûre-i Ahḳāfı ne **bilsün** (Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 2). [bilsün, -sün]
- Bir dil ki irüp olmaya 'Anḳāya mülākī / ĩmā olunan şāhiḳā-i Ḳāfı ne **bilsün** (Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 3). [bilsün, -sün]
- Zāhid ki muḳīm olmaya tā muğ-beçelerle / Gül-geş-i şafā-yı dem-i a'rāfı ne **bilsün** (Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 4). [bilsün, -sün]
- Ḳalbine kimdür koyan **bilmem** seyāḥat fikrini / Şarḳ u ğarba Ferrī-i şeydāyı kimdür gezdüren (Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 5). [bilmem, -me, -m]
- Cām-ı mey olur 'āşika āyīne-i ümmīd / Āzādeye **bilmem** taleb-i sāġar-ı Cem ne (Ferrī Dīvānı, Gazel 178, Beyit 2). [bilmem, -me, -m]
- Görünce ittiḥādum **bildi** aġyār / Rumüz-ı āyet-i lebs-i cedīdi (Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 2). [bildi, -di]
- Şānında atup tıtdılar **bildüklerin** unuttılar / Çok dürlü ḥelvā yuttdılar illā ki Vehbī-i nazīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 12). [bildüklerin, -dük, -ler, -i, -n]
- **Bilmem** niçün ki zīr-i külehdür didüm didi / Çıksa kemend-i rûḥ-ı revānuñ durur senüñ (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 6). [bilmem, -me, -m]
- Naḥşebde çāh-ı meh mi ne çeḥdür didüm didi / **Bilmez** misüñ ki maḥbes-i cānuñ durur senüñ (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 1). [bilmez, -mez]
- Ḥāṭrum kıрмаḳla **bil** itdün şikest āyīneñi / Bilmedüñ gitdün ḥulûş-ḥāḳ-i reh-i dīrīneñi (Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 3). [bil,]
- Ḥāṭrum kıрмаḳla bil itdün şikest āyīneñi / **Bilmedüñ** gitdün ḥulûş-ḥāḳ-i reh-i dīrīneñi (Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 3). [bilmedüñ, -me, -dü, -ñ]
- Görüp 'arz-ı niyāzum çeşmüñe **bildüñ** ki maḥmûrum / Bir iki cām şunduñ bende-i 'ırfānuñum sākī (Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 4). [bildüñ, -dü, -ñ]
- Terk itmiş idi şüret ü ma'nāyı o 'ārif / **Bilmiş** idi ki naḳş u şuver cümlesi fānī (Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 1). [bilmiş, -miş]
- Sākī şarābı şun ne imiş **bildüm** 'ālemi / Birdür yanumda şād u ğam u sūr u mātemi (Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 2, Beyit 31). [bildüm, -dü, -m]
- Zıkr-i pākūñ gibi dillerde de ezḳār olmaz / **Bilmiş** ol Ferrī gibi 'āşık-ı ğam-ḥ'ār olmaz (Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 3, Beyit 41). [bilmiş, -miş]

bil-: Tanımak, aşına olmak.

- Cüz'i cevherle 'arazdur ḥoḳḳası fırüzedür / Zāhidā vaşf itme 'ālem **bildügüm** ma'cündür (Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 5). [bildügüm, -düg, -üm]
- Ḥaṭ geldigini rüyūña dil pek taleb itmez / Her-giz 'uḳalā **bilmedigi** yirde şeb itmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 82, Beyit 1). [bilmedigi, -me, -dig, -i]
- Her bü'l-hevesüñ **bildigi** ḳantār degüldür / Mīzān-ı zeheb zīver-i dest-i eşel olmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 5). [bildigi, -dig, -i]
- Benüm ol rind kim zevḳ-ı fenā ḥubb-ı fenā **bilmez** / Ümīd ü bīmden āzāde ḥiç ḥavf u recā **bilmez** (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 1). [bilmez, -mez]

- İdinmiş ma'bed-i 'aşk içre cānā hācibūn mihrāb / Ki erbāb-ı mahabbet gayrı cāy-ı iktidā **bilmez** (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 3). [bilmez, -mez]
- Olanlar Merve-i şūriş-geh-i zūlfūnde miñnet-keş / Vişāl-i hūra sa'y itmek hevāsında Şafā **bilmez** (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 4). [bilmez, -mez]
- Bu kânūn-ı mahabbetdür ki bīmārān-ı rāh-ı 'aşk / Nigāhuñ irmeyince Bū 'Alī gelse şifā **bilmez** (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 5). [bilmez, -mez]
- Olup mutlak tecerrüd 'ālemin merdāne feth itdi / Göñül rāh-ı hüdāda şeyh u mürşid reh-nümā **bilmez** (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 6). [bilmez, -mez]
- Dilümde leyse fī delkī sivā'l-lāh sırrı maşşūndur / Mücerred Rūh-ı Kudse kân olanlar mā-sivā **bilmez** (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 7). [bilmez, -mez]
- 'Aşıkum derd neydüğün **bilmem** / Bülbulüm verd neydüğün bilmem (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 1). [bilmem, -me, -m]
- 'Aşıkum derd neydüğün bilmem / Bülbulüm verd neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 1). [bilmem, -me, -m]
- Düşmenāna hemīşe dāğ-ı dilüm / Cengle neberd neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 3). [bilmem, -me, -m]
- Ol fakīrüm vaķārdur kārüm / Kibr ile naḥve neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 148, Beyit 2). [bilmem, -me, -m]
- Ferrīyüm meyle derd-i ser bulmam / Zırvede cilve neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 148, Beyit 5). [bilmem, -me, -m]
- Mübtedī nā-hudā-yı mevc-i ğamum / Baḥrde şāb neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 149, Beyit 3). [bilmem, -me, -m]
- İrgürür her şebüm seher şehere / Şīve-i ḥvāb neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 149, Beyit 4). [bilmem, -me, -m]
- Ser-keş güzelüm 'āşika elṭāfı ne **bilsün** / Ğaddār-ı cihān şīve-i inşāfı ne bilsün (Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 1). [bilsün, -sün]
- Ser-keş güzelüm 'āşika elṭāfı ne bilsün / Ğaddār-ı cihān şīve-i inşāfı ne **bilsün** (Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 1). [bilsün, -sün]
- İm'ān ile fark eylemeyen ḥüsn[i] kemā-hī / Şā'ir daḥi olur ise evşāfı ne **bilsün** (Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 6). [bilsün, -sün]

bil-: Haberdar olmak, farkında olmak.

- **Bilürdi** Ferrī dūrüğün o şūh-ı ğonce-lebūn / Velī tesellī-i dille inandı yatdı bu şeb (Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 5). [bilürdi, -ür, -di]
- **Bilse** de 'āşık fīrīb-i va'de-i 'arķūbdur / Meşhed-i Mecnūnda her sebz ü çemen kemmūndur (Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 2). [bilse, -se]
- Va'duñ ey şūh baña va'de-i kemmūn gibidür / Dil-i bī-çāre **bilirken** yine memnūn gibidür (Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 1). [bilirken, -ir, -ken]
- Şu'le-i āhumuzuñ 'azmi felekdür **biliriz** / Pek havālandı yine tāze fişekdür biliriz (Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 1). [biliriz, -ir, -iz]
- Şu'le-i āhumuzuñ 'azmi felekdür biliriz / Pek havālandı yine tāze fişekdür **biliriz** (Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 1). [biliriz, -ir, -iz]
- Merdüm-i dīdesine pek bakıyor 'āşık-ı zār / Niyyeti ol meh ile semt-i Bebekdür **biliriz** (Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 2). [biliriz, -ir, -iz]
- Şāhne başkın diyerek bezme sinek şaldı raķīb / Mi'de-i meclisi müfsid o sinekdür **biliriz** (Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 3). [biliriz, -ir, -iz]
- Eyledük sāķī-yi keç-devr ile peymān velī / İtmez İfā-yı 'ahid va'de dōnekdür **biliriz** (Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 4). [biliriz, -ir, -iz]
- Ferrīyā gerçi ḥuzurında o şūhuñ lālüz / Cünbiş-i çeşmini ammā ne dimekdür **biliriz** (Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 5). [biliriz, -ir, -iz]
- O rütbe küfr ü imān-ı ruḥ u zūlfūnde 'ācizdür / Esīr-i kūy-ı vaḥdet şīve-i şubḥ u mesā **bilmez** (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 2). [bilmez, -mez]
- Berf içinde zūlāl-i meskenetüm / Şiddet-i berd neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 2). [bilmem, -me, -m]
- Fülful-i ḥālī hıfza kāfūrüm / Germ ile serd neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 6). [bilmem, -me, -m]
- Ferrīyüm 'aşk bī-mecāl itse / Peyker-i zerd neydüğün **bilmem** (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 7). [bilmem, -me, -m]
- Bādeyüm neşve neydüğün **bilmem** / Dil-berüm 'işve neydüğün bilmem (Ferrī Dīvānı, Gazel 148, Beyit 1). [bilmem, -me, -m]

- Bādeyüm neşve neydüğün bilmem / Dil-berüm işve neydüğün **bilmem** (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [bilmem, -me, -m]
- Sırr-ı tecrîde ireli el-ḥaḳ / Merḳa' u kisve neydüğün **bilmem** (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [bilmem, -me, -m]
- Ümm ü âbâyı selb idüp dilden / Dāder ü iḥve neydüğün **bilmem** (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [bilmem, -me, -m]
- Ferriyā severim güzel göricek / Dil-i aḥbāb neydüğün **bilmem** (Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [bilmem, -me, -m]
- Hicrinde telef itdügüme naḳd-i sirişküm / 'Ayb eyleme mecnûn olan itlâfı ne **bilsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [bilsün, -sün]
- Ferriyi ḥayāl eylemeyen ma'den-i ma'nî / Baḥr içre olan lû'lü'-i eşdâfı ne **bilsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7). [bilsün, -sün]
- Hep mürtüvetsüz 'adûya luṭf u aḥbāba ḳahr / **Bilmiş** ol ki işte bu ḥālet helāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [bilmiş, -miş]
- O ḥünî gözlerün ey mest-i nāz-ı pür-cefā **bilseñ** / Ne ḳanlar yutdurur her dem dil-i Ferrî-i şeydāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17). [bilseñ, -se, -ñ]
- İtdi felek-i keḳ-reviş āḫir beni mehcür / N'itsün güzelüm ben **bilürüm** o daḫi mecbür (Ferrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 32). [bilürüm, -ür, -üm]
- Gāzeyle degüldür **bilürüz** mâşıta-kārî / Bir cāzibedür ān ile pīrāye-i ḥüsnuñ (Ferrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 69). [bilürüz, -ür, -üz]
- **Bilmez** mi 'afv-ı Ḥazret-i Ğaffār u Erḫamı / Düşmiş o mest-i ḥumḳa bütün 'ālemün ḡamı (Ferrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Beyit 34). [bilmez, -mez]

bi'l-aks: Tersine, aksine olarak.

- Ol mey-gedenün düşkününe emr ide **bi'l-aks** / Derd ü ḡam olur eşribe vü küt-ı ḥarābāt (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [bi'l-aks,]

bildür-: Göstermek, haberdar etmek.

- Eger 'ırfān ile ta'rîf olunsa zāt-ı ma'rūfuñ / Kemā-hî **bildürürdün** vaḫdeti Zü'n-nün-ı Şan'āya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 33). [bildürürdün, -ür, -dü, -ñ]

bile: "da/de, hem, dahi" anlamında bir bağlaç.

- 'Aşḳ-bāzî-i perî-rüdan **bile** āzādeyüm / Hîç dil-i vaḫş-ülfetüm hem-demle itmez imtizāc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [bile,]
- Zāhid gözetme dil-beri ol rütbe beglidür / Körfezde **bile** göz göre gezmez bebeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [bile,]
- Teshîrde çeşmün ne 'aceb pür-fiten olmuş / Bābilde daḫi yok o füsünü **bile** cādū (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [bile,]
- 'Aksün göricek cāmda 'āşık **bile** düşdi / Mir'āt-ı ḥabāba niçe dil-cū yile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [bile,]
- Maṭbaḥ geh[î] mey-ḥāne **bile** oldı ḥarābāt / Zāhid ḳademünle marāz-ı ākile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [bile,]

bi'l-hayır: Hayır ile.

- Sen o zāt-ı ḳişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffāḳ **bi'l-hayır** / Ḥaḳ saña tevfiḳ u Hızrı yār u yāver gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16). [bi'l-hayır,]

billür: Parlak ve şeffaf kadeh.

- Ḳandī alınca destine ḳayyüm-ı sāde-rü / Şandum ki tıfl-ı muḡ-beçe **billür** gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [billür,]

bilmiş ol: "Haberin olsun!" anlamında bir söz.

- Nā-besīyüm(?) hūsn ü ānuñ ile her ān **bilmiş ol** / Müşkil oldu incizāb-ı çeşm-i fettān bilmiş ol (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 1*). [*bilmiş ol,]*
- Nā-besīyüm(?) hūsn ü ānuñ ile her ān bilmiş ol / Müşkil oldu incizāb-ı çeşm-i fettān **bilmiş ol** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 1*). [*bilmiş ol,]*
- Olmuşum derdünle rüsvāy [ü] perīşān **bilmiş ol** / ‘Āşıkum ‘āşık saña ey āfet-i cān bilmiş ol (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 1*). [*bilmiş ol,]*
- Olmuşum derdünle rüsvāy [ü] perīşān bilmiş ol / ‘Āşıkum ‘āşık saña ey āfet-i cān **bilmiş ol** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 1*). [*bilmiş ol,]*
- Tā-be-key ‘aşkuñ idem sīnemde pinhān **bilmiş ol** / Ey büt-i ‘İsā-şiyem dil derd-mend-i ‘aşkdur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 1*). [*bilmiş ol,]*
- Fikr-i zülfüñle gönül zūnnār-bend-i ‘aşkdur / Ey büt-i kâfir-nijād u nā-müselmān **bilmiş ol** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 2*). [*bilmiş ol,]*
- Çok arar bulmazsuñ ey āşub-ı devrān **bilmiş ol** / Cān gibi cānā ‘adū cisminde yer bulduñsa sen (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 3*). [*bilmiş ol,]*
- Tāze hem-demler yeñi üftādelər bulduñsa sen / Biz de peydā eyledük bir tāze cānān **bilmiş ol** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 4*). [*bilmiş ol,]*
- Fāriğ oldu Sābit-i āşüfte-sāmān **bilmiş ol** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 5*). [*bilmiş ol,]*

bīm: Korku.

- Benüm ol rind kim zevk-ı fenā hūbb-ı fenā bilmez / Ümīd ü **bīmden** āzāde hīç hāvf u recā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 1*). [*bīmden, -den]*
- Ārzü vādīlerin geçdük ümīd ü **bīmden** / Kim murād u kām içün atmak yakışmaz gāmumuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 95, Beyit 3*). [*bīmden, -de]*
- Ne düzaḥ için **bīm** ü ne ümmīd-i behīştür / Hīç hāvf u şeḡaf eylemezüm mātem ü sūra (*Ferrī Dīvānı, Gazel 162, Beyit 4*). [*bīm,]*
- Şāh-ı tūr-endāz-ı dīl-cū sa‘d-ı pākīze-edā / Rūḥına İsfendiyāruñ devr-i sehmi şaldı **bīm** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 1*). [*bīm,]*

bīmār: Hasta.

- Özge **bīmārum** zahım-dār-ı ḥadeng-i ḡamzeyüm / Şerḥ-i nāvek-perverüm merhemle itmez imtizāc (*Ferrī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 4*). [*bīmārum, -um]*
- Çeşmi Cibrīlī helāk itmekde taḡşīr eylemez / N’eylesün ‘āşık gibi **bīmār** hem bī-tāb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 4*). [*bīmār,]*
- Būstāna ger nesīm-i ḥılkatı itse vezān / Dem-be-dem olmazdı bād-ı şubḥ ile **bīmār** gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 22*). [*bīmār,]*
- Verd-i zerd-āsā ruḥından Ferrī-i efsürde-dil / Cān atup bezm-i şerīfe ‘arz ider **bīmār** gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 57*). [*bīmār,]*

bīmār it-: Hasta etmek, hastalamak.

- Uymış ne nāzük ol leb-i mīnāya la‘l-i nāb / **Bīmār itdi** kendi gibi çeşm-i nīm-ḥ‘āb (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 2, Beyit 8*). [*bīmār it-, -di]*

bīmārān-ı rāh-ı ‘aşk: Aşk yolunun hastaları.

- Bu kânūn-ı maḥabbetdür ki **bīmārān-ı rāh-ı ‘aşk** / Nigāhuñ ırmeyince Bū ‘Alī gelse şifā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 5*). [*bīmārān-ı rāh-ı ‘aşk,]*

bīmār-ı nā-ümīd: İyileşme umudu olmayan hasta.

- Añmaz vişālī ‘āşık-ı ḡam-ḥ‘vār-ı nā-ümīd / Gitmez ṭabīb-i ḥāzıka **bīmār-ı nā-ümīd** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 1*). [*bīmār-ı nā-ümīd,]*

bī-māye: İyi mayalanmamış, mayası bozuk.

- Cezbe-i āndur viren keyfiyyet-i ‘aşka tamām / Neş‘e-dār olmaz imiş olsa eger **bī-māya** mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 5*). [*bī-māya,]*

bī-mecāl: *Dermansız, güçsüz.*

- **Bī-mecālüm** ol kadar kim şaklayup koyunda yār / Ferrī-i gam-ḥvārī āyā var mı bir görmiş dimiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 5*). [*bī-mecālüm, -üm*]

bī-mecāl it-: *Dermansız, güçsüz bırakmak.*

- Ferrīyüm ‘aşk **bī-mecāl itse** / Peyker-i zerd neydügin bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 7*). [*bī-mecāl it-, -se, -*]

bī-meze: *Tatsız, lezzetsiz.*

- Bezm içre baña n’eyleyeyüm **bī-mezedür** ‘ays / Şol vech ile kim ol gözi bādām cüdādur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 3*). [*bī-mezedür, -dür*]

bīm-i tegāfūl: *Bilmezlikten gelinme korkusu.*

- Ümmīd-i nīm-girişme vü **bīm-i tegāfūlī** / Ferrī cihānda ḥavf u recāmuz budur bizüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 146, Beyit 5*). [*bīm-i tegāfūl, -i*]

bī-mihr: *Sevgisiz, muhabbetsiz.*

- Zebānuñ mäh-rüyāna daḥi mikşār-ı cevri eyler / O **bī-mihrūñ** dehānından niçün ḥarf-i vefā çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 2*). [*bī-mihrūñ, -ūñ*]

bī-mürüvvet: *İnsanlığı olmayan, insaniyetsiz.*

- A zālīm bī-terahḥum **bī-mürüvvet** kāfir-i naḥvet / Ne bu vahşet kaçarsuñ ‘atf idersuñ vaşlı ferdāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 15*). [*bī-mürüvvet, -*]

biñ: *Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. II Pek çok.*

- Ervāḥ-ı kudüsden nice **biñ** tā‘ifümüz var / Ol Ka‘be-dilüz zīver-i lāhūt-ı ḥarābāt (*Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 5*). [*biñ, -*]
- Öyle me‘yūsüm zālām-ı güşe-i miḥnetde kim / Şu‘le virmez ḥāneme ger toḡsa **biñ** ḥürşīd-i ‘īd (*Ferrī Dīvānı, Gazel 26, Beyit 2*). [*biñ, -*]
- Ol şūḥ-ı zīyā-pāş-ı eḳālīm-i cemālüm / **Biñ** şermler ḥürşīd daḥi ḡıḡta-gerümdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 4*). [*biñ, -*]
- Ḥadeng-i ḡamze katl-i ‘āma fermān eylemez n’eyler / O ḥunī dīdeler bir demde **biñ** kan eylemez n’eyler (*Ferrī Dīvānı, Gazel 55, Beyit 1*). [*biñ, -*]
- Dilā faşş-ı niḡn bir nām için **biñ** zaḥm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma çarḥ elinden ḥaylī ḥancer yir (*Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 1*). [*biñ, -*]
- Baḥt-ı siyhüm gibi yüze çıkdı çü ḥaṭṭuñ / Göñlüm niçe **biñ** derd ü te‘abla uyumuşmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 2*). [*biñ, -*]
- **Biñ** zevk ile ger semt-i vaṭanda daḥi olsam / Ferrī o bütüñ ‘aşkına üftāde ḡarībüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 5*). [*biñ, -*]
- Fıtratda itdüm intihāb **biñ** dürlü ekdār u ‘azāb / Ferrī gibi gördüm şavāb ‘aşkı belā cāsūsıyım (*Ferrī Dīvānı, Gazel 142, Beyit 5*). [*biñ, -*]
- Tīr-i müje-i yār[1] göreliden tenümüzde / **Biñ** zevk u tarab var eşer-i şīvenümüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 181, Beyit 1*). [*biñ, -*]
- Hāk budur gerçi yakışmaz baña şüret-i cer / Çāresi olmadı itdüm niçe **biñ** sa‘y-ı cemīl (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 24*). [*biñ, -*]
- Nāvek atup **biñ** adum cāya o şāḥ-ı kām-rān / Şān ile taş dikdi meydānda gelüp Sultān Selīm (*Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 5*). [*biñ, -*]
- **Biñ** yıl arasañ kendi nazīrūñ bulamazsın / Āyīnede illā olasıñ ‘aksini bīnā (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 44*). [*biñ, -*]

biñ iki yüz üç: *1203 yılı, III. Selim'in tahta çıktığı tarih.*

- Lafzen ve ma'nen açdı hep Ferrî kulu târîhe leb / **Biñ iki yüz üçde** Receb içre cülüs itdi Selîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42). [biñ iki yüz üç, -de]

biñ sene: Bin yıl. II Çok uzun zaman.

- Gezdürse hâli nokta-i vehm üzre **biñ sene** / Seyr-i serî'i böyledür 'aşkuñ çalış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [biñ sene,]

biñ yüz toksan altı: 1196 yılı.

- Lafz u ma'nâ birle ey Ferrî tamâm târîhdür / Gitdi **biñ yüz tokşan altı** rüzesinde Fennî âh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5). [biñ yüz tokşan altı,]

bîñ ol-: Görmek.

- Biñ yıl arasañ kendi nazîrûñ bulamazsñ / Âyîñede illâ **olasıñ** aksini **bîñâ** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 44). [bîñ ol-, -a, -sñ]

bî-nasîb: Nasipsiz.

- Cins-i keyfiyyet diyâr-ı ğurbete düşmiş gibi / **Bî-nasîb** olduk yine bezm-i Cem ü Cemşîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [bî-nasîb,]

bî-nevâ: 1. Nasipsiz. 2. Sessiz sedasız.

- Kuşluk uyhusındadır gül-pister üzre 'andelîb / **Bî-nevâdur** diyü erken itmesün bîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16). [bî-nevâdur, -dur]
- **Bî-nevâ** kaldığuma oldı o şehnazum sebeb / Tutmak ister bu gönül Şâm u 'Irâkı bî-ta'ab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [bî-nevâ,]

biñler: Çok, pek çok.

- **Biñler** yaşasun zîhn ü zekâ birle ol âfet / Ser-halka-i cem'iyet-i rindân olacaqdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [biñler,]
- Hüsnuñ ile **biñler** yaşa 'âlemde efendim / Tâ kişver-i 'aşka tokuna sâye-i hüsnuñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 71). [binler,]

bintü'l-ineb: Üzümlün kızı. II Şarap.

- Geldükde bezme ol gül-i bâğ-ı edeb bu şeb / Ârâyış oldı meclise **bintü'l-ineb** bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [bintü'l-ineb,]
- Düşmez gözetme **bintü'l-ineb** zâhide müdâm / Mey-hvâre evvel alur anasın baba düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6). [bintü'l-ineb,]
- **Bintü'l-inebde** zâhid ile sizli bizlidür / Fertüt-ı meygede o sebebden ikizlidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [bintü'l-inebde, -de]
- Şahbâ-yı hayâlûñ baña n'itdüklerin ey büt / Mekkâre iken âdeme **bintü'l-ineb** itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [bintü'l-ineb,]
- Dil keyfiyet-i bâde-leb ile uyumışmış / Mey-hvâredür ol **bintü'l-ineble** uyumışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [bintü'l-ineble, -le]
- 'İd oldı diñüz sâkıye peymâne getürsün / **Bintü'l-inebi** meclise merdâne getürsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [bintü'l-inebi, -i]
- **Bintü'l-ineb** evvel harem-i pîr-i muğânda / Hürmetlice bir kız idi şimdi dile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3). [bintü'l-ineb,]

bir: Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren söz.

- Kanda **bir** şūh-ı cihān görsem anuñ mecnūnıyım / Böyle rüsvāi-i hızlānı viren dildür bañā (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [bir,]
- Hicrūñle söyleyinçeye dek zār sevdiğüm / Var mı vişāle var mı ‘aceb **bir** sebep saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [bir,]
- Ğarķ eyleye emvāc-ı yem-i hayret o rütbe / Her kaķre-i eşkümde **bir** ‘ummān ola peydā (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [bir,]
- Ey hadeng-i ğamze hergiz **bir** nişān lāzım saña / Hıķ dimezsın ‘aşıķa ammā ki cān lāzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [bir,]
- Sāyesinde nev-be-nev kumrî-i dil ārām ide / Ey gönül **bir** serv-i kād tāze fīdan lāzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [bir,]
- Cānı ğarķ it baķr-ı tevḥīd-i maḥabbetde dilā / ‘Ālem-i ‘aşķ içre çünki **bir** mekān lāzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [bir,]
- Ḥāl-i ruḥuñla **bir** giceci bülbül oldu dil / Ferrî‘aceb mi söyler ise buldı ḥab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [bir,]
- **Bir** nīm-nigāh-ı luṭfuñ ile maḥrem olmadıķ / Ey tır-i ğamze bārī derūnumda gel yir it (Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [bir,]
- Her bir kelāmı **bir** dūr-i şeh-vār-ı ma‘nīdür / Dīvān-ı pāk-i Ferrîyi gel zīb-i manzar it (Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [bir,]
- Olma firifte bu zen-i dünyāya zāhidā / Āb ‘āleminde **bir** büt-i ra‘nāyı hem-dem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [bir,]
- ‘İsī-i dil hıķ zen-i ḥurremle itmez imtizāc / **Bir** tıfildur şüret-i Meryemle itmez imtizāc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [bir,]
- Feyz-i te’sīr-i lebiyle tūrfe **bir** mey-ḥāneyüm / İdeli zānū-yı vaşlum sākī-i şahbā melāz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [bir,]
- ‘Ayb itme gönül Kays-veş āvārelik itse / **Bir** āfetüñ āşüfte-i sevdā-yı ğamıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [bir,]
- Elde mey zānūda dil-ber böyle bezm-i dil-pezi / Fikr-i gün-ā-gün ile **bir** cāy-ı tenhā istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [bir,]
- Virmediñ **bir** büse sākī olmaduñ mey içmedük / Ḥāṭırum āzürde itdün ey büt-i cevvar-vār (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [bir,]
- Murğ-ı dilüm düşse tūtulsa n’ola / Tille-i şehir içre o **bir** dānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [bir,]
- Şi‘r ile mümtāz olup Ferriyā / Dehrde **bir** şā‘ir-i ferzānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [bir,]
- Görse Nu‘maniye ebrūsın perestiş-ğāh ider / **Bir** ‘Acem ferzendidür miḥrāb-ı Ca‘fer gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [bir,]
- İfnā-yı cān-ı dil-şüdegān-ı reh-i ğamuñ / **Bir** nīm-nigāh-ı ‘işveñe mevkūf buldılar (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [bir,]
- Bir hadeng-i ğamzenüñ āmācı olmuş dil-berüm / Kendi gibi **bir** büte beñzer o da urgundur (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6). [bir,]
- Kāmeti **bir** mışra‘-ı berceste-i nā-yābdur / Şīve-i çeşmānı Ferrî anda hoş-mazmūndur (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 7). [bir,]
- Ḥastegānuñdan meta‘-ı vaşluñı itme dirīg / Hıfz olunsa **bir** kumāş ārāyiş-i tābūt olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [bir,]
- Bu sayd-geh-i dilde o dil-dādeye ğıbtā / **Bir** çeşm-i gazālī ala fitrāke berāber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [bir,]
- Sākīyā **bir** tolı cām ile yüri şād-āb it / Beni öldürdi ḥumār itme ta‘allül yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [bir,]
- Eyle **bir** sāğar-ı leb-rīz ile ser-şār-ı neşāt / İdemez Ferrî kuluñ ğayrı taḥammül yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [bir,]
- Sūr-ı ḫutānda zāhid idüp **bir**‘imāme cer / Şādī deminde toğrısı tukeye kaşı budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [bir,]
- Koydı **bir** mezra‘da baḫtū dānesi berķ-ı każā / İrdi hep berf-i belādur n’eylesün Ferrî-i zār (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5). [bir,]
- Ğıbtā ol şāḫib-nişāb-ı vaşla kim sāğar be-kef / Sīneye her gice **bir** sīmin-teni ‘uryān çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [bir,]
- Kūh u deşti böyle ser-gerdān u nālān gezdiren / Zūlfine bend eyleyüp **bir** āfet-i devrān çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [bir,]
- Mişāl-i nāf-ı āḫū cevri ile leb-rīz-i ḥūn itdün / Gönül nāmında ey ḥūnī tehī **bir** sāğarum vardur (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3). [bir,]
- Sipihruñ vaz‘-ı bī-dādından itmezsem n’ola şekvā / Kāna‘atden ser-i jülīdede **bir** miğferüm vardur (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4). [bir,]
- Bir meh görünce sīb-i zenaḫdān ‘araķ-nişār / Fikrüm çeñe şuyı ile misket şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [bir,]

- Bir nigāh-ı fitne-engīzi çıkınca nāz ile / Şad hezārān ‘aşık-ı şūrīdesi cāndan çıkar (Ferrī Dīvānı, Gazel 73, Beyit 2). [bir,]
- Dilā faşş-ı nigīn **bir** nām için biñ zahm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma çarh elinden haylī hancer yir (Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 1). [bir,]
- **Bir** keyf için ki anda melāmet de muhtefī / Menn-āşinā-yı pīr-i muğān olduğum yeter (Ferrī Dīvānı, Gazel 75, Beyit 3). [bir,]
- Felekde **bir** müsellemler māh-peyker dil-berüm yokdur / Dirīg u hayf kim burc-ı şerefde ahterüm yokdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 1). [bir,]
- Niçe demdür ser-i kūyında tenhā beklerüm ammā / Yanumca Ferriyā **bir** gam-güsārum yāverüm yokdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 7). [bir,]
- **Bir** muğ-beçe-i tāze-edā eyledi meftūn / Öldürdi netīce o gāzālāne bakışlar (Ferrī Dīvānı, Gazel 77, Beyit 4). [bir,]
- **Bir** büt-i ser-keşe meyl eyleyüp in-şā’-Allāh / İtdigi cevri baña o da çeker çok sürmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 6). [bir,]
- Bu gün mey-hānede **bir** āfet-i tersāya düşdük biz / Hābāb-āsā hevāya bend olup şahbāya düşdük biz (Ferrī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 1). [bir,]
- Vaşılaki olup nāmı o şūh-ı nāzūk-endāmuñ / Yine **bir** kadd-i bālā āfet-i ra’nāya düşdük biz (Ferrī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 3). [bir,]
- Müsellimde o meh kām-ı makām-ı şeh-levend olmuş / Güzeller şahı hāşıl **bir** melek-sīmāya düşdük biz (Ferrī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 4). [bir,]
- Göñülden fikr-i sevdā-yı sevdā-ı dil-rübā çıkmaz / Derün-ı lāleden **bir** vech ile dāg-ı siyā çıkmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 1). [bir,]
- Gamze leb-rīz-i tegāfūl dīdesi sīr-āb-ı nāz / Turre sūnbūl ‘arızı **bir** gonce-i nā-yāb-ı nāz (Ferrī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 1). [bir,]
- Cevrūñ şeb-i mihnetde şafādūr gam içinde / Bu demleri de **bir** gün olur yād iderüz biz (Ferrī Dīvānı, Gazel 87, Beyit 2). [bir,]
- Her dem ki bize mūnis olur luṭf-ı tebeşşüm / Tūṭī gibi **bir** nev-reviş icād iderüz biz (Ferrī Dīvānı, Gazel 87, Beyit 6). [bir,]
- **Bir** gunc-ı hīred-sūz ile güm-geşte-i ‘aqluz / Mecnūn-ı melāmet-zede-i nāz-ı Elestüz (Ferrī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 3). [bir,]
- Tesbīh ü ridā mūcib-i sāmān-ı riyādūr / **Bir** cām ile biz hāne-ber-endāz-ı Elestüz (Ferrī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 4). [bir,]
- Ne zāhid-i sālūs ne dūlbend-i riyāyuz / İtlākda **bir** rind-i levendāne-edāyuz (Ferrī Dīvānı, Gazel 92, Beyit 1). [bir,]
- Tard itdi zamīrinden o meh çünki cūdāyuz / Güyā ki meh-i rūzede **bir** cām-ı şafāyuz (Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 1). [bir,]
- Bā’ış-ı hādesidūr eşküm o gül-ruhsāruñ / Var mı **bir** jāle [‘aceb] gonceyi şād-āb itmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 5). [bir,]
- ‘Aşkınūñ neş’esi günden güne bulmakda revāc / Öyle **bir** bāde ki ‘ayyāşını bī-tāb itmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 6). [bir,]
- Rakībe ‘ālem-i āb içre dil pertāb göstermiş / Yem-i Kulzūmde şan Fir’avna **bir** gird-āb göstermiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 1). [bir,]
- Gören kaddin nihāl-i verd-i gül-zār-ı şuver şandı / Ruḥın ressām-ı kudret **bir** gül-i şād-āb göstermiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 4). [bir,]
- Şayd eyle Hümā-yı dili kondurma rakībi / **Bir** hāneye kim büm ire vīrān olagelmış (Ferrī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 3). [bir,]
- Bildüm ki şūret uğrısı **bir** bī-vefā imiş / Zılluñ vefāsi āyīnede şūretā imiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 103, Beyit 1). [bir,]
- **Bir** nigāhı şah-bāz endāmı nāzūk hoş-reviş / Bī-hāberken nāgehānīce dili şayd eylemiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 1). [bir,]
- Muṭribā maḥbūb u mey āmāde al sāzuñ ele / **Bir** şafā bahş eyle sen de luṭf idüp kırma giriş (Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 2). [bir,]
- Kelb olalı **bir** av al cānānı al gel meclise / Ol sebep ile rakībā sen daḥi gel gör **bir** iş (Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 4). [bir,]
- Bī-mecālüm ol kadar kim şaklayup koyında yār / Ferrī-i gam-ḥvārı āyā var mı **bir** görmüş dimiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 5). [bir,]
- Zār-ı dil ü ‘aşkı gārazuñ fehm ise ey büt / Ferrī gibi **bir** mu’cize-perdāz ile söyleş (Ferrī Dīvānı, Gazel 106, Beyit 5). [bir,]
- Tīr-i müjeyle şimdi Kırım şaldı dillere / Gamze bucaḳda oturıcı **bir** Tatar imiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 4). [bir,]
- Hem-dem ol **bir** Zühre-çehreyle şafā engüştini / Perde-i hoş-naḡme-i kānūnce-i Nāhīde baş (Ferrī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 2). [bir,]

- **Bir** zühür-ı mihr-i vahdetle ‘adīm ol zerre-veş / Mühr-i kem-nām-ı fenāy-ı şafha-i tecrīde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [bir,]
- İhtiyâridür gumûm-ı ğurbet ‘âşık-meşrebe / **Bir** bûte âşüftelükden ülfet-i ğamdur ğaraż (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [bir,]
- Bezmümde ben de **bir** gün olur mı görür miyüm / Ola şarâb u câm-ı şetâret halef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [bir,]
- Bu şehr içre gönülce **bir** büt-i mevzûn-kâmet yok / Murâdumca çemende bir sehî-kad serv-i naḥvet yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [bir,]
- Bu şehr içre gönülce bir büt-i mevzûn-kâmet yok / Murâdumca çemende **bir** sehî-kad serv-i naḥvet yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [bir,]
- **Bir** şeker çignedi vaşlum saña lâyıķ diyerek / Ol ağız miski mişâli fem-i alı küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [bir,]
- Dimiş ol mihr-i tâbende düşürdük biz de pâyında / Der-i dâr-ı ğama Ferrî gibi **bir** bende bend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7). [bir,]
- Tâ ol kadar âşüb [u] füsûn-sâz kim eyler / Her fitnede **bir** ma’rifet îcâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [bir,]
- İgmâz ile idrâkini bâda virüp itdi / Ferrîyi cihân beyninde **bir** yâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [bir,]
- Şeb-i hicründe hayâlün çeküp âġüş-ı dile / **Bir** perî peççe ile şanki berâber yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [bir,]
- İtâ’atde hezârân cilveler idrâk olunmuşdı / Görüp **bir** başka ‘âlem şîve-i ‘işyân için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [bir,]
- Geşt iderken ‘âlemi âzâd u ıtlâķ-ı zîb / **Bir** bütûñ zünnâr-bendi buldum âḥir gerdenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [bir,]
- Der-gehinden dūr idüp baḥt-ı sitem-kârum beni / Ṭurfe **bir** dîvâneym kim târik-i seccâdeym (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3). [bir,]
- **Bir** âfetüñ üftâdesidür haylî zamândur / Maġmum ise ma’zûr ola hicrânla gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [bir,]
- ‘Aklumı aldı **bir** lebi yâķût / Cevher-i ferd neyduġın bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [bir,]
- Ne bûlbûl **bir** semender-fiṭrat âvâre olup dil / Ne nâr-ı tûtûn añlar ne gül-i zîbâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [bir,]
- Atup tutmak diler gül-şende **bir** fettânla çün / Kûmeyt-i ṭab’um eyler dil ‘inân-irḥâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [bir,]
- Muḥaşşal ‘âşık-ı dîvâneym **bir** şûḥa Ferrî / Yeter çün Gül-şeniyüm bu kadar îmâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 9). [bir,]
- Bend itdi dili âḥ o dü çeşmânı sitem-cû / **Bir** şîre meger ġâlib olurmuş iki âḥû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [bir,]
- **Bir** Mevlevî-i Şems-liķa n’eyledüp itdi / Ney gibi delüp sînemi dâġ eyledi yâ Hû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [bir,]
- **Bir** bâda düşüp zevrak-ı mey urdı karaya / Mest-i siyeh itdi beni sâķî mül-i Lanġa (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [bir,]
- Dil ki **bir** nev-res cevâna düşdi bezm-i âbda / Keştî-i idrâkümüz hayfâ tutuldı şâbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [bir,]
- Top-ı zeķanuñ kim kaçan ‘âşık ṭuta kefde / **Bir** sîb-i müferriḥ şanurum ġüşe-i rafda (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [bir,]
- Sâpâş hele cerbeze-i ṭab’uña Ferrî / **Bir** böyle ġazel görmedüm âşâr-ı selefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [bir,]
- Yek-tâ diyemem ḥüsnüñe zîrâ ki kadeḥde / Baķdukça mûmâşil saña **bir** eş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [bir,]
- Her birisi ḥüsn ile birer cânibe çekmiş / Âḥ âḥ ki **bir** kâfir-i ser-keş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [bir,]
- Görinür geh görünmez bûse virmez ḥiç ele girmez / Hemân **bir** şûret oldu şanki fânûs-ı hayâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [bir,]
- Remîde itme târ-ı zülfüñe düşdi dil-i zârûm / Şehâ **bir** murġ-ı zîrekdür ki konmuşdur nihâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [bir,]
- Temâşâ-yı ḥazîz-i ġabġabı **bir** fikr-i dūr-â-dür / Tütuldum Rûm ilinde çâḥ-ı Naḥşeb kanda ben kanda (Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3). [bir,]
- **Bir** bûse-i cân-baḥşuña kânî dil-i şeydâ / Gör baḥtı ki virmez anı rû’ya daḥi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [bir,]
- Ol cezbe ki var ‘âşık u cânân arasında / **Bir** sırr-ı Ḥudâdur dil ile cân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1). [bir,]

- **Bir** taze-edā sāde gazel oldu bakılsa / Ferrî қо bulunsun bu da dīvān arasında (*Ferrî Dīvānı, Gazel 176, Beyit 5*). [bir,]
- Seni te'dībe dā'ir **bir** haber beklerüm kāfir / Gide peyk-i āhum haylī demlerdür Mesihāya (*Ferrî Dīvānı, Gazel 177, Beyit 3*). [bir,]
- **Bir** āfete dil virdüm idüp çāk-ı girībān / Hānd ile didi bak niçesi var cebümüzde (*Ferrî Dīvānı, Gazel 180, Beyit 3*). [bir,]
- **Bir** şahid-i dil-cū severüz cān u gönülünden / Merküz-ı mahabbet ezelī mezhebümüzde (*Ferrî Dīvānı, Gazel 180, Beyit 4*). [bir,]
- Neyyir ile şafvetde geçüp hubb-ı sīvādan / **Bir** zerre-i nā-çiz bulunmaz hepümüzde (*Ferrî Dīvānı, Gazel 180, Beyit 6*). [bir,]
- Yorgi nāmī**bir** cevāna düş olup mey-hānede / Büt-perest itdi beni 'aşk güyiyā büt-hānede (*Ferrî Dīvānı, Gazel 183, Beyit 1*). [bir,]
- Bintü'l-ineb evvel harem-i pīr-i muğānda / Hürmetlice **bir** kız idi şimdi dile düşdi (*Ferrî Dīvānı, Gazel 186, Beyit 3*). [bir,]
- Oldı yine **bir** çeşm-i sihir-sāza fütāde / Efsün-zede dil vardı çeh-i Bābile düşdi (*Ferrî Dīvānı, Gazel 186, Beyit 4*). [bir,]
- Ferrî niçün ol dīde-i ğaddāra şokulduñ / Her ğamzesi **bir** tīg idi cismūñ dile düşdi (*Ferrî Dīvānı, Gazel 186, Beyit 5*). [bir,]
- Nefes-i tünd-i 'adū kırmadı **bir** gül mi kodı / Serdī-i bād-ı hāzān bağda bülbül mi kodı (*Ferrî Dīvānı, Gazel 189, Beyit 1*). [bir,]
- İtdi cem'iyet-i 'uşşākı perīşān Ferrî / Nefes-i tünd-i 'adū kırmadı **bir** gül mi kodı (*Ferrî Dīvānı, Gazel 189, Beyit 6*). [bir,]
- Şimdi daħi **bir** büt-i cevvēra düş itdi felek / Ugradur hep böyle bī-dād āfete şöhrat beni (*Ferrî Dīvānı, Gazel 196, Beyit 5*). [bir,]
- Ferriyā mestāne-i 'aşka gerekdür bezmde / Nūr-ı tal'at serv-i kāmēt **bir** perī-sīmāya mey (*Ferrî Dīvānı, Gazel 199, Beyit 7*). [bir,]
- Vardur daħi çok nev-heves tūti-yi kudsīye kafes / Luṭf-ı şeh olsa dest-res her biri olur **bir** kelīm (*Ferrî Dīvānı, Kaside 2, Beyit 17*). [bir,]
- Yok gerçi yār [u] yāverüm **bir** mūnis-i şevk-āverüm / Ammā ki var şī'r-i terüm peygüle-i ğamda nedīm (*Ferrî Dīvānı, Kaside 2, Beyit 22*). [bir,]
- Ammā ne çāre derd ile **bir** söz gelür semt-i dile / Ya'nī ki cānāndan gele itsem gerek bī-bāk ü bīm (*Ferrî Dīvānı, Kaside 2, Beyit 30*). [bir,]
- **Bir** ğonce-gülsūñ el-hāzer āh-ı dilüm eyler eşer / Hālūñ olur benden beter derd ile Vallāhü'l- 'Azīm (*Ferrî Dīvānı, Kaside 2, Beyit 35*). [bir,]
- Ne çāre ben de **bir**'aşfūr-ı nā-çāra mişāl oldum / Ta'azzum öğredürken himmetüm Kāf üzre 'Ankāya (*Ferrî Dīvānı, Kaside 3, Beyit 7*). [bir,]
- Bu da **bir** emr-i müsta'ceb zebūn-ı dest-i 'aşk oldum / Taḥakküm eyler iken ḥikmet-āmūzān-ı ḥod-rāya (*Ferrî Dīvānı, Kaside 3, Beyit 8*). [bir,]
- Uyup semt-i hevāya kayda düşdi ihtiyārıyla / Esir oldı gönül **bir** nev-resīde şūḥ-ı ra'nāya (*Ferrî Dīvānı, Kaside 3, Beyit 9*). [bir,]
- Dilde ki hayāl-i kadūñ ey şūḥ nihāndur / Pehnā-yı gönül nādire **bir** serv-sitāndur (*Ferrî Dīvānı, Kaside 4, Beyit 1*). [bir,]
- Nāz ile hīrām itse eger şahid-i tab'um / Kim görse şānur şīveli **bir** şūḥ-ı cihāndur (*Ferrî Dīvānı, Kaside 4, Beyit 16*). [bir,]
- Heft berg-i ğonce-veş **bir** matla'-ı ğarrā ile / Kopardur bağ-ı suḥandan alalum tekrār gül (*Ferrî Dīvānı, Kaside 5, Beyit 50*). [bir,]
- Esb-i pīr-i çarḥa **bir** yılduzlı moncuḥ 'arız idüp / Kevkebe başdurdı pek çok **bir** bir aḥter gösterür (*Ferrî Dīvānı, Kaside 6, Beyit 3*). [bir,]
- Necm-i ğīsū-dārī **bir** pūr-şu'lesine bend idüp / Keh-keşāndan 'āleme bir raḥt-ı Ḥaydar gösterür (*Ferrî Dīvānı, Kaside 6, Beyit 4*). [bir,]
- Necm-i ğīsū-dārī bir pūr-şu'lesine bend idüp / Keh-keşāndan 'āleme **bir** raḥt-ı Ḥaydar gösterür (*Ferrî Dīvānı, Kaside 6, Beyit 4*). [bir,]
- Bāḥr-i nīl-gūn-ı hevāda bü'l-hevesler çeşmine / **Bir** melekse şekli ile çarḥı çenber gösterür (*Ferrî Dīvānı, Kaside 6, Beyit 5*). [bir,]
- Şimdi çün tütü[m] götürdüm **bir** kerīm [ü] 'ādile / Himmet ile her zamān luṭf ile peyker gösterür (*Ferrî Dīvānı, Kaside 6, Beyit 8*). [bir,]
- Çāresizler çünki buldukça bu ter-tab'um daħi / Dīde-i idrāke şimdi **bir** kerem-ver gösterür (*Ferrî Dīvānı, Kaside 6, Beyit 9*). [bir,]
- Şā'ir-i rind-i cihānum lā-übālī-meşrebüm / **Bir** gazel tarḥ eyleyüm seyr eyle kimler gösterür (*Ferrî Dīvānı, Kaside 6, Beyit 20*). [bir,]
- Temevvüc itdi Bāḥr-i Kūlzüm-i elṭāf-ı sultānī / Ki **bir** dürr-i yetimi itdi ārayış cihān üzre (*Ferrî Dīvānı, Kaside 7, Beyit 2*). [bir,]

- Kapudan eyledi deryāya **bir** zāt[1] vezāretle / İder İskender-āsā cüst [ü] cū āb-ı revān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [bir,]
- Dilüm **bir** müncelî āyîne-i ‘ālem-nümādur kim / Görinür şüret-i ilhām şî‘rümde ‘ayān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [bir,]
- Dirler idi ma‘rifet taḥşîldür ancaḥ hünere / Yoḥsa iki evli **bir** köyde bulunur bir cerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [bir,]
- Dirler idi ma‘rifet taḥşîldür ancaḥ hünere / Yoḥsa iki evli bir köyde bulunur **bir** cerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [bir,]
- Şî‘r ü inşā ile böyle fā‘ik-i akrân iken / Bulmadum **bir** ehl-i himmet bir mürüvvet-āveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [bir,]
- Şî‘r ü inşā ile böyle fā‘ik-i akrân iken / Bulmadum bir ehl-i himmet **bir** mürüvvet-āveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [bir,]
- Şimdi bāb-ı himmeti gördüm ki **bir** açuk kapu / Baş açuk yalın ayak didüm ki ey dil gel yuri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [bir,]
- Vardum ol dār-ı medār-ı luṭfa ruḥ-fersūd idüp / **Bir** kerîmü’ş-şāna itdüm şimdi ‘arz-ı çākerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [bir,]
- Beni **bir** kâtib-i şüride-edā bağladı kim / Lîka-ı mihberesi rişte-i gerdānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14*). [bir,]
- Didüm evşāfuña **bir** taze ḡazel lâyıḳdur / Söyle söyle didi ‘aşıḳ benüm ‘unvānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23*). [bir,]
- Seherî eyler iken şavma‘a içre feryād / İtdi ber-bād o dem şem‘-i şu‘ûrum **bir** bād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [bir,]
- Zülf-i zünnārına **bir** muḡ-beçenüñ bağla gönül / Mezheb ü dîn ü dili ‘aşḳına vir itme ‘inād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [bir,]
- Düşdük telāşa va‘d-i dürüḡıyla **bir** mehûñ / Her şeb ḡayālî tā be-seher koynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1*). [bir,]
- **Bir** nārî-tābî‘at ile germ-ülfet olup dil / Ol günlere de itdi teşādüf dem-i temmüz (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit 1*). [bir,]
- Cāmi‘de tırdı yanuma ol şūḫ-ı hoş-ḥıram / Şuḡl-ı şalāt ile sehv idüp virdi **bir** selām (*Ferrî Dîvânı, Matla 2, Beyit 1*). [bir,]
- Ol ḡāl-i siyeh kim görünür ḡüşe-i lebde / **Bir** kara ‘Arab peççesidür şehir-i Halebde (*Ferrî Dîvânı, Matla 3, Beyit 1*). [bir,]
- Ferrî cemāl-i şevḳine **bir**‘ālem eyledüñ / Ol mäh-ı bedr-i tām bu gice şabāḫladı (*Ferrî Dîvânı, Müfret 3, Beyit 1*). [bir,]
- Çın şehir **bir** kebk ile konmuş yimiş içmiş tamām / Karga boh yimezden evvel Çîl Hāfız Kuzguncuḡa (*Ferrî Dîvânı, Müfret 6, Beyit 1*). [bir,]
- Bir bezm-gehde düşdi dile miḡnet-i kühen / Başdukça başdı şıḳlet-i kābūs-ı ḡam miḡen (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [bir,]
- Geldi o demde hem-dem olup **bir** ruḫı semen / ‘Arz itdi ḡāḫ ḡonce-dehen geh çeh-i zekān (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [bir,]
- Rüyuñ ki şems-i rüz-ı nıḡehdür didüm didi / **Bir** mehdür o ki ḡaşm-ı ketānuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [bir,]
- **Bir** büse virüp bu gice düşde baña dil-dār / Anda daḡı düşvār (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2*). [bir,]
- Cihānda **bir** perî-i nāz-perver nāzenînum var / Beni mehcür kıldı ḡaylî demdür çarḡa kînum var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 1*). [bir,]
- O **bir** zāt-ı şerîf-i ḡaḳ-şinās [u] lā-übālîdür / Sevāb olur kamu züvvārınuñ Ferrî vebālî de (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2*). [bir,]
- Güneş pāyın arar yüz sürmeḡe **bir** meh-cebînum var / Nücümüñ ḡasreti ehl-i semāya bir zemînum var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [bir,]
- Güneş pāyın arar yüz sürmeḡe bir meh-cebînum var / Nücümüñ ḡasreti ehl-i semāya **bir** zemînum var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [bir,]
- N‘ola şems ü kamer reşk eylese āfāk-ı vaşlında / Bulunmaz maḡrib ü maşrıḳda ḡaḳḳā **bir** Emînum var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [bir,]
- Kūy-ı dil-dāra bugün **bir** türktāz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [bir,]
- Hıç fikr-i yār u āḡyār eylemezdi ḡamzesi / Öldürdi ḡayrı **bir** kār eylemezdi ḡamzesi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [bir,]
- Baksañ ammā çeşmine **bir** ḡaste-i bî-tāb-ı nāz / Şîve-i çeşmi ‘aceb derd-i nihānîdür dile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3*). [bir,]
- Her nigāḡı **bir** belā-yı nāḡehānîdür dile / ḡayrı dil-berler gibi lāzım degül esbāb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [bir,]
- Gören püskürme beñler rüy-ı alında o şuhuñ dir / Benekli **bir** kumāş-ı tazedür Bengāleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [bir,]

- Sakın **bir** kâr-ı nâ-hem-vâr ile şöhrat-pezîr olma / Hemîşe sū-i zikr-i Sāmîrî gūsâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 4*). [bir,]
- Hevâsına düşüp dil bağla kim **bir** şüh-ı nev-hîze / Yakışsañ cevher-i gönli idersün zülfe âvîze (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 5*). [bir,]
- **Bir** perîsün halk olup dil-hün u aşûfteñ senün / Cümle hûbân-ı cihân mağbûn u aşûfteñ senün (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 5, Bend 5*). [bir,]
- Tâze hem-demler yeñi üftâdeler bulduñsa sen / Biz de peydâ eyledük **bir** tâze cânân bilmiş ol (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 4*). [bir,]
- **Bir** cilde görem dirseñ eger rüy-ı vefâda / Ğarķ eyle vücûduñ beri gel cüy-ı kazâda (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 7, Bend 2*). [bir,]
- Ferrî gibi **bir** nâdire-sencânla söyleş (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 7, Bend 5*). [bir,]
- Böyle **bir** pâkîze mazmûn-ı güher kândan çıkar (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 5*). [bir,]
- Ne câm-ı neş'e-efzâ ne kadeh **bir** şey' degül lâzım / O deñlü neşveye âmâdeyüm kim mey degül lâzım (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 3*). [bir,]
- **Bir** dükenmez hayrete şal Neyyirün de ferrini / Ol mehe didüm ki gel al Neyyirün de ferrini (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 5*). [bir,]
- Diye hâtif mübârek bād **bir** tab'-ı selîme / Cülûs idi 'arûs-ı saltanat geydi Selîmî (*Ferrî Dîvânî, Tarih 1, Beyit 5*). [bir,]
- Ya'nî kim Sultân Selîm mâlik-i seyf ü kalem / Hûsn-i hattın görmemişdür kimseler **bir** şâhda (*Ferrî Dîvânî, Tarih 2, Beyit 3*). [bir,]
- İki târîh-i mücevher yazdı Ferrî bendesi / Rîş-i sultân-ı cihâna **bir** dem-i nâ-gâhda (*Ferrî Dîvânî, Tarih 2, Beyit 4*). [bir,]
- Bir kemân-keşlik degül her şun'da dād-ı ilâh / **Bir** hünlerle eylemiş aña 'adîlini 'adîm (*Ferrî Dîvânî, Tarih 3, Beyit 3*). [bir,]
- **Bir** şaf-ārâ-yı aşaf pür-cüd 'atâ itdi Hüdâ / Ğalibâ devr-i kamerde fer bu 'ālî-câhdur (*Ferrî Dîvânî, Tarih 4, Beyit 2*). [bir,]
- Fennî gibi **bir** ma'ârifmende kıydı çarķ-ı dün / Kıldı erbâb-ı derûnı kendi gibi rû-be-râh (*Ferrî Dîvânî, Tarih 5, Beyit 1*). [bir,]
- Rûze eyyâmı idi **bir** şâm-ı dil-âramîde / Per açup gül-zâr-ı kudse buldı murğ-ı rûhı râh (*Ferrî Dîvânî, Tarih 5, Beyit 3*). [bir,]
- Kâtîbân-ı hoş-nüvîsi añladum ceffe'l-kalem / Böyle **bir** hatt-ı Nazîfe nokta kondurmak muhâl (*Ferrî Dîvânî, Tarih 10, Beyit 4*). [bir,]
- Ahmed Ağa gibi **bir** zât-ı sûtûde-ħaşlete / Çarķ-ı bî-dād [u] cefâ-mu'tâd kıydı âh âh (*Ferrî Dîvânî, Tarih 12, Beyit 1*). [bir,]
- Eger ki şâh-bâz-ı râyına fermân eylerse / **Bir** ednâ himmet ile şayd ider Kâf üzre 'Anķâyı (*Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 3*). [bir,]
- Kapudan-ı zafer rehber alup **bir** emr-i sultânı / Taşarruf itdi bir ferd Kâhramân-vâr Ümm-i Dünâyâyı (*Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 16*). [bir,]
- Kapudan-ı zafer rehber alup bir emr-i sultânı / Taşarruf itdi **bir** ferd Kâhramân-vâr Ümm-i Dünâyâyı (*Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 16*). [bir,]
- **Bir** zât gerek sâlik ü târik idi Ferrî / Atdı zer-i cânı da hünler ma'deni Kânî (*Ferrî Dîvânî, Tarih 14, Beyit 4*). [bir,]
- Pül gibi çeşm-i 'adûsında kara şu dursun / Görmesin ħ'âbda da ħayr olıcaķ **bir** rû'ya (*Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 8*). [bir,]
- **Bir** şafveti var bâde-i nâbuñ ki bakılsa / Âmed-şod-ı nezzârede rûh-ı Cem ü Cemşid (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 3*). [bir,]
- Ma'nâ-yı tecâhülde hele dîdesi fâ'ik / Düzd-i nigh-i şûrişi **bir** âfet ü cellâd (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 10*). [bir,]
- Tîr-i müje-i fitnesi **bir** kâfir ü kâtil / Mazmûn-ı tegâfûlde katı ğamzesi üstâd (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 12*). [bir,]
- Şahbâ-yı semî 'aşkuma ser-şâr-keşândur / Biz de içelüm 'aşkına leb-rîzce **bir** câm (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 55*). [bir,]
- 'Uşşâķda muhtâc-ı şarâb olmadı **bir** dil / Ĥâtırlara neş'e vireli lâye-i ħûsnûñ (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 70*). [bir,]
- Kâbil degül mi çeşm-i siħir-sâza intisâb / Başuñçün ola vir baña kaťice **bir** cevâb (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [bir,]
- Sâķi yetiş ki 'aşķ ile maħmûr u bî-dilüm / Meyle açılmam el gibi **bir** emr-i müşkilüm (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 13*). [bir,]
- **Bir** derd esîri 'aşķ-ı nâlân-ı ğurbetüz / Murğ-ı melûl-ı ğüşe-i dâmân-ı ğurbetüz (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 20*). [bir,]
- Beñzemez ğayrıya her sūya aķar mişl-i miyâh / Şimdi ammâ yine **bir** dâma tutuldı ey şâh (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 11*). [bir,]

- Haḳ bilür sen gibi **bir** şüh-ı luṭuf-kār olmaz / Dil-i zārum gibi de ‘āşık-ı nā-çār olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39*). [bir,]
- Ferrî o demde sevmiş idüm **bir** yüzi mehi / Bir nev-resîde tâze-edâ kâmeti sehî (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [bir,]
- Ferrî o demde sevmiş idüm bir yüzi mehi / **Bir** nev-resîde tâze-edâ kâmeti sehî (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [bir,]

bir: Eşit, aynı.

- Vaz‘uñ rakîb ü yâra müsâvîdür ey perî / **Birdür** yanuñda n’eyleyeyüm nîk ü bed meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [birdür, -dür]
- Qadri **bir** şi‘r ü şa‘îrûñ sen gerek şi‘rûñe(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürûşa bunda birdür i‘tibâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [bir,]
- Qadri bir şi‘r ü şa‘îrûñ sen gerek şi‘rûñe(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürûşa bunda **birdür** i‘tibâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [birdür, -dür]
- Mümkîn olamaz çünki gül-i mihr idesüñ bûs / **Bir** midür anuñ ile senüñ pây-e hüsnüñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 68*). [bir,]
- Sâkî şarâbı şun ne imiş bildüm ‘âlemi / **Birdür** yanumda şâd u gam u sür u mâtemi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31*). [birdür, -dür]

bir: Öyle bir.

- **Bir** cāya ir ki olmaya hestî vü nîstî / Tûṭî-i nefis-i nâṭıkayî anda epsem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [bir,]
- **Bir** gûne tarab-zâ ki bu mel‘ab-geh-i rindân / Etfâl degül ‘aşk ile pîr-i kühen oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [bir,]
- **Bir** cāya irişdün ki mürüvvet eşeri yok / Erbâb-ı himem mün‘adim ikrâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [bir,]
- İtdürdi felek cebr ile imsâk ğınâdan / **Bir** rûzeye düş itdi ki bayram cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*). [bir,]
- Rûz-ı vaşl üftâdeñe ‘îd oldı **bir** bâlâ-yı ‘îd / Hâcîya zîrâ şey’ olmaz hacc-ı ekberden laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4*). [bir,]
- **Bir** ğazel tarḥ eylemiş Neyyir bu günler Ferriyâ / Zerre-i maẓmûnı şevk-ı şems-i hâverden laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5*). [bir,]
- **Bir** dil ki irüp olmaya ‘Ankâya mülâkî / İmâ olunan şâhikâ-i Kâfî ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3*). [bir,]
- ‘Osmâniyândan **bir** tuḥaf mânende-i dürr-i Necef / Ecdâdı güyâ ki şâdef bir geldi bu dürr-i yetîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [bir,]
- **Bir** cām-ı şahbâdur sözüm bir rûḥ-ı ma‘nâdur sözüm / Nuṭḳ-ı Mesîḥâdur sözüm luṭf eylemiş Zât-ı ‘Alîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [bir,]
- Bir cām-ı şahbâdur sözüm **bir** rûḥ-ı ma‘nâdur sözüm / Nuṭḳ-ı Mesîḥâdur sözüm luṭf eylemiş Zât-ı ‘Alîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [bir,]
- Tarḥ eyleyüp **bir** nev-ġazel bir naẓm-ı şüh-ı bî-bedel / Gezsın cihânda el-be-el hem-cins-i lü’lû-i naẓîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*). [bir,]
- Tarḥ eyleyüp bir nev-ġazel **bir** naẓm-ı şüh-ı bî-bedel / Gezsın cihânda el-be-el hem-cins-i lü’lû-i naẓîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*). [bir,]
- **Bir** kerîm-i merḥamet-kâra teşâdüf eyledüm / ‘Arz-ı hâl-i cer gibi ben ğayrı gezmem ser-serî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [bir,]
- Virdi ol demde nuḥustîn kadehi **bir** neş’e / Cilve-ger oldı hemân anda rumûz-ı irşâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15*). [bir,]
- **Bir** kâfir-i bî-dâd ki hîç merḥamet itmez / Ğam-hâneme gitmez (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5*). [bir,]
- **Bir** hâle düşüp daġdaġa-i zülf ile hâlâ / Güyâ kâra sevdâ (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5*). [bir,]
- Ğamze de bî-dâdla ser-geşte vü ḥayrân kim / Rüstem-âsâ cân-sitân **bir** kâtil-i devrân kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [bir,]
- Cihâna maḳdemi **bir** büy-ı revnaḳ virdi el-ḥaḳ / Meşâm-ı dehri memlû eyledi peyk-i şemîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2*). [bir,]
- Ğâzeyle degüldür bilürüz mâşîṭa-kârî / **Bir** câzibedür ân ile pîrâye-i hüsnüñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 69*). [bir,]

bir: Tek, sadece bir.

- Tatar nıgeh-i çeşmi bucağında celîdür / **Bir** nazrada ‘uşşâkı yapar gözle velîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1*). [bir,]
- **Bir** şiveme rindân fedâ-kerde-i cândur / Zâhidler ise hûmk ile hârûn hârumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7*). [bir,]
- Mest-i ‘aşkum **bir** girişmeyle tamâm eyler beni / Besdür erbâb-ı dile bir sâgar-ı şâd-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [bir,]
- Mest-i ‘aşkum bir girişmeyle tamâm eyler beni / Besdür erbâb-ı dile **bir** sâgar-ı şâd-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [bir,]
- Ferâmüşî tutuşmuşdık o şüh-ı dil-firîb ile / Virüp **bir** büsecik yâdes didi cânâne aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4*). [bir,]
- **Bir** mürka‘ı var anı da yoğ eyledi gitdi / Erbâb-ı melâmet saña cânâ ne getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4*). [bir,]
- Va‘de-i dil-dâr-ı her-caî gibi yoğ itdi çarh / **Bir** neşât ahz eylemişdik ‘âlem-i tecrîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4*). [bir,]
- Dün bezimde seyr eyledigüm yaşları on beş / Gönlümce güzel **bir** degül üç beş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3*). [bir,]
- Nazîri yok düde sala ‘aceb kıssîs-i nâz-âyîn / Anı **bir** gördi Ferrî gice vardı Kırk Kılısâya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7*). [bir,]
- ‘Osmâniyândan bir tuhaf mânende-i dürr-i Necef / Ecdâdı güyâ ki şâdef **bir** geldi bu dürr-i yetîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [bir,]
- Gül-şenî der-gâhıdur güyâ gül-istân-ı cihân / **Bir** degül sâde hezâra okudur ezkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18*). [bir,]
- Ben kulun da **bir** yetişdüm bâğ-ı ‘irfân içre kim / Gül gibi başında üstâd-ı selef yer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18*). [bir,]
- Vezîrâ Bahr-i ‘Ummân-ı kâdr u kulzüm-cüd u bezm-ârâ / Felek **bir** şandal olmaz bahr-i lutfunda gümân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [bir,]
- Zâtı-veş **bir** geldi bu târîh-i cevher habbezâ / Oldı ser-şâr-ı şerefle zîb-i şadr-ı defterî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33*). [bir,]
- **Bir** kîse akçeye bir esb-i şabâ-refîrâ / Yine muhtâc idiyor bendeki bu baht-ı şakîl (*Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 18*). [bir,]
- Bir kîse akçeye **bir** esb-i şabâ-refîrâ / Yine muhtâc idiyor bendeki bu baht-ı şakîl (*Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 18*). [bir,]
- Olmadık **bir** büseñe lâyıf efendim bu sene / Dirdün evvel vaşlımuñ şâyânı sensün bu sene (*Ferrî Dîvânı, Müfret 7, Beyit 1*). [bir,]
- Selb ider şâhib-kırânı Behmen-i ‘âlem gibi / **Bir** nıghele Qahramânı katl ider Rüstem gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3*). [bir,]
- Melâhat rüyına **bir** kat dañi ol kâleden gelmiş / Leb-i dil-dâra revnak cüşîş-i tebhâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [bir,]
- Çok degüldür âfet-i fettân dirsem çeşmüne / **Bir** nigâhda eyler ifnâ baksa âdem çeşmüne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1*). [bir,]
- Bir kemân-keşlik degül her şun‘da dâd-ı ilâh / **Bir** hünere eylemiş aña ‘adîlini ‘adîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3*). [bir,]
- İki mışra‘da dört târîh itdüm müstebân Ferrî / Ki evvel mühmel [ü] menkûtına **bir** eyler irhâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13*). [bir,]
- Destünle bârî**bir** tolı câm-ı şarâb vir / Kaç eyleyüm mi h‘âhişi kat‘î cevâb vir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 6*). [bir,]
- Tab‘uña mülhem ola semt-i gayıbdan ki meger / İdesiñ lutfuñ ile bendeñe **bir** hüsni nâzar (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 16*). [bir,]

bir az: Bir parça, bir miktar, azıcık.

- Varalum ma‘bed-i ‘uşşâka olup kürsî-nişîn / Râz-ı dilden de **bir az** neşr-i ‘ulûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8*). [bir az,]
- Büy-ı râz aldum şabâdan çın şehir gül-zârda / Açılup virmiş dehânından **bir az** esrâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13*). [bir az,]
- Tutam ızın-i şerîfuñle **bir az** fahriyye vâdisin / Kadîmî de‘b olan nazm-âverân ü şâ‘irân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [bir az,]

bir başka: Eşsiz, benzersiz.

- Olunca zîver-i âgûş-ı fikrüm la'l-i alı / Virür **bir başka** neş'e neşve-i şahbâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7*). [*bir başka,]*

bir başkaca: Farklı.

- Mecnûn-ı melâmet-keşiyüm Ferrî bu vaktûn / Her 'âşıkâ **bir başkaca** devrân olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [*bir başkaca,]*

bir bir: Tek tek, birer birer.

- Dil ki dâğ-ı hasreti cânâna **bir bir** gösterür / Güyyiâ eyler tazallum şâha mahzar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*). [*bir bir,]*
- Dil ki dâğ-ı hasreti cânâna **bir bir** gösterür / Güyyiâ eyler tazallum şâha mahzar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*). [*bir bir,]*
- Levhaşâ'l-lâh feyz-i te'sîr-i hevâ bu güne kim / Açılır **bir bir** zemîn-i şürede bî-hâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [*bir bir,]*
- Seyr it de beni eyleme mahrûm-ı vişâlûn / 'Âşıkları cânânla **bir bir** öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3*). [*bir bir,]*
- Esb-i pîr-i çarha bir yıldızlı moncuğ 'arz idüp / Kevkebe başdurdı pek çok **bir bir** ahter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3*). [*bir bir,]*

bir dahi: Bir daha, yeniden.

- Zânûda sebû elde kadeh sînede cânân / **Bir dahi** naşîb ola mı yârân arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4*). [*bir dahi,]*

bir dâne: Bir kez olsun, bir kere bile.

- Ağyar-ı dîve cennet-i hüsnûn ebed viren / Hayf u dirîğ kim baña **bir dâne** virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2*). [*bir dâne,]*

bir dem: Bir an, çok kısa bir süre.

- Gönüm olalı rişte-i zülfûnle muqayyed / **Bir dem** elem-i dehrden âzâde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [*bir dem,]*
- Dilden koma la'l-i lebinûn fikrini **bir dem** / Kevşer gibi ol bahşîş-i nâ-dâde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*bir dem,]*
- Gâh cevri-i dil-ber ü geh vaz'-ı zulm-ı çarh-ı dün / Hâşılı 'âlemde **bir dem** hîç ârâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2*). [*bir dem,]*
- Himmetüm **bir dem** beni vâ-beste-i kâm itmedi / Himmet için kadd-i istîgnâmı hîç lâm itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1*). [*bir dem,]*
- 'Atf olsa eger nîm-nîgehûn bendeñe **bir dem** / ... hazân-pervere şâd-âbî resândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 21*). [*bir dem,]*
- Kaçup Nâhîd-âsâ çarh-ı nâzı intihâb eyler / Gelüp **bir dem** kenâr olmaklığa ol meh hicâb eyler (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [*bir dem,]*
- Böyle nâz u şîveden hâlî iken ammâ yine / Bakmağa tâkât getürmez kimse **bir dem** çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4*). [*bir dem,]*

bir demde: Bir anda, bir çırpıda.

- Hadeng-i gamze katli-i 'âma fermân eylemez n'eyler / O hünî dîdeler **bir demde** biñ kan eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [*bir demde,]*

bir haylî: Epey, çok.

- Dir misiñ 'aceb n'oldı o mecnûn görünmez / **Bir haylî** zamândur ki o mahzûn görünmez (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 48*). [*bir haylî,]*
- Etrâfımı **bir haylî** zamân gezdi tolandı / Bî-çâre-i nevmîd dahi bulmadı ârâm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 52*). [*bir haylî,]*

bir iki: Birkaç.

- Görüp ‘arz-ı niyāzum çeşmüne bildün ki maḥmūrum / **Bir iki** cām şunduñ bende-i ‘irfānuñum sākī (Ferrī Dīvānı, Tahmīs 9, Bend 4). [bir iki,]
- ‘İd oldı o şūḥ ile varup meclise bī-kayd / Bezmün **bir iki** sāgar-ı sır-ābı görülsün (Ferrī Dīvānı, Gazel 150, Beyit 2). [bir iki,]

bir karış: Bir karış uzunlukta. II Çok kısa.

- Kalem ki la‘linūñ iṭrā-yı vaşfin eyler el çekmez / Ḥased kim **bir karış** kâmetli zengī nice sükker yir (Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 3). [bir karış,]

bir kat: Bir kere, bir defa olarak.

- Dil-i Ferrīye **bir kat** daḥi luṭf eyle zaḥım urma / Derün-ı sīneden nevk-i müjeñ cānā çıkar çıkmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 7). [bir kat,]

bir kerre: Bir kerecik, bir defa olsun.

- Şevk ile **bir kerre** nūş-ı cām-ı gül-fām itmedük / Ya‘nī būs-ı la‘l-i şīrīn-i dil-ārām itmedük (Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 1). [bir kerre,]

bir kez: Bir kerecik, bir defa olsun.

- Çeşm ü gamze niçe efsün u fiten göstermede / ‘Āşıkā **bir kez** nigāhuñ dil-ber-i fettāna at (Ferrī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 4). [bir kez,]
- Tār u pūd-ı gamzesi mekr ü fitenden bāfte / Var ise cānuñ var ardından iriş **bir kez** iriş (Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 3). [bir kez,]
- Ferrīyā **bir kez** cihānda rüy-ı zībā-yı vefā / Luṭf ile mir‘āt-ı dilde ‘arz-ı endām itmedi (Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 7). [bir kez,]

bir mertebe: Öyle bir derece, öyle bir miktar, o derece ki.

- **Bir mertebe** gül-zārī-i quds oldı ḥayālüm / Ol lānede kim bülbul-i ‘ulvī dilümüzdür (Ferrī Dīvānı, Gazel 70, Beyit 2). [bir mertebe,]
- **Bir mertebe** mest itdi mey-i hicrūñ ey āfet / Def olmaya Kevşerle de maḥşerde ḥumārüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 6). [bir mertebe,]

bir pāre: Bir parça, biraz.

- Tab‘uma **bir pāre** āsāyiş gelüp luṭfi ile / Destūme aldum hele kilik-i ‘Uṭārid yāveri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 27). [bir pāre,]
- Uç virse ṭarf-ı fesden o **bir pāre** çıksa ya / Yoḥsa olur mı ‘āşık-ı bī-çāre çıksa ya (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4). [bir pāre,]
- **Bir pāre** de taḳrīr ideyüm sūz-ı derūnum / Sākī kerem it nuḳlı ile iki ḳadeḥ şun (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 23). [bir pāre,]

bir tolu: 1. Bir dolu, birçok. 2. Bir kadeh.

- Bu vaşf ile Allāh içün **bir tolu** nūş it / Soñra dil-i bī-çārenūñ aḥvālını gūş it (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 56). [bir tolu,]

bir zamān: Geçmiş zamanda, eskiden, vaktiyle.

- Virirdiñ ey vefāsuz **bir zamān** zehr-āb-ı istignā / Şanursuñ tāb-ı germiyyet ile āyā nedür şimdi (Ferrī Dīvānı, Gazel 191, Beyit 3). [bir zamān,]
- **Bir zamān** mekr-i felek itmiş idi efgende / Düşürüp dām-ı gama ṭālī‘-i vārūn [u] baḥl (Ferrī Dīvānı, Kıt‘a 1, Beyit 8). [bir zamān,]

birbirine: Karşılıklı olarak, biri diğerine, diğeri de ona.

- Meclisde şurâhî ile sāgar öpüşürler / **Birbirine** meftûn iki dil-ber öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1*). [birbirine,]

birer: Her biri bir, her birini bir, her birine bir.

- Her bezme **birer** başka neşât-âverüm ammâ / Dil-ber olıcağ meclis-i şahbâda garîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3*). [birer,]
- Zâhid ü rindânı sevdâsı **birer** renge koyup / Hâlveti kim bekleden şahrâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4*). [birer,]
- Her birisi hûsn ile **birer** cânibe çekmiş / Âh âh ki bir kâfir-i ser-keş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4*). [birer,]

biri: Bir tanesi.

- Şākirdimüzden tâze-gû vardır iki eş'âr-cû / Çok şâ'ir eyler ser-fürü Neyyir **biri** Vesîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [biri,]
- Şākirdimüzden tâze-gû vardır iki eş'âr-cû / Çok şâ'ir eyler ser-fürü Neyyir biri **biri** Vesîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [biri,]
- **Biri** kettânüm eridür biri maḥbûbüm yakar / Mihr ü mehden başa takmış çarḥ-ı keç-reftâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37*). [biri,]
- **Biri** kettânüm eridür **biri** maḥbûbüm yakar / Mihr ü mehden başa takmış çarḥ-ı keç-reftâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37*). [biri,]
- **Birine** kadeḥ birine pindâr virilmiş / Evzâr virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4*). [birine, -n, -e]
- **Birine** kadeḥ **birine** pindâr virilmiş / Evzâr virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4*). [birine, -n, -e]

biri biri: Karşılıklı olarak bir diğeri.

- **Biri birine** nezâketle ider işrâb-ı nâz / Hûn-feşân olduğun inkâr eylemezdi gamzesi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1*). [biri biri, -n, -e]

birle: İle.

- Biñler yaşasun zihñ ü zekâ **birle** ol âfet / Ser-halka-i cem'iyet-i rindân olacaḡdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [birle,]
- Yeter fahriyye **birle** eyledüñ ıtnâb ey Ferrî / Du'âya başla kim buldı kaşîde âḡir u gâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 38*). [birle,]
- Melâmet **birle** şeh-râh-ı cünün üzre şehîr olma / Bût-i dānāyı tūt ḡayvân-menişle cāy-gîr olma (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4*). [birle,]
- Lafz u ma'nâ **birle** ey Ferrî tamām târiḡdür / Gitdi biñ yüz toḡsan altı rûzesinde Fennî âḡ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5*). [birle,]

bî-şek: Şüphesiz, kuşkusuz.

- Ey mest-i naḡvet oldı gōñül **bî-şek'**âşîḡuñ / Yokdur dūrūḡum oldı şehâ gerçek 'âşîḡuñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [bî-şek,]

bî-ser ü sāmān-ı ḡurbet: Gurbette düzenini kaybetmiş.

- Ġam tekyesinde derd ile miḡmān-ı ḡurbetüz / 'Aşḡuñ ḡamıyla **bî-ser ü sāmān-ı ḡurbetüz** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 23*). [bî-ser ü sāmān-ı ḡurbet, -üz]

bismil-geḡ: Mezbaha.

- İder 'uşşākını **bismil-geḡinde** cevri ile küşte / 'Aceb ḡattâldür virmez dile ḡat'â emān ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2*). [bismil-geḡinde, -i, -n, -de]

bismil-geh-i ‘aşk: *Aşk mezbahası.*

- Eyle bismilgeh-i ‘aşkuñda beni gel kırbân / Ka‘be-i vaşda kırbân-ı Hudâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5*). [*bismil-geh-i ‘aşk, -uñ, -da*]

bisyār: *Çok.*

- ‘Arz-ı hâl ile hikâyetdür murâd ahvâlümü / Bî-edeblikdür şikâyet olsa da **bisyār** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39*). [*bisyār,]*
- **Bisyār** olan güherse de bî-‘tibârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5*). [*bisyār,]*
- Ben de yâra ba‘de-zîn cevri dırâz itsem gerek / Cevri **bisyār** u vedâd [u] dâdı az itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*bisyār,]*

bî-şübhe: *Şüphesiz, kesin, tereddütsüz.*

- **Bî-şübhe**‘avn-i Hâk karîn buldı nizâmî mülk-i dîn / O zıll-ı Rabbü’l-‘Âlemîn olunca tahtında muķîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8*). [*bî-şübhe,]*
- Tahmîr olunurken gül-i cismân-ı mehâbîb / Girmiş aña **bî-şübhe** senüñ mâye-i hüsnüñ (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 66*). [*bî-şübhe,]*

bî-su‘ûr: *Akılsız, bilinçsiz. II Mecnun.*

- Görenler **bî-su‘ûr** u taş dögen dir küh u deşt içre / Yazan Ferhâd u Kaysı câhil ü ırğad yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*bî-su‘ûr,]*

bî-su‘ûr: *Şuursuz, bilinçsiz.*

- Telâş-ı gurbet ü fikr-i me‘ûnet **bî-su‘ûr** itdi / Bu günler gül-şen-i tab‘um bu hâl ile hazân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*). [*bî-su‘ûr,]*

bit-: *Ortaya çıkmak, büyümek.*

- Me‘zûn-ı haţ olmuşdı muķaddemce sülûsde / **Bitdi** çün o la‘lîn şakalı şeyhe virüp zûr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 2*). [*bitdi, -di*]

bî-ta‘ab: *Sıkıntısız, zahmetsiz.*

- Bî-nevâ kaldığuma oldu o şehnâzum sebeb / Tutmak ister bu gönül Şâm u ‘Irâkı **bî-ta‘ab** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3*). [*bî-ta‘ab,]*
- Zerķ u riyâyı seyle virür sâde-dil olur / Her sûda naķş-ı zevķ-ı dili **bî-ta‘ab** bulur (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 36*). [*bî-ta‘ab,]*

bî-tâb: *Hâlsiz, güçsüz, bitkin, yorgun.*

- Senüñ bî-dâdınıñ **bî-tâbıyuz** inşâfa gel ey şeh / Hudâ şâhân içün Qur‘ân içinde dâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*bî-tâbıyuz, -ı, -y, -uz*]
- Bakup za‘f-ı dil-i Ferrî-i zâra eylemiş efsûs / Dimiş nâ-kâmı derd-i hasretüm **bî-tâb** göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*bî-tâb,]*

bî-tâb eyle-/bî-tâb it-: *Güçsüz düşürmek, takat koymamak.*

- ‘Aşkınuñ neş‘esi gündün güne bulmakda revâc / Öyle bir bâde ki ‘ayyâşını **bî-tâb itmez** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6*). [*bî-tâb it-, -mez*]
- Hasret ile fûrkatüñ ancak dili **bî-tâb ider** / Âh ammâ fikret-i vuşlat helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4*). [*bî-tâb it-, -er*]
- İtmez âzürde beni cevri ile ol büt ancak / Beni **bî-tâb iden** ammâ yine efgânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18*). [*bî-tâb it-, -en*]

- Dūde-i āhum seni her dem n'ıçūn **bī-tāb ider** / Var ise bŷā-yı zŷlŷŷ ŷūd-ı micmerden laŷīf (*Ferrī Dīvānı, Gazel 117, Beyit 2*). [*bī-tāb it-, -er*]
- Öyle rind-i lā-ŷbālī kimi **bī-tāb eylesün** / Kime ŷekvā eylesün bī-çāre Nef'ī n'eyesün (*Ferrī Dīvānı, Tahmīs 3, Bend 5*). [*bī-tāb eyle-, -sün*]

bī-tāb-ı nāz: Nazdan dolayı güçsüz, bitkin düşmüş.

- Çeşmi Cibrīlī helāk itmekde taķşīr eylemez / N'eyesün 'āşık gibi bīmār hem **bī-tāb-ı nāz** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 4*). [*bī-tāb-ı nāz,*]

bī-tākat it-: Takatsiz, güçsüz bırakmak.

- 'Āşık beni gördükde ser-endāz [u] velehdür / **Bī-tākat iden** anı kelām-ı dŷrerŷmdŷr (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 5*). [*bī-tākat it-, -en*]

bī-tekellŷf: Gösterişsiz, samimi bir şekilde.

- Niçe Yŷsuf-ısmeti tenhā çekŷp ħum-ĥānede / **Bī-tekellŷf** bŷe-dād u der-kenār eyler sebŷ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 160, Beyit 4*). [*bī-tekellŷf,*]

bī-terahħum: Merhametsiz.

- A zālīm **bī-terahħum** bī-mŷrŷvvet kāfir-i naħvet / Ne bu vaħşet kaçarsuñ 'aŷf idersuñ vaşlı ferdāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 15*). [*bī-terahħum,*]

bitŷr-: Bitirmek, ortaya çıkarmak, yetişmesini sağlamak.

- Ĥaŷ kıyas itme ruħında ŷun'-ı Feyyāz-ı Ezel / Tāze ter sŷnbŷl **bitŷrmiş** gonce-i sīr-ābda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 3*). [*bitŷrmiş, -miş*]
- Ĥaşşīşasıdır ĥāl-i siyāhuñ ki ruħuñda / Hep ĥabbe-i sevdā **bitŷrŷr** gŷl-şenŷmŷzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 181, Beyit 2*). [*bitŷrŷr, -ŷr*]

bī-vāve: Nasipsiz.

- Murg-ı dil **bī-vāyedŷr** bŷy-ı gŷl-i ŷmmīdden / Lāle-i ĥasret virilmiş gŷl-şen-i cāvīdden (*Ferrī Dīvānı, Gazel 155, Beyit 1*). [*bī-vāyedŷr, -dŷr*]

bī-vefā: Vefasız, sözünde durmayan, sadakatsiz.

- Mŷrŷvetsŷz beni itdŷñ ferāmŷş / A zālīm **bī-vefā** bīgāne-meşreb (*Ferrī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 5*). [*bī-vefā,*]
- Gŷkşuya dŷn de gel ne olur dŷn de bekledŷm / Rāhuñ o sŷya her zamān ey **bī-vefā** dŷşer (*Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 4*). [*bī-vefā,*]
- Bildŷm ki şŷret uğrısı bir **bī-vefā** imiş / Zılluñ vefāsı āyīnede şŷretā imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 103, Beyit 1*). [*bī-vefā,*]
- Ol **bī-vefāy**ı Ferrī sevīp görmedi feraħ / Hicr ile oldu mīħnet ŷ ĥasret ĥalef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 5*). [*bī-vefāyı, -y, -ı*]
- Koymamışdır nuŷka tākāt bende de ol **bī-vefā** / Yoħsa ĥālŷñ bu dil-i bī-çāre sŷyler sŷylese (*Ferrī Dīvānı, Gazel 174, Beyit 3*). [*bī-vefā,*]

biz: Çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Genellikle teklik birinci kişi zamiri "ben" yerine kullanılmıştır.

- Meyl-i leb-i yār oldu **bize** taķviye-i 'aşk / Erbāb-ı dilŷz şāħib-i yākŷt-ı ĥarābāt (*Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 6*). [*bize, -e*]
- Bŷ'l-hevesler eylesŷn zevķi ki 'īd eyyāmıdır / Eylerŷz vaşl ile **biz** de vaķt olur taķlīd-i 'īd (*Ferrī Dīvānı, Gazel 26, Beyit 4*). [*biz,*]
- Koymaz heves-i kāmā **bizi** ĥŷsn-i taķī'at / Ferrī dŷşŷren kayd-ı gama dillerimŷzdŷr (*Ferrī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 5*). [*bizi, -i*]

- Cem'iyet-i hâtır komadı **bizde** bu devrân / Efkâr perîşân olup evhâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*bizde, -de*]
- Gurbet de alışdurdı **bizi** zehr-i firâka / Semt-i vaţân u yâr-ı gül-endâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6*). [*bizi, -i*]
- Bu gün mey-hâne de bir âfet-i tersâya düşdük **biz** / Hâbâb-âsâ hevâya bend olup şahbâya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1*). [*biz,]*
- Bu gün mey-hâne de bir âfet-i tersâya düşdük biz / Hâbâb-âsâ hevâya bend olup şahbâya düşdük **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1*). [*biz,]*
- O hâl-i 'anber-âsâyı görüp la'li bucağında / Hezâr-ı zâra döndük hubb-ı şevk-efzâya düşdük **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [*biz,]*
- Vaşılaki olup nâmı o şüh-ı nâzûk-endâmuñ / Yine bir kadd-i bâlâ âfet-i ra'nâya düşdük **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [*biz,]*
- Müsellimde o meh kı'ım-makâm-ı şeh-levend olmuş / Güzeller şâhı hâşıl bir melek-sîmâya düşdük **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*biz,]*
- Kuluñ Ferrî esîr-i derd-mendüñdür şahâ lutf it / Senüñ bâzâr-ı aşkuñda katı sevdâya düşdük **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*). [*biz,]*
- Yârûñ lebinî 'işveye mu'tâd iderüz **biz** / 'İşret-gehi dükkânce-i kânnâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [*biz,]*
- Yârûñ lebinî 'işveye mu'tâd iderüz biz / 'İşret-gehi dükkânce-i kânnâd iderüz **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [*biz,]*
- Cevrûñ şeb-i miñnetde şafâdur gâmi içinde / Bu demleri de bir gün olur yâd iderüz **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*biz,]*
- Dildür bize tahmîl iden envâ'ı belâyı / Baht u felege bîhûde isnâd iderüz **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [*biz,]*
- Olmazsak eger mahrem-i şâd-âb-ı girişme / Mülk-i fitenî âhla berbâd iderüz **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [*biz,]*
- Şüfiye şafâsın komazuz bezm-i cinânûñ / Hürîlerini mekr ile ifsâd iderüz **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*biz,]*
- Her dem ki bize mûnis olur lutf-ı tebeşşüm / Tûtı gibi bir nev-reviş icâd iderüz **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*biz,]*
- Ferrî gibi hâllâk-ı suhan tâze-edâyuz / Tab'ı sebak-ı müşkile üstâd iderüz **biz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*biz,]*
- Dildür **bize** tahmîl iden envâ'ı belâyı / Baht u felege bîhûde isnâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [*bize, -e*]
- Her dem ki **bize** mûnis olur lutf-ı tebeşşüm / Tûtı gibi bir nev-reviş icâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*bize, -e*]
- **Biz** ol belî-güyan ile dem-sâz-ı Elestüz / El-minnetü li'llâh ki mümtâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [*biz,]*
- Tesbîh ü ridâ mücib-i sâman-ı riyâdur / Bir câm ile **biz** hâne-ber-endâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4*). [*biz,]*
- Dirdi o büt eyyâm-ı firâkı baña şor kim / **Biz** mâlik-i rûz-nâmçe-i Şeyh Vefâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*). [*biz,]*
- Pey-rev olamazsak da eger Râğıba Ferrî / Ol kıble-i mazmûn ise **biz** kıble-nümâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*biz,]*
- Dimiş ol mihr-i tâbende düşürdük **biz** de pâyında / Der-i dâr-ı gama Ferrî gibi bir bende bend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7*). [*biz,]*
- **Bize** mi kaldı bu dehrûñ idelüm zehrini nûş / Gidelüm mey-gedeye def'-i gümüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*). [*bize, -e*]
- Düşdük o çîn-i zülfe hâşâmuz budur **bizüm** / Olduk esîr-i turre belâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1*). [*bizüm, -üm*]
- Düşdük o çîn-i zülfe hâşâmuz budur bizüm / Olduk esîr-i turre belâmuz budur **bizüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1*). [*bizüm, -üm*]
- Geh tal'atuñda gâhî de zülfüñde dîdemüz / Ey şâh-ı 'işve şubh u mesâmuz budur **bizüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2*). [*bizüm, -üm*]
- Bezm-i cemende gayr ile haşr olduğıñ görüp / Far'ı 'azâb-ı rûz-ı cezâmuz budur **bizüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3*). [*bizüm, -üm*]
- Hicrûñde hûn-ı dîde mey ü laht-ı dil kebâb / Ey mest-i nâzum 'ayş u şafâmuz budur **bizüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [*bizüm, -üm*]
- Ümmîd-i nîm-girişme vü bîm-i tegâfüli / Ferrî cihânda havf u recâmuz budur **bizüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5*). [*bizüm, -üm*]
- Revâ mı büm u zâğıstân ola bezm-i çemen-zâr / İde muhtel **bizi** âvâregî-i pây-ı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5*). [*bizi, -i*]

- Şüf**bi** ger şavma‘adan şavmağa gelse / Ayaklanuruz şahın-ı harābāt elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6*). [*bizi, -i*]
- Esmâ ile a‘yân-ı haķâyıkda bulunmuş / Zâtında **bizüm** arz u semāvāt elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5*). [*bizüm, -üm*]
- Ağyar **bizi** reşk ile taşlarsa yiridür / Her seng-i cefâ şîşe-i rindāna toķundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6*). [*bizi, -i*]
- Feth eylemedi şüf**bi**ze şavma‘a bābın / Döndük yolumuz hāne-i hāmmāre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4*). [*bize, -e*]
- Gayrı zencîr-i cünündür sübħa-i ezķarumuz / **Biz** o Manşürüz ki zülf-i turesidür dārumuz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2*). [*biz,]*
- Tāze hem-demler yeñi üftādeler bulduñsa sen / **Biz** de peydā eyledük bir tāze cānān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*biz,]*
- Gerdān ideķor sāķarı devrān **bizümdür** / Taķılmadadır ba‘de-zīn ‘işret-geh-i Nāhîd (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 2*). [*bizümdür, -üm, -dür*]
- Şahbā-yı semî ‘aşkuma ser-şār-keşāndur / **Biz** de içelüm ‘aşķına leb-rîzce bir cām (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 55*). [*biz,]*
- Hāşıl esîr-i neş‘esiyüz **biz** de ol demüñ / Zîrā vefāsı yok şanurum bezm-i ‘ālemüñ (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 30*). [*biz,]*
- Hūmlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i ķahve **bizi** hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*bizi, -i*]
- Hūmlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i ķahve **bizi** hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*bizi, -i*]
- Hūmlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i ķahve **bizi** hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*bizi, -i*]
- Hūmlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i ķahve **bizi** hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*bizi, -i*]
- Hūmlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i ķahve **bizi** hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*bizi, -i*]

bîzār it-: Bıktırmak, usandırmak.

- Hāmdüli‘l-lāh her fūnūna intisābuñ müntehā / **İtmesün** Bustān u Gülistānla **bîzār** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31*). [*bîzār it-, -me, -sün*]

bi‘z-zarūr: Zarurî olarak, mecburen.

- ‘Ahd-i kemmün ile cānān ‘āşıkāna şimdilik / **Bi‘z-zarūr** ümmîd-i vaşla va‘d-i ferdā istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 6*). [*bi‘z-zarūr,]*

bol bol: Geniş geniş, ferah ferah.

- Niçe defter-dāra dar oldı o ķaftān-ı laţîf / **Bol bol** geysün otursun yokdur andan bihteri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*bol bol,]*

boş elle: Eli boş, fakir.

- Ğarābet bundadır hem renc-i iflās idüp istî‘āb / **Boş elle** varmışum bî-hüde dükkān-ı etîbbāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [*boş elle,]*

boşan-: Zincirden kurtulmak.

- Zencîrümü kırdum o cünün ile **boşandum** / Zünnārı ķuşandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 6*). [*boşandum, -du, -m*]

boy göster-: Görünmek. [TDKADS]

- Bîd-i keķler Ferrîyā Tübā gibi **boy gösterüp** / Eyledi dehri ser-ā-pā bāĝ-ı huld-āşār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [*boy göster-, -üp*]

boynumuzda: "Vebali boynuma, sorumluluk bana ait." anlamında bir söz.

- Ferîye būs-ı gerdenümüz neẓr idi dimiş / Ol ‘ahde îfâ idemedük **boynumuzdadur** (Ferî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [boynumuzdadur, -dur]

boz-: Geçersiz duruma getirmek, hükmünü ortadan kaldırmak.

- Erzen-i Rūma dir iken kendüm idem yâdigâr / **Bozdı** bu fikr-i daķıkum âsyâb u rûzgâr (Ferî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [bozdt, -dı]
- Muttasıl seyr iderüm hüsni iğmâz itmey / **Bozamam**‘azm-i şalât itdüm edâ niyyetine (Ferî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [bozamam, -a, -ma, -m]

bozuk düzen: Düzensiz, düzeni bozuk olan.

- Çeng-i hışımla itdi dili pek **bozuk düzen** / Mazhar bu yüzde ‘aks-i şü‘ünât-ı Zü‘l-Minen (Ferî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4). [bozuk düzen,]

böyle: Bu tarzda, bu şekilde.

- Kanda bir şüh-ı cihân görsem anuñ mecnûniyüm / **Böyle** rûsvâî-i hîzlânı viren dildür baña (Ferî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [böyle,]
- Hâme bu tarh-ı tâzede şüflük itmesün / Zâhid de Ferî**böyle** sihir-bâz olur mı hîç (Ferî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [böyle,]
- Oldı cinâs u tevriyeden Ferriyâ beri / Ma‘zûr tut ki **böyledür** eş‘âr-ı nâ-ümîd (Ferî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [böyledür, -dür]
- Elde mey zânûda dil-ber **böyle** bezm-i dil-peẓîr / Fikr-i gün-â-gün ile bir cây-ı tenhâ istedür (Ferî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [böyle,]
- Çeşm-i bādâmı muķaşşer ruḥları verd-i tarî / **Böyle** meclis âdeme nuḳl ile mînâ istedür (Ferî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [böyle,]
- Gezdürse ḥâli nokta-i vehm üzre biñ sene / Seyr-i serî‘i **böyledür**‘aşkuñ çalış budur (Ferî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [böyledür, -dür]
- Kûh u deşti **böyle** ser-gerdân u nâlân gezdiren / Zülfine bend eyleyüp bir âfet-i devrân çeker (Ferî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [böyle,]
- Reflâr güzel kaç güzel endâm güzeldür / Ser-tâ-be-kadem ḥaḳ bu ki **böyle** güzel olmaz (Ferî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [böyle,]
- ‘Âlemde anuñ gibi efendi de bulunmaz / İnşâf olıcak **böyle** de rengin ḡazel olmaz (Ferî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10). [böyle,]
- Zikrden eyledi zühhâdî ḥamûş u sâkit / **Böyledür** evvel-i sırr-ı neḡam-endâz-ı ceres (Ferî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [böyledür, -dür]
- ‘Âlemde seni eyleyen ol ḥüsne yek-tâ / Cânâ beni de **böyle** esîr-i gönül itmiş (Ferî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [böyle,]
- Çatarsa **böyle** dâ‘im kaşlar hışm u ḡazab ile / Virür sāmân-ı hûşa daḥi Ferî çok ziyân ebrû (Ferî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 7). [böyle,]
- Sâpâş hele cerbeze-i ṭab‘uñ Ferî / Bir **böyle** ḡazel görmedüm âşâr-ı selefde (Ferî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [böyle,]
- Gelüp bezme açılmazsuñ mey içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür ḥâlûñ efendim **böyle** dâ‘im infi‘âl üzre (Ferî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [böyle,]
- **Böyle** nev-âyîn ü tâze-tarḥ u ḥoş-uslûb ile / Zîver-i tām ol cihânda Ferriyâ maḳta‘ gibi (Ferî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [böyle,]
- Dest-res olmadı **böyle** ḡazel-i pâke selef / Ferriyâ ḥameyi mıkrâz-ı belâḡat keseli (Ferî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [böyle,]
- Farṭ-ı ‘irfândur baña ilkâ-yı ḥüsran eyleyen / Ḥüsni ṭab‘umdur ki eyler **böyle** bî-‘izzet beni (Ferî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [böyle,]
- Şimdi daḥi bir büt-i cevvara düş itdi felek / Uḡradur hep **böyle** bî-dâd âfete şöhret beni (Ferî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [böyle,]
- Sebük-maḡz oldıḡumdan **böyle** bergeşte ider devrân / Yaḳışmaz ki hevâ kâkül-veş ola başda pîrâye (Ferî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18). [böyle,]
- Mey ü maḥbûb zikrinden suḥân tezyîndür maḳşad / Suḥan-dân-ı selef **böyle** leṭâfet virdi ma‘nâya (Ferî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24). [böyle,]
- Ne ḥâcet yoḥsa **böyle** eylemek taṭvîl-i efsâne / Medîḥa-güylük gibi var iken elde ser-mâye (Ferî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26). [böyle,]

- Efendim **böyle** mi eylerdüm evşâf-ı hüdîvânun / Telâş-ı rāh ile dikkat olunmaz şîr ü inşāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 36). [böyle,]
- **Böyle** gül-tıynet görüp üftâdegân itdükçe âh / Gül-bün-i nâz içre ey gonce-dehen hem-vār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5). [böyle,]
- Gerçi fenn-i şîr ile üstâd-ı mazmûn-perverüm / **Böyle** mahzûn mı olur her eyleyen tîmâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36). [böyle,]
- Vaktümüzde gerçi şâ'irden geçilmez zâhirâ / Var mı inşâf eyle **böyle** şîrini ter gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19). [böyle,]
- 'Utârid **böyle** yazmış tâ ezelde nâm-ı nâmîsin / Anuñ mâ-i zeheble Levh-i Maḥfûz-ı beyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9). [böyle,]
- Eger hoş-hâl olaydum **böyle** mi eylerdüm evşâfın / Dizerdüm dürr ü cevher ḥâme-i mu'ciz-beyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39). [böyle,]
- Ben kuluñ da **böyle** 'irfân ile müsteḡnâ iken / Leng olup ḥâme gibi pâyum niçün kaldum geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [böyle,]
- Şîr ü inşâ ile **böyle** fâ'ik-i akrân iken / Bulmadum bir ehl-i himmet bir mürüvvat-âveri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21). [böyle,]
- Beni zâr iden anuñ ḥissini iz'ânumdur / **Böyle** ḥizlânuma bâ'is benüm 'irfânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1). [böyle,]
- Âşâfâ **böyle** necâbet baña zâtuñdandır / Nisbet-i bâbuñ ile oldum Aristuya 'adîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 28). [böyle,]
- Mülk-i fitne **böyle** olmazdı müselleḡ çeşmüñe / Şâhîr-i yek-naẓrañı kıldı revâ ey nâzenîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [böyle,]
- **Böyle** nâz u şîveden ḥâlî iken ammâ yine / Bakmağa tâkat getürmez kimse bir dem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4). [böyle,]
- **Böyle** bir pâkîze mazmûn-ı güher kândan çıkar (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5). [böyle,]
- Ḥaṭṭ-ı nev-ḥîz kimi yazdı kaṭlûme fermân kim / **Böyle** ḥûn-rîz ü dil-âverdür şehâ tîrûñ senüñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2). [böyle,]
- Nâm-ı pâküñ fenn-i tîr ile bulup Behmen-menend / Eyledi **böyle** senâ-ger Ferrî-i 'abd-i Kādîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 4). [böyle,]
- **Böyle** bezm-i sebze-zâr içre idince şevk u zevk / Dönmesün mi anda inşâf eyle a'dâ kec-düme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 3). [böyle,]
- Kâtîbân-ı hoş-nüvîsi añladum ceffe'l-kalem / **Böyle** bir ḥaṭṭ-ı Nâzîfe nokta kondurmak muḥâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 4). [böyle,]
- Sâkî ruḥuñ mı bezme viren **böyle** âb u tâb / La'l ü femûñ mi ke's-i nuḡul sāğar-ı şarâb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7). [böyle,]

böylece: Bu şekilde, bu tarzda.

- Var mı ḥübânun 'aceb munşifi yoḡsa Ferrî / Cümlesi **böylece** ḡaddâr u ḥiyânet mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [böylece,]

bu: Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir sıfat.

- Düşdüm **bu** baḡr-i fûrâte kendi hevâmla / Çekdürme bârî bâr-ı ḡam-ı nâ-Ḥudâ Ḥudâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [bu,]
- Sî-rûze koydı ol mühim incâz-ı va'dını / **Bu** çillemüzde ḡaḡ bu ki yoḡ Ferriyâ riyâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [bu,]
- Geldükde bezme ol gül-i bâğ-ı edeb **bu** şeb / Ârâyiş oldu meclise bintü'l-'ineb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [bu,]
- Geldükde bezme ol gül-i bâğ-ı edeb bu şeb / Ârâyiş oldu meclise bintü'l-'ineb **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [bu,]
- Çok şîve geçdi şûret-i nâz u niyâzda / Söylendi cümle râz-ı nihân leb-be-leb **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [bu,]
- Zülf ü ruḡ oldu şoḡbet-i leyl ü nehârumuz / Göñlümce baña rûz **bu** rûz oldu şeb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [bu,]
- Zülf ü ruḡ oldu şoḡbet-i leyl ü nehârumuz / Göñlümce baña rûz bu rûz oldu şeb **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [bu,]
- **Bu** leyl-i kadr-i 'âşîk-ı şûrîdegân mıdır / Yoḡsa baña mı yâ Rab 'aceb hep şegâb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [bu,]
- Bu leyl-i kadr-i 'âşîk-ı şûrîdegân mıdır / Yoḡsa baña mı yâ Rab 'aceb hep şegâb **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [bu,]

- Hâl-i ruhuñla bir giceci bülbül oldu dil / Ferrî'aceb mi söyler ise buldı **hab bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [bu,]
- Tanzîr-cüy-ı Vehbî-i pâkîze-lehceyüz / **Bu** nev-zemîn-i tâzeye oldu sebep bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 6). [bu,]
- Tanzîr-cüy-ı Vehbî-i pâkîze-lehceyüz / Bu nev-zemîn-i tâzeye oldu sebep **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 6). [bu,]
- **Bu** tarh-ı tâzede gösterdi neş'e / Fehîm-âsâ olup rindâne-meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [bu,]
- O mâh-rû ki bezimde utandı yatdı **bu** şeb / Netîce tarf-ı firâşum tolandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [bu,]
- O mâh-rû ki bezimde utandı yatdı bu şeb / Netîce tarf-ı firâşum tolandı yatdı **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [bu,]
- Vişâle teşne dilüm seyr idüp o la'l-i lebûñ / Dehânum 'atş diyerek şulandı yatdı **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [bu,]
- Gönül ki itdi der-âgûş o mâhî rû'yâda / Uyandı bulmadı vâfir aratdı yatdı **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [bu,]
- Hûlâsa neş'e-i meyle o mest-i câm-ı şafâ / Şokuldi sîneme geldi tayandı yatdı **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [bu,]
- Bilürdi Ferrî dürrüñ o şûh-ı gönce-lebûñ / Velî tesellî-i dille inandı yatdı **bu** şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [bu,]
- Olma firifte **bu** zen-i dünyâya zâhidâ / Âb 'âleminde bir büt-i ra'nâyı hem-dem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [bu,]
- O vefâsuz o mürüvetsüz o hercâî için / Ferrî-i zâra **bu** ver-z-i şîve-i âh 'abeş (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [bu,]
- Hâme **bu** tarh-ı tâzede şüflük itmesün / Zâhid de Ferrî böyle sihir-bâz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [bu,]
- Nedür **bu** Cünnetü'l-Esmâ gibi serî'û'l-eşer / Sözüñ ya yâd-ı 'Alî Ferrî ya du'â-yı kadeh (Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [bu,]
- Kimi bûs-ı lebde kimi başka sevdâda gezer / **Bu** dil-i şürîdenüñ ancak merâmı zülf ü ruh (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [bu,]
- Râst gelüp şordum o şeh-nâz u nevâ-sâza didi / Tâhirüñ bûselik içre **bu** nakış kârıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [bu,]
- Feyz-i nîsân gibi düşmekde zemîn-i tab'a / Dile **bu** dürr ü güher 'âtîfet-i Bârîdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [bu,]
- Görse **bu** tarh-ı tâzeyi elbette Ferriyâ / Aḥbâbumuz da ḥ'âhiş-i tanzîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [bu,]
- Pey-rev göricek Cevriye **bu** nazmda Ferrî / Cevr eylesün yâra niyâz eylemelidir (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [bu,]
- Dil-ber deheninden viren 'âşıklara neş'e / Ferrî**bu** gazel de benüm ancak hünerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9). [bu,]
- **Bu** ter gazel ki şafḥa-i Dîvân-ı Ferrîde / 'Uşşâka yâd-ı ḥüsnüm ile yâdigârdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [bu,]
- Ferrî düşünce söyleniyor nev-be-nev gazel / Ammâ **bu** güne tâze-edâ câ-be-câ düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 9). [bu,]
- Yekke-süvâr-ı ma'nî görüp kil-k-i Ferrîyi / Didi **bu** esb-i tâze meger kim Ḥınlıdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [bu,]
- Ne vakte şaklar âyâ nîm-bismil cânını 'âşık / **Bu**'îd-i vaşlda cânâna kurbân eylemez n'eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [bu,]
- **Bu** şayd-geh-i dilde o dil-dâdeye ḡbṭa / Bir çeşm-i gazâlî ala fitrâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [bu,]
- Nâz ile **bu** dem muğ-beçe-i cân beden oynar / Şabr idemez 'âşıkdâ dâhî cân beden oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [bu,]
- Bir güne tarab-zâ ki **bu** mel'ab-geh-i rindân / Eṭfâl degül 'aşk ile pîr-i kühen oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [bu,]
- Hâl ü lebi ḥayâlidür âfâkı gezdiren / Ferrî**bu** mekr-i câzibe-i âb u dânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [bu,]
- Çok nükte-senci **bu** gazelüm güm-sürâḡ ider / Ferrî suḥanda ḥüsn-i edâya şapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [bu,]
- Erzen-i Rûma dir iken kendüm idem yâdigâr / Bozdı **bu** fikr-i daḡkum âsyâb u rûzgâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [bu,]
- Döndüñ ol süflî'alef-dâra **bu** kışt-zârda / Hûşe-i ümmîdi pejmürde ola encâm-ı kâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3). [bu,]

- Cem'iyet-i hâtır komadı bizde **bu** devrân / Efkar perîşân olup evhâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [bu,]
- Niçe Rüstem-şalâbet ser-fürû-yı dest-i kudretdür / **Bu** resm-i 'âdîdür ki kût-ı cismin âhiri yir yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [bu,]
- N'ola **bu** tab'-ı gevher-pâş ile maḥsûd-ı 'âlemseñ / Cihânda Ferriyâ faẓl eyle şânuñ söylenür yir yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [bu,]
- Şarâb içmek güzel sevmek virilmiş rûz-ı ezelden / **Bu** bâzâr-ı cihân içinde kâr-ı dîğērüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5*). [bu,]
- Cânâ beni gördüñ ne **bu** yanana bakışlar / Hışm ile tecâhülle beyâbâna bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [bu,]
- Tamâm-endâze-i şaḥ ile ölçülse kabâdan geç / **Bu** zerḳ-ı buriyâdan düşüña zâhid ridâ çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [bu,]
- Ferrî niçe şeb cehd ile **bu** tâze-zemînüñ / Tanzîri için Zihnî-i mu'ciz-fen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [bu,]
- Cevrûñ şeb-i miḥnetde şafâdur ğam içinde / **Bu** demleri de bir gün olur yâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [bu,]
- Oldum bu gün ağıyâra düçâr okçılar içre / **Bu** baht ile güyâ hedef-i tîr-i kazâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [bu,]
- Deyrde muğ-beçegân ile budur ülfete dâll / Korkarum ki beni kıssis ide **bu** râz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [bu,]
- Mecnûn-ı melâmet-keşiyüm Ferrî**bu** vaktüñ / Her 'âşıka bir başkaca devrân olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [bu,]
- Ümmîd ü bîm-i lutf u kahr eylemişdi bend / Turfe-belâ-yı rind **bu** ḥavf u recâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4*). [bu,]
- Bir ğazel tarḥ eylemiş Neyyir **bu** günler Ferriyâ / Zerre-i maẓmûnı şevḳ-ı şems-i ḥâverden laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5*). [bu,]
- Bu şehir içre gönülce bir büt-i mevzûn-kâmet yok / Murâdumca cemende bir sehî-kad serv-i naḥvet yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1*). [bu,]
- Baña teklîf-i gül-geşt-i gülistân-ı şafâ itmeñ / **Bu** günler şâh-ı gamdan zevḳ u şevḳe baña ruḥşat yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4*). [bu,]
- Büt-i nev-restecigüm gibi dil-ârâ Ferrî / Oldı **bu** teng zemînüñ de me'âli küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5*). [bu,]
- Rakîbe dil-sitânlık 'âşıka cevri ile düşmânlık / **Bu** tarz-ı emri ber-'aksi idüp îcâd n'eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2*). [bu,]
- **Bu** tarz-ı tâze ile Ferrî vâdî-i Bahâyide / Ser-â-pâ ğıbtâ-keş erbâb-ı isti'dâd n'eylersin (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5*). [bu,]
- Bize mi kaldı **bu** dehrüñ idelüm zehrini nûş / Gidelüm mey-gedeye def'-i ğumüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*). [bu,]
- Rindüm **bu** şuver-ḥâne-i dünyâda ğarîbüm / Ol mü'min-i pâküm ki kilîsâda ğarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1*). [bu,]
- Esîr-i câm-ı 'irfân u maḥabbet oldıgumdandur / **Bu** dâr-ı mülke ancak şoḥbet-i rindân için geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3*). [bu,]
- Fedâ idüp ḥuzûr-ı gül-şen-i aṣlîden oldum dūr / **Bu** bâğ-ı esfele bülbül gibi nâlân için geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7*). [bu,]
- Eş'âra tâze ma'nî ile virdi âb [u] tâb / Buldu **bu** yolda ḥâme-i Ferrî be-nâm nâm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5*). [bu,]
- Ferriyâ meclâ-yı erbâb-ı derûn olmaḳ gerek / **Bu** cihâna ben vedâ' itdükde ḥâk-i medfenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5*). [bu,]
- Ḥubb-ı Züleyḥâ lâ-cerem eyler tühemle müttehem / Yûsuf gibi dehrüñ **bu** dem ser-geşte vü maḥbûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3*). [bu,]
- Turmaz döğeri muşt-ı kazâsına talebdür güyiyâ / Oldum **bu** ḥâle mübtelâ deyr-i miḥen nâkûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4*). [bu,]
- **Bu** ıztırâb neydügin bilmem / Hâl-i sîm-âb neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1*). [bu,]
- Bahâr irdi yine düşdi dile sevdâ-yı gül-şen / **Bu** mevsimde olup dil bülbül-i şeydâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1*). [bu,]
- Germiyet-baḥş-ı dil-i dil-dâde vü dil-dârdur / 'Âleme ḥâşıl **bu** lutfi âşikâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3*). [bu,]
- Sînesin açup tamâm itdi ketân-ı şabrumı / Var mı inşâf it **bu** cezbe cevher-i meh-tâbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6*). [bu,]
- Ferrî suḥanuñda ne **bu** te'sîr-i güdâziş / Güyâ dil-i pür-şürinüñ âteş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5*). [bu,]

- Yine fitne görindi şûriş-i haṭla ‘izāruṇda / **Bu** günler padişāhum mülk-i ḥüsnüñ iḥtilāl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5*). [bu,]
- Garîbûndür eşîrûndür kuluṇdur derd-mendûndür / Şehâ ‘atf-ı nigāh eyle **bu** zār-ı pür-melāl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6*). [bu,]
- Vişālî dūr-ı haṭında da olsa kâni‘üm ammā / **Bu** baht-ı tîre ile ‘işret-i şeb kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4*). [bu,]
- Bu günler dil-berüm maḥbûs-ı mekteb kaldı ey Ferrî / Çemende yār ile yerta‘ ve yel‘ab kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5*). [bu,]
- Koymamışdur nuṭka ṭākat bende de ol bî-vefā / Yoḥsa ḥālûñ **bu** dil-i bî-çāre söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3*). [bu,]
- Kumkapu mey-ḥānesinde itdi yağma ḥālûmi / Koymadı rüşd-i dirāyet **bu** dil-i dîvānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3*). [bu,]
- Eyler idüm Ferriyā **bu** mezheb ü dîni fedā / Cüz‘ice olsa mürüvvet o büt-ı cānānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5*). [bu,]
- Hep mürüvetsüz ‘adūya luṭf u aḥbāba kahr / Bilmiş ol ki işte **bu** ḥālet helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3*). [bu,]
- Nāz ile hıram itmek egerçi saña maḥşûş / Ammā **bu** reviş bu yürümiş hoş-nemaṭ oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4*). [bu, -di]
- Nāz ile hıram itmek egerçi saña maḥşûş / Ammā bu reviş **bu** yürümiş hoş-nemaṭ oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4*). [bu,]
- Ferrî**bu** ğazelde olamaz çok da taşalluf / A‘lā degül ednā degül ancak vaşat oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5*). [bu,]
- Dil derd ü ğamından **bu** gice yāra açıldı / Sevdā sözini açdı ne çok yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1*). [bu,]
- ‘Osmāniyāndan bir tuḥaf mānende-i dürr-i Necef / Ecdādı güyā ki şādef bir geldi **bu** dürr-i yetīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [bu,]
- Bu müjde-i sür-ı şu‘ab çün ḥalkı itdi ber-ṭarab / Şā‘ir gürûhi cümle hep târîḥ içün oldı za‘īm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [bu,]
- **Bu** cevri ü vaḥşet tā-be-key bu vaz‘-ı dehşet tā-be-key / Şemşîre ruḥşat tā-be-key kıldı beni çāk ü dü-nīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [bu,]
- Bu cevri ü vaḥşet tā-be-key **bu** vaz‘-ı dehşet tā-be-key / Şemşîre ruḥşat tā-be-key kıldı beni çāk ü dü-nīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [bu,]
- Ferrî yeter **bu** kıl ü kāl eyle du‘āya intikāl / Olsun o ferḥunde-ḥışāl taḥtında ‘izz ile muḳīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [bu,]
- Düşüp pā-pūşa ruḥşat olmadı pā-būsa çok demler / Hele nazm umarum **bu** ğazel ile geldi imlāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [bu,]
- A zālîm bî-terāḥḥum bî-mürüvvet kāfir-i naḥvet / Ne **bu** vaḥşet kaçarsuñ ‘atf idersuñ vaşlı ferdāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*). [bu,]
- Fiten āfet gibi mā‘dumdur şimdi **bu** yirlerden / Meger ki ğamze-i dil-ber ki şûriş şaldı dünyāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [bu,]
- Ğaraz ‘arz-ı ‘ubūdiyyetdür ancak **bu** kaşîd ile / Kusûrı var ise dāmān-ı ‘afvı ‘atf ider sāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [bu,]
- **Bu** devlete iḥsān u ‘atā eylemiş Allāh / Dānişle kiyāsetle Aristu-yı zamāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [bu,]
- **Bu** ḥüsn-i ṭab‘at ile ammā gül-i ümmîd / Ḥayfā yine pejmürdegî-i ye’s-i ḥazāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19*). [bu,]
- ‘Ömrini mezîd ide Ḥudā ‘îdini mes‘ūd / ‘Ālemde dem-ā-dem **bu** du‘ā vird-i zebāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [bu,]
- Ben **bu** baht ile efendim kuş kadar fer bulmadum / Revnāḳ-ı ṭab‘um iderken ser-be-ser ikrār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43*). [bu,]
- Çāresizler çünki buldukça **bu** ter-ṭab‘um daḥi / Dîde-i idrāke şimdi bir kerem-ver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [bu,]
- **Bu** demler şurṭa-i tevfiḳ-i Rabbānî vezān üzre / Mūsā‘id rüzgār esdi gürûh-ı bahriyān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [bu,]
- Alındı ḥavza-i teşhîre bunca keşî vü düşmān / Tağıldı ‘āleme **bu** fevz ü nuşret rāygān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [bu,]
- Çeküp şalb eylemiş ser-gerdelerden babafingoya / Girince āsitān-ı şāh-ı devrāna **bu** şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [bu,]
- Rızā-yı padişāhı eyleyüp ikbāl ile taḥşîl / Teferruḳ eylemiş **bu** sûret ile ḳahramān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29*). [bu,]
- **Bu** sūri gūş idince turmadum andan ayaklandum / Bula düşdüm gelüp dergāhına bād-ı vezān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31*). [bu,]

- Kemāl-i reʿfet ü rahmuñla ey düstür-ı ‘ālī-şān / Nigāh-ı ‘āṭifet kıl **bu** ğarīb ü nā-tüvān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 36*). [bu,]
- Felek ber-geşte itdi şüret-i sāmānı cevır itdi / Efendim sen mürüvvet kıl **bu** ‘abd-i nükte-dān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 37*). [bu,]
- Telāş-ı ğurbet ü fikr-i me’ünet bî-şu’ür itdi / Bu günler gül-şen-i ṭab’um **bu** hāl ile ḥazān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 38*). [bu,]
- **Bu** baħr-ı aḥḍar-ı eflāk-ı ‘ulvī içre ṭurdıkça / Muşanna‘-kārī-i keştī-i mähī bād-bān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 47*). [bu,]
- Telāş-ı ğurbet ü fikr-i me’ünet bî-şu’ür itdi / **Bu** günler gül-şen-i ṭab’um bu hāl ile ḥazān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 38*). [bu,]
- Şeh Şücā‘uñ nāmını kem-nām idüp luṭfuñ ile / Olduñ el-ḥaḳ **bu** seḫā ile cihānuñ Senceri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 2*). [bu,]
- **Bu** kelām-ı bî-me’āle ben de oldum dil-şüde / Rüz u şeb cehd ile oldum ma’rifet ḥ’āhiş-geri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 20*). [bu,]
- Bā-ḥuşuş ‘īd-i mübārek daḥi oldu rü-nümün / Devlet ile Ḥaḳ sa’īd ide **bu** mes’ūd günleri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 30*). [bu,]
- Zāṭı-veş bir geldi **bu** tārīḥ-i cevher ḥabbezā / Oldı ser-şār-ı şerefle zīb-i şadr-ı defterī (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 33*). [bu,]
- Teşneyi āb-ı ḥaḳikat ile iskā iderüm / **Bu** kâşīdüm ki benüm çeşme-i ‘irfānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 31*). [bu,]
- Misma‘-ı cāna tokundı **bu** maḳālāt-ı ğarīb / K’ey riyyā-kār-ı cihān eyle vü sem’a mu’tād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 2*). [bu,]
- Niçe bir ḥ’āb-ı ḥayālāta firīb niçe bir / Niçe bir tekve-i vehm içre **bu** envā‘-ı fesād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 4*). [bu,]
- Bir kīse akçeye bir esb-i şabā-refṭāra / Yine muhtāc idiyor bendeki **bu** baḥt-ı şaḳīl (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 18*). [bu,]
- Germ-i ümmīdle efendim beni tekrār esīr / Gerçi degmez o bahāyı **bu** ğarīb ‘abd-i zelīl (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 22*). [bu,]
- Reʿfet-i zāṭuñ vā-bestedür ancak **bu** ḥuşuş / Bāb-ı cūduñda ḥuşuşıyyetüm olmaz ta’tīl (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 23*). [bu,]
- Hüsn-i resimle ḥalkā **bu** tuğrā-yı dil-peziir / Şān u şüküh-ı cihāndan nişān virür (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 2, Beyit 1*). [bu,]
- Ey dīdeleri pür-fiten-i sāḥa-i āşüb / Çeşmüñdür iden dilleri **bu** şūrişe teşvīk (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 6, Beyit 1*). [bu,]
- Maḳdem-i ferḥunde-tev’emle efendim luṭf idüp / Bezm-i meyde **bu** gice Ferrīyi şād itmez misiñ (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 10, Beyit 2*). [bu,]
- Ferrī cemāl-i şevkine bir ‘ālem eyledüñ / Ol mäh-ı bedr-i tām **bu** gice şabāḥladı (*Ferrī Dīvānı, Müfret 3, Beyit 1*). [bu,]
- Zāhid nefesin rindlere mişḳāl ile şatmış / Güyā **bu** derek mey-gedede şeyḥ-i Ḥaremdür (*Ferrī Dīvānı, Müfret 4, Beyit 1*). [bu,]
- Olmadık bir büseñe lāyık efendim **bu** sene / Dirdüñ evvel vaşlımuñ şāyānı sensüñ bu sene (*Ferrī Dīvānı, Müfret 7, Beyit 1*). [bu,]
- Olmadık bir büseñe lāyık efendim bu sene / Dirdüñ evvel vaşlımuñ şāyānı sensüñ **bu** sene (*Ferrī Dīvānı, Müfret 7, Beyit 1*). [bu,]
- Zāṭuñ cihān-ı naḥvete şehdūr didüm didi / **Bu** vaşf-ı kütēh işte ziyānuñ durur senüñ (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 2*). [bu,]
- Ey ğonce-i naḥvet ne **bu** vahşet ne kaçarsıñ / Yābāna baḳarsıñ (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 3*). [bu,]
- Bir büse virüp **bu** gice düşde baña dil-dār / Anda daḥi düşvār (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 3*). [bu,]
- Kişinüñ cürm ü ‘işıyānı ne güne olsa bālīde / Ziyāretle hebā olmak gerek **bu** kabır-i Bālīde (*Ferrī Dīvānı, Nazm 2, Beyit 1*). [bu,]
- Bu‘āşık-ı belā-zededen müste‘ārdur / Ol şūḥ-ı bî-vefā kırık endām dil-şiken (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 3*). [bu,]
- Çeng-i ḥışımla itdi dili pek bozuk düzen / Maḫḫar **bu** yüzde ‘aks-i şü’ünāt-ı Zü’l-Minen (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 4*). [bu,]
- Pervāneyüm ki baħr-ı şererde şināḥ iden / Āḫir **bu** cism-i zerd ü nizārı tebāḥ iden (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 5*). [bu,]
- Bî-nevā ḳaldıguma oldu o şehnāzum sebeb / Tutmaḳ ister **bu** gönül Şām u ‘Irāḳı bî-ta‘ab (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 3*). [bu,]
- Ḳalmadı elde ḳarār u ihtiyār aşlā **bu** şeb / Büselikden baña ikrām eyledi şūḥ-ı ‘Arab (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 3*). [bu,]
- **Bu** germiyyetle meclis dem urur şāḥn-ı Cem ü Keyden / Ruḥ-ı sākī gül-i şād-āba dönmiş fitne-i meyden (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 3*). [bu,]

- **Bu** tarz-ı âb u tâb ol âteş-i seyyâleden gelmiş / Göñül mahbûb-ı bed-evzâ‘a ‘âlemde esîr olma (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3*). [bu,]
- Mey ü nukl [u] nigâh-ı âşinâdan daği mehcûrum / **Bu**‘işret-gâha küstâhâne geldüm ise ma‘zûrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [bu,]
- Meded mahcûb idüp koyduñ **bu** hâle sürh-i rûy itdün / Mey-i gül-gün ile mânend-i lâle sürh-i rûy itdün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [bu,]
- **Bu** cezbe dâd-ı Hâkdur istifâzam şanma âhardan / Eşer hubb-ı cemâl-i dil-berân u cām u sâgardan (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 6*). [bu,]
- Bulup **bu** hâleti pîr-i muğân-veş pîr-perverden / Cünûn-ı ‘aşk u mestî-i mey ü zencîr der gerden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7*). [bu,]
- Ey tabîbüm ber-ıaraf **bu** derde tedbîrûñ senûñ / Dil tutuldu dām-ı ‘aşka düşdi emr-i müşkile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [bu,]
- Dilâ gel gör **bu** eltfâf-ı Hudâvend-i Halîmi / K’idüp perdâzi-i evreng-i dîn Sultân Selîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1*). [bu,]
- **Bu** şadr-ı salţanatda Cem gibi ola muvaffak / Olup Ferrî gibi tebrîke bu dünyâ vesîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4*). [bu,]
- Bu şadr-ı salţanatda Cem gibi ola muvaffak / Olup Ferrî gibi tebrîke **bu** dünyâ vesîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4*). [bu,]
- Bir şaf-ârâ-yı aşaf pür-cüd ‘atâ itdi Hudâ / Gâlibâ devr-i kâmerde fer **bu** ‘âlî-câhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 2*). [bu,]
- Güş olundu ehl-i akdesden **bu** târîh-i na‘îm / Vaz‘ idüp zîbâ-esâs-ı dil-güşâyı kendüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 5*). [bu,]
- Şöyle yazdı târîhin Ferrî‘Utârid levhe kim / Belki Bercîs-i felek ola **bu** hattâta mişâl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 5*). [bu,]
- **Bu** esnâda emîrân-ı Mısır pek muhtel olmışdı / Mısır olmışdı bağya bağteten itmişdi da‘vâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 4*). [bu,]
- **Bu** fevz-i nuşreti mes‘ûd ide Hâk şâh-ı zî-şâna / Niçe feth u zaferle ide her dem kişver-ârâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11*). [bu,]
- **Bu** şüretde muvaffak oldum el-hâk çâr târîhe / Olur ra‘nâ iderse çeşm-i sultân ‘atf-ı îmâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15*). [bu,]
- **Bu** mevsim-i şâdî vü feraḥ-zâda revâ mı / Meksûr u mükedder ola peymâne-i ümmîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4*). [bu,]
- **Bu** tâb u tef -i süz-ı dil-i düzaḥ-eşerle / Ol şüh-ı mürüvetsüze mektûb ola tesvîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 7*). [bu,]
- **Bu** vaşf ile Allâh için bir tölî nüş it / Soñra dil-i bî-çârenûñ aḥvâlini güş it (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 56*). [bu,]
- Yollarda kıldum ‘aşk ile pür-pîç ü ıztırâb / **Bu** şehri içinde eylemedüm gayrı intihâb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 9*). [bu,]
- Eyledün lâl ebed lutf-ı nigâhuñla **bu** şeb / Uğrıña ola fedâ mâder ü eb cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 5*). [bu,]
- Girmez eliñe kaḫresi **bu** demler ey dil ey / Virsek ayağ-ı bâdeye naḫd-i revânı pey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [bu,]

bu: Yakında bulunan, işaret edilen veya hakkında konuşulan şeyin yerini tutan bir zamir.

- Sî-rûze koydı ol mühim incâz-ı va‘dını / Bu çillemüzde hâk **bu** ki yok Ferrîyâ riyâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5*). [bu,]
- Dil-ber ü mey sâz u söz yârân u ‘aşık **bundadır** / Sâgar-ı şahbâyı sâķî gel berü rindâna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [bundadır, -n, -da, -dur]
- Murğ-ı tab‘uñ hem temâşâ-gâhı hem dāmı olur / **Bu**‘acebdür gösterür kayd içre kāmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [bu,]
- Şâhâne güzel sev yûri rindâne şarâb iç / **Bunlar** ki dilûñ dâfî‘-i derd ü elemidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [bunlar, -n, -lar]
- İ‘câz-ı ḥüsdür **bu** hele emr-i ber-‘akis / Elmâs-ı gamze zaḫmumı nâsûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [bu,]
- Ey dil edeble dâmen-i yâra yapış **budur** / Yüz sür gubâr-ı pâyine ḫâtır yapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [budur, -dur]
- Ey dil edeble dâmen-i yâra yapış budur / Yüz sür gubâr-ı pâyine ḫâtır yapış **budur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [budur, -dur]
- Ketm itme cân u dîn ü dil ü mezhebi şaḫın / Her bût-perest-i ‘aşkda rengîñ ḫapış **budur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [budur, -dur]

- Gezdürse hâli nokta-i vehm üzre biñ sene / Seyr-i serî'î böyledür 'aşkuñ çalış **budur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [budur, -dur]
- Sür-i hütânda zâhid idüp bir 'imâme cer / Şadî deminde toğrısı tukye kâpış **budur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [budur, -dur]
- Çok nükte-senci bu gâzelüm güm-sürâğ ider / Ferrî suhanda hüsni edâya şapış **budur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [budur, -dur]
- Kadri bir şî'r ü şa'îrûñ sen gerek şî'rûñe(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürûşa **bunda** birdür i'tibâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [bunda, -n, -da]
- Taşarruf eyler isem çok midur iklîm-i ma'nâyı / Şeh-i nazm-âverânüm **bunda** şehler niçe kişver yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [bunda, -n, -da]
- Refîâr güzel kâd güzel endâm güzeldür / Ser-tâ-be-kadem hâk **bu** ki böyle güzel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [bu,]
- Bu kânûn-ı mahabbetdür ki bîmârân-ı râh-ı 'aşk / Nigâhuñ ırmeyince Bû 'Alî gelse şîfâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [bu,]
- Diñle gel Berhemenâ râz-ı künişti bundan / Vâkıf-ı sırr-ı Mesîh ol **budur** i'câz-ı ceres (Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [budur, -dur]
- Deyrde muğ-beçegân ile **budur** ülfete dâll / Korkarum ki beni kıssîs ide bu râz-ı ceres (Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [budur, -dur]
- Diñle gel Berhemenâ râz-ı künişti **bundan** / Vâkıf-ı sırr-ı Mesîh ol budur i'câz-ı ceres (Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [bundan, -n, -dan]
- Vâreste-hâl kayd-ı melâmet iken dile / El-hâk **bu** dañi şîve-i mekr-i Hudâ imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [bu,]
- Düşdük o çîn-i zülfe hâşâmuz **budur** bizüm / Olduk esîr-i turre belâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [budur, -dur]
- Düşdük o çîn-i zülfe hâşâmuz budur bizüm / Olduk esîr-i turre belâmuz **budur** bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [budur, -dur]
- Geh tal'atûnda gâhî de zülfûnde dîdemüz / Ey şâh-ı 'işve şubh u mesâmuz **budur** bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [budur, -dur]
- Bezm-i çemende gayr ile haşr olduñuñ görüp / Farı-ı 'azâb-ı rûz-ı cezâmuz **budur** bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [budur, -dur]
- Hicrûnde hûn-ı dîde mey ü laht-ı dil kebâb / Ey mest-i nâzum 'ayş u şafâmuz **budur** bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [budur, -dur]
- Ümmîd-i nîm-girişme vü bîm-i tegâfûli / Ferrî cihânda havf u recâmuz **budur** bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [budur, -dur]
- Bir tâze-edâ sâde gâzel oldu bakılsa / Ferrî ço bulunsun **bu** da dîvân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [bu,]
- **Bunlarda** târîhe zebân açmak gerekdür nâgehân / Bağ-ı şenâsından hemân ra'nâ ider neşr-i şemîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19). [bunlarda, -n, -lar, -da]
- **Bu** da bir emr-i müsta'ceb zebûn-ı dest-i 'aşk oldum / Tahakküm eyler iken hikmet-âmûzân-ı hod-râya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8). [bu,]
- Dîlâ sen baş [keser] dirlerdî 'âkıllar meşeldür **bu** / Sebük-serlik idüp göñlüme şaldum başı gâvgâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [bu,]
- **Bu** da melhûzdur kim tab'-ı pâk-ı hâzret-i memdûh / Zârâfet üzre mecbûl olmağın îrâş ide lâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27). [bu,]
- Şeref-güster ola şadrında 'izz ü 'ömr ü devletle / Du'âmuz **bu** Cenâb-ı Hayy [ü] bî-endâd Mevlâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40). [bu,]
- Garâbet **bundadur** hem renc-i iflâs idüp istî'âb / Boş elle varmışum bî-hûde dükkân-ı etîbbâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11). [bundadur, -n, -da, -dur]
- Gül midür **bu** gonce-i bağ-ı tebessüm mi k'olur / 'Aks-i hândi ile taşvîr üzre nakş-ı hâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [bu,]
- **Bu** idi müşkil ki koçlanmazdı aşlâ rûzgâr / Olmasa pîrâye-bağş-ı tabla-i bâzâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56). [bu,]
- Hem-nefesdür misk-i Rûmîye **bunuñ** çün nâfe-Çîn / Sürinür zülf-i nigâra görmege nâ-çâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [bunuñ, -nuñ]
- **Bunuñ** gibi zafer-yâb olmamış eslâfi âlemde / Tevârih-i selef hep cümlesin almış beyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27). [bunuñ, -nuñ]
- Beni maktel-geh-i 'aşkında görüp nîm-bismil / Didi bak 'îd-i vişâlümde **bu** kurbânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 19). [bu,]
- Dimiş el-ârifü yekfîhü'l-işâret Ferrî / Fâş-ı esrâr olur mı dañi **bundan** da ziyâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17). [bundan, -n, -dan]
- Başuma gelmedi 'ömrümde **bu** haylîdür aşlâ(?) / Ola taşdî'a sebeb cümlesin itsem tafşîl (Ferrî Dîvânı, Küt'a 1, Beyit 21). [bu,]

- Haḳ **budur** gerḳi yaḳışmaz baña şüret-i cer / Çāresi olmadı itdüm niçe biñ sa'y-yı cemîl (Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 24). [budur, -dur]
- Şanurdum ben ki baḫr-ı rîke maḫşûş / Lisân-ı ḫalkda olmışdur **bu** meşhûr (Ferrî Dîvânı, Kut'a 8, Beyit 1). [bu,]
- Ceyş-i Habeş mi **bu** ne sipehdür didüm didi / Fûrkat deminde âh-ı nihānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [bu,]
- Ferrî yolunda vakf-ı velehdür didüm didi / İşte **bu** daḫi farḫ-ı yalanuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [bu,]
- Hayfâ ki tîğ-ı cevır ile itdün dilüm dilüm / Olmışdı nefis-i nâṭıka-veş **bu** da müşkilüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [bu,]
- İ'câz-ı 'aşkdur **bu** ki âyine-i dilüm / Pâ-mâl-i cevır iken de yine bî-ğubârdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [bu,]
- Dil fikr-i ḫatla muṣṭarib [ü] bî-ḫarârdur / Ḥavfı **budur** ki şafḫa-i rûyın ḫarardur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1). [budur, -dur]
- Olmazsa eger **bunda** mülâkât müyesser / Destüme olur çâk-i girîbân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkiḫ-bend 1, Beyit 36). [bunda, -n, -da]
- Ḥod **bu** ma'lûm ki 'âşıklara âzâr olmaz / Vaḳt-i hicrân gibi âvârelere nâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkiḫ-bend 3, Beyit 40). [bu,]
- Budur ümmîd ki âşâr-ı dirâyet sende / Eşer-i rüşd ü sedâd 'aḳl u kiyâset sende (Ferrî Dîvânı, Terkiḫ-bend 3, Beyit 19). [budur, -dur]

Bu 'Alî: İbn-i Sina, klasik Türk edebiyatında matematik, felsefe ve tıp alanlarındaki becerisiyle anılan bilim adamı.

- Bu ḳânûn-ı maḫabbetdür ki bîmārân-ı rāh-ı 'aşḳ / Nigāhuñ irmeyince **Bu 'Alî** gelse şifâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [Bü 'Alî,]

bu gün: İçinde bulunulan gün, içinde bulunulan zaman dilimi.

- Cānāne **bu gün** meclis-i şahbāda degüldür / Esbāb-ı ṭarab n'eyleyüm āmāde degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [bu gün,]
- Ferrî beni öldürdi **bu gün** meclis-i meyde / Rindāne reviş ṭarz-ı levendāne bakışlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [bu gün,]
- **Bu gün** mey-ḫānede bir âfet-i tersāya düşdük biz / Ḥabāb-āsā hevāya bend olup şahbāya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [bu gün,]
- Oldum **bu gün** aḡyāra dūçār oḳçılar içre / Bu baḫt ile güyā hedef-i tîr-i ḳazāyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [bu gün,]
- Rûz-ı vaşḫıyla **bu gün** olmuş müşerref ol mehûñ / Ṭurma var ey şaḫne-i şeb ḫāne-i Ferrîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [bu gün,]
- Olup mir'ât-ı Zihnîde müşāhid / **Bu gün** ben peykerüm ḫod-bîn-i 'aşḳum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [bu gün,]
- Ferrîyâ tîr-i cefāsına **bu gün** āmācum / Sînemi ṭutdum açup ol ḳaşı ya niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [bu gün,]
- **Bu gün** nûş eyleyen 'aşḳ ile cāmı / Bulurmuş sāḡar-ı ferdāda bāde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [bu gün,]
- Ferrî o büt-i dil-keş ile eylemiş ülfet / Beñzer ki **bu gün** ḫatır-ı yārāna ṭoḳundı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [bu gün,]
- Rişte-i 'aḳlı idüp beste-i zencîr-i cünûn / Ḳaysum āfāk **bu gün** sāḫa-i yābānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28). [bu gün,]
- Deḡişüp cennet-i ḫūrāyı **bu gün** 'aşḳ ile ben / Ki o yek-tā güherüm mercî-i îmānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30). [bu gün,]
- Mokr ile **bu gün** cevher-i dāḡ ile donandım / Cānumdan uşandım (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 8). [bu gün,]
- Kûy-ı dil-dāra **bu gün** bir türktāz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [bu gün,]

bu güne: O kadar, o derece.

- Levḫaşa'l-lāh feyz-i te'sîr-i hevā **bu güne** kim / Açılır bir bir zemîn-i şürede bî-ḫār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [bu güne,]
- Eyle **bu güne** du'â-yı ḫayrını vird-i zebān / Tā meşām-ı dehri ta'tîr ide nûkhet-dār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 59). [bu güne,]

bu kadar: Bu denli, bu derecede, bunun gibi.

- Yok dinse sezā tā **bu kadar** ince bel olmaz / Nūr ‘āleimidür anda belī bel cebel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [bu kadar,]
- Muhaşşal ‘āşık-ı dîvāneyüm bir şūha Ferrî / Yeter çün Gül-şenīyüm **bu kadar**īmā-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 9). [bu kadar,]
- Olmasa eger tā **bu kadar** mahrem-i gamzeñ / Olmazdı gönül kâfiye-i fitne gibi dīk (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 6, Beyit 2). [bu kadar,]
- Virmek ne ola tā **bu kadar** gamzeñe meydān / Ey âfet-i devrān (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 7). [bu kadar,]
- **Bu kadar** ser-zede-i künc-i gam iken bâ‘is / Hılta-kārīye mehbāb ile ihsānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [bu kadar,]

bu rütbe: Bu kadar, bu denli.

- Kıyma **bu rütbe** cāna günehdür didüm didi / Ölmek yolumda ‘aşka nişānuñ durur senūñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [bu rütbe,]

Bü Yūsuf: Ebu Yusuf yakub b. İbrahim b. Habib b. Sa’d el-Kufî (ö. 798). Ebu Hanīfe’nin önde gelen talebesi ve ilk kadı başı. [TDVİA “Ebu Yusuf” md.]

- Ya’küb Efendi ki odur zāde-i mukbil / Olmışdı kuzāt içre **Bü Yūsuf** gibi mergüb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 1). [Bü Yūsuf,]

bucak: Kenar, uç.

- Tatar nıgeh-i çeşmi **bucağında** celīdür / Bir nazrada ‘uşşākı yapar gözle velīdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [bucağında, -ı, -n, -da]
- O hāl-i ‘anber-āsāyı görüp la‘li **bucağında** / Hezār-ı zāra döndük hubb-ı şevk-efzāya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [bucağında, -ı, -n, -da]
- Tır-i müjeyle şimdi Kırım şaldı dillere / Gamze **bucağda** oturıcı bir Tatar imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [bucağda, -da]

bu’d-ı tāk: Takın, kemerin uzunluğu.

- Levhaşā’l-lāh kulle-i ‘ālī-binā tarh-ı bedī‘ / **Bu’d-ı tākı** hīre-âverdür ‘uyūn-ı merdūme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1). [bu’d-ı tāk, -ı]

buhūr-ı Meryem: Buhurumeryem adı verilen güzel kokulu bitkiden yapılan tütsü.

- Āh-ı dil döndi **buhūr-ı Meryem** ey muğ-beçe / Rehn-i küfr-i zülfüñ oldı dīn ü ĩmānum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [buhūr-ı Meryem, -e]

buhūr-ı Meryem-āsā: Buhurumeryem gibi. (bk. buhūr-ı Meryem).

- **Buhūr-ı Meryem-āsā** çarh-sādur düde-i āhum / Kūsūf irer hāzer ey muğ-beçe kandīl-i ‘İsāya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [buhūr-ı Meryem-āsā,]

bük-: Eğmek.

- Sevdā-yı zülf ü kākūli **bükdi** miyānumı / Bildüm idermiş ādemi ra’nā gulām lām (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [bükdi, -di]
- **Bükdi** resen-i ‘aşkıñı gerdānuma tağdı / Ol âfet-i mü-tāb benüm çerğemi yağdı (Ferrî Dîvânı, Matla 9, Beyit 1). [bükdi, -di]

bul-: Bir durumda veya bir özelliğe sahip olarak görmek.

- Çeşmüñ ne dem ki ‘āşika ma‘tūf **buldılar** / Tîr-i kazâyı ğamzede melfūf buldılar (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [buldılar, -dı, -lar]
- Çeşmüñ ne dem ki ‘āşika ma‘tūf buldılar / Tîr-i kazâyı ğamzede melfūf **buldılar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [buldılar, -dı, -lar]
- İfhā-yı cān-ı dil-şüdegān-ı reh-i ğamuñ / Bir nîm-nigāh-ı ‘işveñe mevķūf **buldılar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [buldılar, -dı, -lar]
- Nāmūs u nengi zinde-dilān-ı zevāt-ı rāz / Rüsveyî-i melāmete maşrūf **buldılar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [buldılar, -dı, -lar]
- Hūrşid-perest-i ‘aşk görüp meyde ‘aksini / Hayfā ki mihr-i enveri meksūf **buldılar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [buldılar, -dı, -lar]
- Evşāf-ı hüsñüñ eyleyeli dehre munteşir / Ferrî-i zārî şāfir-i ma‘rūf **buldılar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [buldılar, -dı, -lar]
- Geşt iderken ‘ālemi āzād u ıtlak-ı zīb / Bir bütñ zünnār-bendi **buldum** āhir gerdemüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [buldum, -du, -m]
- Pîş-gāhuñda kızılı çünki oldu āşikār / Kopardı demde hemān gül-zārî **buldı** tar gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32). [buldı, -dı]
- Her nihāl-i tāzesi üzre **bulur** şad sünbüle / Olmasaydı sünbül-i fettān gibi tarrār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25). [bulur, -ur]

bul-: Bir kimse veya bir şeyle karşılaşmak.

- Şefikūm Zihñiyi **buldum** mecāzı tay idüp gitmiş / O vādilerde Ferrî ben daħi pūyān içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8). [buldum, -du, -m]
- Bugün nüş eyleyen ‘aşk ile cāmı / **Bulurmuş** sāgar-ı ferdāda bāde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [bulurmuş, -ur, -muş]
- Cennāt şanurdık ‘adem-ābādı da görsek / Ferrî **bulalı** sırr-ı fenā meşrebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [bulalı, -alı]
- Āyinecilik itme ‘akā’idde de vā’iz / **Bul** şüretini söyle ki Mir’āt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [bul,]
- Çāresizler çünki **buldukça** bu ter-tab‘um daħi / Dīde-i idrāke şimdi bir kerem-ver gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). [buldukça, -dukça]
- Bu süri gūş idince turmadum andan ayaklandum / **Bula** düşdüm gelüp dergāhına bād-ı vezān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [bula, -a]
- Şi‘r ü inşā ile böyle fā’ik-i akrān iken / **Bulmadum** bir ehl-i himmet bir mürüvvet-āveri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21). [bulmadum, -ma, -du, -m]
- Ey veliyyü’n-ni‘am [u] āşaf-ı bī-miṣl ü nazîr / Dāverān içre saña **bulmadum** akrān u meşîl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 1). [bulmadum, -ma, -du, -m]
- Çok arar **bulmazsuñ** ey āşüb-ı devrān bilmiş ol / Cān gibi cānā ‘adū cisminde yer bulduñsa sen (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 3). [bulmazsuñ, -maz, -suñ]
- Gör ne çenberden Hālāc olmuş **bul** ‘irfāndan çıkar / Zülfüne ber-dār olanlar gerçi kim cāndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1). [bul,]
- Biñ yıl arasañ kendi nazîrūñ **bulamazsıñ** / Āyīnede illā olasıñ ‘aksini bīnā (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 44). [bulamazsıñ, -a, -maz, -sıñ]

bul-: Bir şeyi elde etmek.

- Hāl-i ruħuñla bir giceci bülbul oldu dil / Ferrî‘aceb mi söyler ise **buldı** hāb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [buldı, -dı]
- Göñül ki itdi der-āgūş o māhı rü’yāda / Uyandı **bulmadı** vāfir aratdı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [bulmadı, -ma, -dı]
- Ferrî‘ızārı şeb-nem-i eşkümle **buldı** tāb / Şimdi o verd-i bağ melāmet şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [buldı, -dı]
- La‘lini būs itdiğün her zamān cānānenūñ / **Bulsa** dil kanın içerde sāgar u peymānenūñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [bulsa, -sa]
- Eş‘āra tāze ma‘nī ile virdi āb [u] tāb / **Buldu** bu yolda hāme-i Ferrî be-nām nām (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [buldu, -du]
- Ferrîyüm meyle derd-i ser **bulmam** / Zirvede cilve neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5). [bulmam, -ma, -m]
- Püskürme benekle ben o şeh-bendere döndüm / Bengāle kumāşı **bula** şandūk-ı tuhafda (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [bula, -a]

- Bî-şübhe ‘avn-i Hâk karîn **buldı** nizâmî mülk-i dîn / O zıll-ı Rabbü’l-‘Âlemîn olunca tahtında muķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8). [buldı, -dı]
- Ayak baş maķdemüñle meclis-i mey **bula** pîrâye / Yüri sâķî ayak dîvânı ile rind-i şahbâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1). [bula, -a]
- Ben bu baht ile efendim kuş kadar fer **bulmadum** / Revnaķ-ı tab‘um iderken ser-be-ser iķrâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [bulmadum, -ma, -du, -m]
- Şâhid-i bahtum benüm nâz ile pîrâyiş **bulup** / Her zamân etvârını ben zâra muğber gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [bulup, -up]
- Dâğ-ı ‘aşķ ile **bulup** sîne-i dil ârâyiş / Bezm-i gül-zâr gönül şahn-ı çerâğānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26). [bulup, -up]
- **Bulduķda** zülâliyle Hızır gibi şulandum / Ammâ ki bulandum (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 3). [bulduķda, -duķda]
- **Bulmağ** içün anı âheng-i Hicâz itsem gerek / Fûrķatinde bâde şanma içdigüm hep oldu sem (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [bulmağ, -mağ]
- Tîğ-ı tîz-i ğamze **bulmuş** şuyını Ğamĝam gibi / Cân-sitānlıķdan nigāhı rāzî vü ħurrem gibi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4). [bulmuş, -muş]
- Ruḥṣat-ı nazra **bulur** ol dem meger aḥbâb da / İşte âsâyiş kaķan ḥalvet-serây-ı ḥ‘âbda (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3). [bulur, -ur]
- Nev-be-nev ‘uşşâķ-ı keķ-efķâr-eger **bulduñsa** sen / Bû’l-heves ıṣmarlama âşüfte-ser bulduñsa sen (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [bulduñsa, -duñ, -sa]
- Nev-be-nev ‘uşşâķ-ı keķ-efķâr-eger bulduñsa sen / Bû’l-heves ıṣmarlama âşüfte-ser **bulduñsa** sen (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [bulduñsa, -duñ, -sa]
- Tâze hem-demler yeñi üftâdeler **bulduñsa** sen / Biz de peydâ eyledük bir tâze cânân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [bulduñsa, -du, -ñ, -sa]
- Kûlzüñ-i ‘ilm ü kemâle ir **bulup** her maṭlabı / Baḥr-i fikr-i nazma ğavvâş ol yüri Neyyir gibi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5). [bulup, -up]
- **Bulup** bu ḥâleti pîr-i muĝân-veş pîr-perverden / Cünün-ı ‘aşķ u mestî-i mey ü zencîr der gerden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7). [bulup, -up]
- Nām-ı pākūñ fenn-i tîr ile **bulup** Behmen-menend / Eyledi böyle senâ-ger Ferrî-i ‘abd-i Qadîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 4). [bulup, -up]
- Şerbet-i Sa‘diyye ile mest-i ser-endâz olup / O tarîķuñ sırr-ı pāķi ile **bulmuşdı** nevây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 9). [bulmuşdı, -muş, -dı]
- Etrâfımı bir ḥaylî zamân gezdi tolandı / Bî-çäre-i nevmîd daḥi **bulmadı** ârām (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 52). [bulmadı, -ma, -dı]
- Ölsem daḥi varur **bulurum** ‘âşıkum ‘âşık / Dirler ki ırağ olmaz imiş ‘âşıkā Baĝdād (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 15). [bulurum, -ur, -um]
- Zerķ u riyâyı seyle virür sâde-dil olur / Her sūda naķş-ı zevķ-ı dili bî-ta‘ab **bulur** (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 36). [bulur, -ur]

bul-: Keşfetmek.

- Reh-i nâ-refteyi baḥr-i dilümde bendeñüz **buldum** / Suḥan-dân-ı selefden olmuş ol vādî nihân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42). [buldum, -du, -m]
- Zemîn-i ṭâb‘-ı pākūñ içre **buldum** ma‘den-i inşâ / Geçersem çok degüldür Kānî-i âḥir zamân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45). [buldum, -du, -m]

bulan-: Karışmak, bulanık duruma gelmek.

- Bulduķda zülâliyle Hızır gibi şulandum / Ammâ ki **bulandum** (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 6). [bulandum, -du, -m]

buldur-: Bulma işini yaptırmak.

- Mü‘eyyed râyet-i iclâli seyf-i kâṭı‘ı manşûr / Şuyın **buldurdı** baht u tâlî‘i hep aḥterân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [buldurdı, -dı]

bulun-: Elde edilmek, ulaşılmak.

- ‘Âlemde anuñ gibi efendi de **bulunmaz** / İnşâf olıcak böyle de rengîn ğazel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10). [bulunmaz, -maz]

- Rind-i lâ-übâlîyüm būs-ı lebi fikrüm müdām / Meclisün zevki **bulunmaz** cām-ı gül-gün olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4*). [*bulunmaz, -maz*]
- Rakîbe uyma kaçma gel beri ey şâh-ı istiğnâ / Saña ‘âşık **bulunmaz** Ferrî-i şürîde-bâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7*). [*bulunmaz, -maz*]
- N’ola şems ü kamer reşk eylese âfâk-ı vaşında / **Bulunmaz** mağrib ü maşırıkda haqqâ bir Emînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [*bulunmaz, -maz*]

bulun-: Bir yerde olmak, mevcut olmak.

- Ferrî niçe bir deşt [ü] beyâbânda **bulunmak** / Ğaltîde olan seng meşeldür temel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6*). [*bulunmak, -mak*]
- Bir tâze-edâ sâde gazel oldu bakılsa / Ferrî ko **bulunsun** bu da dîvân arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5*). [*bulunsun, -sun*]
- Neyyir ile şafvetde geçüp hubb-ı sivâdan / Bir zerre-i nâ-çîz **bulunmaz** hepümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6*). [*bulunmaz, -maz*]
- Esmâ ile a’yân-ı haqâyıkda **bulunmuş** / Zâtında bizüm arz u semâvât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5*). [*bulunmuş, -mış*]
- Dirler idi ma’rifet taşıldır ancak hüner / Yoğsa iki evli bir köyde **bulunur** bir cerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [*bulunur, -ur*]

büm: Baykuş.

- Rind iseñ kebk ü Hümâ-yı şevkı künc-i cāna at / **Büm** u cuğd-ı şümü künc-i hāne-i vîrāna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*büm,]*
- Cāy-ı ma’mūra duhûl itse de **büm** eglenmez / Dil-i ‘arîfde keder tîz geçer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [*büm,]*
- Geh **büm** gibi gūşe-i vîrānede mebhût / Geh bülbül-i âşifte gibi nağme-serâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*büm,]*
- Şayd eyle Hümâ-yı dili kondurma rakîbi / Bir hāneye kim **büm** ire vîrān olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [*büm,]*
- Devründe senüñ gülmedüm ey çarh-ı bed-evzâ‘ / Hüzni ile geçüp **büm** gibi leyl ü nehārum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5*). [*büm,]*

büm u zâğıstān: Baykuş ve karganın yaşadığı yer.

- Revā mı **büm u zâğıstān** ola bezm-i çemen-zār / İde muhtel bizi âvāregî-i pây-ı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5*). [*büm u zâğıstān,]*

büm-ı menhūs-ı cefā: Cefanın uğursuz baykuşu.

- Şimdi ârāyiş-i peygüle-i idbār oldum / **Büm-ı menhūs-ı cefā** hādım ü der-bānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [*büm-ı menhūs-ı cefā,]*

büm-ves: Baykuş gibi.

- Şafādan geç ider îrās-ı şıklet **büm-ves** dil-ber / Beni tūtî gibi pür-gū ider āyine-ṭal‘at yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3*). [*büm-ves,]*

buñal-: Sıkılmak.

- Mişāl-i rāhib-i hayret-fezā-yı şüret-i Meryem / **Buñaldum** deyr-i hasretde meşîl oldum çelîpāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2*). [*buñaldum, -du, -m*]

bunca: Epey, çok.

- Dāmān-ı devletden felek itdi beni çün harf-i şek / Zāyi‘ olup **bunca** emek hüsran ile itdi muķīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21*). [*bunca,]*
- Alındı havza-i teşhîre **bunca** keştî vü düşmān / Tağıldı ‘āleme bu fevz ü nuşret rāygān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [*bunca,]*

burc-ı ābī: Suyla ilgili burçlar, akrep ve balık burcu.

- Muḳārīn şems ile necm-i saʿīdi Ferḳadān-āsā / Saʿādetle olaldan **burc-ı ābīde** kıran üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 11*). [*burc-ı ābī, -de*]

burc-ı ʿakreb: Akrep burcu.

- Şimdi hem-bezm-i rakībān keç-endīş oldu / **Burc-ı ʿakrebde** karar eyledi ol māh ʿabeş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 19, Beyit 4*). [*burc-ı ʿakreb, -de*]

burc-ı hüsn: Güzellik burcu.

- Dir cemālünde gören hācib ü hālī küçücük / **Burc-ı hüsnün** ne güzel necm ü hilālī küçücük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 1*). [*burc-ı hüsn, -ün*]

burc-ı nuḥūset: Uğursuzluk burcu.

- Oldı hayfā aḥterüm **burc-ı nuḥūset** kevkebi / Necm-i sāʿir gibi devr ü seyr-i ecrām itmedi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 4*). [*burc-ı nuḥūset,]*

burc-ı şeref: Yıldızların ait oldukları burçta bulundukları vakit, eşref saati. Genel olarak şairin sevgilisini gördüğü, ona kavuştuğu, ondan haber aldığı anı belirtmek için kullanılır. [TDVİA “burc” md.]

- Felekde bir müselleḡ māh-peyker dil-berüm yokdur / Dirīḡ u hayf kim **burc-ı şerefde** aḥterüm yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 1*). [*burc-ı şeref, -de*]
- Mirʿāde ʿaksın göricek şan iki şūḥūn / Kevkebleridür itdi kıran **burc-ı şerefde** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 5*). [*burc-ı şeref, -de*]

būs: Öpme, öpüş.

- Didüm eyā baña būs-ı yedūn olmaz mı naşīb / **Būsa** cāyuñ didi bak gūşe-i dāmānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 21*). [*būsa, -a*]

būs it-: Öpmek.

- Laʿīnī **būs itdiğiçün** her zamān cānānenūn / Bulsa dil kanın içerdı sāḡar u peymānenūn (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 1*). [*būs it-, -dig-, -i, -çün*]
- Mümkin olamaz çünki gül-i mihr **idesūn būs** / Bir midür anuñ ile senūn pāye-i hūsnūn (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 68*). [*būs it-, -e, -sūn*]

būs u kenārlı: Öpme ve kucaklama ihtiva eden.

- Vuşlat deminde çizmesin ol dil-rübā kenār / Ferīye vaʿd-i şoḡbeti **būs u kenārlıdur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 35, Beyit 5*). [*būs u kenārlı, -dur*]

būse: Öpme, öpücük.

- **Būseler** daḡi neler var idi zımnında anuñ / Faḡaṭ olmiş idi cevri-geh ü bī-gāh ʿabeş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 19, Beyit 3*). [*būseler, -ler*]
- Vişāl ü **būseler** vaʿd eyledi ammā inanmazdum / O gice meclis-i meyde olan peymāna aldandum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 2*). [*būseler, -ler*]
- Olmadık bir **būseñe** lāyık efendim bu sene / Dirdūn evvel vaşlımuñ şāyānı sensūn bu sene (*Ferrī Dīvānı, Müfret 7, Beyit 1*). [*būseñe, -ñ, -e*]

būse vir-: Öpücük vermek, öpmek.

- Görinür geh görünmez **büse virmez** hiç ele girmez / Hemân bir şüret oldı şanki fânüs-ı hayâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [büse vir-, -mez]
- **Virmedüñ** bir **büse** sâkî olmaduñ mey içmedük / Hâtırüm âzürde itdün ey büt-i cevvar-vâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [büse vir-, -me, -dü, -ñ]
- Bir **büse virüp** bu gice düşde baña dil-dâr / Anda dañi düşvâr (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2). [büse vir-, -üp]

büsecik vir-: Öpücük vermek.

- Ferâmüşî tutuşmışdık o şüh-ı dil-firîb ile / **Virüp** bir **büsecik** yâdes didi cânâne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [büsecik vir-, -üp]

büse-dâd u der-kenâr eyle-: Öpmek ve kucaklamak.

- Niçe Yûsuf-îsmeti tenhâ çeküp hum-hânede / Bî-tekellûf **büse-dâd u der-kenâr eyler** sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [büse-dâd u der-kenâr eyle-, -r]

büse-dâdî-i zemîn-i i'tizâr eyle-: Zemini öperek özür dilemek.

- Çünkü rind-i ser-keşi vakf-ı humâr eyler sebû / **Büse-dâdî-i zemîn-i i'tizâr eyler** sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1). [büse-dâdî-i zemîn-i i'tizâr eyler-, -r]

büse-i cân-bahs: Can veren, hayat bağışlayan öpücük.

- Bir **büse-i cân-bahşuña** kâni' dil-i şeydâ / Gör bahtı ki virmez anı rû'yâ dañi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [büse-i cân-bahş, -uñ, -a]

büselik: Türk musikisinde bir makam.

- Râst gelüp şordum o şeh-nâz u nevâ-sâza didi / Tâhirün **büselik** içre bu nakış kârıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [büselik,]
- Demdür ki bezm-i mey okına **büselik** ırâk / Muṭrib rubâbı al eliñe târı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [büselik,]
- Kalmadı elde karar u ihtiyâr aşlâ bu şeb / **Büselikten** baña ikrâm eyledi şüh-ı 'Arab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [büselikten, -den]

büs-ı dâmen: Etek öpme.

- Gerçi **büs-ı dâmenün** ile şeref-yâb olmadum / Şer'-i Peygamber gibi sem' ile bağladum seri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28). [büs-ı dâmen, -uñ]

büs-ı dil-ârâ: Gönül süsleyen sevgilinin öpücüğü.

- Tâbiş-i mey ile ser-germ olıcağ fitne-dilân / Her kadehde sâkîden **büs-ı dil-ârâ** istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [büs-ı dil-ârâ,]

büs-ı gerden: Boynu öpme.

- Ferriye **büs-ı gerdenümüz** nezr idi dimiş / Ol 'ahde îfâ idemedük boynumuzdadur (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [büs-ı gerden, -ümüz]

büs-ı la'l: Sevgilinin lal taşına benzeyen kırmızı dudağını öpme.

- **Büs-ı la'lüñ** ile kesb-i neş'e-i câm eyledük / Bâde-i hoş-terle güyâ def'-i âlâm eyledük (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1). [büs-ı la'l, -üñ]
- **Büs-ı la'lüñle** teb-i h'âhiş terakķî bulmada / Bâ'is imiş farṭ-ı za'f-ı renciş-i hummâya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [büs-ı la'l, -üñ, -le]

būs-ı la'ı-ı şîrîn-i dil-ārām it-: Gönle huzur veren, sevimli, tatlı sevgilinin lal taşına benzeyen dudağını öpmek.

- Şevk ile bir kerre nüş-ı cām-ı gül-fām itmedük / Ya'nībūs-ı la'ı-ı şîrîn-i dil-ārām itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1). [būs-ı la'ı-ı şîrîn-i dil-ārām it-, -me, -dü, -k]

būs-ı leb: Dudağı öpme.

- Kimi **būs-ı lebde** kimi başka sevdâda gezer / Bu dil-i şürîdenüñ ancak merâmı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [būs-ı leb, -de]
- Rind-i lâ-übâlîyüm **būs-ı lebi** fikrüm müdām / Meclisün zevkî bulunmaz cām-ı gül-gün olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [būs-ı leb, -i]
- Gördük güzelün **būs-ı lebi** gelmiyor elden / El virse vişâl al öp elin bârî tezelden (Ferrî Dîvânı, Matla 5, Beyit 1). [būs-ı leb, -i]

būs-ı ved: El öpme.

- Didüm eyâ baña **būs-ı yedün** olmaz mı naşîb / Bûsa cāyuñ didi bak gûşe-i dāmānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [būs-ı yed, -ün]

büstân: Çiçek bahçesi.

- **Büstāna** ger nesīm-i ḥılkatı itse vezân / Dem-be-dem olmazdı bād-ı şubḥ ile bīmār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22). [büstāna, -a]

Büstân: İranlı şair Sadî'nin Farsça mesnevisi.

- Ḥamdü'l-lâh her fûnûna intisābuñ müntehâ / İtmesün **Büstân** u Gülistânla bîzâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31). [Büstân,]

büyâ-vı zülf: Saçın güzel kokusu.

- Dûde-i āhum seni her dem n'îçün bî-tâb ider / Var ise **büyâ-yı zülfün** üd-ı micmerden laṭîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [büyâ-yı zülf, -ün]

büy-ı gül-i ümmîd: Ümit gülünün kokusu.

- Murg-ı dil bî-vāyedür **büy-ı gül-i ümmîdden** / Lâle-i ḥasret virilmiş gül-şen-i cāvîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [büy-ı gül-i ümmîd, -den]

büy-ı ḥasret: Hasret kokusu.

- Mukayyeddür o rütbe zülfüne cān u dil-i Ferrî / Alırlar **büy-ı ḥasret** sünbül-i ḥāk-i mezârından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [büy-ı ḥasret,]

büy-ı murād: Murat kokusu.

- Rüzgārum nā-müsā'îd almadum **büy-ı murād** / Dimedi baḥt-ı siyāhum sende ey nā-çâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34). [büy-ı murād,]

büy-ı rāz: Sırrın kokusu.

- **Büy-ı rāz** aldum şabādan çın şehër gül-zârda / Açılıp virmiş dehânından bir az esrâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13). [büy-ı rāz,]

büy-ı revnak: Tazelik, güzellik kokusu.

- Cihāna maḳdemi bir **büy-ı revnak** virdi el-ḥāk / Meşām-ı dehri memlû eyledi peyk-i şemîmi (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2). [büy-ı revnak,]

büy-ı rivā: İkiyüzlülük izi, emaresi.

- Dāğ-ı dilümde **büy-ı rivā** koymadı müjeñ / Ey şüh-ı lāle-rū haberüñ yok mıdur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [büy-ı rivā,]

büy-ı sāk-ı sākî: Sakinin baldırının kokusu. (bk. sākî).

- Sebūyî **büy-ı sāk-ı sākî** ta‘îr itdi meclisde / Mül-i Kevşer-eşer bezmi o dem âdem-pesend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [büy-ı sāk-ı sākî,]

bülbül: Güzel sesiyle bilinen, klasik Türk edebiyatında güle olan aşkıyla anılan, âşığı temsil eden bir kuş.

- Hāl-i ruhuñla bir giceci **bülbül** oldı dil / Ferrî‘aceb mi söyler ise buldı hab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [bülbül,]
- ‘Uşşākı iden **bülbül** ü kaçnūs ile hem-reng / Ruhsār-ı şerer-bārı ile gönce-femidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [bülbül,]
- Dehen-i nātūka-perdāzuñ ile ruhsāruñ / Şimdilik meclis-i meyde gül ü **bülbül** yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [bülbül,]
- Leb-bestegānı hānde-zen-i ehl-i zārdur / Zevk-ı sükunı **bülbüle** pervāne virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6). [bülbüle, -e]
- **Bülbüllere**‘aşk-ı gül ile zār virilmiş / Gör zāğı dağı şive-i güftāra karışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [bülbüllere, -ler, -e]
- Gönül olur haţ-ı sebz-i cevāndan mahzūz / ‘Aceb ‘aceb k’ola **bülbül** hāzāndan mahzūz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [bülbül,]
- Zann eyleme şeb-nem güle **bülbül**den eşerdür / Giryānî-i şādî ile dem‘ olsa ne mānî‘ (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [bülbül, -den]
- Fedā idüp huzūr-ı gül-şen-i aşliden oldum dūr / Bu bāğ-ı esfele **bülbül** gibi nālān içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [bülbül,]
- **Bülbülüm** pervāne-fiţrat vādî-i tecrîdde / Kim şerār-ı eyem-i ‘aşk oldı dā‘im gül-şenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [bülbülüm, -üm]
- ‘Aşıkum derd neydüğün bilmem / **Bülbülüm** verd neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [bülbülüm, -üm]
- Ne **bülbül** bir semender-fiţrat āvāre olup dil / Ne nār-ı tütün añlar ne gül-i zībā-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [bülbül,]
- Nefes-i tünd-i ‘adū kırmadı bir gül mi kodı / Serdî-i bād-ı hāzān bāğda **bülbül** mi kodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [bülbül,]
- Himmet it pervāne-veş düşdüm ocağıña meded / Varsa ocağıña **bülbül** lutf ider ızhār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [bülbül,]
- **Bülbüllere** gam tūfiye güftār virilmiş / Nā-çār virilmiş (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2). [bülbüllere, -ler, -e]
- Mānend- i şem‘ girye-i bî-ihtiyardur / ‘Aşkuñ yolında tūfi-i cān idi **bülbülüm** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [bülbülüm, -üm]
- Sākî şarāb-ı la‘lūñ ile cümle mest olur / Bezmüñ güli de **bülbülü** de mey-perest olur (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 25). [bülbülü, -i]

bülbül-i āşüfte: Perişan, âşık bülbül.

- Geh büm gibi gūşe-i vîrānede mebhūt / Geh **bülbül-i āşüfte** gibi nağme-serāyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [bülbül-i āşüfte,]

bülbül ez-bāğ-ı mā beg rifte der-minkār gül: Örfî’nin, “Bir bülbül bizim bahçemizden gagasına gül almış.” manasındaki mısrası(Göztok, 2018).

- Geldi vakt-i peyrevide gūşuma işbu şadā / **Bülbül ez-bāğ-ı mā beg rifte der-minkār gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 49). [bülbül ez-bāğ-ı mā beg rifte der-minkār gül,]

bülbül-i gül-şen-serā: Gül bahçesi sarayının bülbülü.

- Şevk-ı ruhuñla oldı gönül nağme-senc-i ‘aşk / İtse ‘aceb mi **bülbül-i gül-şen-serā** serā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [bülbül-i gül-şen-serā,]

bülbül-i gül-zâr: *Gül bahçesinin bülbülü.*

- Şevk-i ruhsârıyla söyler ehl-i dil tâze-zemîn / Ferriyâ itse ‘aceb mi **bülbül-i gül-zâr** zâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7*). [*bülbül-i gül-zâr,*]

bülbül-i gül-zâr-ı tecerrüd: *Tecerrüt gül bahçesinin bülbülü. II Tecerrüt: Dünyaya ait her şeyden vazgeçip Allah’a yönelme.*

- Ferrî olalı **bülbül-i gül-zâr-ı tecerrüd** / Mansûra uyar nağmelerüm gâhî de sûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6*). [*bülbül-i gül-zâr-ı tecerrüd,*]

bülbül-i mu‘ciz-eser-i bâğ-ı tarab: *Sevinç bağının insanı âciz bırakan bülbülü.*

- Ey ruhı gönce-i şâd-âb-ı gülistân-ı edeb / V’ey lebi **bülbül-i mu‘ciz-eser-i bâğ-ı tarab** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 1*). [*bülbül-i mu‘ciz-eser-i bâğ-ı tarab,*]

bülbül-i şeydâ-yı gül-şen: *Gül bahçesinin divane bülbülü.*

- Bahâr irdi yine düşdi dile sevdâ-yı gül-şen / Bu mevsimde olup dil **bülbül-i şeydâ-yı gül-şen** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1*). [*bülbül-i şeydâ-yı gül-şen,*]

bülbül-i Sidre-zamîr: *Sidre gönüllü bülbül. (bk. Sidre).*

- Sensiñ ol gül-çîn-i bâğ-ı ‘âlem-i aqdes k’olur / **Bülbül-i Sidre-zamîründen** te’emmül-kâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28*). [*bülbül-i Sidre-zamîr, -üñ, -den*]

bülbül-i ‘ulvî: *Yüce, manevî bülbül.*

- Bir mertebe gül-zârî-i kuds oldu hayâlüm / Ol lâmede kim **bülbül-i ‘ulvî** dilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [*bülbül-i ‘ulvî,*]

büldân: *Beldeler, şehirler.*

- Sâyesî düşdigi **büldânı** ider âbâdân / Zâtına virdi Hudâ hâşiyet-i yümn-i Hümâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 2*). [*büldânı, -ı*]

bülend: *Yüksek, ulu, yüce.*

- Tanîn-i ke’s ye’s-i hâtırüm çün zîb-i hırmândur / Şadâ-yı ta’neyi gerdün-ı dün aşla **bülend** itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6*). [*bülend,*]

bü’l-heves: *Aklına her geleni yapmak isteyen, maymun iştahlı, kararsız.*

- **Bü’l-hevesler** eylesün zevkî ki ‘îd eyyâmıdır / Eylerüz vaşl ile biz de vakt olur taklîd-i ‘îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [*bü’l-hevesler, -ler*]
- Her **bü’l-hevesüñ** bildigi kanfâr degüldür / Mîzân-ı zeheb zîver-i dest-i eşel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*bü’l-hevesüñ, -üñ*]
- Mañrûmdur ol **bü’l-hevesüñ** ‘aşk dilerse / Çākî-i girîbânını dāmāna getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3*). [*bü’l-hevesüñ, -üñ*]
- Bañr-i nîl-gün-ı hevāda **bü’l-hevesler** çeşmine / Bir melekse şekli ile çarhı çenber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [*bü’l-hevesler, -ler*]
- Nev-be-nev ‘uşşāk-ı keç-efkâr-eşer bulduñsa sen / **Bü’l-heves** ısmarlama âşüfte-ser bulduñsa sen (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*bü’l-heves,*]

bü’l-hevesân: *Aklına her geleni yapmak isteyenler, maymun iştahlılar, kararsızlar.*

- Çarh itmediyse **bü’l-hevesân** gibi kām-yâb / Ferrî ferîd-i devr ü zamân oldıgum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5*). [*bü’l-hevesân,*]

bün-i şem‘-i maḥabbet: *Aşk mumunun dibi.*

- Ruḥuñ şevkıyla murğ-ı dil yine kim lānedür şimdi / **Bün-i şem‘-i maḥabbetde** döner pervānedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [bün-i şem‘-i maḥabbet, -de]

bürka‘: *Yüzü gizlemek için kullanılan örtü, peçe.*

- **Bürka‘** cemālî üzere çü fānūs-ı şem‘dür / Rû-püş-ı rûyı vāle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [bürka‘,]
- ‘Anâşır **bürka‘ıdur** gerçi fānūs-ı ḥayāl-āsā / Velîkin dīde-i ehl-i dile manzûrdur göñlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [bürka‘ıdur, -ı, -dur]
- Seyre mānî‘ sūz-ı dildür yoḥsa yār itmez dirîğ / Dūd-ı āhum her zamān rû-püş olur **bürka‘** gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [bürka‘,]

bürüdet: *Soğukluk.*

- Ta‘mum dönerse ḥāşşa-ı kâfûra Ferriyā / Virmez **bürüdet** ‘aşkuma âteş-ṭabî‘atım (Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [bürüdet,]

büt: *Put. II Put gibi güzel sevgili.*

- Sürsem yüzimi dāmenine öpsem ayağın / Cān naḳdini virsem o **büte** bārī pey-āsā (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2). [büte, -e]
- Baḳ baḳ o **büt** ki zülf-i girih-gîr gösterür / Ya’nî esîr-i ‘aşkına zencîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [büt,]
- Bir ḥadeng-i ḡamzenüñ āmacı olmuş dil-berüm / Kendi gibi bir **büte** beñzer o da urgundur (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6). [büte, -e]
- Şahbā-yı ḥayālūñ baña n’itdüklerin ey **büt** / Mekkāre iken ādeme bintü’l-‘ineb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [büt,]
- Dirdi o **büt** eyyām-ı firākı baña şor kim / Biz mālîk-i rüz-nāmçe-i Şeyḥ Vefāyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [büt,]
- Gözden geçüre seyl-i bedî‘i diyü Ferrî / H‘āce o **büti** cüy-ı mecāz üzere pül itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [büti, -i]
- Zār-ı dil ü ‘aşkı ḡarazuñ fehmi ise ey **büt** / Ferrî gibi bir mu‘cize-perdāz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [büt,]
- Ruḥsārı ki o zülf-i siyeh-kāra ḳarışmış / Ya’nî ki o **büt** zümre-i ḡüftāra ḳarışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [büt,]
- İḥtiyārîdür ḡumūm-ı ḡurbet ‘āşık-meşrebe / Bir **büte** āşüftelükden ülfet-i ḡamdur ḡaraż (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [büte, -e]
- ‘Ālemi leb-rîz-i envār itdi meh gibi o **büt** / ‘Azm-i bezm-i ‘ayş idince iştigāl-i ḥāl u ḥaṭ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [büt,]
- Ḥumār ile nigeh ḡāhî hezîmet gösterür ey **büt** / O kāfir ḡamze ol dem itmese imdād n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [büt,]
- Görmedük luṭf-ı kelāmın o **bütün** aña bedel / Ferriyā bārī varup aḥz-ı şütüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [bütün, -ü, -ñ]
- Bîñ zevḳ ile ger semt-i vaṭanda daḥi olsam / Ferrî o **bütün** ‘aşkına üftāde ḡarîbüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [bütün, -ün]
- Vedāduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şüret / Anuñ her yüzden ey **büt** luṭfını iz‘ān içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [büt,]
- Geşt iderken ‘ālemi āzād u ıtlāḳ-ı zîb / Bir **bütün** zünnār-bendi buldum āḥir gerdemüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [bütün, -ün]
- İtmez āzürde beni cevri ile ol **büt** ancak / Beni bî-tāb iden ammā yine eḡḡānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18). [büt,]

büt-hāne: *Puthane, putperest mabedi.*

- Ḥāne-i dil naḳş-ı ḥayālî ile / Özge perestiş-geh ü **büt-hānedür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [büt-hānedür, -dür]
- Zāhid ü ḳıssıs yek-sān oldı ma‘bed her taraf / ‘İndümüzde farḳı yokdur mescid ü **büt-hānenüñ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [büt-hānenüñ, -nüñ]

- Yorgi nāmī bir cevāna düş olup mey-hānede / Büt-perest itdi beni ‘aşk gūyiyā **büt-hānede** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 183, Beyit 1*). [*büt-hānede, -de*]

büt-i ‘ālem: *Dünyada eşi ve benzeri olmayan put gibi güzel.*

- Hîç kuşūr itmey gelüp Ferrī ayağın öpmeye / Ol **büt-i ‘ālem** ferini baña yār eyler sebū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 160, Beyit 5*). [*büt-i ‘ālem,]*

büt-i cānāne: *Put gibi güzel sevgili.*

- Eyler idüm Ferriyā bu mezheb ü dīni fedā / Cüz’ice olsa mürüvvat o **büt-i cānānede** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 183, Beyit 5*). [*büt-i cānāne, -de*]

büt-i cevvar: *Çok zulmeden, put gibi güzel sevgili.*

- Şimdi daği bir **büt-i cevvara** düş itdi felek / Ugradur hep böyle bī-dād āfete şöhet beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 5*). [*büt-i cevvar, -a*]
- Ferrī baña da ol **büt-i cevvar** virilmiş / Ğaddār virilmiş (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 10*). [*büt-i cevvar,]*

büt-i cevvar-vār: *Çok zulmeden, put gibi güzel sevgili.*

- Virmedün bir buse sākī olmadun mey içmedük / Hātūrum āzürde itdün ey **büt-i cevvar-vār** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 3*). [*büt-i cevvar-vār,]*

büt-i dānā: *Bilgi sahibi, put gibi güzel sevgili.*

- Melāmet birle şeh-rāh-ı cünün üzre şehīr olma / **Büt-i dānāy** tut hayvān-menişle cāy-gīr olma (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 4*). [*büt-i dānā, -y, -ı*]

büt-i dil-keş: *Gönül çekici, put gibi güzel.*

- Ferrī o **büt-i dil-keş** ile eylemiş ülfet / Beñzer ki bugün hātūr-ı yārāna toğundı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 188, Beyit 5*). [*büt-i dil-keş,]*

büt-i fettān: *Fitne çıkaran, put gibi güzel.*

- Harf alınmaz ol **büt-i fettāna** ibrām eyleme / Ferriyā bī-gānedür eşrāra söyler söylese (*Ferrī Dīvānı, Gazel 174, Beyit 5*). [*büt-i fettān, -a*]

büt-i fettān-ı ‘ālem: *Fitne çıkaran, put gibi dünya güzeli.*

- Vaşf-ı ruhiyla ol **büt-i fettān-ı ‘ālemün** / Gitdükçe şīr-i tazeñi Ferrī müselleme it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 7*). [*büt-i fettān-ı ‘ālem, -ün*]

büt-i ‘İsā-şiyem: *Hız. İsa’nın huylarına sahip put gibi güzel. (bk. ‘İsā).*

- Tā-be-key ‘aşkuñ idem sīnemde pinhān bilmiş ol / Ey **büt-i ‘İsā-şiyem** dil derd-mend-i ‘aşkdur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 2*). [*büt-i ‘İsā-şiyem,]*

büt-i kāfir-nijād u nā-müselmān: *Müslüman olmayan, kāfir yaradılışlı put gibi güzel.*

- Fikr-i zülfünle gönül zūnnār-bend-i ‘aşkdur / Ey **büt-i kāfir-nijād u nā-müselmān** bilmiş ol (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 2*). [*büt-i kāfir-nijād u nā-müselmān,]*

büt-i lā-kavd: *Kayıtsız, ilgisiz, put gibi güzel.*

- Kıymakda tekāsül mi ider ol **büt-i lâ-ḳayd** / Zünnārına vā-beste Mesīhā daḥi olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 4*). [*büt-i lâ-ḳayd,]*

büt-i Leylī-veṣ: *Leyla'ya benzeyen, put gibi güzel. (bk. Leylī).*

- Çarḥ ideli ol **büt-i Leylī-veṣi** gözden nihān / Ḳays-ı āvāre miṣālī sāḥa-ı ṣaḥrādayum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 2*). [*büt-i leylī-veṣ, -i]*

büt-i mevzūn-ḳāmet: *Boyu ölçülü, endamı düzgün, put gibi güzel.*

- Bu ṣehr içre gönülce bir **büt-i mevzūn-ḳāmet** yok / Murādumca ḥemende bir seḥī-ḳad serv-i naḥvet yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 1*). [*büt-i mevzūn-ḳāmet,]*

büt-i mu'ciz-gū: *Mucize gibi sözler söyleyen, put gibi güzel.*

- Ḳadd-i dil-cūsına baḳ ol **büt-i mu'ciz-gūnuḥ** / Beyt-i ṣevketde hemān mīṣra'-ı mevzūn gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 5*). [*büt-i mu'ciz-gū, -nuḥ]*

büt-i muḡ-bece: *Put gibi güzel meyhaneci çıraḡı.*

- Mankada **büt-i muḡ-bece-nūḥ** ṣafrası döndi / Uçmuş beñizi yavrucuḡuñ dir ala vanḡa(?) (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 3*). [*büt-i muḡ-bece, -nūḥ]*

büt-i nā-mihr-bān: *Merhametsiz, put gibi güzel.*

- Ey **büt-i nā-mihr-bān** geçdi hevā-yı ārzū / Ba'de-zīn mesdüddur vaṣfuñda bāb-ı ḡüft-gū (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 5*). [*büt-i nā-mihr-bān,]*

büt-i nā-rām: *Boyun eğmeyen, put gibi güzel.*

- Gerçi olduḡ vaṣlunuñ cüyendesı eller gibi / Ey **büt-i nā-rām** saña pek çok da ibrām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 4*). [*büt-i nā-rām,]*

büt-i nev-bāve: *Yeni yetişmiş, taze, put gibi güzel.*

- Ey **büt-i nev-bāve** resm-i nāzı icrā itmeḡe / Eyleme ta'cīl zīrā çok zamān lāzım saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 2*). [*büt-i nev-bāve,]*

büt-i nev-reste: *Yeni yetişmiş, genç, put gibi güzel.*

- **Büt-i nev-restecigūm** gibi dil-ārā Ferrī / Oldı bu teng zemīnūñ de me'ālī küçücük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 5*). [*büt-i nev-reste, -cig, -ūm]*

büt-i pūr-fiten: *Fitnelerle dolu put gibi güzel.*

- Baña cānān ṣanur 'ālem o **büt-i pūr-fiteni** / İttiḥādum var ezel anuñ ile cānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 5*). [*büt-i pūr-fiten, -i]*

büt-i ra'ṇā: *Put gibi güzel, hoş sevgili.*

- Olma firifte bu zen-i dünyāya zāhidā / Āb 'āleminde bir **büt-i ra'ṇāy** hem-dem it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 3*). [*büt-i ra'ṇā, -y, -ı]*
- Ḥasret beni öldürdi tūvān ḳalmadı tende / Ḳurbānuñ olam çāre nedür ey **büt-i ra'ṇā** (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 43*). [*büt-i ra'ṇā,]*

büt-i ser-keṣ: *Asi, put gibi güzel.*

- Bir **büt-i ser-keşe** meyl eyleyüp in-şâ'-Allâh / İtdigi cevri baña o da çeker çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6*). [*büt-i ser-keş, -e*]
- İtmez tenezzül ol **büt-i ser-keş** saña gönül / Teshîre başla ism-i Vedüd u Ra'ûfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4*). [*büt-i ser-keş,]*

büt-i Tatar: *Put gibi Tatar güzeli.*

- Aldanma virse tatlı meme ol **büt-i Tatar** / Şîr-i hizebr-i mekr ü fitendür kıymızlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*büt-i Tatar,]*

büt-i taze-zebân: *Yeni ve duyulmamış güzel sözler söyleyen, put gibi güzel.*

- Vaşf-ı dehen ile o **büt-i taze-zebānuñ** / Ferrî ruhı ebyât ile eş'ara karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5*). [*büt-i taze-zebân, -uñ*]

büt-i vahşet-sî'âr: *Vahşi, yabani, put gibi güzel.*

- Var yüri sağ ol cihānda ey **büt-i vahşet-sî'âr** / Sen baña hüsnuñ saña ben gönlüm ilzām itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 6*). [*büt-i vahşet-sî'âr,]*

büt-perest: *Putperest, puta tapan.*

- Yorgi nāmī bir cevāna düş olup mey-hānede / **Büt-perest** itdi beni 'aşk güyiyā büt-hānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1*). [*büt-perest,]*

büt-perest-i 'aşk: *Aşk putuna tapan.*

- Ketm itme cân u dîn ü dil ü mezhebi şakın / Her **büt-perest-i 'aşkda** rengin tapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [*büt-perest-i 'aşk, -da*]

bütün: *Hepsi, tamamı.*

- Bilmez mi 'afv-ı Hazret-i Ğaffār u Erhāmı / Düşmüş o mest-i humka **bütün** 'ālemüñ ğamı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [*bütün,]*

büyükce: *Genişçe.*

- **Büyükce** saña kaftan eyler idüm atlas-ı çarhı / Çıkup göz dikdi İdrîs-i felek-peymā çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*büyükce,]*

-C-

cā-be-cā: *Yer yer, ara sıra.*

- Ferrî düşünce söyleniyor nev-be-nev gazel / Ammā bu güne taze-edā **cā-be-cā** düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 9*). [*cā-be-cā,]*

cādū: *Cadı, büyücü.*

- Teshîrde çeşmüñ ne 'aceb pür-fiten olmuş / Bâbilde daħi yok o füsünü bile **cādū** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3*). [*cādū,]*

cādū-yı pür-efsün: *Büyülerle dolu cadı.*

- Lebi mest itmede şahbā gibi leb-rîz-i fiten / Çeşmi 'aql almada **cādū-yı pür-efsün** gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*cādū-yı pür-efsün,]*

cādū-yı semt-i Babil: Babil semtinin cadısı. (bkz Hārūt).

- Çeşm ü nigāh u gamze-fiten-sāz mekr ü şūr / **Cādū-yı semt-i Babil**i şan söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [cādū-yı semt-i Babil, -i]

Ca'fer: Cafer bin Yahya el-Bermekî. Abbasilerin önde gelen ve cömertliğiyle anılan devlet adamı. [OŞK]

- Ehl-i seḥā **Ca'fer** gibi sāhib-luṭuf Sencer gibi / Kahrı daḥi Ḥaydar gibi der-ān ider ḥaşmı dü-nīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5). [Ca fer,]

Ca'fer-himmet: Cafer gibi lüṭuf, ihsan sahibi. (bk. Ca fer).

- Bezm-i luṭfında niçe Ḥātem ider ḥatm-i kelām / Niçe **Ca'fer-himmetin** pîşinde akşar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11). [Ca fer-himmetin, -in]

Ca'fer-kerem: Cafer gibi cömert, lüṭuf sahibi. (bk. Ca fer).

- **Ca'fer-kerem** ebrār-ı himem Ḥayrî Efendi / Der-gāhı gibi dilleri cāy-ı emel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 8). [Ca fer-kerem,]

Ca'fer-şafā: Cafer gibi temiz. (bk. Ca fer).

- Var ol dādār u Dārā-ḥaşmet ü **Ca'fer-şafāya** kim / Niçe Sencer-menişler şöhretiyle oldu dün-pāye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19). [Ca fer-şafāya, -y, -a]

cāhil: Habersiz, bilgisiz, irfandan yoksun.

- Görenler bî-şu'ūr u taş dögen dir kūh u deşt içre / Yazan Ferhād u Kayısı **cāhil** ü ırğad yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5). [cāhil,]
- Mürîş-i iflās oldu ma'rîfet āḫir baña / Vādî-i nādānî ignā eyledi **cāhilleri** (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17). [cāhilleri, -ler, -i]

cā'iz: Yerinde, uygun.

- Mey-i dü-hefte gibi kabuma şıḡmam disem **cā'iz** / Baña pîrāhen-i 'unşur da cānā ṭardur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [cā'iz,]

cām: Kadeh.

- Bahār eyyāmıdır nāz ile 'işve dilde **cām** elde / Niçün sākî-i gül-rū meyl-i yārān eylemez n'eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [cām,]
- Sākîyā bir tolı **cām** ile yūri şād-āb it / Beni öldürdi ḥumār itme ta'allül yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [cām,]
- Derd ü gam u miḥnetdeyüz ārām cüdādur / Peymāne cüdā neş'e cüdā **cām** cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [cām,]
- Tesbîḥ ü ridā mücib-i sāmān-ı riyādur / Bir **cām** ile biz ḥāne-ber-endāz-ı Elestüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [cām,]
- Nūş-ı ḥand ile baña çāh-ı zenaḥ 'arz itdi / Bildüm 'işret-gehinūn **cām** u sifāli küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4). [cām,]
- İdelüm **cām**la teklîf ü kuyūdı sākıt / Mest ü mecnūn gibi terfî-i rūsüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [cām, -la]
- Seḳāḥüm Rabbūhüm **cāmı** yedümde / Cinān-ı dilde ḥūr-ı 'în-i 'aşkum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [cāmı, -ı]
- 'İşret-serāda revzene-i zevk u şevk için / Senden olursa itme dirîḡ ilticām **cām** (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [cām,]
- Bugün nūş eyleyen 'aşk ile **cāmı** / Bulurmuş sāgar-ı ferdāda bāde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [cāmı, -ı]
- 'Aksūn göricek **cām**da 'āşık bile düşdi / Mir'āt-ı ḥabāba niçe dil-cū yile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [cām, -da]

- Hâbâb-ı bâde şanma **câma** düşdi / Gören üftâdenün çeşm-i sefidî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3*). [*câma, -a*]
- Kûle-i Begkozlıya fındıklılık itse **câmı** / ...ötden a'lâ süriyor bâdemi surh-...mı (*Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1*). [*câmı, -ı*]
- Görüp 'arz-ı niyâzum çeşmüne bildün ki maḥmûrum / Bir iki **câm** şunduñ bende-i 'irfânuñum sâkî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*câm,]*
- Bu cezbe dâd-ı Hâkdur istifâzam şanma âḥardan / Eşer ḥubb-ı cemâl-i dil-berân u **câm** u sâḡardan (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*câm,]*
- Şahbâ-yı semî 'aşkuma ser-şâr-keşândur / Biz de içelüm 'aşkına leb-rîzce bir **câm** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 55*). [*câm,]*
- Anda ne **câm** u sâḡar u ne dil şikest olur / Cümle neşât-ı tâze ile dil ḥucest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 29*). [*câm,]*
- Ḥumlar şikeste **câm** tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*câm,]*
- Ḥumlar şikeste **câm** tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*câm,]*
- Ḥumlar şikeste **câm** tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*câm,]*
- Ḥumlar şikeste **câm** tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*câm,]*
- Ḥumlar şikeste **câm** tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*câm,]*

câm göbegi: Yeşile çalan mavi renk.

- Cem itdi **câm göbegi** câmeden ḡabâ olıcaḡ / 'Ârûs-ı 'işrete sırça sezâ-nümâ-yı ḡadeḡ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*câm göbegi,]*

câm u tesbîḥ-i rivâ: İkiyüzlülük, gösteriş kadehi ve tespihi.

- **Câm u tesbîḥ-i riwayı** itmedüm hîç zîb-i dest / Zerḡ ile dil meyl-i zühhâd ü mey-âşâm itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5*). [*câm u tesbîḥ-i riway, -y, -ı*]

câme: Elbise.

- Cem itdi câm göbegi **câmeden** ḡabâ olıcaḡ / 'Ârûs-ı 'işrete sırça sezâ-nümâ-yı ḡadeḡ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*câmeden, -den*]
- Geymiş ol gül-ruh ser-â-ser egnine gül-gün ḡabâ / Cismi gül pîrâheni gül **câme** gül ruḡsâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [*câme,]*

câme-i belâ: Bela elbisesi.

- Oldum belâ-yı renc ü ḡazâyı çü müştemil / Şol **câme-i belâ** k'ola ber-düş-ı ehl-i dil (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [*câme-i belâ,]*

câme-i maẓmûn: Mazmun elbisesi. (bk. *maẓmûn*).

- Ḳaddün esbâb-ı cünûn u ḡayrete mecma' gibi / **Câme-i maẓmûnla** pîrâste-mışra' gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1*). [*câme-i maẓmûn, -la*]

câmi': Müslümanların ibadet etmek için toplandıkları yer.

- **Câmi'de** tırdı yanuma ol şūḡ-ı ḡoş-ḡirâm / Şuḡl-ı şalât ile sehv idüp virdi bir selâm (*Ferrî Dîvânı, Matla 2, Beyit 1*). [*câmi'de, -de*]

câm-ı 'aşk: Aşk kadehi.

- Cemâl ârayişidür **câm-ı 'aşkuñ** / Gerekdür dâ'imâ mînâda bâde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2*). [*câm-ı 'aşk, -uñ*]

cām-ı Cem/Cem cāmı: Şarabı icat ettiğine inanılan İran hükümdarı Cem'in dünyayı gösterdiğine inanılan kadehi.

- Encām-ı meyde şüret-i rüsvâyı gösterür / **Cem cāmı** olsa âyine-i rāz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [cem cāmı,]
- Hicr ile zehr-âb olur nüş eyler isem **cām-ı Cem** / Olmuşum rüsvā-yı 'aşkı Kays-veş ben lâ-cerem (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [cām-ı Cem,]

cām-ı fenā: Yok olma, ölüm kadehi.

- Virüp **cām-ı fenā** gamzeñle mahv it lâne-i 'ömrüm / Ola ârāyış-i 'işret-gehün hum-hâne-i ömrüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [cām-ı fenā,]

cām-ı gül-efşân: Gül saçan kadeh. II Dudak.

- Mekkūz olalı fikr-i lebün hâtırimuzda / Pür-şevk u tarab **cām-ı gül-efşânla** gönüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [cām-ı gül-efşân, -la]

cām-ı gül-fām: Gül renkli kadeh.

- İçersün Ferriyā şevk u tarabla **cām-ı gül-fāmı** / Alınmaz mı o nahl-i nāz-perverdüñ 'aceb hāmı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [cām-ı gül-fām, -ı]

cām-ı gül-gün: Gül renkli kadeh. II Dudak.

- Rind-i lâ-übālīyüm būs-ı lebi fikrüm müdām / Meclisün zevki bulunmaz **cām-ı gül-gün** olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4). [cām-ı gül-gün,]

cām-ı mey: Şarap kadehi.

- **Cām-ı mey** olur 'aşka âyine-i ümmid / Āzādeye bilmem taleb-i sāgar-ı Cem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [cām-ı mey,]
- Mest ü medhūş düşüp rāh-ı hārābāta o dem / Eyledüm **cām-ı meyi** gāze-i ruhsār-ı murād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14). [cām-ı mey, -i]
- Ol rind ider ki zevk ile 'ālemd e 'ālemi / Destinde **cām-ı mey** tuta zānūda hem-demi (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 35). [cām-ı mey,]

cām-ı mey-āsā: Şarap kadehi gibi.

- Leb-rîz figāndur dilüm 'aşkuñla ney-āsā / Ser-şār neşātum yine hem **cām-ı mey-āsā** (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [cām-ı mey-āsā,]

cām-ı neş'e: Hafif sarhoşluk veren kadeh.

- Mādām **cām-ı neş'e** gerek zīb -i dest olur / Dil neşve-yāb-ı sāgar-ı Bezm-i Elest olur (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 26). [cām-ı neş'e,]

cām-ı neş'e-efzā: Sarhoşluk, keyif arttıran kadeh.

- Ne **cām-ı neş'e-efzā** ne kadeh bir şey' degül lāzım / O deñlü neşveye amādeyüm kim mey degül lāzım (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [cām-ı neş'e-efzā,]

cām-ı safā: Eğlence, neşe kadehi.

- Tard itdi zamīrinden o meh çünki cüdāyuz / Gūyā ki meh-i rüzede bir **cām-ı şafāyuz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [cām-ı şafā, -y, -uz]

cām-ı sahbā: Şarap kadehi.

- Bir **cām-ı şahbādur** sözüm bir rûh-ı ma'nādur sözüm / Nutk-ı Mesîhādur sözüm luṭf eylemiş Zāt-ı 'Alîm (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 26). [*cām-ı şahbā, -dur*]

cām-ı şarāb: Şarap kadehi.

- Destûnle bārî bir tolı **cām-ı şarāb** vir / Kaṭ' eyleyüm mi ḥ'āhişi kaṭ'î cevāb vir (Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 2, Beyit 6). [*cām-ı şarāb,]*

cām-ı şetāret: Sevinç, neşe kadehi.

- Bezmümde ben de bir gün olur mı görür miyüm / Ola şarāb u **cām-ı şetāret** ḥalef selef (Ferrî Dîvânî, Gazel 116, Beyit 4). [*cām-ı şetāret,]*

cām-ı ṭahūr: Temiz ve temizleyici kadeh.

- Zāhid kadehüm aḥladıḡuñ gibi olaydı / Çokdan deḡışürdüm anı ben **cām-ı ṭahūra** (Ferrî Dîvânî, Gazel 162, Beyit 3). [*cām-ı ṭahūr, -a*]

cām-ı ümîd: Ümit kadehi.

- Virürdüm bâda 'aşkı ile 'aklı / Ḥudā dūr itmesün **cām-ı ümîdi** (Ferrî Dîvânî, Gazel 187, Beyit 5). [*cām-ı ümîd, -i*]

cām-ı vaşl-ı 'irci 'î: "İrci 'î' kavuşma kadehi. II 'irci 'î: Fecr Suresi'nin "Sen O'ndan razı, O da senden hoşnut olarak rabbine dön." mealindeki 28. ayetinde geçen, "dön." anlamına gelen ifade. [DİBKK]

- **Cām-ı vaşl-ı 'irci 'îden** āḡirî çekdi ayaḡ / Hū diyüp toḡruldı düsta itdi terk-i mā-sivāy (Ferrî Dîvânî, Tarih 16, Beyit 10). [*cām-ı vaşl-ı 'irci 'î, -den*]

cāmî' u cîsr-i fenā-dîde: Yok olmaya yüz tutmuş köprü ve cami.

- Yümñ ü iḡbāl ile Sivası qadem başdıḡı dem / **Cāmî' u cîsr-i fenā-dîdeyi** itdi iḡyā (Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 4). [*cāmî' u cîsr-i fenā-dîde, -y, -i*]

cān: Takat, güç.

- Tār u pūd-ı ḡamzesi mekr ü fitenden bâfte / Var ise **cānuñ** var ardından iriş bir kez iriş (Ferrî Dîvânî, Gazel 104, Beyit 3). [*cānuñ, -uñ*]

cān: Ruh.

- 'Ālem-i ıtlāka itdüm çün resîde **cānumı** / Ḥaḡk-ı dîn ü küfrde ḡiç imtiḡān olmaz baña (Ferrî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 3). [*cānumı, -um, -ı*]
- **Cānı** ḡarḡ it baḡr-ı tevḡîd-i maḡabbetde dilā / 'Ālem-i 'aşḡ içre çünki bir mekân lâzım saña (Ferrî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 4). [*cānı, -ı*]
- Sāḡî-i gül-rū olunca **cāna** şahbā istedi / Ādeme evvel bahār elbette deryā istedi (Ferrî Dîvânî, Gazel 32, Beyit 1). [*cāna, -a*]
- Nāz ile bu dem muḡ-beçe-i cān beden oynar / Şabr idemez 'āşıkda daḡı **cān** beden oynar (Ferrî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 1). [*cān,]*
- Virince şu'le **cāna** nār-ı 'āşık / Olur aḡker gül-i destār-ı 'āşık (Ferrî Dîvânî, Gazel 119, Beyit 1). [*cāna, -a*]
- Ol cezbe ki var 'āşık u cānān arasında / Bir sır-ı Ḥudādur dil ile **cān** arasında (Ferrî Dîvânî, Gazel 176, Beyit 1). [*cān,]*
- Baña cānān şanur 'ālem o büt-i pūr-fiteni / İttiḡādum var ezel anuñ ile **cānumdur** (Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 5). [*cānumdur, -um, -dur*]
- Ān deḡül mün'akis olmış ruḡuña **cānumdur** / Ġāze şanma yüzünüñ alı benüm ḡanumdur (Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 24). [*cānumdur, -um, -dur*]
- Fıṭratda derd ü ḡamla muḡammer āb u gil / Olmam ser-ā-ser irse ḡazā **cāna** münfa'ıl (Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 3). [*cāna, -a*]

- Çok arar bulmazsuñ ey âşüb-ı devrân bilmiş ol / **Cân** gibi cânâ ‘adû cisminde yer bulduñsa sen (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 3*). [*cân,]*

cân: *Gönül.*

- Me’nûs olalı **cân** u dile pîşe-i rindî / Âzürdedür âlâyiş-i ‘unvânla gönlüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 144, Beyit 4*). [*cân,]*
- Sümnât-ı ‘aşkına kıssîs idüp **cân** u dili / İmtinâ‘ itdürdi ‘aşkı rāh-ı mādergānede (*Ferrî Dîvânî, Gazel 183, Beyit 4*). [*cân,]*
- Tîr-i müjeñ ey kaşı kemân **cāna** tokındı / Geçdi kemigi tā dil-i vîrāne tokındı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 188, Beyit 1*). [*cāna, -a]*
- Ben eger **cānda** nihān eyledüm ‘aşk-ı pākin / Beni fāş eyleyen ancak dil-i nālānumdur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 7*). [*cānda, -da]*
- Şîve-gerdür **cānda** şimdi ol hādeng-i dil-nişîn / Dimede tahsîn ile meshûr çeşmānuñ hemîn (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 5, Bend 2*). [*cānda, -da]*
- **Cân** şöhetini gizlice cânānla söyleş (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 7, Bend 1*). [*cân,]*
- Bak sözlerine çāk-i giribānla söyleş / Esrār-ı leb-i yārı yûri **cānla** söyleş (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 7, Bend 1*). [*cānla, -la]*
- Öldürmiş idi bendeñ o kāfirce nigāhuñ / Kār itmiş idi **cānuma** ey şüh-ı ser-efrāz (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 30*). [*cānuma, -um, -a]*
- İtdi evvel nazaruñ şiddet ile **cāna** eger / Sāhir-i nīm-nigehūñ kaldı zebūn [u] bî-fer (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 13*). [*cāna, -a]*
- Nigehūndür olan âşüfte-i sāmāna sebep / Çeşm-i şühūndür iden **cānumı** leb-rîz-i ta‘ab (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 2*). [*cānumı, -um, -ı]*

cân: *Hayat, yaşam.*

- Ey hādeng-i gamze hergiz bir nişān lâzım saña / Hîç dimezsın ‘aşıka ammā ki **cân** lâzım saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 1*). [*cân,]*
- Sürsem yüzimi dāmenine öpsem ayağın / **Cân** naqdini virsem o büte bārī pey-āsā (*Ferrî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 2*). [*cân,]*
- Ne vakte şaklar āyā nīm-bismil **cānını** ‘aşık / Bu ‘îd-i vaşda cânāna kurbān eylemez n’eyler (*Ferrî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 2*). [*cānını, -ı, -n, -ı]*
- Ketm itme **cân** u dîn ü dil ü mezhebi şakın / Her büt-perest-i ‘aşkda rengin tapış budur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 2*). [*cân,]*
- Vuşlatda dilā şöhet-i cânāna toyulmaz / Yek-laḥza-i ‘ömr içre belī **cāna** toyulmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 1*). [*cāna, -a]*
- Ey şeh-süvārum el-meded çignetme rahşa ol ḥalīm / Ey gonce-leb ve’y lāle-ḥad **cānum** saña olsun ḡarīm (*Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 32*). [*cānum, -um]*
- Feryād-ı ‘andelîbe sebep nev-bahārdur / Derd ü gamuñla olmuş iken **cân** u ser fedā (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 2*). [*cân,]*
- Ol kudūm-ı pāke niçe baş u **cân** ola fedā / Hāk-i pāyidür ‘uyūn-ı aşfıyāya sürme-sāy (*Ferrî Dîvânî, Tarih 16, Beyit 4*). [*cân,]*
- İdeyüm mi reh-i ‘aşkuñda dil ü **cānı** tebāh / Mihr-i ruḥsārīña ser-geşte olam mı çün māh (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 7*). [*cānı, -ı]*

cân al-: *Öldürmek.*

- Ḥarābāt içre ben ser-ḥalka-i mestānuñum sākī / Nigāhuñ ile **al cānum** ḥarāb it ḥāne-i ‘ömrüm (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 7*). [*cân al-, -um]*

cân at-: *Şiddetle arzu etmek, çok istemek. [TDKADS]*

- Verd-i zerd-āsā ruḥından Ferrî-i efsürde-dil / **Cân atup** bezm-i şerîfe ‘arz ider bīmār gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 57*). [*cân at-, -up]*

cân çek-: *İstemek, arzulamak.*

- Resm-i ‘ādîdür ki ‘irfān mürîş-i hızlān çi sūd / Ferriyā semt-i murādı yoḥsa her dem **cân çeker** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 7*). [*cân çek-, -er]*

cân fedâ olagel-: Her zaman uğruna can verilmek.

- Cânâ gelicek bezme **fedâ cân olagelmiş** / ‘İd irdigi dem mün‘ime kurbân olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [*cân fedâ olagel-, -miş*]

cân ile: Candan, içten, yürekten.

- İtdüm efgendelige ben seni **cân ile** kabûl / Yürî şimden gerü bî-çäre şakın olma melûl (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 18*). [*cân ile,*]
- Luţfinuñ **cân ile** reşk-âveridür Hâtem-i Tay / ‘İzzet-i(?) ni‘metinüñ ğıbtâ-keşi ħ‘an-ı Halîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt‘a 1, Beyit 2*). [*cân ile,*]

cân kalma-: Bitkin bir duruma gelmek, gücü tükenmek. [TDKADS]

- Hâsretüñle nakş-ı dîvâra dönüp oldum kadîd / Lât u ‘Uzzâ gibi güyâ **kalmağı cânım** Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*cân kalma-, -um, -dı*]

cân u dil-i Ferrî: Ferrî'nin gönlü ve ruhu.

- Muqayyeddür o rütbe zülfüne **cân u dil-i Ferrî** / Alırlar büy-ı hâsret sünbül-i ħâk-i mezârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5*). [*cân u dil-i Ferrî,*]

cân u gönülden: İçtenlikle, samimiyetle, çok isteyerek.

- Bir şâhid-i dil-cü severüz **cân u gönülden** / Merkûz-ı maĥabbet ezeli mezhebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4*). [*cân u gönülden,*]

cân vir-: Ölmek, canını feda etmek.

- **Cân virmemek** olmaz o seĥî-kadde şarılsam / Râh-ı ‘ademe toĥrı yol ol ince belidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [*cân vir-, -me, -mek*]
- Ferrî **viricek** mihr-i ruĥuñ ‘aşkına **cânı** / Hürşid çerâĥ olsa gerek medfenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5*). [*cân vir-, -ı, -icek*]

cânâ: Ey sevgili!

- Dâm-ı zülfünde şikeste itme per ü bâlini / Ferrî-i üftâde **cânâ** her zamân lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5*). [*cânâ,*]
- **Cânâ** kümeýt-i sâĥarı at sürme üstüme / Başdurma raĥş-ı bâriķa-reftârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*cânâ,*]
- Rüyüña bakmada âzürde olursın **cânâ** / Mülket-i ĥüsnüne bilmem ki ĥasâret mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [*cânâ,*]
- **Cânâ** beni gördüñ ne bu yanana bakışlar / Hışm ile tecâhülle beyâbâna bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*cânâ,*]
- Mey-i dü-hefte gibi kabuma şıĥmam disem câ‘iz / Baña pîrâhen-i ‘unşur da **cânâ** tardur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*cânâ,*]
- İdinmiş ma‘bed-i ‘aşk içre **cânâ** ĥâcibüñ mihrâb / Ki erbâb-ı maĥabbet ĥayrı cây-ı iķtidâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [*cânâ,*]
- Dil-i Ferrîye bir kât daĥı luţf eyle zaĥım urma / Derün-ı sîneden nevk-i müjeñ **cânâ** çıkar çıķmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7*). [*cânâ,*]
- ‘Âlemde seni eyleyen ol ĥüsnle yek-tâ / **Cânâ** beni de böyle esîr-i gönül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*cânâ,*]
- **Cânâ** gelicek bezme fedâ cân olagelmiş / ‘İd irdigi dem mün‘ime kurbân olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [*cânâ,*]
- Yok dehânuñ gibi **cânâ** ĥonce-i terden laţîf / Olamaz ‘âlemde zîrâ ĥiç sâĥardan laţîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1*). [*cânâ,*]
- Bir mürķa‘ı var anı da yoĥ eyledi gitdi / Erbâb-ı melâmet saña **cânâ** ne getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4*). [*cânâ,*]

- Degül kavs-ı kûzah gibi gehî zâhir gehî pinhân / Mümâsildür kurılı yaya **cânâ** her zamân ebrû (*Ferrî Dîvânî, Gazel 161, Beyit 3*). [*cânâ,]*
- Qatı âşûb-ı devrân olacaqdur ‘âkıbet **cânâ** / Eger virmezse dest-i dîdeye her-giz ‘inân ebrû (*Ferrî Dîvânî, Gazel 161, Beyit 6*). [*cânâ,]*
- Seni Babaya toğrı dil alup gitmek diler **cânâ** / Vedâ‘ it süm-nâta var Menâta Meryem Anaya (*Ferrî Dîvânî, Gazel 177, Beyit 4*). [*cânâ,]*
- Ğamze-i hûn-h‘ârınuñ **cânâ** baña itdüklerin / Bezm-i rezminde anı düşmâna Behrâm itmedi (*Ferrî Dîvânî, Gazel 190, Beyit 6*). [*cânâ,]*
- **Cânâ** saña âzâr u baña zâr virilmiş / Ey kâr virilmiş (*Ferrî Dîvânî, Müstezad 1, Beyit 1*). [*cânâ,]*
- Çok arar bulmazsuñ ey âşûb-ı devrân bilmiş ol / Cân gibi **cânâ** ‘adû cisminde yer bulduñsa sen (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 4*). [*cânâ,]*

câna kıv-: Öldürmek.

- **Kıyma** bu rûtbe **câna** günehdür didüm didi / Ölmek yolumda ‘aşka nişânüñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 5*). [*câna kıy-, -ma]*

cânân: Sevgili

- ‘Ahd-i kemmûn ile **cânân** ‘âşıkâna şimdilik / Bi’z-zarûr ümmîd-i vaşla va‘d-i ferdâ istediñ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 32, Beyit 6*). [*cânân,]*
- Dil ki dâğ-ı hasreti **cânâna** bir bir gösterür / Güyiyâ eyler tazallum şâha mahzar gösterür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 38, Beyit 1*). [*cânâna, -a]*
- Ne vakte şaklar âyâ nîm-bismil cânını ‘âşık / Bu ‘îd-i vaşla **cânâna** kurbân eylemez n’eyler (*Ferrî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 2*). [*cânâna, -a]*
- Seyr it de benî eyleme mahrûm-ı vişâlûñ / ‘Âşıkları **cânânla** bir bir öpüşürler (*Ferrî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 3*). [*cânânla, -la]*
- Kelb olalı bir av al **cânânı** al gel meclise / Ol sebep ile rakîbâ sen dağı gel gör bir iş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 104, Beyit 4*). [*cânânı, -ı]*
- Zünnâr-ı ser-i zülfine bend oldu dil ü dîn / İslâmuma incinmese **cânâna** şarılsam (*Ferrî Dîvânî, Gazel 135, Beyit 3*). [*cânâna, -a]*
- Ol cezbe ki var ‘âşık u **cânân** arasında / Bir sır-ı Hüdâdur dil ile cân arasında (*Ferrî Dîvânî, Gazel 176, Beyit 1*). [*cânân,]*
- Zânûda sebû elde kadeh sînede **cânân** / Bir dağı naşîb ola mı yârân arasında (*Ferrî Dîvânî, Gazel 176, Beyit 4*). [*cânân,]*
- Ammâ ne çâre derd ile bir söz gelür semt-i dile / Ya’nî ki **cânândan** gele itsem gerek bî-bâk ü bîm (*Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 30*). [*cânândan, -dan]*
- Dil ki dâğ-ı hasreti **cânâna** bir bir gösterür / Güyiyâ eyler tazallum şâha mahzar gösterür (*Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 21*). [*cânâna, -a]*
- Baña **cânân** şanur ‘âlem o büt-i pür-fiteni / İttiñâdum var ezel anuñ ile cânumdur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 5*). [*cânân,]*
- Tâze hem-demler yeñi üftâdeler bulduñsa sen / Biz de peydâ eyledük bir tâze **cânân** bilmiş ol (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 4*). [*cânân,]*
- Cân şöhetini gizlice **cânânla** söyleş (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 7, Bend 1*). [*cânânla, -la]*

cânâne: Sevgili, yâr.

- Şad ğıbta o mest-i meye kim sâğar elinde / Ferrî ola **cânâne** de zânûda key-âsâ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 5*). [*cânâne,]*
- **Cânâne** bugün meclis-i şahbâda degüldür / Esbâb-ı tarab n’eyleyüm âmâde degüldür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 1*). [*cânâne,]*
- La‘lini bûs itdiğün her zamân **cânânenüñ** / Bulsa dil kanın içerdî sâğar u peymânenüñ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 123, Beyit 1*). [*cânânenüñ, -nüñ]*
- Ferâmüşî tutuşmışdık o şûh-ı dil-firîb ile / Virüp bir büsecik yâdes didi **cânâne** aldandum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 133, Beyit 4*). [*cânâne,]*
- Kendüm bileli dehrde şahş-ı każâ me’nûsiyum / **Cânânen** her şehrde rûy-ı vefâ me’yûsiyum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 142, Beyit 1*). [*cânânen, -den]*
- **Cânânenüñ** ol dîde-i nîm-h‘âbi görülsün / Mekk ü fiten ü şürişüñ esbâbı görülsün (*Ferrî Dîvânî, Gazel 150, Beyit 1*). [*cânânenüñ, -nüñ]*
- ‘İd irdi olup herkese **cânânen** ihsân / Ferrî saña da çerb ü şütüm u hezeyândur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 5*). [*cânânen, -den]*

cân-bahş: *Cana can katan.*

- Ey nev-nihâl-i ‘işve vü **cân-bahş** [u] dil-pezîr / Köhne şadîk u dil-şüdeñim itme red meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*cân-bahş,]*

cândan çık-: *Canından vazgeçmek.*

- Bir nigâh-ı fitne-engîzi çıkınca nâz ile / Şad hezârân ‘âşık-ı şūrîdesi **cândan çıkar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2*). [*cândan çık-, -ar]*
- Gör ne çenberden Hâlâc olmuş bul ‘irfândan çıkar / Zülfüne ber-dâr olanlar gerçi kim **cândan çıkar** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*cândan çık-, -ar]*

cân-ı ahhâb: *Dostların gönlü.*

- Şühemüz yokdur nedîm-i bezm-i kurb olduğuna / Lîk süz-ı hicri kıldı **cân-ı ahhâbı** tebâh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 4*). [*cân-ı ahhâb, -ı]*

cân-ı ‘aşk: *Aşkın bulunduğu kalp, âşğın kalbi.*

- Ey **cân-ı ‘aşka** dâğ urıcı lâle-ğad meded / Hadden ziyâde ser-keş olan serv-i kad meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*cân-ı ‘aşk, -a]*

cân-ı cihân: *Dünyanın canı. II Herkesin canı.*

- Yem-i mevvâc-ı cân-bahş [u] ‘atâsı âb-ı Hızır-âsâ / Hayât-ı tâze îrâs eyledi **cân-ı cihân** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8*). [*cân-ı cihân,]*

cân-ı herem: *İhtiyarlık, yaşlılık hayatı.*

- İrmek bahâr-ı hüsne hâzân resm-i ‘adîdür / **Cân-ı heremle** vaqt-i tarâvet halef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2*). [*cân-ı herem, -le]*

cân-ı mübtelâ: *Âşğın canı.*

- ‘Azm itdi kişver-i ‘ademe **cân-ı mübtelâ** / ‘Aşkuñ ‘ilâcı gördiği terk-i diyârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [*cân-ı mübtelâ,]*

cân-ı nefîs: *Kıymetli, tatlı can.*

- Dirîğâ pençe-i büm-ı kazâya / Tutuldu Ferriyâ **cân-ı nefîsi** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 3*). [*cân-ı nefîs, -i]*

cân-ı vahdet-âşinâ: *Allah'ın birliğini bilen ruh.*

- Teşne-i câm-ı eceldür **cân-ı vahdet-âşinâ** / Sürumuz mâtem zamân-ı merg olur bayramumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*). [*cân-ı vahdet-âşinâ,]*

cânı yak-: *Zulmetmek, eziyet etmek, çok üzmek.*

- **Cânı yakup** nâr-ı keder kıldı derûnı pür-şerer / Düdi her ân serde tutar şem‘-i belâ fânûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2*). [*cânı yak-, -up]*

cân-ı za‘îf: *Zayıf, güçsüz can. II Âşğın canı.*

- Her nevk-i çeşm-i şühûñ eyâ mest-i naḥvetüm / **Cân-ı za‘îfe** tîr-i kazâdan nişânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [*cân-ı za‘îf, -e]*

cânından usan-: *Ölümü göze alacak kadar sıkıntı içinde olmak.*

- Mekk ile bu gün cevher-i dâğ ile donandum / **Cānumdan uşandum** (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4*). [*cānından uşan-, -m, -du, -m*]

cān-sitān: Can alıcı.

- Ğamze de bî-dādla ser-geşte vü hayrān kim / Rüstem-āsā **cān-sitān** bir kâtil-i devrān kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [*cān-sitān,*]

cān-sitānlık: Can alıcılık.

- Tîğ-ı tîz-i ğamze bulmuş şuyını Ğamgam gibi / **Cān-sitānlıkdan** nigāhı rāzî vü hurrem gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3*). [*cān-sitānlıkdan, -dan*]

cānum: Muhatabının çok sevildiğini anlatan bir hitap kelimesi.

- Pey-revî-i Ğazret-i Zihnîde akşarsa n'ola / Pây-ı kilik-i Ferrî leng oldu amān **cānum** Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7*). [*cānum,*]

cānib: Yan, taraf, yön.

- Her birisi hūsn ile birer **cānibe** çekmiş / Āh āh ki bir kâfir-i ser-keş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4*). [*cānibe, -e*]

cār: Kadınların örtündükleri çarşaf. II Perde, örtü.

- Ferrî zemîn-i tazeñe nā-mahrem irmeye / Ğalvet-sarây-ı fikretüñe **cārı** çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7*). [*cārı, -ı*]

cār: Sürükleyen, çeken.

- Raķibe iltifāt itsem de benden rüy-gerdāndur / Olurmuş münkesir elbette her mecrūr **cārından** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4*). [*cārından, -ı, -n, -dan*]

cārî: Akan, giden.

- İki āb-ı revāndur şîr ile inşā-yı pākîzem / Feşāhatla belāğat semtine **cārî** cihān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43*). [*cārî,*]

cāsūs: Şerre dair haber ve sırları öğrenip haber veren kimse.

- Fıtratda itdüm intihāb biñ dürlü ekdār u 'azāb / Ferrî gibi gördüm şavāb 'aşkı belā **cāsūsıyım** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5*). [*cāsūsıyım, -ı, -y, -um*]

cāvidān-ı dīde-i mahmūr: Baygın göztün ebediliği.

- Ol **cāvidān-ı dīde-i mahmūra** mā'ilüm / Güyā esîr-i fitne-i gird-āb-ı Bābilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 15*). [*cāvidān-ı dīde-i mahmūr, -a*]

cāv: Makam, mevki.

- Bir **cāya** ir ki olmaya hestî vü nîstî / Tūtî-i nefis-i nātıkayı anda eptem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [*cāya, -a*]
- Ğālî zîr-i zülf ü rüy-ı âteşinüñde görüp / Añladum **cāyın** idermiş kâfirün zünnār nār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6*). [*cāyın, -ı, -n*]
- Bir **cāya** irişdün ki mürüvvet egeri yok / Erbāb-ı himem mün'adim ikrām cüdādur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*cāya, -a*]

- Didüm eyâ baña būs-ı yedūn olmaz mı naşīb / Būsa **cāyuñ** didi bağ gūşe-i dāmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21*). [*cāyuñ, -uñ*]
- Çekince tîğ-ı âteş-tâbını şîrâne şavletle / Niçesi havf ile dūzahda itdi **cāy** u me'vāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 7*). [*cāy,*]

cāv: Mesafe.

- Nāvek atup biñ adum **cāya** o şāh-ı kām-rān / Şān ile taş dikdi meydānda gelüp Sultān Selīm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5*). [*cāya, -a, -*]

cāv-gāh/ cāv-geh: Yer, mevki, makam.

- Bî-çāre rind de aşmayı itdi **cāy-gāh** / Çok demler oldu anda o kökli filizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*cāy-gāh,*]
- Kūnc-i ‘ademde **cāy-gehūm** fark-ı Kaysdur / Murğ-ı cūnūn-ı vaḥdete hoş-āşiyānedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3*). [*cāy-gehūm, -ūm*]
- Fevtine tārīḥ-i tāmīn-ı cevher oldu Ferriyā / Aḥmed Ağa eyledi bağ bezm-i ‘Adnı **cāy-gāh** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 4*). [*cāy-gāh,*]

cāv-gīr ol-: Taraf tutmak.

- Melāmet birle şēh-rāh-ı cūnūn ūzre şēhīr olma / Büt-i dānāy tūt ḥayvān-menişle **cāy-gīr olma** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4*). [*cāy-gīr ol-, -ma*]

cāv-ı emel: Emel yeri, istek mekânı.

- Ca‘fer-kerem ebrār-ı himem Ḥayrī Efendi / Der-gāhı gibi dilleri **cāv-ı emel** olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 8*). [*cāv-ı emel,*]

cāv-ı iktidā: Birine uyulan, tâbi olunan yer.

- İdinmiş ma‘bed-i ‘aşk içre cānā ḥācibūn mihrāb / Ki erbāb-ı maḥabbet gayrı **cāv-ı iktidā** bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [*cāv-ı iktidā,*]

cāv-ı karār it-: Bir yerde durmak.

- Şemm olurken nūkhet-i her-cā‘īlik çıkmaz başa / İtse de **cāv-ı karārın** gūşe-i destār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53*). [*cāv-ı karār it-, -i, -n, -se*]

cāv-ı ma‘mūr: İmar edilmiş, bayındır yer.

- **Cāv-ı ma‘mūra** duḥūl itse de büm eglenmez / Dil-i ‘ārifde keder tīz geçer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [*cāv-ı ma‘mūr, -a*]

cāv-ı tenhā: İssiz, kalabalık olmayan yer.

- Elde mey zānūda dil-ber böyle bezm-i dil-pezi / Fikr-i gün-ā-gün ile bir **cāv-ı tenhā** istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [*cāv-ı tenhā,*]

cāzibe: Dikkat ve ilgiyi üzerine çekme özelliği, çekicilik, alımlılık.

- Haṭ şimdi başka **cāzibe** virmiş ‘izārına / Elbette levḥ-i ebyazı taḥrīr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4*). [*cāzibe,*]
- Evşāfına teklīf-i gāzel itmiş ol āfet / Evvel yiridür **cāzibe** vü āna şarılısam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5*). [*cāzibe,*]
- Gencine-i ḥüsnuñ dil-i vīrānla söyleş / Hāl añlar iseñ **cāzibe** vü ānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1*). [*cāzibe,*]

- Gāzeyle degüldür bilürüz māşıta-kārī / Bir **cāzibedür** ān ile pīrāye-i hüsnuñ (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 69). [cāzibedür, -dür]

cāzim: Bilen, idrak eden.

- Luṭfuñ nice mebzül idügin **cāzimidür** dil / Pek rabṭ ile elṭāfuña hāşıl nigerāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 22). [cāzimidür, -i, -dür]

ceb: Genellikle bir şey koymaya yarayan, giysinin belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen astardan yapılmış parça. II Elde edilmiş.

- Bir āfete dil virdüm idüp çāk-ı girībān / Hānd ile didi baḳ niçesi var **cebümüzde** (Ferrī Dīvānı, Gazel 180, Beyit 3). [cebümüzde, -ü, -müz, -de]

cebel: Dağ.

- Yok dinse sezā tā bu kadar ince bel olmaz / Nūr ‘ālemidür anda belī bel **cebel** olmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 1). [cebel,]

cebhe: Alın.

- Şāhen-şehā ‘adl-āverā Cem-mesnedā Key-hüsrevā / Ehl-i dilā şāhib-zekā **cebheñde** manşūrī resīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 38). [cebheñde, -ñ, -de]

cebñ-fersā ol-: Yüz sürmek.

- İdüp nūş-ı mey-i ‘aşk ile terk-i cümle-i eşyā / Derüñde secde-i şükr ile **oldum** çün **cebñ-fersā** (Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 6). [cebñ-fersā ol-, -du, -m]

cebr ile: Zorla, zoraki, zor kullanarak.

- Per-i Cibrīle **cebr ile** ne mümkün olmaḳ āvīze / O ḳudsī ḥulḳa ḥalḳa ḥalḳa āh-ı dil kemend itdük (Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 3). [cebr,]
- İtdürdi felek **cebr ile** imsāk ğınādan / Bir rüzeye düş itdi ki bayram cüdādur (Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 5). [cebr ile,]

Cebrā’ıl-i fikret: Fikir Cebrail’i. Cebrail, tasavvufta aklı ifade eder. [TTDS]

- İsī-i mu‘ciz-makālüm **Cebrā’ıl-i fikretüm** / Vaḥy ile dil sidresinden Ferrī nāzildür baña (Ferrī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 5). [Cebrā’ıl-i fikret, -üm]

cebr-i müje: Kirpiğin zorlaması.

- Rāz-ı nihān-ı ‘aşkuñı Cibrīle söylemem / **Cebr-i müjeyle** şimdi hemān söylerüm saña (Ferrī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 4). [cebr-i müje, -y, -le]

cefā: Eziyet, sıkıntı.

- Endāzesüz mi kāle-i naḥvet kumāş-ı nāz / Cevr ü **cefā** vü minnete yok mı ‘aded meded (Ferrī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 2). [cefā,]
- Ferāmuş itmedüñ gitdün **cefāsın** ey gönül yāruñ / Ne ĩrāş eyler āyā derdüñi iḳşārdan ğayrı (Ferrī Dīvānı, Gazel 194, Beyit 4). [cefāsın, -sı, -n]

cefā-bīnā ol-: Cefa görmek, eziyet çekmek.

- Gülmedüm ‘âlemde hâsıl gence-veş açılmadum / Dâ’imâ **oldum cefâ-bînâ** misâl-i yâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35). [cefâ-bînâ ol-, -du, -m]

ceffe’l-kalem: Bir çırpıda, birdenbire.

- Kâtibân-ı hoş-nûvîsi aňladum **ceffe’l-kalem** / Böyle bir hatt-ı Nazîfe nokta kondurmak muhâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 4). [ceffe’l-kalem,]

cehd: Çalışıp çabalama, gayret.

- Ferrî niçe şeb **cehd** ile bu tâze-zemînüñ / Tanzîri için Zihnî-i mu’ciz-fen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [cehd,]
- Bu kelâm-ı bî-me’âle ben de oldum dil-şüde / Rûz u şeb **cehd** ile oldum ma’rifet h’âhiş-geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [cehd,]

cehd eyle-: Çalışıp çabalamak, uğraşmak.

- Güftâra getür nâz ile ol gence-dehânı / Şuşdurmağa **cehd eyle** hemân müddei’iyânı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3). [cehd eyle-,]

cehennem: İnkârcıların ve günahkârların ahirette cezalandırılacakları yer.

- Külhenci mi ki zâhid unutmaz **cehennemi** / Dür eylemekde gül-şen-i cennetden âdemi (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 33). [cehennemi, -i]

celâl: Kızgınlık, öfke, hışım.

- **Celâl** u lutfi müstecmi’süñ ammâ nîk ü bed vakti / Ki cüd u kahrüñ el-hâk müntehâdur dost u a’dâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31). [celâl,]

celâl: Yücelik, azamet. Allah'ın celali, onun ululuğudur. Celal, kahr sıfatıdır. Allah'ın noksan sıfatlardan yüce olması, Celal'in manaları içinde yer alır. Allah'ın lütuf ile tecellisine "Cemal", kahr ile tecellisine "Celal" denir. [TTDS]

- Şâhid-i ma’nâ yüzinde hoş hışâlüñ fehm olur / Vech-i pâküñde cemâl ile **celâlüñ** fehm olur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3). [celâlüñ, -üñ]

celb: Getirtme, çağırma.

- Selb ü îcâba hayret-efzâyum / **Celb** ile tãrd neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [celb,]

celî: Besbellî, aşıkâr.

- Tatar nîgeh-i çeşmi bucağında **celîdür** / Bir nazrada ‘uşşâkı yapar gözle velîdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [celîdür, -dür]
- Hâmesi degdi ‘îmâd-âsâ ‘aşâ-yı ma’rifet / Hâtda nesh ile şülüş riķ’a **celîdür** her kemâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 3). [celîdür, -dür]

celîl: Büyük, yüce, ulu.

- Tâ ki çâr ümm ü nüh âbâ ide aňz u i’tâ / ‘Ömr ü iclâl u şerefle ola maķbûl u **celîl** (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 30). [celîl,]

cellâd: Mahkemenin verdiği ölüm cezasını yerine getiren görevli.

- ‘Uşşâkıñı katl itmege şemşîre ne hâcet / Merrîh-şîfat âfet ü **cellâd** nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [cellâd,]
- Ma’nâ-yı tecâhülde hele dîdesi fâ’îķ / Düzd-i nîgeh-i şûrişi bir âfet ü **cellâd** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10). [cellâd,]

cellād-ı çeşm: *Cana kıyan göz.*

- **Cellād-ı çeşm-i** hışmīde ısrār gösterür / Geh zülf ü gāhī tırrisini dār gösterür (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 5*). [*cellād-ı çeşm, -i*]

cellād-ı çeşm-i şüh: *Nazlı, işveli, cana kıyan göz.*

- **Cellād-ı çeşm-i şüh** ne şemşīr-i ğamze-tīz / Yūsuf mişālī Mısr-ı hüsünde olup ‘azīz (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 2*). [*cellād-ı çeşm-i şüh,]*

cellād-ı ser ü cān: *Can alan, baş kesen.*

- Seyr eyle ne **cellād-ı ser ü cān** olacaktı / Çok serler anuñ uğrına kırbān olacaktı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 1*). [*cellād-ı ser ü cān,]*

Cem: *Yüce padişahların benzetildiği, İran Pişdadiyan sülalesinden bir hükümdar. Şarabı icat ettiğine inanılır. Zevk ve eğlence sembolü olarak adı ve kadehi efsaneleşmiştir. İktidar ve ululuk sembolüdür. [ADŞS]*

- **Cem** itdi cām göbegi cāmeden kabā olıcağ / ‘Ārūs-ı ‘işrete sırça sezā-nümā-yı kadeh (*Ferrī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 3*). [*Cem,]*
- ‘Ayyāş u rindüm **Cem** gibi mestāne-i her-dem gibi / Cemşīd-i ferruḥ-dem gibi ammā benüm mest ü ḥalīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 28*). [*Cem,]*
- Dād-kārā dāverā deryā-dilā şahīb-seḥā / Ey ki zāt-ı mekrūmet-āyātınıñ **Cem** aḥkārı (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 14*). [*Cem,]*
- Bu şadr-ı salṭanatda **Cem** gibi ola muvaffaq / Olup Ferrī gibi tebrīke bu dünyā vesīmi (*Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 4*). [*Cem,]*
- Demdür alasıñ destūne āyīne-i cāmı / Taḥşīl idelüm **Cem** gibi keyfiyyet-i cāvīd (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 5*). [*cem,]*
- Cemşīd ü **Cem** de varın atup anda pest olur / Rindān-ı ‘aşk u şevk pey-i ḥum-nişest olur (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 28*). [*Cem,]*

cem‘ ol-: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

- Haṭ geldi ruh-ı yāra diyü itme te‘essüf / Mūrān şeker üstine **cem‘ olsa** ne mānī (*Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 2*). [*cem‘ ol-, -sa*]
- Müste‘iddān-ı cihān **cem‘ olup** alsun vāye / Ferriyā kenz-i ḥafī nüṣṣa-i dīvānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 32*). [*cem‘ ol-, -up*]
- Pervāne olup ḥidmetine Ferrī [anuñ] mūm / Ol şem‘-i şeb-ārā ile **cem‘ oldu** Fenerde (*Ferrī Dīvānı, Müfret 9, Beyit 1*). [*cem‘ ol-, -dı*]

cemāl: *Güzellik, yüz güzelliği, güzel yüz.*

- Maḥabbet şermi muzmer dilde yāḥūd ḥāşsa-i ḥuffāş / **Cemāle** olsa da nāzır kemā-hī ḥaḳḳuhā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 8*). [*cemāle, -e*]
- Bürka‘ **cemālī** üzre çü fānūs-ı şem‘dür / Rū-pūş-ı rüyı vāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 3*). [*cemālī, -i*]
- Dir **cemālünde** gören ḥācib ü ḥālī küçücük / Burc-ı ḥüsnuñ ne güzel necm ü hilālī küçücük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 1*). [*cemālünde, -üñ, -de*]
- **Cemāl** ārāyişidür cām-ı ‘aşkuñ / Gerekdür dā‘imā mīnāda bāde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 179, Beyit 2*). [*cemāl,]*
- O gül-berg-i tere tāb [u] tarāvet jāleden gelmiş / Beni bend eylemiş çünkü **cemāle** sā‘iḳ-ı taḳdīr (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 2*). [*cemāle, -e*]
- Şāhid-i ma‘nā yüzinde hoş ḥışālūñ fehm olur / Vech-i pākūñde **cemāl** ile celālūñ fehm olur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 3*). [*cemāl,]*
- Nāzır-ı mir‘āt-ı eşyāya mişālūñ fehm olur / ‘Ārif-i tīz-bīn-i ma‘nāya **cemālūñ** fehm olur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 3*). [*cemālūñ, -üñ*]
- Terk idüp dār-ı fenāyı oldı Firdevse devān / Kā‘ibīñ ide **cemāl** ile anı Rabb-ı Ḥalīl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 15, Beyit 4*). [*cemāl,]*
- Mest-i ser-germ olup eşyayı ziyāret idelüm / Gül **cemālünde** ruh-ı vahdete diḳḳat idelüm (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 35*). [*cemālünde, -üñ, -de*]

cemāl-i mihir ü meh-peyker: *Ay ve güneş yüzü güzellerin yüzü.*

- O rindüm Ferrîyüm sağardan olmam tâ ebed fâriğ / **Cemāl-i mihir ü meh-peykerden** olmam tâ ebed fâriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*cemāl-i mihir ü meh-peyker,*]

cemāl-i sevk: *Parlak, güzel yüz.*

- Ferrî **cemāl-i şevküne** bir ‘âlem eyledün / Ol mâh-ı bedr-i tām bu gice şabâhladı (*Ferrî Dîvânı, Müfret 3, Beyit 1*). [*cemāl-i şevk, -i, -n, -e*]

cemîl: *Güzel.*

- Muhlîşî maḥlaş Ḥalîl Beg idi nām-ı nāzügi / Şā‘ir-i pākize-reftār idi aḥlākı **cemîl** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 1*). [*cemîl,*]

Cem-intizām: *Cem'in intizamına sahip. (bk. Cem).*

- Ḥākan-ı kaani-gulām İskender-i heybet-vesīm / Keyḥüsrev ü **Cem-intizām** ârāyîş-i tāk u dīhīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [*Cem-intizām,*]

cem‘iyyet-i ḥatır: *Zihnini toplama.*

- **Cem‘iyyet-i ḥatır** komadı bizde bu devrân / Efḳâr perîşân olup evhām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*cem‘iyyet-i ḥatır,*]

cem‘iyyet-i ‘uşşāk: *Âşıklar topluluğu.*

- İtdi **cem‘iyyet-i ‘uşşākı** perîşân Ferrî / Nefes-i tünd-i ‘adū kırmadı bir gül mi ḳodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6*). [*cem‘iyyet-i ‘uşşāk, -ı*]

Cem-meniş: *Cem yaradılışlı. (bk. Cem).*

- Şāh-ı Eflātun-mehābet **Cem-meniş** ‘Abdū’l-ḥamîd / Ferr ü revnaḳ-zāy-ı şāhn-ı dār-ı zıllu’l-lāhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 1*). [*cem-meniş,*]

Cem-menḳabetā: *Ey Cem gibi efsaneleri dilden dile dolaşan kişi! (bk. Cem).*

- **Cem-menḳabetā** dāver-i gerdün-vaḳārā / Bezminde niçe Bayḳara beste-deḥāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*). [*Cem-menḳabetā,*]

Cem-mesnedā: *Ey Cem'in rütbesine sahip olan! (bk. Cem).*

- Şāhen-şehā ‘adl-āverā **Cem-mesnedā** Key-ḥüsrevā / Ehl-i dilā şāhib-zekā cebheñde manşürî resīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38*). [*Cem-mesnedā,*]
- Dāverā Riştu Sikender-fikretā **Cem-mesnedā** / Ey ki bezmün şevket-i Dārāyı aḥḳar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15*). [*Cem-mesnedā,*]

Cemşîd: *Şarabı icat ettiğine inanılan İran hükümdarı. (bk. Cem)*

- **Cemşîd** ü Cem de varın atup anda pest olur / Rindân-ı ‘aşḳ u şevḳ pey-i ḥum-nişest olur (*Ferrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Beyit 28*). [*Cemşîd,*]

Cemşîd-i ferruh-dem: *Zamanı mesut olan Cemşid. (bk. Cem).*

- ‘Ayyāş u rindüm Cem gibi mestāne-i her-dem gibi / **Cemşîd-i ferruh-dem** gibi ammā benüm mest ü ḥalīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [*Cemşîd-i ferruh-dem,*]

Cem-şivem: Cem'in huyuna sahip. (bk. Cem).

- Ol yegâne Mehdî-i devrân ki oldı hıttesi / Pâdişâ vü **Cem-şivem** kuttb-ı zamân Sultân Selîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2*). [*Cem-şivem,*]

Cenâb-ı Hayy: Ezeli ve ebedî hayat sahibi Allah.

- Şeref-güster ola şadrında 'izz ü 'ömr ü devletle / Du'âmuz bu **Cenâb-ı Hayy** [ü] bî-endâd Mevlâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40*). [*Cenâb-ı Hayy,*]

cenâb-ı Kahramân-ı saf-şiken: Düşman saflarını bozan yüce kahraman. (bk. Kahramân).

- Kimi de zıkr-i âmentü bi Rabbi Mûsâ eylermiş / **Cenâb-ı Kahramân-ı saf-şiken** def' itdi da'vâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 9*). [*cenâb-ı Kahramân-ı saf-şiken,*]

Cenâb-ı Mîr 'İsâ: Saygıdeğer, muhterem Mir İsa. Özel isim.

- **Cenâb-ı Mîr 'İsâyı** da aldı / Ne dündür bak hele çarh-ı hasîsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 1*). [*Cenâb-ı Mîr 'İsâ, -y, -ı*]

cenâb-ı pîr-i muğân: Meyhanecilerin saygın, yüce piri.

- **Cenâb-ı pîr-i muğândan** irüp fütüh-ı şabûh / Geçerdi cümle sivâdan şarâb-lây-ı kadeh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [*cenâb-ı pîr-i muğân, -dan*]

ceng: Cenk, savaş.

- Düşmenâna hemîşe dâğ-ı dilüm / **Cengle** neberd neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3*). [*cengle, -le*]

Cengizivân: Moğol hükümdarı Cengiz Han'ın soyundan gelenler. II Çok cesur kimseler.

- 'Aşk ile **Cengiziyâna** eylerüm vaz'-ı cebîn / Gâret oldı 'aql u sāmānum meşâfında hemîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [*Cengiziyâna, -a*]

cennât: Cennetler.

- **Cennât** şanurdık 'adem-âbâdı da görsek / Ferrî bulalı sırr-ı fenâ meşrebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5*). [*cennât,*]
- Teshîre o hürî-veşi **cennât** elimüzde / Eş'âr gibi mu'cize âyât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1*). [*cennât,*]
- **Cennât** ile havrâsına Vallâh degışürdüm / Dünyâda seni virse baña Hazret-i Mevlâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 46*). [*cennât,*]

cennet: Bütün dinî inanışlara göre müminlerin ölümden veya kıyametin kopmasından sonra sonsuz mutluluk içinde yaşayacakları yer.

- Rûh-ı pāk-i cilde-gerdür **cennet** içre şübhe yok / Eyledi ammâ dil-i ahhâbını hicri tebâh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 3*). [*cennet,*]
- İtdüm rehûnde cümle-i rüsvâyî irtikâb / **Cennet** şafâsı âteş-i hicrûndeki 'azab (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 10*). [*cennet,*]

cennet-i havrâ: Huriler cenneti.

- Degışüp **cennet-i havrâyı** bugün 'aşk ile ben / Ki o yek-tâ güherüm merci'-i İmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30*). [*cennet-i havrâ, -y, -ı*]

cennet-i hüsn: Güzellik cenneti.

- Ağyar-ı dīve **cennet-i hüsnuñ** ebed viren / Hayf u dirîğ kim baña bir dāne virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2*). [*cennet-i hüsnuñ, -uñ*]

cennet-i vasl: *Kavuşma cenneti.*

- Şahbā-yı lebūñ **cennet-i vaşluñ** olup âmāl / Dilden çıkarup ‘aşk ile atdum dü cihānı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 59*). [*cennet-i vaşl, -uñ*]
- Ben bendeñ ola **cennet-i vaşluñ** ile şādān / Bed-ḥ‘āhlaruñ dūzah-ı hırmānda nālān (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 72*). [*cennet-i vaşl, -uñ*]

cerbeze-i tab’: *Yaradılıştā olan güzel ve inandırıcı konuşma yeteneği.*

- Sāpāş hele **cerbeze-i tab’uñā** Ferrî / Bir böyle gazel görmedüm āşār-ı selefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7*). [*cerbeze-i tab’, -uñ, -a*]

cerî: *Köylerde imamlık ve vaizlik yaparak para ve erzak toplayan kişi. II Menfaat karşılığı iş yapan kimse.*

- Dirler idi ma’rifet taḥşıldür ancak hūner / Yoḥsa iki evli bir köyde bulunur bir **cerî** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [*cerî, -i*]

cev ü cevher-fürûs: *Arpa satan ve mücevher satan.*

- Kadri bir şi’r ü şa’îrūñ sen gerek şi’rūñe(?) çık(?) / **Cev ü cevher-fürûşa** bunda birdür i’tibār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [*cev ü cevher-fürûş, -a*]

cevāb vir-: *Cevap vermek, karşılık olarak söylemek.*

- Destūñle bārî bir tolı cām-ı şarāb vir / Kaṭ‘ eyleyüm mi ḥ‘āhişi kaṭ‘î **cevāb vir** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 6*). [*cevāb vir-,*]
- Kābîl degül mi çeşm-i siḥîr-sāza intisāb / Başuñçün ola **vir** baña kaṭ‘îce bir **cevāb** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [*cevāb vir-,*]

cevān: *Genç, delikanlı.*

- Dil ki bir nev-res **cevāna** düşdi bezm-i ābda / Keştî-i idrākümüz ḥayfā tutuldu şābda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1*). [*cevāna, -a*]
- Yorgi nāmî bir **cevāna** düş olup mey-ḥānede / Büt-perest itdi beni ‘aşk gūyiyā büt-ḥānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1*). [*cevāna, -a*]
- Şabra yokdur çāre ister lā disün ister ne‘am / Vaşla dā’ir ol **cevāna** keşf-i rāz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*cevāna, -a*]

cevān-ı sāde: *Tüysüz, sakalsız delikanlı.*

- Makşad-ı rind ‘ālem-i āb u **cevān-ı sādedür** / Nev-be-nev murğ-āba elbet dāne vü yemdür garaž (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*). [*cevān-ı sāde, -dür*]

cevānlık: *Gençlik, delikanlılık.*

- Taḥassür kāmēt ü kaddūñ kemāna eyledi hem-hāl / **Cevānlık** ‘āleminde Ferriyāyî pîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [*cevānlık,*]
- Terk [ü] tecrîd ‘ālemi itdi **cevānlık** vakti şeyḥ / Āḥirî rāh-ı fenāda pîr [ü] pāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3*). [*cevānlık,*]
- **Cevānlıkda** beni ol nevrēşide itdi ḥayfā pîr / Şaçılmış arz-ı Rüm üzre şanursuñ fülful-i Keşmîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [*cevānlıkda, -da*]

cevher: *Kendi başına bulunan, değişmeyen, daima bir yüklemın konusu olup kendisi yüklem olmayan öz varlık anlamında mantık, felsefe ve kelām terimi. [TDVİA “cevher” md.]*

- Cüz'î **cevherle** 'arazdur hoşkası fırûzedür / Zâhidâ vaşf itme 'âlem bildüğüm ma'cûndur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [cevherle, -le]

cevher: Elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli süs eşyası, mücevher.

- Kâşâneme yâr yâra da kâşâne münâsib / Kân cevhere **cevher** daği ol kâne münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1*). [cevher,]
- Kâşâneme yâr yâra da kâşâne münâsib / Kân **cevhere** cevher daği ol kâne münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1*). [cevhere, -e]
- Benüm ol zâde-i mihr-i sipihr-i ma'rifet ammâ / Ne kâna **cevherüm** nâ-dân olanlar Ferriyâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 9*). [cevherüm, -üm]
- Eger hoş-hâl olaydum böyle mi eylerdüm evşâfın / Dizerdüm dürr ü **cevher** hâme-i mu'ciz-beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [cevher,]

cevher: Noktalı harf. II Tarih-i Cevher (Tarih-i Mu'cem): Noktalı harflerin hesabına dayanan tarih.

- 'Ayândur mühmel-i şânîde daği târîh-i ra'nâ / Dûcâr olduğa gör **cevherde** de târîh-i zîbâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 14*). [cevherde, -de]
- Ferriyâ **cevherle** yazdum fevtine târîh-i tām / Hû didi de nâkıl-ı gül-zâr-ı düst oldı Hâlîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 5*). [cevherle, -le]
- Fevtine **cevherle** didüm Ferriyâ târîh-i tām / Şeyh Efendi eyledi 'Adn-ı na'îmi cilve-cây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 12*). [cevherle, -le]

cevher-i âyîne-i her 'aşık-ı pāk: Her temiz âşığın aynasındaki mücevher.

- Bâdedür **cevher-i âyîne-i her 'aşık-ı pāk** / Bâdedür mişkal-ı cân u dil-i Kays u Ferhâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9*). [cevher-i âyîne-i her 'aşık-ı pāk,]

cevher-i dâğ: Yara mücevheri.

- Mekk ile bu gün **cevher-i dâğ** ile donandum / Cānumdan uşandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4*). [cevher-i dâğ,]

cevher-i ferd: Maddenin en küçük parçası.

- 'Aqlımı aldı bir lebi yâkût / **Cevher-i ferd** neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5*). [cevher-i ferd,]

cevher-i gönül: Gönül mücevheri.

- Hevâsına düşüp dil bağla kim bir şüh-ı nev-hîze / Yakışsañ **cevher-i gönli** idersün zülfe âvîze (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [cevher-i gönül, -i]

cevher-i meh-tâb: Mehtabın özü.

- Sînesin açup tamâm itdi ketân-ı şabrımı / Var mı inşâf it bu cezbe **cevher-i meh-tâbda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6*). [cevher-i meh-tâb, -da]

cevr: Eziyet, zulüm.

- Yok mıdur **cevre** nihâyet kanı inşâf [u] dirîğ / Kalmadı bende tahammül meded ey şüh meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [cevre, -e]
- Endâzesüz mi kâle-i naḥvet kumâş-ı nâz / **Cevr** ü cefâ vü minnete yok mı 'aded meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [cevr,]
- Mişâl-i nâf-ı âhû **cevr** ile leb-rîz-i ḥûn itdün / Gönül nâmında ey ḥûnî tehî bir sāgarum vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3*). [cevr,]
- Bir büt-i ser-keşe meyl eyleyüp in-şâ'-Allâh / İtdiği **cevri** baña o da çeker çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6*). [cevri, -i]

- **Cevrũñ** şeb-i miñnetde şafâdur ğam içinde / Bu demleri de bir gün olur yâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*cevrũñ, -ũñ*]
- Rakîbe dil-sitânlık ‘aşıkâ **cevr** ile düşmânlık / Bu tarz-ı emr-i ber-‘aksi idüp îcâd n’eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2*). [*cevr,*]
- İder ‘uşşâkıñı bismil-gehinde **cevr** ile küşte / ‘Aceb kıttâldür virmez dile kaç‘â emân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2*). [*cevr,*]
- Beni **cevr** ile ‘abâ-pûş-ı firâk itme şehâ / ‘Aşk-ı Haydar şeref-i Âl-i ‘Abâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3*). [*cevr,*]
- Niçe çâk eylemeyüm sînemi inşâf eyle / **Cevr** ü nâz u elemũñ bende taħammũl mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [*cevr,*]
- Rûz-ı mahşerde girîbânım derîde zâr u zâr / **Cevrũñ** ey kıdd-i kıyâmet sîne-çâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4*). [*cevrũñ, -ũñ*]
- Bu **cevr** ü vahşet tâ-be-key bu vaz‘-ı dehşet tâ-be-key / Şemşîre ruhşat tâ-be-key kıldı beni çâk ü dü-nîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [*cevr,*]
- Lâle-zâra döndürüp ‘aşk-ı ciger-sûzuñ beni / **Cevr** ile dâğ-ı derûnum itdũñ ey ğaddâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52*). [*cevr,*]
- Mũ kıyâs itme tenũmde tîr-i müjgânuñ şehâ / **Cevr** ile bulmuş nümâyiş her biri ser gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23*). [*cevr,*]
- İtmez âzürde beni **cevr** ile ol büt ancağ / Beni bî-tâb iden ammâ yine efgânımdır (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18*). [*cevr,*]
- Ben de yâra ba‘de-zîn **cevri** dirâz itsem gerek / Cevri bisyâr u vedâd [u] dâdı az itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*cevri, -i*]
- Ben de yâra ba‘de-zîn **cevri** dirâz itsem gerek / **Cevri** bisyâr u vedâd [u] dâdı az itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*cevri, -i*]

cevr eyle-/cevr it-: Ezizet etmek, incitmek.

- Pey-rev göricek Cevrîye bu nazmda Ferrî / **Cevr eylemesũn** yâra niyâz eylemelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7*). [*cevr eyle-,*]
- Felek ber-geşte itdi şûret-i sâmanı **cevr itdi** / Efendim sen mürüvvat kıl bu ‘abd-i nûkte-dân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [*cevr it-, -di*]

cevr ü sitem eyle-: Ezizet etmek, zulmetmek.

- Müstâgnî-i lutfuñ geçinen ehl-i fenâyuz / Ey çarh-ı denî **eyledigũñ cevr ü sitem** ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3*). [*cevr ü sitem eyle-, -dig, -ũñ*]

cevr-âşinâ-yı ma‘reke-i rûz-ı fıtrat: Yaratılış gününün savaş meydanındaki sıkıntıyı bilen.

- **Cevr-âşinâ-yı ma‘reke-i rûz-ı fıtrat** / Hayret-nişîn-i mülket-i sultân-ı ħasretüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 1*). [*cevr-âşinâ-yı ma‘reke-i rûz-ı fıtrat, -um*]

Cevrî: Cevrî İbrahim Çelebi (d. 1595(?)/1005 - ö. 1654/1065), divan şairi ve hattat. [TEİS]

- Pey-rev göricek **Cevrîye** bu nazmda Ferrî / Cevr eylemesũn yâra niyâz eylemelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7*). [*Cevrîye, -y, -e*]
- Ferrî-i bî-çâre de meftũn u âşüfteñ senũñ / Yalñuz **Cevrî** degül mecnũn u âşüfteñ senũñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*Cevrî,*]

cevr-i dil-ber: Gönül alan güzelin eziyeti.

- Gâh **cevr-i dil-ber** ü geh vaz‘-ı zulm-ı çarh-ı dün / Hâşılı ‘âlemde bir dem hîç ârâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2*). [*cevr-i dil-ber,*]

cevr-i felek: Talihin eziyeti.

- Sitem-i dil-ber ü **cevr-i felek** ü baht-ı siyeh / Baña n’itdüklerini ‘aşk ile söyler yatarım (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6*). [*cevr-i felek,*]

cevr-i geh ü bî-gāh: Her zaman yapılan eziyet.

- Bûseler daḥi neler var idi zımnında anuñ / Faķat olmış idi **cevr-i geh ü bî-gāh** ‘abeş (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [cevr-i geh ü bî-gāh,]

cevzâ’: İkizler burcu. Minyatürlerde bu burcun rumuzu, belinde okluk bulunan ve elinde yay tutan bir adamın koyuna binmiş hâli olarak tasvir edilir. Bu şekil koyunun üzerinde iki insan varmış gibi görüldüğü için "İkizler" denmiştir. İkizler denmesinin asıl sebebi, Tev’eman adlı birbirinden ayrılmayan iki yıldızdır. [ADŞS “cevzâ” md.]

- Ol meh ile yek-ten oldum ol kadar kim görse dir / Allāh Allāh yer yüzinde ide mi **cevzâ’** melāz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [cevzâ’,]

cevs-i Habes: Habeş ordusu.

- Nice vâşıl ola kūy-ı ümîde ‘âşık-ı ma‘zûr / Olur iklîm-i Fes **cevs-i Habesle** ser-te-ser maḥşûr (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 7). [cevs-i Habes, -le]
- **Cevs-i Habes** mi bu ne sipehdür didüm didi / Fûrkat deminde âh-ı nihānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [cevs-i Habes,]

cevs-i hutût: Yeni beliren sakal ve bıyıkların ordusu.

- **Cevs-i hutûtı** göstericek tîğ-ı hâcibi / Şandum ki kâfir üstüme geldi suyûfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [cevs-i hutût,]

cezbe: Kendinden geçme, çok heyecanlanma.

- Sînesin açup tamām itdi ketân-ı şabrumı / Var mı inşâf it bu **cezbe** cevher-i meh-tâbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [cezbe,]
- Ol **cezbe** ki var ‘âşık u cānân arasında / Bir sırr-ı Hüdâdur dil ile cān arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1). [cezbe,]
- Bu **cezbe** dâd-ı Hâkdur istifâzam şanma âḥardan / Eşer hubb-ı cemâl-i dil-berân u cām u sâḡardan (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7). [cezbe,]

cezbe-i ân: Güzellikten dolayı kendinden geçme.

- **Cezbe-i ândur** viren keyfiyyet-i ‘aşka tamām / Neş’e-dâr olmaz imiş olsa eger bî-māya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [cezbe-i ân, -dur]

cezm it-: Kesin karar vermek, niyetlenmek.

- **Cezm idüp** dil-ber yakînen ki rakîb olmuş cüdâ / Didi yâ Rab eyle anı işidenlerden ırağ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [cezm it-, -üp]

cezm it-: Bilmek, anlamak.

- **Cezm iderken** kûteh idüğün yine dest-i niyâz / Bilmem o Yûsuf-likâ benden niçün dāmân çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2). [cezm it-, -er, -ken]
- Nev-be-nev söyler yakînen **cezm iden** ehl-i derûn / Dür-bîn-i hâmesi tevfiķe mazhar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14). [cezm it-, -en]
- Girîz-gāh olmayup ġarķ olacağın **cezm idüp** der-hāl / Dutup hep cümlesi yelken kürek geldi emân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25). [cezm it-, -üp]

Cibrîl: Cebrail, Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevlendirilen ve dört büyük melekten biri olan melek.

- Râz-ı nihân-ı ‘aşkuñı **Cibrîle** söylemem / Cebr-i müjeyle şimdi hemân söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [Cibrîle, -e]
- Ben o **Cibrîlüm** yasağ lâ-mekân olmaz baña / Öyle peyküm sidre daḥi âşiyân olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [Cibrîlüm, -üm]

- **Cibrîl** olursa vâkıf-ı râz olmaz ey perî / Sırr-ı lebûn ki hâne-i cânımda gizlidir (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [Cibrîl,]
- Çeşmi **Cibrîli** helâk itmekde takşîr eylemez / N'eyesün 'aşık gibi bîmâr hem bî-tâb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [Cibrîli, -i]
- **Cibrîle** çarh-ı atlası tar eylesem n'ola / Hayyât-ı kâle-düz-ı kazâ Sidre-himmetüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [Cibrîle, -e]
- Cünûn-ı 'aşk ile **Cibrîl** olsam Sidre zindân / Baña hoş nağme-i zencîr ü hü u hây-ı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 8). [Cibrîl,]

Cibrîl-i Emîn: Cebrail, Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevlendirilen ve dört büyük melekten biri olan melek.

- Gerçi **Cibrîl-i Emînüm** şeref-i Sidre-i 'aşk / Melekût 'âlemi hem sâha-i seyrânımdır (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10). [Cibrîl-i Emîn, -üm]

Cibrîl-i fikir: Fikir Cebrail'i. Cebrail, tasavvufta aklı ifade eder. [TTDS]

- **Cibrîl-i fikir** Sidre-nişîn-i emelümdür / Lâhût-ı ümîd encümen-i maḥfîlümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3). [Cibrîl-i fikir,]

Cibrîl-i ma'nî: Mana Cebrail'i.

- Menüm **Cibrîl-i ma'nî** peyk-i esrâr / Güzîde-kâşidum ta'yîn-i 'aşkum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3). [Cibrîl-i ma'nî,]

cigeri biryân ol-: Ciğeri kebab olmak. II Çok üzölmek, çok acı çekmek.

- Ümmîd-i mey-i la'li ile 'aşık-ı zârûn / Ammâ **cigeri'**aşk ile **biryân olacaḡdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [cigeri biryân ol-, -acak, -dur]

cihân: Dünya, âlem.

- Ben o baḡr-i muṭlaḡum lüccem **cihânî** şûr ider / Cüy-ı pür-hâşâk-i şek aşlâ revân olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [cihânî, -ı]
- Kim dir ki sözde reşk-i Mesîḡhâ-yı Meryem it / Merd ol **cihânda** Meryem-i ma'nîyi maḡrem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [cihânda, -da]
- Rûze temüz u dil-ber ola âteşî-mizâc / Elbet **cihânî** teşne vü maḡrûr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [cihânî, -ı]
- N'ola bu tab'-ı gevher-pâş ile maḡsûd-ı 'âlemseñ / **Cihânda** Ferriyâ fazl eyle şânuñ söylenür yir yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [cihânda, -da]
- Meclis-i meyde 'arâḡ-rîz-i hicâb olduḡça sen / Añlaruz olmaz **cihânda** âteş-i terden laṭîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [cihânda, -da]
- Var yûri şaḡ ol **cihânda** ey büt-i vahşet-şî'âr / Sen baña ḡusnûñ saña ben ḡöñlüm ilzâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 6). [cihânda, -da]
- İḡmâz ile idrâkini bâda virüp itdi / Ferrîyi **cihân** beyninde bir yâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [cihân,]
- Ferrî ne çâre baḡtuma pîr-i ezel dimiş / Gülme **cihânda** nâle-zen-i bezm-i şîven ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5). [cihânda, -da]
- Ümmîd-i nîm-girişme vü bîm-i teḡâfüli / Ferrî **cihânda** ḡavf u recâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [cihânda, -da]
- Böyle nev-âyn ü tâze-tarḡ u hoş-uslûb ile / Zîver-i tām ol **cihânda** Ferriyâ maḡta' gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [cihânda, -da]
- Fünûn-ı şîve-i çeşminde kâşır / **Cihân** 'allâmesi dehrûñ ferîdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [cihân,]
- Ferriyâ bir kez **cihânda** rûy-ı zîbâ-yı vefâ / Luṭf ile mir'ât-ı dilde 'arż-ı endām itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7). [cihânda, -da]
- 'Aynuma girmez tecellîden **cihân** Tûr olsa hep / Öyle ḡayrân eylemişdür kim mey-i vahdet beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [cihân,]
- Tarḡ eyleyüp bir nev-ḡazel bir nazm-ı şûḡ-ı bî-bedel / Gezsın **cihânda** el-be-el hem-cins-i lû'lû'-i nazîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31). [cihânda, -da]

- **Cihān** telh-i mezāk-ı zehr-i miḥnet idi çok demdür / O rütbe kim merāret ḥükm iderdi rūḥ-ı mīnāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 3). [cihān,]
- **Cihāna** tā ki vālā-yı vezāret ola revnaḥ-res / Ki tuḡ u rāyet ü ṭabl [u] ‘alem tā ola pīrāye (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 39). [cihāna, -a]
- Temevvüc itdi Baḥr-i Kulzüm-i elṭāf-ı sultānī / Ki bir dürr-i yetīmi itdi ārāyiş **cihān** üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 2). [cihān,]
- İki āb-ı revāndur şī‘r ile inşā-yı pākīzem / Feşāḥatla belāḡat semtine cārī**cihān** üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 43). [cihān,]
- Geçdi ezmān-ı Zūḥal devr-i ḳamerdür ba‘de-zīn / Zāl-ı dünyā-yı denī görsün **cihān** içre eri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 13). [cihān,]
- Şeh Şücā‘uñ nāmını kem-nām idüp luṭfuñ ile / Olduñ el-ḥaḳ bu şehā ile **cihānuñ** Senceri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 2). [cihānuñ, -uñ]
- **Cihānda** bir perī-i nāz-perver nāzenīnüm var / Beni mehcür ḳıldı ḡaylī demdür çarḡa kīnüm var (Ferrī Dīvānı, Nazm 1, Beyit 1). [cihānda, -da]
- **Cihāna** maḳdemi bir bū-yı revnaḥ virdi el-ḥaḳ / Meşām-ı dehri memlū eyledi peyk-i şemīmi (Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 2). [cihāna, -a]
- Re‘y-i şāḥ ‘Abdū‘l-ḡamīdle hep **cihān** oldu riyāz / Kim vezīr-i vaḳti hem-nām-ı Ḥalīlu‘l-lāhdur (Ferrī Dīvānı, Tarih 4, Beyit 5). [cihān,]

cihāna gel-: Dünyaya gelmek, doğmak.

- Saña ḳurbānlığa **geldüm cihāna** / Beni ḳoç başuñ içün kes Emīnüm (Ferrī Dīvānı, Kut'a 9, Beyit 1). [cihāna gel-, -dü, -m]

cihāna vedā‘ it-: Dünyaya veda etmek, ölmek.

- Ferriyā meclā-yı erbāb-ı derūn olmaḳ gerek / Bu **cihāna ben vedā‘ itdükde** ḡaḳ-i medfenüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 5). [cihāna vedā‘ it-, -dükde]

cihān-ı nahvet: Kibir dünyası.

- Zātuñ **cihān-ı nahvete** şehdür didüm didi / Bu vaşf-ı kūteh işte ziyānuñ durur senüñ (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 2). [cihān-ı nahvet, -e]

cihāz: Takım, araç-gereç.

- Baş eyleme nā-merde şaḳın kāle-i ḡullet / Mekkāre-i fertūta **cihāzuñ** yiri yoḳdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 2). [cihāzuñ, -uñ]

cilā: Parlaklık, ışıltı.

- Ḥaṭṭı mīḳrāzla ḳırduḳda **cilā** niyyetine / Kāfire şanki ḳılıç çekdi ḡazā niyyetine (Ferrī Dīvānı, Gazel 170, Beyit 1). [cilā,]

cild: Bir eserin, birbirinin devamı olarak birkaç kitap hâlinde basılan kısımlarından her biri.

- Ferrī beni sīr-āb idemez şeyḡi zamānuñ / **Cild** ile yudar ise Futūḡāt [u] Ḳamūsı (Ferrī Dīvānı, Gazel 197, Beyit 5). [cild,]

cilve: Naz, işye.

- Ol dem ḳanı ki bezme gelüp bāde vü ‘araḳ / Sāḡar be-dest ü dil-ber ile **cilve** daḳḳ-ı laḳ (Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 4). [cilve,]

cilve: Görünme, tecelli.

- Ferrīyüm meyle derd-i ser bulmam / Zirvede **cilve** neydüḡin bilmem (Ferrī Dīvānı, Gazel 148, Beyit 5). [cilve,]

- Bir **cilve** görem dirseñ eger rûy-ı vefâda / Ğarķ eyle vücūduñ beri gel cûy-ı kazâda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*cilve,]*

cilve: Allah'ın hüküm ve iradesinin tecellisi. [TTDS]

- İtâ'atde hezârân **cilveler** idrāk olunmışdı / Görüp bir başka 'âlem şîve-i 'işyân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4*). [*cilveler, -ler]*

cilve-cây: Tecelli yeri.

- Fevtine cevherle didüm Ferriyâ târîh-i tām / Şeyh Efendi eyledi 'Adn-ı na'îmi **cilve-cây** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 12*). [*cilve-cây,]*

cilve-geh: Tecelli yeri.

- El yudum şanma vaţan **cilve-gehinden** yalnîuz / Ey gözüm nûrî başar giryemüzüñ ol ki seli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4*). [*cilve-gehinden, -i, -n, -den]*

cilve-ger: Tecelli eden, ortaya çıkan.

- Hâle-i kurş-ı kamedür **cilve-ger** zann olmasun / Gölge şalmışdur hümâlar vech-i zıllu'l-lâhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 5*). [*cilve-ger,]*

cilve-ger ol-: Tecelli etmek, ortaya çıkmak.

- Virdi ol demde nuĥustîn kadehi bir neş'e / **Cilve-ger oldu** hemân anda rumûz-ı irşâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15*). [*cilve-ger ol-, -dı]*

cinân-ı dil: Gönül cennetleri.

- Sekâhüm Rabbühüm câmi yedümde / **Cinân-ı dilde** hür-ı 'în-i 'aşķum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4*). [*cinân-ı dil, -de]*

cinâs: Sesçe aynı, anlamca farklı olan kelimeleri bir arada kullanma sanatı.

- Oldı **cinâs** u tevriyeden Ferriyâ beri / Ma'zûr tût ki böyledür eş'âr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [*cinâs,]*

cins-i ezel: Ezeldeki cins, ruh.

- **Cins-i ezele** bezl idici naķd-i ĥayâtı / Ol kâle-gerüz sâkin-i ĥânût-ı ĥarâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*cins-i ezel, -e]*

cins-i keyfiyyet: Vaziyetin türü.

- **Cins-i keyfiyyet** diyâr-ı ĥurbete düşmiş gibi / Bî-naşîb olduk yine bezm-i Cem ü Cemşîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2*). [*cins-i keyfiyyet,]*

cism: Beden, vücut.

- Şeb-i fûrkâtde fikr-i ĥamze **cismüm** dâĥ dâĥ itdi / Sipih-r-i sînem üzre şubĥa kalmış aĥterüm vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [*cismüm, -üm]*
- **Cismümüz** dülbindini endāmına uyĥun diküp / Ka'be-i vuşlatda cism-i yâra iĥrâm eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4*). [*cismümüz, -ü, -müz]*
- Ferrî niĥün ol dîde-i ĥaddâra şokulduñ / Her ĥamzesi bir tîĥ idi **cismüñ** dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5*). [*cismüñ, -üñ]*
- Geymiş ol gül-ruĥ ser-â-ser egnine gül-gün kabâ / **Cismi** gül pîrâheni gül câme gül ruĥsâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [*cismi, -i]*

- Çok arar bulmazsuñ ey âşüb-ı devrân bilmiş ol / Cân gibi cânâ ‘adû **cisminde** yer bulduñsa sen (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 3*). [*cisminde, -i, -n, -de*]

cism: Dünya. [ÖTS]

- Tecerrüd ‘âleminde zevk-ı rûhânî idi kârum / Mücerred **cisme** seyr-i şüret-i hûbân için geldüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 139, Beyit 2*). [*cisme, -e*]

cism-i vār: Sevgilinin bedeni.

- Cismümüz dülbendini endāmına uygun diküp / Ka’be-i vuşlatda **cism-i yāra** ihrām eyledük (*Ferrî Dîvânî, Gazel 120, Beyit 4*). [*cism-i yār, -a*]

cism-i zerd ü nizār: Zayıf, sararmış beden.

- Pervāneyüm ki baħr-ı şererde şināh iden / Āħir bu **cism-i zerd ü nizārı** tebāh iden (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 5*). [*cism-i zerd ü nizār, -ı*]

cūd: Cömertlik.

- Celāl u luṭfi müstecmi’suñ ammā nîk ü bed vaḳtı / Ki **cūd** u ḳahruñ el-ḫaḳ müntehādur dost u a’dāya (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 31*). [*cūd,]*

cuğd-ı şüm: Uğursuz baykuş.

- Rind iseñ kebĸ ü Hümā-yı şevĸi künc-i cânā at / Büm u **cuğd-ı şümü** künc-i ḥāne-i vîrāna at (*Ferrî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 1*). [*cuğd-ı şüm, -ı*]

cūc-ı kelb: Köpek açlığı, doymama hastalığı.

- Düş olsa **cūc-ı kelbe** n’ola hırşla raḳîb / Aç gözli idi aşlā çak aşlı köpeklidür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 4*). [*cūc-ı kelb, -e*]

cur’a: Kadehin dibinde kalan son yudum.

- Baḫşāyiş idüp **cur’asını** pîr-i muḡāna / Sālikse eger ḳaṭresin ‘ummāna getürsün (*Ferrî Dîvânî, Gazel 154, Beyit 2*). [*cur’asını, -sı, -n, -ı*]

cüşî-i āb-ı şirîşk: Gözyaşının coşkunluğu.

- Ḥasretüñle künc-i ğamda her gice ḳan ağlarum / **Cüşî-i āb-ı şirîşküm** mişl-i tāk eyler beni (*Ferrî Dîvânî, Gazel 193, Beyit 2*). [*cüşî-i āb-ı şirîşk,]*

cüşiş-i tebhāle: Uçuğun büyümesi.

- Melāḫat rüyına bir ḳat daḫi ol kâleden gelmiş / Leb-i dil-dāra revnaḳ **cüşiş-i tebhāleden** gelmiş (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 1*). [*cüşiş-i tebhāle, -den*]

cüşiş-şinās-ı vādî-i neverdān-ı ğurbet: Gurbet vadisinde gezen, coşku bilen.

- **Cüşiş-şinās-ı vādî-i neverdān-ı ğurbetüz** / Eşk-i ter ile ḥāşılı püyān-ı ğurbetüz (*Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 2, Beyit 22*). [*cüşiş-şinās-ı vādî-i neverdān-ı ğurbet, -üz*]

cüy-bār-ı hasret: Hasret ırmağı.

- Şāh-rāh-ı hicre çeşmüm çeşme-i sîr-ābdur / **Cüy-bār-ı ḥasrete** müy-ı müjem mîzābdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 1*). [*cüy-bār-ı ḥasret, -e*]

cüvende: Arayıcı, arayan.

- Gerçi olduğ vaşlınuñ **cüyendes**i eller gibi / Ey büt-i nâ-râm saña pek çok da ibrâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4*). [*cüyendes*i, -si]

cüy-ı 'adâlet: Adalet ırmağı.

- Çifte-keşîde **cüy-ı 'adâlet** kemerleri / Yâhûd şafâ-yı âfet [ü] kaşı kemân virür (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 3*). [*cüy-ı 'adâlet*,]

cüy-ı hük-m-i naşş-ı 'adl: Adaletin kesin hükmünün ırmağı.

- Yegâne şaf-der-i gerdün-vakâr u ma'celet-güster / Ol[ur]dı **cüy-ı hük-m-i naşş-ı 'adli** dâ'im icrâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*cüy-ı hük-m-i naşş-ı 'adl*, -i]

cüy-ı kazâ: Kaza ırmağı.

- Bir cilve görem dirseñ eger rüy-ı vefâda / Ğarķ eyle vücuduñ beri gel **cüy-ı kazâda** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*cüy-ı kazâ*, -da]

cüy-ı mecâz: Mecaz ırmağı.

- Gözden geçüre seyl-i bedî'i diyü Ferrî / H'âce o bütî **cüy-ı mecâz** üzre pül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [*cüy-ı mecâz*,]

cüy-ı murâd: Murat, arzu ırmağı.

- Baħr-ı zehâr-ı 'aşķı geçüp keştî-i heves / **Cüy-ı murâda** girdi selâmet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5*). [*cüy-ı murâd*, -a]

cüy-ı pür-haşâk-i sek: Şüphe süprüntüsüyle dolu ırmak.

- Ben o baħr-i muṭlakum lüccem cihânı şür ider / **Cüy-ı pür-haşâk-i sek** aşlâ revân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*cüy-ı pür-haşâk-i sek*,]

cüy-ı sirîşk-i dîde-i 'uşşâk-ı hûn-çegân: Aşıkların kanlı gözyaşlarından oluşan ırmak.

- **Cüy-ı sirîşk-i dîde-i 'uşşâk-ı hûn-çegân** / Bâb-ı sarây-ı vuşlatuma çeşme-sârdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [*cüy-ı sirîşk-i dîde-i 'uşşâk-ı hûn-çegân*,]

cüy-ı ümîd: Ümit ırmağı.

- Bildünşe zevķ-i şîve-i yek-reng-i ittiḥâd / **Cüy-ı ümîd**i kâbil iseñ vâşıl-ı yem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2*). [*cüy-ı ümîd*, -i]

cüdâ: Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

- Derd ü ğam u miḥnetdeyüz ârâm cüdâdur / Peymâne **cüdâ** neş'e cüdâ cām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*cüdâ*,]
- Derd ü ğam u miḥnetdeyüz ârâm cüdâdur / Peymâne cüdâ neş'e **cüdâ** cām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*cüdâ*,]
- Derd ü ğam u miḥnetdeyüz ârâm **cüdâdur** / Peymâne cüdâ neş'e cüdâ cām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*cüdâdur*, -dur]
- Derd ü ğam u miḥnetdeyüz ârâm cüdâdur / Peymâne cüdâ neş'e cüdâ cām **cüdâdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*cüdâdur*, -dur]
- Cem'iyet-i ḥâtır komadı bizde bu devrân / Efķâr perîşân olup evhâm **cüdâdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*cüdâdur*, -dur]

- Bezm içre baña n'eyleyeyüm bî-mezedür 'ayş / Şol vech ile kim ol gözi bādām **cūdādur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [cūdādur, -dur]
- Bir cāya irişdün ki mürüvvet eşeri yok / Erbāb-ı himem mün'adim ikrām **cūdādur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [cūdādur, -dur]
- İtdürdi felek cebr ile imsāk gınādan / Bir rüzeye düş itdi ki bayram **cūdādur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [cūdādur, -dur]
- Ğurbet de alışdurdı bizi zehr-i firāka / Semt-i vatan u yār-ı gül-endām **cūdādur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [cūdādur, -dur]
- Ve'l-hāşıl ümîd ü emel ü zevk u şafādan / Keff-i yed idüp Ferri-i nā-kām **cūdādur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [cūdādur, -dur]
- Tard itdi zāmîrinden o meh çünkü **cüdāyuz** / Güyā ki meh-i rüzede bir cām-ı şafāyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [cüdāyuz, -y, -uz]

cüdā ol-: Ayrılmak.

- Cezm idüp dil-ber yaķinen ki raķīb **olmuş cüdā** / Didi yā Rab eyle anı işidenlerden ırağ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [cüdā ol-, -muş]

cüdā-vı hāl-i rüy: Yüzdeki benden ayrı.

- O mehle farķumuz beyne's-semākü ve's-semek oldı / **Cüdā-yı hāl-i rüyum** ańla kevkeb ķanda ben ķanda (Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2). [cüdā-yı hāl-i rüy, -um]

cülüs: Hükümdarlık tahtına oturma, tahta çıkma.

- Dehre **cülüsü** şaldı fer mānende-i mihr ü kamer / Tārīk-diller ser-te-ser kesb eyledi şevķ-i 'azīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7). [cülüsü, -ı]
- Diye hātif mübārek bād bir řab'-ı selīme / **Cülüs** idi 'arūs-ı saltanat geydi Selīmī (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5). [cülüs,]

cülüs it-: Hükümdarlık tahtına oturmak, tahta çıkmak.

- Lafzen ve ma'nen açdı hep Ferri kulu tārīhe leb / Biń iki yüz üçde Receb içre **cülüs itdi** Selīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42). [cülüs it-, -di]
- **Cülüs itdükde** iclāl ile o řāh-ı dil-ārā / Penāh idindi bāb-ı vedd-i Feyyāz-ı 'alīmi (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3). [cülüs it-, -dükde]

cümle: Bütün.

- Çok şīve geçdi şüret-i nāz u niyāzda / Söylendi **cümle** rāz-ı nihān leb-be-leb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [cümle,]
- Cenāb-ı pīr-i muğāndan irüp fütüh-ı şabūh / Geçerdi **cümle** sivādan şarāb-lāy-ı ķadeh (Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [cümle,]
- İdince Varna[yı] teşrīf ihsān u 'adāletle / ... tolaşdı **cümle** eşrār-ı fūrū-māye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22). [cümle,]
- Şirā'landurdı hep **cümle** mühimmātın idüp tekmīl / O düstūr-ı mekārīm-pīşe çün oldı devān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16). [cümle,]
- Çıkup **cümle** sūfūn yelken açınca rüy-ı deryāya / Per açdı gūyiyā Sīmurğ [u] 'Anķā āşiyān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [cümle,]
- Ferri geçerse **cümle** sivāy 'aceb degül / Şūh-ı mecāz-ı hānde-liķāy 'aceb degül (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7). [cümle,]
- Bir perīstūn hāķ olup dil-hūn u āşūfteñ senūñ / **Cümle** hūbān-ı cihān mağbūn u āşūfteñ senūñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [cümle,]
- Hep vefā idi şehā aķvāl ü ta'birūñ senūñ / Mihr ü şefķat idi **cümle** luţf [u] taķrīrūñ senūñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1). [cümle,]
- Kılıçdan geçdiginde **cümle** eşrār-ı fiten-peymā / Tıutup zencīr-i ye'si terk idüp bī-hūde ğavġāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 10). [cümle,]
- Anda ne cām u sāġar u ne dil şikest olur / **Cümle** neşāt-ı tāze ile dil hūcest olur (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 29). [cümle,]

- Eyledüñ lâl ebed lutf-ı nigâhuñla bu şeb / Uğrıña ola fedâ mâder ü eb **cümle** neseb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 5*). [*cümle,]*

cümle: Herkes.

- Uydu çün nâleme sūziş ile âvâz-ı ceres / **Cümleye** lâzım olur eyleye i'zâz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*cümleye, -y, -e]*
- 'İlm ü hüner mu'tâdîdur hep **cümleden** üstâdîdur / Mülk-i suhan Bağdâdîdür gūyâ ki Rūhî-i 'alîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13*). [*cümleden, -n*]
- Sâkî şarâb-ı la'lûñ ile **cümle** mest olur / Bezmüñ gülî de bûlbûlî de mey-perest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25*). [*cümle,]*

cümle/cümlesi: Hepsi.

- Bu müjde-i sūr-ı şu'ab çün halkı itdi ber-çarab / Şâ'ir gürūhı **cümle** hep târîh içün oldı za'îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*cümle,]*
- Geh mezâhîrde baña **cümleden** a'lâ görünür / Geh o âyîne de üftâde geh ra'nâ görünür (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 36*). [*cümleden, -den]*
- Âşüftegân-ı fûrkatüñ ümmîd-i vaşl ile / Şayd-ı şikâra **cümlesi** âvâre çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*cümlesi,]*
- Var mı hûbânüñ 'aceb munşifi yoḥsa Ferrî / **Cümlesi** böylece gaddâr u hıyânet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*cümlesi,]*
- Gîrîz-gâh olmayup ğark olacağın cezm idüp der-ḥâl / Dutup hep **cümlesi** yelken kürek geldi emân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [*cümlesi,]*
- Bunuñ gibi zafer-yâb olmamış eslâfi 'âlemde / Tevâriḥ-i selef hep **cümlesin** almış beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*cümlesin, -n]*
- 'Azümüñ vâzîḥ olup **cümlesi** âmâde-i rāh / Qaldum ancaḥ kuluñuz ḥā'ib u mağdūr u sefîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 17*). [*cümlesi,]*
- Başuma gelmedi 'ömrümde bu ḥaylîdür aşlâ(?) / Ola taşdî'a sebeb **cümlesin** itsem tafşîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 21*). [*cümlesin, -n]*
- Terk itmiş idi şüret ü ma'nâyı o 'ârif / Bilmiş idi ki naḥş u şuver **cümlesi** fânî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1*). [*cümlesi,]*

cümle: Her şey.

- **Cümleden** bî-behredür Ferrî-i şūrîde-suhan / Rind-i lâ-übâlîdür ancaḥ o mest-i dil-şikest (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 1*). [*cümleden, -den]*

cümle-i encüm: Yıldızların hepsi.

- 'Arz-ı ḥüsn itse kemāhî **cümle-i encüm** degül / Qorqarum kullâb-ı zülfi mihr ü mâhı şayd ider (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 2*). [*cümle-i encüm,]*

cümle-i rüsvâyî: Bütün rezillikler.

- İtdüm rehüñde **cümle-i rüsvâyî** irtikâb / Cennet şafâsı âteş-i hicrûñdeki 'azab (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 10*). [*cümle-i rüsvâyî,]*

cünbîde: Kınıldanmış, hareket etmiş.

- Silsile-i ḥatt ile **cünbîdedür** / Zencîrini şalıcı dîvânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6*). [*cünbîdedür, -dür]*

cünbiş-i çeşm: Gözün hareketi, bakış.

- Ferriyâ gerçi ḥuzurında o şūḥuñ lâlüz / **Cünbiş-i çeşmini** ammâ ne dimekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [*cünbiş-i çeşm, -i, -n, -i]*

cünd-i kâtil: Öldüren, katleden asker.

- Urgunum urgun hadeng-i ğamze-i kıttālūne / Şaff-ı müjgānuñ iki kat **cünd-i kıttıldır** bañā (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [cünd-i kıttıl, -dür]

Cünnetü'l-Esmâ: Hz. Ali'ye atfedilen bir kaside. İmam Gazali tarafından şerh edilmiştir. [KZ]

- Nedür bu **Cünnetü'l-Esmâ** gibi serî'ü'l-eger / Sözüñ ya yād-ı 'Alî Ferrî ya du'â-yı kadeh (Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [cünnetü'l-esmâ,]

cünün: Cınnet, delilik, delirme, çıldırma.

- Zencîrümü kırdum o **cünün** ile boşandım / Zünnârı kuşandım (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 6). [cünün,]

cünün-ı 'aşk: Aşkın verdiği çılgınlık, delilik hâli.

- Ferrî **cünün-ı 'aşk** ile ğisûne bağlanup / 'Aql u şu'ur u fikri fedâ oldu hep saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [cünün-ı 'aşk,]
- **Cünün-ı 'aşk** ile dîvâne tahrîr eylemişlerdür / 'Utârid necmümi bî-hüş-ı mâder-zâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [cünün-ı 'aşk,]
- **Cünün-ı 'aşk** ile Cibrîl olsam Sidre zindân / Baña hoş nağme-i zencîr ü hü u hây-ı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 8). [cünün-ı 'aşk,]
- **Cünün-ı 'aşk** ile zülfüñ gibi zencîre bend olduk / Kuyûdât u tekellûf ber-ţaraf pervâ nedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [cünün-ı 'aşk,]
- Bulup bu hâletî pîr-i muğân-veş pîr-perverden / **Cünün-ı 'aşk** u mestî-i mey ü zencîr der gerden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7). [cünün-ı 'aşk,]

cürm: Suç, kabahat.

- Kişinüñ **cürm** ü 'işyânı ne güne olsa bâlîde / Ziyâretle hebâ olmak gerek bu kabir-i Bâlîde (Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1). [cürm,]

cüst [ü] cü it-: Aramak, araştırmak.

- Kapudan eyledi deryâya bir zât[ı] vezâretle / İder İskender-âsâ **cüst [ü] cü** âb-ı revân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5). [cüst [ü] cü it-, -er]

cüz': Kısım, parça.

- **Cüz'**i cevherle 'arazdur hoşkası fîrûzedür / Zâhidâ vaşf itme 'âlem bildüğüm ma'cündür (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5). [cüz', -i]

cüz'ice: Azıcık, bir parça.

- Eyler idüm Ferriyâ bu mezheb ü dîni fedâ / **Cüz'ice** olsa mürüvvet o büt-ı cānānede (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5). [cüz'ice,]
- Sensiñ o 'ālî-menķabet erbāb-ı rahm u 'āţifet / **Cüz'ice** olsam mültefit olup nigāhuñla vesîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39). [cüz'ice,]
- Olmaz n'idelüm ehl-i dile **cüz'ice** ārām / Devr eylemedür hāşiyet-i gerdiş-i ecrām (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 40). [cüz'ice,]

-Ç-

çah-ı Babil/çeh-i Bâbil: Babil kuyusu. II Hârût ve Mârût adlı meleklerin, işledikleri suçun cezasını çekmek üzere kıyamet gününe kadar saçlarından asılı kalacakları kuyu. [ADŞS "Çah-ı Babil" md.]

- Ben o Hārūtum ki emre rām müşkildür baña / Çeşm-i sihr-âlūd-ı dil-ber **çāh-ı Bābildür** baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [*çāh-ı Bābil, -dür*]
- Oldı yine bir çeşm-i sihr-sāza fütāde / Efsün-zede dil vardı **çeh-i Bābile** düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4*). [*çeh-i Bābil, -e*]
- **Çāh-ı Bābildür** o ğamze yāhūd enbān-ı fiten / Şūriş-i ‘uşşāka dā’ir her ne var andan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*çāh-ı Bābil, -dür*]

çāh-ı meh: Ay kuyusu. (bk. *çāh-ı Nahşeb*).

- Nahşebde **çāh-ı meh** mi ne çeşdür didüm didi / Bilmez misün ki maḥbes-i cânūñ durur senün (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [*çāh-ı meh,]*

çāh-ı Nahşeb: Nahşeb kuyusu. Eskiden burada yaşayan İbn Mukannā (İbn Muknî) adlı bir hakim, geceleri bu şehirde kuyudan sihirle bir ay çıkarırmış. Ay battıktan sonra görünen bu ay, dört fersahlık mesafeyi aydınlatırmış. [ADSS “Çah-ı Nahşeb” md.]

- Temāşā-yı ḥazîz-i ğabğabı bir fikr-i dūr-ā-dūr / Tutuldum Rüm İlinde **çāh-ı Nahşeb** kında ben kında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3*). [*çāh-ı nahşeb,]*
- İdüp esb-i ḥaşeble **çāh-ı Nahşeb** sırrını tedbîr / Dil-i vaḥşet-gehinde itmiş iken şayd u der-zencîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4*). [*çāh-ı nahşeb,]*

çāh-ı Nahşeb-i akdes: Pek mukaddes Nahşeb kuyusu. (bk. *çāh-ı Nahşeb*).

- Benüm ol şā’ir-i sihr-āferîñ-i Bābil-i ma’nî / Ki **çāh-ı Nahşeb-i akdesden** aldum ṭab’uma māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 35*). [*çāh-ı nahşeb-i akdes, -den*]

çāh-ı zenah/çāh-ı zenaḥdān: Çene çukuru.

- Nüş-ı ḥand ile baña **çāh-ı zenaḥ** ‘arz itdi / Bildüm ‘işret-gehinün cām u sıfālî küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4*). [*çāh-ı zenaḥ,]*
- Hūy-gerde iken **çāh-ı zenaḥ** seyri de lâzım / Baḥr-ı ‘araḳuñ vādî-i gird-ābı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4*). [*çāh-ı zenaḥ,]*
- Sebze-i ‘Ayn-ı Hayāta beñzer ey Yūsuf-liḳā / Ḥaṭṭ-ı ruḥsāruñ ne dem **çāh-ı zenaḥdāndan** çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2*). [*çāh-ı zenaḥdān, -dan*]

çak: Yırtık.

- Ben o giryān Yūsufum her demde ma’yüb-ı tühem / Levş-i töhmet ile **çaki** aşınādur dāmenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2*). [*çaki, -i*]

çak: Ta, tam, tam da. [TDKTS]

- Düş olsa cū’-ı kelbe n’ola hırşla raḳîb / Aç gözli idi aşlā **çak** aşı köpeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4*). [*çak,]*

çak evle-/çak it-: Yırtmak, parçalamak.

- Niçe **çak eylemeyüm** sînemi inşāf eyle / Cevr ü nāz u elemün bende taḥammül mi ḳodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [*çak eyle-, -me, -y, -üm*]
- Teşvîr-i ḥarārāt-ı şarāb itdi güşāde / **Çak itdi** giribānın o meh-pāre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2*). [*çak it-, -di*]

çak ol-: Yırtılmak, parçalanmak.

- Küstāḥ-ı vaşlın āḫiri dāmānı **çak olur** / İster felekde Yūsuf-ı gül-pîreḥen ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4*). [*çak ol-, -ur*]

çak ü dü-nîm kıl-: İkiye ayırmak, parçalamak.

- Bu cevri ü vahşet tã-be-key bu vaz'-ı dehşet tã-be-key / Şemşîre ruḥşat tã-be-key **kıldı** beni **çāk ü dü-nîm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33). [çāk ü dü-nîm kıl-, -dı]

çaker-i hâş: Has köle.

- Soñra sen âşaf-ı zî-şâna olup **çaker-i hâş** / Ker ü fer ü şerefüm oldu emîrâne bedîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13). [çaker-i hâş,]

çāk-i girîbân: Yaka yırtma.

- Baḳ sözlerine **çāk-i girîbânla** söyleş / Esrâr-ı leb-i yârî yûri cânla söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1). [çāk-i girîbân, -la]

çāk-ı girîbân it-: Yaka yırtmak.

- Bir âfete dil virdüm **idüp çāk-ı girîbân** / Ḥand ile didi baḳ niçesi var cebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [çāk-ı girîbân it-, -üp]

çāk-i girîbân-ı kıyâmet ol-: Kıyametin yakası yırtılmak.

- Olmazsa eger bunda mülâkât müyesser / Destüme **olur çāk-i girîbân-ı kıyâmet** (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Beyit 36). [çāk-i girîbân-ı kıyâmet ol-, -ur]

çākî-i girîbân: Yakanın yırtığı.

- Maḥrûmdur ol bü'l-hevesün 'aşḳ dilerse / **Çākî-i girîbânını** dāmâna getürsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [çākî-i girîbân, -ı, -n, -ı]

çal-: Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek.

- **Çalup** alma felek de Müşterî de müşterî çıkdı / Ḳumâş-ı ḥüsne düzdîde dil-i şeydâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [çalup, -up]
- Ferriyâ düzdîde-vâr **çal** Neyyirün de ferrini / Almada hem itme ihmâl Neyyirün de ferrini (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5). [çal,]

çalış-: Emek harcamak, gayret etmek.

- Gezdürse ḥâlî nokṭa-i vehm üzre biñ sene / Seyr-i serî'i böyledür 'aşḳuñ **çalış** budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [çalış,]
- Bey' ü şirâye sen de yûri var alıñ **çalış** / Rindân içinde yok saña ḥîç olmadıḳ giriş (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 2, Beyit 3). [çalış,]

çâr: Dört.

- Bu şüretde muvaffâḳ oldum el-ḥaḳ **çâr** târîḫe / Olur ra'nâ iderse çeşm-i sulṭân 'atf-ı îmäyî (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15). [çâr,]

çâr ebrû: Dört kaş. Kaş ve yeni çıkan bıyıklar.

- **Çâr ebrû** ḥüsn için vefḳ-ı murabba'dur yâḥûd / Vechüñe zîbâyiş olmış şî'r-i dü maṭla' gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [çâr ebrû,]

çâr ümm: Dört anne. Anasır-ı erbaa olarak da bilinen, varlık âlemini meydana getirdiği düşünölen "toprak, hava, su ve ateş" unsurları.

- Tã ki **çâr ümm** ü nüḥ âbâ ide aḥz u i'tâ / 'Ömr ü iclâl u şerefle ola maḳbûl u celîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 30). [çâr ümm,]

çäre: Çıkar yol, kurtuluş yolu.

- Yoḥsa ‘irfān bā‘is -i ḥizlān ise **çārem** nedür / Terk idem mi muṭṭalī‘ iken rumūz-ı Ḥaydarı (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 16*). [*çārem, -m*]
- N’ideyüm **çāre** nedür müşkil imiş ğurbetde / Dāyin aqçesini ister dilemez hıç kefl̄ (*Ferrī Dīvānı, Kıt’a 1, Beyit 20*). [*çāre,]*
- Ḥaḳ budur gerçi yakışmaz baña şüret-i cer / **Çāresi** olmadı itdüm niçe biñ sa’y-ı ceml̄ (*Ferrī Dīvānı, Kıt’a 1, Beyit 24*). [*çāresi, -si*]
- Şabra yokdur **çāre** ister lā disün ister ne’am / Vaşla dā’ir ol cevāna keşf-i rāz itsem gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 4*). [*çāre,]*
- Ḥasret beni öldürdi tüvān kalmadı tende / Ğurbānuñ olam **çāre** nedür ey büt-i ra’nā (*Ferrī Dīvānı, Terki-bend 1, Beyit 43*). [*çāre,]*

çāresiz: Çaresi olmayan, zavallı.

- **Çāresizler** çünki buldukça bu ter-ṭab’um daḫi / Dīde-i idrāke şimdi bir kerem-ver gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 9*). [*çāresizler, -ler*]

çarh: Felek, gökyüzü.

- Vakf-ı deyr-i ḥüsnüñ oldı şabr u sāmānum Ṭanaş / **Çarḫa** çıkdı rūḥ-ı ‘İsā gibi efḡānum Ṭanaş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 1*). [*çarḫa, -a*]
- Şıdk ile du‘ā it ki icābet demi geldi / **Çarḫ** üzre sürüşān heme āmīn-künāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 24*). [*çarḫ,]*
- **Çarḫ** da ṭası ṭarağı ğayrı kaldursın meger / Mihr ü mäh ile ta‘azzum üzre ṭaşlar gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 12*). [*çarḫ,]*
- Baḥr-i nıl-gün-ı hevāda bü’l-hevesler çeşmine / Bir melekse şekli ile **çarḫı** çenber gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 5*). [*çarḫı, -ı*]
- **Çarḫda** çokdan arar idi çerāğ-ı mihr ile / Çok degül ‘irfānuña ‘İsā olursa müşterī (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 4*). [*çarḫda, -da*]

çarh: Felek, talih, baht.

- Dilā faşş-ı nigīn bir nām için biñ zaḥm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma **çarḫ** elinden ḫaylī ḫancer yir (*Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 1*). [*çarḫ,]*
- **Çarḫ** itmediyse bü’l-hevesān gibi kām-yāb / Ferrī ferīd-i devr ü zamān oldıgum yeter (*Ferrī Dīvānı, Gazel 75, Beyit 5*). [*çarḫ,]*
- **Çarḫ** ideli ol büt-i Leylī-veşi gözden nihān / Kays-ı āvāre mişālī sāḫa-ı şaḫrādayum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 2*). [*çarḫ,]*
- Va‘de-i dil-dār-ı her-caī gibi yog itdi **çarḫ** / Bir neşāt aḫz eylemişdik ‘ālem-i tecrīdden (*Ferrī Dīvānı, Gazel 155, Beyit 4*). [*çarḫ,]*
- Beni dūr itdi **çarḫ** ol ḥünī-meşreb kanda ben kanda / Ki şūḫ-ı şāhid-i Ken‘ān-ı maṭlab kanda ben kanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 1*). [*çarḫ,]*
- Devr itdi beni nāvek-i āhumla velīkin / Her-āyīne āyīnesi **çarḫuñ** saḫat oldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 3*). [*çarḫuñ, -uñ*]
- Çarḫ ile kanlı bıçaklı olıcak gündür tamām / Tīğ-ı ṭab’um ḫāzır ammā n’eyleyüm pek ṭar gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 38*). [*çarḫ,]*
- O hengām-ı meserretde beni dūr eylemedi **çarḫ** / Diyār-ı Erzen-i Rūma kadar atdı devān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 30*). [*çarḫ,]*
- Cihānda bir perī-i nāz-perver nāzenīnüm var / Beni mehcūr kıldı ḫaylī demdür **çarḫa** kīnüm var (*Ferrī Dīvānı, Nazm 1, Beyit 1*). [*çarḫa, -a*]

çarh-ı atlas: Bütün cisim ve varlıklardan arınmış, içinde hiçbir yıldız bulunmayan dokuzuncu gök.

- Cibrīle **çarḫ-ı atlası** ṭar eylesem n’ola / Ḥayyāt-ı kāle-düz-ı każā Sidre-himmetüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 145, Beyit 3*). [*çarḫ-ı atlas, -ı*]

çarh-ı bed-evzā‘: Tavırları, vaziyetleri kötü felek.

- Devründe senüñ gülmedüm ey **çarḥ-ı bed-evzâ** / Hüzün ile geçüp büm gibi leyl ü nehârum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5*). [*çarḥ-ı bed-evzâ*,]

çarḥ-ı bî-dād [u] cefâ-mu'tād: Eziyet etmeyi âdet edinmiş ve zalim felek.

- Aḥmed Ağa gibi bir zât-ı sûtüde-ḥaşlete / **Çarḥ-ı bî-dād [u] cefâ-mu'tād** kıydı âh âh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 1*). [*çarḥ-ı bî-dād [u] cefâ-mu'tād*,]

çarḥ-ı çep-rev: Eğri giden felek.

- **Çarḥ-ı çep-rev** râst geldi gösterür elbet seni / Sen hemân sağ ol efendim daḥi bihter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17*). [*çarḥ-ı çep-rev*,]

çarḥ-ı denî: Aşağılık felek.

- Müstaḡnî-i luṭfuñ geçinen ehl-i fenâyuz / Ey **çarḥ-ı denî** eyledigüñ cevri ü sitem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3*). [*çarḥ-ı denî*,]

çarḥ-ı dün: Alçak, aşağılık felek.

- Fennî gibi bir ma'ârifmende kıydı **çarḥ-ı dün** / Kıldı erbâb-ı derûnı kendi gibi rû-be-râh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*). [*çarḥ-ı dün*,]

çarḥ-ı ḥasîs: Âdi felek.

- Cenâb-ı Mîr 'İsâyî da aldı / Ne dündür baḥ hele **çarḥ-ı ḥasîsî** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 1*). [*çarḥ-ı ḥasîs, -i*]

çarḥ-ı himem: Lütüflarının, ihsanlarının gökyüzü.

- **Çarḥ-ı himemi** aḥter-i Nâhîd-i şerefdür / Eflâk-ı mürüvvetde ki zîrâ Züḥal olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 9*). [*çarḥ-ı himem, -i*]

çarḥ-ı keç-eṭvâr: Tavırları, hareketleri bozuk felek.

- Söyleşme şakın **çarḥ-ı keç-eṭvâr** ile Neyyir / Her sifleye meyl eyleme akrân ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [*çarḥ-ı keç-eṭvâr*,]

çarḥ-ı keç-eṭvâr [u] kebûdî: Tavırları, hareketleri bozuk mavi felek.

- Mihr ü meh ile **çarḥ-ı keç-eṭvâr [u] kebûdî** / İhsânına dâ'im iki gözle nigerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9*). [*çarḥ-ı keç-eṭvâr [u] kebûdî*,]

çarḥ-ı keç-reftâr: Gidişi eğri, aksak felek.

- Biri kettânım eridür biri maḥbûbım yakar / Mihr ü mehden başa takmış **çarḥ-ı keç-reftâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37*). [*çarḥ-ı keç-reftâr*,]

çarḥ-ı mînâ-fâm: Mavi gökyüzü.

- İde Ḥaḳ 'İdin mübârek 'ömrini daḥi mezîd / **Çarḥ-ı mînâ-fâm** tâ ki mâh-ı enver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*çarḥ-ı mînâ-fâm*,]

çarḥ-ı nâz: Naz feleği.

Kaçup Nâhîd-âsâ **çarḥ-ı nâz** intihâb eyler / Gelüp bir dem kenâr olmaḥlğa ol meh ḥicâb eyler (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [*çarḥ-ı nâz, -ı*]

çarh-sā: Göğe ulaşan.

- Buḥūr-ı Meryem-āsā **çarḥ-sādur** düde-i āhum / Kūsūf irer ḥazer ey muğ-beçe ḳandīl-i ‘İsāya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 5*). [*çarḥ-sādur, -dur*]

çarpın-: Çırpınmak. [TDKGTS]

- Haṭ gelür ğayrı ne gūne yolunup **çarpınsa** da / Ferriyā meḥlū olan mevki‘de aḥşam itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 7*). [*çarpınsa, -sa*]
- Dil ḥicr ile ḥasret ile **çarpınmada** dā‘im / O zevḳ ile şevḳ ile çemenlerde çemāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 4*). [*çarpınmada, -mada*]

çār-sū: Çarşı, pazar.

- Melāḥat **çār-sūsında** o sarrāc-ı melek-peyker / Licām aldurmak ister esb-i ṭab‘-ı ‘āleme yek-ser (*Ferrī Dīvānı, Matla 8, Beyit 1*). [*çārsūsında, -sı, -n, -da*]

çār-sū-yı ‘ālem: Ālemin dört bir tarafı.

- ‘İtr-ı aḥlākı tutardı **çār-sū-yı ‘ālemi** / Nüh ḳibābı ider idi ḥoḳḳa-i ‘aṭṭār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 21*). [*çār-sū-yı ‘ālem, -i*]

ceh: Kuyu.

- Naḥşebde çāḥ-ı meh mi ne **çehdür** didüm didi / Bilmez misūñ ki maḥbes-i cānuñ durur senūñ (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 1*). [*çehdür, -dür*]

ceh-i i‘cāz: Mucize kuyusu.

- Ez-cümle ‘adū ḥavfı ile vaḳt-i telāşuñ / Ruḥ gül-gün ü la‘lūñ mül ü femdür **ceh-i i‘cāz** (*Ferrī Dīvānı, Terhib-bend 1, Beyit 29*). [*ceh-i i‘cāz,]*

ceh-i zekan: Çene çukuru.

- Geldi o demde hem-dem olup bir ruḥı semen / ‘Arz itdi gāḥī gonce-dehen geh **ceh-i zekañ** (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Beyit 2*). [*ceh-i zekañ,]*

cehre-i gül-berg-i ter: Taze gül yaprağı gibi yüz.

- ‘Uşşāḳumı dem-beste iden dīdelerümdür / Efgāna şalan **cehre-i gül-berg-i terümdür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 1*). [*cehre-i gül-berg-i ter, -üm, -dür*]

cehre-sāy ol-: Yüz sürmek.

- Vaşl-ı zāt-ı Ḥaḳḳa irmiş idi ol rüşen-zamīr / Maḳdem-i pāk-i Resūle **olmağ** ile **cehre-sāy** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 6*). [*cehre-sāy ol-, -mağ*]

cek-: Bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak.

- Cezm iderken kütah idügin yine dest-i niyāz / Bilmem o Yūsuf-liḳā benden niçün dāmān **çeker** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 2*). [*çeker, -er*]
- Ayağūñ **çek** sebūdan sāḳiyā iğmāz idüp dökme / Şabūḥa bāde-i dūşīneden zīrā çıkar çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 3*). [*çek,]*
- **Çeküp** pīrāhenin ḥūrşīde beñzer sīnesin açmış / Şeb-i bedr içre kettān-ı dile meh-tāb göstermiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 3*). [*çeküp, -üp*]

cek-: Sürüklemek.

- Kūh u deşti böyle ser-gerdān u nālān gezdiren / Zūlfine bend eyleyüp bir āfet-i devrān **çeker** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6*). [*çeker, -er*]
- Gelir mi **çekdigi** pâyında ‘aşık ol şanemüñ / Olur mı rahş-ı küheylān ‘ināndan mahzūz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [*çekdigi, -dig, -i*]

cek-: Gelmesini sağlamak, almak.

- **Çekmiş** rakîbi semte o da tāze av içün / Güyā ki kelb-i şaydına nahçîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [*çekmiş, -miş*]
- Bed-mest olunca sākî koma yāri **çek** çevir / Yūsufsa daḥi dāmen-i dil-dārî çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*çek, -*]
- Şeb-i hicrūñde hayālūñ **çeküp** āğūş-ı dile / Bir perî peççe ile şanki berāber yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5*). [*çeküp, -üp*]
- Niçe Yūsuf-‘ismetî tenhā **çeküp** ḥum-ḥānede / Bî-tekellūf buse-dād u der-kenār eyler sebū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4*). [*çeküp, -üp*]
- Her birisi ḥūsn ile birer cānibe **çekmiş** / Āh āh ki bir kāfir-i ser-keş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4*). [*çekmiş, -miş*]
- Ğark-āb-ı yem-i nesî idi ebkār-ı mezāmîn / Āğūşa **çeküp** fikr-i metīnüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5*). [*çeküp, -üp*]

cek-: Asılmak.

- Bed-mest olunca sākî koma yāri çek çevir / Yūsufsa daḥi dāmen-i dil-dārî **çek** çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*çek, -*]

cek-: Güç durumlara dayanmak, katlanmak.

- Nūş eyle gāhî gāhî de aḥbāba şun yūri / **Çekme** ḥumārî sāğar-ı ser-şārî çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*). [*çekme, -me*]
- Evzā‘-ı ğayrî **çekme** senūñ düşmez üstüne / Yārān olunca ḥaml idüp ol bārî çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*). [*çekme, -me*]
- Bir büt-i ser-keşe meyl eyleyüp in-şā‘-Allāh / İtdigi cevri baña o da **çeker** çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6*). [*çeker, -er*]

cek-: Asmak.

- **Çeküp** şalb eylemiş ser-gerdelere babafingoya / Girince āsitān-ı şāh-ı devrāna bu şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [*çeküp, -üp*]

cek-: Kınından çıkarmak.

- **Çekince** tîğ-ı āteş-tābını şīrāne şavletle / Niçesi ḥavf ile düzaḥda itdi cāy u me‘vāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 7*). [*çekince, -ince*]

cek-: Cezbetmek, kendine doğru gelmesini sağlamak.

- Dil teşnesidür küyūña varmak diler ammā / Nevīmīdi **çeken** ya şuyıdır ya ecelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*çeken, -en*]
- Dil eglenürdi keşmekeş-i şöḥbetūñ ile / Fikrūñ Keşāna **çekdi** keşān-ber-keşān beni (*Ferrî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1*). [*çekdi, -di*]

cek-: Bayrak açmak, alem taşımak.

- Oldı etvārına çok mîr-livā dil-dāde / **Çekdi** yügrük ‘alemin şimdî ‘Alem-dār-zāde (*Ferrî Dîvânı, Matla 11, Beyit 1*). [*çekdi, -di*]

cek(ip) çevir-: Döndürmek, devrettirmek.

- Nüş eyle gāhī gāhī de aḥbāba şun yūri / Çekme ḥumārı sāğar-ı ser-şārı **çek çevir** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 40, Beyit 2*). [*çek çevir-*,]

çek(ip) çevir-: *Yönetmek, idare etmek.*

- Cānā kümeýt-i sāğarı at sürme üstüme / Başdurma raḥş-ı bārīka-reftārı **çek çevir** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 40, Beyit 5*). [*çek çevir-*,]

çek(ip) çevir-: *Kapatmak, örtmek.*

- Ferrī zemīn-i tāzeñe nā-maḥrem ırmeye / Ḥalvet-sarāy-ı fikretüñe carı **çek çevir** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 40, Beyit 7*). [*çek çevir-*,]

çek(ip) çevir-: *Taşımak.*

- Evzā'-ı ğayrı çekme senüñ düşmez üstüñe / Yārān olunca ḥaml idüp ol bārı **çek çevir** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 40, Beyit 4*). [*çek çevir-*,]

çek(ip) çevir-: (*Saz*) *çalmak.*

- Demdür ki bezm-i mey okına būsulik 'ırāk / Muṭrib rubābı al eliñe tārı **çek çevir** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 40, Beyit 6*). [*çek çevir-*,]

çekdiri: *Kürekle giden ve yelkeni yardımcı bir vasıta olarak kullanan harp gemisi. [OTDTS]*

- İndirme şuya yelkenüñi mola sıpınğa(?) / Liman-ı dile **çekdiri** vir ğabya sıtınğa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 1*). [*çekdiri-*,]

çekdür-: *Taşıtmak, yüklemek.*

- Düşdüm bu baḥr-i fūrkatē kendi hevāmla / **Çekdürme** bārī bār-ı ğam-ı nā-Ḥudā Ḥudā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 1, Beyit 2*). [*çekdürme, -me*]

çekdür-: *Bir şeyi başka bir yöne doğru sürükletmek, götürmek.*

- Kays-ı hevese **çekdürürüz** üstür-i kāmı / Endişemüzüñ Leylīsi hem-maḥmilümüzdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 70, Beyit 4*). [*çekdürürüz, -ür, -üz*]

çelīpā: *Haç.*

- Mişāl-i rāhib-i ḥayret-fezā-yı şüret-i Meryem / Buñaldum deyr-i ḥasretde meşīl oldum **çelīpāya** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 2*). [*çelīpāya, -y, -a*]

çemān: *Nazla, salınarak yürüten.*

- Dil ḥicr ile ḥasret ile çarpınmada dā'im / O zevk ile şevk ile çemenlerde **çemāndur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 4*). [*çemāndur, -dur*]

çemen: *Çimen, yeşillik.*

- Bilse de 'āşık fīrīb-i va'de-i 'arķūbdur / Meşhed-i Mecnūnda her sebz ü **çemen** kemmūndur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 2*). [*çemen-*,]
- Bu şehir içre gönülce bir büt-i mevzūn-kāmet yok / Murādumca **çemende** bir sehī-kad serv-i naḥvet yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 1*). [*çemende, -de*]
- Bu günler dil-berüm maḥbūs-ı mekteb kaldı ey Ferrī / **Çemende** yār ile yerta' ve yel'ab kanda ben kanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 5*). [*çemende, -de*]

- Dil hicr ile hasret ile çarpınmada dā'im / O zevk ile şevk ile **çemenlerde** çemāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [*çemenlerde, -ler, -de*]

çemen: Çimen, yeşillik. II Sevgilinin saçı.

- Rakşa giricek ol sehî-kad zülfî perîşân / Şandum ki hemân bâğda serv ü **çemen** oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [*çemen,*]

cenber: Daire şeklinde.

- Baħr-i nîl-gün-ı hevâda bü'l-hevesler çeşmine / Bir melekse şekli ile çarhı **cenber** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [*cenber,*]

cenber: Çember, daire. II Hallacın kullandığı yay.

- Gör ne **cenberden** Halâc olmuş bul 'ırfāndan çıkar / Zülfüne ber-dār olanlar gerçi kim cāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*cenberden, -den*]

çend: Birkaç.

- Eyledüm **çend** beyt ile evşāfuñı gerçi 'ayān / Oldı tab'um vaşfuñuñ dil-beste-i h'āhiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [*çend,*]

çeñe: Yüzün alt yanındaki ön çıkıntı.

- Bir meh görünce sîb-i zenaħdān 'araħ-nişār / Fikrüm **çeñe** şuyı ile misket şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2*). [*çeñe,*]

çeng: Bir tür telli çalgı.

- **Çengden** ya Zührenüñ tel kıldığın fehm eyleyüp / Hışm ile şan kevkeb-i Nāhîde hancer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [*çengden, -den*]
- Bezimde **çeng** ü def şeş-tā rubāb u ney degül lâzım / Ayağ olursa tāt-ı husrevān u key degül lâzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*çeng,*]

çeng-i derün: Gönül sazı.

- Pek örseledi dest-i cefā **çeng-i derünü** / Muṭrib ki hemân perde-i efğāna tokındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3*). [*çeng-i derün, -ı*]

çeng-i hışım: Öfke eli.

- **Çeng-i hışımla** itdi dili pek bozuk düzen / Maḫzar bu yüzde 'aks-i şü'ünāt-ı Zü'l-Minen (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4*). [*çeng-i hışım,*]

çep-endāzî-i gerdün: Feleğin hilekârlığı.

- Gör hükmi-i kazāyı ki **çep-endāzî-i gerdün** / Fevt itmedi aña da irüşdürmede āşüb (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 2*). [*çep-endāzî-i gerdün,*]

çerāğ: Mum, kandil gibi aydınlatma vasıtası.

- Şu'le-i hüsnuñle yakmış sînde ağıyar dāğ / Hāne-i āteş-perestide belî çokdur **çerāğ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1*). [*çerāğ,*]
- Ferrî viricek mihr-i ruḫuñ 'aşkına cānı / Hürşid **çerāğ** olsa gerek medfenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5*). [*çerāğ,*]

çerāğān it-: Suçluların başına yara açıp fitiller koyarak işkence etmek. [ÖTS]

- Şahn-ı şînemde müjeñ öyle **çerāgān itdi** / Her biri dāg delen lāle-i hāmūn gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3*). [*çerāgān it-, -di*]

çerāg-ı mihir: Güneş kandili.

- Çarhda çokdan arar idi **çerāg-ı mihir** ile / Çok degül ‘irfānuña ‘İsā olursa müşteri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4*). [*çerāg-ı mihir,*]

cerb: Uygun, münasip. II Aldatıcı, tatlı söz.

- ‘İd irdi olup herkese cānāneden ihsān / Ferrî saña da **cerb** ü şütüm u hezeyāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [*cerb,*]

cerci: Köy, pazar gibi yerlerde dolaşarak ufak tefek tuhafiye eşyası satan kimse.

- Suhan-perver yanında hod-fürüşa itibar itmez / Tururken şah-bender bender-i ma’nāda **cerçi** ne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 6*). [*cerçi,*]

cerge: Çadır.

- Bükdi resen-i ‘aşkıni gerdānuma taqdı / Ol āfet-i mü-tāb benüm **çergemi** yakdı (*Ferrî Dîvânı, Matla 9, Beyit 1*). [*çergemi, -m, -i*]

çesm: Göz.

- **Çesm** ü gamze niçe efsün u fiten göstermede / ‘Āşıkā bir kez nigāhuñ dil-ber-i fettāna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [*çesm,*]
- Hūn itdi dil ü **çesmümi** bilmem dañi Ferrî / ‘Aşkuñ eñeri dilde mi ya dīdede midür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [*çesmümi, -üm, -i*]
- Ādem öldür gamzeñ ile **çesmüñ** ile kanlar it / Ol hemān ‘ālemd eñ nūr-ı başar hem-vār var (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*çesmüñ, -üñ*]
- Düzd-i nighle halkı harāb eylemiş iken / Gaddār **çesmi** kendini mağdūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*). [*çesmi, -i*]
- Dil-ber ki gāhī **çesmini** mañmūr gösterür / Gör şan‘atı ki fitneyi mestür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [*çesmini, -i, -n, -i*]
- **Çesmüñ** ne dem ki ‘āşıkā ma‘tūf buldılar / Tīr-i kazāyı gamzede melfūf buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*çesmüñ, -üñ*]
- Şāh-rāh-ı hicre **çesmüm** çesme-i sīr-ābdur / Cüy-bār-ı hasrete müy-ı müjem mīzābdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1*). [*çesmüm, -üm*]
- Mağdemüñ ümmīdi ile ey vefāsuz rüz u şeb / **Çesmümüz** pā-māl-i rāh-ı intizār olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [*çesmümüz, -ü, -müz*]
- Lebi mest itmede şāhbā gibi leb-rīz-i fiten / **Çesmi** ‘aql almada cādū-yı pūr-efsün gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*çesmi, -i*]
- **Çesmi** ne türfe gamzesine virdi āb [u] tāb / Elmāsuñ ancak ezyed-i kıymet şuyındadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*çesmi, -i*]
- Dil-berüm süzdikçe **çesmin** gamze müjgāndan çıkar / İki şīr-i kīne-cū ya’nī neyistāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*çesmin, -i, -n*]
- **Çesmi** Cibrīli helāk itmekde taqşīr eylemez / N’eylesün ‘āşık gibi bīmār hem bī-tāb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*çesmi, -i*]
- Hāyālūñ ey kıyāmet-kāmetüm özge sehād oldı / Dü **çesmüm** tā şābāh-ı haşre dek bīdārdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [*çesmüm, -üm*]
- Görüp telh-i mezākān-ı firākın ol teğāfūl-kār / Dem-i vuşlatda **çesmin** mest-i şekker-ñ‘āb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [*çesmin, -i, -n*]
- Şayd-ı dile **çesmüñ** yeter ağıyāra tıyurma / Ey şūh o sözi şāhin ü şeh-bāz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2*). [*çesmüñ, -üñ*]
- Şayd-gāh-ı dilde şāh-bāz-ı nigāhuñ tutmağa / **Çesmi** şeh-rāh-ı emelde göz-be-göz dām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3*). [*çesmi, -i*]
- Teshīrde **çesmüñ** ne ‘aceb pūr-fiten olmuş / Bābilde dañi yok o füsünü bile cādū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3*). [*çesmüñ, -üñ*]

- **Çeşmi** hāmūş-ı sitem āvāre söyler söylese / Söylemez ehl-i dile āgyāra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1*). [*çeşmi, -i*]
- Bahr-i nîl-gün-ı hevâda bü'l-hevesler **çeşmine** / Bir melekse şekli ile çarhı çenber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [*çeşmine, -i, -n, -e*]
- Ey dîdeleri pür-fiten-i sāha-i āşüb / **Çeşmüñdür** iden dilleri bu şûrişe teşvîk (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 6, Beyit 1*). [*çeşmüñdür, -üñ, -dür*]
- Her birisi nevk-i müjgānuñ olup mîzāb-ı nāz / Ğamzesi maḥmūr u **çeşmi** nîm-mest-i ḥ'āb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 2*). [*çeşmi, -i*]
- Ğamzesi maḥmūr u **çeşmi** nîm-mest-i ḥ'āb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*çeşmi, -i*]
- Baksañ ammā **çeşmine** bir ḥaste-i bî-tāb-ı nāz / Şîve-i çeşmi 'aceb derd-i nihāñîdür dile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Beyit 8*). [*çeşmine, -i, -n, -e*]
- Çok degüldür āfet-i fettān dirsem **çeşmüñe** / Bir nigāhda eyler ifnā baksa ādem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Çok degüldür āfet-i fettān dirsem çeşmüñe / Bir nigāhda eyler ifnā baksa ādem **çeşmüñe** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Mekr-i Bābil daḥi olur ise mudḡam **çeşmüñe** / Olmasa ḡamzeñ dem-ā-dem yār u hem-dem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Mekr-i Bābil daḥi olur ise mudḡam çeşmüñe / Olmasa ḡamzeñ dem-ā-dem yār u hem-dem **çeşmüñe** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Mülk-i fitne böyle olmazdı müsellemler **çeşmüñe** / Şāḥir-i yek-naẓrañı kıldı revā ey nāzenîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Ol nigāh-ı fitne-engîze hezārān āferîn / Fenn-i siḥri ögredür hem ḡamzeñe hem **çeşmüñe** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Nāz olur bîḡāne olmaz şîve maḥrem **çeşmüñe** / Dîde mest-i naḥvet olmuş pîş-gehde āyine (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Böyle nāz u şîveden ḥālî iken ammā yine / Bakmaḡa tāḡat getürmez kimse bir dem **çeşmüñe** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Beste dünyā zulfüne dil-ḡasta 'ālem **çeşmüñe** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Görüp 'arz-ı niyāzum **çeşmüñe** bildüñ ki maḥmūrum / Bir iki cām şunduñ bende-i 'irfānuñum sāḡî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*çeşmüñe, -üñ, -e*]
- Ya meclis-i 'işretde kuzum neydi o ḡalet / **Çeşm** āfet ü āşüb nigh ḡamze fiten-sāz (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 28*). [*çeşm, -i*]

çeşm ü nigāh u ḡamze-fiten-sāz: Fitne çıkaran süzgün yan bakış, bakış ve göz.

- **Çeşm ü nigāh u ḡamze-fiten-sāz** mekr ü şûr / Cādū-yı semt-i Bābili şan söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2*). [*çeşm ü nigāh u ḡamze-fiten-sāz, -i*]

çeşmān: Gözler.

- **Çeşmānı** da ebrūları da pek güzel ammā / Nezzāre-i ḡalet-figen-i āna toylmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [*çeşmānı, -ı*]
- Revzen-i Kānlı Kilīsādur dü çeşm-i intizār / Oldı ya Şulu Manastır bābı **çeşmānum** Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6*). [*çeşmānum, -um*]
- Bend itdi dili āh o dü **çeşmānı** sitem-cū / Bir şîre meger ḡālib olurmuş iki āhū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1*). [*çeşmānı, -ı*]
- Şîve-gerdür cānda şimdi ol ḡadeng-i dil-nişîn / Dimede taḡsîn ile meshūr **çeşmānuñ** hemîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [*çeşmānuñ, -uñ*]

çeşmān-ı 'ālem: İnsanların gözleri.

- O güne ye's ile keç-bîn idi **çeşmān-ı 'ālem** kim / Göreydi ḡura dîv ü bîd-i keç dirlerdi Tübāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*çeşmān-ı 'ālem, -i*]

çeşmān-ı fiten-perver: Fitneler meydana getiren gözler.

- Maḡşerde elümden alamaz dāmeni ḡamze / **Çeşmān-ı fiten-perveri** kātillerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [*çeşmān-ı fiten-perver, -i*]

çeşmān-ı hicrān-perver: Ayrılığı besleyen gözler.

- Eşk-i hasret kânıdır **çeşmân-ı hicrân-perverüm** / Erzen-i Rûmuñ ki âbı ekşerî kândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [*çeşmân-ı hicrân-perver, -üm*]

çeşme-i envâr: Nurların çeşmesi.

- Kaldı çeşm-i iltifâtında habâb-âsâ gözüm / **Çeşme-i envâre** elbette olur ihzâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41*). [*çeşme-i envâr, -e*]

çeşme-i 'îrfân: İrfan çeşmesi.

- Teşneyi âb-ı hâkikat ile iskā iderüm / Bu kâşîdüm ki benüm **çeşme-i 'îrfânumdur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31*). [*çeşme-i 'îrfân, -um, -dur*]

çeşme-i sîr-âb: Su dolu çeşme.

- Şâh-râh-ı hîcre çeşmüm **çeşme-i sîr-âbdur** / Cûy-bâr-ı hasrete müy-ı müjem mîzâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1*). [*çeşme-i sîr-âb, -dur*]

çeşme-sâr: Çeşmesi çok olan yer.

- Cûy-ı sirîşk-i dîde-i 'uşşâk-ı hûn-çegân / Bâb-ı sarây-ı vuşlatuma **çeşme-sârdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [*çeşme-sârdur, -dur*]

çeşm-i 'adû: Düşman gözü.

- Oldı sütün-ı pāk-i celâlet-nümünları / **Çeşm-i 'adûya** nîze ki havf-ı revân virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 6*). [*çeşm-i 'adû, -y, -a*]

çeşm-i 'adüsında kara şu dursun: "Düşmanın gözünde kara su dursun." anlamında bir beddua.

- Pül gibi **çeşm-i 'adüsında kara şu dursun** / Görmesin h'âbda da hayr olıcak bir rû'yâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 8*). [*çeşm-i 'adüsında kara şu dursun,*]

çeşm-i bādām: Badem göz.

- **Çeşm-i bādāmı** muķaşşer ruḥları verd-i tarî / Böyle meclis âdeme nuḳl ile mînâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [*çeşm-i bādām, -ı*]

çeşm-i cādû: Büyüleyici göz.

- Dağıldukça o müşkîn turreler taraf-ı 'arâk-çîne / İder ol **çeşm-i cādû** Bâbil-âsâ gönlümi teşhîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4*). [*çeşm-i cādû,*]

çeşm-i dil-ber: Gönül alan sevgilinin gözü.

- Feyz-i luṭf-ı 'aşk ile Dîvân-ı Ferrî dem-be-dem / **Çeşm-i dil-ber** gibi şüh-ı fitne-kâr olmaḳdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5*). [*çeşm-i dil-ber,*]

çeşm-i fettân: Fitne çıkaran göz.

- Tîğ-ı ser-tîz-i teğâfûl kâr-ger olmaz baña / **Çeşm-i fettânındaki** sür'at helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2*). [*çeşm-i fettân, -uñ, -da, -ki*]

çeşm-i ğazâl: Ceylan gözlü.

- Ferrî nazardan eyler anı ğamzesi nigāh / Körfezli şanma **çeşm-i ğazālūm** Bebeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [*çeşm-i ğazāl, -üm*]
- Bu şayd-geh-i dilde o dil-dādeye ğıbtā / Bir **çeşm-i gazālî** ala fitrāke berāber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*). [*çeşm-i gazāl, -i*]

çeşm-i ʿibret: İbret gözü.

- ʿAşıkūndur keremūnden aña elṭāf eyle / **Çeşm-i ʿibretle** bakup hālîne inşāf eyle (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 42*). [*çeşm-i ʿibret, -le*]

çeşm-i iltifāt: Yüzünü çevirip bakma.

- Kaldı **çeşm-i iltifātūnda** habāb-āsā gözüm / Çeşme-i envāre elbette olur ihzār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41*). [*çeşm-i iltifāt, -uñ, -da*]

çeşm-i intizār: Bekleyen göz.

- Revzen-i Kanlı Kilīsādur dü **çeşm-i intizār** / Oldı ya Şulu Manastır bābı çeşmānum Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6*). [*çeşm-i intizār,]*

çeşm-i keşef: Kaplumbağa gözü.

- Keşf eyleme aġyār-ı keç-endāma nikābuñ / Meşhūrdur āsīb-i nazar **çeşm-i keşefde** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4*). [*çeşm-i keşef, -de*]

çeşm-i lutf: Lütuf, yardım, iyilik gözü.

- Sīm-āba **çeşm-i lutf** ile itdüm nigāh-ı nāz / ʿĀşık-veş o da muẓtarib [ü] bī-ķarārdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*çeşm-i lutf,]*

çeşm-i nīm-hʿāb: Yarı uykulu, baygın bakan göz.

- Uymuş ne nāzük ol leb-i mīnāya laʿl-i nāb / Bīmār itdi kendi gibi **çeşm-i nīm-hʿāb** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 8*). [*çeşm-i nīm-hʿāb,]*

çeşm-i pür-hūn-ı fiten-sāz: Fitneler çıkaran, kanlı göz.

- Serv-i kadsīñ reviş-i nāziña ķurbān olayum / **Çeşm-i pür-hūn-ı fiten-sāziña** ķurbān olayum (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 25*). [*çeşm-i pür-hūn-ı fiten-sāz, -iñ, -a*]

çeşm-i pür-şūr [u] fiten-cū: Fitneler arayan ve kargaşa dolu göz.

- Ülfet itmez **çeşm-i pür-şūr [u] fiten-cūyuñla** dil / Olamaz mestānelerle dāʿimā huş-yār yār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [*çeşm-i pür-şūr [u] fiten-cū, -y, -uñ, -la*]

çeşm-i salāh: Düzelten, iyileştiren göz.

- Tārāc ider **çeşm-i şalāhūm** nazar itsem / Mey-hānede zīrā ki namāzuñ yiri yoķdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3*). [*çeşm-i şalāh, -um*]

çeşm-i sefid: Feri kaçmış, donuk göz.

- Habāb-ı bāde şanma cāma düşdi / Gören üftādenüñ **çeşm-i sefid**i (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3*). [*çeşm-i sefid, -i*]

çeşm-i sihir-sāz: Sihir yapan, büyücü göz.

- Oldı yine bir **çeşm-i sihir-sāza** fütāde / Efsün-zede dil vardı çeh-i Bābile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4*). [*çeşm-i sihir-sāz, -a*]
- Qābil degül mi **çeşm-i sihir-sāza** intisāb / Başuñcün ola vir baña kaçıce bir cevāb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [*çeşm-i sihir-sāz, -a*]

çeşm-i sihr-ālūd-ı dil-ber: *Gönül alan güzelin sihir bulaşmış gözü.*

- Ben o Hārūtum ki emre rām müşkildür baña / **Çeşm-i sihr-ālūd-ı dil-ber** çāh-ı Bābildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [*çeşm-i sihr-ālūd-ı dil-ber,]*

çeşm-i şüh: *Cilveli, nazlı göz.*

- Nigehüñdür olan āşüfte-i sāmāna sebeb / **Çeşm-i şühüñdür** iden cānumı leb-rîz-i ta‘ab (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 2*). [*çeşm-i şüh, -uñ, -dur*]

çeşm-i sultān: *Sultan gözü.*

- Bu şüretde muvaffak oldum el-hak çār tārīhe / Olur ra‘nā iderse **çeşm-i sultān** ‘atf-ı ĩmāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15*). [*çeşm-i sultān,]*

çeşmüme gir-: *Gözüne girmek. II Sevgi ve ilgisini kazanmak.*

- Didüm **girince çeşmüme** hāl u ruh-ı ‘Ömer / Āmentü bi’llezī ḥalaka’l-necme ve’l-kāmer (*Ferrî Dîvânı, Matla 7, Beyit 1*). [*çeşmüme gir-, -ince*]

cevir-: *Gitmesine engel olmak.*

- Bed-mest olunca sākī koma yāri çek **cevir** / Yūsufsa daḥi dāmen-i dil-dārı çek **cevir** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*cevir,]*

cevir-: *Reddetmek.*

- Başdan **cevirdi** keşmekeş-i kayd[ı] rind-i hāş / Sen tırma şüfī sūbhā-i ezkārı çek **cevir** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*cevirdi, -di*]

cevir-: *Döndürerek hareket ettirmek.*

- Başdan **cevirdi** keşmekeş-i kayd[ı] rind-i hāş / Sen tırma şüfī sūbhā-i ezkārı çek **cevir** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*cevir,]*

çık-: *Rast gelmek.*

- Şāyān-ı cevre kur‘a-i ‘āşık atup dimiş / Gör kara baḥtı Ferrî-i bī-çāre **çıkdı** hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [*çıkdı, -dı*]

çık-: *Varmak, ulaşmak.*

- Ben ağladuḳça eyledigüñ ‘ahd-i lā-yu‘ad / Zālīm netīce şüret-i inkāra **çıkdı** hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3*). [*çıkdı, -dı*]
- **Çıkdı** evc-i felege Ferrî anuñ tārīhi / Yıldıza şaldı kemer-cisr Süleymān Paşa (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 9*). [*çıkdı, -dı*]

çık-: *Ortaya çıkmak, görünmek.*

- Giryem ḡamuñla dīde-i ḥün-bāra **çıkdı** hep / Üftādedür ki rü‘yet-i dīdāra **çıkdı** hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [*çıkdı,]*
- Giryem ḡamuñla dīde-i ḥün-bāra **çıkdı** hep / Üftādedür ki rü‘yet-i dīdāra **çıkdı** hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [*çıkdı, -dı*]

- Dil-berüm süzdikçe çeşmin ğamze müjgāndan **çıkar** / İki şîr-i kîne-cû ya'nî neyistāndan çıkar (Ferrî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 1). [çıkar, -ar]
- Dil-berüm süzdikçe çeşmin ğamze müjgāndan çıkar / İki şîr-i kîne-cû ya'nî neyistāndan **çıkar** (Ferrî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 1). [çıkar, -ar]
- Kaşr-ı Firdevs-i cinānda şanki nāz itmekte hûr / Ol perî-i nev-hırāmum kâh eyvāndan **çıkar** (Ferrî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 3). [çıkar, -ar]
- Eşk-i hasret kânıdur çeşmân-ı hicrân-perverüm / Erzen-i Rûmuñ ki âbı ekşerî kândan **çıkar** (Ferrî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 4). [çıkar, -ar]
- Rûm ilinde dañi var Ferrî gibi tâze-suhan / Şanma Hallāk-ı Ma'ânî yalñuz ĩrāndan **çıkar** (Ferrî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 5). [çıkar, -ar]
- Bir nigāh-ı fitne-engîzi **çıkınca** nāz ile / Şad hezārān 'āşık-ı şūrîdesi cāndan çıkar (Ferrî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 2). [çıkınca, -ınca]
- Zebānuñ mäh-rüyāna dañi mikşār-ı cevri eyler / O bî-mihruñ dehānından niçün harf-i vefā **çıkamaz** (Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 2). [çıkamaz, -maz]
- Çıkup gîsû-yı müşğîn-tārın açmış āşiyān itmiş / Anuñ cün gül-şen-i ümmîde çok demdür şabā **çıkamaz** (Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 4). [çıkamaz, -maz]
- **Çık** keskin üzenğiyle rakîbi ata çignet / Tutdurma ayak baş ki rikābuñda el olmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 4). [çık,]
- Beni pâ-māl-i cevri eyler levend-āsā **çıkar** çıkamaz / İder kettānı pejmürde meh-i ğarrā çıkar çıkamaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 1). [çıkar, -ar]
- Beni pâ-māl-i cevri eyler levend-āsā çıkar çıkamaz / İder kettānı pejmürde meh-i ğarrā **çıkar** çıkamaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 1). [çıkar, -ar]
- Be-kām-ı vuşlatı olsam şeb-i yeldā geçer geçmez / 'İzārında o şūhuñ hatt-ı nev-peydā **çıkar** çıkamaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 2). [çıkar, -ar]
- Büyükce saña kaftan eyler idüm atlas-ı çarhı / Çıkup göz dikdi İdrîs-i felek-peymā **çıkar** çıkamaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 4). [çıkar, -ar]
- Muķīm-i küyüdur her şeb derinde zār u ser-gerdān / Dil-i şūrîde bekler dil-ber-i ra'nā **çıkar** çıkamaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 6). [çıkar, -ar]
- Beni pâ-māl-i cevri eyler levend-āsā çıkar **çıkamaz** / İder kettānı pejmürde meh-i ğarrā çıkar **çıkamaz** (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 1). [çıkamaz, -maz]
- Be-kām-ı vuşlatı olsam şeb-i yeldā geçer geçmez / 'İzārında o şūhuñ hatt-ı nev-peydā çıkar **çıkamaz** (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 2). [çıkamaz, -maz]
- Büyükce saña kaftan eyler idüm atlas-ı çarhı / Çıkup göz dikdi İdrîs-i felek-peymā çıkar **çıkamaz** (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 4). [çıkamaz, -maz]
- Muķīm-i küyüdur her şeb derinde zār u ser-gerdān / Dil-i şūrîde bekler dil-ber-i ra'nā çıkar **çıkamaz** (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 6). [çıkamaz, -maz]
- Büyükce saña kaftan eyler idüm atlas-ı çarhı / **Çıkup** göz dikdi İdrîs-i felek-peymā çıkar çıkamaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 4). [çıkup, -up]
- Beni pâ-māl-i cevri eyler levend-āsā çıkar **çıkamaz** / İder kettānı pejmürde meh-i ğarrā çıkar **çıkamaz** (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 1). [çıkamaz, -maz]
- Çıkup cümle sūfün yelken açınca rüy-ı deryāya / Per açdı güyiyā Sîmurğ [u] 'Ankā āşiyān üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 17). [çıkup, -up]
- Olıcak hāl-i siyeh zîver-i leb / Şanki Rûm illerine **çıkdı** 'Arab (Ferrî Dîvânî, Matla 4, Beyit 1). [çıkdı, -dı]
- Perçemde seyr-i turre-i tarrāra çıksa ya / Kırkılsa o da zūlf ile ruhsāra **çıksa** ya (Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 6). [çıksa, -sa]
- Uç virse taraf-ı fesden o bir pâre **çıksa** ya / Yoħsa olur mı 'āşık-ı bî-çāre çıksa ya (Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 6). [çıksa, -sa]
- Uç virse taraf-ı fesden o bir pâre çıksa ya / Yoħsa olur mı 'āşık-ı bî-çāre **çıksa** ya (Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 6). [çıksa, -sa]
- Bilmem niçün ki zîr-i külehdür didüm didi / **Çıksa** kemend-i ruh-ı revānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 6). [çıksa, -sa]
- Nağme-i Mansûr çünki ehl-i 'irfāndan **çıkar** / Nā-şināsāy[î-i] Hud[ā] hāl ile erkāndan **çıkar** (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Beyit 1). [çıkar, -ar]
- Sebze-i 'Ayn-ı Hayāta beñzer ey Yûsuf-liķā / Hatt-ı ruhsāruñ ne dem çāh-ı zenaħdāndan **çıkar** (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 2). [çıkar, -ar]
- Emr ü nehyüñ hûkmi zîrā naşş-ı Kur'āndan **çıkar** / Mekre mā'ildür o ğamze yāhūd enbān-ı fiten (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 3). [çıkar, -ar]
- Çāh-ı Bābildür o ğamze yāhūd enbān-ı fiten / Şürîş-i 'uşşāka dā'ir her ne var andan **çıkar** (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 4). [çıkar, -ar]
- Böyle bir pākîze mazmûn-ı güher kândan **çıkar** (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 5). [çıkar, -ar]
- K'olur hāl-i siyāh murğ-ı dili şayd itmege çîne / O Hindü kim beyāza **çıkdı** gîsūnuñ kemînüñden (Ferrî Dîvânî, Tahmis 12, Bend 2). [çıkdı, -dı]

- Her gice tahassürle **çıkan** şu'le-i āhum / Şem'î-i harem-efrüz-ı cünün eyledi gerdün (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 18*). [*çıkan, -an*]

çık-: Yetiyecek ölçüde olmak.

- Tamām-endāze-i şaṭṭ ile ölçülse kabādan geç / Bu zerḳ-ı būriyādan düşüña zāhid ridā **çıkmaz** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 3*). [*çıkmaz, -maz*]
- Ayaḡuñ çek sebūdan sākiyā igmāz idüp dökme / Şabūḥa bāde-i düşīneden zīrā **çıkar** çıkmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 3*). [*çıkar, -ar*]
- Ayaḡuñ çek sebūdan sākiyā igmāz idüp dökme / Şabūḥa bāde-i düşīneden zīrā çıkar **çıkmaz** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 3*). [*çıkmaz, -maz*]

çık-: Yükselmek.

- Vakf-ı deyr-i ḥüsnuñ oldı şabr u sāmānum Ṭanaş / Çarḥa **çıkdı** rūḥ-ı ʿİsā gibi efgānum Ṭanaş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 101, Beyit 1*). [*çıkdı, -dı*]
- Dūçar olup didüm fevtine tāriḥ / **Çıkup** gitdi sipihre rūḥ-ı ʿİsā (*Ferrî Dîvânî, Tarih 11, Beyit 4*). [*çıkup, -up*]

çık-: Kaybolmak, yok olmak.

- Göñülden fikr-i sevdā-yı sevād-ı dil-rübā çıkmaz / Derün-ı lāleden bir vech ile dāḡ-ı siyā **çıkmaz** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 1*). [*çıkmaz, -maz*]

çık-: Bulunduğu yerden ayrılmak.

- Göñülden fikr-i sevdā-yı sevād-ı dil-rübā **çıkmaz** / Derün-ı lāleden bir vech ile dāḡ-ı siyā çıkmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 1*). [*çıkmaz, -maz*]
- İzāle itmeyince bıkı-i maẓmūn-ı dil-ārāy / Devātından hele bīḥūde kilik-i Ferriyā **çıkmaz** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 5*). [*çıkmaz, -maz*]
- Dil-i Ferriye bir kat daḡi luṭf eyle zaḥım urma / Derün-ı sīneden nevk-i müjeñ cānā **çıkar** çıkmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 7*). [*çıkar, -ar*]
- Dil-i Ferriye bir kat daḡi luṭf eyle zaḥım urma / Derün-ı sīneden nevk-i müjeñ cānā çıkar **çıkmaz** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 7*). [*çıkmaz, -maz*]
- Naḡme-i Manşūr çünki ehl-i ʿirfāndan **çıkar** / Nā-şināsāy[ī-i] Ḥud[ā] ḥall ile erkāndan **çıkar** (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 1*). [*çıkar, -ar*]
- Līk zāhid zann ider kim dīn ü imāndan **çıkar** / Sünbül-i bağ-ı nikāta beñzer ey Yūsuf-liḳā (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 1*). [*çıkar, -ar*]
- Ḥabeşdür geçdi şan Rūma hemān Zengī zemīnūñden / Görenler mülket-i Sīnūñ **çıkar** ḥısn-ı ḥaşīnūñden (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 12, Bend 3*). [*çıkar, -ar*]
- Çıkdık çü Sitanbuldan eyā Yūsuf-ı şānī / Siroz-ı ciger-sūza idüp ʿaṭf-ı ʿinānı (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 57*). [*çıkdık, -dık*]
- Şāh-bāzum **çıkalum** seyr idüp ʿişret idelüm / Leb-be-leb düş-be-düş ülfet ü şoḡbet idelüm (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 31*). [*çıkalum, -alum*]

çık-: Talep etmek.

- Çalup alma felek de Müşterī de müşterī çıkdı / Kumāş-ı ḥüsne düzdīde dil-i şeydā **çıkar** çıkmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 5*). [*çıkar, -ar*]
- Çalup alma felek de Müşterī de müşterī çıkdı / Kumāş-ı ḥüsne düzdīde dil-i şeydā çıkar **çıkmaz** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 5*). [*çıkmaz, -maz*]

çık-: Ulaşmak, erişmek. (?) [TDKTS]

- Kadri bir şi'r ü şa'irūñ sen gerek şi'rūñe(?) **çık(?)** / Cev ü cevher-fürüşa bunda birdür i'tibār (*Ferrî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 2*). [*çık(?)*,]

çık-: Bir amaçla harekete geçmek.

- Hevāsına uyup düşmen otuz kıt'a sefāyinle / **Çıkup** korşanlığa küllī'asākırle ziyān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 20*). [*çıkup, -up*]

çıkār-: Çıkmasına sebep olmak, çıkmasını sağlamak.

- Gör ne çenberden Halāc olmuş bul 'irfāndan **çıkār** / Zülfüne ber-dār olanlar gerçi kim cāndan **çıkār** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Beyit 2*). [*çıkār,]*
- Şahbā-yı lebūn cennet-i vaşluñ olup āmāl / Dilden **çıkārup** 'aşk ile atdum dü cihānı (*Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 1, Beyit 59*). [*çıkārup, -up*]

çin seher: Tam seher vakti.

- Büy-ı rāz aldum şabādan **çin seher** gül-zārda / Açılıp virmiş dehānından bir az esrār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 13*). [*çin seher,]*
- **Çin seher** bir kebk ile konmuş yemiş içmiş tamām / Kargā boğ yimezden evvel Çıl Hāfiz Kuzguncuğa (*Ferrī Dīvānı, Müfret 6, Beyit 1*). [*çin seher,]*
- İder ol şeh-süvār āhū-yı āhum **çin seher** nahçır / Gehī fitrāk-i nāza bend ider kor gāh hūrcīne (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 4*). [*çin seher,]*

çi sūd: Ne fayda.

- Resm-i 'ādīdūr ki 'irfān müris-i hızlān **çi sūd** / Ferriyā semt-i murādı yoğsa her dem cān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 7*). [*çi sūd,]*
- Niçe züll ü meskenetle hāşıl itmişken **çi sūd** / Oldı envā'-ı ma'ārif rāh-ı hūsrān reh-beri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 18*). [*çi sūd,]*

çicek: Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü.

- Çün bahār-istān-ı ma'nīdür dilüm tenkīh idüp / Koymadum ayrığ **çicek** itdüm hemān yek-bār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 45*). [*çicek,]*
- Aţlas-ı sebz eyledi naţ'-ı zemīni çün bahār / Üstine rengin **çicekler** işledi yek-bār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 8*). [*çicekler, -ler*]

çicek şuyı: Gül suyu.

- Yayılan bezm-i bahāra katre-i şeb-nem degül / Pāy-ı Nev-rūza **çicek şuyı** ider ĩşār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 12*). [*çicek şuyı,]*

çicekli: Çiçeklerle dolu.

- Reşk-āver oldı zülf ü ruḥı sünbül ü güle / Feyz-i kaderle ravza-i hūsnı **çiceklidür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 3*). [*çiceklidür, -dür*]

çide-i dest-i ferāğ ol-: El çekmek, vazgeçmek.

- Göñül ol dil-keşinden **çide-i dest-i ferāğ olduñ** / Ümīd 'işret-gehinden ya'nī işkeste ayag olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 1*). [*çide-i dest-i ferāğ ol-, -du, -ñ*]

çifte-keşide: Çift keşideli. II Keşide: Hat sanatında yazıya güzellik ve satıra ferahlık vermek, istife uydurmak maksadıyla bazı harflerin uzatılarak yazılması ve harfin bu şekilde uzatılmış kısmı. [MBTS]

- Çifte-keşide cūy-ı 'adālet kemerleri / Yāḥūd şafā-yı āfet [ü] kaşı kemān virür (*Ferrī Dīvānı, Kut'a 2, Beyit 3*). [*çifte-keşide,]*

çigne-: Ayağı altına alarak ezmek.

- Pāy-mālāmı ayaklatdur yūri var sākiyā / Yoğsa kim dir 'aşıkānı **çigne** geç düzdīde baş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 3*). [*çigne,]*

çignet-: Çiğneme işini yaptırmak.

- Çık keskin üzengiyle rakîbi ata **çignet** / Tutdurma ayak baş ki rikâbuñda el olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*çignet,]*
- Ey şeh-süvârum el-meded **çignetme** rahşâ ol hâlim / Ey gonce-leb ve'y lâle-ḥad cānum saña olsun garîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*çignetme, -me]*

çihâr ümm: Dört anne. Anasır-ı erbaa olarak da bilinen, varlık âlemini meydana getirdiği düşünülen "toprak, hava, su ve ateş" unsurları.

- Mürüvvet selb ü icâb eylemişdi fitne ol deñlü / Fesâd isnâd iderlerdi **çihâr ümm** ü nüh âbâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6*). [*çihâr ümm,]*

Çîl Hâfız: Özel isim.

- Çın şehir bir kebk ile konmuş yemiş içmiş tamâm / Kargâ boş yimezden evvel **Çîl Hâfız** Kuzguncuğa (*Ferrî Dîvânı, Müfret 6, Beyit 1*). [*Çîl Hâfız,]*

çille: Eziyet, sıkıntı.

- Sî-rûze koydı ol mühim incâz-ı va'dını / Bu **çillemüzde** hâk bu ki yok Ferriyâ riyâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5*). [*çillemüzde, -müz, -de]*

çille-i merdân çek-: Erkek çilesi çekmek. Çille-i merdân, erkeklerin çilesi anlamında bir tamlama olup bir Mevlevî tabiridir. En yorucu hizmetlere, "çile-i merdân" denirdi. [TTDS]

- Pek katı âzürde itmişdür dili ebrû-yı yâr / Važ'-ı sahtı ile dâ'im **çille-i merdân çeker** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [*çille-i merdân çek-, -er]*

Çîn: Asya'nın doğusunda bir ülke.

- Haṭṭı ki ḥayl-i fitne gibi yüzdedür hemân / **Çîn** 'askeri mi hey ne belâ-yı cihân-ı cân (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Beyit 11*). [*Çîn,]*
- Sevenler fülûl-i ḥâlûñ geçer çîn-i cebînüñden / Metâ'-ı Hinde râğıb râğbet itmez **Çîn** [ü] Mâçîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 5*). [*Çîn,]*

çîne: Kuş yemi.

- K'olur ḥâl-i siyâh murğ-ı dili şayd itmege **çîne** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1*). [*çîne,]*

çîne-ves: Kuş yemi gibi.

- Dâne-i ḥâl-i siyâhuñ **çîne-ves** murğ-ı dile / Görinüp şayd eyledi zülf-i girih-gîrûñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [*çîne-ves,]*

çîn-i cebîn: Alın kırıxıklığı.

- Sevenler fülûl-i ḥâlûñ geçer **çîn-i cebînüñden** / Metâ'-ı Hinde râğıb râğbet itmez Çîn [ü] Mâçîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2*). [*çîn-i cebîn, -üñ, -den]*

çîn-i zülf: Saçın kıvrımı.

- Döndüm yolında hayf ki Zencîrli Serviye / Düşmek o **çîn-i zülfe** ḥaṭâdan ḥaṭâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3*). [*çîn-i zülf, -e]*
- Düşdük o **çîn-i zülfe** ḥaṭâmuz budur bizüm / Olduk esîr-i ṭurre belâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1*). [*çîn-i zülf, -e]*

çok: Az olmayan, fazla, ziyade.

- Ey büt-i nev-bāve resm-i nāzı icrā itmege / Eyleme ta'cıl zīrā **çok** zamān lāzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [çok,]
- **Çok** şive geçdi şüret-i nāz u niyāzda / Söylendi cümle rāz-ı nihān leb-be-leb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [çok,]
- Seyr eyle ne cellād-ı ser ü cān olacaqdur / **Çok** serler anuñ uğrına kırbān olacaqdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [çok,]
- Bî-çāre rind de aşmayı itdi cāy-gāh / **Çok** demler oldu anda o kökli filizlidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [çok,]
- **Çok** nükte-senci bu gāzelüm güm-sürāg ider / Ferrî suhanda hüsn-i edāya şapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [çok,]
- Eyler āh-ı şehirüm yāra eger **çok** sürmez / 'Ākıbet bād-ı hāzān bāga irer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [çok,]
- Eyler āh-ı şehirüm yāra eger çok sürmez / 'Ākıbet bād-ı hāzān bāga irer **çok** sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [çok,]
- Giryē efgān ile olduğda soñı hayretdür / Ra'd u berķ ile nüzül itse maṭar **çok** sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [çok,]
- Cāy-ı ma'mūra duhūl itse de büm eglenmez / Dil-i 'ārifde keder tîz geçer **çok** sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [çok,]
- Dönmesün öldi diyü söyleniyor ḥaṭṭ-ı ruḥı / Korkarum tîz yetişür kara haber **çok** sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [çok,]
- 'Aşkî göñlümde 'alevlenmededür için için / Tîz yaḳar hāne-i vîrānı şerer **çok** sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [çok,]
- Bir büt-i ser-keşe meyl eyleyüp in-şā'-Allāh / İtdigi cevri baña o da çeker **çok** sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [çok,]
- Ferriyā seyle virüp derd ü ḡamı sürmelidür / Sākī şahbāyı niçün az sürer **çok** sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [çok,]
- Çıkup gīsū-yı müşḡīn-tārın açmış āşiyān itmiş / Anuñ çün gül-şen-i ümmīde **çok** demdür şabā çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [çok,]
- Şu'le-i hüsnüñle yakmış sīnede aḡyār dāḡ / Hāne-i āteş-perestīde belī**çokdur** çerāḡ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [çokdur, -dur]
- Gerçi olduğ vaşlınuñ cüyendesı eller gibi / Ey büt-i nā-rām saña pek **çok** da ibrām itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [çok,]
- Koduñ **çok** reh-nümāyı gerçi der-bend-i ta'alluḡda / Maḥabbet gül-şeninde sen de āḡir güm-sürāḡ olduñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [çok,]
- Vedāduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi **çok** şüret / Anuñ her yüzden ey büt luṭfını iz'ān için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [çok,]
- Çatarsa böyle dā'im kaşlar hışm u ḡazab ile / Virür sāmān-ı hūşa daḡı Ferrī**çok** ziyān ebrū (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 7). [çok,]
- Ferrî bu ḡazelde olamaz **çok** da taşalluf / A'lā degül ednā degül ancak vaşat oldu (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [çok,]
- Dil derd ü ḡamından bu gice yāra açıldı / Sevdā sözini açdı ne **çok** yara açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [çok,]
- Şānında atup tutdılar bildüklerin unuttılar / **Çok** dürlü helvā yuttılar illā ki Vehbī-i nazīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12). [çok,]
- Vardur daḡı **çok** nev-heves tūṭī-yi qudsīye kafes / Luṭf-ı şeh olsa dest-res her biri olur bir kelīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17). [çok,]
- Şākirdimüzden tāze-gū vardur iki eş'ār-cū / **Çok** şā'ir eyler ser-fürü Neyyir biri biri Vesīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18). [çok,]
- Cihān telḥ-i mezāk-ı zehr-i miḥnet idi **çok** demdür / O rütbe kim merāret ḥükm iderdi ruh-ı mīnāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3). [çok,]
- Düşüp pā-pūşa ruḡşat olmadı pā-būsa **çok** demler / Hele nazm umarum bu ḡazel ile geldi imlāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12). [çok,]
- Ma'ārifden eger baḡ olsa naklī ve yāḡūd 'aḡlī / Raşad gözetdürürsün **çok** Uluḡ u İbn-i Sīnāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 32). [çok,]
- Güldürür ezḡārı soñra başına **çok** iş açar / Rüy-ı yāra kendüsin beñzetmesin zinhār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3). [çok,]
- Oldı etvārına **çok** mīr-livā dil-dāde / Çekdi yüḡrük 'alemin şimdi 'Alem-dār-zāde (Ferrî Dîvânı, Matla 11, Beyit 1). [çok,]
- **Çok** demler oldu olmadı hīç görmek 'āşıkuñ / Kizb eylemem ki gözde uçar ölmek 'āşıkuñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [çok,]
- **Çok** arar bulmazsuñ ey āşüb-ı devrān bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 3). [çok,]

cok degül: Çok değil, uygun, olağan.

- Zemîn-i t̄ab^ı-ı pākūm içre buldum ma^ıden-i inşā / Geçersem **çok degüldür** Kānî-i āhîr zamān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45). [çok degül, -dür]
- Çarhda çokdan arar idi çerāğ-ı mihr ile / **Çok degül** ‘irfānuña ‘İsā olursa müşterî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4). [çok degül,]
- **Çok degüldür** âfet-i fettân dirsem çeşmüñe / Bir nigāhda eyler ifnâ baksa âdem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [çok degül, -dür]

cok mı: "Çok mu, şaşılır mı?" anlamında bir söz.

- **Çok mı** bahā-yı hüsni tutarsa karaları / Tarf-ı ruhında hāl-i Hâbeş Zengibârlıdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [çok mı,]
- Taşarruf eyler isem **çok mıdur** iklîm-i ma^ınâyı / Şeh-i nazm-âverānum bunda şehler niçe kişver yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [çok mı, -dur]
- Şeh-i gerdün-vaķār ‘Abdü’l-ḥamîd Hân-ı zafer-yāver / Ki tîğ-ı zûr ile teşhîr iderse **çok mı** dünyâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 1). [çok mı,]

cokdan: Uzun zaman önce.

- Zâhid kadehüm añladığıñ gibi olaydı / **Çokdan** deġişürdüm anı ben cām-ı tahûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [çokdan,]

cokdan: Çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri.

- Çarhda **çokdan** arar idi çerāğ-ı mihr ile / Çok degül ‘irfānuña ‘İsā olursa müşterî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4). [çokdan,]

cokdan beri: Çoktandır, uzun zamandır.

- Oldı melbûs-ı libās-ı defterî şad şükr ola / Eġnine uygundur ol hıl^ıat anuñ **çokdan beri** (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11). [çokdan beri,]

çü: Mademki.

- Bilürüm kâdrini ben ġam degül eylerse o red / Ma^ırîfet lâzimesi oldı **çü** hırmân ebed (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [çü,]
- ‘Uşşāk **çü** maḥbûba terakḡubda hezāra / Başdan başa ġül naḥli ki sem^ı olsa ne mānî^ı (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [çü,]

çü: Çünkü.

- **Çü** raġbet münselibdür nazm u neġre Ferriyâ şimdi / Benüm āsâr-ı rengînümde daḥi eski hâlet yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [çü,]
- Oldum belâ-yı renc ü każâyı **çü** müstemil / Şol cāme-i belâ k’ola ber-düş-ı ehl-i dil (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3). [çü,]
- Görmedi aşk-ı mecāzuñ sırr-ı luṭfuñ āḥarı / Düst-ı Bākîye **çü** irdi rüy-ı dil ol bî^ı-adîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 3). [çü,]
- Hicr ile yirüm şimdi kūhistân ya hāmūn / Olmuş **çü** ezel pîş-revüm kıble-i Ferhād (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 14). [çü,]

çü: Ne zaman ki, ne vakit ki.

- Haṭṭ-ı nevden dem-i vaşl oldığın itdüm **çü** tirāş / Kılıcum etmegidür zaḡt iderüm işte sened (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [çü,]
- Baḥt-ı siyehüm gibi yüze çıkdı **çü** haṭṭuñ / Göñlüm niçe biñ derd ü te‘abla uyumuşmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [çü, -la]
- Gözüm gördüñ **çü** ebrû-yı sa‘îdi / Var işbat it hilâl-i mäh-ı ‘îdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [çü,]

- Āsitān-ı şeh-i devrān-ı muşammem **çü** sefer / Hızır-ı tevfiḳ-i Hudā ola sebīlünde delīl (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 5*). [çü,]
- Çıkdık **çü** Sitanbuldan eyā Yūsuf-ı ṡānī / Siroz-ı ciger-sūza idüp 'atf-ı 'inānı (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 57*). [çü,]

çü: Sanki.

- Bürka' cemālī üzre **çü** fānūs-ı şem'dür / Rū-püş-ı rüyı vāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 3*). [çü,]

çün: İçin.

- Kapuñda bendelik **çün** zülfüñi zencīr yazsunlar / Belā-yı āfet ü āşubı dāmen-gīr yazsunlar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 1*). [çün,]
- Tanīn-i ke's ye's-i hātırım **çün** zīb-i hırmāndur / Şadā-yı ta'neyi gerdün-ı dūn aşla bülend itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 6*). [çün,]
- Hem-nefesdür misk-i Rūmīye bunuñ **çün** nāfe-Çīn / Sürinür zülf-i nigāra görmege nā-çār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 11*). [çün,]

çün: Mademki.

- **Çün** mazharıdur nūr-ı sefid ile siyāhuñ / İmān u küfr zıkr-i şamed ile şanem ne (*Ferrī Dīvānı, Gazel 178, Beyit 4*). [çün,]
- **Çün** haḳīkat şāyi' oldı yār ile esrārumuz / Her suḡanda ba'de-zīn terk-i mecāz itsem gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 2*). [çün,]

çün: Çünkü, zira, bu sebeple, sebebiyle.

- 'Ālem-i tılāka itdüm **çün** resīde cānumı / Haḳḳ-ı dīn ü küfrde hīç imtiḥān olmaz baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 3*). [çün,]
- 'Aşḳ ile ııındı göricek aḡker-i dāḡum / Āh-ı dil-i serdüm [baña] **çün** faşl-ı dey-āsā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 3*). [çün,]
- 'İrfāna naḳış olmada **çün** kısmet-i rindān / Yār şāmesidür dāne-i meştūt-ı ḡarābāt (*Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 4*). [çün,]
- Uydı **çün** nāleme süziş ile āvāz-ı ceres / Cümleye lāzım olur eyleye i'zāz-ı ceres (*Ferrī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 1*). [çün,]
- Atup tutmak diler gül-şende bir fettānla **çün** / Kümeyt-i ṡab'um eyler dil 'inān-irḡā-yı gül-şen (*Ferrī Dīvānı, Gazel 151, Beyit 4*). [çün,]
- Muḡaşşal 'aşıḳ-ı dīvāneyüm bir şūḡa Ferrī / Yeter **çün** Gül-şenİyüm bu ḳadar İmā-yı gül-şen (*Ferrī Dīvānı, Gazel 151, Beyit 9*). [çün,]
- Orşa poça kullanma didi keşt-i vaşlum / Şundum dümene destümi **çün** dir lava lanḡa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 2*). [çün,]
- Kelīm-i dil 'aşāyı degdi **çün** ḡat rū-nümün oldı / Mekāndur ey ḡat-āver Tūr-ı ḡüsnüñ şimdi Mūsāya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 6*). [çün,]
- Es'ad ki Ġālībdür laḳab tarḡ-ı ḡayāl eyler 'aceb / Her dem ki şi're aça leb mestāne eyler **çün** Fehīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 16*). [çün,]
- Dāmān-ı devletden felek itdi beni **çün** ḡarf-i şek / Žāyi' olup bunca emek ḡüsrān ile itdi muḳīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 21*). [çün,]
- **Çün** bahār-istān-ı ma'nīdür dilüm tenḳīḡ idüp / Koymadum ayrıḳ çiçek itdüm hemān yek-bār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 45*). [çün,]
- Şimdi **çün** tutdu[m] götürdüm bir kerīm [ü] 'ādile / Himmet ile her zamān luṡ ile peyker gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 8*). [çün,]
- Şimdi ammā ki 'ināyetlü veliyyü'n-ni'amum / Maşraf-ı lāzımeden gelse tehī **çün** zenbīl (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 16*). [çün,]
- İdüp nüş-ı mey-i 'aşḳ ile terk-i cümle-i eşyā / Deründe secde-i şükr ile oldum **çün** cebīn-fersā (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 6*). [çün,]
- Göricek ol şāḡn-ı 'Adn-'unvānı itdüm **çün** su'āl / Didi Sa'dī-ı suḡan-ver yapdum adum kendüme (*Ferrī Dīvānı, Tarih 6, Beyit 2*). [çün,]
- **Çün** 'ayn-ı ecel geldi gidüp Yūsuf-ı cānı / Beytū'l-hazen-i ḳabri maḳām eyledi Ya'kub (*Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 4*). [çün,]

- Me'zûn-ı haþ olmışdı muqaddemce sülûsde / Bitdi **çün** o la'îlîn şakalı şeyhe virüp zûr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 2*). [*çün,]*
- Bercîse(?) diler şimdi şakal başı tağıtmaq / **Çün** aþter-i gîsü pür idüp lihyeye düstür (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 3*). [*çün,]*

çün: Ne vakit ki, ki o zaman.

- Fecr-i ümmîdi haþ-ı sâkîyle **çün** şâm eyledük / Kâfir-i zülfe dönüp teklîf-i İslâm eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2*). [*çün,]*
- **Çün** eşk-i dil-i zâr-ı karînum yüze çıkdı / Ser-keşlik idüp yâr-ı güzînum yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1*). [*çün,]*
- Bu müjde-i sür-ı şu'ab **çün** halkı itdi ber-tarab / Şâ'ir gürûhı cümle hep târîh için oldı za'îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*çün,]*
- Aþlas-ı sebz eyledi naþ-ı zemîni **çün** bahâr / Üstine rengîn çiçekler işledi yek-bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [*çün,]*
- Şirâ'landurdı hep cümle mühimmâtın idüp tekmîl / O düstür-ı mekârim-pîşe **çün** oldı devân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [*çün,]*

çün: Gibi.

- İdeyüm mi reh-i 'aşkuñda dil ü cânı tebâh / Mihr-i ruhsârîña ser-geşte olam mı **çün** mâh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 7*). [*çün,]*

çünân: Öyle. [FZ]

- H'ân-ı yağma oldı Ferrî'aşk ile İslâm u dîn / Zihniyâ Tatar-ı 'aşkum ya **çünân** u ya çünîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [*çünân,]*

çünîn: Böyle. [FZ]

- H'ân-ı yağma oldı Ferrî'aşk ile İslâm u dîn / Zihniyâ Tatar-ı 'aşkum ya çünân u ya **çünîn** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [*çünîn,]*

çünkü: Çünkü, bir durumun sebebini açıklarken kullanılan bir bağlaç.

- Câmı gark it baþr-ı tevîd-i mahabbetde dilâ / 'Âlem-i 'aşk içre **çünkü** bir mekân lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [*çünkü,]*
- 'İllet-i sevdâyı dâfi'**çünkü** eftîmündür / Ya niçün hâlüm gam-ı zülfünle dîger-gündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*çünkü,]*
- Tard itdi zamîrinden o meh **çünkü** cüdâyuz / Güyâ ki meh-i rûzede bir câm-ı şafâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1*). [*çünkü,]*
- **Çünkü** rind-i ser-keşi vakf-ı humâr eyler sebû / Büse-dâdî-i zemîn-i i'tizâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1*). [*çünkü,]*
- Hâle-veş âgûşa çekdüm **çünkü** hüy-rîz ol mehi / Kaldı şandı kendin ol dem halka-ı gird-âbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5*). [*çünkü,]*
- Pîş-gâhuñda kızılı **çünkü** oldı âşikâr / Kopardığı demde hemân gül-zârı buldı tar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32*). [*çünkü,]*
- Çâresizler **çünkü** buldukça bu ter-tab'um daþı / Dîde-i idrâke şimdi bir kerem-ver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [*çünkü,]*
- O gül-berg-i tere tâb [u] tarâvet jâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [*çünkü,]*
- **Çünkü** olduñ Ferrî-i şürîdeden gerdân-rû / Her kime mihr ü vefâ eylerseñ it şimden gerü (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 5*). [*çünkü,]*
- Nağme-i Mansûr **çünkü** ehl-i 'irfândan çıkar / Nâ-şinâsây[î-i] Hud[â] hall ile erkândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*çünkü,]*
- Mümkün olamaz **çünkü** gül-i mihr idesün bûs / Bir midür anuñ ile senün pâye-i hüsnün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 68*). [*çünkü,]*

-D-

da/de: “dahi, bile, esasen, fakat, artık, aynen, üstelik, ise, o kadar, pek, hatta” vb. manalara gelen bağlaç.

- Kāşāneme yār yāra **da** kāşāne münāsib / Kān cevhere cevher daḥi ol kāne münāsib (*Ferrī Dīvānı, Gazel 13, Beyit 1*). [da,]
- Benī ol ġamzeden ġayra kaza **da** idemez meftūn / Meger vaşfindaki şī‘rüm ile teşhīr yazsunlar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 3*). [da,]
- Sūz u güdāz olsa **da** pervāsı ne / Şu‘le-i mişkātına pervānedür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 36, Beyit 5*). [da,]
- Çekmiş rakībī semte o **da** tāze av için / Güyā ki kelb-i şaydına naḥçır gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 3*). [da,]
- Görse bu tarḥ-ı tāzeyi elbette Ferriyā / Aḥbābumuz **da** ḥ‘āhiş-i tanzīr gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 5*). [da,]
- Bir ḥadeng-i ġamzenūn āmacı olmuş dil-berüm / Kendi gibi bir büte beñzer o **da** urgundur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 6*). [da,]
- Sīm-āba çeşm-i luṭf ile itdüm nigāh-ı nāz / ‘Āşık-veş o **da** muṣṭarib [ü] bī-ḳarārdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 3*). [da,]
- Teklīf-i vaşla üstüne pek çok **da** düşmedüm / Şāhum mürüvvet eyler iseñ o saña düşer (*Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 7*). [da,]
- Çeşmānı **da** ebrūları **da** pek güzel ammā / Nezzāre-i ḥālet-figen-i āna toyulmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 2*). [da,]
- Çeşmānı **da** ebrūları **da** pek güzel ammā / Nezzāre-i ḥālet-figen-i āna toyulmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 2*). [da,]
- Keç-gerdiş-i vārūn-kaḍeh-i çarḥı **da** gördük / Sāķideki ḥāşiyet-i devrāna toyulmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 6*). [da,]
- Bir büt-i ser-keşe meyl eyleyüp in-şā‘-Allāh / İtdigi cevri baña o **da** çeker çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 6*). [da,]
- Mey-i dü-hefte gibi kabuma şıġmam disem cā‘iz / Baña pīrāhen-i ‘unşur **da** cānā ṭardur sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 3*). [da,]
- Maḥabbet şermi muzmer dilde yāḥūd ḥāşsa-i ḥuffāş / Cemāle olsa **da** nāzır kemā-hī ḥaḳḳuhā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 8*). [da,]
- Pey-rev olamazsak **da** eger Rāġıba Ferrī / Ol kıble-i mazmūn ise biz kıble-nümāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 5*). [da,]
- Köhne-pīr olsa **da** şīt ü şöret-i eş‘ār ile / Tāze terdür Ferriyā tā rüz-ı maḥşer nāmumuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 95, Beyit 5*). [da,]
- Kānī‘ piyāz va‘de-i ferdān olursa **da** / Rindān için nevāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 6*). [da,]
- ‘Āşık **da** sūz-ı neşve-i ‘aşk u maḥabbeti / Nā-puḥteġān [u] zāhid-i nā-dāna virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 5*). [da,]
- ‘Ārifūm nevmīd-i ḥūr u Kevşer olsam **da** eger / Ḥaşre dek itmem mey ü maḥbūbdan Ferrī ferāġ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 5*). [da,]
- Gerçi olduḳ vaşlınuñ cüyendesı eller gibi / Ey büt-i nā-rām saña pek çok **da** ibrām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 4*). [da,]
- Ḥaṭ gelür ġayrı ne güne yolunup çarpınsa **da** / Ferriyā meḥlū olan mevķi‘de aḥşam itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 7*). [da,]
- Bir mürķa‘ı var anı **da** yoġ eyledi ġitdi / Erbāb-ı melāmet saña cānā ne getürsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 154, Beyit 4*). [da,]
- Ey mürüvvetsüz mürüvvetsüz vefāsuz Ferrīnūn / Sevmeye var mı kuşūrı soylesün aḥbāb **da** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 7*). [da,]
- O meh-rū ‘ömr-i sermedle dilā hem-vār var olsa / Vaşılḍa her dem-i dil-dārda **da** der-kenār kār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 1*). [da,]
- Dü deh-sāl olsa meh-rūlar şadālar **da** düġāha res / Uşūle gelse Ferrī ḥāl o mekkār kār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 5*). [da,]
- Vişāli dūr-ı ḥaṭında **da** olsa kāni‘üm ammā / Bu baḥt-ı tīre ile ‘işret-i şeb kanda ben kanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 4*). [da,]
- Bir tāze-edā sāde ġazel oldu bakılsa / Ferrī ḳo bulunsun bu **da** dīvān arasında (*Ferrī Dīvānı, Gazel 176, Beyit 5*). [da,]
- Cennāt şanurdıĳ ‘adem-ābādı **da** görsek / Ferrī bulalı sır-ı fenā meşrebümüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 180, Beyit 5*). [da,]
- Ferrī bu ġazelde olamaz çok **da** taşalluf / A‘lā degül ednā degül ancak vaşat oldu (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 5*). [da,]
- Bu **da** bir emr-i müsta‘ceb zebūn-ı dest-i ‘aşk oldum / Taḥakküm eyler iken ḥikmet-āmūzān-ı ḥod-rāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 8*). [da,]

- Bu **da** melhûzdur kim tab^c-ı pāk-ı hâzret-i memdûh / Zārâfet üzre mecbûl olmağın îrâş ide lâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [da,]
- Kuluñ **da** kuvvet-i kudsiyye-i hüsn-i tabî^catla / Mu^câdil eyledüm enfâsumı nuṭk-ı Mesîhâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 34*). [da,]
- ‘İd irdi olup herkese cânânenen ihsân / Ferrî saña **da** çerb ü şütüm u hezeyândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [da,]
- Vus‘umca kuluñ **da** suḥana eylesem âgâz / Her ḥall-i nüket müşkil-i fehm [ü] ḥiredândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15*). [da,]
- ‘Arz-ı ḥâl ile ḥikâyetdür murâd aḥvâlümü / Bî-edeblikdür şikâyet olsa **da** bisyâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39*). [da,]
- Ferrîyâ terk eyle lâfi bâ‘is-i taşdî^cdur / Şandal-âsâ olsa **da** ḥâşiyet-i iksâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 58*). [da,]
- Çarḥ **da** tāsı tarağı ğayrı kaldursın meger / Mihr ü mâh ile ta‘azzum üzre tāslar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [da,]
- Ben kulun **da** bir yetişdüm bâğ-ı ‘irfân içre kim / Gül gibi başında üstâd-ı selef yer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18*). [da,]
- Ya‘nî hem-nâm-ı hafîd-i Ḥâzret-i Şâh-ı Rûsul / İsmi gibi ḥulķı **da** oldı ḥâsen yok hem-seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [da,]
- Ben kuluñ **da** böyle ‘irfân ile müsteşnâ iken / Leng olup ḥâme gibi pâyum niçün kaldum geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [da,]
- Dimiş el-ârifü yekfîhü’l-işâret Ferrî / Fâş-ı esrâr olur mı daḥi bundan **da** ziyâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [da,]
- Perçemde seyr-i turre-i tarrâra çıksa ya / Kırkılsa o **da** zülf ile ruḥsâra çıksa ya (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [da,]
- Dirsîñ baña **da** dîde-i bîmâr virilmiş / Tîmâr virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3*). [da,]
- Ferrî baña **da** ol büt-i cevvar virilmiş / Ğaddâr virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5*). [da,]
- Ḥayfâ ki tîğ-ı cevır ile itdûñ dilüm dilüm / Olmışdı nefis-i nâṭıka-veş bu **da** müşkilüm (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6*). [da,]
- Ruḥşat-ı nazra bulur ol dem meger aḥbâb **da** / İşte âsâyiş kaçan ḥalvet-serây-ı ḥ‘âbda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [da,]
- Gör ḥükm-i kaẓâyı ki çep-endâzî-i gerdün / Fevt itmedi aña **da** irüşdürmede âşüb (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 2*). [da,]
- Cenâb-ı Mîr ‘İsâyî **da** aldı / Ne dündur baķ hele çarḥ-ı ḥâsîsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 1*). [da,]
- Bir zât gerek sâlik ü târik idi Ferrî / Atdı zer-i cânı **da** hûner ma‘deni Kânî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 4*). [da,]
- Pül gibi çeşm-i ‘adüsında kara şu dursun / Görmesin ḥ‘âbda **da** ḥayr olıcaķ bir rü’yâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 8*). [da,]
- Vaşlında **da** olsam n’ideyüm ‘ahdi hep ‘arķüb / Güftarı dürüg sözleri hep va‘de-i kemmün (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 22*). [da,]
- N’ideyüm şabra **da** yok zerre taḥammül şad âh / Eyledi güşe-i zülfüñ dil-i âvâre penâh (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 9*). [da,]
- Öyle nâ-dân **da** degülsüñ k’ola ğılzat sende / ‘Ârif-i râz-ı Ḥudâsîñ ki o ḥâlet sende (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 21*). [da,]
- Bağlandı bâb-ı mey-gede yok bâdeden eşer / Şimdi ayaklılar **da** hemân ser-serî gezer (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [da,]
- Ḥizmetde sâkiyân-ı kamer-rû **da** göz kulaķ / Oldı olurken elde du‘â-yı kadeḥ sebaķ (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [da,]
- Şad ğıbtâ o mest-i meye kim sâğar elinde / Ferrî ola cânâne **de** zânûda key-âsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [de,]
- Ferrî tolanur şubḥa deĝin her gice küyuñ / Pervâneye şem‘ şem‘e **de** pervâne münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7*). [de,]
- Ḥâme bu tarḥ-ı tâzede şüflilik itmesün / Zâhid **de** Ferrî böyle siḥir-bâz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [de,]
- Bü’l-hevesler eylesün zevķı ki ‘İd eyyâmıdır / Eylerüz vaşl ile biz **de** vaķt olur taklîd-i ‘İd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [de,]
- Dîvâne-dil **de** zülf-i girih-ĝirine düşüp / Âşüftelikde şan‘at-ı Manşûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [de,]
- Nüş eyle ĝâhî ĝâhî **de** aḥbâba şun yûri / Çekme ḥumârı sâğar-ı ser-şârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*). [de,]
- Bilse **de** ‘âşık firîb-i va‘de-i ‘arķûbdur / Meşhed-i Mecnûnda her sebz ü çemen kemmündur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [de,]

- Ferrîyi hele şübhe yok ifnâ ider ammâ / N'itdüm diyü kendi **de** peşimân olacaktı (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [de,]
- Dil-ber deheninden viren 'âşıklara neş'e / Ferrî bu gazel **de** benim ancak hünerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9). [de,]
- Gökşuya dön **de** gel ne olur dün **de** bekledüm / Râhuñ o sūya her zamân ey bî-vefâ düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [de,]
- Gökşuya dön **de** gel ne olur dün **de** bekledüm / Râhuñ o sūya her zamân ey bî-vefâ düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [de,]
- Bî-çâre rind **de** aşmayı itdi cāy-gāh / Çok demler oldu anda o kökli filizlidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [de,]
- Seyr it **de** beni eyleme mahrûm-ı vişâlûñ / 'Âşıkları cānânla bir bir öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [de,]
- Dîdesi rahm itse gamze hancer-i berrân çeker / Gamze **de** olsa taraf-dâr ebruvânı yan çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [de,]
- Gurbet **de** alısdırdı bizi zehr-i firâka / Semt-i vatan u yâr-ı gül-endâm cüdâdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [de,]
- Bir keyf için ki anda melâmet **de** muhtefî / Menn-âşinâ-yı pîr-i muğân olduğum yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [de,]
- Ösem **de** eger ol leb-i gül-nârı toyunca / Şeftâlî-i bustân-ı zenahtâna toyulmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [de,]
- Keşretde **de** vaşluñ eger inkâr olunmaz / Ammâ güzelüm hâne-i pinhâna toyulmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [de,]
- Cāy-ı ma'mûra duhûl itse **de** büm eglenmez / Dil-i 'ârifde keder tîz geçer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [de,]
- 'Âlemde anuñ gibi efendi **de** bulunmaz / İnşâf olıcak böyle de rengîn gazel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10). [de,]
- 'Âlemde anuñ gibi efendi de bulunmaz / İnşâf olıcak böyle **de** rengîn gazel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10). [de,]
- Cevrûñ şeb-i miñnetde şafâdur gam içinde / Bu demleri **de** bir gün olur yâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [de,]
- Çalup alma felek **de** Müşterî de müşterî çıktı / Kumâş-ı hüsne düzdîde dil-i şeydâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [de,]
- Çalup alma felek de Müşterî **de** müşterî çıktı / Kumâş-ı hüsne düzdîde dil-i şeydâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [de,]
- Ferrîyâ şâ'ire icâz-ı suhandur matlûb / Zikr-i dil-ber **de** olursa yine itnâb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [de,]
- 'Âlemde seni eyleyen ol hüsnele yek-tâ / Cānâ beni **de** böyle esîr-i gönül itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [de,]
- Muṭribâ maḥbûb u mey âmâde al sâzuñ ele / Bir şafâ bahş eyle sen **de** lutf idüp kırma giriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [de,]
- Bezmümde ben **de** bir gün olur mı görür miyüm / Ola şarâb u cām-ı şetâret halef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [de,]
- Büt-i nev-restecigüm gibi dil-ârâ Ferrî / Oldı bu teng zemînüñ **de** me'âli küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [de,]
- Koduñ çok reh-nümâyı gerçi der-bend-i ta'allukda / Maḥabbet gül-şeninde sen **de** âḥir güm-sürâg olduñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [de,]
- Dimiş ol mihr-i tâbende düşürdük biz **de** pâyında / Der-i dâr-ı gama Ferrî gibi bir bende bend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7). [de,]
- Demdür gönül ki raḥt-keş-i şahñ-ı gül-şen ol / El gibi geşt-i gül-şen ile sen **de** gül şen ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [de,]
- Varalum ma'bed-i uşşâka olup kürsî-nişîn / Râz-ı dilden **de** bir az neş-i 'ulûm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [de,]
- Bir mertebe mest itdi mey-i hicrûñ ey âfet / Def olmaya Kevşerle **de** maḥşerde ḥumârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [de,]
- Seni ta'yîb iderken ben **de** yandım âteş-i aşka / Düşüp ruḥsâre-i cānâna ey pervâne aldandım (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [de,]
- Geh tal'atuñda gâhî **de** zulfuñde dîdemüz / Ey şâh-ı 'işve şubḥ u mesâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [de,]
- Hüy-gerde iken çâh-ı zenaḥ seyri **de** lâzım / Baḥr-ı 'arakuñ vâdî-i gird-âbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [de,]
- Raḳîbe iltifât itsem **de** benden rüy-gerdândur / Olurmuş münkesir elbette her mecrûr cârından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [de,]

- Zîb-i desti olsa leb-rîz-i şarâb ‘âşık degül / Neşvesiyle dil-beri **de** bî-çarâr eyler sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [de,]
- Ferrî olalı bülbül-i gül-zâr-ı tecerrüd / Manşûra uyar nağmelerüm gâhî **de** şûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [de,]
- Dün gice itdüm hayâl-i tal’at-ı yâra nigâh / Fikri **de** düşvâr idi halvet-sarây-ı h’âbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [de,]
- Koymamışdur nuṭka ṭakat bende **de** ol bî-vefâ / Yoḥsa hâlûn bu dil-i bî-çâre söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [de,]
- Meftûr-ı şerâret ezeli kevkebümüzde / Ber-hayr olacak düş **de** görünmez şebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [de,]
- Tecdîdümüzde şahş-ı ecel **de** mütehayyir / Güm-kerde ider görse daḥi meskenümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [de,]
- Âyîneçilik itme ‘akâ’idde **de** vâ’iz / Bul şüretini söyle ki Mir’ât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [de,]
- Güftâra getirür n’idem ol âfeti Ferrî / Bahş ile **de** zâhidleri iskât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [de,]
- Ne çâre ben **de** bir ‘aşfûr-ı nâ-çâra mişâl oldum / Ta‘azzum öğredürken himmetüm Kâf üzre ‘Ankâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7). [de,]
- Şemm olurken nûkhet-i her-câ’îlik çıkmaz başa / İtse **de** cây-ı kararın gûşe-i destâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53). [de,]
- Bu kelâm-ı bî-me’âle ben **de** oldum dil-şüde / Rûz u şeb cehd ile oldum ma’rifet h’âhiş-geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [de,]
- Ba’de-zîn bendeñe **de** emr-i ‘azîmet der-kâr / İderüm tûşe-i râhı keremûnle tekml (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 7). [de,]
- Bir nârî-ṭabî’at ile germ-ülfet olup dil / Ol günlere **de** itdi teşâdüf dem-i temmüz (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 7, Beyit 1). [de,]
- O bir zât-ı şerîf-i Haḡ-şinâs [u] lâ-übâlidür / Şevâb olur kamu züvvârınınuñ Ferrî vebâli **de** (Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2). [de,]
- Ey mest-i nâz u ‘işve seni dehre şâh iden / Oldur beni **de** dil-şüde-i derd ü âh iden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5). [de,]
- İcâz-ı ‘aşkdur bu ki âyîne-i dilüm / Pâ-mâl-i cevri iken **de** yine bî-gubârdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [de,]
- Bisyâr olan güherse **de** bî-i’tibârdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7). [de,]
- Ben **de** yâra ba’de-zîn cevri dirâz itsem gerek / Cevri bisyâr u vedâd [u] dâdı az itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [de,]
- Ferrî-i bî-çâre **de** meftûn u âşüfteñ senüñ / Yalñuz Cevrî degül mecnûn u âşüfteñ senüñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [de,]
- Tâze hem-demler yeñi üftâdeler bulduñsa sen / Biz **de** peydâ eyledük bir tâze cânân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [de,]
- Gamze **de** bî-dâdla ser-geşte vü hayrân kim / Rüstem-âsâ cân-sitân bir kâtil-i devrân kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2). [de,]
- Ferriyâ düzdîde-vâr çal Neyyirüñ **de** ferrini / Almada hem itme ihmâl Neyyirüñ **de** ferrini (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5). [de,]
- Ferriyâ düzdîde-vâr çal Neyyirüñ **de** ferrini / Almada hem itme ihmâl Neyyirüñ **de** ferrini (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5). [de,]
- Bir dükenmez hayrete şal Neyyirüñ **de** ferrini / Ol mehe didüm ki gel al Neyyirüñ **de** ferrini (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5). [de,]
- Bir dükenmez hayrete şal Neyyirüñ **de** ferrini / Ol mehe didüm ki gel al Neyyirüñ **de** ferrini (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5). [de,]
- Kimi **de** zîkr-i âmentü bi Rabbi Mûsâ eylermiş / Cenâb-ı Kahramân-ı şaf-şiken def’ itdi da’vâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 9). [de,]
- ‘Ayândur mühmel-i şânîde daḥi târîḡ-i ra’nâ / Dûçâr olduḡda gör cevherde **de** târîḡ-i zîbâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 14). [de,]
- Ferriyâ cevherle yazdum fevtine târîḡ-i tām / Hû didi **de** nâkıl-ı gül-zâr-ı düst oldu Halîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 5). [de,]
- Bir pâre **de** takrîr ideyüm süz-ı derûnum / Sâķî kerem it nuḡlı ile iki kadeḡ şun (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23). [de,]
- Şahbâ-yı semî ‘aşkuma ser-şâr-keşândur / Biz **de** içelüm ‘aşķına leb-rîzce bir cām (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 55). [de,]
- Rindân tolaşdı mey-gedeyi hep karış karış / Elden çıkarma sen **de** hemân ṭurma gir karış (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2). [de,]

- Bey^ç ü şirāye sen **de** yūri var alış çalış / Rindān içinde yok saña hīç olmadık giriş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 3*). [*de,]*
- Dād-ı Hudā mı yoḥsa saña gunciş ü reviş / Ben bî-dili **de** hüsnuḥe meftūn eylemiş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5*). [*de,]*
- Olsam ayağı altına el gibi pāy-māl / Ölsem **de** şîr-i māderî-veş kan olur ḥelāl (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18*). [*de,]*
- Sākî şarāb-ı la'luñ ile cümle mest olur / Bezmüñ gülü **de** bülbülü de mey-perest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25*). [*de,]*
- Sākî şarāb-ı la'luñ ile cümle mest olur / Bezmüñ gülü de bülbülü **de** mey-perest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25*). [*de,]*
- Cemşîd ü Cem **de** varın atup anda pest olur / Rindān-ı aşḳ u şevḳ pey-i ḥum-nişest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28*). [*de,]*
- Hāşıl esîr-i neş'esiyüz biz **de** ol demüñ / Zîrā vefāsı yok şanurum bezm-i 'ālemüñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 30*). [*de,]*
- Herkes o yirde muḡmız-ı çeşm-i kuşûrdur / Ferrî **de** anda hayret ile pür-fütûrdur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 41*). [*de,]*
- Tābişüñ Ḥazret-i Cibrîle **de** ikrār olmaz / Bezm-gāhuñda senüñ n'eyleyüm inkār olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 38*). [*de,]*
- Hāḳ bilür sen gibi bir şūḥ-ı luṭuf-kār olmaz / Dil-i zārūm gibi **de** 'āşık-ı nā-çār olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39*). [*de,]*
- Zîkr-i pāküñ gibi dillerde **de** ezḳār olmaz / Bilmiş ol Ferrî gibi 'āşık-ı ḡam-ḥ'ār olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 41*). [*de,]*
-

dād: Adalet, doğruluk.

- Senüñ bî-dādınüñ bî-tābiyuz inşāfa gel ey şeh / Hudā şāhān için Qur'ān içinde **dād** yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*dād,]*

dād: Lütuf, ihsan.

- Ben de yāra ba'de-zîn cevri dirāz itsem gerek / Cevri bisyār u vedād [u] **dādı** az itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*dādı, -ı]*
- Fîkr-i ḥayrāt ile **dād** u dihiş ü luṭf u kerem / Zîkr-i naşfetle ḥaşāfetle 'adāletle vefā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 3*). [*dād,]*

dādār: Adaletli hükümdar.

- Var ol **dādār** u Dārā-ḥaşmet ü Ca'fer-şafāya kim / Niçe Sencer-menişler şöretiyle oldu dün-pāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [*dādār,]*

dādār-ı Efrîdûn-zafer: Feridun gibi zafere ulaşmış. II Feridun: Pişdadiyan sülalesinden altıncı hükümdar olan İranlı padişah. Edebiyatta adalet timsali olarak anılmıştır. [ADŞS “Feridun” md.]

- Ol şāh-ı a'del dād-ger **dādār-ı Efrîdûn-zafer** / 'Adl arayup aña gider her bir saḳīm ü müstaḳīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [*dādār-ı Efrîdûn-zafer,]*

dāder: Erkek kardeş.

- Ümm ü ābāyı selb idüp dilden / **Dāder** ü iḥve neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4*). [*dāder,]*

dād-ger: Adaletli.

- Ol şāh-ı a'del **dād-ger** dādār-ı Efrîdûn-zafer / 'Adl arayup aña gider her bir saḳīm ü müstaḳīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [*dād-ger,]*

dād-ı Hak: Allah vergisi.

- Bu cezbe **dād-ı Hākdur** istifāzam şanma āhardan / Eşer ḥubb-ı cemāl-i dil-berān u cām u sāgardan (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 7*). [*dād-ı Hāk, -dur*]

dād-ı Hudā: Allah vergisi.

- **Dād-ı Hudā** mı yoḥsa saña gunciş ü reviş / Ben bî-dili de ḥüsnüñe meftûn eylemiş (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 2, Beyit 5*). [*dād-ı Hudā,*]

dād-ı ilāh: Allah vergisi.

- Bir kemān-keşlik degül her şun'da **dād-ı ilāh** / Bir hünere eylemiş aña 'adîlini 'adîm (*Ferrî Dîvânî, Tarih 3, Beyit 3*). [*dād-ı ilāh,*]

dād-kārā: Ey adaletli kişi!

- **Dād-kārā** dāverā deryā-dilā şāhib-seḥā / Ey ki zāt-ı mekrümet-âyâtınıñ Cem aḥkārı (*Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 14*). [*dād-kārā,*]

dāfi': Defeden, gideren.

- 'İllet-i sevdâyı **dāfi'** çünki eftîmündür / Ya niçün ḥālüm ḡam-ı zülfüñle dīger-gündür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 1*). [*dāfi',*]

dāfi'-i derd ü elem: Elem ve derdi savuşturan, gideren.

- Şāhāne güzel sev yûri rindāne şarāb iç / Bunlar ki dilûñ **dāfi'-i derd ü elemidür** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 5*). [*dāfi'-i derd ü elem, -i, -dür*]

dāğ: Kızgın demirin sebep olduğu yara. II Büyük üzüntü, acı, keder.

- Tarf-ı ḥayāl-i yāra açup gizli manzara / Ḥasret yolında **dāğla** sîr-āb-ı revzen ol (*Ferrî Dîvânî, Gazel 129, Beyit 2*). [*dāğla, -la*]
- 'Aşk eyleyeli nār u şerer ḥāşıl u bārum / **Dāğ** oldu gülistān-ı derünümde bahārum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 132, Beyit 1*). [*dāğ,*]
- Tîr-i müjgānından ol şūḥuñ yemişdüm **dāğlar** / Lāle-i ḥasret nümāyiş-yāb-ı hāmûn olmadan (*Ferrî Dîvânî, Gazel 152, Beyit 3*). [*dāğlar, -lar*]

dāğ dāğ it-: Dağlamak, yaralarla doldurmak.

- Şeb-i fūrkatde fîkr-i ḡamze cismüm **dāğ dāğ itdi** / Sipîhr-i sînem üzre şubḥa ḡalmış aḥterüm vardur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 2*). [*dāğ dāğ it-, -di*]

dāğ dāğ ol-: Yaralarla dolmak, çok defa dağlanmak.

- Tanînüm ḥasretüñle muḥriḡ u dil **dāğ dāğ oldı** / Mümāsîldür vücüdüm fūrkatüñle heykel-i nāya (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 14*). [*dāğ dāğ ol-, -dı*]

dāğ del-: 1. Yara açmak. 2. Dağ delmek.

- Şāhn-ı sînemde müjeñ öyle çerāḡān itdi / Her biri **dāğ delen** lāle-i hāmûn gibidür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 3*). [*dāğ del-, -en*]

dāğ eyle-: Kızgın demirle dağlamak, yaralamak.

- Bir Mevlevî-i Şems-liḡā n'eyledüp itdi / Ney gibi delüp sînemi **dāğ eyledi** yā Hû (*Ferrî Dîvânî, Gazel 159, Beyit 2*). [*dāğ eyle-, -di*]

dāğ ur-: Dağlamak, kızgın demir ile yarayı yakmak.

- Ey cān-ı ‘aşka **dāğ urıcı** lāle-ḥad meded / Ḥadden ziyāde ser-keş olan serv-i ḡad meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [dāğ ur-, -ıcı]

dāğ vak-: Dağlamak, tene kızgın demir basmak.

- Şu‘le-i ḡüsnüñle **yakmış** sîne-de ağıyār **dāğ** / Ḥāne-i āteş-perestîde belî çokdur çerāğ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [dāğ yak-, -mış]

dağdağa-i zülf: Saçın sıkıntısı.

- Bir ḡāle düşüp **dağdağa-i zülf** ile ḡālā / Güyā kara sevdā (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5). [dağdağa-i zülf,]

dāğ-dār ol-: Kızgın demirle dağlanmak, yaralanmak.

- Ğamzede tîr-i teğāfûl āşikār olmaḡdadur / Sîne-i ehl-i maḡabbet **dāğ-dār olmaḡdadur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [dāğ-dār ol-, -maḡda, -dur]

dāğ-ı ‘aşk: Aşk yarası.

- **Dāğ-ı ‘aşk** ile bulup sîne-i dil ārāyiş / Bezm-i gül-zār göñül şaḡn-ı çerāğānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26). [dāğ-ı ‘aşk,]

dāğ-ı derûn: Gönül yarası.

- Lāle-zāra döndürüp ‘aşk-ı ciger-süzüñ beni / Cevr ile **dāğ-ı derûnum** itdûñ ey ḡaddār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52). [dāğ-ı derûn, -um]

dāğ-ı dil: Gönül yarası.

- N’eylestün şabb-ı gülāb-ı tesliyet **dāğ-ı dile** / Bāğ-ı ḡasret ḡoncesi şeb-nemle itmez imtizāc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [dāğ-ı dil, -e]
- **Dāğ-ı dilümde** bûy-ı riyā koymadı müjeñ / Ey şûḡ-ı lāle-rû ḡaberûñ yok mıdur senûñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [dāğ-ı dil, -üm, -de]
- Semt-i ḡırmān u taḡassürdür ḡamuñla meskenüm / **Dāğ-ı dildür** şāḡ-rāḡ-ı intizāra revzenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [dāğ-ı dil, -dür]
- Düşmenāna hemîşe **dāğ-ı dilüm** / Cengle neberd neydüḡin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [dāğ-ı dil,]
- İtme ta‘allûl al beri gel sāḡar-ı Cemi / Dürd-i şarābı **dāğ-ı dilûñ** eyle merhemi (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 32). [dāğ-ı dil, -üñ]

dāğ-ı dil-i cān-ı kıyāmet: Kıyamette canın ve gönülün yarası.

- Efḡānum olur nāle-zen-i sāḡa-i maḡşer / Āhumdur olan **dāğ-ı dil-i cān-ı kıyāmet** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 35). [dāğ-ı dil-i cān-ı kıyāmet,]

dāğ-ı ḡasret: Hasret yarası.

- Dil ki **dāğ-ı ḡasreti** cānāna bir bir gösterür / Güyiyā eyler tazallum şāḡa maḡzar gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [dāğ-ı ḡasret, -i]
- Dil ki **dāğ-ı ḡasreti** cānāna bir bir gösterür / Güyiyā eyler tazallum şāḡa maḡzar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21). [dāğ-ı ḡasret, -i]

dāğ-ı sivā: Siyah yanık yarası.

- Göñülden fikr-i sevdā-yı sevdā-ı dil-rübā çıkmaz / Derün-ı lāleden bir vech ile **dāğ-ı siyā** çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [*dāğ-ı siyā*,]

dağul-: Yayılmak.

- **Dağıldukça** o müşkîn turreler taraf-ı ‘arāk-çîne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 3). [*dağıldukça*, -dukça]

dağıla gel-: Taksim edilmek, paylaştırılmak.

- **Dağıla gelmiş** ümm-i ‘anāşırdan ‘aşıkum / Her lāle-rüya meyl-i dilüm ‘aşıkānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [*dağıla gel-*, -miş]

dahi: "da/de, hem, bile" anlamında bir bağlaç.

- Ben o Cibrîlüm yasağ lā-mekân olmaz baña / Öyle peyküm sidre **dahi** aşiyân olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [*dahi*,]
- Kāşāneme yār yāra da kāşāne münāsib / Kān cevhere cevher **dahi** ol kāne münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [*dahi*,]
- İtdi ne güzel göñlümi ihzār huzūra / Dîvān şehe ol şeh **dahi** dîvāna münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6). [*dahi*,]
- Zaḥm-ı dilümde kalmadı nāsūra ihtiyāc / Sen turma **dahi** süde-i elmāsi merhem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [*dahi*,]
- Būseler **dahi** neler var idi zımnında anuñ / Faḫaṭ olmuş idi cevri-geh ü bî-gāh ‘abeş (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [*dahi*,]
- Bed-mest olunca sākî koma yārı çek çevir / Yūsufsa **dahi** dāmen-i dil-dārı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [*dahi*,]
- Ol pādīşeh-i kişver-i bî-gāye-i hüsnum / Ya’kub gibi Yūsuf **dahi** vaḫf-ı haberümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [*dahi*,]
- Ol şüh-ı ziyā-pāş-ı ekālīm-i cemālüm / Bîñ şermle hürşid **dahi** gıbṭa-gerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [*dahi*,]
- Nāz ile bu dem muğ-bece-i cān beden oynar / Şabr idemez ‘aşıkda **dahi** cān beden oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [*dahi*,]
- Ğam yimem zaḥm-h’ār-ı ğamzesi olduğuma ben / Tîr-i müjgānına Ferrî **dahi** urgun gibidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6). [*dahi*,]
- ‘Azāb-ı düzaḫı sevdā ile tefsîr idüp Feyzî / Şerār-ı ‘aşkıñı andan **dahi** veḫkād yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [*dahi*,]
- Rüm ilinde **dahi** var Ferrî gibi tāze-suḫan / Şanma Ḥallāk-ı Ma’ānî yalnūz ĩrāndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [*dahi*,]
- Zebānuñ māh-rüyāna **dahi** mikşār-ı cevri eyler / O bî-mihrüñ dehānından niçün ḫarf-i vefā çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [*dahi*,]
- Ḥāşiyet-i zātumda siḫām olalı muzmer / Efsāne **dahi** olsam o sîmîn-ten uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [*dahi*,]
- Dil-i Ferrîye bir kat **dahi** luṭf eyle zaḥım urma / Derün-ı sîneden nevk-i müjeñ cānā çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7). [*dahi*,]
- Vāreste-ḫāl kayd-ı melāmet iken dile / El-ḫaḫ bu **dahi** şîve-i mekr-i Ḥudā imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [*dahi*,]
- Kelb olalı bir av al cānānı al gel meclise / Ol sebeb ile rakībā sen **dahi** gel gör bir iş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [*dahi*,]
- Vaḫt-i güzesteğide **dahi** luṭf var imiş / Ḥaṭ bāğ-ı hüsne sünbül-i köhne-bahār imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [*dahi*,]
- Bülbüllere ‘aşk-ı gül ile zār virilmiş / Gör zāğı **dahi** şîve-i güftāra ḫarışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [*dahi*,]
- Çü rağbet münselibdür nazm u neşre Ferrîyā şimdi / Benüm āsār-ı renginümde **dahi** eski ḫālet yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [*dahi*,]
- Evc-i naḫvetde hevālanduramaz müjgānuñ / Yorılır murğ-ı cemālūñ **dahi** bālî küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [*dahi*,]
- Bîñ zevḫ ile ger semt-i vaṭanda **dahi** olsam / Ferrî o bütüñ ‘aşkına üftāde ğarībüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [*dahi*,]
- Şeffiküm Zihniyi buldum mecāzı ṭay idüp gitmiş / O vādilerde Ferrî ben **dahi** püyān için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8). [*dahi*,]

- Bezme ne gūne olsa **daḥi** mey mūdām dām / Olmaz hemīşe sākī-i dil-keş-hırām rām (Ferrī Dīvānı, Gazel 140, Beyit 1). [daḥi,]
- İm‘ān ile fark eylemeyen ḥüsn[i] kemā-hī / Şā‘ir **daḥi** olur ise evşāfi ne bilsün (Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 6). [daḥi,]
- Teshīrde çeşmūn ne ‘aceb pūr-fiten olmuş / Bābilde **daḥi** yok o füsūnı bile cādū (Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 3). [daḥi,]
- Çatarsa böyle dā‘im kaşlar ḥışm u gāzab ile / Virür sāmān-ı hūşa **daḥi** Ferrī çok ziyān ebrū (Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 7). [daḥi,]
- Sensüz görinen Tūr-ı tecellā **daḥi** olsa / Girmez gözime ḥalvet-i Sīnā **daḥi** olsa (Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 1). [daḥi,]
- Sensüz görinen Tūr-ı tecellā **daḥi** olsa / Girmez gözime ḥalvet-i Sīnā **daḥi** olsa (Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 1). [daḥi,]
- İtmem anı sencīde-i mīzān-ı der-āgūş / Sen olmayıcaḳ Yūsuf-ı zībā **daḥi** olsa (Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 2). [daḥi,]
- Bir buse-i cān-baḥşuṅa kānī‘ dil-i şeydā / Gör baḥt ki virmez anı rü‘yā **daḥi** olsa (Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 3). [daḥi,]
- Kıymakda tekāsül mi ider ol büt-i lā-ḳayd / Zünnārına vā-beste Mesīhā **daḥi** olsa (Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 4). [daḥi,]
- Ferrīden ıraḡ olma gel ey āfet-i vaḥşī / ‘Arz eylemez ḥālını tenhā **daḥi** olsa (Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 5). [daḥi,]
- Ḥayālümnden ebed gitmez şurāḥī / Ne ḥāl oldu **daḥi** rü‘yāda bāde (Ferrī Dīvānı, Gazel 179, Beyit 3). [daḥi,]
- Tecrīdümüzde şaḥş-ı ecel de mütēhayyir / Güm-kerde ider görse **daḥi** meskenümüzde (Ferrī Dīvānı, Gazel 181, Beyit 3). [daḥi,]
- Şimdi **daḥi** bir büt-i cevṵāra düş itdi felek / Ugradur hep böyle bī-dād āfete şöhret beni (Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 5). [daḥi,]
- Ehl-i seḥā Ca‘fer gibi sāḥib-luṭuf Sencer gibi / Ḳahrı **daḥi** Ḥaydar gibi der-ān ider ḥaşmı dü-nīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 5). [daḥi,]
- Neş‘et **daḥi** mūmtāzdur şahbāz-ı hoş-pervāzdur / Her ne dinilse azdur üstād-ı kül mişl-i ‘adīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 14). [daḥi,]
- Vardur **daḥi** çok nev-heves tūṭī-yi ḳudsīye kafes / Luṭf-ı şeh olsa dest-res her biri olur bir kelīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 17). [daḥi,]
- Ben **daḥi** misl-i ‘andelīb oldum o yüzden nā-şikīb / Ḳaldum velī murḡ-ı ḡarīb ḡurbetde ber-ḥāl-i saḳīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 20). [daḥi,]
- Hümā-veş rüyīna ey gül-beden ḥaṭ şalmasa sāye / Şeh-i dād-āver olmazduñ **daḥi** bezm-i dil-ārāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 13). [daḥi,]
- O vādīyi idüp ben **daḥi** istiḥāb u istiḥsān / Kümeyt-i ḥāmeyi şaldum o süy-ı neşve-baḥşāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 25). [daḥi,]
- Çāresizler çünki buldukça bu ter-ṭab‘um **daḥi** / Dīde-i idrāke şimdi bir kerem-ver gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 9). [daḥi,]
- Çarḡ-ı çep-rev rāst geldi gösterür elbet seni / Sen hemān saḡ ol efendim **daḥi** bihter gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 17). [daḥi,]
- İde Ḥaḳ ‘īdin mübārek ‘ömrini **daḥi** mezīd / Çarḡ-ı mīnā-fām tā ki māh-ı enver gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 27). [daḥi,]
- Muḥāzāt iddi‘āsın idemez bād-ı şabā olsa / Hevāsın bulsa andan **daḥi** pīş-revdür ‘ayān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 15). [daḥi,]
- Bā-ḥuşuş ‘īd-i mübārek **daḥi** oldu rü-nümün / Devlet ile Ḥaḳ sa‘īd ide bu mes‘ūd günleri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 30). [daḥi,]
- Ḥaḳ mübārek ide ‘īdi ‘ömrini **daḥi** mezīd / Manşibında ber-ḳarār ide Ḥudā ol dāveri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 32). [daḥi, -i]
- Dimiş el-ārīfū yekfīhū‘l-i-ışāret Ferrī / Fāş-ı esrār olur mı **daḥi** bundan da ziyād (Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 17). [daḥi,]
- ... bālīḡ olur deyn-i saḥīḥa ḥālā / Sā‘ir eksük gedigüm **daḥi** gerekdür tekmlī (Ferrī Dīvānı, Kit‘a 1, Beyit 19). [daḥi,]
- Lanburi(?) Kervān-kırān Todori **daḥi** andadur / Ḥālidā ‘azm-i Ğalaṭa eyleyüp gitmez misiñ (Ferrī Dīvānı, Kit‘a 10, Beyit 1). [daḥi,]
- Ferrī yolunda vakf-ı velehdür didüm didi / İşte bu **daḥi** farṭ-ı yalanuñ durur senüñ (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 7). [daḥi,]
- Bir buse virüp bu gice düşde baña dil-dār / Anda **daḥi** düşvār (Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 2). [daḥi,]
- Ben **daḥi** şimden gerü maḥbūba nāz itsem gerek (Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 1). [daḥi,]
- Melāḥat rüyına bir ḳat **daḥi** ol kāleden gelmiş / Leb-i dil-dāra revnaḳ cūşış-i tebhāleden gelmiş (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 1). [daḥi,]

- Mekk-i Bâbil **daḥi** olur ise mudḡam çeşmüne / Olmasa ḡamzeñ dem-â-dem yâr u hem-dem çeşmüne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1*). [*daḥi*,]
- Bārân-ı sirîşküñ aḡıdup sū-yı belâda / Var Nûḡ gibi sen **daḥi** tûfânla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*daḥi*,]
- Mey ü nukl [u] nigâh-ı âşinâdan **daḥi** mehcûrum / Bu ‘işret-gâha küstâḡhâne geldüm ise ma‘zûrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*daḥi*,]
- Talup ḡammâm-ı Fir‘avna niçesi **daḥi** ḡarḡ oldu / Güzel andurdı ḡaḡḡâ vaḡ‘a-i Fir‘avn u Mûsâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 8*). [*daḥi*,]
- Daḡi şeh-zâdegâñi âşafı hep ḡayr-ḡ‘âḡhânı / Şeref-yâb ideler ‘ömr-i sa‘âdet ile dünyâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 12*). [*daḥi*,]
- ‘Ayândur mühmel-i şânide **daḥi** târîḡ-i ra‘nâ / Dûḡâr olduḡda ḡör cevherde de târîḡ-i zîbâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 14*). [*daḥi*,]
- Zeyn itdi ḡamel mey-gedesin şevḡ ile ḡurşîd / Sen eylemedüñ meclisi sâḡî **daḥi** tecdîd (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 1*). [*daḥi*,]
- Ölse **daḥi** varur bulurum ‘âşıkum ‘âşık / Dirler ki ıraḡ olmaz imiş ‘âşıkâ Baḡdâd (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 15*). [*daḥi*,]
- Dil nûş diyü semmini nûş itdi hevânüñ / Evvel **daḥi** ben içmiş idüm şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 16*). [*daḥi*,]
- İtdi felek-i keḡ-reviş âḡir beni mehcûr / N’itsün ḡüzelüm ben bilürüm o **daḥi** mecbûr (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 32*). [*daḥi*,]
- Eḡrâfumu bir ḡaylî zamân gezdi tolandı / Bî-ḡâre-i nevmîd **daḥi** bulmadı ârâm (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 52*). [*daḥi*,]
- Her vech ile naḡl oldu du‘â-nâmede aḡvâl / Eyler ‘acele itme o **daḥi** ḡaber irsâl (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 64*). [*daḥi*,]

daḥi bilme-: Ötesini, dahasını bilmemek.

- ḡün itdi dil ü çeşmümi **bilmem daḥi** Ferrî / ‘Aşḡuñ eḡeri dilde mi ya dîdede midür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [*daḥi bilme-, -m*]

dâhil: İçinde, içinde bulunan.

- ḡamd ola levḡ-i defter-i ‘uşşâka **dâhilüm** / ḡursun selâmı ḡışm ile dūşnâma ḡâ‘ilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 17*). [*dâhilüm, -üm*]

dâ‘im/dâ‘imâ: Her zaman, devamlı.

- Ülfet itmez çeşm-i pür-şür [u] fiten-cüyuñla dil / Olamaz mestânelerle **dâ‘imâ** ḡuş-yâr yâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [*dâ‘imâ*,]
- Muḡtaribdür **dâ‘imâ** ‘âşık ki ḡâk-i fîḡratı / Arz-ı Nîşâbürdan ya ma‘den-i sîm-âbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [*dâ‘imâ*,]
- Pek ḡatî âzüde itmişdür dili ebrü-yı yâr / Vaz‘-ı saḡtı ile **dâ‘im** ḡille-i merdân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [*dâ‘im*,]
- **Dâ‘im** hevâ-yı zülḡ ile nevmîd-i ruḡ mısûñ / Ey âḡ-ı leyl-i ḡam şehirüñ yok midür senüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2*). [*dâ‘im*,]
- Bülbülüm pervâne-fiḡrat vâdî-i tecrîdde / Kim şerâr-ı eyem-i ‘aşḡ oldu **dâ‘im** ḡül-şenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3*). [*dâ‘im*,]
- Virür ḡavs-i ḡazâdan ‘aşḡ ile **dâ‘im** nişân ebrü / N’ola tîr-i müjeñle ‘âşıkâ ḡutsa kemân ebrü (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1*). [*dâ‘im*,]
- Kemân-ı saḡtı Tatar ile **dâ‘im** iddi‘â eyler / Gelürse şaḡtuña olsa ‘aceb mi imtiḡân ebrü (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4*). [*dâ‘im*,]
- Çatarsa böyle **dâ‘im** ḡaşlar ḡışm u ḡazab ile / Virür sâḡmân-ı ḡuşa daḡi Ferrî ḡoḡ ziyân ebrü (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 7*). [*dâ‘im*,]
- Gelüp bezme açılmazsuñ mey içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür ḡâlûñ efendim böyle **dâ‘im** infi‘âl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4*). [*dâ‘im*,]
- Cemâl ârâyişidür câm-ı ‘aşḡuñ / Gerekdür **dâ‘imâ** mînâda bâde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 2*). [*dâ‘imâ*,]
- Dil ḡicr ile ḡasret ile ḡarpınmada **dâ‘im** / O zevḡ ile şevḡ ile çemenlerde çemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [*dâ‘im*,]

- Mihr ü meh ile çarh-ı keç-eṭvār [u] kebūdī / İhsânına **dā'im** iki gözle nigerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9*). [*dā'im,]*
- Gülmedüm 'âlemde hâsıl gönce-veş açılmadum / **Dā'imā** oldum cefā-bînā mişāl-i yār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35*). [*dā'imā,]*
- 'Ömr ü devlet ile **dā'im** ola şadrında mekîn / Tâ ki her taht-ı çemende 'arz ide dîdâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60*). [*dā'im,]*
- Kürsî-i haṭṭ u şafha-i ra'nâsı **dā'imā** / Kürsîsi ile atlas-ı eflâke ân virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2*). [*dā'imā,]*

dā'im it-: Kalıcı kılmak, sürekli olmasını sağlamak.

- 'Ömr-i dirâz u devlet-i sermed ile Hüdâ / Şadrında **dā'im ide** ki re'fet-şî'âr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 9*). [*dā'im it-, -e]*

dā'im ol-: Sürekli olmak, devam etmek.

- Yegâne şaf-der-i gerdün-vaḳâr u ma'ḍelet-güster / **Ol[ur]dı** cüy-ı hük-m-i naşş-ı 'adli **dā'im** icrāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*dā'im ol-, -ur, -dı]*
- **Ola** ikbāl ü 'ömr ü devlet ü iclāl ile **dā'im** / Umûrında muvaffaḳ ola baḥr u berde şân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [*dā'im ol-, -a]*

dā'ir: İlişkin, ile ilgili.

- Seni te'dibe **dā'ir** bir haber beklerüm kāfir / Gide peyk-i âhum ḥaylî demlerdür Mesîhāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3*). [*dā'ir,]*
- Şabra yokdur çäre ister lâ disün ister ne'am / Vaşla **dā'ir** ol cevāna keşf-i rāz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*dā'ir,]*
- Çāh-ı Bābildür o ḡamze yāḥūd enbān-ı fiten / Şürîş-i 'uşşāka **dā'ir** her ne var andan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*dā'ir,]*

daḳīka: Bir saatlik zaman diliminin altmışta biri. II Zaman.

- Her **daḳīka** bādī-i fikr-i daḳīkidür raḳīb / Bā'is-i ḥurd-ı daḳīk ancak ḥar-ı tāḥündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*daḳīka,]*

dakk-ı lak: Vurup çarpma.

- Ol dem kanı ki bezme gelüp bāde vü 'araḳ / Sāḡar be-dest ü dil-ber ile cilve **daḳḳ-ı lak** (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*daḳḳ-ı lak,]*

dāl: Delalet eden.

- Deyrde muḡ-beçeḡān ile budur ülfete **dāl** / Korkarum ki beni kıssīs ide bu rāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*dāl,]*

dām: Tuzak.

- Murḡ-ı ṭab'uhū hem temāşā-gāhı hem **dāmı** olur / Bu 'acebdür gösterür ḳayd içre kāmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*dāmı, -ı]*
- Zülf-i siyeh-i per-şiken ü dāne-i ḥālî / Murḡ-i dil-i āvāremüzüñ **dām** u yemidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [*dām,]*
- Şayd-gāh-ı dilde şāh-bāz-ı nigāhuñ ṭutmaḡa / Çeşmi şeh-rāh-ı emelde göz-be-göz **dām** eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3*). [*dām,]*
- Bezme ne gūne olsa daḡi mey müdām **dām** / Olmaz hemişe sāḳî-i dil-keş-hıram rām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1*). [*dām,]*
- Dāne-i ḥālî görüp **dāma** tutuldu eyvāh / Murḡ-i dil bāl açıcak semt-i semā niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3*). [*dāma, -a]*
- Oldı dil ü dīni nigeḡ-i ḡamzeme yaḡma / İslāmına zünnār-ı ser-i zülfüm olup **dām** (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 51*). [*dām,]*

- Tār-ı şu‘ā-ı çeşmi kûrup şāh-rāhuña / **Dām** oldı dīdem āhīrī murğ-ı nigāhuña (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 12*). [*dām,]*
- Beñzemez gayrıya her süya aķar mişl-i miyāh / Şimdi ammā yine bir **dāma** tūtuldı ey şāh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 11*). [*dāma, -a]*

dāmān/dāmen: Etek.

- Dāmānını öpdükde didi luţf ile dil-ber / Leb dāmene **dāmen** leb-i ĥandāna münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*). [*dāmen,]*
- Dāmānını öpdükde didi luţf ile dil-ber / Leb **dāmene** dāmen leb-i ĥandāna münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*). [*dāmene, -e]*
- Maşşerde elümden alamaz **dāmeni** ġamze / Çeşmān-ı fiten-perveri kâtillerimizdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [*dāmeni, -i]*
- Cezm iderken kûteh idüğün yine dest-i niyāz / Bilmem o Yūsuf-liķā benden niçün **dāmān** çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [*dāmān,]*
- Küstāh-ı vaşlın āhīri **dāmānı** çāk olur / İster felekde Yūsuf-ı gül-pīrehen ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4*). [*dāmānı, -ı]*
- Ben o giryān Yūsufum her demde ma‘yüb-ı tühem / Levş-i tōhmet ile çākı āşinādur **dāmenüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2*). [*dāmenüm, -üm]*
- Maħrūmdur ol bü'l-hevesüñ ‘aşk dilerse / Çākī-i girībānını **dāmāna** getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3*). [*dāmāna, -a]*
- Zevķ-ı hest ü nīstī yek-sān gelür vicdānında / Ferriyā **dāmānı** taħlīş ideli taķlīdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5*). [*dāmānı, -ı]*

dāmān-ı ‘afv: Affetmenin eteği.

- Ġaraż ‘arz-ı ‘ubūdiyyetdür ancak bu kaşīd ile / Kusūrı var ise **dāmān-ı ‘afvı** ‘aţf ider sāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [*dāmān-ı ‘afv, -ı]*

dāmān-ı devlet: Saadetin eteği.

- **Dāmān-ı devletden** felek itdi beni çün ĥarf-i şek / Žāyi‘ olup bunca emek ĥüsrān ile itdi muķīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21*). [*dāmān-ı devlet, -den]*

dāmān-ı kıyāmet tutuş-: Kıyametin eteği tutuşmak. II Çok telaşlanmak.

- Dūzaķ ki eger sūz-ı dilümden ala vāye / Andan **tutuşur** ‘aşķla **dāmān-ı kıyāmet** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 38*). [*dāmān-ı kıyāmet tutuş-, -ur]*

dāmānını öp-: Eteğini öpmek. II Saygı ve ĥürmetini belli etmek için eğilmek.

- **Dāmānını öpdükde** didi luţf ile dil-ber / Leb dāmene dāmen leb-i ĥandāna münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*). [*dāmānını öp-, -dükde]*

dāmen-ġīr: Eteğini tutan. II Daima beraberinde bulunan.

- Ķapuñda bendelik çün zūlfüñi zencīr yazsunlar / Belā-yı āfet ü āşūbı **dāmen-ġīr** yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [*dāmen-ġīr,]*

dāmen-i dil-dār: Sevgilinin eteği.

- Bed-mest olunca sāķī ķoma yāri çek çevir / Yūsufsa daķı **dāmen-i dil-dārı** çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*dāmen-i dil-dār, -ı]*

dāmen-i me‘men-i ‘aşk: Aşķın emin eteği.

- **Dāmen-i me‘men-i ‘aşķa** müteşebbīs ol kim / Olasıñ mezlaķa-i berzāĥiyāndan āzād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3*). [*dāmen-i me‘men-i ‘aşķ, -a]*

dāmen-i yār: Yārın eteği.

- Ey dil edeble **dāmen-i yāra** yapış budur / Yüz sür gubār-ı pâyine hâtır yapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [*dāmen-i yār, -a*]

dāmenine yüz sür-: Eteğine yüz sürmek. II Aşırı sevgi ve hürmet göstermek için eğilmek.

- **Sürsem yüzimi dāmenine** öpsem ayağın / Cān nakdini virsem o büte bārī pey-āsā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [*dāmenine yüz sür-, -im, -i, -se, -m*]

dām-ı ‘aşk: Aşk tuzağı.

- Ey tabībüm ber-taraf bu derde tedbīrūñ senūñ / Dil tutuldu **dām-ı ‘aşka** düşdi emr-i müşkile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*dām-ı ‘aşk, -a*]

dām-ı ğam: Gam tuzağı.

- Bir zamān mekr-i felek itmiş idi efgende / Düşürüp **dām-ı ğama** tālī‘-i vārūñ [u] baḥl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 8*). [*dām-ı ğam, -a, -*]

dām-ı ğazālān-ı Yemen: Yemen ahularının tuzağı.

- ‘Aceb **dām-ı ğazālān-ı Yemendür** ‘uḳde-i zülfūñ / Güzide nergis-i şehri-Ḳarendür ‘uḳde-i zülfūñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5*). [*dām-ı ğazālān-ı Yemen, -dür*]

dām-ı zülf: Saçtan kurulmuş tuzak.

- **Dām-ı zülfünde** şikeste itme per ü bālını / Ferrî-i üftāde cānā her zamān lāzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5*). [*dām-ı zülf, -üñ, -de*]

dāne: Tane, tohum.

- Murğ-ı dilüm düşse tutulsa n’ola / Tille-i şehir içre o bir **dānedür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4*). [*dānedür, -dür*]
- Koymı bir mezra‘da bahtı **dānesi** berç-ı ḳazā / İrdi hep berf-i belādur n’eylesün Ferrî-i zār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [*dānesi, -si*]
- Maḳşad-ı rind ‘ālem-i āb u cevān-ı sādedür / Nev-be-nev murğ-āba elbet **dāne** vü yemdür ğaraḳ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*). [*dāne,*]
- Her **dānesini** zīver-i deşt-i ‘adem itdi / Ḥāsıl ḳomadı berç-ı fenā hırmenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4*). [*dānesini, -si, -n, -i*]

dāne-i eşk: Gözyaşı tanesi.

- Dökdüñ rehinde **dāne-i eşki** tehī yire / Kim didi saña sübhayı var ‘arz-ı kāfir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*dāne-i eşk, -i*]

dāne-i hāl: Ben tanesi.

- Zülf-i siyeh-i per-şiken ü **dāne-i ḥālī** / Murğ-i dil-i āvāremüzüñ dām u yemidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [*dāne-i ḥāl, -i*]
- **Dāne-i ḥālī** görüp dāma tutuldu eyvāh / Murğ-ı dil bāl açıcak semt-i semā niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3*). [*dāne-i ḥāl, -i*]

dāne-i hāl-i siyāh: Siyah ben tanesi.

- **Dāne-i hāl-i siyāhuñ** çine-veş murğ-ı dile / Görinüp şayd eyledi zülf-i girih-girūñ senūñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [*dāne-i ḥāl-i siyāh, -uñ*]

dāne-i mestüt-ı harābāt: Meyhanedeki dağılmış tane.

- ‘İrfāna nakış olmada çün kısmet-i rindān / Yār şāmesidür **dāne-i meştūt-ı ħarābāt** (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [dāne-i meştūt-ı ħarābāt,]

dāniş: Bilgi, ilim, irfan.

- Bu devlete ihsān u ‘aṭā eylemiş Allāh / **Dānişle** kiyāsetle Aristu-yı zamāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12). [dānişle, -le]

dār: İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk.

- İtme zülfüñ rüyuñ üzre sevdigüm her-bār bār / Ol sebeble ‘āşika gösterme ey ğaddār **dār** (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [dār,]
- Hevā-dār-ı sevād-ı turre-i tarrārdur gönülüm / Rehā olmasa aṣlā kākül-i dil-dār **dār** olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [dār,]
- Cellād-ı çeşmi ħuṣmide ısrār gösterür / Geh zülf ü gāhī turre-sini **dār** gösterür (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [dār,]
- Ğayrı zencīr-i cünündür sübḥa-i ezkārımız / Biz o Maṣṣūruz ki zülf-i turre-sidür **dārımız** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2). [dārımız, -u, -muz]

dar: Genişliği az veya yetersiz olan.

- Niçe defter-dāra **dar** oldı o kaftān-ı laṭīf / Bol bol geysün otursun yokdur andan bihteri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12). [dar,]

dār [u] diyār: Yer ve yurt.

- Dür idüp **dār [u] diyārımızdan** sipihr-i bī-meżāk / İtdi ‘İsā gibi tecrīd-āşinā ğurbet beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [dār [u] diyār, -um, -dan]

Dārā: İran'ın Keyaniyan sülalesinin dokuzuncu kükümdarı olan Keykubad. Ayrıca "hükümdar" anlamı da olan Dara, Avrupa'da Pers kralı "Darius" (ölm. M. Ö. 330) olarak bilinir. Dara, Büyük İskender ile yaptığı savaşta ölmüştür. [ADŞS "Dara" md.]

- Dil āyīnesin şāf idüp İskender-tıbbā‘ ol / **Dārāda** olan devlet-i dārāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [dārāda, -da]
- Maṣraf-ı luṭf-ı firāvānuña nisbetle olur / Key(?) ü **Dārā(?)** u Ferīdūn-ı cihān şey²-i kalīl (Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 3). [dārā(?),]
- O şahen-şāh-ı İskender-şiyem ferḥunde-aḥter kim / Der-i cūdında der-bān eylemez Kisrā vü **Dārāy** (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 2). [dārāy, -y, -ı]

Dārā-ḥaşmet: Dara gibi ḥaşmetli. (Dārā).

- Var ol dādār u **Dārā-ḥaşmet** ü Ca‘fer-şāfāya kim / Niçe Sencer-menişler şöhretiyle oldı dün-pāye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19). [Dārā-ḥaşmet,]

darb: Vurma, dövme.

- Sünnet-i Şāh-ı Rüsülken ehl-i şi‘re iltifāt / Oldı şimdi şā‘irān hep ḥarb ü **darbuñ** maşdarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23). [darbuñ, -uñ]

darb: Musikide bir usuldeki her vuruş.

- Kocundığı yire başduñ gibi **darb** ile ey ney-zen / Ney-i muḥriḳ-sürüda itdürüp feryād n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [darb,]

darb it-: Vurmak.

- Zıkr eyleyüp ol mehle geçen demleri ey dil / Gel **darb idelüm** sîne-i şad-çâke berâber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [*darb it-, -elüm*]

darb-ı kudüm eyle-: Kudüme vurmak, kudüm çalmak.

- Zâhidi halka-i tevhlîde şokup kalkıdalum / Mazhar-ı hâl ola tâ **darb-ı kudüm eyleyelüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6*). [*darb-ı kudüm eyle-, -y, -elüm*]

darb-ı sîne: Kalbe darbe.

- **Darb-ı sîne** oldu mu'tādum kuzum nākūs-veş / Görseñ inşâf eyler idüñ zâr [u] efgānum Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [*darb-ı sîne,*]

dâr-ı el-amân: Sığımlacak yer.

- Açuk der-i rahmet gibi dervāze-i lutfi / 'Acizlere nâ-çârlara **dâr-ı el-amândur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [*dâr-ı el-amân, -dur*]

dâr-ı fenâ: Fanilik yeri, dünya.

- Terk idüp **dâr-ı fenâyı** oldu Firdevse devân / Kâ'ibîñ ide cemâl ile anı Rabb-ı Halîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 4*). [*dâr-ı fenâ, -y, -ı*]

dâr-ı medâr-ı lutf: Lütuf vasıtasının evi.

- Vardum ol **dâr-ı medâr-ı lutf**a ruh-fersûd idüp / Bir kerîmü's-şâna itdüm şimdi 'arz-ı çâkerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [*dâr-ı medâr-ı lutf, -a*]

dâr-ı mülk: Bir sultanın saltanat sürdüğü yer, başşehir.

- Esîr-i cām-ı 'irfân u maḥabbet olduğumdandur / Bu **dâr-ı mülke** ancak şoḥbet-i rindân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3*). [*dâr-ı mülk, -e*]

dâr-ı na'îm: Nimetler evi, cennet.

- 'Aşk ile şimdi ḥarâbatı bilüp **dâr-ı na'îm** / Andaki muğ-beçegân zümre-i gılmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29*). [*dâr-ı na'îm,*]

dârü: İlaç.

- Ben o rindüm ḡam-güsâr u münis oldı ḡam baña / Eylemez te'sîr **dârüyı** iderseñ sem baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*dârüyı, -y, -ı*]

da'vâ: İddia, savunulan şey.

- Eylemem kızb ü riya **da'vâma** şahid şeyḥ ü şâb / Eyledüñ iḥyâ zülâl-i hâl ile Şeyḥ-i Ekberi (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5*). [*da'vâma, -m, -a*]

da'vâ: Mücadele, anlaşmazlık.

- Kimi de zıkr-i âmentü bi Rabbi Mūsâ eylermiş / Cenâb-ı Kahramân-ı şaf-şiken def' itdi **da'vâyı** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 9*). [*da'vâyı, -y, -ı*]

da'vât-ı devâm it-: Devamlı dualar etmek.

- İtmişüm müşk ile **da'vât-ı devâmuñ** her dem / Zıkr-i zâhir ile efkâr-ı buṭün[ı] tezyîl(?) (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 15*). [*da'vât-ı devâm it-, -uñ, -miş, -üm*]

da'vāt-ı vācib: Edilmesi gereken dualar.

- Vaşf-ı tārīhle du'adur maḫşad-ı evḫad-tırāz(?) / Ferriyā **da'vāt-ı vācib** zıkr-ı şubḫ-gāhdur (*Ferrī Dīvānı, Tarih 4, Beyit 4*). [*da'vāt-ı vācib,]*

da'vā-yı faşl eyle-: Davayı çözmek, halletmek.

- Ferrī şikāyet vaktidür her derde şefkat vaktidür / Di ki ey āfet vaktidür **da'vā-yı faşl eyler** Selīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 36*). [*da'vā-yı faşl eyle-, -r]*

da'vāyı it-: İddia etmek.

- Bu eşnāda emīrān-ı Mısır pek muḫtel olmışdı / Mısır olmuşdı bağya bağteten **itmişdi da'vāyı** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 4*). [*da'vāyı it-, -miş, -di]*

dāver: Adaletli hükümdar.

- Hāḫ mübārek ide 'īdi 'ömrini daḫi mezīd / Manşıbında ber-ḫarār ide Ḥudā ol **dāveri** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 32*). [*dāveri, -i]*

dāverā: Ey adaletli hükümdar!

- **Dāverā** şimdi benüm pejmürde berg-i rūzgār / Gitdi sāmānum meded mişl-i hezār-ı zār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 33*). [*dāverā,]*
- **Dāverā** Ristu Sikender-fikretā Cem-mesnedā / Ey ki bezmün şevket-i Dārāyı aḫḫar gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 15*). [*dāverā,]*
- Dād-kārā **dāverā** deryā-dilā şāhib-seḫā / Ey ki zāt-ı mekrūmet-āyātınıñ Cem aḫḫarı (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 14*). [*dāverā,]*

dāverān: Adaletli hükümdarlar, yöneticiler.

- Ey veliyyü'n-ni'am [u] āşaf-ı bī-mişl ü nazīr / **Dāverān** içre saña bulmadum akrān u meşīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 1*). [*dāverān,]*

dāver-i devr [ü] zamān: Zamanın, çağın adaletli hükümdarı.

- **Dāver-i devr [ü] zamān** āşaf-ı İskender-āsā / Dehre zātıyla viren feyzi Süleymān Paşa (*Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 1*). [*dāver-i devr [ü] zamān,]*

dāver-i gerdün-vakārā: Ey adil, felek gibi ağırbaşlı hükümdar!

- Cem-menḫabetā **dāver-i gerdün-vakārā** / Bezminde niçe Baykara beste-dehāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 13*). [*dāver-i gerdün-vakārā,]*

dāver-i Hātem-meniş: Hatem yaradılışlı adil hükümdar. (bk.Hātem-i Tay).

- Ey **dāver-i Hātem-meniş** ey zāt-ı himem-kār / Her himmetüñüz mürde-dile rūḫ-ı revāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 20*). [*dāver-i Hātem-meniş,]*

dāvin: Borç veren kimse, alacaklı.

- N'ideyüm çāre nedür müşkil imiş ḡurbetde / **Dāvin** aḫḫesini ister dilemez ḫiç keḫl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 20*). [*dāvin,]*

de'ḫb: Usul, gelenek.

- Tutam igr-i şerîfünle bir az fahriyye vâdisin / Kādīmī **deʿb** olan nazm-āverān ü şāʿirān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*de ʿb,]*

def: Bir tür vurmali çalgı.

- Bezimde çeng ü **def** şeş-tâ rubâb u ney degül lâzım / Ayağ olursa tâc-ı hüsrevân u key degül lâzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*def,]*

def it-: Uzaklaştırmak, gidermek, ortadan kaldırmak.

- İtmedüñ mirʾât-āsâ şâf u bî-ğış sîneñi / **Def idüp** gerd-i gurûr u hüd-pesend ü kîneñi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 3*). [*def it-, -üp]*
- Kimi de zıkr-i âmentü bi Rabbi Mūsâ eylermiş / Cenâb-ı Kahramân-ı şaf-şiken **def itdi** daʿvâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 9*). [*def it-, -di]*

def ol-: Giderilmek, ortadan kaldırılmak.

- Bir mertebe mest itdi mey-i hicrûñ ey âfet / **Def olmaya** Kevşerle de mahşerde humârum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6*). [*def ol-, -ma, -y, -a]*

def-i âlâm eyle-: Elemleri, kederleri uzaklaştırmak.

- Būs-ı laʿlûñ ile kesb-i neşʿe-i cām eyledük / Bâde-i hoş-terle güyâ **def-i âlâm eyledük** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 1*). [*def-i âlâm eyle-, -dû, -k]*

def-i ğumûm: Gamları giderme, uzaklaştırma.

- Meysüz ne güne eylesek âheng-i hây u hey / **Def-i ğumûma** olmaz imiş neşʿe gibi şey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*def-i ğumûm, -a]*

def-i ğumûm eyle-: Gamları gidermek, kederlerden uzaklaşmak.

- Bize mi kaldı bu dehrûñ idelüm zehrini nüş / Gidelüm mey-gedeye **def-i ğumûm eyleyelüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*). [*def-i ğumûm eyle-, -y, -elüm]*

def-i harâret it-: Sıcaklığı, susuzluğu gidermek.

- Râz-ı dilden açalum **def-i harâret idelüm** / Bezmi ol râz ile reşk-āver-i cennet idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 33*). [*def-i harâret it-, -elüm]*

def-i küdüret it-: Kederi uzaklaştırmak.

- Ğam-ı dehri birağup **def-i küdüret idelüm** / Meclise şahş-ı ğam-ı ʿâlemi hasret idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 34*). [*def-i küdüret it-, -elüm]*

def-i sümûm eyle-: Zehirleri gidermek.

- Yârı ağıyâr ile olsun görelüm ğam niçe bir / Efî pâ-zehri ile **def-i sümûm eyleyelüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7*). [*def-i sümûm eyle-, -y, -elüm]*

defter: Bir arada bulunan kâğıt destesi. II Şiir mecmuası.

- Eşʿarı unutturdı baña fûrkatı yâruñ / Eglenmez ʿaceb **defter** ü dîvânla gönülüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6*). [*defter,]*

defter-dâr: Osmanlı Devleti'nde mali işlerin başında bulunan memur.

- Niçe **defter-dāra** dar oldu o kaftān-ı laṭīf / Bol bol geysün otursun yokdur andan bihteri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*defter-dāra, -a*]

deg-: Değmek, dokunmak.

- O gül-i naḥveti açılmasun örter yatarum / **Degmesün** bād-ı ḥarīf üstine dıtrer yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1*). [*degmesün, -me, -sün*]
- Kelīm-i dil ‘aşâyı **degdi** çün ḥaṭ rû-nümün oldu / Mekândur ey ḥaṭ-āver Ṭūr-ı ḥüsnün şimdi Mûsāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6*). [*degdi, -di*]
- Nāsūr idi hicrân ile zaḥm-ı dil-i Ferrî / Elmās-ı nigāhı **degüp** ol yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5*). [*degüp, -üp*]
- Hāmesi **degdi** ‘İmād-āsā ‘aşā-yı ma‘rifet / Ḥaṭda nesh ile şülüş rıḳ‘a celîdür her kemāl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 3*). [*degdi, -di*]

deg-: Karşılık olmak.

- Germ-i ümmîdle efendim beni tekrār esîr / Gerçi **degmez** o bahâyı bu ḡarīb ‘abd-i zelîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 22*). [*degmez, -mez*]

degin: Dek, kadar.

- Ferrî tolanur şubḥa **degin** her gice küyuñ / Pervāneye şem‘ şem‘e de pervāne münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7*). [*degin,*]

degiş-: Bir şeyden vazgeçerek diğeri bir şeyi tercih etmek.

- Hāl-i ruhına la‘lini Vallāhi **degişmem** / ‘Anber ḥabı zîrā ki şarāba bedel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3*). [*degişmem, -me, -m*]
- Zāhid kadeḥüm añladığıñ gibi olaydı / Çokdan **degişürdüm** anı ben cām-ı ṭahūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3*). [*degişürdüm, -ür, -dü, -m*]
- **Değişüp** cennet-i havrāyı bugün ‘aşk ile ben / Ki o yek-tā güherüm mercî‘-i ĩmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30*). [*degişüp, -üp*]
- Cennāt ile havrāsına Vallāh **degişürdüm** / Dünyāda seni virse baña Ḥazret-i Mevlā (*Ferrî Dîvânı, Terakibend 1, Beyit 46*). [*degişürdüm, -ür, -dü, -m*]

degül: Değil. Cümlede ilgili olduğu ögeye olumsuzluk anlamı veren bir kelime, olumsuzluk edati.

- Zād-ı ṭab‘um **degül** ‘İsā gibi nefḥ-i Cibrîl / Ferriyā Meryem-i endîšemün ebkārıdır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*degül,*]
- Cānāne bugün meclis-i şahbāda **degüldür** / Esbāb-ı ṭarab n’eyleyüm āmāde **degüldür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [*degüldür, -dür*]
- Cānāne bugün meclis-i şahbāda **degüldür** / Esbāb-ı ṭarab n’eyleyüm āmāde **degüldür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [*degüldür, -dür*]
- Gönüm olalı rişte-i zülfüñle muḳayyed / Bir dem elem-i dehrden āzāde **degüldür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [*degüldür, -dür*]
- Dilden koma la‘l-i lebinün fikrini bir dem / Kevşer gibi ol baḥşış-i nā-dāde **degüldür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*degüldür, -dür*]
- Vechindeki āndur iden ‘āşıkları vālih / Mestāne iden neşvesidür bāde **degüldür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*degüldür, -dür*]
- Gönül seni āzürde iderse anı ‘afv it / Şāhum o ḥaṭā Ferrî-i şeydāda **degüldür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5*). [*degüldür, -dür*]
- Bir güne ṭarab-zā ki bu mel‘ab-geh-i rindān / Etḫāl **degül** ‘aşk ile pîr-i kühen oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [*degül,*]
- Her bü‘l-hevesün bildiği ḳantār **degüldür** / Mîzān-ı zehab zîver-i dest-i eşel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*degüldür, -dür*]
- Teklîfe muḳayyed **degülüz** ‘āşık-ı rindüz / Ferrî gibi āzāde vü ser-bāz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*degülüz, -üz*]
- Leb-rîz olalı mevce-i ‘irfānla gönüm / Meşgöl **degül** fitne-i tūfānla gönüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1*). [*degül,*]

- Zîb-i desti olsa leb-rîz-i şarâb ‘âşık **degül** / Neşvesiyle dil-beri de bî-karâr eyler sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [degül,]
- Degül kavı-ı kûzah gibi gehî zâhir gehî pinhân / Mümâşıldür kurlı yaya cânâ her zamân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [degül,]
- Eş‘âr **degül** Ferrî gibi mu‘cize-güyuñ / Sü‘bân olıcak hâmesi sihr ide mi zangâ(?) (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [degül,]
- Dün bezimde seyr eyledigüm yaşları on beş / Gönlümce güzel bir **degül** üç beş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [degül,]
- Mû **degül** rüyına ta‘lîk Hâbeş-i şâhinden / ‘Azl içün hüsniñi hatdur siyeh atlas keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [degül,]
- Ferrî bu gâzelde olamaz çok da taşalluf / A‘lâ **degül** ednâ **degül** ancak vaşat oldu (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [degül,]
- Ferrî bu gâzelde olamaz çok da taşalluf / A‘lâ **degül** ednâ **degül** ancak vaşat oldu (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [degül,]
- Vezîrâ âsumân-kadrâ müşîrâ mâ‘delet-kârâ / **Degül** gencîde zât-ı mekremet-âyâtun imlâyâ (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29). [degül,]
- Yayılan bezm-i bahâra katre-i şeb-nem **degül** / Pây-ı Nev-rûza çiçek şuyı ider îşâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12). [degül,]
- Gül-şenî der-gâhıdur güyâ gül-istân-ı cihân / Bir **degül** sâde hezâra okudur ezkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18). [degül,]
- Ân **degül** mün‘akis olmuş ruhuña cânumdur / Gâze şanma yüzünñ alı benüm kanumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [degül,]
- ‘Arz-ı hüsñ itse kemâhî cümle-i encüm **degül** / Korkarum kullâb-ı zülfi mihr ü mâhı sayd ider (Ferrî Dîvânı, Kıt‘a 3, Beyit 2). [degül,]
- Ferrî geçerse cümle sivâyı ‘aceb **degül** / Şûh-ı mecâz-ı hânde-likâyı ‘aceb **degül** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7). [degül,]
- Ferrî geçerse cümle sivâyı ‘aceb **degül** / Şûh-ı mecâz-ı hânde-likâyı ‘aceb **degül** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7). [degül,]
- Az öz olunca itse bahâyı ‘aceb **degül** / H‘âr olsa eşk-i çeşm-i Bahâyî‘aceb **degül** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7). [degül,]
- Az öz olunca itse bahâyı ‘aceb **degül** / H‘âr olsa eşk-i çeşm-i Bahâyî‘aceb **degül** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7). [degül,]
- Her nigâhı bir belâ-yı nâgehânîdür dile / Gayrı dil-berler gibi lâzım **degül** esbâb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2). [degül,]
- Ferrî-i bî-çâre de meftûn u âşüfteñ senüñ / Yalñuz Cevrî **degül** mecnûn u âşüfteñ senüñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [degül,]
- Bezimde çeng ü def şeş-tâ rubâb u ney **degül** lâzım / Ayağ olursa tâc-ı husrevân u key **degül** lâzım (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [degül,]
- Bezimde çeng ü def şeş-tâ rubâb u ney **degül** lâzım / Ayağ olursa tâc-ı husrevân u key **degül** lâzım (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [degül,]
- Ne câm-ı neş‘e-efzâ ne kadeh bir şey³ **degül** lâzım / O deñlü neşveye âmâdeyüm kim mey **degül** lâzım (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [degül,]
- Ne câm-ı neş‘e-efzâ ne kadeh bir şey³ **degül** lâzım / O deñlü neşveye âmâdeyüm kim mey **degül** lâzım (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [degül,]
- Bir kemân-keşlik **degül** her şun‘da dâd-ı ilâh / Bir hünere eylemiş aña ‘adîlini ‘adîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3). [degül,]
- Gâzeyle **degüldür** bilürüz mâşıta-kârî / Bir câzibedür ân ile pîrâye-i hüsñüñ (Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 69). [degüldür, -dür]
- Kâbil **degül** mi çeşm-i sihr-sâza intisâb / Başuñçün ola vir baña kat‘ice bir cevâb (Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 2, Beyit 11). [degül,]
- Öyle nâ-dân da **degülsün** k‘ola gılzat sende / ‘Ârif-i râz-ı Hudâsñ ki o hâlet sende (Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 3, Beyit 21). [degülsün, -sün]

dehân/dehen: Ağız.

- Vişâle teşne dilüm seyr idüp o la‘l-i lebûñ / **Dehânum** ‘atş diyerek şulandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [dehânum, -um]
- Dil-ber **deheninden** viren ‘âşıklara neş‘e / Ferrî bu gâzel de benüm ancak hüneremdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9). [deheninden, -i, -n, -den]
- Zebânüñ mâh-rüyâna dañi mikşâr-ı cevri eyler / O bî-mihruñ **dehânından** niçün harf-i vefâ çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [dehânından, -i, -n, -dan]

- Güldür **dehānī** lāle hem olmuş hem olmamış / Sāgar yeter piyāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānī, Gazel 98, Beyit 1*). [*dehānī, -i*]
- Yok **dehānuñ** gibi cānā gonce-i terden laṭīf / Olamaz ‘ālemde zīrā hīç sāğardan laṭīf (*Ferrī Dīvānī, Gazel 117, Beyit 1*). [*dehānuñ, -uñ*]
- Būy-ı rāz aldum şabādan çın şehir gül-zārda / Açılıp virmiş **dehānından** bir az esrār gül (*Ferrī Dīvānī, Kaside 5, Beyit 13*). [*dehānından, -ı, -n, -dan*]

dehān-ı ‘āşık/dehen-i ‘āşık: *Āşığın ağzı.*

- Lāyık **dehen-i ‘āşık** la‘li o perīnūñ / Rindān meye mey meclis-i rindāna münāsib (*Ferrī Dīvānī, Gazel 13, Beyit 4*). [*dehen-i ‘āşık, -a*]
- Lafz-ı şīrīniye ālet mi zebān-ı nāzūgūñ / Lezzet-āverdūr **dehān-ı ‘āşık** mibla‘ gibi (*Ferrī Dīvānī, Gazel 184, Beyit 3*). [*dehān-ı ‘āşık, -a*]

dehen-i nātīka-perdāz: *Güzel ve etkili söz söyleyen ağız.*

- **Dehen-i nātīka-perdāzuñ** ile ruhsāruñ / Şimdilik meclis-i meyde gül ü bülbül yetişür (*Ferrī Dīvānī, Gazel 57, Beyit 4*). [*dehen-i nātīka-perdāz, -uñ*]
- Leb-i al u ruh-ı mümtāzīña kurbān olayum / **Dehen-i nātīka-perdāzīña** kurbān olayum (*Ferrī Dīvānī, Terkid-bend 3, Beyit 26*). [*dehen-i nātīka-perdāz, -uñ, -a*]

dehr: *Dünya.*

- Şi‘r ile mümtāz olup Ferrīyā / **Dehrde** bir şā‘ir-i ferzānedūr (*Ferrī Dīvānī, Gazel 36, Beyit 7*). [*dehrde, -de*]
- Evşāf-ı hüsnūñ eyleyli **dehre** münteşir / Ferrī-i zārī şā‘ir-i ma‘rūf buldılar (*Ferrī Dīvānī, Gazel 41, Beyit 5*). [*dehre, -e*]
- Dehrūñ dem-i ikbālīne vāzuñ yiri yokdur / Kim şahid-i bāzārī nevāzuñ yiri yokdur (*Ferrī Dīvānī, Gazel 54, Beyit 1*). [*dehrūñ, -uñ*]
- **Dehre** şūr u fitne vū āşūb şaldı Ferrīyā / İştigāl-i pūr-hılāl u ihtilāl-i hāl u haṭ (*Ferrī Dīvānī, Gazel 112, Beyit 5*). [*dehre, -e*]
- Bize mi kaldı bu **dehrūñ** idelüm zehrini nūş / Gidelüm mey-gedeye def‘-i gümüm eyleyelüm (*Ferrī Dīvānī, Gazel 130, Beyit 2*). [*dehrūñ, -uñ*]
- Kendüm bileli **dehrde** şahş-ı kazā me’nūsiyum / Cānāneden her şehirde rūy-ı vefā me’yūsiyum (*Ferrī Dīvānī, Gazel 142, Beyit 1*). [*dehrde, -de*]
- Hubb-ı Züleyhā lā-cerem eyler tühemle müttehem / Yūsuf gibi **dehrūñ** bu dem ser-geşte vū maḥbūsiyum (*Ferrī Dīvānī, Gazel 142, Beyit 3*). [*dehrūñ, -uñ*]
- Fünūn-ı şīve-i çeşminde kâşır / Cihān ‘allāmesi **dehrūñ** ferīdi (*Ferrī Dīvānī, Gazel 187, Beyit 6*). [*dehrūñ, -uñ*]
- ‘Ārifseñ inanma şuver-i nakşına **dehrūñ** / Aldanma merāyāda görüp nev‘-i ‘ukūsı (*Ferrī Dīvānī, Gazel 197, Beyit 2*). [*dehrūñ, -uñ*]
- **Dehre** cülūsı şaldı fer mānende-i mihr ü kamer / Tārīk-diller ser-te-ser kesb eyledi şevk-i ‘azīm (*Ferrī Dīvānī, Kaside 2, Beyit 7*). [*dehre, -e*]
- Bīd-i keçler Ferrīyā Tūbā gibi boy gösterüp / Eyledi **dehri** ser-ā-pā bāğ-ı huld-āşār gül (*Ferrī Dīvānī, Kaside 5, Beyit 7*). [*dehri, -i*]
- Tab‘uñ nisbetle **dehrūñ** gülleri hāşākdūr / Sā‘ire eyler tarāvet gerçi kim ızhār gül (*Ferrī Dīvānī, Kaside 5, Beyit 29*). [*dehrūñ, -uñ*]
- Kuvvet-i tab‘ ile **dehrūñ** Rüstem-i ma’nāsiyum / Zāl-ı dünyā hāṭırumdan alıma zinhār gül (*Ferrī Dīvānī, Kaside 5, Beyit 47*). [*dehrūñ, -uñ*]
- Hāk ‘ömr ü şān u devlet ile ide müstedām / Tuğrā ki **dehre** tā ki hükümden nişān virür (*Ferrī Dīvānī, Kut’a 2, Beyit 10*). [*dehre, -e*]
- Ey mest-i nāz u ‘işve seni **dehre** şah iden / Oldur beni de dil-şüde-i derd ü āh iden (*Ferrī Dīvānī, Tahmis 1, Bend 5*). [*dehre, -e*]
- Dāver-i devr [ü] zamān āşāf-ı İskender-āsā / **Dehre** zātıyla viren feyzi Süleymān Paşa (*Ferrī Dīvānī, Tarih 18, Beyit 1*). [*dehre, -e*]

deh-sāl: *Gezegen, dönen yıldızlar. [ÖTS]*

- Dü **deh-sāl** olsa meh-rūlar şadālar da düğāha res / Uşūle gelse Ferrī hāl o mekkār kār olsa (*Ferrī Dīvānī, Gazel 165, Beyit 5*). [*deh-sāl,]*

dek: Kadar, değin.

- Hicrûñle söyle niceye **dek** zâr sevdigüm / Var mı vişâle var mı ‘aceb bir sebep saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [dek,]
- Firâşum şubha **dek** her gice süzen-zârdur sensüz / Mürüvvetsüz gül-i taşvîr-i bâliş hârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [dek,]
- Hâyâlûñ ey kıyâmet-kâmetüm özge sehâd oldı / Dü çeşmüm tâ şabâh-ı haşre **dek** bîdârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [dek,]
- ‘Ârifüm nevmîd-i hûr u Kevşer olsam da eger / Haşre **dek** itmem mey ü maḥbûbdan Ferrî ferâğ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [dek,]
- Haşre **dek** kalsa gerek zâr u giriftâr anda / Tāk-ı ebrûya perestîş ile nâ-çâr anda (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 12). [dek,]

del-: Delik açmak.

- Bir Mevlevî-i Şems-likâ n’eyledüp itdi / Ney gibi **delüp** sînemi dâğ eyledi yâ Hû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [delüp, -üp]

deli: Aklını yitirmiş, divane.

- Zencîr sürürüz leyl-i firâķında velâķin / Mecnûn ile bahş eylemezüz eski **delidür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [delidür, -dür]

delîl: Kılavuz, rehber.

- Âsitân-ı şeh-i devrân-ı muşammem çü sefer / Hızr-ı tevfiķ-i Hudâ ola sebîlûñde **delîl** (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 5). [delîl,]

delķ-i riwâ: İkiyüzlülük hırkası.

- Mey-i nâb ile idüp **delķ-i riwâyı** taḥîr / Kâle-i ‘ârı idüp mey-gede küncinde mezâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5). [delķ-i riwâ, -y, -ı]

dem: Kan.

- Kan ağlamanuñ yâr içün ey dîde demidür / Te’sîr ide me’mûl iderüz dîde **demidür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [demidür, -i, -dür]

dem: Zaman, an.

- Ol **dem** ki şehâ şayhâ-i hicrân ola peydâ / Her müy-ı tenümde niçe efgân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [dem,]
- Kan ağlamanuñ yâr içün ey dîde **demidür** / Te’sîr ide me’mûl iderüz dîde **demidür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [demidür, -i, -dür]
- Vuşlat **deminde** çizmesin ol dil-rübâ kenâr / Ferrîye va’d-i şöḥbeti bûs u kenârlıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [deminde, -i, -n, -de]
- **Demdür** ki bezm-i mey oķına büselik ‘ırâķ / Muṭrib rubâbı al eliñe târı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [demdür, -dür]
- Bî-çâre rind de aşmayı itdi cây-gâh / Çok **demler** oldı anda o kökli filizlidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [demler, -ler]
- Zîkr eyleyüp ol mehle geçen **demleri** ey dil / Gel darb idelüm sîne-i şad-çâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [demleri, -ler, -i]
- **Demidür** mevsimidür eyleyelüm nûş-ı şarâb / Ba’de-zîn vaķt-i bahâr encümen-i gül yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [demidür, -i, -dür]
- Fûrķatûñ **demleri** ey âfet-i bîgâne-edâ / Pîç [ü] tâb itmedigüm gün mi ya sâ’at mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [demleri, -ler, -i]
- Nâz ile bu **dem** muğ-beçe-i cân beden oynar / Şabr idemez ‘âşıkda daḥi cân beden oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [dem,]

- Sür-ı hıtānda zāhid idüp bir ‘imāme cer / Şādī**deminde** toğrısı tukye kapiş budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*). [*deminde, -i, -n, -de*]
- Dürüg-‘ahd-i vişāl ile benî kâfir inandurdı / Niçe **demdür** ser-i küyında tenhâ beklerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6*). [*demdür, -dür*]
- Niçe **demdür** ser-i küyında tenhâ beklerüm ammâ / Yanumca Ferriyâ bir gam-güsârum yâverüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7*). [*demdür, -dür*]
- Çıkup gīsū-yı müşgîn-târin açmış âşiyân itmiş / Anuñ cün gül-şen-i ümmîde çok **demdür** şabâ çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [*demdür, -dür*]
- Var der-gehine vaktidür ol zîb-i şuduruñ / Her **demde** mihir zîver-i burc-ı hamel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7*). [*demde, -de*]
- Cevrûñ şeb-i mihnetde şafâdur gam içinde / Bu **demleri** de bir gün olur yâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*demleri, -ler, -i*]
- Cānâ gelicek bezme fedâ cān olagelmış / ‘İd irdigi **dem** mün‘ime kurbān olagelmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [*dem,]*
- Dil-berde fiṭrî lūṭf u eziyyet ḥalef selef / ‘İşret **deminde** keyf ü merâret ḥalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [*deminde, -i, -n, -de*]
- Sebūyî büyü sāk-ı sākî ta‘īr itdi meclisde / Mül-i Kevser-eğer bezmi o **dem** âdem-pesend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2*). [*dem,]*
- Hūmār ile nigeh gāhî hezîmet gösterür ey büt / O kâfir gamze ol **dem** itmese imdād n’eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3*). [*dem,]*
- **Demdür** gönül ki raht-keş-i şahn-ı gül-şen ol / El gibi geşt-i gül-şen ile sen de gül şen ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1*). [*demdür, -dür*]
- Hūbb-ı Züleyhâ lâ-cerem eyler tühemle müttehem / Yūsuf gibi dehrûñ bu **dem** ser-geşte vü maḥbūsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3*). [*dem,]*
- Hāle-veş āgūşa çekdüm çünkü hūy-rîz ol mehi / Kaldı şandı kendin ol **dem** ḥalka-ı gird-âbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5*). [*dem,]*
- Seni te’ḍibe dā’ir bir ḥaber beklerüm kâfir / Gide peyk-i âhum ḥaylī**demlerdür** Mesîḥāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3*). [*demlerdür, -ler, -dür*]
- Tehî tîh-i emelde reh-neverdüz niçe **demlerdür** / Ne kaldı destümüzde sāgar-ı ser-şardan gayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3*). [*demlerdür, -ler, -dür, -*]
- Cihān telḥ-i mezāk-ı zehr-i mihnet idi çok **demdür** / O rütbe kim merâret ḥukm iderdi rûḥ-ı mînāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*demdür, -dür*]
- Düşüp pā-pūşa ruḥşat olmadı pā-būsa çok **demler** / Hele nazm umarum bu ḡazel ile geldi imlāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [*demler, -ler*]
- Sıdk ile du‘ā it ki icābet **demi** geldi / Çarḥ üze sürüşān heme āmîn-künāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*). [*demi, -i*]
- Pîş-gāhuñda kızılı çünkü oldu āşikār / Kopardı **demde** hemān gül-zārı buldı tar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32*). [*demde, -de*]
- Bu **demler** şurṭa-i tevḥîḳ-i Rabbānî vezān üze / Mūsā‘id rûzgār esdi gürûḥ-ı baḥriyān üze (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [*demler, -ler*]
- Şeḥerî eyler iken şavma‘a içre feryād / İtdi ber-bād o **dem** şem‘-i şu‘ûrum bir bād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*dem,]*
- Mest ü medhûş düşüp rāh-ı ḥarābāta o **dem** / Eyledüm cām-ı meyi ḡāze-i ruḥşār-ı murād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14*). [*dem,]*
- Virdi ol **demde** nuḥustîn kadehi bir neş‘e / Cilve-ger oldu hemān anda rumûz-ı irşād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15*). [*demde, -de*]
- Geldi o **demde** hem-dem olup bir ruḥı semen / ‘Arz itdi gāhî ḡonce-dehen geh çeh-i zekān (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2*). [*demde, -de*]
- Ceyş-i Habeş mi bu ne sipehdür didüm didi / Fūrḳat **deminde** āh-ı nihānuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [*deminde, -i, -n, -de*]
- Çok **demler** oldu olmadı hîç görmek ‘āşikuñ / Kizb eylemem ki gözde uçar ölmek ‘āşikuñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*demler, -ler*]
- Cihānda bir perî-i nāz-perver nāzenînüm var / Beni mehcūr kıldı ḥaylī **demdür** çarḥa kînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 1*). [*demdür, -dür*]
- Hamdî-yi Ya‘kûb Efendi urdı **demde** yire / Kanayup başı Kızılbaşuñ olup yüzi kâra (*Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1*). [*demde, -de*]
- Ruḥşat-ı nazra bulur ol **dem** meger aḥbāb da / İşte āsāyiş kaçān ḥalvet-serāy-ı ḥ‘ābda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*dem,]*
- Sebze-i ‘Ayn-ı Ḥayāta beñzer ey Yūsuf-liḳā / Ḥaṭṭ-ı ruḥşāruñ ne **dem** cāḥ-ı zenaḥdāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2*). [*dem,]*
- Yümn ü ikbāl ile Sivası kadem başdı **dem** / Cāmî‘ u cisr-i fenā-dîdeyi itdi iḥyā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 4*). [*dem,]*

- **Dem** o dem idi şīve-i hüsnüñ ile ben lāl / Sen tūtī-i rengīn-suḥan nātīka-perdāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 26*). [*dem,*]
- Dem o **dem** idi şīve-i hüsnüñ ile ben lāl / Sen tūtī-i rengīn-suḥan nātīka-perdāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 26*). [*dem,*]
- **Demdür** alasıñ destüñe āyīne-i cāmı / Taḥṣīl idelüm Cem gibi keyfiyyet-i cāvīd (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 5*). [*demdür, -dür*]
- Kem-cur‘asıyla ādeme keyf-i ebed gelir / Her **demde** feyz ü neşve dilā bī‘aded gelir (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 42*). [*demde, -de*]
- Hāşıl esīr-i neş‘esiyüz biz de ol **demüñ** / Zīrā vefāsı yok şanurum bezm-i ‘ālemüñ (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 30*). [*demüñ, -üñ*]
- Ol **dem** kani ki bezme gelüp bāde vü ‘arāk / Sāgar be-dest ü dil-ber ile cilve daḳḳ-ı laḳ (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 4*). [*dem,*]
- Gāh bāde gāhī şoḥbet ü ülfet ü üns gehī / O **dem** revā mı bağlana mey-ḥāneler rehi (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 5*). [*dem,*]
- Ferrī o **demde** sevmiş idüm bir yüzi mehi / Bir nev-resīde tāze-edā kāmetsi sehī (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 5*). [*demde, -de*]
- Girmez elīne ḳaṭresi bu **demler** ey dil ey / Virsek ayaḡ-ı bādeye naḳd-i revānı pey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 1*). [*demler, -ler*]

dem‘: Gözyaşı.

- Zann eyleme şeb-nem güle bülbülden eşerdür / Giryānī-i şādī ile **dem‘** olsa ne mānī‘ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 4*). [*dem‘,*]

dem ur-: Dem vurmak, bahsetmek, söz etmek.

- Bu germiyyetle meclis **dem urur** şahn-ı Cem ü Keyden / Ruḡ-ı sākī gül-i şād-āba dönmiş fitne-i meyden (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 3*). [*dem ur-, -ur*]

dem-ā-dem: Her zaman, daima, her an.

- Olur derd-i seherle dil **dem-ā-dem** vālih ü ser-sām / Şeherde vü mesāda Ferriyā me’mül o māhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 5*). [*dem-ā-dem,*]
- ‘Ömrini mezīd ide Ḥudā ‘īdini mes‘ūd / ‘Ālemde **dem-ā-dem** bu du‘ā vird-i zebāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 25*). [*dem-ā-dem,*]
- Mokr-i Bābil daḡı olur ise mudḡam çeşmüñe / Olmasa ḡamzeñ **dem-ā-dem** yār u hem-dem çeşmüñe (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 5, Bend 1*). [*dem-ā-dem,*]

dem-be-dem: Her zaman, daima, her an.

- Feyz-i luṭf-ı ‘aşḳ ile Dīvān-ı Ferrī **dem-be-dem** / Çeşm-i dil-ber gibi şūḡ-ı fītne-kār olmaḳdadur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 52, Beyit 5*). [*dem-be-dem,*]
- Ruḡı itmekde ma’nā-yı Duḡāyı **dem-be-dem** tefsīr / ‘Aceb mi remz-i Ve’l-Leyli ider ise beyān ebrū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 5*). [*dem-be-dem,*]
- Būstāna ger nesīm-i ḡılḳatı itse vezān / **Dem-be-dem** olmazdı bād-ı şubḡ ile bīmār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 22*). [*dem-be-dem,*]
- **Dem-be-dem** ḡubān içinde ola tenvīrūñ senüñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 5*). [*dem-be-dem,*]

dem-beste: Suskun, sessiz.

- Olurdı vālih ü **dem-beste** Ferrī / Göreydi şī‘rimi ‘aşruñ Lebīdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 7*). [*dem-beste,*]

dem-beste it-: Suskunlaştırmak.

- ‘Uşşāḳumı **dem-beste iden** dīdelerümdür / Efgāna şalan çehre-i gül-berg-i terümdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 1*). [*dem-beste it-, -en*]

dem-i dil-dār: Gönlü kendine bağlayan sevgiliyle geçirilen zaman.

- O meh-rû ‘ömr-i sermedle dilâ hem-vâr var olsa / Vaşıl-da her **dem-i dil-dârda** da der-kenâr kâr olsa (*Ferrî Dîvânî, Gazel 165, Beyit 1*). [*dem-i dil-dâr, -da*]

dem-i hengâme-i ğam: *Gam kargaşasının zamanı.*

- **Dem-i hengâme-i ğamda** ĥumâr-âlûd-ı hicrâna / Dil-ârâ mesken olmaz ĥâne-i ĥammârdan ğayrı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 194, Beyit 2*). [*dem-i hengâme-i ğam,]*

dem-i i‘câz: *Mucize gibi nefes.*

- Nuţķ iderken **dem-i i‘câzıña** ĥurbân olayum / Tûţî-veş şîtûñe âvâzıña ĥurbân olayum (*Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 3, Beyit 28*). [*dem-i i‘câz, -ıñ, -a*]

dem-i ikbâl: *Mutluluk, saadet zamanı.*

- Dehrûñ **dem-i iķbâline** vâzuñ yiri yoķdur / Kim şâhid-i bâzârı nevâzuñ yiri yoķdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 1*). [*dem-i iķbâl, -i, -n, -e*]

dem-i nâ-ġâh: *Uygun olmayan vakit.*

- İki târîĥ-i mücevher yazdı Ferrî bendesi / Rîş-i sultân-ı cihâna bir **dem-i nâ-ġâhda** (*Ferrî Dîvânî, Tarih 2, Beyit 4*). [*dem-i nâ-ġâh, -da*]

dem-i temmûz: *Temmuz zamanı.*

- Bir nârî-ţabî‘at ile germ-ülfet olup dil / Ol günlere de itdi teşâdüf **dem-i temmûz** (*Ferrî Dîvânî, Kıt‘a 7, Beyit 1*). [*dem-i temmûz,]*

dem-i vaşl/dem-i vuşlat: *Kavuşma zamanı.*

- Ĥaţţ-ı nevden **dem-i vaşl** oldıĥın itdüm çü tırâş / Kılıcum etmegidür zabt iderüm işte sened (*Ferrî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 4*). [*dem-i vaşl,]*
- Görüp telĥ-i mezâķân-ı firâķın ol teġâfûl-kâr / **Dem-i vuşlatda** çeşmin mest-i şekker-ĥ‘âb göstermiş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 2*). [*dem-i vuşlat, -da*]

dem-sâz-ı Elest: *Elest meclisindeki dost. (bk. belġ-güyân).*

- Biz ol belġ-güyân ile **dem-sâz-ı Elestüz** / El-minnetü li’llâh ki mümtâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 1*). [*dem-sâz-ı elest, -üz*]

dem-tab‘-ı miĥnet-âver: *Üzüntü getiren demevî mizaç. II Demevî mizaç: Geleneksel tıp anlayışına göre demevî mizaç, safravî mizaç, balgamî mizaç, sevdaî mizaç olarak dört tür mizaç vardır. İlk ve Orta Çağ’daki tıp anlayışına göre, insan bedenindeki kan, balgam, kara safra ve sarı safra adı verilen sıvıların bazı özellikleri vardı. Bedeni dolaşan kan akıcı ve sıcak, beyinde saklanan balgam akıcı ve soĥuk, dalak ve midede bulunan kara safra (sevda) kuru ve soĥuk, karaciĥerde saklanan sarı safra ise kuru ve sıcak idi. [TDVİA “Ahlat-ı Erbaa” md.]*

- Ėamum var bâ-fenâ **dem-ţab‘-ı miĥnet-âverüm** vardır / Ėumârum var ayaklan sâķiyâ derd-i serüm vardır (*Ferrî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 1*). [*dem-ţab‘-ı miĥnet-âver, -üm*]

deng: *Şaşkın, sersem.*

- ‘Âlem şabâĥ-ı rûze gibi oldu ĥurfe-reng / İmsâķ-ı bâde ile olup ĥalk lâl u **deng** (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 3*). [*deng,]*

der: *Kapı.*

- Muķîm-i kūyudur her şeb **derinde** zâr u ser-ġerdân / Dil-i şürîde bekler dil-ber-i ra’nâ çıkar çıķmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 6*). [*derinde, -i, -n, -de*]

- Murādum intisāb ile **derinde** bende olmaḡdur / Ḳabūl eyler ise şaff-ı ni‘āl-i bendegān űzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 32*). [*derinde, -i, -n, -de*]
- İdűp nűş-ı mey-i ‘aşḡ ile terk-i cűmle-i eşyā / **Derűnde** secde-i şűkr ile oldum çűn cebīn-fersā (*Ferrī Dīvānı, Tahmīs 9, Bend 6*). [*derűnde, -űn, -de*]

der-āgűş it-: Kucaklamak.

- Gűnűl ki **itdi der-āgűş** o māhı rű‘yāda / Uyandı bulmadı vāfir aratdı yatdı bu şeb (*Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 3*). [*der-āgűş it-, -di*]

der-‘akab: Akabinde, hemen ardından.

- İnāre eyleyince sű-be-sű top-ı ‘adű-kűbı / Şadāsı **der-‘akab** irişdi gűş-ı dűşmenān űzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 18*). [*der-‘akab,*]
- **Der-‘akab** dilde zűhűr itdi tekāzā-yı ḡavī / Ḳalmadı hűş u dirāyet eşer-i rűşd ű sedād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 13*). [*der-‘akab,*]

der-ān: O anda, derhal, hemen.

- Ehl-i seḡā Ca‘fer gibi sāḡib-luṡuf Sencer gibi / Ḳahrı daḡı Haydar gibi **der-ān** ider ḡaşmı dű-nīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 5*). [*der-ān,*]
- Gűz aṡup şāḡva gelűp vecd ű velelden **der-ān** / Műtevaḡḡıf olup itmekde idűm istib‘ād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 12*). [*der-ān,*]

der-bān: Kapıcı, kapı bekleyen.

- Şimdi ārāyiş-i peygűle-i idbār oldum / Bűm-ı menḡűs-ı cefā ḡādım ű **der-bānumdur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 11*). [*der-bānumdur, -um, -dur*]
- O şāhen-şāḡ-ı İskender-şiyem ferḡunde-aḡter kim / Der-i cűdında **der-bān** eylemez Kisrā vű Dārāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 2*). [*der-bān,*]

der-bend-i ta‘alluk: Alakanın, ilginin dar geṡidi.

- Ḳoduñ ṡok reh-nűmāyı gerṡi **der-bend-i ta‘alluḡda** / Maḡabbet gűl-şeninde sen de āḡir gűm-sűrāḡ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 2*). [*der-bend-i ta‘alluḡ, -da*]

derd: İnsana ıztırab veren her tűrlű hal, sıkıntı, zorluk, űzűntű.

- Ol mey-gedenűñ dűşkűnine emr ide bi’l-‘aks / **Derd** ű ḡam olur eşribe vű kűt-ı ḡarābāt (*Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 3*). [*derd,*]
- Helāk olsam gereḡdűr **derd** ű āḡumla kűḡ u şāḡrāda / Dumű‘ u āḡ-ı her-gāḡum dilā ‘ādil gűvāḡumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 3*). [*derd,*]
- **Derd** ű ḡam u miḡnetdeyűz ārām cűdādur / Peymāne cűdā neş’e cűdā cām cűdādur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 1*). [*derd,*]
- Ferriyā seyle virűp **derd** ű ḡamı sűrmelidűr / Sāḡī şāḡbāyı niçűn az sűrer ṡok sűrmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 7*). [*derd,*]
- Baḡt-ı siyhűm gibi yűze ṡıḡdı ṡű ḡaṡṡuñ / Gűnűlűm niçe biñ **derd** ű te‘abla uyumuşmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 2*). [*derd,*]
- ‘Āşıḡum **derd** neydűḡin bilmem / Bűlbűlűm verd neydűḡin bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 1*). [*derd,*]
- Ferāmuş itmedűñ ḡitdűñ cefāsın ey gűnűl yāruñ / Ne İrāş eyler āyā **derdűnű** iḡşārdan ḡayrı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 194, Beyit 4*). [*derdűnű, -űn, -i*]
- Dil **derd** ű ḡamından bu gice yāra aṡıldı / Sevdā sűzini aṡdı ne ṡok yara aṡıldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 1*). [*derd,*]
- Ammā ne ṡāre **derd** ile bir sűz gelűr semt-i dile / Ya‘nī ki cānāndan gele itsem gerek bī-bāk ű bīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 30*). [*derd,*]
- Bir ḡonce-gűlsűñ el-ḡazer āḡ-ı dilűm eyler eşer / Ḥālűñ olur benden beter **derd** ile Vallāḡűl -‘Āzīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 35*). [*derd,*]

- Ferrî şikâyet vaktidür her **derde** şefkat vaktidür / Di ki ey âfet vaktidür da'vâ-yı faşl eyler Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [*derde, -e*]
- Feryâd-ı 'andelîbe sebep nev-bahârdur / **Derd** ü gamuñla olmış iken cân u ser fedâ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [*derd,*]
- Fıtratda **derd** ü gamla muhammer âb u gil / Olmam ser-â-ser irse kazâ câna münfa'il (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [*derd,*]
- Olmuşum **derdüñle** rüsvây [ü] perîşân bilmiş ol / 'Aşıkum 'aşık saña ey âfet-i cân bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [*derdüñle, -üñ, -le*]
- Dilden eyler eyler ise kime itsün ya gile / Luţfuñ ister zâr ider bî-çâre ağlar **derd** ile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [*derd,*]
- Ey tabîbüm ber-ţaraf bu **derde** tedbîrûñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*derde, -e*]
- İrdi bezm-i vuşlata ol kuţb-ı 'âlem âh kim / Eyledi aĥbâb ammâ **derd** ile baĥrını nây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11*). [*derd,*]
- Bir **derd** esîri 'aşık-ı nâlân-ı ĥurbetüz / Murĥ-ı melûl-ı gûşe-i dâmân-ı ĥurbetüz (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 20*). [*derd,*]
- Ėam tekyesinde **derd** ile miĥmân-ı ĥurbetüz / 'Aşkuñ gamıyla bî-ser ü sâ mân-ı ĥurbetüz (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 23*). [*derd,*]

derd-i derûn: *Gönül derdi, iç sıkıntısı.*

- Ser-beste mi kor **derd-i derûn** âteş-i 'aşkı / Esrâr-ı dilüm 'âleme hem-vâre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3*). [*derd-i derûn,*]

derd-i dūr: *Uzaklık derdi.*

- Hicrân-keşân neş'eleri bî-ĥuzûrdur / Ol neşveden ki reng-i sevâd **derd-i dūrdur** (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 38*). [*derd-i dūr, -dur*]

derd-i hasret: *Hasret derdi.*

- Baĥup za'f-ı dil-i Ferrî-i zâra eylemiş efsûs / Dimiş nâ-kâmı **derd-i ĥasretüm** bî-tâb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*derd-i ĥasret, -üm*]

derd-i nihân/ derd-i nihāñi: *Gizli dert.*

- Baĥsañ ammâ çeşmine bir ĥaste-i bî-tâb-ı nâz / Şîve-i çeşmi 'aceb **derd-i nihāñidür** dile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [*derd-i nihāñi, -dür*]
- Keşf idüp **derd-i nihān** nice Ferrî söylesün / Va'de-i ferdâ ile mümkün mi gönlin eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*derd-i nihān, -ı, -n*]

derd-i seher: *Uykusuzluk derdi.*

- Olur **derd-i seherle** dil dem-â-dem vâlih ü ser-sâm / Seĥerde vü mesâda Ferrîyâ me'mûl o mâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [*derd-i seher, -le*]

derd-i ser: *Baş ağrısı.*

- Ėamum var bâ-fenâ dem-ţab'-ı miĥnet-âverüm vardur / Ĥumârum var ayaklan sâķiyâ **derd-i serüm** vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [*derd-i ser, -üm*]
- Ferrîyüm meyle **derd-i ser** bulmam / Zirvede cilve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5*). [*derd-i ser,*]

derd-mend: *Dertli.*

- Ėarîbündür esîründür ĥuluñdur **derd-mendüñdür** / Şehâ 'atf-ı nigâĥ eyle bu zâr-ı pür-melâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6*). [*derd-mendüñdür, -üñ, -dür*]

derd-mend-i 'aşk: *Aşk dertlisi.*

- Tā-be-key ‘aşkuñ idem sīnemde pinhān bilmiş ol / Ey büt-i ‘İsā-şiyem dil **derd-mend-i ‘aşkdur** (Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 2). [*derd-mend-i ‘aşk, -dur*]

derd-nāk: Dertli.

- Gāmdan ölmem ‘ākıbet gayret helāk eyler beni / Vaz‘-ı hercāyî-edālar **derd-nāk** eyler beni (Ferrî Dîvânî, Gazel 193, Beyit 1). [*derd-nāk,*]

derek: Aşağı, en aşağı.

- Zāhid nefesin rindlere mişkāl ile şatmış / Güyā bu **derek** mey-gedede şeyh-i Haremdür (Ferrî Dîvânî, Müfret 4, Beyit 1). [*derek,*]

der-gāh/der-geh: Kapı önü, eşik, bir büyüğün makamı.

- Ca‘fer-kerem ebrār-ı himem Hayrî Efendi / **Der-gāhı** gibi dilleri cāy-ı emel olmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 8). [*der-gāhı, -ı*],
- Var **der-gehine** vaktidür ol zīb-i şudūruñ / Her demde mihir zīver-i burc-ı hāmel olmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 7). [*der-gehine, -i, -n, -e*]
- **Der-gehinden** dūr idüp baht-ı sitem-kārum beni / Turfe bir dīvāneyüm kim tārik-i seccādeyüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 143, Beyit 3). [*der-gehinden, -i, -n, -den*]
- Bu sūri gūş idince tūmadum andan ayaklandum / Bula düşdüm gelüp **der-gāhına** bād-ı vezān üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 31). [*dergāhına, -ı, -n, -a*]

der-gāh: Tekke.

- Gül-şenî **der-gāhıdur** güyā gül-istān-ı cihān / Bir degül sāde hezāra okudur ezkār gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 18). [*der-gāhıdur, -ı, -dur*]

der-gāh-ı Rabb-ı Müste‘ān: Kendisinden yardım dilenen Allah’ın huzuru.

- Teveccüh eyledi Baħr-i Sefīde ‘izz u devletle / Hūlūş-ı şıdk ile **der-gāh-ı Rabb-ı Müste‘ān** üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 19). [*dergāh-ı Rabb-ı Müste‘ān,*]

der-hāl: Hemen, o anda.

- Giriz-gāh olmayup ğarķ olacağın cezm idüp **der-hāl** / Dutup hep cümlesi yelken kürek geldi emān üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 25). [*der-hāl,*]

der-i cūd: Cömertlik kapısı.

- O şāhen-şāh-ı İskender-şiyem ferħunde-ahter kim / **Der-i cūdında** der-bān eylemez Kisrā vü Dārāyı (Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 2). [*der-i cūd, -ı, -n, -da*]

der-i dār-ı ğam: Gam evinin kapısı.

- Dimiş ol mihr-i tābende düşürdük biz de pāyında / **Der-i dār-ı ğama** Ferrî gibi bir bende bend itdük (Ferrî Dîvânî, Gazel 125, Beyit 7). [*der-i dār-ı ğam, -a*]

der-i rahmet: Rahmet kapısı.

- Açuk **der-i rahmet** gibi dervāze-i lūtfi / ‘Acizlere nā-çārlara dār-ı el-amāndur (Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 11). [*der-i rahmet,*]

derīde: Yırtılmış, yırtık.

- Rüz-ı mahşerde girībānum **derīde** zār u zār / Cevrūñ ey kadd-i kıyāmet sīne-çāk eyler beni (Ferrî Dîvânî, Gazel 193, Beyit 4). [*derīde,*]

derk eyle-: Anlamak, kavramak, idrak etmek.

- **Derk eylemeyen** ma'nî-i esrâr-ı hürûfî / Mermûz idüğün Sûre-i Ahkâfî ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2*). [*derk eyle-, -me, -y, -en*]

der-kâr: Belli, âşikâr.

- Ba'de-zî'n bendeñe de emr-i 'azîmet **der-kâr** / İderüm tûşe-i rāhî keremüñle tekml̄ (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 7*). [*der-kâr,*]

der-kenâr: Kucaklama, kucaklaşma.

- O meh-rû 'ömr-i sermedle dilâ hem-vâr var olsa / Vaşıl'da her dem-i dil-dârda da **der-kenâr** kâr olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1*). [*der-kenâr,*]

derûn: Gönül, kalp.

- **Derûnum** rîze rîze mişl-i misvāk / Vücûdum pâre pâre şâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [*derûnum, -um*]
- Bir nîm-nigâh-ı lûftuñ ile mahrem olmadık / Ey tîr-i ğamze bârî **derûnumda** gel yir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [*derûnumda, -um, -da*]
- Cānı yakûp nâr-ı keder kıldı **derûnı** pür-şerer / Dûdî her ān serde tutar şem'-i belâ fânûsıyım (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2*). [*derûnı, -ı*]

derûn-ı hûy: Terin içi.

- Haţtuñ **derûn-ı hûyda** ki tal'at şuyındadır / Meylüm oğul otı ile şevket şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [*derûn-ı hûy, -da*]

derûn-ı lâle: Lalenin içi.

- Gönülden fikr-i sevdâ-yı sevdâ-ı dîl-rübâ çıkmaz / **Derûn-ı lâleden** bir vech ile dâğ-ı siyâ çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*derûn-ı lâle, -den*]

derûn-ı sîne: Kalp, gönül.

- Dil-i Ferrîye bir kat dahî lûtf eyle zaħım urma / **Derûn-ı sîneden** nevk-i müjeñ cānâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7*). [*derûn-ı sîne, -den*]

dervāze-i lutf: Lûtfun yüce kapısı.

- Açuk der-i rahmet gibi **dervāze-i lutfı** / 'Acizlere nâ-çarlara dâr-ı el-amāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [*dervāze-i lutf, -ı*]

dervā: Deniz.

- Sākî-i gül-rû olunca cāna şahbâ istedür / Ādeme evvel bahār elbette **deryā** istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1*). [*deryā,*]
- Sen ol zât-ı kerîmü's-şān [u] 'ālî-menkabetsiñ kim / Güher-pāşî ider ta'lim destüñ kân u **deryāya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30*). [*deryāya, -y, -a*]
- Kapudan eyledi **deryāya** bir zât[ı] vezâretle / İder İskender-āsâ cüst [ü] cû āb-ı revân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [*deryāya, -y, -a*]

dervā-dil: Gönlü geniş.

- Şarāb-ı 'aşkıñı virdi baña **deryā-dil** oldu ol / Beni mest eyledi kendisi mahmûr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6*). [*deryā-dil,*]

dervā-dilā: Ey gönlü geniş kimse!.

- Dād-kārā dāverā **deryā-dilā** şāhib-sehā / Ey ki zāt-ı mekrümet-āyātınıñ Cem aḥḥarı (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 14*). [*deryā-dilā,]*

dervā-yı ṭabʿ-ı Ferrī: Ferrī'nin yaradılışının deryası.

- Mā'il it **deryā-yı ṭabʿ-ı Ferrīye** gel meşrebi / Şīve-i ʿaks ile reşk itdür o süya kevkebi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 5*). [*deryā-yı ṭabʿ-ı Ferrī, -y, -e]*

dest: El.

- Kandīl alınca **destine** kayyūm-ı sāde-rū / Şandum ki tıfl-ı muğ-beçe billür gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 5*). [*destine, -i, -n, -e]*
- Tehī tūh-i emelde reh-neverdüz niçe demlerdür / Ne kaldı **destümüzde** sāgar-ı ser-şardan gayrı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 194, Beyit 3*). [*destümüzde, -ü, -müz, -de]*
- Sen ol zāt-ı kerīmü'ş-şān [u] ʿālī-menḳabetsiñ kim / Güher-pāşī ider ta'līm **destün** kân u deryāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 30*). [*destün, -ün]*
- Tab'uma bir pāre āsāyış gelüp luḥfi ile / **Destüme** aldum hele kilik-i ʿUṭarid yāveri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 27*). [*destüme, -üm, -e]*
- Olmazsa eger bunda mülākāt müyesser / **Destüme** olur çāk-i girībān-ı kıyāmet (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 36*). [*destüme, -üm, -e]*
- Demdür alasiñ **destüne** āyīne-i cāmı / Taḥşil idelüm Cem gibi keyfiyyet-i cāvīd (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 5*). [*destüne, -ün, -e]*
- Ol rind ider ki zevḳ ile ʿālemde ʿālemi / **Destinde** cām-ı mey ṭuta zānūda hem-demi (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 2, Beyit 35*). [*destinde, -i, -n, -de]*
- **Destünle** bārī bir ṭolı cām-ı şarāb vir / Kaṭʿ eyleyüm mi ḥʿāhişi kaṭʿi cevāb vir (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 2, Beyit 6*). [*destünle, -ün, -le]*

dest şun-: El sunmak, el uzatmak.

- Orşa poça kullanna didi keştī-i vaşlum / **Şundum** dümene **destümi** çün dir lava langa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 2*). [*dest şun-, -üm, -i, -du, -m]*

destār: Sarık.

- Erbāb-ı dile her ne kadar ḥāk olursak / **Destār** gibi zāhide püsküllü belāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 92, Beyit 2*). [*destār,]*

dest-der-dāmān: Eli eteğinde.

- Benüm kim rüz-ı maḥşer **dest-der-dāmānuñum** sāķī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 9*). [*dest-der-dāmānuñum, -uñ, -um]*

dest-i ʿatā-yı mekrümet: Cömertlik ve ihsan eli.

- Ferrī duʿā-yı devleti elzemdür ʿāleme / **Dest-i ʿatā-yı mekrümeti** baḥr u kân virür (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 2, Beyit 9*). [*dest-i ʿatā-yı mekrümet, -i]*

dest-i cefā: Eziyet eli.

- Pek örseledi **dest-i cefā** çeng-i derūnı / Muṭrıb ki hemān perde-i efḡāna ṭoḳındı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 188, Beyit 3*). [*dest-i cefā,]*

dest-i cūd: Cömertlik eli.

- Semiyy-ı sıbt-ı şānī ḥazret-i düstūr-ı ʿālī-şān / Dü **dest-i cūdını** tercīḥ iderler baḥr u kân üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 6*). [*dest-i cūd, -i, -n, -ı]*

dest-i dīde: Gözün eli.

- Katı aşüb-ı devrân olacaktı ‘ākibet cānā / Eger virmezse **dest-i dīdeye** her-giz ‘inān ebrū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 6*). [*dest-i dīde, -y, -e*]

dest-i edeb: Edep eli.

- ‘Aşık n’ola oşarsa saçun **dest-i edeble** / Haş şāneye şāne haş-ı reyhāna münāsib (*Ferrī Dīvānı, Gazel 13, Beyit 5*). [*dest-i edeb, -le*]

dest-i ğurbet: Gurbet eli.

- Girībān-ı dili taḥlīş iderdüm **dest-i ğurbetden** / Du‘ā-yı devletin vird eyleyüp semt-i lisān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 33*). [*dest-i ğurbet, -den*]

dest-i kader: Kader eli.

- Hāl-i ‘anber mi ‘ızārında yāḥūd **dest-i kader** / Hıfz-ı kāfūra nezāket ile fulfūl mi ḳodı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 3*). [*dest-i kader, -*]

dest-i mürte‘iş: Titreyen el.

- Mestüm yıkılmaḳ oldı baña sāķī gösteriş / Gök ḳanzilüm ki pāy-ı keḳ ü **dest-i mürte‘iş** (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 1*). [*dest-i mürte‘iş, -*]

dest-i niyāz: Yalvarma, yakarma eli.

- Cezm iderken kūteh idüğün yine **dest-i niyāz** / Bilmem o Yūsuf-liḳā benden niḳūn dāmān ḳeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 2*). [*dest-i niyāz, -*]

dest-res ol-: Eli ulaşmak, elde etmek.

- **Dest-res olmadı** böyle ğazel-i pāke selef / Ferriyā ḥāmeyi mıḳrāz-ı belāġat keseli (*Ferrī Dīvānı, Gazel 185, Beyit 5*). [*dest-res ol-, -ma, -dı*]
- Vardur daḥi ḳoḳ nev-heves tūṭi-yi ḳudsīye kafes / Luṭf-ı şeh **olsa dest-res** her biri olur bir kelīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 17*). [*dest-res ol-, -sa*]

deşt: Bozkır, ova, çöl.

- Kūh u **deşti** böyle ser-gerdān u nālān gezdiren / Zūlfine bend eyleyüp bir āfet-i devrān ḳeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 6*). [*deşti, -i*]
- Görenler bī-şu‘ūr u taş dögen dir kūh u **deşt** içre / Yazan Ferḥād u Ḳaysı cāḥil ü ırġad yazmışdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 69, Beyit 5*). [*deşt, -*]
- Ferrī niḳe bir **deşt** [ü] beyābānda bulunmaḳ / Ğalṭide olan seng meġeldür temel olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 6*). [*deşt, -*]

deşt-neverd: Çölde gezen.

- Zencīr-i belāyı süriyen **deşt-neverdüm** / Olsam n’ola mecnūn-ı beyābān-ı ḳıyāmet (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 37*). [*deşt-neverdüm, -üm*]

devān: Koşan, hızlı yürüyen.

- Bī-hūde kelām itme it evşāfin o zātuñ / Kim sa‘d u şeref kevkeb-i baḥtında **devāndur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 6*). [*devāndur, -dur*]
- Şirā‘landurdı hep cümle mühimmātın idüp tekmīl / O düstūr-ı meḳārim-pīşe çün oldı **devān** üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 16*). [*devān, -*]

- O hengām-ı meserretde benî dūr eylemedi çarḥ / Diyār-ı Erzen-i Rūma kadar atdı **devān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*devān,]*

devān ol-: Koşmak.

- Ferriyā semt-i Sezāide ne var **olsam devān** / Vaḥdet-i eşyāda zann ile gümān olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [*devān ol-, -sa, -m]*
- Terk idüp dār-ı fenāyı **oldı** Firdevse **devān** / Kā'ibîn ide cemāl ile anı Rabb-ı Ḥalīl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 4*). [*devān ol-, -dı]*

devā-sāz ol-: Çare bulmak.

- Meyle ḥumār-ı renc-i hicir bāz olur mı hîç / Şandal şudāc-ı aşka **devā-sāz olur** mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1*). [*devā-sāz ol-, -ur]*

devāt: Divit. Hokka ve kalemden meydana gelen yazı takımı.

- **Devātında** midādı Ferriyānuñ ḥün-ı dildendür / Şu güftarı ki vaşfuñda idüp inşād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*devātında, -ı, -n, -da]*
- İzāle itmeyince bîkr-i mazmūn-ı dil-ārāyı / **Devātından** hele bîḥūde kilik-i Ferriyā çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [*devātından, -ı, -n, -dan]*

devlet: Mutluluk, saadet.

- Pek hoş olurdu bulmasa ger her kemāl zevāl / Āh olmasaydı **devlet** ü zillet ḥalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3*). [*devlet,]*
- Bā-ḥuşuş 'īd-i mübārek daḥi oldı rû-nümün / **Devlet** ile Ḥaḳ sa'īd ide bu mes'ūd günleri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30*). [*devlet,]*
- Her umūruñda muvaffāḳ ide Allāh seni / Ola **devletle** şeref gāyet ü pâyân-ı sebīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 6*). [*devletle, -le]*

devlet: Büyüklük, mevki, makam.

- Şeref-güster ola şadrında 'izz ü 'ömr ü **devletle** / Du'āmuz bu Cenāb-ı Ḥayy [ü] bī-endād Mevlāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40*). [*devletle, -le]*
- 'Ömr ü **devlet** ile dā'im ola şadrında mekīn / Tā ki her taḥt-ı çemende 'arz ide dīdār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60*). [*devlet,]*
- Ola iḳbāl ü 'ömr ü **devlet** ü iclāl ile dā'im / Umūrında muvaffāḳ ola baḥr u berde şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [*devlet,]*
- Teveccüh eyledi Baḥr-i Sefīde 'izz u **devletle** / Ḥulūş-ı şıdk ile dergāh-ı Rabb-ı Müste'ān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [*devletle, -le]*
- Ḥaḳ 'ömr ü şān u **devlet** ile ide müstedām / Tuḡrā ki dehre tā ki ḥükümden nişān virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 10*). [*devlet,]*

devlet: Bağımsız idare olunan hükümet ve ülkesi.

- Bu **devlete** iḥsān u 'atā eylemiş Allāh / Dānişle kiyāsetle Aristu-yı zamāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [*devlete, -e]*
- Mevlid olmışdı Yenişehr-i Fenār ammā gelüp / **Devlete** oldı kapucıbaşı-ı der-gāh-ı şāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 2*). [*devlete, -e]*
- Ol güzīde tuḥfeyi itdi hediyye **devlete** / Farḳ-ı şāha tāt-ı devlet oldı ol ferḥunde-pāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 5*). [*devlete, -e]*

devlet-i dārāt: İhtişam devleti.

- Dil āyīnesin şāf idüp İskender-ṭibāc ol / Dārāda olan **devlet-i dārāt** elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4*). [*devlet-i dārāt,]*

devlet-i sermed: Sürekli ve sonsuz saltanat.

- ‘Ömr-i dırâz u **devlet-i sermed** ile Hudâ / Şadrında dâ’im ide ki re’fet-şi’âr imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 9). [devlet-i sermed,]

devr: Devir, zaman, çağ.

- **Devründe** senün gülmedüm ey çarh-ı bed-evzâ / Hüzün ile geçüp büm gibi leyl ü nehârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [devründe, -ün, -de]

devr eyle-/devr it-: Dönmek.

- **Devr itdi** beni nâvek-i âhumla velîkin / Her-âyîne âyînesi çarhuñ saķat oldu (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3). [devr it-, -di]
- Olmaz n’idelüm ehl-i dile cüz’ice ârâm / **Devr eylemedür** hâşiyet-i gerdiş-i ecrâm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 40). [devr eyle-, -me, -dür]

devr ü sevr-i ecrâm it-: Gök cisimlerinin etrafında dönmek ve dolaşmak.

- Oldı hayfâ aķterüm burc-ı nuķset kevkebi / Necm-i sâ’ir gibi **devr ü sevr-i ecrâm itmedi** (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [devr ü sevr-i ecrâm it-, -me, -di]

devrân: Dünya, felek.

- Hâbâb-âsâ hevâma bend olup **devrâna** aldandum / Şarâb içdüm güzel sevdüm dilâ ammâ ne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [devrâna, -a]

devrân: Zaman, çağ.

- Mecnûn-ı melâmet-keşiyüm Ferrî bu vaktün / Her ‘âşıkâ bir başkaca **devrân** olagelmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [devrân,]
- Gerdân idegôr sâgarı **devrân** bizümdür / Tağılmadadır ba’de-zîñ ‘işret-geh-i Nâhîd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 2). [devrân,]

devrân: Kader, talih.

- Cem’iyyet-i hâķır komadı bizde bu **devrân** / Efkâr perîşân olup evhâm cüdâdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [devrân,]
- Bezmünden atup bendeñi tundan tûna **devrân** / Eşküm heves-i semt-i murâd ile şat oldu (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [devrân,]
- Sebûk-mağz olduğumdan böyle bergeşte ider **devrân** / Yakışmaz ki hevâ kâkül-veş ola başda pîrâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18). [devrân,]

devr-i kamer: Ay devri. Eskiler yedi gezegenin her birinin biner yıl devir sürdüğüne inanırđı. İçinde bulunduğumuz devir son devirdir ki Hz. Muhammed'in devridir. Ahir zaman olan bu devirde birçok fitne, karışıklık çıkacak ve nihayet kıyamet kopacaktır. [ADŞS “devr-i kamer” md.]

- Geçdi ezmân-ı Zühâl **devr-i kamerdür** ba’de-zîñ / Zâl-ı dünyâ-yı denî görsün cihân içre eri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13). [devr-i kamer, -dür]
- Bir şaf-ârâ-yı âşaf pür-cüd ‘atâ itdi Hudâ / Ğalibâ **devr-i kamerde** fer bu ‘âlî-câhdur (Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 2). [devr-i kamer, -de]

devr-i sâgar it-: Kadehi dolaştırmak.

- Sâķî bezimde nâz ile gel **devr-i sâgar it** / Nûr-ı mey ile sâgarı mihre berâber it (Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [devr-i sâgar it-,]

devr-i sehm: Okun dönmesi, dolaşması.

- Şāh-ı tîr-endāz-ı dil-cū sa‘d-ı pākīze-edā / Rūhına İsfendiyāruñ **devr-i sehmi** şaldı bīm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 1). [devr-i sehm, -i]

devr-i ser-şārī-i sāgar: Ağzına kadar dolu kadehin dönmesi, dolaşması.

- Meyl-i meyden sākī-i ferhunde-makdemdür ğaraž / **Devr-i ser-şārī-i sāgar** başka ‘ālemdür ğaraž (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [devr-i ser-şārī-i sāgar,]

deyn-i sahīha: Hakiki borç.

- ... bālīg olur **deyn-i sahīha** hālā / Sā‘ir eksük gedigüm daħi gerekdür tekml̄l (Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 19). [deyn-i sahīha,]

devr: Kilise, manastır.

- **Deyrde** muğ-beçegān ile budur ülfete dāl / Korkarum ki beni kıssīs ide bu rāz-ı ceres (Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [deyrde, -de]

deyr-i dil: Gönül kilisesi.

- **Deyr-i dilūme** sūbhā vū zūnnār gerekmez / Nākūs-zen-i ruhbān ‘aql nākilūmūzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [deyr-i dil, -üm, -e]
- Vedāduñ **deyr-i dilde** bağlamışdı gerçi çok şüret / Anuñ her yüzden ey büt luṭfını iz‘ān içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [deyr-i dil, -de]

deyr-i gönül: Gönül kilisesi.

- Görüp **deyr-i gönülde** naḳş-ı veddi / Perestiş-kārī-i āyīn-i ‘aşkum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7). [deyr-i gönül, -de]

deyr-i hasret: Hasret kilisesi.

- Mişāl-i rāhib-i hayret-fezā-yı şüret-i Meryem / Buñaldum **deyr-i hasretde** meşīl oldum çelīpāya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [deyr-i hasret, -de]

deyr-i mihen: Mihn timer, eziyetler kilisesi.

- Turmaz döger muşt-ı kazāsına talebdür güyiyā / Oldum bu hāle mübtelā **deyr-i mihen** nākūsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [deyr-i mihen,]

di-: Demek, söylemek.

- Rūyuñ olunca ğonce-i şād-āb [u] ħande-zen / Gül gül **dimekle** n’eyleye her bī-edeb saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [dimekle, -mek, -le]
- Naḳd-i ħulūş-ı ‘aşkumı toĝrı bilen **disün** / Ben şā‘irüm ki belki yalan söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [disün, -sün]
- Ey ħadeng-i ğamze hergiz bir nişān lāzım saña / Hīç **dimezsın** ‘aşıka ammā ki cān lāzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [dimezsın, -mez, -sın]
- Şāyān-ı cevre ḳur‘a-i ‘aşık atup **dimiş** / Gör kara baḫtı Ferrî-i bī-çāre çıkdı hep (Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5). [dimiş, -miş]
- Dāmānını öpdükde **didi** luṭf ile dil-ber / Leb dāmene dāmen leb-i ħandāna münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [didi, -di]
- Vişāle teşne dilüm seyr idüp o la‘l-i lebūñ / Dehānum ‘atş **diyerek** şulandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [diyerek, -y, -erek]
- Dökdüñ rehinde dāne-i eşki tehī yire / Kim **didi** saña sūbhāyı var ‘arż-ı kāfir it (Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [didi, -di]
- Kim **dir** ki sözde reşk-i Mesīhā-yı Meryem it / Merd ol cihānda Meryem-i ma‘nīyi maḫrem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [dir, -r]

- Kim **didî** huffâşa olmaz şems-i şevk-efzâ melâz / Hal-i rüy-ı yârı seyr it eylemiş hâlâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*didî, -di*]
- Ol meh ile yek-ten oldum ol kadar kim görse **dir** / Allâh Allâh yer yüzinde ide mi cevzâ' melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*dir, -r*]
- Güldi gül rüyını peymânede vişnâbda görüp / **Didî** diğkâtle nâzar kıl ruh-ı gül-nârîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2*). [*didî, -di*]
- Râst gelüp şordum o şeh-nâz u nevâ-sâza **didî** / Tâhirûn bûselik içre bu naķış kârîdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [*didî, -di*]
- Ğdde 'azm-i Beşiktaş idelüm **didî** o şûh / Şalınup gitdi murâdı Ferriyâ dolâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [*didî, -di*]
- Yekke-süvâr-ı ma'nî görüp kil-k-i Ferrîyi / **Didî** bu esb-i tâze meger kim Hınzıldur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*didî, -di*]
- Şarîr-i hâme-i mu'ciz-edâ Ğrâş-ı vecd itdi / **Dime** kim Ferriyâ te'sîr-i vicdân eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [*dime, -me*]
- Erzen-i Rûma **dir** iken kendüm idem yâdigâr / Bozdi bu fikr-i daķıkum âsyâb u rûzgâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*dir, -r*]
- Görenler bî-şu'ûr u taş dögen **dir** kûh u deşt içre / Yazan Ferhâd u Kaysî câhil ü ırğad yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*dir, -r*]
- Şahne başkîn **diyerek** bezme sinek şaldı raķîb / Mî'de-i meclisi müfsid o sinekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [*diyerek, -y, -erek*]
- Mey-i dü-hefte gibi kabuma şıgmam **disem** câ'iz / Baña pîrâhen-i 'unşur da cânâ tardur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*disem, -se, -m*]
- **Dirdî** o bût eyyâm-ı firâķi baña şor kim / Biz mâlik-i rûz-nâmçe-i Şeyh Vefâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*). [*dirdî, -r, -di*]
- Baķup za'f-ı dil-i Ferrî-i zâra eylemiş efsûs / **Dimiş** nâ-kâmı derd-i hasretüm bî-tâb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*dimiş, -miş*]
- Hâkister-i halkı **dimiş** eflâke şavurdum / Yalñuz beni yandurdi velî zikr-i kül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*dimiş, -miş*]
- Bî-mecâlüm ol kadar kim şaklayup koynında yâr / Ferrî-i gam-h'ârı âyâ var mı bir görmiş **dimiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5*). [*dimiş, -miş*]
- Pây-mâlânı ayaklatdur yüri var sâķiyâ / Yoħsa kim **dir** 'aşıkânı çigne geç düzdîde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3*). [*dir, -r*]
- Zikr-i bağ u lâleden bezm içre sâğardur garaż / Sünbül ü şebbû **dimekten** zülf ü perçemdür garaż (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3*). [*dimekten, -mek, -den*]
- Cezm idüp dil-ber yakînen ki raķîb olmuş cüdâ / **Didî** yâ Rab eyle anı işidenlerden ırağ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2*). [*didî, -di*]
- **Dir** cemâlünde gören hâcib ü hâli küçücük / Burc-ı hüsnuñ ne güzel necm ü hilâli küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1*). [*dir, -r*]
- Bir şeker çignedi vaşlum saña lâyiķ **diyerek** / Ol ağız miski mişâli fem-i alı küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3*). [*diyerek, -y, -erek*]
- **Dimiş** ol mihr-i tâbende düşürdük biz de pâyında / Der-i dâr-ı gama Ferrî gibi bir bende bend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7*). [*dimiş, -miş*]
- Ferrî ne çäre baħtuma pîr-i ezel **dimiş** / Gülme cihânda nâle-zen-i bezm-i şîven ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5*). [*dimiş, -miş*]
- Ferâmûşî tutuşmışdık o şûh-ı dil-firîb ile / Virüp bir büsecik yâdes **didî** cânâne aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4*). [*didî, -di*]
- Ğd oldu **diñüz** sâķiye peymâne getürsün / Bintü'l-'inebi meclise merdâne getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1*). [*diñüz, -ñüz*]
- Orşa poça kullanma **didî** keştî-i vaşlum / Şundum dümene destümi çün dir lava langa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2*). [*didî, -di*]
- Orşa poça kullanma didi keştî-i vaşlum / Şundum dümene destümi çün **dir** lava langa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2*). [*dir, -r*]
- Manķada bût-i muğ-beçenüñ şafrası döndi / Uçmış beñizi yavrucağuş **dir** ala vanğa(?) (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3*). [*dir, -r*]
- Yek-tâ **diyemem** hüsnuñe zîrâ ki kadeħde / Baķdukça mûmâşil saña bir eş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2*). [*diyemem, -y, -e, -me, -m*]
- Ölüsem hasret-i la'liyle Ferrî / **Diye** hâk-i mezârum bâde bâde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5*). [*diye, -y, -e*]
- Bir âfete dil virdüm idüp çâķ-ı girîbân / Hând ile **didî** baķ niçesi var cebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3*). [*didî, -di*]
- Ruħ u ğisû **diyerek** ismini Ressâm-ı Ezel / Vech-i dil-dâra iki gül iki sünbül mi ķodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5*). [*diyerek, -y, -erek*]

- Dimişsiñ zerre-çîn-i mihr-i vaşlumdur dil-i Ferrî / Mürüvvetsüz neni gördi kırı ikrârdan gayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [dimişsiñ, -miş, -siñ]
- Haţî ile maşûn oldu **dimiş** kişver-i hüsnüm / Fitne giremez hayl-i kemînüm yüze çıkdı (Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [dimiş, -miş]
- Sâkiden sîb-i zenahtan istesem alma **dimez** / Baña hüküm itdürdi el-hağ şan Kızıl Elmaya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [dimez, -mez]
- Ferrî şikâyet vaktidür her derde şefkat vaktidür / **Di** ki ey âfet vaktidür da'vâ-yı faşl eyler Selîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36). [di,]
- O güne ye's ile keç-bîn idi çeşmân-ı 'âlem kim / Göreydi hûra dîv ü bîd-i keç **dirlardi** Tübâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4). [dirlardi, -r, -ler, -di]
- Dilâ sen baş [keser] **dirlardi** 'âkıllar meşeldür bu / Sebük-serlik idüp gönlüme şaldım başı gavgâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [dirlardi, -r, -ler, -di]
- Rüzgârım nâ-müsâ'îd almadım bü-yı murâd / **Dimedi** baht-ı siyâhum sende ey nâ-çâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34). [dimedi, -me, -di]
- Kimisi zerrîn kadehle kimi gök kanzil gezer / İhtilâle virdi gül-zârı **dimiş** ezhar gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [dimiş, -miş]
- Huftedür zilletde bahtum himmete vâ-bestedür / **Dise** lutfuñ olur idi tâli'um bîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40). [dise, -se]
- Kaşd-ı himmetle kaşide virsem ehl-i devlete / Harf-i cer gibi sürerler ur **deyüp** ehl-i ceri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22). [deyüp, -y, -üp, -]
- Şimdi bâb-ı himmeti gördüm ki bir açık kapı / Baş açık yalın ayak **didüm** ki ey dil gel yûri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25). [didüm, -dü, -m]
- **Dirlar** idi ma'rîfet tahşîldür ancak hüner / Yoğsa iki evli bir köyde bulunur bir cerî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19). [dirlar, -r, -ler]
- Benî mahtel-geh-i aşkında görüp nîm-bismil / **Didi** bak 'îd-i vişâlümde bu kurbânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 19). [didi, -di]
- **Didüm** eyâ baña bûs-ı yedüñ olmaz mı naşîb / Bûsa câyûñ **didi** bak gûşe-i dâmânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [didi, -di]
- **Didüm** ey şuh 'aceb sen mi Yûsuf mı güzel / Kesr-i nefis ile **didi** hüsn ile ikrârumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [didi, -di]
- **Didüm** evşâfuña bir tâze gazel lâyıkdur / Söyle söyle **didi** aşık benüm 'unvânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23). [didi, -di]
- **Didüm** eyâ baña bûs-ı yedüñ olmaz mı naşîb / Bûsa câyûñ didi bak gûşe-i dâmânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [didüm, -dü, -m]
- **Didüm** ey şuh 'aceb sen mi Yûsuf mı güzel / Kesr-i nefis ile didi hüsn ile ikrârumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [didüm, -dü, -m]
- **Didüm** evşâfuña bir tâze gazel lâyıkdur / Söyle söyle didi 'aşık benüm 'unvânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23). [didüm, -dü, -m]
- **Dimiş** el-ârifü yekfihü'l-işâret Ferrî / Fâş-ı esrâr olur mı dahî bundan da ziyâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17). [dimiş, -miş]
- Ferrîye bûs-ı gerdenümüz nevr idi **dimiş** / Ol 'ahde îfâ idemedük boynumuzdadur (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2). [dimiş, -miş]
- **Didüm** girince çeşmüme hâl u ruh-ı 'Ömer / Âmentü bi'llezî halâka'l-necme ve'l-kamer (Ferrî Dîvânı, Matla 7, Beyit 1). [didüm, -dü, -m]
- Hâlidüñ sîne-i sîmînin açup **didüm** hemîn / Hâzihî Cennâtü 'Adnin fedhulühâ hâlidîn (Ferrî Dîvânı, Matla 10, Beyit 1). [didüm, -dü, -m]
- Olmadık bir büseñe lâyıq efendim bu sene / **Dirdüñ** evvel vaşlımuñ şâyânı sensüñ bu sene (Ferrî Dîvânı, Müfret 7, Beyit 1). [dirdüñ, -r, -dü, -ñ]
- Sâ'ide na'li niçün kesdüñ didüm **didi** o şuh / Ben emîn-i dil-berânım imtiñân tamğasıdır (Ferrî Dîvânı, Müfret 8, Beyit 1). [didi, -di]
- Sâ'ide na'li niçün kesdüñ **didüm** didi o şuh / Ben emîn-i dil-berânım imtiñân tamğasıdır (Ferrî Dîvânı, Müfret 8, Beyit 1). [didüm, -dü, -m]
- Naşşebde çâh-ı meh mi ne çeşhdür didüm **didi** / Bilmez misüñ ki maşbes-i cânüñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [didi, -di]
- Zâtuñ cihân-ı naşvete çeşhdür didüm **didi** / Bu vaşf-ı kûteh işte ziyânüñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2). [didi, -di]
- Rûyuñ ki şems-i rûz-ı nigehtür didüm **didi** / Bir mehdür o ki haşm-ı ketânüñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [didi, -di]
- Ceyş-i Hâbeş mi bu ne sipehtür didüm **didi** / Fûrkat deminde âh-ı nihânüñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [didi, -di]
- Kıyma bu rûbe cânâ günehtür didüm **didi** / Ölmek yolumda 'aşka nişânüñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [didi, -di]

- Bilmem niçün ki zîr-i külehdür didüm **didî** / Çıkısa kemend-i rûh-ı revānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [didi, -di]
- Ferrî yolunda vakf-ı velehdür didüm **didî** / İşte bu dañi farṭ-ı yalanuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [didi, -di]
- Naḥşebde çāh-ı meh mi ne çeḥdür **didüm** didi / Bilmez misüñ ki maḥbes-i cânüñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [didüm, -dū, -m]
- Zātuñ cihān-ı naḥvete şeḥdür **didüm** didi / Bu vaşf-ı kûteh işte ziyānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2). [didüm, -dū, -m]
- Rüyüñ ki şems-i rûz-ı nigeḥdür **didüm** didi / Bir meḥdür o ki ḥaşm-ı ketānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [didüm, -dū, -m]
- Ceyş-i Ḥabeş mi bu ne sipeḥdür **didüm** didi / Fûrkat deminde āh-ı nihānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [didüm, -dū, -m]
- Kıyma bu rûtbe cāna güneḥdür **didüm** didi / Ölmek yolumda ‘aşka nişānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [didüm, -dū, -m]
- Bilmem niçün ki zîr-i külehdür **didüm** didi / Çıkısa kemend-i rûh-ı revānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [didüm, -dū, -m]
- Ferrî yolunda vakf-ı velehdür **didüm** didi / İşte bu dañi farṭ-ı yalanuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [didüm, -dū, -m]
- **Dirsiñ** baña da dîde-i bîmār virilmiş / Tîmār virilmiş (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3). [dîrsiñ, -r, -siñ]
- Göricek ḥûn ile ālûde ḳafasın aḥbāb **didî** / Baş şahid olur ḥûn-ı seri surḥ-sere (Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [didi, -di]
- Şabra yokdur çāre ister lâ **disün** ister ne‘am / Vaşla dā‘ir ol cevāna keşf-i rāz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [disün, -sün]
- Gören püskürme beñler rüy-ı alında o şuhuñ **dir** / Benekli bir kumāş-ı tâzedür Bengāleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2). [dir, -r]
- Şîve-gerdür cānda şimdi ol ḥādeng-i dil-nişin / **Dimede** taḥsîn ile meşhûr çeşmānuñ hemîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2). [dimede, -mede]
- Çok degüldür āfet-i fettān **dirsem** çeşmüñe / Bir nigāhda eyler ifnā baḳsa ādem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [dirsem, -r, -se, -m]
- Bir cilve görem **dirseñ** eger rüy-ı vefāda / Ğarḳ eyle vücūduñ beri gel cüy-ı ḳazāda (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2). [dirseñ, -r, -se, -ñ]
- Bir dükenmez ḥayrete şal Neyyirūñ de ferrini / Ol meḥ **didüm** ki gel al Neyyirūñ de ferrini (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5). [didüm, -dū, -m]
- **Diye** ḥātif mübārek bād bir ṭab‘-ı selîme / Cülûs idi ‘arûs-ı saltanat geydi Selîmî (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5). [diye, -y, -e]
- Mülket-i tecrîde ‘irfān ile başka fer virüp / Bāyezîd-āsā **dimişdi** leyse fî delḳi sivāḥ (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 2). [dimişdi, -miş, -di]
- Göricek ol şahn-ı ‘Adn-‘unvānı itdüm çün su‘āl / **Didi** Sa‘dî-i suḥan-ver yapdum adum kendüme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [didi, -di]
- Ğāyetle yakışmış **didiler** rüyına liḥye / Elbet yaraşur şevb-i sefid üstine semmûr (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 4). [didiler, -di, -ler]
- Dūçār olup **didüm** fevtine târîḥ / Çıkup gitdi sipihre rûḥ-ı ‘İsā (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 4). [didüm, -dū, -m]
- Ferriyā cevherle yazdum fevtine târîḥ-i tām / Hū **didî** de nāḳıl-ı gül-zār-ı düst oldı Ḥalîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 5). [didi, -di]
- Fevtine cevherle **didüm** Ferriyā târîḥ-i tām / Şeyḥ Efendi eyledi ‘Adn-ı na‘îmi cilve-cāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 12). [didüm, -dū, -m]
- Cām-ı vaşl-ı ‘irci‘iden āḥirî çekdi ayağ / Hū **diyüp** toğruldu düsta itdi terk-i mā-sivāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 10). [diyüp, -y, -üp]
- Eylemiş öyle mu‘allā ki gören **dir** el-ḥaḳ / Ṭāḳ-ı pāki felegi geçmiş olup saḳf-ı semā (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6). [dir, -r]
- **Dir** misiñ ‘aceb n’oldı o mecnûn görünmez / Bir ḥaylî zamāndur ki o maḥzûn görünmez (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Beyit 48). [dir, -r]
- Ölseñ dañi varur bulurum ‘āşıkum ‘āşık / **Dirler** ki ırağ olmaz imiş ‘āşıkā Bağdād (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Beyit 15). [dirler, -r, -ler]
- **Diyesiñ** ey ḡam-ı zulfüm ile zār u aḥḳar / Ey olan silsile-cünbān-ı cünûna hem-ser (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 3, Beyit 17). [diyesiñ, -y, -e, -siñ]

didār: Yüz, çehre.

- Baña nezzāre-i ruḥsānı ki ruḥşat gösterür / ‘Āşıkum toğrısı **didārı** ki ruḥşat gösterür (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 3, Beyit 6). [dîdārı, -ı]

dîdâr 'arz it-: Yüz göstermek. II Ortaya çıkmak.

- Gösterüp mâ-beyn-i haṭda rûyını şan yâr gül / Nev-bahâr eyyâmı elbet 'arz ider dîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1). [dîdâr 'arz it-, -er]
- 'Ömr ü devlet ile dâ'im ola şadında mekân / Tâ ki her taht-ı çemende 'arz ide dîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60). [dîdâr 'arz it-, -e]

dîde: Göz.

- Kan ağlamanuñ yâr için ey dîde demidür / Te'sîr ide me'mûl iderüz dîde demidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [dîde,]
- Kan ağlamanuñ yâr için ey dîde demidür / Te'sîr ide me'mûl iderüz dîde demidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [dîde,]
- Hün itdi dil ü çeşmümi bilmem daḥi Ferrî / 'Aşkuñ eşeri dilde mi ya dîdede midür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [dîdede, -de]
- 'Uşşâkumı dem-beste iden dîdelerümdür / Efgâna şalan çehre-i gül-berg-i terümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [dîdelerümdür, -ler, -üm, -dür]
- Bezm-i meye rûyum gül ü dîdem ola nergis / Elbet nuḳul ol bezme leb-i pür-şekerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8). [dîdem, -m]
- Hadeng-i ğamze katl-i 'âma fermân eylemez n'eyler / O hünîdîdeler bir demde biñ kan eylemez n'eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [dîdeler, -ler]
- Dîdesi rahm itse ğamze hancer-i berrân çeker / Ğamze de olsa taraf-dâr ebruvânı yan çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [dîdesi, -si]
- Ğamze leb-rîz-i teġâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz / Turre sünbül 'ârızı bir ğonce-i nâ-yâb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [dîdesi, -si]
- Ölmesün ya n'eylesün Ferrî o şûḥ itmez dimâġ / Ğamze leb-rîz-i teġâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [dîdesi, -si]
- Geh tal'atuñda ġâhî de zülfüñde dîdemüz / Ey şâh-ı 'işve şubḥ u mesâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [dîdemüz, -müz]
- Süzildi dîdesi ebrû seçildi ğamze tîr oldı / O meh gündün güne gün gibi meşhûr oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [dîdesi, -si]
- Ey dîdeleri pür-fiten-i sâha-i âşûb / Çeşmüñdür iden dilleri bu şûrişe teşvîḳ (Ferrî Dîvânı, Kit'a 6, Beyit 1). [dîdeleri, -ler, -i]
- Dîdesi sîr-âb ammâ kim nigeḥ hün-âb-ı nâz / Şan açılmış 'ayn-ı Hızır içre gül-i şâd-âb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1). [dîdesi, -si]
- Nâz olur bîġâne olmaz şîve mahrem çeşmüñe / Dîde mest-i naḥvet olmuş pîş-geḥde âyine (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4). [dîde,]
- Ma'nâ-yı tecâhülde hele dîdesi fâ'ik / Düzd-i nigeḥ-i şûrişi bir âfet ü cellâd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10). [dîdesi, -si]
- Târ-ı şu'â-ı çeşmi ḳurup şâh-râhuña / Dâm oldı dîdem âḥirî murġ-ı nigâhuña (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 12). [dîdem, -m]

dîde-bânlık: Gözcülük.

- Nergis-i ḥod-bîni gör kim dîde-bânlık gösterür / Kendini gözden çıkarup eylemişken ḥ'âr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17). [dîde-bânlık,]

dîde-düzdîde-i hürşîd ü nücüm eyle-: Yıldızlara ve güneşe gizli gizli bakmak.

- O mehûñ geh baḳalum ḥâline ġâhî ruḥına / Dîde-düzdîde-i hürşîd ü nücüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [dîde-düzdîde-i hürşîd ü nücüm eyle-, -y, -elüm]

dîde-i bîmâr: 1. Hasta göz. 2. Baygın bakan göz.

- Dirsîñ baña da dîde-i bîmâr virilmiş / Tîmâr virilmiş (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3). [dîde-i bîmâr,]

dîde-i bîmârân: Baygın bakan gözler.

- Gamze-i pür-şûrî ki mestânedür / **Dîde-i bîmārāna** mey-hānedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [*dîde-i bîmārān, -a*]

dîde-i Cibrîl: Cebrail'in gözü.

- Hasretle gice encümen-i kudse irince / Pür-hîre ider **dîde-i Cibrîlî** şerārüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3*). [*dîde-i Cibrîl, -i*]

dîde-i ehl-i dil: Gönül ehlinin gözü.

- ‘Anâşır bürka’ıdur gerçi fânûs-ı hayâl-âsâ / Velîkin **dîde-i ehl-i dile** manzûrdur gönlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4*). [*dîde-i ehl-i dil, -e*]

dîde-i ğaddâr: Zalim göz.

- Ferrî niçün ol **dîde-i ğaddāra** şokulduñ / Her gamzesi bir tîğ idi cismüñ dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5*). [*dîde-i ğaddār, -a*]

dîde-i hûn-bār: Kan yağıdıran göz.

- Giryem gamuñla **dîde-i hûn-bāra** çıkdı hep / Üftâdedür ki rû’yet-i dîdāra çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [*dîde-i hûn-bār, -a*]

dîde-i idrāk: İdrak gözü.

- Çâresizler çünki buldukça bu ter-ṭab‘um dañı / **Dîde-i idrāke** şimdi bir kerem-ver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [*dîde-i idrāk, -e*]

dîde-i nahvet: Kibir, gurur gözü.

- Dil-firîbāne-edā ṭavr-ı nezāket sende / Āh şad āh kim ol **dîde-i nahvet** sende (*Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 3, Beyit 23*). [*dîde-i nahvet,]*

dîde-i nîm-h‘āb: Yarı uykulu, mahmur göz.

- Cānānenüñ ol **dîde-i nîm-h‘ābı** görülsün / Mekk ü fiteñ ü şürişüñ esbābı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1*). [*dîde-i nîm-h‘āb, -ı*]

dîde-i sihr-āferîn: Büyüleyen göz.

- Öyle mest-i fitnedür ol **dîde-i sihr-āferîn** / Şîr-i nerler göz göre şayd u şikār olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [*dîde-i sihr-āferîn,]*

dîġer-gün: Bozuk, keyifsiz.

- ‘İllet-i sevdâyı dāfi‘ çünki eftimündür / Ya niçün ḫālüm ġam-ı zulfüñle **dîġer-gündür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*dîġer-gündür, -dur*]

dihis: Verme, ihsan etme.

- Fikr-i ḫayrāt ile dād u **dihis** ü luṭf u kerem / Zıkr-i naşfetle ḫaşāfetle ‘adāletle vefā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 3*). [*dihis,]*

dik-: Bir kumaşı giyecek hâline getirmek.

- Cismümüz dūlbendini endāmına uygun **dikūp** / Ka‘be-i vuşlatda cism-i yāra iḫrām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4*). [*dikūp, -üp*]

dik-: Bir cismi dik olarak durdurmak.

- Müstağrak olup şa‘a-i pertev-i nûra / Vaşl için ‘aşâyı **dikemem** halvet-i Tûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [dikemem, -e, -me, -m]

dik: Dar.

- Olmasa eger tâ bu kadar mahrem-i gamzeñ / Olmazdı gönül kâfiye-i fitne gibi **dik** (Ferrî Dîvânı, Kut'a 6, Beyit 2). [dik,]

dikkat: Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.

- Güldi gül rüyını peymânede vişnâbda görüp / Didi **dikkatle** nazar kıl ruh-ı gül-nârîdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [dikkatle, -le]
- Gamdan ölmem ‘âkıbet gayret helâk eyler beni / Nâ-sezâ eṭvârına **dikkat** helâk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [dikkat,]

dikkat it-: Düşüncelerini bir nokta üzerinde toplamak, bir şeyin üzerinde itina ile durmak.

- Metindür hâcibi semmûr Hindî şerhîdür haṭṭı / Güzelce **dikkat it** ebrûsı semmûr oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [dikkat it-,]
- Mest-i ser-germ olup eşyâyı ziyâret idelüm / Gül cemâlünde ruh-ı vahdete **dikkat idelüm** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 35). [dikkat it-, -elüm]

dikkat olun-: Dikkat edilmek, dikkat verilmek.

- Mir‘ât-ı şurâhîde güzel **dikkat olunsun** / Al ruhları başmaz mı mey-i nâbî görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [dikkat olun-, -sun]
- Efendim böyle mi eylerdüm evşâf-ı hîdîvânun / Telâş-ı râh ile **dikkat olunmaz** şîr ü inşâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 36). [dikkat olun-, -maz]

dil: Söz, laf, ağız.

- Sebû ser-şâr-ı mey zânûda dil-ber **dilde** bâng-ı hey / Felek ol bezmde Nâhîdi raḡşân eylemez n’eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [dilde, -de]
- Zîkr-i pâkûñ gibi **dillerde** de ezkâr olmaz / Bilmiş ol Ferrî gibi ‘âşık-ı gam-h’âr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 41). [dillerde, -ler, -de]

dil: Gönül, yürek, iç, derun.

- İsî-i mu‘ciz-makâlüm Cebraîl-i fikretüm / Vahy ile **dil** sidresinden Ferrî nâzildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [dil,]
- Kanda bir şüh-ı cihân görsem anuñ mecnûniyum / Böyle rüsvâî-i hizlânı viren **dildür** baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [dildür, -dür]
- Kanda bir şüh-ı cihân görsem anuñ mecnûniyum / Böyle rüsvâî-i hizlânı viren **dildür** baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [dildür, -dür]
- Şâhid-i şabrum görünce şîve-gerdür her **dile** / Eglenür gamda benümle şanki mâ’ildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [dile, -e]
- Şâhid-i şabrum görünce şîve-gerdür her **dile** / Eglenür gamda benümle şanki mâ’ildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [dile, -e]
- Mektûm tûra sırr-ı maḥabbet yine **dilde** / Ol günde ki hep zâhir ü pinhân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [dilde, -de]
- Leb-rîz fiğândur **dilüm** ‘aşkuñla ney-âsâ / Ser-şâr neşâṭum yine hem cām-ı mey-âsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [dilüm, -üm]
- Hâl-i ruḡuñla bir giceci bûlbûl oldu **dil** / Ferrî‘aceb mi söyler ise buldı ḡab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [dil,]
- Vişâle teşne **dilüm** seyr idüp o la‘l-i lebûñ / Dehānum ‘aṭş diyerek şulandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [dilüm, -üm]

- **Dil** o rütbe münkesirdir gerdiş-i eyyâmdan / Sâkî-i ra'nâ-yı hoş-mağdemle itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [dil,]
- Hûn itdi **dil** ü çeşmümi bilmem daği Ferrî / 'Aşkuñ eşeri dilde mi ya dîdede midür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [dil,]
- Hûn itdi dil ü çeşmümi bilmem daği Ferrî / 'Aşkuñ eşeri **dilde** mi ya dîdede midür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [dilde, -de]
- Şâhâne güzel sev yûri rindâne şarâb iç / Bunlar ki **dilûn** dâfî-i derd ü elemidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [dilûn, -ûn]
- Ülfet itmez çeşm-i pür-şûr [u] fiten-cüyuñla **dil** / Olamaz mestânelerle dâ'imâ huş-yâr yâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [dil,]
- **Dilde** 'aşkuñ şu'le-zâ fânûs-ı 'unşurdan geçüp / Gün gibi zâhir olunca eylemez inkâr kâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [dilde, -de]
- Feyz-i nîsân gibi düşmekde zemîn-i tab'a / **Dile** bu dürr ü güher 'âtîfet-i Bârîdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [dile, -e]
- **Dil** ki dâğ-i hasreti cânâna bir bir gösterür / Güyiyâ eyler tazallum şâha mahzar gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [dil,]
- **Dilde** nakş olmış hayâl-i tal'at-ı hûn-rîz-i yâr / Anuñ için Ferriyâ eş'arını ter gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [dilde, -de]
- **Dil** teşnesidür küyuña varmak diler ammâ / Nevmiđi çeken ya şuyıdur ya ecelidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [dil,]
- Olur mahrûm-ı vaşluñ turre-âsâ ger aşılsa **dil** / O sevdâda aña hem-dem meger ki âh u vâhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [dil,]
- Olur derd-i seherle **dil** dem-â-dem vâlih ü ser-sâm / Seherde vü mesâda Ferriyâ me'mûl o mâhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [dil,]
- Dilden viremem sırr-ı lebûñ semt-i zebâna / Dükkânçe-i dellâlde râzuñ yiri yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [dilden, -den]
- Bahâr eyyâmıdır nâz ile 'işve **dilde** câm elde / Niçün sâkî-i gül-rû meyl-i yârân eylemez n'eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [dilde, -de]
- Zîkr eyleyüp ol mehle geçen demleri ey **dil** / Gel darb idelüm sîne-i şad-çâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [dil,]
- Meysüz erbâb-ı dile ülfet ü şohbet mi olur / **Dilde**'aşk olmayıcak sözde letâfet mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [dilde, -de]
- **Dilden** koma la'î-i lebinûñ fikrini bir dem / Kevşer gibi ol bahşîş-i nâ-dâde degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [dilden, -den]
- Ey **dil** edeble dâmen-i yâra yapış budur / Yüz sür gubâr-ı pâyine hâtır yapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [dil,]
- Ketm itme cân u dîn ü **dil** ü mezhebi şakın / Her büt-perest-i 'aşkda rengin tapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [dil,]
- Pür-vecd ü veleh baħr-i melâmet **dilimüzdür** / Tecdîd ü fenâ vâdîsi sâhillerimüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [dilimüzdür, -i, -müz, -dür]
- Koymaz heves-i kâma bizi hûsn-i tabî'at / Ferrî düşüren kayd-ı gama **dillerimüzdür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5). [dillerimüzdür, -ler, -i, -müz, -dür]
- Pek katı âzürde itmişdür **dili** ebrû-yı yâr / Vaz'-ı saħtı ile dâ'im çille-i merdân çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4). [dili, -i]
- Görüp urğunlîğum müjgânuña zahm-ı derûn şanma / **Dile** tebrîk idüp gamzeñ mübârek [bâd] yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2). [dile, -e]
- Bir mertebe gül-zârî-i kuds oldı hayâlüm / Ol lâmede kim bülbül-i 'ulvî **dilümüzdür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [dilümüzdür, -ü, -müz, -dür]
- Zünnâr-ı ser-i zülfüne **dil** oldı giriftâr / ... (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [dil,]
- Hâf geldigini rüyuña **dil** pek taleb itmez / Her-giz 'uķalâ bilmedigi yirde şeb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [dil,]
- **Dil** mâder-i fikr ile hemân olmada meşgûl / 'İsâ gibi ümmi birağup meyl-i eb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [dil,]
- Ca'fer-kerem ebrâr-ı himem Hayrî Efendi / Der-gâhı gibi **dilleri** cây-ı emel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 8). [dilleri, -ler, -i]
- Her gice hayâlûñ dolaşur **dilde** nihânî / Târâc-ı ümîd ile gezer reh-zen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [dilde, -de]
- **Dildür** bize tahmîl iden envâ'-ı belâyı / Baħt u felege biħûde isnâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [dildür, -dür]
- Maħabbet şermi muzmer **dilde** yâhûd hâşşa-i huffâş / Cemâle olsa da nâzır kemâ-hî hâķķuhâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8). [dilde, -de]

- **Dilümde** leyse fî delkî sivâ'l-lâh sırrı mahşündür / Mücerred Rûh-ı Kudse kân olanlar mâ-sivâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7). [dilümde, -üm, -de]
- Olalı zehr-i ğam-ı 'aşk ile **dil** telh-mezâk / Seher-i h'âhiş ile meyl-i şeker-h'âb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [dil,]
- **Dilde** 'aşk-ı şule-zâ taraf-ı dehende âh [u] vâh / Bâde-i 'irfân ile pürdür sebû-yı cāmumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [dilde, -de]
- Raķibe 'âlem-i âb içre **dil** pertâb göstermiş / Yem-i Kûlüzümde şan Fir'avna bir gird-âb göstermiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [dil,]
- **Dil** keyfiyet-i bâde-leb ile uyumuşmuş / Mey-h'âredür ol bintü'l-'ineble uyumuşmuş (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [dil,]
- Hulyâ-yı zenaĥdânın idüp **dil** o perînüñ / Ma'sûm-şîfat sîb-i reţabla uyumuşmuş (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [dil,]
- Vâreste-hâl kayd-ı melâmet iken **dile** / El-ĥaķ bu daĥi şîve-i mekr-i Ĥudâ imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5). [dile, -e]
- Bir nigâhı şâh-bâz endâmı nâzûk hoş-reviş / Bî-ĥaberken nâgehânice **dili** sayd eylemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [dili, -i]
- Tîr-i müjeyle şimdi Kırım şaldı **dillere** / Ğamze bucaķda oturıcı bir Tatar imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4). [dillere, -ler, -e]
- N'eyleyüm **dilde** şehâ semt-i meserret baĥlıdur / Fâriĥum fâriĥ ki itmeme ba'de-zîn gül-geş-i bağ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3). [dilde, -de]
- La'lini bûs itdigiün her zamân cânânenüñ / Bulsa **dil** kanın içerde sâĥar u peymânenüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [dil,]
- Zünnâr-ı ser-i zülfine bend oldu **dil** ü dîn / İslâmuma incinmese cânâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [dil,]
- Her ân îkâd-ı şem'-i ĥaşr u neşre / **Dilüm** meş'al kıyâmet-bîn-i 'aşkum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [dilüm, -üm]
- Me'nûs olalı cân u **dile** pîşe-i rindî / Âzürdedür âlâyiş-i 'unvânla gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [dile, -e]
- Ümm ü âbâyı selb idüp **dilden** / Dâder ü ihve neyduĥın bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [dilden, -den]
- Bahâr irdi yine düşdi dile sevdâ-yı gül-şen / Bu mevsimde olup **dil** bûlbûl-i şeydâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [dil,]
- Ne bûlbûl bir semender-fitrat âvâre olup **dil** / Ne nâr-ı tûtün aĥlar ne gül-i zîbâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [dil,]
- Atup tutmak diler gül-şende bir fettânla çün / Kûmeyt-i tab'um eyler **dil**'inân-irĥâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [dil,]
- Bir **dil** ki irüp olmaya 'Anķâya mülâķî / Ĥmâ olunan şâhiķâ-i Kâfi ne bilsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [dil,]
- Bend itdi **dili** âh o dü çeşmânı sitem-cû / Bir şîre meger ĥâlib olurmuş iki âhû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [dili, -i]
- Her dem saña nîm-bismil isem kanı mürüvvat / Ĥün-h'ârluĥa bařladuñ âh ey **dili** kanlu (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [dili, -i]
- İder 'uşşâķını bismil-gehinde cevri ile küşte / 'Aceb kattâldür virmez **dile** kaţ'â emân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [dile, -e]
- Ne ĥür ne ĥilmân u ne vildân u ne Kevşer / Nâzır **dilüm** eşyâda kemâl ile zuhûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [dilüm, -üm]
- Şeş-dergeh-i vařluñda düçâr olsa dü şeşle / Sevdâ-zede **dil** nerde düşer lu'bet ü yanga(?) (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [dil,]
- **Dil** ki bir nev-res cevâna düşdi bezm-i âbda / Keştî-i idrâķümüz ĥayfâ tutuldu şâbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [dil,]
- Ol cezbe ki var 'âşık u cânân arasında / Bir sırr-ı Ĥudâdur **dil** ile cân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1). [dil,]
- Olup zünnâr-bendi **dil** girince Kırķ Kilîsâya / Perestiş eyledüm yüz yirde ol meh-rû-yı tersâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [dil,]
- Seni Babaya toĥrı **dil** alup gitmek diler cânâ / Vedâ' it sümânâ var Menâta Meryem Anaya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [dil,]
- **Dil** âyînesin şâf idüp İskender-tîbâ' ol / Dârâda olan devlet-i dârât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [dil,]
- Sümânât-ı 'aşķına kıssîs idüp cân u **dili** / İmtinâ' itdürdi 'aşķı râh-ı mâderĥânede (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [dili, -i]
- Oldı yine bir çeşm-i siĥir-sâza fûtâde / Efsûn-zede **dil** vardı çeh-i Bâbile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [dil,]

- Cām u tesbîh-i riyâyı itmedüm hîç zîb-i dest / Zerķ ile **dil** meyl-i zühhd ü mey-âşâm itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5*). [dil,]
- Olaldan müstekin **dilde** hayâl-i büm-ı hicrânüñ / O ma'mûre şehâ görseñ 'aceb vîrânedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4*). [dilde, -de]
- Hâsret ile fûrkâtüñ ancak **dili** bî-tâb ider / Âh ammâ fikret-i vuşlat helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4*). [dili, -i]
- **Dil** derd ü ğamından bu gice yâra açıldı / Sevdâ sözini açdı ne çok yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1*). [dil,]
- Keyf-i şarâb-ı bî-ĥumâr oldı **dile** neşve-nişâr / Gül-zâr-ı cânı pür-bahâr itdi eger mişl-i nesîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [dile, -e]
- Tanînüm hâsretüñle muhrîk u **dil** dâĝ dâĝ oldı / Mümâşîldür vücûdum fûrkâtüñle heykel-i nâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*). [dil,]
- **Dil** hicr ile hâsret ile çarpınmada dâ'im / O zevķ ile şevķ ile çemenlerde çemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [dil,]
- Luţfuñ nice mebzûl idüĝin câzimidür **dil** / Pek rabţ ile elţâfuña hâşıl nigerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22*). [dil,]
- **Dilde** ki hayâl-i kadûñ ey şûĥ nihândur / Pehnâ-yı göñül nâdire bir serv-sitândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1*). [dilde, -de]
- Çün bahâr-istân-ı ma'nîdür **dilüm** tenķîĥ idüp / Koymadum ayrıķ çiçek itdüm hemân yek-bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45*). [dilüm, -üm]
- **Dil** ki dâĝ-ı hâsreti cânâna bir bir gösterür / Güyiyâ eyler tazallum şâha maĥzar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*). [dil,]
- **Dilde** nakş olmuş hayâl-i tal'at-ı ĥün-rîz-i yâr / Anuñ içün Ferriyâ eş'arını ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25*). [dilde, -de]
- Yeter pür-gülük ile eyledüñ taşdı' ey Ferrî / Ĥulûsî**dilde** ârâyış du'âsın kıl zebân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46*). [dilde, -de]
- **Dilüm** bir müncelî âyîne-i 'âlem-nümâdur kim / Görinür şûret-i ilhâm şî'rümde 'ayân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [dilüm, -üm]
- Şimdi bâb-ı himmeti gördüm ki bir açuk kapu / Baş açuk yalın ayak didüm ki ey **dil** gel yûri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [dil,]
- Ferriyâ eyle du'â buldı kaşîde intihâ / Oldı zîrâ ki du'âsı **dillerüñ** şevķ-âveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31*). [dillerüñ, -ler, -üñ]
- Der-'akab **dilde** zuhûr itdi tekâzâ-yı kavî / Kalmadı hüş u dirâyet eĝer-i rüşd ü sedâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13*). [dilde, -de]
- Zülf-i zünnârına bir muĝ-beçenüñ baĝla göñül / Mezheb ü dîn ü **dili'**aşķına vir itme 'inâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [dili, -i]
- Ey dîdeleri pür-fiten-i sâha-i âşûb / Çeşmündür iden **dilleri** bu şûrişe teşvîķ (*Ferrî Dîvânı, Kût'a 6, Beyit 1*). [dilleri, -ler, -i]
- Bir nârî-ţabî'at ile germ-ülfet olup **dil** / Ol günlere de itdi teşâdüf dem-i temmüz (*Ferrî Dîvânı, Kût'a 7, Beyit 1*). [dil,]
- **Dil** eĝlenürdi keşmekeş-i şoĥbetüñ ile / Fikrûñ Keşâna çekdi keşân-ber-keşân beni (*Ferrî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1*). [dil,]
- Âşûb şalmaķ oldı **dile** kâr-ı aşĝarı / Yandurdu yakdı hey meded âsûde dilleri (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [dile, -e]
- Âşûb şalmaķ oldı dile kâr-ı aşĝarı / Yandurdu yakdı hey meded âsûde **dilleri** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [dilleri, -ler, -i]
- **Dil** fikr-i ĥatla muţtarib [ü] bî-karârdur / Ĥavfi budur ki şafĥa-i rûyın karardur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1*). [dil,]
- Çeng-i ĥışımila itdi **dili** pek bozuk düzen / Maĥzar bu yüzde 'aks-i şü'ünât-ı Zü'l-Minen (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4*). [dili, -i]
- Baķsañ ammâ çeşmine bir ĥaste-i bî-tâb-ı nâz / Şîve-i çeşmi 'aceb derd-i nihânîdür **dile** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [dile, -e]
- Şun'-ı düzdîde-girişme ĝam-feşândur **dile** / Ğamzesi tîr-i kazâ-yı âsûmânîdür dile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [dile, -e]
- Şun'-ı düzdîde-girişme ĝam-feşândur dile / Ğamzesi tîr-i kazâ-yı âsûmânîdür **dile** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [dile, -e]
- Her nigâĥı bir belâ-yı nâĝehânîdür **dile** / Ğayrı dil-berler gibi lâzım degül esbâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [dile, -e]
- Tâ-be-key 'aşķuñ idem sînemde pinhân bilmiş ol / Ey büt-i 'îsâ-şiyem **dil** derd-mend-i 'aşķdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 2*). [dil,]
- Ey taĥibüm ber-ţaraf bu derde tedbîrûñ senüñ / **Dil** tutuldı dâm-ı 'aşķa düşdi emr-i müşķile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [dil,]

- **Dilden** eyler eyler ise kime itsün ya gile / Luṭfuñ ister zār ider bî-çäre ağlar derd ile (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 4*). [*dilden, -den*]
- **Dil** nüş diyü semmini nüş itdi hevānuñ / Evvel daḥî ben içmiş idüm şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 16*). [*dil,]*
- Oldı **dil** ü dîni nigeḥ-i ğamzeme yağma / İslāmına zünnār-ı ser-i zülfüm olup dām (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 51*). [*dil,]*
- Ey **dil** yeter ıtnāb-ı suḥan başla du‘āya / Mektüb gelir eyleme terk it hezeyānı (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 63*). [*dil,]*
- ‘Uşşākda muṭtāc-ı şarāb olmadı bir **dil** / Hâtırlara neş‘e vireli lâye-i ḥüsnuñ (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 70*). [*dil,]*
- Şahbā-yı lebûñ cennet-i vaşluñ olup āmāl / **Dilden** çıkarup ‘aşk ile atdum dü cihānı (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 59*). [*dilden, -den*]
- Mādām cām-ı neş‘e gerek zīb -i dest olur / **Dil** neşve-yāb-ı sāgar-ı Bezm-i Elest olur (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 2, Beyit 26*). [*dil,]*
- Anda ne cām u sāgar u ne **dil** şikest olur / Cümle neşāt-ı tāze ile dil ḥucest olur (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 2, Beyit 29*). [*dil,]*
- Anda ne cām u sāgar u ne dil şikest olur / Cümle neşāt-ı tāze ile **dil** ḥucest olur (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 2, Beyit 29*). [*dil,]*
- ‘Aql u fikr ü **dil** ü dînüm kamu yağmaladı hep / İtdüğü mekri baña eylemez duḥt-ı ‘ineb (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 3, Beyit 3*). [*dil,]*
- İdeyüm mi reh-i ‘aşkuñda **dil** ü cānı tebāḥ / Mihr-i ruḥsārîña ser-geşte olam mı çün māḥ (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 3, Beyit 7*). [*dil,]*
- Beni mecnūn-ı melāmet idecekdür āḥir / **Dili** leb-rîz-i ḥarāret idecekdür āḥir (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 3, Beyit 24*). [*dili, -i*]
- Kāmetuñ seyri ile bezmi kıyāmet idelüm / **Dilleri** zevkle ser-şār-ı şetāret idelüm (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 3, Beyit 32*). [*dilleri, -ler, -i*]
- Raḥm idersiñ **dilüme** var o necābet sende / Sende ey şāḥ-ı cihān ḥüsn ü leṭāfet sende (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 3, Beyit 22*). [*dilüme, -üm, -e*]
- Girmez eliñe kaṭresi bu demler ey **dil** ey / Virsek ayağ-ı bādeye naqd-i revānı pey (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 1*). [*dil,]*
- Ser-sām itdi **dilleri** afyon u berş ü beng / Ez-cümle vakf-ı semt-i ḥumār oldı şūḥ [u] şeng (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 3*). [*dilleri, -ler, -i*]

dil bağla-: Gönül bağlamak. II Severek bağlanmak, âşık olmak.

- Hevāsına düşüp **dil bağla** kim bir şūḥ-ı nev-ḥîze / Yakışsañ cevher-i gönli idersuñ zülfe āvîze (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 5*). [*dil bağla-,]*

dil vir-: Gönül vermek. II Sevmek, âşık olmak.

- Bir āfete **dil virdüm** idüp çāk-ı girībān / Ḥand ile didi baḥ niçesi var cebümüzde (*Ferrî Dîvânî, Gazel 180, Beyit 3*). [*dil vir-, -dü, -m*]

dilā: Ey gönül!

- Cānı ğark it baḥr-ı tevḥîd-i maḥabbetde **dilā** / ‘Ālem-i ‘aşk içre çünki bir mekân lāzım saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 4*). [*dilā,]*
- Helāk olsam gerekdür derd ü āhumla kūḥ u şahrāda / Dumū‘ u āḥ-ı her-gāhum **dilā**‘ādil güvāhumdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 3*). [*dilā,]*
- **Dilā** faşş-ı niğn bir nām içün biñ zaḥm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma çarḥ elinden ḥaylī ḥancer yir (*Ferrî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 1*). [*dilā,]*
- Vuşlatda **dilā** soḥbet-i cānāna ṭoyulmaz / Yek-laḥza-i ‘ömr içre belī cāna ṭoyulmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 1*). [*dilā,]*
- Ḥabāb-āsā hevāma bend olup devrāna aldandım / Şarāb içdüm güzel sevdüm **dilā** ammā ne aldandım (*Ferrî Dîvânî, Gazel 133, Beyit 1*). [*dilā,]*
- Öpüp la‘lin sevip endām-ı müsteḡnāsını Ferrî / Şarāb içdüm güzel sevdüm **dilā** ammā ne aldandım (*Ferrî Dîvânî, Gazel 133, Beyit 5*). [*dilā,]*
- O meh-rū ‘ömr-i sermedle **dilā** hem-vār var olsa / Vaşılada her dem-i dil-dārda da der-kenār kār olsa (*Ferrî Dîvânî, Gazel 165, Beyit 1*). [*dilā,]*

- **Dilā** sen baş [keser] dirlerdi ‘ākıllar meşeldür bu / Sebük-serlik idüp gönlüme şaldum başı ğavġāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [dilā,]
- **Dilā** gel gör bu elţāf-ı Hüdāvend-i Hālîmi / K’idüp perdāziş-i evreng-i dîn Sultān Selîmi (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1). [dilā,]
- Kem-cur‘asıyla ādeme keyf-i ebed gelir / Her demde feyz ü neşve **dilā** bî-‘aded gelir (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 42). [dilā,]

dil-ārā: Gönlü süsleyen güzel.

- Büt-i nev-resteciġüm gibi **dil-ārā** Ferrî / Oldı bu teng zemînüñ de me‘ālî küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [dil-ārā,]
- Dem-i hengāme-i ġamda ġumār-ālūd-ı hicrāna / **Dil-ārā** mesken olmaz ġāne-i ġammārdan ġayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [dil-ārā,]
- O rütbe beyt-i mevzūn-ı terüm Ferrî **dil-ārā** kim / Benüm her bir şikāf-ı mısra‘um yek-laġt ġüyā kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7). [dil-ārā,]

dil-ārā-yı vahdet: Birliġin, tekliġin gönül süsleyeni. II Allah.

- Ferrî mücevher eyledi tārîġ-i fevtini / Zihni açıldı irdi **dil-ārā-yı vahdete** (Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 5). [dil-ārā-yı vahdet, -e]

dil-āver: Yürekli, cesur, yiġit.

- Ĥaġġ-ı nev-ġîz kimi yazdı kaġlūme fermān kim / Böyle ġün-rîz ü **dil-āverdür** şehā tîrūñ senūñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2). [dil-āverdür, -dür]

dil-ber: Gönül alan güzel, sevgili.

- Dāmānını öpdükde didi luġ ile **dil-ber** / Leb dāmene dāmen leb-i ġandāna münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [dil-ber,]
- **Dil-ber** ü mey sāz u söz yārān u ‘āşık bundadır / Sāġar-ı şahbāyı sākî gel berü rindāna at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [dil-ber,]
- **Dil-beri** ġalka-i āġūşa çeküp elde ġadeġ / Ĥased ol mest-i mūdāma hele şad ġüne ġased (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [dil-beri, -i]
- Elde mey zānūda **dil-ber** böyle bezm-i dil-pezîr / Fikr-i ġün-ā-ġün ile bir cāy-ı tenhā istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [dil-ber,]
- **Dil-ber** ki ġāġı çeşmini maġmūr gösterür / Gör şan‘atı ki fîtneyi mestür gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [dil-ber,]
- Rūze temüz u **dil-ber** ola āteşî-mizāc / Elbet cihānı teşne vü maġrūr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [dil-ber,]
- Zülfin dökünce ‘arızına **dil-ber** aġladum / Zulmet içinde ‘āşıkına nūr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [dil-ber,]
- Bir ġadeng-i ġamzenüñ āmācı olmuş **dil-berüm** / Kendi gibi bir büte beñzer o da urgundur (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6). [dil-berüm, -üm]
- **Dil-ber** deheninden viren ‘āşıklara neş’e / Ferrî bu ġazel de benüm ancak ġünerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9). [dil-ber,]
- Zāhid gözetme **dil-beri** ol rütbe beglidür / Körfezde bile göz göre gezmez bebeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [dil-beri, -i]
- Sebū ser-şār-ı mey zānūda **dil-ber** dilde bāng-ı hey / Felek ol bezimde Nāġidi raġşān eylemez n’eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [dil-ber,]
- Meclisde şurāġ ile sāġar öpüşürler / Birbirine meftūn iki **dil-ber** öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [dil-ber,]
- **Dil-berüm** süzdikçe çeşmin ġamze müġġandan çıkar / İki şîr-i kîne-cū ya’nî neyistāndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [dil-berüm, -üm]
- Felekde bir müsellema māh-peyker **dil-berüm** yokdur / Dirîġ u ġayf kim burc-ı şerefde aġterüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [dil-berüm, -üm]
- Ĥ‘āb aldı eġer **dil-beri** bîdār raġib āġ / Meşġūr meşeldür şu uyur düşmen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [dil-beri, -i]
- Cezm idüp **dil-ber** yaġinen ki raġib olmuş cūdā / Didi yā Rab eyle anı işidenlerden ıraġ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [dil-ber,]

- **Dil-berde** fitrî lutf u eziyyet halef selef / ‘İşret deminde keyf ü merâret halef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [*dil-berde, -de*]
- Şafâdan geç ider îrâs-ı şıklet büm-veş **dil-ber** / Beni tûtî gibi pür-gû ider âyîne-tal’at yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3*). [*dil-ber,]*
- Her bezme birer başka neşât-âverüm ammâ / **Dil-ber** olıcağ meclis-i şahbâda garîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3*). [*dil-ber,]*
- Bâdeyüm neşve neydüğün bilmem / **Dil-berüm** işve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1*). [*dil-berüm, -üm*]
- Bezm-i meyde sâkî-i sîm-sâkî kimdür söyleden / Ol ‘îrâkî **dil-bere**‘uşşâkî kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1*). [*dil-bere, -e*]
- Zîb-i desti olsa leb-rîz-i şarâb ‘âşık degül / Neşvesiyle **dil-beri** de bî-çarâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2*). [*dil-beri, -i*]
- Bu günler **dil-berüm** maîbüs-ı mekteb kaldı ey Ferrî / Çemende yâr ile yerta‘ ve yel’ab kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5*). [*dil-berüm, -üm*]
- ‘İd-i adhâ kim hilâl-i mâh-ı enver gösterür / Güyiyâ ebrûsını ‘uşşâka **dil-ber** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [*dil-ber,]*
- Mey ü **dil-berde** imiş lutf u latîf-i esrâr / Araynı gayrıda hâzırdur aña ye’s-i fu’âd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [*dil-berde, -de*]
- Her nigâhı bir belâ-yı nâgehânîdür dile / Gayrı **dil-berler** gibi lâzım degül esbâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [*dil-berler, -ler*]
- Peyâmüñ aldığım yirlerden olmam tâ ebed fâriğ / Fehîmüm ben mey ü **dil-berden** olmam tâ ebed fâriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*dil-berden, -den*]
- Ol dem kanı ki bezme gelüp bâde vü ‘arâk / Sâgar be-dest ü **dil-ber** ile cilve dağk-ı lağ (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*dil-ber,]*

dil-ber-i fettân: Fitne çıkaran, gönül alan güzel.

- Çeşm ü gamze niçe efsûn u fiten göstermede / ‘Âşıkâ bir kez nigâhuñ **dil-ber-i fettâna** at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [*dil-ber-i fettân, -a*]

dil-ber-i ra’nâ: Gönül alan güzel.

- Mukîm-i küyüdur her şeb derinde zâr u ser-gerdân / Dil-i şürîde bekler **dil-ber-i ra’nâ** çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*dil-ber-i ra’nâ,]*

dil-ber-i tannâz: Herkesle eğlenen, alay eden güzel.

- Esrâr-ı dili **dil-ber-i tannâz** ile söyleş / Var tûtî gibi âyîne-i râz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1*). [*dil-ber-i tannâz,]*

dil-beste-i h’âhiş-ger: İsteğe gönül bağlamış.

- Eyledüm çend beyt ile evşâfuñ gerçi ‘ayân / Oldı tab‘um vaşfuñuñ **dil-beste-i h’âhiş-geri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [*dil-beste-i h’âhiş-ger, -i*]

dil-cû: Gönül çeken, cezbeden.

- ‘Aksûñ göricek câmda ‘âşık bile düşdi / Mir’ât-ı habâba niçe **dil-cû** yile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1*). [*dil-cû,]*

dil-dâde: Gönül vermiş, âşık.

- Bu şayd-geh-i dilde o **dil-dâdeye** gıbta / Bir çeşm-i gazâlî ala fitrâke berâber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*). [*dil-dâdeye, -y, -e*]
- Sad gıbta o bezm-i meye **dil-dâde** vü dil-dâr / İster şarılur nâz ile ister öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [*dil-dâde,]*
- Ol şâ‘ir-i mu‘ciz-dem-i meydân-ı beyânım / Eţvâruma **dil-dâde** Kelîm-i Hemedândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 17*). [*dil-dâde,]*

- Oldı eṭvārına çok mīr-livā **dil-dāde** / Çekdi yügrük ‘alemin şimdi ‘Alem-dār-zāde (*Ferrî Dîvânı, Matla 11, Beyit 1*). [*dil-dāde,]*

dil-dār: *Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.*

- Şad gıbtā o bezm-i meye dil-dāde vü **dil-dār** / İster şarılır nāz ile ister öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [*dil-dār,]*
- Bir büse virüp bu gice düşde baña **dil-dār** / Anda daḥi düşvār (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2*). [*dil-dār,]*

dile-: *İstemek, temenni etmek.*

- Dil teşnesidür küyuña varmak **diler** ammā / Nevmiḍi çeken ya şuyıdır ya ecelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*diler, -r]*
- Atup tıtmak **diler** gül-şende bir fettānla çün / Kümeyt-i ṭab‘um eyler dil ‘inān-irḥā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4*). [*diler, -r]*
- Mahrūmdur ol bü’l-hevesūn ‘aşk **dilerse** / Çākī-i girībānını dāmāna getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3*). [*dilerse, -r, -se]*
- Seni Babaya toḡrı dil alup gitmek **diler** cānā / Vedā‘ it sūmnāta var Menāta Meryem Anaya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4*). [*diler, -r]*
- N’ideyüm çāre nedür müşkil imiş ğurbetde / Dāyin aḳçesini ister **dilemez** hıç kefīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 20*). [*dilemez, -mez]*
- Bercīse(?) **diler** şimdi şakal başı taḡıtmak / Çün aḡter-i ğīsū pür idüp lihyeye düstür (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 3*). [*diler, -r]*

dile düş-: *Gönle düşmek. II Gönlünde bir düşünce belirlemek.*

- Bahār irdi yine **düşdi dile** sevdā-yı gül-şen / Bu mevsimde olup dil bülbul-i şeydā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1*). [*dile düş-, -di]*
- Bir bezm-gehde **düşdi dile** miḥnet-i kühen / Başdukça başdı şıḳlet-i kâbūs-ı ğam miḥen (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [*dile düş-, -di]*

dile düş-: *Hakkında konuşulmak, dedikodu yapılmak.*

- Olmakda nişīmen baña zillet-geh-i hırmān / **Düşdükce dile** şervet ü sāmān-ı diyārım (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4*). [*dile düş-, -dükce]*
- Bintü’l-‘ineb evvel ḥarem-i pīr-i muḡānda / Hürmetlice bir kız idi şimdi **dile düşdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3*). [*dile düş-, -di]*

dile düş-: *1. Gönle düşmek. 2. Hakkında konuşulmak, dedikodu yapılmak.*

- Ferrî niçün ol dīde-i ğaddāra şokulduñ / Her ğamzesi bir tıḡ idi cismūñ **dile düşdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5*). [*dile düş-, -di]*

dil-firīb: *Gönül aldatan, cazibeli.*

- Mest-i nāz u ‘işvedür şimdi o nev-naḥl-i sitem / Vaḳt ola kim araya ol **dil-firīb** āfet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6*). [*dil-firīb,]*

dil-firībāne-edā: *Gönül aldatan tavır, davranış.*

- **Dil-firībāne-edā** ṭavr-ı nezāket sende / Āh şad āh kim ol dīde-i naḥvet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 23*). [*dil-firībāne-edā,]*

dil-hasta: *Gönlü hasta.*

- Beste dünyā zülfüne **dil-hasta** ‘ālem çeşmüne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*dil-hasta,]*

dil-hûn: İçî kan ağlayan.

- Bir perîsûñ hâk olup **dil-hûn** u âşüfteñ senüñ / Cümle hûbân-ı cihân mağbûn u âşüfteñ senüñ (Ferrî Dîvânî, Tahmîs 5, Bend 5). [dil-hûn,]

dil-i aḥbâb: Dostların gönü.

- Ferriyâ severim güzel göricek / **Dil-i aḥbâb** neydügin bilmem (Ferrî Dîvânî, Gazel 149, Beyit 5). [dil-i aḥbâb,]
- Rûḥ-ı pāk-i cîlve-gerdür cennet içre şübhe yok / Eyledi ammâ **dil-i aḥbâbını** hicri tebâh (Ferrî Dîvânî, Tarih 12, Beyit 3). [dil-i aḥbâb, -ı, -n, -ı]

dil-i ‘arîf: İrfan sahibinin gönü.

- Cây-ı ma‘mûra duḥûl itse de bûm eğlenmez / **Dil-i ‘arîfde** keder tîz geçer çok sürmez (Ferrî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 3). [dil-i ‘arîf, -de]
- Ayîne-i yek-dîger olur şüret-i ezdâd / Ferrî **dil-i ‘arîfde** vücûd ile ‘adem ne (Ferrî Dîvânî, Gazel 178, Beyit 5). [dil-i ‘arîf, -de]

dil-i âşüfte: Çılgın gibi seven gönü.

- Ferrî seni lertzân iden ‘âlemde hevâdur / Ammâ **dil-i âşüfte** ki bilmem neden oynar (Ferrî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 5). [dil-i âşüfte,]

dil-i ‘attâr: Attarın gönü.

- Olur ‘âlem mu‘attâr dökse kâkûl ol meh-i gül-rû / ‘Usurla âhû-âsâ ger **dil-i ‘attâr** tar olsa (Ferrî Dîvânî, Gazel 165, Beyit 3). [dil-i ‘attâr,]

dil-i âvâre: Perişan gönü.

- N’ideyüm şabra da yok zerre taḥammûl şad âh / Eyledi güşe-i zulfûñ **dil-i âvâre** penâh (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 9). [dil-i âvâre,]

dil-i bî-çâre: Çaresiz, zavallı gönü.

- Koymamışdur nuṭka tâkat bende de ol bî-vefâ / Yoḥsa hâlûñ bu **dil-i bî-çâre** söyler söylese (Ferrî Dîvânî, Gazel 174, Beyit 3). [dil-i bî-çâre,]
- Va‘duñ ey şûḥ baña va‘de-i kemmûn gibidür / **Dil-i bî-çâre** bilirken yine memnûn gibidür (Ferrî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 1). [dil-i bî-çâre,]
- Bu vaşf ile Allâh için bir tölî nûş it / Soñra **dil-i bî-çârenüñ** aḥvâlini gûş it (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 56). [dil-i bî-çâre, -nüñ]

dil-i bî-nevâ: Çaresiz, zavallı gönü.

- İtsün қо hicrûñ ile **dil-i bî-nevâ** nevâ / Oldı firâş-ı vuşlatuña nâ-sezâ sezâ (Ferrî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 1). [dil-i bî-nevâ,]

dil-i dîvâne: Deli, çılgın gönü.

- Kûmkapu mey-hânesinde itdi yağma hâlûmi / Koymadı rûşd-i dirâyet bu **dil-i dîvânede** (Ferrî Dîvânî, Gazel 183, Beyit 3). [dil-i dîvâne, -de]

dil-i Ferrî: Ferrî'nin gönü.

- **Dil-i Ferrîye** bir kat daḥî luṭf eyle zaḥım urma / Derûn-ı sîneden nevk-i müjeñ cânâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 7). [dil-i Ferrî, -y, -e]

- Luṭfuñ ile āsūde gerekmez **dil-i Ferrī** / Ser-pençe-i cevruñ ile kām' olsa ne mānī' (Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 5). [dil-i Ferrī,]
- Dimişsiñ zerre-çin-i mihr-i vaşlumdur **dil-i Ferrī** / Mürüvvetsüz neni gördi kırı ıkrardan gayrı (Ferrī Dīvānı, Gazel 194, Beyit 5). [dil-i Ferrī,]
- Gurbetde fırākuñla perişān **dil-i Ferrī** / Mektubuñ ile luṭf u kerem eyle añ añ (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 62). [dil-i Ferrī,]

dil-i Ferrī-i şeydā: Çılgın, divane Ferrī'nin gönlü.

- O hūnī gözleruñ ey mest-i nāz-ı pür-cefā bilseñ / Ne kanlar yutdurur her dem **dil-i Ferrī-i şeydāya** (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 17). [dil-i Ferrī-i şeydā, -y, -a]

dil-i mahzūn: Hüzünlü gönül.

- Vā-sūḥteyüm sūḥte aḥvāl-i dīger-gün / Yandı amān āteşlere yandı **dil-i mahzūn** (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 17). [dil-i mahzūn,]

dil-i mecrūh: Yaralı gönül.

- Eyledi nāvek-i ğamzeñ **dil-i mecrūha** güzer / Bende ne şabr u şekībā kodı ne ḥaşyet-i ser (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 14). [dil-i mecrūh, -a]

dil-i nālān: İnleyen gönül.

- Ben eger cānda nihān eyledüm 'aşk-ı pākin / Beni fāş eyleyen ancak **dil-i nālānumdur** (Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 7). [dil-i nālān, -um, -dur]

dil-i pür-şūr: Karmakarışık gönül.

- Ferrī suḥanuñda ne bu te'sīr-i güdāziş / Güyā **dil-i pür-şūruñ** āteş var içinde (Ferrī Dīvānı, Gazel 167, Beyit 5). [dil-i pür-şūr, -i, -n, -uñ]

dil-i rüşen: Parlak, aydınlık gönül.

- Her gice ḥayālūñle **dil-i rüşen** uyumaz / Āvāre-i nār-ı şerer-i eyemen uyumaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 1). [dil-i rüşen,]

dil-i sengīn: Taştan gönül.

- Yāruñ **dil-i sengīnine** envā'-ı niyāzum / Güyā ki kumistāna varup kūh-ken oynar (Ferrī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 3). [dil-i sengīn, -i, -n, -e]

dil-i sevdā-ger: Sevdalı, âşık gönül.

- Keserse fārem[i] göñlüm keserle kesrle kesmem / **Dil-i sevdā-gerüm** ger küdek-i mi'mār mār olsa (Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 2). [dil-i sevdā-ger, -üm]

dil-i şeydā: Deli, divane gönül.

- Çalup alma felek de Müşterī de müşterī çıkdı / Kumāş-ı ḥüsne düzdīde **dil-i şeydā** çıkar çıkmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 5). [dil-i şeydā,]
- Bir buse-i cān-baḥşuñā kānī' **dil-i şeydā** / Gör baḥtı ki virmez anı rü'yā daḥi olsa (Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 3). [dil-i şeydā,]

dil-i şūrīde: Perişan, âşık gönül.

- Kimi būs-ı lebde kimi başka sevdāda gezer / Bu **dil-i şūrīdenüñ** ancak merāmı zülf ü ruḥ (Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 4). [dil-i şūrīde, -nüñ]

- Muķīm-i kūyidur her şeb derinde zār u ser-gerdān / **Dil-i şūrīde** bekler dil-ber-i ra'nā çıkar çıkmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 6). [dil-i şūrīde,]

dil-i vahşet-geh: Vahşet yeri olan gönül.

- İdüp esb-i haşbele cāh-ı Nahşeb sırrını tedbīr / **Dil-i vahşet-gehinde** itmiş iken şayd u der-zencīr (Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 4). [dil-i vahşet-geh, -i, -n, -de]

dil-i vahş-ülfet: Yabani hayvanlarla dost olan gönül.

- ‘Aşk-bāzī-i perī-rūdan bile āzādeyūm / Hīç **dil-i vahş-ülfetüm** hem-demle itmez imtizāc (Ferrī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 2). [dil-i vahş-ülfet, -üm]

dil-i vīrān: Yıkık, harabe gönül.

- Tīr-i müjeñ ey kaşı kemān cāna tokındı / Geçdi kemigi tā **dil-i vīrāne** tokındı (Ferrī Dīvānı, Gazel 188, Beyit 1). [dil-i vīrān, -e]
- Tūtuşup nār-ı firākuñla kebāb olmadayum / Ya'nī şākird-i semender **dil-i vīrānumdur** (Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 27). [dil-i vīrān, -um, -dur]
- Gencīne-i hūsnūñ **dil-i vīrānla** söyleş / Hāl añlar iseñ cāzibe vü ānla söyleş (Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 1). [dil-i vīrān, -la]

dil-i zār: Ağlayan, inleyen gönül.

- Remīde itme tār-ı zūlfūñe düşdi **dil-i zārum** / Şehā bir murğ-ı zīrekdür ki konmuşdur nihāl üzre (Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 3). [dil-i zār, -um]
- Hāk bilür sen gibi bir şūh-ı luţuf-kār olmaz / **Dil-i zārum** gibi de ‘āşık-ı nā-çār olmaz (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 39). [dil-i zār, -um]

dil-keş: Gönül çeken, gönül çekici.

- **Dil-keş** Hümā-yı yümn-i hümāyun-şī‘ār iken / Şahñ-ı cihānda baña każa lāne virmemiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 3). [dil-keş,]
- Gönül ol **dil-keşinden** çīde-i dest-i ferāğ olduñ / Ümīd ‘işret-gehinden ya'nī işkeste ayağ olduñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 1). [dil-keşinden, -i, -n, -den]

dil-pesend-edā: Tavırları gönle hoş gelen.

- Rindāne vaz‘ u tavr ile ol **dil-pesend-edā** / Revnak-fezā-yı ülfet idi bezm-i şöhbete (Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 2). [dil-pesend-edā,]

dil-peziir: Gönüle hoş gelen, gönül okşayan.

- Ey nev-nihāl-i ‘işve vü cān-bahş [u] **dil-peziir** / Köhne şadīk u dil-şüdeñim itme red meded (Ferrī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 3). [dil-peziir,]

dil-rübā: Gönül alan sevgili.

- Vuşlat deminde çizmesin ol **dil-rübā** kenār / Ferriye va‘d-i şöhbeti būs u kenārlıdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 35, Beyit 5). [dil-rübā,]

dil-rübālīk: Gönül kapma.

- Sāhil-i bahr-ı maħabbetde o tıfl-ı mäh-rū / **Dil-rübālīk** kaşd ider şanma ki mähī şayd ider (Ferrī Dīvānı, Kıt'a 3, Beyit 1). [dil-rübālīk,]

dil-sitānlīk: Gönül alıcılık, kendine meftun etme durumu.

- Raķibe **dil-sitānlık** ‘āşıkā cevır ile düşmānlık / Bu tarz-ı emr-i ber-‘aksi idüp ĩcād n’eylersiñ (Ferrî Dîvānı, Gazel 128, Beyit 2). [dil-sitānlık,]

dil-şiken: Gönül kıran.

- Bu ‘āşık-ı belā-zededen müste‘ārdur / Ol şüh-ı bī-vefā kırık endām **dil-şiken** (Ferrî Dîvānı, Tahmis 1, Bend 4). [dil-şiken,]

dil-şüde: Gönlü gitmiş, āşık, vurgun.

- Ey nev-nihāl-i ‘işve vü cān-bahş [u] dil-pezīr / Köhne şadīk u **dil-şüdeñim** itme red meded (Ferrî Dîvānı, Gazel 27, Beyit 3). [dil-şüdeñim, -ñim]
- Ferrî sarılup saña müsāvī olamazsa / Ol **dil-şüde** sāyeñle düşer hāke berāber (Ferrî Dîvānı, Gazel 56, Beyit 5). [dil-şüde,]
- Ben **dil-şüdesin** söyledüp eylerdi şeker-h‘āb / Efsāne-i Mecnūnı ‘aceble uyumuşmış (Ferrî Dîvānı, Gazel 102, Beyit 5). [dil-şüdesin, -sī, -n]
- İderse Ferrîyi düşünāma āşinā ne laţif / Olur o **dil-şüde** kim ol ziyāndan mahzūz (Ferrî Dîvānı, Gazel 113, Beyit 5). [dil-şüde,]
- Bu kelām-ı bī-me‘āle ben de oldum **dil-şüde** / Rūz u şeb cehd ile oldum ma‘rifet h‘āhiş-geri (Ferrî Dîvānı, Kaside 8, Beyit 20). [dil-şüde,]

dil-şüde-i derd ü āh: Derdin ve ahın āşığı.

- Ey mest-i nāz u ‘işve seni dehre şāh iden / Oldur beni de **dil-şüde-i derd ü āh** iden (Ferrî Dîvānı, Tahmis 1, Bend 5). [dil-şüde-i derd ü āh,]

dilüm dilüm: Dilim dilim, parça parça.

- Hayfā ki tīg-ı cevır ile itdūñ **dilüm dilüm** / Olmuşdı nefis-i nāţıka-veş bu da müşkilüm (Ferrî Dîvānı, Tahmis 1, Bend 6). [dilüm dilüm,]

dimāğ it-: Anlamak, kavramak.

- Ölmesün ya n’eylesün Ferrî o şüh **itmez dimāğ** / Ğamze leb-rīz-i tegāfūl dīdesi sīr-āb-ı nāz (Ferrî Dîvānı, Gazel 86, Beyit 5). [dimāğ it-, -mez]

dimek: Demek, bir şey anlamına gelmek.

- Ferriyā gerçi huzurında o şūhuñ lālüz / Cünbiş-i çeşmini ammā ne **dimekdür** biliriz (Ferrî Dîvānı, Gazel 78, Beyit 5). [dimekdür, -dür]

dīn: İman, inanç.

- Ketm itme cān u **dīn** ü dil ü mezhebi şakın / Her büt-perest-i ‘aşkda rengin tapış budur (Ferrî Dîvānı, Gazel 63, Beyit 2). [dīn,]
- Āh-ı dil döndi buhūr-ı Meryeme ey muğ-beçe / Rehn-i küfr-i zūlfūñ oldı **dīn** ü ĩmānum Tanaş (Ferrî Dîvānı, Gazel 101, Beyit 3). [dīn,]
- Zünnār-ı ser-i zūlfine bend oldı dil ü **dīn** / İslāmuma incinmese cānāna şarılısam (Ferrî Dîvānı, Gazel 135, Beyit 3). [dīn,]
- Eyler idüm Ferriyā bu mezheb ü **dīni** fedā / Cüz‘ice olsa mürüvvat o büt-ı cānānede (Ferrî Dîvānı, Gazel 183, Beyit 5). [dīni, -i]
- Zūlf-i zünnārına bir muğ-beçenūñ bagla gönül / Mezheb ü **dīn** ü dili ‘aşkına vir itme ‘inād (Ferrî Dîvānı, Kaside 10, Beyit 7). [dīn,]
- H‘vān-ı yağma oldı Ferrî‘aşık ile İslām u **dīn** / Zihniyā Tatar-ı ‘aşkum ya çünān u ya çünin (Ferrî Dîvānı, Tahmis 2, Bend 5). [dīn,]
- Līk zāhid zānn ider kim **dīn** ü ĩmāndan çıkar / Sünbül-i bağ-ı nikāta beñzer ey Yūsuf-liķā (Ferrî Dîvānı, Tahmis 8, Bend 1). [dīn,]
- Oldı dil ü **dīni** nıgeh-i ğamzeme yağma / İslāmına zünnār-ı ser-i zūlfüm olup dām (Ferrî Dîvānı, Terakib-bend 1, Beyit 51). [dīni, -i]

- ‘Aql u fikr ü dil ü **dñm** kamu yağmaladı hep / İtdügi mekri baña eylemez duht-ı ‘ineb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 3*). [*dñm, -üm*]

din-: Denmek, söylenmek.

- Yok **dinse** sezâ tâ bu kadar ince bel olmaz / Nûr ‘âlemidür anda belî bel cebel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [*dinse, -se, -*]

diñle-: Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak.

- **Diñle** gel Berhemenâ rāz-ı künişti bundan / Vākıf-ı sırr-ı Mesîh ol budur i‘cāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [*diñle,*]

diñmiş ol-: Sona ermek, bitmek.

- **Diñmiş olunca** mâtem ü sür ‘âlemi muhîf / Şîven baña vü şevk ile bezm-i tarab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*diñmiş ol-, -unca*]

dirāvet: Anlayış, idrak, kavrama gücü.

- Der-‘akab dilde zühür itdi tekāzā-yı kavî / Kalmadı hūş u **dirāyet** eser-i rüşd ü sedād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13*). [*dirāyet,*]

dirāz it-: Uzatmak.

- Ben de yāra ba‘de-zîn cevri **dirāz itsem** gerek / Cevri bisyār u vedād [u] dādı az itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*dirāz it-, -se, -m*]

dirîğ: Esirgeme, kıyamama.

- Yok mıdur cevre nihāyet kanı inşāf [u] **dirîğ** / Kalmadı bende taḥammül meded ey şūḥ meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [*dirîğ,*]

dirîğ: "Eyvah, yazık!" anlamında ünlem.

- Felekde bir müselleḡ māh-peyker dil-berüm yokdur / **Dirîğ** u ḡayf kim burc-ı şerefde aḡterüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*dirîğ,*]
- Ağyār-ı dîve cennet-i ḡusnūñ ebed viren / ḡayf u **dirîğ** kim baña bir dāne virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2*). [*dirîğ,*]
- Zālīm kanı maḡfice olan va‘d [u] va‘idūñ / Şad ḡayf u **dirîğ** eylemedūñ ‘ahdini incāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 31*). [*dirîğ,*]

dirîğ it-: Esirgemek, sakınmak.

- ḡastegānuñdan meta‘-ı vaşluñı **itme dirîğ** / ḡıfz olunsa bir ḡumāş ārāyiş-i tābūt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*dirîğ it-, -me*]
- ‘İşret-serāda revzene-i zevk u şevk içün / Senden olursa **itme dirîğ** ilticām cām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2*). [*dirîğ it-, -me*]
- Seyre māni‘ sūz-ı dildür yoḡsa yār **itmez dirîğ** / Dūd-ı āhum her zamān rû-pūş olur bürka‘ gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4*). [*dirîğ it-, -mez*]

dirîğā: "Eyvahlar olsun, yazık!" anlamında bir söz.

- Al aña evvel ne ḡāl oldı ki kıl ḡonduramaz iken / Oldı gül-ruḡlar **dirîğā** pāy-māl-i ḡāl u ḡāḡ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3*). [*dirîğā,*]
- **Dirîğā** pençe-i büm-ı ḡazāya / Tıtuldu Ferriyā cān-ı nefsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 3*). [*dirîğā,*]

ditre-: Titremek, küçük kasılmalarla sarsılmak.

- Dutmaz ayağ u **ditrer** elüm pür-zelâzilüm / ‘Aşkuñla şanki mevc-i serâba mümâsilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14*). [*ditrer, -r*]

dîv: Şeytan.

- O güne ye’s ile keç-bîn idi çeşmân-ı ‘âlem kim / Göreydi hûra **dîv** ü bîd-i keç dirlerdi Tübâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*dîv, -r*]

dîvân: Yüksek rütbeli devlet adamlarının oluşturduğu meclis.

- İtdi ne güzel göñlümi ihzâr huzûra / **Dîvân** shehe ol şeh dañi dîvâna münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6*). [*dîvân, -*]
- İtdi ne güzel göñlümi ihzâr huzûra / Dîvân shehe ol şeh dañi **dîvâna** münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6*). [*dîvâna, -a*]

dîvân: Klasik Türk edebiyatında şairlerin, şiirlerini belli sırayla topladıkları kitap.

- Eş‘ârı unutturdı baña fûrkati yârûñ / Eglenmez ‘aceb defter ü **dîvânla** göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6*). [*dîvânla, -la*]
- Bir tâze-edâ sâde gazel oldı bakılsa / Ferrî ço bulunsun bu da **dîvân** arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5*). [*dîvân, -*]

dîvânçe-i nâ-yâb: Eşi ve benzeri olmayan küçük divan. (bk. dîvân).

- Gözden düşürür sâ‘irini Ferrî-i zârûñ / Şabr it hele **dîvânçe-i nâ-yâbı** görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5*). [*dîvânçe-i nâ-yâb, -ı*]

dîvâne: Deli, çılgın.

- Silsile-i hatt ile cünbîdedür / Zencîrini şalıcı **dîvânedür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6*). [*dîvânedür, -dür*]
- Cünûn-ı ‘aşk ile **dîvâne** tañrîr eylemişlerdür / ‘Uţârid necmümi bî-huş-ı mâder-zâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6*). [*dîvâne, -*]
- Der-gehinden dür idüp bañt-ı sitem-kârum beni / Turfe bir **dîvâneym** kim târik-i seccâdeym (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3*). [*dîvâneym, -y, -üm*]
- Zülfünde şahâ Ferrî-i ferzâneym görmek / Maşşûd oluna hâtıra **dîvâne** getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5*). [*dîvâne, -*]
- **Dîvânelere** redd ü kabûlinde kalem ne / Pervânelere şem‘-i kilisâ vü harem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1*). [*dîvânelere, -ler, -e*]
- Gamuñla kârı gül-geşt-i beyâbân-ı cünûn oldı / Şorarsañ Ferrî-i zârı gezer **dîvânedür** şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5*). [*dîvânedür, -dür*]

dîvâne-dil: Deli gönül.

- **Dîvâne-dil** de zülf-i girih-gîrine düşüp / Âşûftelikde şan‘at-ı Manşûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [*dîvâne-dil, -*]

dîvâne-meşreb: Deli mizaçlı.

- Ben ol lâ-ya‘kılum mestâne-meşreb / Ki oldum ‘aşk ile **dîvâne-meşreb** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*dîvâne-meşreb, -*]

dîvân-ı Ferrî: Ferrî Divanı.(bk. dîvân).

- Feyz-i luţf-ı ‘aşk ile **Dîvân-ı Ferrî** dem-be-dem / Çeşm-i dil-ber gibi şûh-ı fitne-kâr olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5*). [*dîvân-ı Ferrî, -*]

dîvân-ı pāk-i Ferrî: Ferrî’nin kusursuz ve eksiksiz divanı.(bk. dîvân).

- Her bir kelâmı bir dūr-i şeh-vār-ı ma‘nîdür / **Dîvân-ı pāk-i Ferrîyi** gel zîb-i manzar it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*). [*dîvân-ı pāk-i Ferrî, -y, -i*]

dîvâr: Duvar.

- Öyle mest-i nahvet ü nâz oldu ol nâzende şûh / Söylemez baña dönüp **dîvâra** söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4*). [*dîvâra, -a*]

divâr-ı Erzen-i Rûm: Erzurum diyarı.

- O hengâm-ı meserretde beni dūr eylemedi çarh / **Divâr-ı Erzen-i Rûma** kadar atdı devân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*divâr-ı Erzen-i Rûm, -a*]

divâr-ı ğurbete düş-: Gurbet ele düşmek, vatanından ayrılmak.

- Cins-i keyfiyyet **divâr-ı ğurbete düşmiş** gibi / Bî-naşîb olduk yine bezm-i Cem ü Cemşîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2*). [*divâr-ı ğurbete düş-, -miş*]

diyü: Diye, diyerek.

- Ferrîyi hele şübhe yok ifnâ ider ammâ / N’itdüm **diyü** kendi de peşimân olacaktı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [*diyü,*]
- Başdurdı keyfe ğayrı ayak başma iç **diyü** / Ol mest-i cām-ı hüs n ü bahâ sâkiyâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8*). [*diyü,*]
- Dönmesün öldi **diyü** söyleniyor haţ-ı ruhı / Korkarım tîz yetişür kara haber çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*). [*diyü,*]
- Gözden geçüre seyl-i bedî‘i **diyü** Ferrî / H’âce o büti cüy-ı mecâz üzre pül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [*diyü,*]
- Haţ geldi ruh-ı yâra **diyü** itme te’essüf / Mürân şeker üstine cem‘ olsa ne mâni‘ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2*). [*diyü,*]
- Kuşluk uyhusındadır gül-pister üzre ‘andelîb / Bî-nevâdur **diyü** erken itmesün bîdâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*). [*diyü,*]
- Vâki‘ **diyü** ol vâki‘aya gerçek inandum / ‘Aşk ile yalandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4*). [*diyü,*]
- Ser-encümen-i rüşd ü sedâd Ahmed Ağa kim / Beyne’l-‘urefâ olmada Şafvet **diyü** meşhûr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 1*). [*diyü,*]
- Dil nüş **diyü** semmini nüş itdi hevânûn / Evvel daħi ben içmiş idüm şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 16*). [*diyü,*]

diz: Bacağın kasıktan diz kapağına kadar olan kısmı.

- Keyfiyyet-i mey almış o meh-pâreyi şızmış / Düşmüş **dizime** nâz u edeble uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [*dizime, -im, -e*]

diz-: Nesneleri sıralamak.

- Eger hoş-hâl olaydum böyle mi eylerdüm evşâfın / **Dizerdüm** dürr ü cevher hâme-i mu‘ciz-beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [*dizerdüm, -er, -dû, -m*]

dolâb: Hile, oyun.

- ‘İdde ‘azm-i Beşiktaş idelüm didi o şûh / Şalınup gitdi murâdı Ferrîyâ **dolâbdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [*dolâbdur, -dur*]

dolaş-: Gezmek, gezinmek.

- Her gice hayâlûn **dolaşur** dilde nihânî / Tārâc-ı ümîd ile gezer reh-zen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*dolaşur, -ur*]

donan-: Süslenmek, bezenmek.

- Mekk ile bu gün cevher-i dāğ ile **donandum** / Cānumdan uşandım (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4*). [donandum, -du, -m]

donanma-yı hümayün: Padişahın, Osmanlı Devleti' nin donanması.

- **Donanma-yı hümayüna** o güne virdi ārayış / Ki her bir zevrakı terciḥ olundı şahidān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [donanma-yı hümayün, -a]

dög-: Dövmek, vurmak.

- Turmaz **döger** muşt-ı kazāsına talebdür güyiyā / Oldum bu hāle mübtelā deyr-i miḥen nākūsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4*). [döger, -er]

dök-: Saçmak, sarfetmek.

- **Dökdüñ** rehinde dāne-i eşki tehî yire / Kim didi saña sübhayı var ‘arz-ı kâfir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [dökdüñ, -dü, -ñ]

dök-: Salmak, serbest bırakmak.

- Zülfin **dökünce** ‘arızına dil-ber aḥladım / Zülmet içinde ‘aşıkına nūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6*). [dökünce, -ünce]
- Olur ‘ālem mu‘aṭṭar **dökse** kākül ol meh-i gül-rū / ‘Usurla āḥū-āsā ger dil-i ‘aṭṭār ṭar olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3*). [dökse, -se]

dök-: Bir sıvıyı bulunduğu kaptan başka bir yere boşaltmak.

- Ayağın çek sebūdan sākiyā igmāz idüp **dökme** / Şabūḥa bāde-i dūşineden zīrā çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [dökme, -me]
- Şurāḥī gibi **dök** kanım pür [it] peymāne-i ‘ömrüm / Helāk-i çeşm-i ser-mestüñ olan kurbānuñum sāķī (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8*). [dök,]

dön-: Geri gelmek.

- **Dönmesün** öldi diyü söyleniyor ḥaṭṭ-ı ruḥı / Korkarım tiz yetişür kara haber çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*). [dönmesün, -me, -sün]
- **Döner** fevz ü zaferle yārī-i tevḥīk u nuşretle / Eger ki Māverā’ü’n-Nehr gitse ‘izz u şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [döner, -er]

dön-: Yönelmek.

- Göksuya **dön** de gel ne olur dün de bekledüm / Rāḥuñ o süya her zamān ey bī-vefā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [dön,]
- Fecr-i ümmīdi ḥaṭ-ı sāķīyle çün şām eyledük / Kāfir-i zülfe **dönüp** teklīf-i İslām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2*). [dönüp, -üp]
- Öyle mest-i naḥvet ü nāz oldı ol nāzende şūḥ / Söylemez baña **dönüp** dīvāra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4*). [dönüp, -üp]
- Fetḥ eylemedi şūfī bize şavma’a bābın / **Döndük** yolumuz ḥāne-i ḥammāre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4*). [döndük, -dü, -k]

dön-: Bir şeyi andıracak hāle gelmek, benzetmek.

- **Döndüñ** ol süflī ‘alef-dāra bu kişt-zārda / Hūşe-i ümmīdi pejmürde ola encām-ı kār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [döndüñ, -dü, -ñ]
- Zem-i fūrkatde şāh-bāz-ı şikeste-şeh-pere **döndüm** / Uçardım küy-ı yāra n’eyleyüm bāl ü perüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [döndüm, -dü, -m]

- O hâl-i ‘anber-âsâyı görüp la‘li bucağında / Hezâr-ı zâra **döndük** hubb-ı şevk-efzâyâ düşdük biz (Ferrî Divânı, Gazel 81, Beyit 2). [döndük, -dü, -k]
- Âh-ı dil **döndi** buhûr-ı Meryeme ey muğ-beçe / Rehn-i küfr-i zülfûn oldı dîn ü îmānum Tanaş (Ferrî Divânı, Gazel 101, Beyit 3). [döndi, -di]
- Hasretünle nakş-ı dîvâra **dönüp** oldum qadîd / Lât u ‘Uzzâ gibi güyâ kalmadı cânım Tanaş (Ferrî Divânı, Gazel 101, Beyit 2). [dönüp, -üp]
- **Döndüm** yolında hayf ki Zencîrli Servîye / Düşmek o çîn-i zülfe hatâdan hatâ imiş (Ferrî Divânı, Gazel 103, Beyit 3). [döndüm, -dü, -m]
- Ta‘mum **dönerse** hâşşa-ı kâfûra Ferriyâ / Virmez bürüdet ‘aşkuma âteş-tabî‘atum (Ferrî Divânı, Gazel 145, Beyit 5). [dönerse, -er, -se]
- Püskürme benekle ben o şeh-bendere **döndüm** / Bengâle kumâşı bula şandûk-ı tuhafda (Ferrî Divânı, Gazel 166, Beyit 6). [döndüm, -dü, -m]
- **Dönerdi** farţ-ı evhâm ile ... / Hümānuñ ‘aks-i yümn-efzâsı düşse rüy-ı deryāya (Ferrî Divânı, Kaside 3, Beyit 5). [dönerdi, -er, -di]
- Niçe eyyām idi mihr-i cemālūñ iştiyākıyla / Şurāhî-i hilālî eylenüp **dönmiş** idi aya (Ferrî Divânı, Kaside 3, Beyit 2). [dönmiş, -miş]
- Düşünce güllerle kelleler zevraklara yir yir / Topa tutulmuş ol maymuna **döndi** havf-ı cân üzre (Ferrî Divânı, Kaside 7, Beyit 24). [döndi, -di]
- Bu germiyyetle meclis dem urur şahn-ı Cem ü Keyden / Ruḥ-ı sākî gül-i şād-āba **dönmiş** fitne-i meyden (Ferrî Divânı, Tahmîs 4, Bend 3). [dönmiş, -miş]
- Böyle bezm-i sebze-zâr içre idince şevk u zevk / **Dönmesün** mi anda inşâf eyle a‘dâ kec-düme (Ferrî Divânı, Tarih 6, Beyit 3). [dönmesün, -me, -sün]
- Yolu nuşretle Bâb-ı Naşra evvel uğradı nâ-gâh / Emîrānuñ **dönüp** Naşrânî bayramına alayı (Ferrî Divânı, Tarih 13, Beyit 6). [dönüp, -üp]

dön-: Bir şeyin etrafında dolaşmak.

- Ruḥuñ şevkıyla murg-ı dil yine kim lânedür şimdi / Bün-i şem‘-i maḥabbetde **döner** pervānedür şimdi (Ferrî Divânı, Gazel 191, Beyit 1). [döner, -er]

döndür-: Etrafında çevirmek.

- Mîh-i yekde **döndürüp** Ferrî kümeýt-i ḥāmeyi / Bağladı ḥakkā şıtabl-ı maḥta‘a ferzāne at (Ferrî Divânı, Gazel 17, Beyit 5). [döndürüp, -üp]

döndür-: Bir şeyi andıracak hâle getirmek, benzetmek.

- Lâle-zâra **döndürüp** ‘aşk-ı ciger-süzüñ beni / Cevr ile dâğ-ı derūnum itdūñ ey gaddâr gül (Ferrî Divânı, Kaside 5, Beyit 52). [döndürüp, -üp]

dönek: Sözünde durmayan.

- Eyledük sākî-yi keç-devr ile peymān velî / İtmez ifā-yı ‘ahid va‘de **dönekdür** biliriz (Ferrî Divânı, Gazel 78, Beyit 4). [dönekdür, -dür]

dört: Üçten sonra gelen sayı.

- İki mışra‘da **dört** târîḥ itdüm müstebān Ferrî / Ki evvel mühmel [ü] menkūṭına bir eyler irḥāyî (Ferrî Divânı, Tarih 13, Beyit 13). [dört,]

du‘ā: 1. Allah'a yakarma. 2. Kasidenin bir bölümü.

- Ferrî yeter bu kıl ü kâl eyle **du‘āya** intikāl / Olsun o ferḥunde-ḥışāl taḥtında ‘izz ile muḥîm (Ferrî Divânı, Kaside 2, Beyit 41). [du‘āya, -y, -a]
- Yeter fahrîyye birle eyledūñ itnâb ey Ferrî / **Du‘āya** başla kim buldı kaşîde āḥir u gāye (Ferrî Divânı, Kaside 3, Beyit 38). [du‘āya, -y, -a]
- Besdür itnâb idelüm gayrı **du‘āya** ibtidâ / Anı encām-ı suḥanda her suḥan-ver gösterür (Ferrî Divânı, Kaside 6, Beyit 26). [du‘āya, -y, -a]

du‘ā: Allah'a yakarma.

- Şeref-güster ola şadrında ‘izz ü ‘ömr ü devletle / **Du‘āmuz** bu Cenāb-ı Hayy [ü] bî-endād Mevlāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40*). [*du‘āmuz, -muz*]
- ‘Ömrini mezîd ide Hüdā ‘îdini mes‘ûd / ‘Âlemde dem-â-dem bu **du‘ā** vird-i zebāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [*du‘ā, -*]
- Ferriyā eyle du‘ā buldı kaşide intihā / Oldı zîrā ki **du‘āsı** dillerüñ şevk-âveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31*). [*du‘āsı, -sı*]
- Ferriyā terk-i güzâf eyle **du‘āya** başla / Kār-ı ma‘kû[d]-ı mühimmin ide Mevlā teshîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 29*). [*du‘āya, -y, -a*]
- Vaşf-ı târîhile **du‘âdur** maqşad-ı evhâd-tırâz(?) / Ferriyā da‘vât-ı vâcib zıkr-i şubh-gâhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 4*). [*du‘âdur, -dur*]
- Ey dil yeter itnâb-ı suhan başla **du‘āya** / Mektûb gelir eyleme terk it hezeyânı (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 63*). [*du‘āya, -y, -a*]

du‘ā eyle-/ du‘ā it-/ du‘ā kıl-: Allah'a yalvarmak.

- Sıdk ile **du‘ā it** ki icābet demi geldi / Çarh üzre sürüşān heme âmîn-künāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*). [*du‘ā it-, -*]
- Yeter pür-gülüğ ile eyledüñ taşdî‘ ey Ferrî / Hülûsî dilde ârāyiş **du‘āsın kıl** zebān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46*). [*du‘ā kıl-, -sı, -n*]
- Ferriyā eyle **du‘ā** buldı kaşide intihā / Oldı zîrā ki du‘āsı dillerüñ şevk-âveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31*). [*du‘ā eyle-, -*]

du‘ā-nāme: Dua yazısı.

- Her vech ile naql oldı **du‘ā-nāmede** ahvāl / Eyler ‘acele itme o dañı haber irsāl (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 64*). [*du‘ā-nāmede, -de*]

du‘ā-yı devlet: Saltanatın devamlılığı için edilen dua.

- Giribān-ı dili taḥlîş iderdüm dest-i gurbetden / **Du‘ā-yı devletin** vird eyleyüp semt-i lisān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33*). [*du‘ā-yı devlet, -i, -n*]
- Ferrî **du‘ā-yı devleti** elzemdür ‘āleme / Dest-i ‘atā-yı mekrūmeti baḥr u kân virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 9*). [*du‘ā-yı devlet, -i*]

du‘ā-yı hayr: Hayır duası.

- Eyle bu gūne **du‘ā-yı hayrını** vird-i zebān / Tā meşām-ı dehri ta‘tîr ide nūkhet-dār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 59*). [*du‘ā-yı hayr, -i, -n, -ı*]

du‘ā-yı kadeh: Kadeh duası. Feyizli ve tesirli olduğuna inanılan bir dua. (Ceylan, 2015)

- Nedür bu Cünnetü’l-Esmā gibi serî‘u’l-eşer / Sözüñ ya yād-ı ‘Alî Ferrî ya **du‘ā-yı kadeh** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5*). [*du‘ā-yı kadeh, -*]
- Hizmetde sâkiyān-ı kamer-rū da göz kulağ / Oldı olurken elde **du‘ā-yı kadeh** sebağ (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*du‘ā-yı kadeh, -*]

dūçār it-: Uğratmak.

- Tamā‘ u āza **dūçāra itmedi** ‘ömrümde beni / Hırş ile olmadum eṭrāf-ı temannāda hacîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 11*). [*dūçār it-, -me, -di, -*]

dūçār ol-: Uğramak, yakalanmak, tutulmak.

- **Oldum** bu gün ağyāra **dūçār** oğçılar içre / Bu baht ile gūyā hedef-i tîr-i kazāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [*dūçār ol-, -du, -m*]

- Şeş-dergeh-i vaşluñda **düçār olsa** dü şeşle / Sevdā-zede dil nerde düşer lu‘bet ü yanga(?) (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [düçār ol-, -sa]
- **Düçār olup** didüm fevtine târîh / Çıkup gitdi sipihre rûh-ı ‘İsâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 4). [düçār ol-, -up]
- ‘Ayandur mühmel-i şânide dañi târîh-i ra‘nâ / **Düçār olduğda** gör cevherde de târîh-i zîbâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 14). [düçār ol-, -duğda]

düçār-ı kayd-ı züll ü hevân ol-: Alçaklık, horluk, hakirliğe uğramak.

- Her piş-gâh-ı siflede dünyâ-yı dün için / **Düçār-ı kayd-ı züll ü hevân olduğum** yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [düçār-ı kayd-ı züll ü hevân ol-, -dığ-, -um]

dūd: Duman.

- Cânı yakup nâr-ı keder kıldı derünü pür-şerer / **Dūdı** her ân serde tutar şem‘-i belâ fânüsıyım (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [dūdı, -ı]

dūde: Duman.

- Nazîri yok **dūde** sala ‘aceb kıssîs-i nâz-âyîn / Anı bir gördi Ferrî gice vardı Kırk Kilisâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [dūde,]

dūde-i âh/ dūd-ı âh: Âhın, feryadın dumanı.

- Falya virdüñ karşılık almazdan evvel parlama / **Dūde-i âhuñ** niçün hem-şu‘le-i bârüt olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [dūde-i âh, -uñ]
- Söyüñdi sūz-ı dil farkında **dūd-ı âh** olup bezimde / Ümîd itmey vişâlin ‘ide lâıyık micmerüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [dūd-ı âh,]
- **Dūde-i âhum** seni her dem n’içün bî-tâb ider / Var ise bûyâ-yı zülfuñ ‘ūd-ı micmerden laîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [dūde-i âh, -um]
- Buñûr-ı Meryem-âsâ çarh-sâdur **dūde-i âhum** / Kūsûf irer hâzer ey muğ-beçe kândîl-i ‘İsâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [dūde-i âh, -um]
- Seyre mâni‘ sūz-ı dildür yoñsa yâr itmez dirîğ / **Dūd-ı âhum** her zamân rû-püş olur bürka‘ gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [dūd-ı âh, -um]

duht-ı ‘ineb: Üzümlü kız. II Şarap.

- ‘Aql u fikr ü dil ü dînüm kamu yağmaladı hep / İtdügi mekri baña eylemez **duht-ı ‘ineb** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 3). [duht-ı ‘ineb,]

duht-ı rez: Üzümlü kız. II Şarap.

- Şırça sarâya virdi habâb ile zîb ü fer / Rindân öninde **duht-ı rez** a‘lâ hîzlidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [duht-ı rez,]

duhul it-: Girmek.

- Cây-ı ma‘mûra **duhul itse** de büm eğlenmez / Dil-i ‘arîfde keder tîz geçer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [duhul it-, -se]

dumû‘ u âh-ı her-gâh: Her zamanki ah, feryat ve gözyaşları.

- Helâk olsam gerekdür derd ü âhumla küh u şahrâda / **Dumû‘ u âh-ı her-gâhum** dilâ ‘âdil güvâhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [dumû‘ u âh-ı her-gâh, -um]

dün: Alçak, aşağılık.

- Cenāb-ı Mîr ʿİsāyî da aldı / Ne **dündur** baĥ hele çarĥ-ı ĥasîsî (*Ferrî Dîvânî, Tarih 11, Beyit 1*). [*dündur, -dur*]

dün-himmet eyle-: *Az gayret göstermek.*

- Aĥmed Paşa ki şimdi kudümüyla ʿāleme / **Dün-himmet eylese** şeref-i āsumān virür (*Ferrî Dîvânî, Kit'a 2, Beyit 8*). [*dün-himmet eyle-, -se*]

dün-pāve: *Aşağı rütbe.*

- Var ol dādār u Dārā-ĥaşmet ü Ca'fer-şafāya kim / Niçe Sencer-menişler şöretiyile oldu **dün-pāye** (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 19*). [*dün-pāye,]*

dür: *Uzak.*

- Hemān mevķûf-ı luţf-ı ģamze-i peymānuñum sākî / Firāķuñ ile zevķ u şevķ u keyf-i ĥandeden **dürum** (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 4*). [*dürum, -um*]

dür eyle-/dür it-: *Uzaklaştırmak.*

- Der-gehinden **dür idüp** baĥt-ı sitem-kārum beni / Turfe bir dîvāneyüm kim târik-i seccādeyüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 143, Beyit 3*). [*dür it-, -üp*]
- **Dür idüp** dār [u] diyārumdan sipihr-i bî-meżāk / İtdi ʿİsā gibi tecrîd-āşinā ģurbet beni (*Ferrî Dîvânî, Gazel 196, Beyit 4*). [*dür it-, -üp*]
- Beni **dür itdi** çarĥ ol ĥünî-meşreb kanda ben kanda / Ki şüh-ı şāhid-i Kenʿān-ı maţlab kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânî, Gazel 173, Beyit 1*). [*dür it-, -di*]
- Virürdüm bâda ʿaşķı ile ʿaķlı / Ĥudā **dür itmesün** cām-ı ümîdi (*Ferrî Dîvânî, Gazel 187, Beyit 5*). [*dür it-, -me, -sün*]
- O hengām-ı meserretde beni **dür eylemedi** çarĥ / Diyār-ı Erzen-i Rūma kadar atdı devān üzre (*Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 30*). [*dür eyle-, -me, -di*]
- Küľĥenci mi ki zāhid unutmaz cehennemî / **Dür eylemekde** gül-şen-i cennetden ādemi (*Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 2, Beyit 33*). [*dür eyle-, -mekde*]

dür ol-: *Uzaklaşmak, uzak durmak.*

- Niyāz itdükçe ol şeh-nāza maġrūr oldu gitdükçe / Raķîb-i ʿakrebe akreb baña **dür oldu** gitdükçe (*Ferrî Dîvânî, Gazel 168, Beyit 1*). [*dür ol-, -dı*]
- Fedā idüp ĥuzūr-ı gül-şen-i aşlîden **oldum dür** / Bu bāġ-ı esfele bülbül gibi nālān içün geldüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 139, Beyit 7*). [*dür ol-, -du, -m*]
- **Dür olalı** o āmācı nevk-i nighühünden / Her ġonce-i dāġum güle ġüyān-ı ĥazāndur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 2*). [*dür ol-, -alı*]

dür-bîn-i hāme: *Kalem dürbünü.*

- Nev-be-nev söyler yakînen cezm iden ehl-i derün / **Dür-bîn-i ĥāmesi** tevķîke maţhar gösterür (*Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 14*). [*dür-bîn-i ĥāme, -si*]

dür-ı ĥatt: *Yüzde yeni beliren sakal ve bıyıkların uzağı.*

- Vişālî **dür-ı ĥattında** da olsa kâniʿüm ammā / Bu baĥt-ı tîre ile ʿişret-i şeb kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânî, Gazel 173, Beyit 4*). [*dür-ı ĥatt, -ı, -n, -da*]

durur: *Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.*

- Naĥşebde çāĥ-ı meh mi ne çeĥdür didüm didi / Bilmez misün ki maĥbes-i cânuñ **durur** senün (*Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 1*). [*durur,]*
- Zātuñ cihān-ı naĥvete şeĥdür didüm didi / Bu vaşf-ı kütēh işte ziyānuñ **durur** senün (*Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 2*). [*durur,]*

- Rūyuñ ki şems-i rûz-ı nıgehdür didüm didi / Bir mehdür o ki haşm-ı ketānuñ **durur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [durur,]
- Ceyş-i Habeş mi bu ne şıpehdür didüm didi / Fırkat deminde âh-ı nihānuñ **durur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [durur,]
- Kıyma bu rûtbe cāna günehdür didüm didi / Ölmek yolumda ‘aşka nişānuñ **durur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [durur,]
- Bilmem niçün ki zîr-i külehdür didüm didi / Çıkısa kemend-i rûh-ı revānuñ **durur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [durur,]
- Ferrî yolunda vakf-ı velehdür didüm didi / İşte bu dağı farf-ı yalanuñ **durur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [durur,]

düst: Dost.

- Celāl u luḡfi müstecmi’sün ammā nîk ü bed vakti / Ki cūd u ḡahruñ el-ḡaḡ müntehādur **düst** u a’dāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31). [düst,]

düst: Dost. II Allah.

- Cām-ı vaşl-ı ‘irci’iden âḡirî çekdi ayağ / Hū diyüp toḡruldı **dūsta** itdi terk-i mā-sivāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 10). [dūsta, -a]

Düst-ı Bākî: Ebedî dost. II Allah.

- Görmedi ‘aşk-ı mecāzuñ sırr-ı luḡfuñ âḡarı / **Düst-ı Bākîye** çü irdi rûy-ı dil ol bî-‘adîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 3). [Düst-ı Bākî, -y, -e]

düş: Omuz, sırt.

- Tamām-endāze-i şaḡh ile ölçülse kabādan geç / Bu zerḡ-ı būriyādan **düşuñ** zāhid ridā çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [düşuñ, -uñ, -a]

düş-be-düş: Omuz omza.

- Şāh-bāzum çıkalum seyr idüp ‘işret idelüm / Leb-be-leb **düş-be-düş** ülfet ü şoḡbet idelüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 31). [düş-be-düş,]

dut-: Tutmak, iş görecek durumda olmak.

- **Dutmaz** ayağ u ditrer elüm pür-zelāzilüm / ‘Aşkuñla şanki mevc-i serāba mümāşilüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14). [dutmaz, -maz]

dūzah: Cehennem.

- Ne **dūzah** için bîm ü ne ümmîd-i behiştür / Hîç ḡavf u şeḡaf eylemezüm mātem ü sūra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [dūzah,]
- Çekince tîḡ-ı âteş-tābını şîrāne şavletle / Niçesi ḡavf ile **dūzahda** itdi cāy u me’vāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 7). [dūzahda, -da]
- **Dūzah** ki eger sūz-ı dilümden ala vāye / Andan tutuşur ‘aşkla dāmān-ı kıyāmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 38). [dūzah,]
- Sen ḡüsn-i cihān-sūz ile ben sūz-ı nefesle / Germ-ābe-i çarḡı idelüm **dūzaḡa** taḡlîd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6). [dūzaḡa, -a]

dūzah-ı ḡurmān: Nasipsizlik, ümitsizlik cehennemi.

- Ben bendeñ ola cennet-i vaşluñ ile şādān / Bed-ḡ’āḡhlarıñ **dūzah-ı ḡurmānda** nālān (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 72). [dūzah-ı ḡurmān, -da]

dü: İki.

- Ser-i küyünde her şeb sevdiğüm gül-geşt ü peymādan / **Dü** pâyum hānde-zā-yı pūye-i pergārdur sensüz (Ferri Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [dü,]
- Hayālün ey kıyāmet-kāmetüm özge sehād oldı / **Dü** çeşmüm tā şabāh-ı haşre dek bîdārdur sensüz (Ferri Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [dü,]
- Revzen-i Kānlı Kılısādur **dü** çeşm-i intizār / Oldı ya Şulu Manastır bābı çeşmānum Tanaş (Ferri Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [dü,]
- Bend itdi dili āh o **dü** çeşmānı sitem-cü / Bir şîre meger ġālib olurmuş iki āhū (Ferri Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [dü,]
- **Dü** deh-sāl olsa meh-rûlar şadālar da düġāha res / Uşûle gelse Ferri hāl o mekkār kār olsa (Ferri Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [dü,]
- Semîyy-i sıbt-ı şānî hāzret-i düstūr-ı ‘ālî-şān / **Dü** dest-i cüdını tercîh iderler baħr u kân üzre (Ferri Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6). [dü,]

dü çeşm-i intizār: İki gözle bekleyen.

- **Dü çeşm-i intizār** u pür-figārum zîr-i ebrûda / İki şemşîr altında iki naħçîr yazsunlar (Ferri Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [dü çeşm-i intizār,]

dü cihān: İki dünya, İslam inancına göre fani olan bu dünya ile ebedî olan öteki dünya.

- Şahbā-yı lebûn cennet-i vaşluñ olup āmāl / Dilden çıkarup ‘aşk ile atdum **dü cihānı** (Ferri Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 59). [dü cihān, -ı]

dü ses: Tavlada her iki zarın da altı gelmesi durumu.

- Şeş-dergeh-i vaşluñda düġār olsa **dü şeşle** / Sevdā-zede dil nerde düşer lu‘bet ü yanga(?) (Ferri Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [dü şeş, -le]

düġāh: Türk musikisinde bir makam.

- Dü deh-sāl olsa meh-rûlar şadālar da **düġāha** res / Uşûle gelse Ferri hāl o mekkār kār olsa (Ferri Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [düġāha, -a]

dükenmez: Tükenmez, bitmez.

- Bir **dükenmez** hayrete şal Neyyirün de ferrini / Ol mehe didüm ki gel al Neyyirün de ferrini (Ferri Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 12). [dükenmez,]

dükkānce-i dellāl: Tellal dükkānı.

- Dilden viremem sırr-ı lebûn semt-i zebāna / **Dükkānce-i dellālde** rāzuñ yiri yoġdur (Ferri Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [dükkānce-i dellāl, -de]

dükkānce-i kannād: Küçük şekerçi dükkānı.

- Yāruñ lebini ‘işveye mu‘tād iderüz biz / ‘İşret-gehi **dükkānce-i kannād** iderüz biz (Ferri Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [dükkānce-i kannād,]

dükkān-ı etibbā: Tabiplerin dükkānı.

- Ġarābet bundadur hem renc-i iflās idüp istî‘āb / Boş elle varmışum bî-hüde **dükkān-ı etibbāya** (Ferri Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11). [dükkān-ı etibbā, -y, -a]

dülbend: İnce ve seyrek dokunmuş pamuklu kumaş.

- Cismümüz **dülbendini** endāmına uygun diküp / Ka‘be-i vuşlatda cism-i yāra ihrām eyledük (Ferri Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [dülbendini, -i, -n, -i]

dülbend-i rivā: İki yüzlülük tülbenti.

- Ne zâhid-i sâlûs ne **dülbend-i riyyâyuz** / İtlâkda bir rind-i levendâne-edâyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [dülbend-i riyyâ, -y, -uz]

dümen: Hava ve deniz taşıtlarında, taşıta istenilen yönü vermeye ve belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan hareketli parça.

- Orşa poça kullanma didi keştî-i vaşlum / Şundum **dümene** destümi çün dir lava langa (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [dümene, -e]

dün: Bugünden bir önceki gün.

- Gökşuya dön de gel ne olur **dün** de bekledüm / Râhuñ o süya her zamân ey bî-vefâ düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [dün,]
- **Dün** gice itdüm hayâl-i tal'at-ı yâra nigâh / Fikri de düşvâr idi hâlvat-sarây-ı h'âbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [dün,]
- **Dün** bezimde seyr eyledigüm yaşları on beş / Gönlümce güzel bir degül üç beş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [dün,]

dünbâl: Kuyruk.

- Düşürdi pîş-i bâda yelkovan-âsâ o düşmânı / Girîzân oldı **dünbâle** kedü bağılu segân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23). [dünbâl, -e]

dü-nîm it-: İkiye ayırmak.

- Ehl-i şehâ Ca'fer gibi sâhib-luţuf Sencer gibi / Kahrı dağı Haydar gibi der-ân **ider** haşmı **dü-nîm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5). [dü-nîm it-, -er]

dünyâ: Yeryüzü, kâinat.

- Giryem ihâta eyledi **dünyâyı** sū-be-sū / Baħr-ı Muħîte hiç seferüñ yok mıdur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [dünyâyı, -y, -ı]
- Fiten âfet gibi mâ'dümdür şimdi bu yirlerden / Meger ki ğamze-i dil-ber ki şuriş şaldı **dünyâya** (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23). [dünyâyı, -y, -a]
- Bu şadr-ı salţanatda Cem gibi ola muvaffak / Olup Ferrî gibi tebrîke bu **dünyâ** vesîmi (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4). [dünyâ,]
- Şeh-i gerdün-vaķâr 'Abdü'l-ĥamîd Ĥân-ı zafer-yâver / Ki tîĝ-ı zûr ile teşhîr iderse çok mı **dünyâyı** (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 1). [dünyâyı, -y, -ı]
- Dağı şeh-zâdegânı âşafı hep ĥayr-ĥ'âhânı / Şeref-yâb ideler 'ömr-i sa'âdet ile **dünyâyı** (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 12). [dünyâyı, -y, -ı]

dünyâ: Fani, geçici âlem.

- Cennât ile ĥavrâsına Vallâh deĝişürdüm / **Dünyâda** seni virse baña Ĥazret-i Mevlâ (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 46). [dünyâda, -da]

dünyâ: Yeryüzü, kâinat. II Herkes.

- Beste **dünyâ** zülfüne dil-ĥasta 'âlem çeşmüne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [dünyâ,]

dünyâ-vı dün: Alçak, aşâĝılık dünya.

- Her pîş-ĝâh-ı siflede **dünyâ-yı dün** için / Dûĝâr-ı kayd-ı zûll ü hevân olduĝum yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [dünyâ-yı dün,]

dür/dürr: İnci.

- Feyz-i nîsân gibi düşmekde zemîn-i tab‘a / Dile bu **dürr** ü güher ‘âtıfet-i Bārîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*dürr,]*
- Eger hoş-hâl olaydum böyle mi eylerdüm evşâfın / Dizerdüm **dürr** ü cevher hâme-i mu‘ciz-beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [*dürr,]*
- Şebîh itmek anı ‘ayn-ı haşadur nâfe-i Çîne / Niçün gencîne-i dilden zebânım **dür** nişâr itmez (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 13*). [*dür,]*

dür-dâne-i şeh-vâre: Padişaha layık iri inci tanesi.

- Ol hüy ki nümâyân ola mâ-beyn-i kelefde / **Dür-dâne-i şeh-vâredür** âgüş-ı şadefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2*). [*dür-dâne-i şeh-vâre, -dür]*

dürd-i şarâb: Şarap tortusu.

- İtme ta‘allül al beri gel sâgar-ı Cemi / **Dürd-i şarâbı** dâğ-ı dilûñ eyle merhemi (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 2, Beyit 32*). [*dürd-i şarâb, -ı]*

dür-i kân-ı suhan: Söz madeninin incisi.

- Tab‘um **dür-i kân-ı suhan** olunmuş ihsân-ı suhan / Hâlî mi meydân-ı suhan kalmadı mı tab‘-ı selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24*). [*dür-i kân-ı suhan,]*

dür-i şeh-vâr-ı ma‘nî: Padişaha yaraşır mana incisi.

- Her bir kelâmı bir **dür-i şeh-vâr-ı ma‘nîdür** / Dîvân-ı pāk-i Ferrîyi gel zîb-i manzar it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*). [*dür-i şeh-vâr-ı ma‘nî, -dür]*

dürlü: Türlü türlü, çeşit çeşit.

- Fıtratda itdüm intihâb biñ **dürlü** ekdâr u ‘azâb / Ferrî gibi gördüm şavâb ‘aşkı belâ cäsüsüyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5*). [*dürlü,]*
- Şânında atup tıtdılar bildüklerin unutdılar / Çok **dürlü** helvâ yutdılar illâ ki Vehbî-i nazîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12*). [*dürlü,]*

dürr-i ‘Abdu’l-lâh-ı Mervârîd: Abdullah Mervarid incisi. II Abdullah Mervarid: Beyanî mahlastıyla şiirler yazan, 15. yy. da yaşamış bir şair (Timurtaş, 1961).

- Göreydi münşe‘atım **dürr-i ‘Abdu’l-lâh-ı Mervârîd** / Ferâ’id gibi ârâyış iderdi hırz-ı cân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44*). [*dürr-i ‘Abdu’l-lâh-ı Mervârîd,]*

dürr-i yetîm: Bir sedefte tek başına meydana gelen büyük ve iri, çok makbul inci.

- Ol baħr-ı kemâlüz ki ‘adem sâhilümüzdür / Ol **dürr-i yetîmüz** ki ‘Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [*dürr-i yetîm, -üz]*
- Ferrî şadefüz melce-i lû’lû’-yi hülüşüz / Ol **dürr-i yetîmüz** ki ‘Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [*dürr-i yetîm, -üz]*
- Ol şâ‘irüm ‘İsâ-makâl meydân-ı kuds olup mecâl / Şi‘rüm kamu sihr-i helâl her bir sözüm **dürr-i yetîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [*dürr-i yetîm,]*
- Temevvüc itdi Baħr-i Kûlüzüm-i elţâf-ı sulţânî / Ki bir **dürr-i yetîmi** itdi ârâyış cihân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*dürr-i yetîm, -i]*
- ‘Osmâniyândan bir tuhaf mânende-i dürr-i Necef / Ecdâdı güyâ ki şadef bir geldi bu **dürr-i yetîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [*dürr-i yetîm,]*

dürüğ: Yalan, gerçek olmayan söz.

- Bilürdi Ferrî **dürüğün** o şûh-ı gonce-lebûñ / Velî tesellî-i dille inandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5*). [*dürüğün, -ı, -n]*
- Ey mest-i naħvet oldı gönül bî-şek ‘aşıkuñ / Yokdur **dürüğüm** oldı şehâ gerçek ‘aşıkuñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*dürüğüm, -um]*

- Vaşında da olsam n'ideyüm 'ahdi hep 'arküb / Güftârı **dürüg** sözleri hep va'de-i kemmün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [*dürüg*,]

dürüg-‘ahd-i vişâl: *Yalancı kavuşma vaadi.*

- **Dürüg-‘ahd-i vişâl** ile beni kâfir inandurdı / Niçe demdür ser-i küyında tenhâ beklerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6*). [*dürüg-‘ahd-i vişâl*,]

düstür: *Devlet büyüğü.*

- Bercîse(?) diler şimdi şakal başı tağıtmak / Çün ahter-i gîsü pür idüp lihyeye **düstür** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 3*). [*düstür*,]

düstür-ı ‘alî-şân: *Şanı yüce devlet büyüğü.*

- Kemâl-i re’fet ü rahmuñla ey **düstür-ı ‘alî-şân** / Nigâh-ı ‘âtifet kıl bu garîb ü nâ-tüvân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [*düstür-ı ‘alî-şân*,]

düstür-ı kām-rân-ı felek-rütbe: *Rütbesi gökyüzü kadar yüce, bahtiyar devlet büyüğü.*

- **Düstür-ı kām-rân-ı felek-rütbe** kim anuñ / Necminde mihr ü meh gibi sa’d âşikâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 6*). [*düstür-ı kām-rân-ı felek-rütbe*,]

düstür-ı mekârim-pîşe: *Lütufu, ihsanı huy edinmiş devlet büyüğü.*

- Şirâ‘landurdı hep cümle mühimmâtın idüp tekmiñ / O **düstür-ı mekârim-pîşe** çün oldı devân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [*düstür-ı mekârim-pîşe*,]

düş: *Rüya.*

- Meftûr-ı şerâret ezeli kevkebümüzde / Ber-hayr olacak **düş** de görünmez şebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1*). [*düş*,]
- Bir büse virüp bu gice **düşde** baña dil-dâr / Anda dañi düşvâr (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2*). [*düşde*, -de]

düş-: *Aksetmek, vurmak, yansımak.*

- **Düşmez** şarāba ‘aks-i ruñuñ pür-habāb iken / Olmaz hemîşe yemde mevic-âşinā şinā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*düşmez*, -mez]
- Olup gürûh-ı mey-âşām-ı meygede şeh-i ‘aşk / **Düşünce** fırka-i rinde zıll-ı Hümā-yı kadeh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4*). [*düşünce*, -ünce]
- Pā-māl-i ‘aşkuñ üzre o zülf-i dü-tā **düşer** / Şehdûr olur ki farkına zıll-ı Hümā **düşer** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*düşer*, -er]
- ‘Aksüñ göricek cāmda ‘âşık bile **düşdi** / Mir‘āt-ı habāba niçe dil-cû yile **düşdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1*). [*düşdi*, -di]
- Habāb-ı bāde şanma cāma **düşdi** / Gören üftādenüñ çeşm-i sefidî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3*). [*düşdi*, -di]
- Dönerdi far‘-ı evhām ile ... / Hümānuñ ‘aks-i yümn-efzāsı **düşse** rüy-ı deryāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5*). [*düşse*, -se]
- Sāyesi **düşdigi** büldānı ider ābādān / Zātına virdi Hüdā hāşiyet-i yümn-i Hümā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 2*). [*düşdigi*, -digi, -i]

düş-: 1. Yukarıdan aşağıya birdenbire inmek, atlamak. 2. Bir hâle duçar olmak, tutulmak.

- **Düşdüm** bu bañr-i fırkate kendi hevāmı / Çekdürme bārī bār-ı gam-ı nā-Hüdā Hüdā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [*düşdüm*, -düş, -m]

düş-: *Duçar olmak, tutulmak.*

- Dîvâne-dil de zülf-i girih-gîrine **düşüp** / Âşüftelikde şan'at-ı Manşür gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [düşüp, -üp]
- Dilâ faşş-ı niğîn bir nâm için biñ zaḥm-ı neşter yir / **Düşenler** kayd-ı nâma çarḥ elinden ḥaylî ḥancer yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [düşenler, -en, -ler]
- Bu gün mey-hânedede bir âfet-i tersâya **düşdük** biz / Ḥabâb-âsâ hevâya bend olup şahbâya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [düşdük, -dü, -k]
- Bu gün mey-hânedede bir âfet-i tersâya düşdük biz / Ḥabâb-âsâ hevâya bend olup şahbâya **düşdük** biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [düşdük, -dü, -k]
- O ḥâl-i 'anber-âsâyı görüp la'li bucağında / Hezâr-ı zâra döndük ḥubb-ı şevk-efzâya **düşdük** biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [düşdük, -dü, -k]
- Vaşılaki olup nâmı o şüh-i nâzûk-endâmuñ / Yine bir kıdd-i bâlâ âfet-i ra'nâya **düşdük** biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [düşdük, -dü, -k]
- Müsellimde o meh kâ'im-makâm-ı şeh-levend olmuş / Güzeller şâhı ḥaşıl bir melek-sîmâya **düşdük** biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [düşdük, -dü, -k]
- Kuluñ Ferrî esîr-i derd-mendüñdür şahâ luṭf it / Senüñ bâzâr-ı 'aşkuñda katı sevdâya **düşdük** biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [düşdük, -dü, -k]
- Döndüm yolında ḥayf ki Zencîrli Servîye / **Düşmek** o çîn-i zülfe ḥaṭâdan ḥaṭâ imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [düşmek, -mek]
- Seni ta'yîb iderken ben de yandum âteş-i 'aşka / **Düşüp** ruḥsâre-i cânâna ey pervâne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [düşüp, -üp]
- **Düşdük** o çîn-i zülfe ḥaṭâmuz budur bizüm / Olduḡ esîr-i ṭurre belâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [düşdük, -dü, -k]
- Şeş-dergeh-i vaşluñda düçâr olsa dü şeşle / Sevdâ-zede dil nerde **düşer** lu'bet ü yanga(?) (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4). [düşer, -er]
- Dil ki bir nev-res cevâna **düşdi** bezm-i âbda / Keştî-i idrâkümüz ḥayfâ ṭutuldu şâbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [düşdi, -di]
- Maṭbah geh[î] mey-hâne bile oldu ḥarâbât / Zâhid ḳademüñle marâz-ı âkile **düşdi** (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [düşdi, -di]
- Uyup semt-i hevâya kayda **düşdi** ihtiyârıyla / Esîr oldu gönül bir nev-resîde şüh-ı ra'nâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9). [düşdi, -di]
- Bir ḥâle **düşüp** daḡdaḡa-i zülf ile ḥâlâ / Güyâ kara sevdâ (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5). [düşüp, -üp]
- Hevâsına **düşüp** dil bağla kim bir şüh-ı nev-ḥîze / Yakışsañ cevher-i gönli idersün zülfe âvîze (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5). [düşüp, -üp]
- Ey tabîbüm ber-ṭaraf bu derde tedbîrün senüñ / Dil ṭutuldu dâm-ı 'aşka **düşdi** emr-i müşkile (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4). [düşdi, -di]
- Ḥutende teşnedür nâfe yüzün sürmege saçına / Ḥaṭâ eyler **düşen** sevdâ-yı dâm-ı zülf-i pür-çîne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1). [düşen, -en]

düş-: Tuzaḡa düşmek, yakalanmak.

- Murḡ-ı dilüm **düşse** ṭutulsa n'ola / Tille-i şehir içre o bir dânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [düşse, -se]
- Remîde itme târ-ı zülfüñe **düşdi** dil-i zârum / Şehâ bir murḡ-ı zîrekdür ki ḳonmuşdur nihâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [düşdi, -di]

düş-: Yaraşmak, uygun gelmek.

- Peşmîne-püş-ı 'aşkuñum ey şüh-ı Ḥâşimî / Âl-i 'Abâya bende olana 'abâ **düşer** (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [düşer, -er]
- Va'd-ı vişâle şâhib-i evvel yazılmışum / Ey şüh-ı 'aşkum ol ḥabere mübtedâ **düşer** (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [düşer, -er]
- Teklîf-i vaşla üstüñe pek çok da düşmedüm / Şâhum mürüvvet eyler iseñ o saña **düşer** (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7). [düşer, -er]

düş-: Payına düşmek.

- Düşmez gözetme bintü'l-'ineb zâhîde müdâm / Mey-ḥ'âre evvel alur anasın baba **düşer** (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6). [düşer, -er]
- **Düşmez** gözetme bintü'l-'ineb zâhîde müdâm / Mey-ḥ'âre evvel alur anasın baba düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6). [düşmez, -mez]

- Bilmez mi ‘afv-ı Hâzret-i Ğaffâr u Erhâmı / **Düşmiş** o mest-i humka bütün ‘âlemün ğamı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [*düşmiş, -miş*]

düş-: Denk gelmek.

- Ferrî düşünce söyleniyor nev-be-nev ğazel / Ammâ bu güne tâze-edâ câ-be-câ **düşer** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 9*). [*düşer, -er*]

düş-: Serilmek, yatmak.

- Keyfiyyet-i mey almış o meh-pâreyi şızmış / **Düşmiş** dizime nâz u edeble uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [*düşmüş, -miş*]

düş-: Üstüne dökülmek.

- Pâ-mâl-i ‘aşkuñ üzre o zülf-i dü-tâ **düşer** / Şehdûr olur ki farķına zıll-ı Hümâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*düşer, -er*]
- Ferrî ne ğam ‘âlemde perîşânı olursam / Tek kâküli-veş **düşsem** o gerdâna şarılsam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6*). [*düşsem, -se, -m*]

düş-: Çaresiz kalmak, sefil olmak. [TDKTS]

- Başdurdı keyfe ğayrı ayak başma iç diyü / Ol mest-i cām-ı hüsñ ü bahâ sâkiyâ **düşer** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8*). [*düşer, -er*]
- Ser-serî hâk-i harâbât-ı melâmetde **düşüp** / Baş açuķ yalın ayak mest-i mükedder yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2*). [*düşüp, -üp*]
- ‘Aksün göricek cāmda ‘âşık bile **düşdi** / Mir’ât-ı habâba niçe dil-cü yile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1*). [*düşdi, -di*]

düş-: Vaki olmak, olabilmek. [TDKTS]

- Ferrî **düşünce** söyleniyor nev-be-nev ğazel / Ammâ bu güne tâze-edâ câ-be-câ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 9*). [*düşünce, -ünce*]

düş-: Yağmak.

- Feyz-i nîsân gibi **düşmekde** zemîn-i tab’a / Dile bu dürr ü güher ‘âtıfet-i Bārîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*düşmekde, -mekde*]
- Şeherî jâle midür gonceye bağ içre **düşen** / Yoħsa sâķî kadeħ-i bezme gelüp mül mi ķodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4*). [*düşen, -en*]

düş-: Yukarıdan aşağıya birdenbire inmek.

- Oldı yine bir çeşm-i sihir-sâza fütâde / Efsün-zede dil vardı çeħ-i Bâbile **düşdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4*). [*düşdi, -di*]
- **Düşünce** güllerle kelleler zevraklara yir yir / Topa tutulmuş ol maymuna döndi ħavf-ı cân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [*düşünce, -ünce*]

düş-: Sığınmak. [TDKTS]

- Bu sūrî güş idince tırmadum andan ayaklandum / Bula **düşdüm** gelüp dergâhına bād-ı vezân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31*). [*düşdüm, -dü, -m*]

düş-: İnmek, girmek.

- **Düşdi** baħr-i aħzara güyâ üç anbârlı gibi / Tâķ-ı ‘ulyâsı irişdi Ferriyâ tâ encüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 4*). [*düşdi, -di*]

düş-: Mağlup olmak. [TDKTS]

- Bir bāda **düşüp** zevrağ-ı mey urdı qaraya / Mest-i siyeh itdi beni sākī mül-i Lāğa (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [düşüp, -üp]

düş it-: Müptela kılmak, gıriftar etmek, uğratmak. [TDKTS]

- İtdürdi felek cebr ile imsāk gınādan / Bir rûzeye **düş itdi** ki bayram cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [düş it-, -di]
- Şimdi daħi bir büt-i cevvara **düş itdi** felek / Ugradur hep böyle bī-dād āfete şöhret beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5). [düş it-, -di]

düş ol-: Tutulmak, uğramak.

- **Düş olsa** cū‘-ı kelbe n’ola hırşla rakīb / Aç gözli idi aslā çak aşı köpeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [düş ol-, -sa]

düş ol-: Rast gelmek, karşılaşmak.

- Yorgi nāmī bir cevāna **düş olup** mey-hānede / Büt-perest itdi beni ‘aşk gūyiyā büt-hānede (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [düş ol-, -up]

düş ü ziyān ol-: Uğramak, boşuna harcanmak, zarar görmek.

- İtmiş ‘ıyār-ı ma‘rifetüm Hāk ezelde hāş / Her bir mehakke **düş ü ziyān oldıgum** yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [düş ü ziyān ol-, -dığ-, -um]

düşkün: 1. Âciz, zavallı. 2. Âşık.

- Ol mey-gedenüñ **düşkünine** emr ide bi’l-‘aks / Derd ü gam olur eşribe vü küt-ı harābāt (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [düşkünine, -i, -n, -e]

düşmān/düşmen: Kendisiyle savaşılan devletin askerleri ve halkı.

- Ğamze-i hūn-h‘ārınun cānā baña itdüklerin / Bezm-i rezminde anı **düşmāna** Behrām itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [düşmāna, -a]
- Hāk tahtını mes‘ūd ide hem zıllını memdūd ide / **Düşmenlerin** merdūd ide hem-hāl-i şeytān-ı racīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9). [düşmenlerin, -ler, -i, -n]
- Hevāsına uyup **düşmen** otuz kıt‘a sefāyinle / Çıkup korşanlığa küllī ‘asākirle ziyān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20). [düşmen,]
- Yetişdi ol hidīv-i Qahramān-unvān şalābetle / İçürdi āb-ı tigin **düşmene** sâhib-kırān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [düşmene, -e]
- Alındı havza-i teshīre bunca keştī vü **düşmān** / Tağıldı ‘āleme bu fezv ü nuşret rāygān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26). [düşmān,]
- Düşürdi pīş-i bāda yelkovān-āsā o **düşmānı** / Girizān oldı dūnbāle kedū bağlu segān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23). [düşmānı, -ı]

düşmānlık: Düşman olma durumu, husumet.

- Rakībe dil-sitānlık ‘āşıkā cevri ile **düşmānlık** / Bu tarz-ı emr-i ber-‘aksi idüp icād n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [düşmānlık,]

düşmenān: Düşmanlar.

- **Düşmenāna** hemīşe dāğ-ı dilüm / Cengle neberd neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [düşmenāna, -a]

düşmen-i düzah-mekān: Mekānı cehennem olan düşman.

- Şaf-ārā āşaf-ı zî-şân u manşūr-ı livāsın sen / Mużaffer tîğ-i ķahruñ **düşmen-i dūzah-mekān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [*düşmen-i dūzah-mekān,*]

düşnām: Sövmeye, ayıplama.

- İderse Ferrîyi **düşnāma** āşinā ne laţîf / Olur o dil-şüde kim ol ziyāndan mahzūz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5*). [*düşnāma, -a*]
- Hamd ola levh-i defter-i ‘uşşāķa dāhilūm / Tursun selāmı hısm ile **düşnāma** ķā’ilūm (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 17*). [*düşnāma, -a*]

düşür-: Yansıtmak, aksettirmek.

- ‘Aksin meye meclisde nezāketle **düşürmiş** / Peymānede üftādesine ‘arz-ı gül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*düşürmiş, -miş*]

düşür-: Düşmesine yol açmak.

- Dimiş ol mihr-i tābende **düşürdük** biz de pāyında / Der-i dār-ı gama Ferrî gibi bir bende bend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7*). [*düşürdük, -dük, -k*]

düşür-: Tutulmasına, düşer olmasına yol açmak.

- Koymaz heves-i kāmā bizi hūsn-i ṭabī‘at / Ferrî **düşüren** kayd-ı gama dillerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5*). [*düşüren, -en*]
- Bir zamān mekr-i felek itmiş idi efgende / **Düşürüp** dām-ı gama ṭālî‘-i vārūn [u] baḥl̄l (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 8*). [*düşürüp, -üp*]
- Zülfe **düşürüp** itdi şikest-i resen-i dīn / Ferrî-i cünūn-bīn (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 6*). [*düşürüp, -üp*]

düşvār: Güç, zor.

- Dün gice itdüm ḥayāl-i ṭal‘at-ı yāra nigāh / Fikri de **düşvār** idi ḥalvet-sarāy-ı h‘ābda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4*). [*düşvār,*]
- Bir buse virüp bu gice düşde baña dil-dār / Anda daḥi **düşvār** (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 3*). [*düşvār,*]

düzd-i nigh: Bakış hırsızı. II Gizli gizli, kaçamak bakan.

- **Düzd-i nighle** ḥalkı ḥarāb eylemiş iken / Ğaddār çeşmi kendini mağdūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*). [*düzd-i nigh,*]

düzd-i nigh-i şüris: Kargaşaya sebep olan, göz ucuyla bakış.

- Ma‘nā-yı tecāhülde hele dīdesi fā’ik / **Düzd-i nigh-i şüris** bir āfet ü cellād (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 10*). [*düzd-i nigh-i şüris, -i*]

düzdīde: Çalınmış.

- Çalup alma felek de Müşterī de müşterī çıkdı / Ķumāş-ı hūsn-e **düzdīde** dil-i şeydā çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [*düzdīde,*]

düzdīde bas-: Eğreti basmak, gücünü tam vermeden basmak.

- Pāy-mālānı ayaklatdur yūri var sāķiyā / Yoḥsa kim dir ‘aşīķānı çigne geç **düzdīde baş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3*). [*düzdīde baş-,*]

düzdīde-edā: Kaçamak, aceleci tavır.

- Beni öldürdi şehâ vaz'-ı tegâfûl niçe bir / Öyle **düzdîde-edâ** şun'-ı tecâhül niçe bir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 30*). [*düzdîde-edâ,]*

düzdîde-vâr: Çalınmış şeyler gibi.

- Ferriyâ **düzdîde-vâr** çal Neyyirûn de ferrini / Almada hem itme ihmâl Neyyirûn de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 6*). [*düzdîde-vâr,]*

-E-

eb: Baba.

- Eyledün lâl ebed lutf-ı nigâhuñla bu şeb / Uğrıña ola fedâ mâder ü **eb** cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 5*). [*eb,]*

ebcedden geçür-: Ebcet hesabını öğretmek, okuma-yazma öğretmek. II Ebced: Arap alfabesindeki harflere sırasıyla sayı değerleri verilerek oluşturulmuş bir hesap sistemi.

- Geçürdüm Ferriyi **ebcedden** el-hak / Güzide-h'âce-i Yâsîn-i 'aşkum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9*). [*ebcedden geçür-, -dü, -m]*

ebed: Sonsuza kadar.

- Bilürüm kadrini ben gam degül eylerse o red / Ma'rifet lâzimesi oldu çü hırmân **ebed** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*ebed,]*
- Ağyâr-ı dîve cennet-i hüsnüñ **ebed** viren / Hayf u dirîğ kim baña bir dâne vormemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2*). [*ebed,]*
- Hayâlümünden **ebed** gitmez şurâhî / Ne hâl oldu dañi rû'yâda bâde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3*). [*ebed,]*
- O rindüm Ferriyüm sâğardan olmam tâ **ebed** fâriğ / Cemâl-i mihr ü meh-peykerden olmam tâ ebed fâriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*ebed,]*
- O rindüm Ferriyüm sâğardan olmam tâ ebed fâriğ / Cemâl-i mihr ü meh-peykerden olmam tâ **ebed** fâriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*ebed,]*
- Peyâmuñ aldığım yirlerden olmam tâ **ebed** fâriğ / Fehîmüm ben mey ü dil-berden olmam tâ ebed fâriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*ebed,]*
- Peyâmuñ aldığım yirlerden olmam tâ ebed fâriğ / Fehîmüm ben mey ü dil-berden olmam tâ **ebed** fâriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*ebed,]*
- Eyledün lâl **ebed** lutf-ı nigâhuñla bu şeb / Uğrıña ola fedâ mâder ü eb cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 5*). [*ebed,]*

ebkâr: Bâkireler.

- Zâd-ı tab'um degül 'İsâ gibi nefh-i Cibrîl / Ferriyâ Meryem-i endîşemüñ **ebkâridur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*ebkâridur, -i, -dur]*

ebkâr-ı mezmâmîn: El değmemiş mazmunlar. (bk. mazmûn).

- Garç-âb-ı yem-i nesî idi **ebkâr-ı mezmâmîn** / Âğuşa çeküp fikr-i metînum yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5*). [*ebkâr-ı mezmâmîn,]*

ebrâr-ı himem: Lütuf sahibi faziletli kişiler.

- Ca'fer-kerem **ebrâr-ı himem** Hayrî Efendi / Der-gâhı gibi dilleri cây-ı emel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 8*). [*ebrâr-ı himem,]*

ebr-i bahâr-ı himmet: Lütuf baharının bulutu.

- Olsa ger **ebr-i bahâr-ı himmetinden** feyz-yâb / Uğramaz mekr-i harîfe verd-i cennet-vâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [*ebr-i bahâr-ı himmet, -i, -n, -den]*

ebrü: Kaş.

- Görse Nu'maniye **ebrûsın** perestiş-gâh ider / Bir 'Acem ferzendidür mihrâb-ı Ca'fer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [*ebrûsın, -sı, -n*]
- Almış nigeh-i kâfiri tığ altına **ebrû** / Hâcibleri ma'nâda hemân seyf-i 'Alîdûr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6*). [*ebrû,]*
- Çeşmânı da **ebrûları** da pek güzel ammâ / Nezzâre-i hâlet-figen-i âna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [*ebrûları, -lar, -ı*]
- O ki **ebrûnı** görüp secdeye pertâb eylemez / Beñzer ol mülhîde kim Ka'beyi mihrâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [*ebrûnı, -nı, -ı*]
- Tîğın îmâ eylerüz **ebrûsıdur** îhâmumuz / Ya'nî kim ğaddâreden ğaddâridür i'lâmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*ebrûsıdur, -sı, -dur*]
- **Ebrûları** şaffında koyup kıl ile kâli / Tenhâda anı hâme-i i'câz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4*). [*ebrûları, -lar, -ı*]
- **Ebrûsı** nişân virmededür saht-kemânun / Ğaddârlıĝ ile zümre-i Tatara karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2*). [*ebrûsı, -sı*]
- Virür kavş-i kazâdan 'aşk ile dâ'im nişân **ebrû** / N'ola tîr-i müjeñle 'âşıka tutsa kemân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1*). [*ebrû,]*
- Virür kavş-i kazâdan 'aşk ile dâ'im nişân ebrû / N'ola tîr-i müjeñle 'âşıka tutsa kemân **ebrû** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1*). [*ebrû,]*
- İder 'uşşâkını bismil-gehinde cevri ile küşte / 'Aceb kıttâldür virmez dile ka'tâ emân **ebrû** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2*). [*ebrû,]*
- Degül kavş-ı kûzah gibi gehî zâhir gehî pinhân / Mümâşıldür kurılı yaya cânâ her zamân **ebrû** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3*). [*ebrû,]*
- Kemân-ı saht-ı Tatar ile dâ'im iddi'â eyler / Gelürse şastuñ olsa 'aceb mi imtiñân **ebrû** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4*). [*ebrû,]*
- Ruñı itmekde ma'nâ-yı Duñâyı dem-be-dem tefsîr / 'Aceb mi remz-i Ve'l-Leyli ider ise beyân **ebrû** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5*). [*ebrû,]*
- Katı aşûb-ı devrân olacaktûr 'âkıbet cânâ / Eger virmezse dest-i dîdeye her-giz 'inân **ebrû** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 6*). [*ebrû,]*
- Çatarsa böyle dâ'im kaşlar hışm u ğazab ile / Virür sâman-ı hûşa dañı Ferrî çok ziyân **ebrû** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 7*). [*ebrû,]*
- Süzildi dîdesi **ebrû** seçildi ğamze tîr oldu / O meh günden güne gün gibi meşhûr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4*). [*ebrû,]*
- Metindür hâcibi semmûr Hindî şerhîdür haţtı / Güzelce diĝkat it **ebrûsı** semmûr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2*). [*ebrûsı, -sı*]
- 'İd-i ağhâ kim hilâl-i mâh-ı enver gösterür / Güyiyâ **ebrûsını** 'uşşâka dil-ber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [*ebrûsını, -sı, -n, -ı*]
- Şîve-i secde-i şükrüm anuñ **ebrûlarına** / Eger-i şa'sa'a-i şâhid-i îmânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [*ebrûlarına, -lar, -ı, -n, -a*]

ebruvân: Kaşlar.

- Dîdesi rahm itse ğamze hancer-i berrân çeker / Ğamze de olsa taraf-dâr **ebruvânı** yan çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*ebruvânı, -ı*]
- Fitne-cüyâna nigâhı fenn-i sihrî öğredür / Ehl-i hüsne **ebruvânı** ğuşe-i mihrâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*ebruvânı, -ı*]
- Tîr-i cân-düz-ı nigâhı şimdi âb u tâbda / Müsteneddür **ebruvâna** arkası mihrâbda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*ebruvâna, -a*]

ebrû-yı bütân: Put gibi güzellerin kaşı.

- Ehl-i derde sübhâ zencîr-i cünûn-ı zülfdür / Ma'bed-i 'aşk içre **ebrû-yı bütân** mihrâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*ebrû-yı bütân,]*

ebrû-yı ğamze: Kaş ve süzgün yan bakış.

- Kurbânlarına ol mühim **ebrû-yı ğamzeden** / Geh nâvek 'arz ider gehî şemşîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*ebrû-yı ğamze, -den*]

ebrū-yı saʿīd: Mübarek kaş.

- Gözüm gördün çü **ebrū-yı saʿīd** / Var işbat it hilāl-i mäh-ı ʿīdī (*Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 1*). [*ebrū-yı saʿīd, -i*]

ebrū-yı yār: Sevgilinin kaşı.

- Pek katı āzürde itmişdür dili **ebrū-yı yār** / Vazʿ-ı sahtı ile dāʿim çille-i merdān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 4*). [*ebrū-yı yār,]*

ebvāt: Beyitler.

- Vaşf-ı dehen ile o büt-i tāze-zebānuñ / Ferrī ruḥı **ebvāt** ile eşʿara qarışmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 109, Beyit 5*). [*ebvāt,]*

ecdād: Atalar, dedeler.

- ʿOsmāniyāndan bir tuhaf mānende-i dürr-i Necef / **Ecdādı** güyā ki şadef bir geldi bu dürr-i yetīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 2*). [*ecdādı, -ı*]

ecel: Ölüm.

- Dil teşnesidür küyuña varmak diler ammā / Nevmidī çeken ya şuyıdur ya **ecelidür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 5*). [*ecelidür, -i, -dür*]

eczā-yı devā: Deva olan ilaç.

- Maḥmūrlara neşʿe viren laʿl-i lebümdür / Aʿmālara **eczā-yı devā** ḥāk-i derümdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 6*). [*eczā-yı devā,]*

edā: Üzerine borç olan veya borç hükmünde bulunan şeyi yerine getirme.

- Muttasıl seyr iderüm ḥüsnini iğmāz itmey / Bozamam ʿazm-i şalāt itdüm **edā** niyyetine (*Ferrī Dīvānı, Gazel 170, Beyit 4*). [*edā,]*

edeb: Utanma, hayâ.

- Ey dil **edeb**le dāmen-i yāra yapış budur / Yüz sür gubār-ı pāyine ḥātır yapış budur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 1*). [*edeb, -le*]

edeb: Nezaket, zarafet.

- Keyfiyyet-i mey almış o meh-pāreyi sızmış / Düşmüş dizime nāz u **edeb**le uyumuşmuş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 4*). [*edeb, -le*]

ednā: Basit, sıradan.

- Mecnūnı benüm kākül-i Leylīye iden bend / Zencīr-i cünün tırrede **ednā** eşerümdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 2*). [*ednā,]*
- Eger ki şāh-bāz-ı rāyına fermān eylerse / Bir **ednā** himmet ile şayd ider Kāf üzre ʿAnkāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 3*). [*ednā,]*

ednā: Çok kötü, en adi.

- Ferrī bu gāzelde olamaz çok da taşalluf / Aʿlā degül **ednā** degül ancak vaşat oldu (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 5*). [*ednā,]*
- Eger taḥʿ-ı şerīfün şīʿrime iḳbāl eylerse / Kelāmum eylerüm mengüş-ı gūş aʿlā vü **ednāya** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 37*). [*ednāya, -y, -a*]

ednās: Pislikler.

- O kadar muṣṭaribüm âteş-i ‘aşkuñ ile kim / Atsañ âteşlere **ednāsını** sīm-āb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 3*). [*ednāsını, -ı, -n, -ı*]

efdal: Daha faziletli, daha üstün.

- Haṭ-āver tāze sev nev-bāve eyler kadrini zāyi^c / Ki **efḍal** māl-ı şavmuñ Leyle-i Kadri nehārından (*Ferrī Dīvānı, Gazel 153, Beyit 3*). [*efḍal,*]

efendi: Sözü geçen kimse. II Sevgili.

- Gelüp bezme açılmazsuñ mey içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür ḥālūñ **efendim** böyle dā’im infi‘āl üzre (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 4*). [*efendim, -m*]
- Maḳdem-i ferḥunde-tev’emle **efendim** luṭf idüp / Bezm-i meyde bu gice Ferrīyi şād itmez misiñ (*Ferrī Dīvānı, Kıt’a 10, Beyit 2*). [*efendim, -m*]
- Olmadık bir büseñe lāyık **efendim** bu sene / Dirdün evvel vaşlımuñ şāyānı sensūñ bu sene (*Ferrī Dīvānı, Müfret 7, Beyit 1*). [*efendim, -m*]
- Hüsnūñ ile binler yaşa ‘ālemde **efendim** / Tā kişver-i ‘aşka ṭokuna sāye-i ḥüsnūñ (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 71*). [*efendim, -m*]

efendi: Sahip durumunda olan, buyruğu geçen, hükmünü yürüten, kendisine uyulan kimse, sahip.

- ‘Ālemde anuñ gibi **efendi** de bulunmaz / İnşāf olıcak böyle de rengin ḡazel olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 10*). [*efendi,*]
- **Efendim** böyle mi eylerdüm evşāf-ı ḥidīvānuñ / Telāş-ı rāh ile diḳkat olunmaz şī’r ü inşāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 36*). [*efendim, -m*]
- Ben bu baḥt ile **efendim** kuş kadar fer bulmadum / Revnāḳ-ı ṭab‘um iderken ser-be-ser ikrār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 43*). [*efendim, -m*]
- Çarḥ-ı çep-rev rāst geldi gösterür elbet seni / Sen hemān sağ ol **efendim** daḥi bihter gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 17*). [*efendim, -m*]
- Felek ber-geşte itdi şüret-i sāmānı cevri itdi / **Efendim** sen mürüvvat kıl bu ‘abd-i nükte-dān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 37*). [*efendim, -m*]
- Germ-i ümmīdle **efendim** beni tekrār esīr / Gerçi degmez o bahāyı bu ḡarīb ‘abd-i zelīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt’a 1, Beyit 22*). [*efendim, -m*]

efḡān: Feryatlar, figanlar.

- Ol dem ki şehā şāyhā-i hicrān ola peydā / Her müy-ı tenümde niçe **efḡān** ola peydā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 6, Beyit 1*). [*efḡān,*]
- Seni aḡyār ile gördükçe meded **efḡānum** / Sūr-ı Leylīde olan ş-īven-i Mecnūn gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 2*). [*efḡānum, -um*]
- Giryē **efḡān** ile olduğda şonı ḡayretdür / Ra’d u berḳ ile nüzül itse maṭar çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 2*). [*efḡān,*]
- Vakf-ı deyr-i ḥüsnūñ oldı şabr u sāmānum Ṭanaş / Çarḡa çıkdı rūḥ-ı ‘İsā gibi **efḡānum** Ṭanaş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 1*). [*efḡānum, -um*]
- Dārb-ı sīne oldı mu’tādum kuzum nākūs-veş / Görseñ inşāf eyler idüñ zār [u] **efḡānum** Ṭanaş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 4*). [*efḡānum, -um*]
- İtmez āzürde beni cevri ile ol büt ancak / Beni bī-tāb iden ammā yine **efḡānumdur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 18*). [*efḡānumdur, -um, -dur*]
- Efḡānum olur nāle-zen-i sāḡa-i maḡşer / Āhumdur olan dāḡ-ı dil-i cān-ı kıyāmet (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 35*). [*efḡānum, -um*]

efḡān it-: Feryat etmek.

- Ben pister-i fūrkatde revā mı **idem efḡān** / Sen gül gibi şādān (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 3*). [*efḡān it-, -em*]

efḡāna sal-: Ağlayıp sızlanmasına, feryat etmesine sebep olmak.

- ‘Uşşākumı dem-beste iden dīdelerümdür / **Efgāna şalan** çehre-i gül-berg-i terümdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 1*). [*efgāna şal-, -an*]

efgende: *Düşkün, biçare.*

- Bir zamān mekr-i felek itmiş idi **efgende** / Düşürüp dām-ı gama tālī-i vārūn [u] baḥl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 8*). [*efgende,]*

efgendelik: *Tutkunluk, aşıklık.*

- İtdüm **efgendelige** ben seni cān ile kabūl / Yürü şimden gerü bī-çāre şakın olma melūl (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 18*). [*efgendelige, -e*]

ef'ī: *Engerek yılanı.*

- Yārı ağyār ile olsun görelüm gam niçe bir / **Ef'ī** pā-zehri ile def-i sümüm eyleyelüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 7*). [*ef'ī,]*

efkār: *Fikirler, düşünceler.*

- Cem'iyet-i hātır komadı bizde bu devrān / **Efkār** perīşān olup evhām cūdādur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 2*). [*efkār,]*

efkār: *Endişe, tasa, kaygı, üzüntü, keder.*

- Beyābān-geşt-i deşt-i ğurbet oldı Ferrī-i nevmīd / İşi āvāre-i nā-kāmınuñ **efkārdur** sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 7*). [*efkārdur, -dur*]

efkār-ı butūn: *Gizli fikirler.*

- İtmişüm müşk ile da'vāt-ı devāmuñ her dem / Zikr-i zāhir ile **efkār-ı butūn[ı]** tezyīl(?) (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 15*). [*efkār-ı butūn, -[ı]*]

eflāk: *Felekler, gökler.*

- Hākister-i ḥalkı dimiş **eflāke** şavurdum / Yalnūz beni yandurdı velī zikr-i kül itmiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 99, Beyit 2*). [*eflāke, -e*]
- Ehl-i 'ayşuñ mātemi **eflāke** mi 'aks eyledi / Hep fiğāndur gūş olan kânünce-i Nāhīdden (*Ferrī Dīvānı, Gazel 155, Beyit 3*). [*eflāke, -e*]

eflāk-ı mürüvvet: *İyilik ve ihsan gökleri.*

- Çarḥ-ı himemi aḥter-i Nāhīd-i şerefür / **Eflāk-ı mürüvvetde** ki zīrā Zūḥal olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 9*). [*eflāk-ı mürüvvet, -de*]

efsāne: *Olağanüstülük ve hayal barındıran hikāye.*

- Hāşiyet-i zātumda sihām olalı muzmer / **Efsāne** daḥi olsam o sīmīn-ten uyumaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 4*). [*efsāne,]*
- Zāhidā men' itme 'uşşākı hevā-yı 'aşkdan / Luṭfı yok şāhib-şihāda kışsa vü **efsā[ne]nūñ** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 4*). [*efsā[ne]nūñ, -nūñ*]

efsāne-i Mecnūn: *Leyla ile Mecnun'un aşkını anlatan efsanevî hikāye.*

- Ben dil-şüdesin söyledüp eylerdi şeker-ḥ'āb / **Efsāne-i Mecnūnı** 'aceble uyumuşmuş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 5*). [*efsāne-i Mecnūn, -ı*]

efsūn: *Sihir, büyü.*

- Çeşm ü gamze niçe **efsün** u fiten göstermede / ‘Âşıkā bir kez nigāhuñ dil-ber-i fettāna at (*Ferrî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 4*). [*efsün*,]

efsün-zede: *Sihre maruz kalmış.*

- Oldı yine bir çeşm-i sihir-sāza fütāde / **Efsün-zede** dil vardı çeh-i Bābile düşdi (*Ferrî Dîvânî, Gazel 186, Beyit 4*). [*efsün-zede*,]

efsūs: *"Eyvah, yazık!" anlamında ünlem.*

- Endüh ile fevt oldı zamān olmadum ašlā / **Efsūs** ki memnūn-ı siyeh-tāli^c-i vārūn (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 20*). [*efsūs*,]

efsūs evle-: *"Yazık, eyvah" demek.*

- Bakup za‘f-ı dil-i Ferrî-i zāra **eylemiş efsūs** / Dimiş nā-kāmı derd-i ḥasretüm bî-tāb göstermiş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 5*). [*efsūs eyle-, -a-mış*]

efṭīmūn: *Bağboğan veya gelinsaçı denilen bitki. Eski tıbbın balgam, safra, dem, sevdā diye ayırdığı mizaçlara ait hastalıklardan sevdā hastalıklarını tedavi etmek için kullanılmış. [ETEM]*

- ‘İlet-i sevdāyî dāfi‘ çünkü **efṭīmūndur** / Ya niçün hālüm ḡam-ı zūlfūñle dīger-gūndur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 1*). [*efṭīmūndur, -dur*]

efzūn ol-: *Artmak, çoğalmak.*

- Ben fiḡān itdükçe istiḡnāsı **efzūn olmada** / Mülket-i fitne raşīn ü üstüvār olmaḡdadur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 2*). [*efzūn ol-, -mada*]

eger: *Eğer, şayet.*

- Īrāş-ı şöhret itdi **eger** hāl-i leb saña / Ben bildüğümse yüz qarası ol ‘Arab saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 1*). [*eger*,]
- Mu‘tādî olur ise **eger** ‘aşk ile girye / Eşküm giderek kılzüm ü ‘ummān olacaḡdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 2*). [*eger*,]
- Öpsem de **eger** ol leb-i gül-nārî toyunca / Şeftālî-i bustān-ı zenaḡdāna toyulmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 3*). [*eger*,]
- Keşretde de vaşluñ **eger** inkār olunmaz / Ammā güzelüm hāne-i pinhāna toyulmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 4*). [*eger*,]
- Olmazsaḡ **eger** maḡrem-i şād-āb-ı girişme / Mülk-i fiteni āhla berbād iderüz biz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 4*). [*eger*,]
- ‘Ārifüm nevmīd-i hūr u Kevşer olsam da **eger** / Ḥaşre dek itmem mey ü maḡbūbdan Ferrî ferāḡ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 115, Beyit 5*). [*eger*,]
- Baḡşāyış idüp cur‘asını pīr-i muḡāna / Sālikse **eger** kaṭresin ‘ummāna getürsün (*Ferrî Dîvânî, Gazel 154, Beyit 2*). [*eger*,]
- Kaṭı āşūb-ı devrān olacaḡdur ‘ākıbet cānā / **Eger** virmezse dest-i dīdeye her-giz ‘inān ebrū (*Ferrî Dîvânî, Gazel 161, Beyit 6*). [*eger*,]
- Sulṭāna ḡazel virsek **eger** baḡt o kadar kim / Er-rızku ‘ala’llāh yazar maṭlabumuzda (*Ferrî Dîvânî, Gazel 180, Beyit 2*). [*eger*,]
- Cezbe-i āndur viren keyfiyyet-i ‘aşka tamām / Neş’e-dār olmaz imiş olsa **eger** bî-māya mey (*Ferrî Dîvânî, Gazel 199, Beyit 5*). [*eger*,]
- Ma‘ārifden **eger** baḡş olsa naklî ve yāḡūd ‘aklî / Raşad gözetdürürsiñ çok Uluḡ u İbn-i Sīnāya (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 32*). [*eger*,]
- **Eger** ‘irfānla ta‘rīf olunsa zāt-ı ma‘rūfuñ / Kemā-hî bildürürdūñ vaḡdeti Zū’n-nūn-ı Şan‘āya (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 33*). [*eger*,]
- **Eger** ṭab‘-ı şerīfūñ şi‘rimi ikbāl eylerse / Kelāmum eylerüm mengūş-ı gūş a‘lā vü ednāya (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 37*). [*eger*,]
- Nāz ile ḡurām itse **eger** şāhid-i ṭab‘um / Kim görse şanur şīveli bir şūḡ-ı cihāndur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 16*). [*eger*,]

- ‘Atf olsa **eger** nīm-nigehūn bendeñe bir dem / ... ḥazān-pervere şād-ābī resāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 21*). [eger,]
- Ḥazret-i Ḥayrī Efendi kim re’īs-i nükte-ver / Reşha-i kilkinden olsaydı **eger** nem-dār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 20*). [eger,]
- **Eger** hoş-ḥāl olaydum böyle mi eylerdüm evşāfin / Dizerdüm dürr ü cevher ḥāme-i mu’ciz-beyān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 39*). [eger,]
- Ben **eger** cānda nihān eyledüm ‘aşk-ı pākin / Beni fāş eyleyen ancak dil-i nālānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 7*). [eger,]
- Fakr ile oldum **eger** rāh-ı fenāya sālīk / Himmetüm eylemedüm mertebesinden tenzīl (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 12*). [eger,]
- Semt-i Ken’ānı mu’atṭar ider enfāsı ile / Yūsuf-ı ḥulḳumı şemm itse **eger** İsrā’īl (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 27*). [eger,]
- Olmasa **eger** tā bu kadar maḥrem-i ḡamzeñ / Olmazdı gönül kāfiye-i fitne gibi dīk (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 6, Beyit 2*). [eger,]
- Bir cilve görem dirseñ **eger** rüy-ı vefāda / Ğarḳ eyle vücūdūñ beri gel cüy-ı kazāda (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 2*). [eger,]
- Olmazsa **eger** bunda mülākāt müyesser / Destūme olur çāk-i girībān-ı kıyāmet (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 36*). [eger,]
- Dūzaḥ ki **eger** sūz-ı dilūmden ala vāye / Andan tutuşur ‘aşkla dāmān-ı kıyāmet (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 38*). [eger,]
- Hem ḥüsn ile hem ḥulḳ ile mümtāz ü müselleḡ / Var ise **eger** sensiñ eyā aḥsentü’l-eşyā (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 45*). [eger,]
- Fikr-i ḥaṭ u rüyumla miḥen-dār u perīşān / Miḥnetde idi ḥāşıl **eger** şubḥ u eger şām (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 53*). [eger,]
- Fikr-i ḥaṭ u rüyumla miḥen-dār u perīşān / Miḥnetde idi ḥāşıl eger şubḥ u **eger** şām (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 53*). [eger,]

eger: Sanki.

- Keyf-i şarāb-ı bī-ḥumār oldı dile neşve-nişār / Gül-zār-ı cānı pür-bahār itdi **eger** mişl-i nesīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 29*). [eger,]

eger: Her ne kadar.

- Ḥ’āb aldı **eger** dil-beri bīdār rakīb āh / Meşhūr meşeldür şu uyur düşmen uyumaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 3*). [eger, -dür]
- Pey-rev olamazsaḳ da **eger** Rāḡıba Ferrī / Ol kıble-i mażmūn ise biz kıble-nümāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 5*). [eger,]

eger ki: Eğerki, şayet.

- Döner fevz ü zaferle yārī-i tevfiḳ u nuşretle / **Eger ki** Māverā’ü’n-Nehr gitse ‘izz u şān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 12*). [eger ki,]
- **Eger ki** şāh-bāz-ı rāyına fermān eylerse / Bir ednā himmet ile şayd ider Kāf üzre ‘Anḳāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 3*). [eger ki,]

egerçi: Her ne kadar.

- Ferrī niçe eş’arı görüp geçdüñ **egerçi** / Zihnī-i suḥan-verdeki ‘irfāna ṭoyulmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 7*). [egerçi,]
- Nāz ile ḥırām itmek **egerçi** saña maḥşuş / Ammā bu reviş bu yürüyiş hoş-nemaṭ oldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 4*). [egerçi,]

egin/egn: Sırt.

- Geymiş ol gül-ruḥ ser-ā-ser **egnine** gül-gün ḳabā / Cismi gül pīrāheni gül cāme gül ruḥsār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 2*). [egnine, -i, -n, -e]
- Oldı melbūs-ı libās-ı defterī şād şükr ola / **Egnine** uygundur ol ḥıl’at anuñ çokdan beri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 11*). [egnine, -i, -n, -e]

eglen-: Avunmak, oylanmak, hoşça vakit geçirmek.

- Şâhid-i şabrum görünce şîve-gerdür her dile / **Eglenür** gamda benümle şanki mâ'ildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3*). [*eglenür, -ür*]
- Cây-ı ma'mûra duhûl itse de bûm **eglenmez** / Dil-i 'arifde keder tîz geçer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [*eglenmez, -mez*]
- Eş'ârî unutturdu baña fûrkatî yâruñ / **Eglenmez** 'aceb defter ü dîvânla gönüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6*). [*eglenmez, -mez*]
- Dil **eglenürdi** keşmekeş-i şohbetüñ ile / Fikrûñ Keşâna çekdi keşân-ber-keşân beni (*Ferrî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1*). [*eglenürdi, -ür, -di*]

eglence: Gönül eğlendirecek, hoş vakit geçirtecek şey.

- Temennâdan şafâdan ârzûlardan berî oldum / Hemân **eglence** şimdi Ferriyâ şî'r-i terüm vardır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [*eglence,*]

ehibbâ: Dostlar, ahbablar, tanıdıklar.

- Ta'dâd olıcağ bezmde 'uşşâk u **ehibbâ** / Eyler mi hûtûr hâtırına Ferrî-i şeydâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 47*). [*ehibbâ,*]

ehl: Sahip, malik.

- Bî-dâdlıgûna soñra gelür saña nedâmet / Her kâr-ı bedûñ **ehli** peşimân olagelmîş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [*ehli, -i*]
- Neş'et-âsâ Ferriyâ hüsn-i tabî'at **ehliyüm** / Gamdan ölmem 'âkıbet gayret helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5*). [*ehliyüm, -i, -y, -üm*]

ehl-i akdes: Çok mukaddes, maharetli kimse.

- Gûş olundu **ehl-i akdesden** bu târîh-i na'îm / Vaz' idüp zîbâ-esâs-ı dil-güşâyı kendüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 5*). [*ehl-i akdes, -den*]

ehl-i 'ayş: Zevk ve safa sahibi.

- **Ehl-i 'ayşuñ** mâtemi eflâke mi 'aks eyledi / Hep figândur gûş olan kânünce-i Nâhîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3*). [*ehl-i 'ayş, -uñ*]
- Tâs-ı mihr ü mâh ile pîr-i sipîhr-i kîne-ver / **Ehl-i 'ayşuñ** rağmına vârun-sâgar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [*ehl-i 'ayş, -uñ*]

ehl-i cer: Üç aylarda köylerde imamlık ve vaizlik yaparak geçimini sağlayan medrese talebeleri.

- Kaşd-ı himmetle kaşîde virsem ehl-i devlete / Harf-i cer gibi sürerler ur deyüp **ehl-i ceri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [*ehl-i cer, -i*]

ehl-i derd: Dert sahibi.

- **Ehl-i derde** sübhâ zencîr-i cünûn-ı zülfdür / Ma'bed-i 'aşk içre ebrû-yı bûtân mihrâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*ehl-i derd, -e*]

ehl-i derûn: Gönül ehli olanlar, gönülden anlayanlar.

- Nev-be-nev söyler yakînen cezm iden **ehl-i derûn** / Dür-bîn-i hâmesi tevfiğe mazhar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14*). [*ehl-i derûn,*]

ehl-i devlet: Devlet adamları.

- Kaşd-ı himmetle kaşide virsem **ehl-i devlete** / Harf-i cer gibi sürerler ur deyüp ehl-i ceri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [ehl-i devlet, -e]

ehl-i dil: *Gönül ehli, gönülden anlayan.*

- Çeşmi hāmūş-ı sitem āvāre söyler söylese / Söylemez **ehl-i dile** āgyāra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1*). [ehl-i dil, -e]
- Hürşid-i eflāk-ı sedād āb-ı ruh-ı rüşen-nihād / Mihr-i sipihr-i ‘adl ü dād **ehl-i dil** ü tab‘-ı selīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [ehl-i dil,]
- Olmaz n’idelüm **ehl-i dile** cüz’ice ārām / Devr eylemedür hāşiyet-i gerdiş-i ecrām (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 40*). [ehl-i dil, -e]
- Nīm-cur‘asıyla vākıf-ı esrār-ı hest olur / Bihūde şanma **ehl-i dil** ol bāba best olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 27*). [ehl-i dil,]

ehl-i dil: *Gönül ehli, gönülden anlayan. II Şair.*

- Şevk-i ruhsarıyla söyler **ehl-i dil** tāze-zemīn / Ferriyā itse ‘aceb mi bülbul-i gül-zār zār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7*). [ehl-i dil,]

ehl-i dilā: *Ey gönül ehli!*

- Şāhen-şehā ‘adl-āverā Cem-mesnedā Key-hüsrevā / **Ehl-i dilā** şāhib-zekā cebheñde manşūrī resīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38*). [ehl-i dilā,]

ehl-i fenā: *Dünya ehli, fani.*

- Müstağnī-i luṭfuñ geçinen **ehl-i fenāyuz** / Ey çarḥ-ı denī eyledigün cevri ü sitem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3*). [ehl-i fenā, -y, -uz]

ehl-i fesād: *Bozguncular, fesat çıkaranlar.*

- Mülki riyāz u kendi gül oldu hezārī ‘aql-ı kül / **Ehl-i fesāda** yok sübül mehdī-i rāh-ı müstaḳīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [ehl-i fesād, -a]

ehl-i himmet: *Yardım, ihsan ehli.*

- Şi‘r ü inşā ile böyle fā‘ik-ı akrān iken / Bulmadum bir **ehl-i himmet** bir mürüvvet-āveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [ehl-i himmet,]

ehl-i hüsn: *Güzellikten anlayanlar.*

- Fitne-cüyāna nigāhı fenn-i sihri öğredür / **Ehl-i hüsne** ebruvānı güşe-i mihrāb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [ehl-i hüsn, -e]

ehl-i ‘irfān: *İrfan sahibi.*

- Nağme-i Mansūr çünki **ehl-i ‘irfāndan** çıkar / Nā-şināsāy[ī-i] Hud[ā] ḥall ile erkāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [ehl-i ‘irfān, -dan]

ehl-i şavm: *Oruçlu.*

- Tās-ı mihr ü mähla pīr-i sipihr-i kīne-ver / **Ehl-i şavmuñ** rağmına vārūn-sāgar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [ehl-i şavm, -uñ]

ehl-i sehā: *Cömert.*

- **Ehl-i sehā** Ca‘fer gibi sāhib-luṭuf Sencer gibi / Kahrı daḥi Ḥaydar gibi der-ān ider ḥaşmı dü-nīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [ehl-i sehā,]

ehl-i semā: Göğün sahibi.

- Güneş pâyın arar yüz sürmege bir meh-cebînüm var / Nücümüñ hasreti **ehl-i semāya** bir zemînüm var (Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1). [ehl-i semā, -y, -a]

ehl-i şî'r: Şairler, şüirden anlayanlar.

- Sünnet-i Şâh-ı Rüsülken **ehl-i şî're** iltifât / Oldı şimdi şâ'irân hep harb ü darbuñ maşdarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23). [ehl-i şî'r, -e]

ekdār: Kederler.

- Fıtratda itdüm intiḥâb biñ dürlü **ekdār** u 'azâb / Ferrî gibi gördüm şavâb 'aşkı belâ cāsüsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [ekdār,]

ekser: Çoğu zaman, genellikle.

- Ben şehîdüm olmışum pâ-mâl-i ḥussâd u raḳîb / Küşteḡân **ekser** kilâba kuzḡuna ya kût olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [ekser,]

ekserî: Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.

- Eşk-i ḥasret kânıdur çeşmân-ı hicrân-perverüm / Erzen-i Rûmuñ ki âbı **ekserî** kândan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [ekserî,]

eksük gedik: İhtiyaç duyulan ufak tefek şeyler.

- ... bâliğ olur deyn-i saḥîḡa ḡalâ / Sâ'ir **eksük gedigüm** daḡı gerekdür tekmiñ gerekdür tekmiñ (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 19). [eksük gedik, -üm]

el: Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.

- Şad ḡıbtâ o mest-i meye kim sāḡar **elinde** / Ferrî ola cānâne de zānūda key-āsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [elinde, -i, -n, -de]
- Dil-beri ḡalka-i āḡūşa çeküp **elde** ḡadeḡ / Ḥased ol mest-i müdāma hele şad ḡüne ḡased (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [elde, -de]
- **Elde** mey zānūda dil-ber böyle bezm-i dil-peẓîr / Fikr-i ḡün-ā-ḡün ile bir cāy-ı tenḡa istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [elde, -de]
- Demdür ki bezm-i mey okına bûselik 'ırâḡ / Muṭrib rubâbı al **eliñe** târı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [eliñe, -i, -ñ, -e]
- Bahâr eyyâmdur nâz ile 'işve dilde cām **elde** / Niçün sâḡî-i ḡül-rû meyl-i yārân eylemez n'eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [elde, -de]
- Çık keskin üzengiyle raḡîbi ata çignet / Tutdurma ayak baş ki rikābuñda **el** olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [el,]
- Muṭribâ maḡbûb u mey âmāde al sâzuñ **ele** / Bir şafâ baḡş eyle sen de luṭf idüp kırma giriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [ele, -e]
- Zānūda sebū **elde** ḡadeḡ sînede cānân / Bir daḡı naşîb ola mı yārân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [elde, -de]
- Lev-m-i Yusuf-menişândan ḡat'-ı yed itdi le'îm / Ṭa'n-ı aḡvâl-i Züleyḡâda zenân **el** keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [el,]
- Benüm ol Mûsî ki Fir'avn-'adū mekrinden / Kil-k-i pür-zür-ı 'aşâ **elde** nigeḡ-bānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6). [elde, -de]
- Gördük ḡüzelüñ bûs-ı lebi gelmiyor elden / El virse vişâl al öp **elin** bârî tezelden (Ferrî Dîvânı, Matla 5, Beyit 1). [elin, -i, -n]
- Tutmaz ayaḡ u ditrer **elüm** pür-zelâzilüm / 'Aşḡuñla şanki mevc-i serâba mûmâşilüm (Ferrî Dîvânı, Terkiḡ-bend 2, Beyit 14). [elüm, -üm]
- Ḥizmetde sâḡiyân-ı kamer-rû da ḡöz ḡulaḡ / Oldı olurken **elde** du'â-yı ḡadeḡ sebaḡ (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [elde, -de]

el: Yabancı, başkası, başkaları.

- Gerçi olduk vaşlının cüyendesı **eller** gibi / Ey büt-i nâ-râm saña pek çok da ibrâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [eller, -ler]
- Demdür gönül ki raht-keş-i şahın-ı gül-şen ol / **El** gibi geşt-i gül-şen ile sen de gül şen ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [el,]
- Sâkî yetiş ki 'aşk ile maḥmûr u bî-dilûm / Meyle açılmam **el** gibi bir emr-i müşkilûm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13). [el,]
- Olsam ayağı altına **el** gibi pây-māl / Ölsem de şîr-i māderî-veş kan olur ḥelāl (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18). [el,]

el: Sahiplik, mülkiyet.

- Teshîre o ḥürî-veşi cennât **elimüzde** / Eş'âr gibi mu'cize âyât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [elimüzde, -i, -müz, -de]
- Teshîre o ḥürî-veşi cennât elimüzde / Eş'âr gibi mu'cize âyât **elimüzde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [elimüzde, -i, -müz, -de]
- Şâhidlerini seyr iderüz kâdî-i vaktûn / Ra'nâ tutaruz nefy ile işbât **elimüzde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [elimüzde, -i, -müz, -de]
- Âyîneçilik itme 'akâ'idde de vâ'iz / Bul şüretini söyle ki Mir'ât **elimüzde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [elimüzde, -i, -müz, -de]
- Dil âyînesin şâf idüp İskender-tûbâ' ol / Dârâda olan devlet-i dârât **elimüzde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [elimüzde, -i, -müz, -de]
- Esmâ ile a'yân-ı ḥaḳâyıkda bulunmuş / Zâtında bizüm arz u semâvât **elimüzde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [elimüzde, -i, -müz, -de]
- Şüfî bizi ger şavma'adan şavmağa gelse / Ayaqlanuruz şahın-ı ḥarâbât **elimüzde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [elimüzde, -i, -müz, -de]
- Güftâra getürür n'idem ol âfeti Ferrî / Bahş ile de zâhidleri iskât **elimüzde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [elimüzde, -i, -müz, -de]
- Ne ḥâcet yoḥsa böyle eylemek taṭvîl-i efsâne / Mediḥa-güylük gibi var iken **elde** ser-māye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26). [elde, -de]
- Kalmadı **elde** qarâr u ihtiyâr aşlâ bu şeb / Büselikden baña ikrâm eyledi şûḥ-ı 'Arab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [elde, -de]

el çek-: Vazgeçmek.

- Kalem ki la'linûn iṭrâ-yı vaşfın eyler **el çekmez** / Ḥased kim bir qarış kâmetli zengî nice sükker yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [el çek-, -mez]

el vir-: Mümkün olmak.

- Gördük güzelûn bûs-ı lebi gelmiyor elden / **El virse** vişâl al öp elin bârî tezelden (Ferrî Dîvânı, Matla 5, Beyit 1). [el vir-, -se]

el yu-: Vazgeçmek, el çekmek. [TDKTS]

- **El yudum** şanma vaṭan cılve-gehinden yalnız / Ey gözüm nûrî başar giryemüzûn ol ki seli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [el yu-, -du, -m]

el-ârifü yekfîḥü'l-işâret: "Arif olana işaret yeter." anlamında bir söz.

- Dimiş **el-ârifü yekfîḥü'l-işâret** Ferrî / Fâş-ı esrâr olur mı daḥi bundan da ziyâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17). [el-ârifü yekfîḥü'l-işâret,]

el-be-el: Elden ele.

- Tarh eyleyüp bir nev-gazel bir nazm-ı şüh-ı bî-bedel / Gezsin cihānda **el-be-el** hem-cins-i lü'lü'-i nazīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31). [el-be-el,]

elbet: Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

- Ol gül-endāmuñ 'ızār u kāmēti evşāfına / Ferriyā hüs-n-i tabī'at **elbet** ıtrā' istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 7). [elbet,]
- Rûze temüz u dil-ber ola âteşî-mizâc / **Elbet** cihānı teşne vü mahrûr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [elbet,]
- Bezm-i meye rûyum gül ü dîdem ola nergis / **Elbet** nuḡul ol bezme leb-i pür-şekerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8). [elbet,]
- Maḡsad-ı rind 'ālem-i āb u cevān-ı sâdedür / Nev-be-nev murğ-āba **elbet** dāne vü yemdür ġaraḡ (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [elbet,]
- Gösterüp mā-beyn-i ḡatda rûyını şan yār gül / Nev-bahār eyyāmı **elbet** 'arz ider dîdār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1). [elbet,]
- Çarḡ-ı çep-rev rāst geldi gösterür **elbet** seni / Sen hemān sağ ol efendim daḡı bihter gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [elbet,]
- Ol sülāle nûş kılr mı hîç ḡabāb-ı āb-veş / Rûḡ-ı pāk-i Ḥazret-i Monlā virür **elbet** ferî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [elbet,]
- Ġāyetle yakışmış didiler rûyına lihye / **Elbet** yaraşur şevb-i sefid üstine semmür (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 4). [elbet,]

elbette: Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

- Sākî-i gül-rû olinca cāna şahbā istedür / Ādeme evvel bahār **elbette** deryā istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [elbette,]
- Ḥaḡ şimdi başka cāzibe virmiş 'izārına / **Elbette** levḡ-i ebyazı taḡrîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [elbette,]
- Görse bu tarḡ-ı tāzeyi **elbette** Ferriyā / Aḡbābumuz da ḡ'āhiş-i tanḡîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [elbette,]
- Raḡîbe iltifāt itsem de benden rûy-gerdāndur / Olurmuş münkesir **elbette** her mecrûr cārından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [elbette,]
- Kaldı çeşm-i iltifātında ḡabāb-āsā gözüm / Çeşme-i envāre **elbette** olur iḡzār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41). [elbette,]

elbise-i şân: İftihar vesilesi olan elbise.

- Şadr-ı zilletde benüm fāka vü zülle maḡzar / Benüm eşvāb-ı fakır **elbise-i şānumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). [elbise-i şân, -um, -dur]

elden al-: Bıraktırmak, ayırmak.

- Maḡşerde **elümden alamaz** dāmeni ġamze / Çeşmān-ı fiten-perveri kâtillerimüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2). [elden al-, -üm, -a, -maz]

elden çıkar-: Kaybetmek, yitirmek.

- Rindān tolaşdı mey-gedeyi hep ḡarış ḡarış / **Elden çıkarma** sen de hemān ḡurma ġir ḡarış (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2). [elden çıkar-, -ma]

elden gelme-: Yapamamak, mümkün olmamak.

- Gördük güzelüñ būs-ı lebi **gelmiyor elden** / El virse vişāl al öp elin bārî tezelden (Ferrî Dîvânı, Matla 5, Beyit 1). [elden gelme-, -yor]

ele ġir-: Ele geçmek, elde edilmek, yakalanmak. [TDKTS]

- Görinür geh görünmez büse virmez hîç **ele girmez** / Hemân bir şüret oldu şanki fânüs-ı hayâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2*). [*ele gir-, -mez*]
- **Girmez eliñe** kaťresi bu demler ey dil ey / Virsek ayağ-ı bâdeye nağd-i revânı pey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*ele gir-, -iñ, -e, -mez*]

elem: Keder, gam, tasa, hüzn.

- Niçe çāk eylemeyüm sînemi inşāf eyle / Cevr ü nāz u **elemüñ** bende taħammül mi ķodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [*elemüñ, -üñ*]

elem-i dehr: Dünyanın elemi, kederi.

- Göñlüm olalı rişte-i zülfüñle muķayyed / Bir dem **elem-i dehrden** āzāde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [*elem-i dehr, -den*]

el-ħak: Doğrusu, hakikaten.

- Bağ-ı hüsn-i dil-berüñ **el-ħak** nizāmı zülf ü ruķ / Sünbül ü güldür ħaķīķat oldu nāmı zülf ü ruķ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [*el-ħak, ħ*]
- Vāreste-ħāl kayd-ı melāmet iken dile / **El-ħak** bu daķı şīve-i mekr-i Hudā imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5*). [*el-ħak, ħ*]
- Geçürdüm Ferrîyi ebcedden **el-ħak** / Güzīde-ħāce-i Yāsīn-i ‘aşķum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9*). [*el-ħak, ħ*]
- Sırr-ı tecrīde ireli **el-ħak** / Merķa‘ u kisve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3*). [*el-ħak, ħ*]
- Sākīden sīb-i zenaħdan istesem alma dimez / Baña ħükm itdürdi **el-ħak** şan Kızıl Elmaya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2*). [*el-ħak, ħ*]
- Celāl u luťfı müstecmi‘süñ ammā nīk ü bed vaķtı / Ki cūd u ķahruñ **el-ħak** müntehādur dost u a‘dāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31*). [*el-ħak, ħ*]
- Şeh Şücā‘uñ nāmını kem-nām idüp luťfuñ ile / Olduñ **el-ħak** bu seħā ile cihānuñ Senceri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*). [*el-ħak, ħ*]
- Cihāna maķdemi bir būy-ı revnaķ virdi **el-ħak** / Meşām-ı deħri memlū eyledi peyk-i şemīmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2*). [*el-ħak, ħ*]
- Bu şüretde muvaffaķ oldum **el-ħak** çār tārīķe / Olur ra‘nā iderse çeşm-i sulťān ‘aťf-ı ĩmāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15*). [*el-ħak, ħ*]
- Eylemiş öyle mu‘allā ki gören dir **el-ħak** / Tāk-ı pāķi felegi geçmiş olup saķf-ı semā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6*). [*el-ħak, ħ*]

el-ħazer: Sakın, aman.

- Nevmiğ itme ‘āşık-ı dil-süzü **el-ħazer** / Kim yirde ķalmaz āh-ı şerer-bār-ı nā-ümīđ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3*). [*el-ħazer, ħ*]
- Bir ğonce-ğülsüñ **el-ħazer** āh-ı dilüm eyler eğer / Ĥālūñ olur benden beter derd ile Vallāhü’l -‘Azīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [*el-ħazer, ħ*]

eli kes-: El çekmek, müdahaleyi bırakmak.

- Sebeb oldu ħaťa zāhid yed-i şūmuñ keseli / Alma alma kelefı sīb-i zekāndan **kes eli** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1*). [*eli kes-, ħ*]

elinden: Tarafından.

- Dilā faşş-ı nigīñ bir nām için biñ zaħm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma çarķ **elinden** ħaylī ħancer yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1*). [*elinden, -, -, ħ*]

elmās: Mücevher olarak kullanılan saydam kıymetli taş.

- Çeşmi ne türfe gâmzesine virdi âb [u] tâb / **Elmâsuñ** ancak ezyed-i kıymet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*elmâsuñ, -uñ*]

elmâs-ı gâmze: *Elmasa benzeyen süzgün bakış.*

- İcâz-ı hüsndür bu hele emr-i ber-akıs / **Elmâs-ı gâmze** zaḥmumı nâsür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [*elmâs-ı gâmze,]*

elmâs-ı nigâh: *Bakış elması, elmas gibi bakış.*

- Nâsür idi hicrân ile zaḥm-ı dil-i Ferrî / **Elmâs-ı nigâhı** degüp ol yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5*). [*elmâs-ı nigâh, -ı*]
- Tebessüm-rîz **elmâs-ı nigâhuñ** şevkle erzân / O üns-â-üns-i ‘işretten berî ey ḥusrev-i ḥübân (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2*). [*elmâs-ı nigâh, -uñ*]

el-meded: *Yardım, imdat.*

- Ey şeh-süvârum **el-meded** çignetme raḥşa ol ḥalîm / Ey ḡonce-leb ve’y lâle-ḥad cânım saña olsun ḡarîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*el-meded,]*

el-minnetü li’llâh: *"Ancak Allah'a minnet edilir." anlamında bir söz.*

- Biz ol belî-güyân ile dem-sâz-ı Elestüz / **El-minnetü li’llâh** ki mümtâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [*el-minnetü li’llâh,]*

eltâf: *Lütuflar, güzel ve iyi davranışlar.*

- Ser-keş güzelüm ‘aşîka **eltâfı** ne bilsün / Ğaddâr-ı cihân şîve-i inşâfı ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1*). [*eltâfı, -ı*]
- Luṭfuñ nice mebzûl idüğün câzimidür dil / Pek rabṭ ile **eltâfuña** ḥâşıl nigerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22*). [*eltâfuña, -uñ, -a*]

eltâf evle-: *Lütuflar göstermek, iyi davranmak.*

- ‘Âşîkuñdur keremüñden aña **eltâf eyle** / Çeşm-i ‘ibretle bakup ḥâline inşâf eyle (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 42*). [*eltâf eyle-,]*

eltâf-ı Hudâvend-i Ḥalîm: *Halim olan Allah'ın lütufları. II Halim: Kullarına yumuşak davranan anlamında, Allah'ın isimlerinden biri.*

- Dilâ gel gör bu **eltâf-ı Hudâvend-i Ḥalîm** / K’idüp perdâziş-i evreng-i dîn Sultân Selîmî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1*). [*eltâf-ı Hudâvend-i Ḥalîm, -i*]

elzem: *Çok lüzumlu.*

- Ferrî du‘â-yı devleti **elzemdür** ‘âleme / Dest-i ‘atâ-yı mekrûmeti baḥr u kân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 2, Beyit 9*). [*elzemdür, -dür*]

emân: *Yardım isteme, aman dileme.*

- Girîz-gâh olmayup ḡarḡ olacağın cezm idüp der-ḥâl / Dutup hep cümlesi yelken kürek geldi **emân** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [*emân,]*

emân vir-: Canını bağışlamak, öldürmemek.

- İder ‘uşşâkını bismil-gehinde cevır ile küşte / ‘Aceb kıattâldür **virmez** dile kaç’â **emân** ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2*). [*emân vir-, -mez*]

emek: Gayret, çaba.

- Dāmân-ı devletden felek itdi beni çün harf-i şek / Žāyi‘ olup bunca **emek** hüsran ile itdi muķīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21*). [*emek,]*

emel: İstek, arzu.

- Ve’l-hâşıl ümîd ü **emel** ü zevk u şafâdan / Keff-i yed idüp Ferrî-i nâ-kâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7*). [*emel,]*

emel-i hicr: Ayrılık tutkusu.

- Sen Mışır-ı melâhatda hemân Yûsuf-ı zîbâ / Ya’küb **emel-i hicr** ile beytû’l-hazen-ârâ (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 41*). [*emel-i hicr,]*

Emîn: Özel isim.

- Saňa kurbânlığa geldüm cihâna / Beni қоç başuñ içün kes **Emînüm** (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 9, Beyit 1*). [*Emînüm, -üm*]
- Nukûd-ı cân u cism ü dîn ü mezheb anda rehn olsun / **Emînüm** var Emînüm var Emînüm var Emînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [*Emînüm, -üm*]
- Nukûd-ı cân u cism ü dîn ü mezheb anda rehn olsun / Emînüm var **Emînüm** var Emînüm var Emînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [*Emînüm, -üm*]
- Nukûd-ı cân u cism ü dîn ü mezheb anda rehn olsun / Emînüm var Emînüm var **Emînüm** var Emînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [*Emînüm, -üm*]
- Nukûd-ı cân u cism ü dîn ü mezheb anda rehn olsun / Emînüm var Emînüm var Emînüm var **Emînüm** var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [*Emînüm, -üm*]
- N’ola şems ü kamer reşk eylese âfâk-ı vaşında / Bulunmaz mağrib ü maşırıkda haķķa bir **Emînüm** var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [*Emînüm, -üm*]

emîn: Şüphesi olmayan.

- Saňa teslîm-i cân itsem ‘aceb mi / Kuzum her vech ile senden **emînüm** (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 9, Beyit 2*). [*emînüm, -üm*]

Emin Öni: Eminönü, İstanbul’da bir semt.

- Göbek taşından indüm anda gördüm / **Emin Öninde** mâhî-i şaķanķur (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 8, Beyit 2*). [*Emin Öni, -n, -de*]

emîn-i dil-berân: Gönül alan güzellerin başı.

- Sâ’ide na’li niçün kesdüh didüm didi o şulh / Ben **emîn-i dil-berānum** imtiķān tamģasıdur (*Ferrî Dîvânı, Müfret 8, Beyit 1*). [*emîn-i dil-berān, -um*]

emîrân: Emirler, beyler.

- Yolı nuşretle Bâb-ı Naşra evvel uğradı nâ-gâh / **Emîrānuñ** dönüp Naşrānî bayramına alayı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 6*). [*emîrānuñ, -uñ*]

emîrâne: Emire, beye yakışacak şekilde.

- Soñra sen âşaf-ı zî-şâna olup çâker-i hâş / Ker ü fer ü şerefüm oldu **emîrâne** bedîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13). [emîrâne,]

emîrân-ı Mısır: Mısır emirleri.

- Bu eşnâda **emîrân-ı Mısır** pek muhtel olmuşdı / Mısır olmuşdı bağya bağteten itmişdi da'vâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 4). [emîrân-ı Mısır,]

emr: İş.

- Ol mey-gedenün düşkününe **emr** ide bi'l-aks / Derd ü gam olur eşribe vü kût-ı hārābāt (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [emr,]

emr: Emir, buyruk, talimat.

- Ben o Hārūtum ki **emre** rām müşkildür baña / Çeşm-i sihr-ālūd-ı dil-ber çāh-ı Bābildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [emre, -e]
- Ben o Hārūtum ki **emre** rām müşkildür baña / Çeşm-i sihr-ālūd-ı dil-ber çāh-ı Bābildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [emre, -e]
- Ristü-menākıb âşaf-ı Âşaf-sıfāt kim / Belkīs-i maķşad **emrine** bî-ihtiyār imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 7). [emrine, -i, -n, -e]
- Hāme gibi reh-i aşkumda olup pāk-edā / **Emrime** rām olup bende-i fermānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20). [emrime, -im, -e]
- Pîr-i meyden olagör rāz-ı Mesîhî 'ārif / Ola tā nefis-i hāsīs **emre** muṭî' ü münkād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6). [emre, -e]
- **Emr** ü nehyün hūkmi zîrā naşş-ı Qur'āndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 8, Bend 3). [emr,]

emr-i 'aks: Ters, tuhaf iş.

- **Emr-i 'aks** oldu mey-i la'li beni it'āb ider / Virmede tāb u tarāvet ol melek-sīmāya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [emr-i 'aks,]

emr-i 'azîmet: Yola çıkma işi.

- Ba'de-zîn bendeñe de **emr-i 'azîmet** der-kār / İderüm tüşe-i rāhı keremünle tekml̄l (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 7). [emr-i 'azîmet,]

emr-i ber-'akis: Tersine iş.

- İ'cāz-ı hūsndür bu hele **emr-i ber-'akis** / Elmās-ı gamze zaḥmumı nāsūr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [emr-i ber-'akis,]

emr-i müşkil: Zor, halledilmesi güç iş.

- Ey tabībüm ber-ṭaraf bu derde tedbîrün senün / Dil tutuldu dām-ı aşka düşdi **emr-i müşkile** (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 11, Bend 4). [emr-i müşkil, -e]
- Sākî yetiş ki aşk ile maḥmūr u bî-dilüm / Meyle açılmam el gibi bir **emr-i müşkilüm** (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 13). [emr-i müşkil, -üm]

emr-i müsta'ceb: Şaşılacak iş.

- Bu da bir **emr-i müsta‘ceb** zebün-ı dest-i ‘aşk oldum / Tahakküm eyler iken hikmet-âmüzân-ı hod-rāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8). [emr-i müsta‘ceb,]

emr-i sultân: Sultanın emri.

- Kapudan-ı zafer rehber alup bir **emr-i sultânı** / Taşarruf itdi bir ferd Kahramân-vâr Ümm-i Dünyâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 16). [emr-i sultân, -ı]

emvâc-ı yem-i hayret: Hayret denizinin dalgaları.

- Gark eyleye **emvâc-ı yem-i hayret** o rütbe / Her kaatre-i eşkümde bir ‘ummân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [emvâc-ı yem-i hayret,]

enbân-ı fiten: Fitneler heybesi.

- Emr ü nehyûn hükmi zîrâ naşş-ı Kur‘ândan çıkar / Mekre mâ‘ildür o gamze yâhûd **enbân-ı fiten** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4). [enbân-ı fiten,]
- Sihre nâ‘ildür o gamze yâhûd **enbân-ı fiten** / Pîçiş-i dildür o gamze yâhûd enbân-ı fiten (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4). [enbân-ı fiten,]
- Sihre nâ‘ildür o gamze yâhûd enbân-ı fiten / Pîçiş-i dildür o gamze yâhûd **enbân-ı fiten** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4). [enbân-ı fiten,]
- Çâh-ı Bâbildür o gamze yâhûd **enbân-ı fiten** / Şûriş-i ‘uşşâka dâ‘ir her ne var andan çıkar (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4). [enbân-ı fiten,]

encâm-ı kâr: İşin sonunda, neticede.

- Döndün ol süflî‘alef-dâra bu kişt-zârda / Hûşe-i ümmîdi pejmürde ola **encâm-ı kâr** (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3). [encâm-ı kâr,]

encâm-ı mey: Şarabın sonu.

- **Encâm-ı meyde** şüret-i rüsvâyı gösterür / Cem câmı olsa âyîne-i râz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [encâm-ı mey, -de]

encâm-ı suhan: Sözün sonu.

- Besdür itnâb idelüm gayrı du‘âya ibtidâ / Anı **encâm-ı suhanda** her suhan-ver gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26). [encâm-ı suhan, -da]

encüm: Yıldızlar.

- Düşdi bahır-ı ahzara güyâ üç anbarlı gibi / Tâk-ı ‘ulyâsı irişdi Ferriyâ tâ **encüme** (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 4). [encüme, -e]

encümen-ârâ-yı tekellüm: Söz meclisini süsleyen.

- Sen naḥvet ile **encümen-ârâ-yı tekellüm** / Ben seyr-i cemâlûn ile hayrân [u] ser-endâz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 27). [encümen-ârâ-yı tekellüm,]

encümen-i gül: Gül meclisi.

- Demidür mevsimidür eyleyelüm nûş-ı şarâb / Ba‘de-zîn vaqt-i bahâr **encümen-i gül** yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [encümen-i gül,]

encümen-i kuds: Temiz, kutsal meclis.

- Hasretle gice **encümen-i kudse** irince / Pür-ḥîre ider dîde-i Cibrîli şerârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [encümen-i kuds, -e]

encümen-i mahfil: Meclisin toplandığı yer.

- Cibrîl-i fikir Sidre-nişîn-i emelümdür / Lâhût-ı ümîd **encümen-i mahfilümüzdür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3). [encümen-i mahfil, -ü, -müz, -dür]

endām: Vücut, boy pos.

- Reftâr güzel kaç güzel **endām** güzeldür / Ser-tâ-be-ka-dem ḥaḳ bu ki böyle güzel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [endām,]
- Bir nigâhı şâh-bâz **endāmı** nâzûk hoş-reviş / Bî-ḥaberken nâgehānîce dili şayd eylemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [endāmı, -ı]
- Cismümüz dülbendini **endāmına** uygun diküp / Kaʿbe-i vuşlatda cism-i yâra iḥrām eyledük (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [endāmına, -ı, -n, -a]

endām-ı müstesnâ: Eşsiz, benzersiz vücut, boy pos.

- Öpüp laʿlin sevip **endām-ı müstesnâsını** Ferî / Şarâb içdüm güzel sevdüm dilâ ammâ ne aldandım (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [endām-ı müstesnâ, -sı, -n, -ı]

endâzesüz: Ölçüsüz. II Hesapsız, nihayetsiz.

- **Endâzesüz** mi kâle-i naḥvet kumâş-ı nâz / Cevr ü cefâ vü minnete yok mı ʿaded meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [endâzesüz,]

endîşe: Düşünce.

- Kays-ı hevese çekdürürüz üstür-i kāmı / **Endîşemüzüñ** Leylîsi hem-maḥmilümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4). [endîşemüzüñ, -müz, -üñ]

endîşesi kûtâh: Düşüncesiz.

- O sehlî-kadd ile âzâdeligüm eyyâmı / Zann iderdi baʿzı **endîşesi kûtâh** ʿabes (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [endîşesi kûtâh,]

endüh: Gam, keder.

- **Endüh** ile fevt oldı zamân olmadım aşlâ / Efsûs ki memnûn-ı siyeh-ṭâlîʿ-ı vārûn (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 20). [endüh,]

enfās: Nefesler, soluklar.

- Kuluñ da kuvvet-i kudsiyye-i ḥüsn-i ṭabîʿatla / Muʿâdil eyledüm **enfâsumı** nuṭṭ-ı Mesîḥāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 34). [enfâsumı, -um, -ı]
- Semt-i Kenʿânı muʿaṭṭar ider **enfâsı** ile / Yûsuf-ı ḥulkümü şemm itse eger İsrâʿîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 27). [enfâsı, -ı]

engin-i ʿaşk: Aşk deryası, aşk okyanusu.

- Her ân ‘unşurda hem şîvem nümāyān / Bihār-ı hefte hem **engin-i ‘aşkum** (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [engin-i ‘aşk, -um]

engüst: Parmak.

- Hem-dem ol bir Zühre-çehreyle şafâ **engüştini** / Perde-i hoş-nağme-i kânünce-i Nâhîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [engüştini, -i, -n, -i]

enhâr: Nehirler, ırmaklar.

- Gark-ı seyl-âb eyler âhîr gül-şen içre sū-be-sū / Eylemiş âb-ı sirişk-i bülbülü **enhâr** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [enhâr,]

enîn: İnleme, inilti.

- Şahâ mürüvvet yok midur âsâr-ı re’fet yok midur / Rûz-ı kıyâmet yok midur olma **enînümle** besîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34). [enînümle, -üm, -le]

enîn-ârâ-vı şîven: Yas inlemesini süsleyen.

- Kıyâmet-bîn-i ‘aşkum mahşer-i pür-şurdur gönlüm / **Enîn-ârâ-yı şîven** nağme-zîb-i şurdur gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [enîn-ârâ-yı şîven,]

enîs: Dost, arkadaş.

- Hayâl-i kâkülûn ma’nâda zencîr-i cünûn oldu / **Enîsüm** gûşe-i miñnetde âh u zârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [enîsüm, -üm]

envâ‘-ı belâ: Türlü türlü bela.

- Dildür bize tahmîl iden **envâ‘-ı belâyı** / Baht u felege bîhûde isnâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [envâ‘-ı belâ, -y, -ı]

envâ‘-ı fesâd: Türlü türlü fesat.

- Niçe bir h‘âb-ı hayâlâta firîbi niçe bir / Niçe bir tekye-i vehm içre bu **envâ‘-ı fesâd** (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4). [envâ‘-ı fesâd,]

envâ‘-ı ma‘ârif: Türlü türlü marifetler.

- Niçe zül ü meskenetle hâşıl itmişken çi sūd / Oldı **envâ‘-ı ma‘ârif** râh-ı hüsran reh-beri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [envâ‘-ı ma‘ârif,]

envâ‘-ı mezâlim: Türlü türlü eziyet.

- **Envâ‘-ı mezâlim** aña gūyâ ki müsellemler / Hâkdan şakınup hâkdan aşlâ edeb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [envâ‘-ı mezâlim,]

envâ‘-ı niyâz: Türlü türlü yalvarıp yakarma.

- Yâruñ dil-i sengînine **envâ‘-ı niyâzum** / Gūyâ ki kumistâna varup küh-ken oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [envâ‘-ı niyâz, -um]

epsem it-: Susturmak.

- Bir cāya ir ki olmaya hestī vū nīstī / Tūṭī-i nefis-i nāṭıqayı anda **epsem it** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 4*). [*epsem it-,]*

er: Kahraman, yiğit kişi.

- Geçdi ezmān-ı Zühāl devr-i kamedür ba‘de-zīn / Zāl-ı dünyā-yı denī görsün cihān içre **eri** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 13*). [*eri, -i]*

erbāb-ı ‘aşk: Âşıklar.

- Olurdu belki mā‘il eyleseñ zār ile ibrāmı / İder āh u fīgān **erbāb-ı ‘aşkı** mu‘teber Ḥāmī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 5*). [*erbāb-ı ‘aşkı, -ı]*

erbāb-ı derūn: Gönül ehilleri, gönülden anlayanlar.

- Fennī gibi bir ma‘ārifmende kıydı çarḥ-ı dün / Kıldı **erbāb-ı derūnı** kendi gibi rû-be-rāh (*Ferrī Dīvānı, Tarih 5, Beyit 1*). [*erbāb-ı derūn, -ı]*

erbāb-ı dil: Gönül insanları, gönülden anlayanlar.

- Meyl-i leb-i yār oldu bize takviye-i ‘aşk / **Erbāb-ı dilüz** şāhib-i yāḳūt-ı ḥarābāt (*Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 6*). [*erbāb-ı dil, -üz]*
- Meysüz **erbāb-ı dile** ülfet ü şöḥbet mi olur / Dilde ‘aşk olmayıcak sözde letāfet mi olur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 58, Beyit 1*). [*erbāb-ı dil, -e]*
- Mest-i ‘aşkum bir girişmeyle tamām eyler beni / Besdür **erbāb-ı dile** bir sāgar-ı şād-āb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 3*). [*erbāb-ı dil, -e]*
- **Erbāb-ı dile** her ne kadar ḥāk olursak / Destār gibi zāhıde püsküllü belāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 92, Beyit 2*). [*erbāb-ı dil, -e]*

erbāb-ı fesād: Bozgunculuk çıkaranlar.

- Fitīl-efrüz-ı şem‘-i ḥasret-i rüyuñ iken gönüm / Sen **erbāb-ı fesāduñ** bezmine rüşen-çerāğ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 4*). [*erbāb-ı fesād, -uñ]*

erbāb-ı himem: Himmet sahibi, yardımsever insanlar.

- Bir cāya irişdüñ ki mürüvvet eṣeri yok / **Erbāb-ı himem** mün‘adim ikrām cüdādur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 4*). [*erbāb-ı himem,]*

erbāb-ı isti‘dād: Kabiliyet sahipleri. II Şairler.

- Bu tarz-ı taze ile Ferrī vādī-i Bahāyīde / Ser-ā-pā ḡıḡta-keş **erbāb-ı isti‘dād** n’eylersin (*Ferrī Dīvānı, Gazel 128, Beyit 5*). [*erbāb-ı isti‘dād,]*

erbāb-ı kemāl: Fazilet ve ilim sahibi olgun kişiler.

- **Erbāb-ı kemāl** oldu hünere mütefāḥir / Ferrī hele ḥamḳā gibi yād-ı neseb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 82, Beyit 5*). [*erbāb-ı kemāl,]*

erbāb-ı mahabbet: Aşkta anlayanlar, âşıklar.

- İdinmiş ma'bed-i 'aşk içre cānā hācibūn mihrāb / Ki **erbāb-ı maḥabbet** gayrı cāy-ı iktidā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 3*). [*erbāb-ı maḥabbet,]*

erbāb-ı me'ānī: Manaların ustaları. II Şairler.

- Tanzīrde pūr-pīçdür **erbāb-ı me'ānī** / Üftāde kümeit-i diline renc pıranğa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 6*). [*erbāb-ı me'ānī,]*

erbāb-ı melāmet: Melamet ehli olanlar, Melamiler. II Melamet: Giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifatından uzaklaşarak Hakk'a yaklaşmayı esas alan anlayış. [MBTS]

- Bir mürka'ı var anı da yoğ eyledi gitdi / **Erbāb-ı melāmet** saña cānā ne getürsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 154, Beyit 4*). [*erbāb-ı melāmet,]*

erbāb-ı rahm u 'āṭifet: Lütuf ve merhamet sahibi.

- Sensiñ o 'ālī-menḳabet **erbāb-ı rahm u 'āṭifet** / Cüz'ice olsam mültefit olup nigāhuñla vesīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 39*). [*erbāb-ı rahm u 'āṭifet,]*

eren: Ermiş, veli.

- Harf-i cevherle tamām tāriḥ olur ey Ferrī / Hey meded rihlet idüp gitdi **erenler** şāhı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 7, Beyit 1*). [*erenler, -ler]*

erit-: Erimesine yol açmak.

- Biri kettānum **eridür** biri maḥbūbum yakar / Mihr ü mehden başa taḳmış çarḥ-ı keç-refṭār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 37*). [*eridür, -ür]*

erkān: Esaslar, adap, yol.

- Nağme-i Mañşür çünki ehl-i 'irfāndan çıkar / Nā-şināsāy[ī-i] Hud[ā] ḥall ile **erkāndan** çıkar (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 1*). [*erkāndan, -dan]*

erken: Vaktinden önce.

- Kuşluk uyḥusındadır gül-pister üzre 'andelīb / Bī-nevādur diyü **erken** itmesün bīdār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 16*). [*erken,]*

er-rızku 'ala'llāh: "Rızık Allah'tandır." anlamında bir söz.

- Sultāna ḡazel virsek eger baḥt o ḳadar kim / **Er-rızku 'ala'llāh** yazar maṭlabumuzda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 180, Beyit 2*). [*er-rızku 'ala'llāh,]*

ervāh-ı kudūs: Temiz, arınmış ruhlar.

- **Ervāh-ı kudūsden** nice biñ tā'ifümüz var / Ol Ka'be-dilüz zīver-i lāhūt-ı ḥarābāt (*Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 5*). [*ervāh-ı kudūs, -den]*

ervāh-ı mücerred: Görünmeyen, soyut ruhlar.

- **Ervāh-ı mücerred** gibi fıkır ile güm oldum / 'Aḳla getürüp gül-dehen ince miyānı (*Ferrī Dīvānı, Terki-bend 1, Beyit 60*). [*ervāh-ı mücerred,]*

erzân: Uygun, layık.

- Tebessüm-rîz elmâs-ı nigâhuñ şevkle **erzân** / O üns-â-üns-i ‘ışretten berî ey husrev-i hûbân (Ferî Divânı, Tahmis 9, Bend 2). [erzân,]

Erzen-i Rûm: Erzurum. [OYA]

- **Erzen-i Rûma** dir iken kendüm idem yâdigâr / Bozdı bu fîkr-i daķîkum âsyâb u rûzgâr (Ferî Divânı, Gazel 65, Beyit 1). [Erzen-i Rûm, -a]
- Eşk-i hasret kânîdur çeşmân-ı hicrân-perverüm / **Erzen-i Rûmuñ** ki âbı ekşerî kândan çıkar (Ferî Divânı, Gazel 73, Beyit 4). [Erzen-i Rûm,]

es-: Hava bir yönden bir yöne akmak.

- Bu demler şurta-i tevfiķ-i Rabbânî vezân üzre / Mûsâ’id rûzgâr **esdi** gürûh-ı bahriyân üzre (Ferî Divânı, Kaside 7, Beyit 1). [esdi, -di]

Es’ad: 18. yy divan şairi Şeyh Gâlib’in ilk mahlası.

- **Es’ad** ki Gâlibdür lakab tarh-ı hayâl eyler ‘aceb / Her dem ki şi’re açâ leb mestâne eyler çün Fehîm (Ferî Divânı, Kaside 2, Beyit 16). [Es’ad,]

esbâb: Sebepler.

- Cânânenüñ ol dîde-i nîm-h’âbı görülsün / Mekr ü fiten ü şurişüñ **esbâbı** görülsün (Ferî Divânı, Gazel 150, Beyit 1). [esbâbı, -ı]

esbâb-ı cünûn u havret: Şaşkınlık ve deliliğin sebepleri.

- Kaddüñ **esbâb-ı cünûn u hayrete** mecma‘ gibi / Câme-i mazmûnla pîrâste-mışra‘ gibi (Ferî Divânı, Gazel 184, Beyit 1). [esbâb-ı cünûn u hayret, -e]

esbâb-ı nâz: Naz vasıtaları.

- Her nigâhı bir belâ-yı nâgehânîdür dile / Gayrı dil-berler gibi lâzım degül **esbâb-ı nâz** (Ferî Divânı, Tahmis 3, Bend 6). [esbâb-ı nâz,]

esbâb-ı tarab: Eğlence sebepleri, vasıtaları.

- Cânâne bugün meclis-i şahbâda degüldür / **Esbâb-ı tarab** n’eyleyüm âmâde degüldür (Ferî Divânı, Gazel 59, Beyit 1). [esbâb-ı tarab,]

esb-i haseb: Tahta at.

- İdüp **esb-i haseble** çâh-ı Nahşeb sırrını tedbîr / Dil-i vahşet-gehinde itmiş iken şayd u der-zencîr (Ferî Divânı, Tahmis 12, Bend 4). [esb-i haseb, -le]

esb-i pîr-i çarh: Feleğin yaşlı atı.

- **Esb-i pîr-i çarha** bir yıldızlı moncuķ ‘arz idüp / Kevkebe başdurdı pek çok bir bir ahter gösterür (Ferî Divânı, Kaside 6, Beyit 3). [esb-i pîr-i çarh, -a]

esb-i sabâ-reftar: Saba rûzgârı gibi çabuk giden at.

- Bir kîse akçeye bir **esb-i şabâ-reftâra** / Yine muhtâc idiyor bendeki bu baht-ı şakîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 18*). [*esb-i şabâ-reftâr, -a*]

esb-i tab'-ı 'âlem: Âlemin tabiatının atı.

- Melâhat çârsüsında o sarrâc-ı melek-peyker / Licâm aldurmak ister **esb-i tab'-ı 'âleme** yek-ser (*Ferrî Dîvânı, Matla 8, Beyit 1*). [*esb-i tab'-ı 'âlem, -e*]

esb-i tâze: Genç, körpe at.

- Yekke-süvâr-ı ma'nî görüp kilik-i Ferrîyi / Didi bu **esb-i tâze** meger kim Hınızlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*esb-i tâze, -i*]

esdâf-ı suhan-dân: Güzel söz söylemeyi bilen sedefler. II Şairler.

- Gâvvâş-ı yem-i ma'nî olup 'aşk ile Ferrî / **Eşdâf-ı suhan-dân** yine 'arz eyledi lü'lü' (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5*). [*eşdâf-ı suhan-dân, -i*]

eser: Bir şeyin varlığını gösteren belirti, alamet.

- Hün itdi dil ü çeşmümi bilmem daği Ferrî / 'Aşkuñ **eseri** dilde mi ya dîdede midür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [*eseri, -i*]
- Mecnûnî benüm kâkül-i Leylîye iden bend / Zencîr-i cünûn turrede ednâ **eserümdür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*eserümdür, -üm, -dür*]
- Bir cāya irişdün ki mürüvvet **eseri** yok / Erbâb-ı himem mün'adim ikrâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*eseri, -i*]
- Zann eyleme şeb-nem güle bülbüldeñ **eserdür** / Giryânî-i şādî ile dem' olsa ne mânî' (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4*). [*eserdür, -dür*]
- Bağlandı bâb-ı mey-gede yok bâdeden **eser** / Şimdi ayaklılar da hemân ser-serî gezer (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*eser, -i*]

eser: Etki, tesir.

- Tâ-key ki vakf-ı derd ola Ferrî-i nâ-murâd / Ey zâr-ı şubh-gâh **eserüñ** yok mıdur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5*). [*eserüñ, -üñ*]
- Bu cezbe dâd-ı Hâkdur istifâzam şanma âhardan / **Eser** hubb-ı cemâl-i dil-berân u cām u sâgardan (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7*). [*eser, -i*]

eser eyle-/ eser it-: Tesir etmek, etkilemek.

- **Eyler** âh-ı seherüm yâra **eser** çok sürmez / 'Âkıbet bād-ı hazân bâğa irer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*). [*eser eyle-, -r*]
- Bir gönçe-gülsün el-hazer âh-ı dilüm **eyler eser** / Hâlün olur benden beter derd ile Vallâhü'l -'Azîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [*eser eyle-, -r*]
- **İtdi** evvel nazaruñ şiddet ile cāna **eser** / Sâhir-i nîm-nigehün kaldı zebün [u] bî-fer (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 3, Beyit 13*). [*eser it-, -di*]

eser-i lezzet-i bûs: Öpmenin lezzetinin tesiri.

- Ol âteş-i rûyîñ **eser-i lezzet-i bûsı** / İtdi beni bak mâ'il-i etvâr-ı Mecûsî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1*). [*eser-i lezzet-i bûs, -ı*]

eser-i nâvek-i elmâs-ı müje: Kirpik elmasının okunun tesiri.

- Gūya **eşer-i nāvek-i elmās-ı müjeyle** / Oldı ten ü zārum hedef-i nīşter-i faşşād (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 13*). [*eşer-i nāvek-i elmās-ı müje, -y, -le*]

eşer-i nāz-ı ceres: Çanın nazının etkisi.

- Ferriyā eyledi eşnāmı ser-endāz [u] veleh / Nāle-i bā-şanem ile **eşer-i nāz-ı ceres** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*eşer-i nāz-ı ceres,]*

eşer-i rüşd ü sedād: Doğruluk ve dürüstlük emaresi.

- Der-‘akab dilde zuhūr itdi tekāzā-yı kavî / Kalmadı hūş u dirāyet **eşer-i rüşd ü sedād** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13*). [*eşer-i rüşd ü sedād,]*
- Budur ümmîd ki āşār-ı dirāyet sende / **Eşer-i rüşd ü sedād**‘aql u kiyāset sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 19*). [*eşer-i rüşd ü sedād,]*

eşer-i şa‘şa‘a-i şāhid-i îmān: İmana şahit olan parıltının emaresi.

- Şîve-i secde-i şükrüm anuñ ebrûlarına / **Eşer-i şa‘şa‘a-i şāhid-i îmānumdur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [*eşer-i şa‘şa‘a-i şāhid-i îmān, -um, -dur*]

eşer-i şîven: Matem emaresi..

- Tîr-i müje-i yār[ı] göreliden tenümüzde / Biñ zevk u ıtarab var **eşer-i şîvenümüzde** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1*). [*eşer-i şîven, -ü, -müz, -de*]

esîr: Mahkum, tutsak.

- Germ-i ümmîdle efendim beni tekrār **esîr** / Gerçi degmez o bahāyı bu ğarîb ‘abd-i zelîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 22*). [*esîr,]*
- Bir derd **esîri** ‘aşık-ı nālân-ı ğurbetüz / Murğ-ı melûl-ı gūşe-i dāmân-ı ğurbetüz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 20*). [*esîri, -i*]

esîr: Bir şeye aşırı derecede bağlı.

- Zîr-i zülfünde ruhuñ seyr itmege âmādeyüm / Zevk **esîri** rind-i şühüm leyle-i kāmradayum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1*). [*esîri, -i*]
- Ğarîbüñdür **esîrüñdür** kuluñdur derd-mendüñdür / Şehā ‘atf-ı nigāh eyle bu zār-ı pür-melâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6*). [*esîrüñdür, -üñ, -dür*]

esîr ol-: Esir düşmek, tutsak olmak.

- Uyup semt-i hevāya kayda düşdi ihtiyārıyla / **Esîr oldu** gönül bir nev-resîde şüh-ı ra‘nāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [*esîr ol-, -dı*]
- Bu tarz-ı āb u tāb ol āteş-i seyyāleden gelmiş / Gönül maḥbûb-ı bed-evzā‘a ‘ālemde **esîr olma** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4*). [*esîr ol-, -ma*]

esîr-i ‘aşk: Aşk esiri, aşka müptela olan kimse.

- Bak bak o büt ki zülf-i girih-ğîr gösterür / Ya‘nî **esîr-i ‘aşkına** zencîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [*esîr-i ‘aşk, -ı, -n, -a*]

esîr-i bâde: Şarap tutkunu.

- Ben ki Ferrîyüm her ân mestâne-i muhtel-şu'ûr / Hem **esîr-i bâde** hem meftûn-ı rûy-ı sâdeyüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [*esîr-i bâde*,]

esîr-i cām-ı 'ırfân u mahabbet: *Aşk ve irfan kadehinin esiri.*

- **Esîr-i cām-ı 'ırfân u mahabbet** oldıgumdandır / Bu dār-ı mülke ancak şöhet-i rindân için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [*esîr-i cām-ı 'ırfân u mahabbet*,]

esîr-i derd-mend: *Dertli esir.*

- Kuluñ Ferrî**esîr-i derd-mendüñdür** şahā lutf it / Senüñ bāzār-ı aşkuñda katı sevdāya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [*esîr-i derd-mend, -üñ, -dür*]

esîr-i fitne-i gird-âb-ı Bâbil: *Babil girdabının fitnesine esir. (bk. Bâbil).*

- Ol cāvidân-ı dīde-i maḥmūra mā'ilüm / Güyā **esîr-i fitne-i gird-âb-ı Bâbilüm** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 15). [*esîr-i fitne-i gird-âb-ı Bâbil, -üm*]

esîr-i gönül: *Gönül esiri.*

- 'Älemde seni eyleyen ol ḥüsne yek-tā / Cānā beni de böyle **esîr-i gönül** itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [*esîr-i gönül*,]

esîr-i kahve it-: *Kahveye esir etmek.*

- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / **İtdüñ esîr-i kahve** bizi hey zamāne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1). [*esîr-i kahve it-, -dü, -ñ*]
- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / **İtdüñ esîr-i kahve** bizi hey zamāne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [*esîr-i kahve it-, -dü, -ñ*]
- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / **İtdüñ esîr-i kahve** bizi hey zamāne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [*esîr-i kahve it-, -dü, -ñ*]
- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / **İtdüñ esîr-i kahve** bizi hey zamāne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [*esîr-i kahve it-, -dü, -ñ*]
- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / **İtdüñ esîr-i kahve** bizi hey zamāne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [*esîr-i kahve it-, -dü, -ñ*]

esîr-i kūy-ı vahdet: *Birlik semtinin esiri.*

- O rütbe küfr ü ĩmān-ı ruh u zülfüñde 'ācizdür / **Esîr-i kūy-ı vahdet** şīve-i şubḥ u mesā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [*esîr-i kūy-ı vahdet*,]

esîr-i neş'e: *Neşesine müptela.*

- Hāşıl **esîr-i neş'esi**yüz biz de ol demüñ / Zīrā vefāsı yok şanurum bezm-i 'ālemüñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 30). [*esîr-i neş'e, -si, -y, -üz*]

esîr-i turre ol-: *Alna dökülen kıvrıcık saç lülesine esir düşmek.*

- Düşdük o çin-i zülfe ḥaṭamuz budur bizüm / **Olduḡ esîr-i turre** belāmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [*esîr-i turre ol-, -du, -k*]

esîr-i zülf-i şeb-bū eyle-: *Şebboya benzeyen saç esir etmek. (bk. şebbū).*

- Reng idüp evvel **esîr-i zülf-i şeb-bû eyledün** / ‘Âşıkânun ağıladuğça şimdi ey mekkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55*). [*esîr-i zülf-i şeb-bû eyle-, -dû, -ñ*]

eski: Geçmiş zamanda kalmış.

- Zencîr sürürüz leyl-i firâkında velâkin / Mecnûn ile bahş eylemezüz **eski** delidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2*). [*eski,*]

eski: Bir zamanlar var olup şimdi mevcut olmayan.

- Çü râğbet münselibdür nazm u neşre Ferriyâ şimdi / Benüm âşâr-ı rengînümde daği **eski** hâlet yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5*). [*eski,*]

eslâf: Bir mevki veya durumda daha önce bulunanlar, yerine geçilenler.

- Bunuñ gibi zafer-yâb olmamış **eslâfı** ‘âlemde / Tevârîh-i selef hep cümlesin almış beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*eslâfı, -ı*]

esmâ: Adlar, isimler. II Allah'ın isimleri.

- Vâşıl iken hey meded terk-i müsemma eyleyüp / Ne belâdur kim yine şüfî gibi **esmâdayum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4*). [*esmâdayum, -da, -y, -um*]
- **Esmâ** ile a‘yân-ı hakâyıkda bulunmuş / Zâtında bizüm arz u semâvât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5*). [*esma,*]

esnâ: Bir işin yapıldığı an, sıra.

- Bu **esnâda** emîrân-ı Mısır pek muhtel olmuşdı / Mısır olmuşdı bağya bağteten itmişdi da‘vâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 4*). [*esnâda, -da*]

esnâm: Putlar.

- Ferriyâ eyledi **eşnâmı** ser-endâz [u] veleh / Nâle-i bâ-şanem ile eşer-i nâz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*eşnâmı, -ı*]

esrâr: Sırlar.

- Çün hakîkat şâyi‘ oldı yâr ile **esrârumuz** / Her suhanda ba‘de-zîn terk-i mecâz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2*). [*esrârumuz, -u, -muz*]

esrâr vir-: Sırlar vermek, sırları açığa çıkarmak.

- Büy-ı râz aldum şabâdan çın şehir gül-zârda / Açılıp **virmiş** dehânından bir az **esrâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13*). [*esrâr vir-, -miş*]

esrâr-ı dil: Gönün sırları.

- **Esrâr-ı dili** dil-ber-i tannâz ile söyleş / Var tütî gibi âyine-i râz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1*). [*esrâr-ı dil, -i*]
- Ser-beste mi kor derd-i derûn âteş-i ‘aşkı / **Esrâr-ı dilüm** ‘âleme hem-vâre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3*). [*esrâr-ı dil, -üm*]

esrâr-ı leb-i yâr: Sevgilinin dudağının sırları.

- Baḡ sözlerine ḡāk-i girībānla söyleş / **Esrār-ı leb-i yār** yürü cānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1*). [*esrār-ı leb-i yār, -ı*]

esvāb-ı fakır: Fakirlik elbisesi.

- Sadr-ı zilletde benüm fāḡa vü zülle mazhar / Benüm **esvāb-ı fakır** elbise-i şānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [*esvāb-ı fakır, -ı*]

eş: Birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri.

- Yek-tā diyemem ḡüsnuñe zīrā ki ḡadeḡde / Baḡdukḡa mümāşil saña bir **eş** var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2*). [*eş, -ı*]

eş'ār: Şiirler.

- Dilde naḡş olmuş ḡayāl-i ḡal'at-ı ḡün-rīz-i yār / Anuñ içün Ferriyā **eş'ārımı** ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [*eş'ārımı, -ı, -n, -ı*]
- Ferrî niḡe **eş'ārı** görüp geḡdūñ egerḡi / Zihni-i suḡan-verdeki 'ırfāna ḡoyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [*eş'ārı, -ı*]
- Vaşf-ı dehen ile o büt-i tāze-zebānuñ / Ferrî ruḡı ebyāt ile **eş'āra** ḡarışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5*). [*eş'āra, -a*]
- **Eş'āra** tāze ma'nī ile virdi āb [u] tāb / Buldu bu yolda ḡāme-i Ferrî be-nām nām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5*). [*eş'āra, -a*]
- **Eş'ārı** unutturdı baña fūrḡati yāruñ / Eḡlenmez 'aceb defter ü dīvānla ḡöñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6*). [*eş'ārı, -ı*]
- **Eş'ār** degül Ferrî gibi mu'cize-ḡüyuñ / Su'bān olıcak ḡāmesi siḡr ide mi zanḡa(?) (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7*). [*eş'ār, -ı*]
- Teshḡire o ḡürı-veşi cennāt elimüzde / **Eş'ār** gibi mu'cize āyāt elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1*). [*eş'ār, -ı*]
- Zihni-i rind-i hoş-edā tāze-edādur vāḡı'ā / **Eş'ārı** ḡikmet-intimā mişl-i şenāyī-i ḡakīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [*eş'ārı, -ı*]
- **Eş'ārım** olup neş'eli şahbā-yı ma'ānī / Maẓmūn-ı dil-āvīzleri muḡ-beḡegāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 18*). [*eş'ārım, -um*]
- Dilde naḡş olmuş ḡayāl-i ḡal'at-ı ḡün-rīz-i yār / Anuñ içün Ferriyā **eş'ārımı** ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25*). [*eş'ārımı, -ı, -n, -ı*]
- **Eş'ār** ile ister ise ḡur'ānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3*). [*eş'ār, -ı*]
- **Eş'ār** ile inşā ile sāmān ise maḡşūd / Tecrīd ile tefrīd ile hem şān ise maḡşūd (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5*). [*eş'ār, -ı*]

eş'ār-cū: Şiir talep eden.

- Şākirdimüzden tāze-ḡū vardur iki **eş'ār-cū** / Çok şā'ir eyler ser-fürü Neyyir biri biri Vesīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [*eş'ār-cū, -ı*]

eş'ār-ı 'āşık: Aşığın şiirleri.

- Firāḡuñla mü'essir nuḡḡ-ı Ferrî / Olur süziş-nümā **eş'ār-ı 'āşık** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7*). [*eş'ār-ı 'āşık, -ı*]

eş'ār-ı nā-ümīd: Ümitsizin şiirleri.

- Oldı cinās u tevriyeden Ferriyā beri / Ma'zūr ḡut ki böyledür **eş'ār-ı nā-ümīd** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [*eş'ār-ı nā-ümīd, -ı*]

eşk: Gözyaşı.

- **Eşküm** ile eyledi sîb-i zekanda haṭ zuhûr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada ‘asker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2*). [*eşküm, -üm*]
- Mu’tâdı olur ise eger ‘aşk ile girye / **Eşküm** giderek kulzüm ü ‘ummân olacaḡdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*eşküm, -üm*]
- Bâ‘is-i ḡandesidür **eşküm** o gül-ruḡsârûñ / Var mı bir jāle [‘aceb] ḡonceyi şād-āb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [*eşküm, -üm*]
- Felek zîb-i serābistān kılsun jālesini / Ben **eşküm** eylerüm sebz ü şükûf-ārā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3*). [*eşküm, -üm*]
- Bezmünden atup bendeñi tundan tuna devrān / **Eşküm** heves-i semt-i murād ile şaṭ oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2*). [*eşküm, -üm*]
- **Eşküm** ile eyledi sîb-i zekanda haṭ zuhûr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada ‘asker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [*eşküm, -üm*]

eşk-i çeşm-i Bahāyî: *Bahayî’nin gözyaşı. II Bahāyî: Bahāyî Mehmed Efendi (d. 1601/1010 - ö. 1654/1064), divan şairi, şeyhülislam. [TEİS]*

- Az öz olunca itse bahāyî ‘aceb degül / H‘ār olsa **eşk-i çeşm-i Bahāyî** ‘aceb degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [*eşk-i çeşm-i Bahāyî,]*

eşk-i dil-i zār-ı karīn: *Ağlayan gönlün gözyaşı.*

- Çün **eşk-i dil-i zār-ı karīnüm** yüze çıḡdı / Ser-keşlik idüp yār-ı güzīnüm yüze çıḡdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1*). [*eşk-i dil-i zār-ı karīn, -üm*]

eşk-i hasret: *Hasret gözyaşı.*

- **Eşk-i hasret** kāmıdur çeşmān-ı hicrān-perverüm / Erzen-i Rūmuñ ki ābı ekşerī kāndan çıḡar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [*eşk-i hasret,]*

eşk-i ter: *Taze gözyaşı.*

- Cüşiş-şinās-ı vādī-i neverdān-ı ḡurbetüz / **Eşk-i ter** ile ḡaşılı püyān-ı ḡurbetüz (*Ferrî Dîvânı, Terkiḡ-bend 2, Beyit 22*). [*eşk-i ter,]*

eşrār: *Çok kötü kimseler.*

- Harf alınmaz ol büt-i fettāna ibrām eyleme / Ferriyā bī-gānedür **eşrāra** söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5*). [*eşrāra, -a*]

eşrār-ı fiten-peymā: *Fitne çıkaran kötü kimseler.*

- Kılıçdan geçdiğinde cümle **eşrār-ı fiten-peymā** / Tıttup zencīr-i ye’si terk idüp bī-ḡüde ḡavḡāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 10*). [*eşrār-ı fiten-peymā,]*

eşrār-ı fūrū-māye: *Mayası bozuk, kötü kimseler.*

- İdince Varna[yı] teşrīf iḡsān u ‘adāletle / ... ṭolaşdı cümle **eşrār-ı fūrū-māye** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22*). [*eşrār-ı fūrū-māye,]*

eşribe vü kūt-ı ḡarābāt: *Meyhanedeki yiyecek ve içecekler.*

- Ol mey-gedenün düşküline emr ide bi’l-‘aks / Derd ü ḡam olur **eşribe vü kūt-ı ḡarābāt** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*eşribe vü kūt-ı ḡarābāt,]*

eşvā: *Mevcut olan şeyler.*

- Zerre-i mihr-i kadīmūm zāhiren **eşyāda** ben / Şems-i pūr-nūr-ı ḥaḳīḳat ḥiç nihān olmaz baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 2*). [*eşyāda, -da*]
- Düşüp ifrāda kesb-i ḥurde-i ʿirfān için geldüm / Seni **eşyāda** yüz biñ vech ile seyrān için geldüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 1*). [*eşyāda, -da*]
- Ne ḥür ne ḡilmān u ne vildān u ne Kevşer / Nāzır dilüm **eşyāda** kemāl ile zuhūra (*Ferrī Dīvānı, Gazel 162, Beyit 5*). [*eşyāda, -da*]
- Mest-i ser-germ olup **eşyāy** ziyāret idelüm / Gül cemālūñde ruḥ-ı vahdete diḳḳat idelüm (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 35*). [*eşyāy, -y, -ı*]

etfāl: Çocuklar.

- Bir gūne ṭarab-zā ki bu melʿab-geh-i rindān / **Etfāl** degül ʿaşk ile pīr-i kühen oynar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 4*). [*etfāl,*]

etrāf: Çevre.

- **Etrāfımı** bir ḥaylī zamān gezdi ṭolandı / Bī-çāre-i nevmīd daḥi bulmadı ārām (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 52*). [*etrāfımı, -um, -ı*]

etrāf-ı temannā: Arzu, istek etrafı.

- Tamāʿ u āza düçāra itmedi ʿömrümde beni / Hırş ile olmadum **etrāf-ı temannāda** ḥacıl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 11*). [*etrāf-ı temannā, -da*]

etvār: Tavırlar, davranışlar, hâller.

- Gamdan ölmem ʿākıbet ḡayret helāk eyler beni / Nā-sezā **etvārıña** diḳḳat helāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 192, Beyit 1*). [*etvārıña, -ı, -ñ, -a*]
- Ol şāʿir-i muʿciz-dem-i meydān-ı beyānım / **Etvāruma** dil-dāde Kelīm-i Hemedāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 17*). [*etvāruma, -um, -a*]
- Şāhid-i baḥtım benüm nāz ile pīrāyış bulup / Her zamān **etvārımı** ben zāra muḡber gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 7*). [*etvārımı, -ı, -n, -ı*]
- Oldı **etvārına** çok mīr-livā dil-dāde / Çekdi yügrük ʿalemin şimdi ʿAlem-dār-zāde (*Ferrī Dīvānı, Matla 11, Beyit 1*). [*etvārına, -ı, -n, -a*]
- Ben daḥi şimden gerü maḥbūba nāz itsem gerek / Rāh-ı ʿaşkıñda perīşān oldı her **etvārımız** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 2*). [*etvārımız, -u, -muz*]

etvār-ı ʿāşık: Âşığın tavırları.

- Hevā-yı zülfine uysam ʿaceb mi / Perīşān-ter olur **etvār-ı ʿāşık** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 119, Beyit 3*). [*etvār-ı ʿāşık,*]

evc-i felek: Göğün zirvesi.

- Çıkdı **evc-i felege** Ferrī anuñ tārīḥi / Yıldıza şaldı kemer-cisr Süleymān Paşa (*Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 9*). [*evc-i felek, -e*]

evc-i nahvet: Kibir, gurur zirvesi.

- **Evc-i nahvetde** hevālanduramaz müjgānuñ / Yorılır murḡ-ı cemālūñ daḥi bālī küçücük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 2*). [*evc-i nahvet, -de*]

evhām: Vehimler, kuruntular.

- Cem'iyet-i hâtır komadı bizde bu devrân / Efkâr perîşân olup **evhâm** cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*evhâm,]*

evli: Ev bulunan.

- Dirler idi ma'rifet taḥşîldür ancak hüner / Yoḥsa iki **evli** bir köyde bulunur bir cerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [*evli,]*

evreng ü tâc ü şevket-i şāhān: Padişahların yüceliği, tacı ve tahtı.

- Ahkāmı şadr-ı mey-gedede keç-küleḥ gedā / **Evreng ü tâc ü şevket-i şāhāna** virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4*). [*evreng ü tâc ü şevket-i şāhān, -a]*

evreng-i dil: Gönül tahtı.

- **Evreng-i dil** ḥakānıyım taḥt-ı suḥan sultānıyım / Naẓm ile negrūn kānıyım maḥsūd her şahş -ı le'īm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*evreng-i dil,]*

evşāf: Vasıflar, özellikler.

- Ol gül-endāmuñ 'ızār u kāmēti **evşāfına** / Ferriyā ḥüsn-i ṭabī'at elbet iṭrā' istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 7*). [*evşāfına, -ı, -n, -a]*
- **Evşāfına** teklîf-i ḡazel itmiş ol āfet / Evvel yiridür cāzibe vü āna şarılsam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5*). [*evşāfına, -ı, -n, -a]*
- İm'ān ile fark eylemeyen ḥüsn[i] kemā-hî / Şā'ir daḥi olur ise **evşāfı** ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6*). [*evşāfı, -ı]*
- Eyledüm çend beyt ile **evşāfuñı** gerçi 'ayān / Oldı ṭab'um vaşfuñuñ dil-beste-i ḥ'āhiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [*evşāfuñı, -uñ, -ı]*
- Didüm **evşāfuña** bir taze ḡazel lāyıkdur / Söyle söyle didi 'āşık benüm 'unvānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23*). [*evşāfuña, -uñ, -a]*

evşāf evle-/evşāf it-: Özelliklerini anlatarak övmek.

- Bî-hüde kelām itme **it evşāfın** o zātuñ / Kim sa'd u şeref kevkeb-i baḥtında devāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [*evşāfın it-,]*
- Eger hoş-ḥāl olaydum böyle mi **eylerdüm evşāfın** / Dizerdüm dürr ü cevher ḥāme-i mu'ciz-beyān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [*evşāf eyle-, -ı, -n, -r, -dū, -m]*

evşāf-ı ḥidīvān evle-: Vezirleri özelliklerini sayarak övme.

- Efendim böyle mi **eylerdüm evşāf-ı ḥidīvānuñ** / Telāş-ı rāḥ ile diḳḳat olunmaz şî'r ü inşāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 36*). [*evşāf-ı ḥidīvān eyle-, -dū, -m-uñ, -r, -dū, -m]*

evşāf-ı ḥüsn: Güzelliğin vasıfları, sıfatları.

- **Evşāf-ı ḥüsnüñ** eyleyeli dehre münteşir / Ferrî-i zārı şā'ir-i ma'rūf buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5*). [*evşāf-ı ḥüsn, -uñ]*

evvel: Önce.

- Falya virdüñ karşılık almazdan **evvel** parlama / Düde-i āhuñ niçün hem-şu'le-i bārūt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6*). [*evvel,]*
- Düşmez gözetme bintü'l-ineb zāhide müdām / Mey-ḥ'āre **evvel** alur anasın baba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6*). [*evvel,]*

- Al aña **evvel** ne hāl oldu ki kıl kondurmaz iken / Oldı gül-ruhlar dirîgâ pây-mâl-i hāl u hāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3*). [evvel,]
- Evşâfına teklîf-i gâzel itmiş ol âfet / **Evvel** yiridir câzibe vü âna şarlsam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5*). [evvel,]
- Bintü'l-ineb **evvel** harem-i pîr-i muğânda / Hürmetlice bir kız idi şimdi dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3*). [evvel,]
- Reng idüp **evvel** esîr-i zülf-i şeb-bü eyledüñ / 'Aşıkânüñ ağladukça şimdi ey mekkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55*). [evvel,]
- Çın şehir bir kebke ile konmuş yemiş içmiş tamâm / Kargâ boh yimezden **evvel** Çîl Hâfız Kuzguncuğa (*Ferrî Dîvânı, Müfret 6, Beyit 1*). [evvel,]
- Olmadık bir büseñe lâyıf efendim bu sene / Dirdüñ **evvel** vaşlımuñ şâyânı sensüñ bu sene (*Ferrî Dîvânı, Müfret 7, Beyit 1*). [evvel,]
- Yolu nuşretle Bâb-ı Naşra **evvel** uğradı nâ-gâh / Emîrânüñ dönüp Naşrânî bayramına alayı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 6*). [evvel,]
- Dil nûş diyü semmini nûş itdi hevânüñ / **Evvel** dañi ben içmiş idüm şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 16*). [evvel,]
- İtdi **evvel** nazaruñ şiddet ile câna eşer / Sâhir-i nîm-nigehüñ kaldı zebün [u] bî-fer (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 13*). [evvel,]

evvel: Birinci.

- İki mışra'da dört târîh itdüm müstebân Ferrî / Ki **evvel** mühmel [ü] menkûtna bir eyler irhâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13*). [evvel,]

evvel bahâr: İlkbahar mevsimi.

- Sâkî-i gül-rü olunca câna şahbâ istedür / Âdeme **evvel bahâr** elbette deryâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1*). [evvel bahâr,]

evvel-i sırr-ı neğam-endâz-ı ceres: Çanın ahenkli sesler, nağmeler çıkarmasındaki sırrın başlangıcı.

- Zikrden eyledi zühhâdı hamûş u sâkit / Böyledür **evvel-i sırr-ı neğam-endâz-ı ceres** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4*). [evvel-i sırr-ı neğam-endâz-ı ceres,]

evzâ'-ı ğayr: Başka hâller.

- **Evzâ'-ı ğayr** çekme senüñ düşmez üstüñe / Yârân olunca haml idüp ol bârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*). [evzâ'-ı ğayr, -ı]

evzân: Vezinler, ölçüler.

- Ferriden okı neş'e-i 'irfân ise makşûd / Taḥsîl-i mezâmîn ile **evzân** ise makşûd (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5*). [evzân,]

evzâr: Günahlar, hatalar.

- Birine kadeh birine pindâr virilmiş / **Evzâr** virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4*). [evzâr,]

ey: Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılan ünlem.

- Ey hâcibân u gamzesi tîr ü kemân-ı nâz / Rûh-ı revân-ı kudsi nişân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [ey,]
- Hummâ-yı 'aşkuñ itdi perîşân Ferrîyi / Ey şülh şanma kim hezeyân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7*). [ey,]
- Ey hadeng-i gamze hergiz bir nişân lâzım saña / Hîç dimezsın 'aşıka ammâ ki cân lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [ey,]

- Ey büt-i nev-bāve resm-i nāzı icrā itmege / Eyleme ta'cıl zīrā çok zamān lāzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [ey,]
- Sāyesinde nev-be-nev kumrî-i dil ārām ide / Ey gönül bir serv-i kâd taze fîdan lāzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3*). [ey,]
- Zārüm göricek ey gül-i naḥvet [ne] gülersin / Ben ağladığım saña gelir hāy u hey-āsā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [ey,]
- İçer ḥūn-ı gārîbî kâna kâna / Alışdı ey felek tā kâna meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [ey,]
- Bir nīm-nigāh-ı lutfuñ ile mahrem olmadık / Ey tîr-i gāmze bārî derūnumda gel yir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [ey,]
- Mümteni'dür vuslata irmek kemend-i ḥ'āhiş / Ey gönül ister nücüm ister meh-i tābāna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [ey,]
- Yok mıdur cevve nihāyet kanı inşāf [u] dirîğ / Kalmadı bende taḥammül meded ey şūḥ meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [ey,]
- Tıfl-ı ebceddür iden yād-ı neseb ey Ferrî / Rind-i bî-kaydum olur mı baña faḥr-ı eb ü ced (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [ey,]
- Ey cān-ı 'aşka dāğ urıcı lāle-ḥad meded / Ḥadden ziyāde ser-keş olan serv-i kâd meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [ey,]
- Ey nev-nihāl-i 'işve vü cān-baḥş [u] dil-peżîr / Köhne şadîk u dil-şüdeñim itme red meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [ey,]
- Vaz'uñ rakîb ü yāra müsāvidür ey perî / Birdür yanuñda n'eyleyeyüm nîk ü bed meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [ey,]
- Kan ağlamanuñ yār için ey dîde demidür / Te'sîr ide me'mül iderüz dîde demidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [ey,]
- İtme zülfüñ rüyüñ üzre sevdiğüm her-bār bār / Ol sebeble 'āşîka gösterme ey gaddār dār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [ey,]
- Virmedüñ bir büse sākî olmaduñ mey içmedük / Ḥāṭırum āzürde itdüñ ey büt-i cevvar-vār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [ey,]
- Âdem öldür gāmzeñ ile çeşmüñ ile kanlar it / Ol hemān 'ālemd e ey nūr-ı başar hem-vār var (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [ey,]
- Peşmîne-püş-ı 'aşkuñum ey şūḥ-ı Ḥāşimî / Âl-i 'Abāya bende olana 'abā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [ey,]
- Gökşuya dön de gel ne olur dün de bekledüm / Rāhuñ o sūya her zamān ey bî-vefā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [ey,]
- Va'd-ı vişāle şāḥib-i evvel yazılmışum / Ey şūḥ-ı 'aşkum ol ḥabere mübtedā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [ey,]
- Maḥdemüñ ümmîdi ile ey vefāsuz rüz u şeb / Çeşmümüz pā-māl-i rāh-ı intizār olmaḥdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [ey,]
- Cibrîl olursa vāḳıf-ı rāz olmaz ey perî / Sırr-ı lebüñ ki ḥāne-i cānumda gizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*). [ey,]
- Zıkr eyleyüp ol mehle geçen demleri ey dil / Gel ḍarb idelüm sîne-i şad-çāke berāber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [ey,]
- Yetişür eyledüñ ey şūḥ tecāhül yetişür / Vaz'-ı düzdîde-nigeh kār-ı teğāfül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [ey,]
- Fūrkatuñ demleri ey âfet-i bîgāne-edā / Pîç [ü] tāb itmedigüm gün mi ya sâ'at mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [ey,]
- Ey dil edeble dāmen-i yāra yapış budur / Yüz sür gubār-ı pāyine ḥāṭır yapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [ey,]
- Mişāl-i nāf-ı āḥū cevri ile leb-rîz-i ḥūn itdüñ / Gönül nāmında ey ḥūnî tehî bir sāğarum vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3*). [ey,]
- Va'duñ ey şūḥ baña va'de-i kemmün gibidür / Dil-i bî-çāre bilirken yine memnün gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [ey,]
- Senüñ bî-dādıñuñ bî-tābıyuz inşāfa gel ey şeh / Ḥudā şāḥān için Qur'ān içinde dād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [ey,]
- Şāḥbā-yı ḥayālüñ baña n'itdüklerin ey büt / Mekkāre iken âdeme bintü'l-'ineb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2*). [ey,]
- Ḥayālüñ ey kıyāmet-kāmetüm özge sehād oldı / Dü çeşmüm tā şabāḥ-ı ḥaşre dek bîdārdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [ey,]
- La'linüñ itdiği rengi baña ey ḡonce-dehen / Rind-i şūrîde-i bed-meste mey-i nāb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4*). [ey,]
- Âḥ-ı dil döndi buḥūr-ı Meryeme ey muğ-beçe / Rehn-i küfr-i zülfüñ oldı dîn ü imānum Ṭanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [ey,]

- Sümñât-ı ‘aşkınuñ kıssîsi oldum **ey** şanem / Beste-i zünnâr-ı zülfüñ oldı gerdânum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [ey,]
- Şayd-ı dile çeşmüñ yeter ağyâra tıyurma / **Ey** şüh o sözi şâhin ü şeh-bâz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ey,]
- Zâr-ı dil ü ‘aşkı garažuñ fehm ise **ey** büt / Ferrî gibi bir mu‘cize-perdâz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ey,]
- Rûz-ı vaşlıyla bu gün olmış müşerref ol mehûñ / Tırma var **ey** şahne-i şeb hâne-i Ferrîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [ey,]
- Kaçduñ âhîr **ey** gül-i nahvet nedür bilmem sebeb / Kimseye fâş itmedük itdürmedük râm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3). [ey,]
- Gerçi olduk vaşlınuñ cüyendesı eller gibi / **Ey** büt-i nâ-râm saña pek çok da ibrâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [ey,]
- Var yûri şağ ol cihânda **ey** büt-i vahşet-şî‘âr / Sen baña hüsnuñ saña ben göñlüm ilzâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 6). [ey,]
- **Ey** kıddi şâh-ı servî berüñ yok mıdur senüñ / **Ey** nahl-i ser-keşüm şemerüñ yok mıdur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [ey,]
- **Ey** kıddi şâh-ı servî berüñ yok mıdur senüñ / **Ey** nahl-i ser-keşüm şemerüñ yok mıdur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [ey,]
- Dâ‘im hevâ-yı zülf ile nevmîd-i ruh mısûñ / **Ey** âh-ı leyl-i gam şehirüñ yok mıdur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [ey,]
- Dâğ-ı dilümde bûy-ı riya koymadı müjeñ / **Ey** şüh-ı lâle-rû haberüñ yok mıdur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [ey,]
- Tâ-key ki vakf-ı derd ola Ferrî-i nâ-murâd / **Ey** zâr-ı şubh-gâh eşerüñ yok mıdur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [ey,]
- Benî yakduñ meded **ey** âteş-i vekkâd n’eylersiñ / Yine şem‘-i cefâyı eyledüñ îkâd n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [ey,]
- Hûmâr ile nigeh gâhî hezîmet gösterür **ey** büt / O kâfir gamze ol dem itmese imdâd n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [ey,]
- Kocundığı yire başduñ gibi darb ile **ey** ney-zen / Ney-i muhriş-sürûda itdürüp feryâd n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [ey,]
- **Ey** merdümân-ı dîde ne hâl oldı toymaduñ / Yârûñ ‘ızâr-ı nâzüğine bârî var ben ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ey,]
- Devründe senüñ gülmedüm **ey** çarh-ı bed-evzâ‘ / Hûzn ile geçüp büm gibi leyl ü nehârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [ey,]
- Bir mertebe mest itdi mey-i hicrûñ **ey** âfet / Def olmaya Kevşerle de mahşerde hûmârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [ey,]
- Seni ta‘yîb iderken ben de yandum âteş-i ‘aşka / Düşüp ruhsâre-i cânâna **ey** pervâne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3). [ey,]
- Hâşılı ye’s ile âzürde-dilüm **ey** Ferrî / Şubh-ı ferhunde-i ümmîdimi bekler yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7). [ey,]
- Vedâduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şûret / Anuñ her yüzden **ey** büt lutfını iz‘ân içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [ey,]
- Geh tal‘atuñda gâhî de zülfünde dîdemüz / **Ey** şâh-ı ‘işve şubh u mesâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [ey,]
- Hicründe hûn-ı dîde mey ü laht-ı dil kebâb / **Ey** mest-i nâzum ‘ayş u şafâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4). [ey,]
- Her dem saña nîm-bismil isem kanı mürüvvet / Hûn-ı‘ârluğa başladuñ âh **ey** dili kanlı (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [ey,]
- **Ey** mürüvetsüz mürüvetsüz vefâsuz Ferrîñüñ / Sevmede var mı kuşurı soylesün ahhâb da (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [ey,]
- Beni redd itme semâ-yı keremünden lutf it / **Ey** melek-haşlet amân arz u semâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [ey,]
- Lutf idüp eyle recâmı benüm **ey** şüh kabûl / Bezm-i vuşlatda olan harf-i recâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [ey,]
- Rakîbe uyma kaçma gel beri **ey** şâh-ı istîgnâ / Saña ‘âşık bulunmaz Ferrî-i şürîde-bâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [ey,]
- Bu günler dil-berüm mahbûs-ı mekteb kaldı **ey** Ferrî / Çemende yâr ile yerta‘ ve yel‘ab kanda ben kanda (Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [ey,]
- Ferrîden ırağ olma gel **ey** âfet-i vahşî / ‘Arz eylemez hâlini tenhâ dañi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [ey,]
- Buhûr-ı Meryem-âsâ çarh-sâdur düde-i âhum / Kûsûf irer hâzer **ey** muğ-beçe kândîl-i ‘îsâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5). [ey,]

- Kelīm-i dil ‘aşâyı degdi çün haṭ rû-nümün oldı / Mekândur **ey** haṭ-âver Ṭūr-ı hüsnuñ şimdi Mûsâyâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6*). [ey,]
- Müstağnî-i luṭfuñ geçinen ehl-i fenâyuz / **Ey** çarḥ-ı denî eyledigüñ cevır ü sitem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3*). [ey,]
- El yudum şanma vaṭan cılve-gehinden yalñuz / **Ey** gözüm nûrı başar gıryemüzüñ ol ki seli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4*). [ey,]
- Tîr-i müjeñ **ey** kaşî kemân câna tokındı / Geçdi kemigi tâ dil-i vîrâne tokındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1*). [ey,]
- Virirdiñ **ey** vefâsuz bir zamân zehr-âb-ı istignâ / Şanursuñ tâb-ı germiyyet ile âyâ nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3*). [ey,]
- Rûz-ı maḥşerde girîbânım derîde zâr u zâr / Cevrûñ **ey** kadd-i kıyâmet sîne-çâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4*). [ey,]
- Ferâmuş itmedüñ gitdün cefâsın **ey** gönül yârûñ / Ne îrâş eyler âyâ derdünüñ iksârdan gayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4*). [ey,]
- **Ey** şeh-süvârum el-meded çignetme rahşa ol ḥalîm / **Ey** gonce-leb ve’y lâle-ḥad cânım saña olsun garîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [ey,]
- **Ey** şeh-süvârum el-meded çignetme rahşa ol ḥalîm / **Ey** gonce-leb ve’y lâle-ḥad cânım saña olsun garîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [ey,]
- Ferrî şikâyet vaktidür her derde şefkât vaktidür / Di ki **ey** âfet vaktidür da’vâ-yı faşl eyler Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [ey,]
- Hümâ-veş rûyîña **ey** gül-beden haṭ şalmasa sâye / Şeh-i dâd-âver olmazduñ daḥî bezm-i dil-ârâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13*). [ey,]
- O ḥunî gözlerüñ **ey** mest-i nâz-ı pür-cefâ bilseñ / Ne kanlar yutdurur her dem dil-i Ferrî-i şeydâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [ey,]
- Yeter fahriyye birle eyledüñ itnâb **ey** Ferrî / Du’âyâ başla kim buldı kaşîde âḥîr u gâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 38*). [ey,]
- Dilde ki ḥayâl-i kadûñ **ey** şuh nihândur / Pehnâ-yı gönül nâdire bir serv-sitândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1*). [ey,]
- **Ey** âfet-i vaḥşet-ünüs **ey** gonce-i naḥvet / Gül rûyuñı görmeyeli fıkır it ne zamândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [ey,]
- **Ey** âfet-i vaḥşet-ünüs **ey** gonce-i naḥvet / Gül rûyuñı görmeyeli fıkır it ne zamândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [ey,]
- **Ey** dâver-i Hâtem-meniş **ey** zât-ı himem-kâr / Her himmetüñüz mürde-dile rûḥ-ı revândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*). [ey,]
- **Ey** dâver-i Hâtem-meniş **ey** zât-ı himem-kâr / Her himmetüñüz mürde-dile rûḥ-ı revândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*). [ey,]
- Böyle gül-ıynet görüp üftâdegân itdükçe âḥ / Gül-bün-i nâz içre **ey** gonce-dehen hem-vâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [ey,]
- Rûzgârım nâ-müsâ’id almadum bûy-ı murâd / Dimedi baḥt-ı siyâhum sende **ey** nâ-çar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34*). [ey,]
- Lâle-zâra döndürüp ‘aşk-ı ciger-sûzuñ beni / Cevr ile dâğ-ı derûnum itdün **ey** gaddâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52*). [ey,]
- Reng idüp evvel eṣîr-i zûlf-i şeb-bû eyledüñ / ‘Âşıkânüñ ağladukça şimdi **ey** mekkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55*). [ey,]
- Dâverâ Rîştu Sikender-fikretâ Cem-mesnedâ / **Ey** ki bezmüñ şevket-i Dârâyı aḥḳar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15*). [ey,]
- Kemâl-i re’fet ü rahmuñla **ey** düstür-ı ‘âlî-şân / Nigâḥ-ı ‘âṭıfet kıl bu garîb ü nâ-tüvân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [ey,]
- Yeter pür-gülük ile eyledüñ taşdî’ **ey** Ferrî / Ḥulûsî dilde ârâyış du’âsın kıl zebân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46*). [ey,]
- Bâreka’l-lâḥ **ey** zamânüñ Hâtem-i luṭf-âveri / Şerm-sâr itdün keremle rûḥ-ı pāk-i Ca’feri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1*). [ey,]
- Dâd-kârâ dâverâ deryâ-dilâ şâḥîb-seḥâ / **Ey** ki zât-ı mekrûmet-âyâtınıñ Cem aḥḳarı (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14*). [ey,]
- Şimdi bâb-ı himmeti gördüm ki bir açuk kapu / Baş açuk yalın ayak didüm ki **ey** dil gel yûri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [ey,]
- Didüm **ey** şuh ‘aceb sen mi Yûsuf mı güzel / Kesr-i nefis ile didi ḥüsn ile ikrârumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22*). [ey,]
- **Ey** veliyyü’n-ni’âm [u] âşaf-ı bî-mişl ü naẓîr / Dâverân içre saña bulmadum akrân u meşîl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 1*). [ey,]
- **Ey** dideleri pür-fiten-i sâḥa-i âşûb / Çeşmündür iden dilleri bu şûrişe teşvîk (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 6, Beyit 1*). [ey,]

- Ey mest-i naḥvet oldu gönül bî-şek ‘āşıkun / Yokdur dūrūgum oldu şehā gerçek ‘āşıkun (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 7*). [ey,]
- Cānā saña āzār u baña zār virilmiş / Ey kār virilmiş (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 1*). [ey,]
- Ey ḡonce-i naḥvet ne bu vahşet ne kaçarsın / Yābāna bakarsın (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 2*). [ey,]
- Vaşluñ ezeli söyleşüp ey yār virilmiş / İkrār virilmiş (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 2*). [ey,]
- Virmek ne ola tā bu kadar ḡamzeñe meydān / Ey āfet-i devrān (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 4*). [ey,]
- Ey mest-i nāz u ‘işve seni dehre şāh iden / Oldur beni de dīl-şüde-i derd ü āh iden (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 5*). [ey,]
- Mülk-i fitne böyle olmazdı müselleḡ çeşmüñe / Şāhir-i yek-naẓrañı kıldı revā ey nāzenīn (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 5, Bend 2*). [ey,]
- Olmuşum derdünle rüsvāy [ü] perīşān bilmiş ol / ‘Āşıkum ‘āşık saña ey āfet-i cān bilmiş ol (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 1*). [ey,]
- Tā-be-key ‘aşkuñ idem sīnemde pinhān bilmiş ol / Ey büt-i ‘İsā-şiyem dil derd-mend-i ‘aşkdur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 2*). [ey,]
- Fikr-i zūlfūñle gönül zūnnār-bend-i ‘aşkdur / Ey büt-i kāfir-nijād u nā-müselmān bilmiş ol (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 2*). [ey,]
- Çok arar bulmazsuñ ey āşüb-ı devrān bilmiş ol (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 3*). [ey,]
- Ey büt-i nā-mihr-bān geçdi hevā-yı ārzū / Ba‘de-zīn mesdūddur vaşfuñda bāb-ı ḡüft-ḡū (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 5*). [ey,]
- Līk zāhid zānn ider kim dīn ü īmāndan çıkar / Sūnbül-i bāḡ-ı nikāta beñzer ey Yūsuf-likā (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 2*). [ey,]
- Zūlf [ile] ḡaṭṭ u berāta beñzer ey Yūsuf-likā / Līka-i bī‘r-i devāta beñzer ey Yūsuf-likā (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 2*). [ey,]
- Zūlf [ile] ḡaṭṭ u berāta beñzer ey Yūsuf-likā / Līka-i bī‘r-i devāta beñzer ey Yūsuf-likā (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 2*). [ey,]
- Sebze-i ‘Ayn-ı Hayāta beñzer ey Yūsuf-likā / ḡaṭṭ-ı ruḡsāruñ ne dem çāh-ı zenaḡdāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 2*). [ey,]
- Tebessüm-rīz elmās-ı nigāhuñ şevkle erzān / O üns-ā-üns-i ‘işretten berī ey ḡusrev-i ḡūbān (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 2*). [ey,]
- Şarāb-ı nāb ile mişl-i piyāle sūrḡ-i rüy itdūñ / Beni ey bā‘iş-i feryād u nāle sūrḡ-i rüy itdūñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 5*). [ey,]
- Olmasın ey kaşları bādām tezvīrūñ senūñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 1*). [ey,]
- Ey ṭabībūm ber-ṭaraf bu derde tedbīrūñ senūñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 3*). [ey,]
- Lafz u ma‘nā birle ey Ferrī tamām tāriḡdūr / Gitdi biñ yüz ṭoksan altı rüzesinde Fennī āh (*Ferrī Dīvānı, Tarih 5, Beyit 5*). [ey,]
- Ḥarf-i cevherle tamām tāriḡ olur ey Ferrī / Hey meded nḡlet idüp gitdi erenler şāhı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 7, Beyit 1*). [ey,]
- Ey ḡacibi mihrāb-ı perestiş-geh-i ‘uşşāk / Lāzım ḡarem-i beyte anuñ gibi iki ṭāk (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 24*). [ey,]
- Ey ḡonce-i efsūn u ḡül-i bāḡçe-i rāz / İ‘cāzda ey la‘li Mesīḡā ile hem-rāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 25*). [ey,]
- Ey ḡonce-i efsūn u ḡül-i bāḡçe-i rāz / İ‘cāzda ey la‘li Mesīḡā ile hem-rāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 25*). [ey,]
- Öldürmüş idi bendeñ o kāfirce nigāhuñ / Kār itmiş idi cānuma ey şūḡ-ı ser-efrāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 30*). [ey,]
- Ey ḡamzesi ser-leşker-i fettān-ı kıyāmet / Kāddinde ‘ayān nūkte-i pinhān-ı kıyāmet (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 33*). [ey,]
- Ḥasret beni öldürdi tūvān kalmadı tende / Ḳurbānuñ olam çāre nedür ey büt-i ra‘nā (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 43*). [ey,]
- Ey dil yeter itnāb-ı suḡan başla du‘āya / Mektūb gelir eyleme terk it hezeyānı (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 63*). [ey,]
- Üftādegāna merḡametūñ yok mıdır senūñ / Ey şūḡ fikr-i ‘ākıbetūñ yok mıdır senūñ (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 24*). [ey,]
- Ey ruḡı ḡonce-i şād-āb-ı ḡülistān-ı edeb / V‘ey lebi bülbul-i mu‘ciz-eşer-i bāḡ-ı ṭarab (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 1*). [ey,]
- Zūlf-i ḡam-der-ḡamuña bağladuñ ey māh ‘aceb / Kōmaduñ nuṭka baña ṭākat-i cūnbīde-i leb (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 4*). [ey,]
- Baḡamam rüyūña ḡavf eylerüm ey ḡūnī nigāḡ / Kōrkārum ki ola āḡyar bed-endīş [ü] nigāḡ (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 8*). [ey,]
- Beñzemez ḡayrıya her sūya aḡar mişl-i miyāḡ / Şimdi ammā yine bir dāma ṭutuldu ey şāh (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 11*). [ey,]

- Şaldı Mecnûn gibi rāh-ı ğama bî-hûş u haber / Virmedûn ruḥşat-ı nazra baña **ey** nûr-ı başar (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 15). [ey,]
- Diyesin **ey** ğam-ı zûlfüm ile zâr u aḥḥar / Ey olan silsile-cünbân-ı cünûna hem-ser (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 17). [ey,]
- Diyesin ey ğam-ı zûlfüm ile zâr u aḥḥar / **Ey** olan silsile-cünbân-ı cünûna hem-ser (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 17). [ey,]
- Raḥm idersin dilüme var o necâbet sende / Sende **ey** şâh-ı cihân ḥüsn ü letâfet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 22). [ey,]
- Girmez eliñe kaṭresi bu demler **ey** dil ey / Virsek ayağ-ı bâdeye nakd-i revânı pey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1). [ey,]
- Girmez eliñe kaṭresi bu demler ey dil **ey** / Virsek ayağ-ı bâdeye nakd-i revânı pey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [ey,]

evâ: Ey, hey.

- Her nevk-i çeşm-i şūḥuñ **eyâ** mest-i naḥvetüm / Cân-ı za‘îfe tîr-i kazâdan nişânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [eyâ,]
- Didüm **eyâ** baña bûs-ı yedüñ olmaz mı naşîb / Bûsa cāyuñ didi baḥ gūşe-i dāmānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [eyâ,]
- Hem ḥüsn ile hem ḥulḳ ile mümtâz ü müselleḡ / Var ise eger sensin **eyâ** aḥsenü’l-eşyâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45). [eyâ,]
- Çıkıldık çü Sitanbuldan **eyâ** Yûsuf-ı şânî / Siroz-ı ciger-sûza idüp ‘atf-ı ‘inânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 57). [eyâ,]

eyle-: Yapmak, etmek, bir hâle getirmek, bir özellik kazandırmak.

- Ben ağladuḡça **eyledigün** ‘ahd-i lâ-yu‘ad / Zālīm netice şüret-i inkâra çıkıldı hep (Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [eyledigün, -dig, -ün]
- Büyüke saña kaftan **eyler** idüm atlas-ı çarḫı / Çıkup göz dikdi İdrîs-i felek-peymâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [eyler, -r]
- Ferriyâ **eyledi** eşnâmı ser-endâz [u] veleḥ / Nâle-i bâ-şanem ile eğer-i nâz-ı ceres (Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [eyledi, -di]
- ‘Âlemde seni **eyleyen** ol ḥüsnle yek-tâ / Cânâ beni de böyle esîr-i gönül itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [eyleyen, -y, -en]
- Fecr-i ümmîdi ḥat-ı sâķiyle çün şâm **eyledük** / Kâfir-i zülfe dönüp teklîf-i İslâm **eyledük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [eyledük, -dü, -k]
- Şayd-ğāḥ-ı dilde şāḥ-bāz-ı nigāḥuñ tutmağā / Çeşmi şeh-rāḥ-ı emelde göz-be-göz dām **eyledük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [eyledük, -dü, -k]
- Cismümüz dūlbendini endāmına uyğun diküp / Ka‘be-i vuşlatda cism-i yāra iḥrām **eyledük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4). [eyledük, -dü, -k]
- Yāra pervāne-veş ‘aşḳ ile hücum **eyleyelüm** / Varup ol saḥt-dili ya‘nî ki mûm **eyleyelüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [eyleyelüm, -y, -elüm]
- ‘Aşḳ **eyleyeli** nâr u şerer ḥāşıl u bârum / Dāğ oldu gülistân-ı derünümde bahārum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [eyleyeli, -y, -eli]
- Rehn olmayınca ḥırḳa meyüñ keyfi lağv olur / Ālāyiş olmaz **eylemeyince**‘avām vām (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [eylemeyince, -me, -y, -ince]
- Ḥubb-ı Züleyḥā lâ-cerem **eyler** tühemle müttehem / Yûsuf gibi dehrüñ bu dem ser-geşte vü maḥbûsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [eyler, -r]
- İraş-ı neşâṭ **eyledi** şî‘ri hele Ferrî / Açılmada Hādî-i suḥan-dānla gönülüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [eyledi, -di]
- Cibrîle çarḫ-ı atlası tar **eylesem** n’ola / Ḥayyât-ı kâle-düz-ı kazâ Sidre-himmetüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [eylesem, -se, -m]
- Felek zîb-i serâbistân kılsun jālesini / Ben eşküm **eylerüm** sebz ü şükûf-ārâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [eylerüm, -r, -üm]
- Şarâb-ı ‘aşḳını virdi baña deryâ-dil oldu ol / Beni mest **eyledi** kendisi maḥmûr oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6). [eyledi, -di]
- **Eyle** pûşîde-i zer-beft-i kabâ-yı vuşlat / Vuşlat-ārâ olan ol zîr-i kabâ ḥürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4). [eyle,]
- Ğamdan ölmem ‘âķîbet gayret helâk **eyler** beni / Vaz‘-ı hercâyî-edâlar derd-nâk **eyler** beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1). [eyler, -r]

- Hasretüñle künc-i ğamda her gice kan ağlarum / Cüşî-i âb-ı şirişküm mişl-i tāk **eyler** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2*). [eyler, -r]
- Terk [û] tecrid ‘âlemi itdi cevânlık vakti şeyh / Âhîrî rāh-ı fenâda pîr [û] pāk **eyler** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3*). [eyler, -r]
- ‘Aynuma girmez tecellîden cihân Tūr olsa hep / Öyle hayrân **eylemişdür** kim mey-i vahdet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3*). [eylemişdür, -miş, -dür]
- Farṭ-ı ‘irfândur baña ilkā-yı hüsran eyleyen / Hüsni-i ṭab‘umdur ki **eyler** böyle bî-‘izzet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2*). [eyler, -r]
- Meclā-yı füyûzât idegôr ‘aşk ile kalbi / Tūr **eyle** süveydāyı mişāl-i dil-i Mūsî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4*). [eyle,]
- Es‘ad ki Ğalibdür laķab tarḥ-ı hayāl **eyler**‘aceb / Her dem ki şî‘re açā leb mestāne **eyler** çün Fehîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [eyler, -r]
- Kuluñ da kuvvet-i kudsiyye-i hüsni-i ṭabî‘atla / Mu‘adil **eyledüm** enfāsımı nuṭķ-ı Mesîhāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 34*). [eyledüm, -dü, -m]
- Eger ṭab‘-ı şerîfün şî‘rimi iķbāl eylerse / Kelāmum **eylerüm** mengūş-ı gūş a‘lā vü ednāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 37*). [eylerüm, -r, -üm]
- Bîd-i keçler Ferrîyā Tübā gibi boy gösterüp / **Eyledi** dehri ser-ā-pā bāĝ-ı ḥuld-āşār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [eyledi, -di]
- Aṭlas-ı sebz **eyledi** naṭ‘-ı zemîni çün bahār / Üstine rengin çiçekler işledi yek-bār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [eyledi, -di]
- **Eyleme** zîb-i ‘ızaruñ sevdigüm her-bār gül / Olmasun luṭf ile ol nāzûk-mizāca bār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51*). [eyleme, -me]
- Ğark-ı seyl-âb eyler âhîr gül-şen içre sū-be-sū / **Eylemiş** âb-ı şirişk-i bülbülü enhār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15*). [eylemiş, -miş]
- Yir bulurken baş üzre şâhid-i bâzār-veş / **Eylemiş** kendin tırāz-ı hāne-i aĝyār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54*). [eylemiş, -miş]
- Nergis-i ḥod-bîni gör kim dîde-bānlık gösterür / Kendini gözden çıkarup **eylemişken** ḥ‘ār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*). [eylemişken, -miş, -ken]
- Kapudan **eyledi** deryāya bir zāt[ı] vezāretle / İder İskender-āsā cüst [ü] cû âb-ı revān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [eyledi, -di]
- Mest ü medhūş düşüp rāh-ı ḥarābāta o dem / **Eyledüm** cām-ı meyî ĝāze-i ruḥsār-ı murād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14*). [eyledüm, -dü, -m]
- Yāruñ tecelliyātını şad ĝüne **eyleyen** / Āyîne-i dilümde olan inkisārdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4*). [eyleyen, -y, -en]
- Dilden **eyler** eyler ise kime itsün ya gile / Luṭfuñ ister zār ider bî-çāre ağlar derd ile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [eyler, -r]
- Nām-ı pākûñ fenn-i tîr ile bulup Behmen-menend / **Eyledi** böyle şenā-ger Ferrî-i ‘abd-i Qādîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 4*). [eyledi, -di]
- Bir kemān-keşlik degül her şun‘da dād-ı ilāh / Bir hūnerle **eylemiş** aña ‘adîlîni ‘adîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3*). [eylemiş, -miş]
- Çün ‘ayn-ı ecel geldi ĝidüp Yūsuf-ı cānı / Beytû‘l-ḥazen-i ķabri maķām **eyledi** Ya‘ķub (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 4*). [eyledi, -di]
- Fevtine tārîḥ-i tām-ı cevher oldu Ferrîyā / Aḥmed Aĝa **eyledi** baķ bezm-i ‘Adnı cāy-ĝāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 4*). [eyledi, -di]
- O şāhen-şāh-ı İskender-şiyem ferḥunde-aḥter kim / Der-i cūdında der-bān **eylemez** Kisrā vü Dārāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 2*). [eylemez, -mez]
- İrdi bezm-i vuşlata ol ķuṭb-ı ‘ālem āh kim / **Eyledi** aḥbāb ammā derd ile baĝrını nāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11*). [eyledi, -di]
- Fevtine cevherle didüm Ferrîyā tārîḥ-i tām / Şeyḥ Efendi **eyledi** ‘Adn-ı na‘îmi cilve-cāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 12*). [eyledi, -di]
- Ferrî mücevher **eyledi** tārîḥ-i fevtini / Zihnî açıldı irdi dil-ārā-yı vahdete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 5*). [eyledi, -di]
- **Eylemiş** öyle mu‘allā ki gören dir el-ḥaķ / Ṭāķ-ı pāki feleĝi ĝeçmiş olup saķf-ı semā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6*). [eylemiş, -miş]
- Her gice taḥassürle çıkan şu‘le-i āhum / Şem‘-i ḥarem-efrüz-ı cünün **eyledi** ĝerdün (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 18*). [eyledi, -di]
- İtme ta‘allül al beri gel sāĝar-ı Cemi / Dürd-i şarābı dāĝ-ı dilüñ **eyle** merhemi (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 32*). [eyle,]
- N’ideyüm şabra da yok zerre taḥammül şad āh / **Eyledi** ĝüşe-i zülfün dil-i āvāre penāh (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 9*). [eyledi, -di]
- **Eyledün** lāl ebed luṭf-ı nigāhuñla bu şeb / Uĝrıña ola fedā māder ü eb cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 5*). [eyledün, -dü, -ñ]

- ‘Aql u fikr ü dil ü dñnüm kamu yağmaladı hep / İtdügi mekri baña **eylemez** duht-ı ‘ineb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 3*). [*eylemez, -mez*]

eylen-: Yapılmak, hazırlanmak. [TDKTS]

- Niçe eyyâm idi mihr-i cemâlün iştîyâkıyla / Şurâhî-i hilâlî **eylenüp** dönmiş idi aya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [*eylenüp, -üp*]

eyvâh: Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifade etmek için kullanılan bir ünlem.

- Dâne-i hâlî görüp dâma tutuldu **eyvâh** / Murğ-ı dil bâl açıcak semt-i semâ niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3*). [*eyvâh,*]

eyvân: Saray, köşk.

- Kaşr-ı Firdevs-i cinânda şanki nâz itmekde hûr / Ol perî-i nev-hıramum kâh **eyvândan** çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [*eyvândan, -dan*]

eyvâm: Günler, zaman.

- O sehî-kadd ile âzâdeligüm **eyyâmı** / Zann iderdi ba‘zî endîşesi kûtâh ‘abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*). [*eyyâmı, -ı*]
- Bû’l-hevesler eylesün zevkı ki ‘îd **eyyâmdur** / Eylerüz vaşl ile biz de vaqt olur taqlîd-i ‘îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [*eyyâmdur, -ı, -dur*]
- Bahâr **eyyâmdur** nâz ile ‘işve dilde cām elde / Niçün sâkî-i gül-rû meyl-i yārân eylemez n’eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*eyyâmdur, -ı, -dur*]
- Haylî **eyyâm** idi kim teb-zede-i ‘aşkuñ idüm / Gelmedün gitdi beni görmege kâfir yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3*). [*eyyâm,*]
- Niçe **eyyâm** idi mihr-i cemâlün iştîyâkıyla / Şurâhî-i hilâlî eylenüp dönmiş idi aya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [*eyyâm,*]
- Gösterüp mâ-beyn-i haṭda rüyını şan yâr gül / Nev-bahâr **eyyâmı** elbet ‘arz ider dîdâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [*eyyâmı, -ı*]
- Rûze **eyyâmı** idi bir şâm-ı dil-ârâmîde / Per açup gül-zâr-ı kudse buldı murğ-ı rûhı râh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3*). [*eyyâmı, -ı*]

eyvâm-ı firāk: Ayrılık günleri.

- Dirdi o büt **eyyâm-ı firākı** baña şor kim / Biz mâlik-i rûz-nâmçe-i Şeyh Vefâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*). [*eyyâm-ı firāk, -ı*]

eyvâm-ı ‘ömr-i şevket: Heybetli ömrün günleri.

- Hudâ **eyyâm-ı ‘ömr-i şevketin** pür-âb [u] tâb itsün / Ki âb-ı tîğını şabb ide fark-ı düşmenân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [*eyyâm-ı ‘ömr-i şevket, -ı, -n*]

ez-berden oku-: Bir yere bakmadan, takılmadan okumak.

- Hâfız ‘Osmân görse idi medhîni **ez-berden okur** / Tekye-i ıtrâda şeyh olsa gelir vecd ile hâl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 2*). [*ez-berden oku-, -r*]

ez-cümle: Özellikle, bilhassa.

- **Ez-cümle** ‘adû havfı ile vaqt-i telâşuñ / Ruḥ gül-gün ü la‘lün mül ü femdür çeh-i i‘câz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 29*). [*ez-cümle,*]

- Ser-sâm itdi dilleri afyon u berş ü beng / **Ez-cümle** vaqf-ı semt-i humâr oldı şüh [u] şeng (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [ez-cümle,]

ezel: Ruhlar âleminin başlangıcı.

- İtmiş ‘ıyâr-ı ma‘rifetüm Haq **ezelde** hâş / Her bir mehakke düş ü ziyân oldıgum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [ezelde, -de]
- ‘Uğârid böyle yazmış tâ **ezelde** nâm-ı nâmîsin / Anuñ mâ-i zeheble Levh-i Maḥfûz-ı beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9*). [ezelde, -de]
- Konmış **ezelde** mâyesine şîve-i sitiz / Qaddinde mücmel ‘arbede-i şûr-ı rüsteḥîz (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2*). [ezelde, -de]

ezel/ezelî: Ezelden beri devam ediyormuş gibi eski olan, çok eski.

- Meftûr-ı şerâret **ezelî** kevkebümüzde / Ber-hayr olacaḡ düş de görünmez şebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1*). [ezelî,]
- Bir şâhid-i dil-cû severüz cân u gönülden / Merkûz-ı maḥabbet **ezelî** mezhebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4*). [ezelî,]
- Baña cânân şanur ‘âlem o büt-i pür-fiteni / İttiḥâdum var **ezel** anuñ ile cânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [ezel,]
- Vaşluñ **ezelî** söyleşüp ey yâr virilmiş / İkrâr virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2*). [ezelî,]
- Hicr ile yirüm şimdi kühistân ya hāmûn / Olmuş çü **ezel** pîş-revûm kıble-i Ferhâd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 14*). [ezel,]

ezhâr: Çiçekler.

- Kimisi zerrîn kadehle kimi gök kanzil gezer / İhtilâle virdi gül-zârı dimiş **ezhâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [ezhâr,]
- Güldürür **ezhârı** şöñra başına çok iş açar / Rûy-ı yâra kendûsin beñzetmesin zinhâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [ezhârı, -ı]

ezivvet: Aşırı güçlük ve sıkıntı, zahmet.

- Dil-berde fitrî lutf u **ezivvet** ḥalef selef / ‘İşret deminde keyf ü merâret ḥalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [ezivvet,]

ezkâr: Zikirler.

- Gül-şenî der-gâhıdur güyâ gül-istân-ı cihân / Bir degül sâde hezâra okudur **ezkâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18*). [ezkâr,]
- Zîkr-i pâküñ gibi dillerde de **ezkâr** olmaz / Bilmiş ol Ferrî gibi ‘âşık-ı ğam-ḥ’âr olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 41*). [ezkâr,]

ezkâr-ı hüsn: Güzelliği zikretmeler, hatırlamalar.

- **Ezkâr-ı hüsnüñ** ‘âşıka vird-i şebânedür / Fikrûñ şalât-ı rābıta-i penç-gânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1*). [ezkâr-ı hüsn, -üñ]

ezmân-ı Zühâl: Zühâl devri. Hz. Âdem'in yaratılmasıyla başlayıp bin yıl devam eden devir. [ADŞS “devr-i kamer” md.]

- Geçdi **ezmân-ı Zühâl** devr-i kamerdür ba‘de-zîñ / Zâl-ı dünyâ-yı denî görsün cihân içre eri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13*). [ezmân-ı Zühâl,]

ezved-i kıymet: Kıymetinin daha ziyadesi, çoğu.

- Çeşmi ne türfe gâmesine virdi âb [u] tâb / Elmâsuñ ancak **ezyed-i kıymet** şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*ezyed-i kıymet,]*

-F-

fahr-ı eb ü ced: *Ata ve babayla övünme.*

- Tıfl-ı ebceddür iden yâd-ı neseb ey Ferrî / Rind-i bî-ıyadum olur mı baña **fahr-ı eb ü ced** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*fahr-ı eb ü ced,]*

fahriyye: 1. Kendini övme. 2. Kasidenin bir bölümü.

- Yeter **fahriyye** birle eyledün itnâb ey Ferrî / Du'âya başla kim buldı kaşîde âhîr u gâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 38*). [*fahriyye,]*
- Tutam izz-i şerîfîñle bir az **fahriyye** vâdîsin / Kadîmî de'b olan nazm-âverân ü şâ'irân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*fahriyye,]*

fâ'ik: *Daha üstün.*

- Ma'nâ-yı tecâhülde hele dîdesi **fâ'ik** / Düzd-i nîgeh-i şûrişi bir âfet ü cellâd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10*). [*fâ'ik,]*

fâ'ik-i akrân: *Emsallerden daha üstün.*

- Şî'r ü inşâ ile böyle **fâ'ik-i akrân** iken / Bulmadum bir ehl-i himmet bir mürüvvat-âveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [*fâ'ik-i akrân,]*

fâ'ik-i hûbân-ı kıyâmet: *Kıyametteki sevgililerin üstünü, seçkini.*

- Ser-mest-i mey-i nâz olup naḥvetün ile / Sensiñ olacak **fâ'ik-i hûbân-ı kıyâmet** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 39*). [*fâ'ik-i hûbân-ı kıyâmet,]*

fâka: *Fakirlik, yoksulluk.*

- Sadr-ı zilletde benüm **fâka** vü zülle mazhar / Benüm eşvâb-ı fakır elbise-i şânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [*fâka,]*

fakat: *Ancak, ama, lakin.*

- Bûseler daḥi neler var idi zımnında anuñ / **Fakaṭ** olmuş idi cevri-geḥ ü bî-gâḥ 'abes (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*). [*fakaṭ,]*
- Her kâmunuzun şûret-i nazmı ile toyduk / 'Âlemde **fakaṭ** şîve-i iḥsâna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*fakaṭ,]*
- **Fakaṭ** kendüm görürdüm şafḥa-ı mir'ât-ı ma'nâda / Mürâyâ-yı beşerde rûyet-i a'yân için geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6*). [*fakaṭ,]*
- Ḥamd ola ki vâreste-i kayd-ı emel oldum / Fikrüm **fakaṭ** ol şûḥum ile bâde-i gül-gün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 21*). [*fakaṭ,]*

fakîr: *Yoksul, muhtaç, âciz.*

- Ol **fakîrüm** vakârdur kârum / Kibr ile naḥve neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2*). [*fakîrüm, -üm]*

fakr: *Varlıktan kurtulup Allah'ta fani olma. [TTDS]*

- **Fakr** ile oldum eger rāh-ı fenāya sālīk / Himmetüm eylemedüm mertebesinden tenzīl (Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 12). [fakr,]

falya vir-: Topun ağzını bir yöne çevirmek. II Açık vermek, kendisini güç duruma sokabilecek ya da bilgisizliğini gösterecek bir şey yapmak. [TBAS]

- **Falya virdün** karşılık almazdan evvel parlama / Dūde-i āhuñ niçün hem-şu'le-i bārūt olur (Ferrī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 6). [falya vir-, -dū, -ñ]

fānī: Baki olmayan, geçici.

- Terk itmiş idi şüret ü ma'nāyı o 'ārif / Bilmiş idi ki nakş u şuver cümlesi **fānī** (Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 1). [fānī,]

fānūs: Bir ışık kaynağının etrafına geçirilen cam mahfaza.

- Rū-püş-ı ruḥı sātīr-i lem' olsa ne mānī' / **Fānūs** serā-perde-i şem' olsa ne mānī' (Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 1). [fānūs,]
- Cānı yakup nār-ı keder kıldı derūnı pūr-şerer / Dūdi her ān serde tutar şem'-i belā **fānūsıyūm** (Ferrī Dīvānı, Gazel 142, Beyit 2). [fānūsıyūm, -ı, -y, -um]

fānūs-ı havāl: İçinde mum yanan, üstü tabiat resimleriyle işlenmiş fener. [OTS]

- Görinür geh görünmez büse virmez hīç ele girmez / Hemān bir şüret oldı şanki **fānūs-ı ḥayāl** üzre (Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 2). [fānūs-ı ḥayāl,]

fānūs-ı havāl-āsā: İçinde mum yanan, üstü tabiat resimleriyle işlenmiş fener gibi.

- 'Anāşır bürka'idur gerçi **fānūs-ı ḥayāl-āsā** / Velīkin dīde-i ehl-i dile manzūrdur göñlüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 136, Beyit 4). [fānūs-ı ḥayāl-āsā,]

fānūs-ı şem': Mumun üzerindeki cam mahfaza.

- Būrka' cemālī üzre çü **fānūs-ı şem'dür** / Rū-püş-ı rüyı vāle hem olmuş hem olmamış (Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 3). [fānūs-ı şem', -dür]

fānūs-ı 'unşur: Mum ve benzeri ışığın rüzgârdan sönmemesi için kullanılan cam mahfaza.

- Dilde 'aşkuñ şu'le-zā **fānūs-ı 'unşurdan** geçüp / Gün gibi zāhir olunca eylemez inkār kār (Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 4). [fānūs-ı 'unşur, -dan]

fāriğ: Vazgeçmiş, terk etmiş.

- N'eyleyüm dilde şehā semt-i meserret bağıldır / Fāriğüm **fāriğ** ki itmem ba'de-zīn gül-geşt-i bāğ (Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 3). [fāriğ,]
- N'eyleyüm dilde şehā semt-i meserret bağıldır / **Fāriğüm** fāriğ ki itmem ba'de-zīn gül-geşt-i bāğ (Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 3). [fāriğüm, -um]

fāriğ ol-: Vazgeçmek, el çekmek, terk etmek.

- **Fāriğ oldı** Sābit-i āşüfte-sāmān bilmiş ol (Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 5). [fāriğ ol-, -dı]
- O rindüm Ferriyüm sāğardan **olmam** tā ebed **fāriğ** / Cemāl-i mihr ü meh-peykerden olmam tā ebed fāriğ (Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 9). [fāriğ ol-, -ma, -m]

- O rindüm Ferrîyüm sâgardan olmam tâ ebed fâriğ / Cemâl-i mihr ü meh-peykerden **olmam** tâ ebed **fâriğ** (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 9). [fâriğ ol-, -ma, -m]
- Peyâmuñ aldığım yirlerden **olmam** tâ ebed **fâriğ** / Fehîmüm ben mey ü dil-berden olmam tâ ebed fâriğ (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 9). [fâriğ ol-, -ma, -m]
- Peyâmuñ aldığım yirlerden olmam tâ ebed fâriğ / Fehîmüm ben mey ü dil-berden **olmam** tâ ebed **fâriğ** (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 9). [fâriğ ol-, -ma, -m]

fâriğ-şüde: Rahatı kaçırmış.

- Zâhirde olup zümre-i ensâbla maḥlûṭ / **Fâriğ-şüdeyüm** vâdî-i ma'nâda garîbüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 131, Beyit 4). [fâriğ-şüdeyüm, -y, -üm]

fark: Başın tepe kısmı.

- Pâ-mâl-i 'aşkuñ üzre o zülf-i dü-tâ düşer / Şehdûr olur ki **farķına** zıll-ı Hümâ düşer (Ferrî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 1). [farķına, -ı, -n, -a]
- Söyündi süz-ı dil **farķında** dūd-ı âh olup bezmde / Ümîd itmey vişâlin 'ide lâıyık micmerüm yokdur (Ferrî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 3). [farķında, -ı, -n, -da]
- Sa'd ile şeref eylemiş ol deñlü tecemmü' / **Farķında** meges gibi Hümâlar tayerândur (Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 10). [farķında, -ı, -n, -da]
- Gelsün ol gerdün-vakâra kim Hümâ-yı ... / Nesr-i tã'ir gibi **farķında** zıl-ı per gösterür (Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 13). [farķında, -ı, -n, -da]

fark: İki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan değişik taraf, başkalık, farklılık.

- Zâhid ü kıssis yek-sân oldı ma'bed her taraf / 'İndümüzde **farķı** yokdur mescid ü büt-hānenüñ (Ferrî Dîvânî, Gazel 123, Beyit 2). [farķı, -ı]
- O mehle **farķumuz** beyne's-semākü ve's-semek oldı / Cüdā-yı ḥāl-i rüyum añla kevkeb kanda ben kanda (Ferrî Dîvânî, Gazel 173, Beyit 2). [farķumuz, -u, -muz]

fark 'âlemi: Aslında birlikten (vahdetten) zuhur ettiğî hâlde ayrı ayrı şekillere büründüğü için her şeyin birbirinden farklı olarak çokluk (kesret) şeklinde görüldüğü dünya âlemi. [MBTS]

- Süz-ı vaṭanla ḥālî gönül zār-ı süm'adan / **Farķ 'âleminde** nâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 4). [farķ 'âlemi, -n, -de]

fark evle-: Farkına varmak, anlamak.

- İm'ân ile **farķ eylemeyen** ḥüsn[i] kemā-hî / Şâ'ir daḥi olur ise evşâfı ne bilsün (Ferrî Dîvânî, Gazel 156, Beyit 6). [farķ eyleme-, -me, -y, -en]

fark it-: Ayırt etmek, seçmek.

- Hîç **farķ idemem** zâhid-i sersemle raķîbî / Tefriķ ola mı nefis ile şeytān arasında (Ferrî Dîvânî, Gazel 176, Beyit 2). [farķ it-, -e, -me, -m]

fark-ı düşmenân: Düşmanların başı.

- Hudā eyyām-ı 'ömr-i şevketin pür-âb [u] tâb itsün / Ki âb-ı tîğını şabb ide **farķ-ı düşmenân** üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 4). [farķ-ı düşmenân,]

fark-ı Kays: Kays'ın (Mecnun'un) başı. Mecnun, Leyla'nın aşkıyla çöllere düşmüş, yabanî hayvanlarla dost olmuş, başına kuşlar yuva yapmıştır.

- Künc-i 'ademde cāy-gehüm **farķ-ı Kaysdur** / Murğ-ı cünün-ı vahdete hoş-āşıyānedür (Ferrî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 3). [farķ-ı kays, -dur]

fark-ı şah: Padişahın başı.

- Ol güzide tuhfeyi itdi hediye devlet / **Fark-ı şah** tãc-ı devlet oldu ol ferhunde-pây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 5). [fark-ı şah, -a]

fart-ı ‘azâb-ı rûz-ı cezâ: Kıyamet gününün azabının şiddeti.

- Bezm-i çemende gayr ile haşır olduğu görüp / **Fart-ı ‘azâb-ı rûz-ı cezâ** budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [fart-ı ‘azâb-ı rûz-ı cezâ, -muz]

fart-ı evhâm: Pek çok kuruntu.

- Dönerdi **fart-ı evhâm** ile ... / Hümânun ‘aks-i yümn-efzâsı düşse rûy-ı deryâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5). [fart-ı evhâm,]

fart-ı ‘irfân: İrfandaki aşırılık.

- **Fart-ı ‘irfândur** baña ilkâ-yı hüsrân eyleyen / Hüsn-i tab‘umdur ki eyler böyle bî-‘izzet beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [fart-ı ‘irfân, -dur]

fart-ı yalan: Yalanın haddi aşması.

- Ferrî yolunda vakf-ı velehdür didüm didi / İşte bu daği **fart-ı yalanuñ** durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [fart-ı yalan, -uñ]

fart-ı za‘f-ı renci-i hummâ: Humma ızdırabının sebep olduğu zayıflığın haddinden fazla artması.

- Bûs-ı la‘lûñle teb-i h‘âhiş terakķi bulmada / Bâ‘is imiş **fart-ı za‘f-ı renci-i hummâ** mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3). [fart-ı za‘f-ı renci-i hummâ, -y, -a]

fâsid: Kötü, bozuk, yanlış.

- ‘Âşık harem-i vaşla girüp zan ide zâhid / Ol fikri ne **fâsid** (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4). [fâsid,]

faşl-ı dev-âsâ: Kış mevsimi gibi.

- ‘Aşk ile ıdıydı göricek aḥker-i dâgum / Āh-ı dil-i serdüm [baña] çün **faşl-ı dey-âsâ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [faşl-ı dey-âsâ,]

faşl-ı ‘irāk: Irak makamından oluşan fasıl. II Irak: Klasik Türk musikisinde bir makam.

- Faşl-ı ‘irāka gulḡul-ı şahbâ-yı neşve-res / Şimdi hüseyñî nağmede aşma kararlıdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [faşl-ı ‘irāk, -a]

faşş-ı nigîn: Yüzüğüñ taşının oturduğu yer.

- Dilâ **faşş-ı nigîn** bir nām içün biñ zaḥm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma çarḡ elinden ḥaylî ḥancer yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [faşş-ı nigîn,]

fâş evle-/ fâş it-: Sırrını ortaya çıkarmak, ifşa etmek.

- Kaçduñ âhir ey gül-i naḥvet nedür bilmem sebeb / Kimseye **fāş itmedük** itdürmedük rām itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3*). [fāş it-, -me, -dii, -k]
- Ben eger cānda nihān eyledüm ‘aşk-ı pākin / Beni **fāş eyleyen** ancak dil-i nālānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7*). [fāş eyle-, -y, -en]

fāş-ı esrār: Sırların açıklaması.

- Dimiş el-ārifü yekfihü’l-işāret Ferrî / **Fāş-ı esrār** olur mı daḥi bundan da ziyād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [fāş-ı esrār,]

fāzıl-ı yektā-yı bî-nazîr: Eşsiz ve benzersiz fazilet sahibi.

- Zihnî Efendi **fāzıl-ı yektā-yı bî-nazîr** / Zihn ü zekāsı fer virüp ādāb u ḥikmete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 1*). [fāzıl-ı yektā-yı bî-nazîr,]

fażl evle-: Lütfetmek, ihsanda bulunmak.

- N’ola bu ṭab’-ı gevher-pāş ile maḥsūd-ı ‘ālemseñ / Cihānda Ferriyā **fażl eyle** şānuñ söylenür yir yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [fażl eyle-,]

fecr-i ümmîd: Ümit sabahının aydınlığı.

- **Fecr-i ümmîdi** ḥaṭ-ı sāķiyle çün şām eyledük / Kāfir-i zülfe dönüp teklîf-i İslām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2*). [fecr-i ümmîd, -i]

fedā evle-/ fedā it-/ fedāy it-: Kıymak, gözden çıkarmak.

- **Fedā idüp** ḥuzūr-ı gül-şen-i aśliden oldum dūr / Bu bāğ-ı esfele bülbül gibi nālān içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7*). [fedā it-, -üp]
- **Eyler** idüm Ferriyā bu mezheb ü dīni **fedā** / Cüz’ice olsa mürüvvet o büt-ı cānānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5*). [fedā eyle-, -r]
- Nā’il olmışdı kudūmı naķşına peygamberüñ / Ol sebeb ile ayağ-ı Kevşeri **itdi fedāy** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 2*). [fedāy it-, -di]

fedā ol-: Uğrunda yok olmak.

- Ferrî cünün-ı ‘aşk ile gīsūne bağlanup / ‘Akl u şu’ur u fikri **fedā oldu** hep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [fedā ol-, -dı]
- Feryād-ı ‘andelibe sebeb nev-bahārdur / Derd ü ḡamuñla **olmuş** iken cān u ser **fedā** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [fedā ol-, -mış]
- Ol kudūm-ı pāke niçe baş u cān **ola fedā** / Ḥāk-i pāyidür ‘uyūn-ı aşfiyāya sürme-sāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 4*). [fedā ol-, -a]
- Eyledüñ lāl ebed luṭf-ı nigāhuñla bu şeb / Uğrıña **ola fedā** māder ü eb cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 5*). [fedā ol-, -a]

fedā-kerde-i cān: Canını feda eden.

- Bir şiveme rindān **fedā-kerde-i cāndur** / Zāhidler ise ḥumk ile ḥarūn ḥarumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7*). [fedā-kerde-i cān, -dur]

Fehîm: Fehim-i Kadim (d. 1627/1037-ö. 1647/1057), divan şairi. [TEİS]

- Es’ad ki Ğalibdür laķab tarḥ-ı ḥayāl eyler ‘aceb / Her dem ki şi’re aķa leb mestāne eyler çün **Fehîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [Fehîm,]

- Peyāmuñ aldığım yirlerden olmam tā ebed fāriğ / **Fehīmüm** ben mey ü dil-berden olmam tā ebed fāriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*Fehīmüm, -üm*]

Fehīm-āsā: Fehim gibi. (bk. Fehīm).

- Bu tarh-ı tazedde gösterdi neş'e / **Fehīm-āsā** olup rindâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*Fehīm-āsā,*]

fehmi: Anlama, idrak etme.

- Zār-ı dil ü 'aşkı garažuñ **fehmi** ise ey büt / Ferrî gibi bir mu'cize-perdâz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5*). [*fehmi,*]
- 'Âlem-i kevn [ü] fesâd içre heyulâ bî-kıyâs / Nükteyi **fehmi** ile Ferrî kâmil âdemdür garaž (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5*). [*fehmi,*]
- Hıbet ü fîtnat ile **fehmi** ü firâset sende / Hüş-ı kâfî şeref-i zihñ ü zekâvet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkiib-bend 3, Beyit 20*). [*fehmi,*]

fehmi eyle-/ fehmi it-: Anlamak, idrak etmek, kavramak.

- Hâdeng-i gamzeñe urgunluğum **fehmi eyleyenlerle** / Kažâ seng-i mezârumda şehîd-i tîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4*). [*fehmi eyle-, -y, -en, -ler, -le*]
- Sırr-ı la'lûñ ile lâl olduğuma ta'n eylemez / Şem' ile zevk-ı sükûtn **fehmi iden** pervânenüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3*). [*fehmi it-, -en*]
- Çengden ya Zührenüñ tel kıldığın **fehmi eyleyüp** / Hüş ile şan kevkeb-i Nâhîde hancer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [*fehmi eyle-, -y, -üp*]

fehmi ol-: Anlaşılmak, idrak edilmek, kavranmak.

- Nâzır-ı mir'ât-ı eşyâya mişâlûñ **fehmi olur** / 'Ârif-i tîz-bîn-i ma'nâya cemâlûñ fehmi olur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*fehmi ol-, -ur*]
- Nâzır-ı mir'ât-ı eşyâya mişâlûñ fehmi olur / 'Ârif-i tîz-bîn-i ma'nâya cemâlûñ **fehmi olur** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*fehmi ol-, -ur*]
- Şâhid-i ma'nâ yüzinde hoş hışâlûñ **fehmi olur** / Vech-i pâküñde cemâl ile celâlûñ fehmi olur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*fehmi ol-, -ur*]
- Şâhid-i ma'nâ yüzinde hoş hışâlûñ fehmi olur / Vech-i pâküñde cemâl ile celâlûñ **fehmi olur** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*fehmi ol-, -ur*]

fehmi-i Felâtûn: Platon'un idrakı. II Platon. Aristo'nun hocası olan Yunan filozof. Edebiyatımızda akıl ve hikmet timsali olarak anılmıştır. [ADŞS "Eflatun" md.]

- Sensiñ o şeref-güster-i ser-şadr-ı ferâset / Yanuñda seniñ **fehmi-i Felâtûn** kerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [*fehmi-i Felâtûn,*]

felek: Gökyüzü.

- Şu'le-i âhumuzuñ 'azmi **felekdür** biliriz / Pek havâlandı yine tâze fişekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*). [*felekdür, -dür*]
- Çalup alma **felek** de Müşterî de müşterî çıkdı / Kumâş-ı hüsne düzdîde dil-i şeydâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [*felek,*]
- Tütalım ki sū-be-sū ol mâhî lâlâ gezdürür / Ya **felekde** mihr-i şevk-efzâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3*). [*felekde, -de*]
- Vezîrâ Baħr-i 'Ummân-kağr u kulzüm-cüd u bezm-ārâ / **Felek** bir şandal olmaz baħr-i lutfunda gümân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [*felek,*]
- Eylemiş öyle mu'allâ ki gören dir el-hağ / Tâk-ı pâki **felegi** geçmiş olup sakf-ı semâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6*). [*felegi, -i*]

felek: 1. Gökyüzü. 2. Baht, talih, kader.

- Sebû ser-şâr-ı mey zânûda dil-ber dilde bâng-ı hey / **Felek** ol bezmde Nâhîdi rakşân eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*). [felek,]
- **Felekde** bir müsellemler mâh-peyker dil-berüm yokdur / Dirîğ u hayf kim burc-ı şerefde ahterüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [felekde, -de]
- **Felek** zîb-i serâbistân kılsun jâlesini / Ben eşküm eylerüm sebz ü şükûf-ârâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3*). [felek,]

felek: Baht, talih, kader.

- İçer hûn-ı gârîbi kana kana / Alışdı ey **felek** tâ kana meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [felek,]
- İtdürdi **felek** cebr ile imsâk gınâdan / Bir rûzeye düş itdi ki bayram cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*). [felek,]
- Dildür bize tahmîl iden envâ'-ı belâyı / Baht u **felege** bîhûde isnâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [felege, -e]
- Küstâh-ı vaşlın âhîri dâmânı çak olur / İster **felekde** Yûsuf-ı gül-pîrehan ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4*). [felekde, -de]
- Şimdi daği bir büt-i cevvara düş itdi **felek** / Uğradur hep böyle bî-dâd âfete şöhet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5*). [felek,]
- Dâmân-ı devletden **felek** itdi beni çün harf-i şek / Zâyî' olup bunca emek hûsrân ile itdi muķîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21*). [felek,]
- **Felek** ber-geşte itdi şûret-i sâmanı cevır itdi / Efendim sen mürüvvet kıl bu 'abd-i nûkte-dân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [felek,]

felek-i keç-reviş: Gidişi eğri felek.

- İtdi **felek-i keç-reviş** âhîr beni mehcûr / N'itsün güzelüm ben bilürüm o daği mecbûr (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 32*). [felek-i keç-reviş,]

fem: Ağız.

- Ez-cümle 'adû havfı ile vakt-i telâşuñ / Ruğ gül-gün ü la'lüñ mül ü **femdür** çeh-i i'câz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 29*). [femdür, -dür]
- Sâkî ruhuñ mı bezme viren böyle âb u tâb / La'l ü **femüñ** mi ke's-i nuķul sâgar-ı şarâb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7*). [femüñ, -üñ]

fem-i al: Kırmızı ağız. II Hilekâr ağız.

- Bir şeker çiğnedi vaşlum saña lâyıķ diyerek / Ol ağız miski mişâli **fem-i alı** küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3*). [fem-i al, -ı]

fenâ: Kulun benliğinin Allah'ın varlığında yok olması.

- Pür-vecd ü veleh baħr-i melâmet dilimüzdür / Tecrid ü **fenâ** vâdîsi sâhillerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*). [fenâ,]

Fener: İstanbul'da bir semt.

- Pervâne olup hîdmetine Ferrî [anuñ] mûm / Ol şem'-i şeb-ârâ ile cem' oldı **Fenerde** (*Ferrî Dîvânı, Müfret 9, Beyit 1*). [Fenerde, -de]

Fennî: Özel isim.

- **Fennî** gibi bir ma'ârifmende kıydı çarħ-ı dün / Kıldı erbâb-ı derûnı kendi gibi rû-be-râh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*). [Fennî,]
- Lafz u ma'nâ birle ey Ferrî tamâm târîhdür / Gitdi biñ yüz toķsan altı rûzesinde **Fennî** âh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5*). [Fennî,]

fenn-i sihr: Sihir ilmi.

- Fitne-cüyâna nigâhı **fenn-i sihri** öğredür / Ehl-i hüsne ebruvânı gûşe-i mihrâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*fenn-i sihr, -i*]
- Ol nigâh-ı fitne-engîze hezârân âferîn / **Fenn-i sihri** öğredür hem gamzeñe hem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [*fenn-i sihr, -i*]

fenn-i şîr: Şiir ilmi.

- Gerçi **fenn-i şîr** ile üstâd-ı mazmûn-perverüm / Böyle maḥzûn mı olur her eyleyen tîmâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36*). [*fenn-i şîr, -i*]

fenn-i tîr: Ok atma ilmi.

- Nâm-ı pākūñ **fenn-i tîr** ile bulup Behmen-menend / Eyledi böyle şenâ-ger Ferrî-i ‘abd-i Qādîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 4*). [*fenn-i tîr, -i*]

fer/ferr: Güç, şeref, şan.

- Ben bu baht ile efendim kuş kadar **fer** bulmadum / Revnaḡ-ı ṭab‘um iderken ser-be-ser ikrâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43*). [*fer, -i*]
- Soñra sen âşaf-ı zî-şâna olup çâker-i ḡaş / Ker ü **fer** ü şerefüm oldı emîrâne bedîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13*). [*fer, -i*]
- Bir şaf-ârâ-yı âşaf pür-cüd ‘atâ itdi Hudâ / Ġalibâ devr-i kamerde **fer** bu ‘âlî-câhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 2*). [*fer, -dur*]
- Ferrîyâ düzdîde-vâr çal Neyyirûñ de **ferrini** / Almada hem itme ihmâl Neyyirûñ de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*ferrini, -i, -n, -i*]
- Ferrîyâ düzdîde-vâr çal Neyyirûñ de ferrini / Almada hem itme ihmâl Neyyirûñ de **ferrini** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*ferrini, -i, -n, -i*]
- Bir dükenmez hayrete şal Neyyirûñ de **ferrini** / Ol mehe didüm ki gel al Neyyirûñ de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*ferrini, -i, -n, -i*]
- Bir dükenmez hayrete şal Neyyirûñ de ferrini / Ol mehe didüm ki gel al Neyyirûñ de **ferrini** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*ferrini, -i, -n, -i*]

fer: Parlaklık, aydınlık, süs, ziyet.

- Şırça sarāya virdi ḡabâb ile zîb ü **fer** / Rindân öninde duḡt-ı rez a‘lâ ḡîzlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [*fer, -i*]
- Hîç kuşür itmeme gelüp Ferrî ayaḡın öpmeye / Ol büt-i ‘âlem **ferini** baña yâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5*). [*ferini, -i, -n, -i*]
- Dehre cülûsı şaldı **fer** mânende-i mihr ü kamer / Târik-diller ser-te-ser kesb eyledi şevḡ-i ‘azîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*fer, -i*]
- Ol sülâle nûş kılır mı hîç ḡabâb-ı âb-veş / Rûḡ-ı pāk-i Ḥazret-i Monlâ virür elbet **feri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [*feri, -i*]
- O nev-ḡaṭ şūḡa revnaḡ geydüḡi al vâleden gelmiş / Ki hengâm-ı şebe **fer** şu‘le-i cevvalâden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [*fer, -i*]
- Mülket-i tecrîde ‘ırfân ile başka **fer** virüp / Bâyezîd-âsâ dimişdi leyse fî delḡi sivâḡ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 2*). [*fer, -i*]
- Zihñî Efendi fâzıl-ı yektâ-yı bî-naḡîr / Zihñ ü zekâsı **fer** virüp âdâb u ḡikmete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 1*). [*fer, -i*]
- Ḥübâna **fer** ü şu‘le vire vâye-i ḡüsñüñ / Feyz-i Ḥaḡ ola mâşıṭa vü dâye-i ḡüsñüñ (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 65*). [*fer, -i*]

ferâḡ it-: Vazgeçmek, terk etmek.

- ‘Ârifüm nevmîd-i ḡûr u Kevşer olsam da eger / Ḥaşre dek **itmeme** mey ü maḡbûbdan Ferrî **ferâḡ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5*). [*ferâḡ it-, -me, -m*]

ferah: Gönül açıklığı, sevinç.

- Ol bî-vefâyı Ferrî sevip görmedi **ferah** / Hicr ile oldu miñnet ü hasret halef selef (Ferrî Divânı, Gazel 116, Beyit 5). [ferah,]

ferah vir-: Ferahlatmak, rahatlatmak.

- Virdi pâ-zehr-i ayağ-ı bâde-i vaşluñ **ferah** / İtmış idi zehr-i fûrkat bendeñi muhtel-dimâğ (Ferrî Divânı, Gazel 115, Beyit 4). [ferah vir-, -di]

ferah-efzâ-yı gül-sen: Ferahlık arttıran gül bahçesi.

- Gül-âsâ kâ'îlüm tomrukda tutsun nâmiye tek / Hemân manzûr-ı çeşm olsun **ferah-efzâ-yı gül-sen** (Ferrî Divânı, Gazel 151, Beyit 6). [ferah-efzâ-yı gül-sen,]

ferâ'id: Çok değerli inciler.

- Göreydi münşe'âtum dürr-i 'Abdu'l-lâh-ı Mervârîd / **Ferâ'id** gibi ârâyış iderdi hırz-ı cân üzre (Ferrî Divânı, Kaside 7, Beyit 44). [ferâ'id,]

ferâmûş it-: Unutmak.

- Mürüvvetsüz beni **itdûñ ferâmûş** / A zâlim bî-vefâ bîgâne-meşreb (Ferrî Divânı, Gazel 11, Beyit 5). [ferâmûş it-, -dû, -ñ]
- **Ferâmûş itmedûñ** gîtdûñ cefâsın ey gönül yârûñ / Ne îrâs eyler âyâ derdûñi iksârdan gayrı (Ferrî Divânı, Gazel 194, Beyit 4). [ferâmûş it-, -me, -dû, -ñ]

ferâmûşî tutuş-: Lades oyunu oynamak.

- **Ferâmûşî tutuşmıdık** o şüh-ı dil-firîb ile / Virüp bir büsecik yâdes didi cânâne aldandum (Ferrî Divânı, Gazel 133, Beyit 4). [ferâmûşî tutuş-, -mı, -dı, -k]

ferd: Eşsiz.

- Kapudan-ı zafer rehber alup bir emr-i sultânı / Taşarruf itdi bir **ferd** Kahramân-vâr Ümm-i Dünyâyı (Ferrî Divânı, Tarih 13, Beyit 16). [ferd,]

ferdâ: Yarın, gelecek.

- A zâlim bî-terahhüm bî-mürüvvet kâfir-i nañvet / Ne bu vahşet kaçarsuñ 'atf idersuñ vaşlı **ferdâya** (Ferrî Divânı, Kaside 3, Beyit 15). [ferdâya, -y, -a]

Ferhâd: Ferhâd ile Şirîn adlı hikâyede geçen kahramanlardan biri. Ferhad, Hüsrev adlı İran padişahının sevgilisi olan Şirîn'e âşıktır. Şirîn'in arzusu üzerine Bisütun adlı bir dağı delmesi istenir. Çünkü kendisi bir mimar mühendistir. Divan şiirinde, sevgilisine kavuşmak için zorlu, gerçekleşmesi güç işleri göze alan âşığı sembolize eder. Daha çok Şirîn ve Hüsrev ile anılır. Bazen Mecnun ile karşılaştırılır. [ADŞS "Ferhad" md.]

- Görenler bî-şu'ûr u taş dögen dir küh u dest içre / Yazan **Ferhâd** u Kaysı câhil ü ırgâd yazmışdur (Ferrî Divânı, Gazel 69, Beyit 5). [ferhâd,]

ferhunde-ahter: Yıldızı kutlu, talihli.

- O şahen-şâh-ı İskender-şiyem **ferhunde-ahter** kim / Der-i cüdında der-bân eylemez Kısra vü Dârâyı (Ferrî Divânı, Tarih 13, Beyit 2). [ferhunde-ahter,]

ferhunde-hışāl: Mübarek hasletlere, huylara sahip olan.

- Ferī yeter bu kıl ü kāl eyle du‘āya intikāl / Olsun o **ferhunde-hışāl** tahtında ‘izz ile mukīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 41). [ferhunde-hışāl,]

ferhunde-pāy: Mübarek, uğurlu ayak izi.

- Ol güzīde tuhfeyi itdi hediye devlete / Farq-ı şāha tāt-ı devlet oldı ol **ferhunde-pāy** (Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 5). [ferhunde-pāy,]

ferhunde-re‘y: Fikri mübarek.

- Şeyh Muhammed kuṭb-ı ‘ālim vāşıl-ı tevḥīd zāt / Rütbe-i tevḥīde ırmış idi ol **ferhunde-re‘y** (Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 1). [ferhunde-re‘y,]

fer‘-i zīb: Süs olan tomurcuk.

- O meh māhiyet-i ‘aşkı ide ihrāc temyīze / İder ĩrās-ı şöret **fer‘-i zīb** aşı-ı nā-çīze (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 5). [fer‘-i zīb, -i]

ferīd: Eşsiz, tek, eşi olmayan.

- Fünūn-ı şīve-i çeşminde kâşır / Cihān ‘allāmesi dehrūn **ferīdi** (Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 6). [ferīdi, -i]

ferīd-i devr ü zamān: Devir ve zamanın eşsizi, benzersizi.

- Çarḥ itmediyse bü‘l-hevesān gibi kām-yāb / Ferī **ferīd-i devr ü zamān** olduğum yeter (Ferrī Dīvānı, Gazel 75, Beyit 5). [ferīd-i devr ü zamān,]

Ferīdūn-ı cihān: Dünyanın Feridun'u. II Feridun: Pişdadiyan sülalesinin altıncı hükümdarı. Edebiyatta adalet timsalidir. [ADŞS “Feridun” md.]

- Maşraf-ı luṭf-ı firāvānuña nisbetle olur / Key(?) ü Dārā(?) u **Ferīdūn-ı cihān** şey²-i ḳālīl (Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 3). [Ferīdūn-ı cihān,]

Ferḳadān-āsā: Ferkadan gibi. II Ferkadan: Kuzey kutbuna yakın olan ve ikizler olarak bilinen iki yıldız.

- Mukārin şems ile necm-i sa‘īdi **Ferḳadān-āsā** / Sa‘ādetle olaldan burc-ı ābīde kırān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 11). [Ferḳadān-āsā,]

fermān: Yazılı padişah emri.

- Haṭṭ-ı nev-ḥīz kimi yazdı ḳaṭlūme **fermān** kim / Böyle ḥūn-rīz ü dil-āverdūr şehā tūrūn senūn (Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 2). [fermān,]

fermān eyle-: Emretmek, buyurmak.

- Ḥadeng-i ḡamze ḳaṭl-i ‘āma **fermān eylemez** n’eyler / O ḥūnī dīdeler bir demde biñ ḳan eylemez n’eyler (Ferrī Dīvānı, Gazel 55, Beyit 1). [fermān eyle-, -mez]
- Eger ki şāh-bāz-ı rāyına **fermān eylese** / Bir ednā himmet ile şayd ider Ḳāf üzre ‘Anḳāy (Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 3). [fermān eyle-, -r, -se]

fer ü revnak-zāy-ı sahn-ı dār-ı zıllu‘l-lāh: Allah'ın gölgesinin evinin meydanına, halifelik makamına ışıık ve parlaklık veren.

- Şāh-ı Eflātun-mehābet Cem-meniş ‘Abdü’l-ḥamīd / **Fer ü revnaḡ-zāy-ı şāhn-ı dār-ı zıllu’l-lāhdur** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 1*). [*ferr ü revnaḡ-zāy-ı şāhn-ı dār-ı zıllu’l-lāh, -dur*]

Ferrî: Şairin mahlası.

- İśî-i mu‘ciz-makālüm Cembrâ’î-i fikretüm / Vahy ile dil sidresinden **Ferrî** nâzildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** cünün-ı ‘aşḡ ile gîsûne bağlanup / ‘Aḡl u şu‘ûr u fikri fedâ oldı hep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** cünün-ı ‘aşḡ ile gîsûne bağlanup / ‘Aḡl u şu‘ûr u fikri fedâ oldı hep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Hummâ-yı ‘aşḡuñ itdi perîşân **Ferrîyi** / Ey şüh şanma kim hezeyân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7*). [*Ferrîyi, -y, -i*]
- **Ferrî** heves-i ḡand-i lebûñ ile giderse / Ḥâkinde anuñ sebze-i za‘frân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Şad ḡıbtâ o mest-i meye kim sāḡar elinde / **Ferrî** ola cānâne de zānûda key-āsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Ḥâl-i ruḡuñla bir giceci bûlbûl oldı dil / **Ferrî** ‘aceb mi söyler ise buldı ḡab bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Şarâb-ı nâba **Ferrî** tâ’ib olsa / İderdi ârzû peymâne meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6*). [*Ferrî,]*
- Ferrî tolanur şubḡa degin her gice küyüñ / Pervâneye şem‘ şem‘e de pervâne münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Bilürdi **Ferrî** dürüḡın o şüh-ı ḡonce-lebûñ / Velî tesellî-i dille inandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Vaşf-ı ruḡıyla ol büt-i fettân-ı ‘âlemûñ / Gıtdükçe şî‘r-i tâzeñi **Ferrî** müselleḡ it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Mîḡ-i yekde döndürüp **Ferrî** kümeḡ-i ḡameyi / Bağladı ḡakkâ şıtabl-ı maḡta‘a ferzâne at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Kays olsa n’ola mu‘tekif-i türbet-i pâküm / **Ferrî** benüm ol mürde-i tâbût-ı ḡarâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Ḥâme bu tarḡ-ı tâzede şüflîk itmesün / Zâhid de **Ferrî** böyle siḡir-bâz olur mı ḡıç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Nedür bu Cünnetü’l-Esmâ ḡibi serî‘u’l-eşer / Sözüñ ya yâd-ı ‘Alî **Ferrî** ya du‘â-yı ḡadeḡ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Tıfl-ı ebceddür iden yâd-ı neseb ey **Ferrî** / Rind-i bî-ḡaydum olur mı baña faḡr-ı eb ü ced (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Ḥadden tecâvüz itdi tecâhül amân amân / **Ferrî** nişâbı geḡdi teḡâfûl meded meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Ḥûn itdi dil ü çeşmümi bilmem daḡi **Ferrî** / ‘Aşḡuñ eşeri dilde mi ya dîdede midür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [*Ferrî, -me, -m*]
- Vuşlat deminde çizmesin ol dil-rübâ kenâr / **Ferrîye** va‘d-i şoḡbeti bûs u kenârlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [*Ferrîye, -y, -e*]
- **Ferrî** görünce rûyına baḡmam ki vechi var / Ḥavfım odur ki kendi toyar zûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** zemîn-i tâzeñe nâ-maḡrem irmeye / Ḥalvet-sarây-ı fikretüñe carı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Kâmeti bir mışra‘-ı berceste-i nâ-yâbdur / Şîve-i çeşmânı **Ferrî** anda ḡoş-mazmündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Pey-rev ḡoricek Cevrîye bu nazmda **Ferrî** / Cevr eylemesün yâra niyâz eylemelidir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- **Ferrîyi** hele şubḡe yok ifnâ ider ammâ / N’itdüm diyü kendi de peşimân olacaḡdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [*Ferrîyi, -y, -i*]
- Teşnedür **Ferrî** zülâl-i vaşluña ol rûtbe kim / ḡıbtâ-efzâ-yı belâ-yı kışsa-ı Mârût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Dil-ber deheninden viren ‘aşıḡlara neş‘e / **Ferrî** bu ḡazel de benüm ancaḡ ḡünerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** düşünce söyleniyor nev-be-nev ḡazel / Ammâ bu ḡüne tâze-edâ cā-be-cā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 9*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** nazardan eyler anı ḡamzesi nigâḡ / Körfezli şanma çeşm-i ḡazālüm Bebeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [*Ferrî,]*

- **Ferrî** gibi kimse olamaz pey-rev-i Nâbî / Zinhâr hâkîkatde mecâzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrî** sarılıp saña müsâvî olamazsa / Ol dil-şüde sāyeñle düşer hâke berâber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Eyle bir sāğar-ı leb-rîz ile ser-şâr-ı neşât / İdemez **Ferrî** kuluñ ğayrı taħammül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Var mı hûbânunñ ‘aceb munşifi yoħsa **Ferrî** / Cümlesi böylece ğaddâr u hıyânet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrî** seni lertzân iden ‘âlemde hevâdur / Ammâ dil-i âşüfte ki bilmem neden oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrîyi** helâk itmege ruhsâr ile ğamze / Her demde hemân muşhaf u hancer öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*Ferrîyi, -y, -i*]
- Hâl ü lebi hayâlidür âfâkı gezdiren / **Ferrî** bu mekr-i câzibe-i âb u dânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [*ferrî, i*]
- Çok nükte-senci bu ğazelüm güm-sürâğ ider / **Ferrî** suħanda hûsn-i edâya şapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Koymaz heves-i kâma bizi hûsn-i tabî‘at / **Ferrî** düşüren kayd-ı ğama dillerimizdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Gam yimem zaħm-h‘âr-ı ğamzesi olduğuma ben / Tîr-i müğânına **Ferrî** daħi urgun gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrî** şadefüz melce-i lü‘lû‘-yi hûlûşuz / Ol dürr-i yetîmüz ki ‘Aden menzîlümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrî** ‘izârî şeb-nem-i eşkümle buldı tâb / Şimdi o verd-i bağ melâmet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [*Ferrî, i*]
- Rûm ilinde daħi var **Ferrî** gibi tâze-suħan / Şanma Hâllâk-ı Ma‘ânî yalnuz îrândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Çarħ itmediyse bü‘l-hevesân gibi kâm-yâb / **Ferrî** ferîd-i devr ü zamân olduğum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrî** beni öldürdi bu ğün meclis-i meyde / Rindâne revîş tarz-ı levendâne bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrî** niçe eş‘ârî görüp geçdüñ egerçi / Zihnî-i suħan-verdeki ‘îrfâna toylmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [*Ferrî, -i*]
- Kuluñ **Ferrî** esîr-i derd-mendüñdür şahâ lutf it / Senüñ bâzâr-ı ‘aşkuñda katı sevdâya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Erbâb-ı kemâl oldı hûnerle mütefâhîr / **Ferrî** hele hamkâ gibi yâd-ı neseb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrî** niçe bir deşt [ü] beyâbânda bulunmak / Ğaltîde olan seng meğeldür temel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrî** niçe şeb cehd ile bu tâze-zemînün / Tanzîri için Zihnî-i mu‘ciz-fen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Ölmesün ya n‘eylesün **Ferrî** o şüh itmez dimâğ / Ğamze leb-rîz-i teĝâful dîdesi sîr-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrî** gibi hâllâk-ı suħan tâze-edâyuz / Tab‘ı sebak-ı müşkile üstâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*Ferrî, i*]
- Teklîfe muķayyed degülüz ‘aşık-ı rindüz / **Ferrî** gibi âzâde vü ser-bâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*Ferrî, -da*]
- Vâreste-i kayduz heves-i her dü cihânda / **Ferrî** gibi vâ-beste-i dergâh-ı rîzâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Pey-rev olamazsak da eger Râğıba **Ferrî** / Ol kıble-i mazmûn ise biz kıble-nümâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Eyler nazîre **Ferrîyi** mecbûr tab‘-ı şüh / Tâze ğazel havâle hem olmış hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [*Ferrîyi, -y, -i*]
- Gözden geçüre seyl-i bedî‘i diyü **Ferrî** / H‘âce o butî cüy-ı mecâz üzre pül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Mecnûn-ı melâmet-keşiyüm **Ferrî** bu vaķtün / Her ‘aşıkâ bir başkaca devrân olagelmîş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [*Ferrî, i*]
- Sa‘dî-i suħan-dânunñ olup pey-revi **Ferrî** / Tekmîl idüp ol şevk u şeĝabla uyumuşmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7*). [*Ferrî, i*]
- **Ferrîye** bahş-ı revnaķ-ı hûsn-i edâ iden / Tab‘-ı selîs-i bülbül-i Şîrvâna virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7*). [*Ferrîye, -y, -e*]

- Zār-ı dil ü ‘aşkı ğaražuñ fehm ise ey büt / **Ferrî** gibi bir mu‘cize-perdâz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Şal bahre fülk-i fikri yûri semt-i Varnaya / **Ferrî** tehâlük it göresiñ var ne var imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Vaşf-ı dehen ile o büt-i tâze-zebânuñ / **Ferrî** ruñı ebyât ile eş‘âra qarışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5*). [Ferrî,]
- ‘Âlem-i kevn [ü] fesâd içre heyûlâ bî-kıyâs / Nükteyi fehm ile **Ferrî** kâmil âdemdür ğaraž (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5*). [Ferrî,]
- İderse **Ferrîyi** düşnâma âşinâ ne laţîf / Olur o dil-şüde kim ol ziyândan maḥzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5*). [Ferrîyi, -y, -i]
- ‘Arifüm nevmîd-i hûr u Kevşer olsam da eger / Ḥaşre dek itmey mey ü maḥbûbdan **Ferrî** ferâğ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Ol bî-vefâyı **Ferrî** sevîp görmedi ferâḥ / Hicr ile oldu mîḥnet ü ḥasret ḥalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Pek ḥatâ itdük gice şeytâna uyduk ḥaşılı / Ol melek-sîmâya **Ferrî** vâfir ibrâm eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Büt-i nev-resteciğüm gibi dil-ârâ **Ferrî** / Oldı bu teng zemînüñ de me‘âli küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Suḥân-sencî-i ‘Avnî-i belâgat-güsterüñ **Ferrî** / Şafâ-yı nüktesiyle nakd-i ḥuşuñdan ırağ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Dimiş ol mîhr-i tâbende düşürdük biz de pâyında / Der-i dâr-ı ğama **Ferrî** gibi bir bende bend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7*). [Ferrî,]
- İğmâz ile idrâkini bâda virüp itdi / **Ferrîyi** cihân beyninde bir yâd nigâhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5*). [Ferrîyi, -y, -i]
- Bu tarz-ı tâze ile **Ferrî** vâdî-i Bahâyide / Ser-â-pâ ğıḫta-keş erbâb-ı isti‘dâd n’eylersin (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5*). [Ferrî,]
- **Ferrî** ne çâre baḥtuma pîr-i ezel dimiş / Gülme cihânda nâle-zen-i bezm-i şîven ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Bîñ zevk ile ger semt-i vaṭanda daḥi olsam / **Ferrî** o bütüñ ‘aşkına üftâde ğarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Ḥâk olsam ider **Ferrî** o tûṭî-i maḳâla / Ta‘lîm-i suḥân âyîne-i seng-i mezârum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7*). [Ferrî,]
- Öpüp la‘lîn sevîp endâm-ı müsteḡnâsını **Ferrî** / Şarâb içdüm güzel sevdüm dilâ ammâ ne aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5*). [Ferrî,]
- **Ferrî** ne ğam ‘âlemde perîşânı olursam / Tek kâküli-veş düşsem o gerdâna şarılısam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6*). [Ferrî,]
- Ne mümkün hem-kumâş-ı Sâmî-i tâze-zebân olmaḳ / Beyâz-ı şubḥda **Ferrî** şeb-i deycürdür göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Ḥaşılı ye’s ile âzürde-dilüm ey **Ferrî** / Şubḥ-ı ferḥunde-i ümmîdimi bekler yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7*). [Ferrî,]
- Geçürdüm **Ferrîyi** ebcedden el-ḥaḳ / Güzîde-ḥ‘âce-i Yâsîn-i ‘aşkıum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 9*). [Ferrîyi, -y, -i]
- Şefîḳüm Zîhnîyi buldum mecâzı tay idüp gitmiş / O vâdîlerde **Ferrî** ben daḥi püyân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8*). [Ferrî,]
- Fıtratda itdüm intihâb bîñ dürlü ekdâr u ‘azâb / **Ferrî** gibi gördüm şavâb ‘aşkı belâ cäsüsüym (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5*). [Ferrî,]
- Ben ki **Ferrîyüm** her ân mestâne-i muḥtel-şu‘ûr / Hem esîr-i bâde hem meftûn-ı rüy-ı sâdeyüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5*). [Ferrîyüm, -y, -üm]
- İraş-ı neşât eyledi şi‘rî hele **Ferrî** / Açılmada Hâdî-i suḥân-dânla göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7*). [Ferrî,]
- Ümmîd-i nîm-girişme vü bîm-i teğâfüli / **Ferrî** cihânda ḥavf u recâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5*). [Ferrî,]
- **Ferrîyüm**‘aşk bî-mecâl itse / Peyker-i zerd neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 7*). [Ferrîyüm, -y, -üm]
- **Ferrîyüm** meyle derd-i ser bulmam / Zîrvede cilve neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5*). [Ferrîyüm, -y, -üm]
- Muḥaşşal ‘aşık-ı dîvâneym bir şūḥa **Ferrî** / Yeter çün Gül-şenîyüm bu kadar îmâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 9*). [Ferrî,]
- Menzil-i Ḥamdîde **Ferrî** kabza almışlardanuz / Korkmazuz âmâc-ı tîr-i ta‘n-ı gerdün olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7*). [Ferrî,]

- **Ferrîyi** hayâl eylemeyen ma'den-i ma'nî / Baħr içre olan lû'lû'-i eşdâfî ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7*). [*Ferrî, -y, -i*]
- Gavvâş-ı yem-i ma'nî olup 'aşk ile **Ferrî** / Eşdâf-ı suħan-dân yine 'arz eyledi lû'lû' (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Hîç kuşur itmey gelüp **Ferrî** ayağın öpmeye / Ol büt-i 'âlem ferini baħa yâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Çatarsa böyle dâ'im kaşlar hışm u ğazab ile / Virür sāmān-ı hūşa daħi **Ferrî** çok ziyān ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** olalı bülbül-i gül-zār-ı tecerrüd / Manşûra uyar nağmelerüm gāhî de şûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6*). [*Ferrî,]*
- Eş'ār degül **Ferrî** gibi mu'cize-güyuñ / Su'bān olıcak hāmesi siħr ide mi zangā(?) (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Ey mürüvvetsüz mürüvvetsüz vefāsuz **Ferrî'nüñ** / Sevmeye var mı kuşurı söyleyün aħbāb da (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7*). [*Ferrî'nüñ, -nüñ*]
- Dû deh-sāl olsa meh-rûlar şadālar da düĝāha res / Uşûle gelse **Ferrî** hāl o mekkār kār olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Sāpāş hele cerbeze-i tab'ūña **Ferrî** / Bir böyle ğazel görmedüm āşār-ı selefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** suħanuñda ne bu te'şîr-i güdāziş / Güyā dil-i pür-şürinuñ āteş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- İder her küşte-i ma'nāy **Ferrî** feyz ile ihyā / Şarîr-i hāme-i mu'ciz-edā şûr oldu ğitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Zîb-i āĝuşı ide **Ferrî'nüñ** Allāh seni / Şā'irüñ eylediği hüsni edā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 8*). [*Ferrî'nüñ, -nüñ*]
- Bu ğünler dil-berüm maħbûs-ı mekteb kaldı ey **Ferrî** / Çemende yâr ile yerta' ve yel'ab kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- **Ferrîden** irāĝ olma gel ey āfet-i vahşî / 'Arz eylemez hālını tenhā daħi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5*). [*Ferrîden, -den*]
- Bir taze-edā sâde ğazel oldu bakılsa / **Ferrî** ķo bulunsun bu da dîvān arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Nazîri yok düde sala 'aceb kıssîs-i nāz-āyîn / Anı bir gördi **Ferrî** gice vardı Kırķ Kilîsāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- Āyîne-i yek-dîĝer olur şûret-i ezdād / **Ferrî** dil-i 'ārifde vücūd ile 'adem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Ölürsem ħasret-i la'liyle **Ferrî** / Diye hāk-i mezārum bāde bāde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Cennāt şanurdıķ 'adem-ābādı da görsek / **Ferrî** bulalı sırr-ı fenā meşrebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** viricek mihr-i ruħuñ 'aşķına cānı / Hürşîd çerāĝ olsa gerek medfenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Güftāra ğetürür n'idem ol āfeti **Ferrî** / Bahş ile de zāhidleri iskāt elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** niçün ol dîde-i ğaddāra şokulduñ / Her ğamzesi bir tîĝ idi cismüñ dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Olurdu vālih ü dem-beste **Ferrî** / Göreydi şîrimi 'aşruñ Lebîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** o büt-i dil-keş ile eylemiş ülfet / Beñzer ki bugün hātur-ı yārāna toķundu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- İtdi cem'iyet-i 'uşşāķı perîşān **Ferrî** / Nefes-i tünd-i 'adū kırmadı bir gül mi ķodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6*). [*Ferrî,]*
- Pey-rev olıcak Vecdî-i i'cāz-nevāza / **Ferrî** 'araķ-ı tarf-ı cebînüm yüze çıķdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** benî sîr-āb idemez şeyħi zamānuñ / Cild ile yudar ise Futūhāt [u] Kāmūsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** bu ğazelde olamaz çok da taşalluf / A'lā degül ednā degül ancak vaşat oldu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** şikāyet vaktidür her derde şefķat vaktidür / Di ki ey āfet vaktidür da'vā-yı faşl eyler Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** yeter bu ķıl ü ķāl eyle du'āya intikāl / Olsun o ferħunde-hışāl taħtında 'izz ile muķīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [*Ferrî,]*
- Lafzen ve ma'nen açdı hep **Ferrî** kulu tārîķe leb / Biñ iki yüz üçde Receb içre cülüs itdi Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42*). [*Ferrî,]*

- Yeter fahriyye birle eyledün itnâb ey **Ferrî** / Du'âya başla kim buldı kaşîde âhir u gâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 38*). [*Ferrî,]*
- 'İd irdi olup herkese cânânenen ihsân / **Ferrî** saña da çerb ü şütüm u hezeyândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** yeter ikşâr-ı suhan eyleme taşdî' / Zâtında [anuñ] şems gibi hem kârî 'ayândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [*Ferrî,]*
- Yeter pür-gülük ile eyledün taşdî' ey **Ferrî** / Hülüsî dilde ârâyış du'âsın kıl zebân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46*). [*Ferrî,]*
- Dimiş el-ârifü yekfîhü'l-işâret **Ferrî** / Fâş-ı esrâr olur mı dañi bundan da ziyâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** du'â-yı devleti elzemdür 'âleme / Dest-i 'atâ-yı mekrûmeti bañr u kân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 9*). [*Ferrî,]*
- **Ferrîye** bûs-ı gerdenümüz nezr idi dimiş / Ol 'ahde îfâ idemedük boynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2*). [*Ferrîye, -y, -e]*
- Mağdem-i ferhunde-tev'emle efendim lutf idüp / Bezm-i meyde bu gice **Ferrîyi** şâd itmez misiñ (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 2*). [*Ferrîyi, -y, -i]*
- **Ferrî** cemâl-i şevkine bir 'âlem eyledün / Ol mâh-ı bedr-i tām bu gice şabâhladı (*Ferrî Dîvânı, Müfret 3, Beyit 1*). [*Ferrî,]*
- Pervâne olup hizmetine **Ferrî** [anuñ] mûm / Ol şem'-i şeb-ârâ ile cem' oldı Fenerde (*Ferrî Dîvânı, Müfret 9, Beyit 1*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** yolunda vakf-ı velehdür didüm didi / İşte bu dañi far'-ı yalanuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** baña da ol büt-i cevvar virilmiş / Ğaddâr virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- O bir zât-ı şerîf-i Hâk-şinâs [u] lâ-übâlidür / Şevâb olur kamu züvvârnuñ **Ferrî** vebâli de (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** geçerse cümle sivâyı 'aceb degül / Şüh-ı mecâz-ı hānde-liķāyı 'aceb degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [*Ferrî,]*
- H'ân-ı yağma oldı **Ferrî** aşk ile İslām u dîn / Zihniyâ Tatar-ı 'aşkum ya çünān u ya çünīn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [*Ferrî,]*
- Keşf idüp derd-i nihānıñ nice **Ferrî** söylesün / Va'de-i ferdâ ile mümkün mi gönlin eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** gibi bir nâdire-sencānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5*). [*Ferrî,]*
- **Ferrîden** okı neş'e-i 'irfān ise maķşūd / Taķşīl-i mezāmīn ile evzān ise maķşūd (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5*). [*Ferrîden, -den]*
- O rindüm **Ferrîyüm** sâğardan olmam tâ ebed fāriğ / Cemāl-i mihr ü meh-peyderden olmam tâ ebed fāriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*Ferrîyüm, -y, -üm]*
- O rütbe beyt-i mevzūn-ı terüm **Ferrî** dil-ārâ kim / Benüm her bir şikāf-ı mısra'um yek-laht güyâ kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7*). [*Ferrî,]*
- Bu şadr-ı saltanatda Cem gibi ola muvaffaq / Olup **Ferrî** gibi tebrîke bu dünyâ vesîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4*). [*Ferrî,]*
- İki târih-i mücevher yazdı **Ferrî** bendesi / Rîş-i sultān-ı cihāna bir dem-i nā-gāhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 4*). [*Ferrî,]*
- Lafz u ma'nâ birle ey **Ferrî** tamām târihdür / Gitdi biñ yüz toķsan altı rûzesinde Fennî āh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Harf-i cevherle tamām târih olur ey **Ferrî** / Hey meded nıhlet idüp gitdi erenler şāhı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 1*). [*Ferrî,]*
- Târih-i tamām oldu anuñ fevtine **Ferrî** / Sāķit olıcaķ ta'miye vü ta'biye maķsûb (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 3*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** tıyıcak târihini söyledi nā-çār / Ruķsāre-i nûrında haķı nûrun 'alâ nûr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Şöyle yazdı târihin **Ferrî** 'Utārid levhe kim / Belki Bercīs-i felek ola bu haķtāta mişāl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- İki mısra'da dört târih itdüm müstebān **Ferrî** / Ki evvel mühmel [ü] menķûtına bir eyler irhāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13*). [*Ferrî,]*
- Bir zāt gerek sālīk ü târik idi **Ferrî** / Atdı zer-i cānı da hūner ma'deni Kānī (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 4*). [*Ferrî,]*
- Ferrî mücevher eyledi târih-i fevtini / Zihnī açıldı irdi dil-ārâ-yı vahdete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 5*). [*Ferrî,]*
- Çıkdı evc-i felege **Ferrî** anuñ târihi / Yıldıza şaldı kemer-cisr Süleymān Paşa (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 9*). [*Ferrî,]*

- Herkes o yirde muğmız-ı çeşm-i kuşürdur / **Ferrî** de anda hayret ile pür-fütürdur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 41*). [*Ferrî,]*
- Zîkr-i pâkûñ gibi dillerde de ezkâr olmaz / Bilmiş ol **Ferrî** gibi ‘âşık-ı ğam-h‘âr olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 41*). [*Ferrî,]*
- **Ferrî** o demde sevmiş idüm bir yüzi mehi / Bir nev-resîde tâze-edâ kâmeti sehî (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*Ferrî,]*

Ferrî-i ‘abd-i Kadîm: *Ezelî var olan Allah'ın kulu Ferrî.*

- Nâm-ı pâkûñ fenn-i tîr ile bulup Behmen-menend / Eyledi böyle şenâ-ger **Ferrî-i ‘abd-i Kadîm** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 4*). [*Ferrî-i ‘abd-i Kadîm,]*

Ferrî-i bî-çâre: *Zavallı Ferrî.*

- Şâyân-ı çevre kur‘a-i ‘âşık atup dimiş / Gör kara bahtı **Ferrî-i bî-çâre** çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [*Ferrî-i bî-çâre,]*
- **Ferrî-i bî-çâre** de meftûn u âşûfteñ senûñ / Yalñuz Cevrî degül mecnûn u âşûfteñ senûñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*Ferrî-i bî-çâre,]*

Ferrî-i cünûn-bîn: *Delirmiş, çıldırmış Ferrî.*

- Zülfe düşürüp itdi şikest-i resen-i dîn / **Ferrî-i cünûn-bîn** (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 3*). [*Ferrî-i cünûn-bîn,]*

Ferrî-i efsürde-dil: *Duygusuz, hissiz Ferrî.*

- Verd-i zerd-âsâ ruḥından **Ferrî-i efsürde-dil** / Cân atup bezm-i şerîfe ‘arz ider bîmâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57*). [*Ferrî-i efsürde-dil,]*

Ferrî-i ferzâne: *Âlim, bilgin Ferrî.*

- Zülfünde şahâ **Ferrî-i ferzâne** görmek / Maḫşûd oluna ḥâtıra dîvâne getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5*). [*Ferrî-i ferzâne, -y, -i]*

Ferrî-i ğam-h‘âr: *Gam çeken, kederlenen Ferrî.*

- Bî-mecâlüm ol kadar kim şaklayup ḳoynında yâr / **Ferrî-i ğam-h‘ârı** âyâ var mı bir görmüş dimiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5*). [*Ferrî-i ğam-h‘âr, -ı]*

Ferrî-i müştâk: *Hasret çeken Ferrî.*

- Zâhidâ ta‘n eylemezduñ lâ-übâlî kâline / Vâḳıf olsañ **Ferrî-i müştâkı** kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5*). [*Ferrî-i müştâk, -ı]*

Ferrî-i nâ-kâm: *Muradına erememiş Ferrî.*

- Ve‘l-ḥâşıl ümîd ü emel ü zevḳ u şafâdan / Keff-i yed idüp **Ferrî-i nâ-kâm** cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7*). [*Ferrî-i nâ-kâm,]*

Ferrî-i nâ-murâd: *Muradına erememiş Ferrî.*

- Tâ-key ki vaḳf-ı derd ola **Ferrî-i nâ-murâd** / Ey zâr-ı şubḥ-gâḥ eḡerûñ yok mıdur senûñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5*). [*Ferrî-i nâ-murâd,]*

Ferrî-i nevmîd: Ümitsiz Ferrî.

- Beyâbân-geşt-i deşt-i gurbet oldu **Ferrî-i nevmîd** / İşi âvâre-i nâ-kâminuñ efkârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [Ferrî-i nevmîd,]

Ferrî-i şevdâ: Çılgın, divane Ferrî.

- Göñül seni âzürde iderse anı ‘afv it / Şâhum o ha tâ **Ferrî-i şeydâda** degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [Ferrî-i şeydâ, -da]
- Kâlbine kimdür kıyan bilmem seyâhat fikrini / Şark u garba **Ferrî-i şeydâyı** kimdür gezdüren (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [Ferrî-i şeydâ, -y, -ı]
- Ta‘dâd olıcağ bezmde ‘uşşâk u ehibbâ / Eyler mi hu tûr hâtırına **Ferrî-i şeydâ** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 47). [Ferrî-i şeydâ,]

Ferrî-i şürîde: Âşık, perişan Ferrî.

- Çünkü oldu **Ferrî-i şürîdeden** gerdân-rû / Her kime mihr ü vefâ eylerseñ it şimden gerü (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 5). [Ferrî-i şürîde, -den]

Ferrî-i şürîde-bâl: Kanatları karışmış Ferrî.

- Rakîbe uyma kaçma gel beri ey şâh-ı istîgnâ / Saña ‘âşık bulunmaz **Ferrî-i şürîde-bâl** üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [Ferrî-i şürîde-bâl,]

Ferrî-i şürîde-suhan: Âşıkane sözler söyleyen Ferrî.

- Cümleden bî-behredür **Ferrî-i şürîde-suhan** / Rind-i lâ-übâlîdür ancak o mest-i dil-şikest (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 4, Beyit 1). [Ferrî-i şürîde-suhan,]

Ferrî-i üftâde: Biçare, âşık Ferrî.

- Dâm-ı zülfünde şikeste itme per ü bâlini / **Ferrî-i üftâde** cânâ her zamân lâzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [Ferrî-i üftâde,]

Ferrî-i zâr: Ağlayan, inleyen Ferrî.

- O vefâsuz o mürüvvetsüz o hercâî içün / **Ferrî-i zâra** bu ver-z-i şîve-i âh ‘abeş (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [Ferrî-i zâr, -a]
- Evşâf-ı hüsnüñ eyleyeli dehre münteşir / **Ferrî-i zârı** şâ‘ir-i ma‘rûf buldılar (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [Ferrî-i zâr, -ı]
- Koydı bir mezra‘da bahtı dânesi berç-ı kazâ / İrdi hep berf-i belâdur n’eylesün **Ferrî-i zâr** (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5). [Ferrî-i zâr,]
- Gözden düşürür sâ‘irini **Ferrî-i zâruñ** / Şabr it hele dîvâce-i nâ-yâbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [Ferrî-i zâr, -uñ]
- Gamuñla kârı gül-geşt-i beyâbân-ı cünün oldu / Şorarsañ **Ferrî-i zârı** gezer dîvânedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [Ferrî-i zâr, -ı]

Ferriyâ: Ey Ferrî!

- Sî-rûze koydı ol mühim incâz-ı va‘dını / Bu çillemüzde hağ bu ki yok **Ferriyâ** riyâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** semt-i Sezâide ne var olsam devân / Vağdet-i eşyâda zann ile gümân olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** ser-best ü mu‘ciz-güysıñ tab‘uñ güvâh / Tâze maзмün şâ‘ir-i ser-semle itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 7). [Ferriyâ,]

- Bâriş-i gül eyler iken **Ferriyâ** âzürde-dil / Ola pâ-mâlî-i meşşâta revâ mı zülf ü ruh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** nâ-mahrem-i şādî-i kām u maṭlabum / ‘İd-ber-‘İd olsa ‘âlem eylemem ümmîd-i ‘İd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Oldı cinâs u tevriyeden **Ferriyâ** beri / Ma‘zûr tût ki böyledür eş‘âr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Nev-zemîn-i Zihnîde itmem murabba‘-sâzlık / **Ferriyâ** güncişke olmaz lâne-i ‘Ankâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Tahassür kâmet ü kaddûn kemâna eyledi hem-hâl / Cevânlık ‘âleminde **Ferriyâyı** pîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [Ferriyâyı, -y, -ı]
- Ol gül-endâmuñ ‘ızâr u kâmeti evşâfına / **Ferriyâ** hûs-ni ṭabî‘at elbet ıtrâ’ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- Şevk-i ruhsârıyla söyler ehl-i dil tâze-zemîn / **Ferriyâ** itse ‘aceb mi bûlbûl-i gül-zâr zâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- Zâd-ı ṭab‘um degül ‘İsâ gibi nefh-i Cibrîl / **Ferriyâ** Meryem-i endîşemüñ ebkârıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Şî‘r ile mümtâz olup **Ferriyâ** / Dehrde bir şâ‘ir-i ferzânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- Dilde nakş olmuş ḥayâl-i ṭal‘at-ı hûn-rîz-i yâr / Anuñ içün **Ferriyâ** eş‘arını ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Görse bu tarh-ı tâzeyi elbette **Ferriyâ** / Aḥbâbumuz da ḥ‘âhiş-i tanzîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Olur derd-i seherle dil dem-â-dem vâlih ü ser-sâm / Şeherde vü mesâda **Ferriyâ** me‘mûl o mâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- ‘İdde ‘azm-ı Beşiktaş idelüm didi o şûh / Şalınup gitdi murâdı **Ferriyâ** dolâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Şarîr-i ḥâme-i mu‘ciz-edâ ‘îrâs-ı vecd itdi / Dime kim **Ferriyâ** te‘şîr-i vicdân eylemez n‘eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Resm-i ‘âdîdür ki ‘îrfân mûriş-i hızlân çi sūd / **Ferriyâ** semt-i murâdı yoḥsa her dem cân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- Temennâdan şafâdan ârzûlardan berî oldum / Hemân eglence şimdi **Ferriyâ** şî‘r-i terüm vardır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Devâtında midâdı **Ferriyânuñ** hûn-ı dildendür / Şu güftârı ki vaşfuñda idüp inşâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [Ferriyânuñ, -nuñ]
- N‘ola bu ṭab‘-ı gevher-pâş ile maḥsūd-ı ‘âlemseñ / Cihânda **Ferriyâ** fazl eyle şânuñ söylenür yir yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Niçe demdür ser-i kûyında tenhâ beklerüm ammâ / Yanumca **Ferriyâ** bir ğam-güsârüm yâverüm yoḥdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** gerçi huzurında o şûhuñ lâlüz / Cünbiş-i çeşmini ammâ ne dimekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** seyle virüp derd ü ğamı sürmelidür / Sâkî şahbâyı niçün az sürer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- Benüm ol zâde-i mihr-i sipihr-i ma‘rifet ammâ / Ne kâna cevherüm nâ-dân olanlar **Ferriyâ** bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 9*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** şâ‘ire ‘îcâz-ı suḥandur maṭlûb / Zîkr-i dil-ber de olursa yine itnâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- Köhne-pîr olsaḥ da şî‘t ü şöhet-i eş‘âr ile / Tâze terdür **Ferriyâ** tâ rûz-ı maḥşer nâmunuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** eyledi eşnâmı ser-endâz [u] veleḥ / Nâle-i bâ-şanem ile eḡer-i nâz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Lâ ḥayra fîhim itmiş iken **Ferriyâ** şudûr / ‘Aşka teveḡḡul itme ḳurı müdde‘â imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6*). [Ferriyâ,]
- Dehre şûr u fitne vü âşûb şaldı **Ferriyâ** / İştigâl-i pür-hılâl u ihtilâl-i ḥâl u ḥaṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Bir ğazel tarh eylemiş Neyyir bu günler **Ferriyâ** / Zerre-i maẓmûnı şevk-ı şems-i ḥâverden laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Çü raḡbet münselibdür nazım u neḡre **Ferriyâ** şimdi / Benüm âşâr-ı rengînümde daḡı eski ḥâlet yoḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Ḥaṭ gelür ğayrı ne ğüne yolunup çarpinsa da / **Ferriyâ** meḥûl olan mevķi‘de aḡşam itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- Her birinüñ seyr-i ḥâl ü la‘linüñ mecbûriyum / **Ferriyâ** müşkil imiş teştîṭ[i] âb u dânenüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5*). [Ferriyâ,]

- Görmedük lutf-ı kelâmın o bütün aña bedel / **Ferriyâ** bârî varup aḥz-ı şütüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** meclâ-yı erbâb-ı derûn olmak gerek / Bu cihâna ben vedâ^c itdükde ḥâk-i medfenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Ta‘mum dönerse ḥâşşa-ı kâfûra **Ferriyâ** / Virmez bürüdet ‘aşkuma âteş-ṭabî‘atum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** severim güzel göricek / Dil-i aḥbâb neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Zevk-ı hest ü nîstî yek-sân gelür vicdânında / **Ferriyâ** dāmânı taḥlîş ideli taḳlîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Olmaz nazîre Zîhnî-i yek-tāya **Ferriyâ** / Taḳlîd-i mün‘im olmadı nakd-i züyüfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** tîr-i cefâsına bugün âmâcum / Sînemi tutdum açup ol kaşı ya niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Harf alınmaz ol büt-i fettâna ibrâm eyleme / **Ferriyâ** bî-gânedür eṣrâra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Eyler idüm **Ferriyâ** bu mezheb ü dîni fedâ / Cüz‘ice olsa mürüvvet o büt-ı cānâne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Böyle nev-âyn ü tâze-tarḥ u hoş-uslûb ile / Zîver-i tām ol cihânda **Ferriyâ** maḳta‘ gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Dest-res olmadı böyle ḡazel-i pāke selef / **Ferriyâ** ḥāmeyi mıkrāz-ı belāḡat keseli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** bir kez cihânda rüy-ı zîbā-yı vefâ / Luṭf ile mir‘ât-ı dilde ‘arz-ı endām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- Neş‘et-i pākîze-tıynet gibi ḳavlüm **Ferriyâ** / Ğamdan ölmem ‘ākıbet ḡayret helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Neş‘et-āsā **Ferriyâ** ḥüsn-i ṭabî‘at ehliyüm / Ğamdan ölmem ‘ākıbet ḡayret helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** ol ser-keş-i nāz u istîḡnā-pîşeyem / Ser-fürü-yı minnet itmez ni‘met-i cennet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** mestāne-i ‘aşka gerekdür bezmde / Nür-ı tal‘at serv-i kāmēt bir perî-sîmāya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- Bîd-i keçler **Ferriyâ** Tübā gibi boy gösterüp / Eyledi dehri ser-ā-pā bağ-ı ḥuld-āşār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** terk eyle lâfî bâ‘iṣ-i taşdî‘dür / Şandal-āsā olsa da ḥāşiyet-i iḳşār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 58*). [Ferriyâ,]
- Dilde nakş olmuş ḥayāl-i tal‘at-ı ḥün-rîz-i yār / Anuñ içün **Ferriyâ** eş‘arını ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** eyle du‘ā buldı ḳaşıde intihā / Oldı zîrā ki du‘āsı dillerüñ şevḳ-āveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31*). [Ferriyâ,]
- Müste‘iddân-ı cihân cem‘ olup alsun vāye / **Ferriyâ** kenz-i ḥafî nüṣṣa-i dîvānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** terk-i güzâf eyle du‘āya başla / Kār-ı ma‘kû[d]-ı mühimmin ide Mevlâ teshîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt‘a 1, Beyit 29*). [Ferriyâ,]
- İçersün **Ferriyâ** şevḳ u ṭarabla cām-ı gül-fāmı / Alınmaz mı o naḥl-i nāz-perverdün ‘aceb ḥāmı (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** düzdîde-vār çal Neyyirün de ferrini / Almada hem itme ihmāl Neyyirün de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [Ferriyâ,]
- Vaşf-ı târîḥle du‘ādur maḳşad-ı evḥad-tırāz(?) / **Ferriyâ** da‘vât-ı vācib zıkr-i şubḥ-ḡāhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 4*). [Ferriyâ,]
- Düşdi baḥr-i aḥzara ḡüyā üç anbārlı gibi / Tāḳ-ı ‘ulyāsı iriṣdi **Ferriyâ** tā encüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 4*). [Ferriyâ,]
- Dirîḡa pençe-i büm-ı kazāya / Tutuldu **Ferriyâ** cān-ı nefsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 3*). [Ferriyâ,]
- Fevtine târîḥ-i tāmıñ cevher oldı **Ferriyâ** / Ahmed Aḡa eyledi baḳ bezm-i ‘Adnı cāy-ḡāḥ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 4*). [Ferriyâ,]
- **Ferriyâ** cevherle yazdum fevtine târîḥ-i tām / Hū didi de nāḳıl-ı gül-zār-ı düst oldı Ḥalîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 5*). [Ferriyâ,]
- Fevtine cevherle didüm **Ferriyâ** târîḥ-i tām / Şeyḥ Efendi eyledi ‘Adn-ı na‘îmi cilve-cāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 12*). [Ferriyâ,]

fertût-ı mevgede: Meyhanenin yaşlısı.

- Bintü'l-‘inebde zâhid ile sizli bizlidür / **Fertüt-ı meygede** o sebebdan ikizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*fertüt-ı meygede,]*

fervād: İmdat isteme, yardım dileme.

- Yaklaşdı gibi mülk-i melâhatde kıyâmet / **Feryād** ki hep genc-i defînüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3*). [*feryād,]*

fervād evle-: Bağırmaq, haykırmak.

- Şeherî **eyler** iken şavma‘a içre **feryād** / İtdi ber-bād o dem şem‘-i şu‘urum bir bād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*feryād eyle-, -r]*

fervād itdür-: Feryat etmesine sebep olmak.

- Perhîz-i girişmeyle o bî-dād nigāhuñ / **İtdürdi** tegāfüllere **feryād** nigāhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1*). [*feryād itdür-, -di]*
- Kocundığı yire başduñ gibi darb ile ey ney-zen / Ney-i muhriq-sürûda **itdürüp feryād** n‘eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4*). [*feryād itdür-, -üp]*

fervād-ı ‘andelîb: Bülbülün feryadı.

- **Feryād-ı ‘andelîbe** sebep nev-bahârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend1*). [*feryād-ı ‘andelîb, -e]*

ferzâne: Bilgili, iyi yetişmiş.

- Mîh-i yekde döndürüp Ferrî kümeýt-i hâmeyi / Bağladı hâkkâ şıtabl-ı makta‘a **ferzâne** at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*). [*ferzâne,]*

ferzâne-i devrân: 1. Dünyanın bilgesi. 2. Zamanın bilgesi.

- Sâpâş zihî mu‘temed-i devlet ü dîndür / **Ferzâne-i devrân** re‘îs-i h‘âcegândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7*). [*ferzâne-i devrân,]*

ferzend: Oğul, çocuk.

- Görse Nu‘maniye ebrûsın perestiş-gâh ider / Bir ‘Acem **ferzendidür** mihrâb-ı Ca‘fer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [*ferzendidür, -i, -dür]*

fesād: Kargaşalık, karışıklık, fenalık, kötülük, bozgunculuk.

- Mürüvvet selb ü îcâb eylemişdi fitne ol deñlü / **Fesād** isnâd iderlerdi çihâr ümm ü nüh âbâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6*). [*fesād,]*

feşâhat: Kusursuz, akıcı, etkileyici söz söyleme.

- İki âb-ı revândur şî‘r ile inşâ-yı pākîzem / **Feşâhatla** belâğat semtine cārî cihân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43*). [*feşâhatla, -la]*

feth: Ele geçirme, zapt etme.

- Bu fevz-i nuşreti mes‘ûd ide Hâk şâh-ı zî-şâna / Niçe **feth** u zaferle ide her dem kişver-ârâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11*). [*feth,]*

feth eyle-: Açmak.

- **Feth eylemedi** şüfî bize şavma‘a bâbın / Döndük yolumuz hâne-i hımmâre açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [feth eyle-, -me, -di]

feth it-: Fethetmek, ele geçirmek.

- Olup muṭlak tecerrüd ‘âlemin merdâne **feth itdi** / Göñül rāh-ı hüdâda şeyḫ u mürşid reh-nümâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [feth it-, -di]

fettân: Gönlü kendine çeken, baştan çıkaran, cilveli güzel.

- Meclisde varup sâkî-i devrâna şarılısam / Her gerdiş-i cāmında o **fettâna** şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [fettâna, -a]
- Atup tutmak diler gül-şende bir **fettânla** çün / Kümeyt-i ṭab‘um eyler dil ‘inân-irḫâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [fettânla, -la]
- Şemīm aldık o **fettânuñ** ser-i zülf ü ‘ızārından / Ki naḥlistân-ı ‘aşkuñ müşmer oldık berg ü bārından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [fettânuñ, -uñ]

fettân-ı cihân: Fitne çıkaran, cilveli dünya güzeli.

- İnşâf idelüm olmaya mı ‘aşk ile rüsvâ / ‘Âlemde seven sen gibi **fettân-ı cihânı** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 61). [fettân-ı cihân, -ı]

fevt: Ölüm.

- Tārîḫ-i tamām oldu anuñ **fevtine** Ferrî / Sâkıṭ olıcak ta‘miye vü ta‘biye maḥsûb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 3). [fevtine, -i, -n, -e]
- Dūçâr olup didüm **fevtine** tārîḫ / Çıkup gitdi sipihre rûḫ-ı ‘İsâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 4). [fevtine, -i, -n, -e]
- **Fevtine** tārîḫ-i tamm-ı cevher oldu Ferriyâ / Ahmed Ağa eyledi bak bezm-i ‘Adnı cāy-gāḥ (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 4). [fevtine, -i, -n, -e]
- Ferriyâ cevherle yazdum **fevtine** tārîḫ-i tām / Hû didi de nâkıl-ı gül-zâr-ı düst oldu Ḥalîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 5). [fevtine, -i, -n, -e]
- **Fevtine** cevherle didüm Ferriyâ tārîḫ-i tām / Şeyḫ Efendi eyledi ‘Adn-ı na‘îmi cilve-cāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 12). [fevtine, -i, -n, -e]

fevt it-: Fırsatı kaçırmak.

- Gör ḥükm-i kazâyı ki çep-endâzî-i gerdün / **Fevt itmedi** aña da irüşdürmede âşûb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 2). [fevt it-, -me, -di]

fevt ol-: Elden kaçmak.

- Endüh ile **fevt oldu** zamân olmadum aṣlâ / Efsûs ki memnûn-ı siyeh-ṭalî‘-i vārûn (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20). [fevt ol-, -dı]

fevvâre-i pür-nür: Nurlar saçan fiske.

- Olaldan pertev-efgen Ṭūr-ı ṭab‘a sâkiyâ sâkuñ / Yed-i beyzâ gibi **fevvâre-i pür-nürdür** göñlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [fevvâre-i pür-nür, -dur]

fevz: Zafer.

- Döner **fevz** ü zaferle yārī-i tevfiḳ u nuşretle / Eger ki Māverā'ü'n-Nehr gitse 'izz u şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [*fevz,*]
- Alındı ḥavza-i teşhîre bunca keşî vü düşmān / Tağıldı 'āleme bu **fevz** ü nuşret rāygān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [*fevz,*]

fevz-i nusret: Allah'ın yardımıyla kazanılan zafer.

- Bu **fevz-i nuşreti** mes'ūd ide Ḥaḳ şāh-ı zî-şāna / Niçe feth u zaferle ide her dem kişver-ārāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11*). [*fevz-i nuşret, -i*]

fevz: İrfan, ilim ve marifet.

- İder her küşte-i ma'nâyı Ferrî **feyz** ile ihyā / Şarîr-i ḥāme-i mu'ciz-edā şūr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 7*). [*feyz,*]
- Dāver-i devr [ü] zamān āşaf-ı İskender-āsā / Dehre zātıyla viren **feyzî** Süleymān Paşa (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 1*). [*feyzî, -i*]

fevz: Gönül rahatlığı, huzur.

- Kem-cur'asıyla ādeme keyf-i ebed gelir / Her demde **feyz** ü neşve dilā bî-'aded gelir (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 42*). [*feyz,*]

fevz-dih-i kân: Maden ocağına feyiz veren.

- Benüm ol zerre-i kem-kıymet-i hūrşîd-i qadīm / Ma'den-i mihr-i ezel **feyz-dih-i kânumdur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4*). [*feyz-dih-i kân, -um, -dur*]

Feyzî: Feyzî Çelebi (XVII. yüzyıl). (?) Mesnevi nazım şeklini kullanarak hece ölçüsüyle yazdığı "Şem' ü Pervâne" adlı eseriyle tanınmıştır. [TDVİA "Şem ü Pervane" md.]

- 'Azāb-ı düzaḥı sevdā ile tefsîr idüp **Feyzî** / Şerār-ı 'aşkı'nı andan daḥi veḳḳād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3*). [*feyzî,*]

fevz-i Hak: Allah'ın lütfu.

- Ḥübāna fer ü şu'le vire vāye-i ḥüsnuñ / **Feyz-i Ḥaḳ** ola māşıta vü dāye-i ḥüsnuñ (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 65*). [*feyz-i ḥaḳ,*]

fevz-i kader: Kaderin bereketi.

- Reşk-āver oldu zülf ü ruḥı sünbül ü güle / **Feyz-i kaderle** ravza-i ḥüsni çiçeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [*feyz-i kader, -le*]

fevz-i lutf-ı 'aşk: Aşkın cömertliği, ihsanı, bereketi.

- **Feyz-i lutf-ı 'aşk** ile Dîvān-ı Ferrî dem-be-dem / Çeşm-i dil-ber gibi şūḥ-ı fitne-kār olmaḳdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5*). [*feyz-i lutf-ı 'aşk,*]

fevz-i nîsân: Nisan ayındaki bereket. II Sedef, nisan ayında denizin yüzüne veya sahile çıkarak ağzını açar ve yağmur tanesini tutarmış. İşte bu yağmur tanesi sonra inciye dönüşürmüş. [ADŞS "dürr" md.]

- **Feyz-i nîsân** gibi düşmekde zemîn-i taḅ'a / Dile bu dürr ü güher 'ātîfet-i Bārîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*feyz-i nîsân,*]

fevz-i su'â: Işığın bereketi, bolluğu.

- **Feyz-i şu‘ā‘um** irmese kara çanaqlıdır / Vech-i kamerde şevk-i ruḥum müste‘ārdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [feyz-i şu ‘ā‘, -um]

fevz-i te’sîr-i hevâ: Havanın tesirinin bereketi.

- Levhaşa’l-lâh **fevz-i te’sîr-i hevâ** bu güne kim / Açılır bir bir zemîn-i şürede bî-hâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [feyz-i te’sîr-i hevâ,]

fevz-i te’sîr-i leb: Dudağın tesirinin bereketi.

- **Feyz-i te’sîr-i lebiyle** tûrfe bir mey-hāneyüm / İdeli zānū-yı vaşlum sāķî-i şahbā melāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [feyz-i te’sîr-i leb, -i, -y, -le]

fevz-vāb: Feyiz bulan.

- Olsa ger ebr-i bahār-ı himmetinden **fevz-yāb** / Uğramaz mekr-i harîfe verd-i cennet-vār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [feyz-yāb,]

findıkcılık it-: Cilveli, oynak davranmak.

- Kûle-i Begkozlıya **findıkcılık itse** cāmı / ...ötten a’lâ süriyor bādemi surh-...mı (*Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1*). [findıkcılık it-, -se]

fıtnat: Zihin açıklığı, hızlı kavrayış.

- Hıbret ü **fıtnat** ile fehm ü firâset sende / Hüş-ı kâfî şeref-i zîhn ü zekâvet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 20*). [fıtnat,]

fırka-i rind: Dünya işlerine değer vermeyen, eğlence düşkünü takım.

- Olup gürüh-ı mey-âşām-ı meygede şeh-i ‘aşk / Düşünce **fırka-i rinde** zıll-ı Hümā-yı kadeh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4*). [fırka-i rind, -e]

fıtrat: Yaratılma, yaratılış.

- **Fıtratda** itdüm intihāb biñ dürlü ekdār u ‘azāb / Ferrî gibi gördüm şavāb ‘aşkı belā cāsūsıyım (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5*). [fıtratda, -da]
- **Fıtratda** derd ü ğamla muḥammer āb u gil / Olmam ser-ā-ser irse kazā cāna münfa‘il (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [fıtratda, -da]

fıtrat-ı zāt: Zatın yaradılışı.

- Mundericdür tıynet-i pākūnde rāz-ı Murtażā / Mundericdür **fıtrat-ı zātuında** sırr-ı Haydarî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3*). [fıtrat-ı zāt, -uñ, -da]

fıtrî: Yaratılıştan gelen.

- Dil-berde **fıtrî** lutf u eziyyet ḥalef selef / ‘İşret deminde keyf ü merâret ḥalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [fıtrî,]

fıtr-ı vaşl: Kavuşma iftarı.

- **Fıtr-ı vaşl** rûze-dār-ı fūrkatūñ nevmîde baş / Beyza-i hürşîdi ‘Ankā-yı şabāh-ı ‘îde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1*). [fıtr-ı vaşl, -ı]

fidan: Yeni yetişmiş ağaç. II Sevgili.

- Sâyesinde nev-be-nev kumrî-i dil ârâm ide / Ey gönül bir serv-i kad tâze **fidan** lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3*). [*fidan,]*

figân: Acı ile bağırıp çağırma, inleme.

- Leb-rîz **figândur** dilüm ‘aşkuñla ney-âsâ / Ser-şâr neşâtum yine hem câm-ı mey-âsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*). [*figândur, -dur]*
- **Figân** ol kâfir-i nahvet-perestün levh-i kalbinde / Hurûf-ı dil-güşâ nakş-ı vefâ gibi yerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [*figân,]*
- Ehl-i ‘ayşuñ mâtemi eflâke mi ‘aks eyledi / Hep **figândur** güş olan kânünce-i Nâhîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3*). [*figândur, -dur]*

figân it-: Feryat etmek, haykırmak.

- Ben **figân itdükçe** istignâsı efzûn olmada / Mülket-i fitne raşîn ü üstüvâr olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [*figân it-, -dükçe]*

fihrist-i pāk: Kitabın kısımlarını gösteren temiz bölüm.

- **Fihrist-i pāk** nüsha-i nakş-ı dühürdur / Hâlet-fezâ vü mişkal-i ‘ucb u gurûrdur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 39*). [*fihrist-i pāk,]*

fikr: Niyet, istek.

- Dilden koma la’l-i lebinüñ **fikrini** bir dem / Kevşer gibi ol bahşış-i nâ-dâde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*fikrini, -i, -n, -i]*
- Bir meh görünce sîb-i zenaḥdân ‘araḡ-nisâr / **Fikrüm** çeñe şuyı ile misket şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2*). [*fikrüm, -üm]*
- Qalbine kimdür koyan bilmem seyâhat **fikrini** / Şarḡ u ġarba Ferrî-i şeydâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5*). [*fikrini, -i, -n, -i]*
- ‘Âşık harem-i vaşla girüp zan ide zâhid / Ol **fikri** ne fâsid (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4*). [*fikri, -i]*
- Ḥamd ola ki vâreste-i kayd-ı emel oldum / **Fikrüm** faḡat ol şühüm ile bâde-i gül-gün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 21*). [*fikrüm, -üm]*

fikr: Her vakit düşünülen, akıldan çıkmayan şey.

- Ezkâr-ı hüsnüñ ‘âşıkā vird-i şebânedür / **Fikrün** şalât-ı râbîṭa-i penç-gânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1*). [*fikrün, -ün]*
- Gözüme ḡ‘âbı harâm itdi raḡîbüñ **fikri** / O telâş ile ki mecnûn gibi kaḡkar yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4*). [*fikri, -i]*
- Rind-i lâ-übâlîyüm bûs-ı lebi **fikrüm** müdâm / Meclisüñ zevḡi bulunmaz câm-ı gül-gün olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4*). [*fikrüm, -üm]*
- Dün gice itdüm ḡayâl-i ṭal‘at-ı yâra nigâḡ / **Fikri** de düşvâr idi ḡalvet-sarây-ı ḡ‘âbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4*). [*fikri, -i]*
- Reh-i ‘aşḡ u firâḡında o gûne oldı za‘f-ülfet / Ḥaṭı **fikriyle** kūyında gönül mûr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5*). [*fikriyle, -i, -y, -le]*
- Ḥaṭ-ı ruḡsarînuñ **fikriyle** ol rûtbe za‘îfüm kim / Ser-i kūyuñda zann eyler gören mûr-ı Süleymānum (*Ferrî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1*). [*fikriyle, -i, -y, -le]*
- Dil eglenürdi keşmekeş-i şoḡbetün ile / **Fikrün** Keşâna çekdi keşân-ber-keşân beni (*Ferrî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1*). [*fikrün, -ün]*
- Ervâḡ-ı mücerred gibi **fikr** ile güm oldum / ‘Aḡla getirüp gül-dehen ince miyânı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 60*). [*fikr,]*

fikr: Düşünme, tefekkür.

- Ferrî cünûn-ı ‘aşk ile gîsûne bağlanup / ‘Akl u şu‘ûr u **fikri** fedâ oldu hep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [fikri, -i]
- ‘Akl u **fikr** ü dil ü dînüm kamu yağmaladı hep / İtdügi mekri baña eylemez duğt-ı ‘ineb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 3*). [fikr,

fikr it-: *Düşünmek.*

- **Fikr it** müje bî-dâdı ile hâl-fîgârı / Kim hâne-i zenbûr ola melcâ-yı kararum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2*). [fikr it-,]
- Ey âfet-i vahşet-ünüs ey gonce-i nahvet / Gül rüyunu görmeyeli **fikr it** ne zamândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [fikr it-,]

fikret-i vuşlat: *Kavuşma fikri.*

- Hasret ile fûrkatüñ ancak dili bî-tâb ider / Āh ammâ **fikret-i vuşlat** helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4*). [fikret-i vuşlat,]

fikr-i ‘ākūbet: *Sonunu düşünme.*

- Üftâdegâna merhametüñ yok mıdur senüñ / Ey şüh **fikr-i ‘ākūbetüñ** yok mıdur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 24*). [fikr-i ‘ākūbet, -üñ]

fikr-i dakîk: *İnce fikir.*

- Erzen-i Rûma dir iken kendüm idem yâdigâr / Bozdı bu **fikr-i dakîkum** âsyâb u rûzgâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [fikr-i dakîk, -um]

fikr-i dūr-â-dūr: *Uzun uzadıya düşünülen.*

- Temâşâ-yı hazîz-i ğabğabı bir **fikr-i dūr-â-dūr** / Tutuldum Rûm İlinde çâh-ı Nahşeb kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3*). [fikr-i dūr-â-dūr,]

fikr-i firāk: *Ayrılık fikri.*

- Geh zevk-ı hayâlünle şehâ ünsiyet-âmûz / Geh **fikr-i firākuñla** olup şahş-ı yabânî (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 58*). [fikr-i firāk, -uñ, -la]

fikr-i ğamze: *Süzgün yan bakışın düşüncesi, hayali.*

- Şeb-i fûrkatde **fikr-i ğamze** cismüm dâğ dâğ itdi / Sipîhr-i sînem üzre şubha kalmış ahterüm vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [fikr-i ğamze,]

fikr-i gûn-â-gûn: *Türlü türlü düşünce.*

- Elde mey zânûda dil-ber böyle bezm-i dil-pezi / **Fikr-i gûn-â-gûn** ile bir cāy-ı tenhâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [fikr-i gûn-â-gûn,]

fikr-i hat: *Yüzde yeni beliren sakal ve bıyığı düşünme.*

- Dil **fikr-i hatla** muştari [ü] bî-karârdur / Havfı budur ki şafha-i rûyın karardur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1*). [fikr-i hat, -la]

fikr-i hat u rû: *Yüzün ve ayva tüylerinin fikri.*

- **Fikr-i haṭ u rūyumla** miḥen-dār u perīšān / Miḥnetde idi ḥāşıl eger şubḥ u eger şām (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 53*). [*fikr-i haṭ u rū, -y, -um, -la*]

fikr-i havrât: Hayrat fikri.

- **Fikr-i ḥayrât** ile dād u dihiş ü luṭf u kerem / Zîkr-i naşfetle ḥaşāfetle ‘adāletle vefā (*Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 3*). [*fikr-i ḥayrât,*]

fikr-i kerem: Cömertlik, iyilik fikri.

- Ḥamd ola ki merd ü nā-merdden beni **fikr-i kerem** / Züll ile vā-beste-i vādī-i evhām itmedi (*Ferrî Dîvânî, Gazel 190, Beyit 3*). [*fikr-i kerem,*]

fikr-i leb: Dudağın fikri.

- Mekkūz olalı **fikr-i lebūn** ḥātırımızda / Pür-şevḥ u ṭarab cām-ı gül-eşşānla gönülüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 144, Beyit 3*). [*fikr-i leb, -iñ*]

fikr-i mā-sivā: Başka şeyleri düşünme.

- Nakd-i ḥulūşum oldı vefāsuz hebā hebā / Ḥamd ola gitdi zîkr-i vaṭan **fikr-i mā-sivā**(*Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 2*). [*fikr-i mā-sivā,*]

fikr-i metīn: Sağlam fikir.

- Ğarḳ-āb-ı yem-i nesı idi ebḳār-ı mezāmīn / Ğgūşa çeküp **fikr-i metīnüm** yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 195, Beyit 5*). [*fikr-i metīn, -üm*]

fikr-i me’ūnet: Ölmeyecek kadar azık elde etme fikri.

- Telāş-ı gurbet ü **fikr-i me’ūnet** bī-şu‘ūr itdi / Bu günler gül-şen-i ṭab‘um bu ḥāl ile ḥazān üzre (*Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 38*). [*fikr-i me’ūnet,*]

fikr-i mey-i la‘l: Lal taşına benzeyen kırmızı dudağın şarabını düşünme.

- **Fikr-i mey-i la‘liyle** olup teşne-i mebhūt / Mānende-i Hārut (*Ferrî Dîvânî, Müstezad 2, Beyit 3*). [*fikr-i mey-i la‘l, -i, -y, -le*]

fikr-i sevdā-yı sevād-ı dil-rübā: Gönül kapan güzelin kara sevdasının düşüncesi.

- Gönülden **fikr-i sevdā-yı sevād-ı dil-rübā** çıkmaz / Derūn-ı lāleden bir vech ile dāğ-ı siyā çıkmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 1*). [*fikr-i sevdā-yı sevād-ı dil-rübā,*]

fikr-i yār u ağıvār evle-: Dostu ve düşmanı düşünmek.

- Hīç **fikr-i yār u ağıvār eylemezdi** ğamzesi / Öldürdi ğayrı bir kār eylemezdi ğamzesi (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 3, Bend 2*). [*fikr-i yār u ağıvār eyle-, -mez, -di*]

fikr-i zenah: Çenenin fikri.

- Ğam degül **fikr-i zenaḥla** pīr-i bend-i ‘aşḳ isem / Olmadı Yūsuf ‘azīz-i ḥalḳ mescūn olmadan (*Ferrî Dîvânî, Gazel 152, Beyit 6*). [*fikr-i zenaḥ, -la*]

fıkr-i zülf: Saçın düşüncesi, hayali.

- **Fıkr-i zülfüñle** gönül zünnâr-bend-i ‘aşkıdır / Ey büt-i kâfir-nijâd u nâ-müselmân bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 2*). [*fıkr-i zülf, -üñ, -le*]

filizli: Filize sahip.

- Bî-çâre rind de aşmayı itdi cây-gâh / Çok demler oldu anda o kökli **filizlidür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*filizlidür, -dür*]

fırâk: Ayrılık.

- **Fırâkuñla** mü’essir nuṭṭ-ı Ferrî / Olur süziş-nümâ eş‘âr-ı ‘âşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7*). [*fırâkuñla, -uñ, -la*]
- Hemân mevķûf-ı luṭf-ı ğamze-i peymānuñum sâķî / **Fırâkuñ** ile zevķ u şevķ u keyf-i ħandeden dūrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*fırâkuñ, -uñ*]
- Ğurbetde **fırâkuñla** perîşân dil-i Ferrî / Mektûbuñ ile luṭf u kerem eyle añ añı (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 62*). [*fırâkuñla, -uñ, -la*]

fırâset: Çabuk kavrama, anlayış kuvveti.

- Ħibret ü fiṭnat ile fehî ü **fırâset** sende / Hüş-ı kâfî şeref-i zihî ü zekâvet sende (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 20*). [*fırâset,*]

fırâş: Yatak, döşek.

- **Fırâşum** şubḥa dek her gice süzen-zârdur sensüz / Mürüvvetsüz gül-i taşvîr-i bâliş ħârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [*fırâşum, -um*]

fırâş-ı vuslat: Kavuşma yatağı.

- İtsün ķo hicrûñ ile dil-i bî-nevâ nevâ / Oldı **fırâş-ı vuslatuñla** nâ-sezâ sezâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1*). [*fırâş-ı vuslat, -uñ, -a*]

Fır‘avn: İlahlık iddiasında bulunan, Hz. Musa ile mücadele eden, Kızıldeniz’de boğularak ölen Mısır kralı.

- Raķîbe ‘âlem-i âb içre dil pertâb göstermiş / Yem-i Ķulzümde şan **Fır‘avna** bir gird-âb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*). [*Fır‘avna, -a*]

Fır‘avn-‘adū: Düşman olan Firavun. (bk. Fir‘avn).

- Benüm ol Mūsî ki **Fır‘avn-‘adū** mekrinden / Kilk-i pür-zür-ı ‘aşâ elde nigeħ-bānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*Fır‘avn-‘adū,*]

Firdevs: Cennet.

- Terķ idüp dâr-ı fenâyı oldı **Firdevse** devân / Kâ‘ibîn ide cemâl ile anı Rabb-ı Ħalîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 4*). [*Firdevse, -e*]

fırîb: Kandırma, aldatma.

- Niçe bir ħ‘âb-ı ħayâlâta **fırîbi** niçe bir / Niçe bir tekye-i vehm içre bu envâ‘-ı fesâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*fırîbi, -i*]

firīb-i çeşm ü nigh: Bakış ve gözün aldatması.

- Olmaz **firīb-i çeşm ü nigh** vahdet-âşinā / ‘Ankā şikār-ı şāhīn ü şah-bāz olur mı hīç (Ferrī Dīvānı, Gazel 21, Beyit 2). [firīb-i çeşm ü nigh,]

firīb-i va‘de-i ‘arkūb: Yalan vaadin aldatıcılığı.

- Bilse de ‘aşık **firīb-i va‘de-i ‘arkūbdur** / Meşhed-i Mecnūnda her sebz ü çemen kemmündür (Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 2). [firīb-i va‘de-i ‘arkūb, -dur]

firifte ol-: Aldanmak, kanmak.

- Olma **firifte** bu zen-i dünyāya zāhidā / Āb ‘āleminde bir büt-i ra‘nāyı hem-dem it (Ferrī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 3). [firifte ol-, -ma]

fīrūze: Nişabur'da çıkarılan açık mavi renkli bir mücevher.

- Cüz’i cevherle ‘arazdur hoşkası **fīrūzedür** / Zāhidā vaşf itme ‘ālem bildüğüm ma‘cündür (Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 5). [fīrūzedür, -dür]

fişek: Barut.

- Şu‘le-i āhumuzuñ ‘azmī felekdür biliriz / Pek havālandı yine tāze **fişekdür** biliriz (Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 1). [fişekdür, -dür]

fiten: Fitneler.

- Çeşm ü gāmze niçe efsūn u **fiten** göstermede / ‘Āşıkā bir kez nigāhuñ dil-ber-i fettāna at (Ferrī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 4). [fiten,]
- Tār u pūd-ı gāmzesi mekr ü **fitenden** bāfte / Var ise cānuñ var ardından iriş bir kez iriş (Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 3). [fitenden, -den]
- Cānānenüñ ol dīde-i nīm-ḥ‘ābı görülsün / Mekr ü **fiten** ü şūrişüñ esbābı görülsün (Ferrī Dīvānı, Gazel 150, Beyit 1). [fiten,]
- **Fiten** āfet gibi mā‘dumdur şimdi bu yirlerden / Meger ki gāmze-i dil-ber ki şūriş şaldı dünyāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 23). [fiten,]

fiten-i nazra: Bakış fitneleri.

- Āsīb-i kıyāmet **fiten-i nazraña** mevķūf / Ye‘cūc-ı mefāsīd ile hem-zād nigāhuñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 126, Beyit 4). [fiten-i nazra, -ñ, -a]

fiten-sāz: Fitneler çıkaran.

- Ya meclis-i ‘işretde kuzum neydi o ḥālet / Çeşm āfet ü āşüb nigh gāmze **fiten-sāz** (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 28). [fiten-sāz,]

fitīl-efrūz-ı şem‘-i ḥasret-i rū: Yüze duyulan hasretin mumunun fitilini yakan.

- **Fitīl-efrūz-ı şem‘-i ḥasret-i rūyuñ** iken göñlüm / Sen erbāb-ı fesāduñ bezmine rūşen-çerāğ olduñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 4). [fitīl-efrūz-ı şem‘-i ḥasret-i rū, -y, -uñ]

fitne: Bela, karışıklık, kargaşa.

- Dil-ber ki gāhī çeşmini maḥmūr gösterür / Gör şan'atı ki **fitneyi** mestür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [fitneyi, -y, -i]
- Dehre şür u **fitne** vü aşüb şaldı Ferriyâ / İştigāl-i pür-hılāl u ihtilāl-i hāl u haṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5*). [fitne,]
- Tâ ol kadar aşüb [u] füsün-sâz kim eyler / Her **fitnede** bir ma'rifet icād nigāhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2*). [fitnede, -de]
- Yine **fitne** görindi şūriş-i haṭla 'ızāruñda / Bu günler padişāhum mülk-i ḥüsnüñ ihtilāl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5*). [fitne,]
- Haṭṭ ile maşūn oldı dimiş kişver-i ḥüsnüm / **Fitne** giremez ḥayl-i kemīnüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2*). [fitne,]
- Mürüvvet selb ü icāb eylemişdi **fitne** ol deñlû / Fesād isnād iderlerdi çihār ümm ü nüh ābāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6*). [fitne,]
- **Fitne** görmez 'ayn-ı 'ālem vaqt-i 'adlinde anuñ / Ğamze-i efsün-nümālar ya meger güm-rāhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3*). [fitne,]
- Göstermiş idi **fitne** vü aşüb [u] hezīmet / Ğfet gibi ol iki gözi itnese imdād (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 11*). [fitne,]

fitne-cüyān: Fitne çıkarmak için fırsat arayanlar.

- **Fitne-cüyāna** nigāhı fenn-i siḥri öğredür / Ehl-i ḥüsne ebruvānı güşe-i mihrāb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [fitne-cüyāna, -a]

fitne-dih-i mülket-i aşüb: Kargaşa ülkesine fitne veren.

- Haṭṭuñ k'ola **fitne-dih-i mülket-i aşüb** / Kerrübīlere ṭar ola meydān-ı kıyāmet (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 34*). [fitne-dih-i mülket-i aşüb,]

fitne-dilān: Yoldan çıkaran gönle sahip insanlar.

- Tābiş-i mey ile ser-germ olcaḳ **fitne-dilān** / Her ḳadeḥde sāḳīden būs-ı dīl-ārā istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [fitne-dilān,]

fitne-i hat: Yüzde yeni beliren sakal ve bıyığın sebep olduğu fitne.

- Mānī' olımaḳ **fitne-i haṭ** şevḳüme ammā / Gerdün-ı bed-evzā ile kīnüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4*). [fitne-i haṭ,]

fitne-i mey: Şarabın fitnesi.

- Bu germiyyetle meclis dem urur şāhn-ı Cem ü Keyden / Ruḥ-ı sāḳī gül-i şād-āba dönmiş **fitne-i meyden** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3*). [fitne-i mey, -den]

fitne-i tūfān: Tufan fitnesi.

- Leb-rīz olalı mevce-i 'irfānla gōñlüm / Meşḡul degül **fitne-i tūfānla** gōñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1*). [fitne-i tūfān, -la]

fitrāke berāber al-: At eyerinin ardındaki kayışlara bağlamak.

- Bu şayd-geh-i dilde o dil-dādeye ḡbṭa / Bir çeşm-i gazālî **ala fitrāke berāber** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*). [fitrāke berāber al-, -a]

fitrāk-i nāz: Nazın terki bağı.

- İder ol şeh-süvār āhū-yı āhum çın şehir naḥçīr / Gehī **fitrāk-i nāza** bend ider kor gāh ḥūrcīne (Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Beyit 10). [fitrāk-i nāz, -a]

fūta-bend: Peştemal bağlayan.

- Ancaḡ ḥayālūn oldı **fūta-bende** müntakış / Sende nedür o hoş yürüyiş tāze şalınış (Ferrī Dīvānı, Terki-bend 2, Beyit 4). [fūta -bend, -e]

fülfül: Karabiber.

- Ḥāl-i ‘anber mi ‘ızārında yāḥūd dest-i kader / Hıfz-ı kâfūra nezâket ile **fülfül** mi kodı (Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 3). [fülfül,]

fülfül-i hāl: Karabiber gibi siyah olan ben.

- **Fülfül-i ḥālī** hıfza kâfurum / Germ ile serd neydüğün bilmem (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 6). [fülfül-i ḥāl, -i]
- Sevenler **fülfül-i ḥālūn** geçer çīn-i cebīnūnden / Metā‘-ı Hinde rāḡīb raḡbet itmez Çīn [ü] Māçīne (Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 2). [fülfül-i ḥāl, -ūn]

fülfül-i Keşmīr: Keşmir karabiberi. II Keşmir: Hint alt kıtasının kuzeyinde coğrafi bir bölge. [TDVİA “Keşmir” md.]

- Cevānlıkda beni ol nevresīde itdi ḥayfā pīr / Şaçılmış arz-ı Rūm üzre şanursuñ **fülfül-i Keşmīr** (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 2). [fülfül-i Keşmīr,]

fülk-i fikr: Fikir gemisi.

- Şal bahre **fülk-i fikri** yūri semt-i Varnaya / Ferrī tehālūk it göresin var ne var imiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 5). [fülk-i fikr, -i]

fünün: Fenler, ilimler.

- Hamdüli’l-lāh her **fünūna** intisābuñ mūntehā / İtmesün Bustān u Gülistānla bīzār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 31). [fünūna, -a]

fünün-ı şīve-i çeşm: Gözün tarzına, tavrına dair bilgiler.

- **Fünün-ı şīve-i çeşminde** kâşır / Cihān ‘allāmesi dehrūn ferīdi (Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 6). [fünün-ı şīve-i çeşm, -i, -n, -de]

fürkat: Ayrılık.

- **Fürkatūn** demleri ey āfet-i bigāne-edā / Pīç [ü] tāb itmedigüm gün mi ya sā‘at mi olur (Ferrī Dīvānı, Gazel 58, Beyit 3). [fürkatūn, -ūn]
- Eş‘arı unutturdı baña **fürkatī** yāruñ / Eglenmez ‘aceb defter ü dīvānla göñlüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 144, Beyit 6). [fürkatī, -i]
- Ḥasret ile **fürkatūn** ancaḡ dili bī-tāb ider / Āh ammā fikret-i vuşlat helāk eyler beni (Ferrī Dīvānı, Gazel 192, Beyit 4). [fürkatūn, -ūn]
- Tanīnüm ḥasretūnle muḥriḡ u dil dāḡ dāḡ oldı / Mümāşildür vücūdum **fürkatūnle** heykel-i nāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 14). [fürkatūnle, -ūn, -le]
- Ceyş-i Ḥabeş mi bu ne sipehdür didüm didi / **Fürkat** deminde āh-ı nihānuñ durur senūñ (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4). [fürkat,]
- Bulmaḡ içün anı āheng-i Ḥicāz itsem gerek / **Fürkatinde** bāde şanma içdigüm hep oldı sem (Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 4). [fürkatinde, -i, -n, -de]

- **Fürkat** gicesi zehr-i tebessüm ile şādum / Pür-sür olur leyl-i ğam-ı hāne-i mecnūn (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 19*). [*fürkat,]*

fürüg: Işık, nur, parlaklık.

- Süveydāma **fürüg** [u] nūr-ı aḳdes tār u pūd oldı / Mücerred-rūḥ-veş müstağnî-i seyfûrdur gönlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3*). [*fürüg,]*

füsün: Büyü, sihir.

- Teşhîrde çeşmüñ ne ‘aceb pür-fiten olmış / Bâbilde daḥi yok o **füsün**ı bile cādū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3*). [*füsün, -ı]*

füsün-sâz: Büyüleyici, çekici.

- Tâ ol kadar âşüb [u] **füsün-sâz** kim eyler / Her fitnede bir ma‘rifet îcād nigāhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2*). [*füsün-sâz,]*

fütāde: Âşık, tutkun, düşkün.

- O şūḥ-ı tâze-i nev-ḥîzi şorma baña(?) velî / Olur **fütādeler** üftādegāndan maḥzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4*). [*fütādeler, -ler]*
- Oldı yine bir çeşm-i siḥir-sāza **fütāde** / Efsün-zede dil vardı çeh-i Bâbile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4*). [*fütāde,]*

Futūḥāt: Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin (ö. 638/1240) tasavvufî görüşlerini en geniş boyutlarıyla açıkladığı ve tam adı "el-Fütūḥâtü'l-Mekkiyye fî Ma‘rifeti'l-Esrâri'l-Mâlikîyye ve'l-Mülkiyye" olan eser. [TDVİA “El-Fütuhâtü'l-Mekkiye” md.]

- Ferrî benî sîr-âb idemez şeyḥi zamānuñ / Cild ile yudar ise **Futūḥāt** [u] Ḳamūsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5*). [*futūḥāt,]*

fütūḥ-ı şabūḥ: Sabahleyin mahmurluk bozmak için içilen şarabın verdiği ferahlık.

- Cenāb-ı pîr-i muğāndan irüp **fütūḥ-ı şabūḥ** / Geçerdi cümle sivādan şarāb-lāy-ı kadeḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [*fütūḥ-ı şabūḥ,]*

-G-

ġabya: Yelkenli gemilerde dört köşe ikinci yelken. [ÖTS]

- İndirme şuya yelkenüñi mola sıpınğa(?) / Liman-ı dile çekdiri vir **ġabya** sıtınğa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1*). [*ġabya,]*

ġaddār: Çok zulmeden, acımasız, merhametsiz.

- İtme zülfüñ rüyuñ üzre sevdigüm her-bār bār / Ol sebeble ‘āşıka gösterme ey **ġaddār** dār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [*ġaddār,]*
- Düzd-i nigehle ḥalkı ḥarāb eylemiş iken / **Ġaddār** çeşmi kendini mağdūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*). [*ġaddār,]*
- Var mı ḥübānuñ ‘aceb munşifi yoḥsa Ferrî / Cümlesi böylece **ġaddār** u ḥıyānet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*ġaddār,]*

- ‘Arz ider tīg-ı teğāfūl ğamzesin ĩmā idüp / ‘Āşıkā şemşîr ü ya **ğaddāra** söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2*). [*ğaddāra, -a*]
- Lāle-zāra döndürüp ‘aşk-ı ciger-süzün beni / Cevr ile dāğ-ı derūnum itdün ey **ğaddār** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52*). [*ğaddār,]*
- Ferrî baña da ol büt-i cevvar virilmiş / **Ğaddār** virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5*). [*ğaddār,]*

ğaddāre: İki tarafı keskin ve ağır kılıç, büyük bıçak.

- Tīgün ĩmā eylerüz ebrūsıdur ĩhāmumuz / Ya‘nī kim **ğaddāreden** ğaddārīdür i‘lāmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*ğaddāreden, -den*]

ğaddārī: Gaddarlık, acımasızlık, vefasızlık.

- Tīgün ĩmā eylerüz ebrūsıdur ĩhāmumuz / Ya‘nī kim ğaddāreden **ğaddārīdür** i‘lāmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*ğaddārīdür, -dür*]

ğaddār-ı cihān: Dünyadaki en zalim, en merhametsiz kişi.

- Ser-keş güzelm ‘āşıkā elţāfı ne bilsün / **Ğaddār-ı cihān** şīve-i inşāfı ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 1*). [*ğaddār-ı cihān,]*

ğaddārīğ: Zulüm, zalimlik, acımasızlık.

- Ebrūsı nişān virmededür saht-kemānuñ / **Ğaddārīğ** ile zümre-i Tatarā karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2*). [*ğaddārīğ,]*

ğaflete tal-: Dalgınlaşmak, uyku basmak.

- Hāl-i ruhını seyr iderek **ğaflete taldum** / Tiryākī hemān neşve-i hābla uyumuşmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [*ğaflete tal-, -du, -m*]

gāh: Zaman.

- Nigeh-i çeşmüne perhīz ola her **gāh** ‘abes / Reh-zene haşyet ü havf-ı haţar-ı rāh ‘abes (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*gāh,]*

gāh/gāhī/geh/gehī: Bazen, kimi zaman.

- **Gāh** cevri-i dil-ber ü geh vaz‘-ı zulm-ı çarh-ı dün / Hāşılı ‘ālemdə bir dem hīç ārām itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2*). [*gāh,]*
- Kaşr-ı Firdevs-i cinānda şanki nāz itmekde hūr / Ol perī-i nev-hırāmum **gāh** eyvāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [*gāh,]*
- Geh tūr **gāh** hançer-i hūn-h‘ār gösterür / Gāhī nigāh u ğamze-i ğaddār gösterür (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5*). [*gāh,]*
- İder ol şeh-süvār āhū-yı āhum çın şehər naḥçîr / Gehī fitrāk-i nāza bend ider kōr **gāh** hūrcīne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4*). [*gāh,]*
- **Gāh** bāde gāhī şöhet ü ülfet ü üns gehī / O dem revā mı bağlana mey-hāneler rehi (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*gāh,]*
- Dil-ber ki **gāhī** çeşmini maḥmūr gösterür / Gör şan‘atı ki fitneyi mestūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [*gāhī,]*
- Nüş eyle **gāhī** gāhī de aḥbāba şun yūri / Çekme ḥumārı sāğar-ı ser-şārı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*). [*gāhī,]*
- Nüş eyle **gāhī** gāhī de aḥbāba şun yūri / Çekme ḥumārı sāğar-ı ser-şārı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*). [*gāhī,]*
- Ḥumār ile nigeh **gāhī** hezīmet gösterür ey büt / O kāfir ğamze ol dem itmese imdād n‘eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3*). [*gāhī,]*

- O mehûn geh baçalum hâline **gâhî** ruhına / Dîde-düzdîde-i hürşîd ü nücüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [gâhî,]
- Geh tal'atında **gâhî** de zülfünde dîdemüz / Ey şâh-ı 'işve şubh u mesâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [gâhî,]
- Ferrî olalı bülbül-i gül-zâr-ı tecerrüd / Manşûra uyar nağmelerüm **gâhî** de şûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [gâhî,]
- Geldi o demde hem-dem olup bir ruhı semen / 'Arz itdi **gâhî** gonce-dehen geh çeh-i zeķan (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [gâhî,]
- Geh tîr gâh hançer-i hûn-h'âr gösterür / **Gâhî** nigâh u gamze-i gaddâr gösterür (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [gâhî,]
- Cellâd-ı çeşmi hışmîde ısrâr gösterür / Geh zülf ü **gâhî** turesini dâr gösterür (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [gâhî,]
- Gâh bade **gâhî** şohbet ü ülfet ü üns gehî / O dem revâ mı bağlana mey-hâneler rehi (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [gâhî,]
- Kırbânlarına ol mühim ebrü-yı gamzeden / **Geh** nâvek 'arz ider gehî şemşîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [geh,]
- Geh büm gibi gûşe-i vîrânede mebhût / **Geh** bülbül-i âşüfte gibi nağme-serâyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [geh,]
- **Geh** büm gibi gûşe-i vîrânede mebhût / Geh bülbül-i âşüfte gibi nağme-serâyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [geh,]
- Yüz virme nigâhum seni âzürde iderse / **Geh** vaz-ı tegâfülle gehî nâz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [geh,]
- Gâh cevri dil-ber ü **geh** vaz-ı zulm-ı çarh-ı dün / Hâsılı 'âlemde bir dem hiç ârâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2). [geh,]
- O mehûn **geh** baçalum hâline gâhî ruhına / Dîde-düzdîde-i hürşîd ü nücüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [geh,]
- **Geh** tal'atında gâhî de zülfünde dîdemüz / Ey şâh-ı 'işve şubh u mesâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [geh,]
- Görünür **geh** görünmez büse virmez hiç ele girmez / Hemân bir şûret oldı şanki fânüs-ı hayâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [geh,]
- Geldi o demde hem-dem olup bir ruhı semen / 'Arz itdi gâhî gonce-dehen **geh** çeh-i zeķan (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [geh,]
- **Geh** tîr gâh hançer-i hûn-h'âr gösterür / Gâhî nigâh u gamze-i gaddâr gösterür (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [geh,]
- Cellâd-ı çeşmi hışmîde ısrâr gösterür / **Geh** zülf ü gâhî turesini dâr gösterür (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [geh,]
- **Geh** zevk-ı hayâlünle şehâ ünsiyet-âmüz / Geh fikr-i firâkuñla olup şahş-ı yabânî (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 58). [geh,]
- Geh zevk-ı hayâlünle şehâ ünsiyet-âmüz / **Geh** fikr-i firâkuñla olup şahş-ı yabânî (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 58). [geh,]
- Kırbânlarına ol mühim ebrü-yı gamzeden / Geh nâvek 'arz ider **gehî** şemşîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [gehî,]
- Yüz virme nigâhum seni âzürde iderse / Geh vaz-ı tegâfülle **gehî** nâz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [gehî,]
- Degül kavv-ı kûzağ gibi **gehî** zâhir gehî pinhân / Mümâşıldür qurılı yaya cânâ her zamân ebrü (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [gehî,]
- Degül kavv-ı kûzağ gibi gehî zâhir **gehî** pinhân / Mümâşıldür qurılı yaya cânâ her zamân ebrü (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [gehî,]
- Maṭbah **gehî** mey-hâne bile oldı ḥarâbât / Zâhid kademünle marâz-ı âkile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [gehî,]
- İder ol şeh-süvâr âhü-yı âhum çin şehîr naḥṣîr / **Gehî** fîrâk-i nâza bend ider qor gâh hürceine (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4). [gehî,]
- Gâh bade gâhî şohbet ü ülfet ü üns **gehî** / O dem revâ mı bağlana mey-hâneler rehi (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [gehî,]

gâ'ib itdür-: Kaybettirmek, yitirmesine sebep olmak.

- Haṭṭ u rüyın 'âlem-i 'aşkuñ şeb ü rûzı şanup / **Gâ'ib itdürdi** baña şubh ile şâmı zülf ü ruh (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [gâ'ib itdür-, -di]

Galib: Şeyh Galib (d. 1757/1171-ö. 1799/1213), divan şairi.

- Es'ad ki **Ġalibdür** laḳab tarḥ-ı ḥayāl eyler 'aceb / Her dem ki şî're açā leb mestāne eyler çün Fehīm (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 16). [*Ġalibdür, -dür*]

ġalib ol-: Üstün gelmek, yenmek.

- Bend itdi dili āh o dü çeşmānı sitem-cü / Bir şîre meger **ġalib olurmış** iki āhū (Ferrî Dîvânî, Gazel 159, Beyit 1). [*ġalib ol-, -ur, -mış*]

ġalibā: Öyle görünüyor ki, muhtemelen.

- Bir şaf-ārā-yı āşaf pür-cüd 'atā itdi Hudā / **Ġalibā** devr-i kâmerde fer bu 'ālî-cāhdur (Ferrî Dîvânî, Tarih 4, Beyit 2). [*ġalibā,]*

ġaltān ol-: Yuvarlanmak.

- Kendinüñ ḥayrān-ı ḥüsn [ü] ānıdur her-āyine / Niçe serler **olmada** her ānda **ġaltān** pāyine (Ferrî Dîvânî, Tahmîs 5, Bend 4). [*ġaltān ol-, -mada*]

ġaltāde olan seng temel olmaz: Yuvarlak taş temel olmaz. II Uygun olmayan malzeme ile arzu dilen bir iş yapmak veya bir eser ortaya koymak mümkün değildir. [TTA]

- Ferrî niçe bir deşt [ü] beyābānda bulunmaḳ / **Ġaltāde olan seng** meşeldür **temel olmaz** (Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 6). [*ġaltāde olan seng temel olmaz,]*

ġam: Kaygı, tasa, keder.

- Şāhid-i şabrum görünce şîve-gerdür her dile / Eglenür **ġamda** benümle şanki mā'ildür baña (Ferrî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 3). [*ġamda, -da*]
- Gıryem **ġamuñla** dide-i ḥün-bāra çıkdı hep / Üftādedür ki rü'yet-i dīdāra çıkdı hep (Ferrî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 1). [*ġamuñla, -uñ, -la*]
- Ol mey-gedenüñ düşkünine emr ide bi'l-'aks / Derd ü **ġam** olur eşribe vü küt-ı ḥarābāt (Ferrî Dîvânî, Gazel 18, Beyit 3). [*ġam,]*
- **Ġamum** var bā-fenā dem-ṭab'-ı miḥnet-āverüm vardır / Ḥumārum var ayaklan sākiyā derd-i serüm vardır (Ferrî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 1). [*ġamum, -um*]
- Derd ü **ġam** u miḥnetdeyüz ārām cūdādur / Peymāne cūdā neş'e cūdā cām cūdādur (Ferrî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 1). [*ġam,]*
- Ferriyā seyle virüp derd ü **ġamı** sürmelidür / Sākī şahbāyî niçün az sürer çok sürmez (Ferrî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 7). [*ġamı, -ı*]
- Cevrūñ şeb-i miḥnetde şafādur **ġam** içinde / Bu demleri de bir gün olur yād iderüz biz (Ferrî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 2). [*ġam,]*
- **Ġamuñla** zerd iken ḥande-künāndur / Za'afırān-ḥāşşadur ruḥsār-ı 'āşık (Ferrî Dîvânî, Gazel 119, Beyit 5). [*ġamuñla, -uñ, -la*]
- Yārı aḡyār ile olsun görelüm **ġam** niçe bir / Ef'î pā-zehri ile def'-i sümüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 130, Beyit 7). [*ġam,]*
- Semt-i ḥirmān u taḥassürdür **ġamuñla** meskenüm / Dāḡ-ı dildür şāh-rāh-ı intizāra revzenüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 141, Beyit 1). [*ġamuñla, -uñ, -la*]
- **Ġamuñla** kārı gül-geşt-i beyābān-ı cünün oldı / Şorarsañ Ferrî-i zārı gezer dīvānedür şimdi (Ferrî Dîvânî, Gazel 191, Beyit 5). [*ġamuñla, -uñ, -la*]
- **Ġamdan** ölmem 'ākıbet ḡayret helāk eyler beni / Nā-sezā etvārīña diḳḳat helāk eyler beni (Ferrî Dîvânî, Gazel 192, Beyit 1). [*ġamdan, -dan*]
- Neş'et-i pākīze-tıynet gibi kavlım Ferriyā / **Ġamdan** ölmem 'ākıbet ḡayret helāk eyler beni (Ferrî Dîvânî, Gazel 192, Beyit 5). [*ġamdan, -dan*]
- **Ġamdan** ölmem 'ākıbet ḡayret helāk eyler beni / Vaz'-ı hercāyī-edālar derd-nāk eyler beni (Ferrî Dîvânî, Gazel 193, Beyit 1). [*ġamdan, -dan*]
- Neş'et-āsā Ferriyā ḥüsn-i ṭabī'at ehliyüm / **Ġamdan** ölmem 'ākıbet ḡayret helāk eyler beni (Ferrî Dîvânî, Gazel 193, Beyit 5). [*ġamdan, -dan*]
- Dil derd ü **ġamından** bu gice yāra açıldı / Sevdā sözini açdı ne çok yara açıldı (Ferrî Dîvânî, Gazel 200, Beyit 1). [*ġamından, -ı, -n, -dan*]

- Bülbüllere **ğam** tūtīye güftār virilmiş / Nā-çār virilmiş (*Ferrî Dîvânî, Müstezad 1, Beyit 1*). [*ğam,]*
- Fıtratda derd ü **ğamla** muhammer âb u gil / Olmam ser-â-ser irse kazâ câna münfa‘il (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 3*). [*ğamla, -la]*
- Feryâd-ı ‘andelîbe sebep nev-bahârdur / Derd ü **ğamuñla** olmuş iken cân u ser fedâ (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 2*). [*ğamuñla, -uñ, -la]*
- Ben o rindüm ğam-güsâr u münis oldı **ğam** baña / Eylemez te’sîr dârûyî iderseñ sem baña (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 3*). [*ğam,]*
- Sâkî şarâbı şun ne imiş bildüm ‘âlemi / Birdür yanumda şâd u **ğam** u sūr u mâtemi (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 31*). [*ğam,]*
- Bilmez mi ‘afv-ı Hâzret-i Ğaffâr u Erhamı / Düşmiş o mest-i ħumka bütün ‘âlemün **ğamı** (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [*ğamı, -ı]*
- **Ğam** tekyesinde derd ile mihmân-ı ğurbetüz / ‘Aşkuñ **ğamıyla** bî-ser ü sāmân-ı ğurbetüz (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 23*). [*ğamıyla, -ı, -y, -la]*

ğam at-: Adım atmak.

- Ârzü vādîlerin geçdük ümîd ü bîmde / Kim murâd u kām için **atmak** yakışmaz **ğamumuz** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 3*). [*ğam at-, -u, -muz, -mak]*

ğam degül: "Dert değil, önemsemeye, üzülmeye değmez." anlamında kullanılan bir söz.

- Bilürüm kadrini ben **ğam degül** eylerse o red / Ma‘rifet lâzimesi oldı çü ħirmân ebed (*Ferrî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 1*). [*ğam degül,]*
- **Ğam degül** fikr-i zenaħla pîr-i bend-i ‘aşk isem / Olmadı Yûsuf ‘azîz-i ħalk mescûn olmadan (*Ferrî Dîvânî, Gazel 152, Beyit 6*). [*ğam degül,]*

ğam yime-: Dertlenmemek, üzülmemek, kaygılanmamak.

- **Ğam yimem** zaħm-ı ħ‘âr-ı ğamzesi olduğuma ben / Tîr-i müjgânına Ferrî daħi urgun gibidür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 6*). [*ğam yime-, -m]*

ğam-feşân: Gam saçan.

- Şun‘-ı düzdîde-girişme **ğam-feşândur** dile / Ğamzesi tîr-i kazâ-yı âsümânîdür dile (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 3, Bend 4*). [*ğam-feşândur, -dur]*

Ğamğam: Kahraman'ın karanlıkta mehtap gibi parlayan elmas kılıcı. [ETEM “Kahraman” md.] (bk. *Ğahramân*).

- Tîğ-ı tîz-i ğamze bulmuş şuyını **Ğamğam** gibi / Cân-sitânlıkdan nigâhı râzî vü ħurrem gibi (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 3, Bend 3*). [*Ğamğam,]*

ğam-güsâr: Gamı gideren, teselli veren.

- Niçe demdür ser-i kûyında tenhâ beklerüm ammâ / Yanumca Ferriyâ bir **ğam-güsârum** yâverüm yokdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 7*). [*ğam-güsârum, -um]*
- Ben o rindüm **ğam-güsâr** u münis oldı ğam baña / Eylemez te’sîr dârûyî iderseñ sem baña (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 3*). [*ğam-güsâr,]*

ğam-hâne: Gam evi. II Gönül.

- Bir kâfir-i bî-dâd ki ħiç merhamet itmez / **Ğam-ĥaneme** gitmez (*Ferrî Dîvânî, Müstezad 1, Beyit 5*). [*ğam-ĥaneme, -m, -e]*

ğam-ı ‘aşk: Aşkın gamı.

- Ya'nî ki **ğam-ı aşk** ile aşüfte vü ser-sâm / Āvâre-i sevdâ-yı ser-i zülfüm o nâ-kâm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 49*). [*ğam-ı aşk,]*

ğam-ı dehr: *Dünya gamı.*

- **Ğam-ı dehri** bırağup def-i küdüret idelüm / Meclise şahş-ı gam-ı 'âlemi hasret idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 34*). [*ğam-ı dehr, -i]*

ğam-ı zülf: *Sevgilinin saçının verdiği keder, elem.*

- 'İlet-i sevdâyı dâfî' çünkü eflîmündür / Ya niçün hâlüm **ğam-ı zülfünle** dîger-gündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*ğam-ı zülf, -üñ, -le]*
- Diyesiñ ey **ğam-ı zülfüm** ile zâr u ahkâr / Ey olan silsile-cünbân-ı cünûna hem-ser (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 17*). [*ğam-ı zülf, -üm]*

ğamze: *Süzgün yan bakış.*

- Ey hâcibân u **ğamzesi** tîr ü kemân-ı nâz / Rûh-ı revân-ı kudsî nişân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [*ğamzesi, -si]*
- Çeşm ü **ğamze** niçe efsün u fiten göstermede / 'Âşıkâ bir kez nigâhuñ dil-ber-i fettâna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [*ğamze,]*
- Beni ol **ğamzeden** gayra kazâ da idemez meftûn / Meger vaşfindaki şî'rüm ile teşhîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*ğamzeden, -den]*
- Âdem öldür **ğamzeñ** ile çeşmüñ ile kanlar it / Ol hemân 'âlemde ey nûr-ı başar hem-vâr var (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*ğamzeñ, -ñ]*
- Çeşmüñ ne dem ki 'âşıkâ ma'tûf buldılar / Tîr-i kazâyı **ğamzede** melfûf buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*ğamzede, -de]*
- Hûn-ı cânüm ile tezyîn it o kâtil **ğamzeñi** / Hâncer-i şâhânda zînet kızıl yâkût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [*ğamzeñi, -ñ, -i]*
- Ferrî nazardan eyler anı **ğamzesi** nigâh / Körfezli şanma çeşm-i gazâlüm Bebeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [*ğamzesi, -si]*
- **Ğamzede** tîr-i tegâfûl âşikâr olmağdadur / Sîne-i ehl-i maḥabbet dâğ-dâr olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1*). [*ğamzede, -de]*
- Ferrîyi helâk itmege ruḥsâr ile **ğamze** / Her demde hemân muşaf u ḥancer öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*ğamze,]*
- Maḥşerde elümden alamaz dâmeni **ğamze** / Çeşmân-ı fiten-perveri kâtillerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [*ğamze,]*
- Dîdesi rahm itse **ğamze** ḥancer-i berrân çeker / Ğamze de olsa taraf-dâr ebruvânı yan çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*ğamze,]*
- Dîdesi rahm itse **ğamze** ḥancer-i berrân çeker / **Ğamze** de olsa taraf-dâr ebruvânı yan çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*ğamze,]*
- Görüp urğunlîğüm müjgânüña zaḥm-ı derün şanma / Dile tebrîk idüp **ğamzeñ** mübârek [bâd] yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [*ğamzeñ, -ñ]*
- Çeşmi ne tûrfe **ğamzesine** virdi âb [u] tâb / Elmâsuñ ancak ezyed-i kıymet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*ğamzesine, -sî, -n, -e]*
- Dil-berüm süzdikçe çeşmin **ğamze** müjgândan çıkar / İki şîr-i kîne-cü ya'nî neyistândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*ğamze,]*
- **Ğamze** leb-rîz-i tegâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz / Turre sünbül 'arızı bir gonce-i nâ-yâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*ğamze,]*
- Ölmesün ya n'eylesün Ferrî o şûḥ itmez dimâğ / **Ğamze** leb-rîz-i tegâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*ğamze,]*
- Tîr-i müjyle şimdi Kırım şaldı dillere / **Ğamze** bucağda oturıcı bir Tatar imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4*). [*ğamze,]*
- Ḥumâr ile nigeh gâhî hezîmet gösterür ey büt / O kâfir **ğamze** ol dem itnese imdâd n'eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3*). [*ğamze,]*
- Ben mestini müjgâna nişân eylese şafda / Ra'nâ görünür **ğamzeleri** tîr-i hedefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3*). [*ğamzeleri, -ler, -i]*
- Süzildi dîdesi ebrû seçildi **ğamze** tîr oldu / O meh günden güne gün gibi meşhûr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4*). [*ğamze,]*

- ‘Arz ider tîğ-ı tegâfûl **ğamzesinîmâ** idüp / ‘Aşîka şemşîr ü ya ğaddâra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2*). [*ğamzesin, -sî, -n*]
- Ferrî niçün ol dîde-i ğaddâra şokulduñ / Her **ğamzesi** bir tîğ idi cismûñ dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5*). [*ğamzesi, -sî*]
- Kâfir nigehe göz göre şâhib-kırân-ı cân / Müjgânı tîr ü kaşı kemân **ğamze** Qahramân (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [*ğamze,]*
- Virmek ne ola tâ bu kadar **ğamzeñe** meydân / Ey âfet-i devrân (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4*). [*ğamzeñe, -ñ, -e*]
- Her birisi nevk-i müjgânıñ olup mîzâb-ı nâz / **Ğamzesi** maḥmûr u çeşmi nîm-mest-i ḥ^vâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1*). [*ğamzesi, -sî*]
- Biri birine nezâketle ider işrâb-ı nâz / Hûn-feşân olduĝun inkâr eylemezdi **ğamzesi** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [*ğamzesi, -sî*]
- Hîç fikr-i yâr u aĝyâr eylemezdi **ğamzesi** / Öldürdi ĝayrı bir kâr eylemezdi ĝamzesi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [*ğamzesi, -sî*]
- Hîç fikr-i yâr u aĝyâr eylemezdi ĝamzesi / Öldürdi ĝayrı bir kâr eylemezdi **ğamzesi** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [*ğamzesi, -sî*]
- Kâtl-i ‘uşşâk itmeden ‘âr eylemezdi **ğamzesi** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [*ğamzesi, -sî*]
- Şun^c-ı düzdîde-girişme ĝam-feşândur dile / **Ğamzesi** tîr-i kazâ-yı âsümânîdür dile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [*ğamzesi, -sî*]
- **Ğamzesi** maḥmûr u çeşmi nîm-mest-i ḥ^vâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*ğamzesi, -sî*]
- Mekk-i Bâbil daḥi olur ise mudĝam çeşmüñe / Olmasa **ğamzeñ** dem-â-dem yâr u hem-dem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Ol nigâh-ı fitne-engîze hezârân âferîn / Fenn-i siḥri öĝredür hem **ğamzeñe** hem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [*ğamzeñe, -ñ, -e*]
- Emr ü nehyûñ ḥükmi zîrâ naşş-ı Kur’ândan çıkar / Mekre mâ’ildür o **ğamze** yâḥûd enbân-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*ğamze,]*
- Siḥre nâ’ildür o **ğamze** yâḥûd enbân-ı fiten / Pîçîş-i dildür o ĝamze yâḥûd enbân-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*ğamze,]*
- Siḥre nâ’ildür o ĝamze yâḥûd enbân-ı fiten / Pîçîş-i dildür o **ğamze** yâḥûd enbân-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*ğamze,]*
- Çâh-ı Bâbildür o **ğamze** yâḥûd enbân-ı fiten / Şûriş-i ‘uşşâka dâ’ir her ne var andan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*ğamze,]*
- Virüp câm-ı fenâ **ğamzeñle** maḥv it lâne-i ‘ömrüm / Ola ârâyiş-i ‘işret-gehûñ ḥum-hâne-i ömrüm (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8*). [*ğamzeñle, -ñ, -le*]
- **Ğamze** de bî-dâdla ser-geşte vü ḥayrân kim / Rüstem-âsâ cân-sitân bir kâtil-i devrân kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [*ğamze,]*
- Ya meclis-i ‘işretde kuzum neydi o ḥâlet / Çeşm âfet ü âşûb nigeḥ **ğamze** fiten-sâz (*Ferrî Dîvânı, Terkiib-bend 1, Beyit 28*). [*ğamze,]*
- Tîr-i müje-i fitnesi bir kâfir ü kâtil / Maẓmûn-ı tegâfûlde katı **ğamzesi** üstâd (*Ferrî Dîvânı, Terkiib-bend 1, Beyit 12*). [*ğamzesi, -sî*]
- Ey **ğamzesi** ser-leşker-i fettân-ı kıyâmet / Qaddinde ‘ayân nükte-i pinhân-ı kıyâmet (*Ferrî Dîvânı, Terkiib-bend 1, Beyit 33*). [*ğamzesi, -sî*]

ğamze-i cellâd: Cellat gibi süzgün yan bakış.

- Ḥarâb-ı nergis-i fettânıñ iken ser-te-ser ‘âlem / Sebeb ne **ğamze-i cellâdîña** tekrâr îmâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [*ğamze-i cellâd, -iñ, -a*]

ğamze-i dil-ber: Gönül alan güzelin süzgün yan bakışı.

- Fiten âfet gibi mâ’dümdür şimdi bu yirlerden / Meger ki **ğamze-i dil-ber** ki şûriş şaldı dünyâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [*ğamze-i dil-ber,]*

ğamze-i efsûn-nümâ: Sihir gösteren süzgün yan bakış.

- Fitne görmez ‘ayn-ı ‘âlem vakt-i ‘adlinde anuñ / **Ğamze-i efsûn-nümâlar** ya meger güm-râhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3*). [*ğamze-i efsûn-nümâ, -lar*]

ğamze-i fettân: Fitne, kargaşa çıkaran süzgün yan bakış.

- Yanumda benüm tîr-i kaçā künd-rev oldı / Ülfet ideli **ğamze-i fettānla** gönlüm (Ferri Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [ğamze-i fettān, -la]

ğamze-i ğaddār: Zalim, acımasız, süzgün yan bakış.

- Geh tîr gâh hânçer-i hûn-h^vâr gösterür / Gâhî nigâh u **ğamze-i ğaddār** gösterür (Ferri Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [ğamze-i ğaddār,]

ğamze-i gammâz: Fitneci, süzgün yan bakış.

- Müjeñe **ğamze-i gammâziña** kurbân olayum / Ğunciş ü şîve-i tannâziña kurbân olayum (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 27). [ğamze-i gammâz, -iñ, -a]

ğamze-i hûn-h^vâr: Kan dökücü süzgün yan bakış.

- **Ğamze-i hûn-h^vârınuñ** cânâ baña itdüklerin / Bezm-i rezminde anı düşmâna Behrâm itmedi (Ferri Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [ğamze-i hûn-h^vâr, -ı, -nuñ]

ğamze-i pür-şûr: Kargaşaya sebep olan süzgün yan bakış.

- **Ğamze-i pür-şûr** ki mestānedür / Dîde-i bîmārāna mey-hānedür (Ferri Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [ğamze-i pür-şûr, -ı]

ğamze-i yâr: Sevgilinin süzgün yan bakışı.

- Āmac ideli sînemüzi **ğamze-i yâra** / Āşûb u belâ okları mâ'illerimüzdür (Ferri Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4). [ğamze-i yâr, -a]

ğarâbet: Gariplik, tuhafılık.

- **Ğarâbet** bundadır hem renc-i iflâs idüp istî'âb / Boş elle varmışum bî-hûde dükkân-ı eţibbāya (Ferri Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11). [ğarâbet,]

ğaraż: Gaye, maksat, istek, arzu.

- Zâr-ı dil ü 'aşkı **ğarażuñ** fehm ise ey büt / Ferri gibi bir mu'cize-perdâz ile söyleş (Ferri Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ğarażuñ, -uñ]
- Meyl-i meyden sâkî-i ferhunde-makdemdür **ğaraż** / Devr-i ser-şârî-i sāgar başka 'âlemdür **ğaraż** (Ferri Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [ğaraż,]
- Meyl-i meyden sâkî-i ferhunde-makdemdür **ğaraż** / Devr-i ser-şârî-i sāgar başka 'âlemdür **ğaraż** (Ferri Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [ğaraż,]
- İhtiyârîdür ğumûm-ı ğurbet 'aşık-meşrebe / Bir bûte âşüftelükden ülfet-i ğamdur **ğaraż** (Ferri Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [ğaraż,]
- Zîkr-i bâğ u lâleden bezm içre sâgardur **ğaraż** / Sünbül ü şebbû dimekden zülf ü perçemdür **ğaraż** (Ferri Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [ğaraż,]
- Zîkr-i bâğ u lâleden bezm içre sâgardur **ğaraż** / Sünbül ü şebbû dimekden zülf ü perçemdür **ğaraż** (Ferri Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [ğaraż,]
- Makşad-ı rind 'âlem-i âb u cevân-ı sâdedür / Nev-be-nev murğ-âba elbet dâne vü yemdür **ğaraż** (Ferri Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [ğaraż,]
- 'Âlem-i kevn [ü] fesâd içre heyûlâ bî-kıyâs / Nükteyi fehm ile Ferri kâmil âdemdür **ğaraż** (Ferri Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [ğaraż,]
- **Ğaraż** 'arz-ı 'ubûdiyyetdür ancak bu kaçîd ile / Kûsûrı var ise dâmân-ı 'afvı 'atf ider sâye (Ferri Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28). [ğaraż,]

ğarb: Batı.

- Kālbine kimdür koyan bilmem seyāhat fikrini / Şark u **ğarba** Ferrî-i şeydâyı kimdür gezdüren (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [ğarba, -a]

ğâret ol-: Yağmalanmak.

- ‘Aşk ile Cengiziyâna eylerüm vaz’-ı cebîn / **Ğâret oldu** ‘aql u sāmānum meşâfında hemîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [ğâret ol-, -dı]

ğarîb: Zavallı, çaresiz, bulunduğu yerde yabancı olan.

- Rindüm bu şuver-hâne-i dünyâda **ğarîbüm** / Ol mü’min-i pāküm ki kilîsâda **ğarîbüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [ğarîbüm, -üm]
- Rindüm bu şuver-hâne-i dünyâda **ğarîbüm** / Ol mü’min-i pāküm ki kilîsâda **ğarîbüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1). [ğarîbüm, -üm]
- Keyfiyyetüm aňlanmadı nâ-dân arasında / Muşhaf gibi şan sūk-ı Naşârâda **ğarîbüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [ğarîbüm, -üm]
- Her bezme birer başka neşât-âverüm ammâ / Dil-ber olıcağ meclis-i şahbâda **ğarîbüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3). [ğarîbüm, -üm]
- Zâhırde olup zümre-i ensâbla maħlûṭ / Fâriğ-şüdeyüm vâdî-i ma’nâda **ğarîbüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [ğarîbüm, -üm]
- Bîñ zevk ile ger semt-i vaṭanda daħi olsam / Ferrî o bütûñ ‘aşkına üftâde **ğarîbüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [ğarîbüm, -üm]
- Ğarîbüñdür esirüñdür derd-mendüñdür / Şehâ ‘atf-ı nigâh eyle bu zâr-ı pür-melâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [ğarîbüñdür, -üñ, -dür]
- Kemâl-i re’fet ü rahmuñla ey düstür-ı ‘âlî-şân / Nigâh-ı ‘âtıfet kıl bu **ğarîb** ü nâ-tüvân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36). [ğarîb,]
- Germ-i ümmîdle efendim beni tekrâr esîr / Gerçi degmez o bahâyı bu **ğarîb** ‘abd-i zelîl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 22). [ğarîb,]

ğarîm: Alacaklı.

- Ey şeh-süvârum el-meded çignetme rahşa ol halîm / Ey gönçe-leb ve’y lâle-had cânım saña olsun **ğarîm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32). [ğarîm,]

ğark eyle-/ğark it-: Batırmak, boğmak.

- **Ğark eyleye** emvâc-ı yem-i hayret o rütbe / Her kaṭre-i eşkümde bir ‘ummân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [ğark eyle-, -y, -e]
- Bir cilve görem dirseñ eger rüy-ı vefâda / **Ğark eyle** vücûduñ beri gel cüy-ı kazâda (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2). [ğark eyle-,]
- Câmı **ğark it** bahr-ı tevḥîd-i maḥabbetde dilâ / ‘Âlem-i ‘aşk içre çünki bir mekân lâzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [ğark it-,]

ğark ol-: Boğulmak, batmak.

- Ğirîz-gâh olmayup **ğark olacağın** cezm idüp der-hâl / Dutup hep cümlesi yelken kürek geldi emân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25). [ğark ol-, -acağ, -ı, -n]
- Tâluṭ hammâm-ı Fir’avna niçesi daħi **ğark oldu** / Güzel andurdı haḳḳâ vak’a-i Fir’avn u Mûsâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 8). [ğark ol-, -dı]

ğark-âb-ı yem-i nesv: Unutma denizinde boğulmuş.

- **Ğark-âb-ı yem-i nesv** idi ebkâr-ı meżâmîn / Âgûşa çeküp fikr-i metînüm yüze çıkdı (Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5). [ğark-âb-ı yem-i nesv,]

ğark-ı sevl-âb eyle-: Sele boğmak.

- **Ġarķ-ı seyl-āb eyler** āhir gül-šen içre sū-be-sū / Eylemiş āb-ı sirişk-i bülbüli enhār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 15*). [*ġarķ-ı seyl-āb eyle-, -r*]

ġavġā: Kavga, mücadele.

- Kılıçdan geçdiğinde cümle eşrār-ı fiten-peymā / Tıutup zencīr-i ye'si terk idüp bī-ḥūde **ġavġāyı** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 10*). [*ġavġāyı, -y, -ı*]

ġavvās ol-: Dalmak.

- Kılzüm-i 'ilm ü kemāle ir bulup her maṭlabı / Baḥr-i fikr-i nazma **ġavvās ol** yūri Neyyir gibi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 5*). [*ġavvās ol-,*]

ġavvās-ı yem-i ma'nī ol-: Mana denizine dalmak.

- **Ġavvās-ı yem-i ma'nī olup** aşk ile Ferrī / Eşdāf-ı suḥan-dān yine 'arz eyledi lū'lū' (*Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 5*). [*ġavvās-ı yem-i ma'nī ol-, -up*]

ġāvet ü pāyān-ı sebīl: Yolun sonu ve neticesi.

- Her umūruṇda muvaffāķ ide Allāh seni / Ola devletle şeref **ġāvet ü pāyān-ı sebīl** (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 6*). [*ġāvet ü pāyān-ı sebīl,*]

ġāvetle: Oldukça, çok, pek.

- **Ġāvetle** yakışmış didiler rūyına liḥye / Elbet yaraşur şevb-i sefid üstine semmūr (*Ferrī Dīvānı, Tarih 9, Beyit 4*). [*ġāvetle,*]

ġavr: Başka, diğer.

- Beni ol ġamzeden **ġayra** każā da idemez meftūn / Meger vaşındaki şi'rūm ile teşḥīr yazsunlar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 3*). [*ġayra, -a*]
- Āġūş-ı kabūlūmda senūñ **ġayruña** yir yok / Kim lāne-i şeh-bāzda bāzuñ yiri yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 5*). [*ġayruña, -uñ, -a*]

ġavr: Rakip.

- Bezm-i çemende **ġayr** ile ḥaşr olduġuñ görüp / Farṭ-ı 'azāb-ı rüz-ı cezāmuz budur bizūm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 146, Beyit 3*). [*ġayr,*]

ġayret: Kıskanma, kıskançlık.

- Ġamdan ölmem 'ākıbet **ġayret** helāk eyler beni / Nā-sezā eṭvārıña diķkat helāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 192, Beyit 1*). [*ġayret,*]
- Neş'et-i pākīze-tıynet gibi kavlım Ferriyā / Ġamdan ölmem 'ākıbet **ġayret** helāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 192, Beyit 5*). [*ġayret,*]
- Ġamdan ölmem 'ākıbet **ġayret** helāk eyler beni / Vaz'-ı hercāyī-edālar derd-nāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 193, Beyit 1*). [*ġayret,*]
- Neş'et-āsā Ferriyā ḥüsn-i tabī'at ehliyūm / Ġamdan ölmem 'ākıbet **ġayret** helāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 193, Beyit 5*). [*ġayret,*]

ġavrı: Başka, diğer.

- İdinmiş ma'bed-i 'aşk içre cānā hācibūn mihrāb / Ki erbāb-ı mahabbet **ğayrı** cāy-ı iktidā bilmez (Ferri Dīvānı, Gazel 89, Beyit 3). [ğayrı,]
- Nesi var semt-i 'aşkuñ hasret-i didārdan **ğayrı** / Yolında hāşıl olmaz nesne āh u zārdan **ğayrı** (Ferri Dīvānı, Gazel 194, Beyit 1). [ğayrı,]
- Nesi var semt-i 'aşkuñ hasret-i didārdan **ğayrı** / Yolında hāşıl olmaz nesne āh u zārdan **ğayrı** (Ferri Dīvānı, Gazel 194, Beyit 1). [ğayrı,]
- Dem-i hengāme-i ğamda ħumār-ālūd-ı hicrāna / Dil-ārā mesken olmaz hāne-i ħammārdan **ğayrı** (Ferri Dīvānı, Gazel 194, Beyit 2). [ğayrı,]
- Tehī tih-i emelde reh-neverdüz niçe demlerdür / Ne kaldı destümüzde sāgar-ı ser-şārdan **ğayrı** (Ferri Dīvānı, Gazel 194, Beyit 3). [ğayrı,]
- Ferāmuş itmedūñ gitdūñ cefāsın ey gōñul yāruñ / Ne ĩrās eyler āyā derdūñi ikşārdan **ğayrı** (Ferri Dīvānı, Gazel 194, Beyit 4). [ğayrı,]
- Dimişsiñ zerre-çin-i mihr-i vaşlumdur dil-i Ferri / Mürüvvetsüz neni gördi ħurı ikrārdan **ğayrı** (Ferri Dīvānı, Gazel 194, Beyit 5). [ğayrı,]
- Mey ü dil-berde imiş luṭf u laṭif-i esrār / Arayñ **ğayrı**da hāzırdur aña ye's-i fu'ād (Ferri Dīvānı, Kaside 10, Beyit 16). [ğayrıda, -da]
- Hiç fikr-i yār u āgyār eylemezdi ğamzesi / Öldürdi **ğayrı** bir kār eylemezdi ğamzesi (Ferri Dīvānı, Tahmis 3, Bend 2). [ğayrı,]
- Her nigāhı bir belā-yı nāgehānīdür dile / **Ğayrı** dil-berler gibi lāzım degül esbāb-ı nāz (Ferri Dīvānı, Tahmis 3, Bend 4). [ğayrı,]
- Yollarda kaldum 'aşk ile pür-piç ü ıztırāb / Bu şehri içinde eylemedüm **ğayrı** intihāb (Ferri Dīvānı, Terki-bend 2, Beyit 9). [ğayrı,]
- Beñzemez **ğayrıya** her sūya aķar mişl-i miyāh / Şimdi ammā yine bir dāma tıtuldu ey şāh (Ferri Dīvānı, Terki-bend 3, Beyit 11). [ğayrıya, -y, -a]

ğayrı: Artık, bundan sonra.

- Başdurdı keyfe **ğayrı** ayak başma iç diyü / Ol mest-i cām-ı ħüsn ü bahā sākiyā düşer (Ferri Dīvānı, Gazel 50, Beyit 8). [ğayrı,]
- Eyle bir sāgar-ı leb-riz ile ser-şār-ı neşāt / İdemez Ferri ħuluñ **ğayrı** taħammül yetişür (Ferri Dīvānı, Gazel 57, Beyit 5). [ğayrı,]
- Alışdum Kays-veş semt-i cünūnda sāha-peymāya / Şudür-ı vuşlatuñda 'ayş u nūşa **ğayrı** ħācet yok (Ferri Dīvānı, Gazel 118, Beyit 2). [ğayrı,]
- Haṭ gelür **ğayrı** ne gūne yolunup çarpınsa da / Ferriyā mechül olan mevki'de aḥşam itmedük (Ferri Dīvānı, Gazel 122, Beyit 7). [ğayrı,]
- Çarḥ da tāsı tarağı **ğayrı** kaldursın meger / Mihr ü māh ile ta'azzum üzre tāslar gösterür (Ferri Dīvānı, Kaside 6, Beyit 12). [ğayrı,]
- Besdür itnāb idelüm **ğayrı** du'āya ibtidā / Anı encām-ı suḥanda her suḥan-ver gösterür (Ferri Dīvānı, Kaside 6, Beyit 26). [ğayrı,]
- Bir kerīm-i merḥamet-kāra teşādüf eyledüm / 'Arz-ı hāl-i cer gibi ben **ğayrı** gezmem ser-seri (Ferri Dīvānı, Kaside 8, Beyit 24). [ğayrı,]
- **Ğayrı** zencir-i cünündür sübḥa-i ezķārumuz / Biz o Mañşūruz ki zulf-i tırresidür dārumuz (Ferri Dīvānı, Tahmis 2, Bend 2). [ğayrı,]

ğazā: İslam dini uğruna yapılan savaş, cihat.

- Haṭtı mikrāzla kırdukda cilā niyyetine / Kāfire şanki kılıç çekdi **ğazā** niyyetine (Ferri Dīvānı, Gazel 170, Beyit 1). [ğazā,]

ğazāb: Aşırı hiddet, kızgınlık.

- Çatarsa böyle dā'im kaşlar ħışm u **ğazāb** ile / Virür sāmān-ı hūşa daḥi Ferri çok ziyān ebrü (Ferri Dīvānı, Gazel 161, Beyit 7). [ğazāb,]

ğazālāne: Ceylana benzer, ceylan gibi.

- Bir muğ-beçe-i tāze-edā eyledi meftūn / Öldürdi netice o **ğazālāne** bakışlar (Ferri Dīvānı, Gazel 77, Beyit 4). [ğazālāne,]

ġāze: Allık.

- Ān degül mün'akis olmış ruġuġa cānumdur / Ġāze şanma yüzünñ alı benüm ħanumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [ġāze,]
- Ġāzeyle degüldür bilürüz mâşıta-kārî / Bir cāzibedür ān ile pîrāye-i ħüsnüñ (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 69). [ġāzeyle, -y, -le]

ġāze-i ruġsār-ı murād: Murat yanaġının allıġı.

- Mest ü medġüş düşüp rāh-ı ħarābāta o dem / Eyledüm cām-ı meyi ġāze-i ruġsār-ı murād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14). [ġāze-i ruġsār-ı murād,]

ġazel: Klasik Türk Edebiyatında çok kullanılan bir nazım şekli. II Şiir.

- Dil-ber deheninden viren 'aşıklara neş'e / Ferrî bu ġazel de benüm ancak ġünerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9). [ġazel,]
- Bu ter ġazel ki şafġa-i Dîvân-ı Ferrîde / 'Uşşāka yād-ı ġüsnüm ile yādigārdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [ġazel,]
- Ferrî düşünce söyleniyor nev-be-nev ġazel / Ammā bu ġüne tāze-edā cā-be-cā düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 9). [ġazel,]
- Çok nükte-senci bu ġazelüm ġüm-sürāġ ider / Ferrî suġanda ġüsn-i edāya şapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [ġazelüm, -üm]
- 'Ālemde anuñ gibi efendi de bulunmaz / İnşāf olıcak böyle de rengin ġazel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10). [ġazel,]
- Eyler nazîre Ferrîyi mecbûr tab'-ı şûġ / Tāze ġazel ġavāle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7). [ġazel,]
- Bir ġazel tarġ eylemiş Neyyir bu ġünler Ferrîyā / Zerre-i maẓmûnı şevġ-ı şems-i ġāverden laţîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [ġazel,]
- Sāpāş hele cerbeze-i tab'uġa Ferrî / Bir böyle ġazel görmedüm āşār-ı selefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [ġazel,]
- Bir tāze-edā sāde ġazel oldu bakılsa / Ferrî ġo bulunsun bu da dîvān arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5). [ġazel,]
- Sultāna ġazel virsek eger baġt o kadar kim / Er-rızķu 'ala'llāh yazar maţlabumuzda (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [ġazel,]
- Ferrî bu ġazelde olamaz çok da taşalluf / A'lā degül ednā degül ancak vaşat oldu (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [ġazelde, -de]
- Düşüp pā-pūşa ruġşat olmadı pā-būsa çok demler / Hele nazm umarum bu ġazel ile geldi imlāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12). [ġazel,]
- Şā'ir-i rind-i cihānum lā-übālî-meşrebüm / Bir ġazel tarġ eyleyüm seyr eyle kimler gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20). [ġazel,]
- Didüm evşāfuġa bir tāze ġazel lāyıķdur / Söyle söyle didi 'aşık benüm 'unvānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23). [ġazel,]

ġazel-i pāk: Kusursuz gazel.

- Dest-res olmadı böyle ġazel-i pāke selef / Ferrîyā ġāmeyi mıķrāz-ı belāġat keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [ġazel-i pāk, -e]

ġazel-i Şıdkî: Şıdkî'nin gazeli. II Şıdkî: Şıdkî Mustafa Efendi (d. ?/? - ö. 1769/1183). [TEİS]

- Şābit ġadem oldu ġazel-i Şıdkîde ġāmem / Tanẓîr idicek indi ayaġına ġara şu (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [ġazel-i Şıdkî,]

geç-: Etkisini kaybetmek.

- Cāy-ı ma'mūra duġul itse de büm eğlenmez / Dil-i 'ārifde keder tîz geġer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [geġer, -er]

- Ey büt-i nâ-mihr-bân **geçdi** hevâ-yı ârzû / Ba'de-zîn mesdüddur vaşfuñda bâb-ı güft-gû (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 5). [geçdi, -di]

geç-: Yaşanmak.

- Çok şîve **geçdi** şüret-i nâz u niyâzda / Söylendi cümle râz-ı nihân leb-be-leb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [geçdi, -di]
- Zîkr eyleyüp ol mehle **geçen** demleri ey dil / Gel darb idelüm sîne-i şad-çâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [geçen, -en]
- Be-kâm-ı vuşlatı olsam şeb-i yeldâ **geçer** geçmez / 'İzârında o şûhuñ hatt-ı nev-peydâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [geçer, -er]
- Be-kâm-ı vuşlatı olsam şeb-i yeldâ **geçer** **geçmez** / 'İzârında o şûhuñ hatt-ı nev-peydâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [geçmez, -mez]
- Devründe senüñ gülmedüm ey çarh-ı bed-evzâ' / Hüzn ile **geçüp** büm gibi leyl ü nehârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [geçüp, -üp]
- **Geçdi** ez mân-ı Zühâl devr-i kâmerdür ba'de-zîn / Zâl-ı dünyâ-yı denî görsün cihân içre eri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13). [geçdi, -di]

geç-: Aşmak, geride bırakmak.

- Olunca gülğül ile mey neğam-serây-ı kadeh / Harîm-i bülbülü **geçdi** harem-serây-ı kadeh (Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [geçdi, -di]
- Hadden tecâvüz itdi tecâhül amân amân / Ferrî nişâbı **geçdi** tegâfûl meded meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [geçdi, -di]
- Dilde 'aşkuñ şu'le-zâ fânüs-ı 'unşurda **geçüp** / Gün gibi zâhir olunca eylemez inkâr kâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [geçüp, -üp]
- Bahr-ı zehâr-ı 'aşkı **geçüp** keşî-i heves / Cüy-ı murâda girdi selâmet şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [geçüp, -üp]
- Ârzû vâdîlerin **geçdük** ümîd ü bîmde / Kim murâd u kâm içün atmak yakışmaz gâmumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [geçdük, -dük]
- Pây-mâlâmı ayaklatdur yûri var sâkiyâ / Yoğsa kim dir 'aşıkânı çigne **geç** düzdîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [geç,]
- Tîr-i müjeñ ey kaşı kemân câna tokındı / **Geçdi** kemigi tâ dil-i vîrâne tokındı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [geçdi, -di]
- Zemîn-i tâb'-ı pākūm içre buldum ma'eden-i inşâ / **Geçersem** çok degüldür Kânî-i âhîr zamân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45). [geçersem, -er, -se, -m]
- Hâbeşdür **geçdi** şan Rûma hemân Zengî zemînünden / Görenler mülket-i Sînüñ çıkar hışn-ı hâşînünden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2). [geçdi, -di]
- **Geçdi** mecâzî şüret-i tahkîke yüz tutup / Gitdi ümîd-i vuşlat ile bezm-i vahdete (Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 4). [geçdi, -di]
- Eylemiş öyle mu'allâ ki gören dir el-hâk / Tâk-ı pâki felegi **geçmiş** olup sakf-ı semâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6). [geçmiş, -miş]

geç-: Vazgeçmek, terk etmek.

- Cenâb-ı pîr-i muğândan irüp fütüh-ı şabûh / **Geçerdi** cümle sivâdan şarâb-lây-ı kadeh (Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [geçerdi, -er, -di]
- Tamâm-endâze-i şaht ile ölçülse kabâdan **geç** / Bu zerğ-ı büriyâdan düşuñ zâhid ridâ çıkamaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [geç,]
- Şafâdan **geç** ider îrâs-ı sıkket büm-ves dil-ber / Beni tûtî gibi pür-gû ider âyîne-tal'at yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [geç,]
- Neyyir ile şafvetde **geçüp** hubb-ı sivâdan / Bir zerre-i nâ-çîz bulunmaz hepümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [geçüp, -üp]
- Ferrî **geçerse** cümle sivâyı 'aceb degül / Şûh-ı mecâz-ı hânde-likâyı 'aceb degül (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7). [geçerse, -er, -se]
- Sevenler fülûl-i hâlûn **geçer** çîn-i cebînünden / Metâ'-ı Hinde râğıb râğbet itmez Çîn [ü] Mâçîne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2). [geçer, -er]
- **Geçmiş** idi âlâyiş ü hâşâk [u] sivâdan / Olmışdı ma'ârifle 'aceb genc-i nihânî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 2). [geçmiş, -miş]

geçil-: Bol miktarda bulunmak.

- Vaktümüzde gerçi şâ'irden **geçilmez** zâhirâ / Var mı inşâf eyle böyle şî'rini ter gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19). [geçilmez, -mez]

geçin-: Kendini ... gibi görmek, kendini ... gibi saymak.

- Müstagnî-i lutfuñ **geçinen** ehl-i fenâyuz / Ey çarh-ı denî eyledigüñ cevır ü sitem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [geçinen, -en]

gedâ: Dilenci.

- Ahkâmı şadr-ı mey-gedede keç-küleñ **gedâ** / Evreng ü tâc ü şevket-i şâhâna virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [gedâ,]

gedâ-yı pür-vakâr-ı bî-ğurûr: Gurursuz ve ağırbaşlı dilenci.

- Ol **gedâ-yı pür-vakâr-ı bî-ğurûrum** murğ-ı dil / Kâf-ı naḥvet üzre 'Ankâ gibi ârâm itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [gedâ-yı pür-vakâr-ı bî-ğurûr, -um]

gel-: Ortaya çıkmak.

- Haṭ **geldigini** rûyuña dil pek taleb itmez / Her-giz 'uḳalâ bilmediği yirde şeb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [geldigini, -dig, -i, -n, -i]
- Haṭ **geldi** ruḥ-ı yâra diyü itme te'essüf / Mürân şeker üstine cem' olsa ne mâni' (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [geldi, -di]
- Haṭ **gelür** ğayrı ne gûne yolunup çarpınsa da / Ferriyâ meḥûl olan mevki'de aḥşam itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 7). [gelür, -ür]
- Zâti-veş bir **geldi** bu târîḥ-i cevher ḥabbezâ / Oldı ser-şâr-ı şerefle zîb-i şadr-ı defterî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33). [geldi, -di]
- O nev-haṭ şûḥa revnaḳ geydügi al vâleden **gelmiş** / Ki hengâm-ı şebe fer şu'le-i cevvaleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [gelmiş, -miş]
- O nev-haṭ şûḥa revnaḳ geydügi al vâleden gelmiş / Ki hengâm-ı şebe fer şu'le-i cevvaleden **gelmiş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [gelmiş, -miş]
- Melâḥat rûyına bir kat daḥi ol kâleden **gelmiş** / Leb-i dil-dâra revnaḳ cûşiş-i tebhâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [gelmiş, -miş]
- Melâḥat rûyına bir kat daḥi ol kâleden gelmiş / Leb-i dil-dâra revnaḳ cûşiş-i tebhâleden **gelmiş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [gelmiş, -miş]
- O gül-berg-i tere tâb [u] tarâvet jâleden **gelmiş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2). [gelmiş, -miş]
- Bu tarz-ı âb u tâb ol âteş-i seyyâleden **gelmiş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [gelmiş, -miş]
- Hemîşe sū-i zıkr-i Sâmirî gûsâleden **gelmiş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4). [gelmiş, -miş]
- Piyâzuñ irtifâ'-ı kadri kat kat lâleden **gelmiş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5). [gelmiş, -miş]
- Kemâl-i kevkebi görmez mi mâha hâleden **gelmiş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6). [gelmiş, -miş]
- Hezâr-ı gül-şene 'âlemde raġbet nâleden **gelmiş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [gelmiş, -miş]
- Çün 'ayn-i ecel **geldi** gidüp Yûsuf-ı cânı / Beytû'l-ḥazen-i ḳabri maḳâm eyledi Ya'kub (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 4). [geldi, -di]
- Ḥâfız 'Oḡmân görse idi medḥini ez-berden okur / Tekye-i iṭrâda şeyḥ olsa **gelir** vecd ile ḥâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 2). [gelir, -ir]
- Kem-cur'asıyla âdeme keyf-i ebed **gelir** / Her demde feyz ü neşve dilâ bî-'aded gelir (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 42). [gelir, -ir]
- Kem-cur'asıyla âdeme keyf-i ebed gelir / Her demde feyz ü neşve dilâ bî-'aded **gelir** (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 42). [gelir, -ir]

gel-: Görünmek, sanılmak.

- Zārum göricek ey gül-i naḥvet [ne] gülersin / Ben ağladığım saña **gelir** hāy u hey-āsā (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [gelir, -ir]
- Zevk-ı hest ü nîstî yek-sân **gelür** vicdânında / Ferriyâ dāmânı taḥlîş ideli taḳlîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [gelür, -ür]

gel-: Varmak, ulaşmak, yaklaşmak.

- **Geldükde** bezme ol gül-i bāğ-ı edeb bu şeb / Ārāyîş oldı meclise bintü'l-ineb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [geldükde, -dükde]
- Hülâsa neş'e-i meyle o mest-i cām-ı şafâ / Şokuldı sîneme **geldi** tayandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [geldi, -di]
- Dil-ber ü mey sâz u söz yārān u 'āşık bundadır / Sāğar-ı şahbāyî sākî **gel** berü rindāna at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [gel,]
- Gökşuya dön de **gel** ne olur dün de bekledüm / Rāhuñ o sūya her zamān ey bî-vefā düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [gel,]
- Bu kânün-ı maḥabbetdür ki bīmārān-ı rāh-ı 'aşk / Nigāhuñ irmeyince Bū 'Alīgelse şifā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [gelse, -se]
- Cānā **gelicek** bezme fedā cān olagelmiş / 'İd irdigi dem mün'ime kurbān olagelmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [gelicek, -icek]
- Kelb olalı bir av al cānānı al **gel** meclise / Ol sebep ile rakībā sen daḥi **gel** gör bir iş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [gel,]
- Ḥaylī eyyām idi kim teb-zede-i 'aşkuñ idüm / **Gelmedüñ** gitdi beni görmege kâfir yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [gelmedüñ, -me, -dü, -ñ]
- Düşüp ifrāda kesb-i ḥurde-i 'irfān için **geldüm** / Seni eşyāda yüz biñ vech ile seyrān için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [geldüm, -dü, -m]
- Düşüp ifrāda kesb-i ḥurde-i 'irfān için geldüm / Seni eşyāda yüz biñ vech ile seyrān için **geldüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [geldüm, -dü, -m]
- Tecerrüd 'āleminde zevk-ı rūḥānī idi kārūm / Mücerred cisme seyr-i şüret-i ḥubān için **geldüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [geldüm, -dü, -m]
- Esîr-i cām-ı 'irfān u maḥabbet oldıgumdandır / Bu dār-ı mülke ancak şöḥbet-i rindān için **geldüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [geldüm, -dü, -m]
- İtā'atde hezārān cilveler idrāk olunmışdı / Görüp bir başka 'ālem şive-i 'ișyān için **geldüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [geldüm, -dü, -m]
- Vedāduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şüret / Anuñ her yüzden ey büt lutfını iz'ān için **geldüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [geldüm, -dü, -m]
- Faḳaṭ kendüm görürdüm şafḥa-ı mir'āt-ı ma'nāda / Mürāyā-yı beşerde rü'yet-i a'yān için **geldüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [geldüm, -dü, -m]
- Fedā idüp ḥuzūr-ı gül-şen-i aşıldan oldum dūr / Bu bāğ-ı esfele bülbül gibi nālān için **geldüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [geldüm, -dü, -m]
- Şefîkum Zihniyi buldum mecāzı tay idüp gitmiş / O vādīlerde Ferrî ben daḥi pūyān için **geldüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8). [geldüm, -dü, -m]
- Hîç kuşur itmem **gelüp** Ferrî ayağın öpmeye / Ol büt-i 'ālem ferini baña yār eyler sebū (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [gelüp, -üp]
- Kemān-ı saḥt-ı Tatar ile dā'im iddi'ā eyler / **Gelürse** şaştuñ olsa 'aceb mi imtiḥān ebrü (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [gelürse, -ür, -se]
- Dū deh-sāl olsa meh-rūlar şadālar da dügāha res / Uşūle **gelse** Ferrî ḥāl o mekkār kār olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [gelse, -se]
- **Geldükde** bezm-i 'işretüme şüfî şüfla / Şeyṭān görindi şanki 'anāşır zurūfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [geldükde, -dükde]
- Eyle bismilgeh-i 'aşkuñda beni **gel** kurbān / Ka'be-i vaşda kurbān-ı Ḥudā ḥürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [gel,]
- Rakībe uyma kaçma **gel** beri ey şāh-ı istiğnā / Saña 'āşık bulunmaz Ferrî-i şürīde-bāl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7). [gel,]
- **Gelüp** bezme açılmazsuñ mey içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür ḥālūñ efendim böyle dā'im infī'āl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [gelüp, -üp]
- Ferriden ırağ olma **gel** ey āfet-i vahşî / 'Arz eylemez ḥālını tenhā daḥi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5). [gel,]
- Şüfî bizi ger şavma'adan şavmağa **gelse** / Ayaklanuruz şāhn-ı ḥarābāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [gelse, -se]
- Şeḥerī jāle midür gönceye bāğ içre düşen / Yohsa sākî kadeḥ-i bezme **gelüp** mül mi kodi (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [gelüp, -üp]

- Ammā ne çāre derd ile bir söz gelür semt-i dile / Ya'nî ki cānāndan **gele** itsem gerek bî-bāk ü bîm (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 30). [gele, -e]
- **Gelsün** şalâdur 'âleme zu'mınca her 'îsî-deme / Rûh-ı Mesîh ü Meryeme şîvem ider nâz u na'îm (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 25). [gelsün, -sün]
- Ammā ne çāre derd ile bir söz **gelür** semt-i dile / Ya'nî ki cānāndan gele itsem gerek bî-bāk ü bîm (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 30). [gelür, -ür]
- Şıdk ile du'ā it ki icābet demi **geldi** / Çarh üzre sürüşān heme āmîn-künāndur (Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 24). [geldi, -di]
- **Geldi** vaqt-i peyrevîde güşuma işbu şadā / Bülbülî ez-bāğ-ı mâ beg rifte der-minkār gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 49). [geldi, -di]
- **Gelsün** ol gerdün-vaqāra kim Hümā-yı ... / Nesr-i t̄ā'ir gibi farkında zıl-ı per gösterür (Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 13). [gelsün, -sün]
- Gîrîz-gāh olmayup ğarķ olacağın cezm idüp der-hāl / Dutup hep cümlesi yelken kürek **geldi** emān üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 25). [geldi, -di]
- Bu sūrî güş idince t̄urmadum andan ayaklandum / Bula düşdüm **gelüp** dergāhına bād-ı vezān üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 31). [gelüp, -üp]
- Tab'uma bir pāre āsāyîş **gelüp** luṭfî ile / Destūme aldum hele kil-k-i 'Uṭārid yāveri (Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 27). [gelüp, -üp]
- Şimdi ammā ki 'ināyetlū veliyyū'n-ni'amum / Maşraf-ı lāzımeden **gelse** tehi çün zenbîl (Ferrî Dîvânî, Kit'a 1, Beyit 16). [gelse, -se]
- **Geldi** o demde hem-dem olup bir ruḥî semen / 'Arz itdi gāhî ğonce-dehen geh çeh-i zekān (Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 1). [geldi, -di]
- Gören püskürme beñler rüy-ı alında o şuhuñ dir / Benekli bir kumāş-ı tazedür Bengāleden **gelmiş** (Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 2). [gelmiş, -miş]
- Kaçup Nāhîd-āsā çarḥ-ı nāzî intihāb eyler / **Gelüp** bir dem kenār olmaḳlīga ol meh hicāb eyler (Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 6). [gelüp, -üp]
- Bir cilve görem dirseñ eger rüy-ı vefāda / Ğarķ eyle vücūduñ beri **gel** cūy-ı kazāda (Ferrî Dîvânî, Tahmis 7, Bend 2). [gel,]
- Mey ü nuḳl [u] nigāh-ı āşinādan daḥi meḥcūrum / Bu 'işret-gāha küstāḥāne **geldüm** ise ma'zūrum (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 4). [geldüm, -dü, -m]
- Ser-i gülmîḥ-ı maẓmūnum Şabîhā **gelse** perçîne (Ferrî Dîvânî, Tahmis 12, Bend 7). [gelse, -se]
- Nāvek atup biñ adum cāya o şāh-ı kām-rān / Şān ile taş dikdi meydānda **gelüp** Sultān Selîm (Ferrî Dîvânî, Tarih 3, Beyit 5). [gelüp, -üp]
- Mevlid olmışdı Yenişehr-i Fenār ammā **gelüp** / Devlete oldı kapucıbaşı-ı der-gāh-ı şāh (Ferrî Dîvânî, Tarih 12, Beyit 2). [gelüp, -üp]
- Bā'îş-i tevfiḳ-i devlet olmağa ayaklanup / Şāmdan **geldi** Sitanbula ḳademle hem-çü pāy (Ferrî Dîvânî, Tarih 16, Beyit 3). [geldi, -di]
- Ayağı yir mi başar öyle ḳademlerle **gelen** / 'Arş-ı a'lāya revādur başsa ger 'aşḳ ile pāy (Ferrî Dîvânî, Tarih 16, Beyit 7). [gelen, -en]
- Ey dil yeter itnāb-ı suḥān başla du'āya / Mektüb **gelir** eyleme terk it hezeyānı (Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 1, Beyit 63). [gelir, -ir]
- İtme ta'allūl al beri **gel** sāğar-ı Cemi / Dürd-i şarābî dāğ-ı dilūñ eyle merhemi (Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 2, Beyit 32). [gel,]
- Ol dem ḳanı ki bezme **gelüp** bāde vū 'arāḳ / Sāğar be-dest ü dil-ber ile cilve daḳḳ-ı laḳ (Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 4). [gelüp, -üp]

gel-: Beraberinde gitmek.

- **Gelir** mi çekdiği pāyında 'āşık ol şanemüñ / Olur mı raḥş-ı küḥeylān 'ināndan maḥzūz (Ferrî Dîvânî, Gazel 113, Beyit 3). [gelir, -ir]

gel-: Dünyaya gelmek.

- 'Oşmāniyāndan bir tuḥaf mānende-i dürr-i Necef / Ecdādı güyā ki şadef bir **geldi** bu dürr-i yetīm (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 2). [geldi, -di]

gel: "Haydi, davran!" anlamında bir söz.

- Sākī bezimde nāz ile **gel** devr-i sāgar it / Nūr-ı mey ile sāgarı mihre berāber it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 1*). [gel,]
- Bir nīm-nigāh-ı luṭfuñ ile maḥrem olmadık / Ey tır-i ğamze bārī derūnumda **gel** yir it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 4*). [gel,]
- Her bir kelāmı bir dūr-i şeh-vār-ı ma‘nīdūr / Dīvān-ı pāk-i Ferrīyi **gel** zīb-i manzar it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 5*). [gel,]
- Zikr eyleyüp ol mehle geçen demleri ey dil / **Gel** darb idelüm sīne-i şad-çāke berāber (*Ferrī Dīvānı, Gazel 56, Beyit 4*). [gel,]
- Diñle **gel** Berhemenā rāz-ı künişti bundan / Vākıf-ı sırr-ı Mesīh ol budur i‘cāz-ı ceres (*Ferrī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 2*). [gel,]
- Kelb olalı bir av al cānānı al **gel** meclise / Ol sebep ile rakībā sen daḥi **gel** gör bir iş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 4*). [gel,]
- Şimdi bāb-ı himmeti gördüm ki bir açuk kapu / Baş açuk yalın ayak didüm ki ey dil **gel** yūri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 25*). [gel,]
- Cān şöḥbetini gizlice cānānla söyleş / Mecnūn gibi **gel** eyle vaṭan kūy-ı cefāda (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 2*). [gel,]
- Mā‘il it deryā-yı ṭab‘-ı Ferrīye **gel** meşrebi / Şīve-i ‘aks ile reşk itdür o sūya kevkebi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 5*). [gel,]
- Bir dükenmez hayrete şal Neyyirūñ de ferrini / Ol mehe didüm ki **gel** al Neyyirūñ de ferrini (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Beyit 12*). [gel,]
- Dilā **gel** gör bu elṭāf-ı Hudāvend-i Ḥalīmi / K’idüp perdāziş-i evreng-i dīn Sultān Selīmi (*Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 1*). [gel,]

genc-i defīn: Gömülü hazine.

- Yaklaşdı gibi mülk-i melāḥatde kıyāmet / Feryād ki hep **genc-i defīnüm** yüze çıkdı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 195, Beyit 3*). [genc-i defīn, -üm]

genc-i nihānī: Gizli hazine.

- Geçmiş idi ālāyiş ü ḥāşāk [u] sivādan / Olmuşdı ma‘ārifle ‘aceb **genc-i nihānī** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 2*). [genc-i nihānī,]

gencīde: Sığan, sığmış.

- Vezīrā āsumān-kadrā müşīrā mā‘delet-kārā / Degül **gencīde** zāt-ı mekremet-āyātun imlāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 29*). [gencīde,]

gencīne-i dil: Gönül hazinesi.

- Şebīh itmek anı ‘ayn-ı ḥaṭādur nāfe-i Çīne / Niçün **gencīne-i dilden** zebānum dūr nişār itmez (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 6*). [gencīne-i dil, -den]

gencīne-i hüsn: Güzellik hazinesi.

- **Gencīne-i hüsnün** dil-i vīrānla söyleş / Ḥāl añlar iseñ cāzibe vü ānla söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 1*). [gencīne-i hüsn, -ün, -]

ger: Eğer, şayet.

- Öyle me‘yūsum zalām-ı gūşe-i miḥnetde kim / Şu‘le virmez ḥāneme **ger** toğsa biñ hūrşīd-i ‘īd (*Ferrī Dīvānı, Gazel 26, Beyit 2*). [ger,]
- Olur maḥrūm-ı vaşluñ turre-āsā **ger** aşılma dil / O sevdāda aña hem-dem meger ki āh u vāhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 4*). [ger,]
- Pek hoş olurdı bulmasa **ger** her kemāl zevāl / Āh olmasaydı devlet ü zillet ḥalef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 3*). [ger,]

- Biñ zevk ile **ger** semt-i vâṭanda daḥi olsam / Ferrî o bütûñ ‘aşkına üftâde ġarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5*). [ger,]
- Keserse târem[i] gönîlüm keserle kesrle kesmem / Dil-i sevdâ-gerüm **ger** küdek-i mi‘mâr mâr olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2*). [ger,]
- Olur ‘âlem mu‘aṭṭar dökse kâkül ol meh-i gül-rû / ‘Usurla âhû-âsâ **ger** dil-i ‘aṭṭâr ṭar olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3*). [ger,]
- Şüfî bizi **ger** şavma‘adan şavmağa gelse / Ayaklanuruz şahn-ı ḥarâbât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6*). [ger,]
- Büstâna **ger** nesîm-i ḥilkatı itse vezân / Dem-be-dem olmazdı bād-ı şubḥ ile bîmâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22*). [ger,]
- Olsa **ger** ebr-i bahâr-ı himmetinden feyz-yâb / Uğramaz mekr-i ḥarîfe verd-i cennet-vâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [ger,]
- Kâtl-i ‘uşşâk itmeden ‘âr eylemezdi ġamzesi / Olmasa şemşîr-i istignâsı **ger** şâd-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [ger,]
- Ayağı yir mi başar öyle kâdemlerle gelen / ‘Arş-ı a‘lâya revâdur başsa **ger** ‘aşk ile pây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 7*). [ger,]

gerçek: Gerçekten.

- Vâkı‘ diyü ol vâkı‘aya **gerçek** inandum / ‘Aşk ile yalandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2*). [gerçek,]

gercek: Hakiki.

- Ey mest-i naḥvet oldı gönül bî-şek ‘âşikuñ / Yokdur dürûğum oldı şehâ **gerçek** ‘âşikuñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [gerçek,]

gerçi: Her ne kadar.

- Ferriyâ **gerçi** huzurında o şüḥuñ lâlüz / Cünbiş-i çeşmini ammâ ne dimekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [gerçi,]
- **Gerçi** tatvîl oldı şerḥ-i kîl ü kâl-i ḥâl u ḥaṭ / Ten ü ḥüsn-i dil-firîbidür me‘âl-i ḥâl u ḥâṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1*). [gerçi,]
- **Gerçi** olduḡ vaşlınuñ cüyendesı eller gibi / Ey büt-i nâ-râm saña pek çok da ibrâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4*). [gerçi,]
- Koduñ çok reh-nümâyı **gerçi** der-bend-i ta‘alluḡda / Maḥabbet gül-şeninde sen de âḥir güm-sürâğ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2*). [gerçi,]
- ‘Anâşır bürka‘ıdur **gerçi** fânüs-ı ḥayâl-âsâ / Velîkin dîde-i ehl-i dile manzûrdur gönîlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4*). [gerçi,]
- Vedâduñ deyr-i dilde bağlamışdı **gerçi** çok şüret / Anuñ her yüzden ey büt luṭfını iz‘ân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5*). [gerçi,]
- ‘Âşıkum **gerçi** ḥüsn-i etvâra / Şeyḫ ya şâb neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2*). [gerçi,]
- Yok **gerçi** yâr [u] yâverüm bir münis-i şevk-âverüm / Ammâ ki var şîr-i terüm peygüle-i ġamda neḏîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [gerçi,]
- **Gerçi** fenn-i şîr ile üstâd-ı maẓmûn-perverüm / Böyle maḥzûn mı olur her eyleyen tîmâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36*). [gerçi,]
- Ḥurde-sâlüm **gerçi** sultânüm velî zûr-âverüm / Sâl-ḥurde şâ‘irân eyler ise inkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [gerçi,]
- Vaktümüzde **gerçi** şâ‘irden geçilmez zâhirâ / Var mı inşâf eyle böyle şîrini ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [gerçi,]
- **Gerçi** bûs-ı dâmenüñ ile şeref-yâb olmadum / Şer‘-i Peyğamber gibi sem‘ ile bağladum seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28*). [gerçi,]
- Eyledüm çend beyt ile evşâfuñ **gerçi**‘ayân / Oldı ṭab‘um vaşfuñuñ dil-beste-i ḥ‘âhiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [gerçi,]
- **Gerçi** Cibrîl-i Emînüm şeref-i Sidre-i ‘aşk / Melekût ‘âlemi hem sâḥa-i seyrânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [gerçi,]
- Germ-i ümmîdle efendim beni tekrâr esîr / **Gerçi** degmez o bahâyı bu ġarîb ‘abd-i zelîl (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 22*). [gerçi,]
- Ḥaḡ budur **gerçi** yakışmaz baña şüret-i cer / Çâresi olmadı itdüm niçe biñ sa‘y-ı cemîl (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 24*). [gerçi,]

- Gör ne çenberden Hâlâc olmuş bul ‘îrfândan çıkar / Zülfüne ber-dâr olanlar **gerçi** kim cāndan çıkar (Ferrî Dîvânî, Tahmîs 8, Bend 1). [gerçi,]

gerçi: Aslında.

- **Gerçi** vādî-i rezâletde baş egdürmedi Hâk / Üstüme eylemedi menn-i esâfil tahmîl (Ferrî Dîvânî, Kût'a 1, Beyit 10). [gerçi,]

gerçi kim: Her ne kadar.

- Tab‘uña nisbetle dehrün gülleri hâşâkdür / Sâ‘ire eyler tarâvet **gerçi kim** ızhâr gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 29). [gerçi kim,]

gerd: Toz, toprak.

- Hırmen-i ümmîdüm istîlâ idüp bād-ı fenâ / Hâşılât-ı fikri ber-bād eyledi **gerd** [ü] gubâr (Ferrî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 4). [gerd,]

gerdân: Boyun.

- Sümnât-ı ‘aşkınuñ kıssîsi oldum ey şanem / Beste-i zünnâr-ı zülfün oldı **gerdânum** Tanaş (Ferrî Dîvânî, Gazel 101, Beyit 5). [gerdânum, -um]
- Ferrî ne ğam ‘âlemde perîşânı olursam / Tek kâkûli-veş düşsem o **gerdâna** şarılsam (Ferrî Dîvânî, Gazel 135, Beyit 6). [gerdâna, -a]
- Bükdi resen-i ‘aşkınuñ **gerdânuma** taqdı / Ol âfet-i mû-tâb benüm çergemi yakdı (Ferrî Dîvânî, Matla 9, Beyit 1). [gerdânuma, -um, -a]

gerdân idegôr-: Döndürmek, dolaştırmak.

- **Gerdân idegôr** sāgarı devrân bizümdür / Tağılmadadır ba‘de-zîn ‘işret-geh-i Nâhîd (Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 2). [gerdân idegôr-,]

gerdân-rû ol-: Yüz çevirmek.

- Çünkü **olduñ** Ferrî-i şūrîdeden **gerdân-rû** / Her kime mihr ü vefâ eylerseñ it şimden gerü (Ferrî Dîvânî, Tahmîs 6, Bend 5). [gerdân-rû ol-, -du, -ñ]

gerden: Boyun.

- Geçit iderken ‘âlemi âzâd u ıtlak-ı zîb / Bir bütüñ zünnâr-bendi buldum âhîr **gerdenüm** (Ferrî Dîvânî, Gazel 141, Beyit 4). [gerdenüm, -üm]

gerden-i dîñ: Dinin boynu.

- Râhib-i şüret-ger-âsâ müstemend-i ‘aşkdur / Küfr-i turreñ **gerden-i dîñe** kemend-i ‘aşkdur (Ferrî Dîvânî, Tahmîs 6, Bend 2). [gerden-i dîñ, -e]

gerd-i ğurûr u hod-pesend ü kîñe: Kin, kendini beğenme ve gurur tozu.

- İtmedüñ mir‘ât-âsâ şâf u bî-ġış sîñeñi / Def‘ idüp **gerd-i ğurûr u hod-pesend ü kîñeñi** (Ferrî Dîvânî, Tahmîs 6, Bend 3). [gerd-i ğurûr u hod-pesend ü kîñe, -ñ, -i]

gerdiş-i cām: Kadehin mecliste dönmesi, dolaşması.

- Meclisde varup sākī-i devrāna şarılsam / Her **gerdiş-i cāmında** o fettāna şarılsam (*Ferrī Dīvānı, Gazel 135, Beyit 1*). [*gerdiş-i cām, -i, -n, -da*]

gerdiş-i evvām: *Günlerin devretmesi, geçip gitmesi.*

- Dil o rütbe münkesirdir **gerdiş-i eyyāmdan** / Sākī-i ra'nā-yı hoş-mağdemle itmez imtizāc (*Ferrī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 3*). [*gerdiş-i eyyām, -dan*]

gerdün: *Felek, talih, baht.*

- Her gice tahassürle çıkan şu'le-i āhum / Şem'-i harem-efrüz-ı cünün eyledi **gerdün** (*Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 1, Beyit 18*). [*gerdün,*]

gerdün-ı bed-evzā': *Kötü hāllere sahip felek.*

- Mānī' olıma fitne-i haţ şevküme ammā / **Gerdün-ı bed-evzā** ile kīnüm yüze çıkdı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 195, Beyit 4*). [*gerdün-ı bed-evzā',*]

gerdün-ı dūn-aşl: *Soyu alçak, soysuz felek.*

- Tanīn-i ke's ye's-i hātırım çün zīb-i hırmāndur / Şadā-yı ta'neyi **gerdün-ı dūn aşla** bülend itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 6*). [*gerdün-ı dūn-aşl, -a*]

gerdün-vakār: *Felek gibi ağırbaşlı.*

- Gelsün ol **gerdün-vaqāra** kim Hümā-yı ... / Nesr-i tã'ir gibi farkında zıl-ı per gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 13*). [*gerdün-vaqāra, -a*]

gerek-: *Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek.*

- Deyr-i dilüme sübhā vü zünnār **gerekmez** / Nākūs-zen-i ruhbān 'aql nākilümüzdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 70, Beyit 5*). [*gerekmez, -mez*]

gerek-: *Layık olmak, yakışmak.*

- Luţfuñ ile āsüde **gerekmez** dil-i Ferrī / Ser-pençe-i cevruñ ile kām' olsa ne mānī' (*Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 5*). [*gerekmez, -mez*]

gerek: *Lazım, icap eden.*

- Helāk olsam **gerekdür** derd ü āhumla kūh u şahrāda / Dumū' u āh-ı her-gāhum dilā 'ādil güvāhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 3*). [*gerekdür, -dür*]
- Kadri bir şī'r ü şa'irūñ sen **gerek** şī'rūñe(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürüşa bunda birdür i'tibār (*Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 2*). [*gerek,*]
- Ferriyā meclā-yı erbāb-ı derūn olmağ **gerek** / Bu cihāna ben vedā' itdükde hāk-i medfenüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 5*). [*gerek,*]
- Cemāl ārayışidür cām-ı 'aşkuñ / **Gerekdür** dā'imā mīnāda bāde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 179, Beyit 2*). [*gerekdür, -dür*]
- Ferrī viricek mihr-i ruhuñ 'aşkına cānı / Hürşid çerāğ olsa **gerek** medfenümüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 181, Beyit 5*). [*gerek,*]
- Ferriyā mestāne-i 'aşka **gerekdür** bezimde / Nūr-ı tal'at serv-i kāmēt bir perī-sīmāya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 7*). [*gerekdür, -dür*]
- Ammā ne çāre derd ile bir söz gelür semt-i dile / Ya'nī ki cānāndan gele itsem **gerek** bī-bāk ü bīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 30*). [*gerek,*]

- Bunlarda târîhe zebân açmak **gerekdür** nâgehân / Bâğ-ı şenâsından hemân ra'nâ ider neşr-i şemîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19). [gerekdür, -dür]
- ... bâliğ olur deyn-i sahîlâ hâlâ / Sâ'ir eksük gedigüm daği **gerekdür** tekmlîl (Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 19). [gerekdür, -dür]
- Kişinüñ cürm ü 'işyânı ne gûne olsa bâlîde / Ziyâretle hebâ olmak **gerek** bu kabır-i Bâlîde (Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1). [gerek,]
- Ben de yâra ba'de-zîn cevri dırâz itsem **gerek** / Cevri bisyâr u vedâd [u] dâdı az itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [gerek,]
- Ben de yâra ba'de-zîn cevri dırâz itsem gerek / Cevri bisyâr u vedâd [u] dâdı az itsem **gerek** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [gerek,]
- Men o Maḥmûdum sitignâ-yı Ayâz itsem **gerek** / Yâra benden inķitâ' için niyâz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [gerek,]
- Men o Maḥmûdum sitignâ-yı Ayâz itsem gerek / Yâra benden inķitâ' için niyâz itsem **gerek** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [gerek,]
- Ben daği şimden gerü maḥbûba nâz itsem **gerek** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [gerek,]
- Çün haķîkat şâyi' oldı yâr ile esrârumuz / Her suḥanda ba'de-zîn terk-i mecâz itsem **gerek** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2). [gerek,]
- Bulmağ için anı âheng-i Hicâz itsem **gerek** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [gerek,]
- Şabra yokdur çäre ister lâ disün ister ne'am / Vaşla dâ'ir ol cevâna keşf-i râz itsem **gerek** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [gerek,]
- Kûy-ı dil-dâra bugün bir türktâz itsem **gerek** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [gerek,]
- Bir zât **gerek** sâlik ü târik idi Ferrî / Atdı zer-i cânı da hüner ma'deni Kânî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 4). [gerek,]
- Mâdâm câm-ı neş'e **gerek** zîb -i dest olur / Dil neşve-yâb-ı sāğar-ı Bezm-i Elest olur (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 26). [gerek,]
- Haşre dek ḳalsa **gerek** zâr u giriftâr anda / Tâķ-ı ebrûya perestîş ile nâ-çâr anda (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 12). [gerek,]

geri ḳal-: Arkada kalmak.

- Ben ḳuluñ da böyle 'irfân ile müsteşnâ iken / Leng olup ḥâme gibi pâyum niçün **ḳaldum geri** (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [geri ḳal-, -du, -m]

germ: Sıcak.

- Fülül-i ḥâlî hıfza kâfurum / **Germ** ile serd neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 6). [germ,]

germâ: Yaz, sıcak.

- Rind-i deryâ-nüş için ser-mâyedür ser-mâye mey / Mâye-i cândur hele sermâya vü **germâya** mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [germâya, -y, -a]

germ-âbe-i çarḥ: Feleğîn hamamı.

- Sen ḥüsni cihân-sûz ile ben sūz-ı nefesle / **Germ-âbe-i çarḥı** idelüm dūzaḥa taķlîd (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 6). [germ-âbe-i çarḥ, -ı]

germ-i ümmîd: Ümidin sıcaklığı.

- **Germ-i ümmîdle** efendim beni tekrâr esîr / Gerçi degmez o bahâyı bu ġarîb 'abd-i zelîl (Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 22). [germ-i ümmîd, -le]

germî-i ülfet: Sıcaklık, yakınlık, dostluk.

- 'Arz eyleme zâhid peçeye **germî-i ülfet** / Mey-ḥânede hîç sūz u güdâzuñ yiri yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [germî-i ülfet,]

germiyet-bahş-ı dil-i dil-dāde vü dil-dār: Sevgili ve âşığın gönlüne sıcaklık veren.

- **Germiyet-bahş-ı dil-i dil-dāde vü dil-dārdur** / ‘Āleme hāşıl bu luṭfī āşikār eyler sebū (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3). [germiyet-bahş-ı dil-i dil-dāde vü dil-dār, -dur]

germiyyet: Coşkunluk.

- Bu **germiyyetle** meclis dem urur şahın-ı Cem ü Keyden / Ruḥ-ı sākī gül-i şād-āba dönmiş fitne-i meyden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [germiyyetle, -le]

germ-ülfet ol-: Sıcak, samimi dostluk kurmak.

- Bir nārī-ṭabī‘at ile **germ-ülfet olup** dil / Ol günlere de itdi teşādūf dem-i temmüz (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 7, Beyit 1). [germ-ülfet ol-, -up]

geşt it-: Gezmek, dolaşmak.

- **Geşt iderken** ‘ālemi āzād u ıtlak-ı zīb / Bir bütüñ zünnār-bendi buldum āḫir gerdemüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [geşt it-, -er, -ken]

geşt-i çemen it-: Kırdı gezmek.

- Şāh-nāzum **idelüm geşt-i çemen** gül devridür / Sünbüle nağmeyle hem-reng ola mı gör kār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6). [geşt-i çemen it-, -elüm]

geşt-i gül-şen: Gül bahçesini gezip dolaşma.

- Demdür gönül ki raḥt-keş-i şahın-ı gül-şen ol / El gibi **geşt-i gül-şen** ile sen de gül şen ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [geşt-i gül-şen,]

getür-: Getirmek, eriştirmek, ulaştırmak.

- ‘İd oldı diñüz sākīye peymāne **getürsün** / Bintü’l-‘inebi meclise merdāne getürsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [getürsün, -sün]
- ‘İd oldı diñüz sākīye peymāne getürsün / Bintü’l-‘inebi meclise merdāne **getürsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [getürsün, -sün]
- Bahşāyış idüp cur‘asını pîr-i muğāna / Sālikse eger kaṭresin ‘ummāna **getürsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [getürsün, -sün]
- Maḥrūmdur ol bü’l-hevesün ‘aşk dilerse / Çākī-i girībānını dāmāna **getürsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3). [getürsün, -sün]
- Bir mürka‘ı var anı da yoğ eyledi gitdi / Erbāb-ı melāmet saña cānā ne **getürsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [getürsün, -sün]
- Güftāra **getürür** n’idem ol āfeti Ferrî / Bahş ile de zāhidleri iskāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [getürür, -ür]
- Güftāra **getür** nāz ile ol ḡonce-dehānı / Şuşdurmağa cehd eyle hemān müddei‘iyānı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3). [getür,]

gey-: Giymek, bir şeyi vücuduna geçirmek.

- **Geymiş** ol gül-ruḥ ser-ā-ser egnine gül-gün kabā / Cismi gül pîrāheni gül cāme gül ruḥsār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [geymiş, -miş]
- Niçe defter-dāra dar oldı o kaṭān-ı laṭīf / Bol bol **geysün** otursun yokdur andan bihteri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12). [geysün, -sün]
- O nev-ḫaṭ şūḫa revnaḫ **geydügi** al vāleden gelmiş / Ki hengām-ı şebe fer şu‘le-i cevvaleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [geydügi, -düg, -i]

- Diye hâtif mübârek bād bir ṭab^c-ı selîme / Cülûs idi ‘arûs-ı saltanat **geydi** Selîmî (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5). [geydi, -di]

gez-: Bir arzunun peşinden gîtmek.

- Kimi bûs-ı lebde kimi başka sevdâda **gezer** / Bu dil-i şûrîdenüñ ancak merâmı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [gezer, -er]

gez-: Dolaşmak, yürümek.

- Zâhid gözetme dil-beri ol rûtbe beglidür / Körfezde bile göz göre **gezmez** bebeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [gezmez, -mez]
- Her gice ḥayâlûñ dolaşur dilde nihânî / Târâc-ı ümîd ile **gezer** reh-zen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [gezer, -er]
- Ğamuñla kârî gül-geşt-i beyâbân-ı cünûn oldı / Şorarsañ Ferrî-i zârî **gezer** dîvânedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [gezer, -er]
- Târḥ eyleyüp bir nev-ğazel bir nazm-ı şûḥ-ı bî-bedel / **Gezsin** cihânda el-be-el hem-cins-i lû’lû’-i nazîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31). [gezsin, -sin]
- Kimisi zerrîn kadeḥle kimi gök kanzil **gezer** / İḥtilâle virdi gül-zârî dimiş ezḥâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [gezer, -er]
- Bir kerîm-i merḥamet-kâra teşâdüf eyledüm / ‘Arz-ı ḥâl-i cer gibi ben ḡayrî **gezmem** ser-serî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [gezmem, -me, -m]
- Eṭrâfımı bir ḡaylî zamân **gezdî** tolandı / Bî-çâre-i nevmîd daḥî bulmadı ârâm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 52). [gezdî, -di]
- Bağlandı bâb-ı mey-gede yok bâdeden eşer / Şimdi ayaklılar da hemân ser-serî **gezer** (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [gezer, -er]

gezdür-: Gezdirmek, dolaştırmak.

- Ḥâl ü lebi ḡaylîdür âfâkı **gezdüren** / Ferrî bu mekr-i câzibe-i âb u dânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [gezdüren, -en]
- Kûḥ u deştî böyle ser-gerdân u nâlân **gezdüren** / Zülfine bend eyleyüp bir âfet-i devrân çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [gezdüren, -en]
- **Gezdürse** ḡalî nokṭa-i vehm üzre biñ sene / Seyr-i serî’i böyledür ‘aşkuñ çalış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [gezdürse, -se]
- Sâķî-i gül-ruḥ mîdur şahbâyı kimdür **gezdüren** / Nakş-ı dîger mest-i bî-pervâyı kimdür gezdüren (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [gezdüren, -en]
- Sâķî-i gül-ruḥ mîdur şahbâyı kimdür gezdüren / Nakş-ı dîger mest-i bî-pervâyı kimdür **gezdüren** (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [gezdüren, -en]
- Semt-i bî-nâmûs u neng içre melâmet-âşinâ / Zâr u nâlân ‘âşık-ı rûsvâyı kimdür **gezdüren** (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [gezdüren, -en]
- Tûtalım ki sū-be-sū ol mâḥî lâlâ **gezdürür** / Ya felekde mihr-i şevḳ-efzâyı kimdür **gezdüren** (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [gezdüren, -en]
- Zâhid ü rindânı sevdâsı birer renge koyup / Ḥalveti kim bekleden şahrâyı kimdür **gezdüren** (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4). [gezdüren, -en]
- Ḳalbine kimdür ḡoyan bilmem seyâḥat fikrini / Şark u ḡarba Ferrî-i şeydâyı kimdür **gezdüren** (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5). [gezdüren, -en]
- Tûtalım ki sū-be-sū ol mâḥî lâlâ **gezdürür** / Ya felekde mihr-i şevḳ-efzâyı kimdür gezdüren (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [gezdürür, -ür]

ḡıbtâ: İmrenme.

- Şad **ḡıbtâ** o mest-i meye kim sāḡar elinde / Ferrî ola cânâne de zânûda key-âsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [ḡıbtâ,]
- Bu şayd-geh-i dilde o dil-dâdeye **ḡıbtâ** / Bir çeşm-i gazâlî ala fîtrâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [ḡıbtâ,]
- Şad **ḡıbtâ** o bezm-i meye dil-dâde vü dil-dâr / İster şarılur nâz ile ister öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [ḡıbtâ,]

- **Ġıbtā** ol şāhib-niṣāb-ı vaşla kim sāgar be-kef / Sīneye her gice bir sīmin-teni ‘uryān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 3*). [*ġıbtā,]*

ġıbtā-efzā-yı belā-yı kıssa-ı Mārūt ol-: Marut kıssasındaki belaya imrenmek. (bk. *Hārūt*).

- Teşnedür Ferrī zülāl-i vaşluña ol rütbe kim / **Ġıbtā-efzā-yı belā-yı kıssa-ı Mārūt olur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 7*). [*ġıbtā-efzā-yı belā-yı kıssa-ı mārūt ol-, -ur]*

ġıbtā-ger: Gipta eden, imrenen.

- Ol şūh-ı ziyā-pāş-ı ekālīm-i cemālüm / Biñ şermle hūrşid daḥi **ġıbtā-gerümdür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 4*). [*ġıbtā-gerümdür, -üm, -dür]*

ġıbtā-keş: Gipta eden, imrenen.

- Bu tarz-ı taze ile Ferrī vādī-i Bahāyīde / Ser-ā-pā **ġıbtā-keş** erbāb-ı isti’dād n’eylersin (*Ferrī Dīvānı, Gazel 128, Beyit 5*). [*ġıbtā-keş,]*
- Luṭfınuñ cān ile reşk-āveridür Hātem-i Tay / ‘İzzet-i(?) ni’metinüñ **ġıbtā-keşi** ḥ’ān-ı Ḥalīl (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 2*). [*ġıbtā-keşi, -i]*

ġılmān: Cennette hizmet eden delikanlılar.

- Ne hūr ne **ġılmān** u ne vildān u ne Kevşer / Nāzır dilüm eşyāda kemāl ile zuhūra (*Ferrī Dīvānı, Gazel 162, Beyit 5*). [*ġılmān,]*

ġılzat: Kabalık, sertlik.

- Öyle nā-dān da degülsün k’ola **ġılzat** sende / ‘Ārif-i rāz-ı Hudāsın ki o ḥālet sende (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 21*). [*ġılzat,]*

ġınā: Şarkı, nağme, terennüm.

- İtdürdi felek cebr ile imsāk **ġınādan** / Bir rüzeye düş itdi ki bayram cüdādur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 5*). [*ġınādan, -dan]*

gibi: Benzetme edatı.

- Nedür bu Cünnetü’l-Esmā **gibi** serī’u’l-eşer / Sözüñ ya yād-ı ‘Alī Ferrī ya du‘ā-yı kadeḥ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Feyz-i nisān **gibi** düşmekde zemīn-i ṭab’a / Dile bu dürr ü güher ‘āṭifet-i Bārīdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 34, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Zād-ı ṭab’um degül ‘İsā **gibi** nefḥ-i Cibrīl / Ferriyā Meryem-i endişemüñ ebkārıdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 34, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Bir ḥadeng-i ğamzenüñ āmacı olmış dil-berüm / Kendi **gibi** bir büte beñzer o da urğundur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 6*). [*gibi,]*
- Ol pādīşeh-i kişver-i bī-ġāye-i ḥüsüm / Ya’kub **gibi** Yūsuf daḥi vakf-ı ḥaberümdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 3*). [*gibi,]*
- Feyz-i luṭf-ı ‘aşk ile Dīvān-ı Ferrī dem-be-dem / Çeşm-i dil-ber **gibi** şūh-ı fitne-kār olmaḳdadur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 52, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Ferrī **gibi** kimse olamaz pey-rev-i Nābī / Zinhār ḥaḳīkatde mecāzuñ yiri yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 7*). [*gibi,]*
- Dilden koma la’l-i lebinüñ fikrini bir dem / Kevşer **gibi** ol baḥşış-i nā-dāde degüldür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 3*). [*gibi,]*
- Lebi mest itmede şahbā **gibi** leb-rīz-i fiten / Çeşmi ‘aḳl almada cādū-yı pür-efsün gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Va’duñ ey şūh baḥa va’de-i kemmün **gibidür** / Dil-i bī-çāre bilirken yine memnün gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 1*). [*gibidür, -dür]*

- Va'duñ ey şūḥ baña va'de-i kemmūn gibidür / Dil-i bî-çäre bilirken yine memnūn **gibidür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [*gibidür, -dür*]
- Seni ağıyar ile gördükçe meded efgānum / Sūr-ı Leylîde olan ş-iven-i Mecnūn **gibidür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*gibidür, -dür*]
- Şahn-ı sînemde müjeñ öyle çerāgān itdi / Her biri dāğ delen lāle-i hāmūn **gibidür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3*). [*gibidür, -dür*]
- Lebi mest itmede şahbā gibi leb-rîz-i fiten / Çeşmi 'aql almada cādū-yı pür-efsūn **gibidür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*gibidür, -dür*]
- Kadd-i dil-cūsına bak ol büt-i mu'ciz-gūnuñ / Beyt-i şevketde hemān mışra'ı mevzūn **gibidür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5*). [*gibidür, -dür*]
- Gam yimem zaḥm-h'ār-ı ğamzesi olduğuma ben / Tîr-i müjgānına Ferrî daḥi urgun **gibidür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [*gibidür, -dür*]
- Rūm ilinde daḥi var Ferrî **gibi** tāze-suḥan / Şanma Ḥallāk-ı Ma'ānî yalnūz ĩrāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [*gibi,*]
- Çarḫ itmediyse bü'l-hevesān **gibi** kām-yāb / Ferrî ferîd-i devr ü zamān olduğum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5*). [*gibi,*]
- Fiġān ol kāfir-i naḥvet-perestūñ levḥ-ı kalinde / Hurūf-ı dil-güşā naqş-ı vefā **gibi** yerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [*gibi,*]
- Göz ħîrelenür gün **gibi** ruḥsāra bakılmaz / Öldürdi beni ḥışm ile mestāne baķışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*gibi,*]
- Dil māder-i fikr ile hemān olmada meşġul / 'İsā **gibi** ümmi birağup meyl-i eb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*gibi,*]
- Erbāb-ı kemāl oldı hūnerle mütefāḥir / Ferrî hele ḥamkā **gibi** yād-ı neseb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [*gibi,*]
- Ca'fer-kerem ebrār-ı himem Ḥayrî Efendi / Der-ġāḥı **gibi** dilleri cāy-ı emel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 8*). [*gibi,*]
- 'Ālemde anuñ **gibi** efendi de bulunmaz / İnşāf olıcak böyle de rengin ğazel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10*). [*gibi,*]
- Çeşmi Cibrîli helāk itmekde taķşîr eylemez / N'eylesün 'aşık **gibi** bîmār hem bî-tāb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*gibi,*]
- Her dem ki bize mūnis olur luṭf-ı tebessüm / Tūtî **gibi** bir nev-reviş ĩcād iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*gibi,*]
- Ferrî **gibi** ḥallāk-ı suḥan tāze-edāyuz / Tab'ı sebaķ-ı müşkile üstād iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*gibi,*]
- Mey-i dü-hefte **gibi** kabuma şıġmam disem cā'iz / Baña pîrāhen-i 'unşur da cānā ṭardur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*gibi,*]
- Teklîfe muķayyed degülüz 'aşık-ı rindüz / Ferrî **gibi** āzāde vü ser-bāz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*gibi,*]
- Erbāb-ı dile her ne kadar ḥāk olursak / Destār **gibi** zāhide püsküllü belāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2*). [*gibi,*]
- Geh büm **gibi** ğuşe-i vîrānede mebhūt / Geh bülbul-i āşüfte gibi naġme-serāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*gibi,*]
- Geh büm gibi ğuşe-i vîrānede mebhūt / Geh bülbul-i āşüfte **gibi** naġme-serāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*gibi,*]
- Vāreste-i kayduz heves-i her dü cihānda / Ferrî **gibi** vā-beste-i dergāh-ı rızāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [*gibi,*]
- Ḥūy-gerde şanma reng-i tebessümle gül **gibi** / Terdür 'ızarı jāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2*). [*gibi,*]
- Vakf-ı deyr-i ḥüsnuñ oldı şabr u sāmānum Ṭanaş / Çarḫa çıkdı rûḥ-ı 'İsā **gibi** efgānum Ṭanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [*gibi,*]
- Ḥasretüñle naqş-ı dîvāra dönüp oldum kadîd / Lāt u 'Uzzā **gibi** ğüyā kalmadı cānum Ṭanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*gibi,*]
- Baḥt-ı siyehüm **gibi** yüze çıkdı çü ḥaṭṭuñ / Göñlüm niçe biñ derd ü te'abla uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [*gibi,*]
- Naķd-ı ḥulūs-ı mihr ü vefālar yazık yazık / A'māl-i süm'a-kārî **gibi** hep hebā imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2*). [*gibi,*]
- Esrār-ı dili dil-ber-i ṭannāz ile söyleş / Var tūtî **gibi** āyîne-i rāz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1*). [*gibi,*]
- Zār-ı dil ü 'aşkı ġarazuñ fehmi ise ey büt / Ferrî **gibi** bir mu'cize-perdāz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5*). [*gibi,*]
- Düstür-ı kām-rān-ı felek-rütbe kim anuñ / Necminde mihr ü meh **gibi** sa'd āşikār imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 6*). [*gibi,*]

- Ol âfitâb-ı burc-ı vezâret ki sâ'ire / Meh **gibi** nûr-ı fikreti hep müste'âr imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 8). [gibi,]
- Pîçide olup haţţ ile la'l **gibi** yâruñ / Güyâ ki siyeh berg o gül-nâra karışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [gibi,]
- 'Âlemi leb-rîz-i envâr itdi meh **gibi** o bût / 'Azm-i bezm-i 'ayş idince iştigâl-i hâl u haţ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [gibi,]
- Yok dehânun **gibi** cânâ gonçe-i terden laţîf / Olamaz 'âlemde zîrâ hîç sâğardan laţîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [gibi,]
- Şafâdan geç ider îrâş-ı sıkket bûm-veş dil-ber / Beni tûţî **gibi** pür-gû ider âyîne-tal'at yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [gibi,]
- Hâbeş şûhî **gibidür** 'afv-ı Hâkla / Siyeh-kâriyyet-i evzâr-ı 'âşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4). [gibidür, -dür]
- Bût-i nev-restecigüm **gibi** dil-ârâ Ferrî / Oldı bu teng zemînün de me'âli küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [gibi,]
- Gerçi olduk vaşlınun cüyendesi eller **gibi** / Ey bût-i nâ-râm saña pek çok da ibrâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [gibi,]
- Şıdk ile sevdük gönülünden lîk aĥbâbuñ **gibi** / Vaz'-ı bâr-ı nâ-sezâ ile ĥadûñ lâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [gibi,]
- Dimiş ol mihr-i tâbende düşürdük biz de pâyında / Der-i dâr-ı ĥama Ferrî **gibi** bir bende bend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7). [gibi,]
- Demdür gönül ki raĥt-keş-i şahn-ı gül-şen ol / El **gibi** geşt-i gül-şen ile sen de gül şen ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [gibi,]
- İdelüm câmla teklîf ü kuyûdı sâķıţ / Mest ü mecnûn **gibi** terfî'-i rûsüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [gibi,]
- Keyfiyyetüm aĥlanmadı nâ-dân arasında / Muşĥaf **gibi** şan sük-ı Naşârâda ĥarîbüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2). [gibi,]
- Devründe senün gülmedüm ey çarĥ-ı bed-evzâ' / Ĥüzün ile geçüp büm **gibi** leyl ü nehârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [gibi,]
- Olaldan pertev-efgen Tûr-ı tab'a sâķiyâ sâķuñ / Yed-i beyzâ **gibi** fevvâre-i pür-nûrdur gönülüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [gibi,]
- Gözüme ĥ'âbı ĥarâm itdi raķîbün fikri / O telâş ile ki mecnûn **gibi** kâķkar yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [gibi,]
- Fedâ idüp ĥuzûr-ı gül-şen-i aşliden oldum dūr / Bu bâĥ-ı esfele bûlbûl **gibi** nâlân içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [gibi,]
- Ĥubb-ı Züleyĥâ lâ-cerem eyler tühemle müttehem / Yûsuf **gibi** dehrün bu dem ser-geşte vü maĥbûsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [gibi,]
- Fıtratda itdüm intiĥâb biñ dürlü ekdâr u 'azâb / Ferrî **gibi** gördüm şavâb 'aşķı belâ cäsûsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [gibi,]
- Vâşıl iken hey meded terk-i müsemma eyleyüp / Ne belâdur kim yine şüfî **gibi** esmâdayum (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [gibi,]
- Va'de-i dil-dâr-ı her-câî **gibi** yoĥ itdi çarĥ / Bir neşât aĥz eylemişdik 'âlem-i tecrîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [gibi,]
- Bir Mevlevî-i Şems-likâ n'eyledüp itdi / Ney **gibi** delüp sînemi dâĥ eyledi yâ Hû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [gibi,]
- Degül ĥavs-ı kûzah **gibi** gehî zâĥir gehî pinhân / Mümâşildür ĥurılı yaya cânâ her zamân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [gibi,]
- Zâĥid kadeĥüm aĥladıĥuñ **gibi** olaydı / Çokdan deĥişürdüm anı ben câm-ı taĥûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [gibi,]
- Eş'âr degül Ferrî **gibi** mu'cize-güyuñ / Sü'bân olıcak ĥâmesi siĥr ide mi zangâ(?) (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [gibi,]
- Teshîre o ĥürî-veşi cennât elimüzde / Eş'âr **gibi** mu'cize âyât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [gibi,]
- Kaddûñ esbâb-ı cünün u ĥayrete mecma' **gibi** / Câme-i mażmûnla pîrâste-mışra' ĥibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [gibi,]
- Kaddûñ esbâb-ı cünün u ĥayrete mecma' ĥibi / Câme-i mażmûnla pîrâste-mışra' **gibi** (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1). [gibi,]
- Çâr ebrû ĥüsn içün vefķ-ı murabba'dur yâĥûd / Vechûne zîbâyiş olmış şi'r-i dü maţla' **gibi** (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [gibi,]
- Lafz-ı şîrîniye âlet mi zebân-ı nâzüĥuñ / Lezzet-âverdür dehân-ı 'âşķa mibla' **gibi** (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3). [gibi,]
- Seyre mâni' süz-ı dildür yoĥsa yâr itmez dirîĥ / Dûd-ı âhum her zamân rû-puş olur bürķa' **gibi** (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [gibi,]

- Böyle nev-âyîn ü taze-tarh ü hoş-uslûb ile / Zîver-i tām ol cihānda Ferriyā maқта‘ **gibi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5*). [gibi,]
- Ol gedā-yı pür-vaķār-ı bî-ġurūrum murġ-ı dil / Kāf-ı naĥvet ūzre ‘Ankā **gibi** ārām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2*). [gibi,]
- Oldı ĥayfā aĥterūm burc-ı nuĥset kevkebi / Necm-i sâ’ir **gibi** devr ü seyr-i ecrām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4*). [gibi,]
- Cünūn-ı ‘aşk ile zülfūñ **gibi** zencîre bend olduġ / Kuyūdāt u tekellūf ber-ĥaraf pervā nedür ūimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2*). [gibi,]
- Neş’et-i pākîze-tıynet **gibi** ĥavlūm Ferriyā / Ėamdan ölmem ‘ākıbet ġayret helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5*). [gibi,]
- Dür idüp dār [u] diyārumdan sipihr-i bî-mezāk / İtdi ‘İsāg**gibi** tecrîd-āşınā ġurbet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4*). [gibi,]
- Ehl-i seĥā Ca’fer **gibi** sâhib-luţuf Sencer gibi / Kahrı daĥi Ĥaydar gibi der-ān ider ĥaşmı dü-nīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [gibi,]
- Ehl-i seĥā Ca’fer gibi sâhib-luţuf Sencer **gibi** / Kahrı daĥi Ĥaydar gibi der-ān ider ĥaşmı dü-nīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [gibi,]
- Ehl-i seĥā Ca’fer gibi sâhib-luţuf Sencer gibi / Kahrı daĥi Ĥaydar **gibi** der-ān ider ĥaşmı dü-nīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [gibi,]
- ‘Ayyāş u rindūm Cem **gibi** mestāne-i her-dem gibi / Cemşîd-i ferruĥ-dem gibi ammā benüm mest ü ĥalīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [gibi,]
- ‘Ayyāş u rindūm Cem gibi mestāne-i her-dem **gibi** / Cemşîd-i ferruĥ-dem gibi ammā benüm mest ü ĥalīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [gibi,]
- ‘Ayyāş u rindūm Cem gibi mestāne-i her-dem gibi / Cemşîd-i ferruĥ-dem **gibi** ammā benüm mest ü ĥalīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [gibi,]
- Fiten āfet **gibi** mā’dūmdur ūimdi bu yirlerden / Meger ki ġamze-i dil-ber ki şüriş şaldı dünyāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [gibi,]
- Ne ĥacet yoĥsa böyle eylemek tatvîl-i efsāne / Medîĥa-ġüyluġ **gibi** var iken elde ser-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26*). [gibi,]
- Sa’d ile şeref eylemiş ol deñlü tecemmü’ / Farķında meges **gibi** Hümālar ūayerāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [gibi,]
- Aĥuġ der-i rahmet **gibi** dervāze-i luţfi / ‘Ācizlere nā-ĥārlara dār-ı el-amāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [gibi,]
- Ferrî yeter iķşār-ı suĥan eyleme taşdî’ / Zātında [anuñ] şems **gibi** hem kārı ‘ayāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [gibi,]
- Bîd-i keĥler Ferrîyā Tübā **gibi** boy gösterüp / Eyledi dehri ser-ā-pā bağ-ı ĥuld-āsār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [gibi,]
- Ol ser-efrāz-ı himem-kāruñ gül-i fikri **gibi** / Oldı gül-zār-ı feraĥ-zāda ġüşāyiş-kār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*). [gibi,]
- Her nihāl-i tāze-i ūzre bulur şad sūnbüle / Olmasaydı sūnbül-i fettān **gibi** ūarrār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25*). [gibi,]
- Gelsün ol gerdūn-vaķāra kim Hümā-yı ... / Nesr-i ūā’ir **gibi** farķında zıl-ı per gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [gibi,]
- Ben ĥulun da bir yetişdüm bağ-ı ‘irfān iĥre kim / Gül **gibi** başında ūstād-ı selef yer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18*). [gibi,]
- Olunca yūmn ü iķbāl ü şerefle zīb-i tersane / Gümüş Şuyı **gibi** altun aķıtdı bî-kesān ūzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [gibi,]
- Bunuñ **gibi** zafer-yāb olmamış eslāfı ‘ālemde / Tevārîĥ-i selef hep cümlesin almış beyān ūzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [gibi,]
- Göreydi münşe’ātum dürr-i ‘Abdu’l-lāh-ı Mervārîd / Ferā’id **gibi** ārāyiş iderdi ĥırz-ı cān ūzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44*). [gibi,]
- Ya’nî hem-nām-ı ĥafîd-i Ĥazret-i Şāh-ı Rūsul / İsmi **gibi** ĥulķı da oldı ĥasen yok hem-seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [gibi,]
- Ben ĥuluñ da böyle ‘irfān ile müsteġnā iken / Leng olup ĥāme **gibi** pāyum niĥün ĥaldum geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [gibi,]
- Kaşd-ı himmetle kaşide virsem ehl-i devlete / Ĥarf-i cer **gibi** sürerler ur deyüp ehl-i ceri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [gibi,]
- Bir kerīm-i merĥamet-kāra teşādūf eyledüm / ‘Arz-ı ĥāl-i cer **gibi** ben ġayrı gezmem ser-serî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [gibi,]
- Gerĥi būs-ı dāmenūñ ile şeref-yāb olmadum / Şer’-i Peyġamber **gibi** sem’ ile bağladum seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28*). [gibi,]
- Ĥāme **gibi** reh-i ‘aşķumda olup pāk-edā / Emrime rām olup bende-i fermānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20*). [gibi,]

- Yoḥsa ol šā'ir-i āyīne-dilüm pür-şaykal / Vaḥy-i ḳudsī **gibi** 'aks itmede sırr-ı Cibrīl (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 25*). [*gibi,]*
- Olmasa eger tā bu kadar maḥrem-i ḡamzeñ / Olmazdı gönül kâfiye-i fitne **gibi** ḡıḳ (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 6, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Ḥaṭṭı ki ḥayl-i fitne **gibi** yüzdedür hemān / Çīn 'askeri mi hey ne belā-yı cihān-ı cān (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4*). [*gibi,]*
- Ben pister-i fūrkatde revā mı idem efḡān / Sen gül **gibi** şādān (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 3*). [*gibi,]*
- Altunı koyup aḥker-i sūzāna şıḡandum / Mūsā **gibi** yandum (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Bulduḡda zülāliyle Hızır **gibi** şulandum / Ammā ki bulandum (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 3*). [*gibi,]*
- Kārum hezār-ı zār **gibi** zār u zārdur / Nālān iden beni ḥaṭ-ı sebz-i 'ıẓārdur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 1*). [*gibi,]*
- Tīḡ-ı tīz-i ḡamze bulmuş şuyını Ḡamḡam **gibi** / Cān-sitānlıḡdan nigāhı rāzī vü ḥurrem gibi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 3*). [*gibi,]*
- Tīḡ-ı tīz-i ḡamze bulmuş şuyını Ḡamḡam gibi / Cān-sitānlıḡdan nigāhı rāzī vü ḥurrem **gibi** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 3*). [*gibi,]*
- Selb ider şāḥib-kırānı Behmen-i 'ālem **gibi** / Bir nighle Ḳahramānı ḡatlı ider Rüstem gibi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 3*). [*gibi,]*
- Selb ider şāḥib-kırānı Behmen-i 'ālem gibi / Bir nighle Ḳahramānı ḡatlı ider Rüstem **gibi** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 3*). [*gibi,]*
- Her nigāhı bir belā-yı nāḡehānīdür dile / Ḡayrı dil-berler **gibi** lāzım degül esbāb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 4*). [*gibi,]*
- Çok arar bulmazsuñ ey āşüb-ı devrān bilmiş ol / Cān **gibi** cānā 'adū cisminde yer bulduñsa sen (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 4*). [*gibi,]*
- Cān şoḡbetini gizlice cānānla söyleş / Mecnūn **gibi** gel eyle vaṭan kūy-ı cefāda (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 2*). [*gibi,]*
- Bārān-ı sirīşküñ aḡıdup sū-yı belāda / Var Nūḡ **gibi** sen daḡı tūfānla söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 2*). [*gibi,]*
- Ferrī **gibi** bir nādire-sencānla söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [*gibi,]*
- Ḳulzüm-i 'ilm ü kemāle ir bulup her maṭlabı / Baḡr-i fikr-i naẓma ḡavvāş ol yūri Neyyir **gibi** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 5*). [*gibi,]*
- Şurāḡī **gibi** dök kanum pür [it] peymāne-i 'ömrüm / Helāk-i çeşm-i ser-mestūñ olan ḡurbānuñum sāḡī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 8*). [*gibi,]*
- Bu şadr-ı salṭanatda Cem **gibi** ola muvaffaḡ / Olup Ferrīḡibi tebrīke bu dünyā vesīmi (*Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Bu şadr-ı salṭanatda Cem gibi ola muvaffaḡ / Olup Ferrī **gibi** tebrīke bu dünyā vesīmi (*Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Fennī**gibi** bir ma'ārifimde ḡıydı çarḡ-ı dün / Ḳıldı erbāb-ı derūnı kendi **gibi** rü-be-rāḡ (*Ferrī Dīvānı, Tarih 5, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Fennī **gibi** bir ma'ārifimde ḡıydı çarḡ-ı dün / Ḳıldı erbāb-ı derūnı kendi **gibi** rü-be-rāḡ (*Ferrī Dīvānı, Tarih 5, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Düşdi baḡr-i aḡzara ḡüyā üç anbārlı **gibi** / Ṭāḡ-ı 'ulyāsı irişdi Ferriyā tā encūme (*Ferrī Dīvānı, Tarih 6, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Ya'ḡūb Efendi ki odur zāde-i muḡbil / Olmışdı ḡuzāt içre Bū Yūsuf **gibi** mergūb (*Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Aḡmed Aga **gibi** bir zāt-ı sūtūde-ḡaşlete / Çarḡ-ı bī-dād [u] cefā-mu'tād ḡıydı āḡ āḡ (*Ferrī Dīvānı, Tarih 12, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Pül **gibi** çeşm-i 'adūsında ḡara şu dursun / Görmesin ḡ'ābda da ḡayr olıcak bir rü'yā (*Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 8*). [*gibi,]*
- Demdür alasıñ destūñe āyīne-i cāmı / Taḡşīl idelüm Cem **gibi** keyfiyyet-i cāvīd (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Göstermiş idi fitne vü āşüb [u] hezīmet / Āfet **gibi** ol iki gözi itmese imdād (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 11*). [*gibi,]*
- Ey ḡācibi miḡrāb-ı perestiş-ḡeh-i 'uşşāḡ / Lāzım ḡarem-i beyte anuñ **gibi** iki ṭāḡ (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 24*). [*gibi,]*
- Ervāḡ-ı mücerred **gibi** fikr ile ḡüm oldum / 'Aḡla ḡetürüp ḡül-dehen ince miyānı (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 60*). [*gibi,]*
- İnşāf idelüm olmaya mı 'aşḡ ile rüsvā / 'Ālemde seven sen **gibi** fettān-ı cihānı (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 61*). [*gibi,]*
- Uymuş ne nāzük ol leb-i mīnāya la'l-i nāb / Bīmār itdi kendi **gibi** çeşm-i nīm-ḡ'āb (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 2, Beyit 8*). [*gibi,]*
- Sāḡī yetiş ki 'aşḡ ile maḡmūr u bī-dilüm / Meyle açılmam el **gibi** bir emr-i müşkilüm (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 2, Beyit 13*). [*gibi,]*

- Olsam ayağı altına el **gibi** pây-māl / Ölsem de şîr-i maderî-veş kan olur helâl (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18). [gibi,]
- Şaldı Mecnûn **gibi** rāh-ı ğama bî-hûş u haber / Virmedûn ruḥşat-ı nazra baña ey nûr-ı başar (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 15). [gibi,]
- Meclisüñ **gibi** baña ravza-i dîdâr olmaz / Şunduĝuñ bâde gibi Kevşer-i ser-şâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 37). [gibi,]
- Meclisüñ gibi baña ravza-i dîdâr olmaz / Şunduĝuñ bâde **gibi** Kevşer-i ser-şâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 37). [gibi,]
- Hâk bilür sen **gibi** bir şüh-ı lûṭuf-kâr olmaz / Dil-i zârum gibi de ‘âşık-ı nâ-çâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39). [gibi,]
- Hâk bilür sen gibi bir şüh-ı lûṭuf-kâr olmaz / Dil-i zârum **gibi** de ‘âşık-ı nâ-çâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39). [gibi,]
- Hôd bu ma‘lûm ki ‘âşıklara âzâr olmaz / Vaḳt-i hicrân **gibi** âvârelere nâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 40). [gibi,]
- Zîkr-i pâküñ **gibi** dillerde de ezkâr olmaz / Bilmiş ol Ferrî gibi‘âşık-ı ğam-h’vâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 41). [gibi,]
- Zîkr-i pâküñ gibi dillerde de ezkâr olmaz / Bilmiş ol Ferrî **gibi** ‘âşık-ı ğam-h’vâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 41). [gibi,]
- Meysüz ne güne eylesek âheng-i hây u hey / Def‘-i ğumûma olmaz imiş neş‘e **gibi** şey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1). [gibi,]
- ‘Âlem şabâh-ı rûze **gibi** oldu ṭurfe-reng / İmsâk-ı bâde ile olup hâḳ lâl u deng (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [gibi,]

gibi: Sanki.

- Kocundığı yire başduñ **gibi** ḍarb ile ey ney-zen / Ney-i muḥriḳ-sürûda itdürüp feryâd n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4). [gibi,]
- Cins-i keyfiyyet diyâr-ı ğurbete düşmiş **gibi** / Bî-naşib olduk yine bezm-i Cem ü Cemşiddin (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [gibi,]
- Hâḳ itdi **gibi** ‘âḳd-i dilî pençe-i âhum / Şan zülfi girih-bestesine şâne ṭoḳındı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [gibi,]
- Yaklaşdı **gibi** mülk-i melâḥatde kıyâmet / Feryâd ki hep genc-i defînüm yüze çıḳdı (Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [gibi,]

gice: Gece, güneşin batımından gün ağarıncaya kadar geçen süre.

- Ferrî ṭolanur şubḥa deĝin her **gice** küyuñ / Pervâneye şem‘ şem‘e de pervâne münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7). [gice,]
- Ğıbtâ ol şâhib-nişâb-ı vaşla kim sâĝar be-kef / Sîneye her **gice** bir sîmin-teni ‘uryân çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [gice,]
- Her **gice** ḥayâlûñle dil-i rûşen uyumaz / Âvâre-i nâr-ı şerer-i eymen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [gice,]
- Her **gice** ḥayâlûñ dolaşur dilde nihânî / Târâc-ı ümîd ile gezer reh-zen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [gice,]
- Firâşum şubḥa dek her **gice** süzen-zârdur sensüz / Mürüvvetsüz gül-i taşvîr-i bâliş ḥârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [gice,]
- Pek ḥatâ itdük **gice** şeyṭâna uyduk ḥâşılı / Ol melek-sîmâya Ferrî vâfir ibrâm eyledük (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [gice,]
- Ḥasretle **gice** encümen-i ḳudse irince / Pür-ḥîre ider dîde-i Cibrîli şerârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [gice,]
- Vişâl ü bûseler va‘d eyledi ammâ inanmazdum / O **gice** meclis-i meyde olan peymâna aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [gice,]
- Dün **gice** itdüm ḥayâl-i ṭal‘at-ı yâra nigâh / Fikri de düşvâr idi ḥalvet-sarây-ı ḥ’âbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4). [gice,]
- Nazîri yok düde sala ‘aceb kıssîs-i nâz-âyîn / Anı bir gördi Ferrî **gice** vardı Kırk Kilîsâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [gice,]
- Ḥasretûñle künc-i ğamda her **gice** kan aĝlarum / Cüşî-i âb-ı şirişküm mişl-i tāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [gice,]
- Dil derd ü ğamından bu **gice** yâra açıldı / Sevdâ sözini açdı ne çok yara açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [gice,]

- Mağdem-i ferhunde-tev'emle efendim lutf idüp / Bezm-i meyde bu **gice** Ferrîyi şâd itmez misiñ (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 2). [gice,]
- Ferrî cemâl-i şevkine bir 'âlem eyledüñ / Ol mâh-ı bedr-i tām bu **gice** şabâhladı (Ferrî Dîvânı, Müfret 3, Beyit 1). [gice,]
- Bir büse virüp bu **gice** düşde baña dil-dâr / Anda dañi düşvâr (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2). [gice,]
- Her **gice** tahassürle çıkan şu'le-i âhum / Şem'-i harem-efrüz-ı cünün eyledi gerdün (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 18). [gice,]
- Fırkat **gicesi** zehr-i tebessüm ile şādum / Pür-sür olur leyl-i ğam-ı hāne-i mecnūn (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 19). [gicesi, -si]

giceci: Geceleri faaliyet gösteren. II Karanlık ve siyahtan hoşlanan.

- Hāl-i ruñuñla bir **giceci** bülbül oldu dil / Ferrî'aceb mi söyler ise buldı ğab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [giceci,]

giderek: Gittikçe, yavaş yavaş.

- Mu'tādı olur ise eger 'aşk ile girye / Eşküm **giderek** kılzüm ü 'ummān olacañdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [giderek,]

gile it-: Şikâyet etmek, yakınmak.

- Dilden eyler eyler ise kime **itsün** ya **gile** / Luṭfuñ ister zār ider bî-çāre aġlar derd ile (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4). [gile it-, -er]

gir-: Geçmek, bir yerin sınırları içinde bulunmaya başlamak.

- Bañr-ı zehâr-ı 'aşkı geçüp keştî-i heves / Cüy-ı murāda **girdi** selāmet şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [girdi, -di]
- Bağ saġara kim bāde-i bî-ġış var içinde / 'Aksüñle perî **girdi** melek-veş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [girdi, -di]
- Olup zünnār-bendi dil **girince** Kırk Kılīsāya / Perestiş eyledüm yüz yirde ol meh-rü-yı tersāya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [girince, -ince]
- Haṭṭ ile maşūn oldu dimiş kişver-i hüsñüm / Fitne **giremez** hayl-i kemīnüm yüze çıkdı (Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [giremez, -e, -mez]
- Çeküp şalb eylemiş ser-gerdelerden babafingoya / **Girince** āsitān-ı şāh-ı devrāna bu şān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28). [girince, -ince]
- **Girüp** körfezlere göz göre ĩşāl-i muzād itmiş / 'Ale'l-'amyā taşallut [itmiş] iken keştīyān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21). [girüp, -üp]
- 'Āşık harem-i vaşla **girüp** zan ide zāhid / Ol fikri ne fāsīd (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4). [girüp, -üp]
- Rindān tolaşdı mey-geğeyi hep karış karış / Elden çıkarma sen de hemān ṭurma **gir** karış (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2). [gir,]

gir-: Dahil olmak.

- Rağşa **giricek** ol sehî-kād zülfi perîşān / Şandum ki hemān bāġda serv ü çemen oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [giricek, -icek]
- Taḥmīr olunurken gül-i cismān-ı meḥābīb / **Girmiş** aña bî-şübhe senüñ māye-i hüsñüñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 66). [girmiş, -miş]

girān-bārī-i nigāh: Bakışın ağırlığı.

- Bakmam toyunca belki **girān-bārī-i nigāh** / Havfum odor ki vire meşāk u te'ab saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [girān-bārī-i nigāh,]

gird-āb: Suyun dönerek çukurlaştığı yer, anafor.

- Raķibe ‘ālem-i āb içre dil pertāb göstermiş / Yem-i Kūlzūmde şan Fir‘avna bir **gird-āb** göstermiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 1*). [*gird-āb,]*

girībān: *Elbise yakası.*

- Rūz-ı maḥşerde **girībānum** derīde zār u zār / Cevrūn ey kadd-i kıyāmet sīne-çāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 193, Beyit 4*). [*girībānum, -um]*
- Teşvīr-i ḥarārāt-ı şarāb itdi güşāde / Çāk itdi **girībānın** o meh-pāre açıldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 2*). [*girībānın, -ı, -n]*

girībān-çāk-çāk-ı ğamze vü müjgān: *Kirpikler ve süzgün yan bakıştan dolayı yakası paramparça olmuş.*

- Ne pervā zehr içerse neş’e-yāb-ı ānuñum sākī / **Girībān-çāk-çāk-ı ğamze vü müjgānuñum** sākī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 1*). [*girībān-çāk-çāk-ı ğamze vü müjgān, -uñ, -um]*

girībān-ı dil: *Gönül yakası.*

- **Girībān-ı dili** taḥlīş iderdüm dest-i ğurbetden / Du‘ā-yı devletin vird eyleyüp semt-i lisān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 33*). [*girībān-ı dil, -i]*

giriftār: *Tutkun, âşık.*

- Haşre dek kalsa gerek zār u **giriftār** anda / Tāk-ı ebrūya perestiş ile nā-çār anda (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 12*). [*giriftār,]*

giriftār ol-: *Tutulmak, esiri olmak.*

- Zūnnār-ı ser-i zūlfūne dil **oldı giriftār** / ... (*Ferrī Dīvānı, Gazel 77, Beyit 3*). [*giriftār ol-, -dı]*

giriş-: *Bir şeyi yapmaya başlamak, bir işe başlamak üzere hazırlık yapmak.*

- Muṭribā maḥbūb u mey āmāde al sāzuñ ele / Bir şafā baḥş eyle sen de luṭf idüp kırma **giriş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 2*). [*giriş,]*

giris: *Geçit.*

- Bey‘ ü şirāye sen de yūri var alış çalış / Rindān içinde yok saña hīç olmadık **giriş** (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 3*). [*giriş,]*

girişme: *Naz, işve, kaş ve gözle yapılan işaret.*

- Mest-i ‘aşkum bir **girişmeyle** tamām eyler beni / Besdūr erbāb-ı dile bir sāġar-ı şād-āb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 3*). [*girişmeyle, -y, -le]*

girīzān ol-: *Kaçmak, uzaklaşmak.*

- Düşürdi pīş-i bāda yelkovan-āsā o düşmānı / **Girīzān oldı** dūnbāle kedū baġlu segān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 23*). [*girīzān ol-, -dı]*

girīz-gāh: *Sığınulacak yer.*

- **Girīz-gāh** olmayup ġarķ olacaġın cezm idüp der-hāl / Dutup hep cümlesi yelken kürek geldi emān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 25*). [*girīz-gāh,]*

giryân: Gözyaşı dökən, ağlayan.

- Ben o **giryân** Yüsufum her demde ma'yüb-ı tühem / Levş-i töhmet ile çäki âşinâdur dâmenüm (Ferrî Divânı, Gazel 141, Beyit 2). [giryân,]

giryân eyle-: Ağlatmak.

- Müferrih bâde-i yâkût-reng **eyler** beni **giryân** / Senüñ mest-i mey-i la'l-i leb-i handânuñum sâkî (Ferrî Divânı, Tahmis 9, Bend 2). [giryân eyle-, -r]

giryânî-i şādî: Mutluluktan dolayı ağlama.

- Zann eyleme şeb-nem güle bülbülden eşerdür / **Giryânî-i şādî** ile dem' olsa ne mâni' (Ferrî Divânı, Gazel 114, Beyit 4). [giryânî-i şādî,]

girye: Ağlama, gözyaşı.

- **Giryem** gamuñla dîde-i hün-bâra çıkdı hep / Üftâdedür ki rü'yet-i dîdâra çıkdı hep (Ferrî Divânı, Gazel 12, Beyit 1). [giryem, -m]
- Mu'tâdı olur ise eger 'aşk ile **girye** / Eşküm giderek kılzüm ü 'ummân olacaqdur (Ferrî Divânı, Gazel 44, Beyit 2). [girye,]
- **Girye** efgân ile olduğa şoñı hayretdür / Ra'd u berķ ile nüzül itse maţar çok sürmez (Ferrî Divânı, Gazel 80, Beyit 2). [girye,]
- **Giryem** ihâta eyledi dünyâyı sū-be-sū / Baħr-ı Muħîte hiç seferüñ yok mıdur senüñ (Ferrî Divânı, Gazel 127, Beyit 3). [giryem, -m]
- El yudum şanma vaţan cilve-gehinden yalñuz / Ey gözüm nûrı başar **giryemüzüñ** ol ki seli (Ferrî Divânı, Gazel 185, Beyit 4). [giryemüzüñ, -müz, -üñ]

girye-i bî-ihtiyar: Elinde olmadan ağlama.

- Mânend- i şem' **girye-i bî-ihtiyardur** (Ferrî Divânı, Tahmis 1, Bend 5). [girye-i bî-ihtiyar, -dur]

gîsû: Omuz üstüne dökülen saç.

- Ferrî cünün-ı 'aşk ile **gîsûñe** bağlanup / 'Akl u şu'ur u fikri fedâ oldı hep saña (Ferrî Divânı, Gazel 3, Beyit 7). [gîsûñe, -ñ, -e]
- Ruħ u **gîsû** diyerek ismini Ressâm-ı Ezel / Vech-i dil-dâra iki gül iki sünbül mi kodı (Ferrî Divânı, Gazel 189, Beyit 5). [gîsû,]
- Olunca sermed-i ebrûları **gîsû** ile mestür / Melâhat kişveri şan leşker-i 'urbânla mecbür (Ferrî Divânı, Tahmis 12, Bend 3). [gîsû,]
- K'olur hâl-i siyâh murg-ı dili şayd itmege çine / O Hindü kim beyâza çıkdı **gîsûnuñ** kemînüñden (Ferrî Divânı, Tahmis 12, Bend 2). [gîsûnuñ, -nuñ]

gîsû-yı müşgîn-târ: Telleri misk kokan, omuza dökülen saç.

- Çıkup **gîsû-yı müşgîn-târın** açmış âşiyân itmiş / Anuñ çün gül-şen-i ümmîde çok demdür şabâ çıkmaz (Ferrî Divânı, Gazel 83, Beyit 4). [gîsû-yı müşgîn-târ, -ı, -n]

gît-: Ulaşmak, varmak.

- Añmaz vişâli 'âşık-ı ğam-h'âr-ı nâ-ümîd / **Gitmez** tabîb-i hâzıkâ bîmâr-ı nâ-ümîd (Ferrî Divânı, Gazel 28, Beyit 1). [gitmez, -mez]
- Bize mi kaldı bu dehrüñ idelüm zehrini nûş / **Gidelüm** mey-gedeye def'-i ğumüm eyleyelüm (Ferrî Divânı, Gazel 130, Beyit 2). [gidelüm, -elüm]

- Seni te'dîbe dâ'ir bir haber beklerüm kâfir / **Gide** peyk-i âhum haylî demlerdür Mesîhâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [gide, -e]
- Ol şâh-ı a'del dâd-ger dâdâr-ı Efrîdûn-zafer / 'Adl arayup aña **gider** her bir saķım ü müstaķım (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37). [gider, -er]
- Döner fevz ü zaferle yârî-i tevfiķ u nuşretle / Eger ki Mâverâ'ü'n-Nehr **gitse** izz u şân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12). [gitse, -se]
- Lanburi(?) Kervân-kırân Todori daķı andadır / Hâlidâ 'azm-i Ğalaṭa eyleyüp **gitmez** misiñ (Ferrî Dîvânı, Kit'a 10, Beyit 1). [gitmez, -mez]
- Bir kâfir-i bî-dâd ki hîç merḥamet itmez / Ğam-hâneme **gitmez** (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5). [gitmez, -mez]
- Koyup aḥbâbı **gitdi** bezm-i kudse / Ola kudsiler anuñ hem-celîsi (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 2). [gitdi, -di]
- Dûĝâr olup didüm fevtine târîḥ / Çıkup **gitdi** sipihre rûḥ-ı 'İsâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 4). [gitdi, -di]
- Geçdi mecâzı şüret-i taḥķîķe yüz tutup / **Gitdi** ümîd-i vuşlat ile bezm-i vaḥdete (Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 4). [gitdi, -di]

git-: Bir yerden ayrılmak.

- 'İdde 'azm-i Beşiktaş idelüm didi o şûḥ / Şalınup **gitdi** murâdı Ferriyâ dolâbdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [gitdi, -di]
- Şefîķum Zîhnîyi buldum mecâzı tay idüp **gitmiş** / O vâdîlerde Ferrî ben daķı püyân içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8). [gitmiş, -miş]
- Seni Babaya toĝrı dil alup **gitmek** diler cânâ / Vedâ' it sümñata var Menâta Meryem Anaya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [gitmek, -mek]
- Ḥayâlümden ebed **gitmez** şurâḥî / Ne ḥâl oldu daķı rû'yâda bâde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [gitmez, -mez]

git-: Tükenmek, bitmek.

- Dâverâ şimdi benüm pejmürde berg-i rûzgâr / **Gitdi** sâmanum meded mişl-i hezâr-ı zâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33). [gitdi, -di]
- Naķd-i ḥulûşum oldu vefâsuz hebâ hebâ / Ḥamd ola **gitdi** zıkr-i vaṭan fikr-i mâ-sivâ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2). [gitdi, -di]

git-: Ahirete göç etmek.

- Ferrî heves-i ḥand-i lebûñ ile **giderse** / Hâkinde anuñ sebze-i za'frân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [giderse, -er, -se]
- Lafz u ma'nâ birle ey Ferrî tamâm târîḥdür / **Gitdi** biñ yüz toķsan altı rûzesinde Fennî âh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5). [gitdi, -di]
- Harf-i cevherle tamâm târîḥ olur ey Ferrî / Hey meded rıḥlet idüp **gitdi** erenler şâḥı (Ferrî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 1). [gitdi, -di]
- Çün 'ayn-ı ecel geldi **gidüp** Yûsuf-ı cânı / Beytü'l-ḥazen-i ḳabri maķâm eyledi Ya'kub (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 4). [gidüp, -üp]

gitdi: Geçmiş zaman kipindeki fiillerden sonra gelerek istenen bir şeyin olmadığını veya olmayacağını anlatan bir söz.

- Ḥaylî eyyâm idi kim teb-zede-i 'aşķuñ idüm / Gelmedüñ **gitdi** beni görmege kâfir yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [gitdi,]
- Bir mürķa'ı var anı da yoĝ eyledi **gitdi** / Erbâb-ı melâmet saña cânâ ne getürsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [gitdi,]

gittükçe: Gittikçe, giderek, zaman ilerledikçe.

- Vaşf-ı ruḥıyla ol büt-i fettân-ı 'âlemüñ / **Gittükçe** şî'r-i tâzeñi Ferrî müsellemler it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [gittükçe,]

- Niyâz itdükçe ol şeh-nâza mağrûr oldu **girdükçe** / Raķib-i ‘akrebe akreb baña dūr oldu **girdükçe** (Ferri Divânı, Gazel 168, Beyit 1). [girdükçe,]
- Niyâz itdükçe ol şeh-nâza mağrûr oldu **girdükçe** / Raķib-i ‘akrebe akreb baña dūr oldu **girdükçe** (Ferri Divânı, Gazel 168, Beyit 1). [girdükçe,]
- Metindür hâcibi semmûr Hindî şerhîdür haţtı / Güzelce diķkat it ebrûsı semmûr oldu **girdükçe** (Ferri Divânı, Gazel 168, Beyit 2). [girdükçe,]
- Gönûl ol Mûsî-i hayret-fezâ-yı rûy-ı yâr oldu / Şadâ hep len terânîdür bezm-i Tûr oldu **girdükçe** (Ferri Divânı, Gazel 168, Beyit 3). [girdükçe,]
- Süzildi dîdesi ebrû seçildi ğamze tîr oldu / O meh günden güne gün gibi meşhûr oldu **girdükçe** (Ferri Divânı, Gazel 168, Beyit 4). [girdükçe,]
- Reh-i ‘aşk u firâķında o güne oldu za‘f-ülfet / Haţı fikriyle küyında gönûl mûr oldu **girdükçe** (Ferri Divânı, Gazel 168, Beyit 5). [girdükçe,]
- Şarâb-ı ‘aşkı virdi baña deryâ-dil oldu ol / Beni mest eyledi kendisi maķmûr oldu **girdükçe** (Ferri Divânı, Gazel 168, Beyit 6). [girdükçe,]
- İder her küşte-i ma‘nâyı Ferri feyz ile ihyâ / Şarîr-i hâme-i mu‘ciz-edâ şûr oldu **girdükçe** (Ferri Divânı, Gazel 168, Beyit 7). [girdükçe,]

girdûn: Geçmiş zaman kipindeki fiillerden sonra gelerek istenen bir şeyin olmadığını veya olmayacağını anlatan bir söz.

- Ferâmuş itmedûn **girdûn** cefâsın ey gönûl yârûn / Ne îrâş eyler âyâ derdûnî iksârdan ğayrı (Ferri Divânı, Gazel 194, Beyit 4). [girdûn,]
- Hâţrum kıрмаķla bil itdûn şikest âyîneñi / Bilmedûn **girdûn** hulûş-hâķ-i reh-i dîrîneñi (Ferri Divânı, Tahmis 6, Bend 3). [girdûn,]

gizli: Başkalarından saklanan, duyurulmayan, saklı kalan.

- Cibrîl olursa vâķıf-ı râz olmaz ey perî / Sırr-ı lebûn ki hâne-i cânımda **gizlidür** (Ferri Divânı, Gazel 53, Beyit 6). [gizlidür, -dür]
- Tarf-ı hayâl-i yâra açup **gizli** manzara / Hâşret yolında dâğla sîr-âb-ı revzen ol (Ferri Divânı, Gazel 129, Beyit 2). [gizli,]

gizlice: Gizli, saklı bir şekilde.

- Cân şoğbetini **gizlice** cânânla söyleş (Ferri Divânı, Tahmis 7, Bend 1). [gizlice,]

ğonce: Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.

- N’eylesûn şabb-ı gülâb-ı tesliyet dâğ-ı dile / Bâğ-ı hâşret **ğoncesi** şeb-nemle itmez imtizâc (Ferri Divânı, Gazel 20, Beyit 5). [ğoncesi, -si]
- Bâ‘îş-i ğandesidür eşķüm o gül-ruhsâruñ / Var mı bir jâle [‘aceb] **ğonceyi** şâd-âb itmez (Ferri Divânı, Gazel 94, Beyit 5). [ğonceyi, -y, -i]
- Seherî jâle midür **ğonceye** bâğ içre düşen / Yohsa sâķî ķadeĥ-i bezme gelüp mûl mi ķodı (Ferri Divânı, Gazel 189, Beyit 4). [ğonceye, -y, -e]
- Şâ‘ir-i gül-şen-zamîrüm **ğonce** mażmûn gül hayâl / Oldı reşķ-i tab‘um ile şûret-i dîvâr gül (Ferri Divânı, Kaside 5, Beyit 44). [ğonce,]

ğonce-dehân/ğonce-dehen: Gonca ağızlı.

- Güftâra getür nâz ile ol **ğonce-dehânı** / Şuşdurmağa cehd eyle hemân müddei‘iyânı (Ferri Divânı, Tahmis 7, Bend 3). [ğonce-dehânı, -ı]
- La‘linûñ itdigi rengi baña ey **ğonce-dehen** / Rind-i şûride-i bed-meste mey-i nâb itmez (Ferri Divânı, Gazel 94, Beyit 4). [ğonce-dehen,]
- Böyle gül-tıynet görüp üftâdegân itdükçe âh / Gül-bün-i nâz içre ey **ğonce-dehen** hem-vâr gül (Ferri Divânı, Kaside 5, Beyit 5). [ğonce-dehen,]

ğonce-dehen: Gonca gibi ağız.

- Geldi o demde hem-dem olup bir ruhu semen / ‘Arz itdi gāhī **ğonce-dehen** geh çeh-i zeķan (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [*ğonce-dehen,*]

ğonce-fem: *Gonca gibi ağız.*

- ‘Uşşâkı iden bülbül ü kaçnūs ile hem-reng / Ruhsār-ı şerer-bârı ile **ğonce-femidür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*ğonce-femidür, -i, -dür*]

ğonce-gül: *Gül goncasına benzeyen güzel.*

- Bir **ğonce-gülsün** el-hazer āh-ı dilüm eyler eşer / Hālūn olur benden beter derd ile Vallāhū’l -‘Azīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [*ğonce-gülsün, -sün*]

ğonce-i bağ-ı tebessüm: *Tebessüm bağının goncası.*

- Gül midür bu **ğonce-i bağ-ı tebessüm** mi k’olur / ‘Aks-i hāndi ile taşvîr üzre naķş-ı hār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*). [*ğonce-i bağ-ı tebessüm,*]

ğonce-i dâğ: *Yara goncası.*

- Dür olalı o âmâcı nevk-i nıgehūnden / Her **ğonce-i dâğum** güle güyān-ı hāzāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2*). [*ğonce-i dâğ, -um*]

ğonce-i efsün: *Büyü goncası.*

- Ey **ğonce-i efsün** u gül-i bāğçe-i rāz / ‘İcāzda ey la’li Mesīhā ile hem-rāz (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 25*). [*ğonce-i efsün,*]

ğonce-i nahvet: *Kibir goncası.*

- Ey āfet-i vahşet-ünüs ey **ğonce-i nahvet** / Gül rüyuñı görmeyeli fikr it ne zamāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [*ğonce-i nahvet,*]
- Ey **ğonce-i nahvet** ne bu vahşet ne kaçarsıñ / Yābāna baķarsıñ (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2*). [*ğonce-i nahvet,*]

ğonce-i nā-yāb-ı nāz: *Eşsiz, benzersiz naz goncası.*

- Ğamze leb-rîz-i tegāful dîdesi sîr-āb-ı nāz / Turre sünbül ‘ārızı bir **ğonce-i nā-yāb-ı nāz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*ğonce-i nā-yāb-ı nāz,*]

ğonce-i şād-āb: *Taze gonca.*

- Āferīn ‘irfān-ı sākīye ruhuñ ‘aks itdürüp / **Ğonce-i şād-āb** gösterdi şarāb-ı nābda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2*). [*ğonce-i şād-āb,*]

ğonce-i şād-āb [u] hande-zen: *Taze ve gülen gonca.*

- Rüyuñ olunca **ğonce-i şād-āb [u] hande-zen** / Gül gül dimekle n’eyleye her bî-edeb saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*ğonce-i şād-āb [u] hande-zen,*]

ğonce-i şād-āb-ı gülistān-ı edeb: *Edep gül bahçesinin taze goncası.*

- Ey ruhu **ğonce-i şād-āb-ı gülistān-ı edeb** / V’ey lebi bülbül-i mu‘ciz-eşer-i bağ-ı tarab (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 1*). [*ğonce-i şād-āb-ı gülistān-ı edeb,*]

ğonce-i sîr-âb: Taze gonca.

- Hâş kıyâs itme ruhında şun'ı Feyyâz-ı Ezel / Tâze ter sünbül bitürmiş **ğonce-i sîr-âbda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3*). [*ğonce-i sîr-âb, -da*]

ğonce-i ter: Taze gonca.

- Yok dehânuñ gibi cānā **ğonce-i terden** laţîf / Olamaz 'âlemde zîrā hîç sâğardan laţîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1*). [*ğonce-i ter, -den*]

ğonce-leb: Gonca dudaklı.

- Ey şeh-süvârum el-meded çignetme rahşa ol halîm / Ey **ğonce-leb** ve'y lâle-ğad cānum saña olsun garîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*ğonce-leb,*]

ğonce-tab'â: Ey gonca yaradılışlı!

- **Ğonce-tab'â** gül-mizâcā verd-i zîbā-meşrebā / Ravza-i tab'uñdan eyler kesb-i berg ü bār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27*). [*ğonce-tab'â,*]

ğonce-ves: Gonca gibi.

- Gülmedüm 'âlemde hâşıl **ğonce-ves** açılmadum / Dā'imā oldum cefā-bînā mişāl-i yār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35*). [*ğonce-ves,*]

göbek taşı: Hamamın tam ortasında bulunan, uzanılarak kir ovdurmak ve terlemek için kullanılan mermer set.

- **Göbek taşından** indüm anda gördüm / Emin Öninde mähî-i şakankur (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 8, Beyit 2*). [*göbek taşı, -n, -dan*]

gök: İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk.

- Olur şuda semek **gökde** melek âvâre-i vaşluñ / Olur sevdâñ ile 'âlemde hem-derd-i düğāhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [*gökde, -de*]

gök kanzil: Çok sarhoş, zilzurna.

- Kimisi zerrîn kadehle kimi **gök kanzil** gezer / İhtilâle virdi gül-zârı dimiş ezhâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [*gök kanzil,*]
- Mestüm yıkılmağ oldı baña sâkî gösteriş / **Gök kanzilüm** ki pây-ı keç ü dest-i mürte'îş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1*). [*gök kanzil, -üm*]

Göksu: İstanbul'da yer alan Göksu Nehri'nin etrafındaki mesire yeri.

- Gökşuya dön de gel ne olur dün de bekledüm / Rāhuñ o sūya her zamān ey bî-vefā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [*Gökşuya, -y, -a*]

gölge şal-: Gölge etmek.

- Hâle-i kurş-ı kamerdür cilve-ger zann olmasun / **Gölge şalmışdur** hümâlar vech-i zıllu'l-lâhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 5*). [*gölge şal-, -mış, -dur*]

gönlün evle-: Gönlünü eğlemek, hoşça vakit geçirmek. (?)

- Keşf idüp derd-i nihânın nice Ferrî söylesün / Va‘de-i ferdâ ile mümkün mi **göñlin eylesün** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5). [göñlin eyle-, -sün]

göñlümce: Dileğime uygun, istediğim gibi.

- Zülf ü ruh oldu şohbet-i leyl ü nehârumuz / **Göñlümce** baña rûz bu rûz oldu şeb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [göñlümce,]
- Dün bezimde seyr eyledigüm yaşları on beş / **Göñlümce** güzel bir degül üç beş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3). [göñlümce,]

göñül: Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır gibi kalpte oluşan duyguların kaynağı.

- Şevk-ı ruhuñla oldu **göñül** nağme-senc-i ‘aşk / İtse ‘aceb mi bülbül-i gül-şen-serâ serâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [göñül,]
- Sâyesinde nev-be-nev kumrî-i dil ârâm ide / Ey **göñül** bir serv-i kad tâze fidan lâzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [göñül,]
- Şerâr ile **göñül** bahr-i fişekdür / ‘Aqıl sürşal ider pervâne-meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3). [göñül,]
- İtdi ne güzel **göñlümi** ihzâr huzûra / Dîvân şehe ol şeh dañi dîvâna münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6). [göñlümi, -m, -i]
- ki itdi der-âgûş o mâhî rû‘yâda / Uyandı bulmadı vâfir aratdı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [göñül,]
- Gül-çîn-i bûs-ı âteş-i ruhsârı ol **göñül** / Ol şûha ‘arz-ı mu‘cize-i İbn-i Âzer it (Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [göñül,]
- Mümteni‘dür vuşlata irmek kemend-i h‘âhişi / Ey **göñül** ister nücüm ister meh-i tâbâna at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [göñül,]
- ‘Ayb itme **göñül** Kays-veş âvârelik itse / Bir âfetüñ âşüfte-i sevdâ-yı ğamıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [göñül,]
- Tîz itdi o nev-reste güzel hâcibi tîguñ / Havf eyle **göñül** havf ki seyf-i ‘Acemîdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [göñül,]
- Kûyın bıraktı müntesib-i şehr-yâr olup / Terk-i vâtanla şimdi **göñül** şehr-yârlıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [göñül,]
- **Göñlüm** olalı rişte-i zülfüñle muqayyed / Bir dem elem-i dehrden âzâde degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [göñlüm, -üm]
- **Göñül** seni âzürde iderse anı ‘afv it / Şâhum o haţâ Ferrî-i şeydâda degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [göñül,]
- Mişâl-i nâf-ı âhû cevri ile leb-rîz-i hûn itdün / **Göñül** nâmında ey hûnî teñî bir sâğarum vardır (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3). [göñül,]
- ‘Aşkî **göñlümde** ‘alevlenmededür için için / Tîz yaķar hâne-i vîrânı şerer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [göñlümde, -üm, -de]
- **Göñül**den fikr-i sevdâ-yı sevdâ-ı dil-rübâ çıkmaz / Derün-ı lâleden bir vech ile dağ-ı siyâ çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [göñül, -den]
- Süveydâm içre hasret şöyle şû‘le-pâşdur her dem / **Göñül** mişkât-âsâ âteşin-etvârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [göñül,]
- Olup muţlak tecerrüd ‘âlemin merdâne feth itdi / **Göñül** râh-ı hüdâda şeyh u mürşid reh-nümâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [göñül,]
- Sûz-ı vâtanla hâlî **göñül** zâr-ı süm‘adan / Farķ ‘âleminde nâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [göñül,]
- Baht-ı siyehüm gibi yüze çıkdı çü haţtuñ / **Göñlüm** niçe biñ derd ü te‘abla uyumuşmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [göñlüm, -üm]
- **Göñül** olur haţ-ı sebz-i cevândan maħzûz / ‘Aceb ‘aceb k’ola bülbül hâzândan maħzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [göñül,]
- Var yûri şağ ol cihânda ey büt-i vahşet-şî‘âr / Sen baña hûsnûñ saña ben **göñlüm** ilzâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 6). [göñlüm, -üm]
- Fitil-efrûz-ı şem‘-i hasret-i rûyuñ iken **göñlüm** / Sen erbâb-ı fesâduñ bezmine rûşen-çerâğ olduñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [göñlüm, -üm]
- **Göñül** ol dil-keşinden çide-i dest-i ferâğ olduñ / Ümîd ‘işret-gehinden ya‘nî işkeste ayağ olduñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [göñül,]
- Demdür **göñül** ki raht-keş-i şahn-ı gül-şen ol / El gibi geşt-i gül-şen ile sen de gül şen ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1). [göñül,]

- Kıyâmet-bîn-i ‘aşkum mahşer-i pür-şürdur **gönlüm** / Enîn-ârâ-yı şîven nağme-zîb-i şürdur gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [gönlüm, -ü, -m]
- Kıyâmet-bîn-i ‘aşkum mahşer-i pür-şürdur gönlüm / Enîn-ârâ-yı şîven nağme-zîb-i şürdur **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [gönlüm, -ü, -m]
- Olaldan pertev-efgen Tûr-ı tab‘a sâkiyâ sâkuñ / Yed-i beyzâ gibi fevvâre-i pür-nürdur **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [gönlüm, -ü, -m]
- Süveydâma fûrûğ [u] nûr-ı akdes târ u pûd oldı / Mücerred-rûh-veş müstağnî-i seyfûrdur **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [gönlüm, -ü, -m]
- ‘Anâsır bürka‘ıdur gerçi fânûs-ı hayâl-âsâ / Velîkin dîde-i ehl-i dile manzûrdur **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [gönlüm, -ü, -m]
- Ne mümkün hem-kumâş-ı Sâmi-i tâze-zebân olmak / Beyâz-ı şubhda Ferrî şeb-i deycûrdur **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5). [gönlüm, -ü, -m]
- Leb-rîz olalı mevce-i ‘irfânla **gönlüm** / Meşgûl degûl fitne-i tûfânla gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [gönlüm, -üm]
- Leb-rîz olalı mevce-i ‘irfânla gönlüm / Meşgûl degûl fitne-i tûfânla **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1). [gönlüm, -üm]
- Yanumda benüm tîr-i kazâ künd-rev oldı / Ülfet ideli gamze-i fettânla **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [gönlüm, -üm]
- Mekkûz olalı fikr-i lebûñ hâtırımızda / Pür-şevk u tarab câm-ı gül-efşânla **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3). [gönlüm, -üm]
- Me’nûs olalı cân u dile pîşe-i rindî / Âzûrdedür âlâyiş-i ‘unvânla **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [gönlüm, -üm]
- Bir âfetûñ üftâdesidür haylî zamândur / Mağmum ise ma‘zûr ola hicrânla **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [gönlüm, -üm]
- Eş‘ârı unutturdı baña fûrkâtı yâruñ / Eglenmez ‘aceb defter ü dîvânla **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6). [gönlüm, -üm]
- İrâş-ı neşât eyledi şi‘rî hele Ferrî / Açılmada Hâdî-i suhan-dânla **gönlüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [gönlüm, -üm]
- Keserse târem[i] **gönlüm** keserle kesrle kesmem / Dil-i sevdâ-gerüm ger küdek-i mi‘mâr mâr olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [gönlüm, -üm]
- Hevâ-dâr-ı sevâd-ı turre-i tarrârdur **gönlüm** / Rehâ olmasa aşlâ kâkül-i dil-dâr dâr olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [gönlüm, -üm]
- **Göñül** ol Mûsî-i hayret-fezâ-yı rûy-ı yâr oldı / Sadâ hep len terânîdür bezm-i Tûr oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [göñül,]
- Reh-i ‘aşk u firâkında o güne oldı za‘f-ülfet / Haftı fikriyle küyında **göñül** mûr oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [göñül,]
- İtmez tenezzül ol bût-i ser-keş saña **göñül** / Teshîre başla ism-i Vedûd u Ra’ûfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [göñül,]
- Ferâmuş itmedûñ gitdûñ cefâsın ey **göñül** yâruñ / Ne İrâş eyler âyâ derdûñi iksârdan gayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [göñül,]
- Dilâ sen baş [keser] dirlerdi ‘âkıllar meşeldür bu / Sebûk-serlik idüp **göñlüme** şaldum başı gavgâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [göñlüme, -üm, -e]
- Uyup semt-i hevâya kayda düşdi ihtiyârıyla / Esîr oldı **göñül** bir nev-resîde şûh-ı ra’nâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9). [göñül,]
- Dâğ-ı ‘aşk ile bulup sîne-i dil ârâyiş / Bezm-i gül-zâr **göñül** şahın-ı çerâğânımdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26). [göñül,]
- Olmasa eger tâ bu kadar mahrem-i gamzeñ / Olmazdı **göñül** kâfiye-i fitne gibi dîk (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 6, Beyit 2). [göñül,]
- Ey mest-i nahvet oldı **göñül** bî-şek ‘âşıkûñ / Yokdur dürûğum oldı şehâ gerçek ‘âşıkûñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [göñül,]
- Bî-nevâ kaldıguma oldı o şehnâzum sebeb / Tutmak ister bu **göñül** Şâm u ‘İrâkı bî-ta‘ab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [göñül,]
- **Göñül** şûriş-nümün oldı sadâ-yı muhrık-ı neyden / Şurâhî gulgul öğrendi bezimde bâng-ı hey heyden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [göñül,]
- Bu tarz-ı âb u tâb ol âteş-i seyyâleden gelmiş / **Göñül** mahbûb-ı bed-evzâ‘a ‘âlemde esîr olma (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4). [göñül,]
- Fikr-i zülfûñle **göñül** zünnâr-bend-i ‘aşkdur / Ey bût-i kâfir-nijâd u nâ-müselmân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 2). [göñül,]
- Dağıldukça o müşkîn turreler taraf-ı ‘arâk-çîne / İder ol çeşm-i cādû Bâbil-âsâ **göñlümi** teshîr (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4). [göñlümi, -üm, -i]

göñül bağla-: Aşık olmak.

- Zülf-i zünnârına bir muğ-beçenün **bağla gönül** / Mezheb ü dîn ü dili ‘aşkına vir itme ‘inād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7). [gönül bağla-,]

gönülce: Gönüle göre, arzu edilen şekilde.

- Bu şehir içre **gönülce** bir büt-i mevzûn-kâmet yok / Murâdumca çemende bir sehî-kad serv-i nahvet yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [gönülce,]

gönülden: Candan, içten, yürekten.

- Şıdk ile sevdük **gönülden** lîk ahhâbuñ gibi / Vaz‘-ı bār-ı nâ-sezâ ile kadûñ lâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [gönülden,]

gör-: Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

- Kanda bir şüh-ı cihân **görsem** anuñ mecnûniyum / Böyle rüsvâi-i hizlânı viren dildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [görsem, -se, -m]
- Şâhid-i şabrum **görünce** şive-gerdür her dile / Eglenür gamda benümle şanki mâ’ildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [görünce, -ünce]
- Ol meh ile yek-ten oldum ol kadar kim **görse** dir / Allâh Allâh yer yüzinde ide mi cevzâ’ melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [görse, -se]
- Hâli zîr-i zül ü rüy-ı âteşinünde **görüp** / Añladum cāyın idermiş kâfirün zünnâr nâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [görüp, -üp]
- Güldi gül rüyını peymānede vişnâbda **görüp** / Didi diğkatle nazar kıl ruh-ı gül-nârîdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [görüp, -üp]
- Hürşid-perest-i ‘aşk **görüp** meyde ‘aksini / Hayfâ ki mihr-i enveri meksûf buldılar (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [görüp, -üp]
- ‘Âşık beni **gördükde** ser-endâz [u] velehdür / Bî-tâkat iden anı kelâm-ı dürerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [gördükde, -dükde]
- Gören hüsnuñ şanur ol şekli kim Bihzâd yazmışdur / Ruh u kadde virüp şüret gül ü şimşâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [gören, -en]
- Bir meh **görünce** sîb-i zenañdān ‘arâk-nişâr / Fikrüm çeñe şuyı ile misket şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [görünce, -ünce]
- Cānâ beni **gördüñ** ne bu yanana bağışlar / Hışm ile tecâhülle beyâbāna bağışlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [gördüñ, -dü, -ñ]
- O hâl-i ‘anber-āsâyı **görüp** la’li bucağında / Hezâr-ı zâra döndük hubb-ı şevk-efzāya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [görüp, -üp]
- O ki ebrüñ **görüp** secdeye pertâb eylemez / Beñzer ol mülhîde kim Ka‘beyi mihrâb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1). [görüp, -üp]
- **Gören** kaddin nihâl-i verd-i gül-zâr-ı şuver şandı / Ruhın ressam-ı kudret bir gül-i şad-âb göstermiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [gören, -en]
- Bî-mecâlüm ol kadar kim şaklayup koynında yâr / Ferrî-i gam-h‘ârı âyâ var mı bir **görmüş** dimiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [görmüş, -miş]
- Dir cemâlünde **gören** hâcib ü hâlî küçücük / Burc-ı hüsnuñ ne güzel necm ü hilâli küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [gören, -en]
- Yârı ağıyâr ile olsun **görelüm** gam niçe bir / Efî pâ-zehri ile def‘-i sümüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [görelüm, -elüm]
- Fakať kendüm **görüldüm** şafha-ı mir‘ât-ı ma‘nâda / Mürâyâ-yı beşerde rû‘yet-i a‘yân içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [görüldüm, -ür, -dü, -m]
- Mir‘âtde ‘aksin **göricek** şan iki şüh-ı / Kevkeblidür itdi kırân burc-ı şerefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5). [göricek, -icek]
- Dâne-i hâlî **görüp** dâma tutuldu eyvâh / Murğ-ı dil bâl açıcak semt-i semâ niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [görüp, -üp]
- Nazîri yok düde sala ‘aceb kıssîs-i nâz-âyîn / Anı bir **gördi** Ferrî gice vardı Kırk Kılîsāya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [gördi, -di]
- ‘Aksün **göricek** cāmda ‘aşık bile düşdi / Mir‘ât-ı habāba niçe dil-cû yile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [göricek, -icek]
- Gözüñ **gördüñ** çü ebrü-yı sa‘îdi / Var işbat it hilâl-i mäh-i ‘îdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [gördüñ, -dü, -ñ]

- Hâbâb-ı bâde şanma câma düşdi / **Gören** üftâdenün çeşm-i sefidî (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [gören, -en]
- Olaldan müstekin dilde hayâl-i büm-ı hicrânun / O ma'mûre şehâ **görseñ** 'aceb vîrânedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [görseñ, -se, -ñ]
- 'Ârifseñ inanma şuver-i nakşına dehrûn / Aldanma merâyâda **görüþ** nev'-i 'ukûsı (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [görüþ, -üp]
- O gûne ye's ile keþ-bîn idi çeşmân-ı 'âlem kim / **Göreydi** hûra dîv ü bîd-i keþ dirlerdi Tûbâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4). [göreydi, -e, -y, -di]
- Ey âfet-i vahşet-ünüs ey gonçe-i naḥvet / Gül rûyuñı **görmeyeli** fikr it ne zamândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3). [görmeyeli, -me, -y, -eli]
- Nâz ile hîrâm itse eger şâhid-i tab'um / Kim **görse** şanur şîveli bir şüh-ı cihândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16). [görse, -se]
- Hem-nefesdür misk-i Rûmîye bunun çün nâfe-Çîn / Sürinür zulf-i nigâra **görmege** nâ-çâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [görmege, -meg, -e]
- **Görse** gül-geş-i muşallâda beni ta'zîm idüp / Bağ-ı tab'ından virürdi 'Örfî-i fahḥâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [görse, -se]
- Göbek taşından indüm anda **gördüm** / Emin Öninde mâhî-i şaḳankur (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 8, Beyit 2). [gördüm, -dü, -m]
- Kâfir nigeḥde göz **göre** şâhib-kırân-ı cân / Müjgânı tîr ü kaşı kemân gamze Ḳahramân (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [göre, -e]
- Çok demler oldu olmadı hîç **görmek** 'aşîkuñ / Kızb eylemem ki gözde uçar ölmek 'aşîkuñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [görmek, -mek]
- **Göricek** hûn ile âlûde kafasın aḥbâb didi / Baş şâhid olur hûn-ı seri surḥ-sere (Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [göricek, -icek]
- **Gören** püskürme beñler rûy-ı alında o şuhuñ dir / Benekli bir kumâş-ı tâzedür Bengâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2). [gören, -en]
- Hâbbezâ vechinde liḥye pâdişah-ı 'âlemün / Hâledür şandı **görenler** tarf-ı cirm-i mâhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1). [görenler, -en, -ler]
- **Göricek** ol şahn-ı 'Adn-'unvânı itdüm çün su'al / Didi Sa'dî-i suḥan-ver yapdum adum kendüme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [göricek, -icek]
- Eylemiş öyle mu'allâ ki **gören** dir el-ḥaḳ / Tâḳ-ı pâki felegi geçmiş olup sakf-ı semâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6). [gören, -en]
- Pül gibi çeşm-i 'adüsında kara şu dursun / **Görmesin** ḥ'âbda da ḥayr olıcaḳ bir rû'yâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 8). [görmesin, -me, -sin]

gör-: Rastlamak, karşılaşmak.

- Ferrî **görünce** rûyına bakmam ki vechi var / Ḥavfım odur ki kendi toyar zür gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8). [görünce, -ünce]
- **Görse** Nu'maniye ebrûsın perestîş-gâḥ ider / Bir 'Acem ferzendidür miḥrâb-ı Ca'fer gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [görse, -se]
- Ferriyâ severim güzel **göricek** / Dil-i aḥbâb neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [göricek, -icek]
- Sâpâş hele cerbeze-i tab'uña Ferrî / Bir böyle gâzel **görmedüm** âsâr-ı selefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [görmedüm, -me, -dü, -m]
- Piyâzuñ irtifâ'-ı kâdri kâḳ kâḳ lâleden gelmiş / Beni **gördikde** rûyın nîm-bâz eyler şitâb eyler (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6). [gördikde, -dikde]

gör-: Şahit olmak, müşahede etmek.

- 'Aşk ile ııındı **göricek** aḥker-i dâḡum / Âḥ-ı dil-i serdüm [baña] çün faşl-ı dey-âsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [göricek, -icek]
- Zârum **göricek** ey gül-i naḥvet [ne] gülersin / Ben ağladığum saña gelir ḥây u hey-âsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [göricek, -icek]
- Görse bu tarḥ-ı tâzeyi elbette Ferriyâ / Aḥbâbumuz da ḥ'vâhiş-i tanzîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [görse, -se]
- Pey-rev **göricek** Cevriye bu nazmda Ferrî / Cevr eylesün yâra niyâz eylemelidir (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [göricek, -icek]
- Yekke-süvâr-ı ma'nî **görüþ** kilik-i Ferrîyi / Didi bu esb-i tâze meger kim Ḥınlıdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [görüþ, -üp]

- Seni ağıyar ile **gördükçe** meded efgānum / Sūr-ı Leylîde olan ş-îven-i Mecnûn gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*gördükçe, -dükçe*]
- **Görenler** bî-şu'ûr u taş dögen dir kûh u deşt içre / Yazan Ferhād u Kaysî cāhil ü ırğad yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*görenler, -en, -ler*]
- **Görüp** urğunlîgum müjgānuña zahm-ı derûn şanma / Dile tebrîk idüp ğamzeñ mübârek [bād] yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [*görüp, -üp*]
- Keç-gerdiş-i vārûn-kadeh-i çarhı da **gördük** / Sākîdeki hāşiyet-i devrāna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [*gördük, -dü, -k*]
- **Görüp** telh-i mezākān-ı firākın ol tegāfûl-kār / Dem-i vuşlatda çeşmin mest-i şekker-h'âb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [*görüp, -üp*]
- Dârb-ı sine oldı mu'tādum kuzum nākûs-veş / **Görseñ** inşâf eyler idüñ zār [u] efgānum Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [*görseñ, -se, -ñ*]
- Şal bahre fûlk-i fikri yûri semt-i Varnaya / Ferrî tehālûk it **göresiñ** var ne var imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5*). [*göresiñ, -e, -siñ*]
- Beni **görüñ(?)** hañı zîrinde hāzlanur ölürüm / Olursa bende(?) o hāl-i nihāndan mahzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2*). [*görüñ(?), -üñ*]
- Ol bî-vefāyî Ferrî sevip **görmedi** ferañ / Hicr ile oldı miñnet ü hasret halef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5*). [*görmedi, -me, -di*]
- Bezmümde ben de bir gün olur mı **görür** miyüm / Ola şarāb u cām-ı şeñâret halef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4*). [*görür, -ür*]
- **Görmedük** lutf-ı kelāmın o bütün aña bedel / Ferriyā bārî varup ağız-ı şütüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9*). [*görmedük, -me, -dü, -k*]
- **Görüp** deyr-i gönülde nağs-ı vedit / Perestîş-kārî-i âyîn-i 'aşkum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7*). [*görüp, -üp*]
- İtā'atde hezārān cilveler idrāk olunmışdı / **Görüp** bir başka 'ālem şîve-i 'işyān içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4*). [*görüp, -üp*]
- Bezm-i cemende gayr ile haşr olduğıñ **görüp** / Farı-ı 'azāb-ı rûz-ı cezāmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3*). [*görüp, -üp*]
- Zülfüñde şahā Ferrî-i ferzāneyi **görmek** / Mağsûd oluna hāñıra dîvāne getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5*). [*görmek, -mek*]
- Rindān-ı 'aşk u şevk **görüp** levmi-lā'imi / İlerü vardı karşı turup lafz-ı yūfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3*). [*görüp, -üp*]
- Cennāt şanurdık 'adem-âbādı da **görsek** / Ferrî bulalı sırr-ı fenā meşrebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5*). [*görsek, -se, -k*]
- Tîr-i müje-i yār[ı] **görelde** tenümüzde / Biñ zevk u tarab var eşer-i şîvenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1*). [*görelde, -elden*]
- Tecrîdümüzde şahş-ı ecel de mütehayyir / Güm-kerde ider **görse** dahî meskenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3*). [*görse, -se*]
- Olurdu vālîh ü dem-beste Ferrî / **Göreydi** şîrimi 'aşruñ Lebîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7*). [*göreydi, -e, -y, -di*]
- **Görünce** ittiñādum bildi ağıyar / Rumûz-ı âyet-i lebs-i cedîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2*). [*görünce, -ünce*]
- Dimişsiñ zerre-çîn-i mihr-i vaşlumdur dil-i Ferrî / Mürüvvetsüz neni **gördi** kırı ikrârdan gayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5*). [*gördi, -di*]
- Bî-dimāğ itdi yeter hamyāze-i hasret beni / Mest-i bî-hüş itse **görsem** bāde-i vuşlat beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1*). [*görsem, -se, -m*]
- İ'tizal itdi **görünce** aşkı bende zāhidān / Eyledi terk-i vuzū güyā koyuldu māya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6*). [*görünce, -ünce*]
- Şāh-nāzum idelüm geşt-i çemen gül devridür / Sünbüle nağmeyle hem-reng ola mı **gör** kār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6*). [*gör, -*]
- Böyle gül-ıynet **görüp** üftādegān itdükçe āh / Gül-bün-i nāz içre ey ğonce-dehen hem-vār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [*görüp, -üp*]
- Eşküm ile eyledi sîb-i zeķānda hañ zuhûr / Nemçeyi **gör** kim Kızıl Elmada 'asker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [*gör, -*]
- **Göreydi** münşe'atüm dürr-i 'Abdu'l-lāh-ı Mervārîd / Ferā'id gibi ārāyiş iderdi hırz-ı cān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44*). [*göreydi, -e, -y, -di*]
- Şimdi bāb-ı himmeti **gördüm** ki bir açuk kapu / Baş açuk yalın ayak didüm ki ey dil gel yûri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*gördüm, -dü, -m*]
- Geçdi ezmān-ı Zühāl devr-i kamedür ba'de-zîn / Zāl-ı dünyā-yı denî **görsün** cihān içre eri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13*). [*görsün, -sün*]
- Beni mağtel-geh-i 'aşkında **görüp** nîm-bismil / Didi bak 'îd-i vişālümde bu kurbānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 19*). [*görüp, -üp*]

- Haṭ-ı ruḥsārınun fikriyle ol rütbe za'îfûm kim / Ser-i kūyuṇda zann eyler **gören** mūr-ı Süleymānum (*Ferrî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1*). [*gören, -en*]
- Bir cilve **görem** dirseñ eger rüy-ı vefâda / Ğarḳ eyle vücûduñ beri gel cüy-ı kazâda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*görem, -e, -m*]
- **Gör** ne çenberden Halâc olmış bul 'irfândan çıkar / Zülfüne ber-dâr olanlar gerçi kim cândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*gör, -*]
- **Görüp** 'arz-ı niyâzum çeşmüne bildün ki maḥmûrum / Bir iki cām şunduñ bende-i 'irfānuñum sâķî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*görüþ, -üp*]
- **Görmemişken** ilf ü ünsiyyetde taḳşîrûñ senüñ / Kim umardı katlûme iḳdām şemşîrûñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*görmemişken, -me, -miş, -ken*]
- Habeşdür geçdi şan Rûma hemân Zengî zemînününden / **Görenler** mülket-i Sînün çıkar hışn-ı ḥaşînünden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2*). [*görenler, -en, -ler*]
- Dilâ gel **gör** bu eltâf-ı Hudâvend-i Halîmi / K'idüp perdâziş-i evreng-i dîn Sultân Selîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1*). [*gör, -*]
- Ya'nî kim Sultân Selîm mâlik-i seyf ü kalem / Hüsn-i ḥattın **görmemişdür** kimseler bir şâhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 3*). [*görmemişdür, -me, -miş, -dür*]
- Fitne **görmez** 'ayn-ı 'âlem vaḳt-i 'adlinde anuñ / Ğamze-i efsûn-nümâlar ya meger güm-râhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3*). [*görmez, -mez*]
- Hâfîz 'Osmân **görse** idi medḥini ez-berden okur / Tekye-i itrâda şeyḥ olsa gelir vecd ile ḥâl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 2*). [*görse, -se*]
- 'Ayândur mühmel-i şânîde daḥi târîḥ-i ra'nâ / Dûcâr oldukça **gör** cevherde de târîḥ-i zîbâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 14*). [*gör, -*]
- Görmedi 'aşḳ-ı mecâzuñ sırr-ı luṭfuñ âharı / Düst-ı Bâķîye çü irdi rüy-ı dil ol bî-'adîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 3*). [*görmedi, -me, -di*]

gör-: Ziyaret etmek.

- Haylî eyyâm idi kim teb-zede-i 'aşḳuñ idüm / Gelmedün gitdi beni **görmege** kâfir yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3*). [*görmege, -meg, -e*]

gör-: Anlamak, idrak etmek.

- Şâyân-ı cevre kur'a-i 'âşîḳ atup dimiş / **Gör** kara baḥtı Ferrî-i bî-çâre çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [*gör, -*]
- Bâde-i telḥâba la'î-i yâr 'araḳ-pâş olmasun / Nîl-i nâzûk-meşrebi **gör** yemle itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6*). [*gör, -*]
- Dil-ber ki gâhî çeşmini maḥmûr gösterür / **Gör** şan'atı ki fitneyi mestür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [*gör, -*]
- Eşḳüm ile eyledi sîb-i zeḳanda ḥaṭ zuhûr / Nemçeyi **gör** kim Kızıl Elmada 'asker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2*). [*gör, -*]
- Bûlbüllere 'aşḳ-ı gül ile zâr virilmiş / **Gör** zâḡi daḥi şîve-i güftâra ḳarışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3*). [*gör, -*]
- Fıtratda itdüm intihâb biñ dürlü ekdâr u 'azâb / Ferrî gibi **gördüm** şavâb 'aşḳı belâ cäsüsüyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5*). [*gördüm, -dü, -m*]
- 'Aşḳ-ı tıflı **gör** Züleyḥâ vâşıl-ı selm olmadı / Tâ ḥadeng-i ğamze-i Yûsufî urgun olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2*). [*gör, -*]
- Bir büse-i cân-baḥşuñâ kâni' dil-i şeydâ / **Gör** baḥtı ki virmez anı rü'yâ daḥi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3*). [*gör, -*]
- Nergis-i ḥod-bîni **gör** kim dîde-bânlık gösterür / Kendini gözden çıkarup eylemişken ḥ'âr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*). [*gör, -*]
- **Gördük** güzelün bûs-ı lebi gelmiyor elden / El virse vişâl al öp elin bârî tezelden (*Ferrî Dîvânı, Matla 5, Beyit 1*). [*gördük, -dü, -k*]
- 'Azm itdi kişver-i 'ademe cân-ı mübtelâ / 'Aşḳuñ 'ilâcî **gördiği** terk-i diyârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [*gördiği, -diği, -i*]
- 'Aceb kim ḥalka-i âḡuşdan yâr ictinâb eyler / Kemâl-i kevkebi **görmez** mi mâha hâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [*görmez, -mez*]
- **Gör** ḥükm-i kazâyı ki çep-endâzî-i gerdün / Fevt itmedi aña da irüşdürmede âşûb (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 2*). [*gör, -*]

görin-: Görünmek, kendini göstermek, ortaya çıkmak.

- Ben mestini müjgāna nişān eylese şafda / Ra'nā **görinür** gamzeleri tîr-i hedefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [görinür, -ür]
- Geldükde bezm-i 'işretüme şüfî şüfla / Şeytân **görindi** şanki 'anâşır zurûfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [görindi, -di]
- Yine fitne **görindi** şüriş-i hafla 'ızârunda / Bu günler padişâhum mülk-i hüsnüñ ihtilâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [görindi, -di]
- Görinür geh **görinmez** büse virmez hiç ele girmez / Hemân bir şüret oldı şanki fânüs-ı hayâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [görinmez, -mez]
- Görinür geh görünmez büse virmez hiç ele girmez / Hemân bir şüret oldı şanki fânüs-ı hayâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [görinür, -ür]
- Sensüz **görinen** Tûr-ı tecellâ dahî olsa / Girmez gözime hâlvat-i Sînâ dahî olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [görinen, -en]
- Meftûr-ı şerâret ezeli kevkebümüzde / Ber-hayr olacak düş de **görinmez** şebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1). [görinmez, -mez]
- Dilüm bir müncelî âyine-i 'âlem-nümâdur kim / **Görinür** şüret-i ilhâm şi'rümde 'ayân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41). [görinür, -ür]
- Ol hâl-i siyeh kim **görinür** güşe-i lebde / Bir kara 'Arab peççesidür şehr-i Halebde (Ferrî Dîvânı, Matla 3, Beyit 1). [görinür, -ür]
- Dâne-i hâl-i siyâhuñ çine-veş murğ-ı dile / **Görinüp** şayd eyledi zülf-i girih-girûñ senüñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4). [görinüp, -üp]
- Dir misiñ 'aceb n'oldı o mecnûn **görinmez** / Bir haylî zamândur ki o maḥzûn görünmez (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 48). [görinmez, -mez]
- Dir misiñ 'aceb n'oldı o mecnûn görünmez / Bir haylî zamândur ki o maḥzûn **görinmez** (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 48). [görinmez, -mez]
- Geh meẓâhirde baña cümleden a'lâ **görinür** / Geh o âyîne üftâde geh ra'nâ görünür (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 36). [görinür, -ür]
- Geh meẓâhirde baña cümleden a'lâ görünür / Geh o âyîne üftâde geh ra'nâ **görinür** (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 36). [görinür, -ür]

görü-: Görme işi yapılmak.

- Cānānenüñ ol dîde-i nîm-h'âbı **görülsün** / Mekk ü fiten ü şürişüñ esbâbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [görülsün, -sün]
- Cānānenüñ ol dîde-i nîm-h'âbı görülsün / Mekk ü fiten ü şürişüñ esbâbı **görülsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [görülsün, -sün]
- 'İd oldı o şüh ile varup meclise bî-kayd / Bezmüñ bir iki sâğar-ı sır-âbı **görülsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [görülsün, -sün]
- Mir'ât-ı şurâhîde güzel dikkat olunsun / Al ruḥları başmaz mı mey-i nâbı **görülsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [görülsün, -sün]
- Hûy-gerde iken çâh-ı zenaḥ seyri de lâzım / Baḥr-ı 'arâkuñ vâdî-i gird-âbı **görülsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4). [görülsün, -sün]
- Gözden düşürür sâ'irini Ferrî-i zâruñ / Şabr it hele dîvānce-i nâ-yâbı **görülsün** (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [görülsün, -sün]

görüüp geç-: Önem vermeden, dikkat sarfetmeden bakmak.

- Ferrî niçe eş'arı **görüüp geçdün** egerçi / Zihni-i suḥan-verdeki 'irfāna toylmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7). [görüüp geç-, -dü, -ñ]

göster-: Görülmesini sağlamak, görülmesine yol açmak.

- Çeşm ü gamze niçe efsün u fiten **göstermede** / 'Âşıkā bir kez nigāhuñ dil-ber-i fettāna at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [göstermede, -mede]
- Encām-ı meyde şüret-i rüsvâyı **gösterür** / Cem cāmı olsa âyine-i rāz olur mı hiç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [gösterür, -ür]
- Murğ-ı tab'uñ hem temāşā-gāhı hem dāmı olur / Bu 'acebdür **gösterür** kayd içre kāmı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [gösterür, -ür]
- İtme zülfüñ rüyüñ üzre sevdiğüm her-bār bār / Ol sebeble 'âşıkā **gösterme** ey gaddār dār (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [gösterme, -me]

- Dil-ber ki gāhī çeşmini maḥmūr **gösterür** / Gör şan'atı ki fitneyi mestür gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [gösterür, -ür]
- Dil-ber ki gāhī çeşmini maḥmūr gösterür / Gör şan'atı ki fitneyi mestür **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [gösterür, -ür]
- Düzd-i nigeḥle ḥalkı ḥarāb eylemiş iken / Ğaddār çeşmi kendini mağdūr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [gösterür, -ür]
- Dîvāne-dil de zülf-i girih-gîrine düşüp / Âşüftelikde şan'at-ı Maḥşür **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [gösterür, -ür]
- Rûze temüz u dil-ber ola âteşî-mizâc / Elbet cihânı teşne vü maḥrūr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [gösterür, -ür]
- Kandıl alınca destine kayyüm-ı sâde-rû / Şandum ki tıfl-ı muğ-beçe billür **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [gösterür, -ür]
- Zülfin dökünce 'arızına dil-ber aḥladum / Zülmet içinde 'aşıkına nūr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [gösterür, -ür]
- İ'câz-ı ḥüsnüdür bu hele emr-i ber-'akis / Elmās-ı ğamze zaḥmumı nāsūr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [gösterür, -ür]
- Ferrî görünce rüyına bakmam ki vechi var / Ḥavfım odur ki kendi toyar zūr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8). [gösterür, -ür]
- Dil ki dāğ-ı ḥasreti cānāna bir bir **gösterür** / Güyiyā eyler tazallum şāha maḥzar gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [gösterür, -ür]
- Dil ki dāğ-ı ḥasreti cānāna bir bir gösterür / Güyiyā eyler tazallum şāha maḥzar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [gösterür, -ür]
- Eşküm ile eyledi sîb-i zekānda ḥaṭ zuhūr / Nemçeği gör kim Kızıl Elmada 'asker **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [gösterür, -ür]
- Görse Nu'maniye ebrûsın perestiş-gāh ider / Bir 'Acem ferzendidür miḥrāb-ı Ca'fer **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [gösterür, -ür]
- Tās-ı mihr ü māhla pîr-i sipîr-i kîne-ver / Ehl-i şavmuñ raġmına vārün-sāġar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [gösterür, -ür]
- Dilde naḫş olmış ḥayāl-i tal'at-ı ḥün-rîz-i yār / Anuñ için Ferriyā eş'arını ter **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [gösterür, -ür]
- Bak bak o büt ki zülf-i girih-gîr **gösterür** / Ya'nî esîr-i 'aşkına zencîr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [gösterür, -ür]
- Bak bak o büt ki zülf-i girih-gîr **gösterür** / Ya'nî esîr-i 'aşkına zencîr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1). [gösterür, -ür]
- Kurbānlarına ol mühim ebrû-yı ğamzeden / Geh nāvek 'arz ider gehî şemşîr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [gösterür, -ür]
- Çekmiş raķîbi semte o da tāze av için / Güyā ki kelb-i şaydına naḥçîr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [gösterür, -ür]
- Ḥaṭ şimdi başka cāzibe virmiş 'izārına / Elbette levḥ-i ebyazı taḥrîr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [gösterür, -ür]
- Görse bu tarḥ-ı tazei elbette Ferriyā / Aḥbābumuz da ḥ'āhiş-i tanzîr **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [gösterür, -ür]
- Raķîbe 'ālem-i āb içre dil pertāb **göstermiş** / Yem-i Kulzümde şan Fir'avna bir gird-āb **göstermiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [göstermiş, -miş]
- Görüp telḥ-i mezākān-ı firākın ol tegāfûl-kār / Dem-i vuşlatda çeşmin mest-i şekker-ḥ'āb **göstermiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [göstermiş, -miş]
- Çeküp pîrāhenin ḥürşide beñzer sînesin açmış / Şeb-i bedr içre kettān-ı dile meh-tāb **göstermiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [göstermiş, -miş]
- Gören ḳaddin nihāl-i verd-i gül-zār-ı şuver şandı / Ruḥın ressām-ı kudret bir gül-i şād-āb **göstermiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [göstermiş, -miş]
- Baḳup za'f-ı dil-i Ferrî-i zāra eylemiş efsūs / Dimiş nā-kāmı derd-i ḥasretüm bî-tāb **göstermiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [göstermiş, -miş]
- Âferîn 'irfān-ı sākîye ruḥuñ 'aks itdürüp / Ğonce-i şād-āb **gösterdi** şarāb-ı nābda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [gösterdi, -di]
- Ceyş-i ḥuṭûṭı **göstericek** tîġ-ı ḥācibi / Şandum ki kāfir üstüme geldi suyûfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [göstericek, -icek]
- **Gösterüp** mā-beyn-i ḥaṭda rüyını şan yār gül / Nev-bahār eyyāmı elbet 'arz ider dîdār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1). [gösterüp, -üp]
- Nergis-i ḥod-bîni gör kim dîde-bānlık **gösterür** / Kendini gözden çıkarup eylemişken ḥ'ār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17). [gösterür, -ür]
- 'İd-i aḫḫā kim hilāl-i māh-ı enver **gösterür** / Güyiyā ebrûsını 'uşşāka dil-ber gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1). [gösterür, -ür]

- ‘İd-i adhā kim hilāl-i mäh-ı enver gösterür / Güyiyā ebrüsını ‘uşşāka dil-ber **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1). [gösterür, -ür]
- Çengden ya Zührenüñ tel kıldığın fehm eyleyüp / Hışm ile şan kevkeb-i Nâhîde hancer **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2). [gösterür, -ür]
- Esb-i pîr-i çarha bir yıldızlı moncuğ ‘arz idüp / Kevkebe başdurdı pek çok bir bir ahter **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3). [gösterür, -ür]
- Necm-i gîsü-dârı bir pür-şu‘lesine bend idüp / Keh-keşāndan ‘āleme bir raht-ı Haydar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4). [gösterür, -ür]
- Bahr-i nîl-gün-ı hevāda bü’l-hevesler çeşmine / Bir melekse şekli ile çarhı çenber **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5). [gösterür, -ür]
- Bâ-ħuşûş âyîne-rüyân-ı cihân[un] ‘aşkına / ‘Aksini mir‘ât-ı istignāya mazhar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6). [gösterür, -ür]
- Şâhid-i bahtum benüm nâz ile pîrâyiş bulup / Her zamân etvârını ben zâra muğber **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [gösterür, -ür]
- Şimdi çün tutdu[m] göturdüm bir kerîm [ü] ‘ādile / Himmet ile her zamân luft ile peyker **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8). [gösterür, -ür]
- Çâresizler çünki buldukça bu ter-‘ab‘um daħı / Dîde-i idrâke şimdi bir kerem-ver **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). [gösterür, -ür]
- Ya‘nî kim Aħmed Efendi maħlaşı olmış Naẓîf / Niçe sâpâş ile luftın ruh-ı Sencer **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [gösterür, -ür]
- Bezm-i luftında niçe Hâtem ider hatm-i kelâm / Niçe Ca‘fer-himmetin pîşinde akşar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11). [gösterür, -ür]
- Çarh da tāsı tarağı gayrı kaldursın meger / Mihr ü mäh ile ta‘azzum üzre taşlar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12). [gösterür, -ür]
- Gelsün ol gerdün-vaķāra kim Hümā-yı ... / Nesr-i tã‘ir gibi farkında zıl-ı per **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13). [gösterür, -ür]
- Nev-be-nev söyler yaķınen cezm iden ehl-i derün / Dür-bîn-i hāmesi tevfiķe mazhar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14). [gösterür, -ür]
- Dāverā Ristū Sikender-fikretā Cem-mesnedā / Ey ki bezmün şevket-i Dārāyı aħkar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15). [gösterür, -ür]
- Sen o zāt-ı kişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffak bi‘l-hayır / Hâķ saña tevfiķ u Hızır yâr u yāver **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16). [gösterür, -ür]
- Çarh-ı çep-rev rāst geldi **gösterür** elbet seni / Sen hemân sağ ol efendim daħı bihter **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [gösterür, -ür]
- Çarh-ı çep-rev rāst geldi **gösterür** elbet seni / Sen hemân sağ ol efendim daħı bihter **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [gösterür, -ür]
- Vaktümüzde gerçi şā‘irden geçilmez zāhirā / Var mı inşāf eyle böyle şi‘rini ter **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19). [gösterür, -ür]
- Şā‘ir-i rind-i cihānum lâ-übālî-meşrebüm / Bir gazel tarh eyleyüm seyr eyle kimler **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20). [gösterür, -ür]
- Dil ki dāğ-ı hasreti cānāna bir bir **gösterür** / Güyiyā eyler tazallum şāha maħzar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21). [gösterür, -ür]
- Dil ki dāğ-ı hasreti cānāna bir bir gösterür / Güyiyā eyler tazallum şāha maħzar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21). [gösterür, -ür]
- Eşķüm ile eyledi sîb-i zekānda haţ zuhūr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada ‘asker **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22). [gösterür, -ür]
- Tās-ı mihr ü mäh ile pîr-i sipihr-i kîne-ver / Ehl-i ‘ayşun rağmına vārün-sāğar **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24). [gösterür, -ür]
- Dilde nakş olmış hayāl-i tal‘at-ı hün-rîz-i yâr / Anuñ içün Ferriyā eş‘arını ter **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25). [gösterür, -ür]
- Besdür ıtnāb idelüm gayrı du‘āya ibtidā / Anı encām-ı suħanda her suħan-ver **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26). [gösterür, -ür]
- İde Hâķ ‘idin mübārek ‘ömrini daħı mezîd / Çarh-ı mînā-fām tā ki mäh-ı enver **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27). [gösterür, -ür]
- Geh tîr gāh hañçer-i hün-h‘ār **gösterür** / Gāhî nigāh u ğamze-i ğaddār gösterür (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [gösterür, -ür]
- Geh tîr gāh hañçer-i hün-h‘ār gösterür / Gāhî nigāh u ğamze-i ğaddār **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [gösterür, -ür]
- Cellād-ı çeşmi hışmîde ısrār **gösterür** / Geh zülf ü gāhî tırrresini dār gösterür (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [gösterür, -ür]
- Cellād-ı çeşmi hışmîde ısrār gösterür / Geh zülf ü gāhî tırrresini dār **gösterür** (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [gösterür, -ür]

- **Göstermiş** idi fitne vü āşüb [u] hezîmet / Āfet gibi ol iki gözi itnese imdād (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 11*). [*göstermiş, -miş*]

gösteris: Yapmacık, samimi olmayan davranış.

- Mestüm yıkılmağ oldu baña sākî **gösteriş** / Gök kanzilüm ki pây-ı keç ü dest-i mürte‘iş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1*). [*gösteriş,*]

götür-: Ulaştırmak.

- Şimdi çün tutdu[m] **götürdüm** bir kerîm [ü] ‘ādile / Himmet ile her zamân luft ile peyker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*götürdüm, -dü, -m*]

göz: Görme organı.

- Tatar nigh-i çeşmi bucağında celîdür / Bir nazrada ‘uşşākı yapar **gözle** velîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1*). [*gözle, -le*]
- **Göz** hîrelenür gün gibi ruhsâra bakılmaz / Öldürdi beni hışm ile mestâne bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*göz,*]
- **Gözüme** h‘âbı harâm itdi rakîbün fikri / O telâş ile ki mecnûn gibi kalğar yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4*). [*gözüme, -üm, -e*]
- **Gözüm** gördün çü ebrû-yı sa‘îdi / Var işbat it hilâl-i mâh-ı ‘îdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1*). [*gözüm, -üm*]
- O hünî **gözlerün** ey mest-i nâz-ı pür-cefâ bilseñ / Ne kanlar yutdurur her dem dil-i Ferrî-i şeydâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*gözlerün, -ler, -ün*]
- Kaldı çeşm-i iltifâtında habâb-âsâ **gözüm** / Çeşme-i envâre elbette olur ihzâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41*). [*gözüm, -üm*]
- Kâfir nighde **göz** göre şahib-kırân-ı cân / Müjgânı tîr ü kaşı kemân gamze Qahramân (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [*göz,*]
- Göstermiş idi fitne vü āşüb [u] hezîmet / Āfet gibi ol iki **gözi** itnese imdād (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 11*). [*gözi, -i*]

göz aç-: Kendine gelmek, ayılmak.

- **Göz açup** şahva gelüp vecd ü velehden der-ân / Mütevakıf olup itmekde idüm istib‘ād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [*göz aç-, -up*]

göz dik-: Bir şeyi ele geçirmek isteğine kapılmak.

- Büyükce saña kaftan eyler idüm atlas-ı çarhı / Çıkup **göz dikdi** İdrîs-i felek-peymâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*göz dik-, -di*]

göz göre: Belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.

- Zâhid gözetme dil-beri ol rütbe beglidür / Körfezde bile **göz göre** gezmez bebelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1*). [*göz göre,*]
- Öyle mest-i fitnedür ol dîde-i sihr-âferîn / Şîr-i nerler **göz göre** şayd u şikâr olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [*göz göre,*]
- Girüp körfezlere **göz göre** işâl-i muzâd itmiş / ‘Ale’l-‘amyâ taşallut [itmiş] iken keştiyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*). [*göz göre,*]
-

göz kulak ol-: Gözetmek, korumak, bakmak.

- Hîzmetde sâkiyân-ı kamer-rû da **göz kulak** / Oldı olurken elde du‘â-yı kadeh sebak (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*göz kulak ol-, -dı*]

göz-be-göz: Göz göz.

- Sayd-gāh-ı dilde şāh-bāz-ı nigāhuñ tutmağa / Çeşmi şeh-rāh-ı emelde **göz-be-göz** dām eyledük (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [göz-be-göz,]

gözde uç-: Gözde tutmek. [TDKTS]

- Çok demler oldı olmadı hîç görmek ‘aşıkun / Kızb eylemem ki **gözde uçar** ölmek ‘aşıkun (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [gözde uç-, -ar]

gözden çıkar-: Vazgeçmek.

- Nergis-i hüd-bîni gör kim dîde-bānlık gösterür / Kendini **gözden çıkarup** eylemişken ẖār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17). [gözden çıkar-, -up]

gözden düşür-: Bir kişi veya şeyin değerini azaltmak, rağbet görmemesine neden olmak.

- **Gözden düşürür** sâ’irini Ferrî-i zāruñ / Şabr it hele dîvānce-i nā-yābı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [gözden düşür-, -ür]

gözden geçir-: İncelemek, onarmak.

- Şehr-i Yıldızdaki pül olmuş imiş öyle ẖarāb / Anı **gözden geçirüp** lutfını itmiş icrā (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 5). [gözden geçir-, -üp]

gözden gecir-: Köprünün gözünden geçmesini sağlamak. II İncelemek, bakmak, seyretmek.

- **Gözden geçire** seyl-i bedî’i diyü Ferrî / H̱āce o büti cüy-ı mecāz üzre pül itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [gözden geçür-, -e]

gözden nihān it-: Görmesine engel olmak.

- Çarh **ideli** ol büt-i Leylî-veşi **gözden nihān** / Kays-ı āvāre mişālî sāha-ı şahrādayum (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2). [gözden nihān it-, -den-eli]

gözet-: Gözetlemek, beklemek, bakmak, ummak.

- Düşmez **gözetme** bintü’l-‘ineb zāhide müdām / Mey-ẖāre evvel alur anasın baba düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6). [gözetme, -me]
- Zāhid **gözetme** dil-beri ol rütbe beglidür / Körfezde bile göz göre gezmez bebelidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [gözetme, -me]

gözetdür-: Gözetleme işini öğretmek.

- Ma’ārifden eger bahş olsa naklî ve yāhūd ‘aklî / Raşad **gözetdürürsiñ** çok Uluğ u İbn-i Sīnāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 32). [gözetdürürsiñ, -ür, -siñ]

gözi bādām: Badem gözlü.

- Bezm içre baña n’eyleyeyüm bî-mezedür ‘ayş / Şol vech ile kim ol **gözi bādām** cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [gözi bādām,]

gözine gir-: Sevgi ve ilgisini kazanmak.

- Sensüz görinen Tūr-ı tecellā daḥi olsa / **Girmez gözime** ḥalvet-i Sīnā daḥi olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 1*). [*gözine gir-, -mez*]

gözüm nûrî: Sevgi anlatan bir seslenme sözü.

- El yudum şanma vaṭan cılve-gehinden yalñuz / Ey **gözüm nûrî** başar gıryemüzüñ ol ki seli (*Ferrī Dīvānı, Gazel 185, Beyit 4*). [*gözüm nûrî,*]

ğubār: Toz.

- Hırmen-i ümmîdüm istilā idüp bād-ı fenā / Hāşılāt-ı fikri ber-bād eyledi gerd [ü] **ğubār** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 4*). [*ğubār,*]

ğubār-ı pâyine yüz sür-: Ayağının tozuna yüz sürmek. II Aşırı sevgi ve hürmet göstermek.

- Ey dil edeble dāmen-i yāra yapış budur / **Yüz sür ğubār-ı pâyine** ḥatır yapış budur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 1*). [*ğubār-ı pâyine yüz sür-,*]

ğulām: Delikanlı, genç.

- Sevdā-yı zülf ü kāküli бүkdi miyānumı / Bildüm idermiş ādemi ra'nā **ğulām** lām (*Ferrī Dīvānı, Gazel 140, Beyit 3*). [*ğulām,*]

ğulğul: Ağzı dar bir kaptan akan sıvının çıkardığı ses.

- Olunca **ğulğul** ile mey neğam-serāy-ı kadeḥ / Hārīm-i bülbüli geçdi ḥarem-serāy-ı kadeḥ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 1*). [*ğulğul,*]
- Göñül şūriş-nümün oldı şadā-yı muḥrık-ı neyden / Şurāḥī **ğulğul** öğrendi bezimde bāng-ı hey heyden (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 3*). [*ğulğul,*]

ğulğul-ı şahbā-yı neşve-res: Sevinç, keyif veren şarabın şişeden dökülürken çıkardığı ses.

- Faşl-ı 'ırāka **ğulğul-ı şahbā-yı neşve-res** / Şimdi hüseyñi nağmede aşma kararlıdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 35, Beyit 3*). [*ğulğul-ı şahbā-yı neşve-res,*]

ğumüm-ı ğurbet: Aslı vatandan ayrı olmanın gamları, kederleri.

- İhtiyārîdür **ğumüm-ı ğurbet** 'aşık-meşrebe / Bir бүte āşüftelükden ülfet-i ğamdur ğaraż (*Ferrī Dīvānı, Gazel 111, Beyit 2*). [*ğumüm-ı ğurbet,*]

ğumüm-ı zehr-i dehr: Dünyanın zehrinin gamları.

- Şarāb ile **ğumüm-ı zehr-i dehr** kanda kand itdük / Anuñçün müldeki pā-zehr-i zehr[i] ḥande ḥand itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 1*). [*ğumüm-ı zehr-i dehr, -i*]

ğunc-ı hıred-süz: Akı yakan, şaşırtan naz.

- Bir **ğunc-ı hıred-süz** ile güm-geşte-i 'aqluz / Mecnün-ı melāmet-zede-i nāz-ı Elestüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 3*). [*ğunc-ı hıred-süz,*]

ğuncis: Naz, cılve.

- Dād-ı Hudā mı yoḥsa saña **ğuncis** ü reviş / Ben bī-dili de ḥusnūñe meftūn eylemiş (*Ferrī Dīvānı, Terkiḥ-bend 2, Beyit 5*). [*ğuncis,*]
- Müjeñe ğamze-i gammāziña kurbān olayum / **Ğuncis** ü şīve-i ṭannāziña kurbān olayum (*Ferrī Dīvānı, Terkiḥ-bend 3, Beyit 27*). [*ğuncis,*]

güne: Tür, çeşit, tarz.

- Dil-beri halka-i āgūşa çeküp elde kadeh / Hased ol mest-i müdāma hele şad **güne** hased (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [güne,]
- Ferrî düşünce söyleniyor nev-be-nev gazel / Ammā bu **güne** taze-edā cā-be-cā düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 9). [güne,]
- Bir **güne** tarab-zā ki bu mel'ab-geh-i rindān / Etfāl degül 'aşk ile pîr-i kühen oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [güne,]
- Yāruñ tecelliyâtını şad **güne** eyleyen / Āyîne-i dilümde olan inkisârdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4). [güne,]

ğurbet: Memleketinden, vatanından ayrı olma.

- **Ğurbet** de alışdurdı bizi zehr-i firāka / Semt-i vaṭan u yār-ı gül-endām cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6). [ğurbet,]
- Dür idüp dār [u] diyārumdan sipihr-i bî-mezāk / İtdi 'İsā gibi tecrîd-āşinā **ğurbet** beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [ğurbet,]
- Ben daḥi misl-i 'andelîb oldum o yüzden nā-şikîb / Qaldum velî murğ-ı ġarîb **ğurbetde** ber-ḥāl-i sakîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20). [ğurbetde, -de]
- N'ideyüm çāre nedür müşkil imiş **ğurbetde** / Dāyin akçesini ister dilemez hîç kefîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 20). [ğurbetde, -de]
- **Ğurbetde** firākuñla perîşān dil-i Ferrî / Mektubuñ ile lutf u kerem eyle añ añı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 62). [ğurbetde, -de]

güsâle: Buzağı.

- Sakın bir kār-ı nā-hem-vār ile şöhet-pezîr olma / Hemîşe sū-i zikr-i Sāmîrî **güsâleden** gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4). [güsâleden, -den]

ğuşa-i dehri çek-: Dünyanın gamını çekmek.

- Kismet-i rûz-ı ezeldür zevkî nā-dān itmede / **Ğuşa-i dehri** ser-ā-pā zümre-i rindān **çek**er (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5). [ğuşa-i dehri çek-, -er-i]

güş: Kulak.

- Geldi vaḳt-i peyrevîde **güşuma** işbu şadā / Bülbülî ez-bāğ-ı mā beg rifte der-minḳār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 49). [güşuma, -um, -a]

güş: Duyma, işitme.

- Müste'id olsaydı **güşa** nuṭḳ-ı şekker-bārını / Olur idi tûṭî-āsā kâbil-i güftār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24). [güşa, -a]

güş it-: Duymak, işitmek.

- Bu sūri **güş idince** turmadum andan ayaklandum / Bula düşdüm gelüp dergāhına bād-ı vezān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [güş it-, -ince]
- Bu vaşf ile Allāh için bir tölî nüş it / Soñra dil-i bî-çārenüñ aḥvālını **güş it** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 56). [güş it-,]

güş ol-/ güş olun-: Duyulmak.

- Ehl-i 'ayşuñ mâtemi eflāke mi 'aks eyledi / Hep figāndur **güş olan** kânünce-i Nāhîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3). [güş ol-, -an]
- **Güş olundu** ehl-i akdesden bu târîḥ-i na'îm / Vaz' idüp zîbā-esās-ı dil-güşāyı kendüme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 5). [güş olun-, -dı]

güşe-i dāmān: Eteğin ucu.

- Didüm eyâ baña būs-ı yedūn olmaz mı naşīb / Būsa cāyuñ didi bağ **gūşe-i dāmānumdur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21*). [*gūşe-i dāmān, -um, -dur*]

gūşe-i destār: *Sarığın kenarı.*

- Şemm olurken nūkhet-i her-cā'îlik çıkmaz başa / İtse de cāy-ı qarārın **gūşe-i destār** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53*). [*gūşe-i destār,]*

gūşe-i dükkān: *Dükkān köşesi.*

- Rāh-ı 'aşkında olan kāle-i feyzi bey'a / Sūk [u] bāzār-ı haşr **gūşe-i dükkānumdur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [*gūşe-i dükkān, -um, -dur*]

gūşe-i leb: *Dudağın kenarı.*

- Ol hāl-i siyeh kim görünür **gūşe-i lebde** / Bir kara 'Arab peççesidür şehr-i Halebde (*Ferrî Dîvânı, Matla 3, Beyit 1*). [*gūşe-i leb, -de*]

gūşe-i miḥnet: *Gam, keder köşesi.*

- Ḥayāl-i kākülūñ ma'nāda zencīr-i cünūn oldı / Enīsüm **gūşe-i miḥnetde** āh u zārdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [*gūşe-i miḥnet, -de*]

gūşe-i mihrāb-ı nāz: *Naz mihrabının köşesi.*

- Fitne-cüyāna nigāhı fenn-i siḥri öğredür / Ehl-i ḥüsne ebruvānı **gūşe-i mihrāb-ı nāz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*gūşe-i mihrāb-ı nāz,]*

gūşe-i muzlim: *Karanlık köşe.*

- Şanma ki hemān **gūşe-i muzlimde** kapandum / Zānūya kapandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5*). [*gūşe-i muzlim, -de*]

gūşe-i raf: *Raf köşesi.*

- Top-ı zekānuñ kim kaçan 'āşık tuta kefdē / Bir sīb-i müferriḥ şanurum **gūşe-i rafda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1*). [*gūşe-i raf, -da*]

gūşe-i vīrāne: *Virane köşesi.*

- Geh büm gibi **gūşe-i vīrānede** mebhūt / Geh bülbül-i āşıfte gibi nağme-serāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*gūşe-i vīrāne, -de*]

gūşe-i zülf: *Saçın ucu, kenarı.*

- N'ideyüm şabra da yok zerre taḥammül şad āh / Eyledi **gūşe-i zülfüñ** dil-i āvāre penāh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 9*). [*gūşe-i zülf, -üñ*]

gūş-ı düşmenān: *Düşmanların kulağı.*

- İnāre eyleyince sū-be-sū top-ı 'adū-kūbı / Şadāsı der-'aḳab irişdi **gūş-ı düşmenān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18*). [*gūş-ı düşmenān,]*

gūya/gūvā ki/gūvā kim/gūvivā: *Güya, sanki, âdeta.*

- Oldum bu gün ağıyāra dūçār okçılar içre / Bu baht ile **gūyā** hedef-i tīr-i kazāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [*gūyā,]*

- Hasretüñle nakş-ı dīvāra dönüp oldum kadīd / Lāt u 'Uzzā gibi **gūyā** kalmadı cānum Tanaş (Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 2). [gūyā,]
- Būs-ı la'lūñ ile kesb-i neş'e-i cām eyledük / Bāde-i hoş-terle **gūyā** def'-i ālām eyledük (Ferrī Dīvānı, Gazel 120, Beyit 1). [gūyā,]
- Ferrī suhanuñda ne bu te'sīr-i güdāziş / **Gūyā** dil-i pür-şürinüñ āteş var içinde (Ferrī Dīvānı, Gazel 167, Beyit 5). [gūyā,]
- İ'tizal itdi görünce 'aşkı bende zāhidān / Eyledi terk-i vuzū **gūyā** koyuldu māya mey (Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 6). [gūyā,]
- Gül-şenī der-gāhidur **gūyā** gül-istān-ı cihān / Bir degül sāde hezāra okudur ezkār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 18). [gūyā,]
- Zāhid nefesin rindlere mişkāl ile şatmış / **Gūyā** bu derek mey-gedede şeyh-i Haremdür (Ferrī Dīvānı, Müfret 4, Beyit 1). [gūyā,]
- Bir hāle düşüp dağdağ-i zūlf ile hālā / **Gūyā** kara sevdā (Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 5). [gūyā,]
- Düşdi baħr-i aħzara **gūyā** üç anbār-ı gibi / Tāk-ı 'ulyāsı irişdi Ferriyā tā encüme (Ferrī Dīvānı, Tarih 6, Beyit 4). [gūyā,]
- **Gūyā** eğer-i nāvek-i elmās-ı müjyle / Oldı ten ü zārum hedef-i nīşter-i faşşād (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 13). [gūyā,]
- Ol cāvidān-ı dīde-i maħmūra mā'ilūm / **Gūyā** esīr-i fitne-i gird-āb-ı Bābilūm (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 15). [gūyā,]
- Çekmiş rakībi semte o da tāze av için / **Gūyā ki** kelb-i şaydına naħçīr gösterür (Ferrī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 3). [gūyā ki,]
- Yāruñ dil-i sengīnine envā'-ı niyāzum / **Gūyā ki** kumistāna varup kūh-ken oynar (Ferrī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 3). [gūyā ki,]
- Envā'-ı mezālīm aña **gūyā ki** müsellem / Hākdan şakınup hākdan aşlā edeb itmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 82, Beyit 3). [gūyā ki,]
- Tard itdi zāmīrinden o meh çünkü cūdāyuz / **Gūyā ki** meh-i rüzede bir cām-ı şafāyuz (Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 1). [gūyā ki,]
- Pīçide olup haţ ile la'l gibi yāruñ / **Gūyā ki** siyeh berg o gül-nāra karışmış (Ferrī Dīvānı, Gazel 109, Beyit 4). [gūyā ki,]
- 'Osmāniyāndan bir tuhaf mānende-i dürr-i Necef / Ecdādı **gūyā ki** şadeş bir geldi bu dürr-i yetīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 2). [gūyā ki,]
- 'İlm ü hūner mu'tādīdur hep cümleñüñ üstādīdur / Mülk-i suhan Bağdādīdur **gūyā ki** Rūhī-i 'alīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 13). [gūyā ki,]
- O rütbe beyt-i mevzūn-ı terüm Ferrī dil-ārā kim / Benüm her bir şikāf-ı mısra'um yek-laht **gūyā kim** (Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 7). [gūyā kim,]
- Ān [u] hūsni mısra'-ı ebrūlaruñ mazmūnıdur / **Gūyiyā** terķib içinde eylemiş ma'nā melāz (Ferrī Dīvānı, Gazel 29, Beyit 3). [gūyiyā,]
- Dil ki dāğ-ı hasreti cānāna bir bir gösterür / **Gūyiyā** eyler tazallum şāha maħzar gösterür (Ferrī Dīvānı, Gazel 38, Beyit 1). [gūyiyā,]
- Tırmaz döğer muşt-ı kazāsına talebdür **gūyiyā** / Oldum bu hāle mübtelā deyr-i miħen nākūsıyum (Ferrī Dīvānı, Gazel 142, Beyit 4). [gūyiyā,]
- Yorgi nāmī bir cevāna düş olup mey-hānede / Büt-perest itdi beni 'aşk **gūyiyā** büt-hānede (Ferrī Dīvānı, Gazel 183, Beyit 1). [gūyiyā,]
- 'İd-i ađhā kim hilāl-i māh-ı enver gösterür / **Gūyiyā** ebrūsını 'uşşāka dil-ber gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 1). [gūyiyā,]
- Dil ki dāğ-ı hasreti cānāna bir bir gösterür / **Gūyiyā** eyler tazallum şāha maħzar gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 21). [gūyiyā,]
- Çıkup cümle süfün yelken açınca rüy-ı deryāya / Per açdı **gūyiyā** Sımurğ [u] 'Ankā āşiyān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 17). [gūyiyā,]

gūvān-ı hazān: Sonbaharı söyleyen, anlatan.

- Dür olalı o āmacı nevk-i nigeħūñden / Her gonce-i dāğum güle **gūvān-ı hazāndur** (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 2). [gūvān-ı hazān, -dur]

gūft [ü] gū it-: Konuşmak.

- Nāz ile nuţ iderek bezme ħīrāmān olsa / **Gūft [ü] gū itmege**'uşşāka tākāt mi olur (Ferrī Dīvānı, Gazel 58, Beyit 2). [gūft [ü] gū it-, -meg, -e]

gūftār: Söz, kelim.

- Devâtında midâdı Ferriyânun hûn-ı dildendür / Şu **güftarı** ki vaşfuında idüp inşâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*güftârı, -ı*]
- **Güftâra** getürür n'idem ol âfeti Ferrî / Bahş ile de zâhidleri iskât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7*). [*güftâra, -a*]
- Bûlbüllere gam tûtiye **güftâr** virilmiş / Nâ-çar virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1*). [*güftâr,]*
- Meyl itdiregôr nûkte vü **güftâr** ile Neyyir / Taẓyî'î zamân eyleme aġyâr ile Neyyir (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [*güftâr,]*
- **Güftâra** getür nâz ile ol ġonce-dehânı / Şuşdurmaġa cehd eyle hemân müddei'iyânı (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3*). [*güftâra, -a*]
- Vaşlında da olsam n'ideyüm 'ahdi hep 'arkûb / **Güftarı** dürûġ sözleri hep va'de-i kemmün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [*güftârı, -ı*]

güher: İnci, cevher.

- Feyz-i nîsân gibi düşmekde zemîn-i tab'a / Dile bu dürr ü **güher** 'âtifet-i Bârîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*güher,]*
- Deġişüp cennet-i hûrâyı bugün 'aşk ile ben / Ki o yek-tâ **güherüm** mercî'î îmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30*). [*güherüm, -üm*]
- Bisyar olan **güherse** de bî-i'tibârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [*güherse, -se*]

güher-pâşî: İnci saçıcılık.

- Sen ol zât-ı kerîmü'ş-şân [u] 'âlî-menkâbetsin kim / **Güher-pâşî** ider ta'lim destün kân u deryâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30*). [*güher-pâşî,]*

gül: Eğlenmek, alay etmek.

- Zârum göricek ey gül-i naġvet [ne] **gülersin** / Ben aġladığım saña gelir hây u hey-âsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [*gülersin, -er, -sin*]

gül: Mutlu, sevinçli zaman geçirmek, eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

- Demdür gönül ki raġt-keş-i şahın-ı gül-şen ol / El gibi geşt-i gül-şen ile sen de **gül** şen ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1*). [*gül,]*
- Ferrî ne çâre baġtuma pîr-i ezel dimiş / **Gülme** cihânda nâle-zen-i bezm-i şîven ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5*). [*gülme, -me*]
- Devründe senün **gülmedüm** ey çarġ-ı bed-evzâ' / Hûzn ile geçüp büm gibi leyl ü nehârum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5*). [*gülmedüm, -me, -dü, -m*]
- **Gülmedüm** 'âlemde ġaşıl ġonce-veş açılmadum / Dâ'imâ oldum cefâ-bînâ mişâl-i yâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35*). [*gülmedüm, -me, -dü, -m*]

gül: Tebessüm etmek.

- **Güldi** gül rüyını peymānede vişnâbda görüp / Didi diġkatle nazar kıl ruġ-ı gül-nârîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2*). [*güldi, -di*]
- Böyle gül-tıynet görüp üftâdegân itdükçe âh / Gül-bün-i nâz içre ey ġonce-dehen hem-vâr **gül** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [*gül,]*
- Ĥurde-sâlüm gerçi sultānum velî zür-âverüm / Sâl-ġurde şâ'irân eyler ise inkâr **gül** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [*gül,]*

gül: 1. Dikenli ve küçük ağaçta yetişen katmerli ve kokulu bir çiçek. 2. Tebessüm etmek.

- Rüyun olunca ġonce-i şâd-âb [u] ġande-zen / **Gül** gül dimekle n'eyleye her bî-edeb saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*gül,]*
- Rüyun olunca ġonce-i şâd-âb [u] ġande-zen / Gül **gül** dimekle n'eyleye her bî-edeb saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*gül,]*

g l: Dikenli ve k  k k a a ta yetişen katmerli ve kokulu bir    ek. Klasik Türk edebiyatında g l, sevgilinin yana ına, bazen de sevgilinin yana ı güle benzetilmiştir. G l, ma uk yani sevgili; bülbül ise açık olarak d    n lm  t r.

- B  -ı hüsn-i dil-ber  n el-h k niz mı zülf   ru  / Sünbül   **güldür** h k kat oldu n mı zülf   ru  (Ferr  D v n , Gazel 23, Beyit 1). [güldür, -d r]
- Ru ı kim kişver-i h sn  n **g l**   g l-z r dur / Sur  -i  on e- iz r  ile **g l** z r d r (Ferr  D v n , Gazel 34, Beyit 1). [g l,]
- Ru ı kim kişver-i h sn  n **g l**   g l-z r dur / Sur  -i  on e- iz r  ile **g l** z r d r (Ferr  D v n , Gazel 34, Beyit 1). [g l,]
- G ldi **g l** r yını peym nede vi n bda görüp / Didi dik katle nazar k l ru -ı gül-n r d r (Ferr  D v n , Gazel 34, Beyit 2). [g l,]
- Bezm-i meye r yum **g l**   d dem ola nergis / Elbet nu ul ol bezme leb-i p r- eker md r (Ferr  D v n , Gazel 46, Beyit 8). [g l,]
- Re k- ver oldu zülf   ru ı sünbül   **güle** / Feyz-i  aderle ravza-i hüsni    eklid r (Ferr  D v n , Gazel 51, Beyit 3). [güle, -e]
- Dehen-i n   ka-perd zu  ile ru s ru n / şimdilik meclis-i meyde **g l**   bülbül yetişür (Ferr  D v n , Gazel 57, Beyit 4). [g l,]
- Gören h sn  n şanur ol şekli kim Bihz d yazmışdur / Ru  u  adde virüp   ret **g l**    im  ad yazmışdur (Ferr  D v n , Gazel 69, Beyit 1). [g l,]
- H y-gerde şanma reng-i tebessümle **g l** gibi / Terdür  iz r  j le hem olmuş hem olmamış (Ferr  D v n , Gazel 98, Beyit 2). [g l,]
- Güldür deh n  l le hem olmuş hem olmamış / S  ar yeter piy le hem olmuş hem olmamış (Ferr  D v n , Gazel 98, Beyit 1). [güldür, -d r]
-          ma b ba ter  kubda hez ra / Ba dan başa **g l** na lı ki sem  olsa ne m n   (Ferr  D v n , Gazel 114, Beyit 3). [g l,]
- Z nn eyleme  eb-nem **güle** b lb lden e erd r / Giry n -i   d  ile dem  olsa ne m n   (Ferr  D v n , Gazel 114, Beyit 4). [güle, -e]
- Nefes-i tünd-i   d  kırmadı bir **g l** mi  od  / Serd -i b d-ı h z n b  da bülbül mi  od  (Ferr  D v n , Gazel 189, Beyit 1). [g l,]
- Ru  u g s  diyerek ismini Ress m-ı Ezel / Vech-i dil-d ra iki **g l** iki sünbül mi  od  (Ferr  D v n , Gazel 189, Beyit 5). [g l,]
- İtdi cem yyet-i       per    n Ferr  / Nefes-i tünd-i   d  kırmadı bir **g l** mi  od  (Ferr  D v n , Gazel 189, Beyit 6). [g l,]
- Mülki riy  z u kendi **g l** oldu hez r    kl-ı k l / Ehl-i fes da yok s b l mehd -i r h-ı m st   im (Ferr  D v n , Kaside 2, Beyit 6). [g l,]
- Ey  fet-i vahşet- n s ey  on e-i na vet / **G l** r yu  n görmeyeli fikr it ne zam ndur (Ferr  D v n , Kaside 4, Beyit 3). [g l,]
- D r olalı o  m c  nevk-i nige   nden / Her  on e-i d   um **güle** g y n-ı h z ndur (Ferr  D v n , Kaside 4, Beyit 2). [güle, -e]
- Gösterüp m -beyn-i    da r yını  an y r **g l** / Nev-bah r eyy m  elbet  arz ider d d r **g l** (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 1). [g l,]
- Gösterüp m -beyn-i    da r yını  an y r **g l** / Nev-bah r eyy m  elbet  arz ider d d r **g l** (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 1). [g l,]
- Geymi  ol g l-ru  ser- -ser e nine g l-g n kab  / Cismi **g l** p r heni g l c me g l ru s r g l (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 2). [g l,]
- Geymi  ol g l-ru  ser- -ser e nine g l-g n kab  / Cismi g l p r heni **g l** c me g l ru s r g l (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 2). [g l,]
- Geymi  ol g l-ru  ser- -ser e nine g l-gün kab  / Cismi g l p r heni g l c me **g l** ru s r g l (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 2). [g l,]
- Geymi  ol gül-ru  ser- -ser e nine g l-gün kab  / Cismi g l p r heni g l c me g l ru s r **g l** (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 2). [g l,]
- Güldürür e   r   o  ra başına çok i  açar / R y-ı y ra kend sin be zetmesin zinh r **g l** (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 3). [g l,]
- **G l** midür bu  on e-i b  -ı tebessüm mi k olur /  Aks-i   ndi ile ta v r üzre na  -ı h r g l (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 4). [g l,]
- G l midür bu  on e-i b  -ı tebessüm mi k olur /  Aks-i   ndi ile ta v r üzre na  -ı h r **g l** (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 4). [g l,]
-   h-n zum idelüm  e t-i  emen **g l** devridür / S nb le na meyle hem-reng ola m  g r k r **g l** (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 6). [g l,]
- B d-i keçler Ferr y  T b  gibi boy gösterüp / Eyledi dehri ser- -p  b  -ı h ld-    r **g l** (Ferr  D v n , Kaside 5, Beyit 7). [g l,]

- Atlas-ı sebz eyledi naç-ı zemîni çün bahâr / Üstine rengîn çiçekler işledi yek-bâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8). [gül,]
- İrişüp ürd-i behişt ile rebî'-i cân-fezâ / Rub'-ı meskûnı behişt-âsâ idüp gül-zâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [gül,]
- Levhaşa'l-lâh feyz-i te'sîr-i hevâ bu güne kim / Açılır bir bir zemîn-i şürede bî-hâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [gül,]
- Hem-nefesdür misk-i Rûmîye bunuñ çün nâfe-Çîn / Sürinür zülf-i nigâra görmege nâ-çar **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [gül,]
- Yayılan bezm-i bahâra katre-i şeb-nem degül / Pây-ı Nev-rûza çiçek suyu ider îsâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12). [gül,]
- Büy-ı râz aldum şabâdan çın seher gül-zârda / Açılıp virmiş dehânından bir az esrâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13). [gül,]
- Kimisi zerrîn kadehle kimi gök kanzil gezer / İhtilâle virdi gül-zârı dimiş ezhâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [gül,]
- Gark-ı seyl-âb eyler âhîr gül-şen içre sū-be-sū / Eylemiş âb-ı sirişk-i bülbülü enhâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [gül,]
- Kuşluk uyhusındadır gül-pister üzre 'andelîb / Bî-nevâdur diyü erken itmesün bîdâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16). [gül,]
- Nergis-i hōd-bîni gör kim dîde-bânlık gösterür / Kendini gözden çıkarup eylemişken h'âr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17). [gül,]
- Gül-şenî der-gâhıdır güyâ gül-istân-ı cihân / Bir degül sâde hezâra okudur ezkâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18). [gül,]
- Ol ser-efrâz-ı himem-kârûñ gül-i fikri gibi / Oldı gül-zâr-ı feraḥ-zâda gūşâyış-kâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19). [gül,]
- Hâzret-i Ḥayrî Efendi kim re'îs-i nükte-ver / Reşha-i kilkinden olsaydı eger nem-dâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20). [gül,]
- 'İtr-ı ahlâkı tutardı çâr-sū-yı 'âlemi / Nüh kıbâbı ider idi ḥokḥa-i 'atṭâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21). [gül,]
- Bûstâna ger nesîm-i ḥılkatı itse vezân / Dem-be-dem olmazdı bād-ı şubḥ ile bîmâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22). [gül,]
- Olsa ger ebr-i bahâr-ı himmetinden feyz-yâb / Ugramaz mekr-i ḥarîfe verd-i cennet-vâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23). [gül,]
- Müste'id olsaydı gūşa nuṭṭ-ı şeker-bârını / Olur idi tūṭî-âsâ kâbil-i gūftâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24). [gül,]
- Her nihâl-i tâzesi üzre bulur şad sūnbüle / Olmasaydı sūnbül-i fettân gibi tarrâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25). [gül,]
- Gül-sitân-ı ḥâṭır-ı memdūhumı yâd eyleyüp / İktisâb-ı neşve-i feyz itmede her-bâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26). [gül,]
- Gonçe-tab'â gül-mizâcâ verd-i zîbâ-meşrebâ / Ravza-i ṭab'undan eyler kesb-i berg ü bâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [gül,]
- Sensiñ ol gül-çîn-i bâğ-ı 'âlem-i aḳdes k'olur / Bülbül-i Sidre-zamîründen te'emmül-kâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28). [gül,]
- Ṭab'uña nisbetle dehrûñ gülleri ḥâşâkdür / Sâ'ire eyler tarâvet gerçi kim ızhâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29). [gül,]
- Şi'rde Nef'î vü inşâda iderse Veysî lec / Taḥt-ı nazm u şadr-ı neşr üzre idüp iḥkâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30). [gül,]
- Ḥamdüli'l-lâh her fûnûna intisâbuñ muntehâ / İtmesün Bustân u Gülistânla bîzâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31). [gül,]
- Pîş-gâhuñda kızılı çünki oldı âşikâr / Kopardığı demde hemân gül-zârı buldı tar **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32). [gül,]
- Dâverâ şimdi benüm pejmürde berg-i rûzgâr / Gitdi sāmānum meded mişl-i hezâr-ı zâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33). [gül,]
- Rûzgârüm nâ-müsâ'id almadum büy-ı murâd / Dimedi baḥt-ı siyâhum sende ey nâ-çar **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34). [gül,]
- Gülmedüm 'âlemde ḥâşıl gonçe-veş açılmadum / Dâ'imâ oldum cefâ-bînâ mişâl-i yâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35). [gül,]
- Gerçi fenn-i şî'r ile üstâd-ı mazmûn-perverüm / Böyle maḥzûn mı olur her eyleyen tîmâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36). [gül,]
- Biri kettānum eridür biri maḥbūbūm yakar / Mihr ü mehden başa ṭakmış çarḥ-ı keç-refṭâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37). [gül,]
- Çarḥ ile kanlı bıçaklı olıcak gündür tamām / Tîğ-ı ṭab'um ḥâzır ammâ n'eyleyüm pek tar **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38). [gül,]

- ‘Arz-ı hâl ile hikâyetdür murâd ahvâlümü / Bî-edeblikdür şikâyet olsa da bisyâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39). [gül,]
- Huftedür zilletde bahtum himmete vâ-bestedür / Dise lutfuñ olur idi tâli‘um bîdâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40). [gül,]
- Kaldı çeşm-i iltifâtında habâb-âsâ gözüm / Çeşme-i envâre elbette olur ızhâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41). [gül,]
- Himmet it pervâne-veş düşdüm ocağıña meded / Varsa ocağıña bülbül lutf ider ızhâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [gül,]
- Ben bu baht ile efendim kuş kadar fer bulmadum / Revnak-ı tab‘um iderken ser-be-ser ikrâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [gül,]
- Şâ‘ir-i gül-şen-zamîrüm gonce mazmûn **gül** hayâl / Oldı reşk-i tab‘um ile şüret-i dîvâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [gül,]
- Şâ‘ir-i gül-şen-zamîrüm gonce mazmûn **gül** hayâl / Oldı reşk-i tab‘um ile şüret-i dîvâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [gül,]
- Çün bahâr-istân-ı ma‘nîdür dilüm tenkîh idüp / Koymadum ayrıķ çiçek itdüm hemân yek-bâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45). [gül,]
- Kuvvet-i tab‘ ile dehrûñ Rüstem-i ma‘nâsıyım / Zâl-ı dünyâ hâtırımdan alıma zinhâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47). [gül,]
- Görse gül-geşt-i muşallâda beni ta‘zîm idüp / Bağ-ı tab‘ından virürdi ‘Örf-i fahhâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48). [gül,]
- Heft berg-i gonce-veş bir matla‘-ı garrâ ile / Koparup bağ-ı suhandan alalum tekrâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50). [gül,]
- Eyleme zîb-i ‘izârûñ sevdiğüm her-bâr **gül** / Olmasun lutf ile ol nâzûk-mizâca bâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51). [gül,]
- Eyleme zîb-i ‘izârûñ sevdiğüm her-bâr **gül** / Olmasun lutf ile ol nâzûk-mizâca bâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51). [gül,]
- Lâle-zâra döndürüp ‘aşk-ı ciger-süzüñ beni / Cevr ile dâğ-ı derûnum itdün ey gaddâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52). [gül,]
- Şemm olurken nûkhet-i her-câ‘îlik çıkmaz başa / İtse de cây-ı karârın gûşe-i destâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53). [gül,]
- Yir bulurken baş üzre şâhid-i bâzâr-veş / Eylemiş kendin tırâz-ı hâne-i agyâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54). [gül,]
- Reng idüp evvel esîr-i zulf-i şeb-bü eyledün / ‘Âşikânûñ ağladukça şimdi ey mekkâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55). [gül,]
- Bu idi müşkil ki koçlanmazdı aşlâ rûzgâr / Olmasa pîrâye-bahş-ı tabla-i bâzâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56). [gül,]
- Verd-i zerd-âsâ ruñından Ferrî-i efsürde-dil / Cân atup bezm-i şerîfe ‘arz ider bîmâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57). [gül,]
- Ferrîyâ terk eyle lâfî bâ‘îş-i taşdî‘dür / Şandal-âsâ olsa da hâşiyet-i iksâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 58). [gül,]
- Eyle bu güne du‘â-yı hayrını vird-i zebân / Tâ meşâm-ı dehri ta‘tîr ide nûkhet-dâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 59). [gül,]
- ‘Ömr ü devlet ile dâ‘im ola şadrında mekîn / Tâ ki her taht-ı çemende ‘arz ide dîdâr **gül** (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60). [gül,]
- Tab‘uñ nisbetle dehrûñ **gülleri** hâşâkdür / Sâ‘ire eyler tarâvet gerçi kim ızhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29). [gülleri, -ler, -i]
- Ben kulun da bir yetişdüm bağ-ı ‘irfân içre kim / **Gül** gibi başında üstâd-ı selef yer gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18). [gül,]
- Ben pister-i fûrkatde revâ mı idem efgân / Sen **gül** gibi şadân (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5). [gül,]
- Sensiñ ol melâhat **güli** şeh-bender-i hûbân / Besdür seniñ âfetlere ser-mâye-i hüsnuñ (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 67). [güli, -i]
- Sâkî şarâb-ı la‘lûñ ile cümle mest olur / Bezmüñ **güli** de bülbülü de mey-perest olur (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 25). [güli, -i]
- Mest-i ser-germ olup eşyâyı ziyâret idelüm / **Gül** cemâlûñde ruñ-ı vahdete diğkat idelüm (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 35). [gül,]

gül devri: Gül mevsimi, ilkbahar.

- Gül-çîn-i gülîstân-ı ruñ-ı tâzesi olsam / **Gül devri** varup gül-şene rindâna şarılsam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [gül devri,]

- Şāh-nāzum idelüm geşt-i çemen **gül devridür** / Sünbüle nağmeyle hem-reng ola mı gör kār gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 6). [gül devri, -dür]

gül-āsā: Gül gibi.

- **Gül-āsā** kâ'ilüm tomrukda tutsun nâmiye tek / Hemân manzûr-ı çeşm olsun feraḥ-efzâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânî, Gazel 151, Beyit 6). [gül-āsā,]

gül-beden: Gül gibi nazik ve zarif bedenli.

- Hışn-ı hüsünde **gül-bedenüm** i'tibârlıdır / Ol mâh-ı burc-ı 'işve ki Timurḥişârlıdır (Ferrî Dîvânî, Gazel 35, Beyit 1). [gül-bedenüm, -üm]
- Hümâ-veş rûyîna ey **gül-beden** haṭ şalmasa sāye / Şeh-i dâd-âver olmazduñ daḥi bezm-i dil-ārāya (Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 13). [gül-beden,]

gül-berg-i ter: Taze gül yaprağı.

- O **gül-berg-i tere** tâb [u] ṭarâvet jāleden gelmiş (Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 1). [gül-berg-i ter, -e]

gül-bün-i nâz: Nazın gül fîdanı.

- Böyle gül-tıynet görüp üftâdegân itdükçe āh / **Gül-bün-i nâz** içre ey gonce-dehen hem-vâr gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 5). [gül-bün-i nâz,]

gül-çîn-i bâğ-ı 'âlem-i akdes: En mukaddes âlem bağından gül toplayan.

- Sensiñ ol **gül-çîn-i bâğ-ı 'âlem-i akdes** k'olur / Bülbül-i Sidre-zamîrûñden te'emmül-kâr gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 28). [gül-çîn-i bâğ-ı 'âlem-i akdes,]

gül-çîn-i bûs-ı âteş-i ruhsâr: Yanak ateşinin öpücüğünün gül toplayanı.

- **Gül-çîn-i bûs-ı âteş-i ruhsârı** ol gönül / Ol şūḥa 'arz-ı mu'cize-i İbn-i Āzer it (Ferrî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 2). [gül-çîn-i bûs-ı âteş-i ruhsâr, -ı]

gül-çîn-i gülistân-ı ruḥ-ı tâze ol-: Taze, körpe yanağının gül bahçesinden gül toplamak.

- **Gül-çîn-i gülistân-ı ruḥ-ı tâzesi olsam** / Gül devri varup gül-şene rindâna şarılsam (Ferrî Dîvânî, Gazel 135, Beyit 2). [gül-çîn-i gülistân-ı ruḥ-ı tâze ol-, -sa, -m]

gül-dehen: Gül ağızlı.

- Ervâḥ-ı mücerred gibi fikr ile güm oldum / 'Aqla götürüp **gül-dehen** ince miyânı (Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 60). [gül-dehen,]

güldür-: Gülmesini sağlamak.

- **Güldürür** ezḥârı soñra başına çok iş açar / Rûy-ı yâra kendüsin beñzetmesin zinhâr gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 3). [güldürür, -ür]

gül-endām: Gül gibi nazik ve güzel bedenli.

- Ol **gül-endāmuñ** 'ızār u kâmeti evşâfına / Ferriyâ ḥüsni tabî'at elbet ıtrâ' istedür (Ferrî Dîvânî, Gazel 32, Beyit 7). [gül-endāmuñ, -uñ]

göl-geşt ü peymā: *Göl bahçesini gezme, gül seyrine çıkma.*

- Ser-i küyünde her şeb sevdigüm **göl-geřt ü peymādan** / Dü pāyum hānde-zā-yı pūye-i pergārdur sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 2*). [*göl-geřt ü peymā, -dan*]

göl-geşt-i bāğ it-: *Bağā gül gezintisine çıkma.*

- N'eyleyüm dilde şehā semt-i meserret bağlıdur / Fāriğüm fāriğ ki itmeme ba'de-zīn **göl-geşt-i bāğ** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 3*). [*göl-geşt-i bāğ it-, -me, -m*]

göl-geşt-i beyābān-ı cünün: *Delilik çölünde gül gezintisine çıkma.*

- Gamuñla kārı **göl-geşt-i beyābān-ı cünün** oldu / Şorarsañ Ferrī-i zārı gezer dīvānedür şimdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 191, Beyit 5*). [*göl-geşt-i beyābān-ı cünün,*]

Göl-geşt-i Muşallā: *Şiraz'da bir mesireliğin adı. [ADŞS "göl-geşt" md.]*

- Görse **Göl-geşt-i Muşallāda** beni ta'zīm idüp / Bāğ-ı tab'ından virürdi 'Örfi-i fahhār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 48*). [*Göl-geşt-i Muşallā,*]

göl-geşt-i şafā-yı dem-i a'rāf: *Arafta geçirilen zamanda yapılan, şafa veren gül gezintisi. II Araf: Cennette cehennemı birbirinden ayıran bölgedeki surun yüksek kısmının adı.*

- Zāhid ki muķīm olmaya tā muğ-beçelerle / **Göl-geşt-i şafā-yı dem-i a'rāfı** ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 4*). [*göl-geşt-i şafā-yı dem-i a'rāf, -ı*]

göl-gün: *Göl renkli.*

- Geymiş ol gül-ruh ser-ā-ser egnine **göl-gün** kabā / Cismi gül pīrāheni gül cāme gül ruhsār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 2*). [*göl-gün,*]
- Ez-cümle 'adū havfı ile vakt-i telāşuñ / Ruh **göl-gün** ü la'lüñ mül ü femdür çeh-i i'cāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 29*). [*göl-gün,*]

göl-i bāğçe-i rāz: *Sır bahçesinin gülü.*

- Ey gonce-i efsün u **göl-i bāğçe-i rāz** / İ'cāzda ey la'li Mesīhā ile hem-rāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 25*). [*göl-i bāğçe-i rāz,*]

göl-i bāğ-ı edeb: *Edep bağının gülü.*

- Geldükde bezme ol **göl-i bāğ-ı edeb** bu şeb / Ārāyiş oldu meclise bintü'l-'ineb bu şeb (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 1*). [*göl-i bāğ-ı edeb,*]

göl-i cismān-ı meḥābīb: *Sevgililerin bedenlerinin gülü.*

- Taḥmīr olunurken **göl-i cismān-ı meḥābīb** / Girmiş aña bī-şübhe senüñ māye-i ḥüsnüñ (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 66*). [*göl-i cismān-ı meḥābīb,*]

göl-i destār-ı 'āşık: *Āşığın sarığındaki gül.*

- Virince şu'le cāna nār-ı 'āşık / Olur aḥker **göl-i destār-ı 'āşık** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 119, Beyit 1*). [*göl-i destār-ı 'āşık,*]

göl-i fikr: *Fikir gülü.*

- Ol ser-efrâz-ı himem-kâruñ **gül-i fikri** gibi / Oldı gül-zâr-ı feraḥ-zâda güşâyiş-kâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*). [*gül-i fikr, -i*]

gül-i mihr: Güneş gülü.

- Mümkün olamaz çünkü **gül-i mihr** idesün bûs / Bir midür anuñ ile senün pâye-i ḥüsnün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 68*). [*gül-i mihr,]*

gül-i nahvet: Kibir gülü.

- Zârum göricek ey **gül-i nahvet** [ne] gülersin / Ben ağladığum saña gelir hây u hey-âsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [*gül-i nahvet,]*
- Kaçduñ âhir ey **gül-i nahvet** nedür bilmem sebeb / Kimseye fâş itmedük itdürmedük râm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3*). [*gül-i nahvet,]*
- O **gül-i nahveti** açılmasun örter yatarum / Degmesün bād-ı ḥarîf üstine ditrer yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1*). [*gül-i nahvet, -i*]

gül-i şād-âb: Taze, suya kanmış gül.

- Gören qâddin nihâl-i verd-i gül-zâr-ı şuver şandı / Ruḥın ressâm-ı kudret bir **gül-i şād-âb** göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4*). [*gül-i şād-âb,]*
- Bu germiyyetle meclis dem urur şahn-ı Cem ü Keyden / Ruḥ-ı sâķī **gül-i şād-âba** dönmiş fitne-i meyden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3*). [*gül-i şād-âb, -a*]

gül-i şād-âb-ı nâz: Nazın suya kanmış, körpe gülü.

- Dîdesi sîr-âb ammâ kim nigeḥ ḥün-âb-ı nâz / Şan açılmış ‘ayn-ı Ḥızır içre **gül-i şād-âb-ı nâz** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1*). [*gül-i şād-âb-ı nâz,]*

gül-i tasvîr-i bâliş: Yastuktaki gül resmi.

- Firâşum şubḥa dek her gice süzen-zârdur sensüz / Mürüvvetsüz **gül-i tasvîr-i bâliş** ḥârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [*gül-i tasvîr-i bâliş,]*

gül-i ümmîd: Ümit gülü.

- Bu ḥüsn-i ṭabî‘at ile ammâ **gül-i ümmîd** / Ḥayfâ yine pejmürdegî-i ye’s-i ḥazândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19*). [*gül-i ümmîd,]*

gül-i zîbâ-yı gül-şen: Gül bahçesinin güzel gülü.

- Ne bülbül bir semender-ḥıṭrat âvâre olup dil / Ne nâr-ı tütün añlar ne **gül-i zîbâ-yı gül-şen** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2*). [*gül-i zîbâ-yı gül-şen,]*

Gülistân: İranlı şair Sadi’nin Farsça eseri.

- Ḥamdüli’l-lâh her fûnûna intisâbuñ muntehâ / İtmesün Bustân u **Gülistânla** bîzâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31*). [*Gülistânla, -la*]

gül-istân-ı cihân: Dünyanın gül bahçesi.

- Gül-şenî der-gâhıdur güyâ **gül-istân-ı cihân** / Bir degül sâde hezâra okudur ezkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18*). [*gül-istân-ı cihân,]*

göl-istân-ı derûn: Gönüldeki gül bahçesi.

- ‘Aşk eyleyli nâr u şerer hâşıl u bârum / Dâğ oldu **göl-istân-ı derûnumda** bahârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [göl-istân-ı derûn, -um, -da]

gölle: Top mermisi.

- Düşünce **göllelerle** kelleler zevraklara yir yir / Topa tutulmuş ol maymuna döndi havf-ı cân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24). [göllelerle, -ler, -le]

göl-mizâcâ: Ey gül mizaçlı!

- Gönce-tab‘â **göl-mizâcâ** verd-i zîbâ-meşrebâ / Ravza-i tab‘undan eyler kesb-i berg ü bâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [göl-mizâcâ,]

göl-nâr: Nar çiçeği. II Sevgilinin yanağı.

- Pîçide olup hatt ile la‘l gibi yârûn / Güyâ ki siyeh berg o **göl-nâra** karışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [göl-nâra, -a]

göl-pister: Gölten yatak.

- Kuşluk uyhusındadır **göl-pister** üzre ‘andelîb / Bî-nevâdur diyü erken itmesün bîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16). [göl-pister,]

göl-rû: Gül yüzlü.

- O **göl-rüyumla** gelse yâda bâde / Virür sâman-ı ‘aqlı bâda bâde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [göl-rüyumla, -y, -um, -la]

göl-ruh: Gül gibi yanak.

- Al aña evvel ne hâl oldu ki kıl konduramaz iken / Oldı **göl-ruhlar** dirîgâ pây-mâl-i hâl u hât (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [göl-ruhlar, -lar]

göl-ruh/göl-ruhsâr: Gül yanaklı.

- Geymiş ol **göl-ruh** ser-â-ser egnine gül-gün kabâ / Cismi gül pîrâheni gül câme gül ruhsâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [göl-ruh,]
- Bâ‘is-i hâdesidür eşküm o **göl-ruhsârûn** / Var mı bir jâle [‘aceb] gönceyi şâd-âb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [göl-ruhsârûn, -uñ]

göl-sen: Gül bahçesi.

- **Göl-şende** şabâ eyledi tahrik-i dirâhtân / Şarıldı hemân serve şanavber öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [göl-şende, -de]
- Koduñ çok reh-nümâyı gerçi der-bend-i ta‘allukda / Maḥabbet **göl-şeninde** sen de âḥir güm-sürâg olduñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2). [göl-şeninde, -i, -n, -de]
- Gül-çîn-i gül-istân-ı ruh-ı tâzesi olsam / Gül devri varup **göl-şene** rindâna şarılsam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [göl-şene, -e]
- Bûlbûlüm pervâne-ḥîrât vâdî-i tecridde / Kim şerâr-ı eymen-i ‘aşk oldu dâ‘im **göl-şenüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [göl-şenüm, -üm]
- Atup tutmak diler **göl-şende** bir fettânla çün / Kümeyt-i tab‘um eyler dil ‘inân-irḥâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [göl-şende, -de]

- Haşşâsıdır hâl-i siyâhuñ ki ruhuñda / Hep habbe-i sevdâ bitürür **gül-şenümüzde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [gül-şenümüzde, -ü, -müz, -de]
- Garķ-ı seyl-âb eyler âhir **gül-şen** içre sũ-be-sũ / Eylemiş âb-ı sirişk-i bülbũli enhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [gül-şen,]

Gül-şenî: *Gülşeniyye tarikatından olan. II Gülşeniyye: Halvetiyye tarikatının İbrahim Gülşenî'ye (ö. 940/1534) nispet edilen bir kolu. [TDVİA "Gülşeniyye" md.]*

- Muhaşşal 'âşık-ı dîvāneyũm bir şũha Ferrî / Yeter çũn **Gül-şenîyũm** bu kadar ĩmā-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 9). [Gül-şenîyũm, -y, -ũm]
- **Gül-şenî** der-gāhıdur gũyā gül-istān-ı cihān / Bir degũl sāde hezāra okudur ezķār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18). [Gül-şenî,]

gül-şen-i cāvīd: *Sonsuz, ebedî gül bahçesi.*

- Murğ-ı dil bĩ-vāyedũr bũy-ı gül-i ümmĩdden / Lāle-i ḥasret virilmiş **gül-şen-i cāvĩdden** (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [gül-şen-i cāvĩd, -den]

gül-şen-i cennet: *Cennetin gül bahçesi.*

- Kũlhenci mi ki zāhid unutmaz cehennem-i / Dũr eylemekde **gül-şen-i cennetden** ādemi (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 33). [gül-şen-i cennet, -den]

gül-şen-i tab'ı: *Yaradılışın gül bahçesi.*

- Telāş-ı ğurbet ũ fibr-i me'ũnet bĩ-şu'ũr itdi / Bu gũnler **gül-şen-i ṭab'um** bu hāl ile ḥazān ũzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38). [gül-şen-i ṭab', -um]

gül-şen-i ümmĩd: *Umut gül bahçesi.*

- Çıkup ğĩsũ-yı mũşġĩn-tārĩn açmĩş āşiyān itmĩş / Anuñ çũn **gül-şen-i ümmĩde** çok demdũr şabā çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [gül-şen-i ümmĩd,]

gül-sitān-ı hāṭır-ı memdũh: *Övũlen kişinin gül bahçesine benzeyen gönlũ.*

- **Gül-sitān-ı hāṭır-ı memdũhumı** yād eyleyũp / İktisāb-ı neşve-i feyz itmede her-bār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26). [gül-sitān-ı hāṭır-ı memdũh, -um, -ı]

gül-ṭıynet: *Gül yaradılışlı.*

- Bũyle **gül-ṭıynet** gũrũp ũftādegān itdũkçe āh / Gül-bũn-i nāz içre ey ġonce-dehen hem-vār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5). [gül-ṭıynet,]

gül-zār: *Gül bahçesi.*

- Ruḥı kim kişver-i ḥũsnũñ gül ũ **gül-zāridur** / Surḥĩ-i ġonce-ı'izārı ile gül zārĩdũr (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [gül-zāridur, -ı, -dur]
- İrişũp ũrd-i behĩst ile rebĩ'ĩ cān-fezā / Rub'ĩ-ı meskũnı behĩst-āsā idũp **gül-zār** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [gül-zār,]
- Bũy-ı rāz aldum şabādan çĩn seḥer **gül-zārda** / Açılıp virmĩş dehānıdan bir az esrār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13). [gül-zārda, -da]
- Kimisi zerrĩn ķadeḥle kimi ġok kanzil gezer / İḥṭilāle virdi **gül-zārı** dimĩş ezḥār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [gül-zārı, -ı]
- Pĩş-gāhuñda kıızılı çũnki oldı āşĩķār / Kõpdĩġı demde hemān **gül-zārı** buldı ṭar gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32). [gül-zārı, -ı]

göl-zâr-ı cân: *Canın gül bahçesi.*

- Keyf-i şarâb-ı bî-ḥumâr oldı dile neşve-nişâr / **Göl-zâr-ı cânı** pür-bahâr itdi eger mîsl-i nesîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [*göl-zâr-ı cân, -ı*]

göl-zâr-ı ferah-zâ: *Ferahlık veren gül bahçesi.*

- Ol ser-efrâz-ı himem-kâruñ gül-i fikri gibi / Oldı **göl-zâr-ı ferah-zâda** güşâyîş-kâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*). [*göl-zâr-ı ferah-zâ, -da*]

göl-zâr-ı kuds: *Cennet gül bahçesi.*

- Rûze eyyâmı idi bir şâm-ı dil-ârâmîde / Per açup **göl-zâr-ı kudse** buldı murğ-ı rûhî râh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3*). [*göl-zâr-ı kuds, -e*]

göl-zâr-ı kuds: *Cennet gül bahçesi.*

- Bir mertebe **göl-zâr-ı kuds** oldı ḥayâlüm / Ol lâne kim bülbül-i ‘ulvî dilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [*göl-zâr-ı kuds,]*

güm ol-: *Kaybolmak, yok olmak.*

- Ervâḥ-ı mücerred gibi fikr ile **güm oldum** / ‘Aqla getirüp gül-dehen ince miyânı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 60*). [*güm ol-, -du, -m*]

gümân: *Şüphe, kuşku.*

- Ferrîyâ semt-i Sezâide ne var olsam devân / Vahdet-i eşyâda zann ile **gümân** olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [*gümân,]*
- Vezîrâ Baḥr-i ‘Ummân-kadr u kulzüm-cüd u bezm-ârâ / Felek bir şandal olmaz baḥr-i luṭfunda **gümân** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [*gümân,]*

güm-geşte-i ‘akl: *Aklını kaybetmiş.*

- Bir günc-ı ḥîred-süz ile **güm-geşte-i ‘aqluz** / Mecnûn-ı melâmet-zede-i nâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [*güm-geşte-i ‘aql, -uz*]

güm-kerde it-: *İzini kaybettirmek.*

- Tecdîdümüzde şahş-ı ecel de müteḥayyir / **Güm-kerde ider** görse daḥi meskenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3*). [*güm-kerde it-, -er*]

güm-râh: *Yolunu kaybetmiş, yolunu şaşırmış.*

- Fitne görmez ‘ayn-ı ‘âlem vâkt-i ‘adlinde anuñ / Ğamze-i efsûn-nümâlar ya meger **güm-râhdur** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3*). [*güm-râhdur, -dur*]
- Anı başuñçün ola redd idüp itme **güm-râh** / Kaṭı bî-çâre vü üftâdedür ol baḥt-ı siyâh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 10*). [*güm-râh,]*

güm-sürâğ it-: *İzini kaybettirmek.*

- Çok nükte-senci bu gâzelüm **güm-sürâğ ider** / Ferrî suḥanda ḥüsn-i edâya şapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5*). [*güm-sürâğ it-, -er*]

güm-sürâğ ol-: Yolunu kaybetmek.

- Koduñ çok reh-nümâyı gerçi der-bend-i ta'allukda / Maḥabbet gül-şeninde sen de âhir **güm-sürâğ olduñ**(*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2*). [*güm-sürâğ ol-, -du, -ñ*]

Gümüş Suyı: İstanbul'da bir semt.

- Olunca yümn ü iḳbāl ü şerefle zīb-i tersane / **Gümüş Suyı** gibi altun aḳıtdı bî-kesân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*Gümüş Suyı,*]

gün: Yirmi dört saatlik zaman dilimi.

- Fırkatüñ demleri ey âfet-i bîgâne-edâ / Pîç [ü] tâb itmedigüm **gün** mi ya sâ'at mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [*gün,*]

gün: Güneş.

- Göz hîrelenür **gün** gibi ruḥsâra bakılmaz / Öldürdi beni ḥışm ile mestâne baḳışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*gün,*]

gün: Zaman, vakit, devir, çağ.

- Mektüm ṭura sırr-ı maḥabbet yine dilde / Ol **günde** ki hep zâhir ü pinhân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*günde, -de*]
- Cevrûñ şeb-i mihnetde şafâdur ḡam içinde / Bu demleri de bir **gün** olur yâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*gün,*]
- Bezmümde ben de bir **gün** olur mı görür miyüm / Ola şarâb u cām-ı şetâret ḥalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4*). [*gün,*]
- Bir ḡazel tarḥ eylemiş Neyyir bu **günler** Ferriyâ / Zerre-i maẓmûnı şevḳ-ı şems-i ḥâverden laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5*). [*günler, -ler*]
- Baña teklîf-i gül-geşt-i gülîstân-ı şafâ itmeñ / Bu **günler** şâh-ı gamdan zevḳ u şevḳe baña ruḥşat yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4*). [*günler, -ler*]
- Yine fitne görindi şûriş-i ḥaṭla 'ızâruñda / Bu **günler** padişâhum mülk-i ḥüsnuñ iḥtilâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5*). [*günler, -ler*]
- Bu **günler** dil-berüm maḥbûs-ı mekteb kaldı ey Ferrî / Çemende yâr ile yerta' ve yel'ab kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5*). [*günler, -ler*]
- Çarḥ ile kanlı bıçaklı olıcak **gündür** tamâm / Tîğ-ı tab'um ḥâzır ammâ n'eyleyüm pek tar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38*). [*gündür, -dür*]
- Bâ-ḥuşûş 'îd-i mübârek daḥi oldu rû-nümün / Devlet ile Ḥaḳ sa'îd ide bu mes'ûd **günleri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30*). [*günleri, -ler, -i*]
- Bir nârî-tabî'at ile germ-ülfet olup dil / Ol **günlere** de itdi teşâdüf dem-i temmüz (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit 1*). [*günlere, -ler, -e*]

gün gibi meşhûr ol-: Herkes tarafından tanınmak, bilinmek.

- Süzildi dîdesi ebrû seçildi ḡamze tîr oldu / O meh günden güne **gün gibi meşhûr oldu** gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4*). [*gün gibi meşhûr ol-, -dı*]

gün gibi zâhir: Gün gibi açık, çok belli.

- Dilde 'aşkuñ şu'le-zâ fânûs-ı 'unşurdan geçüp / **Gün gibi zâhir** olunca eylemez inkâr kâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [*gün gibi zâhir,*]

güncişk: Serçe.

- Nev-zemīn-i Zihnīde itmem murabba‘-sāzlık / Ferriyā **günciſke** olmaz lāne-i ‘Ankā melāz (Ferrī Dīvānı, Gazel 29, Beyit 5). [günciſke, -e]

günden güne: Gün geçtikçe, giderek, gittikçe.

- Sū-i ‘amele itmede **günden güne** teşvīk / ‘Uſſākınıñ ol zūlf ki tūl-ı emelidür (Ferrī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 4). [günden güne,]
- ‘Aſkınıñ neſ‘esi **günden güne** bulmakda revāc / Öyle bir bāde ki ‘ayyāşını bī-tāb itmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 6). [günden güne,]
- Süzildi dīdesi ebrū seçildi ğamze tīr oldu / O meh **günden güne** gün gibi meſhūr oldu gitdükçe (Ferrī Dīvānı, Gazel 168, Beyit 4). [günden güne,]

güneh: Günah.

- Kıyma bu rütbe cāna **günehdür** didüm didi / Ölmek yolumda ‘aşka niſānuñ durur senüñ (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 5). [günehdür, -dür]

güneş: Gezegenlere ve dünyaya ısı ve ıſık veren gök cismi.

- **Güneş** pāyın arar yüz sürmege bir meh-cebīnüm var / Nücümüñ ħasreti ehl-i semāya bir zemīnüm var (Ferrī Dīvānı, Nazm 3, Beyit 1). [güneş,]

gürüh: Topluluk.

- Bu müjde-i sūr-ı ſu‘ab çün ħalkı itdi ber-ṭarab / Şā‘ir **gürühi** cümle hep tārīḫ için oldu za‘īm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 11). [gürühi, -ı]

gürüh-ı bahriyān: Denizci tayfa.

- Bu demler ſurṭa-i tevḫīk-i Rabbānī vezān üzre / Müsā‘id rüzgār esdi **gürüh-ı bahriyān** üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 1). [gürüh-ı bahriyān,]

gürüh-ı ħ‘āce-i İſrāk: İſrakıyye felsefī hareketinin temsilcisinin etrafında toplananlar. II İſrakıyye: Şehabeddin es-Sühreverdī’nin (ö. 587/1191) kurduğı mistik ve teosofik felsefe. [TDVİA “İſrakıyye” md.]

- Zümre-i Meſſā‘iyānı söyle var mı ſuſduran / Ya **gürüh-ı ħ‘āce-i İſrākı** kimdür söyleden (Ferrī Dīvānı, Gazel 158, Beyit 4). [gürüh-ı ħ‘āce-i İſrāk, -ı]

gürüh-ı mey-āſām-ı meygede: Meyhanenin akſamcı topluluğı.

- Olup **gürüh-ı mey-āſām-ı meygede** ſeh-i ‘aşk / Düşünce fırka-i rinde zıll-ı Hümā-yı kadeḫ (Ferrī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 4). [gürüh-ı mey-āſām-ı meygede,]

güşāde it-: Açmak.

- Teſvīr-i ħarārāt-ı ſarāb **itdi güşāde** / Çāk itdi girībānın o meh-pāre açıldı (Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 2). [güşāde it-, -dı]

güşāyiſ-kār ol-: Açılmak.

- Ol ser-efrāz-ı himem-kāruñ gül-i fikri gibi / **Oldı** gül-zār-ı feraḫ-zāda **güşāyiſ-kār** gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 19). [güşāyiſ-kār ol-, -dı]

güvāh: Şahit.

- Ferriyā ser-best ü mu‘ciz-güysin tab‘uñ **güvāh** / Tāze maẓmūn şā‘ir-i ser-semle itmez imtizāc (Ferrî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 7). [güvāh,]
- Helāk olsam gerekdür derd ü āhumla kūh u şahrāda / Dumū‘ u āh-ı her-gāhum dilā ‘ādil **güvāhumdur** (Ferrî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 3). [güvāhumdur, -um, -dur]

güzel: Hoş, iyi.

- İtdi ne **güzel** gönölümü ihzār huzūra / Dîvān şehe ol şeh daḥi dîvāna münāsib (Ferrî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 6). [güzel,]
- Talup hāmmām-ı Fir‘avna niçesi daḥi ğarkı oldu / **Güzel** andurdu ḥaḳḳā vaḳ‘a-i Fir‘avn u Mūsāyî (Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 8). [güzel,]

güzel: Güzel bir şekilde, iyice.

- Mir‘āt-ı şurāḥide **güzel** dikkat olunsun / Al ruḥları başmaz mı mey-i nābî görülsün (Ferrî Dîvânî, Gazel 150, Beyit 3). [güzel,]

güzel: Göze hoş gelen, hayranlık uyandıran.

- Çeşmānı da ebrūları da pek **güzel** ammā / Nezzāre-i ḥālet-figen-i āna toylmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 2). [güzel,]
- Reflār **güzel** kad **güzel** endām güzeldür / Ser-tā-be-ḳadem ḥaḳ bu ki böyle **güzel** olmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 2). [güzel,]
- Reflār **güzel** kad **güzel** endām güzeldür / Ser-tā-be-ḳadem ḥaḳ bu ki böyle **güzel** olmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 2). [güzel,]
- Reflār güzel kad güzel endām **güzeldür** / Ser-tā-be-ḳadem ḥaḳ bu ki böyle güzel olmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 2). [güzeldür, -dür]
- Dir cemālūnde gören ḥācib ü ḥālî küçücük / Burc-ı ḥüsnüñ ne **güzel** necm ü hilālî küçücük (Ferrî Dîvânî, Gazel 121, Beyit 1). [güzel,]
- Didüm ey şuḥ ‘aceb sen mi Yūsuf mı **güzel** / Kesr-i nefis ile didi ḥüsn ile ikrārumdur (Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 22). [güzel,]

güzel: Güzel kimse, güzel kişi.

- Şāḥāne **güzel** sev yūri rindāne şarāb iç / Bunlar ki dilūñ dāfī‘-i derd ü elemidür (Ferrî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 5). [güzel,]
- Tîz itdi o nev-reste **güzel** ḥācibi tîḡuñ / Ḥavf eyle gönül ḥavf ki seyf-i ‘Acemîdür (Ferrî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 6). [güzel,]
- Şarāb içmek **güzel** sevmek virilmiş rüz-ı ezelden / Bu bāzār-ı cihān içinde kār-ı dīgerüm yokdur (Ferrî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 5). [güzel,]
- Keşretde de vaşluñ eger inkār olunmaz / Ammā **güzelüm** ḥāne-i pinḥāna toylmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 4). [güzelüm, -üm]
- Müsellimde o meh ḳā‘im-maḳām-ı şeh-levend olmuş / **Güzeller** şāḥı ḥāşıl bir melek-sīmāya düşdük biz (Ferrî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 4). [güzeller, -ler]
- Reflār **güzel** kad **güzel** endām güzeldür / Ser-tā-be-ḳadem ḥaḳ bu ki böyle **güzel** olmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 2). [güzel,]
- Ḥūn-ı dil-i ‘uşşāḳını zīb-i sübül itmiş / Beñzer ki o ḥūnī **güzelüm** meyl-i mül itmiş (Ferrî Dîvânî, Gazel 99, Beyit 1). [güzelüm, -üm]
- Ḥabāb-āsā hevāma bend olup devrāna aldandum / Şarāb içdüm **güzel** sevdüm dilā ammā ne aldandum (Ferrî Dîvânî, Gazel 133, Beyit 1). [güzel,]
- Öpüp la‘lin sevîp endām-ı müsteḡnāsını Ferri / Şarāb içdüm **güzel** sevdüm dilā ammā ne aldandum (Ferrî Dîvânî, Gazel 133, Beyit 5). [güzel,]
- Ferriyā severim **güzel** göricek / Dil-i aḥbāb neydügin bilmem (Ferrî Dîvânî, Gazel 149, Beyit 5). [güzel,]
- Ser-keş **güzelüm** ‘aşıka eltāfı ne bilsün / Ğaddār-ı cihān şive-i inşāfı ne bilsün (Ferrî Dîvânî, Gazel 156, Beyit 1). [güzelüm, -üm]
- Dün bezimde seyr eyledigüm yaşları on beş / Gönölümce **güzel** bir degül üç beş var içinde (Ferrî Dîvânî, Gazel 167, Beyit 3). [güzel,]

- Gördük **güzelün** būs-ı lebi gelmiyor elden / El virse vişāl al öp elin bārī tezelden (*Ferrī Dīvānı, Matla 5, Beyit 1*). [*güzelün, -ün*]
- İtdi felek-i keç-reviş āhır benî mehcūr / N'itsün **güzelüm** ben bilürüm o dağı mecbūr (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 32*). [*güzelüm, -üm*]

güzelce: Güzel bir şekilde, iyice.

- Metindür hācibi semmūr Hindī şerhîdür haṭṭı / **Güzelce** dikkat it ebrūsı semmūr oldı gitdükçe (*Ferrī Dīvānı, Gazel 168, Beyit 2*). [*güzelce,]*

güzer eyle-: Geçmek.

- **Eyledi** nāvek-i ğamzeñ dil-i mecrūha **güzer** / Bende ne şabr u şekibā kodı ne haşyet-i ser (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 14*). [*güzer eyle-, -di*]

güzide: Seçkin, seçilmiş.

- ‘Aceb dām-ı ğazālān-ı Yemendür ‘ukde-i zülfün / **Güzide** nergis-i şehri-ı Karendür ‘ukde-i zülfün (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Beyit 11*). [*güzide,]*
- Ol **güzide** tuhfeyi itdi hediyye devlete / Farq-ı şāha tāt-ı devlet oldı ol ferhunde-pāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 5*). [*güzide,]*

güzide-hāce-i Yāsīn-i ‘aşk: Aşkın Yasin'ini okutan, talim ettiren, seçkin hoca. II Yasin: Kur'an-ı Kerim'de bir sure olup "Kur'an-ı Kerim'in kalbi" olarak tavsif edilmiştir.

- Geçürdüm Ferrīyi ebcedden el-haḡ / **Güzide-hāce-i Yāsīn-i ‘aşkum** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 138, Beyit 9*). [*güzide-hāce-i Yāsīn-i ‘aşk, -um*]

güzide-kāşid: Haber taşıyan seçkin kimse.

- Menüm Cibrīl-i ma'nī peyk-i esrār / **Güzide-kāşidum** ta'yīn-i ‘aşkum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 138, Beyit 3*). [*güzide-kāşidum, -um*]

-H-

hab: Tohum, tane.

- Sīr-āb-ı hānd u ğunc u tekellüm içün lebün / Virmiş Hākīm-i bezm-i ezel yolhsa **hab** saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 2*). [*hab,]*
- Hāl-i ruḡına la'lini Vallāhi deġişmem / ‘Anber **habı** zīrā ki şarāba bedel olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 3*). [*habı, -ı*]

hab: Sessizlik. [TEL]

- Hāl-i ruḡıñla bir ġiceci bülbul oldı dil / Ferrī ‘aceb mi söyler ise buldı **hab** bu şeb (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 5*). [*hab,]*

habāb: Şarap üzerinde oluşan hava kabarcığı.

- Şırça sarāya virdi **habāb** ile zīb ü fer / Rindān öninde duḡt-ı rez a'lā hīzlidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 5*). [*habāb,]*

habāb-āsā: Şarap veya su yüzeyindeki hava kabarcığı gibi.

- Bu gün mey-hānede bir āfet-i tersāya düşdük biz / **Ḥabāb-āsā** hevāya bend olup şahbāya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1*). [*ḥabāb-āsā,*]
- **Ḥabāb-āsā** hevāma bend olup devrāna aldandum / Şarāb içdüm güzel sevdüm dilā ammā ne aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1*). [*ḥabāb-āsā,*]
- Kaldı çeşm-i iltifātında **ḥabāb-āsā** gözüm / Çeşme-i envāre elbette olur ihzār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41*). [*ḥabāb-āsā,*]

ḥabāb-ı āb-veş: Su üzerindeki hava kabarcığı gibi.

- Ol sülāle nüş kılır mı hîç **ḥabāb-ı āb-veş** / Rūḥ-ı pāk-i Ḥazret-i Monlā virür elbet ferî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [*ḥabāb-ı āb-veş,*]

ḥabāb-ı bāde: Şarabın üzerindeki hava kabarcığı.

- **Ḥabāb-ı bāde** şanma cāma düşdi / Gören üftādenüñ çeşm-i sefidî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3*). [*ḥabāb-ı bāde,*]

ḥabbe-i sevdā: Sevda tanesi.

- Ḥaşşīşasıdır ḥāl-i siyāhuñ ki ruḥuñda / Hep **ḥabbe-i sevdā** bitürür gül-şenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2*). [*ḥabbe-i sevdā,*]

ḥabbezā: Ne güzel, ne hoş.

- Zātı-veş bir geldi bu tārīḥ-i cevher **ḥabbezā** / Oldı ser-şār-ı şerefle zīb-i şadr-ı defterî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33*). [*ḥabbezā,*]
- **Ḥabbezā** vechinde lihye pādīşah-ı ‘ālemüñ / Hāledür şandı görenler taraf-ı cirm-i mähda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1*). [*ḥabbezā,*]

haber: 1.Bilgi, havadis. 2. Yükleme.

- Va‘d-ı vişāle sāḥib-i evvel yazılmışum / Ey şūḥ-ı ‘aşkum ol **ḥabere** mübtedā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [*ḥabere, -e*]

haber: Bilgi, havadis.

- Dāğ-ı dilümde bûy-ı riya koymadı müjeñ / Ey şūḥ-ı lāle-rū **ḥaberüñ** yok mıdur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4*). [*ḥaberüñ, -üñ*]
- Seni te‘dibe dā‘ir bir **ḥaber** beklerüm kâfir / Gide peyk-i āhum ḥaylî demlerdür Mesīḥāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3*). [*ḥaber,*]
- Her vech ile nakl oldu du‘ā-nāmede aḥvāl / Eyler ‘acele itme o daḥi **ḥaber** irsāl (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 64*). [*ḥaber,*]

Habes: Habeşistan halkından olan kimse. II Siyah tenli.

- **Ḥabeş** şūḥı gibidür ‘afv-ı Ḥakla / Siyeh-kāriyyet-i evzār-ı ‘āşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4*). [*Ḥabeş,*]
- **Ḥabeşdür** geçdi şan Rūma hemān Zengī zemīnünden / Görenler mülket-i Sīnün çıkar ḥışn-ı ḥaşīnünden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2*). [*Ḥabeşdür, -dür*]

Ḥabeş-i şāhin: Habeşistanlı şāhin. II Siyah tüylü şāhin.

- Mū degül rûyına ta‘līk **Ḥabeş-i şāhinden** / ‘Azl için ḥüsniñi ḥatdur siyeh atlas keseli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2*). [*Ḥabeş-i şāhin,*]

Habeşistân: Afrika'nın doğusunda yer alan bir ülke. II Sevgilinin saçı.

- Koşalum zülfünü hem yâd idelüm sînesini / **Habeşistâna** varup şohbet-i Rûm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [*Habeşistâna, -a*]

hacc-ı ekber: Büyük hac. Genel kabul gören görüşe göre, Hac mevsimi dışında Kâbe'ye yapılan ziyarete (umreye) "hacc-ı asgar"; hac mevsiminde yapılan ziyarete de "hacc-ı ekber" denir. Bayramın birinci gününe de "hacc-ı ekber" denilir. Halk arasında ve bazı kaynaklarda arefe günü veya Kurban Bayramının birinci gününün cumaya rastladığı dönemde yapılan hacca, "hacc-ı ekber" denildiğine dair bir anlayış vardır. Ancak bunun güçlü bir dayanağı yoktur. [<https://kurul.diyanet.gov.tr/Cevap-Ara/577/hacc-i-ekber-ve-hacc-i-asgar-ne-demektir> (E. T. : 22.06.2020)]

- Rûz-ı vaşl üftâdeñe 'îd oldu bir bālâ-yı 'îd / Hâcîya zîrâ şey' olmaz **hacc-ı ekberden** laţîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [*hacc-ı ekber, -den*]

Hacerü'l-Esved: Kâbe'nin güneydoğu köşesine tavafin başlangıç noktasını belirlemek amacıyla yerleştirilen taş. [TDVİA "Hacerülesved" md.]

- Va'de-i bezm-i vişâlünde şafâ-yâb eyle / **Hacerü'l-Esved** [ü] Merveyle Şafâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6). [*Hacerü'l-Esved,]*

hâcet: Gerek, ihtiyaç, lüzum.

- Alışdum Kays-veş semt-i cününde sâha-peymâya / Şudûr-ı vuşlatuñda 'ayş u nûşa gayrı **hâcet** yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [*hâcet,]*

hâcî: Hac ibadetinin gereklerini yerine getiren kişi.

- Rûz-ı vaşl üftâdeñe 'îd oldu bir bālâ-yı 'îd / **Hâcîya** zîrâ şey' olmaz hacc-ı ekberden laţîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [*hâcîya, -y, -a*]

hâcib: Kaş.

- Tîz itdi o nev-reste güzel **hâcibi** tîguñ / Havf eyle gönül havf ki seyf-i 'Acemîdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [*hâcibi, -i*]
- Almış nîgeh-i kâfirî tîğ altına ebrû / **Hâcibleri** ma'nâda hemân seyf-i 'Alîdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6). [*hâcibleri, -ler, -i*]
- İdinmiş ma'bed-i aşk içre cānā **hâcibüñ** mihrâb / Ki erbâb-ı mahabbet gayrı cāy-ı iktidâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [*hâcibüñ, -üñ*]
- Dir cemâlünde gören **hâcib** ü hâli küçücük / Burc-ı hüsnüñ ne güzel necm ü hilâli küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [*hâcib,]*
- Metindür **hâcibi** semmür Hindî şerhidür haţtı / Güzelce diğkat it ebrûsı semmür oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [*hâcibi, -i*]
- Kavş-i kazâ ki **hâcibinüñ** oldu hem-seri / Tārâc itdi penbe-i hürşîd-i mahşeri (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [*hâcibinüñ, -i, -nüñ*]
- Ey **hâcibi** mihrâb-ı perestiş-geh-i 'uşşâk / Lâzım harem-i beyte anuñ gibi iki tāk (Ferrî Dîvânı, Terkiib-bend 1, Beyit 24). [*hâcibi, -i*]

hâcibân: Kaşlar.

- Ey **hâcibân** u gamzesi tîr ü kemân-ı nâz / Rûh-ı revân-ı kudsi nişân söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [*hâcibân,]*

hacil eyle-: Utandırmak, mahcup etmek.

- Nâ-dānı **hacil eylemenüñ** geldi zamānı / İşkâtı için itmeli tedbîr-i nihānî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3). [*hacil eyle-, -me, -nüñ*]

hacîl ol-: Utanmak, mahcup olmak.

- Tamâ' u âza dūcāra itmedi 'ömrümde beni / Hırış ile **olmadum** eṭrāf-ı temannāda **hacîl** (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 11*). [*hacîl ol-, -ma, -du, -m*]

hadden tecāvüz it-: Haddi aşmak, ölçüyü kaçırmak.

- **Hadden tecāvüz itdi** tecāhül amān amān / Ferrî nişābı geçdi tegāfül meded meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [*hadden tecāvüz it-, -di*]

hadden ziyāde: Haddinden fazla, gereğinden çok.

- Ey cān-ı 'aşka dāğ urıcı lāle-ḥad meded / **Hadden ziyāde** ser-keş olan serv-i ḳad meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*hadden ziyāde,*]

hādeng-i dil-nişîn: Gönülde bulunan ok.

- Şîve-gerdür cānda şimdi ol **hādeng-i dil-nişîn** / Dimede taḥsîn ile meshûr çeşmānuñ hemîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [*hādeng-i dil-nişîn,*]

hadeng-i ğamze: Süzgün bakış oku.

- Ey **hadeng-i ğamze** hergiz bir nişān lâzım saña / Hîç dimezsın 'aşıka ammā ki cān lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [*hadeng-i ğamze,*]
- **Hadeng-i ğamzeñe** urğunluğum fehmi eyleyenlerle / Ḳazā seng-i mezārūmda şehîd-i tîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4*). [*hadeng-i ğamze, -ñ, -e*]
- Bir **hadeng-i ğamzenüñ** âmācı olmış dil-berüm / Kendi gibi bir büte beñzer o da urğundur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [*hadeng-i ğamze, -nüñ*]
- **Hadeng-i ğamze** katl-i 'āma fermān eylemez n'eyler / O ḥunî dîdeler bir demde biñ ḳan eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [*hadeng-i ğamze,*]

hadeng-i ğamze-i kattāl: Katledici, öldürücü süzgün yan bakışın oku.

- Urgunum urgun **hadeng-i ğamze-i kattālūñe** / Şaff-ı müjgānuñ iki ḳat cünd-i ḳatıldür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*hadeng-i ğamze-i kattāl, -üñ, -e*]

hadeng-i ğamze-i Yūsuf: Hz. Yusuf'un süzgün yan bakış oku.

- 'Aşk-ı tıflı gör Züleyhā vāşıl-ı selm olmadı / Tā **hadeng-i ğamze-i Yūsuf**la urgun olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2*). [*hadeng-i ğamze-i Yūsuf, -la*]

Hādî-i suhan-dān: Söz söylemeyi bilen, güzel söz söyleyen Hādî. II Hādî: Memezade Hādî Ahmed Çelebi (d. ?/? - ö. 1609-10/1018), divan şairi. (?) [TEİS]

- İraş-ı neşāṭ eyledi şi'ri hele Ferrî / Açılmada **Hādî-i suhan-dān**la göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7*). [*Hādî-i suhan-dān, -la*]

hādî-i vādî-i cünün: Delilik yolunun rehberi, kılavuzu.

- Baña 'aşkuñ şehā **hādî-i vādî-i cünün** oldu / Beni âşüfte vü rüsvā idüp sen bî-dimāğ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3*). [*hādî-i vādî-i cünün,*]

hādî-i vādî-i necāt-ı 'urefā: Ariflerin kurtuluş vadisinde doğru yolu gösteren.

- ‘Aşk olur **hādī-i vādī-i necāt-ı ‘urefā** / ‘Aşk ider her kes-i nā-kes-şifātı şāf-nihād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 8*). [*hādī-i vādī-i necāt-ı ‘urefā,]*

hādīm: Hizmetçi.

- Şimdi ārāyış-i peygüle-i idbār oldum / Büm-ı menhūs-ı cefā **hādīm** ü der-bānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 11*). [*hādīm,]*

Hāfız Nazīf: Özel isim.

- Oldı me’zūn hatt-ı pāk ile yine **Hāfız Nazīf** / Şīve-i hattında Yākūt idemez hīç kıl ü kāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 1*). [*Hāfız Nazīf,]*

Hāfız ‘Osmān: 17. yüzyılda yaşamış ve aklām-ı sittede devir açmış Türk hattatı. [TDVİA “Hafız Osman” md.]

- **Hāfız ‘Osmān** görse idi medhini ez-berden okur / Tekye-i ıtrādaşeyh olsa gelir vecd ile hāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 2*). [*Hāfız ‘Osmān,]*

hā’ib: Mahrum.

- ‘Azmümüz vāzih olup cümlesi āmāde-i rāh / Kaldum ancak kuluñuz **hā’ib** u mağdūr u sefīl (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 17*). [*hā’ib,]*

hā’il: Engel, mâni.

- O Ye’cücüm rehinde **hā’il** olmaz / Baña İskenderün sedd-i sedīdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 4*). [*hā’il,]*

hāk: Toprak.

- Ferrī heves-i hand-i lebūñ ile giderse / **Hākinde** anuñ sebze-i za’frān ola peydā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 6, Beyit 5*). [*hākinde, -i, -n, -de]*
- Erbāb-ı dile her ne kadar **hāk** olursak / Destār gibi zāhide püsküllü belāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 92, Beyit 2*). [*hāk,]*
- **Hāk** olsam ider Ferrī o tūñ-i makāla / Ta’līm-i suhan āyine-i seng-i mezārūm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 7*). [*hāk,]*
- Keşretten ayağı çeküp ol mest-i mey-i ‘aşk / Keyfiyyet-i vahdet ile **hāk** itdi mekânı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 3*). [*hāk,]*

Hak: Allah.

- İtmiş ‘ıyār-ı ma’rifetüm **Hāk** ezelde hāş / Her bir mehakke düş ü ziyān olduğum yeter (*Ferrī Dīvānı, Gazel 75, Beyit 4*). [*Hāk,]*
- **Hāk** tahtını mes’ūd ide hem zıllını memdūd ide / Düşmenlerin merdūd ide hem-hāl-i şeytān-ı racīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 9*). [*Hāk,]*
- Sen o zāt-ı kişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffak bi’l-hayır / **Hāk** saña tevfiğ u Hızır yār u yāver gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 16*). [*Hāk,]*
- İde **Hāk**’idin mübarek ‘ömrini dañi mezīd / Çarh-ı mīnā-fām tā ki mäh-ı enver gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 27*). [*Hāk,]*
- Bā-ñuşuş ‘id-i mübarek dañi oldı rü-nümün / Devlet ile **Hāk** sa’id ide bu mes’ūd günleri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 30*). [*Hāk,]*
- **Hāk** mübarek ide ‘idi ‘ömrini dañi mezīd / Manşibında ber-karār ide Hudā ol dāveri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 32*). [*Hāk,]*
- Gerçi vādī-i rezāletde baş egdürmedi **Hāk** / Üstüme eylemedi menn-i esāfil tahmīl (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 10*). [*Hāk,]*
- **Hāk** ‘ömr ü şān u devlet ile ide müstedām / Tuğrā ki dehre tā ki hükümden nişān virür (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 2, Beyit 10*). [*Hāk,]*

- Bu fevz-i nuşreti mes'ûd ide **Hak** şâh-ı zî-şâna / Niçe feth u zaferle ide her dem kişver-ârâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11*). [*Hak,]*

hak: Hakikat, doğru, gerçek.

- Sî-rûze koydı ol mühim incâz-ı va'dını / Bu çillemüzde **hak** bu ki yok Ferriyâ riyâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5*). [*hak,]*
- Reftâr güzel kad güzel endâm güzeldür / Ser-tâ-be-kadem **hak** bu ki böyle güzel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*). [*hak,]*
- **Hak** budur gerçi yakışmaz baña şüret-i cer / Çâresi olmadı itdüm niçe biñ sa'y-ı cemîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 24*). [*hak,]*

hak bilür: "Allah bilir, bana öyle geliyor ki." anlamında bir söz.

- **Hak bilür** sen gibi bir şüh-ı lûtf-kâr olmaz / Dil-i zârum gibi de 'aşık-ı nâ-çâr olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39*). [*hak bilür,]*

hakan: Hükümdar, sultan.

- Evreng-i dil **hakaniyum** taht-ı suhan sultānıyum / Nazm ile neşrūñ kānıyum mahsūd her şahş -ı le'im (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*hakaniyum, -i, -y, -um]*

hakan-ı kaani-ğulām: Hükümdarları kendine kul, köle etmiş padişah.

- **Hakan-ı kaani-ğulām** İskender-i heybet-vesīm / Keyhüsrev ü Cem-intizām ārāyış-i tāt u dīhīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [*hakan-ı kaani-ğulām,]*

hakdan şakınup halkdan edeb itmez: Allah'tan korkmaz, kuldan utanmaz. II Çok zalim, merhametsiz.

- Envā'-ı mezālīm aña güyā ki müselleṃ / **Hakdan şakınup halkdan aşlā edeb itmez** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3*). [*hakdan şakınup halkdan edeb itmez, -dan-mez-up]*

hake düş-: Toprağa düşmek, ölmek.

- Ferrî sarılıp saña müsāvī olamazsa / Ol dil-şüde sāyeñle **düşer hake** berāber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5*). [*hake düş-, -er]*

hak-i der: Kapı toprağı.

- Maḥmūrlara neş'e viren la'l-i lebūmdür / A'mālara eczā-yı devā **hak-i derūmdür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6*). [*hak-i der, -üm, -dür]*

hak-i fitrat: Yaradılış toprağı.

- Muẓtaribdür dā'imā 'aşık ki **hak-i fıtratı** / Arz-ı Nîşābürdan ya ma'den-i sīm-ābdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [*hak-i fıtrat, -ı]*

hak-i harābāt-ı melāmet: Ayıplanma harabelerinin toprağı.

- Ser-serī **hak-i harābāt-ı melāmetde** düşüp / Baş açuk yalın ayak mest-i mükedder yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2*). [*hak-i harābāt-ı melāmet,]*

hak-i medfen: Mezar toprağı.

- Ferriyā meclā-yı erbāb-ı derūn olmak gerek / Bu cihāna ben vedā‘ itdükde **hāk-i medfenüm** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 5*). [*hāk-i medfen, -üm*]

hāk-i mezār: Mezar toprağı.

- Ölürsem hasret-i la‘liyle Ferrī / Diye **hāk-i mezārum** bāde bāde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 179, Beyit 5*). [*hāk-i mezār, -um*]

hāk-i pāy: Ayak toprağı.

- Ol kudūm-ı pāke niçe baş u cān ola fedā / **Hāk-i pāyidūr** ‘uyūn-ı aşfiyāya sürme-sāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 4*). [*hāk-i pāy, -i, -dür*]

hakikat: Hakikaten, aslında.

- Bāğ-ı hüsn-i dil-berūn el-hāk nizāmı zülf ü ruḥ / Sünbül ü güldür **hakikat** oldı nāmı zülf ü ruḥ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 1*). [*hakikat,]*

hakikat: Gerçek, asıl, doğru olan.

- Ferrī gibi kimse olamaz pey-rev-i Nābī / Zinhār **hakikatde** mecāzuñ yiri yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 7*). [*hakikatde, -de*]
- Çün **hakikat** şāyi‘ oldı yār ile esrārumuz / Her suḥanda ba‘de-zīn terk-i mecāz itsem gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 2*). [*hakikat,]*

Hakīm-i bezm-i ezel: Ezel meclisinin her şeyi bilen olan Allah.

- Sīr-āb-ı ḥand u ḡunc u tekellüm içün lebūn / Virmiş **Hakīm-i bezm-i ezel** yoḥsa ḥab saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 2*). [*Hakīm-i bezm-i ezel,]*

hakister-i halk: İnsanların küli.

- **Hakister-i halkı** dimiş eflāke şavurdum / Yalñuz beni yandurdı velī zıkr-i kül itmiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 99, Beyit 2*). [*hakister-i halk, -ı*]

hakka: Doğrusu, hakikaten.

- Mīḥ-i yekde döndürüp Ferrī kümeýt-i ḥameyi / Bağladı **hakka** şıtabl-ı maḳta‘a ferzāne at (*Ferrī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 5*). [*hakka,]*
- N‘ola şems ü kamer reşk eylese āfāk-ı vaşında / Bulunmaz maḡrib ü maşrıḳda **hakka** bir Emīnüm var (*Ferrī Dīvānı, Nazm 3, Beyit 2*). [*hakka,]*
- Tālup ḥammām-ı Fir‘avna niçesi daḥi ḡarḳ oldı / Güzel andurdı **hakka** vaḳ‘a-i Fir‘avn u Mūsāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 8*). [*hakka,]*

hakk-ı dīn ü küfr: Din ve dinsizliğe dair.

- ‘Ālem-i itlāka itdüm çün resīde cānumı / **Hakk-ı dīn ü küfrde** hīç imtiḥān olmaz baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 3*). [*hakk-ı dīn ü küfr, -de*]

hāl: Tende ki siyah leke, ben.

- **Hālī** zīr-i zülf ü rüy-ı āteşinünde görüp / Añladum cāyın idermiş kāfirūñ zūnnār nār (*Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 6*). [*hālī, -i*]
- Zülfī ile **hālī** düşüp şūrişe / Arasına fıtne koyan şānedür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 36, Beyit 2*). [*hālī, -i*]

- **Hāl** ü lebi hayalidür âfâkı gezdiren / Ferrî bu mekr-i cāzibe-i âb u dānedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [*hāl, -dür*]
- Gezdürse **hālî** nokta-i vehm üzre biñ sene / Seyr-i serî'î böyledür 'aşkuñ çalış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [*hālî, -i*]
- Dir cemālünde gören hācib ü **hālî** küçücük / Burc-ı hüsnuñ ne güzel necm ü hilālî küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1*). [*hālî, -i*]
- O mehûñ geh baçalum **hālîne** gāhî ruḥına / Dīde-düzdīde-i hūrşīd ü nücüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4*). [*hālîne, -i, -n, -e*]
- O ḥaṭ ki rû-nümādur ṭal'at-ı pākinde **hāl** üzre / Yamandur hāl-i 'uşşākı kalırsa öyle hāl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1*). [*hāl,*]

hāl: İçinde bulunulan durum, vaziyet.

- 'İllet-i sevdâyı dāfî' çünki eṭmündür / Ya niçün **hālüm** ğam-ı zülfünle dīger-gündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*hālüm, -üm*]
- Al aña evvel ne **hāl** oldu ki kıl kondurmaz iken / Oldı gül-ruḥlar dirîğā pāy-māl-i hāl u ḥaṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3*). [*hāl,*]
- Ey merdümān-ı dīde ne **hāl** oldu toymaduñ / Yāruñ 'ızār-ı nāzüġine bārî var ben ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3*). [*hāl,*]
- Turmaz döger muşt-ı każāsına talebdür güyiyā / Oldum bu **hāle** mübtelā deyr-i miḥen nākūsıyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4*). [*hāle, -e*]
- Dü deh-sāl olsa meh-rûlar şadālar da düġāha res / Uşûle gelse Ferrî **hāl** o mekkār kār olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5*). [*hāl,*]
- O ḥaṭ ki rû-nümādur ṭal'at-ı pākinde hāl üzre / Yamandur hāl-i 'uşşākı kalırsa öyle **hāl** üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1*). [*hāl,*]
- Gelüp bezme açılmazsuñ mey içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür **hālün** efendim böyle dā'im infi'āl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4*). [*hālün, -ün*]
- Ferriden ıraġ olma gel ey âfet-i vahşî / 'Arz eylemez **hālîni** tenhā daḥi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5*). [*hālîni, -i, -n, -i*]
- Hayālümnden ebed gitmez şurāḥî / Ne **hāl** oldu daḥi rû'yāda bāde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3*). [*hāl,*]
- Kımkapu mey-hānesinde itdi yağma **hālümü** / Koymadı rüşd-i dirāyet bu dil-i dīvānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3*). [*hālümü, -üm, -i*]
- Bir ğonce-gülsün el-ḥazer āh-ı dilüm eyler eṣer / **Hālün** olur benden beter derd ile Vallāhü'l -'Azīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [*hālün, -ün*]
- Telāş-ı ğurbet ü fikr-i me'ünet bî-şu'ur itdi / Bu günler gül-şen-i ṭab'um bu **hāl** ile ḥazān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*). [*hāl,*]
- Bir **hāle** düşüp daġdaġa-i zülf ile hālā / Güyā kara sevdā (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5*). [*hāle, -e*]
- Meded maḥcüb idüp koyduñ bu **hāle** sürḥ-i rûy itdün / Mey-i gül-gün ile mānend-i lāle sürḥ-i rûy itdün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*hāle, -e*]
- 'Aşkuñdur keremünden aña elṭāf eyle / Çeşm-i 'ibretle bakup **hālîne** inşāf eyle (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 42*). [*hālîne, -i, -n, -e*]

hāl: Güç, kuvvet.

- Koymamışdur nuṭka ṭākat bende de ol bî-vefā / Yoḥsa **hālün** bu dil-i bî-çāre söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3*). [*hālün, -ün*]

hāl: Zikir, hüzn, sevinç gibi durumlarda kalbe gelen şey.

- Hāfız 'Oṣmān görse idi medḥini ez-berden okur / Tekye-i itrādaşeyḥ olsa gelir vecd ile **hāl** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 2*). [*hāl,*]

hāl anla-: Hâlden anlamak, hâlden bilmek.

- Gencîne-i hüsnuñ dil-i vîrānla söyleş / **Hāl anlar** iseñ cāzibe vü ānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1*). [*hāl anla-, -r*]

hāl u ruh-ı 'Ömer: Ömer'in yanağı ve beni.

- Didüm girince çeşmüme **hāl u ruḥ-ı ‘Ömer** / Āmentü bi’llezī ḥalaka’l-necme ve’l-kamer (*Ferrî Dîvânı, Matla 7, Beyit 1*). [*hāl u ruḥ-ı ‘Ömer,]*

hālā: Şimdi, şu anda.

- Kim didi huffāşa olmaz şems-i şevk-efzā melāz / Ḥal-i rūy-ı yārı seyr it eylemiş **hālā** melāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*hālā,]*
- ... bâliğ olur deyn-i saḥîḥa **hālā** / Sā’ir eksük gedigüm daḥi gerekdür tekmiḥ (*Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 19*). [*hālā,]*
- Bir ḥāle düşüp dağdaḡa-i zülf ile **hālā** / Güyā kara sevdā (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5*). [*hālā,]*

Halāc: Hallac-ı Mansur. (bk. Maşşūr).

- Gör ne çenberden **Halāc** olmuş bul ‘irfāndan çıkar / Zülfüne ber-dār olanlar gerçi kim cāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*halāc,]*

hāle: Güneşin ve ayın etrafında bazen görülen, ışıktan oluşan parlak halka.

- Eyler ketān-ı şabrımı pejmürde şevk ile / Āhum o māha **hāle** hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*hāle,]*
- ‘Aceb kim ḥalka-i āḡuşdan yār ictināb eyler / Kemāl-i kevkebi görmez mi māha **hāleden** gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [*hāleden, -den]*
- Ḥabbezā vechinde liḥye pādīşah-ı ‘ālemün / **Hāledür** şandı görenler taraf-ı cirm-i māhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1*). [*hāledür, -dür]*

halef: Sonradan gelen ve birinin yerini alan.

- Dil-berde fiṭrî luṭf u eziyyet **halef** selef / ‘İşret deminde keyf ü merāret **halef** selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [*halef,]*
- Dil-berde fiṭrî luṭf u eziyyet **halef** selef / ‘İşret deminde keyf ü merāret **halef** selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [*halef,]*
- İrmek bahār-ı ḥüsne ḥazān resm-i ‘ādīdür / Cān-ı heremle vaḡt-i ṭarāvet **halef** selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2*). [*halef,]*
- Pek hoş olurdu bulmasa ger her kemāl zevāl / Āh olmasaydı devlet ü zillet **halef** selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3*). [*halef,]*
- Bezmümde ben de bir gün olur mı görür miyüm / Ola şarāb u cām-ı şetāret **halef** selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4*). [*halef,]*
- Ol bî-vefāyî Ferrî sevip görmedi ferāḡ / Hicr ile oldu miḡnet ü ḡasret **halef** selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5*). [*halef,]*

hāle-i kurs-ı kamer: Ay yuvarlaḡının etrafında, ışıktan oluşan parlak halka.

- **Hāle-i kurs-ı kamerdür** cilve-ger zānn olmasun / Gölge şalmışdur ḥümālar vech-i zıllu’l-lāhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 5*). [*hāle-i kurs-ı kamer, -dür]*

hālet: Hāl, durum, keyfiyet.

- Çü raḡbet münselibdür naẓm u negre Ferriyā şimdi / Benüm āşār-ı renginümde daḥi eski **hālet** yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5*). [*hālet,]*
- Hep mürüvvetsüz ‘adūya luṭf u aḡbāba kahr / Bilmiş ol ki işte bu **hālet** helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3*). [*hālet,]*
- Bulup bu **hāleti** pīr-i muḡān-veş pīr-perverden / Cünün-ı ‘aşḡ u mestī-i mey ü zencīr der gerden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7*). [*hāleti, -i]*
- Ya meclis-i ‘işretde kuzum neydi o **hālet** / Çeşm āfet ü āşüb nigh ḡamze fiten-sāz (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 28*). [*hālet,]*
- Öyle nā-dān da degülsün k’ola ḡılzat sende / ‘Ārif-i rāz-ı Ḥudāsīn ki o **hālet** sende (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 21*). [*hālet,]*

hâlet-fezâ: Keyif arttıran.

- Fihrist-i pâk nüsha-i nakş-ı dühürdür / **Hâlet-fezâ** vü mişkal-i ‘ucb u gurûrdur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 39*). [*hâlet-fezâ,]*

hâle-veş: Hale gibi. (bk. *hâle*).

- **Hâle-veş** âgûşa çekdüm çünkü hûy-rîz ol mehi / Kaldı şandı kendin ol dem halka-ı gird-âbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5*). [*hâle-veş,]*

hâl-figâr: Yaralı, incinmiş hâl.

- Fikr it müje bî-dâdı ile **hâl-figârı** / Kim hâne-i zenbûr ola melcâ-yı kararum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2*). [*hâl-figârı, -ı]*

hâlî: Bir şeyden arınmış.

- Sûz-ı vâtanla **hâlî** gönül zâr-ı süm‘adan / Fark ‘âleminde nâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4*). [*hâlî,]*
- Böyle nâz u şiveden **hâlî** iken ammâ yine / Bakmağa tâkat getürmez kimse bir dem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 5, Bend 4*). [*hâlî,]*

hâlî: Boş.

- Tab‘um dür-i kân-ı suhan olunmuş ihsân-ı suhan / **Hâlî** mi meydân-ı suhan kalmadı mı tab‘-ı selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24*). [*hâlî,]*

hâl-i ‘anber: Amber kokulu ben. (bk. *‘anber*).

- **Hâl-i ‘anber** mi ‘ızârında yâhûd dest-i kader / Hıfz-ı kâfûra nezâket ile fülful mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3*). [*hâl-i ‘anber,]*

hâl-i ‘anber-âsâ: Tende ambere benzeyen siyah leke, ben.

- O **hâl-i ‘anber-âsâyı** görüp la‘li bucağında / Hezâr-ı zâra döndük hubb-ı şevk-efzâya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [*hâl-i ‘anber-âsâ,]*

hâl-i Habeş: Habeş beni. (bk. *Habeş*).

- Çok mı bahâ-yı hüsni tutarsa qaraları / Tarf-ı ruhında **hâl-i Habeş** Zengibârlıdır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2*). [*hâl-i Habeş,]*

hâl-i leb: Dudaktaki ben.

- İrâş-ı şöhret itdi eger **hâl-i leb** saña / Ben bildüğümse yüz qarası ol ‘Arab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*). [*hâl-i leb,]*

hâl-i nihân: Gizli hâl.

- Beni görüñ(?) haşı zîrinde hâzlanur ölürüm / Olursa bende(?) o **hâl-i nihândan** mahzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2*). [*hâl-i nihân, -dan]*

hâl-i perîşân: Perişan, acınacak hâl.

- Baht-ı bed yüzden düşürdi itdi künc-i gam yirüm / Pek siyeh **hāl-i perîşānum** mişāl-i hāl u haṭ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [hāl-i perîşān, -um]

hāl-i ruh: Yanaktaki ben.

- **Hāl-i ruḥuñla** bir giceci bülbül oldu dil / Ferrî'aceb mi söyler ise buldı ḥab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [hāl-i ruḥ, -uñ, -la]
- **Hāl-i ruḥına** la'lini Vallāhi deġişmem / 'Anber ḥabı zîrā ki şarāba bedel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [hāl-i ruḥ, -ı, -n, -a]
- **Hāl-i ruḥını** seyr iderek ġaflete ṭaldum / Tiryākî hemān neşve-i ḥabla uyumuşmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [hāl-i ruḥ, -ı, -n, -ı]

hāl-i rûy: Yüzdeki ben.

- Şā'ir-i nāzûk-ḥayāle nāġehānî her zamān / **Hāl-i rûy** u sîne-i berrāķı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2). [hāl-i rûy,]

hāl-i rûy-ı yâr: Sevgilinin yüzündeki ben.

- Kim didi ḥuffāşa olmaz şems-i şevk-efzā melāz / **Hāl-i rûy-ı yârı** seyr it eylemiş hālā melāz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [hāl-i rûy-ı yâr, -ı]

hāl-i sîm-âb: Cıvanın hâli. (bk. sîm-âb).

- Bu ıztırâb neydüġin bilmem / **Hāl-i sîm-âb** neydüġin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [hāl-i sîm-âb,]

hāl-i siyâh/ hāl-i siyeh: Tendeki siyah leke, ben.

- Ḥaşşîşasîdur **hāl-i siyāhuñ** ki ruḥuñda / Hep ḥabbe-i sevdā bitürür gül-şenümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [hāl-i siyāh, -uñ]
- K'olur **hāl-i siyāh** murġ-ı dili şayd itmege çîne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1). [hāl-i siyāh,]
- İ'cāzdur ki **hāl-i siyeh** oldu zîb-i ruḥ / Mihr içre müşek itdi mekân söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [hāl-i siyeh,]
- Ol **hāl-i siyeh** kim görünür ġuşe-i lebde / Bir kara 'Arab peççesîdür şehr-i Halebde (Ferrî Dîvânı, Matla 3, Beyit 1). [hāl-i siyeh,]
- Olıcaķ **hāl-i siyeh** zîver-i leb / Şanki Rûm illerine çıķdı 'Arab (Ferrî Dîvânı, Matla 4, Beyit 1). [hāl-i siyeh,]

hāl-i 'uşşāk: Âşıkların hali.

- O ḥaṭ ki rû-nümādur ṭal'at-ı pâkinde hāl üzre / Yamandur **hāl-i 'uşşākı** kalırsa öyle hāl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [hāl-i 'uşşāk, -ı]

Halid: Özel isim.

- **Ḥalidûñ** sîne-i sîmînin açup didüm hemîn / Hāziḥî Cennātü 'Adnin fedḥulūhā ḥalidîn (Ferrî Dîvânı, Matla 10, Beyit 1). [Ḥalidûñ, -uñ]

Halidā: Ey Halid!

- Lanburi(?) Kervān-kırān Todori daḥi andadur / **Ḥalidā** 'azm-i Ġalaṭa eyleyüp gitmez misiñ (Ferrî Dîvânı, Kit'a 10, Beyit 1). [Ḥalidā,]

Halîl: Özel isim.

- Ferriyā cevherle yazdum fevtine tārīḥ-i tām / Hū didi de nākıl-ı gül-zār-ı düst oldı **Ḥalīl** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 5*). [*Ḥalīl,]*

Halīl Beg: Özel isim.

- Muḥlişî maḥlaş **Ḥalīl Beg** idi nām-ı nāzūgi / Şā‘ir-i pākize-refṭār idi aḥlākı cemīl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 1*). [*Ḥalīl Beg,]*

halīm: Yumuşak huylu, sakin.

- ‘Ayyāş u rindüm Cem gibi mestāne-i her-dem gibi / Cemşīd-i ferruḥ-dem gibi ammā benüm mest ü **halīm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [*halīm,]*
- Ey şeh-süvārum el-meded çignetme rahşa ol **halīm** / Ey gonce-leb ve’y lāle-ḥad cānum saña olsun garīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*halīm,]*

halk: Ahali, insanlar.

- Düzd-i nighle **halkı** ḥarāb eylemiş iken / Ğaddār çeşmi kendini mağdūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*). [*halkı, -ı]*
- Bu müjde-i sūr-ı şu‘ab çün **halkı** itdi ber-ṭarab / Şā‘ir gürūhı cümle hep tārīḥ içün oldı za‘īm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*halkı, -ı]*
- Hüsn-i resimle **halka** bu tuğrā-yı dil-peḫīr / Şān u şükūh-ı cihāndan nişān virür (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 1*). [*halka, -a]*
- Bir perīśūñ **halk** olup dil-ḥūn u āşūfteñ senūñ / Cümle ḥübān-ı cihān mağbūn u āşūfteñ senūñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*halk,]*
- ‘Ālem şabāḥ-ı rūze gibi oldı ṭurfe-reng / İmsāk-ı bāde ile olup **halk** lāl u deng (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*halk,]*

halka: Çember biçiminde olan.

- Per-i Cibrīle cebr ile ne mümkün olmaḥ āvīze / O ḫudsī ḥulḫa **halka** ḥalka āh-ı dil kemend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3*). [*halka,]*
- Per-i Cibrīle cebr ile ne mümkün olmaḥ āvīze / O ḫudsī ḥulḫa ḥalka **halka** āh-ı dil kemend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3*). [*halka,]*

halka-i āğūş: Kucak halkası.

- ‘Aceb kim **halka-i āğūşdan** yār ictināb eyler / Kemāl-i kevkebi görmez mi māha hāleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [*halka-i āğūş, -dan]*

halka-i āğūşa çek-: Kucaklamak.

- Dil-beri **halka-i āğūşa çeküp** elde kādeḥ / Ḥased ol mest-i müdāma hele şad gūne ḥased (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*halka-i āğūşa çek-, -üp]*

halka-ı gird-āb: Girdap halkası.

- Hāle-veş āğūşa çekdüm çünki ḥūy-rīz ol mehi / Kaldı şandı kendin ol dem **halka-ı gird-ābda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5*). [*halka-ı gird-āb, -da]*

halka-i tevḥīd: Allah'ın birliğinin zikredildiği, dervişlerin oluşturduğu halka.

- Zāhidi **halka-i tevḥīde** şokup kalkıdalum / Mazḥar-ı ḥāl ola tā ḍarb-ı ḫudüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6*). [*halka-i tevḥīd, -e]*

hall: Bozulma.

- Nağme-i Mansûr çünkü ehl-i 'irfândan çıkar / Nâ-şinâsây[î-i] Hud[â] **hall** ile erkândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*hall,*]

hall it-: Çözmek, açmak.

- **Hall itdi** gibi 'akd-i dili pençe-i âhum / Şan zülf-i girih-bestesine şâne tokındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2*). [*hall it-, -di*]

Hallâk-ı Ma'ânî: "Hallak-ı Maani" veya "Hallakulmaani" unvanına sahip Kemaleddin-i İsfahani (1173-1240) adlı İranlı şair. [TDVİA "Hallakulmaani" md.]

- Rûm ilinde daği var Ferrî gibi tâze-suhan / Şanma **Hallâk-ı Ma'ânî** yalnız İrândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [*Hallâk-ı Ma'ânî,*]

hallâk-ı suhan: Daima söz yaratan.

- Ferrî gibi **hallâk-ı suhan** tâze-edâyuz / Tab'ı sebağ-ı müşkile üstâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*hallâk-ı suhan,*]

hall-i nüket: Nükteleleri çözme.

- Vus'umca kuluñ da suhana eylesem âgâz / Her **hall-i nüket** müşkil-i fehm [ü] hîredândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15*). [*hall-i nüket,*]

halvet: Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birleriyle baş başa kalma.

- Zâhid ü rindânı sevdâsı birer renge koyup / **Halveti** kim bekleden şahrâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4*). [*halveti, -i*]

halvet-i Sînâ: Sina'da yalnız kalma. (bk. Tûr)

- Sensüz görinen Tûr-ı tecellâ daği olsa / Girmez gözime **halvet-i Sînâ** daği olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1*). [*halvet-i Sînâ,*]

halvet-i Tûr: Tur Dağı'nda yaşanan Allah'la baş başa kalma hadisesi. (bk. Tûr)

- Müstağrak olup şa'sa'a-i pertev-i nûra / Vaşl için 'aşâyı dikemem **halvet-i Tûra** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1*). [*halvet-i Tûr, -a*]

halvet-sarây-ı fikret: Gözlerden uzak fikir sarayı.

- Ferrî zemîn-i tâzeñe nâ-mahrem ırmeye / **Halvet-sarây-ı fikretüñe** carı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7*). [*halvet-sarây-ı fikret, -üñ, -e*]

halvet-sarây-ı h'âb: Tek başına uyunan yer, تنها uyku sarayı.

- Dûn gice itdüm hayâl-i tal'at-ı yâra nigâh / Fikri de düşvâr idi **halvet-sarây-ı h'âbda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 4*). [*halvet-sarây-ı h'âb, -da*]
- Ruḥşat-ı nazra bulur ol dem meger aḥbâb da / İşte âşâyış kaçan **halvet-sarây-ı h'âbda** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*halvet-serây-ı h'âb, -da*]

hâm: Olgunlaşmamış meyve.

- İçersün Ferriyā şevk u tarabla cām-ı gül-fāmı / Alınmaz mı o naḥl-i nāz-perverdüñ ‘aceb **ḥāmı** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [ḥāmı, -ı]

ḥamd ola: "Allah'a ḥamd olsun." anlamında bir söz.

- **Ḥamd ola** ki merd ü nā-merdden beni fikr-i kerem / Zül ile vā-beste-i vādī-i evhām itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [ḥamd ola,]
- Nakd-i ḥulūşum oldı vefāsuz hebā hebā / **Ḥamd ola** gitdi zıkr-i vātan fikr-i mā-sivā (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2). [ḥamd ola,]
- **Ḥamd ola** ki vāreste-i kayd-ı emel oldum / Fikrüm faḫaṭ ol şūḥum ile bāde-i gül-gün (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 21). [ḥamd ola,]
- **Ḥamd ola** levḥ-i defter-i ‘uşşāka dāḥilüm / Tursun selāmı ḥışm ile düşünāma kā’ilüm (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 17). [ḥamd ola,]

Ḥamdî-yi Ya’küb Efendi: Yakub Hamdi Efendi. (?) Akkoyunlu hükümdarı Yakub Sultan, Safevî tarikatının manevî lideri Şeyh Haydar’ı öldürmüştür. [TDVİA “Akkoyunlular” md.]

- **Ḥamdî-yi Ya’küb Efendi** urdıḡı demde yire / Kanayup başı Kızılbaşuñ olup yüzi kara (Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1). [Ḥamdî-yi Ya’küb Efendi,]

ḥamdüli’l-lāh: "Allah'a ḥamd olsun." anlamında bir söz.

- **Ḥamdüli’l-lāh** her fūnūna intisābuñ mūntehā / İtmesün Bustān u Gülistānla bîzār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31). [ḥamdüli’l-lāh,]

ḥāme: Kalem.

- **Ḥāme** bu tarḥ-ı tāzede şūfīlik itmesün / Zāhid de Ferrî böyle siḥir-bāz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [ḥāme,]
- Sābit kadem oldı ḡazel-i Şıdkīde **ḥāmēm** / Tanzīr idicek indi ayaḡına kara şu (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [ḥāmēm, -m]
- Eş‘ār degül Ferrî gibi mu‘cize-gūyuñ / Su‘bān olıcak **ḥāmesi** siḥr ide mi zangā(?) (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [ḥāmesi, -si]
- Dest-res olmadı böyle ḡazel-i pāke selef / Ferriyā **ḥāmeyi** mıkrāz-ı belāḡat keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5). [ḥāmeyi, -y, -i]
- Ben kuluñ da böyle ‘ırfān ile müsteşnā iken / Leng olup **ḥāme** gibi pāyum niçün kaldum geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [ḥāme,]
- **Ḥāme** gibi reh-i ‘aşkumda olup pāk-edā / Emrime rām olup bende-i fermānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20). [ḥāme,]
- Tuḥaf-eşān olup āfāka **ḥāmēm** intisār itmez / Kumāş-ı tāze-ma‘nā ile üstād iftiḥār itmez (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 6). [ḥāmēm, -m]
- **Ḥāmesi** degdi ‘İmād-āsā ‘aşā-yı ma‘rifet / Ḥaṭda nesh ile şülüs riḡ‘a celīdūr her kemāl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 3). [ḥāmesi, -si]

ḥāme-i Ferrî: Ferrî'nin kalemi.

- Eş‘āra tāze ma‘nī ile virdi āb [u] tāb / Buldu bu yolda **ḥāme-i Ferrî** be-nām nām (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [ḥāme-i Ferrî,]

ḥāme-i i‘cāz: Mucize sayılacak derecede güzel sözler yazan kalem.

- Ebrūları şaffında koyup kıl ile kālī / Tenhāda anı **ḥāme-i i‘cāz** ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [ḥāme-i i‘cāz,]

ḥāme-i mu‘ciz-bevān: Mucizeler beyan eden, âciz bırakan kalem.

- Eger hoş-hāl olaydum böyle mi eylerdüm evşāfin / Dizerdüm dürr ü cevher **hāme-i mu‘ciz-beyān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [*hāme-i mu‘ciz-beyān,]*

hamel: Koç burcu. Bu burca güneş martta girer ve güneşin bu burca girdiği gün ilkbahar başlangıcı kabul edilir. [ADŞS “hamel” md.]

- Zeyn itdi **hamel** mey-gedesin şevk ile hürşîd / Sen eylemedün meclisi sākî daği tecdîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1*). [*hamel,]*

Hāmî: Diyarbakırlı Hami Ahmed (d. 1679/1089-ö. 1747/1159), divan şairi. [TEİS]

- Olurdı belki mâ‘il eyleseñ zār ile ibrāmı / İder āh u figān erbāb-ı ‘aşkı mu‘teber **Hāmî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7*). [*Hāmî,]*

hamkā: Ahmak, budala.

- Erbāb-ı kemāl oldı hünere mütefāhîr / Ferrî hele **hamkā** gibi yād-ı neseb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [*hamkā,]*

haml it-: Yüklenmek.

- Evzā‘-ı ğayrı çekme senün düşmez üstüne / Yārān olunca **haml idüp** ol bārı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*). [*haml it-, -üp]*

hammām-ı Fir‘avn: Firavun hamamı. II Firavun: Hz. Musa zamanında yaşamış, ilah olduğunu iddia etmiş Mısır kralı.

- Talup **hammām-ı Fir‘avna** niçesi daği ğarķ oldı / Güzel andurdı haķķā vaķ‘a-i Fir‘avn u Mūsāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 8*). [*hammām-ı Fir‘avn, -a]*

hāmūn: Kır, çöl.

- Hicr ile yirüm şimdi kūhistān ya **hāmūn** / Olmuş çü ezel pîş-revüm kıble-i Ferhād (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 14*). [*hāmūn,]*

hamūş u sākît evle-: Susturmak, suskun hāle getirmek, zikri bırakmasına sebep olmak.

- Zikrden eyledi zühhādı **hamūş u sākît** / Böyledür evvel-i sırr-ı neġam-endāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4*). [*hamūş u sākît evle-, -di]*

hāmūş-ı sitem: Sessiz eziyet eden.

- Çeşmi **hāmūş-ı sitem** āvāre söyler söylese / Söylemez ehl-i dile āġyāra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1*). [*hāmūş-ı sitem,]*

hamvāze-i hasret: Hasretin verdiği bezginlik.

- Bî-dimāġ itdi yeter **hamvāze-i hasret** beni / Mest-i bî-hūş itse görsem bāde-i vuşlat beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1*). [*hamvāze-i hasret,]*

hancer: Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.

- Ferrîyi helāk itmege ruhsār ile ġamze / Her demde hemān muşhāf u **hancer** öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*hancer,]*

- Dilā faşş-ı nigîn bir nām için biñ zaḥm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma çarḥ elinden ḥaylī **ḥancer** yir (Ferri Dîvânî, Gazel 74, Beyit 1). [ḥancer,]
- Çengden ya Zührenüñ tel kırdığın fehm eyleyüp / Hışm ile şan kevkeb-i Nāhîde **ḥancer** gösterür (Ferri Dîvânî, Kaside 6, Beyit 2). [ḥancer,]

hancer-i berrân çek-: Keskin hançeri saplamaya hazırlanmak.

- Dîdesi raḥm itse ğamze **ḥancer-i berrân çek** / Ğamze de olsa taraf-dâr ebruvânı yan çek (Ferri Dîvânî, Gazel 66, Beyit 1). [ḥancer-i berrân çek-, -er]

hancer-i hûn-h^vâr: Kana susamış, kan dökücü hançer.

- Geh tîr gâh **ḥançer-i hûn-h^vâr** gösterür / Gâhî nigâh u ğamze-i ğaddâr gösterür (Ferri Dîvânî, Müseddes 1, Bend 5). [ḥançer-i hûn-h^vâr,]

hancer-i şāhān: Padişahların hançeri.

- Hûn-ı cānum ile tezyîn it o kâtil ğamzeñi / **Ḥançer-i şāhānda** zînet kızıl yâķût olur (Ferri Dîvânî, Gazel 45, Beyit 4). [ḥançer-i şāhān, -da]

hand: Gülme, gülüş.

- Bir âfete dil virdüm idüp çāk-ı girîbān / **Ḥand** ile didi baķ niçesi var cebümüzde (Ferri Dîvânî, Gazel 180, Beyit 3). [ḥand,]

hand it-: Gülmek.

- Şarāb ile ğumûm-ı zehr-i dehri kanda kand itdük / Anuñçün müldeki pâ-zehr-i zehr[i] ḥande **ḥand itdük** (Ferri Dîvânî, Gazel 125, Beyit 1). [ḥand it-, -dü, -k]

hande: 1. Nerede. 2. Gülüş.

- Şarāb ile ğumûm-ı zehr-i dehri kanda kand itdük / Anuñçün müldeki pâ-zehr-i zehr[i] **ḥande** ḥand itdük (Ferri Dîvânî, Gazel 125, Beyit 1). [ḥande,]

hande-künān: Gülen.

- Ğamuñla zerd iken **ḥande-künāndur** / Za‘afrān-ḥāşşadur ruḥsār-ı ‘āşık (Ferri Dîvânî, Gazel 119, Beyit 5). [ḥande-künāndur, -dur]

hande-zā-yı pūye-i pergār: Gülmeye sebep olan, koşucu pergel.

- Ser-i kūyuñda her şeb sevdiğüm gül-geşt ü peymādan / Dü pâyum **ḥande-zā-yı pūye-i pergārdur** sensüz (Ferri Dîvânî, Gazel 88, Beyit 2). [ḥande-zā-yı pūye-i pergār, -dur]

hande-zen-i ehl-i zār: Ağlayanlar zümresinin gülünü.

- Leb-bestegānı **ḥande-zen-i ehl-i zārdur** / Zevķ-ı sūkūnı bûlbûle pervāne virmemiş (Ferri Dîvânî, Gazel 105, Beyit 6). [ḥande-zen-i ehl-i zār, -dur]

hāne: Ev.

- Şayd eyle Hümā-yı dili kondurma rakībi / Bir **hāneye** kim büm ire vīrān olagelmiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 3). [hāneye, -y, -e]

hāne: Ev. II Gönül.

- Öyle me'yūsum zalām-ı gūşe-i miñnetde kim / Şu'le virmez **hāneme** ger toğsa biñ hūrşīd-i ʿīd (Ferrī Dīvānı, Gazel 26, Beyit 2). [hāneme, -me]

hāne-ber-endāz-ı Elest: Elest'in ev yok edeni. (bk. belġgūyān).

- Tesbīh ü ridā mūcib-i sāmān-ı riyādur / Bir cām ile biz **hāne-ber-endāz-ı Elestüz** (Ferrī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 4). [hāne-ber-endāz-ı Elest, -üz]

hāne-i ahzān: Hüzünler evi.

- Ben o Ya'kūb-ı şafā-dīde-i emr-i ʿaksūm / Yūsuf-ı fikre sicin **hāne-i ahzānumdur** (Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 13). [hāne-i ahzān, -um, -dur]

hāne-i āteş-perestī: Ateşe tapanın evi.

- Şu'le-i hüsnuñle yakmış sīnede ağıyār dāğ / **Hāne-i āteş-perestīde** belī çokdur çerāğ (Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 1). [hāne-i āteş-perestī, -de]

hāne-i cān: Gönül evi.

- Cibrīl olursa vākıf-ı rāz olmaz ey perī / Sırr-ı lebūñ ki **hāne-i cānumda** gizlidür (Ferrī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 6). [hāne-i cān, -um, -da]

hāne-i dil: Gönül evi.

- **Hāne-i dil** naqş-ı hayālī ile / Özge perestiş-geh ü büt-hānedür (Ferrī Dīvānı, Gazel 36, Beyit 3). [hāne-i dil,]

hāne-i Ferrī: Ferrī'nin evi.

- Rüz-ı vaşlıyla bu gün olmış müşerref ol mehūñ / Turma var ey şahne-i şeb **hāne-i Ferrīde** baş (Ferrī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 5). [hāne-i Ferrī, -de]

hāne-i hammār: Meyhane.

- Dem-i hengāme-i ğamda humār-ālūd-ı hicrāna / Dil-ārā mesken olmaz **hāne-i hammārdan** ğayrı (Ferrī Dīvānı, Gazel 194, Beyit 2). [hāne-i hammār, -dan]
- Feth eylemedi şūfī bize şavma'a bābın / Döndük yolumuz **hāne-i hammāre** açıldı (Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 4). [hāne-i hammār, -e]

hāne-i ʿömr: Ömür evi.

- Hārābāt içre ben ser-ḥalka-i mestānuñum sākī / Nigāhuñ ile al cānum hārāb it **hāne-i ʿömrüm** (Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 8). [hāne-i ʿömr, -üm]

hāne-i pinhān: Gizli ev.

- Keşretde de vaşluñ eger inkâr olunmaz / Ammâ güzelüm **hâne-i pinhâna** toyulmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [*hâne-i pinhân, -a*]

hâne-i vîrân: Yıkık, harap ev.

- ‘Aşkî gönülümde ‘alevlenmededür için için / Tîz yaçar **hâne-i vîrânı** şerer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [*hâne-i vîrân, -ı*]

hâne-i zenbûr: Arı kovanı.

- Fikr it müje bî-dâdı ile hâl-figârı / Kim **hâne-i zenbûr** ola melcâ-yı qarârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [*hâne-i zenbûr,]*

har: Eşek.

- Bir şîveme rindân fedâ-kerde-i cândur / Zâhidler ise humk ile harûn **harumdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [*harumdur, -um, -dur*]

har: Diken.

- Firâşum şubha dek her gice süzen-zârdur sensüz / Mürüvvetsüz gül-i taşvîr-i bâliş **hârdur** sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [*hârdur, -dur*]

harâb evle-: Gücsüz düşürmek, perişan etmek.

- Düzd-i niğhle halkı **harâb eylemiş** iken / Gaddâr çeşmi kendini mağdûr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [*harâb eyle-, -miş*]

harâb it-: Yıkma, viran etmek.

- Harâbât içre ben ser-halka-i mestânuñum sâkî / Nigâhuñ ile al cânım **harâb it** hâne-i ‘ömrüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [*harâb it-,]*

harâb ol-: Yıkılmak, bozulmak.

- Şehr-i Yıldızdaki pül **olmuş** imiş öyle **harâb** / Anı gözden geçirüp lutfını itmiş icrâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 5). [*harâb ol-, -miş*]

harâbât: Meyhane.

- ‘Aşk ile şimdi **harâbâtı** bilüp dâr-ı na‘îm / Andaki muğ-beçegân zümre-i ğilmânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29). [*harâbâtı, -ı*]
- **Harâbât** içre ben ser-halka-i mestânuñum sâkî / Nigâhuñ ile al cânım harâb it hâne-i ‘ömrüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [*harâbât,]*

harâbât: Harabeler, viraneler.

- Maṭbah geh[î] mey-hâne bile oldı **harâbât** / Zâhid kademüñle maraz-ı âkile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [*harâbât,]*

harâb-ender-harâb-ı nergis-i fettân: Fitne çıkaran gözler tarafından tamamen mahvedilmiş.

- **Ḥarāb-ender-ḥarāb-ı nergis-i fettānunun** sāḳī (Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 1). [ḥarāb-ender-ḥarāb-ı nergis-i fettān, -un, -um]

ḥarāb-ı nergis-i fettān: Fitneler çıkaran, nergise benzeyen gözden dolayı harap olmuş.

- **Ḥarāb-ı nergis-i fettānuñ** iken ser-te-ser ‘ālem / Sebeb ne gāmze-i cellādīña tekrār ĩmāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 16). [ḥarāb-ı nergis-i fettān, -uñ]

ḥarām it-: Bir şeyden yararlanmasına engel olmak.

- Gözüme ḥıvābı **ḥarām itdi** rakībūñ fikri / O telāş ile ki mecnūn gibi kaķar yatarum (Ferrī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 4). [ḥarām it-, -di]

ḥarb: Savaş, cenk.

- Sünnet-i Şāh-ı Rūsülken ehl-i şı‘re iltifāt / Oldı şimdi şā‘irān hep **ḥarb** ü ḍarbuñ maşdarı (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 23). [ḥarb,]

ḥāre: Bazı eşyaların üstünde görülen ve dalgalanıyormuş hissini veren parlak çizgiler.

- Bağlandı kaldı rişte-i zülfinde murğ-ı dil / Ol sırma saçlı **ḥāre** belikli ipeklidür (Ferrī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 2). [ḥāre,]

ḥarem-i beyt: Kābe.

- Ey ḥācibi mihrāb-ı perestiş-geh-i ‘uşşāk / Lāzım **ḥarem-i beyte** anuñ gibi iki ṭāḳ (Ferrī Dīvānı, Terki-bend 1, Beyit 24). [ḥarem-i beyt, -e]

ḥarem-i pīr-i muğān: Meyhanecilerin pirinin haremi.

- Bintü’l-‘ineb evvel **ḥarem-i pīr-i muğānda** / Ḥürmetlice bir kız idi şimdi dile düşdi (Ferrī Dīvānı, Gazel 186, Beyit 3). [ḥarem-i pīr-i muğān, -da]

ḥarem-i vasl: Kavuşma haremi.

- ‘Aşık **ḥarem-i vaşla** girüp zan ide zāhid / Ol fikri ne fāsıd (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 7). [ḥarem-i vaşl, -a]

ḥarem-serāy-ı kadeh: Kadehin harem dairesi.

- Olunca gulğul ile mey negam-serāy-ı kadeḥ / Ḥarīm-i bülbülü geçdi **ḥarem-serāy-ı kadeḥ** (Ferrī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 1). [ḥarem-serāy-ı kadeḥ,]

ḥarf alın-: Ağzından laf alınmak.

- **Ḥarf alınmaz** ol büt-i fettāna ibrām eyleme / Ferriyā bī-gānedür eşrāra söyler söylese (Ferrī Dīvānı, Gazel 174, Beyit 5). [ḥarf alın-, -maz]

ḥarf-i cer: İsimleri esreli okutan harfler.

- Kaşd-ı himmetle kaşide virsem ehl-i devlete / **Ḥarf-i cer** gibi sürerler ur deyüp ehl-i ceri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 22). [ḥarf-i cer,]

harf-i cevher: Noktalı harf.

- Harf-i cevherle tamām tārīḥ olur ey Ferrī / Hey meded rıḥlet idüp gitdi erenler şāhı (Ferrī Dīvānı, Tarih 7, Beyit 1). [harf-i cevher, -le]

harf-i recā: Ümit sözü, lafı.

- Luṭf idüp eyle recāmı benüm ey şūḥ kabūl / Bezm-i vuşlatda olan **harf-i recā** hürmetine (Ferrī Dīvānı, Gazel 171, Beyit 7). [harf-i recā,]

harf-i sek: Şüpheli söz.

- Dāmān-ı devletden felek itdi benı çün **harf-i sek** / Zāyî olup bunca emek hüsran ile itdi muḳīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 21). [harf-i sek,]

harf-i vefā: Vefa harfı, sözü.

- Zebānuḥ māh-rüyāna daḥi mikşār-ı cevri eyler / O bī-mihruḥ dehānından niçün **harf-i vefā** çıkmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 2). [harf-i vefā,]

har-ı t̤āhūn: Değirmeni döndüren eşek.

- Her daḳīka bādī-i fikr-i daḳīkidür raḳīb / Bā'is-i ḥurd-ı daḳīk ancak **har-ı t̤āhūndur** (Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 4). [har-ı t̤āhūn, -dur]

harīm-i bülbul: Bülbulün haremı.

- Olunca gūlgūl ile mey neḡam-serāy-ı ḳadeḥ / **Harīm-i bülbuli** geçdi ḥarem-serāy-ı ḳadeḥ (Ferrī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 1). [harīm-i bülbul, -i]

harūn: İnatçı, huysuz.

- Bir şiveme rindān fedā-kerde-i cāndur / Zāhidler ise ḥumk ile **harūn** ḥarumdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 7). [harūn,]

Hārūt: Büyü ve sihirde meşhur bir meleğin adı. Arkadaşı Marut ile beraber anılır. Rivayete göre Harut ve Marut imtihan için yeryüzüne, Babil'e gönderilir. Bu iki melek geceleri İsm-i Azam duasını okuyarak göğe yükselirler. Bir gün Zühre adlı bir kadın kocasını şikâyet etmek için Harut ve Marut'a başvurur. Harut ve Marut bu kadına âşık olurlar. Kadın, onlara içki içmelerini şart koşar. Kadın onlar sarhoş olduğunda onların göğe çıkarken okuduğu duayı öğrenerek göğe çıkar. Allah onu Zühre yıldızına çevirerek cezalandırır. Harut ve Marut meleklerini de Babil'de ateş dolu bir kuyuda baş aşağı kıyamete kadar asılı kalmakla cezalandırır. Rivayete göre Harut ve Marut kendilerine müracaat edenlere günah olduğunu bildirerek sihir ve büyü öğretiyormuş. [ADŞS “Harut” md.]

- Ben o **Hārūtum** ki emre rām müşkildür baña / Çeşm-i sihr-ālūd-ı dil-ber çāh-ı Bābildür baña (Ferrī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 1). [hārūtum, -um]

haşāfet: Fikir sağlamlığı.

- Fikr-i ḥayrāt ile dād u dihiş ü luṭf u kerem / Zikr-i naşfetle **haşāfetle** ‘adāletle vefā (Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 3). [haşāfetle, -le]

hasen: Güzel.

- Ya'nî hem-nâm-ı hafîd-i Hazret-i Şâh-ı Rûsûl / İsmi gibi hulkı da oldu **hasen** yok hem-seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [*hasan(?)*,]

hasâret: Zarar, ziyan.

- Rûyuña bakmada âzürde olursın cânâ / Mülket-i hüsnüñe bilmem ki **hasâret** mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [*hasâret*,]

hased: "Haset olsun!" anlamı taşıyan, kıskançlık ifade eden bir söz.

- Dil-beri halka-i âgûşa çeküp elde kadeh / **Hased** ol mest-i müdâma hele şad güne hased (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*hased*,]
- Dil-beri halka-i âgûşa çeküp elde kadeh / Hased ol mest-i müdâma hele şad güne **hased** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*hased*,]
- Kalem ki la'linüñ iitrâ-yı vaşfin eyler el çekmez / **Hased** kim bir karış kâmetli zengî nice sükker yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [*hased*,]

hâsıl: Hasılat, semere, mahsul.

- 'Aşk eyleyli nâr u şerer **hâsıl** u bârum / Dâğ oldu gülistân-ı derûnumda bahârum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1*). [*hâsıl*,]

hâsıl/ hâsılı: Sonuç olarak, kısacası.

- Müsellimde o meh kâ'im-makâm-ı şeh-levend olmuş / Güzeller şâhı **hâsıl** bir melek-sîmâya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*hâsıl*,]
- Germiyet-bağş-ı dil-i dil-dâde vü dil-dârdur / 'Âleme **hâsıl** bu lutfî aşikâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 3*). [*hâsıl*,]
- Her dânesini zîver-i deşt-i 'adem itdi / **Hâsıl** komadı berķ-ı fenâ hırmenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4*). [*hâsıl*,]
- Lutfuñ nice mebzûl idügin câzimidür dil / Pek rabt ile elâfuña **hâsıl** nigerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22*). [*hâsıl*,]
- Gülmedüm 'âlemde **hâsıl** gonçe-veş açılmadum / Dâ'imâ oldum cefâ-bînâ mişâl-i yâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 35*). [*hâsıl*,]
- Fikr-i hať u rüyumla miñen-dâr u perîşân / Miñnetde idi **hâsıl** eger şubh u eger şâm (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 53*). [*hâsıl*,]
- **Hâsıl** esîr-i neş'esiyüz biz de ol demüñ / Zîrâ vefâsı yok şanurum bezm-i 'âlemüñ (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 30*). [*hâsıl*,]
- Pek haťa itdük gice şeytâna uyduķ **hâsılı** / Ol melek-sîmâya Ferrî vâfir ibrâm eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [*hâsılı*,]
- Gâh cevri dil-ber ü geh vaz'-ı zulm-ı çarh-ı dün / **Hâsılı** 'âlemde bir dem hîc ârâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2*). [*hâsılı*,]
- **Hâsılı** ye's ile âzürde-dilüm ey Ferrî / Şubh-ı ferhunde-i ümmîdimi bekler yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7*). [*hâsılı*,]
- Söze tatvîl ile teķşîr-i sevâd itmeyelüm / **Hâsılı** 'âtfetünde olamaz kâl ile kîl (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 4*). [*hâsılı*,]
- Cüşîş-şinâs-ı vâdî-i neverdân-ı ğurbetüz / Eşk-i ter ile **hâsılı** püyân-ı ğurbetüz (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 22*). [*hâsılı*,]

hâsıl it-: Edinmek, elde etmek.

- Niçe züll ü meskenetle **hâsıl itmişken** çi sūd / Oldı envâ'-ı ma'ârif râh-ı hüsrân reh-beri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [*hâsıl it-*, -miş, -ken]

hâsıl ol-: Elde edilmek, meydana gelmek.

- Nesi var semt-i ‘aşkuñ hasret-i dīdārdan gayrı / Yolında **hāşıl olmaz** nesne āh u zārdan gayrı (Ferrī Dīvānı, Gazel 194, Beyit 1). [hāşıl ol-, -maz]

hāşılāt-ı fikr: Fikir mahsulü.

- Hırmen-i ümmīdüm istilā idüp bād-ı fenā / **Hāşılāt-ı fikri** ber-bād eyledi gerd [ü] gubār (Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 4). [hāşılāt-ı fikr, -i]

hāşivet-i gerdiş-i ecrām: Gök cisimlerinin dönme özelliği.

- Olmaz n’idelüm ehl-i dile cüz’ice ārām / Devr eylemedür **hāşivet-i gerdiş-i ecrām** (Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 40). [hāşivet-i gerdiş-i ecrām,]

hāşivet-i yümn-i hümā: Hüma’nın kendine has uğuru. (bk. Hümā).

- Sāyesi düşdigi büldānı ider ābādān / Zātına virdi Hudā **hāşivet-i yümn-i Hümā** (Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 2). [hāşivet-i yümn-i hümā,]

hāşivet-i devrān: Kendine has dönüp dolaşma.

- Keç-gerdiş-i vārūn-kaḍeh-i çarhı da gördük / Sākīdeki **hāşivet-i devrāna** toylmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 6). [hāşivet-i devrān, -a]

hāşivet-i iksār: Faydası çok.

- Ferriyā terk eyle lāfı bā’is-i taşdı’dür / Şandal-āsā olsa da **hāşivet-i iksār** gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 58). [hāşivet-i iksār,]

hāşivet-i zāt: Kendine özgü kişilik.

- **Hāşivet-i zātumda** sihām olalı muzmer / Efsāne daḥi olsam o sīmīn-ten uyumaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 4). [hāşivet-i zāt, -um, -da]

hasm: Düşman.

- Ehl-i seḥā Ca’fer gibi sāḥib-luṭuf Sencer gibi / Kahrı daḥi Ḥaydar gibi der-ān ider **ḥaşmı** dü-nīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 5). [ḥaşmı, -ı]

ḥaşm-ı ketān: Keten düşmanı. (bk. ketān).

- Rūyuñ ki şems-i rüz-ı nigeḥdūr didüm didi / Bir mehdür o ki **ḥaşm-ı ketānuñ** durur sentüñ (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 3). [ḥaşm-ı ketān, -uñ]

hasret: Ayır kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.

- Süveydām içre **ḥasret** şöyle şu’le-pāşdur her dem / Göñül mişkāt-āsā āteşīn-eṭvārdur sensüz (Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 6). [ḥasret,]
- **Ḥasretüñle** naḳş-ı dīvāra dönüp oldum kadīd / Lāt u ‘Uzzā gibi güyā ḳalmadı cānum Ṭanaş (Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 2). [ḥasretüñle, -üñ, -le]
- Ol bī-vefāyı Ferrī sevip görmedi feraḥ / Hicr ile oldı miḥnet ü **ḥasret** ḥalef selef (Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 5). [ḥasret,]
- Tarf-ı ḥayāl-i yāra açup gizli manzara / **Ḥasret** yolında dāğla sīr-āb-ı revzen ol (Ferrī Dīvānı, Gazel 129, Beyit 2). [ḥasret,]

- **Hasretle** gice encümen-i kudse irince / Pür-hîre ider dîde-i Cibrîli şerârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [hasretle, -le]
- **Hasret** ile fûrkatûñ ancak dili bî-tâb ider / Âh ammâ fikret-i vuşlat helâk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4). [hasret,]
- **Hasretüñle** künc-i gamda her gice kan ağlarum / Cüşî-i âb-ı şirişküm mişl-i tāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [hasretüñle, -üñ, -le]
- Tanînüm **hasretüñle** muhrîk u dil dāg dāg oldu / Mümāsıldür vücūdum fûrkatüñle heykel-i nāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14). [hasretüñle, -üñ, -le]
- Dil hicr ile **hasret** ile çarpınmada dā'im / O zevk ile şevk ile çemenlerde çemāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4). [hasret,]
- Güneş pâyın arar yüz sürmege bir meh-cebînüm var / Nücūmuñ **hasreti** ehl-i semāya bir zemînüm var (Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1). [hasreti, -i]
- **Hasret** beni öldürdi tûvān kalmadı tende / Kurbānuñ olam çäre nedür ey büt-i ra'nā (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 43). [hasret,]

hasret it-: Hasret bırakmak, uzak tutmak.

- Ğam-ı dehri birağup def'-i küdüret idelüm / Meclise şahş-ı gam-ı 'ālemi **hasret idelüm** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 34). [hasret it-, -elüm]

hasret-i dîdār: Yüze duyulan hasret.

- Nesi var semt-i 'aşkuñ **hasret-i dîdārdan** gayrı / Yolında hāşıl olmaz nesne āh u zārdan gayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [hasret-i dîdār, -dan]

hasret-i la'li: Lal taşına benzeyen kırmızı dudağın hasreti.

- Ölürsen **hasret-i la'liyle** Ferrî / Diye hāk-i mezārum bāde bāde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5). [hasret-i la'li, -i, -y, -le]

hāssa-i huffāş: Yarasaya mahsus hāl.

- Maḥabbet şermi muzmer dilde yāhūd **hāssa-i huffāş** / Cemāle olsa da nāzır kemā-hî ḥaḳkuḥā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8). [hāssa-i huffāş,]

hāssa-ı kâfūr: Kâfura has özellik. (bk. kâfūr).

- Ta'mum dönerse **hāssa-ı kâfura** Ferriyā / Virmez bürüdet 'aşkuma âteş-tabî'atım (Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 5). [hāssa-ı kâfūr, -a]

hāssa-i tiryāk: Panzehirin gücü, özelliği.

- Ağyār ola mı 'aşık-ı bî-bāke berāber / Hîç zehr olamaz **hāssa-i tiryāke** berāber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [hāssa-i tiryāk, -e]

hassîsa: Bir şeye mahsus olup başkasında bulunmayan nitelik.

- **Haşşîsasıdur** hāl-i siyāhuñ ki ruḥuñda / Hep ḥabbe-i sevdā bitürür gül-şenümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [haşşîsasıdur, -sı, -dur]

hastegān: Hastalar. II Âşıklar.

- **Hastegānuñdan** meta'-ı vaşluñı itme dirîğ / Hıfz olunsa bir kumāş ārāyiş-i tābūt olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [hastegānuñdan, -uñ, -dan]

haste-i bî-tâb-ı nâz: Nazdan dolayı güçsüz düşmüş hasta.

- Baksañ ammâ çeşmine bir **haste-i bî-tâb-ı nâz** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3*). [*haste-i bî-tâb-ı nâz,]*

haste-i hicrân-keş-i nevmîd: Ümitsiz ayrılık çeken hasta.

- İrişür **haste-i hicrân-keş-i nevmîde** hayât / Şerbet-i la'lini nüş itse şifâ niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2*). [*haste-i hicrân-keş-i nevmîd, -e]*

hâşâk: Süprüntü, çer çöp.

- Tab'uña nisbetle dehrüñ gülleri **hâşâkdür** / Sâ'ire eyler tarâvet gerçi kim ızhâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29*). [*hâşâkdür, -dür]*
- Geçmiş idi âlâyış ü **hâşâk** [u] sivâdan / Olmuşdı ma'ârifle 'aceb genc-i nihânî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 2*). [*hâşâk,]*

haşr: Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.

- 'Ârifüm nevmîd-i hûr u Kevşer olsam da eger / **Haşre** dek itmey mey ü mahbûbdan Ferrî ferâğ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5*). [*haşre, -e]*
- **Haşre** dek kalsa gerek zâr u giriftâr anda / Tâk-ı ebrüya perestîş ile nâ-çâr anda (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 12*). [*haşre, -e]*

haşr ol-: Bir araya gelmek.

- Bezm-i cemende gayr ile **haşr olduñ** görüp / Farṭ-ı 'azâb-ı rûz-ı cezâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3*). [*haşr ol-, -dığ, -uñ]*

haşvet: Korkma, korku.

- Sâhir-i çeşmüñ ne dem ki şâhin-i lâhût olur / **Haşyetinden** kebk-i dil bend-i çeh-i Hârût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1*). [*haşyetinden, -i, -n, -den]*

haşvet ü havf-ı haţar-ı rāh: Yol tehlikesinden korkma.

- Nigeh-i çeşmüñe perhîz ola her gāh 'abeş / Reh-zene **haşvet ü havf-ı haţar-ı rāh** 'abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*haşyet ü havf-ı haţar-ı rāh,]*

haşvet-i ser: Can korkusu.

- Eyledi nâvek-i ğamzeñ dil-i mecrûha güzer / Bende ne şabr u şekîbâ kodı ne **haşvet-i ser** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 14*). [*haşyet-i ser,]*

hat: Yazı.

- Kendi **haṭıdur** Âşaf-ı zî-şân [ü] ekremüñ / Şanki şufûf bezm-i Süleymāna şân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 7*). [*haṭıdur, -ı, -dur]*

hat/hatt: Yeni beliren sakal ve bıyık, ayva tüyü.

- 'Âşık n'ola oḡşarsa saçuñ dest-i edeble / **Haṭ** şāneye şāne haṭ-ı reyḥāna münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5*). [*haṭ,]*

- Eşküm ile eyledi sîb-i zeķanda **haṭ** zuhûr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada ‘asker gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [ḥaṭ,]
- **Haṭ** şimdi başka cāzibe virmiş ‘izārına / Elbette levḥ-i ebyazı tahrîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [ḥaṭ, -, -]
- **Haṭ** geldiğini rûyûna dil pek taleb itmez / Her-giz ‘ukalâ bilmedigi yirde şeb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [ḥaṭ,]
- Vakt-i güzesteğide daḥi lutf var imiş / **Haṭ** bağ-ı ḥüsne sünbül-i köhne-bahâr imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [ḥaṭ,]
- Beni görüñ(?) **haṭı** zîrinde ḥazlanur ölüñ / Olursa bende(?) o ḥâl-i nihândan maḥzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [ḥaṭı, -ı]
- **Haṭ** geldi ruh-ı yâra diyü itme te’essüf / Mürân şeker üstine cem’ olsa ne mâni’ (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [ḥaṭ,]
- **Haṭ** gelür ğayrı ne güne yolunup çarpınsa da / Ferriyâ meḥûl olan mevki’de aḥşam itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 7). [ḥaṭ,]
- **Haṭ** kıyâs itme ruhında şun’-ı Feyyâz-ı Ezel / Tâze ter sünbül bitürmüş ğonce-i sîr-âbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [ḥaṭ,]
- Reh-i ‘aşk u firâķında o güne oldı za’f-ülfet / **Haṭı** fikriyle küyında göñül mür oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5). [ḥaṭı, -ı]
- O **haṭ** ki rû-nümâdur tal’at-ı pâkinde ḥâl üzre / Yamandur ḥâl-i ‘uşşâķı kalırsa öyle ḥâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [ḥaṭ,]
- Kelîm-i dil ‘aşâyı degdi çün **haṭ** rû-nümün oldı / Mekândur ey ḥaṭ-âver Tûr-ı ḥüsnüñ şimdi Mûsâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6). [ḥaṭ,]
- Sebeb oldı **haṭa** zâhid yed-i şumuñ keseli / Alma alma kelefî sîb-i zeķandan kes eli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [ḥaṭa, -a]
- Hümâ-veş rûyûna ey gül-beden **haṭ** şalmasa sâye / Şeh-i dâd-âver olmazduñ daḥi bezm-i dil-ârâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [ḥaṭ,]
- Eşküm ile eyledi sîb-i zeķanda **haṭ** zuhûr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada ‘asker gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22). [ḥaṭ,]
- Ferrî tuyıcaķ târîḥini söyledi nâ-çâr / Ruḥsâre-i nûrında **haṭı** nûrun ‘alâ nûr (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 5). [ḥaṭı, -ı]
- **Haṭṭ** u rûyın ‘âlem-i ‘aşkuñ şeb ü rûzı şanup / Gâ’ib itdürdi baña şubḥ ile şâmı zülf ü ruh (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [ḥaṭṭ,]
- **Haṭṭuñ** derûn-ı ḥûyda ki tal’at şuyındadır / Meylüm oğul otı ile şevket şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [ḥaṭṭuñ, -uñ]
- Baḥt-ı siyehüm ğibi yüze çıkdı çü **haṭṭuñ** / Göñlüm niçe biñ derd ü te’abla uyumuşmuş (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [ḥaṭṭuñ, -uñ]
- **Haṭṭı** kitâb-ı ḥüsne ḥavâşî melâḥati / Naḥl-i necîb-i kâmeti metn-i menâr imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [ḥaṭṭı, -ı]
- Pîçide olup **haṭṭ** ile la’l ğibi yâruñ / Güyâ ki siyeh berg o gül-nâra karışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [ḥaṭṭ,]
- Metindür ḥâcibi semmûr Hindî şerḥidür **haṭṭı** / Güzelce diķkat it ebrûsı semmûr oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [ḥaṭṭı, -ı]
- **Haṭṭı** mikrâzla kırdukda cilâ niyyetine / Kâfire şanki kılıç çekdi ğazâ niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [ḥaṭṭı, -ı]
- **Haṭṭ** ile maşûn oldı dimiş kişver-i ḥüsnum / Fitne giremez ḥayl-i kemînüm yüze çıkdı (Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2). [ḥaṭṭ,]
- **Haṭṭı** ki ḥayl-i fitne ğibi yüzedür hemân / Çîn ‘askeri mi hey ne belâ-yı cihân-ı cân (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [ḥaṭṭı, -ı]
- **Haṭṭuñ** k’ola fitne-dih-i mülket-i âşüb / Kerrübîlere tar ola meydân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 34). [ḥaṭṭuñ, -uñ]

haṭ: 1. Yazı. 2. Yüzde yeni beliren sakal ve bıyık.

- Mû degül rûyına ta’lîķ Ḥabeş-i şâhinden / ‘Azl içün ḥüsniñi **haṭdur** siyeh atlas keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [ḥaṭdur, -dur]

haṭ: Güzel yazı sanatı.

- Ḥâmesi degdi ‘İmâd-âsâ ‘aşâ-yı ma’rifet / **Haṭda** nesh ile şülûş rıķ’a celîdür her kemâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 3). [ḥaṭda, -da]

hatā: Kusur, kabahat.

- Göñül seni āzürde iderse anı ‘afv it / Şāhum o **ḥaṭā** Ferrî-i şeydâda degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5*). [*ḥaṭā,]*
- Döndüm yolında hayf ki Zencîrli Servîye / Düşmek o çîn-i zülfe ḥaṭâdan **ḥaṭā** imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3*). [*ḥaṭā,]*
- Döndüm yolında hayf ki Zencîrli Servîye / Düşmek o çîn-i zülfe **ḥaṭâdan** ḥaṭā imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3*). [*ḥaṭâdan, -dan]*
- Düşdük o çîn-i zülfe **ḥaṭāmuz** budur bizüm / Olduk esîr-i turre belāmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1*). [*ḥaṭāmuz, -muz]*

hatā evle-/hatā it-: Hata etmek, kabahat işlemek.

- Hütende teşnedür nāfe yüzün sürmege saçına / **Ḥaṭā eyler** düşen sevdâ-yı dām-ı zülf-i pür-çîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 12, Bend 1*). [*ḥaṭā eyle-, -r]*
- Pek **ḥatā itdük** gice şeytāna uyduk ḥāşılı / Ol melek-sīmāya Ferrî vāfir ibrām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [*ḥatā it-, -dük, -k]*

hat-āver: Sakal ve bıyığı yeni bitmiş.

- **Ḥaṭ-āver** tāze sev nev-bāve eyler kadrini zāyi‘ / Ki efḍal mäh-ı şavmuñ Leyle-i Qadri nehārından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3*). [*ḥaṭ-āver,]*
- Kelîm-i dil ‘aşâyı degdi çün ḥaṭ rû-nümün oldı / Mekândur ey **ḥaṭ-āver** Tûr-ı ḥüsnüñ şimdi Mūsāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6*). [*ḥaṭ-āver,]*

Hâtem/Hâtem-i Tay: Arap kabileleri arasında cömertliğiyle tanınmış İbn Abdullah b. Sa'd'in lakabı. Kabilesinin reisi ve şair olduğu hakkında rivayetler vardır. Edebiyatta cömertliğiyle anılmıştır. [ADŞS “Hâtem-i Ta” md.]

- Bezm-i lutfında niçe **Hâtem** ider ḥatm-i kelām / Niçe Ca‘fer-himmetin pîşinde akşar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*). [*Hâtem,]*
- Luṭfınuñ cân ile reşk-āveridür **Hâtem-i Tay** / ‘İzzet-i(?) ni‘metinüñ gıbta-keşi ḥ‘an-ı Ḥalîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt‘a 1, Beyit 2*). [*Hâtem-i Tay,]*

Hâtem-i lutf-āver: Lütuf sahibi Hatem. (bk. *Hâtem*).

- Bâreka’l-lāh ey zamānuñ **Hâtem-i lutf-āveri** / Şerm-sār itdün keremle rûḥ-ı pāk-i Ca‘feri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1*). [*Hâtem-i lutf-āver, -i]*

hat-ı revhân: Reyhan kokulu ayva tüyleri.

- ‘Āşık n’ola oḥşarsa saçun dest-i edeble / Ḥaṭ şāneye şāne **ḥaṭ-ı reyḥāna** münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5*). [*ḥaṭ-ı reyḥān, -a]*

hat-ı ruhsār: Yanaktaki ayva tüyleri.

- **Ḥaṭ-ı ruḥsārınuñ** fikriyle ol rütbe za‘fûm kim / Ser-i küyünde zann eyler gören mür-ı Süleymānum (*Ferrî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1*). [*ḥaṭ-ı ruḥsār, -ı, -nuñ]*

hat-ı sākî: Sakinin yüzünde yeni çıkan sakal ve bıyık, ayva tüyleri. (bk. *sākî*)

- Fecr-i ümmîdi **ḥaṭ-ı sākîyle** çün şām eyledük / Kāfir-i zülfe dönüp teklîf-i İslām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2*). [*ḥaṭ-ı sākî, -y, -le]*

hat-ı şeb-fām: Yeni çıkan, gece renkli sakal ve bıyık.

- **Ḥaṭ-ı şeb-fāmını** teşbīh iderler sünbül-i çīne / Piyāz-ı telḥ-çāšnī [kim] uyar mı tu‘m-ı dārçīna (Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Beyit 1). [ḥaṭ-ı şeb-fām, -ı, -n, -ı]

ḥaṭ-ı sebz-i cevān: Genç kimsenin taze, yeni bitmiş sakal ve bıyığı, ayva tüyleri.

- Göñül olur **ḥaṭ-ı sebz-i cevāndan** mahzūz / ‘Aceb ‘aceb k’ola bülbül ḥazāndan mahzūz (Ferrī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 1). [ḥaṭ-ı sebz-i cevān, -dan]

ḥaṭ-ı sebz-i ‘izār: Yanakta taze, yeni bitmiş sakal.

- Kārum hezār-ı zār gibi zār u zārdur / Nālān iden beni **ḥaṭ-ı sebz-i ‘izārdur** (Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 1). [ḥaṭ-ı sebz-i ‘izār, -dur]

ḥātif: Gaipen gelen ses.

- Diye **ḥātif** mübārek bād bir ṭab‘-ı selīme / Cülūs idi ‘arūs-ı saltanat geydi Selīmī (Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 5). [ḥātif,]

ḥātır: Akıl, zihin, hafıza.

- Meknūz olalı fikr-i lebūn **ḥāṭırımızda** / Pür-şevk u ṭarab cām-ı gül-efşānla göñlüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 144, Beyit 3). [ḥāṭırımızda, -ı, -muz, -da]
- Ta‘dād olıcaḳ bezmde ‘uṣṣāḳ u eḥibbā / Eyler mi ḥuṭūr **ḥāṭırına** Ferrī-i şeydā (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 47). [ḥāṭırına, -ı, -n, -a]

ḥātır: Göñül, kalp.

- Kuvvet-i ṭab‘ ile dehrūn Rüstem-i ma‘nāsıyım / Zāl-ı dünyā **ḥāṭırumdan** alıma zinhār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 47). [ḥāṭırumdan, -um, -dan]
- ‘Uṣṣāḳda muṭtāc-ı şarāb olmadı bir dil / **Ḥāṭırlara** neş‘e vireli lāye-i ḥüsnūn (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 70). [ḥāṭırlara, -lar, -a]

ḥātır āzürde it-: Hatır kırmak, incitmek, gücendirmek.

- Virmedūn bir buse sāḳī olmadūn mey içmedük / **Ḥāṭırum āzürde itdūn** ey büt-i cevvar-vār (Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 3). [ḥāṭır āzürde it-, -um, -dū, -n]

ḥātır kır-: Üzmek, gücendirmek.

- **Ḥāṭırum kırmaḳla** bil itdūn şikest āyīneñi / Bilmedūn gitdūn ḥulūs-ḥāk-i reh-i dīrīneñi (Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 3). [ḥāṭır kır-, -um, -mak, -la]

ḥātır vap-: Gönlü hoş tutmak.

- Ey dil edeble dāmen-i yāra yapış budur / Yüz sür gubār-ı pāyine **ḥāṭır yapış** budur (Ferrī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 1). [ḥāṭır yap-, -ış]

ḥātır getür-: Hatırlamak.

- Zülfünde şahā Ferrī-i ferzāneyi görmek / Maḳşūd oluna **ḥāṭıra** dīvāne **getürsün** (Ferrī Dīvānı, Gazel 154, Beyit 5). [ḥāṭıra getür-, -sün]

ḥātır-ı vārān: Dostların hatırı.

- Ferrî o büt-i dil-keş ile eylemiş ülfet / Beñzer ki bugün **hâtır-ı yârâna** toqundi (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [hâtır-ı yârân, -a]

hatm-i kelâm it-: Sözünü bitirmek, susmak.

- Bezm-i lutfında niçe Hâtem ider **hatm-i kelâm** / Niçe Ca'fer-himmetin pîşinde akşar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11). [hatm-i kelâm it-, -er]

hatt: Yazılı padişah emri.

- Zülf [ile] **hatt** u berâta beñzer ey Yûsuf-liķā / Lîķa-i bi'r-i devâta beñzer ey Yûsuf-liķā (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2). [hatt,]

hattât: Hat sanatıyla uğraşan kişi.

- Şöyle yazdı târîhin Ferrî 'Utârid levhe kim / Belki Bercîs-i felek ola bu **hattâta** mişāl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 5). [hattâta, -a]

hatt-ı Nazîf: 1. Hattat Nazîf'in hattı. 2. Temiz hat.

- Kâtibân-ı hoş-nûvîsî añladum ceffe'î-kalem / Böyle bir **hatt-ı Nazîfe** nokta kondurmak muhāl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 4). [hatt-ı Nazîf, -e]

hatt-ı nev: Yeni çıkan sakal ve bıyık.

- **Hatt-ı nevden** dem-i vaşl oldığın itdüm çü tirāş / Kılıcum etmegidür zabt iderüm işte sened (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [hatt-ı nev, -den]

hatt-ı nev-hîz: Yeni biten sakal ve bıyık.

- **Hatt-ı nev-hîz** kimi yazdı katlûme fermân kim / Böyle hûn-rîz ü dil-âverdür şehâ tîrûn senûn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 5). [hatt-ı nev-hîz,]

hatt-ı nev-peydâ: Yeni çıkan sakal ve bıyık.

- Be-kâm-ı vuşlatı olsam şeb-i yeldâ geçer geçmez / 'İzârında o şûhuñ **hatt-ı nev-peydâ** çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [hatt-ı nev-peydâ,]

hatt-ı pāk: Temiz, kusursuz yazı.

- Oldı me'zûn **hatt-ı pāk** ile yine Hâfız Nazîf / Şîve-i hattında Yâkût idemez hîç kıl ü kâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 1). [hatt-ı pāk,]

hatt-ı ruh: Yanaktaki ayva tüyleri.

- Dönmesün öldi diyü söyleniyor **hatt-ı ruḥı** / Korkarum tîz yetişür kara haber çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [hatt-ı ruḥ, -ı]

hatt-ı ruḥsâr: Yanakta yeni beliren sakal, ayva tüyü.

- Sebze-i 'Ayn-ı Hayâta beñzer ey Yûsuf-liķā / **Hatt-ı ruḥsâruñ** ne dem çāh-ı zenaḥdāndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2). [hatt-ı ruḥsâr, -uñ]

havālan-: Göğe doğru yükselmek.

- Şu'le-i āhumuzuñ 'azmi felekdür bilimiz / Pek **havālandı** yine taze fışekdür bilimiz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*). [*havālandı, -dı*]

havāle: Bir işi başkasına yöneltme.

- Eyler nazîre Ferrîyi mecbûr tab'ı şüh / Taze gazel **havāle** hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [*havāle,*]

havāşî: Bir yazının kenarına konan açıklama ve notlar.

- Haṭṭı kitāb-ı hüsne **havāşî** melāḥati / Naḥl-i necîb-i kâmeti metn-i menâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3*). [*havāşî,*]

havf: Korku.

- Baḳmam ṭoyunca belki girān-bārî-i nigāh / **Havf**um odur ki vire meşāk u te'ab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*havf*um, -um]
- Baḳmam ṭoyunca belki girān-bārî-i nigāh / **Havf**um odur ki vire meşāk u te'ab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*havf*um, -um]
- Tîz itdi o nev-reste güzel ḥācibi tîḡuñ / Havf eyle gönül **havf** ki seyf-i 'Acemîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [*havf,*]
- Ferrî görünce rûyına baḳmam ki vechi var / **Havf**um odur ki kendi ṭoyar zûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [*havf*um, -um]
- Mümkindür itmek atlas-ı çarḥı libās-ı nāz / **Havf**um odur ki saña o kaftān kaba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [*havf*um, -um]
- Benüm ol rind kim zevk-ı fenā ḥubb-ı fenā bilmez / Ümîd ü bîmden āzāde hîç **havf** u recā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*havf,*]
- Ümmîd ü bîm-i luṭf u kahr eylemişdi bend / Ṭurfe-belā-yı rind bu **havf** u recā imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4*). [*havf,*]
- Ümmîd-i nîm-girişme vü bîm-i teḡāfûli / Ferrî cihānda **havf** u recāmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5*). [*havf,*]
- Dil fikr-i ḥaṭṭa muṣṭarib [ü] bî-ḳarārdur / **Havf**ı budur ki şafḥa-i rûyın ḳarardur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1*). [*havfı, -ı*]
- Çekince tîḡ-ı âteş-tābını şîrāne şavletle / Niçesi **havf** ile düzaḥda itdi cāy u me'vāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 7*). [*havf,*]
- Ez-cümle 'adū **havf**ı ile vaḳt-i telāşuñ / Ruḥ gül-gün ü la'lüñ mül ü femdür çeh-i i'cāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 29*). [*havfı, -ı*]

havf eyle-: Korkmak.

- Tîz itdi o nev-reste güzel ḥācibi tîḡuñ / **Havf eyle** gönül havf ki seyf-i 'Acemîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [*havf eyle-,*]
- Baḳmam rûyuña **havf eylerüm** ey ḥünî nigāh / Ḳorḳarum ki ola aḡyar bed-endîş [ü] nigāh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 8*). [*havf eyle-, -r, -üm*]

havf u şeḡaf eyle-: Korkmak ve çok sevmek.

- Ne düzaḥ için bîm ü ne ümmîd-i behîştdür / Hîç **havf u şeḡaf eylemezüm** mâtem ü sūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4*). [*havf u şeḡaf eyle-, -mez, -üm*]

havf-ı cān: Can korkusu.

- Düşünce güllerle kelleler zevraḳlara yir yir / Ṭopa ṭutulmuş ol maymuna döndi **havf-ı cān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [*havf-ı cān,*]

havf-ı revân: Sürekli korku.

- Oldı sütün-ı pāk-i celālet-nümünları / Çeşm-i ‘adüya nîze ki **havf-ı revân** virür (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 6*). [*havf-ı revân,]*

havrâ: Huri, huriler.

- Cennât ile **havrâsına** Vallâh değışürdüm / Dünyâda seni virse baña Hazret-i Mevlâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 46*). [*havrâsına, -sı, -n, -a]*

havza-i teshîr: Ele geçirme havzası.

- Alındı **havza-i teshîre** bunca keştî vü düşmân / Tağıldı ‘âleme bu fevz ü nuşret râygân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [*havza-i teshîr, -e]*

hây u hey-âsâ: Hay ve hey gibi.

- Zârum göricek ey gül-i nahvet [ne] gülersin / Ben ağladığım saña gelir **hây u hey-âsâ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [*hây u hey-âsâ,]*

hayâl: Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.

- Hâl ü lebi **hayâlidür** âfâkı gezdiren / Ferrî bu mekr-i câzibe-i âb u dânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [*hayâlidür, -i, -dür]*
- Bir mertebe gül-zârî-i kuds oldı **hayâlüm** / Ol lâned kim bülbül-i ‘ulvî dilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [*hayâlüm, -üm]*
- Her gice **hayâlün** dolaşur dilde nihânî / Târâc-ı ümîd ile gezer reh-zen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*hayâlün, -ün]*
- Her gice **hayâlünle** dil-i rûşen uyumaz / Âvâre-i nâr-ı şerer-i eyemen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [*hayâlünle, -ün, -le]*
- **Hayâlün** ey kıyâmet-kâmetüm özge sehâd oldı / Dü çeşmüm tâ şabâh-ı haşre dek bîdârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [*hayâlün, -ün]*
- Şeb-i hicründe **hayâlün** çeküp âgûş-ı dile / Bir perî peççe ile şanki berâber yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5*). [*hayâlün, -ün]*
- **Hayâlünden** ebed gitmez şurâhî / Ne hâl oldı daği rü'yâda bâde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3*). [*hayâlünden, -üm, -den]*
- Şâ‘ir-i gül-şen-zamîrüm gonce maзмün gül **hayâl** / Oldı reşk-i tab‘um ile şüret-i dîvâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44*). [*hayâl,]*
- Düşdük telâşa va‘d-i dürüğüyla bir mehûn / Her şeb **hayâli** tâ be-seher koynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 5, Beyit 1*). [*hayâli, -i]*
- Ancak **hayâlün** oldı fûta -bende müntakış / Sende nedür o hoş yürüyiş tâze şalınış (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4*). [*hayâlün, -ün]*

hayâl eyle-: Zihinde tasarlayıp canlandırmak, düşünmek.

- Ferrîyi **hayâl eylemeyen** ma‘den-i ma‘nî / Baħr içre olan lü'lü‘-i eşdâfî ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7*). [*hayâl eyle-, -me, -y, -en]*

hayâl-i büm-ı hicrân: Ayrılık baykuşunun hayali.

- Olaldan müstekin dilde **hayâl-i büm-ı hicrânun** / O ma‘müre şehâ görseñ ‘aceb vîrânedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4*). [*hayâl-i büm-ı hicrân, -un]*

hayâl-i kad: Boyun hayali.

- Dilde ki **ḥayāl-i ḳadūn** ey şūḥ nihāndur / Pehnā-yı gönül nādire bir serv-sitāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 1*). [*ḥayāl-i ḳad, -ūn*]

ḥavāl-i kākūl: *Alna düşen saçın hayali.*

- **Ḥayāl-i kākūlūn** ma'nāda zencīr-i cünün oldı / Enīsūm gūşe-i miḥnetde āh u zārdur sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 5*). [*ḥayāl-i kākūl, -ūn*]

ḥavāl-i tal'at-ı hūn-rīz-i vār: *Sevgilinin kan döken güzelliğinin hayali.*

- Dilde nakş olmuş **ḥayāl-i tal'at-ı hūn-rīz-i yār** / Anuñ için Ferriyā eş'arını ter gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 38, Beyit 5*). [*ḥayāl-i tal'at-ı hūn-rīz-i yār,]*
- Dilde nakş olmuş **ḥayāl-i tal'at-ı hūn-rīz-i yār** / Anuñ için Ferriyā eş'arını ter gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 25*). [*ḥayāl-i tal'at-ı hūn-rīz-i yār,]*

ḥavāl-i tal'at-ı vār: *Sevgilinin güzel yüzünün hayali.*

- Dün gice itdüm **ḥayāl-i tal'at-ı yāra** nigāh / Fikri de düşvār idi ḥalvet-sarāy-ı ḥ'ābda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 4*). [*ḥayāl-i tal'at-ı yār, -a*]

ḥavāt: *Yaşam.*

- İrişür ḥaste-i hicrān-keş-i nevmīde **ḥayāt** / Şerbet-i la'lini nūş itse şifā niyyetine (*Ferrī Dīvānı, Gazel 170, Beyit 2*). [*ḥayāt,]*

ḥavāt-ı tāze: *Taze hayat, canlılık.*

- Yem-i mevvāc-ı cān-baḥş [u] 'atāsı āb-ı Hızır-āsā / **Ḥayāt-ı tāze** īrāş eyledi cān-ı cihān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 8*). [*ḥayāt-ı tāze,]*

Ḥaydar: *Aslan, Hz. Ali'nin lakabı.*

- Ehl-i seḥā Ca'fer gibi sāḥib-luṭuf Sencer gibi / Ḳahrı daḥi **Ḥaydar** gibi der-ān ider ḥaşmı dü-nīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 5*). [*Ḥaydar,]*

ḥayf: *"Eyvah, yazık!" anlamında ünlem.*

- Felekde bir müselleḥ māḥ-peyker dil-berüm yokdur / Dirīğ u **ḥayf** kim burc-ı şerefde aḥterüm yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 1*). [*ḥayf,]*
- Döndüm yolında **ḥayf** ki Zencīrlı Servīye / Düşmek o çīn-i zülfe ḥatādan ḥatā imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 103, Beyit 3*). [*ḥayf,]*
- Ağyār-ı dīve cennet-i ḥüsnūn ebed viren / **Ḥayf** u dirīğ kim baña bir dāne virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 2*). [*ḥayf,]*
- Zālīm kanı maḥfīce olan va'd [u] va'īdūn / Şad **ḥayf** u dirīğ eylemedūn 'ahdini incāz (*Ferrī Dīvānı, Terki-bend 1, Beyit 31*). [*ḥayf,]*

ḥayfā: *"Eyvah, yazık!" anlamında ünlem.*

- Dil ki bir nev-res cevāna düşdi bezm-i ābda / Keşī-i idrākūmüz **ḥayfā** tutuldu şābda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 1*). [*ḥayfā,]*
- Oldı **ḥayfā** aḥterüm burc-ı nuḥūset kevkebi / Necm-i sā'ir gibi devr ü seyr-i ecrām itmedi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 4*). [*ḥayfā,]*
- Bu ḥüsn-i ṭabī'at ile ammā gül-i ümmīd / **Ḥayfā** yine pejmürdegī-i ye's-i ḥazāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 19*). [*ḥayfā,]*

- Cevānlıkda beni ol nevresīde itdi **hayfā** pīr / Şaçılmış arz-ı Rūm üzre şanursuñ fülful-i Keşmīr (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 2). [hayfā,]

hayfā ki: Ne yazık ki.

- Hürşīd-perest-i ‘aşk görüp meyde ‘aksini / **Hayfā ki** mihr-i enveri meksūf buldılar (Ferrī Dīvānı, Gazel 41, Beyit 4). [hayfā ki,]
- **Hayfā ki** tūğ-ı cevri ile itdūñ dilūm dilūm / Olmuşdı nefsi-i nātīka-veş bu da müşkilūm (Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 6). [hayfā ki,]

haylī: Epey, çok.

- Dilā faşş-ı nigīn bir nām içün biñ zaḥm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma çarḥ elinden **haylī** ḥancer yir (Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 1). [haylī,]
- **Haylī** eyyām idi kim teb-zede-i ‘aşkuñ idūm / Gelmedūñ gitdi beni görmege kāfir yatarum (Ferrī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 3). [haylī,]
- Bir āfetūñ üftādesidūr **haylī** zamāndur / Mağmum ise ma‘zūr ola hicrānla göñlūm (Ferrī Dīvānı, Gazel 144, Beyit 5). [haylī,]
- Seni te’dībe dā’ir bir ḥaber beklerūm kāfir / Gide peyk-i āhum **haylī** demlerdūr Mesīḥāya (Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 3). [haylī,]
- Cihānda bir perī-i nāz-perver nāzenīnūm var / Beni mehcūr kıldı **haylī** demdūr çarḥa kīnūm var (Ferrī Dīvānı, Nazm 1, Beyit 1). [haylī,]

hayl-i fitne: Fitnenin atlı askeri.

- Ḥaṭṭı ki **hayl-i fitne** gibi yüzdedūr hemān / Çīn ‘askeri mi hey ne belā-yı cihān-ı cān (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4). [hayl-i fitne,]

hayl-i kemīn: Pusuya yatmış atlı.

- Ḥaṭṭ ile maşūn oldı dimiş kişver-i ḥüsnūm / Fitne giremez **hayl-i kemīnūm** yüze çıkdı (Ferrī Dīvānı, Gazel 195, Beyit 2). [hayl-i kemīn, -ūm]

haylīdūr: Epeydir, uzun zamandan beri.

- Başuma gelmedi ‘ömrümde bu **haylīdūr** aślā(?) / Ola taşdı‘a sebeb cümlesin itsem tafşīl (Ferrī Dīvānı, Kıt’a 1, Beyit 21). [haylīdūr,]

hayr ol-: Hayır getirmek, hayra yorulmak.

- Pül gibi çeşm-i ‘adūsında kara şu dursun / Görmesin ḥ‘ābda da **hayr olıcaḳ** bir rü’yā (Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 8). [hayr ol-, -ıcaḳ]

hayrān: Şaşkın, şaşırılmış.

- Ğamze de bī-dādla ser-geşte vü **hayrān** kim / Rüstem-āsā cān-sitān bir kātīl-i devrān kim (Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 2). [hayrān,]
- Sen naḥvet ile encūmen-ārā-yı tekellūm / Ben seyr-i cemālūñ ile **hayrān** [u] ser-endāz (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 27). [hayrān,]

hayrān: Sarhoş, esrar sarhoşu.

- ‘Aynuma girmez tecellīden cihān Tūr olsa hep / Öyle **hayrān** eylemişdūr kim mey-i vaḥdet beni (Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 3). [hayrān,]

- Hüm ile nüş iden mey-h^väre-i devrānuñum sākī / Yıkılmam zür-ı keyf-i meyle tā **hayrānuñum** sākī (Ferrī Dīvānı, Tahmīs 9, Bend 1). [hayrānuñum, -uñ, -um]

havrān-ı hüsn [ü] ān: Güzellik ve cazibeye hayran.

- Kendinüñ **hayrān-ı hüsn [ü] ānıdur** her-āyine / Niçe serler olmada her ānda gālān pāyine (Ferrī Dīvānı, Tahmīs 5, Bend 4). [hayrān-ı hüsn [ü] ān, -ı, -dur]

havrān-nişīn-i hāne-i be-düşān-ı ğurbet: Gurbette evsiz, yurtsuz, şaşkın şaşkın oturan.

- Sākī şarābı şun ki perīşān-ı ğurbetüz / **Hayrān-nişīn-i hāne-i be-düşān-ı ğurbetüz** (Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 2, Beyit 19). [hayrān-nişīn-i hāne-i be-düşān-ı ğurbet, -üz]

havrān-nişīn-i künc-i tecerrüd ol-: Yalnızlık köşesinde şaşkın şaşkın oturmak.

- **Hayrān-nişīn-i künc-i tecerrüd olur** şahā / Me'yūs-ı vaşl-ı yār olıcak kār-ı nā-ümīd (Ferrī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 2). [hayrān-nişīn-i künc-i tecerrüd ol-, -ur]

havrāt: Hayırlar, iyilikler.

- Ola **hayrātı** kabül 'ömr ile ikbāl mezīd / Kevkeb-i bahtı sa'īd 'izz u huzūrı ber-pā (Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 7). [hayrātı, -ı]

havret: Şaşırma, şaşırp kalma, şaşkınlık.

- Giryē efğān ile olduķda soñı **hayretdür** / Ra'd u berķ ile nüzül itse maţar çok sürmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 2). [hayretdür, -dür]
- Bir dükenmez **hayrete** şal Neyyirün de ferrini / Ol mehe didüm ki gel al Neyyirün de ferrini (Ferrī Dīvānı, Tahmīs 11, Bend 5). [hayrete, -e]
- Herkes o yirde muğmız-ı çeşm-i kuşürdur / Ferrī de anda **hayret** ile pür-fütürdur (Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 2, Beyit 41). [hayret,]

havret-efzā: Şaşkınlığı arttıran.

- Selb ü ĩcāba **hayret-efzāyum** / Celb ile tārđ neydüĝin bilmem (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 4). [hayret-efzāyum, -y, -um]

havret-nişīn-i mülket-i sultān-ı hasret: Hasret sultanının ülkesinde şaşkın şaşkın oturan.

- Cevr-āşinā-yı ma'reke-i rüz-ı fıtratı / **Hayret-nişīn-i mülket-i sultān-ı hasretüm** (Ferrī Dīvānı, Gazel 145, Beyit 1). [hayret-nişīn-i mülket-i sultān-ı hasret, -üm]

havr-h^vāhān: İyiliği isteyenler.

- Daħi şeh-zādegānı āşafı hep **hayr-h^vāhānı** / Şeref-yāb ideler 'ömr-i sa'ādet ile dünyāyı (Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 12). [hayr-h^vāhānı, -ı]

Havrī Efendi: Hayrullah Hayrī Efendi (d. ?/? - ö. 1722-23/1135), divan şairi. [TEİS]

- Ca'fer-kerem ebrār-ı himem **Hayrī Efendi** / Der-gāhı gibi dilleri cāy-ı emel olmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 8). [Hayrī Efendi,]

havyān-menis: Hayvanı yaradılış.

- Melâmet birle şeh-râh-ı cünûn üzre şehîr olma / Büt-i dānāyı tut **hayvân-menişle** cāy-gîr olma (Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 4). [*hayvân-menişle, -le*]

havvât-ı kâle-düz-ı kazâ: Allah'ın takdir kumaşını diken terzi.

- Cibrîle çarh-ı atlası tar eylesem n'ola / **Hayyât-ı kâle-düz-ı kazâ** Sidre-himmetüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 145, Beyit 3). [*hayyât-ı kâle-düz-ı kazâ,]*

Havv-i Kadîm: Ezeli ve ebedî hayat sahibi olan Allah.

- Te'mîn idüp baîr ü berin âsûde ide kişverin / Râyâtını ol şaf-derûn te'yîd ide **Hayy-i Kadîm** (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 10). [*Hayy-i Kadîm,]*

hazân: Sonbahar, güz.

- Göñül olur haî-ı sebz-i cevândan mahzûz / 'Aceb 'aceb k'ola bülbül **hazândan** mahzûz (Ferrî Dîvânî, Gazel 113, Beyit 1). [*hazândan, -dan*]
- İrmek bahâr-ı hüsne **hazân** resm-i 'adîdür / Cân-ı heremle vaqt-i tarâvet halef selef (Ferrî Dîvânî, Gazel 116, Beyit 2). [*hazân,]*
- Telâş-ı gurbet ü fikr-i me'ûnet bî-şu'ûr itdi / Bu günler gül-şen-i şab'um bu hâl ile **hazân** üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 38). [*hazân,]*

hazân-perver: Sonbaharı seven.

- 'Atf olsa eger nîm-nigehûn bendeñe bir dem / ... **hazân-pervere** şad-âbî resândur (Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 21). [*hazân-pervere, -e*]

hazer: "Sakin, çekin!" anlamında bir ünlem.

- Buhûr-ı Meryem-âsâ çarh-sâdur düde-i âhum / Kûsûf irer **hazer** ey muğ-beçe qandîl-i 'İsâya (Ferrî Dîvânî, Gazel 177, Beyit 5). [*hazer,]*

hâzihî cennâtü 'adnin fedhulühâ hâlidîn: "Bunlar Adn cennetleridir, ebedî kalmak üzere girin buraya." [EİKS]

- Hâlidüñ sîne-i sîmînin açup didüm hemîn / **Hâzihî Cennâtü 'Adnin fedhulühâ hâlidîn** (Ferrî Dîvânî, Matla 10, Beyit 1). [*hâzihî cennâtü 'adnin fedhulühâ hâlidîn,]*

hâzır: Amade.

- Çarh ile kanlı bıçaklı olıcağ gündür tamâm / Tîğ-ı şab'um **hâzır** ammâ n'eyleyüm pek tar gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 38). [*hâzır,]*

hâzır: Bulunan, mevcut olan.

- Mey ü dil-berde imiş lutf u laîf-i esrâr / Arayın gayrıda **hâzırdur** aña ye's-i fu'ad (Ferrî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 16). [*hâzırdur, -dur*]

hazlan-: Mutlu olmak, sevinmek.

- Beni görüñ(?) haî zîrinde **hazlanur** ölürüm / Olursa bende(?) o hâl-i nihândan mahzûz (Ferrî Dîvânî, Gazel 113, Beyit 2). [*hazlanur, -ur*]

Haîret-i Ahmed: Hz. Muhammed, son peygamber.

- Şeh-şāh-ı meḥābīb-i cihān **Ḥazret-i Aḥmed** / Ḥübān-ı ser-efrāzda mümtāz u ser-āmed (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8*). [*Ḥazret-i Aḥmed,]*

Ḥazret-i Cibrîl: Hz. Cebrael, Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevlendirilen ve dört büyük melekten biri olan melek.

- Tâbişüñ **Ḥazret-i Cibrîle** de ikrār olmaz / Bezm-gāhuñda senüñ n'eyleyüm inkār olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 38*). [*Ḥazret-i Cibrîl, -e]*

ḥazret-i düstür-ı 'ālî-şān: Şanı yüce, muhterem devlet büyüğü.

- Semîyy-i sıbt-ı şānî **ḥazret-i düstür-ı 'ālî-şān** / Dü dest-i cüdını tercîḥ iderler baḥr u kân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*ḥazret-i düstür-ı 'ālî-şān,]*

Ḥazret-i Ḥayrî Efendi: Hayri Efendi Hazretleri. (bk. *Ḥayrî Efendi*).

- **Ḥazret-i Ḥayrî Efendi** kim re'îs-i nükte-ver / Reşḥa-i kilkinden olsaydı eger nem-dār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [*Ḥazret-i Ḥayrî Efendi,]*

Ḥazret-i Mevlâ: Hz. Allah.

- Cennât ile ḥavrāsına Vallāh deḡişürdüm / Dünyāda seni vîrse baña **Ḥazret-i Mevlâ** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 46*). [*ḥazret-i mevlâ,]*

hebâ: Boşa gitme, ziyan olma.

- Nakd-ı ḥulûs-ı mihr ü vefâlar yazık yazık / A'mâl-i süm'a-kārî gibi hep **hebâ** imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2*). [*hebâ,]*
- Nakd-i ḥulûşum oldu vefâsuz **hebâ** hebâ / Ḥamd ola gitdi zıkr-i vaṭan fikr-i mâ-sivâ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [*hebâ,]*

hebâ ol-: Boşa gitmek, ziyan olmak.

- Nakd-i ḥulûşum **oldı** vefâsuz **hebâ** hebâ / Ḥamd ola gitdi zıkr-i vaṭan fikr-i mâ-sivâ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [*hebâ ol-, -dı]*

hebâ ol-: Yok olmak.

- Kişinüñ cürm ü 'işyânı ne gûne olsa bālîde / Ziyâretle **hebâ olmaḡ** gerek bu kabr-i Bālîde (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1*). [*hebâ ol-, -maḡ]*

hedef-i nîşter-i faşşād: Kan alan kimsenin kullandığı kesici aletin hedefi.

- Gûya eḡer-i nāvek-i elmās-ı müjeyle / Oldı ten ü zārum **hedef-i nîşter-i faşşād** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 13*). [*hedef-i nîşter-i faşşād,]*

hedef-i tîr-i każā: Kader okunun hedefi.

- Oldum bu gün aḡyāra düḡār okçılar içre / Bu baḡt ile gûyâ **hedef-i tîr-i każāyuz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [*hedef-i tîr-i każā, -y, -uz]*

hediyye it-: Hediye etmek, armağan etmek.

- Ol güzide tuhfeyi **itdi hediye** devlete / Farḡ-ı şāha tāt-ı devlet oldı ol ferhunde-pāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 5*). [*hediye it-, -di*]

heft: Yedi.

- **Heft** berg-i ḡonce-veş bir matla‘-ı ḡarrā ile / Kōparup bāḡ-ı suḡandan alalum tekrār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50*). [*heft,*]

heft yem: Yedi deniz. Eskiler yedi deniz olduğuna inanırlardı. Bunlar Bahr-ı Muhit (Atlas Okyanusu), Bahr-ı Sint (Hint Okyanusu), Bahr-ı Lut (Lut Gölü), Bahr-ı Rum (Akdeniz), Bahr-ı Nitaş (Karadeniz), Bahr-ı Hazer (Hazar Denizi) ve Bahr-ı Kulzüm (Kızıldeniz)dür. Büyük Okyanus ile Kızıldeniz yerine Aral ve Taberiye göllerini de sayanlar olmaktadır. [ADŞS “deniz” md.]

- **Heft yem** olsa maḡīs-i yem [ü] cüy-ı eşküm / Sāhilümde ḡatı kem-ḡatre-i ‘ummānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25*). [*heft yem,*]

helāk eyle-/helāk it-: Mahvetmek, öldürmek, yok etmek.

- Ferriyi **helāk itmege** ruḡsār ile ḡamze / Her demde hemān muşḡaf u ḡancer öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*helāk it-, -meg, -e*]
- ḡamdan ölmem ‘ākıbet ḡayret **helāk eyler** beni / Nā-sezā etvārīña diḡḡat helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1*). [*helāk eyle-, -r*]
- Neş‘et-i pākīze-tıynet gibi ḡavlüm Ferriyā / ḡamdan ölmem ‘ākıbet ḡayret **helāk eyler** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5*). [*helāk eyle-, -r*]
- Tīḡ-ı ser-tiz-i teḡāfūl kār-ger olmaz baña / Çeşm-i fettānuḡdaki sür‘at **helāk eyler** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2*). [*helāk eyle-, -r*]
- Hep mürüvetsüz ‘adūya luḡf u aḡbāba ḡahr / Bilmiş ol ki işte bu ḡālet **helāk eyler** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3*). [*helāk eyle-, -r*]
- ḡasret ile fūrḡatūñ ancak dili bī-tāb ider / Āḡ ammā fikret-i vuşlat **helāk eyler** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4*). [*helāk eyle-, -r*]
- ḡamdan ölmem ‘ākıbet ḡayret **helāk eyler** beni / Vaz‘-ı hercāyī-edālar derd-nāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1*). [*helāk eyle-, -r*]
- Neş‘et-āsā Ferriyā ḡüsn-i ḡabī‘at ehliyüm / ḡamdan ölmem ‘ākıbet ḡayret **helāk eyler** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5*). [*helāk eyle-, -r*]
- Çeşmi Cibrīli **helāk itmekde** taḡşīr eylemez / N‘eylesün ‘āşık gibi bīmār hem bī-tāb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*helāk it-, -mek, -de*]

helāk ol-: Yok olmak, ölmek.

- **Helāk olsam** gerekdür derd ü āhumla kūh u şahrāda / Dumū‘ u āḡ-ı her-ḡāhum dilā ‘ādil ḡüvāhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3*). [*helāk ol-, -sa, -m*]

helāk-i çeşm-i ser-mest ol-: Baygın bakan göz tarafından helak edilmek.

- Şurāḡī gibi dök ḡanum pūr [it] peymāne-i ‘ömrüm / **Helāk-i çeşm-i ser-mestüñ** olan ḡurbānuḡum sāḡī (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8*). [*helāk-i çeşm-i ser-mest ol-, -üñ, -an*]

helāl ol-: Sakınca olmamak.

- Olsam ayaḡı altına el gibi pāy-māl / Ölse de şīr-i māderī-veş ḡan **olur helāl** (*Ferrî Dîvânı, Terḡib-bend 2, Beyit 18*). [*helāl ol-, -ur*]

hele: Özellikle.

- Dil-beri ḡalka-i āḡūşa çeküp elde ḡadeḡ / ḡased ol mest-i mūdāma **hele** şad ḡüne ḡased (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*hele,*]

- İcâz-ı hüsndür bu **hele** emr-i ber-‘akis / Elmâs-ı gamze zaḥmumı nâsür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [hele,]
- İzâle itmeyince bikr-i mazmûn-ı dil-ārâyı / Devâtından **hele** bîhûde kil-k-i Ferriyâ çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [hele,]
- Gözden düşürür sâ‘irini Ferrî-i zâruñ / Şabr it **hele** dîvânce-i nâ-yâbı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5*). [hele,]
- Sâpâş **hele** cerbeze-i ṭab‘uñna Ferrî / Bir böyle gazel görmedüm âşâr-ı selefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7*). [hele,]
- Rind-i deryâ-nûş için ser-mâyedür ser-mâye mey / Mâye-i cândur **hele** sermâya vü germâya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1*). [hele,]
- Düşüp pâ-pûşa ruḥşat olmadı pâ-bûsa çok demler / **Hele** nazm umarum bu gazel ile geldi imlâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [hele,]
- Ma‘nâ-yı tecâhülde **hele** dîdesi fâ‘ik / Düzd-i nigh-i şûrişi bir âfet ü cellâd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10*). [hele,]

hele: Nihayet, sonunda.

- Ferrîyi **hele** şübhe yok ifnâ ider ammâ / N’itdüm diyü kendi de peşimân olacaḡdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [hele,]
- İraş-ı neşât eyledi şi‘ri **hele** Ferrî / Açılmada Hādî-i suḡan-dânla gönlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7*). [hele,]
- Ṭab‘uma bir pâre âsâyiş gelüp luṭfi ile / Destûme aldum **hele** kil-k-i ‘Uṭârid yâveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [hele,]

hele: Hiç olmazsa, en azından.

- Erbâb-ı kemâl oldı hûnerle mütefâḡir / Ferrî **hele** ḡamḡa gibi yâd-ı neseb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [hele,]

hele: İşte.

- Cenâb-ı Mîr ‘İsâyı da aldı / Ne dündür bak **hele** çarḡ-ı ḡasîsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 1*). [hele,]

helvâ yut-: Lütf, ihsan görmek.

- Şânında atup ṭutdılar bildüklerin unuttılar / Çok dürlü **helvâ yutdılar** illâ ki Vehbî-i nazîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12*). [helvâ yut-, -dı, -lar]

hem: Üstelik, ayrıca, bir de, ve.

- Leb-rîz fiḡândur dilüm ‘aşkuñla ney-āsâ / Ser-şâr neşâṭum yine **hem** câm-ı mey-āsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*). [hem,]
- Çeşmi Cibrîli helâk itmekde takşîr eylemez / N’eylesün ‘âşık gibi bîmâr **hem** bî-tâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [hem,]
- Kocalum zülfünü **hem** yâd idelüm sînesini / Ḥabeşistâna varup şoḡbet-i Rûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5*). [hem,]
- Ḥaḡ taḡtını mes‘ûd ide **hem** zıllını memdûd ide / Düşmenlerin merdûd ide hem-ḡâl-i şeyṭân-ı racîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [hem,]
- Garâbet bundadur **hem** renc-i iflâs idüp istî‘âb / Boş elle varmışum bî-hûde dükkân-ı eṭibbâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [hem,]
- Ferrî yeter iḡşâr-ı suḡan eyleme taşdî‘ / Zâtında [anuñ] şems gibi **hem** kârı ‘ayândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [hem,]
- Gerḡi Cibrîl-i Emînüm şeref-i Sidre-i ‘aşḡ / Melekût ‘âlemi **hem** sâḡa-i seyrânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [hem,]
- Eş‘âr ile inşâ ile sâmân ise maḡşûd / Tecrîd ile tefrîd ile **hem** şân ise maḡşûd (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5*). [hem,]
- Ferriyâ düzdîde-vâr çal Neyyirûñ de ferrini / Almada **hem** itme ihmâl Neyyirûñ de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [hem,]

hem ... hem ...: Cümleleri, eş görevli kelime veya ögeleri bağlayan tekrarlı bağlaç.

- Murğ-ı tab'uh **hem** temâşâ-gâhı **hem** dâmi olur / Bu 'acebdür gösterür kayd içre kâmi zülf ü ruh (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [hem hem ...,]
- Güldür dehânı lâle **hem** olmuş **hem** olmamış / Sâgar yeter piyâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [hem ... hem ...,]
- Güldür dehânı lâle hem olmuş hem olmamış / Sâgar yeter piyâle **hem** olmuş **hem** olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [hem ... hem ...,]
- Hüy-gerde şanma reng-i tebessümle gül gibi / Terdür 'ızârı jâle **hem** olmuş **hem** olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [hem ... hem ...,]
- Bürkâ' cemâli üzre çü fânüs-ı şem'dür / Rû-püş-ı rûyî vâle **hem** olmuş **hem** olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [hem ... hem ...,]
- Süz-ı vatanla hâlî gönül zâr-ı süm'adan / Farğ 'âleminde nâle **hem** olmuş **hem** olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [hem ... hem ...,]
- Eyler ketân-ı şabrımı pejmürde şevk ile / Âhum o mâha hâle **hem** olmuş **hem** olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [hem ... hem ...,]
- Kânî' piyâz va'de-i ferdâñ olursa da / Rindân için nevâle **hem** olmuş **hem** olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6). [hem ... hem ...,]
- Eyler nazîre Ferrîyi mecbûr tab'ı şüh / Tâze gazel havâle **hem** olmuş **hem** olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7). [hem ... hem ...,]
- Her ân 'unşurda **hem** şîvem nümâyân / Biğâr-ı hefte **hem** engin-i 'aşkum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [hem ... hem ...,]
- Ben ki Ferrîyüm her ân mestâne-i muhtel-şu'ûr / **Hem** esîr-i bâde **hem** meftûn-ı rûy-ı sâdeyüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5). [hem ... hem ...,]
- Ol nigâh-ı fitne-engîze hezârân âferîn / Fenn-i sihri öğredür **hem** gamzeñe **hem** çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2). [hem ... hem ...,]
- **Hem** hüsn ile **hem** hulk ile mümtâz ü müselleme / Var ise eger sensin eyâ ahsenü'l-eşyâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45). [hem ... hem ...,]

hemân: Sürekli, daima.

- Dil mâder-i fikr ile **hemân** olmada meşğûl / 'İsâ gibi ümmi birağup meyl-i eb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [hemân,]
- Gül-âsâ kâ'ilüm tomrakda tutsun nâmiye tek / **Hemân** manzûr-ı çeşm olsun ferağ-efzâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [hemân,]
- **Hemân** mevķûf-ı lutf-ı gamze-i peymānuñum sākī (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [hemân,]

hemân: Hemen.

- Râz-ı nihân-ı 'aşkuñı Cibrîle söylemem / Cebr-i müjeyle şimdi **hemân** söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [hemân,]
- Çün bahâr-istân-ı ma'nîdür dilüm tenķih idüp / Koymadum ayrığ çiçek itdüm **hemân** yek-bâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45). [hemân,]
- Virdi ol demde nuğustîn kadehi bir neş'e / Cilve-ger oldı **hemân** anda rumûz-ı irşâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15). [hemân,]
- Güftâra getür nâz ile ol gönce-dehânı / Şuşdurmağa cehd eyle **hemân** müddei'iyânı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3). [hemân,]
- Rindân tolaşdı mey-gedeyi hep karış karış / Elden çıkarma sen de **hemân** turma gir karış (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2). [hemân,]

hemân: Böylece.

- Âdem öldür gamzeñ ile çeşmüñ ile kanlar it / Ol **hemân** 'âlemd e nûr-ı başar hem-vâr var (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [hemân,]
- Temennâdan şafâdan arzûlardan berî oldum / **Hemân** eglence şimdi Ferrîyâ şî'r-i terüm vardır (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5). [hemân,]

hemân: Sanki, âdeta.

- Almış nıgeh-i kâfiri tığ altına ebrû / Hâcibleri ma'nâda **hemân** seyf-i 'Alîdûr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6*). [*hemân,]*
- Rakşa giricek ol sehî-kad zülfî perîşân / Şandum ki **hemân** bağda serv ü çemen oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [*hemân,]*
- Gül-şende şabâ eyledi tahrîk-i dirâhtân / Şarıldı **hemân** serve şanavber öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2*). [*hemân,]*
- Ferrîyi helâk itmege ruhsâr ile gamze / Her demde **hemân** muşhaf u hancer öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*hemân,]*
- Kadd-i dil-cûsına bak ol büt-i mu'ciz-günüñ / Beyt-i şevketde **hemân** mışra'-ı mevzûn gibidûr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5*). [*hemân,]*
- Hâl-i ruhmı seyr iderek ğaflete taldum / Tiryâkî **hemân** neşve-i habla uyumuşmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [*hemân,]*
- Görinür geh görünmez büse virmez hiç ele girmez / **Hemân** bir şüret oldu şanki fânûs-ı hayâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2*). [*hemân,]*
- Pek örseledi dest-i cefâ çeng-i derûnı / Muṭrıb ki **hemân** perde-i efgâna tokındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3*). [*hemân,]*
- Bunlarda târîhe zebân açmak gerekdür nâgehân / Bağ-ı şenâsından **hemân** ra'nâ ider neşr-i şemîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [*hemân,]*
- Pîş-gâhuñda kızılı çünki oldu âşikâr / Kopardı demde **hemân** gül-zârı buldı tar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32*). [*hemân,]*
- Tertîb-i ḥaṭṭ-ı nazm-ı metânet ile **hemân** / Şaff-ı âlây u şavlet-i şâhib-kırân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 5*). [*hemân,]*
- Ḥaṭṭı ki ḥayl-i fitne gibi yüzdeder **hemân** / Çîn 'askeri mi hey ne belâ-yı cihân-ı cân (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [*hemân,]*
- Şanma ki **hemân** gûşe-i muzlimde kapandum / Zânüya kapandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5*). [*hemân, -de]*
- Hâbeşdür geçdi şan Rûma **hemân** Zengî zemînüñden / Görenler mülket-i Sînüñ çıkar hışn-ı ḥaşîñüñden (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 12, Bend 2*). [*hemân,]*
- Sen Mısr-ı melâḥatda **hemân** Yûsuf-ı zîbâ / Ya'kûb emel-i hicr ile beytû'l-ḥazen-ârâ (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 41*). [*hemân,]*
- Bağlandı bâb-ı mey-gede yok bâdeden eşer / Şimdi ayaklılar da **hemân** ser-serî gezer (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*hemân,]*

hemân: Yalnız, yeter ki.

- Çarḥ-ı çep-rev râst geldi gösterür elbet seni / Sen **hemân** sağ ol efendim daḥi bihter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17*). [*hemân,]*

hem-âvâz ol-: Aynı sesi veya nağmeyi çıkarmak.

- Zâra uyar mı na'ra-i sâlûs [u] süm'a-kâr / Tabla sürür-ı nây **hem-âvâz olur** mı hiç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4*). [*hem-âvâz ol-, -ur]*

hem-bezm-i rakîbân: Rakiplerle aynı mecliste bulunan, rakiplerin dostu.

- Şimdi **hem-bezm-i rakîbân** keç-endîş oldu / Burc-ı 'akrebde karar eyledi ol mâh 'abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*hem-bezm-i rakîbân,]*

hem-celîs: Dost, yakın arkadaş.

- Koyup aḥbâbı gitdi bezm-i kudse / Ola kudsîler anuñ **hem-celîsi** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 2*). [*hem-celîsi, -i]*

hem-cins-i lü'lü'-i nazîm: Sıra sıra dizilmiş inci gibi.

- Tarḥ eyleyüp bir nev-gazel bir nazm-ı şüh-ı bî-bedel / Gezsın cihânda el-be-el **hem-cins-i lü'lü'-i nazîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*). [*hem-cins-i lü'lü'-i nazîm,]*

hem-çü: Gibi.

- Bâ'is-i tevfiğ-i devlet olmağa ayaklanup / Şamdan geldi Sitanbula kademle **hem-çü** pây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 3). [hem-çü,]

hem-dem: Dost, arkadaş.

- 'Aşk-bâzî-i perî-rûdan bile âzâdeyüm / Hîç dil-i vahş-ülfetüm **hem-demle** itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [hem-demle, -le]
- Olur mahrûm-ı vaşluñ turre-âsâ ger aşılâ dil / O sevdâda aña **hem-dem** meger ki âh u vâhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [hem-dem,]
- **Hem-dem** ol bir Zühre-çehreyle şafâ engüştini / Perde-i hoş-nağme-i kânûnce-i Nâhîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [hem-dem,]
- Gelüp bezme açılmazsuñ mey içmez **hem-dem** olmazsuñ / Nedür hâlûñ efendim böyle dâ'im infi'âl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [hem-dem,]
- Geldi o demde **hem-dem** olup bir ruñı semen / 'Arz itdi gâhî gönçe-dehen geh çeh-i zekân (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [hem-dem,]
- Mekk-i Bâbil dañı olur ise mudğam çeşmüñe / Olmasa gamzeñ dem-â-dem yâr u **hem-dem** çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [hem-dem,]
- Tâze **hem-demler** yeñi üftâdeler bulduñsa sen / Biz de peydâ eyledük bir tâze cânân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [hem-demler, -ler]
- Ol rind ider ki zevk ile 'âlemde 'âlemi / Destinde câm-ı mey tuta zânûda **hem-demi** (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 35). [hem-demi, -i]

hem-dem it-: Dost edinmek.

- Olma firifte bu zen-i dünyâya zâhidâ / Âb 'âleminde bir büt-i ra'nâyı **hem-dem it** (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [hem-dem it-,]

hem-derd-i dü-gâh: Her iki yerde dert ortağı olan.

- Olur şuda semek gökde melek âvâre-i vaşluñ / Olur sevdâñ ile 'âlemde **hem-derd-i dü-gâhumdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [hem-derd-i dügâh, -um, -dur]

heme: Bütün, hep, cümle.

- Şıdk ile du'â it ki icâbet demi geldi / Çarh üzre sürüşân **heme** âmîn-künândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24). [heme,]

hem-hâl evle-: Benzer hâle getirmek.

- Tağassür kâmet ü kaddûñ kemâna **eyledi hem-hâl** / Cevânlık 'âleminde Ferriyâyı pîr yazsunlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [hem-hâl eyle-, -di]

hem-hâl-i şeytân-ı racîm: Kovulmuş şeytanla aynı hâlde.

- Hağ tahtını mes'ûd ide hem zıllını memdûd ide / Düşmenlerin merdûd ide **hem-hâl-i şeytân-ı racîm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9). [hem-hâl-i şeytân-ı racîm,]

hemîn: Hemen, birden.

- Hâlidûñ sîne-i sîmînin açup didüm **hemîn** / Hâzihî Cennâtü 'Adnî fedhulühâ hâlidîn (Ferrî Dîvânı, Matla 10, Beyit 1). [hemîn,]
- 'Aşk ile Cengîziyâna eylerüm vaz'-ı cebîn / Gâret oldı 'aql u sāmānum meşâfında **hemîn** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [hemîn,]

- Şîve-gerdür cānda şimdi ol hādeng-i dil-nişîn / Dimede tahsîn ile meshûr çeşmānuñ **hemîñ** (*Ferrî Dîvānı, Tahmis 5, Bend 2*). [*hemîñ,]*

hemîşe: Sürekli, daima, her zaman, her vakit.

- Düşmez şarāba ‘aks-i ruñuñ pür-ḥabāb iken / Olmaz **hemîşe** yemde mevic-āşinā şinā (*Ferrî Dîvānı, Gazel 1, Beyit 3*). [*hemîşe,]*
- Bezme ne gūne olsa daḥi mey müdām dām / Olmaz **hemîşe** sākî-i dil-keş-ḥurām rām (*Ferrî Dîvānı, Gazel 140, Beyit 1*). [*hemîşe,]*
- Düşmenāna **hemîşe** dāğ-ı dilüm / Cengle neberd neydügin bilmem (*Ferrî Dîvānı, Gazel 147, Beyit 3*). [*hemîşe,]*
- Sakın bir kār-ı nā-hem-vār ile şöhet-pezîr olma / **Hemîşe** sū-i zıkr-i Sāmîrî gūsāleden gelmiş (*Ferrî Dîvānı, Tahmis 4, Bend 4*). [*hemîşe,]*

hem-kumāş-ı Sāmî-i tāze-zebān ol-: Özgün dile sahip Sāmî ile aynı kabiliyeti taşımak. II Sāmî: Arpaeminizāde Mustafa Sāmî (d. ?? - ö. 1734/1146), divan şairi. [TEİS]

- Ne mümkün **hem-kumāş-ı Sāmî-i tāze-zebān olmaḵ** / Beyāz-ı şubḥda Ferrî şeb-i deycürdur göñlüm (*Ferrî Dîvānı, Gazel 136, Beyit 5*). [*hem-kumāş-ı Sāmî-i tāze-zebān ol-, -mak]*

hem-maḥmil: Deve sırtında beraber oturan kişi, yoldaş.

- Kays-ı hevese çekdürürüz üstür-i kāmı / Endişemüzüñ Leylîsi **hem-maḥmilümüzdür** (*Ferrî Dîvānı, Gazel 70, Beyit 4*). [*hem-maḥmilümüzdür, -ü, -müz, -dür]*

hem-nām-ı ḥafîd-i ḥazret-i şāh-ı rüsûl: Peygamberlerin şahı Hz. Muhammed'in torunuyla adaş.

- Ya’nî **hem-nām-ı ḥafîd-i Ḥazret-i Şāh-ı Rüsûl** / İsmi gibi ḥulķı da oldı ḥasen yok hem-seri (*Ferrî Dîvānı, Kaside 8, Beyit 10*). [*hem-nām-ı ḥafîd-i ḥazret-i şāh-ı rüsûl,]*

hem-nām-ı Halîlu’l-lāh: Allah'ın dostu olan "Halil", "Halilullah" adlarıyla da bilinen İbrahim Peygamber ile adaş. II I. Abdülhamid Dönemi'nde sadrazamlık yapan Halil Hamid Paşa.

- Re’y-i şāh ‘Abdü’l-ḥamîdle hep cihān oldı riyāz / Kim vezîr-i vaḳti **hem-nām-ı Ḥalîlu’l-lāhdur** (*Ferrî Dîvānı, Tarih 4, Beyit 5*). [*hem-nām-ı ḥalîlu’l-lāh, -dur]*

hem-nefes: Arkadaş, dost.

- **Hem-nefesdür** misk-i Rūmîye bunuñ çün nāfe-Çîn / Sürinür zülf-i nigāra görmege nā-çar gül (*Ferrî Dîvānı, Kaside 5, Beyit 11*). [*hem-nefesdür, -dür]*

hem-rāz: Sırdaş, dost.

- Ey ḡonce-i efsûn u gül-i bāğçe-i rāz / İcāzda ey la’li Mesîḥā ile **hem-rāz** (*Ferrî Dîvānı, Terķib-bend 1, Beyit 25*). [*hem-rāz,]*

hem-reng: 1. Aynı renkte. 2. Aynı yaradılışta, aynı özellikte.

- Şāh-nāzum idelüm geşt-i çemen gül devridür / Sünbüle nağmeyle **hem-reng** ola mı gör kār gül (*Ferrî Dîvānı, Kaside 5, Beyit 6*). [*hem-reng,]*

hem-reng it-: Aynı vaziyete getirmek, benzer hāle getirmek..

- ‘Uşşāķı **iden** bülbul ü kañnūs ile **hem-reng** / Ruḥsār-ı şerer-bārı ile ḡonce-femidür (*Ferrî Dîvānı, Gazel 30, Beyit 4*). [*hem-reng it-, -en]*

hem-ser: Arkadaş.

- Diyesin ey gam-ı zulfüm ile zâr u ahkâr / Ey olan silsile-cünbân-ı cünûna **hem-ser** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 17*). [*hem-ser,]*

hem-ser: Benzer, eş, denk.

- Ya'nî hem-nâm-ı hafîd-i Hazret-i Şâh-ı Rûsûl / İsmi gibi hulkı da oldu Hasen yok **hem-seri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [*hem-seri, -i]*
- Kavs-i kazâ ki hâcibinüñ oldu **hem-seri** / Târâc itdi penbe-i hûrşîd-i mahşeri (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [*hem-seri, -i]*

hem-şu'le-i bârût: Alevi barutla bir, eş değer.

- Falya virdün karşılık almazdan evvel parlama / Düde-i âhuñ niçün **hem-şu'le-i bârût** olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6*). [*hem-şu'le-i bârût,]*

hem-vâr: Daima, her zaman.

- Âdem öldür gamzeñ ile çeşmün ile kanlar it / Ol hemân 'âlemde ey nûr-ı başâr **hem-vâr** var (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*hem-vâr,]*
- O meh-rû 'ömr-i sermedle dilâ **hem-vâr** var olsa / Vaşılâ her dem-i dil-dârda da der-kenâr kâr olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1*). [*hem-vâr,]*
- Böyle gül-tıynet görüp üftâdegân itdükçe âh / Gül-bün-i nâz içre ey gonce-dehen **hem-vâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [*hem-vâr,]*

hem-vâre: Daima, her zaman.

- Ser-beste mi kor derd-i derûn âteş-i 'aşkı / Esrâr-ı dilüm 'âleme **hem-vâre** açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3*). [*hem-vâre,]*

hem-zâd: Aynı anda doğmuş, yaşıt.

- Âsîb-i kıyâmet fiten-i nazraña mevķûf / Ye'cüc-ı mefâsîd ile **hem-zâd** nigâhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4*). [*hem-zâd,]*

hengâm-ı meserret: Sevinç vakti.

- O **hengâm-ı meserretde** beni dūr eylemedi çarķ / Diyâr-ı Erzen-i Rûma kadar atdı devân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*hengâm-ı meserret, -de]*

hengâm-ı şeb: Gece vakti.

- O nev-haķ şûha revnaķ geydügi al vâleden gelmiş / Ki **hengâm-ı şebe** fer şu'le-i cevvalâden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [*hengâm-ı şeb, -e]*

hep: Tamamen.

- Ferrî cünûn-ı 'aşķ ile gîsûne bağlanup / 'Aķl u şu'ur u fikri fedâ oldu **hep** saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [*hep,]*
- Mektûm tura sırr-ı maħabbet yine dilde / Ol günde ki **hep** zâhir ü pinhân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*hep,]*
- Yaklaşdı gibi mülk-i melâhatde kıyâmet / Feryâd ki **hep** genc-i defînüm yüze çıķdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3*). [*hep,]*

- ‘Aynuma gizmez tecelliden cihân Tûr olsa **hep** / Öyle hayrân eylemişdür kim mey-i vahdet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3*). [hep,]
- Bu müjde-i sür-i şu‘ab çün halkı itdi ber-çarab / Şâ‘ir gürûhı cümle **hep** târîh için oldı za‘îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [hep,]
- Lafzen ve ma‘nen açdı **hep** Ferrî kulu târîhe leb / Biñ iki yüz üçde Receb içre cülûs itdi Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42*). [hep,]
- Re‘y-i şâh ‘Abdü’l-hamîdle **hep** cihân oldı riyâz / Kim vezîr-i vakti hem-nâm-ı Halîlu’l-lâhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 5*). [hep,]

hep: Sürekli, daima, her zaman.

- Bu leyl-i kadr-i ‘âşık-ı şūrîdegân mıdır / Yoħsa baħa mı yâ Rab ‘aceb **hep** şegab bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [hep,]
- Giryem ğamuñla dîde-i ħûn-bâra çıkdı **hep** / Üftâdedür ki rûyet-i dîdâra çıkdı **hep** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [hep, -a]
- Giryem ğamuñla dîde-i ħûn-bâra çıkdı **hep** / Üftâdedür ki rûyet-i dîdâra çıkdı **hep** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [hep,]
- Ser-rişte virdi ‘ukde-i târ-ı deründen / Zer-bâf-ı ‘aşkuñ ipliği bâzâra çıkdı **hep** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2*). [hep,]
- Ben ağladukça eyledigüñ ‘ahd-i lâ-yu‘ad / Zâlim netîce şüret-i inkâra çıkdı **hep** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3*). [hep,]
- Âşüftegân-ı fûrkatüñ ümmîd-i vaşl ile / Sayd-ı şikâra cümlesi âvâre çıkdı **hep** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [hep,]
- Şâyân-ı cevre kur‘a-i ‘âşık atup dimiş / Gör kara baħtı Ferrî-i bî-çâre çıkdı **hep** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [hep,]
- Koydı bir mezra‘da baħtı dânesi berç-ı kazâ / İrdi **hep** berf-i belâdur n’eylesün Ferrî-i zâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [hep,]
- Nağd-ı ħulûs-ı mihr ü vefâlar yazık yazık / A‘mâl-i süm‘a-kârî gibi **hep** hebâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2*). [hep,]
- Ol âfitâb-ı burc-ı vezâret ki sâ‘ire / Meh gibi nûr-ı fikreti **hep** müste‘âr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 8*). [hep,]
- Ehl-i ‘ayşuñ mâtemi eflâke mi ‘aks eyledi / **Hep** figândur gûş olan kânünce-i Nâhîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3*). [hep,]
- Göñül ol Mûsî-i hayret-fezâ-yı rûy-ı yâr oldı / Şadâ **hep** len terânîdür bezm-i Tûr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3*). [hep,]
- Haşşîşasıdur ħâl-i siyâhuñ ki ruħuñda / **Hep** habbe-i sevdâ bitürür gül-şenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2*). [hep,]
- **Hep** mürüvvetsüz ‘adüya lutf u aħbâba kahr / Bilmiş ol ki işte bu ħâlet helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3*). [hep,]
- Şimdi daħi bir büt-i cevvara düş itdi felek / Uğradur **hep** böyle bî-dâd âfete şöhet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5*). [hep,]
- ‘İlm ü hüner mu‘tâdıdur **hep** cümleñüñ üstâdıdur / Mülk-i suħan Bağdâdîdür gûyâ ki Rûhî-i ‘alîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13*). [hep,]
- Mü‘eyyed râyet-i iclâlî seyf-i kâtı‘ı manşûr / Şuyın buldurdı baħt u tâlî‘i **hep** aħterân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [hep,]
- Sünnet-i Şâh-ı Rûsülken ehl-i şi‘re iltifât / Oldı şimdi şâ‘irân **hep** ħarb ü ħarbuñ maşdarı (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [hep,]
- Bulmağ için anı âheng-i Hicâz itsem gerek / Fûrkatinde bâde şanma içdigüm **hep** oldı sem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [hep,]
- Hep vefâ idi şehâ aqvâl ü ta‘bîrûñ senûñ / Mihr ü şefkat idi cümle lutf [u] takrîrûñ senûñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [hep,]
- Vaşlnda da olsam n’ideyüm ‘ahdi **hep**‘arkûb / Güftârı dürüg sözleri hep va‘de-i kemmün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [hep,]
- Vaşlnda da olsam n’ideyüm ‘ahdi hep‘arkûb / Güftârı dürüg sözleri **hep** va‘de-i kemmün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [hep,]
- Rindân tolaşdı mey-gedeyi **hep** karış karış / Elden çıkarma sen de hemân tırma gir karış (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2*). [hep,]

hep: Bütün, cümle.

- Neyyir ile şafvetde geçüp hubb-ı sivādan / Bir zerre-i nā-çîz bulunmaz **hepümüzde** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6*). [*hepümüzde, -ü, -müz, -de*]
- Şirā'landurdı **hep** cümle mühimmātın idüp tekmîl / O düstür-ı mekârim-pîşe çün oldı devân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [*hep,*]
- Girîz-gâh olmayup garķ olacağın cezm idüp der-hâl / Dutup **hep** cümlesi yelken kürek geldi emân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [*hep,*]
- Bunuñ gibi zafer-yâb olmamış eslâfı 'âlemde / Tevārîh-i selef **hep** cümlesin almış beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*hep,*]
- Dañi şeh-zâdegânı âşafı **hep** hayr-h'âhânı / Şeref-yâb ideler 'ömr-i sa'âdet ile dünyâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 12*). [*hep,*]
- 'Aql u fikr ü dil ü dînüm kamu yağmaladı **hep** / İtdügi mekri baña eylemez duğt-ı 'ineb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 3*). [*hep,*]

her: Tekil isimlerden önce gelerek "bিরer birer olarak, -lerin hepsi, -in bütünü" anlamı veren bir söz.

- Şâhid-i şabrum görünce şîve-gerdür **her** dile / Eglenür gamda benümle şanki mâ'ıldür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3*). [*her,*]
- Rûyuñ olunca gonce-i şâd-âb [u] hânde-zen / Gül gül dimekle n'eyleye **her** bî-edeb saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*her,*]
- Ol dem ki şehâ şayhâ-i hicrân ola peydâ / **Her** müy-yı tenümde niçe efgân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [*her,*]
- Garķ eyleye emvâc-ı yem-i hayret o rûtbe / **Her** kaṭre-i eşkümde bir 'ummân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2*). [*her,*]
- Ferrî tolanur şubḥa degin **her** gice küyuñ / Pervâneye şem' şem'e de pervâne münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7*). [*her,*]
- Nigeh-i çeşmüñe perhîz ola **her** gâh 'abes / Reh-zene ḥaşyet ü ḥavf-ı ḥaṭar-ı râh 'abes (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*her,*]
- Tâbiş-i mey ile ser-germ olıcağ fitne-dilân / **Her** kadehde sâķîden bûs-ı dil-ârâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [*her,*]
- Bilse de 'âşık fîrîb-i va'de-i 'arkûbdur / Meşhed-i Mecnûnda **her** sebz ü çemen kemmündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [*her,*]
- **Her** daķıķa bâdî-i fikr-i daķıķıdır raķîb / Bâ'îş-i ḥurd-ı daķıķ ancak ḥar-ı tâḥündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*her,*]
- Baķ baķ toyunca turrelerüm târ-mârdur / Ammâ raķîb-i keç-dile **her** târ mârdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [*her,*]
- Her nevk-i çeşm-i şūḥuñ eyâ mest-i naḥvetüm / Cân-ı za'ife tîr-i kazâdan nişânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [*her,*]
- Dağıla gelmiş ümm-i 'anâşırdan 'âşıkum / **Her** lâle-rûya meyl-i dilüm 'âşıkânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [*her,*]
- Ketm itme cân u dîn ü dil ü mezhebi şaķın / **Her** büt-perest-i 'aşķda rengîn ṭapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [*her,*]
- Gıbtâ ol şâḥib-nişâb-ı vaşla kim sāğar be-kef / Sîneye **her** gice bir sîmin-teni 'uryân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [*her,*]
- **Her** pîş-gâh-ı siflede dünyâ-yı dün içün / Dūçâr-ı kayd-ı zûll ü hevân oldıgum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [*her,*]
- **Her** kânumuzuñ şüret-i nazmı ile toyduk / 'Âlemde faķat şîve-i iḥsâna toylmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*her,*]
- **Her** bü'l-hevesüñ bildigi kañtâr degüldür / Mîzân-ı zeheb zîver-i dest-i eşel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*her,*]
- Var der-gehine vaķtidür ol zîb-i şuduruñ / **Her** demde mihir zîver-i burc-ı ḥamel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7*). [*her,*]
- **Her** gice ḥayâlüñle dil-i rüşen uyumaz / Âvâre-i nâr-ı şerer-i eymen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [*her,*]
- **Her** gice ḥayâlüñ dolaşur dilde nihânî / Târâc-ı ümîd ile gezer reh-zen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*her,*]
- Firâşum şubḥa dek **her** gice süzen-zârdur sensüz / Mürüvvetsüz gül-i taşvîr-i bâliş ḥârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [*her,*]
- Ser-i küyuñda **her** şeb sevdigum gül-geşt ü peymâdan / Dü pâyum hânde-zâ-yı pûye-i pergârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [*her,*]
- Muķîm-i küyüdür **her** şeb derinde zâr u ser-gerdân / Dil-i şürîde bekler dil-ber-i ra'nâ çıkar çıķmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*her,*]

- Bî-dâdlıgıña soñra gelür saña nedâmet / **Her** kâr-ı bedûñ ehli peşimân olagelmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [her,]
- Mecnûn-ı melâmet-keşiyüm Ferrî bu vaktüñ / **Her** ‘âşıkâ bir başkaca devrân olagelmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [her,]
- Pek hoş olurdı bulmasa ger **her** kemâl zevâl / Âh olmasaydı devlet ü zillet hâlef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3*). [her,]
- Zâhid ü kıssîs yek-sân oldı ma’bed **her** taraf / ‘İndümüzde farkı yokdur mescid ü büt-hânenüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2*). [her,]
- Tâ ol kadar âşüb [u] füsûn-sâz kim eyler / **Her** fitnede bir ma’rifet îcâd nigâhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2*). [her,]
- Her bezme birer başka neşât-âverüm ammâ / Dil-ber olıcağ meclis-i şahbâda ğarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3*). [her,]
- Meclisde varup sâkî-i devrâna şarılısam / **Her** gerdiş-i câmında o fettâna şarılısam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1*). [her,]
- Vedâduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şüret / Anuñ **her** yüzden ey büt lutfını iz’ân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5*). [her,]
- Kendüm bileli dehrde şahş-ı kazâ me’nûsiyum / Cânânenen **her** şehride rüy-ı vefâ me’yûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [her,]
- İrgürür **her** şebüm seher şehere / Şîve-i h’âb neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4*). [her,]
- Raķibe iltifât itsem de benden rüy-gerdândur / Olurmuş münkesir elbette **her** mecrûr cârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4*). [her,]
- O meh-rû ‘ömr-i sermedle dilâ hem-vâr var olsa / Vaşılâda **her** dem-i dil-dârda da der-kenâr kâr olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1*). [her,]
- İder **her** küşte-i ma’nâyı Ferrî feyz ile ihyâ / Şarî-i hâme-i mu’ciz-edâ şür oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 7*). [her,]
- **Her** dânesini zîver-i deşt-i ‘adem itdi / Hâsıl komadı berķ-ı fenâ hırmenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4*). [her,]
- Ferrî niçün ol dîde-i ğaddâra şokulduñ / **Her** ğamzesi bir tîğ idi cismüñ dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5*). [her,]
- Ağyâr bizi reşk ile taşlarsa yiridür / **Her** seng-i cefâ şîşe-i rindâna tokundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6*). [her,]
- Hasretüñle künc-i ğamda **her** gice kan ağlarum / Cüşî-i âb-ı şirişküm mişl-i tāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2*). [her,]
- Gelsün şalâdur ‘âleme zu’mınca **her** ‘îsî-deme / Rûh-ı Mesîh ü Meryeme şîvem ider nâz u na’îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [her,]
- Evreng-i dil hâkanıyum taht-ı suĥan sultânıyum / Nazm ile neşrûñ kânıyum maĥsûd **her** şahş -ı le’îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [her,]
- Ferrî şikâyet vaktidür **her** derde şefkat vaktidür / Di ki ey âfet vaktidür da’vâ-yı faşl eyler Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [her,]
- Dür olalı o âmâcı nevk-i nigehüñden / **Her** ğonce-i dâğum güle güyân-ı ĥazândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2*). [her,]
- Vus’umca kuluñ da suĥana eylesem âġâz / **Her** ĥall-i nüket müşkil-i fehm [ü] ĥiredândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15*). [her,]
- Ey dâver-i Hâtem-meniş ey zât-ı himem-kâr / **Her** himmetüñüz mürde-dile rûh-ı revândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*). [her,]
- **Her** nihâl-i tâzesi üzre bulur şad sünbüle / Olmasaydı sünbül-i fettân gibi tarrâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25*). [her,]
- Ĥamdüli’l-lâh **her** fûnuna intisâbuñ muntelhâ / İtmesün Bustân u Gülistânla bîzâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31*). [her,]
- Gerçi fenn-i şîr ile üstâd-ı mażmûn-perverüm / Böyle maĥzûn mı olur **her** eyleyen tîmâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36*). [her,]
- ‘Ömr ü devlet ile dâ’im ola şadrında mekîn / Tâ ki **her** taht-ı çemende ‘arz ide dîdâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60*). [her,]
- Besdür ıtnâb idelüm ġayrı du’âya ibtidâ / Anı encâm-ı suĥanda **her** suĥan-ver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26*). [her,]
- ‘Aşk olur hâdî-i vâdî-i necât-ı ‘urefâ / ‘Aşk ider **her** kes-i nâ-kes-şıfatı şâf-nihâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [her,]
- **Her** umûruñda muvaffâķ ide Allâh seni / Ola devletle şeref ġâyet ü pâyân-ı sebîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 6*). [her,]
- Düşdük telâşa va’d-i dürüġıyla bir mehûñ / **Her** şeb ĥayâli tâ be-seher koynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 5, Beyit 1*). [her,]

- Saña teslīm-i cān itsem ‘aceb mi / Kuzum **her** vech ile senden emīnüm (*Ferrî Dîvânî, Kit'a 9, Beyit 2*). [*her,]*
- Baḡ baḡ toyunca turrelerüm târ-mârdur / Ammâ raḡīb-i keç-dile **her** târ mârdur (*Ferrî Dîvânî, Matla 1, Beyit 1*). [*her,]*
- Ben daḡı şimden gerü maḡbûba nâz itsem gerek / Râh-ı ‘aşkında perîşân oldı **her** eṭvârumuz (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 2, Bend 2*). [*her,]*
- Çün haḡîḡat şāyi‘ oldı yâr ile esrârumuz / **Her** suḡanda ba‘de-zîn terk-i mecâz itsem gerek (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 2, Bend 2*). [*her,]*
- **Her** nigâhı bir belâ-yı nâgehânîdür dile / Ğayrı dil-berler gibi lâzım degül esbâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 3, Bend 4*). [*her,]*
- Söyleşme şaḡın çarḡ-ı keç-eṭvâr ile Neyyir / **Her** sifleye meyl eyleme akrân ile söyleş (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 7, Bend 4*). [*her,]*
- Kûlzüm-i ‘ilm ü kemâle ir bulup **her** maṭlabı / Baḡr-i fikr-i nazma ğavvâş ol yûri Neyyir gibi (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 5*). [*her,]*
- Benüm ol şā‘ir-i mi‘mar-ı ḡudsî-ḡâne-pîrâ kim / Nikât-ı şîrûme mismâr olur **her** luṭf-ı ma‘nâ kim (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 12, Bend 7*). [*her,]*
- Bir kemân-keşlik degül **her** şun‘da dâd-ı ilâh / Bir hûnerle eylemiş aña ‘adîlini ‘adîm (*Ferrî Dîvânî, Tarih 3, Beyit 3*). [*her,]*
- Ḥâmesi degdi ‘Imâd-âsâ ‘aşâ-yı ma‘rifet / Ḥaṭda nesh ile şûlûş riḡ‘a celîdür **her** kemâl (*Ferrî Dîvânî, Tarih 10, Beyit 3*). [*her,]*
- **Her** gice taḡassürle çıkan şu‘le-i âhum / Şem‘-i ḡarem-efrûz-ı cünûn eyledi gerdün (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 18*). [*her,]*
- **Her** vech ile naḡl oldı du‘â-nâmede aḡvâl / Eyler ‘acele itme o daḡı ḡaber irsâl (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 64*). [*her,]*
- Zerḡ u riḡâyı seyle virür sâde-dil olur / **Her** sûda naḡş-ı zevḡ-ı dili bî-ta‘ab bulur (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 36*). [*her,]*
- Kem-cur‘asıyla âdeme keyf-i ebed gelir / **Her** demde feyz ü neşve dilâ bî-‘aded gelir (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 42*). [*her,]*
- Beḡzemez ġayrıya **her** sûya aḡar miḡl-i miyâh / Şimdi ammâ yine bir dâma tütuldı ey şâh (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 11*). [*her,]*

her ân: Her zaman, daima.

- Cānı yaḡup nâr-ı keder kıldı derûnı pür-şerer / Dûdı **her ân** serde tutar şem‘-i belâ fânûsiyum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 142, Beyit 2*). [*her ân,]*
- Ben ki Ferrîyüm **her ân** mestâne-i muḡtel-şu‘ûr / Hem esîr-i bâde hem meftûn-ı rûy-ı sâdeyüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 143, Beyit 5*). [*her ân,]*
- **Her ân** nev-restegâna şefḡat-i pîrâne lâzımdur / Tehî-dildür şurâḡîler süyûfuñ inkisârından (*Ferrî Dîvânî, Gazel 153, Beyit 2*). [*her ân,]*
- **Her ân** ‘unşurda hem şîvem nümâyân / Bîḡâr-ı hefte hem engin-i ‘aşḡum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 138, Beyit 5*). [*her ân,]*
- **Her ân** îḡâd-ı şem‘-i ḡaşr u neşre / Dilüm meş‘al kıyâmet-bîn-i ‘aşḡum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 138, Beyit 6*). [*her ân,]*
- Kendinüñ ḡayrân-ı ḡüsn [ü] ânıdur her-âyine / Niçe serler olmada **her anda** ġaltân pâyine (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 5, Bend 4*). [*her ân, -da]*
- Nâ-besîyüm(?) ḡüsn ü ânuñ ile **her ân** bilmiş ol / Müşkil oldı incizâb-ı çeşm-i fettân bilmiş ol (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 1*). [*her ân,]*

her bir/her biri: Ayırı ayırı hepsi.

- **Her bir** kelâmı bir dūr-i şeh-vâr-ı ma‘nîdür / Dîvân-ı pāk-i Ferrîyi gel zîb-i manḡar it (*Ferrî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 5*). [*her bir,]*
- İtmîş ‘ıyâr-ı ma‘rifetüm Ḥaḡ ezelde ḡaş / **Her bir** meḡhakke düş ü ziyân oldıḡum yeter (*Ferrî Dîvânî, Gazel 75, Beyit 4*). [*her bir,]*
- Ol şā‘irüm ‘İsâ-maḡâl meydân-ı ḡuds olup mecâl / Şîrûm kamu sıḡr-i ḡelâl **her bir** sözüm dürr-i yetîm (*Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 23*). [*her bir,]*
- **Her bir** kelâmum şîr olur maḡmûnlarum naḡḡır olur / Bîkr-i suḡan teşḡîr olur nuṭḡ itmeden ṭab‘-ı kerîm (*Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 40*). [*her bir,]*
- Ol şâh-ı a‘del dâd-ger dâdâr-ı Efrîdûn-zafer / ‘Adl arayup aña gider **her bir** saḡîm ü müstaḡîm (*Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 37*). [*her bir,]*

- Donanma-yı hümayûna o güne virdi ârâyış / Ki **her bir** zevraķı tercîh olundu şâhidân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [*her bir,]*
- O rütbe beyt-i mevrûn-ı terüm Ferrî dil-ârâ kim / Benüm **her bir** şikâf-ı mısra'um yek-laht gûyâ kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7*). [*her bir,]*
- Şahn-ı sinemde müjeñ öyle çerâgân itdi / **Her biri** dâg delen lâle-i hâmun gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3*). [*her biri,]*
- **Her birinüñ** seyr-i hâl ü la'linüñ mecbûrîyum / Ferriyâ müşkil imiş teştîl[i] âb u dânenüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5*). [*her biri, -nün]*
- **Her birisi** hüsn ile birer cânibe çekmiş / Âh âh ki bir kâfir-i ser-keş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4*). [*her biri, -si]*
- Vardur daḡı çok nev-heves tûḡı-yi ḡudsîye kafes / Luḡf-ı şeh olsa dest-res **her biri** olur bir kelîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17*). [*her biri,]*
- Mû kıyâs itme tenümde tîr-i müjgânüñ şehâ / Cevr ile bulmuş nümâyış **her biri** ser gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23*). [*her biri,]*
- Bakılsa şüret-i temkînine **her biri** kûh-endâm / Velîkin sür'ati berķ-i bürûķa imtiḡân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [*her biri,]*
- **Her birisi** nevk-i müjgânüñ olup mîzâb-ı nâz / Ğamzesi maḡmûr u çeşmi nîm-mest-i ḡ'âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1*). [*her biri, -si]*

her dem: Her zaman, daima, sürekli.

- Reh-i vaşl-ı dil-ârâda heves ki sedd-i râhumdur / O sevdâ ki olur **her dem** sürûd-ı medd-i âhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [*her dem,]*
- Ferrîyi helâk itmege ruḡsâr ile ġamze / **Her demde** hemân muşḡaf u ḡancer öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*her dem, -de]*
- Resm-i 'âdîdür ki 'irfân mürîş-i ḡızlân çi sûd / Ferriyâ semt-i murâdî yoḡsa **her dem** cân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7*). [*her dem,]*
- Süveydâm içre ḡasret şöyle şü'le-pâşdur **her dem** / Göñül mişķât-âsâ âteşîn-eḡvârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6*). [*her dem,]*
- Dûde-i âhum seni **her dem** n'îçün bî-tâb ider / Var ise büyâ-yı zülfüñ 'ûd-ı micmerden laḡîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2*). [*her dem,]*
- Ben o giryân Yûsufum **her demde** ma'ḡyûb-ı tühem / Levḡ-i töhmet ile çâķi âşinâdur dâmenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2*). [*her dem,]*
- **Her dem** saña nîm-bismil isem kanı mürüvvat / ḡûn-ḡ'ârluḡa başladuñ âh ey dili kanlu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4*). [*her dem,]*
- Es'ad ki Ğâlibdür laķab tarḡ-ı ḡayâl eyler 'aceb / **Her dem** ki şî're açâ leb mestâne eyler çün Fehîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [*her dem,]*
- O ḡûnî gözlerüñ ey mest-i nâz-ı pür-cefâ bilseñ / Ne kanlar yutdurur **her dem** dil-i Ferrî-i şeydâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*her dem,]*
- İtmîşüm müşķ ile da'vât-ı devâmuñ **her dem** / Zîkr-i zâhir ile efķâr-ı buḡun[ı] tezyîl(?) (*Ferrî Dîvânı, Küt'a 1, Beyit 15*). [*her dem,]*
- Bu fevz-i nuşreti mes'ûd ide ḡaķ şâh-ı zî-şâna / Niçe fetḡ u zaferle ide **her dem** kişver-ârâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11*). [*her dem,]*
- Zâhidâ ser-semlik itme nuş idüp **her dem** baña / Zaḡm-dâr-ı der-i 'aşķum zaḡmdur merhem baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*her dem,]*

her dem ki: Her ne zaman ki.

- **Her dem ki** bize mûnis olur luḡf-ı tebeşşüm / Tûḡı gibi bir nev-reviş îcâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*her dem ki,]*

her kim: Kim olursa olsun.

- Çünkü olduñ Ferrî-i şürîdeden gerdân-rû / **Her kime** mihr ü vefâ eylerseñ it şimden gerü (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 5*). [*her kim, -e]*

her ne dînîlse: "Ne dense de, ne söylenirse söylensin." anlamında bir söz.

- Neş'et daği mümtâzdur şahbâz-ı hoş-pervâzdur / **Her ne dinilse** azdur üstâd-ı kül miğl-i 'adîm (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 14). [her ne dinilse,]

her ne kadar: Başına getirildiği şartlı cümledeki yargının doğru veya doğal görüldüğünü fakat bunun yeterli olmadığını anlatan bir söz.

- Erbâb-ı dile **her ne kadar** hâk olursak / Destâr gibi zâhîde püsküllü belâyuz (Ferrî Dîvânî, Gazel 92, Beyit 2). [her ne kadar,]

her ne var: Her ne varsa, tamamı, hepsi.

- Çâh-ı Bâbildür o gamze yâhûd enbân-ı fiten / Şûriş-i 'uşşâka dâ'ir **her ne var** andan çıkar (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 4). [her ne var,]

her zamân: Daima, sürekli, hep.

- Dâm-ı zülfünde şikeste itme per ü bâlini / Ferrî-i üftâde cânâ **her zamân** lâzım saña (Ferrî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 5). [her zamân,]
- Gökşuya dön de gel ne olur dün de bekledüm / Râhuñ o süya **her zamân** ey bî-vefâ düşer (Ferrî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 4). [her zamân,]
- La'lini bûs itdiğün **her zamân** cānānenün / Bulsa dil kanın içerdî sāgar u peymānenün (Ferrî Dîvânî, Gazel 123, Beyit 1). [her zamân,]
- Şā'ir-i nāzûk-hayāle nāgehānî **her zamân** / Hāl-i rûy u sîne-i berrākî kimdür söyleden (Ferrî Dîvânî, Gazel 158, Beyit 2). [her zamân,]
- Degül kavs-ı kûzaḥ gibi gehî zâhir gehî pinhân / Mümâşildür kurılı yaya cānâ **her zamân** ebrû (Ferrî Dîvânî, Gazel 161, Beyit 3). [her zamân,]
- Seyre māni' sūz-ı dildür yoḥsa yâr itmez dirîḡ / Dūd-ı âhum **her zamân** rû-puş olur bürka' gibi (Ferrî Dîvânî, Gazel 184, Beyit 4). [her zamân,]
- Şāhid-i baḥtüm benüm nāz ile pîrāyîş bulup / **Her zamân** etvārını ben zāra muḡber gösterür (Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 7). [her zamân,]
- Şimdi çün tutdu[m] götürdüm bir kerîm [ü] 'ādile / Himmet ile **her zamân** luṭf ile peyker gösterür (Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 8). [her zamân,]

her-âyine: Elbet, elbette.

- Devr itdi beni nāvek-i âhumla velîkin / **Her-âyine** âyinesi çarḥuñ saḡat oldı (Ferrî Dîvânî, Gazel 198, Beyit 3). [her-âyine,]
- Kendinün ḥayrân-ı ḥüsn [ü] ānıdır **her-âyine** / Niçe serler olmada her ānda ḡaltān pâyine (Ferrî Dîvânî, Tahmis 5, Bend 4). [her-âyine,]

her-bâr: Daima, her vakit.

- İtme zülfün rûyuñ üzre sevdigüm **her-bâr** bâr / Ol sebeble 'āşîka gösterme ey ḡaddâr dâr (Ferrî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 1). [her-bâr,]
- Gül-sitân-ı ḥâṭır-ı memdūhumı yād eyleyüp / İktisâb-ı neşve-i feyz itmede **her-bâr** gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 26). [her-bâr,]
- Eyleme zîb-i 'ızāruñ sevdigüm **her-bâr** gül / Olmasun luṭf ile ol nāzûk-mizāca bâr gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 51). [her-bâr,]

hercāî: Kararsız, sözünde durmayan.

- O vefâsuz o mürüvvetsüz o **hercāî** için / Ferrî-i zāra bu verz-i şîve-i āh 'abeḡ (Ferrî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 5). [hercāî,]

her-giz: Asla, hiçbir zaman.

- Ey ḥadeng-i ḡamze **her-giz** bir nişān lāzım saña / Hîç dimezsın ‘āşıkā ammā ki cān lāzım saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 1*). [*hergiz,]*
- Ḥaṭ geldigini rüyuña dil pek ṭaleb itmez / **Her-giz**‘uḡalā bilmedigi yirde şeb itmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 1*). [*her-giz,]*
- Kātı āşüb-ı devrān olacaḡdur ‘āḡıbet cānā / Eger virmezse dest-i dîdeye **her-giz** ‘inān ebrū (*Ferrî Dîvânî, Gazel 161, Beyit 6*). [*her-giz,]*

herkes: *Bütün kişiler.*

- ‘İd irdi olup **herkese** cānāneden iḡsān / Ferrî saña da çerb ü şütüm u hezeyāndur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 5*). [*herkese, -e]*
- **Herkes** o yirde muḡmız-ı çeşm-i kuşūrdur / Ferrî de anda ḡayret ile pür-fütūrdur (*Ferrî Dîvânî, Terakib-bend 2, Beyit 41*). [*herkes,]*

hestî: *Varlık, var olma, mevcudiyet.*

- Bir cāya ir ki olmaya **hestî** vü nîstî / Tūtî-i nefis-i nātūḡayı anda epsem it (*Ferrî Dîvânî, Gazel 16, Beyit 4*). [*hestî,]*
- ‘Aşḡdur nîstî [vü] **hestîye** bādî ancak / ‘Aşḡdur itdüren imkān u ‘adîmî îcād (*Ferrî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 10*). [*hestîye, -y, -e]*

hevā: *Heves, istek, arzu.*

- Düşdüm bu baḡr-i fūrḡate kendi **hevāmla** / Çekdürme bārî bār-ı ḡam-ı nā-Ḥudā Ḥudā (*Ferrî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 2*). [*hevāmla, -m, -la]*
- Ferrî seni lertzān iden ‘ālemde **hevādur** / Ammā dil-i āşūfte ki bilmem neden oynar (*Ferrî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 5*). [*hevādur, -dur]*
- Olanlar Merve-i şūriş-geh-i zūlfūnde miḡnet-keş / Vişāl-i ḡūra sa’y itmek **hevāsında** Şafā bilmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 4*). [*hevāsında, -sı, -n, -da]*
- Sebūḡ-maḡz olduğundan böyle berḡeşte ider devrān / Yakışmaz ki **hevā** kākūl-veş ola başda pīrāye (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 18*). [*hevā,]*
- **Hevāsına** uyup düşmen otuz kıṭ‘a sefāyinle / Çıḡup ḡorşanlıḡa küllî‘asākirle ziyān üzre (*Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 20*). [*hevāsına, -sı, -n, -a]*
- **Hevāsına** düşüp dil baḡla kim bir şūḡ-ı nev-ḡīze / Yakışsañ cevher-i ḡönlî idersūñ zūlfe āvīze (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 5*). [*hevāsına, -sı, -n, -a]*
- Dil nūş diyü semmini nūş itdi **hevānuñ** / Evvel daḡı ben içmiş idüm şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânî, Terakib-bend 1, Beyit 16*). [*hevānuñ, -nuñ]*

hevā: *Hava. II Heves, istek, arzu.*

- Bu ḡün mey-ḡānede bir āfet-i tersāya düşdük biz / Ḥabāb-āsā **hevāya** bend olup şāḡbāya düşdük biz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 1*). [*hevāya, -y, -a]*
- Ḥabāb-āsā **hevāma** bend olup devrāna aldandum / Şarāb içdüm ḡüzel sevdüm dilā ammā ne aldandum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 133, Beyit 1*). [*hevāma, -m, -a]*

hevā-dār-ı sevād-ı turre-i tarrār: *Gönül çalan kākūlün siyahlıḡına āşık.*

- **Hevā-dār-ı sevād-ı turre-i tarrārdur** ḡönlüm / Rehā olmasa aḡlā kākūl-i dil-dār dār olsa (*Ferrî Dîvânî, Gazel 165, Beyit 4*). [*hevā-dār-ı sevād-ı turre-i tarrār, -dur]*

hevālandur-: *Havalandırmak, uçurmak.*

- Evc-i naḡvetde **hevālanduramaz** müḡḡānuñ / Yorılır murḡ-ı cemālūñ daḡı bālî küçücük (*Ferrî Dîvânî, Gazel 121, Beyit 2*). [*hevālanduramaz, -a, -maz]*

hevāsın bul-: *Havasını bulmak, keyiflenmek, neşelenmek.*

- Muḥāzāt iddi‘āsın idemez bād-ı şabā olsa / **Hevāsın balsa** andan daḥi pīş-revdür ‘ayān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [*hevāsın bul-, -sa*]

hevā-yı ‘aşk: *Aşk arzusu.*

- Zāhidā men‘ itme ‘uṣṣākı **hevā-yı ‘aşkdan** / Luṭfı yok şāḥib-şihāda kıṣṣa vü efsā[ne]nün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4*). [*hevā-yı ‘aşk, -dan*]

hevā-viārzü: *Arzunun hevesi.*

- Ey büt-i nā-mihr-bān geçdi **hevā-yı ārzü** / Ba‘de-zīn mesdüddur vaşfuṇda bāb-ı güft-gü (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 2*). [*hevā-yı ārzü,]*

hevā-yı zülf: *Saçın hevesi, saçı isteme.*

- **Hevā-yı zülfine** uysam ‘aceb mi / Perīşān-ter olur eṭvār-ı ‘āşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3*). [*hevā-yı zülf, -i, -n, -e*]
- Dā‘im **hevā-yı zülf** ile nevmīd-i ruḥ mısūn / Ey āh-ı leyl-i ğam şehērūn yok mıdur senūn (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2*). [*hevā-yı zülf,]*

heves: *Arzu, istek.*

- Reh-i vaşl-ı dil-ārāda **heves** ki sedd-i rāhumdur / O sevdā ki olur her dem sürūd-ı medd-i āhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [*heves,]*

heves-i hand-i leb: *Dudağın gülüşünün hevesi.*

- Ferrī**heves-i hand-i lebūn** ile giderse / Hākinde anuñ sebze-i za‘frān ola peydā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*). [*heves-i hand-i leb, -iñ*]

heves-i her dü cihān: *Her iki dünyaya dair heves, istek.*

- Vāreste-i kaydüz **heves-i her dü cihānda** / Ferrī gibi vā-beste-i dergāh-ı rızāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [*heves-i her dü cihān, -da*]

heves-i kām: *Mutluluk hevesi, arzusu.*

- Koymaz **heves-i kāma** bizi ḥüsn-i ṭabī‘at / Ferrī düşüren kayd-ı ğama dillerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5*). [*heves-i kām, -a*]

heves-i semt-i murād: *Murat semtinin hevesi.*

- Bezmünden atıp bendeñi ṭundan ṭuna devrān / Eşkü **heves-i semt-i murād** ile şat oldu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2*). [*heves-i semt-i murād,]*

hey: *Seslenme ünlemi.*

- Vāşıl iken **hey** meded terk-i müsem mā eyleyüp / Ne belādur kim yine şūfī gibi esmādayum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4*). [*hey,]*
- Āşüb şalmağ oldu dile kār-ı aşğarı / Yandurdu yağı **hey** meded āsūde dilleri (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [*hey,]*
- Haṭṭı ki ḥayl-i fitne gibi yüzdedür hemān / Çīn ‘askeri mi **hey** ne belā-yı cihān-ı cān (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [*hey,]*

- Harf-i cevherle tamām tārīḥ olur ey Ferrî / **Hey** meded rıḥlet idüp gitdi erenler şāhı (Ferrî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 1). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi **hey** zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi hey zamâne **hey** (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi **hey** zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi hey zamâne **hey** (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi **hey** zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi hey zamâne **hey** (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi **hey** zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi hey zamâne **hey** (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi **hey** zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [hey,]
- Hımlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdüñ esîr-i kahve bizi hey zamâne **hey** (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [hey,]

heykel-i nây: Ney heykeli.

- Tanînüm ḥasretüñle muḥriḳ u dil dāḡ dāḡ oldu / Mümāşildür vücūdum fūrkatüñle **heykel-i nāya** (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14). [heykel-i nây, -a]

heyülâ: Eşyanın ve cisimlerin ham maddesi, her şeyin kendisinden var edildiği ilk madde.

- ‘Âlem-i kevn [ü] fesād içre **heyülâ** bî-kıyās / Nükteyi fehmi ile Ferrî kâmil âdemdür ġaraz (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [heyülâ,]

hezâr: Bülbül.

- ‘Uşşâḳ çü maḥbûba teraḳḳubda **hezâra** / Başdan başa gül naḥli ki sem‘ olsa ne mâni‘ (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [hezâra, -a]
- Mülki riyyâz u kendi gül oldu **hezârı**‘aḳl-ı kül / Ehl-i fesâda yok sübül mehdî-i rāh-ı müstaḳîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6). [hezârı, -ı]

hezâr: 1. Bin. 2. Bülbül.

- Gül-şenî der-ġāhıdur güyâ gül-istân-ı cihân / Bir degül sâde **hezâra** okudur ezḳâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18). [hezâra, -a]

hezârân: Binlerce, pek çok.

- Bir nigāh-ı fitne-engîzi çıkınca nâz ile / Şad **hezârân** ‘aşîḳ-ı şūrîdesi cāndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [hezârân,]
- İtâ‘atde **hezârân** cilveler idrâk olunmışdı / Görüp bir başka ‘âlem şîve-i ‘işyân için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [hezârân,]
- Ol nigāh-ı fitne-engîze **hezârân** âferîn / Fenn-i siḥri öğredür hem ġamzeñe hem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2). [hezârân,]

hezâr-ı gül-şen: Gül bahçesinin bülbülü.

- **Hezâr-ı gül-şene** ‘âlemde raġbet nâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [hezâr-ı gül-şen, -e]

hezār-ı zār: Ağlayan, inleyen bülbul.

- O hāl-i ‘anber-āsāyî görüp la‘lî bucağında / **Hezār-ı zāra** döndük hubb-ı şevk-efzāya düşdük biz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 2*). [*hezār-ı zār, -a*]
- Kārum **hezār-ı zār** gibi zār u zārdur / Nālân iden beni haṭ-ı sebz-i ‘ızārdur (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 1*). [*hezār-ı zār,]*

hezeyân: Sayıklama, saçma sapan konuşma.

- Hummā-yı ‘aşkuñ itdi perîşân Ferrîyi / Ey şüh şanma kim **hezeyân** söylerüm saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 7*). [*hezeyân,]*
- ‘îd irdi olup herkese cānāneden ihsân / Ferrî saña da çerb ü şütüm u **hezeyāndur** (*Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 5*). [*hezeyāndur, -dur*]

hezeyân eyle-: Sayıklamak, boş sözler söylemek.

- Ey dil yeter ıtnāb-ı suḥan başla du‘āya / Mektüb gelir **eyleme** terk it **hezeyānı** (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 63*). [*hezeyân eyle-, -ı, -me*]

hezîmet: Bozgun, yenilgi.

- Göstermiş idi fitne vü āşüb [u] **hezîmet** / Āfet gibi ol iki gözi itmese imdād (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 11*). [*hezîmet,]*

hezîmet göster-: Yenilmek.

- Hūmār ile nighē gāhî **hezîmet gösterür** ey büt / O kāfir ḡamze ol dem itmese imdād n’eylersiñ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 128, Beyit 3*). [*hezîmet göster-, -ür*]

hibret: Tecrübe, bilgi.

- **Hibret** ü fiṭnat ile fehṡ ü firāset sende / Hūş-ı kâfî şeref-i zihṡ ü zekāvet sende (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 20*). [*hibret,]*

hıfz: Koruma, muhafaza etme.

- Fülful-i ḡālî **hıfza** kāfūrum / Germ ile serd neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânî, Gazel 147, Beyit 6*). [*hıfza, -a*]

hıfz olun-: Saklanmak, muhafaza edilmek.

- Hastegānuñdan meta‘-ı vaşluñı itme dirîḡ / **Hıfz olunsa** bir kumāş ārāyiş-i tābūt olur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 3*). [*hıfz olun-, -sa*]

hıfz-ı kāfūr: Kāfuru koruma. (bk. kāfūr).

- Hāl-i ‘anber mi ‘ızārında yāhūd dest-i ḡader / **Hıfz-ı kāfūra** nezāket ile fülful mi ḡodı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 189, Beyit 3*). [*hıfz-ı kāfūr, -a*]

hıl‘at: Padişah veya vezir tarafından mükāfat olarak giydirilen kaftan.

- Oldı melbūs-ı libās-ı defterî şad şükr ola / Egnine uygundur ol **hıl‘at** anuñ çokdan beri (*Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 11*). [*hıl‘at,]*

Hınızlı: *Erzurum'un Hınıs (?) ilçesinden. [OYA]*

- Yekke-süvâr-ı ma'nî görüp kilik-i Ferrîyi / Didi bu esb-i taze meger kim **Hınızlıdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*hınızlıdur, -dur*]

hırâm it-: *Salınarak nazla yürümek.*

- Nâz ile **hırâm itmek** egerçi saña mahşûş / Ammâ bu revîş bu yürüyüş hoş-nemať oldu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4*). [*hırâm it-, -mek*]
- Nâz ile **hırâm itse** eger şahid-i tab'um / Kim görse şanur şîveli bir şüh-ı cihândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [*hırâm it-, -se*]

hırâmân ol-: *Salınarak, nazla yürümek.*

- Nâz ile nutk iderek bezme **hırâmân olsa** / Güft [ü] gü itmege 'uşşâkda tākāt mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [*hırâmân ol-, -sa*]

hırka: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarikata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

- Rehn olmayınca **hırka** meyûn keyfi lağv olur / Ālāyîş olmaz eylemeyince 'avām vām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4*). [*hırka,*]

hırmân: *Mahrumluk, mahrumiyet.*

- Bilürüm kadrini ben gam degül eylerse o red / Ma'rifet lâzimesi oldu çü **hırmân** ebed (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*hırmân,*]

hirmen: *Harman.*

- Her dânesini zîver-i deşt-i 'adem itdi / Hâsıl komadı berķ-ı fenâ **hirmenümüzde** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4*). [*hirmenümüzde, -ü, -müz, -de*]

hirmen-i ümmîd: *Ümit harmanı.*

- **Hirmen-i ümmîdüm** istîlâ idüp bād-ı fenâ / Hâsılât-ı fikri ber-bād eyledi gerd [ü] gubâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [*hirmen-i ümmîd, -üm*]

hırs: *Bir şeyi elde etmek için duyulan, önüne geçilmez derecede kuvvetli istek.*

- Düş olsa cû'-ı kelbe n'ola **hırşla** rakîb / Aç gözli idi aslâ çak aşı köpeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4*). [*hırşla, -la*]
- Tamâ' u âza dūçāra itmedi 'ömrümde beni / **Hırş** ile olmadum etrāf-ı temannāda hacîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 11*). [*hırş,*]

hırz-ı cān: *Can sığınağı.*

- Göreydi münşe'atüm dürr-i 'Abdu'l-lāh-ı Mervārîd / Ferā'id gibi ārāyîş iderdi **hırz-ı cān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44*). [*hırz-ı cān,*]

hısal: *Hasletler, huylar.*

- Şahid-i ma'nâ yüzinde hoş **hısalüñ** fehm olur / Vech-i pāküñde cemāl ile celālüñ fehm olur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*hısalüñ, -üñ*]

hısn-ı haşin: Sağlam kale.

- Habeşdür geçdi şan Rūma hemān Zengī zemīnūnden / Görenler mülket-i Sīnūn çıkar **hısn-ı haşinūnden** (Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 2). [*hısn-ı haşin*, -ün, -den]

hısn-ı hüsn: Güzellik kalesi.

- **Hısn-ı hüsn**de gül-bedenüm i'tibārlıdır / Ol mäh-ı burc-ı 'işve ki Timurhışārlıdır (Ferrī Dīvānı, Gazel 35, Beyit 1). [*hısn-ı hüsn*, -de]

hısm: Kızgınlık, öfke.

- Te'shīr idecek **hısm** ile tevcih-i nigāhuñ / Süz-ı nefesümden niçe nīrān ola peydā (Ferrī Dīvānı, Gazel 6, Beyit 3). [*hısm*,]
- Cānā beni gördüñ ne bu yanana bakışlar / **Hısm** ile tecāhülle beyābāna bakışlar (Ferrī Dīvānı, Gazel 77, Beyit 1). [*hısm*,]
- Göz hīrelenür gün gibi ruhsāra bakılmaz / Öldürdi beni **hısm** ile mestāne bakışlar (Ferrī Dīvānı, Gazel 77, Beyit 2). [*hısm*,]
- Çatarsa böyle dā'im kaşlar **hısm** u gāzab ile / Virür sāmān-ı hūşa dahī Ferrī çok ziyān ebrū (Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 7). [*hısm*,]
- Çengden ya Zührenūñ tel kırdığın fehm eyleyüp / **Hısm** ile şan kevkeb-i Nāhīde hancer gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 2). [*hısm*,]
- Hamd ola levh-i defter-i 'uşşāka dāhilüm / Tursun selāmı **hısm** ile düşünāma kâ'ilüm (Ferrī Dīvānı, Terki-bend 2, Beyit 17). [*hısm*,]

hısmī: Öfke, kızgınlık.

- Cellād-ı çeşmi **hısmīde** ısrār gösterür / Geh zülf ü gāhī turesini dār gösterür (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 5). [*hısmīde*, -de]

hıvānet: Hainlik.

- Var mı hūbānuñ 'aceb munşifi yoḥsa Ferrī / Cümlesi böylece gaddār u **hıvānet** mi olur (Ferrī Dīvānı, Gazel 58, Beyit 5). [*hıvānet*,]

Hızr/Hızır: Hz. Musa döneminde yaşayan, kendisine ilahî bilgi ve hikmet öğretilen, kul sıkışınca imdadına yetişeceğine inanılan peygamber veya veli. Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuştuğuna inanılır. [ADŞS "Hızır" md.]

- Sen o zāt-ı kişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffāk bi'l-hayır / Hāk saña tevfiḳ u **Hızır** yār u yāver gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 16). [*Hızır*, -ı]
- Buldukda zülāliyle **Hızır** gibi şulandum / Ammā ki bulandum (Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 3). [*Hızır*,]

Hızr-ı tevfiḳ-i Hudā: Allah'ın yardımının Hızır'ı. (bk. Hızır).

- Āsitān-ı şeh-i devrān-ı muşammem çü sefer / **Hızr-ı tevfiḳ-i Hudā** ola sebīlünde delīl (Ferrī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 5). [*Hızr-ı tevfiḳ-i Hudā*,]

hicāb eyle-: Utanmak.

- Kaçup Nāhīd-āsā çarḥ-ı nāzı intihāb eyler / Gelüp bir dem kenār olmaqlığa ol meh **hicāb eyler** (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 6). [*hicāb eyle-*, -r]

hicr: Ayrılık, ayrılık acısı.

- İtsün ko **hicrûn** ile dil-i bî-nevâ nevâ / Oldı firâş-ı vuşlatuñ nâ-sezâ sezâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1*). [*hicrûn, -ün*]
- **Hicrûnle** söyle niceye dek zâr sevdigüm / Var mı vişâle var mı ‘aceb bir sebep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*hicrûnle, -ün, -le*]
- Tercîh-i vişâl itmede **hicri** niçe mümsik / İfâr ola mı mevķı‘-i imsâke berâber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3*). [*hicri, -i*]
- Ol bî-vefâyı Ferrî sevip görmedi feraḥ / **Hicr** ile oldı miḥnet ü ḥasret ḥalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5*). [*hicr,*]
- **Hicrûnde** ḥûn-ı dîde mey ü laḥt-ı dil kebâb / Ey mest-i nâzum ‘ays u şafâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [*hicrûnde, -ün, -de*]
- **Hicrinde** telef itdügüme naḳd-i sirişküñ / ‘Ayb eyleme mecnûn olan itlâfı ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5*). [*hicrinde, -i, -n, -de*]
- Dil **hicr** ile ḥasret ile çarpınmada dâ‘im / O zevķ ile şevķ ile çemenlerde çemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [*hicr,*]
- **Hicr** ile zehr-âb olur nûş eyler isem cām-ı Cem / Olmışum rüsvâ-yı ‘aşķı Kays-veş ben lâ-cerem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*hicr,*]
- Rûḥ-ı pāk-i cilve-gerdür cennet içre şübhe yok / Eyledi ammâ dil-i aḥbâbını **hicri** tebâḥ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 3*). [*hicri, -i*]
- **Hicr** ile yirüm şimdi kûhistân ya hāmûn / Olmış çü ezel pîş-revüm ḳible-i Ferḥâd (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 14*). [*hicr,*]

hicrân: *Ayrılık, ayrılık acısı.*

- Bir âfetün üftâdesidür ḥaylî zamândur / Mağmum ise ma‘zûr ola **hicrânla** göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5*). [*hicrânla, -la*]
- Nâsûr idi **hicrân** ile zaḥm-ı dil-i Ferrî / Elmâs-ı nigâhı degüp ol yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5*). [*hicrân,*]
- Mey-ḥ‘âre-i gök kanzil-i şahbâ-yı firâkum / **Hicrân** ile vâ-beste-i derd ü ḡam u âlâm (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 50*). [*hicrân,*]

hicrân-keşân: *Ayrılık derdi çekenler.*

- **Hicrân-keşân** neş‘eleri bî-ḥuzûrdur / Ol neşveden ki reng-i sevâd derd-i dürdür (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 38*). [*hicrân-keşân,*]

hiç: *Asla, katiyen.*

- Zerre-i mihr-i kadîmüm zâhiren eşyâda ben / Şems-i pür-nûr-ı ḥaḳḳat **hiç** nihân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2*). [*hiç,*]
- ‘Âlem-i tîlâḳa itdüm çün resîde cânımı / Ḥaḳḳ-ı dîn ü küfrde **hiç** imtiḥân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [*hiç,*]
- Ey ḥadeng-i ḡamze hergiz bir nişân lâzım saña / **Hiç** dimezsın ‘âşıķa ammâ ki cân lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [*hiç,*]
- ‘İsî-i dil **hiç** zen-i ḥurremle itmez imtizâc / Bir tıfildur şüret-i Meryemle itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*). [*hiç,*]
- ‘Aşķ-bâzî-i perî-rûdan bile âzâdeyüm / **Hiç** dil-i vaḥş-ülfetüm hem-demle itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2*). [*hiç,*]
- ‘Arz eyleme zâhid peçeye germî-i ülfet / Mey-ḥânede **hiç** süz u güdâzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6*). [*hiç,*]
- Ḡâḥ cevri-i dil-ber ü geh vaż‘-ı zulm-ı çarḥ-ı dün / Ḥâşılı ‘âlemde bir dem **hiç** ârâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2*). [*hiç,*]
- Giryem iḥâta eyledi dünyâyı sū-be-sū / Baḥr-ı Muḥîte **hiç** seferüñ yok mıdır senüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3*). [*hiç,*]
- Ne düzaḥ içün bîm ü ne ümmîd-i behiştür / **Hiç** ḥavf u şeḡaf eylemezüm mâtem ü sūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4*). [*hiç,*]
- Görinür geh görünmez büse virmez **hiç** ele girmez / Hemân bir şüret oldı şanki fânûs-ı ḥayâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2*). [*hiç,*]
- **Hiç** farḡ idemem zâhid-i sersemle raḳîbî / Tefriḳ ola mı nefis ile şeyṭân arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2*). [*hiç,*]

- Himmetüm bir dem beni vâ-beste-i kām itmedi / Himmet için kadd-i istîgnâmı **hîç** lââm itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [hîç,]
- Câm u tesbîh-i riyâyı itmedüm **hîç** zîb-i dest / Zerķ ile dil meyl-i zühhâd ü mey-âşâm itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [hîç,]
- N’ideyüm çâre nedür müşkil imiş ğurbetde / Dâyin akçesini ister dilemez **hîç** kefil (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 20). [hîç,]
- Çok demler oldu olmadı **hîç** görmek ‘aşîkuñ / Kizb eylemem ki gözde uçar ölmek ‘aşîkuñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [hîç,]
- Bir kâfir-i bî-dâd ki **hîç** merhamet itmez / Ğam-hâneme gitmez (Ferrî Dîvânı, Mütezad 1, Beyit 5). [hîç,]
- **Hîç** fikr-i yâr u âğyâr eylemezdi ğamzesi / Öldürdi ğaynı bir kâr eylemezdi ğamzesi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2[hîç,]
- Oldı me’zûn hatt-ı pāk ile yine Hâfız Nazîf / Şîve-i hattında Yâkût idemez **hîç** kıl ü kâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 1). [hîç,]
- Bey’ ü şîrâye sen de yûri var alış çalış / Rindân içinde yok saña **hîç** olmadık giriş (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 3). [hîç,]

hîç: Soru cümlelerinde fiile olumsuzluk anlamı veren bir söz.

- Meyle ĥumâr-ı renc-i hicir bâz olur mı **hîç** / Şandal şudâ‘-ı ‘aşka devâ-sâz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [hîç,]
- Meyle ĥumâr-ı renc-i hicir bâz olur mı hîç / Şandal şudâ‘-ı ‘aşka devâ-sâz olur mı **hîç** (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [hîç,]
- Olmaz firîb-i çeşm ü nîgeh vahdet-âşînâ / ‘Ankâ şikâr-ı şâhîn ü şah-bâz olur mı **hîç** (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [hîç,]
- Encâm-ı meyde şüret-i rüsvâyı gösterür / Cem câmı olsa âyîne-i râz olur mı **hîç** (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [hîç, -sa]
- Zâra uyar mı na‘ra-i sâlûs [u] süm‘a-kâr / Tâbla sürür-ı nây hem-âvâz olur mı **hîç** (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [hîç,]
- Hâme bu tarh-ı tâzede şüfilik itmesün / Zâhid de Ferrî böyle sihir-bâz olur mı **hîç** (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [hîç,]
- Ol sülâle nûş kılr mı **hîç** ĥabâb-ı âb-veş / Rûh-ı pāk-i Hâzret-i Monlâ virür elbet ferî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [hîç,]

hîç: Hiçbir.

- Ağyâr ola mı ‘aşîk-ı bî-bâke berâber / **Hîç** zehr olamaz ĥâşşa-i tiryâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [hîç,]
- Benüm ol rind kim zevķ-ı fenâ ĥubb-ı fenâ bilmez / Ümîd ü bîmden âzâde **hîç** ĥavf u recâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [hîç,]
- **Hîç** kuşûr itmey gelüp Ferrî ayağın öpmeye / Ol büt-i ‘âlem ferini baña yâr eyler sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [hîç,]

hîç: Hiçbir şey.

- Yok dehânûñ gibi cânâ ğonce-i terden latîf / Olamaz ‘âlemde zîrâ **hîç** sâğardan latîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [hîç,]

hidîv-i Kahramân-‘unvân: Kahraman unvanına sahip vezir. (bk. *Qahramân*).

- Yetişdi ol **hidîv-i Kahramân-‘unvân** şalâbetle / İçürdi âb-ı tîĝin düşmene şâhib-kırân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [hidîv-i Kahramân-‘unvân,]

hidmet: Hizmet, vazife.

- Pervâne olup **hidmetine** Ferrî [anuñ] mûm / Ol şem‘-i şeb-ârâ ile cem‘ oldı Fenerde (Ferrî Dîvânı, Müfret 9, Beyit 1). [hidmetine, -i, -n, -e]

hikāvet: Hikāye etme.

- ‘Arz-ı hāl ile **hikāyetdür** murād ahvālūmi / Bī‘edeblikdür şikāyet olsa da bisyār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 39). [hikāyetdür, -dür]

hikmet: Bilgelik.

- Zihnī Efendi fāzıl-ı yektā-yı bī-naẓīr / Zihn ü zekāsı fer virüp ādāb u **hikmete** (Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 1). [hikmete, -e]

hikmet-āmūzān-ı hod-rā: Hikmet öğreten, kendini beğenmiş kişiler.

- Bu da bir emr-i müsta‘ceb zebūn-ı dest-i ‘aşk oldum / Tahakküm eyler iken **hikmet-āmūzān-ı hod-rāya** (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 8). [hikmet-āmūzān-ı hod-rā, -y, -a]

hikmet-intimā: Hikmet sahibi.

- Zihnī-i rind-i hoş-edā tāze-edādur vākı‘ā / Eş‘ārı **hikmet-intimā** mişl-i Senāyī-i Hakīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 15). [hikmet-intimā,]

hilāl: Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi.

- Dir cemālūñde gören hācib ü hālī küçücük / Burc-ı hüsnūñ ne güzel necm ü **hilālī** küçücük (Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 1). [hilālī, -i]

hilāl-i mäh-i enver: Parlak ayın hilali.

- ‘İd-i aḥḥā kim **hilāl-i mäh-i enver** gösterür / Güyiyā ebrūsını ‘uşşāka dil-ber gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 1). [hilāl-i mäh-i enver,]

hilāl-i mäh-i ‘İd: Bayramın geldiğini bildiren hilal.

- Gözüm gördün çü ebrū-yı sa‘īdi / Var işbat it hilāl-i mäh-i ‘İdi (Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 1). [hilāl-i mäh-i ‘İd, -i]

himmet: Çalışma, gayret, emek.

- **Himmetüm** bir dem beni vā-beste-i kām itmedi / Himmet için kadd-i istignāmi hīç lām itmedi (Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 1). [himmetüm, -üm]
- Faqr ile oldum eger rāh-ı fenāya sālīk / **Himmetüm** eylemedüm mertebesinden tenzīl (Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 12). [himmetüm, -üm]
- Eger ki şāh-bāz-ı rāyına fermān eylerse / Bir ednā **himmet** ile şayd ider Kāf üzre ‘Ankāyı (Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 3). [himmet,]

himmet: Yardım, ihsan.

- Himmetüm bir dem beni vā-beste-i kām itmedi / **Himmet** için kadd-i istignāmi hīç lām itmedi (Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 1). [himmet,]
- Ne çāre ben de bir ‘aşfūr-ı nā-çāra mişāl oldum / Ta‘azzum öğredürken **himmetüm** Kāf üzre ‘Ankāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 7). [himmetüm, -üm]
- Ey dāver-i Hātem-meniş ey zāt-ı himem-kār / Her **himmetüñüz** mürde-dile rüh-ı revāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 20). [himmetüñüz, -üñ, -üz]
- Hıftedür zilletde bahtum **himmete** vā-bestedür / Dise lıftıñ olur idi tālī‘um bīdār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 40). [himmete, -e]

- Şimdi çün tutdu[m] götürdüm bir kerîm [ü] ‘ādile / **Himmet** ile her zamān luṭf ile peyker gösterür (*Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 8*). [*himmet,]*

himmet it-: Yardım etmek, lütfetmek.

- **Himmet it** pervâne-veş düşdüm ocağıña meded / Varsa ocağıña bülbül luṭf ider ızhâr gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 42*). [*himmet it-,]*

Hindî: Hintli. II Siyahî.

- Metindür hâcibi semmûr **Hindî** şerhîdür haṭṭı / Güzelce diḳḳat it ebrûsı semmûr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânî, Gazel 168, Beyit 2*). [*hindî,]*

Hindû: Hintli. II Tende ki siyah leke, ben.

- K’olur ḥâl-i siyâh murğ-ı dili şayd itmege çîne / O **Hindû** kim beyâza çıkdı gîsûnuñ kemînûnden (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 12, Bend 2*). [*hindû,]*

hîre-âver: Kamaştıran.

- Levḥaşa’l-lâh kulle-i ‘ālî-binâ tarḥ-ı bedî‘ / Bu‘d-ı tākı **hîre-âverdür** ‘uyûn-ı merdûme (*Ferrî Dîvânî, Tarih 6, Beyit 1*). [*hîre-âverdür, -dür]*

hîrelen-: Kamaşmak.

- Göz **hîrelenür** gün gibi ruḥsâra bakılmaz / Öldürdi beni hışm ile mestâne bakışlar (*Ferrî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 2*). [*hîrelenür, -ür]*

hiss: Herhangi bir şeye yönelen eğilim, duygu.

- Beni zâr iden anuñ **hissini** iz‘ānumdur / Böyle ḥizlānuma bâ‘is benüm ‘irfānumdur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 1*). [*hissini, -i, -n, -i]*

hizlân: Düşkünlük, sefalet.

- Beni zâr iden anuñ **hissini** iz‘ānumdur / Böyle **hizlānuma** bâ‘is benüm ‘irfānumdur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 1*). [*hizlānuma, -um, -a]*

hizli: Dalgali, coşkun.

- Şırça sarāya virdi ḥabâb ile zîb ü fer / Rindân öninde duḥt-ı rez a‘lâ **hizlidür** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 5*). [*hizlidür, -dür]*

hizmet: İş görme, çalışma.

- **Hizmetde** sâkiyân-ı kamer-rû da göz kulaḳ / Oldı olurken elde du‘â-yı kadeḥ sebaḳ (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 4*). [*hizmetde, -de]*

hod: Ve, ve de.

- **Hod** bu ma‘lûm ki ‘âşıklara âzâr olmaz / Vakt-i hicrân gibi âvârelere nâr olmaz (*Ferrî Dîvânî, Terkid-bend 3, Beyit 40*). [*hod,]*

hod-bîn-i ‘aşk: *Aşk mevzusunda kendini gören.*

- Olup mir’ât-ı Zihnîde müşâhid / Bugün ben peykerüm **hod-bîn-i ‘aşkum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8*). [*hod-bîn-i ‘aşk, -um*]

hod-fürûs: *Kendini satan, kendiyle övünen.*

- Suhan-perver yanında **hod-fürûşa** i‘tibar itmez / Tururken şâh-bender bender-i ma’nâda çerçi ne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 6*). [*hod-fürûşa, -a*]

hokka: *Küçük kutu.*

- Cüz’i cevherle ‘arâzdur **hokkası** firûzedür / Zâhidâ vaşf itme ‘âlem bildüğüm ma’cündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [*hokkası, -sı*]

hokka-i ‘attâr: *Aktar hokkası.*

- ‘İtr-ı ahlâkı tutardı çâr-sû-yı ‘âlemi / Nüh kıbâbı ider idi **hokka-i ‘attâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [*hokka-i ‘attâr,]*

hoş: *Güzel, iyi.*

- Pek **hoş** olurdu bulmasa ger her kemâl zevâl / Âh olmasaydı devlet ü zillet halef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3*). [*hoş,]*
- Cünûn-ı ‘aşk ile Cibrîl olsam Sidre zindân / Baña **hoş** nağme-i zencîr ü hü y u hây-ı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 8*). [*hoş,]*
- Şâhid-i ma’nâ yüzinde **hoş** hışâlûñ fehm olur / Vech-i pâküñde cemâl ile celâlûñ fehm olur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*hoş,]*
- Ancak hayâlûñ oldu fûta -bende müntakış / Sende nedür o **hoş** yürüyiş tâze şalınış (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 4*). [*hoş,]*

hoş-âşivâne: *Güzel yuva.*

- Künc-i ‘ademde cây-gehüm fark-ı Kayısdur / Murğ-ı cünûn-ı vahdete **hoş-âşiyânedür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3*). [*hoş-âşiyânedür, -dür*]

hoş-edâyî: *Tavri, davranışı hoş.*

- Ol **hoş-edâyî** tâze-Fireng-i semen-‘ızâr / ‘Âşık-perest-i bezm-i vefâ Portekizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [*hoş-edâyî,]*

hoş-hâl: *Durumu iyi, sevinçli, mutlu.*

- Eger **hoş-hâl** olaydum böyle mi eylerdüm evşâfın / Dizerdüm dürr ü cevher hâme-i mu‘ciz-beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [*hoş-hâl,]*

hoş-maẓmûn: *İyi, hoş mazmun. (bk. maẓmûn).*

- Kâmeti bir mışra‘-ı berceste-i nâ-yâbdur / Şîve-i çeşmânı Ferrî anda **hoş-maẓmündur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 7*). [*hoş-maẓmündur, -dur*]

hoş-nemat: *Hoş tarz.*

- Nâz ile hırâm itmek egerçi saña mahşûş / Ammâ bu revîş bu yürüyüş **hoş-nemaţ** oldu (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [hoş-nemaţ,]

hoş-revîş: Yürüyüşü güzel.

- Bir nigâhı şâh-bâz endâmı nâzûk **hoş-revîş** / Bî-haberken nâgehânîce dili şayd eylemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [hoş-revîş,]

hoş-üslûb: Okuyana zevk veren üslup.

- Böyle nev-âyîn ü tâze-tarh u **hoş-üslûb** ile / Zîver-i tām ol cihānda Ferriyâ maқта‘ gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [hoş-üslûb,]

Hû: Allah.

- Ferriyâ cevherle yazdum fevtine târîh-i tām / **Hû** didi de nâkıl-ı gül-zâr-ı düst oldu Halîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 5). [Hû,]
- Cām-ı vaşl-ı ‘irci‘îden âhirî çekdi ayağ / **Hû** diyüp toğruldu düsta itdi terk-i mâ-sivây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 10). [Hû,]

hübân: Güzeller.

- Var mı **hübānuñ**‘aceb munşifi yoḥsa Ferrî / Cümlesi böylece ḡaddār u ḥuyānet mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [hübānuñ, -uñ]
- Dem-be-dem **hübān** içinde ola tenvîrûñ senûñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5). [hübān,]
- **Hübāna** fer ü şu‘le vire vāye-i ḥüsnûñ / Feyz-i Ḥaḡ ola mâşîta vü dāye-i ḥüsnûñ (Ferrî Dîvânı, Terkiḋ-bend 1, Beyit 65). [hübāna, -a]

hübân-ı cihân: Dünya güzelleri.

- Bir perîşûñ ḥaḡ olup dil-ḥûn u âşûfteñ senûñ / Cümle **hübân-ı cihân** maḡbûn u âşûfteñ senûñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [hübân-ı cihân,]

hübân-ı ser-efrâz: Seçkin, önde gelen güzeller.

- Şeh-şâh-ı meḡābîb-i cihân Ḥazret-i Aḡmed / **Hübân-ı ser-efrâzda** mümtâz u ser-âmed (Ferrî Dîvânı, Terkiḋ-bend 1, Beyit 8). [hübân-ı ser-efrâz, -da]

hubb-ı cemāl-i dil-berân: Gönül alan güzellerin yüzünün sevgisi.

- Bu cezbe dād-ı Ḥaḡdur istifāzam şanma âḡardan / Eḡer **hubb-ı cemāl-i dil-berân** u cām u sāḡardan (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7). [hubb-ı cemāl-i dil-berân,]

hubb-ı fenâ: Gelip geçici sevgi.

- Benüm ol rind kim zevḡ-ı fenâ **hubb-ı fenâ** bilmez / Ümîd ü bîmden âzāde ḥîḡ ḥavf u recā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [hubb-ı fenâ,]

hubb-ı şevḡ-efzâ: Arzuyu, isteḡi arttıran sevgi.

- O ḡāl-i ‘anber-āsāyı görüp la‘li bucaḡında / Hezâr-ı zāra döndük **hubb-ı şevḡ-efzāya** düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [hubb-ı şevḡ-efzâ, -y, -a]

hubb-ı sivâ: Başka şeylerin sevgisi.

- Neyyir ile şafvetde geçüp **hubb-ı sivādan** / Bir zerre-i nā-çîz bulunmaz hepümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6*). [*hubb-ı sivā, -dan*]
- Münselibdür tab'-ı pākūnden riya **hubb-ı sivā** / Zāhirā olduñ şeref-bağş-ı maḳām-ı defterī (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*hubb-ı sivā,*]

hubb-ı Züleyhā: Züleyha'nın sevgisi. (bk. Züleyhā).

- **Hubb-ı Züleyhā** lâ-cerem eyler tühemle müttehem / Yūsuf gibi dehrūñ bu dem ser-geşte vü maḥbūsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3*). [*hubb-ı Züleyhā,*]

hucest: Uğurlu, kutlu, mübarek.

- Anda ne cām u sāgar u ne dil şikest olur / Cümle neşāt-ı taze ile dil **hucest** olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 29*). [*hucest,*]

Hudā: Allah.

- Düşdüm bu baḥr-i fūrḳate kendi hevāmı / Çekdürme bārī bār-ı ḡam-ı nā-Hudā **Hudā** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [*hudā,*]
- Senūñ bī-dādınūñ bī-tābıyuz inşāfa gel ey şeh / **Hudā** şāhān içün Qur'ān içinde dād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*hudā,*]
- 'Ömr-i dırāz u devlet-i sermed ile **Hudā** / Şadrında dā'im ide ki re'fet-şi'ār imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 9*). [*hudā,*]
- Virürdüm bāda 'aşkı ile 'aḳlı / **Hudā** dūr itmesün cām-ı ümīdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5*). [*hudā,*]
- 'Ömrini mezīd ide **Hudā** 'idini mes'ūd / 'Ālemde dem-ā-dem bu du'ā vird-i zebāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [*hudā,*]
- **Hudā** eyyām-ı 'ömr-i şevketin pūr-āb [u] tāb itsün / Ki āb-ı tīgını şabb ide farḳ-ı düşmenān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [*hudā,*]
- Hāḳ mübārek ide 'īdi 'ömrini daḡı mezīd / Manşıbında ber-ḳarār ide **Hudā** ol dāveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32*). [*hudā,*]
- Bir şaf-ārā-yı āşaf pūr-cūd 'atā itdi **Hudā** / Ġalibā devr-i kamerde fer bu 'ālī-cāhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 2*). [*hudā,*]
- Sāyesi düşdiḡi bıldānı ider ābādān / Zātına virdi **Hudā** ḥāşiyet-i yümn-i Hümā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 2*). [*hudā,*]

Hudā-şinās: Allah'ı bilen.

- Āḡāh-ı remz-i zāhir ü bāḡın **Hudā-şinās** / İrmişdi sır-ı nuḡbe-i ma'nā vü şürete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 3*). [*Hudā-şinās,*]

huffāş: Yarasa, gece kuşu.

- Kim didi **huffāşa** olmaz şems-i şevḳ-efzā melāz / Ḥal-i rüy-ı yārı seyr it eylemiş ḥalā melāz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*huffāşa, -a*]

hufte: Yatmış, uyumuş.

- **Huftedür** zilletde baḡtum himmete vā-bestedür / Dise luṭfuñ olur idi ṭālī'um bīdār ḡul (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40*). [*huftedür, -dür*]

hulāsa: Kısacası.

- **Hulāsa** neş'e-i meyle o mest-i cām-ı şafā / Şoḡuldi sīneme geldi ṭayandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*hulāsa,*]

hulk: Yaradılış, ahlak.

- Per-i Cibrîle cebr ile ne mümkün olmak âvîze / O kudsî **hulka** halka halka âh-ı dil kemend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [hulka, -a]
- Ya'nî hem-nâm-ı hafîd-i Hâzret-i Şâh-ı Rûsûl / İsmi gibi **hulka** da oldu hasen yok hem-seri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10). [hulka, -ı]
- Hem hüsn ile hem **hulk** ile mümtâz ü müselleme / Var ise eger sensin eyâ ahsenü'l-eşyâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45). [hulk,]

hulk-ı Hâzret-i Kerrâr: Dönüp dönüp hücum eden Hz. Ali'nin yaradılışına sahip.

- Semîyy-i Ahmed-i Muhtâr u **hulk-ı Hâzret-i Kerrâr** / Müşîr-i pâk-ı tînet Âşaf-ı 'aşr [u] hüner-mâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20). [hulk-ı Hâzret-i Kerrâr,]

hulâ-kârî: Dostluk.(?)

- Bu kadar ser-zede-i künc-i gam iken bâ'is / **Hulâ-kârîye** mehbâb ile ihsânımdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [hulâ-kârîye, -y, -e]

hulûş-hâk-i reh-i dîrîne: Eski yolun samimiyet toprağı.

- Hâtırım kırmakla bil itdün şikest âyînehi / Bilmedün gitdün **hulûş-hâk-i reh-i dîrînehi** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 3). [hulûş-hâk-i reh-i dîrîne, -ñ, -i]

hulûsî: Saf, temiz.

- Yeter pür-gülüğ ile eyledün taşdî' ey Ferrî / **Hulûsî** dilde ârâyış du'âsın kılm zebân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46). [hulûsî,]

hulûs-ı sıdk: Sadakatin samimiyeti.

- Teveccüh eyledi Bahr-i Sefîde 'izz u devletle / **Hulûs-ı sıdk** ile dergâh-ı Rabb-ı Müste'ân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19). [hulûs-ı sıdk,]

hulvâ-yı zenaḥdân it-: Çeneyi hayal etmek.

- **Hulvâ-yı zenaḥdânın idüp** dil o perînün / Ma'sûm-şîfat sîb-i reḥabla uyumışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [hulvâ-yı zenaḥdân it-, -ı, -n, -üp]

hum: Şarap küpü.

- **Hum** ile nûş iden mey-h'âre-i devrânunum sâķî / Yıkılmam zûr-ı keyf-i meyle tâ ḥayrânunum sâķî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1). [hum,]
- **Humlar** şikeste cām tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i ḳahve bizi hey zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1). [humlar, -lar]
- **Humlar** şikeste cām tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i ḳahve bizi hey zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [humlar, -lar]
- **Humlar** şikeste cām tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i ḳahve bizi hey zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [humlar, -lar]
- **Humlar** şikeste cām tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i ḳahve bizi hey zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [humlar, -lar]
- **Humlar** şikeste cām tehî yok vücûd-ı mey / İtdün esîr-i ḳahve bizi hey zamâne hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [humlar, -lar]

humâr: Sersemlik, baygınlık.

- **Humār** ile nıgeh gāhī hezīmet gösterür ey büt / O kâfir gamze ol dem itmese imdād n'eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [humār,]

humār: İçki sonrası duyulan baş ağrısı.

- Nüş eyle gāhī gāhī de aḥbāba şun yūri / Çekme **humārı** sāgar-ı ser-şarı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [humārı, -ı]
- Sākiyā bir tölü cām ile yūri şād-āb it / Beni öldürdi **humār** itme ta'allül yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [humār,]
- Ğamum var bā-fenā dem-ṭab'-ı miḥnet-āvertüm vardır / **Humārum** var ayaklan sākiyā derd-i serüm vardır (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [humārum, -um]
- Bir mertebe mest itdi mey-i hicrūñ ey āfet / Def' olmaya Kevşerle de maḥşerde **humārum** (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [humārum, -um]

humār-ālūd: Şaşkın, kendinden geçmiş.

- Sākiyā maḥmūr-ı şahbā-yı leb-i cānāneyüm / Ben **humār-ālūde** n'itsün sāgar-ı Cemşid-i 'īd (Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [humār-ālūde, -e]

humār-ālūd-ı hicrān: Ayrılık sebebiyle kendinden geçmiş, şaşkın.

- Dem-i hengāme-i ğamda **humār-ālūd-ı hicrāna** / Dil-ārā mesken olmaz hāne-i ḥammārdan ğayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [humār-ālūd-ı hicrān, -a]

humār-ı renc-i hicir: Ayrılık acısının sersemliği.

- Meyle **humār-ı renc-i hicir** bāz olur mı hīç / Sandal şudā'-ı 'aşka devā-sāz olur mı hīç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [humār-ı renc-i hicir,]

hum-hāne: Şarap küplerinin koyulduğu yer.

- Niçe Yūsuf-ı ismeti tenhā çeküp **hum-hānede** / Bī-tekellüf büse-dād u der-kenār eyler sebū (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [hum-hānede, -de]

hum-hāne-i ömr: Ömür meyhanesi.

- Virüp cām-ı fenā gamzeñle maḥv it lāne-i 'ömrüm / Ola ārāyiş-i 'işret-gehūñ **hum-hāne-i ömrüm** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [hum-hāne-i ömr, -üm]

humk: Ahmaklık, budalalık.

- Bir şiveme rindān fedā-kerde-i cāndur / Zāhidler ise **humk** ile ḥarūn ḥarumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [humk,]

humma-yı 'aşk: Aşk hastalığının ateşi.

- **Humma-yı 'aşkuñ** itdi perīşān Ferrīyi / Ey şūḥ şanma kim hezeyān söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [humma-yı 'aşk, -uñ]

hūn: Kan.

- Göricek **hūn** ile ālūde kafasın aḥbāb didi / Baş şahid olur hūn-ı seri surḥ-sere (Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [hūn,]

h n it-: Kan içinde bırakmak.

- **H n itdi** dil    e m mi bilmem da ı Ferr  / ‘A ku  e eri dilde mi ya d dede midür (*Ferr  D v n , Gazel 30, Beyit 7*). [*h n it-, -di*]

h n- b-ı n z: Nazın kanlı gözyaşı.

- D desi s r- b amm  kim nigh **h n- b-ı n z** /  an açılmış ‘ayn-ı H zr içre g l-i   d- b-ı n z (*Ferr  D v n , Tahmis 3, Bend 1*). [*h n- b-ı n z,*]

h n-fe  n ol-: Kan saçmak.

- Biri birine nez ketle ider i r b-ı n z / **H n-fe  n olduğun** ink r eylemezdi  amzesi (*Ferr  D v n , Tahmis 3, Bend 2*). [*h n-fe  n ol-, -d  , -un*]

h n-h  r-ı müsellem: Kan d k c l   , zalimli   herkesçe bilinen.

- Olmasın ey ka ları b d m tezv r  n sen   / şöyle **h n-h  r-ı müsellem** n vek-i m    n kim (*Ferr  D v n , Tahmis 11, Bend 2*). [*h n-hv r-ı müsellem,*]

h n-h  rluk: Kana susamı  olma h li, kan içicilik.

- Her dem sa a n m-bismil isem kanı m r vv t / **H n-h  rlu a** ba ladu   h ey dili kanlu (*Ferr  D v n , Gazel 159, Beyit 4*). [*h n-h  rlu a, -a*]

h n : Kanlı, kan dökücü.

- H deng-i  amze  atlı-i ‘ ma ferm n eylemez n’eyler / O **h n ** d deler bir demde bi  kan eylemez n’eyler (*Ferr  D v n , Gazel 55, Beyit 1*). [*h n ,*]
- O **h n ** g zler  n ey mest-i n z-ı p r-cef  bilse  / Ne kanlar yutdurur her dem dil-i Ferr -i  eyd ya (*Ferr  D v n , Kaside 3, Beyit 17*). [*h n ,*]
- Ba amam r yu a h vf eylerüm ey **h n ** nig h / K rk rum ki ola a yar bed-end    [ ] nig h (*Ferr  D v n , Terkib-bend 3, Beyit 8*). [*h n ,*]

h n : Kan döken kimse, k til.

- Mi  l-i n f-ı  h  cevri lebr z-i h n itd  n / G   l n mında ey **h n ** teh  bir s  arum vardur (*Ferr  D v n , Gazel 67, Beyit 3*). [*h n ,*]
- H n-ı dil-i ‘u   kını z b-i s b l itmiş / Be zer ki o **h n ** g zel m meyl-i m l itmiş (*Ferr  D v n , Gazel 99, Beyit 1*). [*h n ,*]

h n-ı c n: Can kanı.

- **H n-ı c num** ile tezy n it o k til  amze i / H n er-i   h nda z net kızıl y   t olur (*Ferr  D v n , Gazel 45, Beyit 4*). [*h n-ı c n, -um*]

h n-ı  e m: G z kanı.

- **H n-ı  e m md r**  af k z nn itme zeyl-i  ar da / Penbe-i h r  d-i mah  er   st içün   b ndur (*Ferr  D v n , Gazel 42, Beyit 3*). [*h n-ı çeşm, - m, -d r*]

h n-ı d de: G z kanı.

- Hicründe **hün-ı dīde** mey ü laht-ı dil kebāb / Ey mest-i nāzum ‘ayş u şafāmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [*hün-ı dīde,]*

hün-ı dil: *Gönül kanı.*

- Devâtında midādı Ferriyānuñ hün-ı dildendür / Şu güftārı ki vaşfuñda idüp inşād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*hün-ı dil, -den, -dür]*

hün-ı dil-i ‘uşşāk: *Âşıkların gönlünün kanı.*

- **Hün-ı dil-i ‘uşşākını** zīb-i sübül itmiş / Beñzer ki o hünî güzelüm meyl-i mül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*hün-ı dil-i ‘uşşāk, -ı, -n, -ı]*

hün-ı ğarīb: *Zavallının kanı.*

- İçer **hün-ı ğarībı** kana kana / Alışdı ey felek tā kana meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*hün-ı ğarīb, -i]*

hün-ı ser: *Başın kanı.*

- Göricek hün ile ālūde kafasın aħbāb didi / Baş şāhid olur **hün-ı seri** surh-sere (*Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2*). [*hün-ı ser, -i]*

hünî-meşreb: *Kan dökmeye meyilli yaradılışa sahip.*

- Beni dūr itdi çarh ol **hünî-meşreb** kanda ben kanda / Ki şüh-ı şāhid-i Ken‘ān-ı matlāb kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1*). [*hünî-meşreb,]*

hün-rîz: *Kan döken, kan dökücü.*

- Haṭṭ-ı nev-hîz kimi yazdı kaṭlūme fermān kim / Böyle **hün-rîz** ü dil-āverdür şehā tîrūñ senūñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [*hün-rîz,]*

hūr: *Huri, cennet kızı, çok güzel kız veya kadın.*

- Kaşr-ı Firdevs-i cinānda şanki nāz itmekde **hūr** / Ol perî-i nev-hırāmum kāh eyvāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [*hūr,]*
- Ne **hūr** ne ğılmān u ne vildān u ne Kevşer / Nāzır dilüm eşyāda kemāl ile zuhūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5*). [*hūr,]*
- O güne ye’s ile keç-bīn idi çeşmān-ı ‘ālem kim / Göreydi **hūra** dīv ü bīd-i keç dirlerdi Tübāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*hūra, -a]*

hürçin: *Büyük çuval.*

- İder ol şeh-süvār āhū-yı āhum çin şehir naḥçîr / Gehî fitrāk-i nāza bend ider qor gāh **hürçine** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4*). [*hürçine, -e]*

hurde-sāl: *Yaşı küçük.*

- **Hurde-sālüm** gerçi sultānum velī zūr-āverüm / Sāl-hurde şāfirān eyler ise inkār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [*hurde-sālüm, -üm]*

hürî: *Cennet kızı.*

- Şüfîye şafâsın kımazuz bezm-i cinânıñ / **Hürîlerini** mekr ile ifsâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [hürîlerini, -ler, -i, -n, -i]

hür-ı ğın-i ‘aşk: Aşkın iri ve güzel gözlü hurisi.

- Sekâhüm Rabbühüm câmı yedümde / Cinân-ı dilde **hür-ı ğın-i ‘aşkum** (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4). [hür-ı ğın-i ‘aşk, -um]

hürî-ves: Huri gibi güzel.

- Teshîre o **hürî-vesi** cennât elimüzde / Eş‘âr gibi mu‘cize âyât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [hürî-vesi, -i]

hurrem: Sevinçli, şen.

- Tîğ-ı tîz-i ğamze bulmuş şuyını Ğamĝam gibi / Cân-sitânlıkdan nigâhı râzî vü **hurrem** gibi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3). [hurrem,]

hürşîd: Güneş.

- Ol şüh-ı ziyâ-pâş-ı ekâlîm-i cemâlüm / Biñ şermle **hürşîd** dañi ğıbtâ-gerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [hürşîd,]
- Çeküp pîrâhenin **hürşîde** beñzer sînesin açmış / Şeb-i bedr içre kettân-ı dile meh-tâb göstermiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [hürşîde, -e]
- Ferrî viricek mihr-i ruñuñ ‘aşkına cânı / **Hürşîd** çerâğ olsa gerek medfenümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [hürşîd,]
- Zeyn itdi ğamel mey-gedesin şevk ile **hürşîd** / Sen eylemedüñ meclisi sâķî dañi tecdîd (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 1). [hürşîd,]
- Sâķî o mey ki me‘haz aña ‘ayn-ı nûrdur / **Hürşîd** sîfâl ü mey-gedesi bezm-i Tûrdur (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 37). [hürşîd,]

hürşîd-i eflâk-ı sedâd: Doğruluk göklerinin güneşi.

- **Hürşîd-i eflâk-ı sedâd** âb-ı ruh-ı rûşen-nihâd / Mihr-i sipîhr-i ‘adl ü dâd ehl-i dil ü tab‘-ı selîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4). [hürşîd-i eflâk-ı sedâd,]

hürşîd-i ğîd: Bayram güneşi.

- Öyle me‘yûsum zalâm-ı ğüşe-i miñnetde kim / Şu‘le virmez ğâneme ger toĝsa biñ **hürşîd-i ğîd** (Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [hürşîd-i ğîd,]

hürşîd-perest-i ‘aşk: Aşkla güneşe tapan.

- **Hürşîd-perest-i ‘aşk** ğörüp meyde ‘aksini / Ğayfâ ki mihr-i enveri meksûf buldılar (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [hürşîd-perest-i ‘aşk,]

hurûf-ı dil-ĝüşâ: Gönül açıcı, kalbe ferahlık veren harfler.

- Fiĝân ol kâfir-i naĝvet-perestüñ levĥ-i kalbinde / **Hurûf-ı dil-ĝüşâ** naķş-ı vefâ gibi yerüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [hurûf-ı dil-ĝüşâ,]

hûs: Akıl.

- Der-‘aķab dilde zuhūr itdi teķāzā-yı ķavī / Kaldı hūş u dirāyet eķer-i rüşd ü sedād (Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 13). [hūş,]

hūşe-i ümmīd: Ümit başaķı.

- Döndüñ ol süflī‘alef-dāra bu kişt-zārda / **Hūşe-i ümmīd**ı pejmürde ola encām-ı kār (Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 3). [hūşe-i ümmīd, -i]

hūş-ı kâfī: Yeterli akıl.

- Hıbet ü fiţnat ile fehı ü firāset sende / **Hūş-ı kâfī** şeref-i zıhn ü zekāvet sende (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 20). [hūş-ı kâfī,]

husrev-i hūbān: Güzeller padişahı.

- Tebessüm-rīz elmās-ı nigāhuñ şevķle erzān / O üns-ā-üns-i ‘işretden berī ey **husrev-i hūbān** (Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 2). [husrev-i hūbān,]

husūs: Konu, iş.

- Re‘fet-i zātuñā vā-bestedür ancaķ bu **husūs** / Bāb-ı cūduñda husūsiyyetüm olmaz ta‘līl (Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 23). [husūs,]

husūsiyyet: Dostluk, yakınlık.

- Re‘fet-i zātuñā vā-bestedür ancaķ bu husūs / Bāb-ı cūduñda **husūsiyyetüm** olmaz ta‘līl (Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 23). [husūsiyyetüm, -üm]

huş-yār: Ayık, bilinci yerinde olan.

- Ülfet itmez çeşm-i pür-şūr [u] fiten-cūyuñla dil / Olamaz mestānelerle dā‘imā **huş-yār** yār (Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 2). [huş-yār,]

hutbe: Cuma ve bayram namazları başta olmak üzere bazı ibadet ve merasimlerin icrası esnasında topluluķa hitaben yapılan konuşma. Hutbe okutmak, hükümdarlığın alametlerinden biridir. [TDVİA “hutbe” md.]

- Ol yegāne Mehdī-i devrān ki oldı **huţbesi** / Pādīşā vü Cem-şiyem kuţb-ı zamān Sultān Selīm (Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 2). [huţbesi, -si]

Huten: Doĝu Türkistan'da yer alan, misk ahılarıyla meşhur bir bölge.

- **Hutende** teşnedür nāfe yüzün sürmege saķına / Haţā eyler düşen sevdā-yı dām-ı zülf-i pür-ķīne (Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 1). [hutende, -de]

hutūr eyle-: Hatırına gelmek, hatırlamak.

- Ta‘dād olıcaķ bezmde ‘uşşāķ u ehibbā / **Eyler** mi **hutūr** hātırına Ferrī-i şeydā (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 47). [hutūr eyle-, -r]

hüy: Ter.

- **Hüy** rüy-ı táb-nāke medār-ı nizār imiş / Berg-i ţarī-i gülde meger jāle bār imiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 1). [hüy,]

- Ol **hüy** ki nümāyān ola mā-beyn-i kelefde / Dür-dāne-i şeh-vāredür āgūş-ı şadefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2*). [*hüy,]*

hüy u hây-ı gül-şen: *Gül bahçesindeki gürültü.*

- Cünün-ı ‘aşk ile Cibrîl olsam Sidre zindân / Baña hoş nağme-i zencîr ü **hüy u hây-ı gül-şen** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 8*). [*hüy u hây-ı gül-şen,]*

hüy-gerde: *Terlemiş, terli.*

- **Hüy-gerde** şanma reng-i tebessümle gül gibi / Terdür ‘ızârı jâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2*). [*hüy-gerde,]*
- **Hüy-gerde** iken çâh-ı zenaḥ seyri de lâzım / Baḥr-ı ‘arakuñ vādî-i gird-âbı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4*). [*hüy-gerde,]*

hüy-rîz: *Ter saçan, ter döken.*

- Hâle-veş āgūşa çekdüm çünkü **hüy-rîz** ol mehi / Kaldı şandı kendin ol dem ḥalka-ı gird-âbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5*). [*hüy-rîz,]*

huzûr: *Padişah katı, önü.*

- İtdi ne güzel gönümi iḥzâr **huzûra** / Dîvân şehe ol şeh daḥi dîvâna münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6*). [*huzûra, -a]*
- Ferriyâ gerçi **huzurında** o şūḥuñ lâlüz / Cünbiş-i çeşmini ammâ ne dimekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [*huzurında, -ı, -n, -da]*

huzûr: *İç rahatlığı.*

- Ola ḥayrâtı kabûl ‘ömr ile iḳbâl mezîd / Kevkeb-i baḥtî sa‘îd ‘izz u **huzûrı** ber-pâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 7*). [*huzûrı, -ı]*

huzûr-ı gül-şen-i aşı: *Asıl gül bahçesinin huzuru.*

- Fedâ idüp **huzûr-ı gül-şen-i aşı**den oldum dūr / Bu bağ-ı esfele bülbül gibi nālân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7*). [*huzûr-ı gül-şen-i aşı, -den]*

hücüm eyle-: *Hücum etmek, üşüşmek.*

- Yâra pervâne-veş ‘aşk ile **hücüm eyleyelüm** / Varup ol saḥt-dili ya‘nî ki mûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [*hücüm eyle-, -y, -elüm]*

Hüdhüd-i şîve: *Naz Hüthüt’ü. II Hüthüt: İpek kuşu, çavuş kuşu, ibibik. Süleyman Peygamber’e yardım eden, uzaklardaki suyu arayıp bulabilen bir kuştur. Bir gün su ararken Sebe melikesi Belkıs’ı görmüş ve Hz. Süleyman’a bildirmiştir. Hz. Süleyman onu Belkıs’a elçi olarak göndermiştir. [ADŞS “Hüdhüd” md.]*

- **Hüdhüd-i şîve** ile ‘aqlumı itdi iḥşâr / Mûr-ı mû bādî-i bergeşte-i sāmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16*). [*Hüdhüd-i şîve,]*

hükûm: *Hüküm, karar.*

- Emr ü nehyüñ **hükmi** zîrâ naşş-ı Qur’ândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*hükmi, -i]*

hükûm it-: *Üzerinde hakimiyet kurmak.*

- Cihân telh-i mezâk-ı zehr-i miñnet idi çok demdür / O rütbe kim merâret **hüküm iderdi** rûh-ı mîñâyâ (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3). [hüküm it-, -er, -di]

hüküm itdür-: Üzerinde hakimiyet kurmasını sağlamak.

- Sâkîden sîb-i zenañdan istesem alma dimez / Baña **hüküm itdürdi** el-hağ şan Kızıl Elmaya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [hüküm itdür-, -di]

hüküm-i hat: Yazılı ferman.

- Ruhsâre-i cânân ki pâ-mâl-i hağ oldı / ‘Âşık anı zabt eylemege **hüküm-i hağ** oldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [hüküm-i hağ,]

hüküm-i kazâ: Allah'ın takdir ettiği hüküm.

- Gör **hüküm-i kazâyı** ki çep-endâzî-i gerdün / Fevt itmedi aña da irüşdürmede âşüb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 2). [hüküm-i kazâ, -y, -ı]

hüküm: Hakimiyet.

- Hağ ‘ömr ü şân u devlet ile ide müstedâm / Tuğrâ ki dehre tâ ki **hükümden** nişân virür (Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 10). [hükümden, -den]

Hüma: Devlet kuşu, talih kuşu olarak bilinen ve Kafdağı'nda yaşadığına inanılan bir kuş. Eskiden Hüma kuşunun üzerine konduğu veya gölgesinin başına düştüğü kişi padişah olurmuş. [ADŞS “Hüma” md.]

- Dönerdi farı-ı evhâm ile ... / **Hümānuñ**‘aks-i yümn-efzâsı düşse rüy-ı deryâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5). [hümānuñ, -nuñ]
- Sa‘d ile şeref eylemiş ol deñlü tecemmü‘ / Farqında meges gibi **Hümālar** tayerāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10). [hümālar, -lar]
- Gelsün ol gerdün-vakāra kim **Hümā-yı** ... / Nesr-i tã’ir gibi farqında zıl-ı per gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13). [hümā-yı,]
- Hāle-i kurş-ı kamerdür cilve-ger zann olmasun / Gölge şalmışdur **hümālar** vech-i zıllu’l-lāhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 5). [hümālar, -lar]

Hümā-ves: Hüma kuşu gibi. (bk. Hümā).

- **Hümā-ves** rüyña ey gül-beden hağ şalmasa sāye / Şeh-i dād-āver olmazduñ dañi bezm-i dil-ārāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [Hümā-ves,]

Hümā-yı dil: Gönül Hüma'sı. (bk. Hümā).

- Sayd eyle **Hümā-yı dili** kondurma raķibi / Bir hāneye kim büm ire vîrān olagelmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [Hümā-yı dil, -i]

Hümā-yı şevk: Arzu, neşe Hüma'sı. (bk. Hümā).

- Rind iseñ kebk ü **Hümā-yı şevkı** künc-i cāna at / Büm u cuğd-ı şımı künc-i hāne-i vîrāna at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [Hümā-yı şevk, -ı]

Hümā-yı yümn-i hümāyun-şî‘ār: Uğur ve kutluluk sahibi Hüma kuşu. (bk. Hümā).

- Dil-keş **Hümā-yı yümn-i hümāyun-şî‘ār** iken / Şaħn-ı cihānda baña kaža lāne virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [Hümā-yı yümn-i hümāyun-şî‘ār,]

hüner: Marifet, maharet, sanat.

- Dil-ber deheninden viren ‘âşıklara neş’e / Ferrî bu gâzel de benüm ancak **hünerümdür** (Ferrî Dîvânı, Gâzel 46, Beyit 9). [hünerümdür, -üm, -dür]
- Erbâb-ı kemâl oldı **hünerle** mütefâhîr / Ferrî hele hâmkâ gibi yâd-ı neseb itmez (Ferrî Dîvânı, Gâzel 82, Beyit 5). [hünerle, -le]
- ‘İlm ü **hüner** mu‘tâdîdur hep cümleñüñ üstâdîdur / Mülk-i suhân Bağdâdîdür gûyâ ki Rûhî-i ‘alîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13). [hüner,]
- Dirler idi ma‘rifet tahşîldür ancak **hüner** / Yoğsa iki evli bir köyde bulunur bir cerî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19). [hüner,]
- Bir kemân-keşlik degül her şun‘da dâd-ı ilâh / Bir **hünerle** eylemiş aña ‘adîlini ‘adîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3). [hünerle, -le]
- Bir zât gerek sâlik ü târik idi Ferrî / Atdı zer-i cânı da **hüner** ma‘deni Kânî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 4). [hüner,]

hüner-mâye: Mayasında hüner olan.

- Semiyy-i Aḥmed-i Muḥtâr u ḥulḳ-ı Ḥazret-i Kerrâr / Müşîr-i pâk-ı tîynet Âşaf-ı ‘aşr [u] **hüner-mâye** (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20). [hüner-mâye,]

hürmet: Saygı, hatır.

- Baña kıl ‘arz-ı vefâ lûtf u vefâ **hürmetine** / Kerem it bahş-ı lîkâ bahş-ı lîkâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gâzel 171, Beyit 1). [hürmetine, -i, -n, -e]
- Baña kıl ‘arz-ı vefâ lûtf u vefâ hürmetine / Kerem it bahş-ı lîkâ bahş-ı lîkâ **hürmetine** (Ferrî Dîvânı, Gâzel 171, Beyit 1). [hürmetine, -i, -n, -e]
- Beni redd itme semâ-yı keremüñden lûtf it / Ey melek-ḥaşlet amân arz u semâ **hürmetine** (Ferrî Dîvânı, Gâzel 171, Beyit 2). [hürmetine, -i, -n, -e]
- Beni cevr ile ‘abâ-püş-ı firâk itme şehâ / ‘Aşk-ı Ḥaydar şeref-i Âl-i ‘Abâ **hürmetine** (Ferrî Dîvânı, Gâzel 171, Beyit 3). [hürmetine, -i, -n, -e]
- Eyle püşîde-i zer-beft-i kabâ-yı vuşlat / Vuşlat-ârâ olan ol zîr-i kabâ **hürmetine** (Ferrî Dîvânı, Gâzel 171, Beyit 4). [hürmetine, -i, -n, -e]
- Eyle bismilgeh-i ‘aşkuñda beni gel kurbân / Ka‘be-i vaşlda kurbân-ı Ḥudâ **hürmetine** (Ferrî Dîvânı, Gâzel 171, Beyit 5). [hürmetine, -i, -n, -e]
- Va‘de-i bezm-i vişâlünde şafâ-yâb eyle / Ḥacerü’l-Esved [ü] Merveyle Şafâ **hürmetine** (Ferrî Dîvânı, Gâzel 171, Beyit 6). [hürmetine, -i, -n, -e]
- Lûtf idüp eyle recâmı benüm ey şüh kabûl / Bezm-i vuşlatda olan ḥarf-i recâ **hürmetine** (Ferrî Dîvânı, Gâzel 171, Beyit 7). [hürmetine, -i, -n, -e]
- Zîb-i âğüşü ide Ferrîñüñ Allâh seni / Şâ‘irüñ eyledüğü ḥüsn-i edâ **hürmetine** (Ferrî Dîvânı, Gâzel 171, Beyit 8). [hürmetine, -i, -n, -e]

hürmetlice: Muhterem, saygıdeğer.

- Bintü’l-‘ineb evvel ḥarem-i pîr-i muğânda / **Hürmetlice** bir kız idi şimdi dile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gâzel 186, Beyit 3). [hürmetlice,]

hüseynî: Türk musikisinde bir makam.

- Faşl-ı ‘ırâka gulğul-ı şahbâ-yı neşve-res / Şimdi **hüseynî** nağmede aşma qarârlıdır (Ferrî Dîvânı, Gâzel 35, Beyit 3). [hüseynî,]

hüsn: Güzellik.

- Ân [u] **hüsni** mışra‘-ı ebrûlaruñ maẓmûnıdır / Güyiyâ terkîb içinde eylemiş ma‘nâ melâz (Ferrî Dîvânı, Gâzel 29, Beyit 3). [hüsni, -i]
- Gören **hüsñüñ** şanur ol şekli kim Bihzâd yazmışdur / Ruḥ u kâdde virüp şüret gül ü şimşâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gâzel 69, Beyit 1). [hüsñüñ, -üñ]

- ‘Älemde seni eyleyen ol **hüsle** yek-tâ / Cânâ beni de böyle esîr-i gönül itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [hüsle, -le]
- Var yürî sağ ol cihânda ey büt-i vahşet-şî‘âr / Sen baña **hüsni** saña ben gönüm ilzâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 6). [hüsni, -üñ]
- İm‘ân ile fark eylemeyen **hüsni** kemâ-hî / Şâ‘ir daî olur ise evşâfî ne bilsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [hüsni, -i]
- Her birisi **hüsni** ile birer cânibe çekmiş / Âh âh ki bir kâfir-i ser-keş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [hüsni,]
- Yek-tâ diyemem **hüsni** zîrâ ki kadehde / Bakdukça mümâşil saña bir eş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [hüsni, -üñ, -e]
- Muttâşıl seyr iderüm **hüsni** iğmâz itmey / Bozamam ‘azm-i şalât itdüm edâ niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [hüsni, -i, -n, -i]
- Çâr ebrû **hüsni** için vefk-ı murabba‘dur yâhûd / Vechûne zîbâyış olmuş şî‘r-i dü matla‘ gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [hüsni,]
- Mû degül rûyına ta‘lîk Hâbeş-i şâhinden / ‘Azl için **hüsni** hatdur siyeh atlas keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [hüsni, -i, -n, -i]
- Didüm ey şuh ‘aceb sen mi Yûsuf mı güzel / Kesr-i nefis ile didi **hüsni** ile ikrârumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [hüsni,]
- **Hüsni** birağup şa‘şa‘a-ı âna uzandım / Öyle idi andım (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1). [hüsni, -üñ]
- Nâ-besîyüm(?) **hüsni** ü ânuñ ile her ân bilmiş ol / Müşkil oldu incizâb-ı çeşm-i fettân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1). [hüsni,]
- Hem **hüsni** ile hem hulk ile mûmtâz ü müsellemler / Var ise eger sensin eyâ ahsenü’l-eşyâ (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 45). [hüsni,]
- **Hüsni** ile binler yaşa ‘âlemde efendim / Tâ kişver-i ‘aşka tokuna sâye-i hüsni (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 71). [hüsni, -üñ]
- Dâd-i Hudâ mı yoğsa saña gunciş ü reviş / Ben bî-dili de **hüsni** meftûn eylemiş (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 5). [hüsni, -üñ, -e]
- Rahm idersen dilüme var o necâbet sende / Sende ey şâh-ı cihân **hüsni** ü letâfet sende (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 22). [hüsni,]

hüsni-i cihân-sûz: Dünyayı yakan güzellik.

- Sen **hüsni-i cihân-sûz** ile ben sûz-ı nefesle / Germ-âbe-i çarhı idelüm düzağa taklîd (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 6). [hüsni-i cihân-sûz,]

hüsni-i edâ: Üslup, söyleyiş güzelliği.

- Çok nükte-senci bu gâzelüm güm-sürâğ ider / Ferrî suhanda **hüsni-i edâya** şapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [hüsni-i edâ, -y, -a]

hüsni-i edâ eyle-: Güzel tavır göstermek, güzel üslup ortaya koymak.

- Zîb-i âğuşı ide Ferrîniñ Allâh seni / Şâ‘irüñ **eyledüğü hüsni-i edâ** hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 8). [hüsni-i edâ eyle-, -düg, -i]

hüsni-i edâ-vı çeşm: Gözün tavrının, cilvesinin güzelliği.

- Refîaruñ ol ki sâkî-i devrâna virmemiş / **Hüsni-i edâ-vı çeşmüñi** mestâna virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [hüsni-i edâ-vı çeşm, -üñ, -i]

hüsni-i etvâr: Tavırların güzelliği.

- ‘Âşıkum gerçi **hüsni-i etvâra** / Şeyh ya şâb neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [hüsni-i etvâr, -a]

hüsni-i hatt: 1. Güzel yazı. 2. Sakalın güzelliği.

- Ya'nî kim Sultân Selîm mâlik-i seyf ü kalem / **Hüsni haţtın** görmemişdür kimseler bir şâhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 3). [hüsni haţt, -i, -n]

hüsni kerem: Lütfun güzelliği.

- Zihî**hüsni kerem** şermende-i ihsānuñum sâķî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5). [hüsni kerem,]

hüsni nazar it-: Güzel bakmak.

- Tab'uña mülhem ola semt-i gayıbdan ki meger / **İdesiñ** lutfuñ ile bendeñe bir **hüsni nazar** (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 16). [hüsni nazar it-, -e, -siñ]

hüsni resim: Şekil güzelliği.

- **Hüsni resimle** halka bu tuğrâ-yı dil-pezi / Şân u şüküh-i cihândan nişân virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [hüsni resim, -le]

hüsni ruhsâre-i baht: Bahtın yüzünün güzelliği.

- Ben o sultân-ı nuhûset-zede-i bezm-i gamum / **Hüsni ruhsâre-i bahtumda[ki]** ye's ānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9). [hüsni ruhsâre-i baht, -um, -da, -ki]

hüsni tab': Yaradılış güzelliği.

- Farı'ı 'irfāndur baña ilkâ-yı hüsrān eyleyen / **Hüsni tab'umdur** ki eyler böyle bî-'izzet beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 2). [hüsni tab', -um, -dur]

hüsni tabî'at: Yaradılış güzelliği.

- Ol gül-endāmuñ 'ızār u kāmetsi evşāfına / Ferriyā **hüsni tabî'at** elbet ıtrā' istediür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 7). [hüsni tabî'at,]
- Koymaz heves-i kâma bizi **hüsni tabî'at** / Ferri düşüren kayd-ı gama dillerimüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5). [hüsni tabî'at,]
- Neş'et-āsā Ferriyā **hüsni tabî'at** ehliyüm / Gamdan ölmem 'ākıbet gayret helāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5). [hüsni tabî'at,]
- Bu **hüsni tabî'at** ile ammā gül-i ümmîd / Hayfā yine pejmürdegî-i ye's-i hāzāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19). [hüsni tabî'at,]

hüsni vār: Sevgilinin güzelliği.

- Bak **hüsni yāra'**işveye kân söylerüm saña / Melcā-yı günc u maşdar-ı 'ān söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [hüsni yār, -a]

hüsrān: 1. Hayal kırıklığı. 2. Zarar, ziyan.

- Dāmān-ı devletden felek itdi beni çün harf-i şek / Žāyi' olup bunca emek **hüsrān** ile itdi muķīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21). [hüsrān,]

hüzn: Üzüntü, iç sıkıntısı, keder, gönül üzgünlüğü.

- Devründe senüñ gülmedüm ey çarh-ı bed-evzā' / **Hüzn** ile geçüp büm gibi leyl ü nehārum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [hüzn,]

h'āb: Uyku.

- Gözüme **ḥ'ābı** ḥarām itdi raķībūñ fikri / O telāş ile ki mecnūñ gibi kalker yatarum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 4*). [*ḥ'ābı, -ı*]
- Pül gibi çeşm-i 'adūsında kara şu dursun / Görmesin **ḥ'ābda** da hayr olıcaķ bir rü'yā (*Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 8*). [*ḥ'ābda, -da*]

ḥ'āb al-: Uyku bastırmak.

- **Ḥ'āb aldı** eger dil-beri bīdār raķīb āh / Meşhūr meşeldür şu uyur düşmen uyumaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 3*). [*ḥ'āb al-, -dı*]

ḥ'āce: Hoca.

- Gözden geçüre seyl-i bed'ī diyü Ferrī / **Ḥ'āce** o büti cüy-ı mecāz üzre pül itmiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 99, Beyit 5*). [*ḥ'āce,]*

ḥ'āb-ı hayālāt: Hayallerin uykusu.

- Niçe bir **ḥ'āb-ı hayālāta** firībi niçe bir / Niçe bir tekye-i vehm içre bu envā'-ı fesād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 4*). [*ḥ'āb-ı hayālāt, -a*]

ḥ'āhis: İstek, arzu.

- Destūñle bārī bir tölī cām-ı şarāb vir / Kaţ' eyleyüm mi **ḥ'āhişi** kaţ'ı cevāb vir (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 6*). [*ḥ'āhişi, -i*]

ḥ'āhiş-ger: İstekli, hevesli.

- Bu kelām-ı bī-me'āle ben de oldum dil-şüde / Rüz u şeb cehd ile oldum ma'rifet **ḥ'āhiş-geri** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 20*). [*ḥ'āhiş-geri, -i*]

ḥ'āhiş-i tanzīr: Nazire yazma isteği. (bk. nazīre).

- Görse bu tarh-ı tāzeyi elbette Ferriyā / Ahbābumuz da **ḥ'āhiş-i tanzīr** gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 5*). [*ḥ'āhiş-i tanzīr, -ür*]

ḥ'an-ı Halīl: Halil İbrahim sofrası. İbrahim Peygamber, sofrasında misafir olmadan yemek yemezmiş. Misafir olunca her şeyin bereketi artarmış. [ADŞS "İbrahim" md.]

- Luţfinuñ cān ile reşk-āveridür Hātem-i Tay / 'İzzet-i(?) ni'metinūñ ğıbta-keşi **ḥ'an-ı Halīl** (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 2*). [*ḥ'an-ı Halīl,]*

ḥ'an-ı yağma: Yağma sofrası.

- **Ḥ'an-ı yağma** oldı Ferrī aşk ile İslām u dīn / Zihniyā Tatar-ı aşkum ya çünān u ya çünīn (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 5*). [*ḥ'an-ı yağma,]*

ḥ'ār: Hor, değersiz.

- Nergis-i hod-bīni gör kim dīde-bānlık gösterür / Kendini gözden çıkarup eylemişken **ḥ'ār** gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 17*). [*ḥ'ār,]*
- Az öz olunca itse bahāyī 'aceb degül / **Ḥ'ār** olsa eşk-i çeşm-i Bahāyī'aceb degül (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 7*). [*ḥ'ār,]*

ırağ eyle-: *Uzaklaştırmak, uzak tutmak.*

- Cezm idüp dil-ber yakīnen ki rakīb olmuş cüdā / Didi yā Rab **eyle** anı işidenlerden **ırağ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2*). [*ırağ eyle-,]*

ırağ ol-: *Uzaklaşmak, uzak düşmek.*

- Suḥān-sencî-i ‘Avnî-i belāğat-güsterüñ Ferrî / Şafā-yı nüktesiyle nakd-i hūşuñdan **ırağ olduñ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5*). [*ırağ ol-, -du, -ñ]*
- Ferrîden **ırağ olma** gel ey āfet-i vahşî / ‘Arz eylemez ḥālini tenhā daḥi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5*). [*ırağ ol-, -ma]*

‘Irāk: *Dicle Nehri ile Aşağı Basra’ya kadar olan bölge olup Şat Irmağı’nın iki tarafına denir. Bugünkü Irak topraklarının bulunduğu bölgedir. [ADŞS “Irak” md.]*

- Bî-nevā kaldığuma oldu o şehnāzum sebeb / Tutmak ister bu gönül Şām u **‘Irākı** bî-ta‘ab (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3*). [*‘Irākı, -ı]*

‘Irāk: *Türk musikisinde bir makam.*

- Demdür ki bezm-i mey oḳına bûselik **‘Irāk** / Muṭrib rubābı al eliñe târî çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6*). [*‘Irāk,]*

‘Irākî: *Iraklı. II Siyahî.*

- Bezm-i meyde sākî-i sîm-sākî kimdür söyleden / Ol **‘Irākî** dil-bere ‘uşşākı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1*). [*‘Irākî,]*

irğad: *İşçi, amele.*

- Görenler bî-şu‘ūr u taş dögen dir küh u deşt içre / Yazan Ferhād u Kaysı cāhil ü **irğad** yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*irğad,]*

ısın-: *Sıcak duruma gelmek.*

- ‘Aşk ile **ışındı** göricek aḥker-i dāğum / Āh-ı dil-i serdüm [baña] çün faşl-ı dey-āsā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [*ışındı, -dı]*

ışmarlama: *Samimi olmayan.*

- Nev-be-nev ‘uşşāk-ı keç-efkār-eşer bulduñsa sen / Bû’l-heves **ışmarlama** āşüfte-ser bulduñsa sen (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Beyit 9*). [*ışmarlama,]*

ısrār: *Üsteleme.*

- Cellād-ı çeşmi ḥışmîde **ısrār** gösterür / Geh zülf ü gāhî tırrisini dār gösterür (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*ısrār,]*

ıtlāk: *Ālem-i ıtlak, tasavvufa göre varlığın ilk mertebesi. [ADŞS “âlem” md.]*

- İtlākda ‘ārîf olalı sırr-ı vücūdı / Reh-yāb-ı ḥarîm-i ḥarem-i rāz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [*ıtlākda, -da]*
- Ne zāhid-i sālūs ne dülbend-i riyāyuz / **İtlākda** bir rind-i levendāne-edāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*). [*ıtlākda, -da]*

ıtnāb: Sözü uzatma, gereksiz ayrıntıya boğma.

- Besdür **ıtnāb** idelüm gayrı du‘āya ibtidā / Anı encām-ı suḥanda her suḥan-ver gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26). [ıtnāb,]

ıtnāb eyile-/ ıtnāb it-: Sözü gereksiz yere uzatmak.

- Yeter fahriyye birle **eyledüñ ıtnāb** ey Ferrî / Du‘āya başla kim buldı kaşide āhir u gāye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 38). [ıtnāb eyile-, -dū, -ñ]
- Ferriyā şā‘ire icāz-ı suḥandur maṭlūb / Zikr-i dil-ber de olursa yine **ıtnāb itmez** (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [ıtnāb it-, -mez]

ıtnāb-ı suhan: Sözü uzatma.

- Ey dil yeter **ıtnāb-ı suhan** başla du‘āya / Mektüb gelir eyleme terk it hezeyanı (Ferrî Dîvânı, Terkiib-bend 1, Beyit 63). [ıtnāb-ı suhan,]

ıtrā’: Aşırı övgü.

- Ol gül-endāmuñ ‘ızār u kāmēti evşāfına / Ferriyā ḥüsn-i ṭabī‘at elbet **ıtrā’** istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 7). [ıtrā’,]

‘ıtr-ı ahlāk: Ahlakının güzel kokusu.

- ‘**ıtr-ı ahlākı** tutardı çār-sū-yı ‘ālemi / Nüh kıbābı ider idi ḥokka-i ‘atṭār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21). [‘ıtr-ı ahlāk, -ı]

‘ıyār-ı ma‘rifetüm hās it-: Marifet, hüner ayarını has, katışıksız yapmak.

- İtmış ‘ıyār-ı ma‘rifetüm Ḥaḳ ezelde **hās** / Her bir meḥakke düş ü ziyān oldıgum yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [‘ıyār-ı ma‘rifetüm hās it-, -miş]

‘ızār: Yanak.

- Ol gül-endāmuñ ‘**ızār** u kāmēti evşāfına / Ferriyā ḥüsn-i ṭabī‘at elbet **ıtrā’** istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 7). [‘ızār,]
- Ḥaṭ şimdi başka cāzibe virmiş ‘**ızārına** / Elbette levḥ-i ebyazı taḥrîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [‘ızārına, -ı, -n, -a]
- Ferrî‘**ızārı** şeb-nem-i eşkülme buldı tāb / Şimdi o verd-i bağ melāmet şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [‘ızārı, -ı]
- Be-kām-ı vuşlatı olsam şeb-i yeldā geçer geçmez / ‘**ızārında** o şūḥuñ ḥaṭṭ-ı nev-peydā çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [‘ızārında, -ı, -n, -da]
- Ḥūy-gerde şanma reng-i tebessümle gül gibi / Terdür ‘**ızārı** jāle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [‘ızārı, -ı]
- Şemīm aldık o fettānuñ ser-i zūlf ü ‘**ızārından** / Ki naḥlistān-ı ‘aşkuñ müşmer oldık berg ü bārından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [‘ızārından, -ı, -n, -dan]
- Yine fitne görindi şūriş-i ḥaṭla ‘**ızārunda** / Bu günler padişāhum mülk-i ḥüsnüñ iḥtilāl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [‘ızārunda, -uñ, -da]
- Ḥāl-i ‘anber mi ‘**ızārında** yāḥūd dest-i kader / Ḥıfz-ı kâfūra nezāket ile fülful mi kodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3). [‘ızārında, -ı, -n, -da]

‘ızār-ı nāzūk: Zariif, narin yanak.

- Ey merdümān-ı dīde ne ḥāl oldı toymaduñ / Yāruñ ‘**ızār-ı nāzūgine** bārī var ben ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [‘ızār-ı nāzūk, -ı, -n, -e]

ızhār: Gösterme, meydana çıkarma.

- Himmet it pervâne-veş düşdüm ocağıña meded / Varsa ocağıña bülbül luṭf ider **ızhār** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [ızhār,]

ızhār eyle-: Göstermek.

- Tab‘uña nisbetle dehrün gülleri ḥāşākdür / Sā‘ire **eyler** tarāvet gerçi kim **ızhār** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29). [ızhār eyle-, -r]

ıztırāb: Çırpınma, eziyet çekme.

- Bu **ıztırāb** neydügin bilmem / Ḥāl-i sîm-āb neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1). [ıztırāb,]

-İ-

i-: Ek fiil.

- Düşmez şarāba ‘aks-i ruḥuñ pür-ḥabāb **iken** / Olmaz hemîşe yemde mevic-āşinā şinā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [iken, -ken]
- Ḥāl-i ruḥuñla bir gıceci bülbül oldu dil / Ferrî‘aceb mi söyler **ise** buldı ḥab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [ise, -se]
- Bildünse zevk-i şîve-i yek-reng-i ittihād / Cüy-ı ümîdi kâbil **iseñ** vâşıl-ı yem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [iseñ, -se, -, -ñ]
- Rind **iseñ** kebk ü Hümā-yı şevkı künc-i cāna at / Büm u cuğd-ı şümü künc-i ḥāne-i vîrāna at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [iseñ, -se, -ñ]
- Bûseler daḥi neler var **idi** zımnında anuñ / Faḳaṭ olmış idi cevri-geh ü bî-gāḥ ‘abeş (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [idi, -di]
- Bûseler daḥi neler var idi zımnında anuñ / Faḳaṭ olmış **idi** cevri-geh ü bî-gāḥ ‘abeş (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [idi, -di]
- Bâriş-i gül eyler **iken** Ferriyā āzürde-dil / Ola pā-mālî-i meşşāta revā mı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [iken, -ken]
- Şādî vü sūr u şevk ü tarab oldu ber-ṭaraf / Ye’s ü melāmet olur **imiş** yār-ı nā-ümîd (Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [imiş, -miş]
- Düzd-i nighle ḥalkı ḥarāb eylemiş **iken** / Gaddār çeşmi kendini mağdûr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [iken, -ken]
- Mu’tādı olur **ise** eger ‘aşk ile giryer / Eşküm giderek kûlzum ü ‘ummān olacākdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [ise, -se]
- Bir şîveme rindān fedā-kerde-i cāndur / Zāhidler **ise** ḥumk ile ḥarūn ḥarumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [ise, -se]
- Teklîf-i vaşla üstüne pek çok da düşmedüm / Şāhum mürüvvet eyler **iseñ** o saña düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7). [iseñ, -se, -ñ]
- Düş olsa cū‘-ı kelbe n’ola hırşla raḳîb / Aç gözli **idi** aslā çak aslı köpeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [idi, -di]
- Erzen-i Rūma dir **iken** kendüm idem yādīgār / Bozdı bu fikri-ḍaḳîkum āsyāb u rüzgār (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [iken, -ken]
- Cezm iderken kûteh **idügin** yine dest-i niyāz / Bilmem o Yūsuf-liḳā benden niçün dāmān çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2). [idügin, -düg, -i, -n]
- Taşarruf eyler **isem** çok mıdur iḳlîm-i ma’nâyı / Şeh-i nazm-āverānum bunda şehler niçe kişver yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [isem, -se, -m]
- Şahbā-yı ḥayālūñ baña n’itdüklerin ey büt / Mekkāre **iken** ādeme bintü’l-‘ineb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [iken, -ken]
- Büyüke saña kaftan eyler **idüm** atlas-ı çarḥı / Çıḳup göz dikdi İdrîs-i felek-peymā çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [idüm, -dü, -m]
- Pey-rev olamazsak da eger Rāḡıba Ferrî / Ol kıble-i maẓmūn **ise** biz kıble-nümāyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [ise, -se]
- Ḍarb-ı sîne oldu mu’tādum kuzum nākūs-veş / Görseñ inşāf eyler **idüñ** zār [u] efḡānum Ṭanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [idüñ, -dü, -ñ]

- Vāreste-hāl kayd-ı melāmet **iken** dile / El-haḡ bu daḡi ṣīve-i mekr-i Ḥudā imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5*). [*iken, -ken*]
- Lā ḡayra fihim itmiş **iken** Ferriyâ şudûr / ‘Aşka teveḡḡul itme qurı müdde‘ā imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6*). [*iken, -ken*]
- Bildüm ki şüret uğrısı bir bî-vefâ **imiş** / Zılluñ vefâsı âyîne de şüretâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Bildüm ki şüret uğrısı bir bî-vefâ imiş / Zılluñ vefâsı âyîne de şüretâ **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Nakd-ı ḡulûs-ı mihr ü vefâlar yazık yazık / A‘mâl-i süm‘a-kārî gibi hep hebâ **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]
- Döndüm yolında ḡayf ki Zencîrli Servîye / Düşmek o çîn-i zülfe ḡaḡadan ḡaḡa **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]
- Ümmîd ü bîm-i luṭf u kahr eylemişdi bend / Ṭurfe-belâ-yı rind bu ḡavf u recâ **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]
- Vāreste-hāl kayd-ı melāmet iken dile / El-haḡ bu daḡi ṣīve-i mekr-i Ḥudā **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]
- Lā ḡayra fihim itmiş iken Ferriyâ şudûr / ‘Aşka teveḡḡul itme qurı müdde‘ā **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6*). [*imiş, -miş*]
- Târ u pûd-ı ḡamzesi mekr ü fitenden bâfte / Var **ise** cânuñ var ardından iriş bir kez iriş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3*). [*ise, -se*]
- Dil-keş Hümâ-yı yümn-i hümâyun-şî‘âr **iken** / Şahn-ı cihânda baña kaḡa lâne virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3*). [*iken, -ken*]
- Zâr-ı dil ü ‘aşkı ḡarazuñ fehmi **ise** ey bût / Ferrî gibi bir mu‘cize-perdâz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5*). [*ise, -se*]
- Ḥüy rüy-ı tâb-nâke medâr-ı nizâr **imiş** / Berg-i ṭarî-i gülde meger jâle bâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Ḥüy rüy-ı tâb-nâke medâr-ı nizâr imiş / Berg-i ṭarî-i gülde meger jâle bâr **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Vaḡt-i güzesteḡide daḡi luṭf var **imiş** / Ḥaḡ bâḡ-ı ḡüsne sünbül-i köhne-bahâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]
- Vaḡt-i güzesteḡide daḡi luṭf var imiş / Ḥaḡ bâḡ-ı ḡüsne sünbül-i köhne-bahâr **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]
- Ḥaḡṭı kitâb-ı ḡüsne ḡavâşî melâḡati / Naḡl-i necîb-i kâmeti metn-i menâr **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]
- Tîr-i müjeyle şimdi Kırım şaldı dillere / ḡamze bucaḡda oturıcı bir Tatar **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]
- Şal bahre fülk-i fikri yûri semt-i Varnaya / Ferrî tehâlük it göresiñ var ne var **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]
- Düstür-ı kām-rân-ı felek-rûtbe kim anuñ / Necminde mihr ü meh gibi sa‘d aşikâr **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 6*). [*imiş, -miş*]
- Ristu-menâkıb âşaf-ı Âşaf-şîfât kim / Belkîs-i maḡşad emrine bî-iḡtiyâr **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 7*). [*imiş, -miş*]
- Ol âfitâb-ı burc-ı vezâret ki sâ‘ire / Meh gibi nûr-ı fikreti hep müste‘âr **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 8*). [*imiş, -miş*]
- ‘Ömr-i dirâz u devlet-i sermed ile Ḥudâ / Şadrında dâ‘im ide ki re‘fet-şî‘âr **imiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 9*). [*imiş, -miş*]
- Al aña evvel ne ḡâl oldu ki kıl kondurmaz **iken** / Oldı gül-ruḡlar dirîḡâ pây-mâl-i ḡâl u ḡaḡ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3*). [*iken, -ken*]
- Virdi pâ-zehr-i ayaḡ-ı bâde-i vaşluñ feraḡ / İtmış **idi** zehr-i fûrḡat bendeñi muḡtel-dimâḡ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4*). [*idi, -di*]
- Dûde-i âhum seni her dem n’içün bî-tâb ider / Var **ise** bûyâ-yı zülfüñ ‘ûd-ı micmerden laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2*). [*ise, -se*]
- ḡamuñla zerd **iken** ḡande-künândur / Za‘afrân-ḡaṣṣadur ruḡsâr-ı ‘aşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5*). [*iken, -ken*]
- Her birinüñ seyr-i ḡâl ü la‘linüñ mecbûriyum / Ferriyâ müşkil **imiş** teştîṭ[i] âb u dânenüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]
- Fitîl-efrûz-ı şem‘-i ḡasret-i rüyüñ **iken** ḡöñlüm / Sen erbâb-ı fesâduñ bezmine rûşen-çerâḡ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4*). [*iken, -ken*]
- ḡaylî eyyâm **idi** kim teb-zede-i ‘aşkuñ idüm / Gelmedüñ gitdi beni görmeḡe kâfir yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3*). [*idi, -di*]
- ḡaylî eyyâm idi kim teb-zede-i ‘aşkuñ **idüm** / Gelmedüñ gitdi beni görmeḡe kâfir yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3*). [*idüm, -dü, -m*]

- Tecerrüd ‘āleminde zevk-ı rūhānī**idi** kārūm / Mūcerred cisme seyr-i şūret-i hūbān içün geldüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 2*). [*idi, -di*]
- Vāşıl **iken** hey meded terk-i müsemma eyleyüp / Ne belādūr kim yine şūfī gibi esmādayum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 4*). [*iken, -ken*]
- Bir āfetūñ ūftādesidūr haylī zamāndur / Mağmum **ise** ma‘zūr ola hicrānla gōñlüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 144, Beyit 5*). [*ise, -se*]
- ‘Ayb itme zeyl-i kūteh ü pejmürde-bāl **isem** / Murg-ı melūl-ı dāmen-i şahrā-yı ğurbetüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 145, Beyit 2*). [*isem, -se, -m*]
- Hūy-gerde **iken** çāh-ı zenaḥ seyri de lāzım / Baḥr-ı ‘araḳuñ vādī-i gird-ābı görülsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 150, Beyit 4*). [*iken, -ken*]
- Gam degül fikr-i zenaḥla pīr-i bend-i ‘aşḳ **isem** / Olmadı Yūsuf ‘azīz-i ḥalḳ mescūn olmadan (*Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 6*). [*isem, -se, -m*]
- Derk eylemeyen ma‘nī-i esrār-ı ḥurūfı / Mermüz **idügin** Sūre-i Aḥḳāfı ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 2*). [*idügin, -düg, -i, -n*]
- İm‘ān ile fark eylemeyen ḥüsn[i] kemā-hī / Şā‘ir daḥi olur **ise** evşāfı ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 6*). [*ise, -se*]
- Her dem saña nīm-bismil **isem** ḳanı mürüvvet / Hūn-ḥ‘ārūğa başladuñ āḥ ey dili ḳanlı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 4*). [*isem, -se, -m*]
- Ruḥı itmekde ma‘nā-yı Duḥāyı dem-be-dem tefsīr / ‘Aceb mi remz-i Ve‘l-Leyli ider **ise** beyān ebrū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 5*). [*ise, -se*]
- Dūn gice itdüm ḥayāl-i ṭal‘at-ı yāra nigāḥ / Fikri de düşvār **idi** ḥalvet-sarāy-ı ḥ‘ābda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 4*). [*idi, -di*]
- Eyler **idüm** Ferriyā bu mezheb ü dīnī fedā / Cüz‘ice olsa mürüvvet o büt-ı cānānede (*Ferrī Dīvānı, Gazel 183, Beyit 5*). [*idüm, -dü, -m*]
- Bintü‘l-‘ineb evvel ḥarem-i pīr-i muğānda / Hürmetlice bir ḳız **idi** şimdi dile düşdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 186, Beyit 3*). [*idi, -di*]
- Ferrī niçün ol dīde-i ğaddāra şoḳulduñ / Her ğamzesi bir tiğ **idi** cismūñ dile düşdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 186, Beyit 5*). [*idi, -di*]
- Ğarḳ-āb-ı yem-i nesı **idi** ebḳār-ı mezāmīn / Ğūşā çeküp fikr-i metīnüm yüze çıḳdı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 195, Beyit 5*). [*idi, -di*]
- Ferrī benī sīr-āb idemez şeyḫi zamānuñ / Cild ile yudar **ise** Futūḥāt [u] Ḳamūsı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 197, Beyit 5*). [*ise, -se*]
- Vādī-i maḥabbetde alıḫ sūz u güdāza / İnsān **iseñ** ol āteş-i ‘aşḳuñ ḳaḳnūsı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 197, Beyit 3*). [*iseñ, -se, -ñ*]
- Būs-ı la‘lūñle teb-i ḥ‘āhiş teraḳḳī bulmada / Bā‘iş**imiş** farṭ-ı za‘f-ı renciş-i ḥummāya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]
- Cezbe-i āndur viren keyfīyyet-i ‘aşḳa tamām / Neş‘e-dār olmaz **imiş** olsa eger bī-māya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]
- Nāsūr **idi** hicrān ile zaḥm-ı dil-i Ferrī / Elmās-ı nigāḫı degüp ol yara açıldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 5*). [*idi, -di*]
- Niçe eyyām **idi** mihr-i cemālūñ iştīyāḳıyla / Şurāḥī-i hilālī eylenüp dönmiş **idi** aya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 2*). [*idi, -di*]
- Niçe eyyām **idi** mihr-i cemālūñ iştīyāḳıyla / Şurāḥī-i hilālī eylenüp dönmiş **idi** aya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 2*). [*idi, -di*]
- Cihān telḫ-i mezāḳ-ı zehr-i miḫnet **idi** çok demdür / O rütbe kim merāret ḥukm iderdi rūḥ-ı mīnāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 3*). [*idi, -di*]
- O güne ye’s ile keḫ-bīn **idi** çeşmān-ı ‘ālem kim / Göreydi ḥūra dīv ü bīd-i keḫ dirlerdi Tūbāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 4*). [*idi, -di*]
- Bu da bir emr-i müsta‘ceb zebūn-ı dest-i ‘aşḳ oldum / Taḥakküm eyler **iken** ḥikmet-āmūzān-ı ḥod-rāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 8*). [*iken, -ken*]
- Ḥarāb-ı nergis-i fettānuñ **iken** ser-te-ser ‘ālem / Sebeb ne ğāmze-i cellādīña tekrār İmāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 16*). [*iken, -ken*]
- Ne ḥacet yoḫsa böyle eylemek taṭvīl-i efsāne / Mediḥa-ġüylük gibi var **iken** elde ser-māye (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 26*). [*iken, -ken*]
- Ğaraz ‘arż-ı ‘ubūdiyyetdür ancak bu ḳaşīd ile / Ḳusūrı var **ise** dāmān-ı ‘afvı ‘aṭf ider sāye (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 28*). [*ise, -se*]
- Luṭṭuñ nice mebzul **idügin** cāzimidür dil / Pek rabṭ ile eltāfuña ḥāşıl nigerāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 22*). [*idügin, -düg, -i, -n*]
- ‘İṭr-ı aḥlāḳı tūtarı cār-sū-yı ‘ālemi / Nūḫ ḳıḳābı ider **idi** ḥoḳḳa-i ‘aṭṭār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 21*). [*idi, -di*]
- Müste‘id olsaydı ġūşā nuṭḳ-ı şekker-bārını / Olur **idi** tūṭī-āsā ḳābil-i ġüftār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 24*). [*idi, -di*]

- Huftedür zilletde bahtum himmete vā-bestedür / Dise luftuñ olur **idi** t̄ali‘um bīdār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40). [idi, -di]
- Bu **idi** müşkil ki koqlanmazdı aşlā rüzgār / Olmasa pīrāye-bağş-ı tabla-i bāzār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56). [idi, -di]
- Hürde-sālüm gerçi sultānum velī zūr-āverüm / Sāl-hürde şā‘irān eyler **ise** inkār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46). [ise, -se]
- Gırüp körfezlere göz göre İşāl-i muzād itmiş / ‘Ale’l-‘amyā taşallut [itmiş] **iken** keştiyān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21). [iken, -ken]
- Murādum intisāb ile derinde bende olmaqdur / Qabūl eyler **ise** şaff-ı ni‘āl-i bendegān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32). [ise, -se]
- Çarhda çokdan arar **idi** çerāğ-ı mihr ile / Çok degül ‘irfānuña ‘İsā olursa müştērī (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4). [idi, -di]
- Dirler **idi** ma‘rifet taḥşīldür ancak hūner / Yoḥsa iki evli bir köyde bulunur bir cerī (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19). [idi, -di]
- Ben kuluñ da böyle ‘irfān ile müsteḡnā **iken** / Leng olup ḥāme gibi pāyum niçün qaldum geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [iken, -ken]
- Yoḥsa ‘irfān bā‘is̄ -i ḥizlān ise çārem nedür / Terk idem mi muṭṭalī‘**iken** rumūz-ı Ḥaydarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16). [iken, -ken]
- Şi‘r ü inşā ile böyle fā‘ik-i aqrān **iken** / Bulmadum bir ehl-i himmet bir mürüvvat-āverī (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21). [iken, -ken]
- Yoḥsa ‘irfān bā‘is̄ -i ḥizlān **ise** çārem nedür / Terk idem mi muṭṭalī‘ **iken** rumūz-ı Ḥaydarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16). [ise, -se]
- Bu kadar ser-zede-i künc-i ḡam **iken** bā‘is̄ / Hūlta-kārīye meḥābīb ile iḥsānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [iken, -ken]
- Göz açup şahva gelüp vecd ü velehdin der-ān / Mütevaḳḳıf olup itmekte **idüm** istib‘ād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12). [idüm, -dü, -m]
- Şeḥrī eyler **iken** şavma‘a içre feryād / İtdi ber-bād o dem şem‘-i şu‘urum bir bād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1). [iken, -ken]
- Mey ü dil-berde **imiş** luṭf u laṭif-i esrār / Araynıñ gayrıda ḥāzırdur aña ye‘s-i fu‘ād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16). [imiş, -miş]
- Tırma var semt-i ḥarābāta necāt ister **iseñ** / Mey ü maḥbūbı ider pīr-i muḡān pīş-nihād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11). [iseñ, -se, -ñ]
- Bir zamān mekr-i felek itmiş **idi** efgende / Düşürüp dām-ı ḡama t̄ali‘-i vārūn [u] baḡl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 8). [idi, -di]
- Bezm-i nā-şüste-i dūnāna idüp üns-ā-üns / Beni baht itmiş **idi** semt-i erāzilde sefl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 9). [idi, -di]
- N’ideyüm çāre nedür müşkil **imiş** ḡurbetde / Dāyin aḳçesini ister dilemez hīç kefl (Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 20). [imiş, -miş]
- Ferrīye būs-ı gerdemümüz nezr **idi** dimiş / Ol ‘ahde İfā idemedük boynumuzdadur (Ferrî Dîvânı, Kit’a 5, Beyit 2). [idi, -di]
- Hūsnūñ biraḡup şa‘sa‘a-ı āna uzandum / Öyle **idi** andum (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1). [idi, -di]
- Mānend- i şem‘ girye-i bī-iḥtiyardur / ‘Aşkuñ yolında tūṭī-i cān **idi** bülbulüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [idi, -di]
- Feryād-ı ‘andelībe sebep nev-bahārdur / Derd ü ḡamuñla olmış **iken** cān u ser fedā (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2). [iken, -ken]
- İ‘cāz-ı ‘aşkdur bu ki āyīne-i dilüm / Pā-māl-i cevri **iken** de yine bī-gubārdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [iken, -ken]
- Hicr ile zehr-āb olur nūş eyler **isem** cām-ı Cem / Olmuşum rüsvā-yı ‘aşkı Kays-veş ben lā-cerem (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [isem, -se, -m]
- Böyle nāz u şīveden ḥālī**iken** ammā yine / Baḳmaḡa tāḳat getürmez kimse bir dem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4). [iken, -ken]
- Mokr-i Bābil daḡı olur **ise** mudḡam çeşmüñe / Olmasa ḡamzeñ dem-ā-dem yār u hem-dem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [ise, -se]
- Eş‘ār ile ister **ise** Qur‘ānla söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3). [ise, -se]
- Eş‘ār ile inşā ile sāmān **ise** maḳşūd / Tecdīd ile tefrīd ile hem şān **ise** maḳşūd (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [ise, -se]
- Eş‘ār ile inşā ile sāmān **ise** maḳşūd / Tecdīd ile tefrīd ile hem şān **ise** maḳşūd (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [ise, -se]
- Ferrīden okı neş‘e-i ‘irfān **ise** maḳşūd / Taḥsīl-i mezāmīn ile evzān **ise** maḳşūd (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [ise, -se]
- Ferrīden okı neş‘e-i ‘irfān **ise** maḳşūd / Taḥsīl-i mezāmīn ile evzān **ise** maḳşūd (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [ise, -se]

- Gencîne-i hüsnüñ dil-i vîrânla söyleş / Hâl añlar **iseñ** cāzibe vü ānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1*). [*iseñ, -se, -ñ*]
- Mey ü nuql [u] nigāh-ı āşinādan daḥi mehcûrum / Bu ‘işret-gāha küstāḥāne geldüm **ise** ma‘zûrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*ise, -se*]
- Hep vefā **idi** şehā aqvāl ü ta‘bîrûñ senûñ / Mihr ü şefkat idi cümle lutf [u] taḫrîrûñ senûñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*idi, -di*]
- Hep vefā idi şehā aqvāl ü ta‘bîrûñ senûñ / Mihr ü şefkat **idi** cümle lutf [u] taḫrîrûñ senûñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*idi, -di*]
- Dilden eyler eyler **ise** kime itsün ya gile / Lutfuñ ister zār ider bî-çāre ağlar derd ile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [*ise, -se*]
- İdüp esb-i ḥaşeble çāh-ı Naḥşeb sırrını tedbîr / Dil-i vahşet-gehinde itmiş **iken** şayd u der-zencîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4*). [*iken, -ken*]
- Diye hâtif mübârek bād bir ṭab‘-ı selîme / Cülûs **idi**‘arûs-ı saltanat geydi Selîmî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5*). [*idi, -di*]
- Rûze eyyâmı **idi** bir şām-ı dil-ārāmîde / Per açup gül-zār-ı kudse buldı murğ-ı rûḥı rāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3*). [*idi, -di*]
- Hâfız ‘Oşmān görse **idi** medḥini ez-berden okur / Tekye-i ıtrādaşeyḥ olsa gelir vecd ile ḥāl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 2*). [*idi, -di*]
- Terk itmiş **idi** şüret ü ma‘nâyı o ‘ārif / Bilmiş idi ki nakş u şuver cümlesi fânî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Terk itmiş idi şüret ü ma‘nâyı o ‘ārif / Bilmiş **idi** ki nakş u şuver cümlesi fânî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Geçmiş **idi** ālāyış ü ḥāşāk [u] sivādan / Olmışdı ma‘ārifle ‘aceb genc-i nihānî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 2*). [*idi, -di*]
- Bir zāt gerek sâlik ü tārik **idi** Ferrî / Atdı zer-i cānı da hüner ma‘deni Kānî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 4*). [*idi, -di*]
- Muḥlişî maḥlaş Ḥalîl Beg **idi** nām-ı nāzügi / Şā‘ir-i pākize-reftār idi aḥlākı cemîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Muḥlişî maḥlaş Ḥalîl Beg idi nām-ı nāzügi / Şā‘ir-i pākize-reftār **idi** aḥlākı cemîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Şeyḥ Muḥammed kuṭb-ı ‘ālim vāşıl-ı tevḥîd zāt / Rûtbe-i tevḥîde irmiş **idi** ol ferḥunde-re‘y (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Vaşl-ı zāt-ı Ḥakka irmiş **idi** ol rûşen-zamîr / Maḫdem-i pāk-i Resûle olmağ ile çehre-sāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 6*). [*idi, -di*]
- Rindāne vaz‘ u ṭavr ile ol dil-pesend-edā / Revnaḫ-fezā-yı ülfet **idi** bezm-i şoḥbete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 2*). [*idi, -di*]
- Şehr-i Yıldızdaki pül olmuş **imiş** öyle ḥarāb / Anı gözden geçirüp lutfını itmiş icrā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]
- Göstermiş **idi** fitne vü āşüb [u] hezîmet / Āfet gibi ol iki gözi itmese imdād (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 11*). [*idi, -di*]
- Dem o dem **idi** şîve-i hüsnüñ ile ben lāl / Sen tûṭî-i rengîn-suḥan nāṭıka-perdāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 26*). [*idi, -di*]
- Öldürmüş **idi** bendeñ o kāfirce nigāhuñ / Kār itmiş idi cānuma ey şūḥ-ı ser-efrāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 30*). [*idi, -di*]
- Öldürmüş idi bendeñ o kāfirce nigāhuñ / Kār itmiş **idi** cānuma ey şūḥ-ı ser-efrāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 30*). [*idi, -di*]
- Fikr-i ḥaṭ u rüyumla miḥen-dār u perîşān / Miḥnetde **idi** ḥāşıl eger şubḥ u eger şām (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 53*). [*idi, -di*]
- Dil nûş diyü semmini nûş itdi hevānuñ / Evvel daḥi ben içmiş **idüm** şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 16*). [*idüm, -dü, -m*]
- Hem hüsn ile hem ḥulḳ ile mümtāz ü müselleḥ / Var **ise** eger sensiñ eyā aḥsenü’l-eşyā (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45*). [*ise, -se*]
- Sākî şarābı şun ne **imiş** bildüm ‘ālemi / Birdür yanumda şād u ḡam u sūr u mātemi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31*). [*imiş, -miş*]
- Ferrî o demde sevmiş **idüm** bir yûzi mehi / Bir nev-resîde tâze-edā kâmeti sehî (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*idüm, -dü, -m*]
- Meysüz ne güne eylesek âheng-i ḥāy u hey / Def‘-i ḡumūma olmaz **imiş** neş‘e gibi şey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*imiş, -miş*]
- Pîr-i muḡān [u] muḡ-peçeler bî-fürûḡ u fer / Maḥmûrlık **ise** itmede îrāş-ı derd-i ser (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*ise, -se*]

İbn-i Sînâ: 11. yüzyılda yaşamış filozof ve tıp, astronomi, musiki âlimi.

- Ma'ārifden eger bahş olsa naklî ve yâhüd 'aqlî / Raşad gözetdürürsün çok Uluğ u **İbn-i Sînâya** (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 32). [*İbn-i Sînâ, -y, -a*]

ibrām eyle-/ibrām it-: Bıktırana kadar ısrar etmek.

- Pek hatâ itdük gice şeytâna uyduk hâsılı / Ol melek-sîmâya Ferrî vâfir **ibrām eyledük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [*ibrām eyle-, -dû, -k*]
- Harf alınmaz ol büt-i fettâna **ibrām eyleme** / Ferriyâ bî-gānedür eşrâra söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [*ibrām eyle-, -me*]
- Olurdı belki mâ'il **eyleseñ** zâr ile **ibrāmı** / İder âh u figân erbâb-ı 'aşkı mu'teber Hâmî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [*ibrām eyle-, -i, -se, -ñ*]
- Gerçi olduk vaşlınıñ cüyendesi eller gibi / Ey büt-i nâ-râm saña pek çok da **ibrām itmedük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [*ibrām it-, -me, -dû, -k*]

ibtidâ it-: Başlamak.

- Besdür ıtnâb **idelüm** gayrı du'āya **ibtidâ** / Anı encâm-ı suhanda her suhan-ver gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26). [*ibtidâ it-, -elüm*]

ic: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.

- Ān [u] hüsni mışra'-ı ebrûlaruñ maẓmûnıdır / Güyiyâ terkîb **içinde** eylemiş ma'nâ melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Senüñ bî-dâdınıñ bî-tâbiyuz inşâfa gel ey şeh / Hudâ şâhân için Qur'ân **içinde** dâd yazmışdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Bak sâğara kim bâde-i bî-gış var **içinde** / 'Aksüñle perî girdi melek-veş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Bak sâğara kim bâde-i bî-gış var içinde / 'Aksüñle perî girdi melek-veş var **içinde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Yek-tâ diyemem hüsnuñe Zîrâ ki kadehde / Bakdukça mûmâşil saña bir eş var **içinde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Ferrî suhanuñda ne bu te'sîr-i güdâziş / Güyâ dil-i pür-şürünüñ âteş var **içinde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [*içinde, -i, -n, -de*]

ic-: Bir sıvıyı içine çekmek, ağza alıp yutmak.

- **İçer** hün-ı ġarîbi kâna kâna / Alışdı ey felek tâ kâna meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [*içer, -er*]
- Şâhâne güzel sev yûri rindâne şarâb **iç** / Bunlar ki dilüñ dâfî'-i derd ü elemidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [*iç, -*]
- Virmedüñ bir büse sâkî olmaduñ mey **içmedük** / Hâtırım âzürde itdüñ ey büt-i cevvar-vâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [*içmedük, -me, -dû, -k*]
- Başdurdı keyfe gayrı ayak başma **iç** diyü / Ol mest-i cām-ı hüsñ ü bahâ sâkiyâ düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8). [*iç, -*]
- Şarâb **içmek** güzel sevmek virilmiş rûz-ı ezelden / Bu bâzâr-ı cihân içinde kâr-ı dîğeriüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [*içmek, -mek*]
- La'lini bûs itdiğün her zamân cânânenüñ / Bulsa dil kanın **içerdi** sâğar u peymânenüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [*içerdi, -er, -di*]
- Hâbâb-âsâ hevâma bend olup devrâna aldandum / Şarâb **içdüm** güzel sevdüm dilâ ammâ ne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [*içdüm, -dû, -m*]
- Öpüp la'lin sevip endâm-ı müsteşnâsını Ferrî / Şarâb **içdüm** güzel sevdüm dilâ ammâ ne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [*içdüm, -dû, -m*]
- Gelüp bezme açılmazsuñ mey **içmez** hem-dem olmazsuñ / Nedür hâlüñ efendim böyle dâ'im infi'âl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [*içmez, -mez*]
- Bulmağ için anı âheng-i Hicâz itsem gerek / Fûrkatinde bâde şanma **içdigüm** hep oldu sem (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [*içdigüm, -dig, -üm*]
- **İçersüñ** Ferriyâ şevk u tarabla cām-ı gül-fâmı / Alınmaz mı o nahl-i nâz-perverdüñ 'aceb hāmı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [*içersüñ, -er, -süñ*]

- Ne pervā zehr **içersem** neş'e-yâb-ı ânuñum sâķī / Girībân-çāk-çāk-ı gamze vü müjgānuñum sâķī (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 1). [içersem, -er, -se, -m]
- Şahbâ-yı semî 'aşkuma ser-şâr-keşândur / Biz de **içelüm** 'aşkına leb-rîzce bir cām (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 55). [içelüm, -elüm]
- Dil nûş diyû semmini nûş itdi hevānuñ / Evvel daħi ben **içmiş** idüm şerbetin anuñ (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 16). [içmiş, -miş]

İcāb: Tasdik etme.

- Selb ü **İcāba** hayret-efzāyum / Celb ile tård neydügin bilmem (Ferrî Dîvânî, Gazel 147, Beyit 4). [İcāba, -a]

İcāb eyle-: Gerekmek, lazım gelmek.

- Mürüvvet selb ü **İcāb eylemişdi** fitne ol deñlü / Fesād isnād iderlerdi çihār ümm ü nüh ābāya (Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 6). [İcāb eyle-, -miş, -di]

İcābet: Kabul.

- Şıdk ile du'ā it ki **İcābet** demi geldi / Çarħ üzre sürüşān heme āmīn-künāndur (Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 24). [İcābet,]

İcād eyle-/İcād it-: Yeni bir şey ortaya çıkarmak, meydana getirmek.

- Tā ol kadar āşüb [u] füsün-sāz kim **eyler** / Her fitnede bir ma'rifet **İcād** nigāhuñ (Ferrî Dîvânî, Gazel 126, Beyit 2). [İcād eyle-, -r]
- Her dem ki bize münis olur luţf-ı tebessüm / Tūġi gibi bir nev-reviş **İcād iderüz** biz (Ferrî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 6). [İcād it-, -er, -üz]
- Rakībe dil-sitānlık 'āşıkā cevri ile düşmānlık / Bu tarz-ı emri ber-'aksi **idüp İcād** n'eylersiñ (Ferrî Dîvânî, Gazel 128, Beyit 2). [İcād it-, -üp]

İcād itdür-: Meydana çıkarmak, oluşturmak.

- 'Aşkdur nistī [vü] hestīye bādī ancak / 'Aşkdur **itdürēn** imkān u 'adīmi **İcād** (Ferrî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 10). [İcād itdür-, -en]

İ'cāz: Herkesi hayrette bırakan durum.

- **İ'cāzdur** ki ħāl-i siyeh oldı zīb-i ruh / Mihr içre müşek itdi mekān söylerüm saña (Ferrî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 6). [i'cāzdur, -dur]
- Ey gonce-i efsün u gül-i bāğçe-i rāz / **İ'cāzda** ey la'li Mesīhā ile hem-rāz (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 25). [i'cāzda, -da]

İ'cāz-ı 'aşk: Aşkın mucizesi.

- **İ'cāz-ı 'aşkdur** bu ki āyīne-i dilüm / Pā-māl-i cevri iken de yine bī-ğubārdur (Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 6). [i'cāz-ı 'aşk, -dur]

İ'cāz-ı ceres: Çanın mucizesi.

- Diñle gel Berhemenā rāz-ı küñiştı bundan / Vākıf-ı sırr-ı Mesīh ol budur **İ'cāz-ı ceres** (Ferrî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 2). [i'cāz-ı ceres,]

İ'cāz-ı hüsn: Güzelliğin mucizesi.

- **İ‘cāz-ı hüsndür** bu hele emr-i ber-‘akis / Elmās-ı gamze zaḥmumı nāsūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [*i‘cāz-ı hüsñ, -dür*]

İcāz-ı suhan: Sözü kısa ve özlü söyleme, az sözle çok şey anlatma.

- Ferriyā şā‘ire **İcāz-ı suḥandur** maṭlūb / Zıkr-i dil-ber de olursa yine itnāb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7*). [*İcāz-ı suḥan, -dur*]

için için: Gizli gizli, yavaş yavaş.

- ‘Aşkî göñlümde ‘alevlenmededür **için için** / Tîz yaḳar ḥāne-i vîrānı şerer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*için için,]*

içinde: Arasında, ortamında.

- Zülfün dökünce ‘arızına dil-ber añladum / Zülmet **içinde** ‘aşıkına nūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6*). [*içinde,]*
- Şarāb içmek güzel sevmek virilmiş rüz-ı ezelden / Bu bāzār-ı cihān **içinde** kār-ı dīgerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5*). [*içinde,]*
- Cevrūñ şeb-i miḥnetde şafādur ḡam **içinde** / Bu demleri de bir gün olur yād iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*içinde, -, -, -*]
- Berf **içinde** zülāl-i meskenetüm / Şiddet-i berd neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2*). [*içinde,]*
- Dün bezimde seyr eyledigüm yaşları on beş / Göñlümce güzel bir degül üç beş var **içinde** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Her birisi hüsñ ile birer cânibe çekmiş / Āh āh ki bir kāfir-i ser-keş var **içinde** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Dem-be-dem ḥübān **içinde** ola tenvîrūñ senūñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 11, Bend 5*). [*içinde,]*
- Bey‘ ü şirāye sen de yûri var alış çalış / Rindān **içinde** yok saña hîç olmadık giriş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 3*). [*içinde,]*
- Yollarda ḳaldum ‘aşḳ ile pür-pîç ü ıztırāb / Bu şehṛ **içinde** eylemedüm ḡayrı intiḥāb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 9*). [*içinde,]*

iclāl: Büyüklük, ululuk, azamet, kudret.

- Ola iḳbāl ü ‘ömr ü devlet ü **iclāl** ile dā‘im / Umūrında muvaffāḳ ola baḥr u berde şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [*iclāl,]*
- Tā ki çār ümm ü nüh ābā ide aḥz u i‘tā / ‘Ömr ü **iclāl** u şerefle ola maḳbūl u celîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 30*). [*iclāl,]*
- Cülūs itdükde **iclāl** ile o şāh-ı dil-ārā / Penāh idindi bāb-ı vedd-i Feyyāz-ı ‘alîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3*). [*iclāl,]*

icrā: Akma.

- Yegāne şaf-der-i gerdün-vaḳār u ma‘delet-güster / Ol[ur]dı cüy-ı ḥükm-i naşş-ı ‘adli dā‘im **icrāya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*icrāya, -y, -a*]

icrā it-: Bir işin gereğini yerine getirmek.

- Ey büt-i nev-bāve resm-i nāzı **icrā itmege** / Eyleme ta‘cîl zîrā çok zamān lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [*icrā it-, -mek, -e*]
- Şehr-i Yıldızdaki pül olmuş imiş öyle ḥarāb / Anı gözden geçirüp luṭfını **itmiş icrā** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 5*). [*icrā it-, -miş*]

icre: İçinde, arasında.

- İ'câzdur ki hâl-i siyeh oldu zîb-i ruh / Mihr **içre** müşek itdi mekân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [içre,]
- Cânı garķ it baħr-ı tevħîd-i maħabbetde dilâ / 'Âlem-i 'aşķ **içre** çünki bir mekân lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [içre,]
- Murğ-ı tab'uhñ hem temâşâ-gâhı hem dâmi olur / Bu 'acebdür gösterür kıyd **içre** kâmi zülf ü ruh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [içre,]
- Râst gelüp şordum o şeh-nâz u nevâ-sâza didi / Tâhirühñ büselik **içre** bu naķış kârıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [içre,]
- Murğ-ı dilüm düşse tutulsa n'ola / Tille-i şehri **içre** o bir dânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4*). [içre,]
- Ehl-i derde sübhâ zencîr-i cünün-i zülfüdür / Ma'bed-i 'aşķ **içre** ebrü-yı bütân mihrâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [içre,]
- Görenler bî-şu'ûr u taş dögen dir küh u deşt **içre** / Yazan Ferhâd u Kaysı câhil ü ırğad yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [içre,]
- Bezm **içre** baña n'eyleyeyüm bî-mezedür 'ayş / Şol vech ile kim ol gözi bādām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [içre,]
- Vuşlatda dilâ soħbet-i cānāna toylmaz / Yek-laħza-i 'ömr **içre** belî cāna toylmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [içre,]
- Süveydām **içre** hasret şöyle şu'le-pâşdur her dem / Gönül mişkât-āsâ âteşin-eṭvârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6*). [içre,]
- İdinmiş ma'bed-i 'aşķ **içre** cānâ hâcibühñ mihrâb / Ki erbâb-ı maħabbet ğayrı cāy-ı iktidâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [içre,]
- Oldum bu ğün ağyāra düçâr okçılar **içre** / Bu baħt ile ğüyâ hedef-i tîr-i każâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [içre,]
- Raķîbe 'âlem-i âb **içre** dil pertâb göstermiş / Yem-i Kulzümde şan Fir'avna bir gird-âb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*). [içre,]
- Çeküp pîrâhenin hürşîde beñzer sînesin açmış / Şeb-i bedr **içre** kettân-ı dile meh-tâb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3*). [içre,]
- Zîkr-i bağ u lâleden bezm **içre** sâğardur ğaraż / Sünbül ü şebbü dimekten zülf ü perçemdür ğaraż (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3*). [içre,]
- 'Âlem-i kevn [ü] fesâd **içre** heyülâ bî-kıyâs / Nükteyi fehmi ile Ferrî kâmil âdemdür ğaraż (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5*). [içre,]
- Bu şehri **içre** gönülce bir büt-i mevzün-kâmet yok / Murâdumca çemende bir sehî-kad serv-i naħvet yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1*). [içre,]
- Süveydâyı sevâd-ı hâlinühñ sevdâsına şaldık / O âteş **içre** kalb-i kalbi yandırdık sipend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 5*). [içre,]
- Ferrîyi hayâl eylemeyen ma'den-i ma'nî / Baħr **içre** olan lü'lü'-i eşdâfi ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7*). [içre,]
- Semt-i bî-nâmüs u neng **içre** melâmet-âşinâ / Zâr u nālân 'âşık-ı rüsvâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2*). [içre,]
- Şeħerî jâle midür ğonceye bağ **içre** düşen / Yoħsa sâķî kadeħ-i bezme gelüp mül mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4*). [içre,]
- Lafzen ve ma'nen açdı hep Ferrî kulu târîhe leb / Biñ iki yüz üçde Receb **içre** cülüs itdi Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42*). [içre,]
- Böyle ğül-tıynet ğörüp üftâdegân itdükçe âh / Ğül-bün-i nâz **içre** ey ğonce-dehen hem-vâr ğül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [içre,]
- Ğarķ-ı seyl-âb eyler âħir ğül-şen **içre** sū-be-sū / Eylemiş âb-ı sirişk-i bülbülü enhâr ğül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15*). [içre,]
- Ben kulun da bir yetişdüm bağ-ı 'îrfân **içre** kim / Ğül gibi başında üstâd-ı selef yer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18*). [içre,]
- Zemîn-i tâb'-ı pāküm **içre** buldum ma'den-i inşâ / Geçersem çok degüldür Kânî-i âħir zamân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45*). [içre,]
- Bu baħr-i aħdar-ı eflâk-ı 'ulvî**içre** tırdıkça / Muşanna'-kârî-i keştî-i mâhî bād-bân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 47*). [içre,]
- Geçdi ezmân-ı Zühâl devr-i kâmerdür ba'de-zîn / Zâl-ı dünyâ-yı denî ğörsün cihân **içre** eri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13*). [içre,]
- Şeħerî eyler iken şavma'a **içre** feryâd / İtdi ber-bād o dem şem'-ı şu'ûrum bir bād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [içre,]
- Niçe bir h'âb-ı hayâlâta firîbi niçe bir / Niçe bir tekye-i vehm **içre** bu envâ'-ı fesâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [içre,]
- Ey veliyyü'n-ni'am [u] âşaf-ı bî-mişl ü nazîr / Dâverân **içre** saña bulmadum akrân u meşîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 1*). [içre,]

- Didesi sîr-âb ammâ kim nigh hûn-âb-ı nâz / Şan açılmış ‘ayn-ı Hızır **içre** gül-i şâd-âb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1). [içre,]
- Hârâbât **içre** ben ser-halka-i mestânunum sâkî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7). [içre,]
- Böyle bezm-i sebze-zâr **içre** idince şevk u zevk / Dönmesün mi anda inşâf eyle a’dâ kec-düme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 3). [içre,]
- Ya’kûb Efendi ki odur zâde-i mu’kil / Olmuşdı kuzât **içre** Bû Yûsuf gibi mergûb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 1). [içre,]
- Rûh-ı pāk-i cilve-gerdûr cennet **içre** şübhe yok / Eyledi ammâ dil-i aḥbâbını hicri tebâh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 3). [içre,]

ictinâb eyle-: Kaçınmak, sakınmak.

- ‘Aceb kim halka-i âgûşdan yâr **ictinâb eyler** / Kemâl-i kevkebi görmez mi mâha hâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6). [ictinâb eyle-, -r]

içün: İçin, düşüncesine göre.

- Kânî’ piyâz va’de-i ferdâñ olursa da / Rindân **içün** nevâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6). [içün,]
- Rind-i deryâ-nûş **içün** ser-mâyedür ser-mâye mey / Mâye-i cândur hele sermâya vü germâya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [içün,]

içün: İçin, hakkında.

- Senüñ bî-dâdınun bî-tâbıyuz inşâfa gel ey şeh / Hudâ şâhân **içün** Kur’ân içinde dâd yazmışdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [içün,]
- Ne düzaḥ **içün** bîm ü ne ümmîd-i behîştür / Hîç ḥavf u şegâf eylemezüm mâtem ü sûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [içün,]

içün: İçin, uğruna, yoluna.

- O vefâsuz o mürüvvetsüz o hercâî **içün** / Ferrî-i zâra bu verz-i şîve-i âh ‘abeḡ (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [içün,]
- Kan ağlamanun yâr **içün** ey dîde demidür / Te’sîr ide me’mûl iderüz dîde demidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [içün,]
- Her pîş-gâh-ı sifile dünyâ-yı dün **içün** / Dûcâr-ı kayd-ı zûll ü hevân oldıgum yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [içün,]
- Bir keyf **içün** ki anda melâmet de muḥtefî / Menn-âşinâ-yı pîr-i muḡân oldıgum yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [içün,]
- Ârzü vâdîlerin geçdük ümîd ü bîimde / Kim murâd u kām **içün** atmak yakışmaz gāmumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [içün,]
- Sıdk ile odur reh-revî-i Ka’be-i vaşlum / İtmîş kefen-i cismîni ol rāh **içün** iḥrām (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 54). [içün,]
- Bu vaşf ile Allāh **içün** bir ṭolı nûş it / Soñra dil-i bî-çârenün aḥvâlini gûş it (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 56). [içün,]

içün: İçin, amacıyla, maksadıyla.

- Sîr-âb-ı ḡand u ḡunc u tekellüm **içün** lebûñ / Virmiş Ḥakîm-i bezm-i ezel yoḡsa ḡab saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [içün,]
- Çekmiş rakîbî semte o da tâze av **içün** / Güyâ ki kelb-i şaydına naḡçîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [içün,]
- Hûn-ı çeşmümdür şafâk zann itme zeyl-i çarḡda / Penbe-i ḡurşîd-i maḡşer şüst **içün** şâbündur (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [içün,]
- Dilâ faşş-ı niḡn bir nām **içün** biñ zaḡm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nâma çarḡ elinden ḡaylî ḡancer yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [içün,]
- Ferrî niçe şeb cehd ile bu tâze-zemînün / Tanḡîrî **içün** Zîhnî-i mu’ciz-fen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [içün,]

- Düşüp ifrâda kesb-i ħurde-i ‘irfân **içün** geldüm / Seni eşyâda yüz biñ vech ile seyrân içün geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [içün,]
- Düşüp ifrâda kesb-i ħurde-i ‘irfân içün geldüm / Seni eşyâda yüz biñ vech ile seyrân **içün** geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [içün,]
- Tecerrüd ‘âleminde zevk-ı rûhânî idi kârum / Mücerred cisme seyr-i şüret-i ħübân **içün** geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [içün,]
- Esîr-i cām-ı ‘irfân u maĥabbet oldıgumdandır / Bu dār-ı mülke ancak şohbet-i rindân **içün** geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [içün,]
- İtâ‘atde hezārân cilveler idrāk olunmışdı / Görüp bir başka ‘âlem şîve-i ‘işyân **içün** geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 4). [içün,]
- Vedâduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şüret / Anuñ her yüzden ey büt lutfını iz‘ân **içün** geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [içün,]
- Fakať kendüm görürdüm şafĥa-ı mir‘ât-ı ma‘nâda / Mürâyâ-yı beşerde rû‘yet-i a‘yân **içün** geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [içün,]
- Fedâ idüp ĥuzûr-ı gül-şen-i aşlîden oldum dūr / Bu bāğ-ı esfele bülbül gibi nālân **içün** geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [içün,]
- Şefîküm Zihniyi buldum mecâzî tay idüp gitmiş / O vādîlerde Ferri ben daĥi püyân **içün** geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8). [içün,]
- ‘İşret-serâda revzene-i zevk u şevk **içün** / Senden olursa itme dirîğ ilticâm cām (Ferri Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [içün,]
- Müstağrak olup şa‘sa‘a-i pertev-i nûra / Vaşl **içün** ‘aşâyı dikemem ĥalvet-i Tûra (Ferri Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [içün,]
- Çār ebrû ĥüsn **içün** vefk-ı murabba‘dur yâĥûd / Vechüñe zîbâyiş olmuş şîr-i dü matla‘ gibi (Ferri Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [içün,]
- Mû degül rüyına ta‘lîk Ĥabeş-i şâhinden / ‘Azl **içün** ĥüsnini ĥatdur siyeh atlas keseli (Ferri Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2). [içün,]
- Himmetüm bir dem beni vâ-beste-i kām itmedi / Himmet **içün** ĥadd-i istignâmı ĥîç lâm itmedi (Ferri Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [içün,]
- Bu müjde-i sūr-ı şu‘ab çün ĥalkı itdi ber-ţarab / Şâ‘ir gürûhı cümle hep târîĥ **içün** oldu za‘îm (Ferri Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11). [içün,]
- Men o Maĥmûdum sitîgnâ-yı Ayâz itsem gerek / Yâra benden inkıtâ‘**içün** niyâz itsem gerek (Ferri Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [içün,]
- Bulmağ **içün** anı âheng-i Ĥicâz itsem gerek (Ferri Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [içün,]
- Nâ-dânı ĥacil eylemenüñ geldi zamânı / İskâtı **içün** itmeli tedbîr-i nihânî (Ferri Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3). [içün,]

içür-: İçmesini sağlamak.

- Yetişdi ol ĥidiv-i Kaĥramân-‘unvân şalâbetle / **İçürdi** âb-ı tîgin düşmene şâhib-kırân üzre (Ferri Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [içürdi, -di]

‘îd: Bayram.

- Bü’l-hevesler eylesün zevkı ki **‘îd** eyyâmıdır / Eylertüz vaşl ile biz de vaĥt olur taĥlîd-i ‘îd (Ferri Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [‘îd,]
- **‘îdde** ‘azm-i Beşiktaş idelüm didi o şûĥ / Şalınup gitdi murâdı Ferriyâ dolâbdur (Ferri Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [‘îdde, -de]
- Söyündi süz-ı dil farkında dūd-ı âĥ olup bezmde / Ümîd itmem vişâlin **‘îde** lâynık micmerüm yokdur (Ferri Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [‘îde, -e]
- Cânâ gelicek bezme fedâ cân olagelmış / **‘îd** irdigi dem mün‘ime kurbân olagelmış (Ferri Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [‘îd,]
- Rüz-ı vaşl üftâdeñe **‘îd** oldu bir bālâ-yı **‘îd** / Ĥacîya zîrâ şey’ olmaz ĥacc-ı ekberden laţîf (Ferri Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [‘îd,]
- **‘îd** oldu o şûĥ ile varup meclise bî-ĥayd / Bezmün bir iki sāğar-ı sîr-âbı görülsün (Ferri Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [‘îd,]
- **‘îd** oldu diñüz sâķiye peymâne getürsün / Bintü’l-‘inebi meclise merdâne getürsün (Ferri Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [‘îd,]
- **‘îd** irdi olup herkese cānāneden iĥsân / Ferri saña da çerb ü şütüm u hezeyândur (Ferri Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5). [‘îd,]

- ‘Ömrini mezîd ide Hudâ **‘İdini** mes‘ud / ‘Âlemde dem-â-dem bu du‘â vird-i zebândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [*‘İdini, -i, -n, -i*]
- İde Hâk **‘İdin** mübârek ‘ömrini daği mezîd / Çarh-ı mînâ-fâm tâ ki mâh-ı enver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*‘İdin, -i, -n*]
- Hâk mübârek ide **‘İdi** ‘ömrini daği mezîd / Manşibında ber-çarâr ide Hudâ ol dâveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32*). [*‘İdi, -i*]

‘İd-ber-‘İd: Bayram üstüne bayram.

- **‘İd-ber-‘İd** olsa ‘âlem eylemem ümmîd-i ‘İd / Rûze-dâr-ı fûrkat-i yârum benüm nevmîd-i ‘İd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*‘İd-ber-‘İd,*]
- Ferriyâ nâ-mahrem-i şādî-i kām u maṭlabum / **‘İd-ber-‘İd** olsa ‘âlem eylemem ümmîd-i ‘İd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [*‘İd-ber-‘İd,*]

iddi‘â eyle-/ iddi‘â it-: İddialaşmak, bir iddia ileri sürmek.

- Kemân-ı saht-ı Tatar ile dâ‘im **iddi‘â eyler** / Gelürse şaştuña olsa ‘aceb mi imtiḥân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4*). [*iddi‘â eyle-, -r*]
- Muḥāzāt **iddi‘âsın idemez** bād-ı şabâ olsa / Hevâsın bulsa andan daği pîş-revdür ‘ayân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [*iddi‘â it-, -st. -n, -e, -mez*]

idegör-: Yapıvermek, edivermek.

- Meclâ-yı füyûzât **idegör** ‘aşk ile ḳalbi / Tûr eyle süveydâyı mişâl-i dil-i Mûsî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4*). [*idegör,*]

‘İd-i adhâ: Kurban bayramı.

- **‘İd-i aḳḥâ** kim hilâl-i mâh-ı enver gösterür / Gûyiyâ ebrûsını ‘uşşâka dil-ber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [*‘İd-i aḳḥâ,*]

‘İd-i mübârek: Mübarek bayram.

- Bâ-ḥuşûş **‘İd-i mübârek** daği oldu rû-nümûn / Devlet ile Hâk sa‘îd ide bu mes‘ud günleri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30*). [*‘İd-i mübârek,*]

‘İd-i vaşl/‘İd-i vişâl: Kavuşma bayramı.

- Ne vakte şaklar âyâ nîm-bismil cānını ‘aşık / Bu **‘İd-i vaşlda** cānāna ḳurbân eylemez n’eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*). [*‘İd-i vaşl, -da*]
- Beni maḳtel-geh-i ‘aşkında görüp nîm-bismil / Didi baḳ **‘İd-i vişâlümde** bu ḳurbānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 19*). [*‘İd-i vişâl, -üm, -de*]

idin-: Edinmek, bir hâle getirmek.

- **İdinmiş** ma‘bed-i ‘aşk içre cānâ ḥācibūñ mihrāb / Ki erbāb-ı maḥabbet ḡayrı cāy-ı iḳtidā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [*idinmiş, -miş*]
- Cûlûs itdükde iclâl ile o şāh-ı dil-ārā / Penāh **idindi** bāb-ı vedd-i Feyyāz-ı ‘alîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3*). [*idindi, -di*]

idrāk: Anlama yeteneği, akıl erdirmeye, anlayış.

- İḡmāz ile **idrākini** bāda virüp itdi / Ferriyi cihān beyninde bir yād nigāhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5*). [*idrākini, -i, -n, -i*]

idrāk olun-: Anlaşılmaq, kavranmaq.

- İtā‘atde hezārān cilver **idrāk olunmuşdı** / Görüp bir başqa ‘ālem şīve-i ‘işyān için geldüm (Ferri Dīvānı, Gazel 139, Beyit 4). [idrāk olun-, -miş, -dı]

İdrīs-i felek-peymā: Felek ölçen İdris. II İdris: Kur'an-ı Kerim'de anılan peygamberlerden biri. İlk defa yazı yazıp elbise dikmiştir. Bu sebeple kâtip ve terzilerin piri sayılır. İdris Peygamber'in tıp ve yıldızlarla ilgili bilgileri yayan kişi olduğu düşünülür. [ADŞS “İdris” md.]

- Büyükce saña kaftan eyler idüm atlas-ı çarhı / Çıkup göz dikdi **İdrīs-i felek-peymā** çıkar çıkmaz (Ferri Dīvānı, Gazel 91, Beyit 4). [İdrīs-i felek-peymā,]

İfā it-: Bir işi yapmak, yerine getirmek.

- Ferriye būs-ı gerdemümüz nezr idi dimiş / Ol ‘ahde **İfā idemedük** boynumuzdadur (Ferri Dīvānı, Kıt'a 5, Beyit 2). [İfā it-, -e, -me, -dü, -k]

İfā-yı ‘ahid it-: Sözünü yerine getirmek.

- Eyledük sākī-yi keç-devr ile peymān velī / **İtmez İfā-yı ‘ahid** va‘de dönekdür biliriz (Ferri Dīvānı, Gazel 78, Beyit 4). [İfā-yı ‘ahid it-, -mez]

İfnā eyle-: Yok etmek, öldürmek.

- Çok degüldür āfet-i fettān dirsem çeşmüne / Bir nigāhda **eyler ifnā** baksa ādem çeşmüne (Ferri Dīvānı, Tahmis 5, Bend 1). [İfnā eyle-, -r]

İfnā it-: Yok etmek, öldürmek.

- Ferriyi hele şübhe yok **İfnā ider** ammā / N’itdüm diyü kendi de peşimān olacaqdur (Ferri Dīvānı, Gazel 44, Beyit 5). [İfnā it-, -er]

İfnā-yı cān-ı dil-şüdegān-ı reh-i ğam: Gam yolundaki âşıkları öldürme.

- **İfnā-yı cān-ı dil-şüdegān-ı reh-i ğamuñ** / Bir nīm-nigāh-ı ‘işveñe mevķūf buldılar (Ferri Dīvānı, Gazel 41, Beyit 2). [İfnā-yı cān-ı dil-şüdegān-ı reh-i ğam, -uñ]

İfrāda düş-: Ayrılmak.

- **Düşüp ifrāda** kesb-i ħurde-i ‘irfān için geldüm / Seni eşyāda yüz biñ vech ile seyrān için geldüm (Ferri Dīvānı, Gazel 139, Beyit 1). [İfrāda düş-, -üp]

İfsād it-: Kargaşa çıkarmak, düzeni bozmak.

- Süfīye şafāsın kımazuz bezm-i cinānuñ / Ĥūrīlerini mekr ile **İfsād iderüz** biz (Ferri Dīvānı, Gazel 87, Beyit 5). [İfsād it-, -er, -üz]

İftār: Güneşin batma zamanı olan orucun sona erme vakti.

- Tercīh-i vişāl itmede hicri niçe mümsik / **İftār** ola mı mevķı‘-i imsāke berāber (Ferri Dīvānı, Gazel 56, Beyit 3). [İftār,]

İftihār it-: Övmek.

- Tuḥaf-efṣān olup āfāka ḥāmēm intişār itmez / Kūmāş-ı tāze-ma'nā ile ūstād **iftihār itmez** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 6*). [*iftihār it-, -mez*]

ig̃māz: Görmezlikten gelme.

- **İgmāz** ile idrākini bāda virüp itdi / Ferrîyi cihān beyninde bir yād nigāhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5*). [*ig̃māz,]*

ig̃māz it-: Görmezlikten gelmek.

- Ayağūñ çek sebūdan sākiyā **ig̃māz idüp** dökme / Şabūḥa bāde-i dūşīneden zīrā çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*ig̃māz it-, -üp*]
- Muttasıl seyr iderūm ḥūsnini **ig̃māz itmēm** / Bozamam ‘azm-i şalāt itdüm edā niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4*). [*ig̃māz it-, -me, -m*]

ignā evle-: Zenginleştirmek.

- Müris-i iflās oldu ma'rifet āḫir baña / Vādī-i nādānī **ignā eyledi** cāhilleri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*ignā eyle-, -di*]

ihām: İki ve daha çok anlamı olan bir kelimeyi, en uzak anlamını da kast ederek kullanma sanatı.

- Tīğın ĩmā eylerüz ebrūsıdur **ihāmumuz** / Ya'nī kim ġaddāreden ġaddārīdür i'lāmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*ihāmumuz, -u, -muz*]

ihāta evle-: Çevrelemek, kuşatmak, etrafını sarmak.

- Giryem **ihāta eyledi** dünyāyı sū-be-sū / Baḥr-ı Muḥīte hiç seferūñ yok mıdur senūñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3*). [*ihāta eyle-, -di*]

ihkār it-: Aşağılamak, küçük görmek.

- Şirde Nef'ī vü inşāda iderse Veysī lec / Taḥt-ı nazm u şadr-ı neşr ūzre **idüp ihkār** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30*). [*ihkār it-, -üp*]

ihmāl it-: Savsaklamak, bir işi zamanında yapmamak.

- Ferriyā düzdīde-vār çal Neyyirūñ de ferrini / Almada hem **itme ihmāl** Neyyirūñ de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*ihmāl it-, -me*]

ihrāc it-: Çıkarmak.

- O meh māhiyet-i 'aşkı **ide ihrāc** temyīze / İder ĩrās-ı şöhret fer'-i zībi aşl-ı nā-çize (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [*ihrāc it-, -e*]

ihrām: Hac vazifesini yerine getirmekte olanların büründüğü kumaş.

- Cismümüz dülbendini endāmına uygun diküp / Ka'be-i vuşlatda cism-i yāra **ihrām** eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4*). [*ihrām,]*
- Şıdk ile odur reh-revī-i Ka'be-i vaşlum / İtmiş kefen-i cismini ol rāh için **ihrām** (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 54*). [*ihrām,]*

ihsān: Lütuf, kerem, iyilik.

- İdince Varna[yı] teşrîf **ihsân** u ‘adâletle / ... tolaşdı cümle eşrâr-ı fûrû-mâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22). [ihsân,]
- ‘îd irdi olup herkese cânânenen **ihsân** / Ferrî saña da çerb ü şütüm u hezeyândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5). [ihsân,]
- Mihr ü meh ile çarh-ı keç-eṭvâr [u] kebûdî / **İhsânına** dâ’im iki gözle nigerândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9). [ihsânına, -i, -n, -a]
- Bu kadar ser-zede-i künc-i gam iken bâ’is / Hultâ-kârîye meḥâbîb ile **ihsânumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [ihsânumdur, -um, -dur]

ihsân u ‘atâ eyle-: Lütfetmek, bahşetmek.

- Bu devlete **ihsân u ‘atâ eylemiş** Allâh / Dânişle kiyâsetle Aristu-yı zamândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12). [ihsân u ‘atâ eyle-, -miş]

ihsân-ı suhan olun-: Güzel söz söyleme kabiliyeti bahşedilmek.

- Tab‘um dür-i kân-ı suḥan **olunmuş ihsân-ı suhan** / Hâlî mi meydân-ı suḥan kalmadı mı tab‘-ı selîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24). [ihsân-ı suhan olun-, -miş]

iḥşâr it-: Sarmak, kuşatmak.

- Hüdhd-i şîve ile ‘aqlum **itdi iḥşâr** / Mûr-ı mû bādî-i bergeşte-i sāmānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16). [iḥşâr it-, -di]

iḥtilâl: Karışıklık, bozukluk, düzensizlik.

- Yine fitne görindi şûriş-i ḥaṭla ‘ızāruṇda / Bu günler padişāhum mülk-i ḥüsnü **iḥtilâl** üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [iḥtilâl,]

iḥtilâle vir-: Karıştırmak, düzensizliğe sebep olmak.

- Kimisi zerrîn kadeḥle kimi gök kanzil gezer / **İhtilâle virdi** gül-zârı dimiş ezḥâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [iḥtilâle vir-, -di]

iḥtilâl-i ḥâl u ḥaṭ: Yüzdeki ben ve tüylerin karışıklığı.

- Dehre şûr u fitne vü âşûb şaldı Ferriyâ / İştigâl-i pür-ḥılâl u **iḥtilâl-i ḥâl u ḥaṭ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [iḥtilâl-i ḥâl u ḥaṭ,]

iḥtiyâc kalma-: Gerekliliğini kaybetmek.

- Zaḥm-ı dilümde **kalma** nāsûra **iḥtiyâc** / Sen ṭurma daḥi sūde-i elmâsı merhem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [iḥtiyâc kalma-, -dı]

iḥtiyâr: Kendi iradesiyle tercih etme.

- Uyup semt-i hevâya kayda düşdi **iḥtiyârıyla** / Esîr oldu gönül bir nev-resîde şûḥ-ı ra’nâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9). [iḥtiyârıyla, -i, -y, -la]
- Kalmadı elde karar u **iḥtiyâr** aslâ bu şeb / Büselikden baña ikrâm eyledi şûḥ-ı ‘Arab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [iḥtiyâr,]

iḥtiyârî: Mecburî olmayan, tercihe bağlı olan.

- **İhtiyārīdür** ğumūm-ı ğurbet ‘aşık-meşrebe / Bir büte aşüftelükden ülfet-i ğamdur ğaraż (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2). [ihtiyārīdür, -dür]

ihve: Erkek kardeşler.

- Ümm ü âbâyı selb idüp dilden / Dâder ü **ihve** neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4). [ihve,]

ihvâ evle-/ihvâ it-: Hayat vermek, canlandırmak.

- Eylemem kızb ü riyâ da‘vâma şâhid şeyh ü şâb / **Eyledün ihvâ** zülâl-i hâl ile Şeyh-i Ekberi (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5). [ihvâ eyle-, -dü, -ñ]
- **İder** her küşte-i ma‘nâyı Ferrî feyz ile **ihvâ** / Şarîr-i hâme-i mu‘ciz-edâ şûr oldı gıtdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 7). [ihvâ it-, -er]
- Yümn ü ikbâl ile Sivası qadem başdıĝı dem / Câmî‘ u cîsr-i fenâ-dîdeyi **itdi ihvâ** (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 4). [ihvâ it-, -di]

ihzâr it-: Hazırlamak.

- **İtdi** ne güzel gönlümi **ihzâr** huzûra / Dîvân şehe ol şeh daĝı dîvâna münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6). [ihzâr it-, -di]

ihzâr ol-: Hazırlanmak, huzurunda bulunmak.

- Kaldı çeşm-i iltifâtında habâb-âsâ gözüm / Çeşme-i envâre elbette **olur ihzâr** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41). [ihzâr ol-, -ur]

îkâd evle-: Yakmak.

- Beni yakduñ meded ey âteş-i vekkâd n’eylersiñ / Yine şem‘-i cefâyı **eyledün îkâd** n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [îkâd eyle-, -dü, -ñ]

îkâd-ı şem‘-i haşr u neşr: Toplanma ve dağılma mumunu tutuşturma, yakma.

- Her ân **îkâd-ı şem‘-i haşr u neşre** / Dilüm meş‘al kıyâmet-bîn-i ‘aşkum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6). [îkâd-ı şem‘-i haşr u neşr, -e]

ikbâl: Talih güzelliĝi, baht açıklıĝı.

- Olunca yümn ü **ikbâl** ü şerefle zîb-i tersane / Gümüş Suyı gibi altun ağıtdı bî-kesân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7). [ikbâl,]
- Rızâ-yı padişâhı eyleyüp **ikbâl** ile tahsîl / Teferruk eylemiş bu şûret ile qahramân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29). [ikbâl,]
- Ola **ikbâl** ü ‘ömr ü devlet ü iclâl ile dâ‘im / Umûrında muvaffâk ola baĝr u berde şân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48). [ikbâl,]
- Şimdilik Limnide kaymaĝ ile pek çok bal yidüñ / Ni‘met ü **ikbâlden** kaymak vebâlündür senüñ (Ferrî Dîvânı, Matla 6, Beyit 1). [ikbâlden, -den]
- Yümn ü **ikbâl** ile Sivası qadem başdıĝı dem / Câmî‘ u cîsr-i fenâ-dîdeyi itdi ihvâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 4). [ikbâl,]
- Ola ħayrâtı kabûl ‘ömr ile **ikbâl** mezîd / Kevkeb-i baĝtı sa‘îd ‘izz u huzûrı ber-pâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 7). [ikbâl,]

ikbâl evle-: İlgilenmek, raĝbet etmek.

- Eger tab‘-ı şerîfüñ şi‘rimi **ikbâl eylerse** / Kelâmum eylerüm mengüş-ı güş a‘lâ vü ednâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 37). [ikbâl eyle-, -r, -se]

ikdām: Gayret etme, devamlı çalışıp çabalama.

- Görmemişken ilf ü ünsiyette takşırūn senūn / Kim umardı katlūme **ikdām** şemşīrūn senūn (Ferrī Dīvānı, Tahmīs 11, Bend 1). [ikdām,]

iki: Birden sonra gelen sayının adı.

- Urganum urgun ḥadeng-i ḡamze-i kattālūne / Şaff-ı müjgānuñ **iki** kat cünd-i kâtildür baña (Ferrī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 2). [iki,]
- Dü çeşm-i intizār u pür-figārum zīr-i ebrūda / **İki** şemşīr altında iki naḥçīr yazsunlar (Ferrī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 2). [iki,]
- Dü çeşm-i intizār u pür-figārum zīr-i ebrūda / İki şemşīr altında **iki** naḥçīr yazsunlar (Ferrī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 2). [iki,]
- Meclisde şurāḥī ile sāḡar öpüşürler / Birbirine meftūn **iki** dil-ber öpüşürler (Ferrī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 1). [iki,]
- Dil-berūm süzdikçe çeşmin ḡamze müjgāndan çıkar / **İki** şīr-i kīne-cū ya'nī neyistāndan çıkar (Ferrī Dīvānı, Gazel 73, Beyit 1). [iki,]
- Bend itdi dili āh o dü çeşmānı sitem-cū / Bir şīre meger ḡalīb olurmuş **iki** āhū (Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 1). [iki,]
- Mir'āde 'aksin göricek şan **iki** şūḥuñ / Kevkeblidür itdi kırān burc-ı şerefde (Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 5). [iki,]
- Ruḥ u ḡisū diyerek ismini Ressām-ı Ezel / Vech-i dil-dāra **iki** gül iki sūnbül mi ḳodı (Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 5). [iki,]
- Ruḥ u ḡisū diyerek ismini Ressām-ı Ezel / Vech-i dil-dāra iki gül **iki** sūnbül mi ḳodı (Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 5). [iki,]
- Şākirdimüzden tāze-gū vardur **iki** eş'ār-cū / Çok şā'ir eyler ser-fürū Neyyir biri biri Vesīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 18). [iki,]
- İki āb-ı revāndur şī'r ile inşā-yı pākīzem / Feşāḥatla belāḡat semtine cārī cihān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 43). [iki,]
- Dirler idi ma'rifet taḥşīldür ancak hūner / Yoḥsa **iki** evli bir köyde bulunur bir cerī (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 19). [iki,]
- İki tāriḥ-i mücevher yazdı Ferrī bendesi / Rīş-i sultān-ı cihāna bir dem-i nā-gāḥda (Ferrī Dīvānı, Tarih 2, Beyit 4). [iki,]
- İki mısra'da dört tāriḥ itdüm müstebān Ferrī / Ki evvel mühmel [ü] menḳūṭına bir eyler irḥāyı (Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 13). [iki,]
- Göstermiş idi fitne vü āşüb [u] hezīmet / Āfet gibi ol **iki** gözi itnese imdād (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 11). [iki,]
- Bir pāre de taḳrīr ideyüm sūz-ı derūnum / Sākī kerem it nuḳlī ile **iki** ḳadeḥ şun (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 23). [iki,]
- Ey ḥācibī miḥrāb-ı perestīş-geh-i 'uşşāk / Lāzım ḥarem-i beyte anuñ gibi **iki** tāk (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 24). [iki,]

iki gözle nigerān: Dört gözle bekleme, çok isteyerek bekleme.

- Mihr ü meh ile çarḥ-ı keç-etvār [u] kebūdī / İḥsānına dā'im **iki gözle nigerāndur** (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 9). [iki gözle nigerān, -dur]

ikizli: İkizi olan, ikize sahip.

- Bintü'l-inebde zāhid ile sizli bizlidür / Fertüt-ı meygede o sebebdan **ikizlidür** (Ferrī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 1). [ikizlidür, -dür]

iklīm-i Fes: Fas şehri, ülkesi.

- Nice vāşıl ola kūy-ı ümīde 'āşīḳ-ı ma'zūr / Olur **iklīm-i Fes** ceyş-i Ḥabeşle ser-te-ser maḥşūr (Ferrī Dīvānı, Tahmīs 12, Bend 3). [iklīm-i Fes,]

iklīm-i ma'nā: Mana ülkesi.

- Taşarruf eyler isem çok midur **iklām-i ma'nāy** / Şeh-i nazm-āverānum bunda şehirler niçe kişver yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [iklām-i ma'nā, -y, -ı]

ikrām: Bağış, ihsan.

- Bir cāya irişdün ki mürüvvet eşeri yok / Erbāb-ı himem mün'adim **ikrām** cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [ikrām,]

ikrām eyle-: İkrām etmek, sunmak.

- Kalmadı elde karar u ihtiyār aşlā bu şeb / Büselikden baña **ikrām eyledi** şulh-ı 'Arab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [ikrām eyle-, -di]

ikrār: Açıklama, bildirme.

- Dimişsin zerre-çîn-i mihr-i vaşlumdur dil-i Ferrî / Mürüvvetsüz neni gördi kurı **ikrārdan** gayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5). [ikrārdan, -dan]

ikrār: Kabul etme, tasdik etme.

- Didüm ey şulh 'aceb sen mi Yūsuf mı güzel / Kesr-i nefis ile didi hūsn ile **ikrārumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [ikrārumdur, -um, -dur]
- Tābişūn Hāzret-i Cibrile de **ikrār** olmaz / Bezm-gāhuñda senūñ n'eyleyüm inkār olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 38). [ikrār,]

ikrār it-: Ortaya çıkarmak.

- Ben bu baht ile efendim kuş kadar fer bulmadum / Revnağ-ı tab'um **iderken** ser-be-ser **ikrār** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [ikrār it-, -er, -ken]

ikrār viril-: Söz verilmek.

- Vaşluñ ezeli söyleşüp ey yār virilmiş / **İkrār virilmiş** (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2). [ikrār viril-, -miş]

iksār-ı suhan: Sözü gereksiz yere uzatma.

- Ferrî yeter **iksār-ı suhan** eyleme taşdīc / Zātında [anuñ] şems gibi hem kārı 'ayāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23). [iksār-ı suhan,]

iksār: Arttırma, çoğaltma.

- Ferāmuş itmedün gitdün cefāsın ey gönül yāruñ / Ne ĩrās eyler āyā derdūñi **iksārdan** gayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [iksārdan, -dan]

iktisāb-ı neşve-i feyz it-: Feyizden neşe kazanmak.

- Gül-sitān-ı hātır-ı memdūhumı yād eyleyüp / **İktisāb-ı neşve-i feyz** itmede her-bār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26). [iktisāb-ı neşve-i feyz it-, -mede]

ilāc: Çare, derman.

- ‘Azm itdi kişver-i ‘ademe cân-ı mübtelâ / ‘Aşkuñ ‘**ilâcı** gördiği terk-i diyârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [*‘ilâcı, -ı*]

i‘lām: Bildirme, anlatma.

- Tîğın ĩmâ eylerüz ebrûsıdur ĩhāmumuz / Ya‘nî kim ğaddâreden ğaddârîdür **i‘lāmumuz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*i‘lāmumuz, -u, -muz*]

ile: "birlikte, beraber, aracılığıyla, sebebiyle" anlamlarında bir söz.

- İtün қо hicrũñ **ile** dil-i bî-nevâ nevâ / Oldı fırâş-ı vuşlatuñnâ nâ-sezâ sezâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1*). [*ile,]*
- ĩsî-i mu‘ciz-makâlũm Cebrâ‘il-i fikretũm / Vahy **ile** dil sidresinden Ferrî nâzildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [*ile,]*
- Diñmiş olunca mâtem ü sür ‘âlemi muhîť / Şĩven baña vũ şevķ **ile** bezm-i țarab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*ile,]*
- Ferrî cünũn-ı ‘aşķ **ile** ğĩsũñe baġlanup / ‘Aķl u şũ‘ũr u fikri fedâ oldı hep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [*ile,]*
- Te‘şĩr idecek hışm **ile** tevcĩh-i nigâhuñ / Sũz-ı nefesũmden niķe nĩrân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*ile,]*
- Ferrî heves-i ġand-i lebũñ **ile** giderse / Hâķinde anuñ sebze-i za‘frân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*). [*ile,]*
- ‘Aşķ **ile** ışındı ġoriceķ aķker-i dâġum / Āh-ı dil-i serdũm [baña] ķũn faşl-ı dey-âsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [*ile,]*
- Ben ol lâ-ya‘ķılum mestâne-meşreb / Ki oldum ‘aşķ **ile** dĩvâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*ile,]*
- Şerâr **ile** ġoñũl baħr-i fiřekdũr / ‘Aķıl sũrřal ider pervâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*ile,]*
- Āřũfteġân-ı fũrķatũñ ümmĩd-i vaşl **ile** / şayd-ı şikâra cũmlesi âvâre ķıķdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*ile,]*
- Dâmânınĩ öpdũkde didi luťf **ile** dil-ber / Leb dâmene dâmen leb-i ġandâna mũnâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*). [*ile,]*
- Sâķĩ bezimde nâz **ile** gel devr-i sâġar it / Nũr-ı mey ile sâġarı mihre berâber it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*ile,]*
- Sâķĩ bezimde nâz ile gel devr-i sâġar it / Nũr-ı mey **ile** sâġarı mihre berâber it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*ile,]*
- Bir nĩm-nigâh-ı luťfuñ **ile** maħrem olmadıķ / Ey tĩr-i ġamze bârĩ derũnumda gel yir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [*ile,]*
- O seħĩ-ķadd **ile** âzâdeliġũm eyyâmı / şann iderdi ba‘zı endĩřesi kũtâh ‘abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*). [*ile,]*
- Olunca ġulġul **ile** mey neġam-serây-ı ķadeħ / Ĥarĩm-i bũlbũli ġeķdi ġarem-serây-ı ķadeħ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [*ile,]*
- Bũ‘l-hevesler eylesũn zevķı ki ‘ĩd eyyâmıdur / Eylerüz vaşl **ile** biz de vaķt olur taklĩd-i ‘ĩd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [*ile,]*
- Ol meh **ile** yek-ten oldum ol ķadar kim ġorse dir / Allâh Allâh yer yũzinde ide mi cevzâ‘ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*ile,]*
- ‘Uřřâķı iden bũlbũl ü ķaķnũs **ile** hem-reng / Ruşsâr-ı şerer-bârĩ **ile** ġonce-femidũr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*ile,]*
- Beni ol ġamzeden ġayra ķazâ da idemez meťtũn / Meger vařfındaki ři‘rũm **ile** teřĩr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*ile,]*
- Elde mey zânũda dil-ber bũyle bezm-i dil-peźĩr / Fikr-i ġũn-â-ġũn **ile** bir cây-ı tenhâ istedũr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [*ile,]*
- Tâbiş-i mey **ile** ser-germ olıķaķ fitne-dilân / Her ķadeħde sâķĩden bũs-ı dil-ârâ istedũr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [*ile,]*
- ‘Aħd-i kemmũn **ile** cânân ‘âřıķâna şimdilik / Bi‘z-zarũr ümmĩd-i vaşla va‘d-i ferdâ istedũr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 6*). [*ile,]*
- Ādem öldũr ġamzeñ **ile** ķeřmũñ ile ķanlar it / Ol hemân ‘âlemde ey nũr-ı başar hem-vâr var (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*ile,]*
- Ādem öldũr ġamzeñ ile ķeřmũñ **ile** ķanlar it / Ol hemân ‘âlemde ey nũr-ı başar hem-vâr var (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*ile,]*

- Ruḥı kim kişver-i ḥüsnüñ gül ü gül-zârıdır / Surḥı-i ḡonce-‘izârı **ile** gül zârıdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [ile,]
- Ḥâne-i dil naķş-ı ḥayâlî **ile** / Özge perestiş-geh ü büt-ḥânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [ile,]
- Silsile-i ḥatt **ile** cünbidedür / Zencîrini şalıcı dîvânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [ile,]
- Şîr **ile** mümtâz olup Ferriyâ / Dehrde bir şâ‘ir-i ferzânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [ile,]
- Eşküñ **ile** eyledi sîb-i zeķanda ḥat zuhûr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada ‘asker gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [ile,]
- Zencîr sürürüz leyl-i firâķında velâkin / Mecnûñ **ile** baḥş eylemezüz eski delidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [ile,]
- Ümmîd-i mey-i la‘lî **ile** ‘âşık-ı zâruñ / Ammâ cigeri ‘aşk ile biryân olacaķdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [ile,]
- Ümmîd-i mey-i la‘lî ile ‘âşık-ı zâruñ / Ammâ cigeri ‘aşk **ile** biryân olacaķdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [ile,]
- Ḥün-ı cânüm **ile** tezyîn it o kâtil ḡamzeñi / Ḥançer-i şâhânda zînet kızıl yâķût olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [ile,]
- Bir şîveme rindân fedâ-kerde-i cândur / Zâhidler ise ḥumk **ile** ḥarûñ ḥarumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7). [ile,]
- Olur şuda semek gökde melek âvâre-i vaşluñ / Olur sevdân **ile** ‘âlemde hem-derd-i düḡâhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [ile,]
- Sîm-âba çeşm-i luţf **ile** itdüm nigâh-ı nâz / ‘Âşık-veş o da muţtarib [ü] bî-ķarârdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [ile,]
- Bu ter ḡazel ki şafḥa-i Dîvân-ı Ferrîde / ‘Uşşâķa yâd-ı ḥüsnüm **ile** yâdigârdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [ile,]
- Maķdemüñ ümmîdi **ile** ey vefâsuz rûz u şeb / Çeşmümüz pâ-mâl-i râh-ı intizâr olmaķdadur (Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [ile,]
- Feyz-i luţf-ı ‘aşk **ile** Dîvân-ı Ferrî dem-be-dem / Çeşm-i dil-ber gibi şûḥ-ı fitne-ķâr olmaķdadur (Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [ile,]
- Bintü’l-‘inebde zâhid **ile** sizli bizlidür / Fertût-ı meygede o sebebden ikizlidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [ile,]
- Şırça sarâya virdi ḥabâb **ile** zîb ü fer / Rindân öninde duḡt-ı rez a‘lâ ḥîzlidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [ile,]
- Bahâr eyyâmidur nâz **ile** ‘işve dilde cām elde / Niçün sâķî-i gül-rû meyl-i yârân eylemez n’eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [ile,]
- Sâķiyâ bir toḫ cām **ile** yûri şâd-âb it / Beni öldürdi ḥumâr itme ta‘allûl yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [ile,]
- Eyle bir sāḡar-ı leb-rîz **ile** ser-şâr-ı neşât / İdemez Ferrî ķuluñ ḡayrı taḥammûl yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [ile,]
- Nâz **ile** nuţķ iderek bezme ḥırâmân olsa / Güft [ü] ḡu itmege ‘uşşâķda tākāt mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [ile,]
- Nâz **ile** bu dem muḡ-beçe-i cāñ beden oynar / Şabr idemez ‘âşıkda daḡi cāñ beden oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [ile,]
- Bir ḡüne ṭarab-zâ ki bu mel‘ab-geh-i rindân / Etḡâl degül ‘aşk **ile** pîr-i ķühen oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [ile,]
- Şad ḡıḡta o bezm-i meye dil-dâde vü dil-dâr / İster şarıḫ nâz **ile** ister öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [ile,]
- Pek ķatı âzürde itmişdür dili ebrû-yı yâr / Vaz‘-ı saḡtı **ile** dâ‘im ķille-i merdân çeķer (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4). [ile,]
- Mişâl-i nâf-ı âḥü cevri **ile** leb-rîz-i ḥün itdün / Göñül nāmında ey ḥünî teḡ bir sāḡarum vardur (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3). [ile, -üm]
- Seni aḡyâr **ile** gördükçe meded eḡḡanum / Sûr-ı Leylîde olan ş-îven-i Mecnûñ gibidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [ile,]
- ‘Azâb-ı düzaḡı sevdâ **ile** tefsîr idüp Feyzî / Şerâr-ı ‘aşķını andan daḡi veķķâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [ile,]
- Cünûñ-ı ‘aşk **ile** dîvâne taḡrîr eylemişlerdür / ‘Utârid necmümi bî-ḡuş-ı mâder-zâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [ile,]
- Bezm içre baña n’eyleyeyüm bî-mezedür ‘ayş / Şol vech **ile** kim ol gözi bādām cüdâdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [ile,]
- Bir nigâh-ı fitne-engîzi çıkınca nâz **ile** / Şad hezârân ‘âşık-ı şûrîdesi cāndan çıkār (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [ile,]
- N’ola bu ṭab‘-ı gevher-pâş **ile** maḡsûd-ı ‘âlemseñ / Cihânda Ferriyâ faẓl eyle şānuñ söylenür yir yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [ile,]

- Dürûğ-‘ahd-i vişāl **ile** beni kāfir inandurdu / Niçe demdür ser-i kūyında tenhā beklerüm yokdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 6*). [ile,]
- Cānā beni gördüñ ne bu yanana bakışlar / Hışm **ile** tecāhülle beyābāna bakışlar (*Ferrî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 1*). [ile,]
- Göz hîrelenür gün gibi ruhsāra bakılmaz / Öldürdi beni hışm **ile** mestāne bakışlar (*Ferrî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 2*). [ile,]
- Merdüm-i dîdesine pek bakıyor ‘āşık-ı zār / Niyyeti ol meh **ile** semt-i Bebekdür biliriz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 2*). [ile,]
- Eyledük sākî-yi keç-devr **ile** peymān velî / İtmez îfā-yı ‘ahid va‘de dönekdür biliriz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 4*). [ile,]
- Her kāmumuzun şüret-i nazmı **ile** toyduk / ‘Ālemde faķat şîve-i ihsāna toyulmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 5*). [ile,]
- Giryē efgān **ile** olduğda soñı hayretdür / Ra‘d u berķ ile nüzul itse maķar çok sürmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 2*). [ile,]
- Giryē efgān ile olduğda soñı hayretdür / Ra‘d u berķ **ile** nüzul itse maķar çok sürmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 2*). [ile,]
- Dil māder-i fikr **ile** hemān olmada meşgûl / ‘İsā gibi ümmi birağup meyl-i eb itmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 4*). [ile,]
- Gönülden fikr-i sevdā-yı sevād-ı dil-rübā çıkmaz / Derün-ı lāleden bir vech **ile** dāğ-ı siyā çıkmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 1*). [ile,]
- Tamām-endāze-i şaķh **ile** ölçülse kabādan geç / Bu zerķ-ı būriyādan dūşuñā zāhid ridā çıkmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 3*). [ile,]
- Her gice hayālün dolaşur dilde nihānî / Tārāc-ı ümîd **ile** gezer reh-zen uyumaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 2*). [ile,]
- Ferrî niçe şeb cehd **ile** bu tāze-zemīnün / Tanzīri için Zihnî-i mu‘ciz-fen uyumaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 5*). [ile,]
- Şüfiye şafāsın komazuz bezm-i cinānuñ / Hürîlerini mekr **ile** ifsād iderüz biz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 5*). [ile,]
- Biz ol belî-güyān **ile** dem-sāz-ı Elestüz / El-minnetü li’llāh ki mümtāz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 1*). [ile,]
- Bir ğunc-ı hîred-süz **ile** güm-geşte-i ‘aķluz / Mecnün-ı melāmet-zede-i nāz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 3*). [ile,]
- Tesbîh ü ridā mücib-i sāmān-ı riyādur / Bir cām **ile** biz hāne-ber-endāz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 4*). [ile,]
- Oldum bu ğün aġyāra dūķār okķılar içre / Bu baķt **ile** ğüyā hedef-i tîr-i ķazāyuz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 93, Beyit 3*). [ile,]
- Olalı zehr-i ğam-ı ‘aşk **ile** dil telh-mezāk / Seher-i h’āhiş ile meyl-i şeker-h’āb itmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 2*). [ile,]
- Olalı zehr-i ğam-ı ‘aşk ile dil telh-mezāk / Seher-i h’āhiş **ile** meyl-i şeker-h’āb itmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 2*). [ile,]
- O ķadar muķtaribüm āteş-i ‘aşķuñ **ile** kim / Atsañ āteşlere ednāsını sīm-āb itmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 3*). [ile,]
- Dilde ‘aşk-ı şu‘le-zā tār-fı dehende āh [u] vāh / Bāde-i ‘irfān **ile** pürdür sebū-yı cāmumuz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 2*). [ile,]
- Kōhne-pîr olsaķ da şît ü şöhet-i eş‘ār **ile** / Tāze terdür Ferriyā tā rûz-ı mahşer nāmumuz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 5*). [ile,]
- Uydu ķün nāleme sūziş **ile** āvāz-ı ceres / Cümleye lāzım olur eyleye i‘zāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 1*). [ile,]
- Deyrde muğ-beķegān **ile** budur ülfete dāl / Kōrķarum ki beni ķissīs ide bu rāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 3*). [ile,]
- Eyler ketān-ı şabrımı pejmürde şevķ **ile** / Āhum o māha hāle hem olmış hem olmamış (*Ferrî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 5*). [ile,]
- Dil keyfiyet-i bāde-leb **ile** uyumışmış / Mey-h’āredür ol bintü’l-‘ineble uyumışmış (*Ferrî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 1*). [ile,]
- Kelb olalı bir av al cānānı al gel meclise / Ol sebeb **ile** rakībā sen daķı gel gör bir iş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 104, Beyit 4*). [ile,]
- Esrār-ı dili dil-ber-i tannāz **ile** söyleş / Var tūķi gibi āyîne-i rāz ile söyleş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 106, Beyit 1*). [ile,]
- Esrār-ı dili dil-ber-i tannāz ile söyleş / Var tūķi gibi āyîne-i rāz **ile** söyleş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 106, Beyit 1*). [ile,]
- Şayd-ı dile ķeşmūñ yeter aġyāra tıyurma / Ey şūh o sözi şāhin ü şeh-bāz **ile** söyleş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 106, Beyit 2*). [ile,]

- Yüz virme nigāhum seni āzürde iderse / Geh vaz-ı tegāfülle gehī nāz **ile** söyleş (Ferrī Dīvānı, Gazel 106, Beyit 3). [ile,]
- Ebrūları şaffında koyup kıl **ile** kālī / Tenhāda anı hāme-i i'cāz **ile** söyleş (Ferrī Dīvānı, Gazel 106, Beyit 4). [ile,]
- Zār-ı dil ü 'aşkı gārazuñ fehm ise ey büt / Ferrī gibi bir mu'cize-perdāz **ile** söyleş (Ferrī Dīvānı, Gazel 106, Beyit 5). [ile,]
- 'Ömr-i dīrāz u devlet-i sermed **ile** Hūdā / Şadrında dā'im ide ki re'fet-şī'ār imiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 9). [ile,]
- Ebrūsı nişān virmededür saht-kemānuñ / Ğaddārlıg **ile** zümre-i Tatara karışmış (Ferrī Dīvānı, Gazel 109, Beyit 2). [ile,]
- Vaşf-ı dehen **ile** o büt-i tāze-zebānuñ / Ferrī ruḥı ebyāt **ile** eş'āra karışmış (Ferrī Dīvānı, Gazel 109, Beyit 5). [ile,]
- 'Ālem-i kevn [ü] fesād içre heyulā bī-kıyās / Nükteyi fehm **ile** Ferrī kāmīl ādemdür gāraḥ (Ferrī Dīvānı, Gazel 111, Beyit 5). [ile,]
- Zann eyleme şeb-nem güle bülbülden eşerdür / Giryānī-i şādīle dem' olsa ne mānī' (Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 4). [ile,]
- Luṭfuñ **ile** āsūde gerekmez dil-i Ferrī / Ser-pençe-i cevruñ ile kam' olsa ne mānī' (Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 5). [ile,]
- Luṭfuñ ile āsūde gerekmez dil-i Ferrī / Ser-pençe-i cevruñ **ile** kam' olsa ne mānī' (Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 5). [ile,]
- Ol bī-vefāyı Ferrī sevip görmedi feraḥ / Hicr **ile** oldu miḥnet ü ḥasret ḥalef selef (Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 5). [ile,]
- Būs-ı la'lūñ **ile** kesb-i neş'e-i cām eyledük / Bāde-i hoş-terle güyā def'-i ālām eyledük (Ferrī Dīvānı, Gazel 120, Beyit 1). [ile,]
- Nüş-ı ḥand **ile** baña çāh-ı zenaḥ 'arz itdi / Bildüm 'işret-gehinuñ cām u sifāli küçücük (Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 4). [ile,]
- Şevk **ile** bir kerre nüş-ı cām-ı gül-fām itmedük / Ya'nī būs-ı la'l-i şīrīn-i dil-ārām itmedük (Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 1). [ile,]
- Şıdık **ile** sevdük gönülden līk aḥbābuñ gibi / Vaz'-ı bār-ı nā-sezā ile kaduñ lām itmedük (Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 5). [ile,]
- Şıdık ile sevdük gönülden līk aḥbābuñ gibi / Vaz'-ı bār-ı nā-sezā **ile** kaduñ lām itmedük (Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 5). [ile,]
- Sırr-ı la'lūñ **ile** lāl olduḡuma ta'n eylemez / Şem'ile zevk-ı sükūtin fehm iden pervānenüñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 3). [ile,]
- Sırr-ı la'lūñ ile lāl olduḡuma ta'n eylemez / Şem'ile zevk-ı sükūtin fehm iden pervānenüñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 3). [ile,]
- Şarāb **ile** ġumūm-ı zehr-i dehri kanda kand itdük / Anuñcün müldeki pā-zehr-i zehr[i] ḥande ḥand itdük (Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 1). [ile,]
- Per-i Cibrīle cebr **ile** ne mümkün olmaḡ āvīze / O kudsī ḥulka ḥalka ḥalka āh-ı dil kemend itdük (Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 3). [ile,]
- Āsīb-i kıyāmet fiten-i naḫraña mevkūf / Ye'cūc-ı mefāsīd **ile** hem-zād nigāhuñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 126, Beyit 4). [ile,]
- İğmāz **ile** idrākini bāda virüp itdi / Ferrīyi cihān beyninde bir yād nigāhuñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 126, Beyit 5). [ile,]
- Dā'im hevā-yı zūlf **ile** nevmīd-i ruḥ misuñ / Ey āh-ı leyl-i ġam şehirüñ yok mıdır senüñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 2). [ile,]
- Ḥumār **ile** nigeh gāhī hezīmet gösterür ey büt / O kāfir ġamze ol dem itmese imdād n'eylersiñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 128, Beyit 3). [ile,]
- Kocundıḡı yire başduñ gibi darb **ile** ey ney-zen / Ney-i muḫriḡ-sürüda itdürüp feryād n'eylersiñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 128, Beyit 4). [ile,]
- Bu tarz-ı tāze **ile** Ferrī vādī-i Bahāyīde / Ser-ā-pā ġıbtā-keş erbāb-ı isti'dād n'eylersin (Ferrī Dīvānı, Gazel 128, Beyit 5). [ile,]
- Demdür gönül ki raḫt-keş-i şahn-ı gül-şen ol / El gibi geşt-i gül-şen **ile** sen de gül şen ol (Ferrī Dīvānı, Gazel 129, Beyit 1). [ile,]
- Yāra pervāne-veş 'aşk **ile** hücum eyleyelüm / Varup ol saht-dili ya'nī ki mūm eyleyelüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 1). [ile,]
- Yārı aḡyār **ile** olsun görelüm ġam niçe bir / Ef'ī pā-zehri ile def'-i sümūm eyleyelüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 7). [ile,]
- Yārı aḡyār ile olsun görelüm ġam niçe bir / Ef'ī pā-zehri **ile** def'-i sümūm eyleyelüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 7). [ile,]
- Bīñ zevk **ile** ger semt-i vaṭanda daḡı olsam / Ferrī o bütüñ 'aşkına üftāde ġarībüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 5). [ile,]

- Devründe senün gülmedüm ey çarh-ı bed-evzâ / Hüzün **ile** geçüp büm gibi leyl ü nehârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5). [ile,]
- Ferâmüşî tutuşmuşdık o şüh-ı dil-firîb **ile** / Virüp bir büsecik yâdes didi cânâne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [ile,]
- Mest olsam o rütbe mey-i ‘aşkı **ile** yâruñ / Şundukça kadeh ben leb-i handâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [ile,]
- Gözüme h’âbı harâm itdi rakîbüñ fikri / O telâş **ile** ki mecnûn gibi kalker yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [ile,]
- Şeb-i hicründe hayâlün çeküp âgûş-ı dile / Bir perî peççe **ile** şanki berâber yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [ile,]
- Sitem-i dil-ber ü cevri-i felek ü baht-ı siyeh / Baña n’itdüklerini ‘aşk **ile** söyler yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6). [ile,]
- Hâsılı ye’s **ile** âzürde-dilüm ey Ferrî / Şubh-ı ferhunde-i ümmîdimi bekler yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7). [ile,]
- Düşüp ifrâda kesb-i hurde-i ‘irfân için geldüm / Seni eşyâda yüz biñ vech **ile** seyrân için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [ile,]
- Eş’âra tâze ma’nî **ile** virdi âb [u] tâb / Buldu bu yolda hâme-i Ferrî be-nâm nâm (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [ile,]
- Ben o giryân Yûsufum her demde ma’yûb-ı tühem / Levş-i töhmet **ile** çâki aşinâdur dâmenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [ile,]
- Bezm-i çemende gayr **ile** haşr olduğıñ görüp / Farţ-ı ‘azâb-ı rûz-ı cezâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 3). [ile,]
- ‘İd oldu o şüh **ile** varup meclise bî-kayd / Bezmün bir iki sāgar-ı sır-âbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [ile,]
- Cünûn-ı ‘aşk **ile** Cibrîl olsam Sidre zindân / Baña hoş nağme-i zencîr ü hü y u hây-ı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 8). [ile,]
- İm’ân **ile** fark eylemeyen hüsn[i] kemâ-hî / Şâ’ir dañı olur ise evşâfı ne bilsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [ile,]
- Gavvâş-ı yem-i ma’nî olup ‘aşk **ile** Ferrî / Eşdâf-ı suhan-dân yine ‘arz eyledi lü’lû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [ile,]
- Virür kavş-ı kazâdan ‘aşk **ile** dâ’im nişân ebrû / N’ola tîr-i müjeñle ‘asıka tutsa kemân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [ile,]
- İder ‘uşşâkıñı bismil-gehinde cevri **ile** küşte / ‘Aceb kıttâldür virmez dile kaţ’â emân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [ile,]
- Kemân-ı saht-ı Tatar **ile** dâ’im iddi’â eyler / Gelürse şaştuña olsa ‘aceb mi imtiñân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4). [ile,]
- Çatarsa böyle dâ’im kaşlar hışm u gâzab **ile** / Virür sāmân-ı hūşa dañı Ferrî çok ziyân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 7). [ile,]
- Ne hür ne gūlmân u ne vildân u ne Kevşer / Nâzır dilüm eşyâda kemâl **ile** zuhûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [ile,]
- Her birisi hüsn **ile** birer cânibe çekmiş / Âh âh ki bir kâfir-ı ser-keş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4). [ile,]
- İder her küşte-i ma’nâyı Ferrî feyz **ile** ihyâ / Şarîr-i hâme-i mu’ciz-edâ şûr oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 7). [ile,]
- Beni cevri **ile** ‘abâ-püş-ı firâk itme şehâ / ‘Aşk-ı Haydar şeref-i Âl-i ‘Abâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [ile,]
- Vişâli dūr-ı haţtında da olsa kâni’üm ammâ / Bu baht-ı tîre **ile** ‘işret-i şeb kanda ben kanda (Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4). [ile,]
- Bu günler dil-berüm mañbûs-ı mekteb kaldı ey Ferrî / Çemende yâr **ile** yerta’ ve yel’ab kanda ben kanda (Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [ile,]
- Bugün nûş eyleyen ‘aşk **ile** cāmı / Bulurmuş sāgar-ı ferdâda bâde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4). [ile,]
- Bir âfete dil virdüm idüp çāk-ı girîbân / Hând **ile** didi bak niçesi var cebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [ile,]
- Neyyir **ile** şafvetde geçüp hubb-ı sivâdan / Bir zerre-i nâ-çîz bulunmaz hepümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6). [ile,]
- Esmâ **ile** a’yân-ı haķâyıkda bulunmuş / Zâtında bizüm arz u semâvât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [ile,]
- Güftâra getirür n’idem ol âfeti Ferrî / Bahş **ile** de zâhidleri iskât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7). [ile,]
- Böyle nev-âyîñ ü tâze-tarh u hoş-uslûb **ile** / Zîver-i tām ol cihânda Ferriyâ maķta’ gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5). [ile,]

- Ferrî o büt-i dil-keş **ile** eylemiş ülfet / Beñzer ki bugün hâtır-ı yârâna tokundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5*). [ile,]
- Ağyar bizi reşk **ile** taşlarsa yiridür / Her seng-i cefâ şîşe-i rindâna tokundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6*). [ile,]
- Hâl-i ‘anber mi ‘ızârında yâhüd dest-i kader / Hıfz-ı kâfûra nezâket **ile** fülûl mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3*). [ile,]
- Hâmîd ola ki merd ü nâ-merdden beni fikr-i kerem / Zül **ile** vâ-beste-i vâdî-i evhâm itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3*). [ile,]
- Câm u tesbîh-i riyâyı itmedüm hiç zîb-i dest / Zerğ **ile** dil meyl-i zühhâd ü mey-âşâm itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5*). [ile,]
- Ferriyâ bir kez cihânda rüy-ı zîbâ-yı vefâ / Luğ **ile** mir’ât-ı dilde ‘arz-ı endâm itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7*). [ile,]
- Cünûn-ı ‘aşk **ile** zülfün gibi zencîre bend olduk / Kuyûdât u tekellûf ber-ţaraf pervâ nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2*). [ile,]
- Virirdiñ ey vefâsuz bir zamân zehr-âb-ı istiğnâ / Şanursuñ tâb-ı germiyyet **ile** âyâ nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3*). [ile,]
- Hasret **ile** fûrkatûñ ancak dili bî-tâb ider / Âh ammâ fikret-i vuşlat helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 4*). [ile,]
- Hağ **ile** maşûn oldu dimiş kişver-i hüsnum / Fitne giremez hayl-i kemînum yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2*). [ile,]
- Mânî olamaz fitne-i hağ şevkûme ammâ / Gerdün-ı bed-evzâ **ile** kînum yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4*). [ile,]
- Meclâ-yı füyûzât idegôr ‘aşk **ile** kalbi / Tûr eyle süveydâyı mişâl-i dil-i Mûsî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4*). [ile,]
- Ferrî beni sîr-âb idemez şeyhi zamânun / Cild **ile** yudar ise Futûhât [u] Kâmûsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5*). [ile,]
- Bezmünden atup bendeñi tundan tûna devrân / Eşküm heves-i semt-i murâd **ile** şat oldu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2*). [ile,]
- Nâz **ile** hırâm itmek egerçi saña maşşûş / Ammâ bu revîş bu yürüyüş hoş-nemağ oldu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4*). [ile,]
- Nâsûr idi hicrân **ile** zağm-ı dil-i Ferrî / Elmâs-ı nigâhı degüp ol yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5*). [ile,]
- Dâmân-ı devletden felek itdi beni çün harf-i şek / Zâyî olup bunca emek hüsran **ile** itdi muķim (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21*). [ile,]
- Ammâ ne çâre derd **ile** bir söz gelür semt-i dile / Ya’nî ki cânândan gele itsem gerek bî-bâk ü bîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [ile,]
- Bir gonce-gülsün el-hâzer âh-ı dilüm eyler eğer / Hâlûñ olur benden beter derd **ile** Vallâhü’l -‘Azîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [ile,]
- Ferrî yeter bu kîl ü kâl eyle du’âyâ intikâl / Olsun o ferhunde-hışâl tahtında ‘izz **ile** muķim (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [ile,]
- Ayağ baş mağdemünle meclis-i mey bula pîrâye / Yûri sâķî ayağ dîvânı **ile** rind-i şahbâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [ile,]
- O güne ye’s **ile** keç-bîn idi çeşmân-ı ‘âlem kim / Göreydi hûra dîv ü bîd-i keç dirlerdi Tûbâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [ile,]
- Dönerdi farğ-ı evhâm **ile** ... / Hümânun ‘aks-i yümn-efzâsı düşse rüy-ı deryâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5*). [ile,]
- Düşüp pâ-pûşa ruşat olmadı pâ-bûsa çok demler / Hele nazm umarum bu gâzel **ile** geldi imlâyâ (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [ile,]
- Ğarâz ‘arz-ı ‘ubûdiyyetdür ancak bu kaşîd **ile** / Kusûrı var ise dâmân-ı ‘afvı ‘atf ider sâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [ile,]
- Efendim böyle mi eylerdüm evşâf-ı hîdîvânun / Telâş-ı râh **ile** dikkat olunmaz şî’r ü inşâyâ (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 36*). [ile,]
- Dil hicr **ile** hasret ile çarpınmada dâ’im / O zevk ile şevk ile çemenlerde çemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [ile,]
- Dil hicr ile hasret **ile** çarpınmada dâ’im / O zevk ile şevk ile çemenlerde çemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [ile,]
- Dil hicr ile hasret ile çarpınmada dâ’im / O zevk **ile** şevk ile çemenlerde çemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [ile,]
- Dil hicr ile hasret ile çarpınmada dâ’im / O zevk ile şevk **ile** çemenlerde çemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [ile,]
- Mihr ü meh **ile** çarh-ı keç-eţvâr [u] kebûdî / İhsânına dâ’im iki gözle nigerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9*). [ile,]

- Nâz **ile** hıram itse eger şahid-i tab'um / Kim görse şanur şīveli bir şūh-ı cihândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [ile,]
- Bu hüsn-i tabī'at **ile** ammā gül-i ümmîd / Hayfâ yine pejmürdegî-i ye's-i hâzândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19*). [ile,]
- Lutfuñ nice mebzûl idügin câzimidür dil / Pek rabt **ile** eltfâfuña hâsıl nigerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22*). [ile,]
- Şıdk **ile** du'â it ki icâbet demi geldi / Çarh üzre sürüşân heme âmîn-künândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*). [ile,]
- Gül midür bu gonce-i bağ-ı tebessüm mi k'olur / 'Aks-i handi **ile** taşvîr üzre nakş-ı hâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*). [ile,]
- Büstâna ger nesim-i hilkatı itse vezân / Dem-be-dem olmazdı bād-ı şubh **ile** bîmâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22*). [ile,]
- Çarh **ile** kanlı bıçaqlı olıcağ gündür tamâm / Tîğ-ı tab'um hâzır ammâ n'eyleyüm pek tar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38*). [ile,]
- 'Arz-ı hâl **ile** hikâyetdür murâd ahvâlümü / Bî-edeblikdür şikâyet olsa da bisyâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39*). [ile,]
- Ben bu baht **ile** efendim kuş kadar fer bulmadum / Revnak-ı tab'um iderken ser-be-ser ikrâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43*). [ile,]
- Şâ'ir-i gül-şen-zamîrüm gonce mazmûn gül hayâl / Oldı reşk-i tab'um **ile** şüret-i dîvâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44*). [ile,]
- Kuvvet-i tab'ile dehrüñ Rüstem-i ma'nâsıyım / Zâl-ı dünyâ hâtırumdan alıma zinhâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47*). [ile,]
- Heft berg-i gonce-veş bir matla'-ı garrâ **ile** / Kopardup bağ-ı suhandan alalum tekrâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50*). [ile,]
- Eyleme zîb-i 'izârüñ sevdiğüm her-bâr gül / Olmasun lutf **ile** ol nâzûk-mizâca bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51*). [ile,]
- Lâle-zâra döndürüp 'aşk-ı ciger-süzüñ beni / Cevr **ile** dâğ-ı derûnum itdûñ ey gaddâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52*). [ile,]
- 'Ömr ü devlet **ile** dâ'im ola şadrında mekîn / Tâ ki her taht-ı çemende 'arz ide dîdâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60*). [ile,]
- Çengden ya Zührenüñ tel kırdığın fehmi eyleyüp / Hışm **ile** şan kevkeb-i Nâhîde hancer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [ile,]
- Bahr-i nîl-gün-ı hevâda bü'l-hevesler çeşmine / Bir melekse şekli **ile** çarhı çenber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [ile,]
- Şâhid-i bahtum benüm nâz **ile** pîrâyiş bulup / Her zamân etvârını ben zâra muğber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7*). [ile,]
- Şimdi çün tutdu[m] götürdüm bir kerîm [ü] 'âdile / Himmet **ile** her zamân lutf ile peyker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [ile,]
- Şimdi çün tutdu[m] götürdüm bir kerîm [ü] 'âdile / Himmet ile her zamân lutf **ile** peyker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [ile,]
- Ya'nî kim Ahmed Efendi maḥlaş olmuş Nazîf / Niçe sâpâş **ile** lutfin rûh-ı Sencer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [ile,]
- Çarh da taş-ı tarağı gayrı kaldursın meger / Mihr ü mäh **ile** ta'azzum üzre taşlar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [ile,]
- Eşküm **ile** eyledi sîb-i zeḳanda haṭ zuhûr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada 'asker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [ile,]
- Mû kıyâs itme tenümde tîr-i müjgânuñ şehâ / Cevr **ile** bulmuş nümâyiş her biri ser gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23*). [ile,]
- Tâs-ı mihr ü mäh **ile** pîr-i sipîhr-i kîne-ver / Ehl-i 'ayşuñ rağmına vârun-sâgar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [ile,]
- Teveccüh eyledi Bahr-i Sefîde 'izz u devletle / Hülûş-ı şıdk **ile** dergâh-ı Rabb-ı Müste'ân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [ile,]
- Rızâ-yı padişâhı eyleyüp ikbâl **ile** taḥsîl / Teferruk eylemiş bu şüret ile kahramân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29*). [ile,]
- Rızâ-yı padişâhı eyleyüp ikbâl ile taḥsîl / Teferruk eylemiş bu şüret **ile** kahramân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29*). [ile,]
- Murâdum intisâb **ile** derinde bende olmakdûr / Qabûl eyler ise şaff-ı ni'âl-i bendegân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*). [ile,]
- Telâş-ı gurbet ü fikr-i me'ûnet bî-şu'ur itdi / Bu günler gül-şen-i tab'um bu hâl **ile** hâzân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*). [ile,]
- Yeter pür-gülüğ **ile** eyledüñ taşdî' ey Ferrî / Hülûsî dilde ârâyiş du'âsın kıl zebân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46*). [ile,]

- Ola ikbāl ü ‘ömr ü devlet ü iclāl **ile** dā’im / Umūrında muvaffaq ola baḥr u berde şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [ile,]
- Şeh Şücā’uñ nāmını kem-nām idüp luṭfuñ **ile** / Olduñ el-ḥaḳ bu sehā ile cihānuñ Senceri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*). [ile,]
- Şeh Şücā’uñ nāmını kem-nām idüp luṭfuñ ile / Olduñ el-ḥaḳ bu sehā **ile** cihānuñ Senceri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*). [ile,]
- Çarḥda çokdan arar idi çerāg-ı mihr **ile** / Çok degül ‘irfānuña ‘İsā olursa müşterî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4*). [ile,]
- Eylemem kızb ü riyā da’vāma şāhid şeyḥ ü şāb / Eyledüñ ihyā zülāl-i ḥāl **ile** Şeyḥ-i Ekberi (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5*). [ile,]
- Ben kuluñ da böyle ‘irfān **ile** müsteşnā iken / Leng olup ḥāme gibi pâyum niçün kaldum geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [ile,]
- Bu kelām-ı bî-me’āle ben de oldum dil-şüde / Rüz u şeb cehd **ile** oldum ma’rifet ḥ’āhiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [ile,]
- Şi’r ü inşā **ile** böyle fā’ik-i akrān iken / Bulmadum bir ehl-i himmet bir mürüvvat-āveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [ile,]
- Taḥ’uma bir pāre āsāyış gelüp luṭfi **ile** / Destüme aldum hele kil-k-i ‘Uṭārid yāveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [ile,]
- Gerçi būs-ı dāmenüñ **ile** şeref-yāb olmadum / Şer’-i Peygamber gibi sem’ile bağladum seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28*). [ile,]
- Gerçi būs-ı dāmenüñ ile şeref-yāb olmadum / Şer’-i Peygamber gibi sem’ile bağladum seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28*). [ile,]
- Eyledüm çend beyt **ile** evşāfuñ gerçi ‘ayān / Oldı taḥ’um vaşfuñ dil-beste-i ḥ’āhiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [ile,]
- Bā-ḥuşuş ‘id-i mübārek daḥi oldı rü-nümün / Devlet **ile** Ḥaḳ sa’id ide bu mes’ud günleri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30*). [ile,]
- Baña cānān şanur ‘ālem o büt-i pür-fiteni / İttiḥādum var ezel anuñ **ile** cānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [ile,]
- Bu kadar ser-zede-i künc-i ḡam iken bā’iṣ / Ḥuṭṭa-kārīye meḥābīb **ile** iḥsānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12*). [ile,]
- Bend iden Āşaf-ı ḥüsni **ile** Belkīs-ı dili / Şāhib-i mihr-i ḥüsün Şāh-ı Süleymānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 15*). [ile,]
- Hüdhüd-i şīve **ile** aklumı itdi iḥşār / Mür-ı mū bādī-i bergeşte-i sāmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16*). [ile,]
- İtmez āzürde beni cevri **ile** ol büt ancak / Beni bî-tāb iden ammā yine eḡānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18*). [ile,]
- Didüm ey şuḥ ‘aceb sen mi Yūsuf mı güzel / Kesr-i nefis **ile** didi ḥüsni **ile** ikrārumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22*). [ile,]
- Didüm ey şuḥ ‘aceb sen mi Yūsuf mı güzel / Kesr-i nefis **ile** didi ḥüsni **ile** ikrārumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22*). [ile,]
- Dāg-ı ‘aşḳ **ile** bulup sīne-i dil ārāyış / Bezm-i gül-zār gönül şaḥn-ı çerāgānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26*). [ile,]
- ‘Aşḳ **ile** şimdi ḥarābatı bilüp dār-ı na’īm / Andaki muḡ-beçegān zümre-i ḡilmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29*). [ile,]
- Deḡişüp cennet-i ḥūrāyı bugün ‘aşḳ **ile** ben / Ki o yek-tā güherüm mercî’-i ĩmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30*). [ile,]
- Teşneyi āb-ı ḥaḳikat **ile** iskā iderüm / Bu ḳāşidüm ki benüm çeşme-i ‘irfānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31*). [ile,]
- Mey-i nāb **ile** idüp delḳ-i riyāyı taḥḥīr / Kāle-i ‘ārı idüp mey-gede küncinde mezād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [ile,]
- Söze taṭvīl **ile** tekşīr-i sevād itmeyelüm / Ḥāşılı ‘āṭıfetünde olamaz ḳāl **ile** ḳīl (*Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 4*). [ile,]
- Tamā’ u āza düçāra itmedi ‘ömrümde beni / Hırş **ile** olmadum eṭrāf-ı temannāda ḥacīl (*Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 11*). [ile,]
- Faḳr **ile** oldum eger rāh-ı fenāya sālīk / Himmetüm eylemedüm mertebesinden tenzīl (*Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 12*). [ile,]
- İtmişüm müşḳ **ile** da’vāt-ı devāmuñ her dem / Zikr-i zāhir **ile** efkār-ı buṭūn[ı] tezyīl(?) (*Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 15*). [ile,]
- Semt-i Ken’ānı mu’aṭṭar ider enfāsi **ile** / Yūsuf-ı ḥuḳkumı şemm itse eger İsrā’īl (*Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 27*). [ile,]
- Āşafā böyle necābet baña zātuñdandur / Nisbet-i bābuñ **ile** oldum Arıştuya ‘adīl (*Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 28*). [ile,]

- Kürsî-i hatt u şafha-i ra'nâsî dâ'imâ / Kürsîsi **ile** atlas-ı eflâke ân virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2*). [ile,]
- Tertüb-i hatt-ı nazm-ı metânet **ile** hemân / Şaff-ı âlây u şavlet-i şâhib-kırân virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 5*). [ile,]
- Hâk 'ömr ü şân u devlet **ile** ide müstedâm / Tuğrâ ki dehre tâ ki hükümden nişân virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 10*). [ile,]
- Bir nârî-tabî'at **ile** germ-ülfet olup dil / Ol günlere de itdi teşadûf dem-i temmüz (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 7, Beyit 1*). [ile,]
- Vaşlı olur ümmîdi **ile** rûzede rûzî / Yandum amân âteşlere Sirozda sî rûz (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 7, Beyit 2*). [ile,]
- Saña teslîm-i cân itsem 'aceb mi / Kuzum her vech **ile** senden emînüm (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 9, Beyit 2*). [ile,]
- Câmî'de tûrdı yanuma ol şûh-ı hoş-hırâm / Şuğl-ı şalât **ile** sehv idüp virdi bir selâm (*Ferrî Dîvânı, Matla 2, Beyit 1*). [ile,]
- Dil eglenürdi keşmekeş-i şohbetüñ **ile** / Fikrûñ Keşâna çekdi keşân-ber-keşân beni (*Ferrî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1*). [ile,]
- Zâhid nefesin rindlere mişkâl **ile** şatmış / Güyâ bu derek mey-gedede şeyh-i Hâremdür (*Ferrî Dîvânı, Müfret 4, Beyit 1*). [ile,]
- Çın şehir bir kebk **ile** konmuş yemiş içmiş tamâm / Kargâ boh yimezden evvel Çîl Hâfız Kuzguncuğa (*Ferrî Dîvânı, Müfret 6, Beyit 1*). [ile,]
- Pervâne olup hîdmetine Ferrî [anuñ] mûm / Ol şem'-i şeb-ârâ **ile** cem' oldı Fenderde (*Ferrî Dîvânı, Müfret 9, Beyit 1*). [ile,]
- Perçemde seyr-i turre-i tarrâra çıksa ya / Kırkılsa o da zülf **ile** ruhsâra çıksa ya (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [ile,]
- Vâkî' diyöl ol vâkî'aya gerçek inandum / 'Aşk **ile** yalandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2*). [ile,]
- Mekk **ile** bu gün cevher-i dâğ ile donandum / Cānumdan uşandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4*). [ile,]
- Mekk ile bu gün cevher-i dâğ **ile** donandum / Cānumdan uşandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4*). [ile,]
- Bir hâle düşüp dağdağ-i zülf **ile** hâlâ / Güyâ kara sevdâ (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5*). [ile,]
- Zencîrümü kırdum o cünün **ile** boşandum / Zünnârî kuşandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 6*). [ile,]
- Göricek hûn **ile** âlûde kafasın ahhâb didi / Baş şahid olur hûn-ı seri surh-sere (*Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2*). [ile,]
- Hayfâ ki tîğ-ı cevri **ile** itdüh dilüm dilüm / Olmışdı nefis-i nâtîka-veş bu da müşkilüm (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6*). [ile,]
- Çün hakîkat şâyi' oldı yâr **ile** esrârumuz / Her suhanda ba'de-zîn terk-i mecâz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2*). [ile,]
- Hicr **ile** zehr-âb olur nûş eyler isem cām-ı Cem / Olmuşum rüsvâ-yı 'aşkı Kays-veş ben lâ-cerem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [ile,]
- 'Aşk **ile** Cengiziyâna eylerüm vaz'-ı cebîn / Gâret oldı 'aql u sāmānum meşâfında hemîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [ile,]
- H'ân-ı yağma oldı Ferrî 'aşk **ile** İslām u dîn / Zihniyâ Tatar-ı 'aşkum ya çünân u ya çünîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [ile,]
- Keşf idüp derd-i nihânın nice Ferrî söylesün / Va'de-i ferdâ **ile** mümkün mi gönlin eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [ile,]
- Sakın bir kâr-ı nâ-hem-vâr **ile** şöhrat-peziñ olma / Hemîşe sü-i zîkr-i Sāmîrî güsâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4*). [ile,]
- Olurdı belki mâ'il eyleseñ zâr **ile** ibrāmı / İder âh u fiğân erbâb-ı 'aşkı mu'teber Hāmî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7*). [ile,]
- Şîve-gerdür cānda şimdi ol hādeng-i dil-nişîn / Dimede tahsîn **ile** meshûr çeşmānuñ hemîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [ile,]
- Nâ-besîyüm(?) hūsn ü ānuñ **ile** her ān bilmiş ol / Müşkil oldı incizâb-ı çeşm-i fettān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [ile,]
- Güftâra getür nâz **ile** ol gonce-dehānı / Şuşdurmağa cehd eyle hemân müddei'iyānı (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3*). [ile,]
- Eş'âr **ile** ister ise Kur'ânla söyleş / Gir 'aşk u maḥabbet sözine yâr ile Neyyir (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3*). [ile,]
- Eş'âr ile ister ise Kur'ânla söyleş / Gir 'aşk u maḥabbet sözine yâr **ile** Neyyir (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [ile,]
- Meyl itdiregör nûkte vü güftâr **ile** Neyyir / Taẓyî'-i zamān eyleme aġyâr ile Neyyir (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [ile,]
- Meyl itdiregör nûkte vü güftâr ile Neyyir / Taẓyî'-i zamān eyleme aġyâr **ile** Neyyir (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [ile,]

- Söyleşme şaķın çarķ-ı keç-eťvār **ile** Neyyir / Her sifleye meyl eyleme akrān ile söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 4*). [ile,]
- Söyleşme şaķın çarķ-ı keç-eťvār ile Neyyir / Her sifleye meyl eyleme akrān **ile** söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [ile,]
- Eş'ār **ile** inşā ile sāmān ise maķşūd / Tecrīd ile tefrīd ile hem şān ise maķşūd (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [ile,]
- Eş'ār ile inşā **ile** sāmān ise maķşūd / Tecrīd ile tefrīd ile hem şān ise maķşūd (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [ile,]
- Eş'ār ile inşā ile sāmān ise maķşūd / Tecrīd **ile** tefrīd ile hem şān ise maķşūd (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [ile,]
- Eş'ār ile inşā ile sāmān ise maķşūd / Tecrīd ile tefrīd **ile** hem şān ise maķşūd (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [ile,]
- Ferrīden okı neş'e-i 'irfān ise maķşūd / Taķsīl-i mezāmīn **ile** evzān ise maķşūd (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [ile,]
- Nağme-i Mansūr çünki ehl-i 'irfāndan çıkar / Nā-şināsāy[ī-i] Hud[ā] hāl **ile** erkāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 1*). [ile,]
- Mā'il it deryā-yı tab'-ı Ferrīye gel meşrebi / Şīve-i 'aks **ile** reşk itdür o süya kevkebi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 5*). [ile,]
- Hūm **ile** nūş iden mey-h'āre-i devrānuñum sāķī / Yıkılmam zūr-ı keyf-i meyle tā hayrānuñum sāķī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 1*). [ile,]
- Hārāb-ender-hārāb-ı nergis-i fettānunun sāķī / İdelden luťfuñ **ile** neş'e-mend-i cur'a-i ihsān (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 2*). [ile,]
- Hemān mevķūf-ı luťf-ı ğamze-i peymānuñum sāķī / Firāķuñ **ile** zevķ u şevķ u keyf-i hādeden dūrum (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 4*). [ile,]
- Şārāb-ı nāb **ile** mişl-i piyāle sürh-i rüy itdūñ / Beni ey bā'is-i feryād u nāle sürh-i rüy itdūñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 5*). [ile,]
- Meded maķcūb idüp koyduñ bu hāle sürh-i rüy itdūñ / Mey-i gül-gūn **ile** mānend-i lāle sürh-i rüy itdūñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 5*). [ile,]
- Zihī hūs-n-i kerem şermende-i ihsānuñum sāķī / Tecerrūd eyledüm tevķīd **ile** mānende-i 'īsa (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 6*). [ile,]
- İdüp nūş-ı mey-i 'aşķ **ile** terk-i cümle-i eşyā / Derūñde secde-i şükr **ile** oldum çün cebīn-fersā (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 6*). [ile,]
- İdüp nūş-ı mey-i 'aşķ **ile** terk-i cümle-i eşyā / Derūñde secde-i şükr **ile** oldum çün cebīn-fersā (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 6*). [ile,]
- Hārābāt içre ben ser-hālka-i mestānuñum sāķī / Nigāhuñ **ile** al cānum hārāb it hāne-i 'ömrüm (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 8*). [ile,]
- Dilden eyler eyler ise kime itsün ya gile / Luťfuñ ister zār ider bī-çāre ağlar derd **ile** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 4*). [ile,]
- Olunca sermed-i ebrūları ğisū **ile** mestūr / Melāhat kişveri şān leşker-i 'urbānla mecbūr (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 3*). [ile,]
- Tuħāf-efşān olup āfāķa hāmem intişār itmez / Ķumāş-ı tāze-ma'nā **ile** üstād iftiħār itmez (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 6*). [ile,]
- Cülūs itdükde iclāl **ile** o şāh-ı dil-ārā / Penāh idindi bāb-ı vedd-i Feyyāz-ı 'alīmi (*Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 3*). [ile,]
- Nām-ı pākūñ fenn-i tūr **ile** bulup Behmen-menend / Eyledi böyle şenā-ger Ferrī-i 'abd-i Qādīm (*Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 4*). [ile,]
- Nāvek atup biñ adum cāya o şāh-ı kām-rān / Şān **ile** taş dikdi meydānda gelüp Sultān Selīm (*Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 5*). [ile,]
- Mülket-i tecrīde 'irfān **ile** başķa fer virüp / Bāyezīd-āsā dimişdi leyse fī delķī sivāh (*Ferrī Dīvānı, Tarih 5, Beyit 2*). [ile,]
- Oldı me'zūn hāťt-ı pāk **ile** yine Hāfız Nazīf / Şīve-i hāťtında Yāķūt idemez hiç ķīl ü ķāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 1*). [ile,]
- Hāfız 'Oşmān görse idi medħini ez-berden okur / Tekye-i iťrāda şeyħ olsa gelir vecd **ile** hāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 2*). [ile,]
- Şeh-i gerdūn-vākār 'Abdū'l-hamīd Hān-ı zafer-yāver / Ki tīg-ı zūr **ile** teşķīr iderse çok mı dünyāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 1*). [ile,]
- Eger ki şāh-bāz-ı rāyına fermān eylerse / Bir ednā himmet **ile** şayd ider Kāf üzre 'Anķāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 3*). [ile,]
- Çekince tīg-ı āteş-tābını şīrāne şavletle / Niçesi hāvf **ile** dūzahda itdi cāy u me'vāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 7*). [ile,]
- Daħi şeh-zādegānı āşafı hep hayr-h'āhānı / Şeref-yāb ideler 'ömr-i sa'ādet **ile** dünyāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 12*). [ile,]

- Keşretiden ayağı çeküp ol mest-i mey-i ‘aşk / Keyfiyyet-i vahdet **ile** hâk itdi mekânı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 3*). [ile,]
- ‘Aşık-ı şūrîde-meşreb ‘ârif [û] rind-i cihân / Vâkıf-ı esrâr-ı vahdet ‘aşk **ile** Kaysa vekîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 2*). [ile,]
- Terk idüp dâr-ı fenâyı oldı Firdavse devân / Kâ’ibîn ide cemâl **ile** anı Rabb-ı Halîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 4*). [ile,]
- Nâ’îl olmışdı kudümü nakşına peygamberüñ / Ol sebep **ile** ayağ-ı Kevseri itdi fedây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 2*). [ile,]
- Vaşl-ı zât-ı Hakk’a ırmış idi ol rüşen-zamîr / Mağdem-i pāk-i Resûle olmağ **ile** çehre-sây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 6*). [ile,]
- Ayağı yir mi başar öyle kademlerle gelen / ‘Arş-ı a’lâya revâdur başsa ger ‘aşk **ile** pây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 7*). [ile,]
- Şerbet-i Sa’diyye **ile** mest-i ser-endâz olup / O tarîkuñ sırr-ı pāki ile bulmuşdı nevây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 9*). [ile,]
- Şerbet-i Sa’diyye ile mest-i ser-endâz olup / O tarîkuñ sırr-ı pāki **ile** bulmuşdı nevây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 9*). [ile,]
- İrdi bezm-i vuşlata ol kûtb-ı ‘âlem âh kim / Eyledi aḥbâb ammâ derd **ile** bağrını nây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11*). [ile,]
- Rindâne vaz‘ u ṭavr **ile** ol dil-pesend-edâ / Revnak-fezâ-yı ülfet idi bezm-i şoḥbete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 2*). [ile,]
- Geçdi mecâzı şüret-i taḥkîke yüz tutup / Gitdi ümîd-i vuşlat **ile** bezm-i vahdete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 4*). [ile,]
- Fikr-i ḥayrât **ile** dād u dihiş ü luṭf u kerem / Zıkr-i naşfetle ḥaşâfetle ‘adâletle vefâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 3*). [ile,]
- Yümn ü iḳbâl **ile** Sivasa kadem başdığı dem / Câmî‘ u cısr-i fenâ-dîdeyi itdi iḥyâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 4*). [ile,]
- Ola ḥayrâtı ḳabûl ‘ömr **ile** iḳbâl mezîd / Kevkeb-i baḥtî sa‘îd ‘izz u ḥuzûrı ber-pâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 7*). [ile,]
- Zeyn itdi ḥamel mey-gedesin şevk **ile** ḥürşîd / Sen eylemedüñ meclisi sâkî daḥî tecdîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1*). [ile,]
- Sen ḥüsn-i cihân-sûz **ile** ben sūz-ı nefesle / Germ-âbe-i çarḫı idelüm düzaḥa taklîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6*). [ile,]
- Nev-naḥl-i gül-i gül-şen-i bî-raḥmî-bî-dād / Âb-ı sitem ü cevır **ile** pürdür kad-i şimşâd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 9*). [ile,]
- Hicr **ile** yirüm şimdi kühistân ya hāmûn / Olmuş çü ezel pîş-revüm kıble-i Ferhâd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 14*). [ile,]
- Fûrḳat gicesi zehr-i tebessüm **ile** şādum / Pür-sür olur leyl-i ḡam-ı ḥâne-i mecnûn (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 19*). [ile,]
- Endüh **ile** fevt oldı zamân olmadum aşlâ / Efsûs ki memnûn-ı siyeh-ṭâlî‘-i vārûn (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20*). [ile,]
- Bir pâre de takrîr ideyüm sūz-ı derûnum / Sâkî kerem it nuḳlî **ile** iki ḳadeḥ şun (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23*). [ile,]
- Ey ḡonce-i efsûn u gül-i bağçe-i râz / İcâzda ey la‘lî Mesîḥâ **ile** hem-râz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 25*). [ile,]
- Dem o dem idi şîve-i ḥüsnüñ **ile** ben lâl / Sen tûṭî-i rengîn-suḥan nâṭıḳa-perdâz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 26*). [ile,]
- Sen naḥvet **ile** encümen-ârâ-yı tekellüm / Ben seyr-i cemâlüñ ile ḥayrân [u] ser-endâz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 27*). [ile,]
- Sen naḥvet ile encümen-ârâ-yı tekellüm / Ben seyr-i cemâlüñ **ile** ḥayrân [u] ser-endâz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 27*). [ile,]
- Ez-cümle ‘adû ḥavfı **ile** vakt-i telâşuñ / Ruḥ gül-gün ü la‘lûñ mül ü femdür çeh-i i‘câz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 29*). [ile,]
- Ser-mest-i mey-i nâz olup naḥvetüñ **ile** / Sensiñ olacaḳ fâ‘îḳ-i ḥübân-ı kıyâmet (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 39*). [ile,]
- Sen Mısr-ı melâḥatda hemân Yûsuf-ı zîbâ / Ya‘kûb emel-i hicr **ile** beytül-ḥazen-ârâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 41*). [ile,]
- Ben ye’s **ile** zehr-âbe-çeşân-ı dem-i hicrân / Sen şevk ile şahbâ-keş-i bezm-i ṭarab-efzâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 42*). [ile,]
- Ben ye’s ile zehr-âbe-çeşân-ı dem-i hicrân / Sen şevk **ile** şahbâ-keş-i bezm-i ṭarab-efzâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 42*). [ile,]
- Hem ḥüsn **ile** hem ḥulḳ ile mümtâz ü müselleḡ / Var ise eger sensiñ eyâ aḥsenü’l-eşyâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45*). [ile,]

- Hem hüsni ile hem hulk **ile** mümtâz ü müselleme / Var ise eger sensin eyâ ahsenü'l-eşyâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45). [ile,]
- Ya'nî ki gam-ı aşk **ile** âşüfte vü ser-sâm / Âvâre-i sevdâ-yı ser-i zülfüm o nâ-kâm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 49). [ile,]
- Mey-h'âre-i gök kanzil-i şahbâ-yı firâkum / Hicrân **ile** vâ-beste-i derd ü gam u âlâm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 50). [ile,]
- Şıdk **ile** odur reh-revî-i Ka'be-i vaşlum / İtmiş kefen-i cismini ol rāh için ihrām (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 54). [ile,]
- Bu vaşf **ile** Allāh için bir tolu nüş it / Soñra dil-i bî-çârenün aḥvālını güş it (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 56). [ile,]
- Şahbâ-yı lebün cennet-i vaşluñ olup âmāl / Dilden çıkarup aşk **ile** atdum dü cihânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 59). [ile,]
- Ervāh-ı mücerred gibi fikr **ile** güm oldum / 'Aqla getirüp gül-dehen ince miyânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 60). [ile,]
- İnşāf idelüm olmaya mı aşk **ile** rüsvā / 'Âlemde seven sen gibi fettân-ı cihânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 61). [ile,]
- Ğurbetde firâkuñla perîşân dil-i Ferrî / Mektubuñ **ile** lutf u kerem eyle añ añ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 62). [ile,]
- Her vech **ile** nakl oldı du'â-nâmede aḥvāl / Eyler 'acele itme o daḥi haber irsāl (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 64). [ile,]
- Gāzeyle degüldür bilürüz mâşıta-kārî / Bir cāzibedür ān **ile** pîrāye-i ḥüsnün (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 69). [ile,]
- Ḥüsnün **ile** binler yaşa 'âlemde efendim / Tā kişver-i 'aşka tokuna sāye-i ḥüsnün (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 71). [ile,]
- Ben bendeñ ola cennet-i vaşluñ **ile** şādān / Bed-h'āhlaruñ düzaḥ-ı hırmānda nālān (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 72). [ile,]
- Yollarda kaldum aşk **ile** pür-pîç ü ıztırāb / Bu şehir içinde eylemedüm gayrı intihāb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 9). [ile,]
- Sākî yetiş ki aşk **ile** maḥmūr u bî-dilüm / Meyle açılmam el gibi bir emr-i müşkilüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13). [ile,]
- Ḥamd ola levḥ-i defter-i 'uşşāka dāḥilüm / Tursun selāmı ḥışm **ile** düşünāma kâ'ilüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 17). [ile,]
- Cüşiş-şinās-ı vādî-i neverdān-ı ğurbetüz / Eşk-i ter **ile** ḥāşılı püyān-ı ğurbetüz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 22). [ile,]
- Ğam tekyesinde derd **ile** miḥmān-ı ğurbetüz / 'Aşkuñ gamıyla bî-ser ü sāmān-ı ğurbetüz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 23). [ile,]
- Sākî şarāb-ı la'lün **ile** cümle mest olur / Bezmün güli de bülbülü de mey-perest olur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25). [ile,]
- Anda ne cām u sāḡar u ne dil şikest olur / Cümle neşāt-ı taze **ile** dil ḥucest olur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 29). [ile,]
- Ol rind ider ki zevk **ile** 'âlemde 'âlemi / Destinde cām-ı mey tuta zānūda hem-demi (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 35). [ile,]
- Herkes o yirde muḡmız-ı çeşm-i kuşûrdur / Ferrî de anda hayret **ile** pür-fütûrdur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 41). [ile,]
- Ḥaşre dek kalsa gerek zār u giriftār anda / Tāk-ı ebrüya perestiş **ile** nā-çār anda (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 12). [ile,]
- İtdi evvel nazaruñ şiddet **ile** cāna eḡer / Sāḥir-i nīm-nigehün kaldı zebün [u] bî-fer (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 13). [ile,]
- Tab'uña mülhem ola semt-i ḡayıbdan ki meger / İdesin lutfuñ **ile** bendeñe bir ḥüsn-i nazar (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 16). [ile,]
- Dıyesin ey gam-ı zülfüm **ile** zār u aḥḡar / Ey olan silsile-cünbān-ı cünūna hem-ser (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 17). [ile,]
- Kāmetün seyri **ile** bezmi kıyāmet idelüm / Dilleri zevkle ser-şār-ı şetāret idelüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 32). [ile,]
- Rāz-ı dilden açalum def'-i ḡarāret idelüm / Bezmi ol rāz **ile** reşk-āver-i cennet idelüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 33). [ile,]
- 'Âlem şabāḥ-ı rûze gibi oldı ṭurfe-reng / İmsāk-ı bâde **ile** olup ḡalk lāl u deng (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [ile,]
- Ol dem kanı ki bezme gelüp bâde vü 'arāk / Sāḡar be-dest ü dil-ber **ile** cilve daḡḡ-ı laḡ (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [ile,]

ile: Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

- Ferriyâ semt-i Sezâide ne var olsam devân / Vahdet-i eşyâda zann **ile** gümân olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [ile,]
- Haṭṭ u rûym 'âlem-i 'aşkuñ şeb ü rûzı şanup / Gâ'ib itdürdi baña şubḥ **ile** şâmı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [ile,]
- 'Uşşâkı iden bülbül ü kaḫnûs **ile** hem-reng / Ruḥsâr-ı şerer-bârı **ile** ḡonce-femidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [ile,]
- Çeşm-i bādâmı muḫaşşer ruḥları verd-i ṭarî / Böyle meclis âdeme nuḫl **ile** mînâ istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [ile,]
- Zülfî **ile** ḥâlî düşüp şûrişe / Arasına fitne koyan şânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [ile,]
- Mu'tâdı olur ise eger 'aşk **ile** girye / Eşküme giderek kulzüm ü 'ummân olacaḫdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [ile,]
- Dehen-i nâṭıka-perdâzuñ **ile** ruḥsârûñ / Şimdilik meclis-i meyde gül ü bülbül yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [ile,]
- Meclisde şurâḥ**ile** sāḡar öpüşürler / Birbirine meftûn iki dil-ber öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [ile,]
- Ferriyi helâk itmege ruḥsâr **ile** ḡamze / Her demde hemân muşḫaf u ḫancer öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [ile,]
- Haṭṭuñ derûn-ı ḥüya ki ṭal'at şuyındadır / Meylüm oḡul otı **ile** şevket şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [ile,]
- Bir meh görünce sîb-i zenaḫdân 'araḫ-nişâr / Fikrüm çeñe suyu **ile** misket şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [ile,]
- Ferriyâ eyledi eşnâmı ser-endâz [u] veleḫ / Nâle-i bâ-şanem **ile** eger-i nâz-ı ceres (Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [ile,]
- Bülbüllere 'aşk-ı gül **ile** zâr virilmiş / Gör zâḡı daḫi şîve-i ḡüftâra ḫarışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [ile,]
- Pîçide olup haṭṭ **ile** la'l gibi yâruñ / Güyâ ki siyeh berg o gül-nâra ḫarışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [ile,]
- Vaşf-de dehen **ile** o büt-i tâze-zebânûñ / Ferri ruḥı ebyât **ile** eş'âra ḫarışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ile,]
- Raḡibe dil-sitânlık 'aşıka cevri **ile** düşmânlık / Bu tarz-ı emri ber-'aksi idüp îcâd n'eyleysiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2). [ile,]
- Fikr it müje bî-dâdı **ile** ḥâl-figârı / Kim ḥâne-i zenbûr ola melcâ-yı ḫarârüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [ile,]
- Selb ü icâba ḫayret-efzâyum / Celb **ile** ṭard neydüḡin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [ile,]
- Fülûl-i ḥâlî ḫıfza kâfurüm / Germ **ile** serd neydüḡin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 6). [ile,]
- Ol fakîrüm vaḫârdur kârüm / Kibr **ile** naḫve neydüḡin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [ile,]
- Ol cezbe ki var 'aşık u cânân arasında / Bir sırr-ı Ḥudâdur dil **ile** cân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1). [ile,]
- Hîç fark idemem zâhid-i sersemle raḡibi / Tefriḫ ola mı nefis **ile** şeyṭân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [ile,]
- Sâḡi-i ḫamer-ṭal'at **ile** bâde-i gül-fâm / Lâzımdur ola zümre-i rindân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3). [ile,]
- Çün mazḫarîdur nûr-ı sefid **ile** siyâhuñ / İmân u küfr zikr-i şamed ile şanem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [ile,]
- Çün mazḫarîdur nûr-ı sefid ile siyâhuñ / İmân u küfr zikr-i şamed **ile** şanem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [ile,]
- Âyîne-i yek-dîger olur şüret-i ezdâd / Ferri dil-i 'ârifde vücûd **ile** 'adem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [ile,]
- Şâhidlerini seyr iderüz kâdî-i vaḫtûñ / Ra'nâ tutaruz nefy **ile** işbât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [ile,]
- Virürdüm bâda 'aşkı **ile** 'aḫl / Ḥudâ dūr itmesün câm-ı ümîdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 5). [ile,]
- Evreng-i dil ḫakanıyum taḫt-ı suḫan sultânıyum / Naẓm **ile** neḡrûñ kânıyum maḫsûd her şaḫş -ı le'îm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27). [ile,]
- Sa'd **ile** şeref eylemiş ol deñlü tecemmü' / Farḫında meges gibi Hümâlar tayerândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10). [ile,]
- İrişüp ürd-i behişt **ile** rebî'-i cân-fezâ / Rub'-ı meskûnı behişt-âsâ idüp gül-zâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [ile,]
- Gerçi fenn-i şî'r **ile** üstâd-ı mazmûn-perverüm / Böyle maḫzûn mı olur her eyleyen tîmâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36). [ile,]
- Muḫârin şems **ile** necm-i sa'îdi Ferḫadân-âsâ / Sa'âdetle olaldan burc-ı âbîde ḫırân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11). [ile,]

- İki āb-ı revāndur şî'r **ile** inşā-yı pākīzem / Feşāhatla belāğat semtine cārī cihān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 43*). [ile,]
- İtmişüm müşk **ile** da'vāt-ı devāmuñ her dem / Zıkr-ı zāhir **ile** efkār-ı buṭūn[ı] tezyīl(?) (*Ferrī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 15*). [ile,]
- Şāhid-i ma'nā yüzinde hoş hışālūñ fehm olur / Vech-i pākūñde cemāl **ile** celālūñ fehm olur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 3*). [ile,]
- Zülf **[ile]** ḥaṭṭ u berāta beñzer ey Yūsuf-liḳā / Līḳa-i bî'r-i devāta beñzer ey Yūsuf-liḳā (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 2*). [[ile],]
- Hāmesi degdi 'İmād-āsā 'aşā-yı ma'rifet / Ḥaṭda nesh **ile** sülüs riḳ'a celīdür her kemāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 3*). [ile,]
- Hamd ola ki vāreste-i kayd-ı emel oldum / Fikrüm faḳaṭ ol şūḥum **ile** bāde-i gül-gün (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 21*). [ile,]
- Cennāt **ile** havrāsına Vallāh degişürdüm / Dünyāda seni virse baña Ḥazret-i Mevlā (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 46*). [ile,]
- Mümkün olamaz çünki gül-i mihr idesūñ būs / Bir midür anuñ **ile** senūñ pāye-i ḥüsnūñ (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 68*). [ile,]
- Ḥıbret ü fiṭnat **ile** fehm ü firāset sende / Hüş-ı kâfî şeref-i zihn ü zekāvet sende (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 20*). [ile,]

ilerü var-: İleri gitmek.

- Rindān-ı 'aşk u şevk görüp lev-m-i lā'imi / **İlerü vardı** karşı ṭurup lafz-ı yūfla (*Ferrī Dīvānı, Gazel 169, Beyit 3*). [ilerü var-, -dı]

ilf: Dostluk kurma. [LR]

- Görmemişken **ilf** ü ünsiyetde takşīrūñ senūñ / Kim umardı katlūme iḳdām şemşīrūñ senūñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 1*). [ilf,]

ilkā-vı ḥüsrān eyle-: Bir şeyden mahrum kalmanın hüznünü telkin etmek.

- Farṭ-ı 'irfāndur baña **ilkā-yı ḥüsrān eyleyen** / Ḥüsn-i ṭab'umdur ki eyler böyle bî-'izzet beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 2*). [ilkā-yı ḥüsrān eyle-, -y, -en]

illā: Ancak, yalnız.

- Bîñ yıl arasañ kendi naẓīrūñ bulamazsıñ / Āyīnede **illā** olasıñ 'aksini bīnā (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 44*). [illā,]

illā ki: Hele, özellikle.

- Şānında atup ṭutdılar bildüklerin unutdılar / Çok dürlü ḥelwā yutdılar **illā ki** Vehbī-i naẓīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 12*). [illā ki,]

'illet-i sevdā: Aşk hastalığı.

- **'İllet-i sevdāy**ı dāfī' çünki eftīmündür / Ya niçün ḥālüm ḡam-ı zülfüñle dīğergündür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 1*). ['illet-i sevdā, -y, -ı]

'ilm: Bilme, marifet.

- **'İlm** ü hūner mu'tādīdur hep cümleñ üstādīdur / Mülk-i suḡan Bağdādīdür ḡüyā ki Rūḫī-i 'alīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 13*). ['ilm,]

ilticā: Sığınma, himayesine girme.

- ‘İşret-serāda revzene-i zevk u şevk için / Senden olursa itme dirîğ **ilticām** cām (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2). [ilticām, -m]

iltifāt: Rağbet etme, alaka gösterme.

- Sünnet-i Şāh-ı Rūsülken ehl-i şi‘re **iltifāt** / Oldı şimdi şā‘irān hep harb ü darbuñ maşdarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23). [iltifāt,]

iltifāt it-: Bakmak, ilgilenmek.

- Raķibe **iltifāt itsem** de benden rüy-gerdāndur / Olurmuş münkesir elbette her mecrūr cārından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [iltifāt it-, -se, -m]

ilzām it-: Cevap veremez duruma getirmek, susturmak.

- Var yūri sağ ol cihānda ey büt-i vahşet-şi‘ār / Sen baña hüsnuñ saña ben gönüm **ilzām itmedük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 6). [ilzām it-, -me, -dū, -k]

īmā: İşaret ederek anlatma.

- Hārāb-ı nergis-i fettānuñ iken ser-te-ser ‘ālem / Sebeb ne gāmze-i cellādıña tekrār **īmāya** (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16). [īmāya, -y, -a]

īmā eyle-/īmā it-: İşaret etmek.

- Tîğın **īmā eylerüz** ebrūsıdur ihāmumuz / Ya’nı kim ğaddāreden ğaddārīdūr i‘lāmumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [īmā eyle-, -r, -üz]
- ‘Arz ider tîğ-ı teğāfūl gāmzesin **īmā idüp** / ‘Aşıka şemşir ü ya ğaddāra söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [īmā it-, -üp]

īmā olun-: İşaret edilmek.

- Bir dil ki irüp olmaya ‘Anķāya mülākī / **īmā olunan** şahikā-i Kāfı ne bilsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3). [īmā olun-, -an]

‘İmād-āsā: İmad gibi. II İmad: İmād-ı Hasenî, nestalik yazıyı güzelliğinin zirvesine ulaştıran Safevî hattatı. [TDVİA “İmad-ı Hasenî” md.]

- Hāmesi degdi **‘İmād-āsā**‘aşā-yı ma‘rifet / Haţda nesh ile şülüş riķa celīdūr her kemāl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 3). [‘İmād-āsā,]

imām: Cemaate namaz kıldırın kimse.

- Aḥvāl-i zifāfa idiyor kışsa-dırāzı / Kırı ağaca yine **imām** kan sürecekdir (Ferrî Dîvânı, Müfret 5, Beyit 1). [imām,]

‘imāme cer it-: Sarık sarmak.

- Sūr-ı ḥitānda zāhid **idüp** bir **‘imāme cer** / Şādī deminde toğrısı tukye kapiş budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [‘imāme cer it-, -üp]

im‘ān: İyice dikkat ederek araştırma ve inceleme.

- **İm'ān** ile fark eylemeyen hüs[n] kemā-hī / Şā'ir daħi olur ise evşāfı ne bilsün (Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 6). [im'ān,]

İmān: Allah'a inanma.

- Āh-ı dīl döndi buhūr-ı Meryeme ey muğ-beçe / Rehn-i küfr-i zülfüñ oldu dīn ü **İmānum** Tanaş (Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 3). [İmānum, -um]
- Çün mazharıdur nūr-ı sefīd ile siyāhuñ / **İmān** u küfr zıkr-i şamed ile şanem ne (Ferrī Dīvānı, Gazel 178, Beyit 4). [İmān,]
- Līk zāhid zānn ider kim dīn ü **İmāndan** çıkar (Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 1). [İmāndan, -dan]

İmā-yı gül-şen: Gül bahçesini anlatma.

- Muhaşşal 'āşık-ı dīvāneyüm bir şūha Ferrī / Yeter çün Gül-şenīyüm bu kadar **İmā-yı gül-şen** (Ferrī Dīvānı, Gazel 151, Beyit 9). [İmā-yı gül-şen,]

İmdād it-: Yardım etmek, yardıma yetişmek.

- Hūmār ile nıgeh gāhī hezīmet gösterür ey büt / O kāfir gamze ol dem **itmese imdād** n'eylersiñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 128, Beyit 3). [İmdād it-, -me, -se]
- Göstermiş idi fitne vü āşūb [u] hezīmet / Āfet gibi ol iki gözi **itmese imdād** (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 11). [İmdād it-, -mese]

İmkān: Mümkünlük, olabilirlik.

- 'Aşkdur nīstī [vü] hestīye bādī ancak / 'Aşkdur itdüren **İmkān** u 'adīmi icād (Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 10). [İmkān,]

İmlā: Yazı, yazma.

- Vezīrā āsumān-kadrā müşīrā mā'celet-kārā / Degül gencīde zāt-ı mekremet-āyātun **İmlāya** (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 29). [İmlāya, -y, -a]

İmlāya gel-: Yazılmak.

- Düşüp pā-pūşa ruḥşat olmadı pā-būsa çok demler / Hele nazm umarum bu gāzel ile **geldi İmlāya** (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 12). [İmlāya gel-, -di]

İmsāk itdür-: Oruca başlatmak.

- **İtdürdi** felek cebr ile **İmsāk** ğınādan / Bir rüzeye düş itdi ki bayram cüdādur (Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 5). [İmsāk itdür-, -di]

İmsāk-ı bāde: Şarap İmsaki.

- 'Ālem şabāh-ı rüze gibi oldu tırfe-reng / **İmsāk-ı bāde** ile olup halk lāl u deng (Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 3). [İmsāk-ı bāde,]

İmtihān: Sinama, deneme.

- Bakılsa şüret-i temkīnine her biri kūh-endām / Velīkin sür'ati berç-i bürūka **İmtihān** üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 14). [İmtihān,]

İmtihān: Sinanma, denenme.

- ‘Ālem-i itlāka itdüm çün resīde cānum / Hakk-ı dīn ü küfrde hīç **imtiḥān** olmaz baña (Ferrî Dīvânı, Gazel 5, Beyit 3). [imtiḥān,]
- Sā‘ide na‘li niçün kesdūñ didüm didi o şūḥ / Ben emīn-i dil-berānum **imtiḥān** ṭamḡasidur (Ferrî Dīvânı, Müfret 8, Beyit 1). [imtiḥān,]

imtiḥān ol-: Denenmek, sınanmak.

- Kemān-ı saḥt-ı Tatar ile dā‘im iddi‘ā eyler / Gelürse şaştuña **olsa** ‘aceb mi **imtiḥān** ebrū (Ferrî Dīvânı, Gazel 161, Beyit 4). [imtiḥān ol-, -sa]

imtinā‘ itdür-: Kaçındırmak, çekinmesine sebep olmak.

- Sūmnāt-ı ‘aşkına kıssīs idüp cān u dili / **İmtinā‘ itdürdi** ‘aşkı rāh-ı mādergānede (Ferrî Dīvânı, Gazel 183, Beyit 4). [imtinā‘ itdür-, -di]

imtizāc it-: İyi geçinmek, uyum sağlamak.

- ‘İsī-i dil hīç zen-i ḥurremle **itmez imtizāc** / Bir tıfildur şüret-i Meryemle itmez imtizāc (Ferrî Dīvânı, Gazel 20, Beyit 1). [imtizāc it-, -mez]
- ‘İsī-i dil hīç zen-i ḥurremle itmez imtizāc / Bir tıfildur şüret-i Meryemle **itmez imtizāc** (Ferrî Dīvânı, Gazel 20, Beyit 1). [imtizāc it-, -mez]
- ‘Aşk-bāzī-i perī-rūdan bile āzādeyüm / Hīç dil-i vaḥş-ülfetüm hem-demle **itmez imtizāc** (Ferrî Dīvânı, Gazel 20, Beyit 2). [imtizāc it-, -mez]
- Dil o rütbe münkesirdir gerdiş-i eyyāmdan / Sākī-i ra‘nā-yı ḥoş-maḡdemle **itmez imtizāc** (Ferrî Dīvânı, Gazel 20, Beyit 3). [imtizāc it-, -mez]
- Özge bīmārum zaḥım-dār-ı ḥadeng-i ḡamzeyüm / Şerḥ-i nāvek-perverüm merhemle **itmez imtizāc** (Ferrî Dīvânı, Gazel 20, Beyit 4). [imtizāc it-, -mez]
- N’eyleşün şabb-ı gülāb-ı tesliyet dāḡ-ı dile / Bāḡ-ı ḥasret ḡoncesi şeb-nemle **itmez imtizāc** (Ferrî Dīvânı, Gazel 20, Beyit 5). [imtizāc it-, -mez]
- Bāde-i telḥāba la‘l-i yār ‘araḡ-pāş olmasun / Nīl-i nāzük-meşrebi gör yemle **itmez imtizāc** (Ferrî Dīvânı, Gazel 20, Beyit 6). [imtizāc it-, -mez]
- Ferrīyā ser-best ü mu‘ciz-ḡüysīñ tab‘uñ ḡüvāḥ / Tāze maẓmūn şā‘ir-i ser-semle **itmez imtizāc** (Ferrî Dīvânı, Gazel 20, Beyit 7). [imtizāc it-, -mez]

in-: Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

- Göbek taşından **indüm** anda gördüm / Emin Öninde māhī-i şakanḡur (Ferrî Dīvânı, Kıt’a 8, Beyit 2). [indüm, -dū, -m]

‘inād it-: Ayak diremek, direnmek.

- Zülf-i zūnnārına bir muḡ-beçenūñ baḡla ḡoñül / Mezheb ü dīn ü dili ‘aşkına vir **itme ‘inād** (Ferrî Dīvânı, Kaside 10, Beyit 7). [‘inād it-, -me]

inan-: Aldanmak, kanmak.

- Bilürdi Ferrî dürüḡın o şūḥ-ı ḡonce-lebūñ / Velī tesellī-i dille **inandı** yatdı bu şeb (Ferrî Dīvânı, Gazel 14, Beyit 5). [inandı, -dı]
- Vişāl ü būseler va‘d eyledi ammā **inanmazdum** / O gice meclis-i meyde olan peymāna aldandum (Ferrî Dīvânı, Gazel 133, Beyit 2). [inanmazdum, -maz, -du, -m]
- ‘Ārifseñ **inanma** şuver-i naḡşına dehrūñ / Aldanma merāyāda görüp nev‘-i ‘ukūsı (Ferrî Dīvânı, Gazel 197, Beyit 2). [inanma, -ma]
- Vāḡi‘ diyü ol vāḡi‘aya gerçek **inandum** / ‘Aşk ile yalandum (Ferrî Dīvânı, Müstezad 2, Beyit 2). [inandum, -du, -m]

‘inān: Dizgin.

- Gelir mi çekdiği pâyında ‘aşık ol şanemün / Olur mı rahş-ı küheylân **‘ināndan** mahzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [‘ināndan, -dan]
- Kâtı âşüb-ı devrân olacağdur ‘ākıbet cānā / Eger virmezse dest-i dīdeye her-giz **‘inān** ebrū (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 6). [‘inān,]

inandur-: İnanmasını sağlamak, inanmasına sebep olmak.

- Dürüg-‘ahd-i vişāl ile beni kāfir **inandurdı** / Niçe demdür ser-i kūyında tenhā beklerüm yoğdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [inandurdı, -dı]

‘inān-irhā-yı gül-şen eyle-: Gül bahçesinde dizgini gevşetmek.

- Atup tutmak diler gül-şende bir fettānla çün / Kūmeyt-i ṭab‘um **eyler** dil **‘inān-irhā-yı gül-şen** (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [‘inān-irhā-yı gül-şen eyle-, -r]

ināre eyle-: Nurlandırmak, aydınlatmak.

- **İnāre eyleyince** sū-be-sū ṭop-ı ‘adū-kūbī / Şadāsı der-‘akab irişdi gūş-ı düşmenān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [ināre eyle-, -y, -ince]

‘ināyetlū: Lütuf sahibi, iyiliksever.

- Şimdi ammā ki **‘ināyetlū** veliyyū’n-ni‘amum / Maşraf-ı lāzımeden gelse tehī çün zenbīl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 16). [‘ināyetlū,]

incāz-ı va‘d: Sözünü, vaadini yerine getirme.

- Sī-rūze koydı ol mühim **incāz-ı va‘dını** / Bu çillemüzde ḥaḳ bu ki yoğ Ferriyā riyā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [incāz-ı va‘d, -ı, -n, -ı]

ince: Kalınlığı az, zayıf, zarif.

- Cān virmemek olmaz o sehī-kadde şarılsam / Rāh-ı ‘ademe ṭoğrı yol ol **ince** belidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [ince,]
- Yoğ dinse sezā tā bu kadar **ince** bel olmaz / Nūr ‘ālemidür anda belī bel cebel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [ince,]
- Ervāh-ı mücerred gibi fıkır ile güm oldum / ‘Akla getürüp gül-dehen **ince** miyānı (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Beyit 60). [ince,]

incin-: Üzülmek, rahatsız olmak.

- Zünnār-ı ser-i zülfine bend oldı dil ü dīn / İslāmuma **incinmese** cānāna şarılsam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [incinmese, -me, -se]

incizāb-ı çeşm-i fettān: Fitne çıkaran gözün cazibesine tutulma.

- Nā-besīyüm(?) ḥüsn ü ānuñ ile her ān bilmiş ol / Müşkil oldı **incizāb-ı çeşm-i fettān** bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1). [incizāb-ı çeşm-i fettān,]

‘ind: Yan, kat, nezd.

- Zāhid ü kıssīs yek-sān oldı ma‘bed her ṭaraf / **‘İndümüzde** farkı yoğdur mescid ü büt-ḥānenūñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [‘indümüzde, -ü, -müz, -de]

indir-: Yüksekten aşağı inmesini sağlamak.

- **İndirme** şuya yelkenüñi mola sıpınga(?) / Liman-ı dile çekdiri vir gabya sıtına (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [indirme, -me]

infi‘âl: Gücenme, kırılma.

- Gelüp bezme açılmazsuñ mey içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür hâlün efendim böyle dâ'im **infi‘âl** üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4). [infi‘âl,]

inkār: Gizleme, reddetme.

- Dilde ‘aşkuñ şu‘le-zâ fânüs-ı ‘unşurdan geçüp / Gün gibi zâhir olunca eylemez **inkār** kâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [inkār,]
- Tâbişuñ Hâzret-i Cibrîle de ikrâr olmaz / Bezm-gâhuñda senüñ n’eyleyüm **inkār** olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 38). [inkār,]

inkār eyle-: Reddetmek, kabul etmemek.

- Hürde-sâlüm gerçi sultânüm velî zûr-âverüm / Sâl-hürde şâ‘ırân **eyler** ise **inkār** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46). [inkār eyle-, -r]
- Biri birine nezâketle ider işrâb-ı nâz / Hün-feşân olduğun **inkār eylemezdi** gâmez (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2). [inkār eyle-, -mez, -di]

inkār olun-: Kabul edilmemek, reddedilmek.

- Keşretde de vaşluñ eger **inkār olunmaz** / Ammâ güzelüm hâne-i pinhâna toyulmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [inkār olun-, -maz]

inkisâr: Kırılma.

- Her ân nev-restegâna şefkat-i pîrâne lâzımdur / Tehî-dildür şurâhîler süyüfuñ **inkisârından** (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [inkisârından, -ı, -n, -dan]
- Yâruñ tecelliyâtını şad güne eyleyen / Âyîne-i dilümde olan **inkisârdur** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4). [inkisârdur, -dur]

inkıtâ‘: Bağını kesme.

- Men o Maḥmūdum sitiğnâ-yı Ayâz itsem gerek / Yâra benden **inkıtâ‘** için niyâz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [inkıtâ‘,]

inşâ: Nesir, düz yazı.

- Efendim böyle mi eylerdüm evşâf-ı ḥidivânüñ / Telâş-ı râh ile dikkat olunmaz şî‘r ü **inşâya** (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 36). [inşâya, -y, -a]
- Şî‘rde Nef‘î vü **inşâda** iderse Veysî lec / Taht-ı naẓm u şadr-ı neşr üzre idüp ihkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30). [inşâda, -da]
- Şî‘r ü **inşâ** ile böyle fâ‘ik-i akrân iken / Bulmadum bir ehl-i himmet bir mürüvvet-âveri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21). [inşâ,]
- Eş‘âr ile **inşâ** ile sâmnân ise maḥşûd / Tecrîd ile tefrîd ile hem şân ise maḥşûd (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [inşâ,]

in-şâ‘-Allâh: “Eğer Allah isterse, Allah nasip ederse” anlamında dilek sözü.

- Bir büt-i ser-keşe meyl eyleyüp **in-şā²-Allāh** / İtdigi cevri baña o da çeker çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6*). [*in-şā²-Allāh,]*

inşād: Güzel şiir söyleme.

- Devâtında midâdî Ferriyânun hûn-ı dildendür / Şu güftârı ki vaşfuında idüp **inşād** yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*inşād,]*

inşâf: Acımaya, vicdana veya mantığa dayanan adalet.

- Yok mıdur cevre nihâyet kanı **inşâf** [u] dirîğ / Kalmadı bende taḥammül meded ey şüh meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [*inşâf,]*
- ‘Âlemde anuñ gibi efendi de bulunmaz / **İnşâf** olıcak böyle de rengin ğazel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10*). [*inşâf,]*

inşâf evle-/ inşâf it-: Merhamet etmek, adaletli davranmak.

- Darb-ı sîne oldı mu’tadum kuzum nâkûs-veş / Görseñ **inşâf eyler** idüñ zâr [u] efgânım Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [*inşâf eyle-, -r]*
- Niçe çâk eylemeyüm sînemi **inşâf eyle** / Cevr ü nâz u elemün bende taḥammül mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [*inşâf eyle-,]*
- Vaktümüzde gerçi şâ‘irden geçilmez zâhirâ / Var mı **inşâf eyle** böyle şi‘rini ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [*inşâf eyle-,]*
- Böyle bezm-i sebze-zâr içre idince şevk u zevk / Dönmesün mi anda **inşâf eyle** a‘dâ kec-düme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 3*). [*inşâf eyle-,]*
- ‘Âşıkundur keremünden aña eltâf eyle / Çeşm-i ‘ibretle bakup ḥâline **inşâf eyle** (*Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 3, Beyit 42*). [*inşâf eyle-,]*
- Sînesin açup tamâm itdi ketân-ı şabrımı / Var mı **inşâf it** bu cezbe cevher-i meh-tâbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6*). [*inşâf it-,]*
- **İnşâf idelüm** olmaya mı ‘aşk ile rüsvâ / ‘Âlemde seven sen gibi fettân-ı cihânı (*Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Beyit 61*). [*inşâf it-, -elüm]*

inşâfa gel-: Acımasız ve haksız tutumdan vazgeçmek.

- Senün bî-dâdınıñ bî-tâbıyuz **inşâfa gel** ey şeh / Hudâ şâhân için Kur‘ân içinde dâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*inşâfa gel-,]*

insân: Huy ve ahlak yönünden üstün nitelikli kimse.

- Vādî-i maḥabbetde alış süz u güdâza / **İnsân** iseñ ol âteş-i ‘aşkuñ kaḳnûsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3*). [*insân,]*

inşā-vı pākīze: Hakiki, güzel düz yazı.

- İki âb-ı revândur şi‘r ile **inşā-yı pākīzem** / Feşâḥatla belâğat semtine cārî cihân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43*). [*inşā-yı pākīze, -m]*

intihā bul-: Son bulmak, bitmek.

- Ferriyâ eyle du‘â **buldı** kaşide **intihā** / Oldı zîrâ ki du‘âsı dillerün şevk-âveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31*). [*intihā bul-, -dı]*

intihāb eyle-/intihāb it-: Seçmek, tercih etmek.

- Kaçup Nāhīd-āsā çarḥ-ı nāzı **intihāb eyler** / Gelüp bir dem kenār olmaḳlğa ol meh hiçāb eyler (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 6*). [*intihāb eyle-, -r*]
- Yollarda kaldum ‘aşḳ ile pūr-pīç ü ıztırāb / Bu şeh̄r içinde **eylemedüm** ğayrı **intihāb** (*Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 2, Beyit 9*). [*intihāb eyle-, -me, -dū, -m*]
- Fıtratda **itdüm intihāb** biñ dürlü ekdār u ‘azāb / Ferrī gibi gördüm şavāb ‘aşḳı belā cāsūsıyum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 142, Beyit 5*). [*intihāb it-, -dū, -m*]

intikāl eyle-: Bir yerden başka bir yere geçmek.

- Ferrī yeter bu kıl ü kāl **eyle** du‘āya **intikāl** / Olsun o ferḥunde-ḥışāl tahtında ‘izz ile muḳīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 41*). [*intikāl eyle-,*]

intisāb: Bağlanma.

- Murādum **intisāb** ile derinde bende olmaḳdur / Qabūl eyler ise şaff-ı nı‘āl-i bendegān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 32*). [*intisāb,*]
- Qābil degül mi çeşm-i siḥir-sāza **intisāb** / Başıñçün ola vir baña çat‘ice bir cevāb (*Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 2, Beyit 11*). [*intisāb,*]

intisāb: Baḡ, ilgi.

- Ḥamdüli’l-lāh her fūnūna **intisābuñ** müntehā / İtmesün Bustān u Gülistānla bīzār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 31*). [*intisābuñ, -uñ*]

intisār it-: Saçılmak.

- Tuḥaf-efşān olup āfāka ḥāmem **intisār itmez** / Qumāş-ı tāze-ma’nā ile üstād iftiḥār itmez (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 6*). [*intisār it-, -mez*]

ipekli: İpek gibi.

- Bağlandı kaldı rişte-i zülfinde murḡ-ı dil / Ol sırma saçlı ḥāre belikli **ipeklidür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 2*). [*ipeklidür, -dür*]

ipliği bāzāra çık-: Kötü özellikleri ortaya çıkmak.

- Ser-rişte virdi ‘ukde-i tār-ı deründen / Zer-bāf-ı ‘aşḳuñ **ipliği bāzāra çıkdı** hep (*Ferrī Dīvānı, Gazel 12, Beyit 2*). [*ipliği bāzāra çık-, -dı*]

ir-: Ermek, ulaşmak.

- Bir cāya **ir** ki olmaya hestī vü nīstī / Tūṭī-i nefis-i nātıḳayı anda epsem it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 4*). [*ir,*]
- Cenāb-ı pīr-i muḡāndan **irüp** fütüh-ı şabūḥ / Geçerdi cümle sivādan şarāb-lāy-ı kadeḥ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 2*). [*irüp, -üp*]
- Ferrī zemīn-i tāzeñe nā-maḥrem **irmeye** / Ḥalvet-sarāy-ı fikretüñe carı çek çevir (*Ferrī Dīvānı, Gazel 40, Beyit 7*). [*irmeye, -me, -y, -e*]
- Feyz-i şu‘ā‘um **irmese** kara çanaḳlıdur / Vech-i kamerde şevḳ-i ruḥum müste‘ārdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 4*). [*irmese, -me, -se*]
- Qoydı bir mezra‘da baḥtī dānesi berḳ-ı qazā / **İrdi** hep berf-i belādur n’eylesün Ferrī-i zār (*Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 5*). [*irdi, -di*]
- Eyler āh-ı seherüm yāra eşer çok sürmez / ‘Ākıbet bād-ı ḥazān bāḡa **irer** çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 1*). [*irer, -er*]
- Bu kānūn-ı maḥabbetdür ki bīmārān-ı rāh-ı ‘aşḳ / Nigāhuñ **irmeyince** Bū ‘Alī gelse şifā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 5*). [*irmeyince, -me, -y, -ince*]

- Cānā gelicek bezme fedā cān olagelmiş / ʿİd **irdigi** dem münʿime kurbān olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [*irdigi, -dig, -i*]
- Şayd eyle Hümā-yı dili kondurma rakîbî / Bir hāneye kim büm **ire** vîrān olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [*ire, -e*]
- İrmek bahār-i hüsne hāzān resm-i ʿādîdür / Cān-ı heremle vaqt-i tarāvet hālef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2*). [*irmek, -mek*]
- Hasetle gice encümen-i kudse **irince** / Pür-hîre ider dîde-i Cibrîlî şerārūm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3*). [*irince, -ince*]
- Sırr-ı tecrîde **ireli** el-haḡ / Merḡaʿ u kisve neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3*). [*ireli, -eli*]
- Bir dil ki **irüp** olmaya ʿAnḡāya mülākî / Īmā olunan şāhiḡā-i Ḳāfi ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 3*). [*irüp, -üp*]
- Ḳulzüm-i ʿilm ü kemāle **ir** bulup her maṭlabı / Baḡr-i fikr-i nazma ḡavvāş ol yûri Neyyir gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5*). [*ir, -i*]
- Görmedi ʿaşḡ-ı mecāzuñ sırr-ı luṭfuñ āḡarı / Düst-ı Bākîye çü **irdi** rüy-ı dil ol bî-ʿadîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 3*). [*irdi, -di*]
- İrdi bezm-i vuşlata ol ḡuṭb-ı ʿālem āh kim / Eyledi aḡbāb ammā derd ile baḡrını nāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11*). [*irdi, -di*]
- Şeyḡ Muḡammed ḡuṭb-ı ʿālim vāşıl-ı tevḡîd zāt / Rütbe-i tevḡîde **irmiş** idi ol ferḡunde-reʿy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 1*). [*irmiş, -miş*]
- Vāşıl-ı zāt-ı Ḥaḡḡa **irmiş** idi ol rüşen-zamîr / Maḡdem-i pāk-i Resûle olmaḡ ile çehre-sāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 6*). [*irmiş, -miş*]
- Ferrî mücevher eyledi târîḡ-i fevtini / Zihnî açıldı **irdi** dil-ārā-yı vaḡdete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 5*). [*irdi, -di*]
- Āḡāh-ı remz-i zāhir ü bâṭın Ḥudā-şinās / **İrmışdi** sırr-ı nuḡbe-i maʿnā vü şürete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 3*). [*irmışdi, -miş, -di*]

ir-: Gelmek, gelip çatmak.

- Bahār **irdi** yine düşdi dile sevdā-yı gül-şen / Bu mevsimde olup dil bülbul-i şeydā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1*). [*irdi, -di*]
- Buḡūr-ı Meryem-āsā çarḡ-sādur düde-i āhum / Kūsûf **irer** hāzer ey muḡ-beçe ḡandîl-i ʿİsāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5*). [*irer, -er*]
- ʿİd **irdi** olup herkese cānāneden iḡsān / Ferrî saña da çerb ü şütüm u hezeyāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [*irdi, -di*]
- Fıtratda derd ü ḡamla muḡammer āb u gil / Olmam ser-ā-ser **irse** ḡazā cāna münfaʿil (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [*irse, -se*]

İrān: Pers ülkesi.

- Rüm ilinde daḡı var Ferrî gibi tâze-suḡan / Şanma Ḥallāḡ-ı Maʿānî yalnūz **İrāndan** çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [*İrāndan, -dan*]

İrās eyle-/İrās it-: Vermek.

- Bu da melḡūzdur kim ṭabʿ-ı pāk-ı ḡazret-i memdūḡ / Zārāfet üzre mecbûl olmaḡın **İrās** ide lāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [*İrās it-, -e*]
- Ferāmuş itmedüñ gitdüñ cefāsın ey ḡöñül yāruñ / Ne **İrās eyler** āyā derdüñi iḡsārdan ḡayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4*). [*İrās eyle-, -r*]
- Yem-i mevvāc-ı cān-baḡş [u] ʿatāsı āb-ı Ḥızr-āsā / Ḥayāt-ı tâze **İrās eyledi** cān-ı cihān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8*). [*İrās eyle-, -di*]

İrās-ı derd-i ser it-: Baş ağrısına sebep olmak.

- Pîr-i muḡān [u] muḡ-peçeler bî-fürûḡ u fer / Maḡmûrlıḡ ise **itmede İrās-ı derd-i ser** (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*İrās-ı derd-i ser it-, -mede*]

İrās-ı neşāt: Sevinç sebebi.

- **İrās-ı neşât** eyledi şi'ri hele Ferrî / Açılmada Hādî-i suhan-dānla gönlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7*). [*İrās-ı neşât,]*

İrās-ı sıklet it-: Sıkıntıya sebep olmak, sıkıntı vermek.

- Şafâdan geç **ider İrās-ı sıklet** büm-veş dil-ber / Beni tûtî gibi pür-gü ider âyîne-tal'at yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3*). [*İrās-ı sıklet it-, -er]*

İrās-ı şöhet it-: Şöhret sağlamak, şöhet vesilesi olmak.

- **İrās-ı şöhet itdi** eger hâl-i leb saña / Ben bildüğümse yüz karası ol 'Arab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*). [*İrās-ı şöhet it-, -di]*
- O meh mâhiyet-i 'aşkı ide ihrâc temyîze / **İder İrās-ı şöhet** fer'-i zîbi aşl-ı nâ-çîze (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [*İrās-ı şöhet it-, -er]*

İrās-ı vecd it-: Kendinden geçirmek, coşturmak.

- Şarîr-i hâme-i mu'ciz-edâ **İrās-ı vecd itdi** / Dime kim Ferriyâ te'sîr-i vicdân eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [*İrās-ı vecd it-, -di]*

İrfân: Bilme, anlama, kavrama, sezme, kültür.

- **İrfâna** nakış olmada çün kısmet-i rindân / Yâr şâmesidür dâne-i meştût-ı harâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4*). [*İrfâna, -a]*
- Resm-i 'âdîdür ki **İrfân** mûriş-i hızlân çi sūd / Ferriyâ semt-i murâdı yoḥsa her dem cân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7*). [*İrfân,]*
- Ferrî niçe eş'ârı görüp geçdün egerçi / Zihni-i suhan-verdeki **İrfâna** toylmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [*İrfâna, -a]*
- Eger **İrfân** ile ta'rîf olunsa zât-ı ma'rûfuñ / Kemâ-hî bildürürdün vahdeti Zü'n-nün-ı Şan'âya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 33*). [*İrfânla,]*
- Ben kuluñ da böyle **İrfân** ile müsteḡnâ iken / Leng olup hâme gibi pâyum niçün kaldum geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [*İrfân,]*
- Yoḥsa **İrfân** bâ'is -i hızlân ise çârem nedür / Terk idem mi muṭṭalî' iken rumûz-ı Haydarı (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*). [*İrfân,]*
- Çarḥda çokdan arar idî çerâğ-ı mihr ile / Çok degül **İrfânuna** İsâ olursa müsterî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4*). [*İrfânuna, -uñ, -a]*
- Beni zâr iden anuñ hissini iz'ânumdur / Böyle hızlânuma bâ'is benüm **İrfânumdur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [*İrfânumdur, -um, -dur]*
- Gör ne çenberden Halâc olmuş bul **İrfândan** çıkar / Zülfüne ber-dâr olanlar gerçi kim cāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*İrfândan, -dan]*
- Mülket-i tecrîde **İrfân** ile başka fer virüp / Bâyezîd-âsâ dimişdi leyse fî delkî sivâh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 2*). [*İrfân,]*

İrfân-ı sâkî: Sakinin irfanı. (bk. sâkî).

- Âferîn **İrfân-ı sâkîye** ruḥuñ 'aks itdürüp / Gonce-i şād-âb gösterdi şarâb-ı nâbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2*). [*İrfân-ı sâkî, -y, -e]*

İrgür-: Ulaştırmak, erişirmek. [TDKTS]

- İrgürür her şebüm seher şehere / Şîve-i ḥ'âb neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4*). [*İrgürür, -ür]*

İrhâ eyle-: Koymak, eklemek.

- İki mışra'da dört tārīḥ itdüm müstebān Ferrî / Ki evvel mühmel [ü] menkûṭına bir **eyler irḥāy** (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13). [irḥā eyle-, -y, -l, -r]

irîş-: Erişmek, ulaşmak.

- Bir cāya **irîşdūn** ki mürüvvet egeri yok / Erbāb-ı himem mün'adim ikrām cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [irîşdūn, -dū, -n]
- Tār u pūd-ı ğamzesi mekr ü fitenden bâfte / Var ise cānuñ var ardından **irîş** bir kez irîş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [irîş,]
- Tār u pūd-ı ğamzesi mekr ü fitenden bâfte / Var ise cānuñ var ardından irîş bir kez **irîş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [irîş,]
- **İrîşür** haste-i hicrān-keş-i nevmîde hayāt / Şerbet-i la'lini nūş itse şifā niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [irîşür, -ür]
- **İrîşüp** ürd-i behîşt ile rebî'-i cān-fezā / Rub'-ı meskūmî behîşt-āsā idüp gül-zār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [irîşüp, -üp]
- İnāre eyleyince sū-be-sū top-ı 'adū-kūbı / Şadāsı der-'aķab **irîşdi** ğuş-ı düşmenān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [irîşdi, -di]
- Düşdi bahr-i aḥzara ğüyā üç anbārı gibi / Tāk-ı 'ulyāsı **irîşdi** Ferriyā tā encüme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 4). [irîşdi, -di]

irsāl eyle-: Göndermek, yollamak.

- Her vech ile naḳl oldu du'ā-nāmede aḥvāl / **Eyler**'acele itme o daḥi ḥaber **irsāl** (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 64). [irsāl eyle-, -r]

irsāl it-: Göndermek, yollamak.

- Kapudan-ı şecā'at-senc-deryāyı **idüp irsāl** / Ana baba ğünü itdi o şahn-ı Ümm-i Dünâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 5). [irsāl it-, -üp]

irtifā'-ı kadr: Kıymet, itibar yüksekliĝi.

- Piyāzuñ **irtifā'-ı kadr**i kāt kāt lāleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5). [irtifā'-ı kadr, -i]

irtikāb it-: Kötü iş işlemek.

- **İtdüm** rehūnde cümle-i rüsvāyī **irtikāb** / Cennet şafāsı āteş-i hicrūndeki 'azāb (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 10). [irtikāb it-, -dū, -m]

irüs-: Erişmek, ulaşmak.

- Sāye-i mekrümetūñ vāye-i ārām oldu / Zāt-ı pakūñden **irüşüp** zıll-ı zalīl (Ferrî Dîvânı, Küt'a 1, Beyit 14). [irüşüp, -üp]

irüşdür-: Eriştirmek, ulaştırmak.

- Gör ḥükm-i kazāyı ki çep-endāzī-i gerdün / Fevt itmedi aña da **irüşdürmede** āşüb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 2). [irüşdürmede, -me, -de]

İsā: Cebrail'in üfürmesiyle Hz. Meryem'in hamile kalması neticesinde babasız olarak doğan peygamber.

- Zād-ı ṭab'um degül **İsā** gibi nefḥ-i Cibrīl / Ferriyā Meryem-i endişemūñ ebkārıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [İsā,]
- Dil māder-i fikr ile hemān olmada meşĝul / **İsā** gibi ümmi biraĝup meyl-i eb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [İsā,]

- Dür idüp dār [u] diyārumdan sipihr-i bī-meẓāk / İtdi **İsā** gibi tecrīd-āşinā ğurbet beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 4*). [*İsā,*]
- Çarḥda çokdan arar idi çerāġ-ı mihr ile / Çok degül ‘irfānuña **İsā** olursa müşterī (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 4*). [*İsā,*]

İsā-makāl: Hz. İsa gibi konuşan. Hz. İsa beşikteyken konuşma mucizesine sahiptir .Bu hadise, Kur'an-ı Kerim'de Meryem Suresi 29.-33. ayetlerde anlatılır.

- Ol şā‘irüm **İsā-makāl** meydān-ı kıds olup mecāl / Şi‘rüm kamu sihr-i helāl her bir sözüüm dürr-i yetīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 23*). [*İsā-makāl,*]

İsāl-i muẓād it-: Ters istikamette gitmelerini sağlamak.

- Girüp körfezlere göz göre **İsāl-i muẓād itmiş** / ‘Ale’l-‘amyā taşallut [itmiş] iken keştiyān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 21*). [*İsāl-i muẓād it-, -miş*]

İsār it-: Dökmek, saçmak.

- Yayılan bezm-i bahāra kaṭre-i şeb-nem degül / Pāy-ı Nev-rūza çiçek şuyı **ider İsār** gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 12*). [*İsār it-, -er*]

isbāt: Tanık ve delil göstermek suretiyle işin doğrusunu ortaya çıkarma.

- Şāhidlerini seyr iderüz kāḏī-i vaqtūn / Ra’nā tutaruz nefy ile **isbāt** elimüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 182, Beyit 2*). [*isbāt,*]

isbat it-: Kanıtlamak.

- Gözüüm gördün çü ebrü-yı sa‘īdi / Var **isbat it** hilāl-i mäh-ı ‘īdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 1*). [*isbat it-,*]

İsfendivār: Keyaniyan'dan Küştasb'ın oğludur. İranlılarca büyük kahraman, Yunanlılarca büyük hükümdardı. Milattan 549 yıl önce Rüstem'le ettiği savaşta vefat etmiştir. Lakabı "tunç bedenli"dir. [ETEM “Acem Kahramanları” md.]

- Şāh-ı tīr-endāz-ı dil-cū sa‘d-ı pākīze-edā / Rūḥına **İsfendiyāruñ** devr-i sehmi şaldı bīm (*Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 1*). [*İsfendiyāruñ, -uñ*]

İsī-dem: Hz. İsa'nın nefesine sahip. Hz. İsa, nefesiyle hastaları iyileştirmiş; ölüleri diriltmiştir.

- Gelsün şalādūr ‘āleme zu‘mınca her **İsī-deme** / Rūḥ-ı Mesīḥ ü Meryeme şīvem ider nāz u na‘īm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 25*). [*İsī-deme, -e*]

İsī-i dil: Gönül İsa'sı.

- **İsī-i dil** hīç zen-i ḥurremle itmez imtizāc / Bir tıfildur şüret-i Meryemle itmez imtizāc (*Ferrī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 1*). [*İsī-i dil,*]

İsī-i mu‘ciz-makāl: Mucize söyleyen İsa. İsa Peygamber, henüz beşikte iken konuşmuştur. Bu hadise, Kur'an-ı Kerim'de Meryem Suresi 29.-33. ayetlerde anlatılır.

- **İsī-i mu‘ciz-makālüm** Cebrā‘il-i fikretüm / Vahy ile dil sidresinden Ferrī nāzildür baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 5*). [*İsī-i mu‘ciz-makāl, -üm*]

iskā it-: Sulamak.

- Teşneyi âb-ı hâkikat ile **ışkâ ıderüm** / Bu kâşîdüm ki benüm çeşme-i ‘irfânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31*). [*ışkâ it-, -er, -üm*]

iskât: Susturma, susmasını sağlama.

- Güftâra götürür n’idem ol âfeti Ferrî / Bahş ile de zâhidleri **iskât** elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7*). [*iskât,*]
- Nâ-dânı hacil eylemenün geldi zamânı / **İşkâtı** için itmeli tedbîr-i nihânî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3*). [*iskâtı, -ı*]

iskemle: Sandalye.

- Mey-gece **iskemlesinde** mesti kimdür ağladan / Kürsîlerde vâ‘iz-i zerrâkı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3*). [*iskemlesinde, -si, -n, -de*]

İskender: İskender-i Zülkarneyn. Kur’an’da kendisine büyük güç ve imkân verildiği bildirilen kişi olup Zülkarneyn adıyla anılmıştır. Ye’cuc ve Me’cuc kavimlerini durduran bir set inşa ettirmiştir. Hızır ile beraber ab-ı hayatı (ölümsüzlük suyunu) aramaya gitmiştir. [ADŞS “İskender” md.]

- O Ye’cücüm rehinde hâ’il olmaz / Baña **İskenderün** sedd-i sedîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4*). [*İskenderün, -ün*]

İskender-âsâ: İskender gibi. (bk. İskender).

- Kapudan eyledi deryâya bir zât[ı] vezâretle / İder **İskender-âsâ** cüst [ü] cû âb-ı revân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [*İskender-âsâ,*]

İskender-i heybet-vesîm: Heybetiyle tanınan İskender. (bk. İskender).

- Hâkan-ı kaani-gulâm **İskender-i heybet-vesîm** / Keyhüsrev ü Cem-intizâm ârâyiş-i tâc u dîhîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [*İskender-i heybet-vesîm,*]

İskender-ıtbâ‘: İskender yaradılışlılar. II İskender: Dünyayı gösteren aynaya sahip olan hükümdar.

- Dil âyînesin şâf idüp **İskender-ıtbâ‘** ol / Dârâda olan devlet-i dârât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4*). [*İskender-ıtbâ‘,*]

ışkeste: Kırılmış, kırık.

- Göñül ol dil-keşinden çîde-i dest-i ferâğ olduñ / Ümîd ‘ışret-gehinden ya’nî **ışkeste** ayağ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1*). [*ışkeste,*]

İslâm: Allah’ın Kur’an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din.

- Zünnâr-ı ser-i zülfine bend oldu dil ü dîn / **İslāmuma** incinmese cānāna şarılsam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3*). [*İslāmuma, -u, -m, -a*]
- H’ân-ı yağma oldu Ferrî’aşk ile **İslām** u dîn / Zihniyâ Tatar-ı ‘aşkum ya çünân u ya çünîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [*İslām,*]
- Oldı dil ü dînî nîgeh-i gânzeme yağma / **İslāmına** zünnâr-ı ser-i zülfüm olup dām (*Ferrî Dîvânı, Terkiib-bend 1, Beyit 51*). [*İslāmına, -ı, -n, -a*]

İsim: İsim, ad.

- Ya’nî hem-nâm-ı hafîd-i Hâzret-i Şâh-ı Rûsûl / **İsmi** gibi hulkı da oldu hasen yok hem-seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [*İsmi, -i*]

ism-i Vedūd u Ra'ūf: Allah'ın Vedud ve Rauf isimleri. II Vedud: "Kullarını seven, iyileri rahmet ve rızasına erdiren ya da sevmeye, dostluğu kazanılmaya layık tek varlık." anlamında Allah'ın güzel adlarından biri. Rauf: "Çok acıyan, esirgeyen, merhamet sahibi." anlamında Allah'ın güzel adlarından biri.

- İtmez tenezzül ol büt-i ser-keş saña gönül / Teshîre başla **ism-i Vedūd u Ra'ūfla** (Ferri Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [ism-i vedūd u ra'ūf, -la]

ismini ko-: Adlandırmak.

- Ruḥ u gîsū diyerek **ismini** Ressām-ı Ezel / Vech-i dil-dāra iki gül iki sünbül mi **kodı** (Ferri Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [ismini ko-, -dı]

isnād it-: Bir suçu, bir ayıbı haksız yere birine yakıştırmak, yüklemek, iftira etmek.

- Dildür bize tahmîl iden envā'-ı belâyı / Baht u felege bîhûde **isnād iderüz** biz (Ferri Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [isnād it-, -er, -üz]
- Mürüvvet selb ü îcāb eylemişdi fitne ol deñlü / Fesād **isnād iderlerdi** çihār ümm ü nüh ābāya (Ferri Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6). [isnād it-, -er, -ler, -di]

İsrā'îl: Yakub Peygamber'in lakabı.

- Semt-i Ken'ânı mu'attar ider enfâsı ile / Yûsuf-ı hulkümü şemm itse eger **İsrā'îl** (Ferri Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 27). [İsrā'îl,]

iste-: Talep etmek, arzulamak.

- Sâkîden sîb-i zenaḥdan **istesem** alma dimez / Baña hüküm itdürdi el-hak şan Kızıl Elmaya mey (Ferri Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [istesem, -se, -m]
- Turma var semt-i ḥarābāta necāt **ister** iseñ / Mey ü maḥbûbı ider pîr-i muḡān pîş-nihād (Ferri Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11). [ister, -r]
- N'ideyüm çäre nedür müşkil imiş ḡurbetde / Dāyin akçesini **ister** dilemez hîç kefil (Ferri Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 20). [ister, -r]
- Melāḥat çārsūsında o sarrāc-ı melek-peyker / Licām aldurmak **ister** esb-i ṭab'-ı 'āleme yek-ser (Ferri Dîvânı, Matla 8, Beyit 1). [ister, -r]
- Bî-nevā kaldıguma oldu o şehnāzum sebeb / Tutmak **ister** bu gönül Şām u 'Irākı bî-ta'ab (Ferri Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [ister, -r]
- Dilden eyler eyler ise kime itsün ya gile / Luṭfuñ **ister** zār ider bî-çäre ağlar derd ile (Ferri Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4). [ister, -r]

ister: Gerekse, olsa bile.

- Küstāḥ-ı vaşlın āḥiri dāmānı çāk olur / **İster** felekde Yûsuf-ı gül-pîreḥen ol (Ferri Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [ister,]
- Eş'ār ile **ister** ise Qur'ānla söyleş (Ferri Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3). [ister,]

ister ... ister ...: Cümleleri, eş görevli kelime veya kelime gruplarını bağlayan ve bağladığı öğelerden herhangi birinin seçilmesinde sakınca olmadığını belirten bağlaç.

- Mümtenî'dür vuşlata irmek kemend-i ḥ'āhişi / Ey gönül **ister** nücüm **ister** meh-i tābāna at (Ferri Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [ister ... ister ...,]
- Sad ḡıbtā o bezm-i meye dil-dāde vü dil-dār / **İster** şarılır nāz ile **ister** öpüşürler (Ferri Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [ister ... ister ...,]
- Şabra yokdur çäre **ister** lā disün **ister** ne'am / Vaşla dā'ir ol cevāna keşf-i rāz itsem gerek (Ferri Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [ister ... ister ...,]

istet-: İstemesini sağlamak, talep ettirmek.

- Sākī-i gül-rū olunca cāna şahbā **istedür** / Ādeme evvel bahār elbette deryā istedür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 1*). [*istedür, -ür*]
- Sākī-i gül-rū olunca cāna şahbā istedür / Ādeme evvel bahār elbette deryā **istedür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 1*). [*istedür, -ür*]
- Elde mey zānūda dil-ber böyle bezm-i dil-pezīr / Fikr-i gün-ā-gün ile bir cāy-ı tenhā **istedür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 2*). [*istedür, -ür*]
- Kākül ü zülfin taḥayyül eylesem ol kāfirūn / Tab‘a sultān-ı cünün zencīr-i sevdā **istedür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 3*). [*istedür, -ür*]
- Çeşm-i bādāmı muḳaşşer ruḥları verd-i tarī / Böyle meclis ādeme nuḳl ile mīnā **istedür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 4*). [*istedür, -ür*]
- Tābiş-i mey ile ser-germ olıcaḳ fitne-dilān / Her ḳadeḫde sākīden būs-ı dil-ārā **istedür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 5*). [*istedür, -ür*]
- ‘Ahd-i kemmūn ile cānān ‘āşıkāna şimdilik / Bi’z-zarūr ümmīd-i vaşla va‘d-i ferdā **istedür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 6*). [*istedür, -ür*]
- Ol gül-endāmuñ ‘ızār u ḳāmeti evşāfına / Ferriyā ḥüsn-i tabī‘at elbet ıtrā’ **istedür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 7*). [*istedür, -ür*]

istī‘āb it-: Ele geçirmek, sarmak.

- Ğarābet bundadır hem renc-i iflās **idüp istī‘āb** / Boş elle varmışum bī-hūde dükkān-ı etibbāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 11*). [*istī‘āb it-, -üp*]

istib‘ād it-: Uzak görmek, ihtimal vermemek.

- Göz açup şahva gelüp veed ü velehdin der-ān / Mütevaḳḳıf olup **itmekde** idüm **istib‘ād** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 12*). [*istib‘ād it-, -mekde*]

istifāza: Feyizlenme, feyiz alma.

- Bu cezbe dād-ı Ḥāḳdur **istifāzam** şanma āḥardan / Eşer ḥubb-ı cemāl-i dil-berān u cām u sāğardan (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 7*). [*istifāzam, -m*]

istiğnā: Bir şeye karşı nazlı davranma, tenezzül etmeme.

- Ben figān itdükçe **istiğnāsı** efzūn olmada / Mülket-i fitne raşīn ü üstüvār olmaḳdadur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 52, Beyit 2*). [*istiğnāsı, -sı*]

istihsān it-: Beğenmek.

- O vādīyi **idüp** ben daḫi istiḫāb u **istihsān** / Kümeyt-i ḥāmeyi şaldum o sūy-ı neşve-baḫşāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 25*). [*istihsān it-, -üp*]

istīlā it-: Ele geçirme.

- Hırmen-i ümmīdüm **istīlā idüp** bād-ı fenā / Ḥāşılāt-ı fıkri ber-bād eyledi gerd [ü] ḡubār (*Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 4*). [*istīlā it-, -üp*]

istishāb: Yanına alma, beraber götürme.

- O vādīyi idüp ben daḫi **istiḫāb** u istihsān / Kümeyt-i ḥāmeyi şaldum o sūy-ı neşve-baḫşāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 25*). [*istiḫāb,*]

‘isvān: Başkaldırma, karşı gelme.

- Kişinün cürm ü **‘işıyānı** ne gūne olsa bālīde / Ziyāretle hebā olmak gerek bu kabır-i Bālīde (*Ferrī Dīvānı, Nazm 2, Beyit 1*). [*‘işıyānı, -ı*]

is: Faaliyet, meşguliyet.

- Beyābān-geşt-i deşt-i gurbet oldu Ferrī-i nevmīd / **İşi** āvāre-i nā-kāminuñ efkārdur sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 7*). [*İşi, -i*]

işbu: Bu, işte bu.

- Geldi vakt-i peyrevīde gūşuma **işbu** şadā / Būlbūlī ez-bāğ-ı mā beg rifte der-minķār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 49*). [*işbu,]*

iş gör-: İş yapmak.

- Kelb olalı bir av al cānānı al gel meclise / Ol sebep ile raķībā sen daħi gel **gör** bir **iş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 4*). [*iş gör-,]*

işit-: Duymak, haber almak.

- Cezm idüp dil-ber yakīnen ki raķīb olmış cūdā / Didi yā Rab eyle anı **işidenlerden** ırağ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 2*). [*işidenlerden, -en, -ler, -den*]

işkeste: Kırılmış, kırık.

- Göñül ol dil-keşinden çīde-i dest-i ferāğ olduñ / Ümīd ‘işret-gehinden ya‘nī **işkeste** ayağ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 1*). [*işkeste,]*

isle-: Nakışlamak, bezemek.

- Aţlas-ı sebz eyledi naţ‘-ı zemīni çün bahār / Üstine rengin çiçekler **işledi** yek-bār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 8*). [*işledi, -di*]

isrāb: İçirme.

- Bezm-i nūş-ā-nūş-ı ‘işretde o mest-i naħvete / Sāgar-ı āyīn-i ‘aşkı maķşadum **işrābdur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 49, Beyit 4*). [*işrābdur, -dur*]

işrāb-ı nāz it-: Naz içirmek.

- Biri birine nezāketle **ider işrāb-ı nāz** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 1*). [*işrāb-ı nāz it-, -er*]

‘işret: İçki içme, içki.

- Dil-berde fiţrī lutf u eziyyet ħalef selef / **‘İşret** deminde keyf ü merāret ħalef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 1*). [*‘işret,]*

‘işret it-: İçki içip eğlenmek.

- Şāh-bāzum çıkalum seyr idüp **‘işret idelüm** / Leb-be-leb dūş-be-dūş ülfet ü şoħbet idelüm (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 31*). [*‘işret it-, -elüm*]

‘işret-gāh/‘işret-geh: Meyhane.

- Mey ü nukl [u] nigāh-ı āşinādan daḥi meḥcūrum / Bu **‘işret-gāha** küstāḥāne geldüm ise ma‘zūrum (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 4*). [*‘işret-gāha, -a*]
- Yāruñ lebinî ‘işveye mu‘tād iderüz biz / **‘İşret-gehi** dükkānce-i ḳānnād iderüz biz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 1*). [*‘işret-gehi, -i*]
- Nüş-ı ḥand ile baña çāh-ı zenaḥ ‘arz itdi / Bildüm **‘işret-gehinüñ** cām u sıfālî küçücük (*Ferrî Dîvânî, Gazel 121, Beyit 4*). [*‘işret-gehinüñ, -i, -n, -üñ*]
- Göñül ol dil-keşinden çīde-i dest-i ferāğ olduñ / Ümīd **‘işret-gehinden** ya‘nī işkeste ayāğ olduñ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 124, Beyit 1*). [*‘işret-gehinden, -i, -n, -den*]

‘işret-geh-i Nāhīd: Nahit'in meyhanesi. (bk. *Nāhīd*).

- Gerdān idegör sāgarı devrān bizümdür / Taḡılmadadır ba‘de-zīn **‘işret-geh-i Nāhīd** (*Ferrî Dîvânî, Terkiḳ-bend 1, Beyit 2*). [*‘işret-geh-i Nāhīd,]*

‘işret-i şeb: Gece içkisi.

- Vişālî dūr-ı ḥaṭṭında da olsa ḳānī‘üm ammā / Bu baḥt-ı tīre ile **‘işret-i şeb** ḳanda ben ḳanda (*Ferrî Dîvânî, Gazel 173, Beyit 4*). [*‘işret-i şeb,]*

‘işret-serā: İçki sarayı, meyhane.

- **‘İşret-serāda** revzene-i zevḳ u şevḳ içün / Senden olursa itme dirīḡ ilticām cām (*Ferrî Dîvânî, Gazel 140, Beyit 2*). [*‘işret-serāda, -da*]

işte: Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz.

- Ḥaṭṭ-ı nevden dem-i vaşl oldığın itdüm çü tırāş / Ḳılıcum etmegidür zabt iderüm **işte** sened (*Ferrî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 4*). [*işte,]*
- Hep mürüvvetsüz ‘adūya luṭf u aḥbāba ḳahr / Bilmiş ol ki **işte** bu ḥālet helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânî, Gazel 192, Beyit 3*). [*işte,]*
- Zātuñ cihān-ı naḥvete şehdūr didüm didi / Bu vaşf-ı kütēh **işte** ziyānuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 2*). [*işte,]*
- Ferrî yolunda vakf-ı velehdūr didüm didi / **İşte** bu daḥi farṭ-ı yalanuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 7*). [*işte,]*
- Ruḥşat-ı nazra bulur ol dem meger aḥbāb da / **İşte** āsāyiş ḳaçan ḥalvet-serāy-ı ḥ‘ābda (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 5, Bend 3*). [*işte,]*

iştiḡāl-i ḥāl u ḥaṭ: Yüzdeki ben ve tüylerle meşgul olma.

- ‘Ālemi leb-rīz-i envār itdi meh gibi o büt / ‘Azm-i bezm-i ‘ayş idince **iştiḡāl-i ḥāl u ḥaṭ** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 112, Beyit 4*). [*iştiḡāl-i ḥāl u ḥaṭ it-, -ince*]

iştiḡāl-i pür-ḥılāl: Karışıklıklarla dolu bir işle meşgul olma.

- Dehre şūr u fītne vü āşüb şaldı Ferriyā / **İştiḡāl-i pür-ḥılāl** u iḥtilāl-i ḥāl u ḥaṭ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 112, Beyit 5*). [*iştiḡāl-i pür-ḥılāl,]*

istivāk: Şiddetli arzu, özlem.

- Niçe eyyām idi mihr-i cemālūñ **istivākıyla** / Şurāḥī-i hilālī eylenüp dönmiş idi aya (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 2*). [*istivākıyla, -ı, -y, -la*]

‘isve: Naz, cilve, eda.

- Baḡ hüs-n-i yâra **‘işveye** kân söylerüm saña / Melcâ-yı ğunc u maşdar-ı ‘ân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*). [*‘işveye, -y, -e*]
- Bahâr eyyâmıdır nâz ile **‘işve** dilde cām elde / Niçün sâķî-i gül-rû meyl-i yārân eylemez n’eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*‘işve,]*
- Yāruñ lebinî **‘işveye** mu’tād iderüz biz / ‘İşret-gehi dükkānce-i kânād iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [*‘işveye, -y, -e*]
- Bādeyüm neşve neydüġin bilmem / Dil-berüm **‘işve** neydüġin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1*). [*‘işve,]*

it-: Etmek, eylemek, bir hâle getirmek, bir özelliġi kazandırmak.

- Ben o baḡr-i muṭlaḡum lüccem cihānı şūr **ider** / Cūy-ı pūr-hāşāk-i şek aşlā revān olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*ider, -er*]
- Zaḡm-ı dilümde ḡalmadı nāsūra ihtiyāc / Sen ṭurma daḡı sūde-i elmāsı merhem **it** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5*). [*it,]*
- Vaşf-ı ruḡıyla ol büt-i fettān-ı ‘ālemüñ / Ġitdükçe şîr-i tazeñi Ferrî müsellemler **it** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7*). [*it,]*
- Ol mey-gedenüñ düşkününe emr **ide** bi’l-‘aks / Derd ü ġam olur eşribe vü küt-ı ḡarābāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*ide, -e*]
- Cem **itdi** cām göbegi cāmeden kabā olıcak / ‘Ārūs-ı ‘işrete sırça sezā-nümā-yı ḡadeḡ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*itdi, -di*]
- Ḥālî zîr-i zülf ü rüy-ı āteşinüñde görüp / Añladum cāyın **idermiş** kâfirüñ zünnār nār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6*). [*idermiş, -er, -miş*]
- **İtme** zülfüñ rüyüñ üzre sevdigüm her-bār bār / Ol sebeble ‘āşıkā gösterme ey ḡaddār dār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [*itme, -me*]
- Görse Nu‘maniye ebrūsın perestiş-ġāḡ **ider** / Bir ‘Acem ferzendidür miḡrāb-ı Ca‘fer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [*ider, -er*]
- Mümkündür **itmek** atlas-ı çarḡı libās-ı nāz / Ḥavfum odur ki saña o ḡaftān ḡaba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [*itmek, -mek*]
- Bî-çāre rind de aşmayı **itdi** cāy-ġāḡ / Çok demler oldı anda o kökli filizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*itdi, -di*]
- Vechindeki āndur **iden** ‘āşıkaları vālih / Mestāne iden neşvesidür bāde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*iden, -en*]
- Vechindeki āndur iden ‘āşıkaları vālih / Mestāne **iden** neşvesidür bāde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*iden, -en*]
- Āmāc **ideli** sīnemüzi ġamze-i yāra / Āşüb u belā okları mā’illerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*ideli, -eli*]
- Lebi mest **itmede** şahbā gibi leb-rîz-i fiten / Çeşmi ‘aḡl almada cādū-yı pūr-efsün gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*itmede, -mede,]*
- Devātında midādı Ferrîyānuñ ḡün-ı dildendür / Şu ġüftārı ki vaşfuñda **idüp** inşād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*idüp, -üp*]
- Çarḡ **itmediyse** bü’l-hevesān gibi kām-yāb / Ferrî ferîd-i devr ü zamān oldıġum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5*). [*itmediyse, -me, -di, -y, -se*]
- Bir büt-i ser-keşe meyl eyleyüp in-şā’-Allāḡ / **İtdigi** cevri baña o da çeker çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6*). [*itdigi, -dig, -i*]
- Şahbā-yı ḡayālūñ baña n’itdüklerin ey büt / Mekḡāre iken ādeme bintü’l-‘ineb **itmez** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2*). [*itmez, -mez*]
- Çıḡup ġisū-yı müşġin-tārın açmış āşiyān **itmiş** / Anuñ çün gül-şen-i ümmīde çok demdür şabā çıḡmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [*itmiş, -miş*]
- Yāruñ lebinî ‘işveye mu’tād iderüz biz / ‘İşret-gehi dükkānce-i kânād **iderüz** biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [*iderüz, -er, -üz*]
- Ferrî gibi ḡallāḡ-ı suḡan taze-edāyuz / Ṭab’ı sebaḡ-ı müşkile üstād **iderüz** biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*iderüz, -er, -üz*]
- O ḡadar muṭṭaribüm āteş-i ‘āşkuñ ile kim / Atsañ āteşlere ednāsını sīm-āb **itmez** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*itmez, -mez*]
- La’linüñ itdigi rengi baña ey ġonce-dehen / Rind-i şūrīde-i bed-meste mey-i nāb **itmez** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4*). [*itmez, -mez*]
- Deyrde muḡ-beçegān ile budur ülfete dāll / Ḳorḡarum ki beni ḡissīs **ide** bu rāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*ide, -e*]
- Ḥün-ı dil-i ‘uşşāḡını zīb-i sūbül **itmiş** / Beñzer ki o ḡünī ḡüzelüm meyl-i mül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*itmiş, -miş*]

- ‘Älemde seni eyleyen ol hüsne yek-tâ / Cânâ beni de böyle esîr-i gönül **itmiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [itmiş, -miş]
- Gözden geçüre seyl-i bedî’i diyü Ferrî / H’âce o büti cüy-ı mecâz üzre pül **itmiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [itmiş, -miş]
- Baht-ı bed yüzden düşürdi **itdi** künc-i gam yirüm / Pek siyeh hâl-i perîşanum mişâl-i hâl u haţ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [itdi, -di]
- Baña ‘aşkuñ şehâ hâdî-i vâdî-i cünün oldı / Beni âşüfte vü rüsvâ **idüp** sen bî-dimâğ olduñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [idüp, -üp]
- Şarâb ile gumüm-ı zehr-i dehri kanda kand **itdük** / Anuñcün müldeki pâ-zehr-i zehr[i] hânde hând **itdük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [itdük, -dük, -k]
- Sebûyî büy-ı sâkî sâkî ta’îr itdi meclisde / Mül-i Kevşer-eşer bezmi o dem âdem-pesend **itdük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [itdük, -dük, -k]
- Per-i Cibrîle cebr ile ne mümkün olmağ âvîze / O kudsî hülka hâlka hâlka âh-ı dil kemend **itdük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [itdük, -dük, -k]
- Mey-âşâmâna şâm-ı şâme vü rüyüñ idüp ta’îr / Ki Şâm u Rûmı mahsûd-ı Şifâhân u Hucend **itdük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [itdük, -dük, -k]
- Süveydâyı sevâd-ı hâlinüñ sevdâsına şaldık / O âteş içre kalb-i kalbi yandırdık sipend **itdük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 5). [itdük, -dük, -k]
- Tanîn-i ke’s ye’s-i hâtrüm çün zîb-i hîrmândur / Şadâ-yı ta’neyi gerdün-ı dün aşla bülend **itdük** (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [itdük, -dük, -k]
- Bir mertebe mest **itdi** mey-i hicrûñ ey âfet / Def olmaya Kevşerle de mahşerde humârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [itdi, -di]
- Bir bâda düşüp zevrak-ı mey urdı qaraya / Mest-i siyeh **itdi** beni sâkî mül-i Langâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5). [itdi, -di]
- Zîb-i âğüşî **ide** Ferrîñ Allâh seni / Şâ’irüñ eyledügi hüsni edâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 8). [ide, -e]
- Beni cevri ile ‘abâ-püş-ı firâk **itme** şehâ / ‘Aşk-ı Haydar şeref-i Âl-i ‘Abâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [itme, -me]
- Her dânesini zîver-i deşt-i ‘adem **itdi** / Hâsıl komadı berç-ı fenâ hîrmenümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4). [itdi, -di]
- Sümnât-ı ‘aşkına kıssîs **idüp** cân u dili / İmtinâ’ itdürdi ‘aşkı râh-ı mâdergânede (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4). [idüp, -üp]
- Yorgi nâmî bir cevâna düş olup mey-hânede / Büt-perest **itdi** beni ‘aşk güyiyâ büt-hânede (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [itdi, -di]
- Gamze-i hün-h’ârınüñ cânâ baña **itdüklerin** / Bezm-i rezminde anı düşmâna Behrâm itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [itdüklerin, -dük, -ler, -i, -n]
- Himmetüm bir dem beni vâ-beste-i kâm **itmedi** / Himmet için kadd-i istignâmı hîç lâm **itmedi** (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1). [itmedi, -me, -di]
- Gamze-i hün-h’ârınüñ cânâ baña itdüklerin / Bezm-i rezminde anı düşmâna Behrâm **itmedi** (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [itmedi, -me, -di]
- Câm u tesbîh-i riyâyî **itmedüm** hîç zîb-i dest / Zerç ile dil meyl-i zühhdâ ü mey-âşâm itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5). [itmedüm, -me, -dük, -m]
- Terk [ü] tecrîd ‘âlemi **itdi** cevânlık vakti şeyh / Âhîrî râh-ı fenâda pîr [ü] pâk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [itdi, -di]
- Çün eşk-i dil-i zâr-ı karînum yüze çıkdı / Ser-keşlik **idüp** yâr-ı güzînum yüze çıkdı (Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1). [idüp, -üp]
- Bî-dimâğ **itdi** yeter hamyâze-i hasret beni / Mest-i bî-hüş itse görsem bâde-i vuşlat beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [itdi, -di]
- Dür idüp dâr [u] diyârumdan sipîhr-i bî-mezâk / **İtdi** ‘İsâ gibi tecrîd-âşinâ gurbet beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 4). [itdi, -di]
- Bî-dimâğ itdi yeter hamyâze-i hasret beni / Mest-i bî-hüş **itse** görsem bâde-i vuşlat beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [itse, -se]
- Ol âteş-i rüyîñ eşer-i lezzet-i büsî / **İtdi** beni bak mâ’îl-i eţvâr-ı Mecûsî (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1). [itdi, -di]
- İtr-ı ahlâkı tutardı çâr-sü-yı ‘âlemi / Nüh kıbâbı **ider** idi hokka-i ‘attâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21). [ider, -er]
- İrişüp ürd-i behîşt ile rebî’-i cân-fezâ / Rub’-ı meskûnı behîşt-âsâ **idüp** gül-zâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [idüp, -üp]
- Çün bahâr-istân-ı ma’nîdür dilüm tenkîh idüp / Koymadum ayrıñ çiçek **itdüm** hemân yek-bâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45). [itdüm, -dük, -m]
- Lâle-zâra döndürüp ‘aşk-ı ciger-süzüñ beni / Cevr ile dâğ-ı derûnum **itdün** ey gaddâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52). [itdün, -dük, -n]

- Temevvüc **itdi** Baħr-i Ƙulzüm-i elťāf-ı sulťānī / Ki bir dürr-i yetīmi **itdi** ārayış cihān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 2*). [itdi, -di]
- Felek ber-geşte **itdi** şüret-i sāmāni cevri **itdi** / Efendim sen mürüvvet ƙıl bu ‘abd-i nükte-dān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 37*). [itdi, -di]
- Telāş-ı ğurbet ü fikr-i me’ünet bī-şu’ür **itdi** / Bu günler gül-şen-i şab’um bu hāl ile ħazān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 38*). [itdi, -di]
- Bā-ħuşuş ‘īd-i mübārek daħi oldı rü-nümün / Devlet ile Hāƙ sa’īd **ide** bu mes’ūd günleri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 30*). [ide, -e]
- Hāƙ mübārek **ide** ‘īdi ‘ömrini daħi mezīd / Manşıbında ber-ķarār **ide** Hüdā ol dāveri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 32*). [ide, -e]
- Şeh Şücā’uñ nāmını kem-nām **idüp** luťfuñ ile / Olduñ el-ħaƙ bu seħā ile cihānuñ Senceri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 2*). [idüp, -üp]
- ‘Aşƙ olur hādī-i vādī-i necāt-ı ‘urefā / ‘Aşƙ **ider** her kes-i nā-kes-şıfatı şāf-nihād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 8*). [ider, -er]
- Tırma var semt-i ħarābāta necāt ister iseñ / Mey ü maħbūbı **ider** pīr-i muġān pīş-nihād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 11*). [ider, -er]
- Semt-i Ken’ānı mu’aťtar **ider** enfāsı ile / Yūsuf-i ħulķumı şemm itse eger İsrā’īl (*Ferrī Dīvānı, Ƙıt’a 1, Beyit 27*). [ider, -er]
- Bir zamān mekr-i felek **itmiş** idi efġende / Düşürüp dām-ı ġama řālī-i vārūn [u] baħl (*Ferrī Dīvānı, Ƙıt’a 1, Beyit 8*). [itmiş, -miş]
- Bezm-i nā-şüste-i dūnāna idüp üns-ā-üns / Beni baħt **itmiş** idi semt-i erāzilde sefīl (*Ferrī Dīvānı, Ƙıt’a 1, Beyit 9*). [itmiş, -miş]
- Maķdem-i ferħunde-tev’emle efendim luťf idüp / Bezm-i meyde bu ġice Ferrīyi şād **itmez** misiñ (*Ferrī Dīvānı, Ƙıt’a 10, Beyit 2*). [itmez, -mez]
- Ey mest-i nāz u ‘işve seni dehre şāh **iden** / Oldur beni de dil-şüde-i derd ü āh **iden** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 5*). [iden, -en]
- Ey mest-i nāz u ‘işve seni dehre şāh **iden** / Oldur beni de dil-şüde-i derd ü āh **iden** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 5*). [iden, -en]
- Çeng-i ħışımla **itdi** dili pek bozuķ düzen / Mazhar bu yüzde ‘aks-i şü’ünāt-ı Zü’l-Minen (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 4*). [itdi, -di]
- Hayfā ki tıġ-ı cevri ile **itdün** dilüm dilüm / Olmışdı nefis-i nātıķa-veş bu da müşkilüm (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 6*). [itdün, -dü, -ñ]
- Az öz olunca **itse** bahāyī’aceb degül / H’ār olsa eşk-i çeşm-i Bahāyī’aceb degül (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 7*). [itse, -se]
- Ben de yāra ba’de-zīn cevri dirāz itsem gerek / Cevri bisyār u vedād [u] dādı az **itsem** gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 1*). [itsem, -se, -m]
- Olurdı belki mā’il eyleseñ zār ile ibrāmı / **İder** āh u figān erbāb-ı ‘aşƙı mu’teber Hāmī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 7*). [ider, -er]
- Cevānlıķda beni ol nevresīde **itdi** hayfā pīr / Şaķılmış arz-ı Rüm üzre şanursuñ fülful-i Keşmīr (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 2*). [itdi, -di]
- Çünki olduñ Ferrī-i şūrīdeden ġerdān-rū / Her kime mihr ü vefā eylesen **it** şimden ġerü (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 5*). [it,]
- **İtmedün** mir’āt-āsā şāf u bī-ġış sīneñi / Def’ idüp ġerd-i ġurūr u ħod-pesend ü kīneñi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 3*). [itmedün, -me, -dü, -ñ]
- Ĥarāb-ender-ħarāb-ı nergis-i fettānunum sākī / **İdelden** luťfuñ ile neş’e-mend-i cur’a-i iħsān (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 2*). [idelden, -elden]
- Ben o rindüm ġam-ġüsār u mūnis oldı ġam baña / Eylemez te’şīr dārūyı **iderseñ** sem baña (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 3*). [iderseñ, -er, -se, -ñ]
- Dilden eyler eyler ise kime **itsün** ya ġile / Luťfuñ ister zār ider bī-çāre aġlar derd ile (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 4*). [itsün, -sün]
- **İder** ol şeh-süvār āhū-yı āhum çın şeh er naħçēr / Ĥehī fītrāk-i nāza bend ider ġor ġāh ħürceñe (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 4*). [ider, -er]
- Bu fevz-i nuşreti mes’ūd **ide** Hāƙ şāh-ı zī-şāna / Niçe feth ü zaferle **ide** her dem ķışver-ārāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 11*). [ide, -e]
- Daħi şeh-zādegānı āşafı hep ħayr-ħ’āhānı / Şeref-yāb **ideler** ‘ömr-i sa’adet ile dūnyāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 12*). [ideler, -e, -ler]
- Ƙapudan-ı şećā’at-senc-deryāyı idüp irsāl / Ana baba ġünü **itdi** o şāhn-ı Ümm-i Dūnyāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 5*). [itdi, -di]
- Çekince tıġ-ı āteş-tābını řīrāne şavletle / Niçesi ħavf ile dūzaħda **itdi** cāy u me’vāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 7*). [itdi, -di]
- Keşretten ayaġı çeküp ol mest-i mey-i ‘aşƙ / Keyfiyyet-i vahdet ile ħāƙ **itdi** meķānı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 3*). [itdi, -di]

- Terk idüp dār-ı fenāyı oldı Firdevse devān / Kā'ibīn **ide** cemāl ile anı Rabb-ı Hālīl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 15, Beyit 4*). [*ide, -e*]
- 'Alem-i süflīye lāyık görmedi kerrübiyān / **İtdiler** a'lä-yı 'illiyīni ol zāta serāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 8*). [*itdiler, -di, -ler*]
- Sāyesi düşdigi büldāmı **ider** ābādān / Zātına virdi Hudā hāşiyet-i yümn-i Hümā (*Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 2*). [*ider, -er*]
- Şıdk ile odur reh-revī-i Ka'be-i vaşlum / **İtmiş** kefen-i cismini ol rāh içün ihrām (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 54*). [*itmiş, -miş*]
- Beni mecnūn-ı melāmet **idecekdür** āhır / Dili leb-rīz-i harāret idecekdür āhır (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 24*). [*idecekdür, -ecek, -dür*]
- Kāmetüñ seyri ile bezmi kıyāmet **idelüm** / Dilleri zevkle ser-şār-ı şetāret idelüm (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 32*). [*idelüm, -elüm*]
- Anı başuñçün ola redd idüp **itme** güm-rāh / Kātı bī-çāre vü üftādedür ol baht-ı siyāh (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 10*). [*itme, -me*]
- Ser-sām **itdi** dilleri afyon u berş ü beng / Ez-cümle vakf-ı semt-i humār oldı şüh [u] şeng (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 3*). [*itdi, -di*]

it-: Etmek, birini bir şeyden yoksun bırakmak.

- Dāmān-ı devletden felek **itdi** beni çün harf-i şek / Zāyi' olup bunca emek hüsran ile itdi muķīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 21*). [*itdi, -di*]

itā'at: Söz dinleme, emirlere uyma.

- **İtā'atde** hezārān cilverler idrāk olunmışdı / Görüp bir başka 'ālem şīve-i 'işyān içün geldüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 4*). [*itā'atde, -de*]

it'āb it-: Yormak.

- Emr-i 'aks oldı mey-i la'li beni **it'āb ider** / Virmede tāb u tarāvet ol melek-sīmāya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 4*). [*it'āb it-, -er*]

i'tibār: Değer verme, hürmet etme.

- Kadri bir şi'r ü şa'irüñ sen gerek şi'rüñe(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürüşa bunda birdür **i'tibār** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 2*). [*i'tibār,]*

i'tibar it-: Değer vermek, saymak, önem vermek.

- Suhan-perver yanında hod-fürüşa **i'tibar itmez** / Tururken şah-bender bender-i ma'nāda çerçi ne(?) (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Beyit 15*). [*i'tibar it-, -mez*]

i'tibārlı: Saygıdeğer, önemli.

- Hışn-ı hüsünde gül-bedenüm **i'tibārlıdur** / Ol mäh-ı burc-ı işve ki Timurhışārlıdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 35, Beyit 1*). [*i'tibārlıdur, -dur*]

i'tizal it-: Yalnızlığı seçip bir köşeye çekilmek.

- **İ'tizal itdi** görünce 'aşkı bende zāhidān / Eyledi terk-i vuzū güyā koyuldı māya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 6*). [*i'tizal it-, -di*]

itlāf: Gereksiz yere harcama, israf.

- Hicrinde telef itdügüme naqd-i sirişküm / ‘Ayb eyleme mecnûn olan **itlâfı** ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5*). [*itlâfı, -ı*]

itrâ-yı vaşf eyle-: Vasıflarını, sıfatlarını anlatarak bol bol övmek.

- Kalem ki la‘linûn **itrâ-yı vaşfın eyler** el çekmez / Hased kim bir karış kâmetli zengî nice sükker yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [*itrâ-yı vaşf eyle-, -ı, -n, -r*]

ittihād: Kendini Hak’tan ayrı ve müstakil bir varlığa sahipmiş gibi düşünen ve hissedenden kulun seyr ü süluk neticesinde fena mertebelerini geçerek vehmî varlıktan kurtulup Hak’la bir olması. [MBTS]

- Görünce **ittihādum** bildi ağyār / Rumûz-ı âyet-i lebs-i cedîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 2*). [*ittihādum, -um*]

ittihād: Bir olma, birleşme.

- Baña cânân şanur ‘âlem o büt-i pür-fiteni / **İttihādum** var ezel anuñ ile cânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [*ittihādum, -um*]

izâle it-: Bozmak, yok etmek.

- **İzâle itmeyince** bîkr-i mazmûn-ı dil-ārâyı / Devâtından hele bîhûde kilik-i Ferriyâ çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [*izâle it-, -me, -y, -ince*]

iz‘ân: Anlama, kavrama.

- Vedâduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şüret / Anuñ her yüzden ey büt luftını **iz‘ân** içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5*). [*iz‘ân,*]
- Benî zâr iden anuñ hissini **iz‘ânumdur** / Böyle hızlânuma bâ‘iş benüm ‘irfânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [*iz‘ânumdur, -um, -dur*]

i‘zâz it-: Hümet etmek, ağırlamak.

- Bendeñe **itdügün i‘zâzına** kurbân olayum / Lebde merkûz olan ol rāzına kurbân olayum (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 29*). [*i‘zâz it-, -iñ, -a, -düg, -üñ*]

i‘zâz-ı ceres eyle-: Çana saygı göstermek, hümet etmek.

- Uydı çün nâleme süziş ile âvâz-ı ceres / Cümleye lâzım olur **eyleye i‘zâz-ı ceres** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*i‘zâz-ı ceres eyle-, -y, -e*]

izn-i şerîf: Şerefli izin.

- Tutam **izn-i şerîfünle** bir az fahriyye vādîsin / Kadîmî de‘b olan nazm-âverân ü şâ‘irân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*izn-i şerîf, -üñ, -le*]

‘izz: Kudret, güçlülük, yücelik.

- Ferrî yeter bu kıl ü kâl eyle du‘āya intikāl / Olsun o ferhunde-hipsâl tahtında **‘izz** ile muķīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [*‘izz,*]
- Şeref-güster ola şadrında **‘izz** ü ‘ömr ü devletle / Du‘āmuz bu Cenāb-ı Hayy [ü] bî-endād Mevlāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40*). [*‘izz,*]
- Döner fevz ü zaferle yārî-i tevķik u nuşretle / Eger ki Māverā‘ü’n-Nehr gitse **‘izz** u şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [*‘izz,*]

- Teveccüh eyledi Bahr-i Sefîde ‘izz u devletle / Hülûş-ı şıdk ile dergâh-ı Rabb-ı Müste‘ân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19). [‘izz,]
- Ola hayrâtı qabûl ‘ömr ile iqbâl mezîd / Kevkeb-i bahtı sa‘îd ‘izz u huzûrı ber-pâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 7). [‘izz,]

‘izzet-i mihmân be-ğadr-i fehmi-şâhib-hâne est(?): Misafiri ağırlama, ev sahibinin idrak kuvvetiyle ilgilidir, misafirin itibarı ev sahibinin verdiği değer kadardır.

- Neş’et-i pâkîze-gü itmiş mürâ‘at lutf idüp / ‘İzzet-i mihmân be-ğadr-i fehmi-şâhib-hâne est(?) (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 4, Beyit 2). [‘izzet-i mihmân be-ğadr-i fehmi-şâhib-hâne est(?),]

‘izzet-i(?) ni‘met: Nimetin bolluğu..

- Luṭfınuñ cân ile reşk-âveridür Hâtem-i Tay / ‘İzzet-i(?) ni‘metinüñ ğıbtâ-keşi Ḥan-ı Halîl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 2). [‘izzet-i(?) ni‘met, -i, -nüñ]

-J-

jâle: Sabahları yaprak ve çiçeklerde görülen su damlaları, çiy.

- Bâ‘îş-i ḥandesidür eşküm o gül-ruḥsârûñ / Var mı bir jâle [‘aceb] ğonceyi şâd-âb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [jâle,]
- Ḥüy-gerde şanma reng-i tebessümle gül gibi / Terdür ‘ızârı jâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [jâle,]
- Ḥüy rüy-ı tâb-nâke medâr-ı nizâr imiş / Berg-i tarî-i gülde meger jâle bâr imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1). [jâle,]
- Felek zîb-i serâbistân kılsun jâlesini / Ben eşküm eylerüm sebz ü şükûf-ârâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3). [jâlesini, -sî, -n, -i]
- Şeḥerîjâle midür ğonceye bâğ içre düşen / Yohsa sâkî kadeḥ-i bezme gelüp mül mi kodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [jâle,]
- O gül-berg-i tere tâb [u] tarâvet jâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [jâleden, -den]

-K-

kabâ: Kaftan.

- Cem itdi cām göbegi câmeden kabâ olıcağ / ‘Ârûs-ı ‘işrete sırça sezâ-nümâ-yı kadeḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [kabâ,]
- Tamâm-endâze-i şaṭṭ ile ölçülse kabâdan geç / Bu zerğ-ı büriyâdan düşüña zâhid ridâ çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [kabâdan, -dan]
- Geymiş ol gül-ruḥ ser-â-ser egnine gül-gün kabâ / Cismi gül pîrâheni gül câme gül ruḥsâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [kabâ,]

kaba düş-: Münasip düşmemek, yakışmamak.

- Mümkündür itmek atlas-ı çarḥı libâs-ı nâz / Ḥavfım odur ki saña o kaftân kaba düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [kaba düş-, -er]

Ka‘be-dil: Kâbe gönüllü.

- Ervâḥ-ı kudûsden nice biñ tâ‘îfümüz var / Ol Ka‘be-dilüz zîver-i lâhût-ı ḥarâbât (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [Ka‘be-dilüz, -üz]

Ka‘be-i vaş/ Ka‘be-i vuslat: Kavuşma Kâbe’si.

- Eyle bismilgeh-i ‘aşkuñda beni gel kırbân / **Ka’be-i vaşlda** kırbân-ı Hudâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5*). [*Ka’be-i vaşl, -da*]
- Cismümüz dūlbendini endāmına uygun diküp / **Ka’be-i vuşlatda** cism-i yāra ihrām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4*). [*Ka’be-i vuşlat, -da*]

Ka’beyi mihrāb it-: Kābe’yi mihrap olarak kabul etmek.

- O ki ebrūñı görüp secdeye pertāb eylemez / Beñzer ol mūlhıde kim **Ka’beyi mihrāb itmez** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [*ka’beyi mihrāb it-, -mez*]

kābil: Kabiliyetli.

- Bildünse zevk-i şīve-i yek-reng-i ittihād / Cūy-ı ümīdi **kābil** iseñ vāşıl-ı yem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2*). [*kābil,]*

kābil: Olabilir, mümkün.

- **Kābil** degül mi çeşm-i sihir-sāza intisāb / Başuñçün ola vir baña kaçıce bir cevāb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [*kābil,]*

kābil-i güftār: Konuşabilir.

- Müste’id olsaydı gūşa nuṭk-ı şekker-bārını / Olur idi tūṭı-āsā **kābil-i güftār** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [*kābil-i güftār,]*

kabına şıgma-: Taşmak. II Duygularına engel olamayıp taşkın davranışlarda bulunmak.

- Mey-i dü-hefte gibi **kabuma şıgmam** disem cā’iz / Baña pīrāhen-i ‘unşur da cānā ṭardur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*kabına şıgma-, -m*]

kabr-i Bālī: Bālī’nin kabri. II Bālī: Sofyalı Bālī Efendi (ö. 960/1553). Ālim, şair ve mutasavvıf. [TDVİA “Bālī Efendi, Sofyalı” md.]

- Kişinūñ cürm ü ‘işıyānı ne gūne olsa bālīde / Ziyāretle hebā olmağ gerek bu **kabr-i Bālīde** (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1*). [*kabr-i Bālī, -de*]

kabül: Rız olma, geri çevirmeme.

- Dīvānelere redd ü **kabūlinde** kalem ne / Pervānelere şem’-i kilisā vū ḥarem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1*). [*kabūlinde, -i, -n, -de*]

kabül eyle-/kabül it-: Rız olmak.

- Luṭf idüp **eyle** recāmı benüm ey şūḥ **kabül** / Bezm-i vuşlatda olan ḥarf-i recā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7*). [*kabül eyle-,]*
- İtdüm efgendelige ben seni cān ile **kabül** / Yūri şimden gerü bī-çāre şaḫın olma melūl (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 18*). [*kabül it-, -dū, -m*]

kabül eyle-: Yanına, huzuruna almak.

- Murādum intisāb ile derinde bende olmağdur / **Kabül eyler** ise şaff-ı ni’āl-i bendegān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*). [*kabül eyle-, -r*]

kabül ol-: Allah katında makbul sayılmak.

- **Ola** hayrâtı **ķabŭl** 'ömr ile iķbāl mezīd / Kevkeb-i baķtı sa'īd 'izz u ħuzŭn ber-pā (*Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 7*). [*ķabŭl ol-, -a*]

ķabza al-: Okçulukta icazet almak. (Aksoyak, 2016).

- Menzil-i Ħamdīde Ferrī **ķabza almışlardanuz** / Ķorķmazuz āmāc-ı tīr-i ta'n-ı gerdŭn olmadan (*Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 7*). [*ķabza al-, -mış, -lar, -dan, -uz*]

ķac-: Kendini göstermemek, kendini sakınmak.

- Bīḥŭde **ķaçarsuñ** benŭm āgŭş-ı dilŭmden / Yŭsuf k'ola sencīde-i mīzān olagelmiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 2*). [*ķaçarsuñ, -ar, -suñ*]
- **Ķaçduñ** āḫir ey gŭl-i naḫvet nedŭr bilmem sebeb / Kimseye fāş itmedŭk itdŭrmedŭk rām itmedŭk (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 3*). [*ķaçduñ, -du, -ñ*]
- Raķībe uyma **ķaçma** gel beri ey şāḫ-ı istiġnā / Saña 'āşık bulunmaz Ferrī-i şŭrīde-bāl ūzre (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 7*). [*ķaçma, -ma*]
- A zālīm bī-terahḫŭm bī-mŭrŭvvet kāfir-i naḫvet / Ne bu vaḫşet **ķaçarsuñ** 'atf idersuñ vaşlı ferdāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 15*). [*ķaçarsuñ, -ar, -suñ*]
- Ey ġonce-i naḫvet ne bu vaḫşet ne **ķaçarsuñ** / Yābāna baķarsuñ (*Ferrī Dīvānı, Mŭstezad 1, Beyit 2*). [*ķaçarsuñ, -ar, -suñ*]
- **Ķaçup** Nāḫīd-āsā çarḫ-ı nāzı intiḫāb eyler / Gelŭp bir dem kenār olmaķlıġa ol meh ḫicāb eyler (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 6*). [*ķaçup, -up*]

ķaçan: Ne zaman, ne vakit, her ne zaman. [TDKTS]

- Top-ı zekānuñ kim **ķaçan** 'āşık tŭta kefdē / Bir sīb-i mŭfferriḫ şanurum ġŭşe-i rafda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 1*). [*ķaçan,]*
- Ruḫşat-ı naẓra bulur ol dem meġer aḫbāb da / İşte āsāyiş **ķaçan** ḫalvet-serāy-ı ḫvābda (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 5, Bend 3*). [*ķaçan,]*

ķad/ķadd: Boy.

- Reflār ġŭzel **ķad** ġŭzel endām ġŭzeldŭr / Ser-tā-be-ķadem ḫaķ bu ki bŭyle ġŭzel olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 2*). [*ķad,]*
- Taḫassŭr ķāmet ū **ķaddŭñ** kemāna eyledi hem-ḫāl / Cevānlık 'āleminde Ferriyāyı pīr yazsunlar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 5*). [*ķaddŭñ, -ŭñ*]
- Ġŭren ḫŭsnŭñ şanur ol şekli kim Bihzād yazmışdur / Ruḫ u **ķadde** virŭp şŭret gŭl ū şimşād yazmışdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 69, Beyit 1*). [*ķadde, -e*]
- Ġŭren **ķaddin** nihāl-i verd-i gŭl-zār-ı şuver şandı / Ruḫın ressām-ı ķudret bir gŭl-i şād-āb ġŭstermiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 4*). [*ķaddin, -i, -n*]
- Ey **ķaddi** şāḫ-ı servī berŭñ yoķ mıdur senŭñ / Ey naḫl-i ser-ķeşŭm ġemerŭñ yoķ mıdur senŭñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 1*). [*ķaddi, -i*]
- **Ķaddŭñ** esbāb-ı cŭnŭn u ḫayrete mecma' gibi / Cāme-i maẓmŭnla pīrāste-mışra' gibi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 184, Beyit 1*). [*ķaddŭñ, -ŭñ*]
- Ķonmış ezelde māyesine şīve-i sitiz / **Ķaddinde** mŭcmel 'arbede-i şŭr-ı rŭsteḫīz (*Ferrī Dīvānı, Mŭseddes 1, Bend 2*). [*ķaddinde, -i, -n, -de*]
- Ey ġamzesi ser-leşker-i fettān-ı kıyāmet / **Ķaddinde** 'ayān nŭkte-i pinḫān-ı kıyāmet (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 33*). [*ķaddinde, -i, -n, -de*]

ķadar: Dek.

- O hengām-ı meserretde beni dŭr eylemedi çarḫ / Diyār-ı Erzen-i Rŭma **ķadar** atdı devān ūzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 30*). [*ķadar,]*

ķadd-i bālā: Uzun boylu.

- Vaşilaki olup nāmı o şūh-ı nāzūk-endāmuñ / Yine bir **ḳadd-i bālā** āfet-i ra'nāya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [*ḳadd-i bālā,]*

ḳadd-i dil-cū: Gönül çeken boy, endam.

- **Ḳadd-i dil-cūsına** baḳ ol büt-i mu'ciz-günüñ / Beyt-i şevketde hemān mışra'ı mevzūn gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5*). [*ḳadd-i dil-cū, -sı, -n, -a]*

ḳadd-i istiḡnā: Tenezzül etmeme boyu.

- Himmetüm bir dem beni vā-beste-i kām itmedi / Himmet için **ḳadd-i istiḡnāmı** hîç lām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1*). [*ḳadd-i istiḡnā, -m, -ı]*

ḳadd-i kıyāmet: Kıyamet boylu.

- Rüz-ı maḥşerde girībānum derīde zār u zār / Cevrūñ ey **ḳadd-i kıyāmet** sīne-çāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4*). [*ḳadd-i kıyāmet,]*

ḳadeh: İçki bardağı.

- Dil-beri ḥalka-i āḡūşa çeküp elde **ḳadeh** / Hased ol mest-i müdāma hele şad güne ḥased (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*ḳadeh,]*
- Tābiş-i mey ile ser-germ olıcaḳ fitne-dilān / Her **ḳadehde** sākīden būs-ı dil-ārā istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [*ḳadehde, -de]*
- Mest olsam o rütbe mey-i 'aşkı ile yāruñ / Şundukça **ḳadeh** ben leb-i ḥandāna şarılsam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4*). [*ḳadeh,]*
- Zāhid **ḳadehüm** añladığıñ gibi olaydı / Çokdan deḡişürdüm anı ben cām-ı ṭahūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3*). [*ḳadehüm, -üm]*
- Yek-tā diyemem ḥüsnuñe zīrā ki **ḳadehde** / Baḳdukça mümāşil saña bir eş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2*). [*ḳadehde, -de]*
- Zānūda sebū elde **ḳadeh** sīnede cānān / Bir daḡı naşīb ola mı yārān arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4*). [*ḳadeh,]*
- Kimisi zerrīn **ḳadehle** kimi gök kanzil gezer / İhtilāle virdi gül-zārı dimiş ezḥār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [*ḳadehle, -le]*
- Virdi ol demde nuḡustīn **ḳadehi** bir neş'e / Cilve-ger oldı hemān anda rumüz-ı irşād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15*). [*ḳadehi, -i]*
- Birine **ḳadeh** birine pindār virilmiş / Evzār virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4*). [*ḳadeh,]*
- Ne cām-ı neş'e-efzā ne **ḳadeh** bir şey' degül lāzım / O deñlü neşveye āmādeyüm kim mey degül lāzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*ḳadeh,]*
- Bir pāre de takrīr ideyüm sūz-ı derūnum / Sākī kerem it nuḳlı ile iki **ḳadeh** şun (*Ferrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Beyit 23*). [*ḳadeh,]*

ḳadeh-i bezm: Meclisteki ḳadeh.

- Şeḥerī jāle midür gonceye bāḡ içre düşen / Yoḡsa sākī **ḳadeh-i bezme** gelüp mül mi ḳodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4*). [*ḳadeh-i bezm, -e]*

ḳadem: Adım.

- Maṭbaḡ geh[ī] mey-ḥāne bile oldı ḥarābāt / Zāhid **ḳademüñle** maraz-ı ākile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2*). [*ḳademüñle, -üñ, -le]*

ḳadem: 1. Kadem-i şerif, Hz. Muhammed'e ait olduḡu düşünülen ayak izi. 2. Uḡur.

- Bā'is-i tevfiḳ-i devlet olmaḡa ayaklanup / Şāmdan geldi Sitanbula **ḳademle** hem-çü pāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 3*). [*ḳademle, -le]*

- Ayağı yir mi başar öyle **kağemlerle** gelen / ‘Arş-ı a‘lāya revādur başsa ger ‘aşk ile pāy (Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 7). [kağemlerle, -ler, -le]

kağem baş-: Ayak basmak.

- Yümn ü ikbāl ile Sivasa **kağem başdığı** dem / Cāmi‘ u cısr-i fenā-dīdeyi itdi ihyā (Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 4). [kağem baş-, -dığ, -ı]

kader: Allah tarafından ezelde tayin ve tespit edilmiş hükümlerin bütünü, alın yazısı.

- Süre-i Nūr üstine yazmış **kader** kâtibleri / Ben kıyās itdüm ki ve‘l-leylī kelāmu‘l-lāhda (Ferrī Dīvānı, Tarih 2, Beyit 2). [kader,]

kaç-i şimşād: Şimşir ağacına benzeyen boy.

- Nev-nahl-i gül-i gül-şen-i bī-rahmī-i bī-dād / Āb-ı sitem ü cevır ile pürdür **kaç-i şimşād** (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 9). [kaç-i şimşād,]

kađīd ol-: Kuruyup kalmak, iskelete dönmek.

- Hasretüñle nakş-ı dīvāra dönüp **oldum kađīd** / Lāt u ‘Uzzā gibi güyā kalmadı cânım Tanaş (Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 2). [kađīd ol-, -du, -m]

kađī-i vakt: Vaktin kadısı.

- Şahidlerini seyr iderüz **kađī-i vaqtūñ** / Ra‘nā tutaruz nefy ile işbāt elimüzde (Ferrī Dīvānı, Gazel 182, Beyit 2). [kađī-i vakt, -üñ]

kađīmī: Eskiden beri var olan, eski.

- Tutam ızñ-i şerīfünle bir az fağriyye vādīsın / **Kađīmī** de‘b olan naẓm-āverān ü şā‘irān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 40). [kađīmī,]

kağr: Değer, kıymet.

- **Kađri** bir şi‘r ü şa‘īrūñ sen gerek şi‘rūñe(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürüşa bunda birdür i‘tibār (Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 2). [kađri, -i]

kağrini bil-: Kıymetini, önemini bilmek.

- **Bilürüm kağrini** ben ğam degül eylerse o red / Ma‘rifet lāzimesi oldu çü hırmān ebed (Ferrī Dīvānı, Gazel 25, Beyit 1). [kağrini bil-, -ür, -üm]

kağrini zāyi‘ eyle-: Kıymetini bilmemek.

- Hıta-āver tāze sev nev-bāve **eyler kağrini zāyi‘** / Ki efđal māh-ı şavmuñ Leyle-i Kađri nehārından (Ferrī Dīvānı, Gazel 153, Beyit 3). [kağrini zāyi‘ eyle-, -r]

kađūñ lām it-: Boyunu lam harfine çevirmek, kamburlaştırmak.

- Şıdık ile sevdük gönülden lāik aħbābuñ gibi / Vaz‘-ı bār-ı nā-sezā ile **kađūñ lām itmedük** (Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 5). [kađūñ lām it-, -me, -dü, -k]

Kāf: Anka kuşunun yaşadığı düşünülen efsanevi dağ.

- Ne cāre ben de bir ‘aşfūr-ı nā-cāra mişāl oldum / Ta‘azzum öğredürken himmetüm **Kāf** üzere ‘Ankāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7). [kāf,]
- Eger ki şāh-bāz-ı rāyına fermān eylerse / Bir ednā himmet ile şayd ider **Kāf** üzere ‘Ankāyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 3). [kāf,]

kafa: Baş.

- Göricek hūn ile ālūde **kafasın** aḥbāb didi / Baş şāhid olur hūn-ı seri surḥ-sere (Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [kafasın, -sı, -n]

kafes: Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.

- Vardur daḥi çok nev-heves tūḥi-yi kudsiye **kafes** / Luṭf-ı şeh olsa dest-res her biri olur bir kelīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17). [kafes,]

Kāf-ı emir: Emrin Kafdağı. (bk. Kāf).

- Beñzer bakınca beyza-i ‘Ankāya beyzası / **Kāf-ı emirde** şehir aña āşiyān virür (Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 4). [Kāf-ı emir, -de]

Kāf-ı nahvet: Kibrin Kafdağı. (bk. Kāf).

- Ol gedā-yı pūr-vaḥār-ı bī-ğurūrum murg-ı dil / **Kāf-ı nahvet** üzere ‘Ankā gibi ārām itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [Kāf-ı nahvet,]

kāfir: Zalim, acımasız, insafsız.

- Hūmār ile nigh gāhī hezīmet gösterür ey büt / O **kāfir** ğamze ol dem itmese imdād n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [kāfir,]
- **Kāfir** nighde göz göre şāhib-kırān-ı cān / Müjgānı tīr ü kaşı kemān ğamze Qahramān (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [kāfir,]
- Tīr-i müje-i fitnesi bir **kāfir** ü kätıl / Mazmūn-ı tegāfūlde katı ğamzesi üstād (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 12). [kāfir,]

kāfir: Allah'ın varlığını inkar eden. II Zalim, acımasız sevgili.

- Kākül ü zūlfın taḥayyül eylesem ol **kāfirūñ** / Tab‘a sultān-ı cūnūn zencīr-i sevdā istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [kāfirūñ, -üñ]
- Dürüg-‘ahd-i vişāl ile beni **kāfir** inandurdu / Niçe demdür ser-i küyında tenhā beklerüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [kāfir,]
- Ḥaylī eyyām idi kim teb-zede-i ‘aşkuñ idüm / Gelmedüñ gitdi beni görmege **kāfir** yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3). [kāfir,]
- Seni te’dībe dā’ir bir ḥaber beklerüm **kāfir** / Gide peyk-i āhum ḥaylī demlerdür Mesīhāya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [kāfir,]

kāfir: Allah'ın varlığını inkar eden.

- Ḥālī zīr-i zūlf ü rüy-ı āteşinūñde görüp / Añladum cāyın idermiş **kāfirūñ** zūnnār nār (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [kāfirūñ, -üñ]
- Ceyş-i ḥuṭūṭı göstericek tīg-ı ḥācibi / Şandum ki **kāfir** üstüme geldi suyūfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2). [kāfir,]
- Ḥaṭṭı mīkrāzla kırdukda cilā niyyetine / **Kāfire** şanki kılıç çekdi ğazā niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [kāfire, -e]

kāfirce: Zalimane, acımasızca.

- Öldürmüş idi bendeñ o **kāfirce** nigāhuñ / Kār itmiş idi cānuma ey şūh-ı ser-efrāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 30*). [*kāfirce,]*

kāfir-i bî-dād: Zalim kâfir. II Zalim sevgili.

- Bir **kāfir-i bî-dād** ki hîç merhamet itmez / Gam-hāneme gitmez (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5*). [*kāfir-i bî-dād,]*

kāfir-i nahvet: Kibirli kâfir. II Kibirli, acımasız sevgili.

- A zālīm bî-terahhūm bî-mürüvvet **kāfir-i nahvet** / Ne bu vahşet kaçarsuñ ‘atf idersuñ vaşlı ferdāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*). [*kāfir-i nahvet,]*

kāfir-i nahvet-perest: Kibirlenmeyi çok seven, kendini beğenmiş kâfir. II Kibirli, kendini beğenmiş acımasız güzel.

- Figān ol **kāfir-i nahvet-perestūñ** levh-i kalbinde / Hurūf-ı dil-güşā naķş-ı vefā gibi yerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [*kāfir-i nahvet-perest, -uñ]*

kāfir-i ser-keş: Asi, inatçı, Allah'a inanmayan kimse. II Asi, inatçı, zalim sevgili.

- Her birisi hūsn ile birer cānibe çekmiş / Āh āh ki bir **kāfir-i ser-keş** var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4*). [*kāfir-i ser-keş,]*

kāfir-i zūlf: 1. Siyah saç. 2. İmansız, inançsız saç.

- Fecr-i ümmîdi haţ-ı sākîyle çün şām eyledük / **Kāfir-i zūlfe** dönüp teklîf-i İslām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2*). [*kāfir-i zūlf, -e]*

kāfiye-i fitne: Fitne kafiyesi. (?)

- Olmasa eger tā bu kadar mahrem-i gamzeñ / Olmazdı gönül **kāfiye-i fitne** gibi dîķ (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 2*). [*kāfiye-i fitne,]*

kaftān: Diz kapağı, ayak bilekleri veya yere kadar uzanan, önden açık, dik yahut devrik yakalı, çeşitli renklerde kıymetli kumaştan yapılmış, ekserisi mücevherlerle süslü veya nakışlı üst elbisesinin adı. [TDVİA “kaftan” md.]

- Mümkündür itmek atlas-ı çarhı libās-ı nāz / Havfūm odur ki saña o **kaftān** kaba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [*kaftān,]*
- Büyükce saña **kaftan** eyler idüm atlas-ı çarhı / Çıkup göz dikdi İdrīs-i felek-peymā çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*kaftan,]*

kaftān-ı laţîf: Hoş, güzel kaftan.

- Niçe defter-dāra dar oldu o **kaftān-ı laţîf** / Bol bol geysün otursun yokdur andan bihteri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*kaftān-ı laţîf,]*

kāfur: Uzakdoğu ülkelerinde yetişen ve tıpta kullanılan bir çeşit bitki. Çiçeği papatya çiçeğine benzer. Asıl beyaz kâfur bu ağacın yapışkan olan zamkı; renkli, şeffaf ve kolay kırılan, kuvvetli kokan bir madde imiş. Eski tıpta üçüncü dereceden kuru ve soğuk olarak bilinir. [ADŞS “kâfur” md.]

- Fülül-i hālî hıfza **kāfurum** / Germ ile serd neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 6*). [*kāfurum, -um]*

kahr: Zulüm, eziyet.

- Hep mürüvvetsüz ‘adüya luṭf u aḥbāba **kahr** / Bilmiş ol ki işte bu ḥālet helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3*). [*kahr,]*
- Celāl u luṭfî müstecmi‘süñ ammā nîk ü bed vakti / Ki cüd u **ḳahruñ** el-ḥaḳ müntehādur dost u a‘dāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31*). [*ḳahruñ, -uñ]*

kahr: Gazap, öfke.

- Ehl-i seḥā Ca‘fer gibi sāḥib-luṭuf Sencer gibi / **Ḳahrı** daḥi Ḥaydar gibi der-ān ider ḥaşmı dü-nîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [*ḳahrı, -ı]*

Ḳahramān: Pişdadiyan sülalesinden bir İran hükümdarı. Devler tarafından kaçırılarak onlar arasında büyümüştür. Ergenlik çağına gelince suda aksini görüp devlere benzemediğini anlamış ve bir gergedana binerek insanların bulunduğu yere gelmiş. Orada birçok kişiyi öldürmüştür. “Kâtıl” lakabıyla anılmış, Rüstem’e yenilmiştir. [ADŞS “Kahraman” md.]

- Rızā-yı padişāhı eyleyüp iḳbāl ile taḥsîl / Teferruḳ eylemiş bu şüret ile **Ḳahramān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29*). [*Ḳahramān,]*
- Kāfir nighde göz göre şāḥib-ḳirān-ı cān / Müjgānı tîr ü ḳaşı kemān ḡamze **Ḳahramān** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [*Ḳahramān,]*
- Selb ider şāḥib-ḳirānı Behmen-i ‘ālem gibi / Bir nighle **Ḳahramānı** ḳatlı ider Rüstem gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3*). [*Ḳahramānı, -ı]*

Ḳahramān-vār: Kahraman gibi. (bk. *Ḳahramān*).

- Ḳapudan-ı zafer rehber alup bir emr-i sultānı / Taşarruf itdi bir ferd **Ḳahramān-vār** Ümm-i Dünyāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 16*). [*Ḳahramān-vār,]*

Ḳā‘ibīn: Genç yaşıt kızlar. Nebe Suresi’nin “Gencecik yaşıt kızlar” mealindeki 33. ayetinde kelime, “kevâ‘ib” şeklinde geçmektedir. [DİBKK]

- Terk idüp dār-ı fenāyı oldı Firdevse devān / **Ḳā‘ibīn** ide cemāl ile anı Rabb-ı Ḥalîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 4*). [*Ḳā‘ibīn,]*

ḳā‘il: Razi olmuş.

- Gül-āsā **ḳā‘ilüm** ṭomrukda ṭutsun nāmiye tek / Hemān manzūr-ı çeşm olsun feraḥ-efzā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6*). [*ḳā‘ilüm, -üm]*
- Ḥamd ola levḥ-i defter-i ‘uşşāḳa dāḥilüm / Ṭursun selāmı ḥışm ile dūşnāma **ḳā‘ilüm** (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 17*). [*ḳā‘ilüm, -üm]*

ḳā‘im-maḳām-ı şeh-levend: Boylu poslu, yakışıklı genç yarbay.

- Müsellimde o meh **ḳā‘im-maḳām-ı şeh-levend** olmuş / Güzeller şāḥı ḥāşıl bir melek-sîmāya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*ḳā‘im-maḳām-ı şeh-levend,]*

ḳaḳnūs: Gagasında delikler bulunan ve rüzgar estikçe bu deliklerden birtakım ezgilerin çıktığı varsayılan büyük bir kuş.

- ‘Uşşāḳı iden bülbul ü **ḳaḳnūs** ile hem-reng / Ruḥsār-ı şerer-bārı ile ḡonce-femidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*ḳaḳnūs,]*
- Vādî-i maḥabbetde alıṣ sūz u ḡudāza / İnsan iseñ ol āteş-i ‘aşḳuñ **ḳaḳnūsı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3*). [*ḳaḳnūsı, -ı]*

ḳakül: Alna düşen kısa kesilmiş saç.

- **Kākül** ü zülfîn taḥayyül eylesem ol kāfirün / Tab‘a sultān-ı cünün zencir-i sevdā istedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [kākül,]
- Olur ‘âlem mu‘aṭṭar dökse **kākül** ol meh-i gül-rü / ‘Usurla âhü-āsâ ger dil-i ‘aṭṭâr ṭar olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [kākül,]

kākül-i dil-dâr: Gönlü kendine bağlayan güzelin kākülü.

- Hevâ-dâr-ı sevâd-ı turre-i ṭarrârdur gönlüm / Rehâ olmasa aşlâ **kākül-i dil-dâr** dâr olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [kākül-i dil-dâr,]

kākül-i hür: Huri'nin kākülü.

- Zencir-i cünündür baña teklîf-i kıyûdât / ‘Ârif-menişüm bağlanamam **kākül-i hûra** (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [kākül-i hür, -a]

kākül-i Leylî: Leyla'nın kākülü. (bk. Leylî).

- Mecnûnı benüm **kākül-i Leylîye** iden bend / Zencir-i cünün ṭurrede ednâ eşerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [kākül-i Leylî, -y, -e]

kākül-veş: Kākül gibi. (bk. kākül).

- Ferrî ne gam ‘âlemde perîşânı olursam / Tek **kākülü-veş** düşsem o gerdâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6). [kākülü-veş, -i]
- Sebük-mağz olduğumdan böyle bergeşte ider devrân / Yaşımaz ki hevâ **kākül-veş** ola başda pîrâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18). [kākül-veş,]

kāl: Söz, laf.

- Zâhidâ ta‘n eylemezdüñ lâ-übâlî **kâline** / Vâkıf olsañ Ferrî-i müştâkı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [kâline, -i, -n, -e]

kal-: Payına düşmek.

- Bize mi **kaldı** bu dehrün idelüm zehrini nüş / Gidelüm mey-gedeye def‘-i ğumüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [kaldı, -dı]

kal-: Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek.

- Bağlandı **kaldı** rişte-i zülfinde murğ-ı dil / Ol sırma saçlı ḥâre belikli ipeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [kaldı, -dı]
- Şeb-i fûrkatde fikr-i gamze cismüm dâğ dâğ itdi / Sipih-r-i sînem üzre şubḥa **kalmış** aḥterüm vardur (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [kalmış, -mış]
- O ḥaṭ ki rû-nümâdur ṭal‘at-ı pâkinde ḥâl üzre / Yamandur ḥâl-i ‘uşşâkı **kalırsa** öyle ḥâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [kalırsa, -ı, -r, -sa]
- Ben daḥi misl-i ‘andelîb oldum o yüzden nâ-şikîb / **Qaldum** velî murğ-ı ğarîb ğurbetde ber-ḥâl-i saķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20). [qaldum, -du, -m]
- **Qaldı** çeşm-i iltifâtında ḥabâb-āsâ gözüm / Çeşme-i envâre elbette olur ihzâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 41). [kaldı, -dı]
- ‘Azmümüz vâzîḥ olup cümlesi âmâde-i râh / **Qaldum** ancak kuluñuz ḥâ‘ib u mağdûr u sefîl (Ferrî Dîvânı, Kıt‘a 1, Bend 7). [qaldum, -du, -m]
- Bî-nevâ **qaldıguma** oldu o şehnâzum sebeb / Tutmak ister bu gönül Şâm u ‘Irâķı bî-ta‘ab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [qaldıguma, -dığ, -um, -a]
- İtdi evvel nazaruñ şiddet ile câna eşer / Sâḥir-i nîm-nigehüñ **qaldı** zebûn [u] bî-fer (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 13). [qaldı, -dı]

- Haşre dek **ķalsa** gerek zār u giriftār anda / Tāk-ı ebrūya perestiş ile nā-čār anda (*Ferrī Dīvānī, Terķib-bend 3, Beyit 12*). [*ķalsa, -sa*]

kal-: Mevcut olmak, bulunmak.

- Tehī tūh-i emelde reh-neverdūz niçe demlerdür / Ne **ķaldı** destūmūzde sāgar-ı ser-şārdan ğayrı (*Ferrī Dīvānī, Gazel 194, Beyit 3*). [*ķaldı, -dı*]
- Tab‘um dūr-i kār-ı suhan olunmuş ihsān-ı suhan / Hālī mi meydān-ı suhan **ķalmadı** mı tab‘-ı selīm (*Ferrī Dīvānī, Kaside 2, Beyit 24*). [*ķalmadı, -ma, -dı*]
- Der-‘akab dilde zuhūr itdi tekāzā-yı kavī / **ķalmadı** hūş u dirāyet eger-i rüşd ü sedād (*Ferrī Dīvānī, Kaside 10, Beyit 13*). [*ķalmadı, -ma, -dı*]
- **ķalmadı** elde qarār u ihtiyār ašlā bu şeb / Būselikden baña ikrām eyledi şūh-ı ‘Arab (*Ferrī Dīvānī, Tahmis 2, Bend 3*). [*ķalmadı, -ma, -dı*]
- Hasret beni öldürdi tūvān **ķalmadı** tende / Kurbānuñ olam çāre nedür ey büt-i ra‘nā (*Ferrī Dīvānī, Terķib-bend 1, Beyit 43*). [*ķalmadı, -ma, -dı*]

kal-: Mahsur kalmak.

- Hāle-veş āgūşa çekdüm çünkü hūy-rīz ol mehi / **ķaldı** şandı kendin ol dem halka-ı gird-ābda (*Ferrī Dīvānī, Gazel 164, Beyit 5*). [*ķaldı, -dı*]

kāl ile ķīl: Dedikodu, boş söz.

- Söze tatvīl ile teksīr-i sevād itmeyelüm / Hāşılı ‘atıfetūñde olamaz **ķāl ile ķīl** (*Ferrī Dīvānī, Kıt'a 1, Beyit 4*). [*ķāl ile ķīl,]*

kalb: Yürek, gönül.

- Meclā-yı füyūzāt ideğör ‘aşķ ile **ķalbi** / Tūr eyle süveydāyı mişāl-i dil-i Mūsī (*Ferrī Dīvānī, Gazel 197, Beyit 4*). [*ķalbi, -i*]

kalb-i kalb: Kalbin ortası.

- Süveydāyı sevād-ı hālīnūñ sevdāsına şaldık / O āteş içre **ķalb-i ķalbi** yandırdık sipend itdük (*Ferrī Dīvānī, Gazel 125, Beyit 5*). [*ķalb-i ķalb, -i*]

kalbine koy-: Kalbinde yer etmesini sağlamak, kalbinde yer etmesine sebep olmak.

- **ķalbine** kimdür **ķoyan** bilmem seyāhat fīkrini / Şark u ğarba Ferrī-i şeydāyı kimdür gezdüren (*Ferrī Dīvānī, Gazel 157, Beyit 5*). [*ķalbine ķoy-, -an*]

kāle: Kumaş.

- Melāḫat rüyına bir kat daḫi ol **kāleden** gelmiş / Leb-i dil-dāra revnaķ cūşı-ı tebhāleden gelmiş (*Ferrī Dīvānī, Tahmis 4, Bend 1*). [*kāleden, -den*]

kāle-i ‘ār: Utanma kumaşı.

- Mey-i nāb ile idüp delķ-i riyāyı taḫīr / **Kāle-i ‘ārı** idüp mey-gede küncinde mezād (*Ferrī Dīvānī, Kaside 10, Beyit 5*). [*kāle-i ‘ār, -ı*]

kāle-i feyz: Feyiz kumaşı.

- Rāh-ı ‘aşkında olan **kāle-i feyzi** bey‘a / Sūk [u] bāzār-ı haşr gūşe-i dükkānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [*kāle-i feyż, -i*]

kāle-i hullet: Dostluk kumaşı.

- Baş eyleme nā-merde şaķın **kāle-i hullet** / Mekkāre-i fertūta cihāzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2*). [*kāle-i hullet,]*

kāle-i nahvet: Gurur, kibir kumaşı.

- Endāzesüz mi **kāle-i nahvet** kumāş-ı nāz / Cevr ü cefā vü minnete yok mı ‘aded meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [*kāle-i nahvet,]*

kāle-ger: Kumaş satan, kumaşçı.

- Cins-i ezele bezl idici naķd-i hayātı / Ol **kāle-gerüz** sākin-i hānūt-ı harābāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*kāle-ger, -üz*]

kalem: Yazı yazmaya yarayan alet.

- **Ķalem** ki la‘linūñ iṭrā-yı vaşfın eyler el çekmez / Ķased kim bir karış kāmetli zengī nice sūkker yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [*kalem,]*
- Dīvānelere redd ü Ķabūlünde **Ķalem** ne / Pervānelere şem‘-i kilīsā vü Ķarem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1*). [*kalem,]*

kalk-: Oturur hāle gelmek, doğrulmak.

- Gözüme Ķ‘ābı harām itdi raķībūñ fikri / O telāş ile ki mecnūn gibi **Ķalkar** yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4*). [*Ķalkar, -ar*]

kalkıt-: Sıçratmak, hoplatmak. [TDKTS]

- Zāhidi Ķalkā-i tevĶide şokup **Ķalkıdalum** / Mażhar-ı hāl ola tā Ķarb-ı Ķudūm eyleyelūm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6*). [*Ķalkıdalum, -alum*]

kām: Arzu, emel, istek.

- MurĶ-ı ṭab‘uñ hem temāşā-gāhı hem dāmı olur / Bu ‘acebdür gösterür Ķayd içre **kāmı** zūlf ü ruĶ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*kāmi, -ı*]
- Her **kāmumuzuñ** şüret-i nazmı ile toyduk / ‘Ķālemdē faķaṭ şīve-i iĶsāna toylalmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*kāmumuzuñ, -u, -muz, -uñ*]
- Ķrüz vādīlerin geĶdük ümīd ü bīmde / Kim murād u **kām** için atmak yakışmaz gāmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [*kām,]*

kām‘ ol-: Ezilmek, zapt edilmek.

- Luṭfuñ ile āsūde gerekmez dil-i Ferrî / Ser-pençe-i cevruñ ile **Ķām‘ olsa** ne māni‘ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5*). [*Ķām‘ ol-, -sa*]

kamer: Ay.

- N‘ola şems ü **Ķamer** reşk eylese āfāk-ı vaşlında / Bulunmaz maĶrib ü maşrıķda Ķaķķā bir Emīnūm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [*Ķamer,]*

kāmet: Boy, endam.

- Tahassür **kāmet** ü qaddūn kemāna eyledi hem-hāl / Cevānlık ‘āleminde Ferriyāyī pīr yazsunlar (*Ferrī Dīvānī, Gazel 31, Beyit 5*). [*kāmet,]*
- Ol gül-endāmuñ ‘ızār u **kāmeti** evşāfina / Ferriyā hūs-ni tabī‘at elbet ıtrā’ istedür (*Ferrī Dīvānī, Gazel 32, Beyit 7*). [*kāmeti, -i]*
- **Kāmeti** bir mısra‘-ı berceste-i nā-yābdur / Şīve-i çeşmānī Ferrī anda hoş-mazmūndur (*Ferrī Dīvānī, Gazel 42, Beyit 7*). [*kāmeti, -i]*
- **Kāmetūñ** seyri ile bezmi kıyāmet idelūm / Dilleri zevkle ser-şār-ı şetāret idelūm (*Ferrī Dīvānī, Terkib-bend 3, Beyit 32*). [*kāmetūñ, -ūñ]*
- Ferrī o demde sevmiş idūm bir yūzi mehi / Bir nev-resīde tāze-edā **kāmeti** sehī (*Ferrī Dīvānī, Tesdis 1, Bend 5*). [*kāmeti, -i]*

kāmetli: Boylu, boya sahip.

- Kalem ki la‘linūñ ıtrā-yı vaşfin eyler el çekmez / Hased kim bir qarış **kāmetli** zengī nice sūkker yir (*Ferrī Dīvānī, Gazel 74, Beyit 3*). [*kāmetli,]*

kāmil: İlim, fazilet ve hūner sahibi, manevī meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş kimse.

- ‘Ālem-i kevn [ū] fesād içre heyūlā bī-kıyās / Nükteyi fehmi ile Ferrī **kāmil** ādemdür garāz (*Ferrī Dīvānī, Gazel 111, Beyit 5*). [*kāmil,]*

kamu: Hep, bütün.

- Ol şā‘irūm ‘İsā-makāl meydān-ı quds olup mecāl / Şi‘rūm **kamu** sihr-i helāl her bir sözüm dürr-i yetīm (*Ferrī Dīvānī, Kaside 2, Beyit 23*). [*kamu,]*
- O bir zāt-ı şerīf-i Hāk-şinās [u] lā-übālīdür / Sevāb olur **kamu** züvvārınuñ Ferrī vebālī de (*Ferrī Dīvānī, Nazm 2, Beyit 2*). [*kamu,]*
- ‘Aql u fikr ü dil ü dīnūm **kamu** yağmaladı hep / İtdügi mekri baña eylemez duht-ı ‘ineb (*Ferrī Dīvānī, Terkib-bend 3, Beyit 3*). [*kamu,]*

Kamūs: *El Kamusü'l Muhit. Fîrûzâbâdî'nin (ö. 817/1415) Arapçadan Arapçaya sözlüğü. Sözlük, Merkezzade Ahmed Efendi ve Mütercim Asım Efendi tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir. [TDVİA “El Kamusü'l Muhit” md.]*

- Ferrī beni sīr-āb idemez şeyhī zamānuñ / Cild ile yudar ise Futūhāt [u] **Kāmūsı** (*Ferrī Dīvānī, Gazel 197, Beyit 5*). [*kāmūsı, -ı]*

kām-yāb: İsteğine erişmiş, arzusuna ulaşmış.

- Çarh itmediyse bü'l-hevesān gibi **kām-yāb** / Ferrī ferīd-i devr ü zamān oldıgum yeter (*Ferrī Dīvānī, Gazel 75, Beyit 5*). [*kām-yāb,]*

kan-: Doymak.

- **Kāna** kāna ben ne kanlar yutdum ‘aşkıyla anuñ / Nāf-ı āhū olmadı maqbūl pūr-hūn olmadan (*Ferrī Dīvānī, Gazel 152, Beyit 5*). [*kāna, -a]*
- Kāna **kāna** ben ne kanlar yutdum ‘aşkıyla anuñ / Nāf-ı āhū olmadı maqbūl pūr-hūn olmadan (*Ferrī Dīvānī, Gazel 152, Beyit 5*). [*kāna, -a]*

kān: Kaynak.

- Bağ hūs-ni yāra ‘işveye **kān** söylerüm saña / Melcā-yı gunc u maşdar-ı ‘ān söylerüm saña (*Ferrī Dīvānī, Gazel 4, Beyit 1*). [*kān,]*
- Eşk-i hasret kânıdur çeşmān-ı hicrān-pervertüm / Erzen-i Rūmuñ ki ābı ekşerī **kāndan** çıkar (*Ferrī Dīvānī, Gazel 73, Beyit 4*). [*kāndan, -dan]*

- Eşk-i hasret **kānidur** çeşmân-ı hicrân-perverüm / Erzen-i Rûmuñ ki âbı ekserî kândan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [kānidur, -ı, -dur]
- Evreng-i dil hakaniyum taht-ı suhan sultānıyum / Nazm ile neşrûñ **kāniyum** maḥsūd her şahş -ı le'îm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27). [kāniyum, -ı, -y, -um]

kān: Maden ocağı.

- Kāşāneme yār yāra da kāşāne münāsib / **Kān** cevhere cevher daḥi ol kāne münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [kān,]
- Böyle bir pākīze mazmūn-ı güher **kāndan** çıkar (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5). [kāndan, -dan]

kan: İnsan ve hayvan bedeninde damarların içinde akan, kırmızı renkli, hayatî sıvı.

- İçer hūn-ı ġarîbî **ķana** ķana / Alışdı ey felek tā **ķana** meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ķana, -a]
- Ān degül mün'akis olmış ruḥuñā cānumdur / Gāze şanma yüzünñ alı benüm **ķanumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [ķanumdur, -um, -dur]
- Şurāḥî gibi dök **ķanum** pūr [it] peymāne-i 'ömrüm / Helāk-i çeşm-i ser-mestüñ olan ķurbānuñum sāķî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [ķanum, -um]
- Olsam ayağı altına el gibi pāy-māl / Ölse de şîr-i māderî-ves **ķan** olur ḥelāl (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 18). [ķan,]

kan: İnsan ve hayvan bedeninde damarların içinde akan, kırmızı renkli, hayatî sıvı. II Şarap.

- La'lini būs itdiğiñ her zamān cānānenüñ / Bulsa dil **ķanın** içerdi sāġar u peymānenüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [ķanın, -ı, -n]

kan ağla-: Kanlı gözyaşı dökmek. II Çok üzölmek.

- **Ķan ağlamanuñ** yār için ey dīde demidür / Te'sîr ide me'möl iderüz dīde demidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [ķan ağla-, -ma, -nuñ]
- Hasretüñle künc-i ġamda her gice **ķan ağlarum** / Cüşî-i āb-ı şirişküm mişl-i tāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [ķan ağla-, -r, -um]

kan eyle-: Kan dökmek.

- Ḥadeng-i ġamze katl-i 'āma fermān eylemez n'eyler / O hūñî dīdeler bir demde biñ **ķan eylemez** n'eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [ķan eyle-, -mez]

kān ol-: Kaynaklık etmek.

- Dilümde leyse fî delķî sivā'l-lāh sırrı maḥşündür / Mücerred Rūḥ-ı Ķudse **kān olanlar** mā-sivā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7). [kān ol-, -an, -lar]

kana-: Vücudun herhangi bir yerinden kan akmak, kan gelmek.

- Ḥamdî-yi Ya'ķüb Efendi urdıġı demde yire / **Ķanayup** başı Ķızılbaşuñ olup yüzi ķara (Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1). [ķanayup, -y, -up]

kana kana: Kanıncaya kadar, doya doya.

- İçer hūn-ı ġarîbî **ķana ķana** / Alışdı ey felek tā ķana meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [ķana ķana,]

kanā'at: Kısmetine razı olma.

- Sipihriñ važ'-ı bî-dādından itmezsem n'ola şekvâ / **Ḳana'atden** ser-i jülîdede bir miğferüm vardır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*ḳana'atden, -den*]

kand: Şeker.

- Şarâb ile ğumûm-ı zehr-i dehri **ḳanda** **ḳand** itdük / Anuñçün müldeki pâ-zehr-i zehr[i] ḳande ḳand itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1*). [*ḳand,*]

ḳanda: Nerede, her nerede. [TDKTS]

- **Ḳanda** bir şüh-ı cihân görsem anuñ mecnûniyum / Böyle rüsvâî-i hizlânı viren dildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*ḳanda,*]
- Beni dūr itdi çarḫ ol hūnî-meşreb **ḳanda** ben **ḳanda** / Ki şüh-ı şâhid-i Ken'an-ı maṭlab **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1*). [*ḳanda,*]
- Beni dūr itdi çarḫ ol hūnî-meşreb **ḳanda** ben **ḳanda** / Ki şüh-ı şâhid-i Ken'an-ı maṭlab **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1*). [*ḳanda,*]
- Beni dūr itdi çarḫ ol hūnî-meşreb **ḳanda** ben **ḳanda** / Ki şüh-ı şâhid-i Ken'an-ı maṭlab **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1*). [*ḳanda,*]
- O mehle farḳumuz beyne's-semâkü ve's-semek oldı / Cüdâ-yı hâl-i rüyum aña kevkeb **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2*). [*ḳanda,*]
- O mehle farḳumuz beyne's-semâkü ve's-semek oldı / Cüdâ-yı hâl-i rüyum aña kevkeb **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2*). [*ḳanda,*]
- Temâşâ-yı ḥazîz-i ğabğabı bir fikr-i dūr-â-dūr / Tutuldum Rûm İlinde çâh-ı Nahşeb **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3*). [*ḳanda,*]
- Temâşâ-yı ḥazîz-i ğabğabı bir fikr-i dūr-â-dūr / Tutuldum Rûm İlinde çâh-ı Nahşeb **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3*). [*ḳanda,*]
- Vişâli dūr-ı ḥaṭṭında da olsa kâni'üm ammâ / Bu baht-ı tîre ile 'işret-i şeb **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4*). [*ḳanda,*]
- Vişâli dūr-ı ḥaṭṭında da olsa kâni'üm ammâ / Bu baht-ı tîre ile 'işret-i şeb **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4*). [*ḳanda,*]
- Bu günler dil-berüm maḥbûs-ı mekteb kaldı ey Ferrî / Çemende yâr ile yerta' ve yel'ab **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5*). [*ḳanda,*]
- Bu günler dil-berüm maḥbûs-ı mekteb kaldı ey Ferrî / Çemende yâr ile yerta' ve yel'ab **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5*). [*ḳanda,*]

ḳanda: 1. Nerede. 2. Kan içinde.

- Şarâb ile ğumûm-ı zehr-i dehri **ḳanda** **ḳand** itdük / Anuñçün müldeki pâ-zehr-i zehr[i] ḳande ḳand itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1*). [*ḳanda,*]
- Beni dūr itdi çarḫ ol hūnî-meşreb **ḳanda** ben **ḳanda** / Ki şüh-ı şâhid-i Ken'an-ı maṭlab **ḳanda** ben **ḳanda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1*). [*ḳanda,*]

kandîl: İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan olmuş aydınlatma aracı.

- **Ḳandîl** alınca destine kayyûm-ı sâde-rû / Şandum ki tıfl-ı muğ-beçe billür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [*ḳandîl,*]

kandîl-i 'İsâ: Hz. İsa'nın kandili.

- Buḥûr-ı Meryem-âsâ çarḫ-sâdur düde-i âhum / Kûsûf irer ḥazer ey muğ-beçe **ḳandîl-i 'İsâya** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5*). [*ḳandîl-i 'İsâ, -y, -a*]

kanı: Hani, nerede. [TDKTS]

- Yok mıdur çevre nihâyet **ḳanı** inşâf [u] dirîğ / Kalmadı bende taḥammül meded ey şüh meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [*ḳanı,*]

- Her dem saña nīm-bismil isem **kanı** mürüvvet / Hün-h'ārluğa başladıñ āh ey dili kanlu (*Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 4*). [*kanı,*]
- Zālīm **kanı** maḥfice olan va'd [u] va'idüñ / Şad hayf u dirîğ eylemedüñ 'ahdini incāz (*Ferrī Dīvānı, Terki-bend 1, Beyit 31*). [*kanı,*]
- Ol dem **kanı** ki bezme gelüp bâde vü 'arâḡ / Sâgar be-dest ü dil-ber ile cilve daḡḡ-ı laḡ (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 4*). [*kanı,*]

Kānî: Ebu Bekir Kânî (ö. 1206/1792), Osmanlı şairi ve nasiri. [TEİS]

- Bir zât gerek sâlik ü târik idi Ferrî / Atdı zer-i cânı da hünere ma'deni **Kānî** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 4*). [*kānî,*]

kānî: Kanaat eden, kendisine verilenle yetinen.

- **Kānî** piyâz va'de-i ferdāñ olursa da / Rindāñ için nevāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 6*). [*kānî,*]
- Vişâli dūr-ı ḡatında da olsa **kānî'üm** ammā / Bu baḡt-ı tîre ile 'işret-i şeb kanda ben kanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 4*). [*kānî'üm, -üm*]
- Bir buse-i cân-baḡşuña **kānî'** dil-i şeydā / Gör baḡt ki virmez anı rü'yā daḡi olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 3*). [*kānî',*]

Kānî-i āhir zamān: Ahir zamanda yaşayan Kânî. (bk. *Kānî*).

- Zemīn-i t̄ab'-ı pākūm içre buldum ma'den-i inşā / Geçersem çok degüldür **Kānî-i āhir zamān** üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 45*). [*Kānî-i āhir zamān,*]

kanlar it-: Kan dökmek, kan akıtmak.

- Ādem öldür ḡamzeñ ile çeşmüñ ile **kanlar it** / Ol hemāñ 'ālemde ey nūr-ı başar hem-vār var (*Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 5*). [*kanlar it-,*]

kanlar yut-: Pek çok sıkıntı, azap, ızdırap çekmek. [TDKTS]

- Kana kana ben ne **kanlar yutdum** aşkıyla anuñ / Nāf-ı āhū olmadı maḡbūl pūr-hūn olmadan (*Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 5*). [*kanlar yut-, -du, -m*]

kanlar yutdur-: Fazla eza ve cefa etmek.

- O hūnî gözlerüñ ey mest-i nāz-ı pūr-cefā bilseñ / Ne **kanlar yutdurur** her dem dil-i Ferrî-i şeydāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 17*). [*kanlar yutdur-, -ur*]

kanlı bıçaklı ol-: Aralarında herhangi bir nedenden dolayı birbirini öldürecek kadar düşmanlık bulunmak.

- Çarḡ ile **kanlı bıçaklı olcaḡ** gündür tamām / Tîḡ-ı t̄ab'um ḡāzır ammā n'eyleyüm pek t̄ar gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 38*). [*kanlı bıçaklı ol-, -ıcak*]

kanlu: Kanlı, kana bulanmış.

- Her dem saña nīm-bismil isem kanı mürüvvet / Hün-h'ārluğa başladıñ āh ey dili **kanlu** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 4*). [*kanlu,*]

kanṡār: Tartı.

- Her bü'l-hevesüñ bildiği **kañtār** degüldür / Mîzân-ı zeheb zîver-i dest-i eşel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*kañtār,]*

kānūnce-i Nāhîd: Nahit'in kanun sazi. (bk. Nāhîd).

- Ehl-i 'ayşuñ mâtemi eflâke mi 'aks eyledi / Hep fîğândur gûş olan **kānūnce-i Nāhîdden** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3*). [*kānūnce-i Nāhîd, -den]*

kānūn-ı maḥabbet: Aşkın kanunu.

- Bu **kānūn-ı maḥabbetdür** ki bîmārān-ı rāh-ı 'aşk / Nigāhuñ ırmeyince Bū 'Alî gelse şifâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5*). [*kānūn-ı maḥabbet, -dür]*

kapān-: Dışarı ile ilişigini keserek bir yerde kalmak.

- Şanma ki hemān gûşe-i muzlimde **kapandum** / Zānūya kapandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5*). [*kapandum, -du, -m]*

kapu: Kapı. II Sevgilinin eşiği.

- **Ķapuñda** bendelik çün zülfüñi zencîr yazsunlar / Belā-yı āfet ü āşûbı dāmen-gîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [*Ķapuñda, -ñ, -da]*

kapucıbaşı-ı der-gāh-ı şāh: Padişah kapıcı başı. II Kapıcı başı: Hükümdar sarayını bekleyen kapıcıların âmiri.

- Mevlid olmuşdı Yenişehr-i Fenār ammā gelüp / Devlete oldu **kapucıbaşı-ı der-gāh-ı şāh** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 2*). [*kapucıbaşı-ı der-gāh-ı şāh,]*

kapudan: Kaptan.

- **Ķapudan** eyledi deryāya bir zāt[ı] vezāretle / İder İskender-āsā cüst [ü] cū āb-ı revān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [*kapudan,]*

kapudan-ı şecā'at-senc-dervā: Cesur, yiğit kaptanıderya.

- **Ķapudan-ı şecā'at-senc-deryāyı** idüp irsāl / Ana baba günü itdi o şāhn-ı Ümm-i Dünyāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 5*). [*kapudan-ı şecā'at-senc-deryā, -y, -ı]*

kapudan-ı zafer: Zafer kaptanı.

- **Ķapudan-ı zafer** rehber alup bir emr-i sultānı / Taşarruf itdi bir ferd Ķahramān-vār Ümm-i Dünyāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 16*). [*kapudan-ı zafer,]*

kār: Fayda, kazanç.

- Tecerrüd 'āleminde zevk-ı rûḥānî idi **kārum** / Mücerred cisme seyr-i şüret-i ḥübān içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2*). [*kārum, -um]*
- Ol faķîrüm vaķārdur **kārum** / Kibr ile naḥve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2*). [*kārum, -um]*
- O meh-rû 'ömr-i sermedle dilā hem-vār var olsa / Vaşılđa her dem-i dil-dārda da der-kenār **kār** olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1*). [*kār,]*

kār: İş, amel.

- Gamuñla **kārī** gül-geşt-i beyābān-ı cünün oldı / Şorarsañ Ferrī-i zārı gezer dīvānedür şimdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 191, Beyit 5*). [*kārī, -ı*]
- Ferrī yeter iksār-ı suhan eyleme taşdı / Zātında [anuñ] şems gibi hem **kārī** ‘ayāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 23*). [*kārī, -ı*]
- Şāh-nāzum idelüm geşt-i çemen gül devridür / Sünbüle nağmeyle hem-reng ola mı gör **kār** gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 6*). [*kār, ,*]
- Cānā saña āzār u baña zār virilmiş / Ey **kār** virilmiş (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 1*). [*kār, ,*]
- **Kārum** hezār-ı zār gibi zār u zārdur / Nālān iden beni haţ-ı sebz-i ‘ızārdur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 1*). [*kārum, -um*]

kār: Türk musikisinde bir form. Fasılda mevkisi peşrevle beste arasında olan güfteli bir eserdir. [TMKTA]

- Rāst gelüp şordum o şeh-nāz u nevā-sāza didi / Tāhirüñ būsulik içre bu naķış **kāridur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 34, Beyit 3*). [*kāridur, -ı, -dur*]

kār: 1. Fayda, kazanç. 2. Türk musikisinde bir form.

- Dü deh-sāl olsa meh-rūlar şadālar da dūgāha res / Uşüle gelse Ferrī hāl o mekkār **kār** olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 5*). [*kār, ,*]

kār eyle-: İş yapmak.

- Hīç fikr-i yār u ağıyār eylemezdi ğamzesi / Öldürdi ğayrı bir **kār eylemezdi** ğamzesi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 2*). [*kār eyle-, -mez, -di*]

kār eyleme-: Etki etmemek, yararı olmamak.

- Dilde ‘aşkuñ şu‘le-zā fānūs-ı ‘unşurdan geçüp / Gün gibi zāhir olunca **eylemez** inkār **kār** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 4*). [*kār eyleme-, -z*]

kār it-: Etkilemek, tesir etmek.

- Öldürmiş idi bendeñ o kāfirce nigāhuñ / **Kār itmiş** idi cānuma ey şūh-ı ser-efrāz (*Ferrī Dīvānı, Terkid-bend 1, Beyit 30*). [*kār it-, -miş*]

kara: Siyah tenli, siyahî.

- Ol hāl-i siyeh kim görünür gūşe-i lebde / Bir **ķara** ‘Arab peççesidür şehir-i Halebde (*Ferrī Dīvānı, Matla 3, Beyit 1*). [*ķara, ,*]

kara baht: Talihsizlik, kötü talih.

- Şāyān-ı cevre ķur‘a-i ‘āşık atup dimiş / Gör **ķara bahtı** Ferrī-i bī-çāre çıkdı hep (*Ferrī Dīvānı, Gazel 12, Beyit 5*). [*ķara baht, -ı*]

kara çanaklı: Cimri, görgüsüz, düzensiz. [TDKDS]

- Feyz-i şu‘a‘um irmese **ķara çanaklıdur** / Vech-i ķamerde şevķ-i ruḥum müste‘ārdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 4*). [*ķara çanaklı, -dur*]

kara haber tız yetişür: Kara haber tez duyulur. Kötü haberin kısa zamanda yayılacağını anlatan bir söz.

- Dönmesün öldi diyü söyleniyor haţ-ı ruḥı / Korkarum **tız yetişür ķara haber** çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 4*). [*ķara haber tız yetişür, -ür*]

kara sevdā: Umutsuz ve güçlü aşk.

- Bir hāle düşüp dağdağ-i zülf ile hālā / Güyā **ķara sevdā** (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 5*). [*ķara sevdā,*]

ķaraları tut-: Namı dünyaya yayılmak.

- Çok mı bahā-yı hüsni **tutarsaķaraları** / Tarf-ı ruħında hāl-i Hābeş Zengibārlıdır (*Ferrī Dīvānı, Gazel 35, Beyit 2*). [*ķaraları tut-, -ar, -sa*]

ķarār: Rahat, huzur.

- Kalmadı elde **ķarār** u ihtiyār aślā bu şeb / Būselikden baña ikrām eyledi şūh-ı ‘Arab (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 3*). [*ķarār,*]

ķarār evle-: Durmak, yerleşmek.

- Şimdi hem-bezm-i rakībān keç-endīş oldu / Burc-ı ‘akrebde **ķarār eyledi** ol māh ‘abeş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 19, Beyit 4*). [*ķarār eyle-, -di*]

ķarart-: Rengini karaya çevirmek, siyahlaştırmak.

- Dil fikr-i haṭla muṭṭarib [ü] bī-ķarārdur / Hāvfı budur ki şafḥa-i rūyın **ķarardur** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 1*). [*ķarardur, -ur*]

ķarava ur-: Karaya vurmak, karaya çarpmak.

- Bir bāda düşüp zevrak-ı mey **urđı ķaraya** / Mest-i siyeh itdi beni sākī mül-i Langā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 5*). [*ķaraya ur-, -dı*]

ķarğa boh yimezden evvel: Çok erken saatte.

- Çın şehir bir kebk ile konmuş yimiş içmiş tamām / **Ķarğa boh yimezden evvel** Ķīl Hāfız Kuzguncuğa (*Ferrī Dīvānı, Müfret 6, Beyit 1*). [*ķarğa boh yimezden evvel,*]

ķār-ger ol-: Tesir etmek, etkili olmak.

- Tīğ-ı ser-tīz-i tegāfūl **ķār-ger olmaz** baña / Çeşm-i fettānuñdaki sür‘at helāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 192, Beyit 2*). [*ķār-ger ol-, -maz*]

ķār-ı aşğar: En küçük iş.

- Āşüb şalmaķ oldu dile **ķār-ı aşğarı** / Yandurđı yakdı hey meded āsūde dilleri (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 3*). [*ķār-ı aşğar, -ı*]

ķār-ı bed: Kötü iş.

- Bī-dādıguña soñra gelür saña nedāmet / Her **ķār-ı bedūñ** ehli peşīmān olagelmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 4*). [*ķār-ı bed, -üñ*]

ķār-ı dīger: Başka iş.

- Şarāb içmek güzel sevmek virilmiş rûz-ı ezelden / Bu bâzâr-ı cihân içinde **kâr-ı dîğērüm** yoktur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [*kâr-ı dîğēr, -üm*]

kâr-ı ma'kû[d]-ı mühim: Düğümlemiş, çıkmaza girmiş önemli iş.

- Ferriyâ terk-i güzâf eyle du'âya başla / **Kâr-ı ma'kû[d]-ı mühimmin** ide Mevlâ teshîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 29). [*kâr-ı ma'kû[d]-ı mühim, -i, -n*]

kâr-ı nâ-hem-vâr: Uygun olmayan iş.

- Sakın bir **kâr-ı nâ-hem-vâr** ile şöhret-pezîr olma / Hemîşe sū-i zıkr-i Sāmîrî gūsâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 4, Bend 4). [*kâr-ı nâ-hem-vâr,*]

kâr-ı nâ-ümîd: Ümitsiz kişinin işi.

- Hayrân-nîşîn-i künc-i tecerrüd olur şahâ / Me'yûs-ı vaşl-ı yâr olıcak **kâr-ı nâ-ümîd** (Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2). [*kâr-ı nâ-ümîd,*]

kâr-ı tegâfûl: Anlamazlıktan gelme işi.

- Yetişür eyledüñ ey şûh tecâhül yetişür / Vâz'-ı düzdîde-nigeh **kâr-ı tegâfûl** yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [*kâr-ı tegâfûl,*]

karış-: Birbirine girmek.

- Ruhsârı ki o zûlf-i siyeh-kâra **karışmış** / Ya'nî ki o büt zümre-i güftâra karışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [*karışmış, -mış*]
- Pîçide olup hañ ile la'l gibi yâruñ / Güyâ ki siyeh berg o gül-nâra **karışmış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [*karışmış, -mış*]

karış-: Katılmak, dahil olmak.

- Ebrûsı nişân virmededür saht-kemānuñ / Ğaddârlıg ile zümre-i Tatara **karışmış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [*karışmış, -mış*]
- Bûlbüllere 'aşk-ı gül ile zâr virilmiş / Gör zâğî dañî şîve-i güftâra **karışmış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [*karışmış, -mış*]
- Rindân tolaşdı mey-gedeyi hep karış karış / Elden çıkarma sen de hemân tırma gir **karış** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2). [*karış,*]

karış-: Sirayet etmek, nüfuz etmek.

- Vaşf-ı dehen ile o büt-i tâze-zebānuñ / Ferrî ruñı ebyât ile eş'âra **karışmış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [*karışmış, -mış*]

karış karış: Her tarafını, inceden inceye.

- Rindân tolaşdı mey-gedeyi hep **karış karış** / Elden çıkarma sen de hemân tırma gir karış (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2). [*karış karış,*]

karşılık al-: Hareketine, fiiline cevap bulmak, karşılık bulmak.

- Falya virdüñ **karşılık almazdan** evvel parlama / Düde-i âhuñ niçün hem-şu'le-i bârût olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [*karşılık al-, -maz, -dan*]

karşu tur-: Karşı durmak, direnmek.

- Rindân-ı ‘aşk u şevk görüp levh-i lâ’imi / İlerü vardı **karşu turup** lafz-ı yūfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3). [karşu tur-, -up]

kaşd it-: Niyetlenmek, amaçlamak.

- Sâhil-i bahr-ı mahabbetde o tıfl-ı mäh-rû / Dil-rübâlık **kaşd ider** şanma ki mähî şayd ider (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 3, Beyit 1). [kaşd it-, -er]

kaşd-ı himmet: İhsan elde etmek amacı.

- **Kaşd-ı himmetle** kaşide virsem ehl-i devlete / Harf-i cer gibi sürerler ur deyüp ehl-i ceri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22). [kaşd-ı himmet, -le]

kaşid: Kaside.

- Garaz ‘arz-ı ‘ubüdiyyetdür ancak bu **kaşid** ile / Kusûrı var ise dāmân-ı ‘afvı ‘atf ider sāye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28). [kaşid,]
- Teşneyi âb-ı hakikat ile iskā iderüm / Bu **kaşidüm** ki benüm çeşme-i ‘irfānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31). [kaşidüm, -üm]

kaşide: Bir maksat için yazılan, genellikle birini övmek amacıyla kullanılan klasik Türk edebiyatı nazım şekli.

- Yeter fahriyye birle eyledün itnâb ey Ferrî / Du‘āya başla kim buldı **kaşide** âhir u gāye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 38). [kaşide,]
- Kaşd-ı himmetle **kaşide** virsem ehl-i devlete / Harf-i cer gibi sürerler ur deyüp ehl-i ceri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22). [kaşide,]
- Ferriyâ eyle du‘ā buldı **kaşide** intihâ / Oldı zîrâ ki du‘āsı dillerün şevk-âveri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31). [kaşide,]

kâşır: Kusurlu, âciz.

- Fünûn-ı şîve-i çeşminde **kâşır** / Cihân ‘allâmesi dehrün ferîdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 6). [kâşır,]

kaşr-ı Firdevs-i cinân: Firdevs Cenneti'ndeki köşk.

- **Kaşr-ı Firdevs-i cinânda** şanki nâz itmekde hür / Ol perî-i nev-hırāmum kâh evvāndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [kaşr-ı Firdevs-i cinân, -da]

kaş: Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.

- Ferriyâ tîr-i cefâsına bugün âmâcum / Sînemi tıtdum açup ol **kaş** ya niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [kaş, -ı]
- Tîr-i müjeñ ey **kaş** kemân cāna tokındı / Geçdi kemigi tā dil-i vîrāne tokındı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [kaş, -ı]
- Çifte-keşide cūy-ı ‘adâlet kemerleri / Yâhūd safâ-yı âfet [ü] **kaş** kemân virür (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 2, Beyit 3). [kaş, -ı]
- Kâfir nigehe gözü göre şâhib-kırân-ı cân / Müjgânı tîr ü **kaş** kemân gamze Qahramân (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [kaş, -ı]
- Olmasın ey **kaşları** bādām tezvîrün senün (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1). [kaşları, -lar, -ı]

kâşâne: Köşk, saray.

- **Kāşāneme** yār yāra da kāşāne münāsib / Kān cevhere cevher daḥi ol kāne münāsib (*Ferrī Dīvānı, Gazel 13, Beyit 1*). [*kāşāne,]*
- Kāşāneme yār yāra da **kāşāne** münāsib / Kān cevhere cevher daḥi ol kāne münāsib (*Ferrī Dīvānı, Gazel 13, Beyit 1*). [*kāşāneme, -m, -e]*

kaşlar çat-: Öfkelenmek, kızmak.

- **Çatarsa** böyle dā'im **kaşlar** hışm u ğazab ile / Virür sāmān-ı hūşa daḥi Ferrī çok ziyān ebrū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 7*). [*kaşlar çat-, -ar, -sa]*

kat: Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka, sıra.

- Urganum urgun ḥadeng-i ğamze-i kattālūne / Şaff-ı müjgānuñ iki **kat** cünd-i kâtildür baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 2*). [*kat,]*

kat: Kere, defa.

- Melāḥat rüyına bir **kat** daḥi ol kâleden gelmiş / Leb-i dil-dāra revnaḥ cūş-i tebhâleden gelmiş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 1*). [*kat,]*

kat' eyle-: Kesmek, bitirmek.

- Destūnle bārī bir tolı cām-ı şarāb vir / **Kat' eyleyüm** mi ḥ'yāhişi kat'ī cevāb vir (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 6*). [*kat' eyle-, -y, -üm]*

kat kat: 1. Çok, pek çok. 2. Katman katman açılan.

- Piyāzuñ irtifā'-ı kadrī **kat kat** lâleden gelmiş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 5*). [*kat kat,]*

kat'ā: Asla, hiçbir zaman.

- İder 'uşşākını bismil-gehinde cevri ile küşte / 'Aceb kattâldür virmez dile **kat'ā** emān ebrū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 2*). [*kat'ā,]*

kati: Sert, acımasız.

- Pek **kati** āzürde itmişdür dili ebrū-yı yār / Vaz'-ı saḥt ile dā'im çille-i merdān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 4*). [*kati,]*
- Kuluñ Ferrī esir-i derd-mendūñdür şahā luṭf it / Senūñ bāzār-ı 'aşkuñda **kati** sevdāya düşdük biz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 5*). [*kati,]*
- **Kati** āşüb-ı devrān olacaḥdür 'ākıbet cānā / Eger virmezse dest-i dīdeye her-ğiz 'inān ebrū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 6*). [*kati,]*
- Tīr-i müje-i fitnesi bir kâfir ü kâtil / Mazmūn-ı tegāfülde **kati** ğamzesi üstād (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 12*). [*kati,]*

kati: Çok, çok ziyade. [TDKTS]

- Heft yem olsa maḥs-i yem [ü] cüy-ı eşküm / Sāhilümde **kati** kem-kaṭre-i 'ummānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 25*). [*kati,]*
- Anı başuñçün ola redd idüp itme güm-rāh / **Kati** bī-çāre vü üftādedür ol baḥt-ı siyāh (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 10*). [*kati,]*

kat'-ı ved it-: El kesmek. II Bir şeyi terk etmek.

- Levî-i Yusuf-menişândan **kaṭṭ-ı yed itdi** leʔim / Taʕn-ı aḥvâl-i Züleyhâda zenân el keseli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3*). [*kaṭṭ-ı yed it-, -di*]

kaṭṭı: Kesin.

- Destûnle bârî bir tolı cām-ı şarâb vir / Kaṭṭ eyleyüm mi ḥʕāhişi **kaṭṭı** cevâb vir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 6*). [*kaṭṭı,*]

kâtib: Yazan, yazıcı.

- Süre-i Nûr üstine yazmış kader **kâtibleri** / Ben kıyâs itdüm ki veʔl-leylî kelâmuʔl-lâhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2*). [*kâtibleri, -ler, -i*]

kâtibân-ı hoş-nûvîs: Güzel yazı yazan kâtipler.

- **Kâtibân-ı hoş-nûvîs** aḥladum ceffeʔl-kalem / Böyle bir ḥaṭṭ-ı Nazîfe nokṭa kondurmak muḥâl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 4*). [*kâtibân-ı hoş-nûvîs, -i*]

kâtib-i kudret: Kudret sahibi kâtip. II Allah.

- Zîr-i lebde **kâtib-i kudret** idüp taʕlîk ḥaṭ / Şafḥa-i laʕl üzre şan taḥrîrce-i yâḳût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2*). [*kâtib-i kudret,*]

kâtib-i şürîde-edâ: Tavrı karmakarışık kâtip.

- Beni bir **kâtib-i şürîde-edâ** bağladı kim / Lîka-ı mihberesi rişte-i gerdânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14*). [*kâtib-i şürîde-edâ,*]

kaṭṭıce: Kesin.

- Kâbil degül mi çeşm-i siḥir-sâza intisâb / Başuñçün ola vir baña **kaṭṭıce** bir cevâb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [*kaṭṭıce,*]

kâtıl: Katleden, öldüren.

- Hûn-ı cânüm ile tezyîn it o **kâtıl** ğamzeñi / Hañcer-i şâhânda zînet kızıl yâḳût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [*kâtıl,*]
- Maḥşerde elümden alamaz dâmeni ğamze / Çeşmân-ı fiten-perveri **kâtillerimüzdür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [*kâtillerimüzdür, -ler, -i, -müz, -dür*]
- Tîr-i müje-i fitnesi bir kâfir ü **kâtıl** / Mażmûn-ı teğâfülde ḫatı ğamzesi üstâd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 12*). [*kâtıl,*]

kâtıl-i devrân: Dünyaca meşhur katil.

- Ğamze de bî-dâdla ser-geşte vü ḫayrân kim / Rüstem-âsâ cân-sitân bir **kâtıl-i devrân** kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [*kâtıl-i devrân,*]

katıl: Öldürme, öldürülme.

- Görmemişken ilf ü ünsiyyetde taḫşîrûñ senüñ / Kim umardı **kaṭlûme** iḳdâm şemşîrûñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*kaṭlûme, -üm, -e*]
- Ḥaṭṭ-ı nev-ḥîz kimi yazdı **kaṭlûme** fermân kim / Böyle hûn-rîz ü dil-âverdür şehâ tîrûñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [*kaṭlûme, -üm, -e*]

katl it-: Katletmek, öldürmek.

- ‘Uşşâkını **katl itmege** şemşîre ne hâcet / Merrîh-şîfat âfet ü cellâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [katl it-, -meg, -e]
- Selb ider şâhib-kırânı Behmen-i ‘âlem gibi / Bir nigehele Qahramânı **katl ider** Rüstem gibi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3). [katl it-, -er]

katl-i ‘âm: Katliam, kıyım.

- Hadeng-i gâmze **katl-i ‘âma** fermân eylemez n’eyler / O hünî dîdeler bir demde biñ kan eylemez n’eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1). [katl-i ‘âm, -a]

katl-i ‘uşşâk it-: Âşıkları katletmek, öldürmek.

- **Katl-i ‘uşşâk itmeden** ‘âr eylemezdi gâmzesi / Olmasa şemşîr-i istîgnâsı ger şâd-âb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2). [katl-i ‘uşşâk it-, -me, -den]

katre: Damla.

- Baḥşâyîş idüp cur‘asını pîr-i muḡâna / Sâlikse eger **kaṭresin** ‘ummâna getürsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [kaṭresin, -si, -n]
- Girmez eliñe **kaṭresi** bu demler ey dil ey / Virsek ayaḡ-ı bâdeye naḡd-i revânı pey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1). [kaṭresi, -si]

katre-i eşk: Gözyaşı damlası.

- Ğarḡ eyleye emvâc-ı yem-i ḡayret o rütbe / Her **kaṭre-i eşkümd**e bir ‘ummân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [kaṭre-i eşk, -üm, -de]

katre-i şeb-nem: Çiy damlası.

- Yayılan bezm-i bahâra **kaṭre-i şeb-nem** degül / Pây-ı Nev-rûza çiçek şuyı ider İṣâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12). [kaṭre-i şeb-nem,]

kattâl: Katledici, çok öldürücü.

- İder ‘uşşâkını bismil-gehinde cevri ile küşte / ‘Aceb **kattâldür** virmez dile kaṭ‘â emân ebrü (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [kattâldür, -dür]

kavl: Söz, kelam.

- Neş‘et-i pâkîze-tıynet gibi **kaavlüm** Ferriyâ / Ğamdan ölmem ‘âkıbet ḡayret helâk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5). [kaavlüm, -üm]

kavs-i kaṣâ: Kaza yayı.

- Virür **kaṣ-i kaṣâdan** ‘aşk ile dâ‘im nişân ebrü / N’ola tîr-i müjeñle ‘âşıka tutsa kemân ebrü (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [kaṣ-i kaṣâ, -dan]
- **Kavs-i kaṣâ** ki ḡacibinüñ oldı hem-seri / Tārâc itdi penbe-i ḡurşîd-i maḡşeri (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [kaṣ-i kaṣâ,]

kavs-i kūzah: Gökkuşağı.

- Degül **ķavs-ı ķūzah** gibi gehī zāhir gehī pinhān / Mūmāşıldır ķurılı yaya cānā her zamān ebrū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 3*). [*ķavs-ı ķūzah,]*

ķav-: Ayrılmak, uzaklaşmak. [TDKTS]

- Şimdilik Limnide ķaymağ ile pek çok bal yidūn / Nī‘met ü iķbālden **ķaymak** vebālūndır senūn (*Ferrī Dīvānı, Matla 6, Beyit 1*). [*ķaymak, -mak]*

ķavd: Bağ, zincir.

- Murğ-ı tab‘uñ hem temāşā-gāhı hem dā mı olur / Bu ‘acebdür gösterür **ķayd** içre kāmı zūlf ü ruh (*Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 3*). [*ķayd,]*
- Uyup semt-i hevāya **ķayda** düşdi ihtiyārıyla / Esīr oldı gönül bir nev-resīde şūh-ı ra‘nāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 9*). [*ķayda, -a]*

ķavd-ı ğam: Gam bağı.

- Koymaz heves-i kāma bizi hūsn-i tabī‘at / Ferrī düşüren **ķayd-ı ğama** dillerimūzdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 5*). [*ķayd-ı ğam, -a]*

ķavd-ı melāmet: Ayıplama, kınanma bağı.

- Vāreste-hāl **ķayd-ı melāmet** iken dile / El-haķ bu daħi şīve-i mekr-i Hūdā imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 103, Beyit 5*). [*ķayd-ı melāmet,]*

ķavd-ı nām: Şan ve şöhrat bağı.

- Dilā faşş-ı nigīn bir nām içün biñ zaħm-ı neşter yir / Düşenler **ķayd-ı nāma** çarħ elinden haylī hāncer yir (*Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 1*). [*ķayd-ı nām, -a]*

ķaymağ ile bal yi-: Talihi yaver gitmek, refah içinde yaşamak.

- Şimdilik Limnide **ķaymağ ile** pek çok **bal yidūn** / Nī‘met ü iķbālden ķaymak vebālūndır senūn (*Ferrī Dīvānı, Matla 6, Beyit 1*). [*ķaymağ ile bal yi-, -dū, -ñ]*

ķays: Mecnun'un gerçek adı. (bk. Mecnūn).

- **ķays** olsa n’ola mu‘tekif-i türbet-i pākūm / Ferrī benüm ol mürde-i tābūt-ı harābāt (*Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 7*). [*ķays,]*
- Görenler bī-şu‘ūr u taş dögen dir kūh u deşt içre / Yazan Ferhād u **ķaysı** cāhil ü ırğad yazmışdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 69, Beyit 5*). [*ķaysı, -ı]*
- Meyl-i zen itmez kişi ‘aķlında mağbūn olmadan / **ķays** Mecnūn olmadı Leylīye meftūn olmadan (*Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 1*). [*ķays,]*
- Rişte-i ‘aķlı idüp beste-i zencīr-i cūnūn / **ķaysum** āfāk bugün sāħa-i yābānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 28*). [*ķaysum, -um]*
- ‘Aşık-ı şūrīde-meşreb ‘ārif [ū] rind-i cihān / Vāķıf-ı esrār-ı vahdet ‘aşķ ile **ķaysa** vekīl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 15, Beyit 2*). [*ķaysa, -a]*

ķays-ı āvāre: Şaşkın gezen Kays (Mecnun). (bk. Mecnūn).

- Çarħ ideli ol büt-i Leylī-veşi gözden nihān / **ķays-ı āvāre** mişālī sāħa-ı şahrādayum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 2*). [*ķays-ı āvāre,]*

ķays-ı heves: Heves, arzu Kays'ı (Mecnun'u).

- Kays-ı hevese çekdürürüz üstür-i kāmı / Endişemüzün Leylîsi hem-mahmilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4*). [*Kays-ı heves, -e*]

Kavs-ves: Kavs (Mecnun) gibi. (bk. Mecnûn).

- ‘Ayb itme gönül **Kays-ves** âvârelik itse / Bir âfetün âşüfte-i sevdâ-yı gamıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2*). [*Kays-ves,*]
- Alışdum **Kays-ves** semt-i cününde sâha-peymâya / Şudûr-ı vuşlatuñda ‘ayş u nûşa gayrı hâcet yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2*). [*Kays-ves,*]
- Hicr ile zehr-âb olur nûş eyler isem câm-ı Cem / Olmuşum rüsvâ-yı ‘aşkı **Kays-ves** ben lâ-cerem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*Kays-ves,*]

kayyûm-ı sâde-rû: Yüzü tüysüz, genç delikanlı müezzîn.

- Kandîl alınca destine **kayyûm-ı sâde-rû** / Şandum ki tıfl-ı muğ-beçe billûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [*kayyûm-ı sâde-rû,*]

kazâ: Kaderin, Allah tarafından ezelde tayin ve tespit edilen biçimde ve zamanda gerçekleşmesi.

- Beni ol gamzeden gayra **kazâ** da idemez meftûn / Meger vaşındaki şî‘rüm ile teşhîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*kazâ,*]
- Hâdeng-i gamzeñe urgunluğum fehmi eyleyenlerle / **Kazâ** seng-i mezârumda şehîd-i tîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4*). [*kazâ,*]
- Dil-keş Hümâ-yı yümn-i hümâyün-şî‘âr iken / Şahñ-ı cihânda baña **kazâ** lâne virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3*). [*kazâ,*]
- Fıtratda derd ü gamla muhammer âb u gil / Olmam ser-â-ser irse **kazâ** câna münfa‘il (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [*kazâ,*]

kebâb: Ateşte susuz pişirilmiş et.

- Hicründe hün-ı dîde mey ü laht-ı dil **kebâb** / Ey mest-i nâzum ‘ayş u şafâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [*kebâb,*]
- Tutuşup nâr-ı firâkuñla **kebâb** olmadayum / Ya’nî şâkird-i semender dil-i vîrânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27*). [*kebâb,*]

kebk: Keklik.

- Rind iseñ **kebk** ü Hümâ-yı şevkı künc-i câna at / Büm u cuğd-ı şümü künc-i hâne-i vîrâna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*kebk,*]
- Çın şehir bir **kebk** ile konmuş yemiş içmiş tamâm / Kargâ boh yimezden evvel Çîl Hâfız Kuzguncuğa (*Ferrî Dîvânı, Müfret 6, Beyit 1*). [*kebk,*]

kebk-i dil: Gönül keklîği.

- Sâhîr-i çeşmün ne dem ki şâhin-i lâhût olur / Haşyetinden **kebk-i dil** bend-i çeh-i Hârût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1*). [*kebk-i dil,*]

keç-bîn: Eğri bakan, şaşkı.

- O güne ye’s ile **keç-bîn** idi çeşmân-ı ‘âlem kim / Göreydi hûra dîv ü bîd-i keç dirlerdi Tübâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*keç-bîn,*]

kec-düm: Akrep.

- Böyle bezm-i sebze-zâr içre idince şevk u zevk / Dönmesün mi anda inşâf eyle a'dâ **kec-düme** (Ferrî Dîvânî, Tarih 6, Beyit 3). [kec-düme, -e]

keç-endîş: Yanlış düşünen.

- Şimdi hem-bezm-i rakîbân **keç-endîş** oldu / Burc-ı 'akrebde karar eyledi ol mâh 'abeş (Ferrî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 4). [keç-endîş,]

keç-gerdiş-i vârun-kağeh-i çarh: Feleğin ters kadehinin eğri dönüşü.

- **Keç-gerdiş-i vârun-kağeh-i çarhı** da gördük / Sâķîdeki hâşiyet-i devrâna toylmaz (Ferrî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 6). [keç-gerdiş-i vârun-kağeh-i çarh, -ı]

keç-küleğ: Külâğı eğri.

- Ahkâmı şadr-ı mey-gedede **keç-küleğ** gedâ / Evreng ü tâc ü şevket-i şâhâna virmemiş (Ferrî Dîvânî, Gazel 105, Beyit 4). [keç-küleğ,]

keder: Gönül üzüntüsü, iç darlığı, gam, tasa.

- Cây-ı ma'mûra duhûl itse de büm eğlenmez / Dil-i 'ârifde **keder** tîz geçer çok sürmez (Ferrî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 3). [keder,]

kedû: Kabak.

- Düşürdi pîş-i bâda yelkovan-âsâ o düşmânı / Girîzân oldu dñnbâle **kedû** bağılu segân üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 23). [kedû,]

kef: El.

- Top-ı zekânı kim kaçan 'âşık tuta **kefde** / Bir sîb-i müferrih şanurum güşe-i rafda (Ferrî Dîvânî, Gazel 166, Beyit 1). [kefde, -de]

kefen-i cism: Beden kefeni.

- Şıdık ile odur reh-revî-i Ka'be-i vaşlum / İtmîş **kefen-i cism** ol râh için iħrâm (Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 1, Beyit 54). [kefen-i cism, -i, -n, -i]

keffe-i mîzân: Terazi kefesi, gözü.

- Sencîde iderse n'ola âğuşum o şûhı / Mîzân zere zer **keffe-i mîzâna** münâsib (Ferrî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 3). [keffe-i mîzân, -a]

keff-i yed it-: El çekmek. İVazgeçmek.

- Ve'l-hâşıl ümîd ü emel ü zevk u şafâdan / **Keff-i yed idüp** Ferrî-i nâ-kâm cüdâdur (Ferrî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 7). [keff-i yed it-, -üp]

kefil: Borcunu ödemeyenin veya verdiği sözü yerine getirmeyenin bütün sorumluluğunu üzerine alan kimse.

- N'ideyüm çäre nedür müşkil imiş ğurbetde / Dâyin akçesini ister dilemez hîç **kefil** (Ferrî Dîvânî, Kıt'a 1, Beyit 20). [kefil,]

Keh-keşân: Samanyolu.

- Necm-i gîsû-dârı bir pür-şu‘lesine bend idüp / **Keh-keşândan**‘âleme bir raht-ı Haydar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*). [*keh-keşândan, -dan*]

kej-gerden ol-: Boynunu bükme, çaresiz bir durumda kalmak.

- **Kej-gerden olursak** ne ‘aceb pîş-gehinde / Âvîze vü ber-dâr-ı ser-i zülf-i dü-tâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2*). [*kej-gerden ol-, -ur, -sa, -k*]

kelâm: Laf, söz.

- Her bir **kelâmı** bir dūr-i şeh-vâr-ı ma‘nîdür / Dîvân-ı pāk-i Ferrîyi gel zîb-i manzar it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*). [*kelâmı, -ı*]
- Her bir **kelāmum** şîr olur mazmûnlarum naḥṣîr olur / Bîkr-i suḥan teşhîr olur nuṭṭ itmeden ṭab‘-ı kerîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [*kelāmum, -um*]
- Eger ṭab‘-ı şerîfûñ şî‘rimi ikbâl eylerse / **Kelāmum** eylerüm mengûş-ı gûş a‘lâ vü ednâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 37*). [*kelāmum, -um*]

kelâm it-: Konuşmak.

- Bî-hûde **kelâm itme** it evşâfin o zâtuñ / Kim sa‘d u şeref kevkeb-i baḥtında devândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [*kelâm it-, -me*]

kelâm-ı bî-me’âl: Anlamsız söz.

- Bu **kelâm-ı bî-me’âle** ben de oldum dil-şüde / Rûz u şeb cehd ile oldum ma‘rifet ḥ‘âhiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [*kelâm-ı bî-me’âl, -e*]

kelâm-ı dürer: İncilere benzeyen söz.

- ‘Âşık beni gördükde ser-endâz [u] velehdür / Bî-ṭâḳat iden anı **kelâm-ı dürerümdür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*kelâm-ı dürer, -üm, -dür*]

kelāmu’l-lāh: Allah'ın kelamı.

- Süre-i Nûr üstine yazmış kader kâtibleri / Ben kıyâs itdüm ki ve‘l-leylî**kelāmu’l-lāhda** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2*). [*kelāmu’l-lāhda, -da*]

kelb olalı bir av al-: Köpek olalı bir av yakalamak. II Sonunda bir iş başarmak.

- **Kelb olalı bir av al** cānānı al gel meclise / Ol sebep ile rakîbā sen daḥi gel gör bir iş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4*). [*kelb olalı bir av al-, -alı*]

kelb-i sayd: Av köpeği.

- Çekmiş rakîbi semte o da tâze av için / Güyâ ki **kelb-i şaydına** naḥṣîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [*kelb-i şayd, -ı, -n, -a*]

kelef: Yüzdeki benekler, çil.

- Sebeb oldı ḥaṭa zâhid yed-i şūmuñ keseli / Alma alma **kelefi** sîb-i zekāndan kes eli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1*). [*kelefi, -i*]

Kelīm: 1. Söz söyleyen, konuşan. 2. *Kelīm-i Kâşânî* (ö. 1061/1651), İranlı şair. [TDVİA “Kelīm-i Kâşânî” md.]

- Vardur daḥi çok nev-heves tūṭī-yi ḳudsīye kafes / Luṭf-ı şeh olsa dest-res her biri olur bir **Kelīm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17*). [*kelīm*,]

Kelīm-i dil: *Gönül Kelīm'i. II Kelīm: Tur Dağı'nda Allah'ın kendisine hitap etmiş olması sebebiyle Hz. Musa'ya lakap olmuştur.*

- **Kelīm-i dil** ‘aşâyı degdi çün ḥaṭ rû-nümün oldı / Mekândur ey ḥaṭ-âver Ṭūr-ı ḥüsnuñ şimdi Mūsāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6*). [*kelīm-i dil*,]

Kelīm-i Hemedân: *Kelīm-i Kâşânî* (ö. 1061/1651), İranlı şair. [TDVİA “Kelīm-i Kâşânî” md.]

- Ol şâ‘ir-i mu‘ciz-dem-i meydân-ı beyânım / Eṭvâruma dil-dâde **Kelīm-i Hemedândur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 17*). [*Kelīm-i Hemedân, -dur*]

kelle: *Baş, kafa.*

- Düşünce güllerle **kelleler** zevraklara yir yir / Ṭopa tutulmuş ol maymuna döndi ḥavf-ı cân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [*kelleler, -ler*]

kemā-hî: *Hakkıyla, tam manasıyla.*

- İm‘ân ile fark eylemeyen ḥüsni **kemā-hî** / Şâ‘ir daḥi olur ise evşâfı ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6*). [*kemā-hî*,]
- Eger ‘irfân ile ta‘rif olunsa zât-ı ma‘rûfuñ / **Kemā-hî** bildürürdüñ vaḥdeti Zû‘n-nün-ı Şan‘āya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 33*). [*kemā-hî*,]
- ‘Arz-ı ḥüsni itse **kemāhî** cümle-i encüm degül / Ḳorḳarum ḳullāb-ı zülfi mihr ü māhı şayd ider (*Ferrî Dîvânı, Kit‘a 3, Beyit 2*). [*kemāhî*,]

kemā-hî ḥaḳḳuhā: *Hakkıyla.*

- Maḥabbet şermi müzmer dilde yāḥūd ḥāşşa-i ḥuffāş / Cemāle olsa da nāzır **kemā-hî ḥaḳḳuhā** bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8*). [*kemā-hî ḥaḳḳuhā*,]

kemāl: *Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik.*

- Pek hoş olurdu bulmasa ger her **kemāl** zevāl / Âh olmasaydı devlet ü zillet ḥalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3*). [*kemāl*,]
- Ne ḥür ne ḡilmân u ne vildân u ne Kevşer / Nāzır dilüm eşyāda **kemāl** ile zuḥūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5*). [*kemāl*,]
- Ḥāmesi degdi ‘İmād-āsā ‘aşā-yı ma‘rifet / Ḥaṭda nesh ile şülüş riḳ‘a celīdür her **kemāl** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 3*). [*kemāl*,]

kemāl-i kevkeb: *Yıldızın mükemmelliği, ihtişamı.*

- ‘Aceb kim ḥalka-i āḡuşdan yār ictināb eyler / **Kemāl-i kevkebi** görmez mi māha hāleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [*kemāl-i kevkeb, -i*]

kemāl-i reʿfet ü rahm: *Mükemmel bir şekilde merhamet etme ve esirgeme.*

- **Kemāl-i reʿfet ü rahmuñla** ey düstür-ı ‘ālî-şân / Nigāḥ-ı ‘āṭifet ḳıl bu ḡarīb ü nā-tüvân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [*kemāl-i reʿfet ü rahm, -uñ, -la*]

kemān: Yay.

- Tahassür kâmet ü kaddüñ **kemāna** eyledi hem-hāl / Cevānlık ‘āleminde Ferriyâyı pîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [*kemāna, -a*]
- Virür kavş-i kazâdan ‘aşk ile dâ’im nişân ebrû / N’ola tîr-i müjeñle ‘aşıkâ tutsa **kemān** ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1*). [*kemān,]*
- Tîr-i müjeñ ey kaşı **kemān** cāna tokındı / Geçdi kemigi tā dil-i vîrāne tokındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1*). [*kemān,]*
- Çifte-keşîde cūy-ı ‘adālet kemerleri / Yāhūd şafā-yı āfet [ü] kaşı **kemān** virür (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 2, Beyit 3*). [*kemān,]*
- Kāfir nigehte göz göre şāhib-kırān-ı cān / Müjgānı tîr ü kaşı **kemān** gamze Qahramān (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [*kemān,]*

kemān-ı saht-ı Tatar: Sert Tatar yayı. (Bk. Tatar).

- **Kemān-ı saht-ı Tatar** ile dā’im iddi’ā eyler / Gelürse şaştuña olsa ‘aceb mi imtiḥān ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4*). [*kemān-ı saht-ı Tatar,]*

kemān-keşlik: Okçuluk.

- Bir **kemān-keşlik** degül her şun’da dād-ı ilāh / Bir hünere eylemiş aña ‘adīlini ‘adīm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3*). [*kemān-keşlik,]*

kem-cur’a: Değersiz, önemsiz yudum.

- **Kem-cur’asıyla** ādeme keyf-i ebed gelir / Her demde feyz ü neşve dilā bî-‘aded gelir (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 42*). [*kem-cur’asıyla, -sı, -y, -la*]

kemend: Uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek için atılan ucu ilmikli ip.

- Per-i Cibrīle cebr ile ne mümkün olmaḡ āvīze / O kudsī ḡulḡa ḡulḡa ḡulḡa āh-ı dil **kemend** itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3*). [*kemend,]*

kemend-i ‘aşk: Aşk kemendi.

- Rāhib-i şüret-ger-āsā müstemend-i ‘aşkdur / Küfr-i ṭurreñ gerdem-i dīne **kemend-i ‘aşkdur** (*Ferrî Dîvânı, Tahmīs 6, Bend 2*). [*kemend-i ‘aşk, -dur*]

kemend-i ḡ’āhişi at-: İstek kemendini bir ucu elde kalacak şekilde ileri doğru fırlatmak.

- Mümteni’dür vuşlata irmek **kemend-i ḡ’āhişi** / Ey gönül ister nücūm ister meh-i tābāna **at** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [*kemend-i ḡ’āhişi at-,]*

kemend-i rūḡ-ı revān: Cana, hayata kast eden kement.

- Bilmem niçün ki zîr-i külehdür didüm didi / Çıkşa **kemend-i rūḡ-ı revānuñ** durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [*kemend-i rūḡ-ı revān, -uñ*]

kemer: Kavis.

- Çifte-keşîde cūy-ı ‘adālet **kemerleri** / Yāhūd şafā-yı āfet [ü] kaşı kemān virür (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 2, Beyit 3*). [*kemerleri, -ler, -i*]

kemer-cisr: Kemer köprüsü. (?)

- Çıkdı evc-i felege Ferrî anuñ tārīhi / Yıldıza şaldı **kemer-cisr** Süleymān Paşa (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 9). [kemer-cisr,]

kemik: İnsanın ve omurgalı hayvanların çatısını oluşturan türlü biçimdeki sert organların genel adı.

- Tîr-i müjeñ ey kaşı kemān cāna toķındı / Geçdi **kemigi** tā dil-i vîrāne toķındı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [kemigi, -i]

kemîn: Pusu.

- K'olur hâl-i siyāh murğ-ı dili şayd itmege çîne / O Hindü kim beyāza çıkdı gîsünüñ **kemîñnüñden** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2). [kemîñnüñden, -üñ, -den]

kem-katre-i 'ummān: Ummandan değersiz, küçük bir damla.

- Heft yem olsa makîs-i yem [ü] cüy-yı eşküm / Sâhilümde katı **kem-kaṭre-i 'ummānumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25). [kem-kaṭre-i 'ummān, -um, -dur]

kemmün: Kimyon. (bk. 'ahd-i kemmün).

- Bilse de 'aşık firîb-i va'de-i 'arķūbdur / Meşhed-i Mecnūnda her sebz ü çemen **kemmündür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [kemmündür, -dur]

kem-nām: Şöhretsiz, namsız.

- Şeh Şücā'ıñ nāmını **kem-nām** idüp lutfuñ ile / Olduñ el-haḳ bu şehā ile cihānuñ Senceri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2). [kem-nām,]

kenār çiz-: Yan çizmek.

- Vuşlat deminde **çizmesin** ol dil-rübā **kenār** / Ferrîye va'd-i şoḥbeti būs u kenārlıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [kenār çiz-, -me, -sin]

kenār ol-: Kucaklanmak.

- Kaçup Nāhîd-āsā çarḥ-ı nāzı intihāb eyler / Gelüp bir dem **kenār olmaḳlıḡa** ol meh hicāb eyler (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6). [kenār ol-, -maḳ, -lıḡ, -a]

kendi/kendü: Öz, zat, kişinin öz varlığı, kişinin özel olarak vurgulandığını anlatan bir söz.

- Düşdüm bu baḫr-i fūrķate **kendi** hevāmla / Çekdürme bārī bār-ı ḡam-ı nā-Hudā Hudā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [kendi,]
- Ferrî görünce rüyına bakmam ki vechi var / Havfum odur ki **kendi** toyar zür gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8). [kendi,]
- Düzd-i nighle ḡalkı ḡarāb eylemiş iken / Ğaddār çeşmi **kendini** maḡdūr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [kendini, -n, -i]
- Bir ḡadeng-i ḡamzenüñ āmacı olmuş dil-berüm / **Kendi** gibi bir büte beñzer o da urğundur (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6). [kendi,]
- Ferrîyi hele şübhe yok ifnā ider ammā / N'itdüm diyü **kendi** de peşimān olacaḡdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [kendi,]
- Hāle-veş āḡuşa çekdüm çünki ḡüy-rîz ol mehi / Ğaldı şandı **kendin** ol dem ḡalka-ı gird-ābda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5). [kendin, -n]
- Şarāb-ı 'aşkıñı virdi baña deryā-dil oldu ol / Beni mest eyledi **kendisi** maḡmūr oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6). [kendisi, -si]

- Mülki riyâz u **kendi** gül oldu hezârî ‘aql-ı kül / Ehl-i fesâda yok sübûl mehdî-i râh-ı müstaķîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [*kendi,]*
- Yir bulurken baş üze şâhid-i bâzâr-veş / Eylemiş **kendin** tırâz-ı hâne-i agyâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54*). [*kendin, -n]*
- Nergis-i hüd-bîni gör kim dîde-bânlık gösterür / **Kendini** gözden çıkarup eylemişken hvâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*). [*kendini, -n, -i]*
- Kendi haţıdur Âşaf-ı zî-şân [ü] ekremüñ / Şanki şufûf bezm-i Süleymâna şân virür (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 7*). [*kendi,]*
- Kendinüñ hayrân-ı hüsn [ü] ânıdur her-âyine / Niçe serler olmada her ânda gâltân pâyine (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4*). [*kendinüñ, -nüñ]*
- Fennî gibi bir ma'ârifimde kıydı çarh-ı dün / Kıldı erbâb-ı derünü **kendi** gibi rû-be-râh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*). [*kendi,]*
- Biñ yıl arasañ **kendi** nazîrünü bulamazsıñ / Âyîne illâ olasıñ ‘aksini bînâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 44*). [*kendi,]*
- Uymış ne nâzûk ol leb-i mînâya la'l-i nâb / Bîmâr itdi **kendi** gibi çeşm-i nîm-hvâb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 8*). [*kendi,]*
- Faķaţ **kendüm** görürdüm şafha-ı mir'ât-ı ma'nâda / Mürâyâ-yı beşerde rû'yet-i a'yân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6*). [*kendüm, -m]*
- Güldürür ezhârı soñra başına çok iş açar / Rûy-ı yâra **kendüsin** beñzetmesin zinhâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*kendüsin, -si, -n]*

kendü: 1. Kendi, dönüşlülük zamiri, öz, zat. 2. kend: Şehir. (?).

- Güş olundu ehl-i akdesden bu târih-i na'îm / Vaz' idüp zîbâ-esâs-ı dil-güşâyı **kendüme** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 5*). [*kendüme, -m, -e]*
- Göricek ol şahn-ı 'Adn-'unvânı itdüm çün su'al / Didi Sa'dî-i suhan-ver yapdum adum **kendüme** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2*). [*kendüme, -m, -e]*

kendü: 1. Kendi, dönüşlülük zamiri, öz, zat. 2. kendüm: Buğday.

- Erzen-i Rûma dir iken **kendüm** idem yâdigâr / Bozdı bu fikr-i daķıķum âsyâb u rûzgâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*kendüm, -m]*

kendüm bileli: Öteden beri, eskiden beri.

- **Kendüm bileli** dehrde şahş-ı kazâ me'nûsiyum / Cânâneden her şehrde rûy-ı vefâ me'yûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [*kendüm bileli,]*

kenz-i hafî: Gizli hazine.

- Müste'iddân-ı cihân cem' olup alsun vâye / Ferriyâ **kenz-i hafî** nüsha-i dîvânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32*). [*kenz-i hafî,]*

ker: Kuvvet, kudret.

- Soñra sen âşaf-ı zî-şâna olup çâker-i hâş / **Ker** ü fer ü şerefüm oldı emîrâne bedîl (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 13*). [*ker,]*

kerân: Son, uç, kenar.

- Sensiñ o şeref-güster-i ser-şadr-ı ferâset / Yanuñda senüñ fehmi Felâtün **kerândur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [*kerândur, -dur]*

kerem: Cömertlik, lütuf, ihsan.

- Bâreka'l-lâh ey zamānuñ Hâtem-i luṭf-âveri / Şerm-sâr itdüñ **keremle** rûh-ı pāk-i Ca'feri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1*). [*keremle, -le*]
- Ba'de-zîñ bendeñe de emr-i 'azîmet der-kâr / İderüm tüş-e-i râhı **keremüñle** tekml (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 7*). [*keremüñle, -üñ, -le*]
- Fikr-i hayrât ile dâd u dihiş ü luṭf u **kerem** / Zîkr-i naşfetle haşâfetle 'adâletle vefâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 3*). [*kerem,]*
- 'Âşıkunḍur **keremünden** aña eltâf eyle / Çeşm-i 'ibretle bakup hâline inşâf eyle (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 42*). [*keremünden, -üñ, -den*]

kerem it-: *Lütfetmek, bahşetmek, ihsan etmek.*

- Baña kıl 'arz-ı vefâ luṭf u vefâ hürmetine / **Kerem it** bahş-ı likâ bahş-ı likâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1*). [*kerem it-,]*
- Bir pâre de takrîr ideyüm sûz-ı derûnum / Sâkî **kerem it** nuḳlı ile iki kadeh şun (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23*). [*kerem it-,]*

kerem-ver: *Kerem sahibi, şerefli.*

- Çâresizler çünki bulduḳça bu ter-ṭab'um daḫi / Dîde-i idrâke şimdi bir **kerem-ver** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [*kerem-ver,]*

kerîm: *Kerem sahibi, şerefli.*

- Şimdi çün tutdu[m] götürdüm bir **kerîm** [ü] 'ādile / Himmet ile her zamân luṭf ile peyker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*kerîm,]*

kerîm-i merhamet-kâr: *Merhametli, lütuf ve ihsan sahibi.*

- Bir **kerîm-i merhamet-kâra** teşâdüf eyledüm / 'Arz-ı hâl-i cer gibi ben gayrı gezmem ser-serî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [*kerîm-i merhamet-kâr, -a*]

kerîmü's-şân: *Şanı yüce.*

- Vardum ol dâr-ı medâr-ı luṭfa ruḥ-fersûd idüp / Bir **kerîmü's-şâna** itdüm şimdi 'arz-ı çâkerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [*kerîmü's-şâna, -a*]

kerrübî: *Meleklerin büyüğü.*

- Haṭṭuñ k'ola fitne-dih-i mülket-i âşüb / **Kerrübîlere** tar ola meydân-ı kıyâmet (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 34*). [*kerrübîlere, -ler, -e*]

kerrübiyân: *Allah'a en yakın olan büyük melekler.*

- 'Alem-i süflîye lâıḳ görmedi **kerrübiyân** / İtdiler a'lâ-yı 'illiyîni ol zâta serây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 8*). [*kerrübiyân,]*

Kervân-kırân: *Özel isim. Lakap olabilir.*

- Lanburi(?) **Kervân-kırân** Todori daḫi andadur / Hâlidâ 'azm-i Galaṭa eyleyüp gitmez misiñ (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 1*). [*Kervân-kırân,]*

kes-: *Çekmek, etkisini kaldırmak.*

- Sebeb oldu ħaṭa zāhid yed-i şūmuñ **keseli** / Alma alma kelefī sīb-i zekāndan kes eli (*Ferrī Dīvānı, Gazel 185, Beyit 1*). [*keseli, -eli*]

kes-: Kesici bir araçla yaralamak.

- Levīm-i Yusuf-menişāndan kaṭ'ı yed itdi le'īm / Ṭa'n-ı aḥvāl-i Züleyḥāda zenān el **keseli** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 185, Beyit 3*). [*keseli, -eli*]

kes-: Yontmak.

- Dest-res olmadı böyle gazel-i pāke selef / Ferriyā ḥāmeyi mīkrāz-ı belāgat **keseli** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 185, Beyit 5*). [*keseli, -eli*]

kes-: Kurban etmek.

- Saña kurbānlığa geldüm cihāna / Beni қоқ başuñ için **kes** Emīnüm (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 9, Beyit 1*). [*kes,*]

kes-: Ayırmak, koparmak.

- **Keserse** tārem[i] göñlüm keserle kesrle kesmem / Dil-i sevdā-gerüm ger küdek-i mi'mār mār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 2*). [*keserse, -er, -se*]
- Keserse tārem[i] göñlüm keserle kesrle **kesmem** / Dil-i sevdā-gerüm ger küdek-i mi'mār mār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 2*). [*kesmem, -me, -m*]

kesb eyle-: Edinmek, elde etmek, kazanmak.

- Dehre cülūsı şaldı fer mānende-i mihr ü kamer / Tārīk-diller ser-te-ser **kesb eyledi** şevk-i 'azīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 7*). [*kesb eyle-, -di*]

kesb-i berg ü bār eyle-: Meyve ve yaprak kazanmak.

- Ğonce-tab'ā gül-mizācā verd-i zībā-meşrebā / Ravza-i ṭab'uñdan eyler **kesb-i berg ü bār gül** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 27*). [*kesb-i berg ü bār eyle-, -r*]

kesb-i hurde-i 'ırfān: İrfanın ince manasını kazanma.

- Düşüp ifrāda **kesb-i hurde-i 'ırfān** için geldüm / Seni eşyāda yüz biñ vech ile seyrān için geldüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 1*). [*kesb-i hurde-i 'ırfān,*]

kesb-i neş'e-i cām eyle-: Kadehten hafif sarhoşluk ve keyif edinmek.

- Būs-ı la'lūñ ile **kesb-i neş'e-i cām eyledük** / Bāde-i hoş-terle güyā def'-i ālām eyledük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 120, Beyit 1*). [*kesb-i neş'e-i cām eyle-, -dük, -k*]

keseli: Kese içinde.

- Mū degül rüyına ta'līk Ḥabeş-i şāhinden / 'Azl için ḥüsniñi ḥaṭdur siyeh atlas **keseli** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 185, Beyit 2*). [*keseli,*]

keser: Tahta, ağaç yontmaya ve çivi çakmaya yarayan, kısa saplı, bir yanı keskin ağızlı çelik araç. (?)

- Keserse tārem[i] göñlüm **keserle** kesrle kesmem / Dil-i sevdā-gerüm ger küdek-i mi'mār mār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 2*). [*keserle, -le*]

kes-i nā-kes-sıfat: İnsaniyetsiz kişi.

- ‘Aşk olur hādī-i vādī-i necāt-ı ‘urefā / ‘Aşk ider her **kes-i nā-kes-sıfatı** şāf-nihād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8). [kes-i nā-kes-sıfat, -ı]

ke’s-i nukul: Meze kâsesi.

- Sākī ruḥuñ mı bezme viren böyle āb u tāb / La’l ü femūñ mı **ke’s-i nukul** sāgar-ı şarāb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7). [ke’s-i nukul,]

keskin: Kesici.

- Çık **keskin** üzengiyle rakībi ata çignet / Tutdurma ayak baş ki rikābuñda el olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [keskin,]

kesr: Kırma.

- Keserse t̄ārem[i] göñlüm keserle **kesrle** kesmem / Dil-i sevdā-gerüm ger kūdek-i mi‘mār mār olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [kesrle, -le]

kesret: Kalabalık.

- **Keşretde** de vaşluñ eger inkār olunmaz / Ammā güzelüm ḥāne-i pinhāna t̄oyulmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [keşretde, -de]

kesret: Çokluk.

- **Keşretten** ayağı çeküp ol mest-i mey-i ‘aşk / Keyfiyyet-i vahdet ile ḥāk itdi mekânı (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 3). [keşretten, -den]

kesr-i nefis: Nefsini köreltme.

- Didüm ey şuh ‘aceb sen mi Yūsuf mı güzel / **Kesr-i nefis** ile didi ḥusn ile ikrārumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [kesr-i nefis,]

Keşān: Edirne’ye bağlı bir ilçe.

- Dil eglenürdi keşmekeş-i şoḥbetūñ ile / Fikrūñ **Keşāna** çekdi keşān-ber-keşān beni (Ferrî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1). [keşāna, -a]

keşān-ber-keşān: Çeke çeke, zorla.

- Dil eglenürdi keşmekeş-i şoḥbetūñ ile / Fikrūñ Keşāna çekdi **keşān-ber-keşān** beni (Ferrî Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1). [keşān-ber-keşān,]

keşf eyle-: Açmak.

- **Keşf eyleme** ağıyar-ı keç-endāma niḳābuñ / Meşhūrdur āsīb-i nāzar çeşm-i keşefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [keşf eyle-, -me]

keşf it-: Açmak, göstermek, ifşa etmek.

- **Keşf idüp** derd-i nihānın nice Ferrī söylesün / Va‘de-i ferdā ile mümkün mi gönlin eylesün (*Ferrī Dîvânı, Tahmîs 3, Bend 5*). [*keşf it-, -üp*]

keşf-i rāz it-: Sırrı keşfetmek.

- Şabra yokdur çāre ister lâ disün ister ne‘am / Vaşla dā‘ir ol cevāna **keşf-i rāz itsem** gerek (*Ferrī Dîvânı, Tahmîs 2, Bend 4*). [*keşf-i rāz it-, -se, -m*]

keşmekeş-i kavd: Kayıt, bağ karmaşıklığı.

- Başdan çevirdi **keşmekeş-i kayd[ı]** rind-i hāş / Sen tırma şüfī sūbhā-i ezkāri çek çevir (*Ferrī Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*keşmekeş-i kayd, -ı*]

keşmekeş-i şohbet: Sohbetin telaşı.

- Dil eglenürdi **keşmekeş-i şohbetün** ile / Fikrūn Keşāna çekdi keşān-ber-keşān beni (*Ferrī Dîvânı, Müfret 2, Beyit 1*). [*keşmekeş-i şohbet, -ün*]

keştî: Gemi.

- Alındı havza-i teşhîre bunca **keştî** vü düşmān / Tağıldı ‘āleme bu fevz ü nuşret rāygān üzre (*Ferrī Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [*keştî,]*

keştî-i heves: Heves, istek gemisi.

- Bahr-ı zehār-ı ‘aşkı geçüp **keştî-i heves** / Cüy-ı murāda girdi selāmet şuyındadur (*Ferrī Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5*). [*keştî-i heves,]*

keştî-i idrāk: İdrak gemisi.

- Dil ki bir nev-res cevāna düşdi bezm-i ābda / **Keştî-i idrākümüz** hayfā tutuldu şābda (*Ferrī Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1*). [*keştî-i idrāk, -ümüz*]

keştî-i vaşl: Kavuşma gemisi.

- Orşa poça kullanma didi **keştî-i vaşlum** / Şundum dümene destümi çün dir lava langā (*Ferrī Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2*). [*keştî-i vaşl, -um*]

keştivān: Gemiler.

- Girüp körfezlere göz göre îşāl-i muzād itmiş / ‘Ale’l-‘amyā taşallut [itmiş] iken **keştivān** üzre (*Ferrī Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*). [*keştivān,]*

ketān/kettān: Ketenden elde edilen lif ipliği. Mehtabın tesiriyle ketenin çürüdüğüne, renginin parladığına, üzerindeki lekelerin gittiğine, elyafın inceleştigiğine inanılmış. [ETEM “keten-mehtab” md.]

- Beni pā-māl-i cevri eyler levend-āsā çıkar çıkmaz / İder **kettānı** pejmürde meh-i ğarrā çıkar çıkmaz (*Ferrī Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [*kettānı, -ı*]
- Biri **kettānum** eridür biri mahbūbūm yakar / Mihr ü mehden başa taķmış çarḥ-ı keç-reftār gül (*Ferrī Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37*). [*kettānum, -um*]

ketān-ı sabr: Sabır keteni. (bk. ketān).

- Eyler **ketân-ı şabrumı** pejmürde şevk ile / Āhum o māha hāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*ketân-ı şabr, -im, -ı*]
- Sînesin açup tamām itdi **ketân-ı şabrumı** / Var mı inşâf it bu cezbe cevher-i meh-tâbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6*). [*ketân-ı şabr, -um, -ı*]

ketm it-: Saklamak, gizlemek.

- **Ketm itme** cân u dîn ü dil ü mezhebi şakın / Her büt-perest-i ‘aşkda rengîn tapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [*ketm it-, -me*]

kettân-ı dil: Gönül keteni. (bk. *ketân*).

- Çeküp pîrâhenin hûrşîde beñzer sînesin açmış / Şeb-i bedr içre **kettân-ı dile** meh-tâb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3*). [*kettân-ı dil, -e*]

kevkeb: Yıldız.

- Mir’âde ‘aksin göricek şan iki şühûn / **Kevkebleridür** itdi kırân burc-ı şerefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5*). [*kevkebleridür, -ler, -i, -dür*]
- Oldı hayfâ ahterüm burc-ı nuhûset **kevkebi** / Necm-i sâ’ir gibi devr ü seyr-i ecrâm itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4*). [*kevkebi, -i*]
- Mâ’il it deryâ-yı tab‘-ı Ferrîye gel meşrebi / Şîve-i ‘aks ile reşk itdür o süya **kevkebi** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5*). [*kevkebi, -i*]

kevkeb: Yıldız. II İyi talih.

- O mehle farqumuz beyne’s-semâkü ve’s-semek oldı / Cüdâ-yı hâl-i rüyum aña **kevkeb** kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2*). [*kevkeb,*]

kevkeb: Yıldız. II Talih.

- Meftûr-ı şerâret ezeli**kevkebümüzde** / Ber-hayr olacak düş de görünmez şebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1*). [*kevkebümüzde, -ü, -müz, -de*]

kevkebe başdur-: Yıldızla donatmak. (?).

- Esb-i pîr-i çarha bir yıldızlı moncuğ ‘arz idüp / **Kevkebe başdurdı** pek çok bir bir ahter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3*). [*kevkebe başdur-, -dı*]

kevkeb-i baht: Baht yıldızı.

- Bî-hüde kelâm itme it evşâfin o zâtuñ / Kim sa’d u şeref **kevkeb-i bahtında** devândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [*kevkeb-i baht, -ı, -n, -da*]
- Ola hayrâtı kabûl ‘ömr ile iqbâl mezîd / **Kevkeb-i bahtı** sa’îd ‘izz u huzûrı ber-pâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 7*). [*kevkeb-i baht, -ı*]

kevkeb-i Nâhîd: Nahit yıldızı. (bk. *Nâhîd*).

- Çengden ya Zührenüñ tel kırıdığın fehm eyleyüp / Hışm ile şan **kevkeb-i Nâhîde** hancer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [*kevkeb-i Nâhîd, -e*]

Kevser: Cennette bir nehir veya havuz.

- Dilden koma la'l-i lebinüñ fikrini bir dem / **Kevser** gibi ol bahşış-i nâ-dâde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*Kevser,]*
- Bir mertebe mest itdi mey-i hicrûñ ey âfet / Def' olmaya **Kevserle** de maşşerde humârum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6*). [*Kevserle, -le]*
- Ne hür ne gilmân u ne vildân u ne **Kevser** / Nâzır dilüm eşyâda kemâl ile zühûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5*). [*Kevser,]*

Kevser-i ser-şâr: Ağzına kadar dolu Kevser. (bk. *Kevser*).

- Meclisüñ gibi baña ravza-i dîdâr olmaz / Şunduğuñ bade gibi **Kevser-i ser-şâr** olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 37*). [*Kevser-i ser-şâr,]*

Key: Büyük hükümdar. İran padişahlar sülalesinin ikincisi bu adla anılır. Efsaneye göre bu adı ilk defa Rüstem'in babası olan Zal, Kubad'a vermiştir. [ADŞS “Key” md.]

- Maşraf-ı luţf-ı firāvānuña nisbetle olur / **Key(?)** ü Dārā(?) u Ferīdün-ı cihān şey²-i kalīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3*). [*Key(?),]*

k'ev: Ki ey.

- Misma'-ı cāna tokundı bu makālāt-ı garīb / **K'ey** riyā-kār-ı cihān eyle vü sem'a mu'tād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2*). [*k'ey,]*

key-āsā: Padişah gibi.

- Şad gıbta o mest-i meye kim sāğar elinde / Ferrî ola cānāne de zānūda **key-āsā** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [*key-āsā,]*

keyf: İçkinin verdiği hafif sarhoşluk, neşe.

- Başdurdı **keyfe** gayrı ayak başma iç diyü / Ol mest-i cām-ı hüsn ü bahā sākiyā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8*). [*keyfe, -e]*
- Bir **keyf** içün ki anda melāmet de muhtefī / Menn-āşinā-yı pīr-i muğān oldıgum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [*keyf,]*
- Dil-berde fitrī luţf u eziyyet hālef selef / 'İşret deminde **keyf** ü merāret hālef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [*keyf,]*
- Rehn olmayınca hırka meyüñ **keyfi** lağv olur / Ālāyiş olmaz eylemeyince 'avām vām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4*). [*keyfi, -i]*
-

keyf-i ebed: Sonsuz keyif, neşe.

- Kem-cur'asıyla ādeme **keyf-i ebed** gelir / Her demde feyz ü neşve dilā bī-'aded gelir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 42*). [*keyf-i ebed,]*

keyf-i hande: Gülme keyfi.

- Hemān mevķūf-ı luţf-ı gamze-i peymānuñm sāķī / Firāķuñ ile zevķ u şevķ u **keyf-i hādeden** dūrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*keyf-i hande, -den]*

keyf-i şarāb-ı bī-humār: Baş ağrısı yapmayan şarabın verdiği hafif sarhoşluk.

- **Keyf-i şarāb-ı bī-humār** oldı dile neşve-nişār / Gül-zār-ı cānı pūr-bahār itdi eger mişl-i nesīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [*keyf-i şarāb-ı bī-humār,]*

keyfiyet-i bāde-leb: Şaraba benzeyen dudağın verdiği sarhoşluk.

- Dil **keyfiyet-i bāde-leb** ile uyumışmış / Mey-ḥ'āredür ol bintü'l-ineble uyumışmış (Ferrî Divânı, Gazel 102, Beyit 1). [keyfiyet-i bāde-leb,]

keyfiyyet: Bir şeyin sahip olduğu ve onu diğerlerinden ayıran özellik.

- **Keyfiyyetüm** anılanmadı nā-dān arasında / Muşhaf gibi şan sük-ı Naşārāda ğarībüm (Ferrî Divânı, Gazel 131, Beyit 2). [keyfiyyetüm, -üm]

keyfiyyet-i 'aşk: Aşk sarhoşluğu.

- Cezbe-i āndur viren **keyfiyyet-i 'aşka** tamām / Neş'e-dār olmaz imiş olsa eger bī-māya mey (Ferrî Divânı, Gazel 199, Beyit 5). [keyfiyyet-i 'aşk, -a]

keyfiyyet-i cāvīd: Ebedî sarhoşluk, neşe.

- Demdür alasıñ destüñe āyīne-i cāmı / Tahşīl idelüm Cem gibi **keyfiyyet-i cāvīd** (Ferrî Divânı, Terkib-bend 1, Beyit 5). [keyfiyyet-i cāvīd,]

keyfiyyet-i mey: Şarabın verdiği sarhoşluk.

- **Keyfiyyet-i mey** almış o meh-pāreyi sızmış / Düşmüş dizime nāz u edeble uyumışmış (Ferrî Divânı, Gazel 102, Beyit 4). [keyfiyyet-i mey, -mış]

keyfiyyet-i vahdet: Birliğe ulaşmanın verdiği keyif.

- Keşretten ayağı çeküp ol mest-i mey-i 'aşk / **Keyfiyyet-i vahdet** ile ḥāk itdi mekânı (Ferrî Divânı, Tarih 14, Beyit 3). [keyfiyyet-i vahdet,]

Kevhüsrev: Yüce padişahların benzetildiği, Keyaniyan sülalesinden bir İran hükümdarı. [ADŞS "Keyhüsrev" md.]

- Ḥaḳan-ı ḳaani-ḡulām İskender-i heybet-vesīm / **Keyhüsrev** ü Cem-intizām ārāyiş-i tāk u dīhīm (Ferrî Divânı, Kaside 2, Beyit 1). [keyhüsrev,]

Key-hüsrevā: Ey Keyhüsrev! (bk. Keyhüsrev).

- Şāhen-şehā 'adl-āverā Cem-mesnedā **Key-hüsrevā** / Ehl-i dilā şāhib-zekā cebheñde manşürī resīm (Ferrî Divânı, Kaside 2, Beyit 38). [key-hüsrevā,]

kible-i Ferhād: Ferhat'ın kiblesi. (bk. Ferhād).

- Hicr ile yirüm şimdi kūhistān ya hāmūn / Olmuş çü ezel pīş-revüm **kible-i Ferhād** (Ferrî Divânı, Terkib-bend 1, Beyit 14). [kible-i Ferhād,]

kible-i maẓmūn: Mazmun kiblesi. (bk. maẓmūn).

- Pey-rev olamazsak da eger Rāḡıba Ferrî / Ol **kible-i maẓmūn** ise biz kible-nümāyuz (Ferrî Divânı, Gazel 93, Beyit 5). [kible-i maẓmūn,]

kible-nümā: Kibleyi gösteren alet, pusula.

- Pey-rev olamazsağ da eger Rāğıba Ferrî / Ol kıble-i maẓmûn ise biz **kıble-nümāyuz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*kıble-nümāyuz, -y, -uz*]

kıl-: Etmek, eylemek, yapmak.

- Felek zîb-i serābistān **kılsun** jālesini / Ben eşküm eylerüm sebz ü şükûf-ārā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3*). [*kılsun, -sun*]
- Fennî gibi bir ma'ārifmende kıydı çarh-ı dūn / **Ƙıldı** erbāb-ı derūnı kendi gibi rū-be-rāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*). [*kıldı, -dı*]

kıl kondurma-: Toz kondurmamak. II Bir şeyde herhangi bir kusurun varlığını kabul etmemek, bir şeyi kusursuz göstermek.

- Al aña evvel ne hāl oldu ki **kıl kondurmaz** iken / Oldı gül-ruhlar dirîgā pāy-māl-i hāl u hāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3*). [*kıl kondurma-, -maz-z*]

kılıç çek-: Saldırmak için kılıcı kınından çıkarmak.

- Haṭṭı mikrāzla kırdukda cilā niyyetine / Kāfire şanki **kılıç çekdi** gāzā niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1*). [*kılıç çek-, -di*]

kılıç etmegi: Kılıç ekmeği, kılıç hakkı. Timarların başlangıcı olan ilk üç veya altı bin akçası yerinde kullanılan bir tabirdir. [OTDS] II Bir kimsenin kendi gayreti, uğraşması ile elde ettiği şey.

- Haṭṭ-ı nevden dem-i vaşl oldığın itdüm çü tırāş / **Ƙılıcum etmegidür** zabṭ iderüm işte sened (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4*). [*kılıç etmegi, -dür-um, -dür*]

kılıçdan geç-: Kılıçla öldürölmek.

- **Ƙılıçdan geçdiğinde** cümle eşrār-ı fiten-peymā / Tıttup zencîr-i ye'si terk idüp bî-hüde gavgāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 10*). [*kılıçdan geç-, -dig, -i, -n, -de*]

kımızlı: İçeriğinde kırmız bulunan.

- Aldanma virse tatlı meme ol büt-i Tatar / Şîr-i hizebr-i mekr ü fitendür **kımızlıdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*kımızlıdur, -dur*]

kır-: Üzmek, incitmek.

- Muṭribā maḥbûb u mey āmāde al sāzuñ ele / Bir şafā baḥş eyle sen de luṭf idüp **kırma** giriş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2*). [*kırma, -ma*]

kır-: Dalından ayırmak.

- Nefes-i tünd-i 'adū **kırmadı** bir gül mi ḳodı / Serdî-i bād-ı ḥazān bāğda bülbül mi ḳodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1*). [*kırmadı, -ma, -dı*]
- İtdi cem'iyet-i 'uşşākı perîşān Ferrî / Nefes-i tünd-i 'adū **kırmadı** bir gül mi ḳodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6*). [*kırmadı, -ma, -dı*]

kır-: Yok etmek, imha etmek.

- Haṭṭı mikrāzla **kırdukda** cilā niyyetine / Kāfire şanki kılıç çekdi gāzā niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1*). [*kırdukda, -dukda*]
- Zencîrūmi **kırdum** o cünün ile boşandum / Zünnārı ḳuşandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 6*). [*kırdum, -du, -m*]

kırān it-: İki yıldız aynı burçta bir araya gelmek.

- Mir'atde 'aksin göricek şan iki şūhuñ / Kevkebleridür **itdi kırān** burc-ı şerefde (Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 5). [kırān it-, -di]

kırān ol-: Birleşmek.

- Mukārin şems ile necm-i sa'īdi Ferkadān-āsā / Sa'ādetle **olaldan** burc-ı ābīde **kırān** üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 11). [kırān ol-, -aldan]

kırık endām: Nazla salınan endama sahip. (?)

- Bu 'āşık-ı belā-zededen müste'ārdur / Ol şūh-ı bī-vefā **kırıkendām** dil-şiken (Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 4). [kırıkendām]

Kırım şal-: Toplu olarak öldürmek, katletmek. II Kırım: Karadeniz'in kuzeyinde Tatarların yaşadığı yarımada.

- Tīr-i müjeyle şimdi **Kırım şaldı** dillere / Gamze bucağda oturıcı bir Tatar imiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 4). [kırım şal-, -dı]

Kırk Kilīsā: Kırklareli'nin eski adıdır. Kilisenin çokluğundan dolayı bu adı almıştır. [OTDTS]

- Olup zünnār-bendi dil girince **Kırk Kilīsāya** / Perestiş eyledüm yüz yirde ol meh-rū-yı tersāya (Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 1). [Kırk Kilīsā, -y, -a]
- Nazīri yok düde sala 'aceb kıssīs-i nāz-āyın / Anı bir gördi Ferrī gice vardı **Kırk Kilīsāya** (Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 7). [Kırk Kilīsā, -y, -a]

kırkul-: Uçlarından kesilmek.

- Perçemde seyr-i turre-i tarrāra çıksa ya / **Kırkılsa** o da zūlf ile ruhsāra çıksa ya (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 6). [kırkılsa, -sa]

kısmet-i rindān: Rintlerin kısmeti. (bk. rind).

- 'İrfāna nakış olmada çün **kısmet-i rindān** / Yār şāmesidür dāne-i meştūt-ı hārābāt (Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 4). [kısmet-i rindān,]

kısmet-i rüz-ı ezel: Allah'ın ruhları yaratıp bir araya topladığı gün takdir edilen, nasibine düşen.

- **Kısmet-i rüz-ı ezeldür** zevkı nā-dān itmede / Guşsa-i dehri ser-ā-pā zümre-i rindān çeker (Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 5). [kısmet-i rüz-ı ezel, -dür]

kıssa: Kısa hikāye, ibretli hikāye.

- Zāhidā men' itme 'uşşākı hevā-yı 'aşkdan / Luţfı yok şāhib-şihāda **kışsa** vü efsā[ne]nūñ (Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 4). [kışsa,]

kışsa-dırāz it-: Kıssayı uzatmak.

- Ahvāl-i zifāfa **idiyor kışsa-dırāzı** / Kırn ağaca yine imām kıan sürecekdir (Ferrī Dīvānı, Müfret 5, Beyit 1). [kışsa-dırāz it-, -i, -yor]

kıssīs: Keşiş, rahip, papaz.

- Deyrde muğ-beçeğân ile budur ülfete dâll / Korkarum ki beni **kıssîs** ide bu rāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*kıssîs,]*
- Sümnât-ı aşkınuñ **kıssîsi** oldum ey şanem / Beste-i zünnâr-ı zülfüñ oldı gerdānum Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [*kıssîsi, -i]*
- Zâhid ü **kıssîs** yek-sân oldı ma'bed her taraf / İndümüzde farkı yokdur mescid ü büt-hānenüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2*). [*kıssîs,]*
- Sümnât-ı aşkına **kıssîs** idüp cân u dili / İmtinâ' itdürdi aşkı rāh-ı mādergānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4*). [*kıssîs,]*

kıssîs-i nāz-āyîn: Naz ayininin keşişi.

- Nazîri yok düde sala 'aceb **kıssîs-i nāz-āyîn** / Anı bir gördi Ferrî gice vardı Kırk Kilîsāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7*). [*kıssîs-i nāz-āyîn,]*

kıf'a: Askerî birlik.

- Hevāsına uyup düşmen otuz **kıf'a** sefāyinle / Çıkup korşanlığa küllî'asākirle ziyān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20*). [*kıf'a,]*

kıy-: Merhametsizce davranmak, zulmetmek.

- **Kıymağda** tekāsül mi ider ol büt-i lâ-kayd / Zünnārına vā-beste Mesîhā dañi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4*). [*kıymağda, -mağ, -da]*

kıy-: Acımayıp öldürmek.

- Fennî gibi bir ma'ārifimde **kıydı** çarh-ı dün / Kıldı erbāb-ı derünü kendi gibi rû-be-rāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*). [*kıydı, -dı]*
- Ahmed Ağa gibi bir zāt-ı sūtüde-ħaşlete / Çarh-ı bî-dād [u] cefā-mu'tād **kıydı** āh āh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 1*). [*kıydı, -dı]*

kıyāmet: Ölülerin tekrar dirileceği ve mahşerde toplanmak üzere, Allah'tan başka bütün varlıkların yok olacağı zaman.

- Yaklaşdı gibi mülk-i melāhatde **kıyāmet** / Feryād ki hep genc-i defnüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3*). [*kıyāmet,]*

kıyāmet: Ölülerin tekrar dirileceği ve mahşerde toplanmak üzere, Allah'tan başka bütün varlıkların yok olacağı zaman. II Kargaşalı, gürültülü.

- Kāmetüñ seyri ile bezmi **kıyāmet** idelüm / Dilleri zevkle ser-şār-ı şetāret idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 32*). [*kıyāmet,]*

kıyāmet-bîn-i 'aşk: Aşk kıyametini gören.

- **Kıyāmet-bîn-i 'aşkum** mahşer-i pür-şürdur göñlüm / Enîn-ārā-yı şîven nağme-zîb-i şürdur göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1*). [*kıyāmet-bîn-i 'aşk, -um]*
- Her ān îkād-ı şem'-i ħaşr u neşre / Dilüm meş'al **kıyāmet-bîn-i 'aşkum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 6*). [*kıyāmet-bîn-i 'aşk, -um]*

kıyāmet-kāmet: Kıyamet boylu.

- Ħayālün ey **kıyāmet-kāmetüm** özge sehād oldı / Dü çeşmüm tā şabāh-ı ħaşre dek bîdārdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [*kıyāmet-kāmetüm, -üm]*

kıyās it-: Zannetmek.

- Haṭ **kıyās itme** ruḥında şun‘-ı Feyyāz-ı Ezel / Tāze ter sūnbül bitürmiş ḡonce-i sīr-ābda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 3*). [*kıyās it-, -me*]
- Mū **kıyās itme** tenümde tīr-i müjḡānuñ şehā / Cevr ile bulmış nümāyiş her biri ser gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 23*). [*kıyās it-, -me*]
- Süre-i Nūr üstine yazmış ḡader kātibleri / Ben **kıyās itdüm** ki ve‘l-leylī kelāmu‘l-lāhda (*Ferrī Dīvānı, Tarih 2, Beyit 2*). [*kıyās it-, -dū, -m*]

kız: Dişi cinsten insan.

- Bintü‘l-‘ineb evvel ḡarem-i pīr-i muḡānda / Hürmetlice bir **kız** idi şimdi dile düşdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 186, Beyit 3*). [*kız,]*

kızdır-: Hararetlendirmek, şehvetlendirmek.

- Tā‘ib-i muḡlimi yemden n‘ola kılsa tirīd / Yuvaya **kızdırıyor** kīrūmi anuñ nāmı (*Ferrī Dīvānı, Nazm 5, Beyit 2*). [*kızdırıyor, -ı, -yor*]

kızıl: Kırmızı.

- Pīş-ḡāhuñda **kızılı** çünki oldı āşikār / Ḳopdıḡı demde hemān ḡül-zārı buldı ṭar ḡül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 32*). [*kızılı, -ı*]

Kızıl Elma: Osmanlı Türkleri tarafından Roma’ya verilen ad. II Sevgilinin çenesi.

- Eşküml ile eyledi sīb-i zekānda haṭ zuhūr / Nemçeyi gör kim **Kızıl Elmada** ‘asker gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 38, Beyit 2*). [*kızıl elma, -da*]
- Sākīden sīb-i zenaḡdan istesem alma dimez / Baña hükml itdürdi el-ḡaḡ şan **Kızıl Elmaya** mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 2*). [*kızıl elma, -y, -a*]
- Eşküml ile eyledi sīb-i zekānda haṭ zuhūr / Nemçeyi gör kim **Kızıl Elmada** ‘asker gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 22*). [*kızıl elma, -da*]

kızıl yāḡūt: Kırmızı parlak renkte olan yakut.

- Hūn-ı cānum ile tezyīn it o kātıl ḡamzeñi / Haṇçer-i şāhānda zīnet **kızıl yāḡūt** olur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 4*). [*kızıl yāḡūt,]*

Kızılbaş: Safeviyye tarikatının lideri Şeyh Haydar. Şeyh Haydar, başına on iki dilimli taç giyip kızıl sarık sarmış, müritlerine de aynı şeyi yaptırmıştır. [TDVİA “Safeviyye” md.]

- Ḥamdī-yi Ya‘ḡūb Efendi urdıḡı demde yire / Ḳanayup başı **Kızılbaşuñ** olup yüzi ḡara (*Ferrī Dīvānı, Nazm 4, Beyit 1*). [*kızılbaşuñ, -uñ*]

ki: Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan ya da özneyi, tümleci güçlendirerek cümlenin temel bölümüne bağlayan bir söz.

- Sī-rūze koydı ol mühim incāz-ı va‘dını / Bu çillemüzde ḡaḡ bu **ki** yok Ferriyā riyā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 1, Beyit 5*). [*ki,]*
- Ben o Hārūtum **ki** emre rām müşkildür baña / Çeşm-i sihr-ālūd-ı dil-ber çāh-ı Bābildür baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 1*). [*ki,]*
- Baḡmam ṭoyunca belki girān-bārī-i nigāh / Ḥavfım odur **ki** vire meşāḡ u te‘ab saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 3*). [*ki,]*
- Nakd-i ḡulūş-ı ‘aşḡumı ṭoḡrı bilen disün / Ben şā‘irüm **ki** belki yalan söylerüm saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 5*). [*ki,]*

- İ'câzdur **ki** hâl-i siyeh oldı zîb-i ruḥ / Mihr içre müşek itdi mekân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [ki,]
- Ol dem **ki** şehâ şayhâ-i hicrân ola peydâ / Her müy-yı tenümde niçe efgân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [ki,]
- Mektûm tura sırr-ı maḥabbet yine dilde / Ol günde **ki** hep zâhir ü pinhân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [ki,]
- Ben ol lâ-ya'kılum mestâne-meşreb / **Ki** oldum 'aşk ile dîvâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [ki,]
- Giryem gamuñla dîde-i ḥün-bâra çıkdı hep / Üftâdedür **ki** rü'yet-i dîdâra çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [ki, -dür]
- O mäh-rû **ki** bezimde utandı yatdı bu şeb / Netîce taraf-ı firâşum tolandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [ki,]
- Gönül **ki** itdi der-âgüş o mähî rü'yâda / Uyandı bulmadı vâfir aratdı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*). [ki,]
- Kim dir **ki** sözde reşk-i Mesîhâ-yı Meryem it / Merd ol cihânda Meryem-i ma'nîyi maḥrem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [ki,]
- Bir câya ir **ki** olmaya hestî vü nîstî / Tûṭî-i nefis-i nâṭıkayı anda epsem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [ki,]
- Bû'l-hevesler eylesün zevkî **ki** id eyyâmidur / Eylerüz vaşl ile biz de vaqt olur taḳlîd-i 'îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [ki,]
- Oldı cinâs u tevriyeden Ferriyâ beri / Ma'zûr tut **ki** böyledür eş'âr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [ki,]
- Şâhâne güzel sev yûri rindâne şarâb iç / Bunlar **ki** dilûñ dâfî-i derd ü elemidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [ki,]
- Tîz itdi o nev-reste güzel ḥâcibi tîguñ / Ḥavf eyle gönül ḥavf **ki** seyf-i 'Acemîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [ki,]
- Hışn-ı hüsünde gül-bedenüm i'tibârlıdur / Ol mäh-ı burc-ı 'işve **ki** Timurḥişârlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [ki,]
- Gamze-i pür-şûrî **ki** mestânedür / Dîde-i bîmârâna mey-ḥânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [ki,]
- Dil-ber **ki** gâhî çeşmini maḥmûr gösterür / Gör şan'atı ki fitneyi mestür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [ki,]
- Dil-ber ki gâhî çeşmini maḥmûr gösterür / Gör şan'atı **ki** fitneyi mestür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [ki,]
- Kândîl alınca destine kayyûm-ı sâde-rû / Şandum **ki** tıfl-ı muğ-beçe billür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [ki,]
- Ferrî görünce rûyına bakmam **ki** vechi var / Ḥavfûm odur ki kendi toyar zûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [ki,]
- Ferrî görünce rûyına bakmam ki vechi var / Ḥavfûm odur **ki** kendi toyar zûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [ki,]
- Dil **ki** dâğ-ı ḥasreti cânâna bir bir gösterür / Güyiyâ eyler tazallum şâha maḥzar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*). [ki,]
- Bak bak o büt **ki** zûlf-i girih-gîr gösterür / Ya'nî esîr-i 'aşkına zencîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [ki,]
- Demdür **ki** bezm-i mey okına bûselik 'ırâk / Muṭrib rubâbı al eliñe târî çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6*). [ki,]
- Sû-i 'amele itmede gündend güne teşvîk / 'Uşşâkınuñ ol zûlf **ki** tûl-ı emelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [ki,]
- Reh-i vaşl-ı dil-ârâda heves **ki** sedd-i râhumdur / O sevdâ **ki** olur her dem sürûd-ı medd-i âhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [ki,]
- Reh-i vaşl-ı dil-ârâda heves **ki** sedd-i râhumdur / O sevdâ **ki** olur her dem sürûd-ı medd-i âhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [ki,]
- Bu ter ğazel **ki** şafḥa-i Dîvân-ı Ferrîde / 'Uşşâka yâd-ı ḥüsnum ile yâdigârdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [ki,]
- Muṭtaribdür dâ'imâ 'âşık **ki** ḥâk-i fîtrâtı / Arz-ı Nîşâbürdan ya ma'den-i sîm-âbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [ki,]
- Mümkindür itmek atlas-ı çarḥı libâs-ı nâz / Ḥavfûm odur **ki** saña o kaftân kaba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [ki,]
- Cibrîl olursa vâkıf-ı râz olmaz ey perî / Sırr-ı lebûñ **ki** ḥâne-i cânümde gizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*). [ki,]
- Rûyuña bakmada âzürde olursın cânâ / Mülket-i ḥüsnuñe bilmem **ki** ḥasâret mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [ki,]

- Rakşa giricek ol sehî-kad zülfî perîşân / Şandum **ki** hemân bâgda serv ü çemen oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [ki,]
- Bir güne tarab-zâ **ki** bu mel'ab-geh-i rindân / Et'fâl degül 'aşk ile pîr-i kühen oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [ki,]
- Ferrî seni lertzân iden 'âlemde hevâdur / Ammâ dil-i âşüfte **ki** bilmem neden oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [ki,]
- Resm-i 'adîdür **ki** 'irfân mürîş-i hızlân çi sūd / Ferriyâ semt-i murâdî yoḥsa her dem cân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7*). [ki,]
- Devâtında midâdî Ferriyânun ḥün-ı dildendür / Şu güftârî **ki** vaşfuḥda idüp inşâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [ki,]
- Ol baḥr-ı kemâlüz **ki** 'adem sâhilümüzdür / Ol dürr-i yetîmüz **ki** 'Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [ki,]
- Ol baḥr-ı kemâlüz **ki** 'adem sâhilümüzdür / Ol dürr-i yetîmüz **ki** 'Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [ki,]
- Ferrî şadefüz melce-i lü'lü'-yi ḥulûşuz / Ol dürr-i yetîmüz **ki** 'Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [ki,]
- Haṭṭun derûn-ı ḥüya **ki** tal'at şuyındadır / Meylüm oḡul otı ile şevket şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [ki,]
- Bir cāya irîşdün **ki** mürüvvet eṣeri yok / Erbâb-ı himem mün'adim ikrâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [ki,]
- İtdürdi felek cebr ile imsâk ḡnâdan / Bir rûzeye düş itdi **ki** bayram cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*). [ki,]
- Eşk-i ḥasret kânıdur çeşmân-ı hicrân-perverüm / Erzen-i Rûmuḥ **ki** âbı ekşerî kândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [ki,]
- Niçe Rüstem-şalâbet ser-fürü-yı dest-i kudretdür / Bu resm-i 'adîdür **ki** kût-ı cismin âḡiri yir yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [ki,]
- Kalem **ki** la'linün iṭrâ-yı vaşfin eyler el çekmez / Ḥased kim bir karış kâmetli zengî nice sükker yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [ki,]
- Bir keyf için **ki** anda melâmet de muḥtefî / Menn-âşinâ-yı pîr-i muḡân oldıḡum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [ki,]
- Reflâr güzel kad güzel endâm güzeldür / Ser-tâ-be-kadem ḥaḡ bu **ki** böyle güzel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*). [ki,]
- Çık keskin üzengiyle rakîbî ata çignet / Tutdurma ayak baş **ki** rikâbuḥda el olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [ki,]
- İdinmiş ma'bed-i 'aşk içre cānâ ḥâcibün miḥrâb / **Ki** erbâb-ı maḡabbet ḡayrı cāy-ı iktidâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [ki,]
- Bu kânûn-ı maḡabbetdür **ki** bîmârân-ı rāh-ı 'aşk / Nigāhuḥ irmeyince Bū 'Alî gelse şifâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5*). [ki,]
- Biz ol belî-güyan ile dem-sâz-ı Elestüz / El-minnetü li'llāh **ki** mümtâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [ki,]
- O **ki** ebrûnî görüp secdeye pertâb eylemez / Beñzer ol mülhîde kim Ka'beyi miḥrâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [ki,]
- 'Aşkınun neş'esi günden güne bulmaḡda revâc / Öyle bir bâde **ki** 'ayyâşını bî-tâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6*). [ki,]
- Deyrde muḡ-beçeḡân ile budur ülfete dâll / Korḡarum **ki** beni kıssîs ide bu rāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [ki,]
- Bildüm **ki** şüret uğrısı bir bî-vefâ imiş / Zılluḥ vefâsı âyînede şüretâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1*). [ki,]
- Döndüm yolında ḡayf **ki** Zencîrli Servîye / Düşmek o çîn-i zülfe ḡaṭâdan ḡaṭâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3*). [ki,]
- Reflârun ol **ki** sâḡî-i devrâna virmemiş / Ḥüsn-i edâ-yı çeşmüḥi mestâna virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1*). [ki,]
- Ol âfitâb-ı burc-ı vezâret **ki** sâ'ire / Meh gibi nûr-ı fikreti hep müste'âr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 8*). [ki,]
- 'Ömr-i dirâz u devlet-i sermed ile Ḥudâ / Şadrında dâ'im ide **ki** re'fet-şî'âr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 9*). [ki,]
- Ruḡsârî **ki** o zülf-i siyeh-kâra karışmış / Ya'nî **ki** o büt zümre-i güftâra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1*). [ki,]
- Al aña evvel ne ḡâl oldı **ki** kıl konduramaz iken / Oldı gül-ruḡlar dirîḡâ pây-mâl-i ḡâl u ḡaṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3*). [ki,]
- 'Uşşâḡ çü maḡbûba terâḡḡubda hezâra / Başdan başa gül naḡli **ki** sem' olsa ne mâni' (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3*). [ki,]

- Cezm idüp dil-ber yakīnen **ki** rakīb olmuş cüdā / Didi yā Rab eyle anı işidenlerden ırağ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 115, Beyit 2*). [ki,]
- N'eyleyüm dilde şehā semt-i meserret bağıldur / Fāriğum fāriğ **ki** itmeme ba'de-zīn gül-geşt-i bağ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 115, Beyit 3*). [ki,]
- Mey-âşāmāna şām-ı şāme vü rüyūn idüp ta'rif / **Ki** Şām u Rūmı maḥsūd-ı Şifāhān u Hucend itdük (*Ferrî Dîvânî, Gazel 125, Beyit 4*). [ki,]
- Tā-key **ki** vakf-ı derd ola Ferrî-i nā-murād / Ey zār-ı şubḥ-gāh eṣerūn yok mıdur senūn (*Ferrî Dîvânî, Gazel 127, Beyit 5*). [ki,]
- Demdür göñül **ki** raḥt-keş-i şahn-ı gül-şen ol / El gibi geşt-i gül-şen ile sen de gül şen ol (*Ferrî Dîvânî, Gazel 129, Beyit 1*). [ki,]
- Rindüm bu şuver-hāne-i dünyāda ġarībüm / Ol mü'min-i pāküm **ki** kilīsāda ġarībüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 131, Beyit 1*). [ki,]
- Gözüme ḥ'abı ḥarām itdi rakībūn fikri / O telāş ile **ki** mecnūn gibi kalker yatarum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 137, Beyit 4*). [ki,]
- Ben **ki** Ferrîyüm her ān mestāne-i muḥtel-şu'ūr / Hem eṣīr-i bāde hem meftūn-ı rüy-ı sādeyüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 143, Beyit 5*). [ki,]
- Şemīm aldık o fettānuñ ser-i zūlf ü 'ızārından / **Ki** naḥlistān-ı 'aşkuñ müşmer oldık berg ü bārından (*Ferrî Dîvânî, Gazel 153, Beyit 1*). [ki,]
- Ḥaṭ-āver taze sev nev-bāve eyler kadrini zāyi' / **Ki** efḍal mäh-ı şavmuñ Leyle-i Ḳadri nehārından (*Ferrî Dîvânî, Gazel 153, Beyit 3*). [ki,]
- Bir dil **ki** irüp olmaya 'Ankāya mülākī / Īmā olunan şāhiḳā-i Ḳāfi ne bilsün (*Ferrî Dîvânî, Gazel 156, Beyit 3*). [ki,]
- Zāhid **ki** muḳīm olmaya tā muğ-beçelerle / Gül-geşt-i şafā-yı dem-i a'rāfi ne bilsün (*Ferrî Dîvânî, Gazel 156, Beyit 4*). [ki,]
- Tūtalım **ki** sū-be-sū ol māhi lālā gezdürür / Ya felekde mihr-i şevḳ-efzāyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânî, Gazel 157, Beyit 3*). [ki,]
- Dil **ki** bir nev-res cevāna düşdi bezm-i ābda / Keşt-i idrākümüz ḥayfā tūtuldu şābda (*Ferrî Dîvânî, Gazel 164, Beyit 1*). [ki,]
- Ol ḥūy **ki** nümāyān ola mā-beyn-i kelefde / Dür-dāne-i şeh-vāredür āğūş-ı şadefde (*Ferrî Dîvânî, Gazel 166, Beyit 2*). [ki,]
- Her birisi ḥüsn ile birer cānibe çekmiş / Āh āh **ki** bir kāfir-i ser-keş var içinde (*Ferrî Dîvânî, Gazel 167, Beyit 4*). [ki,]
- Ceyş-i ḥuṭūṭı göstericek tīg-ı ḥācibi / Şandum **ki** kāfir üstüme geldi suyūfla (*Ferrî Dîvânî, Gazel 169, Beyit 2*). [ki,]
- O ḥaṭ **ki** rü-nümādur tal'at-ı pākinde ḥāl üzre / Yamandur ḥāl-i 'uşşākı kalırsa öyle ḥāl üzre (*Ferrî Dîvânî, Gazel 172, Beyit 1*). [ki,]
- Remīde itme tār-ı zūlfūne düşdi dil-i zārüm / Şehā bir murğ-ı zīrekdür **ki** konmuşdur nihāl üzre (*Ferrî Dîvânî, Gazel 172, Beyit 3*). [ki,]
- Benī dūr itdi çarḥ ol ḥūnī-meşreb kanda ben kanda / **Ki** şūḥ-ı şāhid-i Ken'ān-ı maṭlab kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânî, Gazel 173, Beyit 1*). [ki,]
- Bir büse-i cān-baḥşuñ kani' dil-i şeydā / Gör baḥt **ki** virmez anı rü'yā daḥi olsa (*Ferrî Dîvânî, Gazel 175, Beyit 3*). [ki,]
- Ol cezb **ki** var 'aşıḳ u cānān arasında / Bir sır-ı Ḥudādur dil ile cān arasında (*Ferrî Dîvânî, Gazel 176, Beyit 1*). [ki,]
- Ḥaşşışasidur ḥāl-i siyāhuñ **ki** ruḥuñda / Hep ḥabbe-i sevdā bitürür gül-şenümüzde (*Ferrî Dîvânî, Gazel 181, Beyit 2*). [ki,]
- Āyinecilik itme 'akā'idde de vā'iz / Bul şüretini söyle **ki** Mir'āt elimüzde (*Ferrî Dîvânî, Gazel 182, Beyit 3*). [ki,]
- El yudum şanma vaṭan cilve-gehinden yalñuz / Ey gözüm nūrı başar giryemüzün ol **ki** seli (*Ferrî Dîvânî, Gazel 185, Beyit 4*). [ki,]
- Pek örseledi dest-i cefā çeng-i derūnı / Muṭrıb **ki** hemān perde-i efğāna toḳındı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 188, Beyit 3*). [ki,]
- Ḥamd ola **ki** merd ü nā-merdden beni fikr-i kerem / Zūll ile vā-beste-i vādī-i evḥām itmedi (*Ferrî Dîvânî, Gazel 190, Beyit 3*). [ki,]
- Hep mürüvetsüz 'adūya luṭf u aḥbāba kahr / Bilmiş ol **ki** işte bu ḥālet helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânî, Gazel 192, Beyit 3*). [ki,]
- Yaklaşdı gibi mülk-i melāḥatde kıyāmet / Feryād **ki** hep genc-i defīnüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 195, Beyit 3*). [ki,]
- Farṭ-ı 'irfāndur baña ilkā-yı ḥüsrān eyleyen / Ḥüsn-i ṭab'umdur **ki** eyler böyle bī'izzet beni (*Ferrî Dîvânî, Gazel 196, Beyit 2*). [ki,]
- Ruḥsāre-i cānān **ki** pā-māl-i ḥaṭ oldı / 'Aşıḳ anı zabṭ eylemege ḥükm-i ḥaṭ oldı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 198, Beyit 1*). [ki,]

- Es'ad **ki** Gâlibdür laḳab tarḥ-ı ḥayāl eyler 'aceb / Her dem **ki** ū'ce aḳa leb mestāne eyler çün Fehīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 16). [ki,]
- Es'ad **ki** Gâlibdür laḳab tarḥ-ı ḥayāl eyler 'aceb / Her dem **ki** ū'ce aḳa leb mestāne eyler çün Fehīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 16). [ki,]
- Ferrī ū'ket vaktidür her derde ū'ket vaktidür / Di **ki** ey âfet vaktidür da'vā-yı faşl eyler Selīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 36). [ki,]
- Sebük-mağz oldıgımdan böyle bergeşte ider devrān / Yakışmaz **ki** hevā kākül-veş ola başda pīrāye (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 18). [ki,]
- Fiten âfet gibi mā'dümdür ū'şimdi bu yirlerden / Meger **ki** gamze-i dil-ber **ki** ū'şüriş şaldı dünyāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 23). [ki,]
- Celāl u luṭfi müstecmi'sün ammā nīk ü bed vakti / **Ki** cüd u ḳahruñ el-ḥaḳ müntehādur dost u a'dāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 31). [ki,]
- Benüm ol ū'şā'ir-i sihr-âferīn-i Bābil-i ma'nī / **Ki** çāh-ı Nahşeb-i aḳdesden aldum ṭab'uma māye (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 35). [ki,]
- Cihāna tā **ki** vālā-yı vezāret ola revnaḳ-res / **Ki** tuğ u rāyet ü ṭabl [u] 'alem tā ola pīrāye (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 39). [ki,]
- Dilde **ki** ḥayāl-i ḳadūñ ey ū'şūñ nihāndur / Pehnā-yı gōñül nādire bir serv-sitāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 1). [ki,]
- Şıḳ ile du'ā it **ki** icābet demi geldi / Çarḥ üze sürüşān heme āmin-künāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 24). [ki,]
- Bu idi müşkil **ki** ḳoḳlanmazdı aşlā rüzgār / Olmasa pīrāye-baḥş-ı ṭabla-i bāzār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 56). [ki,]
- Dāverā Ristu Sikender-fikretā Cem-mesnedā / Ey **ki** bezmün ū'şevket-i Dārāyı aḳḳar gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 15). [ki,]
- Dil **ki** dāğ-ı ḥasreti cānāna bir bir gösterür / Güyiyā eyler tazallum ū'şāha maḥzar gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 21). [ki,]
- Temevvüc itdi Baḥr-i Ḳulzüm-i elṭāf-ı sultānī / **Ki** bir dürr-i yetīmi itdi ārāyış cihān üze (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 2). [ki,]
- O ū'şāh-enşāh-ı deryā-dil **ki** ṭab'ı menba'-ı iḥsān / Mecārī-i ū'şerīf-i müste'iddān-ı zamān üze (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 3). [ki,]
- Ḥudā eyyām-ı 'ömr-i ū'şevketin pūr-āb [u] ṭāb itsün / **Ki** āb-ı tīgını şabb ide fark-ı düşmenān üze (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 4). [ki,]
- Donanma-yı hümāyūna o güne virdi ārāyış / **Ki** her bir zevraḳı tercīḥ olundu ū'şāhidān üze (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 13). [ki,]
- Dād-kārā dāverā deryā-dilā ū'şāḥib-seḥā / Ey **ki** zāt-ı mekrümet-āyātınıñ Cem aḳḳarı (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 14). [ki,]
- ū'Şimdi bāb-ı himmeti gördüm **ki** bir aḳuḳ ḳapu / Baş aḳuḳ yalın ayaḳ didüm **ki** ey dil gel yūri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 25). [ki,]
- ū'Şimdi bāb-ı himmeti gördüm **ki** bir aḳuḳ ḳapu / Baş aḳuḳ yalın ayaḳ didüm **ki** ey dil gel yūri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 25). [ki,]
- Benüm ol Mūsī **ki** Fir'avn-'adū mekrinden / Kil-ı pūr-zūr-ı 'aşā elde nigeḥ-bānumdur (Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 6). [ki,]
- Değişüp cennet-i hūrāyı bugün 'aşḳ ile ben / **Ki** o yek-tā güherüm mercī'-i īmānumdur (Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 30). [ki,]
- Teşneyi āb-ı ḥaḳīkat ile isḳā iderüm / Bu ḳāşidüm **ki** benüm çeşme-i 'irfānumdur (Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 31). [ki,]
- ū'Şimdi ammā **ki** 'ināyetlū veliyyü'n-ni'amum / Maşraf-ı lāzımeden gelse tehī çün zenbīl (Ferrī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 16). [ki,]
- Oldı sūtün-ı pāk-i celālet-nümünları / Çeşm-i 'adūya nīze **ki** ḥavf-ı revān virür (Ferrī Dīvānı, Kut'a 2, Beyit 6). [ki,]
- Aḳmed Paşa **ki** ū'şimdi kudūmyla 'āleme / Dūn-himmet eylese ū'şeref-i āsumān virür (Ferrī Dīvānı, Kut'a 2, Beyit 8). [ki,]
- Ḥaḳ 'ömr ü şān u devlet ile ide müstedām / Tuğrā **ki** dehre tā **ki** ḥükümden nişān virür (Ferrī Dīvānı, Kut'a 2, Beyit 10). [ki,]
- Sāḥil-i baḥr-ı maḥabbetde o ṭıfl-ı māh-rū / Dil-rübālīḳ ḳaşd ider şanma **ki** māḥī şayd ider (Ferrī Dīvānı, Kut'a 3, Beyit 1). [ki,]
- Şanurdum ben **ki** baḥr-ı rīke maḥşūş / Lisān-ı ḥaḳda olmuşdur bu meşḥūr (Ferrī Dīvānı, Kut'a 8, Beyit 1). [ki,]
- Nahşebde çāh-ı meh mi ne çeḥdür didüm didi / Bilmez misūñ **ki** maḥbes-i cānuñ durur senūñ (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 1). [ki,]
- Ḳavs-ı ḳazā **ki** ḥācibinūñ oldı hem-seri / Tārāc itdi penbe-i ḥurşid-i maḥşeri (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 3). [ki,]

- Rūyuñ **ki** şems-i rûz-ı nıgehdür didüm didi / Bir mehdür o ki haşm-ı ketānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [ki,]
- Rūyuñ **ki** şems-i rûz-ı nıgehdür didüm didi / Bir mehdür o ki haşm-ı ketānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [ki,]
- Hattı **ki** hayl-i fitne gibi yüzdedür hemân / Çîn ‘askeri mi hey ne belâ-yı cihân-ı cân (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [ki,]
- Bilmem niçün **ki** zîr-i külehdür didüm didi / Çıksa kemend-i rûh-ı revānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [ki,]
- Çok demler oldu olmadı hiç görmek ‘aşıkun / Kızb eylemem **ki** gözde uçar ölmek ‘aşıkun (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [ki,]
- Bir kâfir-i bî-dād **ki** hiç merhamet itmez / Ğam-hāneme gitmez (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5). [ki,]
- Buldukdā zülâliyle Hızır gibi şulandum / Ammā **ki** bulandım (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 3). [ki,]
- Şanma **ki** hemân gûşe-i muşlimde kapandım / Zānūya kapandım (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5). [ki,]
- Dil fikr-i hatla muştarib [û] bî-karârdur / Hāvfî budur **ki** şafha-i rûyın karardur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1). [ki,]
- Pervāneyüm **ki** baħr-ı şererde şināh iden / Āħir bu cism-i zerd ü nizārî tebāh iden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5). [ki,]
- İ‘cāz-ı ‘aşkdur bu **ki** āyîne-i dilüm / Pā-māl-i cevri iken de yine bî-ğubārdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [ki,]
- Ğayrı zencîr-i cünündür sübha-i ezkārumuz / Biz o Mañşûruz **ki** zülf-i tûresidür dārumuz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2). [ki,]
- O nev-hat şūha revnağ geydügi al vāleden gelmiş / **Ki** hengām-ı şebe fer şu‘le-i cevvalēden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [ki,]
- Görüp ‘arz-ı niyāzum çeşmüñe bildün **ki** maħmûrum / Bir iki cām şunduñ bende-i ‘irfānuñum sākî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4). [ki,]
- Bir dükemmez hayrete şal Neyyirün de ferrini / Ol mehe didüm **ki** gel al Neyyirün de ferrini (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5). [ki,]
- Süre-i Nûr üstine yazmış kader kâtibleri / Ben kıyās itdüm **ki** ve‘l-leylî kelāmu‘l-lāhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2). [ki,]
- Ol yegāne Mehdî-i devrān **ki** oldu hıttesi / Pādîşā vü Cem-şiyem kuttb-ı zamān Sultān Selīm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2). [ki,]
- Ya‘qûb Efendi **ki** odur zāde-i muqbil / Olmışdı kuzāt içre Bū Yūsuf gibi mergûb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 1). [ki,]
- Gör hükmi-ı kazâyı **ki** çep-endāzî-i gerdün / Fevt itmedi aña da irüşdürmede aşûb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 2). [ki,]
- Şeh-i gerdün-vakār ‘Abdû‘l-hamîd Hân-ı zafer-yāver / **Ki** tîğ-ı zûr ile teşhîr iderse çok mı dünyâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 1). [ki,]
- İki mısra‘da dört târîh itdüm müstebān Ferrî / **Ki** evvel mühmel [û] menkûtna bir eyler irhâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13). [ki,]
- Terk itmîş idi şûret ü ma‘nâyı o ‘arîf / Bilmiş idi **ki** nağş u şuver cümlesi fānî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1). [ki,]
- Eylemiş öyle mu‘allā **ki** gören dir el-hağ / Tāk-ı pākî felegi geçmiş olup sakf-ı semā (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6). [ki,]
- Bir şafveti var bāde-i nābuñ **ki** bakılsa / Āmed-şod-ı nezzārede rûh-ı Cem ü Cemşîd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 3). [ki,]
- Ölsem daħi varur bulurum ‘aşıkum ‘aşık / Dirler **ki** ırağ olmaz imiş ‘aşıka Bağdād (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 15). [ki,]
- Endüh ile fevt oldu zamān olmadum aşlā / Efsûs **ki** memnûn-ı siyeh-tālî‘-i vārûn (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20). [ki,]
- Hamd ola **ki** vāreste-i kayd-ı emel oldum / Fikrüm fağat ol şūhum ile bāde-i gül-gün (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 21). [ki,]
- Dūzah **ki** eger sūz-ı dilümden ala vāye / Andan tutuşur ‘aşkla dāmān-ı kıyāmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 38). [ki,]
- Dir misiñ ‘aceb n’oldı o mecnûn görünmez / Bir haylî zamāndur **ki** o maħzûn görünmez (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 48). [ki,]
- Mestüm yıkılmağ oldu baña sākî gösteriş / Gök kanzilüm **ki** pây-ı keç ü dest-i mürte‘iş (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1). [ki,]
- Sākî yetiş **ki**‘aşk ile maħmûr u bî-dilüm / Meyle açılmam el gibi bir emr-i müşkilüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13). [ki,]
- Sākî şarābı şun **ki** perîşān-ı ğurbetüz / Hayrān-nişīn-i hāne-i be-düşān-ı ğurbetüz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 19). [ki,]

- Ol rind ider **ki** zevk ile ‘ālemde ‘ālemi / Destinde cām-ı mey tuta zānūda hem-demi (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 35*). [ki,]
- Sākî o mey **ki** me’haz aña ‘ayn-ı nûrdur / Hûrşîd sifāl ü mey-gedesi bezm-i Tûrdur (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 37*). [ki,]
- Hicrân-keşân neş’eleri bî-huzûrdur / Ol neşveden **ki** reng-i sevâd derd-i dûrdur (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 38*). [ki,]
- Baña nezzâre-i ruhsârî **ki** ruḥşat gösterür / ‘ Āşıkum toğrısı dîdârî **ki** ruḥşat gösterür (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 6*). [ki,]
- Baña nezzâre-i ruhsârî **ki** ruḥşat gösterür / ‘ Āşıkum toğrısı dîdârî **ki** ruḥşat gösterür (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 6*). [ki,]
- Baḳamam rüyuña ḥavf eylerüm ey hünî nigāh / Korkarum **ki** ola ağyar bed-endîş [ü] nigāh (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 8*). [ki,]
- Budur ümmîd **ki** âsâr-ı dirâyet sende / Eger-i rüşd ü sedâd ‘aql u kiyâset sende (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 19*). [ki,]
- Öyle nâ-dân da degülsün k’ola gılzat sende / ‘Ārif-i rāz-ı Hudâsîñ **ki** o hâlet sende (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 21*). [ki,]
- Hod bu ma‘lûm **ki** ‘âşıklara âzâr olmaz / Vaqt-i hicrân gibi âvârelere nâr olmaz (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 40*). [ki,]
- Ol dem xanî **ki** bezme gelüp bâde vü ‘arâk / Sâgar be-dest ü dil-ber ile cilve daḳḳ-ı laḳ (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 4*). [ki,]

ki: Acaba.

- Külhenci mi **ki** zâhid unutmaz cehennemi / Dür eylemekde gül-şen-i cennetden âdemi (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 33*). [ki,]

kibr: Büyüklük taslama, kendini herkesten üstün görme.

- Ol fakîrüm vaḳârdur kârum / **Kibr** ile naḥve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânî, Gazel 148, Beyit 2*). [kibr,]

kıl ile kâl: Dedikodu, boş söz.

- Ebrûları şaffında koyup **kıl ile kâli** / Tenhâda anı ḥâme-i i‘câz ile söyleş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 106, Beyit 4*). [kıl ile kâl, -i]

kıl ü kâl: Dedikodu, boş söz.

- Ferrî yeter bu **kıl ü kâl** eyle du‘āya intikāl / Olsun o ferḥunde-ḥışāl tahtında ‘izz ile muḳîm (*Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 41*). [kıl ü kâl,]

kıl ü kâl it-: Boş konuşmak.

- Oldı me’zûn ḥaṭṭ-ı pāk ile yine Hâfız Nazîf / Şîve-i ḥaṭṭında Yâkût **idemez** hîç **kıl ü kâl** (*Ferrî Dîvânî, Tarih 10, Beyit 1*). [kıl ü kâl it-, -e, -mez]

kilâb: Köpekler.

- Ben şehîdüm olmışum pā-māl-i ḥussād u raḳîb / Küşteḡān ekşer **kilâba** kuzğuna ya kût olur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 5*). [kilâba, -a]

kilîsâ: Kilise, Hristiyan tapınağı.

- Rindüm bu şuver-ḥâne-i dünyâda ḡarîbüm / Ol mü’mîn-i pāküm ki **kilîsâda** ḡarîbüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 131, Beyit 1*). [kilîsâda, -da]

kilk-i Ferrî: *Ferrî'nin kalemi.*

- Yekke-süvâr-ı ma'nî görüp **kilk-i Ferrîyi** / Didi bu esb-i tâze meger kim Hınızlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*kilk-i Ferrî, -y, -i*]

kilk-i Ferrivâ: *Ferrî'nin kalemi.*

- İzâle itmeyince bîkr-i maẓmûn-ı dil-ârâyı / Devâtından hele bîlhûde **kilk-i Ferrivâ** çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [*kilk-i Ferrivâ,]*

kilk-i pür-zür-ı 'aşâ: *Çok güçlü asaya benzeyen kalem. (bk. 'aşâ).*

- Benüm ol Mûsî ki Fir'avn-'adû mekrinden / **Kilk-i pür-zür-ı 'aşâ** elde nîgeh-bânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*kilk-i pür-zür-ı 'aşâ,]*

kilk-i 'Utârid: *Utarit'in kalemi. (bk. 'Utârid).*

- Tab'uma bir pâre âsâyiş gelüp luṭfı ile / Destüme aldum hele **kilk-i 'Utârid** yâveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [*kilk-i 'Utârid,]*

kim: *Ki.*

- Hummâ-yı 'aşkuñ itdi perîşân Ferrîyi / Ey şüh şanma **kim** hezeyân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7*). [*kim,]*
- Şad ḡıbtâ o mest-i meye **kim** sāḡar elinde / Ferrî ola cānâne de zānûda key-āsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [*kim,]*
- Öyle me'yûsum zālâm-ı gûşe-i miḥnetde **kim** / Şu'le virmez ḥāneme ger toḡsa biñ hürşîd-i 'îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [*kim,]*
- Nevmîd itme 'âşık-ı dil-sûzı el-ḥazer / **Kim** yirde qalmaz âh-ı şerer-bâr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3*). [*kim,]*
- Ruḥı **kim** kişver-i ḥüsnüñ gül ü gül-zârıdır / Surḥî-i ḡonce-'izârı ile gül zârîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1*). [*kim,]*
- Eşküm ile eyledi sîb-i zeḡanda ḥaṭ zuhûr / Nemçeyi gör **kim** Kızıl Elmada 'asker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2*). [*kim,]*
- Teşnedür Ferrî zülâl-i vaşluña ol rütbe **kim** / Ḡıbtâ-efzâ-yı belâ-yı kışsa-ı Mârût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7*). [*kim,]*
- Dehrüñ dem-i ikbālîne vâzuñ yiri yoḡdur / **Kim** şahid-i bâzârı nevâzuñ yiri yoḡdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1*). [*kim,]*
- Âḡuş-ı kabûlümde senüñ gayruña yir yoḡ / **Kim** lâne-i şeh-bâzda bâzuñ yiri yoḡdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5*). [*kim,]*
- Şarîr-i ḥāme-i mu'ciz-edâ îrâş-ı vecd itdi / Dime **kim** Ferrivâ te'sîr-i vicdân eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [*kim,]*
- Ḡıbtâ ol şāhib-nişāb-ı vaşla **kim** sāḡar be-kef / Sîneye her gice bir sîmin-tenî 'uryân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [*kim,]*
- Gören ḥüsnüñ şanur ol şekli **kim** Bihzād yazmışdur / Ruḥ u kadde virüp şuret gül ü şimşād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [*kim,]*
- Bir mertebe gül-zârî-i ḡuds oldı ḡayālüm / Ol lânedeki **kim** bülbül-i 'ulvî dilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [*kim,]*
- Mevkûf-ı vaḡt-i ḡaṭtı olur 'ayş-ı cāvidân / **Kim** zindeḡî-i sermedî zulmet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [*kim,]*
- Bezm içre baña n'eyleyeyüm bî-mezedür 'ayş / Şol vech ile **kim** ol gözi bādām cüdādur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [*kim,]*
- Kalem ki la'linüñ iṭrâ-yı vaşfin eyler el çekmez / Ḥased **kim** bir ḡarış kâmetli zengî nice sükker yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [*kim,]*
- Felekde bir müselleḡ māh-peyker dil-berüm yoḡdur / Dirîḡ u ḡayf **kim** burc-ı şerefde aḡterüm yoḡdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*kim,]*
- Benüm ol rind **kim** zevḡ-ı fenâ ḡubb-ı fenâ bilmez / Ümîd ü bîmden âzāde ḡıç ḡavf u recâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*kim,]*

- Dirdi o büt eyyām-ı firākı baña şor **kim** / Biz mālīk-i rüz-nāmçe-i Şeyh Vefāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*). [kim,]
- O ki ebrûnı görüp secdeye pertâb eylemez / Beñzer ol mülhîde **kim** Ka'beyi mihrâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [kim,]
- O kadar muẓtaribüm âteş-i 'aşkuñ ile **kim** / Atsañ âteşlere ednâsını sîm-âb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [kim,]
- Tîğın îmâ eylerüz ebrûsıdır îhânumuz / Ya'nî**kim** ğaddâreden ğaddârîdür i'âmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [kim,]
- Ârzü vâdîlerin geçdük ümîd ü bînde / **Kim** murâd u kâm içün atmak yakışmaz ğânumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [kim,]
- Şayd eyle Hümâ-yı dili kondurma rakîbî / Bir hâneye **kim** büm ire vîrân olagelmîş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [kim,]
- Bî-mecâlüm ol kadar **kim** şaklayup koyında yâr / Ferrî-i ğam-h'ârı âyâ var mı bir görmîş dimîş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5*). [kim,]
- Ağyâr-ı dîve cennet-i hüsnuñ ebed viren / Hayf u dirîğ **kim** baña bir dâne virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2*). [kim,]
- Düstür-ı kâm-rân-ı felek-rûtbe **kim** anuñ / Necminde mihr ü meh gibi sa'd aşikâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 6*). [kim,]
- Rîstü-menâkıb âşaf-ı Âşaf-şîfât **kim** / Belkîs-i maqşad emrine bî-ihtiyâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 7*). [kim,]
- İderse Ferrîyi düşünâma âşinâ ne laţîf / Olur o dil-şüde **kim** ol ziyândan mahzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5*). [kim,]
- Kim oldu penbe-i şubh-ı kıyâmet / Toğunca mihr-i pür-envâr-ı 'âşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2*). [kim,]
- Tâ ol kadar âşüb [u] füsün-sâz **kim** eyler / Her fitnede bir ma'rîfet îcâd nigâhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2*). [kim,]
- Fikr it müje bî-dâdı ile hâl-figârı / **Kim** hâne-i zenbûr ola melcâ-yı qarârüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2*). [kim,]
- Haylî eyyâm idi **kim** teb-zede-i 'aşkuñ idüm / Gelmedüñ ğitdi beni görmege kâfir yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3*). [kim,]
- Bûlbûlüm pervâne-fîtrat vâdî-i tecrîdde / **Kim** şerâr-ı eyemen-i 'aşk oldu dâ'im gül-şenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3*). [kim,]
- Der-gehinden dūr idüp baht-ı sitem-kârüm beni / Tûrfe bir dîvâne-yüm **kim** târik-i seccâdeyüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3*). [kim,]
- Vâsıl iken hey meded terk-i müsemmâ eyleyüp / Ne belâdur **kim** yine şüfî gibi esmâdayum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4*). [kim,]
- Zâhid ü rindânı sevdâsı birer renge koyup / Hâlveti **kim** bekleden şahrâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4*). [kim,]
- Top-ı zekânıñ **kim** kaçan 'âşık tuta kefdê / Bir sîb-i müferrih şanurum ğuşe-i rafda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1*). [kim,]
- Bak sağara **kim** bâde-i bî-ğış var içinde / 'Aksûnle perî ğirdi melek-veş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1*). [kim,]
- Sultâna ğazel virsek eger baht o kadar **kim** / Er-rızku 'ala'llâh yazar maţlabumuzda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2*). [kim,]
- Ruĥuñ şevkıyla murğ-ı dil yine **kim** lânedür şimdi / Bün-i şem'-i maĥabbetde döner pervânedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1*). [kim,]
- 'Aynuma ğirmez tecellîden cihân Tûr olsa hep / Öyle ĥayrân eylemişdür **kim** mey-i vaĥdet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3*). [kim,]
- Mest-i nâz u 'işvedür şimdi o nev-naĥl-i sitem / Vaĥt ola **kim** araya ol dil-firîb âfet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6*). [kim,]
- Cihân tellî-i mezâk-ı zehr-i miĥnet idi çok demdür / O rûtbe **kim** merâret ĥukm iderdi rûĥ-ı mînâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [kim,]
- O ğüne ye's ile keç-bîn idi çeşmân-ı 'âlem **kim** / Göreydi ĥûra dîv ü bîd-i keç dirlerdi Tûbâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [kim,]
- Var ol dâdâr u Dârâ-ĥaşmet ü Ca'fer-şafâya **kim** / Niçe Sencer-menişler şöhretiyle oldu dün-pâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [kim,]
- Bu da melĥûzdur **kim** tab'-ı pāk-ı ĥazret-i memdûĥ / Zârâfet üzre mecbûl olmaĥın îrâş ide lâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [kim,]
- Sen ol zât-ı kerîmü's-şân [u] 'âlî-menĥabetsiñ **kim** / Güher-pâşî ider ta'lîm destüñ kân u deryâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30*). [kim,]
- Yeter fâĥriyye birle eyledüñ itnâb ey Ferrî / Du'âya başla **kim** buldı kaşîde âĥir u ğâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 38*). [kim,]

- Bî-hüde kelâm itme it evşâfin o zâtûn / **Kim** sa'd u şeref kevkeb-i bahtında devândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [kim,]
- Levhaşa'l-lâh feyz-i te'sîr-i hevâ bu güne **kim** / Açılır bir bir zemîn-i şürede bî-hâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [kim,]
- Nergis-i hod-bîni gör **kim** dîde-bânîlık gösterür / Kendini gözden çıkarup eylemişken hvâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*). [kim,]
- Hâzret-i Hayrî Efendi **kim** re's-i nükte-ver / Reşha-i kilkinden olsaydı eger nem-dâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [kim,]
- 'îd-i adhâ **kim** hilâl-i mâh-ı enver gösterür / Güyiyâ ebrûsını 'uşşâka dil-ber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [kim,]
- Gelsün ol gerdün-vağâra **kim** Hümâ-yı ... / Nesr-i tîr gibi farkında zıl-ı per gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [kim,]
- Sen o zât-ı kişver-ârâ-yı himemsiñ **kim** muvaffak bi'l-hayır / Hâk saña tevfiğ u Hızır yâr u yâver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [kim,]
- Ben kulun da bir yetişdüm bağ-ı 'îrfân içre **kim** / Gül gibi başında üstâd-ı selef yer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18*). [kim,]
- Eşküm ile eyledi sîb-i ze'kanda haţ zuhûr / Nemçeyi gör **kim** Kızıl Elmada 'asker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [kim,]
- Dilüm bir münclî âyîne-i 'âlem-nümâdur **kim** / Görinür şüret-i ilhâm şî'rümde 'ayân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [kim,]
- Beni bir kâtib-i şürîde-edâ bağladı **kim** / Lîka-ı mihberesi rişte-i gerdânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14*). [kim,]
- Dâmen-i me'men-i 'aşka müteşebbîs ol **kim** / Olasıñ mezlağa-i berzâhiyândan âzâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3*). [kim,]
- Suhanum âb-dih-i gül-şen-i ma'nîdür **kim** / Âb [u] tâbına pesend itmededür Mikâ'îl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 26*). [kim,]
- Ol hâl-i siyeh **kim** görünür gûşe-i lebde / Bir kara 'Arab peççesidür şehr-i Halebde (*Ferrî Dîvânı, Matla 3, Beyit 1*). [kim,]
- Haţ-ı ruhsârnuñ fikriyle ol rûtbe za'îfûm **kim** / Ser-i küyûnda zann eyler gören mûr-ı Süleymânûm (*Ferrî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1*). [kim,]
- Dîdesi sîr-âb ammâ **kim** nîgeh hûn-âb-ı nâz / Şan açılmış 'ayn-ı Hızır içre gül-i şâd-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1*). [kim,]
- Hevâsına düşüp dil bağla **kim** bir şûh-ı nev-hîze / Yakışsañ cevher-i gönli idersün zülfe âvîze (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [kim,]
- 'Aceb **kim** halka-i âgûşdan yâr ictinâb eyler / Kemâl-i kevkebi görmez mi mâha hâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [kim,]
- Gör ne çenberden Halâc olmuş bul 'îrfândan çıkar / Zülfüne ber-dâr olanlar gerçi **kim** cândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [kim,]
- Lîk zâhid zann ider **kim** dîn ü îmândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [kim,]
- Ne câm-ı neş'e-efzâ ne kadeh bir şey' degül lâzım / O deñlü neşveye âmâdeyüm **kim** mey degül lâzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [kim,]
- Benüm **kim** rûz-ı mahşer dest-der-dâmânûm sâkî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [kim,]
- Olmasın ey kaşları bādām tezvîrûñ senûñ / Şöyle hûn-h'âr-ı müselleme nâvek-i müjgân **kim** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [kim,]
- Gamze de bî-dādla ser-geşte vü hayrân **kim** / Rüstem-âsâ cân-sitân bir kâtîl-i devrân kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [kim,]
- Gamze de bî-dādla ser-geşte vü hayrân kim / Rüstem-âsâ cân-sitân bir kâtîl-i devrân **kim** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [kim,]
- Haţ-ı nev-hîz kimi yazdı kaţlûme fermân **kim** / Böyle hûn-rîz ü dil-âverdür şehâ tîrûñ senûñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [kim,]
- K'olur hâl-i siyâh murğ-ı dili şayd itmege çîne / O Hindü **kim** beyâza çıkdı gîsûnuñ kemînûñden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2*). [kim,]
- Benüm ol şâ'ir-i mi'mar-ı kudsî-hâne-pîrâ **kim** / Nikât-ı şî'rüme mismâr olur her luţf-ı ma'nâ **kim** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7*). [kim,]
- Benüm ol şâ'ir-i mi'mar-ı kudsî-hâne-pîrâ **kim** / Nikât-ı şî'rüme mismâr olur her luţf-ı ma'nâ **kim** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7*). [kim,]
- O rûtbe beyt-i mevzûn-ı terüm Ferrî dil-ârâ **kim** / Benüm her bir şikâf-ı mısra'um yek-laht güyâ **kim** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7*). [kim,]
- Haţ-ı şeb-fâmını teşbîh iderler sünbül-i çîne / Piyâz-ı telh-çâşnî [**kim**] uyar mı tu'm-ı dârçîna (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1*). [[kim],]
- Re'y-i şâh 'Abdû'l-hamîdle hep cihân oldu riyâz / **Kim** vezîr-i vakti hem-nâm-ı Hâlîlû'l-lâhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 5*). [kim,]

- Ser-encümen-i rüşd ü sedād Ahmed Ağa **kim** / Beyne'l-‘urefā olmada Şafvet diyü meşhūr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 1*). [kim,]
- Şöyle yazdı târihin Ferrî'Utârid levhe **kim** / Belki Bercîs-i felek ola bu hattağa mişāl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 5*). [kim,]
- O şahen-şâh-ı İskender-şiyem ferhunde-ahter **kim** / Der-i cūdında der-bân eylemez Kisrâ vü Dārâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 2*). [kim,]
- İrdi bezm-i vuşlata ol kûtb-ı ‘âlem âh **kim** / Eyledi ahhbâb ammâ derd ile bağrını nây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11*). [kim,]
- Dil-firîbâne-edâ tavr-ı nezâket sende / Âh şad âh **kim** ol dîde-i naḥvet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 23*). [kim,]

kim: Hangi kişi.

- Dökdün rehinde dâne-i eşki tehî yire / **Kim** didi saña sübhayı var ‘arz-ı kâfir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [kim,]
- **Kim** dir ki sözde reşk-i Mesîhâ-yı Meryem it / Merd ol cihânda Meryem-i ma’nîyi mahrem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [kim,]
- **Kim** didi huffâşa olmaz şems-i şevk-efzâ melâz / Ḥal-i rüy-ı yârı seyr it eylemiş hâlâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [kim,]
- Ol meh ile yek-ten oldum ol kadar **kim** görse dir / Allâh Allâh yer yüzinde ide mi cevzâ’ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [kim,]
- Pây-mâlânı ayaklatdur yûri var sâkiyâ / Yoḥsa **kim** dir ‘âşıkânı çigne geç düzdîde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3*). [kim,]
- Sâkî-i gül-ruḥ mîdur şahbâyı **kimdür** gezdüren / Nakş-ı dîger mest-i bî-pervâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1*). [kimdür, -dür]
- Sâkî-i gül-ruḥ mîdur şahbâyı kimdür gezdüren / Nakş-ı dîger mest-i bî-pervâyı **kimdür** gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1*). [kimdür, -dür]
- Semt-i bî-nâmûs u neng içre melâmet-âşinâ / Zâr u nâlân ‘âşık-ı rüsvâyı **kimdür** gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2*). [kimdür, -dür]
- Tûtalım ki sū-be-sū ol mâhî lâlâ gezdürür / Ya felekde mihr-i şevk-efzâyı **kimdür** gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3*). [kimdür, -dür]
- Zâhid ü rindânî sevdâsı birer renge koyup / Ḥalveti kim bekleden şahrâyı **kimdür** gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4*). [kimdür, -dür]
- Kâlbine **kimdür** koyan bilmem seyâhat fikrini / Şark u garba Ferrî-i şeydâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5*). [kimdür, -dür]
- Kâlbine kimdür koyan bilmem seyâhat fikrini / Şark u garba Ferrî-i şeydâyı **kimdür** gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5*). [kimdür, -dür]
- Bezm-i meyde sâkî-i sîm-sâkı **kimdür** söyleden / Ol ‘Irâkî dil-bere ‘uşşâkı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1*). [kimdür, -dür]
- Bezm-i meyde sâkî-i sîm-sâkı kimdür söyleden / Ol ‘Irâkî dil-bere ‘uşşâkı **kimdür** söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1*). [kimdür, -dür]
- Şâ‘ir-i nâzûk-ḥayâle nâgehânî her zamân / Ḥâl-i rüy u sîne-i berrâkı **kimdür** söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2*). [kimdür, -dür]
- Mey-gede iskemlesinde mesti **kimdür** aḡladan / Kürsîlerde vâ‘iz-i zerrâkı **kimdür** söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3*). [kimdür, -dür]
- Mey-gede iskemlesinde mesti **kimdür** aḡladan / Kürsîlerde vâ‘iz-i zerrâkı **kimdür** söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3*). [kimdür, -dür]
- Zümre-i Meşşâ‘iyânı söyle var mı şuşduran / Ya gürûh-ı h‘âce-i İşrâkı **kimdür** söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4*). [kimdür, -dür]
- Zâhidâ ta‘n eylemezduñ lâ-übâlî kâline / Vâkıf olsañ Ferrî-i müştâkı **kimdür** söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5*). [kimdür, -dür]
- Nâz ile hîrâm itse eger şahid-i tab‘um / **Kim** görse şanur şîveli bir şüh-ı cihândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [kim,]
- Şâ‘ir-i rind-i cihânüm lâ-übâlî-meşrebüm / Bir gâzel tarḥ eyleyüm seyr eyle **kimler** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [kimler, -ler]
- Öyle rind-i lâ-übâlî kimi bî-tâb eylesün / **Kime** şekvâ eylesün bî-çâre Neḥî n’eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [kime, -e]
- Öyle rind-i lâ-übâlî **kimi** bî-tâb eylesün / Kime şekvâ eylesün bî-çâre Neḥî n’eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [kimi, -i]
- Görmemişken ilf ü ünsiyetde takşîrûñ senüñ / **Kim** umardı katlûme iḡdâm şemşîrûñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [kim,]

- Dilden eyler eyler ise **kime** itsün ya gile / Luṭṭuñ ister zār ider bī-çäre ağlar derd ile (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 4*). [*kime, -e*]

kimi/kimisi: *Bazısı.*

- **Kimi** būs-ı lebde kimi başka sevdâda gezer / Bu dil-i şürîdenüñ ancak merâmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 4*). [*kimi,*]
- Kimi būs-ı lebde **kimi** başka sevdâda gezer / Bu dil-i şürîdenüñ ancak merâmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 4*). [*kimi,*]
- Kimisi zerrîn kadehle **kimi** gök kanzil gezer / İḥtilâle virdi gül-zârı dimiş ezhâr gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 14*). [*kimi,*]
- Haṭṭ-ı nev-ḥîz **kimi** yazdı kaṭlûme fermân kim / Böyle hûn-rîz ü dil-âverdür şehâ tîrûñ senüñ (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 2*). [*kimi,*]
- Kimi de zıkr-i âmentü bi Rabbi Mûsâ eylermiş / Cenâb-ı Kahramân-ı şaf-şiken def' itdi da'vâyı (*Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 9*). [*kimi,*]
- **Kimisi** zerrîn kadehle kimi gök kanzil gezer / İḥtilâle virdi gül-zârı dimiş ezhâr gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 14*). [*kimisi,*]

kimse: *Hiç kimse, hiçbir şahıs.*

- Ferrî gibi **kimse** olamaz pey-rev-i Nâbî / Zinhâr ḥaḳîkatde mecâzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 7*). [*kimse,*]
- Kaçduñ âhîr ey gül-i naḥvet nedür bilmem sebeb / **Kimseye** fâş itmedük itdürmedük râm itmedük (*Ferrî Dîvânî, Gazel 122, Beyit 3*). [*kimseye, -y, -e*]
- Böyle nâz u şîveden ḥâlî iken ammâ yine / Bakmağa tâkat getürmez **kimse** bir dem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 5, Bend 2*). [*kimse,*]
- Ya'nî kim Sultân Selîm mâlik-i seyf ü kalem / Hüsn-i ḥaṭṭın görmemişdür **kimseler** bir şâhda (*Ferrî Dîvânî, Tarih 2, Beyit 3*). [*kimseler, -ler*]

kîn: *Öç alma isteği, garaz.*

- Mânî' olıma fitne-i ḥaṭ şevkûme ammâ / Gerdün-ı bed-evzâ ile **kînüm** yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 195, Beyit 4*). [*kînüm, -üm*]
- Cihânda bir perî-i nâz-perver nâzenînüm var / Beni mehcür kıldı ḥaylî demdür çarḥa **kînüm** var (*Ferrî Dîvânî, Nazm 1, Beyit 1*). [*kînüm, -üm*]

kîr: *Erkeğin cinsî uzvu.*

- Tâ'ib-i muğlimi yemden n'ola kılsa tirîd / Yuvaya kızdırıyor **kîrûmi** anuñ nâmı (*Ferrî Dîvânî, Nazm 5, Beyit 2*). [*kîrûmi, -üm, -i*]

kîse: *Kese.*

- Bir **kîse** akçeye bir esb-i şabâ-reftâra / Yine muhtâc idiyor bendeki bu baḥt-ı şaḳîl (*Ferrî Dîvânî, Kıt'a 1, Beyit 18*). [*kîse,*]

Kisrâ: *İran hükümdarlarına verilen lakap. İlk defa Nuşirevan için kullanılmıştır. [ADŞS “kisra” md.]*

- O şâhen-şâh-ı İskender-şiyem ferḥunde-aḥter kim / Der-i cüdında der-bân eylemez **Kisrâ** vü Dârâyı (*Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 2*). [*kisrâ,*]

kisve: *Elbise, kıyafet.*

- Sırr-ı tecrîde ireli el-ḥaḳ / Merḳa' u **kisve** neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânî, Gazel 148, Beyit 3*). [*kisve,*]

kişi: İnsan, şahıs.

- Meyl-i zen itmez **kişi** ‘aqlında mağbûn olmadan / Kays Mecnûn olmadı Leylîye meftûn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1*). [*kişi,*]
- **Kişinûn** cûrm ü ‘işyânı ne gûne olsa bâlîde / Ziyâretle hebâ olmak gerek bu kabır-i Bâlîde (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1*). [*kişinûn, -nûn*]

kişt-zâr: Tarla.

- Döndüñ ol süflî‘alef-dâra bu **kişt-zârda** / Hûşe-i ümmîdi pejmürde ola encâm-ı kâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*kişt-zârda, -da*]

kişver: Memleket, ülke.

- Taşarruf eyler isem çok mîdur iklîm-i ma‘nâyı / Şeh-i nazm-âverânım bunda şehir niçe **kişver** yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4*). [*kişver,*]
- Te‘mîn idüp bahr ü berin âsûde ide **kişverin** / Râyâtını ol şaf-derûñ te‘yîd ide Hayy-i Qadîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*kişverin, -i, -n*]
- Olunca sermed-i ebrûları gîsû ile mestûr / Melâhat **kişveri** şan leşker-i ‘urbânla mecbûr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 3*). [*kişveri, -i*]

kişver-ârâ it-: Ülkeyi süslemek.

- Bu fevz-i nuşreti mes‘ûd ide Hâk şâh-ı zî-şâna / Niçe feth ü zaferle **ide** her dem **kişver-ârâyı** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11*). [*kişver-ârâ it-, -y, -i, -e*]

kişver-i ‘adem: Yokluk ülkesi.

- ‘Azm itdi **kişver-i ‘ademe** cân-ı mübtelâ / ‘Aşkuñ ‘ilâcı gördiği terk-i diyârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [*kişver-i ‘adem, -e*]

kişver-i ‘aşk: Aşk ülkesi.

- Hüsnuñ ile binler yaşa ‘âlemde efendim / Tâ **kişver-i ‘aşka** tokuna sāye-i hüsnuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 71*). [*kişver-i ‘aşk, -a*]

kişver-i hüsñ: Güzellik ülkesi.

- Ruḥı kim **kişver-i hüsnuñ** gül ü gül-zârıdur / Surḥî-i gonçe-‘izârı ile gül zârıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1*). [*kişver-i hüsñ, -üñ*]
- Haṭṭ ile maşûn oldı dimiş **kişver-i hüsñüm** / Fitne giremez hayl-i kemînüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2*). [*kişver-i hüsñ, -üm*]

k’it-: Ki etmek.

- Dilâ gel gör bu elṭâf-ı Hudâvend-i Ḥalîmi / **K’idüp** perdâziş-i evreng-i dîn Sultân Selîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1*). [*k’idüp, -üp*]

kitâb-ı hüsñ: Güzellik kitabı.

- Haṭṭı **kitâb-ı hüsne** havâşî melâḥatı / Naḥl-i necîb-i kâmeti metn-i menâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3*). [*kitâb-ı hüsñ, -e*]

kivâset: Akıllı ve anlayışlı olma.

- Bu devlete ihsân u ‘atâ eylemiş Allâh / Dânişle **kiyâsetle** Aristu-yı zamândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [*kiyâsetle, -le*]
- Budur ümmîd ki âşâr-ı dirâyet sende / Eşer-i rûşd ü sedâd ‘aql u **kiyâset** sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 19*). [*kiyâset, -*]

kizb eyle-: Yalan söylemek.

- Çok demler oldu olmadı hiç görmek ‘âşıkun / **Kizb eylemem** ki gözde uçar ölmek ‘âşıkun (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [*kizb eyle-, -me, -m*]

kizb ü rivâ eyle-: Yalan söylemek ve ikiyezülülük yapmak.

- **Eylemem kizb ü riya** da‘vâma şahid şeyh ü şâb / Eyledün ihyâ zülâl-i hâl ile Şeyh-i Ekberi (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5*). [*kizb ü riya eyle-, -me, -m*]

ko-: Koymak, bırakmak.

- İtsün **ko** hicrûn ile dil-i bî-nevâ nevâ / Oldı firâş-ı vuşlatuña nâ-sezâ sezâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1*). [*ko, -*]
- Bed-mest olunca sâkî **komâ** yârî çek çevir / Yüsufsa dahi dâmen-i dil-dârî çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*komâ, -ma*]
- Dilden **komâ** la‘l-i lebinün fikrini bir dem / Kevşer gibi ol bahşîş-i nâ-dâde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*komâ, -ma*]
- Cem‘iyyet-i hâtır **komadı** bizde bu devrân / Efkar perîşân olup evhâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*komadı, -ma, -dı*]
- Şüfiye şafâsın **komazuz** bezm-i cinânun / Hürîlerini mekr ile ifsâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*komazuz, -maz, -uz*]
- **Koduñ** çok reh-nümâyı gerçi der-bend-i ta‘allukda / Ma‘habbet gül-şeninde sen de âhir güm-sürâğ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 2*). [*koduñ, -du, -ñ*]
- Bir tâze-edâ sâde gazel oldu bakılsa / Ferrî**ko** bulunsun bu da dîvân arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5*). [*ko, -*]
- Her dânesini zîver-i deşt-i ‘adem itdi / Hâsıl **komadı** berķ-ı fenâ hırmenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4*). [*komadı, -ma, -dı*]
- Nefes-i tünd-i ‘adû kırmadı bir gül mi **kodı** / Serdî-i bād-ı hâzân bağda bülbül mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1*). [*kodı, -dı*]
- Nefes-i tünd-i ‘adû kırmadı bir gül mi kodı / Serdî-i bād-ı hâzân bağda bülbül mi **kodı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1*). [*kodı, -dı*]
- Niçe çâk eylemeyüm sînemi inşâf eyle / Cevr ü nâz u elemün bende ta‘hammül mi **kodı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [*kodı, -dı*]
- Hâl-i ‘anber mi ‘ızârında yâhûd dest-i kader / Hıfz-ı kâfûra nezâket ile fülful mi **kodı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3*). [*kodı, -dı*]
- İtdi cem‘iyyet-i ‘uşşâkı perîşân Ferrî / Nefes-i tünd-i ‘adû kırmadı bir gül mi **kodı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6*). [*kodı, -dı*]
- Ser-beste mi **kor** derd-i derün âteş-i ‘aşkı / Esrâr-ı dilüm ‘âleme hem-vâre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3*). [*kor, -r*]
- İder ol şeh-süvâr âhû-yı âhum çın şehir na‘çîr / Gehî fitrâk-i nâza bend ider **kor** gâh hürçîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4*). [*kor, -r*]
- Eyledi nâvek-i gâmzeñ dil-i mecrûha güzër / Bende ne şabr u şekîbâ **kodı** ne haşyet-i ser (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 14*). [*kodı, -dı*]
- Zülf-i ham-der-hamuña bağladuñ ey mâh ‘aceb / **Komaduñ** nutka baña tākāt-i cünbîde-i leb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 4*). [*komaduñ, -ma, -du, -ñ*]

ko-: Koymak, doldurmak.

- Şehirî jâle midür gonceye bağ içre düşen / Yoħsa sâkî kadeh-i bezme gelüp mül mi **kodı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4*). [*kodı, -dı*]

koc başuñ için: "Yiğitliğin uğruna, yiğitliğinin hakkı için" anlamında bir söz.

- Saña qurbānlığa geldüm cihāna / Beni **koç başuñ için** kes Emīnüm (*Ferrî Dîvânî, Kıt'a 9, Beyit 1*). [*koç başuñ için,*]

kocundığı yire baş-: Sakındığı yere basmak. II Bir kimsenin istemediği bir şeyi yapmak.

- **Kocundığı yire başduñ** gibi darb ile ey ney-zen / Ney-i muhriq-sürûda itdürüp feryād n'eylersiñ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 128, Beyit 4*). [*kocundığı yire baş-, -du, -ñ*]

köhne: Eski.

- Ey nev-nihāl-i 'işve vü cān-baḥş [u] dil-peḫr / **Köhne** şadīk u dil-şüdeñim itme red meded (*Ferrî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 3*). [*köhne,*]

köhne-pîr: Zamanı geçmiş ihtiyar.

- **Köhne-pîr** olsaḳ da şît ü şöhet-i eş'ār ile / Tāze terdür Ferriyā tā rûz-ı maḥşer nāmumuz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 5*). [*köhne-pîr,*]

kok-: Koklamak. [TDKTS]

- **Koçalum** zülfünü hem yād idelüm sīnesini / Hābeşistāna varup şohbet-i Rūm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 130, Beyit 5*). [*koçalum, -alum*]

koklan-: Bir şeyin kokusu içine çekilmek.

- Bu idi müşkil ki **koḳlanmazdı** aṣlā rûzgār / Olmasa pîrāye-baḥş-ı ṭabla-i bāzār gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 56*). [*koḳlanmazdı, -maz, -dı*]

k'ol-: Ki olmak.

- Bîḥūde kaçarsuñ benüm āgūş-ı dilümnden / Yūsuf **k'ola** sencīde-i mīzān olagelmış (*Ferrî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 2*). [*k'ola, -a*]
- Göñül olur ḥaṭ-ı sebz-i cevāndan maḥzûz / 'Aceb 'aceb **k'ola** bülbül ḥazāndan maḥzûz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 113, Beyit 1*). [*k'ola, -a*]
- Gül midür bu ḡonce-i bāḡ-ı tebessüm mi **k'olur** / 'Aks-i ḥandi ile taṣvîr üzre naḳş-ı ḥār gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 4*). [*k'olur, -ur*]
- Sensiñ ol gül-çîn-i bāḡ-ı 'ālem-i aḳdes **k'olur** / Bülbül-i Sidre-zamîründen te'emmül-kār gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 28*). [*k'olur, -ur*]
- Oldum belā-yı renc ü kazāyı çü müştēmil / Şol cāme-i belā **k'ola** ber-düş-ı ehl-i dil (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 3*). [*k'ola, -a*]
- **K'olur** ḥāl-i siyāh murg-ı dili şayd itmege çīne (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 12, Bend 1*). [*k'olur, -ur*]
- Ḥaṭtuñ **k'ola** fitne-dih-i mülket-i āşüb / Kerrübîlere ṭar ola meydān-ı kıyāmet (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 34*). [*k'ola, -a*]
- Öyle nā-dān da degülsüñ **k'ola** ḡılzāt sende / 'Ārif-i rāz-ı Ḥudāsîñ ki o ḥālet sende (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 21*). [*k'ola, -a*]

kon-: Uçmasına son verip bir yerde durmak.

- Remīde itme tār-ı zülfüne düşdi dil-i zārum / Şehā bir murg-ı zîrekdür ki **konmuşdur** nihāl üzre (*Ferrî Dîvânî, Gazel 172, Beyit 3*). [*konmuşdur, -mış, -dur*]
- Çın şehir bir kebk ile **konmuş** yimiş içmiş tamām / Kargā boḡ yimezden evvel Çîl Hāfiz Kuzguncuḡa (*Ferrî Dîvânî, Müfret 6, Beyit 1*). [*konmuş, -mış*]

kon-: Katılmak.

- **Ƙonmıř** ezelde māyesine řīve-i sitīz / Ƙaddinde mūcmel ‘arbede-i řūr-ı rüsteĥīz (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 2*). [*Ƙonmıř, -mıř*]

kondur-: Konma işini yaptırmak.

- Şayd eyle Hümā-yı dili **Ƙondurma** raķībi / Bir ĥāneye kim büm ire vīrān olagelmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 3*). [*Ƙondurma, -ma*]

kop-: Meydana çıkmak, zuhur etmek. [TDKTS]

- Pīř-gāhuñda kıızılı çünki oldu āřikār / **Ƙopdıġı** demde hemān gül-zārı buldı tar gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 32*). [*Ƙopdıġı, -dıġ, -ı*]

kopar-: Dalından ayırmak.

- Heft berg-i ġonce-veş bir maţla‘-ı ġarrā ile / **Ƙoparup** bāġ-ı suĥandan alalum tekrār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 50*). [*Ƙoparup, -up*]

kökli: Köke sahip.

- Bī-çāre rind de aşmayı itdi cāy-gāh / Çok demler oldu anda o **kökli** filizlidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 2*). [*kökli,*]

köpekli: Köpek soyundan gelen.

- Düş olsa cū‘-ı kelbe n’ola ĥırşla raķīb / Aç gözli idi aşlā çak aşlı **köpeklidür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 4*). [*köpeklidür, -dür*]

Körfez: İstanbul'da bir semt.

- Zāhid gözetme dil-beri ol rütbe beglidür / **Körfezde** bile göz göre gezmez bebeglidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 1*). [*körfezde, -de*]

körfez: Karanın içine sokulmuş deniz parçası.

- Girüp **körfezlere** göz göre īřāl-i muzād itmiş / ‘Ale’l-‘amyā taşallut [itmiş] iken keřtiyān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 21*). [*körfezlere, -ler, -e*]

Körfezli: İstanbul'daki Körfez semtinden olan kimse.

- Ferrī nazardan eyler anı ġamzesi nigāĥ / **Körfezli** şanma çeşm-i ġazālüm Bebeglidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 5*). [*Körfezli,*]

kork-: Endişelenmek, tasalanmak.

- Dönmesün öldi diyü söyleniyor ĥatt-ı ruĥı / **Ƙorķarum** tīz yetişür kara ĥaber çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 4*). [*Ƙorķarum, -ar, -um*]
- Deyrde muġ-beçeġān ile budur ülfete dāll / **Ƙorķarum** ki beni kıřsīs ide bu rāz-ı ceres (*Ferrī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 3*). [*Ƙorķarum, -ar, -um*]
- ‘Arż-ı ĥüsn itse kemāĥī cümle-i encüm degül / **Ƙorķarum** kullāb-ı zülfi mihr ü māĥı şayd ider (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 3, Beyit 2*). [*Ƙorķarum, -ar, -um*]
- Baķamam rüyuna ĥavf eylerüm ey ĥünī nigāĥ / **Ƙorķarum** ki ola aġyar bed-endīř [ü] nigāĥ (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 8*). [*Ƙorķarum, -ar, -um*]

kork-: Korkuya kapılmak, korku duymak.

- Menzil-i Hamdîde Ferrî kabza almışlardanuz / **Qorqmazuz** âmâc-ı tîr-i ta'n-ı gerdün olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [qorqmazuz, -maz, -uz]

korsanlıq: Deniz haydutluğu, deniz hırsızlığı.

- Hevâsına uyup düşmen otuz kıt'a sefâyinle / Çıqup **qorşanlığa** küllî'asâkirle ziyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20). [qorşanlığa, -a]

köy: Yerleşik hayatın en küçük toplum birimi.

- Dirler idi ma'rifet taḥşîldür ancak hüner / Yoḥsa iki evli bir **köyde** bulunur bir cerî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19). [köyde, -de]

koy-: Bırakmak.

- Sî-rûze **qoydı** ol mühim incâz-ı va'dını / Bu çillemüzde ḥaḳ bu ki yoḳ Ferriyâ riyâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [qoydı, -dı]
- **Qoymaz** heves-i kâma bizi ḥüsn-i ṭabî'at / Ferrî düşüren qayd-ı ḡama dillerimüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5). [qoymaz, -maz]
- **Qoydı** bir mezra'da baḥtî dânesi berḳ-ı qazâ / İrdi hep berf-i belâdur n'eylesün Ferrî-i zâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5). [qoydı, -dı]
- Ebrûları şaffında **qoyup** kıl ile qâlî / Tenhâda anı ḥâme-i i'câz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [qoyup, -up]
- Dâḡ-ı dilümde bûy-ı riyâ **qoymadı** müjeñ / Ey şüh-ı lâle-rû ḡaberüñ yoḳ mıdur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [qoymadı, -ma, -dı]
- Kumkapu mey-ḡânesinde itdi yağma ḡâlûmî / **Qoymadı** rüşd-i dirâyet bu dil-i dîvânede (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [qoymadı, -ma, -dı]
- Çün bahâr-istân-ı ma'nîdür dilüm tenkîḡ idüp / **Qoymadum** ayrık çiçek itdüm hemân yek-bâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45). [qoymadum, -ma, -du, -m]
- Altunı **qoyup** aḡker-i süzâna şıḡandum / Mûsâ gibi yandum (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1). [qoyup, -up]
- **Qoyup** aḡbâbı gitdi bezm-i kudse / Ola qudsîler anuñ hem-celîsi (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 2). [qoyup, -up]

koy-: Dûçar etmek, uğratmak.

- Meded maḡcûb idüp **qoyduñ** bu ḡâle sürḡ-i rûy itdüñ / Mey-i gül-gün ile mânend-i lâle sürḡ-i rûy itdüñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5). [qoyduñ, -du, -ñ]

koyul-: Konmak, konulmak.

- İ'tizal itdi görünce 'aşkı bende zâhidân / Eyledi terk-i vuzû güyâ **qoyuldu** mâya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [qoyuldu, -düirdi]

koyun: Kucak.

- Bî-mecâlüm ol qadar kim şaklayup **qoyunda** yâr / Ferrî-i ḡam-ḡ'ârî âyâ var mı bir görmiş dimiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [qoyunda, -ı, -n, -da]
- Düşdük telâşa va'd-i dürüḡıyla bir meḡuñ / Her şeb ḡayâlî tâ be-seher **qoynumuzdadur** (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1). [qoynumuzdadur, -umuz, -da, -dur]

küdek-i mi'mâr: Mimar çıraḡı.

- Keserse t̄arem[i] gönlüm keserle kesrle kesmem / Dil-i sevdā-gerüm ger **kūdek-i mi‘mār** mār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 2*). [*kūdek-i mi‘mār,]*

kudsī: Melek.

- Koyup aḥbābı gitdi bezm-i kude / Ola **ḳudsīler** anuñ hem-celīsi (*Ferrī Dīvānı, Tarih 11, Beyit 2*). [*ḳudsīler, -ler]*

kudsī: Mukaddes, kutsal.

- Per-i Cibrīle cebr ile ne mümkün olmaḳ āvīze / O **ḳudsī** ḥulḳa ḥalḳa ḥalḳa āh-ı dil kemend itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 3*). [*ḳudsī,]*

kudūm: Ayak basma.

- Aḥmed Paşa ki şimdi **kudūmyla**‘āleme / Dūn-himmet eylese şeref-i āsumān virür (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 2, Beyit 8*). [*kudūmyla, -ı, -y, -la]*
- Nā‘il olmışdı **ḳudūmı** naḳşına peygamberüñ / Ol sebep ile ayaḡ-ı Kevseri itdi fedāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 2*). [*ḳudūmı, -ı]*

kudūm-ı pāk: Temiz, mübarek ayak izi.

- Ol **ḳudūm-ı pāke** niçe baş u cān ola fedā / Ḥāk-i pāyidür ‘uyūn-ı aşfıyāya sürme-sāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 4*). [*ḳudūm-ı pāk, -e]*

kūh: Dağ.

- Helāk olsam gerekdür derd ü āhumla **kūh** u şahrāda / Dumū‘ u āh-ı her-gāhum dilā ‘ādil güvāhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 3*). [*kūh,]*
- **Kūh** u deşti böyle ser-gerdān u nālān gezdiren / Zūlfine bend eyleyüp bir āfet-i devrān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 6*). [*kūh,]*
- Görenler bī-şu‘ūr u taş dögen dir **kūh** u deşt içre / Yazan Ferhād u Ḳaysı cāhil ü ırḡad yazmışdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 69, Beyit 5*). [*kūh,]*

kūh-endām: Dağ gibi heybetli.

- Bakılşa şüret-i temkīnine her biri **kūh-endām** / Velīkin sür‘ati berḳ-i bürūḳa imtiḥān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 14*). [*kūh-endām,]*

kūhistān: Dağlık bölge, dağlık yer.

- Hicr ile yirüm şimdi **kūhistān** ya hāmūn / Olmış çü ezel pīş-revüm kıble-i Ferhād (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 14*). [*kūhistān,]*

kūh-ken: Dağı kazan, delen. II Ferhat. (bk. Ferhād).

- Yāruñ dil-i sengīnine envā‘-ı niyāzum / Güyā ki kumistāna varup **kūh-ken** oynar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 3*). [*kūh-ken,]*

kul: Köle, bende.

- Eyle bir sāḡar-ı leb-rīz ile ser-şār-ı neşāt / İdemez Ferrī**ḳuluñ** ḡayrı taḥammül yetişür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 57, Beyit 5*). [*ḳuluñ, -uñ]*

- **Ḳuluñ** Ferrî esîr-i derd-mendüñdür şahâ lutf it / Senüñ bāzār-ı ‘aşkuñda katı sevdāya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [ḳuluñ, -uñ]
- Garîbüñdür esîrüñdür **ḳuluñdur** derd-mendüñdür / Şehâ ‘atf-ı nigâh eyle bu zâr-ı pür-melâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [ḳuluñdur, -uñ, -dur]
- Lafzen ve ma‘nen açdı hep Ferrîḳulî târîhe leb / Biñ iki yüz üçde Receb içre cülüs itdi Selîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42). [ḳulî, -ı]
- **Ḳuluñ** da kuvvet-i kudsiyye-i hüsn-i tabî‘atla / Mu‘âdil eyledüm enfâsumı nuṭṭ-ı Mesîhâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 34). [ḳuluñ, -uñ]
- Vu‘umca **ḳuluñ** da suḥana eylesem âgâz / Her ḥall-i nüket müşkil-i fehm [ü] ḥiredândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15). [ḳuluñ, -uñ]
- Ben **ḳulun** da bir yetişdüm bâğ-ı ‘irfân içre kim / Gül gibi başında üstâd-ı selef yer gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18). [ḳulun, -un]
- Ben **ḳuluñ** da böyle ‘irfân ile müsteşnâ iken / Leng olup ḥâme gibi pâyum niçün ḳaldum geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [ḳuluñ, -uñ]
- ‘Azmümüz vâzîḥ olup cümlesi âmâde-i rāh / Ḳaldum ancak **ḳuluñuz** ḥâ’ib u mağdûr u sefîl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 17). [ḳuluñuz, -uñuz, -]

ḳüle-i Begkozlı: Beykozlunun kulesi. (?).

- **Ḳüle-i Begkozlıya** fındıkcılık itse cāmı / ...ötiden a‘lâ süriyor bâdemi surḥ-...mı (Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1). [ḳüle-i Begkozlı, -y, -a]

ḳullāb-ı zülfi: Saç kancası.

- ‘Arz-ı hüsn itse kemāhî cümle-i encüm degül / Ḳorḳarum **ḳullāb-ı zülfi** mihr ü mähı şayd ider (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 3, Beyit 2). [ḳullāb-ı zülfi, -i]

ḳullan-: Bir vasıtayı idare etmek.

- Orşa poça **ḳullanma** didi keşti-i vaşlum / Şundum dümene destümi çün dir lava langa (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [ḳullanma, -ma]

ḳulle-i ‘ālî-binā: Yüce inşa edilmiş kule.

- Levḥaşa’l-lāh **ḳulle-i ‘ālî-binā** tarḥ-ı bedî‘ / Bu‘d-ı tākı ḥîre-âverdür ‘uyün-ı merdüme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1). [ḳulle-i ‘ālî-binā,]

ḳulzüm: Deniz.

- Mu‘tādı olur ise eger ‘aşḳ ile girye / Eşḳüm giderek **ḳulzüm** ü ‘ummân olacaḳdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [ḳulzüm,]

ḳulzüm-cüd: Cömertliği deniz gibi.

- Vezîrâ Baḥr-i ‘Ummân-ḳadr u **ḳulzüm-cüd** u bezm-ārā / Felek bir şandal olmaz baḥr-i lutfunda gümân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [ḳulzüm-cüd,]

ḳulzüm-i ‘ilm ü kemāl: Mükemmellik ve ilim denizi.

- **Ḳulzüm-i ‘ilm ü kemāle** ir bulup her maṭlabı / Baḥr-i fikr-i nazma ḡavvāş ol yûri Neyyir gibi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5). [ḳulzüm-i ‘ilm ü kemāl, -e]

ḳumāş: Pamuk, yün, ipek gibi malzemeler kullanılarak dokunmuş her türlü dokuma.

- Hâstegânuñdan meta[‘]-ı vaşluñı itme dirîğ / Hıfz olunsa bir **ķumāş** ârâyiş-i tâbüt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*ķumāş,]*
- Püskürme benekle ben o şeh-bendere döndüm / Bengâle **ķumāşı** bula şandūk-ı tuhafda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6*). [*ķumāşı, -ı]*

ķumāş-ı hūsn: *Güzellik kumaşı.*

- Çalup alma felek de Müşterî de müşterî çıkdı / **Ķumāş-ı hūsne** düzdîde dil-i şeydâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [*ķumāş-ı hūsn, -e]*

ķumāş-ı nāz: *Naz, cilve kumaşı.*

- Endâzesüz mi kâle-i naḥvet **ķumāş-ı nāz** / Cevr ü cefâ vü minnete yok mı ‘aded meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [*ķumāş-ı nāz,]*

ķumāş-ı tâze: *Yeni kumaş.*

- Gören püskürme beñler rûy-ı alında o şuhuñ dir / Benekli bir **ķumāş-ı tâzedür** Bengâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 4, Bend 2*). [*ķumāş-ı tâze, -dür]*

ķumāş-ı tâze-ma‘nā: *Yeni, özgün mana kumaşı.*

- Tuḥaf-efşân olup âfâķa ḥāmem intişâr itmez / **Ķumāş-ı tâze-ma‘nā** ile üstâd iftiḥâr itmez (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 12, Bend 5*). [*ķumāş-ı tâze-ma‘nā,]*

ķumistân: *Kumluk arazi, çöl.*

- Yâruñ dil-i sengînine envâ[‘]-ı niyâzum / Güyâ ki **ķumistâna** varup kūh-ken oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [*ķumistâna, -a]*

Ķumķapu: *Kumķapı, İstanbul'da bir semt.*

- **Ķumķapu** mey-ḥānesinde itdi yağma ḥālūmi / Ķoymadı rüşd-i dirāyet bu dil-i dîvānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3*). [*ķumķapu,]*

ķumrî-i dil: *Gönül kumrusu.*

- Sâyesinde nev-be-nev **ķumrî-i dil** ârām ide / Ey gönül bir serv-i ḳad tâze fîdan lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3*). [*ķumrî-i dil,]*

ķur-: *Hazırlamak.*

- Târ-ı şu‘â-ı çeşmi **ķurup** şāh-rāhuña / Dām oldu dîdem āḥîrî murğ-ı nigāhuña (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 12*). [*ķurup, -up]*

ķur‘a-i ‘āşık at-: *Âşık kurası atmak.*

- Şâyân-ı cevre **ķur‘a-i ‘āşık atup** dimiş / Gör ḳara baḥtı Ferrî-i bî-çāre çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [*ķur‘a-i ‘āşık at-, -up]*

Ķur‘ân: *İslâm dininin kutsal kitabı.*

- Senüñ bî-dâdınıñ bî-tâbıyuz inşâfa gel ey şeh / Hudâ şâhân için **Ḳurʿân** içinde dâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [kurʿân,]
- Eşʿâr ile ister ise **Ḳurʿânla** söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3). [kurʿânla, -la]

kurbân: Bir uğurda feda olan veya edilen kimse. II Âşık.

- **Ḳurbânlarına** ol mühim ebrû-yı gâmzeden / Geh nâvek ʿarz ider gehî şemşîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [ḳurbânlarına, -lar, -ı, -n, -a]
- Beni maktel-geh-i ʿaşkında görüp nîm-bismil / Didi bak ʿîd-i vişâlümde bu **ḳurbânumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 19). [ḳurbânumdur, -um, -dur]
- Şurâhî gibi dök kanum pür [it] peymâne-i ʿömrüm / Helâk-i çeşm-i ser-mestüñ olan **ḳurbânunuñum** sâķî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [ḳurbânunuñum, -uñ, -um]

kurbân eyle-: Canını feda etmek.

- Ne vakte şaklar âyâ nîm-bismil cânını ʿâşık / Bu ʿîd-i vaşlda cânâna **ḳurbân eylemez** nʿeyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [ḳurbân eyle-, -mez]

kurbân eyle-: Kurban niyetiyle kesmek.

- **Eyle** bismilgeh-i ʿaşkıñda beni gel **ḳurbân** / Kaʿbe-i vaşlda ḳurbân-ı Hudâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5). [ḳurbân eyle-,]

kurbân ol-: Bir kimse veya bir şey için kendini feda etmek.

- Seyr eyle ne cellâd-ı ser ü cân olacaḳdur / Çok serler anuñ uğrına **ḳurbân olacaḳdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [ḳurbân ol-, -acaḳ, -dur]
- Hâsret beni öldürdi tüvân kâlmadı tende / **Ḳurbânunuñ olam** çâre nedür ey büt-i raʿnâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 43). [ḳurbân ol-, -uñ, -a, -m]
- Serv-i ḳadsiñ reviş-i nâziña **ḳurbân olayum** / Çeşm-i pür-hün-ı fiten-sâziña ḳurbân olayum (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 25). [ḳurbân ol-, -ayum]
- Serv-i ḳadsiñ reviş-i nâziña ḳurbân olayum / Çeşm-i pür-hün-ı fiten-sâziña **ḳurbân olayum** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 25). [ḳurbân ol-, -ayum]
- Leb-i al u ruḥ-ı mümtâziña **ḳurbân olayum** / Dehen-i nâṭıka-perdâziña ḳurbân olayum (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 26). [ḳurbân ol-, -ayum]
- Leb-i al u ruḥ-ı mümtâziña ḳurbân olayum / Dehen-i nâṭıka-perdâziña **ḳurbân olayum** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 26). [ḳurbân ol-, -ayum]
- Müjeñe ḡamze-i gammâziña **ḳurbân olayum** / Ğunciş ü şîve-i ṭannâziña ḳurbân olayum (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 27). [ḳurbân ol-, -ayum]
- Müjeñe ḡamze-i gammâziña ḳurbân olayum / Ğunciş ü şîve-i ṭannâziña **ḳurbân olayum** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 27). [ḳurbân ol-, -ayum]
- Nuṭḳ iderken dem-i iʿcâziña **ḳurbân olayum** / Tûṭî-veş şîtüñe âvâziña ḳurbân olayum (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 28). [ḳurbân ol-, -ayum]
- Nuṭḳ iderken dem-i iʿcâziña ḳurbân olayum / Tûṭî-veş şîtüñe âvâziña **ḳurbân olayum** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 28). [ḳurbân ol-, -ayum]
- Bendeñe itdügüñ iʿzâziña **ḳurbân olayum** / Lebde merküz olan ol râziña ḳurbân olayum (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 29). [ḳurbân ol-, -ayum]
- Bendeñe itdügüñ iʿzâziña ḳurbân olayum / Lebde merküz olan ol râziña **ḳurbân olayum** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 29). [ḳurbân ol-, -ayum]

kurbân olagel-: Öteden beri kurban kesilmek.

- Cânâ gelicek bezme fedâ cân olagelmiş / ʿîd irdiği dem münʿime **ḳurbân olagelmiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [ḳurbân olagel-, -miş]

kurbân-ı Hudâ: Allah'a kurban.

- Eyle bismilgeh-i ‘aşkuñda beni gel kurbân / Ka‘be-i vaşlda **ḳurbân-ı Hudâ** hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 5*). [*ḳurbân-ı Hudâ,]*

ḳurbānlık: Kurban edilme.

- Saña **ḳurbānlığa** geldüm cihāna / Beni ḳoç başuñ içün kes Emīnüm (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 9, Beyit 1*). [*ḳurbānlığa, -a]*

ḳurı: Boş, faydasız, abes, bihude, nafile, değersiz.

- Lâ hayra fihim itmiş iken Ferriyâ şudür / ‘Aşka teveğgöl itme **ḳurı** müdde‘ā imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6*). [*ḳurı,]*
- Dimişsiñ zerre-çin-i mihr-i vaşlumdur dil-i Ferrî / Mürüvvetsüz neni gördi **ḳurı** ikrârdan gayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5*). [*ḳurı,]*

ḳurı ağaca ḳan sür-: Cinsî arzuyu arttırmak. (?).

- Ahvâl-i zifâfa idiyor kışsa-dırâzı / **Ḳurı ağaca** yine imâm **ḳan sürecekdir** (*Ferrî Dîvânı, Müfret 5, Beyit 1*). [*ḳurı ağaca ḳan sür-, -ecek, -dir]*

ḳurılı: Ok atmak için hazır hâle getirilmiş.

- Degül ḳavs-ı kūzaḳ gibi gehî zâhir gehî pinhân / Mümâşildür **ḳurılı** yaya cānâ her zamân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3*). [*ḳurılı,]*

ḳusūr: Eksiklik, hata.

- Ey mürüvvetsüz mürüvvetsüz vefâsuz Ferrîñüñ / Sevmeye var mı **ḳuşûrı** söylesün aḳbâb da (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7*). [*ḳuşûrı, -ı]*
- Ğaraz ‘arz-ı ‘ubûdiyyetdür ancak bu ḳaşîd ile / **Ḳuşûrı** var ise dāmân-ı ‘afvı ‘atf ider sāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [*ḳuşûrı, -ı]*

ḳusūr it-: Eksik kalmak, hata yapmak.

- Hîç **ḳuşûr itmey** gelüp Ferrî ayağın öpmeye / Ol büt-i ‘âlem ferini baña yâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5*). [*ḳuşûr it-, -me, -m]*

ḳuş ḳadar: Çok az, pek az.

- Ben bu baḥt ile efendim **ḳuş ḳadar** fer bulmadım / Revnâḳ-ı ṭab‘um iderken ser-be-ser ikrâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43*). [*ḳuş ḳadar,]*

ḳuşan-: Kemer bağlamak.

- Zencîrümü kırdım o cünün ile boşandım / Zünnârı **ḳuşandım** (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 6*). [*ḳuşandım, -du, -m]*

ḳuşluk uyhusı: Kuşluk vakti -sabah ve öğle arası- uyunan uyku.

- **Ḳuşluk uyhusındadır** gül-pister üzre ‘andelîb / Bî-nevâdur diyü erken itmesün bîdâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*). [*ḳuşluk uyhusı, -n, -da, -dur]*

ḳût: Azık, yiyecek.

- Ben şehîdüm olmışum pâ-mâl-i hussâd u rakîb / Küştegân ekser kilâba kuzğuna ya **kût** olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [*kût,]*

kutb-ı âlem: Âlemin merkezi.

- İrdi bezm-i vuşlata ol **kutb-ı âlem** âh kim / Eyledi ahhâb ammâ derd ile bağrını nây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11*). [*kutb-ı âlem,]*

kutb-ı âlim: Âlimlerin başı, merkezi.

- Şeyh Muhammed **kutb-ı âlim** vâsıl-ı tevhîd zât / Rütbe-i tevhîde irmiş idi ol ferhunde-re'y (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 1*). [*kutb-ı âlim,]*

kutb-ı zamân: Zamanın merkezi.

- Ol yegâne Mehdî-i devrân ki oldı hutbesi / Pâdişâ vü Cem-şiyem **kutb-ı zamân** Sultân Selîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2*). [*kutb-ı zamân,]*

kûteh: Kısa.

- Cezm iderken **kûteh** idüğün yine dest-i niyâz / Bilmem o Yûsuf-likâ benden niçün dâmân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [*kûteh,]*

kût-ı cism: Bedenin gücü.

- Niçe Rüstem-şalâbet ser-fürû-yı dest-i kudretdür / Bu resm-i âdîdür ki **kût-ı cism**in âhiri yir yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [*kût-ı cism, -i, -n]*

kuvvet-i kudsiyye-i hüsn-i tabî'at: Yaradılış güzelliğinin kutsal gücü.

- Kuluñ da **kuvvet-i kudsiyye-i hüsn-i tabî'atla** / Mu'âdil eyledüm enfâsumı nuṭṭ-ı Mesîhâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 34*). [*kuvvet-i kudsiyye-i hüsn-i tabî'at, -la]*

kuvvet-i tab': Yaradılış kuvveti.

- **Kuvvet-i tab'** ile dehrüñ Rüstem-i ma'nâsıyım / Zâl-ı dünyâ hâtırımdan alıma zinhâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47*). [*kuvvet-i tab',]*

küy: Köy, mahalle. II Sevgilinin bulunduğu yer.

- Ferrî tolanur şubha degin her gice **küyuñ** / Pervâneye şem' şem'e de pervâne münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7*). [*küyuñ, -uñ]*
- Dil teşnesidür **küyuña** varmak diler ammâ / Nevmi di çeken ya şuyıdır ya ecelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*küyuña, -uñ, -a]*
- Reh-i aşk u firâkında o güne oldı za'f-ülfet / Haṭı fikriyle **küyında** gönül mür oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5*). [*küyında, -ı, -n, -da]*

küy: Köy, mahalle.

- **Küyın** bırakdı müntesib-i şehr-yâr olup / Terk-i vâtanla şimdi gönül şehr-yârlıdır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [*küyın, -ı, -n]*

küy-ı cefâ: Cefa semti.

- Cān şöhbetini gizlice cānānla söyleş / Mecnūn gibi gel eyle vatan **kūy-ı cefāda** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 2*). [*kūy-ı cefā, -da*]

kūy-ı dil-dār: *Gönül alan sevgilinin semti.*

- **Kūy-ı dil-dāra** bugün bir türktāz itsem gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 5*). [*kūy-ı dil-dār, -a*]

kūy-ı ümīd: *Ümit semti.*

- Nice vāşıl ola **kūy-ı ümīde**‘āşık-ı ma‘zūr / Olur iklīm-i Fes ceyş-i Hābeşle ser-te-ser maḥşūr (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 3*). [*kūy-ı ümīd, -e*]

kūy-ı yār: *Sevgilinin semti, sevgilinin bulunduğu yer.*

- Zem-i fūrkatde şāh-bāz-ı şikeste-şeh-pere döndüm / Uçardum **kūy-ı yāra** n’eyleyüm bāl ü perüm yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 4*). [*kūy-ı yār, -a*]

kuvūd: *Kayıtlar, davranıştaki sınırlayıcı hususlar.*

- İdelüm cāmle teklīf ü **kuyūdi** sākıt / Mest ü mecnūn gibi terfī-i rūsüm eyleyelüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 3*). [*kuyūdi, -ı*]

kuvūdāt: *Kayıtlar, insan davranışını sınırlayan bağlar.*

- Cünūn-ı ‘aşk ile zūlfūn gibi zencīre bend olduk / **Ḳuvūdāt** u tekellūf ber-ṭaraf pervā nedūr şimdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 191, Beyit 2*). [*kuyūdāt,]*

kuẓāt: *Kadılar.*

- Ya‘qūb Efendi ki odur zāde-i muḳbil / Olmışdı **kuẓāt** içre Bū Yūsuf gibi mergūb (*Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 1*). [*kuẓāt,]*

kuzğun: *Bir cins karga.*

- Ben şehīdüm olmuşum pā-māl-i ḥussād u rakīb / Kūştegān ekşer kilāba **kuzğuna** ya kūt olur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 5*). [*kuzğuna, -a*]

Kuzğuncuk: *İstanbul'da bir semt.*

- Çın şehir bir kebk ile ḳonmuş yemiş içmiş tamām / Ḳarga boḫ yimezden evvel Çīl Hāfız **Ḳuzğuncuğa** (*Ferrī Dīvānı, Müfret 6, Beyit 1*). [*Ḳuzğuncuğa, -a*]

kuzum: *Sevgi ve samimiyet ifade eden bir hitap kelimesi.*

- Ḍarb-ı sīne oldı mu‘tādum **kuzum** nāḳūs-veş / Görseñ inşāf eyler idüñ zār [u] efğānum Ṭanaş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 4*). [*kuzum,]*
- Saña teslīm-i cān itsem ‘aceb mi / **Ḳuzum** her vech ile senden emīnüm (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 9, Beyit 2*). [*kuzum,]*
- Ya meclis-i ‘işretde **kuzum** neydi o ḥālet / Çeşm āfet ü āşūb nigh ḡamze fīten-sāz (*Ferrī Dīvānı, Terkiḳ-bend 1, Beyit 28*). [*kuzum,]*

küçücük: *Çok küçük.*

- Dir cemālünde gören hâcib ü hâli **küçücük** / Burc-ı hüsnüñ ne güzel necm ü hilâli küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1*). [*küçücük,]*
- Dir cemālünde gören hâcib ü hâli küçücük / Burc-ı hüsnüñ ne güzel necm ü hilâli **küçücük** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1*). [*küçücük,]*
- Evc-i naḥvetde hevâlanduramaz müjgânuñ / Yorılır murg-ı cemâlün daḥi bâli **küçücük** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2*). [*küçücük,]*
- Bir şeker çignedi vaşlum saña lâyıḳ diyerek / Ol ağız miski mişâli fem-i alı **küçücük** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3*). [*küçücük,]*
- Nüş-ı ḥand ile baña çâh-ı zenaḥ ‘arz itdi / Bildüm ‘işret-gehinün câm u sıfâli **küçücük** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4*). [*küçücük,]*
- Büt-i nev-restecigüm gibi dil-ârâ Ferrî / Oldı bu teng zemînün de me’âli **küçücük** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5*). [*küçücük,]*

küfr: Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmeme.

- Çün mazharıdur nûr-ı sefid ile siyâhuñ / İmân u **küfr** zıkr-i şamed ile şanem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4*). [*küfr,]*

küfr ü İmân-ı ruh u zülf: Saçın imansızlığı ve yanağın imanı.

- O rütbe **küfr ü İmân-ı ruh u zülfünde** ‘âcizdür / Esîr-i küy-ı vahdet şîve-i şubḥ u mesâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2*). [*küfr ü İmân-ı ruh u zülf, -üñ, -de]*

küfr-i turre: Alna düşen saçın siyahlığı.

- Râhib-i şüret-ger-âsâ müstemend-i ‘aşkdur / **Küfr-i turreñ** gerdem-i dîne kemend-i ‘aşkdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 2*). [*küfr-i turre, -ñ]*

külhenci: Hamam ocağını yakmakla görevli kimse.

- **Külhenci** mi ki zâhid unutmaz cehennemi / Dür eylemekde gül-şen-i cennetden âdemi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 33*). [*külhenci,]*

küllî: Bütün.

- Hevâsına uyup düşmen otuz kıt’a sefâyinle / Çıkup çorşanlığa **küllî** ‘asâkirle ziyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20*). [*küllî,]*

kümevt-i dil: Gönül atı.

- Tanzîrde pür-pîçdür erbâb-ı me’ânî / Üftâde **kümevt-i diline** renc pıranğa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6*). [*kümevt-i dil, -i, -n, -e]*

kümevt-i hâme: Kalem atı.

- Mîḥ-i yekde döndürüp Ferrî **kümevt-i hâmeyi** / Bağladı ḥaḳḳâ şıṭabl-ı maḳṭa’â ferzâne at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*). [*kümevt-i hâme, -y, -i]*
- O vâdîyi idüp ben daḥi istiṣhâb u istiḥsân / **Kümevt-i hâmeyi** şaldum o süy-ı neşve-baḥşâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [*kümevt-i hâme, -y, -i]*

kümevt-i sāğar: 1. Kadeh atı. 2. Kadehteki kırmızı şarap.

- Cânâ **kümevt-i sāğarı** at sürme üstüme / Başdurma raḥş-ı bâriḳa-reflârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*kümevt-i sāğar, -ı]*

kümevt-i tab': Yaradılış atı.

- Atup tutmak diler gül-şende bir fettānla çün / **Kümevt-i tab'um** eyler dil 'inān-irhā-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 4). [kümevt-i tab', -um]

künc: Köşe, buca.

- Mey-i nâb ile idüp delk-i riyâyı tathîr / Kâle-i 'arî idüp mey-gede **küncinde** mezâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5). [küncinde, -i, -n, -de]

künc-i 'adem: Yokluk köşesi.

- **Künc-i 'ademde** cāy-gehüm fark-ı Kaystur / Murğ-ı cünün-ı vahdete hoş-âşiyānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [künc-i 'adem, -de]

künc-i cān: Can köşesi.

- Rind iseñ kebk ü Hümā-yı şevkî **künc-i cāna** at / Büm u cuğd-ı şümü künc-i hāne-i vîrāna at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [künc-i cān, -a]

künc-i ğam: Gam köşesi.

- Baht-ı bed yüzden düşürdi itdi **künc-i ğam** yirüm / Pek siyeh hāl-i perîşānum mişāl-i hāl u haṭ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2). [künc-i ğam,]
- Hasretüñle **künc-i ğamda** her gice kan ağlarum / Cüşî-i āb-ı şirişküm mişl-i tāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [künc-i ğam, -da]

künc-i hāne-i vîrān: Yıkık evin köşesi.

- Rind iseñ kebk ü Hümā-yı şevkî künc-i cāna at / Büm u cuğd-ı şümü **künc-i hāne-i vîrāna** at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [künc-i hāne-i vîrān, -a]

künd-rev ol-: Biçimsiz gitmek.

- Yanumda benüm tîr-i kazā **künd-rev oldı** / Ülfet ideli ğamze-i fettānla gönüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2). [künd-rev ol-, -dı]

kürsî: Camilerde vaizlerin vaaz ettiği yüksekçe yer.

- Mey-gede iskemlesinde mesti kimdür ağladan / **Kürsîlerde** vā'iz-i zerrākı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [kürsîlerde, -ler, -de]

kürsî: Tuğranın metninin yer aldığı alt kısmı. [MBTS]

- Kürsî-i haṭṭ u şafha-i ra'nāsı dā'imā / **Kürsîsi** ile atlas-ı eflāke ān virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [kürsîsi, -si]

kürsî-i haṭṭ: Hattın kürsüsü. (bk. kürsî).

- **Kürsî-i haṭṭ** u şafha-i ra'nāsı dā'imā / Kürsîsi ile atlas-ı eflāke ān virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [kürsî-i haṭṭ,]

kürsî-nişîn ol-: Kürsiye oturmak.

- Varalum ma‘bed-i ‘uṣṣāka **olup kürsî-niṣṣîn** / Râz-ı dilden de bir az neṣr-i ‘ulûm eyleyelûm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8*). [*kürsî-niṣṣîn ol-, -up*]

küstâhâne: Küstahça, hadsiz şekilde.

- Mey ü nuḳl [u] nigâh-ı âşinâdan daḥi mehcûrum / Bu ‘işret-gâha **küstâhâne** geldüm ise ma‘zûrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*küstâhâne,*]

küstâh-ı vaşl: Kavuşma için korkusuzca, arsızca meydana atılan.

- **Küstâh-ı vaşlın** âhiri dāmānı çāk olur / İster felekde Yûsuf-ı gül-pîrehan ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4*). [*küstâh-ı vaşl, -ın*]

küsûf: Güneş tutulması.

- Buḥûr-ı Meryem-âsâ çarḥ-sâdur düde-i âhum / **Küsûf** irer ḥazer ey muğ-beçe kândîl-i ‘îsâya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 5*). [*küsûf,*]

küşte it-: Öldürmek.

- İder‘uṣṣâkını bismil-gehinde cevır ile **küşte** / ‘Aceb kıttâldür virmez dile kaç‘â emân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2*). [*küşte it-, -er*]

küştegân: Öldürülmüş olanlar.

- Ben şehîdüm olmuşum pâ-mâl-i ḥussâd u rakîb / **Küştegân** ekşer kilâba kuzğuna ya kût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [*küştegân,*]

küşte-i ma‘nâ: Mana ölüsü.

- İder her **küşte-i ma‘nâyı** Ferrî feyz ile iḥyâ / Şarîr-i ḥâme-i mu‘ciz-edâ şûr oldı gîtdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 7*). [*küşte-i ma‘nâ, -y, -ı*]

-L-

lâ: Hayır.

- Şabra yokdur çäre ister **lâ** disün ister ne‘am / Vaşla dâ‘ir ol cevâna keşf-i râz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*lâ,*]

lâ hayra fîhim: "Onlarda hayır yoktur." anlamında bir söz.

- **Lâ hayra fîhim** itmiş iken Ferriyâ şudûr / ‘Aşka teveḡḡul itme kırı müdde‘â imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6*). [*lâ hayra fîhim,*]

lâ-cerem: Kuşkusuz, hiç şüphesiz.

- Ḥubb-ı Züleyḥâ **lâ-cerem** eyler tühemle müttehem / Yûsuf gibi dehrûn bu dem ser-geşte vü maḥbûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3*). [*lâ-cerem,*]
- Hicr ile zehr-âb olur nûş eyler isem cām-ı Cem / Olmuşum rüsvâ-yı ‘aşkı Kays-veş ben **lâ-cerem** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*lâ-cerem,*]

lâf: Söz, kelam. II Boş söz, sözü uzatma.

- Ferriyā terk eyle **lāfi** bā'is-i taşdı'dür / Şandal-āsā olsa da hāşiyet-i iksār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 58*). [*lāfi, -i*]

lafz: Söz. II Lafzî tarih: Ebced hesabının kullanılmadığı, yılın rakamla değil sözle zikredildiği tarih.

- **Lafz** u ma'nā birle ey Ferrî tamām târîhdür / Gitdi biñ yüz toksan altı rûzesinde Fennî âh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5*). [*lafz, ,*]

lafzen ve ma'nen: Söylenmek istenen yılı hem sözle hem de harflerinin sayı değerleriyle ifade eden tarih.

- **Lafzen ve ma'nen** açdı hep Ferrî kûlî târîhe leb / Biñ iki yüz üçde Receb içre cülûs itdi Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42*). [*lafzen ve ma'nen, ,*]

lafz-ı şîrînî: Sevimlilik, tatlılık sözü.

- **Lafz-ı şîrînîye** âlet mi zebân-ı nâzügûñ / Lezzet-âverdür dehân-ı 'âşıkā mibla' gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3*). [*lafz-ı şîrînî, -y, -e*]

lafz-ı yûf: Yuh sözü.

- Rindân-ı 'aşk u şevk görüp lev-m-i lâ'imi / İlerü vardı karşı turup **lafz-ı yûfla** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3*). [*lafz-ı yûf, -la*]

lağv ol-: Ortadan kalkmak, hükmü kalmamak.

- Rehn olmayınca hırka meyûñ keyfî **lağv olur** / Âlâyiş olmaz eylemeyince 'avām vām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4*). [*lağv ol-, -ur*]

laht-ı dil: Gönül parçası.

- Hicründe hûn-ı dîde mey ü **laht-ı dil** kebâb / Ey mest-i nâzum 'ayş u şafâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [*laht-ı dil, ,*]

lâhût-ı ümîd: Ümidin ilahî âlemi.

- Cibrîl-i fikir Sidre-nişîn-i emelümdür / **Lâhût-ı ümîd** encümen-i maḥfîlümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*lâhût-ı ümîd, ,*]

lakab: Takma ad, mahlas.

- Es'ad ki Gâlibdür **lakab** tarḥ-ı ḥayāl eyler 'aceb / Her dem ki şî're açā leb mestâne eyler çün Fehîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [*lakab, ,*]

lâl: Dili tutulmuş, dilsiz.

- Ferriyā gerçi huzurında o şūḥuñ **lâlüz** / Cünbiş-i çeşmini ammā ne dimekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [*lâlüz, -üz*]
- Sırr-ı la'lûñ ile **lâl** oldıguma ta'n eylemez / Şem' ile zevk-ı sükûtın fehm iden pervānenüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3*). [*lâl, ,*]
- Dem o dem idi şîve-i ḥüsnüñ ile ben **lâl** / Sen tûṭî-i rengîn-suḥan nâṭıka-perdâz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 26*). [*lâl, ,*]
- Eyledüñ **lâl** ebed luṭf-ı nigāhuñla bu şeb / Uğrıña ola fedā mäder ü eb cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 5*). [*lâl, ,*]

- ‘Ālem şabāh-ı rûze gibi oldu tırfe-reng / İmsāk-ı bâde ile olup halk **lāl** u deng (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [lāl,]

la’l: Parlak, kırmızı renkli, kıymetli bir taş olan lal taşına benzeyen dudak.

- Lâyık dehen-i ‘âşıkā **la’li** o perînüñ / Rindân meye mey meclis-i rindâna münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [la’li, -i]
- Kalem ki **la’linüñ** itrâ-yı vaşfın eyler el çekmez / Hased kim bir karış kâmetli zengî nice sükker yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [la’linüñ, -i, -nüñ]
- O hâl-i ‘anber-âsâyı görüp **la’li** bucağında / Hezâr-ı zâra döndük hubb-ı şevk-efzâyâ düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2). [la’li, -i]
- Hâl-i ruhına **la’lini** Vallâhi değışmem / ‘Anber habı zîrâ ki şarâba bedel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [la’lini, -i, -n, -i]
- **La’linüñ** itdiği rengi baña ey gönce-dehen / Rind-i şūrîde-i bed-meste mey-i nâb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [la’linüñ, -i, -nüñ]
- Pîçide olup hatt ile **la’l** gibi yârûñ / Güyâ ki siyeh berg o gül-nâra karışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4). [la’l,]
- La’lini bûs itdiğün her zamân cânânenüñ / Bulsa dil kanın içerdî sâgar u peymânenüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 1). [la’lini, -i, -n, -i]
- Öpüp **la’lin** sevip endâm-ı müsteğnâsını Ferrî / Şarâb içdüm güzel sevdüm dilâ ammâ ne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [la’lin, -i, -n]
- Ey gönce-i efsûn u gül-i bağçe-i râz / İcâzda ey **la’li** Mesîhâ ile hem-râz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 25). [la’li, -i]
- Ez-cümle ‘adû havfı ile vakt-i telâşuñ / Ruḥ gül-gün ü **la’lün** mül ü femdür çeh-i i‘câz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 29). [la’lün, -ün]
- Sâkî ruḥuñ mı bezme viren böyle âb u tâb / **La’l** ü femüñ mi ke’s-i nuḳul sâgar-ı şarâb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7). [la’l,]

lâlâ: Çocuğun terbiye ve eğitiminden sorumlu kişi.

- Tatalım ki sū-be-sū ol mâhı **lâlâ** gezdürür / Ya felekde mihr-i şevk-efzâyı kimdür gezdüren (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [lâlâ,]

lâle: Lale bitkisinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.

- Güldür dehânı **lâle** hem olmuş hem olmamış / Sâgar yeter piyâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [lâle,]
- Piyâzuñ irtifâ‘-ı kadri kat kat **lâleden** gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend). [lâleden, -den]

lâle-had: Lale gibi al yanaklı.

- Ey cân-ı ‘âşka dâğ urıcı **lâle-had** meded / Hadden ziyâde ser-keş olan serv-i ḳad meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [lâle-had,]
- Ey şeh-süvârüm el-meded çignetme rahşâ ol ḥalîm / Ey gönce-leb ve’y **lâle-had** cânüm saña olsun ḡarîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32). [lâle-had,]

lâle-i hāmūn: Kır lalesi.

- Şahn-ı sînemde müjeñ öyle çerâğân itdi / Her biri dâğ delen **lâle-i hāmūn** gibidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3). [lâle-i hāmūn,]

lâle-i hasret: Hasret lalesi.

- Tîr-i müjgânından ol şūḥuñ yemişdüm dâğlar / **Lâle-i hasret** nümâyış-yâb-ı hāmūn olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [lâle-i hasret,]

- Murğ-ı dil bî-vāyedür bûy-ı gül-i ümmîdden / **Lâle-i ḥasret** virilmiş gül-şen-i cāvîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1*). [*lâle-i ḥasret,]*

lâle-rû: *Lale yüzü.*

- Dağıla gelmiş ümm-i ‘anâşîrdan ‘aşîkum / Her **lâle-rûya** meyl-i dilüm ‘aşîkânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [*lâle-rûya, -y, -a]*

lâle-zâr: *Lale bahçesi.*

- **Lâle-zâra** döndürüp ‘aşk-ı ciger-sûzuñ beni / Cevr ile dâğ-ı derûnum itdûñ ey ğaddâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 52*). [*lâle-zâra, -a]*

la’l-i al: *Lal taşına benzeyen kırmızı dudak.*

- Olunca zîver-i âğûş-ı fikrüm **la’l-i alı** / Virür bir başka neş’e neşve-i şahbâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7*). [*la l-i al, -ı]*

la’l-i leb: *Lal taşına benzeyen kırmızı dudak.*

- Vişâle teşne dilüm seyr idüp o **la’l-i lebüñ** / Dehânum ‘atş diyerek şulandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [*la l-i leb, -üñ]*
- Maḥmûrlara neş’e viren **la’l-i lebümdür** / A‘mâlara eczâ-yı devâ ḥâk-i derümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6*). [*la l-i leb, -üm, -dür]*
- Dilden kıma **la’l-i lebinüñ** fikrini bir dem / Kevşer gibi ol bahşîş-i nâ-dâde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*la l-i leb, -i, -nüñ]*

la’l-i nâb: *Parlak, kırmızı renkli, kıymetli bir taş olan lal taşına benzeyen halis, saf dudak.*

- Uymış ne nâzûk ol leb-i mînâya **la’l-i nâb** / Bîmâr itdi kendi gibi çeşm-i nîm-ḥ’âb (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 8*). [*la l-i nâb,]*

la’l-i vâre: *Sevgilinin lal taşına benzeyen kırmızı dudağı.*

- Bâde-i telḥâba **la’l-i yâr**‘arâk-pâş olmasun / Nîl-i nâzûk-meşrebi gör yemle itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6*). [*la l-i yâr,]*

la’lîn: *Lal taşından yapılmış, lal taşı gibi.*

- Me’zûn-ı ḥaṭ olmışdı muḥaddemce şülüşde / Bitdi çün o **la’lîn** şakalı şeyḥe virüp zûr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 2*). [*la lîn,]*

lâm it-: *Arap alfabesinde bir harf olan "lâm" harfine benzetmek. II Belini bükme, çaresiz koymak.*

- Sevdâ-yı zûlf ü kâküli bükdi miyânımı / Bildüm **idermiş** âdemi ra‘nâ gulâm **lâm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3*). [*lâm it-, -er, -miş]*
- Himmetüm bir dem beni vâ-beste-i kâḡ itmedi / Himmet için ḡadd-i istignâḡı ḡîç **lâm itmedi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 1*). [*lâm it-, -me, -di]*

lâ-mekân: *Belli bir yeri olmayan, mekâna ihtiyacı olmayan.*

- Ben o Cibrîlüm yasağ **lâ-mekân** olmaz baña / Öyle peyküm sidre daḡı âşîyân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*lâ-mekân,]*

Lanburi(?): Özel isim. (?).

- Lanburi(?) Kervân-kırân Todori daği andadur / Hâlidâ ‘azm-i Ğalaṭa eyleyüp gitmez misiñ (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 10, Beyit 1). [lanburi(?),]

lâne: Yuva, kuş yuvası.

- Bir mertebe gül-zârî-i quds oldı hayâlüm / Ol **lânede** kim bülbül-i ‘ulvî dilümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [lânede, -de]
- Dil-keş Hümâ-yı yümni-i hümâyün-şî‘âr iken / Şahn-ı cihânda baña kaṣa **lâne** virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3). [lâne,]
- Ruḥuñ şevkıyla murğ-ı dil yine kim **lânedür** şimdi / Bün-i şem‘-i maḥabbetde döner pervânedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [lânedür, -dür]

lâne-i ‘Ankâ: Anka kuşunun yuvası. (bk. ‘Ankâ).

- Nev-zemîn-i Zihnîde itmeme murabba‘-sâzlık / Ferriyâ güncişke olmaz **lâne-i ‘Ankâ** melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [lâne-i ‘Ankâ,]

lâne-i ‘ömr: Ömür yuvası.

- Virüp cām-ı fenâ gamzeñle maḥv it **lâne-i ‘ömrüm** / Ola ārâyiş-i ‘işret-gehüñ ḥum-ḥâne-i ömrüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [lâne-i ‘ömr, -üm]

lâne-i şeh-bâz: İri, gösterişli, beyaz bir cins doğan kuşunun yuvası.

- Ğügüş-ı kabûlümde senüñ gayruña yir yok / Kim **lâne-i şeh-bâzda** bâzuñ yiri yoḡdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [lâne-i şeh-bâz, -da]

lanğa: Kürekçiler için oturma yerleri de bulunan küçük, açık bot. (Tuncel, 2008).

- Orşa poça kullanma didi keştî-i vaşlum / Şundum dümene destümi çün dir lava **lanğa** (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [lanğa,]

Lât: Cahiliye devrinde Arapların taptığı büyük putlardan biri.

- Hasretüñle naḡs-ı dîvâra dönüp oldum kadîd / **Lât** u ‘Uzzâ gibi güyâ ḳalmadı cânım Ṭanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [lât,]

laṭîf: Zevk ve ruh okşayıcı ince bir güzelliğe sahip olan, hoş, nazik, yumuşak.

- İderse Ferrîyi düşünâma âşinâ ne **laṭîf** / Olur o dil-şüde kim ol ziyândan maḥzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [laṭîf,]
- Yok dehânuñ gibi cânâ gonce-i terden **laṭîf** / Olamaz ‘âlemde zîrâ hîç sâğardan laṭîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [laṭîf,]
- Yok dehânuñ gibi cânâ gonce-i terden laṭîf / Olamaz ‘âlemde zîrâ hîç sâğardan **laṭîf** (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [laṭîf,]
- Düde-i âhum seni her dem n’içün bî-tâb ider / Var ise büyâ-yı zülfüñ ‘üd-ı micmerden **laṭîf** (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2). [laṭîf,]
- Meclis-i meyde ‘arâḳ-rîz-i hicâb olduḳça sen / Añlaruz olmaz cihânda âteş-i terden **laṭîf** (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [laṭîf,]
- Rûz-ı vaşl üftâdeñe ‘îd oldı bir bâlâ-yı ‘îd / Hâcîya zîrâ şey’ olmaz ḥacc-ı ekberden **laṭîf** (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [laṭîf,]
- Bir ḡazel tarḥ eylemiş Neyyir bu günler Ferriyâ / Zerre-i maẓmûnı şevḳ-ı şems-i ḥâverden **laṭîf** (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [laṭîf,]

laṭīf-i esrār: Güzel, hoş sırlar.

- Mey ü dil-berde imiş luṭf u **laṭīf-i esrār** / Arayın gayrıda hâzırdur aña ye's-i fu'ad (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16). [laṭīf-i esrār,]

lâ-übālî: Kayıtsız, düşüncesiz.

- Zâhidâ ta'n eylemezdün **lâ-übālî** kâline / Vâkıf olsañ Ferrî-i müstâkı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5). [lâ-übālî,]

lâ-übālî-meşreb: Kayıtsız, aldırırsız yaradılışa sahip.

- Şâ'ir-i rind-i cihānum **lâ-übālî-meşrebüm** / Bir gazel tarh eyleyüm seyr eyle kimler gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20). [lâ-übālî-meşreb, -üm]

lava: Bir yere yanaşmış olan filikanın kürek çekilmeden elle ilerletilmesi için verilen emir. [ÖTS]

- Orşa poça kullanma didi keştî-i vaşlum / Şundum dümene destümi çün dir **lava** langa (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2). [lava,]

lāy: Bir tür ipekli kumaş.

- Bu da melhūzdur kim ṭab'-ı pāk-ı hâzret-i memdūh / Zārāfet üzre mecbūl olmağın ĩrās ide **lāya** (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27). [lāya, -a]

lā-ya'kul: Kendinden geçmiş, dalgın.

- Ben ol **lā-ya'kulum** mestāne-meşreb / Ki oldum 'aşk ile dīvāne-meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [lā-ya'kulum, -um]

lāve-i hüsn: Güzellik kumaşı. (?).

- 'Uşşākda muhtāc-ı şarāb olmadı bir dil / Hâtırlara neş'e vireli **lāve-i hüsnüñ** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 70). [lāve-i hüsn, -üñ]

lāyık: Uygun, yaraşır.

- **Lāyık** dehen-i 'āşıkā la'li o perīnūñ / Rindān meye mey meclis-i rindāna münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [lāyık,]
- Söyündi sūz-ı dil farkında dūd-ı āh olup bezimde / Ümīd itmeme vişālin 'ide **lāyık** micmerüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [lāyık,]
- Bir şeker çiğnedi vaşlum saña **lāyık** diyerek / Ol ağız miski mişāli fem-i alı küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [lāyık,]
- Didüm evşāfuña bir tāze gazel **lāyıkdur** / Söyle söyle didi 'āşık benüm 'unvānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23). [lāyıkdur, -dur]

lāyık gör-: Yakıştırmak, uygun görmek.

- 'Alem-i süflīye **lāyık görmedi** kerrūbiyān / İtdiler a'lā-yı 'illiyīni ol zāta serāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 8). [lāyık gör-, -me, -di]

lāyık ol-: Hak etmek.

- **Olmadık** bir büseñe **lāyık** efendim bu sene / Dirdūñ evvel vaşlımuñ şāyāñı sensūñ bu sene (*Ferrī Dīvānı, Müfret 7, Beyit 1*). [*lāyık ol-, -ma, -dı, -k*]

lāzım: Gerekli.

- Ey ḥadeng-i ḡamze hergiz bir nişāñ **lāzım** saña / Hīç dimezsın ‘āşıka ammā ki cāñ lāzım saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 1*). [*lāzım,*]
- Ey ḥadeng-i ḡamze hergiz bir nişāñ lāzım saña / Hīç dimezsın ‘āşıka ammā ki cāñ **lāzım** saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 1*). [*lāzım,*]
- Ey büt-i nev-bāve resm-i nāzı icrā itmege / Eyleme ta‘cīl zīrā çok zamāñ **lāzım** saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 2*). [*lāzım,*]
- Sāyesinde nev-be-nev kumrī-i dil ārām ide / Ey gönül bir serv-i ḡad tāze fīdan **lāzım** saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 3*). [*lāzım,*]
- Cāñı ḡarḡ it baḡr-ı tevḥīd-i maḡabbetde dilā / ‘Ālem-i ‘aşḡ içre çünki bir mekāñ **lāzım** saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 4*). [*lāzım,*]
- Dām-ı zūlfūñde şikeste itme per ü bālını / Ferrī-i ūftāde cāñā her zamāñ **lāzım** saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 5*). [*lāzım,*]
- Ḥūy-gerde iken çāḡ-ı zenaḡ seyri de **lāzım** / Baḡr-ı ‘araḡuñ vādī-i gird-ābı görülsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 150, Beyit 4*). [*lāzım,*]
- Her āñ nev-restegāna şefḡat-i pīrāne **lāzımdur** / Tehī-dildür şurāḡīler süyüfuñ inkisārından (*Ferrī Dīvānı, Gazel 153, Beyit 2*). [*lāzımdur, -dur*]
- Sākī-i ḡamer-ḡal‘at ile bāde-i gül-fām / **Lāzımdur** ola zümre-i rindāñ arasında (*Ferrī Dīvānı, Gazel 176, Beyit 3*). [*lāzımdur, -dur*]
- Her nigāḡı bir belā-yı nāḡehāñidür dile / Ḡayrı dil-berler gibi **lāzım** degül esbāb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 4*). [*lāzım,*]
- Bezimde çeng ü def şeş-tā rubāb u ney degül **lāzım** / Ayaḡ olursa tāc-ı ḡusrevāñ u key degül lāzım (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 3*). [*lāzım,*]
- Bezimde çeng ü def şeş-tā rubāb u ney degül lāzım / Ayaḡ olursa tāc-ı ḡusrevāñ u key degül **lāzım** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 3*). [*lāzım,*]
- Ne cām-ı neş‘e-efzā ne ḡadeḡ bir şey³ degül **lāzım** / O deñlü neşveye āmādeyüm kim mey degül lāzım (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 3*). [*lāzım,*]
- Ne cām-ı neş‘e-efzā ne ḡadeḡ bir şey³ degül lāzım / O deñlü neşveye āmādeyüm kim mey degül **lāzım** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 3*). [*lāzım,*]
- Ey ḡacibi miḡrāb-ı perestiş-gehi ‘uşşāḡ / **Lāzım** ḡarem-i beyte anuñ gibi iki ḡāḡ (*Ferrī Dīvānı, Terḡib-bend 1, Beyit 24*). [*lāzım,*]

lāzım ol-: Gerekmek.

- Uydu çün nāleme sūziş ile āvāz-ı ceres / Cümleye **lāzım olur** eyleye i‘zāz-ı ceres (*Ferrī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 1*). [*lāzım ol-, -ur*]

lāzime: Gerekli, ihtiyaç.

- Bilürüm ḡadrını ben ḡam degül eylerse o red / Ma‘rifet **lāzimesi** oldu çü ḡırmāñ ebed (*Ferrī Dīvānı, Gazel 25, Beyit 1*). [*lāzimesi, -si*]

leb: Dudak.

- Sīr-āb-ı ḡand u ḡunc u tekellüm içün **lebūñ** / Virmiş Ḥakīm-i bezm-i ezel yoḡsa ḡab saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 2*). [*lebūñ, -üñ*]
- Dāmāñını öpdükde didi luḡ ile dil-ber / **Leb** dāmene dāmen leb-i ḡandāna münāsib (*Ferrī Dīvānı, Gazel 13, Beyit 2*). [*leb,*]
- Ḥāl ü **lebi** ḡayālīdür āfāḡı gezdiren / Ferrī bu mekr-i cāzibe-i āb u dānedür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 62, Beyit 5*). [*lebi, -i*]
- **Lebi** mest itmede şāḡbā gibi leb-rīz-i fīten / Çeşmi ‘aḡl almada cādū-yı pūr-efsūñ gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 4*). [*lebi, -i*]
- Yāruñ **lebini** ‘işveye mu‘tād iderüz biz / ‘İşret-gehi dükkānce-i ḡannād iderüz biz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 87, Beyit 1*). [*lebini, -i, -n, -i*]

- Bendeñe itdügün i‘zāzına qurbān olayum / **Lebde** merkūz olan ol rāzına qurbān olayum (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 29*). [*lebde, -de*]
- Ey ruḥı gonce-i şād-āb-ı gülistān-ı edeb / V’ey **lebi** bülbul-i mu‘ciz-eser-i bağ-ı tarab (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 1*). [*lebi, -i*]

leb ac-: Ağız açmak, söylemek.

- Es‘ad ki Ġālibdür laḳab tarḥ-ı ḥayāl eyler ‘aceb / Her dem ki şî‘re **aça leb** mestāne eyler çün Fehīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 16*). [*leb aç-, -a*]
- Lafzen ve ma‘nen **açdı** hep Ferrī kulu tārīḥe **leb** / Biñ iki yüz üçde Receb içre cülüs itdi Selīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 42*). [*leb aç-, -dı*]

leb-be-leb: Dudak dudağa.

- Çok şîve geçdi şüret-i nāz u niyāzda / Söylendi cümle rāz-ı nihān **leb-be-leb** bu şeb (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 2*). [*leb-be-leb,*]
- Şāh-bāzum çıkalum seyr idüp ‘işret idelüm / **Leb-be-leb** düş-be-düş ülfet ü şoḥbet idelüm (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 31*). [*leb-be-leb,*]

leb-bestegān: Dudağı bağlilar, suskunlar.

- **Leb-bestegānı** ḥande-zen-i ehl-i zārdur / Zevḳ-ı sükunı bülbul-e pervāne virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 6*). [*leb-bestegānı, -ı*]

leb-i al: Kırmızı dudak.

- **Leb-i al** u ruḥ-ı mümtāzına qurbān olayum / Dehen-i nātıḳa-perdāzına qurbān olayum (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 26*). [*leb-i al,*]

leb-i dil-dār: Gönül alan güzelin dudağı.

- Melāḥat rüyına bir kat daḥi ol kāleden gelmiş / **Leb-i dil-dāra** revnaḳ cūşış-i tebhāleden gelmiş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 1*). [*leb-i dil-dār, -a*]

leb-i gül-nār: Nar çiçeği renginde dudak.

- Öpsem de eger ol **leb-i gül-nārı** toyunca / Şeftālī-i bustān-ı zenaḥdāna toylamaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 3*). [*leb-i gül-nār, -ı*]

leb-i handān: Gülen dudak.

- Dāmānını öpdükde didi luṭf ile dil-ber / Leb dāmene dāmen **leb-i ḥandāna** münāsib (*Ferrī Dīvānı, Gazel 13, Beyit 2*). [*leb-i ḥandān, -a*]
- Mest olsam o rütbe mey-i ‘aşḳı ile yāruñ / Şundukça ḳadeḥ ben **leb-i ḥandāna** şarılsam (*Ferrī Dīvānı, Gazel 135, Beyit 4*). [*leb-i ḥandān, -a*]

leb-i mīnā: Şarap şişesinin ağzı.

- Uymış ne nāzük ol **leb-i mīnāya** la‘l-i nāb / Bīmār itdi kendi gibi çeşm-i nīm-ḥ‘āb (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 8*). [*leb-i mīnā, -y, -a*]

leb-i pür-seker: Şekerli dudak.

- Bezm-i meye rüyum gül ü dîdem ola nergis / Elbet nukül ol bezme **leb-i pür-şekerümdür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8*). [*leb-i pür-şeker, -üm, -dür*]

lebî yâkût: Dudağı yakut taşına benzeyen güzel.

- ‘Aqlımı aldı bir **lebî yâkût** / Cevher-i ferd neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5*). [*lebî yâkût,]*

Lebîd: Cahiliye devrinde de yaşamış olan muallaka sahibi İslam şairi. II Muallaka: İslamiyetten önce Arap şairlerinin yazıp da Kâbe’nin kapsına astıkları şiirlerin her biri. [TDVİA “Lebid B. Rebia” md.]

- Olurdı vâlih ü dem-beste Ferrî / Göreydi şîrimi ‘aşruñ **Lebîdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7*). [*lebîdi, -i*]

leb-rîz: Ağzına kadar dolu.

- **Leb-rîz** figândur dilüm ‘aşkuñla ney-âsâ / Ser-şâr neşâtum yine hem câm-ı mey-âsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*). [*leb-rîz,]*

leb-rîz ol-: Ağzına kadar dolmak.

- **Leb-rîz olalı** mevce-i ‘irfânla gönülüm / Meşgûl degül fitne-i tûfânla gönülüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1*). [*leb-rîz ol-, -alı*]

leb-rîzce: Doluca.

- Şahbâ-yı semî ‘aşkuma ser-şâr-keşândur / Biz de içelüm ‘aşkına **leb-rîzce** bir câm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 55*). [*leb-rîzce,]*

leb-rîz-i envâr it-: Nurlarla doldurmak.

- ‘Âlemi **leb-rîz-i envâr itdi** meh gibi o büt / ‘Azm-i bezm-i ‘ayş idince iştigâl-i hâl u haţ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4*). [*leb-rîz-i envâr it-, -di*]

leb-rîz-i fiten: Ağzına kadar fitneyle dolu.

- Lebi mest itmede şahbâ gibi **leb-rîz-i fiten** / Çeşmi ‘aql almada cādū-yı pür-efsûn gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*leb-rîz-i fiten,]*

leb-rîz-i harâret it-: Hararetle doldurmak.

- Beni mecnûn-ı melâmet idecekdür âhîr / Dili **leb-rîz-i harâret idecekdür** âhîr (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 24*). [*leb-rîz-i harâret it-, -ecek, -dür*]

leb-rîz-i hûn it-: Kanla doldurmak.

- Mişâl-i nâf-ı âhû cevri ile **leb-rîz-i hûn itdûn** / Gönül nâmında ey hûnî tehî bir sâgarum vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3*). [*leb-rîz-i hûn it-, -dü, -ñ*]

leb-rîz-i şarâb: Ağzına kadar dolu şarap.

- Zîb-i desti olsa **leb-rîz-i şarâb** ‘aşık degül / Neşvesiyle dil-beri de bî-karâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2*). [*leb-rîz-i şarâb,]*

leb-rîz-i ta'ab it-: Yorgunlukla doldurmak, çok yormak.

- Nigehûndür olan âşûfte-i sāmāna sebeb / Çeşm-i şūhuñdur **iden** cānumı **leb-rîz-i ta'ab** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 2). [leb-rîz-i ta'ab it-, -en]

leb-rîz-i teğâfûl: Bilmezlikten gelmeyle, umursamazlıkla dolu.

- Gamze **leb-rîz-i teğâfûl** dîdesi sîr-âb-ı nâz / Turre sünbül 'ārızı bir gonce-i nâ-yâb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1). [leb-rîz-i teğâfûl,]
- Ölmesün ya n'eylesün Ferrî o şūh itmez dimâğ / Gamze **leb-rîz-i teğâfûl** dîdesi sîr-âb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [leb-rîz-i teğâfûl,]

lec it-: İnatlaşmak, çekişmek.

- Şîrde Nef'î vü inşâda **iderse** Veysî **lec** / Taht-ı nazm u şadr-ı neğr üzre idüp ihkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30). [lec it-, -er, -se]

le'im: Alçak, aşağılık kimse.

- Levni-i Yusuf-menişândan kaç-ı yed itdi **le'im** / Ta'n-ı ahvâl-i Züleyhâda zenân el keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [le'im,]

len terânî: Araf Suresi 143. ayette geçen ve "Sen beni asla göremezsin." anlamına gelen ifadedir. Ayetin meali şu şekildedir: "Musa, tayin ettiğimiz vakitte (Tur'a) gelip de Rabbi onunla konuştuğunda o, 'Rabbim! Bana görün, sana bakayım.' dedi. Rabbi, 'Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin.' buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da bayılıp düştü. Kendine gelince dedi ki: 'Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tövbe ettim, ben inananların ilkiyim.' " [DİBKK]

- Göñül ol Mûsî-i hayret-fezâ-yı rûy-ı yâr oldı / Şadâ hep **len terânîdür** bezm-i Tûr oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [len terânî, -dür]

leng: Topal, aksak.

- Pey-revî-i Hâzret-i Zihnîde akşarsa n'ola / Pây-ı kilik-i Ferrî **leng** oldı amân cānum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [leng,]
- Ben kuluñ da böyle 'irfân ile müsteşnâ iken / **Leng** olup hâme gibi pâyum niçün kaldum geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [leng,]

lerzân it-: Titretmek.

- Ferrî seni **lerzân iden** 'âlemde hevâdur / Ammâ dil-i âşûfte ki bilmem neden oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [lerzân it-, -en]

leşker-i 'urbân: Bedevi asker.

- Olunca sermed-i ebrûları gîsû ile mestûr / Melâhat kişveri şan **leşker-i 'urbânla** mecbûr (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 3). [leşker-i 'urbân, -la]

letâfet: Hoşluk, güzellik, incelik.

- Meysüz erbâb-ı dile ülfet ü şohbet mi olur / Dilde 'aşk olmayacak sözde **letâfet** mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [letâfet,]
- Mey ü mahbûb zikrinden suhân tezyîndür maşşad / Suhân-dân-ı selef böyle **letâfet** virdi ma'nâyâ (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24). [letâfet,]

- Raḥm idersin dilüme var o necâbet sende / Sende ey şâh-ı cihân ḥüsni ü **leṭâfet** sende (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 22*). [*leṭâfet,]*

levend-âsâ: Levent gibi, boylu poslu.

- Beni pâ-mâl-i cevri eyler **levend-âsâ** çıkar çıkmaz / İder kettânı pejmürde meh-i garrâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 1*). [*levend-âsâ,]*

levh: Üzerine yazı yazılabilecek nesne.

- Şöyle yazdı târîhin Ferrî'Utârid **levhe** kim / Belki Bercîs-i felek ola bu ḥaṭṭâta mişâl (*Ferrî Dîvânî, Tarih 10, Beyit 5*). [*levhe, -e]*

levhaşa'l-lâh: "Allah ırak etmesin, vahşet vermesin." anlamında bir söz.

- **Levhaşa'l-lâh** feyz-i te'sîr-i hevâ bu güne kim / Açılır bir bir zemîn-i şürede bî-ḥâr gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 10*). [*levhaşa'l-lâh,]*
- **Levhaşa'l-lâh** kulle-i 'âlî-binâ ṭarḥ-ı bedî' / Bu'd-ı ṭâkı ḥîre-âverdür 'uyûn-ı merdûme (*Ferrî Dîvânî, Tarih 6, Beyit 1*). [*levhaşa'l-lâh,]*

levh-i defter-i 'uşşâk: Âşıklar defterinin sayfası.

- Hamd ola **levh-i defter-i 'uşşâk** dâhilüm / Tursun selâmı ḥışm ile düşünâma kâ'ilüm (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 17*). [*levh-i defter-i 'uşşâk, -a]*

levh-i ebvaż: Beyaz levha, sayfa.

- Ḥaṭ şimdi başka câzibe virmiş 'izârına / Elbette **levh-i ebyaẓı** taḥrîr gösterür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 4*). [*levh-i ebyaẓ, -ı]*

levh-i kalb: Kalp levhası, gönül sayfası.

- Fiğân ol kâfir-i naḥvet-perestün **levh-i kalbinde** / Hurûf-ı dil-güşâ naḡş-ı vefâ gibi yerüm yokdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 2*). [*levh-i kalb, -i, -n, -de]*

levh-i mahfûz-ı beyân: Levh-i Mahfuz'da yazıldığına göre. II Levh-i Mahfuz: Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

- 'Utârid böyle yazmış tâ ezelde nâm-ı nâmîsin / Anuñ mâ-i zeheble **Levh-i Mahfûz-ı beyân** üzre (*Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 9*). [*levh-i mahfûz-ı beyân,]*

levm-i lâ'im: Ayıplayanın ayıplaması.

- Rindân-ı 'aşk u şevk görüp **levm-i lâ'imi** / İlerü vardı karşı ṭurup lafz-ı yûfla (*Ferrî Dîvânî, Gazel 169, Beyit 3*). [*levm-i lâ'im, -i]*

levm-i Yûsuf-menişân: Yusuf yaradılışları kınama. (bk. Yûsuf).

- **Levm-i Yusuf-menişândan** kaṭ'-ı yed itdi le'im / Ta'n-ı aḥvâl-i Züleyḥâda zenân el keseli (*Ferrî Dîvânî, Gazel 185, Beyit 3*). [*levm-i Yûsuf-menişân, -dan]*

levs-i töhmet: Töhmaetin pisliği, aslı olmayan suçun kırı.

- Ben o giryân Yûsufum her demde ma‘yûb-ı tühem / **Leyş-i töhmet** ile çāki āşinādur dāmenüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 141, Beyit 2*). [*leyş-i töhmet,*]

leyl: Gece.

- Devründe senün gülmedüm ey çarh-ı bed-evzâ‘ / Hüzün ile geçüp büm gibi **leyl** ü nehārum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 132, Beyit 5*). [*leyl,*]

Leyle-i Kadr: Kadir Gecesi. Kur'an-ı Kerim'in Hz. Muhammed'e indirilmeye başladığı gece olup bu gecenin ramazan ayının yirmi yedinci gecesi olduğu düşünülmektedir.

- Haṭ-āver tāze sev nev-bāve eyler kadrini zāyi‘ / Ki efḍal mäh-ı şavmuñ **Leyle-i Kadr**i nehārından (*Ferrî Dîvânî, Gazel 153, Beyit 3*). [*Leyle-i Kadr, -i*]

leyle-i kamrā: Ayın aydınlattığı gece.

- Zîr-i zülfünde ruḥuñ seyr itmege āmādeyüm / Zevk esîri rind-i şūḥum **leyle-i kamrādayum** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 143, Beyit 1*). [*leyle-i kamrā, -da, -y, -um*]

Leylî: Leyla. Leyla ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.

- Kays-ı hevese çekdürürüz üştür-i kāmı / Endişemüzün **Leylîsi** hem-maḥmilümüzdür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 4*). [*Leylîsi, -si*]
- Meyl-i zen itmez kişi ‘aqlında maḡbûn olmadan / Kays Mecnûn olmadı **Leylîye** meftûn olmadan (*Ferrî Dîvânî, Gazel 152, Beyit 1*). [*Leylîye, -y, -e*]

leyl-i firāk: Ayrılık gecesi.

- Zencîr sürürüz **leyl-i firākında** velākin / Mecnûn ile baḡş eylemezüz eski delidür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 2*). [*leyl-i firāk, -ı, -n, -da*]

leyl-i ğam-ı hāne-i mecnûn: Delice seven kişinin evindeki gam gecesi.

- Fûrkāt gicesi zehr-i tebeşşüm ile şādum / Pür-sür olur **leyl-i ğam-ı hāne-i mecnûn** (*Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 19*). [*leyl-i ğam-ı hāne-i mecnûn,*]

Leyl-i Kadr-i ‘aşık-ı şürîdegân: Perişan âşıkların Kadir Gecesi.

- Bu **Leyl-i Kadr-i ‘aşık-ı şürîdegân** midür / Yoḥsa baña mı yâ Rab ‘aceb hep şegab bu şeb (*Ferrî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 4*). [*Leyl-i Kadr-i ‘aşık-ı şürîdegân,*]

leyse fî delkî sivāh/leyse fî delkî sivā’l-lāh: "Hırkamin altında Allah'tan başkası yok, cübbemin içindeki Allah'tan başkası değildir." anlamında Beyazid-i Bistamî'ye atfedilen bir söz. [TDVİA "Bayezid-i Bistâmî md.]

- Mülket-i tecrîde ‘irfân ile başka fer virüp / Bāyezîd-āsā dimişdi **leyse fî delkî sivāh** (*Ferrî Dîvânî, Tarih 5, Beyit 2*). [*leyse fî delkî sivāh,*]
- Dîlümde **leyse fî delkî sivā’l-lāh** sırrı maḡşündür / Mücerred Rûḥ-ı Kudse kân olanlar mäsivā bilmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 7*). [*leyse fî delkî sivā’l-lāh,*]
- Murğ-ı gül-zâr-ı ḥakîkatsiñ mişāl-i Bāyezîd / **Leyse fî delkî sivā’l-lāh** sırrı taḡuñda taṛî (*Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 9*). [*leyse fî delkî sivā’l-lāh,*]

lezzet-āver: Lezzet veren.

- Lafz-ı şîrîniye ālet mi zebân-ı nāzügün / **Lezzet-āverdür** dehân-ı ‘āşıka mibla‘ gibi (*Ferrî Dîvânî, Gazel 184, Beyit 3*). [*lezzet-āverdür, -dür*]

libās-ı nāz: Naz elbisesi.

- Mümkindür itmek atlas-ı çarhı **libās-ı nāz** / Hāvfum odur ki saña o kaftān kaba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [*libās-ı nāz,]*

licām: Gem, dizgin.

- Melāhat çārsūsında o sarrāc-ı melek-peyker / **Licām** aldurmak ister esb-i tab‘-ı ‘āleme yek-ser (*Ferrî Dîvânı, Matla 8, Beyit 1*). [*licām,]*

lihve: Sakal.

- Hābbezā vechinde **lihve** pādīşah-ı ‘ālemūñ / Hāledür şandı görenler taraf-ı cirm-i mähda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1*). [*lihve,]*
- Gāyetle yakışmış didiler rüyına **lihve** / Elbet yaraşur şevb-i sefīd üstine semmūr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 4*). [*lihve,]*
- Bercīse(?) diler şimdi şakal başı tağıtmak / Çün ahter-i gīsū pür idüp **lihveye** düstūr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 3*). [*lihveye, -y, -e]*

līk: Lakin, ama, fakat.

- Sıdk ile sevdük gönülden **līk** aḥbābuñ gibi / Vaz‘-ı bār-ı nā-sezā ile kadūñ lām itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5*). [*līk,]*
- **Līk** zāhid zānn ider kim dīn ü ĩmāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*līk,]*
- Şübhemüz yokdur nedīm-i bezm-i kurb olduğuna / **Līk** sūz-ı hicri kıldı cān-ı aḥbābı tebāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 4*). [*līk,]*

līka-i bi‘r-i devāt: Divit kuyusundaki ham ipek.

- Zūlf [ile] ḥaṭṭ u berāta beñzer ey Yūsuf-likā / **Līka-i bi‘r-i devāta** beñzer ey Yūsuf-likā (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2*). [*līka-i bi‘r-i devāt,]*

līka-ı mihbere: Mürekkep hokkasındaki ipek parçası.

- Beni bir kātīb-i şūride-edā bağladı kim / **Līka-ı mihberesi** rişte-i gerdānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14*). [*līka-ı mihbere, -si]*

liman-ı dil: Gönül limanı.

- İndirme şuya yelkenüñi mola sıpınga(?) / **Liman-ı dile** çekdiri vir gābya sıtınga (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1*). [*liman-ı dil, -e]*

Limni: Ege Denizi'nde bir ada.

- Şimdilik **Limnide** kaymağ ile pek çok bal yidūñ / Nī‘met ü iḳbālden kaymak vebālūñdür senūñ (*Ferrî Dîvânı, Matla 6, Beyit 1*). [*Limnide, -de]*

lisān-ı halk: Halk dili.

- Şanurdum ben ki baḥr-ı rīke maḥşūş / **Lisān-ı ḥalkda** olmışdur bu meşhūr (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 8, Beyit 1*). [*lisān-ı ḥalk, -da]*

lu‘bet: Oynanan şey, oyuncak.

- Şeş-dergeh-i vaşluñda düçār olsa dü şeşle / Sevdā-zede dil nerde düşer **luḳbet** ü yanga(?) (Ferrî Dîvânî, Gazel 163, Beyit 4). [luḳbet,]

lutf: İyi davranma, iyilik, ihsan, kerem.

- Dāmānını öpdükde didi **lutf** ile dil-ber / Leb dāmene dāmen leb-i ḥandāna münāsib (Ferrî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 2). [lutf,]
- Vakt-i güzesteğide daḥi **lutf** var imiş / Haṭ bağ-ı ḥüsne sünbül-i köhne-bahār imiş (Ferrî Dîvânî, Gazel 107, Beyit 2). [lutf,]
- Luṭfuñ ile āsüde gerekmez dil-i Ferrî / Ser-pençe-i cevruñ ile ḳamḥ olsa ne māniḥ (Ferrî Dîvânî, Gazel 114, Beyit 5). [luṭfuñ, -uñ]
- Dil-berde fitrî**lutf** u eziyyet ḥalef selef / İşret deminde keyf ü merāret ḥalef selef (Ferrî Dîvânî, Gazel 116, Beyit 1). [lutf,]
- Zāhidā menḥ itme ḥuṣṣāḳı hevā-yı ḥaşḳdan / **Luṭfi** yok şāhib-şihāda ḳıssa vü efsā[ne]nūñ (Ferrî Dîvânî, Gazel 123, Beyit 4). [luṭfi, -ı]
- Vedāduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şüret / Anuñ her yüzden ey büt **luṭfını** izḥān içün geldüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 139, Beyit 5). [luṭfını, -ı, -n, -ı]
- Germiyet-baḥş-ı dil-i dil-dāde vü dil-dārdur / Ḥāleme ḥāşıl bu **luṭfi** āşikār eyler sebū (Ferrî Dîvânî, Gazel 160, Beyit 3). [luṭfi, -ı]
- Baña ḳıl ḥarḥ-ı vefā **lutf** u vefā ḥürmetine / Kerem it baḥş-ı likā baḥş-ı likā ḥürmetine (Ferrî Dîvânî, Gazel 171, Beyit 1). [lutf,]
- Ferriyā bir kez cihānda rüy-ı zībā-yı vefā / **Luṭf** ile mirḥāt-ı dilde ḥarḥ-ı endām itmedi (Ferrî Dîvânî, Gazel 190, Beyit 7). [lutf,]
- Hep mürüvvetsüz ḥadūya **lutf** u aḥbāba ḳahr / Bilmiş ol ki işte bu ḥālet helāk eyler beni (Ferrî Dîvânî, Gazel 192, Beyit 3). [lutf,]
- Celāl u **luṭfi** müstecmiḥsūñ ammā nīk ü bed vakti / Ki cūd u ḳahruñ el-ḥaḳ muntēhādur dost u aḥdāya (Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 31). [luṭfi, -ı]
- Luṭfuñ nice mebzūl idügin cāzimidür dil / Pek rabṭ ile eltāfuña ḥāşıl nigerāndur (Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 22). [luṭfuñ, -uñ]
- Eyleme zīb-i ḥazāruñ sevdigüm her-bār gül / Olmasun **lutf** ile ol nāzük-mizāca bār gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 51). [lutf,]
- Ḥuṭfedür zilletde baḥtum himmete vā-bestedür / Dise **luṭfuñ** olur idi tālīḥum bīdār gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 40). [luṭfuñ, -uñ]
- Şimdi çün tutdu[m] götürdüm bir kerīm [ü] ḥādile / Himmet ile her zamān **lutf** ile peyker gösterür (Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 8). [lutf,]
- Yaḥnī kim Aḥmed Efendi maḥlaşı olmuş Nazīf / Niçe sāpāş ile **luṭfin** rūḥ-ı Sencer gösterür (Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 10). [luṭfin, -ı, -n]
- Taḥḥuma bir pāre āşāyış gelüp **luṭfi** ile / Destūme aldum hele kilik-i Ḥuṭārid yāveri (Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 27). [luṭfi, -ı]
- Şeh Şücaḥuñ nāmını kem-nām idüp **luṭfuñ** ile / Olduñ el-ḥaḳ bu seḥā ile cihānuñ Senceri (Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 2). [luṭfuñ, -uñ]
- Mey ü dil-berde imiş **lutf** u taṭīf-i esrār / Arayın ḡayrıda ḥāzırdur aña yeḥs-i fuḥād (Ferrî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 16). [lutf,]
- Luṭfinuñ cān ile reşḳ-āveridür Ḥātem-i Tay / Ḥzzet-i(?) niḥmetinūñ ḡıḳta-keşi ḥān-ı Ḥalīl (Ferrî Dîvânî, Kit'a 1, Beyit 2). [luṭfinuñ, -ı, -nuñ]
- Ḥarāb-ender-ḥarāb-ı nergis-i fettānunum sāḳī / İdelden **luṭfuñ** ile neşḥe-mend-i curḥa-i iḥsān (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 2). [luṭfuñ, -uñ]
- Hep vefā idi seḥā aḳvāl ü taḥbīrūñ senūñ / Mihr ü seḳkat idi cümle **lutf** [u] taḳrīrūñ senūñ (Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 1). [lutf,]
- Dilden eyler eyler ise kime itsün ya gile / **Luṭfuñ** ister zār ider bī-ḥāre aḡlar derd ile (Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 4). [luṭfuñ, -uñ]
- Fikr-i ḥayrāt ile dād u dihiş ü **lutf** u kerem / Zikr-i naşfetle ḥaṣāfetle ḥādāletle vefā (Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 3). [lutf,]
- Şehr-i Yıldızdaki pül olmuş imiş öyle ḥarāb / Anı gözden geçirüp **luṭfını** itmiş icrā (Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 5). [luṭfını, -ı, -n, -ı]
- Taḥḥuña mülhem ola semt-i ḡayıbdan ki meger / İdesiñ **luṭfuñ** ile bendeñe bir ḥüsni-nāzar (Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 3, Beyit 16). [luṭfuñ, -uñ]

lutf evle-/ lutf it-: Lütfetmek, bahşetmek, iyi davranmak, iyilikte bulunmak.

- Dil-i Ferrîye bir kat daği **luṭf eyle** zaḥım urma / Derûn-ı sîneden nevk-i müjeñ cānâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7). [luṭf eyle-,]
- Bir cām-ı şahbâdur sözüm bir rûh-ı ma'nâdur sözüm / Nuṭṭ-ı Mesîhâdur sözüm **luṭf eylemiş** Zât-ı 'Alîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26). [luṭf eyle-, -miş]
- Kuluñ Ferrî esîr-i derd-mendüñdür şahâ **luṭf it** / Senüñ bāzâr-ı aşkuñda katı sevdāya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [luṭf it-,]
- Muṭribâ maḥbûb u mey âmâde al sâzuñ ele / Bir şafâ baḥş eyle sen de **luṭf idüp** kırma giriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [luṭf it-, -üp]
- Beni redd itme semâ-yı keremüñden **luṭf it** / Ey melek-ḥaşlet amân arz u semâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2). [luṭf it-,]
- **Luṭf idüp** eyle recâmı benüm ey şüh kabûl / Bezm-i vuşlatda olan ḥarf-i recâ hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7). [luṭf it-, -üp]
- Himmet it pervâne-veş düşdüm ocağıña meded / Varsa ocağıña bülbül **luṭf ider** ızhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [luṭf it-, -er]
- Neş'et-i pâkîze-gü itmiş mürâ'at **luṭf idüp** / 'İzzet-i mihmân be-ḳadr-i fehm-i şāhib-ḥāne est(?) (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 2). [luṭf it-, -üp]
- Maḳdem-i ferḥunde-tev'emle efendim **luṭf idüp** / Bezm-i meyde bu gice Ferrîyi şād itmez misiñ (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 2). [luṭf it-, -üp]

luṭf u kerem eyle-: Lütfetmek, iyi davranmak.

- Ğurbetde fîrâkuñla perîşân dil-i Ferrî / Mektübuñ ile **luṭf u kerem eyle** añ añ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 62). [luṭf u kerem eyle-,]

luṭf-ı kelâm: Güzel söz.

- Görmedük **luṭf-ı kelâmın** o bütün aña bedel / Ferriyâ bârî varup aḥz-ı şütüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [luṭf-ı kelâm, -ı, -n]

luṭf-ı ma'nâ: Mana lütfetme.

- Benüm ol şâ'ir-i mi'mar-ı ḳudsî-ḥāne-pîrâ kim / Nikât-ı şî'rüme mismâr olur her **luṭf-ı ma'nâ** kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 16). [luṭf-ı ma'nâ,]

luṭf-ı nigâh: Bakış lütfetme.

- Eyledüñ lâl ebed **luṭf-ı nigâhuñla** bu şeb / Uğrıña ola fedâ mâder ü eb cümle neseb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 5). [luṭf-ı nigâh, -uñ, -la]

luṭf-ı şeh: Padişahın lütfü.

- Vardur daği çok nev-heves tütî-yi ḳudsîye kafes / **Luṭf-ı şeh** olsa dest-res her biri olur bir kelîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17). [luṭf-ı şeh,]

luṭf-ı tebessüm: Tebessüm ihsan etme.

- Her dem ki bize münis olur **luṭf-ı tebessüm** / Tütî gibi bir nev-reviş îcâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [luṭf-ı tebessüm,]

lücce: Derin su, engin, derya.

- Ben o baḥr-i muṭlaḳum **lücce** cihânı şür ider / Cüy-ı pür-ḥaşâk-i şek aşlâ revân olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [lücce, -m]

lü'lü?: İnci.

- Gavvâş-ı yem-i ma'nî olup 'aşk ile Ferrî / Eşdâf-ı suhan-dân yine 'arz eyledi **lû'lû'** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5*). [*lû'lû', -i*]

lû'lû'-i eşdâf: *Sedeflerin incisi.*

- Ferrîyi hayâl eylemeyen ma'den-i ma'nî / Baħr içre olan **lû'lû'-i eşdâfı** ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 7*). [*lû'lû'-i eşdâf, -ı*]

-M-

mā: *Su.*

- İ'tizal itdi görünce 'aşkı bende zāhidān / Eyledi terk-i vuzū güyā koyuldu **māya** mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6*). [*māya, -y, -a*]

ma'ārif: *İlim, irfan, kültür.*

- **Ma'ārifden** eger baħs olsa naklî ve yāhūd 'aklî / Raşad gözetdürürsiñ çok Uluğ u İbn-i Sīnāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 32*). [*ma'ārifden, -den*]
- Geçmiş idi ālāyiş ü hāşāk [u] sīvādan / Olmışdı **ma'ārifle** 'aceb genc-i nihānî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 2*). [*ma'ārifle, -le*]

ma'ārif-mend: *Marifetli, bilgi sahibi.*

- Fennî gibi bir **ma'ārifmende** kıydı çarh-ı dūn / Kıldı erbāb-ı derūnı kendi gibi rū-be-rāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 1*). [*ma'ārifmende, -e*]

ma'bed: *İbadethane, tapınak.*

- Zāhid ü kıssīs yek-sān oldı **ma'bed** her taraf / 'İndümüzde farkı yokdur mescid ü büt-hānenūñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2*). [*ma'bed, -i*]

ma'bed-i 'aşk: *Aşk mabedi, tapınağı.*

- Ehl-i derde sübhā zencîr-i cünūn-ı zülfdür / **Ma'bed-i 'aşk** içre ebrū-yı bütān mihrābdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*ma'bed-i 'aşk, -i*]
- İdinmiş **ma'bed-i 'aşk** içre cānā hācibūñ mihrāb / Ki erbāb-ı maħabbet gayrı cāy-ı iktidā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [*ma'bed-i 'aşk, -i*]

ma'bed-i 'uşşāk: *Âşıkların mabedi.*

- Varalum **ma'bed-i 'uşşāka** olup kürsî-nişîñ / Rāz-ı dilden de bir az neşr-i 'ulūm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8*). [*ma'bed-i 'uşşāk, -a*]

mā-beyn-i hat: *Ayva tüylerinin arası.*

- Gösterüp **mā-beyn-i haṭda** rüyını şan yār gül / Nev-bahār eyyāmı elbet 'arz ider dīdār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [*mā-beyn-i haṭ, -da*]

mā-beyn-i kelef: *Yüzdeki benlerin arası.*

- Ol hüy ki nümāyān ola **mā-beyn-i kelefde** / Dür-dāne-i şeh-vāredür āgūş-ı şadefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2*). [*mā-beyn-i kelef, -de*]

Mācīn: Çin'in güney kısmı.

- Sevenler fülül-i hālūñ geđer çīn-i cebīnūñden / Metā^c-ı Hinde rāğīb rağbet itmez Çīn [ü] **Mācīne** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 2*). [*Mācīne, -e*]

ma^ccūn: Hamur kıvamında karışım.

- Cüz'i cevherle 'arazdur hoşkası fīrūzedür / Zāhidā vaşf itme 'ālem bildüğüm **ma^ccūndur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 5*). [*ma^ccūndur, -dur*]

mādām: Madem.

- **Mādām** cām-ı neş'e gerek zīb -i dest olur / Dil neşve-yāb-ı sāğar-ı Bezm-i Elest olur (*Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 2, Beyit 26*). [*mādām, ,*]

ma^cdelet-güster: Adaletten dağıtan.

- Yegāne şaf-der-i gerdün-vaķār u **ma^cdelet-güster** / Ol[ur]dı cūy-ı hük-m-i naşş-ı 'adli dā'im icrāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 21*). [*ma^cdelet-güster, ,*]

mā^cdelet-kārā: Ey adalet sahibi!.

- Vezīrā āsumān-ķadrā müşīrā **mā^cdelet-kārā** / Degül gencīde zāt-ı mekremet-āyātun imlāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 29*). [*mā^cdelet-kārā, ,*]

ma^cden: Maden ocağı, kaynak.

- Bir zāt gerek sālīk ü tārik idi Ferrī / Atdı zer-i cānı da hüner **ma^cdeni** Kānī (*Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 4*). [*ma^cdeni, -i*]

ma^cden-i inşā: Düz yazı madeni, cevheri.

- Zemīn-i táb^c-ı pākūm içre buldum **ma^cden-i inşā** / Geçersem çok degüldür Kānī-i āhīr zamān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 45*). [*ma^cden-i inşā, ,*]

ma^cden-i ma^cnī: Mana madeni, cevheri.

- Ferrīyi hayāl eylemeyen **ma^cden-i ma^cnī** / Baħr içre olan lü'lü²-i eşdāfı ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 7*). [*ma^cden-i ma^cnī, ,*]

ma^cden-i mihr-i ezel: Ezel güneşinin madeni.

- Benüm ol zerre-i kem-kıymet-i hūrşīd-i ķadīm / **Ma^cden-i mihr-i ezel** feyz-dih-i kānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 4*). [*ma^cden-i mihr-i ezel, ,*]

ma^cden-i sīm-āb: Gümüş madeni.

- Mużtaribdür dā'imā 'aşık ki hāk-i fıtratı / Arz-ı Nīşābūrdan ya **ma^cden-i sīm-ābdur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 49, Beyit 3*). [*ma^cden-i sīm-āb, -dur*]

māder: Anne.

- Eyledüñ lâl ebed lutf-ı nigâhuñla bu şeb / Uğrıña ola fedâ **mâder** ü eb cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 5*). [*mâder,]*

mâder-i fikr: Fikir annesi.

- Dil **mâder-i fikr** ile hemân olmada meşğul / Ğisâ gibi ümmi birağup meyl-i eb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*mâder-i fikr,]*

mâ'dûm: Yok, bulunmaz.

- Fiten âfet gibi **mâ'dûmdur** şimdi bu yirlerden / Meger ki gamze-i dil-ber ki şüriş şaldı dünyâyâ (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [*mâ'dûmdur, -dur]*

mağbûn: Aldanmış, şaşkın, şaşırılmış.

- Meyl-i zen itmez kişi 'aqlında **mağbûn** olmadan / Qays Mecnûn olmadı Leylîye meftûn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1*). [*mağbûn,]*
- Bir perîsûñ halk olup dil-hûn u âşûfteñ senûñ / Cümle hûbân-ı cihân **mağbûn** u âşûfteñ senûñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*mağbûn,]*

mağdûr: Haksızlık ve zulme uğramış.

- Düzd-i nighle halkı harâb eylemiş iken / Gaddâr çeşmi kendini **mağdûr** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*). [*mağdûr,]*
- 'Azmümüz vâzîh olup cümlesi âmâde-i râh / Qaldum ancak kuluñuz hâ'ib u **mağdûr** u sefîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 17*). [*mağdûr,]*

mağmum: Gamlı, kederli.

- Bir âfetüñ üftâdesidür haylî zamândur / **Mağmum** ise ma'zûr ola hicrânla göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5*). [*mağmum,]*

mağrib: Batı.

- N'ola şems ü kamer reşk eylese âfâk-ı vaşında / Bulunmaz **mağrib** ü maşrıqda haqqâ bir Emînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [*mağrib,]*

mağrûr ol-: Kibirlenmek, gururlanmak, büyüklük taslamak.

- Niyâz itdükçe ol şeh-nâza mağrûr oldu gitdükçe / Raķib-i 'akrebe akreb baña dūr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1*). [*mağrûr ol-, -dı]*

mâh/meh: Ay. II Ay yüzlü güzel.

- Göñül ki itdi der-âgûş o **mâhı** rü'yâda / Uyandı bulmadı vâfir aratdı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*). [*mâhı, -ı]*
- Şimdi hem-bezm-i raķibân keç-endîş oldu / Burc-ı 'akrebe karar eyledi ol **mâh** 'abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*mâh,]*
- Olur derd-i seherle dil dem-â-dem vâlih ü ser-sâm / Şeherde vü mesâda Ferriyâ me'mûl o **mâhumdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [*mâhumdur, -um, -dur]*
- Eyler ketân-ı şabrımı pejmürde şevk ile / Âhum o **mâha** hâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*mâha, -a]*
- Tatalım ki sū-be-sū ol **mâhı** lâlâ gezdürür / Ya felekte mihr-i şevk-efzâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3*). [*mâhı, -ı]*

- Zülf-i ham-der-hamuña bağladuñ ey **māh**‘aceb / Komaduñ nuṭka baña tākat-i cünbīde-i leb (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 4*). [*māh,*]
- Ol **meh** ile yek-ten oldum ol kadar kim görse dir / Allāh Allāh yer yüzinde ide mi cevzā’ melāz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 29, Beyit 2*). [*meh,*]
- Zıkr eyleyüp ol **mehle** geçen demleri ey dil / Gel darb idelüm sīne-i şad-çāke berāber (*Ferrī Dīvānı, Gazel 56, Beyit 4*). [*mehle, -le*]
- Bir **meh** görünce sīb-i zenaḥdān ‘arāk-niṣār / Fikrüm çeñe şuyı ile misket şuyındadır (*Ferrī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 2*). [*meh,*]
- Merdüm-i dīdesine pek bakıyor ‘aşık-ı zār / Niyyeti ol **meh** ile semt-i Bebekdür biliriz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 2*). [*meh,*]
- Müsellimde o **meh** kâ’im-makām-ı şeh-levend olmış / Güzeller şāhı ḥāşıl bir melek-sīmāya düşdük biz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 4*). [*meh,*]
- Tard itdi zamīrinden o **meh** çünkü cüdāyuz / Güyā ki meh-i rüzede bir cām-ı şafāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 1*). [*meh,*]
- Rüz-ı vaşlıyla bu gün olmış müşerref ol **mehūn** / Turma var ey şāhne-i şeb ḥāne-i Ferrīde baş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 5*). [*mehūn, -ūn*]
- O **mehūn** geh baḳalum ḥāline gāhī ruḥına / Dīde-düzde-i ḥürşid ü nücüm eyleyelüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 4*). [*mehūn, -ü, -n*]
- Hāle-veş āgūşa çekdüm çünkü ḥüy-rīz ol **mehi** / Qaldı şandı kendin ol dem ḥalka-ı gird-ābda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 5*). [*mehi, -i*]
- Süzildi dīdesi ebrū seçildi gāmze tīr oldu / O **meh** günden güne gün gibi meşhūr oldu gitdükçe (*Ferrī Dīvānı, Gazel 168, Beyit 4*). [*meh,*]
- O **mehle** farkumuz beyne’s-semākū ve’s-semek oldu / Cüdā-yı ḥāl-i rüyum aña kevkeb kanda ben kanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 2*). [*mehle, -le*]
- Düşdük telāşa va’d-i dürügiyla bir **mehūn** / Her şeb ḥayālī tā be-seher koynumuzdadur (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 5, Beyit 1*). [*mehūn, -ūn*]
- O **meh** māhiyet-i ‘aşkı ide iḥrāc temyīze / İder ĩrās-ı şöhret fer’-i zībi aşı-ı nā-çize (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 5*). [*meh,*]
- Kaçup Nāhīd-āsā çarḥ-ı nāzı intihāb eyler / Gelüp bir dem kenār olmaḳlıḡa ol **meh** hicāb eyler (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 5*). [*meh,*]
- Bir dükenmez ḥayrete şal Neyyirūn de ferrini / Ol **mehe** didüm ki gel al Neyyirūn de ferrini (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 5*). [*mehe, -e*]

māh/meh: Ay.

- Çarḥ da tāşı taraḡı gayrı kaldursın meger / Mihr ü **māh** ile ta‘azzum üzre taşlar gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 12*). [*māh,*]
- ‘Arz-ı ḥüsn itse kemāhī cümle-i encüm degül / Korkarum kullāb-ı zülfı mihr ü **māhı** şayd ider (*Ferrī Dīvānı, Kit’a 3, Beyit 2*). [*māhı, -ı*]
- ‘Aceb kim ḥalka-i āgūşdan yār ictināb eyler / Kemāl-i kevkebi görmez mi **māha** hāleden gelmiş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 6*). [*māha, -a*]
- İdeyüm mi reh-i ‘aşkuñda dil ü cānı tebāh / Mihr-i ruḥsārıña ser-geşte olam mı çün **māh** (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 7*). [*māh,*]
- Düstür-ı kām-rān-ı felek-rütbe kim anuñ / Necminde mihr ü **meh** gibi sa’d āşıkār imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 6*). [*meh,*]
- Ol āfitāb-ı burc-ı vezāret ki sā’ire / **Meh** gibi nūr-ı fikreti hep müste‘ār imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 8*). [*meh,*]
- ‘Ālemi leb-rīz-i envār itdi **meh** gibi o büt / ‘Azm-i bezm-i ‘ayş idince iştigāl-i ḥāl u ḥaṭ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 112, Beyit 4*). [*meh,*]
- Mihr ü **meh** ile çarḥ-ı keç-eṭvār [u] kebūdī / İḥsānına dā’im iki gözle nigerāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 9*). [*meh,*]
- Biri kettānum eridür biri maḥbūbum yakar / Mihr ü **mehden** başa taḳmış çarḥ-ı keç-reftār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 37*). [*mehden, -den*]
- Rüyūñ ki şems-i rüz-ı nigeḥdür didüm didi / Bir **mehdür** o ki ḥaşm-ı ketānuñ durur senüñ (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 3*). [*mehdür, -dür*]
- Ferrī o demde sevmiş idüm bir yüzi **mehi** / Bir nev-resīde tāze-edā kāmetsi sehī (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 5*). [*mehi, -i*]

maḥabbet: Aşk, sevdā.

- **Maḥabbet** şermi müzmer dilde yāḥūd ḥaṣṣa-i ḥuffāş / Cemāle olsa da nāzır kemā-hī ḥaḳḳuhā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 8*). [*maḥabbet,]*
- Qoduñ çok reh-nümāyı gerçi der-bend-i ta‘allukda / **Maḥabbet** gül-şeninde sen de āḥir güm-sürāğ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 2*). [*maḥabbet,]*
- Eş‘ār ile ister ise Qur‘ānla söyleş / Gir ‘aşk u **maḥabbet** sözine yār ile Neyyir (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 4*). [*maḥabbet,]*

maḥbes-i cān: Can hapishanesi.

- Naḥşebde çāḥ-ı meh mi ne çeḥdūr didüm didi / Bilmez misüñ ki **maḥbes-i cānuñ** durur senüñ (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 1*). [*maḥbes-i cān, -uñ]*

maḥbūb: Sevilen kimse, sevgili.

- Muṭribā **maḥbūb** u mey āmāde al sāzuñ ele / Bir şafā baḥş eyle sen de luṭf idüp kıрма giriş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 2*). [*maḥbūb,]*
- ‘Uşşāk çü **maḥbūba** teraḳḳubda hezāra / Başdan başa gül naḥli ki sem‘ olsa ne māni‘ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 3*). [*maḥbūba, -a]*
- ‘Arifüm nevmīd-i ḥūr u Kevşer olsam da eger / Ḥaşre dek itmey mey ü **maḥbūbdan** Ferrī ferāğ (*Ferrī Dīvānı, Kaside 115, Beyit 5*). [*maḥbūbdan, -dan]*
- Mey ü **maḥbūb** zikrinden suḥān tezyīndür maḳşad / Suḥān-dān-ı selef böyle leṭāfet virdi ma‘nāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 24*). [*maḥbūb,]*
- Biri kettānum eridür biri **maḥbūbum** yakar / Mihr ü meḥden başa taḳmış çarḥ-ı keç-reftār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 37*). [*maḥbūbum, -um]*
- Tırma var semt-i ḥarābāta necāt ister iseñ / Mey ü **maḥbūbı** ider pīr-i muḡān pīş-nihād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 11*). [*maḥbūbı, -ı]*
- Ben daḥi şimden gerü **maḥbūba** nāz itsem gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 1*). [*maḥbūba, -a]*

maḥbūb-ı bed-evzā‘: Hālleri, tavırları kötü sevgili.

- Bu tarz-ı āb u tāb ol āteş-i seyyāleden gelmiş / Göñül **maḥbūb-ı bed-evzā‘a** ‘ālemde eṣīr olma (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 4*). [*maḥbūb-ı bed-evzā‘, -a]*

maḥbūs: Bir yere kapatılmış, hapsedilmiş.

- Ḥubb-ı Züleyḥā lā-cerem eyler tühemle müttehem / Yūsuf gibi dehrüñ bu dem ser-geşte vü **maḥbūsiyum** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 142, Beyit 3*). [*maḥbūsiyum, -ı, -y, -um]*

maḥbūs-ı mekteb kal-: Mektebe hapsolmak, mektepten çıkamamak.

- Bu günler dil-berüm **maḥbūs-ı mekteb kaldı** ey Ferrī / Çemende yār ile yerta‘ ve yel‘ab kanda ben kanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 5*). [*maḥbūs-ı mekteb kal-, -dı]*

maḥcūb it-: Utandırmak.

- Meded **maḥcūb idüp** koyduñ bu ḥāle sürḥ-i rüy itdüñ / Mey-i gül-gün ile mānend-i lāle sürḥ-i rüy itdüñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 5*). [*maḥcūb it-, -üp]*

maḥfīce: Gizlice.

- Zālīm kanı **maḥfīce** olan va‘d [u] va‘īdūñ / Şad ḥayf u dirīğ eylemedüñ ‘ahdini incāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 31*). [*maḥfīce,]*

māḥī: Balık.

- Sâhil-i baħr-ı maħabbetde o tıfl-ı mäh-rû / Dil-rübâlık kaçd ider şanma ki **mähî** şayd ider (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 1*). [*mähî,*]

mäh-i bedr-i tām: *Ayın dolunay hâli. II Dolunay gibi sevgili.*

- Ferrî cemāl-i şevkine bir ‘âlem eyledüñ / Ol **mäh-i bedr-i tām** bu gice şabâhladı (*Ferrî Dîvânı, Müfret 3, Beyit 1*). [*mäh-i bedr-i tām,*]

mäh-i burc-ı ‘işve: *Cilve burcunun ayı. II Ay gibi, cilveli güzel.*

- Hışn-ı hüsünde gül-bedenüm i‘tibârlıdır / Ol **mäh-i burc-ı ‘işve** ki Timurhışârlıdır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [*mäh-i burc-ı ‘işve,*]

mäh-i enver: *Parlak ay.*

- İde Hâk ‘îdin mübârek ‘ömrini daħi mezîd / Çarh-ı mînâ-fâm tâ ki **mäh-i enver** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*mäh-i enver,*]

mäh-i şavm: *Oruç ayı, ramazan.*

- Hâṭ-âver tâze sev nev-bâve eyler kadrini zâyî / Ki efḍal **mäh-i şavmuñ** Leyle-i Kâdri nehârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3*). [*mäh-i şavm, -uñ*]

mähî-i sakankur: *Sakankur balığı. II Sakankur: Kum balığı, çöl kertenkelesi olarak da bilinen bir hayvan.*

- Göbek taşından indüm anda gördüm / Emin Öninde **mähî-i şakankur** (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 8, Beyit 2*). [*mähî-i şakankur,*]

māhiyet-i ‘aşk: *Aşkın özü, niteliği.*

- O meh **māhiyet-i ‘aşk** ide iħrâc temyîze / İder ĩrâş-ı şöhret fer‘-i zîbi aşl-ı nâ-çîze (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [*māhiyet-i ‘aşk, -ı*]

mahlas: *Şairin şiirinde kullandığı takma ad.*

- Ya’nî kim Ahmed Efendi **maḥlaşı** olmuş Nazîf / Niçe sâpâş ile lutfın rûh-ı Sencer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [*maḥlaşı, -ı*]
- Muḥlişî **maḥlaş** Ḥalîl Beg idi nām-ı nâzügi / Şâ‘ir-i pâkize-refṭâr idi aḥlâkı cemîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 1*). [*maḥlaş,*]

mahlût ol-: *Karışmak.*

- Zâhirde **olup** zümre-i ensâbla **maḥlût** / Fâriğ-şüdeyüm vâdî-i ma‘nâda ġarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4*). [*maḥlût ol-, -up*]

Mahmūd: *Gazneli Mahmud (970-1031), Gazneliler Devleti'nin hükümdarı.*

- Men o **Maḥmūdum** sitiğnâ-yı Ayâz itsem gerek / Yâra benden inḳitâ‘ içün niyâz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*Maḥmūdum, -um*]

mahmūr: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

- **Maḥmūrlara** neş'e viren la'l-i lebümdür / A'mälara eczâ-yı devâ ḥâk-i derümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6*). [*maḥmūrlara, -lar, -a*]
- Şarâb-ı aşkı virdi baña deryâ-dil oldu ol / Beni mest eyledi kendisi **maḥmūr** oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6*). [*maḥmūr,*]
- Görüp arz-ı niyâzum çeşmüñe bildüñ ki **maḥmûrum** / Bir iki cām şunduñ bende-i 'irfânunum sâkî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*maḥmûrum, -um*]
- Sâkî yetiş ki aşk ile **maḥmūr** u bî-dilüm / Meyle açılmam el gibi bir emr-i müşkilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13*). [*maḥmūr,*]

maḥmūr: Süzgün, baygın bakan.

- Dil-ber ki gâhî çeşmini **maḥmūr** gösterür / Gör şan'atı ki fitneyi mestür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [*maḥmūr,*]
- Her birisi nevk-i müjgânun olup mîzâb-ı nâz / Ğamzesi **maḥmūr** u çeşmi nîm-mest-i ḥ'âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1*). [*maḥmūr,*]
- Ğamzesi **maḥmūr** u çeşmi nîm-mest-i ḥ'âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*maḥmūr,*]

maḥmūr-ı şahbâ-yı leb-i cânâne: Sevgilinin dudak şarabının sarhoşu.

- Sâkiyâ **maḥmūr-ı şahbâ-yı leb-i cânaneyüm** / Ben ḥumâr-âlûde n'itsün sâgar-ı Cemşîd-i 'îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*). [*maḥmūr-ı şahbâ-yı leb-i cânâne, -y, -üm*]

maḥmûrlık: Sarhoşluk.

- Pîr-i muğân [u] muğ-peçeler bî-fürûğ u fer / **Maḥmûrlık** ise itmede îrâş-ı derd-i ser (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*maḥmûrlık,*]

mâh-peyker: Ay yüzlü.

- Felekde bir müselleḥ **mâh-peyker** dil-berüm yokdur / Dirîğ u ḥayf kim burc-ı şerefde aḥterüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*mâh-peyker,*]

mahrem: Dost, yakın.

- Bir nîm-nigâh-ı luṭfuñ ile **maḥrem** olmadık / Ey tîr-i ğamze bârî derünümde gel yir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [*maḥrem,*]
- Nâz olur bîğâne olmaz şîve **maḥrem** çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*maḥrem,*]

maḥrem it-: Gizlemek, saklamak.

- Kim dir ki sözde reşk-i Mesîḥâ-yı Meryem it / Merd ol cihânda Meryem-i ma'nîyi **maḥrem it** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [*maḥrem it-,*]

maḥrem-i ğamze: Süzgün yan bakışın dostu.

- Olmasa eger tâ bu kadar **maḥrem-i ğamzeñ** / Olmazdı göñül kâfiye-i fitne gibi dîk (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 2*). [*maḥrem-i ğamze, -ñ*]

maḥrem-i şâd-âb-ı girişme: Naza doymuş sevgilinin sırdaşı, dostu.

- Olmazsak eger **maḥrem-i şâd-âb-ı girişme** / Mülk-i fiteni âhla berbâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [*maḥrem-i şâd-âb-ı girişme,*]

mâh-rû: Ay yüzlü güzel.

- O **māh-rū** ki bezimde utandı yatdı bu şeb / Netice taraf-ı firâşum tolandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*māh-rū,]*

mahrûm: İstedigini elde edemeyen, nasipsiz.

- **Maḥrûmdur** ol bü'l-hevesûñ 'aşk dilerse / Çākî-i girîbânını dāmāna getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3*). [*maḥrûmdur, -dur]*

mahrûm-ı vaşl ol-: Kavuşmak.

- **Olur maḥrûm-ı vaşluñ** turre-āsā ger aşılса dil / O sevdāda aña hem-dem meger ki āh u vāhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [*maḥrûm-ı vaşl ol-, -uñ, -ur]*

mahrûm-ı vişāl evle-: Kavuşmaktan mahrum bırakmak.

- Seyr it de beni **eyleme maḥrûm-ı vişālûñ** / 'Āşıkları cānānla bir bir öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3*). [*maḥrûm-ı vişāl eyle-, -üñ, -me]*

mahrûr: Hararetli, ateşli.

- Rûze temûz u dil-ber ola âteşî-mizâc / Elbet cihānı teşne vü **maḥrûr** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [*maḥrûr,]*

māh-rüyân: Ay yüzlüler.

- Zebānuñ **māh-rüyāna** daḥi miksār-ı cevri eyler / O bî-mihrûñ dehānından niçün harf-i vefā çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2*). [*māh-rüyāna, -a]*

maḥsûb: Hesaplanmış.

- Tārîḫ-i tamām oldı anuñ fevtine Ferrî / Sâkıḫ olıcak ta'ḥmiye vü ta'biye **maḥsûb** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 3*). [*maḥsûb,]*

maḥsûd: Kıskanılan.

- Evreng-i dil ḥakaniyum taḥt-ı suḥan sultāniyum / Nazm ile neşrûñ kaniyum **maḥsûd** her şahş -ı le'îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*maḥsûd,]*

maḥsûd-ı 'âlem: Herkes tarafından kıskanılan.

- N'ola bu taḥ'-ı gevher-pāş ile **maḥsûd-ı 'âlemseñ** / Cihānda Ferriyā faẓl eyle şānuñ söylenür yir yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [*maḥsûd-ı 'âlem, -se, -ñ]*

maḥsûd-ı Şifāḥān u Hucend: İsfahan ve Hucend tarafından kıskanılan. II İsfahan: İran'da bir şehir. Hucend: Tacikistan'da bir şehir.

- Mey-âşāmāna şām-ı şāme vü rüyūñ idüp ta'rîf / Ki Şām u Rūmı **maḥsûd-ı Şifāḥān u Hucend** itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4*). [*maḥsûd-ı Şifāḥān u Hucend,]*

maḥsûn: Güçlendirilmiş, sağlamlaştırılmış.

- Dilümde leyse fî delkî sivā'l-lāh sırrı **maḥşûndur** / Mücerred Rûḫ-ı Kudse kân olanlar mā-sivā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*maḥşûndur, -dur]*

maḥsūr ol-: Kuşatılmak.

- Nice vâsıl ola kūy-ı ümīde ‘aşıq-ı ma‘zūr / **Olur** iklīm-i Fes ceş-i Habeşle ser-te-ser **maḥşūr** (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 12, Bend 3). [maḥşūr ol-, -ur]

maḥsūs: Bir kimseye veya bir şeye has.

- Nâz ile hıram itmek egerçi saña **maḥşûş** / Ammâ bu revîş bu yürüyüş hoş-nemaṭ oldu (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [maḥşûş,]
- Şanurdum ben ki baḥr-ı rîke **maḥşûş** / Lisân-ı ḥalkda olmışdur bu meşhūr (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 8, Beyit 1). [maḥşûş,]

maḥşer: Ahiret hayatında bütün insanların, dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.

- **Maḥşerde** elümden alamaz dâmeni ğamze / Çeşmân-ı fiten-perveri kâtillerimüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2). [maḥşerde, -de]
- Bir mertebe mest itdi mey-i hicrûñ ey âfet / Def' olmaya Kevşerle de **maḥşerde** ḥumârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [maḥşerde, -de]

maḥşer-i pür-şûr: Gürültülü, kargaşalı maḥşer yeri.

- Kıyâmet-bîn-i ‘aşkum **maḥşer-i pür-şûrdur** göñlüm / Enîn-ârâ-yı şîven nağme-zîb-i şûrdur göñlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [maḥşer-i pür-şûr, -dur]

maḥv it-: Mahvetmek, harap etmek.

- Virüp cām-ı fenâ ğamzeñle **maḥv it** lâne-i ‘ömrüm / Ola ârâ-yı-şîret-gehûñ ḥum-ḥâne-i ömrüm (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 9, Bend 8). [maḥv it-,]

maḥzar: Büyük bir kimsenin huzuru, katı.

- Dil ki dâğ-ı ḥasreti cānâna bir bir gösterür / Güyiyâ eyler tazallum şâha **maḥzar** gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21). [maḥzar,]

maḥzar: Yüce bir makama takdim edilen çok imzalı dilekçe.[MBTS]

- Dil ki dâğ-ı ḥasreti cānâna bir bir gösterür / Güyiyâ eyler tazallum şâha **maḥzar** gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [maḥzar,]

maḥzûn: Hüzünlü, üzgün.

- Gerçi fenn-i şîr ile üstâd-ı maẓmûn-perverüm / Böyle **maḥzûn** mı olur her eyleyen tîmâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36). [maḥzûn,]
- Dir misiñ ‘aceb n’oldı o mecnûn görünmez / Bir ḥaylî zamândur ki o **maḥzûn** görünmez (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 48). [maḥzûn,]

maḥzûz: Memnun, hoşnut.

- Göñül olur ḥaṭ-ı sebz-i cevândan maḥzûz / ‘Aceb ‘aceb k’ola bûlbûl ḥazândan **maḥzûz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1). [maḥzûz,]

maḥzûz ol-: Hoşlanmak, memnunluk duymak.

- Göñül **olur** haþ-ı sebz-i cevāndan **maḥẓūẓ** / ‘Aceb ‘aceb k’ola bülbül ḥazāndan maḥẓūẓ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 1*). [*maḥẓūẓ ol-, -ur*]
- Benî görüñ(?) haþı zîrinde ḥazlanur ölüřüm / **Olursa** bende(?) o ḥāl-i nihāndan **maḥẓūẓ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2*). [*maḥẓūẓ ol-, -ur, -sa*]
- Gelir mi çekdiđi pâyında ‘aşıķ ol şanemüñ / **Olur** mı raḥş-ı küḥeylān ‘ināndan **maḥẓūẓ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [*maḥẓūẓ ol-, -ur*]
- O şūḥ-ı tâze-i nev-ḥîzi şorma baña(?) velî / **Olur** fütâdeler üftâdegāndan **maḥẓūẓ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4*). [*maḥẓūẓ ol-, -ur*]
- İderse Ferrîyi düşünāma āşinā ne laṭîf / **Olur** o dil-şüde kim ol ziyāndan **maḥẓūẓ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5*). [*maḥẓūẓ ol-, -ur*]

mā-i zeheb: *Altın suyu.*

- ‘Utārid böyle yazmış tâ ezelde nām-ı nāmîşin / Anuñ **mā-i zeheble** Levḥ-i Maḥfûz-ı beyān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9*). [*mā-i zeheb, -le*]

mā’îl: *Meyilli, istekli, hevesli.*

- Şāhid-i şabrum görünce şîve-gerdür her dile / Eglenür ğamda benümle şanki **mā’ildür** baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3*). [*mā’ildür, -dür*]
- Emr ü nehyüñ ḥükmi zîrā naşş-ı Qur’āndan çıkar / Mekre **mā’ildür** o ğamze yāḥūd enbān-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 8, Bend 4*). [*mā’ildür, -dür*]
- Ol cāvidān-ı dîde-i maḥmûra **mā’ilüm** / Güyā esîr-i fitne-i gird-âb-ı Bâbilüm (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 15*). [*mā’ilüm, -üm*]

mā’îl: *Bir tarafa meyletmiş, yönelmiş.*

- Āmac ideli sînemüzi ğamze-i yāra / Āşûb u belâ oḳları **mā’illerimüzdür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*mā’illerimüzdür, -ler, -i, -müz, -dür*]

mā’îl it-: *Meylettirmek, yönelmek.*

- **Mā’îl it** deryā-yı ṭab‘-ı Ferrîye gel meşrebi / Şîve-i ‘aks ile reşk itdür o süya kevkebi (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 8, Bend 5*). [*mā’îl it-,*]

mā’îl ol-: *Meyletmek, yönelmek.*

- **Olurdu** belki **mā’îl** eyleseñ zār ile ibrāmı / İder āḥ u fiġān erbāb-ı ‘aşķı mu‘teber Ḥāmî (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 4, Bend 7*). [*mā’îl ol-, -ur, -dı*]

mā’îl-i eṭvār-ı Mecûsî: *Mecusi tavırlarına meyleden, Mecusi gibi davranan.*

- Ol âteş-i rüyñ eğer-i lezzet-i bûsı / İtdi benî baķ **mā’îl-i eṭvār-ı Mecûsî** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1*). [*mā’îl-i eṭvār-ı Mecûsî,*]

makālāt-ı ğarîb: *Garip sözler.*

- Misma‘-ı cāna ṭokundı bu **makālāt-ı ğarîb** / K’ey riyā-kār-ı cihān eyle vü sem‘a mu‘tād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2*). [*makālāt-ı ğarîb,*]

makām: *Durulacak yer, mesken.*

- Çün ‘ayn-ı ecel geldi gidüp Yûsuf-ı cānı / Beytû’l-ḥazen-i qabri **makām** eyledi Ya‘kub (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 4*). [*makām,*]

makbül: Beğenilen, hoş giden.

- Tā ki çār ümm ü nüh ābā ide aḥz u i'tā / 'Ömr ü iclāl u şerefle ola **makbül** u celīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 30*). [*makbül,]*

makbül ol-: Beğenilmek.

- Kana kana ben ne kanlar yutdum 'aşkıyla anuñ / Nāf-ı āhū **olmadı makbül** pür-hün olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5*). [*makbül ol-, -ma, -dı]*

makdem: Gelme, ayak basma.

- **Maḳdemüñ** ümmîdi ile ey vefâsuz rûz u şeb / Çeşmümüz pâ-māl-i rāh-ı intizār olmaḳdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [*maḳdemüñ, -üñ]*
- Ayak baş **maḳdemüñle** meclis-i mey bula pîrāye / Yûri sâķī ayak dîvânı ile rind-i şahbāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [*maḳdemüñle, -üñ, -le]*
- Cihāna **maḳdemi** bir bûy-ı revnaḳ virdi el-ḥaḳ / Meşām-ı dehri memlû eyledi peyk-i şemîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2*). [*maḳdemi, -i]*

makdem-i ferhunde-tev'em: Uğurlu, kutlu geliş misali.

- **Maḳdem-i ferhunde-tev'emle** efendim luṭf idüp / Bezm-i meyde bu gice Ferrîyi şād itmez misiñ (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 10, Beyit 2*). [*maḳdem-i ferhunde-tev'em, -le]*

makdem-i pâk-i resül: Hz. Muhammed'in temiz ayak izi.

- Vaşl-ı zāt-ı Hakkā irmiş idi ol rûşen-zamîr / **Maḳdem-i pâk-i Resüle** olmaḡ ile çehre-sāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 6*). [*maḳdem-i pâk-i resül, -e]*

maķis-i yem [ü] cûy-ı eşk ol-: Gözyaşı ırmağı ve deniziyle kıyas edilmek.

- Heft yem olsa **maķis-i yem [ü] cûy-ı eşküm** / Sāhilümde katı kem-kaṭre-i 'ummānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25*). [*maķis-i yem [ü] cûy-ı eşk ol-, -üm, -sa]*

maksad: Amaç, istek, hedef.

- Bezm-i nûş-ā-nûş-ı 'işretde o mest-i naḥvete / Sāgar-ı āyîn-i 'aşkı **maḳşadum** işrābdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4*). [*maḳşadum, -um]*
- Mey ü maḥbûb zikrinden suḥān tezyîndür **maḳşad** / Suḥān-dān-ı selef böyle leṭāfet virdi ma'nāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24*). [*maḳşad,]*

maksad-ı evhad-tırāz(?): Biricik maksadı süsleyen.

- Vaşf-ı tārîḫle du'ādur **maḳşad-ı evhad-tırāz(?)** / Ferrîyā da'vāt-ı vācib zıkr-i şubḥ-gāhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 4*). [*maḳşad-ı evhad-tırāz(?),]*

maksad-ı rind: Rindin maksadı. (bk. rind).

- **Maḳşad-ı rind** 'ālem-i āb u cevān-ı sādedür / Nev-be-nev murğ-āba elbet dāne vü yemdür garaḡ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*). [*maḳşad-ı rind,]*

maksūd: Maksat, amaç, niyet.

- Eş'ār ile inşā ile sāmān ise **maḳṣūd** / Tecrīd ile tefrīd ile hem şān ise maḳṣūd (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [*maḳṣūd,]*
- Eş'ār ile inşā ile sāmān ise maḳṣūd / Tecrīd ile tefrīd ile hem şān ise **maḳṣūd** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [*maḳṣūd,]*
- Ferrīden okı neş'e-i 'ırfān ise **maḳṣūd** / Taḥsīl-i mezāmīn ile evzān ise maḳṣūd (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [*maḳṣūd,]*
- Ferrīden okı neş'e-i 'ırfān ise maḳṣūd / Taḥsīl-i mezāmīn ile evzān ise **maḳṣūd** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [*maḳṣūd,]*

maḳṣūd olun-: Amaçlanmak.

- Zülfünde şahā Ferrī-i ferzāneyi görmek / **Maḳṣūd oluna** ḥāṭıra dīvāne getürsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 154, Beyit 5*). [*maḳṣūd olun-, -a]*

maḳṭa': Gazel veya kasidenin son beyti.

- Böyle nev-āyīn ü tāze-ṭarḥ u ḥoş-uslūb ile / Zīver-i tām ol cihānda Ferriyā **maḳṭa'** gibi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 184, Beyit 5*). [*maḳṭa' ,]*

maḳtel-geh-i 'aşk: Aşkın idam yeri.

- Beni **maḳtel-geh-i 'aşkında** görüp nīm-bismil / Didi baḳ 'īd-i vişālümde bu kurbānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 19*). [*maḳtel-geh-i 'aşk, -i, -n, -da]*

mālik-i rūz-nāmçe-i Şeyh Vefā: Şeyh Vefā'nın Rūznâme adlı eserine sahip.

- Dirdi o büt eyyām-ı firāḳı baña şor kim / Biz **mālik-i rūz-nāmçe-i Şeyh Vefāyuz** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 4*). [*mālik-i rūz-nāmçe-i Şeyh Vefā, -y, -uz]*

mālik-i seyf ü kalem: Kalem ve kılıç sahibi.

- Ya'nī kim Sultān Selīm **mālik-i seyf ü kalem** / Ḥüsn-i ḥaṭṭın görmemişdür kimseler bir şāhda (*Ferrī Dīvānı, Tarih 2, Beyit 3*). [*mālik-i seyf ü kalem,]*

ma'fūm: Bilinen, belli.

- Ḥod bu **ma'fūm** ki 'āşıklara āzār olmaz / Vaḳt-i hicrān gibi āvārelere nār olmaz (*Ferrī Dīvānı, Terhib-bend 3, Beyit 40*). [*ma'fūm,]*

ma'mūre: İmar edilmiş yer.

- Olaldan müstekin dilde ḥayāl-i büm-ı hicrānuñ / O **ma'mūre** şehā görseñ 'aceb vīrānedür şimdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 191, Beyit 4*). [*ma'mūre,]*

ma'nā/ma'nī: Anlam.

- Ān [u] ḥüsni mışra'-ı ebrūlaruñ mazmūnıdır / Güyiyā terkīb içinde eylemiş **ma'nā** melāz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 29, Beyit 3*). [*ma'nā,]*
- Mey ü maḥbūb zıkrinden suḥān tezyīndür maḳṣad / Suḥān-dān-ı selef böyle leṭāfet virdi **ma'nāya** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 24*). [*ma'nāya, -y, -a]*
- Eş'āra tāze **ma'nī** ile virdi āb [u] tāb / Buldu bu yolda ḥāme-i Ferrī be-nām nām (*Ferrī Dīvānı, Gazel 140, Beyit 5*). [*ma'nī,]*

ma'nā: Asıl, hakikat.

- Almış nıgeh-i kâfiri tîğ altına ebrû / Hâcibleri **ma'nâda** hemân seyf-i 'Alîdûr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6*). [*ma'nâda, -da*]
- Hayâl-i kâkülûñ **ma'nâda** zencîr-i cünûn oldı / Enîsüm güşe-i miñnetde âh u zârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [*ma'nâda, -da*]
- Terk itmîş idî şüret ü **ma'nâyı** o 'ârif / Bilmiş idi ki nakş u şuver cümlesi fânî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1*). [*ma'nâyı, -y, -ı*]

ma'nâ: *Anlam. II Söylenmek istenen yılın ebced hesabına göre harflerin sayı değerlerinden çıkarılan tarih.*

- Lafz u **ma'nâ** birle ey Ferrî tamâm târîhdür / Gitdi biñ yüz toksan altı rûzesinde Fennî âh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5*). [*ma'nâ,]*

ma'nâ-yı Duha: *Duha Suresi'nin manası. II Duha Suresi: Kur'ân-ı Kerim'in doksan üçüncü suresidir. Adını birinci ayetteki "kuşluk vakti" anlamına gelen duha kelimesinden alır. Işık ve aydınlık ilgisıyla sevgilinin yanağı "duha" ya benzetilmiştir.*

- Ruḥı itmekde **ma'nâ-yı Duḥâyı** dem-be-dem tefsîr / 'Aceb mi remz-i Ve'l-Leyli ider ise beyân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5*). [*ma'nâ-yı Duḥâ, -y, -ı*]

ma'nâ-yı tecâhül: *Bilmezden gelmenin manası.*

- **Ma'nâ-yı tecâhülde** hele dîdesi fâ'ik / Düzd-i nıgeh-i şûrişi bir âfet ü cellâd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 10*). [*ma'nâ-yı tecâhül, -de*]

mânende-i dürr-i Necef: *Necef incisi (Hz. Ali) gibi. II Necef: Hz. Ali'nin türbesinin bulunduğu yer.*

- 'Osmâniyândan bir tuḥaf **mânende-i dürr-i Necef** / Ecdâdı gūyâ ki şâdef bir geldi bu dürr-i yetîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [*mânende-i dürr-i Necef,]*

mânende-i Hârût: *Harut gibi. (bk. Hârût).*

- Fikr-i mey-i la'liyle olup teşne-i mebhût / **Mânende-i Hârut** (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 3*). [*mânende-i Hârût,]*

mânende-i İsa: *Hz. İsa gibi. Hz. İsa, divan edebiyatında maddeden arınmanın timsali olarak ele alınmıştır.*

- Zihî ḥüsn-i kerem şermende-i iḥsânuñum sâķî / Tecerrüd eyledüm tevḥîd ile **mânende-i İsa** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 6*). [*mânende-i İsa,]*

mânende-i mihr ü kamer: *Ay ve güneş gibi.*

- Dehre cülûsı şaldı fer **mânende-i mihr ü kamer** / Târîk-diller ser-te-ser kesb eyledi şevk-i 'azîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*mânende-i mihr ü kamer,]*

mânend-i lâle: *Lale gibi.*

- Meded maḥcûb idüp koyduñ bu ḥâle sürḥ-i rûy itdüñ / Mey-i gül-gün ile **mânend-i lâle** sürḥ-i rûy itdüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*mânend-i lâle,]*

mânend-i şem': *Mum gibi.*

- **Mânend- i şem'** girye-i bî-iḥtiyârdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5*). [*mânend-i şem',]*

mâni': *Engel.*

- Seyre **mānī**‘ sūz-ı dildür yoḥsa yār itmez dirîḡ / Dūd-ı āhum her zamān rū-pūş olur bürka‘ gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [mānī‘,]

mānī‘ ol-: Öñüne geçmek, engellemek, önlemek.

- **Mānī**‘ olmaz fitne-i ḥaṭ şevkūme ammā / Gerdün-ı bed-evzā ile kīnüm yüze çıkdı (Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4). [mānī‘ ol-, -ı, -maz]

ma‘nī-i esrār-ı hurūf: Harflerdeki sırların manası.

- Derk eylemeyen **ma‘nī-i esrār-ı hurūfı** / Mermüz idügin Sûre-i Ahkâfî ne bilsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [ma‘nī-i esrār-ı hurūf, -ı]

manka: 1. Savaş gemilerinde erlerin yattığı koğuş. 2. Yelkenli gemilerde iki top arasındaki kapalı güverte alanı. [ÖTS]

- Mankada büt-i muḡ-beçenüñ şafrası döndi / Uçmuş beñizi yavrucaḡuñ dir ala vanḡa(?) (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3). [mankada, -da]

mansıb: Makam, rütbe.

- Haḡ mübârek ide ‘îdi ‘ömrini daḡı mezîd / **Manşıbında** ber-karâr ide Hudâ ol dâveri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32). [manşıbında, -ı, -n, -da]

Mansûr: Hallac-ı Mansur. Edebiyatta çokça anılan bir sufidir. Tasavvuf yolunda ilerleyerek fenafillaha ulaştı ve "Ene'l Hak" (Ben Hakk'ım) dedi. Sekiz yıl hapiste kaldı ve bu sırada "Tavâşî" adlı tasavvufî bir eser yazdı. O sırada Karmatîler Kâbe'yi tahrip etmişlerdi. Mahkemede bu olaya Hallac'ın sözü sebep gösterildi. Kadı onun katline hüküm verdi. Halifenin de tasdikiyle Bağdat'ta sırayla kamçılardı, vücudu parça parça edildi, sonra da kafası kesilerek cesedi yakıldı. [ADŞS "Hallac-ı Mansur" md.]

- Ferrî olalı bûlbûl-i gül-zâr-ı tecerrüd / **Manşûra** uyar nağmelerüm gâhî de şûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [Manşûra, -a]
- Ğayrı zencîr-i cünündür sübhâ-i ezkârumuz / Biz o **Manşûruz** ki zülf-i tûresidür dârumuz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2). [Manşûruz, -uz]

mansûr: Allah'ın yardımıyla zafere ulaşmış.

- Mü'eyyed râyet-i iclâli seyf-i kâṭı‘ı **manşûr** / Şuyın buldurdı baḡt u tâlî‘i hep aḡterân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [manşûr,]

mansûrî: Allah'ın yardımıyla galip gelmeye dair.

- Şâhen-şehâ ‘adl-âverâ Cem-mesnedâ Key-ḡüsrevâ / Ehl-i dilâ şâḡib-zekâ cebheñde **manşûrî** resîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38). [manşûrî,]

manşûr-ı livâ: Zafere ulaşan sancak.

- Şaf-ârâ âşaf-ı zî-şân u **manşûr-ı livâsın** sen / Muzaffer tîḡ-i ḡahruñ düşmen-i düzaḡ-mekân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35). [manşûr-ı livâ, -sın]

manzara: Pencere.

- Tarf-ı ḡayâl-i yâra açup gizli **manzara** / ḡasret yolında dâḡla sîr-âb-ı revzen ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [manzara,]

manzûr: Bakılan, beğenilen.

- ‘Anâşır bürka’ıdur gerçi fânûs-ı hayâl-âsâ / Velâkin dîde-i ehl-i dile **manzûrdur** gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4). [manzûrdur, -dur]

manzûr-ı çeşm ol-: Görülmek, beğenilerek bakılmak.

- Gül-âsâ kâ’ilüm tomrukda tutsun nâmiye tek / Hemân **manzûr-ı çeşm olsun** feraḥ-efzâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [manzûr-ı çeşm ol-, -sun]

mâr: Yılan.

- Baḳ baḳ toyunca turrelerüm târ-mârdur / Ammâ raḳîb-i keḫ-dile her târ **mârdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [mârdur, -dur]
- Baḳ baḳ toyunca turrelerüm târ-mârdur / Ammâ raḳîb-i keḫ-dile her târ **mârdur** (Ferrî Dîvânı, Matla 1, Beyit 1). [mârdur, -dur]

mâr: 1. Yılan. 2. Bey. (?).

- Keserse târem[i] gönlüm keserle kesrle kesmem / Dil-i sevdâ-gerüm ger küdek-i mi‘mâr **mâr** olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [mâr,]

marâz-ı âkil: Yeme hastalığı.

- Maṭbaḥ geh[î] mey-hâne bile oldu ḫarâbât / Zâhid ḳademüñle **marâz-ı âkile** düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2). [marâz-ı âkil, -e]

ma‘rifet: Bilme.

- Bilürüm ḳadrini ben ḡam degül eylerse o red / **Ma‘rifet** lâzimesi oldu çü ḫırmân ebed (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [ma‘rifet,]

ma‘rifet: Hüner, maharet.

- Tâ ol ḳadar âşûb [u] füsün-sâz kim eyler / Her fîtnede bir **ma‘rifet** îcâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [ma‘rifet,]

ma‘rifet: Bilgi, ilim.

- Mürîş-i iflâs oldu **ma‘rifet** âḫir baña / Vâdî-i nâdânî ignâ eyledi câhilleri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17). [ma‘rifet,]
- Dirler idi **ma‘rifet** taḫşîldür ancaḳ hüner / Yoḫsa iki evli bir köyde bulunur bir cerî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19). [ma‘rifet,]
- Bu kelâm-ı bî-me‘âle ben de oldum dil-şüde / Rûz u şeb cehd ile oldum **ma‘rifet** ḫ‘âhiş-geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [ma‘rifet,]

masdar: Kaynak, memba.

- Sünnet-i Şâh-ı Rüsûlken ehl-i şi‘re iltifât / Oldı şimdi şâ‘irân hep ḫarb ü ḳarbuñ **maşdarı** (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23). [maşdarı, -ı]

maşdar-ı ‘ân: Güzelliğin kaynağı.

- Baḡ ḥüsn-i yāra ‘işveye kân söylerüm saña / Melcā-yı ğunc u **maşdar-ı ‘ān** söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*). [*maşdar-ı ‘ān,*]

māşıta vü dāye-i ḥüsn: *Güzelliğin dadısı ve süsleyeni.*

- Ḥübāna fer ü şu‘le vire vāye-i ḥüsnüñ / Feyz-i Ḥaḡ ola **māşıta vü dāye-i ḥüsnüñ** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 65*). [*māşıta vü dāye-i ḥüsn, -üñ*]

māşıta-kārī: *Kadınları süsleme.*

- Gāzeyle degüldür bilürüz **māşıta-kārī** / Bir cāzibedür ān ile pīrāye-i ḥüsnüñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 69*). [*māşıta-kārī,*]

māşıta-kārī it-: *Saçını taramak, giydirip süslemek.*

- İtsek n’ola tıfl-ı hevese **māşıta-kārī** / Mestānelerüz şāne-zen-i zülf-i hevāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*māşıta-kārī it-,*]

mā-sivā: *Allah'tan başka her şey.*

- Dilümde leyse fī delkī sivā’l-lāh sırrı maḡşündür / Mücerred Rūḡ-ı Ḳudse kân olanlar **mā-sivā** bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*mā-sivā,*]

maşraf-ı lāzıme: *Gerekli masraf.*

- Şimdi ammā ki ‘ināyetlü veliyyü’n-ni‘amum / **Maşraf-ı lāzımeden** gelse tehī çün zenbīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 16*). [*maşraf-ı lāzıme, -den*]

maşraf-ı lutf-ı firāvān: *Bol lütfunun masrafı.*

- **Maşraf-ı lutf-ı firāvānuña** nisbetle olur / Key(?) ü Dārā(?) u Ferīdün-ı cihān şey²-i ḡalīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 3*). [*maşraf-ı lutf-ı firāvān, -uñ, -a*]

maşrūf: *Çevrilmiş, döndürülmüş.*

- Nāmūs u nengi zinde-dilān-ı zevāt-ı rāz / Rüsveyī-i melāmete **maşrūf** buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3*). [*maşrūf,*]

ma’sūm-sıfat: *Masum, temiz yüzlü.*

- Ḥulyā-yı zenaḡdānın idüp dil o perīnūñ / **Ma’sūm-sıfat** sīb-i reṡabla uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6*). [*ma’sūm-sıfat,*]

maşūn ol-: *Korunmak, muhafaza edilmek.*

- Ḥaṡṡ ile **maşūn oldı** dimiş kişver-i ḥüsnüm / Fitne giremez ḡayl-i kemīnüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2*). [*maşūn ol-, -dı*]

maşrık: *Doğu.*

- N’ola şems ü kamer reşk eylese āfāḡ-ı vaşlında / Bulunmaz maḡrib ü **maşrıkda** ḡaḡḡa bir Emīnüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [*maşrıkda, -da*]

maṭar: Yağmur.

- Giry efgān ile oldukça soñı hayretdür / Ra'd u berķ ile nüzül itse **maṭar** çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2*). [*maṭar,]*

maṭbah: Mutfak.

- **Maṭbah** geh[î] mey-hâne bile oldı ḥarābāt / Zāhid kademünle marāz-ı ākile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2*). [*maṭbah,]*

mātem: Yas, keder, hüzn.

- Diñmiş olunca **mātem** ü sür 'ālemi muḥīṭ / Şīven baña vü şevķ ile bezm-i ṭarab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*mātem,]*
- Teşne-i cām-ı eceldür cān-ı vaḥdet-āşinā / Sürumuz **mātem** zamān-ı merg olur bayramumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*). [*mātem,]*
- Ehl-i 'ayşuñ **mātemi** eflāke mi 'aks eyledi / Hep fiğāndur gūş olan kânünce-i Nāhīdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3*). [*mātemi, -i]*
- Ne düzaḥ için bīm ü ne ümmīd-i behiştür / Hīç ḥavf u şegaf eylemezüm **mātem** ü sūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4*). [*mātem,]*
- Sākī şarābı şun ne imiş bildüm 'ālemi / Birdür yanumda şād u ğam u sür u **mātemi** (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 31*). [*mātemi, -i]*

maṭlab: İstek, talep.

- Sultāna ğazel virsek eger baḥt o kadar kim / Er-rızķu 'ala'llāh yazar **maṭlabumuzda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2*). [*maṭlabumuzda, -u, -muz, -da]*
- Kūlzüm-i 'ilm ü kemāle ir bulup her **maṭlabı** / Baḥr-i fikr-i nazma ğavvāş ol yūri Neyyir gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5*). [*maṭlabı, -ı]*

maṭla'-ı ğarrā: İki mısrası birbiriyle kaṭiyeli beyit.

- Heft berg-i ğonce-veş bir **maṭla'-ı ğarrā** ile / Kōparup bāğ-ı suḥandan alalum tekrār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50*). [*maṭla' ı ğarrā,]*

maṭlūb: İstenen, talep edilen şey.

- Ferriyā şā'ire icāz-ı suḥandur **maṭlūb** / Zikr-i dil-ber de olursa yine itnāb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7*). [*maṭlūb,]*

ma'tūf: Yönelmiş, meyletmış.

- Çeşmün ne dem ki 'āşıkā **ma'tūf** buldılar / Tīr-i kazaıy ğamzede melfūf buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*ma'tūf,]*

Māverā'ü'n-Nehr: Ceyhun Irmağı'nın kuzey ve doğusunda kalan bölge.

- Döner fevz ü zaferle yārī-i tevfiķ u nuşretle / Eger ki **Māverā'ü'n-Nehr** gitse 'izz u şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [*Māverā'ü'n-Nehr,]*

māye: Maya, öz.

- Benüm ol şā'ir-i siḥr-āferīn-i Bābil-i ma'nī / Ki çāh-ı Naḥşeb-i aķdesden aldum ṭab'uma **māye** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 35*). [*māye,]*

- Konmuş ezelde **māyesine** şīve-i sitîz / Kıddinde mücmel ‘arbede-i şūr-ı rüsteḥîz (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2). [māyesine, -sî, -n, -e]

māve-i cān: Canın özü, serveti.

- Rind-i deryā-nüş için ser-māyedür ser-māye mey / **Māye-i cāndur** hele sermāya vü germāya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [māye-i cān, -dur]

māve-i hüsn: Güzellik mayası.

- Taḥmîr olunurken gül-i cismān-ı meḥābîb / Girmiş aña bî-şübhe senüñ **māye-i ḥüsnüñ** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 66). [māye-i ḥüsn, -üñ]

maymun: Dört ayaklı, iki ayağı üzerinde de yürüyebilen, ormanda toplu olarak yaşayan, kıvrıklı hayvan.

- Düşünce güllerle kelleler zevraklara yir yir / Topa tutulmuş ol **maymuna** döndi ḥavf-ı cān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24). [maymuna, -a]

ma‘yüb-ı tühem: Töhmeterden, asılsız suçlardan dolayı ayıplanan.

- Ben o giryān Yūsufum her demde **ma‘yüb-ı tühem** / Levş-i töhmet ile çāki āşinādur dāmenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [ma‘yüb-ı tühem,]

mazhar: Bir şeyin ortaya çıktığı, görüldüğü yer.

- Çün **mazharıdur** nūr-ı sefîd ile siyāhuñ / İmān u küfr zıkr-i şamed ile şanem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [mazharıdur, -ı, -dur]
- Bā-ḥuşûş āyine-rüyān-ı cihān[un] ‘aşkına / ‘Aksini mir’āt-ı istignāya **mazhar** gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6). [mazhar,]
- Nev-be-nev söyler yakīnen cezm iden ehl-i derün / Dür-bîn-i ḥāmesi tevḥîke **mazhar** gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14). [mazhar,]
- Nesl-i Mevlānādan olduḡuñ şemis-veş āşikār / Sırr-ı Sultān-ı Veled sende sen anuñ **mazharı** (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6). [mazharı, -ı]
- Sadr-ı zilletde benüm fāka vü zülle **mazhar** / Benüm eşvāb-ı fakır elbise-i şānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). [mazhar,]
- Çeng-i ḥışımla itdi dili pek bozuk düzen / **Mazhar** bu yüzde ‘aks-i şü’ünāt-ı Zü’l-Minen (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4). [mazhar,]

mazhar-ı hāl ol-: Kalpte insanın iradesi ve çabası olmadan Allah’ın lütfu olarak manalar belirlemek, ilahi cezbeyle gelmek.

- Zāhidi ḥalka-i tevḥîde şokup kalkıdalum / **Mazhar-ı hāl ola** tā darb-ı kudüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [mazhar-ı hāl ol-, -a]

mazmün: Divan şiiiri estetiğinde bir objenin, bir halin kendisini açıkça söylemek yerine onun, arka planda bağlı bulunduğu unsurlarda mevcut vasıflarından birini veya daha fazlasını bulmaya yarayacak ipuçlarını vererek dolaylı fakat ince, zarif ve orijinal bir şekilde ifade edilmesi. [TDVİA “mazmun” md.]

- Ferrîyā ser-best ü mu‘ciz-güysiñ tab‘uñ güvāh / Tāze **mazmün** şā‘ir-i ser-semle itmez imtizāc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 7). [mazmün,]
- Ān [u] ḥüsni mısrā‘-ı ebrûlaruñ **mazmünıdur** / Güyiyā terkîb içinde eylemiş ma‘nā melāz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [mazmünıdur, -ı, -dur]
- Her bir kelāmum şîr olur **mazmünlarum** naḥçîr olur / Bıkr-i şuḡan teşḥîr olur nuṭk itmeden tab‘-ı kerîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40). [mazmünlarum, -lar, -um]
- Şā‘ir-i gül-şen-zamîrüm gönce **mazmün** gül ḥayāl / Oldı reşk-i tab‘um ile şüret-i dîvār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [mazmün,]

mazmûn-ı dil-âvîz: Gönle hoş gelen mazmun. (bk. mazmûn).

- Eş'arum olup neş'eli şahbâ-yı ma'ânî / **Mazmûn-ı dil-âvîzleri** muğ-beçegândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 18). [mazmûn-ı dil-âvîz, -ler, -i]

mazmûn-ı güher: İnci mazmunu. (bk. mazmûn).

- Böyle bir pākîze **mazmûn-ı güher** kândan çıkar (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5). [mazmûn-ı güher,]

mazmûn-ı teğâfûl: Anlamazlıktan gelme manası.

- Tîr-i müje-i fitnesi bir kâfir ü kâtil / **Mazmûn-ı teğâfûlde** katı gâmzesi üstâd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 12). [mazmûn-ı teğâfûl, -de]

ma'zûr: Özü, mazeret sahibi.

- Bir âfetüñ üftâdesidür haylî zamândur / Mağmum ise **ma'zûr** ola hicrânla gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [ma'zûr,]
- Mey ü nuql [u] nigâh-ı âşinâdan daḥî mehcûrum / Bu 'işret-gâha küstâḥâne geldüm ise **ma'zûrum** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4). [ma'zûrum, -um]

ma'zûr tut-: Mazur görmek, hoş görmek.

- Oldı cinâs u tevriyeden Ferriyâ beri / **Ma'zûr tut** ki böyledür eş'âr-ı nâ-ümîd (Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [ma'zûr tut-,]

me'âl: Mana, anlam.

- Büt-i nev-resteciğüm gibi dil-ârâ Ferrî / Oldı bu teng zemînüñ de **me'âli** küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [me'âli, -i]

me'âl-i hâl u hât: Yüzdeki ben ve tüylerin anlamı.

- Gerçi taṭvîl oldı şerḥ-i kîl ü kâl-i hâl u hât / Ten ü ḥüsn-i dil-firîbidür **me'âl-i hâl u hât** (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [me'âl-i hâl u hât,]

mebhût: Şaşkın, hayrete düşmüş.

- Geh büm gibi güşe-i vîrânede **mebhût** / Geh bülbül-i âşüfte gibi nağme-serâyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [mebhût,]

mebzûl: Bol, fazla.

- Luṭfuñ nice **mebzûl** idüğün câzimidür dil / Pek rabṭ ile elṭâfuña ḥâşıl nigerândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22). [mebzûl,]

mecâl: Gezip dolaşacak yer.

- Ol şâ'irüm 'İsâ-makâl meydân-ı kuds olup **mecâl** / Şî'rüm kamu sihr-i ḥelâl her bir sözüm dürr-i yetîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23). [mecâl,]

mecârî-i şerîf-i müste'iddân-ı zamân: Zamanın kabiliyet sahibi şerefliyelerinin yolları.

- O şâh-enşâh-ı deryâ-dil ki tab'ı menba'ı ihsân / **Mecârî-i şerîf-i müste'iddân-ı zamân** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*). [*mecârî-i şerîf-i müste'iddân-ı zamân,]*

mecâz: 1. Hakikat dışı, gerçek olmayan. 2. Bir sözü gerçek anlamı dışında kullanma sanatı.

- Ferrî gibi kimse olamaz pey-rev-i Nâbî / Zinhâr hâkikatde **mecâzuñ** yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7*). [*mecâzuñ, -uñ]*

mecâz: Hakikat dışı, hakikî olmayan.

- Şefîkum Zihnîyi buldum **mecâzı** tay idüp gitmiş / O vâdîlerde Ferrî ben dañi püyân için geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8*). [*mecâzı, -ı]*
- Geçdi **mecâzı** şüret-i tahkîke yüz tutup / Gitdi ümîd-i vuşlat ile bezm-i vañdete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 4*). [*mecâzı, -ı]*

mecbûl ol-: Yarattılmak.

- Bu da melhûzdur kim tab'ı pāk-ı hazret-i memdûh / Zārâfet üzre **mecbûl olmağın** îrâsı ide lâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [*mecbûl ol-, -mağ, -ı, -n]*

mecbûr: Zorunlu olarak.

- Eyler nazîre Ferrîyi **mecbûr** tab'ı şûh / Tâze gâzel havâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [*mecbûr,]*

mecbûr: Tutkun, meftun.

- Her birinüñ seyr-i hâl ü la'linüñ **mecbûriyum** / Ferrîyâ müşkil imiş teşit[i] âb u dânenüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5*). [*mecbûriyum, -ı, -y, -um]*

mecbûr: 1. Zorunda. 2. Tutkun, meftun.

- İtdi felek-i keç-reviş âñir beni mehcûr / N'itsün güzelüm ben bilürüm o dañi **mecbûr** (*Ferrî Dîvânı, Terakibend 1, Beyit 32*). [*mecbûr,]*

mecbûr: Yüklümlük altında.

- Olunca sermed-i ebrûları gîsü ile mestûr / Melâhat kişveri şan leşker-i 'urbânla **mecbûr** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 6*). [*mecbûr,]*

mechûl: Bilinmeyen, tanınmayan.

- Hañ gelür gayrı ne güne yolunup çarpınsa da / Ferrîyâ **mechûl** olan mevki'de aħşam itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 7*). [*mechûl,]*

meclâ-yı erbâb-ı derûn: Gönül ehli insanların tecelli ettiğî yer.

- Ferrîyâ **meclâ-yı erbâb-ı derûn** olmak gerek / Bu cihâna ben vedâ' itdükte hâk-i medfenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5*). [*meclâ-yı erbâb-ı derûn,]*

meclâ-yı füyûzât: Feyizlerin aynası.

- **Meclā-yı füyūzāt** idegör ‘aşk ile kalbi / Tūr eyle süveydāyı mişāl-i dil-i Mūsī (Ferrī Dīvānı, Gazel 197, Beyit 4). [meclā-yı füyūzāt,]

meclis: Sohbet etmek, eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

- Geldükde bezme ol gül-i bāğ-ı edeb bu şeb / Ārāyiş oldı **meclise** bintü’l-‘ineb bu şeb (Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 1). [meclise, -e]
- Çeşm-i bādāmı muķaşşer ruḥları verd-i tarī / Böyle **meclis** ādeme nuḳl ile mīnā istedür (Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 4). [meclis,]
- **Meclisde** şurāḥī ile sāgar öpüşürler / Birbirine meftūn iki dil-ber öpüşürler (Ferrī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 1). [meclisde, -de]
- ‘Aksin meye **meclisde** nezāketle düşürmiş / Peymānede üftādesine ‘arz-ı gül itmiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 99, Beyit 3). [meclisde, -de]
- Kelb olalı bir av al cānānı al gel **meclise** / Ol sebeb ile rakībā sen daḥi gel gör bir iş (Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 4). [meclise, -e]
- Sebūyı būy-ı sāk-ı sākī ta‘tīr itdi **meclisde** / Mül-i Kevşer-eşer bezmi o dem ādem-pesend itdük (Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 2). [meclisde, -de]
- **Meclisde** varup sākī-i devrāna şarılısam / Her gerdiş-i cāmında o fettāna şarılısam (Ferrī Dīvānı, Gazel 135, Beyit 1). [meclisde, -de]
- ‘İd oldı o şūḥ ile varup **meclise** bī-ḳayd / Bezmün bir iki sāgar-ı sır-ābı görülsün (Ferrī Dīvānı, Gazel 150, Beyit 2). [meclise, -e]
- Rind-i lā-übālīyüm būs-ı lebi fikrüm müdām / **Meclisün** zevkī bulunmaz cām-ı gül-gün olmadan (Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 4). [meclisün, -ün]
- ‘İd oldı diñüz sākīye peymāne getürsün / Bintü’l-‘inebi **meclise** merdāne getürsün (Ferrī Dīvānı, Gazel 154, Beyit 1). [meclise, -e]
- Bu germiyyetle **meclis** dem urur şahn-ı Cem ü Keyden / Ruḥ-ı sākī gül-i şād-āba dönmiş fitne-i meyden (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 3). [meclis,]
- Zeyn itdi ḥamel mey-gedesin şevḳ ile ḥūrşīd / Sen eylemedün **meclisi** sākī daḥi tecdīd (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 1). [meclisi, -i]
- Şīrān-ı bezm-i vaḥdet o **meclisde** mürdür / Ancaḳ zuhūr-ı şa‘şa‘a-i pūr-zuhūrdur (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 40). [meclisde, -de]
- Ğam-ı dehri biraḡup def-i kūdūret idelüm / **Meclise** şahş-ı ğam-ı ‘ālemi ḥasret idelüm (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 34). [meclise, -e]
- **Meclisün** gibi baña ravza-i dīdār olmaz / Şunduḡuñ bāde gibi Kevşer-i ser-şār olmaz (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 37). [meclisün, -ün]

meclis-i ‘işret: İçki meclisi.

- Ya **meclis-i ‘işretde** kuzum neydi o ḥālet / Çeşm āfet ü āşüb nigh ḡamze fīten-sāz (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 28). [meclis-i ‘işret, -de]

meclis-i mey: Şarap meclisi.

- Dehen-i nātīḳa-perdāzuñ ile ruḥsāruñ / Şimdilik **meclis-i meyde** gül ü bülbül yetişür (Ferrī Dīvānı, Gazel 57, Beyit 4). [meclis-i mey, -de]
- Ferrī beni öldürdi bu gün **meclis-i meyde** / Rindāne reviş tarz-ı levendāne baķışlar (Ferrī Dīvānı, Gazel 77, Beyit 5). [meclis-i mey, -de]
- **Meclis-i meyde**‘arāḳ-rīz-i ḥicāb olduḳça sen / Añlaruz olmaz cihānda āteş-i terden laṭīf (Ferrī Dīvānı, Gazel 117, Beyit 3). [meclis-i mey, -de]
- Vişāl ü būseler va‘d eyledi ammā inanmazdum / O gice **meclis-i meyde** olan peymāna aldandum (Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 2). [meclis-i mey, -de]
- Ayaḳ baş maḳdemünle **meclis-i mey** bula pīrāye / Yūri sākī ayaḳ dīvānı ile rind-i şahbāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 1). [meclis-i mey,]

meclis-i rindān: Dünyaya değeri vermeyen kişilerin eğlence, zevk ve sefa toplantısı.

- Lāyık dehen-i ‘āşīḳa la‘li o perīnūñ / Rindān meye mey **meclis-i rindāna** münāsib (Ferrī Dīvānı, Gazel 13, Beyit 4). [meclis-i rindān, -a]

meclis-i şahbâ: Şarap meclisi.

- Cānâne bugün **meclis-i şahbâda** degüldür / Esbâb-ı tarab n'eyleyüm âmâde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [*meclis-i şahbâ, -da*]
- Her bezme birer başka neşât-âverüm ammâ / Dil-ber olıcak **meclis-i şahbâda** ğarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 3*). [*meclis-i şahbâ, -da*]

mecma: Toplanma yeri.

- Kaddüñ esbâb-ı cünün u hayrete **mecma** gibi / Câme-i maзмünla pîrâste-mışra' gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 1*). [*mecma* ,]

mecnün: Deli, divane, delice seven.

- Kanda bir şüh-ı cihân görsem anuñ **mecnüniyum** / Böyle rüsvâi-i hîzlânı viren dildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*mecnüniyum, -ı, -y, -um*]
- İdelüm cāmla teklîf ü kuyüdi sâkıf / Mest ü **mecnün** gibi terfî-i rüsüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3*). [*mecnün, ,*]
- Gözüme h'âbı harâm itdi rakîbüñ fikri / O telâş ile ki **mecnün** gibi kalkar yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4*). [*mecnün, ,*]
- Hicrinde telef itdügüme nakd-i sirişküm / 'Ayb eyleme **mecnün** olan itlâfı ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5*). [*mecnün, ,*]
- Ferrî-i bî-çâre de meftün u âşüfteñ senüñ / Yalñuz Cevrî degül **mecnün** u âşüfteñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*mecnün, ,*]
- Dir misiñ 'aceb n'oldı o **mecnün** görünmez / Bir haylî zamândur ki o maħzün görünmez (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 48*). [*mecnün, ,*]

Mecnün: Leyla ile Mecnun hikâyesinin erkek kahramanı. Asıl adı Kays-ı Âmirî olan Mecnun, Leyla'nın âşığıdır. Şark edebiyatında âşık timsalidir. Bunun aşkına dair Arap, Acem ve Türk edebiyatında sayısız hikâyeler yazılmıştır.

- Zencîr sürürüz leyl-i firâkıñda velâkin / **Mecnün** ile baħş eylemezüz eski delidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2*). [*mecnün, ,*]
- **Mecnünü** benüm kâkül-i Leylîye iden bend / Zencîr-i cünün turrede ednâ eğerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*mecnünü, -ı*]
- Meyl-i zen itmez kişi 'aqlında mağbün olmadan / Kays **Mecnün** olmadı Leylîye meftün olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1*). [*mecnün, ,*]
- Cân şoħbetini gizlice cānānla söyleş / **Mecnün** gibi gel eyle vaţan küy-ı cefâda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*mecnün, ,*]
- Şaldı **Mecnün** gibi rāh-ı ğama bî-hüş u haber / Virmedüñ ruhşat-ı nazra baña ey nūr-ı başar (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 15*). [*mecnün, ,*]

mecnün-ı beyābān-ı kıyāmet: Kıyamet çölünün divanesi.

- Zencîr-i belâyı süriyen deşt-neverdüm / Olsam n'ola **mecnün-ı beyābān-ı kıyāmet** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 37*). [*mecnün-ı beyābān-ı kıyāmet, ,*]

mecnün-ı melāmet: Kınanan, ayıplanan deli, divane.

- Beni **mecnün-ı melāmet** idecekdür âħir / Dili leb-rîz-i harâret idecekdür âħir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 24*). [*mecnün-ı melāmet, ,*]

mecnün-ı melāmet-kes: Ayıplanan, kınanan deli.

- **Mecnün-ı melāmet-keşiyüm** Ferrî bu vaktüñ / Her 'âşıkā bir başkaca devrān olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [*mecnün-ı melāmet-keş, -ı, -y, -üm*]

mecnûn-ı melâmet-zede-i nâz-ı Elest: *Elest nazının kınanmış divanesi. (bk. belġ-gŷyân).*

- Bir ġunc-ı ġired-sŷz ile ġŷm-ġeġte-i ‘aġluz / **Mecnûn-ı melâmet-zede-i nâz-ı Elestŷz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [*mecnûn-ı melâmet-zede-i nâz-ı Elest, -ŷz*]

mecrŷr: *Sŷrŷklenmiř, ġekilmiř.*

- Raġġbe iltifât itsem de benden rŷy-ġerdândur / Olurmiş mŷnkesir elbette her **mecrŷr** cârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4*). [*mecrŷr,*]

medâr-ı nizâr: *Gŷġsŷzlŷk, acz sebebi.*

- Ĥŷy rŷy-ı tâb-nâke **medâr-ı nizâr** imiş / Berg-i tarġ-i ġŷlde meġer jâle bâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1*). [*medâr-ı nizâr,*]

meded: *"Medet eyle, yardım et!" anlamında bir sŷz.*

- Yok mıdur cevre nihâyet kanı inşâf [u] dirġ / Ķalmadı bende taġammŷl meded ey řŷġ **meded** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [*meded,*]
- Yok mıdur cevre nihâyet kanı inşâf [u] dirġ / Ķalmadı bende taġammŷl **meded** ey řŷġ meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [*meded,*]
- Ey cân-ı ‘aşka dâġ urıcı lâle-ġad **meded** / Ĥadden ziyâde ser-keş olan serv-i ġad meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*meded,*]
- Ey cân-ı ‘aşka dâġ urıcı lâle-ġad meded / Ĥadden ziyâde ser-keş olan serv-i ġad **meded** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*meded,*]
- Endâzesŷz mi kâle-i naġvet ġumâř-ı nâz / Cevr ŷ cefâ vŷ minnete yok mı ‘aded **meded** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [*meded,*]
- Ey nev-nihâl-i ‘işve vŷ cân-baġř [u] dil-pezġr / Kŷhne řadġk u dil-řŷdeñim itme red **meded** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*meded,*]
- Vaz‘uñ raġġb ŷ yâra mŷsâvġdür ey perġ / Birdŷr yanuñda n‘eyleyeyŷm nġk ŷ bed **meded** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [*meded,*]
- Ĥadden tecâvŷz itdi tecâhŷl amân amân / Ferrġ nişâbı ġeġdi teġâfŷl **meded** meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [*meded,*]
- Ĥadden tecâvŷz itdi tecâhŷl amân amân / Ferrġ nişâbı ġeġdi teġâfŷl meded **meded** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [*meded,*]
- Seni âġyâr ile ġŷrdŷkġe **meded** eġġânım / Sŷr-ı Leylġde olan ř-ġven-i Mecnŷn ġibidŷr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*meded,*]
- Beni yakduñ **meded** ey âteş-i veġġkâd n‘eylersiñ / Yine şem‘-i cefâyı eyledŷñ ġġkâd n‘eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1*). [*meded,*]
- Vâşıl iken hey **meded** terk-i mŷsemmâ eyleyŷp / Ne belâdur kim yine řŷġġ gibi esmâdayım (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4*). [*meded,*]
- Dâverâ şimdi benŷm peġmŷrde berg-i rŷzgâr / ġitdi sâmânım **meded** mişl-i hezâr-ı zâr ġŷl (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33*). [*meded,*]
- Himmet it pervâne-veş dŷřdŷm oġaġıña **meded** / Varsa oġaġıña bŷlbŷl lŷtf ider ızġâr ġŷl (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42*). [*meded,*]
- Âřŷb řalmaġ oldu dile kâr-ı ařġarı / Yandurđ yakđı hey **meded** âsŷde dilleri (*Ferrî Dîvânı, Mŷseddes 1, Bend 3*). [*meded,*]
- Meded maġcŷb idŷp ġoyduñ bu ġâle sŷrġ-i rŷy itdŷñ / Mey-i ġŷl-ġŷn ile mânend-i lâle sŷrġ-i rŷy itdŷñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*meded,*]
- Ĥarf-i cevherle tamâm târiġ olur ey Ferrġ / Hey **meded** rġġlet idŷp ġitdi erenler řâġı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 1*). [*meded,*]

medfen: *Ŗlŷ đedñedilecek yer, mezar, kabir.*

- Ferrġ viricek mihr-i ruġuñ ‘ařġına cânı / Ĥŷrřġ đerâġ olsa gerek **medfenŷmŷzde** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5*). [*medfenŷmŷzde, -ŷ, -mŷz, -de*]

medġ: *Ŗġġŷ, ŷvme.*

- Hâfız ‘Osmân görse idi **medhîni** ez-berden okur / Tekye-i ıtrâda şeyh olsa gelir vecd ile hâl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 2*). [*medhîni, -i, -n, -i*]

medhûs: *Dehşete düşmüş, şaşkın.*

- Mest ü **medhûş** düşüp rāh-ı harābâta o dem / Eyledüm cām-ı meyi gāze-i ruhsār-ı murād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14*). [*medhûş,]*

medîha-güylük: *Övme, övücülük.*

- Ne hâcet yoḥsa böyle eylemek tatvîl-i efsâne / **Medîha-güylük** gibi var iken elde ser-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26*). [*medîha-güylük,]*

meftûn: *Büyülenmişçesine tutkun, vurgun olan kimse, âşık.*

- Meclisde şurāhî ile sāgar öpüşürler / Birbirine **meftûn** iki dil-ber öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1*). [*meftûn,]*
- Ferrî-i bî-çāre de **meftûn** u âşüfteñ senüñ / Yalnız Cevrî degül mecnûn u âşüfteñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*meftûn,]*

meftûn eyle-/ meftûn it-: *Kendine bağlamak, hayran bırakmak.*

- Bir muğ-beçe-i tâze-edā **eyledi meftûn** / Öldürdi netîce o gazālâne bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*meftûn eyle-, -di*]
- Dād-ı Hudā mı yoḥsa saña ğunciş ü reviş / Ben bî-dili de ḥüsnüñe **meftûn eylemiş** (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 5*). [*meftûn eyle-, -miş*]
- Beni ol ğamzeden ğayra kazā da **idemez meftûn** / Meger vaşındaki şî'rüm ile teşhîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*meftûn it-, -e, -mez*]

meftûn ol-: *Tutulmak, vurulmak, âşık olmak.*

- Meyl-i zen itmez kişi ‘aqlında maġbûn olmadan / Kays Mecnûn olmadı Leylîye **meftûn olmadan** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1*). [*meftûn ol-, -madan*]

meftûn-ı rûy-ı sâde: *Tüy ve sakal bitmemiş yüze meftun.*

- Ben ki Ferrîyüm her ân mestāne-i muḥtel-şu‘ûr / Hem esîr-i bâde hem **meftûn-ı rûy-ı sâdeyüm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5*). [*meftûn-ı rûy-ı sâde, -y, -üm*]

meftûr-ı şerâret: *Yaratılıştan gelen kötülük.*

- **Meftûr-ı şerâret** ezeli kevkübümüzde / Ber-hayr olacaḡ düş de görünmez şebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1*). [*meftûr-ı şerâret,]*

meger: *Demek ki.*

- Bend itdi dili āh o dü çeşmānı sitem-cû / Bir şîre **meger** ğālib olurmuş iki āhû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1*). [*meger,]*

meger: *Ancak, olsa olsa.*

- Beni ol ğamzeden ğayra kazā da idemez meftûn / **Meger** vaşındaki şî'rüm ile teşhîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*meger,]*

- Hüy rüy-ı táb-nâke medâr-ı nizâr imiş / Berg-i tarî-i gülde **meger** jâle bâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1*). [*meger,]*
- Çarh da tāsı tarağı ğayrı kaldursın **meger** / Mihr ü mäh ile ta‘azzum üzre taşlar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [*meger,]*
- Ruḥşat-ı nazra bulur ol dem **meger** aḥbâb da / İşte âsâyiş kaçan ḥalvet-serây-ı ḥ‘âbda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*meger,]*
- Fitne görmez ‘ayn-ı ‘âlem vaqt-i ‘adlinde anuñ / Ğamze-i efsûn-nümâlar ya **meger** güm-râhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3*). [*meger,]*

meger ki: Ama, fakat, ancak.

- Olur maḥrûm-ı vaşluñ turre-âsâ ger aşılса dil / O sevdâda aña hem-dem **meger ki** âh u vâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [*meger ki,]*
- Fiten âfet gibi mâ‘dumdur şimdi bu yirlerden / **Meger ki** ğamze-i dil-ber ki şuriş şaldı dünyâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [*meger ki,]*
- Taḥ‘uña mülhem ola semt-i ğayıbdan **ki meger** / İdesiñ luṭfuñ ile bendeñe bir ḥüsn-i nazar (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 16*). [*meger ki,]*

meger kim: Meğerki, sanki.

- Yekke-süvâr-ı ma‘nî görüp kilc-i Ferrîyi / Didi bu esb-i tâze **meger kim** ḥınızlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*meger kim,]*

meges: Sinek.

- Sa‘d ile şeref eylemiş ol deñlü tecemmü‘ / Farḳında **meges** gibi Ḥümâlar tayerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [*meges,]*

mehâbîb: Sevgililer, sevilenler.

- Bu kadar ser-zede-i künc-i ğam iken bâ‘is / Ḥulṭa-kârîye **mehâbîb** ile iḥsânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12*). [*mehâbîb,]*

mehakk: Mihenk taşı, altının ayarını ölçmeye yarayan taş.

- İtmiş ‘ıyâr-ı ma‘rifetüm Ḥaḳ ezelde ḥâş / Her bir **mehakke** düş ü ziyân oldıgum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [*mehakke, -e]*

me‘haz: Kaynak, memba.

- Sâkî o mey ki **me‘haz** aña ‘ayn-ı nûrdur / Ḥürşid sıfâl ü mey-gedesi bezm-i Tûrdur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 37*). [*me‘haz,]*

meh-cebîn: Alnı ay gibi, alnı açık güzel.

- Güneş pâyın arar yüz sürmege bir **meh-cebînüm** var / Nücümüñ ḥasreti ehl-i semâya bir zemînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [*meh-cebînüm, -üm]*

mehcür: Ayrı düşmüş.

- Mey ü nuḳl [u] nigâh-ı âşinâdan daḥi **mehcürüm** / Bu ‘işret-ğâha küstâḥâne geldüm ise ma‘zûrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*mehcürüm, -um]*

mehcür it-: Uzaklaştırmak, ayırmak.

- İtdi felek-i keç-reviş âhir beni **mehcūr** / N'itsün güzelüm ben bilürüm o daği mecbūr (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 32*). [*mehcūr it-, -di*]

mehcūr kıl-: Uzaklaştırmak, ayırmak.

- Cihānda bir perī-i nāz-perver nāzenīnüm var / Beni **mehcūr kıldı** haylī demdür çarha kīnüm var (*Ferrī Dīvānı, Nazm 1, Beyit 1*). [*mehcūr kıl-, -dı*]

Mehdī-i devrān: Zamanın Mehdi'si. II Mehdi: Dünyanın son zamanlarında ortaya çıkıp doğru inancı ve adaleti yeryüzüne hâkim kılacağına inanılan kurtarıcı. [TDVİA “Mehdi” md.]

- Ol yegāne **Mehdī-i devrān** ki oldı hūbesi / Pādīşā vü Cem-şiyem kuṭb-ı zamān Sultān Selīm (*Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 2*). [*Mehdī-i devrān,*]

mehdī-i rāh-ı müstakīm: Doğru yolda bulunan, hidayete erişen.

- Mülki riyāz u kendi gül oldı hezārı ‘aql-ı kül / Ehl-i fesāda yok sübül **mehdī-i rāh-ı müstakīm** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 6*). [*mehdī-i rāh-ı müstakīm,*]

meh-i ğarrā: Parlak ay.

- Beni pā-māl-i cevri eyler levend-āsā çıkar çıkmaz / İder kettānı pejmürde **meh-i ğarrā** çıkar çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 1*). [*meh-i ğarrā,*]

meh-i gül-rū: Gül yüzlü, ay gibi güzel.

- Olur ‘ālem mu‘aṭṭar dökse kākül ol **meh-i gül-rū** / ‘Usurla āhū-āsā ger dil-i ‘aṭṭār ṭar olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 3*). [*meh-i gül-rū,*]

meh-i rüze: Oruç ayı, ramazan.

- Ṭard itdi zamīrinden o meh çünkü cüdāyuz / Güyā ki **meh-i rüzed**e bir cām-ı şafāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 1*). [*meh-i rüze, -de*]

meh-i tābān: Parlak ay.

- Mümteni‘dür vuşlata irmek kemend-i h‘āhişi / Ey gönül ister nücüm ister **meh-i tābāna** at (*Ferrī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 3*). [*meh-i tābān, -a*]

meh-pāre: Ay parçası. II Ay yüzlü güzel.

- Keyfiyyet-i mey almış o **meh-pāreyi** şızmış / Düşmiş dizime nāz u edeble uyumuşmuş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 4*). [*meh-pāreyi, -y, -i*]
- Teşvīr-i harārāt-ı şarāb itdi güşāde / Çāk itdi girībānın o **meh-pāre** açıldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 2*). [*meh-pāre,*]

meh-rū: Ay yüzlü güzel.

- O **meh-rū** ‘ömr-i sermedle dilā hem-vār var olsa / Vaşıl da her dem-i dil-dārda da der-kenār kār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 1*). [*meh-rū,*]
- Dü deh-sāl olsa **meh-rūlar** şadālar da dügāha res / Uşüle gelse Ferrī hāl o mekkār kār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 5*). [*meh-rūlar, -lar*]

meh-rū-vı tersā: Hristiyan, ay yüzlü güzel.

- Olup zünnâr-bendi dil girince Kırk Kilîsâya / Perestiş eyledüm yüz yirde ol **meh-rû-yı tersâya** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 177, Beyit 1*). [*meh-rû-yı tersâ, -y, -a*]

meh-tâb: Ay ışığı.

- Çeküp pîrâhenin hûrşîde beñzer sînesin açmış / Şeb-i bedr içre kettân-ı dile **meh-tâb** göstermiş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 3*). [*meh-tâb, ,*]

mekân: Yer, yurt.

- Cânı Ėark it baħr-ı tevĥîd-i maħabbetde dilâ / ‘Âlem-i ‘aşk içre çünki bir **mekân** lâzım saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 4*). [*mekân, ,*]
- Kelîm-i dil ‘aşâyı degdi çün ĥať rû-nümün oldu / **Mekândur** ey ĥať-âver Tûr-ı ĥüsnün şimdi Mûsâya (*Ferrî Dîvânî, Gazel 177, Beyit 6*). [*mekândur, -dur*]
- Keşretten ayağı çeküp ol mest-i mey-i ‘aşk / Keyfiyyet-i vahdet ile ĥâk itdi **mekânı** (*Ferrî Dîvânî, Tarih 14, Beyit 3*). [*mekânı, -ı*]

mekân it-: Mesken tutmak, yerleşmek.

- İ‘câzdur ki ĥâl-i siyeh oldu zîb-i ruh / Mihr içre müşek **itdi mekân** söylerüm saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 6*). [*mekân it-, -di*]

mekîn ol-: Oturmak, yerleşmek.

- ‘Ömr ü devlet ile dâ‘im **ola** şadrında mekîn / Tâ ki her taĥt-ı çemende ‘arz ide dîdâr gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 60*). [*mekîn ol-, -a*]

mekkâr: Aldatıcı, hilekâr.

- Dü deh-sâl olsa meh-rûlar şadâlar da düğâha res / Uşûle gelse Ferrî ĥâl o **mekkâr** kâr olsa (*Ferrî Dîvânî, Gazel 165, Beyit 5*). [*mekkâr, ,*]
- Reng idüp evvel esîr-i zülf-i şeb-bû eyledüñ / ‘Âşıkânunñ ağladukça şimdi ey **mekkâr** gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 55*). [*mekkâr, ,*]

mekkâre: Aldatıcı, hilekâr.

- Şahbâ-yı ĥayâlün baña n’itdüklerin ey büt / **Mekkâre** iken âdeme bintü’l-‘ineb itmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 2*). [*mekkâre, ,*]

mekkâre-i fertût: Yaşlı, kocamış yük hayvanı.

- Başt eyleme nâ-merde şakın kâle-i ĥullet / **Mekkâre-i fertûta** cihâzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 2*). [*mekkâre-i fertût, -a*]

meknüz ol-: Saklanmak, gizlenmek.

- **Meknüz olalı** fikr-i lebün ĥatırımuzda / Pür-şevk u tarab câm-ı gül-efşânla gönüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 144, Beyit 3*). [*meknüz ol-, -alı*]

mekr: Hile, düzen, aldatma.

- Çeşm ü nigâh u Ėamze-fiten-sâz **mekr** ü şûr / Câdü-yı semt-i Bâbili şan söylerüm saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 2*). [*mekr, ,*]

- Şüfîye şafâsın kımazuz bezm-i cinânun / Hürîlerini **mekr** ile ifsâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [mekr,]
- Târ u pûd-ı ğamzesi **mekr** ü fitenden bâfte / Var ise cânun var ardından iriş bir kez iriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [mekr,]
- Cânânenün ol dîde-i nîm-h'âbı görülsün / **Mekr** ü fiten ü şûrişun esbâbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [mekr,]
- Benüm ol Mûsî ki Fir'avn-âdû **mekrinden** / Kilk-i pür-zür-ı 'aşâ elde nige-h-bânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6). [mekrinden, -i, -n, -den]
- Mekr ile bu gün cevher-i dâğ ile donandum / Cânundan uşandum (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4). [mekr,]
- Emr ü nehyün hükmi zîrâ naşş-ı Qur'ândan çıkar / **Mekre** mâ'ildür o ğamze yâhûd enbân-ı fiten (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4). [mekre, -e]

mekr it-: Hile yapmak, aldatmak.

- 'Aql u fikr ü dil ü dînüm kamu yağmaladı hep / **İtdüğü mekri** baña eylemez duht-ı 'ineb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 3). [mekr it-, -i, -düg, -i]

mekr-i Bâbil: Babil'in hilesi. (bk. Bâbil).

- **Mekr-i Bâbil** daği olur ise mudğam çeşmüne / Olmasa ğamzeñ dem-â-dem yâr u hem-dem çeşmüne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [mekr-i bâbil,]

mekr-i câzibe-i âb u dâne: Takdir edilen rızkın cazibesinin hilesi.

- Hâl ü lebi hayâlidür âfâkı gezdiren / Ferrî bu **mekr-i câzibe-i âb u dânedür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [mekr-i câzibe-i âb u dâne, -dür]

mekr-i felek: Feleğin hilesi.

- Bir zamân **mekr-i felek** itmiş idi efgende / Düşürüp dâm-ı ğama tâlî'-i vârun [u] bağl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 8). [mekr-i felek,]

mekr-i harîf: Sonbaharın hilesi.

- Olsa ger ebr-i bahâr-ı himmetinden feyz-yâb / Uğramaz **mekr-i harîfe** verd-i cennet-vâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23). [mekr-i harîf, -e]

meksûf: Aydınlığı engellenmiş, ışığı tutulmuş.

- Hürşîd-perest-i 'aşk görüp meyde 'aksini / Hayfâ ki mihr-i enveri **meksûf** buldılar (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [meksûf,]

meksûr: Kırık, kırılmış.

- Bu mevsim-i şadî vü ferah-zâda revâ mı / **Meksûr** u mükedder ola peymâne-i ümmîd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4). [meksûr,]

mektûb: Haberleşmek için gönderilen yazılı kâğıt.

- Bu tâb u tef -i süz-ı dil-i düzağ-eşerle / Ol şüh-ı mürüvvetsüze **mektûb** ola tesvîd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 7). [mektûb,]
- Ey dil yeter ıtnâb-ı suhan başla du'âya / **Mektûb** gelir eyleme terk it hezeyânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 63). [mektûb,]

- Gurbetde firākuñla perīṣān dil-i Ferrī / **Mektūbuñ** ile luṭf u kerem eyle añ añ (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 62). [mektūbuñ, -uñ]

mektūm: Saklanmış, gizlenmiş.

- **Mektūm** tura sırr-ı maḥabbet yine dilde / Ol günde ki hep zāhir ü pinhān ola peydā (Ferrī Dīvānı, Gazel 6, Beyit 4). [mektūm,]

mel'ab-geh-i rindān: Rintlerin oyun, eğlence yeri. (bk. rind).

- Bir gūne ṭarab-zā ki bu **mel'ab-geh-i rindān** / Eṭfāl degül 'aşk ile pīr-i kühen oynar (Ferrī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 4). [mel'ab-geh-i rindān,]

melāhat: Güzellik, şirirlik.

- Haṭṭı kitāb-ı hüsne ḥavāṣī**melāḥati** / Naḥl-i necīb-i kāmetsi metn-i menār imiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 3). [melāḥati, -i]
- **Melāḥat** çārsūsında o sarrāc-ı melek-peyker / Licām aldurmak ister esb-i ṭab'-ı 'āleme yek-ser (Ferrī Dīvānı, Matla 8, Beyit 1). [melāḥat,]
- **Melāḥat** rūyına bir kat daḥi ol kāleden gelmiş / Leb-i dil-dāra revnaḥ cūṣiṣ-i tebḥāleden gelmiş (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 1). [melāḥat,]
- Olunca sermed-i ebrūları gīsū ile mestūr / **Melāḥat** kişveri şan leşker-i 'urbānla mecbūr (Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 3). [melāḥat,]
- Sensiñ ol **melāḥat** gülü şeh-bender-i hūbān / Besdūr senūñ āfetlere ser-māye-i hüsñüñ (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 67). [melāḥat,]

melāmet: Kınanma, ayıplanma.

- Şādī vü sūr u şevk u ṭarab oldı ber-ṭaraf / Ye's ü **melāmet** olur imiş yār-ı nā-ümīd (Ferrī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 4). [melāmet,]
- Bir keyf için ki anda **melāmet** de muḥtefī / Menn-āşinā-yı pīr-i muḡān olduğum yeter (Ferrī Dīvānı, Gazel 75, Beyit 3). [melāmet,]
- Melāmet birle şeh-rāh-ı cünün üzre şehīr olma / Büt-i dānāyı tūt ḥayvān-menişle cāy-gīr olma (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 4). [melāmet,]

melāmet: Kınama, ayıplama.

- Ferrī'ızārı şeb-nem-i eşkümlle buldı tāb / Şimdi o verd-i bağ **melāmet** şuyındadır (Ferrī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 6). [melāmet,]

melāmet-āşinā: Ayıplanmaya, kınanmaya alışkın.

- Semt-i bī-nāmūs u neng içre **melāmet-āşinā** / Zār u nālān 'āşık-ı rüsvāy kimdür gezdüren (Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 2). [melāmet-āşinā,]

melāz: Sığınacak yer.

- Kim didi ḥuffāşa olmaz şems-i şevk-efzā **melāz** / Ḥal-i rūy-ı yārı seyr it eylemiş ḥālā **melāz** (Ferrī Dīvānı, Gazel 29, Beyit 1). [melāz,]
- Nev-zemīn-i Zihñide itmeme murabba'-sāzlık / Ferriyā güncişke olmaz lāne-i 'Ankā **melāz** (Ferrī Dīvānı, Gazel 29, Beyit 5). [melāz,]

melāz eyle-/melāz it-: Sığınmak.

- Ān [u] hüsni mişra‘-ı ebrûlaruñ maẓmûnıdır / Güyiyâ terkîb içinde **eylemiş** ma‘nâ **melâz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*melâz eyle-, -miş*]
- Kim didi huffâşa olmaz şems-i şevk-efzâ melâz / Hâl-i rüy-ı yârı seyr it **eylemiş** hâlâ **melâz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*melâz eyle-, -mîş*]
- Ol meh ile yek-ten oldum ol kadar kim görse dir / Allâh Allâh yer yüzinde **ide** mi cevzâ’ **melâz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*melâz it-,*]
- Feyz-i te’sîr-i lebiyle tûrfe bir mey-hâne-yüm / **İdeli** zânû-yı vaşlum sâkî-i şahbâ **melâz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [*melâz it-, -eli*]

melbûs-ı libâs-ı defterî ol-: Defterdarlık elbisesini giymek.

- **Oldı melbûs-ı libâs-ı defterî** şad şükr ola / Egnine uygundur ol hıl‘at anuñ çokdan beri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11*). [*melbûs-ı libâs-ı defterî ol-, -dı*]

melcâ-yı ğunc: Cilvenin sığındığı yer.

- Baĥ hüsni-yâre ‘işveye kân söylerüm saña / **Melcâ-yı ğunc** u maşdar-ı ‘ân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*). [*melcâ-yı ğunc,*]

melcâ-yı karar: Bulunulan sığınak.

- Fikr it müje bî-dâdı ile hâl-figârı / Kim hâne-i zenbûr ola **melcâ-yı kararum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2*). [*melcâ-yı karar, -um*]

melce-i lü’lû’-vi hulûs: Saflık, temizlik incisinin sığındığı yer.

- Ferrî şadefüz **melce-i lü’lû’-yi hulûsuz** / Ol dürr-i yetîmüz ki ‘Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [*melce-i lü’lû’-yi hulûs, -uz*]

melek: Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

- Olur şuda semek gökde **melek** âvâre-i vaşluñ / Olur sevdâñ ile ‘âlemde hem-derd-i düĝâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [*melek,*]

melek-haşlet: Melek yaradılışlı, melek huylu.

- Beni redd itme semâ-yı keremünden luţf it / Ey **melek-haşlet** amân arz u semâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2*). [*melek-haşlet,*]

melekse: Kısa kavak ağaçlarından yapılan ve etrafına kalın kamış ve hasırlar örülen küçük bir yelkenli gemi. [TDVİA “gemi” md.]

- Baĥr-i nîl-gün-ı hevâda bü’l-hevesler çeşmine / Bir **melekse** şekli ile çarĥı çenber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [*melekse,*]

melek-sîmâ: Melek yüzlü güzel.

- Müsellimde o meh kâ‘im-makâm-ı şeh-levend olmuş / Güzeller şâhı hâşıl bir **melek-sîmâya** düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*melek-sîmâya, -y, -a*]
- Pek ĥatâ itdük gice şeytâna uyduk hâşılı / Ol **melek-sîmâya** Ferrî vâfir ibrâm eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [*melek-sîmâya, -y, -a*]
- Emr-i ‘aks oldu mey-i la‘li benî it‘âb ider / Virmede tâb u tarâvet ol **melek-sîmâya** mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4*). [*melek-sîmâya, -y, -a*]

melekût ‘âlemi: Melekler dünyası, gökyüzü.

- Gerçi Cibrîl-i Emînüm şeref-i Sidre-i ‘aşk / **Melekût ‘âlemi** hem sâha-i seyrânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [*melekût ‘âlemi,]*

melek-ves: Melek gibi.

- Bak sâgara kim bâde-i bî-ğış var içinde / ‘Aksüñle perî girdi **melek-ves** var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1*). [*melek-ves,]*

melfûf: Bir şeyin içine sarılmış, gizlenmiş.

- Çeşmüñ ne dem ki ‘âşıka ma‘tûf buldılar / Tîr-i kazâyı gâmzede **melfûf** buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*melfûf,]*

melhûz: Olabileceği düşünülen, muhtemel.

- Bu da **melhûzdur** kim tab‘-ı pāk-ı hâzret-i memdûh / Zārâfet üzre mecbûl olmağın îrâs ide lâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [*melhûzdur, -dur]*

melûl ol-: Üzülmek.

- İtdüm efgendelige ben seni cân ile kabûl / Yûri şimden gerü bî-çâre şakın **olma melûl** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 18*). [*melûl ol-, -ma]*

memdûd it-: Uzun süre devam ettirmek.

- Hâk tahtını mes‘ûd ide hem zıllını **memdûd ide** / Düşmenlerin merdûd ide hem-hâl-i şeytân-ı racîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [*memdûd it-, -e]*

meme: Yavrularını emzirmek için, memelilerin göğsünde türlü biçim ve sayıda bulunan, meme başı denilen çıkıntıları olan organ.

- Aldanma virse tatlı **meme** ol büt-i Tatar / Şîr-i hîzebr-i mekr ü fitendür kıymızlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*meme,]*

memlû eyle-: Doldurmak.

- Cihâna makdemi bir bü-yı revnak virdi el-hâk / Meşâm-ı dehri **memlû eyledi** peyk-i şemîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2*). [*memlû eyle-, -di]*

memnûn: Mutlu, hoşnut.

- Va‘duñ ey şüh baña va‘de-i kemmûn gibidür / Dil-i bî-çâre bilirken yine **memnûn** gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [*memnûn,]*

memnûn-ı siyeh-ţâlî‘-i vārûn ol-: Ters ve kara talihten memnun olmak.

- Endüh ile fevt oldı zamân **olmadum** aşlâ / Efsûs ki **memnûn-ı siyeh-ţâlî‘-i vārûn** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20*). [*memnûn-ı siyeh-ţâlî‘-i vārûn ol-, -ma, -du, -m]*

me‘mûl: Umulan, beklenen.

- Olur derd-i seherle dil dem-â-dem vâlih ü ser-sâm / Seherde vü mesâda Ferriyâ **me‘mûl** o mâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [*me‘mûl,]*

me'mûl it-: Ummak, ümit etmek.

- Kân ağlamanuñ yâr içün ey dîde demidür / Te'sîr ide **me'mûl iderüz** dîde demidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [*me'mûl it-, -er, -üz*]

men: Ben, teklik birinci kişiyi gösteren söz.

- **Menüm** Cibrîl-i ma'nî peyk-i esrâr / Güzîde-kâşidum ta'yîn-i 'aşkum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3*). [*menüm, -üm*]
- **Men** o Maḥmûdum sitîgnâ-yı Ayâz itsem gerek / Yâra benden inkıtâ' içün niyâz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*men,*]

men' it-: Engellemek, alıkoymak, mahrum bırakmak.

- Zâhidâ **men' itme** 'uşşâkı hevâ-yı 'aşkdan / Luṭfî yok şâhib-şihâda kıssa vü efsâ[ne]nüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4*). [*men' it-, -me*]

Menât: Cahiliye Dönemi'nde Kâbe'de duran büyük putlardan biri.

- Seni Babaya toğrı dil alup gitmek diler cânâ / Vedâ' it sümñata var **Menâta** Meryem Anaya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4*). [*Menâta, -a*]

menba'-ı ihsân: İhsan, lütuf kaynağı.

- O şâh-enşâh-ı deryâ-dil ki ṭab'ı **menba'-ı ihsân** / Mecârî-i şerîf-i müste'iddân-ı zamân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*). [*menba'-ı ihsân,*]

mengüş-ı güş: Kulak küpesi.

- Eger ṭab'-ı şerîfün şî'rîmî ikbâl eylerse / Kelâmum eylerüm **mengüş-ı güş** a'lâ vü ednâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 37*). [*mengüş-ı güş,*]

menkût: Noktalı. II Menkut (Mu'cem) Tarih: Noktalı harflerin hesabına dayanan tarih.

- İki mışra'da dört târîḥ itdüm müstebân Ferrî / Kî evvel mühmel [û] **menķûṭına** bir eyler irḥâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13*). [*menķûṭına, -ı, -n, -a*]

menn-âşinâ-yı pîr-i muğân ol-: Meyhanecinin, yaptığı iyiliği başa kakmasına alışmak.

- Bir keyf içün ki anda melâmet de muḥtefî / **Menn-âşinâ-yı pîr-i muğân oldıgum** yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [*menn-âşinâ-yı pîr-i muğân ol-, -dıg, -um*]

menn-i esâfil: Aşağılık, sefil kimselerin minneti.

- Gerçi vâdî-i rezâletde baş egdürmedi Ḥak / Üstüme eylemedi **menn-i esâfil** taḥmîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 10*). [*menn-i esâfil,*]

me'nûs: Alışkın, alışık.

- Kendüm bileli dehrde şaḥş-ı kazâ **me'nûsiyum** / Cânâneden her şehrde rûy-ı vefâ me'yûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [*me'nûsiyum, -ı, -y, -um*]
- **Me'nûs** olalı cân u dile pişe-i rindî / Âzûrdedür âlâyiş-i 'unvânla göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit* [*me'nûs,*]

menzil: Mesken, yer, mevki.

- Ol baħr-ı kemālüz ki ‘adem sâhilümüzdür / Ol dürr-i yetīmüz ki ‘Aden **menzilümüzdür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1). [menzilümüzdür, -ü, -müz, -dür]
- Ferrî şadefüz melce-i lû’lû-yi ħulûşuz / Ol dürr-i yetīmüz ki ‘Aden **menzilümüzdür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [menzilümüzdür, -ü, -müz, -dür]

Menzil-i Hamdî: Hamdî’nin yolu.

- **Menzil-i Ĥamdîde** Ferrî ħabza almışlardanuz / ĖorĖmazuz âmâc-ı tîr-i ta’n-ı gerdün olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [menzil-i Ĥamdî, -de]

merâm: Arzu, istek, maksat.

- Kimi būs-ı lebde kimi başka sevdâda gezer / Bu dil-i şürîdenüñ ancak **merâmı** zülf ü ruh (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [merâmı, -ı]

merâret: Acılık, tatsızlık.

- Dil-berde fıtrî lutf u eziyyet ħalef selef / ‘İşret deminde keyf ü **merâret** ħalef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [merâret,]
- Cihân telĖ-i mezâğ-ı zehr-i miğnet idi çok demdür / O rütbe kim **merâret** ħükm iderdi ruh-ı mîñāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3). [merâret,]

merâyâ: Aynalar.

- ‘Ârifseñ inanma şuver-i nağşına dehrüñ / Aldanma **merâyâda** görüp nev’-i ‘ukûsı (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [merâyâda, -da]

merci’-i İmân: İman edilen makam.

- Değişüp cennet-i ħurâyı bugün ‘aşĖ ile ben / Ki o yek-tâ güherüm **merci’-i İmānumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30). [merci’-i ĩmān, -um, -dur]

merd: Sözüñün eri, güvenilir.

- Kim dir ki sözde reşk-i Mesîğhâ-yı Meryem it / **Merd** ol cihānda Meryem-i ma’nîyi mağrem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [merd,]
- Ĥamd ola ki **merd** ü nâ-merdden beni fikr-i kerem / Züñl ile vâ-beste-i vādî-i evĖām itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [merd,]

merdâne: Mert bir şekilde, yiğitçe.

- Olup muğlak tecerrüd ‘âlemin **merdâne** fetĖ itdi / Göñül rāĖ-ı ħüdâda şeyĖ u mürşid reh-nümā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [merdâne,]
- ‘İd oldı diñüz sâğiye peymāne getürsün / Bintü’l-‘inebi meclise **merdâne** getürsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1). [merdâne,]

merdüd it-: Geri çevirmek.

- ĖaĖ tağtını mes’üd ide hem zıllını memdüd ide / Düşmenlerin **merdüd ide** hem-Ėāl-i şeyĖān-ı racīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9). [merdüd it-, -e]

merdümân-ı dîde: Göz bebekleri.

- Ey **merdümân-ı dîde** ne hâl oldı toymaduñ / Yâruñ ‘ızâr-ı nâzügine bârî var ben ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3*). [*merdümân-ı dîde,]*

merdüm-i dîde: Göz bebeği.

- **Merdüm-i dîdesine** pek bakıyor ‘âşık-ı zâr / Niyyeti ol meh ile semt-i Bebekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [*merdüm-i dîde, -si, -n, -e]*

merğüb: Rağbet edilen, istenen.

- Ya‘kûb Efendi ki odur zâde-i mu‘bil / Olmuşdı kuzât içre Bû Yûsuf gibi **merğüb** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 1*). [*merğüb,]*

merhamet: Acıma.

- Üftâdegâna **merhametüñ** yok mıdur senüñ / Ey şüh fikr-i ‘âkıbetüñ yok mıdur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 24*). [*merhametüñ, -üñ]*

merhamet it-: Acımak.

- Bir kâfir-i bî-dâd ki hîç **merhamet itmez** / Ğam-hâneme gitmez (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5*). [*merhamet it-, -mez]*

merhem: Çare, deva.

- Za‘ım-ı dilümde kalmadı nâsûra ihtiyâc / Sen turma da‘î sude-i elmâsı **merhem** it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5*). [*merhem,]*
- Zâhidâ ser-semlik itme nuşh idüp her dem baña / Za‘ım-dâr-ı der-i ‘aşkum za‘ımdur **merhem** baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*merhem,]*
- İtme ta‘allül al beri gel sāgar-ı Cemi / Dürd-i şarâbı dâğ-ı dilüñ eyle **merhemi** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 32*). [*merhemi, -i]*

merhem: Yara üzerine konulan yumuşak deva.

- Özge bîmârum za‘ım-dâr-ı hadeng-i ğamzeyüm / Şerh-i nâvek-perverüm **merhemle** itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4*). [*merhemle, -le]*

merka‘: Yama.

- Sırr-ı tecrîde ireli el-ha‘ / **Merka‘** u kisve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3*). [*merka‘,]*

merküz ol-: Yaradılıştan bulunmak.

- Bendeñe itdügüñ i‘zâzına kurbân olayum / Lebde **merküz olan** ol râzîna kurbân olayum (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 29*). [*merküz ol-, -an]*

merküz-ı mahabbet: Yaradılıştan gelen aşk.

- Bir şâhid-i dil-cü severüz cân u gönülden / **Merküz-ı mahabbet** ezeli mezhebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4*). [*merküz-ı mahabbet,]*

mermüz: Açıkça belirtilmeyip işaret ve ima yoluyla anlatılan, üstü kapalı ve dolaylı olarak ifade edilen, remizli.

- Derk eylemeyen ma‘nî-i esrâr-ı hürûfî / **Mermûz** idüğün Süre-i Ahkâfî ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2*). [*mermûz,]*

Mirrîh-şîfat: Merih gibi. II Merih: Mars. Neşe, yiğitlik, kızgınlık gibi özellikler onunla ilgili görülürdü. Feleğin başkomutanı mesabesinde olup elinde bir kılıç veya hançer ile tasvir edilir. [ADŞS “Mirrih” md.]

- ‘Uşşâkını katl itmege şemşîre ne hâcet / **Mirrîh-şîfat** âfet ü cellâd nigâhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3*). [*merrîh-şîfat,]*

mertebe: Rütbe, paye.

- Fakr ile oldum eger râh-ı fenâya sâlik / Himmetüm eylemedüm **mertebesinden** tenzîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 12*). [*mertebesinden, -si, -n, -den]*

Merve: Hac ve umre sırasında Safa Tepesi ile arasında sa'y yapılan tepe.

- Va‘de-i bezm-i vişâlünde şafâ-yâb eyle / Hacerü'l-Esved [ü] **Merveyle** Şafâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6*). [*Merveyle, -y, -le]*

Merve-i şûriş-geh-i zülf: Saçının Merve'ye benzeyen kavga meydanı. II Merve: Hac ve umre sırasında aralarında sa'y yapılan iki tepeden biri.

- Olanlar **Merve-i şûriş-geh-i zülfünde** miñnet-keş / Vişâl-i hûra sa'y itmek hevâsında Şafâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*Merve-i şûriş-geh-i zülf,]*

Meryem Ana: Hz. İsa'nın annesi. II Meryem Ana Kilisesi.

- Seni Babaya toğrı dil alup gitmek diler cânâ / Vedâ' it sümñâta var Menâta **Meryem Anaya** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4*). [*Meryem Ana, -y, -a]*

Meryem-i endîşe: Düşünce Meryem'i. (bk. *İsâ*).

- Zâd-ı tab'um degül 'İsâ gibi nefh-i Cibrîl / Ferriyâ **Meryem-i endîşemün** ebkârıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*Meryem-i endîşe, -m, -ün]*

Meryem-i ma'nî: Mana Meryem'i. İslam inancına göre Hz. Meryem, Cebrail'in nefesiyle Hz. İsa'ya hamile kalmıştır. Şiirdeki mana Hz. Meryem'in bu sırrına benzetilmiştir.

- Kim dir ki sözde reşk-i Mesîhâ-yı Meryem it / Merd ol cihânda **Meryem-i ma'nîyi** mahrem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [*Meryem-i ma'nî, -y, -i]*

mesâ: Akşam.

- Olur derd-i seherle dil dem-â-dem vâlih ü ser-sâm / Seherde vü **mesâda** Ferriyâ me'mûl o mâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [*mesâda, -da]*
- Geh tal'atunda gâhî de zülfünde dîdemüz / Ey şâh-ı 'işve şubh u **mesâmuz** budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2*). [*mesâmuz, -muz]*

mesâf: Savaş için durulan yerler.

- 'Aşk ile Cengiziyâna eylerüm vaz'-ı cebîn / Gâret oldı 'aql u sāmānum **meşâfında** hemîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [*meşâfında, -i, -n, -da]*

mescid: Namaz kılınan yer.

- Zâhid ü kıssîs yek-sân oldı ma'bed her taraf / 'İndümüzde farkı yokdur **mescid** ü büt-hānenüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [mescid,]

mescün ol-: Hapsedilmek, zindana atılmak.

- Gam degül fikr-i zenaḥla pîr-i bend-i 'aşk isem / Olmadı Yûsuf 'azîz-i ḥalk **mescün olmadan** (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [mescün ol-, -madan]

mesdûd: Kapanmış, kapalı.

- Ey büt-i nâ-mihr-bân geçdi hevâ-yı ârzü / Ba'de-zîñ **mesdûddur** vaşfuñda bâb-ı güft-gü (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 5). [mesdûddur, -dur]

mesel: Atasözü, ibret alınacak söz.

- Ferrî niçe bir deşt [ü] beyâbânda bulunmak / Ğaltîde olan seng **meşeldür** temel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [meşeldür, -dür]
- H'âb aldı eger dil-beri bîdâr rakîb âh / Meşhûr **meşeldür** şu uyur düşmen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [meşeldür, -dür]
- Dilâ sen baş [keser] dirlerdi 'âkıllar **meşeldür** bu / Sebük-serlik idüp göñlüme şaldum başı gavgāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [meşeldür, -dür]

meshûr: Büyülenmiş.

- Şîve-gerdür cānda şimdi ol ḥādeng-i dil-nişîn / Dimede taḥşîn ile **meshûr** çeşmānuñ hemîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2). [meshûr,]

Mesîhâ: Hz. İsa'nın lakabı.

- Kıymakda tekâsül mi ider ol büt-i lâ-ḳayd / Zünnārına vâ-beste **Mesîhâ** daḥi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [Mesîhâ,]
- Seni te'dîbe dā'ir bir ḥaber beklerüm kâfir / Gide peyk-i āhum ḥaylî demlerdür **Mesîhāya** (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3). [Mesîhāya, -y, -a]
- Ey ḡonce-i efsûn u gül-i bâḡçe-i rāz / İ'cāzda ey la'li **Mesîhâ** ile hem-rāz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 25). [Mesîhâ,]

mesîl: Benzer, eş.

- Ey veliyyü'n-ni'am [u] âşaf-ı bî-miḡl ü nazîr / Dāverān içre saña bulmadum akrān u **mesîl** (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 1). [mesîl,]

mesîl ol-: Benzemek.

- Mişâl-i rāhib-i ḥayret-fezâ-yı şüret-i Meryem / Buñaldum deyr-i ḥasretde **mesîl oldum** çelîpāya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [mesîl ol-, -du, -m]

mesken: İkâmet edilen, oturulan yer.

- Semt-i ḥırmān u taḥassürdür gamuñla **meskenüm** / Dāḡ-ı dildür şāh-rāh-ı intizāra revzenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 1). [meskenüm, -üm]
- Tecridümüzde şaḡş-ı ecel de müteḥayyir / Güm-kerde ider görse daḥi **meskenümüzde** (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [meskenümüzde, -ü, -müz, -de]
- Dem-i hengāme-i ḡamda ḥumār-ālūd-ı hicrāna / Dil-ārā **mesken** olmaz ḥāne-i ḥammārdan ḡayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 2). [mesken,]

meskenet: Miskinlik, tembellik.

- Niçe züll ü **meskenetle** hâşıl itmişken çi sūd / Oldı envā‘-ı ma‘ārif rāh-ı hüsran reh-beri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [meskenetle, -le]

mest: Sarhoş, kendinden geçmiş.

- **Mestüm** benüm ol vâlih ü mesküt-ı hārābāt / Tā rüz-ı ezel mürde-i tābūt-ı hārābāt (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [mestüm, -üm]
- Lebi **mest** itmede şahbā gibi leb-rîz-i fiten / Çeşmi ‘aql almada cādū-yı pür-efsün gibidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4). [mest,]
- İdelüm cāmıla tekli‘ ü kuyūdı sākıt / **Mest** ü mecnūn gibi terfî‘-i rüsüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [mest,]
- Bir mertebe **mest** itdi mey-i hicrūn ey āfet / Def‘ olmaya Kevserle de mahşerde hūmārum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6). [mest,]
- **Mest** olsam o rütbe mey-i ‘aşkı ile yāruñ / Şundukça kadeh ben leb-i hāndāna şarılsam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [mest,]
- Mey-gede iskemlesinde **mesti** kimdür ağladan / Kürsilerde vā‘iz-i zerrākı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [mesti, -i]
- Ben **mestini** müjgāna nişān eylese şafda / Ra‘nā görünür gamzeleri tîr-i hedefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [mestini, -i, -n, -i]
- Şarāb-ı ‘aşkı virdi baña deryā-dil oldı ol / Beni **mest** eyledi kendisi mahmūr oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6). [mest,]
- ‘Ayyāş u rindüm Cem gibi mestāne-i her-dem gibi / Cemşid-i ferruḥ-dem gibi ammā benüm **mest** ü ḥalīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28). [mest,]
- **Mest** ü medhūş düşüp rāh-ı hārābāta o dem / Eyledüm cām-ı meyi ḡāze-i ruhsār-ı murād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14). [mest,]
- Sākī şarāb-ı la‘lūñ ile cümle **mest** olur / Bezmūñ güli de bülbülü de mey-perest olur (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 25). [mest,]
- **Mestüm** yıkılmaḡ oldı baña sākī gösteriş / Gök kanzilüm ki pāy-ı keç ü dest-i mürte‘iş (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 1). [mestüm, -üm]

mestān: Sarhoşlar.

- Refāruñ ol ki sākī-i devrāna virmemiş / Hüsni edā-yı çeşmūñi **mestāna** virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [mestāna, -a]

mestāne: Sarhoş, kendinden geçmiş.

- Ülfet itmez çeşm-i pür-şūr [u] fiten-cüyūñla dil / Olamaz **mestānelerle** dā‘imā huş-yār yār (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [mestānelerle, -ler, -le]
- Gamze-i pür-şūr ki **mestānedür** / Dīde-i bīmārāna mey-ḡānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [mestānedür, -dür]
- Vechindeki āndur iden ‘aşıkları vâlih / **Mestāne** iden neşvesidür bāde degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [mestāne,]
- İtsek n’ola tıfl-ı hevese māşīta-kārī / **Mestānelerüz** şāne-zen-i zülf-i hevāyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [mestānelerüz, -ler, -üz]
- Es‘ad ki ḡālibdür laḡab tarḡ-ı ḡayāl eyler ‘aceb / Her dem ki şī‘re aça leb **mestāne** eyler çün Fehīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16). [mestāne,]

mestāne: Sarhoş gibi, sarhoşça. II Süzgün, baygın.

- Göz ḡirelenür gün gibi ruhsāra bakılmaz / Öldürdi beni ḡışm ile **mestāne** bakışlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [mestāne,]

mestāne-i ‘aşk: Aşk sarhoşu.

- Ferriyā **mestāne-i ‘aşka** gerekdür bezmde / Nūr-ı tal‘at serv-i kâmet bir perî-sîmāya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7*). [*mestāne-i ‘aşk, -a*]

mestāne-i her-dem: *Daima sarhoş.*

- ‘Ayyāş u rindüm Cem gibi **mestāne-i her-dem** gibi / Cemşîd-i ferruḥ-dem gibi ammā benüm mest ü ḥalīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [*mestāne-i her-dem,]*

mestāne-i muhtel-şu‘ūr: *Şuuru yerinde olmayan sarhoş.*

- Ben ki Ferrîyüm her ān **mestāne-i muhtel-şu‘ūr** / Hem esîr-i bâde hem meftûn-ı rûy-ı sâdeyüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 5*). [*mestāne-i muhtel-şu‘ūr,]*

mestāne-meşreb: *Sarhoş mizaçlı.*

- Ben ol lâ-ya‘kılum **mestāne-meşreb** / Ki oldum ‘aşk ile dîvâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*mestāne-meşreb,]*

mest-i ‘aşk: *Aşk sarhoşu.*

- **Mest-i ‘aşkum** bir girişmeyle tamām eyler beni / Besdür erbâb-ı dile bir sāgar-ı şād-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [*mest-i ‘aşk, -um*]

mest-i bî-hûş: *Aklı başında olmayan sarhoş.*

- Bî-dimāğ itdi yeter ḥamyāze-i ḥasret beni / **Mest-i bî-hûş** itse görsem bâde-i vuşlat beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1*). [*mest-i bî-hûş,]*

mest-i bî-pervā: *Korkusuz sarhoş.*

- Sākî-i gül-ruḥ mıdır şahbāyı kimdür gezdüren / Nakş-ı dîğer **mest-i bî-pervāyı** kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1*). [*mest-i bî-pervā, -y, -ı*]

mest-i cām-ı ḥüsn ü bahā: *Güzellik ve zarafet kadehinin sarhoşu.*

- Başdurdı keyfe ḡayrı ayak başma iç diyü / Ol **mest-i cām-ı ḥüsn ü bahā** sākîyā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8*). [*mest-i cām,]*

mest-i cām-ı şafā: *Eğlence kadehinin sarhoşu.*

- Ḥulāsa neş‘e-i meyle o **mest-i cām-ı şafā** / Şokuldi sîneme geldi tayandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*mest-i cām-ı şafā,]*

mest-i dil-şikest: *Gönlü kırık sarhoş.*

- Cümleden bî-behredür Ferrî-i şūrîde-suḥan / Rind-i lâ-übālîdür ancak o **mest-i dil-şikest** (*Ferrî Dîvânı, Kıt‘a 4, Beyit 1*). [*mest-i dil-şikest,]*

mest-i fitne: *Fitne sarhoşu.*

- Öyle **mest-i fitnedür** ol dîde-i siḥr-āferîn / Şîr-i nerler göz göre şayd u şikār olmaḡdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [*mest-i fitne, -dür*]

mest-i humk: *Ahmaklık sarhoşu.*

- Bilmez mi ‘afv-ı Hâzret-i Gaffâr u Erhamı / Düşmiş **o mest-i humka** bütün ‘âlemün ğamı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [*mest-i humk, -a*]

mest-i mey: *Şarap sarhoşu.*

- Şad ğıbtâ o **mest-i meye** kim sāgar elinde / Ferrî ola cānâne de zānūda key-āsā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [*mest-i mey, -e*]

mest-i mey-i ‘aşk: *Aşk şarabının sarhoşu.*

- Kesretten ayağı çeküp ol **mest-i mey-i ‘aşk** / Keyfiyyet-i vahdet ile hāk itdi mekânı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 3*). [*mest-i mey-i ‘aşk,]*

mest-i mey-i la’l-i leb-i handân: *Gülen, lal taşı gibi kırmızı dudağın şarabının sarhoşu.*

- Müferrih bâde-i yâkût-reng eyler benî giryân / Senün mest-i **mey-i la’l-i leb-i handānuñum** sākî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2*). [*mest-i mey-i la’l-i leb-i handân, -uñ, -um*]

mest-i müdām: *1. Sürekli içen, daima sarhoş gezen. 2. Şarap sarhoşu.*

- Dil-beri halka-i āġuşa çeküp elde kadeh / Hased ol **mest-i müdāma** hele şad güne hased (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*mest-i müdām, -a*]

mest-i mükedder: *Keder sarhoşu.*

- Ser-serî hāk-i harābât-ı melāmetde düşüp / Baş açık yalın ayak **mest-i mükedder** yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2*). [*mest-i mükedder,]*

mest-i nahvet: *Kibir sarhoşu.*

- Bezm-i nüş-â-nüş-ı ‘işretde o **mest-i nahvete** / Sāgar-ı âyîn-i ‘aşkı maqşadum işrâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4*). [*mest-i nahvet, -e*]
- Her nevk-i çeşm-i şūhuñ eyā **mest-i nahvetüm** / Cān-ı za‘ife tîr-i kazādan nişānedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [*mest-i nahvet, -üm*]
- Ey **mest-i nahvet** oldı gönül bî-şek ‘aşıkuñ / Yokdur dürügüm oldı şehā gerçek ‘aşıkuñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*mest-i nahvet,]*
- Nāz olur bîġāne olmaz şîve maḥrem çeşmüñe / Dīde **mest-i nahvet** olmuş pîş-gehde āyine (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4*). [*mest-i nahvet,]*

mest-i nahvet ü nāz: *Naz ve kibir sarhoşu.*

- Öyle **mest-i nahvet ü nāz** oldı ol nāzende şūh / Söylemez baña dönüp dīvāra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4*). [*mest-i nahvet ü nāz,]*

mest-i nāz: *Naz sarhoşu.*

- Hicründe hūn-ı dīde mey ü laht-ı dil kebāb / Ey **mest-i nāzum** ‘ayş u şafāmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [*mest-i nāz, -um*]

mest-i nāz u ‘işve: *Naz ve cilve sarhoşu.*

- **Mest-i nâz u ‘ışvedür** şimdi o nev-nahl-i sitem / Vakt ola kim araya ol dil-firîb âfet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6*). [*mest-i nâz u ‘ışve, -dür*]
- Ey **mest-i nâz u ‘ışve** seni dehre şâh iden / Oldur beni de dil-şüde-i derd ü âh iden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5*). [*mest-i nâz u ‘ışve,*]

mest-i nâz-ı pür-cefâ: Cefası çok naz sarhoşu.

- O hūnî gözlerūñ ey **mest-i nâz-ı pür-cefâ** bilseñ / Ne kanlar yutdurur her dem dil-i Ferrî-i şeydāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*mest-i nâz-ı pür-cefâ,*]

mest-i şekker-h‘yâb: Şekerleme uykusunun sarhoşu.

- Görüp telh-i mezākân-ı firākın ol tegâfûl-kâr / Dem-i vuşlatda çeşmin **mest-i şekker-h‘yâb** göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [*mest-i şekker-h‘yâb,*]

mest-i ser-endâz: Korkusuz sarhoş.

- Şerbet-i Sa‘diyye ile **mest-i ser-endâz** olup / O tarîkuñ sırr-ı pâki ile bulmuşdı nevāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 9*). [*mest-i ser-endâz,*]

mest-i ser-germ: Neşeli sarhoş.

- **Mest-i ser-germ** olup eşyâyı ziyâret idelüm / Gül cemâlünde ruh-ı vahdete diğkât idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 3, Beyit 35*). [*mest-i ser-germ,*]

mest-i siyeh: Çok sarhoş.

- Bir bâda düşüp zevrak-ı mey urdı қaraya / **Mest-i siyeh** itdi beni sâkî mül-i Langâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5*). [*mest-i siyeh,*]

mestî-i mey: Şarap sarhoşluğu.

- Bulup bu hâleti pîr-i muğân-veş pîr-perverden / Cünûn-ı aşk u **mestî-i mey** ü zencîr der gerden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*mestî-i mey,*]

mestür: Örtülü, gizli.

- Dil-ber ki gâhî çeşmini maḥmûr gösterür / Gör şan‘atı ki fitneyi **mestür** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [*mestür,*]

mestür ol-: Örtülmek, gizlenmek.

- **Olunca** sermed-i ebrûları gîsû ile **mestür** / Melâḥat kişveri şan leşker-i ‘urbânla mecbûr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 6*). [*mestür ol-, -unca*]

mes‘ûd: Saadete ermiş, mutlu.

- ‘Ömrini mezîd ide Ḥudâ ‘îdini **mes‘ûd** / ‘Âlemde dem-â-dem bu du‘â vird-i zebândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [*mes ‘ûd,*]
- Bâ-ḥuşûş ‘îd-i mübârek daḥi oldı rû-nümün / Devlet ile Ḥaḥ sa‘îd ide bu **mes‘ûd** günleri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30*). [*mes ‘ûd,*]
- Bu fevz-i nuşreti **mes‘ûd** ide Ḥaḥ şâh-ı zî-şâna / Niçe feth u zaferle ide her dem kişver-ārâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11*). [*mes ‘ûd,*]

mes'ūd it-: Mutlu kılmak.

- Haḳ tahtını **mes'ūd ide** hem zıllını memdūd ide / Düşmenlerin merdūd ide hem-hāl-i şeytān-ı racīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 9). [mes'ūd it-, -e]

meşāk: Meşakkatler, sıkıntılar, üzüntüler.

- Bakmam toyunca belki girān-bārī-i nigāh / Havfım odur ki vire **meşāk** u te'ab saña (Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 3). [meşāk,]

meş'al: Meşale.

- Her ān ikād-ı şem'-i haşr u neşre / Dilüm **meş'al** kıyāmet-bīn-i 'aşkum (Ferrī Dīvānı, Gazel 138, Beyit 6). [meş'al,]

meşām-ı dehr: Dünyanın burnu.

- Eyle bu güne du'ā-yı hayrını vird-i zebān / Tā **meşām-ı dehr** ta'tīr ide nūkhet-dār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 59). [meşām-ı dehr, -i]
- Cihāna maḳdemi bir bŷy-ı revnaḳ virdi el-haḳ / **Meşām-ı dehr**i memlū eyledi peyk-i şemīmi (Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 2). [meşām-ı dehr, -i]

meşāk: Meşakkatler, sıkıntılar, üzüntüler.

- Bakmam toyunca belki girān-bārī-i nigāh / Havfım odur ki vire **meşāk** u te'ab saña (Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 3). [meşāk,]

meş'al: Meşale.

- Her ān ikād-ı şem'-i haşr u neşre / Dilüm **meş'al** kıyāmet-bīn-i 'aşkum (Ferrī Dīvānı, Gazel 138, Beyit 6). [meş'al,]

meşām-ı dehr: Dünyanın burnu.

- Eyle bu güne du'ā-yı hayrını vird-i zebān / Tā **meşām-ı dehr** ta'tīr ide nūkhet-dār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 59). [meşām-ı dehr, -i]
- Cihāna maḳdemi bir bŷy-ı revnaḳ virdi el-haḳ / **Meşām-ı dehr**i memlū eyledi peyk-i şemīmi (Ferrī Dīvānı, Tarih 1, Beyit 2). [meşām-ı dehr, -i]

meşgŷl: İşgal edilmiş, tutulmuş.

- Leb-rīz olalı mevce-i 'irfānla gŷnlŷm / **Meşgŷl** degŷl fıtne-i tŷfānla gŷnlŷm (Ferrī Dīvānı, Gazel 144, Beyit 1). [meşgŷl,]

meşgŷl ol-: İlgilenmek, alakadar olmak.

- Dil māder-i fikr ile hemān **olmada meşgŷl** / 'İsā gibi ŷmmi biraḡup meyl-i eb itmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 82, Beyit 4). [meşgŷl ol-, -mada]

meshed-i Mecnŷn: Mecnun'un şehit olduğu yer.

- Bilse de 'aşıḳ firīb-i va'de-i 'arkŷbdur / **Meshed-i Mecnŷnda** her sebz ŷ çemen kemmŷndur (Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 2). [meshed-i Mecnŷn, -da]

meşhŷr: Herkesçe bilinen, ŷnlŷ.

- H'āb aldı eger dil-beri bīdār rakīb āh / **Meşhūr** meşeldür şu uyur düşmen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3*). [*meşhūr,*]
- Keşf eyleme ağıyar-ı keç-endāma nikābuñ / **Meşhūrdur** āsīb-i nazar çeşm-i keşefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4*). [*meşhūrdur, -dur*]

meşhūr ol-: Tanınmak, şöhrat kazanmak, ünlenmek.

- Ser-encümen-i rüşd ü sedād Ahmed Ağa kim / Beyne'l-‘urefā **olmada** Şafvet diyü **meşhūr** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 1*). [*meşhūr ol-, -mada*]
- Şanurdum ben ki baħr-ı rīke maḥşūş / Lisān-ı ḥalkda **olmuşdur** bu **meşhūr** (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 8, Beyit 1*). [*meşhūr ol-, -mış, -dur*]

meşreb: Huy, karakter, yaradılış.

- İçer ḥün-ı ğarībî kana kana / Alışdı ey felek tā kana **meşreb** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*meşreb,*]
- Şarāb-ı nāba Ferrî tā'ib olsa / İderdi arzū peymāne **meşreb** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6*). [*meşreb,*]
- Cennāt şanurdık 'adem-ābādı da görsek / Ferrî bulalı sırt-ı fenā **meşrebümüzde** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5*). [*meşrebümüzde, -ü, -müz, -de*]
- Mā'il it deryā-yı ṭab'-ı Ferrîye gel **meşrebi** / Şīve-i 'aks ile reşk itdür o sūya kevkebi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5*). [*meşrebi, -i*]

metā'-ı Hind: Hint malı.

- Sevenler fülül-i ḥālūñ geçer çīn-i cebīnūñden / **Metā'-ı Hinde** rāğīb rağbet itmez Çīn [ü] Māçīne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 5*). [*metā'-ı Hind, -e*]

meta'-ı vaşl: Kavuşma kumaşı.

- Hastegānuñdan **meta'-ı vaşluñı** itme dirîğ / Hıfz olunsa bir kumāş ārāyiş-i tābūt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*meta'-ı vaşl, -uñ, -ı*]

metin: Basılmış veya elle yazılmış yazı, yazı parçası.

- **Metindür** hācibi semmūr Hindī şerḥidür ḥaṭṭı / Güzelce diğkat it ebrūsı semmūr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2*). [*metindür, -dür*]

metn-i menār: Yol gösteren ışığa benzeyen metin.

- Ḥaṭṭı kitāb-ı ḥüsne ḥavāşī melāḥatı / Naḥl-i necīb-i kāmety **metn-i menār** imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3*). [*metn-i menār,*]

me'vā: Mesken, yurt.

- Çekince tīg-ı āteş-tābını şīrāne şavletle / Niçesi ḥavf ile dūzaḥda itdi cāy u **me'vāyı** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 7*). [*me'vāyı, -y, -ı*]

mevce-i 'irfān: İrfan dalgası.

- Leb-rīz olalı **mevce-i 'irfānla** gönülüm / Meşğül degül fitne-i tūfānla gönülüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 1*). [*mevce-i 'irfān, -la*]

mevc-i serāb: Serap dalgası.

- Dutmaz ayağ u dıtrer elüm pür-zelâzilüm / ‘Aşkuñla şanki **mevc-i serāba** mümâşilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14*). [*mevc-i serāb, -a*]

mevic: Dalga.

- Düşmez şarāba ‘aks-i ruḥuñ pür-ḥabāb iken / Olmaz hemîşe yemde **mevic** āşinā şinā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*mevic,]*

mevic-āşinā: Dalgadan haberdar.

- Düşmez şarāba ‘aks-i ruḥuñ pür-ḥabāb iken / Olmaz hemîşe yemde **mevic-āşinā** şinā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*mevic-āşinā,]*

mevkı’: Yer, mahal.

- Haṭ gelür gayrı ne gūne yolunup çarpınsa da / Ferriyā mechül olan **mevkı’de** aḥşam itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 7*). [*mevkı’de, -de*]

mevkı’-i imsāk: Oruca başlama vaktinin yeri.

- Tercîḥ-i vişāl itmede hicri niçe mümsik / İftār ola mı **mevkı’-i imsāke** berāber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3*). [*mevkı’-i imsāk, -e*]

mevkūf: Bağlı, ilişkin.

- İfnā-yı cān-ı dil-şüdegān-ı reh-i gamuñ / Bir nīm-nigāh-ı ‘işveñe **mevkūf** buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2*). [*mevkūf,]*
- Asīb-i kıyāmet fiten-i nazraña **mevkūf** / Ye’cüc-ı mefāsīd ile hem-zād nigāhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4*). [*mevkūf,]*

mevkūf-ı lutf-ı ğamze-i peymān: Süzgün yan bakış sözünün yerine getirilmesine bağlanmış.

- Hemān **mevkūf-ı lutf-ı ğamze-i peymānuñum** sākī (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*mevkūf-ı lutf-ı ğamze-i peymān, -uñ, -um*]

mevkūf-ı vakt-i hatt: Yüzde sakal ve bıyık belirmediği vakte bağlı.

- **Mevkūf-ı vakt-i hattı** olur ‘ayş-ı cāvidān / Kim zindegī-i sermedī zulmet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [*mevkūf-ı vakt-i hatt, -ı*]

Mevlā: Allah.

- Şeref-güster ola şadrında ‘izz ü ‘ömr ü devletle / Du‘āmuz bu Cenāb-ı Hayy [ü] bī-endād **Mevlāya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40*). [*mevlāya, -y, -a*]
- Ferriyā terk-i güzāf eyle du‘āya başla / Kār-ı ma’kū[d]-ı mühimmin ide **Mevlā** teshīl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 29*). [*mevlā,]*

Mevlevī-i şems-likā: Şems yüzlü Mevlevî. II Mevlevî: Mevlana Celaleddin-i Rumî’ye nispet edilen Mevleviyye tarikatına mensup kişi. Şems: Mevlana Celaleddin-i Rumî’nin sohbet şeyhi.

- Bir **Mevlevī-i Şems-likā** n’eyledüp itdi / Ney gibi delüp sīnemi dāğ eyledi yā Hū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2*). [*Mevlevī-i şems-likā,]*

mevlid: Doğum yeri.

- **Mevlid** olmuşdı Yenişehir-i Fenâr ammâ gelüp / Devlete oldu kapucıbaşı-ı der-gâh-ı şâh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 2*). [mevlid,]

mevsim: 1. Bir takvim yılının iklim şartları bakımından farklılıklar gösteren ve ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diye adlandırılan dört bölümünden her biri.

- Demidür **mevsimidür** eyleyelüm nûş-ı şarâb / Ba‘de-zîn vaqt-i bahâr encümen-i gül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2*). [mevsimidür, -i, -dür]
- Bahâr irdi yine düşdi dile sevdâ-yı gül-şen / Bu **mevsimde** olup dil bülbül-i şeydâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1*). [mevsimde, -de]

mevsim-i şadî vü ferah-zâd: Ferahlık ve mutluluk veren mevsim.

- Bu **mevsim-i şadî vü ferah-zâda** revâ mı / Meksûr u mükedder ola peymâne-i ümmîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4*). [mevsim-i şadî vü ferah-zâd, -a]

mey: Şarap.

- Lâyık dehen-i ‘âşıkâ la‘li o perînüñ / Rindân meye **mey** meclis-i rindâna münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [mey,]
- Lâyık dehen-i ‘âşıkâ la‘li o perînüñ / Rindân **meyle** mey meclis-i rindâna münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [meyle, -e]
- Dil-ber ü **mey** sâz u söz yârân u ‘âşık bundadır / Sâgar-ı şahbâyı sâkî gel berü rindâna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [mey,]
- **Meyle** humâr-ı renc-i hicir bâz olur mı hîç / Şandal şudâ‘-ı ‘âşka devâ-sâz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1*). [meyle, -le]
- Olunca gulğul ile **mey** neğam-serây-ı kadeh / Hârîm-i bülbülü geçdi harem-serây-ı kadeh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [mey,]
- Elde **mey** zânûda dil-ber böyle bezm-i dil-pezîr / Fikr-i gün-â-gün ile bir cây-ı tenhâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [mey,]
- Virmedüñ bir büse sâkî olmaduñ **mey** içmedük / Hâtırum âzürde itdüñ ey büt-i cevvar-vâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [mey,]
- Hürşid-perest-i ‘aşk görüp **meyle** ‘aksini / Hayfâ ki mihr-i enveri meksûf buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [meyle, -de]
- ‘Aksin **meyle** meclisde nezâketle düşürmiş / Peymânede üftâdesine ‘arz-ı gül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [meyle, -e]
- Muṭribâ maḥbûb u **mey** âmâde al sâzuñ ele / Bir şafâ bahş eyle sen de luṭf idüp kırma giriş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2*). [mey,]
- ‘Ârifüm nevmîd-i hûr u Kevşer olsam da eger / Haşre dek itmey **mey** ü maḥbûbdan Ferrî ferâğ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5*). [mey,]
- Bezme ne güne olsa daḥi **mey** müdâm dâm / Olmaz hemîşe sâkî-i dil-keş-hırâm râm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1*). [mey,]
- Rehn olmayınca hırka **meyüñ** keyfi lağv olur / Âlâyiş olmaz eylemeyince ‘avâm vâm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4*). [meyüñ, -üñ]
- Hicründe hûn-ı dîde **mey** ü laḥt-ı dil kebâb / Ey mest-i nâzum ‘aṣ u şafâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [mey,]
- Ferrîyüm **meyle** derd-i ser bulmam / Zîrvede cilde neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5*). [meyle, -le]
- Gelüp bezme açılmazsuñ **mey** içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür ḥâlüñ efendim böyle dâ‘im infî‘âl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4*). [mey,]
- Rind-i deryâ-nûş için ser-mâyedür ser-mâye **mey** / Mâye-i cândur hele sermâya vü germâya **mey** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1*). [mey,]
- Rind-i deryâ-nûş için ser-mâyedür ser-mâye **mey** / Mâye-i cândur hele sermâya vü germâya **mey** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1*). [mey, -dur]
- Sâkîden sîb-i zenaḥdan istesem alma dimez / Baña ḥükm itdürdi el-haḥ şan Kızıl Elmaya **mey** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2*). [mey,]
- Bûs-ı la‘lûñle teb-i ḥ‘âhiş teraḳḳî bulmada / Bâ‘is imiş farṭ-ı za‘f-ı rencişi-i hummâya **mey** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3*). [mey,]
- Emr-i ‘aks oldu mey-i la‘li beni it‘âb ider / Virmede tâb u tarâvet ol melek-sîmâya **mey** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4*). [mey,]

- Cezbe-i āndur viren keyfīyyet-i ‘aşka tamām / Neş’e-dār olmaz imiş olsa eger bî-māya **mey** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5*). [mey,]
- İ’tizal itdi görünce ‘aşkı bende zāhidān / Eyledi terk-i vuzū güyā koyuldu māya **mey** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6*). [mey,]
- Ferriyā mestāne-i ‘aşka gerekdür bezmde / Nūr-ı tal‘at serv-i kâmet bir perî-sîmāya **mey** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7*). [mey,]
- **Mey** ü maḥbûb zikrinden suḥān tezyîndür maḥşad / Suḥān-dān-ı selef böyle leṭāfet virdi ma’nāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24*). [mey,]
- Tırma var semt-i ḥarābāta necāt ister iseñ / **Mey** ü maḥbûbı ider pîr-i muḡān pîş-nihād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [mey,]
- Mey ü dil-berde imiş luṭf u laṭîf-i esrār / Arayñ ḡayrıda ḥāzırdur aña ye’s-i fu’ād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [mey,]
- Ne cām-ı neş’e-efzā ne kadeḥ bir şey’ degül lâzım / O deñlü neşveye āmādeyüm kim **mey** degül lâzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [mey,]
- Mey ü nuḡl [u] nigāh-ı āşinādan daḥi meḥcûrum / Bu ‘işret-gāḥa küstāḥāne geldüm ise ma’zûrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [mey,]
- Peyāmuñ aldığım yirlerden olmam tā ebed fāriḡ / Fehîmüm ben **mey** ü dil-berden olmam tā ebed fāriḡ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [mey,]
- Sākî o **mey** ki me’ḥaz aña ‘ayn-ı nûrdur / Ḥürşid sıfāl ü mey-gedesi bezm-i Tûrdur (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 37*). [mey,]
- Sākî yetiş ki ‘aşk ile maḥmûr u bî-dilüm / **Meyle** açılmam el gibi bir emr-i müşkilüm (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 13*). [meyle, -le]

mey-âşāmān: Şarap içenler, sarhoşlar.

- **Mey-âşāmāna** şām-ı şāme vü rüyuñ idüp ta’rîf / Ki Şām u Rûmı maḥsûd-ı Şıfāḥān u Ḥucend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4*). [mey-âşāmāna, -a]

mevdān: Saha, geniş yer.

- Nāvek atup biñ adum cāya o şāh-ı kām-rān / Şān ile taş dikdi **mevdānda** gelüp Sultān Selīm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5*). [mevdānda, -da]

mevdān vir-: İmkān vermek, fırsat tanımak.

- **Virmek** ne ola tā bu kadar ḡamzeñe **mevdān** / Ey āfet-i devrān (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 4*). [mevdān vir-, -mek]

mevdān-ı kıyāmet: Kıyamet meydanı.

- Ḥaṭṭuñ k’ola fitne-dih-i mülket-i āşûb / Kerrübîlere tar ola **mevdān-ı kıyāmet** (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 34*). [mevdān-ı kıyāmet,]

mevdān-ı Kuds: Kudüs meydanı. (?).

- Ol şā‘irüm ĩsā-maḡāl **mevdān-ı Kuds** olup mecāl / Şi‘rüm kamu sıḡr-i ḥelāl her bir sözüm dürr-i yetīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [mevdān-ı Kuds,]

mevdān-ı suḡan: Söz meydanı.

- Tab‘um dūr-i kām-ı suḡan olunmuş iḡsān-ı suḡan / Ḥālî mi **mevdān-ı suḡan** kalmadı mı tab‘-ı selīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24*). [mevdān-ı suḡan,]

mey-gede: Meyhane.

- Ol **mey-gedenüñ** düşkününe emr ide bi'l-aks / Derd ü gam olur eşribe vü küt-ı harâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*mey-gedenüñ, -nüñ*]
- Bize mi kaldı bu dehrüñ idelüm zehrini nüş / Gidelüm **mey-gedeye** def-i gumüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*). [*mey-gedeye, -y, -e*]
- **Mey-gede** iskemlesinde mesti kimdür ağladan / Kürsilerde vâ'iz-i zerrâkı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3*). [*mey-gede,]*
- Mey-i nâb ile idüp delk-i riyâyı tahtîr / Kâle-i 'ârı idüp **mey-gede** küncinde mezâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [*mey-gede,]*
- Zâhid nefesin rindlere mişkâl ile şatmış / Güyâ bu derek **mey-gedede** şeyh-i Haremdür (*Ferrî Dîvânı, Müfret 4, Beyit 1*). [*mey-gedede, -de*]
- Zeyn itdi hamel **mey-gedesin** şevk ile hürşîd / Sen eylemedüñ meclisi sâkî daği tecdîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1*). [*mey-gedesin, -si, -n*]
- Sâkî o mey ki me'haz aña 'ayn-ı nûrdur / Hürşîd sifâl ü **mey-gedesi** bezm-i Tûrdur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 37*). [*mey-gedesi, -si*]
- Rindân tolaşdı **mey-gedeyi** hep karış karış / Elden çıkarma sen de hemân tırma gir karış (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2*). [*mey-gedeyi, -y, -i*]

mey-hâne: İçki içilen ve satılan yer.

- Feyz-i te'sîr-i lebiyle tûrfe bir **mey-haneyüm** / İdeli zânü-yı vaşlum sâkî-i şahbâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [*mey-haneyüm, -y, -üm*]
- Gamze-i pür-şûrî ki mestânedür / Dîde-i bîmârâna **mey-hânedür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [*mey-hânedür, -dür*]
- Târâc ider çeşm-i şalâhum nazar itsem / **Mey-hâne**de zîrâ ki namâzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3*). [*mey-hâne, -de*]
- 'Arz eyleme zâhid peçeye germî-i ülfet / **Mey-hâne**de hîç süz u güdâzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6*). [*mey-hâne, -de*]
- Bu gün **mey-hâne**de bir âfet-i tersâya düşdük biz / Habâb-âsâ hevâya bend olup şahbâya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1*). [*mey-hâne, -de*]
- Yorgi nâmî bir cevâna düş olup **mey-hâne**de / Büt-perest itdi beni aşk güyiyâ büt-hâne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1*). [*mey-hâne, -de*]
- Kumkapu **mey-hânesinde** itdi yağma hâlûmi / Koymadı rüşd-i dirâyet bu dil-i dîvâne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3*). [*mey-hânesinde, -si, -n, -de*]
- Maḥḥaḥ geh[î] **mey-hâne** bile oldı harâbât / Zâhid kademüñle marâz-ı âkile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2*). [*mey-hâne,]*
- Gâh bâde gâhî şoḥbet ü ülfet ü üns gehî / O dem revâ mı bağlana **mey-hâneler** rehi (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*mey-hâneler, -ler*]

mey-h^vâre: Sarhoş, ayyaş.

- Düşmez gözetme bintü'l-ineb zâhide müdâm / **Mey-h^vâre** evvel alur anasın baba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6*). [*mey-h^vâre,]*
- Dil keyfiyet-i bâde-leb ile uyumuşmuş / **Mey-h^vâredür** ol bintü'l-ineble uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [*mey-h^vâredür, -dür*]

mey-h^vâre-i devrân: Dönüp dolaşmanın sarhoşu, ayyaşı.

- Hum ile nüş iden **mey-h^vâre-i devrânüñüm sâkî** / Yıkılmam zür-ı keyf-i meyle tâ hayrânüñüm sâkî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*mey-h^vâre-i devrân, -uñ, -um*]

mey-h^vâre-i gök kanzil-i şahbâ-vı firāk: Ayrılık şarabının zilzurna sarhoşu, ayyaşı.

- **Mey-h^vâre-i gök kanzil-i şahbâ-vı firākum** / Hicrân ile vâ-beste-i derd ü gam u âlâm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 50*). [*mey-h^vâre-i gök kanzil-i şahbâ-vı firāk, -um*]

mey-i 'aşk: Aşk şarabı.

- Mest olsam o rütbe **mey-i ‘aşkı** ile yâruñ / Şundukça kadeh ben leb-i hândâna şarılısam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4*). [*mey-i ‘aşk, -ı*]

mey-i dü-hefte: İki haftalık şarap.

- **Mey-i dü-hefte** gibi kabuma sığmam disem câ’iz / Baña pîrâhen-i ‘unşur da cânâ tardur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*mey-i dü-hefte,]*

mey-i gül-gün: Gül renkli şarap.

- Meded mahcûb idüp koyduñ bu hâle sürh-i rûy itdün / **Mey-i gül-gün** ile mânend-i lâle sürh-i rûy itdün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*mey-i gül-gün,]*

mey-i hicr: Ayrılık şarabı.

- Bir mertebe mest itdi **mey-i hicrûñ** ey âfet / Def olmaya Kevşerle de mahşerde humârum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 6*). [*mey-i hicr, -üñ*]

mey-i la’l: Sevgilinin kırmızı lal taşına benzeyen dudağının şarabı.

- Emr-i ‘aks oldı **mey-i la’li** beni it’âb ider / Virmede tâb u tarâvet ol melek-sîmâya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4*). [*mey-i la l, -i*]

mey-i nâb: Halis, katıksız şarap.

- La’linün itdigi rengi baña ey gonce-dehen / Rind-i şūrîde-i bed-meste **mey-i nâb** itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4*). [*mey-i nâb,]*
- Mir’ât-ı şurâhîde güzel dikkat olunsun / Al ruhları başmaz mı mey-i nâbı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3*). [*mey-i nâb, -ı*]
- **Mey-i nâb** ile idüp delk-i riyâyı tahtîr / Kâle-i ‘ârı idüp mey-gede küncinde mezâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [*mey-i nâb,]*

mey-i vahdet: Vahdet şarabı. (bk. vahdet).

- ‘Aynuma girmez tecellîden cihân Tûr olsa hep / Öyle hayrân eylemişdür kim **mey-i vahdet** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3*). [*mey-i vahdet,]*

mevl: İstek, arzu, ilgi.

- Haftuñ derûn-ı hûyda ki tal’at şuyındadır / **Meylüm** oğul otı ile şevket şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [*meylüm, -üm*]

mevl eyle-: Meyletmek, yönelmek.

- Söyleşme şakın çarh-ı keç-etvâr ile Neyyir / Her sifleye **mevl eyleme** akrân ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [*mevl eyle-, -me*]

mevl eyle-: Meyletmek, gönül vermek.

- Bir büt-i ser-keşe **mevl eyleyüp** in-şâ’-Allâh / İtdigi cevri baña o da çeker çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6*). [*mevl eyle-, -y, -üp*]

mevl itdiregör-: Meylettirmek, yöneltmek.

- **Meyl itdiregör** nükte vü güftār ile Neyyir / Taẓyī^c-i zamān eyleme aġyār ile Neyyir (*Ferrī Dīvānī, Tahmis 7, Bend 4*). [*meyl itdiregör-*,]

meyl-i dil: *Gönül verme, gönülün meyli.*

- Daġıla gelmiş ümm-i ‘anāşırdan ‘aşıkum / Her lāle-rüya **meyl-i dilüm** ‘aşıkānedür (*Ferrī Dīvānī, Gazel 62, Beyit 4*). [*meyl-i dil, -üm*]

meyl-i eb it-: *Babaya meyletmek, yönelmek.*

- Dil māder-i fikr ile hemān olmada meşġül / ‘İsā gibi ümmi bıraġup **meyl-i eb itmez** (*Ferrī Dīvānī, Gazel 82, Beyit 4*). [*meyl-i eb it-, -mez*]

meyl-i leb-i yār: *Sevgilinin dudaġını isteme.*

- **Meyl-i leb-i yār** oldu bize takviye-i ‘aşk / Erbāb-ı dilüz şāhib-i yākūt-ı ħarābāt (*Ferrī Dīvānī, Gazel 18, Beyit 6*). [*meyl-i leb-i yār,*]

meyl-i mey: *Şaraba ilgi gösterme, şarap isteġi.*

- **Meyl-i meyden** sākī-i ferġunde-maġdemdür ġarāz / Devr-i ser-şārī-i sāġar başka ‘ālemdür ġarāz (*Ferrī Dīvānī, Gazel 111, Beyit 1*). [*meyl-i mey, -den*]

meyl-i mül it-: *Şaraba meyletmek, şarap istemek.*

- Hün-ı dil-i ‘uşşākını zīb-i sübül itmiş / Beñzer ki o hünī güzelüm **meyl-i mül itmiş** (*Ferrī Dīvānī, Gazel 99, Beyit 1*). [*meyl-i mül it-, -miş*]

meyl-i şeker-h‘āb it-: *Şekerleme uykusuna meyletmek.*

- Olalı zehr-i ġam-ı ‘aşk ile dil telġ-meẓāk / Seher-i ħ‘āhiş ile **meyl-i şeker-ħ‘āb itmez** (*Ferrī Dīvānī, Gazel 94, Beyit 2*). [*meyl-i şeker-ħ‘āb it-, -mez*]

meyl-i yārān eyle-: *Dostlara meyletmek, yönelmek.*

- Bahār eyyāmıdır nāz ile ‘işve dilde cām elde / Niçün sākī-i gül-rü **meyl-i yārān eylemez** n‘eyler (*Ferrī Dīvānī, Gazel 55, Beyit 3*). [*meyl-i yārān eyle-, -mez*]

meyl-i zen it-: *Kadına meyletmek, kadına istek ve arzu duymak.*

- **Meyl-i zen itmez** kişī‘aqlında maġbün olmadan / Kays Mecnün olmadı Leylīye meftūn olmadan (*Ferrī Dīvānī, Gazel 152, Beyit 1*). [*meyl-i zen it-, -mez*]

meyl-i zühhād ü mey-āşām it-: *Zahitlere ve şarap içenlere meyletmek. (bk. zāhid).*

- Cām u tesbīġ-i riyāyī itmedüm ħiç zīb-i dest / Zerġ ile dil **meyl-i zühhād ü mey-āşām itmedi** (*Ferrī Dīvānī, Gazel 190, Beyit 5*). [*meyl-i zühhād ü mey-āşām it-, -me, -di*]

mey-perest: *Şarap düşkünü.*

- Sākī şarāb-ı la‘lūn ile cümle mest olur / Bezmün ġülü de bülbülü de **mey-perest** olur (*Ferrī Dīvānī, Terķib-bend 2, Beyit 25*). [*mey-perest,*]

mevsüz: Şarapsız, şarap olmadan.

- **Meysüz** erbâb-ı dile ülfet ü şohbet mi olur / Dilde ‘aşk olmayacak sözde letâfet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [*meysüz,*]
- **Meysüz** ne güne eylesek âheng-i hây u hey / Def’-i gumûma olmaz imiş neş’e gibi şey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*meysüz,*]

me’yûs: Ümitsiz, karamsar.

- Öyle **me’yûsum** zâlâm-ı güşe-i miñnetde kim / Şu’le virmez hâneme ger toğsa biñ hürşîd-i ‘îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [*me’yûsum, -um*]
- Kendüm bileli dehrde şahş-ı kazâ me’nûsiyum / Cânânenen her şehirde rûy-ı vefâ **me’yûsiyum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [*me’yûsiyum, -ı, -y, -um*]

me’yûs-ı vasl-ı yâr: Sevgiliye kavuşma ümidi olmayan.

- Hayrân-nişîn-i künc-i tecerrüd olur şahâ / **Me’yûs-ı vasl-ı yâr** olıcak kâr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*me’yûs-ı vasl-ı yâr,*]

mezâd it-: Açık arttırma yoluyla satmak.

- Mey-i nâb ile idüp delk-i riyâyı tahtîr / Kâle-i ‘ârî **idüp** mey-gede küncinde **mezâd** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [*mezâd it-, -üp*]

mezâhir: Ortaya çıkma, görünme yerleri.

- Geh mezâhîrde baña cümleden a’lâ görünür / Geh o âyîne de üftâde geh ra’nâ görünür (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 36*). [*mezâhîrde, -de*]

mezheb: Bir dinde belirli görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollardan her biri.

- Ketm itme cân u dîn ü dil ü **mezhebi** şakın / Her büt-perest-i ‘aşkda rengîn tapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [*mezhebi, -i*]
- Eyler idüm Ferriyâ bu **mezheb** ü dîni fedâ / Cüz’ice olsa mürüvvet o büt-ı cânâne de (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5*). [*mezheb,*]
- Zülf-i zünnârına bir muğ-beçenüñ bağla gönül / **Mezheb** ü dîn ü dili ‘aşkına vir itme ‘inâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [*mezheb,*]

mezheb: Gidilen yol, tutulan yol.

- Bir şâhid-i dil-cü severüz cân u gönülden / Merküz-ı maħabbet ezeli **mezhebümüzde** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4*). [*mezhebümüzde, -ü, -müz, -de*]

mezîd: Artmış, çoğalmış.

- İde Hâk ‘îdin mübârek ‘ömrini dañi **mezîd** / Çarh-ı mînâ-fâm tâ ki mâh-ı enver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*mezîd,*]
- Hâk mübârek ide ‘îdi ‘ömrini dañi **mezîd** / Manşibında ber-ķarâr ide Hudâ ol dâveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32*). [*mezîd,*]
- Ola hayrâtı kabûl ile iķbâl **mezîd** / Kevkeb-i bahtı sa’îd ‘izz u huzûrı ber-pâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 7*). [*mezîd,*]

mezîd it-: Arttırmak, çoğaltmak.

- ‘Ömrini **mezîd ide** Hüdâ ‘îdini mes‘ûd / ‘Âlemde dem-â-dem bu du‘â vird-i zebândur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 25*). [*mezîd it-, -e*]

mezlaka-i berzâhiyân: *Dar geçitte bulunanların ayaklarının kayacağı yer.*

- Dâmen-i me’men-i ‘aşka müteşebbis ol kim / Olasın **mezlaka-i berzâhiyândan** âzâd (*Ferrî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 3*). [*mezlaka-i berzâhiyân, -dan*]

mezra’: *Tarla.*

- Koydı bir **mezra’da** bahtı dânesi berķ-ı kazâ / İrdi hep berf-i belâdur n’eylesün Ferrî-i zâr (*Ferrî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 5*). [*mezra ‘da, -da*]

me’zûn ol-: *İcazet almak.*

- **Oldı me’zûn** hatt-ı pāk ile yine Hâfız Nazîf / Şîve-i hattında Yâkût idemez hiç kıl ü kâl (*Ferrî Dîvânî, Tarih 10, Beyit 1*). [*me zûn ol-, -dı*]

me’zûn-ı hat ol-: *Hat sanatında icazet almak.*

- **Me’zûn-ı hat olmuşdı** muḳaddemce şülüşde / Bitdi çün o la‘lîn şakalı şeyhe virüp zûr (*Ferrî Dîvânî, Tarih 9, Beyit 2*). [*me zûn-ı hat ol-, -mış, -dı*]

mı/mi: *Soru edatı.*

- Şevķ-ı ruḥuñla oldı gōñûl nağme-senc-i ‘aşķ / İtse ‘aceb **mı** bülbül-i gül-şen-serâ serâ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 4*). [*mı,]*
- Hicrûñle söyle niceye dek zâr sevdiğüm / Var **mı** vişâle var mı‘aceb bir sebeb saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 5*). [*mı,]*
- Hicrûñle söyle niceye dek zâr sevdiğüm / Var mı vişâle var **mı**‘aceb bir sebeb saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 5*). [*mı,]*
- Hâl-i ruḥuñla bir giceci bülbül oldı dil / Ferrî‘aceb **mı** söyler ise buldı ḥab bu şeb (*Ferrî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 5*). [*mı,]*
- Bu leyl-i ḳadr-i ‘âşık-ı şürîdegân mıdur / Yoḥsa baña **mı** yâ Rab ‘aceb hep şegab bu şeb (*Ferrî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 4*). [*mı,]*
- Bu leyl-i ḳadr-i ‘âşık-ı şürîdegân **mıdur** / Yoḥsa baña mı yâ Rab ‘aceb hep şegab bu şeb (*Ferrî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 4*). [*mıdur, -dur*]
- Meyle ḥumâr-ı renc-i hicir bâz olur **mı** hîç / Şandal şudâ‘-ı ‘aşka devâ-sâz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 1*). [*mı,]*
- Meyle ḥumâr-ı renc-i hicir bâz olur mı hîç / Şandal şudâ‘-ı ‘aşka devâ-sâz olur **mı** hîç (*Ferrî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 1*). [*mı,]*
- Olmaz firîb-i çesm ü nîgeh vahdet-âşinâ / ‘Anķâ şikâr-ı şâhîn ü şah-bâz olur **mı** hîç (*Ferrî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 2*). [*mı,]*
- Encâm-ı meyde şüret-i rüsvâyı gösterür / Cem câmı olsa âyîne-i râz olur **mı** hîç (*Ferrî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 3*). [*mı,]*
- Zâra uyar **mı** na‘ra-i sâlûs [u] süm‘a-kâr / Ṭabla sürür-ı nây hem-âvâz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 4*). [*mı,]*
- Zâra uyar mı na‘ra-i sâlûs [u] süm‘a-kâr / Ṭabla sürür-ı nây hem-âvâz olur **mı** hîç (*Ferrî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 4*). [*mı,]*
- Hâme bu tarḥ-ı tâzede şüflük itmesün / Zâhid de Ferrî böyle siḥir-bâz olur **mı** hîç (*Ferrî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 5*). [*mı,]*
- Bâriş-i gül eyler iken Ferriyâ âzürde-dil / Ola pâ-mâlî-i meşşâta revâ **mı** zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 5*). [*mı,]*
- Tıfl-ı ebceddür iden yâd-ı neseb ey Ferrî / Rind-i bî-ḳaydum olur **mı** baña faḥr-ı eb ü ced (*Ferrî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 5*). [*mı,]*
- Yok **mıdur** cevre nihâyet kanı inşâf [u] dirîğ / Ḳalmadı bende taḥammül meded ey şüh meded (*Ferrî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 3*). [*mıdur, -dur*]

- Endāzesüz **mi** kâle-i naḥvet kumâş-ı nâz / Cevr ü cefâ vü minnete yok **mi** ‘aded meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [mi,]
- Endāzesüz **mi** kâle-i naḥvet kumâş-ı nâz / Cevr ü cefâ vü minnete yok **mi** ‘aded meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [mi,]
- Ol meh ile yek-ten oldum ol kadar kim görse dir / Allâh Allâh yer yüzinde ide **mi** cevzâ’ melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [mi,]
- Hûn itdi dil ü çeşmümi bilmem daḥi Ferrî / ‘Aşkuñ eñeri dilde **mi** ya dîdede midür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [mi,]
- Hûn itdi dil ü çeşmümi bilmem daḥi Ferrî / ‘Aşkuñ eñeri dilde **mi** ya dîdede **midür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7). [midür, -dür]
- Şevk-i ruḥsârıyla söyler ehl-i dil tâze-zemîn / Ferriyâ itse ‘aceb **mi** bülbül-i gül-zâr zâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [mi,]
- Ağyar ola **mi** ‘aşık-ı bî-bâke berâber / Hîç zehr olamaz ḥâşşa-i tiryâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1). [mi,]
- Tercîḥ-i vişâl itmede hicri niçe mümsik / İftâr ola **mi** mevkî-i imsâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [mi,]
- Meysüz erbâb-ı dile ülfet ü şoḥbet **mi** olur / Dilde ‘aşk olmayıcak sözde leṭâfet **mi** olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [mi,]
- Meysüz erbâb-ı dile ülfet ü şoḥbet **mi** olur / Dilde ‘aşk olmayıcak sözde leṭâfet **mi** olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [mi,]
- Nâz ile nuṭk iderek bezme hırâmân olsa / Güft [ü] gû itmege ‘uşşâkda tâkat **mi** olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [mi,]
- Fûrkatüñ demleri ey âfet-i bîgâne-edâ / Pîç [ü] tâb itmedigüm gün **mi** ya sâ‘at **mi** olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [mi,]
- Fûrkatüñ demleri ey âfet-i bîgâne-edâ / Pîç [ü] tâb itmedigüm gün **mi** ya sâ‘at **mi** olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [mi,]
- Rûyuña bakmada âzürde olursın cânâ / Mülket-i ḥüsnüñe bilmem ki ḥasâret **mi** olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [mi,]
- Var **mi** ḥübânüñ ‘aceb munşifi yoḥsa Ferrî / Cümlesi böylece gaddâr u ḥiyânet **mi** olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [mi,]
- Var **mi** ḥübânüñ ‘aceb munşifi yoḥsa Ferrî / Cümlesi böylece gaddâr u ḥiyânet **mi** olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [mi,]
- Bâ‘is-i ḥandesidür eşküm o gül-ruḥsârûñ / Var **mi** bir jâle [‘aceb] gonceyi şâd-âb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [mi,]
- Bî-mecâlüm ol kadar kim şaklayup koynında yâr / Ferrî-i ḡam-ḥ‘ârı âyâ var **mi** bir görmüş dimiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [mi,]
- Gelir **mi** çekdiği pâyında ‘aşık ol şanemüñ / Olur **mi** raḥş-ı küḥeylân ‘inândan maḥzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [mi,]
- Gelir **mi** çekdiği pâyında ‘aşık ol şanemüñ / Olur **mi** raḥş-ı küḥeylân ‘inândan maḥzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [mi,]
- Bezmümde ben de bir gün olur **mi** görür miyüm / Ola şarâb u câm-ı şetâret ḥalef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [mi,]
- Bezmümde ben de bir gün olur **mi** görür **miyüm** / Ola şarâb u câm-ı şetâret ḥalef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [miyüm, -y, -üm]
- Hevâ-yı zülfine uysam ‘aceb **mi** / Perîşân-ter olur etvâr-ı ‘aşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [mi,]
- Ey kaddi şâḥ-ı servî berüñ yok **midur** senüñ / Ey naḥl-i ser-keşüm şemerüñ yok **midur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [midur, -dur]
- Ey kaddi şâḥ-ı servî berüñ yok **midur** senüñ / Ey naḥl-i ser-keşüm şemerüñ yok **midur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [midur, -dur]
- Dâ‘im hevâ-yı zülf ile nevmîd-i ruḥ misuñ / Ey âḥ-ı leyl-i ḡam seḥerüñ yok **midur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [midur, -dur]
- Giryem iḥâta eyledi dünyâyı sū-be-sū / Baḥr-ı Muḥîte hiç seferüñ yok **midur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [midur, -dur]
- Dâḡ-ı dilümde büy-ı riyâ koymadı müjeñ / Ey şūḥ-ı lâle-rû ḥaberüñ yok **midur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4). [midur, -dur]
- Tâ-key ki vakf-ı derd ola Ferrî-i nâ-murâd / Ey zâr-ı şubḥ-gâḥ eñerüñ yok **midur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [midur, -dur]
- Dâ‘im hevâ-yı zülf ile nevmîd-i ruḥ **misuñ** / Ey âḥ-ı leyl-i ḡam seḥerüñ yok **midur** senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2). [misuñ, -suñ]
- Bize **mi** kaldı bu dehrüñ idelüm zehrini nûş / Gidelüm mey-gedeye def‘-i ḡumüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2). [mi,]

- Mir'ât-ı şurâhîde güzel dikkat olunsun / Al ruhları başmaz **mi** mey-i nâbî görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3*). [mi,]
- Revâ **mi** büm u zâğıstân ola bezm-i çemen-zâr / İde muhtel bizi âvâregî-i pây-ı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5*). [mi,]
- Ehl-i 'ayşuñ mâtemi eflâke **mi** 'aks eyledi / Hep figândur güş olan kânünce-i Nâhîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 3*). [mi,]
- Sâkî-i gül-ruh **midur** şahbâyı kimdür gezdüren / Nakş-ı dîger mest-i bî-pervâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1*). [midur, -dur]
- Zümre-i Meşşâ'iyânı söyle var **mi** şuşduran / Ya gürüh-ı h'âce-i İşrâkı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4*). [mi,]
- Kemân-ı saht-ı Tatar ile dâ'im iddi'â eyler / Gelürse şaştuña olsa 'aceb **mi** imtiñân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4*). [mi,]
- Ruñı itmekde ma'nâ-yı Duñâyı dem-be-dem tefsîr / 'Aceb **mi** remz-i Ve'l-Leyli ider ise beyân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5*). [mi,]
- Eş'âr degül Ferrî gibi mu'cize-güyuñ / Şu'bân olıcak hâmesi sihr ide **mi** zangâ(?) (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7*). [mi,]
- Sînesin açup tamâm itdi ketân-ı şabrumı / Var **mi** inşâf it bu cezbe cevher-i meh-tâbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6*). [mi,]
- Ey mürüvvetsüz mürüvvetsüz vefâsuz Ferrînüñ / Sevmeye var **mi** kuşurı söylesün aħbâb da (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7*). [mi,]
- Kıymakda tekâsül **mi** ider ol büt-i lâ-kayd / Zünnârına vâ-beste Mesîhâ dañi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4*). [mi,]
- Hîç fark idemem zâhid-i sersemle rakîbi / Tefrîk ola **mi** nefis ile şeytân arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2*). [mi,]
- Zânûda sebû elde kadeh sîne cânân / Bir dañi naşîb ola **mi** yârân arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4*). [mi,]
- Lafz-ı şîrîniye âlet **mi** zebân-ı nâzügüñ / Lezzet-âverdür dehân-ı 'âşîka mibla' gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3*). [mi,]
- Ben tîr-ğor-ı ğamzeyüm aġlarsam 'aceb **mi** / Ta'n itmedesüñ saña rakîbâ ne tokundu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4*). [mi,]
- Nefes-i tünd-i 'adû kırmadı bir gül **mi** kodı / Serdî-i bād-ı hâzân bağda bülbül **mi** kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1*). [mi,]
- Nefes-i tünd-i 'adû kırmadı bir gül **mi** kodı / Serdî-i bād-ı hâzân bağda bülbül **mi** kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1*). [mi,]
- Niçe çâk eylemeyüm sînemi inşâf eyle / Cevr ü nâz u elemüñ bende taħammül **mi** kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [mi,]
- Hâl-i 'anber **mi** 'ızârında yâhüd dest-i kader / Hıfz-ı kâfûra nezâket ile fülful **mi** kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3*). [mi,]
- Hâl-i 'anber **mi** 'ızârında yâhüd dest-i kader / Hıfz-ı kâfûra nezâket ile fülful **mi** kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3*). [mi,]
- Şeherî jâle midür gonceye bağ içre düşen / Yoħsa sâkî kadeh-i bezme gelüp mül **mi** kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4*). [mi,]
- Ruħ u ğîsû diyerek ismini Ressâm-ı Ezel / Vech-i dil-dâra iki gül iki sünbül **mi** kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5*). [mi,]
- İtdi cem'iyet-i 'uşşâkı perîşân Ferrî / Nefes-i tünd-i 'adû kırmadı bir gül **mi** kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6*). [mi,]
- Şeherî jâle **midür** gonceye bağ içre düşen / Yoħsa sâkî kadeh-i bezme gelüp mül **mi** kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4*). [midür, -dür]
- Ser-beste **mi** kor derd-i derün âteş-i 'aşkı / Esrâr-ı dilüm 'âleme hem-vâre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3*). [mi,]
- Tab'um dūr-i kân-ı suħan olunmuş iħsân-ı suħan / Hâlî **mi** meydân-ı suħan kalmadı mı tab'-ı selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24*). [mi,]
- Tab'um dūr-i kân-ı suħan olunmuş iħsân-ı suħan / Hâlî **mi** meydân-ı suħan kalmadı **mi** tab'-ı selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24*). [mi,]
- Şâhâ mürüvvet yok **midur** âşâr-ı re'fet yok midur / Rûz-ı kıyâmet yok midur olma enînumle besîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [midur, -dur]
- Şâhâ mürüvvet yok midur âşâr-ı re'fet yok midur / Rûz-ı kıyâmet yok **midur** olma enînumle besîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [midur, -dur]
- Şâhâ mürüvvet yok midur âşâr-ı re'fet yok **midur** / Rûz-ı kıyâmet yok midur olma enînumle besîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [midur, -dur]
- Efendim böyle **mi** eylerdüm evşâf-ı hîdîvânuñ / Telâş-ı râh ile dikkat olunmaz şî'r ü inşâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 36*). [mi,]

- Gül midür bu gonce-i bağ-ı tebessüm **mi** k'olur / 'Aks-i handi ile taşvîr üzre nakş-ı hâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [mi,]
- Şâh-nâzum idelüm geşt-i çemen gül devridür / Sünbûle nağmeyle hem-reng ola **mi** gör kâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6). [mi,]
- Gerçi fenn-i şî'r ile üstâd-ı maẓmûn-perverüm / Böyle maẓzûn **mi** olur her eyleyen tîmâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36). [mi,]
- Gül **midür** bu gonce-i bağ-ı tebessüm mi k'olur / 'Aks-i handi ile taşvîr üzre nakş-ı hâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [midür, -dür]
- Vaktümüzde gerçi şâ'irden geçilmez zâhirâ / Var **mi** inşâf eyle böyle şî'rini ter gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19). [mi,]
- Eger hoş-hâl olaydum böyle **mi** eylerdüm evşâfın / Dizerdüm dürr ü cevher hâme-i mu'ciz-beyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39). [mi,]
- Yoĥsa 'irfân bâ'is -i ĥizlân ise çârem nedür / Terk idem **mi** muttâlî' iken rumûz-ı Ĥaydarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16). [mi,]
- Ol sülâle nûş kılr **mi** ĥiç ĥabâb-ı âb-veş / Rûĥ-ı pâk-i Ĥazret-i Monlâ virür elbet ferî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [mi,]
- Didüm ey şuh 'aceb sen **mi** Yûsuf mı güzel / Kesr-i nefis ile didi ĥusn ile ikrârumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [mi,]
- Didüm eyâ baĥa bûs-ı yedüñ olmaz **mi** naşîb / Bûsa câyûñ didi baĥ gûşe-i dâmânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [mi,]
- Didüm ey şuh 'aceb sen mi Yûsuf **mi** güzel / Kesr-i nefis ile didi ĥusn ile ikrârumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [mi,]
- Dimiş el-ârifü yekfîhü'l-işâret Ferrî / Fâş-ı esrâr olur **mi** daĥi bundan da ziyâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17). [mi,]
- Saĥa teslîm-i cân itsem 'aceb **mi** / Kuzum her vech ile senden emînüm (Ferrî Dîvânı, Kit'a 9, Beyit 2). [mi,]
- Lanburi(?) Kervân-kırân Todori daĥi andadır / Ĥalidâ 'azm-i Ĥalaĥa eyleyüp gitmez **misiñ** (Ferrî Dîvânı, Kit'a 10, Beyit 1). [misiñ, -siñ]
- Maĥdem-i ferĥunde-tev'emle efendim luĥf idüp / Bezm-i meyde bu gice Ferrîyi şâd itmez **misiñ** (Ferrî Dîvânı, Kit'a 10, Beyit 2). [misiñ, -siñ]
- Naĥşebde çâĥ-ı meh **mi** ne çehdür didüm didi / Bilmez misûñ ki maĥbes-i cânûñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [mi,]
- Ĥatı ki ĥayl-i fitne gibi yüzdedür hemân / Çîn 'askeri **mi** hey ne belâ-yı cihân-ı cân (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [mi,]
- Ceyş-i Ĥabeş **mi** bu ne sipehdür didüm didi / Fûrkat deminde âĥ-ı nihânûñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [mi,]
- Uç virse ĥarf-ı fesden o bir pâre çıksa ya / Yoĥsa olur **mi** 'aşık-ı bî-çâre çıksa ya (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [mi,]
- Naĥşebde çâĥ-ı meh mi ne çehdür didüm didi / Bilmez **misûñ** ki maĥbes-i cânûñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [misûñ, -sûñ]
- Ben pister-i fûrkatde revâ **mi** idem efgân / Sen gül gibi şâdân (Ferrî Dîvânı, Müstedad 1, Beyit 3). [mi,]
- Keşf idüp derd-i nihânın nice Ferrî söylesün / Va'de-i ferdâ ile mümkün **mi** gönlin eylesün (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5). [mi,]
- 'Aceb kim ĥalka-i âĝûşdan yâr ictinâb eyler / Kemâl-i kevkebi görmez **mi** mâĥa ĥâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6). [mi,]
- İçersüñ Ferrîyâ şevĥ u ĥarabla câm-ı gül-fâmı / Alınmaz **mi** o naĥl-i nâz-perverdûñ 'aceb ĥâmı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [mi,]
- Ĥaĥ-ı şeb-fâmını teşbîĥ iderler sünbûl-i çîne / Piyâz-ı telĥ-çâşnî [kim] uyar **mi** tu'm-ı dârçîna (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1). [mi,]
- Böyle bezm-i sebze-zâr içre idince şevĥ u zevĥ / Dönmesün **mi** anda inşâf eyle a'dâ kec-dûme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 3). [mi,]
- Ta'dâd olıcak bezmde 'uşşâĥ u eĥibbâ / Eyler **mi** ĥuĥûr ĥâtırına Ferrî-i şeydâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 47). [mi,]
- Bu mevsim-i şâdî vü feraĥ-zâda revâ **mi** / Meksûr u mûkedder ola peymâne-i ümmîd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 4). [mi,]
- İnşâf idelüm olmaya **mi**'aşĥ ile rûsvâ / 'Âlemde seven sen gibi fettân-ı cihânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 61). [mi,]
- Mûmkin olamaz çûñki gül-i mihr idesüñ bûs / Bir **midür** anuñ ile senüñ pâye-i ĥusnûñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 68). [midür, -dür]
- Dir **misiñ**'aceb n'oldı o mecnûn görünmez / Bir ĥaylî zamândur ki o maẓzûn görünmez (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 48). [misiñ, -siñ]

- Destüñle bârî bir tolı cām-ı şarāb vir / Kaṭʿ eyleyüm **mi** ḥʿāhişi kaṭʿi cevāb vir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 6*). [mi,]
- Sākî ruḥuñ mî bezme viren böyle āb u tāb / Laʿl ü femüñ **mi** keʿs-i nuḳul sāgar-ı şarāb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7*). [mi,]
- Kābil degül **mi** çeşm-i siḥir-sāza intisāb / Başuñcün ola vir baña kaṭʿice bir cevāb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 11*). [mi,]
- Külhenci **mi** ki zāhid unutmaz cehennemi / Dür eylemekde gül-şen-i cennetden ādemi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 33*). [mi,]
- Bilmez **mi**ʿafv-ı Ḥazret-i Gaffār u Erḥamı / Düşmiş o mest-i ḥumka bütün ʿālemüñ ğamı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34*). [mi,]
- Dād-ı Ḥudā **mi** yoḥsa saña ğunciş ü reviş / Ben bî-dili de ḥüsnüñe meftün eylemiş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5*). [mi,]
- Sākî ruḥuñ **mi** bezme viren böyle āb u tāb / Laʿl ü femüñ **mi** keʿs-i nuḳul sāgar-ı şarāb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7*). [mi,]
- Üftādegāna merḥametüñ yoḳ **mıdur** senüñ / Ey şūḥ fikr-i ʿākıbetüñ yoḳ **mıdur** senüñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 24*). [mıdur, -dur]
- Üftādegāna merḥametüñ yoḳ **mıdur** senüñ / Ey şūḥ fikr-i ʿākıbetüñ yoḳ **mıdur** senüñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 24*). [mıdur, -dur]
- İdeyüm **mi** reh-i ʿaşkuñda dil ü cānı tebāh / Mihr-i ruḥsārıña ser-geşte olam mî çün māh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 7*). [mi,]
- İdeyüm **mi** reh-i ʿaşkuñda dil ü cānı tebāh / Mihr-i ruḥsārıña ser-geşte olam **mi** çün māh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 7*). [mi,]
- Gāh bāde gāhî şoḥbet ü ülfet ü üns gehî / O dem revā **mi** bağlana mey-ḥāneler rehi (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [mi,]

mıkrāz: Kesici alet.

- Haṭṭı **mıkrāzla** kırdıḳda cilā niyyetine / Kāfire şanki kılıç çekdi ğazā niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1*). [mıkrāzla, -la]

mıkrāz-ı belāgat: Belagat kalemtıraşı. II Belagat: Sözüñ ve yazınñ açık, düzgün ve sanatlı olması ile fikirlerin doğru, güzel ve yerinde anlatılmasını konu edinen bilim dalı.

- Dest-res olmadı böyle ğazel-i pāke selef / Ferriyā ḥāmeyi **mıkrāz-ı belāgat** keseli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5*). [mıkrāz-ı belāgat,]

Mısır: Büyük bir kesimi Afrika'da yer alan, başkenti Kahire olan ülke.

- Bu eṣnāda emīrān-ı Mısır pek muḥtel olmışdı / **Mısır** olmışdı bağya bağteten itmışdı da'vāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 4*). [Mısır,]

mıskal-ı cān u dil-i Kays u Ferhād: Ferhat ve Mecnun'un canını ve gönlinü parlatan.

- Bādedür cevher-i āyine-i her ʿāşık-ı pāk / Bādedür **mıskal-ı cān u dil-i Kays u Ferhād** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9*). [mıskal-ı cān u dil-i Kays u Ferhād,]

mıskal-i ʿucb u ğurūr: Kibir ve gurur cilası.

- Fihrist-i pāk nüsha-i naḳş-ı düḥürdur / Ḥālet-fezā vü **mıskal-i ʿucb u ğurūrdur** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 39*). [mıskal-i ʿucb u ğurūr, -dur]

mısra: Bir beytin her bir satırı, dize.

- İki **mısra** da dört tārīḥ itdüm müstebān Ferrî / Ki evvel mühmel [ü] menḳūṭına bir eyler irḥāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13*). [mısra da, -da]

mısra-ı berceste-i nā-vāb: Eşsiz, benzersiz, sanat değeri yüksek bir mısra.

- Kâmeti bir **mışra‘-ı berceste-i nâ-yâbdur** / Şîve-i çeşmânı Ferrî anda hoş-mazmündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 7*). [*mışra‘-ı berceste-i nâ-yâb, -dur*]

mışra‘-ı ebrû: Kaş mısrası, dizesi.

- Ân [u] hüsni **mışra‘-ı ebrûlaruñ** mazmûnıdır / Güyiyâ terkîb içinde eylemiş ma‘nâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*mışra‘-ı ebrû, -lar, -uñ*]

mışra‘-ı mevzûn: Vezinli, ahenkli mısra.

- Kadd-i dil-cûsına bak ol büt-i mu‘ciz-günüñ / Beyt-i şevketde hemân **mışra‘-ı mevzûn** gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5*). [*mışra‘-ı mevzûn,]*

Mısr-ı hüsün: 1. Güzellik Mısır'ı. 2. Güzellik ülkesi.

- Cellâd-ı çeşm-i şüh ne şemşîr-i gamze-tîz / Yûsuf mişâli **Mısr-ı hüsünde** olup ‘azîz (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2*). [*Mısr-ı hüsün, -de*]

Mısr-ı melâhat: Güzellik Mısır'ı. 2. Güzellik ülkesi.

- Sen **Mısr-ı melâhatda** hemân Yûsuf-ı zîbâ / Ya‘kûb emel-i hicr ile beytû‘l-hazen-ârâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 41*). [*Mısr-ı melâhat, -da*]

mibla‘: Çok yiyen, obur.

- Lafz-ı şîrîniye âlet mi zebân-ı nâzügûñ / Lezzet-âverdür dehân-ı ‘âşıka **mibla‘** gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3*). [*mibla‘,]*

micmer: İçinde tütsü yakılan kap, buhurdan.

- Söyündi süz-ı dil farkında düd-ı âh olup bezmde / Ümîd itmern vişâlin ‘îde lâyıq **micmerüm** yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [*micmerüm, -üm*]

midâd: Yazı mürekkebi.

- Devâtında **midâdı** Ferriyânıñ hûn-ı dildendür / Şu güftârı ki vaşfuñda idüp inşâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*midâdı, -ı*]

mi‘de-i meclis: Meclistekilerin midesi.

- Şahne başkın diyerek bezme sinek şaldı raķîb / **Mi‘de-i meclisi** müfsid o sinekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [*mi‘de-i meclis, -i*]

miğfer: Başın her tarafını örten zırhlı başlık.

- Sipihruñ vaz‘-ı bî-dâdıñdan itmezsem n’ola şekvâ / Kana‘atden ser-i jülîdede bir **miğferüm** vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*miğferüm, -üm*]

mihen: Mihn timer, eziyetler, sıkıntılar.

- Bir bezm-gehd e düşdi dile miñnet-i kühen / Başdukça başdı sıklet-i kâbûs-ı gam **mihen** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [*mihen,]*

mihen-dâr: Eziyetlere uğramış.

- Fikr-i haṭ u rüyumla **miḥen-dār** u perīṣān / Miḥnetde idi ḥāṣıl eger şubḥ u eger şām (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 53*). [*miḥen-dār,]*

mīh-i yek: Birlik, teklik çivisi.

- **Mīh-i yekde** döndürüp Ferrī kümeṭ-i ḥāmeṭ-i / Bağladı ḥaḳḳā sıtābl-ı maḳṭa'a ferzāne at (*Ferrī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 5*). [*mīh-i yek, -de]*

mihmān-ı ğurbet: Gurbette misafir.

- Ğam tekyesinde derd ile **mihmān-ı ğurbetüz** / 'Aşkuñ gamıyla bī-ser ü sāmān-ı ğurbetüz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 23*). [*mihmān-ı ğurbet, -üz]*

mihnet: Eziyet, zahmet, meşakkat.

- Derd ü ğam u **miḥnetdeyüz** āram cüdādur / Peymāne cüdā neş'e cüdā cām cüdādur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 1*). [*miḥnetdeyüz, -de, -y, -üz]*
- Ol bī-vefāyı Ferrī sevip görmedi feraḥ / Hicr ile oldı **miḥnet** ü ḥasret ḥalef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 5*). [*miḥnet,]*
- Fikr-i haṭ u rüyumla miḥen-dār u perīṣān / **Miḥnetde** idi ḥāṣıl eger şubḥ u eger şām (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 53*). [*miḥnetde, -de]*

mihnet-i kühen: Eski üzüntü.

- Bir bezm-gehde düşdi dile **miḥnet-i kühen** / Başdukça başdı sīḳlet-i kábüs-ı ğam miḥen (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 1*). [*miḥnet-i kühen,]*

mihnet-keş ol-: Bela çekmek.

- **Olanlar** Merve-i şūriş-geh-i zūlfūnde **miḥnet-keş** / Vişāl-i ḥūra sa'y itmek hevāsında Şafā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 4*). [*miḥnet-keş ol-, -an, -lar]*

mihir/mihir: Güneş.

- İ'cāzdur ki ḥāl-i siyeh oldı zīb-i ruh / **Mihir** içre mūšek itdi mekān söylerüm saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 6*). [*mihir,]*
- Sākī bezimde nāz ile gel devr-i sāgar it / Nūr-ı mey ile sāgarı **mihre** berāber it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 1*). [*mihre, -e]*
- Düstür-ı kām-rān-ı felek-rütbe kim anuñ / Necminde **mihir** ü meh gibi sa'd āşikār imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 6*). [*mihir,]*
- **Mihir** ü meh ile çarḥ-ı keç-eṭvār [u] kebūdī / İḥsānına dā'im iki gözle nigerāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 9*). [*mihir,]*
- Biri kettānum eridür biri maḥbūbum yakar / **Mihir** ü mehden başa taḳmış çarḥ-ı keç-reftār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 37*). [*mihir,]*
- Çarḥ da tāsı tarağı ğayrı kaldursın meger / **Mihir** ü mäh ile ta'azzum üzre tāsılar gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 12*). [*mihir,]*
- 'Arz-ı ḥüsn itse kemāhī cümle-i encüm degül / Korkarum kullāb-ı zūlfı **mihir** ü mähı şayd ider (*Ferrī Dīvānı, Ku'a 3, Beyit 2*). [*mihir,]*
- Var der-gehine vaktidür ol zīb-i şuduruñ / Her demde **mihir** zīver-i burc-ı ḥamel olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 7*). [*mihir,]*

mihir: Sevgi.

- Hep vefā idi şehā aqvāl ü ta'bīrūñ senūñ / **Mihir** ü şefḳat idi cümle luṭf [u] taḳrīrūñ senūñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 1*). [*mihir,]*

mihr ü vefā eyle-: Sevmek ve vefa göstermek.

- Çünkü olduñ Ferî-i şūrîdeden gerdân-rû / Her kime **mihr ü vefā eylerseñ** it şimden gerü (Ferî Dîvânı, Tahmîs 6, Bend 5). [mihr ü vefā eyle-, -r, -se, -ñ]

mihrâb: Cami, mescit ve namazgâhlarda kible tarafında bulunan, imamın namaz kıldırıldığı yer.

- Ehl-i derde sübhâ zencîr-i cünûn-ı zülfdür / Ma'bed-i 'aşk içre ebrü-yı bütân **mihrâbdur** (Ferî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [mihrâbdur, -dur]
- İdinmiş ma'bed-i 'aşk içre cânâ hâcibüñ **mihrâb** / Ki erbâb-ı mahabbet gayrı cây-ı iktidâ bilmez (Ferî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [mihrâb,]
- Tîr-i cân-düz-ı nigâhı şimdi âb u tâbda / Müsteneddür ebruvâna arkası **mihrâbda** (Ferî Dîvânı, Tahmîs 5, Bend 3). [mihrâbda, -da]

mihrâb-ı Ca'fer: Şiiliğin altıncı imamı olan Cafer-i Sâdık'ın mihrabı.

- Görse Nu'maniye ebrûsın perestîş-gâh ider / Bir 'Acem ferzendidir **mihrâb-ı Ca'fer** gösterür (Ferî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [mihrâb-ı Ca'fer,]

mihrâb-ı hüsñ: Güzellik mihrabı.

- **Mihrâb-ı hüsne** secde-künân olduğum yeter / Zünnâr-bend-i zülf-i bütân olduğum yeter (Ferî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [mihrâb-ı hüsñ, -e]

mihrâb-ı perestîş-geh-i 'uşşâk: Âşıkların tapınağının mihrabı.

- Ey hâcibi **mihrâb-ı perestîş-geh-i 'uşşâk** / Lâzım harem-i beyte anuñ gibi iki tāk (Ferî Dîvânı, Terkiib-bend 1, Beyit 24). [mihrâb-ı perestîş-geh-i 'uşşâk,]

mihr-i cemâl: Güzelliğin güneşi.

- Niçe eyyâm idi **mihr-i cemâlün** iştiyâkıyla / Şurâhî-i hilâlî eylenüp dönmiş idi aya (Ferî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2). [mihr-i cemâl, -üñ]

mihr-i enver: Nurlu, parlak güneş.

- Hürşîd-perest-i 'aşk görüp meyde 'aksini / Hayfâ ki **mihr-i enveri** meksûf buldılar (Ferî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [mihr-i enver, -i]

Mühr-i kem-nâm-ı fenâ: Faniliğin meçhul mührü.

- Bir zühür-ı mihr-i vahdetle 'adîm ol zerre-ves / **Mühr-i kem-nâm-ı fenâyı** şafha-i tecrîde baş (Ferî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [Mühr-i kem-nâm-ı fenâ, -y, -ı]

mihr-i pür-envâr-ı 'âşık: Âşığın nurlu ve aydınlık güneşi.

- Kim oldu penbe-i şubh-ı kıyâmet / Toğunca **mihr-i pür-envâr-ı 'âşık** (Ferî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [mihr-i pür-envâr-ı 'âşık,]

mihr-i ruh: Yanak güneşi.

- Ferî viricek **mihr-i ruhuñ** 'aşkına cânı / Hürşîd çerâğ olsa gerek medfenümüzde (Ferî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5). [mihr-i ruh, -uñ]

mihr-i ruhsār: Yanak güneşi.

- İdeyüm mi reh-i ‘aşkuñda dil ü cānı tebāh / **Mihr-i ruhsārıña** ser-geşte olam mı çün māh (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 7). [mihr-i ruhsār, -ıñ, -a]

mihr-i şevk-efzā: Işık, parlaltı arttıran güneş.

- Tūtalım ki sū-be-sū ol māhı lālā gezdürür / Ya felekde **mihr-i şevk-efzāyı** kimdür gezdüren (Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 3). [mihr-i şevk-efzā, -y, -ı]

mihr-i sipihr-i ‘adl ü dād: Adalet ve doğruluk göğünün güneşi.

- Hürşīd-i eflāk-ı sedād āb-ı ruḥ-ı rüşen-nihād / **Mihr-i sipihr-i ‘adl ü dād** ehl-i dil ü ṭab‘-ı selīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 4). [mihr-i sipihr-i ‘adl ü dād,]

mihr-i tābende: Parlak güneş. II Güneş gibi parlak güzel.

- Dimiş ol **mihr-i tābende** düşürdük biz de pāyında / Der-i dār-ı gama Ferrī gibi bir bende bend itdük (Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 7). [mihr-i tābende,]

Mikā’īl: İnsanların rızıklarını taksim etmek ve tabiat olaylarından sorumlu, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen dört büyük melekten biri olan melek.

- Suḥanum āb-dih-i gül-şen-i ma’nīdür kim / Āb [u] tābına pesend itmededür **Mikā’īl** (Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 26). [mikā’īl,]

miksār-ı cevır eyle-: Çok konuşarak eziyet etmek.

- Zebānuñ māh-rüyāna daḥi **miksār-ı cevır eyle** / O bī-mihrüñ dehānından niçün ḥarf-i vefā çıkmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 2). [miksār-ı cevır eyle-, -r]

mīnā: Şarap şişesi.

- Çeşm-i bādāmı muḳaşşer ruḥları verd-i ṭarī / Böyle meclis ādeme nuḳl ile **mīnā** istedür (Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 4). [mīnā,]
- Cemāl ārāyişidür cām-ı ‘aşkuñ / Gerekdür dā’imā **mīnāda** bāde (Ferrī Dīvānı, Gazel 179, Beyit 2). [mīnāda, -da]

minnet: Bir iyiliği başa kakma ve yüze vurma.

- Endāzesüz mi kāle-i naḥvet ḳumāş-ı nāz / Cevr ü cefā vü **minnete** yok mı ‘aded meded (Ferrī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 2). [minnete, -e]

mir’āt: Ayna.

- **Mir’ātde** ‘aksin göricek şan iki şūḥuñ / Kevkebleridür itdi ḳırān burc-ı şerefde (Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 5). [mir’ātde, -de]

mir’āt: 1. Ayna. 2. Mir’atü’l-Usul. Molla Hüsrev’in (ö. 1480) fıkah usulüne dair eseri. [TDVİA Mir’atü’l-Usul md.]

- Āyīnecilik itme ‘aḳā’idde de vā’iz / Bul şüretini söyle ki **Mir’āt** elimüzde (Ferrī Dīvānı, Gazel 182, Beyit 3). [mir’āt,]

mir’āt-āsā: Ayna gibi.

- İtmedüñ **mir'ât-âsâ** şâf u bî-gîş sîneñi / Def' idüp gerd-i gurûr u ħod-pesend ü kîneñi (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 3*). [*mir'ât-âsâ,]*

mir'ât-ı dil: *Gönül aynası.*

- Ferriyâ bir kez cihânda rûy-ı zîbâ-yı vefâ / Luţf ile **mir'ât-ı dilde** 'arz-ı endâm itmedi (*Ferrî Dîvânî, Gazel 190, Beyit 7*). [*mir'ât-ı dil, -de]*

mir'ât-ı habâb: *Aynaya benzeyen hava kabarcığı.*

- 'Aksüñ göricek câmda 'âşık bile düşdi / **Mir'ât-ı habâba** niçe dil-cü yile düşdi (*Ferrî Dîvânî, Gazel 186, Beyit 1*). [*mir'ât-ı habâb, -a]*

mir'ât-ı istiğnâ: *Tenezzülslük aynası.*

- Bâ-ĥuşûş âyîne-rûyân-ı cihân[un] 'aşkına / 'Aksini **mir'ât-ı istiğnâya** mazhar gösterür (*Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 6*). [*mir'ât-ı istiğnâ, -y, -a]*

mir'ât-ı şurâhî: *Sûrahî aynası. (bk. şurâhî).*

- **Mir'ât-ı şurâhîde** güzel dikkât olunsun / Al ruhları başmaz mı mey-i nâbı görülsün (*Ferrî Dîvânî, Gazel 150, Beyit 3*). [*mir'ât-ı şurâhî, -de]*

mir'ât-ı Zihni: *Zihni'nin aynası. (bk. Zihni).*

- Olup **mir'ât-ı Zihni**de müşâhid / Bugün ben peykerüm ħod-bîn-i 'aşkum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 138, Beyit 8*). [*mir'ât-ı Zihni, -de]*

mîr-livâ: *Miralay (albay) rütbesinin bir üstündeki askerî rütbe.*

- Oldı etvârına çok **mîr-livâ** dil-dâde / Çekdi yügrük 'alemin şimdi 'Alem-dâr-zâde (*Ferrî Dîvânî, Matla 11, Beyit 1*). [*mîr-livâ,]*

mişâl: *Benzer, eş.*

- Şöyle yazdı târîhin Ferrî'Utârid levĥe kim / Belki Bercîs-i felek ola bu ĥaţţâta **mişâl** (*Ferrî Dîvânî, Tarih 10, Beyit 5*). [*mişâl,]*

mişâl ol-: *Benzemek.*

- Ne çâre ben de bir 'aşfûr-ı nâ-çâra **mişâl oldum** / Ta'azzum öğredürken himmetüm Kâf üzre 'Anĥâyâ (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 7*). [*mişâl ol-, -du, -m]*

mişâli: *Gibi.*

- Bir şeker çiğnedi vaşlum saña lâyıĥ diyerek / Ol ağız miski **mişâli** fem-i alı küçücük (*Ferrî Dîvânî, Gazel 121, Beyit 3*). [*mişâli,]*
- Çarĥ ideli ol büt-i Leylî-veşi gözden nihân / Kays-ı âvâre **mişâli** sâĥa-ı şahrâdayum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 143, Beyit 2*). [*mişâli,]*
- Cellâd-ı çeşm-i şûĥ ne şemşîr-i ģamze-tîz / Yûsuf **mişâli** Mısr-ı ĥüsünde olup 'azîz (*Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 2*). [*mişâli,]*

mişâl-i Bâyezîd: *Bayezid gibi. II Bayezid: Bayezid-i Bistamî, 9. yy.da yaşadığı düşünölen bir mutasavvıf.*

- Murğ-ı gül-zār-ı ḥaḳīḳatsiñ **mişāl-i Bāyezīd** / Leyse fī delḳī sivā'l-lāh sırrı ṭab'ūnda ṭarī (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 9). [mişāl-i Bāyezīd,]

misāl-i hāl u haṭ: Yüzdeki ben ve tüyler gibi.

- Baḥt-ı bed yüzden düşürdi itdi künc-i ḡam yirüm / Pek siyeh ḥāl-i perīşānum **mişāl-i hāl u haṭ** (Ferrī Dīvānı, Gazel 112, Beyit 2). [mişāl-i hāl u haṭ,]

misāl-i nāf-ı āhū: Ceylan göbeği gibi. Hıta ülkesinde yaşayan ceylanın göbeğindeki urdan misk adı verilen koku elde edilir.

- **Mişāl-i nāf-ı āhū** cevır ile leb-rīz-i ḥūn itdūñ / Göñül nāmında ey ḥūnī tehī bir sāgarum vardur (Ferrī Dīvānı, Gazel 67, Beyit 3). [mişāl-i nāf-ı āhū,]

misāl-i yār: Sevgili gibi.

- Gülmedüm 'ālemde ḥāsıl ḡonce-veş açılmadum / Dā'imā oldum cefā-bīnā **mişāl-i yār** gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 35). [mişāl-i yār,]

miskāl: Yirmi dört karat değerinde bir ağırlık ölçüsü birimi. II Pek az miktar.

- Zāhid nefesin rindlere **mişkal** ile şatmış / Güyā bu derek mey-gedede şeyḥ-i Ḥaremdür (Ferrī Dīvānı, Müfret 4, Beyit 1). [mişkal,]

misket: Bir cins elma.

- Bir meh görünce sīb-i zenaḥdān 'arāḳ-niṣār / Fikrüm çeñe şuyı ile **misket** şuyındadır (Ferrī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 2). [misket,]

misk-i Rūmī: Anadolu'ya özgü misk.

- Hem-nefesdür **misk-i Rūmīye** bunuñ çün nāfe-Çīn / Sürinür zūlf-i nigāra görmege nā-çār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 11). [misk-i rūmī, -dür-y, -e]

mişl-i 'Adīm: Adīm gibi. II Adīm: İbnü'l Adīm. Eyyubiler Dönemi'nde Halep'te yaşamış devlet adamı, âlim, şair. [TDVİA "İbnü'l Adīm" md.]

- Neş'et daḥi mümtāzdur şahbāz-ı hoş-pervāzdur / Her ne dinilse azdur üstād-ı kül **mişl-i 'Adīm** (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 14). [mişl-i 'Adīm,]

mişl-i 'andelīb: Bülbül gibi.

- Ben daḥi **mişl-i 'andelīb** oldum o yüzden nā-şikīb / Qaldum velī murğ-ı ḡarīb ḡurbetde ber-ḥāl-i saḳīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 20). [mişl-i 'andelīb,]

mişl-i hezār-ı zār: Ağlayan, inleyen bülbül gibi.

- Dāverā şimdi benüm pejmürde berg-i rüzḡār / Gitdi sāmānum meded **mişl-i hezār-ı zār** gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 33). [mişl-i hezār-ı zār,]

mişl-i misvāk: Misvak gibi.

- Derūnum rīze rīze **mişl-i misvāk** / Vücūdum pāre pāre şāne-meşreb (Ferrī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 2). [mişl-i misvāk,]

mişl-i miyâh: Sular gibi.

- Beñzemez gayrıya her süya aķar **mişl-i miyâh** / Şimdi ammâ yine bir dâma tütüldü ey şâh (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 11). [mişl-i miyâh,]

mişl-i nesîm: Hafif hafif esen rüzgâr gibi.

- Keyf-i şarâb-ı bî-ḥumâr oldı dile neşve-nişâr / Gül-zâr-ı cânı pür-bahâr itdi eger **mişl-i nesîm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29). [mişl-i nesîm,]

mişl-i pivâle: Kadeh gibi.

- Şarâb-ı nâb ile **mişl-i pivâle** sürḥ-i rûy itdûñ / Beni ey bâ'is-i feryâd u nâle sürḥ-i rûy itdûñ (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 9, Bend 5). [mişl-i pivâle,]

mişl-i Senâiyî-i ḥakîm: Hikmet sahibi Senâi gibi. II Senâi: İranlı şair ve Farsça tasavvufî mesnevi tarzının kurucusu.

- Zihnî-i rind-i hoş-edâ tâze-edâdur vâkı'â / Eş'ârı ḥikmet-intimâ **mişl-i Senâiyî-i Ḥakîm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15). [mişl-i Senâiyî-i Ḥakîm,]

mişma'-ı cân: Can kulağı.

- **Mişma'-ı cânâ** tokundı bu maķâlât-ı ġarîb / K'ey riyâ-kâr-ı cihân eyle vü sem'a mu'tâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [mişma'-ı cân, -a]

mişmâr: Çivi.

- Benüm ol şâ'ir-i mi'mar-ı kudsî-ḥâne-pîrâ kim / Nikât-ı şî'rûme **mişmâr** olur her luṭf-ı ma'nâ kim (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 12, Bend 7). [mişmâr,]

mişâl: Misal âlemi. Tasavvufa göre eşyanın suretlerinin ve modellerinin bulunduğu bu âlem, gerçek âlemdir. [TTDS]

- Nâzır-ı mir'ât-ı eşyâya **mişâlûñ** fehm olur / 'Ârif-i tîz-bîñ-i ma'nâya cemâlûñ fehm olur (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 8, Bend 3). [mişâlûñ, -ûñ]

mişâl-i dil-i Mûsî: Hz. Musa'nın gönlü gibi.

- Meclâ-yı füyûzât ideğör 'aşķ ile ķalbi / Tûr eyle süveydâyı **mişâl-i dil-i Mûsî** (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [mişâl-i dil-i Mûsî,]

mişâl-i rāhib-i havret-fezâ-yı şüret-i Meryem: Hz. Meryem'in suretinden hayrete düşen rahip gibi.

- **Mişâl-i rāhib-i ḥayret-fezâ-yı şüret-i Meryem** / Buñaldum deyr-i ḥasretde meşîl oldum ķelîpâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 2). [mişâl-i rāhib-i ḥayret-fezâ-yı şüret-i Meryem,]

mişl-i tāk: Üzüm asması gibi.

- Ḥasretüñle künc-i ġamda her gice ķan aġlarum / Cüşî-i âb-ı şirişküm **mişl-i tāk** eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 2). [mişl-i tāk,]

mişķāt-āsâ: Kandil koymak üzere duvara açılan oyuk gibi.

- Süveydām içre Һasret şöyle şu‘le-pāşdur her dem / Göñül **mişkāt-āsā** āteşin-eṭvārdur sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 6*). [*mişkāt-āsā,*]

mivān: Bel.

- Ervāh-ı mücerred gibi fikr ile güm oldum / ‘Aqla götürüp gül-dehen ince **miyānı** (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 60*). [*miyānı, -ı*]
- Sevdā-yı zūlf ü kākūli бүkdi **miyānumı** / Bildüm idermiş ādemi ra‘nā gulām lām (*Ferrī Dīvānı, Gazel 140, Beyit 3*). [*miyānumı, -um, -ı*]

mīzāb: Oluk, su yolu.

- Şāh-rāh-ı hicre çeşmüm çeşme-i sīr-ābdur / Cüy-bār-ı Һasrete müy-ı müjem **mīzābdur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 49, Beyit 1*). [*mīzābdur, -dur*]

mīzāb-ı nāz: Nazın su yolu.

- Her birisi nevk-i müjgānuñ olup **mīzāb-ı nāz** / Ğamzesi maħmūr u çeşmi nīm-mest-i ḥ‘āb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Tahmīs 3, Bend 1*). [*mīzāb-ı nāz,*]

mīzān: Terazi.

- Sencīde iderse n’ola āğūşum o şūḥı / **Mīzān** zere zer keffe-i mīzāna münāsib (*Ferrī Dīvānı, Gazel 13, Beyit 3*). [*mīzān,*]

mīzān-ı zeheb: Altın terazisi.

- Her bü’l-hevesūñ bildiği kañtār degüldür / **Mīzān-ı zeheb** zīver-i dest-i eşel olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 5*). [*mīzān-ı zeheb,*]

mola: Halatın fora edilerek açılması için verilen komut. [ÖTS]

- İndirme şuya yelkenüñi **mola** sıpınğa(?) / Liman-ı dile çekdiri vir ğabya sıtınğa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 1*). [*mola,*]

moncuk: Atların boynuna takılan süs.

- Esb-i pīr-i çarḥa bir yıldızlı **moncuk** ‘arz idüp / Kevkebe başdurdı pek çok bir bir aḥter gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 3*). [*moncuk,*]

mū: Kıl.

- **Mū** degül rüyına ta‘līk Ḥabeş-i şāhinden / ‘Azl için ḥüsnini ḥaṭdur siyeh atlas keseli (*Ferrī Dīvānı, Gazel 185, Beyit 2*). [*mū,*]
- **Mū** kıyās itme tenümde tīr-i müjgānuñ şehā / Cevr ile bulmuş nümāyiş her biri ser gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 23*). [*mū,*]

mu‘ādil: Denk, eşit.

- Kuluñ da kuvvet-i kudsiyye-i ḥüsn-i ṭabī‘atla / **Mu‘ādil** eyledüm enfāsımı nuṭḡ-ı Mesīḥāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 34*). [*mu‘ādil,*]

mu‘allā: Yüksek, yüce.

- Eylemiş öyle **mu‘allā** ki gören dir el-ḥaḳ / Ṭāḳ-ı pāki felegi geçmiş olup saḳf-ı semā (*Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 6*). [*mu‘allā,]*

mu‘attar: *Güzel kokulu, güzel kokmuş.*

- Olur ‘ālem **mu‘attar** dökse kākül ol meh-i gül-rū / ‘Usurla āhū-āsā ger dil-i ‘attār ṭar olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 3*). [*mu‘attar,]*
- Semt-i Ken‘ānı **mu‘attar** ider enfāsi ile / Yūsuf-ı ḥulkümü şemm itse eger İsrā‘īl (*Ferrī Dīvānı, Kıt‘a 1, Beyit 27*). [*mu‘attar,]*

mücib-i sāmān-ı rivā: *İki yüzölçölüğün gerektirdiği varlık, servet.*

- Tesbīḥ ü ridā **mücib-i sāmān-ı riḳādur** / Bir cām ile biz ḥāne-ber-endāz-ı Elestüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 4*). [*mücib-i sāmān-ı riḳā,]*

mu‘cize: *İnsanı āciz bırakan, olağanüstü, hayranlık uyandırıcı.*

- Teshīre o ḥūrī-veşi cennāt elimüzde / Eş‘ār gibi **mu‘cize** āyāt elimüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 182, Beyit 1*). [*mu‘cize,]*

mu‘cize-gūy/mu‘ciz-gūy: *İnsanı aciz bırakan, olağanüstü sözler söyleyen.*

- Eş‘ār degül Ferrī gibi **mu‘cize-gūyūñ** / Su‘bān olıcak ḥāmesi siḥr ide mi zānga(?) (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 7*). [*mu‘cize-gūyūñ, -uñ]*
- Ferrīyā ser-best ü **mu‘ciz-gūysiñ** tab‘uñ gūvāḥ / Tāze maẓmūn şā‘ir-i ser-semle itmez imtizāc (*Ferrī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 7*). [*mu‘ciz-gūysiñ, -suñ]*

mu‘cize-perdāz: *Mucize meydana getiren.*

- Zār-ı dil ü ‘aşḳı ḡarazuñ fehḥ ise ey büt / Ferrī gibi bir **mu‘cize-perdāz** ile söyleş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 106, Beyit 5*). [*mu‘cize-perdāz,]*

mudḡam ol-: *Kaynaşmak.*

- Mekk-i Bābil daḥi **olur** ise **mudḡam** çeşmūñe / Olmasa ḡamzeñ dem-ā-dem yār u hem-dem çeşmūñe (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 5, Bend 1*). [*mudḡam ol-, -ur]*

muḡ-bece: *Mecusî çocuḡu, meyhaneci çıraḡı.*

- Āḥ-ı dil döndi buḡūr-ı Meryeme ey **muḡ-bece** / Rehn-i küfr-i zūlfūñ oldı dīn ü ĩmānum Ṭanaş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 3*). [*muḡ-bece,]*
- Zāhid ki muḳīm olmaya tā **muḡ-becelele** / Gül-geşt-i şafā-yı dem-i a‘rāfi ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 4*). [*muḡ-becelele, -ler, -le]*
- Buḡūr-ı Meryem-āsā çarḥ-sādur düde-i āhum / Kūsūf irer ḡazer ey **muḡ-bece** ḳandīl-i ‘İsāya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 5*). [*muḡ-bece,]*
- Zūlf-i zūnnārına bir **muḡ-beceñūñ** bağla göñül / Mezheb ü dīn ü dili ‘aşḳına vir itme ‘inād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 7*). [*muḡ-beceñūñ, -ñūñ]*

muḡ-beceḡān: *Mecusî çocukları, meyhaneci çırakları.*

- Deyrde **muḡ-beceḡān** ile budur ūlfete dāll / Ḳorḳarum ki beni ḳıssīs ide bu rāz-ı ceres (*Ferrī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 3*). [*muḡ-beceḡān,]*
- Eş‘arum olup neş‘eli şāhbā-yı ma‘ānī / Maẓmūn-ı dil-āvīzleri **muḡ-beceḡāndur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 18*). [*muḡ-beceḡāndur, -dur]*
- ‘Aşḳ ile şimdi ḡarābātı bilüp dār-ı na‘īm / Andaki **muḡ-beceḡān** zümre-i ḡilmānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 29*). [*muḡ-beceḡān,]*

muğ-beçe-i cān: Mecusi çocuğuna benzeyen can.

- Nāz ile bu dem **muğ-beçe-i cān** beden oynar / Şabr idemez ‘aşıkda daḥi cān beden oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*muğ-beçe-i cān,]*

muğ-beçe-i tāze-edā: Genç, körpe meyhaneci çırağı.

- Bir **muğ-beçe-i tāze-edā** eyledi meftûn / Öldürdi netîce o gâzâlâne bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*muğ-beçe-i tāze-edā,]*

muğber: Küskün, kırgın.

- Şâhid-i bahtum benüm nāz ile pîrâyiş bulup / Her zamān etvârını ben zāra **muğber** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7*). [*muğber,]*

muğmız-ı çeşm-i kusūr: Kusur gözünü yuman, kusurları görmezden gelen.

- Herkes o yirde **muğmız-ı çeşm-i kuşûrdur** / Ferrî de anda hayret ile pür-fütûrdur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 41*). [*muğmız-ı çeşm-i kuşûr, -dur]*

muğ-peçe: Mecusî çocuğu, meyhaneci çırağı.

- Pîr-i muğān [u] **muğ-peçeler** bî-fürûğ u fer / Maḥmûrlık ise itmede îrâş-ı derd-i ser (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*muğ-peçeler, -ler]*

muḥāl: İmkânsız.

- Kâtibân-ı hoş-nüvîsi aḥladum ceffe’l-kalem / Böyle bir ḥaṭṭ-ı Nazîfe nokta kondurmak **muḥāl** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 4*). [*muḥāl,]*

muḥammer: Yoğrulmuş.

- Fıtratda derd ü ğamla **muḥammer** âb u gil / Olmam ser-â-ser irse kazâ câna münfa’ il (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [*muḥammer,]*

muḥassal: Hasılı, kısacası, lafın kısası.

- **Muḥaşşal** ‘aşık-ı dîvāneyüm bir şūḥa Ferrî / Yeter çün Gül-şenîyüm bu kadar îmā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 9*). [*muḥaşşal,]*

muḥāzāt: Aynı hizada olma.

- **Muḥāzāt** iddi’âsın idemez bād-ı şabā olsa / Hevâsın bulsa andan daḥi pîş-revdür ‘ayân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [*muḥāzāt,]*

muḥîṭ: Kuşattığı zaman, kuşatınca.

- Diñmiş olunca mâtem ü sūr ‘âlemi **muḥîṭ** / Şîven baña vü şevk ile bezm-i tarab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*muḥîṭ,]*

Muḥlişî: Özel isim.

- **Muḥlişî** maḥlaş Ḥalîl Beg idi nām-ı nāzügi / Şā’ir-i pākize-reftār idi aḥlākı cemîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 1*). [*muḥlişî,]*

muhrîk: Yakan, yakıcı.

- Tanînüm hasretünle **muhrîk** u dil dâğ dâğ oldı / Mümâsıldür vücüdüm fûrkatünle heykel-i nâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14). [muhrîk,]

muhtâc it-: Bir kimseye, bir şeye muhtaç hâle getirmek.

- Bir kîse akçeye bir esb-i şabâ-reftâra / Yine **muhtâc idiyor** bendeki bu baht-ı şakîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 18). [muhtâc it-, -i, -yor]

muhtâc-ı şarâb: Şaraba muhtaç.

- 'Uşşâkda **muhtâc-ı şarâb** olmadı bir dil / Hâırlara neş'e vireli lâye-i hüsnün (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 70). [muhtâc-ı şarâb,]

muhtefî: Gizlenmiş, saklı.

- Bir keyf için ki anda melâmet de **muhtefî** / Menn-âşinâ-yı pîr-i muğân olduğum yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [muhtefî,]

muhtel it-: Bozmak, karıştırmak.

- Revâ mı büm u zâğıstân ola bezm-i çemen-zâr / **İde muhtel** bizi âvâregî-i pâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [muhtel it-, -e]

muhtel ol-: Karışmak, bozulmak.

- Bu eşnâda emîrân-ı Mısır pek **muhtel olmuşdı** / Mısır olmuşdı bağya bağteten itmişdi da'vâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 4). [muhtel ol-, -miş, -dı]

muhtel-dimâğ it-: Şuurunu bozmak, aklını kaçırtmak.

- Virdi pâ-zehr-i ayağ-ı bâde-i vaşluñ ferah / **İtmîş** idi zehr-i fûrkat bendeñi **muhtel-dimâğ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4). [muhtel-dimâğ it-, -miş]

mukaddemce: Erkenden, önceden.

- Me'zûn-ı hat olmuşdı **mukaddemce** şülüşde / Bitdi çün o la'lîn şakalı şeyhe virüp zûr (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 2). [mukaddemce,]

mukârin: Yakın, bitişiğinde.

- Mukârin şems ile necm-i sa'îdi Ferkadân-âsâ / Sa'âdetle olaldan burc-ı âbîde kırân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11). [mukârin,]

mukaşşer: Kabuğu soyulmuş.

- Çeşm-i bādâmı **mukaşşer** ruhları verd-i tarî / Böyle meclis âdeme nuql ile mînâ istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [mukaşşer,]

mukayyed: Bağlı.

- Teklîfe **mukayyed** degülüz 'aşık-ı rindüz / Ferrî gibi âzâde vü ser-bâz-ı Elestüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [mukayyed,]
- **Mukayyeddür** o rütbe zülfüne cân u dil-i Ferrî / Alırlar bûy-ı hasret sünbül-i hâk-i mezârından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [mukayyeddür, -dür]

mukavved ol-: Bağlanmak.

- Gönlüm **olalı** rişte-i zülfünle **muḳayyed** / Bir dem elem-i dehrden āzāde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [*muḳayyed ol-, -alı*]

muḳīm it-: Oturtmak.

- Dāmān-ı devletden felek itdi beni çün ḥarf-i şek / Zāyî olup bunca emek ḥüsrān ile **itdi muḳīm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21*). [*muḳīm it-, -di*]

muḳīm ol-: Oturmak.

- Zāhid ki **muḳīm olmaya** tā muğ-beçelerle / Gül-geşt-i şafā-yı dem-i a'rāfı ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 4*). [*muḳīm ol-, -ma, -y, -a*]
- Bî-şübhe 'avn-i Ḥaḳ ḳarīn buldı nîzāmī mülk-i dīn / O zıll-ı Rabbü'l-Ālemīn **olınca** tahtında **muḳīm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8*). [*muḳīm ol-, -ınca*]
- Ferrî yeter bu ḳıl ü ḳāl eyle du'āya intikāl / **Olsun** o ferḥunde-ḥıṣāl tahtında 'izz ile **muḳīm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [*muḳīm ol-, -sun*]

muḳīm-i kūy: Mahallede, semtte ikāmet eden.

- **Muḳīm-i kūyudur** her şeb derinde zār u ser-gerdān / Dil-i şūrīde bekler dil-ber-i ra'nā çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*muḳīm-i kūy, -i, -dur*]

mūm: Bir fitilin etrafına erimiş bal mumu, içyağı, stearik asit veya parafin dökülerek genellikle silindir biçiminde dondurulan ince, uzun aydınlatma aracı.

- Yāra pervāne-veş 'aşḳ ile hücum eyleyelüm / Varup ol saḥt-dili ya'nî ki **mūm** eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [*mūm,]*
- Pervāne olup ḥidmetine Ferrî [anuñ] **mūm** / Ol şem'-i şeb-ārā ile cem' oldı Fenerde (*Ferrî Dîvânı, Müfret 9, Beyit 1*). [*mūm,]*

mūnis: Cana yakın.

- Ben o rindüm ḡam-güsār u **mūnis** oldı ḡam baña / Eylemez te'şīr dārūyı iderseñ sem baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 6*). [*mūnis,]*

mūnis ol-: Alışmak.

- Her dem ki bize **mūnis olur** luṭf-ı tebeşşüm / Tūṭī gibi bir nev-reviş îcād iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*mūnis ol-, -ur*]

mūnis-i şevḳ-āver: Neşelendiren dost.

- Yok gerçi yār [u] yāverüm bir **mūnis-i şevḳ-āverüm** / Ammā ki var şî'r-i terüm peygüle-i ḡamda nedīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [*mūnis-i şevḳ-āver, -üm*]

munsif: İnsaf sahibi.

- Var mı ḥübānuñ 'aceb **munsifi** yohsa Ferrî / Cümlesi böylece ḡaddār u ḥıyānet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*munsifi, -i*]

mūr: Karınca.

- Reh-i 'aşḳ u firākında o güne oldı za'f-ülfet / Ḥaṭı fikriyle kūyında gönül **mūr** oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5*). [*mūr,]*
- Şīrān-ı bezm-i vahdet o meclisde **mürdur** / Ancaḳ zuhūr-ı şa'sa'a-i pür-zuhurdur (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 40*). [*mürdur, -dur*]

murabba‘-sâzlık it-: Dört dizelik kitalardan oluşan manzumeler yazmak.

- Nev-zemîn-i Zihnîde itmeme **murabba‘-sâzlık** / Ferriyâ güncişke olmaz lâne-i ‘Ankâ melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [murabba‘-sâzlık it-, -me, -m]

murâd: Maksat, meram, niyet.

- ‘İdde ‘azm-i Beşiktaş idelüm didi o şüh / Şalınup gitdi **murâdı** Ferriyâ dolâbdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [murâdı, -ı]
- Ârzü vâdîlerin geçdük ümîd ü bîmde / Kim **murâd** u kâm için atmak yakışmaz gâmumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [murâd,]
- Bu şehir içre gönülce bir büt-i mevzûn-kâmet yok / **Murâdumca** çemende bir sehî-kad serv-i naḥvet yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [murâdumca, -um, -ca]
- ‘Arz-ı hâl ile hikâyetdür **murâd** ahvâlümü / Bî-edeblikdür şikâyet olsa da bisyâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39). [murâd,]
- **Murâdum** intisâb ile derinde bende olmaḥdur / Kâbül eyler ise şaff-ı ni‘âl-i bendegân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32). [murâdum, -um]

mürân: Karıncalar.

- Haṭ geldi ruh-ı yâra diyü itme te‘essûf / **Mürân** şeker üstine cem‘ olsa ne mâni‘ (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [mürân,]

murğ-âb: Su kuşu.

- Makşad-ı rind ‘âlem-i âb u cevân-ı sâdedür / Nev-be-nev **murğ-âba** elbet dâne vü yemdür garaḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [murğ-âba, -a]

murğ-ı cemâl: Güzellik kuşu.

- Evc-i naḥvetde hevâlanduramaz müjgânüñ / Yorılır **murğ-ı cemâlün** daḥi bâli küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [murğ-ı cemâl, -ün]

murğ-ı cünûn-ı vahdet: Teklik deliliğinin kuşu.

- Künc-i ‘ademde cây-gehüm fark-ı Kaḡsdur / **Murğ-ı cünûn-ı vahdete** hoş-âşiyânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [murğ-ı cünûn-ı vahdet,]

murğ-ı dil: Gönül kuşu.

- **Murğ-ı dilüm** düşse tutulsa n’ola / Tille-i şehir içre o bir dânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [murğ-ı dil, -üm]
- Bağlandı kaldı rişte-i zülfinde **murğ-ı dil** / Ol şırma saçlı hâre belikli ipeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [murğ-ı dil,]
- **Murğ-ı dil** bî-vâyedür büy-ı gül-i ümmîdden / Lâle-i ḥasret virilmiş gül-şen-i câvîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 1). [murğ-ı dil,]
- Dâne-i hâli görüp dâma tutuldu eyvâh / **Murğ-ı dil** bâl açıcak semt-i semâ niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [murğ-ı dil,]
- Bağlanup zünnâr-ı zülf-i pâkine **murğ-ı dilüm** / Şan perestüdür tutuldu pây-bend-i lâne (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [murğ-ı dil, -üm]
- Ol gedâ-yı pür-vaḡâr-ı bî-ğurûrum **murğ-ı dil** / Kâf-ı naḥvet üzre ‘Ankâ gibi ârâm itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2). [murğ-ı dil,]
- Ruḡuñ şevkıyla **murğ-ı dil** yine kim lânedür şimdi / Bün-i şem‘-i maḥabbetde döner pervânedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [murğ-ı dil,]
- Dâne-i hâl-i siyâhuñ çîne-veş **murğ-ı dile** / Görinüp şayd eyledi zülf-i girih-gîrûñ senüñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4). [murğ-ı dil, -e]
- K’olur hâl-i siyâh **murğ-ı dili** şayd itmeḡe çîne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1). [murğ-ı dil, -i]

murğ-i dil-i avāre: Derbeder gönül kuşu.

- Zülf-i siyeh-i per-şiken ü dāne-i hālî / **Murğ-i dil-i avāremüzüñ** dām u yemidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [murğ-i dil-i avāre, -müz, -üñ]

murğ-ı ğarīb: Kimsesiz, zavallı, biçare kuş.

- Ben daḥî misl-i ‘andelīb oldum o yüzden nā-şikīb / Kaldum velî **murğ-ı ğarīb** ğurbetde ber-ḥāl-i sakīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20). [murğ-ı ğarīb,]

murğ-ı gül-zār-ı ḥakīkat: Hakikat gül bahçesinin kuşu.

- **Murğ-ı gül-zār-ı ḥakīkatsiñ** mişāl-i Bāyezīd / Leyse fî delkī sivā’l-lāh sırrı ṭab‘uñda ṭarī (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9). [murğ-ı gül-zār-ı ḥakīkat, -siñ]

murğ-ı melûl-ı dāmen-i sahrā-vı ğurbet: Gurbet çölünde bulunan dağın eteğindeki üzgün kuş.

- ‘Ayb itme zeyl-i kûteh ü pejmürde-bāl isem / **Murğ-ı melûl-ı dāmen-i sahrā-vı ğurbetüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2). [murğ-ı melûl-ı dāmen-i sahrā-vı ğurbet, -üm]

murğ-ı melûl-ı gūşe-i dāmān-ı ğurbet: Gurbetin eteğinin ucundaki üzgün kuş.

- Bir derd esīri ‘āşık-ı nālān-ı ğurbetüz / **Murğ-ı melûl-ı gūşe-i dāmān-ı ğurbetüz** (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 20). [murğ-ı melûl-ı gūşe-i dāmān-ı ğurbet, -üz]

murğ-ı nigāh: Bakış kuşu.

- Tār-ı şu‘ā-ı çeşmi kûrup şāh-rāhuña / Dām oldı dīdem āḥirī **murğ-ı nigāhuña** (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 12). [murğ-ı nigāh, -uñ, -a]

murğ-ı rûh: Can kuşu.

- Rûze eyyāmı idi bir şām-ı dil-ārāmīde / Per açup gül-zār-ı kudse buldı **murğ-ı rûḥı** rāh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3). [murğ-ı rûḥ, -ı]

murğ-ı ṭab’: Yaradılış, mizaç kuşu.

- **Murğ-ı ṭab’uñ** hem temāşā-gāḥı hem dāmı olur / Bu ‘acebdür gösterür kayd içre kāmı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [murğ-ı ṭab’, -uñ]

murğ-ı zīrek: Sığırcık türünden bir kuş. [FZ]

- Remīde itme tār-ı zülfüñe düşdi dil-i zārum / Şehā bir **murğ-ı zīrekdür** ki konmışdur nihāl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [murğ-ı zīrek, -dür]

mūr-ı mû: Karıncaya benzeyen tüy.

- Hüdḥüd-i şīve ile ‘aqlumı itdi ihşār / **Mūr-ı mû** bādī-i bergeşte-i sāmānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 16). [mūr-ı mû,]

mūr-ı Süleymān: Süleyman Peygamber'in karıncası. Süleyman Peygamber ordusuyla bir vadiden geçerken karıncaların beyi, karıncalara ezilmemeleri için kaçımlarını tembihler. Süleyman Peygamber bunu duyunca karıncaların beyni yanına çağırır. Bey, gelirken çekirge budı getirir. But, Hz. Süleyman'ın duasıyla bereketlenir ve bütün ordu bütün yarısıyla doyar. Edebiyatta Süleyman Peygamber iktidar ve gücün, karınca ise aczin timsali olarak anılır. [ADŞŞ “Süleyman” md.]

- Ḥaṭ-ı ruḥsārınuñ fikriyle ol rütbe za‘īfüm kim / Ser-i küyuñda zānn eyler gören **mūr-ı Süleymānum** (Ferrî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [mūr-ı Süleymān, -um]

müris-i hızlân: Sefalet veren, sefalete sebep olan.

- Resm-i ‘ādīdūr ki ‘irfān **müris-i hızlân** çi sūd / Ferriyā semt-i murādı yoḥsa her dem cān çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7*). [*müris-i hızlân,]*

müris-i iflās ol-: İflasa sebep olmak.

- **Müris-i iflās oldu** ma‘rifet āḥir baña / Vādī-i nādānī ignā eyledi cāhilleri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*müris-i iflās ol-, -dı]*

Mūsā: İsrailoğulları’na gönderilen ve kendisine Tevrat indirilen peygamber. Tur Dağı’nda Allah ile konuşmuş ve Allah’ın tecellisine mazhar olmuştur.

- Kelīm-i dil ‘aşāyı degdi cūn ḥaṭ rû-nümūn oldu / Mekāndur ey ḥaṭ-āver Ṭūr-ı ḥüsnüñ şimdi **Mūsāya** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6*). [*mūsāya, -y, -a]*
- Altunı koyup aḥker-i sūzāna şığandum / **Mūsā** gibi yandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2*). [*mūsā,]*

muşanna ‘-kārī-i keştī-i mähī: Yıldız gemisinin sanatçılığı. (?).

- Bu baḥr-i aḥḍar-ı eflāk-ı ‘ulvī içre ṭurdıkça / **Muşanna ‘-kārī-i keştī-i mähī** bād-bān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 47*). [*muşanna ‘-kārī-i keştī-i mähī,]*

mushaf: Sayfa hâlinde meydana getirilmiş şey, kitap.

- Ferrîyi helāk itmege ruḥsār ile ḡamze / Her demde hemān **muşhaf** u ḥancer öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*muşhaf,]*

Mushaf: Kur'an-ı Kerim.

- Keyfiyyetüm aḥlanmadı nā-dān arasında / **Muşhaf** gibi şan sūk-ı Naşārāda ḡarībüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2*). [*Muşhaf,]*

Mūsī: Hz. Musa. İsrailoğulları’na gönderilen ve kendisine Tevrat indirilen peygamber.

- Benüm ol **Mūsī** ki Fir‘avn-‘adū mekrinden / Kil-k-i pūr-zūr-ı ‘aşā elde nigeḥ-bānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*Mūsī,]*

Mūsī-i havret-fezā-vı rûv-ı vār: Sevgilinin yüzünü görüp hayrete düşen Musa. (bk. Mūsā).

- Göñül ol **Mūsī-i ḥayret-fezā-yı rûy-ı yār** oldu / Şadā hep len terānīdūr bezm-i Ṭūr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3*). [*Mūsī-i ḥayret-fezā-yı rûy-ı yār,]*

müşek: Fare yavrusu.

- İ‘cāzdur ki ḥāl-i siyeh oldu zīb-i ruḥ / Mihr içre **müşek** itdi mekān söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [*müşek,]*

muşt-ı kazā: Kaza, bela yumruğu.

- Ṭurmaz döger **muşt-ı kazāsına** talebdür güyiyā / Oldum bu ḥāle mübtelā deyr-i miḥen nākūsıyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4*). [*muşt-ı kazā, -sı, -n, -a]*

mu ‘tād: Alışılmış, âdet edinilmiş şey, alışkanlık.

- **Mu ‘tādı** olur ise eger ‘aşk ile girye / Eşküm giderek kılzüm ü ‘ummān olacākdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*mu ‘tādı, -ı]*

- Darb-ı sîne oldı **mu'tādum** kuzum nākūs-veş / Görseñ inşāf eyler idüñ zār [u] efgānum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [mu'tādum, -um]
- 'İlm ü hüner **mu'tādıdur** hep cümleñüñ üstādıdur / Mülk-i suhan Bağdādıdur gūyā ki Rūhî-i 'alīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13). [mu'tādıdur, -ı, -dur]

mu'tād eyle/-mu'tād it-: Alıştırmak.

- Misma'-ı cāna tokundı bu maķālāt-ı ġarīb / K'ey riyā-kār-ı cihān **eyle** vü sem'a **mu'tād** (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [mu'tād eyle-,]
- Yāruñ lebinî 'işveye **mu'tād iderüz** biz / 'İşret-gehi dükkānce-i ķānnād iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [mu'tād it-, -er, -üz]

mu'teber: İtibarlı, sayılır, hatırlı.

- Olurdı belki mā'il eyleseñ zār ile ibrāmı / İder āh u figān erbāb-ı 'aşķı **mu'teber** Hāmî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Beyit 17). [mu'teber,]

mu'tedil: İlk, ılıman.

- Oldı bak taht-ı hayālî benüm āġūs-ı dilüm / **Mu'tedil** bād-ı vezān āh-ı dil ü cānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 17). [mu'tedil,]

mu'tekif-i türbet-i pāk: Temiz türbede itikafa çekilen. II İtikaf: Dünyadan elini eteğini çekerek bir yere kapanma.

- Kays olsa n'ola **mu'tekif-i türbet-i pāküm** / Ferrî benüm ol mürde-i tābūt-ı ħarābāt (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [mu'tekif-i türbet-i pāk, -üm]

mu'temed-i devlet ü dīn: Devlet ve dinin güvenilir kimsesi.

- Sāpāş zihīmu'temed-i devlet ü dīndür / Ferzāne-i devrān re'īs-i ħ'ācegāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7). [mu'temed-i devlet ü dīn, -dür]

muṭī' ü münkād ol-: İtaat etmek ve boyun eğmek.

- Pīr-i meyden olagör rāz-ı Mesīḥi 'ārīf / **Ola** tā nefis-i ḥasīs emre **muṭī' ü münkād** (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6). [muṭī' ü münkād ol-, -a]

mutlak: Serbest.

- Olup **mutlak** tecerrüd 'ālemin merdāne feth itdi / Göñül rāh-ı hüdāda şeyḥ u mürşid reh-nümā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [mutlak,]

mutrib: Bir musiki aleti çalan kimse.

- Demdür ki bezm-i mey oķına būselik 'ırāk / **Mutrib** rubābı al eliñe tārı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [mutrib,]
- Pek örseledi dest-i cefā çeng-i derūnı / **Mutrib** ki hemān perde-i efgāna tokındı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [mutrib,]

mutribā: Ey musiki aleti çalan kimse, ey sazende!.

- **Mutribā** maḥbūb u mey āmāde al sāzuñ ele / Bir şafā baḥş eyle sen de luṭf idüp kırma giriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [mutribā,]

muttali': Haberdar olan, bilen.

- Yoḥsa 'irfān bā'is -i ḥizlān ise çārem nedür / Terk idem mi **muttali'** iken rumüz-ı Ḥaydarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16). [muttali',]

muttasıl: Aralıksız, devamlı, daima.

- **Muttasıl** seyr iderüm hüsnini iğmâz itmey / Bozamam ‘azm-i şalât itdüm edâ niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [muttasıl,]

muvaḥḥak: Allah'ın yardımına ulaşmış.

- Sen o zât-ı kişver-ârâ-yı himemsiñ kim **muvaḥḥak** bi'l-hayır / Hâk saña tevḥîk u Hızır yâr u yâver gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16). [muvaḥḥak,]

muvaḥḥak it-: Başarıya ulaştırmak.

- Her umûrunda **muvaḥḥak ide** Allâh seni / Ola devletle şeref gâyet ü pâyân-ı sebîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 6). [muvaḥḥak it-, -e]

muvaḥḥak ol-: Başarmak, başarılı olmak.

- Ola ikbâl ü ‘ömr ü devlet ü iclâl ile dâ'im / Umûrunda **muvaḥḥak ola** baḥr u berde şân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48). [muvaḥḥak ol-, -a]
- Bu şürette **muvaḥḥak oldum** el-hâk çâr târîḥe / Olur ra'nâ iderse çeşm-i sulṭân 'atf-ı îmäy (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15). [muvaḥḥak ol-, -du, -m]
- Bu şadr-ı salṭanatda Cem gibi **ola muvaḥḥak** / Olup Ferrî gibi tebrike bu dünyâ vesîmi (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4). [muvaḥḥak ol-, -a]

mûy-ı müje: Kirpik kılı.

- Şâh-râh-ı hicre çeşmüm çeşme-i sîr-âbdur / Cûy-bâr-ı ḥasrete **mûy-ı müjem** mîzâbdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [mûy-ı müje, -m]

mûy-ı ten: Tende ki kıl.

- Ol dem ki şehâ şayḥâ-i hicrân ola peydâ / Her **mûy-ı tenümde** niçe eḡân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [mûy-ı ten, -üm, -de]

muzaḥḥar: Galip gelen, üstün.

- Şaf-ârâ âşaf-ı zî-şân u manşûr-ı livâsın sen / **Muzaḥḥar** tîğ-i ḳahruñ düşmen-i düzaḥ-mekân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35). [muzaḥḥar,]

muẓmer: Gizlenmiş, saklanmış.

- Maḥabbet şerhi **muẓmer** dilde yâḥûd ḥâşşa-i ḥuffâş / Cemâle olsa da nâzır kemâ-hî ḥâḳḳuhâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8). [muẓmer,]

muẓmer ol-: Gizlenmek, saklanmak.

- Ḥâşiyet-i zâtumda siḥâm **olalı muẓmer** / Efsâne daḥi olsam o sîmîn-ten uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [muẓmer ol-, -alı]

muẓtarib: Sıkıntılı, ızdırıp çeken, çırpınan.

- Sîm-âba çeşm-i luṭf ile itdüm nigâh-ı nâz / 'Âşık-veş o da **muẓtarib** [ü] bî-ḳarârdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [muẓtarib,]
- **Muẓtaribdür** dâ'imâ 'âşık ki ḥâk-i fîrâtı / Arz-ı Nîşâbürdan ya ma'den-i sîm-âbdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3). [muẓtaribdür, -dür]
- O ḳadar **muẓtaribüm** âteş-i 'aşḳuñ ile kim / Atsañ âteşlere ednâsını sîm-âb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [muẓtaribüm, -üm]

- Dil fikr-i **haṭla muṣṭarib** [ü] bî-karârdur / Havfî budur ki şafha-i rûyın karardur (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 1, Beyit 1*). [*muṣṭarib,*]

mübârek bād: "Mübârek olsun, hayırlı ve uğurlu olsun!" anlamlarında bir söz.

- Görüp urğunluğum müjgānuña zaḥm-ı derûn şanma / Dile tebrîk idüp ğamzeñ **mübârek [bād]** yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [*mübârek [bād],*]
- Diye hâtif **mübârek bād** bir tab'-ı selîme / Cülûs idi 'arûs-ı saltanat geydi Selîmî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5*). [*mübârek bād,*]

mübârek it-: Hayırlı uğurlu, kutlu kılmak.

- İde Hâk 'îdin **mübârek** 'ömrini daḥi mezîd / Çarḥ-ı mînâ-fâm tâ ki mâh-ı enver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*mübârek it-, -e*]
- Hâk **mübârek ide** 'îdi 'ömrini daḥi mezîd / Manşibında ber-karâr ide Hudâ ol dâveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32*). [*mübârek it-, -e*]

mübtedâ: 1. Baş, ilk. 2. Özne.

- Va'd-ı vişâle şâhib-i evvel yazılmışum / Ey şüh-ı 'aşkum ol habere **mübtedâ** düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [*mübtedâ,*]

mübtedî: Bir işe yeni başlayan, acemi.

- **Mübtedî** nâ-hudâ-yı mevc-i ğamum / Baḥrde şâb neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3*). [*mübtedî,*]

mübtelâ ol-: Alışmak, tutulmak, düşkün olmak.

- Turmaz döger muşt-ı kazâsına talebdür güyyiâ / **Oldum** bu hâle **mübtelâ** deyr-i miḥen nâkûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4*). [*mübtelâ ol-, -du, -m*]

müceddidîn-i 'aşk: Aşkın esaslarını yeniden ortaya koyan.

- O rind-i şüh-ı pür-temkîn-i 'aşkum / Teceddüdde **müceddidîn-i 'aşkum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1*). [*müceddidîn-i 'aşk, -um*]

mücerred: Madde ve cisim hâlinde olmayan, soyut.

- Dilümde leyse fî delkî sivâ'l-lâh sırrı maḥşündür / **Mücerred** Rûḥ-ı Kudse kân olanlar mâ-sivâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*mücerred,*]
- Tecerrüd 'âleminde zevk-ı rûḥânî idi kârum / **Mücerred** cisme seyr-i şüret-i ḥübân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2*). [*mücerred,*]

mücerred-rûḥ-ves: Mücerret ruh gibi. II Hz. İsa gibi.

- Süveydâma fûrûğ [u] nûr-ı aḳdes târ u pûd oldu / **Mücerred-rûḥ-ves** müstağnî-i seyfûrdur gönlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3*). [*mücerred-rûḥ-ves,*]

mücevher: Noktalı harf. II Tarih-i Mücevher (Tarih-i Mu'cem): Noktalı harflerin hesabına dayanan tarih.

- Ferrî **mücevher** eyledi târîḥ-i fevtini / Zihnî açıldı irdi dil-ârâ-yı vahdete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 5*). [*mücevher,*]

mücmel: Kısa ve öz anlatılmış.

- Konmuş ezelde māyesine şīve-i sitīz / Kıddinde **mücmel** ‘arbede-i şūr-ı rüsteḥīz (Ferri Divānı, Müseddes 1, Bend 2). [mücmel,]

müdām: 1. Şarap. 2. Devamlı, daima.

- Düşmez gözetme bintü’l-‘ineb zāhide **müdām** / Mey-ḥ^vāre evvel alur anasın baba düşer (Ferri Divānı, Gazel 50, Beyit 6). [müdām,]
- Bezme ne güne olsa daḥi mey **müdām** dām / Olmaz hemīşe sāḳī-i dil-keş-ḥurām rām (Ferri Divānı, Gazel 140, Beyit 1). [müdām,]

müdām: Devamlı, daima.

- Rind-i lā-übālīyüm būs-ı lebi fikrüm **müdām** / Meclisün zevḳi bulunmaz cām-ı gül-gün olmadan (Ferri Divānı, Gazel 152, Beyit 4). [müdām,]

müdde‘ā: İddia olunan ve savunulan şey, tez.

- Lā ḥayra fihim itmiş iken Ferriyā şudūr / ‘Aşḳa teveḡḡul itme kırı **müdde‘ā** imiş (Ferri Divānı, Gazel 103, Beyit 6). [müdde‘ā,]

müdde‘iyān: İnatçılar.

- Güftāra getür nāz ile ol ḡonce-dehānı / Şuşdurmaḡa cehd eyle hemān **müdde‘iyānı** (Ferri Divānı, Tahmis 7, Bend 3). [müdde‘iyānı, -ı]

mü‘essir: Tesirli, etkileyici.

- Firāḳuñla **mü‘essir** nuṭḳ-ı Ferri / Olur süziş-nümā eş‘ār-ı ‘āşık (Ferri Divānı, Gazel 119, Beyit 7). [mü‘essir,]

mü‘eyyed: Güçlü, sağlam, kuvvetlendirilmiş.

- **Mü‘eyyed** rāyet-i iclālī seyf-i kātı‘ı manşūr / Şuyın buldurdı baḥt u ṭālī‘i hep aḥterān üzre (Ferri Divānı, Kaside 7, Beyit 10). [mü‘eyyed,]

müferriḥ: Ferahlık veren, iç açıcı.

- **Müferriḥ** bāde-i yāḳūt-reng eyler beni giryān / Senün mest-i mey-i la‘l-i leb-i ḡandānuñum sāḳī (Ferri Divānı, Tahmis 9, Bend 2). [müferriḥ,]

müfsid: Bir şeyi düzenli çalışamaz, kendisinden beklenen işi yapamaz duruma getiren, bozan.

- Şaḡne başkın diyerek bezme sinek şaldı raḳīb / Mi‘de-i meclisi **müfsid** o sinekdür biliriz (Ferri Divānı, Gazel 78, Beyit 3). [müfsid,]

mühim: Ehemmiyetli, önemli.

- Sī-rūze koydı ol **mühim** incāz-ı va‘dını / Bu çillemüzde ḡaḳ bu ki yok Ferriyā riyā (Ferri Divānı, Gazel 1, Beyit 5). [mühim,]

mühim: Gam veren, düşündürücü. [KO]

- Kırbānlarına ol **mühim** ebrū-yı ğamzeden / Geh nāvek ‘arz ider gehī ūmāşır gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 2*). [*mühim,]*

mühimmāt: Savaş araç ve gereçleri.

- Şirā‘landurdı hep cümle **mühimmātın** idüp tekmāl / O düstür-ı mekārım-pīşe çün oldı devān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 16*). [*mühimmātın, -ı, -n]*

mühmel: Noktasız. II Mühmel Tarih: Noktasız harf hesabına dayanan tarih.

- İki mısrā‘da dört tārīh itdüm müstebān Ferrī / Ki evvel **mühmel** [ü] menkūtına bir eyler irhāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 13*). [*mühmel,]*

mühmel-i sâni: İkinci mısradaki noktasız harfler.

- ‘Ayāndur **mühmel-i sâni**de daħi tārīh-i ra‘nā / Düçār olduĝda gör cevherde de tārīh-i zībāyı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 14*). [*mühmel-i sâni, -de]*

müjde-i sūr-ı şu‘ab: Her kesimden insanı sevindiren müjde.

- Bu **müjde-i sūr-ı şu‘ab** çün halkı itdi ber-ıtarab / Şā‘ır ğürühı cümle hep tārīh için oldı za‘ım (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 11*). [*müjde-i sūr-ı şu‘ab,]*

müje: Kirpik.

- Şahñ-ı sīnemde **müjeñ** öyle çerāĝāñ itdi / Her biri dāĝ delen lāle-i hāmūñ gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 3*). [*müjeñ, -ñ]*
- Dāĝ-ı dilümde büy-ı riya koymadı **müjeñ** / Ey şüh-ı lāle-rü haberüñ yok mıdur senüñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 4*). [*müjeñ, -ñ]*
- Fikr it **müje** bī-dādı ile hāl-figārı / Kim hāne-i zenbūr ola melcā-yı kararum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 2*). [*müje,]*
- **Müjeñe** ğamze-i gammāziña kırbāñ olayum / Ğunciş ü şīve-i tannāziña kırbāñ olayum (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 27*). [*müjeñe, -ñ, -e]*

müjgān: Kirpikler.

- Görüp urĝunlıĝum **müjgānuña** zaħm-ı derūñ şanma / Dile tebrīk idüp ğamzeñ mübārek [bād] yazmışdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 69, Beyit 2*). [*müjgānuña, -uñ, -a]*
- Dil-berüm süzdikçe çeşmin ğamze **müjgāndan** çıkar / İki şīr-i kīne-cū ya‘nī neyistāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 73, Beyit 1*). [*müjgāndan, -dan]*
- Evc-i naħvetde hevālanduramaz **müjgānuñ** / Yorılır murĝ-ı cemālūñ daħi bāli küçücük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 2*). [*müjgānuñ, -uñ]*
- Ben mestini **müjgāna** nişāñ eylese şafda / Ra‘nā görinür ğamzeleri tīr-i hedefde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 3*). [*müjgāna, -a]*
- Kāfir nıgehde göz göre şāħīb-kırāñ-ı cāñ / **Müjgānı** tīr ü kaşı kemāñ ğamze Kāhramāñ (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4*). [*müjgānı, -ı]*

mükedder: Berrak olmayan, bulanık.

- Bu mevsim-i şādī vü feraħ-zāda revā mı / Meksūr u **mükedder** ola peymāne-i ümmīd (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 4*). [*mükedder,]*

mül: Şarap.

- Şarāb ile ğumūm-ı zehr-i dehri kanda kand itdük / Anuñçün **müldeki** pā-zehr-i zehr[i] ħande ħand itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 1*). [*müldeki, -de, -ki*]
- Şeherī jāle midür gonceye bağ içre düşen / Yoħsa sākī kadeħ-i bezme gelüp **mül** mi kodı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 4*). [*mül,]*
- Ez-cümle ‘adū ħavfı ile vaqt-i telāşuñ / Ruħ gül-gün ü la‘lūñ **mül** ü femdür çeh-i i‘cāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 29*). [*mül,]*

mülākāt: Buluşma, görüşme.

- Olmazsa eger bunda **mülākāt** müyesser / Destüme olur çāk-i girībān-ı kıyāmet (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 36*). [*mülākāt,]*

mülākī ol-: Kavuşmak, buluşmak.

- Bir dil ki irüp **olmaya**‘Ankāya **mülākī** / ĩmā olunan şāhiķā-i Kāfı ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 3*). [*mülākī ol-, -ma, -y, -a*]

mülhem ol-: İlham edilmek.

- Tab‘uñā **mülhem ola** semt-i ğayıbdan ki meger / İdesiñ luţfuñ ile bendeñe bir ħüsn-i nażar (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 16*). [*mülhem ol-, -a*]

mülhid: Allah'ın varlığını inkâr eden, imansız kimse.

- O ki ebrūñı görüp secdeye pertāb eylemez / Beñzer ol **mülhide** kim Ka‘beyi miħrāb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 1*). [*mülhide, -e*]

mül-i Kevser-eser: Kevser gibi şarap. (bk. Kevser).

- Sebūyı bŷy-ı sāk-ı sākī ta‘tīr itdi meclisde / **Mül-i Kevser-eser** bezmi o dem ādem-pesend itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 2*). [*mül-i Kevser-eser,]*

mül-i Langā: 1. Langa şarabı. 2. Şarap kadehi. II Langa: İstanbul'da, eskiden liman olarak da kullanılan bir semt. (Tuncel, 2008).

- Bir bāda düşüp zevrak-ı mey urdı qaraya / Mest-i siyeh itdi beni sākīm**mül-i Langā** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 5*). [*mül-i langā,]*

mülk: Bir padişahın hakimiyeti altında bulunan topraklar.

- **Mülki** riyāz u kendi gül oldı hezārı ‘aql-ı kül / Ehl-i fesāda yok sübül mehdī-i rāħ-ı müstaķīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 6*). [*mülki, -i*]

mülket-i fitne: Fitne, kargaşa ülkesi.

- Ben fiġān itdükçe istiġnāsı ezfün olmada / **Mülket-i fitne** raşīn ü üstüvār olmaķdadur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 52, Beyit 2*). [*mülket-i fitne,]*

mülket-i ħüsn: Güzellik ülkesi.

- Rŷyuñā baķmada āzürde olursın cānā / **Mülket-i ħüsnüñe** bilmem ki ħasāret mi olur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 58, Beyit 4*). [*mülket-i ħüsn, -üñ, -e*]

mülket-i Sîn: Çin ülkesi.

- Hâbeşdür geçdi şan Rûma hemân Zengî zemînünden / Görenler **mülket-i Sînün** çıkar hışn-ı haşînünden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 4). [mülket-i Sîn, -ün]

mülket-i tecrîd: Tecrit ülkesi. (bk. tecrîd).

- **Mülket-i tecrîde** ‘irfân ile başka fer virüp / Bâyezîd-âsâ dimişdi leyse fî delkî sivâh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 2). [mülket-i tecrîd, -e]

mülk-i dîn: İslam ülkesi.

- Bî-şübhe ‘avn-i Hâk qarîn buldı nizâmî **mülk-i dîn** / O zıll-ı Rabbü’l-‘Âlemîn olunca tahtında muķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8). [mülk-i dîn,]

mülk-i fiten: Fitneler ülkesi.

- Olmazsak eger mahrem-i şâd-âb-ı girişme / **Mülk-i fiteni** âhla berbâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [mülk-i fiten, -i]

mülk-i fitne: Fitne ülkesi.

- **Mülk-i fitne** böyle olmazdı müselleme çeşmüne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [mülk-i fitne,]

mülk-i hüsni: Güzellik ülkesi.

- Yine fitne görindi şûriş-i hatla ‘ızâruñda / Bu günler padişâhum **mülk-i hüsni** ihtilâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [mülk-i hüsni, -ün]

mülk-i melâhat: Güzellik ülkesi.

- Yaklaşdı gibi **mülk-i melâhatde** kıyâmet / Feryâd ki hep genc-i defnüm yüze çıkdı (Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3). [mülk-i melâhat, -de]

mülk-i suhan: Söz, şiir ülkesi.

- ‘İlm ü hüner mu‘tâdidür hep cümleñün üstâdidür / **Mülk-i suhan** Bağdâdîdür güyâ ki Rûhî-i ‘alîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13). [mülk-i suhan,]

mültefit ol-: Bakılmak.

- Sensiñ o ‘âlî-menkabet erbâb-ı rahm u ‘âtıfet / Cüz’ice olsam **mültefit olup** nigâhuñla vesîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39). [mültefit ol-, -sa, -m]

mümâsil: Benzeyen, andıran.

- Degül kavı-ı kûzah gibi gehî zâhir gehî pinhân / **Mümâsildür** kurnlı yaya cânâ her zamân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [mümâsildür, -dür]
- Yek-tâ diyemem hüsniñe zîrâ ki kadehde / Bakdukça **mümâsil** saña bir eş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [mümâsil,]
- Tanînüm hasretüñle muhrîk u dil dâğ dâğ oldu / **Mümâsildür** vücudum fûkatüñle heykel-i nâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14). [mümâsildür, -dür]

- Dutmaz ayağ u dıtrer elüm pür-zelâzilüm / ‘Aşkuñla şanki mevc-i serāba **mümâşilüm** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14*). [*mümâşilüm, -üm*]

mü'min-i pāk: Temiz, kusursuz, günahsız mümin.

- Rindüm bu şuver-hâne-i dünyāda garībüm / Ol **mü'min-i pāküm** ki kilīsāda garībüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1*). [*mü'min-i pāk, -üm*]

mümkün: Mümkün, imkân dahilinde, muhtemel.

- **Mümkündür** itmek atlas-ı çarhı libās-ı nāz / Havfım odur ki saña o kaftān kaba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [*mümkündür, -dür*]
- Keşf idüp derd-i nihānın nice Ferrî söylesün / Va‘de-i ferdā ile **mümkün** mi gönlin eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*mümkün,]*

mümkün ol-: İmkân bulunmak.

- **Mümkün olamaz** çünkü gül-i mîhr idesün būs / Bir midür anuñ ile senün pāye-i hüsnuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 68*). [*mümkün ol-, -a, -maz*]

mümsik: Kendini tutup bir şeyden nefsinı alıkoyan.

- Tercih-i vişāl itmede hicri niçe **mümsik** / İftār ola mı mevki‘-i imsāke berāber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3*). [*mümsik,]*

mümtāz: Seçilmiş, seçkin, imtiyaz sahibi.

- Şîr ile **mümtāz** olup Ferriyā / Dehrde bir şā‘ir-i ferzānedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [*mümtāz,]*
- Neş‘et daği **mümtāzdur** şahbāz-ı hoş-pervāzdur / Her ne dinilse azdur üstād-ı kül mişl-i ‘adīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*). [*mümtāzdur, -dur*]
- Şeh-şāh-ı mehbāb-i cihān Hāzret-i Aḥmed / Hübān-ı ser-efrāzda **mümtāz** u ser-āmed (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8*). [*mümtāz,]*
- Hem hüsñ ile hem hulk ile **mümtāz** ü müselleḥ / Var ise eger sensiñ eyā aḥsenü‘l-eşyā (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45*). [*mümtāz,]*

mümtāz-ı Elest: Elest meclisinin seçilmiş. (bk. belî-güyān).

- Biz ol belî-güyān ile dem-sāz-ı Elestüz / El-minnetü li’llāh ki **mümtāz-ı Elestüz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [*mümtāz-ı elest, -üz*]

mümteni‘: Mümkün olmayan, imkânsız.

- **Mümteni‘dür** vuşlata irmek kemend-i ḥ‘āhişi / Ey gönül ister nücüm ister meh-i tābāna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [*mümteni‘dür, -dür*]

mün‘adim: Ortadan kalkan, artık bulunmayan.

- Bir cāya irişdün ki mürüvvet eṣeri yok / Erbāb-ı himem **mün‘adim** ikrām cüdādur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*mün‘adim,]*

mün‘akis ol-: Aksetmek, yansımak.

- Ān degül **mün‘akis olmuş** ruḥuñ cānumdur / Ġāze şanma yüzünüñ alı benüm ḳanumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24*). [*mün‘akis ol-, -mış*]

münāsib: Uygun, yaraşır.

- Kāşāneme yār yāra da kāşāne **münāsib** / Kān cevhere cevher daḥi ol kāne münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [münāsib,]
- Kāşāneme yār yāra da kāşāne münāsib / Kān cevhere cevher daḥi ol kāne **münāsib** (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [münāsib,]
- Dāmānını öpdükde didi luṭf ile dil-ber / Leb dāmene dāmen leb-i ḥandāna **münāsib** (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [münāsib,]
- Sencīde iderse n'ola āgūşum o şūḥı / Mīzān zere zer keffe-i mīzāna **münāsib** (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [münāsib,]
- Lāyık dehen-i 'āşıkā la'li o perīnūn / Rindān meye mey meclis-i rindāna **münāsib** (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [münāsib,]
- 'Āşık n'ola oḥşarsa şaçuñ dest-i edeble / Ḥaṭ şāneye şāne ḥaṭ-ı reyḥāna **münāsib** (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [münāsib,]
- İtdi ne güzel göñlümi iḥzār ḥuzūra / Dīvān şehe ol şeh daḥi dīvāna **münāsib** (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6). [münāsib,]
- Ferrî ṭolanur şubḥa degin her gice kūyuñ / Pervāneye şem' şem'e de pervāne **münāsib** (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7). [münāsib,]

müncelî: Cilalı, parlayan.

- Dilüm bir **müncelî** āyīne-i 'ālem-nümādur kim / Görinür şüret-i ilhām şī'rümde 'ayān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41). [müncelî,]

münderic: İçinde bulunan, yer alan.

- **Mündericdür** tıynet-i pākūñde rāz-ı Murtażā / Mündericdür fiṭrat-ı zātuñda sırr-ı Ḥaydarī (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3). [mündericdür, -dür]
- Mündericdür tıynet-i pākūñde rāz-ı Murtażā / **Mündericdür** fiṭrat-ı zātuñda sırr-ı Ḥaydarī (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3). [mündericdür, -dür]

münfa'ıl ol-: Gücenmek, kırılmak, darılmak.

- Fiṭratda derd ü ğamla muḥammer āb u gil / **Olmam** ser-ā-ser irse każā cāna **münfa'ıl** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3). [münfa'ıl ol-, -ma, -m]

mün'im: Nimet veren. II Allah.

- Cānā gelicek bezme fedā cān olagelmış / 'İd irdiği dem **mün'ime** kurbān olagelmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [mün'ime, -e]

münkesir: Kırgın.

- Dil o rütbe **münkesirdir** gerdiş-i eyyāmdan / Sākī-i ra'nā-yı hoş-maḳdemle itmez imtizāc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [münkesirdir, -dür]

münkesir ol-: Kırılmak, incinmek.

- Raḳībe iltifāt itsem de benden rüy-gerdāndur / **Olurmuş münkesir** elbette her mecrūr cārından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4). [münkesir ol-, -ur, -mış]

münşe'ât: Yazılmış şeyler, edebî nesirler.

- Göreydi **münşe'ātum** dürr-i 'Abdu'l-lāh-ı Mervārīd / Ferā'id gibi ārāyiş iderdi ḥırz-ı cān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44). [münşe'ātum, -um]

münselib: Ortadan kalkmış, kalmamış.

- Çü ragbet **münselibdür** nazm u neşre Ferriyâ şimdi / Benüm âşâr-ı renginümde dañi eski hâlet yok (Ferri Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [münselibdür, -dür]
- **Münselibdür** tab'-ı pâkünden riya hubb-ı sivâ / Zâhirâ olduñ şeref-bağş-ı makâm-ı defterî (Ferri Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8). [münselibdür, -dür]

müntakıs: Nakışla bezenen.

- Ancak hayâlün oldı fûta -bende **müntakış** / Sende nedür o hoş yürüyiş tâze şalınış (Ferri Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 4). [müntakış,]

müntehâ: Son noktaya ulaşmış.

- Celâl u luṭfi müstecmi'sün ammâ nîk ü bed vakti / Ki cüd u kahrûñ el-ḥaḳ **müntehâdur** dost u a'dâya (Ferri Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31). [müntehâdur, -dur]
- Ḥamdüli'l-lâh her fûnûna intisâbuñ **müntehâ** / İtmesün Bustân u Gülistânla bîzâr gül (Ferri Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31). [müntehâ,]

müntesib-i şeh-r-yâr ol-: Padişaha bağlanmak.

- Kūyin bıraḳdı **müntesib-i şeh-r-yâr olup** / Terk-i vaṭanla şimdi göñül şeh-r-yârlıdur (Ferri Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [müntesib-i şeh-r-yâr ol-, -up]

müntesir eyle-: Yaymak, ilan etmek.

- Evşâf-ı ḥüsnün **eyleyli** dehre **müntesir** / Ferri-i zârı şâ'ir-i ma'rûf buldılar (Ferri Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [müntesir eyle-, -y, -eli]

mürâ'at it-: Koriyup kollamak, gözetmek.

- Neş'et-i pâkîze-gü **itmiş mürâ'at** lutf idüp / 'İzzet-i miḥmân be-ḳadr-i fehmi-şâhib-ḥâne est(?) (Ferri Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 2). [mürâ'at it-, -miş]

mürāvâ-yı beşer: İnsanoğlunun ikiyüzlülüğü.

- Faḳaṭ kendüm görürdüm şafḥa-ı mir'ât-ı ma'nâda / **Mürāvâ-yı beşerde** rü'yet-i a'yân içün geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [mürāvâ-yı beşer, -de]

mürde-dil: Ölü gönül.

- Ey dâver-i Ḥâtem-meniş ey zât-ı himem-kâr / Her himmetünüz **mürde-dile** rûḥ-ı revândur (Ferri Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20). [mürde-dile, -e]

mürde-i tâbüt-ı ḥarâbât: Meyhane tabutundaki ölü.

- Mestüm benüm ol vâlih ü meskût-ı ḥarâbât / Tâ rûz-ı ezel **mürde-i tâbüt-ı ḥarâbât** (Ferri Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [mürde-i tâbüt-ı ḥarâbât,]
- Ḳays olsa n'ola mu'tekif-i türbet-i pâküm / Ferri benüm ol **mürde-i tâbüt-ı ḥarâbât** (Ferri Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [mürde-i tâbüt-ı ḥarâbât,]

mürka': Yamanmış elbise.

- Bir **mürka**ı var anı da yoğ eyledi gitdi / Erbâb-ı melâmet saña cânâ ne getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4*). [*mürka* ı, -ı]

mürşid: Hak ve hakikate ulaşma konusunda müritlerine yol gösteren kişi.

- Olup muṭlak tecerrüd âlemin merdâne feth itdi / Göñül rāh-ı hüdâda şeyḥ u **mürşid** reh-nümâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [*mürşid*,]

mürşid-i kâmil: Tasavvufa göre yeterli olgunluğa ulaşmış yol gösterici kişi, şeyh.

- Pîr-i muḡān **mürşid-i kâmillirimüzdür** / Tersâ-beçeler rehber-i vâsıllarımızdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [*mürşid-i kâmil*, -ler, -i, -müz, -dür]

mürüvvet: İnsanlık, insanca davranma, iyilik.

- Bir cāya irişdün ki **mürüvvet** eṣeri yok / Erbâb-ı himem mün‘adim ikrām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*mürüvvet*,]
- Her dem saña nîm-bismil isem kanı **mürüvvet** / Hûn-ḥ‘arluğa başladuñ âh ey dili kanlu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4*). [*mürüvvet*,]
- Eyler idüm Ferriyâ bu mezheb ü dîni fedâ / Cüz‘ice olsa **mürüvvet** o büt-ı cānânede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5*). [*mürüvvet*,]
- Şāhā **mürüvvet** yok mıdur âṣār-ı re‘fet yok mıdur / Rûz-ı kıyâmet yok mıdur olma en‘inümle besīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [*mürüvvet*,]
- **Mürüvvet** selb ü icâb eylemişdi fitne ol deñlü / Fesâd isnâd iderlerdi çihâr ümm ü nüh âbāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6*). [*mürüvvet*,]

mürüvvet eyle-/mürüvvet kıl-: İyilik ve ihsanda bulunmak.

- Teklîf-i vaşla üstüne pek çok da düşmedüm / Şāhum **mürüvvet eyler** iseñ o saña düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7*). [*mürüvvet eyle*-, -r]
- Felek ber-geşte itdi şüret-i sāmāni cevri itdi / Efendim sen **mürüvvet kıl** bu ‘abd-i nükte-dān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [*mürüvvet kıl*-,]

mürüvvet-âver: İnsaniyet sahibi.

- Şîr ü inşâ ile böyle fâ‘ik-i akrân iken / Bulmadum bir ehl-i himmet bir **mürüvvet-âveri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [*mürüvvet-âveri*, -i]

mürüvvetsüz: İnsanlığı olmayan, insaniyetsiz.

- **Mürüvvetsüz** beni itdün ferâmüş / A zālīm bî-vefâ bîḡāne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5*). [*mürüvvetsüz*,]
- O vefâsuz o **mürüvvetsüz** o hercâi için / Ferrî-i zâra bu ver-z-i şîve-i âh ‘abes (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [*mürüvvetsüz*,]
- Firâşum şubḡa dek her gice süzen-zârdur sensüz / **Mürüvvetsüz** gül-i taṣvîr-i bâliş ḡârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [*mürüvvetsüz*,]
- Ey **mürüvvetsüz** mürüvvetsüz vefâsuz Ferrînüñ / Sevmeye var mı kuşûrı söylesün aḡbâb da (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7*). [*mürüvvetsüz*,]
- Ey **mürüvvetsüz** mürüvvetsüz vefâsuz Ferrînüñ / Sevmeye var mı kuşûrı söylesün aḡbâb da (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7*). [*mürüvvetsüz*,]
- Hep **mürüvvetsüz**‘adûya luṭf u aḡbâba kahr / Bilmiş ol ki işte bu ḡâlet helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3*). [*mürüvvetsüz*,]
- Dimişsiñ zerre-çîn-i mihr-i vaşlumdur dil-i Ferrî / **Mürüvvetsüz** neni gördi kırı ikrârdan gayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5*). [*mürüvvetsüz*,]

müşâhid ol-: Görmek.

- **Olup** mir'ât-ı Zihnîde **müşâhid** / Bugün ben peykerüm hod-bîn-i 'aşkum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8). [müşâhid ol-, -up]

müsâ'id: 1. Yardımcı, yardım eden. 2. Uygun, elverişli.

- Bu demler şurta-i tevfiğ-i Rabbânî vezân üzre / **Müsâ'id** rûzgâr esdi gürûh-ı bahriyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1). [müsâ'id,]

müsâvî: Eşit, denk, bir.

- Vaz'ıñ rakîb ü yâra **müsâvîdür** ey perî / Birdür yanuñda n'eyleyeyüm nîk ü bed meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [müsâvîdür, -dür]
- Ferrî sarılup saña **müsâvî** olamazsa / Ol dil-şüde sāyeñle düşer hâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [müsâvî,]

müsellem: Verilmiş, teslim edilmiş.

- Felekde bir **müsellem** mäh-peyker dil-berüm yokdur / Dirîğ u hayf kim burc-ı şerefde ahterüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [müsellem,]
- Envâ'-ı mezâlim aña güyâ ki **müsellem** / Hâkdan şakınup hâkdan aşlâ edeb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [müsellem,]

müsellem: Şüphe götürmez, herkesçe kabul edilmiş.

- Vaşf-ı ruhiyla ol büt-i fettân-ı 'âlemüñ / Gıtdükçe şî'r-i tazeñi Ferrî **müsellem** it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [müsellem,]
- Hem hüsn ile hem hulk ile mümtâz ü **müsellem** / Var ise eger sensiñ eyâ ahsenü'l-eşyâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45). [müsellem,]

müsellem ol-: Verilmek, teslim edilmek.

- Mülk-i fitne böyle **olmazdı müsellem** çeşmüñe / Şâhîr-i yek-naẓrañı kıldı revâ ey nâzenîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Beyit 3). [müsellem ol-, -maz, -dı]

müsellim: Eyalet valileriyle sancak mutasarrıflarının uhdelinde bulunan yerlerin idaresine memur edilen kimse.

- **Müsellimde** o meh kâ'im-makâm-ı şeh-levend olmuş / Güzeller şâhı hâşıl bir melek-sîmâya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [müsellimde, -de]

müşmer ol-: Meyve sahibi olmak, nasiplenmek.

- Şemîm aldık o fettânıñ ser-i zülf ü 'ızârından / Ki naḥlistân-ı 'aşkuñ **müşmer oldık** berg ü bārından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [müşmer ol-, -dı, -k]

müstağnî-i lutf: İyilik ve ihsana tenezzül etmeyen.

- **Müstağnî-i lutfuñ** geçinen ehl-i fenâyuz / Ey çarḥ-ı denî eyledigüñ cevri ü sitem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3). [müstağnî-i lutf, -uñ]

müstağnî-i seyfür: İpeğe ilgi göstermeyen. II Seyfur: Bir cins nazik ve ipek parça. [BK]

- Süveydâma fûrûğ [u] nûr-ı akdes târ u pûd oldı / Mücerred-rûḥ-veş **müstağnî-i seyfûrdur** göñlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [müstağnî-i seyfûr, -dur]

müstağrak ol-: Batmak, gömülmek, bir şeyin içinde kaybolmak.

- **Müstağrak olup** şa‘a-i pertev-i nûra / Vaşl için ‘aşâyı dikemem hâlvat-i Tûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [müstağrak ol-, -up]

müstakîm: Doğru yolda olan.

- Ol şâh-ı a‘del dâd-ger dâdâr-ı Efrîdûn-zafer / ‘Adl arayup aña gider her bir saķım ü **müstakîm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37). [müstakîm,]

müste‘âr: Ödünç, emanet.

- Feyz-i şu‘â‘um ırmese kara çanaklıdur / Vech-i kamerde şevķ-i ruķum **müste‘ârdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4). [müste‘ârdur, -dur]
- Ol âfîtab-ı burc-ı vezâret ki sâ‘ire / Meh gibi nûr-ı fikreti hep **müste‘âr** imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 8). [müste‘âr,]
- Bu ‘âşık-ı belâ-zededen **müste‘ârdur** / Ol şûh-ı bî-vefâ kırık endâm dil-şiken (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 8). [müste‘ârdur, -dur]

müstebân it-: Açıkça ortaya koymak.

- İki mışra‘da dört târîh **itdüm müstebân** Ferrî / Ki evvel mühmel [ü] menķûtına bir eyler irhâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13). [müstebân it-, -dû, -m]

müstecmi‘: Toplayan.

- Celâl u luķı **müstecmi‘ süñ** ammâ nîk ü bed vaķtı / Ki cüd u kahrûñ el-haķ muntehâdur dost u a‘dâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31). [müstecmi‘ süñ, -süñ]

müstedâm it-: Sürdürmek, baki kılmak.

- Haķ ‘ömr ü şân u devlet ile **ide müstedâm** / Tuğrâ ki dehre tâ ki hükümden nişân virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 10). [müstedâm it-, -e]

müste‘id: Kabiliyetli.

- **Müste‘id** olsaydı gûşa nuķ-ı şekker-bârını / Olur idi tûķî-âsâ kâbil-i güftâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24). [müste‘id,]

müste‘iddân-ı cihân: Dünyadaki kabiliyetliler.

- **Müste‘iddân-ı cihân** cem‘ olup alsun vâye / Ferriyâ kenz-i hafî nüşha-i dîvânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32). [müste‘iddân-ı cihân,]

müstekin ol-: Gizlenmek, saklanmak.

- **Olaldan müstekin** dilde hayâl-i bûm-ı hicrânun / O ma‘mûre şehâ görseñ ‘aceb vîrânedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4). [müstekin ol-, -aldan]

müstemend-i ‘aşk: Aşk derlisi, zavallısı.

- Râhib-i şûret-ger-âsâ **müstemend-i ‘aşkdur** / Küfr-i turreñ gerdem-i dîne kemend-i ‘aşkdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Beyit 4). [müstemend-i ‘aşk, -dur]

müstened: Dayanılan, dayanak.

- Tîr-i cân-düz-ı nigâhı şimdi âb u tâbda / **Müsteneddür** ebruvâna arkası mihrâbda (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Beyit 6). [müsteneddür, -dür]

müstesnâ: Benzersiz, seçkin.

- Ben kuluñ da böyle 'irfân ile **müstesnâ** iken / Leng olup hâme gibi pâyum niçün kaldum geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [müstesnâ,]

müserref ol-: Şereflemek.

- Rüz-ı vaşlıyla bu gün olmuş **müserref ol** mehûñ / Turma var ey şahne-i şeb hâne-i Ferrîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [müserref ol-, -mış]

müşîrâ: Ey mareşal!

- Vezîrâ âsumân-kadrâ **müşîrâ** mâ' delet-kârâ / Degül gencîde zât-ı mekremet-âyâtun imlâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29). [müşîrâ,]

müşîr-i pâk-tıynet: Temiz yaradılıştı mareşal.

- Semiyi-yi Ahmed-i Muhtâr u hulûk-ı Hazret-i Kerrâr / **Müşîr-i pâk-tıynet** Âsaf-ı 'aşr [u] hüner-mâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20). [müşîr-i pâk-tıynet,]

müşk: Misk.

- İtmışüm **müşk** ile da'vât-ı devâmuñ her dem / Zikr-i zâhir ile efkâr-ı butûn[ı] tezyîl(?) (Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 15). [müşk,]

müşkil: Güç, zor, çetin.

- Ben o Hârûtum ki emre râm **müşkildür** baña / Çeşm-i sihr-âlûd-ı dil-ber çâh-ı Bâbildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [müşkildür, -dür]
- Ben o Hârûtum ki emre râm **müşkildür** baña / Çeşm-i sihr-âlûd-ı dil-ber çâh-ı Bâbildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [müşkildür, -dür]
- Her birinüñ seyr-i hâl ü la'linüñ mecbûriyum / Ferriyâ **müşkil** imiş teştîl[i] âb u dânenüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [müşkil,]
- Bu idi **müşkil** ki koçlanmazdı aslâ rûzgâr / Olmasa pîrâye-bahş-ı tabla-i bâzâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56). [müşkil,]
- N'ideyüm çâre nedür **müşkil** imiş gurbetde / Dâyin aççesini ister dilemez hîç kefl (Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 20). [müşkil,]
- Nâ-besîyüm(?) hüsn ü ânuñ ile her ân bilmiş ol / **Müşkil** oldu incizâb-ı çeşm-i fettân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Beyit 1). [müşkil,]

müşkil: Mesele, güçlük.

- Hayfâ ki tîğ-ı cevri ile itdûñ dilüm dilüm / Olmuşdı nefsi-i nâtika-veş bu da **müşkilüm** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 14). [müşkilüm, -üm]

müşkil-i fehmi [ü] hîredân: Akıllar ve idrakin meselesi.

- Vus'umca kuluñ da suhana eylesem âgâz / Her hâl-i nüket **müşkil-i fehmi [ü] hîredândur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15). [müşkil-i fehmi [ü] hîredân, -dur]

müşkîn: Misk kokulu.

- Dağıldukça o **müşkîn** turreler taraf-ı ‘arâk-çîne / İder ol çeşm-i cādū Bâbil-āsā gönlümü teşhîr (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 8). [müşkîn,]

müştemil ol-: Kapsamak.

- **Oldum** belâ-yı renc ü kazâyı çü **müştemil** / Şol câme-i belâ k’ola ber-düş-ı ehl-i dil (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Beyit 7). [müştemil ol-, -du, -m]

Müşterî: Altuncı felekte bulunan, Mars, Bircis, Jüpiter, Hürmüz, Erendiz, Sakıt adlarıyla bilinen, etkisi altında bulunanların utangaç, iyi ve yumuşak huylu, alçak gönüllü, cömert olduğuna inanılan, feleğin kadısı olduğuna inanılan bir gezegen. [ADŞS “Müşterî” md.]

- Çalup alma felek de **Müşterî** de müşterî çıkdı / Kumâş-ı hüsne düzdîde dil-i şeydâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [Müşterî,]

müşterî çık-: Alıcı olmak, talep etmek.

- Çalup alma felek de Müşterî de **müşterî çıkdı** / Kumâş-ı hüsne düzdîde dil-i şeydâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [müşterî çık-, -dı]

müşterî ol-: İstemek, talep etmek.

- Çarhda çokdan arar idi çerâğ-ı mihr ile / Çok degül ‘irfānuña ‘İsâ olursa müşterî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4). [müşterî ol-, -ur, -sa]

mütefâhir ol-: Övünmek.

- Erbâb-ı kemâl **oldı** hünere **mütefâhir** / Ferrî hele hamkâ gibi yâd-ı neseb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [mütefâhir ol-, -dı]

mütehayyir: Hayrette kalmış, şaşırılmış.

- Tecdîdümüzde şahş-ı eccl de **mütehayyir** / Güm-kerde ider görse daği meskenümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 3). [mütehayyir,]

müteşebbis ol-: Girişmek, teşebbüs etmek.

- Dâmen-i me’men-i ‘aşka **müteşebbis ol** kim / Olasıñ mezlağa-i berzâhiyândan âzâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3). [müteşebbis ol-,]

mütevakkıf ol-: Durmak, beklemek.

- Göz açup şahva gelüp vecd ü velehdan der-ân / **Mütevakkıf olup** itmekde idüm istib’âd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12). [mütevakkıf ol-, -up]

müttehem: Töhmüt altında bulunan, suçlu olduğu iddia edilen.

- Hubb-ı Züleyhâ lâ-cerem eyler tühemle **müttehem** / Yûsuf gibi dehrûn bu dem ser-geşte vü maḥbûsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [müttehem,]

müvesser ol-: Nasip olmak.

- **Olmazsa** eger bunda mülākāt **müyesser** / Destüme olur çāk-i girībān-ı kıyāmet (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 36*). [*müyesser ol-, -maz, -sa*]

-N-

nābesî: Yokluk. (?)

- **Nā-besîyüm(?)** hüsn ü ānuñ ile her ān bilmiş ol / Müşkil oldu incizāb-ı çeşm-i fettān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [*nā-besîyüm(?), -y, -üm*]

nā-çār: Çaresiz, mecburen.

- Hem-nefesdür misk-i Rūmîye bunuñ çün nāfe-Çîn / Sürinür zülf-i nigāra görmege **nā-çār** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11*). [*nā-çār,]*
- Bülbüllere gam tūīye güftār virilmiş / **Nā-çār** virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1*). [*nā-çār,]*
- Ferrî tuyıcak tārîhîni söyledi **nā-çār** / Ruhsāre-i nūrında haṭı nūrun ‘alā nūr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 5*). [*nā-çār,]*

nā-çār: Çaresiz, zavallı.

- Açuk der-i rahmet gibi dervāze-i luṭfı / ‘Ācizlere **nā-çārlara** dār-ı el-amāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [*nā-çārlara, -lar, -a*]
- Rūzgārum nā-mūsā‘id almadum büy-ı murād / Dimedı baḥt-ı siyāhum sende ey **nā-çār** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34*). [*nā-çār,]*
- Haşre dek kalsa gerek zār u giriftār anda / Tāḳ-ı ebrüya perestîş ile **nā-çār** anda (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 12*). [*nā-çār,]*

nā-dān: Cahil, bilgisiz.

- Kısmet-i rûz-ı ezeldür zevkî **nā-dān** itmede / Guşşa-i dehri ser-ā-pā zümre-i rindān çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5*). [*nā-dān,]*
- Benüm ol zāde-i mihr-i sipihr-i ma‘rifet ammā / Ne kāna cevherüm **nā-dān** olanlar Ferriyā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 9*). [*nā-dān,]*
- Keyfiyyetüm añlanmadı **nā-dān** arasında / Muşḥaf gibi şan sūk-ı Naşārāda ġarībüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 2*). [*nā-dān,]*
- **Nā-dānı** hacil eylemenüñ geldi zamānı / İskātı içün itmeli tedbîr-i nihānî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3*). [*nā-dānı, -ı*]
- Öyle **nā-dān** da degülsün k’ola ġılzat sende / ‘Ārif-i rāz-ı Hudāsıñ ki o ḥālet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 21*). [*nā-dān,]*

nādire: Benzeri az bulunan, ender görülen.

- Dilde ki ḥayāl-i kadūñ ey şūḥ nihāndur / Pehnā-yı gönül **nādire** bir serv-sitāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1*). [*nādire,]*

nādire-sencān: Nükteli, güzel söz söyleyen.

- Ferrî gibi bir **nādire-sencānla** söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5*). [*nādire-sencānla, -la*]

nāfe: Misk ahusunun göbeğinden elde edilen ve miskin ham maddesi olan ur.

- Hutende teşnedür **nāfe** yüzün sürmege saçına / Haṭā eyler düşen sevdā-yı dām-ı zülf-i pür-çîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 2*). [*nāfe,]*

nāfe-çîn: Çin nāfesi. (bk. nāfe).

- Hem-nefesdür misk-i Rümîye bunuñ çün **nāfe-Çîn** / Sürinür zülf-i nigāra görmege nā-çar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11*). [*nāfe-çîn,]*

nāfe-i çîn: Çin nafesi. (bk. nāfe).

- Şebîh itmek anı ‘ayn-ı haţādur **nāfe-i Çîne** / Niçün gencîne-i dilden zebānum dūr nişār itmez (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 13*). [*nāfe-i çîn, -e]*

nāf-ı āhū: Ceylanın göbeği. Ceylanın göbeğinde oluñan urdan "misk" adı verilen güzel koku elde edilmiştir.

- Kana kana ben ne kanlar yutdum ‘aşkıyla anuñ / **Nāf-ı āhū** olmadı maķbūl pūr-hūn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5*). [*nāf-ı āhū,]*

nā-gāh: Ansızın, aniden.

- Yolu nuşretle Bāb-ı Naşra evvel uğradı **nā-gāh** / Emîrānuñ dönüp Naşrānî bayramına alayı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 6*). [*nā-gāh,]*

nāgehān/nāgehānî/nāgehānîce: Ansızın, birdenbire.

- Bunlarda târîhe zebān açmak gerekdür **nāgehān** / Bāğ-ı şenāsından hemān ra’nā ider neşr-i şemīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [*nāgehān,]*
- Şā‘ir-i nāzūk-hayāle **nāgehānî** her zamān / Hāl-i rüy u sîne-i berrākı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2*). [*nāgehānî,]*
- Bir nigāhı şāh-bāz endāmı nāzūk hoş-reviş / Bî-haberken **nāgehānîce** dili şayd eylemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1*). [*nāgehānîce,]*

nağme: Kulağa hoş gelen söz veya ses.

- Ferrî olalı bûlbûl-i gül-zār-ı tecerrüd / Manşūra uyar **nağmelerüm** gāhî de şūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6*). [*nağmelerüm, -ler, -üm]*
- Şāh-nāzum idelüm geşt-i çemen gül devridür / Sünbüle **nağmeyle** hem-reng ola mı gör kār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6*). [*nağmeyle, -y, -le]*

nağme: Bir musiki eserinde bestekârın kullandığı ses veya sesler topluluğu.

- Faşl-ı ‘ırāka gulğul-ı şahbā-yı neşve-res / Şimdi hüseyñ **nağmede** aşma qarārlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*nağmede, -de]*

nağme-i Manşūr: Mansur'un nağmesi. (bk. Manşūr).

- **Nağme-i Manşūr** çünki ehl-i ‘irfāndan çıkar / Nā-şināsāy[î-i] Hud[ā] hāl ile erkāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*nağme-i Manşūr,]*

nağme-i zencîr: Zincirin nağmesi.

- Cünûn-ı ‘aşk ile Cibrîl olsam Sidre zindān / Baña hoş **nağme-i zencîr** ü hüy u hāy-ı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 8*). [*nağme-i zencîr,]*

nağme-senc-i ‘aşk: Aşk nağmesinden anlayan, aşk nağmesini bilen.

- Şevk-ı ruḥuñla oldu göñül **nağme-senc-i ‘aşk** / İtse ‘aceb mi bûlbûl-i gül-şen-serā serā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*nağme-senc-i ‘aşk,]*

nağme-serā: Şarkı okuyan, nağme söyleyen.

- Geh büm gibi güşe-i vîrānede mebhût / Geh bülbül-i āşüfte gibi **nağme-serāyuz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4). [nağme-serāyuz, -y, -uz]

nağme-zîb-i sūr: Surun nağmesini süsleyen. II Sur: Kıyamet günü İsrâfil adı verilen meleğin çalacağı borunun adı.

- Kıyāmet-bîn-i ‘aşkum mahşer-i pür-şûrdur gönlüm / Enîn-ārā-yı şîven **nağme-zîb-i şûrdur** gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 1). [nağme-zîb-i şûr, -dur]

nahçîr: Av hayvanı.

- Dü çeşm-i intizâr u pür-figârum zîr-i ebrûda / İki şemşîr altında iki **nahçîr** yazsunlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [nahçîr,]
- Çekmiş rakîbî semte o da tâze av için / Güyâ ki kelb-i şaydına **nahçîr** gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [nahçîr,]
- Her bir kelāmum şîr olur mazmûnlarum **nahçîr** olur / Bîkr-i suhan teşhîr olur nuţk itmeden tab‘-ı kerîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40). [nahçîr,]
- İder ol şeh-süvâr âhû-yı âhum çın şehir **nahçîr** / Gehî fitrāk-i nāza bend ider kor gâh hürçîne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 10). [nahçîr,]

Nahîd: Zühre, Çobanyıldızı, Venüs. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar güzel, zarîf, zevk sahibi, zeki, maharetli ve sanatkâr olurlar. Feleğin sazendesi olarak bilinen gezegen. Efsaneye göre Zühre İranlı, şuh ve güzel bir kadın imiş. Harut ve Marut adlı meleklerden göğe yükselmenin yolunu öğrenip oraya çıkmış. [ADŞS “Zühre” md.]

- Sebû ser-şâr-ı mey zânûda dil-ber dilde bâng-ı hey / Felek ol bezmde **Nahîdi** rakşân eylemez n’eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [nahîdi, -i]

Nahîd-āsā: Nahit gibi. (bk. Nāhîd).

- Kaçup **Nahîd-āsā** çarh-ı nâzi intihâb eyler / Gelüp bir dem kenâr olmaklığa ol meh hicâb eyler (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6). [Nāhîd-āsā,]

nahl: Fidan.

- ‘Uşşāk çü mahbûba terakķubda hezāra / Başdan başa gül **nahlî** ki sem‘ olsa ne māni‘ (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [nahlî, -i]

nahl-i nāz-perverd: Nazla büyümiş fidan gibi güzel sevgili.

- İçersün Ferriyâ şevk u tarabla cām-ı gül-fāmı / Alınmaz mı o **nahl-i nāz-perverdün** ‘aceb hāmı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [nahl-i nāz-perverd, -ün]

nahl-i necîb-i kâmet: Soylu, asil fidana benzeyen boy.

- Hattı kitāb-ı hüsne havāşî melāhati / **Nahl-i necîb-i kâmeti** metn-i menār imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 3). [nahl-i necîb-i kâmet, -i]

nahl-i ser-kes: Asi fidana benzeyen güzel.

- Ey kaddi şāh-ı servî berûn yok mîdur senûn / Ey **nahl-i ser-keşüm** semerûn yok mîdur senûn (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [nahl-i ser-keş, -üm]

nahlistān-ı ‘aşk: Aşkın fidanlığı.

- Şemîm aldık o fettānuñ ser-i zülf ü ‘ızārından / Ki **naḥlistān-ı ‘aşkuñ** müşmer oldık berg ü bārından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1*). [*naḥlistān-ı ‘aşk, -uñ*]

Nahşeb: Bir yerleşim yeri. Eskiden burada yaşayan İbn Mukannâ (İbn Muknî) adlı bir hakim, geceleri bu şehirde kuyudan sihirle bir ay çıkarırmış. Ay battıktan sonra görünen bu ay, dört fersahlık mesafeyi aydınlatırmış. [ADŞS “Çah-ı Nahşeb” md.]

- Nahşebde çāh-ı meh mi ne çeḥdūr didüm didi / Bilmez misūñ ki maḥbes-i cānuñ durur senūñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [*Nahşebde, -de*]

nā-hudā-yı mevc-i ğam: Gam dalgasının kaptanı.

- Mübtedīnā-ḥudā-yı mevc-i ğamum / Baḥrde şāb neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3*). [*nā-ḥudā-yı mevc-i ğam, -um*]

naḥve: Kendini beğenme, gurur.

- Ol faḳîrüm vaḳārdur kārüm / Kibr ile **naḥve** neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2*). [*naḥve,]*

naḥvet: Kibir, gurur, böbürlenme.

- Sen **naḥvet** ile encümen-ārā-yı tekellüm / Ben seyr-i cemālūñ ile ḥayrān [u] ser-endāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 27*). [*naḥvet,]*
- Ser-mest-i mey-i nāz olup **naḥvetūñ** ile / Sensiñ olacak fā’ik-i ḥübān-ı kıyāmet (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 39*). [*naḥvet, -ūñ*]

nā’îl: Erişen, elde eden.

- Siḥre **nā’ildür** o ğamze yāḥūd enbān-ı fiten / Pîçiş-i dildür o ğamze yāḥūd enbān-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*nā’ildür, -dür*]

nā’îl ol-: Erişmek, elde etmek, ulaşmak.

- **Nā’îl olmuşdı** kudümü naḳşına peygamberūñ / Ol sebep ile ayağ-ı Kevşeri itdi fedāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 2*). [*nā’îl ol-, -mış, -dı*]

nā-kām: Muradına erememiş, arzusunı ulaşamamış, nasipsiz.

- Baḳup za’f-ı dil-i Ferrî-i zāra eylemiş efsūs / Dimiş **nā-kāmı** derd-i ḥasretüm bî-tāb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*nā-kāmı, -ı*]
- Ya’nî ki ğam-ı ‘aşk ile āşüfte vü ser-sām / Āvāre-i sevdā-yı ser-i zülfüm o **nā-kām** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 49*). [*nā-kām,]*

nakd: Sermaye, servet.

- Sürsem yüzimi dāmenine öpsem ayağın / Cān **naḳdini** virsem o büte bārî pey-āsā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [*naḳdini, -i, -n, -i*]

nakd-i havāt: Hayat sermayesi.

- Cins-i ezele bezl idici **naḳd-i ḥayātı** / Ol kâle-gerüz sākin-i ḥānūt-ı ḥarābāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*naḳd-i ḥayāt, -ı*]

nakd-i hulūs: Samimiyetin sermayesi.

- **Nakd-i hulûşum** oldu vefâsuz hebâ hebâ / Hamd ola gitdi zıkr-i vaţan fikr-i mâ-sivâ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [*nakd-i hulûş, -um*]

nakd-i hulûş-ı ‘aşk: *Aşkın samimiyetinin sermayesi.*

- **Nakd-i hulûş-ı ‘aşkı**ı toğrı bilen disün / Ben şâ‘irüm ki belki yalan söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5*). [*nakd-i hulûş-ı ‘aşk, -um, -ı*]

nakd-i hulûş-ı mihr ü vefâ: *Vefa ve sevginin samimiyetinin serveti.*

- **Nakd-i hulûş-ı mihr ü vefâlar** yazık yazık / A‘mâl-i süm‘a-kârî gibi hep hebâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2*). [*nakd-i hulûş-ı mihr ü vefâ, -lar*]

nakd-i hûş: *Akıl sermayesi.*

- Suñân-sencî-i ‘Avnî-i belâgat-güsterün Ferrî / Şafâ-yı nüktesiyle **nakd-i hûşuñdan** ırağ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5*). [*nakd-i hûş, -uñ, -dan*]

nakd-i revân: *Can sermayesi.*

- Girmez eliñe kaťresi bu demler ey dil ey / Virsek ayağ-ı bâdeye **nakd-i revânı** pey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*nakd-i revân, -ı*]

nakd-i sirîşk: *Gözyaşı sermayesi, parası.*

- Hicrinde telef itdüğüme **nakd-i sirîşkü**m / ‘Ayb eyleme mecnûn olan itlâfı ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5*). [*nakd-i sirîşk, -üm*]

nakd-i züyüf: *Değersiz para.*

- Olmaz nazîre Zihnî-i yek-tāya Ferriyâ / Taķlîd-i mün‘im olmadı **nakd-i züyüfla** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5*). [*nakd-i züyüf, -la*]

nakş ol-: *Eksilmek, azalmak.*

- ‘İrfāna **nakş olmada** çün kısmet-i rindân / Yâr şāmesidür dāne-i meştüt-ı ĥarābāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4*). [*nakş ol-, -mada*]

nakş: *Klasik Türk müziğinde bir form. Beste ve semaî formlarının hususî bir şekline verilen isim. [TMKTA]*

- Râst gelüp şordum o şeh-nâz u nevâ-sāza didi / Tāhirün bûselik içre bu **nakş** kârıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [*nakş,*]

nâkil: *Nakleden, aktaran, rivayet eden.*

- Deyr-i dilüme sübhâ vü zünnâr gerekmez / Nākūs-zen-i ruhban ‘akıl **nākîlümüzdür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [*nākîlümüzdür, -ü, -müz, -dür*]

nākîl-ı gül-zār-ı düst ol-: *Dostun gül bahçesine taşınmak.*

- Ferriyâ cevherle yazdum fevtine târîḥ-i tām / Hû didi de **nākîl-ı gül-zār-ı düst oldu** Ḥalîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 5*). [*nākîl-ı gül-zār-ı düst ol-, -dı*]

nakl ol-: *Anlatılmak, aktarılmak.*

- Her vech ile **naql oldı** du‘ā-nāmede ahvāl / Eyler ‘acele itme o daḥi ḥaber irsāl (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 64*). [*naql ol-, -dı*]

naqlî: Rivayete dayanan.

- Ma‘ārifden eger bahş olsa **naqlî** ve yāḥūd ‘aqlî / Raşad gözetdürürsiñ çok Uluḡ u İbn-i Sînāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 32*). [*naqlî,]*

naqs: Görünüş, suret.

- Terk itmiş idi şüret ü ma‘nâyı o ‘ārif / Bilmiş idi ki **naqs** u şuver cümlesi fānî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1*). [*naqs,]*

naqs: Şekil, iz.

- Nā‘il olmuşdı kudümü **naqsına** peygamberüñ / Ol sebep ile ayaḡ-ı Kevşeri itdi fedāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 2*). [*naqsına, -ı, -n, -a*]

naqs ol-: İz bırakmak, yer etmek.

- Dilde **naqs olmuş** ḥayāl-i ṭal‘at-ı ḥün-rîz-i yār / Anuñ için Ferriyā eş‘arını ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [*naqs ol-, -mış*]
- Dilde **naqs olmuş** ḥayāl-i ṭal‘at-ı ḥün-rîz-i yār / Anuñ için Ferriyā eş‘arını ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25*). [*naqs ol-, -mış*]

naqs-ı dîġer: Diġer suret.

- Sākî-i gül-ruh mıdur şahbâyı kimdür gezdüren / **Naqs-ı dîġer** mest-i bî-pervâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1*). [*naqs-ı dîġer,]*

naqs-ı dîvār: Duvardaki resim, tasvir.

- Ḥasretüñle **naqs-ı dîvāra** dönüp oldum ḳadîd / Lāt u ‘Uzzā gibi gūyā kalmadı cânım Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*naqs-ı dîvār, -a*]

naqs-ı hār: Diken nakşı.

- Gül midür bu ġonce-i bāġ-ı tebessüm mi k’olur / ‘Aks-i ḥandi ile taşvîr üzre **naqs-ı hār** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*). [*naqs-ı hār,]*

naqs-ı havāl: Hayalin resmi, sureti.

- Ḥāne-i dil **naqs-ı ḥayālî** ile / Özge perestiş-geh ü büt-ḥānedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3*). [*naqs-ı ḥayāl, -i*]

naqs-ı vedd: Sevgi, muhabbet nakşı.

- Görüp deyr-i ġoñülde **naqs-ı vedit** / Perestiş-kārî-i āyîn-i ‘aşḳum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 7*). [*naqs-ı vedit, -i*]

naqs-ı vefā: Vefa nakşı.

- Fiğân ol kâfir-i naḥvet-perestüñ levḥ-i kâlbinde / Ḥurûf-ı dil-güşâ **naḳş-ı vefâ** gibi yerüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [naḳş-ı vefâ,]

naḳş-ı zevk-ı dil: Gönül zevkinin görünüşü.

- Zerḳ u riyâyı seyle virür sâde-dil olur / Her sûda **naḳş-ı zevk-ı dili** bî-ta‘ab bulur (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 36). [naḳş-ı zevk-ı dil, -i]

nâkûs: Kilise çanı.

- Turmaz döger muşt-ı kazâsına talebdür güyyâ / Oldum bu hâle mübtelâ deyr-i miḥen **nâkûsıyüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [nâkûsıyüm, -i, -y, -um]

nâkûs-veş: Kilise çanı gibi.

- Darb-ı sîne oldı mu‘tâdum kuzum **nâkûs-veş** / Görseñ inşâf eyler idüñ zâr [u] efğânum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [nâkûs-veş,]

nâkûs-zen-i ruhbân: Rahiplerin içinde kilise çanına vuran rahip.

- Deyr-i dilüme sübhâ vü zünnâr gerekmez / **Nâkûs-zen-i ruhbân** ‘aḳıl nâḳilümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [nâkûs-zen-i ruhbân,]

na‘l kes-: Vücutuna nal şeklinde dövme yaptırmak. [MBTS]

- Sâ‘ide **na‘li** niçün **kesdüñ** didüm didi o şüh / Ben emîn-i dil-berânum imtiḥân tamğasıdır (Ferrî Dîvânı, Müfret 8, Beyit 1). [na‘l kes-, -dü, -ñ]

nālân: İnleyen.

- Kûh u deşti böyle ser-gerdân u **nālân** gezdiren / Zülfine bend eyleyüp bir âfet-i devrân çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6). [nālân,]
- Semt-i bî-nâmûs u neng içre melâmet-âşinâ / Zâr u **nālân** ‘âşık-ı rüsvâyı kimdür gezdüren (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [nālân,]
- Ben bendeñ ola cennet-i vaşluñ ile şādân / Bed-ḥ‘âhlaruñ düzaḥ-ı hırmânda **nālân** (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 72). [nālân,]

nālân: İnleme.

- Fedâ idüp huzûr-ı gül-şen-i aşlîden oldum dūr / Bu bağ-ı esfele bülbül gibi **nālân** içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 7). [nālân,]

nālân it-: İnletmek.

- Kârüm hezâr-ı zâr gibi zâr u zârdur / **Nālân iden** beni ḥaṭ-ı sebz-i ‘izârdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1). [nālân it-, -en]

nâle: İnleme, inilti.

- Uydı çün **nâleme** sūziş ile âvâz-ı ceres / Cümleye lâzım olur eyleye i‘zâz-ı ceres (Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [nâleme, -m, -e]
- Sûz-ı vatanla ḥâlî gönül zâr-ı süm‘adan / Farḳ ‘âleminde **nâle** hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [nâle,]
- Hezâr-ı gül-şene ‘âlemde rağbet **nâleden** gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [nâleden, -den]

nāle-i bā-sanem: Sevgili için feryat etme. (?)

- Ferriyā eyledi eşnāmı ser-endāz [u] veleh / **Nāle-i bā-sanem** ile eğer-i nāz-ı ceres (Ferri Dīvānı, Gazel 96, Beyit 5). [nāle-i bā-sanem,]

nāle-zen-i bezm-i şīven ol-: Matem meclisinde inlemek.

- Ferri ne çāre bahtuma pīr-i ezel dimiş / Gülme cihānda **nāle-zen-i bezm-i şīven ol** (Ferri Dīvānı, Gazel 129, Beyit 5). [nāle-zen-i bezm-i şīven ol-,]

nāle-zen-i sāha-i mahşer: Mahşer meydanında inleyen.

- Efgānum olur **nāle-zen-i sāha-i mahşer** / Āhumdur olan dāğ-ı dil-i cān-ı kıyāmet (Ferri Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 35). [nāle-zen-i sāha-i mahşer,]

nām: Ad, isim.

- Miṣāl-i nāf-i āhū cevri ile leb-rīz-i hūn itdūn / Göñül **nāmında** ey hūnī tehī bir sāgarum vardur (Ferri Dīvānı, Gazel 67, Beyit 3). [nāmında, -ı, -n, -da]
- Dilā faşş-ı nigīn bir **nām** için biñ zahm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma çarḥ elinden ḥaylī ḥancer yir (Ferri Dīvānı, Gazel 74, Beyit 1). [nām,]
- Tā'ib-i muḡlimi yemden n'ola kılsa tirīd / Yuvaya kızdırıyor kīrūmi anuñ **nāmı** (Ferri Dīvānı, Nazm 5, Beyit 2). [nāmı, -ı]

nām: Ün, san, şöhet.

- Köhne-pīr olsaḡ da şīt ü şöhet-i eş'ār ile / Tāze terdür Ferriyā tā rüz-ı mahşer **nāmumuz** (Ferri Dīvānı, Gazel 95, Beyit 5). [nāmumuz, -u, -muz]
- Eş'āra tāze ma'nī ile virdi āb [u] tāb / Buldu bu yolda ḥāme-i Ferri be-nām **nām** (Ferri Dīvānı, Gazel 140, Beyit 5). [nām,]
- Şeh Şücā'uñ **nāmını** kem-nām idüp luṭfuñ ile / Olduñ el-ḡaḡ bu seḡā ile cihānuñ Senceri (Ferri Dīvānı, Kaside 8, Beyit 2). [nāmını, -ı, -n, -ı]

nā-mahrem: Yabancı.

- Ferri zemīn-i tāzeñe **nā-mahrem** irmeye / Ḥalvet-sarāy-ı fikretūñe carı çek çevir (Ferri Dīvānı, Gazel 40, Beyit 7). [nā-mahrem,]

nā-mahrem-i şādī-i kām u maṭlab: İstek ve arzu mutluluḡundan mahrum.

- Ferriyā **nā-mahrem-i şādī-i kām u maṭlabum** / 'īd-ber-'īd olsa 'ālem eylemem ümmīd-i 'īd (Ferri Dīvānı, Gazel 26, Beyit 5). [nā-mahrem-i şādī-i kām u maṭlab, -um]

namāz: İslām dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması Müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslām'un beş şartından birini teşkil eden ibadet.

- Tārāc ider çeşm-i şalāḡum nazar itsem / Mey-ḡānede zīrā ki **namāzuñ** yiri yoḡdur (Ferri Dīvānı, Gazel 54, Beyit 3). [namāzuñ, -uñ]

nā-merd: Sözüñün eri olmayan, insanlıktan mahrum, güvenilmeyen, korkak, alçak.

- Başt eyleme **nā-merde** şaḡın kāle-i ḡullet / Mekkāre-i fertūta cihāzuñ yiri yoḡdur (Ferri Dīvānı, Gazel 54, Beyit 2). [nā-merde, -e]
- Ḥamd ola ki merd ü **nā-merdden** beni fikr-i kerem / Zūll ile vā-beste-i vādī-i evḡām itmedi (Ferri Dīvānı, Gazel 190, Beyit 3). [nā-merdden, -den]

nām-ı nāmī: Meşhur isim.

- ‘Utārid böyle yazmış tā ezelde **nām-ı nāmīsin** / Anuñ mā-i zeheble Levh-i Maḥfūz-ı beyān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 9). [nām-ı nāmī, -si, -n]

nām-ı nāzūk: İnce, zarif isim.

- Muḥlişī maḥlaş Ḥalīl Beg idi **nām-ı nāzūgi** / Şā‘ir-i pākize-reftār idi aḥlākı cemīl (Ferrī Dīvānı, Tarih 15, Beyit 1). [nām-ı nāzūk, -i]

nāmı ol-: Bir isim veya lakapla tanınır hâle gelmek.

- Bāğ-ı ḥüsn-i dil-berūñ el-ḥaḳ nızāmı zūlf ü ruḥ / Sünbül ü güldür ḥaḳīḳat **oldı nāmı** zūlf ü ruḥ (Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 1). [nāmı ol-, -dı]
- Vaşılaki **olup nāmı** o şūḥ-ı nāzūk-endāmuñ / Yine bir ḳadd-i bālā āfet-i ra‘nāya düşdük biz (Ferrī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 3). [nāmı ol-, -up]

nām-ı pāk: Temiz, mübarek isim.

- **Nām-ı pākūñ** fenn-i tīr ile bulup Behmen-menend / Eyledi böyle şenā-ger Ferrī-i ‘abd-i Ḳadīm (Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 4). [nām-ı pāk, -üñ]

nāmī: Namlı, isimli.

- Yorgi **nāmī** bir cevāna düş olup mey-ḥānede / Büt-perest itdi beni ‘aşḳ güyiyā büt-ḥānede (Ferrī Dīvānı, Gazel 183, Beyit 1). [nāmī,]

nāmıye tut-: Büyütmek, geliştirmek.

- Gül-āsā ḳā‘ilüm ṭomrukda **tutsun nāmıye** tek / Hemān manzūr-ı çeşm olsun feraḥ-efzā-yı gül-şen (Ferrī Dīvānı, Gazel 151, Beyit 6). [nāmıye tut-, -sun]

nāmūs: Irz, haysiyet.

- **Nāmūs** u nengi zinde-dilān-ı zevāt-ı rāz / Rüsveyā-ı melāmete maşrūf buldılar (Ferrī Dīvānı, Gazel 41, Beyit 3). [nāmūs,]

nā-mūsā‘id: Müsait olmayan, elverişsiz.

- Rüzgārum **nā-mūsā‘id** almadum bŷy-ı murād / Dimedi baḥt-ı siyāhum sende ey nā-çar gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 34). [nā-mūsā‘id,]

nā-puḥtegān: Pişmemiş, olgunlaşmamış kimseler.

- ‘Aşık da sŷz-ı neşve-i ‘aşḳ u maḥabbeti / **Nā-puḥtegān** [u] zāhid-i nā-dāna virmemiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 5). [nā-puḥtegān,]

nār: Ateş, od.

- ‘Aşḳ eyleyli **nār** u şerer ḥāşıl u bārum / Dāğ oldı gülistān-ı derūnumda bahārum (Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 1). [nār,]
- Ḥod bu ma‘lŷm ki ‘aşıklara āzār olmaz / Vaḳt-i hicrān gibi āvārelere **nār** olmaz (Ferrī Dīvānı, Terḳib-bend 3, Beyit 40). [nār,]

nār: Cehennem.

- Hāli zīr-i zūlf ü rüy-ı âteşinünde görüp / Añladum cāyın idermiş kâfirün zünnār **nār** (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [nār,]

na'ra-i sālūs [u] süm'a-kār: Riyakâr ve ikiyüzlünün bağırıp çağırması.

- Zāra uyar mı **na'ra-i sālūs [u] süm'a-kār** / Tabla sürür-ı nāy hem-āvāz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [na'ra-i sālūs [u] süm'a-kār,]

nār-ı 'āşık: Âşığın ateşi.

- Virince şu'le cāna **nār-ı 'āşık** / Olur aḥker gül-i destār-ı 'āşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [nār-ı 'āşık,]

nār-ı firāk: Ayrılık ateşi.

- Tutuşup **nār-ı firākuñla** kebāb olmadayum / Ya'nî şākird-i semender dil-i vīrānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27). [nār-ı firāk, -uñ, -la]

nār-ı keder: Kederin ateşi.

- Cānı yakup **nār-ı keder** kıldı derūnı pūr-şerer / Dūdı her ān serde tutar şem'ci belā fānūsıyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [nār-ı keder,]

nār-ı tütün: Duman çıkan ateş.

- Ne bülbül bir semender-fiṭrāt āvāre olup dil / Ne **nār-ı tütün** añlar ne gül-i zībā-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [nār-ı tütün,]

nārī-ṭabī'at: Yaradılışı, huyu ateşe benzeyen. II Sert tabiatlı, huysuz, geçimsiz.

- Bir **nārī-ṭabī'at** ile germ-ülfet olup dil / Ol günlere de itdi teşādūf dem-i temmüz (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit 1). [nārī-ṭabī'at,]

nā-sezā: Uygun düşmez, yakışksız.

- İtsün қо hicrūñ ile dil-i bī-nevā nevā / Oldı firāş-ı vuşlatuñna **nā-sezā** sezā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [nā-sezā,]
- Gamdan ölmem 'ākābet ḡayret helāk eyler beni / **Nā-sezā** eṭvārñna dıḡḡat helāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1). [nā-sezā,]

naşīb ol-: Kısmet olmak.

- Zānūda sebū elde ḡadeḥ sīnede cānān / Bir daḡı **naşīb ola** mı yārān arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [naşīb ol-, -a]
- Didüm eyā baña būs-ı yedūñ **olmaz** mı **naşīb** / Būsa cāyuñ didi baḡ ḡüşe-i dāmānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 21). [naşīb ol-, -maz]

nā-şikīb: Sabırsız.

- Ben daḡı misl-i 'andelīb oldum o yüzden **nā-şikīb** / Qaldum velī murḡ-ı ḡarīb ḡurbetde ber-ḡāl-i saḡīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20). [nā-şikīb,]

nā-şināsāy[î-i] Hud[ā]: Allah'ı bilmeme.

- Nağme-i Mansûr çünkü ehl-i ʿirfândan çıkar / **Nā-şināsāy[î-i] Hud[ā]** hall ile erkândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [*nā-şināsāy[î-i] Hud[ā]*,]

Naşrânî: Hristiyan.

- Yolu nuşretle Bâb-ı Naşra evvel uğradı nâ-gâh / Emîrânun dönüp **Naşrânî** bayramına alayı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 6*). [*Naşrânî*,]

nass-ı Kurʿân: Kur'an-ı Kerim'in kesin hükmü.

- Emr ü nehyün hükmi Zîrâ **naşş-ı Kurʿândan** çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*naşş-ı Kurʿân, -dan*]

nāsûr: Nasır, kabuk bağlamış yara.

- Zaḥm-ı dilümde kalmadı **nāsûra** ihtiyaç / Sen tırma daḥi sûde-i elmâsı merhem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5*). [*nāsûra, -a*]
- İcâz-ı hüsndür bu hele emr-i ber-ʿakis / Elmâs-ı gamze zaḥmumı **nāsûr** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [*nāsûr,*]
- **Nāsûr** idi hicrân ile zaḥm-ı dil-i Ferrî / Elmâs-ı nigâhı degüp ol yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5*). [*nāsûr,*]

naʿ-ı zemîn: Yeryüzü.

- Atlas-ı sebz eyledi **naʿ-ı zemîni** çün bahâr / Üstine rengin çiçekler işledi yek-bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [*naʿ-ı zemîn, -i*]

nâtka-perdâz: Güzel ve düzgün söz söyleyen.

- Dem o dem idi şîve-i hüsnün ile ben lâl / Sen tûtî-i rengin-suḥan **nâtka-perdâz** (*Ferrî Dîvânı, Terkiib-bend 1, Beyit 26*). [*nâtka-perdâz,*]

nâ-tüvân: Zayıf, güçsüz.

- Kemâl-i reʿfet ü rahmuñla ey düstür-ı ʿâlî-şân / Nigâh-ı ʿâţifet kıl bu garîb ü **nâ-tüvân** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [*nâ-tüvân,*]

nâvek: Ok.

- Kırbânlarına ol mühim ebrû-yı gamzeden / Geh **nâvek** ʿarz ider gehî şemşîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*nâvek,*]
- **Nâvek** atup biñ adum cāya o şâh-ı kām-rân / Şân ile taş dikdi meydânda gelüp Sultân Selîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5*). [*nâvek,*]

nâvek-i âh: Ah, feryat oku.

- Devr itdi beni **nâvek-i âhumla** velîkin / Her-âyîne âyînesi çarḥuñ saķat oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3*). [*nâvek-i âh, -um, -la*]

nâvek-i gamze: Süzgün yan bakış oku.

- Eyledi **nāvek-i ğamzeñ** dil-i mecrūha gūzer / Bende ne şabr u şekībā kodı ne haşyet-i ser (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 14*). [*nāvek-i ğamze, -ñ*]

nāvek-i müjgān: Kirpiklerin oku.

- Olmasın ey kaşları bādām tezvīrūñ senūñ / Şöyle hūn-hvār-ı müselleme **nāvek-i müjgān** kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 3*). [*nāvek-i müjgān,]*

nāv/nev: Kamıştan yapılan ve özellikle Mevlevî musikisinde önemli bir yer tutan nefesli saz.

- İrdi bezm-i vuşlata ol kuṭb-ı ‘ālem āh kim / Eyledi aḥbāb ammā derd ile baġrını **nāy** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11*). [*nāy,]*
- Bir Mevlevî-i Şems-liķā n’eyledüp itdi / **Ney** gibi delüp sīnemi dāġ eyledi yā Hū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2*). [*ney,]*
- Bezimde çeng ü def şeş-tā rubāb u **ney** degül lāzım / Ayaġ olursa tāc-ı ḥusrevān u key degül lāzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*ney,]*

nāz: Kendini beğendirmek amacıyla yapılan gösterişli hareket, cilve, işve.

- Sākī bezimde **nāz** ile gel devr-i sāġar it / Nūr-ı mey ile sāġarı mihre berāber it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*nāz,]*
- Bahār eyyāmıdır **nāz** ile ‘işve dilde cām elde / Niçün sākī-i gül-rū meyl-i yārān eylemez n’eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*nāz,]*
- **Nāz** ile nuṭķ iderek bezme ḥurāmān olsa / Güft [ū] gū itmege ‘uşşākda tāķat mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [*nāz,]*
- **Nāz** ile bu dem muġ-beçe-i cān beden oynar / Şabr idemez ‘āşıkda daḥi cān beden oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*nāz,]*
- Şad ġıbtā o bezm-i meye dil-dāde vū dil-dār / İster şarılur **nāz** ile ister öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [*nāz,]*
- Bir nigāh-ı fitne-engīzi çıkınca **nāz** ile / Şad hezārān ‘āşık-ı şūrīdesi cāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2*). [*nāz,]*
- Keyfiyyet-i mey almış o meh-pāreyi şızmış / Düşmüş dizime **nāz** u edeble uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [*nāz,]*
- Yüz vırme nigāhum seni āzürde iderse / Geh vāz-ı tegāfülle gehī **nāz** ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3*). [*nāz,]*
- Niçe çāk eylemeyüm sīnemi inşāf eyle / Cevr ü **nāz** u elemūñ bende taḥammül mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [*nāz,]*
- **Nāz** ile ḥurām itmek egerçi saña maḥşūş / Ammā bu reviş bu yūriyiş ḥoş-nemaṭ oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4*). [*nāz,]*
- **Nāz** ile ḥurām itse eger şāhid-i ṭab‘um / Kim görse şanur şīveli bir şūḥ-ı cihāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [*nāz,]*
- Şāhid-i baḥtım benüm **nāz** ile pīrāyiş bulup / Her zamān eṭvārını ben zāra muġber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7*). [*nāz,]*
- **Nāz** olur bīġāne olmaz şīve maḥrem çeşmūñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*nāz,]*
- Böyle **nāz** u şīveden ḥālī iken ammā yine / Baķmaġa tāķat getürmez kimse bir dem çeşmūñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4*). [*nāz,]*
- Güftāra getür **nāz** ile ol ġonce-dehānı / Şuşdurmaġa cehd eyle hemān müddei‘iyānı (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3*). [*nāz,]*

nāz it-: Nazlanmak.

- Kaşr-ı Firdevs-i cinānda şanki **nāz itmekde** hūr / Ol perī-i nev-ḥurāmum kāh eyvāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [*nāz it-, -mek, -de*]
- Ben daḥi şimden gerü maḥbūba **nāz itsem** gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [*nāz it-, -se, -m*]

nāz u na‘īm it-: Refah ve bolluk vermek.

- Gelsün şalâdur ‘âleme zu‘mınca her ‘İsî-deme / Rûh-ı Mesîh ü Meryeme şîvem **ider nâz u na‘îm** (Ferî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25). [nâz u na‘îm it-, -er]

nazar: Bakış, bakma.

- Ferî **nazardan** eyler anı gamzesi nigâh / Körfezli şanma çeşm-i gâzâlüm Bebeklidür (Ferî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [nazardan, -dan]
- İtdi evvel **naẓaruñ** şiddet ile câna eṣer / Şâhîr-i nîm-nigehûñ kaldı zebûn [u] bî-fer (Ferî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 13). [naẓaruñ, -uñ]

nazar it-/nazar kıl-: Bakmak.

- Tārâc ider çeşm-i şalâhum **naẓar itsem** / Mey-ḥânedede zîrâ ki namâzuñ yiri yoḡdur (Ferî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [naẓar it-, -se, -m]
- Gûldi gül rûyını peymânede vişnâbda görüp / Didi diḡḡkatle **naẓar kıl** ruḡ-ı gül-nârîdûr (Ferî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [naẓar kıl-,]

nâzende: Nazlanan, nazlı.

- Öyle mest-i naḡvet ü nâz oldu ol **nâzende** şûḡ / Söylemez baña dönüp dîvâra söyler söylese (Ferî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [nâzende,]

nâzenîñ: Nazlı, cilveli.

- Cihânda bir perî-i nâz-perver **nâzenîñüm** var / Beni mehcûr kıldı ḡaylî demdür çarḡa kîñüm var (Ferî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 1). [nâzenîñüm, -üm]
- Mûlk-i fîtne böyle olmazdı müselleḡ çeşmüñe / Şâhîr-i yek-naẓrañı kıldı revâ ey **nâzenîñ** (Ferî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2). [nâzenîñ,]

nâzır: Bakan, gören.

- Ne ḡûr ne ḡilmân u ne vildân u ne Kevşer / **Nâzır** dilüm eşyâda kemâl ile zuḡûra (Ferî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [nâzır,]

nâzır ol-: Bakmak.

- Maḡabbet şerḡi muẓmer dilde yâḡûd ḡâşsa-i ḡuffâş / Cemâle **olsa** da **nâzır** kemâ-hî ḡaḡḡuḡa bilmez (Ferî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8). [nâzır ol-, -sa]

nâzır-ı mir’ât-ı eşyâ: Eşyanın aynasına bakan.

- **Nâzır-ı mir’ât-ı eşyâya** mişâlûñ fehm olur / ‘Ârif-i tîz-bîn-i ma’nâya cemâlûñ fehm olur (Ferî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3). [nâzır-ı mir’ât-ı eşyâ, -y, -a]

Nazîf: Özel isim.

- Ya’nî kim Aḡmed Efendi maḡlaşı olmış **Nazîf** / Niçe sâpâş ile luḡfin ruḡ-ı Sencer gösterür (Ferî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [Nazîf,]

nâzil: Nüzul eden, yukarıdan aşağıya inen.

- İsî-i mu’ciz-makâlüm Cebrâ’îl-i fikretüm / Vaḡy ile dil sidresinden Ferî **nâzildür** baña (Ferî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [nâzildür, -dür]

nazîr: Benzer, eş.

- **Naẓîri** yok düde sala ‘aceb kıssîs-i nâz-âyî / Anı bir gördi Ferrî gice vardı Kırk Kilîsâya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7*). [*naẓîrî, -i*]
- Biñ yıl arasañ kendi **naẓîrûñ** bulamazsın / Âyîne de illâ olasıñ ‘aksini bînâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 44*). [*naẓîrûñ, -üñ*]

naẓîre: Bir şairin manzum bir eserine başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiye yazılan şiir.

- Olmaz **naẓîre** Zihnî-i yek-tâya Ferriyâ / Taklîd-i mün‘im olmadı nakd-i züyüfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5*). [*naẓîre, -*]

naẓîre eyle-: Nazire yazmak. (bk. *naẓîre*).

- **Eyler naẓîre** Ferrîyi mecbûr tab‘-ı şûh / Tâze gazel havâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [*naẓîre eyle-, -r*]

naẓm: Nazım, şiir.

- Pey-rev göricek Cevrîye bu **naẓmda** Ferrî / Cevr eylemesün yâra niyâz eylemelidir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7*). [*naẓmda, -da*]
- Çü rağbet münselibdür **naẓm** u neşre Ferriyâ şimdi / Benüm âşâr-ı rengînumde dañi eski hâlet yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5*). [*naẓm, -*]
- Evreng-i dil hakanıyım taht-ı suhan sultânıyım / **Naẓm** ile neşrûñ kânıyım maḥsûd her şaḥş -ı le‘îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*naẓm, -*]
- Düşüp pâ-pûşa ruḥşat olmadı pâ-bûsa çok demler / Hele **naẓm** umarum bu gazel ile geldi imlâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [*naẓm, -*]

naẓm-âverân: Şairler.

- Tutam izn-i şerîfûñle bir az faḥriyye vâdîsin / Qadîmî de‘b olan **naẓm-âverân** ü şa‘îrân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*naẓm-âverân, -*]

naẓm-ı şûh-ı bî-bedel: Eşsiz, neşeli, şen şiir.

- Tarḥ eyleyüp bir nev-gazel bir **naẓm-ı şûh-ı bî-bedel** / Gezsın cihânda el-be-el hem-cins-i lü‘lû‘-i naẓîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*). [*naẓm-ı şûh-ı bî-bedel, -*]

naẓra: Bakış.

- Tatar nîgeh-i çeşmi bucağında celîdür / Bir **naẓrada** ‘uşşâkı yapar gözle velîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1*). [*naẓrada, -da*]

nâzûk: İnce yapılı, narin, zarîf.

- Bir nigâhı şâh-bâz endâmı **nâzûk** hoş-reviş / Bî-ḥaberken nâgehânîce dili şayd eylemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1*). [*nâzûk, -*]
- Uymış ne **nâzûk** ol leb-i minâya la‘l-i nâb / Bîmâr itdi kendi gibi çeşm-i nîm-ḥ‘âb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 8*). [*nâzûk, -*]

nâzûk-mizâc: Nazik yaradılışlı.

- Eyleme zîb-i ‘ızaruñ sevdigüm her-bâr gül / Olmasun luḥf ile ol **nâzûk-mizâca** bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51*). [*nâzûk-mizâca, -a*]

ne: Nasıl.

- Seyr eyle **ne** cellād-ı ser ü cān olacaḡdur / Çok serler anuñ uḡrına ḡurbān olacaḡdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 1*). [ne,]
- Al aña evvel **ne** ḡāl oldu ki ḡıl ḡondurmaz iken / Oldı ḡül-ruḡlar dirīḡā pāy-māl-i ḡāl u ḡāt (*Ferrī Dīvānı, Gazel 112, Beyit 3*). [ne,]
- Ey merdümān-ı dīde **ne** ḡāl oldu ṭoymaduñ / Yāruñ ‘ızār-ı nāzüḡine bārī var ben ol (*Ferrī Dīvānı, Gazel 129, Beyit 3*). [ne,]
- Vāşıl iken hey meded terk-i müsem mā eyleyüp / **Ne** belādur kim yine şūfī gibi esmādayum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 4*). [ne,]
- Ne bülbül bir semender-fiṭrat āvāre olup dil / **Ne** nār-ı tütün añlar ne ḡül-i zībā-yı ḡül-şen (*Ferrī Dīvānı, Gazel 151, Beyit 2*). [ne,]
- Ser-keş ḡüzelüm ‘āşıka elṭāfi **ne** bilsün / Ğaddār-ı cihān şīve-i inşāfi ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 1*). [ne,]
- Ser-keş ḡüzelüm ‘āşıka elṭāfi ne bilsün / Ğaddār-ı cihān şīve-i inşāfi **ne** bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 1*). [ne,]
- Derk eylemeyen ma’nī-i esrār-ı ḡurūfı / Mermüz idüḡin Sūre-i Ahḡāfi **ne** bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 2*). [ne,]
- Bir dil ki irüp olmaya ‘Anḡāya mülākī / ĩmā olunan şāhiḡā-i Ḳāfi **ne** bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 3*). [ne,]
- Zāhid ki muḡīm olmaya tā muḡ-beçelerle / ḡül-geşt-i şafā-yı dem-i a’rāfi **ne** bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 4*). [ne,]
- Hicrinde telef itdüḡüme naḡd-i sirişḡüm / ‘Ayb eyleme mecnūn olan itlāfi **ne** bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 5*). [ne,]
- ĩm‘ān ile fark eylemeyen ḡüsn[i] kemā-hī / Şā‘ir daḡı olur ise evşāfi **ne** bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 6*). [ne,]
- Ferrīyi ḡayāl eylemeyen ma’den-i ma’nī / Baḡr içre olan lü’lü’-i eşdāfi **ne** bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 7*). [ne,]
- Ferrī suḡanuñda **ne** bu te’sīr-i ḡüddāziş / Güyā dil-i pür-şürinuñ āteş var içinde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 167, Beyit 5*). [ne,]
- Gelüp bezme açılmazsuñ mey içmez hem-dem olmazsuñ / **Nedür** ḡālūñ efendim böyle dā‘im infi‘āl üzre (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 4*). [nedür, -dür]
- ḡayālūmden ebed gitmez şurāḡī / **Ne** ḡāl oldu daḡı rü’yāda bāde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 179, Beyit 3*). [ne,]
- Naḡşebde çāh-ı meh mi **ne** çeḡdūr didüm didi / Bilmez misuñ ki maḡbes-i cānuñ durur senüñ (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 1*). [ne,]
- Cellād-ı çeşm-i şūḡ **ne** şemşīr-i ḡamze-tīz / Yūsuf mişāli Mışr-ı ḡüsünde olup ‘azīz (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 2*). [ne,]
- ḡaṭṭı ki ḡayl-i fitne gibi yüzdedür hemān / Çīn ‘askeri mi hey **ne** belā-yı cihān-ı cān (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4*). [ne,]
- Ceyş-i ḡabeş mi bu **ne** sipehdür didüm didi / Fūrḡat deminde āh-ı nihānuñ durur senüñ (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4*). [ne,]
- Gör **ne** çenberden ḡalāc olmuş bul ‘irfāndan çıkar / Zülṭüñe ber-dār olanlar gerçi kim cāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 1*). [ne,]
- Ya meclis-i ‘işretde ḡuzum **neydi** o ḡālet / Çeşm āfet ü āşūb nigh ḡamze fiten-sāz (*Ferrī Dīvānı, Terḡib-bend 1, Beyit 28*). [neydi, -y, -di]
- Uymuş **ne** nāzūc ol leb-i mīnāya la‘l-i nāb / Bīmār itdi kendi gibi çeşm-i nīm-ḡ‘āb (*Ferrī Dīvānı, Terḡib-bend 2, Beyit 8*). [ne,]
- Sāḡī şarābı şun **ne** imiş bildüm ‘ālemi / Birdür yanumda şād u ḡam u sūr u mātemi (*Ferrī Dīvānı, Terḡib-bend 2, Beyit 31*). [ne,]
- Ancaḡ ḡayālūñ oldu fūta -bende mūntaḡış / Sende **nedür** o ḡoş yürüyiş tāze şalınış (*Ferrī Dīvānı, Terḡib-bend 2, Beyit 4*). [nedür, -dür]

ne: Hangi.

- **Ne** vaḡte şaḡlar āyā nīm-bismil cānını ‘āşık / Bu ‘īd-i vaşlda cānāna ḡurbān eylemez n’eyler (*Ferrī Dīvānı, Gazel 55, Beyit 2*). [ne,]
- Benüm ol zāde-i mihr-i sipihr-i ma’rifet ammā / **Ne** kāna cevherüm nā-dān olanlar Ferrīyā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 9*). [ne,]
- Sebze-i ‘Ayn-ı ḡayāta beñzer ey Yūsuf-liḡā / ḡaṭṭ-ı ruḡsāruñ **ne** dem çāh-ı zenaḡdāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 2*). [ne,]

ne: Deḡil.

- **Ne** pervā zehr içerse neş'e-yāb-ı ānuñum sākī / Girībān-çāk-çāk-ı ğamze vü müjgānuñum sākī (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 1). [ne,]

ne: Hangi şey.

- **Nedür** bu Cünnetü'l-Esmā gibi serî'ü'l-eşer / Sözüñ ya yād-ı 'Alî Ferrî ya du'ā-yı kadeh (Ferrî Dîvânî, Gazel 22, Beyit 5). [nedür,]
- Ferriyā gerçi huzurında o şūhuñ lālüz / Cünbiş-i çeşmini ammā **ne** dimekdür biliriz (Ferrî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 5). [ne,]
- Şal bahre fülk-i fikri yūri semt-i Varnaya / Ferrî tehālūk it göresiñ var **ne** var imiş (Ferrî Dîvânî, Gazel 107, Beyit 5). [ne,]
- Kaçduñ āhır ey gül-i naḥvet **nedür** bilmem sebab / Kimseye fāş itmedük itdürmedük rām itmedük (Ferrî Dîvânî, Gazel 122, Beyit 3). [nedür, -dür]
- Bir mürka'ı var anı da yoğ eyledi gitti / Erbāb-ı melāmet saña cānā **ne** getürsün (Ferrî Dîvânî, Gazel 154, Beyit 4). [ne,]
- Dîvānelere redd ü kabūlinde kalem **ne** / Pervānelere şem'ci kilisā vü ḥarem **ne** (Ferrî Dîvânî, Gazel 178, Beyit 1). [ne,]
- Dîvānelere redd ü kabūlinde kalem **ne** / Pervānelere şem'ci kilisā vü ḥarem **ne** (Ferrî Dîvânî, Gazel 178, Beyit 1). [ne,]
- Āyine-i yek-dīger olur şüret-i ezdād / Ferrî dil-i 'ārifde vücūd ile 'adem **ne** (Ferrî Dîvânî, Gazel 178, Beyit 5). [ne,]
- Ben tîr-ḥor-ı ğamzeyüm ağlarsam 'aceb mi / Ta'n itmedesüñ saña raķībā **ne** tokundı (Ferrî Dîvânî, Gazel 188, Beyit 4). [ne,]
- Virirdiñ ey vefāsuz bir zamān zehr-āb-ı istignā / Şanursuñ táb-ı germiyyet ile āyā **nedür** şimdi (Ferrî Dîvânî, Gazel 191, Beyit 3). [nedür, -dür]
- Tehî tîh-i emelde reh-neverdüz niçe demlerdür / **Ne** kaldı destümüzde sāġar-ı ser-şārdan ġayrı (Ferrî Dîvânî, Gazel 194, Beyit 3). [ne,]
- Ferāmuş itmedüñ gittüñ cefāsın ey gönül yāruñ / **Neirās** eyler āyā derdüñi iķşārdan ġayrı (Ferrî Dîvânî, Gazel 194, Beyit 4). [ne,]
- Dimişsiñ zerre-çin-i mihr-i vaşlumdur dil-i Ferrî / Mürüvvetsüz **neni** gördi kırı iķrārdan ġayrı (Ferrî Dîvânî, Gazel 194, Beyit 5). [neni, -n, -i]
- **Nesi** var semt-i 'aşkuñ ḥasret-i dīdārdan ġayrı / Yolında ḥāşıl olmaz nesne āh u zārdan ġayrı (Ferrî Dîvânî, Gazel 194, Beyit 1). [nesi, -si]
- Ḥarāb-ı nergis-i fettānuñ iken ser-te-ser 'ālem / Sebeb **ne** ğāmze-i cellādiña tekrār imāya (Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 16). [ne,]
- Yoḥsa 'irfān bā'is -i ḥizlān ise çārem **nedür** / Terk idem mi muṭṭalī' iken rumüz-ı Ḥaydarı (Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 16). [nedür, -dür]
- N'ideyüm çāre **nedür** müşkil imiş ġurbetde / Dāyin akçesini ister dilemez hīç kefīl (Ferrî Dîvânî, Kit'a 1, Beyit 20). [nedür, -dür]
- Ḥasret beni öldürdi tüvān kalmadı tende / Kırbānuñ olam çāre **nedür** ey büt-i ra'nā (Ferrî Dîvânî, Terķib-bend 1, Beyit 43). [nedür, -dür]

ne: Birçok şey.

- Būseler daḥi **neler** var idi zımnında anuñ / Faķaṭ olmış idi cevri-geḥ ü bî-ġāh 'abeş (Ferrî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 3). [neler, -ler]

ne: Yok.

- Süz u güdāz olsa da pervāsı **ne** / Şu'le-i mişkātına pervānedür (Ferrî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 5). [ne,]
- Cünün-ı 'aşk ile zülfüñ gibi zencīre bend olduk / Kuyūdāt u tekellüf ber-ṭaraf pervā **nedür** şimdi (Ferrî Dîvânî, Gazel 191, Beyit 2). [nedür, -dür]

ne: Çok, pek.

- İtdi **ne** güzel gönümi ihzār huzūra / Dîvān şehe ol şeh daḥi dîvāna münāsib (Ferrî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 6). [ne,]

- Çeşmi **ne** turfe gamzesine virdi âb [u] tâb / Elmâsuñ ancak ezyed-i kıymet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [ne,]
- İderse Ferrîyi düşünâma âşinâ **ne** laîf / Olur o dil-şüde kim ol ziyândan mahzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5*). [ne,]
- Dir cemâlünde gören hâcib ü hâli küçücük / Burc-ı hüsnüñ **ne** güzel necm ü hilâlî küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1*). [ne,]
- Kana kana ben **ne** kanlar yutdum ‘aşkıyla anuñ / Nâf-ı âhû olmadı maqbûl pür-hûn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5*). [ne,]
- Teshîrde çeşmüñ **ne**‘aceb pür-fiten olmış / Bâbilde daği yok o füsünü bile cādū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3*). [ne,]
- Dil derd ü gamından bu gice yâra açıldı / Sevdâ sözünü açdı **ne** çok yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1*). [ne,]
- O hûnî gözlerüñ ey mest-i nâz-ı pür-cefâ bilseñ / **Ne** kanlar yutdurur her dem dil-i Ferrî-i şeydâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [ne,]
- ‘Âşık harem-i vaşla girüp zan ide zâhid / Ol fikri **ne** fâsid (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1*). [ne,]
- Cenâb-ı Mîr ‘İsâyî da aldı / **Ne** dündür bak hele çarh-ı hasîsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 1*). [ne,]

ne: Niçin.

- Zârum göricek ey gül-i naḥvet [**ne**] gülersin / Ben ağladığum saña gelir hây u hey-âsâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [[ne],]
- Cânâ beni gördüñ **ne** bu yanana bakışlar / Hışm ile tecâhülle beyâbâna bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [ne,]
- Câm-ı mey olur ‘âşıkâ âyîne-i ümmîd / Âzâdeye bilmem taleb-i sāğar-ı Cem **ne** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2*). [ne,]
- Müstağnî-i lutfuñ geçinen ehl-i fenâyuz / Ey çarh-ı denî eyledigüñ cevri ü sitem **ne** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 3*). [ne,]
- Çün mazharıdır nûr-ı sefîd ile siyâhuñ / İmân u küfr zikr-i şamed ile şanem **ne** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4*). [ne,]
- A zâlim bî-terahḥum bî-mürüvvet kâfir-i naḥvet / **Ne** bu vahşet kaçarsuñ ‘atf idersüñ vaşlı ferdâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*). [ne,]
- Ey gonce-i naḥvet **ne** bu vahşet ne kaçarsıñ / Yâbâna bakarsıñ (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1*). [ne,]
- Ey gonce-i naḥvet ne bu vahşet **ne** kaçarsıñ / Yâbâna bakarsıñ (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1*). [ne,]

ne: Ne kadar.

- Ey âfet-i vahşet-ünüs ey gonce-i naḥvet / Gül rüyüñ görmeyeli fikr it **ne** zamândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [ne,]

ne: Kim.

- Suḥan-perver yanında ḥod-fürûşa itibar itmez / Tururken şâh-bender bender-i ma’nâda çerçi **ne** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 15*). [ne(?),]

ne ... ne ...: Eş görevli kelime veya kelime gruplarını bağlayan, bazen cümleleri bağlayan ve bağladığı kelime, kelime grubu ve cümlelere olumsuzluk anlamı veren bir bağlaç.

- **Ne** zâhid-i sâlûs **ne** dülbend-i riâyuz / İtlâkda bir rind-i levendâne-edâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*). [ne ... ne ...,]
- **Ne** bülbül bir semender-ḥıtrât âvâre olup dil / **Ne** nâr-ı tütûn aḥlar ne gül-i zîbâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2*). [ne ... ne ...,]
- **Ne** düzaḥ için bîm ü **ne** ümmîd-i behiştür / Hîç ḥavf u şegâf eylemezüm mâtem ü sūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4*). [ne ... ne ...,]
- **Ne** hür **ne** gilmân u ne vildân u ne Kevser / Nâzır dilüm eşyâda kemâl ile zuhûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5*). [ne ... ne ...,]
- Ne hür ne gilmân u **ne** vildân u **ne** Kevser / Nâzır dilüm eşyâda kemâl ile zuhûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5*). [ne ... ne ...,]
- Anda **ne** câm u sāğar u **ne** dil şikest olur / Cümle neşât-ı tâze ile dil ḥucest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 29*). [ne ... ne ...,]

- Eyledi nāvek-i ğamzeñ dil-i mecrūha gūzer / Bende **ne** şabr u şekībā kodı **ne** haşyet-i ser (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 14*). [*ne ... ne ...*,]
- **Ne** cām-ı neş'e-efzā **ne** kadeh bir şey³ degül lâzım / O deñlü neşveye âmādeyüm kim mey degül lâzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*ne ... ne ...*,]

ne 'aceb: *Tuhaf mı, şaşılır mı?*

- Kej-gerden olursak **ne 'aceb** pîş-gehinde / Āvîze vü ber-dār-ı ser-i zülf-i dü-tâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2*). [*ne 'aceb*,]

ne çāre: *"Çaresi yok, elden ne gelir?" anlamlarında bir söz.*

- Ferrî **ne çāre** bahtuma pîr-i ezel dimiş / Gülme cihānda nāle-zen-i bezm-i şîven ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 5*). [*ne çāre*,]
- Ammā **ne çāre** derd ile bir söz gelür semt-i dile / Ya'nî ki cānāndan gele itsem gerek bî-bāk ü bîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [*ne çāre*,]
- **Ne çāre** ben de bir 'aşfūr-ı nā-çāra mişāl oldum / Ta'azzum öğredürken himmetüm Kāf üzere 'Ankāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7*). [*ne çāre*,]

ne dem ki: *Her ne zaman ki, o vakit ki.*

- Çeşmüñ **ne dem ki** 'aşıka ma'ṭūf buldılar / Tîr-i kazāyî ğamzede melfūf buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*ne dem ki*,]
- Sāhîr-i çeşmüñ **ne dem ki** şāhin-i lāhūt olur / Haşyetinden kebk-i dil bend-i çeh-i Hārūt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1*). [*ne dem ki*,]

ne ğam: *"Gam değil, dert değil!" anlamında bir söz.*

- Ferrî **ne ğam** 'ālemde perîşānı olursam / Tek kākūli-veş düşsem o gerdāna şarılısam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6*). [*ne ğam*,]

ne gūne: *Nasıl, her nasıl.*

- Haṭ gelür ğayrı **ne gūne** yolunup çarpınsa da / Ferrîyā mechūl olan mevķi'de aḥşam itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 7*). [*ne gūne*,]
- Bezme **ne gūne** olsa daḥi mey müdām dām / Olmaz hemîşe sākî-i dil-keş-ḥıram rām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1*). [*ne gūne*,]
- Kişinüñ cürm ü 'işyānı **ne gūne** olsa bālîde / Ziyâretle hebā olmak gerek bu kabır-i Bālîde (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1*). [*ne gūne*,]
- Meysüz **ne gūne** eylesek āheng-i hāy u hey / Def'-i ğumūma olmaz imiş neş'e gibi şey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*ne gūne*,]

ne hācet: *Gereksiz, gerek yok.*

- 'Uşşākını katl itmege şemşîre **ne hācet** / Merrîḥ-şîfat āfet ü cellād nigāhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3*). [*ne hācet*,]
- **Ne hācet** yoḥsa böyle eylemek taṭvîl-i efsāne / Medîḥa-ġüylük gibi var iken elde ser-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26*). [*ne hācet*,]

ne mānî: *"Ne çıkar, ne engel var?" anlamında bir ifade.*

- Rû-puş-ı ruḥı sātîr-i lem' olsa **ne mānî** / Fānūs serā-perde-i şem' olsa ne mānî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1*). [*ne mānî*'],]
- Rû-puş-ı ruḥı sātîr-i lem' olsa ne mānî / Fānūs serā-perde-i şem' olsa **ne mānî** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1*). [*ne mānî*'],]

- Haṭ geldi ruḥ-ı yāra diyü itme te'essüf / Mūrān şeker üstine cem' olsa **ne mānī'** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 2*). [*ne mānī'*,]
- 'Uşşāk çü maḥbūba teraḳḳubda hezāra / Başdan başa gül naḥli ki sem' olsa **ne mānī'** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 3*). [*ne mānī'*,]
- Zann eyleme şeb-nem güle bülbulden eşerdür / Giryānī-i şādī ile dem' olsa **ne mānī'** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 4*). [*ne mānī'*,]
- Luṭfuñ ile āsūde gerekmez dil-i Ferrī / Ser-pençe-i cevruñ ile ḳam' olsa **ne mānī'** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 5*). [*ne mānī'*,]

ne mümkün: "Mümkün değil, olacak şey değil!" anlamında bir söz.

- Per-i Cibrīle cebr ile **ne mümkün** olmak āvīze / O ḳudsī ḥulḳa ḥalḳa ḥalḳa āh-ı dil kemend itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 3*). [*ne mümkün*,]
- **Ne mümkün** hem-ḳumāş-ı Sāmī-i tāze-zebān olmak / Beyāz-ı şubḥda Ferrī şeb-i deycürdür gönlüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 136, Beyit 5*). [*ne mümkün*,]

ne ola: "Nedir, bu da ne oluyor?" anlamında bir söz.

- Virmek **ne ola** tā bu ḳadar ḡamzeñe meydān / Ey āfet-i devrān (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*ne ola*,]

ne olur: "Yalvarırım, lütfen, rica ederim." anlamında kullanılan bir söz.

- Gökşuya dön de gel **ne olur** dün de bekledüm / Rāhuñ o süya her zamān ey bī-vefā düşer (*Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 4*). [*ne olur*,]

ne var: "Şaşılır mı, tuhaf mı?" anlamında bir söz.

- Ferriyā semt-i Sezāide **ne var** olsam devān / Vaḥdet-i eşyāda zann ile gümān olmaz baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 5*). [*ne var*,]

ne'am: Evet.

- Şabra yokdur çāre ister lā disün ister **ne'am** / Vaşla dā'ir ol cevāna keşf-i rāz itsem gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 4*). [*ne'am*,]

neberd: Savaş, kavga.

- Düşmenāna hemīşe dāğ-ı dilüm / Cengle **neberd** neydügin bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 3*). [*neberd*,]

necābet: Soyluluk, asalet.

- Āşafā böyle **necābet** baña zātuñdandır / Nisbet-i bābuñ ile oldum Arışuya 'adīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 28*). [*necābet*,]
- Raḥm idersiñ dilüme var o **necābet** sende / Sende ey şāh-ı cihān ḥüsn ü leṭāfet sende (*Ferrī Dīvānı, Terki-bend 3, Beyit 22*). [*necābet*,]

necāt: Kurtulma, kurtuluş.

- Turma var semt-i ḥarābāta **necāt** ister iseñ / Mey ü maḥbūbı ider pīr-i muḡān pīş-nihād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 11*). [*necāt*,]

necm: Yıldız. Klasik Türk edebiyatında yıldız, insan üzerindeki etkisi, burçları oluşturması, her kişinin gökte bir yıldızı olması gibi hususlarla ele alınmıştır.

- Cünûn-ı ‘aşk ile dīvâne taḥrîr eylemişlerdür / ‘Utârid **necmümi** bî-hûş-ı mâder-zâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [*necmümi, -üm, -i*]
- Düstür-ı kām-rân-ı felek-rütbe kim anuñ / **Necminde** mihr ü meh gibi sa’d âşikâr imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 6). [*necminde, -i, -n, -de*]
- Dir cemâlünde gören hâcib ü ḥâlî küçücük / Burc-ı ḥüsnüñ ne güzel **necm** ü hilâli küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1). [*necm,*]

necm-i gîsû-dâr: Kuyruklu yıldız.

- **Necm-i gîsû-dârı** bir pür-şu‘lesine bend idüp / Keh-keşândan ‘âleme bir raḥt-ı Ḥaydar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4). [*necm-i gîsû-dâr, -ı*]

necm-i sa‘îd: Uğurlu yıldız.

- Muḳârin şems ile **necm-i sa‘îdi** Ferḳadân-âsâ / Sa‘âdetle olaldan burc-ı âbîde kıran üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11). [*necm-i sa‘îd, -i*]

necm-i sâ‘îr: Hareket eden yıldız.

- Oldı ḥayfâ aḥterüm burc-ı nuḥûset kevkebi / **Necm-i sâ‘îr** gibi devr ü seyr-i ecrâm itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4). [*necm-i sâ‘îr,*]

nedâmet gel-: Pişman olmak.

- Bî-dâdlıḡuñı soñra **gelür** saña **nedâmet** / Her kâr-ı bedûñ ehli peşimân olagelmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [*nedâmet gel-, -ür*]

neden: Niçin.

- Ferrî seni lertzân iden ‘âlemde hevâdur / Ammâ dil-i âşüfte ki bilmem **neden** oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [*neden,*]

nedîm: Arkadaş, dost.

- Yok gerçi yâr [u] yâverüm bir münis-i şevḳ-âverüm / Ammâ ki var şî‘r-i terüm peygüle-i ğamda **nedîm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22). [*nedîm,*]

nedîm-i bezm-i kurb: Allah'a yakınlık meclisinin dostu.

- Şübhemüz yokdur **nedîm-i bezm-i kurb** oldıḡuna / Lîk süz-ı hicri kıldı cân-ı aḥbâbı tebâh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 4). [*nedîm-i bezm-i kurb,*]

nefes: Okuyup üfleme.

- Zâhid **nefesin** rindlere mişkâl ile şatmış / Güyâ bu derek mey-gedede şeyḥ-i Ḥaremdür (Ferrî Dîvânı, Müfret 4, Beyit 1). [*nefesin, -i, -n*]

nefes-i tünd-i ‘adû: Düşmanın şiddetli nefesi.

- **Nefes-i tünd-i ‘adû** kırmadı bir gül mi ḳodı / Serdî-i bād-ı ḥazân bâḡda bülbül mi ḳodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [*nefes-i tünd-i ‘adû,*]
- İtdi cem‘iyyet-i ‘uşşâkı perîşân Ferrî / **Nefes-i tünd-i ‘adû** kırmadı bir gül mi ḳodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 6). [*nefes-i tünd-i ‘adû,*]

nefh-i Cibrîl: Cebrail'in üflemesi.

- Zâd-ı tab‘um degül ‘İsâ gibi **nefh-i Cibrîl** / Ferriyâ Meryem-i endîşemüñ ebkârıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*nefh-i cibrîl,]*

Nefî: Nefî Ömer Efendi (d. 1572?/980? - ö. 1635/1044), divan şairi. [TEİS]

- Şi‘rde **Nefî** vü inşâda iderse Veysî lec / Taht-ı nazm u şadr-ı neşr üzre idüp ihkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30*). [*nefî,]*
- Öyle rind-i lâ-übâlî kimi bî-tâb eylesün / Kime şekvâ eylesün bî-çâre **Nefî** n’eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*nefî,]*

nefs: Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.

- Hîç fark idemem zâhid-i sersemle rakîbî / Tefrîk ola mı **nefs** ile şeytân arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2*). [*nefs,]*

nefs-i hasîs: Aşağılık, adi nefis.

- Pîr-i meyden olagör râz-ı Mesîhî ‘ârif / Ola tâ **nefs-i hasîs** emre muîc ü münkâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*nefs-i hasîs,]*

nefs-i nâṭıka-ves: Konuşan nefis gibi.

- Hayfâ ki tîğ-ı cevri ile itdüh dilüm dilüm / Olmışdı **nefs-i nâṭıka-ves** bu da müşkilüm (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6*). [*nefs-i nâṭıka-ves,]*

nefy: İnkâr etme.

- Şâhidlerini seyr iderüz kâdî-i vaktüh / Ra’nâ tutaruz **nefy** ile işbât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2*). [*nefy,]*

neḡam-serây-ı kadeh: Kadehin nağmeler söyleyeni.

- Olunca gulgul ile mey **neḡam-serây-ı kadeh** / Hârîm-i bülbülü geçdi harem-serây-ı kadeh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [*neḡam-serây-ı kadeh,]*

nehâr: Gün, gündüz.

- Devründe senüh gülmedüm ey çarḡ-ı bed-evzâc / Hüzün ile geçüp büm gibi leyl ü **nehârum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5*). [*nehârum, -um]*
- Hâṭ-âver tâze sev nev-bâve eyler kadrini zâyic / Ki efḡal mâh-ı şavmuñ Leyle-i Qadri **nehârından** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3*). [*nehârından, -i, -n, -dan]*

nehy: Yasaklama, men etme.

- Emr ü **nehyüh** hükmi zîrâ naşş-ı Qur‘ândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend*). [*nehyüh, -üh]*

Nemce: Avusturya.

- Eşküm ile eyledi sîb-i zeḡanda ḡaṭ zuhūr / **Nemceyi** gör kim Kızıl Elmada ‘asker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2*). [*Nemceyi, -y, -i]*

- Eşküm ile eyledi sîb-i zeķanda ھاţ zuhûr / **Nemçeyi** gör kim Kızıl Elmada ‘asker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [*Nemçeyi, -y, -i*]

nem-dâr ol-: Nemlenmek.

- Hâzret-i Hayrî Efendi kim re’îs-i nûkte-ver / Reşha-i kilkinden **olsaydı** eger **nem-dâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [*nem-dâr ol-, -sa, -y, -dı*]

neng: Ar, utanma.

- Nâmûs u **nengi** zinde-dilân-ı zevât-ı râz / Rûsvâyî-i melâmete maşrûf buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3*). [*nengi, -i*]

nerde: 1. Nerede, hangi yerde. 2. nerd: Tavla.

- Şeş-dergeh-i vaşluñda düçar olsa dü şeşle / Sevdâ-zede dil **nerde** düşer lu‘bet ü yanga(?) (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4*). [*nerde,*]

nergis: Nergisgillerden, göze benzeyen sarı çiçeklere sahip bir bitki.

- Bezm-i meye rûyum gül ü dîdem ola **nergis** / Elbet nuķul ol bezme leb-i pür-şekerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8*). [*nergis,*]

nergis-i hod-bîn: Nergise benzeyen, kibirli, bencil göz.

- **Nergis-i hod-bîni** gör kim dîde-bânlık gösterür / Kendini gözden çıkarup eylemişken h‘âr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*). [*nergis-i hod-bîn, -i*]

nergis-i şehri Karen: Karen şehrinin nergisi. II Karen: Yemen’de bir yerleşim yeri.

- ‘Aceb dām-ı gāzālān-ı Yemendür ‘ukde-i zülfüñ / Güzîde **nergis-i şehri Karen** ‘ukde-i zülfüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 11*). [*nergis-i şehri Karen, -dür*]

neseb: Soy.

- Eyledüñ lâl ebed luţf-ı nigāhuñla bu şeb / Uğrıña ola fedā māder ü eb cümle **neseb** (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 5*). [*neseb,*]

nesh: Bir hat çeşidi.

- Hāmesi degdi ‘İmād-āsā ‘aşā-yı ma‘rifet / Hāţda **nesh** ile şülüş riķ‘a celîdür her kemāl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 3*). [*nesh,*]

nesīm-i hilkat: Yaradılışının rüzgârı.

- Būstāna ger **nesīm-i hilkatı** itse vezān / Dem-be-dem olmazdı bād-ı şubh ile bîmār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22*). [*nesīm-i hilkat, -ı*]

nesl-i Mevlānā: Mevlana’nın nesli. II Mevlana: Mevlana Celaleddin-i Rumî. 13. yy.da yaşamış mutasavvıf, âlim ve şair.

- **Nesl-i Mevlānādan** olduġuñ şemis-veş aşikār / Sırr-ı Sultān-ı Veled sende sen anuñ mazharı (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*nesl-i Mevlānā, -dan*]

nesne: Bir şey, hiçbir şey.

- Nesi var semt-i 'aşkuñ hasret-i dīdārdan gayrı / Yolında hāşıl olmaz **nesne** āh u zārdan gayrı (Ferrī Dīvānı, Gazel 194, Beyit 1). [nesne,]

nesr: Nesir, düz yazı.

- Çü ragbet münselibdür nazm u **nesre** Ferriyā şimdi / Benüm āsar-ı rengīnümde daḥi eski hālet yok (Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 5). [nesre, -e]
- Evreng-i dil ḥakanıyūm taḥt-ı suḥan sultānıyūm / Nazm ile **nesrūñ** kānıyūm maḥsūd her şahş -ı le'īm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 27). [nesrūñ, -üñ]

nesr-i tā'ir: Batı yönünde görülen parlak bir yıldız.

- Gelsün ol gerdün-vaḳāra kim Hümā-yı ... / **Nesr-i tā'ir** gibi farkında zıl-ı per gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 13). [nesr-i tā'ir,]

neşāt: Sevinç, mutluluk, neşe.

- Leb-rīz figāndur dilüm 'aşkuñla ney-āsā / Ser-şār **neşātum** yine hem cām-ı mey-āsā (Ferrī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 1). [neşātum, -um]
- Va'de-i dil-dār-ı her-cāī gibi yoḡ itdi çarḥ / Bir **neşāt** aḥz eylemişdik 'ālem-i tecrīdden (Ferrī Dīvānı, Gazel 155, Beyit 4). [neşāt,]

neşāt-āver: Neşe getiren, sevinç veren.

- Her bezme birer başḳa **neşāt-āverüm** ammā / Dil-ber olıcaḳ meclis-i şahbāda ḡarībüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 3). [neşāt-āverüm, -üm]

neşāt-ı tāze: Taze sevinç.

- Anda ne cām u sāḡar u ne dil şikest olur / Cümle **neşāt-ı tāze** ile dil ḥucest olur (Ferrī Dīvānı, Terkiḳ-bend 2, Beyit 29). [neşāt-ı tāze,]

neş'e: Sevinç, hafif sarhoşluḡun verdiği keyif.

- Maḥmūrlara **neş'e** viren la'l-i lebümdür / A'mālara eczā-yı devā ḥāk-i derümdür (Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 6). [neş'e,]
- Dil-ber deheninden viren 'aşıklara **neş'e** / Ferrī bu ḡazel de benüm ancaḳ hünerümdür (Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 9). [neş'e,]
- Derd ü ḡam u miḥnetdeyüz ārām cūdādur / Peymāne cūdā **neş'e** cūdā cām cūdādur (Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 1). [neş'e,]
- 'Aşkuñ **neş'esi** gündən güne bulmaḳda revāc / Öyle bir bāde ki 'ayyāşını bī-tāb itmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 6). [neş'esi, -si]
- Olunca zīver-i āḡūş-ı fikrüm la'l-i alı / Virür bir başḳa **neş'e** neşve-i şahbā-yı gül-şen (Ferrī Dīvānı, Gazel 151, Beyit 7). [neş'e,]
- Virdi ol demde nuḥustīn ḳadehi bir **neş'e** / Cilve-ger oldu hemān anda rumūz-ı irşād (Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 15). [neş'e,]
- 'Uşşāḳda muḥtāc-ı şarāb olmadı bir dil / Ḥātırlara **neş'e** vireli lāye-i ḥüsnüñ (Ferrī Dīvānı, Terkiḳ-bend 1, Beyit 70). [neş'e,]
- Hicrān-keşān **neş'eleri** bī-ḥuzūrdur / Ol neşveden ki reng-i sevād derd-i dūrdur (Ferrī Dīvānı, Terkiḳ-bend 2, Beyit 38). [neş'eleri, -ler, -i]
- Meysüz ne güne eylesek āheng-i ḥāy u hey / Def-i ḡumūma olmaz imiş **neş'e** gibi şey (Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 1). [neş'e,]

neş'e göster-: Neşelenmek, sevinmek.

- Bu tarḥ-ı tāzede **gösterdi neş'e** / Fehīm-āsā olup rindāne-meşreb (Ferrī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 7). [neş'e göster-, -di]

neşr-i şemîm it-: *Güzel koku yaymak.*

- Bunlarda târîhe zebân açmak gerekdür nâgehân / Bâğ-ı şenâsından hemân ra'nâ **ider neşr-i şemîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [*neşr-i şemîm it-, -er*]

neş'e-dâr: *Hafif sarhoşluk veren.*

- Cezbe-i ândur viren keyfiyyet-i aşka tamâm / **Neş'e-dâr** olmaz imiş olsa eger bî-mâya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5*). [*neş'e-dâr,]*

neş'e-i 'îrfân: *İrfan neşesi.*

- Ferrîden okı **neş'e-i 'îrfân** ise makşûd / Tahsîl-i mezâmîn ile evzân ise makşûd (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5*). [*neş'e-i 'îrfân,]*

neş'e-i mey: *İçkinin verdiği keyif.*

- Hülâsa **neş'e-i meyle** o mest-i câm-ı safâ / Şokuldi sîneme geldi tayandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*neş'e-i mey, -le*]

neş'eli: *Neşelendiren, hafif sarhoşluk veren.*

- Eş'arum olup **neş'eli** şahbâ-yı ma'ânî / Mazmûn-ı dil-âvîzleri muğ-beçegândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 18*). [*neş'eli,]*

neş'e-mend-i cur'a-i ihsân: *İhsanın bir yudum şarabının sarhoşu.*

- Harâb-ender-harâb-ı nergis-i fettânunum sâkî / İdelden lutfu ile **neş'e-mend-i cur'a-i ihsân** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2*). [*neş'e-mend-i cur'a-i ihsân,]*

Neş'et: *Hoca Süleyman Neş'et Efendi (d.1148/1735-ö.1222/1807), divan şairi. [TEİS]*

- Neş'et daği mümtâzdur şahbâz-ı hoş-pervâzdur / Her ne dinilse azdur üstâd-ı kül mişl-i 'adîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*). [*Neş'et,]*

Neş'et-âsâ: *Neşet gibi. (bk. Neş'et).*

- **Neş'et-âsâ** Ferriyâ hüsn-i tabî'at ehliyüm / Gamdan ölmem 'âkıbet gayret helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5*). [*Neş'et-âsâ,]*

Neş'et-i pâkîze-gû: *Temiz, hakiki sözler söyleyen Neşet. (bk. Neş'et).*

- **Neş'et-i pâkîze-gû** itmiş mürâ'at lutf idüp / 'İzzet-i mihmân be-ğadr-i fehm-i şâhib-hâne est(?) (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 2*). [*Neş'et-i pâkîze-gû,]*

neş'et-i pâkîze-tıynet: *Temiz yaradılıştan kaynaklanan.*

- **Neş'et-i pâkîze-tıynet** gibi kavlüm Ferriyâ / Gamdan ölmem 'âkıbet gayret helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5*). [*neş'et-i pâkîze-tıynet,]*

neş'e-yâb-ı ân: *Güzellikten dolayı hafifçe sarhoş olmuş, neşelenmiş.*

- Ne pervā zehr içerse **neş'e-yāb-ı ānuñum** sākī / Girībān-çāk-çāk-ı ğamze vü müjgānuñum sākī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 1*). [*neş'e-yāb-ı ān, -uñ, -um*]

neşr-i 'ulūm eyle-: İlimler yaymak.

- Varalum ma'bed-i 'uşşāka olup kürsī-nişīn / Rāz-ı dilden de bir az **neşr-i 'ulūm eyleyelūm** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 8*). [*neşr-i 'ulūm eyle-, -y, -elūm*]

neşve: Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.

- Vechindeki āndur iden 'aşıkları vālih / Mestāne iden **neşvesidūr** bāde degüldür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 4*). [*neşvesidūr, -si, -dür*]
- Bādeyūm **neşve** neydüğün bilmem / Dil-berüm 'işve neydüğün bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 148, Beyit 1*). [*neşve,]*
- Zīb-i desti olsa leb-rīz-i şarāb 'aşık degül / **Neşvesiyle** dil-beri de bī-ķarār eyler sebū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 160, Beyit 2*). [*neşvesiyle, -si, -y, -le*]
- Ne cām-ı neş'e-efzā ne kadeh bir şey' degül lāzım / O deñlü **neşveye** āmādeyūm kim mey degül lāzım (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 3*). [*neşveye, -y, -e*]
- Kem-cur'asıyla ādeme keyf-i ebed gelir / Her demde feyz ü **neşve** dilā bī-'aded gelir (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 42*). [*neşve,]*
- Hicrān-keşān neş'eleri bī-ħuzūrdur / Ol **neşveden** ki reng-i sevād derd-i dūrdur (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 38*). [*neşveden, -den*]

neşve-i hab: Hapın verdiği hafif sarhoşluk.

- Hāl-i ruñını seyr iderek ğaflete taldım / Tiryākī hemān **neşve-i ħabla** uyumışmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 3*). [*neşve-i ħab, -la*]

neşve-i şahbā-yı gül-şen: Gül bahçesinin şarabının verdiği hafif sarhoşluk.

- Olunca zīver-i āġūş-ı fikrüm la'l-i alı / Virür bir başka neş'e **neşve-i şahbā-yı gül-şen** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 151, Beyit 7*). [*neşve-i şahbā-yı gül-şen,]*

neşve-nisār ol-: Neşe saçmak.

- Keyf-i şarāb-ı bī-ħumār **oldı** dile **neşve-nisār** / Gül-zār-ı cāmı pūr-bahār itdi eger mişli nesīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 29*). [*neşve-nisār ol-, -dı*]

neşve-yāb-ı sāġar-ı bezm-i elest: Elest meclisinin kadehinin sarhoşu. (bk. belī-ġūyān).

- Mādām cām-ı neş'e gerek zīb -i dest olur / Dil **neşve-yāb-ı sāġar-ı Bezm-i Elest** olur (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 26*). [*neşve-yāb-ı sāġar-ı bezm-i elest, -ur*]

netīce: Sonuç.

- Ben āġladuķça eyledigüñ 'ahd-i lā-yu'ad / Zālīm **netīce** şüret-i inkāra çıķdı hep (*Ferrī Dīvānı, Gazel 12, Beyit 3*). [*netīce,]*

netīce: Sonuç olarak.

- O māh-rū ki bezimde utandı yatdı bu şeb / **Netīce** taraf-ı firāşum tılandı yatdı bu şeb (*Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 1*). [*netīce,]*
- Bir muġ-beçe-i tāze-edā eyledi meftūn / Öldürdi **netīce** o ġazālāne baķışlar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 77, Beyit 4*). [*netīce,]*

nevā it-: Şarkı söylemek, ahenkli söz söylemek. II Feryat etmek.

- İtsün ko hicrūn ile dil-i bī-nevā **nevā** / Oldı firāş-ı vuşlatuña nā-sezā sezā (Ferri Dīvānı, Gazel 1, Beyit 1). [nevā it-, -sün]

nevāle: Yiyecek, içecek, azık.

- Kānī^ç piyāz va‘de-i ferdān olursa da / Rindān için **nevāle** hem olmuş hem olmamış (Ferri Dīvānı, Gazel 98, Beyit 6). [nevāle,]

nevā-sāz: Şarkı söyleyen veya saz çalan kimse. II Neva: Türk musikisinde bir makam.

- Rāst gelüp şordum o şeh-nāz u **nevā-sāza** didi / Tāhirūn būselik içre bu naķış kārıdur (Ferri Dīvānı, Gazel 34, Beyit 3). [nevā-sāza, -a]

nevāy: Kismet, nasip, pay.

- Şerbet-i Sa‘diyye ile mest-i ser-endāz olup / O tarīķuñ sırr-ı pāki ile bulmışdı **nevāy** (Ferri Dīvānı, Tarih 16, Beyit 9). [nevāy,]

nev-āyīn: Yeni tarz.

- Böyle **nev-āyīn** ü tāze-ţarĥ u hoş-uslūb ile / Zīver-i tām ol cihānda Ferriyā maķţa‘ gibi (Ferri Dīvānı, Gazel 184, Beyit 5). [nev-āyīn,]

nevāz: Okşama.

- Dehrūn dem-i ikbāline vāzuñ yiri yokdur / Kim şāhid-i bāzārı **nevāzuñ** yiri yokdur (Ferri Dīvānı, Gazel 54, Beyit 1). [nevāzuñ, -uñ]

nev-bahār: İlkbahar.

- Gösterüp mā-beyn-i ĥatda rüyını şan yār gül / **Nev-bahār** eyyāmı elbet ‘arz ider dīdār gül (Ferri Dīvānı, Kaside 5, Beyit 1). [nev-bahār,]
- Feryād-ı ‘andelībe sebeb **nev-bahārdur** (Ferri Dīvānı, Tahmis 1, Bend 1). [nev-bahārdur, -dur]

nev-bāve: Yeni yetme.

- Ĥaţ-āver tāze sev **nev-bāve** eyler ķadrini zāyi‘ / Ki efďal māh-ı şavmuñ Leyle-i Ķadri nehārından (Ferri Dīvānı, Gazel 153, Beyit 3). [nev-bāve,]

nev-be-nev: İyiden iyiye.

- Şāyesinde **nev-be-nev** ķumrī-i dil ārām ide / Ey goñūl bir serv-i ķad tāze fīdan lāzım saña (Ferri Dīvānı, Gazel 7, Beyit 3). [nev-be-nev,]

nev-be-nev: Yepyeni, özgün.

- Ferri düşünce söyleniyor **nev-be-nev** ģazel / Ammā bu ģüne tāze-edā cā-be-cā düşer (Ferri Dīvānı, Gazel 50, Beyit 9). [nev-be-nev,]

nev-be-nev: Taze taze.

- Makşad-ı rind ‘âlem-i âb u cevân-ı sâdedür / **Nev-be-nev** murğ-âba elbet dâne vü yemdür garaž (Ferri Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [nev-be-nev,]

nev-be-nev: Yeni yeni.

- **Nev-be-nev** söyler yakînen cezm iden ehl-i derûn / Dür-bîn-i hâmesi tevîķe mazhar gösterür (Ferri Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14). [nev-be-nev,]
- **Nev-be-nev** ‘uşşâk-ı keç-efkâr-eşer bulduñsa sen / Bü’l-heves ısmarlama âşüfte-ser bulduñsa sen (Ferri Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [nev-be-nev,]

nev-ğazel: Yeni, özgün gazel.

- Tarh eyleyüp bir **nev-ğazel** bir nazm-ı şüh-ı bî-bedel / Gezsın cihânda el-be-el hem-cins-i lü’lû’-i nazîm (Ferri Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31). [nev-ğazel,]

nev-hat: Sakalı ve bıyığı yeni bitmeye başlamış.

- O **nev-hat** şüha revnak geydügi al vâleden gelmiş / Ki hengâm-ı şebe fer şu’le-i cevvalâden gelmiş (Ferri Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [nev-hat,]

nev-heves: Bir işte yeni olan, acemi.

- Vardur daħi çok **nev-heves** tûñ-yi kudsiye kafes / Luţf-ı şeh olsa dest-res her biri olur bir kelîm (Ferri Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17). [nev-heves,]

nev’-i ‘ukûs: Türlü türlü yansımalar.

- ‘Ârifseñ inanma şuver-i nakşına dehrûñ / Aldanma merâyâda görüp **nev’-i ‘ukûsı** (Ferri Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2). [nev’-i ‘ukûs, -ı]

nevk-i çeşm-i şüh: Cilveli gözün kirpiğı.

- Her **nevk-i çeşm-i şüh** eyâ mest-i naḥvetüm / Cân-ı za‘îfe tîr-i kazâdan nişânedür (Ferri Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [nevk-i çeşm-i şüh, -uñ]

nevk-i müje: Kirpiğın ucu.

- Dîl-i Ferriye bir kat daħi luţf eyle zaḥım urma / Derûn-ı sîneden **nevk-i müjeñ** cânâ çıkar çıkmaz (Ferri Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7). [nevk-i müje, -ñ]

nevk-i müjgân: Kirpiğın sivri ucu.

- Her birisi **nevk-i müjgânuñ** olup mîzâb-ı nâz / Ğamzesi maḥmûr u çeşmi nîm-mest-i ḥ’âb-ı nâz (Ferri Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1). [nevk-i müjgân, -uñ]

nevk-i nigh: Kirpiğın sivri ucu.

- Dür olalı o âmâcı **nevk-i nighüñden** / Her gonce-i dağım güle güyân-ı ḥazândur (Ferri Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2). [nevk-i nigh, -üñ, -den]

nevmîd: Ümitsiz.

- Dil teşnesidür kûyuña varmak diler ammâ / **Nevmîdi** çeken ya şuyudur ya ecelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*nevmîdi, -i*]
- Fıtr-ı vaşlı rûze-dâr-ı fûrkatûn **nevmîde** baş / Beyza-i hûrşîdi ‘Ankâ-yı şabâh-ı ‘îde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1*). [*nevmîde, -e*]

nevmîd it-: *Umudunu kırmak.*

- **Nevmîd itme**‘âşık-ı dil-sûzı el-hâzer / Kim yirde kalmaz âh-ı şerer-bâr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3*). [*nevmîd it-, -me*]

nevmîd-i hûr u Kevser ol-: *Cennette bulunan Kevser suyundan ve güzel kızlardan ümidini kesmek.*

- ‘Ârifüm **nevmîd-i hûr u Kevser olsam** da eger / Hâşre dek itmey mey ü mahbûbdan Ferrî ferâğ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5*). [*nevmîd-i hûr u Kevser ol-, -sa, -m*]

nevmîd-i ‘îd: *Bayram ümidi olmayan.*

- ‘îd-ber-‘îd olsa ‘âlem eylemem ümmîd-i ‘îd / Rûze-dâr-ı fûrkat-i yârum benüm **nevmîd-i ‘îd** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*nevmîd-i ‘îd,]*

nevmîd-i ruh: *Yanaktan ümidini kesmiş.*

- Dâ’im hevâ-yı zûlf ile **nevmîd-i ruh** mısûn / Ey âh-ı leyl-i ğam şehirün yok mıdur senün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 2*). [*nevmîd-i ruh,]*

nev-nahl-i gül-i gül-şen-i bî-rahmî-i bî-dād: *Adaletsizlik ve merhametsizlik gül bahçesinde taze bitmiş gül fidanı.*

- **Nev-nahl-i gül-i gül-şen-i bî-rahmî-i bî-dād** / Âb-ı sitem ü cevır ile pürdür kâd-i şimşâd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 9*). [*nev-nahl-i gül-i gül-şen-i bî-rahmî-i bî-dād,]*

nev-nahl-i sitem: *Eziyetin taze fidanı. II Sevgili.*

- Mest-i nâz u ‘işvedür şimdi o **nev-nahl-i sitem** / Vakt ola kim araya ol dil-firîb âfet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6*). [*nev-nahl-i sitem,]*

nev-nihâl-i ‘işve: *Cilveli taze fidan. II Cilveli yeni yetme güzel.*

- Ey **nev-nihâl-i ‘işve** vü cân-bağş [u] dil-peziir / Köhne şadîk u dil-şüdeñim itme red meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*nev-nihâl-i ‘işve,]*

nev-res: *Yeni yetişmiş.*

- Dil ki bir **nev-res** cevâna düşdi bezm-i âbda / Keşti-i idrâkümüz hayfâ tutuldi şâbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1*). [*nev-res,]*

nev-resîde: *Yeni yetişmiş, körpe.*

- Uyup semt-i hevâya kayda düşdi ihtiyârıyla / Esîr oldı gönül bir **nev-resîde** şüh-ı ra’nâyâ (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [*nev-resîde,]*
- Cevânlıkda beni ol **nevresîde** itdi hayfâ pîr / Saçılmış arz-ı Rûm üzre şanursuñ fülül-i Keşmîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [*nevresîde,]*
- Ferrî o demde sevmiş idüm bir yüzi mehi / Bir **nev-resîde** tâze-edâ kâmeti sehî (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*nev-resîde,]*

nev-reste: Yeni yetişmiş, körpe.

- Tîz itdi o **nev-reste** güzel hâcibi tîguñ / Havf eyle gönül havf ki seyf-i ‘Acemîdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [nev-reste,]

nev-restegân: Gençler.

- Her ân **nev-restegâna** şefkat-i pîrâne lâzımdur / Tehî-dildür şurâhîler süyüfuñ inkisârından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [nev-restegâna, -a]

nev-reviş: Yeni bir yol, tarz.

- Her dem ki bize mûnis olur luţf-ı tebessüm / Tûî gibi bir **nev-reviş** îcâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [nev-reviş,]

nev-zemîn-i tâze: Taze ve yeni yol, tarz.

- Tanzîr-cüy-ı Vehbî-i pâkîze-lehceyüz / Bu **nev-zemîn-i tâze**ye oldı sebab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 6). [nev-zemîn-i tâze, -y, -e]

nev-zemîn-i Zihnî: Zihnî'nin ortaya koyduğu yeni üslup. (bk. Zihnî).

- **Nev-zemîn-i Zihnîde** itmem murabba‘-sâzlık / Ferriyâ güncişke olmaz lâne-i ‘Ankâ melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [nev-zemîn-i zihnî, -de]

ney-âsâ: Ney gibi.

- Leb-rîz figândur dilüm ‘aşkuñla **ney-âsâ** / Ser-şâr neşâtum yine hem cām-ı mey-âsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [ney-âsâ,]

neydügin: "Ne olduğunu" anlamında bir söz.

- ‘Aşıkum derd **neydügin** bilmem / Bülbülüm verd neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [neydügin,]
- ‘Aşıkum derd neydügin bilmem / Bülbülüm verd **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1). [neydügin,]
- Berf içinde zülâl-i meskenetüm / Şiddet-i berd **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [neydügin,]
- Düşmenâna hemîşe dâğ-ı dilüm / Cengle neberd **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 3). [neydügin,]
- Selb ü îcâba hayret-efzâyum / Celb ile tard **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4). [neydügin,]
- ‘Aqlumı aldı bir lebi yâkût / Cevher-i ferd **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 5). [neydügin,]
- Fülül-i hâli hıfza kâfurum / Germ ile serd **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 6). [neydügin,]
- Ferrîyüm ‘aşk bî-mecâl itse / Peyker-i zerd **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 7). [neydügin,]
- Bâdeyüm neşve **neydügin** bilmem / Dil-berüm ‘işve neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [neydügin,]
- Bâdeyüm neşve neydügin bilmem / Dil-berüm ‘işve **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 1). [neydügin,]
- Ol fakîrüm vakârdur kârum / Kibr ile naḥve **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [neydügin,]
- Sırr-ı tecrîde ireli el-ḥaḥ / Merḳa‘ u kisve **neydügin** bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3). [neydügin,]

- Ümm ü ābāy selb idüp dilden / Dāder ü ihve **neydügin** bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4*). [*neydügin,]*
- Ferrîyüm meyle derd-i ser bulmam / Zîrvede cilve **neydügin** bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5*). [*neydügin,]*
- Bu ıztırāb **neydügin** bilmem / Hāl-i sîm-āb neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1*). [*neydügin,]*
- Bu ıztırāb neydügin bilmem / Hāl-i sîm-āb **neydügin** bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 1*). [*neydügin,]*
- ‘Aşıkum gerçi hüsni-i eṭvāra / Şeyh ya şāb **neydügin** bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2*). [*neydügin,]*
- Mübtedī nā-hudā-yı mevc-i ğamum / Bahrde şāb **neydügin** bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3*). [*neydügin,]*
- İrgürür her şebüm seher şehere / Şîve-i h’āb **neydügin** bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 4*). [*neydügin,]*
- Ferrîyā severim güzel göricek / Dil-i aḥbāb **neydügin** bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5*). [*neydügin,]*

ney-i muhrik-sürūd: Yanık nağmeli ney.

- Kocundığı yire başduñ gibi darb ile ey ney-zen / **Ney-i muhrik-sürūd**a itdürüp feryād n’eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4*). [*ney-i muhrik-sürūd, -a]*

nevistān: Kamışlık, sazlık.

- Dil-berüm süzdikçe çeşmin ğamze müjgāndan çıkar / İki şîr-i kîne-cū ya’nî **nevistāndan** çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*nevistāndan, -dan]*

n’eyle-: Ne eylemek, ne yapmak.

- Rüyūñ olunca ğonce-i şād-āb [u] ḥande-zen / Gül gül dimekle **n’eyle** her bî-edeb saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*n’eyle, -y, -e]*
- **N’eylesün** şabb-ı gülāb-ı tesliyet dāğ-ı dile / Bāğ-ı ḥasret ğoncesi şeb-nemle itmez imtizāc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*). [*n’eylesün, -sün]*
- Ḥadeng-i ğamze katl-i ‘āma fermān eylemez **n’eyler** / O ḥūnî dîdeler bir demde biñ kan eylemez **n’eyler** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [*n’eyler, -r]*
- Ḥadeng-i ğamze katl-i ‘āma fermān eylemez **n’eyler** / O ḥūnî dîdeler bir demde biñ kan eylemez **n’eyler** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [*n’eyler, -r]*
- Ne vakte şaklar āyā nîm-bismil cānını ‘āşık / Bu ‘îd-i vaşlda cānāna kurbān eylemez **n’eyler** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*). [*n’eyler, -r]*
- Bahār eyyāmdur nāz ile ‘işve dilde cām elde / Niçün sākî-i gül-rū meyl-i yārān eylemez **n’eyler** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*n’eyler, -r]*
- Sebū ser-şār-ı mey zānūda dil-ber dilde bāng-ı hey / Felek ol bezmde Nāhîdi raḥşān eylemez **n’eyler** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*). [*n’eyler, -r]*
- Şarîr-i ḥāme-i mu‘ciz-edā ĩrās-ı vecd itdi / Dime kim Ferrîyā te’sîr-i vicdān eylemez **n’eyler** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [*n’eyler, -r]*
- Benî yakduñ meded ey āteş-i veḳḳād **n’eylersiñ** / Yine şem‘-i cefāy eyledüñ ĩḳād **n’eylersiñ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1*). [*n’eylersiñ, -r, -siñ]*
- Benî yakduñ meded ey āteş-i veḳḳād **n’eylersiñ** / Yine şem‘-i cefāy eyledüñ ĩḳād **n’eylersiñ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1*). [*n’eylersiñ, -r, -siñ]*
- Raḳîbe dil-sitānlık ‘āşıkā cevri ile düşmānlık / Bu tarz-ı emr-i ber-‘aksi idüp ĩcād **n’eylersiñ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2*). [*n’eylersiñ, -r, -siñ]*
- Ḥumār ile nigh ḡāhî hezîmet gösterür ey büt / O kāfir ğamze ol dem itmese imdād **n’eylersiñ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3*). [*n’eylersiñ, -r, -siñ]*
- Kocundığı yire başduñ gibi darb ile ey ney-zen / **Ney-i muhrik-sürūd**a itdürüp feryād **n’eylersiñ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4*). [*n’eylersiñ, -r, -siñ]*
- Bu tarz-ı taze ile Ferrî vādî-i Bahāyide / Ser-ā-pā ḡibṭa-keş erbāb-ı isti‘dād **n’eylersin** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5*). [*n’eylersin, -r, -sin]*

n’evledüp it-: Ne yapıp yapıp, bir şekilde.

- Bir Mevlevî-i Şems-likā **n'eyledüp itdi** / Ney gibi delüp sînemi dâğ eyledi yâ Hû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2*). [*n'eyledüp it-, -di*]

n'eylesün: "Ne yapısın, ne etsin?" anlamında çaresizlik ifade eden bir söz.

- Koydı bir mezra'da bahtı dânesi berķ-ı każā / İrdi hep berf-i belâdur **n'eylesün** Ferrî-i zâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [*n'eylesün,*]
- Çeşmi Cibrîlî helâk itmekde takşîr eylemez / **N'eylesün** 'aşık gibi bîmâr hem bî-tâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*n'eylesün,*]
- Ölmesün ya **n'eylesün** Ferrî o şüh itmez dimâğ / Ğamze leb-rîz-i tegâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*n'eylesün,*]
- Öyle rind-i lâ-übâlî kimi bî-tâb eylesün / Kime şekvâ eylesün bî-çâre Nefî **n'eylesün** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*n'eylesün,*]

n'eyleyeyüm: "Ne yapayım, ne edeyim?" anlamında çaresizlik bildiren bir söz.

- Vaz'uhn rakîb ü yâra müsâvîdür ey perî / Birdür yanuñda **n'eyleyeyüm** nîk ü bed meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [*n'eyleyeyüm,*]
- Bezm içre baña **n'eyleyeyüm** bî-mezedür 'ayş / Şol vech ile kim ol gözi bādām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [*n'eyleyeyüm,*]

n'eyleyüm: "Ne yapayım, ne edeyim?" anlamında çaresizlik bildiren bir söz.

- Cānāne bugün meclis-i şahbāda degüldür / Esbāb-ı tarab **n'eyleyüm** āmāde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [*n'eyleyüm,*]
- Zem-i fûrkatde şāh-bāz-ı şikeste-şeh-pere döndüm / Uçardum küy-ı yāra **n'eyleyüm** bāl ü perüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*n'eyleyüm,*]
- **N'eyleyüm** dilde şehā semt-i meserret bağıldur / Fāriğüm fāriğ ki itmeme ba'de-zîn gül-geşt-i bağ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 3*). [*n'eyleyüm,*]
- Çarḥ ile kanlı bıçaklı olıcak gündür tamām / Tîğ-ı tab'um hāzır ammā **n'eyleyüm** pek tar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38*). [*n'eyleyüm,*]
- Tābişuñ Ḥazret-i Cibrîle de ikrār olmaz / Bezm-ğāhuñda senuñ **n'eyleyüm** inkār olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkil-bend 3, Beyit 38*). [*n'eyleyüm,*]

Neyyir: Şeyh Abdülhalim Neyyir Dede (d.??-ö.1215/1800-01), dîvan şairi. [TEİS]

- Bir gâzel tarḥ eylemiş **Neyyir** bu günler Ferriyâ / Zerre-i maẓmûnı şevķ-ı şems-i hâverden laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5*). [*Neyyir,*]
- **Neyyir** ile safvetde geçüp hubb-ı sivādan / Bir zerre-i nâ-çîz bulunmaz hepümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6*). [*Neyyir,*]
- Şākirdimüzden tâze-gû vardur iki eş'âr-cû / Çok şā'ir eyler ser-fürü **Neyyir** biri biri Vesîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [*Neyyir,*]
- Eş'âr ile ister ise Qur'ānla söyleş / Gir 'aşķ u maḥabbet sözine yâr ile **Neyyir** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [*Neyyir,*]
- Meyl itdiregör nûkte vü güftâr ile **Neyyir** / Taẓyî'-i zamân eyleme ağıyâr ile Neyyir (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [*Neyyir,*]
- Meyl itdiregör nûkte vü güftâr ile Neyyir / Taẓyî'-i zamân eyleme ağıyâr ile **Neyyir** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [*Neyyir,*]
- Söyleşme şakın çarḥ-ı keç-eṭvâr ile **Neyyir** / Her sifleye meyl eyleme akrân ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [*Neyyir,*]
- Qulzüm-i 'ilm ü kemāle ir bulup her maṭlabı / Baḥr-i fikr-i nazma ğavvâş ol yûri **Neyyir** gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5*). [*Neyyir,*]
- Ferriyâ düzdîde-vâr çal **Neyyirüñ** de ferrini / Almada hem itme ihmāl Neyyirüñ de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*neyyirüñ, -üñ*]
- Ferriyâ düzdîde-vâr çal Neyyirüñ de ferrini / Almada hem itme ihmāl **Neyyirüñ** de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*neyyirüñ, -üñ*]
- Bir dükenmez ḥayrete şal **Neyyirüñ** de ferrini / Ol mehe didüm ki gel al Neyyirüñ de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*neyyirüñ, -üñ*]

- Bir dükenmez hayrete şal Neyyirûn de ferrini / Ol mehe didüm ki gel al **Neyyirûn** de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*Neyyirûn, -ûn*]

ney-zen: Ney üfleyen kimse.

- Kocundığı yire başduñ gibi darb ile ey **ney-zen** / Ney-i muhriķ-sürûda itdürüp feryād n'eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 4*). [*ney-zen,]*

nezâket: Naziklik, incelik, zarıflık.

- 'Aksin meye meclisde **nezâketle** düşürmiş / Peymānede üftādesine 'arz-ı gül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*nezâketle, -le*]
- Hāl-i 'anber mi 'ızārında yāhūd dest-i kader / Hıfz-ı kâfūra **nezâket** ile fülful mi kodi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3*). [*nezâket,]*
- Biri birine **nezâketle** ider işrāb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1*). [*nezâketle, -le*]

nezr: Adak.

- Ferriye būs-ı gerdenümüz **nezr** idi dimiş / Ol 'ahde ifā idemedük boynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 2*). [*nezr,]*

nezzāre-i hālet-figen-i ān: Hālsiz bırakan bakışın güzelliği.

- Çeşmāni da ebrūları da pek güzel ammā / **Nezzāre-i hālet-figen-i āna** toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [*nezzāre-i hālet-figen-i ān, -a*]

nezzāre-i ruhsār: Yanağın bakışı.

- Baña **nezzāre-i ruhsārı** ki ruḡṣat gösterür / 'Āşıķum toğrısı dīdārı ki ruḡṣat gösterür (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 6*). [*nezzāre-i ruhsār, -ı*]

nice: Ne zaman.

- Hicrūñle söyle **niceye** dek zār sevdigüm / Var mı vişāle var mı 'aceb bir sebep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*niceye, -ye*]

nice: Nasıl.

- Keşf idüp derd-i nihānın **nice** Ferrî söylesün / Va'de-i ferdā ile mümkün mi gönlin eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*nice,]*
- **Nice** vāşıl ola kūy-ı ümīde 'āşıķ-ı ma'zūr / Olur iķlīm-i Fes ceyş-i Hābeşle ser-te-ser maḡşūr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 7*). [*nice,]*

nice: Birçok, pek çok.

- Ol dem ki şehā şayhā-i hicrān ola peydā / Her mūy-ı tenümde **niçe** efgān ola peydā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [*niçe,]*
- Te'sīr idecek hışm ile tevcīh-i nigāhuñ / Sūz-ı nefesümden **niçe** nīrān ola peydā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*niçe,]*
- Çeşm ü gāmze **niçe** efsün u fiten göstermede / 'Āşıķā bir kez nigāhuñ dil-ber-i fettāna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [*niçe,]*
- Ervāh-ı kudūsden **nice** bīñ tātīfümüz var / Ol Ka'be-dilüz zīver-i lāhūt-ı ḡarābāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [*nice,]*
- Tercīh-i vişāl itmede hicri **nice** mümsik / İfār ola mı mevķı'-i imsāke berāber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3*). [*niçe,]*

- Niçe Rüstem-şalâbet ser-fürü-yı dest-i kudretdür / Bu resm-i ‘âdîdür ki kût-ı cismin âhiri yir yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [niçe,]
- Kalem ki la‘linûñ iṭrâ-yı vaşfın eyler el çekmez / Hased kim bir qarış kâmetli zengî **niçe** sükker yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [nice,]
- Taşarruf eyler isem çok midur iklîm-i ma’nâyı / Şeh-i nazm-âverânım bunda şehir **niçe** kişver yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [niçe,]
- Dürûğ-‘ahd-i vişâl ile beni kâfir inandurdı / **Niçe** demdür ser-i kûyında tenhâ beklerüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [niçe,]
- Niçe demdür ser-i kûyında tenhâ beklerüm ammâ / Yanumca Ferriyâ bir gam-güsârum yâverüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7). [niçe,]
- Ferrî**niçe** eş‘ârı görüp geçdün egerçi / Zihnî-i suhan-verdeki ‘irfâna toylmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7). [niçe,]
- Ferrî**niçe** şeb cehd ile bu tâze-zemînûñ / Tanzîri için Zihnî-i mu‘ciz-fen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [niçe,]
- Baht-ı siyehüm gibi yüze çıktı çü hatṭuñ / Gönüm **niçe** biñ derd ü te‘abla uyumuşmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [niçe,]
- **Niçe** Yûsuf-‘ismetî tenhâ çeküp hum-hânede / Bî-tekellûf büse-dâd u der-kenâr eyler sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [niçe,]
- Bir âfete dil virdüm idüp çak-ı giribân / Hând ile didi bak **niçesi** var cebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3). [niçesi, -si]
- ‘Aksûñ göricek câmda ‘âşık bile düşdi / Mir‘ât-ı habâba **niçe** dil-cû yile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [niçe,]
- **Niçe** çak eylemeyüm sînemi inşâf eyle / Cevr ü nâz u elemûñ bende taḥammül mi kodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [niçe,]
- Tehî tîh-i emelde reh-neverdüz **niçe** demlerdür / Ne kaldı destümüzde sāğar-ı ser-şârdan gayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3). [niçe,]
- **Niçe** eyyâm idi mihr-i cemâlûñ iştîyâkıyla / Şurâhî-i hilâlî eylenüp dönmiş idi aya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2). [niçe,]
- Var ol dâdâr u Dârâ-ḥaşmet ü Ca‘fer-şafâya kim / **Niçe** Sencer-menişler şöretiyle oldu dün-pâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19). [niçe,]
- Cem-menḳabetâ dâver-i gerdün-vaḳârâ / Bezminde **niçe** Bayḳara beste-dehândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13). [niçe,]
- Luṭfuñ **niçe** mebzûl idüğün câzimidür dil / Pek rabṭ ile elṭâfuña ḥâşıl nigerândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22). [nice,]
- Ya‘nî kim Ahmed Efendi maḥlaşı olmuş Nazîf / **Niçe** sâpâş ile luṭfin rûḥ-ı Sencer gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [niçe,]
- Bezm-i luṭfında **niçe** Hâtem ider ḥatm-i kelâm / Niçe Ca‘fer-himmetin pîşinde aḳşar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11). [niçe,]
- Bezm-i luṭfında **niçe** Hâtem ider ḥatm-i kelâm / **Niçe** Ca‘fer-himmetin pîşinde aḳşar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11). [niçe,]
- **Niçe** defter-dâra dar oldu o kaftân-ı laṭîf / Bol bol geysün otursun yokdur andan bihteri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12). [niçe,]
- **Niçe** zûll ü meskenetle ḥâşıl itmîşken çi sūd / Oldı envâ‘-ı ma‘ârif râh-ı ḥüsrân reh-beri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [niçe,]
- Hâḳ budur gerçi yaḳışmaz baña sûret-i cer / Çâresi olmadı itdüm **niçe** biñ sa‘y-ı cemîl (Ferrî Dîvânı, Kit‘a 1, Beyit 24). [niçe,]
- Kendinûñ ḥayrân-ı ḥüsn [û] ânidur her-âyine / **Niçe** serler olmada her ânda ḡaltân pâyine (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4). [niçe,]
- Bu fevz-i nuşreti mes‘ûd ide Hâḳ şâh-ı zî-şâna / **Niçe** fetḥ u zaferle ide her dem kişver-ârâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11). [niçe,]
- Çekince tîğ-ı âteş-tâbını şîrâne şavletle / **Niçesi** havf ile düzaḥda itdi cây u me‘vâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 7). [niçesi, -si]
- Talup ḥammâm-ı Fir‘avna **niçesi** daḥi ḡarḳ oldu / Güzel andurdı ḥaḳḳâ vaḳ‘a-i Fir‘avn u Mûsâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 8). [niçesi, -si]
- Ol kudüm-ı pâke **niçe** baş u cân ola fedâ / Hâk-i pâyidür ‘uyûn-ı aşfiyâya sürme-sây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 4). [niçe,]

niçe bir: Ne vakte kadar, daha ne kadar? [TDKTS]

- Ferrî**niçe bir** deşt [û] beyâbânda bulunmak / Ḡaltîde olan seng meşeldür temel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [niçe bir,]

- Yārı ağıyār ile olsun görelüm ğam **niçe bir** / Efî pā-zehri ile def^c-i sümüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7*). [*niçe bir,]*
- Niçe bir h^vāb-ı hayālāta firîbi niçe bir / **Niçe bir** tekye-i vehm içre bu envā^c-ı fesād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*niçe bir,]*
- Niçe bir h^vāb-ı hayālāta firîbi **niçe bir** / Niçe bir tekye-i vehm içre bu envā^c-ı fesād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*niçe bir,]*
- Niçe bir h^vāb-ı hayālāta firîbi niçe bir / **Niçe bir** tekye-i vehm içre bu envā^c-ı fesād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*niçe bir,]*
- Benî öldürdi şehā vaz^c-ı tegāfûl **niçe bir** / Öyle düzdîde-edā şun^c-ı tecāhül niçe bir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 30*). [*niçe bir,]*
- Benî öldürdi şehā vaz^c-ı tegāfûl niçe bir / Öyle düzdîde-edā şun^c-ı tecāhül **niçe bir** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 30*). [*niçe bir,]*

niçün: Niçin, neden, hangi sebeple.

- ‘İllet-i sevdâyı dāfi^c çünkü eñmündür / Ya **niçün** hālüm ğam-ı zülfüñle dîger-gündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*niçün,]*
- Falya virdüñ karşılık almazdan evvel parlama / Dûde-i āhuñ **niçün** hem-şu^cle-i bārūt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6*). [*niçün,]*
- Bahār eyyāmıdır nāz ile ‘işve dilde cām elde / **Niçün** sākî-i gül-rū meyl-i yārān eylemez n’eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*niçün,]*
- Cezm iderken kûteh idüğün yine dest-i niyāz / Bilmem o Yūsuf-likā benden **niçün** dāmān çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [*niçün,]*
- Ferriyā seyle virüp derd ü ğamı sürmelidür / Sākî şahbâyı **niçün** az sürer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7*). [*niçün,]*
- Zebānuñ mäh-rüyāna dañi mikşār-ı cevri eyler / O bî-mihruñ dehānından **niçün** harf-i vefā çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2*). [*niçün,]*
- Dûde-i āhum seni her dem **niçün** bî-tāb ider / Var ise büyā-yı zülfüñ ‘ūd-ı micmerden lañif (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2*). [*n’içün,]*
- Ferrî **niçün** ol dîde-i ğaddāra şokulduñ / Her ğamzesi bir tîğ idi cismüñ dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5*). [*niçün,]*
- Ben kuluñ da böyle ‘irfān ile müsteşnā iken / Leng olup hāme gibi pāyum **niçün** kaldum geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [*niçün,]*
- Sā‘ide na‘li **niçün** kesdün didüm didi o şüh / Ben emīn-i dil-berānum imtiñān tamğasıdır (*Ferrî Dîvânı, Müfret 8, Beyit 1*). [*niçün,]*
- Bilmem **niçün** ki zîr-i külehdür didüm didi / Çıkşa kemend-i rüh-ı revānuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [*niçün,]*
- Şebîh itmek anı ‘ayn-ı hañādur nāfe-i Çine / **Niçün** gencīne-i dilden zebānum dūr nişār itmez (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 13*). [*niçün,]*

n’idelüm: "Ne yapayım, ne edeyim?" anlamında, çaresizlik ifade eden bir söz.

- Olmaz **n’idelüm** ehl-i dile cüz‘ice ārām / Devr eylemedür hāşiyet-i gerdiş-i ecrām (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 40*). [*n’idelüm,]*

n’idem: "Ne yapayım, ne edeyim?" anlamında bir söz.

- Güftāra getirür **n’idem** ol āfeti Ferrî / Bahş ile de zāhidleri iskāt elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7*). [*n’idem,]*

n’ideyüm: "Ne yapayım, ne edeyim?" anlamında çaresizlik ifade eden bir söz.

- N’ideyüm çäre nedür müşkil imiş ğurbetde / Dāyin akçesini ister dilemez hîç keñl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 20*). [*n’ideyüm,]*
- Vaşlında da olsam **n’ideyüm** ‘ahdi hep ‘arķüb / Güftārı dürüg sözleri hep va‘de-i kemmün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [*n’ideyüm,]*
- N’ideyüm şabra da yok zerre taħammül şad āh / Eyledi ğuşe-i zülfüñ dil-i āvāre penāh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 9*). [*n’ideyüm,]*

nigāh/nigeh: Bakma, bakış.

- Fitne-cüyāna **nigāhı** fenn-i sihrî öğredür / Ehl-i hüsne ebruvânı güşe-i mihrāb-ı nāz (Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [nigāhi, -ı]
- Bu kânûn-ı maḥabbetdür ki bīmārān-ı rāh-ı ‘aşk / **Nigāhuñ** irmeyince Bū ‘Alī gelse şifā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [nigāhuñ, -uñ]
- Bir **nigāhı** şāh-bāz endāmı nāzûk hoş-reviş / Bî-ḥaberken nāgehānīce dili şayd eylemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [nigāhi, -ı]
- Yüz virme **nigāhum** seni āzürde iderse / Geh vaż-ı tegāfülle gehī nāz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [nigāhum, -um]
- Perhîz-i girişmeyle o bî-dād **nigāhuñ** / İtdürdi tegāfüllere feryād nigāhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [nigāhuñ, -uñ]
- Perhîz-i girişmeyle o bî-dād nigāhuñ / İtdürdi tegāfüllere feryād **nigāhuñ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [nigāhuñ, -uñ]
- Tā ol kadar āşûb [u] füsün-sāz kim eyler / Her fîtnede bir ma‘rifet îcād **nigāhuñ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [nigāhuñ, -uñ]
- ‘Uşşākını katl itmege şemşîre ne ḥācet / Merrîḥ-şıfat āfet ü cellād **nigāhuñ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [nigāhuñ, -uñ]
- Asīb-i kıyāmet fiten-i nazraña mevkûf / Ye‘cûc-ı mefāsîd ile hem-zād **nigāhuñ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4). [nigāhuñ, -uñ]
- İgmāz ile idrākini bâda virüp itdi / Ferrîyi cihān beyninde bir yād **nigāhuñ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 5). [nigāhuñ, -uñ]
- Sensiñ o ‘ālî-menḳabet erbāb-ı raḥm u ‘āṭıfet / Cüz’ice olsam mültefit olup **nigāhuñla** vesīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39). [nigāhuñla, -uñ, -la]
- Geh tîr gāh ḥançer-i ḥûn-ḥ‘ār gösterür / Gāhî**nigāh** u ḡamze-i ḡaddār gösterür (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [nigāh,]
- Tîḡ-ı tîz-i ḡamze bulmuş şuyını ḡamḡam gibi / Cān-sitānlıktan **nigāhı** rāzî vü ḥurrem gibi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3). [nigāhi, -ı]
- Her **nigāhı** bir belā-yı nāgehānīdür dile / Gayrı dil-berler gibi lāzım degül esbāb-ı nāz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 4). [nigāhi, -ı]
- Çok degüldür āfet-i fettān dirsem çeşmüñe / Bir **nigāhda** eyler ifnā baksa ādem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [nigāhda, -da]
- Ḥarābāt içre ben ser-ḥalka-i mestānuñum sākî / **Nigāhuñ** ile al cānum ḥarāb it ḥāne-i ‘ömrüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [nigāhuñ, -uñ]
- Öldürmüş idi bendeñ o kâfirce **nigāhuñ** / Kār itmiş idi cānuma ey şūḥ-ı ser-efrāz (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 30). [nigāhuñ, -uñ]
- Baḳamam rüyūña ḥavf eylerüm ey ḥûnî**nigāh** / Korkarum ki ola aḡyar bed-endîş [ü] **nigāh** (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 8). [nigāh,]
- Ḥumār ile **nigeh** gāhî hezîmet gösterür ey büt / O kâfir ḡamze ol dem itnese imdād n‘eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [nigeh,]
- Kâfir **nigehde** göz göre şāḥib-kırān-ı cān / Müjgānı tîr ü kaşı kemān ḡamze Ḳahramān (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4). [nigehde, -de]
- Dîdesi sîr-āb ammā kim **nigeh** ḥûn-āb-ı nāz / Şan açılmış ‘ayn-ı Ḥızr içre gül-i şād-āb-ı nāz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1). [nigeh,]
- Selb ider şāḥib-kırānı Behmen-i ‘ālem gibi / Bir **nigehle** Ḳahramānı katl ider Rüstem gibi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3). [nigehle, -le]
- Ya meclis-i ‘işretde kuzum neydi o ḥālet / Çeşm āfet ü āşûb **nigeh** ḡamze fiten-sāz (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 28). [nigeh,]
- **Nigehüñdür** olan āşüfte-i sāmāna sebep / Çeşm-i şūḥuñdur iden cānumı leb-rîz-i ta‘ab (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 2). [nigehüñdür, -üñ, -dür]

nigāh at-: Bakış atmak, kısa bir süre bakmak.

- Çeşm ü ḡamze niçe efsün u fiten göstermede / ‘Āşıkā bir kez **nigāhuñ** dil-ber-i fettāna **at** (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [nigāh at-, -uñ]

nigāh evle-/nigāh it-: Bakmak.

- Ferrî nazardan **eyler** anı ḡamzesi **nigāh** / Körfezli şanma çeşm-i ḡazālüm Bebeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5). [nigāh eyle-, -r]

- Dün gice **itdüm** hayāl-i tal‘at-ı yāra **nigāh** / Fikri de düşvār idi halvet-sarāy-ı h‘ābda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 4*). [*nigāh it-, -dū, -m*]

nigāh-ı āşinā: Dostça bakış.

- Mey ü nukl [u] **nigāh-ı āşinādan** dahı mehcūrum / Bu ‘işret-gāha küstāhāne geldüm ise ma‘zūrum (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 4*). [*nigāh-ı āşinā, -dan*]

nigāh-ı ‘atıfet kıl-: Merhamet ederek bakmak.

- Kemāl-i re‘fet ü rahmuñla ey düstūr-ı ‘ālī-şān / **Nigāh-ı ‘atıfet kıl** bu garīb ü nā-tüvān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 36*). [*nigāh-ı ‘atıfet kıl-,*]

nigāh-ı fitne-engīz: Fitne çıkaran bakış.

- Bir **nigāh-ı fitne-engīzi** çıkınca nāz ile / Şad hezārān ‘aşıq-ı şūrīdesi cāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 73, Beyit 2*). [*nigāh-ı fitne-engīz, -i*]
- Ol **nigāh-ı fitne-engīze hezārān āferīn** / Fenn-i sihri öğredür hem gamzeñe hem çeşmüñe (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 5, Bend 2*). [*nigāh-ı fitne-engīz, -e*]

nigāh-ı nāz it-: Nazlı, işveli bakmak.

- Sīm-āba çeşm-i luṭf ile **itdüm nigāh-ı nāz** / ‘Aşıq-veş o da muṣṭarib [ü] bī-karārdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 3*). [*nigāh-ı nāz it-, -dū, -m*]

nigeh-bān: Gözcü, bekçi, muhafız.

- Benüm ol Mūsī ki Fir‘avn-‘adū mekrinden / Kilk-i pür-zūr-ı ‘aşa elde **nigeh-bānumdur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 6*). [*nigeh-bānumdur, -um, -dur*]

nigeh-i çeşm: Gözün bakışı.

- **Nigeh-i çeşmüñe** perhīz ola her gāh ‘abeş / Reh-zene haşyet ü havf-ı ḥaṭar-ı rāh ‘abeş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 19, Beyit 1*). [*nigeh-i çeşm, -iñ, -e*]
- Tatar **nigeh-i çeşmi** bucağında celīdūr / Bir naṣrada ‘uşşākı yapar gözle velīdūr (*Ferrī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 1*). [*nigeh-i çeşm, -i*]

nigeh-i ğamze: Süzgün yan bakış.

- Oldı dil ü dīni **nigeh-i ğamzeme** yağma / İslāmına zünnār-ı ser-i zülfüm olup dām (*Ferrī Dīvānı, Terki-bend 1, Beyit 51*). [*nigeh-i ğamze, -m, -e*]

nigeh-i kāfir: Kāfir bakışı. II Sevgilinin bakışı.

- Almış **nigeh-i kāfiri** tīg altına ebrū / Hācibleri ma‘nāda hemān seyfi ‘Alīdūr (*Ferrī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 6*). [*nigeh-i kāfir, -i*]

nigerān: Bakan, seyreden.

- Luṭfuñ nice mebzūl idügin cāzimidür dil / Pek rabṭ ile elṭāfuña ḥāşıl **nigerāndur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 22*). [*nigerāndur, -dur*]

nihāl: Fidan.

- Remîde itme târ-ı zülfüne düşdi dil-i zârum / Şehâ bir murğ-ı zîrekdür ki konmuşdur **nihâl** üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [nihâl,]

nihâl-i tâze: Taze fidan.

- Her **nihâl-i tâzesi** üzre bulur şad sünbüle / Olmasaydı sünbül-i fettân gibi tarrâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25). [nihâl-i tâze, -si]

nihâl-i verd-i gül-zâr-ı şuver: Suretlerin gül bahçesindeki gül fidanı.

- Gören kıddin **nihâl-i verd-i gül-zâr-ı şuver** şandı / Ruḥın ressâm-ı kudret bir gül-i şâd-âb göstermiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [nihâl-i verd-i gül-zâr-ı şuver,]

nihân: Saklı, gizli.

- Dilde ki ḥayâl-i kadûñ ey şüh **nihândur** / Pehnâ-yı gönül nâdire bir serv-sitândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1). [nihândur, -dur]
- Reh-i nâ-refteyi baḥr-i dilümde bendeñüz buldum / Suḥan-dân-ı selefdan olmuş ol vâdî **nihân** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42). [nihân,]

nihân eyle-: Gizlemek, saklamak.

- Ben eger cânda **nihân eyledüm**‘aşk-ı pâkin / Benî fâş eyleyen ancak dil-i nâlânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7). [nihân eyle-, -dü, -m]

nihân ol-: Gizlenmek, görünmez olmak.

- Zerre-i mihr-i kadîmüm zâhiren eşyâda ben / Şems-i pür-nür-ı ḥaḳîḳat hîç **nihân olmaz** baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [nihân ol-, -maz]

nihânî: Gizli, gizlice.

- Her gice ḥayâlün dolaşur dilde **nihânî** / Târâc-ı ümîd ile gezer reh-zen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [nihânî,]

nihâyet: Son, sınır.

- Yok mıdır çevre **nihâyet** kanı inşâf [u] dirîḡ / Kalmadı bende taḥammül meded ey şüh meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [nihâyet,]

nîk: İyi.

- Vaz‘uñ raḳîb ü yâra müsâvîdür ey perî / Birdür yanuñda n’eyleyeyüm **nîk** ü bed meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [nîk,]
- Celâl u luṭfî müstecmî’süñ ammâ **nîk** ü bed vaḳtî / Ki cüd u ḳahruñ el-ḥaḳ müntehâdur dost u a‘dâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31). [nîk,]

nikâb: Yüz örtüsü, peçe.

- Keşf eyleme aḡyâr-ı keç-endâma **niḳābuñ** / Meşhûrdur âsîb-i nazar çeşm-i keşefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 4). [niḳābuñ, -uñ]

nikât-ı şîr: Şiir nükteleri.

- Benüm ol şâ'ir-i mi'mar-ı kudsî-hâne-pîrâ kim / **Nikât-ı şî'rûme** mismâr olur her lutf-ı ma'nâ kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 16). [nikât-ı şî'r, -üm, -e]

Nîl-i nâzûk-meşreb: Nazik yaradılışlı Nil Nehri.

- Bâde-i telhâba la'l-i yâr 'arâk-pâş olmasun / **Nîl-i nâzûk-meşrebi** gör yemle itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [Nîl-i nâzûk-meşreb, -i]

nîm-bâz eyle-: Yarım açmak, yarısını açmak.

- Piyâzuñ irtifâ'ı kâdri kât kât lâleden gelmiş / Beni gördükde rûyın **nîm-bâz eyler** şitâb eyler (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6). [nîm-bâz eyle-, -r]

nîm-bismil: Yarı kesilmiş, iyi kesilememiş.

- Ne vakte şaklar âyâ **nîm-bismil** cânını 'aşık / Bu 'îd-i vaşda cânâna kurbân eylemez n'eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [nîm-bismil,]
- Her dem saña **nîm-bismil** isem kanı mürüvvet / Hûn-h'ârluğa başladuñ âh ey dili kanlu (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 4). [nîm-bismil,]
- Beni maktel-geh-i 'aşkında görüp **nîm-bismil** / Didi bak 'îd-i vişâlümde bu kurbânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 19). [nîm-bismil,]

nîm-cur'a: Yarım yudum.

- **Nîm-cur'asıyla** vâkıf-ı esrâr-ı hest olur / Bîhûde şanma ehl-i dil ol bâba best olur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 27). [nîm-cur'asıyla, -sı, -y, -la]

nî'met: Mutluluk, huzur, saadet.

- Şimdilik Limnide kaymağ ile pek çok bal yidüñ / **Nî'met** ü ikbâlden kaymak vebâlündür senüñ (Ferrî Dîvânı, Matla 6, Beyit 1). [nî'met,]

nî'met-i cennet: Cennet nimeti.

- Ferriyâ ol ser-keş-i nâz u istignâ-pîşeyem / Ser-fürü-yı minnet itmez **nî'met-i cennet** beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 7). [nî'met-i cennet,]

nîm-iltifât-ı gamze-i sehhar: Büyücü, yarım, süzgün yan bakış.

- **Nîm-iltifât-ı gamze-i sehhar** vâşılum / Ümmîd-vâr-ı vuşlat-ı dāmân-ı sâhilüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 16). [nîm-iltifât-ı gamze-i sehhar, -a]

nîm-mest-i h'âb-ı nâz: Naz uykusunun yarı sarhoşu, naz uykusundan dolayı baygın.

- Her birisi nevk-i müjgânüñ olup mîzâb-ı nâz / Gamzesi maḥmûr u çeşmi **nîm-mest-i h'âb-ı nâz** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1). [nîm-mest-i h'âb-ı nâz,]
- Gamzesi maḥmûr u çeşmi **nîm-mest-i h'âb-ı nâz** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5). [nîm-mest-i h'âb-ı nâz,]

nîm-nigâh-ı 'işve: Göz ucuyla nazlı bir şekilde bakma.

- İfnâ-yı cân-ı dil-şüdegân-ı reh-i gamuñ / Bir **nîm-nigâh-ı 'işve**ñe mevķûf buldılar (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [nîm-nigâh-ı 'işve, -ñ, -e]

nīm-nigāh-ı lutf: Göz ucuyla bakışın hoşluğu.

- Bir **nīm-nigāh-ı lutfuñ** ile mahrem olmadık / Ey tır-i gamze bārī derūnumda gel yir it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 4*). [*nīm-nigāh-ı lutf, -uñ*]

nīm-nigeh: Yarım bakış, göz ucuyla bakma.

- ‘Atf olsa eger **nīm-nigehüñ** bendeñe bir dem / ... hāzān-pervere şād-ābī resāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 21*). [*nīm-nigehüñ, -üñ*]

nīrān: Ateşler, cehennem.

- Te’şīr idecek hışm ile tevcīh-i nigāhuñ / Sūz-ı nefesümden niçe **nīrān** ola peydā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 6, Beyit 3*). [*nīrān,*]

nişāb: İstenilen derece.

- Hadden tecāvüz itdi tecāhül amān amān / Ferrī **nişābı** geçdi teğāfūl meded meded (*Ferrī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 5*). [*nişābı, -ı*]

nişār it-: Saçmak.

- Şebīh itmek anı ‘ayn-ı haṭādur nāfe-i Çīne / Niçün gencīne-i dilden zebānum dūr **nişār itmez** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Beyit 13*). [*nişār it-, -mez*]

nisbet: Nispeten, nazaran.

- Maşraf-ı lutf-ı firāvānuña **nisbetle** olur / Key(?) ü Dārā(?) u Ferīdün-ı cihān şey²-i ḳālīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt’a 1, Beyit 3*). [*nisbetle, -le*]

nisbet-i bāb: Kapının, bir şahsın ilgisi.

- Āşāfā böyle necābet baña zātuñdandur / **Nisbet-i bābuñ** ile oldum Aristuya ‘adīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt’a 1, Beyit 28*). [*nisbet-i bāb, -uñ*]

nisbetle: Nazaran, kıyasla.

- Tab‘uña **nisbetle** dehrüñ gülleri hāşākdür / Sā’ire eyler tarāvet gerçi kim ızhār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 29*). [*nisbetle,*]

nişīmen: Oturacak yer, mekân, mesken.

- Olmakda **nişīmen** baña zillet-geh-i hırmān / Düşdükce dile şervet ü sāmān-ı diyārum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 4*). [*nişīmen,*]

nīstī: Yokluk.

- Bir cāya ir ki olmaya hestī vü **nīstī** / Tūṭī-i nefis-i nātıḳayı anda epsem it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 4*). [*nīstī,*]
- ‘Aşkdur **nīstī** [vü] hestīye bādī ancak / ‘Aşkdur itdüren imkān u ‘adīmi icād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 10*). [*nīstī,*]

nişān: Ok ile vurulması düşünülen nokta, hedef.

- Ey hâcibân u ğamzesi tîr ü kemân-ı nâz / Rûh-ı revân-ı kudsi **nişân** söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [*nişân,]*
- Ey ħadeng-i ğamze hergiz bir **nişân** lâzım saña / Hîç dimezsın 'âşıka ammâ ki cân lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [*nişân,]*

nişân: İşaret, alamet.

- Hüsn-i resimle ħalka bu tuğrâ-yı dil-pezîr / Şân u şükûh-ı cihândan **nişân** virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1*). [*nişân,]*
- Ĥak 'ömr ü şân u devlet ile ide müstedâm / Tuğrâ ki dehre tâ ki ĥükümden **nişân** virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 10*). [*nişân,]*
- Kıyma bu rütbe câna günehdür didüm didi / Ölmek yolumda 'aşka **nişānuñ** durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5*). [*nişānuñ, -uñ]*

nişân eyle-: Hedef göstermek.

- Ben mestini müjgâna **nişân eylese** şafda / Ra'nâ görünür ğamzeleri tîr-i hedefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3*). [*nişân eyle-, -se]*

nişân vir-: Hedef göstermek.

- Ebrûsı **nişân virmededür** saht-kemānuñ / Ğaddârlıĝ ile zümre-i Tatara karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2*). [*nişân vir-, -mede, -dür]*
- **Virür** kavsi-i kazâdan 'aşk ile dâ'im **nişân** ebrû / N'ola tîr-i müjeñle 'âşıka tutsa kemân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1*). [*nişân vir-, -ür]*

nişâne: Ok ile vurulması düşünülen nokta, hedef.

- Her nevk-i çeşm-i şūhuñ eyâ mest-i naĥvetüm / Cân-ı za'îfe tîr-i kazâdan **nişānedür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [*nişānedür, -dür]*

n'it-: Ne yapmak, ne etmek.

- Şahbâ-yı ĥayâlün baña **n'itdüklerin** ey büt / Mekkâre iken âdeme bintü'l-îneb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2*). [*n'itdüklerin, -dük, -ler, -in]*
- Sitem-i dil-ber ü cevri-i felek ü baĥt-ı siyeh / Baña **n'itdüklerini** 'aşk ile söyler yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6*). [*n'itdüklerini, -dük, -ler, -i, -n, -i]*

n'itdüm: "Ne ettim, ne yaptım?" anlamında, pişmanlık bildiren bir söz.

- Ferrîyi hele şübhe yok ifnâ ider ammâ / **N'itdüm** diyü kendi de peşimân olacaĥdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [*n'itdüm,]*

n'itsün: "Ne yapsın, ne etsin?" anlamında çaresizlik bildiren bir söz.

- İtdi felek-i keç-reviş âĥir benî meĥcür / **N'itsün** güzelüm ben bilürüm o daĥi mecbür (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 32*). [*n'itsün,]*

n'itsün: "Ne eylesin, ne yapsın?" anlamında söz konusu şeyin gereksiz olduğunu ifade eden bir söz.

- Sâķiyâ maĥmûr-ı şahbâ-yı leb-i cânāneyüm / Ben ĥumâr-âlûde **n'itsün** sāĥar-ı Cemşîd-i 'îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*). [*n'itsün,]*

nivâz eyle-/nivâz it-: Yalvarmak, yakarmak.

- Pey-rev göricek Cevrîye bu nazmda Ferrî / Cevr eylesün yâra **niyâz eylemelidir** (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7). [niyâz eyle-, -meli, -dür]
- **Niyâz itdükçe** ol şeh-nâza mağrûr oldu gitdükçe / Raķîb-i ‘akrebe akreb baña dūr oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1). [niyâz it-, -dükçe]
- Men o Maḥmûdum sitignâ-yı Ayâz itsem gerek / Yâra benden inķitâ‘ için **niyâz itsem** gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [niyâz it-, -se, -m]

niyyet: Amaç, maksat, meram.

- Merdüm-i dîdesine pek bakıyor ‘âşık-ı zâr / **Niyyeti** ol meh ile semt-i Bebekdür biliriz (Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [niyyeti, -i]
- Haṭṭı mikrâzla kırdukda cilâ **niyyetine** / Kâfire şanki kılıç çekdi ğazâ niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [niyyetine, -i, -n, -e]
- Haṭṭı mikrâzla kırdukda cilâ niyyetine / Kâfire şanki kılıç çekdi ğazâ **niyyetine** (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [niyyetine, -i, -n, -e]
- Dâne-i ḥâlî görüp dâma tutuldu eyvâh / Murġ-ı dil bâl açıcak semt-i semâ **niyyetine** (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3). [niyyetine, -i, -n, -e]
- Muttasıl seyr iderüm ḥüsnini iġmâz itmey / Bozamam ‘azm-i şalât itdüm edâ **niyyetine** (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4). [niyyetine, -i, -n, -e]
- Ferriyâ tîr-i cefâsına bugün âmâcum / Sînemî tutdum açup ol kaşı ya **niyyetine** (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [niyyetine, -i, -n, -e]

nizâm: Dirlik, tertip, düzen.

- Bî-şübhe ‘avn-i Haķ karîn buldı **nizâmı** mülk-i dîn / O zıll-ı Rabbü’l-‘Âlemîn olınca taḥtında muķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8). [nizâmı, -ı]

nizâm: Düzenleyen, kural koyan.

- Bâġ-ı ḥüsn-i dil-berûñ el-ḥaķ **nizâmı** zülf ü ruḥ / Sünbül ü güldür ḥaķîķat oldu nâmı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [nizâmı, -ı]

nîze: Mızrak.

- Oldı sûtün-ı pāk-i celâlet-nümünları / Çeşm-i ‘adüya **nîze** ki ḥavf-ı revân virür (Ferrî Dîvânı, Kut’a 2, Beyit 6). [nîze,]

noķta kondur-: Nokta koymak. II Kirltmek, bozmak.

- Kâtibân-ı ḥoş-nüvîsi añladum ceffe’l-ķalem / Böyle bir ḥaṭṭ-ı Nazîfe **noķta kondurmaķ** muḥâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 4). [noķta kondur-, -maķ]

noķta-i vehm: Zan, şüphe noktası.

- Gezdürse ḥâlî **noķta-i vehm** üzre biñ sene / Seyr-i serî‘i böyledür ‘aşķuñ çalış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [noķta-i vehm,]

n’ol-: Ne olmak.

- Dir misiñ ‘aceb **n’oldı** o mecnûn görünmez / Bir ḥaylî zamândur ki o maḥzûn görünmez (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 48). [n’oldı, -dı]

n’ola: "Şaşılır mı, tuhaf mı?" anlamında bir söz.

- Sencide iderse **n'ola** āgūşum o şūhı / Mîzân zere zer keffe-i mîzâna münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [n'ola,]
- 'Âşık **n'ola** oğsarsa şaçuñ dest-i edeble / Haţ şâneye şâne haţ-ı reyhâna münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [n'ola,]
- Kays olsa **n'ola** mu'tekif-i türbet-i pâküm / Ferrî benüm ol mürde-i tâbüt-ı harâbât (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [n'ola,]
- Murğ-ı dilüm düşse tutulsa **n'ola** / Tille-i şehri içre o bir dânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [n'ola,]
- Düş olsa cû'-ı kelbe **n'ola** hırşla rakîb / Aç gözli idi aslâ çak aşlı köpeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [n'ola,]
- Sipihrûñ vaz'-ı bî-dâdından itmezsem **n'ola** şekvâ / Kana'atden ser-i jülîdede bir miğferüm vardır (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4). [n'ola,]
- **N'ola** bu tab'-ı gevher-pâş ile mahsûd-ı 'âlemseñ / Cihânda Ferriyâ fazl eyle şānuñ söylenür yir yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [n'ola,]
- İtsek **n'ola** tıfl-ı hevese mâşıta-kârî / Mestânelerüz şâne-zen-i zülf-i hevâyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [n'ola,]
- Pey-revî-i Hâzret-i Zihnide akşarsa **n'ola** / Pây-ı kilik-i Ferrî leng oldu amân cânım Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [n'ola,]
- Cibrîle çarh-ı atlası tar eylesem **n'ola** / Hayyât-ı kâle-düz-ı kazâ Sidre-himmetüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [n'ola,]
- Virür kavs-i kazâdan 'aşk ile dâ'im nişân ebrû / **N'ola** tîr-i müjeñle 'âşika tutsa kemân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1). [n'ola,]
- **N'ola** şems ü kamer reşk eylese âfâk-ı vaşlînda / Bulunmaz mağrib ü maşrıkda haqqâ bir Emînüm var (Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2). [n'ola,]
- Tâ'ib-i muğlimi yemden **n'ola** kılsa tîrîd / Yuvaya kızdırıyor kîrûmi anuñ nâmı (Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [n'ola,]
- Zencir-i belâyı süriyen deşt-neverdüm / Olsam **n'ola** mecnûn-ı beyâbân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 37). [n'ola,]

Nûh: Büyük peygamberler arasında sayılan, kendisine inanmayan kavmi tufan ile helak edilen peygamber.

- Bârân-ı sirîşküñ akıdıp sū-yı belâda / Var **Nûh** gibi sen dañi tûfânla söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2). [Nûh,]

nuhustîn: Birinci, ilk.

- Virdi ol demde **nuhustîn** kadehi bir neş'e / Cilve-ger oldu hemân anda rumûz-ı irşâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15). [nuhustîn,]

nukl/nukul: Meze, çerez.

- Çeşm-i bādāmı mukaşşer ruhları verd-i tarî / Böyle meclis âdeme **nukl** ile mînâ istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [nukl,]
- Mey ü **nukl** [u] nigâh-ı âşinâdan dañi mehcûrum / Bu 'işret-gâha küstâhâne geldüm ise ma'zûrum (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4). [nukl,]
- Bir pâre de takrîr ideyüm sūz-ı derûnum / Sâķî kerem it **nukl** ile iki kadeh şun (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23). [nukl, -ı]
- Bezm-i meye rûyum gül ü dîdem ola nergis / Elbet **nukul** ol bezme leb-i pür-şekerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8). [nukul,]

nukûd-ı cân u cism ü dîn ü mezheb: Mezhep, din, beden ve can nakitleri.

- **Nukûd-ı cân u cism ü dîn ü mezheb** anda rehn olsun / Emînüm var Emînüm var Emînüm var Emînüm var (Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2). [nukûd-ı cân u cism ü dîn ü mezheb,]

Nu'maniye: Bağdat ile Vâsıt arasında yer alan, ahalisi Şiilikteki mübalağalarıyla tanınan bir kasaba. [KA]

- Görse **Nu'maniye** ebrûsın perestîş-gâh ider / Bir 'Acem ferzendidür mihrâb-ı Ca'fer gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [Nu'maniye,]

nûr: Aydınlık, ışık.

- Zülfîn dökünce ‘arızına dil-ber aňladum / Zülmet içinde ‘aşıkına **nūr** gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [nūr,]
- Yok dinse sezâ tâ bu kadar ince bel olmaz / **Nūr** ‘âlemidür anda belî bel cebel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [nūr,]

nūr-ı akdes: En kutsal, mukaddes nur.

- Süveydâma fûrûğ [u] **nūr-ı aqdes** târ u pûd oldı / Mücerred-rûh-veş müstagnî-i seyfûrdur gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [nūr-ı aqdes,]

nūr-ı basar: Göz nuru.

- Âdem öldür gamzeñ ile çeşmüñ ile kanlar it / Ol hemân ‘âlemde ey **nūr-ı basar** hem-vâr var (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [nūr-ı basar,]
- Şaldı Mecnûn gibi rāh-ı ğama bî-hûş u haber / Virmedüñ ruḡṣat-ı nazra baña ey **nūr-ı basar** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 15). [nūr-ı basar,]

nūr-ı fikret: Düşünce nuru.

- Ol âfitâb-ı burc-ı vezâret ki sâ’ire / Meh gibi **nūr-ı fikreti** hep müste’âr imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 8). [nūr-ı fikret, -i]

nūr-ı mey: İçkinin nuru.

- Sâkî bezimde nâz ile gel devr-i sâgar it / **Nūr-ı mey** ile sâgarı mihre berâber it (Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [nūr-ı mey,]

nūr-ı sefid: Beyaz nur. II İman.

- Çün mazharıdır **nūr-ı sefid** ile siyâhuñ / İmân u küfr zıkr-i şamed ile şanem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [nūr-ı sefid,]

nūr-ı tal’at: Nur yüzlü.

- Ferriyâ mestâne-i ‘aşka gerekdür bezimde / **Nūr-ı tal’at** serv-i kâmet bir perî-sîmâya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [nūr-ı tal’at,]

nûrun ‘alâ nûr: Nur Suresi 35. ayette geçen, "nur üstüne nur" anlamında bir tabir. [DİBKK]

- Ferrî tuyıcağ târîhini söyledi nâ-çâr / Ruḡṣâre-i nûrında ḡatı **nûrun ‘alâ nûr** (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 5). [nûrun ‘alâ nûr,]

nush it-: Nasihat etmek, öğüt vermek.

- Zâhidâ ser-semlik itme **nush idüp** her dem baña / Zaḡm-dâr-ı der-i ‘aşkum zaḡmdur merhem baña (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 7). [nush it-, -üp]

nusret: Zafer, üstünlük.

- Alındı ḡavza-i teshîre bunca keştî vü düşmân / Tağıldı ‘âleme bu fevz ü **nusret** râygân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26). [nusret,]

nusret: Allah'ın yardımı.

- Yolu **nusretle** Bâb-ı Naşra evvel uğradı nâ-gâh / Emîrânun dönüp Naşrânî bayramına alayı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 6). [nusretle, -le]

nûş-ı cām-ı gül-fām it-: Gül renkli kadehten içmek.

- Şevk ile bir kerre **nûş-ı cām-ı gül-fām itmedük** / Ya'nî bûs-ı la'l-i şîrîn-i dil-ārām itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1*). [*nûş-ı cām-ı gül-fām it-, -me, -dü, -k*]

nûş-ı hand: *Gülüştünün tatlılığı.*

- **Nûş-ı hand** ile baña çāh-ı zenaḥ 'arz itdi / Bildüm 'işret-gehinüñ cām u sıfālî küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 4*). [*nûş-ı hand,*]

nûş-ı mey-i 'aşk: *Aşk şarabı içme.*

- İdüp **nûş-ı mey-i 'aşk** ile terk-i cümle-i eşyâ / Derûnde secde-i şükr ile oldum çün cebîn-fersâ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 6*). [*nûş-ı mey-i 'aşk,*]

nûş-ı şarâb eyle-: *Şarap içmek.*

- Demidür mevsimidür **eyleyelüm nûş-ı şarâb** / Ba'de-zîñ vaḡt-i bahâr encümen-i gül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2*). [*nûş-ı şarâb eyle-, -y, -elüm*]

nûş: *Tatl.*

- Dil **nûş** diyü semmini nûş itdi hevānuñ / Evvel daḡi ben içmiş idüm şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 16*). [*nûş,*]

nûş eyle-: *İçmek.*

- **Nûş eyle** gāhî gāhî de aḡbāba şun yürü / Çekme ḡumārı sāğar-ı ser-şārî çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*). [*nûş eyle-,*]
- Bugün **nûş eyleyen** 'aşk ile cāmı / Bulurmuş sāğar-ı ferdāda bāde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4*). [*nûş eyle-, -y, -en*]
- Hicr ile zehr-āb olur **nûş eyler** isem cām-ı Cem / Olmuşum rüsvā-yı 'aşkı Kays-veş ben lā-cerem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*nûş eyle-, -r*]

nûş it-: *İçmek.*

- Bize mi kaldı bu dehrüñ **idelüm** zehrini **nûş** / Gidelüm mey-gedeye def'-i ḡumüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*). [*nûş it-, -elüm*]
- İrişür ḡaste-i hicrân-keş-i nevmîde ḡayât / Şerbet-i la'lini **nûş itse** şifâ niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2*). [*nûş it-, -se*]
- ḡum ile **nûş iden** mey-ḡ'āre-i devrānuñum sākî / Yıkılmam zür-ı keyf-i meyle tā ḡayrānuñum sākî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*nûş it-, -en*]
- Dil nûş diyü semmini **nûş itdi** hevānuñ / Evvel daḡi ben içmiş idüm şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 16*). [*nûş it-, -di*]
- Bu vaşf ile Allāḡ içün bir ṡolı **nûş it** / Soñra dil-i bî-çārenüñ aḡvālını ḡüş it (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 56*). [*nûş it-,*]

nûş kıl-: *İçmek.*

- Ol sülāle **nûş kılır** mı hîç ḡabāb-ı āb-veş / Rūḡ-ı pāk-i Ḥazret-i Monlā virür elbet ferî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [*nûş kıl-, -ır*]

nuṡk: *Söz, laf, konuşma.*

- Koymamışdur **nuṡka** ṡākat bende de ol bî-vefā / Yoḡsa ḡālūñ bu dil-i bî-çāre söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3*). [*nuṡka, -a*]
- Zülfi ḡam-der-ḡamuña baḡladuñ ey mālḡ 'aceb / Komaduñ **nuṡka** baña ṡākat-i cünbîde-i leb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 4*). [*nuṡka, -a*]

nuṡk it-: *Konuşmak, söz söylemek.*

- Nâz ile **nuṭṭ iderek** bezme hıramân olsa / Güft [ü] gü itmege 'uşşâkda tâkat mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [*nuṭṭ it-, -erek*]
- Her bir kelâmum şîr olur maẓmûnlarum naḥṣîr olur / Bîkr-i suḥan teşhîr olur **nuṭṭ itmeden** ṭab'-ı kerîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [*nuṭṭ it-, -meden*]
- **Nuṭṭ iderken dem-i** i'câzîna ḳurbân olayum / Ṭûṭî-veş şîṭûne âvâzîna ḳurbân olayum (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 28*). [*nuṭṭ it-, -er, -ken*]

nutk-ı Ferrî: *Ferrî'nin sözü.*

- Firâḳuñla mü'essir **nuṭṭ-ı Ferrî** / Olur süziş-nümâ eş'âr-ı 'âşîk (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7*). [*nuṭṭ-ı Ferrî,*]

nutk-ı Mesîhâ: *Hız. İsa'nın sözü. Hz. İsa beşikteyken konuşma mucizesine sahiptir.*

- Bir cām-ı şahbâdur sözüm bir rûḥ-ı ma'nâdur sözüm / **Nuṭṭ-ı Mesîhâdur** sözüm luṭf eylemiş Zât-ı 'Alîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [*nuṭṭ-ı mesîhâ,*]
- Ḳuluñ da ḳuvvet-i ḳudsiyye-i ḥüsn-i ṭabî'atla / Mu'âdil eyledüm enfâsumı **nuṭṭ-ı Mesîhâya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 34*). [*nuṭṭ-ı mesîhâ, -y, -a*]

nutk-ı sekker-bâr: *Şeker saçan, tatlı konuşma.*

- Müste'id olsaydı gûşa **nuṭṭ-ı sekker-bârını** / Olur idi ṭûṭî-âsâ ḳâbil-i güftâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [*nuṭṭ-ı sekker-bâr, -ı, -n, -ı*]

nücüm: *Yıldızlar.*

- Mümteni'dür vuşlata irmek kemend-i ḥ'âhişi / Ey gönül ister **nücüm** ister meh-i tâbâna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [*nücüm,*]
- Güneş pâyın arar yüz sürmege bir meh-cebînüm var / **Nücümüñ** ḥasreti ehl-i semâya bir zemînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [*nücümüñ, -uñ*]

nüh âbâ: *Dokuz baba. Dünyayı çevrelediği düşünülen dokuz felek, dokuz gök tabakası.*

- Mürüvvet selb ü îcâb eylemişdi fitne ol deñlü / Feşâd isnâd iderlerdi çihâr ümm ü **nüh âbâya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6*). [*nüh âbâ, -y, -a*]
- Tâ ki çâr ümm ü **nüh âbâ** ide aḥz u i'tâ / 'Ömr ü iclâl u şerefle ola maḳbûl u celîl (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 30*). [*nüh âbâ,*]

nüh kıbâb: *Dokuz kubbe. Dünyayı çevrelediği düşünülen dokuz felek, dokuz gök tabakası.*

- 'İtr-ı aḥlâḳı tutardı çâr-sü-yı 'âlemi / **Nüh kıbâbı** ider idi ḥoḳḳa-i 'aṭtâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [*nüh kıbâb, -ı*]

nükhet-dâr: *Güzel kokulu.*

- Eyle bu gûne du'â-yı ḥayrını vird-i zebân / Tâ meşâm-ı dehri ta'ṭîr ide **nükhet-dâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 59*). [*nükhet-dâr,*]

nükhet-i her-câ'îlik: *Kararsızlık, sebatsızlık kokusu.*

- Şemm olurken **nükhet-i her-câ'îlik** çıkmaz başa / İtse de cây-ı ḳarârın gûşe-i destâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53*). [*nükhet-i her-câ'îlik,*]

nükte: *Herkesin kolayca anlayamayacağı, ince ve derin anlam taşıyan söz.*

- ‘Âlem-i kevn [ü] fesād içre heyûlâ bî-kıyās / **Nükteyi** fehm ile Ferî kâmil âdemdür garaz (Ferî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 5). [nükteyi, -y, -i]
- Meyl itdiregör **nükte** vü güftâr ile Neyyir / Taẕyî’-i zamân eyleme aġyâr ile Neyyir (Ferî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4). [nükte,]

nükte-i pinhân-ı kıyâmet: Kıyametin gizli, ince anlamı.

- Ey ġamzesi ser-leşker-i fettân-ı kıyâmet / Kaddinde ‘ayân **nükte-i pinhân-ı kıyâmet** (Ferî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 33). [nükte-i pinhân-ı kıyâmet,]

nükte-senc: Nükte yapmayı bilen, nükteden anlayan.

- Çok **nükte-senci** bu ġazelüm ġüm-sürâġ ider / Ferî suġanda ġüsn-i edāya şapış budur (Ferî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [nükte-senci, -i]

nümâyân: Görünen, açık, meydanda olan.

- Her ân ‘unşurda hem şîvem **nümâyân** / Bihâr-ı hefte hem engin-i aşkum (Ferî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5). [nümâyân,]

nümâyân ol-: Görünmek.

- Ol ġüy ki **nümâyân** ola mâ-beyn-i kelefde / Dür-dâne-i şeh-vâredür âġuş-ı şadefde (Ferî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2). [nümâyân ol-, -a]

nümâyiş bul-: Görünmek.

- Mû kıyās itme tenümde tîr-i müġânun şehâ / Cevr ile **bulmuş nümâyiş** her biri ser gösterür (Ferî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23). [nümâyiş bul-, -mış]

nümâyiş-yâb-ı hāmūn ol-: Çölde görünmek.

- Tîr-i müġânından ol şūhuñ yemişdüm dâġlar / Lâle-i ġasret **nümâyiş-yâb-ı hāmūn olmadan** (Ferî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3). [nümâyiş-yâb-ı hāmūn ol-, -madan]

nüşa-i dîvân: Dîvanın nüshası.

- Müste‘iddân-ı cihân cem’ olup alsun vāye / Ferriyâ kenz-i ġafî **nüşa-i dîvānumdur** (Ferî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32). [nüşa-i dîvân, -um, -dur]

nüşa-i nakş-ı dühūr: Dünyaların nakşının nüshası.

- Fihrist-i pāk **nüşa-i nakş-ı dühūrdur** / Hâlet-fezâ vü mişkal-i ‘ucb u ġurūrdur (Ferî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 39). [nüşa-i nakş-ı dühūr, -dur]

nüzûl it-: İnmek.

- ġiry eġġân ile olduġda soñı ġayretdür / Ra‘d u berġ ile **nüzûl itse** maţar çok sürmez (Ferî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [nüzûl it-, -se]

-O-

o: Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir sıfat.

- Ben **o** Hārūtum ki emre rām müşkildür baña / Çeşm-i sihr-âlūd-ı dil-ber çāh-ı Bābildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [o,]
- Ben **o** Cibrîlüm yasağ lâ-mekân olmaz baña / Öyle peyküm sidre daḥî âşiyân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [o,]
- Ben **o** baḥr-i muṭlaḳum lüccem cihānı şūr ider / Cüy-ı pür-ḥāşāk-i şek aşlā revān olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [o,]
- Sürsem yüzimi dāmenine öpsem ayağın / Cān naḳdini virsem **o** büte bārī pey-āsā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [o,]
- Şad ḡıḃta **o** mest-i meye kim sāgar elinde / Ferrî ola cānāne de zānūda key-āsā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [o,]
- Sencīde iderse n'ola āḡuşum **o** şūḥı / Mîzān zere zer keffe-i mîzāna münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3*). [o,]
- Lāyık dehen-i 'āşıkā la'li **o** perînūñ / Rindān meye mey meclis-i rindāna münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [o,]
- **O** mäh-rū ki bezimde utandı yatdı bu şeb / Netīce tarf-ı firāşum tolandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [o,]
- Vişāle teşne dilüm seyr idüp **o** la'l-i lebūñ / Dehānum 'atş diyerek şulandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [o,]
- Göñül ki itdi der-āḡuş **o** mähî rü'yāda / Uyandı bulmadı vāfir aratdı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*). [o,]
- Ḥulāsa neş'e-i meyle **o** mest-i cām-ı şafā / Şokuldı sīneme geldi tayandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [o,]
- Bilürdi Ferrî dürüḡın **o** şūḥ-ı ḡonce-lebūñ / Velī tesellī-i dille inandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5*). [o,]
- **O** sehī-kadd ile āzādeligüm eyyāmı / Zann iderdi ba'zı endīşesi kūtāh 'abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*). [o,]
- **O** vefāsuz o mürüvvetsüz o hercāī içün / Ferrî-i zāra bu verz-i şīve-i āh 'abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [o,]
- **O** vefāsuz **o** mürüvvetsüz o hercāī içün / Ferrî-i zāra bu verz-i şīve-i āh 'abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [o,]
- **O** vefāsuz **o** mürüvvetsüz **o** hercāī içün / Ferrî-i zāra bu verz-i şīve-i āh 'abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [o,]
- Tîz itdi **o** nev-reste güzel ḥācibi tīḡuñ / Ḥavf eyle göñül ḥavf ki seyf-i 'Acemīdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [o,]
- Rāst gelüp şordum **o** şeh-nāz u nevā-sāza didi / Tāhirūñ būsulik içre bu naḳış kārıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [o,]
- Bak baḡ **o** büt ki zūlf-i girih-gīr gösterür / Ya'nī esīr-i 'aşkına zencīr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [o,]
- Cān virmemek olmaz **o** sehī-kadde şarılsam / Rāh-ı 'ademe toḡrı yol ol ince belidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [o,]
- Ḥūn-ı cānum ile tezyīn it **o** kātıl ḡamzeñi / Ḥançer-i şāhānda zīnet kızıl yāḳūt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [o,]
- Reh-i vaşl-ı dil-ārāda heves ki sedd-i rāhumdur / **O** sevdā ki olur her dem sürūd-ı medd-i āhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [o,]
- Olur maḥrūm-ı vaşluñ turre-āsā ger aşılса dil / **O** sevdāda aña hem-dem meger ki āh u vāhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [o,]
- Olur derd-i seherle dil dem-ā-dem vālih ü ser-sām / Şeḡerde vü mesāda Ferriyā me'mül **o** māhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [o,]
- Bezm-i nūş-ā-nūş-ı 'işretde **o** mest-i naḥvete / Sāgar-ı āyīn-i 'aşkı maḳşadum işrābdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4*). [o,]
- 'İdde 'azm-i Beşiktaş idelüm didi **o** şūḥ / Şalınup gitdi murādı Ferriyā dolābdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [o,]
- Pā-māl-i 'aşkuñ üzre **o** zūlf-i dü-tā düşer / Şehdür olur ki farḳına zıll-ı Hümā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [o,]
- Mümkindür itmek atlas-ı çarḫı libās-ı nāz / Ḥavfum odur ki saña **o** kaftān kaba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [o,]
- Gökşuya dön de gel ne olur dün de bekledüm / Rāhuñ **o** sūya her zamān ey bī-vefā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [o,]

- Bintü'l-inebde zâhid ile sizli bizlidür / Fertüt-ı meygede **o** sebebdan ikizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [o,]
- Hâdeng-i gâmze katl-i 'âma fermân eylemez n'eyler / **O** hûnî dîdeler bir demde biñ kan eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [o,]
- Bu şayd-geh-i dilde **o** dil-dâdeye gıbta / Bir çeşm-i gazâlî ala fitrâke berâber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*). [o,]
- Göñül seni âzürde iderse anı 'afv it / Şâhum **o** hañâ Ferrî-i şeydâda degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5*). [o,]
- Şad gıbta **o** bezm-i meye dil-dâde vü dil-dâr / İster şarılur nâz ile ister öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [o,]
- Cezm iderken kûteh idüğün yine dest-i niyâz / Bilmem **o** Yûsuf-likâ benden niçün dâmân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [o,]
- Ferrî'ızârı şeb-nem-i eşkümlle buldı tâb / Şimdi **o** verd-i bağ melâmet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [o,]
- Bir muğ-beçe-i tâze-edâ eyledi meftûn / Öldürdi netîce **o** gazâlâne bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [o,]
- Şahne başkın diyerek bezme sinek şaldı rakîb / Mî'de-i meclisi müfsid **o** sinekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [o,]
- Ferrîyâ gerçi huzurında **o** şûhuñ lâlüz / Cünbiş-i çeşmini ammâ ne dimekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [o,]
- O hâl-i 'anber-âsâyı görüp la'li bucağında / Hezâr-ı zâra döndük hubb-ı şevk-efzâya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [o,]
- Vaşilaki olup nâmı **o** şûh-ı nâzûk-endâmuñ / Yine bir kadd-i bâlâ âfet-i ra'nâya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [o,]
- Müsellimde **o** meh kâ'im-makâm-ı şeh-levend olmuş / Güzeller şâhı hâsıl bir melek-sîmâya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [o,]
- Zebânûñ mâh-rüyâna dañi mikşâr-ı cevri eyler / **O** bî-mihruñ dehânından niçün harf-i vefâ çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2*). [o,]
- Hâşiyet-i zâtumda sihâm olalı muzmer / Efsâne dañi olsam **o** sîmîn-ten uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [o,]
- Ölmesün ya n'eylesün Ferrî **o** şûh itmez dimâğ / Gâmze leb-rîz-i tegâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [o,]
- Be-kâm-ı vuşlatı olsam şeb-i yeldâ geçer geçmez / 'ızârında **o** şûhuñ hañt-ı nev-peydâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2*). [o,]
- Tard itdi zamîrinden **o** meh çünki cüdâyuz / Güyâ ki meh-i rûzede bir câm-ı şafâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1*). [o,]
- Dirdi **o** büt eyyâm-ı firâkı baña şor kim / Biz mâlik-i rûz-nâmçe-i Şeyh Vefâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*). [o,]
- Bâ'is-i handesidür eşküm **o** gül-ruhsârûñ / Var mı bir jâle ['aceb] gonceyi şâd-âb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [o,]
- Eyler ketân-ı sabrımı pejmürde şevk ile / Âhum **o** mâha hâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [o,]
- Hûn-ı dil-i 'uşşâkını zîb-i sübül itmiş / Beñzer ki **o** hûnî güzelüm meyl-i mül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [o,]
- Gözden geçüre seyl-i bed'î diyü Ferrî / H'âce **o** büti cüy-ı mecâz üzre pül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [o,]
- Keyfiyyet-i mey almış **o** meh-pâreyi şızmış / Düşmiş dizime nâz u edeble uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [o,]
- Hulyâ-yı zenañdânın idüp dil **o** perînuñ / Ma'sûm-şîfat sîb-i retabla uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6*). [o,]
- Döndüm yolında hayf ki Zencîrli Servîye / Düşmek **o** çîn-i zülfe hañâdan hañâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3*). [o,]
- Şayd-ı dile çeşmüñ yeter ağıyâra tıyurma / Ey şûh **o** sözi şâhin ü şeh-bâz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2*). [o,]
- Ruhsârı ki **o** zülf-i siyeh-kâra karışmış / Ya'nî ki **o** büt zümre-i güftâra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1*). [o,]
- Ruhsârı ki **o** zülf-i siyeh-kâra karışmış / Ya'nî ki **o** büt zümre-i güftâra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1*). [o,]
- Pîçide olup hañt ile la'l gibi yârûñ / Güyâ ki siyeh berg **o** gül-nâra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4*). [o,]
- Vaşf-ı dehen ile **o** büt-i tâze-zebânûñ / Ferrî ruñı ebyât ile eş'âra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5*). [o,]

- ‘Âlemi leb-rîz-i envâr itdi meh gibi **o** büt / ‘Azm-i bezm-i ‘ayş idince iştigâl-i hâl u haţ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 4). [o,]
- Benî görûñ(?) haţı zîrinde haţlanur ölürüm / Olursa bende(?) **o** hâl-i nihândan maḥzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2). [o,]
- **O** şûh-ı taze-i nev-hîzi şorma baña(?) velî / Olur fütâdeler üftâdegândan maḥzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4). [o,]
- İderse Ferrîyi dūšnâma âşinâ ne laţîf / Olur **o** dil-şüde kim ol ziyândan maḥzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [o,]
- Sebûyı bûy-ı sâk-ı sâkî ta‘îr itdi meclisde / Mül-i Kevşer-eşer bezmi **o** dem âdem-pesend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [o,]
- Per-i Cibrîle cebr ile ne mümkün olmak âvîze / **O** kudsî ḥulka ḥalka ḥalka âh-ı dil kemend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 3). [o,]
- Süveydâyı sevâd-ı ḥâlinüñ sevdâsına şaldık / **O** âteş içre ḳalb-i ḳalbi yandırdık sipend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 5). [o,]
- Perhîz-i girişmeyle **o** bî-dâd nigâhuñ / İtdürdi tegâfüllere feryâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1). [o,]
- Ḥumâr ile nigh ghâhî hezîmet gösterür ey büt / **O** kâfir ğamze ol dem itnese imdâd n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3). [o,]
- **O** mehûñ geh baḳalum ḥâline ghâhî ruḥına / Dîde-düzdîde-i ḥurşid ü nücüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [o,]
- Görmedük luţf-ı kelâmın **o** bütün aña bedel / Ferriyâ bârî varup aḥz-ı şütüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [o,]
- Biñ zevḳ ile ger semt-i vaţanda daḥi olsam / Ferrîo bütün ‘aşkına üftâde ğarîbüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5). [o,]
- Ḥâk olsam ider Ferrîo tûṭî-i maḳâla / Ta‘lîm-i suḥan âyîne-i seng-i mezârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [o,]
- Vişâl ü bûseler va‘d eyledi ammâ inanmazdum / **O** gice meclis-i meyde olan peymâna aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2). [o,]
- Ferâmûşî tutuşmışdık **o** şûh-ı dil-firîb ile / Virüp bir bûsecik yâdes didi cânâne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4). [o,]
- Meclisde varup sâkî-i devrâna şarılsam / Her gerdiş-i câmında **o** fettâna şarılsam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [o,]
- Ferrî ne ğam ‘âlemde perîşânı olursam / Tek kâküli-veş düşsem **o** gerdâna şarılsam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6). [o,]
- **O** gül-i naḥveti açılmasun örter yatarum / Degmesün bād-ı ḥarîf üstine ditrer yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1). [o,]
- Gözüme ḥ‘abı ḥarâm itdi raḳîbün fikri / **O** telâş ile ki mecnûn gibi ḳalkar yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4). [o,]
- **O** rind-i şûh-ı pür-temkîn-i ‘aşḳum / Teceddüdde müceddidîn-i ‘aşḳum (Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1). [o,]
- Şeffîkum Zihniyi buldum mecâzı tay idüp gitmiş / **O** vâdîlerde Ferrî ben daḥi püyân içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8). [o,]
- Ben **o** giryân Yûsufum her demde ma‘yûb-ı tühem / Levş-i töhmet ile çâki âşinâdur dâmenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [o,]
- Düşdük **o** çîn-i zülfe ḥatâmuz budur bizüm / Olduk esîr-i turre belâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 1). [o,]
- ‘İd oldı **o** şûh ile varup meclise bî-ḳayd / Bezmün bir iki sāġar-ı sîr-âbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [o,]
- Şemîm aldık **o** fettânun ser-i zülf ü ‘ızârından / Ki naḥlistân-ı ‘aşḳun müşmer oldık berg ü bârından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1). [o,]
- Bend itdi dili âh **o** dü çeşmânı sitem-cû / Bir şîre meger ğâlib olurmış iki âhû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [o,]
- Teshîrde çeşmün ne ‘aceb pür-fiten olmuş / Bâbilde daḥi yok **o** füsünü bile cādû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [o,]
- **O** meh-rû ‘ömr-i sermedle dilâ hem-vâr var olsa / Vaşılta her dem-i dil-dârda da der-kenâr kâr olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [o,]
- Dü deh-sâl olsa meh-rûlar şadâlar da düġâha res / Uşûle gelse Ferrî hâl **o** mekkâr kâr olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [o,]
- Püskürme benekle ben **o** şeh-bendere döndüm / Bengâle ḳumâşî bula şandûḳ-ı tuḥafda (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [o,]
- Süzildi dîdesi ebrû seçildi ğamze tîr oldı / **O** meh günden güne gün gibi meşhûr oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [o,]

- **O** haṭ ki rū-nümādur ṭal'at-ı pākinde ḥāl üzre / Yamandur ḥāl-i 'uṣṣākı kalırsa öyle ḥāl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1*). [o,]
- **O** mehle farḳumuz beyne's-semākü ve's-semek oldu / Cüdā-yı ḥāl-i rüyum añla kevkeb ḳanda ben ḳanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2*). [o,]
- **O** gül-rüyumla gelse yāda bāde / Virür sāmān-ı 'aḳlı bāda bāde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1*). [o,]
- Teşhîre **o** ḥürî-veşi cennāt elimüzde / Eş'ār gibi mu'cize āyāt elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1*). [o,]
- Eyler idüm Ferriyā bu mezheb ü dîni fedā / Cüz'ice olsa mürüvvet **o** büt-ı cānānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5*). [o,]
- **O** Ye'cücüm rehinde ḥā'il olmaz / Baña İskenderün sedd-i sedīdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4*). [o,]
- Ferrî büt-i dil-keş ile eylemiş ülfet / Beñzer ki bugün ḥātır-ı yārāna tokundu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5*). [o,]
- Olaldan müstekin dilde ḥayāl-i büm-ı hicrānuñ / **O** ma'müre şehā görseñ 'aceb vîrānedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4*). [o,]
- Mest-i nāz u 'işvedür şimdi **o** nev-naḥl-i sitem / Vaḳt ola kim araya ol dil-firīb āfet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6*). [o,]
- Teşvîr-i ḥarārāt-ı şarāb itdi güşāde / Çāk itdi girībānın **o** meh-pāre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2*). [o,]
- Bî-şübhe 'avn-i Ḥaḳ ḳarīn buldı nizāmī mülk-i dīn / **O** zıll-ı Rabbü'l-'Ālemīn olınca taḥtında muḳīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8*). [o,]
- Sensiñ **o** 'ālî-menḳabet erbāb-ı raḥm u 'āṭıfet / Cüz'ice olsam mültefit olup nigāhuñla vesīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39*). [o,]
- Ferrî yeter bu ḳıl ü ḳāl eyle du'āya intikāl / Olsun **o** ferḥunde-ḥışāl taḥtında 'izz ile muḳīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [o,]
- **O** ḥünî gözlerün ey mest-i nāz-ı pür-cefā bilseñ / Ne ḳanlar yutdurur her dem dil-i Ferrî-i şeydāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [o,]
- **O** vādīyi idüp ben daḥi istiḥsān / Kümeyt-i ḥāmeysi şaldum **o** süy-ı neşve-baḥşāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [o,]
- **O** vādīyi idüp ben daḥi istiḥsān / Kümeyt-i ḥāmeysi şaldum **o** süy-ı neşve-baḥşāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [o,]
- Dür olalı **o** āmacı nevk-i nigeḥüñden / Her gonce-i dāḡum güle güyān-ı ḥazāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2*). [o,]
- Bî-hüde kelām itme it evşāfin **o** zātuñ / Kim sa'd u şeref kevkeb-i baḥtında devāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [o,]
- Sensiñ **o** şeref-güster-i ser-şadr-ı ferāset / Yanuñda senüñ fehmi Felātün kerāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [o,]
- Sen **o** zāt-ı kişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffāḳ bi'l-ḥayır / Ḥaḳ saña tevḫīḳ u Hızır yār u yāver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [o,]
- **O** şāh-enşāh-ı deryā-dil ki ṭab'ı menba'-ı iḥsān / Mecārî-i şerīf-i müste'iddān-ı zamān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*). [o,]
- Şirā'landurdi hep cümle mühimmātın idüp tekmīl / **O** düstür-ı meḳārim-pişe çün oldu devān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [o,]
- Düşürdi pîş-i bāda yelḳovan-āsā **o** düşmānı / Girīzān oldu dūnbāle kedū baḡlu segān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [o,]
- **O** hengām-ı meserretde beni dūr eylemedi çarḫ / Diyār-ı Erzen-i Rūma ḳadar atdı devān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [o,]
- Niçe defter-dāra dar oldu **o** ḳaṭān-ı laṭīf / Bol bol geysün otursun yokdur andan bihteri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [o,]
- Baña cānān şanur 'ālem **o** büt-ı pür-fiteni / İttiḥādum var ezel anuñ ile cānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [o,]
- Ben **o** sulṭān-ı nuḥüset-zede-i bezmi ḡamum / Ḥüsn-i ruḥsāre-i baḥtumda[ki] ye's ānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*). [o,]
- Ben **o** Ya'ḳūb-ı şafā-dīde-i emri 'aksüm / Yūsuf-ı fikre sicin ḥāne-i aḥzānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13*). [o,]
- Deḡişüp cennet-i ḥūrāyi bugün 'aşḳ ile ben / Ki **o** yek-tā güherüm mercî-i ĩmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30*). [o,]
- Şeḥerī eyler iken şavma'a içre feryād / İtdi ber-bād **o** dem şem'-i şu'urum bir bād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [o,]
- Mest ü medhūş düşüp rāh-ı ḥarābāta **o** dem / Eyledüm cām-ı meyi ḡāze-i ruḥsār-ı murād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14*). [o,]
- Germ-i ümmīdle efendim beni tekrār esīr / Gerçi degmez **o** bahāyi bu ḡarīb 'abd-i zelīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 22*). [o,]

- Sâhil-i baħr-ı maħabbetde **o** tıfl-ı mäh-rü / Dil-rübâlık kaçd ider şanma ki mähî şayd ider (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1*). [o,]
- Cümleden bî-behredür Ferrî-i şürîde-suħan / Rind-i lâ-übâlıdır ancak **o** mest-i dil-şikest (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1*). [o,]
- Melâhat çârsüsında **o** sarrâc-ı melek-peyker / Licâm aldurmak ister esb-i tab'-ı 'âleme yek-ser (*Ferrî Dîvânı, Matla 8, Beyit 1*). [o,]
- Sâ'ide na'li niçün kesdün didüm didi **o** şüh / Ben emîn-i dil-berânum imtilhân tamğasıdır (*Ferrî Dîvânı, Müfret 8, Beyit 1*). [o,]
- Geldi **o** demde hem-dem olup bir ruħı semen / 'Arz itdi gâhî gonce-dehen geh çeh-i zekân (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [o,]
- Zencîrümî kırdum **o** cünün ile boşandum / Zünnârî kuşandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 12*). [o,]
- Men **o** Maħmûdum sitignâ-yı Ayâz itsem gerek / Yâra benden inkıta' için niyâz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [o,]
- Ğayrı zencîr-i cünündür sübħa-i ezkârumuz / Biz **o** Manşûruz ki zülf-i tûresidür dârumuz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2*). [o,]
- Bî-nevâ kaldıguma oldu **o** şehnâzum sebeb / Tutmak ister bu gönül Şâm u 'Irâkı bî-ta'ab (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3*). [o,]
- **O** nev-hat şühâ revnak geydügi al vâleden gelmiş / Ki hengâm-ı şebe fer şu'le-i cevvaleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [o,]
- **O** gül-berg-i tere tâb [u] tarâvet jâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [o,]
- Gören pûskürme beñler rüy-ı alında **o** şuhuñ dir / Benekli bir kumâş-ı tâzedür Bengâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [o,]
- **O** meh mâhiyet-i 'aşkı ide ihrac temyîze / İder îrâş-ı şöhet fer'-i zîbi aşl-ı nâ-çize (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [o,]
- İçersün Ferriyâ şevk u tarabla câm-ı gül-fâmı / Alınmaz mı **o** naħl-i nâz-perverdüñ 'aceb hâmi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7*). [o,]
- Emr ü nehyün hûkmi zîrâ naşş-ı Qur'ândan çıkar / Mekre mâ'ildür **o** gamze yâhûd enbân-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [o,]
- Siħre nâ'ildür **o** gamze yâhûd enbân-ı fiten / Pîçiş-i dildür **o** gamze yâhûd enbân-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [o,]
- Siħre nâ'ildür **o** gamze yâhûd enbân-ı fiten / Pîçiş-i dildür **o** gamze yâhûd enbân-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [o,]
- Çâh-ı Bâbildür **o** gamze yâhûd enbân-ı fiten / Şûriş-i 'uşşâka dâ'ir her ne var andan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [o,]
- Mâ'il it deryâ-yı tab'-ı Ferriye gel meşrebi / Şîve-i 'aks ile reşk itdür **o** süya kevkebi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5*). [o,]
- Tebessüm-rîz elmâs-ı nigâhuñ şevkle erzân / **O** üns-â-üns-i 'işretten berî ey ħusrev-i ħübân (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2*). [o,]
- O rindüm Ferriyüm sâğardan olmam tâ ebed fâriğ / Cemâl-i mihr ü meh-peykerden olmam tâ ebed fâriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [o,]
- Ben **o** rindüm gam-güsâr u mûnis oldu gam baña / Eylemez te'sîr dârûyı iderseñ sem baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [o,]
- K'olur ħâl-i siyâh murğ-ı dili şayd itmege çîne / **O** Hindü kim beyâza çıkdı gîsûnuñ kemînünden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 3*). [o,]
- Dağıldukça **o** müşkîn turreler taraf-ı 'arâk-çîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 3*). [o,]
- Cülûs itdükde iclâl ile **o** şâh-ı dil-ârâ / Penâh idindi bâb-ı vedd-i Feyyâz-ı 'alîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3*). [o,]
- Nâvek atup biñ adum cāya **o** şâh-ı kām-rân / Şân ile taş dikdi meydânda gelüp Sultân Selîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5*). [o,]
- Me'zûn-ı ħat olmışdı muḳaddemce şulûḡde / Bitdi çün **o** la'lîn şakalı şeyhe virüp zûr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 2*). [o,]
- **O** şâhen-şâh-ı İskender-şiyem ferḡunde-aḡter kim / Der-i cûdında der-bân eylemez Kisrâ vü Dârâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 2*). [o,]
- Kapudan-ı şecâ'at-senc-deryâyı idüp irsâl / Ana baba günü itdi **o** şahn-ı Ümm-i Dünyâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 5*). [o,]
- Terk itmiş idi şûret ü ma'nâyı **o** 'ârif / Bilmiş idi ki nakş u şuver cümlesi fânî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1*). [o,]
- Şerbet-i Sa'diyye ile mest-i ser-endâz olup / **O** tarîkuñ sırr-ı pâki ile bulmuşdı nevâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 9*). [o,]
- Dem **o** dem idi şîve-i ħüsnüñ ile ben lâl / Sen tûṭî-i rengîn-suħan nâṭıka-perdâz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 26*). [o,]

- Ya meclis-i ‘işretde kuzum neydi **o** hâlet / Çeşm âfet ü âşüb nigh gamze fiten-sâz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 28). [o,]
- Öldürmüş idi bendeñ **o** kâfirce nigâhuñ / Kâr itmiş idi cânuma ey şüh-ı ser-efrâz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 30). [o,]
- Dir misiñ ‘aceb n’oldı **o** mecnûn görünmez / Bir haylî zamândur ki o maḥzûn görünmez (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 48). [o,]
- Dir misiñ ‘aceb n’oldı o mecnûn görünmez / Bir haylî zamândur ki **o** maḥzûn görünmez (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 48). [o,]
- Ya’nî ki gam-ı ‘aşk ile âşüfte vü ser-sâm / Âvâre-i sevdâ-yı ser-i zülfüm **o** nâ-kâm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 49). [o,]
- Ancak hayâlûñ oldu fûta -bende müntakış / Sende nedür **o** hoş yürüyiş tâze şalınış (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4). [o,]
- Bilmez mi ‘afv-ı Hazret-i Ğaffâr u Erḥamı / Düşmiş **o** mest-i ḥumka bütün ‘âlemûñ gamı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 34). [o,]
- Sâķī**o** mey ki me’ḥaz aña ‘ayn-ı nûrdur / Hürşîd sıfâl ü mey-gedesi bezm-i Tûrdur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 37). [o,]
- Şîrân-ı bezm-i vaḥdet **o** meclisde mûrdur / Ancak zuhûr-ı şa‘sa‘a-i pûr-zuhûrdur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 40). [o,]
- Herkes **o** yirde muğmız-ı çeşm-i kuşûrdur / Ferrî de anda hayret ile pûr-fûtûrdur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 41). [o,]
- Öyle nâ-dân da degûlsûñ k’ola gûlzat sende / ‘Ârif-i râz-ı Hudâsıñ ki **o** hâlet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 21). [o,]
- Raḥm idersıñ dilûme var **o** necâbet sende / Sende ey şâh-ı cihân ḥüsn ü leṭâfet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 22). [o,]
- Geh meẓâhirde baña cümleden a‘lâ görünür / Geh o âyîne de üftâde Geh ra‘nâ görünür (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 36). [o,]
- Ferrî**o** demde sevmiş idüm bir yüzi mehi / Bir nev-resîde tâze-edâ kâmeti sehî (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [o,]
- Gâh bâde gâhî şöḥbet ü ülfet ü üns gehî / **O** dem revâ mı bağlana mey-ḥâneler rehi (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [o,]

o: Hakkında konuşulan şeyin yerini tutan bir zamir.

- Bakmam toyunca belki girân-bârî-i nigâh / Havfım **odur** ki vire meşâk u te‘ab saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [odur, -dur]
- Murğ-ı dilüm düşse tûlusa n’ola / Tille-i şehri içre **o** bir dânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [o,]
- Ferrî görünce rûyına bakmam ki vechi var / Havfım **odur** ki kendi toyar zûr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8). [odur, -dur]
- Çekmiş rakîbi semte **o** da tâze av içün / Güyâ ki kelb-i şaydına naḥçîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [o,]
- Olur maḥrûm-ı vaşluñ turre-âsâ ger aşılâ dil / O sevdâda **aña** hem-dem meger ki âh u vâhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]
- Sîm-âba çeşm-i luṭf ile itdüm nigâh-ı nâz / ‘Âşık-veş **o** da muṭtarib [ü] bî-karârdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [o,]
- Teklîf-i vaşla üstüne pek çok da düşmedüm / Şâhum mürüvvet eyler iseñ **o** saña düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7). [o,]
- Mümkindür itmek atlas-ı çarḥı libâs-ı nâz / Havfım **odur** ki saña o kaftân kaba düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [odur, -dur]
- Gönül seni âzürde iderse **anı**‘afv it / Şâhum o ḥaṭâ Ferrî-i şeydâda degûldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [anı, -nı]
- ‘Azâb-ı düzaḥı sevdâ ile tefsîr idüp Feyzî / Şerâr-ı ‘aşkıñı **andan** daḥi veḳkâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [andan, -n, -dan]
- Bir keyf içün ki **anda** melâmet de muḥtefî / Menn-âşinâ-yı pîr-i muğân oldıgım yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [anda, -n, -da]
- Ebrûları şaffında koyup kîl ile kâli / Tenhâda **amı** ḥâme-i i‘câz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [anı, -nı]
- Al **aña** evvel ne hâl oldu ki kıl kondurmaz iken / Oldı gül-ruhlar dirîgâ pây-mâl-i hâl u ḥâṭ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3). [aña, -ñ, -a]
- Cezm idüp dil-ber yakînen ki rakîb olmuş cüdâ / Didi yâ Rab eyle **anı** işidenlerden ırağ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2). [anı, -nı]

- Görmedük lutf-ı kelâmın o bütün **aña** bedel / Ferriyâ bārī varup aḥz-ı şütüm eyleyelüm (Ferri Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [aña, -ñ, -a]
- Vedâduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şüret / **Anuñ** her yüzden ey büt lutfını iz'ân içün geldüm (Ferri Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]
- Bir mürka'ı var **anı** da yoğ eyledi gitdi / Erbâb-ı melâmet saña cânâ ne getürsün (Ferri Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [anı, -nı]
- Zâhid kadehüm añladığıñ gibi olaydı / Çokdan değışürdüm **anı** ben cām-ı tahûra (Ferri Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [anı, -nı]
- Bir büse-i cân-baḥşuña kânî' dil-i şeydâ / Gör baḥtı ki virmez **anı** rü'yâ daḥi olsa (Ferri Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3). [anı, -nı]
- Ğamze-i ḥün-ḥ'arınuñ cânâ baña itdüklerin / Bezm-i rezminde **anı** düşmâna Behrâm itmedi (Ferri Dîvânı, Gazel 190, Beyit 6). [anı, -nı]
- Ruḥsâre-i cânân ki pâ-mâl-i ḥaṭ oldı / 'Âşık **anı** zabt eylemege ḥükm-i ḥaṭ oldı (Ferri Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1). [anı, -nı]
- Besdür ıtnâb idelüm gayrı du'âya ibtidâ / **Anı** encâm-ı suḥanda her suḥan-ver gösterür (Ferri Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26). [anı, -nı]
- Muḥâzât iddi'âsın idemez bād-ı şabâ olsa / Hevâsın bulsa **andan** daḥi pîş-revdür 'ayân üzre (Ferri Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15). [andan, -n, -dan]
- Bu sürî güş idince tırnadum **andan** ayaklandum / Bula düşdüm gelüp dergâhına bād-ı vezân üzre (Ferri Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [andan, -n, -dan]
- Virdi ol demde nuḥustîn kadehi bir neş'e / Cilve-ger oldı hemân **anda** rumûz-ı irşâd (Ferri Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15). [anda, -n, -da]
- Beñzer bakınca beyza-i 'Ankâya beyzası / Kâf-ı emirde şehr **aña** âşiyân virür (Ferri Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]
- Perçemde seyr-i turre-i tarrâra çıksa ya / Kırkılsa **o** da zulf ile ruḥsâra çıksa ya (Ferri Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [o,]
- Uç virse tarr-ı fesden **o** bir pâre çıksa ya / Yoḥsa olur mı 'âşık-ı bî-çâre çıksa ya (Ferri Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [o,]
- Çâh-i Bâbildür o ğamze yâḥûd enbân-ı fiten / Şüriş-i 'uşşâka dâ'ir her ne var **andan** çıkar (Ferri Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4). [andan, -n, -dan]
- Şebîh itmek **anı**'ayn-ı ḥaṭadur nâfe-i Çîne (Ferri Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5). [anı, -nı]
- Şehr-i Yıldızdaki pül olmuş imiş öyle ḥarâb / **Anı** gözden geçirüp lutfını itmiş icrâ (Ferri Dîvânı, Tarih 18, Beyit 5). [anı, -nı]
- Tahmîr olunurken gül-i cismân-ı meḥâbîb / Girmiş **aña** bî-şübhe senüñ mâye-i ḥüsnüñ (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 66). [aña, -ñ, -a]
- Dūzah ki eger sūz-ı dilümden ala vâye / **Andan** tutuşur 'aşkla dāmân-ı kıyâmet (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 38). [andan, -n, -dan]
- Dil nûş diyü semmini nûş itdi hevânuñ / Evvel daḥi ben içmiş idüm şerbetin **anuñ** (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 16). [anuñ, -nuñ]
- Ey ḥâcibi miḥrâb-ı perestîş-geh-i 'uşşâk / Lâzım ḥarem-i beyte **anuñ** gibi iki tāk (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 24). [anuñ, -nuñ]
- Mümkün olamaz çünki gül-i mihr idesüñ būs / Bir midür **anuñ** ile senüñ pâye-i ḥüsnüñ (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 68). [anuñ, -nuñ]
- İtdi felek-i keç-reviş âḥir beni mehcür / N'itsün güzelüm ben bilürüm **o** daḥi mecbür (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 32). [o,]
- Sâkî o mey ki me'ḥaz **aña**'ayn-ı nûrdur / Hürşîd sîfâl ü mey-gedesi bezm-i Tûrdur (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 37). [aña, -ñ, -a]
- **Anı** başuñçün ola redd idüp itme güm-râh / Kâtı bî-çâre vü üftâdedür ol baḥt-ı siyâh (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 10). [anı, -nı]

o: Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz.

- Kanda bir şüh-ı cihân görsem **anuñ** mecnûniyum / Böyle rüsvâi-i ḥizlânı viren dildür baña (Ferri Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]
- Ferri heves-i ḥand-i lebûñ ile giderse / Ḥâkinde **anuñ** sebze-i za'frân ola peydâ (Ferri Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]
- Bûseler daḥi neler var idi zımnında **anuñ** / Faḫaṭ olmuş idi cevri-geh ü bî-gâh 'abeş (Ferri Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]
- Bilürüm kadrini ben ğam degül eylerse **o** red / Ma'rîfet lâzimesi oldı çü ḥırmân ebed (Ferri Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [o,]

- Bir hadeng-i gâmenüñ âmâcî olmış dil-berüm / Kendi gibi bir büte beñzer **o** da urgundur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [o,]
- Seyr eyle ne cellâd-ı ser ü cân olacaqdur / Çok serler **anuñ** uğrına kırbân olacaqdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [anuñ, -nuñ]
- ‘Âşık beni gördükde ser-endâz [u] velehdür / Bî-ťakat iden **anı** kelâm-ı dürerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [anı, -n, -ı]
- Ferrî nazardan eyler **anı** gâmzesi nigâh / Körfezli şanma çeşm-i gâzâlüm Bebeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [anı, -nı]
- Bî-çâre rind de aşmayı itdi cây-gâh / Çok demler oldu anda **o** kökli filizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [o,]
- Bir büt-i ser-keşe meyl eyleyüp in-şâ-ı Allâh / İtdigi cevri baña **o** da çeker çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6*). [o,]
- Envâ-ı mezâlim **aña** güyâ ki müsellemler / Hâkdan şakınup hâkdan aşlâ edeb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3*). [aña, -a]
- ‘Âlemde **anuñ** gibi efendi de bulunmaz / İnşâf olıcak böyle de rengin gazel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10*). [anuñ, -nuñ]
- O ki ebrûnı görüp secdeye pertâb eylemez / Beñzer ol mülhîde kim Ka‘beyi mihrâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [o,]
- Düstür-ı kâm-rân-ı felek-rütbe kim **anuñ** / Necminde mihr ü meh gibi sa‘d âşikâr imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 6*). [anuñ, -nuñ]
- Kana kana ben ne kanlar yutdum ‘aşkıyla **anuñ** / Nâf-ı âhû olmadı maqbûl pür-hûn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5*). [anuñ, -nuñ]
- İtmem **anı** senâde-i mîzân-ı der-âgûş / Sen olmayıcak Yûsuf-ı zîbâ dañi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2*). [anı, -nı]
- Nazîri yok düde sala ‘aceb kıssîs-i nâz-âyîn / **Anı** bir gördi Ferrî gice vardı Kırk Kilîsâya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7*). [anı, -nı]
- Ol şâh-ı a‘del dâd-ger dâdâr-ı Efrîdün-zafer / ‘Adl arayup **aña** gider her bir şakîm ü müstaķîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [aña, -ñ, -a]
- Dil hicr ile hasret ile çarpınmada dâ‘im / **O** zevk ile şevk ile çemenlerde çemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [o,]
- Ferrî yeter iksâr-ı suhan eyleme taşdî‘ / Zâtında **[anuñ]** şems gibi hem kârî ‘ayândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [[anuñ], -nuñ]
- ‘Uşârid böyle yazmış tâ ezelde nâm-ı nâmîsin / **Anuñ** mâ-i zeheble Levh-i Maḥfûz-ı beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9*). [anuñ, -nuñ]
- Niçe defter-dâra dar oldu o kaftân-ı laťif / Bol bol geysün otursun yokdur **andan** bihteri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [andan, -n, -dan]
- Nesl-i Mevlânâdan olduñ şemis-veş âşikâr / Sırr-ı Sultân-ı Veled sende sen **anuñ** mazharı (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [anuñ, -nuñ]
- Oldı melbûs-ı libâs-ı defterî şad şükr ola / Egnine uygundur ol hıl‘at **anuñ** çokdan beri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11*). [anuñ, -nuñ]
- Beni zâr iden **anuñ** ḥissini iz‘ânumdur / Böyle ḥizlânuma bâ‘is benüm ‘irfânımdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [anuñ, -nuñ]
- Şîve-i secde-i şükrüm **anuñ** ebrûlarına / Eger-i şa‘sa‘a-i şâhid-i îmânımdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [anuñ, -nuñ]
- Baña cânân şanur ‘âlem o büt-i pür-fiteni / İttihâdum var ezel **anuñ** ile cânımdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [anuñ, -nuñ]
- Mey ü dil-berde imiş luťf u laťif-i esrâr / Arayın gayrıda ḥâzırdur **aña** ye’s-i fu‘âd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [aña, -ñ, -a]
- Pervâne olup ḥidmetine Ferrî**[anuñ]** mûm / Ol şem‘-i şeb-ârâ ile cem‘ oldu Fenerde (*Ferrî Dîvânı, Müfret 9, Beyit 1*). [[anuñ], -nuñ]
- Rûyuñ ki şems-i rûz-ı nigeḥdür didüm didi / Bir mehdür **o** ki ḥaşm-ı ketânıñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [o,]
- Nukûd-ı cân u cism ü dîn ü mezheb **anda** rehn olsun / Emînüm var Emînüm var Emînüm var Emînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [anda, -n, -da]
- **O** bir zât-ı şerîf-i Ḥaḳ-şinâs [u] lâ-übâlidür / Şevâb olur kamu züvvârıñ Ferrî vebâli de (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2*). [o,]
- Tâ‘ib-i muğlimi yemden n‘ola kılsa tirîd / Yuvaya kızdırıyor kîrûmi **anuñ** nâmı (*Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2*). [anuñ, -nuñ]
- Bulmağ için **anı** âheng-i Ḥicâz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3*). [anı, -nı]
- Bir kemân-keşlik degül her şun‘da dâd-ı ilâh / Bir hûnerle eylemiş **aña**‘adîlini ‘adîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3*). [aña, -ñ, -a]

- Fitne görmez ‘ayn-ı ‘âlem vaqt-i ‘adlinde **anuñ** / Ğamze-i efsün-nümâlar ya meger güm-râhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3*). [*anuñ, -nuñ*]
- Gör hükm-i kazâyı ki çep-endâzî-i gerdün / Fevt itmedi **aña** da irüşdürmede âşüb (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 2*). [*aña, -ñ, -a*]
- Tārîh-i tamâm oldu **anuñ** fevtine Ferrî / Sâķıt olıcak ta‘miye vü ta‘biye mahsûb (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 3*). [*anuñ, -nuñ*]
- Ya‘ķüb Efendi ki **odur** zâde-i mukbil / Olmışdı kuzât içre Bū Yūsuf gibi mergüb (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 1*). [*odur, -dur*]
- Koyup aħbâbı gıtdi bezm-i kudse / Ola kudsiler **anuñ** hem-celîsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 2*). [*anuñ, -nuñ*]
- Terk idüp dār-ı fenâyı oldu Firdevse devân / Kā‘ibîn ide cemâl ile **anı** Rabb-ı Hālîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 4*). [*anı, -nı*]
- Çıkdı evc-i felege Ferrî **anuñ** tārîhi / Yıldıza şaldı kemer-cisr Süleymân Paşa (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 9*). [*anuñ, -nuñ*]
- Ğurbetde firâkuñla perîşân dil-i Ferrî / Mektûbuñ ile lutf u kerem eyle añ **anı** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 62*). [*anı, -ñı*]
- Her vech ile nakl oldu du‘â-nâmede aħvâl / Eyler ‘acele itme **o** daħi haber irsâl (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 64*). [*o,*]
- Şıdk ile **odur** reh-revî-i Ka‘be-i vaşlum / İtmîş kefen-i cismîni ol rāh içün iħrām (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 54*). [*odur, -dur*]
- ‘Âşıķuñdur keremüñden **aña** eltāf eyle / Çeşm-i ‘ibretle bakup hālîne inşāf eyle (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 42*). [*aña, -ñ, -a*]

o deñlü: O kadar, o derece, pek çok.

- Ne cām-ı neş’e-efzā ne kadeh bir şey’ degül lâzım / **O deñlü** neşveye âmādeyüm kim mey degül lâzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*o deñlü,*]

o güne: O kadar, o denli.

- Reh-i ‘aşk u firākında **o güne** oldu za‘f-ülfet / Haťı fikriyle kūyında gönül mūr oldu gıtdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5*). [*o güne,*]
- **O güne** ye’s ile keç-bîn idi çeşmân-ı ‘âlem kim / Göreydi hūra dīv ü bîd-i keç dirlerdi Tübāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*o güne,*]
- Donanma-yı hümâyûna **o güne** virdi ārāyiş / Ki her bir zevraķı tercîh olundu şāhidān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [*o güne,*]

o kadar: O derece, o denli.

- **O kadar** mużtaribüm âteş-i ‘aşķuñ ile kim / Atsañ âteşlere ednāsını sîm-âb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*o kadar,*]
- Sultāna ğazel virsek eger baħt **o kadar** kim / Er-rızķu ‘ala’llāh yazar maţlabumuzda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2*). [*o kadar,*]

o rütbe: O kadar, o derece.

- Ğark eyleye emvāc-ı yem-i ĥayret **o rütbe** / Her ķatre-i eşķümde bir ‘ummān ola peydā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2*). [*o rütbe,*]
- Dil **o rütbe** münkesirdir gerdiş-i eyyāmdan / Sāķî-i ra‘nā-yı hoş-maķdemle itmez imtizāc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3*). [*o rütbe,*]
- O rütbe küfr ü imān-ı ruħ u zülfüñde ‘ācizdür / Esîr-i kūy-ı vahdet şîve-i şubħ u mesā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2*). [*o rütbe,*]
- Mest olsam **o rütbe** mey-i ‘aşķı ile yāruñ / Şundukça kadeh ben leb-i ĥandāna şarılsam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4*). [*o rütbe,*]
- Muķayyeddür **o rütbe** zülfüñe cān u dil-i Ferrî / Alırlar bûy-ı ĥasret sünbül-i ĥāk-i mezārından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5*). [*o rütbe,*]
- Cihān telħ-i mezāk-ı zehr-i miħnet idi çok demdür / **O rütbe** kim merāret ĥükm iderdî rûħ-ı mîñāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*o rütbe,*]

- **O rütbe** beyt-i mevzûn-ı terûm Ferrî dil-ârâ kim / Benüm her bir şikâf-ı mısra‘um yek-laht güyâ kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7). [o rütbe,]

o yüzden: Ondan dolayı.

- Ben daği misl-i ‘andelîb oldum **o yüzden** nâ-şikîb / Kaldum velî murğ-ı garîb ğurbetde ber-hâl-i sakîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20). [o yüzden,]

ocağ: Yurt.

- Himmet it pervâne-veş düşdüm ocağıña meded / Varsa **ocağıña** bûlbûl luţf ider ızhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [ocağıña, -nî, -a]

ocağıña düş-: Yardımına muhtaç olmak.

- Himmet it pervâne-veş **düşdüm ocağıña** meded / Varsa ocağıña bûlbûl luţf ider ızhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [ocağıña düş-, -dü, -m]

oğul otı: Ballıbabagillerden, çok dallı, beyaz çiçekli, haziran ayında çiçek açmadan devşirilerek halk hekimliğinde kalbi kuvvetlendirici olarak kullanılan otsu bitki.

- Hattûn derûn-ı hûyda ki tal‘at şuyındadır / Meylüm **oğul otı** ile şevket şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [oğul otı,]

ohşa-: Okşamak. Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek.

- ‘Âşık n’ola **ohşarsa** şaçuñ dest-i edeble / Hât şâneye şâne hât-ı reyhâna münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [ohşarsa, -r, -sa]

ok: Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek.

- Âmac ideli sînemüzi ğamze-i yâra / Âşûb u belâ **okları** mâ‘illerimüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4). [okları, -lar, -ı]

okcı: Ok atan veya satan kimse.

- Oldum bu gün ağıyâra düçâr **okçılar** içre / Bu baht ile güyâ hedef-i tîr-i kazâyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [okçılar, -lar]

okı-: Okumak, bir yazıdaki manayı öğrenmek.

- Ferrîden **okı** neş‘e-i ‘irfân ise maķşûd / Taḥsîl-i mezâmîn ile evzân ise maķşûd (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [okı,]

okın-: Seslendirilmek.

- Demdür ki bezm-i mey **okına** bûselik ‘ırâķ / Muṭrib rubâbı al eliñe târı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [okına, -a]

okut-: Okumasını sağlamak.

- Gül-şenî der-ğâhıdır güyâ gül-istân-ı cihân / Bir degül sâde hezâra **okudur** ezkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18). [okudur, -ur, -]

ol: O. Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir sıfat.

- Sî-rûze koydı **ol** mühim incâz-ı va'dını / Bu çillemüzde hağ bu ki yok Ferriyâ riyâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [ol,]
- İrâs-ı şöhret itdi eger hâl-i leb saña / Ben bildüğümse yüz kıyası **ol** 'Arab saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [ol,]
- **Ol** dem ki şehâ şayhâ-i hicrân ola peydâ / Her müy-ı tenümde niçe efgân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [ol,]
- Mektûm tura sırr-ı mahabbet yine dilde / **Ol** günde ki hep zâhir ü pinhân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [ol,]
- Geldükde bezme **ol** gül-i bâğ-ı edeb bu şeb / Ârâyış oldu meclise bintü'l-ineb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [ol,]
- Ben **ol** lâ-ya'kılum mestâne-meşreb / Ki oldum 'aşk ile dîvâne-meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1). [ol,]
- Kâşâneme yâr yâra da kâşâne münâsib / Kân cevhere cevher dağı **ol** kâne münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [ol,]
- İtdi ne güzel gönlümü ihzâr huzûra / Dîvân şehe **ol** şeh dağı dîvâna münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6). [ol,]
- Gül-çîn-i bûs-ı âteş-i ruhsârı ol gönül / **Ol** şûha 'arz-ı mu'cize-i İbn-i Âzer it (Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [ol,]
- Vaşf-ı ruhiyla **ol** büt-i fettân-ı 'âlemün / Gitdükçe şî'r-i tâzeñi Ferrî müsellemler it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7). [ol,]
- Mestüm benüm **ol** vâlih ü meskût-ı harâbât / Tâ rûz-ı ezel mürde-i tâbût-ı harâbât (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [ol,]
- Cins-i ezele bezl idici nağd-i hayâtı / **Ol** kâle-gerüz sâkin-i hânût-ı harâbât (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [ol,]
- **Ol** mey-gedenün düşkününe emr ide bi'l-aks / Derd ü gam olur eşribe vü kût-ı harâbât (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [ol,]
- Ervâh-ı kudûsden nice bîn tâ'ifümüz var / **Ol** Ka'be-dilüz Zîver-i lâhût-ı harâbât (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [ol,]
- Kays olsa n'ola mu'tekif-i türbet-i pâküm / Ferrî benüm **ol** mürde-i tâbût-ı harâbât (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7). [ol,]
- Şimdi hem-bezm-i rakîbân keç-endîş oldu / Burc-ı 'akrebde karar eyledi **ol** mâh 'abeş (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4). [ol,]
- Dil-beri halka-i âgûşa çeküp elde kadeh / Hased **ol** mest-i müdâma hele şad güne hased (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [ol,]
- **Ol** meh ile yek-ten oldum ol kadar kim görse dir / Allâh Allâh yer yüzinde ide mi cevzâ' melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [ol,]
- Beni **ol** gamzeden gayra kazâ da idemez meftûn / Meger vaşındaki şî'rüm ile teşhîr yazsunlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [ol,]
- Kâkül ü zülfün tahayyül eylesem **ol** kâfirün / Tab'a sultân-ı cünün zencîr-i sevdâ istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [ol,]
- **Ol** gül-endâmün 'ızâr u kâmeti evşâfına / Ferriyâ hüsn-i tabî'at elbet ıtrâ' istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 7). [ol,]
- İtme zülfün rüyün üzre sevdiğüm her-bâr bâr / **Ol** sebeble 'aşîka gösterme ey gaddâr dâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [ol,]
- Hışn-ı hüsnünde gül-bedenüm i'tibârlıdır / **Ol** mâh-ı burc-ı işve ki Timurhîşârlıdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [ol,]
- Vuşlat deminde çizmesin **ol** dil-rübâ kenâr / Ferriye va'd-ı şohbeti bûs u kenârlıdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [ol,]
- Kırbânlarına **ol** mühim ebrû-yı gamzeden / Geh nâvek 'arz ider gehî şemşîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2). [ol,]
- Evzâ'-ı gayrı çekme senün düşmez üstüne / Yârân olunca haml idüp **ol** bârı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [ol,]
- Cân virmemek olmaz o sehî-kadde şarılısam / Râh-ı 'ademe toğrı yol **ol** ince belidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [ol,]
- Sü-i 'amele itmede günden güne teşvîk / 'Uşşâkınuñ **ol** zülf ki tül-ı emelidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [ol,]
- Bîñler yaşasun zihn ü zekâ birle **ol** âfet / Ser-halka-i cem'iyet-i rindân olacâkdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [ol,]

- **Ol** pâdişeh-i kişver-i bî-gāye-i hüsnum / Ya'kub gibi Yûsuf da'hi vakf-ı haberümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3*). [ol,]
- **Ol** şüh-ı ziyâ-pâş-ı ekālîm-i cemālüm / Bîn şermle hürşîd da'hi gıbta-gerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4*). [ol,]
- Bezm-i meye rüyum gül ü dîdem ola nergis / Elbet nu'kul **ol** bezme leb-i pür-şekerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8*). [ol,]
- Va'd-ı vişâle şâhib-i evvel yazılmışum / Ey şüh-ı 'aşkum **ol** habere mübtedâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [ol,]
- Başdurdı keyfe gayrı ayak başma iç diyü / **Ol** mest-i cām-ı hüsün ü bahâ sâkiyâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8*). [ol,]
- Bağlandı kaldı rişte-i zülfinde murğ-ı dil / **Ol** sırma saçlı hâre belikli ipeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2*). [ol,]
- Öyle mest-i fitnedür **ol** dîde-i sihr-âferîn / Şîr-i nerler göz göre şayd u şikâr olma'kdadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [ol,]
- **Ol** hoş-edâyî tâze-Fireng-i semen-ı'zâr / 'Âşık-perest-i bezm-i vefâ Portekizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [ol,]
- Aldanma virse tatlı meme **ol** büt-i Tatar / Şîr-i hizebr-i mekr ü fitendür kımızlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [ol,]
- Sebû ser-şâr-ı mey zânûda dil-ber dilde bāng-ı hey / Felek **ol** bezmde Nâhîdi rakşân eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*). [ol,]
- Zîkr eyleyüp **ol** mehle geçen demleri ey dil / Gel darb idelüm sîne-i şad-çâke berâber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [ol,]
- Ferrî sarılıp saña müsâvî olamazsa / **Ol** dil-şüde sâye'nle düşer hâke berâber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5*). [ol,]
- Rakşa giricek **ol** sehî-kad zülfi perîşân / Şandum ki hemân bâğda serv ü çemen oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [ol,]
- Döndün **ol** süflî'alef-dâra bu kişt-zârda / Hûşe-i ümmîdi pejmürde ola encâm-ı kâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [ol,]
- Gıbta **ol** şâhib-nişâb-ı vaşla kim sâğar be-kef / Sîneye her gice bir sîmin-teni 'uryân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [ol,]
- Kadd-i dil-cûsına bak **ol** büt-i mu'ciz-günüñ / Beyt-i şevketde hemân mısra'-ı mevzûn gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5*). [ol,]
- Gören hüsnuñ şanur **ol** şekli kim Bihzâd yazmışdur / Ru' u kadde virüp şüret gül ü şimşâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [ol,]
- **Ol** ba'hr-ı kemâlüz ki 'adem sâhilümüzdür / **Ol** dürr-i yetîmüz ki 'Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [ol,]
- **Ol** ba'hr-ı kemâlüz ki 'adem sâhilümüzdür / **Ol** dürr-i yetîmüz ki 'Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [ol,]
- Bir mertebe gül-zârî-i quds oldı hayâlüm / **Ol** lâned kim bülbül-i 'ulvî dilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [ol,]
- Ferrî şadefüz melce-i lû'lü'-yi hülûşuz / **Ol** dürr-i yetîmüz ki 'Aden menzilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [ol,]
- Bezm içre baña n'eyleyeyüm bî-mezedür 'ayş / Şol vech ile kim **ol** gözi bādām cüdādür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [ol,]
- Kaşr-ı Firdevs-i cinânda şanki nâz itmekde hür / **Ol** perî-i nev-hırâmum kâh evvândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [ol,]
- Figân **ol** kâfir-i nahvet-perestün levh-i kalbinde / Hurûf-ı dil-güşâ na'ş-ı vefâ gibi yerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [ol,]
- Merdüm-i dîdesine pek bakıyor 'âşık-ı zâr / Niyyeti **ol** meh ile semt-i Bebekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [ol,]
- Öpsem de eger **ol** leb-i gül-nârı toyunca / Şeftâlî-i bustân-ı zena'hdâna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [ol,]
- Var der-gehine vaktidür **ol** zîb-i şuduruñ / Her demde mihr zîver-i burc-ı hamel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7*). [ol,]
- Benüm **ol** rind kim zevk-ı fenâ hubb-ı fenâ bilmez / Ümîd ü bîmden âzâde hiç havf u recâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [ol,]
- Benüm **ol** zâde-i mihr-i sipihr-i ma'rifet ammâ / Ne kâna cevherüm nâ-dân olanlar Ferriyâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 9*). [ol,]
- Biz **ol** belî-gü'yân ile dem-sâz-ı Elestüz / El-minnetü li'llâh ki mümtâz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [ol,]
- O ki ebrûnı görüp secdeye pertâb eylemez / Beñzer **ol** mülhîde kim Ka'beyi mihrâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [ol,]

- Görüp telh-i mezākān-ı firākın **ol** tegāfül-kār / Dem-i vuşlatda çeşmin mest-i şekker-h'āb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [ol,]
- 'Älemde seni eyleyen **ol** hüsle yek-tā / Cānā beni de böyle esîr-i gönül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [ol,]
- Sa'dî-i şuħan-dānuñ olup pey-revi Ferrî / Tekmîl idüp **ol** şevk u şeğabla uyumuşmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7*). [ol,]
- Kelb olalı bir av al cānānı al gel meclise / **Ol** sebeb ile rakîbā sen daħi gel gör bir iş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4*). [ol,]
- **Ol** āfitāb-ı burc-ı vezāret ki sâ'ire / Meh gibi nūr-ı fikreti hep müste'ār imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 8*). [ol,]
- Rüz-ı vaşlıyla bu gün olmuş müşerref **ol** mehûñ / Tırma var ey şaħne-i şeb hāne-i Ferrîde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5*). [ol,]
- Gelir mi çekdiği pâyında 'aşık **ol** şanemûñ / Olur mı rahş-ı küheylān 'ināndan maħzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [ol,]
- İderse Ferrîyi dūşnāma āşinā ne laţîf / Olur o dil-şüde kim **ol** ziyāndan maħzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5*). [ol,]
- **Ol** bî-vefāyı Ferrî sevip görmedi feraħ / Hicr ile oldu miħnet ü ħasret ħalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5*). [ol,]
- Pek ħatā itdük gice şeytāna uyduķ ħāşılı / **Ol** melek-sîmāya Ferrî vāfir ibrām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [ol,]
- Bir şeker çignedi vaşlum saña lāyık diyerek / **Ol** ağız miski mişālî fem-i alı küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3*). [ol,]
- Gönül **ol** dil-keşinden çide-i dest-i ferāğ olduñ / Ümîd 'işret-gehinden ya'nî işkeste ayağ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1*). [ol,]
- Dimiş **ol** mihr-i tâbende dūşürdük biz de pâyında / Der-i dār-ı ğama Ferrî gibi bir bende bend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7*). [ol,]
- Ħumār ile nigeh gāhî hezîmet gösterür ey büt / O kâfir ğamze **ol** dem itmese imdād n'eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 3*). [ol,]
- Yāra pervāne-veş 'aşk ile hücum eyleyelüm / Varup **ol** saħt-dili ya'nî ki mûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [ol,]
- Rindüm bu şuver-hāne-i dünyāda ğarîbüm / **Ol** mü'min-i pāküm ki kilîsāda ğarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1*). [ol,]
- Evşāfına teklîf-i ğazel itmiş **ol** āfet / Evvel yiridür cāzibe vü āna şarılsam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5*). [ol,]
- Çarħ ideli **ol** büt-i Leylî-veşi gözden nihān / Kays-ı āvāre mişālî sāħa-ı şaħrādayum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 2*). [ol,]
- **Ol** fakîrüm vaķārdur kārüm / Kibr ile naħve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2*). [ol,]
- Cānānenüñ **ol** dîde-i nîm-h'ābı görülsün / Mekr ü fiten ü şurişüñ esbābı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1*). [ol,]
- Tîr-i müjgānından **ol** şūħuñ yemişdüm dāĝlar / Lāle-i ħasret nūmayiş-yāb-ı hāmūn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3*). [ol,]
- Mahrūmdur **ol** bü'l-hevesüñ 'aşk dilerse / Çākî-i girîbānını dāmāna getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 3*). [ol,]
- Tıtalım ki sū-be-sū **ol** mālî lālā gezdürür / Ya felekde mihr-i şevk-efzāyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3*). [ol,]
- Bezm-i meyde sākî-i sîm-sākı kimdür söyleden / **Ol**'İrākî dil-bere 'uşşākı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1*). [ol,]
- Hiç kuşür itmey gelüp Ferrî ayağın öpmeye / **Ol** büt-i 'ālem ferini baña yār eyler sebū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5*). [ol,]
- Hāle-veş āĝūşa çekdüm çünkü ħūy-rîz **ol** mehi / Kaldı şandı kendin ol dem ħalka-ı gird-ābda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5*). [ol,]
- Hāle-veş āĝūşa çekdüm çünkü ħūy-rîz ol mehi / Kaldı şandı kendin **ol** dem ħalka-ı gird-ābda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 5*). [ol,]
- Olur 'ālem mu'aţtar dökse kākül **ol** meh-i gül-rū / 'Usurla āhū-āsā ger dil-i 'aţţār tar olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3*). [ol,]
- **Ol** ħūy ki nūmāyān ola mā-beyn-i kelefde / Dür-dāne-i şeh-vāredür āĝūş-ı şadefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 2*). [ol,]
- Niyāz itdükçe **ol** şeh-nāza maĝrūr oldu gitdükçe / Rakîb-i 'akrebe akreb baña dür oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1*). [ol,]
- Gönül **ol** Mūsî-i ħayret-fezā-yı rüy-ı yār oldu / Şadā hep len terānîdür bezm-i Tūr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3*). [ol,]

- İtmez tenezzül **ol** büt-i ser-keş saña gönül / Teshîre başla ism-i Vedūd u Ra'ûfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4*). [ol,]
- Ferriyâ tîr-i cefâsına bugün âmâcum / Sînemi tutdum açup **ol** kaşı ya niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5*). [ol,]
- Eyle püşîde-i zer-beft-i kabâ-yı vuşlat / Vuşlat-ârâ olan **ol** zîr-i kabâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4*). [ol,]
- Beni dūr itdi çarh **ol** hūnî-meşreb kanda ben kanda / Ki şūh-ı şāhid-i Ken'ân-ı maṭlab kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 1*). [ol,]
- Koymamışdur nuṭka ṭākat bende de **ol** bî-vefâ / Yoḥsa ḥālūn bu dil-i bî-çāre söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3*). [ol,]
- Öyle mest-i naḥvet ü nāz oldu **ol** nāzende şūh / Söylemez baña dönüp dîvāra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4*). [ol,]
- Harf alınmaz **ol** büt-i fettāna ibrām eyleme / Ferriyâ bî-gānedür eṣrāra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5*). [ol,]
- Kıymakda tekāsül mi ider **ol** büt-i lâ-kayd / Zünnārına vā-beste Mesîḥā daḥi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4*). [ol,]
- **Ol** cezbe ki var 'āşık u cānān arasında / Bir sırr-ı Hūdādur dil ile cān arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1*). [ol,]
- Olup zünnār-bendi dil girince Kırk Kılīsāya / Perestiş eyledüm yüz yirde **ol** meh-rū-yı tersāya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1*). [ol,]
- Güftāra getirür n'idem **ol** āfeti Ferrî / Bahş ile de zāhidleri iskāt elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 7*). [ol,]
- Ferrî niçün **ol** dīde-i ḡaddāra şokulduñ / Her ḡamzesi bir tīg idi cismūn dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5*). [ol,]
- **Ol** gedā-yı pūr-vaḡār-ı bî-ḡurūrum murḡ-ı dil / Kāf-ı naḥvet üzre 'Ankā gibi ārām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 2*). [ol,]
- Mest-i nāz u 'işvedür şimdi o nev-naḥl-i sitem / Vaḡt ola kim araya **ol** dil-firīb āfet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6*). [ol,]
- Ferriyâ **ol** ser-keş-i nāz u istignā-pīşeyem / Ser-fürū-yı minnet itmez ni'met-i cennet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 7*). [ol,]
- **Ol** āteş-i rūyūn eşer-i lezzet-i būsı / İtdi beni baḡ mā'il-i eṭvār-ı Mecūsî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 1*). [ol,]
- Emr-i 'aks oldu mey-i la'li beni it'āb ider / Virmede tāb u tarāvet **ol** melek-sīmāya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4*). [ol,]
- Nāsūr idi hicrān ile zaḥm-ı dil-i Ferrî / Elmās-ı nigāhı degüp **ol** yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5*). [ol,]
- Te'mīn idüp baḡr ü berin āsūde ide kişverin / Rāyātını **ol** şaf-derūn te'yīd ide Ḥayy-i Qādīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [ol,]
- **Ol** şā'irüm 'İsā-makāl meydān-ı ḡuds olup mecāl / Şi'rüm ḡamu siḡr-i ḡelāl her bir sözüm dürr-i yetīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [ol,]
- **Ol** şāh-ı a'del dād-ger dādār-ı Efrīdūn-zafer / 'Adl arayup aña gider her bir saḡīm ü müstaḡīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [ol,]
- Var **ol** dādār u Dārā-ḡaṣmet ü Ca'fer-şafāya kim / Niçe Sencer-menişler şöḡretile oldu dūn-pāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [ol,]
- Sen **ol** zāt-ı kerīmü's-şān [u] 'ālī-menḡabetsiñ kim / Güher-pāşī ider ta'līm destūn kân u deryāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30*). [ol,]
- Benüm **ol** şā'ir-i siḡr-āferīn-i Bābil-i ma'nī / Ki çāh-ı Naḡşeb-i aḡdesden aldum ṭab'uma māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 35*). [ol,]
- **Ol** şā'ir-i mu'ciz-dem-i meydān-ı beyānum / Eṭvāruma dil-dāde Kelīm-i Hemedāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 17*). [ol,]
- Geymiş **ol** gül-ruḡ ser-ā-ser eḡnine gül-gūn kabā / Cismi gül pīrāheni gül cāme gül ruḡsār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [ol,]
- **Ol** ser-efrāz-ı himem-kāruñ gül-i fikri gibi / Oldı gül-zār-ı feraḡ-zāda ḡüşāyiş-kār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*). [ol,]
- Sensiñ **ol** gül-çīn-i bağ-ı 'ālem-i aḡdes k'olur / Bülbül-i Sidre-zamīrūnden te'emmül-kār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28*). [ol,]
- Eyleme zīb-i 'ızāruñ sevdigüm her-bār gül / Olmasun luṭf ile **ol** nāzūk-mizāca bār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51*). [ol,]
- Gelsün **ol** gerdūn-vaḡāra kim Hümā-yı ... / Nesr-i tā'ir gibi farkında zıl-ı per gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [ol,]
- Yetişdi **ol** ḡidīv-i Qahramān-unvān şalābetle / İçürdi āb-ı tīgīn düşmene şāḡib-kırān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22*). [ol,]

- Düşünce güllerle kelleler zevraklara yir yir / Topa tutulmuş **ol** maymuna döndi havf-ı cân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [ol,]
- Reh-i nâ-refteyi bahr-i dilümde bendeñüz buldum / Suhan-dân-ı selefden olmuş **ol** vādî nihân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42*). [ol,]
- **Ol** sülâle nûş kılır mı hîç habâb-ı âb-veş / Rûh-ı pāk-i Hâzret-i Monlâ virür elbet ferî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [ol,]
- Oldı melbûs-ı libâs-ı defterî şad şükr ola / Egnine uygundur **ol** hıl'at anuñ çokdan beri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11*). [ol,]
- Vardum **ol** dâr-ı medâr-ı lutfâ ruḥ-fersûd idüp / Bir kerîmü's-şâna itdüm şimdi 'arz-ı çâkerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [ol,]
- Hâk mübârek ide 'îdi 'ömrini daḥi mezîd / Manşibında ber-çarâr ide Hudâ **ol** dâveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32*). [ol,]
- Benüm **ol** zerre-i kem-kıymet-i hürşîd-i kâdîm / Ma'den-i mihr-i ezel feyz-dih-i kânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4*). [ol,]
- Benüm **ol** Mûsî ki Fir'avn-'adû mekrinden / Kilk-i pür-zür-ı 'aşâ elde nigeḥ-bânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [ol,]
- İtmez âzürde beni cevri ile **ol** büt ancak / Beni bî-tâb iden ammâ yine efgânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 18*). [ol,]
- Virdi **ol** demde nuḥstîn kadehi bir neş'e / Cilve-ger oldı hemân anda rumûz-ı irşâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15*). [ol,]
- Yoḥsa **ol** şâ'ir-i âyîne-dilüm pür-şaykal / Vaḥy-i qudsî gibi 'aks itmede sırr-ı Cibrîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 25*). [ol,]
- Ferrîye bûs-ı gerdenümüz nezr idi dimiş / **Ol**'ahde îfâ idemedük boynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 5, Beyit 2*). [ol,]
- Bir nârî-tabî'at ile germ-ülfet olup dil / **Ol** günlere de itdi teşâdüf dem-i temmûz (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 7, Beyit 1*). [ol,]
- Câmî'de tûrdı yanuma **ol** şûḥ-ı hoş-hıram / Şuḡl-ı şalât ile sehv idüp virdi bir selâm (*Ferrî Dîvânı, Matla 2, Beyit 1*). [ol,]
- **Ol** hâl-i siyeh kim görünür gûşe-i lebde / Bir kara 'Arab peççesidür şehr-i Halebde (*Ferrî Dîvânı, Matla 3, Beyit 1*). [ol,]
- Bükdi resen-i 'aşkıni gerdânuma takdı / **Ol** âfet-i mü-tâb benüm çergemi yakdı (*Ferrî Dîvânı, Matla 9, Beyit 1*). [ol,]
- Ferrî cemâl-i şevkine bir 'âlem eyledün / **Ol** mâh-ı bedr-i tām bu gice şabâhladı (*Ferrî Dîvânı, Müfret 3, Beyit 1*). [ol,]
- Pervâne olup ḥidmetine Ferrî [anuñ] mûm / **Ol** şem'-i şeb-ârâ ile cem' oldı Fenerde (*Ferrî Dîvânı, Müfret 9, Beyit 1*). [ol,]
- 'Âşık ḥarem-i vaşla girüp zan ide zâhid / **Ol** fikri ne fâsid (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4*). [ol,]
- Ferrî baña da **ol** büt-i cevvar virilmiş / Ğaddâr virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5*). [ol,]
- Vâkı' diyü **ol** vâkı'aya gerçek inandum / 'Aşk ile yalandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2*). [ol,]
- Bu 'âşık-ı belâ-zededen müste'ardur / **Ol** şûḥ-ı bî-vefâ kırık endâm dil-şiken (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4*). [ol,]
- Şabra yokdur çäre ister lâ disün ister ne'am / Vaşla dâ'ir **ol** cevâna keşf-i râz itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [ol,]
- Melâḥat rüyına bir kat daḥi **ol** kâleden gelmiş / Leb-i dil-dâra revnaḥ cûşi-i tebhâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [ol,]
- Cevânlıkda beni **ol** nevresîde itdi hayfâ pîr / Şaçılmış arz-ı Rûm üzre şanursuñ fülül-i Keşmîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [ol,]
- Bu tarz-ı âb u tâb **ol** âteş-i seyyâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3*). [ol,]
- Kaçup Nâḥîd-âsâ çarḥ-ı nâzı intihâb eyler / Gelüp bir dem kenâr olmaqlığa **ol** meh hicâb eyler (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [ol,]
- Şîve-gerdür cânda şimdi **ol** ḥâdeng-i dil-nişîn / Dimede taḥsîn ile meshûr çeşmânüñ hemîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [ol,]
- Ol nigâh-ı fitne-engîze hezârân âferîn / Fenn-i siḥri öğredür hem gamzeñe hem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [ol,]
- Ruḥşat-ı nazra bulur **ol** dem meger aḥbâb da / İşte âsâyiş kaçan ḥalvet-serây-ı ḥ'âbda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [ol,]
- Güftâra getür nâz ile **ol** gonce-dehânı / Şuşdurmağa cehd eyle hemân müddei'iyânı (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3*). [ol,]
- Bir dükenmez hayrete şal Neyyirüñ de ferrini / **Ol** mehe didüm ki gel al Neyyirüñ de ferrini (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [ol,]
- Dağıldukça o müşkîn turreler taraf-ı 'araḥ-çîne / İder **ol** çeşm-i cādü Bâbil-âsâ gönümi teşhîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4*). [ol,]

- İder **ol** şeh-süvâr âhü-yı âhum çın şehir naḥçîr / Gehî fitrâk-i nâza bend ider qor gâh hürçîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4*). [ol,]
- Benüm **ol** şâ'ir-i mi'mar-ı kudsî-hâne-pîrâ kim / Nikât-ı şî'rûme mismâr olur her luṭf-ı ma'nâ kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7*). [ol,]
- **Ol** yegâne Mehdî-i devrân ki oldu ḥuṭbesi / Pâdişâ vü Cem-şiyem kuṭb-ı zamân Sultân Selîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2*). [ol,]
- Göricek **ol** şahn-ı 'Adn-'unvânı itdüm çün su'âl / Didi Sa'dî-i suḥan-ver yapdum adum kendüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2*). [ol,]
- Keşretten ayağı çeküp **ol** mest-i mey-i 'aşk / Keyfiyyet-i vahdet ile ḥâk itdi mekânı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 3*). [ol,]
- Görmedi 'aşk-ı mecâzuñ sırr-ı luṭfuñ âharı / Düst-ı Bâkîye çü irdi rüy-ı dil **ol** bî-'adîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 3*). [ol,]
- Şeyḥ Muḥammed kuṭb-ı 'âlim vâşıl-ı tevḥîd zât / Rûtbe-i tevḥîde irmiş idi **ol** ferḥunde-re'y (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 1*). [ol,]
- Nâ'il olmışdı kudümü naḥşına peygamberüñ / **Ol** sebeb ile ayağ-ı Kevseri itdi fedây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 2*). [ol,]
- **Ol** kudüm-ı pâke niçe baş u cân ola fedâ / Ḥâk-i pâyidür 'uyün-ı aşfîyâya sürme-sây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 4*). [ol,]
- **Ol** güzîde tuḥfeyi itdi hediye devlete / Farḳ-ı şâha tâc-ı devlet oldu ol ferḥunde-pây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 5*). [ol,]
- Ol güzîde tuḥfeyi itdi hediye devlete / Farḳ-ı şâha tâc-ı devlet oldu **ol** ferḥunde-pây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 5*). [ol,]
- Vaşl-ı zât-ı Ḥakka irmiş idi **ol** rüşen-zamîr / Maḳdem-i pāk-i Resûle olmağ ile çehre-sây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 6*). [ol,]
- 'Alem-i süflîye lâyıḳ görmedi kerrübiyân / İtdiler a'lâ-yı 'illiyîni **ol** zâta serây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 8*). [ol,]
- İrdi bezm-i vuşlata **ol** kuṭb-ı 'âlem âh kim / Eyledi aḥbâb ammâ derd ile bağrını nây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 11*). [ol,]
- Rindâne vaz' u tavr ile **ol** dil-pesend-edâ / Revnaḳ-fezâ-yı ülfet idi bezm-i şoḥbete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 2*). [ol,]
- Bu tâb u tef -i süz-ı dil-i düzaḥ-eşerle / **Ol** şüh-ı mürüvvetsüze mektûb ola tesvîd (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 7*). [ol,]
- Göstermiş idi fitne vü âşüb [u] hezîmet / Âfet gibi **ol** iki gözi itnese imdâd (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 11*). [ol,]
- Ḥamd ola ki vâreste-i kayd-ı emel oldum / Fikrüm faḳaṭ **ol** şühüm ile bâde-i gül-gün (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 21*). [ol,]
- Şıdk ile odur reh-revî-i Ka'be-i vaşlum / İtmîş kefen-i cismini **ol** râh içün iḥrâm (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 54*). [ol,]
- Sensiñ **ol** melâḥat güli şeh-bender-i ḥübân / Besdür senüñ âfetlere ser-mâye-i ḥüsnuñ (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 67*). [ol,]
- Uymuş ne nâzûk **ol** leb-i mînâya la'l-i nâb / Bîmâr itdi kendi gibi çeşm-i nîm-ḥ'âb (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 8*). [ol,]
- **Ol** câvidân-ı dîde-i maḥmûra mâ'ilûm / Güyâ esîr-i fitne-i gird-âb-ı Bâbilûm (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 15*). [ol,]
- Nîm-cur'asıyla vâkıf-ı esrâr-ı hest olur / Bîḥûde şanma ehl-i dil **ol** bâba best olur (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 27*). [ol,]
- Ḥâşıl esîr-i neş'esüyüz biz de **ol** demüñ / Zîrâ vefâsı yok şanurum bezm-i 'âlemüñ (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 30*). [ol,]
- **Ol** rind ider ki zevḳ ile 'âlemde 'âlemi / Destinde câm-ı mey ṭuta zânûda hem-demi (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 35*). [ol,]
- Hicrân-keşân neş'eleri bî-ḥuzûrdur / **Ol** neşveden ki reng-i sevâd derd-i dîrdur (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 38*). [ol,]
- Anı başuñçün ola redd idüp itme güm-râh / Katı bî-çâre vü üftâdedür **ol** baḥt-ı siyâh (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 3, Beyit 10*). [ol,]
- Dil-firîbâne-edâ tavr-ı nezâket sende / Âh şad âh kim **ol** dîde-i naḥvet sende (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 3, Beyit 23*). [ol,]
- Bendeñe itdügüñ i'zâzîña ḳurbân olayum / Lebde merkûz olan **ol** râzîña ḳurbân olayum (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 3, Beyit 29*). [ol,]
- Râz-ı dilden açalum def' -i ḥarâret idelüm / Bezmi **ol** râz ile reşk-âver-i cennet idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 3, Beyit 33*). [ol,]
- Zîkr-i pāküñ gibi dillerde de ezḳâr olmaz / Bilmiş **ol** Ferrî gibi 'âşık-ı ḡam-ḥ'âr olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 3, Beyit 41*). [ol,]

- Ol dem kanı ki bezme gelüp bâde vü ‘arağ / Sâgar be-dest ü dil-ber ile cilve dağğ-ı lağ (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [ol,]

ol: O, teklik üçüncü kişiyi gösteren söz.

- Pey-rev olamazsak da eger Râğıba Ferrî / **Ol** kıble-i mazmûn ise biz kıble-nümâyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [ol,]
- Şarâb-ı ‘aşkı virdi baña deryâ-dil oldu **ol** / Beni mest eyledi kendisi maḥmûr oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6). [ol,]
- Hep mürüvvetsüz ‘adüya lutf u aḥbâba kahr / Bilmiş **ol** ki işte bu ḥâlet helâk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3). [ol,]

ol: O, hakkında konuşulan şeyin yerini tutan bir zamir.

- Dilden kıma la‘l-i lebinûn fikrini bir dem / Kevşer gibi **ol** bahşış-i nâ-dâde degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [ol,]
- Dil keyfiyet-i bâde-leb ile uyumışmış / Mey-ḥ‘aredür **ol** bintü’l-‘ineble uyumışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [ol,]
- Reflâruñ **ol** ki sâkı-i devrâna virmemiş / Ḥüsn-i edâ-yı çeşmüñi mestâna virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [ol,]
- El yudum şanma vaṭan cilve-gehinden yalñuz / Ey gözüm nûrî başar giryemüzüñ **ol** ki seli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [ol,]
- Ey mest-i nâz u ‘işve seni dehre şâh iden / **Oldur** beni de dil-şüde-i derd ü âh iden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5). [oldur, -dur]

ol-: Bulunmak, mevcut olmak.

- Şad gıpta o mest-i meye kim sâgar elinde / Ferrî**ola** cânâne de zânûda key-āsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [ola, -a]
- Bir cāya ir ki **olmaya** hestî vü nîstî / Tütî-i nefis-i nâṭıkayî anda epsem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [olmaya, -ma, -y, -a]
- Meysüz erbâb-ı dile ülfet ü şoḥbet mi olur / Dilde ‘aşk **olmayıcak** sözde letâfet mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [olmayıcak, -ma, -y, -ıcak]
- Meysüz erbâb-ı dile ülfet ü şoḥbet mi **olur** / Dilde ‘aşk olmayıcak sözde letâfet mi **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [olur, -ur]
- Nâz ile nuṭk iderek bezme ḥırāmân olsa / Güft [ü] gû itmege ‘uşşâkda tākāt mi **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [olur, -ur]
- Fûrkātüñ demleri ey âfet-i bîgâne-edâ / Pîç [ü] tâb itmedigüm gün mi ya sâ‘at mi **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [olur, -ur]
- ‘Âlemde anuñ gibi efendi de bulunmaz / İnşâf **olıcak** böyle de rengin gâzel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10). [olıcak, -ıcak]
- Yok dinse sezâ tâ bu kadar ince bel **olmaz** / Nûr ‘âlemidür anda belî bel cebel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [olmaz, -maz]
- Yok dinse sezâ tâ bu kadar ince bel olmaz / Nûr ‘âlemidür anda belî bel cebel **olmaz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [olmaz, -maz]
- Reflâr güzel kâd güzel endām güzeldür / Ser-tâ-be-kadem ḥağ bu ki böyle güzel **olmaz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [olmaz, -maz]
- Çık keskin üzengiyle rakîbi ata çignet / Tutdurma ayak baş ki rikābuñda el **olmaz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [olmaz, -maz]
- Çarḥ-ı himemi aḥter-i Nāḥîd-i şerefdür / Eflāk-ı mürüvvette ki zîrâ Züḥal **olmaz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 9). [olmaz, -maz]
- ‘Âlemde anuñ gibi efendi de bulunmaz / İnşâf olıcak böyle de rengin gâzel **olmaz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10). [olmaz, -maz]
- Güldür dehânî lāle hem olmuş hem olmamış / Sâgar yeter piyāle hem olmuş hem **olmamış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [olmamış, -ma, -mış]
- Ḥûy-gerde şanma reng-i tebessümle gül gibi / Terdür ‘ızârı jāle hem olmuş hem **olmamış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [olmamış, -ma, -mış]
- Sûz-ı vaṭanla ḥālî gönül zâr-ı süm‘adan / Farğ ‘âleminde nāle hem olmuş hem **olmamış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [olmamış, -ma, -mış]

- Kānī' piyāz va'de-i ferdān olursa da / Rindān için nevāle hem olmuş hem **olmamış** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 6*). [*olmamış, -ma, -mış*]
- Güldür dehānı lāle hem olmuş hem olmamış / Sāgar yeter piyāle hem **olmuş** hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 1*). [*olmuş, -mış*]
- Hüy-gerde şanma reng-i tebessümle gül gibi / Terdūr 'ızārı jāle hem **olmuş** hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 2*). [*olmuş, -mış*]
- Süz-ı vātanla hālī gönül zār-ı süm'adan / Farq 'āleminde nāle hem **olmuş** hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 4*). [*olmuş, -mış*]
- Kānī' piyāz va'de-i ferdān olursa da / Rindān için nevāle hem **olmuş** hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 6*). [*olmuş, -mış*]
- Yok dehānuñ gibi cānā gonce-i terden laṭīf / **Olamaz**'ālemde zīrā hīç sāğardan laṭīf (*Ferrī Dīvānı, Gazel 117, Beyit 1*). [*olamaz, -a, -maz*]
- Meclis-i meyde 'arāk-rīz-i hicāb olduḡça sen / Añlaruz **olmaz** cihānda āteş-i terden laṭīf (*Ferrī Dīvānı, Gazel 117, Beyit 3*). [*olmaz, -maz*]
- Rüz-ı vaşl üftādeñe 'īd oldu bir bālā-yı 'īd / Hācīya zīrā şey'olmaz hacc-ı ekberden laṭīf (*Ferrī Dīvānı, Gazel 117, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
- Her bezme birer başka neşāt-āverüm ammā / Dil-ber **olıcaḡ** meclis-i şahbāda ġarībüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 3*). [*olıcaḡ, -ıcaḡ*]
- Bñ zevk ile ger semt-i vātanda daḡı **olsam** / Ferrī o bütüñ 'aşqına üftāde ġarībüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 5*). [*olsam, -sa, -m*]
- Rind-i lā-übālīyüm būs-ı lebi fīkrüm müdām / Meclisüñ zevki bulunmaz cām-ı gül-gün **olmadan** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 4*). [*olmadan, -madan*]
- Ferrīyi ḡayāl eylemeyen ma'den-i ma'nī / Baḡr içre **olan** lü'lü'-i eşdāfī ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 7*). [*olan, -an*]
- İtmem anı sencīde-i mīzān-ı der-āġüş / Sen **olmayıcaḡ** Yūsuf-ı zībā daḡı olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 2*). [*olmayıcaḡ, -ma, -y, -ıcaḡ*]
- Sensüz görinen Tūr-ı tecellā daḡı **olsa** / Girmez gözime ḡalvet-i Sīnā daḡı olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]
- Sensüz görinen Tūr-ı tecellā daḡı olsa / Girmez gözime ḡalvet-i Sīnā daḡı **olsa** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]
- İtmem anı sencīde-i mīzān-ı der-āġüş / Sen olmayıcaḡ Yūsuf-ı zībā daḡı **olsa** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 2*). [*olsa, -sa*]
- Sākī-i kām-ı tāl'at ile bāde-i gül-fām / Lāzımdur **ola** zümre-i rindān arasında (*Ferrī Dīvānı, Gazel 176, Beyit 3*). [*ola, -a*]
- Āyīne-i yek-dīġer **olur** şüret-i ezdād / Ferrī dil-i 'ārifde vücūd ile 'adem ne (*Ferrī Dīvānı, Gazel 178, Beyit 5*). [*olur, -ur*]
- Dil āyīnesin şāf idüp İskender-ṭıbā' ol / Dārāda **olan** devlet-i dārāt elimüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 182, Beyit 4*). [*olan, -an*]
- Eyler idüm Ferrīyā bu mezheb ü dīnī fedā / Cüz'ice **olsa** mürüvvat o büt-ı cānānede (*Ferrī Dīvānı, Gazel 183, Beyit 5*). [*olsa, -sa*]
- O Ye'cücüm rehinde ḡā'il **olmaz** / Baña İskenderüñ sedd-i sedīdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
- Dem-i hengāme-i ġamda ḡumār-ālūd-ı hicrāna / Dil-ārā mesken **olmaz** ḡāne-i ḡammārdan ġayrı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 194, Beyit 2*). [*olmaz, -maz*]
- Ferrī bu ġazelde **olamaz** çok da taşalluf / A'lā degül ednā degül ancaḡ vaşāt oldu (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 5*). [*olamaz, -a, -maz*]
- Giriz-gāh **olmayup** ġarḡ olacaġın cezm idüp der-hāl / Dutup hep cümlesi yelken kürek geldi emān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 25*). [*olmayup, -ma, -y, -up*]
- Rāh-i 'aşkında **olan** kāle-i feyzi bey'a / Sūk [u] bāzār-ı ḡaşr ġüşe-i dükkānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 3*). [*olan, -an*]
- Her umūruñda muvaffāḡ ide Allāh seni / **Ola** devletle şeref ġāyet ü pāyān-ı sebīl (*Ferrī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 6*). [*ola, -a*]
- Hāḡ budur ġerḡı yaḡışmaz baña şüret-i cer / Çāresi **olmadı** itdüm niçe bñ sa'y-ı cemīl (*Ferrī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 24*). [*olmadı, -ma, -dı*]
- Yāruñ tecelliyātını şād ġüne eyleyen / Āyīne-i dilümde **olan** inkisārdur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 4*). [*olan, -an*]
- Bisyar **olan** ġuherse de bī-i'tibārdur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 7*). [*olan, -an*]
- Dem-be-dem ḡubān içinde **ola** tenvīrūñ senūñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 5*). [*ola, -a*]
- **Olmasın** ey kaşları bādām tezvīrūñ senūñ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 1*). [*olmasın, -ma, -sın*]
- 'Uşşāḡda muḡtāc-ı şarāb **olmadı** bir dil / Hāṭırlara neş'e vireli lāye-i ḡüsñüñ (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 70*). [*olmadı, -ma, -dı*]

- Vaşında da **olsam** n'ideyüm 'ahdi hep 'arküb / Güftarı dürüg sözleri hep va'de-i kemmün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [*olsam, -sa, -m*]
- Meclisün gibi baña ravza-i dîdâr **olmaz** / Şunduğuñ bāde gibi Kevşer-i ser-şār olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 37*). [*olmaz, -maz*]
- Meclisün gibi baña ravza-i dîdâr olmaz / Şunduğuñ bāde gibi Kevşer-i ser-şār **olmaz** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 37*). [*olmaz, -maz*]
- Hâk bilür sen gibi bir şüh-ı lûtf-kâr **olmaz** / Dil-i zârum gibi de 'âşık-ı nâ-çâr olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39*). [*olmaz, -maz*]
- Hâk bilür sen gibi bir şüh-ı lûtf-kâr olmaz / Dil-i zârum gibi de 'âşık-ı nâ-çâr **olmaz** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39*). [*olmaz, -maz*]
- Hôd bu ma'ûm ki 'âşıklara âzâr **olmaz** / Vâkt-i hicrân gibi âvârelere nâr **olmaz** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 40*). [*olmaz, -maz*]
- Zîkr-i pâkûñ gibi dillerde de ezkâr **olmaz** / Bilmiş ol Ferrî gibi 'âşık-ı ğam-h'âr olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 41*). [*olmaz, -maz*]
- Zîkr-i pâkûñ gibi dillerde de ezkâr olmaz / Bilmiş ol Ferrî gibi 'âşık-ı ğam-h'âr **olmaz** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 41*). [*olmaz, -maz*]
- Meysüz ne güne eylesek âheng-i hây u hey / Def'-i ğumûma **olmaz** imiş neş'e gibi şey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*olmaz, -maz*]

ol-: Münasip düşmek, yaraşmak.

- Ben o Cibrîlüm yasağ lâ-mekân **olmaz** baña / Öyle peyküm sidre daği âşiyân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Ben o Cibrîlüm yasağ lâ-mekân olmaz baña / Öyle peyküm sidre daği âşiyân **olmaz** baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- 'Âlem-i ıtlâka itdüm çün resîde cânımı / Hâk-ı dîn ü küfrde hîç imtiḥân **olmaz** baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [*olmaz, -maz*]
- Ferriyâ semt-i Sezâide ne var olsam devân / Vâhdet-i eşyâda zann ile ğümân **olmaz** baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]
- Tıfl-ı ebceddür iden yâd-ı neseb ey Ferrî / Rind-i bî-kaydum **olur** mı baña fâhr-ı eb ü ced (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*olur, -ur*]
- Cân virmemek **olmaz** o sehî-kadde şarılısam / Râh-ı 'ademe toğrı yol ol ince belidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [*olmaz, -maz*]
- Meysüz erbâb-ı dile ülfet ü şoḥbet mi **olur** / Dilde 'aşk olmayıcağ sözde leṭâfet mi **olur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- **Olmaz** nazîre Zihni-i yek-tâya Ferriyâ / Taklîd-i mün'im olmadı naqd-i züyüfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]
- Hôd bu ma'ûm ki 'âşıklara âzâr **olmaz** / Vâkt-i hicrân gibi âvârelere nâr **olmaz** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 40*). [*olmaz, -maz*]

ol-: Gelmek, gelip çatmak.

- Cevrûñ şeb-i miḥnetde şafâdur ğam içinde / Bu demleri de bir gün **olur** yâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*olur, -ur*]
- 'İd **oldı** diñüz sâkıye peymâne getürsün / Bintü'l-'inebi meclise merdâne getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1*). [*oldı, -dı*]
- Mest-i nâz u 'işvedür şimdi o nev-naḥl-i sitem / Vâkt **ola** kim araya ol dil-firîb âfet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6*). [*ola, -a*]

ol-: Söz konusu olmak.

- Evzâ'-ı ğayrı çekme senün düşmez üstüne / Yârân **olunca** ḥaml idüp ol bârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*). [*olunca, -unca*]
- Ferriyâ şâ'ire icâz-ı suḥandur maṭlûb / Zîkr-i dil-ber de **olursa** yine ıtnâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7*). [*olursa, -ur, -sa*]
- 'İşret-serâda revzene-i zevk u şevk için / Senden **olursa** itme dirîğ ilticâm cām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 2*). [*olursa, -ur, -sa*]
- Lûtf idüp eyle recâmı benüm ey şüh kabûl / Bezm-i vuşlatda **olan** ḥarf-i recâ ḥürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7*). [*olan, -an*]

- Muḥāzāt iddi‘āsın idemez bād-ı şabā **olsa** / Hevāsın bulsa andan daḥi pīş-revdür ‘ayān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [*olsa, -sa*]

ol-: Ortaya çıkmak.

- Sākî-i gül-rû **olınca** cāna şahbā istedür / Ādeme evvel bahār elbette deryā istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1*). [*olınca, -ınca*]
- Seni ağıyār ile gördükçe meded efgānum / Sūr-ı Leylîde **olan** ş-îven-i Mecnûn gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*olan, -an*]
- Zann eyleme şeb-nem güle bûlbûlden eşerdür / Giryānî-i şādî ile dem‘**olsa** ne mānî‘ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4*). [*olsa, -sa*]
- Ey merdümân-ı dîde ne hāl **oldı** toymaduñ / Yāruñ ‘ızār-ı nāzüğine bārî var ben ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]
- Harf-i cevherle tamām târîḥ **olur** ey Ferrî / Hey meded rıḥlet idüp gitdi erenler şāhı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 7, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- Fevtine târîḥ-i tām-mı cevher **oldı** Ferriyā / Aḥmed Ağa eyledi baḳ bezm-i ‘Adnı cāy-gāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 4*). [*oldı, -dı*]

ol-: Gerçekleşmek, meydana gelmek, yaşanmak.

- Ḥaṭṭ-ı nevden dem-i vaşl **oldıgın** itdüm çü trāş / Kılıcum etmegidür zabṭ iderüm işte sened (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4*). [*oldıgın, -dıg, -ı, -n*]
- ‘İd-ber-‘İd **olsa**‘ālem eylemem ümmîd-i ‘İd / Rûze-dār-ı fūrḳat-i yārum benüm nevmîd-i ‘İd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]
- Ferriyā nā-maḥrem-i şādî-i kām u maṭlabum / ‘İd-ber-‘İd **olsa**‘ālem eylemem ümmîd-i ‘İd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [*olsa, -sa*]
- Bî-çāre rind de aşmayı itdi cāy-gāh / Çok demler **oldı** anda o kökli filizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*oldı, -dı*]
- Rüyūña bakmada āzürde olursın cānā / Mülket-i ḥüsnüñe bilmem ki ḥasāret mi **olur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [*olur, -ur*]
- Mevkûf-ı vaḳt-i ḥaṭṭı **olur**‘ayş-ı cāvidān / Kim zindegî-i sermedî zulmet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [*olur, -ur*]
- Al aña evvel ne hāl **oldı** ki kıl kondurmaz iken / Oldı gül-ruḥlar dirîgā pāy-māl-i ḥāl u ḥāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]
- Bezmümde ben de bir gün **olur** mı görür miyüm / Ola şarāb u cām-ı şetāret ḥalef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4*). [*olur, -ur*]
- Vişāl ü būseler va‘d eyledi ammā inanmazdum / O gice meclis-i meyde **olan** peymāna aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2*). [*olan, -an*]
- Rehn olmayınca hırḳa meyūñ keyfî lağv olur / Ālāyiş **olmaz** eylemeyince ‘avām vām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
- Reh-i ‘aşḳ u firākında o güne **oldı** za‘f-ülfet / Ḥaṭṭı fikriyle küyında gönül mür oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
- Vişālî dūr-ı ḥaṭṭında da **olsa** kânî‘üm ammā / Bu baḥt-ı tîre ile ‘işret-i şeb ḳanda ben ḳanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4*). [*olsa, -sa*]
- Ḥayālümde ebed gitmez şurāḥî / Ne hāl **oldı** daḥi rüyāda bāde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]
- Emr-i ‘aks **oldı** mey-i la‘li beni it‘āb ider / Virmede tāb u tarāvet ol melek-sīmāya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4*). [*oldı, -dı*]
- ‘İd irdi **olup** herkese cānāneden iḥsān / Ferrî saña da çerb ü şütüm u hezeyāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [*olup, -up*]
- Çok demler **oldı** olmadı hîç görmek ‘āşıkuñ / Kizb eylemem ki gözde uçar ölmek ‘āşıkuñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*oldı, -dı*]

ol-: Bir durumda bulunmak, bir vasfı taşımak veya bir vasfı kazanmak, hâline gelmek, bir durumdan başka bir duruma geçmek.

- İtsün ḳo hicrūñ ile dil-i bî-nevā nevā / **Oldı** firāş-ı vuşlatuña nā-sezā sezā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1*). [*oldı, -dı*]
- Şevḳ-ı ruḥuñla **oldı** gönül nağme-senc-i ‘aşḳ / İtse ‘aceb mi bûlbûl-i gül-şen-serā serā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*oldı, -dı*]

- Rüyüñ **olunca** gonce-i şād-āb [u] ḥande-zen / Gül gül dimekle n'eyleye her bî-edeb saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [olunca, -unca]
- İ'câzdur ki ḥāl-i siyeh **oldı** zîb-i ruh / Mihr içre müşek itdi mekân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [oldı, -dı]
- Geldükde bezme ol gül-i bağ-ı edeb bu şeb / Ārāyış **oldı** meclise bintü'l-ineb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [oldı, -dı]
- Zülf ü ruh **oldı** şoḥbet-i leyl ü nehārumuz / Göñlümce baña rüz bu rüz oldı şeb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [oldı, -dı]
- Zülf ü ruh oldı şoḥbet-i leyl ü nehārumuz / Göñlümce baña rüz bu rüz **oldı** şeb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [oldı, -dı]
- Ḥāl-i ruḥuñla bir giceci bülbül **oldı** dil / Ferrî'aceb mi söyler ise buldı ḥab bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [oldı, -dı]
- Tanzîr-cûy-ı Vehbî-i pākîze-lehceyüz / Bu nev-zemîn-i tâzeye **oldı** sebep bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 6*). [oldı, -dı]
- Ben ol lâ-ya'kılum mestâne-meşreb / Ki **oldum** 'aşk ile dîvâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [oldum, -du, -m]
- Bu tarḥ-ı tâzede gösterdi neş'e / Fehîm-âsâ **olup** rindâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [olup, -up]
- Gül-çîn-i bûs-ı âteş-i ruḥsârı **ol** göñül / Ol şüḥa 'arz-ı mu'cize-i İbn-i Āzer it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2*). [ol,]
- Bir nîm-nigāh-ı lutfuñ ile mahrem **olmadık** / Ey tîr-i ḡamze bârî derûnumda gel yir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [olmadık, -ma, -dı, -k]
- Kim dir ki sözde reşk-i Mesîḥâ-yı Meryem it / Merd **ol** cihānda Meryem-i ma'nîyi mahrem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [ol,]
- Meyl-i leb-i yâr **oldı** bize takviye-i 'aşk / Erbâb-ı dilüz şāhib-i yâkût-ı ḥarâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6*). [oldı, -dı]
- Kaş **olsa** n'ola mu'tekif-i türbet-i pāküm / Ferrî benüm ol mürde-i tâbût-ı ḥarâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 7*). [olsa, -sa]
- Ol mey-gedenüñ düşkünine emr ide bi'l-'aks / Derd ü ḡam **olur** eşribe vü kût-ı ḥarâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [olur, -ur]
- Şimdi hem-bezm-i rakîbân keç-endîş **oldı** / Burc-ı 'akrebde karar eyledi ol mâḥ 'abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [oldı, -dı]
- Encâm-ı meyde şüret-i rüsvâyı gösterür / Cem câmi **olsa** âyîne-i râz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3*). [olsa, -sa]
- Encâm-ı meyde şüret-i rüsvâyı gösterür / Cem câmi olsa âyîne-i râz **olur** mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3*). [olur, -ur]
- Cem itdi câm göbeği câmeden kabâ **olıcak** / 'Ārûs-ı 'işrete sırça sezâ-nümâ-yı kadeḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [olıcak, -ıcak]
- **Olunca** ḡulḡul ile mey neḡam-serây-ı kadeḥ / Ḥarîm-i bülbülü geçdi ḥarem-serây-ı kadeḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [olunca, -unca]
- **Olup** ḡurûḥ-ı mey-âşâm-ı meygede şeh-i 'aşk / Düşünce fırka-i rinde zıll-ı Hümâ-yı kadeḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4*). [olup, -up]
- Murḡ-ı taḇ'uñ hem temâşâ-gāhı hem dāmı **olur** / Bu 'acebdür gösterür kayd içre kāmı zülf ü ruh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [olur, -ur]
- Bilürüm qadrini ben ḡam degül eylerse o red / Ma'rifet lâzimesi **oldı** çü hırmân ebed (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [oldı, -dı]
- Ey cân-ı 'aşka dāḡ urıcı lâle-ḥad meded / Ḥadden ziyâde ser-keş **olan** serv-i kad meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [olan, -an]
- Ḥayrân-nişîn-i künc-i tecerrüd olur şahâ / Me'yûs-ı vaşl-ı yâr **olıcak** kâr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [olıcak, -ıcak]
- Şādî vü sūr u şevk u tarab oldı ber-taraf / Ye's ü melâmet **olur** imiş yâr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [olur, -ur]
- Kim didi ḥuffâşa **olmaz** şems-i şevk-efzâ melâz / Ḥal-i rüy-ı yârı seyr it eylemiş ḥâlâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [olmaz, -maz]
- Nev-zemîn-i Zihnîde itmem murabba'-sâzlık / Ferriyâ güncişke **olmaz** lâne-i 'Ankā melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [olmaz, -maz]
- Tâbiş-i mey ile ser-germ **olıcak** fitne-dilân / Her kadeḥde sâkîden bûs-ı dil-ārâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [olıcak, -ıcak]
- Ülfet itmez çeşm-i pür-şür [u] fiten-cûyuñla dil / **Olamaz** mestânelerle dâ'imâ ḥuş-yâr yâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [olamaz, -a, -maz]
- Virmedüñ bir bûse sâkî**olmaduñ** mey içmedük / Ḥatırum âzürde itdüñ ey büt-i cevvar-vâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [olmaduñ, -ma, -du, -ñ]

- Dilde ‘aşkuñ şu‘le-zā fānūs-ı ‘unşurdan geçüp / Gün gibi zāhir **olunca** eylemez inkār kār (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [olunca, -unca]
- Şî‘r ile mümtāz **olup** Ferriyā / Dehrde bir şā‘ir-i ferzānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [olup, -up]
- Rûze temüz u dil-ber **ola** âteşî-mizâc / Elbet cihānî teşne vü mahrûr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4). [ola, -a]
- Bed-mest **olunca** sâkî koma yârî çek çevir / Yüsufsa dañi dāmen-i dil-dārî çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [olunca, -unca]
- Bir hadeng-i gamzenüñ âmâcî **olmuş** dil-berüm / Kendi gibi bir büte beñzer o da urğundur (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6). [olmuş, -muş]
- Seyr eyle ne cellād-ı ser ü cān **olacakdur** / Çok serler anuñ uğrına kurbān **olacakdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [olacakdur, -acağ, -dur]
- Mu‘tādî olur ise eger ‘aşk ile girye / Eşküm giderek kulzüm ü ‘ummān **olacakdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [olacakdur, -acağ, -dur]
- Mu‘tādî **olur** ise eger ‘aşk ile girye / Eşküm giderek kulzüm ü ‘ummān olacakdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [olur, -ur]
- Sāhîr-i çeşmüñ ne dem ki şāhin-i lāhūt **olur** / Haşyetinden kebk-i dil bend-i çeh-i Hārūt **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [olur, -ur]
- Zîr-i lebde kâtib-i kudret idüp ta‘lîk haţ / Şafha-i la‘l üzre şan tahrîrce-i yâkūt **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [olur, -ur]
- Hastegānuñdan meta‘-ı vaşluñı itme dirîğ / Hıfz olursa bir kumāş ārāyîş-i tābūt **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3). [olur, -ur]
- Hûn-ı cānum ile tezyîn it o kâtîl gamzeñi / Hançer-i şāhānda zînet kızıl yâkūt **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [olur, -ur]
- Ben şehîdüm olmuşum pā-māl-i hussād u rakîb / Küşteğān ekşer kilāba kuzğuna ya kût **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5). [olur, -ur]
- Falya virdüñ karşılık almazdan evvel parlama / Dûde-i āhuñ niçün hem-şu‘le-i bārūt **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [olur, -ur]
- Bezm-i meye rüyum gül ü dîdem **ola** nergis / Elbet nuğul ol bezme leb-i pür-şekerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8). [ola, -a]
- Reh-i vaşl-ı dil-ārāda heves ki sedd-i rāhumdur / O sevdā ki **olur** her dem sürüd-ı medd-i āhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [olur, -ur]
- **Olur** şuda semek gökde melek āvāre-i vaşluñ / Olur sevdāñ ile ‘ālemde hem-derd-i düğāhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [olur, -ur]
- Olur şuda semek gökde melek āvāre-i vaşluñ / **Olur** sevdāñ ile ‘ālemde hem-derd-i düğāhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [olur, -ur]
- **Olur** derd-i seherle dil dem-ā-dem vālih ü ser-sām / Şeherde vü mesāda Ferriyā me’mul o māhumdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [olur, -ur]
- Peşmîne-püş-ı ‘aşkuñum ey şüh-ı Hāşimî / Āl-i ‘Abāya bende **olana**‘abā düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [olana, -an, -a]
- Ben figān itdükçe istîğnâsî eفزün olmada / Mülket-i fitne raşîn ü üstüvār **olmağdadur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [olmağdadur, -mağda, -dur]
- Öyle mest-i fitnedür ol dîde-i sihr-āferîn / Şîr-i nerler göz göre şayd u şikār **olmağdadur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [olmağdadur, -mağda, -dur]
- Feyz-i luţf-ı ‘aşk ile Dîvān-ı Ferrî dem-be-dem / Çeşm-i dil-ber gibi şüh-ı fitne-kār **olmağdadur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [olmağdadur, -mağda, -dur]
- Cibrîl **olursa** vākîf-ı rāz olmaz ey perî / Sırr-ı lebüñ ki hāne-i cānumda gizlidir (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [olursa, -ur, -sa]
- Ferrî sarılıp saña müsāvî **olamazsa** / Ol dil-şüde sāyeñle düşer hāke berāber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [olamazsa, -a, -maz, -sa]
- Var mı hûbānuñ ‘aceb munşifî yoğsa Ferrî / Cümlesi böylece gaddār u hıyānet mi **olur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [olur, -ur]
- Bir mertebe gül-zārî-i kuds **oldı** hayālüm / Ol lānede kim bülbul-i ‘ulvî dilümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [oldı, -dı]
- Cem‘iyyet-i hātîr komadı bizde bu devrān / Efkār perîşān **olup** evhām cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [olup, -up]
- Çarh itmediyse bü‘l-hevesān gibi kām-yāb / Ferrî ferîd-i devr ü zamān **oldıgum** yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [oldıgum, -dığ, -um]
- Söyüñdi sūz-ı dil farkında dūd-ı āh **olup** bezmde / Ümîd itmem vişālîn ‘îde lāyık micmerüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [olup, -up]
- Girye efgān ile **oldukda** soñı hayretdür / Ra‘d u berk ile nüzül itse maţar çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [oldukda, -duğ, -da]

- Müsellimde o meh kâ'im-makâm-ı şeh-levend **olmuş** / Güzeller şâhı hâşıl bir melek-sîmâya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [olmuş, -muş]
- Her bü'l-hevesûn bildiği kantar degüldür / Mîzân-ı zeheb zîver-i dest-i eşel **olmaz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [olmaz, -maz]
- Var der-gehine vaktidür ol zîb-i şuduruñ / Her demde mihir zîver-i burc-ı hamel **olmaz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [olmaz, -maz]
- Ca'fer-kerem ebrâr-ı himem Hayrî Efendi / Der-gâhı gibi dilleri cây-ı emel **olmaz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 8). [olmaz, -maz]
- Hâşiyet-i zâtumda siham olalı muzmer / Efsâne daği **olsam** o sîmîn-ten uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [olsam, -sa, -m]
- **Olmazsağ** eger mahrem-i şad-âb-ı girişme / Mülk-i fiteni âhla berbâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [olmazsağ, -maz, -sağ]
- Hayâlün ey kıyâmet-kâmetüm özge sehâd **oldı** / Dü çeşmüm tâ şabâh-ı haşre dek bîdârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [oldı, -dı]
- Hayâl-i kâkülün ma'nâda zencîr-i cünün **oldı** / Enîsüm güşe-i miñnetde âh u zârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [oldı, -dı]
- Benüm ol zâde-i mihr-i sipihr-i ma'rifet ammâ / Ne kâna cevherüm nâ-dân **olanlar** Ferriyâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 9). [olanlar, -an, -lar]
- **Olup** muṭlağ tecerrüd âlemin merdâne feth itdi / Göñül râh-ı hüdâda şeyh u mürşid reh-nümâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [olup, -up]
- Erbâb-ı dile her ne kadar hâk **olursak** / Destâr gibi zâhide püsküllü belâyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [olursak, -ur, -sa, -k]
- **Olalı** zehr-i gam-ı aşk ile dil telh-mezâk / Seher-i h'âhiş ile meyl-i şeker-h'âb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [olalı, -alı]
- Köhne-pîr **olsak** da şît ü şöret-i eş'âr ile / Tâze terdür Ferriyâ tâ rûz-ı maşşer nânumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [olsak, -sa, -k]
- Teşne-i câm-ı eceldür cân-ı vahdet-âşinâ / Sürumuz mâtem zamân-ı merg **olur** bayramumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [olur, -ur]
- Güldür dehâni lâle hem olmuş hem **olmamış** / Sâgar yeter piyâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [olmamış, -ma, -mış]
- Bürkâc cemâli üzre çü fânüs-ı şem'dür / Rû-püş-ı rûyî vâle hem olmuş hem **olmamış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [olmamış, -ma, -mış]
- Eyler ketân-ı şabrımı pejmürde şevk ile / Âhum o mâha hâle hem olmuş hem **olmamış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [olmamış, -ma, -mış]
- Eyler nazîre Ferriyi mecbûr tab'-ı şüh / Tâze gazel havâle hem olmuş hem **olmamış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7). [olmamış, -ma, -mış]
- Güldür dehâni lâle hem **olmuş** hem olmamış / Sâgar yeter piyâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [olmuş, -muş]
- Bürkâc cemâli üzre çü fânüs-ı şem'dür / Rû-püş-ı rûyî vâle hem **olmuş** hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3). [olmuş, -muş]
- Eyler ketân-ı şabrımı pejmürde şevk ile / Âhum o mâha hâle hem **olmuş** hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [olmuş, -muş]
- Eyler nazîre Ferriyi mecbûr tab'-ı şüh / Tâze gazel havâle hem **olmuş** hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7). [olmuş, -muş]
- Kânîc piyâz va'de-i ferdâñ **olursa** da / Rindân için nevâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6). [olursa, -ur, -sa]
- Darb-ı sine **oldı** mu'tâdum kuzum nâkûs-veş / Görseñ inşâf eyler idün zâr [u] efğânım Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [oldı, -dı]
- Revzen-i Kanlı Kilîsâdur dü çeşm-i intizâr / **Oldı** ya Şulu Manastır bâbı çeşmânım Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6). [oldı, -dı]
- Pey-revî-i Hâzret-i Zihnîde akşarsa n'ola / Pây-ı kilik-i Ferri leng **oldı** amân cânım Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7). [oldı, -dı]
- Sümât-ı aşkınuñ kıssisi **oldum** ey şanem / Beste-i zünnâr-ı zülfün oldı gerdânım Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [oldum, -du, -m]
- Hem-dem **ol** bir Zühre-çehreyle şafâ engüşteni / Perde-i hoş-nağme-i kânünce-i Nâhîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [ol,]
- Rû-püş-ı ruḥı sâtir-i lem'olsa ne mâni' / Fânüs serâ-perde-i şem'olsa ne mâni' (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [olsa, -sa]
- Uşşâk çü mahbûba terakkubda hezâra / Başdan başa gül nahli ki sem'olsa ne mâni' (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3). [olsa, -sa]
- Bezmümde ben de bir gün olur mı görür miyüm / **Ola** şarâb u câm-ı şetâret halef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [ola, -a]

- Ol bî-vefâyı Ferrî sevip görmedi ferah / Hicr ile **oldı** miñnet ü hasret halef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [oldı, -dı]
- Pek hoş olurdu bulmasa ger her kemâl zevâl / Âh **olmasaydı** devlet ü zillet halef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [olmasaydı, -ma, -sa, -y, -dı]
- Pek hoş **olurdu** bulmasa ger her kemâl zevâl / Âh olmasaydı devlet ü zillet halef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [olurdu, -ur, -dı]
- Rûz-ı vaşl üftâdeñe ‘îd **oldı** bir bālâ-yı ‘îd / Hâcîya zîrâ şey’ olmaz hacc-ı ekberden laţîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [oldı, -dı]
- Kim **oldı** penbe-i şubh-ı kıyâmet / Toğunca mihr-i pür-envâr-ı ‘âşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [oldı, -dı]
- **Olupdur** târ u püd-ı câme-i ‘aşk / Şu‘â‘-ı rişte-i enzâr-ı ‘âşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [olupdur, -updur]
- Virince şu‘le câna nâr-ı ‘âşık / **Olur** aħker gül-i destâr-ı ‘âşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 1). [olur, -ur]
- Hevâ-yı zülfine uysam ‘aceb mi / Perişân-ter **olur** eţvâr-ı ‘âşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [olur, -ur]
- Büt-i nev-resteciğüm gibi dil-ârâ Ferrî / **Oldı** bu teng zemînüñ de me‘âlî küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5). [oldı, -dı]
- Haţ gelür ğayrı ne gûne yolunup çarpınsa da / Ferriyâ mechûl **olan** mevķi‘de aħşam itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 7). [olan, -an]
- Gerçi **olduĸ** vaşlınuñ cüyendesı eller gibi / Ey büt-i nâ-râm saña pek çok da ibrâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [olduĸ, -du, -ĸ]
- Zâhid ü kıssıs yek-sân **oldı** ma‘bed her taraf / ‘İndümüzde farkı yokdur mescid ü büt-hânenüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [oldı, -dı]
- Sırr-ı la‘lûñ ile lâl **oldıguma** ta‘n eylemez / Şem‘ ile zevķ-ı sükûtın fehm iden pervânenüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3). [oldıguma, -dıĸ, -um, -a]
- Baña ‘aşkuñ şehâ hâdî-i vâdî-i cünün **oldı** / Beni âşüfte vü rûsvâ idüp sen bî-dimâĸ olduñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [oldı, -dı]
- Gönül ol dil-keşinden çîde-i dest-i ferâĸ **olduñ** / Ümîd ‘işret-gehinden ya‘nî işkeste ayaĸ **olduñ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1). [olduñ, -du, -ñ]
- Baña ‘aşkuñ şehâ hâdî-i vâdî-i cünün oldu / Beni âşüfte vü rûsvâ idüp sen bî-dimâĸ **olduñ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [olduñ, -du, -ñ]
- Fitil-efrûz-ı şem‘-i hasret-i rüyüñ iken gönülüm / Sen erbâb-ı fesâduñ bezmine rûşen-çerâĸ **olduñ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 4). [olduñ, -du, -ñ]
- Tarf-ı hayâl-i yâra açup gizli manzara / Hasret yolında dâĸla sîr-âb-ı revzen **ol** (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [ol,]
- Ey merdümân-ı dîde ne hâl oldu toymaduñ / Yârûñ ‘ızâr-ı nâzüĸine bârî var ben **ol** (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [ol,]
- Küstâh-ı vaşlın âhiri dâmânı çâk olur / İster felekde Yûsuf-ı gül-pîreñen **ol** (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [ol,]
- Yârı aĸyâr ile **olsun** görelüm ĸam niçe bir / Ef‘î pâ-zehri ile def‘-i sümüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7). [olsun, -sun]
- Fıkr it müje bî-dâdı ile hâl-figârı / Kim hâne-i zenbûr **ola** melcâ-yı karârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 2). [ola, -a]
- ‘Aşk eyleyeli nâr u şerer hâşıl u bârum / Dâĸ **oldı** gülîstân-ı derûnumda bahârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [oldı, -dı]
- **Olmaĸda** nişîmen baña zillet-geh-i hırmân / Düşdüke dile servet ü sâ mân-ı diyârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [olmaĸda, -maĸda]
- Hâk **olsam** ider Ferrî o tûñi-i maĸâla / Ta‘lîm-i suhan âyîne-i seng-i mezârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7). [olsam, -sa, -m]
- Mest **olsam** o rûtbe mey-i ‘aşkı ile yârûñ / Şundukça kadeh ben leb-i handâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [olsam, -sa, -m]
- Ferrî ne ĸam ‘âlemde perîşânı **olursam** / Tek kâküli-veş düşsem o gerdâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6). [olursam, -ur, -sa, -m]
- Süveydâma fûrûĸ [u] nûr-ı aĸdes târ u püd **oldı** / Mücerred-rûh-veş müstaĸnî-i seyfürdur gönülüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [oldı, -dı]
- Esîr-i câm-ı ‘îrfân u maħabbet **oldıgumdandur** / Bu dâr-ı mülke ancak şoħbet-i rindân içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [oldıgumdandur, -dıĸ, -um, -dan, -dur]
- Rehn **olmayınca** hırķa meyüñ keyfi laĸv olur / Âlâyiş olmaz eylemeyince ‘avâm vâm (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]
- Bezme ne gûne **olsa** daħi mey müdâm dâm / Olmaz hemîşe sâķî-i dil-keş-hırmân râm (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [olsa, -sa]

- Bülbulüm pervâne-fiṭrat vādī-i tecrīdde / Kim şerār-ı eyem-i ‘aşk **oldı** dā’im gül-şenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3). [oldı, -dı]
- Ferriyâ meclâ-yı erbâb-ı derûn **olmaḳ** gerek / Bu cihâna ben vedâ’ itdükde ḥâk-i medfenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 5). [olmaḳ, -maḳ]
- Bir âfetüñ üftâdesidür haylî zamândur / Mağmum ise ma’zûr **ola** hicrânla gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [ola, -a]
- Me’nûs **olalı** cân u dile pîşe-i rindî / Âzürdedür âlâyiş-i ‘unvânla gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4). [olalı, -alı]
- ‘İd **oldı** o şüh ile varup meclise bî-kayd / Bezmüñ bir iki sāgar-ı sîr-âbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [oldı, -dı]
- Revâ mı büm u zâğıstân **ola** bezm-i çemen-zâr / İde muḥtel bizi âvâregî-i pây-ı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [ola, -a]
- Cünûn-ı ‘aşk ile Cibrîl **olsam** Sidre zindân / Baña hoş nağme-i zencîr ü hü-yü hây-ı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 8). [olsam, -sa, -m]
- **Olunca** zîver-i āgûş-ı fikrüm la’l-i alı / Virür bir başka neş’e neşve-i şahbâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7). [olunca, -unca]
- Bahâr irdi yine düşdi dile sevdâ-yı gül-şen / Bu mevsimde **olup** dil bülbul-i şeydâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [olup, -up]
- Ne bülbul bir semender-fiṭrat âvâre **olup** dil / Ne nâr-ı tütûn aḥlar ne gül-i zîbâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2). [olup, -up]
- Meyl-i zen itmez kişi ‘aklında maḡbûn **olmadan** / Kays Mecnûn olmadı Leylîye meftûn olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [olmadan, -madan]
- ‘Aşk-ı tıflı gör Züleyhâ vâşıl-ı selm olmadı / Tâ ḥadeng-i ğamze-i Yûsufu urġun **olmadan** (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2). [olmadan, -madan]
- Menzil-i Ḥamdîde Ferî kabza almışlardanuz / Korkmazuz âmâc-ı tîr-i ta’n-ı gerdün **olmadan** (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 7). [olmadan, -ma, -dan]
- Meyl-i zen itmez kişi ‘aklında maḡbûn **olmadan** / Kays Mecnûn **olmadı** Leylîye meftûn olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 1). [olmadı, -ma, -dı]
- Ğam degül fikr-i zenaḥla pîr-i bend-i ‘aşk isem / **Olmadı** Yûsuf ‘azîz-i ḥalḳ mescûn olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [olmadı, -ma, -dı]
- Cins-i keyfiyyet diyâr-ı ğurbete düşmiş gibi / Bî-naşîb **olduḳ** yine bezm-i Cem ü Cemşiddin (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [olduḳ, -du, -ḳ]
- Hicrinde telef itdügüme nakd-i sirişküm / ‘Ayb eyleme mecnûn **olan** itlâfı ne bilsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5). [olan, -an]
- İm’ân ile fark eylemeyen ḥüsn[i] kemâ-hî / Şâ’ir daḥi **olur** ise evşâfı ne bilsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6). [olur, -ur]
- Zîb-i desti **olsa** leb-rîz-i şarâb ‘âşîḳ degül / Neşvesiyle dil-beri de bî-ḳarâr eyler sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2). [olsa, -sa]
- Kâtı âşûb-ı devrân **olacaḳdur** âkıbet cânâ / Eger virmezse dest-i dîdeye her-giz ‘inân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 6). [olacaḳdur, -acaḳ, -dur]
- Ferî **olalı** bülbul-i gül-zâr-ı tecerrüd / Mañşûra uyar nağmelerüm gâhî de şûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [olalı, -alı]
- Zâhid kadeḥüm aḥladıġuñ gibi **olaydı** / Çokdan deġişürdüm anı ben câm-ı ṭahûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 3). [olaydı, -a, -y, -dı]
- Eş’âr degül Ferî gibi mu’cize-ġüyuñ / **Olıcak** ḥâmesi sihr ide mi zangâ(?) (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [olıcak, -ıcak]
- O meh-rû ‘ömr-i sermedle dilâ hem-vâr var olsa / Vaşıl-da her dem-i dil-dârda da der-kenâr kâr **olsa** (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [olsa, -sa]
- Kesperse ṭârem[i] gönlüm keserle kesrle kesmem / Dil-i sevdâ-gerüm ger küdek-i mi’mâr mâr **olsa** (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 2). [olsa, -sa]
- Olur ‘âlem mu’aṭṭar dökse kâkül ol meh-i gül-rû / ‘Usurla âhû-âsâ ger dil-i ‘aṭṭar ṭar **olsa** (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [olsa, -sa]
- Hevâ-dâr-ı sevâd-ı turre-i tarrârdur gönlüm / Rehâ olmasa aşlâ kâkül-i dil-dâr dâr **olsa** (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4). [olsa, -sa]
- Dü deh-sâl **olsa** meh-rûlar şadâlar da düġâha res / Uşûle gelse Ferî ḥâl o mekkâr kâr olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [olsa, -sa]
- Dü deh-sâl olsa meh-rûlar şadâlar da düġâha res / Uşûle gelse Ferî ḥâl o mekkâr kâr **olsa** (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [olsa, -sa]
- **Olur** ‘âlem mu’aṭṭar dökse kâkül ol meh-i gül-rû / ‘Usurla âhû-âsâ ger dil-i ‘aṭṭar ṭar olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [olur, -ur]
- Metindür ḥâcibi semmûr Hindî şerḥidür ḥaṭṭı / Güzelce diḳḳat it ebrûsı semmûr **oldı** gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [oldı, -dı]

- Göñül ol Müsî-i hayret-fezâ-yı rûy-ı yâr **oldı** / Şadâ hep len terânîdür bezm-i Tûr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3*). [oldı, -dı]
- Göñül ol Müsî-i hayret-fezâ-yı rûy-ı yâr oldı / Şadâ hep len terânîdür bezm-i Tûr **oldı** gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3*). [oldı, -dı]
- Süzildi dîdesi ebrû seçildi gamze tîr **oldı** / O meh günden güne gün gibi meşhûr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4*). [oldı, -dı]
- Reh-i ‘aşk u fîrâkında o güne oldı za‘f-ülfet / Hâtı fikriyle küyında göñül mûr **oldı** gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5*). [oldı, -dı]
- Şarâb-ı ‘aşkı virdi baña deryâ-dil **oldı** ol / Beni mest eyledi kendisi maḥmûr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6*). [oldı, -dı]
- Şarâb-ı ‘aşkı virdi baña deryâ-dil oldı ol / Beni mest eyledi kendisi maḥmûr **oldı** gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6*). [oldı, -dı]
- İder her küşte-i ma’nâyı Ferrî feyz ile ihyâ / Şarîr-i hâme-i mu‘ciz-edâ şûr **oldı** gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 7*). [oldı, -dı]
- Görinür geh görünmez büse virmez hîç ele girmez / Hemân bir şûret **oldı** şanki fânûs-ı hayâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2*). [oldı, -dı]
- Gelüp bezme açılmazsuñ mey içmez hem-dem **olmazsuñ** / Nedür hâlûñ efendim böyle dâ’im infi‘âl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4*). [olmazsuñ, -maz, -suñ]
- O mehle farḡumuz beyne’s-semâkû ve’s-semek **oldı** / Cüdâ-yı hâl-i rüyum aña kevkeb kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 2*). [oldı, -dı]
- Öyle mest-i naḥvet ü nâz **oldı** ol nâzende şûh / Söylemez baña dönüp dîvâra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4*). [oldı, -dı]
- Bir büse-i cân-baḥşuñâ kânî‘ dil-i şeydâ / Gör baḥtı ki virmez anı rû’yâ daḥi **olsa** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3*). [olsa, -sa]
- Ferrîden ıraḡ olma gel ey âfet-i vaḥşî / ‘Arz eylemez hâlini tenhâ daḥi **olsa** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5*). [olsa, -sa]
- Bir tâze-edâ sâde ḡazel **oldı** bakılsa / Ferrî ḡo bulunsun bu da dîvân arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5*). [oldı, -dı]
- **Olup** zünnâr-bendi dil girince Kırk Kilîsâya / Perestîş eyledüm yüz yirde ol meh-rû-yı tersâya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1*). [olup, -up]
- Câm-ı mey **olur**‘âşıka âyîne-i ümmîd / Âzâdeye bilmem taleb-i sâḡar-ı Cem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2*). [olur, -ur]
- Meftûr-ı şerâret ezeli kevkebümüzde / Ber-ḡayr **olacak** düş de görünmez şebûmüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 1*). [olacak, -acak]
- Ferrî viricek mîhr-i ruḡuñ ‘aşkına cânı / Hürşîd çerâḡ **olsa** gerek medfenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 5*). [olsa, -sa]
- Dil âyînesin şâf idüp İskender-tîbâ‘ol / Dârâda olan devlet-i dârât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4*). [ol,]
- Böyle nev-âyn ü tâze-tarḡ u ḡoş-uslûb ile / Zîver-i tām **ol** cihânda Ferrîyâ maḡta‘ gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5*). [ol,]
- Çâr ebrû ḡüsün içün vefk-ı murabba‘dur yâḡûd / Vechûñe zîbâyiş **olmuş** şî‘r-i dü maḡla‘ gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2*). [olmuş, -muş]
- Maḡbaḡ geh[î] mey-ḡâne bile **oldı** ḡarâbât / Zâhid ḡademünle marâz-ı âkile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 2*). [oldı, -dı]
- **Oldı** yine bir çeşm-i siḡir-sâza fûtâde / Efsûn-zede dil vardı çeh-i Bâbile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4*). [oldı, -dı]
- **Olurdu** vâlih ü dem-beste Ferrî / Göreydi şî‘rimi ‘aşruñ Lebîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7*). [olurdu, -ur, -dı]
- **Oldı** ḡayfâ aḡterüm burc-ı nuḡset kevkebi / Necm-i sâ’ir gibi devr ü seyr-i ecrâm itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 4*). [oldı, -dı]
- ḡamuñla kârı ḡül-ḡeşt-i beyâbân-ı cünün **oldı** / Şorarsañ Ferrî-i zârı gezer dîvânedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5*). [oldı, -dı]
- ‘Aynuma girmez tecellîden cihân Tûr **olsa** hep / Öyle ḡayrân eylemişdür kim mey-i vaḡdet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3*). [olsa, -sa]
- Vâdî-i maḡabbetde alîş sûz u ḡüdâza / İnsân iseñ **ol** âteş-i ‘aşkıñ ḡaḡnûsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3*). [ol,]
- Ruḡsâre-i cânân ki pâ-mâl-i ḡaḡ **oldı** / ‘Âşıḡ anı zabḡ eylemeḡe ḡükm-i ḡaḡ **oldı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1*). [oldı, -dı]
- Bezmününden atup bendeñi tundan tûna devrân / Eşḡüm heves-i semt-i murâd ile şaḡ **oldı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2*). [oldı, -dı]
- Devr itdi beni nâvek-i âḡumla velîkin / Her-âyîne âyînesi çarḡuñ saḡaḡ **oldı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3*). [oldı, -dı]

- Nâz ile hıram itmek egerçi saña maḥşûş / Ammâ bu revîş bu yürüyüş hoş-nemaṭ **oldı** (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 4). [oldı, -dı]
- Ferrî bu gâzelde olamaz çok da taşalluf / A'lâ degül ednâ degül ancak vaşat **oldı** (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5). [oldı, -dı]
- Cezbe-i ândur viren keyfiyyet-i 'aşka tamâm / Neş'e-dâr **olmaz** imiş olsa eger bî-mâya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [olmaz, -maz]
- Cezbe-i ândur viren keyfiyyet-i 'aşka tamâm / Neş'e-dâr olmaz imiş **olsa** eger bî-mâya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 5). [olsa, -sa]
- Ey şeh-süvârum el-meded çignetme rahşa **ol** halîm / Ey gönce-leb ve'y lâlê-ḥad cānum saña olsun garîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32). [ol, -]
- Mülki riyâz u kendi gül **oldı** hezârî 'aql-ı kül / Ehl-i fesâda yok sübül mehdî-i rāh-ı müstakîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6). [oldı, -dı]
- Bu müjde-i sür-ı şu'ab çün halkı itdi ber-ṭarab / Şâ'ir gürûhı cümle hep târîḥ için **oldı** za'îm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11). [oldı, -dı]
- Ben daḥi misl-i 'andelîb **oldum** o yüzden nâ-şikîb / Kaldum velî murğ-ı garîb gurbetde ber-ḥâl-i şakîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20). [oldum, -du, -m]
- Ey şeh-süvârum el-meded çignetme rahşa ol halîm / Ey gönce-leb ve'y lâlê-ḥad cānum saña **olsun** garîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32). [olsun, -sun]
- Ol şâ'irüm 'İsâ-makâl meydân-ı kuds **olup** mecâl / Şi'rüm kamu sihr-i helâl her bir sözüm dürr-i yetîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23). [olup, -up]
- Vardur daḥi çok nev-heves tûṭî-yi kudsiye kafes / Lutf-ı şeh olsa dest-res her biri **olur** bir kelîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17). [olur, -ur]
- Bir gönce-gülsün el-ḥazer âh-ı dilüm eyler eşer / Hâlûñ **olur** benden beter derd ile Vallâhü'l -'Azîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35). [olur, -ur]
- Her bir kelâmum şîr **olur** maẓmûnlarum naḥçîrolur / Bîkr-i suḥan teşhîr olur nuṭk itmeden ṭab'-ı kerîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40). [olur, -ur]
- Her bir kelâmum şîr olur maẓmûnlarum naḥçîrolur / Bîkr-i suḥan teşhîr olur nuṭk itmeden ṭab'-ı kerîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40). [olur, -ur]
- Sebük-mağz olduğumdan böyle bergeşte ider devrân / Yakışmaz ki hevâ kâkül-veş **ola** başda pîrâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18). [ola, -a]
- Cihâna tâ ki vâlâ-yı vezâret **ola** revnaḥ-res / Ki tuğ u rāyet ü ṭabl [u] 'alem tâ **ola** pîrâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39). [ola, -a]
- Var ol dâdâr u Dârâ-ḥaşmet ü Ca'fer-şafâya kim / Niçe Sencer-menişler şöhretiyle **oldı** dün-pāye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19). [oldı, -dı]
- Sebük-mağz **oldığımdan** böyle bergeşte ider devrân / Yakışmaz ki hevâ kâkül-veş ola başda pîrâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18). [oldığımdan, -dığ, -um, -dan]
- Bu da bir emr-i müsta'ceb zebûn-ı dest-i 'aşk **oldum** / Taḥakküm eyler iken ḥikmet-âmûzân-ı ḥod-rāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8). [oldum, -du, -m]
- Hümâ-veş rûyîña ey gül-beden ḥaṭ şalmasa sāye / Şeh-i dâd-âver **olmazduñ** daḥi bezm-i dil-ārāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [olmazduñ, -maz, -du, -ñ]
- Eş'arum **olup** neş'eli şahbâ-yı ma'ânî / Maẓmûn-ı dil-âvîzleri muğ-beçegândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 18). [olup, -up]
- Şâh-nâzum idelüm geşt-i çemen gül devridür / Sünbüle nağmeyle hem-reng **ola** mı gör kâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6). [ola, -a]
- Şâ'ir-i gül-şen-zamîrüm gönce maẓmûn gül ḥayâl / **Oldı** reşk-i ṭab'um ile şüret-i dîvâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [oldı, -dı]
- Her nihâl-i tâzesi üzre bulur şad sünbüle / **Olmasaydı** sünbül-i fettân gibi tarrâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25). [olmasaydı, -ma, -sa, -y, -dı]
- Eyleme zîb-i 'ızârûñ sevdiğüm her-bâr gül / **Olmasun** lutf ile ol nâzûk-mizâca bâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51). [olmasun, -ma, -sun]
- Bûstâna ger nesîm-i ḥilkatı itse vezân / Dem-be-dem **olmazdı** bād-ı şubḥ ile bîmâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22). [olmazdı, -maz, -dı, -]
- **Olsa** ger ebr-i bahâr-ı himmetinden feyz-yâb / Ugramaz mekr-i ḥarîfe verd-i cennet-vâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23). [olsa, -sa]
- 'Arz-ı hâl ile ḥikâyetdür murâd aḥvâlûmî / Bî-edeblikdür şikâyet **olsa** da bisyâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 39). [olsa, -sa]
- Ferriyâ terk eyle lâfî bâ'îs-i taşdî'dür / Şandal-âsâ **olsa** da ḥâşiyet-i iksâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 58). [olsa, -sa]
- Müste'id **olsaydı** gûşa nuṭk-ı şekker-bârını / Olur idi tûṭî-âsâ kâbil-i güftâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24). [olsaydı, -sa, -y, -dı]
- Müste'id olsaydı gûşa nuṭk-ı şekker-bârını / **Olur** idi tûṭî-âsâ kâbil-i güftâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24). [olur, -ur]

- Gerçi fenn-i şîr ile üstâd-ı mazmûn-perverüm / Böyle mahzûn mı **olur** her eyleyen tîmâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36). [olur, -ur]
- Ya'nî kim Ahmed Efendi maḥlaş **olmuş** Nazîf / Niçe sâpâş ile lutfîn rûḥ-ı Sencer gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [olmuş, -mış]
- Tutam izz-i şerîfûñle bir az fahriyye vâdisin / Qadîmî de'v **olan** nazm-âverân ü şâ'irân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40). [olan, -an]
- Eger hoş-hâl **olaydum** böyle mi eylerdüm evşâfin / Dizerdüm dürr ü cevher ḥâme-i mu'ciz-beyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39). [olaydum, -a, -y, -du, -m]
- Şîrâ'landurdı hep cümle mühimmâtın idüp tekmîl / O düstür-ı mekârim-pîşe çün **oldı** devân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16). [oldı, -dı]
- Murâdum intisâb ile derinde bende **olmaḳdur** / Qabûl eyler ise şaff-ı ni'âl-i bendegân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32). [olmaḳdur, -maḳ, -dur]
- Vezîrâ Baḥr-i 'Ummân-ḳadr u ḳulzûm-cûd u bezm-ârâ / Felek bir şandal **olmaz** baḥr-i lutfunda gümân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [olmaz, -maz]
- Reh-i nâ-refteyi baḥr-i dilümde bendeñüz buldum / Suḥan-dân-ı selefden **olmuş** ol vâdî nihân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42). [olmuş, -mış]
- **Olunca** yümn ü iḳbâl ü şerefle zîb-i tersane / Gümüş Şuyı gibi altun aḳıtdı bî-kesân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7). [olunca, -unca]
- Ya'nî hem-nâm-ı hafîd-i Ḥazret-i Şâh-ı Rûsûl / İsmi gibi ḥulḳı da **oldı** ḥasen yok hem-seri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10). [oldı, -dı]
- Niçe defter-dâra dar **oldı** o ḳaftân-ı laṭîf / Bol bol geysün otursun yokdur andan bihteri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12). [oldı, -dı]
- Niçe zûll ü meskenetle ḥâsıl itmişken çi sūd / **Oldı** envâ'-ı ma'ârif râḥ-ı ḥüsrân reh-beri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [oldı, -dı]
- Sünnet-i Şâh-ı Rûsûlken ehl-i şî're iltifât / **Oldı** şimdi şâ'irân hep ḥarb ü ḳarbuñ maşdarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23). [oldı, -dı]
- Eyledüm cend beyt ile evşâfuñı gerçi 'ayân / **Oldı** taḳ'um vaşfuñuñ dil-beste-i ḥ'âhiş-geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29). [oldı, -dı]
- Ferriyâ eyle du'â buldı ḳaşıde intihâ / **Oldı** zîrâ ki du'âsı dillerüñ şevḳ-âveri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31). [oldı, -dı]
- Zâtu-veş bir geldi bu târîḥ-i cevher ḥabbezâ / **Oldı** ser-şâr-ı şerefle zîb-i şadr-ı defterî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33). [oldı, -dı]
- Nesl-i Mevlânâdan **oldıḡuñ** şemis-veş âşîkâr / Sırr-ı Sultân-ı Veled sende sen anuñ maḫharı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6). [oldıḡuñ, -dıḡ, -uñ]
- Bu kelâm-ı bî-me'âle ben de **oldum** dil-şüde / Rûz u şeb cehd ile oldum ma'rifet ḥ'âhiş-geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [oldum, -du, -m]
- Bu kelâm-ı bî-me'âle ben de oldum dil-şüde / Rûz u şeb cehd ile **oldum** ma'rifet ḥ'âhiş-geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [oldum, -du, -m]
- Şeh Şüca'ıñ nâmını kem-nâm idüp lutfuñ ile / **Olduñ** el-ḥaḳ bu seḫâ ile cihânuñ Senceri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2). [olduñ, -du, -ñ]
- Ben ḳuluñ da böyle 'irfân ile müsteşnâ iken / Leng **olup** ḥâme gibi pâyum niçün ḳaldum geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15). [olup, -up]
- **Oldı** baḳ taḫt-ı ḫayâli benüm âḡûş-ı dilüm / Mu'tedil bâd-ı vezân âḥ-ı dil ü cânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 17). [oldı, -dı]
- Şimdi ârâyiş-i peygüle-i idbâr **oldum** / Büm-ı menḥûs-ı cefâ ḫâdim ü der-bânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11). [oldum, -du, -m]
- Tıtuşup nâr-ı firâḳuñla kebâb **olmadayum** / Ya'nî şâkird-i semender dil-i vîrânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27). [olmadayum, -mada, -y, -um]
- Ḥâme gibi reh-i 'aşḳumda **olup** pâk-edâ / Emrime râm **olup** bende-i fermânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20). [olup, -up]
- 'Aşḳ **olur** ḫâdî-i vâdî-i necât-ı 'urefâ / 'Aşḳ ider her kes-i nâ-kes-şıfatı şâf-nihâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8). [olur, -ur]
- Dimiş el-ârifü yekfîḥü'l-işâret Ferrî / Fâş-ı esrâr **olur** mı daḫi bundan da ziyâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17). [olur, -ur]
- Âsitân-ı şeh-i devrân-ı muşammem çü sefer / Hızr-ı tevḫîḫ-ı Ḥudâ **ola** sebîlünde delîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 5). [ola, -a]
- Tâ ki çâr ümm ü nüh âbâ ide aḡz u i'tâ / 'Ömr ü iclâl u şerefle **ola** maḳbûl u celîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 30). [ola, -a]
- Soñra sen âşaf-ı zî-şâna olup çâker-i ḫâş / Ker ü fer ü şerefüm **oldı** emîrâne bedîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 13). [oldı, -dı]
- Sâye-i mekrümetüñ vâye-i ârâm **oldı** / Zât-ı paküñden irüşüp zıll-ı zalîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 14). [oldı, -dı]

- Fakr ile **oldum** eger rāh-ı fenāya sālīk / Himmetüm eyledüm mertebesinden tenzīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 12*). [*oldum, -du, -m*]
- Aşafā böyle necābet baña zātuñdandır / Nisbet-i bâbuñ ile **oldum** Arıstuya 'adīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 28*). [*oldum, -du, -m*]
- Soñra sen aşaf-ı zî-şāna **olup** çāker-i hāş / Ker ü fer ü şerefüm oldı emīrāne bedīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13*). [*olup, -up*]
- 'Azmümüz vāzih **olup** cümlesi āmāde-i rāh / Kaldum ancak kuluñuz hā'ib u mağdūr u sefīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 17*). [*olup, -up*]
- Maşraf-ı luţf-ı firāvānuña nisbetle **olur** / Key(?) ü Dārā(?) u Ferīdün-ı cihān şey'-i kalīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3*). [*olur, -ur*]
- **Oldı** sūtün-ı pāk-i celālet-nümünları / Çeşm-i 'adūya nīze ki havf-ı revān virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 6*). [*oldı, -dı*]
- **Olmasa** eger tā bu kadar mahrem-i ğamzeñ / Olmazdı gönül kâfiye-i fitne gibi dīk (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 2*). [*olmasa, -ma, -sa*]
- Olmasa eger tā bu kadar mahrem-i ğamzeñ / **Olmazdı** gönül kâfiye-i fitne gibi dīk (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 2*). [*olmazdı, -maz, -dı*]
- **Olıcağ** hāl-i siyeh zīver-i leb / Şanki Rūm illerine çıkdı 'Arab (*Ferrî Dîvânı, Matla 4, Beyit 1*). [*olıcağ, -ıcağ*]
- Oldı etvārına çok mīr-livā dil-dāde / Çekdi yügrük 'alemin şimdi 'Alem-dār-zāde (*Ferrî Dîvânı, Matla 11, Beyit 1*). [*oldı, -dı*]
- Pervāne **olup** hıdmetine Ferrî [anuñ] mūm / Ol şem'-i şeb-ārā ile cem' oldı Fenerde (*Ferrî Dîvânı, Müfret 9, Beyit 1*). [*olup, -up*]
- Kavs-i kazā ki hācibinūñ **oldı** hem-seri / Tārāc itdi penbe-i hūrşid-i mahşeri (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [*oldı, -dı*]
- Aşüb şalmağ **oldı** dile kār-ı aşğarı / Yandurdi yakdı hey meded āsūde dilleri (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [*oldı, -dı*]
- Ey mest-i nahvet **oldı** gönül bī-şek 'āşıkūñ / Yokdur dūrūğum oldı şehā gerçek 'āşıkūñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*oldı, -dı*]
- Ey mest-i nahvet oldı gönül bī-şek 'āşıkūñ / Yokdur dūrūğum **oldı** şehā gerçek 'āşıkūñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*oldı, -dı*]
- Geldi o demde hem-dem **olup** bir ruḥı semen / 'Arz itdi gāhī ğonce-dehen geh çeh-i zekan (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [*olup, -up*]
- Cellād-ı çeşm-i şūḥ ne şemşir-i ğamze-tiz / Yūsuf mişālī Mısr-ı hüsünde **olup** 'aziz (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2*). [*olup, -up*]
- Nukūd-ı cān u cism ü dīn ü mezheb anda rehn **olsun** / Emīnüm var Emīnüm var Emīnüm var Emīnüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [*olsun, -sun*]
- O bir zāt-ı şerīf-i Hāk-şinās [u] lā-übālīdür / Şevāb **olur** kamu züvvārınūñ Ferrî vebālī de (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2*). [*olur, -ur*]
- Hāmdī-yi Ya'kūb Efendi urdığı demde yire / Kanayup başı Kızılbaşūñ **olup** yüzi kara (*Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1*). [*olup, -up*]
- Göricek hūn ile ālūde kafaşın aḥbāb didi / Baş şāhid **olur** hūn-ı seri surḥ-sere (*Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2*). [*olur, -ur*]
- Hayfā ki tiğ-ı cevri ile itdūñ dilüm dilüm / **Olmışdı** nefsi-i nātıka-veş bu da müşkilüm (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6*). [*olmuşdı, -mış, -dı*]
- Az öz olunca itse bahāyī 'aceb degül / H'ār **olsa** eşk-i çeşm-i Bahāyī'aceb degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [*olsa, -sa*]
- Az öz **olunca** itse bahāyī 'aceb degül / H'ār olsa eşk-i çeşm-i Bahāyī'aceb degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [*olunca, -unca*]
- Bulmağ içün anı āheng-i Hicāz itsem gerek / Fūrkatinde bāde şanma içdigüm hep **oldı** sem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*oldı, -dı*]
- H'ān-ı yağma **oldı** Ferrî'aşk ile İslām u dīn / Zihniyā Tatar-ı 'aşkum ya çünān u ya çünīn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [*oldı, -dı*]
- Hicr ile zehr-āb olur nūş eyler isem cām-ı Cem / **Olmışum** rüsvā-yı 'aşkı Kays-veş ben lā-cerem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*olmuşum, -mış, -um*]
- Hicr ile zehr-āb **olur** nūş eyler isem cām-ı Cem / Olmuşum rüsvā-yı 'aşkı Kays-veş ben lā-cerem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*olur, -ur*]
- Katl-i 'uşşāk itmeden 'ār eylemezdi ğamzesi / **Olmasa** şemşir-i istignāsı ger şād-āb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [*olmasa, -ma, -sa*]
- Her birisi nevk-i müjgānuñ **olup** mīzāb-ı nāz / Ğamzesi mahmūr u çeşmi nīm-mest-i h'āb-ı nāz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1*). [*olup, -up*]
- Melāmet birle şeh-rāh-ı cünün üzre şehīr **olma** / Büt-i dānāyı tut ḥayvān-menişle cāy-gir **olma** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4*). [*olma, -ma*]

- Mekk-i Bâbil dâhi olur ise mudğam çeşmüne / **Olmasa** gamzeñ dem-â-dem yâr u hem-dem çeşmüne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [olmasa, -ma, -sa]
- Nâz olur bîgâne **olmaz** şîve mahrem çeşmüne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3). [olmaz, -maz]
- Nâz olur bîgâne olmaz şîve mahrem çeşmüne / Dîde mest-i naḥvet **olmuş** piş-gehde âyine (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4). [olmuş, -mış]
- Bir perîsün ḥalk **olup** dil-hün u aşüfteñ senün / Cümle ḥübân-ı cihân maḡbün u aşüfteñ senün (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [olup, -up]
- Nâz **olur** bîgâne olmaz şîve mahrem çeşmüne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3). [olur, -ur]
- Nâ-besîyüm(?) ḥüsn ü ânuñ ile her ân bilmiş ol / Müşkil **oldı** incizâb-ı çeşm-i fettân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1). [oldı, -dı]
- Olmuşum derdünle rûsvây [û] perîşân bilmiş ol / ‘Âşıkum ‘âşık saña ey âfet-i cân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1). [olmuşum, -mış, -um]
- Gör ne çenberden Ḥalâc **olmuş** bul ‘irfândan çıkar / Zülfüne ber-dâr olanlar gerçi kim cândan çıkar (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1). [olmuş, -mış]
- Virüp câm-ı fenâ gamzeñle mahv it lâne-i ‘ömrüm / **Ola** ârâyiş-i ‘işret-gehün ḥum-ḥâne-i ömrüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [ola, -a]
- Bezimde çeng ü def şeş-tâ rubâb u ney degül lâzım / Ayağ **olursa** tâc-ı ḥusrevân u key degül lâzım (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [olursa, -ur, -sa]
- Ben o rindüm gam-güsâr u münis **oldı** gam baña / Eylemez te’şîr dârûyı iderseñ sem baña (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3). [oldı, -dı]
- Benüm ol şâ’ir-i mi’mar-ı kudsî-ḥâne-pîrâ kim / Nikât-ı şîrûme mismâr **olur** her luḥf-ı ma’nâ kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7). [olur, -ur]
- Bu şadr-ı salṭanatda Cem gibi ola muvaffak / **Olup** Ferrî gibi tebrîke bu dünyâ vesîmi (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4). [olup, -up]
- Ol yegâne Mehdî-i devrân ki **oldı** ḥuṭbesi / Pâdişâ vü Cem-şiyem kuṭb-ı zamân Sultân Selîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2). [oldı, -dı]
- Re’y-i şâh ‘Abdû’l-ḥamîdle hep cihân **oldı** riyâz / Kim vezîr-i vaḳti hem-nâm-ı Ḥalîlu’l-lâhdur (Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 5). [oldı, -dı]
- Şübhemüz yokdur nedîm-i bezm-i kurb **oldıguna** / Lîk süz-ı hicri kıldı cân-ı aḥbâbı tebâh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 4). [oldıguna, -dıg, -u, -n, -a]
- Târîḥ-i tamâm **oldı** anuñ fevtine Ferrî / Sâkıt olıcak ta’miye vü ta’biye maḥsûb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 3). [oldı, -dı]
- Ya’kûb Efendi ki odur zâde-i muḳbil / **Olmuşdı** kuzât içre Bû Yûsuf gibi mergûb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 1). [olmuşdı, -mış, -dı, -]
- Şöyle yazdı târîḥin Ferrî’Utârid levḥe kim / Belki Bercîs-i felek **ola** bu ḥaṭṭâta mişâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 5). [ola, -a]
- Ḥâfız ‘Oḡmân görse idi medḥini ez-berden okur / Tekye-i ıtrâda şeyḥ **olsa** gelir vecd ile ḥâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 2). [olsa, -sa]
- Koyup aḥbâbı gitdi bezm-i kudse / **Ola** kudsîler anuñ hem-celîsi (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 2). [ola, -a]
- Mevlid olmuşdı Yenişehir-i Fenâr ammâ gelüp / Devlete **oldı** kapucıbaşı-ı der-gâh-ı şâh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 2). [oldı, -dı]
- Mevlid **olmuşdı** Yenişehir-i Fenâr ammâ gelüp / Devlete oldı kapucıbaşı-ı der-gâh-ı şâh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 2). [olmuşdı, -mış, -dı]
- Bu eşnâda emîrân-ı Mısır pek muḥtel **olmuşdı** / Mısır **olmuşdı** baḡya baḡteten itmişdi da’vâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 4). [olmuşdı, -mış, -dı]
- Bu şüretde muvaffak oldum el-ḥaḳ çâr târîḥe / **Olur** ra’nâ iderse çeşm-i sultân ‘atf-ı îmâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15). [olur, -ur]
- Geçmiş idi âlâyiş ü ḥâşâk [u] sivâdan / **Olmuşdı** ma’ârifle ‘aceb genc-i nihânî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 2). [olmuşdı, -mış, -dı]
- Ol güzîde tuḥfeyi itdi hediye devlete / Farḳ-ı şâha tâc-ı devlet **oldı** ol ferḥunde-pây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 5). [oldı, -dı]
- Şerbet-i Sa’diyye ile mest-i ser-endâz **olup** / O tarîḳuñ sırr-ı pâki ile bulmuşdı nevây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 9). [olup, -up]
- Eylemiş öyle mu’allâ ki gören dir el-ḥaḳ / Tâk-ı pâki felegi geçmiş **olup** saḳf-ı semâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6). [olup, -up]
- Bu mevsim-i şâdî vü feraḥ-zâda revâ mı / Meksûr u mükedder **ola** peymâne-i ümmîd (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 4). [ola, -a]
- Bu tâb u tef -i süz-ı dil-i düzaḥ-eşerle / Ol şüh-ı mürüvvetsüze mektûb **ola** tesvîd (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 7). [ola, -a]
- Ḥaṭṭuñ k’ola fitne-dih-i mülket-i âşûb / Kerrübîlere ṭar **ola** meydân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 34). [ola, -a]

- Hübâna fer ü şu'le vire vâye-i hüsnüñ / Feyz-i Hâk **ola** mâşıta vü dâye-i hüsnüñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 65). [ola, -a]
- Ser-mest-i mey-i nâz olup naḥvetüñ ile / Sensiñ **olacak** fâ'ik-i hûbân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 39). [olacak, -acak]
- Zâlim kanı maḥfice **olan** va'd [u] va'idüñ / Şad ḥayf u dirîğ eylemedüñ 'ahdini incâz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 31). [olan, -an]
- Efğanum olur nâle-zen-i sâḥa-i maḥşer / Âhumdur **olan** dâğ-ı dil-i cân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 35). [olan, -an]
- Gûya eğer-i nâvek-i elmâs-ı müjeyle / **Oldı** ten ü zârum hedef-i nîşter-i faşşâd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 13). [oldı, -dı]
- İnşâf idelüm **olmaya** mı 'aşk ile rüsvâ / 'Âlemde seven sen gibi fettân-ı cihânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 61). [olmaya, -ma, -y, -a]
- Hicr ile yirüm şimdi kühistân ya hāmün / **Olmuş** çü ezel pîş-revüm kıble-i Ferhâd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 14). [olmuş, -mış]
- Zencîr-i belâyı süriyen deşt-neverdüm / **Olsam** n'ola mecnûn-ı beyâbân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 37). [olsam, -sa, -m]
- Ser-mest-i mey-i nâz **olup** naḥvetüñ ile / Sensiñ olacak fâ'ik-i hûbân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 39). [olup, -up]
- Oldı dil ü dîni nigeḥ-i ğamzeme yağma / İslâmına zünnâr-ı ser-i zülfüm **olup** dām (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 51). [olup, -up]
- Geh zevk-ı ḥayâlünle şehâ ünsiyet-âmüz / Geh fikr-i firâkuñla **olup** şaḥs-ı yabânî (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 58). [olup, -up]
- Şahbâ-yı lebün cennet-i vaşluñ **olup** âmâl / Dilden çıkarup 'aşk ile atdum dü cihânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 59). [olup, -up]
- Efğanum **olur** nâle-zen-i sâḥa-i maḥşer / Âhumdur olan dâğ-ı dil-i cân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 35). [olur, -ur]
- Mestüm yıkılmaḥ **oldı** baña sâkî gösteriş / Gök kanzilüm ki pây-ı keç ü dest-i mürte'iş (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1). [oldı, -dı]
- Ancaḥ ḥayâlün **oldı** fûta -bende müntakış / Sende nedür o hoş yürüyüş tâze şalınış (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4). [oldı, -dı]
- Târ-ı şu'â-ı çeşmi kûrup şâh-râhuña / Dām **oldı** dîdem âḥirî murğ-ı nigâhuña (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 12). [oldı, -dı]
- Sâkî şarâb-ı la'lün ile cümle mest **olur** / Bezmün gülî de bülbülü de mey-perest **olur** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25). [olur, -ur]
- Sâkî şarâb-ı la'lün ile cümle mest **olur** / Bezmün gülî de bülbülü de mey-perest **olur** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25). [olur, -ur]
- Mâdâm cām-ı neş'e gerek zîb -i dest **olur** / Dil neşve-yâb-ı sāğar-ı Bezm-i Elest olur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 26). [olur, -ur]
- Mâdâm cām-ı neş'e gerek zîb -i dest olur / Dil neşve-yâb-ı sāğar-ı Bezm-i Elest **olur** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 26). [olur, -ur]
- Cemşîd ü Cem de varın atup anda pest **olur** / Rindân-ı 'aşk u şevk pey-i ḥum-nişest **olur** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28). [olur, -ur]
- Anda ne cām u sāğar u ne dil şikest olur / Cümle neşât-ı tâze ile dil ḥucest **olur** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 29). [olur, -ur]
- Zerḫ u riyâyı seyle virür sâde-dil **olur** / Her sūda nakş-ı zevk-ı dili bî-ta'ab bulur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 36). [olur, -ur]
- İdeyüm mi reh-i 'aşkuñda dil ü cânı tebâh / Mihr-i ruḥsârîña ser-geşte **olam** mı çün mâh (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 7). [olam, -a, -m]
- Diyesiñ ey ğam-ı zülfüm ile zâr u aḥḫar / Ey **olan** silsile-cünbân-ı cünûna hem-ser (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 17). [olan, -an]
- Mest-i ser-germ **olup** eşyâyı ziyâret idelüm / Gül cemâlünde ruḥ-ı vahdete diḳḳat idelüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 35). [olup, -up]
- 'Âlem şabâḥ-ı rûze gibi **oldı** ṭurfe-reng / İmsâk-ı bâde ile olup ḥalk lâl u deng (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [oldı, -dı]
- 'Âlem şabâḥ-ı rûze gibi **oldı** ṭurfe-reng / İmsâk-ı bâde ile **olup** ḥalk lâl u deng (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [olup, -up]
- Hizmetde sâkiyân-ı kamer-rû da göz kulaḫ / Oldı **olurken** elde du'â-yı kadeḫ sebaḫ (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [olurken, -ur, -ken]

ol-: Mümkün olmak.

- Düşmez şarāba ‘aks-i ruḥuñ pür-ḥabāb iken / **Olmaz** hemîşe yemde mevic-âşinā şinā (Ferrî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 3). [olmaz, -maz]
- Hevâ-dâr-ı sevād-ı turre-i tarrârdur gönülüm / Rehâ **olmasa** aşlâ kâkül-i dil-dâr dâr olsa (Ferrî Dîvânî, Gazel 165, Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]
- Olmaz nazîre Zihni-i yek-tāya Ferriyā / Taḳlîd-i mün‘im **olmadı** naḳd-i züyüfla (Ferrî Dîvânî, Gazel 169, Beyit 5). [olmadı, -ma, -dı]
- Söze tatvîl ile teḳşîr-i sevād itmeyelüm / Hâşılı ‘âṭfetüñde **olamaz** kâl ile kâl (Ferrî Dîvânî, Kıt'a 1, Beyit 4). [olamaz, -a, -maz]
- Çok demler oldı **olmadı** hîç görmek ‘âşıkun / Kizb eylemem ki gözde uçar ölmek ‘âşıkun (Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 7). [olmadı, -ma, -dı]
- Uç virse tārî-ı fesden o bir päre çıksa ya / Yohsa **olur** mı ‘âşık-ı bî-çäre çıksa ya (Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 6). [olur, -ur]
- **Olmaz** n’idelüm ehl-i dile cüz’ice ārām / Devr eylemedür ḥāşiyet-i gerdiş-i ecrām (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 40). [olmaz, -maz]
- Bey‘ ü şirāye sen de yûri var alıḫ çalış / Rindân içinde yok saña hîç **olmadık** giriş (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 3). [olmadık, -ma, -dık]
- Tâbişüñ Ḥazret-i Cibrîle de ikrār **olmaz** / Bezm-gāhuñda senüñ n’eyleyüm inkār olmaz (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 38). [olmaz, -maz]
- Tâbişüñ Ḥazret-i Cibrîle de ikrār olmaz / Bezm-gāhuñda senüñ n’eyleyüm inkār **olmaz** (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 38). [olmaz, -maz]

ol deñlü: O denli, o kadar.

- Mürüvvat selb ü îcāb eylemişdi fitne **ol deñlü** / Fesād isnād iderlerdi çihār ümm ü nüh ābāya (Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 6). [ol deñlü,]
- Sa‘d ile şeref eylemiş **ol deñlü** tecemmü‘ / Farḳında meges gibi Hümālar ṭayerāndur (Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 10). [ol deñlü,]

ol kadar: O kadar, o derece.

- Ol meh ile yek-ten oldum **ol kadar** kim görse dir / Allāh Allāh yer yüzinde ide mi cevzā’ melāz (Ferrî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 2). [ol kadar,]
- Bî-mecālüm **ol kadar** kim şaklayup koynunda yār / Ferrî-i ḡam-ḫ‘ārı āyā var mı bir görmüş dimiş (Ferrî Dîvânî, Gazel 104, Beyit 5). [ol kadar,]

ol rütbe: Çoktan, uzun zamandır.

- Zāhid gözetme dil-beri **ol rütbe** beglidür / Körfezde bile göz göre gezmez bebeklidür (Ferrî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 1). [ol rütbe,]

ol rütbe: O kadar, o derece, epey.

- Teşnedür Ferrî zülāl-i vaşluña **ol rütbe** kim / Ġibṭa-efzā-yı belā-yı kıssa-ı Mārūt olur (Ferrî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 7). [ol rütbe,]
- Ḥaṭ-ı ruḥsārınun fikriyle **ol rütbe** za‘îfüm kim / Ser-i küyüñda zann eyler gören mür-ı Süleymānum (Ferrî Dîvânî, Müfret 1, Beyit 1). [ol rütbe,]

ola: "Olsun, bari." anlamında bir söz.

- Kābil degül mi çeşm-i siḫir-sāza intisāb / Başuñçün **ola** vir baña ḳaṭ‘ice bir cevāb (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 11). [ola,]
- Anı başuñçün **ola** redd idüp itme güm-rāh / Ḳatı bî-çäre vü üftādedür ol baḫt-ı siyāh (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 10). [ola,]

olagel-: Öteden beri olmak.

- Bîhûde kaçarsuñ benüm âgûş-ı dilümden / Yûsuf k'ola sencîde-i mîzân **olagelmiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*). [*olagelmiş, -miş*]
- Şayd eyle Hümâ-yı dili kondurma rakîbi / Bir hâne kim büm ire vîrân **olagelmiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [*olagelmiş, -miş*]
- Mecnûn-ı melâmet-keşiyüm Ferrî bu vaqtûñ / Her 'aşîka bir başkaca devrân **olagelmiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [*olagelmiş, -miş*]

olagör-: Olup görmek.

- Pîr-i meyden **olagör** râz-ı Mesîhi 'ârif / Ola tâ nefsi-i hasîs emre muîc ü münkâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*olagör, .*]

olur ki: Belki, muhtemelen.

- Pâ-mâl-i 'aşkuñ üzre o zülf-i dü-tâ düşer / Şehdûr **olur ki** farkına zıll-ı Hümâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*olur ki, .*]

on beş: On dörtten sonra gelen sayı. II Çocukların delikanlılığa geçtikleri yaş.

- Dün bezimde seyr eyledigüm yaşları **on beş** / Göñlümce güzel bir degül üç beş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3*). [*on beş, .*]

orşa poça: Geminin rüzgâr yönüne yaklaşıp uzaklaşarak düzensiz bir şekilde yol alması, bazen sağa bazen sola dönerek seyretmesi. [ÖTS]

- **Orşa poça** kullanma didi keştî-i vaşlum / Şundum dümene destümi çün dir lava langa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 2*). [*orşa poça, .*]

'Osmāniyān: Osmanlılar.

- **'Osmāniyāndan** bir tuhaf mânende-i dürr-i Necef / Ecdādı güyâ ki şadef bir geldi bu dürr-i yetîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [*'Osmāniyāndan, -dan*]

otur-: Bir mevkide kalmaya devam etmek.

- Tîr-i müjeyle şimdi Kırım şaldı dillere / Gamze bucağda **oturıcı** bir Tatar imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4*). [*oturıcı, -ıcı*]
- Niçe defter-dâra dar oldu o kaftân-ı laîf / Bol bol geysün **otursun** yokdur andan bihteri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*otursun, -sun*]

otuz: Yirmi dokuzdan sonra, otuz birden önce gelen sayının adı.

- Hevâsına uyup düşmen **otuz** kıt'a sefâyinle / Çıkup korşanlığa küllî'asâkirle ziyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20*). [*otuz, .*]

oyna-: Kimildamak, hareket etmek.

- Nâz ile bu dem muğ-beçe-i cân beden oynar / Şabr idemez 'aşıkda dañi cân beden **oynar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*oynar, -r*]
- Ferrî seni lertzân iden 'âlemde hevâdur / Ammâ dil-i aşûfte ki bilmem neden **oynar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [*oynar, -r*]

oyna-: Dans etmek, raks etmek.

- Rakşa giricek ol sehî-kad zülfî perîşân / Şandum ki hemân bâgda serv ü çemen **oynar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [*oynar, -r*]

oyna-: Eğlenme veya oyalanma amacıyla bir şeyle uğraşmak.

- Nâz ile bu dem muğ-beçe-i cân beden **oynar** / Şabr idemez ‘aşıkda dañi cân beden oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*oynar, -r*]
- Yâruñ dil-i senginine envâ‘-ı niyâzum / Güyâ ki kumistâna varup küh-ken **oynar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [*oynar, -r*]
- Bir güne țarab-zâ ki bu mel‘ab-geh-i rindân / Etfâl degül ‘aşk ile pîr-i kühen **oynar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [*oynar, -r*]

-Ö-

öğren-: Bellemek.

- Göñül şûriş-nümün oldu şadâ-yı muhrık-ı neyden / Şurâhî gûlgûl **öğrendi** bezimde bāng-ı hey heyden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3*). [*öğrendi, -di*]

öğret-: Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

- Fitne-cüyâna nigâhı fenn-i sihri **öğredür** / Ehl-i hüsne ebruvânı gûşe-i mihrâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*öğredür, -ür*]
- Ne çäre ben de bir ‘aşfûr-ı nâ-çära mişâl oldum / Ta‘azzum **öğredürken** himmetüm Kâf üzre ‘Ankâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7*). [*öğredürken, -ür, -ken*]
- Ol nigâh-ı fitne-engîze hezârân âferîn / Fenn-i sihri **öğredür** hem gamzeñe hem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [*öğredür, -ür*]

öl-: Hayatı sona ermek, can vermek.

- Dönmesün **öldi** diyü söyleniyor hatt-ı ruñı / Korkarum tîz yetişür kara haber çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*). [*öldi, -di*]
- **Ölmesün** ya n’eylesün Ferrî o şûh itmez dimâğ / Gamze leb-rîz-i tegâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*ölmesün, -me, -sün*]
- Beni görüñ(?) hañı zîrinde hañlanur **ölürüm** / Olursa bende(?) o hâl-i nihândan mañzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2*). [*ölürüm, -ür, -üm*]
- **Ölürsem** hasret-i la’liyle Ferrî / Diye hâk-i mezârüm bâde bâde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 5*). [*ölürsem, -ür, -se, -m*]
- Gamdan **ölmem**‘âkıbet gayret helâk eyler beni / Nâ-sezâ eñvârıña diğkat helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 1*). [*ölmem, -me, -m*]
- Neş’et-i pâkîze-tıynet gibi kavlüm Ferriyâ / Gamdan **ölmem**‘âkıbet gayret helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 5*). [*ölmem, -me, -m*]
- Gamdan **ölmem**‘âkıbet gayret helâk eyler beni / Vaz‘-ı hercâyî-edâlar derd-nâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 1*). [*ölmem, -me, -m*]
- Neş’et-âsâ Ferriyâ hüsni tabî‘at ehliyüm / Gamdan **ölmem**‘âkıbet gayret helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 5*). [*ölmem, -me, -m*]
- Kıyma bu rûtbe cāna günehdür didüm didi / **Ölmek** yolumda ‘aşka nişānuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [*ölmek, -mek*]
- Çok demler oldu olmadı hîç görmek ‘aşıkunñ / Kızb eylemem ki gözde uçar **ölmek** ‘aşıkunñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*ölmek, -mek*]
- **Ölsem** dañi varur bulurum ‘aşıkum ‘aşık / Dirler ki ırağ olmaz imiş ‘aşıka Bağdād (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 15*). [*ölsem, -se, -m*]
- Olsam ayağı altına el gibi pây-māl / **Ölsem** de şîr-i maderî-veş kan olur helâl (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 18*). [*ölsem, -se, -m*]

ölçül-: Bir şeyin miktarı kendine mahsus bir ölçüyle belirlenmek.

- Tamām-endāze-i şaṭṭ ile **ölçülse** kabādan geç / Bu zerḳ-ı būriyādan dūşuṅa zāhid ridā çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [*ölçülse, -se*]

öldür-: Hayatına son vermek.

- Âdem **öldür** ğamzeñ ile çeşmüñ ile kanlar it / Ol hemān ‘ālemde ey nūr-ı baṣar hem-vār var (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*öldür,*]

öldür-: Hayatına son vermek. II Mahvetmek, güçsüz düşürmek.

- Sākīyā bir tolı cām ile yūri şād-āb it / Beni **öldürdi** ḥumār itme ta‘allül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*öldürdi, -di*]
- Göz ḥirelenür gün gibi ruḥsāra bakılmaz / **Öldürdi** beni ḥıṣm ile mestāne baḳışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*öldürdi, -di*]
- Bir muğ-beçe-i tāze-edā eyledi meftūn / **Öldürdi** netice o ğazālāne baḳışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*öldürdi, -di*]
- Ferrî beni **öldürdi** bu gün meclis-i meyde / Rindāne reviş tarz-ı levendāne baḳışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*öldürdi, -di*]
- Hıç fikr-i yār u aġyār eylemezdi ğamzesi / **Öldürdi** gayrı bir kār eylemezdi ğamzesi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [*öldürdi, -di*]
- Hasret beni **öldürdi** tūvān kalmadı tende / Kurbānuñ olam çāre nedür ey büt-i ra’nā (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 43*). [*öldürdi, -di*]
- **Öldürmiş** idi bendeñ o kāfirce nigāhuñ / Kār itmiş idi cānuma ey şūḥ-ı ser-efrāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 30*). [*öldürmiş, -miş*]
- Beni **öldürdi** şehā vaż‘-ı tegāfūl niçe bir / Öyle düzdāde-edā şun‘-ı tecāhül niçe bir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 30*). [*öldürdi, -di*]

ömr: Ömür, hayat.

- Şeref-ġüster ola şadrında ‘izz ü **ömr** ü devletle / Du‘āmuz bu Cenāb-ı Ḥayy [ü] bī-endād Mevlāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40*). [*ömr,*]
- **Ömrini** mezīd ide Ḥudā ‘idini mes‘ūd / ‘Ālemde dem-ā-dem bu du‘ā vird-i zebāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [*ömrini, -i, -n, -i*]
- **Ömr** ü devlet ile dā‘im ola şadrında mekīn / Tā ki her taḥt-ı çemende ‘arz ide dīdār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60*). [*ömr,*]
- İde Ḥaḳ ‘idīn mübārek **ömrini** daḥi mezīd / Çarḥ-ı mīnā-fām tā ki māh-ı enver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*ömrini, -i, -n, -i*]
- Ola iḳbāl ü **ömr** ü devlet ü iclāl ile dā‘im / Umūrında muvaffāḳ ola baḥr u berde şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [*ömr,*]
- Ḥaḳ mübārek ide ‘idī **ömrini** daḥi mezīd / Manşibında ber-ḳarār ide Ḥudā ol dāveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 32*). [*ömrini, -i, -n, -i*]
- Tā ki çār ümm ü nūh ābā ide aḥz u i‘tā / **Ömr** ü iclāl u şerefle ola maḳbūl u celīl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 30*). [*ömr,*]
- Tamā‘ u āza dūçāra itmedi **ömrümde** beni / Hırş ile olmadum eṭrāf-ı temannāda ḥacīl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 11*). [*ömrümde, -üm, -de*]
- Başuma gelmedi **ömrümde** bu ḥaylīdür aṣlā(?) / Ola taṣdī‘a sebeb cümlesin itsem tafşīl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 21*). [*ömrümde, -üm, -de*]
- Ḥaḳ **ömr** ü şān u devlet ile ide müstedām / Tuġrā ki dehre tā ki ḥükümden nişān virür (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 2, Beyit 10*). [*ömr,*]
- Ola ḥayrātu ḳabūl **ömr** ile iḳbāl mezīd / Kevkeb-i baḥtī sa‘īd ‘izz u ḥuzūrı ber-pā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 7*). [*ömr,*]

ömr-i dirāz: Uzun ömür.

- **Ömr-i dirāz** u devlet-i sermed ile Ḥudā / Şadrında dā‘im ide ki re’fet-şi‘ār imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 9*). [*ömr-i dirāz,*]

ömr-i sa‘adet: Saadet ömrü.

- Daḥi şeh-zādegānī āşafī hep ḥayr-ḥ^vāhānī / Şeref-yāb ideler **‘ömr-i sa‘ādet** ile dünyāyī (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 12*). [*‘ömr-i sa‘ādet,]*

‘ömr-i sermed: Ebedi ömür.

- O meh-rū **‘ömr-i sermedle** dilā hem-vār var olsa / Vaşılđa her dem-i dil-dārda da der-kenār kār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 1*). [*‘ömr-i sermed, -le]*

ön: Kat, huzur, nezd.

- Şırça sarāya virdi ḥabāb ile zīb ü fer / Rindān **öninde** duḥt-ı rez a‘lā ḥīzlidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 5*). [*öninde, -i, -n, -de]*

öp-: Sevgi ve saygısını göstermek üzere dudaklarını bir şeye değdirmek.

- **Öpsem** de eger ol leb-i gül-nārī ṭoyunca / Şeftālī-i bustān-ı zenaḥdāna ṭoyulmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 3*). [*öpsem, -se, -m]*
- Öpüp la‘lin sevîp endām-ı müsteşnāsınī Ferrī / Şarāb içdüm güzel sevdüm dilā ammā ne aldandum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 5*). [*öpüp, -üp]*
- Gördük güzelün būs-ı lebi gelmiyor elden / El virse vişāl al **öp** elin bārī tezelden (*Ferrī Dīvānı, Matla 5, Beyit 1*). [*öp,]*

öpüş-: Birbirini öpmek.

- Meclisde şurāḥī ile sāgar **öpüşürler** / Birbirine meftūn iki dil-ber öpüşürler (*Ferrī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 1*). [*öpüşürler, -ür, -ler]*
- Meclisde şurāḥī ile sāgar öpüşürler / Birbirine meftūn iki dil-ber **öpüşürler** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 1*). [*öpüşürler, -ür, -ler]*
- Gül-şende şabā eyledi tahrik-i dıraḥtān / Şarıldı hemān serve şanavber **öpüşürler** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 2*). [*öpüşürler, -ür, -ler]*
- Seyr it de beni eyleme mahrum-ı vişālün / ‘Aşıkları cānānla bir bir **öpüşürler** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 3*). [*öpüşürler, -ür, -ler]*
- Şad gıbtā o bezm-i meye dil-dāde vü dil-dār / İster şarılr nāz ile ister **öpüşürler** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 4*). [*öpüşürler, -ür, -ler]*
- Ferrīyi helāk itmege ruḥsār ile gamze / Her demde hemān muşḥaf u ḥancer **öpüşürler** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 5*). [*öpüşürler, -ür, -ler]*

‘Örf-i fahhār: Çok övünen Örfi. II Örfi: Örfi-i Şirazī, 16. yy. da yaşamış İranlı şair.

- Görse gül-geşt-i muşallāda beni ta‘zīm idüp / Bāğ-ı tab‘ından virürdi **‘Örf-i fahhār** gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 48*). [*‘Örf-i fahhār,]*

örsele-: Yıpratmak, eskitmek, hırpalamak, zedelemek.

- Pek **örseledi** dest-i cefā çeng-i derūnī / Muṭrıb ki hemān perde-i efğāna ṭokındı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 188, Beyit 3*). [*örseledi, -di]*

ört-: Üstünü kapatmak, gizlemek.

- O gül-i naḥveti açılmasun **örter** yatarum / Degmesün bād-ı ḥarīf üstine dıtrer yatarum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 1*). [*örter, -er]*

öyle: O kadar, o derece, o tarzda, o şekilde.

- Ben o Cibrîlüm yasağ lâ-mekân olmaz baña / **Öyle** peyküm sidre daği âşiyân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [öyle,]
- **Öyle** me'yûsum zalâm-ı güşe-i miñnetde kim / Şu'le virmez hâneme ger toğsa biñ hürşîd-i 'îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [öyle,]
- **Öyle** mest-i fitnedür ol dîde-i sihr-âferîn / Şîr-i nerler göz göre şayd u şikâr olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [öyle,]
- Şahñ-ı sînemde müjeñ **öyle** çerâğân itdi / Her biri dâğ delen lâle-i hāmūn gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3*). [öyle,]
- 'Aşkınūñ neş'esi günden güne bulmağda revâc / **Öyle** bir bâde ki 'ayyâşını bî-tâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 6*). [öyle,]
- O hağ ki rû-nümâdur tal'at-ı pâkinde hâl üzre / Yamandur hâl-i 'uşşâkı kalırsa **öyle** hâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1*). [öyle,]
- **Öyle** mest-i nañvet ü nâz oldu ol nâzende şüh / Söylemez baña dönüp dîvâra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4*). [öyle,]
- 'Aynuma girmez tecellîden cihân Tûr olsa hep / **Öyle** hayrân eylemişdür kim mey-i vahdet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3*). [öyle,]
- Hüsñüñ birağup şa'sa'a-ı âna uzandum / **Öyle** idi andum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1*). [öyle,]
- **Öyle** rind-i lâ-übâlî kimi bî-tâb eylesün / Kime şekvâ eylesün bî-çâre Nef'î n'eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [öyle,]
- Ayağı yir mi başar **öyle** kademlerle gelen / 'Arş-ı a'lâya revâdur başsa ger 'aşk ile pây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 7*). [öyle,]
- Şehr-i Yıldızdaki pül olmuş imiş **öyle** harâb / Anı gözden geçirüp lutfını itmiş icrâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 5*). [öyle,]
- Eylemiş **öyle** mu'allâ ki gören dir el-hağ / Tâk-ı pâki felegi geçmiş olup sakf-ı semâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6*). [öyle,]
- **Öyle** nâ-dân da degülsün k'ola gılzat sende / 'Ârif-i râz-ı Hudâsıñ ki o hâlet sende (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 21*). [öyle,]
- Beni öldürdi şehâ vaz'-ı tegâful niçe bir / **Öyle** düzdîde-edâ şun'-ı tecâhül niçe bir (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 30*). [öyle,]

öz: Temel, esas.

- Az **öz** olunca itse bahâyı 'aceb degül / H'âr olsa eşk-i çeşm-i Bahâyî'aceb degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [öz,]

özge: Başka, farklı.

- **Özge** bîmârum zañım-dâr-ı hadeng-i gamzeyüm / Şerh-i nâvek-perverüm merhemle itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4*). [özge,]
- Hâne-i dil nağş-ı hayâlî ile / **Özge** perestîş-geh ü büt-hânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3*). [özge,]
- Hayâlün ey kıyâmet-kâmetüm **özge** sehâd oldu / Dü çeşmüm tâ şabâh-ı haşre dek bîdârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [özge,]

-P-

pā-būs: Ayak öpme.

- Düşüp pā-pūşa ruhşat olmadı **pā-būsa** çok demler / Hele nazm umarum bu gâzel ile geldi imlâyâ (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [pā-būsa, -a]

pādîşā: Padişah, büyük hükümdar, sultan.

- Ol yegâne Mehdî-i devrân ki oldu huṭbesi / **Pādîşā** vü Cem-şiyem kuṭb-ı zamân Sultân Selīm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2*). [pādîşā,]

pādîşāh: Büyük hükümdar. II Sevgili.

- Yine fitne görindi şūriş-i haṭla ʿizāruṇda / Bu günler **padişāhum** mülk-i ḥüsnuṅ iḥtilāl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5*). [*padişāhum, -um*]

pādişah-ı ʿālem: *Ālemin padişahı.*

- Ḥabbezā vechinde liḥye **pādişah-ı ʿālemūn** / Hāledür şandı görenler taraf-ı cirm-i māhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1*). [*pādişah-ı ʿālem, -ün*]

pādişeh-i kişver-i bī-ġāye-i ḥüsn: *Uçsuz bucaksız güzellik ülkesinin padişahı.*

- Ol **pādişeh-i kişver-i bī-ġāye-i ḥüsnüm** / Yaʿkub gibi Yūsuf daḥi vakf-ı ḥaberümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3*). [*pādişeh-i kişver-i bī-ġāye-i ḥüsn, -üm*]

pāk-edā: *Temiz, saf tavırlı.*

- Ḥāme gibi reh-i ʿaşkımda olup **pāk-edā** / Emrime rām olup bende-i fermānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20*). [*pāk-edā,]*

pākīze: *Temiz, hakiki, saf.*

- Böyle bir **pākīze** mazmūn-ı güher kāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5*). [*pākīze,]*

pā-māl-i ʿaşk: *Aşktan dolayı perişan olmuş.*

- **Pā-māl-i ʿaşkuṅ** üzre o zūlf-i dü-tā düşer / Şehdūr olur ki farkına zıll-ı Hümā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*pā-māl-i ʿaşk, -uñ*]

pā-māl-i cevr: *Eziyetin, zulmün ayakları altında.*

- İʿcāz-ı ʿaşkdur bu ki āyīne-i dilüm / **Pā-māl-i cevr** iken de yine bī-ġubārdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6*). [*pā-māl-i cevr,]*

pā-māl-i cevr eyle-: *Zulmün ayakları altında ezilmeye sebep olmak.*

- Beni **pā-māl-i cevr eyler** levend-āsā çıkar çıkmaz / İder kettānı pejmürde meh-i ġarrā çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [*pā-māl-i cevr eyle-, -r*]

pā-māl-i haṭ ol-: *Yeni çıkan sakal ve bıyığın, ayva tüylerinin istilasına uğramak.*

- Ruḥsāre-i cānān ki **pā-māl-i haṭ oldu** / ʿĀşık anı zabṭ eylemege ḥükm-i haṭ oldu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1*). [*pā-māl-i haṭ ol-, -dı*]

pā-māl-i ḥussād u rakīb ol-: *Kıskananlar ve rakibin ayakları altında çiğnenmek.*

- Ben şehīdüm **olmuşum pā-māl-i ḥussād u rakīb** / Küşteġān ekşer kilāba kuzġuna ya kūt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [*pā-māl-i ḥussād u rakīb ol-, -miş, -um*]

pā-māl-i rāh-ı intizār ol-: *Bekleme yolunda ayaklar altına serilmek.*

- Maḳdemūn ümmīdi ile ey vefāsuz rüz u şeb / Çeşmümüz **pā-māl-i rāh-ı intizār olmaḳdadur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [*pā-māl-i rāh-ı intizār ol-, -maḳda, -dur*]

pā-māl-i meşşāta ol-: *Gelini süsleyen kadının tasarrufunda bulunmak.*

- Bâriş-i gül eyler iken Ferriyâ âzürde-dil / **Ola pâ-mâlî-i meşşâta** revâ mı zülf ü ruh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [*pâ-mâlî-i meşşâta ol-, -a*]

pâ-pûşa düs-: Pabuca düşmek. II Ayağına kapanmak.

- **Düşüp pâ-pûşa** ruhşat olmadı pâ-bûsa çok demler / Hele nazm umarum bu gazel ile geldi imlâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [*pâ-pûşa düş-, -üp*]

pâre pâre: Parça parça.

- Derûnum rîze rîze mişl-i misvâk / Vücüdüm **pâre pâre** şâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [*pâre pâre,*]

parla-: Ateşlemek. II Hiddetlenmek, çok sinirlenmek.

- Falya virdüñ karşılık almazdan evvel **parlama** / Düde-i âhuñ niçün hem-şu'le-i bârüt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6*). [*parlama, -ma*]

pây: Ayak.

- Ser-i küyuñda her şeb sevdigüm gül-geşt ü peymâdan / Dü **pâyum** hânde-zâ-yı pûye-i pergârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [*pâyum, -um*]
- Gelir mi çekdiği **pâyında** ‘âşık ol şanemüñ / Olur mı rahş-ı küheylân ‘inândan mahzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [*pâyında, -ı, -n, -da*]
- Dimiş ol mihr-i tâbende düşürdük biz de **pâyında** / Der-i dâr-ı ğama Ferrî gibi bir bende bend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 7*). [*pâyında, -ı, -n, -da*]
- Ben kuluñ da böyle ‘irfân ile müsteşnâ iken / Leng olup hâme gibi **pâyum** niçün kaldum geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [*pâyum, -um*]
- Güneş **pâyın** arar yüz sürmege bir meh-cebînüm var / Nücümüñ hasreti ehl-i semâya bir zemînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [*pâyın, -ı, -n*]
- Kendinüñ hayrân-ı hüsn [û] ânıdur her-âyine / Niçe serler olmada her ânda ğaltân **pâyine** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4*). [*pâyine, -ı, -n, -e*]
- Bâ‘is-i tevfiğ-i devlet olmağa ayaklanup / Şâmdan geldi Sitanbula kademle hem-çü **pây** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 3*). [*pây,*]

pây baş-: Ayak basmak, ulaşmak.

- Ayağı yir mi başar öyle kademlerle gelen / ‘Arş-ı a‘lâya revâdur **başsa** ger ‘aşk ile **pây** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 7*). [*pây baş-, -sa*]

pây-bend-i lâne: Kuş yuvasındaki ayak bağı.

- Bağlanup zünnâr-ı zülf-i pâkine murğ-ı dilüm / Şan perestüdur tutuldu **pây-bend-i lâne** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2*). [*pây-bend-i lâne, -de*]

pâve-i hüsn: Güzellik derecesi.

- Mümkün olamaz çünkü gül-i mihr idesüñ bûs / Bir midür anuñ ile senüñ **pâve-i hüsnüñ** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 68*). [*pâve-i hüsn, -üñ*]

pây-ı keç: Ayağı eğri.

- Mestüm yıkılmak oldu baña sâkî gösteriş / Gök kınzilüm ki **pây-ı keç** ü dest-i mürte‘iş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1*). [*pây-ı keç,*]

pāy-ı kıl-k-i Ferrī: Ferrī'nin kaleminin ayağı.

- Pey-revī-i Ḥazret-i Zihnīde akşarsa n'ola / **Pāy-ı kıl-k-i Ferrī** leng oldu amān cānum Ṭanaş (Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 7). [pāy-ı kıl-k-i Ferrī,]

pāy-ı nev-rūz: Nevruz'un ayağı.

- Yayılan bezm-i bahāra katre-i şeb-nem degül / **Pāy-ı Nev-rūza** çiçek şuyı ider ĩsār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 12). [pāy-ı Nev-rūz, -a]

pāy-māl ol-: Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.

- **Olsam** ayağı altına el gibi **pāy-māl** / Ölse de şīr-i māderī-veş kan olur ḥelāl (Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 2, Beyit 18). [pāy-māl ol-, -sa, -m]

pāy-mālān: Ayaklar altına alınmış, çiğnenmişler, perişan edilmişler.

- **Pāy-mālānı** ayaklatdur yūri var sākiyā / Yohsa kim dir 'āşikānı çigne geç düzdīde baş (Ferrī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 3). [pāy-mālān, -ı]

pāy-māl-i ḥāl u ḥāt ol-: Ben ve tüylerin altında kalmak, ben ve tüyler tarafından perişan edilmek.

- Al aña evvel ne ḥāl oldu ki kıl kondurmaz iken / **Oldı** gül-ruhlar dirīgā **pāy-māl-i ḥāl u ḥāt** (Ferrī Dīvānı, Gazel 112, Beyit 3). [pāy-māl-i ḥāl u ḥāt ol-, -dı]

pā-zehr: Panzehir, zehri etkisiz hāle getiren madde.

- Yārı ağyār ile olsun görelüm ğam niçe bir / Efī **pā-zehri** ile def'-i sümüm eyleyelüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 7). [pā-zehri, -i]

pā-zehr-i ayağ-ı bāde-i vaşl: Kavuşma şarabının kadehindeki panzehir.

- Virdi **pā-zehr-i ayağ-ı bāde-i vaşluñ** feraḥ / İtmiş idi zehr-i fūrkat bendeñi muḥtel-dimāğ (Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 4). [pā-zehr-i ayağ-ı bāde-i vaşl, -uñ]

pā-zehr-i zehr: Zehrin panzehri.

- Şarāb ile ğumüm-ı zehr-i dehrī kanda kand itdük / Anuñçün müldeki **pā-zehr-i zehr[i]** ḥande ḥand itdük (Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 1). [pā-zehr-i zehr, -i]

peçce: Yavru, çocuk.

- Şeb-i hicrūñde ḥayālūñ çeküp āğuş-ı dile / Bir perī **peçce** ile şanki berāber yatarum (Ferrī Dīvānı, Gazel 137, Beyit 5). [peçce,]
- Ol ḥāl-i siyeh kim görünür ğuşe-i lebde / Bir çara 'Arab **peçcesidür** şehr-i Ḥalebde (Ferrī Dīvānı, Matla 3, Beyit 1). [peçcesidür, -si, -dür]

pece: Yüz örtüsü.

- 'Arz eyleme zāhid **peçeye** germī-i ülfet / Mey-ḥānede hiç sūz u ğüdāzuñ yiri yoğdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 6). [peçeye, -y, -e]

pehnā-vı ğöñül: Geniş gönül.

- Dilde ki hayāl-i kadūn ey şūh nihāndur / **Pehnā-yı gōñül** nādire bir serv-sitāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1*). [*pehnā-yı gōñül, -r*]

pejmürde eyle-: Soldurmak, bozmak.

- **Eyler** ketān-ı şabrımı **pejmürde** şevk ile / Āhum o māha hāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*pejmürde eyle-, -r*]

pejmürde it-: Soldurmak, bozmak.

- Beni pā-māl-i cevri eyler levend-āsā çıkar çıkmaz / **İder** kettānı **pejmürde** meh-i garrā çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [*pejmürde it-, -er*]

pejmürde ol-: Solmak, kurumak.

- Döndün ol süflî'alef-dāra bu kişt-zārda / Hūşe-i ümmîdi **pejmürde ola** encām-ı kār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*pejmürde ol-, -a*]

pejmürde-bāl: Kanadı kırık.

- 'Ayb itme zeyl-i kūteh ü **pejmürde-bāl** isem / Murğ-ı melül-ı dāmen-i şahrā-yı gurbetüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2*). [*pejmürde-bāl, -a*]

pejmürde-berg-i rüzgār: Rüzgārın soldurduğu yaprak.

- Dāverā şimdi benüm **pejmürde berg-i rüzgār** / Gıtdi sāmānum meded mişl-i hezār-ı zār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33*). [*pejmürde-berg-i rüzgār, -a*]

pejmürdegî-i ye's-i hazān: Sonbaharın ümitsizliğinin perişanlığı.

- Bu hüsn-i tabî'at ile ammā gül-i ümmîd / Hayfā yine **pejmürdegî-i ye's-i hazāndur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19*). [*pejmürdegî-i ye's-i hazān, -dur*]

pek: Çok, fazla, epey, hayli.

- **Pek** katı āzürde itmişdür dili ebrū-yı yār / Vaz'-ı sahtı ile dā'im çille-i merdān çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [*pek, -a*]
- Şu'le-i āhumuzuñ 'azmî felekdür biliriz / **Pek** havālandı yine taze fişekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*). [*pek, -a*]
- Merdüm-i dīdesine **pek** bakıyor 'aşık-ı zār / Nıyyeti ol meh ile semt-i Bebekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [*pek, -a*]
- Çeşmānı da ebrūları da **pek** güzel ammā / Nezzāre-i hālet-figen-i āna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [*pek, -a*]
- Hāt geldigini rüyūña dil **pek** taleb itmez / Her-giz 'uķalā bilmedigi yirde şeb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1*). [*pek, -a*]
- Baht-ı bed yüzden düşürdi itdi künc-i ğam yirüm / **Pek** siyeh hāl-i perişānum mişāl-i hāl u hāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2*). [*pek, -a*]
- **Pek** hoş olurdu bulmasa ger her kemāl zevāl / Āh olmasaydı devlet ü zillet hālef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3*). [*pek, -a*]
- **Pek** hatā itdük gice şeytāna uyduk hāşılı / Ol melek-sīmāya Ferrî vāfir ibrām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5*). [*pek, -a*]
- Gerçi olduk vaşlınuñ cüyendesı eller gibi / Ey büt-i nā-rām saña **pek** çok da ibrām itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4*). [*pek, -a*]
- Pek örseledi dest-i cefā çeng-i derūnı / Muṭrıb ki hemān perde-i efgāna ṭokındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3*). [*pek, -a*]

- Luṭfuñ nice mebzûl idügin cāzimidür dil / **Pek** rabṭ ile elṭāfuña hāşıl nigerāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22*). [pek,]
- Çarḥ ile kanlı bıçaḳlı olıcaḳ gündür tamām / Tîḡ-ı ṭab‘um hāzır ammā n‘eyleyüm **pek** ṭar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38*). [pek,]
- Çeng-i hışımıla itdi dili **pek** bozuḳ düzen / Maḫzar bu yüzde ‘aks-i şü‘ünāt-ı Zü‘l-Minen (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4*). [pek,]
- Bu eṣnāda emîrân-ı Mışır **pek** muḫtel olmışdı / Mışır olmışdı baḡya baḡteten itmişdi da‘vāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 4*). [pek,]

pek çok: Çok fazla, bir hayli.

- Teklîf-i vaşla üstüne **pek çok** da düşmedüm / Şāhum mürüvvet eyler iseñ o saña düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7*). [pek çok,]
- Esb-i pîr-i çarḫa bir yıldızlı moncuḳ ‘arz idüp / Kevkebe başdurdı **pek çok** bir bir aḫter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3*). [pek çok,]
- Şimdilik Limnide kaymaḡ ile **pek çok** bal yidüñ / Nî‘met ü iḳbālden kaymak vebālündür senüñ (*Ferrî Dîvânı, Matla 6, Beyit 1*). [pek çok,]

penāh: Sığınak.

- Cülüs itdükde iclāl ile o şāh-ı dil-ārā / **Penāh** idindi bāb-ı vedd-i Feyyāz-ı ‘alîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3*). [penāh,]
- N’ideyüm şabra da yok zerre taḫammül şad āh / Eyledi gūşe-i zülfüñ dil-i āvāre **penāh** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 9*). [penāh,]

penbe-i hürşîd-i mahşer: Mahşer güneşine benzeyen pamuk.

- Hün-ı çeşmümdür şafaḳ zann itme zeyl-i çarḫda / **Penbe-i hürşîd-i mahşer** şüst içün şābündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [penbe-i hürşîd-i mahşer,]

penbe-i hürşîd-i mahşer: Mahşer güneşinin pamuğu.

- Kavs-i kazā ki ḥācibinüñ oldu hem-seri / Tārāc itdi **penbe-i hürşîd-i mahşeri** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [penbe-i hürşîd-i mahşer, -i]

penbe-i subh-ı kıyāmet: Kıyamet sabahının pembeliği.

- Kim oldu **penbe-i subh-ı kıyāmet** / Toḡunca mihr-i pür-envār-ı ‘āşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2*). [penbe-i subh-ı kıyāmet,]

pençe-i āh: Ahın, feryadın pençesi.

- Hall itdi gibi ‘aḳd-i dili **pençe-i āhum** / Şan zülf-i girih-bestesine şāne tokındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2*). [pençe-i āh, -um]

pençe-i büm-ı kazā: Kaza baykuşunun pençesi.

- Dirîḡā **pençe-i büm-ı kazāya** / Tıtuldu Ferriyā cān-ı nefsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 3*). [pençe-i büm-ı kazā, -y, -a]

per aç-: Kanat açmak, uçmak.

- Rûze eyyāmı idi bir şām-ı dil-ārāmîde / **Per açup** gül-zār-ı kudse buldı murḡ-ı rûḫı rāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3*). [per aç-, -up]

- Çıkup cümle süfün yelken açınca rüy-ı deryāya / **Per açdı** güyiyā Sîmurğ [u] ‘Ankâ āşiyān üzre (Ferri Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [per aç-, -dı]

per ü bāl: Kanat ve kol.

- Dām-ı zülfünde şikeste itme **per ü bālını** / Ferri-i üftāde cānā her zamān lāzım saña (Ferri Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [per ü bāl, -i, -n, -i]

percem: Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.

- Zîkr-i bāğ u lāleden bezm içre sâgārdur garaž / Sünbül ü şebbū dimekten zülf ü **perçemdür** garaž (Ferri Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [perçemdür, -dür]
- **Perçemde** seyr-i turre-i tarrāra çıksa ya / Kırkılsa o da zülf ile ruhsāra çıksa ya (Ferri Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [perçemde, -de]

perçîn: İki veya daha fazla parçayı ayrılmayacak şekilde birleştirmek için kullanılan, iki ucu dövülerek baş durumuna getirilmiş çivi.

- Ser-i gülmiḥ-ı mazmūnum Şabihā gelse **perçîne** (Ferri Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 18). [perçîne, -e]

perdāziş-i evreng-i dîn: Din tahtının cilası.

- Dilā gel gör bu elṭāf-ı Hūdāvend-i Ḥalīmi / K’idüp **perdāziş-i evreng-i dîn** Sultān Selīmi (Ferri Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1). [perdāziş-i evreng-i dîn,]

perde-i efgān: Figanlar, feryatlar perdesi. II Perde: Telli sazların saplarındaki parmakla basılan noktalardan her biri.

- Pek örseledi dest-i cefā çeng-i derūnı / Muṭrıb ki hemān **perde-i efgāna** tokındı (Ferri Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [perde-i efgān, -a]

perde-i hoş-nağme-i kânünce-i Nāhîd: Nahit'in kanun sazının güzel nağmeye sahip perdesi. II Perde: Telli sazların saplarındaki parmakla basılan noktalardan her biri.

- Hem-dem ol bir Zühre-çehreyle şafā engüştini / **Perde-i hoş-nağme-i kânünce-i Nāhîde** baş (Ferri Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2). [perde-i hoş-nağme-i kânünce-i Nāhîd, -e]

perestîş: Tapma, tapınma.

- Haşre dek kalsa gerek zār u giriftār anda / Tāğ-ı ebrūya **perestîş** ile nā-çar anda (Ferri Dîvânı, Terkiḥ-bend 3, Beyit 12). [perestîş,]

perestîş eyle-: Taparcasına sevmek.

- Olup zünnār-bendi dil girince Kırk Kilīsāya / **Perestîş eyledüm** yüz yirde ol meh-rū-yı tersāya (Ferri Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [perestîş eyle-, -dü, -m]

perestîş-gāh/perestîş-geh: Tapınak.

- Görse Nu‘maniye ebrūsın **perestîş-gāh** ider / Bir ‘Acem ferzendidür miḥrāb-ı Ca‘fer gösterür (Ferri Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [perestîş-gāh,]
- Ḥāne-i dil nakş-ı ḥayālî ile / Özge **perestîş-geh** ü büt-ḥānedür (Ferri Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [perestîş-geh,]

perestîş-kār-ı mihr-i sāğar-ı gerdān: Dönen kadehin sevgisine tapan.

- Ayağ-ı mäh-i gerdüna baş egmem tâ sebü-âsâ / **Perestîş-kâr-ı mihr-i sâgar-ı gerdâñunum** sâķî (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 6). [perestîş-kâr-ı mihr-i sâgar-ı gerdân, -uñ, -um]

perestîş-kâr-ı âvîn-i ‘aşk: Aşk ayinini taparcasına sevmek.

- Görüp deyr-i gönülde naķş-ı veddi / **Perestîş-kâr-ı âvîn-i ‘aşkum** (Ferrî Dîvânî, Gazel 138, Beyit 7). [perestîş-kâr-ı âvîn-i ‘aşk, -um]

perestü: Kırılma.

- Bağlanup zünnâr-ı zülf-i pâkine murğ-ı dilüm / Şan **perestüdür** tutuldu pây-bend-i lâne (Ferrî Dîvânî, Gazel 183, Beyit 2). [perestüdür, -dür]

perhîz: Kaçınma, uzak durma.

- Nigeh-i çeşmüne **perhîz** ola her gâh ‘abeş / Reh-zene haşyet ü havf-ı haţar-ı râh ‘abeş (Ferrî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 1). [perhîz,]

perhîz-i girişme: Naz sebebiyle kaçınma, sakınma.

- **Perhîz-i girişmeyle** o bî-dâd nigâhuñ / İtdürdi tegâfüllere feryâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânî, Gazel 126, Beyit 1). [perhîz-i girişme, -y, -le]

perî: Cinlerin pek güzel olduğuna inanılan dişisine verilen bir ad. II Peri gibi güzel.

- Lâyık dehen-i ‘aşîka la’li o **perîñüñ** / Rindân meye mey meclis-i rindâna münâsib (Ferrî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 4). [perîñüñ, -nün]
- Vaz’uñ rakîb ü yâra müsâvîdür ey **perî** / Birdür yanuñda n’eyleyeyüm nîk ü bed meded (Ferrî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 4). [perî,]
- Cibrîl olursa vâķıf-ı râz olmaz ey **perî** / Sırr-ı lebün ki hâne-i cânımda gizlidir (Ferrî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 6). [perî,]
- Hulyâ-yı zenañdânın idüp dil o **perîñüñ** / Ma’sûm-şîfat sîb-i reţabla uyumuşmuş (Ferrî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 6). [perîñüñ, -nün]
- Şeb-i hicründe hayâlün çeküp âğuş-ı dile / Bir **perî** peççe ile şanki berâber yatarım (Ferrî Dîvânî, Gazel 137, Beyit 5). [perî,]
- Bak sâgara kim bâde-i bî-ğış var içinde / ‘Aksüñle **perî** girdi melek-veş var içinde (Ferrî Dîvânî, Gazel 167, Beyit 1). [perî,]
- Bir **perîşün** halk olup dil-hün u âşüfteñ senün / Cümle hûbân-ı cihân mağbün u âşüfteñ senün (Ferrî Dîvânî, Tahmis 5, Bend 5). [perîşün, -sün]

per-i Cibrîl: Cebrail’in kanadı.

- **Per-i Cibrîle** cebr ile ne mümkün olmak âvîze / O kudsî hülka hâlka hâlka âh-ı dil kemend itdük (Ferrî Dîvânî, Gazel 125, Beyit 3). [per-i Cibrîl, -e]

perî-i nâz-perver: Peri gibi nazlı güzel.

- Cihânda bir **perî-i nâz-perver** nâzenîñüm var / Beni mehcür kıldı haylî demdür çarha kîñüm var (Ferrî Dîvânî, Nazm 1, Beyit 1). [perî-i nâz-perver,]

perî-i nev-hırâm: Salınarak yürüyen peri gibi güzel.

- Kaşr-ı Firdevs-i cinânda şanki nâz itmekde hür / Ol **perî-i nev-hırâmum** kâh evvândan çıkar (Ferrî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 3). [perî-i nev-hırâm, -um]

perîşân: Dağınık, düzensiz, karmakarışık.

- Rakşa giricek ol sehî-kaç zülfî **perîşân** / Şandum ki hemân bâğda serv ü çemen oynar (*Ferrî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 2*). [*perîşân,]*
- Cem'iyet-i hâtır komadı bizde bu devrân / Efkâr **perîşân** olup evhâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 2*). [*perîşân,]*

perîşân: Acınacak hâlde, zavallı.

- Ferrî ne gam 'âlemde **perîşânı** olursam / Tek kâküli-veş düşsem o gerdâna şarılsam (*Ferrî Dîvânî, Gazel 135, Beyit 6*). [*perîşânı, -ı]*
- Olmuşum derdüñle rüsvây [ü] **perîşân** bilmiş ol / 'Aşıkum 'âşık saña ey âfet-i cân bilmiş ol (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 1*). [*perîşân,]*
- Fikr-i hať u rüyumla miñen-dâr u **perîşân** / Miñnetde idi hâşıl eger şubh u eger şâm (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 53*). [*perîşân,]*
- Gurbetde fîrâkuñla **perîşân** dil-i Ferrî / Mektûbuñ ile luťf u kerem eyle añ añı (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 1, Beyit 62*). [*perîşân,]*

perîşân it-: Acınacak duruma getirmek.

- Hummâ-yı 'aşkuñ **itdi perîşân** Ferrîyi / Ey şüh şanma kim hezeyân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 7*). [*perîşân it-, -di]*
- **İtdi** cem'iyet-i 'uşşâkı **perîşân** Ferrî / Nefes-i tünd-i 'adû kırmadı bir gül mi kodı (*Ferrî Dîvânî, Gazel 189, Beyit 6*). [*perîşân it-, -di]*

perîşân ol-: Mahvolmak, acınacak hâle gelmek.

- Ben dağı şimden gerü mañbûba nâz itsem gerek / Râh-ı 'aşkıñda **perîşân oldu** her eťvârumuz (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 2, Bend 2*). [*perîşân ol-, -dı]*

perîşân-ı gurbet: Gurbetin perîşanı.

- Sâkî şarâbı şun ki **perîşân-ı gurbetüz** / Hayrân-nişîn-i hâne-i be-düşân-ı gurbetüz (*Ferrî Dîvânî, Terkeb-bend 2, Beyit 19*). [*perîşân-ı gurbet, -üz]*

perîşân-ter: Çok perîşan.

- Hevâ-yı zülfine uysam 'aceb mi / **Perîşân-ter** olur eťvâr-ı 'âşık (*Ferrî Dîvânî, Gazel 119, Beyit 3*). [*perîşân-ter,]*

perî-sîmâ: Peri yüzölü güzel.

- Ferriyâ mestâne-i 'aşka gerekdür bezimde / Nûr-ı tal'at serv-i kâmet bir **perî-sîmâya** mey (*Ferrî Dîvânî, Gazel 199, Beyit 7*). [*perî-sîmâya, -y, -a]*

pertâb göster-: Atılmak, sıçramak.

- Rakîbe 'âlem-i âb içre dil **pertâb göstermiş** / Yem-i Kûlüzimde şan Fir'avna bir gird-âb göstermiş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 1*). [*pertâb göster-, -miş]*

pertev-efgen ol-: Işık salmak.

- **Olaldan pertev-efgen** Tûr-ı tab'a sâkiyâ sâkuñ / Yed-i beyzâ gibi fevvâre-i pür-nûrdur göñlüm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 136, Beyit 2*). [*pertev-efgen ol-, -aldan]*

pervā: Korku.

- Süz u güdāz olsa da **pervāsi** ne / Şu'le-i mişkātına pervānedür (Ferrî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 5). [pervāsi, -sı]
- Cünün-ı 'aşk ile zülfün gibi zencîre bend olduk / Kuyūdāt u tekellûf ber-ţaraf **pervā** nedür şimdi (Ferrî Dîvânî, Gazel 191, Beyit 2). [pervā,]
- Ne **pervā** zehr içerse neş'e-yâb-ı ânuñum sâķî / Girîbân-çâk-çâk-ı ğamze vü müjġānuñum sâķî (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 1). [pervā,]

pervāne: Geceleyin ışığın çevresinde dönen küçük kelebek. Divan edebiyatında âşığı temsil eder.

- Ferrî tolanur şubha deġin her gice kūyuñ / Pervāneye şem' şem'e de **pervāne** münāsib (Ferrî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 7). [pervāne,]
- Ferrî tolanur şubha deġin her gice kūyuñ / **Pervāneye** şem' şem'e de pervāne münāsib (Ferrî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 7). [pervāneye, -y, -e]
- Süz u güdāz olsa da pervāsi ne / Şu'le-i mişkātına **pervānedür** (Ferrî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 5). [pervānedür, -dür]
- Leb-bestegāni ħānde-zen-i ehl-i zārdur / Zevķ-ı sūkūni bûlbûle **pervāne** virmemiş (Ferrî Dîvânî, Gazel 105, Beyit 6). [pervāne,]
- Sırr-ı la'ľlũñ ile lāl olduġuma ta'n eylemez / Şem' ile zevķ-ı sūkūtın fehmi iden **pervānenũñ** (Ferrî Dîvânî, Gazel 123, Beyit 3). [pervānenũñ, -nũñ]
- Seni ta'yīb iderken ben de yandum āteş-i 'aşka / Düşüp ruġsāre-i cānāna ey **pervāne** aldandum (Ferrî Dîvânî, Gazel 133, Beyit 3). [pervāne,]
- **Pervāne** şem'-i ta'būma tāvus-ı ravzādur / Rüşen-çerāġ-ı şu'le-i bezm-i ħaķīkatūm (Ferrî Dîvânî, Gazel 145, Beyit 4). [pervāne,]
- Dîvānelere redd ü kabūlinde kalem ne / **Pervānelere** şem'-i kilīsā vü ħarem ne (Ferrî Dîvânî, Gazel 178, Beyit 1). [pervānelere, -ler, -e]
- Ruġuñ şevķıyla murġ-ı dil yine kim lānedür şimdi / Bün-i şem'-i maġabbetde döner **pervānedür** şimdi (Ferrî Dîvânî, Gazel 191, Beyit 1). [pervānedür, -dür]
- **Pervāne** olup ħidmetine Ferrî [anuñ] mūm / Ol şem'-i şeb-ārā ile cem' oldu Fenerde (Ferrî Dîvânî, Müfret 9, Beyit 1). [pervāne,]
- **Pervāneyūm** ki baġr-ı şererde şināh iden / Āġir bu cism-i zerd ü nizārı tebāh iden (Ferrî Dîvânî, Tahmis 1, Bend 5). [pervāneyūm, -y, -ūm]

pervāne-fiţrat: Pervane mizaçlı, yaratılış ve huy bakımından pervaneye benzeyen. (bk. pervāne).

- Bûlbûlüm **pervāne-fiţrat** vādî-i tecridde / Kim şerār-ı eyemni 'aşk oldu dā'im gül-şenüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 141, Beyit 3). [pervāne-fiţrat,]

pervāne-meşreb: Pervane gibi. (bk. pervāne).

- Şerār ile gönül baġr-ı fişekdür / 'Aķıl sürşal ider **pervāne-meşreb** (Ferrî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 3). [pervāne-meşreb,]

pervāne-ves: Pervane gibi. (bk. pervāne).

- Yāra **pervāne-ves** 'aşk ile hücum eyleyelüm / Varup ol saġt-dili ya'nî ki mūm eyleyelüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 130, Beyit 1). [pervāne-ves,]
- Himmet it **pervāne-ves** düşdüm ocaġıña meded / Varsa ocaġıña bûlbûl luţf ider ızġār gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 42). [pervāne-ves,]

Pervîn-i 'aşk: Aşkın Pervin'i. II Pervin: Ülker Yıldızı, Peren, Süreyya.

- Sipihri ma'rifetde zînet-efzā / Semā-yı ħikmete **Pervîn-i 'aşkum** (Ferrî Dîvânî, Gazel 138, Beyit 2). [Pervîn-i 'aşk, -um]

pesend it-: Beğenmek.

- Suḥanum āb-dih-i gül-šen-i ma'nîdür kim / Āb [u] tâbına **pesend itmededür** Mikâ'îl (Ferrî Dîvânî, Kit'a 1, Beyit 26). [pesend it-, -mede, -dür]

pest: Aşağı, alçak, hor.

- Cemşîd ü Cem de varın atup anda **pest** olur / Rindân-ı 'aşk u şevk pey-i hum-nişest olur (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 28). [pest,]

peşîmân ol-: Pişman olmak, yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz sonuç verdiğini anlayarak üzülme.

- Ferrîyi hele şübhe yok ifnâ ider ammâ / N'itdüm diyü kendi de **peşîmân olacaktı** (Ferrî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 5). [peşîmân ol-, -acaktı, -dur]

peşîmân olagel-: Daima pişman olmak.

- Bî-dâdlıḡuḡa soñra gelür saña nedâmet / Her kâr-ı bedûñ ehli **peşîmân olagelmiş** (Ferrî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 4). [peşîmân olagel-, -miş]

peşmîne-püş-ı 'aşk: Aşk hırkası giyen.

- **Peşmîne-püş-ı 'aşkuñum** ey şüh-ı Hâşimî / Āl-i 'Abāya bende olana 'abâ düşer (Ferrî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 3). [peşmîne-püş-ı 'aşk, -uñ, -um]

pey: Güvence parası, teminat.

- Girmez eliñe kaṭresi bu demler ey dil ey / Virsek ayaḡ-ı bâdeye nakd-i revânı **pey** (Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 1). [pey,]

pevâm al-: Haber almak.

- **Peyâmuñ aldıḡum** yirlerden olmam tâ ebed fâriḡ / Fehîmüm ben mey ü dil-berden olmam tâ ebed fâriḡ (Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 5). [peyâm al-, -uñ, -dıḡ, -um]

pey-âsâ: Kapora niyetine, güvence olarak.

- Sürsem yüzimi dâmenine öpsem ayaḡın / Cân nakdini virsem o bûte bârî **pey-âsâ** (Ferrî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 2). [pey-âsâ,]

peydâ eyle-: Edinmek.

- Tâze hem-demler yeñi üftâdeler bulduñsa sen / Biz de **peydâ eyledük** bir tâze cânân bilmiş ol (Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 4). [peydâ eyle-, -dü, -k]

peydâ ol-: Ortaya çıkmak, belirtmek.

- Ol dem ki şehâ şayhâ-i hicrân **ola peydâ** / Her müy-ı tenümde niçe eḡḡân ola peydâ (Ferrî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 1). [peydâ ol-, -a]
- Ğarḡ eyleye emvâc-ı yem-i ḡayret o rûtbe / Her kaṭre-i eşkümde bir 'ummân **ola peydâ** (Ferrî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 2). [peydâ ol-, -a]
- Te'sîr idecek ḡışm ile tevcîh-i nigâhuñ / Süz-ı nefesümde niçe nîrân **ola peydâ** (Ferrî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 3). [peydâ ol-, -a]
- Mektüm ṡura sırr-ı maḡabbet yine dilde / Ol günde ki hep zâhir ü pinhân **ola peydâ** (Ferrî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 4). [peydâ ol-, -a]

- Ferrî heves-i ħand-i lebûñ ile giderse / Ĥâkinde anuñ sebze-i za‘frân **ola peydâ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*). [*peydâ ol-, -a*]

Peyğamber: Hz. Muhammed, son peygamber.

- Nâ‘il olmuşdı kudümü nakşına **Peyğamberüñ** / Ol sebep ile ayağ-ı Kevseri itdi fedây (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 2*). [*Peyğamberüñ, -üñ*]

peygüle-i ğam: Gam köşesi.

- Yok gerçi yâr [u] yâverüm bir münis-i şevk-âverüm / Ammâ ki var şî‘r-i terüm **peygüle-i ğamda** nedîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [*peygüle-i ğam, -da*]

pey-i hum-nişest ol-: Şarap küpünün ardında oturmak.

- Cemşîd ü Cem de varın atup anda pest olur / Rindân-ı ‘aşk u şevk **pey-i hum-nişest olur** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28*). [*pey-i hum-nişest ol-, -ur*]

peyk: Haber getirip götürten.

- Ben o Cibrîlüm yasağ lâ-mekân olmaz baña / Öyle **peyküm** sidre daĥi âşiyân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*peyküm, -üm*]

peyker: Yüz, çehre.

- Olup mir‘ât-ı Zihnîde müşâhid / Bugün ben **peykerüm** ĥod-bîn-i ‘aşkum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 8*). [*peykerüm, -üm*]
- Şimdi çün tutdu[m] götürdüm bir kerîm [ü] ‘âdile / Himmet ile her zamân luţf ile **peyker** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*peyker,]*

peyker-i zerd: Sararmış, soluk çehre.

- Ferrîyüm ‘aşk bî-mecâl itse / **Peyker-i zerd** neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 7*). [*peyker-i zerd,]*

peyk-i âh: Ah, feryat elçisi.

- Seni te‘dîbe dâ‘ir bir ĥaber beklerüm kâfir / Gide peyk-i âhum ĥaylî demlerdür Mesîĥâya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 3*). [*peyk-i âh, -um*]

peyk-i esrâr: Sırları taşıyan, getirip götürten kimse.

- Menüm Cibrîl-i ma‘nî **peyk-i esrâr** / Güzîde-ķâşîdum ta‘yîn-i ‘aşkum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3*). [*peyk-i esrâr,]*

peyk-i şemîm: Güzel kokunun habercisi.

- Cihâna maķdemi bir bü-yı revnaķ virdi el-ĥaķ / Meşâm-ı dehri memlû eyledi **peyk-i şemîmi** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 2*). [*peyk-i şemîm, -i*]

peymân: Ant, yemin.

- Vişāl ü būseler va‘d eyledi ammā inanmazdum / O gice meclis-i meyde olan **peymāna** aldandum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 2*). [*peymāna, -a*]

peymān eyle-: Yemin etmek, ant içmek.

- **Eyledük** sākī-yi keç-devr ile **peymān** velī / İtmez ifā-yı ‘ahid va‘de dōnekdür biliriz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 4*). [*peymān eyle-, -dū, -k*]

peymāne: Kadeh.

- Şarāb-ı nāba Ferrī tā‘ib olsa / İderdi ārzū **peymāne** meşreb (*Ferrī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 6*). [*peymāne,]*
- Gūldi gül rüyını **peymānede** vişnābda görüp / Didi diğkatle nāzar kıl ruḥ-ı gül-nārīdūr (*Ferrī Dīvānı, Gazel 34, Beyit 2*). [*peymānede, -de*]
- Derd ü ḡam u miḡnetdeyüz ārām cūdādūr / **Peymāne** cūdā neş‘e cūdā cām cūdādūr (*Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 1*). [*peymāne,]*
- ‘Aksin meye meclisde nezāketle düşürmiş / **Peymānede** üftādesine ‘arz-ı gül itmiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 99, Beyit 3*). [*peymānede, -de*]
- La‘lini būs itdiğičün her zamān cānānenūñ / Balsa dil ḡanın içerdı sāḡar u **peymānenūñ** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 1*). [*peymānenūñ, -nūñ*]
- ‘İd oldı diñüz sākīye **peymāne** getürsün / Bintü’l-‘inebi meclise merdāne getürsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 154, Beyit 1*). [*peymāne,]*

peymāne-i ‘ömr: Ömür kadehi.

- Şurāḡī gibi dök ḡanum pūr [it] **peymāne-i ‘ömrüm** / Helāk-i çeşm-i ser-mestūñ olan ḡurbānuñum sākī(*Ferrī Dīvānı, Tahmīs 9, Bend 8*). [*peymāne-i ‘ömr, -üm*]

peymāne-i ümmīd: Ümit kadehi.

- Bu mevsim-i şādī vü feraḡ-zāda revā mı / Meksūr u mükedder ola **peymāne-i ümmīd** (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 4*). [*peymāne-i ümmīd,]*

pey-rev: Takip eden, arkasından giden, uyan.

- **Pey-rev** göricek Cevrīye bu nazmda Ferrī / Cevr eylemesün yāra niyāz eylemelidir (*Ferrī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 7*). [*pey-rev,]*

pey-rev ol-: Arkasından gitmek, takip etmek.

- **Pey-revolamazsaḡ** da eger Rāḡıba Ferrī / Ol kıble-i mazmūn ise biz kıble-nümāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 5*). [*pey-rev ol-, -a, -maz, -sa, -k*]
- Sa‘dī-i suḡan-dānuñ **olup pey-revi** Ferrī / Tekmīl idüp ol şevḡ u şeḡabla uyumuşmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 7*). [*pey-rev ol-, -up, -i*]
- **Pey-rev olcaḡ** Vecdī-i i‘cāz-nevāza / Ferrī‘araḡ-ı ṡarf-ı cebīnüm yüze çıkdı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 195, Beyit 6*). [*pey-rev ol-, -ıcaḡ*]

pey-rev-i Nābī ol-: Nabī’nin izinden gitmek, ona uymak. II Nābī: Yusuf Nābī Efendi (D.Tarihi: 1642 / Ö.Tarihi: 1712), divan şairi. [TEİS]

- Ferrī gibi kimse **olamaz pey-rev-i Nābī** / Zinhār ḡaḡkatde mecāzuñ yiri yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 7*). [*pey-rev-i Nābī ol-, -a, -maz*]

pey-rev-i Hazret-i Zihni: Saygıdeḡer Zihni’yi takip etme, ona uyma. (bk. Zihni).

- **Pey-revî-i Hâzret-i Zihnîde** aķşarsa n'ola / Pây-ı kilik-i Ferrî leng oldu amân cânım Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 7*). [*pey-revî-i hâzret-i Zihnî, -de*]

piranğa: Ağır cezalıların ayaklarına takılan kalın zincir.

- Tanzîrde pür-pîçdür erbâb-ı me'ânî / Üftâde kümeýt-i diline renc **piranğa** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6*). [*piranğa,*]

pîç lül tab it-: Acı çekmek, endişe duymak.

- Fûrkatûñ demleri ey âfet-i bîgâne-edâ / **Pîç [ü] tab itmedigüm** gün mi ya sâ'at mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [*pîç [ü] tab it-, -me, -dig, -üm*]

pîçîde ol-: Dolaşmak, karışmak.

- **Pîçîde olup** hatt ile la'l gibi yârûñ / Güyâ ki siyeh berg o gül-nâra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4*). [*pîçîde ol-, -up*]

pîçis-i dil: Gönlün kıvrımı.

- Sihre nâ'ildür o ğamze yâhûd enbân-ı fiten / **Pîçis-i dildür** o ğamze yâhûd enbân-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bnd 4*). [*pîçis-i dil, -dür*]

pindâr: Sanma, zan.

- Birine kadeh birine **pindâr** virilmiş / Evzâr virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 4*). [*pindâr,*]

pinhân: Gizli, saklı.

- Mektûm tura sırr-ı maħabbet yine dilde / Ol günde ki hep zâhir ü **pinhân** ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*pinhân,*]
- Degül kavş-ı kûzah gibi gehî zâhir gehî **pinhân** / Mümâşıldür kurnlı yaya cânâ her zamân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3*). [*pinhân,*]

pinhân it-: Saklamak, gizlemek.

- Tâ-be-key aşkuñ **idem** sînemde **pinhân** bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [*pinhân it-, -em*]

pîr: Yaşlı, ihtiyar.

- Taħassür kâmet ü kaddûñ kemâna eyledi hem-hâl / Cevânlık âleminde Ferriyâyı **pîr** yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [*pîr,*]
- Cevânlıkda beni ol nevrâsîde itdi hayfâ **pîr** / Şaçılmış arz-ı Rûm üzre şanursuñ fûlful-i Keşmîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [*pîr,*]

pîr [ül] pāk: Tertemiz.

- Terk [ü] tecrîd âlemi itdi cevânlık vakti şeyh / Âhîrî râh-ı fenâda **pîr [ü] pāk** eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3*). [*pîr [ü] pāk,*]

pîrâhen: Gömlek.

- Çeküp **pîrâhenin** hûrşîde beñzer sînesin açmış / Şeb-i bedr içre kettân-ı dile meh-tâb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3*). [*pîrâhenin, -i, -n*]

- Geymiş ol gül-ruḥ ser-ā-ser egnine gül-gün ḳabā / Cismi gül **pīrāheni** gül cāme gül ruḥsār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 2). [pīrāheni, -i]

pīrāhen-i ‘unsur: Madde gömleği.

- Mey-i dü-hefte gibi ḳabuma şıḡmam disem cā’iz / Baña **pīrāhen-i ‘unsur** da cānā ṭardur sensüz (Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 3). [pīrāhen-i ‘unsur,]

pīrāste-mısrā’: Süslenmiş mısra.

- Ḳaddūn esbāb-ı cünūn u ḥayrete mecma’ gibi / Cāme-i maẓmūnla **pīrāste-mısrā’** gibi (Ferrī Dīvānı, Gazel 184, Beyit 1). [pīrāste-mısrā’,]

pīrāve: Süs, bezek.

- Ayak baş maḳdemūnle meclis-i mey bula **pīrāye** / Yürī sāḳī ayak dīvānı ile rind-i şahbāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 1). [pīrāye,]
- Sebük-maḡz olduğundan böyle bergeşte ider devrān / Yakışmaz ki hevā kākül-veş ola başda **pīrāye** (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 18). [pīrāye,]
- Cihāna tā ki vālā-yı vezāret ola revnaḳ-res / Ki tuḡ u rāyet ü ṭabl [u] ‘alem tā ola **pīrāye** (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 39). [pīrāye,]

pīrāve-baḥs-ı tabla-i bāzār ol-: Pazar tablasını süslemek.

- Bu idi müşkil ki ḳoḳlanmazdı aṣlā rūzgār / Olmasa **pīrāve-baḥs-ı tabla-i bāzār** gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 56). [pīrāve-baḥs-ı tabla-i bāzār ol-, -ma, -sa]

pīrāve-i ḥüsn: Güzellik süsü.

- Ğāzeyle degüldür bilürüz māşıṭa-kārī / Bir cāzibedür ān ile **pīrāve-i ḥüsnüñ** (Ferrī Dīvānı, Terḳib-bend 1, Beyit 69). [pīrāve-i ḥüsn, -üñ]

pīrāviş: Süs, bezek.

- Şāhid-i baḥtum benüm nāz ile **pīrāviş** bulup / Her zamān eṭvārını ben zāra muḡber gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 7). [pīrāviş,]

pīr-i bend-i ‘aşk: Aşk zincirinin tecrübelisi.

- Ğam degül fıkır-i zenaḥla **pīr-i bend-i ‘aşk** isem / Olmadı Yūsuf ‘azīz-i ḥalḳ mescūn olmadan (Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 6). [pīr-i bend-i ‘aşk,]

pīr-i ezel: Ezelin ihtiyarı. II Felek.

- Ferrī ne çāre baḥtuma **pīr-i ezel** dimiş / Gülme cihānda nāle-zen-i bezm-i şīven ol (Ferrī Dīvānı, Gazel 129, Beyit 5). [pīr-i ezel,]

pīr-i kühen: Çok yaşlı kimse.

- Bir güne ṭarab-zā ki bu mel‘ab-geh-i rindān / Eṭfāl degül ‘aşk ile **pīr-i kühen** oynar (Ferrī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 4). [pīr-i kühen,]

pīr-i mey: Yıllanmış şarap.

- **Pîr-i meyden** olagör rāz-ı Mesîhî ‘ārîf / Ola tā nefis-i ḥasīs emre muṭî‘ ü münkād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*pîr-i mey, -den*]

pîr-i muğân: *Meyhaneci.*

- Turma var semt-i ḥarābāta necāt ister iseñ / Mey ü maḥbûbı ider **pîr-i muğân** pîş-nihād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*pîr-i muğân,]*
- **Pîr-i muğân** [u] muğ-peçeler bî-fürûğ u fer / Maḥmûrlık ise itmede îrās-ı derd-i ser (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*pîr-i muğân,]*

pîr-i muğân: *Mecusîlerin başrahibi. II Aşıkların mürşidi.*

- **Pîr-i muğân** mürşid-i kāmillerimüzdür / Tersā-beçeler rehber-i vāşıllarımızdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [*pîr-i muğân,]*
- Baḥşāyiş idüp cur‘asını **pîr-i muğāna** / Sālikse eger ḳaṭresin ‘ummāna getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2*). [*pîr-i muğân, -a*]

pîr-i muğân-ves: *Meyhaneci gibi.*

- Bulup bu ḥāleti **pîr-i muğân-ves** pîr-perverden / Cünün-ı ‘aşḳ u mestî-i mey ü zencîr der gerden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7*). [*pîr-i muğân-ves,]*

pîr-i sipihr-i kîne-ver: *Kinci gökyüzünün ihtiyarı. II Felek.*

- Tās-ı mihr ü māhla **pîr-i sipihr-i kîne-ver** / Ehl-i şavmuñ rağmına vārūn-sāğar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [*pîr-i sipihr-i kîne-ver,]*
- Tās-ı mihr ü māh ile **pîr-i sipihr-i kîne-ver** / Ehl-i ‘ayşuñ rağmına vārūn-sāğar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [*pîr-i sipihr-i kîne-ver,]*

pîr-perver: *Şeyh tarafından yetiştirilmiş.*

- Bulup bu ḥāleti pîr-i muğân-ves **pîr-perverden** / Cünün-ı ‘aşḳ u mestî-i mey ü zencîr der gerden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7*). [*pîr-perverden, -den*]

pister-i fūrkat: *Ayrılık yatağı.*

- Ben **pister-i fūrkatde** revā mı idem efgān / Sen gül gibi şādān (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3*). [*pister-i fūrkat, -de*]

pîş: *Ön, huzur, kat.*

- Bezm-i luṭfında niçe Ḥātem ider ḥatm-i kelām / Niçe Ca‘fer-himmetin **pîşinde** aḳşar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*). [*pîşinde, -i, -n, -de*]

pîşe-i rindî: *Rintlilik huyu. (bk. rind).*

- Me’nūs olalı cān u dile **pîşe-i rindî** / Āzürdedür ālāyiş-i ‘unvānla gönüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4*). [*pîşe-i rindî,]*

pîş-gāh/pîş-geh: *Ön, huzur.*

- **Pîş-gāhuñda** kızılı çünki oldı aşikār / Ḳopdığı demde hemān gül-zārı buldı ṭar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32*). [*pîş-gāhuñda, -uñ, -da*]

- Kej-gerden olursak ne ‘aceb **pîş-gehinde** / Āvîze vü ber-dâr-ı ser-i zülf-i dü-tâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2*). [*pîş-gehinde, -i, -n, -de*]
- Nâz olur bîgâne olmaz şîve mahrem çeşmüne / Dîde mest-i naḥvet olmuş **pîş-gehde** âyine (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4*). [*pîş-gehde, -de*]

pîş-gâh-ı sifle: Alçak, sefil kişinin katı, huzuru.

- Her **pîş-gâh-ı siflede** dünyâ-yı dün için / Dûçâr-ı kayd-ı zûll ü hevân oldıgum yeter (*Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [*pîş-gâh-ı sifle, -de*]

pîş-i bâda düşür-: Rüzgârın önüne düşürmek, hızlıca gitmesini sağlamak.

- **Düşürdi pîş-i bâda** yelkovan-âsâ o düşmânı / Girîzân oldı dînbâle kedü baḡlu segân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [*pîş-i bâda düşür-, -di*]

pîş-nihâd: Esas, temel.

- Turma var semt-i ḥarâbâta necât ister iseñ / Mey ü mahbûbı ider pîr-i muḡân **pîş-nihâd** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*pîş-nihâd,]*

pîş-rev: Önde giden, rehber.

- Muḡâzât iddi‘âsın idemez bād-ı şabâ olsa / Hevâsın bulsa andan daḡı **pîş-revdür** ‘ayân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [*pîş-revdür, -dür*]
- Hicr ile yirüm şimdi kühistân ya hāmûn / Olmuş çü ezel **pîş-revüm** kıble-i Ferhâd (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 14*). [*pîş-revüm, -üm*]

pivâle: Kadeh.

- Güldür dehânı lâle hem olmuş hem olmamış / Sâḡar yeter **piyâle** hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1*). [*piyâle,]*

pivâz: Soğan, doğranmış soğan.

- Kânî‘ **piyâz** va‘de-i ferdâñ olursa da / Rindân için nevâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6*). [*piyâz,]*
- **Piyâzuñ** irtifâ‘-ı kâdri kât kât lâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [*piyâzuñ, -uñ*]

pivâz-ı telh-çasnî: Tadı acı soğan.

- Haṭ-ı şeb-fâmını teşbîh iderler sünbül-i çîne / **Piyâz-ı telh-çasnî** [kim] uyar mı tu‘m-ı dârçîna (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1*). [*piyâz-ı telh-çasnî,]*

Portekizli: Portekiz halkından veya bu halkın soyundan olan kimse.

- Ol hoş-edâyî tâze-Fireng-i semen-‘ızâr / ‘Âşık-perest-i bezm-i vefâ **Portekizlidür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [*Portekizlidür, -dür*]

püşîde-i zer-beft-i kabâ-yı vuşlat: Kavuşma kaftanının sırmalı kumaşı.

- Eyle **püşîde-i zer-beft-i kabâ-yı vuşlat** / Vuşlat-ārâ olan ol zîr-i kabâ ḡümetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4*). [*püşîde-i zer-beft-i kabâ-yı vuşlat,]*

pūvān: Koşma, hızlı hızlı yürüme.

- Şefîkum Zihniyi buldum mecâzı tay idüp gitmiş / O vādîlerde Ferrî ben daği **pūyān** için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8). [pūyān,]

pūvān-ı ğurbet: Gurbette koşan.

- Cüşiş-şinās-ı vādî-i neverdān-ı ğurbetüz / Eşk-i ter ile hâşılı **pūyān-ı ğurbetüz** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 22). [pūyān-ı ğurbet, -üz]

pül: Köprü.

- Gözden geçüre seyl-i bedî'i diyü Ferrî / H'âce o büti cüy-ı mecâz üzre **pül** itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [pül,]
- Şehr-i Yıldızdaki **pül** olmuş imiş öyle hārāb / Anı gözden geçirüp lutfını itmiş icrā (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 5). [pül,]
- **Pül** gibi çeşm-i 'adūsında kara şu dursun / Görmesin h'ābda da hayr olıcak bir rü'yā (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 8). [pül,]

pür: Dolu.

- Dilde 'aşk-ı şu'le-zā taraf-ı dehende āh [u] vāh / Bāde-i 'irfān ile **pürdür** sebū-yı cāmumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [pürdür, -dür]
- Nev-nahl-i gül-i gül-şen-i bî-rahmî-i bî-dād / Āb-ı sitem ü cevri ile **pürdür** kad-i şimşād (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 9). [pürdür, -dür]

pür it-: Doldurmak.

- Şurāhî gibi dök kanum **pür [it]** peymāne-i 'ömrüm / Helāk-i çeşm-i ser-mestüñ olan kurbānuñum sākî (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 9, Bend 8). [pür it-,]
- Bercîse(?) diler şimdi şakal başı tağitmak / Çün ahter-i gîsū **pür idüp** lihyeye düstür (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 3). [pür it-, -üp]

pür-āb [u] táb it-: Güzelliklerle doldurmak.

- Hudā eyyām-ı 'ömr-i şevketin **pür-āb [u] táb itsün** / Ki āb-ı tîğını şabb ide fark-ı düşmenān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4). [pür-āb [u] táb it-, -sün]

pür-bahār it-: Çiçeklerle doldurmak.

- Keyf-i şarāb-ı bî-humār oldı dile neşve-nişār / Gül-zār-ı cānı **pür-bahār itdi** eger mişl-i nesīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29). [pür-bahār it-, -di]

pür-cüd: Cömertlikle dolu, pek cömert.

- Bir şaf-ārā-yı āşaf **pür-cüd** 'atā itdi Hudā / Ğalibā devr-i kamerde fer bu 'ālî-cāhdur (Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 2). [pür-cüd,]

pür-figār: Yaralı.

- Dü çeşm-i intizār u **pür-figārum** zîr-i ebrūda / İki şemşîr altında iki naḥḥîr yazsunlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [pür-figārum, -um]

pür-fiten ol-: Fitnelerle dolmak.

- Teşhîrde çeşmüñ ne ‘aceb **pür-fiten olmuş** / Bâbilde dañi yok o füsünü bile cādū (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [pür-fiten ol-, -muş]

pür-fiten-i sāha-i āšüb: Karışıklık sahasında fitneler çıkaran.

- Ey dîdeleri **pür-fiten-i sāha-i āšüb** / Çeşmüñdür iden dilleri bu şûrişe teşvîk (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 6, Beyit 1). [pür-fiten-i sāha-i āšüb,]

pür-fütür: Kederle, ümitsizlikle dolu.

- Herkes o yirde muğmız-ı çeşm-i kuşûrdur / Ferrî de anda hayret ile **pür-fütürdür** (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 41). [pür-fütürdür, -dur]

pür-gū it-: Bolca konuşurmak.

- Safâdan geç ider îrâs-ı şıklet büm-veş dil-ber / Beni tûfî gibi **pür-gū ider** âyîne-ṭal'at yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [pür-gū it-, -er]

pür-gülük: Çok konuşma.

- Yeter **pür-gülük** ile eyledüñ taşdîc ey Ferrî / Hülûsî dilde ârâyiş du'âsın kıl zebân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46). [pür-gülük,]

pür-habâb: Hava kabarcığı ile dolu.

- Düşmez şarāba ‘aks-i ruḥuñ **pür-ḥabâb** iken / Olmaz hemîşe yemde mevic-âşinā şinā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [pür-ḥabâb,]

pür-hîre it-: Kamaşturmak, gözüñün ferini almak.

- Hasretle gice encümen-i kudse irince / **Pür-hîre ider** dîde-i Cibrîlî şerârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3). [pür-hîre it-, -er]

pür-hûn ol-: Kanla dolmak.

- Kana kana ben ne kanlar yutdum ‘aşkıyla anuñ / Nâf-ı âhû olmadı maḳbûl **pür-hûn olmadan** (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 5). [pür-hûn ol-, -madan]

pür-pîç: Kıvrım kıvrım.

- Tanẓîrde **pür-pîçdür** erbâb-ı me‘ânî / Üftâde kümeýt-i diline renc pıranğa (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [pür-pîçdür, -dür]

pür-pîç ü ıztırâb: Acı ve eziyetle dolu.

- Yollarda kıldum ‘aşk ile **pür-pîç ü ıztırâb** / Bu şehir içinde eylemedüm gayrı intihâb (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 9). [pür-pîç ü ıztırâb,]

pür-saykal: Cilalı, pasparlak.

- Yoḥsa ol şâ‘ir-i âyîne-dilüm **pür-şaykal** / Vahy-i kudsî gibi ‘aks itmede sırr-ı Cibrîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 25). [pür-şaykal,]

pür-sür ol-: *Sevinçle dolmak.*

- Fırkāt gicesi zehr-i tebessüm ile şādum / **Pür-sür olur** leyl-i ğam-ı hāne-i mecnūn (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 19*). [*pür-sür ol-, -ur*]

pür-şerer kıl-: *Kıvılcımlarla doldurmak.*

- Cānı yakup nār-ı keder **kıldı** derūnı **pür-şerer** / Dūdı her ān serde tutar şem‘i belā fānūsıyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2*). [*pür-şerer kıl-, -dı*]

pür-şevk u tarab: *Sevinç, neşe ve coşkunlukla dolu.*

- Mekkūz olalı fikr-i lebūn hātırımızda / **Pür-şevk u tarab** cām-ı gül-efşānla gönülüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 3*). [*pür-şevk u tarab,*]

pür-şu‘le: *Işıkla dolu, pek aydınlık.*

- Necm-i ğīsū-dārı bir **pür-şu‘lesine** bend idüp / Keh-keşāndan ‘āleme bir raht-ı Haydar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*). [*pür-şu‘lesine, -si, -n, -e*]

pür-vecd ü veleh: *Kendinden geçme ve hayretle dolu.*

- **Pür-vecd ü veleh** baħr-i melāmet dilimüzdür / Tecrīd ü fenā vādīsı sāhillerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*). [*pür-vecd ü veleh,*]

pür-zelāzil: *Zelzelelerle, sarsıntılarla dolu.*

- Dutmaz ayağ u dıtrer elüm **pür-zelāzilüm** / ‘Aşkuñla şanki mevc-i serāba mümāşilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14*). [*pür-zelāzilüm, -üm*]

püsküllü belā: *Mecaz yoluyla baş derdi, yorucu, karışık iş yerinde kullanılır bir tabir. Başa giyilen festeki püskülden meydana gelmiştir. [OTDTS]*

- Erbāb-ı dile her ne kadar hāk olursak / Destār gibi zāhide **püsküllü belāyuz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2*). [*püsküllü belā, -y, -uz*]

püskürme: *Sık fakat tek tek.*

- **Püskürme** benekle ben o şeh-bendere döndüm / Bengāle kumāşı bula şandūk-ı tuhafda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6*). [*püskürme,*]
- Gören **püskürme** beñler rüy-ı alında o şuhuñ dir / Benekli bir kumāş-ı tazedür Bengāleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [*püskürme,*]

-R-

Rab: *Allah.*

- Bu leyl-i kadr-i ‘āşık-ı şūrīdegān mıdur / Yoħsa baña mı yā **Rab** ‘aceb hep şegāb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [*Rab,*]

Rabb-ı Halīl: *Halil'in Rabbi.*

- Terk idüp dār-ı fenâyı oldı Firdevse devân / Kā'ibîn ide cemâl ile anı **Rabb-ı Halîl** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 4*). [*Rabb-ı Halîl,]*

rabt: Bağ.

- Luţfuñ nice mebzûl idügin cāzimidür dil / Pek **rabt** ile elţāfuña hâşıl nigerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22*). [*rabt,]*

ra'd: Gök gürlemesi.

- Giry efgân ile olduĸda soñı hayretdür / **Ra'd** u berķ ile nüzûl itse maţar çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2*). [*ra'd,]*

raġbet: İtibar, kabul görme, beġenilme.

- Çü **raġbet** münselibdür nazm u neşre Ferriyâ şimdi / Benüm âsâr-ı rengînümde daġı eski hâlet yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5*). [*raġbet,]*
- Hezâr-ı gül-şene 'âlemde **raġbet** nâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7*). [*raġbet,]*

raġbet it-: Raġbet etmek, ilgi göstermek.

- Sevenler fülful-i hâlûñ geĸer ĸîn-i cebînüñden / Metâ'-ı Hinde rāġib **raġbet itmez** ĸîn [û] Mâçîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2*). [*raġbet it-, -mez]*

rāġib: Raġbet eden, istekli.

- Sevenler fülful-i hâlûñ geĸer ĸîn-i cebînüñden / Metâ'-ı Hinde **rāġib** raġbet itmez ĸîn [û] Mâçîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2*). [*rāġib,]*

Rāġib: Koca Raġib Paşa (d. 1698-99/1110 - ö. 8 Nisan 1763/24 Ramazan 1176), divan şairi, sadrazam. [TEİS]

- Pey-rev olamazsak da eger **Rāġiba** Ferrî / Ol kıble-i maẓmûn ise biz kıble-nümâyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*Rāġiba, -a]*

raġmına: İnadına, zıttına.

- Tās-ı mihr ü mähla pîr-i sipihr-i kîne-ver / Ehl-i şavmuñ **raġmına** vārûn-sāġar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [*raġmına,]*
- Tās-ı mihr ü mäh ile pîr-i sipihr-i kîne-ver / Ehl-i 'ayşuñ **raġmına** vārûn-sāġar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [*raġmına,]*

râh/reh: Yol.

- Şıdk ile odur reh-revî-i Ka'be-i vaşlum / İtmiş kefen-i cismini ol **râh** içün iġrām (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 54*). [*râh,]*
- Dökdüñ **rehinde** dâne-i eşki tehî yire / Kim didi saña sübhâyı var 'arz-ı kâfir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*rehinde, -i, -n, -de]*
- O Ye'cücüm **rehinde** hâ'il olmaz / Baña İskenderüñ sedd-i sedîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4*). [*rehinde, -i, -n, -de]*
- İtdüm **rehünde** cümle-i rüsvâyî irtikâb / Cennet şafası âteş-i hicründe ki 'azab (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 10*). [*rehünde, -üñ, -de]*
- Gâh bâde gâhî şoġbet ü ülfet ü üns gehî / O dem revâ mı bağlana mey-hâne ler **rehi** (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*rehi, -i]*

râh bul-: Yol bulmak, yol almak.

- Rûze eyyâmı idi bir şâm-ı dil-ârâmîde / Per açup gül-zâr-ı kudse **buldı** murğ-ı rûhı **râh** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3*). [*râh bul-, -dı*]

râh-ı ‘adem: Yokluk yolu, ölüm.

- Cân virmemek olmaz o sehî-kadde şarılısam / **Râh-ı ‘ademe** toğrı yol ol ince belidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [*râh-ı ‘adem, -e*]

râh-ı ‘aşk/reh-i ‘aşk: Aşk yolu.

- **Râh-ı ‘aşkı**nda olan kâle-i feyzi bey‘a / Sûk [u] bâzâr-ı haşr güşe-i dükkânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [*râh-ı ‘aşk, -ı, -n, -da*]
- Ben daği şimden gerü mağbûba nâz itsem gerek / **Râh-ı ‘aşkı**nda perîşân oldı her eṭvârumuz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2*). [*râh-ı ‘aşk, -ı, -n, -da*]
- Hâme gibi **reh-i ‘aşkı**nda olup pāk-edâ / Emrime râm olup bende-i fermânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20*). [*reh-i ‘aşk, -um, -da*]
- İdeyüm mi **reh-i ‘aşkı**nda dil ü cânı tebâh / Mîhr-i ruhsârîña ser-geşte olam mı çün mâh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 7*). [*reh-i ‘aşk, -uñ, -da*]
-

râhı düş-: Yolu düşmek, yolu bir yerden geçmek.

- Gökşuya dön de gel ne olur dün de bekledüm / **Râhuñ** o sūya her zamân ey bî-vefâ **düşer** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [*râhı düş-, -uñ, -er*]

râh-ı fenâ: Allah'ın varlığında yok olma yolu.

- Terk [ü] tecrîd ‘âlemi itdi cevânlık vakti şeyh / Âhîrî **râh-ı fenâda** pîr [ü] pāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3*). [*râh-ı fenâ, -da*]
- Fakr ile oldum eger **râh-ı fenâya** sâlik / Himmetüm eylemedüm mertebesinden tenzîl (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 12*). [*râh-ı fenâ, -y, -a*]

râh-ı ğam: Gam yolu.

- Şaldı Mecnûn gibi **râh-ı ğama** bî-hüş u haber / Virmedüñ ruḥsat-ı nazra baña ey nûr-ı başar (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 15*). [*râh-ı ğam, -a*]

râh-ı harâbâta düş-: Meyhane yoluna düşmek, meyhaneye doğru yola çıkmak.

- Mest ü medhüş **düşüp râh-ı harâbâta** o dem / Eyledüm cām-ı meyi gâze-i ruḥsâr-ı murâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14*). [*râh-ı harâbâta düş-, -üp*]

râh-ı hüdâ: Hidayet yolu, doğru yol.

- Olup muṭlaḳ tecerrüd ‘âlemin merdâne feth itdi / Gönül **râh-ı hüdâda** şeyh u mürşid reh-nümâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [*râh-ı hüdâ, -da*]

râh-ı hüsrân: Zarar, ziyan yolu.

- Niçe züñl ü meskenetle hâşıl itmişken çi sūd / Oldı envâ‘-ı ma‘ârif **râh-ı hüsrân** reh-beri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [*râh-ı hüsrân,]*

râh-ı mâdergâne: Anneden miras kalan yol, gelenek.

- Sümñât-ı ‘aşkına kıssıs idüp cân u dili / İmtinâ‘ itdürdi ‘aşkı **râh-ı mädergānede** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4*). [*râh-ı mädergāne, -de*]

râhib-i sûret-ger-āsâ: Rahip gibi.

- **Râhib-i sûret-ger-āsâ** müstemend-i ‘aşkdur / Küfr-i turreñ gerden-i dīne kemend-i ‘aşkdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 2*). [*râhib-i sûret-ger-āsâ,]*

rahm it-: Merhamet etmek, acımak.

- Dīdesi **rahm itse** ğamze hancer-i berrân çeker / Ğamze de olsa taraf-dâr ebruvânı yan çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*rahm it-, -se*]
- **Rahm idersin** dilüme var o necâbet sende / Sende ey şâh-ı cihân hüsni ü le‘âfet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 3, Beyit 22*). [*rahm it-, -er, -sin*]

rahş: Gösterişli, güzel at.

- Ey şeh-süvârum el-meded çignetme **rahş** ol hâlîm / Ey ğonce-leb ve’y lâle-ğad cânım saña olsun ğarîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*rahş, -a*]

rahş-ı bâriķa-reftâr: Şimşek gibi süratli at.

- Cânâ kümeýt-i sâğarı at sürme üstüme / Başdurma **rahş-ı bâriķa-reftârı** çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*rahş-ı bâriķa-reftâr, -ı*]

rahş-ı küheylân: Gösterişli, soylu Arap atı.

- Gelir mi çekdiĝi pâyında ‘âşık ol şanemüñ / Olur mı **rahş-ı küheylân**‘inândan maḥzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3*). [*rahş-ı küheylân,]*

raht-ı haydar: Aslan eyeri. (?).

- Necm-i ĝisü-dârı bir pür-şu‘lesine bend idüp / Keh-keşândan ‘âleme bir **raht-ı haydar** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*). [*raht-ı haydar,]*

raht-keş-i şahñ-ı gül-şen ol-: Gül bahçesine gitmek için yol hazırlığı yapmak.

- Demdür gönül ki **raht-keş-i şahñ-ı gül-şen ol** / El gibi ĝeşt-i gül-şen ile sen de gül şen ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1*). [*raht-keş-i şahñ-ı gül-şen ol-,]*

rakîb: Sevgiliyi âşık kadar sevmediĝi hâlde sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soĝutmaya çalışan kimse.

- Vaz‘uñ **rakîb** ü yâra müsâvidür ey perî / Birdür yanuñda n’eyleyeyüm nîk ü bed meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [*rakîb,]*
- Çekmiş **rakîbi** semte o da tâze av için / Güyâ ki kelb-i şaydına naḥçîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [*rakîbi, -i*]
- Her dakîķa bādî-i fikr-i dakîķidür **rakîb** / Bâ‘is-i hürd-ı dakîķ ancak ḥar-ı tãḥündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*rakîb,]*
- Düş olsa cû‘-ı kelbe n’ola hırşla **rakîb** / Aç gözli idi aşlâ çak aşı köpeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4*). [*rakîb,]*
- Şahne başķın diyerek bezme sinek şaldı **rakîb** / Mî‘de-i meclisi müfsid o sinekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [*rakîb,]*
- Çık keskin üzengiyle **rakîbi** ata çignet / Tutdurma ayak baş ki rikâbuñda el olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*rakîbi, -i*]

- H'āb aldı eger dil-beri bīdār **raķīb** āh / Meşhūr meşeldür şu uyur düşmen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3*). [*raķīb,]*
- **Raķībe**‘ālem-i āb içre dil pertāb göstermiş / Yem-i Kulzümde şan Fir‘avna bir gird-āb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*). [*raķībe, -e]*
- Şayd eyle Hümā-yı dili kondurma **raķībī** / Bir hāneye kim büm ire vīrān olagelmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [*raķībī, -i]*
- Cezm idüp dil-ber yakīnen ki **raķīb** olmuş cüdā / Didi yā Rab eyle anı işidenlerden irag (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2*). [*raķīb,]*
- **Raķībe** dil-sitānlık ‘āşika cevri ile düşmānlık / Bu tarz-ı emri ber-‘aksi idüp ĩcād n’eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2*). [*raķībe, -e]*
- Gözüme h'ābı hāram itdi **raķībūñ** fikri / O telāş ile ki mecnūn gibi kalker yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4*). [*raķībūñ, -üñ]*
- **Raķībe** iltifāt itsem de benden rüy-gerdāndur / Olurmuş münkesir elbette her mecrūr cārından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 4*). [*raķībe, -e]*
- **Raķībe** uyma kaçma gel beri ey şāh-ı istiğnā / Saña ‘āşık bulunmaz Ferrî-i şūrīde-bāl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7*). [*raķībe, -e]*
- Hīç fark idemem zāhid-i sersemle **raķībī** / Tefrīk ola mı nefis ile şeytān arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2*). [*raķībī, -i]*

raķībā: Ey rakip! (bk. *raķīb*).

- Kelb olalı bir av al cānānı al gel meclise / Ol sebeb ile **raķībā** sen daħi gel gör bir iş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4*). [*raķībā,]*
- Ben tīr-hor-ı ğamzeyüm ağlarsam ‘aceb mi / Ta‘n itmedesūñ saña **raķībā** ne tōkundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4*). [*raķībā,]*

raķīb-i ‘akreb: Akrebe benzeyen, tehlikeli rakip. (bk. *raķīb*).

- Niyāz itdükçe ol şeh-nāza maġrūr oldu ğitdükçe / **Raķīb-i ‘akreb** akreb baña dūr oldu ğitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 1*). [*raķīb-i ‘akreb, -e]*

raķīb-i keç-dil: Kalbi kötü rakip.

- Baķ baķ tōyunca turrelerüm tār-mārdur / Ammā **raķīb-i keç-dile** her tār mārdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [*raķīb-i keç-dil, -e]*
- Baķ baķ tōyunca turrelerüm tār-mārdur / Ammā **raķīb-i keç-dile** her tār mārdur (*Ferrî Dîvânı, Matla 1, Beyit 1*). [*raķīb-i keç-dil, -e]*

raks: Genellikle musiki eşliğinde ayakta yapılan, çeşitli ahenkli hareketler dizisi, oyun, dans.

- **Raķşa** giricek ol sehī-kād zūlfı perīşān / Şandum ki hemān bağda serv ü çemen oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [*raķşa, -a]*

raķşān eyle-: Raksettirmek, oynatmak.

- Sebū ser-şār-ı mey zānūda dil-ber dilde bāng-ı hey / Felek ol bezmde Nāhīdi **raķşān eylemez** n’eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*). [*raķşān eyle-, -mez]*

rām: İtaat etme, boyun eğme.

- Ben o Hārūtum ki emre **rām** müşkildür baña / Çeşm-i sihr-ālūd-ı dil-ber çāh-ı Bābildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [*rām,]*

rām it-: Boyun eğmek.

- Kaçduñ âhir ey gül-i nahvet nedür bilmem sebep / Kimseye fâş itmedük itdürmedük **rām itmedük** (Ferri Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3). [rām it-, -me, -dû, -k]

rām ol-: Boyun eğmek, itaat etmek.

- Bezme ne gûne olsa dañi mey müdām dām / **Olmaz** hemîşe sākî-i dil-keş-hırām **rām** (Ferri Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [rām ol-, -maz]
- Hâme gibi reh-i aşkumda olup pāk-edā / Emrime **rām olup** bende-i fermānumdur (Ferri Dîvânı, Kaside 9, Beyit 20). [rām ol-, -up]

ra'nā: Hoş, güzel, parlak.

- Sevdā-yı zülf ü kākūli bükdi miyānumı / Bildüm idermiş âdemi **ra'nā** gulām lām (Ferri Dîvânı, Gazel 140, Beyit 3). [ra'nā,]
- Ben mestini müjgāna nişān eylese şafda / **Ra'nā** görünür ğamzeleri tîr-i hedefde (Ferri Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [ra'nā,]
- Bunlarda târîhe zebān açmak gerekdür nāgehān / Bağ-ı senāsından hemān **ra'nā** ider neşr-i şemīm (Ferri Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19). [ra'nā,]
- Geh mezâhirde baña cümleden a'lā görünür / Geh o âyîne de üftāde geh **ra'nā** görünür (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 36). [ra'nā,]

ra'nā: Pek iyi, ala.

- Şâhidlerini seyr iderüz kādî-i vaqtûn / **Ra'nā** tutaruz nefy ile işbât elimüzde (Ferri Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [ra'nā,]
- Bu şüretde muvaffak oldum el-hak çār târîhe / Olur **ra'nā** iderse çeşm-i sultān 'atf-ı îmayı (Ferri Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15). [ra'nā,]

rasad: Yıldızları gözetleme.

- Ma'ârifden eger bahş olsa naklî ve yâhūd 'aklî / **Rasad** gözetdürürsîn çok Uluğ u İbn-i Sînāya (Ferri Dîvânı, Kaside 3, Beyit 32). [rasad,]

raşîn: Sağlam, güçlü.

- Ben figān itdükçe istignāsi efzûn olmada / Mülket-i fitne **raşîn** ü üstüvār olmağdadur (Ferri Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [raşîn,]

râst gel-: Doğru, düzgün hareket etmek.

- Çarh-ı çep-rev **râst geldi** gösterür elbet seni / Sen hemān sağ ol efendim dañi bihter gösterür (Ferri Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [râst gel-, -di]

râst gel-: Rastlamak, tesadüf etmek. II Rast: Türk musikisinde bir makam.

- **Râst gelüp** şordum o şeh-nâz u nevā-sāza didi / Tâhirûn bûselik içre bu nakış kâridur (Ferri Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [râst gel-, -üp]

ravza-i dîdâr: Cennet bahçesi gibi güzel yüz.

- Meclisûn gibi baña **ravza-i dîdâr** olmaz / Şunduğun bâde gibi Kevser-i ser-şâr olmaz (Ferri Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 37). [ravza-i dîdâr,]

ravza-i hüsn: Güzellik bahçesi .

- Reşk-âver oldı zülf ü ruḥı sünbül ü güle / Feyz-i kaderle **ravza-i ḥüsnî** çiçeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [*ravza-i ḥüsn, -i*]

ravza-i tab': Yaradılışın bahçesi.

- Gönce-tab'â gül-mizâcâ verd-i zîbâ-meşrebâ / **Ravza-i ṭab'uñdan** eyler kesb-i berg ü bār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27*). [*ravza-i ṭab', -uñ, -dan*]

rāvāt: Sancaklar, bayraklar.

- Te'mîn idüp baḥr ü berin âsüde ide kişverin / **Rāyātını** ol şaf-derüñ te'yîd ide Ḥayy-i Qadīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*rāyātını, -i, -n, -ı*]

rāvet: Sancak, bayrak.

- Cihāna tā ki vālā-yı vezāret ola revnaḳ-res / Ki tuḡ u **rāyet** ü ṭabl [u] 'alem tā ola pīrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39*). [*rāyet,]*

rāvet-i iclāl: Büyüklük, yücelik sancağı.

- Mü'eyyed **rāyet-i iclālî** seyf-i kātı'ı manşūr / Şuyın buldurdı baḥt u ṭālî'î hep aḥterān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [*rāyet-i iclāl, -i*]

rāygān: Karşılıksız, bedelsiz.

- Alındı ḥavza-i teşḥîre bunca keştî vü düşmān / Taḡıldı 'āleme bu fevz ü nuşret **rāygān** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [*rāygān,]*

rāz: Gizlenen şey, sır.

- Dilden viremem sırr-ı lebūñ semt-i zebāna / Dükkānce-i dellālde **rāzuñ** yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4*). [*rāzuñ, -uñ*]
- Rāz-ı dilden açalum def'-i ḥarāret idelüm / Bezmi ol **rāz** ile reşk-âver-i cennet idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 33*). [*rāz,]*
- Bendeñe itdügüñ i'zāzıña ḳurbān olayum / Lebde merkūz olan ol **rāzıña** ḳurbān olayum (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 29*). [*rāzıña, -ıñ, -a*]

rāzî: Hoşnut, memnun.

- Tîḡ-ı tîz-i ğamze bulmuş şuyını Ğamġam gibi / Cān-sitānlıkdān nigāhı **rāzî** vü ḥurrem gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3*). [*rāzî,]*

rāz-ı ceres: Çanın sırrı.

- Deyrde muḡ-beçegān ile budur ülfete dāll / Ḳorḳarum ki beni ḳıssīs ide bu **rāz-ı ceres** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*rāz-ı ceres,]*

rāz-ı dil: Gönül sırrı.

- Varalum ma'bed-i 'uşşāka olup kürsî-nişīn / **Rāz-ı dilden** de bir az neşr-i 'ulüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8*). [*rāz-ı dil, -den*]
- **Rāz-ı dilden** açalum def'-i ḥarāret idelüm / Bezmi ol rāz ile reşk-âver-i cennet idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 33*). [*rāz-ı dil, -den*]

râz-ı künişt: Yahudi havrasının sırrı.

- Diñle gel Berhemenâ **râz-ı künişt**i bundan / Vâkıf-ı sırr-ı Mesîh ol budur i'câz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [*râz-ı künişt, -i*]

râz-ı Mesîh: Hz. İsa'nın sırrı.

- Pîr-i meyden olagör **râz-ı Mesîh**i 'arîf / Ola tâ nefis-i hasîs emre muîc ü münkâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*râz-ı Mesîh, -i*]

râz-ı Murtażâ: Hz. Ali'nin sırrı.

- Mündericdür tıynet-i pâküñde **râz-ı Murtażâ** / Mündericdür fıtrat-ı zâtuñda sırr-ı Haydarî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3*). [*râz-ı Murtażâ,]*

râz-ı nihân: Gizli sır.

- Çok şîve geçdi şüret-i nâz u niyâzda / Söylendi cümle **râz-ı nihân** leb-be-leb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [*râz-ı nihân,]*

râz-ı nihân-ı 'aşk: Aşkın gizli sırrı.

- **Râz-ı nihân-ı 'aşkuñı** Cibrîle söylemem / Cebr-i müjeyle şimdi hemân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*râz-ı nihân-ı 'aşk, -uñ, -ı*]

rebî'-i cân-fezâ: Cana can katan ilkbahar.

- İrişüp ürd-i behişt ile **rebî'-i cân-fezâ** / Rub'-ı meskûnı behişt-âsâ idüp gül-zâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [*rebî'-i cân-fezâ,]*

recâ: Ümit, umut.

- Benüm ol rind kim zevk-ı fenâ hubb-ı fenâ bilmez / Ümîd ü bîmden âzâde hîç havf u **recâ** bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*recâ,]*
- Ümmîd ü bîm-i lutf u kahr eylemişdi bend / Tırfe-belâ-yı rind bu havf u **recâ** imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4*). [*recâ,]*
- Ümmîd-i nîm-girişme vü bîm-i tegâfûli / Ferrî cihânda havf u **recâmuz** budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5*). [*recâmuz, -muz*]

recâ: Rica, dilek, istek.

- Lutf idüp eyle **recâmı** benüm ey şüh kabûl / Bezm-i vuşlatda olan harf-i recâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7*). [*recâmı, -m, -ı*]

receb: Ay takvimine göre Arabî ayların yedincisi.

- Lafzen ve ma'nen açdı hep Ferrî kulu târîhe leb / Biñ iki yüz üçde **receb** içre cülûs itdi Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42*). [*receb,]*

red eyle-/red it-/redd it-: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

- Bilürüm kadrini ben gam degül **eylerse** o **red** / Ma'rifet lâzimesi oldu çü hırmân ebed (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*red eyle-, -r, -se*]

- Beni **redd itme** semā-yı keremünden luṭf it / Ey melek-ḥaşlet amān arz u semā ḥürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2*). [*redd it-, -me*]
- Anı başuñçün ola **redd idüp** itme güm-rāh / Kaṭı bî-çäre vü üftâdedür ol baḥt-ı siyāh (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 10*). [*redd it-, -üp*]
- Ey nev-nihāl-i ‘işve vü cān-baḥş [u] dil-peḫîr / Köhne şadîk u dil-şüdeñim **itme red** meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*red it-, -me*]

redd: Kabul etmeme, geri çevirme.

- Dîvānelere **redd** ü kabûlinde ḳalem ne / Pervānelere şem‘i kilisā vü ḥarem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1*). [*redd,*]

re’fet-i zât: Zatın merhameti.

- **Re’fet-i zātūñā** vā-bestedür ancak bu ḥuşuş / Bâb-ı cûduñda ḥuşuşiyetüm olmaz ta‘ṭîl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 23*). [*re’fet-i zât, -uñ, -a*]

re’fet-si’âr: Merhamet eden, esirgeyici.

- ‘Ömr-i dirâz u devlet-i sermed ile Hudâ / Şadrında dâ’im ide ki **re’fet-si’âr** imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 9*). [*re’fet-si’âr,*]

reftâr: Yürüyüş, salına salına yürüme.

- **Reftâr** güzel kad güzel endām güzeldür / Ser-tâ-be-ḳadem ḥaḳ bu ki böyle güzel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*). [*reftâr,*]
- **Reftârūñ** ol ki sâķî-i devrāna virmemiş / Ḥüsn-i edā-yı çeşmüñi mestāna virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1*). [*reftârūñ, -uñ*]

rehâ: Kurtulma, kurtuluş.

- Hevâ-dâr-ı sevâd-ı turre-i ṭarrârdur göñlüm / **Rehâ** olmasa aşlâ kâkül-i dil-dâr dâr olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 4*). [*rehâ,*]

reh-ber: Kılavuz, yol gösterici.

- Niçe zûll ü meskenetle ḥâşıl itmişken çi sūd / Oldı envâ‘-ı ma‘ârif rāh-ı ḥüsrân **reh-beri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [*reh-beri, -i*]
- Ḳapudan-ı zafer **reh-ber** alup bir emr-i sulṭânı / Taşarruf itdi bir ferd Ḳahramân-vâr Ümm-i Dünyâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 16*). [*rehber,*]

reh-ber-i vâşıl: Kavuşan, ulaşan rehberler, yol göstericiler.

- Pîr-i muġân mürşid-i kāmillerimüzdür / Tersâ-beçeler **reh-ber-i vâşıllarımızdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [*rehber-i vâşıl, -lar, -ı, -muz, -dur*]

reh-i ‘aşk u firāk: Aşk ve ayrılık yolu.

- **Reh-i ‘aşk u firākında** o güne oldı za‘f-ülfet / Haṭı fikriyle küyında göñül mür oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5*). [*reh-i ‘aşk u firāk, -ı, -n, -da*]

reh-i nâ-refte: Gidilmemiş yol. II Özgün şiir tarzı.

- **Reh-i nā-refteyi** baħr-i dilümde bendeñüz buldum / Suħan-dān-ı selefden olmış ol vādī nihān üzre (Ferrî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 42). [reh-i nā-refte, -y, -i]

reh-i vaşl-ı dil-ārā: Gönül süsleyen sevgiliye kavuşma yolu.

- **Reh-i vaşl-ı dil-ārāda** heves ki sedd-i rāhumdur / O sevdā ki olur her dem sürūd-ı medd-i āhumdur (Ferrî Dîvānı, Gazel 47, Beyit 1). [reh-i vaşl-ı dil-ārā, -da]

rehn: Borçlunun borç ödeninceye kadar alacaklıya teminat olarak bıraktığı eşya veya mal.

- **Rehn** olmayınca hırka meyūñ keyfî lağv olur / Ālāyiş olmaz eylemeyince ‘avām vām (Ferrî Dîvānı, Gazel 140, Beyit 4). [rehn,]
- Nukūd-ı cān u cism ü dīn ü mezheb anda **rehn** olsun / Emīnüm var Emīnüm var Emīnüm var Emīnüm var (Ferrî Dîvānı, Nazm 1, Beyit 2). [rehn,]

reh-neverd: Yolda gezen, yolcu.

- Tehī tih-i emelde **reh-neverdüz** niçe demlerdür / Ne kaldı destümüzde sāgar-ı ser-şārdan gayrı (Ferrî Dîvānı, Gazel 194, Beyit 3). [reh-neverdüz, -üz]

rehn-i küfr-i zülfüñ ol-: Saçın siyahlığına teminat, güvence olarak verilmek.

- Āh-ı dil döndi buhūr-ı Meryeme ey muğ-beçe / **Rehn-i küfr-i zülfüñ oldu** dīn ü imānum Tanaş (Ferrî Dîvānı, Gazel 101, Beyit 3). [rehn-i küfr-i zülfüñ ol-, -dı]

reh-nümā: Yol gösteren, rehber.

- Olup mutlak tecerrüd ‘ālemin merdāne feth itdi / Gönül rāh-ı hüdāda şeyh u mürşid **reh-nümā** bilmez (Ferrî Dîvānı, Gazel 89, Beyit 6). [reh-nümā,]
- Koduñ çok **reh-nümāyı** gerçi der-bend-i ta‘allukda / Maħabbet gül-şeninde sen de āhir güm-sürāğ olduñ (Ferrî Dîvānı, Gazel 124, Beyit 2). [reh-nümāyı, -y, -ı]

reh-revī-i Ka‘be-i vaşl: Kavuşma Kâbe'sinin yolcusu.

- Sıdk ile odur **reh-revī-i Ka‘be-i vaşlum** / İtmiş kefen-i cismini ol rāh için ihrām (Ferrî Dîvānı, Terķib-bend 1, Beyit 54). [reh-revī-i Ka‘be-i vaşl, -um]

reh-yāb-ı ħarīm-i ħarem-i rāz-ı Elest: Elest sırrının kutsal yerinin yolunu bulabilen kimse. (bk. belġgūyān).

- İtlākda ‘ārif olalı sırr-ı vücūdı / **Reh-yāb-ı ħarīm-i ħarem-i rāz-ı Elestüz** (Ferrî Dîvānı, Gazel 90, Beyit 2). [reh-yāb-ı ħarīm-i ħarem-i rāz-ı Elest, -üz]

reh-zen: Yol kesen, haydut, eşkıya.

- Nigeh-i çeşmüne perhīz ola her gāh ‘abeş / **Reh-zene** ħaşıyet ü ħavf-ı ħaṭar-ı rāh ‘abeş (Ferrî Dîvānı, Gazel 19, Beyit 1). [reh-zene, -e]
- Her gice ħayālūñ dolaşur dilde nihānī / Tārāc-ı ümīd ile gezer **reh-zen** uyumaz (Ferrî Dîvānı, Gazel 85, Beyit 2). [reh-zen,]

re‘īs-i h‘ācegān: Hocaların reisi.

- Sāpāş zihī mu‘temed-i devlet ü dīndür / Ferzāne-i devrān **re‘īs-i h‘ācegāndur** (Ferrî Dîvānı, Kaside 4, Beyit 7). [re‘īs-i h‘ācegān, -dur]

re'îs-i nükte-ver: Nükteden anlayanların reisi.

- Hâzret-i Hayrî Efendi kim **re'îs-i nükte-ver** / Reşha-i kilkinden olsaydı eger nem-dâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [*re'îs-i nükte-ver,]*

remîde it-: Korkutmak.

- **Remîde itme** târ-ı zülfüne düşdi dil-i zârum / Şehâ bir murğ-ı zîrekdür ki konmuşdur nihâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3*). [*remîde it-, -me]*

remz-i Ve'l-Leyl: Leyl Suresi'nin iması. II Leyl Suresi: Kur'ân-ı Kerim'in doksan ikinci suresi. Adını ilk ayetindeki "lejl" (gece) kelimesinden alır. Ve'l-Leyl, ve'l-Leyli izâ yağşâ sûresi olarak da anılır. [TDVİA "Leyl Sûresi" md.]

- Ruḥı itmekde ma'nâ-yı Duḥâyı dem-be-dem tefsîr / 'Aceb mi **remz-i Ve'l-Leyli** ider ise beyân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5*). [*remz-i ve'l-lejl, -i]*

renc: Eziyet, sıkıntı.

- Tanzîrde pür-pîçdür erbâb-ı me'ânî / Üftâde kümeýt-i diline **renc** pıranga (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6*). [*renc,]*

renc-i iflâs: İflas üzüntüsü.

- Ğarâbet bundadur hem **renc-i iflâs** idüp istî'âb / Boş elle varmışum bî-hûde dükkân-ı eṭibbâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [*renc-i iflâs,]*

reng it-: Hile yapmak, aldatmak.

- La'linüñ **itdigi rengi** baña ey gönce-dehen / Rind-i şürîde-i bed-meste mey-i nâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4*). [*reng it-, -i, -dig, -i]*
- **Reng idüp** evvel esîr-i zülf-i şeb-bû eyledüñ / 'Âşıkânüñ ağladuḡça şimdi ey mekkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55*). [*reng it-, -üp]*

reng koy-: Bir duruma düşürmek.

- Zâhid ü rindânı sevdâsı birer **reng koyup** / Ḥalveti kim bekleden şahrâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4*). [*reng koy-, -up]*

reng-i sevâd: Siyah rengi.

- Hicrân-keşân neş'eleri bî-ḡuzûrdur / Ol neşveden ki **reng-i sevâd** derd-i dündür (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 38*). [*reng-i sevâd,]*

reng-i tebessüm: Tebessüm rengi. II Kırmızı renk.

- Ḥüy-gerde şanma **reng-i tebessümle** gül gibi / Terdür 'ızârı jâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2*). [*reng-i tebessüm, -le]*

rengîn: Renkli, hoş, güzel.

- Ketm itme cân u dîn ü dil ü mezhebi şaḡın / Her büt-perest-i 'aşḡda **rengîn** tapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [*rengîn,]*
- 'Âlemde anuñ gibi efendi de bulunmaz / İnşâf olıcak böyle de **rengîn** gazel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 10*). [*rengîn,]*

- Atlas-ı sebz eyledi naṭ-ı zemīni çün bahār / Üstine **rengīn** çiçekler işledi yek-bār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 8*). [*rengīn,]*

res: Ulaşan, erişen.

- Dü deh-sāl olsa meh-rūlar şadālar da dügāha **res** / Uşūle gelse Ferrī ḥāl o mekkār kār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 5*). [*res,]*

resān: Yetişen, ulaşan.

- ‘Atf olsa eger nīm-nigehūn bendeñe bir dem / ... ḥazān-pervere şād-ābī **resāndur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 21*). [*resāndur, -dur]*

resen-i ‘aşk: Aşk ipi.

- Bükdi **resen-i ‘aşkı** gerdānuma taḳdı / Ol āfet-i mū-tāb benüm çerğemi yaḳdı (*Ferrī Dīvānı, Matla 9, Beyit 1*). [*resen-i ‘aşk, -ı, -n, -ı]*

resīde it-: Yetiştirmek, olgunlaştırmak, eriştirmek.

- ‘Ālem-i itlāka **itdüm** çün **resīde** cānumı / Ḥaḳḳ-ı dīn ü küfrde hīç imtiḥān olmaz baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 3*). [*resīde it-, -dü, -m]*

resīm: İz, işaret. (?)

- Şāhen-şehā ‘adl-āverā Cem-mesnedā Key-ḥüsrevā / Ehl-i dilā şāhib-zekā cebheñde manşūrī **resīm** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 38*). [*resīm,]*

resm-i ‘ādī: Her zaman görülen, sıradan bir durum.

- **Resm-i ‘ādīdür** ki ‘irfān mūrīş-i hızlān çi sūd / Ferriyā semt-i murādı yoḥsa her dem cān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 7*). [*resm-i ‘ādī, -dür]*
- Niçe Rüstem-şalābet ser-fürü-yı dest-i ḳudretdür / Bu **resm-i ‘ādīdür** ki ḳūt-ı cismin āhiri yir yir (*Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 2*). [*resm-i ‘ādī, -dür]*
- İrmek bahār-ı ḥüsne ḥazān **resm-i ‘ādīdür** / Cān-ı heremle vaḳt-i tarāvet ḥalef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 2*). [*resm-i ‘ādī, -dür]*

resm-i nāz: Naz töreni.

- Ey büt-i nev-bāve **resm-i nāzı** icrā itmege / Eyleme ta‘cīl zīrā çok zamān lāzım saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 2*). [*resm-i nāz, -ı]*

ressām-ı ezel: Ezelden beri var olan ressam. II Allah.

- Ruḥ u gīsū diyerek ismini **ressām-ı ezel** / Vech-i dil-dāra iki gül iki sūnbül mi ḳodı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 5*). [*ressām-ı ezel,]*

ressām-ı kudret: Kudret ressamı. II Allah.

- Gören ḳaddin nihāl-i verd-i gül-zār-ı şuver şandı / Ruḥın **ressām-ı kudret** bir gül-i şād-āb göstermiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 4*). [*ressām-ı kudret,]*

reşha-i kilk: Kaleminin mürekkep damlası.

- Hâzret-i Hayrî Efendi kim re'îs-i nükte-ver / **Reşha-i kilkinden** olsaydı eger nem-dâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20). [reşha-i kilk, -i, -n, -den]

reşk: Kıskaçlık.

- Ağyar bizi **reşk** ile taşlarsa yiridür / Her seng-i cefâ şîşe-i rindâna tokundı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [reşk,]

reşk evle-: Kiskanmak.

- N'ola şems ü kamer **reşk eylese** âfâk-ı vaşında / Bulunmaz mağrib ü maşrıkdâ hâkkâ bir Emînüm var (Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2). [reşk eyle-, -se]

reşk itdür-: Kiskandırmak.

- Mâ'il it deryâ-yı tab'-ı Ferrîye gel meşrebi / Şîve-i 'aks ile **reşk itdür** o süya kevkebi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5). [reşk itdür-,]

reşk-âver: Kiskanma.

- Luṭfinuñ cân ile **reşk-âveridür** Hâtem-i Tay / 'İzzet-i(?) ni'metinüñ gıpta-keşi h'ân-ı Halîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2). [reşk-âveridür, -i, -dür]

reşk-âver ol-: Kiskandırmak.

- **Reşk-âver oldı** zülf ü ruḥı sünbül ü güle / Feyz-i kaderle ravza-i ḥüsni çiçeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [reşk-âver ol-, -dı]

reşk-âver-i cennet it-: Cenneti kiskandırmak.

- Râz-ı dilden açalum def'-i harâret idelüm / Bezmi ol râz ile **reşk-âver-i cennet idelüm** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 33). [reşk-âver-i cennet it-, -elüm]

reşk-i Mesîhâ-yı Meryem it-: İsa Peygamber'i kiskanmak. İsa Peygamber, henüz beşikteyken konuşmuştur. Bu hadise, Kur'an-ı Kerim'de, Meryem Suresi 29-33. ayette anlatılır.

- Kim dir ki sözde **reşk-i Mesîhâ-yı Meryem it** / Merd ol cihânda Meryem-i ma'nîyi maḥrem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1). [reşk-i Mesîhâ-yı Meryem it-,]

reşk-i tab': Yaradılışı kiskanma.

- Şâ'ir-i gül-şen-zamîrüm gönce mazmûn gül hayâl / Oldı **reşk-i tab'um** ile şüret-i dîvâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [reşk-i tab', -um]

revâ: Uygun, yaraşır.

- Bâriş-i gül eyler iken Ferrîyâ âzürde-dil / Ola pâ-mâlî-i meşşâta **revâ** mı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [revâ,]
- **Revâ** mı bûm u zâğistân ola bezm-i çemen-zâr / İde muhtel bizi âvâregî-i pâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 5). [revâ,]
- Ben pister-i fûrkatde **revâ** mı idem efğân / Sen gül gibi şādân (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 5). [revâ,]
- Ayağı yir mi başar öyle kademlerle gelen / 'Arş-ı a'lâyâ **revâdur** başsa ger 'aşk ile pâ-y (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 7). [revâdur, -dur]

- Bu mevsim-i şādī vü feraḥ-zāda **revā** mı / Meksūr u mükedder ola peymāne-i ümmīd (*Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 1, Beyit 4*). [revā,]
- Gāh bāde gāhī şoḥbet ü ülfet ü üns gehī / O dem **revā** mı bağlana mey-ḥāneler rehi (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 5*). [revā,]

revā kıl-: Reva görmek, uygun bulmak.

- Mülk-i fitne böyle olmazdı müsellemler çeşmüne / Şāhir-i yek-naẓrañı **kıldı revā** ey nāzenīn (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 5, Bend 2*). [revā kıl-, -dı]

revāc bul-: Kıymetlenmek, değer kazanmak.

- ‘Aşkınun neş’esi günden güne **bulmaḳda revāc** / Öyle bir bāde ki ‘ayyāşını bī-tāb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 6*). [revāc bul-, -maḳda]

revān ol-: Akmak.

- Ben o baḥr-i mutlakum lüccem cihānı şūr ider / Cüy-ı pür-ḥāşāk-i şek aşlā **revān olmaz** baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 4*). [revān ol-, -maz]

reviṣ: Yürüyüş, gidiş.

- Ferrī beni öldürdi bu gün meclis-i meyde / Rindāne **reviṣ** tarz-ı levendāne bakışlar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 77, Beyit 5*). [reviṣ,]
- Nāz ile ḥırām itmek egerçi saña maḥşūş / Ammā bu **reviṣ** bu yürüyüş hoş-nemaṭ oldu (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 4*). [reviṣ,]
- Dād-ı Ḥudā mı yoḥsa saña gunciş ü **reviṣ** / Ben bī-dili de ḥüsnüne meftūn eylemiş (*Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 2, Beyit 5*). [reviṣ,]

reviṣ-i nāz: Naz yürüyüşü, nazlı yürüyüş.

- Serv-i ḳadsiñ **reviṣ-i nāziña** ḳurbān olayum / Çeşm-i pür-ḥün-ı fiten-sāziña ḳurbān olayum (*Ferrī Dīvānı, Terkeb-bend 3, Beyit 25*). [reviṣ-i nāz, -iñ, -a]

revnaḳ: Göz alıcılık, parlaklık, tazelik.

- O nev-ḥaṭ şūḥa **revnaḳ** geydügi al vāleden gelmiş / Ki hengām-ı şebe fer şu‘le-i cevvalēden gelmiş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 1*). [revnaḳ,]
- Melāḥat rūyına bir ḳat daḥi ol kaleden gelmiş / Leb-i dil-dāra **revnaḳ** cūş-i tebhāleden gelmiş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 1*). [revnaḳ,]

revnaḳ-fezā-vı ülfet: Dostluğun güzelliğini arttıran.

- Rindāne vaz‘ u ṭavr ile ol dil-pesend-edā / **Revnaḳ-fezā-yı ülfet** idi bezm-i şoḥbete (*Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 2*). [revnaḳ-fezā-yı ülfet,]

revnaḳ-ı ṭab‘: Yaradılışın parlaklığı.

- Ben bu baḥt ile efendim ḳuş ḳadar fer bulmadum / **Revnaḳ-ı ṭab‘um** iderken ser-be-ser iḳrār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 43*). [revnaḳ-ı ṭab‘, -um]

revnaḳ-res ol-: Parlaklık, güzellik erdirmek.

- Cihāna tā ki vālā-yı vezāret **ola revnaḵ-res** / Ki tuḡ u rāyet ü taḅl [u] ‘alem tā ola pīrāye (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 39*). [*revnaḵ-res ol-, -a*]

revzen: Pencere.

- Semt-i ḥırmān u taḥassürdür ḡamuñla meskenüm / Dāḡ-ı dildür şāh-rāh-ı intizāra **revzenüm** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 1*). [*revzenüm, -üm*]

revzene-i zevk u şevk: Zevk ve şevk penceresi.

- ‘İşret-serāda **revzene-i zevk u şevk** içün / Senden olursa itme dirîḡ ilticām cām (*Ferrī Dīvānı, Gazel 140, Beyit 2*). [*revzene-i zevk u şevk,]*

revzen-i Kanlı Kilîsâ: Kanlı Kilise'nin penceresi. (bk. Sulu Manastır).

- **Revzen-i Kanlı Kilîsâdur** dü çeşm-i intizār / Oldı ya Şulu Manastır bâbı çeşmānum Ṭanaş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 6*). [*revzen-i Kanlı Kilîsâ, -dur*]

re'y-i şāh: Padişahın fikri.

- **Re'y-i şāh** ‘Abdü’l-ḥamîdle hep cihān oldı riyāz / Kim vezîr-i vakti hem-nām-ı Ḥalîlu’l-lāhdur (*Ferrī Dīvānı, Tarih 4, Beyit 5*). [*re'y-i şāh,]*

riḥlet it-: Ahirete göç etmek, ölmek.

- Ḥarf-i cevherle tamām târîḡ olur ey Ferrî / Hey meded **riḥlet idüp** gitdi erenler şāhı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 7, Beyit 1*). [*riḥlet it-, -üp*]

rızâ-yı padişāh: Padişahın rızası.

- **Rızâ-yı padişāhı** eyleyüp ikbāl ile taḥsîl / Teferruḡ eylemiş bu şüret ile ḡahramān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 29*). [*rızâ-yı padişāh, -ı*]

ridâ: Dervişlerin omuzlarına örttükleri post, hurka.

- Tamām-endāze-i şaṭḥ ile ölçülse ḡabādan geç / Bu zerḡ-ı būriyādan dūşuñna zāhid **ridâ** çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 3*). [*ridâ,]*
- Tesbîḡ ü **ridâ** mûcib-i sāmān-ı riyādur / Bir cām ile biz ḡāne-ber-endāz-ı Elestüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 4*). [*ridâ,]*

rik'â: Bir hat çeşidi.

- Ḥāmesi degdi ‘İmād-āsâ ‘aşâ-yı ma‘rifet / Ḥaṭda nesh ile şülüḡ**rik'â** celîdür her kemāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 3*). [*rik'â,]*

rikâb: Üzengi.

- Çık keskin üzengiyle rakîbî ata çignet / Tutdurma ayak baş ki **rikâbuñda** el olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 4*). [*rikâbuñda, -uñ, -da*]

rind: Dünya işlerini hoş gören, dünyaya değer vermeyen kişi.

- **Rind** iseñ kebk ü Hümā-yı şevkı künc-i cāna at / Büm u cuḡd-ı şümü künc-i ḡāne-i vîrāna at (*Ferrī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 1*). [*rind,]*

- Bî-çäre **rind** de aşmayı itdi cāy-gāh / Çok demler oldu anda o kökli filizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*rind,]*
- Benüm ol **rind** kim zevk-ı fenā hubb-ı fenā bilmez / Ümîd ü bîmden âzâde hîç havf u recâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*rind,]*
- **Rindüm** bu şuver-hâne-i dünyâda ğarîbüm / Ol mü'min-i pāküm ki kilîsâda ğarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 1*). [*rindüm, -üm]*
- ‘Ayyâş u **rindüm** Cem gibi mestâne-i her-dem gibi / Cemşîd-i ferruḥ-dem gibi ammâ benüm mest ü ḥalîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [*rindüm, -üm]*
- Zâhid nefesin **rindlere** mişkâl ile şatmış / Güyâ bu derek mey-gedede şeyḥ-i Haremdür (*Ferrî Dîvânı, Müfret 4, Beyit 1*). [*rindlere, -ler, -e]*
- O **rindüm** Ferrîyüm sâğardan olmam tâ ebed fâriğ / Cemâl-i mihr ü meh-peykerden olmam tâ ebed fâriğ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*rindüm, -üm]*
- Ben o **rindüm** ğam-güsâr u münis oldu ğam baña / Eylemez te’şîr dârûyî iderseñ sem baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*rindüm, -üm]*
- Ol **rind** ider ki zevk ile ‘âlemde ‘âlemi / Destinde cām-ı mey tuta zânûda hem-demi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 35*). [*rind,]*

rindân: Rintler. (bkz rind).

- Lâyık dehen-i ‘âşîka la’li o perînûñ / **Rindân** meye mey meclis-i rindâna münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [*rindân,]*
- Dil-ber ü mey sâz u söz yârân u ‘âşîk bundadur / Sâgar-ı şahbâyı sâkî gel berü **rindâna** at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*rindâna, -a]*
- Bir şîveme **rindân** fedâ-kerde-i cândur / Zâhidler ise ḥumk ile ḥarûn ḥarumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7*). [*rindân,]*
- Şırça sarâya virdi ḥabâb ile zîb ü fer / **Rindân** öninde duḥt-ı rez a’lâ ḥîzlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [*rindân,]*
- Kânî’ piyâz va’de-i ferdâñ olursa da / **Rindân** içün nevâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6*). [*rindân,]*
- Gül-çîn-i gülistân-ı ruḥ-ı tâzesi olsam / Gül devri varup gül-şene **rindâna** şarılısam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2*). [*rindâna, -a]*
- Zâhid ü **rindânı** sevdâsı birer renge koyup / Ḥalveti kim bekleden şahrâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4*). [*rindânı, -ı]*
- **Rindân** tolaşdı mey-gedeyi hep karış karış / Elden çıkarma sen de hemân tırma gir karış (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2*). [*rindân,]*
- Bey’ ü şîrâye sen de yûri var alış çalış / **Rindân** içinde yok saña hîç olmadık giriş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 3*). [*rindân,]*

rindâne: Rintlere yakışır tarzda, kayıtsızca. (bk. rind).

- Şâhâne güzel sev yûri **rindâne** şarâb iç / Bunlar ki dilûñ dâfî’-i derd ü elemidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [*rindâne,]*
- Ferrî beni öldürdi bu gün meclis-i meyde / **Rindâne** revîş tarz-ı levendâne bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*rindâne,]*
- **Rindâne** vaz’ u tavr ile ol dil-pesend-edâ / Revnaḥ-fezâ-yı ülfet idi bezm-i şoḥbete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 2*). [*rindâne,]*

rindâne-meşreb: Eğlenceye düşkün mizaçlı.

- Bu tarz-ı tâzede gösterdi neş’e / Fehîm-âsâ olup **rindâne-meşreb** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*rindâne-meşreb,]*

rindân-ı ‘aşk u şevk: Arzu ve aşkın rintleri. (bk. rind).

- **Rindân-ı ‘aşk u şevk** görüp lev-m-i lâ’imi / İlerü vardı karşı tırup lafz-ı yûfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 3*). [*rindân-ı ‘aşk u şevk,]*
- Cemşîd ü Cem de varın atup anda pest olur / **Rindân-ı ‘aşk u şevk** pey-i ḥum-nişest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28*). [*rindân-ı ‘aşk u şevk,]*

rind-i bî-kayd: *Dünyaya karşı kayıtsız, aldırışsız kişi.*

- Tıfl-ı ebceddür iden yâd-ı neseb ey Ferrî / **Rind-i bî-kaydum** olur mı baña fâhır-ı eb ü ced (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*rind-i bî-kayd, -um*]

rind-i dervâ-nûş: *Çok içen, ayyaş rint. (bk. rind).*

- **Rind-i deryâ-nûş** için ser-mâyedür ser-mâye mey / Mâye-i cândur hele sermâya vü germâya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1*). [*rind-i deryâ-nûş,]*

rind-i hâş: *Hakiki rint. (bk. rind).*

- Başdan çevirdi keşmekeş-i kayd[ı] **rind-i hâş** / Sen tırma şüfî sübhâ-i ezkârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*rind-i hâş,]*

rind-i lâ-übâlî: *Kayıtsız, aldırışsız rint. (bk. rind).*

- **Rind-i lâ-übâlîyüm** bûs-ı lebi fikrüm müdâm / Meclisün zevkî bulunmaz câm-ı gül-gün olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 4*). [*rind-i lâ-übâlî, -y, -üm*]
- Cümleden bî-behredür Ferrî-i şūrîde-suhan / **Rind-i lâ-übâlîdür** ancak o mest-i dil-şikest (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 4, Beyit 1*). [*rind-i lâ-übâlî, -dür*]
- Öyle **rind-i lâ-übâlî** kimi bî-tâb eylesün / Kime şekvâ eylesün bî-çâre Nefî n'eylesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*rind-i lâ-übâlî,]*

rind-i levendâne-edâ: *Cesur, yiğit rint. (bk. rind).*

- Ne zâhid-i sâlûs ne dülbind-i riyâyuz / İtlâkda bir **rind-i levendâne-edâyuz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*). [*rind-i levendâne-edâ, -y, -uz*]

rind-i şahbâ: *Şarabın rindi. (bk. rind).*

- Ayak baş maqdemûñle meclis-i mey bula pîrâye / Yürî sâkî ayak dîvânı ile **rind-i şahbâya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [*rind-i şahbâ, -y, -a*]

rind-i ser-keş: *Asi, inatçı rint. (bk. rind).*

- Çünkü **rind-i ser-keş** vakf-ı humâr eyler sebû / Büse-dādî-i zemîn-i itizâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 1*). [*rind-i ser-keş, -i*]

rind-i şüh: *Cilveli güzelin rindi. (bk. rind).*

- Zîr-i zülfünde ruhuñ seyr itmege âmâdeyüm / Zevk esîri **rind-i şühum** leyle-i kâmrâdayum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1*). [*rind-i şüh, -um*]

rind-i şüh-ı pür-temkîn-i 'aşk: *Aşkın temkin sahibi, cesur rindi. (bk. rind) II Temkin: Tasavvufta bir makamda, istikamette derinleşmek ve sabitleşmek. [TTDS]*

- O **rind-i şüh-ı pür-temkîn-i 'aşkum** / Teceddüdde müceddidîn-i 'aşkum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 1*). [*rind-i şüh-ı pür-temkîn-i 'aşk, -um*]

rind-i şūrîde-i bed-mest: *Kendini bilmeyecek derecede sarhoş ve perişan rint. (bk. rind).*

- La'linüñ itdiği rengi baña ey gönçe-dehen / **Rind-i şūrîde-i bed-meste** mey-i nâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4*). [*rind-i şūrîde-i bed-mest, -e*]

rîş-i sultân-ı cihân: Dünyanın padişahının sakalı.

- İki târîh-i mücevher yazdı Ferrî bendesi / **Rîş-i sultân-ı cihâna** bir dem-i nâ-gâhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 4). [rîş-i sultân-ı cihân, -a]

rişte-i ‘akl: Akıl bağı.

- **Rişte-i ‘aklı** idüp beste-i zencîr-i cünûn / Kaysım âfâk bugün sâha-i yâbânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 28). [rişte-i ‘akl, -ı]

rişte-i gerdân: Boyundaki ip.

- Beni bir kâtib-i şürîde-edâ bağladı kim / Lîka-ı mihberesi **rişte-i gerdânumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 14). [rişte-i gerdân, -um, -dur]

rişte-i zülf: Saç teli.

- Bağlandı kaldı **rişte-i zülfinde** murğ-ı dil / Ol şırma saçlı hâre belikli ipeklidir (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [rişte-i zülf, -i, -n, -de]
- Gönlüm olalı **rişte-i zülfünle** muqayyed / Bir dem elem-i dehrden âzâde degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [rişte-i zülf, -ün, -le]

Ristu Sikender-fikretâ: Ey Aristo ve İskender fikirli! (bk. Aristu) (bk.İskender).

- Dâverâ **Ristu Sikender-fikretâ** Cem-mesnedâ / Ey ki bezmün şevket-i Dârâyı ahkâr gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15). [Ristu Sikender-fikretâ,]

Ristu-menâkıb: Hikâyelerdeki Aristo gibi. (bk. Aristu).

- **Ristu-menâkıb** âşaf-ı Âşaf-şîfât kim / Belkîs-i maşşad emrine bî-ihtiyâr imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 7). [Ristu-menâkıb,]

riyâ: İkiyüzlülük, gösteriş.

- Sî-rûze koydı ol mühim incâz-ı va’dını / Bu çillemüzde hâk bu ki yok Ferriyâ **riyâ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [riyâ,]
- Münselibdür tab‘-ı pākūnden **riyâ** hubb-ı sivâ / Zâhirâ olduñ şeref-bahş-ı maķâm-ı defterî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8). [riyâ,]
- Zerķ u **riyâyı** seyle virür sâde-dil olur / Her sūda nakş-ı zevķ-ı dili bî-ta‘ab bulur (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 36). [riyâyı, -y, -ı]

riyâ-kâr-ı cihân: Dünyanın ikiyüzlüsü.

- Mismâ‘-ı cāna tōkundı bu maķālât-ı ğarîb / K’ey **riyâ-kâr-ı cihân** eyle vü sem‘a mu‘tād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [riyâ-kâr-ı cihân,]

riyâz: Bahçeler.

- Mülki **riyâz** u kendi gül oldu hezârı ‘akl-ı kül / Ehl-i fesâda yok sūbül mehdî-i rāh-ı müstakîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6). [riyâz,]
- Re‘y-i şāh ‘Abdū‘l-ḥamîdle hep cihân oldu **riyâz** / Kim vezîr-i vakti hem-nām-ı Ḥalîlu‘l-lāhdur (Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 5). [riyâz,]

rîze rîze: Lime lime, parça parça.

- Derūnum **rīze rīze** mişl-i misvāk / Vücūdum pāre pāre şāne-meşreb (*Ferrî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 2*). [*rīze rīze,*]

rû: Yüz, sima, çehre.

- **Rûyuñ** olunca gonce-i şād-āb [u] ḥande-zen / Gül gül dimekle n'eyleye her bî-edeb saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 4*). [*rûyuñ, -y, -uñ*]
- Ḥaṭṭ u **rûyın** 'ālem-i aşkuñ şeb ü rûzı şanup / Gā'ib itdürdi baña şubḥ ile şāmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 2*). [*rûyın, -y, -ı, -n*]
- İtme zülfüñ **rûyuñ** üzre sevdigüm her-bār bār / Ol sebeble 'āşıkā gösterme ey ḡaddār dār (*Ferrî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 1*). [*rûyuñ, -y, -uñ*]
- Güldi gül **rûyını** peymānede vişnābda görüp / Didi diḡḡatle nazar kıl ruḥ-ı gül-nārīdūr (*Ferrî Dîvânî, Gazel 34, Beyit 2*). [*rûyını, -y, -ı, -n, -ı*]
- Ferrî görünce **rûyına** bakmam ki vechi var / Ḥavfım odur ki kendi toyar zūr gösterür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 8*). [*rûyına, -y, -ı, -n, -a*]
- Bezm-i meye **rûyum** gül ü dīdem ola nergis / Elbet nuḡul ol bezme leb-i pūr-şekerümdür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 46, Beyit 8*). [*rûyum, -y, -um*]
- **Rûyuña** bakmada āzürde olursın cānā / Mülket-i ḥüsnüñe bilmem ki ḡasāret mi olur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 4*). [*rûyuña, -y, -uñ, -a*]
- Ḥaṭ geldigini **rûyuña** dil pek taleb itmez / Her-giz 'uḡalā bilmedigi yirde şeb itmez (*Ferrî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 1*). [*rûyuña, -y, -uñ, -a*]
- Mey-āşāmāna şām-ı şāme vü **rûyuñ** idüp ta'rīf / Ki Şām u Rūmı maḡsūd-ı Şıfāḡān u Ḥucend itdük (*Ferrî Dîvânî, Gazel 125, Beyit 4*). [*rûyuñ, -y, -uñ*]
- Mū degül **rûyına** ta'līḡ Ḥabeş-i şāhinden / 'Azl içün ḡüsnini ḡaṭdur siyeh atlas keseli (*Ferrî Dîvânî, Gazel 185, Beyit 2*). [*rûyına, -y, -ı, -n, -a*]
- Hümā-veş **rûyuña** ey gül-beden ḡaṭ şalmasa sāye / Şeh-i dād-āver olmazduñ daḡi bezm-i dil-ārāya (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 13*). [*rûyuña, -y, -ıñ, -a*]
- Ey āfet-i vaḡşet-ünüs ey gonce-i naḡvet / Gül **rûyuñı** görmeyeli fīkr it ne zamāndur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 3*). [*rûyuñı, -y, -uñ, -ı*]
- Gösterüp mā-beyn-i ḡaṭda **rûyını** şan yār gül / Nev-bahār eyyāmı elbet 'arz ider dīdār gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 1*). [*rûyını, -y, -ı, -n, -ı*]
- **Rûyuñ** ki şems-i rûz-ı niḡehdūr didüm didi / Bir mehdūr o ki ḡaşm-ı ketānuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 3*). [*rûyuñ, -y, -uñ*]
- Piyāzuñ irtifā'-ı ḡadri ḡat ḡat lāleden gelmiş / Beni gördikde **rûyın** nīm-bāz eyler şitāb eyler (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 6*). [*rûyın, -y, -ı, -n*]
- Melāḡat **rûyına** bir ḡat daḡi ol kāleden gelmiş / Leb-i dil-dāra revnaḡ cūşı-ı tebhāleden gelmiş (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 4, Bend 1*). [*rûyına, -y, -ı, -n, -a*]
- ḡāyetle yaḡışmış didiler **rûyına** liḡye / Elbet yaraşur şevb-i sefīd üstine semmūr (*Ferrî Dîvânî, Tarih 9, Beyit 4*). [*rûyına, -y, -ı, -n, -a*]
- Bakamam **rûyuña** ḡavf eylerüm ey ḡünī nigāḡ / Ḳorḡarım ki ola aḡyar bed-endīş [ü] nigāḡ (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 8*). [*rûyuña, -y, -uñ, -a*]

rubāb: Rebap, bir tür yaylı çalgı.

- Demdür ki bezm-i mey oḡına būselik 'ırāk / Muṭrib **rubābı** al eliñe tārı çek çevir (*Ferrî Dîvânî, Gazel 40, Beyit 6*). [*rubābı, -ı*]
- Bezimde çeng ü def şeş-tā **rubāb** u ney degül lāzım / Ayaḡ olursa tāc-ı ḡusrevān u key degül lāzım (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 3*). [*rubāb,*]

rû-be-rāh: Yüzü yola doğru, gitmeye hazır.

- Fennī gibi bir ma'ārifmende kıydı çarḡ-ı dūn / Kıldı erbāb-ı derūnı kendi gibi **rû-be-rāh** (*Ferrî Dîvânî, Tarih 5, Beyit 1*). [*rû-be-rāh,*]

rub'-ı meskūn: Dünyanın oturulabilir dörtte bir kısmı. II Yeryüzü.

- İrişüp ürd-i behişt ile rebī'-i cān-fezā / **Rub'-ı meskūnı** behişt-āsā idüp gül-zār gül (*Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 9*). [*rub'-ı meskūn, -ı*]

ruh: Yanak.

- Zülf ü **ruh** oldu şohbet-i leyl ü nehârumuz / Gönlümce baña rüz bu rüz oldu şeb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [ruh,]
- Bağ-ı hüsn-i dil-berûñ el-hak nîzâmı zülf ü **ruh** / Sünbül ü güldür haqîkat oldu nâmı zülf ü **ruh** (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [ruh,]
- Bağ-ı hüsn-i dil-berûñ el-hak nîzâmı zülf ü **ruh** / Sünbül ü güldür haqîkat oldu nâmı zülf ü **ruh** (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [ruh,]
- Haţt u rûyın ‘âlem-i ‘aşkuñ şeb ü rûzı şanup / Gâ’ib itdürdi baña şubh ile şâmı zülf ü **ruh** (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [ruh,]
- Murğ-ı tab’uñ hem temâşâ-gâhı hem dâmi olur / Bu ‘acebdür gösterür kayd içre kâmi zülf ü **ruh** (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [ruh,]
- Kimi bûs-ı lebde kimi başka sevdâda gezer / Bu dil-i şûrîdenüñ ancak merâmı zülf ü **ruh** (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [ruh,]
- Bâriş-i gül eyler iken Ferriyâ âzürde-dil / Ola pâ-mâlî-i meşşâta revâ mı zülf ü **ruh** (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [ruh,]
- Çeşm-i bādâmı mukaşşer **ruhları** verd-i tarî / Böyle meclis âdeme nuql ile mînâ istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [ruhları, -lar, -ı]
- **Ruhi** kim kişver-i hüsnüñ gül ü gül-zârıdur / Surhî-i gonce-‘izârı ile gül zârıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [ruhi, -ı]
- Reşk-âver oldu zülf ü **ruhi** sünbül ü güle / Feyz-i kaderle ravza-i hüsnî çiçeklidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). [ruhi, -ı]
- Gören hüsnüñ şanur ol şekli kim Bihzâd yazmışdur / **Ruh** u kadde virüp şüret gül ü şimşâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [ruh,]
- Gören kâddin nihâl-i verd-i gül-zâr-ı şuver şandı / **Ruhın** ressam-ı kudret bir gül-i şâd-âb göstermiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4). [ruhın, -ı, -n]
- Vaşf-ı dehen ile o büt-i tâze-zebânüñ / Ferrî**ruhi** ebyât ile eş’âra qarışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5). [ruhi, -ı]
- O mehûñ geh baçalum hâlîne gâhî**ruhına** / Dîde-düzdîde-i hürşîd ü nücüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 4). [ruhına, -ı, -n, -a]
- Zîr-i zülfünde **ruhuñ** seyr itmege âmâdeyüm / Zevk esîri rind-i şühüm leyle-i kâmrâdayum (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1). [ruhuñ, -uñ]
- Mir’ât-ı şurâhîde güzel diğkat olunsun / Al **ruhları** başmaz mı mey-i nâbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 3). [ruhları, -lar, -ı]
- **Ruhi** itmekde ma’nâ-yı Duḥâyı dem-be-dem tefsîr / ‘Aceb mi remz-i Ve’l-Leyli ider ise beyân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5). [ruhi, -ı]
- Haţ kıyâs itme **ruhında** şun’-ı Feyyâz-ı Ezel / Tâze ter sünbül bitürmüş gonce-i sîr-âbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [ruhında, -ı, -n, -da]
- Âferîn ‘irfân-ı sâkıye **ruhuñ** ‘aks itdürüp / Gonce-i şâd-âb gösterdi şarâb-ı nâbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2). [ruhuñ, -uñ]
- Haşşîşasîdur hâl-i siyâhuñ ki **ruhuñda** / Hep habbe-i sevdâ bitürür gül-şenümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 2). [ruhuñda, -uñ, -da]
- **Ruh** u gîsû diyerek ismini Ressâm-ı Ezel / Vech-i dil-dâra iki gül iki sünbül mi ḳodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5). [ruh,]
- **Ruhuñ** şevkıyla murğ-ı dil yine kim lânedür şimdi / Bün-i şem’-i maḥabbetde döner pervânedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [ruhuñ, -uñ]
- Verd-i zerd-âsâ **ruhından** Ferrî-i efsürde-dil / Cân atup bezm-i şerîfe ‘arz ider bîmâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57). [ruhından, -ı, -n, -dan]
- Ân degül mün’akis olmış **ruhuña** cânumdur / Ğâze şanma yüzünüñ alı benüm ḳanumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [ruhuña, -uñ, -a]
- Geldi o demde hem-dem olup bir **ruhi** semen / ‘Arz itdi gâhî gonce-dehen geh çeh-i zeḳan (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1). [ruhi, -ı]
- Ez-cümle ‘adû ḥavfı ile vaqt-i telâşuñ / **Ruh** gül-gün ü la’lün mül ü femdür çeh-i i’câz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 29). [ruh,]
- Sâķî**ruhuñ** mı bezme viren böyle âb u tâb / La’l ü femün mi ke’s-i nuḳul sâğar-ı şarâb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7). [ruhuñ, -uñ]
- Ey **ruhi** gonce-i şâd-âb-ı gülistân-ı edeb / V’ey lebi bülbül-i mu’ciz-eşer-i bağ-ı tarab (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 1). [ruhi, -ı]

ruh: İnsandaki hayatın özü, can.

- Şāh-ı tîr-endāz-ı dil-cū sa‘d-ı pākîze-edā / **Rūhına** İsfendiyāruñ devr-i sehmi şaldı bîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 1*). [*rūhına, -i, -n, -a*]

ruh-fersūd it-: Yüzünü kızartmak. II Utanarak istemek.

- Vardum ol dār-ı medār-ı lutfā **ruh-fersūd idüp** / Bir kerîmü’ş-şāna itdüm şimdi ‘arz-ı çākerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [*ruh-fersūd it-, -üp*]

rūh-ı Cem ü Cemşîd: Cem'in ve Cemşid'in ruhu. (bk. Cem).

- Bir şafveti var bâde-i nābuñ ki bakılsa / Āmed-şod-ı nezzārede **rūh-ı Cem ü Cemşîd** (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 3*). [*rūh-ı Cem ü Cemşîd,]*

ruh-ı gül-nārî: Nar çiçeğine benzeyen yanak.

- Güldi gül rüyını peymānede vişnābda görüp / Didi diğkatle nazar kıl **ruh-ı gül-nārîdür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2*). [*ruh-ı gül-nārî, -dür*]

rūh-ı Ğisā: Hz. İsa'nın ruhu.

- Vakf-ı deyr-i hüsnuñ oldı şabr u sāmānum Tanaş / Çarha çıkdı **rūh-ı Ğisā** gibi efğānum Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [*rūh-ı Ğisā,]*

rūh-ı Ğisā: Mir İsa'nın ruhu.

- Dūçār olup didüm fevtine tārîh / Çıkup gitdi sipihre **rūh-ı Ğisā** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 4*). [*rūh-ı Ğisā,]*

Rūh-ı Kuds: Cebrail.

- Dilümde leyse fî delkî sivā'l-lāh sırrı maşşündür / Mücerred **Rūh-ı Kudse** kân olanlar mā-sivā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*Rūh-ı Kuds, -e*]

rūh-ı ma‘nā: Mananın ruhu.

- Bir cām-ı şahbādur sözüüm bir **rūh-ı ma‘nādur** sözüüm / Nuţk-ı Mesîhādur sözüüm lutf eylemiş Zāt-ı ‘Alîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [*rūh-ı ma‘nā, -dur*]

rūh-ı Mesîh ü Meryem: Hz. Meryem ve Hz. İsa'nın ruhu.

- Gelsün şalādur ‘āleme zu‘mınca her Ğisî-deme / **Rūh-ı Mesîh ü Meryeme** şîvem ider nāz u na‘îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*rūh-ı Mesîh ü Meryem, -e*]

rūh-ı mînā: Şarap şişesinin ruhu.

- Cihān telh-i mezāk-ı zehr-i miñnet idi çok demdür / O rütbe kim merāret hükm iderdi **rūh-ı mînāya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*rūh-ı mînā, -y, -a*]

ruh-ı mümtāz: Eşsiz, benzersiz yanak.

- Leb-i al u **ruh-ı mümtāziña** kurbān olayum / Dehen-i nāţıka-perdāziña kurbān olayum (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 26*). [*ruh-ı mümtāz, -ıñ, -a*]

rūh-ı pāk-i Ca'fer: Cafer'in temiz ruhu. (bk. Ca'fer).

- Bāreka'l-lāh ey zamānuñ Hātem-i luṭf-āveri / Şerm-sār itdūñ keremle **rūh-ı pāk-i Ca'feri** (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1). [rūh-ı pāk-i Ca'fer, -i]

rūh-ı pāk-i cilve-ger: Tecelli eden temiz ruhu.

- **Rūh-ı pāk-i cilve-gerdür** cennet içre şübhe yok / Eyledi ammā dil-i aḥbābını hicri tebāh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 3). [rūh-ı pāk-i cilve-ger, -dür]

rūh-ı pāk-i Hazret-i Monlā: Hz. Mevlana'nın temiz ruhu. II Mevlana: Mevlana Celaleddin-i Rumî. 13. yy.da yaşamış mutasavvıf, âlim ve şair.

- Ol sülâle nüş kılır mı hîç ḥabāb-ı āb-veş / **Rūh-ı pāk-i Hazret-i Monlā** virür elbet ferî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [rūh-ı pāk-i Hazret-i Monlā,]

rūh-ı revân: Canlı ruh.

- Ey dāver-i Hātem-meniş ey zāt-ı himem-kār / Her himmetüñüz mürde-dile **rūh-ı revāndur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20). [rūh-ı revân, -dur]

Rūh-ı Revân-ı Kuds: Cebrail, Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevlendirilen ve dört büyük melekten biri olan melek.

- Ey ḥacibān u ḡamzesi tîr ü kemān-ı nāz / **Rūh-ı Revân-ı Kudsî** nişān söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [Rūh-ı Revân-ı Kuds, -i]

ruh-ı sākî: Sakinin yanağı. (bk. sākî).

- Bu germiyyetle meclis dem urur şaḥn-ı Cem ü Keyden / **Rūh-ı sākî** gül-i şād-āba dönmiş fitne-i meyden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [ruh-ı sākî,]

rūh-ı Sencer: Sencer ruhu. (bk. Sencer).

- Ya'nî kim Aḥmed Efendi maḥlaşı olmuş Naẓîf / Niçe sâpâş ile luṭfin **rūh-ı Sencer** gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [rūh-ı Sencer,]

ruh-ı vahdet: Birlik, teklik yanağı.

- Mest-i ser-germ olup eşyayı ziyāret idelüm / Gül cemālünde **ruh-ı vahdete** diḳḳat idelüm (Ferrî Dîvânı, Terkil-bend 3, Beyit 35). [ruh-ı vahdet, -e]

ruh-ı vār: Sevgilinin yanağı.

- Ḥaṭ geldi **ruh-ı yāra** diyü itme te'essüf / Mürān şeker üstine cem' olsa ne mānî' (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [ruh-ı yār, -a]

rūh-ı 'Alīm: İlim sahibi Ruhî. II Ruhî: Bağdatlı Ruhî (D.Tarihi: 1534-1535 / Ö.Tarihi: 1605-1606), divan şairi.

[TEİS]

- 'İlm ü hüner mu'tādıdur hep cümleñüñ üstādıdur / Mülk-i suḥan Bağdādîdür gūyā ki **Rūh-ı 'Alīm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13). [Rūh-ı 'Alīm,]

ruhsār: Yanak.

- Dehen-i nâṭıka-perdâzuñ ile **ruḥsâruñ** / Şimdilik meclis-i meyde gül ü bülbül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [*ruḥsâruñ, -uñ*]
- Ferrîyi helâk itmege **ruḥsâr** ile ğamze / Her demde hemân muşhaf u ḥancer öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*ruḥsâr,]*
- Göz ḥîrelenür gün gibi **ruḥsâra** bakılmaz / Öldürdi beni ḥışm ile mestâne bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*ruḥsâra, -a*]
- **Ruḥsârî** ki o zülf-i siyeh-kâra karışmış / Ya'nî ki o büt zümre-i güftâra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1*). [*ruḥsârî, -ı*]
- Geymiş ol gül-ruḥ ser-â-ser egnine gül-gün kabâ / Cismi gül pîrâheni gül câme gül **ruḥsâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [*ruḥsâr,]*
- Perçemde seyr-i turre-i tarrâra çıksa ya / Kırkılsa o da zülf ile **ruḥsâra** çıksa ya (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [*ruḥsâra, -a*]

ruḥsâre-i cānān: Sevgilinin yanağı.

- Seni ta'yîb iderken ben de yandum âteş-i 'aşka / Düşüp **ruḥsâre-i cānāna** ey pervâne aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3*). [*ruḥsâre-i cānān, -a*]
- **Ruḥsâre-i cānān** ki pâ-mâl-i ḥatı oldu / 'Âşık anı zabt eylemege ḥukm-i ḥatı oldu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1*). [*ruḥsâre-i cānān,]*

ruḥsâre-i nûr: Nur yanağı.

- Ferrî tıyıcak târîḥini söyledi nâ-çâr / **Ruḥsâre-i nûrında** ḥatı nûrun 'alâ nûr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 5*). [*ruḥsâre-i nûr, -ı, -n, -da*]

ruḥsâr-ı 'âşık: Âşığın yanağı.

- Ğamuñla zerd iken ḥande-künândur / Za'afân-ḥâşşadur **ruḥsâr-ı 'âşık** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5*). [*ruḥsâr-ı 'âşık,]*

ruḥsâr-ı şerer-bâr: Kıvılcım saçan yanak.

- 'Uşşâkı iden bülbül ü kaḥnûs ile hem-reng / **Ruḥsâr-ı şerer-bârı** ile gonçe-femidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*ruḥsâr-ı şerer-bâr, -ı*]

ruḥsat: İzin, müsaade.

- Baña teklîf-i gül-geşt-i gülîstân-ı şafâ itmeñ / Bu günler şâh-ı gamdan zevk u şevke baña **ruḥsat** yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4*). [*ruḥsat,]*
- Bu cevri ü vahşet tâ-be-key bu vâz'-ı dehşet tâ-be-key / Şemşîre **ruḥsat** tâ-be-key kıldı beni çâk ü dü-nîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [*ruḥsat,]*

ruḥsat göster-: İzin vermek.

- Baña nezzâre-i ruḥsârî ki **ruḥsat gösterür** / 'Âşıkum toğrısı dîdârî ki ruḥsat gösterür (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 6*). [*ruḥsat göster-, -ür*]
- Baña nezzâre-i ruḥsârî ki ruḥsat gösterür / 'Âşıkum toğrısı dîdârî ki **ruḥsat gösterür** (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 6*). [*ruḥsat göster-, -ür*]

ruḥsat ol-: İzin verilmek.

- Düşüp pâ-pûşa **ruḥsat olmadı** pâ-bûsa çok demler / Hele nazm umarum bu ğazel ile geldi imlâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [*ruḥsat ol-, -ma, -dı*]

ruḥsat-ı nazra: Bakış izni.

- **Ruḥṣat-ı nazra** bulur ol dem meger aḥbāb da / İşte āsāyış kaçan ḥalvet-serāy-ı ḥ'ābda (*Ferrī Dīvānı, Tahmīs 5, Bend 3*). [*ruḥṣat-ı nazra,]*

ruḥṣat-ı nazra vir-: Bakmaya izin vermek.

- Şaldı Mecnūn gibi rāḥ-ı gama bī-hūş u ḥaber / **Virmedūn ruḥṣat-ı nazra** baña ey nūr-ı başar (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 15*). [*ruḥṣat-ı nazra vir-, -me, -dū, -ñ]*

Rūm: Anadolu. II Beyaz tenli insanların yaşadığı düşünölen yer.

- Mey-āşāmāna şām-ı şāme vū rüyūñ idüp ta'rif / Ki Şām u **Rūmı** maḥsūd-ı Şıfāḥān u Ḥucend itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 4*). [*Rūmı, -ı]*
- Habeşdür geçdi şan **Rūma** hemān Zengī zemīnūñden / Görenler mülket-i Sīnūñ çıkar ḥışn-ı ḥaşīnūñden (*Ferrī Dīvānı, Tahmīs 12, Beyit 4*). [*Rūma, -a]*

Rūm İli: Rumeli, Anadolu.

- **Rūm İlinde** daḥi var Ferrī gibi tāze-suḥan / Şanma Ḥallāk-ı Ma'ānī yalñuz ĩrāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 73, Beyit 5*). [*Rūm İli,]*
- Temāşā-yı ḥazīz-i ḡabḡabı bir fıkı-i dūr-ā-dūr / Tutuldum **Rūm İlinde** çāḥ-ı Naḥşeb ḡanda ben ḡanda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 3*). [*Rūm İli, -n, -de]*

Rūm İlleri: Anadolu şehirleri, Anadolu. II Beyaz tenli insanların yaşadığı düşünölen yer.

- Olıcak ḥāl-i siyeh zīver-i leb / Şanki **Rūm İllerine** çıkdı 'Arab (*Ferrī Dīvānı, Matla 4, Beyit 1*). [*Rūm İlleri, -n, -e]*

rumūz-ı āvet-i lebs-i cedīd: Giyilmemiş, yeni bir elbiseye benzeyen ayetin gizli anlamları.

- Görünce ittīḥādum bildi āḡyār / **Rumūz-ı āyet-i lebs-i cedīd** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 2*). [*rumūz-ı āyet-i lebs-i cedīd, -i]*

rumūz-ı Haydar: Hz. Ali'nin remizleri, gizli işaretleri.

- Yoḥsa 'ırfān bā'is -i ḥizlān ise çārem nedūr / Terķ idem mi muṭṭalī' iken **rumūz-ı Ḥaydarı** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 16*). [*rumūz-ı Ḥaydar, -ı]*

rumūz-ı irşād: Doğru yolu gösteren işaret.

- Virdi ol demde nuḥustīn ḡadehi bir neş'e / Cilve-ger oldu hemān anda **rumūz-ı irşād** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 15*). [*rumūz-ı irşād,]*

rū-nümā: Yüz gösteren, ortaya çıkan.

- O ḥaṭ ki **rū-nümādur** tal'at-ı pākinde ḥāl üzre / Yamandur ḥāl-i 'uşşākı ḡalırsa öyle ḥāl üzre (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 1*). [*rū-nümādur, -dur]*

rū-nümün ol-: Yüz göstermek, meydana çıkmak.

- Kelīm-i dil 'aşāyı degdi çün ḥaṭ **rū-nümün oldu** / Mekāndur ey ḥaṭ-āver Tūr-ı ḥüsnuñ şimdi Mūsāya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 6*). [*rū-nümün ol-, -dı]*
- Bā-ḥuşūş 'īd-i mübārek daḥi **oldı rū-nümün** / Devlet ile Ḥaḡ sa'īd ide bu mes'ūd ḡünleri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 30*). [*rū-nümün ol-, -dı]*

rû-pûş ol-: *Yüzü örtmek.*

- Seyre mâni^ç süz-ı dildür yoḥsa yâr itmez dirîḡ / Dûd-ı âhum her zamân **rû-pûş olur** bürka^ç gibi (Ferrî Divânı, Gazel 184, Beyit 4). [rû-pûş ol-, -ur]

rû-pûş-ı rû: *Yüzü örten örtü.*

- Bürka^ç cemâli üzre çü fânüs-ı şem^çdür / **Rû-pûş-ı rûy** vâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Divânı, Gazel 98, Beyit 3). [rû-pûş-ı rû, -y, -ı]

rû-pûş-ı ruh: *Yanağı örten örtü.*

- **Rû-pûş-ı ruh** sâtir-i lem^ç olsa ne mâni^ç / Fânüs serâ-perde-i şem^ç olsa ne mâni^ç (Ferrî Divânı, Gazel 114, Beyit 1). [rû-pûş-ı ruh, -ı]

rûşen-çerâḡ: *Parlayan, aydınlık mum, kandil.*

- Fitîl-efrûz-ı şem^ç-i ḥasret-i rûyuñ iken göñlüm / Sen erbâb-ı fesâduñ bezmine **rûşen-çerâḡ** olduñ (Ferrî Divânı, Gazel 124, Beyit 4). [rûşen-çerâḡ,]

rûşen-çerâḡ-ı şu'le-i bezm-i hakikat: *Hakikat meclisinin ateşinin yaktığı mum.*

- Pervâne şem^ç-i ṭab^çuma ṭāvus-ı ravzadur / **Rûşen-çerâḡ-ı şu'le-i bezm-i ḥakikatüm** (Ferrî Divânı, Gazel 145, Beyit 4). [rûşen-çerâḡ-ı şu'le-i bezm-i ḥakikat, -üm]

rûşen-zamîr: *Gönlü aydınlık.*

- Vaşl-ı zât-ı Ḥakka irmiş idi ol **rûşen-zamîr** / Maḡdem-i pâk-i Resûle olmaḡ ile çehre-sây (Ferrî Divânı, Tarih 16, Beyit 6). [rûşen-zamîr,]

rûy-gerdân: *Yüz çeviren, ilgi göstermeyen.*

- Rakîbe iltifât itsem de benden **rûy-gerdândur** / Olurmuş münkesir elbette her mecrûr cârından (Ferrî Divânı, Gazel 153, Beyit 4). [rûy-gerdândur, -dur]

rûy-ı al: *Kırmızı yüz.*

- Gören püskürme beñler **rûy-ı alında** o şuhuñ dir / Benekli bir kumâş-ı tâzedür Bengâleden gelmiş (Ferrî Divânı, Tahmis 4, Bend 2). [rûy-ı al, -ı, -n, -da]

rûy-ı âteşin: *Ateş gibi yakıcı yüz.*

- Ḥâlî zîr-i zülf ü **rûy-ı âteşinünde** görüp / Añladum cāyın idermiş kâfirüñ zünnâr nâr (Ferrî Divânı, Gazel 33, Beyit 6). [rûy-ı âteşin, -ün, -de]

rûy-ı deryâ: *Denizin yüzü.*

- Dönerdi farṭ-ı evhâm ile ... / Hümānuñ 'aks-i yümn-efzâsı düşse **rûy-ı deryāya** (Ferrî Divânı, Kaside 3, Beyit 5). [rûy-ı deryâ, -y, -a]
- Çıkup cümle sūfün yelken açınca **rûy-ı deryāya** / Per açdı gūyiyâ Sîmurḡ [u] 'Ankā âşiyân üzre (Ferrî Divânı, Kaside 7, Beyit 17). [rûy-ı deryâ, -y, -a]

rûy-ı dil: *Gönlü yüzü. II Samimî kimse.*

- Görmedi ‘aşk-ı mecāzuñ sırr-ı lutfuñ âharı / Düst-ı Bākīye çü irdi **rüy-ı dil** ol bî-‘adîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 3*). [*rüy-ı dil,]*

rüy-ı táb-nāk: *Parlak yüz.*

- Hüy **rüy-ı táb-nāke** medār-ı nizār imiş / Berg-i tarī-i gülde meger jāle bār imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 1*). [*rüy-ı táb-nāk, -e]*

rüy-ı vefā: *Vefa yüzü.*

- Kendüm bileli dehrde şahş-ı kazā me’nüsüyum / Cānāneden her şehrde **rüy-ı vefā** me’yüsüyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [*rüy-ı vefā,]*
- Bir cilve görem dirseñ eger **rüy-ı vefāda** / Ğarķ eyle vücuduñ beri gel cüy-ı kazāda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*rüy-ı vefā, -da]*

rüy-ı yār: *Sevgilinin yüzü.*

- Ben **rüy-ı yārı** almışum āğüş-ı fikrūme / Sen seyr ü tavf-ı hıttā-i beyt-i mükerrerem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6*). [*rüy-ı yār, -ı]*
- Güldürür ezhārı şoñra başına çok iş açar / **Rüy-ı yāra** kendüsin beñzetmesin zinhār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*rüy-ı yār, -a]*

rüy-ı zībā-vı vefā: *Vefanın güzel yüzü.*

- Ferriyā bir kez cihānda **rüy-ı zībā-yı vefā** / Luţf ile mir’āt-ı dilde ‘arz-ı endām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 7*). [*rüy-ı zībā-yı vefā,]*

rüz: *Gündüz.*

- Zülf ü ruh oldı şoñbet-i leyl ü nehārumuz / Göñlümce baña **rüz** bu rüz oldı şeb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*rüz,]*
- Zülf ü ruh oldı şoñbet-i leyl ü nehārumuz / Göñlümce baña rüz bu **rüz** oldı şeb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*rüz,]*
- Hatt ü rüyün ‘ālem-i ‘aşkuñ şeb ü **rüzı** şanup / Gā’ib itdürdi baña şubh ile şāmı zülf ü ruh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [*rüzı, -ı]*
- Maķdemüñ ümmīdi ile ey vefāsuz **rüz** u şeb / Çeşmümüz pā-māl-i rāh-ı intizār olmaķdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [*rüz,]*
- Bu kelām-ı bî-me’āle ben de oldum dil-şüde / **Rüz** u şeb cehd ile oldum ma’rifet h’āhiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [*rüz,]*

rüze: *Oruç.*

- **Rüze** temüz u dil-ber ola āteşī-mizāc / Elbet cihānı teşne vü mahrūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [*rüze,]*
- İtdürdi felek cebr ile imsāk ğinādan / Bir **rüzeye** düş itdi ki bayram cüdādur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*). [*rüzeye, -y, -e]*
- Vaşlı olur ümmīdi ile **rüzede** rüzī / Yandum amān āteşlere Sirozda sī rüz (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 7, Beyit 2*). [*rüzede, -de]*
- **Rüze** eyyāmı idi bir şām-ı dil-ārāmīde / Per açup gül-zār-ı kudse buldı murğ-ı rühı rāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3*). [*rüze,]*
- Lafz u ma’nā birle ey Ferrî tamām tārīhdür / Gitdi biñ yüz toķsan altı **rüzesinde** Fennī āh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 5*). [*rüzesinde, -si, -n, -de]*

rüze-dār-ı fūrkat: *Ayrlıktan dolayı oruçlu.*

- Fıtr-ı vaşlı **rûze-dâr-ı fûrkatûn** nevmîde baş / Beyza-i hûrşîdi ‘Ankâ-yı şabâh-ı ‘îde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 1*). [*rûze-dâr-ı fûrkat, -ûn*]

rûze-dâr-ı fûrkat-i vâre: Sevgiliden ayrı olmaktan dolayı oruçlu.

- ‘îd-ber-‘îd olsa ‘âlem eylemem ümmîd-i ‘îd / **Rûze-dâr-ı fûrkat-i yârum** benüm nevmîd-i ‘îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*rûze-dâr-ı fûrkat-i yâr, -um*]

rûzgâr: Rûzgâr, yel.

- Erzen-i Rûma dir iken kendüm idem yâdigâr / Bozdı bu fikr-i daķıkum âsyâb u **rûzgâr** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*rûzgâr,]*
- Bu idi müşkil ki kôklanmazdı aşlâ **rûzgâr** / Olmasa pîrâye-bağş-ı tabla-i bâzâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 56*). [*rûzgâr,]*
- Bu demler şurta-i tevîķ-i Rabbânî vezân üzre / Mûsâ‘id **rûzgâr** esdi gürûh-ı bahriyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [*rûzgâr,]*

rûzgâr: Rûzgâr, yel. II Talih, baht.

- **Rûzgârüm** nâ-mûsâ‘id almadum bûy-ı murâd / Dimedi baht-ı siyâhum sende ey nâ-çar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 34*). [*rûzgârüm, -um*]

rûz-ı ezel: Allah’ın ezelde ruhları yaratıp bir araya topladığı gün.

- Mestüm benüm ol vâlih ü meskût-ı harâbât / Tâ **rûz-ı ezel** mürde-i tâbût-ı harâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*). [*rûz-ı ezel,]*
- Şarâb içmek güzel sevmek virilmiş **rûz-ı ezelden** / Bu bâzâr-ı cihân içinde kâr-ı dîgerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5*). [*rûz-ı ezel, -den*]

rûz-ı kıyâmet: Kıyâmet günü.

- Şâhâ mürüvvet yok midur âşâr-ı re‘fet yok midur / **Rûz-ı kıyâmet** yok midur olma enînumle besîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [*rûz-ı kıyâmet,]*

rûz-ı mahşer: Mahşer günü, kıyâmet günü.

- Köhne-pîr olsaķ da şîr ü şöhret-i eş‘âr ile / Tâze terdür Ferriyâ tâ **rûz-ı mahşer** nânumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [*rûz-ı mahşer,]*
- **Rûz-ı mahşerde** girîbânüm derîde zâr u zâr / Cevrûn ey kadd-i kıyâmet sîne-çâķ eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4*). [*rûz-ı mahşer, -de*]
- Benüm kim **rûz-ı mahşer** dest-der-dâmânûm sâķî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*rûz-ı mahşer,]*

rûz-ı ol-: Nasip olmak.

- Vaşlı **olur** ümmîdi ile rûzede **rûz-ı ol-** / Yandum amân âteşlere Sirozda sî rûz (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 7, Beyit 2*). [*rûz-ı ol-, -ur*]

rûz-ı vaşl: Kavuşma günü.

- **Rûz-ı vaşlıyla** bu gün olmuş müşerref ol mehûn / Tırma var ey şâhne-i şeb hâne-i Ferrîde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5*). [*rûz-ı vaşl, -ı, -y, -la*]
- **Rûz-ı vaşl** üftâdeñe ‘îd oldu bir bâlâ-yı ‘îd / Hâcîya zîrâ şey’ olmaz hacc-ı ekberden laţîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4*). [*rûz-ı vaşl,]*

Rüstem: Şehname'de geçen meşhur İran kahramanıdır. Şiirlerde kahramanlık, cesaret ve yenilmezlik timsali olarak ele alınmıştır. [ADSS "Rüstem" md.]

- Selb ider şāhib-kırānı Behmen-i 'ālem gibi / Bir nighle Qahramānı katl ider **Rüstem** gibi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3). [Rüstem,]

Rüstem-āsā: Rüstem gibi. (bk. Rüstem).

- Gamze de bî-dādla ser-geşte vü hayrān kim / **Rüstem-āsā** cān-sitān bir kātīl-i devrān kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2). [Rüstem-āsā,]

Rüstem-i ma' nā: Mana'nın Rüstem'i. (bk. Rüstem).

- Kuvvet-i tab' ile dehrūn **Rüstem-i ma' nāsıyım** / Zāl-ı dünyā hāṭırumdan alıma zinhār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47). [Rüstem-i ma' nā, -sı, -y, -ım]

Rüstem-şalābet: Rüstem gibi sağlam ve dayanıklı olanlar. (bk. Rüstem).

- Niçe **Rüstem-şalābet** ser-fürū-yı dest-i kudretdür / Bu resm-i 'ādīdür ki kūt-ı cismin āhırı yir yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [Rüstem-şalābet,]

rüsvā/rüsvāy: Rezil, kepaze.

- Baña 'aşkuñ şehā hādī-i vādī-i cünün oldı / Beni āşüfte vü **rüsvā** idüp sen bî-dimāğ olduñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [rüsvā,]
- İnşāf idelüm olmaya mı 'aşk ile **rüsvā** / 'Älemde seven sen gibi fettān-ı cihānı (Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 61). [rüsvā,]
- Olmuşum derdünle **rüsvāy** [ü] perişān bilmiş ol / 'Aşıkum 'aşık saña ey āfet-i cān bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1). [rüsvāy,]

rüsvāī-i hizlān: Kimsesizliğin, yalnızlığın rezilliği.

- Kanda bir şūh-ı cihān görsem anuñ mecnūniyum / Böyle **rüsvāī-i hizlānı** viren dildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [rüsvāī-i hizlān, -ı]

rüsvā-yı 'aşk: Aşkandan rezil olan.

- Hicr ile zehr-āb olur nüş eyler isem cām-ı Cem / Olmuşum **rüsvā-yı 'aşkı** Kays-veş ben lā-cerem (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [rüsvā-yı 'aşk, -ı]

rüsvāī-i melāmet: Ayıplanmanın rezilliği.

- Nāmūs u nengi zinde-dilān-ı zevāt-ı rāz / **Rüsvāī-i melāmete** maşrūf buldılar (Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [rüsvāī-i melāmet, -e]

rüşd-i dirāyet: Doğru anlama, kavrama kabiliyeti.

- Kumkapu mey-hānesinde itdi yağma hālūmi / Koymadı **rüşd-i dirāyet** bu dil-i dīvānede (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 3). [rüşd-i dirāyet,]

rütbe-i tevḥīd: Birlik mertebesi.

- Şeyḥ Muḥammed kuṭb-ı 'ālim vāşıl-ı tevḥīd zāt / **Rütbe-i tevḥīde** irmiş idi ol ferḥunde-re'y (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 1). [rütbe-i tevḥīd, -e]

rü'vā: Uykuda görülen şey, düş.

- Göñül ki itdi der-âgûş o mâhı **rü'yâda** / Uyandı bulmadı vâfir aratdı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*). [*rü'yâda, -da*]
- Bir büse-i cân-bağşuña kâni' dil-i şeydâ / Gör bahtı ki virmez anı **rü'yâ** dañı olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3*). [*rü'yâ,]*
- Hayâlünden ebed gitmez şurâhî / Ne hâl oldu dañı **rü'yâda** bâde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3*). [*rü'yâda, -da*]
- Pül gibi çeşm-i 'adüsında kara şu dursun / Görmesin h'âbda da hayr olıcak bir **rü'yâ** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 8*). [*rü'yâ,]*

rü'yet-i a'yân: Varlıkları, eşyaları görme.

- Faķat kendüm görürdüm şafha-ı mir'ât-ı ma'nâda / Mürâyâ-yı beşerde **rü'yet-i a'yân** için geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6*). [*rü'yet-i a'yân,]*

rü'yet-i dîdâr: Yüzü görme.

- Giryem ğamuñla dîde-i hün-bâra çıkdı hep / Üftâdedür ki **rü'yet-i dîdâra** çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [*rü'yet-i dîdâr, -a*]

-S-

sa'âdet: Mutluluk, bahtiyarlık.

- Muķârin şems ile necm-i sa'îdi Ferķadân-âsâ / **Sa'âdetle** olaldan burc-ı âbîde kıran üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [*sa'âdetle, -le*]

sâ'at: Altmış dakikalık zaman dilimi.

- Fırķatûñ demleri ey âfet-i bigâne-edâ / Pîç [û] tâb itmedigüm gün mi ya **sâ'at** mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [*sâ'at,]*

sabâ: Sabaha doğru hafif ve tatlı serin esen rüzgâr.

- Gül-şende **şabâ** eyledi tañrîk-i dırahtân / Şarıldı hemân serve şanavber öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2*). [*şabâ,]*
- Çıkup gîsû-yı müşğîn-târın açmış âşiyân itmiş / Anuñ çün gül-şen-i ümmîde çok demdür **şabâ** çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [*şabâ,]*
- Bûy-ı râz aldum **şabâdan** çın şehir gül-zârda / Açılıp virmiş dehânından bir az esrâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13*). [*şabâdan, -dan*]

sabâh-ı haşr: Kıyamet sabahı.

- Hayâlûñ ey kıyâmet-kâmetüm özge sehâd oldu / Dü çeşmüm tâ **şabâh-ı haşre** dek bîdârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [*şabâh-ı haşr, -e*]

sabâh-ı rûze: Oruç sabahı.

- 'Âlem **şabâh-ı rûze** gibi oldu turfe-reng / İmsâk-ı bâde ile olup halk lâl u deng (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*şabâh-ı rûze,]*

sabâhla-: Bir yerde sabaha kadar kalmak.

- Ferrî cemâl-i şevkine bir 'âlem eyledüñ / Ol mâh-ı bedr-i tām bu gice **şabâhladı** (*Ferrî Dîvânı, Müfret 3, Beyit 1*). [*şabâhladı, -dı*]

sabb it-: Dökmek, saçmak.

- Hüdā eyyām-ı ‘ömr-i şevketin pür-âb [u] tâb itsün / Ki âb-ı tîğını **şabb ide** fark-ı düşmenân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4). [*şabb it-, -e*]

sabb-ı gülâb-ı tesliyet: Teselli gül suyunun dökülmesi.

- N’eylesün **şabb-ı gülâb-ı tesliyet** dâğ-ı dile / Bâğ-ı hasret goncesi şeb-nemle itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [*şabb-ı gülâb-ı tesliyet,*]

Sabîhâ: Ey Sabih! II Sabih: Sabih Ahmed Efendi (d. ?? - ö. 1783/1198), divan şairi. [TEİS]

- Ser-i gülmiñ-ı mazmûnum **Şabîhâ** gelse perçîne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7). [*Şabîhâ,*]

sâbit kadem ol-: Bir yerde kararlı bir şekilde durmak.

- **Sâbit kadem oldu** gazel-i Şıdkîde hâmem / Tanzîr idicek indi ayağına kara şu (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [*sâbit kadem ol-, -dı*]

Sâbit-i âşüfte-sâmân: Rahatı bozulmuş, huzuru kaçmış Sâbit. II Sâbit: Alaaddin Sâbit (d. ?? - ö. 5 Eylül 1712/11 Şaban 1124), divan şairi. [TEİS]

- Fâriğ oldu **Sâbit-i âşüfte-sâmân** bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 5). [*Sâbit-i âşüfte-sâmân,*]

sabr: Bir acıya veya felakete dayanma, tahammül etme.

- Vakf-ı deyr-i hüsnuñ oldu **sabr** u sāmānum Tanaş / Çarha çıkdı rûh-ı ‘İsâ gibi efgānum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [*sabr,*]
- **Şabra** yokdur çäre ister lâ disün ister ne‘am / Vaşla dâ‘ir ol cevāna keşf-i rāz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [*şabra, -a*]
- Eyledi nâvek-i gamzeñ dil-i mecrûha güzer / Bende ne **şabr** u şekibâ kodı ne haşyet-i ser (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 14). [*sabr,*]
- N’ideyüm **şabra** da yok zerre tahammül şad âh / Eyledi güşe-i zülfuñ dil-i âväre penâh (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 9). [*şabra, -a*]

sabr it-: Sabretmek, sabır göstermek, sabırlı davranmak.

- Nâz ile bu dem muğ-beçe-i cân beden oynar / **Şabr idemez** ‘aşıkda dañi cân beden oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [*şabr it-, -e, -mez*]
- Gözden düşürür sâ‘irini Ferrî-i zâruñ / **Şabr it** hele dîvānce-i nâ-yâbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 5). [*şabr it-,*]

sabûh: Sabahları sarhoşluk bozmak için içilen şarap.

- Ayağıñ çek sebûdan sâkiyâ igmâz idüp dökme / **Şabûha** bâde-i düşîneden zîrâ çıkâr çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [*şabûha, -a*]

sâbûn: Kir ve yağlı temizlemek için kullanılan kimyevî bir madde.

- Hûn-ı çeşmümdür şafak zann itme zeyl-i çarhda / Penbe-i hürşîd-i mahşer şüst içün **şâbündur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [*şâbündur, -dur*]

sac: Baş derisini kaplayan kıllar.

- ‘Âşık n’ola oğarsa **şaçuñ** dest-i edeble / Haṭ şāneye şāne haṭ-ı reyḥāna münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [şaçuñ, -uñ]
- Hütende teşnedür nāfe yüzün sürmege **şaçına** / Haṭā eyler düşen sevdā-yı dām-ı zülf-i pür-çīne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1). [şaçına, -ı, -n, -a]

sacıl-: Serpilmek.

- Cevānlıkda beni ol nevresīde itdi hayfā pîr / **Şaçılmış** arz-ı Rûm üzre şanursuñ fülül-i Keşmîr (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2). [şaçılmış, -mış]

sad: Yüz sayısı. II Pek çok.

- **Şad** gıbtā o mest-i meye kim sāğar elinde / Ferrî ola cānāne de zānūda key-āsā (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [şad,]
- Dil-beri ḥalka-i āğūşa çeküp elde ḳadeḥ / Ḥased ol mest-i müdāma hele **şad** güne ḥased (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2). [şad,]
- **Şad** gıbtā o bezm-i meye dil-dāde vü dil-dār / İster şarılır nāz ile ister öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [şad,]
- Bir nigāh-ı fitne-engīzi çıkınca nāz ile / **Şad** hezārān ‘āşık-ı şūrīdesi cāndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [şad,]
- Her nihāl-i tāzesi üzre bulur **şad** sünbüle / Olmasaydı sünbül-i fettān gibi tarrār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25). [şad,]
- Oldı melbūs-ı libās-ı defterī **şad** şükr ola / Egnine uygundur ol ḥıl‘at anuñ çokdan beri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11). [şad,]
- Yāruñ tecelliyātını **şad** güne eyleyen / Āyīne-i dilümde olan inkisārdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4). [şad,]
- Zālīm kanı maḥfīce olan va‘d [u] va‘īdūñ / **Şad** hayf u dirīğ eylemedūñ ‘ahdini incāz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 31). [şad,]
- N’ideyüm şabra da yok zerre taḥammül **şad** āh / Eyledi gūşe-i zülfūñ dil-i āvāre penāh (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 9). [şad,]
- Dil-firībāne-edā ṭavr-ı nezāket sende / Āh **şad** āh kim ol dīde-i naḥvet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 23). [şad,]

sa‘d: Saadet, bahtiyarlık, kuthuluk.

- Düstür-ı kām-rān-ı felek-rütbe kim anuñ / Necminde mihr ü meh gibi **sa‘d** āşıkār imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 6). [sa‘d,]
- Bî-hüde kelām itme it evşāfin o zātuñ / Kim **sa‘d** u şeref kevkeb-i baḥtında devāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6). [sa‘d,]
- **Sa‘d** ile şeref eylemiş ol deñlü tecemmü‘ / Farḳında meges gibi Hümālar tayerāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10). [sa‘d,]

sadā: Ses, avaz.

- Dü deh-sāl olsa meh-rûlar **şadālar** da düğāha res / Uşüle gelse Ferrî ḥāl o mekkār kār olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5). [şadālar, -lar]
- Göñül ol Mūsī-i hayret-fezā-yı rüy-ı yār oldı / **Şadā** hep len terānīdür bezm-i Tūr oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 3). [şadā,]
- Geldi vaḳt-i peyrevīde gūşuma işbu **şadā** / Bülbülī ez-bāğ-ı mā beg rifte der-minkār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 49). [şadā,]
- İnāre eyleyince sū-be-sū ṭop-ı ‘adū-kübı / **Şadāsı** der-‘aḳab irişdi gūş-ı düşmenān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [şadāsı, -sı]

sadā-yı muhrık-ı ney: Neyin yakıcı sesi.

- Göñül şūriş-nümün oldı **şadā-yı muhrık-ı neyden** / Şurāḥī gulḡul öğrendi bezimde bāng-ı hey heyden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [şadā-yı muhrık-ı ney, -den]

şadā-yı ta'ne: *Ayıplanmanın sesi.*

- Tanīn-i ke's ye's-i hātırūm çün zīb-i hırmāndur / **Şadā-yı ta'neyi** gerdūn-ı dūn aşla bülend itdük (Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 6). [*şadā-yı ta'ne, -y, -i*]

sāde: *Süsten uzak, yalın, anlaşılır.*

- Bir tāze-edā **sāde** gazel oldı bakılsa / Ferrī қо bulunsun bu da dīvān arasında (Ferrī Dīvānı, Gazel 176, Beyit 5). [*sāde,*]

sāde: *Sadece, yalnız.*

- Gül-şenī der-gāhıdur güyā gül-istān-ı cihān / Bir degül **sāde** hezāra okudur ezkār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 18). [*sāde,*]

sāde-dil: *Temiz kalpli, samimi.*

- Zerķ u riyāyī seyle virür **sāde-dil** olur / Her sūda nakş-ı zevķ-ı dili bī-ta'ab bulur (Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 36). [*sāde-dil,*]

sādef: *Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.*

- Ferrī**şādefüz** melce-i lü'lü'-yi hūlūşuz / Ol dürr-i yetīmüz ki 'Aden menzilümüzdür (Ferrī Dīvānı, Gazel 70, Beyit 6). [*şādefüz, -üz*]
- 'Osmāniyāndan bir tuhaf mānende-i dürr-i Necef / Ecdādı güyā ki **şādef** bir geldi bu dürr-i yetīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 2). [*şādef,*]

sa'd-ı pākīze-edā: *Tavrı güzel saadet. (?)*

- Şāh-ı tīr-endāz-ı dil-cū **sa'd-ı pākīze-edā** / Rūhına İsfendiyāruñ devr-i sehmi şaldı bīm (Ferrī Dīvānı, Tarih 3, Beyit 1). [*sa'd-ı pākīze-edā,*]

Sa'dī-i suhan-dān: *Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen Sādī.*

- **Sa'dī-i suhan-dānuñ** olup pey-revi Ferrī / Tekmīl idüp ol şevķ u şegabla uyumışmış (Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 7). [*Sa'dī-i suhan-dān, -uñ*]

Sa'dī-i suhan-ver: *Güzel ve düzgün söz söyleyen Sādī.*

- Göricek ol şāhn-ı 'Adn-'unvānı itdüm çün su'āl / Didi **Sa'dī-i suhan-ver** yapdum adum kendüme (Ferrī Dīvānı, Tarih 6, Beyit 2). [*Sa'dī-i suhan-ver,*]

sadīk: *Gerçek, sadakatli dost.*

- Ey nev-nihāl-i 'işve vū cān-baḥş [u] dil-peżīr / Köhne **şadīķ** u dil-şüdeñim itme red meded (Ferrī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 3). [*şadīķ,*]

sadr: *Makam, yüksek mertebe.*

- 'Ömr-i dirāz u devlet-i sermed ile Hudā / **Şadrında** dā'im ide ki re'fet-şi'ār imiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 9). [*şadrında, -ı, -n, -da*]
- Şeref-güster ola **şadrında**'izz ü 'ömr ü devletle / Du'āmuz bu Cenāb-ı Ḥayy [ü] bī-endād Mevlāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 40). [*şadrında, -ı, -n, -da*]

- ‘Ömr ü devlet ile dā’im ola **şadrında** mekân / Tâ ki her taht-ı çemende ‘arz ide dîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60). [şadrında, -ı, -n, -da]

sadr-ı mevgede: Meyhanenin baş köşesi.

- Ahkâmı **sadr-ı mevgede** keç-külele gedâ / Evreng ü tâc ü şevket-i şâhâna virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 4). [şadr-ı mevgede, -de]

sadr-ı nesr: Düz yazının baş köşesi.

- Şi’rde Nef’î vü inşâda iderse Veysî lec / Taht-ı nazm u **sadr-ı nesr** üzre idüp ihkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30). [şadr-ı nesr,]

sadr-ı saltanat: Saltanatın başı.

- Bu **sadr-ı saltanatda** Cem gibi ola muvaffâk / Olup Ferrî gibi tebrîke bu dünyâ vesîmi (Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4). [şadr-ı saltanat, -da]

sadr-ı zillet: Hakirliğin baş köşesi.

- **Sadr-ı zilletde** benüm fâka vü zülle mazhar / Benüm eşvâb-ı fakır elbise-i şânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). [şadr-ı zillet, -de]

sâf: Temiz, berrak.

- İtmedün mir’ât-âsâ **sâf** u bî-ğış sîneñi / Def’ idüp gerd-i gurûr u hüd-pesend ü kîneñi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 3). [sâf,]

saf: Sıra, dizi.

- Ben mestini müjgâna nişân eylese **şafda** / Ra’nâ görünür gamzeleri tîr-i hedefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 3). [şafda, -da]

sâf it-: Temizlemek.

- Dil âyînesin **sâf idüp** İskender-ı tîbâ’ ol / Dârâda olan devlet-i dârât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 4). [şâf it-, -üp]

safâ: Gönül şenliği, rahat, huzur.

- Şüfîye **şafâsın** komazuz bezm-i cinânun / Hürîlerini mekr ile ifsâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [şafâsın, -sı, -n]
- İtdüm rehûnde cümle-i rüsvâyî irtikâb / Cennet **şafâsı** âteş-i hicrûndeki ‘azab (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 10). [şafâsı, -sı]

safâ: Eğlence, neşe.

- Temennâdan **şafâdan** ârzûlardan berî oldum / Hemân eğlence şimdi Ferrîyâ şi’r-i terüm vardur (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5). [şafâdan, -dan]
- Ve’l-hâşıl ümîd ü emel ü zevk u **şafâdan** / Keff-i yed idüp Ferrî-i nâ-kâm cüdâdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [şafâdan, -dan]
- Cevrûñ şeb-i mihnetde **şafâdur** gam içinde / Bu demleri de bir gün olur yâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [şafâdur, -dur]

- Mutribā mahbûb u mey âmāde al sâzuñ ele / Bir **şafâ** bahş eyle sen de luţf idüp kırma giriş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2*). [*şafâ,*]
- Hem-dem ol bir Zühre-çehreyle **şafâ** engüştini / Perde-i hoş-nağme-i kânünce-i Nâhîde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 2*). [*şafâ,*]
- **Şafâdan** geç ider îrâş-ı şıklet büm-veş dil-ber / Beni tûtî gibi pür-gû ider âyîne-ţal‘at yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3*). [*şafâdan, -dan*]
- Hicrûñde hûn-ı dîde mey ü laht-ı dil kebâb / Ey mest-i nâzum ‘ayş u **şafâmuz** budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [*şafâmuz, -muz*]

Safâ: Hac ve umre sırasında Merve Tepesi ile arasında sa‘y yapılan tepe.

- Va‘de-i bezm-i vişâlûñde şafâ-yâb eyle / Hacerü‘l-Esved [ü] Merveyle **Şafâ** hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6*). [*Şafâ,*]

Safâ: 1. Hac ve umre sırasında Merve Tepesi ile arasında sa‘y yapılan tepe. 2. Gönül şenliği, rahat, huzur.

- Olanlar Merve-i şûriş-geh-i zülfûñde miñnet-keş / Vişâl-i hûra sa‘y itmek hevâsında **Şafâ** bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*Şafâ,*]

saf-ârâ: Saf süsleyen.

- **Şaf-ârâ** âşaf-ı zî-şân u manşûr-ı livâsın sen / Muzaffer tîğ-i kahrûñ düşmen-i düzağ-mekân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [*şaf-ârâ,*]

saf-ârâ-yı âşaf: Saf süsleyen vezir.

- Bir **şaf-ârâ-yı âşaf** pür-cüd ‘atâ itdi Hudâ / Ğalibâ devr-i kamerde fer bu ‘âlî-câhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 2*). [*şaf-ârâ-yı âşaf,*]

safâ-yâb eyle-: Neşelendirmek, keyiflendirmek.

- Va‘de-i bezm-i vişâlûñde **şafâ-yâb eyle** / Hacerü‘l-Esved [ü] Merveyle Şafâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6*). [*şafâ-yâb eyle-,*]

safâ-yı âfet: Afet gibi güzelin neşesi.

- Çifte-keşîde cüy-ı ‘adâlet kemerleri / Yâhûd **şafâ-yı âfet** [ü] kaşı kemân virür (*Ferrî Dîvânı, Kit‘a 2, Beyit 3*). [*şafâ-yı âfet,*]

safâ-yı nükte: İnce manalı, zarîf sözün verdiği neşe.

- Suñân-sencî-i ‘Avnî-i belâğat-güsterûñ Ferrî / **Şafâ-yı nüktesiyle** nağd-i hüşuñdan ırağ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 5*). [*şafâ-yı nükte, -sî, -y, -le*]

saf-der: Düşman saflarını yarıp geçen kahraman, yiğit.

- Te‘mîn idüp bañr ü berin âsûde ide kişverin / Râyâtını ol **şaf-derûñ** te‘yîd ide Hayy-i Qadîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*şaf-derûñ, -ûñ*]

saf-der-i gerdün-vağâr: Felek gibi ağırbaşlı, düşman saflarını yarıp geçen kahraman.

- Yegâne **şaf-der-i gerdün-vağâr** u ma‘delet-güster / Ol[ur]dı cüy-ı hükm-i naşş-ı ‘adli dâ‘im icrâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*şaf-der-i gerdün-vağâr,*]

saff: Dizi, sıra.

- Ebrûları **şaffında** koyup kıl ile kâli / Tenhâda anı hâme-i i'câz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [şaffında, -i, -n, -da]

saff-ı âlâ: Alay safı.

- Tertîb-i hatt-ı nazm-ı metânet ile hemân / **Şaff-ı âlâ** u şavlet-i şâhib-kırân virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 5). [şaff-ı âlâ,]

saff-ı müjgân: Kirpiklerin sırası, dizisi.

- Urgunum urgun hadeng-i gamze-i kattâlûne / **Şaff-ı müjgân** iki kat cünd-i kâtildür bañâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [şaff-ı müjgân, -uñ]

saff-ı ni'âl-i bendegân: Kölelerin bulunduğu aşağılık yer.

- Murâdum intisâb ile derinde bende olmakdur / Kabûl eyler ise **saff-ı ni'âl-i bendegân** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32). [şaff-ı ni'âl-i bendegân,]

safha-i dîvân-ı Ferrî: Ferrî Dîvânı'nın sayfası.

- Bu ter gazel ki **şafha-i Dîvân-ı Ferrîde** / 'Uşşâka yâd-ı hüsnüm ile yâdigârdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [şafha-i dîvân-ı Ferrî, -de]

safha-i la'l: Lal taşından sayfa.

- Zîr-i lebde kâtib-i kudret idüp ta'lik hat / **Şafha-i la'l** üzre şan tahrîrce-i yâkût olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [şafha-i la'l,]

safha-ı mir'ât-ı ma'nâ: Mana aynasının yüzeyi.

- Faķat kendüm görürdüm **şafha-ı mir'ât-ı ma'nâda** / Mürâyâ-yı beşerde rü'yet-i a'yân içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 6). [şafha-ı mir'ât-ı ma'nâ, -da]

safha-i ra'nâ: Güzel yüz.

- Kürsî-i hatt u **şafha-i ra'nâsı** dâ'imâ / Kürsîsî ile atlas-ı eflâke ân virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 2). [şafha-i ra'nâ, -sı]

safha-i rû: Yüz sayfası.

- Dil fikr-i hatla mużtarib [û] bî-ķarârdur / Hıvı budur ki **şafha-i rûyın** ķarardur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1). [şafha-i rû, -y, -ı, -n]

safha-i tecrîd: Kendini dünyadan tamamen soyutlayarak Allah'a bağlama safhası.

- Bir zühür-ı mihr-i vahdetle 'adîm ol zerre-ves / Mühr-i kem-nâm-ı fenâyı **şafha-i tecrîde** baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [şafha-i tecrîd, -e]

sâf-nihâd: Safyaraklı, temiz huy.

- ‘Aşk olur hādī-i vādī-i necāt-ı ‘urefā / ‘Aşk ider her kes-i nā-kes-şifātı **şāf-nihād**(*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 8*). [*şāf-nihād,]*

safrası dön-: Midesi bulanmak. (?)

- Mançada büt-i muğ-beçenüñ **safrası döndi** / Uçmuş beñizi yavrucağın dir ala vanga(?) (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 3*). [*safrası dön-, -di]*

safvet: Saflık, temizlik.

- Neyyir ile **şafvetde** geçüp hubb-ı sivādan / Bir zerre-i nā-çiz bulunmaz hepümüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 180, Beyit 6*). [*şafvetde, -de]*
- Bir **şafveti** var bāde-i nābuñ ki bakılsa / Āmed-şod-ı nezzārede rūh-ı Cem ü Cemşid (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 3*). [*şafveti, -i]*

Safvet: Özel isim.

- Ser-encümen-i rüşd ü sedād Ahmed Aga kim / Beyne’l-‘urefā olmada **Şafvet** diyü meşhür (*Ferrī Dīvānı, Tarih 9, Beyit 1*). [*Şafvet,]*

sağ ol-: Sağlıkla hayatını devam ettirmek.

- Var yüri **sağ ol** cihānda ey büt-i vahşet-şi‘ār / Sen baña hüsnüñ saña ben gönüm ilzām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 6*). [*sağ ol-,]*
- Çarh-ı çep-rev rāst geldi gösterür elbet seni / Sen hemān **sağ ol** efendim dalı bihter gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 17*). [*sağ ol-,]*

sāgar: Kadeh.

- Şad gıpta o mest-i meye kim **sāgar** elinde / Ferrī ola cānāne de zānūda key-āsā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 5*). [*sāgar,]*
- Sākī bezimde nāz ile gel devr-i sāgar it / Nūr-ı mey ile **sāgarı** mihre berāber it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 1*). [*sāgarı, -ı]*
- Meclisde şurāhī ile **sāgar** öpüşürler / Birbirine meftūn iki dil-ber öpüşürler (*Ferrī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 1*). [*sāgar,]*
- Gıpta ol şāhib-nişāb-ı vaşla kim **sāgar** be-kef / Sīneye her gice bir sīmin-teni ‘uryān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 3*). [*sāgar,]*
- Mişāl-i nāf-ı āhū cevri ile leb-riz-i hūn itdūñ / Gönül nāmında ey hūnī tehī bir **sāgarum** vardır (*Ferrī Dīvānı, Gazel 67, Beyit 3*). [*sāgarum, -um]*
- Güldür dehānı lāle hem olmuş hem olmamış / **Sāgar** yeter piyāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 1*). [*sāgar,]*
- Zikr-i bağ u lāleden bezm içre **sāgardur** garaž / Sünbül ü şebbū dimekten zūlf ü perçemdür garaž (*Ferrī Dīvānı, Gazel 111, Beyit 3*). [*sāgardur, -dur]*
- Yok dehānuñ gibi cānā gonce-i terden laṭif / Olamaz ‘ālemdə zīrā hīç **sāgardan** laṭif (*Ferrī Dīvānı, Gazel 117, Beyit 1*). [*sāgardan, -dan]*
- La‘lini būs itdigiçün her zamān cānānenüñ / Bulsa dil kanın içerde **sāgar** u peymānenüñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 1*). [*sāgar,]*
- Bak **sāgara** kim bāde-i bī-ğış var içinde / ‘Aksūñle perī girdi melek-veş var içinde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 167, Beyit 1*). [*sāgara, -a]*
- Bu cezbə dād-ı Hākdur istifāzam şanma āhardan / Eşer hubb-ı cemāl-i dil-berān u cām u **sāgardan** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 7*). [*sāgardan, -dan]*
- O rindüm Ferrīyüm **sāgardan** olmam tā ebed fāriğ / Cemāl-i mihr ü meh-peykerden olmam tā ebed fāriğ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 9*). [*sāgardan, -dan]*
- Gerdān ideğör **sāgarı** devrān bizümdür / Tağılmadadır ba‘de-zīn ‘işret-geh-i Nāhīd (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 1, Beyit 2*). [*sāgarı, -ı]*
- Anda ne cām u **sāgar** u ne dil şikest olur / Cümle neşāt-ı tāze ile dil hüceşt olur (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 2, Beyit 29*). [*sāgar,]*

- Ol dem kanı ki bezme gelüp bâde vü ‘arâk / **Sâgar** be-dest ü dil-ber ile cilve dağk-ı lağ (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*sâgar, -ı*]

sâgar-ı âyîn-i ‘aşk: *Aşk meclisinin kadehi.*

- Bezm-i nûş-â-nûş-ı ‘işretde o mest-i naḥvete / **Sâgar-ı âyîn-i ‘aşkı** maḳşadum işrâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4*). [*sâgar-ı âyîn-i ‘aşk, -ı*]

sâgar-ı Cem: *Cem'in kadehi. Efsaneye göre, şarabı icat ettiğine inanılan İran hükümdarı Cem'e ait bu kadehte bütün dünya seyredilebilirmiş.*

- İtme ta‘allül al beri gel **sâgar-ı Cemi** / Dürd-i şarâbı dâğ-ı dilûn eyle merhemi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 32*). [*sâgar-ı Cem, -i*]

Sâgar-ı Cemşîd-i ‘îd: *Bayram Cemşîd'inin kadehi. (bk.sâgar-ı Cem).*

- Sâkiyâ maḥmûr-ı şahbâ-yı leb-i cānāneyüm / Ben ḥumâr-âlûde n’itsün **sâgar-ı Cemşîd-i ‘îd** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*). [*sâgar-ı Cemşîd-i ‘îd, -ı*]

sâgar-ı ferdâ: *Yarının kadehi.*

- Bugün nûş eyleyen ‘aşk ile cāmı / Bulurmuş **sâgar-ı ferdâda** bâde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 4*). [*sâgar-ı ferdâ, -da*]

sâgar-ı leb-rîz: *Ağzına kadar dolu kadeh.*

- Eyle bir **sâgar-ı leb-rîz** ile ser-şâr-ı neşât / İdemez Ferrî kuluñ gayrı taḥammül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [*sâgar-ı leb-rîz, -ı*]

sâgar-ı şâd-âb-ı nâz: *Nazla dolu, naza kanmış kadeh.*

- Mest-i ‘aşkum bir girişmeyle tamām eyler beni / Besdür erbâb-ı dile bir **sâgar-ı şâd-âb-ı nâz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [*sâgar-ı şâd-âb-ı nâz, -ı*]

sâgar-ı şahbâ: *Şarap kadehi.*

- Dil-ber ü mey sâz u söz yârân u ‘âşık bundadır / **Sâgar-ı şahbâyı** sâkî gel berü rindâna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*sâgar-ı şahbâ, -y, -ı*]

sâgar-ı şarâb: *Şarap kadehi.*

- Sâkî ruḥuñ mı bezme viren böyle âb u tâb / La‘l ü femûn mi ke’s-i nuḳul **sâgar-ı şarâb** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7*). [*sâgar-ı şarâb, -ı*]

sâgar-ı ser-şâr: *Ağzına kadar dolu kadeh.*

- Nûş eyle gâhî gâhî de aḥbâba şun yûri / Çekme ḥumârı **sâgar-ı ser-şârı** çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*). [*sâgar-ı ser-şâr, -ı*]
- Tehî tîh-i emelde reh-neverdüz niçe demlerdür / Ne ḳaldı destümüzde **sâgar-ı ser-şârdan** gayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3*). [*sâgar-ı ser-şâr, -dan*]

sâgar-ı sır-âb: *Dolu kadeh.*

- ‘İd oldı o şūh ile varup meclise bī-kayd / Bezmūn bir iki **sāgar-ı sīr-ābı** görülsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 150, Beyit 2*). [*sāgar-ı sīr-āb, -ı*]

sāha-ı sahrā: Çöl meydanı.

- Çarh ideli ol büt-i Leylī-veşi gözden nihān / Kays-ı āvāre mişālī **sāha-ı şahrādayum** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 2*). [*sāha-ı şahrā, -da, -y, -um*]

sāha-i seyrān: Gezip dolaşma sahası.

- Gerçi Cibrīl-i Emīnūm şeref-i Sidre-i ‘aşk / Melekūt ‘ālemi hem **sāha-i seyrānumdur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 10*). [*sāha-i seyrān, -um, -dur*]

sāha-i yābān: İnsanlardan uzak yer.

- Rişte-i ‘aklı idüp beste-i zencīr-i cünūn / Kaysūm āfāk bugün **sāha-i yābānumdur** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 28*). [*sāha-i yābān, -um, -dur*]

sāha-peymā: Meydan meydan gezme.

- Alışdum Kays-veş semt-i cünūnda **sāha-peymāya** / Şudūr-ı vuşlatuñda ‘ayş u nūşa gayrī hācet yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 2*). [*sāha-peymāya, -y, -a*]

sahbā: Şarap.

- Sākī-i gül-rū olınca cāna **şahbā** istedür / Ādeme evvel bahār elbette deryā istedür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 1*). [*şahbā, -ı*]
- Lebi mest itmede **şahbā** gibi leb-rīz-i fiten / Çeşmi ‘aql almada cādū-yı pür-efsūn gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 4*). [*şahbā, -ı*]
- Ferriyā seyle virüp derd ü gamı sürmelidür / Sākī **şahbāyı** niçün az sürer çok sürmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 80, Beyit 7*). [*şahbāyı, -y, -ı*]
- Bu gün mey-hānede bir āfet-i tersāya düşdük biz / Hābāb-āsā hevāya bend olup **şahbāya** düşdük biz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 1*). [*şahbāya, -y, -a*]
- Sākī-i gül-ruh mıdur **şahbāyı** kimdür gezdüren / Nakş-ı dīger mest-i bī-pervāyı kimdür gezdüren (*Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 1*). [*şahbāyı, -y, -ı*]

sahbā-keş-i bezm-i tarab-efzā: Neşe arttıran mecliste şarap içen.

- Ben ye’s ile zehr-ābe-çeşān-ı dem-i hicrān / Sen şevk ile **şahbā-keş-i bezm-i tarab-efzā** (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 42*). [*şahbā-keş-i bezm-i tarab-efzā, -ı*]

sahbā-vı havāl: Hayalin şarabı.

- **Şahbā-yı hayālūn** baña n’itdüklerin ey büt / Mekkāre iken ādeme bintü’l-‘ineb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 82, Beyit 2*). [*şahbā-yı hayāl, -üñ*]

sahbā-vı leb: Dudağın şarabı.

- **Şahbā-yı lebūn** cennet-i vaşluñ olup āmāl / Dilden çıkarup ‘aşk ile atdum dü cihānı (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 59*). [*şahbā-yı leb, -üñ*]

sahbā-vı ma‘ānī: Manaların şarabı.

- Eş'arum olup neş'eli **şahbā-yı ma'anī** / Maẓmūn-ı dil-āvīzleri muğ-beçeğāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 18*). [*şahbā-yı ma'anī,]*

şahbā-vı sem: Zehir şarabı.

- **Şahbā-yı semi** 'aşkuma ser-şār-keşāndur / Biz de içelüm 'aşkına leb-rīzce bir cām (*Ferrī Dīvānı, Terkebend 1, Beyit 55*). [*şahbā-yı sem, -i]*

şāhib-i evvel: İlk sahip.

- Va'd-ı vişāle **şāhib-i evvel** yazılmışum / Ey şūh-ı 'aşkum ol habere mübtedā düşer (*Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 5*). [*şāhib-i evvel,]*

şāhib-i mihr-i hüsün: Güzellik güneşinin sahibi.

- Bend iden Āşaf-ı hüsni ile Belkīs-ı dili / **Şāhib-i mihr-i hüsün** Şāh-ı Süleymānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 15*). [*şāhib-i mihr-i hüsün,]*

şāhib-i yākūt-ı harābāt: Meyhanedeki yakutun sahibi.

- Meyl-i leb-i yār oldı bize takviye-i 'aşk / Erbāb-ı dilüz **şāhib-i yākūt-ı harābāt** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 6*). [*şāhib-i yākūt-ı harābāt,]*

şāhib-kırān: Talihi yaver hükümdar.

- Yetişdi ol hıdīv-i Qahramān-unvān şalābetle / İçürdi āb-ı tigin düşmene **şāhib-kırān** üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 22*). [*şāhib-kırān,]*
- Selb ider **şāhib-kırānı** Behmen-i 'ālem gibi / Bir nighle Qahramānı katl ider Rüstem gibi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 3*). [*şāhib-kırānı, -ı]*

şāhib-kırān-ı cān: Gönlün başarılı hükümdarı.

- Kāfir nighde göz göre **şāhib-kırān-ı cān** / Müjgānı tır ü kaşı kemān gamze Qahramān (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4*). [*şāhib-kırān-ı cān,]*

şāhib-luṭuf: Lütf, ihsan sahibi.

- Ehl-i seḥā Ca'fer gibi **şāhib-luṭuf** Sencer gibi / Qahrı daḥi Ḥaydar gibi der-ān ider ḥaşmı dü-nīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 5*). [*şāhib-luṭuf,]*

şāhib-nişāb-ı vaşl: Doya doya kavuşan.

- Ğıbta ol **şāhib-nişāb-ı vaşla** kim sāğar be-kef / Sīneye her gice bir sīmin-tenı 'uryān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 3*). [*şāhib-nişāb-ı vaşl, -a]*

şāhib-seḥā: Cömertlik sahibi, eli açık.

- Dād-kārā dāverā deryā-dilā **şāhib-seḥā** / Ey ki zāt-ı mekrūmet-āyātınıñ Cem aḥqarı (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 14*). [*şāhib-seḥā,]*

şāhib-şihād: Bal sahibi, balın tadını almış kişi.

- Zāhidā men‘ itme ‘uṣṣākı hevā-yı ‘aşkıdan / Luṭfı yok **şāhib-şihāda** kıṣṣa vü efsā[ne]nün (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [şāhib-şihāda, -a]

şāhib-zekā: Zekā sahibi.

- Şāhen-şehā ‘adl-āverā Cem-mesnedā Key-ḥüsrevā / Ehl-i dilā **şāhib-zekā** cebheñde manşürî resīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38). [şāhib-zekā,]

sāhil: Deniz kenarı, kıyı.

- Pür-vecd ü veleh baḥr-i melāmet dilimüzdür / Tecrîd ü fenā vādîsi **sāhillerimüzdür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [sāhillerimüzdür, -ler, -i, -müz, -dür]
- Ol baḥr-ı kemālüz ki ‘adem **sāhilümüzdür** / Ol dürr-i yetimüz ki ‘Aden menzilümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1). [sāhilümüzdür, -ü, -müz, -dür]
- Heft yem olsa makīs-i yem [ü] cüy-ı eşküm / **Sāhilümde** katı kem-kaṭre-i ‘ummānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 25). [sāhilümde, -üm, -de]

sāhil-i baḥr-ı maḥabbet: Aşk denizinin sahili.

- **Sāhil-i baḥr-ı maḥabbetde** o tıfl-ı mäh-rü / Dil-rübālḥ kaşd ider şanma ki mähî şayd ider (Ferrî Dîvânı, Kit’a 3, Beyit 1). [sāhil-i baḥr-ı maḥabbet, -de]

sāhir-i çeşm: Sihirbaz, büyücü göz.

- **Sāhir-i çeşmüñ** ne dem ki şāhin-i lāhūt olur / Ḥaşyetinden kebk-i dil bend-i çeh-i Hārūt olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [sāhir-i çeşm, -üñ]

sāhir-i nīm-nigeh: Büyücü kaçamak bakış.

- İtdi evvel nazaruñ şiddet ile cāna eğer / **Sāhir-i nīm-nigehüñ** kaldı zebün [u] bî-fer (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 13). [sāhir-i nīm-nigeh, -üñ]

sāhir-i yek-nazra: Büyücü bir bakış.

- Mülk-i fitne böyle olmazdı müselleme çeşmüñe / **Şāhir-i yek-nazrañı** kıldı revā ey nāzenīn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2). [şāhir-i yek-nazra, -ñ, -ı]

şahn-ı ‘Adn-‘unvān: Adn cenneti gibi meydan.

- Göricek ol **şahn-ı ‘Adn-‘unvānı** itdüm çün su’āl / Didi Sa’dî-i suḥan-ver yapdum adum kendüme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [şahn-ı ‘Adn-‘unvān, -ı]

şahn-ı Cem ü Key: Cem ve Key’in meydanı. (bk. Cem) (bk. Key).

- Bu germiyyetle meclis dem urur **şahn-ı Cem ü Keyden** / Ruḥ-ı sākî gül-i şād-āba dönmiş fitne-i meyden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [şahn-ı Cem ü Key,]

şahn-ı çerāğān: Kandillerle donatılmış meydan.

- Dāğ-ı ‘aşk ile bulup sīne-i dil ārāyiş / Bezm-i gül-zār gönül **şahn-ı çerāğānumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 26). [şahn-ı çerāğān, -um, -dur]

şahn-ı cihān: Dünya meydanı, yeryüzü.

- Dil-keş Hümā-yı yümn-i hümāyun-şi‘ār iken / **Şaḥn-ı cihānda** baña қаза lāne virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 3*). [*şaḥn-ı cihān, -da*]

saḥn-ı harābāt: Meyhanelerin meydanı.

- Sūfī bizi ger şavma‘adan şavmağa gelse / Ayaklanuruz **şaḥn-ı ḥarābāt** elimüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 182, Beyit 6*). [*şaḥn-ı ḥarābāt,]*

saḥn-ı sīne: Gönlün ortası.

- **Şaḥn-ı sīnemde** müjeñ öyle çerāgān itdi / Her biri dāğ delen lāle-i hāmūn gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 3*). [*şaḥn-ı sīne, -m, -de*]

saḥn-ı ümm-i dünyā: Dünyanın annesi Kahire’nin meydanı.

- Kaḫudan-ı şecā‘at-senc-deryāyı idüp irsāl / Ana baba günü itdi o **şaḥn-ı Ümm-i Dünyāyı** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 5*). [*şaḥn-ı Ümm-i Dünyā, -y, -ı*]

sahrā: Çöl.

- Helāk olsam gerekdür derd ü āhumla kūh u **şaḥrāda** / Dumū‘ u āh-ı her-gāhum dilā ‘ādil güvāhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 3*). [*şaḥrāda, -da*]
- Zāhid ü rindānı sevdāsı birer renge koyup / Ḥalveti kim bekleden **şaḥrāyı** kimdür gezdüren (*Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 4*). [*şaḥrāyı, -y, -ı*]

saht-dil: Katı yürekli, acımasız.

- Yāra pervāne-veş ‘aşk ile hücūm eyleyelüm / Varup ol **saht-dili** ya‘nī ki mūm eyleyelüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 1*). [*saht-dili, -i*]

saht-kemān: Sert, sağlam yay.

- Ebrūsı nişān virmededür **saht-kemānuñ** / Ğaddārılığ ile zümre-i Tatara qarışmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 109, Beyit 2*). [*saht-kemānuñ, -uñ*]

şaḥva gel-: Ayılmak, uyanmak.

- Göz açup **şaḥva gelüp** vecd ü velehdən der-ān / Mütevaḫḫıf olup itmekde idüm istib‘ād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 12*). [*şaḥva gel-, -üp*]

sa‘īd: Kolun dirsekle ile bilek arasındaki kısmı.

- Sā‘ide na‘li niçün kesdūñ didüm didi o şūḫ / Ben emīn-i dil-berānum imtiḥān ṭamğasıdır (*Ferrī Dīvānı, Müfret 8, Beyit 1*). [*sā‘ide,]*

sa‘īd: Mübarek, kutlu.

- Bā-ḫuşūş ‘īd-i mübārek daḫi oldı rü-nümün / Devlet ile Ḥaḫ **sa‘īd** ide bu mes‘ūd günleri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 30*). [*sa‘īd,]*
- Ola ḫayrātı kabūl ‘omr ile iḳbāl mezīd / Kevkeb-i baḫtī **sa‘īd**‘izz u ḫuzūrı ber-pā (*Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 7*). [*sa‘īd,]*

sā‘ik-ı takdīr: Kaderin sevk etmesi.

- O gül-berg-i tere t̄āb [u] ʔarāvet jāleden gelmiş / Beni bend eylemiş ʔunki cemāle **sāʔik-ı taq̄d̄ir** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 2*). [*sāʔik-ı taq̄d̄ir*,]

sāʔir: Başka, öteki, diğer.

- Ol āfitāb-ı burc-ı vezāret ki **sāʔire** / Meh gibi nūr-ı fıkreti hep müsteʔār imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 8*). [*sāʔire*, -e]
- Gözden düşürür **sāʔirini** Ferrī-i zāruñ / Şabr it hele dīvānce-i nā-yābı görülsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 150, Beyit 5*). [*sāʔirini*, -i, -n, -i]
- ʔabʔuñ nisbetle dehrüñ gülleri h̄şākdür / **Sāʔire** eyler ʔarāvet gerçi kim ızhār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 29*). [*sāʔire*, -e]
- ... bālīg olur deyn-i saḥīḥa ḥālā / **Sāʔir** eksük gedigüm daḥi gerekdür tekmiñ (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 19*). [*sāʔir*,]

sāk: Baldır, incik.

- Olaldan pertev-efgen Tūr-ı ʔabʔa sākiyā **sākuñ** / Yed-i beyzā gibi fevvāre-i pür-nürdur göñlüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 136, Beyit 2*). [*sākuñ*, -u, -ñ]

sakal: Yetişkin erkeklerde yanaklar ve çenede çıkan kıllar.

- Meʔzūn-ı ḥaʔ olmışdı muḳaddemce s̄ülüṣde / Bitdi ʔün o laʔlīn **şakalı** şeyḥe virüp zūr (*Ferrī Dīvānı, Tarih 9, Beyit 2*). [*şakalı*, -ı]

sakal başı ʔaḡıt-: Kızmak, öfkelenmek. [LO]

- Berc̄ise(?) diler şimdi **şakal başı ʔaḡıtmak** / ʔün aḥter-i gīsū pür idüp liḥyeye düstür (*Ferrī Dīvānı, Tarih 9, Beyit 3*). [*şakal başı ʔaḡıt-*, -mak]

sakat: Kusurlu, bozuk.

- Devr itdi beni nāvek-i āhumla velīkin / Her-āyīne āyīnesi ʔarḥuñ **sakaʔ** oldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 3*). [*sakaʔ*,]

sakf-ı semā: Gökyüzünün çatısı.

- Eylemiş öyle muʔallā ki gören dir el-ḥaḳ / ʔāk-ı pāki felegi geçmiş olup **sakf-ı semā** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 18, Beyit 6*). [*sakf-ı semā*,]

sakin: Asla.

- Baş eyleme nā-merde **şakin** kāle-i ḥullet / Mekkāre-i fertūta cihāzuñ yiri yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 2*). [*şakin*,]
- Ketm itme cān u dīn ü dil ü mezhebi **şakin** / Her büt-perest-i ʔaşkda rengin ʔapış budur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 2*). [*şakin*,]
- **Sakin** bir kār-ı nā-hem-vār ile şöhret-peḡir olma / Hemīşe sū-i zikr-i Sāmīrī gūsāleden gelmiş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 4*). [*şakin*,]
- Söyleşme **şakin** ʔarḥ-ı keḫ-eṭvār ile Neyyir / Her sıfleye meyl eyleme aḳrān ile söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 4*). [*şakin*,]
- İtdüm efgendelige ben seni cān ile ḳabūl / Yürü şimden gerü bī-ʔāre **şakin** olma melūl (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 18*). [*şakin*,]

sakit it-: Hükmini ortadan kaldırmak.

- **İdelüm** cāmla teklîf ü kuyûdî **sâkıt** / Mest ü mecnûn gibi terfî^c-i rûsûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3*). [*sâkıt it-, -elüm*]

sâkıt ol-: *Düşmek.*

- Tārîh-i tamām oldı anuñ fevtine Ferrî / **Sâkıt olıcağ** ta'miye vü ta'biye maḥsûb (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 3*). [*sâkıt ol-, -ıcağ*]

sâkî: *Kadeh sunan, içki dağıtan.*

- **Sâkî** bezimde nâz ile gel devr-i sāğar it / Nûr-ı mey ile sāğarı mihre berāber it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*sâkî,*]
- Dil-ber ü mey sâz u söz yārān u 'âşık bundadır / Sāğar-ı şahbâyî **sâkî** gel berü rindāna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*sâkî,*]
- Tābiş-i mey ile ser-germ olıcağ fitne-dilān / Her kadeḥde **sâkîden** bûs-ı dil-ārā istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [*sâkîden, -den*]
- Virmedüñ bir bûse **sâkî** olmaduñ mey içmedük / Hâtırum āzürde itdüñ ey büt-i cevvar-vār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [*sâkî,*]
- Bed-mest olunca **sâkî** koma yāri çek çevir / Yūsufsa daḥi dāmen-i dil-dāri çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*sâkî,*]
- Keç-gerdiş-i vārūn-kadeḥ-i çarḥı da gördük / **Sâkîdeki** ḥāşiyet-i devrāna tıyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [*sâkîdeki, -de, -ki*]
- Ferriyā seyle virüp derd ü ḡamı sürmelidür / **Sâkî** şahbâyî niçün az sürer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7*). [*sâkî,*]
- 'İd oldı diñüz **sâkîye** peymāne getürsün / Bintü'l-'inebi meclise merdāne getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 1*). [*sâkîye, -y, -e*]
- Bir bāda düşüp zevrağ-ı mey urdı qaraya / Mest-i siyeh itdi beni **sâkî** mül-i Langā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5*). [*sâkî,*]
- Şeḥerî jāle midür ḡonceye bağ içre düşen / Yoḥsa **sâkî** kadeḥ-i bezme gelüp mül mi kodi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4*). [*sâkî,*]
- **Sâkîden** sîb-i zenahdan istesem alma dimez / Baña ḥükm itdürdi el-ḥağ şan Kızıl Elmaya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2*). [*sâkîden, -den*]
- Ayak baş maḳdemünle meclis-i mey bula pîrāye / Yürî **sâkî** ayak dîvānı ile rind-i şahbāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [*sâkî,*]
- Ne pervā zehr içerssem neş'e-yāb-ı ānuñum **sâkî** / Girîbān-çāk-çāk-ı ḡamze vü müjḡānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*sâkî,*]
- Ne pervā zehr içerssem neş'e-yāb-ı ānuñum **sâkî** / Girîbān-çāk-çāk-ı ḡamze vü müjḡānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*sâkî,*]
- Ḥum ile nûş iden mey-ḥ'āre-i devrānuñum **sâkî** / Yıkılmam zür-ı keyf-i meyle tā ḡayrānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*sâkî,*]
- Ḥum ile nûş iden mey-ḥ'āre-i devrānuñum **sâkî** / Yıkılmam zür-ı keyf-i meyle tā ḡayrānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*sâkî,*]
- Ḥarāb-ender-ḡarāb-ı nergis-i fettānunun **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*sâkî,*]
- Müferriḥ bāde-i yāḳūt-reng eyler beni giryān / Senüñ mest-i mey-i la'l-i leb-i ḡandānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2*). [*sâkî,*]
- Hemān mevḳūf-ı luṭf-ı ḡamze-i peymānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*sâkî,*]
- Görüp 'arz-ı niyāzum çeşmüne bildüñ ki maḥmûrum / Bir iki cām şunduñ bende-i 'irfānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*sâkî,*]
- Zihî ḡüsn-i kerem şermende-i iḡsānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*sâkî,*]
- Ayağ-ı māh-ı gerdüna baş egmem tā sebū-āsā / Perestiş-kār-ı mihr-i sāğar-ı gerdānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 6*). [*sâkî,*]
- Ḥarābāt içre ben ser-ḡalka-i mestānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7*). [*sâkî,*]
- Şurāḥî gibi dök kanum pür [it] peymāne-i 'ömrüm / Helāk-i çeşm-i ser-mestüñ olan ḡurbānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8*). [*sâkî,*]
- Benüm kim rüz-ı maḡşer dest-der-dāmānuñum **sâkî** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [*sâkî,*]
- Zeyn itdi ḡamel mey-gedesin şevḳ ile ḡurşîd / Sen eylemedüñ meclisi **sâkî** daḥi tecdîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1*). [*sâkî,*]
- Bir pāre de taḳrîr ideyüm sūz-ı derūnum / **Sâkî** kerem it nuḳlı ile iki kadeḥ şun (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23*). [*sâkî,*]

- Mestüm yıkılmak oldu baña **sākī** gösteriş / Gök kanzilüm ki pây-ı keç ü dest-i mürte‘iş (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1). [sākī,]
- **Sākī** ruhuñ mı bezme viren böyle âb u tâb / La‘l ü femûñ mi ke’s-i nuķul sāğar-ı şarâb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7). [sākī,]
- **Sākī** yetiş ki ‘aşk ile maħmûr u bî-dilüm / Meyle açılmam el gibi bir emr-i müşkilüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13). [sākī,]
- **Sākī** şarâbı şun ki perişân-ı ğurbetüz / Hayrân-nişîn-i hâne-i be-düşân-ı ğurbetüz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 19). [sākī,]
- **Sākī** şarâb-ı la‘lûñ ile cümle mest olur / Bezmûñ güli de bülbüli de mey-perest olur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25). [sākī,]
- **Sākī** şarâbı şun ne imiş bildüm ‘âlemi / Birdür yanumda şād u ğam u sūr u mâtemi (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31). [sākī,]
- **Sākī** o mey ki me‘haz aña ‘ayn-ı nûrdur / Hürşîd sıfâl ü mey-gedesi bezm-i Tûrdur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 37). [sākī,]

sākī-i devrân: Zamanın, feleğin sakisi. (bk. sākī).

- Reftâruñ ol ki **sākī-i devrâna** virmemiş / Hüsni edâ-yı çeşmüñi mestâna virmemiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1). [sākī-i devrân, -a]
- Meclisde varup **sākī-i devrâna** şarılsam / Her gerdiş-i cāmında o fettâna şarılsam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [sākī-i devrân, -a]

sākī-i dil-keş-hurâm: Gönülleri cezbedecek şekilde nazla salınarak yürüyen saki. (bk. sākī).

- Bezme ne güne olsa dañi mey müdâm dâm / Olmaz hemîşe **sākī-i dil-keş-hurâm** râm (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 1). [sākī-i dil-keş-hurâm,]

sākī-i ferhunde-makdem: Kutlu, uğurlu bir gelişe sahip saki. (bk. sākī).

- Meyl-i meyden **sākī-i ferhunde-makdemdür** garaż / Devr-i ser-şârî-i sāğar başka ‘âlemdür garaż (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 1). [sākī-i ferhunde-makdem, -dür]

sākī-i gül-rû: Gül yüzlü saki. (bk. sākī).

- **Sākī-i gül-rû** olunca cāna şahbâ istedür / Âdeme evvel bahâr elbette deryâ istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [sākī-i gül-rû,]
- Bahâr eyyâmıdır nâz ile ‘işve dilde cām elde / Niçün **sākī-i gül-rû** meyl-i yârân eylemez n’eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3). [sākī-i gül-rû,]

sākī-i gül-ruh: Gül yanaklı saki. (bk. sākī).

- **Sākī-i gül-ruh** midur şahbâyı kimdür gezdüren / Nakş-ı dîğeri mest-i bî-pervâyı kimdür gezdüren (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 1). [sākī-i gül-ruh,]

sākī-i kamer-tal‘at: Ay yüzlü saki. (bk. sākī).

- **Sākī-i kamer-tal‘at** ile bâde-i gül-fâm / Lâzımdur ola zümre-i rindân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3). [sākī-i kamer-tal‘at,]

sākī-i ra‘nâ-yı hoş-makdem: Güzel ve gelişi hoş saki. (bk. sākī).

- Dil o rütbe münkesirdir gerdiş-i eyyâmdan / **Sākī-i ra‘nâ-yı hoş-makdemle** itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [sākī-i ra‘nâ-yı hoş-makdem, -le]

sākī-i şahbâ: Şarap dağıtan kişi.

- Feyz-i te'sîr-i lebiyle tırfe bir mey-hâne-yüm / İdeli zânû-yı vaşlum **sâķī-i şahbâ** melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [sâķī-i şahbâ,]

sâķī-i sîm-sâķ: Gümüş gibi beyaz baldırlı saki. (bk. sâķī).

- Bezm-i meyde **sâķī-i sîm-sâķı** kimdür söyleden / Ol 'Irâķî dil-bere 'uşşâķı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [sâķī-i sîm-sâķ, -ı]

sakîm: Hatalı.

- Ol şâh-ı a'del dâd-ger dâdâr-ı Efrîdûn-zafer / 'Adl arayup aña gider her bir **sakîm** ü müstaķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37). [sakîm,]

sâķin-i hânût-ı harâbât: Meyhane dükkânının sakini.

- Cins-i ezele bezl idici nakd-i hayâtı / Ol kâle-gerüz **sâķin-i hânût-ı harâbât** (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [sâķin-i hânût-ı harâbât,]

sâķivâ: Ey saki! (bk. sâķī).

- **Sâķiyâ** maḥmûr-ı şahbâ-yı leb-i cânāneyüm / Ben ḥumâr-âlûde n'itsün sâġar-ı Cemşîd-i 'îd (Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [sâķiyâ,]
- Başdurdı keyfe ġayrı ayak başma iç diyü / Ol mest-i cām-ı ḥüsn ü bahâ **sâķiyâ** düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8). [sâķiyâ,]
- **Sâķiyâ** bir tolı cām ile yûri şâd-âb it / Beni öldürdi ḥumâr itme ta'allûl yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [sâķiyâ,]
- Ğamum var bâ-fenâ dem-tab'-ı miḥnet-âvertüm vardır / Ḥumârum var ayaklan **sâķiyâ** derd-i serüm vardır (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [sâķiyâ,]
- Ayaġuñ çek sebûdan **sâķiyâ** iġmâz idüp dökme / Şabûḥa bâde-i düşîneden zîrâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [sâķiyâ,]
- Pây-mâlânı ayaklatdur yûri var **sâķiyâ** / Yoḥsa kim dir 'aşıkânı çigne geç düzdîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [sâķiyâ,]
- Olaldan pertev-efgen Tûr-ı tab'a **sâķiyâ** sâķuñ / Yed-i beyzâ gibi fevvâre-i pür-nûrdur göñlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2). [sâķiyâ,]

sâķivân-ı kamer-rû: Ay yüzlü sakiler. (bk. sâķī).

- Hizmetde **sâķivân-ı kamer-rû** da göz kulaķ / Oldı olurken elde du'â-yı kadeḥ sebaķ (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [sâķivân-ı kamer-rû,]

sâķī-yi keç-devr: Mecliste kadehi usulince döndürmeyen saki. (bk. sâķī).

- Eyledük **sâķī-yi keç-devr** ile peymân velî / İtmez îfâ-yı 'ahid va'de dönekdür biliriz (Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [sâķī-yi keç-devr,]

sakla-: Gizlemek.

- Bî-mecâlüm ol kadar kim **şaklayup** koynında yâr / Ferrî-i ġam-ḥ'ârî âyâ var mı bir görmiş dimiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5). [şaklayup, -y, -up]

sakla-: Bir şeyi ileride kullanmak üzere muhafaza etmek.

- Ne vakte **şaklar** âyâ nîm-bismil cânını 'aşık / Bu 'îd-i vaşlda cânâna kurbân eylemez n'eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2). [şaklar, -r]

sal-: Bırakmak, koymak.

- **Şal** bahre fülk-i fikri yüri semt-i Varnaya / Ferrî tehâlük it göresiñ var ne var imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [şal,]
- Aşüb **şalmağ** oldu dile kâr-ı aşğarı / Yandurdu yakdı hey meded âsüde dilleri (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [şalmağ, -mağ]
- Bir dükenmez hayrete **şal** Neyyirûñ de ferrini / Ol mehe didüm ki gel al Neyyirûñ de ferrini (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5). [şal,]
- **Şaldı** Mecnûn gibi rāh-ı ğama bî-hûş u haber / Virmedüñ ruhşat-ı nazra baña ey nûr-ı başar (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 15). [şaldı, -dı]

sal-: Bırakmak, yaymak.

- Şahne başkın diyerek bezme sinek **şaldı** rakîb / Mi‘de-i meclisi müfsid o sinekdür biliriz (Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [şaldı, -dı]
- Dehre şûr u fitne vü aşüb **şaldı** Ferriyâ / İştigāl-i pür-hılāl u ihtilāl-i hāl u haţ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [şaldı, -dı]
- Nazîri yok düde **sala**‘aceb kıssîs-i nāz-āyîn / Anı bir gördi Ferrî gice vardı Kırk Kılışaya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [sala, -a]
- Dehre cülûsı **şaldı** fer mânende-i mihr ü kamer / Tārîk-diller ser-te-ser kesb eyledi şevk-i ‘azîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7). [şaldı, -dı]
- Fiten âfet gibi mādūmdur şimdi bu yirlerden / Meger ki ğamze-i dil-ber ki şûriş **şaldı** dünyāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23). [şaldı, -dı]
- O vādîyi idüp ben daħi istişhāb u istihsān / Kūmeyt-i hāmeyi **şaldum** o süy-ı neşve-bahşāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25). [şaldum, -du, -m]
- Hümā-veş rûyîña ey gül-beden haţ **şalmasa** sāye / Şeh-i dād-āver olmazduñ daħi bezm-i dil-ārāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [şalmasa, -ma, -sa]
- Şāh-ı tîr-endāz-ı dil-cū sa‘d-ı pākîze-edā / Rūhına İsfendiyāruñ devr-i sehmi **şaldı** bîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 1). [şaldı, -dı]

sal-: Uğratmak.

- Süveydāyı sevād-ı hālîñ sevdāsına **şaldık** / O āteş içre ğalb-i ğalbi yandırdık sipend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 5). [şaldık, -dı, -k]

sal-: Uzatmak. [TDKTS]

- Çıkdı evc-i felege Ferrî anuñ tārîhi / Yıldıza **şaldı** kemer-cisr Süleymān Paşa (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 9). [şaldı, -dı]

sal-: Sallamak.

- Silsile-i haţ ile cünbidedür / Zencîrini **şalcı** dîvānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [şalcı, -ıcı]

salā: Çağrı, davet.

- Gelsün **şalādur**‘āleme zu‘mınca her ‘isî-deme / Rūh-ı Mesîh ü Meryeme şîvem ider nāz u na‘îm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25). [şalādur, -dur]

salābet: Güç, sağlamlık.

- Yetişdi ol hîdîv-i Kāhramān-‘unvān **şalābetle** / İçürdi āb-ı tîĝin düşmene sâhib-kırān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [şalābetle, -le]

salāt-ı rābîta-i penc-ġāne: Beş vakit teslimiyetle kılınan namaz.

- Ezkâr-ı hüsnüñ ‘âşıkâ vird-i şebânedür / Fikrûñ **şalât-ı rābiṭa-i penç-gānedür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [şalât-ı rābiṭa-i penç-gāne,]

salb eyle-: Asarak idam etmek.

- Çeküp **şalb eylemiş** ser-gerdelerden babafingoya / Girince âsitân-ı şâh-ı devrâna bu şân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28). [şalb eyle-, -miş]

sâl-hurde: Çok yaşlı, pek ihtiyar.

- Hurde-sâlüm gerçi sultânüm velî zür-âverüm / **Sâl-hurde** şâ‘irân eyler ise inkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46). [sâl-hurde,]

salın-: Naz ve eda ile yürümek.

- ‘İdde ‘azm-i Beşiktaş idelüm didi o şüh / **Şalınup** gitdi murâdı Ferriyâ dolâbdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [şalınup, -up]

salınış: Salınma, nazla yürüme.

- Ancak hayâlün oldı fûta -bende müntakış / Sende nedür o hoş yürümiş taze **şalınış** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4). [şalınış,]

sâlik: Bir mürşide bağlanarak bir tarikata mensup olmuş kişi.

- Baḡşâyış idüp cur‘asını pîr-i muḡâna / **Sâlikse** eger kaṭresin ‘ummâna getürsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 2). [sâlikse, -se]
- Bir zât gerek **sâlik** ü târik idi Ferrî / Atdı zer-i cânı da hüner ma‘deni Kânî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 4). [sâlik,]

sâlik: Bir yolu takip eden.

- Fakr ile oldum eger rāh-ı fenāya **sâlik** / Himmetüm eylemedüm mertebesinden tenzîl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 12). [sâlik,]

sāmān: Servet, zenginlik.

- ‘Aşk ile Cengiziyâna eylerüm vaz‘-ı cebîn / Gâret oldı ‘aql u **sāmānum** meşâfında hemîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [sāmānum, -um]
- Eş‘âr ile inşâ ile **sāmān** ise maḡşûd / Tecrîd ile tefrîd ile hem şân ise maḡşûd (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [sāmān,]

sāmān: 1. Servet. 2. Rahat, huzur.

- Vakf-ı deyr-i hüsnüñ oldı şabr u **sāmānum** Tanaş / Çarḡa çıkdı rûḡ-ı ‘İsâ gibi eḡḡānum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [sāmānum, -um]
- Dāverâ şimdi benüm pejmürde berg-i rûzgār / Gitdi **sāmānum** meded miḡl-i hezār-ı zār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33). [sāmānum, -um]

sāmān-ı ‘aql: Akıl serveti.

- O gül-rüyumla gelse yâda bâde / Virür **sāmān-ı ‘aqlı** bâda bâde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 1). [sāmān-ı ‘aql, -ı]

sāmān-ı hūs: Akıl serveti.

- Çatarsa böyle dā'im kaşlar hışm u gāzab ile / Virür **sāmān-ı hūşa** daḥi Ferrī çok ziyān ebrū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 161, Beyit 7*). [*sāmān-ı hūş, -a*]

san: Sanki, güya, âdeta.

- Çeşm ü nigāh u gamze-fiten-sāz mekr ü şūr / Cādū-yı semt-i Bābili **şan** söylerüm saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 2*). [*şan,]*
- Zîr-i lebde kâtib-i kudret idüp ta'lik ḥaṭ / Şafḥa-i la'l üzre **şan** tahrîrce-i yâkūt olur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 2*). [*şan,]*
- Rakîbe 'âlem-i âb içre dil pertâb göstermiş / Yem-i Kulzümde **şan** Fir'avna bir gird-âb göstermiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 1*). [*şan,]*
- Keyfiyyetüm aňlanmadı nā-dān arasında / Muşḥaf gibi **şan** sük-ı Naşārāda ğarîbüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 2*). [*şan,]*
- Mir'âtde 'aksin göricek **şan** iki şūḥuñ / Kevkebleridür itdi kırān burc-ı şerefde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 5*). [*şan,]*
- Bağlanup zünnār-ı zülf-i pākine murğ-ı dilüm / **Şan** perestüdür tutuldu pāy-bend-i lānede (*Ferrī Dīvānı, Gazel 183, Beyit 2*). [*şan,]*
- Hall itdi gibi 'akd-i dili pençe-i āhum / **Şan** zülf-i girih-bestesine şāne tokındı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 188, Beyit 2*). [*şan,]*
- Sākiden sib-i zenaḥdan istesem alma dimez / Baña hükm itdürdi el-ḥaḳ **şan** Kızıl Elmaya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 2*). [*şan,]*
- Gösterüp mā-beyn-i ḥatda rüyını **şan** yār gül / Nev-bahār eyyāmı elbet 'arz ider dīdār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 1*). [*şan,]*
- Çengden ya Zührenüñ tel kırdığın fehm eyleyüp / Hışm ile **şan** kevkeb-i Nāhīde ḥancer gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 2*). [*şan,]*
- Dīdesi sīr-âb ammā kim nigeḥ hūn-âb-ı nāz / **Şan** açılmış 'ayn-ı Hızr içre gül-i şād-âb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 1*). [*şan,]*
- Hābeşdür geçdi **şan** Rūma hemān Zengī zemīnünden / Görenler mülket-i Sīnūñ çıkar hışn-ı ḥaşīnünden (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 2*). [*şan,]*
- Olunca sermed-i ebrūları gīsū ile mestür / Melāḥat kişveri **şan** leşker-i 'urbānla mecbūr (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 3*). [*şan,]*

san-: Zannetmek.

- Hummā-yı 'aşkuñ itdi perīşān Ferrīyi / Ey şūḥ **şanma** kim hezeyān söylerüm saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 7*). [*şanma, -ma*]
- Ḥaṭṭ u rüyın 'âlem-i 'aşkuñ şeb ü ruzı **şanup** / Gā'ib itdürdi baña şubḥ ile şāmı zülf ü ruḥ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 2*). [*şanup, -up*]
- Qandıl alınca destine kayyūm-ı sāde-rū / **Şandum** ki tıfl-ı muğ-beçe billür gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 5*). [*şandum, -du, -m*]
- Ferrī nazardan eyler anı gamzesi nigāh / Körfezli **şanma** çeşm-i gāzālüm Bebeklidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 5*). [*şanma, -ma*]
- Rakşa giricek ol sehī-ḳad zülf-i perīşān / **Şandum** ki hemān bağda serv ü çemen oynar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 2*). [*şandum, -du, -m*]
- Görüp urğunlīgum müjğānuña zaḥm-ı derūn **şanma** / Dile tebrīk idüp gamzeñ mübārek [bād] yazmışdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 69, Beyit 2*). [*şanma, -ma*]
- Gören ḥüsnüñ **şanur** ol şekli kim Bihzād yazmışdur / Ruḥ u ḳadde virüp şüret gül ü şimşād yazmışdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 69, Beyit 1*). [*şanur, -ur*]
- Rūm ilinde daḥi var Ferrī gibi tāze-suḥan / **Şanma** Ḥallāk-ı Ma'ānī yalnuz īrāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 73, Beyit 5*). [*şanma, -ma*]
- Gören ḳaddīn nihāl-i verd-i gül-zār-ı şuver **şandı** / Ruḥın ressam-ı kudret bir gül-i şād-âb göstermiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 4*). [*şandı, -dı*]
- Hūy-gerde **şanma** reng-i tebessümle gül gibi / Terdür 'ızārı jāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 2*). [*şanma, -ma*]
- Hāle-veş āğūşa çekdüm çünki hūy-rīz ol mehi / Kaldı **şandı** kendin ol dem ḥalka-ı gird-âbda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 5*). [*şandı, -dı*]
- Tıp-ı zekānuñ kim kaçan 'āşık tuta kefdi / Bir sib-i müferriḥ **şanurum** gūşe-i rafda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 166, Beyit 1*). [*şanurum, -ur, -um*]
- Ceyş-i ḥutūṭı göstericek tīg-ı ḥācibi / **Şandum** ki kāfir üstüme geldi suyūfla (*Ferrī Dīvānı, Gazel 169, Beyit 2*). [*şandum, -du, -m*]

- Cennât **şanurdık**‘adem-âbâdı da görsek / Ferrî bulalı sırr-ı fenâ meşrebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5). [şanurdık, -ur, -dı, -k]
- El yudum **şanma** vatan cılve-gehinden yalñuz / Ey gözüm nûrı başar giryemüzüñ ol ki seli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [şanma, -ma]
- Habâb-ı bâde **şanma** câma düşdi / Gören üftâdenüñ çeşm-i sefidî (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3). [şanma, -ma]
- Virirdiñ ey vefâsuz bir zamân zehr-âb-ı istignâ / **Şanursuñ** tâb-ı germiyyet ile âyâ nedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3). [şanursuñ, -ur, -suñ]
- Nâz ile hırâm itse eger şâhid-i tab‘um / Kim görse **şanur** şîveli bir şüh-ı cihândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16). [şanur, -ur]
- Ân degül mün‘akis olmış ruhuña cânumdur / Gâze **şanma** yüzünüñ alı benüm kanumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 24). [şanma, -ma]
- Baña cânân **şanur**‘âlem o büt-i pür-fiteni / İttiñadum var ezel anuñ ile cânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5). [şanur, -ur]
- Sâhil-i bañr-ı mañabbetde o tıfl-ı mâh-rû / Dil-rübâlık kaçd ider **şanma** ki mâhî sayd ider (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [şanma, -ma]
- **Şanurdum** ben ki bañr-ı rîke mañşüş / Lisân-ı halkda olmışdur bu meşhûr (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 8, Beyit 1). [şanurdum, -ur, -du, -m]
- **Şanma** ki hemân güşe-i muzlimde kapandum / Zânüya kapandum (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 2). [şanma, -ma]
- Bulmağ içün anı âheng-i Hicâz itsem gerek / Fırkatinde bâde **şanma** içdigüm hep oldı sem (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [şanma, -ma]
- Cevânlıkda beni ol nevreside itdi hayfâ pîr / Saçılmış arz-ı Rûm üzre **şanursuñ** fülül-i Keşmîr (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2). [şanursuñ, -ur, -suñ]
- Bu ceñbe dâd-ı Hâkdur istifâzam **şanma** âhardan / Eşer hubb-ı cemâl-i dil-berân u cām u sâğardan (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7). [şanma, -ma]
- Habbezâ vechinde lihye pâdişah-ı ‘âlemüñ / Hâledür **şandı** görenler taraf-ı cirm-i mâhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1). [şandı, -dı]
- Nîm-cur‘asıyla vâkıf-ı esrâr-ı hest olur / Bîlhûde **şanma** ehl-i dil ol bâba best olur (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 27). [şanma, -ma]
- Hâşıl eşir-i neş‘esiyüz biz de ol demüñ / Zîrâ vefâsı yok **şanurum** bezm-i ‘âlemüñ (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 30). [şanurum, -ur, -um]

san‘at: Ustalık, hüner, marifet.

- Dil-ber ki gâhî çeşmini mañmûr gösterür / Gör **şan‘atı** ki fitneyi mestür gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [şan‘atı, -ı]

san‘at-ı Mansûr: Hallac-ı Mansur'un hüneri. (bk. Manşûr).

- Dîvâne-dil de zülf-i girih-gîrine düşüp / Âşüftelikde **şan‘at-ı Mansûr** gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [şan‘at-ı Manşûr,]

sanavber: Çam fıstığı ağacı.

- Gül-şende şabâ eyledi tahrik-i dirâhtân / Şarıldı hemân serve **şanavber** öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [şanavber,]

sandal: Kayık, tekne.

- Vezîrâ Bañr-ı ‘Ummân-kañr u kulzüm-cüd u bezm-ârâ / Felek bir **sandal** olmaz bañr-i lutfunda gümân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [şandal,]

sandal: Sarımtırak renkli, çok dayanıklı, sert ve çok makbul bir odunu olan, çeşitli türlerinden çıkan yağlı ve reçineli esanslar lavantacılıkta, sabunculukta kullanılan, Afrika, Endonezya ve özellikle Hindistan’da yetişen ağaç.

- Meyle humâr-ı renc-i hicir bâz olur mı hîç / **Şandal** şudâ‘-ı ‘aşka devâ-sâz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [şandal,]

sandal-āsā: Sandal gibi. (bk. Şandal).

- Ferriyā terk eyle lāfı bā'is-i taşdı'dür / **Şandal-āsā** olsa da hāşiyet-i iksār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 58). [şandal-āsā,]

sandūk-ı tuhaf: Hediyeler sandığı.

- Püskürme benekle ben o şeh-bendere döndüm / Bengāle kumāşı bula **şandūk-ı tuhafda** (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 6). [şandūk-ı tuhaf, -da]

sanem: Put. II Put gibi güzel.

- Sümnât-ı aşkınuñ kıssîsi oldum ey **şanem** / Beste-i zünnâr-ı zülfüñ oldı gerdānum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [şanem,]
- Gelir mi çekdiği pâyında 'aşık ol **şanemüñ** / Olur mı rahş-ı küheylān 'ināndan mahzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 3). [şanemüñ, -üñ]

sanem: Put.

- Çün mazharıdır nûr-ı sefid ile siyāhuñ / İmān u küfr zıkr-i şamed ile **şanem** ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [şanem,]

sanki: Güya, gibi, âdeta.

- Şāhid-i şabrum görünce şive-gerdür her dile / Eglenür ğamda benümle **şanki** mā'ıldür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [şanki,]
- Kaşr-ı Firdevs-i cinānda **şanki** nāz itmekde hûr / Ol perî-i nev-hıramum kâh eyvāndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [şanki,]
- Şeb-i hicründe hayālün çeküp āġuş-ı dile / Bir perî peççe ile **şanki** berāber yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5). [şanki,]
- Geldükde bezm-i 'işretüme şüfî şüfla / Şeytān görindi **şanki** 'anāşır zurûfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [şanki,]
- Haţtı mikrāzla kırdukda cilā niyyetine / Kāfire **şanki** kılıç çekdi ğazā niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 1). [şanki,]
- Görinür geh görünmez büse virmez hiç ele girmez / Hemān bir şüret oldı **şanki** fānûs-ı hayāl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [şanki,]
- Kendi haţıdur Aşaf-ı zî-şān [ü] ekremüñ / **Şanki** şufûf bezm-i Süleymāna şān virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 7). [şanki,]
- Olıcağ hāl-i siyeh zîver-i leb / **Şanki** Rüm illerine çıktı 'Arab (Ferrî Dîvânı, Matla 4, Beyit 1). [şanki,]
- Dutmaz ayağ u ditrer elüm pür-zelāzilüm / 'Aşkuñla **şanki** mevc-i serāba mümāşilüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 14). [şanki,]

sap-: Başka bir tarafa, yeni bir yöne doğru yönelmek.

- Çok nükte-senci bu ğazelüm güm-sürāğ ider / Ferrî suhanda hüsn-i edāya **şapış** budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [şapış, -ış]

sāpāş: Aferin.

- **Sāpāş** hele cerbeze-i tab'uña Ferrî / Bir böyle ğazel görmedüm āşār-ı selefde (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 7). [sāpāş,]
- **Sāpāş** zihî mu'temed-i devlet ü dîndür / Ferzāne-i devrān re'îs-i h'ācegāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7). [sāpāş,]
- Ya'nî kim Ahmed Efendi maħlaşı olmış Nazîf / Niçe **sāpāş** ile lutfin rūh-ı Sencer gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [sāpāş,]

sarıl-: Kucaklamak.

- Cān virmemek olmaz o seh̄-kadde **şarılısam** / Rāh-ı ‘ademe toğrı yol ol ince belidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [şarılısam, -sa, -m]
- Ferrî**şarılup** saña müsāvî olamazsa / Ol dil-şüde sāyeñle düşer h̄ake berāber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [sarılup, -up]
- Gül-şende şabā eyledi tağrîk-i dirāhtān / **Şarıldı** hemān serve şanavber öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [şarıldı, -dı]
- Şad gıbtā o bezm-i meye dil-dāde vü dil-dār / İster **şarılur** nāz ile ister öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [şarılur, -ur]
- Meclisde varup sākî-i devrāna **şarılısam** / Her gerdiş-i cāmında o fettāna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [şarılısam, -sa, -m]
- Meclisde varup sākî-i devrāna şarılısam / Her gerdiş-i cāmında o fettāna **şarılısam** (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [şarılısam, -sa, -m]
- Gül-çîn-i gülîstān-ı ruḥ-ı tāzesi olsam / Gül devri varup gül-şene rindāna **şarılısam** (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [şarılısam, -sa, -m]
- Zünnār-ı ser-i zūlfine bend oldu dil ü dīn / İslāmuma incinmese cānāna **şarılısam** (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [şarılısam, -sa, -m]
- Evşāfına teklîf-i ğazel itmiş ol āfet / Evvel yiridür cāzibe vü āna **şarılısam** (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [şarılısam, -sa, -m]
- Ferrî ne ğam ‘ālemdede perîşānı olursam / Tek kākūli-veş düşsem o gerdāna **şarılısam** (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6). [şarılısam, -sa, -m]

sarıl-: Sımsıkı tutunmak, yapışıp bırakmamak.

- Mest olsam o rütbe mey-i ‘aşkı ile yāruñ / Şundukça kadeḥ ben leb-i ḥandāna **şarılısam** (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [şarılısam, -sa, -m]

şarîr-i ḥāme-i mu‘ciz-edā: Taklidi mümkün olmayan, herkesi aciz bırakan bir üsluba sahip kalemin gıcirtısı.

- **Şarîr-i ḥāme-i mu‘ciz-edā** ĩrās-ı vecd itdi / Dime kim Ferrîyā te’sîr-i vicdān eylemez n’eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5). [şarîr-i ḥāme-i mu‘ciz-edā,]
- İder her küşte-i ma’nāyı Ferrî feyz ile iḥyā / **Şarîr-i ḥāme-i mu‘ciz-edā** şūr oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 7). [şarîr-i ḥāme-i mu‘ciz-edā,]

sarrāc-ı melek-peyker: Melek yüzlü saraç.

- Melāḥat çārsūsında o **sarrāc-ı melek-peyker** / Licām aldurmak ister esb-i ṭab‘-ı ‘āleme yek-ser (Ferrî Dîvânı, Matla 8, Beyit 1). [sarrāc-ı melek-peyker,]

sat-: Bir bedel ile başkasına devretmek.

- Zāhid nefesin rindlere mişkāl ile **şatmış** / Güyā bu derek mey-gedede şeyḥ-i Ḥaremdür (Ferrî Dîvânı, Müfret 4, Beyit 1). [şatmış, -muş]

sâtir-i lem‘ ol-: Parlaklığı örtmek, gizlemek.

- Rû-püş-ı ruḥı **sâtir-i lem‘ olsa** ne māni‘ / Fānūs serā-perde-i şem‘ olsa ne māni‘ (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [sâtir-i lem‘ ol-, -sa]

sav-: Geçistirmek, defetmek.

- Şūfî bizi ger şavma‘adan **şavmağa** gelse / Ayaklanuruz şaḥn-ı ḥarābāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [şavmağa, -mağ, -a]

savāb: Doğru.

- Fıtratda itdüm intihāb biñ dürlü ekdār u ‘azāb / Ferrî gibi gördüm **şavāb** ‘aşkı belā cāsūsıyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 5). [şavāb,]

savlet: Şiddetli hücum, saldırı.

- Çekince tîğ-ı âteş-tābını şîrāne **şavletle** / Niçesi havf ile düzaḥda itdi cāy u me’vāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 7). [şavletle, -le]

savlet-i şāhib-kırān: Talihi yaver hükümdarın hücumu.

- Terṭib-i ḥaṭṭ-ı naẓm-ı metānet ile hemān / Şaff-ı ālāy u **şavlet-i şāhib-kırān** virür (Ferrî Dîvânı, Kit’a 2, Beyit 5). [şavlet-i şāhib-kırān,]

savma’a: İbadet yeri, mabet.

- Sūfî bizi ger **şavma’adan** şavmağa gelse / Ayaklanuruz şahn-ı ḥarābāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [şavma’adan, -dan]
- Fetḥ eylemedi şūfî bize **şavma’a** bābın / Döndük yolumuz ḥāne-i ḥammāre açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [şavma’a,]
- Seḥerî eyler iken **şavma’a** içre feryād / İtdi ber-bād o dem şem’-i şu’urum bir bād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1). [şavma’a,]

savur-: Havaya atıp dağıtmak, saçmak.

- Ḥākister-i ḥalkı dimiş eflāke **şavurdum** / Yalnız beni yandurdu velî zikr-i kül itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [şavurdum, -du, -m]

sa’y it-: Hacda Safa ile Merve arasında hızlı bir şekilde gidip gelme.

- Olanlar Merve-i şūriş-geh-i zūlfünde miḥnet-keş / Vişāl-i ḥūra **sa’y itmek** hevāsında Şafā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [sa’y it-, -mek]

savd: Av.

- Öyle mest-i fitnedür ol dīde-i siḥr-āferīn / Şîr-i nerler göz göre **şayd** u şikār olmaḳdadur (Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [şayd,]

savd eyle-/şayd it-: Avlamak.

- **Şayd eyle** Hümā-yı dili ḳondurma raḳībi / Bir ḥāneye kim büm ire vîrān olagelmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [şayd eyle-,]
- Bir nigāhı şāh-bāz endāmı nāzük ḥoş-reviş / Bî-ḥaberken nāgehānīce dili **şayd eylemiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1). [şayd eyle-, -miş]
- Dāne-i ḥāl-i siyāhuñ çīne-veş murğ-ı dile / Görinüp **şayd eyledi** zūlf-i girih-gīrūñ senūñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4). [şayd eyle-, -di]
- Sāḥil-i baḥr-ı maḥabbetde o tıfl-ı māh-rū / Dil-rübālīḳ ḳaşd ider şanma ki māhī **şayd ider** (Ferrî Dîvânı, Kit’a 3, Beyit 1). [şayd it-, -er]
- ‘Arz-ı ḥüsn itse kemāhī cümle-i encüm degül / Ḳorḳarum ḳullāb-ı zūlfı mihr ü māhı **şayd ider** (Ferrî Dîvânı, Kit’a 3, Beyit 2). [şayd it-, -er]
- K’olur ḥāl-i siyāh murğ-ı dili **şayd itmege** çīne (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1). [şayd it-, -meg, -e]
- Eger ki şāh-bāz-ı rāyına fermān eyleser / Bir ednā himmet ile **şayd ider** Ḳāf üzre ‘Anḳāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 3). [şayd it-, -er]

savd u der-zencīr it-: Avlamak ve zincirlemek.

- İdüp esb-i haşbele çāh-ı Naḥşeb sırrını tedbîr / Dil-i vaḥşet-gehinde **itmiş** iken **şayd u der-zencîr** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 4). [şayd u der-zencîr it-, -miş]

savd-gāh-ı dil/savd-geh-i dil: Av yerine benzeyen gönül.

- **Şayd-gāh-ı dilde** şāh-bāz-ı nigāhuñ tutmağa / Çeşmi şeh-rāh-ı emelde göz-be-göz dām eyledük (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3). [şayd-gāh-ı dil, -de]
- Bu **şayd-geh-i dilde** o dil-dādeye ğubṭa / Bir çeşm-i gazālî ala fitrāke berāber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [şayd-geh-i dil, -de]

savd-ı dil: Gönülün avlanması.

- **Şayd-ı dile** çeşmüñ yeter agyāra tıyurma / Ey şūḥ o sözi şāhin ü şeh-bāz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [şayd-ı dil, -e]

savd-ı şikāra çık-: Av avlamaya çıkmak.

- Āşüftegān-ı fūrkatüñ ümmîd-i vaşl ile / **Şayd-ı şikāra** cümlesi āvāre **çıkdı** hep (Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4). [şayd-ı şikāra çık-, -a-dı]

sāve: Gölge.

- **Sāyesinde** nev-be-nev kumrî-i dil ārām ide / Ey gönül bir serv-i kad tāze fidan lāzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [sāyesinde, -si, -n, -de]
- Ferrî sarılıp saña müsāvî olamazsa / Ol dil-şüde **sāyeñle** düşer ḥāke berāber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [sāyeñle, -ñ, -le]
- Hümā-veş rüyiña ey gül-beden ḥaṭ şalmasa **sāye** / Şeh-i dād-āver olmazduñ daḥi bezm-i dil-ārāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [sāye,]
- Garāz ‘arz-ı ‘ubūdiyyetdür ancak bu kaşîd ile / Kusûrı var ise dāmān-ı ‘afvı ‘aṭf ider **sāye** (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28). [sāye,]

sāve: Gölge. II Himaye.

- **Sāyesi** düşdiği büldānı ider ābādān / Zātına virdi Ḥudā ḥāşiyet-i yümn-i Hümā (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 2). [sāyesi, -si]

sāve-i ḥüsn: Güzelliğin gölgesi.

- Ḥüsnüñ ile binler yaşa ‘ālemde efendim / Tā kişver-i ‘aşka tokuna **sāye-i ḥüsnüñ** (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 71). [sāye-i ḥüsn, -üñ]

sāve-i mekrümet: Cömertlik, ihsan gölgesi.

- **Sāye-i mekrümetüñ** vāye-i ārām oldu / Zāt-ı pakünden irüşüp zıll-ı zalîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 14). [sāye-i mekrümet, -üñ]

savhā-i hicrān: Ayrılık narası.

- Ol dem ki şehā **şayḥā-i hicrān** ola peydā / Her müy-ı tenümde niçe efḡān ola peydā (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [şayḥā-i hicrān,]

sa‘y-ı cemîl it-: Güzelce çalışmak, çaba göstermek.

- Hâk budur gerçi yakışmaz baña şüret-i cer / Çâresi olmadı **itdüm** niçe biñ **sa'y-ı cemîl** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 24*). [*sa'y-ı cemîl* it-, -dü, -m]

sâz: Her çeşit musiki aleti, çalgı.

- Muṭribâ maḥbûb u mey âmade al **sâzuñ** ele / Bir şafâ bahş eyle sen de luṭf idüp kırma giriş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2*). [*sâzuñ, -uñ*]

sâz: Müzik.

- Dil-ber ü mey **sâz** u söz yārān u 'āşık bundadır / Sāğar-ı şahbâyı sākî gel berü rindāna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*sâz,*]

sebak: Ders, talim.

- Hîzmetde sākîyān-ı kamer-rū da göz kulaḡ / Oldı olurken elde du'ā-yı kadeḡ **sebak** (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*sebak,*]

sebak-ı müşkil: Zor, çetin ders.

- Ferrî gibi ḡallāk-ı suḡan tāze-edāyuz / Ṭab'ı **sebak-ı müşkile** üstād iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*sebak-ı müşkil, -e*]

sebeb: Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey, vesile.

- Hicrūñle söyle niceye dek zār sevdigüm / Var mı vişāle var mı 'aceb bir **sebeb** saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*sebeb,*]
- Tanẓîr-cüy-ı Vehbî-i pākîze-lehceyüz / Bu nev-zemîn-i tāzeeye oldı **sebeb** bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 6*). [*sebeb,*]
- İtme zülfüñ rüyüñ üzre sevdigüm her-bār bār / Ol **sebeble**'āşîka gösterme ey ḡaddār dār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [*sebeble, -le*]
- Bintü'l-'inebde zāhid ile sizli bizlidür / Fertüt-ı meygede o **sebebdan** ikizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*sebebdan, -den*]
- Kelb olalı bir av al cānānı al gel meclise / Ol **sebeb** ile rakîbā sen daḡı gel gör bir iş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4*). [*sebeb,*]
- Kaçduñ āḡir ey gül-i naḡvet nedür bilmem **sebeb** / Kimseye fāş itmedük itdürmedük rām itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 3*). [*sebeb,*]
- Ḥarāb-ı nergis-i fettānuñ iken ser-te-ser 'ālem / **Sebeb** ne ḡāmze-i cellādîña tekrār îmāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [*sebeb,*]
- Feryād-ı 'andelîbe **sebeb** nev-bahārdur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1*). [*sebeb,*]
- Nā'il olmışdı kudümü naḡşına peyḡamberüñ / Ol **sebeb** ile ayaḡ-ı Kevşeri itdi fedāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 2*). [*sebeb,*]

sebeb ol-: Neden olmak, yol açmak.

- **Sebeb oldı** ḡaṭa zāhid yed-i şūmuñ keseli / Alma alma kelefî sîb-i zekāndan kes eli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1*). [*sebeb ol-, -dı*]
- Başuma gelmedi 'ömrümde bu ḡaylîdür aślā(?) / **Ola** taşdî'a **sebeb** cümlesin itsem tafşîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 21*). [*sebeb ol-, -a*]
- Bî-nevā kaldıguma **oldı** o şehnāzum **sebeb** / Ṭutmak ister bu ḡönül Şām u 'Irāḡı bî-ta'ab (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3*). [*sebeb ol-, -dı*]
- Nıgehüñdür **olan** āşüfte-i sāmāna **sebeb** / Çeşm-i şūḡuñdur iden cānumı leb-rîz-i ta'ab (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 2*). [*sebeb ol-, -an*]

sebîl: Yol.

- Āsitān-ı şeh-i devrān-ı muşammem çü sefer / Hızır-ı tevfiḳ-i Hudā ola **sebīlünde** delīl (Ferri Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 5). [sebīlünde, -ün, -de]

sebū: Şarap testisi.

- **Sebū** ser-şār-ı mey zānūda dil-ber dilde bāng-ı hey / Felek ol bezmde Nāhīdi rakşān eylemez n'eyler (Ferri Dīvānı, Gazel 55, Beyit 4). [sebū,]
- Ayağūñ çek **sebūdan** sākiyā iğmāz idüp dökme / Şabūha bāde-i dūşīneden zīrā çıkar çıkmaz (Ferri Dīvānı, Gazel 91, Beyit 3). [sebūdan, -dan]
- **Sebūyı** būy-ı sāk-ı sākī ta'tīr itdi meclisde / Mül-i Kevşer-eşer bezmi o dem ādem-pesend itdük (Ferri Dīvānı, Gazel 125, Beyit 2). [sebūyı, -y, -ı]
- Çünkü rind-i ser-keşi vakf-ı hūmār eyler **sebū** / Būse-dādī-i zemīn-i i'tizār eyler sebū (Ferri Dīvānı, Gazel 160, Beyit 1). [sebū,]
- Çünkü rind-i ser-keşi vakf-ı hūmār eyler sebū / Būse-dādī-i zemīn-i i'tizār eyler **sebū** (Ferri Dīvānı, Gazel 160, Beyit 1). [sebū,]
- Zīb-i desti olsa leb-rīz-i şarāb 'āşık degül / Neşvesiyle dil-beri de bī-ķarār eyler **sebū** (Ferri Dīvānı, Gazel 160, Beyit 2). [sebū,]
- Germiyet-baḥş-ı dil-i dil-dāde vü dil-dārdur / Āleme ḥāşıl bu luṭfi āşikār eyler **sebū** (Ferri Dīvānı, Gazel 160, Beyit 3). [sebū,]
- Niçe Yūsuf-ısmeti tenhā çeküp hūm-ḥānede / Bī-tekelīf buse-dād u der-kenār eyler **sebū** (Ferri Dīvānı, Gazel 160, Beyit 4). [sebū,]
- Hīç kuşūr itmem gelüp Ferri ayağın öpmeye / Ol büt-i 'ālem ferini baña yār eyler **sebū** (Ferri Dīvānı, Gazel 160, Beyit 5). [sebū,]
- Zānūda **sebū** elde ķadeḥ sīnede cānān / Bir daḥi naşīb ola mı yārān arasında (Ferri Dīvānı, Gazel 176, Beyit 4). [sebū,]

sebū-āsā: Testi gibi.

- Ayağ-ı māh-ı gerdūna baş egmem tā **sebū-āsā** / Perestiş-ķār-ı mihr-i sāgar-ı gerdāñunum sākī (Ferri Dīvānı, Tahmis 9, Bend 6). [sebū-āsā,]

sebū-yı cām: Kadeh, şarap kabı.

- Dilde 'āşık-ı şu'le-zā ṭarf-ı dehende āh [u] vāh / Bāde-i 'irfān ile pürdür **sebū-yı cāmumuz** (Ferri Dīvānı, Gazel 95, Beyit 2). [sebū-yı cām, -u, -muz]

sebūk-mağz: Akılsız, düşüncesiz.

- **Sebūk-mağz** olduğumdan böyle bergeşte ider devrān / Yaķışmaz ki hevā kākül-veş ola başda pīrāye (Ferri Dīvānı, Kaside 3, Beyit 18). [sebūk-mağz,]

sebūk-serlik it-: Düşüncesizlik etmek.

- Dilā sen baş [keser] dirlerdi 'āķıllar meşeldür bu / **Sebūk-serlik idüp** gōñlūme şaldum başı ğavġāya (Ferri Dīvānı, Kaside 3, Beyit 10). [sebūk-serlik it-, -üp]

sebz: Yeşillik.

- Bilse de 'āşık fīrīb-i va'de-i 'arķūbdur / Meşhed-i Mecnūnda her **sebz** ü çemen kemmündür (Ferri Dīvānı, Gazel 42, Beyit 2). [sebz,]

sebz ü şükūf-ārā-yı gül-sen: Gül bahçesindeki yeşillik ve çiçeği süsleyen.

- Felek zīb-i serābistān kılsun jālesini / Ben eşküm eylerüm **sebz ü şükūf-ārā-yı gül-sen** (Ferri Dīvānı, Gazel 151, Beyit 3). [sebz ü şükūf-ārā-yı gül-sen,]

sebze-i ‘Ayn-ı Hayāt: *Ab-ı hayatın (ölümsüzlük suyunun) yeşilliği, çayırı.*

- **Sebze-i ‘Ayn-ı Hayāta** beñzer ey Yūsuf-likā / Hatt-ı ruhsāruñ ne dem çāh-ı zenaḥdāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 2*). [*sebze-i ‘Ayn-ı Hayāt, -a*]

sebze-i za‘frān: *Safran bitkisi.*

- Ferrī heves-i ḥand-i lebūñ ile giderse / Hākinde anuñ **sebze-i za‘frān** ola peydā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 6, Beyit 5*). [*sebze-i za‘frān,]*

secde-i şükr: *Şükür secdesi.*

- İdüp nūş-ı mey-i ‘aşk ile terk-i cümle-i eşyā / Derūñde **secde-i şükr** ile oldum çün cebīn-fersā (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 6*). [*secde-i şükr,]*

secde-künān ol-: *Secde etmek.*

- Mihrāb-ı ḥüsne **secde-künān oldıgum** yeter / Zünnār-bend-i zülf-i bütān oldıgum yeter (*Ferrī Dīvānı, Gazel 75, Beyit 1*). [*secde-künān ol-, -diğ-, -um*]

secdeye pertāb eyle-: *Secdeye kapanmak.*

- O ki ebrūñı görüp **secdeye pertāb eylemez** / Beñzer ol mülhıde kim Ka‘beyi mihrāb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 1*). [*secdeye pertāb eyle-, -mez*]

seçil-: *Ayırt edilmek, fark edilmek.*

- Süzildi dīdesi ebrū **seçildi** ğamze tır oldı / O meh günden güne gün gibi meşhūr oldı gitdükçe (*Ferrī Dīvānı, Gazel 168, Beyit 4*). [*seçildi, -di*]

sedd-i rāh: *Yoldaki engel.*

- Reh-i vaşl-ı dil-ārāda heves ki **sedd-i rāhumdur** / O sevdā ki olur her dem sürūd-ı medd-i āhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 1*). [*sedd-i rāh, -um, -dur*]

sedd-i sedīd: *Sağlam set.*

- O Ye‘cücüm rehinde ḥā’il olmaz / Baña İskenderūñ **sedd-i sedīdi** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 187, Beyit 4*). [*sedd-i sedīd, -i*]

sefāyin: *Gemiler.*

- Hevāsına uyup düşmen otuz kıt‘a **sefāyinle** / Çıkup korşanlığa küllī‘asākırle ziyān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 20*). [*sefāyinle, -le*]

sefer: *Yolculuk, seyahat.*

- Giryem ihāta eyledi dünyāyı sū-be-sū / Baḥr-ı Muḥīte hiç **seferūñ** yok mıdur senūñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 3*). [*seferūñ, -üñ*]

sefer: *Savaş için yapılan yolculuk.*

- Āsitān-ı şeh-i devrān-ı muşammem çü **sefer** / Hızır-ı tevfiḳ-i Hudā ola sebīlünde delīl (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 5*). [*sefer,*]

sefil: Sefalet içinde, perişan.

- Bezm-i nā-şüste-i dūnāna idüp üns-ā-üns / Beni baht itmiş idi semt-i erāzilde **sefil** (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 9*). [*sefil,*]
- 'Azmümüz vāzıḥ olup cümlesi āmāde-i rāh / Kaldum ancak kuluñuz ḥā'ib u maḡdūr u **sefil** (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 17*). [*sefil,*]

segān: Köpekler.

- Düşürdi pīş-i bāda yelkovān-āsā o düşmānı / Girizān oldu dūnbāle kedū baḡlu **segān** üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 23*). [*segān(?),*]

sehā: Cömertlik.

- Şeh Şücā'ıñ nāmını kem-nām idüp luṭfuñ ile / Olduñ el-ḥaḳ bu **sehā** ile cihānuñ Senceri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 2*). [*sehā,*]

sehād: Gece uyumayıp uyanık kalma, uyanıklık.

- Ḥayālūñ ey kıyāmet-kāmetüm özge **sehād** oldu / Dü çeşmüm tā şabāḥ-ı ḥaşre dek bīdārdur sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 4*). [*sehād,*]

seher: Güneş doğmadan hemen önceki zaman.

- Olur derd-i seherle dil dem-ā-dem vālih ü ser-sām / **Seherde** vü mesāda Ferriyā me'mül o māhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 5*). [*seherde, -de*]
- Dā'im hevā-yı zūlf ile nevmīd-i ruḥ misuñ / Ey āḥ-ı leyl-i ḡam **seherüñ** yok midur senüñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 2*). [*seherüñ, -üñ*]
- İrgürür her şebüm seher **sehere** / Şīve-i ḥ'āb neydüḡin bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 149, Beyit 4*). [*sehere, -e*]

seher: Uyuyamama hastalığı, uykusuzluk.

- İrgürür her şebüm **seher** sehere / Şīve-i ḥ'āb neydüḡin bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 149, Beyit 4*). [*seher,*]

seherī: Seher vakti.

- **Seherī** eyler iken şavma'a içre feryād / İtdi ber-bād o dem şem'-i şu'urum bir bād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 1*). [*seherī,*]
- **Seherī** jāle midür gonceye bāḡ içre düşen / Yoḥsa sāḳī kadeḥ-i bezme gelüp mül mi ḳodı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 4*). [*seherī,*]

seher-i ḥ'āhiş: Bir istekten, arzudan dolayı uykusuz kalma.

- Olalı zehr-i ḡam-ı 'aşḳ ile dil telḥ-mezāk / **Seher-i ḥ'āhiş** ile meyl-i şeker-ḥ'āb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 2*). [*seher-i ḥ'āhiş,*]

sehī: Doğru, düzgün.

- Ferrī o demde sevmiş idüm bir yüzi mehi / Bir nev-resīde tāze-edā kāmeti **sehī** (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 5*). [*sehī,*]

sehî-kad/sehî-kadd: Fidan boylu, boylu poslu güzel.

- Raķşa giricek ol **sehî-kad** zülfî perîşân / Şandum ki hemân bâğda serv ü çemen oynar (Ferrî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 2). [sehî-kad,]
- Bu şehir içre gönülce bir büt-i mehzûn-kâmet yok / Murâdumca çemende bir **sehî-kad** serv-i naḥvet yok (Ferrî Dîvânî, Gazel 118, Beyit 1). [sehî-kad,]
- O **sehî-kadd** ile âzâdeligüm eyyâmî / Zann iderdi ba'zî endîşesi kûtâh 'abeṣ (Ferrî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 2). [sehî-kadd,]
- Cân virmemek olmaz o **sehî-kadde** şarılısam / Râh-ı 'ademe toğrı yol ol ince belidür (Ferrî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 3). [sehî-kadde, -e]

sehv it-: Yanılmak, hata etmek.

- Câmî'de tûrdı yanuma ol şûḥ-ı hoş-ḥurâm / Şuğl-ı şalât ile **sehv idüp** virdi bir selâm (Ferrî Dîvânî, Matla 2, Beyit 1). [sehv it-, -üp]

Sekâhüm Rabbühüm: İnsan Suresi'nin "Oradakilerin üzerlerinde yeşil renkli, ince ve kalın ipek elbiseler vardır; gümüş bileziklerle süslenmişlerdir, Rableri onlara tertemiz bir içecek verir." mealindeki 21. ayetinde geçen bir ifade. [DİBKK]

- **Sekâhüm Rabbühüm** câmî yedümde / Cinân-ı dilde ḥûr-ı 'în-i aşkum (Ferrî Dîvânî, Gazel 138, Beyit 4). [sekâhüm rabbühüm,]

sel: Su taşkını. II Fazla miktarda gözyaşı.

- El yudum şanma vaṭan cılve-gehinden yalnız / Ey gözüm nûrî başar giryemüzün ol ki **seli** (Ferrî Dîvânî, Gazel 185, Beyit 4). [seli, -i]

selâm: Biriyle karşılaşılnca söylenen esenlik dileme sözü.

- Ḥamd ola levḥ-i defter-i 'uşşâka dâḥilüm / Tursun **selâmı** ḥışm ile düşünâma kâ'ilüm (Ferrî Dîvânî, Terki-bend 2, Beyit 17). [selâmı, -i]

selâm vir-: Selam vermek, selamlamak.

- Câmî'de tûrdı yanuma ol şûḥ-ı hoş-ḥurâm / Şuğl-ı şalât ile sehv idüp **virdi** bir **selâm** (Ferrî Dîvânî, Matla 2, Beyit 1). [selâm vir-, -di]

selâmet: Her türlü tehlike, korku ve tasadan uzak olma, güvenlik içinde olma.

- Baḥr-ı zehâr-ı aşkî geçüp keştî-i heves / Cüy-ı murâda girdi **selâmet** şuyındadır (Ferrî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 5). [selâmet,]

selb: Ortadan kalkma.

- Mürüvvet **selb** ü icâb eylemişdi fitne ol deñlü / Fesâd isnâd iderlerdi çihâr ümm ü nüh âbâya (Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 6). [selb,]

selb: İnkâr etme.

- **Selb** ü icâba ḥayret-efzâyum / Celb ile tîrd neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânî, Gazel 147, Beyit 4). [selb,]

selb it-: Uzaklaştırmak, gidermek, yok etmek.

- Ümm ü âbâyı **selb idüp** dilden / Dâder ü ihve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4*). [*selb it-, -üp*]
- **Selb ider** şâhib-kırânı Behmen-i ‘âlem gibi / Bir nighle Kâhramânı katl ider Rüstem gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3*). [*selb it-, -er*]

selef: Bir mevki veya durumda daha önce bulunan, yerine geçilen.

- Dil-berde fitrî lutf u eziyyet hâlef **selef** / ‘İşret deminde keyf ü merâret hâlef selef (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [*selef,]*
- Dil-berde fitrî lutf u eziyyet hâlef selef / ‘İşret deminde keyf ü merâret hâlef **selef** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1*). [*selef,]*
- İrmek bahâr-ı hüsne hâzân resm-i ‘adîdür / Cân-ı heremle vakt-i tarâvet hâlef **selef** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 2*). [*selef,]*
- Pek hoş olurdu bulmasa ger her kemâl zevâl / Âh olmasaydı devlet ü zillet hâlef **selef** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3*). [*selef,]*
- Bezmümde ben de bir gün olur mı görür miyüm / Ola şarâb u câm-ı şetâret hâlef **selef** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4*). [*selef,]*
- Ol bî-vefâyı Ferrî sevip görmedi ferah / Hicr ile oldu miñnet ü hasret hâlef **selef** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5*). [*selef,]*

selef: Bir mevkide daha önce bulunan ve yerine geçilen kimse. II Önceki şairler.

- Dest-res olmadı böyle gâzel-i pâke **selef** / Ferriyâ hâmeyi mîkrâz-ı belâgat keseli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 5*). [*selef,]*

Selîm: III. Selim, Osmanlı padişahı (1789-1807). [TDVİA “Selim III” md.]

- Ferrî şikâyet vaktidür her derde şefkât vaktidür / Di ki ey âfet vaktidür da‘vâ-yı faşl eyler **Selîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [*Selîm,]*
- Lafzen ve ma‘nen açdı hep Ferrî kulu târîhe leb / Biñ iki yüz üçde Receb içre cülûs itdi **Selîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42*). [*Selîm,]*

selîmî: Padişahların ve diğer devlet erkanının giydiği bir tür kavuk. II Selîm: III. Selim, Osmanlı padişahı (1789-1807).

- Diye hâtif mübârek bād bir tab‘-ı selîme / Cülûs idi ‘arûs-ı saltanat geydi **selîmî** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5*). [*selîmî,]*

sem/semme: Zehir.

- Bulmağ için anı âheng-i Hicâz itsem gerek / Fûrkâtinde bâde şanma içdigüm hep oldu **sem** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*sem,]*
- Ben o rindüm gâm-güsâr u münis oldu gâm baña / Eylemez te’sîr dârûyı iderseñ **sem** baña (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*sem,]*
- Dil nûş diyü **semmini** nûş itdi hevânuñ / Evvel dañi ben içmiş idüm şerbetin anuñ (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 16*). [*semmini, -i, -n, -i*]

sem‘: Kulak.

- ‘Uşşâk çü mañbûba teraqqubda hezâra / Başdan başa gül nañli ki **sem‘** olsa ne mâni‘ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3*). [*sem‘,]*

sem‘: Duyma, işitme.

- Gerçi būs-ı dāmenūñ ile şeref-yāb olmadum / Şerʿ-i Peygamber gibi **semʿ** ile bağladum seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28*). [*sem ʿ,]*
- Mismaʿ-ı cāna tókundı bu maḳālāt-ı ġarīb / Kʿey riya-kār-ı cihān eyle vü **semʿa** muʿtād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2*). [*sem ʿa, -a]*

semā: Gökyüzü.

- Beni redd itme semā-yı keremūñden luṭf it / Ey melek-ḥaşlet amān arz u **semā** hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2*). [*semā,]*

semāvāt: Gökler.

- Esmā ile aʿyān-ı ḥaḳāyıkda bulunmuş / Zātında bizüm arz u **semāvāt** elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5*). [*semāvāt,]*

semā-vı hikmet: Hikmet göğü. II Hikmet: Amel ve bilgi bütünleşmesinden meydana gelen ilim. İnsanın gücü oranında dış âlemdaki nesnelerin hakikatini olduğu gibi bilip ona göre hareket etmesinden bahseden ilim. [TTDS]

- Sipihr-i maʿrifetde zīnet-efzā / **Semā-yı hikmete** Pervīn-i ʿaşḳum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 2*). [*semā-yı hikmet, -e]*

semā-vı kerem: Cömertlik göğü.

- Beni redd itme **semā-yı keremūñden** luṭf it / Ey melek-ḥaşlet amān arz u semā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2*). [*semā-yı kerem, -üñ, -den]*

semek: Balık.

- Olur şuda **semek** gökde melek āvāre-i vaşluñ / Olur sevdāñ ile ʿālemde hem-derd-i düğāhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [*semek,]*

semin: Yasemin.

- Geldi o demde hem-dem olup bir ruḥı **semin** / ʿArz itdi gāhī ġonce-dehen geh çeh-i zekān (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 1*). [*semin,]*

semender-fitrat: Semender yaradılıştı. II Semender: Ateşte yanmadığına inanılan efsanevi bir hayvan.

- Ne bülbul bir **semender-fitrat** āvāre olup dil / Ne nār-ı tütün añlar ne gül-i zībā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 2*). [*semender-fitrat,]*

semer: Meyve, mahsul.

- Ey ḳaddi şāḥ-ı servī berūñ yok mıdur senūñ / Ey naḥl-i ser-keşüm **semerūñ** yok mıdur senūñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1*). [*semerūñ, -üñ]*

semiyy-i Ahmed-i Muhtār: Seçilmiş Ahmed ile aynı isimde. II Ahmed: Hz. Muhammed, son peygamber.

- **Semiyy-i Aḥmed-i Muhtār** u ḥulḳ-ı Ḥazret-i Kerrār / Müşīr-i pāk-tıynet Āşaf-ı ʿaşr [u] hüner-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20*). [*semiyy-i Aḥmed-i Muhtār,]*

semiyy-i sıbt-ı sānī: İkinci torunla aynı isimde.

- **Semiyy-i sıbt-ı şānī** hāzret-i düstūr-ı ‘ālī-şān / Dü dest-i cūdını tercīh iderler baħr u kân üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 6*). [*semiyy-i sıbt-ı şānī,]*

semmūr: *Samur tüyüne benzeyen.*

- Metindür hācibi **semmūr** Hindī şerhidür haṭṭı / Güzelce diḳḳat it ebrūsı semmūr oldu gitdükçe (*Ferrī Dīvānı, Gazel 168, Beyit 2*). [*semmūr,]*
- Metindür hācibi semmūr Hindī şerhidür haṭṭı / Güzelce diḳḳat it ebrūsı **semmūr** oldu gitdükçe (*Ferrī Dīvānı, Gazel 168, Beyit 2*). [*semmūr,]*

semmūr: *Samur postundan yapılmış kürk.*

- Ğāyetle yakışmış didiler rüyına lihye / Elbet yaraşur şevb-i sefid üstine **semmūr** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 9, Beyit 4*). [*semmūr,]*

semt: *Yön, taraf. II Sevgilinin bulunduğu yer.*

- Çekmiş raḳībi **semt**e o da tāze av içün / Güyā ki kelb-i şaydına naḥḥīr gösterür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 3*). [*semt, -e]*

semt: *Yön, taraf.*

- İki āb-ı revāndur şi‘r ile inşā-yı pākīzem / Feşāhatla belāgat **semtine** cārī cihān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 43*). [*semtine, -i, -n, -e]*

semt-i ‘aşk: *Aşkın semti.*

- Nesi var **semt-i ‘aşkuñ** ḥasret-i dīdārdan gayrı / Yolında ḥāşıl olmaz nesne āh u zārdan gayrı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 194, Beyit 1*). [*semt-i ‘aşk, -uñ]*

semt-i Bebek: *Boğaz’ın Avrupa yakasında bir semt olan Bebek semti.*

- Merdüm-i dīdesine pek bakıyor ‘āşık-ı zār / Niyyeti ol meh ile **semt-i Bebekdür** biliriz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 2*). [*semt-i Bebek, -dür]*

semt-i bī-nāmūs u neng: *Namussuzluk ve hayasızlık semti.*

- **Semt-i bī-nāmūs u neng** içre melāmet-āşinā / Zār u nālān ‘āşık-ı rüsvāyı kimdür gezdüren (*Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 2*). [*semt-i bī-nāmūs u neng,]*

semt-i cünün: *Delilik semti.*

- Alışdum Kays-veş **semt-i cününde** sāḥa-peymāya / Şudūr-ı vuşlatuñda ‘ayş u nūşa gayrı ḥācet yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 2*). [*semt-i cünün, -da]*

semt-i dil: *Gönül semti.*

- Ammā ne çāre derd ile bir söz gelür **semt-i dile** / Ya‘nī ki cānāndan gele itsem gerek bī-bāk ü bīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 30*). [*semt-i dil, -e]*

semt-i erāzil: *Rezil kişilerin semti.*

- Bezm-i nā-şüste-i dūnāna idüp üns-ā-üns / Beni baht itmiş idi **semt-i erāzilde** sefīl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 9*). [*semt-i erāzıl, -de*]

semt-i ğayıb: Gözle görülmeyen manevî âlem.

- Tab'uña mülhem ola **semt-i ğayıbdan** ki meger / İdesiñ luṭfuñ ile bendeñe bir ḥüsn-i nazar (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 16*). [*semt-i ğayıb, -dan*]

semt-i harābāt: Meyhane semti.

- Turma var **semt-i harābāta** necāt ister iseñ / Mey ü maḥbūbı ider pīr-i muġān pīş-nihād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 11*). [*semt-i harābāt, -a*]

semt-i hevā: Heves semti.

- Uyup **semt-i hevāya** kayda düşdi ihtiyārıyla / Esīr oldı gönül bir nev-resīde şūḥ-ı ra'nāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 9*). [*semt-i hevā, -y, -a*]

semt-i ḥirmān u tahassür: Mahrumiyet ve hasret semti.

- **Semt-i ḥirmān u tahassürdür** ğamuñla meskenüm / Dāġ-ı dildür şāh-rāh-ı intizāra revzenüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 1*). [*semt-i ḥirmān u tahassür, -dür*]

semt-i Ken'an: Kenan semti, Yakub Peygamber'in memleketi.

- **Semt-i Ken'anı** mu'aṭṭar ider enfāsı ile / Yūsuf-ı ḥulḳumı şemm itse eger İsrā'īl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 27*). [*semt-i Ken'an, -ı*]

semt-i lisān: Dil semti.

- Gırībān-ı dili taḥlīş iderdüm dest-i ğurbetden / Du'ā-yı devletin vird eyleyüp **semt-i lisān** üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 33*). [*semt-i lisān,]*

semt-i meserret: Sevinç semti.

- N'eyleyüm dilde şehā **semt-i meserret** baġlıdur / Fāriġum fāriġ ki itmem ba'de-zīn gül-geşt-i bāġ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 3*). [*semt-i meserret,]*

semt-i murād: İstenen, arzu edilen semt.

- Resm-i 'ādīdür ki 'ırfān müriş-i ḥızlān çi sūd / Ferriyā **semt-i murādı** yoḥsa her dem cān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 7*). [*semt-i murād, -ı*]

semt-i semā: Gökyüzü semti.

- Dāne-i ḥālī görüp dāma tutuldı eyvāh / Murġ-ı dil bāl açıcak **semt-i semā** niyyetine (*Ferrī Dīvānı, Gazel 170, Beyit 3*). [*semt-i semā,]*

semt-i Sezāī: Sezāī'nin semti.

- Ferriyā **semt-i Sezāīde** ne var olsam devān / Vaḥdet-i eşyāda zann ile gümān olmaz baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 5*). [*semt-i Sezāī, -de*]

semt-i Varna: *Varna semti, Bulgaristan'da Karadeniz kıyısında tarihî bir liman şehri.*

- Şal bahre fülk-i fikri yûri **semt-i Varnaya** / Ferrî tehâlûk it göresiñ var ne var imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5*). [*semt-i Varna, -y, -a*]

semt-i vaţan: *Vatan semti.*

- Ğurbet de alışdurdı bizi zehr-i firâka / **Semt-i vaţan** u yâr-ı gül-endâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6*). [*semt-i vaţan, -*]
- Biñ zevk ile ger **semt-i vaţanda** dañi olsam / Ferrî o bütün 'aşkına üftâde ğarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5*). [*semt-i vaţan, -da*]

semt-i zebân: *Dil semti.*

- Dilden viremem sırr-ı lebûñ **semt-i zebâna** / Dükkânçe-i dellâlde râzuñ yiri yoğdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4*). [*semt-i zebân, -a*]

sen: *Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.*

- İrâs-ı şöhret itdi eger ħal-i leb **saña** / Ben bildüğümse yüz kıarası ol 'Arab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*). [*saña, -a*]
- İrâs-ı şöhret itdi eger ħal-i leb saña / Ben bildüğümse yüz kıarası ol 'Arab **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*). [*saña, -a*]
- Sîr-âb-ı ħand u ğunc u tekellüm içün lebûñ / Virmiş Ĥakîm-i bezm-i ezel yoğsa ħab **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*saña, -a*]
- Bakmam toyunca belki girân-bârî-i nigâh / Ĥavfım odur ki vire meşâk u te'ab **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*saña, -a*]
- Rüyün olunca ğonce-i şâd-âba ħande-zen / Gel gel dimekle n'eyleye her bî-edeb **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*saña, -a*]
- Hicrûñle söyleyinçeye dek zâr sevdigüm / Var mı vişâle var mı 'aceb bir sebep **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*saña, -a*]
- Diñmiş olunca mâtem ü sūr 'âlemi muĥîţ / Şîven baña vü şevk ile bezm-i ħarab **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*saña, -a*]
- Ferrî cünûn-ı 'aşk ile ğisûñe bağlanup / 'Akl u şu'ûr u fikri fedâ oldu hep **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [*saña, -a*]
- Sîr-âb-ı ħand u ğunc u tekellüm içün lebûñ / Virmiş Ĥakîm-i bezm-i ezel yoğsa ħab **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*saña, -*]
- Bakmam toyunca belki girân-bârî-i nigâh / Ĥavfım odur ki vire meşâk u te'ab **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*saña, -a*]
- Rüyün olunca ğonce-i şâd-âb [u] ħande-zen / Gül gül dimekle n'eyleye her bî-edeb **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*saña, -a*]
- Hicrûñle söyle niceye dek zâr sevdigüm / Var mı vişâle var mı 'aceb bir sebep **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*saña, -a*]
- Diñmiş olunca mâtem ü sūr 'âlemi muĥîţ / Şîven baña vü şevk ile bezm-i ħarab **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*saña, -a*]
- Ferrî cünûn-ı 'aşk ile ğisûñe bağlanup / 'Akl u şu'ûr u fikri fedâ oldu hep **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [*saña, -a*]
- Bak ĥüsn-i yâra 'işveye kân söylerüm **saña** / Melcâ-yı ğunc u maşdar-ı 'ân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*). [*saña, -a*]
- Bak ĥüsn-i yâra 'işveye kân söylerüm saña / Melcâ-yı ğunc u maşdar-ı 'ân söylerüm **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*). [*saña, -a*]
- Çeşm ü nigâh u ğamze-fiten-sâz mekr ü şûr / Cādū-yı semt-i Bâbili şan söylerüm **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2*). [*saña, -a*]
- Ey ĥacibân u ğamzesi tîr ü kemân-ı nâz / Rûĥ-ı revân-ı kıdsi nişân söylerüm **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [*saña, -a*]
- Râz-ı nihân-ı 'aşkıñı Cibrîle söylemem / Cebr-i müjeyle şimdi hemân söylerüm **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*saña, -a*]
- Nakd-i ĥulûş-ı 'aşkıñı toğrı bilen disün / Ben şâ'irüm ki belki yalan söylerüm **saña** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5*). [*saña, -a*]

- İ'câzdur ki hâl-i siyeh oldu zîb-i ruh / Mihr içre müşek itdi mekân söylerüm **saña** (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [saña, -a]
- Hummâ-yı 'aşkuñ itdi perîşân Ferrîyi / Ey şüh şanma kim hezeyân söylerüm **saña** (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [saña, -a]
- Ey hadeng-i gamze hergiz bir nişân lâzım **saña** / Hîç dimezsın 'âşıka ammâ ki cân lâzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [saña, -a]
- Ey hadeng-i gamze hergiz bir nişân lâzım saña / Hîç dimezsın 'âşıka ammâ ki cân lâzım **saña** (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [saña, -a]
- Ey büt-i nev-bâve resm-i nâzı icrâ itmege / Eyleme ta'cîl zîrâ çok zamân lâzım **saña** (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [saña, -a]
- Sâyesinde nev-be-nev kumrî-i dil ârâm ide / Ey gönül bir serv-i kad taze fidan lâzım **saña** (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [saña, -a]
- Câmî gark it bañr-ı tevhi'd-i mahabbetde dilâ / 'Âlem-i 'aşk içre çünki bir mekân lâzım **saña** (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [saña, -a]
- Dâm-ı zülfünde şikeste itme per ü bâlini / Ferrî-i üftâde cânâ her zamân lâzım **saña** (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [saña, -a]
- Zârum göricek ey gül-i nahvet [ne] gülersin / Ben ağladığım **saña** gelir hây u hey-âsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [saña, -a]
- Dökdüñ rehinde dâne-i eşki tehlî yire / Kim didi **saña** sübhâyı var 'arz-ı kâfir it (Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [saña, -a]
- Zañm-ı dilümde kalmadı nâsûra ihtiyâc / **Sen** turma dañi süde-i elmâsı merhem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [sen,]
- Ben rüy-ı yârı almışum âgûş-ı fikrûme / **Sen** seyr ü tavf-ı hıttâ-i beyt-i mükerrem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6). [sen,]
- Başdan çevirdi keşmekeş-i kayd[ı] rind-i hâş / **Sen** turma şüfî sübhâ-i ezkârı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [sen,]
- Evzâ'-ı gayrı çekme **senüñ** düşmez üstüne / Yârân olunca haml idüp ol bârı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [senüñ, -üñ]
- Mümkündür itmek atlas-ı çarhı libâs-ı nâz / Havfım odur ki **saña** o kaftân kaba düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [saña, -a]
- Teklîf-i vaşla üstüne pek çok da düşmedüm / Şâhum mürüvvet eyler iseñ o **saña** düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7). [saña, -a, -]
- Âgûş-ı kabûlümde **senüñ** gayruña yir yok / Kim lâne-i şeh-bâzda bâzuñ yiri yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [senüñ, -üñ]
- Ferrî sarılıp **saña** müsâvî olamazsa / Ol dil-şüde sâyeñle düşer hâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [saña, -a]
- Gönül **seni** âzürde iderse anı 'afv it / Şâhum o haţâ Ferrî-i şeydâda degüldür (Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [seni, -i]
- Ferrîseni lertzân iden 'âlemde hevâdur / Ammâ dil-i âşüfte ki bilmem neden oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [seni, -i]
- Kadri bir şî'r ü şa'îrûñ **sen** gerek şî'rûne(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürûşa bunda birdür i'tibâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [sen,]
- **Seni** âğyâr ile gördükçe meded efgânım / Sür-ı Leylîde olan ş-îven-i Mecnûn gibidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [seni, -i]
- **Senüñ** bî-dâdınûñ bî-tâbiyuz inşâfa gel ey şeh / Hudâ şâhân içün Kur'an içinde dâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [senüñ, -üñ]
- Kuluñ Ferrî esîr-i derd-mendûñdür şahâ lutf it / **Senüñ** bâzâr-ı 'aşkuñda katı sevdâya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [senüñ, -üñ]
- Büyükce **saña** kaftan eyler idüm atlas-ı çarhı / Çıkup göz dikdi İdrîs-i felek-peymâ çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4). [saña, -a]
- 'Âlemde **seni** eyleyen ol hüsne yek-tâ / Cânâ beni de böyle esîr-i gönül itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [seni, -i]
- Bî-dâdlıguña soñra gelür **saña** nedâmet / Her kâr-ı bedüñ ehli peşimân olagelmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [saña, -a]
- Mu'tribâ mahbûb u mey âmâde al sâzuñ ele / Bir şafâ bahş eyle **sen** de lutf idüp kırma giriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 2). [sen,]
- Kelb olalı bir av al cânânı al gel meclise / Ol sebeb ile rakîbâ **sen** dañi gel gör bir iş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 4). [sen,]
- Yüz virme nigâhum **seni** âzürde iderse / Geh vaz-ı tegâfülle gehî nâz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [seni, -i]
- Meclis-i meyde 'arâk-rîz-i hicâb oldukça **sen** / Añlaruz olmaz cihânda âteş-i terden laţîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 3). [sen,]

- Dūde-i āhum **seni** her dem n'ıçün bī-tāb ider / Var ise bŷā-yı zŷlfŷn 'ūd-ı micmerden laţīf (*Ferrī Dīvānı, Gazel 117, Beyit 2*). [*seni, -i*]
- Bir ŷeker çignedi vaşlum **saña** laŷık diyerek / Ol ağız miski mişālī fem-i alı küçücük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 3*). [*saña, -a*]
- Gerçi olduk vaşlınŷ cŷyendesi eller gibi / Ey bŷt-i nā-rām **saña** pek çok da ibrām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 4*). [*saña, -a*]
- Var yŷri ŷağ ol cihānda ey bŷt-i vahşet-ŷi'ār / Sen baña hŷsnŷn **saña** ben gŷnlŷm ilzām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 6*). [*saña, -a*]
- Var yŷri ŷağ ol cihānda ey bŷt-i vahşet-ŷi'ār / **Sen** baña hŷsnŷn saña ben gŷnlŷm ilzām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 6*). [*sen,]*
- Koduñ çok reh-nŷmāyı gerçi der-bend-i ta'alluķda / Maħabbet gŷl-ŷeninde **sen** de āħir gŷm-sŷrāğ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 2*). [*sen,]*
- Baña 'aşkuñ ŷehā hādī-i vādī-i cŷnŷn oldu / Beni āşŷfte vŷ rŷsvā idŷp **sen** bī-dimāğ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 3*). [*sen,]*
- Fitīl-efrŷz-ı ŷem'-i ħasret-i rŷyuñ iken gŷnlŷm / **Sen** erbāb-ı fesāduñ bezmine rŷŷen-çerāğ olduñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 124, Beyit 4*). [*sen,]*
- Ey kaddi ŷāħ-ı servī berŷn yok mıdır **senŷn** / Ey naħl-i ser-keşŷm ŷemerŷn yok mıdır senŷn (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 1*). [*senŷn, -ŷn*]
- Ey kaddi ŷāħ-ı servī berŷn yok mıdır senŷn / Ey naħl-i ser-keşŷm ŷemerŷn yok mıdır **senŷn** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 1*). [*senŷn, -ŷn*]
- Dā'im hevā-yı zŷlf ile nevmīd-i ruħ mısuñ / Ey āħ-ı leyl-i ķam ŷehŷrŷn yok mıdır **senŷn** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 2*). [*senŷn, -ŷn*]
- Giryem iħāta eyledi dŷnyāyı sŷ-be-sŷ / Baħr-ı Muħīte ħiç seferŷn yok mıdır **senŷn** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 3*). [*senŷn, -ŷn*]
- Dāğ-ı dilŷmde bŷy-ı riŷā koymadı mŷjeñ / Ey ŷŷħ-ı lāle-rŷ ħaberŷn yok mıdır **senŷn** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 4*). [*senŷn, -ŷn*]
- Tā-key ki vakf-ı derd ola Ferrī-i nā-murād / Ey zār-ı ŷubħ-ğāħ eşŷrŷn yok mıdır **senŷn** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 5*). [*senŷn, -ŷn*]
- Demdŷr gŷñŷl ki raħt-keş-i ŷāħn-ı gŷl-ŷen ol / El gibi ķeşt-i gŷl-ŷen ile **sen** de gŷl ŷen ol (*Ferrī Dīvānı, Gazel 129, Beyit 1*). [*sen,]*
- Devrŷnde **senŷn** gŷlmedŷm ey çarħ-ı bed-evzā' / Hŷzn ile ķeçŷp bŷm gibi leyl ŷ nehārum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 5*). [*senŷn, -ŷn*]
- Seni ta'ŷyib iderken ben de yandum āteş-i 'aşķa / Dŷşŷp ruħsāre-i cānāna ey pervāne aldandum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 3*). [*seni, -i*]
- Dŷşŷp ifrāda kesb-i ħurde-i 'irfān içŷn geldŷm / **Seni** eşŷāda yŷz biñ vech ile seyrān içŷn geldŷm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 1*). [*seni, -i*]
- 'İşret-serāda revzene-i zevķ u ŷevķ içŷn / **Senden** olursa itme dirīğ ilticām cām (*Ferrī Dīvānı, Gazel 140, Beyit 2*). [*senden, -den*]
- Bir mŷrkā'ı var anı da yoğ eyledi gitdi / Erbāb-ı melāmet **saña** cānā ne getŷrsŷn (*Ferrī Dīvānı, Gazel 154, Beyit 4*). [*saña, -a*]
- Her dem **saña** nīm-bismil isem ķanı mŷrŷvvet / Hŷn-h'ārluğa başladıñ āħ ey dili ķanlu (*Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 4*). [*saña, -a*]
- Yek-tā diyemem hŷsnŷne zīrā ki kadeħde / Baķduķça mŷmāşil **saña** bir eş var içinde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 167, Beyit 2*). [*saña, -a*]
- İtmez tenezzŷl ol bŷt-i ser-keş **saña** gŷñŷl / Teşħire başla ism-i Vedŷd u Ra'ŷfla (*Ferrī Dīvānı, Gazel 169, Beyit 4*). [*saña, -a*]
- Zīb-i āğŷşı ide Ferrīnŷn Allāh **seni** / Şā'irŷn eylediği hŷsn-i edā ħŷrmetine (*Ferrī Dīvānı, Gazel 171, Beyit 8*). [*seni, -i*]
- Raķībe uyma kaçma gel beri ey ŷāħ-ı istiğnā / **Saña**'āşık bulunmaz Ferrī-i şŷrīde-bāl ŷzre (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 7*). [*saña, -a*]
- İtmem anı sencīde-i mīzān-ı der-āğŷş / **Sen** olmayıķa Yŷsuf-ı zībā daħi olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 2*). [*sen,]*
- Seni te'dībe dā'ir bir ħaber beklerŷm kāfir / Gide peyk-i āhum ħaylī demlerdŷr Mesīħāya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 3*). [*seni, -i*]
- Seni Babaya toğrı dil alup gitmek diler cānā / Vedā' it sŷmnāta var Menāta Meryem Anaya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 4*). [*seni, -i*]
- Ben tīr-ħor-ı ķamzeyŷm ağlarsam 'aceb mi / Ta'n itmedesŷn **saña** raķībā ne tŷkundu (*Ferrī Dīvānı, Gazel 188, Beyit 4*). [*saña, -a*]
- Nāz ile ħıram itmek egerçi **saña** maħşŷş / Ammā bu revīş bu yŷriŷş ħoş-nemať oldu (*Ferrī Dīvānı, Gazel 198, Beyit 4*). [*saña, -a*]
- Ey ŷeh-sŷvārum el-meded çignetme raħşā ol ħālīm / Ey ķonce-leb ve'y lāle-ħad cānum **saña** olsun ķarīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 32*). [*saña, -a*]

- Sensiñ o ‘ālī-menķabet erbāb-ı raķm u ‘āıfıfet / Cüz’ıce olsam mültefit olup nigāhuñla vesīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 39). [sensiñ, -siñ]
- Dilā **sen** baş [keser] dirlerdi ‘ākıllar meşeldür bu / Sebük-serlik idüp göñlüme şaldum başı ğavġāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 10). [sen,]
- **Sen** ol zāt-ı kerīmü’ş-şān [u] ‘ālī-menķabetsiñ kim / Güher-pāşī ider ta’līm destüñ kân u deryāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 30). [sen,]
- ‘İd irdi olup herkese cānāneden ihsān / Ferrī**saña** da çerb ü şütüm u hezeyāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 5). [saña, -a]
- **Sensiñ** o şeref-güster-i ser-şadr-ı ferāset / Yanuñda senüñ fehm-i Felātün kerāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 14). [sensiñ, -siñ]
- Sensiñ o şeref-güster-i ser-şadr-ı ferāset / Yanuñda **senüñ** fehm-i Felātün kerāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 14). [senüñ, -üñ]
- Rüzġārūm nā-mūsā‘id almadum būy-ı murād / Dimedı baķtı-ı siyāhum **sende** ey nā-ķār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 34). [sende, -de]
- **Sensiñ** ol gül-ķīn-i bāġ-ı ‘ālem-i aķdes k’olur / Bülbül-i Sidre-zamīrūñden te‘emmül-kār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 28). [sensiñ, -siñ]
- Sen o zāt-ı kişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffāk bi’l-hayır / Hāķ **saña** tevfiķ u Hızır yār u yāver gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 16). [saña, -a]
- **Sen** o zāt-ı kişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffāk bi’l-hayır / Hāķ saña tevfiķ u Hızır yār u yāver gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 16). [sen,]
- Çarķ-ı ķep-rev rāst geldi gösterür elbet seni / **Sen** hemān saġ ol efendim daķı bihter gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 17). [sen,]
- Çarķ-ı ķep-rev rāst geldi gösterür elbet **seni** / Sen hemān saġ ol efendim daķı bihter gösterür (Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 17). [seni, -i]
- Şaf-ārā āşaf-ı zī-şān u manşūr-ı livāsın **sen** / Muzaffer tiġ-i ķahruñ düşmen-i düzaķ-mekān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 35). [sen,]
- Felek ber-geşte itdi şüret-i sāmānı cevır itdi / Efendim **sen** mürüvvet ķıl bu ‘abd-i nükte-dān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 37). [sen,]
- Nesl-i Mevlānādan olduġuñ şemis-veş āşikār / Sırr-ı Sultān-ı Veled sende **sen** anuñ mazķarı (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 6). [sen,]
- Nesl-i Mevlānādan olduġuñ şemis-veş āşikār / Sırr-ı Sultān-ı Veled **sende** sen anuñ mazķarı (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 6). [sende, -de]
- Didüm ey şuķ ‘aceb **sen** mi Yūsuf mı güzel / Kesr-i nefis ile didi ħüsn ile iķrārumdur (Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 22). [sen,]
- Ey veliyyü’n-ni‘am [u] āşaf-ı bī-mişl ü nazır / Dāverān içre **saña** bulmadum akrān u meşil (Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 1). [saña, -a]
- Soñra **sen** āşaf-ı zī-şāna olup ķāker-i ħāş / Ker ü fer ü şerefüm oldı emīrāne bedil (Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 13). [sen,]
- Her umūruñda muvaffāk ide Allāh **seni** / Ola devletle şeref ġāyet ü pāyān-ı sebil (Ferrī Dīvānı, Kit’a 1, Beyit 6). [seni, -i]
- Saña ķurbānlıġa geldüm cihāna / Beni ķoķ başuñ içün kes Emīnüm (Ferrī Dīvānı, Kit’a 9, Beyit 1). [saña, -a]
- **Saña** teslīm-i cān itsem ‘aceb mi / Kuzum her vech ile senden emīnüm (Ferrī Dīvānı, Kit’a 9, Beyit 2). [saña, -a]
- Saña teslīm-i cān itsem ‘aceb mi / Kuzum her vech ile **senden** emīnüm (Ferrī Dīvānı, Kit’a 9, Beyit 2). [senden, -den]
- Şimdilik Limnide ķaymaġ ile pek çok bal yidüñ / Ni‘met ü iķbālden ķaymaķ vebālüñdür **senüñ** (Ferrī Dīvānı, Matla 6, Beyit 1). [senüñ, -üñ]
- Olmadık bir buseñe lāyık efendim bu sene / Dirdüñ evvel vaşlımuñ şāyānı **sensüñ** bu sene (Ferrī Dīvānı, Müfret 7, Beyit 1). [sensüñ, -süñ]
- Naķşebde ķāh-ı meh mi ne ķehdür didüm didi / Bilmez misüñ ki maķbes-i cānuñ durur **senüñ** (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 1). [senüñ, -üñ]
- Zātuñ cihān-ı naķvete ķehdür didüm didi / Bu vaşf-ı kütah işte ziyānuñ durur **senüñ** (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 2). [senüñ, -üñ]
- Rūyuñ ki şems-i rüz-ı nıgehdür didüm didi / Bir mehdür o ki ħaşm-ı ketānuñ durur **senüñ** (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 3). [senüñ, -üñ]
- Ceyş-i Ħabeş mi bu ne sipehdür didüm didi / Fırķat deminde āh-ı nihānuñ durur **senüñ** (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 4). [senüñ, -üñ]
- Kıyma bu rütbe cāna ġünehdür didüm didi / Ölmek yolumda ‘aşķa nişānuñ durur **senüñ** (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 5). [senüñ, -üñ]
- Bilmem niķün ki zır-ı külehdür didüm didi / Çıkķa kemend-i rūķ-ı revānuñ durur **senüñ** (Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 6). [senüñ, -üñ]

- Ferrî yolunda vakf-ı velehdür didüm didi / İşte bu daği far-ı yalanuñ durur **senüñ** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7*). [*senüñ, -üñ*]
- Cānā **saña** āzār u baña zār virilmiş / Ey kār virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1*). [*saña, -a*]
- Ben pister-i fūrkatde revā mı idem efgān / **Sen** gül gibi şādān (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1*). [*sen,*]
- Ey mest-i nāz u ‘işve **seni** dehre şāh iden / Oldur beni de dil-şüde-i derd ü āh iden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5*). [*seni, -i*]
- Bir perîsüñ halk olup dil-hūn u āşüfteñ **senüñ** / Cümle hūbān-ı cihān magbūn u āşüfteñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*senüñ, -üñ*]
- Bir perîsüñ halk olup dil-hūn u āşüfteñ senüñ / Cümle hūbān-ı cihān magbūn u āşüfteñ **senüñ** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*senüñ, -üñ*]
- Ferrî-i bî-çāre de meftūn u āşüfteñ **senüñ** / Yalñuz Cevrî degül mecnūn u āşüfteñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*senüñ, -üñ*]
- Ferrî-i bî-çāre de meftūn u āşüfteñ senüñ / Yalñuz Cevrî degül mecnūn u āşüfteñ **senüñ** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*senüñ, -üñ*]
- Olmuşum derdünle rüsvāy [ü] perîşān bilmiş ol / ‘Āşıkum ‘āşık **saña** ey āfet-i cān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [*saña, -a*]
- Çok arar bulmazsuñ ey āşüb-ı devrān bilmiş ol / Cān gibi cānā ‘adū cisminde yer bulduñsa **sen** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*sen,*]
- Nev-be-nev ‘uşşāk-ı keç-efkār-eşer bulduñsa **sen** / Bü’l-heves ısmarlama āşüfte-ser bulduñsa sen (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*sen,*]
- Nev-be-nev ‘uşşāk-ı keç-efkār-eşer bulduñsa sen / Bü’l-heves ısmarlama āşüfte-ser bulduñsa **sen** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*sen,*]
- Tāze hem-demler yeñi üftādeler bulduñsa **sen** / Biz de peydā eyledük bir tāze cānān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*sen,*]
- Bārān-ı sirîşkūñ akıdıp sū-yı belāda / Var Nūh gibi **sen** daği tūfānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*sen,*]
- Müferrih bāde-i yākut-reng eyler beni giryān / **Senüñ** mest-i mey-i la’l-i leb-i hāndānuñum sākī (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2*). [*senüñ, -üñ*]
- Hep vefā idi şehā aqvāl ü ta’bīrūñ **senüñ** / Mihr ü şefkat idi cümle lutf [u] taqrīrūñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*senüñ, -üñ*]
- Hep vefā idi şehā aqvāl ü ta’bīrūñ senüñ / Mihr ü şefkat idi cümle lutf [u] taqrīrūñ **senüñ** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*senüñ, -üñ*]
- Görmemişken ilf ü ünsiyette taqşīrūñ **senüñ** / Kim umardı katlūme ikdām şemşīrūñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*senüñ, -üñ*]
- Görmemişken ilf ü ünsiyette taqşīrūñ senüñ / Kim umardı katlūme ikdām şemşīrūñ **senüñ** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*senüñ, -üñ*]
- Olmasın ey kaşları bādām tezvīrūñ **senüñ** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*senüñ, -üñ*]
- Haṭṭ-ı nev-hīz kimi yazdı katlūme fermān kim / Böyle hūn-rīz ü dil-āverdür şehā tūrūñ **senüñ** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [*senüñ, -üñ*]
- Ey ṭabībūm ber-ṭaraf bu derde tedbīrūñ **senüñ** / Dil tūtuldı dām-ı ‘aşka düşdi emr-i müşkile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 3*). [*senüñ, -üñ*]
- Dāne-i ḥāl-i siyāhuñ çine-veş murğ-ı dile / Görinüp şayd eyledi zūlf-i girih-gīrūñ **senüñ** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [*senüñ, -üñ*]
- Dem-be-dem hūbān içinde ola tenvīrūñ **senüñ** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*senüñ, -üñ*]
- Zeyn itdi ḥamel mey-gedesin şevk ile hūrşīd / **Sen** eylemedūñ meclisi sākī daği tecdīd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1*). [*sen,*]
- **Sen** ḥüsn-i cihān-süz ile ben sūz-ı nefesle / Germ-ābe-i çarḥı idelüm düzaḥa taklīd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6*). [*sen,*]
- Dem o dem idi şīve-i ḥüsnūñ ile ben lāl / **Sen** tūtī-i rengīn-suḥān nātıka-perdāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 26*). [*sen,*]
- **Sen** naḥvet ile encūmen-ārā-yı tekellüm / Ben seyr-i cemālūñ ile ḥayrān [u] ser-endāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 27*). [*sen,*]
- **Sen** Mısr-ı melāhatda hemān Yūsuf-ı zībā / Ya’kūb emel-i hicr ile beytū’l-ḥazen-ārā (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 41*). [*sen,*]
- Ben ye’s ile zehr-ābe-çeşān-ı dem-i hicrān / **Sen** şevk ile şahbā-keş-i bezm-i ṭarab-efzā (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 42*). [*sen,*]
- İnşāf idelüm olmaya mı ‘aşk ile rüsvā / ‘Ālemde seven **sen** gibi fettān-ı cihānı (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 61*). [*sen,*]
- Cennāt ile havrāsına Vallāh degişürdüm / Dünyāda **seni** virse baña Ḥazret-i Mevlā (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 46*). [*seni, -i*]
- Ser-mest-i mey-i nāz olup naḥvetūñ ile / **Sensiñ** olacāḳ fā’iḳ-i hūbān-ı kıyāmet (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 39*). [*sensiñ, -siñ*]

- Hem hüsñ ile hem hulk ile mümtâz ü müselleme / Var ise eger **sensiñ** eyâ ahsenü'l-eşyâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 45). [sensiñ, -siñ]
- **Sensiñ** ol melâhat gülî şeh-bender-i hûbân / Besdür seniñ âfetlere ser-mâye-i hüsniñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 67). [sensiñ, -siñ]
- Taḥmîr olunurken gül-i cismân-ı meḥâbîb / Girmiş aña bî-şübhe **senüñ** mâye-i hüsniñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 66). [senüñ, -üñ]
- Sensiñ ol melâhat gülî şeh-bender-i hûbân / Besdür **senüñ** âfetlere ser-mâye-i hüsniñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 67). [senüñ, -üñ]
- Mümkün olamaz çünki gül-i mihr idesüñ bûs / Bir midür anuñ ile **senüñ** pâye-i hüsniñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 68). [senüñ, -üñ]
- Bey^c ü şirâye sen de yûri var alış çalış / Rindân içinde yok **saña** hiç olmadık giriş (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 3). [saña, -a]
- Dâd-ı Hudâ mı yoḥsa **saña** gunciş ü reviş / Ben bî-dili de hüsniñe meftûn eylemiş (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5). [saña, -a]
- Rindân tolaşdı mey-gedeyi hep karış karış / Elden çıkarma **sen** de hemân tırma gir karış (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2). [sen,]
- Bey^c ü şirâye **sen** de yûri var alış çalış / Rindân içinde yok saña hiç olmadık giriş (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 3). [sen,]
- Ancaḳ ḥayâlüñ oldı fûta -bende muntakış / **Sende** nedür o hoş yürüyüş taze şalınış (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 4). [sende, -de]
- Üftâdegâna merḥametüñ yok mıdır **senüñ** / Ey şüh fikr-i ‘âkıbetüñ yok mıdır seniñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 24). [senüñ, -üñ]
- Üftâdegâna merḥametüñ yok mıdır seniñ / Ey şüh fikr-i ‘âkıbetüñ yok mıdır **senüñ** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 24). [senüñ, -üñ]
- Hâḳ bilür **sen** gibi bir şüh-ı luṭuf-kâr olmaz / Dil-i zârum gibi de ‘âşık-ı nâ-çâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39). [sen,]
- Budur ümmîd ki âşâr-ı dirâyet **sende** / Eger-i rüşd ü sedâd ‘âḳl u kiyâset sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 19). [sende, -de]
- Budur ümmîd ki âşâr-ı dirâyet sende / Eger-i rüşd ü sedâd ‘âḳl u kiyâset **sende** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 19). [sende, -de]
- Hıḳret ü fiṭnat ile fehîm ü firâset **sende** / Hüş-ı kâfî şeref-i zihî ü zekâvet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 20). [sende, -de]
- Hıḳret ü fiṭnat ile fehîm ü firâset sende / Hüş-ı kâfî şeref-i zihî ü zekâvet **sende** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 20). [sende, -de]
- Öyle nâ-dân da degülsüñ k’ola ḡulzat **sende** / ‘Ârif-i râz-ı Hudâsıñ ki o ḥâlet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 21). [sende, -de]
- Öyle nâ-dân da degülsüñ k’ola ḡulzat sende / ‘Ârif-i râz-ı Hudâsıñ ki o ḥâlet **sende** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 21). [sende, -de]
- Raḥm idersüñ dilüme var o necâbet **sende** / Sende ey şâh-ı cihân hüsniñ ü leṭâfet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 22). [sende, -de]
- Raḥm idersüñ dilüme var o necâbet sende / **Sende** ey şâh-ı cihân hüsniñ ü leṭâfet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 22). [sende, -de]
- Raḥm idersüñ dilüme var o necâbet sende / Sende ey şâh-ı cihân hüsniñ ü leṭâfet **sende** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 22). [sende, -de]
- Dil-firîbâne-edâ ṭavr-ı nezâket **sende** / Âḥ şad âḥ kim ol dîde-i naḥvet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 23). [sende, -de]
- Dil-firîbâne-edâ ṭavr-ı nezâket sende / Âḥ şad âḥ kim ol dîde-i naḥvet **sende** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 23). [sende, -de]
- İtdüm efgendelige ben **seni** cân ile kabûl / Yûri şimden gerü bî-çâre şaḳın olma melûl (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 18). [seni, -i]
- Tâbişüñ Ḥazret-i Cibrîle de iḳrâr olmaz / Bezm-gâhuñda **senüñ** n’eyleyüm inkâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 38). [senüñ, -üñ]

senâ-ger: Öven, övücü.

- Nâm-ı pâküñ fenn-i tîr ile bulup Behmen-menend / Eyledi böyle **senâ-ger** Ferrî-i ‘abd-i Qadîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 4). [senâ-ger,]

Sencer: Büyük Selçuklu Devleti hükümdarı. Hüküm sürdüğü dönem, devletin ihtişam dönemidir. [ADŞS “Sencer” md.]

- Ehl-i şehā Ca'fer gibi sāhib-luṭf **Sencer** gibi / Kahrı daḥi Ḥaydar gibi der-ān ider ḥaşmı dü-nīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 5). [sencer,]
- Şeh Şücā'ı nāmını kem-nām idüp luṭfu ile / Olduñ el-ḥaḳ bu şehā ile cihānuñ **Senceri** (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 2). [senceri, -i]

Sencer-meniş: Sencer yaradılışlı. (bk. Sencer).

- Var ol dādār u Dārā-ḥaşmet ü Ca'fer-şafāya kim / Niçe **Sencer-menişler** şöhretiyle oldı dün-pāye (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 19). [Sencer-menişler, -ler]

sencide it-: Ölçmek, tartmak.

- **Sencide iderse** n'ola āgüşüm o şühı / Mīzān zere zer keffe-i mīzāna münāsib (Ferrī Dīvānı, Gazel 13, Beyit 3). [sencide it-, -er, -se]

sencide-i mīzān: Terazinin ölçüsü.

- Bihūde kaçarsuñ benüm āgüş-ı dilümden / Yūsuf k'ola **sencide-i mīzān** olagelmış (Ferrī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 2). [sencide-i mīzān,]

sencide-i mīzān-ı der-āgüş it-: Kucaklama tartısıyla tartmak.

- İtmem anı **sencide-i mīzān-ı der-āgüş** / Sen olmayıcaḳ Yūsuf-ı zībā daḥi olsa (Ferrī Dīvānı, Gazel 175, Beyit 2). [sencide-i mīzān-ı der-āgüş it-, -me, -m]

sene: Yıl.

- Olmadık bir buseñe lāyık efendim bu **sene** / Dirdüñ evvel vaşlımuñ şāyānı sensüñ bu sene (Ferrī Dīvānı, Müfret 7, Beyit 1). [sene,]
- Olmadık bir buseñe lāyık efendim bu sene / Dirdüñ evvel vaşlımuñ şāyānı sensüñ bu **sene** (Ferrī Dīvānı, Müfret 7, Beyit 1). [sene,]

sened: Kuvvetli delil.

- Ḥaṭṭ-ı nevden dem-i vaşl oldıñın itdüm çü tırāş / Kılıcum etmegidür zabṭ iderüm işte **sened** (Ferrī Dīvānı, Gazel 25, Beyit 4). [sened,]

seng-i cefā: Eziyet taşı.

- Ağyār bizi reşk ile taşlarsa yiridür / Her **seng-i cefā** şīşe-i rindāna toḳundı (Ferrī Dīvānı, Gazel 188, Beyit 6). [seng-i cefā,]

seng-i mezār: Mezar taşı.

- Ḥadeng-i ğamzeñe urgunluğum fehmi eyleyenlerle / Kaḫā **seng-i mezārumda** şehīd-i tīr yazsunlar (Ferrī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 4). [seng-i mezār, -um, -da]

sensüz: Sensiz, sen olmaksızın.

- Firāşum şubḫa dek her gice süzen-zārdur **sensüz** / Mürüvvetsüz gül-i taşvīr-i bāliş ḥārdur sensüz (Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 1). [sensüz,]
- Firāşum şubḫa dek her gice süzen-zārdur sensüz / Mürüvvetsüz gül-i taşvīr-i bāliş ḥārdur **sensüz** (Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 1). [sensüz,]

- Ser-i kūyuñda her şeb sevdigüm gül-geşt ü peymādan / Dü pāyum ḥande-zā-yı pūye-i pergārdur **sensüz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [sensüz,]
- Mey-i dü-hefte gibi kabuma şıgmam disem câ'iz / Baña pîrâhen-i 'unşur da cānâ ṭardur **sensüz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [sensüz,]
- Ḥayālūñ ey kıyâmet-kâmetüm özge sehâd oldı / Dü çeşmüm tâ şabâḥ-ı ḥaşre dek bîdârdur **sensüz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [sensüz,]
- Ḥayâl-i kâkülūñ ma'nâda zencîr-i cünûn oldı / Enîsüm gūşe-i miḥnetde âḥ u zârdur **sensüz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [sensüz,]
- Süveydām içre ḥasret şöyle şu'le-pâşdur her dem / Göñül mişkât-âsâ âteşin-eṭvârdur **sensüz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [sensüz,]
- Beyâbân-geşt-i deşt-i ğurbet oldı Ferrî-i nevmîd / İşi âvâre-i nâ-kâminuñ efkârdur **sensüz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7). [sensüz,]
- **Sensüz** görinen Tûr-ı tecellâ daḥi olsa / Girmez gözime ḥalvet-i Sînâ daḥi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1). [sensüz,]

ser: Baş. II Can.

- Seyr eyle ne cellâd-ı ser ü cān olacaḡdur / Çok **serler** anuñ uğrına kurbân olacaḡdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [serler, -ler]
- Feryâd-ı 'andelîbe sebeb nev-bahârdur / Derd ü ğamuñla olmış iken cān u **ser** fedâ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2). [ser,]

ser: Baş, kafa.

- Cānı yakup nâr-ı keder kıldı derûnı pür-şerer / Dûdı her ân **serde** tutar şem'î belâ fânûsıyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2). [serde, -de]
- Kendinüñ ḥayrân-ı ḥüsn [û] ânidur her-âyine / Niçe **serler** olmada her ânda ğaltân pâyine (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4). [serler, -ler]

ser bağla-: Baş bağlamak. II Birine bağlanmak, intisap etmek.

- Gerçi bûs-ı dâmenüñ ile şeref-yâb olmadum / Şer'-i Peyğamber gibi sem' ile **bağladum seri** (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28). [ser bağla-, -i, -du, -m]

ser göster-: Baş göstermek. II Ortaya çıkmak, zuhur etmek.

- Mû kıyâs itme tenümde tîr-i müjgānuñ şehâ / Cevr ile bulmuş nümâyiş her biri **ser gösterür** (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23). [ser göster-, -ür]

serâ it-: Şarkı söylemek.

- Şevk-ı ruḥuñla oldı göñül nağme-senc-i 'aşk / İtse'aceb mi bûlbûl-i gül-şen-serâ **serâ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [serâ it-, -se]

ser-âmed: İleri gelen, önde gelen.

- Şeh-şâh-ı meḥâbîb-i cihân Ḥazret-i Aḥmed / Ḥübân-ı ser-efrâzda mümtâz u **ser-âmed** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 8). [ser-âmed,]

ser-â-pâ: Baştan ayağa, tamamen, hep.

- Kısmet-i rûz-ı ezeldür zevkî nâ-dân itmede / Ğuşşa-i dehri **ser-â-pâ** zümre-i rindân çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5). [ser-â-pâ,]
- Bu tarz-ı tâze ile Ferrî vâdî-i Bahâyîde / **Ser-â-pâ** ğıbtâ-keş erbâb-ı isti'dâd n'eylersin (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5). [ser-â-pâ,]

- Bîd-i keçler Ferrîyâ Tûbâ gibi boy gösterüp / Eyledi dehri **ser-â-pâ** bâğ-ı huld-âsâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7). [ser-â-pâ,]

serâ-perde-i şemʿ: Mumun görünmesini engelleyen harem perdesi.

- Rû-püş-ı ruhı sâtir-i lemʿ olsa ne mâniʿ / Fânûs **serâ-perde-i şemʿ** olsa ne mâniʿ (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 1). [serâ-perde-i şemʿ,]

ser-â-ser: Baştan başa, büsbütün.

- Geymiş ol gül-ruh **ser-â-ser** egnine gül-gün kabâ / Cismi gül pîrâheni gül câme gül ruhsâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [ser-â-ser,]
- Fıtratda derd ü ğamla muhammer âb u gil / Olmam **ser-â-ser** irse kazâ câna münfaʿil (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3). [ser-â-ser,]

serây: Saray.

- ʿAlem-i süflîye lâıyık görmedi kerrübiyân / İtdiler aʿlâ-yı ʿilliyîni ol zâta **serây** (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 8). [serây,]

ser-bâz-ı Elest: Elest'in korkusuzu, cesuru. (bk. belî-güyân).

- Teklîfe muqayyed degülüz ʿaşık-ı rindüz / Ferrî gibi âzâde vü **ser-bâz-ı Elestüz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [ser-bâz-ı Elest, -üz]

ser-be-ser: Baştan başa, büsbütün.

- Ben bu baht ile efendim kuş kadar fer bulmadum / Revnağ-ı tabʿum iderken **ser-be-ser** ikrâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 43). [ser-be-ser,]

ser-best: Hür, özgür, rahat hareket eden.

- Ferrîyâ **ser-best** ü muʿciz-güysîñ tabʿuñ güvâh / Tâze mazmûn şâʿir-i ser-semle itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 7). [ser-best,]

ser-beste: Gizli, kapalı.

- **Ser-beste** mi kor derd-i derûn âteş-i ʿaşkı / Esrâr-ı dilûm ʿâleme hem-vâre açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 3). [ser-beste,]

serd: Soğuk.

- Fülûl-i hâlî hıfza kâfurum / Germ ile **serd** neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 6). [serd,]

serdî-i bād-ı hazân: Sonbahar rüzgârının serinliği.

- Nefes-i tünd-i ʿadû kırmadı bir gül mi kodı / **Serdî-i bād-ı hazân** bağda bülbül mi kodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 1). [serdî-i bād-ı hazân,]

ser-efrâz-ı himem-kâr: Lütüflarda bulunan, mertebesi yüce.

- Ol **ser-efrâz-ı himem-kâr** gül-i fikri gibi / Oldı gül-zâr-ı ferağ-zâda güşâyiş-kâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19). [ser-efrâz-ı himem-kâr, -uñ]

ser-encümen-i rüşd ü sedād: Doğruluk ve dürüstlük meclisinin başı.

- **Ser-encümen-i rüşd ü sedād** Ahmed Ağa kim / Beyne'l-‘urefâ olmada Şafvet diyü meşhûr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 1*). [*ser-encümen-i rüşd ü sedād,]*

ser-endāz: Korkusuz.

- ‘Aşık benî gördükde **ser-endāz** [u] velehdür / Bî-ṭākat iden anı kelām-ı dürerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*ser-endāz,]*
- Ferriyâ eyledi eşnâmı **ser-endāz** [u] veleh / Nâle-i bâ-şanem ile eşer-i nâz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*ser-endāz,]*
- Sen naḥvet ile encümen-ārâ-yı tekellüm / Ben seyr-i cemâlûñ ile ḥayrân [u] **ser-endāz** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 27*). [*ser-endāz,]*

ser-fürü eyle-: Baş eğmek, itaat etmek, minnet etmek.

- Şakirdimizden tâze-gü vardır iki eş‘ār-cü / Çok şā‘ir **eyler ser-fürü** Neyyir biri biri Vesīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [*ser-fürü eyle-, -r]*

ser-fürü-yı dest-i kudret: Allah'ın gücüne boyun eğme.

- Niçe Rüstem-şalâbet **ser-fürü-yı dest-i kudretdür** / Bu resm-i ‘adîdür ki küt-ı cismîn âḥiri yir yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [*ser-fürü-yı dest-i kudret, -dür]*

ser-fürü-yı minnet it-: Minnete baş eğmek.

- Ferriyâ ol ser-keş-i nâz u istiğnâ-pîşeyem / **Ser-fürü-yı minnet itmez** ni‘met-i cennet benî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 7*). [*ser-fürü-yı minnet it-, -mez]*

ser-gerdân: Baş dönen, sersem.

- Kûh u deşti böyle **ser-gerdân** u nālân gezdiren / Zülfine bend eyleyüp bir âfet-i devrân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6*). [*ser-gerdân,]*
- Mukîm-i küyüdur her şeb derinde zâr u **ser-gerdân** / Dil-i şürîde bekler dil-ber-i ra’nâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*ser-gerdân,]*

ser-gerde: Elebaşı.

- Çeküp şalb eylemiş **ser-gerdelerden** babafingoya / Girince âsitân-ı şâh-ı devrâna bu şân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [*ser-gerdelerden, -ler, -den]*

ser-germ: Sarhoş, neşeli.

- Tâbiş-i mey ile **ser-germ** olıcağ fitne-dilân / Her kadehde sâķiden būs-ı dil-ārâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [*ser-germ,]*

ser-geşte: Baş dönmüş, sersem, şaşkın.

- Hubb-ı Züleyhâ lâ-cerem eyler tühemle müttehem / Yûsuf gibi dehrûñ bu dem **ser-geşte** vü maḥbûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3*). [*ser-geşte,]*
- Ğamze de bî-dādla **ser-geşte** vü ḥayrân kim / Rüstem-āsâ cân-sitân bir kâtil-i devrân kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 4*). [*ser-geşte,]*
- İdeyüm mi reh-i ‘aşkuñda dil ü cânı tebâh / Mihr-i ruḥsârıña **ser-geşte** olam mı çün mâh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 7*). [*ser-geşte,]*

ser-halka-i cem'iyet-i rindān ol-: Rintler halkasının, meclisinin başında oturmak. (bk. rind).

- Biñler yaşasun zihñ ü zekā birle ol āfet / **Ser-halka-i cem'iyet-i rindān olacaqdur** (Ferrī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 3). [ser-halka-i cem'iyet-i rindān ol-, -acak, -dur]

ser-halka-i mestān: Halka şeklinde oturan sarhoşların başı.

- Hārābāt içre ben **ser-halka-i mestānuñum sāķī** (Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 7). [ser-halka-i mestān, -uñ, -um]

ser-i erbāb-ı ma'ārif: İlim, irfan sahiplerinin başı.

- Ya'nī ki 'Aţābeg **ser-i erbāb-ı ma'ārif** / Yanında atābeg 'acemī-i 'acemāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 8). [ser-i erbāb-ı ma'ārif,]

ser-i gülmīh-ı maẓmūn: Mazmun çivisinin süslü başı. (bk. maẓmūn).

- **Ser-i gülmīh-ı maẓmūnum** Şabīhā gelse perçine (Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Beyit 18). [ser-i gülmīh-ı maẓmūn, -um]

ser-i jülīde: Dağınık, tertipsiz baş.

- Sipihruñ vaẓ'-ı bī-dādından itmezsem n'ola şekvā / Kana'atden **ser-i jülīdede** bir miğferüm vardır (Ferrī Dīvānı, Gazel 67, Beyit 4). [ser-i jülīde, -de]

ser-i kūy: Mahalle başı, sokak başı.

- Dürūğ-ahd-i vişāl ile beni kāfir inandurdu / Niçe demdür **ser-i kūyında** tenhā beklerüm yoqdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 6). [ser-i kūy, -ı, -n, -da]
- Niçe demdür **ser-i kūyında** tenhā beklerüm ammā / Yanumca Ferriyā bir ğam-güsārum yāverüm yoqdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 7). [ser-i kūy, -ı, -n, -da]
- **Ser-i kūyuñda** her şeb sevdigüm gül-geşt ü peymādan / Dü pāyum ħande-zā-yı pūye-i pergārdur sensüz (Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 2). [ser-i kūy, -uñ, -da]
- Hāṭ-ı ruḥsārınuñ fikriyle ol rütbe za'īfüm kim / **Ser-i kūyuñda** zann eyler gören mūr-ı Süleymānum (Ferrī Dīvānı, Müfret 1, Beyit 1). [ser-i kūy, -uñ, -da]

ser-i zülf: Saçın ucu.

- Şemīm aldık o fettānuñ **ser-i zülf** ü 'ızārından / Ki naḥlistān-ı 'aşkuñ müşmer oldık berg ü bārından (Ferrī Dīvānı, Gazel 153, Beyit 1). [ser-i zülf,]

serī'u'l-eser: Etkisi hızlı.

- Nedür bu Cünnetü'l-Esmā gibi **serī'u'l-eser** / Sözüñ ya yād-ı 'Alī Ferrī ya du'ā-yı kadeḥ (Ferrī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 5). [serī'u'l-eser,]

ser-keş: Başkaldıran, asi, inatçı.

- Ey cān-ı 'aşka dāğ urıcı lāle-ḥad meded / Ḥadden ziyāde **ser-keş** olan serv-i ḳad meded (Ferrī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 1). [ser-keş,]
- **Ser-keş** güzelüm 'aşıka eltāfi ne bilsün / Ğaddār-ı cihān şīve-i inşāfi ne bilsün (Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 1). [ser-keş,]

ser-keş-i nāz u istiğnā-pīse: Tenezzül etmemeyi ve nazı huy edinmiş asi.

- Ferriyā ol **ser-keş-i nāz u istignā-pîşeyem** / Ser-fürü-yı minnet itmez ni'met-i cennet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 7*). [*ser-keş-i nāz u istignā-pîşe, -y, -em*]

ser-keşlik: Başkaldırma, asilik, inatçılık.

- Çün eşk-i dil-i zār-ı karînum yüze çıkdı / **Ser-keşlik** idüp yār-ı güzînum yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1*). [*ser-keşlik,*]

ser-leşker-i fettân-ı kıyâmet: Kıyâmetin fitneci komutanı.

- Ey gâmezisi **ser-leşker-i fettân-ı kıyâmet** / Kaddinde 'ayân nükte-i pinhân-ı kıyâmet (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 33*). [*ser-leşker-i fettân-ı kıyâmet,*]

sermâ: Kış, soğuk.

- Rind-i deryâ-nüş için ser-mâyedür ser-mâye mey / Mâye-i cândur hele **sermâya** vü germâya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1*). [*sermâya, -y, -a*]

ser-mâye: Servet, varlık.

- Rind-i deryâ-nüş için ser-mâyedür **ser-mâye** mey / Mâye-i cândur hele sermâya vü germâya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1*). [*ser-mâye,*]
- Rind-i deryâ-nüş için **ser-mâyedür** ser-mâye mey / Mâye-i cândur hele sermâya vü germâya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1*). [*ser-mâyedür, -dür*]
- Ne hâcet yoḥsa böyle eylemek tatvîl-i efsâne / Medîḥa-güylük gibi var iken elde **ser-mâye** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26*). [*ser-mâye,*]

ser-mâye-i hüsn: Güzellik sermayesi.

- Sensiñ ol melâḥat gülî şeh-bender-i ḥübân / Besdür senüñ âfetlere **ser-mâye-i hüsnüñ** (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 67*). [*ser-mâye-i hüsn, -üñ*]

sermed-i ebrû: Kaşların devamlılığı.

- Olunca **sermed-i ebrûları** ğîsü ile mestür / Melâḥat kişveri şân leşker-i 'urbânla mecbûr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 6*). [*sermed-i ebrû, -lar, -ı*]

ser-mest-i mey-i nâz: Naz şarabının sarhoşu.

- **Ser-mest-i mey-i nâz** olup naḥvetüñ ile / Sensiñ olacak fâ'ik-i ḥübân-ı kıyâmet (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 39*). [*ser-mest-i mey-i nâz,*]

ser-pençe-i cevır: Eziyetin güçlü eli.

- Luṭfuñ ile âsüde gerekmez dil-i Ferrî / **Ser-pençe-i cevırüñ** ile kâ'm' olsa ne mâni' (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 5*). [*ser-pençe-i cevır, -üñ*]

ser-rişte vir-: İpucu vermek.

- **Ser-rişte virdi** 'ukde-i târ-ı deründen / Zer-bâf-ı 'aşkuñ ipligi bâzâra çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2*). [*ser-rişte vir-,*]

ser-sâm: Sersem, akli başında olmayan.

- Olur derd-i seherle dil dem-â-dem vâlih ü **ser-sâm** / Şeherde vü mesâda Ferriyâ me'mûl o mâhumdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 5*). [*ser-sâm,]*
- Ya'nî ki ğam-ı 'aşk ile âşüfte vü **ser-sâm** / Âvâre-i sevdâ-yı ser-i zülfüm o nâ-kâm (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 49*). [*ser-sâm,]*
- **Ser-sâm** itdi dilleri afyon u berş ü beng / Ez-cümle vaqf-ı semt-i ħumâr oldı şüh [u] şeng (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 3*). [*ser-sâm,]*

ser-semlik it-: Sersemlik yapmak, sersemce davranmak.

- Zâhidâ **ser-semlik itme** nuşh idüp her dem baña / Zaħm-dâr-ı der-i 'aşkum zaħmdur merhem baña (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Beyit 7*). [*ser-semlik it-, -me]*

ser-serî: Başboş, ötede beride gezen, mekânsız.

- **Ser-serî** ħâk-i ħarâbât-ı melâmetde düşüp / Baş açuk yalın ayak mest-i mükedder yatarum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 137, Beyit 2*). [*ser-serî,]*
- Bir kerîm-i merĥamet-kâra teşâdüf eyledüm / 'Arz-ı hâl-i cer gibi ben ğayrı gezmem **ser-serî** (*Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 24*). [*ser-serî,]*
- Bağlandı bâb-ı mey-gede yok bâdeden eşer / Şimdi ayaklılar da hemân **ser-serî** gezer (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 2*). [*ser-serî,]*

ser-şâr: Ağzına kadar dolu.

- Leb-rîz fiğândur dilüm 'aşkuñla ney-âsâ / **Ser-şâr** neşâtum yine hem câm-ı mey-âsâ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 1*). [*ser-şâr,]*

ser-şâr-ı mey: Ağzına kadar şarapla dolu.

- Sebû **ser-şâr-ı mey** zânûda dil-ber dilde bāng-ı hey / Felek ol bezmde Nâhîdi rakşân eylemez n'eyler (*Ferrî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 4*). [*ser-şâr-ı mey,]*

ser-şâr-ı neşât eyle-: Neşeye doyurmak, çok sevindirmek.

- Eyle bir sâĝar-ı leb-rîz ile **ser-şâr-ı neşât** / İdemez Ferrî kuluñ ğayrı taħammül yetişür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 57, Beyit 5*). [*ser-şâr-ı neşât eyle-,]*

ser-şâr-ı şeref: Pek çok şeref.

- Zâtı-veş bir geldi bu târîh-i cevher ħabbezâ / Oldı **ser-şâr-ı şerefle** zîb-i şadr-ı defterî (*Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 33*). [*ser-şâr-ı şeref, -le]*

ser-şâr-ı şetâret it-: Neşeyle doldurmak.

- Kâmetüñ seyri ile bezmi kıyâmet idelüm / Dilleri zevkle **ser-şâr-ı şetâret idelüm** (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 32*). [*ser-şâr-ı şetâret it-, -elüm]*

ser-şâr-keşân: Ağzına kadar doldurup içen.

- Şahbâ-yı semî 'aşkuma **ser-şâr-keşândur** / Biz de içelüm 'aşkına leb-rîzce bir câm (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 55*). [*ser-şâr-keşândur, -dur]*

ser-tâ-be-kadem: Baştan ayağa kadar.

- Reftâr güzel kad güzel endâm güzeldür / **Ser-tâ-be-kadem** ħaĝ bu ki böyle güzel olmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 2*). [*ser-tâ-be-kadem,]*

ser-te-ser: Baştan başa, büsbütün.

- Dehre cülûsı şaldı fer mânende-i mihr ü kamer / Tārīk-diller **ser-te-ser** kesb eyledi şevk-i ‘azīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7). [ser-te-ser,]
- Hārâb-ı nergis-i fettânûn iken **ser-te-ser**‘âlem / Sebeb ne gāmze-i cellâdîna tekrâr îmäya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16). [ser-te-ser,]
- Nice vâşıl ola küy-ı ümîde ‘âşık-ı ma‘zûr / Olur iklîm-i Fes ceşş-i Habeşle **ser-te-ser** mahşûr (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 3). [ser-te-ser,]

serv: Servigillerden, kışın koyu yeşil yapraklarını dökmeyen, uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç. Servi, Klasik Türk edebiyatında sevgilinin boyu için hem benzeyen hem benzetilen olarak kullanılmıştır.

- Rakşa giricek ol sehî-kad zülfi perîşân / Şandum ki hemân bağda **serv** ü çemen oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [serv,]
- Gül-şende şabâ eyledi taḥrîk-i dirâhtân / Şarıldı hemân **serve** şanavber öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [serve, -e]

servet ü sāmān-ı divār: Diyarın servet ve zenginliği.

- Olmakda nişîmen baña zillet-geh-i hırmân / Düşdüke dile **servet ü sāmān-ı diyâr**um (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 4). [servet ü sāmān-ı diyâr, -um]

serv-i kad: Servi ağacı gibi uzun boylu.

- Sâyesinde nev-be-nev kumrî-i dil ârām ide / Ey gönül bir **serv-i kad** taze fîdan lâzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [serv-i kad,]
- Ey cân-ı ‘aşka dâğ urıcı lāle-ḥad meded / Hadden ziyâde ser-keş olan **serv-i kad** meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [serv-i kad,]
- **Serv-i kadsîñ** revîş-i nâzîña kurbân olayum / Çeşm-i pür-ḥün-ı fiten-sâzîña kurbân olayum (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 25). [serv-i kad, -siñ]

serv-i kâmet: Servi boylu.

- Ferriyâ mestâne-i ‘aşka gerekdür bezmde / Nûr-ı tal‘at **serv-i kâmet** bir perî-sîmāya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 7). [serv-i kâmet,]

serv-i nahvet: Kibirli, gururlu, servi boylu güzel.

- Bu şehir içre gönülce bir büt-i mevzûn-kâmet yok / Murâdumca çemende bir sehî-kad **serv-i nahvet** yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [serv-i nahvet,]

serv-sitân: Servilik, servi bahçesi.

- Dilde ki ḥayâl-i kadûñ ey şüh nihândur / Pehnâ-yı gönül nâdire bir **serv-sitândur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1). [serv-sitândur, -dur]

ser-zede-i künc-i gām: Gam köşesinde baş göstermiş.

- Bu kadar **ser-zede-i künc-i gām** iken bâ‘is / Hultâ-kârîye meḥâbîb ile iḥsânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [ser-zede-i künc-i gām,]

sev-: Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek, âşık olmak.

- Hicrûñle söyle niceye dek zâr **sevdigüm** / Var mı vişâle var mı ‘aceb bir sebep saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [sevdigüm, -dik, -üm]
- Şāhâne güzel **sev** yûri rindâne şarâb iç / Bunlar ki dilûñ dâfî‘-i derd ü elemidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [sev,]

- İtme zülfün rüyun üzre **sevdigüm** her-bâr bâr / Ol sebeble ‘âşıka gösterme ey gaddâr dâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1). [sevdigüm, -dig, -üm]
- Şarâb içmek güzel **sevmek** virilmiş rûz-ı ezelden / Bu bâzâr-ı cihân içinde kâr-ı dîğêrüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [sevmek, -mek]
- Ser-i küyünde her şeb **sevdigüm** gül-geşt ü peymâdan / Dü pâyum hânde-zâ-yı püye-i pergârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [sevdigüm, -dig, -üm]
- Ol bî-vefâyı Ferrî **sevip** görmedi ferâh / Hicr ile oldı mihnet ü hasret hâlef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [sevip, -ip]
- Sıdk ile **sevdük** gönülden lîk ahhâbuñ gibi / Vaz‘-ı bâr-ı nâ-sezâ ile kadûñ lâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [sevdük, -dü, -k]
- Habâb-âsâ hevâma bend olup devrâna aldandum / Şarâb içdüm güzel **sevdüm** dilâ ammâ ne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [sevdüm, -dü, -m]
- Öpüp la‘lin sevip endâm-ı müsteşnâsını Ferrî / Şarâb içdüm güzel **sevdüm** dilâ ammâ ne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [sevdüm, -dü, -m]
- Öpüp la‘lin **sevip** endâm-ı müsteşnâsını Ferrî / Şarâb içdüm güzel sevdüm dilâ ammâ ne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [sevip, -ip]
- Ferriyâ **severim** güzel göricek / Dil-i ahhâb neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 5). [severim, -er, -im]
- Haţ-âver tâze **sev** nev-bâve eyler kâdrini zâyî / Ki efđal mâh-ı şavmuñ Leyle-i Qadri nehârandan (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3). [sev,]
- Ey mürüvvetsüz mürüvvetsüz vefâsuz Ferrîñüñ / **Sevmeye** var mı kuşurı söyleşün ahhâb da (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [sevmeye, -me, -de]
- Bir şâhid-i dil-cü **severüz** cân u gönülden / Merküz-ı mahabbet ezeli mezhebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [severüz, -er, -üz]
- Eyleme zîb-i ‘ızârûñ **sevdigüm** her-bâr gül / Olmasun luţf ile ol nâzûk-mizâca bâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51). [sevdigüm, -dig, -üm]
- Sevenler fülül-i hâlûñ geçer çîn-i cebîñüñden / Metâ‘-ı Hinde râğıb râğbet itmez Çîn [ü] Mâçîne (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 12, Bend 2). [sevenler, -en, -ler]
- İnşâf idelüm olmaya mı ‘aşk ile rûsvâ / ‘Âlemde **seven** sen gibi fettân-ı cihânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 61). [seven, -en]
- Ferrî o demde **sevmiş** idüm bir yüzi mehi / Bir nev-resîde tâze-edâ kâmeti sehî (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [sevmiş, -miş]

sevâb: İyi ve güzel amellere Allah tarafından verilen mükâfat.

- O bir zât-ı şerîf-i Hâk-şinâs [u] lâ-übâlîdür / **Sevâb** olur kamu züvvârıñ Ferrî vebâli de (Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2). [sevâb,]

sevâd-ı çeşm-i âhû-yı huten: Huten ahusunun gözündeki siyahlık. (bk. Huten).

- Benüm ahladıgüm ‘anber-şikendür ‘ukde-i zülfün / **Sevâd-ı çeşm-i âhû-yı Hutendür** ‘ukde-i zülfün (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 12, Beyit 12). [sevâd-ı çeşm-i âhû-yı huten, -dür]

sevâd-ı hâl: Tendeki benin siyahlığı.

- Süveydâyı **sevâd-ı hâlinüñ** sevdâsına şaldık / O âteş içre kalb-i kalbi yandırdık sipend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 5). [sevâd-ı hâl, -i, -nüñ]

sevb-i sefid: Beyaz elbise.

- Gâyetle yakışmış didiler rüyına lihye / Elbet yaraşur **sevb-i sefid** üstine semmür (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 4). [sevb-i sefid,]

sevdâ: Heves, arzu.

- Kimi bûs-ı lebde kimi başka **sevdâda** gezer / Bu dil-i şürîdenüñ ancak merâmı zülf ü ruñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [sevdâda, -da]

sevdā: *Aşk, tutku, şiddetli sevgi.*

- Reh-i vaşl-ı dil-ārāda heves ki sedd-i rāhumdur / O **sevdā** ki olur her dem sürūd-ı medd-i āhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 1*). [*sevdā,]*
- Olur mahrūm-ı vaşluñ turre-āsā ger aşıl-sa dil / O **sevdāda** aña hem-dem meger ki āh u vāhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 4*). [*sevdāda, -da]*
- Olur şuda semek gökde melek āvāre-i vaşluñ / Olur **sevdāñ** ile ‘ālemde hem-derd-i dügāhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 2*). [*sevdāñ, -ñ]*
- ‘Azāb-ı düzañı **sevdā** ile tefsīr idüp Feyzī / Şerār-ı ‘aşkıñı andan dañi veķķād yazmışdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 69, Beyit 3*). [*sevdā,]*
- Kuluñ Ferrī esīr-i derd-mendūñdür şahā lutf it / Senūñ bāzār-ı ‘aşkuñda katı **sevdāya** düşdük biz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 5*). [*sevdāya, -y, -a]*
- Süveydāyı sevād-ı hālīnūñ **sevdāsına** şaldık / O āteş içre kalb-i kalbi yandırdık sipend itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 5*). [*sevdāsına, -sı, -n, -a]*
- Zāhid ü rindānı **sevdāsı** birer renge koyup / Hāveti kim bekleden şahrāyı kimdür gezdüren (*Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 4*). [*sevdāsı, -sı]*
- Dil derd ü ğamından bu gice yāra açıldı / **Sevdā** sözini açdı ne çok yara açıldı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 200, Beyit 1*). [*sevdā,]*

sevdā-yı dām-ı zülf-i pür-çīn: *Karmakarışık saçın tuzağının sevdası.*

- Hütende teşnedür nāfe yüzün sürmege saçına / Haṭā eyler düşen **sevdā-yı dām-ı zülf-i pür-çīne** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Beyit 2*). [*sevdā-yı dām-ı zülf-i pür-çīñ, -e]*

sevdā-yı gül-şen: *Gül bahçesinin sevdası.*

- Bahār irdi yine düşdi dile **sevdā-yı gül-şen** / Bu mevsimde olup dil bülbül-i şeydā-yı gül-şen (*Ferrī Dīvānı, Gazel 151, Beyit 1*). [*sevdā-yı gül-şen,]*

sevdā-yı zülf ü kākül: *Saç ve kākülün sevdası.*

- **Sevdā-yı zülf ü kāküli** bükdi miyānumı / Bildüm idermiş ādemi ra’nā gulām lām (*Ferrī Dīvānı, Gazel 140, Beyit 3*). [*sevdā-yı zülf ü kākül, -i]*

sevdā-zede: *Sevdaya uğramış, âşık.*

- Şeş-dergeh-i vaşluñda düçār olsa dü şeşle / **Sevdā-zede** dil nerde düşer lu‘bet ü yanga(?) (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 4*). [*sevdā-zede,]*

seyāhat: *Gezi, yolculuk.*

- Kalbine kimdür koyan bilmem **seyāhat** fikrini / Şark u ğarba Ferrī-i şeydāyı kimdür gezdüren (*Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 5*). [*seyāhat,]*

seyf-i ‘Acemī: *Acem kılıcı. İki tarafı keskin olan kılıç.*

- Tīz itdi o nev-reste güzel hācibi tīguñ / Hāvf eyle gönül hāvf ki **seyf-i ‘Acemīdür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 30, Beyit 6*). [*seyf-i ‘Acemī, -dür]*

seyf-i ‘Alī: *Hz.Ali’nin kılıcı, zülfikār.*

- Almış nıgeh-i kāfiri tīg altına ebrū / Hācibleri ma’nāda hemān **seyf-i ‘Alīdür** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 6*). [*seyf-i ‘Alī, -dür]*

seyf-i kātī: *Keskin kılıç.*

- Mü'eyyed rāyet-i iclālî **seyf-i kâfirî** manşûr / Şuyın buldurdı baht u tâlî'î hep ahterân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [*seyf-i kâfirî*, -î]

seyle vir-: Sele vermek, yok etmek.

- Ferriyâ **seyle virüp** derd ü gamı sürmelidür / Sâkî şahbâyı niçün az sürer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7*). [*seyle vir-*, -üp]
- Zerķ u riyâyı **seyle virür** sâde-dil olur / Her sūda nakş-ı zevķ-ı dili bî-ta'ab bulur (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 36*). [*seyle vir-*, -ür]

seyl-i bedî': Bedi seli. II Bedi: Belagat ilminin ifadeyi güzelleştirme usul ve kaidelerinden bahseden dalı.

- Gözden geçüre **seyl-i bedî'** diyü Ferrî / H'âce o büti cüy-ı mecâz üzre pül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [*seyl-i bedî'*, -i]

sevr: Seyretme, bakma, temaşa etme.

- Hüy-gerde iken çâh-ı zenaḥ **seyri** de lâzım / Baḥr-ı 'araķuḥ vādî-i gird-âbı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4*). [*seyri*, -i]
- **Seyre** mâni' sūz-ı dildür yoḥsa yâr itmez dirîḡ / Dūd-ı âhum her zamân rû-puş olur bürķa' gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4*). [*seyre*, -e]
- Kâmetüñ **seyri** ile bezmi kıyâmet idelüm / Dilleri zevķle ser-şâr-ı şetâret idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 32*). [*seyri*, -i]

sevr eyle-/sevr it-: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.

- **Seyr eyle** ne cellâd-ı ser ü cân olacaķdur / Çok serler anuñ uğrına kurbân olacaķdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*sevr eyle-*,]
- Dün bezimde **sevr eyledigüm** yaşları on beş / Göñlümce güzel bir degül üç beş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3*). [*sevr eyle-*, -dig, -üm]
- Şâ'ir-i rind-i cihânüm lâ-übâlî-meşrebüm / Bir ḡazel tarḥ eyleyüm **sevr eyle** kimler gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [*sevr eyle-*,]
- Kim didi ḥuffâşa olmaz şems-i şevķ-efzâ melâz / Ḥal-i rüy-ı yârı **sevr it** eylemiş ḥâlâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*sevr it-*,]
- Ḥâl-i ruḥımı **sevr iderek** ḡaflete ḥaldım / Tiryâkî hemân neşve-i ḥabla uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [*sevr it-*, -erek]
- Zîr-i zülfüñde ruḥuñ **sevr itmege** âmâdeyüm / Zevķ esîri rind-i şūḥüm leyle-i ḡamrâdayum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1*). [*sevr it-*, -meg, -e]
- Vişâle teşne dilüm **sevr idüp** o la'î-i lebüñ / Dehânüm 'aṭş diyerek şulandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [*sevr it-*, -üp]
- **Seyr it** de beni eyleme maḥrûm-ı vişâlüñ / 'Âşķları cânânla bir bir öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3*). [*sevr it-*,]
- Muttasıl **sevr iderüm** ḥüsnini iḡmâz itmey / Bozamam 'azm-i şalât itdüm edâ niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 4*). [*sevr it-*, -er, -üm]
- Şâhidlerini **sevr iderüz** kâḡî-i vaķtūñ / Ra'nâ tutaruz nefy ile iḡbât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2*). [*sevr it-*, -er, -üz]

sevr it-: Gezmek, dolaşmak.

- Şâh-bâzum çıkalum **sevr idüp** 'işret idelüm / Leb-be-leb düş-be-düş ülfet ü şoḡbet idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 31*). [*sevr it-*, -üp]

sevr ü tavf-ı ḥıṭṭa-i beyt-i mükerrerrem it-: Kabe diyarını tavaf ve seyretmek.

- Ben rüy-ı yârı almışum âḡuş-ı fikrüm / **Sen sevr ü tavf-ı ḥıṭṭa-i beyt-i mükerrerrem it** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 6*). [*sevr ü tavf-ı ḥıṭṭa-i beyt-i mükerrerrem it-*,]

sevrân: Bakma, seyretme.

- Düşüp ifrâda kesb-i hürde-i ʿirfân için geldüm / Seni eşyâda yüz biñ vech ile **sevrân** için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1). [sevrân,]

seyr-i cemâl: Güzel yüzü seyretme.

- Sen naḥvet ile encümen-ârâ-yı tekellüm / Ben **seyr-i cemâlün** ile ḥayrân [u] ser-endâz (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 27). [seyr-i cemâl, -ün]

seyr-i hâl ü laʿl: Dudağı ve beni seyretme.

- Her birinün **seyr-i hâl ü laʿlinün** mecbûriyum / Ferriyâ müşkil imiş teştî[i] âb u dânenün (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5). [seyr-i hâl ü laʿl, -i, -nün]

seyr-i serî: Hızlı dolaşma, yol alma.

- Gezdürse ḥâlî nokta-i vehm üzre biñ sene / **Seyr-i serî** böyledür ʿaşkuñ çalış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [seyr-i serî, -i]

seyr-i sûret-i hûbân: Güzellerin yüzünü seyretme.

- Tecerrüd ʿâleminde zevk-ı rûḥânî idi kârum / Mücerred cisme **seyr-i sûret-i hûbân** için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2). [seyr-i sûret-i hûbân,]

seyr-i turre-i tarrâra çık-: Gönül çalan kıvrık saç lülesini seyre çıkmak.

- Perçemde **seyr-i turre-i tarrâra çık**sa ya / Kırkılsa o da zülf ile ruḥsâra çıkısa ya (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [seyr-i turre-i tarrâra çık-, -sa]

sezâ: Münasip, uygun, yaraşır.

- İtsün қо hicrün ile dil-i bî-nevâ nevâ / Oldı firâş-ı vuşlatuña nâ-sezâ **sezâ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [sezâ,]
- Yok dinse **sezâ** tâ bu kadar ince bel olmaz / Nür ʿâlemidür anda belî bel cebel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [sezâ,]

sezâ-nümâ-yı kadeḥ: Kadehe yakışan görünüm.

- Cem itdi cām göbegi câmeden kabâ olıcaḥ / ʿÂrûs-ı ʿişrete sırça **sezâ-nümâ-yı kadeḥ** (Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [sezâ-nümâ-yı kadeḥ,]

sıdk: İçten, yürekten bağlanma, bağlılık, sadakat.

- **Sıdk** ile sevdük gönülden lîk aḥbâbuñ gibi / Vazʿ-ı bâr-ı nâ-sezâ ile kadûñ lâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 5). [sıdk,]
- **Sıdk** ile duʿâ it ki icâbet demi geldi / Çarḥ üzre sürüşân heme âmîn-künândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24). [sıdk,]
- **Sıdk** ile odur reh-revî-i Kaʿbe-i vaşlum / İtmiş kefen-i cismini ol rāh için iḥrām (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 54). [sıdk,]

sıḡan-: Okşanmak. [TDKTS]

- Altunı koyup aḥker-i sūzāna **şığandum** / Mūsā gibi yandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*şığandum, -du, -m*]

sıklet-i kâbûs-ı ğam: *Gam kâbusunun ağırlığı.*

- Bir bezm-gehde düşdi dile miḥnet-i kühen / Başdukça başdı **sıklet-i kâbûs-ı ğam** miḥen (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bendt 1*). [*sıklet-i kâbûs-ı ğam,*]

sıpınğa(?): *İtalyancada "İt!" anlamında bir komut. [GT]*

- İndirme şuya yelkenüñi mola **sıpınğa(?)** / Liman-ı dile çekdiri vir ğabya sıtınğa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1*). [*sıpınğa(?),*]

sırça: *Gelinlere takılan renkli camdan yapılmış boncuk.*

- Cem itdi cām göbegi cāmeden kabā olıcak / ‘Ārûs-ı ‘işrete **sırça** sezā-nümā-yı kadeḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*sırça,*]

sırça sarāy: *Camdan yapılmış saray. II Kadeh.*

- **Şırça sarāya** virdi ḥabāb ile zīb ü fer / Rindān öninde duḥt-ı rez a’lā ḥızlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [*şırça sarāy, -a*]

sırma saçlı: *Saçları altın sarısı renginde olan.*

- Bağlandı kaldı rişte-i zülfinde murğ-ı dil / Ol **sırma saçlı** ḥāre belikli ipeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2*). [*şırma saçlı,*]

sırr: *Anlamak ve açıklamakta aklın aciz kaldığı şey.*

- Dilümde leyse fî delkî sivā’l-lāh **sırrı** maḥşündür / Mücerred Rûḥ-ı Kudse kân olanlar mā-sivā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*sırrı, -ı*]
- Murğ-ı gül-zâr-ı ḥaḳîḳatsiñ mişāl-i Bāyezîd / Leyse fî delkî sivā’l-lāh **sırrı** ṭab’uñda ṭarî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9*). [*sırrı, -ı*]
- İdüp esb-i ḥaṣṣeble çāḥ-ı Naḥşeb **sırrını** tedbîr / Dil-i vaḥşet-gehinde itmiş iken şayd u der-zencîr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 9*). [*sırrını, -ı, -n, -ı*]

sırr-ı Cibrîl: *Cebraîl'in sırrı.*

- Yoḥsa ol şā’ir-i āyîne-dilüm pür-şayḳal / Vahy-i ḳudsî gibi ‘aks itmede **sırr-ı Cibrîl** (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 25*). [*sırr-ı cibrîl,*]

sırr-ı fenā: *Yokluk, fanilik sırrı.*

- Cennāt şanurdıḳ ‘adem-ābādı da görsek / Ferrî bulalı **sırr-ı fenā** meşrebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 5*). [*sırr-ı fenā,*]

sırr-ı Haydarî: *Hız. Ali'nin sırrı.*

- Mundericdür tıynet-i pākūñde rāz-ı Murtażā / Mundericdür fiṭrat-ı zātuñda **sırr-ı Haydarî** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3*). [*sırr-ı Haydarî,*]

sırr-ı Hudā: *Allah'ın sırrı.*

- Ol cezbe ki var ‘aşık u cānān arasında / Bir **sırr-ı Hudādur** dil ile cān arasında (*Ferrī Dīvānı, Gazel 176, Beyit 1*). [*sırr-ı Hudā, -dur*]

sırr-ı la‘l: Dudağın sırrı.

- **Sırr-ı la‘lūn** ile lāl oldığuma ta‘n eylemez / Şem‘ ile zevk-ı sükūtın fehm iden pervānenūn (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 3*). [*sırr-ı la‘l, -ūn*]

sırr-ı leb: Dudağın sırrı.

- Cibrīl olursa vākıf-ı rāz olmaz ey perī / **Sırr-ı lebūn** ki hāne-i cānumda gizlidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 6*). [*sırr-ı leb, -ūn*]

sırr-ı lebūn vır-: Dudağın sırrını açığa vurmak.

- Dilden **viremem sırr-ı lebūn** semt-i zebāna / Dükkānçe-i dellālde rāzuñ yiri yokdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 4*). [*sırr-ı lebūn vır-, -e, -me, -m*]

sırr-ı lutf: Lütuf sırrı.

- Görmedi ‘aşk-ı mecāzuñ **sırr-ı lutfūn** āharı / Düst-ı Bākīye çü irdi rüy-ı dil ol bī‘adīl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 15, Beyit 3*). [*sırr-ı lutf, -uñ*]

sırr-ı mahabbet: Aşkın sırrı.

- Mektūm tura **sırr-ı mahabbet** yine dilde / Ol günde ki hep zāhir ü pinhān ola peydā (*Ferrī Dīvānı, Gazel 6, Beyit 4*). [*sırr-ı mahabbet,]*

sırr-ı nuhbe-i ma‘nā vü şüret: Suret ve hakikatin seçkin sırrı.

- Āgāh-ı remz-i zāhir ü bātin Hudā-şinās / İrmişdi **sırr-ı nuhbe-i ma‘nā vü şürete** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 3*). [*sırr-ı nuhbe-i ma‘nā vü şüret, -e*]

sırr-ı pāk: Temiz, mübarek sır.

- Şerbet-i Sa‘diyye ile mest-i ser-endāz olup / O tarīkuñ sırr-ı pāki ile bulmuşdı nevāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 9*). [*sırr-ı pāk, -i*]

sırr-ı Sultān-ı Veled: Sultan Veled’in sırrı. II Sultan Veled: Mevlana Celaleddin-i Rumī’nin oğlu, 14. yy.da yaşamış mutasavvıf ve şair.

- Nesl-i Mevlānādan oldıguñ şemis-veş āşikār / **Sırr-ı Sultān-ı Veled** sende sen anuñ mazharı (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 6*). [*sırr-ı Sultān-ı Veled,]*

sırr-ı tecrīd: Dünyadan kendini soyutlayarak Allah’a bağlanmanın sırrı.

- **Sırr-ı tecrīde** ireli el-hāk / Merka‘ u kisve neydügin bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 148, Beyit 3*). [*sırr-ı tecrīd, -e*]

sırr-ı vücūd: En mükemmel anlamdaki vecd hâlinin sırrı, Hakk’a ermenin sırrı.

- İtlākda ‘ārif olalı **sırr-ı vücūdı** / Reh-yāb-ı harīm-i harem-i rāz-ı Elestüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 2*). [*sırr-ı vücūd, -ı*]

sıtabl-ı makṭaʿ: Kalemlerin ucunun kesilip düzeltildiği ahır.

- Mîh-i yekde döndürüp Ferrî kümeýt-i hâmeyi / Bağladı haḳḳā **sıtabl-ı makṭaʿa** ferzâne at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [*sıtabl-ı makṭaʿ, -a*]

sıtınḡa: İstinga. Yelkenleri çeşitli yerlerinden çekerek toplamak suretiyle sarılmalarını kolaylaştıran donanım halatları. [ÖTS]

- İndirme şuya yelkenüñi mola sıpınḡa(?) / Liman-ı dile çekdiri vir ğabya **sıtınḡa** (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [*sıtınḡa,]*

sız-: İçkiden dolayı kendinden geçerek uyuyakalmak.

- Keyfiyyet-i mey almış o meh-pāreyi **sızmış** / Düşmüş dizime nāz u edeble uyumuşmuş (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [*sızmış, -mış*]

sî rūz: Otuz gün, ramazan.

- Vaşlı olur ümmîdi ile rüzede rüzî / Yandum amān âteşlere Sirozda **sî rūz** (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit 2). [*sî rūz,]*

sîb-i müferrih: Ferahlık veren elma.

- Top-ı zekānuñ kim kaçan ʿāşık tuta kefde / Bir **sîb-i müferrih** şanurum güşe-i rafda (Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1). [*sîb-i müferrih,]*

sîb-i retab: Taze, sulu elma.

- Hulyā-yı zenaḥdānın idüp dil o perînüñ / Maʿşüm-şıfat sîb-i reṭabla uyumuşmuş (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6). [*sîb-i reṭab, -la*]

sîb-i zekan: Çene elması, elmaya benzeyen çene.

- Eşküm ile eyledi **sîb-i zekanda** haṭ zuhūr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada ʿasker gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [*sîb-i zekan, -da*]
- Sebeb oldı haṭa zāhid yed-i şūmuñ keseli / Alma alma kelefî **sîb-i zekandan** kes eli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1). [*sîb-i zekan,]*
- Eşküm ile eyledi **sîb-i zekanda** haṭ zuhūr / Nemçeyi gör kim Kızıl Elmada ʿasker gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22). [*sîb-i zekan, -da*]

sîb-i zenaḥdān: Çene elması, elmaya benzeyen çene.

- Bir meh görünce **sîb-i zenaḥdān** ʿaraḳ-nişār / Fikrüm çeñe şuyı ile misket şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [*sîb-i zenaḥdān,]*
- Sākîden **sîb-i zenaḥdān** istesem alma dimez / Baña hükm itdürdi el-haḳ şan Kızıl Elmaya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 2). [*sîb-i zenaḥdān,]*

sicin: Zindan, hapishane.

- Ben o Yaʿküb-ı şafā-dîde-i emr-i ʿaksüm / Yūsuf-ı fikre **sicin** hāne-i aḫzānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13). [*sicin,]*

Sidre: Hz. Muhammed'in miraç gecesinde Cebrail ile birlikte yükseldiği yedinci kat semada bir makam.

- İ̄sī-i mu‘ciz-makālūm Cebrā’il-i fikretūm / Vahy ile dil **Sidresinden** Ferrī nāzildür baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 5*). [*Sidresinden, -sī, -n, -den*]
- Ben o Cibrīlūm yasağ lā-mekān olmaz baña / Öyle peykūm **Sidre** daği āşiyān olmaz baña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 1*). [*Sidre,]*
- Cünūn-ı ‘aşk ile Cibrīl olsam **Sidre** zindān / Baña hoş nağme-i zencīr ü hūy u hāy-ı gül-şen (*Ferrī Dīvānı, Gazel 151, Beyit 8*). [*Sidre,]*

Sidre-himmet: *Sidre’de mertebeli. (bk. Sidre).*

- Cibrīle çarḥ-ı atlası tar eylesem n’ola / Ḥayyāt-ı kāle-düz-ı kazā **Sidre-himmetūm** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 145, Beyit 3*). [*sidre-himmetūm, -üm*]

Sidre-nişīn-i emel: *Göğün yedinci katında bulunan istek, arzu meleği.*

- Cibrīl-i fikir **Sidre-nişīn-i emelūmdür** / Lāhūt-ı ümīd encūmen-i maḥfīlūmūzdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 70, Beyit 3*). [*Sidre-nişīn-i emel, -üm, -dür*]

sifal: *Testi.*

- Nūş-ı ḥand ile baña çāḥ-ı zenaḥ ‘arz itdi / Bildūm ‘işret-gehinūn cām u **sifali** küçücük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 4*). [*sifāli, -i*]
- Sākī o mey ki me’ḥaz aña ‘ayn-ı nūrdur / Ḥūrşīd **sifal** ü mey-gedesi bezm-i Tūrdur (*Ferrī Dīvānı, Terakib-bend 2, Beyit 37*). [*sifāl,]*

sifle: *Alçak, sefil.*

- Söyleşme şaḳın çarḥ-ı keç-etvār ile Neyyir / Her **sifleye** meyl eyleme akrān ile söyleş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 4*). [*sifleye, -y, -e*]

sihām: *Oklar.*

- Ḥāşiyet-i zātumda **sihām** olalı muzmer / Efsāne daği olsam o sīmīn-ten uyumaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 4*). [*sihām,]*

sihir-bāz ol-: *Büyücülük yapmak.*

- Ḥāme bu tarḥ-ı tazedde şūfīlik itmesün / Zāhid de Ferrī böyle **sihir-bāz olur** mı hīç (*Ferrī Dīvānı, Gazel 21, Beyit 5*). [*sihir-bāz ol-, -ur*]

sihr: *Sihir, büyü.*

- **Sihr**e nā’ildür o ğamze yāḥūd enbān-ı fiten / Pīçiş-i dildür o ğamze yāḥūd enbān-ı fiten (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 4*). [*sihr, -e*]

sihr it-: *Sihir yapmak, büyülemek.*

- Eş‘ār degül Ferrī gibi mu‘cize-gūyuñ / Su‘bān olıcak ḥāmesi **sihr ide** mi zanga(?) (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 7*). [*sihr it-, -e*]

sihr-i helāl: *Bir beyitte hem önceki hem de sonraki kelimelerle anlamca ilgili olan bir söz bulundurmak. Bazen güzel ve iyi söylenmiş sözler için de bu tabir kullanılabilir. [ADŞS “sihr-i halal” md.]*

- Ol şā‘irūm ‘īsā-makāl meydān-ı kuds olup mecāl / Şi‘rūm kamu **sihr-i helāl** her bir sözüm dürr-i yetīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 23*). [*sihr-i helāl,]*

silsile-cünbân-ı cünûn: Delilik zincirini kımlıdanan.

- Diyesin ey gam-ı zülfüm ile zâr u ahkâr / Ey olan **silsile-cünbân-ı cünûna** hem-ser (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 17). [*silsile-cünbân-ı cünûn, -a*]

silsile-i hatt: Ayva tüylerinden oluşan zincir.

- **Silsile-i hatt** ile cünbâdedür / Zencîrini şalıcı dîvânedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [*silsile-i hatt,]*

sîm-âb: Cıva. Titrek, kararsız, akışkan bir yapıya sahip bir madendir.

- **Sîm-âba** çeşm-i lutf ile itdüm nigâh-ı nâz / ‘Âşık-veş o da muhtarib [ü] bî-karârdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [*sîm-âba, -a*]
- O kadar muhtaribüm âteş-i ‘aşkuñ ile kim / Atsañ âteşlere ednâsını **sîm-âb** itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [*sîm-âb,]*

sîmin-ten: Teni gümüş gibi beyaz olan güzel.

- Gıpta ol şâhib-nişâb-ı vaşla kim sâgar be-kef / Sîneye her gice bir **sîmin-teni** ‘uryân çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [*sîmin-teni, -i*]
- Hâşiyet-i zâtumda sihâm olalı muzmer / Efsâne dañi olsam o **sîmîn-ten** uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [*sîmîn-ten,]*

Sîmurğ: Anka kuşu, Kafdağında yaşadığına inanılan efsanevi kuş.

- Çıkup cümle süfün yelken açınca rüy-ı deryâya / Per açdı güyiyâ **Sîmurğ** [u] ‘Ankâ âşiyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [*sîmurğ,]*

sîne: Göğüs, bağır.

- Hülâsa neş’e-i meyle o mest-i câm-ı şafâ / Şokuldı **sîneme** geldi tayandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [*sîneme, -m, -e*]
- Çeküp pîrâhenin hürşide beñzer **sînesin** açmış / Şeb-i bedr içre kettân-ı dile meh-tâb göstermiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [*sînesin, -si, -n*]
- Kocalum zülfünü hem yâd idelüm **sînesini** / Hâbeştâna varup şöhet-i Rûm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [*sînesini, -si, -n, -i*]
- **Sînesin** açup tamâm itdi ketân-ı şabrumı / Var mı inşâf it bu cezbe cevher-i meh-tâbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6). [*sînesin, -si, -n*]
- Ferriyâ tîr-i cefâsına bugün âmâcum / **Sînemi** tutdum açup ol kaşı ya niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5). [*sînemi, -m, -i*]
- Zânûda sebû elde kadeh **sînede** cânân / Bir dañi naşîb ola mı yârân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [*sînede, -de*]

sîne: Gönül, yürek.

- Âmac ideli **sînemüzi** gamze-i yâra / Âşub u belâ okları mâ’illerimüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4). [*sînemüzi, -müz, -i*]
- Şu‘le-i hüsnühle yakmış **sînede** ağıyar dağ / Hâne-i âteş-perestide belî çokdur çerâğ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 1). [*sînede, -de*]
- Bir Mevlevî-i Şems-likâ n’eyledüp itdi / Ney gibi delüp **sînemi** dağ eyledi yâ Hû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2). [*sînemi, -m, -i*]
- Niçe çāk eylemeyüm **sînemi** inşâf eyle / Cevr ü nâz u elemün bende taħammül mi kodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2). [*sînemi, -m, -i*]
- Tâ-be-key ‘aşkuñ idem **sînemde** pinhân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1). [*sînemde, -m, -de*]

- İtmedüñ mir'ât-âsâ şâf u bî-ğış **sîneñi** / Def' idüp gerd-i ğurûr u ğod-pesend ü kîneñi (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 3*). [*sîneñi, -ñ, -i*]

sîne-çāk eyle-: Gönül yaralamak.

- Rûz-ı maḥşerde girîbānum derîde zâr u zâr / Cevrûñ ey kıyâmet **sîne-çāk eyler** beni (*Ferrî Dîvânî, Gazel 193, Beyit 4*). [*sîne-çāk eyle-, -r*]

sîne-i berrāk: Parlak göğüs.

- Şâ'ir-i nâzûk-ḥayâle nâgehânî her zamân / Hâl-i rûy u **sîne-i berrākı** kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânî, Gazel 158, Beyit 2*). [*sîne-i berrāk, -ı*]

sîne-i dil: Gönül sinesi.

- Dâğ-ı 'aşk ile bulup **sîne-i dil** ârâyiş / Bezm-i gül-zâr gönül şahn-ı çerâğānumdur (*Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 26*). [*sîne-i dil,]*

sîne-i ehl-i maḥabbet: Aşk ehlinin, âşıkların kalbi.

- Ğamzede tîr-i teğâfûl âşikâr olmaḡdadur / **Sîne-i ehl-i maḥabbet** dâğ-dâr olmaḡdadur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 1*). [*sîne-i ehl-i maḥabbet,]*

sîne-i sad-çāk: Paramparça gönül.

- Zîkr eyleyüp ol mehle geçen demleri ey dil / Gel đarb idelüm **sîne-i şad-çāke** berāber (*Ferrî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 4*). [*sîne-i şad-çāk, -e*]

sîne-i sîmîn: Gümüş gibi beyaz göğüs.

- Hâlidüñ **sîne-i sîmîn** açup didüm hemîn / Hâziḥî Cennâtü 'Adnin fedḥulūhâ ḥâlidîn (*Ferrî Dîvânî, Matla 10, Beyit 1*). [*sîne-i sîmîn, -i, -n*]

sinek: Çift kanatlılardan, karasinek, sivrisinek gibi pek çok çeşidi olan uçucu böceklerin ortak adı.

- Şahne başkın diyerek bezme **sinek** şaldı rakîb / Mî'de-i meclisi müfsid o sinekdür biliriz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 3*). [*sinek,]*

sinek: Çift kanatlılardan, karasinek, sivrisinek gibi pek çok çeşidi olan uçucu böceklerin ortak adı. II Rakip.

- Şahne başkın diyerek bezme **sinek** şaldı rakîb / Mî'de-i meclisi müfsid o **sinekdür** biliriz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 3*). [*sinekdür, -dür*]

sîneve çek-: Kucaklamak, göğsüne yaslamak.

- Ğıbtā ol şāḥib-niṣāb-ı vaşla kim sāğar be-kef / **Sîneve** her gice bir sîmin-teni 'uryān **çek**er (*Ferrî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 3*). [*sîneve çek-, -er-y, -e*]

sipeh: Asker, ordu.

- Ceyş-i Ḥabeş mi bu ne **sipehdür** didüm didi / Fûrkāt deminde āḥ-ı nihānuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 4*). [*sipehdür, -dür*]

sipend: Tütsü olarak kullanılan üzerlik tohumu.

- Süveydâyı sevâd-ı hâlinüñ sevdâsına şaldık / O âteş içre kalb-i kalbi yandırdık **sipend** itdük (Ferî Divânı, Gazel 125, Beyit 5). [sipend,]

sipihre: Gökyüzü.

- Dûçar olup didüm fevtine târîh / Çıkup gitdi **sipihre** rûh-ı ʿİsâ (Ferî Divânı, Tarih 11, Beyit 4). [sipihre, -e]

sipihre: Baht, talih, kader.

- **Sipihrüñ** vazʿ-ı bî-dâdından itmezsem nʼola şekvâ / Kanaʿatden ser-i jülîdede bir miğferüm vardır (Ferî Divânı, Gazel 67, Beyit 4). [sipihrüñ, -üñ]

sipihre-i bî-mezâk: Tatsız felek, talih.

- Dür idüp dâr [u] diyârumdan **sipihre-i bî-mezâk** / İtdi ʿİsâ gibi tecrîd-âşinâ gurbet beni (Ferî Divânı, Gazel 196, Beyit 4). [sipihre-i bî-mezâk,]

sipihre-i maʿrifet: Marifet göğü. II Marifet: Tasavvufta "dört kapı" da denilen dört mertebeden (şeriat, tarikat, hakikat, marifet) en sonuncusu.

- **Sipihre-i maʿrifetde** zînet-efzâ / Semâ-yı hikmete Pervîn-i ʿaşkum (Ferî Divânı, Gazel 138, Beyit 2). [sipihre-i maʿrifet, -de]

sipihre-i sîne: Gönül gökyüzü.

- Şeb-i fûrkatde fîkr-i gamze cismüm dâğ dâğ itdi / **Sipihre-i sînem** üzre şubha kalmış ahterüm vardır (Ferî Divânı, Gazel 67, Beyit 2). [sipihre-i sîne, -m]

sîr-âb: Suya kanmış, taze.

- Dîdesi **sîr-âb** ammâ kim nîgeh hûn-âb-ı nâz / Şan açılmış ʿayn-ı Hızır içre gül-i şâd-âb-ı nâz (Ferî Divânı, Tahmis 3, Bend 1). [sîr-âb,]

sîr-âb it-: Tatmin etmek.

- Ferî beni **sîr-âb idemez** şeyhî zamânuñ / Cild ile yudar ise Futûhât [u] Kamûsı (Ferî Divânı, Gazel 197, Beyit 5). [sîr-âb it-, -e, -mez]

sîr-âb-ı hand u ğunc u tekellüm: Konuşma, naz ve gülüşün tazeliği, körpeliği.

- **Sîr-âb-ı hand u ğunc u tekellüm** içün lebüñ / Virmiş Hâkîm-i bezm-i ezel yohsa hab saña (Ferî Divânı, Gazel 3, Beyit 2). [sîr-âb-ı hand u ğunc u tekellüm,]

sîr-âb-ı nâz: Naza doymuş, kanmış.

- Gamze leb-rîz-i tegâfûl dîdesi **sîr-âb-ı nâz** / Turre sünbül ʿarızî bir gonce-i nâ-yâb-ı nâz (Ferî Divânı, Gazel 86, Beyit 1). [sîr-âb-ı nâz,]
- Ölmüşün ya nʼeylesün Ferî o şûh itmez dimâğ / Gamze leb-rîz-i tegâfûl dîdesi **sîr-âb-ı nâz** (Ferî Divânı, Gazel 86, Beyit 5). [sîr-âb-ı nâz,]

sîr-âb-ı revzen: Kana doymuş pencere.

- Tarf-ı hayâl-i yâra açup gizli manzara / Haset yolında dâğla **sîr-âb-ı revzen** ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [sîr-âb-ı revzen,]

Siroz: Yunanistan'ın kuzeydoğu kesiminde tarihi bir şehir.

- Vaşlı olur ümmîdi ile rûzede rûzî / Yandum amân âteşlere **Sirozda** sî rûz (Ferrî Dîvânı, Kit'a 7, Beyit 2). [Sirozda, -da]

Siroz-ı ciger-sûz: Çiğer yakan Siroz şehri.

- Çıkıldık çü Sitanbuldan eyâ Yûsuf-ı şânî / **Siroz-ı ciger-sûza** idüp 'atf-ı 'inânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 57). [Siroz-ı ciger-sûz, -a]

sî-rûze: Otuz günlük oruç.

- **Sî-rûze** koydı ol mühim incâz-ı va'dını / Bu çillemüzde hâk bu ki yok Ferriyâ riya (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [sî-rûze,]

sît: Ses, seda.

- Nuṭk iderken dem-i i'câzına kurbân olayum / Tûṭî-veş **sîtüne** âvâzına kurbân olayum (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 28). [şîṭüne, -üñ, -e]

sît ü şöret-i eş'âr: Şiirlerin iyi şöreti, iyi namı.

- Köhne-pîr olsaḡ da **sît ü şöret-i eş'âr** ile / Tâze terdür Ferriyâ tâ rûz-ı maḡşer nâmunuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [şîṭ ü şöret-i eş'âr,]

Sitanbul: İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti.

- Bâ'is-i tevḡîḡ-i devlet olmaḡa ayaklanup / Şâmdan geldi **Sitanbula** kademle hem-çü pây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 3). [Sitanbula, -a]
- Çıkıldık çü **Sitanbuldan** eyâ Yûsuf-ı şânî / Siroz-ı ciger-sûza idüp 'atf-ı 'inânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 57). [Sitanbuldan, -dan]

sitem-cû: Zulmeden, eziyet eden.

- Bend itdi dili âh o dü çeşmânı **sitem-cû** / Bir şîre meger gâlib olurmuş iki âhû (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1). [sitem-cû,]

sitem-i dil-ber: Sevgilinin eziyeti.

- **Sitem-i dil-ber** ü cevri-i felek ü baḡt-ı siyeh / Baña n'itdüklerini 'aşḡ ile söyler yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6). [sitem-i dil-ber,]

sitiḡnâ-yı Ayâz it-: Ayaz'a ihtiyaç duymamak. II Ayaz: Gazneli Mahmud'un kölesi.

- Men o Maḡmûdum **sitiḡnâ-yı Ayâz itsem** gerek / Yâra benden inḡitâ' için niyâz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [sitiḡnâ-yı ayâz it-, -se, -m]

sivâ: Başka, gayri.

- Cenāb-ı pīr-i muğāndan irüp fütūh-ı şabūh / Geçerdi cümle **sivādan** şarāb-lāy-ı kadeh (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [*sivādan, -dan*]

sivā: Başka, gayrı. II Allah'tan başka her şey.

- Ferrî geçerse cümle **sivāyī**‘aceb degül / Şūh-ı mecāz-ı hānde-liķāyī ‘aceb degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [*sivāyī, -y, -i*]
- Geçmiş idi ālāyış ü hāşāk [u] **sivādan** / Olmuşdı ma‘ārifle ‘aceb genc-i nihānī (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 2*). [*sivādan, -dan*]

Sivas: Şehir adı.

- Yümn ü ikbāl ile **Sivasa** kadem başdıgı dem / Cāmī‘ u cısr-i fenā-dīdeyi itdi ihyā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 4*). [*Sivasa, -a*]

sivāh: Kara. II Günah, küfür.

- Çün mazharıdır nūr-ı sefīd ile **siyāhuñ** / ĩmān u küfr zıkr-i şamed ile şanem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4*). [*siyāhuñ, -uñ*]

siyeh: Siyah, kara.

- Pīçide olup haţ ile la‘l gibi yāruñ / Güyā ki **siyeh** berg o gül-nāra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4*). [*siyeh,]*
- Mū degül rüyına ta‘līķ Hābeş-i şāhinden / ‘Azl için hūsnini haţdur **siyeh** atlas keseli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 2*). [*siyeh,]*

siyeh: Siyah, kara. II Kötü.

- Baht-ı bed yüzden düşürdi itdi künc-i ğam yirüm / Pek **siyeh** hāl-i perīşānum mişāl-i hāl u haţ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2*). [*siyeh,]*

siyeh-kāriyyet-i evzār-ı ‘āşık: Āşığın günahkārlığı.

- Hābeş şūhı gibidür ‘afv-ı Hākla / **Siyeh-kāriyyet-i evzār-ı ‘āşık** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 4*). [*siyeh-kāriyyet-i evzār-ı ‘āşık,]*

sizli bizli: Resmî, mesafeli.

- Bintü’l-‘inebde zāhid ile **sizli bizlidür** / Fertüt-ı meygede o sebebdan ikizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*sizli bizli, -dür*]

sohbet: Muhabbet, dostça konuşma.

- Meysüz erbāb-ı dile ülfet ü **şoĥbet** mi olur / Dilde ‘aşķ olmayıcak sözde letāfet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [*şoĥbet,]*
- Cān **şoĥbetini** gizlice cānānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1*). [*şoĥbetini, -i, -n, -i*]
- Gāh bāde gāhī **şoĥbet** ü ülfet ü üns gehī / O dem revā mı bağlana mey-hāneler rehi (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*şoĥbet,]*

sohbet-i cānān: Sevgilinin sohbeti.

- Vuşlatda dilā **sohbet-i cānāna** toylalmaz / Yek-lahza-i ‘ömr içre belī cāna toylalmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*soĥbet-i cānān, -a*]

sohbet-i leyl ü nehār: Gece ve gündüz sohbeti.

- Zülf ü ruh oldu **şoḥbet-i leyl ü nehārumuz** / Gönlümce baña rüz bu rüz oldu şeb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3). [şoḥbet-i leyl ü nehār, -umuz]

sohbet-i rindān: Rintlerle sohbet. (bk. rind).

- Esîr-i cām-ı ʿirfān u maḥabbet olduğumdandır / Bu dār-ı mülke ancak **şoḥbet-i rindān** için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 3). [şoḥbet-i rindān,]

sohbet-i Rûm eyle-: Anadolu'dan bahsetmek. II Sevgilinin beyaz teninden bahsetmek.

- Koḳalum zülfünü hem yād idelüm sînesini / Ḥabeşistāna varup **şoḥbet-i Rûm eyleyelüm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [şoḥbet-i Rûm eyle-, -y, -elüm]

sok-: Dahil olmasını sağlamak.

- Zāhidi ḥalka-i tevḥîde **şoḳup** kalkıdalum / Mazhar-ı ḥāl ola tā ḍarb-ı kudüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6). [şoḳup, -up]

sokul-: Yanaşmak, yaklaşmak.

- Ḥulāsa neşʿe-i meyle o mest-i cām-ı şafā / **Şoḳuldu** sîneme geldi tayandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [şoḳuldu, -dı]
- Ferrî niçün ol dîde-i ḡaddāra **şoḳulduñ** / Her ḡamzesi bir tîḡ idi cismüñ dile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5). [şoḳulduñ, -du, -ñ]

soñ: Gelecek, akıbet.

- Giry efgān ile olduğda **soñı** ḡayretdür / Raʿd u berḳ ile nüzül itse maṭar çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [soñı, -ı]

soñra: Sonra, daha ileri bir zamanda.

- Bî-dādıḡuña **soñra** gelür saña nedāmet / Her kār-ı bedüñ ehli peşimān olagelmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [soñra,]
- Güldürür ezhārı **soñra** başına çok iş açar / Rûy-ı yāra kendüsin beñzetmesin zinhār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3). [soñra,]
- **Soñra** sen āşaf-ı zî-şāna olup çāker-i ḥāş / Ker ü fer ü şerefüm oldı emîrāne bedîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 13). [soñra,]
- Bu vaşf ile Allāh için bir tölü nüş it / **Soñra** dil-i bî-çārenüñ aḡvālını güş it (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 56). [soñra,]

sor-: Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

- Rāst gelüp **şordum** o şeh-nāz u nevā-sāza didi / Ṭāhirüñ büselik içre bu naḳış kārıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [şordum, -du, -m]
- Dirdi o büt eyyām-ı firākı baña **şor** kim / Biz mālîk-i rüz-nāmçe-i Şeyḫ Vefāyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [şor,]
- O şūḫ-ı tāze-i nev-ḥîzi **şorma** baña(?) velî / Olur fütādeler üftādegāndan maḡzūz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4). [şorma, -ma]
- Gamuñla kārı gül-geşt-i beyābān-ı cünün oldı / **Şorarsañ** Ferrî-i zārı gezer dîvānedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5). [şorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

söyle-: Demek.

- Hicrūnle **söyle** niceye dek zār sevdiğüm / Var mı vişāle var mı ‘aceb bir sebep saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [söyle,]
- Râz-ı nihân-ı ‘aşkuñı Cibrîle **söylemem** / Cebr-i müjeyle şimdi hemân söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [söylemem, -me, -m]
- Bak hüsni-yâre ‘işveye kân **söylerüm** saña / Melcâ-yı ğunc u maşdar-ı ‘ân söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [söylerüm, -r, -üm]
- Bak hüsni-yâre ‘işveye kân söylerüm saña / Melcâ-yı ğunc u maşdar-ı ‘ân **söylerüm** saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [söylerüm, -r, -üm]
- Çeşm ü nigâh u ğamze-fiten-sâz mekr ü şûr / Cādū-yı semt-i Bâbili şan **söylerüm** saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [söylerüm, -r, -üm]
- Ey hâcibân u ğamzesi tîr ü kemân-ı nâz / Rûh-ı revân-ı kudsî nişân **söylerüm** saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [söylerüm, -r, -üm]
- Râz-ı nihân-ı ‘aşkuñı Cibrîle söylemem / Cebr-i müjeyle şimdi hemân **söylerüm** saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [söylerüm, -r, -üm]
- Nakd-i hülûş-ı ‘aşkumı toĝrı bilen disün / Ben şâ‘irüm ki belki yalan **söylerüm** saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [söylerüm, -r, -üm]
- İ‘câzdur ki hâl-i siyeh oldı zîb-i ruh / Mihr içre müşek itdi mekân **söylerüm** saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [söylerüm, -r, -üm]
- Hummâ-yı ‘aşkuñ itdi perişân Ferrîyi / Ey şûh şanma kim hezeyân **söylerüm** saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [söylerüm, -r, -üm]
- Hâl-i ruhuñla bir giceci bülbül oldı dil / Ferrî‘aceb mi **söyler** ise buldı hab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [söyler, -r]
- Sitem-i dil-ber ü cevri-i felek ü baht-ı siyeh / Baña n’itdüklerini ‘aşk ile **söyler** yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6). [söyler, -r]
- Zümre-i Meşşâ‘iyânı **söyle** var mı şuşduran / Ya ğürüh-ı h’âce-i İşrâkı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [söyle,]
- Ey mürüvvetsüz mürüvvetsüz vefâsuz Ferrîñüñ / Sevmeye var mı kuşurı **söylesün** aħbâb da (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7). [söylesün, -sün]
- Çeşmi hāmūş-ı sitem âvâre söyler söylese / **Söylemez** ehl-i dile aĝyâra söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [söylemez, -mez]
- Öyle mest-i naħvet ü nâz oldı ol nâzende şûh / **Söylemez** baña dönüp dîvâra söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [söylemez, -mez]
- Çeşmi hāmūş-ı sitem âvâre **söyler** söylese / Söylemez ehl-i dile aĝyâra söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [söyler, -r]
- Çeşmi hāmūş-ı sitem âvâre söyler söylese / Söylemez ehl-i dile aĝyâra **söyler** söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [söyler, -r]
- ‘Arz ider tîĝ-ı tegâfûl ğamzesin ĩmâ idüp / ‘Âşıka şemşîr ü ya ğaddâra **söyler** söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [söyler, -r]
- Koymamışdur nuţka tākāt bende de ol bî-vefâ / Yoħsa hâlün bu dil-i bî-çâre **söyler** söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [söyler, -r]
- Öyle mest-i naħvet ü nâz oldı ol nâzende şûh / Söylemez baña dönüp dîvâra **söyler** söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [söyler, -r]
- Harf alınmaz ol büt-i fettâna ibrâm eyleme / Ferrîyâ bî-ġânedür eşrâra **söyler** söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [söyler, -r]
- Çeşmi hāmūş-ı sitem âvâre söyler **söylese** / Söylemez ehl-i dile aĝyâra söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [söylese, -se]
- Çeşmi hāmūş-ı sitem âvâre söyler söylese / Söylemez ehl-i dile aĝyâra söyler **söylese** (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 1). [söylese, -se]
- ‘Arz ider tîĝ-ı tegâfûl ğamzesin ĩmâ idüp / ‘Âşıka şemşîr ü ya ğaddâra söyler **söylese** (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2). [söylese, -se]
- Koymamışdur nuţka tākāt bende de ol bî-vefâ / Yoħsa hâlün bu dil-i bî-çâre söyler **söylese** (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [söylese, -se]
- Öyle mest-i naħvet ü nâz oldı ol nâzende şûh / Söylemez baña dönüp dîvâra söyler **söylese** (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4). [söylese, -se]
- Harf alınmaz ol büt-i fettâna ibrâm eyleme / Ferrîyâ bî-ġânedür eşrâra söyler **söylese** (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 5). [söylese, -se]
- Âyîneçilik itme ‘akâ‘idde de vâ‘iz / Bul şüretini **söyle** ki Mir‘ât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [söyle,]
- Nev-be-nev **söyler** yakînen cezm iden ehl-i derün / Dür-bîn-i hâmesi tevfiķe mazhar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14). [söyler, -r]
- Didüm evşâfuña bir tâze ğazel lâyıkdur / **Söyle** söyle didi ‘âşık benüm ‘unvânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23). [söyle,]

- Didüm evşāfuña bir taze gazel lāyıkdur / Söyle **söyle** didi ‘aşık benüm ‘unvānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23). [söyle,]
- Keşf idüp derd-i nihānı nice Ferrî **söylesün** / Va‘de-i ferdā ile mümkün mi gönlin eylesün (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5). [söylesün, -sün]
- Ferrî tıyıcak târihini **söyledi** nâ-çar / Ruhsāre-i nūrında haṭı nūrun ‘alā nūr (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 5). [söyledi, -di]

söylen-: Denmek, bahsedilmek.

- Çok şive geçdi şüret-i nāz u niyāzda / **Söylendi** cümle rāz-ı nihān leb-be-leb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [söylendi, -di]
- Ferrî düşünce **söyleniyor** nev-be-nev gazel / Ammā bu güne taze-edā cā-be-cā düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 9). [söyleniyor, -i, -yor]
- N’ola bu ṭab‘-ı gevher-pāş ile maḥsūd-ı ‘ālemseñ / Cihānda Ferriyā faṣl eyle şānuñ **söylenür** yir yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [söylenür, -ür]
- Dönmesün öldi diyü **söyleniyor** haṭı-ı ruḥı / Korkarım tiz yetişür kara haber çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [söyleniyor, -i, -yor]

söyleş-: Konuşmak, sohbet etmek.

- Esrār-ı dili dil-ber-i ṭannāz ile **söyleş** / Var tūṭı gibi āyine-i rāz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [söyleş,]
- Esrār-ı dili dil-ber-i ṭannāz ile söyleş / Var tūṭı gibi āyine-i rāz ile **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1). [söyleş,]
- Şayd-ı dile çeşmüñ yeter ağıyāra tıyurma / Ey şūḥ o sözi şāhin ü şeh-bāz ile **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [söyleş,]
- Yüz virme nigāhum seni āzürde iderse / Geh vāz-ı tegāfülle gehī nāz ile **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3). [söyleş,]
- Ebrūları şaffında koyup kıl ile kālī / Tenhāda anı ḥāme-i i‘cāz ile **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4). [söyleş,]
- Zār-ı dil ü ‘aşkı ḡarazuñ fehm ise ey büt / Ferrî gibi bir mu‘cize-perdāz ile **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [söyleş,]
- Vaşluñ ezeli **söyleşüp** ey yār virilmiş / İkrār virilmiş (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2). [söyleşüp, -üp]
- Gencine-i ḥüsnüñ dil-i vīrānla **söyleş** / Hāl añlar iseñ cāzibe vü ānla söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1). [söyleş,]
- Gencine-i ḥüsnüñ dil-i vīrānla söyleş / Hāl añlar iseñ cāzibe vü ānla **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1). [söyleş,]
- Bak sözlerine çāk-i girībānla **söyleş** / Esrār-ı leb-i yārı yūri cānla söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1). [söyleş,]
- Bak sözlerine çāk-i girībānla söyleş / Esrār-ı leb-i yārı yūri cānla **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1). [söyleş,]
- Cān şöḥbetini gizlice cānānla **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1). [söyleş,]
- Bārān-ı sirīşküñ aḳıdup sū-yı belāda / Var Nūḥ gibi sen daḥi tūfānla **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2). [söyleş,]
- Eş‘ār ile ister ise Qur‘ānla **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [söyleş,]
- Söyleşme şakın çarḥ-ı keç-etvār ile Neyyir / Her sifleye meyl eyleme akrān ile **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4). [söyleş,]
- Ferrî gibi bir nādire-sencānla **söyleş** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [söyleş,]
- **Söyleşme** şakın çarḥ-ı keç-etvār ile Neyyir / Her sifleye meyl eyleme akrān ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4). [söyleşme, -me]

söylet-: Konuşturmak, anlattırmak.

- Ben dil-şüdesin **söyledüp** eylerdi şeker-ḥ‘āb / Efsāne-i Mecnūnı ‘aceble uyumuşmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [söyledüp, -üp]
- Bezm-i meyde sāḳı-i sīm-sāḳı kimdür **söyleden** / Ol ‘Irāḳī dil-bere ‘uşşāḳı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [söyleden, -en]
- Bezm-i meyde sāḳı-i sīm-sāḳı kimdür söyleden / Ol ‘Irāḳī dil-bere ‘uşşāḳı kimdür **söyleden** (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [söyleden, -en]

- Şā'ir-i nāzūk-ḥayāle nāgehānī her zamān / Ḥāl-i rüy u sīne-i berrākı kimdür **söyleden** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2*). [söyleden, -en]
- Mey-gede iskemlesinde mesti kimdür ağladan / Kürsilerde vā'iz-i zerrākı kimdür **söyleden** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3*). [söyleden, -en]
- Zümre-i Meşşā'iyānı söyle var mı şuşduran / Ya gürüh-ı h'âce-i İşrākı kimdür **söyleden** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4*). [söyleden, -en]
- Zāhidā ta'n eylemezdüñ lā-übālī kālīne / Vākıf olsañ Ferrî-i müştākı kimdür **söyleden** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 5*). [söyleden, -en]

söyün-: Sönmek, parlaklığı gitmek. [TDKTS]

- **Söyündi** süz-ı dil farkında dūd-ı āh olup bezmde / Ümīd itmey vişālin 'ide lāyık micmerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [söyündi, -di]

söz: Laf, kelam, konuşma.

- Meysüz erbāb-ı dile ülfet ü şoḥbet mi olur / Dilde 'aşk olmayıcak **sözde** letāfet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [sözde, -de]
- Şayd-ı dile çeşmüñ yeter ağıyāra tıyurma / Ey şüh o **sözi** şahin ü şeh-bāz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2*). [sözi, -i]
- Ammā ne çāre derd ile bir **söz** gelür semt-i dile / Ya'nī ki cānāndan gele itsem gerek bī-bāk ü bīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [söz,]
- **Söze** taṭvīl ile tekşīr-i sevād itmeyelüm / Hāşılı 'āṭıfetüñde olamaz kāl ile kıl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 4*). [söze, -e]
- Baḳ **sözlerine** çāk-i girībānla söyleş / Esrār-ı leb-i yārı yūri cānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1*). [sözlerine, -ler, -i, -n, -e]
- Vaşında da olsam n'ideyüm 'ahdi hep 'arküb / Güftarı dūrüg **sözleri** hep va'de-i kemmün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [sözleri, -ler, -i]

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi. II Şiir.

- Kim dir ki **sözde** reşk-i Mesīhā-yı Meryem it / Merd ol cihānda Meryem-i ma'nīyi mahrem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [sözde, -de]
- Dil-ber ü mey sāz u **söz** yārān u 'āşık bundadur / Sāgar-ı şahbāyı sākī gel bertü rindāna at (*Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [söz,]
- Nedür bu Cünnetü'l-Esmā gibi serī'u'l-eşer / **Sözün** ya yād-ı 'Alī Ferrî ya du'a-yı kadeḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5*). [sözün, -ün]
- Ol şā'irüm 'İsā-makāl meydān-ı kuds olup mecāl / Şi'rüm kamu sihr-i helāl her bir **sözüm** dürr-i yetīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [sözüm, -üm]
- Bir cām-ı şahbādur **sözüm** bir rüh-ı ma'nādur sözüm / Nuṭḳ-ı Mesīhādur sözüm lutf eylemiş Zāt-ı 'Alīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [sözüm, -üm]
- Bir cām-ı şahbādur sözüm bir rüh-ı ma'nādur **sözüm** / Nuṭḳ-ı Mesīhādur sözüm lutf eylemiş Zāt-ı 'Alīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [sözüm, -üm]
- Bir cām-ı şahbādur sözüm bir rüh-ı ma'nādur sözüm / Nuṭḳ-ı Mesīhādur **sözüm** lutf eylemiş Zāt-ı 'Alīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [sözüm, -üm]

söz aç-: Bir konu üzerine konuşmaya başlamak.

- Dil derd ü ḡamından bu gice yāra açıldı / Sevdā **sözini açdı** ne çok yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1*). [söz aç-, -i, -n, -d]

söze gir-: Lafa girmek, bir konuda konuşmaya başlamak.

- Eş'ār ile ister ise Qur'ānla söyleş / **Gir** 'aşk u maḥabbet **sözine** yār ile Neyyir (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [söze gir-, -i, -n]

sü: Taraf, yön.

- Gökşuya dön de gel ne olur dün de bekledüm / Rāhuñ o **sūya** her zamān ey bī-vefā düşer (*Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 4*). [*sūya, -y, -a*]
- Mā'il it deryā-yı t̄ab'-ı Ferrīye gel meşrebi / Şīve-i 'aks ile reşk itdür o **sūya** kevkebi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 5*). [*sūya, -y, -a*]
- Zerķ u riyāyı seyle virür sâde-dil olur / Her **sūda** naķş-ı zevķ-ı dili bī-ta'ab bulur (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Beyit 36*). [*sūda, -da*]
- Beñzemez ğayrıya her **sūya** aķar mişl-i miyāh / Şimdi ammā yine bir dāma t̄utuldı ey şāh (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 3, Beyit 11*). [*sūya, -y, -a*]

su: Deniz, akarsu veya göl gibi su kitlesi.

- Olur **şuda** semek gökde melek āvāre-i vaşluñ / Olur sevdāñ ile 'ālemde hem-derd-i düġāhumdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 2*). [*şuda, -da*]
- Baħr-ı zehār-ı 'aşķı geķüp keştī-i heves / Cūy-ı murāda girdi selāmet **şuyındadur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 5*). [*şuyındadur, -y, -ı, -n, -da, -dur*]
- İndirme **şuya** yelkenüñi mola sıpınġa(?) / Liman-ı dile çekdiri vir ġabya sıtınġa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 163, Beyit 1*). [*şuya, -y, -a*]

su: Hidrojenle oksijenden oluşun, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.

- Dil teşnesidür küyuña varmak diler ammā / Nevmiđi çeken ya **şuyıdur** ya ecelidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 5*). [*şuyıdur, -y, -ı, -dur*]

su: Bazı meyve ve sebzelerden sıkımak suretiyle elde edilen sıvı veya bazı bitkilerden damıtılmak yoluyla elde edilen sıvı.

- Haţtuñ derün-ı hūyda ki tal'at şuyındadur / Meylüm oġul otı ile şevket **şuyındadur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 1*). [*şuyındadur, -y, -ı, -n, -da, -dur*]
- Bir meh görünce sīb-i zenaħdān 'araķ-nişār / Fikrüm çeñe şuyı ile misket **şuyındadur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 2*). [*şuyındadur, -y, -ı, -n, -da, -dur*]

su: Bir yüzeyde bulunan su damlacıkları.

- Bir meh görünce sīb-i zenaħdān 'araķ-nişār / Fikrüm çeñe **şuyı** ile misket şuyındadur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 2*). [*şuyı, -y, -ı*]

su: Cevher elmasın suyu.

- Çeşmi ne t̄urfe ġamzesine virdi āb [u] t̄āb / Elmāsuñ ancak ezyed-i kıymet **şuyındadur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 3*). [*şuyındadur, -y, -ı, -n, -da, -dur*]

su: Tarz, yol, hāl, durum. [TDKTS]

- Ferrī 'ızārı şeb-nem-i eşkümlle buldı t̄āb / Şimdi o verd-i bāġ melāmet **şuyındadur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 6*). [*şuyındadur, -y, -ı, -n, -da, -dur*]
- Mü'eyyed rāyet-i iclālī seyf-i ķātı'ı manşūr / **Şuyın** buldurdı baħt u t̄ālī'ı hep aħterān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 10*). [*şuyın, -y, -ı, -n*]

su: Kılıç yapılırken çeliġe verilen su.

- T̄iġ-ı t̄iz-i ġamze bulmuş **şuyını** Ġamgam gibi / Cān-sitānlıkdan nigāhı rāzī vū ġurrem gibi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 3*). [*şuyını, -y, -ı, -n, -ı*]

su uvrur düşmen uvruramaz: "Düşmana karşı her zaman uyanık davranmak gerekir." anlamında kullanılan bir söz.

- H'âb aldı eger dil-beri bîdâr rakîb âh / Meşhûr meşeldür **şu uyur düşmen uyumaz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [şu uyur düşmen uyumaz,]

su'âl it-: Sormak.

- Göricek ol şaḥn-ı 'Adn-ı unvânı **itdüm** çün **su'âl** / Didi Sa'dî-i suḥan-ver yapdum adum kendüme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2). [su'âl it-, -dü, -m]

su'ḥbân: Büyük yılan, ejderha.

- Eş'âr degül Ferrî gibi mu'cize-güyuñ / **Su'ḥbân** olıcak ḥâmesi sihr ide mi zanga(?) (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [su'ḥbân,]

sû-be-sû: Taraf taraf, her yan.

- Giryem ihâta eyledi dünyâyı **sû-be-sû** / Baḥr-ı Muḥîte hiç seferüñ yok midur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 3). [sû-be-sû,]
- Tütalım ki **sû-be-sû** ol mâhî lâlâ gezdürür / Ya felekde mihr-i şevk-efzâyı kimdür gezdüren (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3). [sû-be-sû,]
- Ğark-ı seyl-âb eyler âḥir gül-şen içre **sû-be-sû** / Eylemiş âb-ı sirişk-i bülbülü enhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [sû-be-sû,]
- İnâre eyleyince **sû-be-sû** ṭop-ı 'adû-kübî / Şadâsı der-'akab irişdi gûş-ı düşmenân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [sû-be-sû,]

subḥ: Sabah.

- Ferrî ṭolanur **şubḥa** deḡin her gice küyuñ / Pervâneye şem' şem'e de pervâne münâsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7). [şubḥa, -a]
- Haṭṭ u rüyın 'âlem-i 'aşkuñ şeb ü rûzı şanup / Gâ'ib itdürdi baña **şubḥ** ile şâmı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [şubḥ,]
- Şeb-i fûrkatde fikr-i ġamze cismüm dâḡ dâḡ itdi / Sipihr-i sînem üzre **şubḥa** kalmış aḥterüm vardur (Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [şubḥa, -a]
- Firâşum **şubḥa** dek her gice süzen-zârdur sensüz / Mürüvvetsüz gül-i taşvîr-i bâliş ḥârdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [şubḥa, -a]
- Geh tal'atuñda gâhî de zülfüñde dîdemüz / Ey şâh-ı 'işve **şubḥ** u mesâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [şubḥ,]
- Fikr-i ḥaṭ u rüyumla miḥen-dâr u perîşân / Miḥnetde idi ḥâşıl eger **şubḥ** u eger şâm (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 53). [şubḥ,]

subḥ-ı ferhunde-i ümmîd: Ümidin kutlu, mübarek sabahı.

- Hâşılı ye's ile âzürde-dilüm ey Ferrî / **Şubḥ-ı ferhunde-i ümmîdimi** bekler yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7). [şubḥ-ı ferhunde-i ümmîd, -i, -m, -i]

sudâ'-ı 'aşk: Aşkta kaynaklanan baş ağrısı, sersemlik.

- Meyle ḥumâr-ı renc-i hicir bâz olur mı hîç / Şandal **sudâ'-ı 'aşka** devâ-sâz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [sudâ'-ı 'aşk, -a]

sûde-i elmâs: Elmas tozu, kırıntısı.

- Zaḥm-ı dilümde kalmadı nâsûra ihtiyâc / Sen ṭurma daḡı **sûde-i elmâsı** merhem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [sûde-i elmâs, -ı]

sudûr it-: Meydana gelmek, ortaya çıkmak.

- Lā hayra fihim **itmiş** iken Ferriyā **şudür** / ‘Aşka teveğğul itme kırı müdde‘ā imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6). [şudür it-, -miş]

sudür-ı vuslat: Kavuşmanın gerçekleşmesi.

- Alışdum Kays-veş semt-i cününde sāha-peymāya / **Şudür-ı vuslatuñda** ‘ayş u nūşa gayrı hācet yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [şudür-ı vuslat, -uñ, -da]

sûf: Yün, yünlü dokuma.

- Geldükde bezm-i ‘işretüme şüfî **şüfla** / Şeytân görindi şanki ‘anāşır zurüfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [şüfla, -la]

süfî: Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan kişi.

- Başdan çevirdi keşmekeş-i kayd[ı] rind-i hāş / Sen tırma **şüfî** sübha-i ezkārı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [şüfî,]
- **Şüfîye** şafāsın komazuz bezm-i cinānuñ / Hürîlerini mekr ile ifsād iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5). [şüfîye, -y, -e]
- Vâsıl iken hey meded terk-i müsemma eyleyüp / Ne belādur kim yine **şüfî** gibi esmādayum (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [şüfî,]
- Geldükde bezm-i ‘işretüme **şüfî** şüfla / Şeytân görindi şanki ‘anāşır zurüfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [şüfî,]
- **Şüfî** bizi ger şavma‘adan şavmağa gelse / Ayaqlanuruz şahn-ı harābāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 6). [şüfî,]
- Fetḥ eylemedi **şüfî** bize şavma‘a bābın / Döndük yolumuz hāne-i hāmmāre açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [şüfî,]

süflük it-: Sofuluk taslamak.

- Hāme bu tarḥ-ı tazedde **süflük itmesün** / Zāhid de Ferrî böyle sihir-bāz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [şüflük it-, -me, -sün]

sufûf: Saflar, sıralar, diziler.

- Kendi ḥatıdur Āşaf-ı zî-şān [ü] ekremüñ / Şanki **sufûf** bezm-i Süleymāna şān virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 7). [şufûf,]

suhan: Söz, kelim. II Şiir.

- Çok nükte-senci bu gâzelüm güm-sürāğ ider / Ferrî **suḥanda** hüsni edāya şapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [suḥanda, -da]
- Ferrî **suḥanuñda** ne bu te'sîr-i güdāziş / Güyā dil-i pür-şürinuñ āteş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5). [suḥanuñda, -uñ, -da]
- Mey ü maḥbûb zikrinden **suḥān** tezyîndür maḥşad / Suḥan-dān-ı selef böyle leṭāfet virdi ma'nāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24). [suḥān,]
- Vus'umca kuluñ da **suḥana** eylesem āğāz / Her ḥall-i nüket müşkil-i fehm [ü] ḥiredāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15). [suḥana, -a]
- **Suḥanum** āb-dih-i gül-şen-i ma'nîdür kim / Āb [u] tābına pesend itmededür Mikā'îl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 26). [suḥanum, -um]
- Çün ḥakikat şāyi' oldı yār ile esrārumuz / Her **suḥanda** ba'de-zîn terk-i mecāz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2). [suḥanda, -da]

suhan-dān-ı selef: Güzel söz söylemeyi bilen öncekiler.

- Mey ü maḥbûb zıkrinden suḥān tezyîndür maḥşad / **Suḥān-dān-ı selef** böyle leṭāfet virdi ma'nāya (Ferri Divānı, Kaside 3, Beyit 24). [suḥān-dān-ı selef,]
- Reh-i nā-refteyi baḥr-i dilümde bendeñüz buldum / **Suḥān-dān-ı selefden** olmuş ol vādī nihān üzre (Ferri Divānı, Kaside 7, Beyit 42). [suḥān-dān-ı selef, -den]

suhan-perver: Güzel sözler bulan, güzel söz söylemeyi bilen.

- **Suḥān-perver** yanında ḥod-fürüṣa i'tibar itmez / Tururken ṣāh-bender bender-i ma'nāda çerçi ne (Ferri Divānı, Tahmis 12, Beyit 15). [suḥān-perver,]

suḥān-sencî-i 'Avnî-i belāğat-güster: Belagati kuvvetli Avnî'nin, yerinde söz söyleyiciliği.

- **Suḥān-sencî-i 'Avnî-i belāğat-güsterüñ** Ferri / Şafā-yı nüktesiyle nakd-i hüṣuñdan ırağ olduñ (Ferri Divānı, Gazel 124, Beyit 5). [suḥān-sencî-i 'Avnî-i belāğat-güster, -üñ]

suhan-ver: Güzel ve düzgün söz söyleyen.

- Besdür ıtnāb idelüm gayrı du'āya ibtidā / Anı encām-ı suḥanda her **suḥān-ver** gösterür (Ferri Divānı, Kaside 6, Beyit 26). [suḥān-ver,]

sūhte: Yanmış, aşık.

- Vā-sūhteyüm **sūhte** aḥvāl-i diğēr-gün / Yandı amān āteşlere yandı dil-i maḥzūn (Ferri Divānı, Terkiḥ-bend 1, Beyit 17). [sūhte,]

sū-i 'amel: Kötü, yanlış iş.

- Sū-i 'amele itmede günden güne teşvîk / 'Uşşākinuñ ol zülf ki tül-ı emelidür (Ferri Divānı, Gazel 43, Beyit 4). [sū-i 'amel, -e]

sū-i zıkr-i Sāmīrî: Samirî'nin kötü anılması. II Samirî: Hz. Musa, Tur'a çıktığında İsrailoğullarını altından yaptığı buzağıya tapmaya sevk eden kişi.[TDVİA "Sāmīrî" md.]

- Sakın bir kār-ı nā-hem-vār ile şöhret-peṣîr olma / Hemîşe **sū-i zıkr-i Sāmīrî** gūsāleden gelmiş (Ferri Divānı, Tahmis 4, Bend 4). [sū-i zıkr-i Sāmīrî,]

sūk [u] bāzār-ı ḥaşr: Kıyamet çarşısı ve pazarı.

- Rāh-ı 'aşkında olan kâle-i feyzi bey'ā / **Sūk [u] bāzār-ı ḥaşr** gūşe-i dükkānumdur (Ferri Divānı, Kaside 9, Beyit 3). [sūk [u] bāzār-ı ḥaşr,]

sūk-ı Naşārā: Hristiyanların çarşısı.

- Keyfiyyetüm añlanmadı nā-dān arasında / Muṣḥaf gibi şān **sūk-ı Naşārāda** ġarībüm (Ferri Divānı, Gazel 131, Beyit 2). [sūk-ı Naşārā, -da]

sulan-: Sulu duruma gelmek.

- Vişāle teşne dilüm seyr idüp o la'l-i lebūñ / Deḥānum 'atş diyerek **şulandı** yatdı bu şeb (Ferri Divānı, Gazel 14, Beyit 2). [şulandı, -dı]

sulan-: Su ihtiyacını gidermek.

- Buldukda zülâliyle Hızır gibi **şulandum** / Ammâ ki bulandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 3*). [*şulandum, -du, -m*]

sultân: *Hükümdar, padişah.*

- **Sultâna** gazel virsek eger baht o kadar kim / Er-rızku ‘ala’llâh yazar maṭlabumuzda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2*). [*sultâna, -a*]
- Evreng-i dil ḥakaniyum taht-ı suḥan **sultâniyum** / Nazm ile neşrûn kâniyum maḥsûd her şaḥş -ı le’îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*sultâniyum, -ı, -y, -um*]
- Hürde-sâlûm gerçi **sultânûm** velî zûr-âverûm / Sâl-ḥurde şâ’irân eyler ise inkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [*sultânûm, -um*]

Sultân Selîm: *III. Selim, Osmanlı padişahı (1789-1807). [TDVİA “Selim III” md.]*

- Şeh-bâz-ı evc-i merḥamet ‘Ankâ-yı Kâf-ı ma‘delet / Tāvus-ı bāğ-ı saltanat şâh-ı cihân **Sultân Selîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [*Sultân Selîm,]*
- Dilâ gel gör bu elṭâf-ı Hudâvend-i Ḥalîmi / K’idüp perdâziş-i evreng-i dîn Sultân Selîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 1*). [*Sultân Selîm, -i*]
- Ya’nî kim **Sultân Selîm** mâlik-i seyf ü kalem / Hüsn-i ḥattın görmemişdür kimseler bir şâhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 3*). [*Sultân Selîm,]*
- Ol yegâne Mehdî-i devrân ki oldı ḥuṭbesi / Pâdişâ vü Cem-şiyem kuṭb-ı zamân **Sultân Selîm** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2*). [*Sultân Selîm,]*
- Nâvek atup biñ adum câya o şâh-ı kâm-rân / Şân ile taş dikdi meydânda gelüp **Sultân Selîm** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5*). [*Sultân Selîm,]*

sultân-ı cünûn: *Delilik padişahı.*

- Kâkül ü zülfin taḥayyül eylesem ol kâfirûn / Tab‘a **sultân-ı cünûn** zencîr-i sevdâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [*sultân-ı cünûn,]*

sultân-ı nuḥûset-zede-i bezm-i ğam: *Gam meclisinin uğursuzluğa uğramış sultanı.*

- Ben o **sultân-ı nuḥûset-zede-i bezm-i ğamum** / Hüsn-i ruḥsâre-i bahtumda[ki] ye’s ânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*). [*sultân-ı nuḥûset-zede-i bezm-i ğam, -um*]

Sulu Manastır: *Kevork (Surp) Kilisesi. İstanbul'da Kocamustafapaşa'da bir kilise. Kiliseye ait bir sarnıcın bulunması sebebiyle "Sulu Manastır" olarak anılmıştır. Kilise, 1461'de Fatih'in emriyle tesis edilen İstanbul Ermeni Patrikliğine verilmiştir. Kilisenin Ermenilere verilmesini kabullenemeyen Rumlarla Ermeniler arasında kan dökülmesine varan vakalar yaşanınca kilise bir dönem "Kanlı Kilise" olarak da anılmıştır. [DBİA “Kevork (Surp) Kilisesi” md.]*

- Revzen-i Kanlı Kilîsâdur dü çeşm-i intizâr / Oldı ya **Sulu Manastır** bâbı çeşmânûm Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6*). [*Sulu Manastır,]*

sümnât: *Hindistan'da Gücerat diyarında vaktiyle mevcut ve meşhur bir mabet olup Hindîlerin Mabut Siva'ya ibadet etmelerine mahsus büyük ve süslü puthane. [ETEM “sumnat” md.]*

- Seni Babaya toğrı dil alup gitmek diler cânâ / Vedâ‘ it **sümnâta** var Menâta Meryem Anaya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4*). [*sümnâta, -a*]

sümnât-ı ‘aşk: *Aşk kilisesi, puthanesi.*

- **Sümnât-ı ‘aşkınuñ** kıssîsi oldum ey şanem / Beste-i zünnâr-ı zülfüñ oldı gerdânûm Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [*sümnât-ı ‘aşk, -ı, -nuñ*]
- **Sümnât-ı ‘aşkına** kıssîs idüp cân u dili / İmtinâ‘ itdürdi ‘aşkı râh-ı mâdergânede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4*). [*sümnât-ı ‘aşk, -ı, -n, -a*]

şun^c: İş, fiil.

- Bir kemân-keşlik degül her **şun^cda** dâd-ı ilâh / Bir hünereyle eylemiş aña ‘adîlini ‘adîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 3). [şun^cda, -da]

şun^c-: Bir şeyi birine nezaketle vermek, takdim etmek.

- Nüş eyle gâhî gâhî de aḥbâba **şun** yürü / Çekme ḥumârı sāgar-ı ser-şârı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [şun,]
- Mest olsam o rütbe mey-i ‘aşkı ile yâruñ / **Şundukça** kadeḥ ben leb-i ḥandâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4). [şundukça, -dukça]
- Görüp ‘arz-ı niyâzum çeşmüñe bildüñ ki maḥmûrum / Bir iki cām **şunduñ** bende-i ‘irfânunñ sâķî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4). [şunduñ, -du, -ñ]
- Bir pâre de taḥrîr ideyüm sûz-ı derûnum / Sâķî kerem it nuḳlı ile iki kadeḥ **şun** (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 23). [şun,]
- Sâķî şarâbı **şun** ki perîşân-ı ğurbetüz / Ḥayrân-nişîn-i ḥâne-i be-düşân-ı ğurbetüz (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 19). [şun,]
- Sâķî şarâbı **şun** ne imiş bildüm ‘âlemi / Birdür yanumda şâd u ğam u sūr u mâtemi (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 31). [şun,]
- Meclisün ğibi baña ravza-i dîdâr olmaz / **Şunduguñ** bâde ğibi Kevşer-i ser-şâr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 37). [şunduguñ, -duğ, -uñ]

şun^c-ı düzdîde-girişme: Kaş ve gözle kaçamak işaret verme.

- **Şun^c-ı düzdîde-girişme** ğam-feşândur dile / Ğamzesi tîr-i kazâ-yı âsümânîdür dile (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bent 4). [şun^c-ı düzdîde-girişme,]

şun^c-ı Fevvâz-ı Ezel: Ezelden beri bolluk ve bereket veren Allah'ın işi.

- Haṭ kıyâs itme ruhında **şun^c-ı Fevvâz-ı Ezel** / Tâze ter sünbül bitürmiş ğonce-i sîr-âbda (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3). [şun^c-ı Fevvâz-ı Ezel,]

şun^c-ı tecâhül: Bilmezlikten gelme işi.

- Beni öldürdi şehâ vaz^c-ı tegâfûl niçe bir / Öyle düzdîde-edâ **şun^c-ı tecâhül** niçe bir (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 30). [şun^c-ı tecâhül,]

sūr: Şenlik.

- Diñmiş olunca mâtem ü **sūr^c** âlemi muḥîṭ / Şîven baña vü şevḳ ile bezm-i ṭarab saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [sūr,]
- Şâdî vü **sūr** u şevḳ u ṭarab oldı ber-ṭaraf / Ye’s ü melâmet olur imiş yâr-ı nâ-ümîd (Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [sūr,]
- Teşne-i cām-ı eceldür cân-ı vaḥdet-âşinâ / **Sürumuz** mâtem zamân-ı merg olur bayramumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [sürumuz, -u, -muz]
- Ne düzaḥ için bîm ü ne ümmîd-i behiştür / Hîç ḥavf u şegâf eylemezüm mâtem ü **sūra** (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4). [sūra, -a]
- Bu **sûrî** ğüş idince ṭurmadum andan ayaklandum / Bula düşdüm gelüp dergâhına bâd-ı vezân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31). [sûrî, -ı]
- Sâķî şarâbı şun ne imiş bildüm ‘âlemi / Birdür yanumda şâd u ğam u **sūr** u mâtemi (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 31). [sūr,]

sūr: Kıyamet günü İsrâfîl'in üfûreceğı boru.

- Ferrî olalı bülbül-i gül-zâr-ı tecerrüd / Manşûra uyar nağmelerüm gâhî de **sūra** (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [sūra, -a]

- İder her küste-i ma'nâyı Ferrî feyz ile ihyâ / Şarîr-i hâme-i mu'ciz-edâ **şûr** oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 7). [şûr,]

surâhî: İçine su, şarap, şerbet gibi şeyler koyulan, uzun boyunlu cam kap.

- Meclisde **şurâhî** ile sāgar öpüşürler / Birbirine meftûn iki dil-ber öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [şurâhî,]
- Her ân nev-restegāna şefkat-i pîrâne lâzımdur / Tehî-dildür **şurâhîler** süyüfuñ inkisârından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [şurâhîler, -ler]
- Hâyâlümünden ebed gitmez **şurâhî** / Ne hâl oldu dañi rü'yâda bâde (Ferrî Dîvânı, Gazel 179, Beyit 3). [şurâhî,]
- Göñül şûriş-nümün oldu şadâ-yı muhrık-ı neyden / **Şurâhî** gulgul öğrendi bezimde bāng-ı hey heyden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [şurâhî,]
- **Şurâhî** gibi dök kanum pür [it] peymâne-i 'ömrüm / Helāk-i çeşm-i ser-mestûn olan kurbānuñum sākî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8). [şurâhî,]

surâhî-i hilâlî: Hilal şeklindeki sürahi.

- Niçe eyyām idi mihr-i cemālûñ iştîyākıyla / **Şurâhî-i hilâlî** eylenüp dönmiş idi aya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2). [şurâhî-i hilâlî,]

sûre-i Ahkâf: Kur'an-ı Kerim'in kırk altıncı suresi olan Ahkaf Suresi.

- Derk eylemeyen ma'nî-i esrâr-ı hürûfî / Mermüz idüğün **Sûre-i Ahkâfı** ne bilsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 2). [sûre-i Ahkâf, -ı]

sûre-i Nûr: Kur'an-ı Kerim'in yirmi dördüncü suresi olan Nur Suresi.

- **Sûre-i Nûr** üstine yazmış kader kâtibleri / Ben kıyās itdüm ki ve'l-leylî kelâmu'l-lâhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2). [sûre-i Nûr,]

sûret: Resim, tasvir.

- Görinür geh görünmez büse virmez hiç ele girmez / Hemân bir **şûret** oldu şanki fânûs-ı hayâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 2). [şûret,]
- Âyinecilik itme 'akâ'idde de vâ'iz / Bul **şûretini** söyle ki Mir'ât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 3). [şûretini, -i, -n, -i]

sûret: Tarz, yol, şekil.

- Rızâ-yı padişâhı eyleyüp ikbâl ile taḥsîl / Teferruk eylemiş bu **şûret** ile kahramân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29). [şûret,]
- Bu **şûretde** muvaffâk oldum el-haḥ çâr târîḥe / Olur ra'nâ iderse çeşm-i sulṭân 'atf-ı îmâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15). [şûretde, -de]

sûret: Dış görünüş.

- Terk itmiş idi **şûret** ü ma'nâyı o 'ârif / Bilmiş idi ki nakş u şuver cümlesi fânî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1). [şûret,]

sûret: Şekil, biçim.

- Gören ḥüsnûñ şanur ol şekli kim Bihzâd yazmışdur / Ruḥ u ḫadde virüp **şûret** gül ü şimşâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [şûret,]

şüret bağla-: *Vücut bulmak, teşekkül etmek. [TDKTS]*

- Vedâduñ deyr-i dilde **bağlamışdı** gerçi çok **şüret** / Anuñ her yüzden ey büt lutfını iz‘ân için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5). [*şüret bağla-, -miş, -dı*]

şüret uğrısı: *Mürâi, iki yüzlü. [TDKTS]*

- Bildüm ki **şüret uğrısı** bir bî-vefâ imiş / Zılluñ vefâsı âyîne de şüretâ imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [*şüret uğrısı,*]

şüretâ: *Görünüşte.*

- Bildüm ki şüret uğrısı bir bî-vefâ imiş / Zılluñ vefâsı âyîne de **şüretâ** imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1). [*şüretâ,*]

şüret-i cer: *Medrese öğrencileri gibi üç aylarda imamlık ve vaizlik yaparak para ve erzak toplama.*

- Hâk budur gerçi yakışmaz baña **şüret-i cer** / Çâresi olmadı itdüm niçe biñ sa‘y-ı cemîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 24). [*şüret-i cer,*]

şüret-i dîvâr: *Duvardaki resim.*

- Şâ‘ir-i gül-şen-zamîrüm gonce mazmûn gül hayâl / Oldı reşk-i tab‘um ile **şüret-i dîvâr** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44). [*şüret-i dîvâr,*]

şüret-i ezdâd: *Ters şekiller, görüntüler.*

- Âyîne-i yek-dîger olur **şüret-i ezdâd** / Ferrî dil-i ‘ârifde vücûd ile ‘adem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5). [*şüret-i ezdâd,*]

şüret-i ilhâm: *İlham hâli.*

- Dilüm bir müncelî âyîne-i ‘âlem-nümâdur kim / Görinür **şüret-i ilhâm** şî‘rümde ‘ayân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41). [*şüret-i ilhâm,*]

şüret-i inkâr: *İnkâr sureti, şekli.*

- Ben ağladukça eyledigüñ ‘ahd-i lâ-yu‘ad / Zâlim netîce **şüret-i inkâra** çıktı hep (Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [*şüret-i inkâr, -a*]

şüret-i Meryem: *Meryem'in tasviri. II Meryem: Hz. İsa'nın annesi.*

- ‘İsî-i dil hîç zen-i hurremle itmez imtizâc / Bir tıfildur şüret-i Meryemle itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [*şüret-i Meryem, -le*]

şüret-i nâz u niyâz: *Naz ve yalvarma hâli.*

- Çok şîve geçdi **şüret-i nâz u niyâzda** / Söylendi cümle râz-ı nihân leb-be-leb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2). [*şüret-i nâz u niyâz, -da*]

şüret-i nazm: *Şiir şekli, tarzı.*

- Her kāmumuzuñ **şüret-i nazmı** ile toyduk / ‘Älemde faķaķ şīve-i ihsāna toyulmaz (Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 5). [şüret-i nazm, -ı]

şüret-i rüsvā: Rezil tasvir.

- Encām-ı meyde **şüret-i rüsvāyı** gösterür / Cem cāmı olsa āyīne-i rāz olur mı hīç (Ferrī Dīvānı, Gazel 21, Beyit 3). [şüret-i rüsvā, -y, -ı]

şüret-i sāmān: Rahatlık hāli.

- Felek ber-geşte itdi **şüret-i sāmānı** cevır itdi / Efendim sen mürüvvet kıl bu ‘abd-i nükte-dān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 37). [şüret-i sāmān, -ı]

şüret-i tahkīk: Allah'ın tecellisi olan suretin hakikate ulaşması.

- Geçdi mecāzı **şüret-i tahkīke** yüz tutup / Gitdi ümīd-i vuşlat ile bezm-i vahdete (Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 4). [şüret-i tahkīk, -e]

şüret-i temkīn: Ağırbaşlılık hāli.

- Bakılssa **şüret-i temkīnine** her biri kūh-endām / Velīkin sür‘ati berķ-i bürūķa imtiḥān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 14). [şüret-i temkīn, -i, -n, -e]

sūr-ı hūtān: Sünnet düğünü.

- **Sūr-ı hūtānda** zāhid idüp bir ‘imāme cer / Şādī deminde toğrısı tuķye kapış budur (Ferrī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 4). [sūr-ı hūtān, -da]

sūr-ı Levlī: Leyla'nın düğünü.

- Seni ağıyār ile gördükķe meded efgānum / **Sūr-ı Leylīde** olan ş-īven-i Mecnūn gibidür (Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 2). [sūr-ı Leylī, -de]

şuşdur-: Susturmak, susmasını sağlamak.

- Zümre-i Meşşā‘iyānı söyle var mı **şuşduran** / Ya gürūh-ı ḥ‘āce-i İşrākı kimdür söyleden (Ferrī Dīvānı, Gazel 158, Beyit 4). [şuşduran, -an]
- Güftāra getür nāz ile ol ğonce-dehānı / **Şuşdurmağa** ceḥd eyle hemān müddei‘iyānı (Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 3). [şuşdurmağa, -mağ, -a]

suver: Suretler, dış görünüşler.

- Terk itmiş idi şüret ü ma’nāyı o ‘ārif / Bilmiş idi ki naķş u **şuver** cümlesi fānī (Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 1). [şuver,]

suver-hāne-i dünyā: Suretler evine benzeyen dünya.

- Rindüm bu **şuver-hāne-i dünyāda** ğarībüm / Ol mü‘min-i pāküm ki kilīsāda ğarībüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 1). [şuver-hāne-i dünyā, -da]

suver-i nakş: Suretlerin görünüşü.

- ‘Ârifseñ inanma **şuver-i naķsına** dehrũñ / Aldanma merâyâda görüp nev‘-i ‘ukũsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 2*). [*şuver-i naķş, -i, -n, -a*]

sũ-vı belâ: *Bela yönü.*

- Bārān-ı sirişküñ aķıdup **sũ-yı belâda** / Var Nũh gibi sen daķı tũfānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*sũ-yı belâ, -da*]

sũ-vı neşve-bahşâ: *Neşe veren taraf.*

- O vādîyi idüp ben daķı istişhâb u istihsân / Kũmeyt-i hāmeyi şaldum o **sũ-yı neşve-bahşâya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [*sũy-ı neşve-bahşâ, -y, -a*]

sũz u gũdâz: *Yanıp yakılma.*

- ‘Arz eyleme zāhid peçeye germĩ-i ũlfet / Mey-hānede hĩĉ **sũz u gũdāzuñ** yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6*). [*sũz u gũdâz, -uñ*]
- Vādĩ-i maķabbetde alış **sũz u gũdāza** / İnsān iseñ ol āteş-i ‘aşķuñ kaķnũsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3*). [*sũz u gũdâz, -a*]

sũz u gũdâz ol-: *Yanıp yakılmak.*

- **Sũz u gũdâz olsa** da pervāsı ne / Şu‘le-i mişķātına pervānedũr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5*). [*sũz u gũdâz ol-, -sa*]

sũzen-zâr: *İğnelik.*

- Firāşum şubķa dek her gice **sũzen-zârdur** sensũz / Mũrũvvetsũz gül-i taşvĩr-i bāliş hârdur sensũz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [*sũzen-zârdur, -dur*]

sũz-ı derũn: *Gönũl yangını. II Gönũl acısı.*

- Bir pāre de taķrĩr ideyũm **sũz-ı derũnum** / Sāķĩ kerem it nuķlı ile iki ķadeķ şun (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 23*). [*sũz-ı derũn, -um*]

sũz-ı dil: *Gönũl ateşi.*

- Söyũndi **sũz-ı dil** farkında dũd-ı āh olup bezmde / ũmĩd itmem vişālin ‘ĩde lāyık micmerũm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [*sũz-ı dil,]*
- Seyre māni‘**sũz-ı dildũr** yoķsa yār itmez dirĩĝ / Dũd-ı āhum her zamān rũ-pũş olur bũrķa‘ gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4*). [*sũz-ı dil, -dũr*]
- Dũzaķ ki eger **sũz-ı dilũnden** ala vāye / Andan tutuşur ‘aşķla dāmān-ı kıyāmet (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 38*). [*sũz-ı dil, -ũm, -den*]

sũz-ı hicr: *Ayrılık acısı.*

- Şũbhemiz yokdur nedĩm-i bezm-i ķurb olduķına / Lĩķ **sũz-ı hicri** kıldı cān-ı aķbābı tebāh (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 4*). [*sũz-ı hicr, -i*]

sũz-ı nefes: *Nefesin ateşi.*

- Te‘şĩr idecek hışm ile tevcĩh-i nigāhuñ / **Sũz-ı nefesũnden** niķe nĩrān ola peydā (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*sũz-ı nefes, -ũm, -den*]

- Sen hüsni cihân-sûz ile ben **sûz-ı nefesle** / Germ-âbe-i çarhı idelüm düzağa taklîd (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 6*). [*sûz-ı nefes, -le*]

sûz-ı neşve-i ‘aşk u maḥabbet: *Aşk ve muhabbetin verdiği hafif sarhoşluğun yakıcılığı.*

- ‘Aşık da **sûz-ı neşve-i ‘aşk u maḥabbeti** / Nâ-puḥtegân [u] zâhid-i nâ-dâna virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 5*). [*sûz-ı neşve-i ‘aşk u maḥabbet, -i*]

sûz-ı vaṭan: *Vatan ateşi, ızdırabı.*

- **Sûz-ı vaṭanla** ḥālî gönül zâr-ı süm‘adan / Farḡ ‘âleminde nâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4*). [*sûz-ı vaṭan, -la*]

sûziş: *İç yanma, büyük acı, ızdırap.*

- Uydı çün nâleme **sûziş** ile âvâz-ı ceres / Cümleye lâzım olur eyleye i‘zâz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*sûziş,]*

sûziş-nümâ ol-: *Yanmayı, iç yanmasını, acıyı göstermek.*

- Firâkuñla mü‘essir nuṭḡ-ı Ferrî / **Olur sûziş-nümâ** eş‘âr-ı ‘âşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 7*). [*sûziş-nümâ ol-, -ur*]

sübha: *Tespih.*

- Dökdün rehinde dâne-i eşki tehî yire / Kim didi saña **sübhayı** var ‘arz-ı kâfir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*sübhayı, -yı*]
- Ehl-i derde **sübha** zencîr-i cünûn-ı zülfür / Ma‘bed-i ‘aşk içre ebrû-yı bütân mihrâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*sübha,]*
- Deyr-i dilûme **sübha** vü zünnâr gerekmez / Nâkûs-zen-i ruhbân ‘âqıl nâkilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [*sübha,]*

sübha-i ezkâr: *Zikirler tespihi.*

- Ğayrı zencîr-i cünündür **sübha-i ezkârumuz** / Biz o Mañşûruz ki zülf-i ṭuresidür dârumuz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2*). [*sübha-i ezkâr, -u, -muz*]

sübha-i ezkârı çek-: *Zikir tespihini çekmek.*

- Başdan çevirdi keşmekeş-i kayd[ı] rind-i ḥâş / Sen ṭurma şüfî **sübha-i ezkârı çek** çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*sübha-i ezkârı çek-,]*

sübül: *Yollar.*

- Mülki riyâz u kendi gül oldu hezârı ‘âql-ı kü / Ehl-i fesâda yok **sübül** mehdî-i râh-ı müstaḳîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [*sübül,]*

süflî: *Değersiz, bayağı.*

- Döndün ol **süflî**‘alef-dâra bu kişt-zârda / Hûşe-i ümmîdi pejmürde ola encâm-ı kâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*süflî,]*

süfün: *Gemiler.*

- Çıkup cümle **süfün** yelken açınca rüy-ı deryāya / Per açdı güyyiā Sîmurğ [u] ‘Ankā āşiyān üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 17). [süfün,]

sükker: Şeker.

- Kalem ki la‘linüñ iṭrā-yı vaşfin eyler el çekmez / Hased kim bir karış kâmetli zengî nice **sükker** yir (Ferrî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 3). [sükker,]

sülâle: Soy sop.

- Ol **sülâle** nüş kılır mı hîç habâb-ı âb-veş / Rûh-ı pāk-i Hâzret-i Monlâ virür elbet ferî (Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 7). [sülâle,]

Süleymân Paşa: Süleyman Feyzî Paşa. 18. yy. da yaşamış ve Yıldız Irmağı üzerinde yer alan köprünün onarılmasını sağlayan Sivas valisi.

- Dâver-i devr [ü] zamân âşaf-ı İskender-âsâ / Dehre zâtıyla viren feyzî **Süleymân Paşa** (Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 1). [Süleymân Paşa,]
- Çıkıdı evc-i felege Ferrî anuñ târîhi / Yıldıza şaldı kemer-cisr **Süleymân Paşa** (Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 9). [Süleymân Paşa,]

sülüs: Bir hat çeşidi.

- Me’zûn-ı haṭ olmışdı muḳaddemce **sülüşde** / Bitdi çün o la‘lîn şakalı şeyhe virüp zûr (Ferrî Dîvânî, Tarih 9, Beyit 2). [sülüşde, -de]
- Hâmesi degdi ‘îmâd-âsâ ‘aşâ-yı ma‘rifet / Haṭda nesh ile **sülüş** riḳ‘a celîdür her kemâl (Ferrî Dîvânî, Tarih 10, Beyit 3). [sülüş,]

sünbül: Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi. Sünbül, Klasik Türk edebiyatında şekli ve kokusu itibarıyla sevgilinin saçına benzetilmiştir.

- Bağ-ı hüsn-i dil-berüñ el-hâk nizâmı zülf ü ruḥ / **Sünbül** ü güldür haḳîḳat oldu nâmı zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 1). [sünbül,]
- Reşk-âver oldu zülf ü ruḥı **sünbül** ü güle / Feyz-i kaderle ravza-i hüsnî çiçeklidir (Ferrî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 3). [sünbül,]
- Gamze leb-rîz-i tegâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz / Turre **sünbül** ‘arızı bir gonce-i nâ-yâb-ı nâz (Ferrî Dîvânî, Gazel 86, Beyit 1). [sünbül,]
- Zîkr-i bâğ u lâleden bezm içre sâğardur ğaraḫ / **Sünbül** ü şebbû dimekten zülf ü perçemdür ğaraḫ (Ferrî Dîvânî, Gazel 111, Beyit 3). [sünbül,]
- Haṭ kıyâs itme ruḥında şun‘-ı Feyyâz-ı Ezel / Tâze ter **sünbül** bitürmiş gonce-i sîr-âbda (Ferrî Dîvânî, Gazel 164, Beyit 3). [sünbül,]
- Ruḥ u gîsû diyerek ismini Ressâm-ı Ezel / Vech-i dil-dâra iki gül iki **sünbül** mi kodı (Ferrî Dîvânî, Gazel 189, Beyit 5). [sünbül,]
- Şâh-nâzum idelüm geşt-i çemen gül devridür / **Sünbüle** nağmeyle hem-reng ola mı gör kâr gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 6). [sünbüle, -e]

sünbüle: Başak.

- Her nihâl-i tâzesi üzre bulur şad **sünbüle** / Olmasaydı sünbül-i fettân gibi tarrâr gül (Ferrî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 25). [sünbüle,]

sünbül-i bâğ-ı nikât: Nükteler bağının sünbülü.

- Lîk zâhid zann ider kim dîn ü îmândan çıkar / **Sünbül-i bâğ-ı nikâta** beñzer ey Yûsuf-liḳâ (Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 2). [sünbül-i bâğ-ı nikât, -a]

sünbül-i çîn: Sünbül kıvrımı. (bk. sünbül).

- Hâṭ-ı şeb-fâmını teşbîh iderler **sünbül-i çîne** / Piyâz-ı telh-çâşnî [kim] uyar mı tu'm-ı dârçîna (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 1). [sünbül-i çîn, -e]

sünbül-i fettân: Fitne çıkaran sünbül.

- Her nihâl-i tâzesi üzre bulur şad sünbüle / Olmasaydı **sünbül-i fettân** gibi tarrâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25). [sünbül-i fettân,]

sünbül-i hâk-i mezâr: Mezar toprağında biten sünbül. (bk. sünbül).

- Mukayyeddür o rütbe zülfüne cân u dil-i Ferrî / Alırlar bü-yı ḥasret **sünbül-i hâk-i mezârından** (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5). [sünbül-i hâk-i mezâr, -i, -n, -dan]

sünbül-i köhne-bahâr: Sonbaharda açan sünbül.

- Vakt-i güzesteğide daḥi lutf var imiş / Hâṭ bāğ-ı ḥüsne **sünbül-i köhne-bahâr** imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2). [sünbül-i köhne-bahâr,]

sünnet-i Şâh-ı Rüsûl: Peygamberlerin şahı olan Hz. Muhammed'in sünneti.

- **Sünnet-i Şâh-ı Rüsûlken** ehl-i şî'ce iltifât / Oldı şimdi şâ'irân hep ḥarb ü ḍarbuñ maşdarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23). [sünnet-i Şâh-ı Rüsûl, -ken]

sür-: Devam etmek.

- Giryê efgân ile olduḡda soñı ḥayretdür / Ra'd u berķ ile nüzûl itse maṭar çok **sürmez** (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [sürmez, -mez]
- Cây-ı ma'mûra duḡûl itse de büm eglenmez / Dil-i 'ârifde keder tîz geçer çok **sürmez** (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [sürmez, -mez]

sür-: Zaman almak.

- Eyler âh-ı seherüm yâra eḡer çok **sürmez** / 'Âkıbet bād-ı ḥazân bâğa irer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [sürmez, -mez]
- Eyler âh-ı seherüm yâra eḡer çok sürmez / 'Âkıbet bād-ı ḥazân bâğa irer çok **sürmez** (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [sürmez, -mez]
- Dönmesün öldi diyü söyleniyor ḥaṭṭ-ı ruḥı / Ḳorķarum tîz yetişür ḳara ḥaber çok **sürmez** (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [sürmez, -mez]
- 'Aşkı göñlümde 'alevlenmededür için için / Tîz yaķar ḥâne-i vîrânı şerer çok **sürmez** (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [sürmez, -mez]
- Bir büt-i ser-keşe meyl eyleyüp in-şâ'-Allâh / İtdigi cevri baña o da çeker çok **sürmez** (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 6). [sürmez, -mez]

sür-: Uzaklaştırmak.

- Ferriyâ seyle virüp derd ü ḡamı **sürmelidür** / Sâķî şahbâyı niçün az sürer çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [sürmelidür, -meli, -dür]

sür-: Sunmak.

- Ferriyâ seyle virüp derd ü ḡamı sürmelidür / Sâķî şahbâyı niçün az **sürer** çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7). [sürer, -er]

- Ferriyâ seyle virüp derd ü gamı sürmelidür / Sâķī şahbâyı niçün az sürer çok **sürmez** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7*). [*sürmez, -mez*]

sür-: Yönetip yürütmek, sevk etmek.

- Cānâ kümeýt-i sāgarı at **sürme** üstüme / Başdurma rahş-ı bâriķa-reftârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*sürme, -me*]

sür-: Kovmak, uzaklaştırmak.

- Kaşd-ı himmetle kaşîde virsem ehl-i devlete / Harf-i cer gibi **sürerler** ur deyüp ehl-i ceri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [*sürerler, -er, -ler*]

sür-: İleri doğru itmek.

- Kûle-i Begkozlıya fındıkcılık itse cāmı / ...ötden a'lâ **süriyor** bādemi surh-...mı (*Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1*). [*süriyor, -i, -yor*]

sür'at: Çabukluk, hız.

- Tîğ-i ser-tîz-i teğâfûl kâr-ger olmaz baña / Çeşm-i fettānuñdaki **sür'at** helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2*). [*sür'at,]*
- Bakılsa şüret-i temkînine her biri küh-endām / Velîkin **sür'ati** berķ-i bürûķa imtiḥān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [*sür'ati, -i*]

sürh-i rüy it-: Yüz kızartmak.

- Şarāb-ı nāb ile mişl-i piyāle **sürh-i rüy itdün** / Beni ey bā'is-i feryād u nāle sürh-i rüy itdün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*sürh-i rüy it-, -dü, -ñ*]
- Şarāb-ı nāb ile mişl-i piyāle sürh-i rüy itdün / Beni ey bā'is-i feryād u nāle **sürh-i rüy itdün** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*sürh-i rüy it-, -dü, -ñ*]
- Meded maḥcüb idüp koyduñ bu ḥāle **sürh-i rüy itdün** / Mey-i gül-gün ile mānend-i lāle sürh-i rüy itdün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*sürh-i rüy it-, -dü, -ñ*]
- Meded maḥcüb idüp koyduñ bu ḥāle sürh-i rüy itdün / Mey-i gül-gün ile mānend-i lāle **sürh-i rüy itdün** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*sürh-i rüy it-, -dü, -ñ*]

sürhî-i ğonce-ıızār: Goncaya benzeyen yanağın kırmızılığı.

- Ruḥı kim kişver-i ḥüsnüñ gül ü gül-zāridür / **Sürhî-i ğonce-ıızārı** ile gül zārīdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1*). [*surhî-i ğonce-ıızār, -ı*]

sürh-ser: Kızılbaş. (bk. Kızılbaş).

- Göricek ḥün ile ālûde kâfasın aḥbāb didi / Baş şahid olur ḥün-ı seri **sürh-sere** (*Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2*). [*surh-sere, -e*]

sürh-...m: Kadının kırmızı cinsî uzvu.

- Kûle-i Begkozlıya fındıkcılık itse cāmı / ...ötden a'lâ süriyor bādemi **surh-...mı** (*Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 1*). [*surh-...mı, -ı*]

sürî-: Sürümek, sürüklemek.

- Zencîr **sürirüz** leyl-i firâkında velâkin / Mecnûn ile baĥş eylemezüz eski delidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2*). [*sürirüz, -r, -üz*]
- Zencîr-i belâyı **sürriyen** deşt-neverdüm / Olsam n'ola mecnûn-ı beyâbân-ı kıyâmet (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 37*). [*sürriyen, -y, -en*]

sürin-: Koku sürmek.

- Hem-nefesdür misk-i Rûmîye bunuñ çün nâfe-Çîn / **Sürinür** zülf-i nigâra görmege nâ-çar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11*). [*sürinür, -ür*]

sürme-sây: Sürme süren.

- Ol kudüm-ı pâke niçe baş u cân ola fedâ / Hâk-i pâyidür 'uyûn-ı aşfiyâya **sürme-sây** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 4*). [*sürme-sây,*]

sürsal it-: Saldırmak. [TDKDS]

- Şerâr ile gönül baĥr-i fişekdür / 'Aķıl **sürşal ider** pervâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*sürşal it-, -er*]

sürüd-ı medd-i âh: Âhın, feryadın uzun uzun naĥmeleri.

- Reh-i vaşl-ı dil-ârâda heves ki sedd-i râhumdur / O sevdâ ki olur her dem **sürüd-ı medd-i âhumdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [*sürüd-ı medd-i âh, -um, -dur*]

sürür-ı nây: Ney sesindeki sevinç.

- Zâra uyar mı na'ra-i sâlûs [u] süm'a-kâr / Tabla **sürür-ı nây** hem-âvâz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4*). [*sürür-ı nây,*]

sürüşân: Melekler.

- Sıdk ile du'â it ki icâbet demi geldi / Çarĥ üzre **sürüşân** heme âmîn-künândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*). [*sürüşân,*]

sütün-ı pâk-i celâlet-nümûn: Yücelik, büyüklük gösteren temiz, mübarek sütun.

- Oldı **sütün-ı pâk-i celâlet-nümûnları** / Çeşm-i 'adüya nîze ki ĥavf-ı revân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 6*). [*sütün-ı pâk-i celâlet-nümûn, -lar, -ı*]

süyûf: Kılıçlar.

- Her ân nev-restegâna şefkat-i pîrâne lâzımdur / Tehî-dildür şurâĥîler **süyûfuñ** inkisârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2*). [*süyûfuñ, -uñ*]
- Ceyş-i ĥuñûti göstericek tîĥ-ı ĥâcibi / Şandum ki kâfir üstüme geldi **süyûfla** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2*). [*süyûfla, -la*]

süvevdâ: Kalbin ortasında bulunduĥuna inanılan siyah nokta.

- **Süveydâm** içre ĥasret şöyle şu'le-pâşdur her dem / Gönül mişkât-âsâ âteşîn-eťvârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6*). [*süveydâm, -m*]
- **Süveydâyı** sevâd-ı ĥâlinüñ sevdâsına şaldık / O âteş içre kalb-i kalbi yandırdık sipend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 5*). [*süveydâyı, -y, -ı*]

- **Süveydāma** fūrūg [u] nūr-ı aqdes tār u pūd oldı / Mücerred-rūh-veş müstagnī-i seyfurdur gönlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [süveydāma, -m, -a]
- Meclā-yı füyüzāt idegör ‘aşk ile qalbi / Tūr eyle **süveydāy** mişāl-i dil-i Mūsî (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [süveydāy, -y, -ı]

süz-: Göz kapaklarını hafifçe düşürerek baygın ve anlamlı biçimde bakmak.

- Dil-berüm **süzdikçe** çeşmin gamze müjgāndan çıkar / İki şîr-i kîne-cū ya’nî neyistāndan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [süzdikçe, -dikçe]

süzil-: Baygınlaşmak, mahmurlaşmak.

- **Süzildi** dîdesi ebrū seçildi gamze tîr oldı / O meh günden güne gün gibi meşhūr oldı gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 4). [süzildi, -di]

-Ş-

şāb: Genç, delikanlı.

- ‘Aşıkum gerçi hüsn-i eṭvāra / Şeyh ya **şāb** neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [şāb,]
- Dil ki bir nev-res cevāna düşdi bezm-i ābda / Keşî-i idrākümüz hayfā tutuldu **şābda** (Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1). [şābda, -da]
- Eylemem kizb ü riyā da’vāma şahid şeyh ü **şāb** / Eyledün ihyā zülāl-i hāl ile Şeyh-i Ekberi (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5). [şāb,]

şāb: Şap taşı, Kızıldeniz'den gelen bir çeşit mercan.

- Mübtedî nā-ḥudā-yı mevc-i gamum / Baḥrde **şāb** neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 3). [şāb,]

şād: Sevinçli, mutlu.

- Maḳdem-i ferḥunde-tev’emle efendim luṭf idüp / Bezm-i meyde bu gice Ferrîyi **şād** itmez misiñ (Ferrî Dîvânı, Kit’a 10, Beyit 2). [şād,]
- Fūrkat gicesi zehr-i tebeşşüm ile **şādum** / Pür-sür olur leyl-i gam-ı ḥāne-i mecnūn (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 19). [şādum, -um]
- Sākî şarābı şun ne imiş bildüm ‘ālemi / Birdür yanumda **şād** u gam u sür u mātemi (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 31). [şād,]

şād-āb it-: Suya doymak.

- Bā’iṣ-i ḥandesidür eşküm o gül-ruḥsāruñ / Var mı bir jāle [‘aceb] ḡonceyi **şād-āb itmez** (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [şād-āb it-, -mez]

şād-āb it-: Şaraba doymak.

- Sākīyā bir tölî cām ile yürî **şād-āb it** / Beni öldürdi ḥumār itme ta‘allül yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [şād-āb it-,]

şād-ābî: Tazelik.

- ‘Atf olsa eger nīm-nigehūñ bendeñe bir dem / ... ḥazān-pervere **şād-ābî** resāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 21). [şād-ābî,]

şād-āb-ı nāz: *Naz suyuna kanmış.*

- Katl-i ‘uşşāk itmeden ‘ār eylemezdi gamzesi / Olmasa şemşîr-i istignâsı ger **şād-āb-ı nāz** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [*şād-āb-ı nāz,*]

şādān: *Sevinçli, mutlu.*

- Ben pister-i fūrkatde revā mı idem efgān / Sen gül gibi **şādān** (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3*). [*şādān,*]

şādān ol-: *Sevinmek, mutlu olmak.*

- Ben bendeñ **ola** cennet-i vaşluñ ile **şādān** / Bed-ḥ^vāhlaruñ düzaḥ-ı hırmānda nālān (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 72*). [*şādān ol-, -a*]

şādî: *Sevinç, gönül ferahlığı.*

- **Şādî** vü sür u şevk u tarab oldı ber-taraf / Ye’s ü melāmet olur imiş yār-ı nā-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*şādî,*]
- Sür-ı hıtānda zāhid idüp bir ‘imāme cer / **Şādî** deminde togrısı tukye kapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*). [*şādî,*]

şafak: *Güneş battıktan sonra ufukta kalan kızıl aydınlık.*

- Hün-ı çeşmümdür **şafak** zann itme zeyl-i çarḥda / Penbe-i hürşîd-i mahşer şüst içün şābündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [*şafak,*]

şāh/şeh: *Padişah, hükümdar. II Sevgili.*

- Dil ki dāğ-ı ḥasreti cānāna bir bir gösterür / Güyiyā eyler tazallum **şāha** mahżar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*). [*şāha, -a*]
- Teklîf-i vaşla üstüne pek çok da düşmedüm / **Şāhum** mürüvvet eyler iseñ o saña düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7*). [*şāhum, -um*]
- Göñül seni āzürde iderse anı ‘afv it / **Şāhum** o ḥaṭā Ferrî-i şeydāda degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5*). [*şāhum, -um*]
- Dil ki dāğ-ı ḥasreti cānāna bir bir gösterür / Güyiyā eyler tazallum **şāha** mahżar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*). [*şāha, -a*]
- Beñzemez gayrıya her süya aḳar mişl-i miyāh / Şimdi ammā yine bir dāma tütuldi ey **şāh** (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 11*). [*şāh,*]
- Senüñ bî-dādınuñ bî-tābıyuz inşāfa gel ey **şeh** / Hudā şāhān içün Qur’ān içinde dād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*şeh,*]

şāh/şeh: *Padişah, hükümdar.*

- Müsellimde o meh kâ’im-makām-ı şeh-levend olmuş / Güzeller **şāhi** ḥāşıl bir melek-sīmāya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*şāhi, -ı*]
- Ey mest-i nāz u ‘işve seni dehre **şāh** iden / Oldur beni de dil-şüde-i derd ü āh iden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5*). [*şāh,*]
- Ya’nî kim Sultān Selîm mālîk-i seyf ü kalem / Hüsni ḥattın görmemişdür kimseler bir **şāhda** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 3*). [*şāhda, -da*]
- İtdi ne güzel göñlümi ihzār huzūra / Dîvān şehe ol **şeh** daḥi dîvāna münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6*). [*şeh,*]
- İtdi ne güzel göñlümi ihzār huzūra / Dîvān **şehe** ol **şeh** daḥi dîvāna münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 6*). [*şehe, -e*]
- Pā-māl-i ‘aşkuñ üzre o zülf-i dü-tā düşer / **Şehdür** olur ki farkına zıll-ı Hümā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*şehdür, -dür*]

- Taşarruf eyler isem çok midur iklīm-i ma'nāy / Şeh-i nazm-āverānum bunda **şehler** niçe kişver yir (Ferrî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 4). [şehler, -ler]
- Zâtuñ cihān-ı naḥvete **şehdür** didüm didi / Bu vaşf-ı kûteh işte ziyānuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 2). [şehdür, -dür]

şah: Padişah, hükümdar. II Bir zümrede en yüksek rütbede bulunan kişi.

- Harf-i cevherle tamām târiḥ olur ey Ferrî / Hey meded rihlet idüp gitdi erenler **şahı** (Ferrî Dîvânî, Tarih 7, Beyit 1). [şahı, -ı]

şahā/şehā: Ey padişah! II Ey sevgili!

- Hayrān-nişīn-i künc-i tecerrüd olur **şahā** / Me'yūs-ı vaşl-ı yār olıcak kār-ı nā-ümīd (Ferrî Dîvânî, Gazel 28, Beyit 2). [şahā,]
- Kuluñ Ferrî esīr-i derd-mendüñdür **şahā** luṭf it / Senüñ bāzār-ı 'aşkuñda katı sevdāya düşdük biz (Ferrî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 5). [şahā,]
- Zülfünde **şahā** Ferrî-i ferzāneyi görmek / Maḫsūd oluna ḥāṭıra dīvāne getürsün (Ferrî Dîvânî, Gazel 154, Beyit 5). [şahā,]
- **Şahā** mürüvvet yok midur āşār-ı re'fet yok midur / Rüz-ı kıyāmet yok midur olma enīnümle besīm (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 34). [şahā,]
- Ol dem ki **şehā** şayḥā-i hicrān ola peydā / Her müy-ı tenümde niçe efgān ola peydā (Ferrî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 1). [şehā,]
- N'eyleyüm dilde **şehā** semt-i meserret baḡlıdur / Fāriḡum fāriḡ ki itmeme ba'de-zīn gül-geşt-i bāḡ (Ferrî Dîvânî, Gazel 115, Beyit 3). [şehā,]
- Baña 'aşkuñ **şehā** ḥādī-i vādī-i cünün oldı / Beni āşuṭte vü rüsvā idüp sen bī-dimāḡ olduñ (Ferrî Dîvânî, Gazel 124, Beyit 3). [şehā,]
- Beni cevr ile 'abā-püş-ı firāk itme **şehā** / 'Aşk-ı Haydar şeref-i Āl-i 'Abā hürmetine (Ferrî Dîvânî, Gazel 171, Beyit 3). [şehā,]
- Remīde itme tār-ı zülfüne düşdi dil-i zārüm / **Şehā** bir murḡ-ı zīrekdür ki konmuşdur nihāl üzre (Ferrî Dîvânî, Gazel 172, Beyit 3). [şehā,]
- Ğarībüñdür esīrüñdür kuluñdur derd-mendüñdür / **Şehā** 'atf-ı nigāh eyle bu zār-ı pür-melāl üzre (Ferrî Dîvânî, Gazel 172, Beyit 6). [şehā,]
- Olaldan müstekin dilde ḥayāl-i büm-ı hicrānuñ / O ma'müre **şehā** görseñ 'aceb vīrānedür şimdi (Ferrî Dîvânî, Gazel 191, Beyit 4). [şehā,]
- Mū kıyās itme tenümde tīr-i müjgānuñ **şehā** / Cevr ile bulmuş nümāyiş her biri ser gösterür (Ferrî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 23). [şehā,]
- Ey mest-i naḥvet oldı gönül bī-şek 'āşikuñ / Yokdur dūrūḡum oldı **şehā** gerçek 'āşikuñ (Ferrî Dîvânî, Müseddes 1, Bend 7). [şehā,]
- Hep vefā idi **şehā** aqvāl ü ta'bīrūñ senüñ / Mihr ü şefkat idi cümle luṭf [u] taḫrīrūñ senüñ (Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 1). [şehā,]
- Ḥaṭṭ-ı nev-ḥīz kimi yazdı kaṭlūme fermān kim / Böyle ḥün-rīz ü dil-āverdür **şehā** tīrūñ senüñ (Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 2). [şehā,]
- Geh zevk-ı ḥayālūñle **şehā** ünsiyet-āmūz / Geh fikr-i firākuñla olup şaḡş-ı yabānī (Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 58). [şehā,]
- Beni öldürdi **şehā** vaz'-ı tegāfūl niçe bir / Öyle düzdīde-edā şun'-ı tecāhül niçe bir (Ferrî Dîvânî, Terki-bend 3, Beyit 30). [şehā,]

şahān: Şahlar, padişahlar, hükümdarlar.

- Senüñ bī-dādınuñ bī-tābıyuz inşāfa gel ey şeh / Hudā **şahān** için Kur'ān içinde dād yazmışdur (Ferrî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 4). [şahān,]

şahāne: Padişaha layık, harika, mükemmel.

- **Şahāne** güzel sev yūri rindāne şarāb iç / Bunlar ki dilūñ dāfī'-i derd ü elemidür (Ferrî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 5). [şahāne,]

şah-bāz/şeh-bāz: İri ve beyaz bir doğan cinsi.

- Bir nigāhı **şāh-bāz** endāmı nāzūk hoş-reviş / Bî-ḥaberken nāgehānīce dili şayd eylemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 1*). [*şāh-bāz,]*
- **Şāh-bāzum** çıkalum seyr idüp ‘işret idelüm / Leb-be-leb dūş-be-dūş ülfet ü şoḥbet idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 31*). [*şāh-bāzum, -um]*
- Şayd-ı dile çeşmüñ yeter ağyāra tıyurma / Ey şūḥ o sözi şāhin ü **şeh-bāz** ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2*). [*şeh-bāz,]*

şahbāz-ı hoş-pervāz: Uçuşu hoş doğan.

- Neş’et daḥi mümtāzdur **şahbāz-ı hoş-pervāzdur** / Her ne dinilse azdur üstād-ı kül mişl-i ‘adīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*). [*şahbāz-ı hoş-pervāz, -dur]*

şāh-bāz-ı nigāh: Bakış doğanı.

- Şayd-gāh-ı dilde **şāh-bāz-ı nigāhuñ** tutmağa / Çeşmi şeh-rāh-ı emelde göz-be-göz dām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3*). [*şāh-bāz-ı nigāh, -uñ]*

şāh-bāz-ı rāy: Fikir doğanı.

- Eger ki **şāh-bāz-ı rāyına** fermān eylerse / Bir ednā himmet ile şayd ider Kāf üzre ‘Ankāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 3*). [*şāh-bāz-ı rāy, -ı, -n, -a]*

şāh-bāz-ı şikeste-seh-per: Kanadındaki en uzun tüy kırılmış doğan.

- Zem-i fūrkatde **şāh-bāz-ı şikeste-seh-pere** döndüm / Uçardum kūy-ı yāra n’eyleyüm bāl ü perüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*şāh-bāz-ı şikeste-seh-per, -e]*

şāh-bender: Osmanlı Devleti’nde ticarî işleri yönetmek, tüccarlar arasındaki ihtilafları gidermekle görevli kimse.

- Suḥan-perver yanında ḥod-fürūşa i’tibar itmez / Tıururken **şāh-bender** bender-i ma’nāda çerçi ne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 15*). [*şāh-bender,]*

şāh-enşāh-ı dervā-dil: Gönlü geniş padişahlar padişahı.

- O **şāh-enşāh-ı deryā-dil** ki ṭab‘ı menba‘-ı iḥsān / Mecārī-i şerīf-i müste‘iddān-ı zamān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*). [*şāh-enşāh-ı deryā-dil,]*

şāhen-şāh-ı İskender-şiyem: İskender gibi padişahlar padişahı. (bk. İskender).

- O **şāhen-şāh-ı İskender-şiyem** ferḥunde-aḥter kim / Der-i cūdında der-bān eylemez Kisrā vü Dārāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 2*). [*şāhen-şāh-ı İskender-şiyem,]*

şāhen-şehā: Ey padişahlar padişahı!

- **Şāhen-şehā**‘adl-āverā Cem-mesnedā Key-ḥüsrevā / Ehl-i dilā şāhib-zekā cebheñde manşūrī resīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38*). [*şāhen-şehā,]*

şāh-ı a‘del: En adil padişah.

- Ol **şāh-ı a‘del** dād-ger dādār-ı Efrīdün-zafer / ‘Adl arayup aña gider her bir saḳīm ü müstaḳīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [*şāh-ı a‘del,]*

şāh-ı cihān: Dünyaya hükmeden padişah. II Sevgili.

- Raḥm idersin dilüme var o necâbet sende / Sende ey **şâh-ı cihân** ḥüsn ü leṭâfet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 22*). [*şâh-ı cihân,*]

şâh-ı cihân: *Dünyaya hükmeden padişah.*

- Şeh-bâz-ı evc-i merḥamet ‘Ankâ-yı Kâf-ı ma‘delet / Tāvus-ı bāğ-ı saltanat **şâh-ı cihân** Sultân Selîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [*şâh-ı cihân,*]

şâh-ı dil-ārâ: *Gönül süsleyen padişah.*

- Cülüs itdükde iclâl ile o **şâh-ı dil-ārâ** / Penâh idindi bāb-ı vedd-i Feyyâz-ı ‘alîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 3*). [*şâh-ı dil-ārâ,*]

şâh-ı Eflâtun-mehâbet: *Eflatun gibi yüce padişah. II Eflatun: Aristo'nun hocası olan Yunanlı filozof.*

- **Şâh-ı Eflâtun-mehâbet** Cem-meniş ‘Abdü’l-ḥamîd / Ferr ü revnaḳ-zây-ı şahn-ı dâr-ı zıllu’l-lâhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 1*). [*şâh-ı Eflâtun-mehâbet,*]

şâh-ı gam: *Gam padişahı. II Sevgili.*

- Baña teklîf-i gül-geşt-i gülistân-ı şafâ itmeñ / Bu günler **şâh-ı gamdan** zevḳ u şevḳe baña ruḥşat yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4*). [*şâh-ı gam, -dan*]

şâh-ı istiğnâ: *Hiçbir şeye tenezzül etmeyen padişah. II Sevgili.*

- Raḳîbe uyma kaçma gel beri ey **şâh-ı istiğnâ** / Saña ‘âşık bulunmaz Ferrî-i şūrîde-bâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7*). [*şâh-ı istiğnâ,*]

şâh-ı işve: *Naz padişahı. II Sevgili.*

- Geh ṭal‘atuñda gâhî de zülfüñde dîdemüz / Ey **şâh-ı işve** şubḥ u mesâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2*). [*şâh-ı işve,*]

şâh-ı kām-rân: *Muradına ermiş, başarılı padişah.*

- Nâvek atup biñ adum cāya o **şâh-ı kām-rân** / Şân ile taş dikdi meydânda gelüp Sultân Selîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5*). [*şâh-ı kām-rân,*]

şâh-ı servî: *Servilerin şahi, en güzeli.*

- Ey ḳaddi **şâh-ı servî** berüñ yok mıdur senüñ / Ey naḥl-i ser-keşüm şemerüñ yok mıdur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1*). [*şâh-ı servî,*]

şâh-ı Süleymân: *Süleyman Şah, Hz. Süleyman. II Süleyman: Hz. Davud'un oğlu, İsrailoğulları'na gönderilen hükümdar ve peygamber.*

- Bend iden Âşaf-ı ḥüsnî ile Belḳîs-ı dili / Şâhib-i mihr-i ḥüsün **Şâh-ı Süleymânumdur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 15*). [*Şâh-ı Süleymân, -um, -dur*]

şâh-ı tîr-endâz-ı dil-cü: *Gönül arayan, ok atan padişah.*

- **Şâh-ı tîr-endâz-ı dil-cü** sa‘d-ı pākîze-edâ / Rūḥına İsfendiyârüñ devr-i sehmi şaldı bîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 1*). [*şâh-ı tîr-endâz-ı dil-cü,*]

şāh-ı zī-şān: Şanlı padişah.

- Bu fevz-i nuşreti mes'ūd ide Hāḡ **şāh-ı zī-şāna** / Niçe feth u zaferle ide her dem kişver-ārāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11). [şāh-ı zī-şān, -a]

şāhid: Şahit, tanık.

- **Şāhidlerini** seyr iderüz kâdî-i vaktūn / Ra'nā tutaruz nefy ile işbāt elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [şāhidlerini, -ler, -i, -n, -i]
- Eylemem kizb ü riyā da'vāma **şāhid** şeyḡ ü şāb / Eyledūn ihyā zülāl-i ḡāl ile Şeyḡ-i Ekberi (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5). [şāhid,]
- Göricek ḡūn ile ālūde ḡafasın aḡbāb didi / Baş **şāhid** olur ḡūn-ı seri surḡ-sere (Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 2). [şāhid,]

şāhidān: Güzeller.

- Donanma-yı ḡümāyūna o ḡüne virdi ārāyış / Ki her bir zevraḡı tercīḡ olundu **şāhidān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13). [şāhidān,]

şāhid-i baht: Baht güzeli.

- **Şāhid-i bahtum** benüm nāz ile pīrāyış bulup / Her zamān eṡvārını ben zāra muḡber gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [şāhid-i baht, -um]

şāhid-i bāzār: Ortalık malı güzel.

- Dehrūn dem-i iḡbāline vāzuñ yiri yokdur / Kim **şāhid-i bāzārı** nevāzuñ yiri yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [şāhid-i bāzār, -ı]

şāhid-i bāzār-ves: Orta malı güzel gibi.

- Yir bulurken baş üzre **şāhid-i bāzār-ves** / Eylemiş kendin tırāz-ı ḡāne-i āḡyār ḡül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54). [şāhid-i bāzār-ves,]

şāhid-i dil-cū: Gönül çeken güzel.

- Bir **şāhid-i dil-cū** severüz cān u ḡönölden / Merküz-ı maḡabbet ezelī mezhebümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 4). [şāhid-i dil-cū,]

şāhid-i ma'nā: Hakikat güzeli.

- **Şāhid-i ma'nā** yüzinde ḡoş ḡışālūñ fehm olur / Vech-i pākūñde cemāl ile celālūñ fehm olur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3). [şāhid-i ma'nā,]

şāhid-i sabr: Sabır güzeli.

- **Şāhid-i şabrum** görünce şīve-gerdür her dile / Eglenür ḡamda benümle şanki mā'ıldür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [şāhid-i şabr, -um]

şāhid-i ṡab': Yaradılış güzeli.

- Nāz ile ḡırām itse eger **şāhid-i ṡab'um** / Kim görse şanur şīveli bir şūḡ-ı cihāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16). [şāhid-i ṡab', -um]

şāhikā-i Kāf: Kafdağı'nın zirvesi.

- Bir dil ki irüp olmaya 'Ankāya mülākī / Īmā olunan **şāhikā-i Kāfı** ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 3*). [*şāhikā-i Kāf, -ı*]

şāhin: Kartalgillerden yırtıcı bir kuş.

- Şayd-ı dile çeşmüñ yeter ağıyara tıyurma / Ey şūh o sözi **şāhin** ü şeh-bāz ile söyleş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 106, Beyit 2*). [*şāhin,]*

şāhin-i lāhūt: Manevî, görünmeyen şāhin.

- Şāhir-i çeşmüñ ne dem ki **şāhin-i lāhūt** olur / Haşyetinden kebk-i dil bend-i çeh-i Hārūt olur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 1*). [*şāhin-i lāhūt,]*

şāh-nāz: Çok nazlı güzel.

- **Şāh-nāzum** idelüm geşt-i çemen gül devridür / Sünbüle nağmeyle hem-reng ola mı gör kār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 6*). [*şāh-nāzum, -um*]

şahne: İnzibat memuru, şehir zabıtası.

- **Şahne** başkın diyerek bezme sinek şaldı rakīb / Mi'de-i meclisi müfsid o sinekdür biliriz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 3*). [*şahne,]*

şahne-i seb: Gece bekçisi.

- Rüz-ı vaşlıyla bu gün olmuş müşerref ol mehūñ / Tırma var ey **şahne-i seb** hāne-i Ferrīde baş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 5*). [*şahne-i seb,]*

şāh-rāh: Ana yol, geniş cadde.

- Tār-ı şu'ā-ı çeşmi kurup **şāh-rāhuña** / Dām oldı dīdem āhirī murğ-ı nigāhuña (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 12*). [*şāh-rāhuña, -uñ, -a*]

şāh-rāh-ı hicr: Ayrılığınana yolu.

- **Şāh-rāh-ı hicre** çeşmüm çeşme-i sīr-ābdur / Cüy-bār-ı hasrete müy-ı müjem mizābdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 49, Beyit 1*). [*şāh-rāh-ı hicr, -e*]

şāh-rāh-ı intizār: Bekleyişin ana yolu.

- Semt-i hırmān u taḥassürdür gamuñla meskenüm / Dāğ-ı dildür **şāh-rāh-ı intizāra** revzenüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 1*). [*şāh-rāh-ı intizār, -a*]

şahs-ı ecel: Ecelin kendisi.

- Tecrīdümüzde **şahs-ı ecel** de mütehayyir / Güm-kerde ider görse daḥi meskenümüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 181, Beyit 3*). [*şahs-ı ecel,]*

şahs-ı gam-ı ālem: Dünya gaminin kendisi.

- Ğam-ı dehri birağup def'-i küdüret idelüm / Meclise **şahş-ı ğam-ı 'ālemi** hasret idelüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 34*). [*şahş-ı ğam-ı 'ālem, -i*]

şahs-ı kazâ: Kazanın, belanın kendisi.

- Kendüm bileli dehrde **şahş-ı kazâ** me'nüsiyum / Cānāneden her şehrd rüy-ı vefâ me'yüsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [*şahş-ı kazâ,]*

şahs-ı le'îm: Alçak, aşâğılık kimse.

- Evreng-i dil hakanıyum taht-ı suhan sultānıyum / Nazm ile neğrūn kâniyum mahsūd her **şahş -ı le'îm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*şahş-ı le'îm,]*

şahs-ı yabānî: İnsanlardan kaçan şahıs.

- Geh zevk-ı hayālūnle şehâ ünsiyet-āmüz / Geh fikr-i firākuñla olup **şahş-ı yabānî** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 58*). [*şahş-ı yabānî,]*

şâ'ir: Şiir söyleyen veya yazan kimse.

- Nakd-i hulûş-ı 'aşkumı toğrı bilen disün / Ben **şâ'irüm** ki belki yalan söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5*). [*şâ'irüm, -üm*]
- Ferriyâ **şâ'ire**icâz-ı suhandur maṭlûb / Zıkr-i dil-ber de olursa yine itnâb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7*). [*şâ'ire, -e*]
- İm'ân ile fark eylemeyen hüsn[i] kemâ-hî / **Şâ'ir** daḥi olur ise evşâfı ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 6*). [*şâ'ir,]*
- Zib-i āğuşı ide Ferrînün Allāh seni / **Şâ'irün** eyledügi hüsn-i edâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 8*). [*şâ'irün, -ün*]
- Bu müjde-i sūr-ı şu'ab çün halkı itdi ber-tarab / **Şâ'ir** gürūhı cümle hep tārîḫ için oldı za'îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*şâ'ir,]*
- Şakirdimüzden tâze-gū vardur iki eş'âr-cū / Çok **şâ'ir** eyler ser-fürü Neyyir biri biri Vesîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [*şâ'ir,]*
- Ol **şâ'irüm** 'İsâ-makāl meydān-ı kuds olup mecāl / Şi'rüm kamu sihr-i helâl her bir sözüm dürr-i yetîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [*şâ'irüm, -üm*]
- Vaktümüzde gerçi **şâ'irden** geçilmez zâhirâ / Var mı inşâf eyle böyle şî'rini ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [*şâ'irden, -den*]

şâ'ir: Arpa.

- Kadri bir şî'r ü **şâ'irün** sen gerek şî'rüne(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürûşa bunda birdür i'tibâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [*şâ'irün, -ün*]

şâ'irân: Şairler.

- Hurde-sâlüm gerçi sultānum velî zūr-āverüm / Sâl-hurde **şâ'irân** eyler ise inkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [*şâ'irân,]*
- Tutam izn-i şerîfūnle bir az fahriyye vādîsin / Kadîmî de'b olan nazm-āverân ü **şâ'irân** üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*şâ'irân,]*
- Sünnet-i Şāh-ı Rüsülken ehl-i şî're iltifât / Oldı şimdi **şâ'irân** hep harb ü darbuñ maşdarı (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [*şâ'irân,]*

şâ'ir-i āyîne-dil: Gönlü ayna gibi temiz ve parlak şair.

- Yoḥsa ol **şâ'ir-i āyîne-dilüm** pür-şaykal / Vahy-i kudsî gibi 'aks itmede sırr-ı Cibrîl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 25*). [*şâ'ir-i āyîne-dil, -üm*]

şâ'ir-i ferzâne: Bilgili, âlim şair.

- Şi'r ile mümtâz olup Ferriyâ / Dehrde bir **şâ'ir-i ferzânedür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [*şâ'ir-i ferzâne, -dür*]

şâ'ir-i gül-şen-zamîr: Kalbi gül bahçesi gibi şair.

- **Şâ'ir-i gül-şen-zamîrüm** gence mazmûn gül hayâl / Oldı reşk-i tab'um ile şüret-i dîvâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 44*). [*şâ'ir-i gül-şen-zamîr, -üm*]

şâ'ir-i ma'rûf: Namlı, ünlü şair.

- Evşâf-ı hüsnuñ eyleyli dehre münteşir / Ferrî-i zârî **şâ'ir-i ma'rûf** buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5*). [*şâ'ir-i ma'rûf, -*]

şâ'ir-i mi'mar-ı kudsî-hâne-pîrâ: Mukaddes evi süsleyen, imar eden şair.

- Benüm ol **şâ'ir-i mi'mar-ı kudsî-hâne-pîrâ** kim / Nikât-ı şî'rüme mismâr olur her lutf-ı ma'nâ kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 16*). [*şâ'ir-i mi'mar-ı kudsî-hâne-pîrâ, -*]

şâ'ir-i mu'ciz-dem-i meydân-ı bevân: Beyan meydanının sözü etkileyici şairi. II Beyan: Belagat ilminin bir anlamı değişik yollarla ifade etmenin usul ve kaidelerinden bahseden dalı.

- Ol **şâ'ir-i mu'ciz-dem-i meydân-ı bevân**um / Etvâruma dîl-dâde Kelîm-i Hemedândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 17*). [*şâ'ir-i mu'ciz-dem-i meydân-ı bevân, -*]

şâ'ir-i nâzûk-hayâl: İnce, zarîf hayallere sahip şair.

- **Şâ'ir-i nâzûk-hayâle** nâgehânî her zamân / Hâl-i rüy u sîne-i berrâkı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2*). [*şâ'ir-i nâzûk-hayâl, -e*]

şâ'ir-i pâkize-refâr: Üslubu güzel şair.

- Muhlîşî maḥlaş Hâlîl Beg idi nâm-ı nâzügi / **Şâ'ir-i pâkize-refâr** idi ahlâkı cemîl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 1*). [*şâ'ir-i pâkize-refâr, -*]

şâ'ir-i rind-i cihân: Dünyanın rindi şair. (bk. rind).

- **Şâ'ir-i rind-i cihân**um lâ-übâlî-meşrebüm / Bir gâzel tarḥ eyleyüm seyr eyle kimler gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [*şâ'ir-i rind-i cihân, -um*]

şâ'ir-i ser-sem: Kendinde olmayan, akılsız şair.

- Ferrîyâ ser-best ü mu'ciz-güysîñ tab'uñ güvâh / Tâze mazmûn **şâ'ir-i ser-semle** itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 7*). [*şâ'ir-i ser-sem, -le*]

şâ'ir-i sihr-âferî-i Bâbil-i ma'nî: Mana Babil'inin sihir yapan şairi. (bk. Bâbil).

- Benüm ol **şâ'ir-i sihr-âferî-i Bâbil-i ma'nî** / Ki çâh-ı Naḥşeb-i aḳdesden aldum tab'uma mâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 35*). [*şâ'ir-i sihr-âferî-i Bâbil-i ma'nî, -*]

şâkird: Talebe, öğrenci.

- **Şakirdimüzden** taze-gü vardır iki eş'ār-cū / Çok şā'ir eyler ser-fürü Neyyir biri biri Vesīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18). [şakirdimüzden, -i, -müz, -den]

şakird-i semender: Öğrenci semender. II Semender: Ateşte yanmadığına inanılan efsanevi bir hayvan.

- Tutuşup nār-ı firākuñla kebāb olmadayum / Ya'nî **şakird-i semender** dil-i vîrānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27). [şakird-i semender,]

şām: Akşam.

- Haṭṭ u rüyın 'ālem-i 'aşkuñ şeb ü rüzı şanup / Gā'ib itdürdi baña şubḥ ile **şāmı** zülf ü ruḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [şāmı, -ı]
- Fecr-i ümmîdi haṭ-ı sākîyle çün **şām** eyledük / Kāfir-i zülfē dönüp teklîf-i İslām eyledük (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [şām,]
- Fikr-i haṭ u rüyumla miḥen-dār u perîşān / Miḥnetde idi ḥāşıl eger şubḥ u eger **şām** (Ferrî Dîvânı, Terkiibend 1, Beyit 53). [şām,]

Şām: Bugün Suriye'nin başkenti olan tarihi şehir. II Siyahî insanların yaşadığı düşünülen yer.

- Mey-âşāmāna şām-ı şāme vü rüyūñ idüp ta'rîf / Ki **Şām** u Rūmı maḥsūd-ı Şıfāḥān u Hucend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [şām,]
- Bî-nevā kaldığuma oldu o şehnāzum sebeb / Tutmak ister bu gönül **Şām** u 'Irākı bî-ta'ab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [şām,]

Şām: Bugün Suriye'nin başkenti olan tarihi şehir.

- Bā'is-i tevfiḳ-i devlet olmağa ayaklanup / **Şāmdan** geldi Sitanbula kademle hem-çü pāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 3). [şāmdan, -dan]

şāme: Tendeke siyah leke, ben.

- 'İrfāna nakış olmada çün kısmet-i rindān / Yār **şāmesidür** dāne-i meştüt-ı ḥarābāt (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [şāmesidür, -si, -dür]

şām-ı dil-ārāmīde: Huzurlu, sakin akşam.

- Rūze eyyāmı idi bir **şām-ı dil-ārāmīde** / Per açup gül-zār-ı kudse buldı murğ-ı rūḥı rāh (Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 3). [şām-ı dil-ārāmīde,]

şām-ı şāme: Tendeke benin siyahlığı.

- Mey-âşāmāna **şām-ı şāme** vü rüyūñ idüp ta'rîf / Ki **Şām** u Rūmı maḥsūd-ı Şıfāḥān u Hucend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [şām-ı şāme,]

şān: Azamet, büyüklük, ululuk.

- **Şānında** atup tıtdılar bildüklerin unutdılar / Çok dürlü ḥelvā yutdılar illā ki Vehbî-i nazīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12). [şānında, -ı, -n, -da]
- Döner fevz ü zaferle yār-i tevfiḳ u nuşretle / Eger ki Māverā'ü'n-Nehr gitse 'izz u **şān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12). [şān,]
- Çeküp şalb eylemiş ser-gerdelerden babafingoya / Girince āsitān-ı şāh-ı devrāna bu **şān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28). [şān,]
- Ola iḳbāl ü 'ömr ü devlet ü iclāl ile dā'im / Umūrında muvaffaḳ ola baḥr u berde **şān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48). [şān,]

- Kendi hatıdır Âşaf-ı zî-şân [ü] ekremün / Şanki şufûf bezm-i Süleymâna **şân** virür (Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 7). [şân,]
- Hâk 'ömr ü **şân** u devlet ile ide müstedâm / Tuğrâ ki dehre tâ ki hükümden nişân virür (Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 10). [şân,]
- Nâvek atup biñ adum cāya o şâh-ı kām-rân / **Şân** ile taş dikdi meydānda gelüp Sultān Selīm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5). [şân,]

şân: Şöhret, itibar.

- N'ola bu tab'-ı gevher-pâş ile maḥsūd-ı 'âlemseñ / Cihānda Ferriyâ fazl eyle **şānuñ** söylenür yir yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5). [şānuñ, -uñ]
- Eş'âr ile inşâ ile sāmān ise maḥşūd / Tecrîd ile tefrîd ile hem **şân** ise maḥşūd (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [şân,]

şân u şükûh-ı cihân: Dünyanın yüceliği ve azameti.

- Hüsn-i resimle ḥalka bu tuğrâ-yı dil-pezîr / **Şân u şükûh-ı cihāndan** nişân virür (Ferrî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 1). [şân u şükûh-ı cihân, -dan]

şâne: Tarak.

- 'Âşık n'ola oḥşarsa şaḥuñ dest-i edeble / Haṭ şāneye **şâne** haṭ-ı reyḥāna münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [şâne,]
- 'Âşık n'ola oḥşarsa şaḥuñ dest-i edeble / Haṭ **şāneye** şâne haṭ-ı reyḥāna münāsib (Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [şāneye, -y, -e]
- Zülfi ile ḥālî düşüp şūrişe / Arasına fitne koyan **şānedür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [şānedür, -dür]
- Hall itdi gibi 'aḳd-i dili pençe-i āhum / Şan zülf-i girih-bestesine **şâne** tōḳındı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [şâne,]

şâne-mesreb: Tarak gibi.

- Derūnum rīze rīze mişl-i misvāk / Vücūdum pāre pāre **şâne-meşreb** (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [şâne-meşreb,]

şâne-zen-i zülf-i hevā: Heves saçını tarayan.

- İtsek n'ola tıfl-ı hevese māşīta-kārī / Mestānelerüz **şâne-zen-i zülf-i hevāyuz** (Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3). [şâne-zen-i zülf-i hevā, -y, -uz]

şarāb: Genellikle üzümünden elde edilen alkollü içki.

- Düşmez **şarāba** 'aks-i ruḥuñ pür-ḥabāb iken / Olmaz hemîşe yemde mevic-āşinā şinā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [şarāba, -a]
- Şāhāne güzel sev yūri rindāne **şarāb** iç / Bunlar ki dilūñ dāfī'-i derd ü elemidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5). [şarāb,]
- **Şarāb** içmek güzel sevmek virilmiş rüz-ı ezelden / Bu bāzār-ı cihân içinde kār-ı dīgerüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [şarāb,]
- Ḥāl-i ruḥına la'lini Vallāhi deḡişmem / 'Anber ḥabı zīrā ki **şarāba** bedel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [şarāba, -a]
- Bezmümde ben de bir gün olur mı görür miyüm / Ola **şarāb** u cām-ı şetāret ḥalef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 4). [şarāb,]
- **Şarāb** ile gümüm-ı zehr-i dehri ḳanda ḳand itdük / Anuñçün müldeki pā-zehr-i zehr[i] ḥande ḥand itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 1). [şarāb,]
- Ḥabāb-āsā hevāma bend olup devrāna aldandum / **Şarāb** içdüm güzel sevdüm dilā ammā ne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 1). [şarāb,]
- Öpüp la'lin sevip endām-ı müsteḡnāsını Ferrî / **Şarāb** içdüm güzel sevdüm dilā ammā ne aldandum (Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 5). [şarāb,]

- Sâkî **şarābı** şun ki perîşân-ı ğurbetüz / Hayrân-nişîn-i hâne-i be-düşân-ı ğurbetüz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 19*). [*şarābı, -ı*]
- Sâkî **şarābı** şun ne imiş bildüm ‘âlemi / Birdür yanumda şād u ğam u sūr u mâtemi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31*). [*şarābı, -ı*]

şarāb-ı ‘aşk: *Aşk şarabı.*

- **Şarāb-ı ‘aşkı**nı virdi baña deryā-dil oldı ol / Beni mest eyledi kendisi maḥmūr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 6*). [*şarāb-ı ‘aşk, -ı, -n, -ı*]

şarāb-ı la‘l: *Parlak, kırmızı renkli, kıymetli bir taş olan lal taşına benzeyen dudağın şarabı.*

- Sâkî **şarāb-ı la‘lūn** ile cümle mest olur / Bezmūn ğülü de bülbuli de mey-perest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 25*). [*şarāb-ı la‘l, -ūn*]

şarāb-ı nāb: *Katıksız, saf şarap.*

- **Şarāb-ı nāba** Ferrî tā’ib olsa / İderdi ârzü peymāne meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6*). [*şarāb-ı nāb, -a*]
- Âferîn ‘irfân-ı sâķiye ruḥuñ ‘aks itdürüp / Ğonce-i şād-âb gösterdi **şarāb-ı nābda** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 2*). [*şarāb-ı nāb, -da*]
- **Şarāb-ı nāb** ile mişl-i piyāle sürḥ-i rüy itdün / Beni ey bâ‘is-i feryād u nāle sürḥ-i rüy itdün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*şarāb-ı nāb,]*

şarāb-lāy-ı kadeh: *Kadehteki şarabın tortusu.*

- Cenāb-ı pîr-i muġāndan irüp fütūḥ-ı şabūḥ / Geçerdi cümle sivādan **şarāb-lāy-ı kadeḥ** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [*şarāb-lāy-ı kadeh,]*

sark: *Doğu.*

- Kālbine kimdür koyan bilmem seyāḥat fikrini / **Şark** u ğarba Ferrî-i şeydāyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5*). [*şark,]*

şa‘şa‘a-ı ān: *Güzelliğin parlaklığı.*

- Hüsnuñ biraġup **şa‘şa‘a-ı āna** uzandum / Öyle idi andum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*şa‘şa‘a-ı ān, -a*]

şa‘şa‘a-i pertev-i nūr: *İlahî ışığın parlaklığı.*

- Müstaġrak olup **şa‘şa‘a-i pertev-i nūra** / Vaşl için ‘aşāyı dikemem ḥalvet-i Ṭūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1*). [*şa‘şa‘a-i pertev-i nūr, -a*]

saşt: *Ok atılırken parmağa takılan yüzük.*

- Kemān-ı saḥt-ı Tatar ile dā’im iddi‘ā eyler / Gelürse **şaştuña** olsa ‘aceb mi imtiḥān ebrū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 4*). [*şaştuña, -uñ, -a*]

sat: *Büyük nehir.*

- Bezmūnden atup bendeñi tundan tūna devrān / Eşküm heves-i semt-i murād ile **şaṭ** oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2*). [*şaṭ,]*

sāvān: Layık, yakışık.

- Olmadık bir büseñe lāyık efendim bu sene / Dirdūñ evvel vaşlımuñ **şāyānı** sensūñ bu sene (*Ferrī Dīvānı, Müfret 7, Beyit 1*). [*şāyānı, -ı*]

sāvān-ı cevır: Eziyete münasip.

- **Şāyān-ı cevır** kūr'a-i 'āşık atup dimiş / Gör kara bahtı Ferrī-i bī-çāre çıkdı hep (*Ferrī Dīvānı, Gazel 12, Beyit 5*). [*şāyān-ı cevır, -e*]

sāvi' ol-: Duyulmak, öğrenilmek.

- Çün haķīkat **şāvi' oldı** yār ile esrārumuz / Her suhanda ba'de-zīn terk-i mecāz itsem gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 2*). [*şāvi' ol-, -dı*]

seb: Gece.

- Geldükde bezme ol gül-i bāğ-ı edeb bu **şeb** / Ārāyış oldı meclise bintü'l-ineb bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 1*). [*şeb,]*
- Geldükde bezme ol gül-i bāğ-ı edeb bu **şeb** / Ārāyış oldı meclise bintü'l-ineb bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 1*). [*şeb,]*
- Çok şīve geçdi şüret-i nāz u niyāzda / Söylendi cümle rāz-ı nihān leb-be-leb bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 2*). [*şeb,]*
- Zülf ü ruḥ oldı şoḥbet-i leyl ü nehārumuz / Göñlümce baña rüz bu rüz oldı **şeb** bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 3*). [*şeb,]*
- Zülf ü ruḥ oldı şoḥbet-i leyl ü nehārumuz / Göñlümce baña rüz bu rüz oldı **şeb** bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 3*). [*şeb,]*
- Bu leyl-i kadr-i 'āşık-ı şūrīdegān mıdır / Yoḥsa baña mı yā Rab 'aceb hep şegab bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 4*). [*şeb,]*
- Ḥāl-i ruḥuñla bir gıceci bülbul oldı dil / Ferrī'aceb mi söyler ise buldı ḥab bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 5*). [*şeb,]*
- Tanzīr-cüy-ı Vehbī-i pākīze-lehceyüz / Bu nev-zemīn-i tāzeye oldı sebeb bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 6*). [*şeb,]*
- O māh-rū ki bezimde utandı yatdı bu **şeb** / Netīce taraf-ı firāşum tolandı yatdı bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 1*). [*şeb,]*
- O māh-rū ki bezimde utandı yatdı bu **şeb** / Netīce taraf-ı firāşum tolandı yatdı bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 1*). [*şeb,]*
- Vişāle teşne dilüm seyr idüp o la'l-i lebūñ / Dehānum 'atş diyerek şulandı yatdı bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 2*). [*şeb,]*
- Göñül ki itdi der-āgüş o māhı rü'yāda / Uyandı bulmadı vāfir aratdı yatdı bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 3*). [*şeb,]*
- Ḥulāsa neş'e-i meyle o mest-i cām-ı şafā / Şokuldı sīneme geldi tayandı yatdı bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 4*). [*şeb,]*
- Bilürdi Ferrī dürüğim o şūḥ-ı gonce-lebūñ / Velī tesellī-i dille inandı yatdı bu **şeb** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 5*). [*şeb,]*
- Ḥaṭṭ u rüyın 'ālem-i 'aşkuñ **şeb** ü rüzı şanup / Gā'ib itdürdi baña şubḥ ile şāmı zülf ü ruḥ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 2*). [*şeb,]*
- Maḳdemūñ ümmīdi ile ey vefāsuz rüz u **şeb** / Çeşmümüz pā-māl-i rāh-ı intizār olmaḳdadur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 52, Beyit 4*). [*şeb,]*
- Ferrī niçe **şeb** cehd ile bu tāze-zemīnūñ / Tanzīri için Zihnī-i mu'ciz-fen uyumaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 5*). [*şeb,]*
- Ser-i kūyuñda her **şeb** sevdigüm gül-geşt ü peymādan / Dü pāyum ḥande-zā-yı pūye-i pergārdur sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 2*). [*şeb,]*
- Muḳīm-i kūyıdır her **şeb** derinde zār u ser-gerdān / Dil-i şūrīde bekler dil-ber-i ra'nā çıkar çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 6*). [*şeb,]*
- İrgürür her **şebüm** seher şehere / Şīve-i ḥ'āb neydüğün bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 149, Beyit 4*). [*şebüm, -üm*]
- Meftūr-ı şerāret ezalī kevkebümüzde / Ber-ḥayr olacak düş de görünmez **şebümüzde** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 180, Beyit 1*). [*şebümüzde, -ü, -müz, -de*]

- Bu kelām-ı bî-me'āle ben de oldum dil-şüde / Rûz u **şeb** cehd ile oldum ma'rifet h'âhiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [*şeb,]*
- Düşdük telâşa va'd-i dürüğüyla bir mehûn / Her **şeb** hayâli tâ be-seher koynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 5, Beyit 1*). [*şeb,]*
- Kalmadı elde karar u ihtiyâr aslâ bu **şeb** / Büselikden baña ikrâm eyledi şüh-ı 'Arab (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3*). [*şeb,]*
- Eyledüñ lâl ebed lutf-ı nigāhuñla bu **şeb** / Uğrıña ola fedâ mâder ü eb cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 5*). [*şeb,]*

şeb it-: Akşamlamak.

- Haţ geldigini rüyuña dil pek taleb itmez / Her-giz 'ukalâ bilmedigi yirde **şeb itmez** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1*). [*şeb it-, -mez]*

şebbü: Şebboy. Turpgiller familyasından, özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, güzel kokulu, değişik renkli çiçekler açan, dik saplı süs bitkisi. Şebboy, geceleri açması ve güzel kokması bakımından sevgilinin saçlarıyla ilişkilendirilmiştir. (Bayram, 2007).

- Zikr-i bağ u lâleden bezm içre sâgardur garaz / Sünbül ü **şebbü** dimekden zülf ü perçemdür garaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3*). [*şebbü,]*

şeb-i bedr: Ay gecesi.

- Çeküp pîrâhenin hürşide beñzer sînesin açmış / **Şeb-i bedr** içre kettân-ı dile meh-tâb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3*). [*şeb-i bedr,]*

şeb-i deycür: Karanlık gece.

- Ne mümkün hem-kumâş-ı Sâmi-i tâze-zebân olmak / Beyâz-ı şubhda Ferrî **şeb-i deycürdür** gönlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 5*). [*şeb-i deycür, -dur]*

şeb-i fûrkat: Ayrılık gecesi.

- **Şeb-i fûrkatde** fikr-i gamze cismüm dâğ dâğ itdi / Sipihr-i sînem üzre şubha kalmış ahterüm vardır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [*şeb-i fûrkat, -de]*

şeb-i hicr: Ayrılık gecesi.

- **Şeb-i hicründe** hayâlün çeküp âğuş-ı dile / Bir perî peççe ile şanki berâber yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5*). [*şeb-i hicr, -ün, -de]*

şeb-i miñnet: Sıkıntı, dert, üzüntüyle geçen gece.

- Cevrûñ **şeb-i miñnetde** şafâdur gam içinde / Bu demleri de bir gün olur yâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*şeb-i miñnet, -de]*

şeb-i veldâ: Yılın en uzun gecesi.

- Be-kâm-ı vuşlatı olsam **şeb-i yeldâ** geçer geçmez / 'İzârında o şühûñ haţ-ı nev-peydâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2*). [*şeb-i yeldâ,]*

şebîh it-: Benzetmek.

- **Şebîh itmek** anı 'ayn-ı haţâdur nâfe-i Çîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5*). [*şebîh it-, -mek]*

seb-nem: Havada buğu durumundayken akşamın ve gecenin serinliğiyle yerde veya bitkilerde toplanan küçük su damlaları, çiý.

- N'eylesün şabb-ı gülâb-ı tesliyet dâğ-ı dile / Bağ-ı hasret goncesi **seb-nemle** itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5). [şeb-nemle, -le]
- Zann eyleme **şeb-nem** güle bülbülden eşerdür / Giryânî-i şādî ile dem' olsa ne mâni' (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [şeb-nem,]

seb-nem-i eşk: Gözyaşı şebnemi, çiye benzeyen gözyaşı.

- Ferrî'ızârı **şeb-nem-i eşkümle** buldı tâb / Şimdi o verd-i bağ melâmet şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [şeb-nem-i eşk, -üm, -le]

sefîk: Şefkatli, merhametli.

- **Şeffîkum** Zihniyi buldum mecâzı tay idüp gitmiş / O vādilerde Ferrî ben daği püyân için geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8). [şeffîkum, -um]

sefkât: Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

- Ferrî şikâyet vaktidür her derde **şefkât** vaktidür / Di ki ey âfet vaktidür da'vâ-yı faşl eyler Selîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36). [şefkât,]
- Hep vefâ idi şehâ aqvâl ü ta'bîrûñ senüñ / Mihr ü **şefkât** idi cümle lutf [u] takrîrûñ senüñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1). [şefkât,]

sefkât-i pîrâne: Yaşlının şefkati.

- Her ân nev-restegâna **şefkât-i pîrâne** lâzımdur / Tehî-dildür şurâhîler süyüfuñ inkisârından (Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2). [şefkât-i pîrâne,]

seftâlî-i bustân-ı zenaḥdân: Çene bahçesinin şeftalisi.

- Öpsem de eger ol leb-i gül-nârı toyunca / **Seftâlî-i bustân-ı zenaḥdâna** toylmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [şeftâlî-i bustân-ı zenaḥdân, -a]

şegâb: Fitne çıkaran, fitneci.

- Bu leyl-i kadr-i 'âşık-ı şûrîdegân mıdır / Yoḥsa baña mı yâ Rab 'aceb hep **şegâb** bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [şegâb,]

şegâb: Fitne.

- Sa'dî-i suḥan-dānuñ olup pey-revi Ferrî / Tekmîl idüp ol şevk u **şegâbla** uyumuşmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7). [şegâbla, -la]

Şeh Sücâ': 14. yy Muzafferî hükümdarı. (?).

- Şeh Sücâ'ıñ nāmını kem-nām idüp lutfuñ ile / Olduñ el-ḥaḳ bu şehâ ile cihānuñ Senceri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2). [Şeh Sücâ', -uñ]

seh-bâz-ı evc-i merhamet: Merhamet zirvesindeki doğan.

- **Şeh-bâz-ı evc-i merhamet** 'Ankâ-yı Kâf-ı ma'ḍelet / Tāvus-ı bāğ-ı saltanat şāh-ı cihān Sultān Selîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3). [şeh-bâz-ı evc-i merhamet,]

seh-bender: Konsolos.

- Püskürme benekle ben o **seh-bendere** döndüm / Bengäle kumâşî bula şandûk-ı tuhafda (Ferî Divânı, Gazel 166, Beyit 6). [seh-bendere, -e]

seh-bender-i hübân: Güzellerin konsolosu.

- Sensiñ ol melâhat güli **seh-bender-i hübân** / Besdür senüñ âfetlere ser-mâye-i hüsnüñ (Ferî Divânı, Terkib-bend 1, Beyit 67). [seh-bender-i hübân,]

seh-i ‘aşk: Aşk padişahı.

- Olup gürûh-ı mey-âşâm-ı meygede **seh-i ‘aşk** / Düşünce fırka-i rinde zıll-ı Hümâ-yı kadeh (Ferî Divânı, Gazel 22, Beyit 4). [seh-i ‘aşk,]

seh-i dâd-âver: Adaletli padişah.

- Hümâ-veş rüyîña ey gül-beden hat şalmasa sâye / **Şeh-i dâd-âver** olmazduñ dañi bezm-i dil-ârâya (Ferî Divânı, Kaside 3, Beyit 13). [seh-i dâd-âver,]

seh-i gerdün-vakâr: Felek gibi ağırbaşlı padişah.

- **Şeh-i gerdün-vakâr** ‘Abdü’l-hamîd Hân-ı zafer-yâver / Ki tîğ-ı zür ile teşhîr iderse çok mı dünyâyı (Ferî Divânı, Tarih 13, Beyit 1). [seh-i gerdün-vakâr,]

seh-i nazm-âverân: Şairlerin padişahı.

- Taşarruf eyler isem çok mıdur iklim-i ma‘nâyı / **Şeh-i nazm-âverân** bunda şehler niçe kişver yir (Ferî Divânı, Gazel 74, Beyit 4). [seh-i nazm-âverân, -um]

sehîd: Allah yolunda ve din uğrunda savaşırken ölen kimse. II Sevgili uğruna, aşk yolunda ölen kimse.

- Ben **sehîdüm** olmuşum pâ-mâl-i hussâd u rakîb / Küstegân ekser kilâba kuzguna ya küt olur (Ferî Divânı, Gazel 45, Beyit 5). [sehîdüm, -üm]

sehîd-i tîr: Okla şehit edilmiş.

- Hadeng-i gamzeñe urgunluğum fehmi eyleyenlerle / Każâ seng-i mezârumda **sehîd-i tîr** yazsunlar (Ferî Divânı, Gazel 31, Beyit 4). [sehîd-i tîr,]

sehîr: Meşhur, ün kazanmış.

- Melâmet birle şeh-râh-ı cünün üzre **sehîr** olma / Büt-i dānâyı tut hayvân-menişle cāy-gîr olma (Ferî Divânı, Tahmis 4, Bend 4). [sehîr,]

seh-nâz: Çok güzel ve nazlı sevgili.

- Bî-nevâ kaldığıma oldu o **seh-nâzum** sebep / Tutmak ister bu gönül Şâm u ‘Irākî bî-ta‘ab (Ferî Divânı, Tahmis 2, Bend 3). [sehnâzum, -um]
- Niyâz itdükçe ol **seh-nâza** mağrûr oldu gitdükçe / Rakîb-i ‘akrebe akreb baña dūr oldu gitdükçe (Ferî Divânı, Gazel 168, Beyit 1). [seh-nâza, -a]

seh-nâz: 1. Çok nazlı güzel. 2. Klasik Türk musikisinde bir makam.

- Râst gelüp şordum o **şeh-nâz** u nevâ-sâza didi / Tâhirün bûselik içre bu naķış kârıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [*şeh-nâz,]*

sehr: Şehir, kent.

- Bu **şehr** içre gönülce bir büt-i mevzûn-kâmet yok / Murâdumca çemende bir sehî-kad serv-i naķvet yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1*). [*şehr,]*
- Kendüm bileli dehrde şaķş-ı kazâ me'nûsiyum / Cânânenen her **şehrde** rûy-ı vefâ me'yûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 1*). [*şehrde, -de]*
- Beñzer bakınca beyza-i 'Ankâya beyzası / Kâf-ı emirde **şehr** aña âşiyân virür (*Ferrî Dîvânı, Kût'a 2, Beyit 4*). [*şehr,]*
- Yollarda kıaldum 'aşķ ile pür-pîç ü ıztırâb / Bu **şehr** içinde eylemedüm ğayrı intihâb (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 9*). [*şehr,]*

seh-râh-ı cünûn: Deliliĝin ana yolu.

- Melâmet birle **seh-râh-ı cünûn** üzre şehir olma / Büt-i dâneyı tut hayvân-menişle cây-gîr olma (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4*). [*seh-râh-ı cünûn,]*

seh-râh-ı emel: İstek, emel ana yolu.

- Şayd-gâh-ı dilde şâh-bâz-ı nigâhuñ tutmaĝa / Çeşmi **seh-râh-ı emelde** göz-be-göz dâm eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3*). [*seh-râh-ı emel, -de]*

sehr-i Haleb: Halep şehri. II Siyahî insanların yaşadığı düşünölen yer.

- Ol hâl-i siyeh kim görünür gûşe-i lebde / Bir kara 'Arab peçcesidür **sehr-i Halebde** (*Ferrî Dîvânı, Matla 3, Beyit 1*). [*sehr-i Haleb, -de]*

sehr-i Yıldız: Yıldız şehri, Sivas'ta bir yerleşim yeri.

- **Şehr-i Yıldızdaki** pöl olmuş imiş öyle hârâb / Anı gözden geçirüp lutfını itmiş icrâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 5*). [*sehr-i Yıldız, -da, -ki]*

sehr-vârlı: Padişaha bağlanmış.

- Kûyın bıraktı müntesib-i şehr-yâr olup / Terķ-i vâtanla şimdi gönöl **sehr-yârlıdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [*sehr-yârlıdur, -dur]*

seh-şâh-ı meĝâbîb-i cihân: Dünyadaki sevgililerin padişahının padişahı.

- **Şeh-şâh-ı meĝâbîb-i cihân** Hâzret-i Ahmed / Hübân-ı ser-efrâzda mümtâz u ser-âmed (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 8*). [*şeh-şâh-ı meĝâbîb-i cihân,]*

seh-süvâr: Çok usta binici.

- Ey **seh-süvârum** el-meded çignetme raķşa ol hâlîm / Ey ĝonce-leb ve'y lâle-had cânım saña olsun ĝarîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*şeh-süvârum, -um]*
- İder ol **seh-süvâr** âhü-yı âhum çın şehir naķçır / Gehî fîtrâk-i nâza bend ider ķor ĝâh hürçine (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 10*). [*şeh-süvâr,]*

seh-zâdegân: Şehzadeler.

- Dağı **şeh-zādegānı** āşafı hep hayr-ḥ^vāhānı / Şeref-yāb ideler ‘ömr-i sa‘ādet ile dünyāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 12*). [*şeh-zādegānı, -ı*]

şeker: Şeker kamışı, şeker pancarı gibi maddelerden elde edilen tatlı bir madde.

- Haṭ geldi ruh-ı yāra diyü itme te‘essüf / Mūrān **şeker** üstine cem‘ olsa ne mānı‘ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2*). [*şeker, -*]

şeker çigne-: Hoşa gidecek şekilde imalı söz söylemek, ima ile bir şey vadetmek. [TDKTS]

- Bir **şeker çignedi** vaşlum saña lāyık diyerek / Ol ağız miski mişālî fem-i alı küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3*). [*şeker çigne-, -di*]

şeker-h^vāb eyle-: Şekerleme yapmak, hafif ve kısa süreli uyumak.

- Ben dil-şüdesin söyledüp **eylerdi şeker-h^vāb** / Efsāne-i Mecnūnı ‘aceble uyumuşmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5*). [*şeker-h^vāb eyle-, -r, -di*]

şekībā: Sabırlı.

- Eyledi nāvek-i ḡamzeñ dil-i mecrūḥa gūzer / Bende ne şabr u **şekībā** kodı ne ḥaşyet-i ser (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 14*). [*şekībā, -*]

şekl: Görünüş, suret, tasvîr.

- Gören ḥüsnüñ şanur ol **şekli** kim Bihzād yazmışdur / Ruḥ u ḳadde virüp şüret gül ü şimşād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [*şekli, -i*]
- Baḥr-i nîl-gün-ı hevāda bü‘l-hevesler çeşmine / Bir melekse **şekli** ile çarḥı çenber gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [*şekli, -i*]

şekvā eyle-: Şikayet etmek, sızlanmak.

- Öyle rind-i lā-übālî kimi bî-tāb eylesün / Kime **şekvā eylesün** bî-çāre Nef‘î n’eyesün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5*). [*şekvā eyle-, -sün*]

şekvā it-: Şikâyet etmek, sızlanmak.

- Sipihrüñ vaz‘-ı bî-dādından **itmezsem** n’ola **şekvā** / Ḳana‘atden ser-i jülîdede bir miğferüm vardır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*şekvā it-, -mez, -se, -m*]

şem‘: Mum.

- Ferrî ṭolanur şubḥa degin her gice küyuñ / Pervāneye **şem‘** şem‘e de pervāne münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7*). [*şem‘, -*]
- Ferrî ṭolanur şubḥa degin her gice küyuñ / Pervāneye şem‘**şem‘e** de pervāne münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7*). [*şem‘e, -e*]
- Sırr-ı la‘lūñ ile lāl oldıguma ta‘n eylemez / **Şem‘** ile zevḳ-ı sükûtın fehm iden pervānenüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3*). [*şem‘, -*]

şem‘-i belā: Bela mumu.

- Cānı yakup nār-ı keder kıldı derünü pür-şerer / Dūdı her ān serde tutar **şem‘-i belā** fānūsıyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2*). [*şem‘-i belā, -*]

sem^c-i cefā: Eziyet mumu.

- Beni yakduñ meded ey âteş-i vekkād n'eylersiñ / Yine **sem^c-i cefāy** eyledüñ ikād n'eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1*). [*sem^c-i cefā, -y, -ı*]

sem^c-i harem-efrüz-ı cünün: Delilik haremîni aydınlatan mum.

- Her gice tahassürle çıkan şu'le-i âhum / **Şem^c-i harem-efrüz-ı cünün** eyledi gerdün (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Beyit 18*). [*sem^c-i harem-efrüz-ı cünün,]*

sem^c-i kilîsâ vü harem: Kilise ve haremîni mumu.

- Dîvânelere redd ü kabûlinde kalem ne / Pervânelere **sem^c-i kilîsâ vü harem** ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1*). [*sem^c-i kilîsâ vü harem,]*

sem^c-i şeb-ārā: Geceyi mum gibi süsleyen güzel.

- Pervâne olup hîdmetine Ferrî [anuñ] mûm / Ol **sem^c-i şeb-ārā** ile cem^c oldu Fenerde (*Ferrî Dîvânı, Müfret 9, Beyit 1*). [*sem^c-i şeb-ārā,]*

sem^c-i şu'ûr: Şuur mumu.

- Şeherî eyler iken şavma'a içre feryād / İtdi ber-bād o dem **sem^c-i şu'ûrum** bir bād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*sem^c-i şu'ûr, -um]*

sem^c-i tab^c: Yaradılış mumu.

- Pervâne **sem^c-i tab^cuma** tâvus-ı ravzadır / Rüşen-çerāğ-ı şu'le-i bezm-i hākîkātüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4*). [*sem^c-i tab^c, -um, -a]*

semîm: Güzel koku.

- **Şemîm** aldıķ o fettānuñ ser-i zülf ü 'ızārından / Ki naḥlistān-ı 'aşkuñ müsmer oldıķ berg ü bārından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1*). [*şemîm,]*

semis-ves: 1. Güneş gibi. 2 Şems gibi. II Şems: Şems-i Tebrizî, Mevlana Celaleddin Rûmî'nin sohbet şeyhi.

- Nesl-i Mevlānādan olduķuñ **semis-ves** aşikār / Sırr-ı Sultān-ı Veled sende sen anuñ maḥzarı (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*semis-ves,]*

semm it-: Koklamak.

- Semt-i Ken'ānı mu'aṭṭar ider enfāsi ile / Yūsuf-ı ḥulḳumı **semm itse** eger İsrā'îl (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 27*). [*semm it-, -se]*

semm ol-: Koklanmak.

- **Şemm olurken** nükhet-i her-cā'îlik çıkmaz başa / İtse de cāy-ı kararın gūşe-i destār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 53*). [*şemm ol-, -ur, -ken]*

sems: Güneş.

- Ferrî yeter iksâr-ı suhan eyleme taşdîc / Zâtında [anuñ] **şems** gibi hem kârî ‘ayândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [*şems,]*
- Muğârin **şems** ile necm-i sa‘îdi Ferqadân-âsâ / Sa‘âdetle olaldan burc-ı âbîde kırân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [*şems,]*
- N’ola **şems** ü kamer reşk eylese âfâk-ı vaşlında / Bulunmaz mağrib ü maşrıqda haqqâ bir Emînum var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [*şems,]*

şems-i pür-nûr-ı hakikat: Hakikatin parlak güneşi.

- Zerre-i mihr-i kadîmüm zâhiren eşyâda ben / **Şems-i pür-nûr-ı hakikat** hîç nihân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2*). [*şems-i pür-nûr-ı hakikat,]*

şems-i rûz-ı nîgeh: Bakış gününün güneşi.

- Rûyuñ ki **şems-i rûz-ı nîgehdür** didüm didi / Bir mehdür o ki haşm-ı ketânuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [*şems-i rûz-ı nîgeh, -dür]*

şems-i şevk-efzâ: Şevklendiren, neşe arttıran güneş.

- Kim didi huffâşa olmaz **şems-i şevk-efzâ** melâz / Hal-i rûy-ı yârı seyr it eylemiş hâlâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*şems-i şevk-efzâ,]*

şemsîr: Kılıç.

- Dü çeşm-i intizâr u pür-figârum zîr-i ebrûda / İki **şemsîr** altında iki nağçîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [*şemsîr,]*
- Qurbânlarına ol mühim ebrû-yı gamzeden / Geh nâvek ‘arz ider gehî **şemsîr** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*şemsîr,]*
- ‘Uşşâkını katl itmege **şemsîre** ne hâcet / Merrîh-şîfat âfet ü cellâd nigâhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3*). [*şemsîre, -e]*
- ‘Arz ider tîg-ı tegâfûl gamzesin îmâ idüp / ‘Âşıka **şemsîr** ü ya gaddâra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2*). [*şemsîr,]*
- Bu cevır ü vahşet tâ-be-key bu vaz‘-ı dehşet tâ-be-key / **Şemsîre** ruhşat tâ-be-key kıldı beni çâk ü dü-nîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [*şemsîre, -e]*
- Görmemişken ilf ü ünsiyyetde takşîrûñ senüñ / Kim umardı katlûme ikdâm **şemsîrûñ** senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*şemsîrûñ, -üñ]*

şemsîr-i gamze-tîz: Süzgün yan bakışın keskin kılıcı.

- Cellâd-ı çeşm-i şüh ne **şemsîr-i gamze-tîz** / Yûsuf mişâli Mısr-ı hüsünde olup ‘azîz (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2*). [*şemsîr-i gamze-tîz,]*

şemsîr-i istîgnâ: Naz kılıcı.

- Katl-i ‘uşşâk itmeden ‘âr eylemezdi gamzesi / Olmasa **şemsîr-i istîgnâsı** ger şâd-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 2*). [*şemsîr-i istîgnâ, -sı]*

şen ol-: Neşelenmek, sevinmek, mutlu olmak.

- Demdür gönül ki raht-keş-i şahn-ı gül-şen ol / El gibi geşt-i gül-şen ile sen de gül **şen ol** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 1*). [*şen ol-,]*

şeng: Neşeli, şen güzel.

- Ser-sām itdi dilleri afyon u berş ü beng / Ez-cümle vakf-ı semt-i humār oldu şüh [u] **şeng** (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*şeng,]*

serār: Kıvılcım.

- **Şerār** ile gönül baħr-i fişekdür / ‘Aqıl sürşal ider pervâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*şerār,]*
- Haşretle gice encümen-i kudse irince / Pür-ħîre ider dîde-i Cibrîlî **şerārūm** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 3*). [*şerārūm, -um]*

serār-ı ‘aşk: Aşkın kıvılcımı.

- ‘Azāb-ı düzahı sevdā ile tefsîr idüp Feyzî / **Şerār-ı ‘aşkı** andan daħi veķķād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3*). [*şerār-ı ‘aşk, -ı, -n, -ı]*

serār-ı eymen-i ‘aşk: Aşkın en kutsal, mübarek kıvılcımı.

- Bülbülüm pervâne-fiṭrat vādî-i tecrîdde / Kim **şerār-ı eymen-i ‘aşk** oldu dā’im gül-şenüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 3*). [*şerār-ı eymen-i ‘aşk,]*

serbet: Tatlı içecek.

- Dil nüş diyü semmini nüş itdi hevānuñ / Evvel daħi ben içmiş idüm **şerbetin** anuñ (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 16*). [*şerbetin, -i, -n]*

serbet-i la’l: Lal taşına benzeyen kırmızı dudağın şerbeti.

- İrişür ḥaste-i hicrān-keş-i nevmîde ḥayāt / **Şerbet-i la’lîni** nüş itse şifā niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2*). [*şerbet-i la’l, -i, -n, -ı]*

serbet-i Sa’diyye: Sa’diye şerbeti. II Sa’diye: Sa ‘deddin el-Cebāvî’ye (ö. 575/1180) nisbet edilen bir tarikat. [TDVİA “Sadiyye” md.]

- **Şerbet-i Sa’diyye** ile mest-i ser-endāz olup / O tarîķuñ sırr-ı pāki ile bulmuşdı nevāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 9*). [*şerbet-i sa’diyye,]*

seref: Haysiyet, manevî yücelik.

- Bî-hüde kelām itme it evşāfin o zātūñ / Kim sa’d u **şeref** kevkeb-i baħtında devāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [*şeref,]*
- Sa’d ile **şeref** eylemiş ol deñlü tecemmü’ / Farķında meges gibi Hümālar ṭayerāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [*şeref,]*
- Olunca yümn ü iķbāl ü **şerefle** zîb-i tersane / Gümüş Suyı gibi altun aķtıdı bî-kesān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*şerefle, -le]*
- Her umūruñda muvaffāk ide Allāh seni / Ola devletle **şeref** gāyet ü pāyān-ı sebîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 6*). [*şeref,]*
- Tā ki çār ümm ü nüh ābā ide aḥz u i’ṭā / ‘Ömr ü iclāl u **şerefle** ola maķbūl u celîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 30*). [*şerefle, -le]*
- Soñra sen āşaf-ı zî-şāna olup çāker-i ḥāş / Ker ü fer ü **şerefüm** oldu emîrāne bedîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 13*). [*şerefüm, -üm]*

şeref-baḥş-ı maķām-ı defterî ol-: Defterdarlık makamına şeref vermek.

- Münselibdür ṭab’-ı pākūñden riyā ḥubb-ı sivā / Zāḥirā **olduñ şeref-baḥş-ı maķām-ı defterî** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*şeref-baḥş-ı maķām-ı defterî ol-, -du, -ñ]*

şeref-güster ol-: Şeref yaymak.

- **Şeref-güster ola** şadrında ‘izz ü ‘ömr ü devletle / Du‘âmuz bu Cenâb-ı Hayy [ü] bî-endâd Mevlâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40). [şeref-güster ol-, -a]

şeref-güster-i ser-şadr-ı ferâset: Anlama ve kavramanın baş köşesinde oturan şeref sahibi.

- Sensiñ o **şeref-güster-i ser-şadr-ı ferâset** / Yanuñda senüñ fehmi Felâtün kerândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14). [şeref-güster-i ser-şadr-ı ferâset,]

şeref-i Âl-i ‘Abâ: Al-i Aba'nın şerefi. (bk. Âl-i ‘Abâ).

- Beni cevri ile ‘abâ-püş-ı firāk itme şehâ / ‘Aşk-ı Haydar **şeref-i Âl-i ‘Abâ** hürmetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 3). [şeref-i Âl-i ‘Abâ,]

şeref-i âsumân: Gökyüzü şerefi.

- Ahmed Paşa ki şimdi kudümiyla ‘âleme / Dün-himmet eylese **şeref-i âsumân** virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 8). [şeref-i âsumân,]

şeref-i Sidre-i ‘aşk: Aşk Sidre'sinin şerefi. (bk. Sidre).

- Gerçi Cibrîl-i Emînüm **şeref-i Sidre-i ‘aşk** / Meleküt ‘âlemi hem sâha-i seyrânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10). [şeref-i Sidre-i ‘aşk,]

şeref-i zihn ü zekâvet: Zihin ve zekânın şerefi.

- Hıbrat ü fitnat ile fehmi ü firâset sende / Hüş-ı kâfî **şeref-i zihn ü zekâvet** sende (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 3, Beyit 20). [şeref-i zihn ü zekâvet,]

şeref-yâb: Şeref bulan, şerefli.

- Dahî şeh-zâdegânı âşafı hep hayr-ı hâhânı / **Şeref-yâb** ideler ‘ömr-i sa‘âdet ile dünyâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 12). [şeref-yâb,]

şeref-yâb ol-: Şeref kazanmak, şereflemek.

- Gerçi bûs-ı dâmenüñ ile **şeref-yâb olmadum** / Şer‘-i Peygamber gibi sem‘ ile bağladum seri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28). [şeref-yâb ol-, -ma, -du, -m]

şerer: Kivılcımlar.

- ‘Aşkı gönülümde ‘alevlenmeddür için için / Tîz yakar hâne-i vîrânı **şerer** çok sürmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [şerer,]
- ‘Aşk eyleyli nâr u **şerer** hâşıl u bârum / Dâğ oldu gülistân-ı derûnumda bahârum (Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 1). [şerer,]

şerh: Bir metni açıklama, yorumlama.

- Metindür hâcibi semmür Hindî **şerhidür** hattı / Güzelce dikkat it ebrûsı semmür oldu gitdükçe (Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 2). [şerhidür, -i, -dür]

şerh-i kıl ü kâl-i hâl u hat: Yüzdeki ben ve tüyleri boş sözlerle açıklama.

- Gerçi tatvîl oldu **şerh-i kıll ü kâl-i hâl u haţ** / Ten ü hüsn-i dil-firîbidür me'âl-i hâl u hâţ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1*). [*şerh-i kıll ü kâl-i hâl u haţ,]*

serh-i nâvek-perver: Okun beslendiği yara.

- Özge bîmârum zahım-dâr-ı hadeng-i gamzeyüm / **Şerh-i nâvek-perverüm** merhemle itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4*). [*şerh-i nâvek-perver, -üm]*

ser'-i Peyğamber: Hz. Muhammed'in şeriatı.

- Gerçi bûs-ı dâmenün ile şeref-yâb olmadum / **Şer'-i Peyğamber** gibi sem' ile bağladum seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28*). [*şer'-i Peyğamber,]*

serm: Utanma.

- Ol şüh-ı ziyâ-pâş-ı ekâlîm-i cemâlüm / Biñ **şermle** hürşîd dañi gıbta-gerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4*). [*şermle, -le]*
- Mağabbet **şermi** muzmer dilde yâhüd hâşşa-i huffâş / Cemâle olsa da nâzır kemâ-hî hâkkuhâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8*). [*şermi, -i]*

sermende-i ihsân: Gösterilen ihsandan dolayı mahcup.

- Zihî hüsn-i kerem **sermende-i ihsânunum** sâkî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 5*). [*sermende-i ihsân,]*

serm-sâr it-: Utandırmak, mahcup etmek.

- Bâreka'l-lâh ey zamânuñ Hâtem-i luţf-âveri / **Serm-sâr itdün** keremle rûh-ı pāk-i Ca'feri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1*). [*serm-sâr it-, -dün, -ñ]*

şeş-dergeh-i vaşl: Kavuşmanın altı kapısı.

- **Şeş-dergeh-i vaşluñda** düçâr olsa dü şeşle / Sevdâ-zede dil nerde düşer lu'bet ü yanga(?) (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4*). [*şeş-dergeh-i vaşl, -uñ, -da]*

şeş-tâ: Altı tele sahip bir telli çalgı.

- Bezimde çeng ü def **şeş-tâ** rubâb u ney degül lâzım / Ayağ olursa tâc-ı husrevân u key degül lâzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [*şeş-tâ,]*

sevk: Arzu, istek.

- Sa'dî-i suhan-dânuñ olup pey-revi Ferrî / Tekmîl idüp ol **sevķ** u şegabla uyumuşmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7*). [*sevķ,]*

sevk: Coşku, heyecan, neşe.

- Diñmiş olunca mâtem ü sür 'âlemi muhîţ / Şîven baña vü **sevķ** ile bezm-i tarab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*sevķ,]*
- Şâdî vü sür u **sevķ** u tarab oldu ber-taraf / Ye's ü melâmet olur imiş yâr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*sevķ,]*
- Baña teklîf-i gül-geşt-i gülistân-ı şafâ itmeñ / Bu günler şâh-ı gamdan zevķ u **sevķe** baña ruşsat yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4*). [*sevķe, -e]*
- **Sevķ** ile bir kerre nûş-ı cām-ı gül-fâm itmedük / Ya'nî bûs-ı la'l-i şîrîn-i dil-ârâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1*). [*sevķ,]*

- Mānī' olamaz fitne-i haṭ **şevküme** ammā / Gerdün-ı bed-evzā ile kīnüm yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4*). [*şevküme, -üm, -e*]
- Dil hicr ile ḥasret ile çarpınmada dā'im / O zevk ile **şevk** ile çemenlerde çemāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [*şevk,]*
- İçersün Ferriyā **şevk** u tarabla cām-ı gül-fāmı / Alınmaz mı o naḥl-i nāz-perverdün 'aceb ḥāmı (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7*). [*şevk,]*
- Hemān mevķūf-ı luṭf-ı ğamze-i peymānuḥum sākī / Firākuḥ ile zevk u **şevk** u keyf-i ḥandeden dūrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [*şevk,]*
- Ben ye's ile zehr-ābe-çeşān-ı dem-i hicrān / Sen **şevk** ile şahbā-keş-i bezm-i tarab-efzā (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 42*). [*şevk,]*

şevk: Işık, parlaltı, şavk.

- Eyler ketān-ı şabrımı pejmürde **şevk** ile / Āhum o māha hāle hem olmış hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*şevk,]*
- Ruḥuḥ **şevkıyla** murğ-ı dil yine kim lānedür şimdi / Bün-i şem'-i maḥabbetde döner pervānedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1*). [*şevkıyla, -ı, -y, -la*]
- Tebessüm-rîz elmās-ı nigāhuḥ **şevkle** erzān / O üns-ā-üns-i 'işretten berī ey ḥusrev-i ḥubān (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2*). [*şevkle, -le*]
- Zeyn itdi ḥamel mey-gedesin **şevk** ile ḥurşid / Sen eylemedün meclisi sākī daḥi tecdīd (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 1*). [*şevk,]*

şevk u zevk it-: Eğlenmek, neşelenmek.

- Böyle bezm-i sebze-zār içre **idince şevk u zevk** / Dönmesün mi anda inşāf eyle a'dā kec-düme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 3*). [*şevk u zevk it-, -ince*]

şevk-āver: Şevklendiren, coşku veren.

- Ferriyā eyle du'ā buldı kaşide intihā / Oldı zīrā ki du'āsı dillerün **şevk-āveri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31*). [*şevk-āveri, -i*]

şevket: Şevketibostan. Tüylü, sarı çiçekli, otuz beş santimetre kadar yükselebilen, kök kabukları sebze olarak yenilen otsu bitki.

- Ḥaṭṭuḥ derün-ı ḥüyda ki ṭal'at şuyındadır / Meylüm oğul otı ile **şevket** şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [*şevket,]*

şevket-i dārā: Dara'nın yüceliği. (bk. Dārā).

- Dāverā Ristu Sikender-fikretā Cem-mesnedā / Ey ki bezmün **şevket-i Dārāy** aḥḳar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15*). [*şevket-i Dārā, -y, -ı*]

şevk-i 'azīm: Güçlü ışık.

- Dehre cülüsı şaldı fer mānende-i mihr ü kamer / Tārīk-diller ser-te-ser kesb eyledi **şevk-i 'azīm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*şevk-i 'azīm,]*

şevk-ı ruh: Yanağın parlaklığı, ışığı.

- Feyz-i şu'ā'um ırmese kara çanaklıdur / Vech-i kamerde **şevk-i ruḥum** müste'ardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*şevk-i ruḥ, -um*]

şevk-ı ruh: 1. Yanağının arzusu. 2. Yanağının parlaklığı.

- **Şevk-ı ruhuñla** oldu gönül nağme-senc-i ‘aşk / İtse ‘aceb mi bülbül-i gül-şen-serā serā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [şevk-ı ruh, -uñ, -la]

sevk-i ruhsâr: 1. Yanağın arzusu. 2. Yanağın parlaklığı.

- **Şevk-i ruhsâriyla** söyler ehl-i dil tâze-zemîn / Ferriyâ itse ‘aceb mi bülbül-i gül-zâr zâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [şevk-i ruhsâr, -ı, -y, -la]

sevk-ı sems-i hâver: Yeni doğan güneşin ışığı.

- Bir gazel tarzı eylemiş Neyyir bu günler Ferriyâ / Zerre-i mazmûnı **şevk-ı sems-i hâverden** latîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5). [şevk-ı sems-i hâver, -den]

sev: Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

- Meysüz ne güne eylesek âheng-i hây u hey / Def‘-i gumûma olmaz imiş neş‘e gibi **şey** (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1). [şey‘,]
- Rûz-ı vaşl üftâdeñe ‘îd oldu bir bālâ-yı ‘îd / Hâcîya zîrâ **şey** olmaz hacc-ı ekberden latîf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4). [şey‘,]
- Ne cām-ı neş‘e-efzâ ne kadeh bir **şey** degül lâzım / O deñlü neşveye âmâdeyüm kim mey degül lâzım (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3). [şey‘,]

sevh: Bir tekke veya zaviyede en üst makamda bulunan ve müritlere rehberlik eden kimse.

- Olup mutlak tecerrüd ‘âlemin merdâne feth itdi / Gönül rāh-ı hüdâda **şeyh** u mürşid reh-nümâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [şeyh,]
- Hâfîz ‘Osmân görse idi medhîni ez-berden okur / Tekye-i ıtrâda **şeyh** olsa gelir vecd ile hâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 2). [şeyh,]

sevh: İhtiyar, yaşlı.

- ‘Âşıkum gerçi hüsn-i eţvâra / **Şeyh** ya şâb neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2). [şeyh,]
- Terk [ü] tecrîd ‘âlemi itdi cevānlık vakti **şeyh** / Âhîrî rāh-ı fenâda pîr [ü] pāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [şeyh,]
- Ferrî beni sır-âb idemez **şeyhi** zamānuñ / Cild ile yudar ise Futūhāt [u] Kāmūsı (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [şeyhi, -i]
- Eylemem kizb ü riyâ da‘vāma şâhid **şeyh** ü şâb / Eyledün ihyâ zülâl-i hâl ile Şeyh-i Ekberi (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5). [şeyh,]
- Me’ zûn-ı haţ olmışdı muqaddemce şülüşde / Bitdi çün o la‘lîn şakalı **şeyhe** virüp zûr (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 2). [şeyhe, -e]

Sevh Efendi: I. Abdülhamid Dönemi'nde inşa edilen Kadem-i Şerif Tekkesi'nin şeyhi.

- Fevtine cevherle didüm Ferriyâ târîh-i tām / **Şeyh Efendi** eyledi ‘Adn-ı na‘îmi cilve-cây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 12). [Şeyh Efendi,]

Sevh Muhammed: I. Abdülhamid Dönemi'nde inşa edilen Kadem-i Şerif Tekkesi'nin şeyhi.

- **Şeyh Muhammed** kuţb-ı ‘âlim vâsıl-ı tevḥîd zât / Rütbe-i tevḥîde irmiş idi ol ferḥunde-re’y (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 1). [Şeyh Muhammed,]

Sevh-i Ekber: Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin lakabı. II Muhyiddin İbnü'l Arabî: Tasavvuf ve İslâm düşünce tarihinde büyük etkileri bulunan sufi müellif. [TDVİA “İbnü'l Arabî, Muhyiddin md.]

- Eylemem kızb ü riyā da‘vāma šāhid şeyh ü şāb / Eyledün ihyā zülāl-i hāl ile Şeyh-i Ekberi (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5). [Şeyh-i Ekber, -i]

Sevh-i Harem: Mescid-i Haram ile Mescid-i Nebvî’de ders veren tanınmış âlimlere, buralarda görev yapan hizmetlilerden sorumlu kişilere, ayrıca Mekke ve Medine’nin yönetimini üstlenen kimselere verilen unvan. [TDVİA “Şeyhülharem” md.]

- Zâhid nefesin rindlere mişkāl ile satmış / Güyâ bu derek mey-gedede şeyh-i Haremdür (Ferrî Dîvânı, Müfret 4, Beyit 1). [şeyh-i Harem, -dür]

sev’-i kalîl: Az şey.

- Maşraf-ı luţf-ı firāvānuña nisbetle olur / Key(?) ü Dārā(?) u Ferîdün-ı cihân şey’-i kalîl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 3). [şey’-i kalîl,]

seytân: İnsana musallat olup onu saptırmaya çalışan ruhanî varlık.

- Geldükde bezm-i ‘işretüme şüfî şūfla / Seytân görindi şanki ‘anâşır zürüfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1). [seytân,]
- Hîç fark idemem zâhid-i sersemle rakîbî / Tefrîk ola mı nefis ile seytân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 2). [seytân,]

seytāna uy-: Doğru yoldan ayrılarak kötü bir iş yapmak.

- Pek hatâ itdük gice seytāna uyduk hâşılı / Ol melek-sîmāya Ferrî vâfir ibrām eyledük (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 5). [seytāna uy-, -du, -k]

siddet: Sertlik.

- İtdi evvel nazaruñ siddet ile cāna eger / Sāhir-i nîm-nigehüñ kaldı zebün [u] bî-fer (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 13). [şiddet,]

siddet-i berd: Soğuşun şiddeti.

- Berf içinde zülāl-i meskenetüm / Şiddet-i berd neydüğün bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 2). [şiddet-i berd,]

şifâ: Deva, ilaç.

- Bu kânün-ı maḥabbetdür ki bîmārān-ı rāh-ı ‘aşk / Nigāhuñ irmeyince Bū ‘Alî gelse şifâ bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [şifâ,]

şifâ niyyetine: Şifa olması için, şifa olsun diye.

- İrişür haste-i hicrân-keş-i nevmîde hayât / Şerbet-i la‘lini nûş itse şifâ niyyetine (Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 2). [şifâ niyyetine,]

şikâf-ı misra‘: Misra parçası.

- O rütbe beyt-i mevzûn-ı terüm Ferrî dil-ārā kim / Benüm her bir şikâf-ı misra‘um yek-laht güyâ kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 7). [şikâf-ı misra‘, -um]

şikâr: Av.

- Öyle mest-i fitnedür ol dīde-i sih̄r-āferīn / Şīr-i nerler göz göre şayd u **şikār** olmaḡdadur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 52, Beyit 3*). [*şikār,]*

şikār-ı şāhīn ü şah-bāz ol-: Doğan ve şahine av olmak.

- Olmaz firīb-i çeşm ü nigh vaḡdet-āşinā / ‘Ankā **şikār-ı şāhīn ü şah-bāz olur** mı hīç (*Ferrī Dīvānı, Gazel 21, Beyit 2*). [*şikār-ı şāhīn ü şah-bāz ol-, -ur]*

şikāyet: Derdini anlatma, sızlanma, yakınma.

- Ferrī **şikāyet** vaḡtidür her derde şefḡat vaḡtidür / Di ki ey āfet vaḡtidür da‘vā-yı faşl eyler Selīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 36*). [*şikāyet,]*
- ‘Arz-ı hāl ile ḡikāyetdür murād aḡvālūmi / Bī-edeblikdür **şikāyet** olsa da bisyār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 39*). [*şikāyet,]*

şikest it-: Kırma.

- Dām-ı zülfünde **şikeste itme** per ü bālını / Ferrī-i üftāde cānā her zamān lāzım saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 5*). [*şikeste it-, -me]*
- Ḥāṭırum kırmaḡla bil **İtdūn şikest** āyīneñi / Bilmedūn gitdūn ḡulūş-ḡāk-i reh-i dīrīneñi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 3*). [*şikest it-, -dü, -ñ]*

şikest ol-: Kırılmak.

- Anda ne cām u sāḡar u ne dil **şikest olur** / Cümle neşāṭ-ı tāze ile dil ḡucest olur (*Ferrī Dīvānı, Terḡib-bend 2, Beyit 29*). [*şikest ol-, -ur]*

şikeste: Kırık, kırılmış.

- Ḥumlar **şikeste** cām tehī yok vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 1*). [*şikeste,]*
- Ḥumlar **şikeste** cām tehī yok vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 2*). [*şikeste,]*
- Ḥumlar **şikeste** cām tehī yok vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 3*). [*şikeste,]*
- Ḥumlar **şikeste** cām tehī yok vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 4*). [*şikeste,]*
- Ḥumlar **şikeste** cām tehī yok vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 5*). [*şikeste,]*

şikest-i resen-i dīn it-: Din ipini koparmak.

- Zülfe düşürüp **itdi şikest-i resen-i dīn** / Ferrī-i cūnūn-bīn (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 6*). [*şikest-i resen-i dīn it-, -di]*

şimden gerü: Şimdiden sonra, bundan böyle.

- Ben daḡı **şimden gerü** maḡbūba nāz itsem gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 1*). [*şimden gerü,]*
- Çūnki olduñ Ferrī-i şūrīdeden gerdān-rū / Her kime mihr ü vefā eylerseñ it **şimden gerü** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 6, Bend 5*). [*şimden gerü,]*
- İtdüm eḡgendelige ben seni cān ile ḡabūl / Yūri **şimden gerü** bī-çāre şaḡın olma melūl (*Ferrī Dīvānı, Terḡib-bend 3, Beyit 18*). [*şimden gerü,]*

şimdi: Şu anda.

- Râz-ı nihân-ı ‘aşkıñı Cibrîle söylemem / Cebr-i müjeyle **şimdi** hemân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*şimdi,]*
- **Şimdi** hem-bezm-i rakîbân keç-endîş oldı / Burc-ı ‘akrebde karar eyledi ol mâh ‘abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*şimdi,]*
- Faşl-ı ‘ırâka gulğul-ı şahbâ-yı neşve-res / **Şimdi** hüseyinî nağmede aşma karârlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*şimdi,]*
- Kūyın bıraktı müntesib-i şehr-yâr olup / Terk-i vatanla **şimdi** gönül şehr-yârlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [*şimdi,]*
- Haş **şimdi** başka câzibe virmiş ‘izârına / Elbette levh-i ebyazı tahrîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4*). [*şimdi,]*
- Temennâdan şafâdan ârzûlardan berî oldum / Hemân eglence **şimdi** Ferriyâ şîr-i terüm vardır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [*şimdi,]*
- Ferri‘izârı şeb-nem-i eşkümle buldı tâb / **Şimdi** o verd-i bağ melâmet suyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [*şimdi,]*
- Tîr-i müjeyle **şimdi** Kırım şaldı dillere / Gamze bucağda oturıcı bir Tatar imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4*). [*şimdi,]*
- Çü ragbet münselibdür nazm u neşre Ferriyâ **şimdi** / Benüm âşâr-ı rengînümde dañı eski hâlet yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5*). [*şimdi,]*
- Kelîm-i dil ‘aşâyı degdi çün haş rû-nümün oldı / Mekândur ey haş-âver Tûr-ı hüsnüñ **şimdi** Müsâya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6*). [*şimdi,]*
- Bintü’l-‘ineb evvel harem-i pîr-i muğânda / Hürmetlice bir kız idi **şimdi** dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 3*). [*şimdi,]*
- Ruñuñ şevkıyla murğ-ı dil yine kim lânedür **şimdi** / Bün-i şem‘-i mañabbetde döner pervânedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1*). [*şimdi,]*
- Ruñuñ şevkıyla murğ-ı dil yine kim lânedür şimdi / Bün-i şem‘-i mañabbetde döner pervânedür **şimdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1*). [*şimdi,]*
- Cünün-ı ‘aşk ile zülfüñ gibi zencîre bend oldu / Kuyûdât u tekellûf ber-ţaraf pervâ nedür **şimdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2*). [*şimdi,]*
- Virirdiñ ey vefâsuz bir zamân zehr-âb-ı istiğnâ / Şanursuñ tâb-ı germiyyet ile âyâ nedür **şimdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3*). [*şimdi,]*
- Olaldan müstekin dilde hayâl-i büm-ı hicrânuñ / O ma‘mûre şehâ görseñ ‘aceb vîrânedür **şimdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 4*). [*şimdi,]*
- Gamuñla kârı gül-geşt-i beyâbân-ı cünün oldı / Şorarsañ Ferri-i zârı gezer dîvânedür **şimdi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 5*). [*şimdi,]*
- **Şimdi** dañı bir büt-i cevvara düş itdi felek / Uğradur hep böyle bî-dâd âfete şöhet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5*). [*şimdi,]*
- Mest-i nâz u ‘işvedür **şimdi** o nev-nañl-i sitem / Vañt ola kim araya ol dil-firîb âfet beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 6*). [*şimdi,]*
- Fiten âfet gibi mâ‘dumdur **şimdi** bu yirlerden / Meger ki gamze-i dil-ber ki şûriş şaldı dünyâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [*şimdi,]*
- Dâverâ **şimdi** benüm pejmürde berg-i rûzgâr / Gitdi sâmanum meded mişl-i hezâr-ı zâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 33*). [*şimdi,]*
- Reng idüp evvel esîr-i zülf-i şeb-bû eyledüñ / ‘Âşıkânüñ ağladuñça **şimdi** ey mekkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 55*). [*şimdi,]*
- **Şimdi** çün tutdu[m] götürdüm bir kerîm [ü] ‘âdile / Himmet ile her zamân luñ ile peyker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*şimdi,]*
- Çâresizler çünki bulduñça bu ter-ţab‘um dañı / Dîde-i idrâke **şimdi** bir kerem-ver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [*şimdi,]*
- Sünnet-i Şâh-ı Rüsülken ehl-i şî‘re iltifât / Oldı **şimdi** şâ‘irân hep harb ü çarbuñ maşdarı (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [*şimdi,]*
- **Şimdi** bâb-ı himmeti gördüm ki bir açuñ kapu / Baş açuñ yalın ayak didüm ki ey dil gel yûri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*şimdi,]*
- Vardum ol dâr-ı medâr-ı luñfa ruñ-fersûd idüp / Bir kerîmü’ş-şâna itdüm **şimdi**‘arz-ı çâkerî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [*şimdi,]*
- **Şimdi** ârâyış-i peygüle-i idbâr oldum / Büm-ı menhûs-ı cefâ hâdim ü der-bânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [*şimdi,]*
- ‘Aşk ile **şimdi** harâbatı bilüp dâr-ı na‘îm / Andaki muğ-beçegân zümre-i gûlmânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29*). [*şimdi,]*
- **Şimdi** ammâ ki ‘inâyetlü veliyyü’n-ni‘amum / Maşraf-ı lâzımeden gelse tehî çün zenbîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 16*). [*şimdi,]*
- Añmed Paşa ki **şimdi** kudümüyla ‘âleme / Dün-himmet eylese şeref-i âsumân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 2, Beyit 8*). [*şimdi,]*

- Oldı eṭvārına çok mīr-livā dil-dāde / Çekdi yügrük ‘alemin **şimdi** ‘Alem-dār-zāde (*Ferrî Dîvânı, Matla 11, Beyit 1*). [*şimdi,]*
- Şîve-gerdür cānda **şimdi** ol hādeng-i dil-nişīn / Dimede tahsīn ile meshūr çeşmānuñ hemīn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [*şimdi,]*
- Tīr-i cān-düz-ı nigāhı **şimdi** āb u tābda / Müsteneddür ebruvāna arkası mihrābda (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*şimdi,]*
- Bercīse(?) diler **şimdi** şakal başı tağıtmaq / Çün aḥter-i gīsū pūr idüp lihyeye düstūr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 3*). [*şimdi,]*
- Hicr ile yirüm **şimdi** kūhistān ya hāmūn / Olmuş çü ezel pīş-revüm kıble-i Ferhād (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 14*). [*şimdi,]*
- Beñzemez ğayrıya her süya akar mīşl-i miyāh / **Şimdi** ammā yine bir dāma tutuldu ey şāh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 11*). [*şimdi,]*
- Bağlandı bāb-ı mey-gede yok bādeden eṣer / **Şimdi** ayaklılar da hemān ser-serī gezer (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*şimdi,]*

şimdilik: *Şimdiki durumda veya zamanda, şimdiki zaman için, şu duruma göre.*

- ‘Ahd-i kemmūn ile cānān ‘āşıkāna **şimdilik** / Bî’z-żarūr ümmīd-i vaşla va’d-i ferdā istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 6*). [*şimdilik,]*
- Dehen-i nāṭıka-perdāzuñ ile ruḥsāruñ / **Şimdilik** meclis-i meyde gül ü bülbül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [*şimdilik,]*
- **Şimdilik** Limnide kaymağ ile pek çok bal yidūñ / Nî’met ü ikbālden kaymak vebālūndür senūñ (*Ferrî Dîvânı, Matla 6, Beyit 1*). [*şimdilik,]*

şimşād: *Şimşir ağacı, servi. Divan şiirinde sevgilinin boyu şimşada benzetilir.*

- Gören ḥüsnuñ şanur ol şekli kim Bihzād yazmışdur / Ruḥ u ḳadde virüp şüret gül ü **şimşād** yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [*şimşād,]*

şinā: *Suda yüzme.*

- Düşmez şarāba ‘aks-i ruḥuñ pūr-ḥabāb iken / Olmaz hemīşe yemde mevic-āşinā **şinā** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*şinā,]*

şināh it-: *Suda yüzmek.*

- Pervāneyüm ki baḥr-ı şererde **şināh iden** / Āḥir bu cism-i zerd ü nizārı tebāh iden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5*). [*şināh it-, -en]*

şīr: *Aslan.*

- Her bir kelāmum **şīr** olur mażmūnlarum naḥṣīr olur / Bīkr-i suḥan teşḥīr olur nuṭṭ itmeden ṭab’-ı kerīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [*şīr,]*

şīr: *Aslan. II Āşık.*

- Bend itdi dili āh o dü çeşmānı sitem-cū / Bir **şīre** meger gālib olurmuş iki āhū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 1*). [*şīre, -e]*

şīr: *Şiir, edebî değeri olan, vezinli ve kafiyeli söz.*

- Beni ol ğamzeden ğayra ḳazā da idemez meftūn / Meger vaşfindaki **şīrūm** ile teşḥīr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*şīrūm, -üm]*
- **Şīr** ile mūmtāz olup Ferriyā / Dehrde bir şā’ir-i ferzānedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [*şīr,]*
- Ḳadri bir **şīr** ü şa’irūñ sen gerek şīrūne(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürūşa bunda birdür i’tibār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [*şīr,]*

- Kadri bir şîr ü şaîrûn sen gerek **şîrûne(?)** çık(?) / Cev ü cevher-fürûşa bunda birdür i'tibâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [şîrûne(?), -ün, -e]
- İraş-ı neşâ eyledi **şîrî** hele Ferrî / Açılmada Hâdî-i suhan-dânla gönüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 7). [şîrî, -i]
- Olurdı vâlih ü dem-beste Ferrî / Göreydi **şîrimî** aşruñ Lebîdî (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7). [şîrimî, -i, -m, -i]
- Es'ad ki Gâlibdür lakab tarh-ı hayâl eyler 'aceb / Her dem ki **şîre** aç a leb mestâne eyler çün Fehîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16). [şîre, -e]
- Ol şaîrüm 'İsâ-makâl meydân-ı kuds olup mecâl / **Şîrüm** kamu sihr-i helâl her bir sözüm dürr-i yetîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23). [şîrüm, -üm]
- Efendim böyle mi eylerdüm evşâf-ı hîdîvânûñ / Telâş-ı râh ile diğkat olunmaz **şîr** ü inşâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 36). [şîr,]
- Eger tab'-ı şerîfûñ **şîrimî** ikbâl eylerse / Kelâmum eylerüm mengüş-ı güş a'lâ vü ednâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 37). [şîrimî, -im, -i]
- Şîrde Nefî vü inşâda iderse Veysî lec / Taht-ı nazm u şadr-ı neşr üzre idüp ihkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30). [şîrde, -de]
- Vaktümüzde gerçi şaîrden geçilmez zâhirâ / Var mı inşâf eyle böyle **şîrimî** ter gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19). [şîrimî, -i, -n, -i]
- İki âb-ı revândur **şîr** ile inşâ-yı pâkîzem / Feşâhatla belâgat semtine cârî cihân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43). [şîr,]
- Dilüm bir muncelî âyîne-i 'âlem-nümâdur kim / Görinür şüret-i ilhâm **şîrümde** 'ayân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41). [şîrümde, -üm, -de]
- **Şîr** ü inşâ ile böyle fâ'ik-i akrân iken / Bulmadum bir ehl-i himmet bir mürüvvet-âveri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21). [şîr,]

şîrâ'landur-: Yelken açmak.

- **Şîrâ'landurdu** hep cümle mühimmâtın idüp tekmlîl / O düstür-ı mekârim-pîşe çün oldı devân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16). [şîrâ'landurdu, -dı]

şîrâne: Aslan gibi.

- Çekince tîğ-ı âteş-tâbını **şîrâne** şavletle / Niçesi havf ile düzahda itdi cây u me'vâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 7). [şîrâne,]

şîrân-ı bezm-i vahdet: Birlik meclisinin aslanları.

- **Şîrân-ı bezm-i vahdet** o meclisde mürdür / Ancağ zühür-ı şa'sa'a-i pür-zühürdür (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 40). [şîrân-ı bezm-i vahdet,]

şîr-i dü matla': İki matlalı şiir. II Matla: Bir kaside veya gazelin mısraları kendi arasında kafiyeyle olan ilk beyti.

- Çâr ebrû hüsn içün vefk-ı murabba'dur yâhüd / Vechüñe zîbâyış olmuş **şîr-i dü matla'** gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2). [şîr-i dü matla',]

şîr-i hizebr-i mekr ü fiten: Hile ve fitneler barındıran aslan sütü.

- Aldanma virse tatlı meme ol büt-i Tatar / **Şîr-i hizebr-i mekr ü fitendür** kıymızlıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [şîr-i hizebr-i mekr ü fiten, -dür]

şîr-i kîne-cü: İntikam almaya çalışan iki aslan.

- Dil-berüm süzdikçe çeşmin gamze müjgândan çıkar / İki **şîr-i kîne-cü** ya'nî neyistândan çıkar (Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1). [şîr-i kîne-cü,]

şîr-i mâderî-veş: Ana sütü gibi.

- Olsam ayağı altına el gibi pāy-māl / Ölsəm de **şîr-i māderî-veş** kan olur helāl (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 18*). [*şîr-i māderî-veş,]*

şîr-i ner: Erkek aslan.

- Öyle mest-i fitnedür ol dîde-i sihr-âferîn / **Şîr-i nerler** göz göre şayd u şikâr olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [*şîr-i ner, -ler]*

şîr-i tâze: Orijinal, yeni şiir.

- Vaşf-ı ruhıyla ol büt-i fettân-ı ‘âlemüñ / Gitdükçe **şîr-i tâzeñi** Ferrî müsellemler it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7*). [*şîr-i tâze, -ñ, -i]*

şîr-i ter: Yeni, özgün şiir.

- Temennâdan şafâdan ârzûlardan berî oldum / Hemân eglence şimdi Ferriyâ **şîr-i terüm** vardır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [*şîr-i ter, -üm]*
- Yok gerçi yâr [u] yâverüm bir münis-i şevk-âverüm / Ammâ ki var **şîr-i terüm** peygüle-i gamda nedîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [*şîr-i ter, -üm]*

şîse-i rindân: Rintlerin şişesi. (bk. rind).

- Ağyar bizi reşk ile taşlarsa yiridür / Her seng-i cefâ **şîse-i rindâna** tokundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6*). [*şîse-i rindân, -a]*

sitâb eyle-: Acele etmek, çabuk davranmak.

- Piyâzuñ irtifâ‘-ı kâdri kâat kâat lâleden gelmiş / Beni gördükde rûyın nîm-bâz eyler **sitâb eyler** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6*). [*sitâb eyle-, -r]*

şîve: Naz, cilve.

- Çok **şîve** geçdi şüret-i nâz u niyâzda / Söylendi cümle râz-ı nihân leb-be-leb bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [*şîve,]*
- Bir **şîveme** rindân fedâ-kerde-i cândur / Zâhidler ise hûmk ile hârûn hârumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7*). [*şîveme, -m, -e]*
- Nâz olur bigâne olmaz **şîve** mahrem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*şîve,]*
- Böyle nâz u **şîveden** hâlî iken ammâ yine / Bakmağa tâkât getürmez kimse bir dem çeşmüñe (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4*). [*şîveden, -den]*

şîve: Tarz, üslup.

- Her ân ‘unşurda hem **şîvem** nümâyân / Biñâr-ı hefte hem engin-i ‘aşkum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 5*). [*şîvem, -m]*
- Gelsün şalâdur ‘âleme zu‘mınca her ‘îsî-deme / Rûh-ı Mesîh ü Meryeme **şîvem** ider nâz u na‘îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*şîvem, -m]*

şîve-ger: İşveli, cilveli.

- Şâhid-i şabrum görünce **şîve-gerdür** her dile / Eglenür gamda benümle şanki mâ’ildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3*). [*şîve-gerdür, -dür]*
- **Şîve-gerdür** cânda şimdi ol hâdeng-i dil-nişîn / Dimede tañsîn ile meshûr çeşmânüñ hemîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2*). [*şîve-gerdür, -dür]*

şīve-i ‘aks: Yansıma sureti.

- Mā’il it deryā-yı tab‘-ı Ferrīye gel meşrebi / **Şīve-i ‘aks** ile reşk itdür o sūya kevkebi (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 5*). [*şīve-i ‘aks,]*

şīve-i çeşm: Gözüün işvesi, tavrı.

- Baksañ ammā çeşmine bir haste-i bī-tāb-ı nāz / **Şīve-i çeşmi**‘aceb derd-i nihānīdür dile (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 4*). [*şīve-i çeşm, -i]*

şīve-i çeşmān: Gözlerin işvesi, tavrı.

- Kāmeti bir mışra‘-ı berceste-i nā-yābdur / **Şīve-i çeşmānı** Ferrī anda hoş-mazmūndur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 7*). [*şīve-i çeşmān, -ı]*

şīve-i güftār: Konuşma, söz söyleme.

- Bülbüllere ‘aşk-ı gül ile zār virilmiş / Gör zāği daği **şīve-i güftāra** karışmış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 109, Beyit 3*). [*şīve-i güftār, -a]*

şīve-i hatt: Hattın, yazının tarzı.

- Oldı me’zūn hatt-ı pāk ile yine Hāfız Nazīf / **Şīve-i hattında** Yākūt idemez hiç kıl ü kāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 1*). [*şīve-i hatt, -ı, -n, -da]*

şīve-i hüsn: Güzelliğin cilvesi.

- Dem o dem idi **şīve-i hüsnüñ** ile ben lāl / Sen tūfī-i rengīn-suhan nātīka-perdāz (*Ferrī Dīvānı, Terkiib-bend 1, Beyit 26*). [*şīve-i hüsn, -üñ]*

şīve-i h‘āb: Uyuma.

- İrgürür her şebüm seher şehere / **Şīve-i h‘āb** neydüğün bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 149, Beyit 4*). [*şīve-i h‘āb,]*

şīve-i ihsān: Lütuf, kerem, iyilik tavrı.

- Her kāmumuzuñ şüret-i naẓmı ile toyduk / ‘Ālemde faķat **şīve-i ihsāna** toyulmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 5*). [*şīve-i ihsān, -a]*

şīve-i inşāf: İnsaflı bir şekilde konuşma.

- Ser-keş güzelüm ‘āşika elţāfı ne bilsün / Ğaddār-ı cihān **şīve-i inşāfı** ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 1*). [*şīve-i inşāf, -ı]*

şīve-i ‘isyān: İsyan tavrı.

- İţā‘atde hezārān cilverler idrāk olunmuşdı / Görüp bir başka ‘ālem **şīve-i ‘isyān** için geldüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 4*). [*şīve-i ‘isyān,]*

şīve-i mekr-i Hudā: Allah'ın hile tarzı.

- Vāreste-hāl kayd-ı melāmet iken dile / El-haḳ bu daḥi **ṣīve-i mekr-i Hudā** imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5*). [*ṣīve-i mekr-i Hudā,]*

ṣīve-i secde-i sükr: *Şükür secdesi etme.*

- **Ṣīve-i secde-i şükrüm** anuñ ebrûlarına / Eger-i şa‘sa‘a-i şâhid-i îmānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [*ṣīve-i secde-i şükr, -üm]*

ṣīve-i sitîz: *Kavgacı tavır.*

- Konmuş ezelde mâyesine **ṣīve-i sitîz** / Kaddinde mücmel ‘arbede-i şûr-ı rüsteḥîz (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2*). [*ṣīve-i sitîz,]*

ṣīve-i subh u mesâ: *Sabah ve akşam vaziyeti.*

- O rütbe küfr ü îmān-ı ruḥ u zülfüñde ‘âcizdür / Esîr-i kûy-ı vahdet **ṣīve-i şubh u mesâ** bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2*). [*ṣīve-i şubh u mesâ,]*

ṣīve-i tannâz: *Alaycı cilve, naz.*

- Müjeñe gamze-i gammâzîña kurbân olayum / Ğunciş ü **ṣīve-i tannâzîña** kurbân olayum (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 27*). [*ṣīve-i tannâz, -iñ, -a]*

ṣīveli: *Cilveli, nazlı.*

- Nâz ile hırām itse eger şâhid-i tab‘um / Kim görse şanur **ṣīveli** bir şüh-ı cihāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [*ṣīveli,]*

ṣīven: *Yas, matem, inleme.*

- Diñmiş olunca mâtem ü sür ‘âlemi muḥîṭ / **Ṣīven** baña vü şevḳ ile bezm-i tarab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*ṣīven,]*

ṣīven-i Mecnûn: *Mecnun'un feryadı, matemî.*

- Seni ağıyar ile gördükçe meded efgānum / Sür-ı Leylîde olan **ṣīven-i Mecnûn** gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*ṣīven-i Mecnûn,]*

şol: *Şu.*

- Bezm içre baña n’eyleyeyüm bî-mezedür ‘ayş / **Şol** vech ile kim ol gözi bādām cüdādur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [*şol,]*
- Oldum belâ-yı renc ü kazâyı çü müştemil / **Şol** câme-i belâ k’ola ber-düş-ı ehl-i dil (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [*şol,]*

şöhret: *Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün.*

- Şimdi daḥi bir büt-i cevvara düş itdi felek / Ugradur hep böyle bî-dād âfete **şöhret** beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5*). [*şöhret,]*
- Var ol dādār u Dārâ-ḥaşmet ü Ca‘fer-şafāya kim / Niçe Sencer-menişler **şöhretiyle** oldu dün-pāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [*şöhretiyle, -i, -y, -le]*

şöhret-pezi ol-: *Şöhreti kabul etmek.*

- Sakın bir kâr-ı nâ-hem-vâr ile **şöhret-pezîr olma** / Hemîşe sū-i zıkr-i Sāmîrî gūsâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânî, Tahmîs 4, Bend 4*). [*şöhret-pezîr ol-, -ma*]

şöyle: Şu şekilde, şu tarzda.

- Süveydâm içre hasret **şöyle** şu'le-pâşdur her dem / Gönül mişkât-âsâ âteşîn-etvârdur sensüz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 88, Beyit 6*). [*şöyle,]*
- Olmasın ey kaşları bādām tezvîrûñ senûñ / **Şöyle** hûn-hvâr-ı müsellemin nâvek-i müjgân kim (*Ferrî Dîvânî, Tahmîs 11, Beyit 3*). [*şöyle,]*
- **Şöyle** yazdı târîhin Ferrî'Utârid levhe kim / Belki Bercîs-i felek ola bu hattâta mişâl (*Ferrî Dîvânî, Tarih 10, Beyit 5*). [*şöyle,]*

su: Bu kelimesine göre yerde, zamanda veya söz zincirinde biraz uzak olanı niteleyen sıfat.

- Devâtında midâdî Ferrîyânûñ hûn-ı dildendür / **Su** güftârî ki vaşfuñda idüp inşâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 7*). [*su,]*

şu'â'-ı rişte-i enzâr-ı 'âşık: Âşığın bakışlarının iplik gibi ışığı.

- Olupdur târ u pûd-ı câme-i 'aşk / **Şu'â'-ı rişte-i enzâr-ı 'âşık** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 119, Beyit 6*). [*şu'â'-ı rişte-i enzâr-ı 'âşık,]*

şuğl-ı salât: Namaz meşgalesi.

- Câmî'de tûrdı yanuma ol şûh-ı hoş-hırâm / **Şuğl-ı salât** ile sehv idüp virdi bir selâm (*Ferrî Dîvânî, Matla 2, Beyit 1*). [*şuğl-ı salât,]*

şüh: Neşeli ve cilveli güzel.

- Hummâ-yı 'aşkuñ itdi perîşân Ferrîyî / Ey **şüh** şanma kim hezeyân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 7*). [*şüh,]*
- Sencîde iderse n'ola âgûşum o **şühî** / Mîzân zere zer keffe-i mîzâna münâsib (*Ferrî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 3*). [*şühî, -ı*]
- Gül-çîn-i bûs-ı âteş-i ruhsârî ol gönül / Ol **şühâ'**arz-ı mu'cize-i İbn-i Âzer it (*Ferrî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 2*). [*şühâ', -a*]
- Yok mıdur cevre nihâyet kanı inşâf [u] dirîğ / Kalmadı bende taḥammül meded ey **şüh** meded (*Ferrî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 3*). [*şüh,]*
- 'İdde 'azm-i Beşiktaş idelüm didi o **şüh** / Şalınup gitdi murâdî Ferrîyâ dolâbdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 5*). [*şüh,]*
- Yetişür eyledüñ ey **şüh** tecâhül yetişür / Vâz'-ı düzdîde-nigeh kâr-ı tegâfûl yetişür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 57, Beyit 1*). [*şüh,]*
- Va'duñ ey **şüh** baña va'de-i kemmün gibidür / Dil-i bî-çâre bilirken yine memnûn gibidür (*Ferrî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 1*). [*şüh,]*
- Ferrîyâ gerçi huzurında o **şühûñ** lâlüz / Cünbiş-i çeşmini ammâ ne dimekdür biliriz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 5*). [*şühûñ, -uñ*]
- Ölmesün ya n'eylesün Ferrî o **şüh** itmez dimâğ / Ğamze leb-rîz-i tegâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 86, Beyit 5*). [*şüh,]*
- Be-kâm-ı vuşlatı olsam şeb-i yeldâ geçer geçmez / 'İzârında o **şühûñ** hatt-ı nev-peydâ çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 2*). [*şühûñ, -uñ*]
- Şayd-ı dile çeşmüñ yeter âğyâra tıyurma / Ey **şüh** o sözi şâhin ü şeh-bâz ile söyleş (*Ferrî Dîvânî, Gazel 106, Beyit 2*). [*şüh,]*
- Hâbeş **şühî** gibidür 'afv-ı Hâkla / Siyeh-kâriyyet-i evzâr-ı 'âşık (*Ferrî Dîvânî, Gazel 119, Beyit 4*). [*şühî, -ı*]
- 'İd oldı o **şüh** ile varup meclise bî-kayd / Bezmüñ bir iki sâğar-ı sîr-âbı görülsün (*Ferrî Dîvânî, Gazel 150, Beyit 2*). [*şüh,]*
- Muḥaşşal 'âşık-ı dîvâneym bir **şühâ** Ferrî / Yeter cün Gül-şenîyüm bu kadar îmâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânî, Gazel 151, Beyit 9*). [*şühâ, -a*]

- Tîr-i müjgânından ol **şūhuñ** yemişdüm dağlar / Lâle-i hasret nümâyîş-yâb-ı hāmūn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3*). [*şūhuñ, -uñ*]
- Mir'âtde 'aksın göricek şan iki **şūhuñ** / Kevkebleridür itdi kırân burc-ı şerefde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 5*). [*şūhuñ, -uñ*]
- Lutf idüp eyile recâmı benüm ey **şūh** kabûl / Bezm-i vuşlatda olan harf-i recâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 7*). [*şūh,]*
- Öyle mest-i nahvet ü nâz oldı ol nâzende **şūh** / Söylemez baña dönüp dîvâra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 4*). [*şūh,]*
- Dilde ki hayâl-i kadûñ ey **şūh** nihândur / Pehnâ-yı gönül nâdire bir serv-sitândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1*). [*şūh,]*
- Didüm ey **şūh** 'aceb sen mi Yûsuf mı güzel / Kesr-i nefis ile didi hûsn ile ikrârumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22*). [*şūh,]*
- Sâ'ide na'li niçün kesdûñ didüm didi o **şūh** / Ben emîn-i dil-berânım imtihân tamğasıdır (*Ferrî Dîvânı, Müfret 8, Beyit 1*). [*şūh,]*
- O nev-hat **şūha** revnak geydügi al vâleden gelmiş / Ki hengâm-ı şebe fer şu'le-i cevvalâden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [*şūha, -a*]
- Gören püskürme beñler rûy-ı alında o **şūhuñ** dir / Benekli bir kumâş-ı tâzedür Bengâleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [*şūhuñ, -uñ*]
- Hamd ola ki vâreste-i kayd-ı emel oldum / Fikrüm faķat ol **şūhum** ile bâde-i gül-gün (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 21*). [*şūhum, -um*]
- Üftâdegâna merhametüñ yok mıdur senüñ / Ey **şūh** fikr-i 'akıbetüñ yok mıdur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 24*). [*şūh,]*
- Ser-sâm itdi dilleri afyon u berş ü beng / Ez-cümle vakf-ı semt-i humâr oldı **şūh** [u] şeng (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*şūh,]*

şūh-ı 'Arab: Arap güzeli.

- Kalmadı elde karar u ihtiyâr aşlâ bu şeb / Büselikden baña ikrâm eyledi **şūh-ı 'Arab** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3*). [*şūh-ı 'Arab,]*

şūh-ı 'aşk: Aşk duyulan cilveli güzel.

- Va'd-ı vişâle sâhib-i evvel yazılmışum / Ey **şūh-ı 'aşkum** ol habere mübtedâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [*şūh-ı 'aşk, -um*]

şūh-ı bî-vefâ: Vefasız, nazlı güzel.

- Bu 'âşık-ı belâ-zededen müste'ardur / Ol **şūh-ı bî-vefâ** kırık endâm dil-şiken (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4*). [*şūh-ı bî-vefâ,]*

şūh-ı cihân: Dünya güzeli.

- Kanda bir **şūh-ı cihân** görsem anuñ mecnûnıyım / Böyle rüsvâi-i hızlânı viren dildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*şūh-ı cihân,]*
- Nâz ile hıram itse eger şâhid-i tab'um / Kim görse şanur şiveli bir **şūh-ı cihândur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [*şūh-ı cihân, -dur*]

şūh-ı dil-firîb: Gönül aldatan, cilveli güzel.

- Ferâmüşî tutuşmışdık o **şūh-ı dil-firîb** ile / Virüp bir büsecik yâdes didi cânâne aldandım (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 4*). [*şūh-ı dil-firîb,]*

şūh-ı fitne-kâr: Fitneci, cilveli güzel.

- Feyz-i lutf-ı 'aşk ile Dîvân-ı Ferrî dem-be-dem / Çeşm-i dil-ber gibi **şūh-ı fitne-kâr** olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5*). [*şūh-ı fitne-kâr,]*

şüh-ı ğonce-leb: *Gonca dudaklı işveli ve neşeli güzel.*

- Bilürdi Ferrî dūrūġın o **şüh-ı ğonce-lebüñ** / Velî tesellî-i dille inandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5*). [*şüh-ı ğonce-leb, -üñ*]

şüh-ı Hâşimî: *Haşimî güzeli. II Hz. Muhammed.*

- Peşmîne-püş-ı ‘aşkuñum ey **şüh-ı Hâşimî** / Âl-i ‘Abāya bende olana ‘abā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [*şüh-ı Hâşimî,*]

şüh-ı hoş-hırām: *Salınarak nazlı nazlı, hoşça yürüyen neşeli ve cilveli güzel.*

- Cāmi‘de tırdı yanuma ol **şüh-ı hoş-hırām** / Şuġl-ı şalāt ile sehiv idüp virdi bir selām (*Ferrî Dîvânı, Matla 2, Beyit 1*). [*şüh-ı hoş-hırām,*]

şüh-ı lāle-rû: *Lale yüzlü, cilveli güzel.*

- Dāġ-ı dilümde büy-ı riyā koymadı müjeñ / Ey **şüh-ı lāle-rû** haberüñ yok mıdur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 4*). [*şüh-ı lāle-rû,*]

şüh-ı lutf-kār: *Lütf sahibi, nazlı güzel.*

- Hāk bilür sen gibi bir **şüh-ı lutf-kār** olmaz / Dil-i zārum gibi de ‘āşık-ı nā-çar olmaz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 39*). [*şüh-ı lutf-kār,*]

şüh-ı mecāz-ı hande-likā: *Güler yüzlü, nazlı mecaz güzeli.*

- Ferrî geçerse cümle sivāyı ‘aceb degül / **Şüh-ı mecāz-ı hande-likāyı** ‘aceb degül (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 7*). [*şüh-ı mecāz-ı hande-likā, -y, -ı*]

şüh-ı mürüvvetsüz: *İnsanîyeti olmayan nazlı güzel.*

- Bu tāb u tef -i sūz-ı dil-i dūzaġ-eşerle / Ol **şüh-ı mürüvvetsüze** mektüb ola tesvîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 7*). [*şüh-ı mürüvvetsüz, -e*]

şüh-ı nāzük-endām: *Zarîf ve güzel tenli, cilveli güzel.*

- Vaşilaki olup nāmı o **şüh-ı nāzük-endāmuñ** / Yine bir kıdd-i bālā āfet-i ra‘nāya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [*şüh-ı nāzük-endām, -uñ*]

şüh-ı nev-hîz: *Yeni yetişmiş nazlı güzel.*

- Hevāsına düşüp dil bağla kim bir **şüh-ı nev-hîze** / Yakışsañ cevher-i gönli idersün zülfe āvîze (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [*şüh-ı nev-hîz, -e*]

şüh-ı ra‘nā: *Hoş, cilveli ve neşeli güzel.*

- Uyup semt-i hevāya kayda düşdi ihtiyārıyla / Esîr oldu gönül bir nev-resîde **şüh-ı ra‘nāya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [*şüh-ı ra‘nā, -y, -a*]

şüh-ı şahid-i Ken‘ân-ı matlab: *Arzu Kenan'ının işveli ve cilveli güzeli. II Kenan: Yakub Peygamber'in memleketi.*

- Beni dūr itdi çarḥ ol ḥūnī-meşreb kanda ben kanda / Ki **şūḥ-ı şāhid-i Ken‘ān-ı maṭlab** kanda ben kanda (Ferrī Dīvānı, Gazel 173, Beyit 1). [şūḥ-ı şāhid-i Ken‘ān-ı maṭlab,]

şūḥ-ı ser-efrāz: Seçkin, benzersiz nazlı güzel.

- Öldürmüş idi bendeñ o kāfirce nigāhuñ / Kār itmiş idi cānuma ey **şūḥ-ı ser-efrāz** (Ferrī Dīvānı, Terki-bend 1, Beyit 30). [şūḥ-ı ser-efrāz,]

şūḥ-ı tāze-i nev-ḥīz: Yeni yetişmiş, körpe, cilveli güzel.

- O **şūḥ-ı tāze-i nev-ḥīz** şorma baña(?) velī / Olur fütādeler üftādegāndan maḥzūz (Ferrī Dīvānı, Gazel 113, Beyit 4). [şūḥ-ı tāze-i nev-ḥīz, -i]

şūḥ-ı zivā-pāş-ı ekālīm-i cemāl: Güzellik diyarlarının ışıık saçan nazlı güzeli.

- Ol **şūḥ-ı zivā-pāş-ı ekālīm-i cemāl** / Biñ şermle ḥūrşīd daḥi ḡıḡta-gerümdür (Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 4). [şūḥ-ı zivā-pāş-ı ekālīm-i cemāl, -i-üm]

şu‘le: Ateş, alev.

- Virince **şu‘le** cāna nār-ı ‘āşık / Olur aḥker gül-i destār-ı ‘āşık (Ferrī Dīvānı, Gazel 119, Beyit 1). [şu‘le,]

şu‘le: Işık, parıltı.

- Ḥūbāna fer ü **şu‘le** vire vāye-i ḥüsnüñ / Feyz-i Ḥaḡ ola māşīta vü dāye-i ḥüsnüñ (Ferrī Dīvānı, Terki-bend 1, Beyit 65). [şu‘le,]

şu‘le vir-: Aydınlatmak.

- Öyle me’ yūsūm zālām-ı gūşe-i miḥnetde kim / **Şu‘le virmez** ḥāneme ger toḡsa biñ ḥūrşīd-i ‘īd (Ferrī Dīvānı, Gazel 26, Beyit 2). [şu‘le vir-, -mez]

şu‘le-i āh: Ahın, feryadın ateşi.

- **Şu‘le-i āhumuzuñ** ‘azmi felekdür biliriz / Pek havālandı yine tāze fişekdür biliriz (Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 1). [şu‘le-i āh, -u, -muz, -uñ]
- Her gice taḥassürle çıkan **şu‘le-i āhum** / Şem‘-i ḥarem-efrūz-ı cünün eyledi gerdün (Ferrī Dīvānı, Terki-bend 1, Beyit 18). [şu‘le-i āh, -um]

şu‘le-i cevvēle: Parlak ışıık.

- O nev-ḡaṭ şūḡa revnaḡ geydüḡi al vāleden gelmiş / Ki hengām-ı şebe fer **şu‘le-i cevvēleden** gelmiş (Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 1). [şu‘le-i cevvēle, -den]

şu‘le-i ḥüsn: Güzellik alevi.

- **Şu‘le-i ḥüsnüñle** yakmış sīnede aḡyār dāḡ / Ḥāne-i āteş-perestīde belī çoḡdur çerāḡ (Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 1). [şu‘le-i ḥüsn, -üñ, -le]

şu‘le-i mişkāt: Duvardaki oyukta bulunan kandilin alevi.

- Sūz u güdāz olsa da pervāsi ne / **Şu‘le-i mişkātına** pervānedür (Ferrī Dīvānı, Gazel 36, Beyit 5). [şu‘le-i mişkāt, -ı, -n, -a]

şu'le-pāş: Alev saçan.

- Süveydām içre ḥasret şöyle **şu'le-pāşdur** her dem / Göñül mişkāt-āsā āteşīn-eṭvārdur sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [şu'le-pāşdur, -dur]

şu'le-zā: Alev meydana getiren.

- Dilde 'aşkuñ **şu'le-zā** fānūs-ı 'unşurdan geçüp / Gün gibi zāhir olunca eylemez inkār kār (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [şu'le-zā,]

şūr: Karışıklık, gürültü, kavga, fitne.

- Çeşm ü nigāh u gamze-fiten-sāz mekr ü **şūr** / Cādū-yı semt-i Bābili şan söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [şūr,]
- Dehre **şūr** u fitne vü āşüb şaldı Ferriyā / İştigāl-i pūr-ḥılāl u ihtilāl-i ḥāl u ḥaṭ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [şūr,]

şūr: Tuzlu.

- Ben o baḥr-i muṭlakum lüccem cihānı **şūr** ider / Cüy-ı pūr-ḥāşāk-i şek aşlā revān olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4). [şūr,]

şūriş: Kargaşa, karışıklık.

- Cānānenūñ ol dīde-i nīm-ḥ'ābı görülsün / Mekr ü fiten ü **şūrişūñ** esbābı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1). [şūrişūñ, -ūñ]
- Fiten āfet gibi mā'dūmdur şimdi bu yirlerden / Meger ki gamze-i dil-ber ki **şūriş** şaldı dünyāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23). [şūriş,]
- Ey dīdeleri pūr-fiten-i sāḥa-i āşüb / Çeşmūñdür iden dilleri bu **şūrişe** teşvīk (Ferrî Dîvânı, Kut'a 6, Beyit 1). [şūrişe, -e]

şūrişe düş-: Kargaşayla karşı karşıya kalmak.

- Zülfi ile ḥālī **düşüp şūrişe** / Arasına fitne koyan şānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [şūrişe düş-, -üp]

şūriş-i hat: Yüzde yeni beliren sakal ve bıyığın oluşturduğu kargaşa.

- Yine fitne görindi **şūriş-i ḥaṭla** 'ızāruñda / Bu günler padişāhum mülk-i ḥüsnūñ ihtilāl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [şūriş-i ḥaṭ, -la]

şūriş-i 'uşşāk: Âşıkların yaşadığı kargaşa.

- Çāh-ı Bābildür o gamze yāḥūd enbān-ı fiten / **Şūriş-i 'uşşāka** dā'ir her ne var andan çıkar (Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4). [şūriş-i 'uşşāk, -a]

şūriş-nümün ol-: Karışıklık, kargaşa göstermek.

- Göñül **şūriş-nümün oldı** şadā-yı muḥrık-ı neyden / Şurāḥī ḡulgul öğrendi bezimde bāng-ı hey heyden (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 3). [şūriş-nümün ol-, -dı]

surta-i tevfiḳ-i Rabbānī: Allah'ın yardımının uygun rüzgârı.

- Bu demler **şurta-i tevflık-i Rabbānī** vezān üzre / Mūsā‘id rūzgār esdi gürüh-ı bahriyān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 1*). [*şurta-i tevflık-i Rabbānī,]*

su‘ūr: *Anlayış, idrak.*

- Ferrī cünün-ı ‘aşk ile gīsūne bağlanup / ‘Akl u **su‘ūr** u fikri fedā oldı hep saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 7*). [*şu‘ūr,]*

şübhe yok: *Şüphesiz, muhakkak.*

- Ferrīyi hele **şübhe yok** ifnā ider ammā / N’itdüm diyü kendi de peşimān olacaqdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 5*). [*şübhe yok,]*
- **Şübhemüz yokdur** nedīm-i bezm-i kurb oldıgına / Līk sūz-ı hicri kıldı cān-ı aḥbābı tebāh (*Ferrī Dīvānı, Tarih 5, Beyit 4*). [*şübhe yok, -müz, -dur]*
- Rūh-ı pāk-i cilve-gerdūr cennet içre **şübhe yok** / Eyledi ammā dil-i aḥbābını hicri tebāh (*Ferrī Dīvānı, Tarih 12, Beyit 3*). [*şübhe yok,]*

şükr ola: *"Allah'a şükürler olsun." anlamında bir söz.*

- Oldı melbūs-ı libās-ı defterī şad **şükr ola** / Egnine uygundur ol ḥıl‘at anuñ çokdan beri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 11*). [*şükr ola,]*

şüst: *Yıkama, temizleme.*

- Hūn-ı çeşmümdür şafak zann itme zeyl-i çarḥda / Penbe-i hūrşid-i maḥşer **şüst** için şābündur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 3*). [*şüst,]*

şütüm: *Sövmeler, küfürler.*

- ‘İd irdi olup herkese cānāneden iḥsān / Ferrī saña da çerb ü **şütüm** u hezeyāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 5*). [*şütüm,]*

-T-

tā: *Zira.*

- İçer hūn-ı ġarībi kana kana / Alışdı ey felek **tā** kana meşreb (*Ferrī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 4*). [*tā,]*
- Zāhid ki muḳīm olmaya **tā** muğ-beçelerle / Gül-geşt-i şafā-yı dem-i a‘rāfı ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 4*). [*tā,]*
- Pīr-i meyden olagör rāz-ı Mesīḥi ‘ārif / Ola **tā** nefis-i ḥasīs emre muṭī‘ ü münkād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 6*). [*tā,]*
- Hūm ile nūş iden mey-ḥ‘āre-i devrānuñum sāḳī / Yıkılmam zūr-ı keyf-i meyle **tā** ḥayrānuñum sāḳī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 1*). [*tā,]*
- Ayağ-ı māh-ı gerdūna baş egmem **tā** sebū-āsā / Perestiş-kār-ı mihr-i sāğar-ı gerdāñunum sāḳī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 6*). [*tā,]*

tā: *Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yahut zamanı anlatırken söze mübalağa katan bir söz.*

- Mestüm benüm ol vālih ü meskūt-ı ḥarābāt / **Tā** rüz-ı ezel mürde-i tābūt-ı ḥarābāt (*Ferrī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 1*). [*tā,]*
- Ḥayālūñ ey kıyāmet-kāmetüm özge sehād oldı / Dü çeşmüm **tā** şabāḥ-ı ḥaşre dek bīdārdur sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 4*). [*tā,]*
- ‘Uṭārid böyle yazmış **tā** ezelde nām-ı nāmīsın / Anuñ mā-i zeheble Levḥ-i Maḥfūz-ı beyān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 9*). [*tā,]*
- Virmek ne ola **tā** bu kadar ġamzeñe meydān / Ey āfet-i devrān (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 4*). [*tā,]*

- Düşdi baħr-i ahzara gūyā üç anbārlı gibi / Tāk-ı ‘ulyāsı irişdi Ferriyā **tā** encüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 4*). [tā,]

tā: Tamam.

- Yok dinse sezā **tā** bu kadar ince bel olmaz / Nūr ‘ālemidür anda belī bel cebel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [tā,]
- Cihāna **tā** ki vālā-yı vezāret ola revnaḵ-res / Ki tuḡ u rāyet ü taḅl [u] ‘alem **tā** ola pīrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39*). [tā,]

tā: Değın, dek, kadar.

- Köhne-pīr olsaḵ da şīt ü şöhet-i eş‘ār ile / Tāze terdür Ferriyā **tā** rüz-ı maḥşer nāmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [tā,]
- Zāhidi ḥalkā-i tevḥīde şokup ḵalkıdalum / Maḫhar-ı ḥāl ola **tā** ḍarb-ı ḵudüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 6*). [tā,]
- ‘Aşḵ-ı tıflı gör Züleyḫā vāşıl-ı selm olmadı / **Tā** ḥadeng-i ḡamze-i Yūsufı urḡun olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2*). [tā,]
- Tīr-i müjeñ ey ḵaşı kemān cāna toḵındı / Geçdi kemigi **tā** dil-i vīrāne toḵındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1*). [tā,]
- Eyle bu güne du‘ā-yı ḫayrını vird-i zebān / **Tā** meşām-ı dehri ta‘īr ide nūḵet-dār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 59*). [tā,]
- O rindüm Ferriyüm sāḡardan olmam **tā** ebed fāriḡ / Cemāl-i mihr ü meh-peykerden olmam **tā** ebed fāriḡ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [tā,]
- O rindüm Ferriyüm sāḡardan olmam **tā** ebed fāriḡ / Cemāl-i mihr ü meh-peykerden olmam **tā** ebed fāriḡ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [tā,]
- Peyāmuñ aldığım yirlerden olmam **tā** ebed fāriḡ / Fehīmüm ben mey ü dil-berden olmam **tā** ebed fāriḡ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [tā,]
- Peyāmuñ aldığım yirlerden olmam **tā** ebed fāriḡ / Fehīmüm ben mey ü dil-berden olmam **tā** ebed fāriḡ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [tā,]
- Ḥüsnüñ ile binler yaşı ‘ālemde efendim / **Tā** ḵişver-i ‘aşḵa toḵuna sāye-i ḥüsnüñ (*Ferrî Dîvânı, Terḵib-bend 1, Beyit 71*). [tā,]

tā: İşte.

- Olmasa eger **tā** bu kadar maḥrem-i ḡamzeñ / Olmazdı gönül ḵāfiye-i fitne gibi dīḵ (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 6, Beyit 2*). [tā,]

tā ki: Ki o zaman.

- ‘Ömr ü devlet ile dā’im ola şadırında meḵīn / **Tā ki** her taḥt-ı çemende ‘arz ide dīdār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60*). [tā ki,]
- İde Ḥaḵ ‘idin mübārek ‘ömrini daḡı mezīd / Çarḡ-ı mīnā-fām **tā ki** māḥ-ı enver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [tā ki,]

tā ki: Değın, dek, kadar.

- Cihāna **tā ki** vālā-yı vezāret ola revnaḵ-res / Ki tuḡ u rāyet ü taḅl [u] ‘alem **tā** ola pīrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39*). [tā ki,]

tā ki: Sonunda.

- **Tā ki** çār ümm ü nūḥ ābā ide aḡz u i‘tā / ‘Ömr ü iclāl u şerefle ola maḵbūl u celīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 30*). [tā ki,]

tā ki: Böylece.

- Hâk ‘ömr ü şân u devlet ile ide müstedâm / Tuğrâ ki dehre **tâ ki** hükümden nişân virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 10). [tâ ki,]

tâ ol kadar: O kadar, o derece, çok fazla.

- **Tâ ol kadar** âşüb [u] füsün-sâz kim eyler / Her fitnede bir ma'rifet îcâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 2). [tâ ol kadar,]

ta'allül it-: Bahane uydurmak.

- Sâkiyâ bir tolı câm ile yûri şad-âb it / Beni öldürdi humâr **itme ta'allül** yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [ta'allül it-, -me]
- **İtme ta'allül** al beri gel sāgar-ı Cemi / Dürd-i şarâbı dâğ-ı dilüñ eyle merhemi (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 32). [ta'allül it-, -me]

ta'azzum: Büyüklük taslama, kibirlenme.

- Ne çâre ben de bir 'aşfûr-ı nâ-çâra mişâl oldum / **Ta'azzum** öğredürken himmetüm Kâf üzre 'Ankâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7). [ta'azzum,]
- Çarh da tāsı tarağı ğayrı kaldursın meger / Mihr ü mäh ile **ta'azzum** üzre tāslar gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12). [ta'azzum,]

tab': Mizaç, yaradılış.

- Ferrîyâ ser-best ü mu'ciz-güysiñ **tab'uñ** güvâh / Tâze maзмün şâ'ir-i ser-semle itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 7). [tab' uñ, -uñ]
- Kâkül ü zülfîn tahayyül eylesem ol kâfirüñ / **Tab'a** sultân-ı cünün zencir-i sevdâ istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [tab'a, -a]
- Ferrî gibi hâllâk-ı suhan tâze-edâyuz / **Tab'i** sebak-ı müşkile üstâd iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7). [tab'i, -i]
- **Tab'um** dūr-i kân-ı suhan olunmuş ihsân-ı suhan / Hâlî mi meydân-ı suhan kalmadı mı tab'-ı selîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24). [tab' um, -um]
- Benüm ol şâ'ir-i sihr-âferîn-i Bâbil-i ma'nî / Ki çâh-ı Nahşeb-i akdesden aldum **tab'uma** mâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 35). [tab' uma, -um, -a]
- Tab'uña nisbetle dehrüñ gülleri hâşâkdür / Sâ'ire eyler tarâvet gerçi kim ızhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29). [tab' uña, -uñ, -a]
- O şâh-enşâh-ı deryâ-dil ki **tab'i** menba'-ı ihsân / Mecârî-i şerîf-i müste'iddân-ı zamân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3). [tab'i, -i]
- Eyledüm çend beyt ile evşâfuñ gerçi 'ayân / Oldı **tab'um** vaşfuñ dîl-beste-i h'âhiş-geri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29). [tab' um, -um]
- Tab'uma bir pâre âsâyiş gelüp lufti ile / Destüme aldum hele kilik-i 'Uṭarid yâveri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27). [tab' uma, -um, -a]
- Murg-ı gül-zâr-ı hâkikatsiñ mişâl-i Bâyezîd / Leyse fî delkî sivâ'l-lâh sırrı **tab'uñda** tarî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9). [tab' uñda, -uñ, -da]
- **Tab'uña** mülhem ola semt-i ğayıbdan ki meger / İdesiñ luftuñ ile bendeñe bir hüsni-nâzar (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 16). [tab' uña, -uñ, -a]

tâb: Tazelik, parlaklık.

- Ferrî'îzârî şeb-nem-i eşkümlle buldı **tâb** / Şimdi o verd-i bâğ melâmet şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6). [tâb,]
- Emr-i 'aks oldı mey-i la'li beni it'âb ider / Virmede **tâb** u tarâvet ol melek-sîmâya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4). [tâb,]
- O gül-berg-i tere **tâb** [u] tarâvet jâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [tâb,]

tâb u tef-i süz-ı dil-i düzah-eser: Cehenneme benzeyen gönün ateşinin harareti ve sıcaklığı.

- Bu **tāb u tef-i sūz-ı dil-i dūzaḥ-eşerle** / Ol şūḥ-ı mürüvvetsüze mektüb ola tesvîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 7*). [*tāb u tef-i sūz-ı dil-i dūzaḥ-eşer, -le*]

tā-be-key: *Ne zamana kadar.*

- Bu cevr ü vahşet **tā-be-key** bu vaż'-ı dehşet tā-be-key / Şemşîre ruḥşat tā-be-key kıldı beni çāk ü dü-nîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [*tā-be-key,]*
- Bu cevr ü vahşet tā-be-key bu vaż'-ı dehşet **tā-be-key** / Şemşîre ruḥşat tā-be-key kıldı beni çāk ü dü-nîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [*tā-be-key,]*
- Bu cevr ü vahşet tā-be-key bu vaż'-ı dehşet tā-be-key / Şemşîre ruḥşat **tā-be-key** kıldı beni çāk ü dü-nîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [*tā-be-key,]*
- **Tā-be-key** aşkuñ idem sînemde pinhân bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [*tā-be-key,]*

tā-be-seher: *Sabaha kadar.*

- Düşdük telâşa va'd-i dūrūḡıyla bir mehûn / Her şeb ḥayālî **tā be-seher** koynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1*). [*tā-be-seher,]*

tāb-ı germiyet: *Sıcaklığın kuvveti.*

- Virirdiñ ey vefâsuz bir zamân zehr-âb-ı istiğnâ / Şanursuñ **tāb-ı germiyet** ile âyâ nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3*). [*tāb-ı germiyet,]*

tab'-ı gevher-pâs: *Mücevher, inci saçan mizaç.*

- N'ola bu **tab'-ı gevher-pâs** ile maḥsūd-ı 'âlemseñ / Cihânda Ferriyâ fazl eyle şānuñ söylenür yir yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [*tab'-ı gevher-pâs,]*

tab'-ı kerîm: *Şiir söyleme hususunda büyük kabiliyeti olan.*

- Her bir kelāmum şîr olur maẓmūnlarum naḥṣîr olur / Bîkr-i suḥan teşhîr olur nuṭṭ itmeden **tab'-ı kerîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [*tab'-ı kerîm,]*

tab'-ı pāk: *Temiz yaradılış.*

- Münselibdür **tab'-ı pākünden** ri'yâ ḥubb-ı sivâ / Zāhirâ olduñ şeref-baḥş-ı maḳām-ı defterî (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*tab'-ı pāk, -üñ, -den*]

tab'-ı pāk-ı hazret-i memdūh: *Övülmeye layık hazretin temiz yaradılışı.*

- Bu da melḥūzdur kim **tab'-ı pāk-ı hazret-i memdūh** / Zārāfet üzre mecbûl olmağın îrās ide lâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [*tab'-ı pāk-ı hazret-i memdūh,]*

tab'-ı selîm: *Sağlam, kusursuz yaradılış.*

- Ḥürşîd-i eflāk-ı sedād âb-ı ruḥ-ı rüşen-nihād / Mîhr-i sipîhr-i 'adl ü dād ehl-i dil ü **tab'-ı selîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [*tab'-ı selîm,]*
- Diye ḥâtîf mübârek bād bir **tab'-ı selîme** / Cülûs idi 'arûs-ı saltanat geydi Selîmî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 5*). [*tab'-ı selîm, -e*]

tab'-ı selîm: *Sağlam, kusursuz yaradılış. II Kusursuz şiir söyleme kabiliyeti.*

- Tab'um dūr-i kân-ı suḥan olunmuş iḥsân-ı suḥan / Ḥālî mi meydân-ı suḥan ḳalmadı mı **tab'-ı selîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24*). [*tab'-ı selîm,]*

tab'-ı selīs-i bülbul-i Şirvān: *Şirvan bülbulünün ahenkli yaradılışı. II Şirvan: Azerbaycan'da tarihi bir şehir.*

- Ferrīye baḡş-ı revnaḡ-ı ḡusn-i edā iden / **Ṭab'-ı selīs-i bülbul-i Şirvāna** virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 7*). [*tab'-ı selīs-i bülbul-i şirvān, -a*]

tab'-ı şerīf: *Şerefli yaradılış.*

- Eger **ṭab'-ı şerīfūn** şī'rimi iḡbāl eylerse / Kelāmum eylerüm mengūş-ı ḡuş a'lä vü ednāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 37*). [*tab'-ı şerīf, -ün*]

tab'-ı şüh: *Neşeli, şen tabiat, yaradılış.*

- Eyler nazīre Ferrīyi mecbūr **tab'-ı şüh** / Tāze ḡazel ḡavāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 7*). [*tab'-ı şüh,]*

tabīb: *Doktor, hekim.*

- Ey **ṭabībüm** ber-ṭaraf bu derde tedbīrūn senūn / Dil tūtuldı dām-ı 'aşka düşdi emr-i müşkile (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Beyit 8*). [*ṭabībüm, -üm*]

ṭabīb-i ḡazık: *İşinin ehli olan doktor.*

- Añmaz vişāli 'āşık-ı ḡam-ḡār-ı nā-ümīd / Gitmez **ṭabīb-i ḡazıka** bīmār-ı nā-ümīd (*Ferrī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 1*). [*ṭabīb-i ḡazık, -a*]

ta'bir: *Anlatım, ifade.*

- Hep vefā idi şehā aḡvāl ü **ta'birūn** senūn / Mihr ü şefkat idi cümle luṭf [u] taḡrīrūn senūn (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Beyit 1*). [*ta'birūn, -ün*]

tābis: *Parlayış.*

- **Tābişūn** ḡazret-i Cibrīle de iḡrār olmaz / Bezm-ḡāhuñda senūn n'eyleyüm inkār olmaz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 38*). [*tābişūn, -ün*]

tābiş-i mey: *Şarabın parıltısı.*

- **Tābiş-i mey** ile ser-germ olıcaḡ fitne-dilān / Her ḡadehde sākīden būs-ı dil-ārā istedür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 5*). [*tābiş-i mey,]*

ta'biye: *Hazırlama.*

- Tārīḡ-i tamām oldı anuñ fevtine Ferrī / Sākıt olıcaḡ ta'miye vü **ta'biye** maḡsūb (*Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 3*). [*ta'biye,]*

tabl: *Davul.*

- Zāra uyar mı na'ra-i sālūs [u] süm'a-kār / **Ṭabla** sürür-ı nāy hem-āvāz olur mı ḡıç (*Ferrī Dīvānı, Gazel 21, Beyit 4*). [*tabla, -a*]
- Cihāna tā ki vālā-yı vezāret ola revnaḡ-res / Ki tuḡ u rāyet ü **ṭabl** [u] 'alem tā ola pīrāye (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 39*). [*ṭabl,]*

tāc-ı devlet: *Devlet tacı.*

- Ol güzide tuhfeyi itdi hediye devlete / Farḳ-ı şāha **tāc-ı devlet** oldı ol ferhunde-pāy (*Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 5*). [*tāc-ı devlet,]*

tāc-ı husrevān u key: *Hükümdar ve padişahların tacı.*

- Bezimde çeng ü def şeş-tā rubāb u ney degül lāzım / Ayağ olursa **tāc-ı husrevān u key** degül lāzım (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 3*). [*tāc-ı husrevān u key,]*

ta'cıl eyle-: *Acele etmek.*

- Ey büt-i nev-bāve resm-i nāzı icrā itmege / **Eyleme ta'cıl** zīrā çok zamān lāzım saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 2*). [*ta'cıl eyle-, -me]*

ta'dād ol-: *Sayılmak.*

- **Ta'dād olcaḳ** bezimde 'uṣṣāḳ u eḥibbā / Eyler mi huṭūr hātırına Ferrī-i şeydā (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 47*). [*ta'dād ol-, -ıcaḳ]*

tafsıl it-: *Ayrıntılı olarak açıklamak.*

- Başuma gelmedi 'ömrümde bu ḥaylīdür aṣlā(?) / Ola taṣdī'a sebep cümlesin **itsem tafsıl** (*Ferrī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 21*). [*tafsıl it-, -se, -m]*

tağıl-: *Dağılmak, bitmek, sona ermek.*

- Gerdān idegör sāgarı devrān bizümdür / **Tağılmadadur** ba'de-zīn 'işret-geh-i Nāhīd (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 2*). [*tağılmadadur, -mada, -dur]*

tağıl-: *Dağılmak, yayılmak.*

- Alındı ḥavza-i teşhīre bunca keṣṭī vü düşmān / **Tağıldı** 'āleme bu fevz ü nuṣret rāygān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 26*). [*tağıldı, -dı]*

taḥakküm eyle-: *Hükmetmek.*

- Bu da bir emr-i müsta'ceb zebün-ı dest-i 'aşḳ oldum / **Taḥakküm eyler** iken ḥikmet-āmüzān-ı ḥod-rāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 8*). [*taḥakküm eyle-, -r]*

tahammül: *Dayanma gücü.*

- Niçe çāk eylemeyüm sīnemi inṣāf eyle / Cevr ü nāz u elemün bende **tahammül** mi ḳodı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 189, Beyit 2*). [*tahammül,]*
- N'ideyüm ṣabra da yok zerre **tahammül** ṣad āh / Eyledi gūṣe-i zūlfūn dil-i āvāre penāh (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 9*). [*tahammül,]*

tahammül it-: *Dayanmak, katlanmak.*

- Eyle bir sāgar-ı leb-rīz ile ser-şār-ı neṣāṭ / **İdemez** Ferrī kuluñ gayrı **tahammül** yetişür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 57, Beyit 5*). [*tahammül it-, -e, -mez]*

tahammül kalma-: *Dayanma gücü kalmamak.*

- Yok mıdır çevre nihāyet kanı inşāf [u] dirîğ / **Ƙalmadı** bende **taḥammül** meded ey şūḥ meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [taḥammül kalma-, -dı]

taḥassür: Hasret çekme, özlem.

- **Taḥassür** ḳāmet ü ḳaddūn kemāna eyledi hem-ḥāl / Cevānlık ‘āleminde Ferriyāyı pîr yazsunlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [taḥassür,]
- Her gice **taḥassürle** çıkan şu‘le-i āhum / Şem‘-i ḥarem-efrūz-ı cünün eyledi gerdün (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 18). [taḥassürle, -le]

taḥayyül eyle-: Hayal etmek, zihinde canlandırmak.

- Kākül ü zülfün **taḥayyül eylesem** ol kāfirün / Taḥ‘a sultān-ı cünün zencîr-i sevdā istedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3). [taḥayyül eyle-, -se, -m]

tāhir: Türk musikisinde bir makam.

- Rāst gelüp şordum o şeh-nāz u nevā-sāza didi / **Tāhirün** büselik içre bu naḳış kāridur (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [tāhirün, -ün]

tahlîs it-: Kurtarmak.

- Zevk-ı hest ü nîstî yek-sân gelür vicdānında / Ferriyā dāmānı **tahlîş ideli** taḳlîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [tahlîş it-, -eli]
- Gırîbān-ı dili **tahlîş iderdüm** dest-i gurbetden / Du‘ā-yı devletin vird eyleyüp semt-i lisān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33). [tahlîş it-, -er, -dü, -m]

tahmîl eyle-/tahmîl it-: Yüklemek.

- Gerçi vādî-i rezāletde baş egdürmedi Ḥaḳ / Üstüme **eylemedi** menn-i esāfil **taḥmîl** (Ferrî Dîvânı, Kıt‘a 1, Beyit 10). [taḥmîl eyle-, -me, -di]
- Dildür bize **taḥmîl iden** envā‘-ı belāy / Baḥt u felege bîḥüde isnād iderüz biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [taḥmîl it-, -en]

taḥmîr olun-: Mayalanmak.

- **Taḥmîr olunurken** gül-i cismān-ı meḥābîb / Girmiş aña bî-şübhe senün māye-i ḥüsnün (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 66). [taḥmîr olun-, -ur, -ken]

taḥrîk-i dıraḥtān eyle-: Ağaçları hareketlendirmek.

- Gül-şende şabā eyledi **taḥrîk-i dıraḥtān** / Şarıldı hemān serve şanavber öpüşürler (Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [taḥrîk-i dıraḥtān eyle-, -di]

tahrîr: Yazma, kaleme alma.

- Ḥaṭ şimdi başka cāzibe virmiş ‘izārına / Elbette levḥ-i ebyazı **tahrîr** gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [tahrîr, -ı]

tahrîr eyle-: Yazmak.

- Cünün-ı ‘aşḳ ile dîvāne **tahrîr eylemişlerdür** / Uṭārid necmümi bî-hüş-ı māder-zād yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [tahrîr eyle-, -miş, -ler, -dür]

tahrırce-i yâkût: Yakut gibi yazı.

- Zîr-i lebde kâtib-i kudret idüp ta'lik hat / Şafha-i la'î üzre şan **tahrırce-i yâkût** olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [tahrırce-i yâkût,]

tahsîl: Elde etme, kazanma.

- Dirler idi ma'rifet **tahsîldür** ancak hüner / Yoğsa iki evli bir köyde bulunur bir cerî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19). [tahsîldür, -dür]

tahsîl eyle-/ tahsîl it-: Elde etmek, kazanmak.

- Rızâ-yı padişâhı **eyleyüp** ikbâl ile **tahsîl** / Teferruk eylemiş bu şüret ile kahramân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29). [tahsîl eyle-, -y, -üp]
- Demdür alaiñ destüñe âyine-i câmi / **Tahsîl idelüm** Cem gibi keyfiyyet-i câvîd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 5). [tahsîl it-, -elüm]

tahsîl-i mezâmîn: Mazmunları elde etme. (bk. mazmûn).

- Ferrîden okı neş'e-i 'irfân ise maşşûd / **Tahsîl-i mezâmîn** ile evzân ise maşşûd (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 5). [tahsîl-i mezâmîn,]

tahsîn: Güzel bulup takdir etme.

- Şîve-gerdür cânda şimdi ol hâdeng-i dil-nişîn / Dimede **tahsîn** ile meshûr çeşmânuñ hemîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 2). [tahsîn,]

taht: Hükümdar koltuğu.

- Bî-şübhe 'avn-i Hâk karîn buldı nizâmî mülk-i dîn / O zıll-ı Rabbü'l-Âlemîn olunca **tahtında** muķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8). [tahtında, -ı, -n, -da]
- Ferrî yeter bu kîl ü kâl eyle du'âya intikâl / Olsun o ferhunde-hışâl **tahtında** 'izz ile muķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41). [tahtında, -ı, -n, -da]

taht: Hükümdarlık, saltanat.

- Hâk **tahtını** mes'ûd ide hem zıllını memdûd ide / Düşmenlerin merdûd ide hem-hâl-i şeytân-ı racîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9). [tahtını,]

taht-ı cemen: Çimen, kır tahtı.

- 'Ömr ü devlet ile dâ'im ola şadrında mekîn / Tâ ki her **taht-ı cemende** 'arz ide dîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60). [taht-ı cemen, -de]

taht-ı hayâl: Hayaldeki taht.

- Oldı bak **taht-ı hayâlî** benüm âgûş-ı dilüm / Mu'tedil bād-ı vezân âh-ı dil ü cânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 17). [taht-ı hayâl, -i]

taht-ı nazm: Şiir tahtı.

- Şîrde Nef'î vü inşâda iderse Veysî lec / **Taht-ı nazm** u şadr-ı neşr üzre idüp ihkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30). [taht-ı nazm,]

taht-ı suhan: Söz, şiir tahtı.

- Evreng-i dil hakanıyım **taht-ı suhan** sultānıyım / Nazm ile neşrūñ kānıyım maḥsūd her şahş -ı le'īm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27). [taht-ı suhan,]

tā'ib ol-: Tövbe etmek.

- Şarāb-ı nāba Ferrî **tā'ib olsa** / İderdi ārzū peymāne meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [tā'ib ol-, -sa]

tā'ib-i muğlim: Oğlancılığa tövbe eden.

- **Tā'ib-i muğlimi** yemden n'ola kılsa tirîd / Yuvaya kızdırıyor kîrūmi anuñ nāmı (Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [tā'ib-i muğlim, -i]

tā'if: Kābe'nin etrafında tavaf eden.

- Ervāh-ı kudüsden nice biñ **tā'ifümüz** var / Ol Ka'be-dilüz zīver-i lāhūt-ı ḥarābāt (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [tā'ifümüz, -ü, -müz]

tak-: İliştirmek, geçirmek.

- Biri kettānum eridür biri maḥbūbım yakar / Mihr ü mehden başa **taḳmış** çarḥ-ı keç-reftār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37). [taḳmış, -mış]
- Bükdi resen-i 'aşkıñı gerdānuma **taḳdı** / Ol āfet-i mū-tāb benüm çergemi yaḳdı (Ferrî Dîvânı, Matla 9, Beyit 1). [taḳdı, -dı]

tāk: Kemer.

- Ey ḥācibi mihrāb-ı perestiş-geh-i 'uşşāḳ / Lāzım ḥarem-i beyte anuñ gibi iki **tāk** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 24). [tāk,]

tākat: Güç, kuvvet, derman.

- Nāz ile nuṭḳ iderek bezme ḥırāmān olsa / Güft [ü] gū itmege 'uşşāḳda **tākat** mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [tākat,]

tākat getir-: Dayanmak, katlanmak.

- Böyle nāz u şīveden ḥālī iken ammā yine / Baḳmağa **tākat getirmez** kimse bir dem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4). [tākat getir-, -mez]

tākat koyma-: Güçsüz düşürmek, dermansız bırakmak.

- **Ḳoymamışdur** nuṭḳa **tākat** bende de ol bī-vefā / Yoḥsa ḥālūñ bu dil-i bī-çāre söyler söylese (Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 3). [tākat koyma-, -mış, -dur]

tākat-i cünbīde-i leb: Dudak kıpırdatmak için güç.

- Zülfi ḥam-der-ḥamuña bağladuñ ey māh 'aceb / Komaduñ nuṭḳa baña **tākat-i cünbīde-i leb** (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 4). [tākat-i cünbīde-i leb,]

tā-key: Ne zamana kadar.

- **Tā-key** ki vaḳf-ı derd ola Ferrî-i nâ-murâd / Ey zâr-ı şubḥ-gâh eṣerüñ yok mıdır senüñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5*). [*tā-key,]*

tāk-ı ebrû: Kaş kemeri.

- Haşre dek ḳalsa gerek zâr u giriftâr anda / **Tāk-ı ebrûya** perestiş ile nâ-çâr anda (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 12*). [*tāk-ı ebrû, -y, -a]*

tāk-ı pāk: Mübarek kemer.

- Eylemiş öyle mu‘allâ ki gören dir el-haḳ / **Tāk-ı pākî** felegi geçmiş olup saḳf-ı semâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 6*). [*tāk-ı pāk, -i]*

tāk-ı ‘ulyā: Çok yüksek tak, kemer.

- Düşdi baḥr-i aḥzara gūyâ üç anbârlı gibi / **Tāk-ı ‘ulyâsı** irişdi Ferriyâ tâ encüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 4*). [*tāk-ı ‘ulyâ, -sı]*

taklîd: Benzemeye çalışma, öykünme.

- Zevḳ-ı hest ü nîstî yek-sân gelür vicdânında / Ferriyâ dāmânı taḥlîş ideli **taklîdden** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5*). [*taklîdden, -den]*

taklîd it-: Benzetmeye çalışmak.

- Sen ḥüsni cihân-sûz ile ben sūz-ı nefesle / Germ-âbe-i çarḫı **idelüm** dūzaḥa **taklîd** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 6*). [*taklîd it-, -elüm]*

taklîd-i ‘îd eyle-: Bayrammış gibi davranmak.

- Bü'l-hevesler eylesün zevḳı ki ‘îd eyyâmıdır / **Eylerüz** vaşl ile biz de vaḳt olur **taklîd-i ‘îd** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [*taklîd-i ‘îd eyle-, -r, -üz]*

taklîd-i mün‘im: Velinimete benzemeye çalışma.

- Olmaz nazîre Zihni-i yek-tāya Ferriyâ / **Taklîd-i mün‘im** olmadı naḳd-i züyüfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 5*). [*taklîd-i mün‘im,]*

takrîr: Anlatma, ifade.

- Hep vefâ idi şehâ aḳvâl ü ta‘bîrüñ senüñ / Mihr ü şefḳat idi cümle luṭf [u] **takrîrüñ** senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [*takrîrüñ, -üñ]*

takrîr it-: Anlatmak, ifade etmek.

- Bir pâre de **takrîr ideyüm** sūz-ı derünüm / Sâḳî kerem it nuḳlı ile iki ḳadeḥ şun (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 23*). [*takrîr it-, -eyüm]*

taksîr: Kusur, kabahat.

- Görmemişken ilf ü ünsiyyetde **taksîrüñ** senüñ / Kim umardı ḳatlüme iḳdām şemşîrüñ senüñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 2*). [*taksîrüñ, -üñ]*

taksîr eyle-: Kusurlu davranmak, kusur göstermek.

- Çeşmi Cibrîli helâk etmekde **taķşîr eylemez** / N'eylesün 'aşık gibi bîmâr hem bî-tâb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4). [taķşîr eyle-, -mez]

takviye-i 'aşk: Aşkı kuvvetlendirme.

- Meyl-i leb-i yâr oldu bize **takviye-i 'aşk** / Erbâb-ı dilûz şâhib-i yâķût-ı harâbât (Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [takviye-i 'aşk,]

tal-: Dalmak, girmek.

- **Ṭalup** hammâm-ı Fir'avna niçesi daķı ğarķ oldu / Güzel andurdu haķķâ vaķ'a-i Fir'avn u Mûsâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 8). [ṭalup, -up]

tal'at: Güzel yüz.

- Geh **tal'atuñda** gâhî de zulfuñde dîdemûz / Ey şâh-ı 'işve şubh u mesâmuz budur bizûm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2). [tal'atuñda, -uñ, -da]

tal'at suyu: Yüz suyu. II Güzellik, hüsün, letafet. [TDKTS]

- Haṭṭuñ derûn-ı hûyda ki **tal'at şuyındadır** / Meylüm oğul otı ile şevket şuyındadır (Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1). [tal'at suyu, -n, -da, -dur]

tal'at-ı pāk: Temiz ve güzel yüz.

- O haṭ ki rû-nümâdur **tal'at-ı pākinde** hâl üzre / Yamandur hâl-i 'uşşâķı kalırsa öyle hâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1). [tal'at-ı pāk, -i, -n, -de]

taleb: İstek, istenen şey.

- Turmaz döger muşt-ı każâsına **talebdür** gûyiyâ / Oldum bu hâle mübtelâ deyr-i miḥen nâķûsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4). [talebdür, -dür]

taleb it-: İstemek, arzu etmek.

- Haṭ geldigini rûyuña dil pek **taleb itmez** / Her-giz 'uķalâ bilmediği yirde şeb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [taleb it-, -mez]

taleb-i sāġar-ı Cem: Cem'in kadehini isteme. (bk. Cem cāmı)

- Câm-ı mey olur 'āşıkā âyîne-i ümmîd / Āzâdeye bilmem **taleb-i sāġar-ı Cem** ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 2). [taleb-i sāġar-ı Cem,]

tālî': Talih, baht.

- Huftedür zilletde baḥtum himmete vâ-bestedür / Dise luṭfuñ olur idi **tālî'um** bîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40). [tālî'um, -um]
- Mû'eyyed râyet-i iclâlî seyf-i kâṭı'ı manşûr / Şuyın buldurdı baḥt u **tālî'i** hep aḥterân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [tālî'i, -i]

tālî'-i vārûn [ul] bahîl: Cimri ve uğursuz talih.

- Bir zamān mekr-i felek itmiş idi efgende / Düşürüp dām-ı gama **ṭālī‘-i vārūn [u] baḥl** (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 8*). [*ṭālī‘-i vārūn [u] baḥl*,]

ta‘līk: İran'da ortaya çıkmış bir yazı çeşidi.

- Mū degül rüyına **ta‘līk** Habeş-i şāhinden / ‘Azl için hüsni hātdur siyeh atlas keseli (*Ferrī Dīvānı, Gazel 185, Beyit 2*). [*ta‘līk*,]

ta‘līk hat it-: Talik hatla yazmak.

- Zīr-i lebde kātib-i kudret **idüp ta‘līk haṭ** / Şafha-i la‘l üzre şan taḥrīrce-i yāḳūt olur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 2*). [*ta‘līk haṭ it-, -üp*]

ta‘līm it-: Öğretmek.

- Sen ol zāt-ı kerīmü’ş-şān [u] ‘ālī-menḳabetsiñ kim / Güher-pāşīder **ta‘līm** destūñ kān u deryāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 30*). [*ta‘līm it-, -er*]

ta‘līm-i suhan it-: Konuşma talim ettirmek, söz öğretmek.

- Hāk olsam **ider** Ferrī o tūṭī-i maḳāla / **Ta‘līm-i suhan** āyīne-i seng-i mezārum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 7*). [*ta‘līm-i suhan it-, -er*]

ta‘m: Tat, lezzet.

- **Ta‘mum** dönerse hāşşa-ı kāfūra Ferrīyā / Virmez bürüdet ‘aşkuma āteş-ṭabī‘atum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 145, Beyit 5*). [*ta‘mum, -um*]

tamā‘: Açgözlülük.

- **Tamā‘** u āza dūcāra itmedi ‘ömrümde beni / Hırş ile olmadum eṭrāf-ı temannāda hacl (*Ferrī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 11*). [*tamā‘*,]

tamām: Tam olarak, tam da.

- Çarḥ ile kanlı bıçaklı olıcaḳ gündür **tamām** / Tīḡ-ı ṭab‘um hāzır ammā n’eyleyüm pek ṭar gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 38*). [*tamām*,]

tamām: Eksiksiz.

- Çın seher bir kebk ile ḳonmuş yimiş içmiş **tamām** / Karga boḡ yimezden evvel Çıl Hāfız Ḳuzguncuḡa (*Ferrī Dīvānı, Müfret 6, Beyit 1*). [*tamām*,]

tamām eyle-: Tamamlamak.

- Mest-i ‘aşkum bir girişmeyle **tamām eyler** beni / Besdür erbāb-ı dile bir sāḡar-ı şād-āb-ı nāz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 3*). [*tamām eyle-, -r*]

tamām it-: Bozmak, kötü duruma getirmek.

- Sīnesin açup **tamām itdi** ketān-ı şabrumı / Var mı inşāf it bu cezbe cevher-i meh-tābda (*Ferrī Dīvānı, Gazel 164, Beyit 6*). [*tamām it-, -di*]

tamām tārīh: *Tam tarih, hesaplandığında söylenmek istenen yılın tam olarak çıktığı tarih olup en güç söylenen ve en makbul sayılan tarih çeşidi.*

- Lafz u ma'nā birle ey Ferrī **tamām tārīhdür** / Gitdi biñ yüz toksan altı rüzesinde Fennī āh (*Ferrī Dīvānı, Tarih 5, Beyit 5*). [*tamām tārīh, -dür*]
- Harf-i cevherle **tamām tārīh** olur ey Ferrī / Hey meded rihlet idüp gitdi erenler şahı (*Ferrī Dīvānı, Tarih 7, Beyit 1*). [*tamām tārīh,]*

tamām vir-: *Tamamlamak.*

- Cezbe-i āndur **viren** keyfiyyet-i 'aşka **tamām** / Neş'e-dār olmaz imiş olsa eger bī-māya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 5*). [*tamām vir-, -en*]

tamām-endāze-i şaṭh: *Tam ölçülmüş, ilahî aşkın verdiği coşkunlukla söylenen sözler.*

- **Tamām-endāze-i şaṭh** ile ölçülse kabādan geç / Bu zerḳ-ı büriyādan düşüña zāhid ridā çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 3*). [*tamām-endāze-i şaṭh,]*

taṃğa: *Damga, kızgın demirle basılan mühür.*

- Sā'ide na'li niçün kesdūñ didüm didi o şūh / Ben emīn-i dil-berānum imtiḥān **taṃğasıdur** (*Ferrī Dīvānı, Müfret 8, Beyit 1*). [*taṃğasıdur, -sı, -dur*]

ta'miye: *Tarihin hesaplanabilmesi için bir sayının ekleneceğini veya çıkarılacağını ima etme.*

- Tārīh-i tamām oldı anuñ fevtine Ferrī / Sāḳit olıcaḳ **ta'miye** vü ta'biye maḥsūb (*Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 3*). [*ta'miye,]*

ta'n eyle-/ta'n it-: *Kınamak, ayıplamak.*

- Sırr-ı la'luñ ile lāl oldıguma **ta'n eylemez** / Şem' ile zevḳ-ı sükūtin fehm iden pervānenūñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 3*). [*ta'n eyle-, -mez*]
- Zāhidā **ta'n eylemezdūñ** lā-übālī ḳāline / Vāḳıf olsañ Ferrī-i müştāḳı kimdür söyleden (*Ferrī Dīvānı, Gazel 158, Beyit 5*). [*ta'n eyle-, -mez, -dū, -ñ*]
- Ben tīr-ḥor-ı ḡamzeyūm aḡlarsam 'aceb mi / **Ṭa'n itmedesūñ** saña raḳībā ne toḳundı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 188, Beyit 4*). [*ta'n it-, -mede, -sūñ*]

Tanaş: *Özel isim.*

- Vaḳf-ı deyr-i ḥüsnūñ oldı şabr u sāmānum **Ṭanaş** / Çarḥa çıkdı rūḥ-ı 'İsā gibi eḡānum **Ṭanaş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 1*). [*Ṭanaş,]*
- Vaḳf-ı deyr-i ḥüsnūñ oldı şabr u sāmānum **Ṭanaş** / Çarḥa çıkdı rūḥ-ı 'İsā gibi eḡānum **Ṭanaş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 1*). [*Ṭanaş,]*
- Hasretūñle naḳş-ı dīvāra dönüp oldum ḳadīd / Lāt u 'Uzzā gibi güyā ḳalmadı cānum **Ṭanaş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 2*). [*Ṭanaş,]*
- Āh-ı dil döndi buḥūr-ı Meryeme ey muḡ-beçe / Rehn-i küfr-i zūlfūñ oldı dīn ü īmānum **Ṭanaş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 3*). [*Ṭanaş,]*
- Ḍarb-ı sīne oldı mu'tādum ḳuzum nākūs-veş / Görseñ inşāf eyler idūñ zār [u] eḡānum **Ṭanaş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 4*). [*Ṭanaş,]*
- Sümnāt-ı 'aşkınuñ ḳıssı oldı ey şanem / Beste-i zūnnār-ı zūlfūñ oldı gerdānum **Ṭanaş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 5*). [*Ṭanaş,]*
- Revzen-i Ḳanlı Kilīsādur dü çeşm-i intizār / Oldı ya Şulu Manastır bābı çeşmānum **Ṭanaş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 6*). [*Ṭanaş,]*
- Pey-revī-i Ḥazret-i Zihnīde aḳşarsa n'ola / Pāy-ı kilḳ-i Ferrī leng oldı amān cānum **Ṭanaş** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 7*). [*Ṭanaş,]*

ta'n-ı ahvâl-i Züleyhâ: Züleyha'nın hâllerini ayıplama. II Züleyha: Mısır azizinin Hz. Yusuf'a âşık olan karısı. Züleyha evinde bir ziyafet vererek kendisini ayıplayan kadınları davet eder ve portakal soymaları için sofralara bıçak koydurur. Ardından Yusuf'a en güzel elbisesini giyerek misafirlerin karşısına çıkmasını emreder. Yusuf'u gören kadınlar hayranlıklarından portakal yerine ellerini keserler. [ADŞS "Yusuf u Zeliha" md.]

- Levn-i Yusuf-menişândan kaç'-ı yed itdi le'îm / **Ṭa'n-ı ahvâl-i Züleyhâda** zenân el keseli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3). [ṭa'n-ı ahvâl-i Züleyhâ, -da]

tanîn: Tınlama, inleme.

- **Ṭanînüm** hasretüñle muhrık u dil dâğ dâğ oldu / Mümâşıldür vücûdum fûrkatüñle heykel-i nâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14). [ṭanînüm, -üm]

tanîn-i ke's: Kadehin tınlaması.

- **Ṭanîn-i ke's** ye's-i hâtırûm çün zîb-i hırmândur / Şadâ-yı ta'neyi gerdün-ı dñn aşla bülend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ṭanîn-i ke's,]

tanzîr: Bir şiirin şekil ve mana bakımından benzerini söyleme, benzerini yazma.

- Ferrî niçe şeb cehd ile bu tâze-zemînüñ / **Tanzîri** için Zihni-i mu'ciz-fen uyumaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [tanẓîrî, -i]
- **Tanzîrde** pür-pîçdür erbâb-ı me'ânî / Üftâde kümeyt-i diline renc pıranga (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6). [tanẓîrde, -de]

tanzîr it-: Bir şiirin şekil ve mana bakımından benzerini söylemek, benzerini yazmak.

- Sâbit kadem oldu ğazel-i Şıdkîde hâmem / **Tanzîr idicek** indi ayağına kara şü (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 6). [tanẓîr it-, -icek]

tanzîr-cüy-ı Vehbî-i pâkîze-lehce: Kusursuz lisanlı Vehbî'ye nazire söylemek isteyen. II Vehbî: Seyyid Vehbî (ö. 1736/1085?), divan şairi. [TEİS]

- **Tanzîr-cüy-ı Vehbî-i pâkîze-lehceyüz** / Bu nev-zemîn-i tâzeye oldu sebeb bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 6). [tanẓîr-cüy-ı Vehbî-i pâkîze-lehce, -y, -üz]

tap-: Kulluk etmek.

- Ketm itme cân u dñn ü dil ü mezhebi şakın / Her büt-perest-i 'aşkda rengin **tapış** budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [tapış, -ış]

tar: Tel.

- Demdür ki bezm-i mey okına bûselik 'ırāk / Muṭrib rubâbı al eliñe **târı** çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 6). [târı, -ı]
- Bak bak toyunca turrelerüm târ-mârdur / Ammâ raķîb-i keç-dile her **târ** mârdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [târ,]
- Bak bak toyunca turrelerüm târ-mârdur / Ammâ raķîb-i keç-dile her **târ** mârdur (Ferrî Dîvânı, Matla 1, Beyit 1). [târ,]

tar: Dar, genişliği az veya yetersiz olan.

- Mey-i dü-hefte gibi kabuma şıgmam disem cā'iz / Baña pîrâhen-i 'unşur da cânâ **ṭardur** sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [ṭardur, -dur]

- Cibrîle çarh-ı atlası **tar** eylesem n'ola / Hayyât-ı kâle-düz-ı kazâ Sidre-himmetüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 3). [tar,]
- Pîş-gâhuñda kızılı çünki oldu âşikâr / Kopardığı demde hemân gül-zârı buldı **tar** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 32). [tar,]
- Hañtuñ k'ola fitne-dih-i mülket-i âşüb / Kerrübîlere **tar** ola meydân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 34). [tar,]

tar: Yetersiz.

- Çarh ile kanlı bıçaklı olıcak gündür tamâm / Tîğ-ı tab'um hâzır ammâ n'eyleyüm pek **tar** gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38). [tar,]

tar: Dar, genişliği az veya yetersiz olan. II Sıkıntılı, bunalmış.

- Olur 'âlem mu'attâr dökse kâkül ol meh-i gül-rû / 'Usurla âhû-âsâ ger dil-i 'attâr **tar** olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3). [tar,]

târ u pûd: Dokumada enine ve boyuna kullanılan iplik.

- Süveydâma fûrûğ [u] nûr-ı akdes **târ u pûd** oldu / Mücerred-rûh-veş müstagnî-i seyfûrdur göñlüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 3). [târ u pûd,]

târ u pûd-ı câme-i 'aşk: Aşk elbisesinin dokunmasında kullanılan iplikler.

- Olupdur **târ u pûd-ı câme-i 'aşk** / Şu'â'-ı rişte-i enzâr-ı 'âşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 6). [târ u pûd-ı câme-i 'aşk,]

târ u pûd-ı ğamze: Enine ve boyuna atılan ipliklerden dokunan süzğün yan bakış.

- **Târ u pûd-ı ğamzesi** mekr ü fitenden bâfte / Var ise cânuñ var ardından iriş bir kez iriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [târ u pûd-ı ğamze, -si]

tarab: Sevinmekten gelen coşkunkluk, sevinç.

- Şâdî vü sūr u şevk u **tarab** oldu ber-taraf / Ye's ü melâmet olur imiş yâr-ı nâ-ümîd (Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [tarab,]
- Tîr-i müje-i yâr[ı] görelden tenümüzde / Biñ zevk u **tarab** var eşer-i şîvenümüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1). [tarab,]
- İçersüñ Ferriyâ şevk u **tarabla** câm-ı gül-fâmı / Alınmaz mı o nañl-i nâz-perverdûñ 'aceb hâamı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [tarabla, -la]

tarab-zâ: Coşkunkluk, sevinç veren.

- Bir güne **tarab-zâ** ki bu mel'ab-geh-i rindân / Eñfâl degül 'aşk ile pîr-i kühen oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [tarab-zâ,]

târâc it-: Yağmalamak, talan etmek.

- **Târâc ider** çeşm-i şalâhum nazar itsem / Mey-hânede zîrâ ki namâzuñ yiri yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [târâc it-, -er]
- Kavs-i kazâ ki hâcibinüñ oldu hem-seri / **Târâc itdi** penbe-i ħurşîd-i mañşeri (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3). [târâc it-, -di]

târâc-ı ümîd: Ümit yağması.

- Her gice hayālūñ dolaşur dilde nihānī / **Tārāc-ı ümīd** ile gezer reh-zen uyumaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 2*). [*tārāc-ı ümīd,]*

taraf: Yer, bölge.

- Zāhid ü kıssīs yek-sān oldı ma‘bed her **taraf** / ‘İndümüzde farkı yokdur mescid ü büt-hānenūñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 2*). [*taraf,]*

taraf-dār ol-: Taraf tutmak, birinden yana olmak.

- Dīdesi rahm itse gamze hancer-i berrān çeker / Gamze de **olsa taraf-dār** ebruvānı yan çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 1*). [*taraf-dār ol-, -sa]*

tarāvet: Tazelik, körpelik.

- Emr-i ‘aks oldı mey-i la‘li beni it‘āb ider / Virmede tāb u **tarāvet** ol melek-sīmāya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 4*). [*tarāvet,]*
- Tab‘uñ nisbetle dehrūñ gülleri hāşākdür / Sā‘ire eyler **tarāvet** gerçi kim ızhār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 29*). [*tarāvet,]*
- O gül-berg-i tere tāb [u] **tarāvet** jāleden gelmiş (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 4, Bend 1*). [*tarāvet,]*

tard: Uzaklaştırma, kovma.

- Selb ü icāba hayret-efzāyum / Celb ile **tard** neydügin bilmem (*Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 4*). [*tard,]*

tard it-: Uzaklaştırmak, kovmak.

- **Tard itdi** zamīrinden o meh çünki cüdāyuz / Güyā ki meh-i rüzede bir cām-ı şafāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 1*). [*tard it-, -di]*

tārem: Kubbe, kümbet.

- Keserse **tārem[i]** gönüm keserle kesre kesmem / Dil-i sevdā-gerüm ger küdek-i mi‘mār mār olsa (*Ferrī Dīvānı, Gazel 165, Beyit 2*). [*tārem[i], -[i]]*

tarf-ı ‘arak-çīn: Başlığın, tacın kenarı.

- Dağıldukça o müşkīn türreler **tarf-ı ‘arak-çīne** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 3*). [*tarf-ı ‘arak-çīn, -e]*

tarf-ı cirm-i mäh: Ay gibi cismin kenarı.

- Hābbezā vechinde lihye pādīşah-ı ‘ālemūñ / Hāledür şandı görenler **tarf-ı cirm-i mähda** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 2, Beyit 1*). [*tarf-ı cirm-i mäh, -da]*

tarf-ı dehen: Ağız kenarı, ağız tarafı.

- Dilde ‘aşk-ı şu‘le-zā **tarf-ı dehende** āh [u] vāh / Bāde-i ‘irfān ile pürdür sebū-yı cāmumuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 95, Beyit 2*). [*tarf-ı dehen, -de]*

tarf-ı fes: Fesin kenarı.

- Uç virse **tarf-ı fesden** o bir pāre çıkısa ya / Yoḥsa olur mı ‘āşık-ı bī-çāre çıkısa ya (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 6*). [*tarf-ı fes, -den]*

tarf-ı firās: Yatağın etrafı.

- O mäh-rû ki bezimde utandı yatdı bu şeb / Netice **tarf-ı firāşum** tolandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*tarf-ı firāş, -um*]

tarf-ı havāl-i yār: Sevgilinin hayalinden taraf, sevgilinin hayalinin bulunduğu yön.

- **Tarf-ı havāl-i yāra** açup gizli manzara / Hâsret yolında dāğla sîr-âb-ı revzen ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2*). [*tarf-ı havāl-i yār, -a*]

tarf-ı ruh: Yanağın kenarı.

- Çok mı bahā-yı hüsni tutarsa kâraları / **Tarf-ı ruhunda** hāl-i Hâbeş Zengibârlıdır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2*). [*tarf-ı ruh, -ı, -n, -da*]

tarh eyle-: Tertip etmek, ortaya koymak.

- Bir gazel **tarh eylemiş** Neyyir bu günler Ferriyâ / Zerre-i maẓmûnı şevk-ı şems-i hâverden laţîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5*). [*tarh eyle-, -miş*]
- **Tarh eyleyüp** bir nev-gazel bir nazm-ı şüh-ı bî-bedel / Gezsın cihānda el-be-el hem-cins-i lû'lû-i nazîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*). [*tarh eyle-, -y, -üp*]
- Şâ'ir-i rind-i cihānum lâ-übālî-meşrebüm / Bir gazel **tarh eyleyüm** seyr eyle kimler gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [*tarh eyle-, -y, -üm*]

tarh-ı bedî': Benzersiz çiçek bahçesi.

- Levhaşa'l-lâh kulle-i 'ālî-binā **tarh-ı bedî'** / Bu'd-ı tākı hîre-âverdür 'uyûn-ı merdûme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1*). [*tarh-ı bedî',*]

tarh-ı havāl eyle-: Hayal kurmak.

- Es'ad ki Gâlibdür lakab **tarh-ı havāl eyler** aceb / Her dem ki şî're açā leb mestāne eyler çün Fehîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [*tarh-ı havāl eyle-, -r*]

tarh-ı tâze: Taze çiçek bahçesi. II Yeni ve özgün şiir tarzı.

- Bu **tarh-ı tâzede** gösterdi neş'e / Fehîm-âsâ olup rindâne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*tarh-ı tâze, -de*]
- Hâme bu **tarh-ı tâzede** şüfîlik itmesün / Zâhid de Ferrî böyle sihir-bâz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*tarh-ı tâze, -de*]
- Görse bu **tarh-ı tâzeyi** elbette Ferriyâ / Aḥbâbumuz da h'âhiş-i tanẓîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*). [*tarh-ı tâze, -y, -i*]

tarî: Ortaya çıkan, beliren.

- Murğ-ı gül-zâr-ı ḥakîkatsiñ mişâl-i Bâyezîd / Leyse fî delkî sivâ'l-lâh sırrı tab'unda **tarî** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9*). [*tarî,*]

târ-ı şu'â-ı çeşm: Gözün ipliğe benzeyen ışığı.

- **Târ-ı şu'â-ı çeşmi** kurup şâh-râhuña / Dâm oldu dîdem âhirî murğ-ı nigâhuña (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 12*). [*târ-ı şu'â-ı çeşm, -i*]

târ-ı zülf: Saç teli.

- Remîde itme **târ-ı zülfüne** düşdi dil-i zârum / Şehâ bir murğ-ı zîrekdür ki konmuşdur nihâl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 3). [târ-ı zülf, -üñ, -e]

ta'rif it-: Tanımlamak, tanıtmak.

- Mey-âşâmâna şâm-ı şâme vü rüyuñ **idüp ta'rif** / Ki Şâm u Rûmı maḥsûd-ı Şîfâhân u Hucend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [ta 'rîf it-, -üp]

ta'rif olun-: Ayrıntılı olarak özellikleriyle açıklanmak.

- Eger 'irfân ile **ta'rif olunsâ** zât-ı ma'rûfuñ / Kemâ-hî bildürürdün vahdeti Zü'n-nün-ı Şan'âya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 33). [ta 'rîf olun-, -sa]

târîh: Önemli tarihleri ebced hesabından faydalanarak şiirle anlatma.

- Bu müjde-i sür-ı şu'ab çün ḥalkı itdi ber-tarab / Şâ'ir gürûhı cümle hep **târîh** için oldı za'îm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11). [târîh,]
- Bunlarda **târîhe** zebân açmak gerekdür nâgehân / Bâğ-ı senâsından hemân ra'nâ ider neşr-i şemîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19). [târîhe, -e]
- Lafzen ve ma'nen açdı hep Ferrî kulu **târîhe** leb / Biñ iki yüz üçde Receb içre cülûs itdi Selîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 42). [târîhe, -e]
- Ferrî tıyıcak **târîhini** söyledi nâ-çâr / Ruḥsâre-i nûrında ḥaṭı nûrun 'alâ nûr (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 5). [târîhini, -i, -n, -i]
- Şöyle yazdı **târîhin** Ferrî Utârid levḥe kim / Belki Bercîs-i felek ola bu ḥaṭṭâta mişâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 5). [târîhin, -i, -n]
- Dûçâr olup didüm fevtine **târîh** / Çıkup gitdi sipihre rûḥ-ı 'İsâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 4). [târîh,]
- İki mışra'da dört **târîh** itdüm müstebân Ferrî / Ki evvel mühmel [ü] menkûṭına bir eyler irḥâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13). [târîh,]
- Bu şürette muvaffak oldum el-ḥak çâr **târîhe** / Olur ra'nâ iderse çeşm-i sultân 'aṭf-ı îmäy (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 15). [târîhe, -e]
- Çıkıdı evc-i felege Ferrî anuñ **târîhi** / Yıldıza şaldı kemer-cisr Süleymân Paşa (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 9). [târîhi, -i]

târîh-i cevher: Ebced hesabıyla sadece noktalı harflerin değerlerinin hesaplanmasına dayanan tarih.

- Zâtı-veş bir geldi bu **târîh-i cevher** ḥabbezâ / Oldı ser-şâr-ı şerefle zîb-i şadr-ı defterî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33). [târîh-i cevher,]

târîh-i fevt: Ölüm tarihini şiirde ebced hesabı yoluyla anlatma.

- Ferrî mücevher eyledi **târîh-i fevtini** / Zîhnî açıldı irdi dil-ârâ-yı vahdete (Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 5). [târîh-i fevt, -i, -n, -i]

târîh-i mücevher: Noktalı harflerin ebced hesabına göre değerinin hesaplanmasına dayanan tarih.

- İki **târîh-i mücevher** yazdı Ferrî bendesi / Rîş-i sultân-ı cihâna bir dem-i nâ-gâhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 4). [târîh-i mücevher,]

târîh-i na'îm: Nimet ve bolluğun tarihi. (bk. târîh).

- Güş olundu ehl-i aḳdesden bu **târîh-i na'îm** / Vaz' idüp zîbâ-esâs-ı dil-güşâyı kendüme (Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 5). [târîh-i na 'îm,]

târîh-i ra'nâ: Güzel, hoş tarih. (bk. târîh).

- ‘Ayāndur mühmel-i şānīde daḥi **tārīḥ-i ra’nā** / Dūçār olduḡda gör cevherde de tārīḥ-i zībāy (Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 14). [tārīḥ-i ra’nā,]

tārīḥ-i tām/tārīḥ-i tamām: Tam tarih, hesaplandığında söylenmek istenen yılın tam olarak çıktığı tarih olup en güç söylenen ve en makbul sayılan tarih çeşidi. [TDVİA “tarih düşürme” md.]

- Ferriyā cevherle yazdum fevtine **tārīḥ-i tām** / Hū didi de nākıl-ı gül-zār-ı düst oldı Ḥalīl (Ferrī Dīvānı, Tarih 15, Beyit 5). [tārīḥ-i tām,]
- Fevtine cevherle didüm Ferriyā **tārīḥ-i tām** / Şeyḥ Efendi eyledi ‘Adn-ı na‘īmi cilve-cāy (Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 12). [tārīḥ-i tām,]
- **Tārīḥ-i tamām** oldı anuñ fevtine Ferrī / Sākıṭ olıcaḡ ta‘miye vü ta‘biye maḥsüb (Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 3). [tārīḥ-i tamām,]

tārīḥ-i tamm-ı cevher: Noktalı harflerin hesaplanmasına dayanan tarih.

- Fevtine **tārīḥ-i tamm-ı cevher** oldı Ferriyā / Aḥmed Ağa eyledi baḡ bezm-i ‘Adnı cāy-gāḥ (Ferrī Dīvānı, Tarih 12, Beyit 4). [tārīḥ-i tamm-ı cevher,]

tārīḥ-i zībā: Güzel tarih. (bk. tārīḥ).

- ‘Ayāndur mühmel-i şānīde daḥi tārīḥ-i ra’nā / Dūçār olduḡda gör cevherde de **tārīḥ-i zībāy** (Ferrī Dīvānı, Tarih 13, Beyit 14). [tārīḥ-i zībā, -y, -ı]

tārik: Dünya işlerini terk eden kişi.

- Bir zāt gerek sālīk ü **tārik** idi Ferrī / Atdı zer-i cānı da hūner ma‘deni Kānī (Ferrī Dīvānı, Tarih 14, Beyit 4). [tārik,]

tārik: Allah'a ulaşmak için takip edilen yol.

- Şerbet-i Sa‘diyye ile mest-i ser-endāz olup / O **ṭarīḡuñ** sırr-ı pāki ile bulmuşdı nevāy (Ferrī Dīvānı, Tarih 16, Beyit 9). [ṭarīḡuñ, -uñ]

tārik-dil: Karanlık gönül.

- Dehre cülüsü şaldı fer mānende-i mihr ü kamer / **Tārik-diller** ser-te-ser kesb eyledi şevḡ-i ‘azīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 7). [tārik-diller, -ler]

tārik-i seccāde: Seccadeyi terk etmiş.

- Der-gehinden dūr idüp baḡt-ı sitem-kārum beni / Ṭurfe bir dīvāneyüm kim **tārik-i seccādeyüm** (Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 3). [tārik-i seccāde, -y, -üm]

tār-mār: Karmakarışık, darmadağın.

- Baḡ baḡ toyunca ṭurrelerüm **tār-mārdur** / Ammā raḡīb-i keḡ-dile her tār mārdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 1). [tār-mārdur, -dur]
- Baḡ baḡ toyunca ṭurrelerüm **tār-mārdur** / Ammā raḡīb-i keḡ-dile her tār mārdur (Ferrī Dīvānı, Matla 1, Beyit 1). [tār-mārdur, -dur]

tarrār: Hilekâr.

- Her nihāl-i tāzesi üzre bulur şad sünbüle / Olmasaydı sünbül-i fettān gibi **ṭarrār** gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 25). [ṭarrār,]

tarz-ı āb u tāb: *Güzellik, parlaklık tarzı.*

- Bu **tarz-ı āb u tāb** ol āteş-i seyyāleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmîs 4, Bend 3*). [*tarz-ı āb u tāb,]*

tarz-ı emr-i ber-‘aks: *Tersine tersine iş yapma tarzı.*

- Raķibe dil-sitānlık ‘āşıkā cevri ile düşmānlık / Bu **tarz-ı emr-i ber-‘aksi** idüp icād n’eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 2*). [*tarz-ı emr-i ber-‘aks, -i]*

tarz-ı levendāne: *Levent olana yakışır tarzda, yiğitçe.*

- Ferrî beni öldürdi bu gün meclis-i meyde / Rindāne revîş **tarz-ı levendāne** bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*tarz-ı levendāne,]*

tarz-ı tāze: *Yeni, özgün üslup.*

- Bu **tarz-ı tāze** ile Ferrî vādî-i Bahāyide / Ser-ā-pā ğıbtā-keş erbāb-ı isti‘dād n’eylersin (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5*). [*tarz-ı tāze,]*

tās: *Madenden yapılmış yayvan kap. II Ay ve Güneş.*

- Çarh da tāsı tarağı ğayrı kıldursın meger / Mihr ü māh ile ta‘azzum üzre **tāslar** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [*tāslar, -lar]*

taşalluf: *Olduğundan fazla görünerek övünme.*

- Ferrî bu gazelde olamaz çok da **taşalluf** / A‘lā degül ednā degül ancak vaşat oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5*). [*taşalluf,]*

taşallut it-: *Musallat olmak, sataşmak.*

- Girüp körfezlere göz göre îşāl-i muzād itmiş / ‘Ale’l-‘amyā **taşallut [itmiş]** iken keştiyān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*). [*taşallut it-, -miş]*

taşarruf eyle-/taşarruf it-: *Sahiplenmek, sahip olduğu şeyi istediği gibi kullanmak.*

- **Taşarruf eyler** isem çok midur iklīm-i ma’nāyı / Şeh-i nazm-āverānum bunda şehirler niçe kişver yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4*). [*taşarruf eyle-, -r]*
- Kapudan-ı zafer rehber alup bir emr-i sulţānı / **Taşarruf itdi** bir ferd Kāhramān-vār Ümm-i Dünyāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 16*). [*taşarruf it-, -di]*

taşdīf: *Bağ ağrıtmak, can sıkma.*

- Başuma gelmedi ‘ömrümde bu haylīdür aślā(?) / Ola **taşdīf’a** sebep cümlesin itsem tafşīl (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 21*). [*taşdīf’a, -a]*

taşdīf eyle-: *Baş ağrıtmak, rahatsız etmek.*

- Ferrî yeter iksār-ı suhan **eyleme taşdīf** / Zātında [anuñ] şems gibi hem kārı ‘ayāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [*taşdīf eyle-, -me]*
- Yeter pür-gülük ile **eyledüñ taşdīf** ey Ferrî / Hülüsī dilde ārāyış du‘āsın kıl zebān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46*). [*taşdīf eyle-, -dü, -ñ]*

tās-ı mihr ü mäh: Ay ve güneş taşı.

- **Tās-ı mihr ü mähla** pîr-i sipihr-i kîne-ver / Ehl-i şavmuñ rağmına vārûn-sāğar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [*tās-ı mihr ü mäh, -la*]
- **Tās-ı mihr ü mäh** ile pîr-i sipihr-i kîne-ver / Ehl-i ‘ayşuñ rağmına vārûn-sāğar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [*tās-ı mihr ü mäh,*]

tāsı tarağı kaldur-: Eşyalarını toplamak.

- Çarh da **tāsı tarağı** gayrı **qaldursın** meger / Mihr ü mäh ile ta‘azzum üzre taşlar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [*tāsı tarağı qaldur-, -sın*]

taşvîr: Suret, resim.

- Gül midür bu gonce-i bağ-ı tebessüm mi k’olur / ‘Aks-i ħandi ile **taşvîr** üzre nakş-ı ħār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*). [*taşvîr,*]

taş dik-: 1. Okun düştüğü uzaklık bakımından rekor kırmak. 2. Bir makamda uzun yıllar kalmak ve başarılı olmak. (Aksoyak, 2016).

- Nāvek atup biñ adum cāya o şāh-ı kām-rān / Şān ile **taş dikdi** meydānda gelüp Sultān Selīm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 5*). [*taş dik-, -di*]

taş dögen: Taş döven, taş kıran. II Ferhat. (bk. Ferhād).

- Görenler bî-şu’ūr u **taş dögen** dir küh u deşt içre / Yazan Ferhād u Qaysı cāhil ü ırğad yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*taş dögen,*]

taşla-: Taşa tutmak.

- Ağyār bizi reşk ile **taşlarsa** yiridür / Her seng-i cefā şîşe-i rindāna tokundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6*). [*taşlarsa, -r, -sa*]

Tatar: Tataristan, Kırım, Kuzey Kafkasya ve Sibirya’da yaşayan Türk soyundan halk. II Zalim, yağmacı, çapulcu.

- **Tatar** nigh-i çeşmi bucağında celīdür / Bir nazrada ‘uşşākı yapar gözle velīdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1*). [*Tatar,*]
- Tîr-i müjeyle şimdi Kırım şaldı dillere / Gamze bucağda oturıcı bir **Tatar** imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4*). [*Tatar,*]

Tatar-ı ‘aşk: Aşk Tatar’ı. (bk. Tatar).

- H’ān-ı yağma oldı Ferrî‘aşk ile İslām u dīn / Zihniyā **Tatar-ı ‘aşkum** ya çünān u ya çünīn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [*Tatar-ı ‘aşk, -um*]

tathîr it-: Temizlemek.

- Mey-i nāb ile **idüp** delk-i riyāyī **tathîr** / Kāle-i ‘ārī idüp mey-gede küncinde mezād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [*tathîr it-, -üp*]

ta‘fîl ol-: Ara verilmek.

- Re‘fet-i zātuñā vā-bestedür ancak bu ħuşuş / Bāb-ı cūduñda ħuşuşiyetüm **olmaz ta‘fîl** (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 23*). [*ta ‘fîl ol-, -maz*]

ta'fīr it-: Güzel kokuyla donatmak.

- Sebūyī būy-ı sāk-ı sākī **ta'fīr itdi** meclisde / Mül-i Kevşer-eşer bezmi o dem âdem-pesend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 2). [ta'fīr it-, -di]
- Eyle bu gūne du'ā-yı hayrını vird-i zebān / Tā meşām-ı dehri **ta'fīr ide** nūkhet-dār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 59). [ta'fīr it-, -e]

tatlı: Hoş, güzel, insanı kendine çeken.

- Aldanma virse **tatlı** meme ol büt-i Tatar / Şîr-i hizebr-i mekr ü fitendür kımızlıdır (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [tatlı,]

tatvîl: Uzatma, uzatılma.

- Söze **tatvîl** ile teksîr-i sevād itmeyelüm / Hâşılı 'âfufetünde olamaz kâl ile kîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 4). [tatvîl,]

tatvîl ol-: Uzatılmak.

- Gerçi **tatvîl oldu** şerh-i kîl ü kâl-i hâl u haţ / Ten ü hüsni dil-firîbidür me'âl-i hâl u hâţ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1). [tatvîl ol-, -dı]

tatvîl-i efsâne eyle-: Efsaneyi uzatmak.

- Ne hâcet yoḥsa böyle **eylemek tatvîl-i efsâne** / Mediḥa-güylük gibi var iken elde ser-māye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26). [tatvîl-i efsâne eyle-, -mek]

tavr: Tavır, durum, hâl.

- Rindâne vaẓ u **tavr** ile ol dil-pesend-edā / Revnaḵ-fezā-yı ülfet idi bezm-i şoḥbete (Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 2). [tavr,]

tavr-ı nezâket: Nezaket tavrı.

- Dil-firîbâne-edā **tavr-ı nezâket** sende / Āh şad āh kim ol dîde-i naḥvet sende (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 23). [tavr-ı nezâket,]

tāvus-ı bağ-ı saltanat: Saltanat bağındaki tavus kuşu.

- Şeh-bāz-ı evc-i merḥamet 'Ankā-yı Kāf-ı ma'ḍelet / **Tāvus-ı bağ-ı saltanat** şāh-ı cihān Sultān Selīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3). [tāvus-ı bağ-ı saltanat,]

tāvus-ı ravza: Cennet tavus kuşu.

- Pervāne şem'î-ı ṭab'uma **tāvus-ı ravzadur** / Rūşen-çerāğ-ı şu'le-i bezm-i ḥaḳîḳatüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 4). [tāvus-ı ravza, -dur]

tav it-: Aşmak, geçmek.

- Şefîḳum Zihniyi buldum mecāzı **tay idüp** gitmiş / O vādîlerde Ferrî ben daḥi pūyān içün geldüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8). [tay it-, -üp]

tavan-: Dayanmak, yaslanmak.

- Hülâsa neş'e-i meyle o mest-i cām-ı şafâ / Şokuldi sîneme geldi **ṭayandı** yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*ṭayandı, -dı*]

taverân: Uçma, uçuş.

- Sa'd ile şeref eylemiş ol deñlü tecemmü' / Farķında meges gibi Hümâlar **ṭayerândur** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [*ṭayerândur, -dur*]

ta'yîb it-: Ayıplamak, kınamak.

- Seni **ta'yîb iderken** ben de yandum âteş-i 'aşka / Düşüp ruhsâre-i cānâna ey pervâne aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3*). [*ta'yîb it-, -er, -ken*]

ta'yîn-i 'aşk: Aşķın ne olduķunu ve esaslarını belirleyen.

- Menüm Cibrîl-i ma'nî peyk-i esrâr / Güzîde-kâşidum **ta'yîn-i 'aşķum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 3*). [*ta'yîn-i 'aşķ, -um*]

tazallum eyle-: Sızlanmak, yanıp yakılmak.

- Dil ki dâğ-ı hasreti cānâna bir bir gösterür / Güyiyâ **eyler tazallum** şâha maḥzar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*). [*tazallum eyle-, -r*]
- Dil ki dâğ-ı hasreti cānâna bir bir gösterür / Güyiyâ **eyler tazallum** şâha maḥzar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*). [*tazallum eyle-, -r*]

tâze: Yeni yetişmiş, körpe.

- Sâyesinde nev-be-nev kumrî-i dil ârām ide / Ey gönül bir serv-i kad **tâze** fidan lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3*). [*tâze,]*
- Haṭ-âver **tâze** sev nev-bâve eyler kadrini zâyî' / Ki efḍal mâh-ı şavmuñ Leyle-i Ḳadri nehârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 3*). [*tâze,]*
- Haṭ kıyâs itme ruḥında şun'-ı Feyyâz-ı Ezel / **Tâze** ter sünbül bitürmüş ḡonce-i sîr-âbda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3*). [*tâze,]*
- **Tâze** hem-demler yeñi üftâdeler bulduñsa sen / Biz de peydâ eyledük bir tâze cānân bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*tâze,]*
- Tâze hem-demler yeñi üftâdeler bulduñsa sen / Biz de peydâ eyledük bir **tâze** cānân bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*tâze,]*
- Ancak ḡayâlün oldı fûta -bende müntakış / Sende nedür o hoş yürüyiş **tâze** şalınış (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 4*). [*tâze,]*

tâze: İlk ve yeni durumunu koruyan, bayatlamamış, bozulmamış olan.

- Çekmiş rakîbi semte o da **tâze** av için / Güyâ ki kelb-i şaydına naḥḥîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [*tâze,]*
- Şu'le-i âhumuzuñ 'azmi felekdür biliriz / Pek havâlandı yine **tâze** fişekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*). [*tâze,]*

tâze: Yeni, özgün.

- Ferrîyâ ser-best ü mu'ciz-güysiñ tab'uñ güvâh / **Tâze** mażmûn şâ'ir-i ser-semle itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 7*). [*tâze,]*
- Köhne-pîr olsaķ da şît ü şöhret-i eş'âr ile / **Tâze** terdür Ferrîyâ tâ rûz-ı maḥşer nâmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [*tâze,]*
- Eyler nazîre Ferrîyi mecbûr tab'-ı şüh / **Tâze** ḡazel havâle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [*tâze,]*

- Eş'ara **tāze** ma'nî ile virdi āb [u] tāb / Buldu bu yolda hāme-i Ferrî be-nām nām (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5*). [*tāze,]*
- Didüm evşāfuña bir **tāze** gazel lāyıkdur / Söyle söyle didi 'āşık benüm 'unvānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 23*). [*tāze,]*

tāze-edā: Yeni, özgün üslup.

- Ferrî düşünce söyleniyor nev-be-nev gazel / Ammā bu güne **tāze-edā** cā-be-cā düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 9*). [*tāze-edā,]*
- Ferrî gibi hallāk-ı suhan **tāze-edāyuz** / Tab'ı sebak-ı müşkile üstād iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*tāze-edāyuz, -y, -uz]*
- Bir **tāze-edā** sāde gazel oldu bakılsa / Ferrî ko bulunsun bu da dîvān arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 5*). [*tāze-edā,]*
- Zihnî-i rind-i hoş-edā **tāze-edādur** vākı'ā / Eş'arı hikmet-intimā mişl-i Senāyî-i Hakīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [*tāze-edādur, -dur]*

tāze-edā: Körpe, nazlı güzel.

- Ferrî o demde sevmiş idüm bir yüzi mehi / Bir nev-resīde **tāze-edā** kāmetsi sehî (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*tāze-edā,]*

tāze-Fireng-i semen-ızār: Yasemin yanaklı, genç Avrupalı.

- Ol hoş-edāyî **tāze-Fireng-i semen-ızār** / 'Āşık-perest-i bezm-i vefā Portekizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [*tāze-Fireng-i semen-ızār,]*

tāze-gū: Yeni ve özgün söyleyen.

- Şakirdimüzden **tāze-gū** vardır iki eş'ar-cū / Çok şā'ir eyler ser-fürü Neyyir biri biri Vesīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [*tāze-gū,]*

tāze-suhan: Yeni ve özgün söz söyleyen.

- Rüm ilinde daḥi var Ferrî gibi **tāze-suhan** / Şanma Hallāk-ı Ma'anî yalnuz ĩrāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [*tāze-suhan,]*

tāze-tarḥ: Taze çiçek bahçesi. II Özgün şiir tarzı.

- Böyle nev-āyîn ü **tāze-tarḥ** u hoş-üslub ile / Ziver-i tām ol cihānda Ferriyā maḥṭa' gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5*). [*tāze-tarḥ,]*

tāze-zemīn: Özgün tarzda şiir.

- Ferrî niçe şeb cehd ile bu **tāze-zemīnūñ** / Tanzîri içün Zihnî-i mu'ciz-fen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [*tāze-zemīnūñ, -üñ]*

tāze-zemīn söyle-: Orijinal ve yeni tarzda şiir söylemek, yazmak.

- Şevk-i ruḥsarıyla **söyler** ehl-i dil **tāze-zemīn** / Ferriyā itse 'aceb mi bülbul-i gül-zār zār (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7*). [*tāze-zemīn söyle-, -r]*

ta'zīm it-: Hürmet etmek, saygı göstermek.

- Görse gül-geşt-i muşallâda beni **ta'zîm idüp** / Bâğ-ı tab'ından virürdi 'Örfî-i fahhâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48*). [*ta'zîm it-, -üp*]

ta'zî-i zamân evle-: *Zamanı boşa harcamak.*

- Meyl itdiregôr nükte vü güftâr ile Neyyir / **Ta'zî-i zamân eyleme** ağıyâr ile Neyyir (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4*). [*ta'zî-i zamân eyle-, -me*]

te'ab: *Bitkinlik, yorgunluk, sıkıntı.*

- Bakmam toyunca belki girân-bârî-i nigâh / Havfım odur ki vire meşâk u **te'ab** saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*te'ab,*]
- Baht-ı siyehüm gibi yüze çıkdı çü haţtuñ / Gönlüm niçe biñ derd ü **te'abla** uyumışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [*te'abla, -la*]

tebâh evle-/ tebâh it- tebâh kıl-: *Harap etmek, mahvetmek, perişan etmek.*

- Rûh-ı pāk-i cilve-gerdür cennet içre şübhe yok / **Eyledi** ammâ dil-i ahhâbını hicri **tebâh** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 3*). [*tebâh eyle-, -di*]
- Pervaneyüm ki baht-ı şererde şinâh iden / Âhîr bu cism-i zerd ü nizârı **tebâh iden** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 5*). [*tebâh it-, -en*]
- **İdeyüm** mi reh-i aşkuñda dil ü cânı **tebâh** / Mihr-i ruhsârîña ser-geşte olam mı çün mâh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 7*). [*tebâh it-, -eyüm*]
- Şübhemüz yokdur nedîm-i bezm-i kurb oldığına / Lîk süz-ı hicri **kıldı** cân-ı ahhâbı **tebâh** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 5, Beyit 4*). [*tebâh kıl-, -dı*]

tebessüm-rîz: *Tebessüm saçan.*

- **Tebessüm-rîz** elmâs-ı nigâhuñ şevkle erzân / O üns-â-üns-i işretten berî ey husrev-i hûbân (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2*). [*tebessüm-rîz,*]

teb-i h'âhiş: *Arzunun ateşi.*

- Bûs-ı la'ûñle **teb-i h'âhiş** terakķî bulmada / Bâ'is imiş farţ-ı za'f-ı renciş-i hummâya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3*). [*teb-i h'âhiş,*]

tebrîk: *Hayırlı ve uğurlu olmasını dileme, kutlama.*

- Bu şadr-ı saltanatda Cem gibi ola muvaffâk / Olup Ferrî gibi **tebrîke** bu dünyâ vesîmi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4*). [*tebrîke, -e*]

tebrîk it-: *Hayırlı ve uğurlu olmasını dilemek, kutlamak.*

- Görüp urğunlğıum müjgânuña zaħm-ı derûn şanma / Dile **tebrîk idüp** gamzeñ mübârek [bâd] yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [*tebrîk it-, -üp*]

teb-zede-i aşk: *Aşktan dolayı sıtmaya tutulmuş.*

- Haylî eyyâm idi kim **teb-zede-i aşkuñ** idüm / Gelmedüñ gitdi beni görmege kâfir yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3*). [*teb-zede-i aşk, -uñ*]

tecâhül: *Bilmezlikten gelme, bilmez gibi görünme.*

- Hadden tecāvüz itdi **tecāhül** amān amān / Ferrī nişābı geçdi tegāfül meded meded (Ferrī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 5). [tecāhül,]
- Cānā beni gördün ne bu yanana bakışlar / Hışm ile **tecāhülle** beyābāna bakışlar (Ferrī Dīvānı, Gazel 77, Beyit 1). [tecāhülle, -le]

tecāhül eyle-: Bilmezlikten gelmek, bilmez gibi görünmek.

- Yetişür **eyledün** ey şüh **tecāhül** yetişür / Vaz'-ı düzdide-nigeh kār-ı tegāfül yetişür (Ferrī Dīvānı, Gazel 57, Beyit 1). [tecāhül eyle-, -dü, -ñ]

tecdīd eyle-: Tazelemek, yenilemek.

- Zeyn itdi hāmel mey-gedesin şevk ile hūşīd / Sen **eylemedün** meclisi sākī dahī **tecdīd** (Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 1). [tecdīd eyle-, -me, -dü, -ñ]

teceddūd: Yenilik, yenilenme.

- O rind-i şüh-ı pür-temkīn-i 'aşkum / **Teceddūde** müceddidīn-i 'aşkum (Ferrī Dīvānı, Gazel 138, Beyit 1). [teceddūde, -de]

tecellī: Görünme, belirme. II Allah'ın Tır Dağı'nda tecelli etmesi.

- 'Aynuma girmez **tecellīden** cihān Tır olsa hep / Öyle hayrān eylemişdür kim mey-i vahdet beni (Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 3). [tecellīden, -den]

tecellivāt: Görüntüler.

- Yāruñ **tecelliyātını** şad güne eyleyen / Āyīne-i dilümde olan inkisārdur (Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 4). [tecelliyātını, -ı, -n, -ı]

tecemmü' eyle-: Toplanmak.

- Sa'd ile şeref **eylemiş** ol deñlü **tecemmü'** / Farķında meges gibi Hümālar tayerāndur (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 10). [tecemmü' eyle-, -miş]

tecerrūd 'ālemi: Tasavvufa göre dert, ağrı, sızı bulunmayan safa sürülen âlem (Şentürk, 2020).

- Olup muṭlak **tecerrūd 'ālemin** merdāne feth itdi / Göñül rāh-ı hüdāda şeyh u mürşid reh-nümā bilmez (Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 6). [tecerrūd 'ālemi, -ı, -n-n]
- **Tecerrūd 'āleminde** zevk-ı rūhānī idi kārūm / Mücerred cisme seyr-i şüret-i hūbān için geldüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 2). [tecerrūd 'ālemi, -n, -de]

tecerrūd eyle-: Dünyaya ait şeylerden vazgeçerek Allah'a yönelmek.

- Zihī hūsn-i kerem şermende-i ihsānuñum sākī / **Tecerrūd eyledüm** tevḥīd ile mānende-i 'İsa (Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 6). [tecerrūd eyle-, -dü, -m]

tecrīd: Dünyaya ait şeylerden vazgeçerek Allah'a yönelme.

- Pür-vecd ü veleh baħr-i melāmet dilimüzdür / **Tecrīd** ü fenā vādisi sāhillerimüzdür (Ferrī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 3). [tecrīd,]
- **Tecrīdümüzde** şahş-ı eccl de mütēhayyir / Güm-kerde ider görse dahī meskenümüzde (Ferrī Dīvānı, Gazel 181, Beyit 3). [tecrīdümüzde, -ü, -müz, -de]

- Eş'ār ile inşā ile sāmān ise maqşūd / **Tecrīd** ile tefrīd ile hem şān ise maqşūd (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [*tecrīd,]*

tecrīd-āsinā: Dünýaya ait her şeyden vazgeçerek gönlinü Allah'a bağlamayı bilme.

- Dür idüp dār [u] diyārumdan sipihr-i bī-mezāk / İtdi 'İsā gibi **tecrīd-āsinā** gurbet beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 4*). [*tecrīd-āsinā,]*

tedbīr: Bir şeyi önlemek için başvurulacak çare.

- Ey tabībüm ber-ṭaraf bu derde **tedbīrūn** senūn / Dil tūtuldu dām-ı 'aşka düşdi emr-i müşkile (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Beyit 8*). [*tedbīrūn, -ūn]*

tedbīr it-: Yönetmek, idare etmek.

- İdüp esb-i ḥaṣeble çāh-ı Naḥşeb sırrını **tedbīr** / Dil-i vaḥşet-gehinde itmiş iken şayd u der-zencīr (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 12, Bend 4*). [*tedbīr it-, -üp]*

tedbīr-i nihānī it-: Gizli tedbir almak.

- Nā-dānı ḥacil eylemenūn geldi zamānı / İskātı içün **itmeli tedbīr-i nihānī** (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 3*). [*tedbīr-i nihānī it-, -meli]*

te'dīb: Terbiye etme, edeplendirme.

- Seni **te'dībe** dā'ir bir ḥaber beklerüm kāfir / Gide peyk-i āhum ḥaylī demlerdür Mesīḥāya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 3*). [*te'dībe, -e]*

te'emmül-kār: Derin düşüncelere dalan.

- Sensiñ ol gül-çīn-i bağ-ı 'ālem-i aqdes k' olur / Bülbül-i Sidre-zamīrūnden **te'emmül-kār** gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 28*). [*te'emmül-kār,]*

te'essüf it-: Üzülmek, kederlenmek.

- Haṭ geldi ruḥ-ı yāra diyü **itme te'essüf** / Mürān şeker üstine cem' olsa ne mānī' (*Ferrī Dīvānı, Gazel 114, Beyit 2*). [*te'essüf it-, -me]*

teferruk eyle-: Farklılık göstermek, ayrılmak.

- Rızā-yı padişāhı eyleyüp ikbāl ile taḥsīl / **Teferruk eylemiş** bu şüret ile kahramān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 29*). [*teferruk eyle-, -miş]*

tefrīd: Dünýayı terk edip Allah'a bağlanma.

- Eş'ār ile inşā ile sāmān ise maqşūd / Tocrīd ile **tefrīd** ile hem şān ise maqşūd (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 7, Bend 5*). [*tefrīd,]*

tefrīk ol-: Ayrılmak, ayırım yapılmak.

- Hīç fark idemem zāhid-i sersemle raḳībi / **Tefrīk ola** mı nefis ile şeyṭān arasında (*Ferrī Dīvānı, Gazel 176, Beyit 2*). [*tefrīk ol-, -a]*

tefsîr it-: Açıklamak, izah etmek, yorumlamak.

- ‘Azâb-ı düzahı sevdâ ile **tefsîr idüp** Feyzî / Şerâr-ı ‘aşkıını andan dañi veñkâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3*). [*tefsîr it-, -üp*]
- Ruñı **itmekde** ma‘nâ-yı Duñâyı dem-be-dem **tefsîr** / ‘Aceb mi remz-i Ve’l-Leyli ider ise beyân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 5*). [*tefsîr it-, -mek, -de*]

teğâfûl: Bilmezlikten gelme.

- Hâdden tecâvüz itdi tecâhül amân amân / Ferrî nişâbı geçdi **teğâfûl** meded meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [*teğâfûl,]*
- Perhîz-i girişmeyle o bî-dâd nigâhuñ / İtdürdi **teğâfüllere** feryâd nigâhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 1*). [*teğâfüllere, -ler, -e*]

teğâfûl-kâr: Bilmezlikten gelen.

- Görüp telh-i mezâkân-ı firâkın ol **teğâfûl-kâr** / Dem-i vuşlatda çeşmin mest-i şekker-ñ‘âb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [*teğâfûl-kâr,]*

tehalûk it-: Can atmak, istekle atılmak.

- Şal bahre fûlk-i fikri yûri semt-i Varnaya / Ferrî **tehalûk it** göresiñ var ne var imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5*). [*tehalûk it-,]*

tehî: Boş.

- Mişâl-i nâf-ı âhû cevri ile leb-rîz-i hûn itdûñ / Gönül nâmında ey hûnî **tehî** bir sâgarum vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3*). [*tehî,]*
- Şimdi ammâ ki ‘inâyetlü veliyyü’-ni‘amum / Maşraf-ı lâzımeden gelse **tehî** çün zenbîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 16*). [*tehî,]*
- Hımlar şikeste câm **tehî** yok vücûd-ı mey / İtdûñ esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*tehî,]*
- Hımlar şikeste câm **tehî** yok vücûd-ı mey / İtdûñ esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*tehî,]*
- Hımlar şikeste câm **tehî** yok vücûd-ı mey / İtdûñ esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*tehî,]*
- Hımlar şikeste câm **tehî** yok vücûd-ı mey / İtdûñ esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*tehî,]*
- Hımlar şikeste câm **tehî** yok vücûd-ı mey / İtdûñ esîr-i kahve bizi hey zamâne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*tehî,]*

tehî: Boşuna, boş yere.

- **Tehî** tîh-i emelde reh-neverdüz niçe demlerdür / Ne kaldı destümüzde sâgar-ı ser-şârdan gayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3*). [*tehî,]*

tehî yire: Boş yere, boşuna.

- Dökdûñ rehinde dâne-i eşki **tehî yire** / Kim didi saña sübhayı var ‘arz-ı kâfir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*tehîyire,]*

tehî-dil: Gönlü boş.

- Her ân nev-restegâna şefkat-i pîrâne lâzımdur / **Tehî-dildür** şurâñîler süyüfuñ inkisârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 2*). [*tehîdildür, -dür*]

tek: Yeter ki, yalnız.

- Ferrî ne gâm ‘âlemde perîşânı olursam / **Tek** kâkûli-veş düşsem o gerdâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 6). [tek,]
- Gül-âsâ kılûm tûmrûkda tûtsun nâmiye **tek** / Hemân manzûr-ı çeşm olsun feraḥ-efzâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6). [tek,]

tekâsül it-: Tembellik etmek, üşenmek.

- Kıymakda **tekâsül** mi **ider** ol büt-i lâ-ḳayd / Zünnârına vâ-beste Mesîḥâ daḫi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [tekâsül it-, -er]

tekâzâ-yı kavî: Kuvvetli arzu.

- Der-‘akab dilde zûhûr itdi **tekâzâ-yı kavî** / Kalmadı hûş u dirâyet eḡer-i rûşd ü sedâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13). [tekâzâ-yı kavî,]

tekellûf: Gösteriş, özentî, yapmacıklık.

- Cünûn-ı ‘aşḳ ile zûlfûn gibi zencîre bend olduk / Kuyûdât u **tekellûf** ber-ṭaraf pervâ nedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2). [tekellûf,]

teklîf: Pek içten olmayan, resmî davranış.

- **Teklîfe** muḳayyed degülüz ‘aşḳ-ı rindüz / Ferrî gibi âzâde vü ser-bâz-ı Elestüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5). [teklîfe, -e]
- İdelûm câmla **teklîf** ü kuyûdı sâḳıt / Mest ü mecnûn gibi terfî-i rûsûm eyleyelûm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [teklîf,]

teklîf-i ḡazel it-: Gazel yazılmasını teklif etmek.

- Evşâfına **teklîf-i ḡazel** itmiş ol âfet / Evvel yiridür câzibe vü âna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [teklîf-i ḡazel it-, -miş]

teklîf-i gül-geşt-i gülîstân-ı şafâ it-: Eğlence, neşe gül bahçesinde gezmeyi teklif etmek.

- Baña **teklîf-i gül-geşt-i gülîstân-ı şafâ** itmeñ / Bu günler şâh-ı gamdan zevḳ u şevḳe baña ruḡşat yok (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [teklîf-i gül-geşt-i gülîstân-ı şafâ it-, -me, -ñ]

teklîf-i islâm eyle-: İslâm dinini teklif etmek.

- Fecr-i ümmîdi ḫaṭ-ı sâḳîyle çün şâm eyledük / Kâfir-i zülfe dönüp **teklîf-i İslâm** eyledük (Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 2). [teklîf-i islâm eyle-, -dü, -k]

teklîf-i kuyûdât: Samimi olmayan bağlar, resmiyet bağları.

- Zencîr-i cünündür baña **teklîf-i kuyûdât** / ‘Ârif-menişûm bağlanamam kâkûl-i ḫûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2). [teklîf-i kuyûdât,]

teklîf-i vaşl: Kavuşma teklifi.

- **Teklîf-i vaşla** üstüne pek çok da düşmedüm / Şâhum mürüvvet eyler iseñ o saña düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7). [teklîf-i vaşl, -a]

tekmîl: Tamamlama.

- ... bâliğ olur deyn-i saḥîḥa ḥālā / Sā'ir eksük gedigüm daḥi gerekdür **tekmîl** (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 19*). [*tekmîl,]*

tekmîl it-: Tamamlamak.

- Sa'dî-i suḥan-dānuñ olup pey-revi Ferrî / **Tekmîl idüp** ol şevk u şeḡabla uyumuşmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7*). [*tekmîl it-, -üp]*
- Şirā'landurdı hep cümle mühimmâtın **idüp tekml** / O düstür-ı mekârim-pîşe çün oldı devân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [*tekmîl it-, -üp]*
- Ba'de-zîn bendeñe de emr-i 'azîmet der-kâr / **iderüm** tüşe-i râhı keremüñle **tekmîl** (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 7*). [*tekmîl it-, -er, -üm]*

tekrâr: Bir daha, yine, yeniden.

- Ḥarâb-ı nergis-i fettānuñ iken ser-te-ser 'âlem / Sebeb ne ḡâmze-i cellādıña **tekrâr** îmäya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [*tekrâr,]*
- Heft berg-i ḡonce-veş bir maṭla'-ı ḡarrâ ile / Kopardı bağ-ı suḥandan alalum **tekrâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 50*). [*tekrâr,]*
- Germ-i ümmîdle efendim beni **tekrâr** esîr / Gerçi degmez o bahâyı bu ḡarîb 'abd-i zelîl (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 22*). [*tekrâr,]*

teksîr-i sevâd it-: Yazıyı çoḡaltmak.

- Söze tatvîl ile **teksîr-i sevâd itmeyelüm** / Ḥāşılı 'atîfetünde olamaz kâl ile kâl (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 4*). [*teksîr-i sevâd it-, -me, -y, -elüm]*

tekye: Tekke.

- Ḡam **tekyesinde** derd ile miḥmân-ı ḡurbetüz / 'Aşkuñ ḡamıyla bî-ser ü sāmân-ı ḡurbetüz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 23*). [*tekyesinde, -si, -n, -de]*

tekye-i iṭrâ: Aşırı övme tekkesi.

- Ḥāfîz 'Oşmân görse idi medḥini ez-berden okur / **Tekye-i iṭrâda** şeyḫ olsa gelir vecd ile ḥāl (*Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 2*). [*tekye-i iṭrâ, -da(?)]*

tekye-i vehm: Kuruntuya, vesveseye güvenme.

- Niçe bir ḥ'âb-ı ḥayālâta firîbî niçe bir / Niçe bir **tekye-i vehm** içre bu envâ'-ı fesâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*tekye-i vehm,]*

tel kır-: Tel koparmak. II Münasebetsiz harekette bulunmak, hata işlemek.

- Çengden ya Zührenüñ **tel kıldığın** fehmi eyleyüp / Hışm ile şan kevkeb-i Nāḥîde ḥancer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [*tel kır-, -dığ, -i, -n]*

telâş: Herhangi bir endişenin yol açtığı, heyecanla karışık acele.

- Gözüme ḥ'âbı ḥarâm itdi raḡîbüñ fikri / O **telâş** ile ki mecnûn gibi kalkar yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4*). [*telâş,]*

telâşa düş-: Telaşlanmak.

- **Düşdük telāşa** va‘d-i dürüğüyla bir mehûn / Her şeb hayālî tâ be-seher koynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1*). [*telāşa düş-, -dü, -k*]

telāş-ı ğurbet: *Gurbet telaşı.*

- **Telāş-ı ğurbet** ü fikr-i me‘ünet bî-şu‘ûr itdi / Bu günler gül-şen-i tab‘um bu hâl ile hâzân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*). [*telāş-ı ğurbet,]*

telāş-ı rāh: *Yol telaşı.*

- Efendim böyle mi eylerdüm evşāf-ı hîdîvānuñ / **Telāş-ı rāh** ile dikkat olunmaz şî‘r ü inşāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 36*). [*telāş-ı rāh,]*

telef it-: *Ziyan etmek, gereksiz yere harcamak.*

- Hicrinde **telef itdügüme** nakd-i sirişküm / ‘Ayb eyleme mecnûn olan itlâfî ne bilsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 156, Beyit 5*). [*telef it-, -düg, -üm, -e*]

telh-i mezākân-ı firāk: *Ayrılığın tadının acılığı.*

- Görüp **telh-i mezākân-ı firākın** ol tegāfûl-kār / Dem-i vuslatda çeşmin mest-i şeker-h‘āb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [*telh-i mezākân-ı firāk,]*

telh-i mezāk-ı zehr-i mihnet: *Üzüntü zehrinin tadının acılığı.*

- Cihān **telh-i mezāk-ı zehr-i mihnet** idi çok demdür / O rütbe kim merāret hükm iderdi rûh-ı mînāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*telh-i mezāk-ı zehr-i mihnet,]*

telh-mezāk: *Acı bir tada sahip.*

- Olalı zehr-i ğam-ı ‘aşk ile dil **telh-mezāk** / Seher-i h‘āhiş ile meyl-i şeker-h‘āb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2*). [*telh-mezāk,]*

temāşā-gāh: *Seyir, gezinti yeri.*

- Murğ-ı tab‘uñ hem **temāşā-gāhı** hem dāmı olur / Bu ‘acebdür gösterür kayd içre kāmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*temāşā-gāhı, -ı*]

temāşā-yı ḥazîz-i ğabğab: *Çenenin en altını seyretme.*

- **Temāşā-yı ḥazîz-i ğabğabı** bir fikr-i dūr-ā-dūr / Tutuldum Rûm İlinde çāh-ı Naḥşeb kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3*). [*temāşā-yı ḥazîz-i ğabğab, -ı*]

temennā: *Arzu, istek, temenni.*

- **Temennādan** şafādan ārzûlardan berî oldum / Hemān eglence şimdi Ferriyā şî‘r-i terûm vardır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [*temennādan, -dan*]

temevvüc it-: *Dalgalanmak.*

- **Temevvüc itdi** Bahr-i Kûlûm-i elṭāf-ı sultānî / Ki bir dūr-i yetîmi itdi ārāyiş cihān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*temevvüc it-, -di*]

te'mîn it-: Emin kılmak.

- **Te'mîn idüp** baħr ü berin âsûde ide kişverin / Râyâtını ol şaf-derûñ te'yîd ide Ĥayy-i Qadîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*te'mîn it-, -üp*]

temmüz: Temmuz, miladî takvimin yedinci ayı. II Aşırı sıcak.

- Rûze **temmüz** u dil-ber ola âteşî-mizâc / Elbet cihânı teşne vü mahrûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [*temmüz,*]

temyîz: Ayırma, seçme.

- O meh mâhiyet-i 'aşkı ide iħrâc **temyîze** / İder îrâş-ı şöhret fer'-i zîbi aşı-ı nâ-çîze (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [*temyîze, -e*]

ten: Vücut, beden.

- Tîr-i müje-i yâr[ı] göreliden **tenümüzde** / Biñ zevk u tarab var eşer-i şîvenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1*). [*tenümüzde, -ü, -müz, -de*]
- Mû kıyâs itme **tenümde** tîr-i müjgânun şehâ / Cevr ile bulmuş nümâyiş her biri ser gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23*). [*tenümde, -üm, -de*]
- Ĥasret beni öldürdi tüvân kalmadı **tende** / Qurbânun olam çäre nedür ey büt-i ra'nâ (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 43*). [*tende, -de*]

ten ü hüsn-i dil-firîb: Gönül aldatan güzellik ve beden.

- Gerçi tatvîl oldu şerh-i kîl ü kâl-i hâl u hâṭ / **Ten ü hüsn-i dil-firîbidür** me'âl-i hâl u hâṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 1*). [*ten ü hüsn-i dil-firîb, -i, -dür*]

tenezzül it-: Kendi durum ve konumu ile bağdaşmayan bir şeyi kabul etmek.

- İtmez **tenezzül** ol büt-i ser-keş saña gönül / Teshîre başla ism-i Vedüd u Ra'ûfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4*). [*tenezzül it-, -mez*]

teng: Sıkıntılı, dar.

- Büt-i nev-resteciğüm gibi dil-ārâ Ferrî / Oldı bu **teng** zemînün de me'âli küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5*). [*teng,*]

tenhâ: Tek başına, yalnız.

- Dürûğ-ahd-i vişâl ile beni kâfir inandurdu / Niçe demdür ser-i kûyında **tenhâ** beklerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6*). [*tenhâ,*]
- Niçe demdür ser-i kûyında **tenhâ** beklerüm ammâ / Yanumca Ferriyâ bir ġam-güsârum yâverüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7*). [*tenhâ,*]
- Ebrûları şaffında koyup kîl ile kâlî / **Tenhâda** anı hâme-i i'câz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 4*). [*tenhâda, -da*]
- Niçe Yûsuf-îsmeti **tenhâ** çeküp ĥum-hânede / Bî-tekellûf büse-dâd u der-kenâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4*). [*tenhâ,*]
- Ferrîden ırağ olma gel ey âfet-i vahşî / 'Arz eylemez ĥâlini **tenhâ** daħi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 5*). [*tenhâ,*]

ten-i zâr: Zayıf, dermansız beden.

- Gūya eṣer-i nāvek-i elmās-ı müjeyle / **Oldı ten-i zārum** hedef-i nīşter-i faşşād (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 13*). [*ten-i zār, -um*]

tenkîh it-: Ayıklamak.

- Çün bahār-istān-ı ma'nîdūr dilüm **tenkîh idüp** / Koymadum ayrık çiçek itdüm hemān yek-bār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45*). [*tenkîh it-, -üp*]

tenvîr: Nurlandırma, aydınlatma.

- Dem-be-dem hūbān içinde ola **tenvîrūn** senūn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 5*). [*tenvîrūn, -iūn*]

tenzîl eyle-: İndirmek.

- Fakr ile oldum eger rāh-ı fenāya sālîk / Himmetüm **eylemedüm** mertebesinden **tenzîl** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 12*). [*tenzîl eyle-, -me, -dū, -m*]

ter: Yeni, özgün.

- Dilde nakş olmuş hayāl-i tal'at-ı hūn-rîz-i yār / Anuñ için Ferriyā eş'arını **ter** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [*ter,]*
- Bu **ter** gazel ki şafha-i Dîvān-ı Ferrîde / 'Uşşāka yād-ı hūsnüm ile yādigārdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [*ter,]*
- Köhne-pîr olsa da şî't ü şöhret-i eş'ār ile / Tāze **terdür** Ferriyā tā rûz-ı mahşer nāmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [*terdür, -dür*]
- Vaktümüzde gerçi şā'irden geçilmez zāhirā / Var mı inşāf eyle böyle şi'rini **ter** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [*ter,]*
- Dilde nakş olmuş hayāl-i tal'at-ı hūn-rîz-i yār / Anuñ için Ferriyā eş'arını **ter** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25*). [*ter,]*

ter: 1. Taze. 2. Islak, yaş.

- Hūy-gerde şanma reng-i tebessümle gül gibi / **Terdür** 'ızārı jāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2*). [*terdür, -dür*]

ter: Taze.

- Haṭ kıyās itme ruḥında şun'ı Feyyāz-ı Ezel / Tāze **ter** sünbül bitürmüş ḡonce-i sîr-ābda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 3*). [*ter,]*

terakkî bul-: Artmak, çoğalmak.

- Būs-ı la'lüñle teb-i h'āhiş **terakkî bulmada** / Bā'is imiş farṭ-ı za'f-ı renciş-i hūmmāya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 3*). [*terakkî bul-, -mada*]

terakkub: Bekleme, yolunu gözleme.

- 'Uşşāk çü mahbūba **terakkubda** hezāra / Başdan başa gül naḥli ki sem' olsa ne māni' (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3*). [*terakkubda, -da*]

tercîh it-: Seçerek istemek.

- Semiyy-i sıbt-ı şānî ḥazret-i düstūr-ı 'ālî-şān / Dü dest-i cūdını **tercîh iderler** baḥr u kân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*tercîh it-, -er, -ler*]

tercîh olun-: Tercih edilmek, seçilerek istenmek.

- Donanma-yı hümayûna o güne virdi ârâyiş / Ki her bir zevrakı **tercîh olundu** şahidân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13). [tercîh olun-, -dı]

tercîh-i vişâl it-: Kavuşmayı tercih etmek.

- **Tercîh-i vişâl itmede** hicri niçe mümsik / İftâr ola mı mevķı-i imsâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [tercîh-i vişâl it-, -mede]

terfî-i rûsûm eyle-: Âdetleri, usulleri ortadan kaldırmak.

- İdelûm câmla teklîf ü kuyûdı sâķıt / Mest ü mecnûn gibi **terfî-i rûsûm eyleyelûm** (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3). [terfî-i rûsûm eyle-, -y, -elûm]

terîd kıl-: Dışarı çıkarmak. (?).

- Tâ'ib-i muğlimi yemden n'ola **kılsa terîd** / Yuvaya kızdırıyor kîrûmi anuñ nâmı (Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [terîd kıl-, -sa]

terk eyle-/terk it-: Bırakmak, vazgeçmek.

- Ferriyâ **terk eyle** lâfî bâ'is-i taşdî'dür / Şandal-âsâ olsa da hâşiyet-i iksâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 58). [terk eyle-,]
- Yoħsa 'irfân bâ'is -i hızlân ise çârem nedür / **Terk idem** mi muṭṭalî' iken rumûz-ı Haydarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16). [terk it-, -em]
- Kılıçdan geçdiginde cümle eşrâr-ı fîten-peymâ / Tıṭup zencîr-i ye'si **terk idüp** bî-hûde ğavġâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 10). [terk it-, -üp]
- **Terk itmiş** idi şüret ü ma'nâyı o 'ârif / Bilmiş idi ki nakş u şuver cümlesi fânî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1). [terk it-, -miş]
- **Terk idüp** dâr-ı fenâyı oldu Firdevse devân / Kâ'ibîn ide cemâl ile anı Rabb-ı Hâlîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 4). [terk it-, -üp]
- Ey dil yeter itnâb-ı suħan başla du'âyâ / Mektûb gelir eyleme **terk it** hezeyânı (Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 63). [terk it-,]

terk [ü] tecrîd 'âlemi: Tasavvufa göre dert, aġrı, sızı bulunmayan safa sürülen âlem (Şentürk, 2020).

- **Terk [ü] tecrîd 'âlemi** itdi cevânlık vaķtı şeyḥ / Âḥirî rāh-ı fenâda pîr [ü] pāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 3). [terk [ü] tecrîd 'âlemi,]

terk-i cümle-i eşvâ it-: Maddi olan her şeyi terk etmek.

- **İdüp** nûş-ı mey-i aşķ ile **terk-i cümle-i eşvâ** / Derûñde secde-i şükr ile oldum çün cebîn-fersâ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 6). [terk-i cümle-i eşvâ it-, -üp]

terk-i divâr: Yerinden, yurdundan ayrılma.

- 'Azm itdi kişver-i 'ademe cân-ı mübtelâ / 'Aşķuñ 'ilâcı gördiġi **terk-i diyârdur** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2). [terk-i diyâr, -dur]

terk-i güzâf eyle-: Boş sözü terk etmek.

- Ferriyâ **terk-i güzâf eyle** du'âyâ başla / Kâr-ı ma'ķû[d]-ı mühimmin ide Mevlâ teshîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 29). [terk-i güzâf eyle-,]

terk-i mā-sivāy it-: Allah'ın dışındaki her şeyi terk etmek.

- Cām-ı vaşl-ı 'irci'iden āhirī çekdi ayağ / Hū diyüp toğruldu düsta **itdi terk-i mā-sivāy** (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 10). [terk-i mā-sivāy it-, -di]

terk-i mecāz it-: Mecazlı söyleyişi terk etmek.

- Çün hakîkat şāyi' oldı yār ile esrārumuz / Her suḥanda ba'de-zīn **terk-i mecāz itsem** gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 2, Bend 2). [terk-i mecāz it-, -se, -m]

terk-i müsemmā eyle-: Allah'ın isimlerini zikrederek bir şeyler ummayı beklemeyi terk etmek.

- Vāşıl iken hey meded **terk-i müsemmā eyleyüp** / Ne belādur kim yine şūfî gibi esmādayum (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [terk-i müsemmā eyle-, -y, -üp]

terk-i vatan: Vatani terk etme, vatandan ayrılma.

- Kūyın bıraktı müntesib-i şehr-yār olup / **Terk-i vatanla** şimdi gönül şehr-yārlıdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [terk-i vatan, -la]

terk-i vuzū eyle-: Abdesti terk etmek.

- İ'tizal itdi görünce 'aşkı bende zāhidān / **Eyledi terk-i vuzū** güyā koyuldu māya mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 6). [terk-i vuzū eyle-, -di]

terkīb: Tamlama grubu.

- Ān [u] ḥusni mısra'-ı ebrūlaruñ mazmūnıdur / Güyiyā **terkīb** içinde eylemiş ma'nā melāz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3). [terkīb,]

tersā-bece: Hristiyan çocuğu.

- Pīr-i muḡān mürşid-i kāmillerimüzdür / **Tersā-beçeler** rehber-i vāşılarımızdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1). [tersā-beçeler, -ler]

ter-tab': Alınganlık eden.

- Çāresizler çünki buldukça bu **ter-tab'um** daḥi / Dīde-i idrāke şimdi bir kerem-ver gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). [ter-tab'um, -um]

tertīb-i hatt-ı nazm-ı metānet: Metanet şiirini yazma.

- **Tertīb-i ḥaṭṭ-ı nazm-ı metānet** ile hemān / Şaff-ı ālāy u şavlet-i şāhib-kırān virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 5). [tertīb-i ḥaṭṭ-ı nazm-ı metānet,]

teşādūf eyle-/teşādūf it-: Denk gelmek, rastlamak.

- Bir kerīm-i merḥamet-kāra **teşādūf eyledüm** / 'Arz-ı ḥāl-i cer gibi ben ḡayrı gezmem ser-serī (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [teşādūf eyle-, -dū, -m]
- Bir nārī-ṭabī'at ile germ-ülfet olup dil / Ol günlere de **itdi teşādūf** dem-i temmūz (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit 1). [teşādūf it-, -di]

tesbîh: Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 taneden meydana gelen dizi.

- **Tesbîh** ü ridâ mucib-i sâman-ı riyâdur / Bir câm ile biz hâne-ber-endâz-ı Elestüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [tesbîh,]

tesellî-i dil: Gönül avuntusu.

- Bilürdi Ferrî dîrûğın o şûh-ı gence-lebûn / Velî **tesellî-i dille** inandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [tesellî-i dil, -le]

teshîl it-: Kolaylaştırmak.

- Ferriyâ terk-i güzâf eyle du'âya başla / Kâr-ı ma'kû[d]-ı mühimmin **ide** Mevlâ **teshîl** (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 29). [teshîl it-, -e]

teshîr: Ele geçirme, elde etme.

- Beni ol gâmezden gayra kazâ da idemez meftûn / Meger vaşfindaki şî'rüm ile **teshîr** yazsunlar (Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3). [teshîr,]
- **Teshîrde** çeşmüñ ne 'aceb pür-fiten olmuş / Bâbilde daği yok o füsûnı bile cādū (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 3). [teshîrde, -de]
- İtmez tenezzül ol büt-i ser-keş saña gönül / **Teshîre** başla ism-i Vedūd u Ra'ûfla (Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 4). [teshîre, -e]
- **Teshîre** o hûrî-veşi cennât elimüzde / Eş'âr gibi mu'cize âyât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 1). [teshîre, -e]

teshîr it-: Büyülemek.

- Dağıldukça o müşkîn turreler taraf-ı 'arak-çîne / **İder** ol çeşm-i cādū Bâbil-âsâ gönlümi **teshîr** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 8). [teshîr it-, -er]

teshîr it-: Ele geçirmek, zapt etmek.

- Şeh-i gerdün-vakâr 'Abdül'l-hamîd Hân-ı zafer-yâver / Ki tîğ-ı zûr ile **teshîr iderse** çok mı dünyâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 1). [teshîr it-, -er, -se]

teshîr ol-: Ele geçirilmek, zapt edilmek.

- Her bir kelâmum şîr olur mazmûnlarum nağçîr olur / Bîkr-i suhan **teshîr olur** nuğ itmeden tab'-ı kerîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40). [teshîr ol-, -ur]

te'sîr it-/te'sîr eyle-: Etkilemek, etki etmek.

- **Te'sîr idecek** hışm ile tevcîh-i nigâhuñ / Sûz-ı nefesümden niçe nîrân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [te'sîr it-, -ecek]
- Kân ağlamanuñ yâr için ey dîde demidür / **Te'sîr ide** me'mûl iderüz dîde demidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1). [te'sîr it-, -e]
- Ben o rindüm gam-güsâr u mûnis oldı gam baña / **Eylemez te'sîr** dârûyı iderseñ sem baña (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 6). [te'sîr eyle-, -mez]

te'sîr-i güdâzîs: Yakıcı tesir.

- Ferrî suhanuñda ne bu **te'sîr-i güdâziş** / Güyâ dil-i pür-şürinüñ âteş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5*). [*te'sîr-i güdâziş,]*

te'sîr-i vicdân eyle-: *Vicdanı etkilemek.*

- Şarî-i hâme-i mu'ciz-edâ îrâs-ı veed itdi / Dime kim Ferriyâ **te'sîr-i vicdân eylemez** n'eyler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [*te'sîr-i vicdân eyle-, -mez]*

teslîm-i cân it-: *Ruhunu teslim etmek.*

- Saña **teslîm-i cân itsem** 'aceb mi / Kuzum her vech ile senden emînüm (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 9, Beyit 2*). [*teslîm-i cân it-, -se, -m]*

tesvîd: *Müsvedde, karalama.*

- Bu tâb u tef -i süz-ı dil-i düzağ-egerle / Ol şüh-ı mürüvvetsüze mektüb ola **tesvîd** (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 7*). [*tesvîd,]*

teşbîh it-: *Benzetmek.*

- Hağ-ı şeb-fâmını **teşbîh iderler** sünbül-i çîne / Piyâz-ı telh-çâşnî [kim] uyar mı tu'm-ı dârçîna (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 1*). [*teşbîh it-, -er, -ler]*

teşne: *Susamış.*

- Rûze temüz u dil-ber ola âteşî-mizâc / Elbet cihânı **teşne** vü mahrûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [*teşne,]*
- **Teşnedür** Ferrî zülâl-i vaşluña ol rütbe kim / Gıbta-efzâ-yı belâ-yı kıssa-ı Mârût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 7*). [*teşnedür, -dür]*
- **Teşneyi** âb-ı hâkikat ile iskâ iderüm / Bu kâşîdüm ki benüm çeşme-i 'irfânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 31*). [*teşneyi, -y, -i]*

teşne: *Susamış. II Çok istekli.*

- Vişâle **teşne** dilüm seyr idüp o la'l-i lebûn / Dehânım 'atş diyerek şulandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [*teşne,]*
- Dil **teşnesidür** küyuña varmak diler ammâ / Nevmi di çeken ya şuyıdur ya ecelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*teşnesidür, -si, -dür]*
- Hütende **teşnedür** nâfe yüzün sürmege saçına / Hağ eyler düşen sevdâ-yı dâm-ı zülf-i pür-çîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 2*). [*teşnedür, -dür]*

teşne-i câm-ı ecel: *Ecel kadehine susamış.*

- **Teşne-i câm-ı eceldür** cân-ı vahdet-âşinâ / Sürumuz mâtem zamân-ı merg olur bayramumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*). [*teşne-i câm-ı ecel, -dür]*

teşne-i mebhût ol-: *Şaşırmış, hayrete düşmüş şekilde susamak.*

- Fikr-i mey-i la'ile **olup teşne-i mebhût** / Mânende-i Hârut (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 5*). [*teşne-i mebhût ol-, -up]*

teşrîf it-: *Şereflendirmek.*

- **İdince** Varna[ı] **teşrîf** ihsân u 'adâletle / ... tolaşdı cümle eşrâr-ı fûrû-mâye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22*). [*teşrîf it-, -ince]*

teştîf: Dağıtma, dağıtılma.

- Her birinün seyr-i hâl ü la‘linün mecbûriyum / Ferriyâ müşkil imiş **teştîf[i]** âb u dânenün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 5*). [*teştîf[i], -i*]

teşvîk it-: İsteklendirmek, özendirmek.

- Sû-i ‘amele **itmede** günden güne **teşvîk** / ‘Uşşâkınuñ ol zülf ki tûl-ı emelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*).
- Ey dîdeleri pür-fiten-i sâha-i âşüb / Çeşmündür **iden** dilleri bu şûrişe **teşvîk** (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 6, Beyit 1*). [*teşvîk it-, -en*]

teşvîr-i harârât-ı şarâb: Şarabın ateşinin yakması.

- **Teşvîr-i harârât-ı şarâb** itdi güşâde / Çāk itdi girîbânın o meh-pâre açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 2*). [*teşvîr-i harârât-ı şarâb,*]

tevârîh-i selef: Önceki tarihler.

- Bunuñ gibi zafer-yâb olmamış eslâfî ‘âlemde / **Tevârîh-i selef** hep cümlesin almış beyân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*tevârîh-i selef,*]

tevcih-i nigâh: Bakışı bir yöne çevirme.

- Te’sîr idecek hışm ile **tevcih-i nigâhuñ** / Sûz-ı nefesümden niçe nîrân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*tevcih-i nigâh, -uñ*]

teveccüh eyle-: Yönelmek.

- **Teveccüh eyledi** Bañr-i Sefîde ‘izz u devletle / Hülûş-ı şıdk ile dergâh-ı Rabb-ı Müste‘ân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [*teveccüh eyle-, -di, -*]

teveğğul it-: Bir işle çok meşgul olmak.

- Lâ hayra fihim itmiş iken Ferriyâ sudür / ‘Aşka **teveğğul itme** kurı müdde‘â imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 6*). [*teveğğul it-, -me*]

tevfîk: Allah'ın yardımı.

- Sen o zât-ı kişver-ârâ-yı himemsiñ kim muvaffâk bi'l-hayır / Hâk saña **tevfîk** u Hızır yâr u yâver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [*tevfîk,*]
- Nev-be-nev söyler yakînen cezm iden ehl-i derün / Dür-bîn-i hâmesi **tevfîke** mazhar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14*). [*tevfîke, -e*]

tevhiid: Allah'ın birliğine inanma.

- Zihî hüsn-i kerem şermende-i ihsânuñum sâkî / Tecerrüd eyledüm **tevhiid** ile mânende-i ‘îsa (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 6*). [*tevhiid,*]

tevriye: Birkaç anlamı olan bir kelimenin nükte yapmak amacıyla uzak anlamının kastedilerek kullanılması sanatı.

- Oldı cinās u **tevriyeden** Ferriyā beri / Maʿzūr tūt ki böyledür eşʿār-ı nā-ümīd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [*tevriyeden, -den*]

teʿyîd it-: Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek.

- Teʿmîn idüp baħr ü berin āsüde ide kişverin / Râyâtını ol şaf-derüñ **teʿyîd ide** Hayy-i Qadīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*te ʿyîd it-, -e*]

tezelden: Çabucak.

- Gördük güzelüñ būs-ı lebi gelmiyor elden / El virse vişāl al öp elin bārī **tezelden** (*Ferrî Dîvânı, Matla 5, Beyit 1*). [*tezelden,*]

tezvîr: Yalan söyleme, yalan dolan.

- Olmasın ey kaşları bādām **tezvîrūñ** senüñ / Şöyle hūn-hvār-ı müselleme nāvek-i müjgān kim (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 3*). [*tezvîrūñ, -üñ*]

tezyîl: Ekleme, ilave etme.

- İtmışüm müşk ile daʿvāt-ı devāmuñ her dem / Zıkr-i zāhir ile efkār-ı butūn[ı] **tezyîl(?)** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 15*). [*tezyîl(?),*]

tezyîn: Süsleme.

- Mey ü maħbūb zıkrinden suħān **tezyîndür** maħşad / Suħan-dān-ı selef böyle leʿāfet virdi maʿnāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24*). [*tezyîndür, -dür*]

tezyîn it-: Süslemek.

- Hūn-ı cānum ile **tezyîn it** o kâtil ğamzeñi / Hañçer-i şāhānda zînet kızıl yāķūt olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [*tezyîn it-,*]

tıfıl: Küçük çocuk.

- ʿİsî-i dil hîç zen-i hurremle itmez imtizāc / Bir **tıfıldur** şüret-i Meryemle itmez imtizāc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*). [*tıfıldur, -dur*]

tıfl-ı ebced: Okula yeni başlamış, alfabe öğrenen çocuk.

- **Tıfl-ı ebceddür** iden yād-ı neseb ey Ferrî / Rind-i bî-ķaydum olur mı baña faħr-ı eb ü ced (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*tıfl-ı ebced, -dür*]

tıfl-ı heves: Heves çocuğu.

- İtsek n'ola **tıfl-ı hevese** māşıta-kārī / Mestānelerüz şāne-zen-i zülf-i hevāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*tıfl-ı heves, -e*]

tıfl-ı māh-rū: Ay yüzlü çocuk.

- Sāhil-i baħr-ı maħabbetde o **tıfl-ı māh-rū** / Dil-rübālık kaşid ider şanma ki māhī şayd ider (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1*). [*tıfl-ı māh-rū,*]

tıfl-ı muğ-beçe: *Meyhaneci çırağı çocuk.*

- Kandıl alınca destine kayyüm-ı sâde-rû / Şandum ki **tıfl-ı muğ-beçe** billür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [*tıfl-ı muğ-beçe,*]

tırâş it-: *Saç veya sakalı kesmek.*

- Haft-ı nevden dem-i vaşl oldığın **itdüm** çü **tırâş** / Kılıcum etmegidür zabt iderüm işte sened (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4*). [*tırâş it-, -dü, -m*]

tırâz-ı hâne-i ağıyâr: *Yabancıların evine süs.*

- Yir bulurken baş üzre şahid-i bâzâr-veş / Eylemiş kendin **tırâz-ı hâne-i ağıyâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 54*). [*tırâz-ı hâne-i ağıyâr,*]

tıynet-i pāk: *Temiz yaradılış.*

- Mündericdür **tıynet-i pākünde** rāz-ı Murtażā / Mündericdür fîtrat-ı zātuñda sırr-ı Haydarī (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3*). [*tıynet-i pāk, -üñ, -de*]

tîğ: *Kılıç.*

- Tîz itdi o nev-reste güzel hâcibi **tîğün** / Havf eyle gönül havf ki seyf-i ‘Acemîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [*tîğün, -uñ*]
- **Tîğın** îmā eylerüz ebrûsıdır îhāmumuz / Ya‘nî kim gaddâreden gaddârîdür i‘lāmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*tîğın, -ı, -n*]
- Ferrî niçün ol dîde-i gaddâra şokulduñ / Her gamzesi bir **tîğ** idi cismüñ dile düşdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 5*). [*tîğ,*]

tîğ altına al-: *Kılıç altına almak, hakimiyet kurmak.*

- Almış nıgeh-i kâfiri **tîğ altına** ebrû / Hâcibleri ma‘nâda hemân seyf-i ‘Alîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 6*). [*tîğ altına al-, -mış*]

tîğ-ı âtes-tâb: *Ateş gibi yakıcı kılıç.*

- Çekince **tîğ-ı âtes-tâbını** şîrâne şavletle / Niçesi havf ile düzağda itdi cây u me‘vâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 7*). [*tîğ-ı âtes-tâb, -ı, -n, -ı*]

tîğ-ı cevır: *Zulüm kılıcı.*

- Hayfâ ki **tîğ-ı cevır** ile itdün dilüm dilüm / Olmışdı nefis-i nâtiqa-veş bu da müşkilüm (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6*). [*tîğ-ı cevır,*]

tîğ-ı hâcib: *Kaş kılıcı.*

- Ceyş-i huñuñı göstericek **tîğ-ı hâcibi** / Şandum ki kâfir üstüme geldi suyüfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2*). [*tîğ-ı hâcib,*]

tîğ-ı kahr: *Kahreden kılıç.*

- Şaf-ārâ âşaf-ı zî-şân u manşür-ı livâsın sen / Muzaffer **tîğ-ı kahr**uñ düşmen-i düzağ-mekân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [*tîğ-ı kahr, -uñ*]

tîğ-ı ser-tîz-i teğâfûl: Bilmezlikten gelmenin keskin kılıcı.

- **Tîğ-ı ser-tîz-i teğâfûl** kâr-ger olmaz baña / Çeşm-i fettânuñdaki sür'at helâk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 2*). [*tîğ-ı ser-tîz-i teğâfûl,]*

tîğ-ı tab': Yaradılış kılıcı.

- Çarh ile kanlı bıçaqlı olıcağ gündür tamâm / **Tîğ-ı tab'um** hâzır ammâ n'eyleyüm pek tar gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 38*). [*tîğ-ı tab'ı, -um]*

tîğ-ı teğâfûl: Bilmezden gelme kılıcı.

- 'Arz ider **tîğ-ı teğâfûl** gamzesin ĩmâ idüp / 'Aşıka şemşir ü ya ğaddâra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2*). [*tîğ-ı teğâfûl,]*

tîğ-ı tîz-i ğamze: Keskin kılıca benzeyen süzgün yan bakış.

- **Tîğ-ı tîz-i ğamze** bulmuş şuyını Ğamgam gibi / Cân-sitânlıktan nigâhı râzî vü hurrem gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3*). [*tîğ-ı tîz-i ğamze,]*

tîğ-ı zûr: Kuvvet kılıcı.

- Şeh-i gerdün-vaķâr 'Abdü'l-ĥamîd Hân-ı zafer-yâver / Ki **tîğ-ı zûr** ile teşhîr iderse çok mı dünyâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 1*). [*tîğ-ı zûr,]*

tîh-i emel: Emel çölü.

- Tehî**tîh-i emelde** reh-neverdüz niçe demlerdür / Ne kaldı destümüzde sāgar-ı ser-şârdan ğayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 3*). [*tîh-i emel, -de]*

tîlle-i şehri: Şehrin dağları. [OTAL]

- Murğ-ı dilüm düşse tütulsa n'ola / **Tîlle-i şehri** içre o bir dânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4*). [*tîlle-i şehri,]*

tîmâr eyle-: Bakım yapmak.

- Gerçi fenn-i şîr ile üstâd-ı maẓmûn-perverüm / Böyle maẓzûn mı olur her **eyleyen tîmâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36*). [*tîmâr eyle-, -y, -en]*

tîmâr viril-: 1. Tedavi edilmek. 2. Süslenmek, bezenmek.

- Dirsîñ baña da dîde-i bîmâr virilmiş / **Tîmâr virilmiş** (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3*). [*tîmâr viril-, -miş]*

Timurhîşârlı: Yunanistan'ın Makedonya kesiminde yer alan Timurhisar (Demirhisar) -bugünkü adı Siderokastro-kasabasından olan.

- Hışn-ı hüşünde gül-bedenüm i'tibârlıdır / Ol mâh-ı burc-ı 'işve ki **Timurhîşârlıdır** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [*Timurhîşârlıdır, -dur]*

tîr: Ok.

- Süzildi dīdesi ebrū seçildi ğamze **tīr** oldu / O meh günden güne gün gibi meşhūr oldu gitdükçe (*Ferrî Dīvânı, Gazel 168, Beyit 4*). [*tīr*,]
- Kāfir nigehe göz göre şāhib-kırān-ı cān / Müjgānı **tīr** ü kaşı kemān ğamze Qahramān (*Ferrî Dīvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [*tīr*,]
- Geh **tīr** gāh hañçer-i hūn-h^vār gösterür / Gāhī nigāh u ğamze-i ğaddār gösterür (*Ferrî Dīvânı, Müseddes 1, Bend 5*). [*tīr*,]
- Hañt-ı nev-hīz kimi yazdı kañlūme fermān kim / Böyle hūn-rīz ü dil-āverdür şehā **tīrūn** senūn (*Ferrî Dīvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [*tīrūn*, -ūn]

tīr ü kemān-ı nāz: Naz yayı ve oku.

- Ey hācibān u ğamzesi **tīr ü kemān-ı nāz** / Rūh-ı revān-ı qudsi nişān söylerüm saña (*Ferrî Dīvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [*tīr ü kemān-ı nāz*,]

tīr-hor-ı ğamze: Süzgün yan bakış okunu yiyen.

- Ben **tīr-hor-ı ğamzeyūm** aĝlarsam ‘aceb mi / Ta’n itmedesūn saña raķībā ne tokundı (*Ferrî Dīvânı, Gazel 188, Beyit 4*). [*tīr-hor-ı ğamze*, -y, -üm]

tīr-i cān-düz-ı nigāh: Gönül delen bakış oku.

- **Tīr-i cān-düz-ı nigāhı** şimdi āb u tābda / Müsteneddūr ebruvāna arķası mihrābda (*Ferrî Dīvânı, Tahmis 5, Bend 3*). [*tīr-i cān-düz-ı nigāh*, -ı]

tīr-i cefā: Eziyet oku.

- Ferriyā **tīr-i cefāsına** bugün āmācum / Sīnemi tutdum açup ol kaşı ya niyyetine (*Ferrî Dīvânı, Gazel 170, Beyit 5*). [*tīr-i cefā*, -sı, -n, -a]

tīr-i ğamze: Süzgün yan bakış oku.

- Bir nīm-nigāh-ı luñfuñ ile maħrem olmadık / Ey **tīr-i ğamze** bārī derūnumda gel yir it (*Ferrî Dīvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [*tīr-i ğamze*,]

tīr-i hedef: Hedef oku.

- Ben mestini müjgāna nişān eylese şafda / Ra’nā görünür ğamzeleri **tīr-i hedefde** (*Ferrî Dīvânı, Gazel 166, Beyit 3*). [*tīr-i hedef*, -de]

tīr-i każā: Kaza, bela oku.

- Çeşmūn ne dem ki ‘aşıķa ma’tūf buldılar / **Tīr-i każāyı** ğamzede melfūf buldılar (*Ferrî Dīvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*tīr-i każā*, -y, -ı]
- Her nevk-i çeşm-i şūhuñ eyā mest-i naħvetüm / Cān-ı za’īfe **tīr-i każādan** nişānedür (*Ferrî Dīvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [*tīr-i każā*, -dan]
- Yanumda benüm **tīr-i każā** künd-rev oldu / Ülfet ideli ğamze-i fettānla gönölüm (*Ferrî Dīvânı, Gazel 144, Beyit 2*). [*tīr-i każā*,]

tīr-i każā-yı āsümānī: Gökten gelen kaza oku.

- Şun^c-ı düzdīde-girişme ğam-feşāndur dile / Ğamzesi **tīr-i każā-yı āsümānīdür** dile (*Ferrî Dīvânı, Tahmis 3, Bend 4*). [*tīr-i każā-yı āsümānī*, -dür]

tīr-i müje: Kirpik oku.

- **Tîr-i müjeyle** şimdi Kıırım şaldı dillere / Ğamze bucağda oturıcı bir Tatar imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 4*). [*tîr-i müje, -y, -le*]
- Virür kıavs-i kazâdan ‘aşk ile dâ’im nişân ebrû / N’ola **tîr-i müjeñle** ‘âşıka tutsa kemân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1*). [*tîr-i müje, -ñ, -le*]
- **Tîr-i müjeñ** ey kaşı kemân câna tókındı / Geçdi kemigi tâ dil-i vîrâne tókındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1*). [*tîr-i müje, -ñ*]

tîr-i müje-i fitne: *Fitne kirpiğinin oku.*

- **Tîr-i müje-i fitnesi** bir kâfir ü kâtil / Mazmûn-ı tegâfûlde kıatı ğamzesi üstâd (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 12*). [*tîr-i müje-i fitne, -si*]

tîr-i müje-i yâr: *Sevgilinin kirpiğinin oku.*

- **Tîr-i müje-i yâr[ı]** görelden tenümüzde / Biñ zevk u tarab var eşer-i şîvenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1*). [*tîr-i müje-i yâr, -ı*]

tîr-i müjgân: *Kirpiklerin oku.*

- Ğam yimem zaħm-ı ğamzesi olduğuma ben / **Tîr-i müjgânına** Ferrî daħı urgun gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [*tîr-i müjgân, -ı, -n, -a*]
- **Tîr-i müjgânından** ol şûhuñ yemişdüm dâğlar / Lâle-i ğasret nümâyîş-yâb-ı hâmun olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3*). [*tîr-i müjgân, -ı, -n, -dan*]
- Mû kıyâs itme tenümde **tîr-i müjgânıñ** şehâ / Cevr ile bulmuş nümâyîş her biri ser gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23*). [*tîr-i müjgân, -ıñ*]

tîr-i tegâfûl: *İlgisizlik oku.*

- Ğamzede **tîr-i tegâfûl** âşikâr olmağdadur / Sîne-i ehl-i maħabbet dâğ-dâr olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1*). [*tîr-i tegâfûl,]*

tîrvākî: *Afyona alışı, afyon düşkünü.*

- Hâl-i ruħını seyr iderek ğaflete taldım / **Tîrvākî** hemân neşve-i ğabla uyumuşmuş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [*tîrvākî,]*

tîz: *Tez, çabuk.*

- Cây-ı ma’mûra duħûl itse de bûm eğlenmez / Dil-i ‘ârifde keder **tîz** geçer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [*tîz,]*
- ‘Aşkî göñlümde ‘alevlenmededür için için / **Tîz** yaķar ħâne-i vîrânı şerer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*tîz,]*

tîz it-: *Keskinleştirmek.*

- **Tîz itdi** o nev-reste güzel ħâcibi tîğûñ / Ħavf eyle göñül ħavf ki seyfi-i ‘Acemîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [*tîz it-, -di*]

Todori: *Özel isim.*

- Lanburi(?) Kervân-kırân **Todori** daħı andadur / Hâlidâ ‘azm-i Ğalaťa eyleyüp gitmez misiñ (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 10, Beyit 1*). [*Todori,]*

toğ-: *Doğmak, ufuktan yükselerek görünmek.*

- Öyle me'yûsum zālâm-ı gûşe-i miḥnetde kim / Şu'le virmez ḥāneme ger **toğsa** biñ ḥūrşîd-i 'îd (Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [toğsa, -sa]
- Kim oldu penbe-i şubḥ-ı kıyâmet / **Ṭoğunca** mihr-i pür-envâr-ı 'âşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 2). [toğunca, -unca]

toğrı: Gerçekten, hakikaten.

- Nakd-i ḥulûş-ı 'aşkumı **toğrı** bilen disün / Ben şâ'irüm ki belki yalan söylerüm saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [toğrı,]

toğrı: Doğru, yönüne, yönünde.

- Seni Babaya **toğrı** dil alup gitmek diler cānâ / Vedâ' it süm'nâta var Menâta Meryem Anaya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [toğrı,]

toğrı vol: Doğru yol, hak yolu.

- Cān virmemek olmaz o sehî-kadde şarılsam / Râh-ı 'ademe **toğrı yol** ol ince belidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). [toğrı yol,]

toğrısı: Doğrusu, gerçeği söylemek gerekirse.

- Sür-ı ḥitānda zāhid idüp bir 'imāme cer / Şādî deminde **toğrısı** tükve kapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [toğrısı,]
- Baña nezzāre-i ruḥsārı ki ruḥşat gösterür / 'Āşıkum **toğrısı** dîdārı ki ruḥşat gösterür (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 6). [toğrısı,]

toğrul: Doğrulmak, yönelmek.

- Cām-ı vaşl-ı 'irci'îden âḥirî çekdi ayağ / Hû diyüp **toğruldu** düsta itdi terk-i mā-sivāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 10). [toğruldu, -dı]

tokun-: Dokunmak, tesir etmek, etkilemek, işlemek.

- Tîr-i müjeñ ey kaşı kemān cāna **toķundı** / Geçdi kemigi tā dil-i vîrāne toķundı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [toķındı, -dı]
- Tîr-i müjeñ ey kaşı kemān cāna toķundı / Geçdi kemigi tā dil-i vîrāne **toķundı** (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 1). [toķındı, -dı]
- Ferrî o büt-i dil-keş ile eylemiş ülfet / Beñzer ki bugün ḥâtır-ı yārāna **toķundı** (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5). [toķundı, -dı]

tokun-: Dokunmak, değmek.

- Hall itdi gibi 'akd-i dili pençe-i āhum / Şan zülfi girih-bestesine şāne **toķundı** (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2). [toķındı, -dı]
- Pek örseledi dest-i ceḫā çeng-i derūnı / Muṭrıb ki hemān perde-i eḫgāna **toķundı** (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 3). [toķındı, -dı]
- Ağyār bizi reşk ile taşlarsa yiridür / Her seng-i ceḫā şîşe-i rindāna **toķundı** (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [toķundı, -dı]
- Misma'-ı cāna **toķundı** bu maķālāt-ı ġarîb / K'ey riyā-kār-ı cihān eyle vü sem'a mu'tād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [toķundı, -dı]

tokun-: Dokunmak, rahatsızlık vermek.

- Ben tîr-ğor-ı ğamzeyüm ağılarsam ‘aceb mi / Ta’n itmedesüñ saña raķībā ne **toķundi** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 4*). [*toķundi, -dı*]

tokun-: Dokunmak, isabet etmek, düşmek.

- Hüsnuñ ile binler yaşı ‘âlemde efendim / Tâ kişver-i ‘aşka **toķuna** sāye-i hüsnuñ (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 71*). [*toķuna, -a*]

tolan-: Dolanmak, bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.

- Ferrî **tolanur** şubħa deġin her gice kūyuñ / Pervāneye şem‘ şem‘e de pervāne münāsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 7*). [*tolanur, -ur*]
- O mäh-rū ki bezimde utandı yatdı bu şeb / Netice tarf-ı firāşum **tolandı** yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*tolandı, -dı*]
- Etrāfumu bir ħaylī zamān gezdi **tolandı** / Bī-çāre-i nevmīd daħi bulmadı ārām (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 52*). [*tolandı, -dı*]

tolaş-: Dolaşmak, kaçışmak.

- İdince Varna[yı] teşrīf ihsān u ‘adāletle / ... **tolaşdı** cümle eşrār-ı fūrū-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22*). [*tolaşdı, -dı*]

tolas-: Dolaşmak, gezmek.

- Rindān **tolaşdı** mey-gedeyi hep karış karış / Elden çıkarma sen de hemān tırma gir karış (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 2*). [*tolaşdı, -dı*]

tolı: Dolu, şarap doldurulmuş.

- Sākiyā bir **tolı** cām ile yūri şād-āb it / Beni öldürdi ħumār itme ta‘allül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*tolı,]*
- Destūñle bārī bir **tolı** cām-ı şarāb vir / Kač eyleyüm mi ħ‘āhişi kat‘ī cevāb vir (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 6*). [*tolı,]*

tomruk: Ağaç kütüğü.

- Gül-āsā kārīlüm **tomrukda** tutsun nāmiye tek / Hemān manzūr-ı çeşm olsun feraħ-efzā-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 6*). [*tomrukda, -da*]

topa tutul-: Üzerine topla ateş edilmek.

- Düşünce güllerle kelleler zevraklara yir yir / **Topa tutulmuş** ol maymuna döndi ħavf-ı cān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [*topa tutul-, -mış*]

top-ı ‘adū-kūb: Düşmanı vuran top.

- İnāre eyleyince sū-be-sū **top-ı ‘adū-kūbı** / Şadāsı der-‘akāb irişdi gūş-ı düşmenān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18*). [*top-ı ‘adū-kūb, -ı*]

top-ı zekan: Çene topu.

- **Top-ı zekanuñ** kim kaçan ‘āşık tuta kefde / Bir sīb-i müferriħ şanurum gūşe-i rafda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1*). [*top-ı zekan, -uñ*]

toy-: Doymak, kanmak, tatmin olmak.

- Bakmam **toyunca** belki girân-bârî-i nigâh / Havfım odur ki vire meşâk u te‘ab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*toyunca, -unca*]
- Ferrî görünce rüyına bakmam ki vechi var / Havfım odur ki kendi **toyar** zür gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [*toyar, -ar*]
- Bak bak **toyunca** turrelerüm târ-mârdur / Ammâ rakîb-i keç-dile her târ mârdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [*toyunca, -unca*]
- Her kâmunuzun şüret-i nazmı ile **toyduk** / ‘Âlemde faķat şîve-i ihsâna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*toyduk, -duk*]
- Öpsem de eger ol leb-i gül-nârî **toyunca** / Şeftâlî-i bustân-ı zenaḥdâna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [*toyunca, -unca*]
- Ey merdümân-ı dîde ne ḥâl oldu **toymaduñ** / Yârûñ ‘ızâr-ı nâzüğine bârî var ben ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3*). [*toymaduñ, -ma, -du, -ñ*]
- Bak bak **toyunca** turrelerüm târ-mârdur / Ammâ rakîb-i keç-dile her târ mârdur (*Ferrî Dîvânı, Matla 1, Beyit 1*). [*toyunca, -unca*]

toyul-: Doyulmak, doymuş ve kanmış duruma gelmek, tatmin olunmak.

- Vuşlatda dilâ soḥbet-i cânâna **toyulmaz** / Yek-laḥza-i ‘ömr içre belî câna toyulmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*toyulmaz, -maz*]
- Vuşlatda dilâ soḥbet-i cânâna toyulmaz / Yek-laḥza-i ‘ömr içre belî câna **toyulmaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*toyulmaz, -maz*]
- Çeşmânî da ebrûları da pek güzel ammâ / Nezzâre-i ḥâlet-figen-i âna **toyulmaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [*toyulmaz, -maz*]
- Öpsem de eger ol leb-i gül-nârî toyunca / Şeftâlî-i bustân-ı zenaḥdâna **toyulmaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [*toyulmaz, -maz*]
- Keşretde de vaşluñ eger inkâr olunmaz / Ammâ güzelüm ḥâne-i pinḥâna **toyulmaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*toyulmaz, -maz*]
- Her kâmunuzun şüret-i nazmı ile toyduk / ‘Âlemde faķat şîve-i ihsâna **toyulmaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*toyulmaz, -maz*]
- Keç-gerdiş-i vârun-ḳadeḥ-i çarḥı da gördük / Sâķîdeki ḥâşiyet-i devrâna **toyulmaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [*toyulmaz, -maz*]
- Ferrî niçe eş‘ârî görüp geçdüñ egerçi / Zihnî-i suḥan-verdeki ‘irfâna **toyulmaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [*toyulmaz, -maz*]

Tübâ: Cennette bir ağaç.

- O güne ye’s ile keç-bîn idi çeşmân-ı ‘âlem kim / Göreydi ḥûra dîv ü bîd-i keç dirlerdi **Tübâya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*Tübâya, -y, -a*]
- Bîd-i keçler Ferrîyâ **Tübâ** gibi boy gösterüp / Eyledi dehri ser-â-pâ bağ-ı ḥuld-âşâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [*Tübâ,]*

tûfân: Nuh Peygamber zamanında dünyayı kaplayacak şekilde yağın çok şiddetli yağmur.

- Bârân-ı sirişküñ akıdup sū-yı belâda / Var Nûḥ gibi sen daḥî **tûfânla** söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*tûfânla, -la*]

tuğ: Hükümdarlık sembolü olarak hakanın yanında çalınan kös ve davul.

- Cihâna tâ ki vâlâ-yı vezâret ola revnaķ-res / Ki **tuğ** u rāyet ü taḥl [u] ‘âlem tâ ola pîrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39*). [*tuğ,]*

tuğrâ: Osmanlı padişahlarının resmî yazılarda imza yerine kullandıkları özel işaret.

- Ḥaķ ‘ömr ü şân u devlet ile ide müstedâm / **Tuğrâ** ki dehre tâ ki hükümden nişân virür (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 2, Beyit 10*). [*tuğrâ,]*

tuğrā-yı dil-peẓīr: Gönün beğendiği tuğra.

- Hüsn-i resimle halka bu **tuğrā-yı dil-peẓīr** / Şân u şükûh-ı cihândan nişân virür (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1). [tuğrā-yı dil-peẓīr,]

tuhaf: 1. Alışılmışın dışında. 2. Hediye.

- ‘Osmāniyândan bir **tuhaf** mânende-i dürr-i Necef / Ecdādı güyâ ki şadef bir geldi bu dürr-i yetīm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2). [tuhaf,]

tuhaf-efsân ol-: Hediyeler dağıtmak.

- **Tuhaf-efsân olup** âfâka hāmem intisār itmez / Kumâş-ı tâze-ma‘nâ ile üstâd iftihâr itmez (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 6). [tuhaf-efsân ol-, -up]

tuhfe: Hediye.

- Ol güzîde **tuhfeyi** itdi hediye devlete / Farq-ı şâha tâc-ı devlet oldı ol ferhunde-pây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 5). [tuhfeyi, -y, -i]

tukve kap-: Sakınmak.

- Sür-ı hıtânda zâhid idüp bir ‘imâme cer / Şādî deminde toğrısı **tukve kapış** budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [tukve kap-, -ış]

tûl-ı emel: Bitmez tükenmez arzu.

- Sû-i ‘amele itmede günden güne teşvîk / ‘Uşşâkınıñ ol zûlf ki **tûl-ı emelidür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [tûl-ı emel, -i, -dür]

tu‘m-ı dârcîn: Tarçının çeşnisi.

- Haṭ-ı şeb-fāmını teşbîh iderler sünbül-i çîne / Piyâz-ı telh-çâšnî [kim] uyar mı **tu‘m-ı dârcîna** (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1). [tu‘m-ı dârcîn, -a]

tundan tuna at-: Diyar diyar dolaşmak zorunda kalmak. [TDKTS]

- Bezmünden **atup** bendeñi **tundan tuna** devrân / Eşküm heves-i semt-i murâd ile şat oldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 2). [tundan tuna at-, -dan-up]

Tûr: Sina Çölü'nde bir dağın özel adı olup Tur-ı Sina veya Tur Dağı olarak bilinir. Musa Peygamber Mısır'dan çıkıp giderken Allah'ın davetiyle bu dağa çıkıp orada Allah ile konuşmuştur. Bu yüzden "kelim" sıfatını almıştır. Yine bu dağda Allah'ı görmek ister ve Allah dağa tecelli edince dağ paramparça olur. Tasavvufta Tur Dağı insanın maddi yapısını temsil eder. Nitekim bu maddi yapı Allah'ın tecellisiyle yok olur. [ADŞS “Tur” md.]

- ‘Aynuma girmez tecellîden cihân **Tûr** olsa hep / Öyle hayrân eylemişdür kim mey-i vahdet beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 3). [tûr,]
- Meclâ-yı füyûzât idegôr ‘aşk ile kalbi / **Tûr** eyle süveydâyı mişâl-i dil-i Mûsî (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 4). [tûr,]

tur-: Durmak, beklemek, ara vermek.

- Zaḥm-ı dilümde kalmadı nâsûra ihtiyâc / Sen **turma** daḥi sûde-i elmâsı merhem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [turma, -ma]

- Başdan çevirdi keşmekeş-i kayd[ı] rind-i hâş / Sen **turma** şüfî sübha-i ezkârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*turma, -ma*]
- Rûz-ı vaşılıyla bu gün olmuş müşerref ol mehûn / **Turma** var ey şaḥne-i şeb ḥâne-i Ferrîde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5*). [*turma, -ma*]
- **Turmaz** döger muşt-ı kazâsına talebdür güyiyâ / Oldum bu ḥâle mübtelâ deyr-i miḥen nâkûsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 4*). [*turmaz, -maz*]
- Bu sûri gûş idince **turmadum** andan ayaklandum / Bula düşdüm gelüp dergâhına bād-ı vezân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31*). [*turmadum, -ma, -du, -m*]
- **Turma** var semt-i ḥarâbâta necât ister iseñ / Mey ü maḥbûbı ider pîr-i muḡân pîş-nihâd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*turma, -ma*]
- Rindân tolaşdı mey-gedeyi hep qarış qarış / Elden çıkarma sen de hemân **turma** gir qarış (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 2*). [*turma, -ma*]

tur-: Durmak, bulunmak, mevcut olmak.

- Mektûm **tura** sırr-ı maḥabbet yine dilde / Ol günde ki hep zâhir ü pinhân ola peydâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*tura, -a*]
- Bu baḥr-i aḥḍar-ı eflâk-ı ‘ulvî içre **turdıkça** / Muşanna‘-kârî-i keştî-i mâhî bād-bân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 47*). [*turdıkça, -dıkça*]
- Suḡan-perver yanında ḥod-fürûşa i‘tibâr itmez / **Tururken** şâh-bender bender-i ma’nâda çerçi ne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 15*). [*tururken, -ur, -ken*]

tur-: Durmak, beklemek, dikilmek.

- Câmî‘de **turdi** yanuma ol şûḡ-ı ḥoş-ḥırâm / Şuḡl-ı şalât ile sehv idüp virdi bir selâm (*Ferrî Dîvânı, Matla 2, Beyit 1*). [*turdi, -dı*]

turfe: Garip, tuhaf, benzersiz.

- Feyz-i te’sîr-i lebiyle **turfe** bir mey-ḥaneyüm / İdeli zânû-yı vaşlum sâkî-i şaḥbâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [*turfe,]*
- Çeşmi ne **turfe** ğamzesine virdi âb [u] tâb / Elmâsuñ ancak ezyed-i kıymet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*turfe,]*
- Der-gehinden dūr idüp baḥt-ı sitem-kârum beni / **Turfe** bir dîvāneyüm kim târik-i seccādeyüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 3*). [*turfe,]*

turfe-belâ-yı rind: Rindin başına gelen görülmemiş, şaşılacak bela. (bk. rind).

- Ümmîd ü bîm-i luṭf u kâhr eylemişdi bend / **Turfe-belâ-yı rind** bu ḥavf u recâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4*). [*turfe-belâ-yı rind,]*

turfe-reng: Alışılmadık renk.

- ‘Âlem şabâḥ-ı rûze gibi oldu **turfe-reng** / İmsâk-ı bâde ile olup ḥalk lâl u deng (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*turfe-reng,]*

Tür-ı ḥüsn: Güzelliğin Tur’u. (bk. Tür).

- Kelîm-i dil ‘aşâyı degdi çün ḥaṭ rû-nümün oldu / Mekândur ey ḥaṭ-âver **Tür-ı ḥüsnüñ** şimdi Mûsâyâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 6*). [*Tür-ı ḥüsn, -üñ*]

Tür-ı tab‘: Yaratılışın Sina Dağı. (bk. Tür).

- Olaldan pertev-efgen **Tür-ı tab‘a** sâkiyâ sâkuñ / Yed-i beyzâ gibi fevvâre-i pür-nûrdur gönlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2*). [*Tür-ı tab‘, -a*]

Tür-ı tecellâ: Hz. Musa'nın tecelliye mazhar olduğu dağ. (bk. *Țür*).

- Sensüz görinen **Tür-ı tecellâ** dağı olsa / Girmez gözime hâlvat-i Sînâ dağı olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 1*). [*Țür-ı tecellâ,*]

turre: Alna dökülen kıvrıcık saç lülesi.

- Mecnûnı benüm kâkül-i Leylîye iden bend / Zencîr-i cünûn **turrede** ednâ eğerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*turrede, -de*]
- Bak bak toyunca **turrelerüm** târ-mârdur / Ammâ rakîb-i keç-dile her târ mârdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [*turrelerüm, -ler, -üm*]
- Ğamze leb-rîz-i teğâfûl dîdesi sîr-âb-ı nâz / **Turre** sünbül 'arız bir gonçe-i nâ-yâb-ı nâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*turre,*]
- Bak bak toyunca **turrelerüm** târ-mârdur / Ammâ rakîb-i keç-dile her târ mârdur (*Ferrî Dîvânı, Matla 1, Beyit 1*). [*turrelerüm, -ler, -üm*]
- Cellâd-ı çeşmi hışmîde ısrâr gösterür / Geh zülf ü gâhî**turresini** dâr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5*). [*turresini, -si, -n, -i*]
- Dağıldukça o müşkîn **turreler** taraf-ı 'arâk-çîne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 3*). [*turreler, -ler*]

turre-âsâ: Alna dökülen kıvrıcık saç lülesi gibi.

- Olur mahrûm-ı vaşluñ **turre-âsâ** ger aşılса dîl / O sevdâda aña hem-dem meger ki âh u vâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [*turre-âsâ,*]

tursun: "Şöyle dursun, bir tarafa" anlamında bir söz.

- Hamd ola levh-i defter-i 'uşşâka dâhilüm / **Tursun** selâmı hışm ile düşünâma kâ'ilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 17*). [*tursun,*]

tüşe-i râh: Yol azığı.

- Ba'de-zîn bendeñe de emr-i 'azîmet der-kâr / İderüm **tüşe-i râhı** keremüñle tekmlî (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 7*). [*tüşe-i râh, -ı*]

tut-: Yakalamak.

- Sayd-gâh-ı dilde şâh-bâz-ı nigâhuñ **tutmağa** / Çeşmi şeh-râh-ı emelde göz-be-göz dâm eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 3*). [*tutmağa, -mağ, -a*]

tut-: Bir yerde kalmasını sağlamak, bir yerde kalmasına sebep olmak.

- Cânı yakup nâr-ı keder kıldı derûnı pür-şerer / Dûdı her ân serde **tutar** şem'-i belâ fânüsiyum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 2*). [*tutar, -ar*]

tut-: Varsaymak.

- **Tutalım** ki sü-be-sü ol mâhı lâlâ gezdürür / Ya felekde mihr-i şevk-efzâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3*). [*tutalım, -alım*]
- Şâhidlerini seyr idertüz kâdî-i vaktûñ / Ra'nâ **tutaruz** nefy ile işbât elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2*). [*tutaruz, -ar, -uz*]

tut-: Bir şeyi kullanılmak üzere hazır hâle getirmek.

- Virür kavı-i kazâdan ‘aşk ile dâ’im nişân ebrû / N’ola tîr-i müjeñle ‘âşık **tutsa** kemân ebrû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 1*). [*tutsa, -sa*]
- Ferriyâ tîr-i cefâsına bugün âmâcum / Sînemi **tutdum** açup ol kaşı ya niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5*). [*tutdum, -du, -m*]

tut-: Elle kavramak.

- Top-ı zekânun kim kaçan ‘âşık **tuta** kefdi / Bir sîb-i müferrih şanurum güşe-i rafda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 166, Beyit 1*). [*tuta, -a*]
- Kılıçdan geçdiğinde cümle eşrâr-ı fiten-peymâ / **Tutup** zencîr-i ye’si terk idüp bî-hûde gavğâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 10*). [*tutup, -up*]
- Ol rind ider ki zevk ile ‘âlemde ‘âlemi / Destinde câm-ı mey **tuta** zânûda hem-demi (*Ferrî Dîvânı, Terakibend 2, Beyit 35*). [*tuta, -a*]

tut-: Sarmak, kaplamak, bürümek.

- ‘İtr-ı ahlâkı **tutardı** çâr-sû-yı ‘âlemi / Nüh kıbâbı ider idi hokka-i ‘attâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [*tutardı, -ar, -dı*]

tut-: Beraberine almak.

- Şimdi çün **tutdu[m]** götürdüm bir kerîm [ü] ‘âdile / Himmet ile her zamân lûtf ile peyker gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*tutdu[m], -du, -m*]

tut-: Yönelmek.

- **Tutam** izn-i şerîfünle bir az fahriyye vâdîsin / Kadîmî de’b olan nazm-âverân ü şâ‘irân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*tutam, -a, -m*]

tut-: Elde etmek, zapt etmek.

- Bî-nevâ kaldığuma oldu o şeh-nâzum sebeb / **Tutmak** ister bu gönül Şâm u ‘Irâkı bî-ta‘ab (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3*). [*tutmak, -mak*]

tut-: Desteklemek, birinden yana çıkmak.

- Melâmet birle şeh-râh-ı cünün üzre şehîr olma / Büt-i dānāy **tut** hayvân-menişle cāy-gîr olma (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4*). [*tut,*]

tutdur-: Tutmasına izin vermek.

- Çık keskin üzengiyle rakîbi ata çignet / **Tutdurma** ayak baş ki rikâbuñda el olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*tutdurma, -ma*]

tutî: İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş.

- Her dem ki bize mûnis olur lûtf-ı tebeşüm / **Tutî** gibi bir nev-reviş îcâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*tutî,*]
- Eşrâr-ı dili dil-ber-i tannâz ile söyleş / Var **tutî** gibi âyine-i râz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1*). [*tutî,*]
- Şafâdan geç ider îrâs-ı sıklet büm-ves dil-ber / Beni **tutî** gibi pür-gü ider âyine-‘at yok (*Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3*). [*tutî,*]
- Bûlbüllere gam **tutîye** güftâr virilmiş / Nâ-çâr virilmiş (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1*). [*tutîye, -y, -e*]

tutî-âsâ: Papağan gibi.

- Müste'id olsaydı gūşa nuṭṭ-ı şeker-bārını / Olur idi **tūṭī-āsā** kâbil-i güftâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [*tūṭī-āsā,]*

tūṭī-i cān: Can papağanı.

- Mānend- i şem' girye-i bī-iḥtiyâdur / 'Aşkuñ yolında **tūṭī-i cān** idi bülbülüm (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6*). [*tūṭī-i cān,]*

tūṭī-i makāl: Söyleyen papağan.

- Hâk olsam ider Ferrî o **tūṭī-i maḳāla** / Ta'lim-i suḥan āyine-i seng-i mezārum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 7*). [*tūṭī-i maḳāl, -a]*

tūṭī-i nefs-i nāṭıka: Konuşan benlik papağanı.

- Bir cāya ir ki olmaya hestî vü nîstî / **Tūṭī-i nefs-i nāṭıka**ı anda epsem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [*tūṭī-i nefs-i nāṭıka, -y, -ı]*

tūṭī-i rengîn-suhan: Güzel, hoş sözler söyleyen papağan.

- Dem o dem idi şîve-i ḥüsnüñ ile ben lâl / Sen **tūṭī-i rengîn-suhan** nāṭıka-perdâz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 26*). [*tūṭī-i rengîn-suhan,]*

tūṭī-ves: Papağan gibi.

- Nuṭṭ iderken dem-i i'cāzıña ḳurbân olayum / **Tūṭī-ves** şitüñe āvāzıña ḳurbân olayum (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 28*). [*tūṭī-ves,]*

tūṭī-vi ḳudsî: Mukaddes papağan.

- Vardur daḥi çok nev-heves **tūṭī-yi ḳudsîye** kafes / Luṭf-ı şeh olsa dest-res her biri olur bir kelīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17*). [*tūṭī-yi ḳudsî, -y, -e]*

tutul-: Yakalanmak.

- Murğ-ı dilüm düşse **tutulsa** n'ola / Tille-i şehir içre o bir dānedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4*). [*tutulsa, -sa]*
- Dil ki bir nev-res cevāna düşdi bezm-i ābda / Keştî-i idrākümüz hayfā **tutuldı** şābda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 1*). [*tutuldı, -dı]*
- Dāne-i ḥālî görüp dāma **tutuldı** eyvāh / Murğ-ı dil bāl açıcak semt-i semā niyyetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 170, Beyit 3*). [*tutuldı, -dı]*
- Temāşā-yı ḥazîz-i ğabğabı bir fikr-i dūr-ā-dūr / **Tutuldum** Rüm İlinde çāh-ı Nahşeb ḳanda ben ḳanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 3*). [*tutuldum, -du, -m]*
- Bağlanup zünnār-ı zülf-i pākine murğ-ı dilüm / Şan perestüdür **tutuldı** pāy-bend-i lānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2*). [*tutuldı, -dı]*
- Ey ṭabībüm ber-ṭaraf bu derde tedbîrūñ senūñ / Dil **tutuldı** dām-ı 'aşka düşdi emr-i müşkile (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 8*). [*tutuldı, -dı]*
- Dirîğā pençe-i büm-ı ḳazāya / **Tutuldı** Ferriyā cān-ı nefsi (*Ferrî Dîvânı, Tarih 11, Beyit 3*). [*tutuldı, -dı]*
- Beñzemez ğayrıya her süya akar miṣl-i miyāh / Şimdi ammā yine bir dāma **tutuldı** ey şāh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 11*). [*tutuldı, -dı]*

tutuş-: Yanmak, alev almak.

- **Tutuşup** nār-ı firāḳuñla kebāb olmadayum / Ya'nî şākird-i semender dil-i vîrānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27*). [*tutuşup, -up]*

tuy-: Duymak, işitmek.

- Ferî **tuyıcağ** tārîhîni söyledi nâ-çâr / Ruhsâre-i nûrında haṭı nûrun ‘alâ nûr (Ferî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 5). [tuyıcağ, -ıcağ]

tuyur-: Duyurmak, haberdar etmek.

- Şayd-ı dile çeşmüñ yeter ağıyara **tuyurma** / Ey şüh o sözi şâhin ü şeh-bâz ile söyleş (Ferî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [tuyurma, -ma]

tühem: Töhmeler, asılsız suçlamalar.

- Hubb-ı Züleyhâ lâ-cerem eyler **tühemle** müttehem / Yûsuf gibi dehrûñ bu dem ser-geşte vü maḥbûsiyum (Ferî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [tühemle, -le]

türktâz it-: Koşmak, yağmalamak.

- Kûy-ı dil-dâra bugün bir **türktâz itsem** gerek (Ferî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [türktâz it-, -se, -m]

tüvân: Güç, takat.

- Hâşret beni öldürdi **tüvân** kalmadı tende / Kurbânüñ olam çâre nedür ey büt-i ra‘nâ (Ferî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 43). [tüvân,]

-U-

u/ü/vü: "ve" bağlacı.

- Bakmam toyunca belki girân-bārî-i nigâh / Havfım odur ki vire meşâk **u** te‘ab saña (Ferî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [u,]
- Ferî cünûn-ı ‘aşk ile gîsûñe bağlanup / ‘Akl **u** şu‘ûr u fikri fedâ oldu hep saña (Ferî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [u,]
- Ferî cünûn-ı ‘aşk ile gîsûñe bağlanup / ‘Akl u şu‘ûr **u** fikri fedâ oldu hep saña (Ferî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [u,]
- Bak hüsn-i yâra ‘işveye kân söylerüm saña / Melcâ-yı gunc **u** maşdar-ı ‘ân söylerüm saña (Ferî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1). [u,]
- Ey hâcibân **u** gamzesi tîr ü kemân-ı nâz / Rûh-ı revân-ı kudsi nişân söylerüm saña (Ferî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [u,]
- Rind iseñ kebk ü Hümâ-yı şevkî künc-i câna at / Büm **u** cuğd-ı şümü künc-i ḥâne-i vîrâna at (Ferî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [u,]
- Dil-ber ü mey sâz **u** söz yârân u‘âşık bundadır / Sâğar-ı şahbâyı sâkî gel berü rindâna at (Ferî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [u,]
- Dil-ber ü mey sâz u söz yârân **u**‘âşık bundadır / Sâğar-ı şahbâyı sâkî gel berü rindâna at (Ferî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [u,]
- Çeşm ü gamze niçe efsûn **u** fiten göstermede / ‘Âşıkâ bir kez nigâhuñ dil-ber-i fettâna at (Ferî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [u,]
- Haṭṭ **u** rüyın ‘âlem-i ‘aşkuñ şeb ü rûzı şanup / Gâ’ib itdürdi baña şubḥ ile şâmı zülf ü ruḥ (Ferî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [u,]
- Yok midur cevve nihâyet kanı inşâf **[u]** dirîğ / Kalmadı bende taḥammül meded ey şüh meded (Ferî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [[u],]
- Ey nev-nihâl-i ‘işve vü cân-baḥş **[u]** dil-peẓîr / Köhne şadîk u dil-şüdeñim itme red meded (Ferî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [[u],]
- Ey nev-nihâl-i ‘işve vü cân-baḥş [u] dil-peẓîr / Köhne şadîk **u** dil-şüdeñim itme red meded (Ferî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [u,]
- Şadî vü sūr **u** şevk u tarab oldu ber-ṭaraf / Ye’s ü melâmet olur imiş yâr-ı nâ-ümîd (Ferî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [u,]

- Şādī vü sūr u şevk **u** tarab oldu ber-taraf / Ye's ü melâmet olur imiş yâr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [u,]
- Oldı cinâs **u** tevriyeden Ferriyâ beri / Ma'zûr tut ki böyledür eş'âr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [u,]
- Ân [**u**] hüsni mısra'-ı ebrûlaruñ mazmûnıdır / Güyiyâ terkîb içinde eylemiş ma'nâ melâz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [[u],]
- Zülf-i siyeh-i per-şiken ü dâne-i hâli / Murğ-i dil-i âvâremüzüñ dâm **u** yemidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [u,]
- Dü çeşm-i intizâr **u** pür-figârum zîr-i ebrûda / İki şemşîr altında iki naḥçîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [u,]
- Ol gül-endâmüñ 'ızâr **u** kâmeti evşâfına / Ferriyâ hüsni-i tabî'at elbet ıtrâ' istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 7*). [u,]
- Râst gelüp şordum o şeh-nâz **u** nevâ-sâza didi / Tâhirüñ bûselik içre bu naḳış kârıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [u,]
- Rûze temüz **u** dil-ber ola âteşî-mizâc / Elbet cihânı teşne vü maḥrûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [u,]
- Nâmûs **u** nengi zinde-dilân-ı zevât-ı râz / Rûsvâyî-i melâmete maşrûf buldılar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3*). [u,]
- 'Âşık beni gördükde ser-endâz [**u**] velehdür / Bî-tâḳat iden anı kelâm-ı dürerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [[u],]
- Helâk olsam gerekdür derd ü âhumla küh **u** şahrâda / Dumû'âh-ı her-gâhum dilâ 'âdil güvâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3*). [u,]
- Öyle mest-i fitnedür ol dîde-i sihr-âferîn / Şîr-i nerler göz göre şayd **u** şikâr olmaḳdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [u,]
- Maḳdemüñ ümmîdi ile ey vefâsuz rûz **u** şeb / Çeşmümüz pâ-mâl-i râh-ı intizâr olmaḳdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [u,]
- Var mı hûbânüñ 'aceb munşifi yoḥsa Ferrî / Cümlesi böylece ḡaddâr **u** hıyânet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [u,]
- Ferrîyi helâk itmege ruḥsâr ile ḡamze / Her demde hemân muşḥaf **u** ḡancer öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [u,]
- Ketm itme cân **u** dîn ü dil ü mezhebi şakın / Her bût-perest-i 'aşḳda rengîn ṭapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [u,]
- Âmac ideli sînemüzi ḡamze-i yâra / Âşub **u** belâ okları mâ'illerimizdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [u,]
- Erzen-i Rûma dir iken kendüm idem yâdigâr / Bozdı bu fîkr-i daḳîḳum âsyâb **u** rûzgâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [u,]
- Küh **u** deşti böyle ser-gerdân u nâlân gezdiren / Zülfine bend eyleyüp bir âfet-i devrân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6*). [u,]
- Küh u deşti böyle ser-gerdân u nâlân gezdiren / Zülfine bend eyleyüp bir âfet-i devrân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6*). [u,]
- Gören hüsni şanur ol şekli kim Bihzâd yazmışdur / Ruḥ **u** ḳadde virüp şüret gül ü şimşâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [u,]
- Görenler bî-şu'ûr **u** taş dögen dir küh u deşt içre / Yazan Ferhâd u Ḳaysı câhil ü ırgâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [u,]
- Görenler bî-şu'ûr u taş dögen dir küh **u** deşt içre / Yazan Ferhâd u Ḳaysı câhil ü ırgâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [u,]
- Görenler bî-şu'ûr u taş dögen dir küh u deşt içre / Yazan Ferhâd **u** Ḳaysı câhil ü ırgâd yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [u,]
- Derd ü ḡam **u** miḥnetdeyüz ârâm cüdâdur / Peymâne cüdâ neş'e cüdâ câm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [u,]
- Ḡurbet de alışdurdı bizi zehr-i firâḳa / Semt-i vâṭan **u** yâr-ı gül-endâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6*). [u,]
- Ve'l-hâşıl ümîd ü emel ü zevk **u** şafâdan / Keff-i yed idüp Ferrî-i nâ-kâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7*). [u,]
- Felekde bir müsellemler mâh-peyker dil-berüm yokdur / Dirîḡ **u** hayf kim burc-ı şerefde aḥterüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [u,]
- Giryeye eḡḡân ile olduḳda soñı hayretdür / Ra'd **u** berḳ ile nüzûl itse maṭar çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2*). [u,]
- Ferriyâ seyle virüp derd ü ḡamı sürmelidür / Sâkî şahbâyı niçün az sürer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 7*). [ü,]
- Dildür bize taḥmîl iden envâ'-ı belâyı / Baḥt **u** felege biḥûde isnâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [u,]

- Hayāl-i kākülün ma'nāda zencīr-i cünün oldı / Enīsüm gūşe-i miḥnetde āh **u** zārdur sensüz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 5*). [u,]
- Benüm ol rind kim zevk-ı fenā ḥubb-ı fenā bilmez / Ümīd ü bīmden āzāde hīç ḥavf **u** recā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 1*). [u,]
- Olup muṭlak tecerrüd 'ālemin merdāne feth itdi / Gönül rāh-ı hüdāda şeyḥ **u** mürşid reh-nümā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 6*). [u,]
- Muḳīm-i kūyidur her şeb derinde zār **u** ser-gerdān / Dil-i şūrīde bekler dil-ber-i ra'nā çıkar çıkmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 6*). [u,]
- Ārzū vādīlerin geçdük ümīd ü bīmden / Kim murād **u** kām içün atmak yakışmaz gāmumuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 95, Beyit 3*). [u,]
- Ferriyā eyledi eşnāmı ser-endāz [**u**] veleḥ / Nāle-i bā-šanem ile eḡer-i nāz-ı ceres (*Ferrī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 5*). [[u],]
- Vakf-ı deyr-i ḥüsnün oldı şabr **u** sāmānum Ṭanaş / Çarḥa çıkdı rūḥ-ı 'İsā gibi eḡānum Ṭanaş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 1*). [u,]
- Ḥasretünle naḳş-ı dīvāra dönüp oldum kadīd / Lāt **u** 'Uzzā gibi gūyā kalmadı cānum Ṭanaş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 2*). [u,]
- Darb-ı şīne oldı mu'tādum kuzum nāḳūs-veş / Görseñ inşāf eyler idün zār [**u**] eḡānum Ṭanaş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 4*). [[u],]
- Keyfiyyet-i mey almış o meh-pāreyi şızmış / Düşmiş dizime nāz **u** edeble uyumuşmuş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 4*). [u,]
- Sa'dī-i şuḥan-dānuñ olup pey-revi Ferrī / Tekmīl idüp ol şevk **u** şeḡabla uyumuşmuş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 7*). [u,]
- Ümmīd ü bīm-i luṭf **u** ḳahr eylemişdi bend / Ṭurfe-belā-yı rind bu ḥavf **u** recā imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 103, Beyit 4*). [u,]
- Muṭribā maḥbūb **u** mey āmāde al sāzuñ ele / Bir şafā baḥş eyle sen de luṭf idüp kırma giriş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 104, Beyit 2*). [u,]
- Ağyar-ı dīve cennet-i ḥüsnün ebed viren / Ḥayf **u** dirīḡ kim baña bir dāne virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 2*). [u,]
- 'Āşık da sūz-ı neşve-i 'aşk **u** maḥabbeti / Nā-puḥtegān [**u**] zāhid-i nā-dāna virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 5*). [[u],]
- 'Ömr-i dirāz **u** devlet-i sermed ile Ḥudā / Şadrında dā'im ide ki re'fet-şī'ār imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 9*). [u,]
- Maḳşad-ı rind 'ālem-i āb **u** cevān-ı sādedür / Nev-be-nev murḡ-āba elbet dāne vü yemdür ḡaraż (*Ferrī Dīvānı, Gazel 111, Beyit 4*). [u,]
- Dehre şūr **u** fitne vü āşüb şaldı Ferriyā / İştigāl-i pür-ḥılāl **u** ihtilāl-i ḥāl **u** ḥaṭ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 112, Beyit 5*). [u,]
- Dehre şūr **u** fitne vü āşüb şaldı Ferriyā / İştigāl-i pür-ḥılāl **u** ihtilāl-i ḥāl **u** ḥaṭ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 112, Beyit 5*). [u,]
- Dil-berde fiṭrī luṭf **u** eziyyet ḥalef selef / 'İşret deminde keyf ü merāret ḥalef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 1*). [u,]
- Bezmümde ben de bir gün olur mı görür miyüm / Ola şarāb **u** cām-ı şetāret ḥalef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 4*). [u,]
- Baña teklīf-i gül-geşt-i gülüstān-ı şafā itmeñ / Bu günler şāh-ı gamdan zevk **u** şevke baña ruḥşat yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 4*). [u,]
- Çü raḡbet münselibdür nazm **u** neşre Ferriyā şimdi / Benüm āsār-ı renginümde daḥi eski ḥālet yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 5*). [u,]
- Nūş-ı ḥand ile baña çāh-ı zenaḥ 'arz itdi / Bildüm 'işret-gehinün cām **u** sıfālī küçücük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 121, Beyit 4*). [u,]
- La'lini būs itdiḡün her zamān cānānenün / Bulsa dil ḳanın içerdı sāḡar **u** peymānenün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 1*). [u,]
- Mey-āşāmāna şām-ı şāme vü rūyuñ idüp ta'rīf / Ki Şām **u** Rūmı maḥsūd-ı Şıfāḥān **u** Ḥucend itdük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 125, Beyit 4*). [u,]
- Tā ol ḳadar āşüb [**u**] füsün-sāz kim eyler / Her fitnede bir ma'rifet 'icād nigāhuñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 126, Beyit 2*). [[u],]
- 'Aşk eyleyeli nār **u** şerer ḥāşıl **u** bārum / Dāḡ oldı gülüstān-ı derünümde bahārum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 1*). [u,]
- 'Aşk eyleyeli nār **u** şerer ḥāşıl **u** bārum / Dāḡ oldı gülüstān-ı derünümde bahārum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 132, Beyit 1*). [u,]
- Süveydāma fūrūḡ [**u**] nūr-ı aḳdes tār **u** pūd oldı / Mücerred-rūḥ-veş müstaḡnī-i seyfūrdur gönüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 136, Beyit 3*). [[u],]
- Fıtratda itdüm intihāb biñ dürlü ekdār **u** 'azāb / Ferrī gibi gördüm şavāb 'aşkı belā cāsūsıyum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 142, Beyit 5*). [u,]

- Me'nūs olalı cān **u** dile pīşe-i rindī / Āzürdedür ālāyiş-i 'unvānla gönüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 4*). [u,]
- Geh tal'atuñda gāhī de zūlfuñde dîdemüz / Ey şāh-ı 'işve şubh **u** mesāmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2*). [u,]
- Hicrūñde hūn-ı dîde mey ü laht-ı dil kebāb / Ey mest-i nāzum 'ayş **u** şafāmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [u,]
- Ümmîd-i nîm-girişme vü bîm-i tegāfüli / Ferrî cihānda hāvf **u** recāmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5*). [u,]
- Sırr-ı tecrîde ireli el-hāk / Merka'**u** kisve neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 3*). [u,]
- Semt-i bî-nāmūs u neng içre melāmet-āşinā / Zār **u** nālān 'āşık-ı rüsvāyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2*). [u,]
- Kālbine kimdür koyan bilmem seyāhat fikrini / Şark **u** ğarba Ferrî-i şeydāyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 5*). [u,]
- Şā'ir-i nāzūk-hayāle nāgehānī her zamān / Hāl-i rüy **u** sîne-i berrākı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 2*). [u,]
- Çatarsa böyle dā'im kaşlar hışm **u** ğazab ile / Virür sāmān-ı hūşa dañi Ferrî çok ziyān ebrū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 7*). [u,]
- Ne hūr ne ğilmān **u** ne vildān u ne Kevşer / Nāzır dilüm eşyāda kemāl ile zuhūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5*). [u,]
- Ne hūr ne ğilmān u ne vildān **u** ne Kevşer / Nāzır dilüm eşyāda kemāl ile zuhūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5*). [u,]
- Baña kıl 'arz-ı vefā lutf **u** vefā hürmetine / Kerem it bañş-ı likā bañş-ı likā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1*). [u,]
- Beni redd itme semā-yı keremūñden lutf it / Ey melek-haşlet amān arz **u** semā hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 2*). [u,]
- Ol cezbe ki var 'āşık **u** cānān arasında / Bir sırr-ı Hüdādur dil ile cān arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1*). [u,]
- Çün mazharıdır nūr-ı sefid ile siyāhuñ / İmān **u** küfr zikr-i şamed ile şanem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4*). [u,]
- Tîr-i müje-i yār[1] göreliden tenümüzde / Biñ zevk **u** tarab var eşer-i şivenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1*). [u,]
- Esmā ile a'yān-ı hākāyıkda bulunmuş / Zātında bizüm arz **u** semāvāt elimüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5*). [u,]
- Sümnāt-ı 'aşkına kıssis idüp cān **u** dili / İmtinā' itdürdi 'aşkı rāh-ı mādergānede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 4*). [u,]
- Böyle nev-āyīn ü taze-tarh **u** hoş-uslūb ile / Zīver-i tām ol cihānda Ferriyā maқта' gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5*). [u,]
- Niçe çāk eylemeyüm sînemi inşāf eyle / Cevr ü nāz **u** elemūñ bende taħammül mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [u,]
- Ruḥ **u** ğisū diyerek ismini Ressām-ı Ezel / Vech-i dil-dāra iki gül iki sünbül mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5*). [u,]
- Cünün-ı 'aşk ile zūlfuñ gibi zencîre bend olduk / Kuyūdāt **u** tekellūf ber-taraf pervā nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2*). [u,]
- Hep mürüvvetsüz 'adūya lutf **u** aḥbāba kahr / Bilmiş ol ki işte bu hālet helāk eyler beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 192, Beyit 3*). [u,]
- Ferrî beni sır-āb idemez şeyḫi zamānuñ / Cild ile yudar ise Futūḥāt [**u**] Kamūsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5*). [[u],]
- Emr-i 'aks oldı mey-i la'li beni it'āb ider / Virmede tāb **u** tarāvet ol melek-sīmāya mey (*Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 4*). [u, -dur]
- Mülki riyāz **u** kendi gül oldı hezārı 'aql-ı kül / Ehl-i fesāda yok sübül mehdî-i rāh-ı müstakīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [u,]
- 'Ayyāş **u** rindüm Cem gibi mestāne-i her-dem gibi / Cemşîd-i ferruḥ-dem gibi ammā benüm mest ü ḥalīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [u,]
- Yok gerçi yār [**u**] yāverüm bir münis-i şevk-āverüm / Ammā ki var şîr-i terüm peygüle-i ğamda nedīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [[u],]
- Tanīnüm hasretüñle muḥrik **u** dil dāğ dāğ oldı / Mümāşildür vücūdum fūrkatüñle heykel-i nāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*). [u,]
- Var ol dādār **u** Dārā-ḥaşmet ü Ca'fer-şafāya kim / Niçe Sencer-menişler şöretiyle oldı dün-pāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [u,]
- Semiyy-i Aḥmed-i Muḥtār **u** ḥulk-ı Ḥazret-i Kerrār / Müşîr-i pāk-tıynet Āşaf-ı 'aşr [**u**] hüner-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20*). [u,]

- Yegâne şaf-der-i gerdün-vaḳār **u** ma‘delet-güster / Ol[ur]dı cüy-yı hük-m-i naşş-ı ‘adli dā’im icrāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [u,]
- İdince Varna[yı] teşrîf ihsân **u**‘adâletle / ... tolaşdı cümle eşrâr-ı fûrû-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22*). [u,]
- O vādîyi idüp ben daḡı istiṣhâb **u** istihsân / Kûmeyt-i ḡameyi şaldum o süy-yı neşve-baḡşāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [u,]
- Sen ol zât-ı kerîmü’ş-şân [u] ‘ālî-menḡabetsiñ kim / Güher-pāşî ider ta‘lîm destüñ kân **u** deryāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30*). [u,]
- Celāl **u** luṭfi müstecmi’süñ ammā nîk ü bed vaḡtı / Ki cüd **u** ḡahruñ el-ḡaḡ müntehâdur dost **u** a’dāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31*). [u,]
- Celāl **u** luṭfi müstecmi’süñ ammā nîk ü bed vaḡtı / Ki cüd **u** ḡahruñ el-ḡaḡ müntehâdur dost **u** a’dāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31*). [u,]
- Celāl **u** luṭfi müstecmi’süñ ammā nîk ü bed vaḡtı / Ki cüd **u** ḡahruñ el-ḡaḡ müntehâdur dost **u** a’dāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31*). [u,]
- Ma‘arîfden eger baḡş olsa naḡlî ve yâḡûd ‘aḡlî / Raşad gözetdürürsiñ çok Uluḡ **u** İbn-i Sînāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 32*). [u,]
- Cihāna tā ki vālā-yı vezâret ola revnaḡ-res / Ki tuḡ **u** rāyet ü taḡl [u] ‘alem tā ola pîrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39*). [u,]
- Semiyy-i Aḡmed-i Muḡtâr **u** ḡulḡ-ı Ḥazret-i Kerrâr / Müşîr-i pāk-ı tıynet Âşaf-ı ‘aşr [**u**] hûner-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20*). [[u],]
- Sen ol zât-ı kerîmü’ş-şân [**u**]‘ālî-menḡabetsiñ kim / Güher-pāşî ider ta‘lîm destüñ kân **u** deryāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30*). [[u],]
- Cihāna tā ki vālā-yı vezâret ola revnaḡ-res / Ki tuḡ **u** rāyet ü taḡl [**u**]‘alem tā ola pîrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39*). [[u],]
- ‘İd irdi olup herkese cānāneden ihsân / Ferrî saña da çerb ü şütüm **u** hezeyāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [u,]
- Bî-hüde kelām itme it evşāfin o zātuñ / Kim sa‘d **u** şeref kevkeb-i baḡtında devāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [u,]
- Şi‘rde Nef‘î vü inşāda iderse Veysî lec / Taḡt-ı nazm **u** şadr-ı neḡr üzre idüp iḡḡâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30*). [u,]
- Ḥamdüli’l-lāḡ her fûnūna intisābuñ müntehā / İtmesün Bustān **u** Gülistānla bîzār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 31*). [u,]
- Sen o zât-ı kişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffaḡ bi’l-ḡayır / Ḥaḡ saña tevḡḡ **u** Hızır yār **u** yāver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [u,]
- Sen o zât-ı kişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffaḡ bi’l-ḡayır / Ḥaḡ saña tevḡḡ **u** Hızır yār **u** yāver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [u,]
- Semiyy-i sıbt-ı şānî ḡazret-i düstür-ı ‘ālî-şân / Dü dest-i cüdını tercîḡ iderler baḡr **u** kân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [u,]
- Mü‘eyyed rāyet-i iclālî seyfi-ḡ kâṡı’ı manşür / Şuyın buldurdı baḡt **u** tāli’i hep aḡterān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [u,]
- Döner fevz ü zaferle yārî-i tevḡḡ **u** nuşretle / Eger ki Māverā’ü’n-Nehr gitse ‘izz **u** şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [u,]
- Teveccüh eyledi Baḡr-i Sefîde ‘izz **u** devletle / Ḥulûş-ı şıḡ ile dergāḡ-ı Rabb-ı Müste‘ān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [u,]
- Vezîrā Baḡr-i ‘Ummān-ḡadr **u** ḡulzüm-cüd **u** bezm-ārā / Felek bir şandal olmaz baḡr-i luṭfunda ḡümān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [u,]
- Vezîrā Baḡr-i ‘Ummān-ḡadr **u** ḡulzüm-cüd **u** bezm-ārā / Felek bir şandal olmaz baḡr-i luṭfunda ḡümān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [u,]
- Şaf-ārā āşaf-ı zî-şân **u** manşür-ı livāsın sen / Muzaḡffer tiḡ-i ḡahruñ düşmen-i düzaḡ-mekān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [u,]
- Ola iḡbāl ü ‘ömr ü devlet ü iclāl ile dā’im / Umûrında muvaffaḡ ola baḡr **u** berde şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [u,]
- Çıḡup cümle süfün yelken açınca rüy-yı deryāya / Per açdı ḡüyyā Sîmurḡ [**u**]‘Anḡā āşiyān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17*). [[u],]
- Bu kelām-ı bî-me’āle ben de oldum dil-şüde / Rüz **u** şeb cehd ile oldum ma‘rifet ḡ’āḡiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [u,]
- ‘Aşḡdur nîstî [vü] hestîye bādî ancak / ‘Aşḡdur itdüren imkân **u**‘adîmî İcād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [u,]
- Der-‘aḡab dilde zuḡhûr itdi tekāzā-yı kavî / Ḳalmadı hûş **u** dirāyet eḡer-i rüşd ü sedād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13*). [u,]
- Mey ü dil-berde imiş luṭf **u** laṡîf-i esrâr / Arayın ḡayrıda ḡazîrdur aña ye’s-i fu’ād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [u,]

- Ey veliyyü'n-ni'am [u] âşaf-ı bî-miğl ü nazîr / Dâverân içre saña bulmadum akrân **u** meşîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 1). [u,]
- Maşraf-ı luţf-ı firâvânüña nisbetle olur / Key(?) ü Dârâ(?) **u** Ferîdün-ı cihân şey²-i ƣalîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 3). [u,]
- Tamâ'ü âza düçâra itmedi 'ömrümde beni / Hırş ile olmadum eţrâf-ı temannâda ƣacîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 11). [u,]
- 'Azmümüz vâzîh olup cümlesi âmâde-i râh / Ƙaldum ancak ƣuluñuz hâ'ib **u** mağdûr u sefîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 17). [u,]
- 'Azmümüz vâzîh olup cümlesi âmâde-i râh / Ƙaldum ancak ƣuluñuz hâ'ib u mağdûr **u** sefîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 17). [u,]
- Tâ ki çâr ümm ü nüh âbâ ide aĥz **u** i'tâ / 'Ömr ü iclâl **u** şerefle ola mağbûl u celîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 30). [u,]
- Tâ ki çâr ümm ü nüh âbâ ide aĥz **u** i'tâ / 'Ömr ü iclâl u şerefle ola mağbûl **u** celîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 30). [u,]
- Ey veliyyü'n-ni'am [**u**] âşaf-ı bî-miğl ü nazîr / Dâverân içre saña bulmadum akrân u meşîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 1). [[u],]
- Kürsî-i ĥatt **u** şafâ-i ra'nâsî dâ'imâ / Kürsîsî ile atlas-ı eflâke ân virür (Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2). [u,]
- Tertîb-i ĥatt-ı nazm-ı metânet ile hemân / Şaff-ı âlây **u** şavlet-i şâhib-ı kırân virür (Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 5). [u,]
- Ferrî du'â-yı devleti elzemdür 'âleme / Dest-i 'atâ-yı mekrûmeti baĥr **u** kân virür (Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 9). [u,]
- Ĥâk 'ömr ü şân **u** devlet ile ide müstedâm / Tuĥrâ ki dehre tâ ki ĥükümden nişân virür (Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 10). [u,]
- Geh tîr gâh ĥançer-i ĥün-ĥ'âr gösterür / Gâĥî nigâh **u** ģamze-i ģaddâr gösterür (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [u,]
- Cânâ saña âzâr **u** baña zâr virilmiş / Ey kâr virilmiş (Ferrî Dîvânı, Mütezad 1, Beyit 1). [u,]
- Feryâd-ı 'andelîbe sebeb nev-bahârdur / Derd ü ģamuñla olmuş iken cân **u** ser fedâ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2). [u,]
- Ben de yâra ba'de-zîn cevri dîrâz itsem gerek / Cevri bisyâr **u** vedâd [u] dâdı az itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [u,]
- Bî-nevâ ƣaldıguma oldu o şehnâzum sebeb / Tutmak ister bu ģönül Şâm **u** 'Irâkı bî-ta'ab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [u,]
- Ƙalmadı elde ƣarâr **u** ihtiyâr aşlâ bu şeb / Büselikden baña ikrâm eyledi şüh-ı 'Arab (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 3). [u,]
- 'Aşk ile Cengiziyâna eylerüm vaz'-ı cebîn / Ģâret oldu 'aql **u** sâmanum meşâfında hemîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [u,]
- Ĥ'ân-ı yağma oldu Ferrî'aşk ile İslâm **u** dîn / Zihniyâ Tatar-ı 'aşkum ya çünân **u** ya çünîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [u,]
- Ĥ'ân-ı yağma oldu Ferrî'aşk ile İslâm **u** dîn / Zihniyâ Tatar-ı 'aşkum ya çünân **u** ya çünîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [u,]
- Ben de yâra ba'de-zîn cevri dîrâz itsem gerek / Cevri bisyâr u vedâd [**u**] dâdı az itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [[u],]
- Her birisi nevk-i müjģânuñ olup mîzâb-ı nâz / Ģamzesi maĥmûr **u** çeşmi nîm-mest-i ĥ'âb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 1). [u,]
- Ģamzesi maĥmûr **u** çeşmi nîm-mest-i ĥ'âb-ı nâz (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 5). [u,]
- İçersün Ferriyâ şevk **u** tarabla câm-ı gül-fâmı / Alınmaz mı o naĥl-i nâz-perverdüñ 'aceb ĥâmı (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [u,]
- Olurdı belki mâ'il eyleseñ zâr ile ibrâmı / İder âh **u** figân erbâb-ı 'aşkı mu'teber Ĥâmî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [u,]
- O gül-berg-i tere tâb [**u**] tarâvet jâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1). [[u],]
- Mekk-i Bâbil daĥi olur ise mudģam çeşmüñe / Olmasa ģamzeñ dem-â-dem yâr **u** hem-dem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [u,]
- Böyle nâz **u** şiveden ĥâlî iken ammâ yine / Baĥmaģa tâģat getürmez kimse bir dem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 4). [u,]
- Bir perîsün ĥalk olup dil-ĥün **u** âşüfteñ senün / Cümle ĥübân-ı cihân mağbûn u âşüfteñ senün (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [u,]
- Bir perîsün ĥalk olup dil-ĥün u âşüfteñ senün / Cümle ĥübân-ı cihân mağbûn **u** âşüfteñ senün (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [u,]
- Ferrî-i bî-çâre de meftûn **u** âşüfteñ senün / Yalıñuz Cevrî degül mecnûn u âşüfteñ senün (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [u,]
- Ferrî-i bî-çâre de meftûn u âşüfteñ senün / Yalıñuz Cevrî degül mecnûn **u** âşüfteñ senün (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5). [u,]

- İtmedüñ mir'ât-âsâ şâf u bî-ğış sîneñi / Def' idüp gerd-i gurûr **u** hüd-pesend ü kîneñi (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 6, Bend 3*). [u,]
- Eş'âr ile ister ise Kûr'ânla söyleş / Gir 'aşk **u** maḥabbet sözine yâr ile Neyyir (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 7, Bend 4*). [u,]
- Zülf [ile] ḥatt **u** berâta beñzer ey Yûsuf-liḳâ / Liḳa-i bi'r-i devâta beñzer ey Yûsuf-liḳâ (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 8, Bend 2*). [u,]
- Bezimde çeng ü def şeş-tâ rubâb **u** ney degül lâzım / Ayağ olursa tâc-ı ḥusrevân **u** key degül lâzım (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 3*). [u,]
- Hemân mevkûf-ı luṭf-ı gamze-i peymānuñum sâkî / Firâkuñ ile zevk **u** şevk **u** keyf-i ḥandeden dūrum (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 4*). [u,]
- Hemân mevkûf-ı luṭf-ı gamze-i peymānuñum sâkî / Firâkuñ ile zevk **u** şevk **u** keyf-i ḥandeden dūrum (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 4*). [u,]
- Bu cezbe dâd-ı Hâkdur istifâzam şanma âḥardan / Eşer ḥubb-ı cemâl-i dil-berân **u** cām **u** sâḡardan (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 7*). [u,]
- Bu cezbe dâd-ı Hâkdur istifâzam şanma âḥardan / Eşer ḥubb-ı cemâl-i dil-berân **u** cām **u** sâḡardan (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 7*). [u,]
- Bulup bu ḥâleti pîr-i muḡân-veş pîr-perverden / Cünûn-ı 'aşk **u** mestî-i mey ü zencîr der gerden (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 7*). [u,]
- Mey ü nukl [**u**] nigâh-ı âşinâdan daḡi meḥcūrum / Bu 'işret-gâḥa küstâḡâne geldüm ise ma'zūrum (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 9, Bend 4*). [[u],]
- Ben o rindüm gam-güsâr **u** münis oldı gam baña / Eylemez te'sîr dârūyı iderseñ sem baña (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 3*). [u,]
- Hep vefâ idi şehâ aqvâl ü ta'bîrūñ senūñ / Mihr ü şefkat idi cümle luṭf [**u**] takrîrūñ senūñ (*Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Bend 1*). [[u],]
- Lafz **u** ma'nâ birle ey Ferrî tamām târîḡdür / Gitdi biñ yüz toḡsan altı rüzesinde Fennî âḥ (*Ferrî Dîvânî, Tarih 5, Beyit 5*). [u,]
- Çekince tîḡ-ı âteş-tâbını şîrâne şavletle / Niçesi ḡavf ile düzaḡda itdi cāy **u** me'vāyı (*Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 7*). [u,]
- Bu fevz-i nuşreti mes'ūd ide Hâk şâḥ-ı zî-şāna / Niçe feth **u** zaferle ide her dem kişver-ārāyı (*Ferrî Dîvânî, Tarih 13, Beyit 11*). [u,]
- Terk itmîş idi şüret ü ma'nāyı o 'arîf / Bilmiş idi ki naḡş **u** şuver cümlesi fânî (*Ferrî Dîvânî, Tarih 14, Beyit 1*). [u,]
- Geçmiş idi âlāyış ü ḡāşâk [**u**] sivādan / Olmuşdı ma'arîfle 'aceb genc-i nihānî (*Ferrî Dîvânî, Tarih 14, Beyit 2*). [[u],]
- Ol kudüm-ı pāke niçe baş **u** cān ola fedâ / Hâk-i pâyidür 'uyûn-ı aşfiyāya sürme-sāy (*Ferrî Dîvânî, Tarih 16, Beyit 4*). [u,]
- Zihnî Efendi fâzıl-ı yektâ-yı bî-naẓîr / Zihn ü zekâsı fer virüp âdâb **u** ḡikmete (*Ferrî Dîvânî, Tarih 17, Beyit 1*). [u,]
- Rindâne vaz'u ṭavr ile ol dil-pesend-edâ / Revnaḡ-fezâ-yı ülfet idi bezm-i şoḡbete (*Ferrî Dîvânî, Tarih 17, Beyit 2*). [u,]
- Fikr-i ḡayrât ile dâd **u** dihiş ü luṭf **u** kerem / Zikr-i naşfetle ḡaşâfetle 'adâletle vefâ (*Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 3*). [u,]
- Fikr-i ḡayrât ile dâd **u** dihiş ü luṭf **u** kerem / Zikr-i naşfetle ḡaşâfetle 'adâletle vefâ (*Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 3*). [u,]
- Ola ḡayrâtı ḡabûl 'ömr ile iḡbâl mezîd / Kevkeb-i baḡtı sa'îd 'izz **u** ḡuzûr ber-pâ (*Ferrî Dîvânî, Tarih 18, Beyit 7*). [u,]
- Bu mevsim-i şādî vü feraḡ-zâda revâ mı / Meksûr **u** mükedder ola peymāne-i ümmîd (*Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 4*). [u,]
- Şeh-şâḥ-ı meḡâbîb-i cihân Ḥazret-i Aḡmed / Hübân-ı ser-efrâzda mümtâz **u** ser-âmed (*Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 8*). [u,]
- Ey ḡonce-i efsûn **u** gül-i bâḡçe-i râz / İcâzda ey la'li Mesîḡâ ile hem-râz (*Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 25*). [u,]
- Zâlim ḡanı maḡfice olan va'd [**u**] va'îdūñ / Şad ḡayf **u** dirîḡ eylemedüñ 'ahdini incâz (*Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 31*). [u,]
- Ta'dâd olcaḡ bezimde 'uşşâk **u** eḡibbâ / Eyler mi ḡuṭûr ḡâtırına Ferrî-i şeydâ (*Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 47*). [u,]
- Fikr-i ḡat **u** rüyumla miḡen-dâr **u** perîşân / Miḡnetde idi ḡâşıl eger şubḡ **u** eger şâm (*Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 53*). [u,]
- Fikr-i ḡat **u** rüyumla miḡen-dâr **u** perîşân / Miḡnetde idi ḡâşıl eger şubḡ **u** eger şâm (*Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 53*). [u,]
- Göstermiş idi fitne vü âşüb [**u**] hezîmet / Âfet gibi ol iki gözi itmese imdâd (*Ferrî Dîvânî, Terki-bend 1, Beyit 11*). [[u],]

- Sen naḥvet ile encümen-ārā-yı tekellüm / Ben seyr-i cemālūñ ile ḥayrān **[u]** ser-endāz (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 27*). *[[u],]*
- Zālîm kanı maḥfice olan va'd **[u]** va'îdūñ / Şad ḥayf u dirîğ eylemedūñ 'ahdini incāz (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 31*). *[[u],]*
- Sākî yetiş ki 'aşk ile maḥmūr **u** bî-dilüm / Meyle açılmam el gibi bir emr-i müşkilüm (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 13*). *[u,]*
- Dutmaz ayağ **u** ditrer elüm pür-zelāzilüm / 'Aşkuñla şanki mevc-i serāba mümāsilüm (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 14*). *[u,]*
- Anda ne cām **u** sāğar u ne dil şikest olur / Cümle neşât-ı taze ile dil ḥucest olur (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 29*). *[u,]*
- Anda ne cām u sāğar **u** ne dil şikest olur / Cümle neşât-ı taze ile dil ḥucest olur (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 29*). *[u,]*
- Sākî şarābı şun ne imiş bildüm 'ālemi / Birdür yanumda şād **u** gam u sür u mâtemi (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 31*). *[u,]*
- Sākî şarābı şun ne imiş bildüm 'ālemi / Birdür yanumda şād u gam **u** sür u mâtemi (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 31*). *[u,]*
- Sākî şarābı şun ne imiş bildüm 'ālemi / Birdür yanumda şād u gam u sür **u** mâtemi (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 31*). *[u,]*
- Zerḳ **u** riyâyı seyle virür sâde-dil olur / Her sūda naḳş-ı zevḳ-ı dili bî-ta'ab bulur (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 36*). *[u,]*
- 'Aql **u** fîkr ü dil ü dînüm ḳamu yağmaladı hep / İtdügi mekri baña eylemez duḥt-ı 'ineb (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 3*). *[u,]*
- Haşre dek ḳalsa gerek zār **u** giriftār anda / Tāk-ı ebrüya perestîş ile nâ-çār anda (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 12*). *[u,]*
- Eyledi nāvek-i gamzeñ dil-i mecrūḥa güzër / Bende ne şabr **u** şekībā ḳodı ne ḥaşyet-i ser (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 14*). *[u,]*
- Diyesîñ ey gam-ı zülüm ile zār **u** aḥḳar / Ey olan silsile-cünbân-ı cünûna hem-ser (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 17*). *[u,]*
- Budur ümmîd ki āsār-ı dirāyet sende / Eşer-i rüşd ü sedād 'aql **u** kiyâset sende (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 19*). *[u,]*
- Leb-i al **u** ruḥ-ı mümtāziña ḳurbân olayum / Dehen-i nāṭıḳa-perdāziña ḳurbân olayum (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 26*). *[u,]*
- İtdi evvel nazaruñ şiddet ile cāna eşer / Sāḥir-i nîm-nigehūñ ḳaldı zebūn **[u]** bî-fer (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 3, Beyit 13*). *[[u],]*
- 'Ālem şabāḥ-ı rûze gibi oldu ṭurfe-reng / İmsāk-ı bâde ile olup ḥalk lâl **u** deng (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 3*). *[u,]*
- Ser-sām itdi dilleri afyon **u** berş ü beng / Ez-cümle vaḳf-ı semt-i ḥumār oldu şūḥ **[u]** şeng (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 3*). *[u,]*
- Pîr-i muğān **[u]** muğ-peçeler bî-fürûḡ u fer / Maḥmûrlıḳ ise itmede îrās-ı derd-i ser (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 2*). *[[u],]*
- Ser-sām itdi dilleri afyon u berş ü beng / Ez-cümle vaḳf-ı semt-i ḥumār oldu şūḥ **[u]** şeng (*Ferrî Dîvânî, Tesdis 1, Bend 3*). *[[u],]*
- Diñmiş olunca mâtem **ü** sür 'ālemi muḥîṭ / Şîven baña vü şevḳ ile bezm-i ṭarab saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 6*). *[ü,]*
- Çeşm ü nigāḥ u gamze-fiten-sāz mekr **ü** şür / Cādū-yı semt-i Bābili şan söylerüm saña (*Ferrî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 2*). *[ü,]*
- Mektûm ṭura sırr-ı maḥabbet yine dilde / Ol günde ki hep zāḥir **ü** pinhān ola peydā (*Ferrî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 4*). *[ü,]*
- Zülf **ü** ruḥ oldu şoḥbet-i leyl ü nehārumuz / Göñlümce baña rûz bu rûz oldu şeb bu şeb (*Ferrî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 3*). *[ü,]*
- Rind iseñ kebk **ü** Hümā-yı şevḳi künc-i cāna at / Büm u cuğd-ı şümü künc-i ḥāne-i vîrāna at (*Ferrî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 1*). *[ü,]*
- Dil-ber **ü** mey sâz u söz yārān u 'āşık bundadur / Sāğar-ı şahbâyı sākî gel berü rindāna at (*Ferrî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 2*). *[ü,]*
- Çeşm **ü** gamze niçe efsûn u fiten göstermede / 'Āşıkā bir kez nigāhuñ dil-ber-i fettāna at (*Ferrî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 4*). *[ü,]*
- Ol mey-gedenūñ düşkünine emr ide bi'l-'aks / Derd **ü** gam olur eşribe vü ḳût-ı ḥarābāt (*Ferrî Dîvânî, Gazel 18, Beyit 3*). *[ü,]*
- Ferrîyā ser-best **ü** mu'ciz-güysîñ tab'ūñ güvāḥ / Tāze maзмün şā'ir-i ser-semle itmez imtizāc (*Ferrî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 7*). *[ü,]*
- Bāğ-ı ḥüsn-i dil-berūñ el-ḥaḳ nîzāmı zülf **ü** ruḥ / Sünbül ü güldür ḥaḳîḳat oldu nāmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 1*). *[ü,]*

- Bâg-ı hüsn-i dil-berüñ el-hağ nîzâmı zülf ü ruḥ / Sünbül ügüldür ḥaḳîḳat oldı nâmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [ü,]
- Bâg-ı hüsn-i dil-berüñ el-hağ nîzâmı zülf ü ruḥ / Sünbül ü güldür ḥaḳîḳat oldı nâmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [ü,]
- Ḥaṭṭ u rüyın ‘âlem-i ‘aşkuñ şeb ü rûzı şanup / Gâ’ib itdürdi baña şubḥ ile şâmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [ü,]
- Ḥaṭṭ u rüyın ‘âlem-i ‘aşkuñ şeb ü rûzı şanup / Gâ’ib itdürdi baña şubḥ ile şâmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [ü,]
- Murğ-ı ṭab’uñ hem temâşâ-gâhı hem dâmi olur / Bu ‘acebdür gösterür kayd içre kâmi zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [ü,]
- Kimi bûs-ı lebde kimi başka sevdâda gezer / Bu dil-i şüridenüñ ancak merâmı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4*). [ü,]
- Bâriş-i gül eyler iken Ferriyâ âzürde-dil / Ola pâ-mâlî-i meşşâta revâ mı zülf ü ruḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [ü,]
- Endâzesüz mi kâle-i naḥvet kumâş-ı nâz / Cevr ü cefâ vü minnete yok mı ‘aded meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [ü,]
- Vaz’uñ raḳîb ü yâra müsâvîdür ey perî / Birdür yanuñda n’eyleyeyüm nîk ü bed meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [ü,]
- Vaz’uñ raḳîb ü yâra müsâvîdür ey perî / Birdür yanuñda n’eyleyeyüm nîk ü bed meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [ü,]
- Şâdî vü sūr u şevḳ u tarab oldı ber-taraf / Ye’s ü melâmet olur imiş yâr-ı nâ-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [ü,]
- Zülf-i siyeh-i per-şiken ü dâne-i ḥâlî / Murğ-i dil-i âvâremüzüñ dâm u yemidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [ü,]
- ‘Uşşâkı iden bülbül ü kaḳnûs ile hem-reng / Ruḥsâr-ı şerer-bârı ile gönce-femîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [ü,]
- Ḥûn itdi dil ü çeşmümi bilmem daḥi Ferrî / ‘Aşkuñ eñeri dilde mi ya dîdede midür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [ü,]
- Taḥassür kâmet ü kaddüñ kemâna eyledi hem-ḥâl / Cevânlık ‘âleminde Ferriyâyı pîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [ü,]
- Kâkûl ü zülfin taḥayyül eylesem ol kâfirüñ / Ṭab’a sultân-ı cünûn zencîr-i sevdâ istediür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [ü,]
- Ḥâlî zîr-i zülf ü rüy-ı âteşinünde görüp / Añladum câyın idermiş kâfirüñ zunnâr nâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6*). [ü,]
- Ruḥı kim kişver-i hüsnüñ gül ü gül-zârıdır / Surḥî-i gönce-‘izârı ile gül zârîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1*). [ü,]
- Feyz-i nîsân gibi düşmekde zemîn-i ṭab’a / Dile bu dürr ü güher ‘âtîfet-i Bârîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [ü,]
- Ḥâne-i dil naḳş-ı ḥayâlî ile / Özge perestîş-geh ü büt-ḥânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3*). [ü,]
- Bilse de ‘âşık fırîb-i va’de-i ‘arkûbdur / Meşhed-i Mecnûnda her sebz ü çemen kemmündür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [ü,]
- Mu’tâdı olur ise eger ‘aşḳ ile girye / Eşḳüm giderek ḳulzüm ü ‘ummân olacaḳdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [ü,]
- Bîñler yaşasun zîhn ü zekâ birle ol âfet / Ser-ḥalka-i cem’iyyet-i rindân olacaḳdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [ü,]
- Bezm-i meye rüyum gül ü dîdem ola nergis / Elbet nuḳul ol bezme leb-i pür-şekerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 8*). [ü,]
- Helâk olsam gerekdür derd ü âhumla kūh u şahrâda / Dumû‘ u âh-ı her-gâhum dilâ ‘âdil güvâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3*). [ü,]
- Olur derd-i seherle dil dem-â-dem vâlih ü ser-sâm / Seḫerde vü mesâda Ferriyâ me’mûl o mâhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [ü,]
- Sîm-âba çeşm-i luṭf ile itdüm nigâh-ı nâz / ‘Âşık-veş o da muṭtarib [ü] bî-ḳarârdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [ü,]
- Başdurdı keyfe ḡayrı ayak başma iç diyü / Ol mest-i câm-ı hüsn ü bahâ sâḳiyâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 8*). [ü,]
- Reşḳ-âver oldı zülf ü ruḥı sünbül ü güle / Feyz-i ḳaderle ravza-i hüsnî çiçeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [ü,]
- Reşḳ-âver oldı zülf ü ruḥı sünbül ü güle / Feyz-i ḳaderle ravza-i hüsnî çiçeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [ü,]
- Ben fiğân itdükçe istîgnâsı efzûn olmada / Mülket-i fitne raşîn ü üstüvâr olmaḳdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [ü,]

- Şırça sarāya virdi ḥabāb ile zīb ü fer / Rindān öninde duḥt-ı rez a‘lā ḥīzlidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [ü,]
- Dehen-i nātıka-perdāzuñ ile ruḥsāruñ / Şimdilik meclis-i meyde gül ü bülbül yetişür (Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [ü,]
- Meysüz erbāb-ı dile ülfet ü şoḥbet mi olur / Dilde ‘aşk olmayıcak sözde leṭāfet mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [ü,]
- Rakşa giricek ol sehî-kad zülfî perîşān / Şandum ki hemān bāğda serv ü çemen oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2). [ü,]
- Ḥāl ü lebi ḥayālîdür āfākı gezdiren / Ferrî bu mekr-i cāzibe-i āb u dānedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [ü,]
- Ketm itme cân u dîn ü dil ü mezhebi şaḥın / Her büt-perest-i ‘aşkda rengīn ṭapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [ü,]
- Ketm itme cân u dîn ü dil ü mezhebi şaḥın / Her büt-perest-i ‘aşkda rengīn ṭapış budur (Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [ü,]
- Pür-vecd ü veleḥ baḥr-i melāmet dilimüzdür / Tecrîd ü fenā vādîsi sāḥillerimüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [ü,]
- Kadri bir şîr ü şa‘îruñ sen gerek şî‘rüne(?) çık(?) / Cev ü cevher-fürûşa bunda birdür i‘tibār (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [ü,]
- Ḥürmen-i ümmîdüm istilā idüp bād-ı fenā / Ḥāşılāt-ı fikri ber-bād eyledi gerd [ü] ḡubār (Ferrî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4). [[ü],]
- Gören ḥüsnüñ şanur ol şekli kim Bihzād yazmışdur / Ruḥ u kadde virüp şüret gül ü şimşād yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [ü,]
- Görenler bî-şu‘ūr u taş dögen dir küh u deşt içre / Yazan Ferḥād u Kaysı cāhil ü ırḡad yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5). [ü,]
- Derd ü ḡam u miḥnetdeyüz ārām cüdādur / Peymāne cüdā neş‘e cüdā cām cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [ü,]
- Ve‘l-ḥāşıl ümîd ü emel ü zevk u şafādan / Keff-i yed idüp Ferrî-i nā-kām cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [ü,]
- Ve‘l-ḥāşıl ümîd ü emel ü zevk u şafādan / Keff-i yed idüp Ferrî-i nā-kām cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7). [ü,]
- Ferrî niçe bir deşt [ü] beyābānda bulunmak / Ḡaltîde olan seng meḡeldür temel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 6). [[ü],]
- Benüm ol rind kim zevk-ı fenā ḥubb-ı fenā bilmez / Ümîd ü bîmden āzāde ḥiç ḥavf u recā bilmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [ü,]
- Tesbîḥ ü ridā mücib-i sāmān-ı riyādur / Bir cām ile biz ḥāne-ber-endāz-ı Elestüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [ü,]
- Ārzü vādîlerin geçdük ümîd ü bîmde / Kim murād u kām içün atmak yakışmaz ḡāmumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [ü,]
- Āh-ı dil döndi buḥūr-ı Meryeme ey muḡ-beçe / Rehn-i küft-i zülfüñ oldu dîn ü îmānum Ṭanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3). [ü,]
- Baḥt-ı siyehüm gibi yüze çıkdı çü ḥaṭṭuñ / Göñlüm niçe biñ derd ü te‘abla uyumuşmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [ü,]
- Tār u pūd-ı ḡamzesi mekr ü fitenden bāfte / Var ise cânüñ var ardından iriş bir kez iriş (Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3). [ü,]
- Şayd-ı dile çeşmüñ yeter aḡyāra tıyurma / Ey şūḥ o sözi şāhin ü şeh-bāz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [ü,]
- Zār-ı dil ü‘aşkı ḡaražuñ fehmi ise ey büt / Ferrî gibi bir mu‘cize-perdāz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [ü,]
- Düstür-ı kām-rān-ı felek-rütbe kim anuñ / Necminde mihr ü meh gibi sa‘d āşikār imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 6). [ü,]
- Zîkr-i bāḡ u lāleden bezm içre sāḡardur ḡaraż / Sünbül ü şebbü dimekten zülf ü perçemdür ḡaraż (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [ü,]
- Zîkr-i bāḡ u lāleden bezm içre sāḡardur ḡaraż / Sünbül ü şebbü dimekten zülf ü perçemdür ḡaraż (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [ü,]
- ‘Arifüm nevmîd-i ḥür u Kevser olsam da eger / Ḥaşre dek itmem mey ü maḥbūbdan Ferrî ferāḡ (Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 5). [ü,]
- Dil-berde fitrî luṭf u eziyyet ḥalef selef / ‘İşret deminde keyf ü merāret ḥalef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 1). [ü,]
- Pek ḥoş olurdu bulmasa ger her kemāl zevāl / Āh olmasaydı devlet ü zillet ḥalef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 3). [ü,]
- Ol bî-vefāyı Ferrî sevip görmedi feraḥ / Hicr ile oldu miḥnet ü ḥasret ḥalef selef (Ferrî Dîvânı, Gazel 116, Beyit 5). [ü,]

- Dir cemālünde gören hâcib ü hâli küçücük / Burc-ı hüsnün ne güzel necm ü hilâli küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1*). [ü,]
- Dir cemālünde gören hâcib ü hâli küçücük / Burc-ı hüsnün ne güzel necm ü hilâli küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 1*). [ü,]
- Gâh cevri dil-ber ü geh vaz'-ı zulm-ı çarh-ı dün / Hâşılı 'âlemde bir dem hiç ârâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 2*). [ü,]
- Zâhid ü kıssis yek-sân oldı ma'bed her taraf / 'İndümüzde farkı yokdur mescid ü büt-hânenün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2*). [ü,]
- Zâhid ü kıssis yek-sân oldı ma'bed her taraf / 'İndümüzde farkı yokdur mescid ü büt-hânenün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2*). [ü,]
- 'Uşşâkını katl itmege şemşire ne hâcet / Merrîh-şifat âfet ü cellâd nigâhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3*). [ü,]
- İdelüm câmla teklîf ü kuyüdü sâkıñ / Mest ü mecnûn gibi terfî-i rûsüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3*). [ü,]
- İdelüm câmla teklîf ü kuyüdü sâkıñ / Mest ü mecnûn gibi terfî-i rûsüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 3*). [ü,]
- Devründe senün gülmedüm ey çarh-ı bed-evzâ' / Hüzn ile geçüp büm gibi leyl ü nehârum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 132, Beyit 5*). [ü,]
- Vişâl ü büseler va'd eyledi ammâ inanmazdum / O gice meclis-i meyde olan peymâna aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2*). [ü,]
- Zünnâr-ı ser-i zülfine bend oldı dil ü dîn / İslâmuma incinmese cânâna şarılısam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3*). [ü,]
- Sitem-i dil-ber ü cevri felek ü baht-ı siyeh / Baña n'itdüklerini 'aşk ile söyler yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6*). [ü,]
- Sitem-i dil-ber ü cevri felek ü baht-ı siyeh / Baña n'itdüklerini 'aşk ile söyler yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6*). [ü,]
- Eş'arı unutturdı baña fûrkatı yârûñ / Eglenmez 'aceb defter ü dîvânla gönülüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6*). [ü,]
- 'Ayb itme zeyl-i kûteh ü pejmürde-bâl isem / Murg-ı melûl-ı dâmen-i şahrâ-yı gurbetüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2*). [ü,]
- Hicründe hûn-ı dîde mey ü laht-ı dil kebâb / Ey mest-i nâzum 'ayş u şafâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 4*). [ü,]
- Selb üccâba hayret-efzâyum / Celb ile tard neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 4*). [ü,]
- Ümm ü âbâyı selb idüp dilden / Dâder ü ihve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4*). [ü,]
- Ümm ü âbâyı selb idüp dilden / Dâder ü ihve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4*). [ü,]
- Cânânenün ol dîde-i nîm-h'âbı görülsün / Mekk ü fiten ü şürişün esbâbı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1*). [ü,]
- Cânânenün ol dîde-i nîm-h'âbı görülsün / Mekk ü fiten ü şürişün esbâbı görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 1*). [ü,]
- Cünûn-ı 'aşk ile Cibrîl olsam Sidre zindân / Baña hoş nağme-i zencîr ü hü y u hây-ı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 8*). [ü,]
- Şemîm aldık o fettânun ser-i zülf ü'izârından / Ki nahtistân-ı 'aşkuñ müşmer oldık berg ü bârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1*). [ü,]
- Şemîm aldık o fettânun ser-i zülf ü'izârından / Ki nahtistân-ı 'aşkuñ müşmer oldık berg ü bârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 1*). [ü,]
- Zâhid ü rindânı sevdâsı birer renge koyup / Halveti kim bekleden şahrâyı kimdür gezdüren (*Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 4*). [ü,]
- Ne düzağ için bîm ü ne ümmîd-i behiştür / Hiç havf u şegaf eylemezüm mâtem ü sūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4*). [ü,]
- Ne düzağ için bîm ü ne ümmîd-i behiştür / Hiç havf u şegaf eylemezüm mâtem ü sūra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4*). [ü,]
- Şeş-dergeh-i vaşluñda düçar olsa dü şeşle / Sevdâ-zede dil nerde düşer lu'bet ü yanga(?) (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4*). [ü,]
- Va'de-i bezm-i vişâlünde şafâ-yâb eyle / Hacerü'l-Esved [ü] Merveyle Şafâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 6*). [ü,]
- 'Arz ider tîg-ı tegâfûl gamzesin imâ idüp / 'Aşıka şemşîr ü ya gaddâra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2*). [ü,]
- Dîvânelere redd ü kabûlinde kâlem ne / Pervânelere şem'-i kilîsâ vü harem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 1*). [ü,]
- Eyler idüm Ferriyâ bu mezheb ü dîni fedâ / Cüz'îce olsa mürüvvet o büt-ı cânânede (*Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 5*). [ü,]

- Böyle nev-âî ü taze-ıtarh u hoş-uslûb ile / Zîver-i tām ol cihānda Ferriyā maḳṭa‘ gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5*). [ü,]
- Olurdı vālîh ü dem-beste Ferrî / Göreydi şî‘rimi ‘aşruñ Lebîdî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7*). [ü,]
- Niçe çāk eylemeyüm sînemi inşâf eyle / Cevr ü nâz u elemün bende taḥammül mi ḳodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 2*). [ü,]
- Ḥamd ola ki merd ü nâ-merdden beni fikr-i kerem / Zülî ile vâ-beste-i vādî-i evhām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3*). [ü,]
- Dil derd ü ḡamından bu gice yāra açıldı / Sevdā sözini açdı ne çok yara açıldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1*). [ü,]
- Ḥaḳan-ı ḳaani-ḡulām İskender-i heybet-vesīm / Keyḡüsrev ü Cem-intizām ārāyîş-i tāk u dîhīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [ü,]
- Hürşid-i eflāk-ı sedād āb-ı ruḡ-ı rüşen-nihād / Mihr-i sipihr-i ‘adl ü dād ehl-i dil ü ṭab‘-ı selīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [ü,]
- Te‘mîn idüp baḡr ü berin āsûde ide kişverin / Rāyâtını ol şaf-derüñ te‘yîd ide Ḥayy-i Ḳadīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [ü,]
- ‘İlm ü hünere mu‘tādîdur hep cümleñ üstādîdur / Mülk-i suḡan Baḡdādîdür ḡüyā ki Rūḡî-i ‘alīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13*). [ü,]
- ‘Ayyāş u rindüm Cem gibi mestāne-i her-dem gibi / Cemşid-i ferruḡ-dem gibi ammā benüm mest ü ḡalīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [ü,]
- Bu cevri ü vaḡset tāk-be-key bu vaż‘-ı dehşet tāk-be-key / Şemşire ruḡşat tāk-be-key ḳıldı beni çāk ü dü-nīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [ü,]
- Ol şāh-ı a‘del dād-ger dādār-ı Efrîdün-zafer / ‘Adl arayup aña gider her bir saḳīm ü müstakīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [ü,]
- O ḡüne ye’s ile keç-bîñ idi çeşmān-ı ‘ālem kim / Göreydi ḡūra dîv ü bîd-i keç dirlerdi Ṭübāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [ü,]
- Mürüvvet selb ücāb eylemişdi fitne ol deñlü / Fesād isnād iderlerdi çihār ümm ü nüh ābāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6*). [ü,]
- Mürüvvet selb ücāb eylemişdi fitne ol deñlü / Fesād isnād iderlerdi çihār ümm ü nüh ābāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6*). [ü,]
- Var ol dādār u Dārā-ḡaşmet ü Ca‘fer-şafāya kim / Niçe Sencer-menişler şöḡretle oldu dün-pāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [ü,]
- Mey ü maḡbûb zikrinden suḡan tezyîndür maḡşad / Suḡan-dān-ı selef böyle leṭāfet virdi ma‘nāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24*). [ü,]
- Celāl u luṭfi müstecmi‘sün ammā nîk ü bed vaḳti / Ki cūd u ḳaḡruñ el-ḡaḳ münteḡadur dost u a‘dāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 31*). [ü,]
- Efendim böyle mi eylerdüm evşāf-ı ḡidivānuñ / Telāş-ı rāḡ ile diḳḳat olunmaz şî‘r ü inşāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 36*). [ü,]
- Cihāna tāk ki vālā-yı vezāret ola revnaḳ-res / Ki tuḡ u rāyet ü ṭabl [u] ‘ālem tāk ola pîrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39*). [ü,]
- Şeref-ḡüster ola şadrında ‘izz ü ‘ömr ü devletle / Du‘āmuz bu Cenāb-ı Ḥayy [ü] bî-endād Mevlāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40*). [ü,]
- Şeref-ḡüster ola şadrında ‘izz ü ‘ömr ü devletle / Du‘āmuz bu Cenāb-ı Ḥayy [ü] bî-endād Mevlāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40*). [ü,]
- Şeref-ḡüster ola şadrında ‘izz ü ‘ömr ü devletle / Du‘āmuz bu Cenāb-ı Ḥayy [ü] bî-endād Mevlāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 40*). [[ü],]
- ‘İd irdi olup herkese cānāneden iḡsān / Ferrî saña da çerbi ü şütüm u hezeyāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [ü,]
- Mihr ü meh ile çarḡ-ı keç-eṭvār [u] kebūdî / İḡsānına dā‘im iki gözle nigerāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9*). [ü,]
- Biri kettānum eridür biri maḡbûbum yakar / Mihr ü mehden başa taḳmış çarḡ-ı keç-refṭār ḡül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37*). [ü,]
- ‘Ömr ü devlet ile dā‘im ola şadrında meḳîn / Tāk ki her taḡt-ı çemende ‘arż ide dîdār ḡül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 60*). [ü,]
- Çarḡ da ṭası ṭaraḡı ḡayrı ḳaldursın meḡer / Mihr ü māḡ ile ta‘azzum üzre ṭaslar ḡösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [ü,]
- Şimdi çün tutdu[m] ḡötürdüm bir kerīm [ü]‘ādile / Himmət ile her zamān luṭf ile peyker ḡösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [[ü],]
- Olunca yümn ü iḳbāl ü şerefle zîb-i tersane / ḡümüş Şuyı gibi altun aḳıtdı bî-kesān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [ü,]
- Olunca yümn ü iḳbāl ü şerefle zîb-i tersane / ḡümüş Şuyı gibi altun aḳıtdı bî-kesān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [ü,]

- Döner fevz ü zaferle yārī-i tevfiḳ u nuşretle / Eger ki Māverā'ü'n-Nehr gitse 'izz u şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [ü,]
- Alındı ḥavza-i teşhîre bunca keşî vü düşmān / Tağıldı 'āleme bu fevz ü nuşret rāygān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [ü,]
- Kemāl-i re'fet ü rahmuñla ey düstür-i 'ālī-şān / Nigāḥ-ı 'āṭıfet kıl bu garīb ü nā-tüvān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [ü,]
- Telāş-ı gurbet ü fıkır-i me'ünet bî-şu'ūr itdi / Bu günler gül-şen-i ṭab'um bu hāl ile ḥazān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*). [ü,]
- Eger hoş-hāl olaydum böyle mi eylerdüm evşāfın / Dizerdüm dürr ü cevher ḥāme-i mu'ciz-beyān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [ü,]
- Tıtam ızn-i şerîfuñle bir az fahriyye vādīsın / Qadīmī de'b olan nazm-āverān ü şā'irān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [ü,]
- Ola ikbāl ü'ömr ü devlet ü iclāl ile dā'im / Umūrında muvaffaḳ ola baḥr u berde şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [ü,]
- Ola ikbāl ü'ömr ü devlet ü iclāl ile dā'im / Umūrında muvaffaḳ ola baḥr u berde şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [ü,]
- Ola ikbāl ü'ömr ü devlet ü iclāl ile dā'im / Umūrında muvaffaḳ ola baḥr u berde şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [ü,]
- Eylemem kızb ü riyā da'vāma şahid şeyḫ ü şāb / Eyledün iḥyā zülāl-i hāl ile Şeyḫ-i Ekberi (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5*). [ü,]
- Niçe züll ü meskenetle ḥāşıl itmişken çi sūd / Oldı envā'-ı ma'ārif rāḥ-ı ḥüsrān reh-beri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [ü,]
- Şi'r ü inşā ile böyle fā'ik-i akrān iken / Bulmadum bir ehl-i himmet bir mürüvvet-āveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [ü,]
- Sünnet-i Şāh-ı Rüsülken ehl-i şî're iltifāt / Oldı şimdi şā'irān hep ḥarb ü ḍarbuñ maşdarı (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [ü,]
- Şimdi ārayış-ı peygüle-i idbār oldum / Büm-ı menḥūs-ı cefā ḥādım ü der-bānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [ü,]
- Zülf-i zünnārına bir muğ-beçenün bağla gönül / Mezheb ü dīn ü dili 'aşkına vir itme 'inād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [ü,]
- Zülf-i zünnārına bir muğ-beçenün bağla gönül / Mezheb ü dīn ü dili 'aşkına vir itme 'inād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [ü,]
- Tırma var semt-i ḥarābāta necāt ister iseñ / Mey ü maḥbūbı ider pīr-i muğān pīş-nihād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [ü,]
- Göz açup şahva gelüp vecd ü velehden der-ān / Mütevaḳḳıf olup itmekde idüm istib'ād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [ü,]
- Mest ü medhūş düşüp rāḥ-ı ḥarābāta o dem / Eyledüm cām-ı meyi gāze-i ruḥsār-ı murād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 14*). [ü,]
- Mey ü dil-berde imiş luṭf u laṭīf-i esrār / Arayın ḡayrıda ḥāzırdur aña ye's-i fu'ād (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [ü,]
- Maşraf-ı luṭf-ı firāvānuña nisbetle olur / Key(?) ü Dārā(?) u Ferīdün-ı cihān şey'-i ḳalīl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 3*). [ü,]
- Soñra sen āşaf-ı zī-şāna olup çāker-i ḥāş / Ker ü fer ü şerefüm oldı emīrāne bedīl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 13*). [ü,]
- Soñra sen āşaf-ı zī-şāna olup çāker-i ḥāş / Ker ü fer ü şerefüm oldı emīrāne bedīl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 13*). [ü,]
- Tā ki çār ümm ü nüh ābā ide aḥz u i'tā / 'Ömr ü iclāl u şerefle ola maḳbūl u celīl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 30*). [ü,]
- Tā ki çār ümm ü nüh ābā ide aḥz u i'tā / 'Ömr ü iclāl u şerefle ola maḳbūl u celīl (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 30*). [ü,]
- Ḥaḳ 'ömr ü şān u devlet ile ide müstedām / Tuḡrā ki dehre tā ki ḥükümden nişān virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 10*). [ü,]
- Çifte-keşide cüy-ı 'adālet kemerleri / Yāḥūd şafā-yı āfet [ü] kaşı kemān virür (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 3*). [[ü],]
- 'Arz-ı ḥüsn itse kemāhī cümle-i encüm degül / Korkarum ḳullāb-ı zülfı mihr ü māhı sayd ider (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 2*). [ü,]
- Şimdilik Limnide kaymağ ile pek çok bal yidün / Ni'met ü ikbālden kaymak vebālündür senün (*Ferrî Dîvânı, Matla 6, Beyit 1*). [ü,]
- Kāfir nighde göz göre şāḥib-ḳırān-ı cān / Müjgānı tır ü kaşı kemān ḡamze Ḳahramān (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [ü,]
- Cellād-ı çeşmi ḥısmīde ısrār gösterür / Geh zülf ü ḡāhī tırrisini dār gösterür (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5*). [ü,]

- Kişinün cürm ü'îşyânı ne gûne olsa bālīde / Ziyâretle hebâ olmak gerek bu kabır-i Bālīde (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1*). [ü,]
- N'ola şems ü kamer reşk eylese âfāk-ı vaşlinda / Bulunmaz mağrib ü maşrıķda haķķā bir Emīnüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [ü,]
- N'ola şems ü kamer reşk eylese âfāk-ı vaşlinda / Bulunmaz mağrib ü maşrıķda haķķā bir Emīnüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [ü,]
- Feryād-ı 'andelībe sebeb nev-bahārdur / Derd ü ğamuñla olmış iken cān u ser fedā (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [ü,]
- Fıtratda derd ü ğamla muħammer āb u ğil / Olmam ser-ā-ser irse kazā cāna münfa'ıl (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 3*). [ü,]
- Dil fikr-i haţla muţtarib [ü] bī-karārdur / Havfı budur ki şafha-i rüyın karardur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1*). [ü,]
- Nā-besīyüm(?) hüsn ü ānuñ ile her ān bilmiş ol / Müşkil oldu incizāb-ı çeşm-i fettān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [ü,]
- Olmuşum derdünle rüsvāy [ü] perīşān bilmiş ol / 'Aşıkum 'āşık saña ey āfet-i cān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 1*). [ü,]
- Līk zāhid zānn ider kim dīn ümāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [ü,]
- Emr ü nehyün hükmi Zīrā naşş-ı Kur'āndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [ü,]
- Bezimde çeng ü def şeş-tā rubāb u ney degül lāzım / Ayağ olursa tāt-ı ħusrevān u key degül lāzım (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 3*). [ü,]
- Mey ü nuķ [u] nigāh-ı āşinādan daħi meħcūrum / Bu 'işret-gāha küstāhāne geldüm ise ma'zūrum (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 4*). [ü,]
- Bulup bu hāleti pīr-i muġān-veş pīr-perverden / Cünün-ı 'aşk u mestī-i mey ü zencīr der gerden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7*). [ü,]
- Peyāmuñ aldığım yirlerden olmam tā ebed fāriġ / Fehīmüm ben mey ü dil-berden olmam tā ebed fāriġ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 9*). [ü,]
- Hep vefā idi şeħā aķvāl ü ta'bīrün senün / Mihr ü şefkat idi cümle luţf [u] taķrīrün senün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [ü,]
- Hep vefā idi şeħā aķvāl ü ta'bīrün senün / Mihr ü şefkat idi cümle luţf [u] taķrīrün senün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [ü,]
- Görmemişken ilf ü ünsiyette taķşīrün senün / Kim umardı kaţlūme ikdām şemşīrün senün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [ü,]
- Haţt-ı nev-ħīz kim yazdı kaţlūme fermān kim / Böyle hūn-rīz ü dil-āverdür şeħā tīrün senün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2*). [ü,]
- Sevenler fūlül-i ħālün geķer çīn-i cebīnūñden / Metā'-ı Hinde rāġıb rāġbet itmez Çīn [ü] Māçīne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 2*). [ü,]
- İki mışra'da dört tārīh itdüm müstebān Ferrī / Ki evvel mühmel [ü] menķūtına bir eyler irħāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 13*). [ü,]
- Terk itmiş idi şūret ü ma'nāyı o 'ārif / Bilmiş idi ki naķş u şuver cümlesi fānī (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 1*). [ü,]
- Geķmiş idi ālāyış ü ħāşāk [u] sivādan / Olmışdı ma'ārifle 'aceb genc-i nihānī (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 2*). [ü,]
- Bir zāt gerek sālik ü tārik idi Ferrī / Atdı zer-i cānı da hūner ma'deni Kānī (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 4*). [ü,]
- Zihnī Efendi fāzıl-ı yektā-yı bī-naẓīr / Zihn ü zekāsı fer virüp ādāb u ħikmete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 1*). [ü,]
- Fikr-i ħayrāt ile dād u dihiş ü luţf u kerem / Zıkr-i naşfetle ħaşāfetle 'adāletle vefā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 3*). [ü,]
- Yümn ü iķbāl ile Sivasa kağem başdıġı dem / Cāmī' u cisr-i fenā-dīdeyi itdi iħyā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 4*). [ü,]
- Ma'nā-yı tecāhülde hele dīdesi fā'ık / Düzd-i nigh-i şūrişi bir āfet ü cellād (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 10*). [ü,]
- Tīr-i müje-i fitnesi bir kāfir ü kātıl / Maẓmūn-ı teġāfülde kaţı ğamzesi üstād (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 12*). [ü,]
- Ya meclis-i 'işretde kuzum neydi o hālet / Çeşm āfet ü āşüb nigh ğamze fiten-sāz (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 28*). [ü,]
- Ez-cümle 'adū ħavfı ile vaķt-i telāşuñ / Ruĥ gül-gün ü la'lün mül ü femdür çeh-i i'cāz (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 29*). [ü,]
- Ez-cümle 'adū ħavfı ile vaķt-i telāşuñ / Ruĥ gül-gün ü la'lün mül ü femdür çeh-i i'cāz (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 29*). [ü,]
- Hem hüsn ile hem ħulķ ile mümtāz ü müselleme / Var ise eger sensiñ eyā aĥsenü'l-eşyā (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 45*). [ü,]

- Oldı dil **ü** dīni nıgeh-i ğamzeme yağma / İslāmına zünnār-ı ser-i zülfüm olup dām (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 51*). [ü,]
- Hübāna fer **ü** şu'le vire vāye-i hüsnuñ / Feyz-i Haq ola māsīta vü dāye-i hüsnuñ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 65*). [ü,]
- Mestüm yıkılmağ oldı baña sākī gösteriş / Gök kıanzilüm ki pāy-ı keç **ü** dest-i mürte'iş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1*). [ü,]
- Dād-ı Hudā mı yoğsa saña ğunciş **ü** reviş / Ben bī-dili de hüsnuñe meftūn eylemiş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 5*). [ü,]
- Sākī ruñuñ mı bezme viren böyle āb u tīb / La'l **ü** femūñ mı ke's-i nuqul sāğar-ı şarāb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 7*). [ü,]
- Cemşid **ü** Cem de varın atup anda pest olur / Rindān-ı aşk u şevk pey-i ħum-nişest olur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 28*). [ü,]
- Sākī o mey ki me'ħaz aña 'ayn-ı nūrdur / Hürşid sıfāl **ü** mey-gedesi bezm-i Tūrdur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 37*). [ü,]
- Kem-cur'asıyla ādeme keyf-i ebed gelir / Her demde feyz **ü** neşve dilā bī-'aded gelir (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 42*). [ü,]
- 'Aql u fikr **ü** dil ü dīnüm kamu yağmaladı hep / İtdügi mekri baña eylemez duñt-ı 'ineb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 3*). [ü,]
- 'Aql u fikr **ü** dil **ü** dīnüm kamu yağmaladı hep / İtdügi mekri baña eylemez duñt-ı 'ineb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 3*). [ü,]
- Eyledüñ lāl ebed luñf-ı nigāhuñla bu şeb / Uğrıña ola fedā māder **ü** eb cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 5*). [ü,]
- İdeyüm mi reh-i 'aşkuñda dil **ü** cānı tebāh / Mihr-i ruhsārıña ser-geşte olam mı çün māh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 7*). [ü,]
- Hıbet **ü** fiñnat ile fehm **ü** firāset sende / Hüş-ı kāfī şeref-i zihñ **ü** zekāvet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 20*). [ü,]
- Hıbet **ü** fiñnat ile fehm **ü** firāset sende / Hüş-ı kāfī şeref-i zihñ **ü** zekāvet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 20*). [ü,]
- Raħm idersin dilūme var o necābet sende / Sende ey şāh-ı cihāñ hüsñ **ü** letāfet sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 22*). [ü,]
- Müjeñe ğamze-i gammāziña kurbāñ olayum / Ğunciş **ü** şīve-i tannāziña kurbāñ olayum (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 27*). [ü,]
- Ser-sām itdi dilleri afyon u berş **ü** beng / Ez-cümle vakf-ı semt-i ħumār oldı şūh [u] şeng (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [ü,]
- Ol dem kanı ki bezme gelüp bāde vü 'arağ / Sāğar be-dest **ü** dil-ber ile cilve dağk-ı lağ (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [ü,]
- Gāh bāde gāhī şöħbet **ü** ülfet ü üñs gehī / O dem revā mı bağlana mey-ħāñeler rehi (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [ü,]
- Gāh bāde gāhī şöħbet **ü** ülfet **ü** üñs gehī / O dem revā mı bağlana mey-ħāñeler rehi (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [ü,]
- Diñmiş olunca mātem **ü** sūr 'ālemi muħīñ / Şīven baña **vü** şevk ile bezm-i tarab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [vü,]
- Bir cāya ir ki olmaya hestī**vü** nīstī / Tūñi-nefs-i nātıqayı anda epsem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [vü,]
- Endāzesüz mi kāle-i naħvet kumāş-ı nāz / Cevr ü cefā **vü** minnete yok mı 'aded meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [vü,]
- Ey nev-nihāl-i 'işve **vü** cāñ-bağş [u] dil-peñr / Köhne şadık u dil-şüdeñim itme red meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [vü,]
- Şādī**vü** sūr u şevk u tarab oldı ber-taraf / Ye's **ü** melāmet olur imiş yār-ı nā-ümīd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [vü,]
- Rūze temūz u dil-ber ola āteşī-mizāc / Elbet cihāñi teşne **vü** maħrūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [vü,]
- Olur derd-i seherle dil dem-ā-dem vālih **ü** ser-sām / Seħerde **vü** mesāda Ferriyā me'mül o māhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [vü,]
- Şad ğıbtā o bezm-i meye dil-dāde **vü** dil-dār / İster şarılur nāz ile ister öpüşürler (*Ferrî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [vü,]
- Deyr-i dilūme sübhā **vü** zünnār gerekmez / Nākūs-zen-i ruħbāñ 'aql nākilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [vü,]
- Teklīfe muħayyed degülüz 'aşığ-ı rindüz / Ferrî gibi āzāde **vü** ser-bāz-ı Elestüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [vü,]
- Mağşad-ı rind 'ālem-i āb u cevāñ-ı sādedür / Nev-be-nev murğ-āba elbet dāne **vü** yemdür ğarağ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4*). [vü,]

- Dehre şūr u fītna **vü** āşūb şaldı Ferriyā / İştigāl-i pūr-hılāl u ihtilāl-i hāl u haṭ (Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 5). [vü,]
- Zâhidā men' itme 'uşşākı hevā-yı 'aşkdan / Luṭfı yok şâhib-şihâda kışsa **vü** efsâ[ne]nüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [vü,]
- Baña 'aşkuñ şehâ hādî-i vādî-i cünün oldı / Beni āşüfte **vü** rüsvā idüp sen bî-dimāğ olduñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 3). [vü,]
- Mey-āşāmāna şām-ı şāme **vü** rüyuñ idüp ta'rîf / Ki Şām u Rûmı maḥsūd-ı Şıfâhân u Hücend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 4). [vü,]
- Evşâfına tekliḫ-i gâzel itmiş ol âfet / Evvel yiridür câzibe **vü** âna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [vü,]
- Hubb-ı Züleyhâ lâ-cerem eyler tühemle müttehem / Yûsuf gibi dehrüñ bu dem ser-geşte **vü** maḥbûsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [vü,]
- Ümmîd-i nîm-girişme **vü** bîm-i tegâfûli / Ferrî cihânda ḥavf u recâmuz budur bizüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5). [vü,]
- Rind-i deryâ-nüş için ser-mâyedür ser-mâye mey / Mâye-i cândur hele sermâya **vü** germâye mey (Ferrî Dîvânı, Gazel 199, Beyit 1). [vü,]
- Eger taḥ'-ı şerîfün şî'rîmi ikbâl eylerse / Kelâmum eylerüm mengüş-ı güş a'lâ **vü** ednâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 37). [vü,]
- Şî'rde Nef'î **vü** inşâda iderse Veysî lec / Taḥt-ı nazm u şadr-ı neşr üzre idüp ihkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30). [vü,]
- Alındı ḥavza-i teshîre bunca keştîvü düşmân / Tağıldı 'âleme bu fevz ü nuşret râygân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26). [vü,]
- Şadr-ı zilletde benüm fâka **vü** zülle mazhar / Benüm eşvâb-ı fakır elbise-i şânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). [vü,]
- Misma'-ı câna tokundı bu makâlât-ı garîb / K'ey riya-kâr-ı cihân eyle **vü** sem'a mu'tâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [vü,]
- 'Aşkdur nîstî[**vü**] hestîye bādî ancak / 'Aşkdur itdüren imkân u 'adîmi îcâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10). [vü,]
- Tîğ-ı tîz-i gamze bulmuş şuyını Gamgam gibi / Cân-sitânlıktan nigâhı rāzîvü ḥurrem gibi (Ferrî Dîvânı, Tahmis 3, Bend 3). [vü,]
- Gencîne-i ḥüsnuñ dil-i vîrânla söyleş / Hâl añlar iseñ câzibe **vü** ânla söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1). [vü,]
- Meyl itdiregör nükte **vü** güftâr ile Neyyir / Taẓyî'-i zamân eyleme ağıyar ile Neyyir (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4). [vü,]
- Gamze de bî-dâdla ser-geşte **vü** ḥayrân kim / Rüstem-âsâ cân-sitân bir kâtil-i devrân kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2). [vü,]
- Ol yegâne Mehdî-i devrân ki oldı ḥuṭbesi / Pâdişâ **vü** Cem-şiyem ḫuṭb-ı zamân Sulṭân Selîm (Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2). [vü,]
- Târîḫ-i tamâm oldı anuñ fevtine Ferrî / Sâkıṭ olıcaḫ ta'miye **vü** ta'biye maḥsûb (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 3). [vü,]
- O şâhen-şâh-ı İskender-şiyem ferḥunde-aḥter kim / Der-i cûdında der-bân eylemez Kisrâ **vü** Dārâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 2). [vü,]
- Göstermiş idi fītna **vü** āşūb [u] hezîmet / Âfet gibi ol iki gözi itmese imdâd (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 11). [vü,]
- Ya'nî ki gam-ı 'aşk ile āşüfte **vü** ser-sâm / Âvâre-i sevdâ-yı ser-i zülfüm o nâ-kâm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 49). [vü,]
- Fihrist-i pāk nûşâ-i naḫş-ı dühûrdur / Hâlet-fezâ **vü** mışkal-i 'ucb u gürûrdur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 39). [vü,]
- Anı başuñçün ola redd idüp itme güm-râh / Katı bî-çäre **vü** üftâdedür ol baḥt-ı siyâh (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 10). [vü,]
- Ol dem kâmı ki bezme gelüp bâde **vü** 'arâḫ / Sâgar be-dest ü dil-ber ile cilve daḫḫ-ı laḫ (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [vü,]

uç-: Havada yol almak, havada gitmek.

- Zem-i fûrkatde şâh-bâz-ı şikeste-şeh-pere döndüm / **Uçardum** küy-ı yâra n'eyleyüm bâl ü perüm yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [uçardum, -ar, -du, -m]

uç vîr-: Ortaya çıkmak.

- Uç virse taraf-ı fesden o bir pāre çıkısa ya / Yoḥsa olur mı ‘āşık-ı bî-çāre çıkısa ya (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [*uç vir-, -se*]

‘ūd-ı micmer: *Tütsü kabındaki öd ağacı.*

- Dūde-i āhum seni her dem n’içün bî-tāb ider / Var ise būyā-yı zülfün ‘ūd-ı micmerden laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2*). [*‘ūd-ı micmer, -den*]

uğra-: *Maruz kalmak.*

- Olsa ger ebr-i bahār-ı himmetinden feyz-yāb / Uğramaz mekr-i ḥarîfe verd-i cennet-vār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [*uğramaz, -maz*]

uğra-: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek.*

- Yolu nuşretle Bāb-ı Naşra evvel uğradı nā-gāh / Emîrānuñ dönüp Naşrānî bayramına alayı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 6*). [*uğradı, -dı*]

uğrat-: *Maruz kılmak, düçar etmek.*

- Şimdi daḥi bir büt-i cevvara düş itdi felek / Uğradur hep böyle bî-dād āfete şöhret beni (*Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 5*). [*uğradur, -ur*]

uğrîna: *Uğruna, yoluna.*

- Seyr eyle ne cellād-ı ser ü cān olacaḡdur / Çok serler anuñ uğrına kurbān olacaḡdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*uğrına,]*
- Eyledüñ lāl ebed luṭf-ı nigāhuñla bu şeb / Uğrîna ola fedā māder ü eb cümle neseb (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 3, Beyit 5*). [*uğrîna,]*

‘ukalā: *Akıllı kimseler.*

- Haṭ geldigini rüyuña dil pek taleb itmez / Her-giz ‘ukalā bilmediği yirde şeb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1*). [*‘ukalā,]*

‘ukde-i tār-ı derûn: *Gönül telinin düğümü.*

- Ser-rişte virdi ‘ukde-i tār-ı deründen / Zer-bāf-ı ‘aşkuñ ipligi bāzāra çıkıdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2*). [*‘ukde-i tār-ı derûn, -den*]

‘ukde-i zülf: *Saç düğümü.*

- ‘Aceb dām-ı ğazālān-ı Yemendür ‘ukde-i zülfün / Güzide nergis-i şehri-Ḳarendür ‘ukde-i zülfün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5*). [*‘ukde-i zülf, -üñ*]
- ‘Aceb dām-ı ğazālān-ı Yemendür ‘ukde-i zülfün / Güzide nergis-i şehri-Ḳarendür ‘ukde-i zülfün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5*). [*‘ukde-i zülf, -üñ*]
- Benüm añladığum ‘anber-şikendür ‘ukde-i zülfün / Sevād-ı çeşm-i āhū-yı Hütendür ‘ukde-i zülfün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5*). [*‘ukde-i zülf, -üñ*]
- Benüm añladığum ‘anber-şikendür ‘ukde-i zülfün / Sevād-ı çeşm-i āhū-yı Hütendür ‘ukde-i zülfün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 5*). [*‘ukde-i zülf, -üñ*]

‘ukde-pezi-ı zülf-i perîşān-ı ğurbet: *Gurbetin karmakarışık saçındaki düğümü kabul eden.*

- Zār-āşinā-yı deşt [ü] beyābān-ı ğurbetüz / ‘Uğde-peżîr-i zülf-i perîşān-ı ğurbetüz (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 21). [‘uğde-peżîr-i zülf-i perîşān-ı ğurbet, -üz]

Uluğ: Uluğ Bey. Matematikçi ve astronomi âlimi, Timurlu hükümdarı.

- Ma‘arîfden eger bahş olsa naklî ve yâhûd ‘aqlî / Raşad gözetdürürsîñ çok **Uluğ** u İbn-i Sînāya (Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 32). [Uluğ,]

um-: Sanmak, tahmin etmek.

- Düşüp pā-pūşa ruhşat olmadı pā-būsa çok demler / Hele nazm **umarum** bu ğazel ile geldi imlāya (Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 12). [umarum, -ar, -um]
- Görmemişken ilf ü ünsiyyetde takşîrûñ senûñ / Kim **umardı** katlûme ikdām şemşîrûñ senûñ (Ferrî Dîvânî, Tahmis 11, Beyit 2). [umardı, -ar, -dı]

‘ummān: Engin deniz, okyanus.

- Ğark eyleye emvāc-ı yem-i hayret o rûtbe / Her kaṭre-i eşkümde bir ‘**ummān** ola peydā (Ferrî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 2). [‘ummān,]
- Mu‘tādî olur ise eger ‘aşk ile girye / Eşküm giderek kulzüm ü ‘**ummān** olacaḳdur (Ferrî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 2). [‘ummān,]
- Bahşāyiş idüp cur‘asını pîr-i muġāna / Sālikse eger kaṭresin ‘**ummāna** getürsün (Ferrî Dîvânî, Gazel 154, Beyit 2). [‘ummāna, -a]

umûr: İşler.

- Ola ikbāl ü ‘ömr ü devlet ü iclāl ile dā‘im / **Umûrında** muvaffaḳ ola baḫr u berde şān üzre (Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 48). [umûrında, -ı, -n, -da]
- Her **umûrunda** muvaffaḳ ide Allāh seni / Ola devletle şeref ġāyet ü pāyān-ı sebîl (Ferrî Dîvânî, Kıt’a 1, Beyit 6). [umûrunda, -uñ, -da]

‘unsur: Dört unsur olarak bilinen ateş, hava, toprak ve su.

- Her ān ‘**unşurda** hem şîvem nümāyān / Bihār-ı hefte hem engin-i ‘aşkum (Ferrî Dîvânî, Gazel 138, Beyit 5). [‘unşurda, -da]

unut-: Artık düşünmez, hatırlamaz olmak.

- Şānında atup tutdılar bildüklerin **unutdılar** / Çok dürlü ḫelvā yutdılar illā ki Vehbî-i nazîm (Ferrî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 12). [unutdılar, -dı, -lar]
- Külhenci mi ki zāhid **unutmaz** cehennemî / Dür eylemekde gül-şen-i cennetden ādemi (Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 33). [unutmaz, -maz]

unutdur-: Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.

- Eş‘ārî **unutdurdı** baña fūrḳatî yāruñ / Eglenmez ‘aceb defter ü dîvānla ġoñlüm (Ferrî Dîvânî, Gazel 144, Beyit 6). [unutdurdı, -dı]

‘unvān: Şöhret, şan.

- Didüm evşāfuña bir tāze ġazel lāyıkdur / Söyle söyle didi ‘aşık benüm ‘**unvānumdur** (Ferrî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 23). [‘unvānumdur, -um, -dur]

ur-: Vurmak.

- Kaşd-ı himmetle kaşide virsem ehl-i devlete / Harf-i cer gibi sürerler **ur** deyüp ehl-i ceri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [ur,]

urgun: *Vurgun, âşık.*

- **Urgunum** urgun hadeng-i gamze-i kattâlûne / Şaff-ı müjgânûn iki kat cünd-i kâtildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [urgunum, -um]
- Urgunum **urgun** hadeng-i gamze-i kattâlûne / Şaff-ı müjgânûn iki kat cünd-i kâtildür baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [urgunum, -um]
- Bir hadeng-i gamzenûn âmâcı olmuş dil-berüm / Kendi gibi bir büte beñzer o da **urgundur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [urgundur, -dur]
- Gam yimem zaḥm-h^vâr-ı gamzesi olduğuma ben / Tîr-i müjgânına Ferrî daḥi **urgun** gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [urgun,]
- ‘Aşk-ı tıflı gör Züleyhâ vâşıl-ı selm olmadı / Tâ hadeng-i gamze-i Yusufla **urgun** olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2*). [urgun,]

urğunluk: *Vurgunluk, âşıklık.*

- Hadeng-i gamzeñe **urğunluğum** fehm eyleyenlerle / Kazâ seng-i mezârûmda şehîd-i tîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4*). [urğunluğum, -um]
- Görüp **urğunluğum** müjgânûña zaḥm-ı derün şanma / Dile tebrîk idüp gamzeñ mübârek [bâd] yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [urğunluğum, -um]

‘uryân: *Çıplak.*

- Gıpta ol şâhib-nişâb-ı vaşla kim sāğar be-kef / Sîneye her gice bir sîmin-teni **‘uryân** çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [‘uryân,]

usûl: 1. Gereğine uygun, nazikçe tavır. 2. Türk musikisinde ritme verilen ad.

- Dü deh-sâl olsa meh-rûlar şadâlar da düğâha res / **Uşûle** gelse Ferrî hâl o mekkâr kâr olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 5*). [uşûle, -e]

‘usur: *Güçlük, zorluk, sıkıntı.*

- Olur ‘âlem mu‘aṭtar dökse kâkül ol meh-i gül-rû / **‘Usurla** âhû-âsâ ger dil-i ‘aṭṭâr ṭar olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 3*). [‘usurla, -la]

‘uşşâk: *Âşıklar.*

- **‘Uşşâkı** iden bülbül ü kaḥnûs ile hem-reng / Ruḥsâr-ı şerer-bârı ile gonçe-femidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [‘uşşâkı, -ı]
- Tatar niğeh-i çeşmi bucağında celîdûr / Bir nazrada **‘uşşâkı** yapar gözle velîdûr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1*). [‘uşşâkı, -ı]
- Sû-i ‘amele itmede günden güne teşvîk / **‘Uşşâkınuñ** ol zülf ki tûl-ı emelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [‘uşşâkınuñ, -ı, -nuñ]
- **‘Uşşâkınuñ** dem-beste iden dîdelerümdür / Efgâna şalan çehre-i gül-berg-i terümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1*). [‘uşşâkınuñ, -um, -ı]
- Bu ter gazel ki şafḥa-i Dîvân-ı Ferrîde / **‘Uşşâka** yâd-ı hüsnüm ile yâdigârdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [‘uşşâka, -a]
- Nâz ile nuṭṭ iderek bezme hîrâmân olsa / Güft [ü] gû itmege **‘uşşâkda** tâkat mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [‘uşşâkda, -da]
- **‘Uşşâk** çü maḥbûba teraḥḥubda hezâra / Başdan başa gül naḥli ki sem‘ olsa ne mâni‘ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 3*). [‘uşşâk,]
- Zâhidâ men‘ itme **‘uşşâkı** hevâ-yı ‘aşkdan / Luṭfı yok şâhib-şihâda kışşa vü efsâ[ne]nün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4*). [‘uşşâkı, -ı]

- ‘Uşşākını katl itmege şemşire ne hâcet / Merrîh-sıfat âfet ü cellâd nigâhuñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 3). [‘uşşākını, -ı, -n, -ı]
- Bezm-i meyde sākî-i şim-sākı kimdür söyleden / Ol ‘İrākî dil-bere ‘uşşākı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 1). [‘uşşākı, -ı]
- İder ‘uşşākını bismil-gehinde cevri ile küşte / ‘Aceb kıttâldür virmez dile kaç‘â emân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 2). [‘uşşākını, -ı, -n, -ı]
- ‘İd-i adhâ kim hilâl-i mâh-ı enver gösterür / Güyiyâ ebrüsını ‘uşşākâ dil-ber gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1). [‘uşşākâ, -a]
- Ta‘dâd olıcağ bezmde ‘uşşāk u ehibbâ / Eyler mi hutûr hâtırına Ferrî-i şeydâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 47). [‘uşşāk,]
- ‘Uşşākda muhtâc-ı şarâb olmadı bir dil / Hâtırlara neş‘e vireli lâye-i hüsnüñ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 70). [‘uşşākda, -da]

‘uşşāk-ı keç-efkâr-eser: Yanlış fikirlere sahip âşıklar.

- Nev-be-nev ‘uşşāk-ı keç-efkâr-eser bulduñsa sen / Bü’l-heves ısmarlama âşüfte-ser bulduñsa sen (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [‘uşşāk-ı keç-efkâr-eser,]

utan-: Çekinmek, mahcup olmak.

- O mâh-rû ki bezimde utandı yatdı bu şeb / Netîce tarf-ı firâşum tolandı yatdı bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [utandı, -dı]

‘Utârid: Merkür gezegeni. Utarid’in hâkim olduğu burçlarda doğanlar anlayışlı, zeki ve kurnaz olurlarmış. Feleğin kâtibi sayılır. Güzel söz ve yazı sanatkârlığının sembolüdür. Kâtip ve yazarların piri sayılmış. [ADSS “Utarid” md.]

- Cünûn-ı ‘aşk ile dîvâne tahrîr eylemişlerdür / ‘Utârid necmümi bî-hüş-ı mâder-zâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [‘Utârid,]
- ‘Utârid böyle yazmış tâ ezelde nâm-ı nâmîsin / Anuñ mâ-i zeheble Levh-i Maḥfûz-ı beyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9). [‘Utârid,]
- Şöyle yazdı târîhin Ferrî ‘Utârid levhe kim / Belki Bercîs-i felek ola bu hattâta mişâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 5). [‘Utârid,]

uy-: Benzemek.

- Zâra uyar mı na‘ra-i sâlûs [u] süm‘a-kâr / Tabla sürür-ı nây hem-âvâz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [uyar, -ar]
- Uydu çün nâleme süziş ile âvâz-ı ceres / Cümleye lâzım olur eyleye i‘zâz-ı ceres (Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [uydu, -dı]
- Ferrî olalı bülbül-i gül-zâr-ı tecerrüd / Mañşûra uyar nağmelerüm gâhî de şûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 6). [uyar, -ar]
- Hâṭ-ı şeb-fâmını teşbîh iderler sünbül-i çîne / Piyâz-ı telḥ-çâşnî [kim] uyar mı tu‘m-ı dârçîna (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 1). [uyar, -ar]
- Uymuş ne nâzûk ol leb-i mînâya la‘l-i nâb / Bîmâr itdi kendi gibi çeşm-i nîm-h‘âb (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 8). [uymuş, -muş]

uy-: Bir şey neyi gerektiriyorsa ona göre hareket etmek, gereğini yapmak.

- Hevâ-yı zülfine uysam ‘aceb mi / Perîşân-ter olur etvâr-ı ‘âşık (Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 3). [uysam, -sa, -m]
- Uyup semt-i hevâya kayda düşdi ihtiyârıyla / Esîr oldu gönül bir nev-resîde şûh-ı ra‘nâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9). [uyup, -up]
- Hevâsına uyup düşmen otuz kıt‘a sefâyinle / Çıkup korşanlığa küllî‘asâkirle ziyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20). [uyup, -up]

uy-: Bir kişinin dediği veya istediği gibi hareket etmek.

- Raķibe **uyma** kaçma gel beri ey şāh-ı istignā / Saña ‘āşık bulunmaz Ferrî-i şūrîde-bāl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 7*). [*uyma, -ma*]

uyan-: Uyku durumundan çıkmak.

- Göñül ki itdi der-āgūş o māhı rü’yāda / **Uyandı** bulmadı vāfir aratdı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*). [*uyandı, -dı*]

uyğun-: Yakışır, yaraşır, münasip.

- Cismümüz dūlbendini endāmına **uyğun** diküp / Ka‘be-i vuşlatda cism-i yāra ihrām eyledük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 120, Beyit 4*). [*uyğun, -*]
- Oldı melbūs-ı libās-ı defterī şad şükr ola / Egnine **uyğundur** ol hıl‘at anuñ çokdan beri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11*). [*uyğundur, -dur*]

uyu-: Uyku durumunda olmak veya uyku hâlini almak.

- Her gice hayālūñle dil-i rüşen **uyumaz** / Āvāre-i nār-ı şerer-i eymen uyumaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [*uyumaz, -maz*]
- Her gice hayālūñle dil-i rüşen uyumaz / Āvāre-i nār-ı şerer-i eymen **uyumaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [*uyumaz, -maz*]
- Her gice hayālūñ dolaşur dilde nihānī / Tārāc-ı ümīd ile gezer reh-zen **uyumaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*uyumaz, -maz*]
- Hāşiyet-i zātumda sihām olalı muzmer / Efsāne daħi olsam o sīmīn-ten **uyumaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [*uyumaz, -maz*]
- Ferrî niçe şeb cehd ile bu tāze-zemīnūñ / Tanzīri için Zihnī-i mu‘ciz-fen **uyumaz** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [*uyumaz, -maz*]
- Dil keyfiyet-i bāde-leb ile **uyumışmış** / Mey-h‘āredür ol bintü’l-‘ineble uyumışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [*uyumışmış, -mış, -mış*]
- Dil keyfiyet-i bāde-leb ile uyumışmış / Mey-h‘āredür ol bintü’l-‘ineble **uyumışmış** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [*uyumışmış, -mış, -mış*]
- Baht-ı siyehüm gibi yüze çıkdı çü haṭṭuñ / Göñlüm niçe biñ derd ü te‘abla **uyumışmış** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [*uyumışmış, -mış, -mış*]
- Hāl-i ruḥımı seyr iderek ğaflete ṭaldum / Tiryākī hemān neşve-i ḥabla **uyumışmış** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [*uyumışmış, -mış, -mış*]
- Keyfiyyet-i mey almış o meh-pāreyi şızmış / Düşmüş dizime nāz u edeble **uyumışmış** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [*uyumışmış, -mış, -mış*]
- Ben dil-şüdesin söyledüp eylerdi şeker-h‘āb / Efsāne-i Mecnūnı ‘aceble **uyumışmış** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5*). [*uyumışmış, -mış, -mış*]
- Hulyā-yı zenaḥdānın idüp dil o perīnūñ / Ma‘şūm-şifāt sīb-i reṭabla **uyumışmış** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 6*). [*uyumışmış, -mış, -mış*]
- Sa‘dī-i suḥan-dānūñ olup pey-revi Ferrî / Tekmīl idüp ol şevk u şegābla **uyumışmış** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 7*). [*uyumışmış, -mış, -mış*]

‘uyūn-ı asfivā: Temiz, samimî kişilerin gözleri.

- Ol kudūm-ı pāke niçe baş u cān ola fedā / Hāk-i pāyidür **‘uyūn-ı asfivāya** sürme-sāy (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 4*). [*‘uyūn-ı asfivā, -y, -a*]

‘uyūn-ı merdüm: İnsanın gözleri.

- Levḥaşa’l-lāh kulle-i ‘ālī-binā ṭarḥ-ı bedī‘ / Bu‘d-ı ṭāķī hīre-āverdür **‘uyūn-ı merdūme** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 1*). [*‘uyūn-ı merdüm, -e*]

uzan-: Meyletmek, yönelmek.

- Hüsni'n birağup şa'ş'a-ı āna **uzandum** / Öyle idi andum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*uzandum, -du, -m*]

‘Uzzā: *Cahiliye devrinde Arapların taptığı büyük putlardan biri.*

- Hasretüñle nakş-ı dîvāra dönüp oldum kadîd / Lât u **‘Uzzā** gibi güyā kalmadı cânım Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*‘Uzzā,*]

-Ü-

üç anbarlı: *Buharlı gemilerin icadından evvel kullanılan birinci sınıf yelkenli harp gemilerinden biri. [OTDS]*

- Düşdi baħr-i ahzara güyā **üç anbarlı** gibi / Tāk-ı ‘ulyāsı irişdi Ferriyā tā encüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 4*). [*üç anbarlı,*]

üç beş: *Birkaç tane.*

- Dün bezimde seyr eyledigüm yaşları on beş / Göñlümce güzel bir degül **üç beş** var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3*). [*üç beş,*]

üftāde: *Âşık, tutkun, düşkün.*

- Giryem ğamuñla dîde-i hûn-bāra çıkdı hep / **Üftādedür** ki rü'yet-i dîdāra çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [*üftādedür, -dür*]
- ‘Aksin meye meclisde nezâketle düşürmiş / Peymānede **üftādesine**‘arz-ı gül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*üftādesine, -si, -n, -e*]
- Rüz-ı vaşl **üftādeñe**‘îd oldı bir bālā-yı ‘îd / Hacıya zîrā şey’ olmaz hacc-ı ekberden laîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4*). [*üftādeñe, -ñ, -e*]
- Biñ zevk ile ger semt-i vaṭanda daħi olsam / Ferrî o bütün ‘aşkına **üftāde** ğarîbüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 5*). [*üftāde,*]
- Bir âfetün **üftādesidür** haylî zamāndur / Mağmum ise ma‘zûr ola hicrânla göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5*). [*üftādesidür, -si, -dür*]
- Tanzîrde pür-pîçdür erbāb-ı me‘ānî / **Üftāde** kümeýt-i diline renc pıranğa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 6*). [*üftāde,*]
- Habāb-ı bâde şanma cāma düşdi / Gören **üftādenün** çeşm-i sefidî (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 3*). [*üftādenün, -nün*]
- Tāze hem-demler yeñi **üftādeler** bulduñsa sen / Biz de peydā eyledük bir tāze cânān bilmiş ol (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4*). [*üftādeler, -ler*]
- Anı başuñçün ola redd idüp itme güm-rāh / Kātı bî-çāre vü **üftādedür** ol baħt-ı siyāh (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 3, Beyit 10*). [*üftādedür, -dür*]
- Geh mezāhirde baña cümleden a‘lā görünür / Geh o āyînede **üftāde Geh ra‘nā** görünür (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 3, Beyit 36*). [*üftāde ki, -ñ, -e*]

üftādegān: *Düşkünler, âşıklar.*

- O şüh-ı tāze-i nev-hîzi şorma baña(?) velî / Olur fütādeler **üftādegāndan** mahzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4*). [*üftādegāndan, -dan*]
- Böyle gül-ıtnet görüp **üftādegān** itdükçe āh / Gül-bün-i nāz içre ey ğonce-dehen hem-vār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [*üftādegān,*]
- **Üftādegāna** merħametün yok mıdur senün / Ey şüh fikr-i ‘ākıbetün yok mıdur senün (*Ferrî Dîvânı, Terkid-bend 2, Beyit 24*). [*üftādegāna, -a*]

ülfet: *Dostluk, ahablık.*

- Meysüz erbāb-ı dile **ülfet** ü şohbet mi olur / Dilde ‘aşk olmayacak sözde letāfet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [*ülfet,]*
- Deyrde muğ-beçegân ile budur **ülfete** dâll / Korkarum ki beni kıssîs ide bu rāz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*ülfete, -e]*
- Gâh bâde gâhî şohbet ü **ülfet** ü üns gehî / O dem revâ mı bağlana mey-hâneler rehi (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*ülfet,]*

ülfet eyle-/ ülfet it-: Yakınlık göstermek, dost olmak.

- Ferrî o büt-i dil-keş ile **eylemiş ülfet** / Beñzer ki bugün hâtır-ı yârâna toğundı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 5*). [*ülfet eyle-, -miş]*
- **Ülfet itmez** çeşm-i pür-şür [u] fiten-cüyüñla dil / Olamaz mestânelerle dâ'imâ huş-yâr yâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [*ülfet it-, -mez]*
- Yanumda benüm tîr-i kazâ künd-rev oldu / **Ülfet ideli** gamze-i fettânla gönüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2*). [*ülfet it-, -eli]*

ülfet ü şohbet it-: Konuşmak, arkadaşlık etmek, sohbet etmek.

- Şâh-bâzum çıkalum seyr idüp ‘işret idelüm / Leb-be-leb düş-be-düş **ülfet ü şohbet idelüm** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 31*). [*ülfet ü şohbet it-, -elüm]*

ülfet-i gam: Gam, kederle dostluk.

- İhtiyārîdür ğumüm-ı ğurbet ‘âşık-meşrebe / Bir büte âşüftelükden **ülfet-i ğamdur** garaž (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 2*). [*ülfet-i gam, -dur]*

ümîd/ümmîd: Umut, beklenti, arzu etme.

- Ve'l-hâşıl **ümîd** ü emel ü zevk u şafâdan / Keff-i yed idüp Ferrî-i nâ-kâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7*). [*ümîd,]*
- Benüm ol rind kim zevk-ı fenâ ħubb-ı fenâ bilmez / **Ümîd** ü bîmden âzâde hiç ħavf u recâ bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*ümîd,]*
- Ârzü vâdîlerin geçdük **ümîd** ü bîmde / Kim murâd u kâm için atmak yaqışmaz ğamumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [*ümîd,]*
- Gönül ol dil-keşinden çide-i dest-i ferâğ olduñ / **Ümîd**‘işret-gehinden ya'nî işkeste ayağ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1*). [*ümîd,]*
- Mağdemün **ümmîdi** ile ey vefâsuz rüz u şeb / Çeşmümüz pâ-mâl-i rāh-ı intizār olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [*ümmîdi, -i]*
- Vaşlı olur **ümmîdi** ile rüzede rüzî / Yandum amân âteşlere Sirozda sî rüz (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 7, Beyit 2*). [*ümmîdi, -i]*
- Budur **ümmîd** ki âşâr-ı dirâyet sende / Eşer-i rüşd ü sedâd ‘aql u kiyâset sende (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 19*). [*ümmîd,]*

ümîd it-: Umut etmek, ummak.

- Söyündi süz-ı dil farkında dūd-ı âh olup bezmde / **Ümîd itmeme** vişâlin ‘ide lâyıq micmerüm yoğdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [*ümîd it-, -me, -m]*

ümîd-i vuslat: Kavuşma ümidi.

- Geçdi mecâzî şüret-i tahkîke yüz tutup / Gitdi **ümîd-i vuslat** ile bezm-i vağdete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 4*). [*ümîd-i vuslat,]*

ümm: Anne.

- Dil mäder-i fikr ile hemân olmada meşgûl / 'İsâ gibi **ümmi** birağup meyl-i eb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*ümmi, -i*]
- Ümm ü âbâyı selb idüp dilden / Dâder ü ihve neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 4*). [*ümm, -i*]

ümm-i 'anâsır: "Dört unsur" olarak bilinen hava, su, ateş, toprak.

- Dağıla gelmiş **ümm-i 'anâsırdan** 'âşıkum / Her lâle-rûya meyl-i dilüm 'âşıkânédür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [*ümm-i 'anâsır, -dan*]

Ümm-i Dünyâ: Dünyanın annesi, Kahire.

- Kapudan-ı zafer rehber alup bir emr-i sultânı / Taşarruf itdi bir ferd Kâhramân-vâr **Ümm-i Dünyâyı** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 16*). [*Ümm-i Dünyâ, -y, -ı*]

ümmîd ü bîm-i lutf u kahr: Lütuf ümidi ve kahr korkusu.

- **Ümmîd ü bîm-i lutf u kahr** eylemişdi bend / Turfe-belâ-yı rind bu havf u recâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 4*). [*ümmîd ü bîm-i lutf u kahr, -i*]

ümmîd-i behîst: Cennet ümidi.

- Ne düzağ için bîm ü ne **ümmîd-i behîstdür** / Hîç havf u şegâf eylemezüm mâtem ü sûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 4*). [*ümmîd-i behîst, -dür*]

ümmîd-i 'îd eyle-: Bayramı ümit etmek.

- 'îd-ber-'îd olsa 'âlem eylemem **ümmîd-i 'îd** / Rûze-dâr-ı fûrkat-i yârum benüm nevmîd-i 'îd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*ümmîd-i 'îd eyle-, -me, -m*]
- Ferriyâ nâ-mahrem-i şādî-i kām u maṭlabum / 'îd-ber-'îd olsa 'âlem eylemem **ümmîd-i 'îd** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [*ümmîd-i 'îd eyle-, -me, -m*]

ümmîd-i mey-i la'li: Lal taşına benzeyen kırmızı dudağın şarabının ümidi.

- **Ümmîd-i mey-i la'li** ile 'âşık-ı zâruñ / Ammâ cigeri 'aşk ile biryân olacaqdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [*ümmîd-i mey-i la'li, -i*]

ümmîd-i nîm-girişme: Sevgilinin nazlı, kaçamak bakışının ümidi.

- **Ümmîd-i nîm-girişme** vü bîm-i tegâfûli / Ferrî cihânda havf u recâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 5*). [*ümmîd-i nîm-girişme, -i*]

ümmîd-i vaşl: Kavuşma ümidi.

- Âşüftegân-ı fûrkatüñ **ümmîd-i vaşl** ile / Şayd-ı şikâra cümlesi âvâre çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*ümmîd-i vaşl, -i*]
- 'Ahd-i kemmün ile cânân 'âşıkâna şimdilik / Bi'z-zarûr **ümmîd-i vaşla** va'd-i ferdâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 6*). [*ümmîd-i vaşl, -a*]

ümmîd-vâr-ı vuşlat-ı dāmân-ı sāhil: Kıyı eteğine kavuşmayı ümit eden.

- Nîm-iltifât-ı gamze-i sehḥâra vâsılum / **Ümmîd-vâr-ı vuşlat-ı dāmân-ı sāhilüm** (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 16*). [*ümmîd-vâr-ı vuşlat-ı dāmân-ı sāhil, -üm*]

üns: Yakınlık, ahbaplık.

- Gâh bâde gâhî şöhet ü ülfet ü **üns** gehî / O dem revâ mı bağlana mey-hâneler rehi (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [üns,]

üns-â-üns it-: Samimi davranmak, sıkı dostluk kurmak.

- Bezm-i nâ-şüste-i dūnāna **idüp üns-â-üns** / Beni baht itmiş idi semt-i erāzilde sefîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 9). [üns-â-üns it-, -üp]

üns-â-üns-i ʿişret: İçki meclisinin sıkı fıkı muhabbeti.

- Tebessüm-rîz elmās-ı nigāhuñ şevkle erzān / O **üns-â-üns-i ʿişret**den berî ey husrev-i hūbān (Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 2). [üns-â-üns-i ʿişret, -den]

ünsiyet-āmüz: Ahbaplık, dostluk öğretene.

- Geh zevk-ı hayālūñle şehā **ünsiyet-āmüz** / Geh fikr-i firākuñla olup şahş-ı yabānî (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 58). [ünsiyet-āmüz,]

ünsivvet: Dostluk, yakınlık.

- Görmemişken ilf ü **ünsiyyetde** takşîrūñ senūñ / Kim umardı katlūme ikdām şemşîrūñ senūñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 2). [ünsiyyetde, -de]

ürd-i behişt: Nisan ayı.

- İrişüp **ürd-i behişt** ile rebîʿ-i cān-fezā / Rubʿ-ı meskūnı behişt-āsā idüp gül-zār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [ürd-i behişt,]

üst: Bir şeyin yukarı bakan yüzü, yüzey.

- Haṭ geldi ruh-ı yāra diyü itme te'essūf / Mūrān şeker **üstine** cem' olsa ne māni' (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]
- Aṭlas-ı sebz eyledi naṭʿ-ı zemīni çün bahār / **Üstine** rengin çiçekler işledi yek-bār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8). [üstine, -i, -n, -e]
- Sūre-i Nūr **üstine** yazmış kader kâtibleri / Ben kıyās itdüm ki ve'l-leylî kelāmu'l-lāhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]
- Gāyetle yakışmış didiler rüyına lihye / Elbet yaraşur şevb-i sefîd **üstine** semmūr (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]

üst: Vücut, beden.

- Cānā kümeýt-i sāgarı at sürme **üstüme** / Başdurma rahş-ı bāriqa-reftārı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [üstüme, -üm, -e]

üst: Öz, kişilik.

- Gerçi vādî-i rezāletde baş egdürmedi Hāk / **Üstüme** eylemedi menn-i esāfil taḥmîl (Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 10). [üstüme, -üm, -e]

üstād: Hoca, öğretmen.

- Ferrî gibi hâllâk-ı suhan tâze-edâyuz / Tab'ı sebağ-ı müşkile **üstâd** iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*üstâd,]*
- 'İlm ü hüner mu'tâdîdur hep cümleñüñ **üstâdîdur** / Mülk-i suhan Bağdâdîdür gūyâ ki Rūhî-i 'alîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13*). [*üstâdîdur, -i, -dur]*
- Tîr-i müje-i fitnessi bir kâfir ü kâtil / Maзмün-ı tegâfulde katı gamzesi **üstâd** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 12*). [*üstâd,]*

üstâd: Hoca, öğretmen. II Usta şair.

- Tuhağ-efşân olup âfâka hâmem intişâr itmez / Kūmâş-ı tâze-ma'na ile **üstâd** iftihâr itmez (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 14*). [*üstâd,]*

üstâd-ı küll: Birçok şeyi çok iyi bilen.

- Neş'et daği mümtâzdur şahbâz-ı hoş-pervâzdur / Her ne dinilse azdur **üstâd-ı küll** mişl-i 'adîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*). [*üstâd-ı küll,]*

üstâd-ı maзмün-perver: Mazmunlar meydana getiren üstat. (bk. üstâd).

- Gerçi fenn-i şi'r ile **üstâd-ı maзмün-perverüm** / Böyle maҳzûn mı olur her eyleyen tîmâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 36*). [*üstâd-ı maзмün-perver, -üm]*

üstâd-ı selef: Önceki yaşamış, yerine geçilen üstat.

- Ben kulun da bir yetişdüm bâğ-ı 'irfân içre kim / Gül gibi başında **üstâd-ı selef** yer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18*). [*üstâd-ı selef,]*

üstüne ditre-: Bir kimseye ilgi ve özen göstermek.

- O gül-i naҳveti açılmasun örter yatarum / Degmesün bād-ı harîf **üstüne ditrer** yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1*). [*üstüne ditre-, -r]*

üstüne gel-: Üstüne yürümek, saldırarak gibi yapmak.

- Ceyş-i huṭûṭı göstericek tîğ-ı hâcibi / Şandum ki kâfir **üstüne geldi** suyûfla (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 2*). [*üstüne gel-, -di]*

üstüne düş-: Bir kimseyle veya bir şeyle çok ilgilenmek.

- Teklîf-i vaşla **üstüne** pek çok da **düşmedüm** / Şâhum mürüvvet eyler iseñ o saña düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 7*). [*üstüne düş-, -me, -düş, -m]*

üstüne düşme-: Üstüne vazife olmamak, ilgilendirmemek.

- Evzâ'-ı gayrı çekme senüñ **düşmez üstüne** / Yārân olunca ḥaml idüp ol bārı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*). [*üstüne düş-, -mez]*

üstür-i kām: Arzu, istek devesi.

- Kays-ı hevese çekdürürüz **üstür-i kāmı** / Endîşemüzüñ Leylîsi hem-maҳmilümüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4*). [*üstür-i kām, -ı]*

üstüvâr: Sağlam, dayanıklı.

- Ben fīgān itdükçe istīgnāsı efzūn olmada / Mülket-i fitne raşīn ü **üstüvār** olmağdadur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 52, Beyit 2*). [*üstüvār,]*

üzengi: Eyerin iki yanında asılı olan ve ata binerken ayakla basılan altı düz demir halka.

- Çık keskin **üzengiyle** rakībi ata çignet / Tutdurma ayak baş ki rikābūnda el olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 4*). [*üzengiyle, -y, -le]*

üzre: Üzerine, üstüne, üzerinde, üstünde.

- İtme zūlfūn rūyuñ **üzre** sevdigüm her-bār bār / Ol sebeble ‘aşıka gösterme ey gaddār dār (*Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 1*). [*üzre,]*
- Zīr-i lebde kātīb-i kudret idüp ta‘līk haṭ / Şafḥa-i la‘l **üzre** şan tahrīrce-i yāḳūt olur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 2*). [*üzre,]*
- Pā-māl-i ‘aşkuñ **üzre** o zūlf-i dü-tā düşer / Şehdūr olur ki farkına zıll-ı Hümā düşer (*Ferrī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 1*). [*üzre,]*
- Gezdürse ḥālī nokṭa-i vehm **üzre** biñ sene / Seyr-i serī‘i böyledür ‘aşkuñ çalış budur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 3*). [*üzre,]*
- Şeb-i fūrkatde fikr-i gamze cismüm dāğ dāğ itdi / Sipih-r-i sīnem **üzre** şubḥa kalmış aḥterüm vardur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 67, Beyit 2*). [*üzre,]*
- Bürka‘ cemālī **üzre** çü fānūs-ı şem‘dür / Rū-püş-ı rüyı vāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 3*). [*üzre,]*
- Gözden geçüre seyl-i bedī‘i diyü Ferrī / H‘āce o buti cüy-ı mecāz **üzre** pül itmiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 99, Beyit 5*). [*üzre,]*
- O haṭ ki rü-nümādur ṭal‘at-ı pākinde ḥāl **üzre** / Yamandur ḥāl-i ‘uşşākı kalırsa öyle ḥāl **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 1*). [*üzre,]*
- Görinür geh görünmez büse virmez hiç ele girmez / Hemān bir şüret oldı şanki fānūs-ı ḥayāl **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 2*). [*üzre,]*
- Remīde itme tār-ı zūlfūne düşdi dil-i zārüm / Şehā bir murğ-ı zīrekdür ki konmuşdur nihāl **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 3*). [*üzre,]*
- Garībūndür esīrūndür kuluñdur derd-mendūndür / Şehā ‘atf-ı nigāh eyle bu zār-ı pür-melāl **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 6*). [*üzre,]*
- Rakībe uyma kaçma gel beri ey şāh-ı istīgnā / Saña ‘aşık bulunmaz Ferrī-i şūrīde-bāl **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 172, Beyit 7*). [*üzre,]*
- Ol gedā-yı pür-vaḳār-ı bī-ğurūrum murğ-ı dil / Kāf-ı naḥvet **üzre**‘Ankā gibi ārām itmedi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 2*). [*üzre,]*
- Ne çāre ben de bir ‘aşfūr-ı nā-çāra mişāl oldum / Ta‘azzum öğredürken himmetüm Kāf **üzre** ‘Ankāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 7*). [*üzre,]*
- Bu da melḥūzđur kim ṭab‘-ı pāk-ı ḥazret-i memdūh / Zārāfet **üzre** mecbūl olmağın ĩrāş ide lāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 27*). [*üzre,]*
- Sıdık ile du‘ā it ki icābet demī geldi / Çarḥ **üzre** sürüşān heme āmīn-künāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 24*). [*üzre,]*
- Gül midür bu gonce-i bağ-ı tebessüm mi k’olur / ‘Aks-i ḥandī ile taşvīr **üzre** naḳş-ı ḥār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 4*). [*üzre,]*
- Kuşluk uyḥusındadır gül-pister **üzre**‘andelīb / Bī-nevādur diyü erken itmesün bīdār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 16*). [*üzre,]*
- Her nihāl-i tāzei **üzre** bulur şad sūnbüle / Olmasaydı sūnbül-i fettān gibi ṭarrār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 25*). [*üzre,]*
- Şīrde Nef‘ī vü inşāda iderse Veysī lec / Taḥt-ı nazm u şadr-ı neşr **üzre** idüp ihḳār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 30*). [*üzre,]*
- Bu demler şurṭa-i tevḥīk-i Rabbānī vezān **üzre** / Mūsā‘id rüzgār esdi gürūh-ı baḥriyān **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 1*). [*üzre,]*
- Temevvüc itdi Baḥr-i Kulzüm-i eltāf-ı sulṭānī / Ki bir dürr-i yetīmi itdi ārāyiş cihān **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 2*). [*üzre,]*
- O şāh-enşāh-ı deryā-dil ki ṭab‘-ı menba‘-ı iḥsān / Mecārī-i şerīf-i müste‘iddān-ı zamān **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 3*). [*üzre,]*
- Ḥudā eyyām-ı ‘ömr-i şevketin pür-āb [u] tāb itsün / Ki āb-ı tīgını şabb ide fark-ı düşmenān **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 4*). [*üzre,]*
- Kapudan eyledi deryāya bir zāt[ı] vezāretle / İder İskender-āsā cüst [ü] cū āb-ı revān **üzre** (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 5*). [*üzre,]*

- Semiyy-i sıbt-ı şānī ḥāzret-i düstūr-ı ‘ālī-şān / Dü dest-i cūdını tercīḥ iderler baḥr u kān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [üzre,]
- Olunca yümn ü ikbāl ü şerefle zīb-i tersane / Gümüş Şuyı gibi altun ağıttı bî-kesān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [üzre,]
- Yem-i mevvāc-ı cān-baḥş [u] ‘aṭāsı āb-ı Hızır-āsā / Ḥayāt-ı tāze īrās eyledi cān-ı cihān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8*). [üzre,]
- ‘Utārid böyle yazmış tā ezelde nām-ı nāmīsin / Anuñ mā-i zeheble Levḥ-i Maḥfūz-ı beyān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9*). [üzre,]
- Mü‘eyyed rāyet-i iclālī seyf-i kātı‘ı manşūr / Şuyın buldurdı baḥt u ṭālī‘i hep aḥterān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [üzre,]
- Mukārin şems ile necm-i sa‘īdi Ferḫādān-āsā / Sa‘ādetle olaldan burc-ı ābīde kırān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [üzre,]
- Donanma-yı hümāyūna o güne virdi ārāyiş / Ki her bir zevraḳı tercīḥ olundu şāhidān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [üzre,]
- Bakılma şüret-i temkīnine her biri kūh-endām / Velīkin sūr‘atı berḳ-i bürūka imtiḥān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [üzre,]
- Çıḳup cümle süfün yelken açınca rüy-ı deryāya / Per açdı güyiyā Sîmurḡ [u] ‘Ankā āşiyān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17*). [üzre,]
- İnāre eyleyince sū-be-sū ṭop-ı ‘adū-kūbī / Şadāsı der-‘aḳab irişdi gūş-ı düşmenān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18*). [üzre,]
- Teveccūḥ eyledi Baḥr-i Sefīde ‘izz u devletle / Hülūs-ı şıdk ile dergāḥ-ı Rabb-ı Müste‘ān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [üzre,]
- Girüp körfezlere göz göre īşāl-i muzād itmiş / ‘Ale’l-‘amyā taşallut [itmiş] iken keştiyān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*). [üzre,]
- Düşürdi pīş-i bāda yelkovan-āsā o düşmānı / Girīzān oldu dūnbāle kedū baḡlu segān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [üzre,]
- Düşünce güllerle kelleler zevraḳlara yir yir / Topa tutulmuş ol maymuna döndi ḥavf-ı cān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [üzre,]
- Rızā-yı padişāhı eyleyüp ikbāl ile taḥsīl / Teferruḳ eylemiş bu şüret ile ḳahramān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29*). [üzre,]
- Bu sūri gūş idince ṭurmadum andan ayaklandum / Bula düşdüm gelüp dergāḥına bād-ı vezān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31*). [üzre,]
- Murādum intisāb ile derinde bende olmakdur / Ḳabūl eyler ise şaff-ı nī‘āl-i bendegān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*). [üzre,]
- Girībān-ı dili taḥlīş iderdüm dest-i ḡurbetden / Du‘ā-yı devletin vird eyleyüp semt-i lisān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33*). [üzre,]
- Şaf-ārā āşaf-ı zī-şān u manşūr-ı livāsın sen / Muzaffer tīḡ-i ḳahruñ düşmen-i düzaḡ-mekān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [üzre,]
- Kemāl-i re‘fet ü rahmuñla ey düstūr-ı ‘ālī-şān / Nigāḥ-ı ‘aṭıfet kıl bu ḡarīb ü nā-tüvān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [üzre,]
- Felek ber-geşte itdi şüret-i sāmānı cevır itdi / Efendim sen mürüvvet kıl bu ‘abd-i nūkte-dān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [üzre,]
- Eger hoş-ḫāl olaydum böyle mi eylerdüm evşāfın / Dizerdüm dürr ü cevher ḥāme-i mu‘ciz-beyān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [üzre,]
- Tutam igr-n-i şerīfūñle bir az faḥriyye vādīsın / Ḳadīmī de‘b olan nazm-āverān ü şā‘irān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [üzre,]
- İki āb-ı revāndur şī‘r ile inşā-yı pākīzem / Feşāḥatla belāḡat semtine cārī cihān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43*). [üzre,]
- Göreydi münşe‘ātum dürr-i ‘Abdu’l-lāḥ-ı Mervārīd / Ferā‘id gibi ārāyiş iderdi ḥırz-ı cān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44*). [üzre,]
- Zemīn-i ṭāb‘-ı pākūm içre buldum ma‘den-i inşā / Geçersem çok degüldür Kānī-i āḫır zamān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45*). [üzre,]
- Yeter pür-gülüḳ ile eyledüñ taşdı‘ ey Ferrî / Hülūsī dilde ārāyiş du‘āsın kıl zebān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46*). [üzre,]
- Bu baḥr-i aḡdar-ı eflāk-ı ‘ulvī içre ṭurdıḳça / Muşanna‘-kārī-i keşti-i māḥī bād-bān **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 47*). [üzre,]
- Cevānlıḳda beni ol nevesīde itdi ḫayfā pīr / Şaḳılmış arz-ı Rūm **üzre** şanursuñ fülful-i Keşmīr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 2*). [üzre,]
- Melāmet birle şeh-rāḥ-ı cünün **üzre** şehīr olma / Büt-i dānāyı ṭut ḫayvān-menişle cāy-gīr olma (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 4*). [üzre,]
- Eger ki şāḥ-bāz-ı rāyına fermān eyleyse / Bir ednā himmet ile şayd ider Ḳāf **üzre** ‘Anḳāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 3*). [üzre,]

üzre: Hâlde, durumunda, hâlinde, durumunda.

- O haþ ki rü-nümâdur tal'at-ı pâkinde hâl üzre / Yamandur hâl-i 'uşşâkı kalırsa öyle hâl **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1*). [üzre,]
- Gelüp bezme açılmazsuñ mey içmez hem-dem olmazsuñ / Nedür hâlün efendim böyle dâ'im infî'âl **üzre**(*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 4*). [üzre,]
- Yine fitne görindi şûriş-i haþla 'ızâruñda / Bu günler padişâhum mülk-i hüsnuñ ihtilâl **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5*). [üzre,]
- Çarh da tāsı tarağı ğayrı kaldursın meger / Mihr ü mäh ile ta'azzum **üzre** tāslar gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [üzre,]
- Bu demler şurta-i tevfiķ-i Rabbânî vezân **üzre** / Müsâ'id rüzgâr esdi gürüh-ı bahriyân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [üzre,]
- Döner fevz ü zaferle yâr-i tevfiķ u nuşretle / Eger ki Mâverâ'ü'n-Nehr gitse 'izz u şân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [üzre,]
- Muḥâzât iddi'âsın idemez bâd-ı şabâ olsa / Hevâsın bulsa andan daḥi pîş-revdür 'ayân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [üzre,]
- Şirâ'landurdi hep cümle mühimmâtın idüp tekmîl / O düstür-ı mekârim-pîşe çün oldu devân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [üzre,]
- Hevâsına uyup düşmen otuz kıt'a sefâyinle / Çıkup korşanlığa küllî'asâkirle ziyân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20*). [üzre,]
- Yetişdi ol ḥidîv-i Kâhramân-'unvân şalâbetle / İçürdi âb-ı tîĝin düşmene şâhib-kırân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22*). [üzre,]
- Girîz-ġâh olmayup ġarķ olacaĝın cezm idüp der-hâl / Dutup hep cümlesi yelken kürek geldi emân **üzre**(*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [üzre,]
- Alındı ḥavza-i teşḥîre bunca keştî vü düşmân / Taĝıldı 'âleme bu fevz ü nuşret râyġân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [üzre,]
- Bunuñ gibi zafer-yâb olmamış eslâfî 'âlemde / Tevârîḥ-i selef hep cümlesin almış beyân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [üzre,]
- Çeküp şalb eylemiş ser-gerdelerden babafingoya / Girince âsitân-ı şâh-ı devrâna bu şân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [üzre,]
- O hengâm-ı meserretde beni dūr eylemedi çarḥ / Diyâr-ı Erzen-i Rûma kadar atdı devân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [üzre,]
- Vezîrâ Baḥr-i 'Ummân-kadr u kulzüm-cüd u bezm-ârâ / Felek bir şandal olmaz baḥr-i luṭfunda gümân **üzre**(*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [üzre,]
- Telâş-ı gurbet ü fikr-i me'ûnet bî-şu'ûr itdi / Bu günler gül-şen-i ṭab'um bu hâl ile ḥazân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*). [üzre,]
- Dilüm bir münceîlî âyîne-i 'âlem-nümâdur kim / Görinür şüret-i ilhâm şî'rümde 'ayân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [üzre,]
- Reh-i nâ-refteyi baḥr-i dilümde bendeñüz buldum / Suḥan-dân-ı selefden olmuş ol vâdî nihân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42*). [üzre,]
- Ola ikbâl ü 'ömr ü devlet ü iclâl ile dâ'im / Umûrında muvaffâķ ola baḥr u berde şân **üzre** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 48*). [üzre,]

-V-

vâ-beste: Bağlı.

- Huftedür zilletde baḥtım himmete **vâ-bestedür** / Dise luṭfuñ olur idi ṭâlî'um bîdâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 40*). [vâ-bestedür, -dür]
- Re'fet-i zâtuñâ **vâ-bestedür** ancak bu ḥuşuş / Bâb-ı cüduñda ḥuşuşiyetüm olmaz ta'tîl (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 23*). [vâ-bestedür, -dür]

vâ-beste ol-: Bağlanmak.

- Kıymaķda tekâsül mi ider ol büt-i lâ-ķayd / Zünnârına **vâ-beste** Mesîḥâ daḥi **olsa** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4*). [vâ-beste ol-, -sa]

vâ-beste-i derd ü ğam u âlâm: Elemler, gam ve derde bağlı.

- Mey-ḥvāre-i gök kanzil-i şahbā-yı firākum / Hicrān ile **vā-beste-i derd ü ğam u ālām** (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 50*). [*vā-beste-i derd ü ğam u ālām,]*

vā-beste-i der-gāh-ı rızā: Allah'tan gelen her şeyin kabul edilmesi esasına dayanan dergāha bağlı.

- Vāreste-i kayduz heves-i her dü cihānda / Ferrī gibi **vā-beste-i der-gāh-ı rızāyuz** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 92, Beyit 5*). [*vā-beste-i der-gāh-ı rızā, -y, -uz]*

vā-beste-i kām: Arzuya bağlı.

- Himmetüm bir dem beni **vā-beste-i kām** itmedi / Himmet için kadd-i istignāmı hīç lām itmedi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 1*). [*vā-beste-i kām,]*

vā-beste-i vādī-i evhām it-: Evham vadisine bağlamak.

- Ḥamd ola ki merd ü nā-merdden beni fikr-i kerem / Zūll ile **vā-beste-i vādī-i evhām itmedi** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 190, Beyit 3*). [*vā-beste-i vādī-i evhām it-, -me, -di]*

va'd: Cennetle müjdeleme.

- Zālīm kanı maḥfice olan **va'd** [u] va'īdūñ / Şad ḥayf u dirīġ eylemedūñ 'ahdini incāz (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 31*). [*va 'd,]*

va'd: Vaat, bir işi yerine getirmek için verilen söz.

- **Va'duñ** ey şūḥ baña va'de-i kemmūn gibidür / Dil-i bī-çāre bilirken yine memnūn gibidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 1*). [*va 'duñ, -uñ]*
- Eyledük sāķī-yi keç-devr ile peymān velī / İtmez ifā-yı 'ahid **va'de** dōnekdür biliriz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 78, Beyit 4*). [*va 'de, -e]*

va'd eyle-: Vaat etmek, söz vermek.

- Vişāl ü būseler **va'd eyledi** ammā inanmazdum / O gice meclis-i meyde olan peymāna aldandum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 2*). [*va 'd eyle-, -di]*

va'de-i bezm-i vişāl: Kavuşma meclisi vaadi.

- **Va'de-i bezm-i vişālünde** şafā-yāb eyle / Ḥacerü'l-Esved [ü] Merveyle Şafā ḥürmetine (*Ferrī Dīvānı, Gazel 171, Beyit 6*). [*va 'de-i bezm-i vişāl, -üñ, -de]*

va'de-i dil-dār-ı her-cāī: Sözünde sebat etmeyen sevgilinin vaadi.

- **Va'de-i dil-dār-ı her-cāī** gibi yoġ itdi çarḥ / Bir neşāt aḥz eylemişdik 'ālem-i tecrīdden (*Ferrī Dīvānı, Gazel 155, Beyit 4*). [*va 'de-i dil-dār-ı her-cāī,]*

va'de-i ferdā: Bir şeyi yarın, gelecekte gerçekleştirmek üzere söz verme.

- Kānī' piyāz **va'de-i ferdāñ** olursa da / Rindān için nevāle hem olmuş hem olmamış (*Ferrī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 6*). [*va 'de-i ferdā, -ñ]*
- Keşf idüp derd-i nihānın nice Ferrī söylesün / **Va'de-i ferdā** ile mümkün mi gönlin eylesün (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 3, Bend 5*). [*va 'de-i ferdā,]*

va'de-i kemmūn: Kimyon vaadi. (bk. Ahd-i kemmūn).

- Va'duñ ey şüh baña **va'de-i kemmün** gibidür / Dil-i bî-çäre bilirken yine memnün gibidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [va'de-i kemmün,]
- Vaşında da olsam n'ideyüm 'ahdi hep 'arküb / Güftârî dürüg sözleri hep **va'de-i kemmün** (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22*). [va'de-i kemmün,]

vādî: Arazi, yol, alan.

- Pür-vecd ü veleh baħr-i melâmet dilimüzdür / Tecrîd ü fenâ **vādîsi** sâhillerimüzdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*). [vādîsi, -si]
- Ârzü **vādîlerin** geçdük ümîd ü bîmde / Kim murâd u kâm içün atmak yaqışmaz gâmunuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [vādîlerin, -ler, -i, -n]
- Şefîkum Zihniyi buldum mecâzî tay idüp gitmiş / O **vādîlerde** Ferrî ben daħi püyân içün geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 8*). [vādîlerde, -ler, -de]
- O **vādîyi** idüp ben daħi istiṣhâb u istiḥsân / Kümeyt-i hâmeyi şaldum o süy-yı neşve-baḥşâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [vādîyi, -y, -i]
- Reh-i nâ-refteyi baħr-i dilümde bendeñüz buldum / Suḥan-dân-ı selefden olmuş ol **vādî** nihân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42*). [vādî,]
- Tutam izn-i şerîfuñle bir az fahriyye **vādîsin** / Kādîmî de'b olan nazm-âverân ü şâ'irân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [vādîsin, -si, -n]

va'd-i dürüg: Yalan vaat.

- Düşdük telâşa **va'd-i dürüğüyla** bir mehûñ / Her şeb ḥayâli tâ be-seher koynumuzdadur (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 5, Beyit 1*). [va'd-i dürüg, -i, -y, -la]

va'd-i ferdâ: Bir şeyi yarın, gelecekte gerçekleştirmek üzere söz verme.

- 'Ahd-i kemmün ile cânân 'âşıkâna şimdilik / Bi'z-zarûr ümmîd-i vaşla **va'd-i ferdâ** istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 6*). [va'd-i ferdâ,]

va'd-i sohbet: Sohbet sözü, vaadi.

- Vuşlat deminde çizmesin ol dil-rübâ kenâr / Ferrîye **va'd-i şöbeti** būs u kenârlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [va'd-i şöbet, -i]

va'd-ı vişâl: Kavuşma vaadi, sözü.

- **Va'd-ı vişâle** şâhib-i evvel yazılmışum / Ey şüh-ı 'aşkum ol ḥabere mübtedâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [va'd-ı vişâl, -e]

vādî-i Bahâyî: Bahâyî'nin yolu. II Bahâyî: Bahâyî Mehmed Efendi (d. 1601/1010 - ö. 1654/1064), divan şairi, şeyhülislam. [TEİS]

- Bu tarz-ı tâze ile Ferrîvādî-i Bahâyîde / Ser-â-pâ ğıbtâ-keş erbâb-ı isti'dâd n'eylersin (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 5*). [vādî-i Bahâyî, -de]

vādî-i gird-âb: Girdabın oluştuğu yer.

- Hüy-gerde iken çâh-ı zenaḥ seyri de lâzım / Baħr-ı 'araķuñ **vādî-i gird-âbı** görülsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 4*). [vādî-i gird-âb, -ı]

vādî-i maḥabbet: Aşk vadisi.

- **Vādî-i maḥabbetde** alıṣ süz u güdâza / İnsân iseñ ol âteş-i 'aşkuñ kaķnūsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 3*). [vādî-i maḥabbet, -de]

vādī-i ma'nā: Hakikat vadisi.

- Zāhirde olup zümre-i ensābla maḥlūt / Fāriğ-şüdeyüm **vādī-i ma'nāda** ġarībüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 4). [vādī-i ma'nā, -da]

vādī-i nādānī: Cahillik vadisi.

- Müriş-i iflās oldı ma'rifet āḥir baña / **Vādī-i nādānī** ignā eyledi cāhilleri (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 17). [vādī-i nādānī,]

vādī-i rezālet: Rezalet vadisi.

- Gerçi **vādī-i rezāletde** baş egdürmedi Hāk / Üstüme eylemedi menn-i esāfil taḥmīl (Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 10). [vādī-i rezālet, -de]

vādī-i tecrīd: Dünyaya ait her şeyden el çekilen vadi.

- Bülbülüm pervāne-fiṭrat **vādī-i tecrīdde** / Kim şerār-ı eyem-i 'aşk oldı dā'im gül-şenüm (Ferrī Dīvānı, Gazel 141, Beyit 3). [vādī-i tecrīd, -de]

vāfir: Çok, haddinden fazla.

- Göñül ki itdi der-āğuş o māhı rü'yāda / Uyandı bulmadı **vāfir** aratdı yatdı bu şeb (Ferrī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 3). [vāfir,]
- Pek ḥatā itdük gice şeytāna uyduk ḥāşılı / Ol melek-sīmāya Ferrī **vāfir** ibrām eyledük (Ferrī Dīvānı, Gazel 120, Beyit 5). [vāfir,]

vaḥdet: Bütün yaratılıştā kendisinden başka bir varlık bulunmayan Allah'ın varlığının bir ve tek olması, Allah'ın varlıktaki birliği.

- Eger 'irfān ile ta'rīf olunsa zāt-ı ma'rūfuñ / Kemā-hī bildürürdüñ **vaḥdeti** Zü'n-nün-ı Şan'āya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 33). [vaḥdeti, -i]

vaḥdet-āşinā ol-: Allah'ın birliğinden haberdar olmak.

- **Olmaz** firīb-i çeşm ü nigeḥ **vaḥdet-āşinā** / 'Ankā şikār-ı şāhīn ü şāh-bāz olur mı hīç (Ferrī Dīvānı, Gazel 21, Beyit 2). [vaḥdet-āşinā ol-, -maz]

vaḥdet-i eşyā: Mevcudatın birliği.

- Ferriyā semt-i Sezāide ne var olsam devān / **Vaḥdet-i eşyāda** zann ile gümān olmaz baña (Ferrī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 5). [vaḥdet-i eşyā, -da]

vaḥset: Yabanilik.

- A zālīm bī-terāḥḥüm bī-mürüvvet kāfir-i naḥvet / Ne bu **vaḥset** kaçarsuñ 'aṭf idersuñ vaşlı ferdāya (Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 15). [vaḥset,]
- Ey ġonce-i naḥvet ne bu **vaḥset** ne kaçarsıñ / Yābāna baḳarsıñ (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 2). [vaḥset,]

vaḥset: Korku, dehşet.

- Bu cevri ü **vaḥset** tā-be-key bu vaz'-ı dehşet tā-be-key / Şemşīre ruḥşat tā-be-key kıldı beni çāk ü dü-nīm (Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 33). [vaḥset,]

vahy: Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi.

- İslâ-i mu'ciz-makâlüm Cebrâ'il-i fikretüm / **Vahy** ile dil sidresinden Ferrî nâzildür baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [vahy,]

vahy-i kudsî: Mukaddes vahiy.

- Yoḥsa ol şâ'ir-i âyîne-dilüm pür-şaykal / **Vahy-i kudsî** gibi 'aks itmede sırr-ı Cibrîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 25). [vahy-i kudsî,]

va'îd: Cehennemle korkutma.

- Zâlim kanı maḥfice olan va'd [u] **va'îdüñ** / Şad hayf u dirîğ eylemedüñ 'ahdini incâz (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 31). [va'îdüñ, -üñ]

vâ'iz: Vaaz eden, dinî, nasihatler veren kimse.

- Âyîneçilik itme 'akâ'idde de **vâ'iz** / Bul şüretini söyle ki Mir'ât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 2). [vâ'iz,]

vâ'iz-i zerrâk: İkiyüzlü vaiz.

- Mey-gede iskemlesinde mesti kimdür ağladan / Kürsîlerde **vâ'iz-i zerrâkı** kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 3). [vâ'iz-i zerrâk, -ı]

vak'a-i Fir'avn u Mûsâ: Hz. Musa ve Firavun'un vakası.

- Talup hammâm-ı Fir'avna niçesi daḥi ğarḳ oldu / Güzel andurdı ḥaḳḳâ **vak'a-i Fir'avn u Mûsâyı** (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 8). [vak'a-i Fir'avn u Mûsâ, -y, -ı]

vakâr: Ağırbaşlılık, haysiyetli ve şerefli olma.

- Ol faḳîrüm **vakârdur** kârum / Kibr ile naḥve neydügin bilmem (Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 2). [vakârdur, -dur]

vakf-ı derd ol-: Dert çekmek, dert sahibi olmak.

- Tâ-key ki **vakf-ı derd ola** Ferrî-i nâ-murâd / Ey zâr-ı şubḥ-gâḥ eṣerüñ yok mıdur senüñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [vakf-ı derd ol-,]

vakf-ı deyr-i hüsn ol-: Güzellik kilisesine adanmak, tahsis edilmek.

- **Vakf-ı deyr-i hüsnüñ oldu** şabr u sāmānum Tanaş / Çarḥa çıḳdı rûḥ-ı 'İsâ gibi efḡānum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [vakf-ı deyr-i hüsn ol-, -üñ-üñ, -dı]

vakf-ı haber: Haber sahibi, haber alan.

- Ol pâdişeh-i kişver-i bî-ğāye-i hüsnüm / Yaḳub gibi Yûsuf daḥi **vakf-ı haberümdür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [vakf-ı haber, -üm, -dür]

vakf-ı humâr eyle-: İçki sonrası duyulan baş ağrısının tesiri altında tutmak.

- Çünkü rind-i ser-keşi **vaḳf-ı ḥumār eyler** sebū / Būse-dādī-i zemīn-i i'tizār eyler sebū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 160, Beyit 1*). [*vaḳf-ı ḥumār eyle-, -r*]

vaḳf-ı semt-i ḥumār ol-: Sersemlik semtinde durmak.

- Ser-sām itdi dilleri afyon u berş ü beng / Ez-cümle **vaḳf-ı semt-i ḥumār oldu** şūḥ [u] şeng (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 3*). [*vaḳf-ı semt-i ḥumār ol-, -d*]

vaḳf-ı veleḥ: Şaşırıp kalma.

- Ferrī yolunda **vaḳf-ı velehdür** didüm didi / İşte bu daḥi farṭ-ı yalanuñ durur senüñ (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 7*). [*vaḳf-ı veleḥ, -dür*]

vāḳı'a: Rüya.

- Vāḳi' diyü ol **vāḳı'aya** gerçek inandum / 'Aşk ile yalandum (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 2*). [*vāḳı' aya, -y, -a*]

vāḳı'a: Hakikaten, gerçekten.

- Zihnī-i rind-i hoş-edā tāze-edādur **vāḳı'a** / Eş'arı ḥikmet-intimā mişl-i Senāyī-i Ḥakīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 15*). [*vāḳı' ā,*]

vāḳi': Meydana gelen, olan.

- **Vāḳi'** diyü ol vāḳı'aya gerçek inandum / 'Aşk ile yalandum (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 2*). [*vāḳi' .*]

vāḳıf ol-: Bilmek, haberdar olmak.

- Zāhidā ṭa'n eylemezduñ lā-übālī ḳāline / **Vāḳıf olsañ** Ferrī-i müştāḳı kimdür söyleden (*Ferrī Dīvānı, Gazel 158, Beyit 5*). [*vāḳıf ol-, -sa, -ñ*]

vāḳıf-ı esrār-ı hest ol-: Varlığın sırlarını bilmek.

- Nīm-cur'asıyla **vāḳıf-ı esrār-ı hest olur** / Bihūde şanma ehl-i dil ol bāba best olur (*Ferrī Dīvānı, Terkiḥ-bend 2, Beyit 27*). [*vāḳıf-ı esrār-ı hest ol-, -ur*]

vāḳıf-ı esrār-ı vahdet: Birliğin sırlarını bilen.

- 'Aşḳ-ı şūrīde-meşreb 'ārif [ü] rind-i cihān / **Vāḳıf-ı esrār-ı vahdet**'aşḳ ile Ḳaysa vekīl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 15, Beyit 2*). [*vāḳıf-ı esrār-ı vahdet,*]

vāḳıf-ı rāz ol-: Sırrı bilmek, öğrenmek.

- Cibrīl olursa **vāḳıf-ı rāz olmaz** ey perī / Sırr-ı lebūñ ki ḥāne-i cānumda gizlidür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 6*). [*vāḳıf-ı rāz ol-, -maz*]

vāḳıf-ı sırr-ı Mesīḥ ol-: Hz. İsa'nın sırrını bilmek.

- Diñle gel Berhemenā rāz-ı künişti bundan / **Vāḳıf-ı sırr-ı Mesīḥ ol** budur i'cāz-ı ceres (*Ferrī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 2*). [*vāḳıf-ı sırr-ı Mesīḥ ol-,*]

vakt: Vakit, zaman.

- Ne **vaḳte** şaḳlar āyā nīm-bismil cānını ‘āşık / Bu ‘īd-i vaşda cānāna ḳurbān eylemez n’eyler (*Ferrī Dīvānı, Gazel 55, Beyit 2*). [*vaḳte, -e*]
- Var der-gehine **vaḳtidür** ol zīb-i şuduruñ / Her demde mihir zīver-i burc-ı ḥamel olmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 7*). [*vaḳtidür, -i, -dür*]
- Mest-i nāz u ‘işvedür şimdi o nev-naḥl-i sitem / **Vaḳt** ola kim araya ol dil-firīb āfet beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 196, Beyit 6*). [*vaḳt,]*
- Ferrī şikāyet **vaḳtidür** her derde şefḳat vaḳtidür / Di ki ey āfet vaḳtidür da‘vā-yı faşl eyler Selīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 36*). [*vaḳtidür, -i, -dür*]
- Ferrī şikāyet vaḳtidür her derde şefḳat **vaḳtidür** / Di ki ey āfet vaḳtidür da‘vā-yı faşl eyler Selīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 36*). [*vaḳtidür, -i, -dür*]
- Ferrī şikāyet vaḳtidür her derde şefḳat vaḳtidür / Di ki ey āfet **vaḳtidür** da‘vā-yı faşl eyler Selīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 36*). [*vaḳtidür, -i, -dür*]
- Celāl u luṭfi müstecmi‘-sün ammā nīk ü bed **vaḳti** / Ki cüd u ḳahruñ el-ḥaḳ müntehādur dost u a‘dāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 31*). [*vaḳti, -i*]
- Mecnūn-ı melāmet-keşiyüm Ferrī bu **vaḳtūñ** / Her ‘āşıḳa bir başḳaca devrān olagelmiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 5*). [*vaḳtūñ, -üñ*]
- Terḳ [ü] tecrid ‘ālemi itdi cevānlıḳ **vaḳti** şeyḥ / Āḥirī rāḥ-ı fenāda pīr [ü] pāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 193, Beyit 3*). [*vaḳti, -i*]
- **Vaḳtümüzde** gerçi şā‘irden geçilmez zāhirā / Var mı inşāf eyle böyle şī‘rini ter gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 19*). [*vaḳtümüzde, -ü, -müz, -de*]

vakt ol-: Zamani gelmek.

- Bū’l-hevesler eylesün zevḳı ki ‘īd eyyāmidur / Eylerüz vaşl ile biz de **vaḳt olur** taḳlīd-i ‘īd (*Ferrī Dīvānı, Gazel 26, Beyit 4*). [*vaḳt ol-, -ur*]

vakt-i ‘adl: Adalet vakti.

- Fitne görmez ‘ayn-ı ‘ālem **vaḳt-i ‘adlinde** anuñ / Ğamze-i efsün-nümālar ya meger güm-rāhdur (*Ferrī Dīvānı, Tarih 4, Beyit 3*). [*vaḳt-i ‘adl, -i, -n, -de*]

vakt-i bahār: Bahar vakti.

- Demidür mevsimidür eyleyelim nüş-ı şarāb / Ba‘de-zīn **vaḳt-i bahār** encümen-i gül yetişür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 57, Beyit 2*). [*vaḳt-i bahār,]*

vakt-i güzesteḡī: Geçmiş vakit.

- **Vaḳt-i güzesteḡide** daḫi luṭf var imiş / Ḥaṭ bağ-ı ḥüsne sünbül-i köhne-bahār imiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 107, Beyit 2*). [*vaḳt-i güzesteḡī, -de*]

vakt-i hicrān: Ayrılık vakti.

- Ḥod bu ma‘lūm ki ‘āşıklara āzār olmaz / **Vaḳt-i hicrān** gibi āvārelere nār olmaz (*Ferrī Dīvānı, Terḳib-bend 3, Beyit 40*). [*vaḳt-i hicrān,]*

vakt-i pey-revī: Birine uyma, tâbi olma vakti.

- Geldi **vaḳt-i pey-revīde** gūşuma işbu şadā / Būlbūlī ez-bāḡ-ı mā beg rifte der-minḳār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 49*). [*vaḳt-i pey-revī, -de*]

vakt-i tarāvet: Körpelik, gençlik vakti.

- İrmek bahār-ı ḥüsne ḥazān resm-i ‘ādīdür / Cān-ı heremle **vaḳt-i tarāvet** ḥalef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 2*). [*vaḳt-i tarāvet,]*

vakt-i telās: Telaş vakti.

- Ez-cümle ‘adū havfı ile **vakt-i telāşuñ** / Ruḥ gül-gün ü la‘lūñ mül ü femdür çeh-i i‘cāz (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 29*). [*vakt-i telāş, -uñ*]

vālā-yı vezāret: Vezirliğin yüceliği.

- Cihāna tā ki **vālā-yı vezāret** ola revnaḥ-res / Ki tuḡ u rāyet ü ṭabl [u] ‘alem tā ola pīrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 39*). [*vālā-yı vezāret,]*]

vāle: Bir çeşit ipek kumaş.

- Bürka‘ cemālî üzre çü fānūs-ı şem‘dür / Rū-pūş-ı rüyı **vāle** hem olmuş hem olmamış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*vāle,]*]
- O nev-ḥaṭ şūḥa revnaḥ geydügi al **vāleden** gelmiş / Ki hengām-ı şebe fer şu‘le-i cevvēleden gelmiş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 1*). [*vāleden, -den*]

vālih: Şaşmış, hayret içinde kalmış.

- Olur derd-i seherle dil dem-ā-dem **vālih** ü ser-sām / Şeḥerde vü mesāda Ferriyā me’mül o māhumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [*vālih,]*]
- Vechindeki āndur iden ‘aşıkları **vālih** / Mestāne iden neşvesidür bāde degüldür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*vālih,]*]
- Olurdu **vālih** ü dem-beste Ferrî / Göreydi şi‘rimi ‘aşruñ Lebîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 7*). [*vālih,]*]

vālih ü meskūt-ı ḥarābāt: Meyhanedeki susmuş ve hayret içinde kalmış.

- Mestüm benüm ol **vālih ü meskūt-ı ḥarābāt** / Tā rüz-ı ezel mürde-i tābūt-ı ḥarābāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*). [*vālih ü meskūt-ı ḥarābāt,]*]

Vallāh/Vallāhi/Vallāhü'l -‘Azīm: "Allah'a yemin olsun ki, Allah'ı tanık gösteririm." anlamında bir yemin sözü.

- Cennāt ile havrāsına **Vallāh** deḡışürdüm / Dünyāda seni virse baña Ḥazret-i Mevlā (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 46*). [*Vallāh,]*]
- Ḥāl-i ruḥına la‘lini **Vallāhi** deḡişmem / ‘Anber ḥabı zīrā ki şarāba bedel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3*). [*Vallāhi,]*]
- Bir ḡonce-gülsün el-ḥazer āh-ı dilüm eyler eḡer / Ḥālūñ olur benden beter derd ile **Vallāhü'l -‘Azīm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [*vallāhü'l -‘azīm,]*]

vām: Borç.

- Rehn olmayınca ḥırka meyün keyfi laḡv olur / Ālāyiş olmaz eylemeyince ‘avām **vām** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 4*). [*vām,]*]

vanḡa(?): Kürek. [GT]

- Mankada büt-i muḡ-beçenün şafrası döndi / Uçmış beñizi yavrucaḡuñ dir ala **vanḡa(?)** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3*). [*vanḡa(?),]*]

var: Mevcut, bulunmakta.

- Hicrūñle söyle niceye dek zār sevdigüm / **Var** mı vişāle var mı ‘aceb bir sebep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*var,]*]

- Hicrūñle söyle niceye dek zār sevdiğüm / Var mı vişāle **var** mı ‘aceb bir sebep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [var,]
- Ervāh-ı kudūsden nice biñ t̄ā’ifümüz **var** / Ol Ka’be-dilüz zīver-i lāhūt-ı h̄arābāt (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [var,]
- Büseler dañi neler **var** idi zımnında anuñ / Faķať olmış idi cevri-geh ü bī-gāh ‘abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*). [var,]
- Ferrî görünce rüyına bakmam ki vechi **var** / H̄avfım odur ki kendi ıoyar zūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [var,]
- Var mı h̄übānuñ ‘aceb munşifi yoħsa Ferrî / Cümlesi böylece ğaddār u h̄ıyānet mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [var,]
- Gamum **var** bā-fenā dem-ťab‘-ı miñnet-āverüm vardur / H̄umārım var ayaklan sākıyā derd-i serüm vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [var,]
- Gamum var bā-fenā dem-ťab‘-ı miñnet-āverüm vardur / H̄umārım **var** ayaklan sākıyā derd-i serüm vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [var,]
- Gamum var bā-fenā dem-ťab‘-ı miñnet-āverüm **vardur** / H̄umārım var ayaklan sākıyā derd-i serüm vardur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [vardur, -dur]
- Gamum var bā-fenā dem-ťab‘-ı miñnet-āverüm vardur / H̄umārım var ayaklan sākıyā derd-i serüm **vardur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [vardur, -dur]
- Şeb-i fūrķatde fikr-i ğamze cismüm dāĝ dāĝ itdi / Sipihri- sīnem üzre şubħa kalmış aħterüm **vardur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [vardur, -dur]
- Mişāl-i nāf-ı āhū cevri ile leb-rīz-i h̄ün itdün / Gönül nāmında ey h̄ünī tehī bir sāĝarım **vardur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3*). [vardur, -dur]
- Sipihriñ vaż‘-ı bī-dādından itmezsem n’ola şekvā / Kana‘atden ser-i jülīdede bir miĝferüm **vardur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [vardur, -dur]
- Temennādan şafādan ārzūlardan berī oldum / Hemān eĝlence şimdi Ferriyā şı‘r-i terüm **vardur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [vardur, -dur]
- Rüm ilinde dañi **var** Ferrî gibi taze-suħan / Şanma H̄allāk-ı Ma‘ānī yalnūz ĩrāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [var,]
- Bā‘ıq-ı ħandesidür eşküm o gül-ruħsāruñ / **Var** mı bir jāle [‘aceb] ĝonceyi şād-āb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [var,]
- Tār u pūd-ı ĝamzesi mekr ü fitenden bāfte / **Var** ise cānuñ var ardından iriş bir kez iriş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3*). [var,]
- Bī-mecālüm ol ķadar kim şaklayup koynında yār / Ferrî-i ĝam-h̄‘ārı āyā **var** mı bir ĝörmüş dimiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5*). [var,]
- Vakt-i ĝüzeşteĝide dañi lutf **var** imiş / Hať bāĝ-ı h̄üsne sünbül-i köhne-bahār imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 2*). [var,]
- Şal bahre fülk-i fikri yūri semt-i Varnaya / Ferrî tehālūk it ĝöresiñ **var** ne **var** imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5*). [var,]
- Dūde-i āhum seni her dem n’içün bī-tāb ider / **Var** ise b̄üyā-yı zülfüñ ‘ūd-ı micmerden laťif (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 2*). [var,]
- Bir mūrķa‘ı **var** anı da yoĝ eyledi gitdi / Erbāb-ı melāmet saña cānā ne ĝetürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4*). [var,]
- Zümre-i Meşşā‘iyānı söyle **var** mı şuşduran / Ya ĝürüh-i h̄‘āce-i ĩşrākı kimdür söyleden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4*). [var,]
- Sīnesin açup tamām itdi ketān-ı şabrumı / **Var** mı inşāf it bu cevze cevher-i meh-tābda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 6*). [var,]
- Ey mürüvetsüz mürüvetsüz vefāsuz Ferrīnūñ / Sevmede **var** mı kuşūrı söylesün aħbāb da (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7*). [var,]
- Baķ sāĝara kim bāde-i bī-ĝış **var** içinde / ‘Aksūñle perī ĝirdi melek-veş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1*). [var,]
- Baķ sāĝara kim bāde-i bī-ĝış var içinde / ‘Aksūñle perī ĝirdi melek-veş **var** içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 1*). [var,]
- Yek-tā diyemem h̄üsñüñe zīrā ki ķadeħde / Baķdukķa mümāşil saña bir eş **var** içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2*). [var,]
- Dün bezmde seyr eyledigüm yaşları on beş / Gönümce ĝüzel bir degül üç beş **var** içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3*). [var,]
- Her birisi h̄üsñ ile birer cānibe çekmiş / Āh āh ki bir kāfir-i ser-keş **var** içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 4*). [var,]
- Ferrî suħanuñda ne bu te’sīr-i ĝüdāzış / ĝüyā dil-i pür-şürnuñ āteş **var** içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 5*). [var,]
- Ol cevze ki **var**‘āşık u cānān arasında / Bir sırr-ı H̄udādur dil ile cān arasında (*Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 1*). [var,]

- Bir âfete dil virdüm idüp çāk-ı girībān / Hānd ile didi baķ niçesi **var** cebümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 3*). [var,]
- Tîr-i müje-i yār[1] göreliden tenümüzde / Biñ zevķ u ıarab **var** eşer-i şîvenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 1*). [var,]
- Nesi **var** semt-i ‘aşķuñ ħasret-i dîdārdan ħayr / Yolında ħāşıl olmaz nesne āh u zārdan ħayr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1*). [var,]
- Yok gerçi yār [u] yāverüm bir münis-i şevķ-āverüm / Ammā ki **var** şîr-i terüm peygüle-i ħamda nedīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [var,]
- Vardur daĥi çok nev-heves tūtî-yi kudsîye kafes / Luţf-ı şeh olsa dest-res her biri olur bir kelīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17*). [vardur, -dur]
- Şākirdimüzden tāze-gū **vardur** iki eş‘ār-cū / Çok şā‘ir eyler ser-fürü Neyyir biri biri Vesīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [vardur, -dur]
- Ne ħacet yoĥsa böyle eylemek tatvîl-i efsāne / Medîĥa-gūyluk gibi **var** iken elde ser-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26*). [var,]
- Ėaraż ‘arż-ı ‘ubūdiyyetdür ancak bu kaşîd ile / Kusūr **var** ise dāmān-ı ‘afvı ‘atf ider sāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [var,]
- Vaķtümüzde gerçi şā‘irden geçilmez zāĥirā / **Var** mı inşāf eyle böyle şîrini ter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [var,]
- Baĥa cānān şanur ‘ālem o büt-i pür-fiteni / İttihādum **var** ezel anuñ ile cānumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [var,]
- Cihānda bir perî-i nāz-perver nāzenînüm **var** / Beni mehcūr kıldı ħaylî demdür çarĥa kînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 1*). [var,]
- Cihānda bir perî-i nāz-perver nāzenînüm var / Beni mehcūr kıldı ħaylî demdür çarĥa kînüm **var** (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 1*). [var,]
- Nuķūd-ı cān u cism ü dîn ü mezheb anda rehn olsun / Emînüm **var** Emînüm var Emînüm var Emînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [var,]
- Nuķūd-ı cān u cism ü dîn ü mezheb anda rehn olsun / Emînüm var Emînüm **var** Emînüm var Emînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [var,]
- Nuķūd-ı cān u cism ü dîn ü mezheb anda rehn olsun / Emînüm var Emînüm var Emînüm **var** Emînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [var,]
- Nuķūd-ı cān u cism ü dîn ü mezheb anda rehn olsun / Emînüm var Emînüm var Emînüm var Emînüm **var** (*Ferrî Dîvânı, Nazm 1, Beyit 2*). [var,]
- Güneş pāyın arar yüz sürmege bir meh-cebînüm **var** / Nücümüñ ħasreti ehl-i semāya bir zemînüm var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [var,]
- Güneş pāyın arar yüz sürmege bir meh-cebînüm var / Nücümüñ ħasreti ehl-i semāya bir zemînüm **var** (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [var,]
- N’ola şems ü kamer reşk eylese āfāk-ı vaşlında / Bulunmaz maĥrib ü maşrıkda ĥaķķā bir Emînüm **var** (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 2*). [var,]
- Bir şāfveti **var** bāde-i nābuñ ki baķılsa / Āmed-şod-ı nezzārede rūĥ-ı Cem ü Cemşîd (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 3*). [var,]
- Hem ĥüsn ile hem ĥulķ ile mümtāz ü müselleme / **Var** ise eger sensiñ eyā aĥsenü’l-eşyā (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 45*). [var,]
- Raĥm idersiñ dilüme **var** o necābet sende / Sende ey şāĥ-ı cihān ĥüsn ü leţāfet sende (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 22*). [var,]

var: Servet, eldeki her şey.

- Cemşîd ü Cem de **varın** atup anda pest olur / Rindān-ı ‘aşķ u şevķ pey-i ĥum-nişest olur (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 28*). [varın, -ı, -n]

var-: Davranmak, harekete geçmek.

- Dökdüñ rehinde dāne-i eşķi tehî yire / Kim didi saĥa sübhayı **var** ‘arż-ı kāfir it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [var,]
- Tār u pūd-ı ħamzesi mekr ü fitenden bāfte / Var ise cānuñ **var** ardından iriş bir kez iriş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 3*). [var,]
- Esrār-ı dili dil-ber-i ħannāz ile söyleş / **Var** tūtî gibi āyîne-i rāz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 1*). [var,]
- Pāy-mālāmı ayaklatdur yūri **var** sākıyā / Yoĥsa kim dir ‘aşķıķānı çigne geç düzdîde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3*). [var,]

- Rüz-ı vaşlıyla bu gün olmuş müşerref ol mehûn / Tırma **var** ey şahne-i şeb hâne-i Ferrîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 5). [var,]
- Var yûri sağ ol cihânda ey bût-i vahşet-şî'âr / Sen baña hüsnüñ saña ben gönüm ilzâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 6). [var,]
- Ey merdümân-ı dîde ne hâl oldu toymaduñ / Yâruñ 'ızâr-ı nâzügine bârî **var** ben ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3). [var,]
- Gözüm gördüñ çü ebrû-yı sa'îdi / **Var** isbat it hilâl-i mâh-ı 'îdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 1). [var,]
- Bârân-ı sirîşkûñ akıdup sū-yı belâda / **Var** Nûh gibi sen dañi tûfânla söyleş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2). [var,]
- Ölseñ dañi **varur** bulurum 'âşıkum 'âşık / Dirler ki ırağ olmaz imiş 'âşıkâ Bağdâd (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 15). [varur, -ur]
- Bey' ü şîrâye sen de yûri **var** alış çalış / Rindân içinde yok saña hîç olmadık giriş (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Beyit 3). [var,]

var-: Gitmek, ulaşmak.

- Dil teşnesidür küyüña **varmak** diler ammâ / Nevmi'di çeken ya şuyıdur ya ecelidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [varmak, -mak]
- Yâruñ dil-i sengînine envâ'-ı niyâzum / Güyâ ki kumistâna **varup** küh-ken oynar (Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [varup, -up]
- **Var** der-gehine vaktidür ol zîb-i şudûruñ / Her demde mihir zîver-i burc-ı hamel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7). [var,]
- Şal bahre fûlk-i fikri yûri semt-i Varnaya / Ferrî tehâlûk it göresiñ **var** ne var imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 107, Beyit 5). [var,]
- **Varalum** ma'bed-i 'uşşâka olup kürsî-nişîn / Râz-ı dilden de bir az neşr-i 'ulûm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 8). [varalum, -alum]
- Yâra pervâne-veş 'aşk ile hücum eyleyelüm / **Varup** ol saht-dili ya'nî ki mûm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1). [varup, -up]
- Koşalum zûlfünü hem yâd idelüm sînesini / Hâbeşistâna **varup** şohbet-i Rûm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5). [varup, -up]
- Görmedük lûtf-ı kelâmın o bütün aña bedel / Ferriyâ bârî **varup** ağız-ı şütüm eyleyelüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 9). [varup, -up]
- Meclisde **varup** sâkî-i devrâna şarılısam / Her gerdiş-i câmında o fettâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 1). [varup, -up]
- Gül-çîn-i gülîstân-ı ruğ-ı tâzesi olsam / Gül devri **varup** gül-şene rindâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 2). [varup, -up]
- 'îd oldu o şûh ile **varup** meclise bî-kayd / Bezmûñ bir iki sâgar-ı sır-âbı görülsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 150, Beyit 2). [varup, -up]
- Seni Babaya toğrı dil alup gitmek diler cânâ / Vedâ' it sümna'ta **var** Menâta Meryem Anaya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4). [var,]
- Naẓîri yok düde sala 'aceb kıssîs-i nâz-âyîn / Anı bir gördi Ferrî gice **vardı** Kırk Kilîsâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 7). [vardı, -dı]
- Oldı yine bir çeşm-i sihir-sâza fûtâde / Efsûn-zede dil **vardı** çeh-i Bâbile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [vardı, -dı]
- **Var** ol dâdâr u Dârâ-haşmet ü Ca'fer-şafâya kim / Niçe Sencer-menişler şöhretiyle oldu dün-pâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19). [var,]
- Ğarâbet bundadur hem renc-i iflâs idüp istî'âb / Boş elle **varmışum** bî-hüde dükkân-ı etîbbâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11). [varmışum, -mış, -um]
- Himmet it pervâne-veş düşdüm ocagıña meded / **Varsa** ocagıña bülbül lûtf ider ızhâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 42). [varsa, -sa]
- **Vardum** ol dâr-ı medâr-ı lûtfâ ruğ-fersûd idüp / Bir kerîmü's-şâna itdüm şimdi 'arz-ı çâkerî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26). [vardum, -du, -m]
- Tırma **var** semt-i Ğarâbâta necât ister iseñ / Mey ü mañbûbı ider pîr-i muğân pîş-nihâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11). [var,]

var ol-: Sağ olmak, yaşamak.

- Âdem öldür ğamzeñ ile çeşmûñ ile kanlar it / **Ol** hemân 'âlemde ey nûr-ı başar hem-vâr **var** (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [var ol-,]

- O meh-rû ‘ömr-i sermedle dilâ hem-vâr **var olsa** / Vaşıl-da her dem-i dil-dârda da der-kenâr kâr olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1*). [*var ol-, -sa*]

vāreste-hāl: *Rahatlık hâli.*

- **Vāreste-hāl** kayd-ı melāmet iken dile / El-haḳ bu daḥi şîve-i mekr-i Ḥudā imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 5*). [*vāreste-hāl,]*

vāreste-i kayd: *Bağdan kurtulmuş.*

- **Vāreste-i kayd**uz heves-i her dü cihānda / Ferrî gibi vā-beste-i dergāh-ı rızāyuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [*vāreste-i kayd, -uz*]

vāreste-i kayd-ı emel ol-: *Emelin bağından kurtulmak.*

- Hamd ola ki **vāreste-i kayd-ı emel oldum** / Fikrüm faḳaṭ ol şūḥum ile bāde-i gül-gün (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 21*). [*vāreste-i kayd-ı emel ol-, -du, -m*]

Varna: *Bulgaristan’da Karadeniz kıyısında tarihî bir liman şehri.*

- İdince **Varna[yı]** teşrîf ihsân u ‘adāletle / ... ṭolaşdı cümle eşrār-ı fūrū-māye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22*). [*Varna[yı], -y, -ı*]

vārūn-sāgar: *Ters kadeh.*

- Tās-ı mihr ü mähla pîr-i sipihr-i kîne-ver / Ehl-i şavmuñ rağmına **vārūn-sāgar** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [*vārūn-sāgar,]*
- Tās-ı mihr ü mäh ile pîr-i sipihr-i kîne-ver / Ehl-i ‘ayşuñ rağmına **vārūn-sāgar** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [*vārūn-sāgar,]*

vaşat: *Orta.*

- Ferrî bu ğazelde olamaz çok da taşalluf / A‘lā degül ednā degül ancak **vaşat** oldu (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 5*). [*vaşat,]*

vaşf: *Anlatma, övgü.*

- Beni ol ğamzeden ğayra kazā da idemez meftūn / Meger **vaşfındaki** şî‘rüm ile teşhîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*vaşfındaki, -ı, -n, -da, -ki*]
- Devâtında midādı Ferriyānuñ ḥūn-ı dildendür / Şu güftārı ki **vaşfuñda** idüp inşād yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*vaşfuñda, -uñ, -da*]
- Eyledüm çend beyt ile evşāfuñı gerçi ‘ayān / Oldı ṭab‘um **vaşfuñuñ** dil-beste-i ḥ‘āhiş-geri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [*vaşfuñuñ, -uñ, -uñ, -*]
- Ey büt-i nā-mihr-bān geçdi hevā-yı ārzū / Ba‘de-zîn mesdūddur **vaşfuñda** bāb-ı güft-gū (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 5*). [*vaşfuñda, -uñ, -da*]
- Bu **vaşf** ile Allāh için bir ṭolı nūş it / Soñra dil-i bî-çārenūñ aḥvālını gūş it (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 56*). [*vaşf,]*

vaşf it-: *Özelliklerini saymak, övmek.*

- Cüz’i cevherle ‘arazdur ḥoḳḳası fîrūzedür / Zāhidā **vaşf itme**‘ālem bildüğüm ma‘cūndur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [*vaşfit-, -me*]

vaşf-ı dehen: *Ağzın anlatılması, övülmesi.*

- **Vaşf-ı dehen** ile o büt-i taze-zebānuñ / Ferrî ruḥı ebyāt ile eş'āra qarışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 5*). [*vaşf-ı dehen,*]

vaşf-ı kûteh: *Yetersiz övme.*

- Zātuñ cihān-ı naḥvete şehdūr didüm didi / Bu **vaşf-ı kûteh** işte ziyānuñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2*). [*vaşf-ı kûteh,*]

vaşf-ı ruh: *Yanağı anlatma, övme.*

- **Vaşf-ı ruḥıyla** ol büt-i fettān-ı 'ālemüñ / Gitdükçe şî'r-i tazeñi Ferrî müselleṃ it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 7*). [*vaşf-ı ruḥ, -ı, -y, -la*]

vaşf-ı tārîḥ: *Tarih düşürerek övme, anlatma.*

- **Vaşf-ı tārîḥle** du'ādur maḥşad-ı evḥad-tırāz(?) / Ferriyā da'vāt-ı vācib zıkr-ı şubḥ-gāhdur (*Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 4*). [*vaşf-ı tārîḥ, -le*]

vâsıl: *Erişen, kavuşan.*

- **Vâsıl** iken hey meded terk-i müsemṃā eyleyüp / Ne belādūr kim yine şūfî gibi esmādayum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4*). [*vâsıl,*]
- Nîm-iltifāt-ı ğamze-i şehḥāra **vâsılum** / Ümmîd-vār-ı vuşlat-ı dāmān-ı sāḥilüm (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 16*). [*vâsılum, -um*]

vâsıl ol-: *Ulaşmak, erişmek.*

- Nice **vâsıl ola** kūy-ı ümîde 'āşık-ı ma'zūr / Olur iklîm-i Fes ceşş-i Ḥabeşle ser-te-ser maḥşūr (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 7*). [*vâsıl ol-, -a*]

vâsıl-ı selm ol-: *Barişsa, esenliğe kavuşmak.*

- 'Aşık-ı tıflı gör Züleyḥā **vâsıl-ı selm olmadı** / Tā ḥadeng-i ğamze-i Yūsufıa urġun olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 2*). [*vâsıl-ı selm ol-, -ma, -dı*]

vâsıl-ı tevḥîd: *Birliğe kavuşmuş, Allah'ın birliğine kavuşmuş.*

- Şeyḥ Muḥammed kuṭb-ı 'ālim **vâsıl-ı tevḥîd** zāt / Rütbe-i tevḥîde ırmış idi ol ferḥunde-re'y (*Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 1*). [*vâsıl-ı tevḥîd,*]

vâsıl-ı yem it-: *Denize kavuşturmak.*

- Bildünse zevk-i şîve-i yek-reng-i ittihād / Cüy-ı ümîdi kâbil iseñ **vâsıl-ı yem it** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2*). [*vâsıl-ı yem it-,*]

Vaşilaki: *Özel isim.*

- **Vaşilaki** olup nāmı o şūḥ-ı nāzūk-endāmuñ / Yine bir ḳadd-i bālā āfet-i ra'nāya düşdük biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [*vaşilaki,*]

vaşl/vasıl: *Kavuşma, ulaşma.*

- Bū'l-hevesler eylesün zevkî ki 'îd eyyâmıdır / Eylerüz **vaşl** ile biz de vakt olur taklîd-i 'îd (Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4). [vaşl,]
- Keşretde de **vaşluñ** eger inkâr olunmaz / Ammâ güzelüm hâne-i pinhâna toylmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [vaşluñ, -uñ]
- Bir şeker çiğnedi **vaşlum** saña lâyıķ diyerek / Ol ağız miski mişâli fem-i alı küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 3). [vaşlum, -um]
- Gerçi olduk **vaşlmuñ** cüyendesı eller gibi / Ey büt-i nâ-râm saña pek çok da ibrâm itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 4). [vaşlmuñ, -ı, -nuñ]
- Müstagraķ olup şa'sa'a-i pertev-i nûra / **Vaşl** için 'aşâyı dikemem hâlvet-i Tûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 1). [vaşl,]
- A zâlim bî-terahhüm bî-mürüvvet kâfir-i naḥvet / Ne bu vahşet kaçarsuñ 'atf idersuñ **vaşlı** ferdâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15). [vaşlı, -ı]
- **Vaşlı** olur ümmîdi ile rûzede rûzî / Yandum amân âteşlere Sirozda sî rûz (Ferrî Dîvânı, Kit'a 7, Beyit 2). [vaşlı, -ı]
- Olmadık bir bûseñe lâyıķ efendim bu sene / Dirdüñ evvel **vaşlmuñ** şâyânı sensuñ bu sene (Ferrî Dîvânı, Müfret 7, Beyit 1). [vaşlmuñ, -ım, -uñ]
- **Vaşluñ** ezeli söyleşüp ey yâr virilmiş / İkrâr virilmiş (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2). [vaşluñ, -uñ]
- Şabra yokdur çâre ister lâ disün ister ne'am / **Vaşla** dâ'ir ol cevâna keşf-i râz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4). [vaşla, -a]
- **Vaşlında** da olsam n'ideyüm 'ahdi hep 'arkûb / Güftarı dürûğ sözleri hep va'de-i kemmün (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 22). [vaşlında, -ı, -n, -da]
- O meh-rû 'ömr-i sermedle dilâ hem-vâr var olsa / **Vaşıl**da her dem-i dil-dârda da der-kenâr kâr olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 165, Beyit 1). [vaşıl

vaşl-ı zât-ı Hakk: Allah'ın zatına kavuşma.

- **Vaşl-ı zât-ı Hakk**ı ırmış idi ol rûşen-zamîr / Maḳdem-i pāk-i Resûle olmağ ile çehre-sây (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 6). [vaşl-ı zât-ı Hakk, -a]

vâ-sühte: Yanmış, âşık.

- **Vâ-sühteyüm** sühte aḥvâl-i dîğergün / Yandı amân âteşlere yandı dil-i maḥzûn (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 17). [vâ-sühteyüm, -y, -üm]

vatan: Memleket, yurt.

- El yudum şanma **vaṭan** cilve-gehinden yalñuz / Ey gözüm nûrı başar giryemüzüñ ol ki seli (Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4). [vaṭan,]

vatan evle-: Vatan edinmek, yerleşmek.

- Cân şoḥbetini gizlice cānānla söyleş / Mecnûn gibi gel **evle vaṭan** kūy-ı cefâda (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2). [vaṭan evle,]

vâve al-: Nasiplenmek, pay sahibi olmak.

- Müste'iddân-ı cihân cem' olup **alsun vâve** / Ferriyâ kenz-i ḥafî nüṣṣa-i dîvânımdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 32). [vâve al-, -sun]
- Dūzaḥ ki eger sūz-ı dilümden **ala vâve** / Andan tutuşur 'aşkla dāmân-ı kıyâmet (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 38). [vâve al-, -a]

vâve-i ârām: Huzurdan bir nasip.

- Sâye-i mekrûmetüñ **vâve-i ârām** oldu / Zât-ı paküñden irüşüp zıll-ı zalîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 14). [vâve-i ârām,]

vāye-i hüsn: *Güzelliğin kısmeti.*

- Hübāna fer ü şu'le vire **vāye-i hüsnüñ** / Feyz-i Hāk ola māsīta vü dāye-i hüsnüñ (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 65*). [*vāye-i hüsn, -üñ*]

vāz: *Tavır, hareket.*

- **Vāz'uñ** raķīb ü yāra müsāvīdür ey perī / Birdür yanuñda n'eyleyeyüm nīk ü bed meded (*Ferrī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 4*). [*vāz'uñ, -uñ*]
- Rindāne **vāz'** u tavr ile ol dil-pesend-edā / Revnaķ-fezā-yı ülfet idi bezm-i şöhbete (*Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 2*). [*vāz',*]

vāz: *Bırakma, terk.*

- Dehrüñ dem-i iķbāline **vāzuñ** yiri yoķdur / Kim şahid-i bāzārı nevāzuñ yiri yoķdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 1*). [*vāzuñ, -uñ*]

vāz' it-: *Düzenlemek, ortaya koymak.*

- Güş olundı ehl-i aķdesden bu tārīķ-i na'īm / **Vāz' idüp** zībā-esās-ı dil-güşāyı kendüme (*Ferrī Dīvānı, Tarih 6, Beyit 5*). [*vāz' it-, -üp*]

vāz'-ı bār-ı nā-sezā: *Uygun olmayan yük koyma.*

- Şıdk ile sevdük gönülden līk aķbābuñ gibi / **Vāz'-ı bār-ı nā-sezā** ile kadūñ lām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 5*). [*vāz'-ı bār-ı nā-sezā,*]

vāz'-ı bī-dād: *Adaletsiz, zalim vaziyet.*

- Sipihrüñ **vāz'-ı bī-dādından** itmezsem n'ola şekvā / Kana'atden ser-i jülīdede bir miķferüm vardur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 67, Beyit 4*). [*vāz'-ı bī-dād, -ı, -n, -dan*]

vāz'-ı cebīn eyle-: *Karşı koymak.*

- 'Aşķ ile Cengiziyāna **eylerüm vāz'-ı cebīn** / Ğāret oldı 'aķl u sāmānum meşāfında hemīn (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 5*). [*vāz'-ı cebīn eyle-, -r, -üm*]

vāz'-ı dehşet: *Dehşetli vaziyet.*

- Bu cevır ü vahşet tā-be-key bu **vāz'-ı dehşet** tā-be-key / Şemşīre ruhşat tā-be-key kıldı beni çāķ ü dü-nīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 33*). [*vāz'-ı dehşet,*]

vāz'-ı düzdīde-nigeh: *Kaçamak bakış tavrı, göz ucuyla bakma hāli.*

- Yetişür eyledüñ ey şūķ tecāhül yetişür / **Vāz'-ı düzdīde-nigeh** kār-ı tegāfül yetişür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 57, Beyit 1*). [*vāz'-ı düzdīde-nigeh,*]

vāz'-ı hercāyī-edā: *Sözünde durmama, kararsız davranma.*

- Ğamdan ölmem 'āķıbet gayret helāk eyler beni / **Vāz'-ı hercāyī-edālar** derd-nāk eyler beni (*Ferrī Dīvānı, Gazel 193, Beyit 1*). [*vāz'-ı hercāyī-edā, -lar*]

vāz'-ı saht: *Sert, acımasız tavır.*

- Pek katı āzürde itmişdür dili ebrū-yı yār / **Važ'-ı sahtı** ile dā'im çille-i merdān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 4*). [*važ'-ı saht, -ı*]

važ'-ı tegāfūl: Anlamazlıktan, bilmezlikten gelme tavrı.

- Yüz virme nigāhum seni āzürde iderse / Geh **važ'-ı tegāfülle** gehī nāz ile söyleş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 106, Beyit 3*). [*važ'-ı tegāfūl, -le*]
- Benī öldürdi şehā **važ'-ı tegāfūl** niçe bir / Öyle düzdīde-edā şun'-ı tecāhül niçe bir (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 30*). [*važ'-ı tegāfūl,]*

važ'-ı zulm-ı çarh-ı dūn: Alçak feleğin zulüm ortaya koyması.

- Gāh cevri dil-ber ü geh **važ'-ı zulm-ı çarh-ı dūn** / Hāşılı 'ālemde bir dem hīç ārām itmedük (*Ferrī Dīvānı, Gazel 122, Beyit 2*). [*važ'-ı zulm-ı çarh-ı dūn,]*

vāzih: Açık, meydanda.

- 'Azmümüz **vāzih** olup cümlesi āmāde-i rāh / Kaldum ancak kuluñuz hā'ib u mağdūr u sefīl (*Ferrī Dīvānı, Kit'a 1, Beyit 17*). [*vāzih,]*

ve yāhūd: Yahut, veya.

- Ma'ārifden eger baḥş olsa naklī **ve yāhūd** 'aklī / Raşad gözetdürürsñ çok Uluğ u İbn-i Sīnāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 32*). [*ve yāhūd,]*

vebāl: Günah.

- O bir zāt-ı şerīf-i Hāk-şinās [u] lā-übālīdür / Sevāb olur kamu züvvārınuñ Ferrī **vebālī** de (*Ferrī Dīvānı, Nazm 2, Beyit 2*). [*vebālī, -i*]

vebāl: Azap.

- Şimdilik Limnide kaymağ ile pek çok bal yidūñ / Ni'met ü iḳbālden kaymak **vebālūñdür** senūñ (*Ferrī Dīvānı, Matla 6, Beyit 1*). [*vebālūñdür, -üñ, -dür*]

vecd: Coşkunlukla kendinden geçme.

- Göz açup şahva gelüp **vecd** ü velehdən der-ān / Mütevaḳḳıf olup itmekde idüm istib'ād (*Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 12*). [*vecd,]*
- Hāfiz 'Osmān görse idi medḥini ez-berden okur / Tekye-i itrāda şeyḥ olsa gelir **vecd** ile ḥāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 2*). [*vecd,]*

Vecdī-i i'cāz-nevāz: Mucize gibi sözler söyleyen Vecdī.

- Pey-rev olıcaḳ **Vecdī-i i'cāz-nevāza** / Ferrī'araḳ-ı taraf-ı cebīnüm yüze çıkdı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 195, Beyit 6*). [*Vecdī-i i'cāz-nevāz, -a*]

vech: Yüz, çehre.

- **Vechindeki** āndur iden 'āşıkları vālih / Mestāne iden neşvesidür bāde degüldür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 59, Beyit 4*). [*vechindeki, -i, -n, -de, -ki*]
- Çār ebrū ḥüsn içün vefk-ı murabba'dur yāḥūd / **Vechüñe** zībāyiş olmış şi'r-i dü matla' gibi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 184, Beyit 2*). [*vechüñe, -üñ, -e*]

- Hâbbezâ **vechinde** lihye pâdişah-ı ‘âlemüñ / Hâledür şandı görenler taraf-ı cirm-i mâhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 1*). [vechinde, -i, -n, -de]

vech: Şekil, biçim, tarz.

- Düşüp ifrâda kesb-i hürde-i ‘irfân için geldüm / Seni eşyâda yüz biñ **vech** ile seyrân için geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 1*). [vech,]
- Saña teslîm-i cân itsem ‘aceb mi / Kuzum her **vech** ile senden emînüm (*Ferrî Dîvânı, Kıt’a 9, Beyit 2*). [vech,]
- Her **vech** ile naql oldu du‘â-nâmede ahvâl / Eyler ‘acele itme o dañi haber irsâl (*Ferrî Dîvânı, Terkîb-bend 1, Beyit 64*). [vech,]

vech: Sebep.

- Ferrî görünce rûyına bakmam ki **vechi** var / Havfum odur ki kendi toyar zûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [vechi, -i]
- Bezm içre baña n’eyleyeyüm bî-mezedür ‘ayş / Şol **vech** ile kim ol gözi bādām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [vech,]
- Gönül den fıkır-ı sevdâ-yı sevâd-ı dil-rübâ çıkmaz / Derûn-ı lâleden bir **vech** ile dâğ-ı siyâ çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [vech,]

vech-i dil-dâr: Gönül alan sevgilinin yüzü.

- Ruğ u gîsû diyerek ismini Ressâm-ı Ezel / **Vech-i dil-dâra** iki gül iki sünbül mi kodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 5*). [vech-i dil-dâr, -a]

vech-i kamer: Ayın yüzü.

- Feyz-i şu‘â‘um ırmese kara çanaklıdur / **Vech-i kamerde** şevk-i ruğum müste‘ârdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [vech-i kamer, -de]

vech-i pâk: Temiz, saf yüz.

- Şâhid-i ma‘nâ yüzinde hoş hışâlûñ fehm olur / **Vech-i pâküñde** cemâl ile celâlûñ fehm olur (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [vech-i pâk, -üñ, -de]

vech-i zıllu’l-lâh: Allah’ın yeryüzündeki gölgesi olarak düşünülen halifenin, padişahın yüzü.

- Hâle-i kurş-ı kamerdür cilve-ger zann olmasun / Gölge şalmışdur hümâlar **vech-i zıllu’l-lâhda** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 5*). [vech-i zıllu’l-lâh, -da]

vedâ‘ it-: Vedalaşmak.

- Seni Babaya toğrı dil alup gitmek diler cânâ / **Vedâ‘ it** sümñâta var Menâta Meryem Anaya (*Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 4*). [vedâ‘ it-,]

vedâd: Sevgi, dostluk, muhabbet.

- **Vedâduñ** deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şüret / Anuñ her yüzden ey büt luğfinı iz‘ân için geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 5*). [vedâduñ, -uñ]
- Ben de yâra ba‘de-zîn cevri dirâz itsem gerek / Cevri bisyâr u **vedâd** [u] dâdı az itsem gerek (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1*). [vedâd,]

vefâ: Sadakat, bağlılık, sözünde durma.

- Bildüm ki şüret uğrısı bir bî-vefâ imiş / Zılluñ **vefâsı** âyîne de şüretâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1*). [vefâsı, -sı]
- Baña kıl ‘arż-ı **vefâ** lutf u **vefâ** hürmetine / Kerem it bahş-ı likâ bahş-ı likâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 1*). [vefâ,]
- Hep **vefâ** idi şehâ aqvâl ü ta‘bîrûñ senûñ / Mihr ü şefkat idi cümle lutf [u] taqrîrûñ senûñ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 1*). [vefâ,]
- Fikr-i hayrât ile dâd u dihiş ü lutf u kerem / Zîkr-i naşfetle haşâfetle ‘adâletle **vefâ** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 3*). [vefâ,]
- Hâşıl esîr-i neş‘esiyüz biz de ol demûñ / Zîrâ **vefâsı** yok şanurum bezm-i ‘âlemûñ (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 30*). [vefâsı, -sı]

vefâsuz: Vefâsı olmayan, sevgisinde sebat etmeyen.

- O **vefâsuz** o mürüvvetsüz o hercâî için / Ferrî-i zâra bu verz-i şîve-i âh ‘abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [vefâsuz,]
- Maqdemûñ ümmîdi ile ey **vefâsuz** rûz u şeb / Çeşmümüz pâ-mâl-i râh-ı intizâr olmağdadur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [vefâsuz,]
- Ey mürüvvetsüz mürüvvetsüz **vefâsuz** Ferrîñüñ / Sevmeye var mı kuşurı söylesün aḥbâb da (*Ferrî Dîvânı, Gazel 164, Beyit 7*). [vefâsuz,]
- Virirdiñ ey **vefâsuz** bir zamân zehr-âb-ı istignâ / Şanursuñ tâb-ı germiyyet ile âyâ nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3*). [vefâsuz,]
- Nakd-i ḥulûşum oldı **vefâsuz** hebâ hebâ / Ḥamd ola gitdi zîkr-i vaṭan fikr-i mâ-sivâ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 2*). [vefâsuz,]

vefk-ı murabba‘: 1. Kare şeklindeki muska. 2. Murabba muskası. II Murabba: Dörder misralık bentlerden oluşan manzume.

- Çâr ebrû ḥusn için **vefk-ı murabba‘dur** yâḥûd / Vechûne zîbâyiş olmış şîr-i dü maṭla‘ gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2*). [vefk-ı murabba‘, -dur]

Vehbî-i nazîm: Şair Vehbî. II Vehbî: Sünbülzade Vehbî Mehmed Efendi (D.Tarihi: 1720-21 / Ö.Tarihi: 1809), divan şairi. [TEİS]

- Şânında atıp tıtdılar bildüklerin unıtdılar / Çok dürlü ḥelwâ yutdılar illâ ki **Vehbî-i nazîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12*). [Vehbî-i nazîm,]

veklî: Başkasının işini yürütmekle vazifeli kişi.

- ‘Aşık-ı şûrîde-meşreb ‘ârif [û] rind-i cihân / Vâkıf-ı esrâr-ı vahdet ‘aşk ile Kaysa **veklî** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 2*). [veklî,]

vekkâd: Ateşli.

- ‘Azâb-ı düzaḥı sevdâ ile tefsîr idüp Feyzî / Şerâr-ı ‘aşkını andan daḥi **vekkâd** yazmışdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3*). [vekkâd,]

velâkin/velîkin: Ama, fakat.

- Zencîr sürürüz leyl-i firâkıñda **velâkin** / Mecnûn ile bahş eylemezüz eski delidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2*). [velâkin,]
- ‘Anâsır bürka‘ıdur gerçi fânûs-ı ḥayâl-âsâ / **Velîkin** dîde-i ehl-i dile manzûrdur göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 4*). [velîkin,]
- Devr itdi benî nâvek-i âhumla **velîkin** / Her-âyine âyînesi çarḥuñ saḳat oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 3*). [velîkin,]
- Bakılsa şüret-i temkînine her biri küh-endâm / **Velîkin** sūr‘ati berķ-i bürûka imtiḥân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [velîkin,]

veleh: *Şaşkın, sersem. (?)*

- ‘Âşık beni gördükde ser-endâz [u] **velehdür** / Bî-tâkât iden anı kelâm-ı dürerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*velehdür, -dür*]
- Ferriyâ eyledi eşnâmi ser-endâz [u] **veleh** / Nâle-i bâ-şanem ile eğer-i nâz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*veleh,]*

veleh: *Şaşkınlık, hayret.*

- Göz açup şahva gelüp vecd ü **velehden** der-ân / Mütevaakkıf olup itmekde idüm istib‘âd (*Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [*velehden, -den*]

ve’l-hâşıl: *Sonuç olarak, kısacası.*

- **Ve’l-hâşıl** ümîd ü emel ü zevk u şafâdan / Keff-i yed idüp Ferrî-i nâ-kâm cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 7*). [*ve’l-hâşıl,]*

velî: *Ama, fakat.*

- Bilürdi Ferrî dürrüğün o şüh-ı gence-lebûñ / **Velî** tesellî-i dille inandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5*). [*velî,]*
- Eyledük sâkî-yi keç-devr ile peymân **velî** / İtmez îfâ-yı ‘ahid va‘de dönekdür biliriz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [*velî,]*
- Hâkister-i halkı dimiş eflâke şavurdum / Yalñuz beni yandurdu **velî** zikr-i kül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*velî,]*
- O şüh-ı taze-i nev-hîzi şorma baña(?) **velî** / Olur fütâdeler üftâdegândan mañzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 4*). [*velî,]*
- Ben dañi misl-i ‘andelîb oldum o yüzden nâ-şikîb / Kaldum **velî** murğ-ı ğarîb ğurbetde ber-hâl-i sakîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20*). [*velî,]*
- Hürde-sâlûm gerçi sultânüm **velî** zür-âverüm / Sâl-hürde şâ‘irân eyler ise inkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [*velî,]*

velî: *Sahip, efendi.*

- Tatar nîgeh-i çeşmi bucağında celîdür / Bir nazrada ‘uşşâkı yapar gözle **velîdür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1*). [*velîdür, -dür*]

velivvü’n-ni‘am: *Nimetler sahibi.*

- Ey **veliyyü’n-ni‘am** [u] âşaf-ı bî-mişl ü nazîr / Dâverân içre saña bulmadum akrân u meşîl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 1*). [*veliyyü’n-ni‘am,]*
- Şimdi ammâ ki ‘inâyetlü **veliyyü’n-ni‘amum** / Maşraf-ı lâzımeden gelse tehî çün zenbîl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 16*). [*veliyyü’n-ni‘amum, -um*]

ve’l-leylî: *Leyl Suresi’nin, “(Ortalığı) bürüdüğü zaman geceye and olsun.” anlamındaki 1. ayetinin başı. [DİBKKE]*

- Süre-i Nûr üstine yazmış kader kâtibleri / Ben kıyâs itdüm ki **ve’l-leylî** kelâmu’l-lâhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2*). [*ve’l-leylî,]*

verd: *Gül.*

- ‘Âşıkum derd neydüğün bilmem / Bülbülüm **verd** neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 147, Beyit 1*). [*verd,]*

verd-i bağ: *Bahçenin gülü. II Güle benzeyen güzel.*

- Ferrî'îzârı şeb-nem-i eşkümle buldı tâb / Şimdi o **verd-i bâğ** melâmet şuyındadır (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [*verd-i bâğ,]*

verd-i cennet-vâr: *Cennet gibi gül.*

- Olsa ger ebr-i bahâr-ı himmetinden feyz-yâb / Ugramaz mekr-i harîfe **verd-i cennet-vâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [*verd-i cennet-vâr,]*

verd-i tarî: *Taze gül.*

- Çeşm-i bādâmı mukaşşer ruhları **verd-i tarî** / Böyle meclis âdeme nuql ile mînâ istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [*verd-i tarî,]*

verd-i zerd-âsâ: *Sararmış, solmuş gül.*

- **Verd-i zerd-âsâ** ruhından Ferrî-i efsürde-dil / Cân atup bezm-i şerîfe 'arz ider bîmâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 57*). [*verd-i zerd-âsâ,]*

verd-i zîbâ-meşrebâ: *Ey süslü, güzel yaradılışa sahip gül!*

- Gonce-tab'â gül-mizâcâ **verd-i zîbâ-meşrebâ** / Ravza-i tab'uından eyler kesb-i berg ü bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27*). [*verd-i zîbâ-meşrebâ,]*

verz-i şîve-i âh: *Feryat etmeye çalışmak.*

- O vefâsuz o mürüvvetsüz o hercâî için / Ferrî-i zâra bu **verz-i şîve-i âh** 'abeş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [*verz-i şîve-i âh,]*

Vesîm: *Ahmed Vesim, 18. yy divan şairi.*

- Şâkirdimüzden tâze-gü vardır iki eş'âr-cû / Çok şâ'ir eyler ser-fürü Neyyir biri biri **Vesîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [*Vesîm,]*

vesîm: *Damgalanmış, damgalı.*

- Bu şadr-ı saltanatda Cem gibi ola muvaffak / Olup Ferrî gibi tebrîke bu dünyâ **vesîmi** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 1, Beyit 4*). [*vesîmi, -i]*

vesîm ol-: *Damgalanmak.*

- Sensiñ o 'âlî-menkabet erbâb-ı rahm u 'âtıfet / Cüz'îce olsam mültefit **olup** nigâhuñla **vesîm** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39*). [*vesîm ol-, -up]*

ve'y: *Ve ey.*

- Ey şeh-süvârum el-meded çignetme rahşâ ol halîm / Ey gonce-leb **ve'y** lâle-ğad cānum saña olsun ğarîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*ve'y,]*
- Ey ruñı gonce-i şād-âb-ı gülistân-ı edeb / **V'ey** lebi bülbül-i mu'ciz-eşer-i bâğ-ı tarab (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 1*). [*v'ey,]*

Veyvî: *Veysi Üveys Çelebi (d. 1561/969 - ö. 1628/1037), münşeât yazarı ve şair. [TEİS]*

- Şi'rde Nef'î vü inşâda iderse **Veysî** lec / Taht-ı nazm u şadr-ı neşr üzre idüp ihkâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 30). [Veysî,]

vezân: Esen, esici.

- Bu demler şurta-i tevfiğ-i Rabbânî **vezân** üzre / Müsâ'id rûzgâr esdi gürüh-ı bahriyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1). [vezân,]

vezân it-: Esmek.

- Büstâna ger nesîm-i hilkatı **itse vezân** / Dem-be-dem olmazdı bād-ı şubh ile bîmâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22). [vezân it-, -se]

vezâret: Vezirlik.

- Kapudan eyledi deryâya bir zât[ı] **vezâretle** / İder İskender-âsâ cüst [ü] cü âb-ı revân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5). [vezâretle, -le]

vezîrâ: Ey vezir

- **Vezi'râ** âsumân-kadrâ müşîrâ mâ'çdelet-kârâ / Degül gencîde zât-ı mekremet-âyâtun imlâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29). [vezîrâ,]
- **Vezi'râ** Baħr-i 'Ummân-kadr u kulzüm-cüd u bezm-ârâ / Felek bir şandal olmaz baħr-i luţfunda gümân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [vezîrâ,]

vezîr-i vakt: Dönemin veziri.

- Re'y-i şâh 'Abdû'l-ħamîdle hep cihân oldu riyâz / Kim **vezîr-i vakti** hem-nâm-ı Hâlîlu'l-lâhdur (Ferrî Dîvânı, Tarih 4, Beyit 5). [vezîr-i vakt, -i]

vicdân: Kişiyi kendi davranışları hakkında bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlak değerleri üzerine dolaysız ve kendiliğinden yargılama yapmasını sağlayan güç.

- Zevk-ı hest ü nîstî yek-sân gelür **vicdânında** / Ferriyâ dāmânı taħlîş ideli taķlîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [vicdânında, -ı, -n, -da]

vildân: Delikanlılar, köleler.

- Ne hür ne ğilmân u ne **vildân** u ne Kevser / Nâzır dilüm eşyâda kemâl ile zuhûra (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [vildân,]

vîr-: Vermek, bir duruma yol açmak, sebep olmak veya bir vasfı kazandırmak.

- Kanda bir şüh-ı cihân görsem anuñ mecnûniyum / Böyle rûsvâi-i ħizlânı **viren** dildür baħa (Ferrî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [viren, -en]
- Baķmam toyunca belki girân-bârî-i nigâh / Ĥavfım odur ki **vire** meşâķ u te'ab saħa (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [vire, -e]
- Ĥať şimdi baķa cāzibe **virmiş** 'izârına / Elbette levh-i ebyazı taħrîr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [virmiş, -miş]
- Maħmûrlara neş'e **viren** la'l-i lebümdür / A'mâlara eczâ-yı devâ ĥâķ-i derümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 6). [viren, -en]
- Dil-ber deheninden **viren** aşıklara neş'e / Ferrî bu ğazel de benüm ancaķ hünerümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 9). [viren, -en]
- Şırça sarâya **virdi** ĥabâb ile zîb ü fer / Rindân öninde duĥt-ı rez a'lâ ĥîzlidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [virdi, -di]

- Gören hüsnuñ şanur ol şekli kim Bihzād yazmışdur / Ruḥ u kâdde **virüp** şüret gül ü şimşād yazmışdur (*Ferrî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 1*). [*virüp, -üp*]
- Çeşmi ne turfe ğamzesine **virdi** âb [u] tâb / Elmâsuñ ancak ezyed-i kıymet şuyındadır (*Ferrî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 3*). [*virdi, -di*]
- **Virince** şu'le cânâ nâr-ı 'aşık / Olur aḥker gül-i destâr-ı 'aşık (*Ferrî Dîvânî, Gazel 119, Beyit 1*). [*virince, -ince*]
- Eş'âra tâze ma'nî ile **virdi** âb [u] tâb / Buldu bu yolda ḥâme-i Ferrî be-nâm nâm (*Ferrî Dîvânî, Gazel 140, Beyit 5*). [*virdi, -di*]
- Ta'mum dönerse ḥâşşa-ı kâfûra Ferriyâ / **Virmez** bürüdet 'aşkuma âteş-ṭabî'atum (*Ferrî Dîvânî, Gazel 145, Beyit 5*). [*virmez, -mez*]
- Olunca zîver-i âġûş-ı fikrüm la'li alı / **Virür** bir başka neş'e neşve-i şahbâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânî, Gazel 151, Beyit 7*). [*virür, -ür*]
- Emr-i 'aks oldu mey-i la'li beni it'âb ider / **Virmede** tâb u tarâvet ol melek-sîmâya mey (*Ferrî Dîvânî, Gazel 199, Beyit 4*). [*virmede, -mede*]
- Mey ü maḥbûb zikrinden suḥân tezyîndür maḥşad / Suḥân-dân-ı selef böyle letâfet **virdi** ma'nâya (*Ferrî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 24*). [*virdi, -di*]
- Donanma-yı hümâyûna o güne **virdi** ârâyîş / Ki her bir zevraḳı tercîḥ olundu şâhidân üzre (*Ferrî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 13*). [*virdi, -di*]
- Ol sülâle nûş kılır mı hiç ḥabâb-ı âb-veş / Rûḥ-ı pāk-i Ḥazret-i Monlâ **virür** elbet ferî (*Ferrî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 7*). [*virür, -ür*]
- **Virdi** ol demde nuḥustîn kadehi bir neş'e / Cilve-ger oldu hemân anda rumûz-ı irşâd (*Ferrî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 15*). [*virdi, -di*]
- Kürsî-i ḥatt u şafḥa-i ra'nâsı dâ'imâ / Kürsîsi ile atlas-ı eflâke ân **virür** (*Ferrî Dîvânî, Kıt'a 2, Beyit 2*). [*virür, -ür*]
- Çifte-keşîde cüy-ı 'adâlet kemerleri / Yâḥûd şafâ-yı âfet [û] kaşî kemân **virür** (*Ferrî Dîvânî, Kıt'a 2, Beyit 3*). [*virür, -ür*]
- Beñzer baḳınca beyza-i 'Ankâya beyzası / Kâf-ı emirde şehir aña âşiyân **virür** (*Ferrî Dîvânî, Kıt'a 2, Beyit 4*). [*virür, -ür*]
- Oldı sûtün-ı pāk-i celâlet-nümûnları / Çeşm-i 'adüya nîze ki ḥavf-ı revân **virür** (*Ferrî Dîvânî, Kıt'a 2, Beyit 6*). [*virür, -ür*]
- Cihâna maḥdemi bir bü-yı revnaḳ **virdi** el-ḥaḳ / Meşâm-ı dehri memlû eyledi peyk-i şemîmi (*Ferrî Dîvânî, Tarih 1, Beyit 2*). [*virdi, -di*]
- Mülket-i tecrîde 'irfân ile başka fer **virüp** / Bâyezîd-âsâ dimişdi leyse fî delkî sivâḥ (*Ferrî Dîvânî, Tarih 5, Beyit 2*). [*virüp, -üp*]
- Me'zûn-ı ḥat olmışdı muḳaddemce sülûşde / Bitdi çün o la'lin şakalı şeyḫe **virüp** zür (*Ferrî Dîvânî, Tarih 9, Beyit 2*). [*virüp, -üp*]
- Zihni Efendi fâzıl-ı yektâ-yı bî-naẓîr / Zihn ü zekâsı fer **virüp** âdâb u ḥikmete (*Ferrî Dîvânî, Tarih 17, Beyit 1*). [*virüp, -üp*]
- Ḥübâna fer ü şu'le **vire** vâye-i ḥüsnuñ / Feyz-i Ḥaḳ ola mâşîta vü dâye-i ḥüsnuñ (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 65*). [*vire, -e*]
- 'Uşşâḳda muḥtâc-ı şarâb olmadı bir dil / Ḥatırlara neş'e **vireli** lâye-i ḥüsnuñ (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 1, Beyit 70*). [*vireli, -eli*]
- Sâkî ruḥuñ mı bezme **viren** böyle âb u tâb / La'li ü femûñ mi ke's-i nuḳul sāġar-ı şarâb (*Ferrî Dîvânî, Terkib-bend 2, Beyit 7*). [*viren, -en*]

vir-: Vermek, bırakmak.

- Aḥkâmı şadr-ı mey-gedede keç-küleḥ gedâ / Evreng ü tâc ü şevket-i şâhâna **virtemiş** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 105, Beyit 4*). [*virtemiş, -me, -miş*]
- 'Âşık da süz-ı neşve-i 'aşḳ u maḥabbeti / Nâ-puḥtegân [u] zâhid-i nâ-dâna **virtemiş** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 105, Beyit 5*). [*virtemiş, -me, -miş*]
- Leb-bestegâni ḥande-zen-i ehl-i zârdur / Zevḳ-ı sükûnı bûlbûle pervâne **virtemiş** (*Ferrî Dîvânî, Gazel 105, Beyit 6*). [*virtemiş, -me, -miş*]
- Katı âşûb-ı devrân olacaḳdur 'âkıbet cânâ / Eger **virtemezse** dest-i dîdeye her-giz 'inân ebrû (*Ferrî Dîvânî, Gazel 161, Beyit 6*). [*virtemezse, -mez, -se*]
- Şarâb-ı 'aşḳımı **virdi** baña deryâ-dil oldu ol / Beni mest eyledi kendisi maḥmûr oldu gitdükçe (*Ferrî Dîvânî, Gazel 168, Beyit 6*). [*virdi, -di*]

vir-: Vermek, lütfetmek, bahşetmek.

- Sîr-âb-ı hând u ğunc u tekellüm için lebûn / **Virmiş** Hâkîm-i bezm-i ezel yoĥsa ĥab saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*virmiş, -miş*]
- Aldanma **virse** tatlı meme ol büt-i Tatar / Şîr-i ĥizebr-i mekr ü fitendür kıımızlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*virse, -se*]
- Ağyâr-ı dîve cennet-i ĥüsnüñ ebed **viren** / Ĥayf u dirîĝ kim baña bir dâne virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2*). [*viren, -en*]
- Reftâruñ ol ki sâķî-i devrâna virmemiş / Ĥüsn-i edâ-yı çeşmüñi mestâna **virmemiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1*). [*virmemiş, -me, -miş*]
- Reftâruñ ol ki sâķî-i devrâna **virmemiş** / Ĥüsn-i edâ-yı çeşmüñi mestâna virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 1*). [*virmemiş, -me, -miş*]
- Ağyâr-ı dîve cennet-i ĥüsnüñ ebed viren / Ĥayf u dirîĝ kim baña bir dâne **virmemiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 2*). [*virmemiş, -me, -miş*]
- Dil-keş Ĥümâ-yı yümn-i ĥümâyun-şî‘âr iken / Şaĥn-ı cihânda baña kaža lâne **virmemiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 3*). [*virmemiş, -me, -miş*]
- Ferrîye baĥş-ı revnaķ-ı ĥüsn-i edâ iden / Tab‘-ı selîs-i bülbül-i Şîrvâna **virmemiş** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 7*). [*virmemiş, -me, -miş*]
- Bir büse-i cân-baĥşuña ķānî‘ dil-i şeydâ / Gör baĥtı ki **virmez** anı rû‘yâ daĥi olsa (*Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 3*). [*virmez, -mez*]
- Kendi ĥatıdur Aşaf-ı zî-şân [ü] ekremüñ / Şanki şufûf bezm-i Süleymâna şân **virür** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 7*). [*virür, -ür*]
- Aĥmed Paşa ki şimdi kudümüyla ‘âleme / Dün-himmet eylese şeref-i âsumân **virür** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 8*). [*virür, -ür*]
- Ferrî du‘â-yı devleti elzemdür ‘âleme / Dest-i ‘atâ-yı mekrümeti baĥr u kân **virür** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 9*). [*virür, -ür*]
- Sâyesî düşdigi büldânı ider âbâdân / Zâtına **viridi** Ĥudâ ĥâşiyet-i yümn-i Ĥümâ (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 2*). [*viridi, -di*]
- Dâver-i devr [ü] zamân âşaf-ı İskender-âsâ / Dehre zâtıyla **viren** feyzi Süleymân Paşa (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 1*). [*viren, -en*]
- Cennât ile ĥavrâsına Vallâĥ deĝişürdüm / Dünyâda seni **virse** baña Ĥazret-i Mevlâ (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 46*). [*virse, -se, -*]

vir-: Vermek, sunmak, arz etmek.

- İndirme şuya yelkenüñi mola sıpınga(?) / Liman-ı dile çekdiri **vir** ĝabya sıtınga (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1*). [*vir, -*]
- Sultâna ĝazel **virsek** eger baĥt o kadar kim / Er-rızķu ‘ala’llâĥ yazar maţlabumuzda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2*). [*virsek, -se, -, -k*]
- Virirdiñ ey vefâsuz bir zamân zehr-âb-ı istîĝnâ / Şanursuñ tâb-ı germiyyet ile âyâ nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3*). [*virirdiñ, -i, -r, -di, -ñ*]
- Görse gül-ĝeşt-i muşallâda beni ta‘zîm idüp / Bâĝ-ı tab‘ından **virürdi** ‘Örfî-i fahĥâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 48*). [*virürdi, -ür, -di*]
- Kaşd-ı himmetle kaşîde **virsem** ehl-i devlete / Ĥarf-i cer gibi sürerler ur deyüp ehl-i ceri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [*virsem, -se, -m*]
- **Virüp** câm-ı fenâ ĝamzeñle maĥv it lâne-i ‘ömrüm / Ola ârâyiş-i ‘işret-ĝeĥûñ ĥum-ĥâne-i ömrüm (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 8*). [*virüp, -üp*]
- Destünle bârî bir tolı câm-ı şarâb **vir** / Kaţ‘ eyleyüm mi ĥ‘âĥişi kaţ‘î cevâb **vir** (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 6*). [*vir, -*]
- Girmez eliñe kaţresi bu demler ey dil ey / **Virsek** ayaĝ-ı bâdeye naķd-i revânı pey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*virsek, -se, -k*]

vir-: Vermek, göstermek.

- Ĥüsn-i resimle ĥalka bu tuĝrâ-yı dil-pezîr / Şân u şükûh-ı cihândan nişân **virür** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 1*). [*virür, -ür*]
- Tertûb-i ĥatt-ı nażm-ı metânet ile hemân / Şaff-ı âlây u şavlet-i şâĥib-kırân **virür** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 5*). [*virür, -ür*]
- Ĥaķ ‘ömr ü şân u devlet ile ide müstedâm / Tuĝrâ ki dehre tâ ki ĥükümden nişân **virür** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 2, Beyit 10*). [*virür, -ür*]

vir-: Vermek, feda etmek.

- Sürsem yüzimi dāmenine öpsem ayağın / Cān naḳdini **virsem** o büte bārī pey-āsā (Ferrī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 2). [virsem, -se, -m]
- Zülf-i zünnārına bir muğ-beçenüñ bağla göñül / Mezheb ü dīn ü dili ‘aşkına **vir** itme ‘inād (Ferrī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 7). [vir,]

vīrān: Yıkık, dökük harap.

- Şayd eyle Hümā-yı dili kondurma raḳībi / Bir hāneye kim büm ire **vīrān** olagelmiş (Ferrī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 3). [vīrān,]

vīrāne: Yıkılmış, harap olmuş eski yapı.

- Olaldan müstekin dilde ḥayāl-i büm-ı hicrānuñ / O ma‘müre şehā görseñ ‘aceb **vīrānedür** şimdi (Ferrī Dīvānı, Gazel 191, Beyit 4). [vīrānedür, -dür]

vird eyle-: Diline dolamak, sürekli tekrar etmek.

- Girībān-ı dili taḥlīs iderdüm dest-i ğurbetden / Du‘ā-yı devletin **vird eyleyüp** semt-i lisān üzre (Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 33). [vird eyle-, -y, -üp]

vird-i şebāne: Gece yapılan zikir.

- Ezkār-ı ḥüsnüñ ‘aşıka **vird-i şebānedür** / Fikrūñ şalāt-ı rābıta-i penç-gānedür (Ferrī Dīvānı, Gazel 62, Beyit 1). [vird-i şebāne, -dür]

vird-i zebān: Dilden düşmeyen, hep tekrarlanan.

- ‘Ömrini mezīd ide Ḥudā ‘īdini mes‘ūd / ‘Ālemde dem-ā-dem bu du‘ā **vird-i zebāndur** (Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 25). [vird-i zebān, -dur-i, -n, -i]

vird-i zebān evle-: Diline dolamak, dilinden düşürmemek.

- **Eyle** bu güne du‘ā-yı ḥayrını **vird-i zebān** / Tā meşām-ı dehri ta‘tīr ide nūkhet-dār gül (Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 59). [vird-i zebān eyle-,]

viril-: Takdir edilmek, uygun görülmek.

- Şarāb içmek güzel sevmek **virilmiş** rüz-ı ezelden / Bu bāzār-ı cihān içinde kār-ı dīgerüm yokdur (Ferrī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 5). [virilmiş, -miş]
- Būlbüllere ‘aşk-ı gül ile zār **virilmiş** / Gör zāğı daḥi şīve-i güftāra ıkarışmış (Ferrī Dīvānı, Gazel 109, Beyit 3). [virilmiş, -miş]
- Murğ-ı dil bī-vāyedür būy-ı gül-i ümmīdden / Lāle-i ḥasret **virilmiş** gül-şen-i cāvīdden (Ferrī Dīvānı, Gazel 155, Beyit 1). [virilmiş, -miş]
- Cānā saña āzār u baña zār **virilmiş** / Ey kār virilmiş (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 1). [virilmiş, -miş]
- Cānā saña āzār u baña zār virilmiş / Ey kār **virilmiş** (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 1). [virilmiş, -miş]
- Būlbüllere ğam tūṭīye güftār **virilmiş** / Nā-çār virilmiş (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 1). [virilmiş, -miş]
- Būlbüllere ğam tūṭīye güftār virilmiş / Nā-çār **virilmiş** (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 1). [virilmiş, -miş]
- Vaşluñ ezeli söyleşüp ey yār **virilmiş** / İkrār virilmiş (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 2). [virilmiş, -miş]
- Dirsiñ baña da dīde-i bīmār **virilmiş** / Tīmār virilmiş (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 3). [virilmiş, -miş]
- Birine ḳadeḥ birine pindār **virilmiş** / Evzār virilmiş (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 4). [virilmiş, -miş]
- Birine ḳadeḥ birine pindār virilmiş / Evzār **virilmiş** (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 4). [virilmiş, -miş]
- Ferrī baña da ol büt-i cevvar **virilmiş** / Ğaddār virilmiş (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 5). [virilmiş, -miş]
- Ferrī baña da ol büt-i cevvar virilmiş / Ğaddār **virilmiş** (Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 5). [virilmiş, -miş]

vişāl: Kavuşma.

- Hicrūñle söyle niceye dek zār sevdiğüm / Var mı **vişāle** var mı ‘aceb bir sebep saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*vişāle, -e*]
- **Vişāle** teşne dilüm seyr idüp o la’l-i lebûñ / Dehānum ‘aţş diyerek şulandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [*vişāle, -e*]
- Anmaz **vişāli** ‘aşık-ı gam-h’ār-ı nā-ümîd / Gitmez tabīb-i hāzıkā bīmār-ı nā-ümîd (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [*vişāli, -i*]
- Söyündi sūz-ı dil farkında dūd-ı āh olup bezmde / Ümîd itmem **vişālin** ‘ide lāyık micmerüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [*vişālin, -i, -n*]
- **Vişāl** ü būseler va’d eyledi ammā inanmazdum / O gice meclis-i meyde olan peymāna aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 2*). [*vişāl,]*
- **Vişāli** dūr-ı haţtında da olsa kâni’üm ammā / Bu baht-ı tîre ile ‘işret-i şeb kanda ben kanda (*Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 4*). [*vişāli, -i*]
- Gördük güzelüñ būs-ı lebi gelmiyor elden / El virse **vişāl** al öp elin bārī tezelden (*Ferrî Dîvânı, Matla 5, Beyit 1*). [*vişāl,]*

vişāl-i hūr: Cennet kızına kavuşma.

- Olanlar Merve-i şūriş-geh-i zūlfūñde miñnet-keş / **Vişāl-i hūra** sa’y itmek hevāsında Şafā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*vişāl-i hūr, -a*]

vişnāb: Vişne suyu.

- Güldi gül rüyını peymānede **vişnābda** görüp / Didi diğkatle naţar kıl ruĥ-ı gül-nārīdūr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2*). [*vişnābda, -da*]

vücūd: Beden.

- Derūnum rīze rīze mişl-i misvāk / **Vücūdum** pāre pāre şāne-meşreb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [*vücūdum, -um*]
- Tanīnüm hasretūñle muhrık u dil dāğ dāğ oldu / Mümāşildūr **vücūdum** fūrkatūñle heykel-i nāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*). [*vücūdum, -um*]
- Bir cilve görem dirseñ eger rüy-ı vefāda / Garķ eyle **vücūduñ** beri gel cūy-ı kazađa (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 2*). [*vücūduñ, -uñ*]

vücūd: Varlık.

- Āyīne-i yek-diğder olur şūret-i ezdād / Ferrî dil-i ‘ārifde **vücūd** ile ‘adem ne (*Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 5*). [*vücūd,]*

vücūd-ı mev: Şarabın varlığı.

- Hūmlar şikeste cām tehī yok **vücūd-ı mev** / İtdūñ esīr-i kâhve bizi hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1*). [*vücūd-ı mev,]*
- Hūmlar şikeste cām tehī yok **vücūd-ı mev** / İtdūñ esīr-i kâhve bizi hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2*). [*vücūd-ı mev,]*
- Hūmlar şikeste cām tehī yok **vücūd-ı mev** / İtdūñ esīr-i kâhve bizi hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3*). [*vücūd-ı mev,]*
- Hūmlar şikeste cām tehī yok **vücūd-ı mev** / İtdūñ esīr-i kâhve bizi hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4*). [*vücūd-ı mev,]*
- Hūmlar şikeste cām tehī yok **vücūd-ı mev** / İtdūñ esīr-i kâhve bizi hey zamāne hey (*Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5*). [*vücūd-ı mev,]*

vus’: Güç, kuvvet.

- **Vus’umca** kuluñ da suĥana eylesem āğāz / Her ĥall-i nūket müşkil-i fehm [ü] ĥiredāndur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15*). [*vus’umca, -um, -ca*]

vuşlat: *Kavuşma, ulaşma.*

- **Vuşlat** deminde çizmesin ol dil-rübā kenār / Ferriye va‘d-i şoḥbeti būs u kenārlıdur (*Ferri Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [*vuşlat,]*
- **Vuşlatda** dilā şoḥbet-i cānāna ṭoyulmaz / Yek-laḥza-i ‘ömr içre belî cāna ṭoyulmaz (*Ferri Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*vuşlatda, -da]*

vuşlata ir-: *Sevgiliye kavuşmak.*

- Mümtenî‘dür **vuşlata irmek** kemend-i ḥ‘āhişi / Ey gönül ister nücüm ister meh-i tābāna at (*Ferri Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [*vuşlata ir-, -mek]*

vuşlat-ārā ol-: *Kavuşmayı süslemek.*

- Eyle pūşide-i zer-beft-i ḳabā-yı vuşlat / **Vuşlat-ārā olan** ol zîr-i ḳabā ḥürmetine (*Ferri Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4*). [*vuşlat-ārā ol-, -an]*

-Y-

yā: *Seslenme amacıyla kullanılan bir ünlem.*

- Bu leyl-i ḳadr-i ‘āşık-ı şūrîdegān mîdur / Yoḥsa baña mı **yā** Rab ‘aceb hep şegāb bu şeb (*Ferri Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [*yā,]*

ya: *Başka.*

- Ölmesün **ya** n‘eylesün Ferri o şūḥ itmez dimāğ / Ğamze leb-rîz-i tegāfûl dîdesi sîr-āb-ı nāz (*Ferri Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*ya,]*
- Dilden eyler eyler ise kime itsün **ya** gile / Luṭfuñ ister zār ider bî-çāre ağlar derd ile (*Ferri Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [*ya,]*

ya: *Acaba.*

- Hûn itdi dil ü çeşmümi bilmem daḥi Ferri / ‘Aşkuñ eşeri dilde mi **ya** dîdede mîdur (*Ferri Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [*ya,]*
- ‘İllet-i sevdâyı dāfi‘ çünki eṭmîmündür / **Ya** niçün ḥālüm ğam-ı zülfünle dîger-gündür (*Ferri Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*ya,]*
- Tūtalım ki sū-be-sū ol māhı lālā gezdürür / **Ya** felekde mihr-i şevḳ-efzâyı kimdür gezdüren (*Ferri Dîvânı, Gazel 157, Beyit 3*). [*ya,]*
- Zümre-i Meşşā‘iyânı söyle var mı şuşduran / **Ya** gürüh-ı ḥ‘āce-i İşrākı kimdür söyleden (*Ferri Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4*). [*ya,]*
- Çengden **ya** Zührenüñ tel kırdığın fehm eyleyüp / Hışm ile şan kevkeb-i Nāḥîde ḥancer gösterür (*Ferri Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [*ya,]*
- Fitne görmez ‘ayn-ı ‘ālem vaḳt-i ‘adlinde anuñ / Ğamze-i efsün-nümālar **ya** meger güm-rāhdur (*Ferri Dîvânı, Tarih 4, Beyit 3*). [*ya,]*
- **Ya** meclis-i ‘işretde kuzum neydi o ḥālet / Çeşm āfet ü āşüb nıgeh ğamze fiten-sāz (*Ferri Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 28*). [*ya,]*

ya: *Yay. [TDKTS]*

- Ferriyā tîr-i cefāsına bugün āmācum / Sînemi tūtdum açup ol ḳaşı **ya** niyyetine (*Ferri Dîvânı, Gazel 170, Beyit 5*). [*ya,]*

ya: *Veya, ya da.*

- Ben şehîdüm olmuşum pâ-mâl-i hussâd u rakîb / Küştegân ekşer kilâba kuzğuna **ya** kût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [ya,]
- Muhtâribdür dâ'imâ 'âşık ki hâk-i fıtrâtı / Arz-ı Nîşâbürdan **ya** ma'den-i sîm-âbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [ya,]
- Fûrkâtüñ demleri ey âfet-i bîgâne-edâ / Pîç [ü] tâb itmedigüm gün mi **ya** sâ'at mi olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [ya,]
- 'Âşıkum gerçi hüsn-i eţvâra / Şeyh **ya** şâb neydüğün bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 149, Beyit 2*). [ya,]
- 'Arz ider tîğ-ı tegâfûl gamzesin îmâ idüp / 'Âşıkâ şemşîr ü **ya** gaddâra söyler söylese (*Ferrî Dîvânı, Gazel 174, Beyit 2*). [ya,]
- Hicr ile yirüm şimdi kühistân **ya** hāmūn / Olmuş çü ezel pîş-revüm kıble-i Ferhâd (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 14*). [ya,]

ya: Bazı çekimli zamanlardan sonra gelerek anlamı pekiştiren, kuvvetlendiren bir söz.

- Revzen-i Kanlı Kilîsâdur dü çeşm-i intizâr / Oldı **ya** Şulu Manastır bâbı çeşmânım Tanaş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 6*). [ya,]
- Perçemde seyr-i turre-i tarrâra çıksa **ya** / Kırkılsa o da zülf ile ruhsâra çıksa **ya** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [ya,]
- Perçemde seyr-i turre-i tarrâra çıksa **ya** / Kırkılsa o da zülf ile ruhsâra çıksa **ya** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [ya,]
- Uç virse tarf-ı fesden o bir pâre çıksa **ya** / Yoḥsa olur mı 'âşık-ı bî-çâre çıksa **ya** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [ya,]
- Uç virse tarf-ı fesden o bir pâre çıksa **ya** / Yoḥsa olur mı 'âşık-ı bî-çâre çıksa **ya** (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [ya,]

ya ... ya ...: Cümleleri, eş görevli kelime veya kelime gruplarını bağlayan tekrarlı bağlaç.

- Nedür bu Cünnetü'l-Esmâ gibi serî'u'l-eşer / Sözüñ **ya** yâd-ı 'Alî Ferriya du'a-yı kadeḥ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5*). [ya...ya,]
- Dil teşnesidür küyüña varmak diler ammâ / Nevmi'di çeken **ya** şuyıdur **ya** ecelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [ya ... ya ...,]
- H'ân-ı yağma oldı Ferri'âşk ile İslâm u dîn / Zihniyâ Tatar-ı 'aşkum **ya** çünân u **ya** çünîn (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5*). [ya ... ya ...,]

yâ Hû: Ey Allah'ım!

- Bir Mevlevî-i Şems-likâ n'eyledüp itdi / Ney gibi delüp sînemi dâğ eyledi **yâ Hû** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 2*). [yâ Hû,]

yâ Rab: Ey Rabb'im!

- Cezm idüp dil-ber yakînen ki rakîb olmuş cüdâ / Didi **yâ Rab** eyle anı işidenlerden ırağ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 2*). [yâ Rab,]

yâbân: Yabancı, rakip.

- Ey gonce-i nahvet ne bu vahşet ne kaçarsıñ / **Yâbâna** bakarsıñ (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 3*). [yâbâna, -a]

yâd eyle-/yâd it-: Hatırlamak, anmak.

- Gül-sitân-ı hâtır-ı memdühüm **yâd eyleyüp** / İktisâb-ı neşve-i feyz itmede her-bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*). [yâd eyle-, -y, -üp]
- Cevrûñ şeb-i miḥnetde şafâdur gam içinde / Bu demleri de bir gün olur **yâd iderüz** biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [yâd it-, -er, -üz]
- Kõkalum zülfünü hem **yâd idelüm** sînesini / Hâbeşistâna varup şoḥbet-i Rûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5*). [yâd it-, -elüm]

yād it-: Yabancı yerine koymak, uzak tutmak.

- İgmāz ile idrākini bāda virüp **itdi** / Ferrīyi cihān beyninde bir **yād** nigāhuñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 126, Beyit 5*). [*yād it-, -di*]

yāda gel-: Akla gelmek, hatırlanmak.

- O gül-rüyumla **gelse yāda** bāde / Virür sāmān-ı ‘aqlı bāda bāde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 179, Beyit 1*). [*yāda gel-, -se*]

yādes: Lades.

- Ferāmūşī tutuşmuşdık o şūh-ı dil-firīb ile / Virüp bir büsecik **yādes** didi cānāne aldandum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 133, Beyit 4*). [*yādes,*]

yād-ı ‘Alī: Hz. Ali’yi anma.

- Nedür bu Cünnetü’l-Esmā gibi serī’u’l-eşer / Sözüñ ya **yād-ı ‘Alī** Ferrī ya du‘ā-yı kadeh (*Ferrī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 5*). [*yād-ı ‘Alī,*]

yād-ı hüsn: Güzelliği anma.

- Bu ter gazel ki şafha-i Dīvān-ı Ferrīde / ‘Uşşāka **yād-ı hüsnüm** ile yādigārdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 5*). [*yād-ı hüsn, -üm*]

yād-ı neseb it-: Soyundan söz etmek, bahsetmek.

- Tıfl-ı ebceddür **iden yād-ı neseb** ey Ferrī / Rind-i bī-kaydum olur mı baña fahr-ı eb ü ced (*Ferrī Dīvānı, Gazel 25, Beyit 5*). [*yād-ı neseb it-, -en*]
- Erbāb-ı kemāl oldı hünerle mütefāhır / Ferrī hele hamkā gibi **yād-ı neseb itmez** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 82, Beyit 5*). [*yād-ı neseb it-, -mez*]

yādigār: Bir kişinin hatırlanmasına vesile olan hediye.

- Bu ter gazel ki şafha-i Dīvān-ı Ferrīde / ‘Uşşāka yād-ı hüsnüm ile **yādigārdur** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 5*). [*yādigārdur, -dur*]

yādigār it-: Hatıra bırakmak.

- Erzen-i Rūma dir iken kendüm **idem yādigār** / Bozdı bu fikr-i daķıķum āsyāb u rüzgār (*Ferrī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 1*). [*yādigār it-, -em*]

yağma it-: Yağmalamak, vurgunculuk yapmak.

- Kumkapu mey-hānesinde **itdi yağma** hālūmi / Koymadı rüşd-i dirāyet bu dil-i dīvānede (*Ferrī Dīvānı, Gazel 183, Beyit 3*). [*yağma it-, -di*]

yağma ol-: Yağmalanmak.

- Oldı** dil ü dīni nigh-i gānzeme **yağma** / İslāmına zünnār-ı ser-i zülfüm olup dām (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 51*). [*yağma ol-, -dı*]

yağmala-: Yağma etmek.

- ‘Aql u fikr ü dil ü dñüm kamu **yağmaladı** hep / İtdügi mekri baña eylemez duht-ı ‘ineb (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 3*). [*yağmaladı, -dı*]

yâhüd: Veya.

- Maḥabbet şerhi mużmer dilde **yâhüd** ḥaṣṣa-i ḥuffāş / Cemāle olsa da nāzır kemā-hî ḥaḳḳuhā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8*). [*yâhüd,]*
- Çār ebrû ḥüsni için vefk-ı murabba’dur **yâhüd** / Vechüñe zîbâyiş olmış şîr-i dü maṭla’ gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2*). [*yâhüd,]*
- Ḥāl-i ‘anber mi ‘ızārında **yâhüd** dest-i ḳader / Ḥıfz-ı kâfûra nezâket ile fülûl mi ḳodı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 3*). [*yâhüd,]*
- Çifte-keşîde cûy-ı ‘adālet kemerleri / **Yâhüd** şafâ-yı âfet [ü] ḳaşı kemān virür (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 2, Beyit 3*). [*yâhüd,]*
- Emr ü nehyüñ ḥükmi zîrā naşş-ı Ḳur’āndan çıkar / Mekre mā’ildür o ḡamze **yâhüd** enbān-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*yâhüd,]*
- Siḥre nā’ildür o ḡamze **yâhüd** enbān-ı fiten / Pîçiş-i dildür o ḡamze yâhüd enbān-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*yâhüd,]*
- Siḥre nā’ildür o ḡamze yâhüd enbān-ı fiten / Pîçiş-i dildür o ḡamze **yâhüd** enbān-ı fiten (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*yâhüd,]*
- Çāh-ı Bābildür o ḡamze **yâhüd** enbān-ı fiten / Şûriş-i ‘uşşāka dā’ir her ne var andan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 4*). [*yâhüd,]*

yak-: Yanmasına yol açmak, tutuşturmak.

- ‘Aşkı göñlümde ‘alevlenmededür için için / Tîz **yaḳar** ḥāne-i vîrānı şerer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*yaḳar, -ar*]
- Biri kettānum eridür biri maḥbûbum **yaḳar** / Mihr ü mehden başa ṭaḳmış çarḥ-ı keç-reftār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 37*). [*yaḳar, -ar*]
- Bükdi resen-i ‘aşkıñı gerdānuma ṭaḳdı / Ol âfet-i mü-tāb benüm çerğemi **yaḳdı** (*Ferrî Dîvânı, Matla 9, Beyit 1*). [*yaḳdı, -dı*]

yak-: Yanmasına yol açmak, tutuşturmak. II Acı vermek, ızdırap çekertmek.

- Beni **yaḳduñ** meded ey âteş-i vekḳād n’eylersiñ / Yine şem’-i cefāyı eyledüñ îḳād n’eylersiñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1*). [*yaḳduñ, -du, -ñ*]
- Âşüb şalmaḳ oldu dile kār-ı aşḡarı / Yandurdu **yaḳdı** hey meded āsûde dilleri (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [*yaḳdı, -dı*]

yakış-: Yaraşmak, uygun düşmek.

- Ârzü vādîlerin geçdük ümîd ü bîmde / Kim murād u kām için atmaḳ **yaḳışmaz** ḡamumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [*yaḳışmaz, -maz*]
- Sebük-maḡz oldıgumdan böyle bergeşte ider devrān / **Yaḳışmaz** ki hevā kākül-veş ola başda pîrāye (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18*). [*yaḳışmaz, -maz*]
- Ḥaḳ budur gerçi **yaḳışmaz** baña şüret-i cer / Çāresi olmadı itdüm niçe biñ sa’y-ı cemîl (*Ferrî Dîvânı, Kit’a 1, Beyit 24*). [*yaḳışmaz, -maz*]

yakış-: Güzel durmak, iyi gitmek.

- Ğāyetle **yaḳışmış** didiler rūyına liḥye / Elbet yaraşur şevb-i sefid üstine semmûr (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 4*). [*yaḳışmış, -mış*]

yakış-: Yaklaşmak, meyletmek. [TDKTS]

- Hevāsına düşüp dil bağla kim bir şüh-ı nev-ḥîze / **Yaḳışsañ** cevher-i göñli idersüñ zülfe āvîze (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [*yaḳışsañ, -sa, -ñ*]

yaķinen: Hiç şüphesiz olarak, kesinlikle.

- Cezm idüp dil-ber **yaķinen** ki raķib olmış cüdā / Didi yā Rab eyle anı işidenlerden ırağ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 115, Beyit 2*). [*yaķinen,]*
- Nev-be-nev söyler **yaķinen** cezm iden ehl-i derūn / Dür-bīn-i hāmesi tevfiķe mazhar gösterür (*Ferrī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 14*). [*yaķinen,]*

yaklas-: Yakın duruma gelmek.

- **Yaklaşdı** gibi mülk-i melāhatde kıyāmet / Feryād ki hep genc-i definüm yüze çıkdı (*Ferrī Dīvānı, Gazel 195, Beyit 3*). [*yaklaşdı, -dı]*

Yaķkub: Hz. İbrahim 'in torunu, Hz. Yusuf'un babası ve İsrailoğulları 'nın atası olan peygamber.

- Ol pādīşeh-i kişver-i bī-gāye-i hüsnum / **Yaķkub** gibi Yūsuf daķı vakf-ı haberümdür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 3*). [*Ya ķub,]*
- Sen Mısr-ı melāhatda hemān Yūsuf-ı zībā / **Yaķkub** emel-i hicr ile beytū'l-hazen-ārā (*Ferrī Dīvānı, Terķib-bend 1, Beyit 41*). [*Ya ķub,]*

Yaķkub: Özel isim.

- Çün 'ayn-ı ecel geldi gidüp Yūsuf-ı cānı / Beytū'l-hazen-i ķabri maķām eyledi **Yaķkub** (*Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 4*). [*Ya ķub,]*

Yaķkub Efendi: Özel isim.

- **Yaķkub Efendi** ki odur zāde-i muķbil / Olmışdı kuzāt içre Bū Yūsuf gibi mergüb (*Ferrī Dīvānı, Tarih 8, Beyit 1*). [*Ya ķub Efendi,]*

Yaķkub-ı şafā-dīde-i emr-i 'aks: Ters işin sefasını görmüş Yakup. (bk. Ya ķub).

- Ben o **Yaķkub-ı şafā-dīde-i emr-i 'aksüm** / Yūsuf-ı fikre sicin hāne-i aķzānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 13*). [*Ya ķub-ı şafā-dīde-i emr-i 'aks, -üm]*

Yakut: Yakut el-Müsta 'sımı. 13. yüzyılda yaşamış ve aklām-ı sittenin klasik ölçülerini belirleyerek hat sanatında çok önemli yenilikler gerçekleştiren hattat. [TDVİA "Yakut el-Müsta'sımı" md.]

- Oldı me'zūn hatt-ı pāk ile yine Hāfız Nazīf / Şīve-i hattında **Yakut** idemez hiç ķıl ü ķāl (*Ferrī Dīvānı, Tarih 10, Beyit 1*). [*yākūt,]*

yalan-: İştahdan diliyle dudaklarını ıslatmak.

- Vāķi' diyü ol vāķi'aya gerçek inandum / 'Aşk ile **yalandum** (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 2*). [*yalandum, -du, -m]*

yalan: Gerçeğe aykırı veya asılsız söz.

- Nakd-i hulūş-ı 'aşkumı toğrı bilen disün / Ben şā'irüm ki belki **yalan** söylerüm saña (*Ferrī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 5*). [*yalan,]*

yalñuz/yalñuz: Yalnız, sadece, bir tek.

- Rüm ilinde daķı var Ferrī gibi tāze-suħan / Şanma Hāllāķ-ı Ma'ānī **yalñuz** ĩrāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Gazel 73, Beyit 5*). [*yalñuz,]*

- Hâkister-i halkı dimiş eflâke şavurdum / **Yalñuz** beni yandurdi velî zîkr-i kül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*yalñuz,]*
- El yudum şanma vaţan cilve-gehinden **yalñuz** / Ey gözüm nûrî başar giryemüzün ol ki seli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 4*). [*yalñuz,]*
- Ferrî-i bî-çâre de meftûn u âşüfteñ senün / **Yalñuz** Cevrî degül mecnûn u âşüfteñ senün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [*yalñuz,]*

yaman: *Kötü, fena.*

- O haţ ki rû-nümâdur tal‘at-ı pâkinde hâl üzre / **Yamandur** hâl-i ‘uşşâkı kalırsa öyle hâl üzre (*Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 1*). [*yamandur, -dur]*

yan-: *Tutuşmak, alev almak. II Acı ve ızdırap çekmek.*

- Seni ta‘yîb iderken ben de **yandum** âteş-i ‘aşka / Düşüp ruhsâre-i cânâna ey pervâne aldandum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 133, Beyit 3*). [*yandum, -du, -m]*
- Altunı koyup aḥker-i süzâna şığandum / Mûsâ gibi **yandum** (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 1*). [*yandum, -du, -m]*
- Vâ-sühteyüm sühte aḥvâl-i dîger-gün / **Yandı** amân âteşlere yandı dil-i maḥzûn (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 17*). [*yandı, -dı]*
- Vâ-sühteyüm sühte aḥvâl-i dîger-gün / Yandı amân âteşlere **yandı** dil-i maḥzûn (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 17*). [*yandı, -dı]*

yan-: *Hararet duymak. II Acı ve ızdırap çekmek.*

- Vaşlı olur ümmîdi ile rûzede rûzî / **Yandum** amân âteşlere Sirozda sî rûz (*Ferrî Dîvânı, Kut'a 7, Beyit 2*). [*yandum, -du, -m]*

yan: *Huzur, kat, nazar.*

- Vaz‘uñ rakîb ü yâra müsâvîdür ey perî / Birdür **yanuñda** n‘eyleyeyüm nîk ü bed meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [*yanuñda, -uñ, -da]*
- **Yanumda** benüm tîr-i kazâ künd-rev oldu / Ülfet ideli ğamze-i fettânla göñlüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 2*). [*yanumda, -um, -da]*
- Ya‘nî ki ‘Aţâbeg ser-i erbâb-ı ma‘ârif / **Yanında** atâbeg ‘acemî-i ‘acemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*). [*yanında, -ı, -n, -da]*
- Sensiñ o şeref-güster-i ser-şadr-ı ferâset / **Yanuñda** senün fehm-i Felâtûn kerândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [*yanuñda, -uñ, -da]*
- Suḥan-perver **yanında** ḥod-fürûşa i‘tibâr itmez / Tûrurken şâh-bender bender-i ma‘nâda çerçi ne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 15*). [*yanında, -ı, -n, -da]*
- Sâķî şarâbı şun ne imiş bildüm ‘âlemi / Birdür **yanumda** şâd u ğam u sūr u mâtemi (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 31*). [*yanumda, -um, -da]*

yan: *Birlikte, beraberinde olma.*

- Niçe demdür ser-i kūyında tenhâ beklerüm ammâ / **Yanumca** Ferriyâ bir ğam-güsârum yâverüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7*). [*yanumca, -um, -ca]*

yan: *Kişinin sağı veya solu.*

- Câmî‘de tûrdı **yanuma** ol şûḥ-ı hoş-hırâm / Şuġl-ı şalât ile sehv idüp virdi bir selâm (*Ferrî Dîvânı, Matla 2, Beyit 1*). [*yanuma, -um, -a]*

yan çek-: *Bir işi birlikte yaptığı arkadaşını zamansız bırakmak, güç duruma sokmak. [TDKDS]*

- Didesi rahm itse gamze hancer-i berrân çeker / Gamze de olsa taraf-dâr ebruvânı **yan çeker** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*yan çek-, -er*]

yanan: Yanmakta olan. II Aşk acısı çeken, âşık.

- Cânâ beni gördün ne bu **yanana** bakışlar / Hışm ile tecâhülle beyâbâna bakışlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*yanana, -a*]

yandur-: Yakmak, tutuşturmak.

- Hâkister-i halkı dimiş eflâke şavurdum / Yalñuz beni **yandurdu** velî zıkr-i kül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*yandurdu, -dı*]
- Süveydâyı sevâd-ı hâlinün sevdâsına şaldık / O âteş içre kalb-i kalbi **yandurdık** sipend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 5*). [*yandurdık, -dı, -k*]
- Âşüb şalmaq oldu dile kâr-ı aşğarı / **Yandurdu** yakdı hey meded âsûde dilleri (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 3*). [*yandurdu, -dı*]

yanğa(?): ?.

- Şeş-dergeh-i vaşluñda dücâr olsa dü şeşle / Sevdâ-zede dil nerde düşer lu'bet ü **yanğa(?)** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 4*). [*yanğa(?),*]

ya'nî: Demek oluyor ki, kısacası.

- Bak bak o büt ki zülf-i girih-gîr gösterür / **Ya'nî** esîr-i 'aşkına zencîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [*ya'nî,*]
- Dil-berüm süzdikçe çeşmin gamze müjgândan çıkar / İki şîr-i kîne-cû **ya'nî** neyistândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*ya'nî,*]
- Tîğın imâ eylerüz ebrûsudur ihâmumuz / **Ya'nî** kim gaddâreden gaddârîdür i'âmumuz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*ya'nî,*]
- Şevk ile bir kerre nûş-ı câm-ı gül-fâm itmedük / **Ya'nî** bûs-ı la'l-i şîrîn-i dil-ârâm itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 1*). [*ya'nî,*]
- Göñül ol dil-keşinden çide-i dest-i ferâğ olduñ / Ümîd 'işret-gehinden **ya'nî** işkeste ayağ olduñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 124, Beyit 1*). [*ya'nî,*]
- **Ya'nî** hem-nâm-ı hafîd-i Hâzret-i Şâh-ı Rûsul / İsmi gibi hulkı da oldu hasen yok hem-seri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [*ya'nî,*]
- Tutuşup nâr-ı firâkuñla kebâb olmadayum / **Ya'nî** şâkird-i semender dil-i vîrânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 27*). [*ya'nî,*]

ya'nî ki/ya'nî kim: Demek oluyor ki, kısacası.

- Ruhsârı ki o zülf-i siyeh-kâra karışmış / **Ya'nî ki** o büt zümre-i güftâra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1*). [*ya'nî ki,*]
- Yâra pervâne-veş 'aşk ile hücum eyleyelüm / Varup ol saht-dili **ya'nî ki** mûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [*ya'nî ki,*]
- Ammâ ne çâre derd ile bir söz gelür semt-i dile / **Ya'nî ki** cânândan gele itsem gerek bî-bâk ü bîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [*ya'nî ki,*]
- **Ya'nî ki** 'Aţâbeg ser-i erbâb-ı ma'ârif / Yanında atâbeg 'acemî-i 'acemândur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*). [*ya'nî ki,*]
- **Ya'nî ki** gam-ı 'aşk ile âşüfte vü ser-sâm / Âvâre-i sevdâ-yı ser-i zülfüm o nâ-kâm (*Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 49*). [*ya'nî ki,*]
- **Ya'nî kim** Ahmed Efendi mahlaşı olmuş Nazîf / Niçe sâpâş ile lutfın ruh-ı Sencer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [*ya'nî kim,*]
- **Ya'nî kim** Sultân Selîm mâlik-i seyf ü kalem / Hüsni haţtın görmemişdür kimseler bir şâhda (*Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 3*). [*ya'nî kim,*]

yap-: Seddetmek, engellemek, etkisiz hâle getirmek. [TDKTS]

- Tatar nıgeh-i çeşmi bucağında celîdür / Bir nazrada ‘uşşâkı **yapar** gözle velîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1*). [yapar, -ar]

yap-: İnşa etmek.

- Göricek ol şahn-ı ‘Adn-‘unvânı itdüm çün su’âl / Didi Sa’dî-i suhan-ver **yapdum** adum kendüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 2*). [yapdum, -du, -m]

yapış-: Sıkıca tutmak.

- Ey dil edeble dâmen-i yâra **yapış** budur / Yüz sür gubâr-ı pâyine hâtır yapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [yapış,]

yâr: Dost, arkadaş.

- Ülfet itmez çeşm-i pür-şür [u] fiten-cüyuñla dil / Olamaz mestânelerle dâ’imâ huş-yâr **yâr** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [yâr,]
- Yok gerçi **yâr** [u] yâverüm bir münis-i şevk-âverüm / Ammâ ki var şîr-i terüm peygüle-i gamda nedîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [yâr,]
- Sen o zât-ı kişver-ârâ-yı himemsiñ kim muvaffâk bi’l-hayır / Haş saña tevfiğ u Hızır **yâr** u yâver gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [yâr,]

yâr: Sevgili.

- Kâşâneme **yâr** yâra da kâşâne münâsib / Kân cevhere cevher daği ol kâne münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1*). [yâr,]
- Kâşâneme **yâr yâra** da kâşâne münâsib / Kân cevhere cevher daği ol kâne münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1*). [yâra, -a]
- ‘İrfâna nakış olmadı çün kısmet-i rindân / **Yâr** şâmesidür dâne-i meştût-ı harâbât (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4*). [yâr,]
- Vaz’uñ rakîb ü **yâra** müsâvîdür ey perî / Birdür yanuñda n’eyleyeyüm nîk ü bed meded (*Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [yâra, -a]
- Kan ağlamanuñ **yâr** için ey dîde demidür / Te’sîr ide me’mül iderüz dîde demidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [yâr,]
- Bed-mest olunca sâkî koma **yârı** çek çevir / Yüsufsa daği dâmen-i dil-dârı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [yârı, -ı]
- Pey-rev göricek Cevriye bu nazmda Ferrî / Cevr eylemesün **yâra** niyâz eylemelidir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 7*). [yâra, -a]
- **Yâruñ** dil-i sengînine envâ’-ı niyâzum / Güyâ ki kumistâna varup küh-ken oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [yâruñ, -uñ]
- Eyler âh-ı şehirüm **yâra** eğer çok sürmez / ‘Âkıbet bād-ı hâzân bâğa irer çok sürmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*). [yâra, -a]
- **Yâruñ** lebini ‘işveye mu’tâd iderüz biz / ‘İşret-gehi dükkânçe-i kannâd iderüz biz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [yâruñ, -uñ]
- Bî-mecâlüm ol kadar kim şaklayup koyuñda **yâr** / Ferrî-i gam-h’ârı âyâ var mı bir görmiş dimiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 104, Beyit 5*). [yâr,]
- Pîçide olup hañt ile la’l gibi **yâruñ** / Güyâ ki siyeh berg o gül-nâra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 4*). [yâruñ, -uñ]
- Ey merdümân-ı dîde ne hâl oldu toymaduñ / **Yâruñ** ‘ızâr-ı nâzüğine bārî var ben ol (*Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 3*). [yâruñ, -uñ]
- **Yâra** pervâne-veş ‘aşk ile hücum eyleyelüm / Varup ol saht-dili ya’nî ki mûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 1*). [yâra, -a]
- **Yârı** ağıyar ile olsun görelüm gam niçe bir / Efî pâ-zehri ile def’-i sümüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 7*). [yârı, -ı]
- Mest olsam o rütbe mey-i ‘aşkı ile **yâruñ** / Şundukça kadeh ben leb-i handâna şarılısam (*Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 4*). [yâruñ, -uñ]
- Eş’ârı unutturdı baña fûrkâtı **yâruñ** / Eglenmez ‘aceb defter ü dîvânla gönülüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 6*). [yâruñ, -uñ]

- Bu günler dil-berüm mahbûs-ı mekteb kaldı ey Ferrî / Çemende **yâr** ile yerta‘ ve yel‘ab kanda ben kanda (Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [yâr,]
- Seyre mâni‘ süz-ı dildür yoħsa **yâr** itmez dirîĝ / Dûd-ı âhum her zamân rû-pûş olur bürka‘ gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [yâr,]
- Ferâmuş itmedüñ gıtdüñ cefâsın ey gönül **yâruñ** / Ne îrâş eyler âyâ derdüñi iksârdan ĝayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 4). [yâruñ, -uñ]
- Dil derd ü ĝamından bu gice **yâra** açıldı / Sevdâ sözini açdı ne çok yara açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [yâra, -a]
- Gösterüp mâ-beyn-i ĥatda rüyını şan **yâr** gül / Nev-bahâr eyyâmı elbet ‘arz ider dîdâr gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1). [yâr,]
- Vaşluñ ezeli söyleşüp ey **yâr** virilmiş / İkrâr virilmiş (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2). [yâr,]
- **Yâruñ** tecelliyâtını şad güne eyleyen / Âyine-i dilümde olan inkisârdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 4). [yâruñ, -uñ]
- Çün hakîkat şâyi‘ oldı **yâr** ile esrârumuz / Her suħanda ba‘de-zîn terk-i mecâz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2). [yâr,]
- Ben de **yâra** ba‘de-zîn cevri dırâz itsem gerek / Cevri bisyâr u vedâd [u] dâdı az itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [yâra, -a]
- Men o Maħmûdum sitiĝnâ-yı Ayâz itsem gerek / **Yâra** benden inkıtâ‘ için niyâz itsem gerek (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 1). [yâra, -a]
- ‘Aceb kim ĥalka-i âĝuşdan **yâr** ictinâb eyler / Kemâl-i kevkebi görmez mi mâha hâleden gelmiş (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 6). [yâr,]
- Mekk-i Bâbil daħi olur ise mudĝam çeşmüñe / Olmasa ĝamzeñ dem-â-dem **yâr** u hem-dem çeşmüñe (Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 1). [yâr,]
- Eş‘âr ile ister ise Kur‘ânla söyleş / Gir ‘aşk u maħabbet sözine **yâr** ile Neyyir (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 4). [yâr,]

yâr eyle-: Dost eylemek.

- Hîç kuşur itmey gelüp Ferrî ayaĝın öpmeye / Ol büt-i ‘âlem ferini baña **yâr eyler** sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 5). [yâr eyle-, -r]

yara açıl-: Yaralanmak. II Büyük üzüntü ortaya çıkmak.

- Dil derd ü ĝamından bu gice yâra açıldı / Sevdâ sözünü açdı ne çok **yara açıldı** (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 1). [yara açıl-, -dı]
- Nâsûr idi hicrân ile zaħm-ı dil-i Ferrî / Elmâs-ı nigâhı degüp ol **yara açıldı** (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [yara açıl-, -dı]

yârân: Sevgililer.

- Dil-ber ü mey sâz u söz **yârân** u ‘aşık bundadır / Sâĝar-ı şahbâyı sâķî gel berü rindâna at (Ferrî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [yârân,]

yârân: Dostlar.

- Evzâ‘-ı ĝayrı çekme sentüñ düşmez üstüne / **Yârân** olunca ĥaml idüp ol bârı çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [yârân,]
- Zânûda sebû elde kadeħ sînede cânân / Bir daħi naşîb ola mı **yârân** arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [yârân,]

varaş-: Yakışmak, uymak.

- Ğâyetle yakışmış didiler rüyına lihye / Elbet **varaşur** sevb-i sefid üstine semmûr (Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 4). [varaşur, -ur]

yâr-ı gül-endâm: Gül bedenli sevgili.

- Ğurbet de alışdurdı bizi zehr-i firāka / Semt-i vatan u **yār-ı gül-endām** cüdādur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6*). [*yār-ı gül-endām,]*

yār-ı güzîn: Seçkin sevgili.

- Çün eşk-i dil-i zār-ı qarînum yüze çıkdı / Ser-keşlik idüp **yār-ı güzînüm** yüze çıkdı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1*). [*yār-ı güzîn, -üm]*

yār-ı nâ-ümîd: Ümitsizin dostu.

- Şādî vü sūr u şevk u tarab oldı ber-taraf / Ye's ü melâmet olur imiş **yār-ı nâ-ümîd** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*yār-ı nâ-ümîd,]*

yārî-i tevffîk u nusret: Allah'ın yardımı, inayeti.

- Döner fevz ü zaferle **yārî-i tevffîk u nuşretle** / Eger ki Mâverâ'ü'n-Nehr gitse 'izz u şân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [*yārî-i tevffîk u nuşret, -le]*

vasağ: Engel, men.

- Ben o Cibrîlüm **vasağ** lâ-mekân olmaz baña / Öyle peyküm sidre daği âşiyân olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*vasağ,]*

vas: Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.

- Dün bezimde seyr eyledigüm **yaşları** on beş / Gönlümce güzel bir degül üç beş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 3*). [*yaşları, -ları]*

yaşa-: Var olmak, hayatını sürdürmek.

- Biñler **yaşasun** zihn ü zekâ birle ol âfet / Ser-halka-i cem'iyet-i rindân olacaqdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [*yaşasun, -sun]*
- Hüsnuñ ile binler **yaşa** 'âlemde efendim / Tâ kişver-i 'aşka toquna sāye-i hüsnuñ (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 1, Beyit 71*). [*yaşa,]*

yat-: Bir yere veya bir şeye yaslanmak.

- Hülâsa neş'e-i meyle o mest-i cām-ı şafâ / Şoşuldı sîneme geldi tayanı **yatdı** bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*yatdı, -dı]*

yat-: Bir yere uzanmak veya uyumak ve dinlenmek için yatağa girmek.

- O mäh-rü ki bezimde utandı **yatdı** bu şeb / Netîce taraf-ı firâşum tolandı yatdı bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*yatdı, -dı]*
- O mäh-rü ki bezimde utandı yatdı bu şeb / Netîce taraf-ı firâşum tolandı **yatdı** bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*yatdı, -dı]*
- Vişâle teşne dilüm seyr idüp o la'l-i lebûñ / Dehânüm 'atş diyerek şulandı **yatdı** bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [*yatdı, -dı]*
- Göñül ki itdi der-âgüş o mähî rü'yâda / Uyandı bulmadı vâfir aratdı **yatdı** bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*). [*yatdı, -dı]*
- Bilürdi Ferrî dürügün o şüh-ı gonce-lebûñ / Velî tesellî-i dille inandı **yatdı** bu şeb (*Ferrî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5*). [*yatdı, -dı]*
- O gül-i naḥveti açılmasun örter **yatarum** / Degmesün bād-ı ḥarîf üstine ditrer yatarum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1*). [*yatarum, -ar, -um]*

- O gül-i naḥveti açılmasun örter yatarum / Degmesün bād-ı ḥarīf üstine ditrer **yatarum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 1*). [*yatarum, -ar, -um*]
- Ser-serî ḥāk-i ḥarābāt-ı melāmetde düşüp / Baş açuk yalın ayak mest-i mükedder **yatarum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 2*). [*yatarum, -ar, -um*]
- Ḥaylî eyyām idi kim teb-zede-i ‘aşkuñ idüm / Gelmedüñ gitdi beni görmege kâfir **yatarum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 3*). [*yatarum, -ar, -um*]
- Gözüme ḥ‘ābı ḥarām itdi rakībūñ fikri / O telāş ile ki mecnūn gibi kalker **yatarum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 4*). [*yatarum, -ar, -um*]
- Şeb-i hicründe ḥayālūñ çeküp āgūş-ı dile / Bir perî peççe ile şanki berāber **yatarum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 5*). [*yatarum, -ar, -um*]
- Hāşılı ye’s ile āzürde-dilüm ey Ferrî / Şubḥ-ı ferḥunde-i ümmīdimi bekler **yatarum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7*). [*yatarum, -ar, -um*]

yat-: Yatışmak, sükûnet bulmak. [TDKTS]

- Sitem-i dil-ber ü cevri-i felek ü baht-ı siyeh / Baña n’itdüklerini ‘aşk ile söyler **yatarum** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 6*). [*yatarum, -ar, -um*]

yāver: Yardımcı.

- Niçe demdür ser-i kūyında tenhā beklerüm ammā / Yanumca Ferriyā bir ḡam-güsārum **yāverüm** yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7*). [*yāverüm, -üm*]
- Yok gerçi yār [u] **yāverüm** bir mūnis-i şevk-āverüm / Ammā ki var şîr-i terüm peygüle-i ḡamda nedīm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [*yāverüm, -üm*]
- Sen o zāt-ı kişver-ārā-yı himemsiñ kim muvaffak bi’l-ḥayır / Ḥāk saña tevfiḳ u Hızır yār u **yāver** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [*yāver, -i*]
- Taḥ‘uma bir pāre āsāyiş gelüp luḥi ile / Destüme aldum hele kilik-i ‘Utārid **yāveri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [*yāveri, -i*]

yavrucak: Yavru, yavrucağız.

- Mankada büt-i muḡ-beçenūñ safrası döndi / Uçmış beñizi **yavrucağūñ** dir ala vanḡa(?) (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 3*). [*yavrucağūñ, -uñ*]

yav: Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kırılgan, eğri ağaç veya metal çubuk.

- Degül kavı-ı kūzah gibi gehî zāhir gehî pinhān / Mümāşildür kurılı **yaya** cānā her zamān ebrū (*Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3*). [*yaya, -a*]

yayıl: Çevreye dağılmak.

- **Yayılan** bezm-i bahāra kaṭre-i şeb-nem degül / Pāy-ı Nev-rūza çiçek şuyı ider īşār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12*). [*yayılan, -an*]

yaz: Takdir etmek, tayin etmek.

- Kapuñda bendelik çün zūlfūñi zencir **yazsunlar** / Belā-yı āfet ü āşubı dāmen-gir yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [*yazsunlar, -sun, -lar*]
- Kapuñda bendelik çün zūlfūñi zencir yazsunlar / Belā-yı āfet ü āşubı dāmen-gir **yazsunlar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [*yazsunlar, -sun, -lar*]
- Dü çeşm-i intizār u pūr-fiḡārum zīr-i ebrūda / İki şemşir altında iki naḥçir **yazsunlar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [*yazsunlar, -sun, -lar*]
- Beni ol ḡamzeden ḡayra kazā da idemez meftūn / Meger vaşındaki şîrüm ile teşhīr **yazsunlar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*yazsunlar, -sun, -lar*]
- Taḥassür kāmēt ü kaddūñ kemāna eyledi hem-ḡāl / Cevānlık ‘āleminde Ferriyāyı pīr **yazsunlar** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [*yazsunlar, -sun, -lar*]

- Cünûn-ı ‘aşk ile dîvâne tahrîr eylemişlerdür / ‘Utârid necmümi bî-hüş-ı mâder-zâd **yazmışdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [yazmışdur, -miş, -dur]

yaz-: Süsleyip bezemek, resmetmek, nakşetmek. [ÖTS]

- Gören hüsnuñ şanur ol şekli kim Bihzâd **yazmışdur** / Ruḥ u ḳadde virüp şüret gül ü şimşâd yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [yazmışdur, -miş, -dur]
- Gören hüsnuñ şanur ol şekli kim Bihzâd yazmışdur / Ruḥ u ḳadde virüp şüret gül ü şimşâd **yazmışdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [yazmışdur, -miş, -dur]

yaz-: Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaydetmek.

- Ḥadeng-i ğamzeñe urġunluġum fehmi eyleyenlerle / Ḳazâ seng-i mezârumda şehîd-i tîr **yazsunlar** (Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [yazsunlar, -sun, -lar]
- Görüp urġunluġum müjġânuña zaḥm-ı derûn şanma / Dile tebrîk idüp ğamzeñ mübârek [bâd] **yazmışdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2). [yazmışdur, -miş, -dur]
- Devâtında midâdı Ferriyânuñ hûn-ı dildendür / Şu ğüftârı ki vaşfuñda idüp inşâd **yazmışdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7). [yazmışdur, -miş, -dur]
- Sultâna ğazel virsek eger baḥt o ḳadar kim / Er-rızḳu ‘ala’llâh **yazar** maṭlabumuzda (Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 2). [yazar, -ar]
- ‘Utârid böyle **yazmış** tâ ezelde nâm-ı nâmîsin / Anuñ mâ-i zeheble Levḥ-i Maḥfûz-ı beyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9). [yazmış, -miş]
- Ḥaṭt-ı nev-ḥîz kimi **yazdı** ḳaṭlûme fermân kim / Böyle hûn-rîz ü dil-âverdür şehâ tîrûñ senüñ (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 2). [yazdı, -dı]
- İki târîḥ-i mücevher **yazdı** Ferrî bendesi / Rîş-i sultân-ı cihâna bir dem-i nâ-ġâhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 4). [yazdı, -dı]
- Süre-i Nûr üstine **yazmış** ḳader kâtibleri / Ben ḳıyâs itdüm ki ve’l-leylî kelâmu’l-lâhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 2). [yazmış, -miş]
- Şöyle **yazdı** târîḥin Ferrî‘Utârid levḥe kim / Belki Bercîs-i felek ola bu ḥaṭṭâta mişâl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 5). [yazdı, -dı]

yaz-: Bir yazı içinde anlatmış olmak.

- Görenler bî-şu‘ûr u taş dögen dir kûh u deşt içre / **Yazan** Ferhâd u Ḳaysı câhil ü ırġad yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5). [yazan, -an]
- ‘Azâb-ı düzaḥı sevdâ ile tefsîr idüp Feyzî / Şerâr-ı ‘aşkıñı andan daḥi vekḳâd **yazmışdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [yazmışdur, -miş, -dur]
- Senüñ bî-dâdınûñ bî-tâbiyuz inşâfa gel ey şeh / Ḥudâ şâhân içün Ḳur‘ân içinde dâd **yazmışdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [yazmışdur, -miş, -dur]
- Görenler bî-şu‘ûr u taş dögen dir kûh u deşt içre / Yazan Ferhâd u Ḳaysı câhil ü ırġad **yazmışdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5). [yazmışdur, -miş, -dur]
- Ferriyâ cevherle **yazdum** fevtine târîḥ-i tâm / Hû didi de nâḳıl-ı gül-zâr-ı düst oldu Ḥalîl (Ferrî Dîvânı, Tarih 15, Beyit 5). [yazdum, -du, -m]

yazık: Acınma, üzüntü anlatan bir söz.

- Naḳd-ı ḥulûs-ı mihr ü vefâlar **yazık** yazık / A‘mâl-i süm‘a-kârî gibi hep hebâ imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [yazık,]
- Naḳd-ı ḥulûs-ı mihr ü vefâlar yazık **yazık** / A‘mâl-i süm‘a-kârî gibi hep hebâ imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 2). [yazık,]

yazıl-: Takdir edilmek, belirlenmek.

- Va‘d-ı vişâle şâḥib-i evvel **yazılmışum** / Ey sūḥ-ı ‘aşḳum ol ḥabere mübtedâ düşer (Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [yazılmışum, -miş, -um]

ye-: Kötü bir duruma maruz kalmak.

- Tîr-i müjgânından ol şûhuñ **yemişdüm** dâğlar / Lâle-i hasret nümâyîş-yâb-ı hāmūn olmadan (*Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 3*). [*yemişdüm, -miş, -dû, -m*]

Ye'cûc: *Me'cuc ile birlikte Nuh Peygamber'in zürriyetinden iki kabilenin adıdır. Bu kabileler, Zülkarneyn döneminde ortaya çıkan ve kıyametin kopmasına yakın dönemde zuhur ederek yeryüzünde bozgunculuk yapacak olan kabilelerdir. Kehf Suresi'nde Ye'cûc ve Me'cûc'den zaman ve mekân belirtilmeden geçmişte yaşamış bir topluluk şeklinde söz edilmekte, onların etrafa zarar verdikleri ve Zülkarneyn'in yaptırdığı büyük sed sayesinde engellendikleri bildirilmektedir. [ADŞS “Ye'cuc” md.]*

- O **Ye'cûcüm** rehinde hâ'il olmaz / Baña İskenderüñ sedd-i sedîdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 187, Beyit 4*). [*Ye'cûcüm, -üm*]

Ye'cûc-ı mefâsîd: *Bozgunculukların Ye'cûc'ü. (bk. Ye'cûc).*

- Âsîb-i kıyâmet fiten-i nazraña mevķûf / **Ye'cûc-ı mefâsîd** ile hem-zâd nigâhuñ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 126, Beyit 4*). [*Ye'cûc-ı mefâsîd,]*

yed: *El.*

- Sekâhüm Rabbühüm cāmı **yedümde** / Cinân-ı dilde hür-ı 'în-i 'aşkum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 138, Beyit 4*). [*yedümde, -üm, -de*]

yed-i beyzâ: *Beyaz el. Allah tarafından Musa Peygamber'e verilen bir mucizedir. Musa, Allah'ın emriyle elini koynuna sokar ve çıkarır, böylece eli güneş gibi parıl parıl parlardı. Firavun'a karşı gösterilen bu mucize edebiyatta sıkça anılır. [ADŞS “yed-i beyza” md.]*

- Olaldan pertev-efgen Tûr-ı tab'a sâkiyâ sâkuñ / **Yed-i beyzâ** gibi fevvâre-i pür-nûrdur gönüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 136, Beyit 2*). [*yed-i beyzâ,]*

yed-i şüm: *Uğursuz el.*

- Sebeb oldı haña zâhid **yed-i şümüñ** keseli / Alma alma kelefî sîb-i zekândan kes eli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 1*). [*yed-i şüm, -uñ*]

yegâne: *Biricik, tek, eşsiz.*

- **Yegâne** şaf-der-i gerdün-vaķâr u ma' delet-güster / Ol[ur]dı cüy-ı hükm-i naşş-ı 'adli dâ'im icrâya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*yegâne,]*
- Ol **yegâne** Mehdî-i devrân ki oldı hıttbesi / Pâdişâ vü Cem-şiyem kuttb-ı zamân Sultân Selîm (*Ferrî Dîvânı, Tarih 3, Beyit 2*). [*yegâne,]*

yek-bâr: *Bir defa, bir kere.*

- Aţlas-ı sebz eyledi na'-'ı zemîni çün bahâr / Üstine rengîn çiçekler işledi **yek-bâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [*yek-bâr,]*
- Çün bahâr-istân-ı ma'nîdür dilüm tenķîh idüp / Koymadum ayrıķ çiçek itdüm hemân **yek-bâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 45*). [*yek-bâr,]*

yekke-süvâr-ı ma'nî: *Mana atının eşsiz binicisi.*

- **Yekke-süvâr-ı ma'nî** görüp kil-k-i Ferrîyi / Didi bu esb-i tâze meger kim Hınızlıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*yekke-süvâr-ı ma'nî,]*

yek-laht: *Tek parça.*

- O rütbe beyt-i mevzûn-ı terüm Ferrî dil-ârâ kim / Benüm her bir şikâf-ı mısra‘um **yek-laht** güyâ kim (Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 17). [yek-laht,]

yek-lahza-i ‘ömr: Ömrün bir ânı.

- Vuşlatda dilâ sohbet-i cânâna toyulmaz / **Yek-lahza-i ‘ömr** içre belî cânâ toyulmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1). [yek-lahza-i ‘ömr,]

yek-sân: Bir, beraber, eşit.

- Zâhid ü kıssîs **yek-sân** oldı ma‘bed her taraf / ‘İndümüzde farkı yokdur mescid ü büt-hānenün (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [yek-sân,]
- Zevk-ı hest ü nistî**yek-sân** gelür vicdânında / Ferriyâ dāmânı taḥlîş ideli taḳlîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5). [yek-sân,]

yek-ser: Tek başına.

- Melâḥat çârsūsında o sarrâc-ı melek-peyker / Licâm aldurmak ister esb-i ṭab‘-ı ‘āleme **yek-ser** (Ferrî Dîvânı, Matla 8, Beyit 1). [yek-ser,]

yek-tâ: Tek, eşsiz, benzersiz.

- ‘Ālemde seni eyleyen ol ḥüsne **yek-tâ** / Cānâ beni de böyle esîr-i gönül itmiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4). [yek-tâ,]
- **Yek-tâ** diyemem ḥüsnuñe zîrâ ki kadeḥde / Baḳdukça mümâsîl saña bir eş var içinde (Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2). [yek-tâ,]
- Değişüp cennet-i ḥurâyı bugün ‘aşk ile ben / Ki o **yek-tâ** güherüm mercî‘-i ĩmānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 30). [yek-tâ,]

yek-ten ol-: Yekvücut olmak, birleşmek.

- Ol meh ile **yek-ten oldum** ol kadar kim görse dir / Allāh Allāh yer yüzinde ide mi cevzâ‘ melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [yek-ten ol-, -du, -m]

yelken: Rüzgâr gücünden yararlanarak geniş bir yüzey oluşturacak biçimde yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun bir biçimde takılarak onu hareket ettiren kumaş veya şeritlerin tümü.

- İndirme şuya **yelkenüñi** mola sıpınğa(?) / Liman-ı dile çekdiri vir ğabya sıtınğa (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 1). [yelkenüñi, -üñ, -i]

yelken aç-: Yola çıkmak için hareket etmek.

- Çıkup cümle süfün **yelken açınca** rüy-ı deryāya / Per açdı gūyiyâ Sîmurğ [u] ‘Ankā āşiyân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [yelken aç-, -ınca]

yelken kürek dutup: Aceleyle, telaşla.

- Girîz-gāh olmayup ğark olacağın cezm idüp der-ḥāl / **Dutup** hep cümlesi **yelken kürek** geldi emān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25). [yelken kürek dutup,]

yelkovan-āsâ: Yelin yönünü göstermek için dik bir eksene geçirilen türlü biçimlerde, hafif levha gibi.

- Düşürdi pîş-i bâda **yelkovan-āsâ** o düşmānı / Girîzân oldı dūnbāle kedū bağlu segān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23). [yelkovan-āsâ,]

yem: Hayvan yiyeceği.

- Zülf-i siyeh-i per-şiken ü dāne-i hālî / Murğ-i dil-i āvāremüzüñ dām u **yemidür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [yemidür, -i, -dür]
- Makşad-ı rind ‘ālem-i āb u cevān-ı sâdedür / Nev-be-nev murğ-āba elbet dāne vü **yemdür** ğarāz (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 4). [yemdür, -dür]

yem: Deniz.

- Düşmez şarāba ‘aks-i ruḥuñ pür-ḥabāb iken / Olmaz hemîşe **yemde** mevic-āşinā şinā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3). [yemde, -de]
- Bāde-i telḥāba la‘l-i yār ‘araḳ-pāş olmasun / Nîl-i nāzûk-meşrebi gör **yemle** itmez imtizāc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [yemle, -le]
- Tā‘ib-i muḡlimi **yemden** n’ola kılsa tirîd / Yuvaya kızdırıyor kîrûmi anuñ nāmı (Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2). [yemden, -den]

yem-i Kûlzüm: Kızıldeniz.

- Raḳîbe ‘ālem-i āb içre dil pertāb göstermiş / **Yem-i Kûlzümde** şan Fir‘avna bir gird-āb göstermiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [Yem-i Kûlzüm, -de]

yem-i mevvāc-ı cān-baḥş [u] ‘atā: Cana can katan dalgalı lütuf denizi.

- **Yem-i mevvāc-ı cān-baḥş [u] ‘atā**sı āb-ı Hıẓr-āsā / Ḥayāt-ı tâze ĩrās eyledi cān-ı cihān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [yem-i mevvāc-ı cān-baḥş [u] ‘atā, -sı]

yeñi: En son edinilen.

- Tāze hem-demler **yeñi** üftādeler bulduñsa sen / Biz de peydā eyledük bir tâze cānān bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [yeñi,]

Yenişehir-i Fenār: Yunanistan’da bir şehir.

- Mevlid olmuşdı **Yenişehir-i Fenār** ammā gelüp / Devlete oldu ḳapucıbaşı-ı der-gāh-ı şāh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 2). [Yenişehir-i Fenār,]

yer: Bir kimseye ayrılmış bölüm.

- Fiḡān ol kāfir-i naḥvet-perestüñ levḥ-i ḳalinde / Ḥurûf-ı dil-güşā naḳş-ı vefā gibi **yerüm** yokdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [yerüm, -üm]

yer bul-: Yere sahip olmak, yerleşmek.

- Çok arar bulmazsuñ ey āşûb-ı devrān bilmiş ol / Cān gibi cānā ‘adū cisminde **yer bulduñsa** sen (Ferrî Dîvânı, Tahmis 6, Bend 4). [yer bul-, -duñ, -sa]

yer yüzi: Yeryüzü, dünya.

- Ol meh ile yek-ten oldum ol ḳadar kim görse dir / Allāh Allāh **yer yüzinde** ide mi cevzā’ melāz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [yer yüzi, -n, -de]

yerta‘ve vel‘ab: Yusuf suresinin 12. ayetinde geçen ve "Bol bol yesin içsin, oynasın." anlamındaki ifadedir. Ayetin tamamının meali şu şekildedir: "Yarın onu bizimle beraber (kıra) gönder de bol bol yesin içsin, oynasın; onu mutlaka koruruz." [DİBKİ]

- Bu günler dil-berüm mahbûs-ı mekteb kaldı ey Ferrî / Çemende yâr ile **yerta‘ve yel‘ab** kanda ben kanda (Ferrî Dîvânı, Gazel 173, Beyit 5). [yerta‘ve yel‘ab,]

ye’s: Ümitsizlik, karamsarlık.

- Şādî vü sūr u şevk u tarab oldı ber-taraf / **Ye’s** ü melâmet olur imiş yâr-ı nâ-ümîd (Ferrî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [ye’s,]
- Hâşılı **ye’s** ile âzürde-dilüm ey Ferrî / Şubh-ı ferhunde-i ümmîdimi bekler yatarum (Ferrî Dîvânı, Gazel 137, Beyit 7). [ye’s,]
- O güne **ye’s** ile keç-bîn idi çeşmân-ı ‘âlem kim / Göreydi hûra dîv ü bîd-i keç dirlerdi Tübâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4). [ye’s,]
- Ben o sultân-ı nuhûset-zede-i bezm-i gamum / Hüsn-i ruhsâre-i bahtumda[ki] **ye’s** ânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9). [ye’s,]
- Ben **ye’s** ile zehr-âbe-çeşân-ı dem-i hicrân / Sen şevk ile şahbâ-keş-i bezm-i tarab-efzâ (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 42). [ye’s,]

ye’s-i fu’âd: Gönül ümitsizliği.

- Mey ü dil-berde imiş lutf u latîf-i esrâr / Arayın gayrıda hâzırdur aña **ye’s-i fu’âd** (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16). [ye’s-i fu’âd,]

ye’s-i hâtır: Gönülün ümitsizliği.

- Tanîn-i ke’s **ye’s-i hâtır**üm çün zîb-i hırmândur / Sadâ-yı ta‘neyi gerdün-ı dñn aşla bülend itdük (Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6). [ye’s-i hâtır, -um]

yeter: Yetişir, yeterli, kâfi.

- Mihrâb-ı hüsne secde-künân olduğum **yeter** / Zünnâr-bend-i zulf-i bütân olduğum **yeter** (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [yeter,]
- Mihrâb-ı hüsne secde-künân olduğum **yeter** / Zünnâr-bend-i zulf-i bütân olduğum **yeter** (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [yeter,]
- Her pîş-gâh-ı siflede dünyâ-yı dñn için / Dücâr-ı kayd-ı zûll ü hevân olduğum **yeter** (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [yeter,]
- Bir keyf için ki anda melâmet de muhtefî / Menn-âşinâ-yı pîr-i muğân olduğum **yeter** (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [yeter,]
- İtmiş ‘iyâr-ı ma‘rifetüm Hâk ezelde hâş / Her bir mehakke düş ü ziyân olduğum **yeter** (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [yeter,]
- Çarh itmediyse bü'l-hevesân gibi kâm-yâb / Ferrî ferîd-i devr ü zamân olduğum **yeter** (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [yeter,]
- Güldür dehânî lâle hem olmuş hem olmamış / Sâgar **yeter** piyâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [yeter,]
- Şayd-ı dile çeşmün **yeter** ağıyâra tıyurma / Ey şüh o sözi şahin ü şeh-bâz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 2). [yeter,]
- Muhaşşal ‘âşık-ı dîvâne-yüm bir şühâ Ferrî / **Yeter** çün Gül-şenîyüm bu kadar îmâ-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 9). [yeter,]
- Bî-dimâğ itdi **yeter** hamyâze-i hasret beni / Mest-i bî-hüş itse görsem bâde-i vuşlat beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 196, Beyit 1). [yeter,]
- Ferrî**yeter** bu kıl ü kâl eyle du‘âya intikâl / Olsun o ferhunde-hışâl tahtında ‘izz ile muķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41). [yeter,]
- Yeter fahriyye birle eyledün itnâb ey Ferrî / Du‘âya başla kim buldı kaşîde âhir u gâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 38). [yeter,]
- Ferrî**yeter** iksâr-ı suhan eyleme taşdîc / Zâtında [anuñ] şems gibi hem kârî ‘ayândur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23). [yeter,]
- **Yeter** pür-gülüğ ile eyledün taşdîc ey Ferrî / Hulusî dilde ârâyış du‘âsın kıl zebân üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46). [yeter,]
- Ey dil **yeter** itnâb-ı suhan başla du‘âya / Mektüb gelir eyleme terk it hezeyânı (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 63). [yeter,]

yetiş-: Gelişmek.

- Ben kılun da bir **yetişdüm** bāğ-ı ‘irfān içre kim / Gül gibi başında üstad-ı selef yer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18*). [*yetişdüm, -dū, -m*]

yetiş-: Yardım etmek, yardımına koşmak.

- **Yetişdi** ol hîdîv-i Kāhramān-‘unvān şalābetle / İçürdi āb-ı tîğîn düşmene şāhib-kırān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22*). [*yetişdi, -di*]
- Sākî **yetiş** ki ‘aşk ile maḥmūr u bî-dilüm / Meyle açılmam el gibi bir emr-i müşkilüm (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 13*). [*yetiş,*]

yetişür: Yetişir, yeter, kâfi.

- Yetişür eyledüñ ey şūh tecāhül **yetişür** / Vaz‘-ı düzdîde-nigeh kār-ı tegāfûl yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*yetişür,*]
- Yetişür eyledüñ ey şūh tecāhül yetişür / Vaz‘-ı düzdîde-nigeh kār-ı tegāfûl **yetişür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*yetişür,*]
- Demidür mevsimidür eyleyelüm nūş-ı şarāb / Ba‘de-zîñ vaqt-i bahār encümen-i gül **yetişür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2*). [*yetişür,*]
- Sākîyā bir tolı cām ile yûri şād-āb it / Beni öldürdi ḥumār itme ta‘allül **yetişür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*yetişür,*]
- Dehen-i nātîka-perdāzuñ ile ruḥsāruñ / Şimdilik meclis-i meyde gül ü bülbül **yetişür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [*yetişür,*]
- Eyle bir sāğar-ı leb-rîz ile ser-şār-ı neşāt / İdemez Ferrî kuluñ gayrı taḥammül **yetişür** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [*yetişür,*]

yıkıl-: Devrilmek, yıgılmak.

- Ḥum ile nūş iden mey-ḥ‘āre-i devrānuñum sākî / **Yıkılmam** zūr-ı keyf-i meyle tā ḥayrānuñum sākî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*yıkılmam, -ma, -m*]
- Mestüm **yıkılmaḳ** oldu baña sākî gösteriş / Gök kanzilüm ki pāy-ı keç ü dest-i mürte‘iş (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 1*). [*yıkılmaḳ, -maḳ*]

yıl: Sene.

- Biñ **yıl** arasañ kendi nazîrūñ bulamazsıñ / Āyînede illā olasıñ ‘aksini bînā (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 44*). [*yıl,*]

yıldız: Işıklı gök cisimlerinden her biri.

- Çıkıdı evc-i felege Ferrî anuñ tārîḫi / **Yıldıza** şaldı kemer-cisr Süleymān Paşa (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 9*). [*yıldıza, -a*]

yılduzlı: Yıldızlı, üzerinde yıldız bulunan.

- Esb-i pîr-i çarḫa bir **yılduzlı** moncuḳ ‘arz idüp / Kevkebe başdurdı pek çok bir bir aḫter gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3*). [*yılduzlı,*]

yi-: Harcamak, bitirmek.

- Niçe Rüstem-şalābet ser-fürü-yı dest-i kudretdür / Bu resm-i ‘ādîdür ki kût-ı cismin āḫiri **yir** yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [*yir, -r*]
- Niçe Rüstem-şalābet ser-fürü-yı dest-i kudretdür / Bu resm-i ‘ādîdür ki kût-ı cismin āḫiri yir **yir** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [*yir, -r*]

yi-: Yemek, yutmak.

- Kalem ki la‘linūñ iṭrā-yı vaşfin eyler el çekmez / Hased kim bir qarış kâmetli zengî nice sükker **yir** (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [yir, -r]

yi-: Yemek, maruz kalmak.

- Dilâ faşş-ı nigîn bir nām içün biñ zaḥm-ı neşter **yir** / Düşenler kayd-ı nāma çarḥ elinden ḥaylî ḥancer yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [yir, -r]
- Dilâ faşş-ı nigîn bir nām içün biñ zaḥm-ı neşter yir / Düşenler kayd-ı nāma çarḥ elinden ḥaylî ḥancer **yir** (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [yir, -r]

vil: Yel.

- ‘Aksūñ göricek cāmda ‘āşık bile düşdi / Mir’āt-ı ḥabāba niçe dil-cū **yile** düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 1). [yile, -e]

yine: Tekrar, bir daha, yeniden.

- Şu‘le-i āhumuzuñ ‘azmi felekdür biliriz / Pek havālandı **yine** tāze fişekdür biliriz (Ferrî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [yine,]
- Vaşilaki olup nāmı o şūḥ-ı nāzūk-endāmuñ / **Yine** bir ḳadd-i bālā āfet-i ra’nāya düşdük biz (Ferrî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [yine,]
- Beni yakduñ meded ey āteş-i vekḳād n’eylersiñ / **Yine** şem‘-i cefāyı eyledüñ îḳād n’eylersiñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 128, Beyit 1). [yine,]
- Vāşıl iken hey meded terk-i müsem mā eyleyüp / Ne belādür kim **yine** şūfî gibi esmādayum (Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 4). [yine,]
- Bahār irdi **yine** düşdi dile sevdā-yı gül-şen / Bu mevsimde olup dil bülbul-i şeydā-yı gül-şen (Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 1). [yine,]
- Cins-i keyfiyyet diyār-ı ḡurbete düşmiş gibi / Bî-naşib olduk **yine** bezm-i Cem ü Cemşiddin (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 2). [yine,]
- Ğavvāş-ı yem-i ma’nî olup ‘aşḳ ile Ferrî / Eşdāf-ı suḥan-dān **yine**‘arz eyledi lü’lū’ (Ferrî Dîvânı, Gazel 159, Beyit 5). [yine,]
- **Yine** fitne görindi şūriş-i ḥaṭla ‘ızāruñda / Bu günler padişāhum mülk-i ḥüsnuñ ihtilāl üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 5). [yine,]
- Oldı **yine** bir çeşm-i siḥir-sāza fütāde / Efsūn-zede dil vardı çeh-i Bābile düşdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 186, Beyit 4). [yine,]
- Ruḥuñ şevḳıyla murḡ-ı dil **yine** kim lānedür şimdi / Bün-i şem‘-i maḥabbetde döner pervānedür şimdi (Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 1). [yine,]
- Bu ḥüsni ṭabī‘at ile ammā gül-i ümmid / Hayfā **yine** pejmürdegî-i ye’s-i ḥazāndur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19). [yine,]
- Bir kîse akçeye bir esb-i şabā-refṭāra / **Yine** muhtāc idiyor bendeki bu baḥt-ı şaḳîl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 18). [yine,]
- Aḥvāl-i zifāfa idiyor kışsa-dırāzı / Ḳurı ağaca **yine** imām ḳan sürecekdir (Ferrî Dîvânı, Müfret 5, Beyit 1). [yine,]
- Oldı me’zūn ḥaṭṭ-ı pāk ile **yine** Ḥāfız Nazîf / Şīve-i ḥaṭṭında Yāḳūt idemez hîç ḳîl ü ḳāl (Ferrî Dîvânı, Tarih 10, Beyit 1). [yine,]
- Beñzemez ḡayrıya her sūya akar mişl-i miyāḥ / Şimdi ammā **yine** bir dāma tutuldı ey şāḥ (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 3, Beyit 11). [yine,]

yine: Buna rağmen, öyle de olsa.

- Mektūm ṭura sırr-ı maḥabbet **yine** dilde / Ol günde ki hep zāhir ü pinhān ola peydā (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [yine,]
- Leb-rîz fiḡāndur dilüm ‘aşḳuñla ney-āsā / Ser-şār neşāṭum **yine** hem cām-ı mey-āsā (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1). [yine,]
- Cezm iderken kütēḥ idügin **yine** dest-i niyāz / Bilmem o Yūsuf-liḳā benden niçün dāmān çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2). [yine,]

- Va'duñ ey şūḥ baña va'de-i kemmūn gibidūr / Dil-i bī-çāre bilirken **yine** memnūn gibidūr (*Ferrī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 1*). [yine,]
- Ferriyā şā'ire icāz-ı suḥandur maṭlūb / Zıkr-i dil-ber de olursa **yine** ıtnāb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 7*). [yine,]
- İtmez āzürde beni cevır ile ol büt ancak / Beni bī-tāb iden ammā **yine** efgānumdur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 18*). [yine,]
- İcāz-ı aşkdur bu ki āyīne-i dilūm / Pā-māl-i cevır iken de **yine** bī-gubārdur (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 1, Bend 6*). [yine,]
- Böyle nāz u şīveden ḥālī iken ammā **yine** / Baḳmağa tāḳat getürmez kimse bir dem çeşmüñe (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 5, Bend 4*). [yine,]

yir: Toprak, ülke.

- Taşarruf eyler isem çok mıdır iklīm-i ma'nāy / Şeh-i nazm-āverānum bunda şehir niçe kişver **yir** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 4*). [yir,]

yir: Yer, mekân.

- Ḥaṭ geldigini rüyuña dil pek taleb itmez / Her-giz 'uḳalā bilmediği **yirde** şeb itmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 82, Beyit 1*). [yirde, -de]
- Baḥt-ı bed yüzden düşürdi itdi künc-i ḡam **yirüm** / Pek siyeh ḥāl-i perişānum mişāl-i ḥāl u ḥaṭ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 112, Beyit 2*). [yirüm, -üm]
- Olup zünnār-bendi dil girince Kırk Kılışāya / Perestiş eyledüm yüz **yirde** ol meh-rü-yı tersāya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 1*). [yirde, -de]
- Fiten āfet gibi mā'dümdür şimdi bu **yirlerden** / Meger ki ḡamze-i dil-ber ki şūriş şaldı dünyāya (*Ferrī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 23*). [yirlerden, -ler, -den]
- Peyāmuñ aldığım **yirlerden** olmam tā ebed fāriḡ / Fehīmüm ben mey ü dil-berden olmam tā ebed fāriḡ (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 9*). [yirlerden, -ler, -den]
- Hicr ile **yirüm** şimdi kūhistān ya hāmūn / Olmuş çü ezel pīş-revüm kıble-i Ferhād (*Ferrī Dīvānı, Terkiib-bend 1, Beyit 14*). [yirüm, -üm]
- Herkes o **yirde** muḡmız-ı çeşm-i kuşurdur / Ferrī de anda ḥayret ile pür-fütürdur (*Ferrī Dīvānı, Terkiib-bend 2, Beyit 41*). [yirde, -de]

yir it-: İz bırakmak, iyice yerleşmek.

- Bir nīm-nigāh-ı lūṭfuñ ile maḥrem olmadık / Ey tīr-i ḡamze bārī derūnumda gel **yir it** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 4*). [yir it-,]

yir yir: Yer yer, diyar diyar.

- N'ola bu ṭab'-ı gevher-pāş ile maḥsūd-ı 'ālemseñ / Cihānda Ferriyā faẓl eyle şānuñ söylenür **yir yir** (*Ferrī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 5*). [yir yir,]

yir yir: Yer yer, ara ara.

- Düşünce güllerle kelleler zevraklara **yir yir** / Topa tutulmuş ol maymuna döndi ḥavf-ı cān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 24*). [yir yir,]

yire ur-: Yere vurmak, yere çarpmak. II Yenmek, alt etmek.

- Ḥamdī-yi Ya'kūb Efendi **urduğu** demde **yire** / Ḳanayup başı Kızılbaşuñ olup yüzi kara (*Ferrī Dīvānı, Nazm 4, Beyit 1*). [yire ur-, -dığı, -ı]

yiri yok: Uygun olmama, münasip düşmeme.

- Dehrûn dem-i ikbâline vâzuñ yiri yoğdur / Kim şahid-i bâzârı nevâzuñ **yiri yoğdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [yiri yoğ, -dur]
- Dehrûn dem-i ikbâline vâzuñ **yiri yoğdur** / Kim şahid-i bâzârı nevâzuñ yiri yoğdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1). [yiri yoğ, -dur]
- Baş eyleme nâ-merde şaķın kâle-i hullet / Mekkâre-i fertûta cihâzuñ **yiri yoğdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2). [yiri yoğ, -dur]
- Târâc ider çeşm-i şalâhum nazar itsem / Mey-hânede zîrâ ki namâzuñ **yiri yoğdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [yiri yoğ, -dur]
- Dilden virememe sırt-ı lebûñ semt-i zebâna / Dükkânçe-i dellâlde râzuñ **yiri yoğdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [yiri yoğ, -dur]
- Âğuş-ı kabûlümde senûñ ğayruña yir yoğ / Kim lâne-i şeh-bâzda bâzuñ **yiri yoğdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [yiri yoğ, -dur]
- ‘Arz eyleme zâhid peçeye germî-i ülfet / Mey-hânede hîç süz u güdâzuñ **yiri yoğdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [yiri yoğ, -dur]
- Ferrî gibi kimse olamaz pey-rev-i Nâbî / Zinhâr hâķîkatde mecâzuñ **yiri yoğdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [yiri yoğ, -dur]

yiridür: "Uygundur, münasiptir" anlamında bir söz.

- Evşâfına teklîf-i ğazel itmiş ol âfet / Evvel **yiridür** câzibe vü âna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 5). [yiridür,]
- Ağyâr bizi reşk ile taşlarsa **yiridür** / Her seng-i cefâ şîşe-i rindâna tokundı (Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 6). [yiridür,]

yi(vip) iç-: Beslenmek. II Her işi bitirmek.

- Çın şehir bir kebk ile konmuş **yimiş içmiş** tamâm / Kârğa boh yimezden evvel Çîl Hâfız Kuzguncuğa (Ferrî Dîvânı, Müfret 6, Beyit 1). [yi(vip) iç-, -miş]

yoğ evle-: Kaybetmek, yitirmek.

- Bir mürka'ı var anı da **yoğ eyledi** gitdi / Erbâb-ı melâmet saña cânâ ne getürsün (Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 4). [yoğ eyle-, -di]

yoğ it-: Ortadan kaldırmak.

- Va'de-i dil-dâr-ı her-câî gibi **yoğ itdi** çarh / Bir neşât ahz eylemişdik ‘âlem-i tecrîdden (Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 4). [yoğ it-, -di]

yohsa: Yoksa, ya değilse, aksi takdirde ya da.

- Sîr-âb-ı hând u günc u tekellüm için lebûñ / Virmiş Hâķîm-i bezm-i ezel **yohsa** hab saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [yohsa,]
- Bu leyl-i kâdr-i ‘âşık-ı şûrîdegân mıdır / **Yohsa** baña mı yâ Rab ‘aceb hep şegab bu şeb (Ferrî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [yohsa,]
- Var mı hûbânûñ ‘aceb munşifi **yohsa** Ferrî / Cümlesi böylece ğaddâr u hıyânet mi olur (Ferrî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [yohsa,]
- Resm-i ‘âdîdür ki ‘irfân mûriş-i hızlân çi sūd / Ferriyâ semt-i murâdî **yohsa** her dem cân çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 7). [yohsa,]
- Pây-mâlânı ayaklatdur yûri var sâķiyâ / **Yohsa** kim dir ‘âşıkânı çigne geç düzdîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3). [yohsa,]
- Seyre mâni‘ süz-ı dildür **yohsa** yâr itmez dirîğ / Dūd-ı âhum her zamân rû-puş olur bürka‘ gibi (Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 4). [yohsa,]
- Şehirî jâle midür ğonceye bâğ içre düşen / **Yohsa** sâķî kadeh-i bezme gelüp mül mi kodı (Ferrî Dîvânı, Gazel 189, Beyit 4). [yohsa,]
- Ne hâcet **yohsa** böyle eylemek tatvîl-i efsâne / Medîha-güylük gibi var iken elde ser-mâye (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26). [yohsa,]

- Yoḥsa ‘irfān bā‘is -i ḥizlān ise çārem nedür / Terk idem mi muṭṭalī‘ iken rumûz-ı Ḥaydarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16). [yoḥsa,]
- Dirler idi ma‘rifet taḥşıldür ancaḵ hüner / **Yoḥsa** iki evli bir köyde bulunur bir cerî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19). [yoḥsa,]
- **Yoḥsa** ol şā‘ir-i āyīne-dilüm pür-şayḵal / Vaḥy-i ḳudsî gibi ‘aks itmede sırr-ı Cibrîl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 25). [yoḥsa,]
- Uç virse ṭarf-ı fesden o bir pāre çıksa ya / **Yoḥsa** olur mı ‘aşık-ı bî-çāre çıksa ya (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6). [yoḥsa,]
- Dād-ı Ḥudā mı **yoḥsa** saña ḡunciş ü reviş / Ben bî-dili de ḥüsnüfe meftûn eylemiş (Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 5). [yoḥsa,]

yok/voh: Mevcut değil, bulunmaz, var olmayan, mevcut olmayan, bulunmayan.

- Sî-rûze koydı ol mühim incāz-ı va‘dını / Bu çillemüzde ḥaḵ bu ki **yok** Ferriyā riyā (Ferrî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [yok,]
- **Yok** mıdur cevre nihāyet ḵanı inşāf [u] dirîḡ / Kalmadı bende taḥammül meded ey şüh meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [yok,]
- Endāzesüz mi kâle-i naḥvet ḵumāş-ı nāz / Cevr ü cefā vü minnete **yok** mı ‘aded meded (Ferrî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [yok,]
- Bir cāya irişdün ki mürüvvet eşeri **yok** / Erbāb-ı himem mün‘adim ikrām cüdādur (Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [yok,]
- Felekde bir müselleḡ māh-peyker dil-berüm **yokdur** / Dirîḡ u ḥayf kim burc-ı şerefde aḥterüm **yokdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [yokdur, -dur]
- Felekde bir müselleḡ māh-peyker dil-berüm **yokdur** / Dirîḡ u ḥayf kim burc-ı şerefde aḥterüm **yokdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [yokdur, -dur]
- Fiḡān ol kāfir-i naḥvet-perestün levḥ-i ḵalbinde / Ḥurûf-ı dil-ḡüşā naḵş-ı vefā gibi yerüm **yokdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [yokdur, -dur]
- Söyündi sūz-ı dil farḵında dūd-ı āh olup bezmde / Ümîd itmey vişālin ‘ide lāyık micmerüm **yokdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [yokdur, -dur]
- Zem-i fūrkatde şāh-bāz-ı şikeste-şeh-pere döndüm / Uçardum kūy-ı yāra n’eyleyüm bāl ü perüm **yokdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [yokdur, -dur]
- Şarāb içmek güzel sevmek virilmiş rûz-ı ezelden / Bu bāzār-ı cihān içinde kār-ı dīgerüm **yokdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [yokdur, -dur]
- Dürûḡ-‘ahd-i vişāl ile beni kāfir inandurdu / Niçe demdür ser-i kūyında tenhā beklerüm **yokdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 6). [yokdur, -dur]
- Niçe demdür ser-i kūyında tenhā beklerüm ammā / Yanumca Ferriyā bir ḡam-ḡüsārum yāverüm **yokdur** (Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 7). [yokdur, -dur]
- **Yok** dinse sezā tā bu ḵadar ince bel olmaz / Nūr ‘āleimidür anda belī bel cebel olmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1). [yok,]
- **Yok** dehānuñ gibi cānā ḡonce-i terden laṭīf / Olamaz ‘ālemde zîrā ḥiç sāḡardan laṭīf (Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1). [yok,]
- Bu şehir içre ḡöñülce bir büt-i mevzûn-ḵāmet **yok** / Murādumca çemende bir sehî-ḵad serv-i naḥvet **yok** (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [yok,]
- Bu şehir içre ḡöñülce bir büt-i mevzûn-ḵāmet **yok** / Murādumca çemende bir sehî-ḵad serv-i naḥvet **yok** (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 1). [yok,]
- Alışdum Ḵays-veş semt-i cünûnda sāḡa-peymāya / Şudūr-ı vuşlatuñda ‘ayş u nūşa ḡayrı ḥācet **yok** (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 2). [yok,]
- Şafādan geç ider ĩrās-ı sıḵlet büm-veş dil-ber / Beni tūtī gibi pür-ḡū ider āyīne-ṭal‘at **yok** (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 3). [yok,]
- Baña teklîf-i gül-geşt-i ḡulistān-ı şafā itmeñ / Bu ḡünler şāh-ı gamdan zevḵ u şevḵe baña ruḥşat **yok** (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 4). [yok,]
- Çü raḡbet münselibdür nazm u neḡre Ferriyā şimdi / Benüm āşār-ı renginümde daḡi eski ḥālet **yok** (Ferrî Dîvânı, Gazel 118, Beyit 5). [yok,]
- Zāhidā men‘ itme ‘uşşāḵı hevā-yı ‘aşḵdan / Luṭfı **yok** şāḡib-şihāda ḵışsa vü efsā[ne]nün (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 4). [yok,]
- Zāhid ü ḵıssīs yek-sān oldu ma‘bed her ṭaraf / ‘İndümüzde farkı **yokdur** mescid ü büt-ḡānenün (Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 2). [yokdur, -dur]
- Ey ḵaddi şāḡ-ı servī berün **yok** mıdur senün / Ey naḡl-i ser-keşüm ḡemerün **yok** mıdur senün (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [yok,]
- Ey ḵaddi şāḡ-ı servī berün **yok** mıdur senün / Ey naḡl-i ser-keşüm ḡemerün **yok** mıdur senün (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 1). [yok,]

- Dā'im hevā-yı zūlf ile nevmīd-i ruḥ mısūn / Ey āh-ı leyl-i ḡam şehērūn **yoḵ** mıdur senūn (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 2*). [yoḵ,]
- Giryem iḥāṭa eyledi dūnyāyı sū-be-sū / Baḥr-ı Muḥīte hiç seferūn **yoḵ** mıdur senūn (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 3*). [yoḵ,]
- Dāḡ-ı dilūmde būy-ı riṡā koymadı müjeñ / Ey şūḥ-ı lāle-rū ḡaberūn **yoḵ** mıdur senūn (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 4*). [yoḵ,]
- Tā-key ki vaḡf-ı derd ola Ferrī-i nā-murād / Ey zār-ı şubḥ-gāḥ eḡerūn **yoḵ** mıdur senūn (*Ferrī Dīvānı, Gazel 127, Beyit 5*). [yoḵ,]
- Teshīrde çeşmūn ne 'aceb pūr-fiten olmış / Bābilde daḡı **yoḵ** o füsūnı bile cādū (*Ferrī Dīvānı, Gazel 159, Beyit 3*). [yoḵ,]
- Nazīri **yoḵ** düde sala 'aceb kıssīs-i nāz-āyīn / Anı bir gördi Ferrī gice vardı Kırk Kılışāya (*Ferrī Dīvānı, Gazel 177, Beyit 7*). [yoḵ,]
- Mülki riṡāz u kendi gül oldu hezārı 'aḡl-ı kül / Ehl-i fesāda **yoḵ** sūbūl mehdī-i rāḥ-ı müstakīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 6*). [yoḵ,]
- **Yoḵ** gerçi yār [u] yāverūm bir mūnis-i şevḡ-āverūm / Ammā ki var şı'r-i terūm peyḡüle-i ḡamda nedīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 22*). [yoḵ,]
- Şāḡā mürüvvet **yoḵ** mıdur āşār-ı re'fet yoḵ mıdur / Rüz-ı kıyāmet yoḵ mıdur olma enīnūmle besīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 34*). [yoḵ,]
- Şāḡā mürüvvet yoḵ mıdur āşār-ı re'fet **yoḵ** mıdur / Rüz-ı kıyāmet yoḵ mıdur olma enīnūmle besīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 34*). [yoḵ,]
- Şāḡā mürüvvet yoḵ mıdur āşār-ı re'fet yoḵ mıdur / Rüz-ı kıyāmet **yoḵ** mıdur olma enīnūmle besīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 34*). [yoḵ,]
- Ya'nī hem-nām-ı ḡafīd-i Ḥazret-i Şāḡ-ı Rūsūl / İsmi gibi ḡulḡı da oldu ḡasen **yoḵ** hem-seri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 10*). [yoḵ,]
- Niçe defter-dāra dar oldu o ḡaftān-ı laṡīf / Bol bol geysūn otursun **yoḡdur** andan bihteri (*Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 12*). [yoḡdur, -dur]
- Ey mest-i naḡvet oldu ḡönül bī-şek 'āşıḡuñ / **Yoḡdur** dūrūḡum oldu şehā gerçek 'āşıḡuñ (*Ferrī Dīvānı, Müseddes 1, Bend 7*). [yoḡdur, -dur]
- Şabra **yoḡdur** çāre ister lā disūn ister ne'am / Vaşla dā'ir ol cevāna keşf-i rāz itsem gerek (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 2, Bend 4*). [yoḡdur, -dur]
- Şubhemüz **yoḡdur** nedīm-i bezm-i ḡurb olduḡuna / Līk sūz-ı hicri kıldı cān-ı aḡbābı tebāḡ (*Ferrī Dīvānı, Tarih 5, Beyit 4*). [yoḡdur, -dur]
- Rūḡ-ı pāk-i cılve-gerdūr cennet içre şubhe **yoḵ** / Eyledi ammā dil-i aḡbābını hicri tebāḡ (*Ferrī Dīvānı, Tarih 12, Beyit 3*). [yoḵ,]
- Bey' ü şirāye sen de yūri var alıḡ çalıḡ / Rindān içinde **yoḵ** saḡa ḡıç olmadıḡ giriş (*Ferrī Dīvānı, Terkiḡ-bend 2, Beyit 3*). [yoḵ,]
- Üftādegāna merḡametūn **yoḵ** mıdur senūn / Ey şūḡ fikr-i 'āḡıbetūn yoḵ mıdur senūn (*Ferrī Dīvānı, Terkiḡ-bend 2, Beyit 24*). [yoḵ,]
- Üftādegāna merḡametūn yoḵ mıdur senūn / Ey şūḡ fikr-i 'āḡıbetūn **yoḵ** mıdur senūn (*Ferrī Dīvānı, Terkiḡ-bend 2, Beyit 24*). [yoḵ,]
- Ḥāşıl esīr-i neş'esıyüz biz de ol demūn / Zīrā vefāsı **yoḵ** şanurum bezm-i 'ālemūn (*Ferrī Dīvānı, Terkiḡ-bend 2, Beyit 30*). [yoḵ,]
- N'ideyūm şabra da **yoḵ** zerre taḡammül şad āḡ / Eyledi ḡuşe-i zūlfūn dil-i āvāre penāḡ (*Ferrī Dīvānı, Terkiḡ-bend 3, Beyit 9*). [yoḵ,]
- Ḥumlar şikeste cām tehī **yoḵ** vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 1*). [yoḵ,]
- Bağlandı bāb-ı mey-gede **yoḵ** bādeden eḡer / Şimdi ayaklılar da hemān ser-serī gezer (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 2*). [yoḵ,]
- Ḥumlar şikeste cām tehī **yoḵ** vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 2*). [yoḵ,]
- Ḥumlar şikeste cām tehī **yoḵ** vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 3*). [yoḵ,]
- Ḥumlar şikeste cām tehī **yoḵ** vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 4*). [yoḵ,]
- Ḥumlar şikeste cām tehī **yoḵ** vüçūd-ı mey / İtdūn esīr-i ḡahve bizi hey zamāne hey (*Ferrī Dīvānı, Tesdis 1, Bend 5*). [yoḵ,]
- Koymamışdur nuṡḡa tāḡat bende de ol bī-vefā / **Yoḡsa** ḡālūn bu dil-i bī-çāre söyler söylese (*Ferrī Dīvānı, Gazel 174, Beyit 3*). [yoḡsa, -sa]

yoḷ: Gaye, uğur, maksat.

- Döndüm **yolında** hayf ki Zencîrli Servîye / Düşmek o çîn-i zülfe haţâdan haţâ imiş (Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3). [yolında, -i, -n, -da]
- Tarf-ı hayâl-i yâra açup gizli manzara / Hasret **yolında** dâğla sîr-âb-ı revzen ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 2). [yolında, -i, -n, -da]
- Kıyma bu rûtbe câna günehdür didüm didi / Ölmek **yolumda** ‘aşka nişânuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 5). [yolumda, -um, -da]
- Ferrî **yolunda** vakf-ı velehdür didüm didi / İşte bu dağî farf-ı yalanuñ durur senüñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 7). [yolunda, -un, -da]
- Mânend- i şem‘ girye-i bî-ihtiyardur / ‘Aşkuñ **yolında** tûfî-i cân idi bûlbûlüm (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 6). [yolında, -i, -n, -da]

yol: İş, davranış. II Şiir yazma.

- Eş‘âra tâze ma‘nî ile virdi âb [u] tâb / Buldu bu **yolda** hâme-i Ferrî be-nâm nâm (Ferrî Dîvânı, Gazel 140, Beyit 5). [yolda, -da]

yol: Bir yere varmak için takip edilen güzergâh.

- Nesi var semt-i ‘aşkuñ hasret-i dîdârdan gayrı / **Yolunda** hâsıl olmaz nesne âh u zârdan gayrı (Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 1). [yolunda, -i, -n, -da]
- Feth eylemedi şüfî bize şavma‘a bâbın / Döndük **yolumuz** hâne-i hammâre açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 4). [yolumuz, -i, -muz]
- **Yolı** nuşretle Bâb-ı Naşra evvel uğradı nâ-gâh / Emîrânüñ dönüp Naşrânî bayramına alayı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 6). [yolı, -ı]

yollarda kal-: Gideceği yere varamamak, ortalarda dolaşmak.

- **Yollarda kaldum** ‘aşk ile pür-pîç ü ıztırâb / Bu şehîr içinde eylemedüm gayrı intiḥâb (Ferrî Dîvânı, Terkiḥ-bend 2, Beyit 9). [yollarda kal-, -du, -m]

yolun-: Aşırı derecede kederlenip ağlamak, çırpınıp dövünmek.

- Haţ gelür gayrı ne gûne **yolunup** çarpınsa da / Ferriyâ meḥûl olan mevki‘de aḥşam itmedük (Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 7). [yolunup, -up]

Yorgi: Özel isim.

- Yorgi nâmî bir cevâna düş olup mey-hânede / Büt-perest itdi beni ‘aşk gûyiyâ büt-hânede (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 1). [Yorgi,]

yorıl-: Yorulmak, yorgun düşmek.

- Evc-i naḥvetde hevâlanduramaz müjgânuñ / **Yorılır** murğ-ı cemâlûñ dağî bâli küçücük (Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 2). [yorılır, -ur]

Yûsuf: Hz. Yakup’un oğlu, İsrailoğulları’na gönderilen bir peygamber. Mısır azizinin karısı Zeliha, Hz. Yusuf’un eşsiz güzelliğine âşık olur ve ona kavuşmak ister. Hz. Yusuf, onun bu isteğine karşı çıkıp ondan kaçarken gömleği yırtılır. Zeliha, Hz. Yusuf’un kendisine saldırdığını söyleyerek onun zindana atulmasına sebep olur.

- Bed-mest olunca sâkî koma yârî çek çevir / **Yûsufsa** dağî dâmen-i dil-dârî çek çevir (Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [Yûsufsa, -sa]
- Ol pâdişeh-i kişver-i bî-gâye-i ḥüsnum / Ya‘kub gibi **Yûsuf** dağî vakf-ı haberümdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [Yûsuf,]
- Ben o giryân **Yûsufum** her demde ma‘yûb-ı tühem / Levş-i töhmet ile çâki âşinâdur dâmenüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 2). [Yûsufum, -um]

- Hubb-ı Züleyhâ lâ-cerem eyler tühemle müttehem / **Yūsuf** gibi dehrüñ bu dem ser-geşte vü maḥbūsiyum (Ferrî Dîvânı, Gazel 142, Beyit 3). [Yūsuf,]
- Ğam degül fikr-i zenaḥla pîr-i bend-i ‘aşk isem / Olmadı **Yūsuf** ‘azîz-i ḥalk mescün olmadan (Ferrî Dîvânı, Gazel 152, Beyit 6). [Yūsuf,]
- Didüm ey şuh ‘aceb sen mi **Yūsuf** mı güzel / Kesr-i nefis ile didi ḥusn ile ikrârumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 22). [Yūsuf,]
- Cellâd-ı çeşm-i şüh ne şemşîr-i ğamze-tîz / **Yūsuf** mişâli Mısr-ı ḥüsünde olup ‘azîz (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2). [Yūsuf,]

Yūsuf: İsrailoğullarına gönderilen bir peygamber. Hz. Yusuf, köle iken teraziyle tartılıp ağırlığınca altına satılmıştır.

- Bîḥûde kaçarsuñ benüm âğüş-ı dilümden / **Yūsuf** k’ola sencîde-i mîzân olagelmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [Yūsuf,]

Yūsuf-ı cân: Can Yusufu.

- Çün ‘ayn-ı ecel geldi gidüp **Yūsuf-ı cânı** / Beytü’l-ḥazen-i qabri maḳâm eyledi Ya’kub (Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 4). [Yūsuf-ı cân, -ı]

Yūsuf-ı fikr: Fikir Yusufu. (bk. Yūsuf).

- Ben o Ya’küb-ı şafâ-dîde-i emr-i ‘aksüm / **Yūsuf-ı fikre** sicin ḥâne-i aḥzânumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13). [Yūsuf-ı fikr, -e]

Yūsuf-ı gül-pîreñ: Gül kokulu gömlek giyen Hz. Yusuf. (bk. Yūsuf).

- Küstâḥ-ı vaşlın âḫiri dāmânı çāk olur / İster felekde **Yūsuf-ı gül-pîreñ** ol (Ferrî Dîvânı, Gazel 129, Beyit 4). [Yūsuf-ı gül-pîreñ,]

Yūsuf-ı hulk: Yaradılış Yusufu. (bk. Yūsuf).

- Semt-i Ken‘ânı mu‘aṭṭar ider enfâsı ile / **Yūsuf-ı hulkumu** şemm itse eger İsrâ’îl (Ferrî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 27). [Yūsuf-ı hulk, -um, -ı]

Yūsuf-ı sâñî: İkinci Yusuf. II Hz. Yusuf kadar güzel sevgili.

- Çıkdık çü Sitanbuldan eyâ **Yūsuf-ı sâñî** / Siroz-ı ciger-sûza idüp ‘aṭf-ı ‘inânı (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Beyit 57). [Yūsuf-ı sâñî,]

Yūsuf-ı zîbâ: Güzel Yusuf. (bk. Yūsuf).

- İtmem anı sencîde-i mîzân-ı der-âğüş / Sen olmayıcak **Yūsuf-ı zîbâ** daḫi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 2). [Yūsuf-ı zîbâ,]
- Sen Mısr-ı melâḫatda hemân **Yūsuf-ı zîbâ** / Ya’küb emel-i hicr ile beytü’l-ḥazen-ārâ (Ferrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Beyit 41). [Yūsuf-ı zîbâ,]

Yūsuf-ı ismet: Hz. Yusuf gibi namuslu. (bk. Yūsuf).

- Niçe **Yūsuf-ı ismeti** tenhâ çeküp ḥum-ḥānede / Bî-tekellûf buse-dād u der-kenār eyler sebû (Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 4). [Yūsuf-ı ismeti, -i]

Yūsuf-likâ: Yusuf yüzlü. (bk. Yūsuf).

- Cezm iderken kûteh idüğün yine dest-i niyâz / Bilmem o **Yûsuf-liķā** benden niçün dāmān çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [*Yûsuf-liķā,]*
- Lîk zâhid zann ider kim dîn ü îmāndan çıkar / Sünbül-i bağ-ı nikāta beñzer ey **Yûsuf-liķā** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2*). [*Yûsuf-liķā,]*
- Zülf [ile] haţţ u berāta beñzer ey **Yûsuf-liķā** / Lîķa-i bi'r-i devāta beñzer ey Yûsuf-liķā (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2*). [*Yûsuf-liķā,]*
- Zülf [ile] haţţ u berāta beñzer ey Yûsuf-liķā / Lîķa-i bi'r-i devāta beñzer ey **Yûsuf-liķā** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2*). [*Yûsuf-liķā,]*
- Sebze-i 'Ayn-ı Hayāta beñzer ey **Yûsuf-liķā** / Haţţ-ı ruhsāruñ ne dem çāh-ı zenaḥdāndan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2*). [*Yûsuf-liķā,]*

yut-: Tam ve eksiksiz olarak öğrenmek, ezberlemiş gibi bilmek.

- Ferrî benî sîr-âb idemez şeyḫi zamānuñ / Cild ile **yudar** ise Futūḥāt [u] Kāmūsı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5*). [*yudar, -ar]*

yuva: Barınak, mesken.

- Tā'ib-i muğlimi yemden n'ola kılsa tirîd / **Yuvaya** kızdırıyor kîrûmi anuñ nāmı (*Ferrî Dîvânı, Nazm 5, Beyit 2*). [*yuvaya, -y, -a]*

yügrük 'alemi: Yürük bayrağı. Eskiden muharebelerde düşmana hücum için ayrılan müfrezenin bayrağına verilen ad. [OTDTS]

- Oldı eţvārına çok mîr-livā dil-dāde / Çekdi **yügrük 'alemin** şimdi 'Alem-dār-zāde (*Ferrî Dîvânı, Matla 11, Beyit 1*). [*yügrük 'alemi, -n]*

yümn: Uğur, bereket.

- Olunca **yümn** ü iķbāl ü şerefle zîb-i tersane / Gümüş Suyı gibi altun aķıtdı bî-kesān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*yümn,]*
- **Yümn** ü iķbāl ile Sivasa ķadem başıdıǵı dem / Cāmi' u cisr-i fenā-dîdeyi itdi iḫyā (*Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 4*). [*yümn,]*

yüri: "Haydi, durma!" anlamında bir söz.

- Şāḥāne güzel sev **yüri** rindāne şarāb iç / Bunlar ki dilüñ dāfi'-i derd ü elemidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [*yüri,]*
- Nûş eyle gāḫī gāḫī de aḫbāba şun **yüri** / Çekme ḫumārı sāǵar-ı ser-şārı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*). [*yüri,]*
- Sāķiyā bir tolı cām ile **yüri** şād-āb it / Beni öldürdi ḫumār itme ta'allül yetişür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*yüri,]*
- Pāy-mālānı ayaklatdur **yüri** var sāķiyā / Yoḫsa kim dir 'āşıkānı çigne geç düzdîde baş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 3*). [*yüri,]*
- Var **yüri** saǵ ol cihānda ey büt-i vahşet-şi'ār / Sen baña ḫüsnüñ saña ben göñlüm ilzām itmedük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 122, Beyit 6*). [*yüri,]*
- Ayak baş maķdemüñle meclis-i mey bula pîrāye / **Yüri** sāķī ayak dîvānı ile rind-i şāḫbāya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [*yüri,]*
- Şimdi bāb-ı himmeti gördüm ki bir açuķ kapu / Baş açuķ yalın ayak didüm ki ey dil gel **yüri** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*yüri,]*
- Baķ sözlerine çāk-i giribānla söyleş / Esrār-ı leb-i yārı **yüri** cānla söyleş (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 1*). [*yüri,]*
- Kûlzüm-i 'ilm ü kemāle ir bulup her maţlabı / Baḫr-i fikr-i nazma gāvvaş ol **yüri** Neyyir gibi (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 5*). [*yüri,]*
- Bey' ü şirāye sen de **yüri** var alış çalış / Rindān içinde yok saña ḫiç olmadıķ giriş (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 3*). [*yüri,]*
- İtdüm efgendelige ben seni cān ile ķabül / **Yüri** şimden gerü bî-çāre şaķın olma melül (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 3, Beyit 18*). [*yüri,]*

yüri-: Yürümek, bir yere doğru gitmek.

- Şal bahre fülk-i fikri **yüri** semt-i Varnaya / Ferri tehâlük it göresiñ var ne var imiş (Ferri Divânı, Gazel 107, Beyit 5). [yüri,]

yürivis: Yürüyüş, yürüme.

- Nâz ile hırâm itmek egerçi saña mahşûş / Ammâ bu revîş bu **yürivîş** hoş-nemañ oldı (Ferri Divânı, Gazel 198, Beyit 4). [yürivîş,]
- Ancak hayâlün oldı fûta -bende müntakış / Sende nedür o hoş **yürivîş** tâze şalınış (Ferri Divânı, Terakib-bend 2, Beyit 4). [yürivîş,]

yüz: Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.

- Ân degül mün'akis olmış ruhuña cânumdur / Gâze şanma **yüzünüñ** alı benüm kanumdur (Ferri Divânı, Kaside 9, Beyit 24). [yüzünüñ, -i, -nün]
- Hañtı ki hayl-i fitne gibi **yüzdedür** hemân / Çin 'askeri mi hey ne belâ-yı cihân-ı cân (Ferri Divânı, Müseddes 1, Bend 4). [yüzdedür, -de, -dür]
- Şahid-i ma'nâ **yüzinde** hoş hışâlün fehm olur / Vech-i pâküñde cemâl ile celâlün fehm olur (Ferri Divânı, Tahmis 8, Bend 3). [yüzinde, -i, -n, -de]
- Ferri o demde sevmiş idüm bir **yüzi** mehi / Bir nev-resîde tâze-edâ kâmeti sehî (Ferri Divânı, Tesdis 1, Bend 5). [yüzi, -i]

yüz: Cihet, yön, taraf.

- Vedâduñ deyr-i dilde bağlamışdı gerçi çok şüret / Anuñ her **yüzden** ey büt lutfını iz'ân için geldüm (Ferri Divânı, Gazel 139, Beyit 5). [yüzden, -den]
- Çeng-i hışımla itdi dili pek bozuk düzen / Mażhar bu **yüzde**'aks-i şü'ünât-ı Zü'l-Minen (Ferri Divânı, Tahmis 1, Bend 4). [yüzde, -de]

yüz: Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. II Çok, pek çok.

- Olup zünnâr-bendi dil girince Kırk Kılîsâya / Perestiş eyledüm **yüz** yirde ol meh-rû-yı tersâya (Ferri Divânı, Gazel 177, Beyit 1). [yüz,]

yüz biñ: Yüz bin sayısı. II Çok, pek çok.

- Düşüp ifrâda kesb-i hurde-i 'irfân için geldüm / Seni eşyâda **yüz biñ** vech ile seyrân için geldüm (Ferri Divânı, Gazel 139, Beyit 1). [yüz biñ,]

yüz karası: Utanılacak bir durum veya şey.

- İrâş-ı şöhet itdi eger hâl-i leb saña / Ben bildügümse **yüz karası** ol 'Arab saña (Ferri Divânı, Gazel 3, Beyit 1). [yüz karası,]

yüz sür-: Aşırı sevgi ve hürmet göstermek için eğilmek.

- Güneş pâyın arar **yüz sürme** bir meh-cebînüm var / Nücümüñ hasreti ehl-i semâya bir zemînüm var (Ferri Divânı, Nazm 3, Beyit 1). [yüz sür-, -meg, -e]
- Hütende teşnedür nâfe **yüzün sürme** saçına / Hañ eyler düşen sevdâ-yı dâm-ı zülf-i pür-çîne (Ferri Divânı, Tahmis 12, Beyit 2). [yüz sür-, -i, -n, -meg, -e]

yüz tut-: Yönelmek, meyletmek.

- Geçdi mecâzı şüret-i tahkîke **yüz tutup** / Gitdi ümîd-i vuşlat ile bezm-i vaḥdete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 4*). [yüz tut-, -up]

yüz virme-: Önemsememek, ilgi göstermemek.

- **Yüz virme** nigāhum seni āzürde iderse / Geh vaḥ-ı tegāfülle gehî nāz ile söyleş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 3*). [yüz virme-,]

yüzden düşür-: Kötü bir duruma düşmesine sebep olmak.

- Baht-ı bed **yüzden düşürdi** itdi künc-i ḡam yirüm / Pek siyeh hāl-i perîşānum mişāl-i hāl u ḡaṭ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 112, Beyit 2*). [yüzden düşür-, -di]

yüze çık-: Belli olmak, açığa çıkmak, belirmek.

- Baht-ı siyehüm gibi **yüze çıktı** çü ḡaṭtuñ / Göñlüm niçe biñ derd ü te‘abla uyumışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [yüze çık-, -dı]
- Çün eşk-i dil-i zār-ı karînum yüze çıktı / Ser-keşlik idüp yār-ı güzînum **yüze çıktı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1*). [yüze çık-, -dı]
- Çün eşk-i dil-i zār-ı karînum **yüze çıktı** / Ser-keşlik idüp yār-ı güzînum yüze çıktı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 1*). [yüze çık-, -dı]
- Ḥaṭṭ ile maşûn oldı dimiş kişver-i hüsnum / Fitne giremez ḡayl-i kemînum **yüze çıktı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 2*). [yüze çık-, -dı]
- Yaklaşdı gibi mülk-i melāḡatde kıyāmet / Feryād ki hep genc-i defînum **yüze çıktı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 3*). [yüze çık-, -dı]
- Mānî‘ olamaz fitne-i ḡaṭ şevkûme ammā / Gerdün-ı bed-evzā ile kînum **yüze çıktı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 4*). [yüze çık-, -dı]
- Ğark-āb-ı yem-i nesı idi ebkār-ı mezāmîn / Ğḡuşa çeküp fikr-i metînum **yüze çıktı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 5*). [yüze çık-, -dı]
- Pey-rev olıcak Vecdî-i i‘cāz-nevāza / Ferî‘arāk-ı ṭarf-ı cebînum **yüze çıktı** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 195, Beyit 6*). [yüze çık-, -dı]

yüzi kara: Utanacak durumda.

- Ḥamdî-yi Ya‘kûb Efendi urdıḡı demde yire / Ḳanayup başı Ḳızılbaşuñ olup **yüzi kara** (*Ferrî Dîvânı, Nazm 4, Beyit 1*). [yüzi kara,]

-Z-

za‘afrân-hāssa: Safran çiçeği gibi sarı.

- Ğamuñla zerd iken ḡande-künāndur / **Za‘afrân-hāşşadur** ruḡsār-ı ‘āşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5*). [za‘afrân-hāşşadur, -dur]

zabt evle-/zabt it-: Tutmak, hâkim olmak.

- Ruḡsāre-i cānān ki pā-māl-i ḡaṭ oldı / ‘Āşık anı **zabt eylemege** ḡükm-i ḡaṭ oldı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 198, Beyit 1*). [zabt eyle-, -meg, -e]
- Ḥaṭṭ-ı nevden dem-i vaşl oldıḡım itdüm çü trāş / Ḳılıcum etmegidür **zabt iderüm** işte sened (*Ferrî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4*). [zabt it-, -er, -üm]

zāde-i mihr-i sipihr-i ma‘rifet: Marifet göğünün güneşinin çocuğu.

- Benüm ol **zāde-i mihr-i sipihr-i ma‘rifet** ammā / Ne kāna cevherüm nā-dān olanlar Ferriyā bilmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 9*). [zāde-i mihr-i sipihr-i ma‘rifet,]

zāde-i mukbil: Bahtı açık, talihli evlat.

- Ya'küb Efendi ki odur **zāde-i mukbil** / Olmışdı kuzât içre Bū Yūsuf gibi mergüb (*Ferrî Dîvânı, Tarih 8, Beyit 1*). [*zāde-i mukbil,]*

zād-ı tab': Yaradılış çocuğu.

- **Zād-ı tab'um** degül 'İsā gibi nefh-i Cibrîl / Ferriyā Meryem-i endîşemüñ ebkârıdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*zād-ı tab', -um]*

zafer: Galibiyet.

- Döner fevz ü **zaferle** yārī-i tevfiḳ u nuşretle / Eger ki Māverā'ü'n-Nehr gitse 'izz u şān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [*zaferle, -le]*
- Bu fevz-i nuşreti mes'ūd ide Hâk şāh-ı zî-şāna / Niçe feth ü **zaferle** ide her dem kişver-ārāyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 11*). [*zaferle, -le]*

zafer-yāb ol-: Zafere ulaşmak.

- Bunuñ gibi **zafer-yāb olmamış** eslāfı 'ālemde / Tevārîḥ-i selef hep cümlesin almış beyān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*zafer-yāb ol-, -ma, -mış]*

za'f-ı dil-i Ferrî-i zār: Ağlayıp inleyen Ferrî'nin gönlünün zayıflığı, güçsüzlüğü.

- Bakup **za'f-ı dil-i Ferrî-i zāra** eylemiş efsūs / Dimiş nā-kāmı derd-i ḥasretüm bî-tāb göstermiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*za'f-ı dil-i Ferrî-i zār, -a]*

za'f-ülfet: Dostsuzluk.

- Reh-i aşk u firākında o güne oldı **za'f-ülfet** / Haṭı fikriyle kūyında gönül mūr oldı gitdükçe (*Ferrî Dîvânı, Gazel 168, Beyit 5*). [*za'f-ülfet,]*

zāḡ: Karga.

- Bülbüllere aşk-ı gül ile zār virilmiş / Gör **zāḡı** daḥi şîve-i güftāra karışmış (*Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3*). [*zāḡı, -ı]*

zāhid: Kaba, ham sofu, dinin özünü anlamadan bilinçsizce kendini dine veren kişi.

- Hāme bu tarḥ-ı tazedde şüflük itmesün / **Zāhid** de Ferrî böyle siḥir-bāz olur mı hîç (*Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*zāhid,]*
- Bir şîveme rindān fedā-kerde-i cāndur / **Zāhidler** ise ḥumk ile ḥarūn ḥarumdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 7*). [*zāhidler, -ler]*
- Düşmez gözetme bintü'l-ineb **zāhide** müdām / Mey-ḥ'āre evvel alur anasın baba düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 6*). [*zāhide, -e]*
- **Zāhid** gözetme dil-beri ol rütbe beglidür / Körfezde bile göz göre gezmez bebeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1*). [*zāhid,]*
- Bintü'l-inebde **zāhid** ile sizli bizlidür / Fertüt-ı meygede o sebebdan ikizlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*zāhid,]*
- 'Arz eyleme **zāhid** peçeye germi-i ülfet / Mey-ḥānede hîç sūz u güdāzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6*). [*zāhid,]*
- Sūr-ı ḥitānda **zāhid** idüp bir 'imāme cer / Şādī deminde toḡrısı tukye kapış budur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*). [*zāhid,]*
- Tamām-endāze-i şaṭḥ ile ölçülse kabādan geç / Bu zerḳ-ı būriyādan dūşuña **zāhid** ridā çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [*zāhid,]*

- Erbāb-ı dile her ne kadar hāk olursak / Destār gibi **zāhīde** püsküllü belāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 92, Beyit 2*). [*zāhīde, -e*]
- **Zāhid** ü kıssīs yek-sān oldı ma‘bed her taraf / ‘İndümüzde farkı yokdur mescid ü büt-hānenüñ (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 2*). [*zāhid,]*
- **Zāhīdī** halka-i tevḥīde şokup kalkıdalum / Mazḥar-ı hāl ola tā ḍarb-ı kudüm eyleyelüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 130, Beyit 6*). [*zāhīdī, -i*]
- **Zāhid** ki mukīm olmaya tā muğ-beçelerle / Gül-geşt-i şafā-yı dem-i a‘rāfı ne bilsün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 156, Beyit 4*). [*zāhid,]*
- **Zāhid** ü rindānı sevdāsı birer renge koyup / Ḥalveti kim bekleden şahrāyı kimdür gezdüren (*Ferrī Dīvānı, Gazel 157, Beyit 4*). [*zāhid,]*
- **Zāhid** kadehüm ahladıguñ gibi olaydı / Çokdan değışürdüm anı ben cām-ı ṭahūra (*Ferrī Dīvānı, Gazel 162, Beyit 3*). [*zāhid,]*
- Güftāra getirür n’idem ol āfeti Ferrī / Baḡ ile de **zāhidleri** iskāt elimüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 182, Beyit 7*). [*zāhidleri, -ler, -i*]
- Sebeb oldı ḥaṭa **zāhid** yed-i şūmuñ keseli / Alma alma kelefı sīb-i zeḳandan kes eli (*Ferrī Dīvānı, Gazel 185, Beyit 1*). [*zāhid,]*
- Maṭbaḡ geh[ī] mey-hāne bile oldı ḥarābāt / **Zāhid** kademünle maraḡ-ı ākile düşdi (*Ferrī Dīvānı, Gazel 186, Beyit 2*). [*zāhid,]*
- Zāhid nefesin rindlere mişkāl ile şatmış / Güyā bu derek mey-gedede şeyḡ-i Ḥaremdür (*Ferrī Dīvānı, Müfret 4, Beyit 1*). [*zāhid,]*
- ‘Aşık ḥarem-i vaşla girüp zan ide **zāhid** / Ol fikri ne fāsīd (*Ferrī Dīvānı, Müstezad 1, Beyit 4*). [*zāhid,]*
- Līk **zāhid** zann ider kim dīn ü ĩmāndan çıkar (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 8, Bend 1*). [*zāhid,]*
- Külḥenci mi ki **zāhid** unutmaz cehennemi / Dür eylemekde gül-şen-i cennetden ādemi (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 33*). [*zāhid,]*

zāhidā: Ey zahit! (bk. *zāhid*).

- Olma firifte bu zen-i dünyāya **zāhidā** / Āb ‘āleminde bir büt-i ra’nāyı hem-dem it (*Ferrī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 3*). [*zāhidā,]*
- Cüz’i cevherle ‘arazdur ḥoḳḳası fīrūzedür / **Zāhidā** vaşf itme ‘ālem bildügüm ma‘cündür (*Ferrī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 5*). [*zāhidā,]*
- **Zāhidā** men‘ itme ‘uşşākı hevā-yı ‘aşḳdan / Luṭfı yok şāḥib-şihāda kışsa vü efsā[ne]nün (*Ferrī Dīvānı, Gazel 123, Beyit 4*). [*zāhidā,]*
- **Zāhidā** ṭa’n eylemezduñ lā-übālī ḳālīne / Vāḳıf olsañ Ferrī-i müştākı kimdür söyleden (*Ferrī Dīvānı, Gazel 158, Beyit 5*). [*zāhidā,]*
- **Zāhidā** ser-semlik itme nuşḡ idüp her dem baña / Zaḥm-dār-ı der-i ‘aşḳum zaḥmdur merhem baña (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 11, Bend 3*). [*zāhidā,]*

zāhidān: Zahitler. (bk. *zāhid*).

- İ‘tizal itdi görünce ‘aşḳı bende **zāhidān** / Eyledi terk-i vuzū güyā koyuldı māya mey (*Ferrī Dīvānı, Gazel 199, Beyit 6*). [*zāhidān,]*

zāhid-i nā-dān: Bilgisiz, cahil zahit. (bk. *zāhid*).

- ‘Aşık da sūz-ı neşve-i ‘aşḳ u maḥabbeti / Nā-puḡtegān [u] **zāhid-i nā-dāna** virmemiş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 105, Beyit 5*). [*zāhid-i nā-dān, -a*]

zāhid-i sālūs: İki yüzlü zahit. (bk. *zāhid*).

- Ne **zāhid-i sālūs** ne dülbend-i riyāyuz / İtlākda bir rind-i levendāne-edāyuz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 92, Beyit 1*). [*zāhid-i sālūs,]*

zāhid-i sersem: Sersem zahit. (bk. *zāhid*).

- Hīç fark idemem **zāhid-i sersemle** raḳībı / Tefrīḳ ola mı nefis ile şeyṭān arasında (*Ferrī Dīvānı, Gazel 176, Beyit 2*). [*zāhid-i sersem, -le*]

zahım ur-: Yara açmak.

- Dil-i Ferrîye bir kat daği lutf eyle **zahım urma** / Derûn-ı sînenen nevk-i müjeñ cānā çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7). [zahım ur-, -ma]

zahım-dâr-ı hadeng-i ğamze: Süzgün bakış okuyla yaralanmış.

- Özge bîmârum **zahım-dâr-ı hadeng-i ğamzeyüm** / Şerh-i nâvek-perverüm merhemle itmez imtizâc (Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [zahım-dâr-ı hadeng-i ğamze, -y, -üm]

zâhir: Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü.

- **Zâhirde** olup zümre-i ensâbla maḥlûṭ / Fâriğ-şüdeyüm vādî-i ma'nâda ğarîbüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [zâhirde, -de]

zâhir: Açık, belli, meydanda olan.

- Mektûm tûra sırr-ı maḥabbet yine dilde / Ol günde ki hep **zâhir** ü pinhân ola peydâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [zâhir,]
- Degül kavş-ı kûzaḥ gibi gehî **zâhir** gehî pinhân / Mümâşildür qurılı yaya cānā her zamân ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 3). [zâhir,]

zâhirâ: Görünüşte.

- Vaktümüzde gerçi şâ'irden geçilmez **zâhirâ** / Var mı inşâf eyle böyle şi'rini ter gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19). [zâhirâ,]

zâhirâ/zâhiren: İşte, açıkça.

- Münselibdûr taḥ'-ı pākûñden riyâ ḥubb-ı sivâ / **Zâhirâ** olduñ şeref-baḥş-ı maḥâm-ı defterî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8). [zâhirâ,]
- Zerre-i mihr-i kadîmüm **zâhiren** eşyâda ben / Şems-i pür-nûr-ı ḥaḳîḳat hîç nihân olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [zâhiren,]

zahm: Yara.

- İcâz-ı ḥusndûr bu hele emr-i ber-'akis / Elmâs-ı ğamze **zahmumu** nâsûr gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [zahmumu, -um, -ı]
- Zâhidâ ser-semlik itme nuşh idüp her dem baña / Zahm-dâr-ı der-i aşkum **zahmdur** merhem baña (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 7). [zahmdur, -dur]

zahm-dâr-ı der-i aşk: Aşk kapısının yaralı.

- Zâhidâ ser-semlik itme nuşh idüp her dem baña / **Zahm-dâr-ı der-i aşkum** zahmdur merhem baña (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Beyit 7). [zahm-dâr-ı der-i aşk, -um]

zahm-h'âr-ı ğamzesi ol-: Süzgün yan bakış tarafından yaralanmak.

- Gam yimem **zahm-h'âr-ı ğamzesi olduğuma** ben / Tîr-i müjgânına Ferrî daği urgun gibidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6). [zahm-h'âr-ı ğamzesi ol-, -duğ, -um, -a]

zahm-ı derûn: Gönül yarası.

- Görüp urğunluğum müjgānuña **zaḥm-ı derūn** şanma / Dile tebrîk idüp ğamzeñ mübārek [bād] yazmışdur (Ferrî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2). [zaḥm-ı derūn,]

zahm-ı dil: Gönül yarası.

- **Zaḥm-ı dilümde** kalmadı nāsūra ihtiyāc / Sen tırma daḥi sūde-i elmāsı merhem it (Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5). [zaḥm-ı dil, -üm, -de]

zahm-ı dil-i Ferrî: Ferrî'nin gönül yarası.

- Nāsūr idi hicrān ile **zaḥm-ı dil-i Ferrî** / Elmās-ı nigāhı degüp ol yara açıldı (Ferrî Dîvânı, Gazel 200, Beyit 5). [zaḥm-ı dil-i Ferrî,]

zahm-ı neşter: Neşter yarası.

- Dilā faşş-ı nigān bir nām içün biñ **zaḥm-ı neşter** yir / Düşenler kayd-ı nāma çarḥ elinden ḥaylî ḥancer yir (Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [zaḥm-ı neşter,]

za'îf: Zayıf, güçsüz.

- Ḥaṭ-ı ruḥsārınun fikriyle ol rütbe **za'îfüm** kim / Ser-i küyuñda zann eyler gören mūr-ı Süleymānum (Ferrî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [za'îfüm, -üm]

za'îm: Lider, önder.

- Bu müjde-i sūr-ı şu'ab çün ḥalkı itdi ber-ṭarab / Şā'ir gürūhı cümle hep tārīḥ içün oldı **za'îm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11). [za'îm,]

zalām-ı gūşe-i miḥnet: Gam köşesinin karanlığı.

- Öyle me'yūsum **zalām-ı gūşe-i miḥnetde** kim / Şu'le virmez ḥāneme ger toḡsa biñ ḥurşīd-i 'îd (Ferrî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [zalām-ı gūşe-i miḥnet, -de]

zāl-ı dünyā: İhtiyar dünya. II Zal: İranlı kahraman Rüstem'in babası.

- Kuvvet-i ṭab' ile dehrūñ Rüstem-i ma'nāsıyım / **Zāl-ı dünyā** ḥātırımdan alıma zinhār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47). [zāl-ı dünyā,]

zāl-ı dünyā-vı denî: Alçak ve ihtiyar dünya.

- Geçdi ezmān-ı Züḥal devr-i kamedür ba'de-zīn / **Zāl-ı dünyā-yı denî** görsün cihān içre eri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13). [zāl-ı dünyā-yı denî,]

zālīm: Zulüm ve eziyet eden.

- Mürüvetsüz beni itdūñ ferāmūş / A **zālīm** bî-vefā bîḡāne-meşreb (Ferrî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5). [zālīm,]
- Ben aḡladukça eyledigūñ 'ahd-i lā-yu'ad / **Zālīm** netice şüret-i inkāra çıkdı hep (Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [zālīm,]
- A **zālīm** bî-terahḥum bî-mürüvvet kāfir-i naḥvet / Ne bu vahşet kaçarsuñ 'atf idersūñ vaşlı ferdāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15). [zālīm,]
- **Zālīm** kanı maḥfice olan va'd [u] va'îdūñ / Şad ḥayf u dirîḡ eylemedūñ 'ahdini incāz (Ferrî Dîvânı, Terakib-bend 1, Beyit 31). [zālīm,]

zamān: Süre, mühlet.

- Ey бүт-i nev-bāve resm-i nāzı icrā itmege / Eyleme ta‘cıl zīrā çok **zamān** lāzım saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [zamān,]
- Bir āfetüñ üftādesidür haylî **zamāndur** / Mağmum ise ma‘zūr ola hicrānla gönüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 144, Beyit 5). [zamāndur, -dur]
- Ey āfet-i vahşet-ünüs ey gonce-i naḥvet / Gül rüyüñi görmeyeli fikr it ne **zamāndur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3). [zamāndur, -dur]
- Eṭrāfımı bir haylî **zamān** gezdi ṭolandı / Bî-çāre-i nevmîd daḥi bulmadı ārām (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 52). [zamān,]
- Dir misiñ ‘aceb n’oldı o mecnūn görünmez / Bir haylî **zamāndur** ki o maḥzūn görünmez (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 48). [zamāndur, -dur]

zamān: Devir, dönem, çağ.

- Ferrî beni sîr-āb idemez şeyḥi **zamānuñ** / Cild ile yudar ise Futūḥāt [u] Kāmūsı (Ferrî Dîvânı, Gazel 197, Beyit 5). [zamānuñ, -uñ]
- Bāreka’l-lāh ey **zamānuñ** Ḥātem-i luṭf-āveri / Şerm-sār itdūñ keremle rūḥ-ı pāk-i Ca‘feri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1). [zamānuñ, -uñ]
- Endūh ile fevt oldı **zamān** olmadum aşlā / Efsūs ki memnūn-ı siyeh-ṭālî‘-i vārūn (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 20). [zamān,]

zamāne: Yaşanan devir.

- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdūñ esîr-i ḳahve bizi hey **zamāne** hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 1). [zamāne,]
- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdūñ esîr-i ḳahve bizi hey **zamāne** hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 2). [zamāne,]
- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdūñ esîr-i ḳahve bizi hey **zamāne** hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 3). [zamāne,]
- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdūñ esîr-i ḳahve bizi hey **zamāne** hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 4). [zamāne,]
- Ḥumlar şikeste cām tehî yok vücūd-ı mey / İtdūñ esîr-i ḳahve bizi hey **zamāne** hey (Ferrî Dîvânı, Tesdis 1, Bend 5). [zamāne,]

zamānı gel-: Vakti gelmek, sırası gelmek.

- Nā-dānı ḥacil eylemenūñ **geldi zamānı** / İskātu içün itmeli tedbîr-i nihānî (Ferrî Dîvânı, Tahmis 7, Bend 3). [zamānı gel-, -dî]

zamān-ı merg: Ölüm zamanı.

- Teşne-i cām-ı eceldür cān-ı vaḥdet-āşinā / Sürumuz mâtem **zamān-ı merg** olur bayramumuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [zamān-ı merg,]

zamîr: Kalp, gönül.

- Tard itdi **zamîrinden** o meh çünki cüdāyuz / Güyā ki meh-i rüzede bir cām-ı şafāyuz (Ferrî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [zamîrinden, -i, -n, -den]

zan it-/zann it-/zann evle-: Zannetmek, sanmak.

- ‘Aşık ḥarem-i vaşla girüp **zan ide** zāhid / Ol fikri ne fāsîd (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 2). [zan it-, -e]
- O sehî-ḳadd ile āzādeligüm eyyāmı / **Zann iderdi** ba‘zı endîşesi kütāh ‘abeş (Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [zann it-, -er, -dî]

- Hün-ı çeşmümdür şafak **zann itme** zeyl-i çarhda / Penbe-i hürşîd-i mahşer şüst için şâbüdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3). [zann it-, -me]
- Lîk zâhid **zann ider** kim dîn ü îmândan çıkar / Sünbül-i bağ-ı nikâta beñzer ey Yûsuf-liķā (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 8, Bend 1). [zann it-, -er]
- **Zann eyleme** şeb-nem güle bülbülde eşerdür / Giryânî-i şādî ile dem' olsa ne mâni' (Ferrî Dîvânı, Gazel 114, Beyit 4). [zann eyle-, -me]
- Haţ-ı ruhsârınuñ fikriyle ol rûtbe za'îfûm kim / Ser-i küyüñda **zann eyler** gören mür-ı Süleymânûm (Ferrî Dîvânı, Müfret 1, Beyit 1). [zann eyle-, -r]

zanğa(?): Zanca. Kelepçe (?). [GT]

- Eş'âr degül Ferrî gibi mu'cize-güyuñ / Su'bân olıcak hâmesi sihr ide mi **zanğa(?)** (Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 7). [zanğa(?),]

zann: Şüphe, tereddüt.

- Ferriyâ semt-i Sezâide ne var olsam devân / Vahdet-i eşyâda **zann** ile gümân olmaz baña (Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [zann,]

zann ol-: Zannedilmek, sanılmak.

- Hâle-i kurş-ı kâmerdür cilve-ger **zann olmasun** / Gölge şalmışdur hümâlar vech-i zıllu'l-lâhda (Ferrî Dîvânı, Tarih 2, Beyit 5). [zann ol-, -ma, -sun]

zânû: Diz.

- Şad gıbtâ o mest-i meye kim sâgar elinde / Ferrî ola cânâne de **zânûda** key-âsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [zânûda, -da]
- Elde mey **zânûda** dil-ber böyle bezm-i dil-peżîr / Fikr-i gün-â-gün ile bir cây-ı tenhâ istedür (Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [zânûda, -da]
- Sebû ser-şâr-ı mey **zânûda** dil-ber dilde bâng-ı hey / Felek ol bezimde Nâhîdi rakşân eylemez n'eyler (Ferrî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [zânûda, -da]
- **Zânûda** sebû elde kadeh sîne de cânân / Bir daği naşîb ola mı yârân arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 4). [zânûda, -da]
- Ol rind ider ki zevk ile 'âlemde 'âlemi / Destinde câm-ı mey tuta **zânûda** hem-demi (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 2, Beyit 35). [zânûda, -da]

zânûya kapan-: Dize kapanmak. II Yalvarmak.

- Şanma ki hemân gûşe-i muzlimde kâpandûm / **Zânûya kâpandûm** (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 3). [zânûya kapan-, -du, -m]

zânû-yı vasl: Kavuşma dizi.

- Feyz-i te'sîr-i lebiyle tûrfe bir mey-hâne-yüm / İdeli **zânû-yı vaşlum** sâkî-i şahbâ melâz (Ferrî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [zânû-yı vaşl, -um]

zâr: Ağlama, inleme.

- Hicrûñle söyle niceye dek **zâr** sevdiğüm / Var mı vişâle var mı 'aceb bir sebep saña (Ferrî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [zâr,]
- **Zârûm** göricek ey gül-i nañvet [ne] gülersin / Ben ağladığüm saña gelir hây u hey-âsâ (Ferrî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [zârûm, -um]
- **Zâra** uyar mı na'ra-i sâlûs [u] süm'a-kâr / Tabla sürür-ı nây hem-âvâz olur mı hîç (Ferrî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [zâra, -a]

- Hayāl-i kākülün ma'nāda zencīr-i cünün oldu / Enīsüm gūşe-i miḥnetde āh u **zārdur** sensüz (Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [zārdur, -dur]
- Darb-ı sîne oldu mu'tādum kuzum nākūs-veş / Görseñ inşāf eyler idün **zār** [u] efgānum Tanaş (Ferrî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [zār,]
- Būlbüllere 'aşk-ı gül ile **zār** virilmiş / Gör zāgı daḥi şīve-i güftāra karışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 3). [zār,]
- Cānā saña āzār u baña **zār** virilmiş / Ey kār virilmiş (Ferrî Dîvânı, Müstezad 1, Beyit 1). [zār,]
- Olurdu belki mā'il eyleseñ **zār** ile ibrāmı / İder āh u figān erbāb-ı 'aşkı mu'teber Ḥāmī (Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 7). [zār,]

zār: Ağlayan, inleyen.

- Muḳīm-i kūyudur her şeb derinde **zār** u ser-gerdān / Dil-i şūrīde bekler dil-ber-i ra'nā çıkar çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6). [zār,]
- Semt-i bī-nāmūs u neng içre melāmet-āşinā / **Zār** u nālān 'āşık-ı rüsvāyı kimdür gezdüren (Ferrî Dîvânı, Gazel 157, Beyit 2). [zār,]
- Şāhid-i bahtum benüm nāz ile pīrāyış bulup / Her zamān eṭvārını ben **zāra** muğber gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [zāra, -a]
- Haşre dek kalsa gerek **zār** u giriftār anda / Tāk-ı ebrūya perestiş ile nā-çār anda (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 12). [zār,]
- Diyesin ey gām-ı zūlfüm ile **zār** u aḥḳar / Ey olan silsile-cünbān-ı cünūna hem-ser (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 17). [zār,]

zār it-: Ağlamak, inlemek.

- Şevk-i ruḥsārıyla söyler ehl-i dil tāze-zemīn / Ferriyā **itse'**aceb mi bülbul-i gül-zār **zār** (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 7). [zār it-, -se]
- Benî **zār iden** anuñ ḥissini iz'ānumdur / Böyle ḥizlānuma bā'is benüm 'irfānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1). [zār it-, -en]
- Dilden eyler eyler ise kime itsün ya gile / Luṭfuñ ister **zār ider** bī-çāre ağlar derd ile (Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4). [zār it-, -er]

zār u zār: Ağlayarak, inleyerek.

- Rūz-ı maḥşerde girībānum derīde **zār u zār** / Cevrūñ ey kadd-i kıyāmet sīne-çāk eyler beni (Ferrî Dîvânı, Gazel 193, Beyit 4). [zār u zār,]
- Kārüm hezār-ı zār gibi **zār u zārdur** / Nālān iden beni ḥaṭ-ı sebz-i 'izārdur (Ferrî Dîvânı, Tahmis 1, Bend 1). [zār u zār, -dur]

zarāfet: İncelik, zarıflık.

- Bu da melḥūzdur kim ṭab'-ı pāk-ı ḥazret-i memdūḥ / **Zarāfet** üzre mecbūl olmağın ĩrāş ide lāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27). [zarāfet,]

zār-āşinā-yı deşt [ül] beyābān-ı ğurbet: Gurbetin bozkır ve çölünde ağlamaya alışkın.

- **Zār-āşinā-yı deşt [ül] beyābān-ı ğurbetüz** / 'Uḳde-pezīr-i zūlf-i perīşān-ı ğurbetüz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 21). [zār-āşinā-yı deşt [ül] beyābān-ı ğurbet, -üz]

zārī: Ağlayan, inleyen.

- Ruḥı kim kişver-i ḥüsnūñ gül ü gül-zārdur / Surḥī-i gonce-'izārı ile gül **zārīdür** (Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [zārīdür, -dür]

zār-ı dil: Ağlayan, inleyen gönül.

- **Zār-ı dil** ü ‘aşkı ğaražuñ fehm ise ey büt / Ferrî gibi bir mu‘cize-perdâz ile söyleş (Ferrî Dîvânı, Gazel 106, Beyit 5). [zār-ı dil,]

zār-ı pür-melâl: Hüzünle ağlayan, inleyen.

- Ğarībūñdür eṣrūñdür kuluñdur derd-mendūñdür / Şehā ‘atf-ı nigāh eyle bu **zār-ı pür-melâl** üzre (Ferrî Dîvânı, Gazel 172, Beyit 6). [zār-ı pür-melâl,]

zār-ı şubh-ğāh: Sabah vakti ağlama.

- Tā-key ki vakf-ı derd ola Ferrî-i nā-murād / Ey **zār-ı şubh-ğāh** eṣerūñ yok mıdır senūñ (Ferrî Dîvânı, Gazel 127, Beyit 5). [zār-ı şubh-ğāh,]

zār-ı süm‘a: İkiyüzlü, yapmacık ağlama.

- Süz-ı vaṭanla ḥālî gönül **zār-ı süm‘adan** / Fark ‘âleminde nâle hem olmuş hem olmamış (Ferrî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [zār-ı süm‘a, -dan]

zât: Öz, kişilik.

- Esmâ ile a‘yân-ı ḥaḳâyıḳda bulunmuş / **Zâtında** bizüm arz u semāvât elimüzde (Ferrî Dîvânı, Gazel 182, Beyit 5). [zâtında, -ı, -n, -da]
- Ferrî yeter iḳṣār-ı suḥan eyleme taṣdīḳ / **Zâtında** [anuñ] şems gibi hem kârî ‘ayāñdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23). [zâtında, -ı, -n, -da]
- Âşafâ böyle necābet baña **zātuñdandır** / Nisbet-i bâbuñ ile oldum Aristuya ‘adîl (Ferrî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 28). [zātuñdandır, -uñ, -dan, -dur]
- **Zātuñ** cihān-ı naḥvete şehdūr didüm didi / Bu vaşf-ı kûteh işte ziyānuñ durur senūñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2). [zātuñ, -uñ]
- Sāyesî düşdigi büldānı ider ābādān / **Zâtına** virdi Hudā ḥāşiyet-i yümn-i Hümā (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 2). [zâtına, -ı, -n, -a]
- Dāver-i devr [ü] zamān āşaf-ı İskender-āsā / Dehre **zâtıyla** viren feyzi Süleymān Paşa (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 1). [zâtıyla, -ı, -y, -la]

zât: Kişi, şahıs.

- Bî-hüde kelām itme it evṣāfin o **zātuñ** / Kim sa‘d u şeref kevkeb-i baḡtında devāñdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6). [zātuñ, -uñ]
- Kapudan eyledi deryāya bir **zāt[ı]** vezāretle / İder İskender-āsā cüst [ü] cū āb-ı revān üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5). [zāt[ı], -ı]
- Bir **zāt** gerek sâlik ü târik idi Ferrî / Atdı zer-i cânı da hūner ma‘deni Kānî (Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 4). [zāt,]
- Şeyḫ Muḥammed kuṭb-ı ‘âlim vāşıl-ı tevḫîd **zāt** / Rütbe-i tevḫîde irmiş idi ol ferḥunde-re‘y (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 1). [zāt,]
- ‘Alemler süflîye lâyıḳ görmedi kerrübiyān / İtdiler a‘lâ-yı ‘illiyîni ol **zâta** serāy (Ferrî Dîvânı, Tarih 16, Beyit 8). [zâta, -a]

Zât-ı ‘Alîm: Her şeyi ḥakkıyla bilen zat, Allah.

- Bir cām-ı şahbādūr sözüm bir rûḥ-ı ma‘nādūr sözüm / Nuṭḳ-ı Mesîḥādūr sözüm luṭf eylemiş **Zât-ı ‘Alîm** (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26). [zât-ı ‘alîm,]

zât-ı himem-kār: İhsanlarda, lütuflarda bulunan zat.

- Ey dāver-i Hâtem-meniş ey **zât-ı himem-kār** / Her himmetüñüz mürde-dile rûḥ-ı revāñdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20). [zât-ı himem-kār,]

zāt-ı kerîmü's-şân: Şanı büyük zat.

- Sen ol **zāt-ı kerîmü's-şân** [u] 'ālî-menkabetsiñ kim / Güher-pāşî ider ta'lim destüñ kân u deryāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30). [*zāt-ı kerîmü's-şân*,]

zāt-ı kişver-ārā-yı himem: İhsanlar, lütuflar ülkesini süsleyen zat.

- Sen o **zāt-ı kişver-ārā-yı himemsiñ** kim muvaffak bi'l-hayır / Hâk saña tevfiķ u Hızır yâr u yâver gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16). [*zāt-ı kişver-ārā-yı himem*, -siñ]

zāt-ı ma'rûf: Herkesçe tanınan, meşhur zat.

- Eger 'irfân ile ta'rîf olunsā **zāt-ı ma'rûfuñ** / Kemā-hî bildürürdüñ vahdeti Zü'n-nün-ı Şan'āya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 33). [*zāt-ı ma'rûf*, -uñ]

zāt-ı mekremet-âyât: Alameti cömertlik olan zat.

- Vezîrâ âsumân-kadrâ müşîrâ mâ'delet-kārâ / Degül gencide **zāt-ı mekremet-âyātuñ** imlāya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29). [*zāt-ı mekremet-âyât*, -un]
- Dād-kārâ dāverā deryā-dilā şahib-sehā / Ey ki **zāt-ı mekrümet-âyätünüñ** Cem aḥḳarı (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14). [*zāt-ı mekrümet-âyât*, -ı, -nuñ]

zāt-ı pāk: Temiz, mübarek zat.

- Sāye-i mekrümetüñ vāye-i ārām oldı / **Zāt-ı paküñden** irüşüp zıll-ı zalîl (Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 14). [*zāt-ı pāk*, -üñ, -den]

zāt-ı şerîf-i Hâk-şinās [u] lâ-übâlî: Gayrıya aldırış etmeyen, Allah'ı bilen, şeref sahibi, mübarek zat.

- O bir **zāt-ı şerîf-i Hâk-şinās [u] lâ-übâlîdür** / Sevāb olur kamu züvvârınıñ Ferrî vebâli de (Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2). [*zāt-ı şerîf-i Hâk-şinās [u] lâ-übâlî*, -dür]

zāt-ı sûtüde-haslet: Övülmeye layık yaradılışa sahip zat.

- Aḥmed Ağa gibi bir **zāt-ı sûtüde-ḥaşlete** / Çarḥ-ı bî-dād [u] cefā-mu'tād kıydı āh āh (Ferrî Dîvânı, Tarih 12, Beyit 1). [*zāt-ı sûtüde-ḥaşlet*,]

zâtı-veş: Zatı gibi.

- **Zâtı-veş** bir geldi bu târîḥ-i cevher ḥabbezā / Oldı ser-şār-ı şerefle zîb-i şadr-ı defterî (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33). [*zâtı-veş*,]

zâyi' ol-: Ziyan olmak, boşa gitmek.

- Dāmān-ı devletden felek itdi beni çün ḥarf-i şek / **Zâyi' olup** bunca emek ḥüsrān ile itdi muķîm (Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21). [*zâyi' ol-*, -up]

zebān: Dil, lisan, konuşma.

- **Zebānuñ** mäh-rüyāna daḥi mikşār-ı cevri eyler / O bî-mihrüñ dehānından niçün ḥarf-i vefā çıkmaz (Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [*zebānuñ*, -uñ]
- Yeter pür-gülüķ ile eyledüñ taşdî' ey Ferrî / Hülüsî dilde ārāyiş du'āsın kıl **zebān** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 46). [*zebān*,]

- Şebîh itmek anı ‘ayn-ı haţâdur nâfe-i Çîne / Niçün gencîne-i dilden **zebânum** dür nişâr itmez (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Bend 6*). [*zebânum, -um*]

zebân aç-: Ağız açmak, konuşmak.

- Bunlarda târîhe **zebân açmak** gerekdür nâgehân / Bâğ-ı şenâsından hemân ra’nâ ider neşr-i şemîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [*zebân aç-, -mak*]

zebân-ı nâzûk: Nazik dil.

- Lafz-ı şîrînîye âlet mi **zebân-ı nâzûgûn** / Lezzet-âverdür dehân-ı ‘âşîka mibla‘ gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 3*). [*zebân-ı nâzûk, -ûn*]

zebûn: Güçsüz, zayıf.

- İtdi evvel nazaruñ şiddet ile câna eşer / Sâhîr-i nîm-nigehûñ kaldı **zebûn** [u] bî-fer (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 13*). [*zebûn,*]

zebûn-ı dest-i ‘aşk: Aşk eline düşmüş aciz.

- Bu da bir emr-i müsta‘ceb **zebûn-ı dest-i ‘aşk** oldum / Tahakküm eyler iken hikmet-âmüzân-ı hod-râya (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8*). [*zebûn-ı dest-i ‘aşk,*]

zehr: Organizmaya girdiğinde kimyasal etkisiyle fizyolojik görevleri bozan ve miktarına göre canlıyı öldürebilen madde.

- Ağyar ola mı ‘âşık-ı bî-bâke berâber / Hîç **zehr** olamaz hâşşa-i tiryâke berâber (*Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*zehr,*]
- Bize mi kaldı bu dehrûñ idelüm **zehrini** nûş / Gidelüm mey-gedeye def‘-i ğumüm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 2*). [*zehrini, -i, -n, -i*]
- Ne pervâ **zehr** içerseñ neş‘e-yâb-ı ânuñum sâkî / Girîbân-çâk-çâk-ı ğamze vü müjgânuñum sâkî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*zehr,*]

zehr-âb: Zehirli su, acı su.

- Hicr ile **zehr-âb** olur nûş eyler isem cām-ı Cem / Olmuşum rüsvâ-yı ‘aşkı Kays-veş ben lâ-cerem (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 4*). [*zehr-âb,*]

zehr-âbe-çeşân-ı dem-i hicrân: Ayrılık kanının acı suyunu tadan.

- Ben ye’s ile **zehr-âbe-çeşân-ı dem-i hicrân** / Sen şevk ile şahbâ-keş-i bezm-i tarab-efzâ (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 42*). [*zehr-âbe-çeşân-ı dem-i hicrân,*]

zehr-âb-ı istiğnâ: Tenezzül etmemenin zehirli suyu.

- Virirdiñ ey vefâsuz bir zamân **zehr-âb-ı istiğnâ** / Şanursuñ tâb-ı germiyyet ile âyâ nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 3*). [*zehr-âb-ı istiğnâ,*]

zehr-i firāk: Ayrılık zehri.

- Gurbet de alışdurdı bizi **zehr-i firāka** / Semt-i vaţan u yâr-ı gül-endām cüdâdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 6*). [*zehr-i firāk, -a*]

zehr-i fûrkât: Ayrılık zehri.

- Virdi pā-zehr-i ayağ-ı bāde-i vaşluñ feraḥ / İtmiş idi **zehr-i fūrkat** bendeñi muḥtel-dimāğ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 115, Beyit 4*). [*zehr-i fūrkat, -uñ*]

zehr-i ğam-ı ‘aşk: *Aşk gamının zehri.*

- Olalı **zehr-i ğam-ı ‘aşk** ile dil telḥ-meżāk / Seher-i ḥ’āhiş ile meyl-i şeker-ḥ’āb itmez (*Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2*). [*zehr-i ğam-ı ‘aşk,]*

zehr-i tebessüm: *Tebessüm zehri.*

- Fūrkat gicesi **zehr-i tebessüm** ile şādum / Pür-sür olur leyl-i ğam-ı ḥāne-i mecnūn (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 19*). [*zehr-i tebessüm,]*

zekā: *Anlama ve kavrama gücü, feraset.*

- Biñler yaşasun zihn ü **zekā** birle ol āfet / Ser-ḥalka-i cem’iyyet-i rindān olacaḳdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [*zekā,]*
- Zihnî Efendi fāzıl-ı yektā-yı bî-naẓîr / Zihn ü **zekāsı** fer virüp ādāb u ḥikmete (*Ferrî Dîvânı, Tarih 17, Beyit 1*). [*zekāsı, -sı*]

zem-i fūrkat: *Ayrılık acısından dolayı ayıplanma.*

- **Zem-i fūrkatde** şāh-bāz-ı şikeste-şeh-pere döndüm / Uçardum kūy-ı yāra n’eyleyüm bāl ü perüm yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*zem-i fūrkat, -de*]

zemîn: *Üslup, tarz.*

- Büt-i nev-resteciğüm gibi dil-ārā Ferrî / Oldı bu teng **zemînüñ** de me’ālî küçücük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 121, Beyit 5*). [*zemînüñ, -üñ*]

zemîn: *Yer, mahal.*

- Ḥabeşdür geçdi şan Rūma hemān Zengî **zemînüñden** / Görenler mülket-i Sînüñ çıkar ḥışn-ı ḥaşînüñden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 4*). [*zemînüñden, -üñ, -den*]

zemîn: *Yeryüzü.*

- Güneş pāyın arar yüz sürmege bir meh-cebînüm var / Nücümüñ ḥasreti ehl-i semāya bir **zemînüm** var (*Ferrî Dîvânı, Nazm 3, Beyit 1*). [*zemînüm, -üm*]

zemîn-i şüre: *Çorak, verimsiz toprak.*

- Levḥaşa’l-lāḥ feyz-i te’şîr-i hevā bu güne kim / Açılır bir bir **zemîn-i şurede** bî-ḥār gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [*zemîn-i şüre, -de*]

zemîn-i tab’: *Yaradılış zemini.*

- Feyz-i nîsān gibi düşmekde **zemîn-i tab’a** / Dile bu dürr ü güher ‘ātîfet-i Bārîdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*zemîn-i tab’, -a*]

zemîn-i tab’-ı pāk: *Temiz yaradılışın zemini.*

- **Zemîn-i ʔāb-ı pākūm** içre buldum maʕden-i inşā / Geçersem çok degüldür Kānî-i āhîr zamān üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45*). [*zemîn-i ʔāb-ı pāk, -üm*]

zemîn-i taze: Körpe mahal. II Özgün şiir tarzı.

- Ferrî **zemîn-i tazeñe** nâ-mahrem irmeye / Hâlvat-sarây-ı fikretüñe carı çek çevir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 7*). [*zemîn-i taze, -ñ, -e*]

zenân: Kadınlar.

- Levî-i Yusuf-menişândan ʔaʔ-ı yed itdi leʕîm / ʔaʕn-ı ahvâl-i Züleyhâda **zenân** el keseli (*Ferrî Dîvânı, Gazel 185, Beyit 3*). [*zenân,*]

zenbîl: Örne torba.

- Şimdi ammâ ki ʕinâyetlû veliyyüʕn-niʕamum / Maşraf-ı lâzımeden gelse tehî çün **zenbîl** (*Ferrî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 16*). [*zenbîl,*]

zencîr: Zincir, hükümlülerin eline, ayağına vurulan demir bağ.

- Kapuñda bendelik çün zülfüñi **zencîr** yazsunlar / Belâ-yı âfet ü âşübî dâmen-gîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [*zencîr,*]
- Silsile-i ʔaʔ ile cünbîdedür / **Zencîrini** şalıcı dîvânedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6*). [*zencîrini, -i, -n, -i*]
- Bak bak o büt ki zülf-i girih-gîr gösterür / Yaʕnî esîr-i ʕaşkına **zencîr** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [*zencîr,*]
- **Zencîr** sürürüz leyl-i firâķında velâkin / Mecnûn ile baĥş eylemezüz eski delidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2*). [*zencîr,*]
- Cünûn-ı ʕaşķ ile zülfüñ gibi **zencîre** bend olduk / Kuyûdât u tekellûf ber-ʔaraf pervâ nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2*). [*zencîre, -e*]
- **Zencîrûmi** kırdum o cünûn ile boşandum / Zünnârı ķuşandum (*Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 3*). [*zencîrûmi, -üm, -i*]

zencîr-der-gerden: Boynunda zincir.

- Bulup bu hâleti pîr-i muĥân-veş pîr-perverden / Cünûn-ı ʕaşķ u mestî-i mey ü **zencîr-der-gerden** (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 7*). [*zencîr-der-gerden, -dür*]

zencîr-i belâ: Bela zinciri.

- **Zencîr-i belâyı** süriyen deşt-neverdüm / Olsam n'ola mecnûn-ı beyâbân-ı kıyâmet (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Beyit 37*). [*zencîr-i belâ, -y, -ı*]

zencîr-i cünûn: Delilik zinciri.

- Mecnûnı benüm kâkül-i Leylîye iden bend / **Zencîr-i cünûn** turrede ednâ eĥerümdür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*zencîr-i cünûn,*]
- Hâyâl-i kâkülüñ maʕnâda **zencîr-i cünûn** oldu / Enîsüm güşe-i miĥnetde āh u zârdur sensüz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [*zencîr-i cünûn,*]
- **Zencîr-i cünûndur** baĥa teklîf-i kuyûdât / ʕĀrif-menişüm bağlanamam kâkül-i hûra (*Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 2*). [*zencîr-i cünûn, -dur*]
- Ėayrı zencîr-i cünûndur sübĥa-i ezkârumuz / Biz o Maşşûruz ki zülf-i ʔuresidür dârumuz (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 2*). [*zencîr-i cünûn, -dur*]

zencîr-i cünûn-ı zülf: Delilere vurulan saç zinciri.

- Ehl-i derde sübhā **zencîr-i cünûn-ı zülfdür** / Ma'bed-i aşk içre ebrû-yı bütân mihrâbdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*zencîr-i cünûn-ı zülf, -dür*]

zencîr-i sevdâ: Sevda zinciri.

- Kâkül ü zülfin tahayyül eylesem ol kâfirûn / Tab'a sultân-ı cünûn **zencîr-i sevdâ** istedür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [*zencîr-i sevdâ,]*

zencîr-i ye's: Keder, üzüntü zinciri.

- Kılıçdan geçdiğinde cümle eşrâr-ı fîten-peymâ / Tıttup **zencîr-i ye'si** terk idüp bî-hüde ğavgâyı (*Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 10*). [*zencîr-i ye's, -i*]

Zencîrli Servî: Koca Mustafa Paşa Külliyesi içinde bulunan tarihî ağaç. [DBİA "Koca Mustafa Paşa Külliyesi" md.]

- Döndüm yolında hayf ki **Zencîrli Servîye** / Düşmek o çîn-i zülfe hatâdan hatâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 3*). [*Zencîrli Servî, -y, -e*]

Zengî: Zenci.

- Kalem ki la'linûn i'trâ-yı vaşfin eyler el çekmez / Hased kim bir karış kâmetli **Zengî** nice sükker yir (*Ferrî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [*Zengî,]*
- Hâbeşdür geçdi şan Rûma hemân **Zengî** zemînüñden / Görenler mülket-i Sîñüñ çıkar hışn-ı haşîñüñden (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 12, Beyit 4*). [*Zengî,]*

Zengibârlı: Doğu Afrika'da bulunan Zengibar Adası'ndan olan kimse. (Zengibar'ın kelime anlamı "zenciler sahili" demektir.).

- Çok mı bahâ-yı hüsnî tutarsa karaları / Tarf-ı ruñında hâl-i Hâbeş **Zengibârlıdur** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2*). [*zengibârlıdur, -dur*]

zen-i dünyâ: Kadına benzeyen dünya.

- Olma firifte bu **zen-i dünyâya** zâhidâ / Âb âleminde bir büt-i ra'nâyı hem-dem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*). [*zen-i dünyâ, -y, -a*]

zen-i hurrem: Şen, sevinçli kadın.

- 'İsî-i dil hîç **zen-i hurremle** itmez imtizâc / Bir tıfıldur şüret-i Meryemle itmez imtizâc (*Ferrî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*). [*zen-i hurrem, -le*]

zer: Altın.

- Sencîde iderse n'ola âğüşum o şühî / Mîzân zere **zer** keffe-i mîzâna münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3*). [*zer,]*
- Sencîde iderse n'ola âğüşum o şühî / Mîzân **zere** zer keffe-i mîzâna münâsib (*Ferrî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3*). [*zere, -e*]

zer-bâf-ı 'ask: Aşkın sırma ve altın işlemeli kumaşı.

- Ser-rişte virdi 'ukde-i târ-ı deründen / **Zer-bâf-ı 'aşkuñ** ipligi bâzâra çıkdı hep (*Ferrî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2*). [*zer-bâf-ı 'aşk, -uñ*]

zerd: Sararmış, solgun.

- Gamuñla **zerd** iken ħande-künāndur / Za‘afrān-ħāṣṣadur ruḥsār-ı ‘āşık (*Ferrî Dîvânı, Gazel 119, Beyit 5*). [*zerd,]*

zer-i cān: *Can altını.*

- Bir zāt gerek sâlik ü târik idi Ferrî / Atdı **zer-i cāmı** da hūner ma‘deni Kānî (*Ferrî Dîvânı, Tarih 14, Beyit 4*). [*zer-i cān, -ı]*

zerk: *Riya, ikiyüzlülük.*

- Cām u tesbîḥ-i riyâyı itmedüm hîç zîb-i dest / **Zerk** ile dil meyl-i zühhād ü mey-āşām itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5*). [*zerk,]*
- **Zerk** u riyâyı seyle virür sâde-dil olur / Her sūda naḳş-ı zevk-ı dili bî-ta‘ab bulur (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 36*). [*zerk,]*

zerk-ı bürivā: *Yalancı dindarlığı simgeleyen hasır.*

- Tamām-endāze-i şaṭḥ ile ölçülse kabādan geç / Bu **zerk-ı büriyādan** dūşuñā zāhid ridā çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [*zerk-ı büriyā, -dan]*

zerre: *Çok az.*

- N’ideyüm şabra da yok **zerre** taḥammül şad āh / Eyledi gūşe-i zūlfūñ dil-i āvāre penāh (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 9*). [*zerre,]*

zerre-çîn-i mihr-i vasl: *Kavuşma güneşinin zerrelerini toplayan.*

- Dimişsiñ **zerre-çîn-i mihr-i vaşlumdur** dil-i Ferrî / Mürüvvetsüz neni gördi qurı ikrārdan gayrı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 194, Beyit 5*). [*zerre-çîn-i mihr-i vaşl, -um, -dur]*

zerre-i kem-kıymet-i hürşîd-i kadîm: *Ezelî güneşin kıymetsiz zerresi.*

- Benüm ol **zerre-i kem-kıymet-i hürşîd-i kadîm** / Ma‘den-i mihr-i ezel feyz-dih-i kânumdur (*Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4*). [*zerre-i kem-kıymet-i hürşîd-i kadîm,]*

zerre-i maẓmûn: *Mazmun zerresi. (bk. maẓmûn).*

- Bir gâzel tarḥ eylemiş Neyyir bu günler Ferriyā / **Zerre-i maẓmûnı** şevk-ı şems-i ḥāverden laṭîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 5*). [*zerre-i maẓmûn, -ı]*

zerre-i mihr-i kadîm: *Ezelî güneşin zerresi.*

- **Zerre-i mihr-i kadîmüm** zāhiren eşyāda ben / Şems-i pür-nūr-ı ḥaḳîkat hîç nihān olmaz baña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2*). [*zerre-i mihr-i kadîm, -üm]*

zerre-i nā-çîz: *Değersiz zerre.*

- Neyyir ile şafvetde geçüp ḥubb-ı sivādan / Bir **zerre-i nā-çîz** bulunmaz hepümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 180, Beyit 6*). [*zerre-i nā-çîz,]*

zerre-ves: *Zerre gibi.*

- Bir zühür-ı mihr-i vahdetle ‘adīm ol **zerre-veş** / Mühr-i kem-nām-ı fenāy-ı şafha-i tecrīde baş (*Ferrī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 4*). [*zerre-veş,]*

zerrīn: *Altundan yapılmış.*

- Kimisi **zerrīn** kadehle kimi gök kanzil gezer / İhtilāle virdi gül-zārı dimiş ezhār gül (*Ferrī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 14*). [*zerrīn,]*

zevāl bul-: *Ortadan kalkmak, yok olmak.*

- Pek hoş olurdu **bulmasa** ger her kemāl **zevāl** / Āh olmasaydı devlet ü zillet hālef selef (*Ferrī Dīvānı, Gazel 116, Beyit 3*). [*zevāl bul-, -ma, -sa]*

zevk: *Keyif, eğlence.*

- Ve’l-hāşıl ümīd ü emel ü **zevk** u şafādan / Keff-i yed idüp Ferrī-i nā-kām cüdādur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 7*). [*zevk,]*
- Baña teklīf-i gül-geşt-i gülistān-ı şafā itmeñ / Bu günler şāh-ı gamdan **zevk** u şevke baña ruḥşat yok (*Ferrī Dīvānı, Gazel 118, Beyit 4*). [*zevk,]*
- Biñ **zevk** ile ger semt-i vaṭanda daḥi olsam / Ferrī o bütüñ ‘aşkına üftāde ġarībüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 131, Beyit 5*). [*zevk,]*
- Zīr-i zülfüñde ruḥuñ seyr itmege āmādeyüm / **Zevk** esīri rind-i şūḥum leyle-i kāmradayum (*Ferrī Dīvānı, Gazel 143, Beyit 1*). [*zevk,]*
- Rind-i lā-übālīyüm būs-ı lebi fikrüm müdām / Meclisüñ **zevk**i bulunmaz cām-ı gül-gün olmadan (*Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 4*). [*zevk, -i]*
- Tīr-i müje-i yār[ı] göreliden tenümüzde / Biñ **zevk** u tarab var eşer-i şīvenümüzde (*Ferrī Dīvānı, Gazel 181, Beyit 1*). [*zevk,]*
- Dil hicr ile ḥasret ile çarpınmada dā’im / O **zevk** ile şevk ile çemenlerde çemāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 4*). [*zevk,]*
- Hemān mevḳūf-ı luṭf-ı ġamze-i peymānuñum sāķī / Firākuñ ile **zevk** u şevk u keyf-i ḥandeden dūrum (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 4*). [*zevk,]*
- Ol rind ider ki **zevk** ile ‘ālemd e ‘ālemi / Destinde cām-ı mey tuta zānūda hem-demi (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 2, Beyit 35*). [*zevk,]*
- Kāmētüñ seyr-i bezmi kıyāmet idelüm / Dilleri **zevk**le ser-şār-ı şetāret idelüm (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 3, Beyit 32*). [*zevkle, -le]*

zevk evle-/zevk it-: *Eğlenmek, safa sürmek.*

- Bū’l-hevesler **eylesün zevk**i ki ‘īd eyyāmıdır / Eylerüz vaşl ile biz de vaḳt olur taḳlīd-i ‘īd (*Ferrī Dīvānı, Gazel 26, Beyit 4*). [*zevk eyle-, -ı, -sün]*
- Kismet-i rüz-ı ezeldür **zevk**i nā-dān **itmede** / Ğuşşa-i dehri ser-ā-pā zümre-i rindān çeker (*Ferrī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 5*). [*zevk it-, -ı, -mede]*

zevk-ı fenā: *Gelip geçici zevk.*

- Benüm ol rind kim **zevk-ı fenā** ḥubb-ı fenā bilmez / Ümīd ü bīmden āzāde ḥiç ḥavf u recā bilmez (*Ferrī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 1*). [*zevk-ı fenā,]*

zevk-ı hayāl: *Hayal zevki.*

- Geh **zevk-ı hayāl**üñle şehā ünsiyet-āmüz / Geh fikr-i firākuñla olup şaḥş-ı yabānī (*Ferrī Dīvānı, Terkib-bend 1, Beyit 58*). [*zevk-ı hayāl, -üñ, -le]*

zevk-ı hest ü nīstī: *Varlık ve yokluğun tadı.*

- **Zevk-ı hest ü nîstî** yek-sân gelür vicdânında / Ferriyâ dāmânı taḥlîş ideli taḳlîdden (*Ferrî Dîvânı, Gazel 155, Beyit 5*). [*zevk-ı hest ü nîstî,*]

zevk-ı rûhânî: Manevî zevk.

- Tecerrüd âleminde **zevk-ı rûhânî** idi kârûm / Mücerred cisme seyr-i şûret-i ḥübân için geldüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 139, Beyit 2*). [*zevk-ı rûhânî,*]

zevk-i şîve-i yek-reng-i ittiḥād: Birleşmenin, bir olma tavrının tadı.

- Bildünşe **zevk-i şîve-i yek-reng-i ittiḥād** / Cüy-ı ümîdi ḳābil iseñ vâsıl-ı yem it (*Ferrî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2*). [*zevk-i şîve-i yek-reng-i ittiḥād,*]

zevk-ı sükûn: Sessizlik, huzur zevki.

- Leb-bestegânı ḥande-zen-i ehl-i zârdur / **Zevk-ı sükûnı** bûlbûle pervâne virmemiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 105, Beyit 6*). [*zevk-ı sükûn, -ı*]

zevk-ı sükût: Susma, sessizlik zevki.

- Sırr-ı la'luñ ile lâl oldığuma ta'n eylemez / Şem' ile **zevk-ı sükûtın** fehmi iden pervânenün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 123, Beyit 3*). [*zevk-ı sükût, -ı, -n*]

zevrak: Sandal, kayık.

- Donanma-yı ḥümâyûna o gûne virdi ârâyış / Ki her bir **zevrakı** tercîḥ olundu şâhidân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [*zevrakı, -ı*]
- Düşünce güllerle kelleler **zevraklara** yir yir / Topa tutulmuş ol maymuna döndi ḥavf-ı cân üzre (*Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [*zevraklara, -lar, -a*]

zevrak-ı mey: Şarap kayığı.

- Bir bâda düşüp **zevrak-ı mey** urdı ḳaraya / Mest-i siyeh itdi beni sâḳî mül-i Langâ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 163, Beyit 5*). [*zevrak-ı mey,*]

zevl-i çarḥ: Gökyüzünün ucu. II Ufuk.

- Ḥün-ı çeşmümdür şafaḳ zann itme **zevl-i çarḥda** / Penbe-i ḥürşîd-i maḥşer şüst için şâbündur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [*zevl-i çarḥ, -da*]

zevl-i küteh: Kuyruğu kısa.

- 'Ayb itme **zevl-i küteh** ü pejmürde-bâl isem / Murğ-ı melûl-ı dâmen-i şahrâ-yı ḡurbetüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 145, Beyit 2*). [*zevl-i küteh,*]

zevn it-: Süslemek, bezemek.

- **Zeyn itdi** ḥamel mey-gedesin şevk ile ḥürşîd / Sen eylemedün meclisi sâḳî daḥi tecdîd (*Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Beyit 1*). [*zevn it-, -di*]

zıl-ı per: Kanat gölgesi.

- Gelsün ol gerdün-vaḳāra kim Hümā-yı ... / Nesr-i ṭā'ir gibi farkında **zıl-ı per** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [*zıl-ı per,*]

zill: Gölge.

- Bildüm ki şüret uğrısı bir bî-vefâ imiş / **Zılluñ** vefâsı âyîne de şüretâ imiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 103, Beyit 1*). [*zılluñ, -uñ*]

zill: Himaye, destek.

- Hâḳ tahtını mes'ûd ide hem **zıllını** memdûd ide / Düşmenlerin merdûd ide hem-hâl-i şeytân-ı racîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [*zıllını, -ı, -n, -ı*]

zıl-ı Hümā: Hümā kuşunun gölgesi. (bk. Hümā).

- Pā-māl-i 'aşḳuñ üzre o zülf-i dü-tâ düşer / Şehdûr olur ki farkına **zıl-ı Hümā** düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*zıl-ı hümā,*]

zıl-ı Hümā-yı kadeh: Kadeh Hümā'sının gölgesi. (bk. Hümā).

- Olup gürûh-ı mey-âşâm-ı meygede şeh-i 'aşḳ / Düşünce fırḳa-i rinde **zıl-ı Hümā-yı kadeh** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4*). [*zıl-ı hümā-yı kadeh,*]

zıl-ı Rabbü'l-Âlemîn: Âlemlerin Rabb'i olan Allah'ın gölgesi.

- Bî-şübhe 'avn-i Hâḳ ḳarîn buldı nizâmî mülk-i dîn / O **zıl-ı Rabbü'l-Âlemîn** olunca tahtında muḳîm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8*). [*zıl-ı Rabbü'l-Âlemîn,*]

zıl-ı zalîl: Koyu gölge. II Himaye.

- Sāye-i mekrûmetüñ vāye-i ârām oldı / Zāt-ı paküñden irüşüp **zıl-ı zalîl** (*Ferrî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 14*). [*zıl-ı zalîl,*]

zımn: Maksat, merâm.

- Bûseler daḥi neler var idi **zımnında** anuñ / Faḳaṭ olmış idi cevri-geh ü bî-gāh 'abeṣ (*Ferrî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*). [*zımnında, -ı, -n, -da*]

zîb: Süs, bezek.

- Şırḳa sarāya virdi ḥabāb ile **zîb** ü fer / Rindân öninde duḥt-ı rez a'lä ḥîzlidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [*zîb,*]

zîbā-esās-ı dil-güşā: Gönül açan güzel yapı.

- Güş olundı ehl-i aḳdesden bu târîḥ-i na'îm / Vaz' idüp **zîbā-esās-ı dil-güşāy** kendüme (*Ferrî Dîvânı, Tarih 6, Beyit 5*). [*zîbā-esās-ı dil-güşā, -y, -ı*]

zîbāviş: Güzellik, süslülük.

- Çār ebrû ḥüsn içün vefḳ-ı murabba'dur yāḥûd / Vechüñe **zîbāviş** olmuş şî'r-i dü maṭla' gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 2*). [*zîbāviş,*]

zîb-i âğuş: *Kucak süsü.*

- **Zîb-i âğuşı** ide Ferrî'nün Allâh seni / Şâ'irüñ eyledügi hüsn-i edâ hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 8*). [*zîb-i âğuş, -ı*]

zîb-i dest: *Elin süsü.*

- **Zîb-i desti** olsa leb-rîz-i şarâb 'âşık degül / Neşvesiyle dil-beri de bî-ķarâr eyler sebû (*Ferrî Dîvânı, Gazel 160, Beyit 2*). [*zîb-i dest, -i*]
- Câm u tesbîh-i riyâyı itmedüm hîç **zîb-i dest** / Zerķ ile dil meyl-i zühhâd ü mey-âşâm itmedi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 5*). [*zîb-i dest,]*
- Mâdâm câm-ı neş'e gerek **zîb-i dest** olur / Dil neşve-yâb-ı sâğar-ı Bezm-i Elest olur (*Ferrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Beyit 26*). [*zîb-i dest,]*

zîb-i hürmân: *Mahrumiyet süsü.*

- Tanîn-i ke's ye's-i hâtırum çün **zîb-i hürmândur** / Şadâ-yı ta'neyi gerdün-ı dñn aşla bülend itdük (*Ferrî Dîvânı, Gazel 125, Beyit 6*). [*zîb-i hürmân, -dur*]

zîb-i 'ızâr: *Yanak süsü.*

- Eyleme **zîb-i 'ızaruñ** sevdiğüm her-bâr gül / Olmasun luţ ile ol nâzûk-mizâca bâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 51*). [*zîb-i 'ızâr, -uñ*]

zîb-i manzar it-: *Göz önüne süs eylemek.*

- Her bir kelâmı bir dñr-i şeh-vâr-ı ma'nîdñr / Dîvân-ı pāk-i Ferrîyi gel **zîb-i manzar it** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*). [*zîb-i manzar it-,]*

zîb-i ruh: *Yanağın süsü.*

- İcâzdur ki hâl-i siyeh oldı **zîb-i ruh** / Mihr içre müşek itdi mekân söylerüm saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [*zîb-i ruh,]*

zîb-i şadr-ı defterî: *Defterdarlık makamının süsü.*

- Zâtı-veş bir geldi bu târîh-i cevher hâbbezâ / Oldı ser-şâr-ı şerefle **zîb-i şadr-ı defterî** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 33*). [*zîb-i şadr-ı defterî,]*

zîb-i serâbistân: *Serap yerinin süsü. II Dünyanın süsü.*

- Felek **zîb-i serâbistân** kılsun jâlesini / Ben eşķüm eylerüm sebz ü şükûf-ârâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 3*). [*zîb-i serâbistân,]*

zîb-i sübül: *Yolların süsü.*

- Hñn-ı dil-i 'uşşâķını **zîb-i sübül** itmiş / Beñzer ki o hñnî güzelüm meyl-i mül itmiş (*Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*zîb-i sübül,]*

zîb-i şudür: *Kalplerin süsü.*

- Var der-gehine vaktidñr ol **zîb-i şuduruñ** / Her demde mihir zîver-i burc-ı hâmel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7*). [*zîb-i şudür, -uñ*]

zīb-i tersane: *Tersane süsü.*

- Olunca yümn ü içbāl ü şerefle **zīb-i tersane** / Gümüş Şuyı gibi altun ağıttı bī-kesān üzre (*Ferrī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 7*). [*zīb-i tersane,*]

zihī: *Ne güzel, ne hoş.*

- Sāpāş **zihī** mu‘temed-i devlet ü dīndür / Ferzāne-i devrān re‘īs-i hū‘acegāndur (*Ferrī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 7*). [*zihī,*]
- **Zihī** hūsn-i kerem şermende-i ihsānuñum sākī (*Ferrī Dīvānı, Tahmis 9, Bend 5*). [*zihī,*]

zihn: *Anlayış, kavrayış, hâfıza.*

- Biñler yaşasun **zihn** ü zekā birle ol āfet / Ser-halkā-i cem‘iyyet-i rindān olacaqdur (*Ferrī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 3*). [*zihn,*]
- Zihnī Efendi fāzıl-ı yektā-yı bī-naẓīr / **Zihn** ü zekāsı fer virüp ādāb u hīkmete (*Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 1*). [*zihn,*]

Zihnī: *Keşanlı Zihnī. Seyyid Mehmed Sa‘id Zihni Efendi (d. ?/? - ö. 1787-88/1202), divan şairi. [TEİS]*

- Şefīkum **Zihnīyi** buldum mecāzı tay idüp gitmiş / O vādīlerde Ferrī ben daḥi pūyān içün geldüm (*Ferrī Dīvānı, Gazel 139, Beyit 8*). [*Zihnīyi, -y, -i*]
- Ferrī mücevher eyledi tārīḥ-i fevtini / **Zihnī** açıldı irdi dil-ārā-yı vaḥdete (*Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 5*). [*Zihnī,*]

Zihnī Efendi: *Keşanlı Zihnī. Seyyid Mehmed Sa‘id Zihni Efendi (d. ?/? - ö. 1787-88/1202), divan şairi. [TEİS]*

- **Zihnī Efendi** fāzıl-ı yektā-yı bī-naẓīr / Zihn ü zekāsı fer virüp ādāb u hīkmete (*Ferrī Dīvānı, Tarih 17, Beyit 1*). [*ZihnīEfendi,*]

Zihnī-i mu‘ciz-fen: *Herkesi aciz bırakan ilme, hünere sahip Zihnī. (bk. Zihnī).*

- Ferrī niçe şeb cehd ile bu tāze-zemīnūñ / Tanẓīri içün **Zihnī-i mu‘ciz-fen** uyumaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 5*). [*Zihnī-i mu‘ciz-fen,*]

Zihnī-i rind-i hoş-edā: *Tavır hoş, rint Zihnī (bk. rind) (bk. Zihnī).*

- **Zihnī-i rind-i hoş-edā** tāze-edādur vākı‘ā / Eş‘arı hīkmet-intimā mīsl-i senāyī-i Ḥakīm (*Ferrī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 15*). [*Zihnī-i rind-i hoş-edā,*]

Zihnī-i suhan-ver: *Düzgün ve güzel söz söyleyen Zihnī.*

- Ferrī niçe eş‘arı görüp geçdün egerçi / **Zihnī-i suhan-verdeki** ‘irfāna toylmaz (*Ferrī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 7*). [*Zihnī-i suhan-ver, -de, -ki-deki*]

Zihnī-i yek-tā: *Eşsiz, benzersiz Zihnī. (bk. Zihnī).*

- Olmaz naẓīre **Zihnī-i yek-tāya** Ferriyā / Taklīd-i mün‘im olmadı naqd-i züyūfla (*Ferrī Dīvānı, Gazel 169, Beyit 5*). [*Zihnī-i yek-tā, -y, -a*]

Zihniyā: *Ey Zihnī! (bk. Zihnī).*

- Hıvân-ı yağma oldu Ferrî 'aşk ile İslâm u dîn / **Zihniyâ** Tatar-ı 'aşkum ya çünân u ya çünîn (Ferrî Dîvânı, Tahmis 2, Bend 5). [Zihniyâ,]

zîkr: Allah'ın isimlerini söyleyerek yapılan ibadet.

- **Zikrden** eyledi zühhâdî hamûş u sâkit / Böyledür evvel-i sırr-ı neğam-endâz-ı ceres (Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [zikrden, -den]

zîkr: Söztünü etme, dile getirme.

- Mey ü maḥbûb **zîkrinden** suḥân tezyîndür maḥşad / Suḥan-dân-ı selef böyle leṭâfet virdi ma'nâya (Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24). [zikrinden, -i, -n, -den]

zîkr eyle-: Zikretmek, anmak, söztünü etmek.

- **Zîkr eyleyüp** ol mehle geçen demleri ey dil / Gel darb idelüm sîne-i şad-çâke berâber (Ferrî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [zîkr eyle-, -y, -üp]

zîkr-i âmentü bi rabbi mûsâ eyle-: "Amentü bi Rabbi Musa" yı zikretmek. II Amentü bi Rabbi Musa: Taha Suresi 70. ayette geçen, "Biz Musa'nın Rabbine iman ettik." mealinde bir ifade. [DİBKK]

- Kimi de **zîkr-i âmentü bi Rabbi Mûsâ eylermiş** / Cenâb-ı Kahramân-ı şaf-şiken def itdi da'vâyı (Ferrî Dîvânı, Tarih 13, Beyit 9). [zîkr-i âmentü bi rabbi mûsâ eyle-,]

zîkr-i bâğ u lâle: Bağ ve laleden söz etme.

- **Zîkr-i bâğ u lâleden** bezm içre sâğardur ğaraḥ / Sünbül ü şebbû dimekden zülf ü perçemdür ğaraḥ (Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3). [zîkr-i bâğ u lâle, -den]

zîkr-i dil-ber: Gönül alan güzeli anma.

- Ferriyâ şâ'ire îcâz-ı suḥandur maṭlûb / **Zîkr-i dil-ber** de olursa yine itnâb itmez (Ferrî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 7). [zîkr-i dil-ber,]

zîkr-i kül it-: Tamamından, hepsinden bahsetmek.

- Hâkister-i ḥalkı dimiş eflâke şavurdum / Yalnûz beni yandurđ velî **zîkr-i kül itmiş** (Ferrî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2). [zîkr-i kül it-, -miş]

zîkr-i naşfet: Doğruluğu, adaleti dile getirme.

- Fîkr-i ḥayrât ile dâd u dihiş ü luṭf u kerem / **Zîkr-i naşfetle** ḥaşâfetle 'adâletle vefâ (Ferrî Dîvânı, Tarih 18, Beyit 3). [zîkr-i naşfet, -le]

zîkr-i pāk: Temiz zikir.

- **Zîkr-i pākûn** gibi dillerde de ezkâr olmaz / Bilmiş ol Ferrî gibi 'aşık-ı ğam-h'âr olmaz (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 41). [zîkr-i pāk, -ün]

zîkr-i samed: Allah'ın Samed ismini zikretme.

- Çün mazharıdur nûr-ı sefîd ile siyâhuñ / İmân u küfr **zîkr-i şamed** ile şanem ne (Ferrî Dîvânı, Gazel 178, Beyit 4). [zîkr-i şamed,]

zıkr-i şubh-gāh: Sabah vaktinde yapılan zikir.

- Vaşf-ı tārīḫle du‘ādur maḳşad-ı evḫad-tırāz(?) / Ferriyā da‘vāt-ı vācib **zıkr-i şubh-gāhdur** (Ferri Dīvānı, Tarih 4, Beyit 4). [*zıkr-i şubh-gāh, -dur*]

zıkr-i vaṭan: Vatandan söz etme.

- Nakd-i ḫulūşum oldı vefāsuz hebā hebā / Ḥamd ola gitdi **zıkr-i vaṭan** fikr-i mā-sivā (Ferri Dīvānı, Tahmis 1, Bend 2). [*zıkr-i vaṭan,*]

zıkr-i zāhir: Görünüştteki zikir.

- İtmişüm müşk ile da‘vāt-ı devāmuñ her dem / **Zıkr-i zāhir** ile efkār-ı buṭūn[ı] tezyīl(?) (Ferri Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 15). [*zıkr-i zāhir,*]

zillet: Hor görülme, aşağı olma.

- Pek hoş olurdu bulmasa ger her kemāl zevāl / Āh olmasaydı devlet ü **zillet** ḫalef selef (Ferri Dīvānı, Gazel 116, Beyit 3). [*zillet,*]
- Ḥuŧedür **zilletde** baḫtum himmete vā-bestedür / Dise luṭfuñ olur idi ṭālī‘um bīdār gül (Ferri Dīvānı, Kaside 5, Beyit 40). [*zilletde, -de*]

zillet-geh-i ḫırmān: Nasipsizliğin aşağılık yeri.

- Olmaḳda nişīmen baña **zillet-geh-i ḫırmān** / Düşdükce dile şervet ü sāmān-ı diyārum (Ferri Dīvānı, Gazel 132, Beyit 4). [*zillet-geh-i ḫırmān,*]

zindān: Hapishane.

- Cünūn-ı ‘aşk ile Cibrīl olsam Sidre **zindān** / Baña hoş nağme-i zencīr ü hūy u hāy-ı gül-şen (Ferri Dīvānı, Gazel 151, Beyit 8). [*zindān,*]

zinde-dilān-ı zevāt-ı rāz: Sırdan haberdar olan, sırra erişen kişiler.

- Nāmūs u nengi **zinde-dilān-ı zevāt-ı rāz** / Rüsveyī-i melāmete maşrūf buldılar (Ferri Dīvānı, Gazel 41, Beyit 3). [*zinde-dilān-ı zevāt-ı rāz,*]

zindegī-i sermedī: Sonsuz zindelik, ölümsüzlük.

- Mevkūf-ı vaḳt-i ḫaṭṭı olur ‘ayş-ı cāvidān / Kim **zindegī-i sermedī** zulmet şuyındadır (Ferri Dīvānı, Gazel 71, Beyit 4). [*zindegī-i sermedī,*]

zīnet: Süs, bezek.

- Ḥūn-ı cānum ile tezyīn it o kätıl gamzeñi / Ḥançer-i şāhānda **zīnet** kızıl yāḳūt olur (Ferri Dīvānı, Gazel 45, Beyit 4). [*zīnet,*]

zīnet-efzā: Süsleyen, süs arttıran.

- Sipīhr-i ma‘rifetde **zīnet-efzā** / Semā-yı ḫikmete Pervīn-i ‘aşkum (Ferri Dīvānı, Gazel 138, Beyit 2). [*zīnet-efzā,*]

zinhār: Asla, katiyen.

- Ferrî gibi kimse olamaz pey-rev-i Nâbî / **Zinhâr** hâkîkatde mecâzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7*). [*zinhâr,]*
- Güldürür ezhârî şöñra başına çok iş açar / Rüy-ı yâra kendüsin beñzetmesin **zinhâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*zinhâr,]*
- Kuvvet-i tab^c ile dehrüñ Rüstem-i ma'nâsıyım / Zâl-ı dünyâ hâşurumdan alıma **zinhâr** gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 47*). [*zinhâr,]*

zîr: Alt, aşağı.

- Beni görüñ(?) hañ **zîrinde** hâzlanur ölürüm / Olursa bende(?) o hâl-i nihândan mañzûz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 2*). [*zîrinde, -i, -n, -de]*

zîrâ: Çünkü.

- Ey büt-i nev-bâve resm-i nâzî icrâ itmege / Eyleme ta'cîl **zîrâ** çok zamân lâzım saña (*Ferrî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [*zîrâ,]*
- Ayağñ çek sebûdan sâkiyâ iğmâz idüp dökme / Şabûha bâde-i düşîneden **zîrâ** çıkar çıkmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*zîrâ,]*
- Yok dehânüñ gibi cânâ gonce-i terden lañîf / Olamaz 'âlemde **zîrâ** hîç sâğardan lañîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 1*). [*zîrâ,]*
- Rûz-ı vaşl üftâdeñe 'îd oldı bir bâlâ-yı 'îd / Hâcîya **zîrâ** şey' olmaz hacc-ı ekberden lañîf (*Ferrî Dîvânı, Gazel 117, Beyit 4*). [*zîrâ,]*
- Emr ü nehyüñ hükmi **zîrâ** naşş-ı Kur'ândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 3*). [*zîrâ,]*
- Hâşıl esîr-i neş'esiyüz biz de ol demüñ / **Zîrâ** vefâsı yok şanurum bezm-i 'âlemüñ (*Ferrî Dîvânı, Terki-bend 2, Beyit 30*). [*zîrâ,]*

zîrâ ki: Çünkü, onun için ki.

- Târâc ider çeşm-i şalâhum nazar itsem / Mey-hânede **zîrâ ki** namâzuñ yiri yokdur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3*). [*zîrâ ki,]*
- Hâl-i ruhına la'lini Vallâhi değışmem / 'Anber habı **zîrâ ki** şarâba bedel olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3*). [*zîrâ ki,]*
- Çarh-ı himemi ahter-i Nâhîd-i şerefdür / Eflâk-ı mürüvvette **ki zîrâ** Zühâlı olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 9*). [*zîrâ ki,]*
- Yek-tâ diyemem hüsnuñe **zîrâ ki** kadehde / Bakdukça mümâşil saña bir eş var içinde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 167, Beyit 2*). [*zîrâ ki,]*
- Ferriyâ eyle du'â buldı kaşide intihâ / Oldı **zîrâ ki** du'âsı dillerüñ şevk-âveri (*Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 31*). [*zîrâ ki,]*

zîr-i ebrû: Kaşın altı.

- Dü çeşm-i intizâr u pür-figârum **zîr-i ebrûda** / İki şemşîr altında iki nañçîr yazsunlar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [*zîr-i ebrû, -da]*

zîr-i kabâ: Kaftan süsü.

- Eyle püşîde-i zer-beft-i kabâ-yı vuşlat / Vuşlat-ârâ olan ol **zîr-i kabâ** hürmetine (*Ferrî Dîvânı, Gazel 171, Beyit 4*). [*zîr-i kabâ,]*

zîr-i küleh: Külâhın altı.

- Bilmem niçün ki **zîr-i külehdür** didüm didi / Çıkşa kemend-i rûh-ı revânüñ durur senüñ (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [*zîr-i küleh, -dür]*

zîr-i leb: Dudağın altı.

- **Zîr-i lebde** kâtib-i kudret idüp ta'lik hâf / Şafha-i la'î üzre şan tahîrce-i yâkût olur (*Ferrî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2*). [*zîr-i leb, -de*]

zîr-i zülf: Saçın altı.

- Hâli **zîr-i zülf** ü rûy-ı âteşinünde görüp / Añladum cāyın idermiş kâfirün zünnâr nâr (*Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6*). [*zîr-i zülf,*]
- **Zîr-i zülfünde** ruhuñ seyr itmege âmādeyüm / Zevk esîri rind-i şühüm leyle-i kāmradayum (*Ferrî Dîvânı, Gazel 143, Beyit 1*). [*zîr-i zülf, -ün, -de*]

zirve: Tepe, doruk.

- Ferriyüm meyle derd-i ser bulmam / **Zirvede** cilve neydügin bilmem (*Ferrî Dîvânı, Gazel 148, Beyit 5*). [*zirvede, -de*]

zîver-i âgûş-ı fikr: Fikir kucağının süsü.

- Olunca **zîver-i âgûş-ı fikrüm** la'î alı / Virür bir başka neş'e neşve-i şahbâ-yı gül-şen (*Ferrî Dîvânı, Gazel 151, Beyit 7*). [*zîver-i âgûş-ı fikr, -üm*]

zîver-i burc-ı hamel: Koç burcunun süsü.

- Var der-gehine vaktidür ol zîb-i şudüruñ / Her demde mihir **zîver-i burc-ı hamel** olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 7*). [*zîver-i burc-ı hamel,*]

zîver-i dest-i 'adem: Yokluk çölünün süsü.

- Her dânesini **zîver-i dest-i 'adem** itdi / Hâsıl komadı berķ-ı fenâ hırmenümüzde (*Ferrî Dîvânı, Gazel 181, Beyit 4*). [*zîver-i dest-i 'adem,*]

zîver-i dest-i esel: Çolak elin süsü.

- Her bü'l-hevesün bildiği kantâr degüldür / Mîzân-ı zeheb **zîver-i dest-i eşel** olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*zîver-i dest-i eşel,*]

zîver-i lâhût-ı harâbât: Meyhanenin ilahî süsü.

- Ervâh-ı kudüsden nice biñ tâ'ifümüz var / Ol Ka'be-dilüz **zîver-i lâhût-ı harâbât** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [*zîver-i lâhût-ı harâbât,*]

zîver-i leb: Dudağın süsü.

- Olıcaķ hâl-i siyeh **zîver-i leb** / Şanki Rüm illerine çıkdı 'Arab (*Ferrî Dîvânı, Matla 4, Beyit 1*). [*zîver-i leb,*]

zîver-i tām: Kusursuz, mükemmel süs.

- Böyle nev-âyîn ü tâze-tarḥ u hoş-uslûb ile / **Zîver-i tām** ol cihānda Ferriyâ maķta' gibi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 184, Beyit 5*). [*zîver-i tām,*]

zivād: Çok, fazla.

- Dimiş el-ârifü yekfîhü'l-işâret Ferrî / Fâş-ı esrâr olur mı daği bundan da **ziyâd** (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17). [ziyâd,]

ziyân: Zarar, hasar.

- İderse Ferrîyi düşnâma âşinâ ne laîf / Olur o dil-şüde kim ol **ziyândan** mahzûz (Ferrî Dîvânı, Gazel 113, Beyit 5). [ziyândan, -dan]
- Hevâsına uyup düşmen otuz kıt'a sefâyinle / Çıkuş korşanlığa küllî'asâkirle **ziyân** üzre (Ferrî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20). [ziyân,]
- Zâtuñ cihân-ı naḥvete şehdûr didüm didi / Bu vaşf-ı kûteh işte **ziyânuñ** durur sentûñ (Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 2). [ziyânuñ, -uñ]

ziyân vir-: Zarara uğratmak.

- Çatarsa böyle dâ'im kaşlar hışm u gâzab ile / **Virür** sāmân-ı hûşa daği Ferrî çok **ziyân** ebrû (Ferrî Dîvânı, Gazel 161, Beyit 7). [ziyân vir-, -ür]

ziyâret: Mukaddes bir yere dua etmek için gitme.

- Kişinüñ cürm ü işyânı ne gûne olsa bālîde / **Ziyâretle** hebâ olmak gerek bu kabır-i Bālîde (Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 1). [ziyâretle, -le]

ziyâret it-: Görmeye gitmek.

- Mest-i ser-germ olup eşyâyı **ziyâret idelüm** / Gül cemâlûñde ruḥ-ı vahdete diḳkat idelüm (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 3, Beyit 35). [ziyâret it-, -elüm]

zuhûr: İlâhi sıfat ve isimlerin bir surete bürünüp ortaya çıkması, varlık suretinde görünmesi.

- Ne hûr ne ḡilmân u ne vildân u ne Kevşer / Nâzır dilüm eşyâda kemâl ile **zuhûra** (Ferrî Dîvânı, Gazel 162, Beyit 5). [zuhûra, -a]

zuhûr evle-/zuhûr it-: Ortaya çıkmak, görünmek, belirtmek.

- Eşküñ ile **eyledi** sîb-i zeḳanda ḥaṭ **zuhûr** / Nemçeyi gör kim Kıızıl Elmada 'asker gösterür (Ferrî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [zuhûr eyle-, -di]
- Eşküñ ile **eyledi** sîb-i zeḳanda ḥaṭ **zuhûr** / Nemçeyi gör kim Kıızıl Elmada 'asker gösterür (Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22). [zuhûr eyle-, -di]
- Der-ʿaḳab dilde **zuhûr itdi** tekâzâ-yı ḳavî / Ḳalmadı hûş u dirâyet eḡer-i rüşd ü sedâd (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13). [zuhûr it-, -di]

zuhûr-ı mîhr-i vahdet: Birliğin, tekliğin güneşinin ortaya çıkması.

- Bir **zuhûr-ı mîhr-i vahdetle** 'adîm ol zerre-veş / Mühr-i kem-nâm-ı fenâyı şafḥa-i tecrîde baş (Ferrî Dîvânı, Gazel 110, Beyit 4). [zuhûr-ı mîhr-i vahdet, -le]

zuhûr-ı şa'ş'a-i pür-zuhûr: Dış görünüşlerin debdebesinin, gösterişinin ortaya çıkması.

- Şîrân-ı bezm-i vahdet o meclisde mürdur / Ancak **zuhûr-ı şa'ş'a-i pür-zuhûr**dur (Ferrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Beyit 40). [zuhûr-ı şa'ş'a-i pür-zuhûr, -dur]

zulmet: Karanlık.

- Zülfîn dökünce ‘arızına dil-ber aňladum / **Zulmet** içinde ‘aşıkına nūr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6*). [*zulmet,*]

zulmet suyu: Karanlıklar ülkesinde bulunduğuna inanılan âb-ı hayât, ölümsüzlük suyu.

- Mevkûf-ı vaqt-i haţtı olur ‘ays-ı cāvidān / Kim zindegî-i sermedî **zulmet şuyındadır** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [*zulmet suyu, -n, -da, -dur*]

zu‘m: Zan, batıl inanç.

- Gelsün şalâdur ‘āleme **zu‘mınca** her ‘îsî-deme / Rûh-ı Mesîh ü Meryeme şîvem ider nâz u na‘îm (*Ferrî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*zu‘mınca, -ı, -n, -ca*]

zür: Kuvvet.

- Me’zûn-ı haţ olmışdı muqaddemce gûlûşde / Bitdi çün o la‘lîn şakalı şeyhe virüp **zür** (*Ferrî Dîvânı, Tarih 9, Beyit 2*). [*zür,*]

zür: Zor, güç.

- Ferrî görünce rûyına bakmam ki vechi var / Hâvfum odur ki kendi toyar **zür** gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [*zür,*]

zür-âver: Güçlü, kuvvetli.

- Hürde-sālûm gerçi sultānum velîzür-âverüm / Sâl-hürde şâ‘irân eyler ise inkâr gül (*Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 46*). [*zür-âverüm, -üm*]

zür-ı keyf-i mey: Şarabın verdiği hafif sarhoşluğun kuvveti.

- Hüm ile nûş iden mey-h‘âre-i devrānuñum sâkî / Yıkılmam **zür-ı keyf-i meyle** tâ hayrānuñum sâkî (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 9, Bend 1*). [*zür-ı keyf-i mey, -le*]

zurûf: Zarflar, kılıflar.

- Geldükde bezm-i ‘işretüme şüfî şüfla / Şeytân görindi şanki ‘anâşır **zurûfla** (*Ferrî Dîvânı, Gazel 169, Beyit 1*). [*zurûfla, -la*]

Zühâ: Satürn gezegeni. Nahs-ı ekber (en büyük uğursuzluk) sayılır. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar ahmak, cahil, pinti, yalancı vs. kötü huylu olurlar. [ADŞS “Zühâ” md.]

- Çarh-ı himemi ahter-i Nâhîd-i şerefdür / Eflâk-ı mürüvvette ki zîrâ **Zühâ** olmaz (*Ferrî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 9*). [*Zühâ,*]

zühhâd: Zahitler. (bk.zâhid).

- Zikrden eyledi **zühhâd**ı hamûş u sâkit / Böyledür evvel-i sırr-ı negam-endâz-ı ceres (*Ferrî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4*). [*zühhâd, -ı*]

Zühre: Çobanyıldızı, Venüs. (bk. Nâhîd).

- Çengden ya **Zührenüñ** tel kırdığın fehmi eyleyüp / Hışm ile şan kevkib-i Nâhîde hancer gösterür (*Ferrî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [*Zührenüñ, -nüñ*]

Zühre-çehre: Yüzü Zühre yıldızı gibi olan güzel. (bk. Nāhīd).

- Hem-dem ol bir **Zühre-çehreyle** şafā engüşünü / Perde-i hoş-nağme-i kânünce-i Nāhīde baş (Ferrī Dīvānı, Gazel 110, Beyit 2). [zühre-çehreyle, -y, -le]

zülāl: Soğuk, güzel, tatlı su.

- Buldukda **zülāliyle** Hızır gibi şulandum / Ammā ki bulandum (Ferrī Dīvānı, Müstezad 2, Beyit 3). [zülāliyle, -i, -y, -le]

zülāl-i hāl: Tatlı, içimi güzel suyun hālî, etkisi.

- Eylemem kızb ü riya da'vāma şahid şeyh ü şāb / Eyledün ihyā **zülāl-i hāl** ile Şeyh-i Ekberi (Ferrī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 5). [zülāl-i hāl,]

zülāl-i meskenet: Miskinlik suyu.

- Berf içinde **zülāl-i meskenetüm** / Şiddet-i berd neydüğün bilmem (Ferrī Dīvānı, Gazel 147, Beyit 2). [zülāl-i meskenet, -üm]

zülāl-i vaşl: Sevgiliye kavuşmanın tatlı suyu.

- Teşnedür Ferrī **zülāl-i vaşluña** ol rütbe kim / Gıpta-efzā-yı belā-yı kıssa-ı Mārūt olur (Ferrī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 7). [zülāl-i vaşl, -uñ, -a]

Züleyhā: Mısır azizinin Hz. Yusuf'a âşık olan karısı. Hz. Yusuf, onun aşkına karşılık vermemiş ve bu sebeple iftiraya uğrayarak zindana atılmıştır. (bk. Yūsuf).

- 'Aşk-ı tıflı gör **Züleyhā** vâşıl-ı selm olmadı / Tā hadeng-i gamze-i Yūsufu urğun olmadan (Ferrī Dīvānı, Gazel 152, Beyit 2). [züleyhā,]

zülf: Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

- **Zülf** ü ruh oldı şohbet-i leyl ü neharumuz / Gönlümce baña rüz bu rüz oldı şeb bu şeb (Ferrī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 3). [zülf,]
- Bağ-ı hüsn-i dil-berüñ el-hāk nizāmı **zülf** ü ruh / Sünbül ü güldür haqīkat oldı nāmı zülf ü ruh (Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 1). [zülf,]
- Bağ-ı hüsn-i dil-berüñ el-hāk nizāmı zülf ü ruh / Sünbül ü güldür haqīkat oldı nāmı **zülf** ü ruh (Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 1). [zülf,]
- Haṭṭ u rüyın 'ālem-i 'aşkuñ şeb ü rüzü şanup / Gā'ib itdürdi baña şubh ile şāmı **zülf** ü ruh (Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 2). [zülf,]
- Murğ-ı tab'uñ hem temāşā-gāhı hem dāmı olur / Bu 'acebdür gösterür kayd içre kāmı **zülf** ü ruh (Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 3). [zülf,]
- Kimi būs-ı lebde kimi başka sevdāda gezer / Bu dil-i şüridenüñ ancağ merāmı **zülf** ü ruh (Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 4). [zülf,]
- Bāriş-i gül eyler iken Ferriyā āzürde-dil / Ola pā-mālī-i meşşāta revā mı **zülf** ü ruh (Ferrī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 5). [zülf,]
- Kapuñda bendelik çün **zülfüñi** zencir yazsunlar / Belā-yı āfet ü aşubı dāmen-gir yazsunlar (Ferrī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 1). [zülfüñi, -üñ, -i]
- Kākül ü **zülfün** tahayyül eylesem ol kāfirüñ / Tab'a sultān-ı cünün zencir-i sevdā istedür (Ferrī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 3). [zülfün, -i, -n]
- İtme **zülfün** rüyūñ üzre sevdigüm her-bār bār / Ol sebeble 'aşıka gösterme ey gaddār dār (Ferrī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 1). [zülfün, -üñ]
- **Zülf**i ile hālî düşüp şürişe / Arasına fitne koyan şānedür (Ferrī Dīvānı, Gazel 36, Beyit 2). [zülf, -i]
- **Zülfün** dökünce 'arızına dil-ber añladum / Zulmet içinde 'aşıkına nūr gösterür (Ferrī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 6). [zülfün, -i, -n]

- Sū-i ‘amele itmede günden güne teşvīk / ‘Uşşâkınuñ ol **zūlf** ki tūl-ı emelidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [zūlf,]
- Reşk-âver oldı **zūlf** ü ruḥı sünbül ü güle / Feyz-i kaderle ravza-i ḥüsni çiçeklidür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [zūlf,]
- Rakşa giricek ol sehî-kad **zūlf**i perîşân / Şandum ki hemân bâgda serv ü çemen oynar (*Ferrî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [zūlfı, -i]
- Kūh u deşti böyle ser-gerdân u nālân gezdiren / **Zūlfine** bend eyleyüp bir âfet-i devrân çeker (*Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 6*). [zūlfine, -i, -n, -e]
- Zıkr-i bâğ u lâleden bezm içre sâgardur ğaraż / Sünbül ü şebbü dimekden **zūlf** ü perçemdür ğaraż (*Ferrî Dîvânı, Gazel 111, Beyit 3*). [zūlf,]
- Kōkalum **zūlfünü** hem yâd idelüm sînesini / Hâbeşistâna varup şohbet-i Rûm eyleyelüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 130, Beyit 5*). [zūlfünü, -ü, -n, -i]
- Geh tal’atuñda gâhî de **zūlfüñde** dîdemüz / Ey şâh-ı ‘işve şubḥ u mesâmuz budur bizüm (*Ferrî Dîvânı, Gazel 146, Beyit 2*). [zūlfüñde, -üñ, -de]
- Muḳayyeddür o rütbe **zūlfüne** cân u dil-i Ferrî / Alırlar bü-yı ḥasret sünbül-i ḥâk-i mezârından (*Ferrî Dîvânı, Gazel 153, Beyit 5*). [zūlfüne, -üñ, -e]
- **Zūlfüñde** şahâ Ferrî-i ferzâne-yi görmek / Maḳşûd oluna ḥâtıra dîvâne getürsün (*Ferrî Dîvânı, Gazel 154, Beyit 5*). [zūlfüñde, -üñ, -de]
- Cünün-ı ‘aşk ile **zūlfün** gibi zencîre bend olduk / Kuyûdât u tekellûf ber-ṭaraf pervâ nedür şimdi (*Ferrî Dîvânı, Gazel 191, Beyit 2*). [zūlfün, -üñ]
- Cellâd-ı çeşmi ḥısmîde ısrâr gösterür / Geh **zūlf** ü gâhî turre-sini dâr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 4*). [zūlf,]
- Perçemde seyr-i turre-i tarrâra çıksa ya / Kırkılsa o da **zūlf** ile ruḥsâra çıksa ya (*Ferrî Dîvânı, Müseddes 1, Bend 6*). [zūlf,]
- **Zülfe** düşürüp itdi şikest-i resen-i dîn / Ferrî-i cünün-bîn (*Ferrî Dîvânı, Mütezad 2, Beyit 3*). [zülfe, -e]
- Hevasına düşüp dil bağla kim bir şubḥ-ı nev-ḥîze / Yaḳışsañ cevher-i gönli idersün **zülfe** âvîze (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 4, Bend 5*). [zülfe, -e]
- Beste dünyâ **zūlfüne** dil-ḥasta ‘âlem çeşmüne (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 5, Bend 5*). [zūlfüne, -üñ, -e]
- **Zūlf** [ile] ḥatt u berâta beñzer ey Yûsuf-liḳâ / Lîḳa-i bi’r-i devâta beñzer ey Yûsuf-liḳâ (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 2*). [zūlf,]
- Gör ne çenberden Ḥalâc olmış bul ‘irfândan çıkar / **Zūlfüne** ber-dâr olanlar gerçi kim cândan çıkar (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 8, Bend 1*). [zūlfüne, -üñ, -e]

zūlf-i dü-tâ: İki kat, bükülmüş saç.

- Pâ-mâl-i ‘aşkuñ üzre o **zūlf-i dü-tâ** düşer / Şehdûr olur ki farkına zıll-ı Hümâ düşer (*Ferrî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [zūlf-i dü-tâ,]

zūlf-i girih-beste: Bağlı, düğümlenmiş saç.

- Ḥall itdi gibi ‘aḳd-i dili pençe-i âhum / Şan **zūlf-i girih-bestesine** şâne toḳındı (*Ferrî Dîvânı, Gazel 188, Beyit 2*). [zūlf-i girih-beste, -si, -n, -e]

zūlf-i girih-gîr: Düğümlü, dolaşık saç.

- Dîvâne-dil de **zūlf-i girih-gîrine** düşüp / Âşüftelikde şan’at-ı Manşûr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [zūlf-i girih-gîr, -i, -n, -e]
- Baḳ baḳ o büt ki **zūlf-i girih-gîr** gösterür / Ya’nî esîr-i ‘aşkına zencîr gösterür (*Ferrî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [zūlf-i girih-gîr,]
- Dâne-i ḥâl-i siyâhuñ çine-veş murğ-ı dile / Görinüp şayd eyledi **zūlf-i girih-gîrün** senün (*Ferrî Dîvânı, Tahmis 11, Bend 4*). [zūlf-i girih-gîr, -üñ]

zūlf-i ham-der-ham: Kıvrım kıvrım saç.

- **Zūlf-i ham-der-hamuña** bağladuñ ey mâḥ ‘aceb / Kōmaduñ nuṭṭa baña tākāt-i cünbîde-i leb (*Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 3, Beyit 4*). [zūlf-i ham-der-ham, -uñ, -a]

zūlf-i nigâr: Sevgilinin saçı.

- Hem-nefesdür misk-i Rümîye bunuñ çün nâfe-Çîn / Sürinür **zülf-i nigāra** görmege nâ-çār gül (Ferrî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11). [zülf-i nigār, -a]

zülf-i siyeh-i per-şiken: Kanat kıran, siyah saç.

- **Zülf-i siyeh-i per-şiken** ü dāne-i hālî / Murğ-i dil-i āvāremüzüñ dām u yemidür (Ferrî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [zülf-i siyeh-i per-şiken,]

zülf-i siyeh-kār: Günahkār, suçlu saç.

- Ruhsārı ki o **zülf-i siyeh-kāra** karışmış / Ya'nî ki o büt zümre-i güftāra karışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [zülf-i siyeh-kār, -a]

zülf-i turre: Alna düşen saç lülesi.

- Gayrı zencîr-i cünündür sübha-i ezkārımız / Biz o Manşûruz ki **zülf-i turre**sidür dārımız (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 2, Bend 2). [zülf-i turre, -sî, -dür]

zülf-i zünnār: Papaz kuşağı gibi saç.

- **Zülf-i zünnārına** bir muğ-beçenüñ bağla gönül / Mezheb ü dîn ü dili aşkına vir itme inād (Ferrî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7). [zülf-i zünnār, -ı, -n, -a]

züll: Horluk, hakirlik, alçalma.

- Hamd ola ki merd ü nā-merdden beni fikr-i kerem / **Züll** ile vā-beste-i vādî-i evhām itmedi (Ferrî Dîvânı, Gazel 190, Beyit 3). [züll,]
- Niçe **züll** ü meskenetle hâşıl itmişken çi sūd / Oldı envā'-ı ma'ārif rāh-ı hüsran reh-beri (Ferrî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [züll,]
- Şadr-ı zilletde benüm fāka vü **zülle** mazhar / Benüm eşvāb-ı fakır elbise-i şānumdur (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). [zülle, -e]

zümre-i ensāb: Akraba topluluğu.

- Zāhirde olup **zümre-i ensābla** maḥlūt / Fāriğ-şüdeyüm vādî-i ma'nāda ğarībüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 131, Beyit 4). [zümre-i ensāb, -la]

zümre-i ğilmān: Cennette hizmet eden delikanlılar zümresi.

- 'Aşk ile şimdi ḥarābātı bilüp dār-ı na'īm / Andaki muğ-beçegān **zümre-i ğilmānumdur** (Ferrî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 29). [zümre-i ğilmān, -um, -dur]

zümre-i güftāra karış-: Dile gelmek, konuşmak.

- Ruhsārı ki o zülf-i siyeh-kāra karışmış / Ya'nî ki o büt **zümre-i güftāra karışmış** (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 1). [zümre-i güftāra karış-, -mış]

zümre-i Meşşā'ivān: Meşşaiyye felsefî hareketinin mensupları. II Meşşaiyye: İslâm toplumunda Aristo sistemini temel alan felsefî hareketlere verilen ad. [TDVİA "Meşşaiyye" md.]

- **Zümre-i Meşşā'iyānı** söyle var mı şuşduran / Ya gürüh-ı h'āce-i İşrākı kimdür söyleden (Ferrî Dîvânı, Gazel 158, Beyit 4). [zümre-i Meşşā'iyān,]

zümre-i rindān: Rintler topluluğu. (bk. rind).

- Kısmet-i rûz-ı ezeldür zevkî nâ-dân itmede / Guşsa-i dehri ser-â-pâ **zümre-i rindân** çeker (Ferrî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5). [zümre-i rindân,]
- Sâkı-i kamer-ı tal'at ile bâde-i gül-fâm / Lâzımdur ola **zümre-i rindân** arasında (Ferrî Dîvânı, Gazel 176, Beyit 3). [zümre-i rindân,]

zümre-i Tatar: Tatar milleti. (bk. Tatar)

- Ebrûsî nişân virmededür saht-kemānuñ / Gaddârlıg ile **zümre-i Tatar** qarışmış (Ferrî Dîvânı, Gazel 109, Beyit 2). [zümre-i Tatar, -a]

zünnâr: Hristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.

- Hâli zîr-i zülf ü rüy-ı âteşinüñde görüp / Añladum cāyın idermiş kâfirün **zünnâr** nâr (Ferrî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 6). [zünnâr,]
- Deyr-i dilûme sübhâ vü **zünnâr** gerekmez / Nâkûs-zen-i ruhbân 'aql nâkilümüzdür (Ferrî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [zünnâr,]
- Kıymakda tekâsül mi ider ol büt-i lâ-kayd / **Zünnârına** vâ-beste Mesîhâ dañi olsa (Ferrî Dîvânı, Gazel 175, Beyit 4). [zünnârına, -ı, -n, -a]
- Zencîrümü kırdum o cünün ile boşandum / **Zünnârı** kuşandum (Ferrî Dîvânı, Müstezad 2, Beyit 3). [zünnârı, -ı]

zünnâr-bend: Keşiş kuşağı bağlamış.

- Geşt iderken 'âlemi âzâd u ıtlâk-ı zîb / Bir bütün **zünnâr-bendi** buldum âhîr gerdemüm (Ferrî Dîvânı, Gazel 141, Beyit 4). [zünnâr-bendi, -i]
- Olup **zünnâr-bendi** dil girince Kırk Kilîsâya / Perestîş eyledüm yüz yirde ol meh-rû-yı tersâya (Ferrî Dîvânı, Gazel 177, Beyit 1). [zünnâr-bendi, -i]

zünnâr-bend-i 'aşk: Aşkın keşiş kuşağını bağlamış.

- Fikr-i zülfüñle gönül **zünnâr-bend-i 'aşkdur** / Ey büt-i kâfir-nijâd u nâ-müselmân bilmiş ol (Ferrî Dîvânı, Tahmîs 6, Bend 2). [zünnâr-bend-i 'aşk, -dur]

zünnâr-bend-i zülf-i bütân ol-: Put gibi güzellerin saçını Hristiyan keşişlerin bellerine bağladıkları kuşak gibi kuşanmak.

- Mihrâb-ı hüsne secde-künân olduğum yeter / **Zünnâr-bend-i zülf-i bütân olduğum** yeter (Ferrî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [zünnâr-bend-i zülf-i bütân ol-, -dığ, -um]

zünnâr-ı ser-i zülf: Papaz kuşağına benzeyen saç ucu.

- **Zünnâr-ı ser-i zülfüne** dil oldu giriftâr / ... (Ferrî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [zünnâr-ı ser-i zülf, -üñ, -e]
- **Zünnâr-ı ser-i zülfine** bend oldu dil ü dîn / İslâmuma incinmese cânâna şarılısam (Ferrî Dîvânı, Gazel 135, Beyit 3). [zünnâr-ı ser-i zülf, -i, -n, -e]
- Oldı dil ü dîni nîgeh-i gânzeme yağma / İslâmına **zünnâr-ı ser-i zülfüm** olup dâm (Ferrî Dîvânı, Terkeb-bend 1, Beyit 51). [zünnâr-ı ser-i zülf, -üm]

zünnâr-ı zülf-i pāk: Keşiş kuşağına benzeyen temiz, kusursuz saç.

- Bağlanup **zünnâr-ı zülf-i pākine** murğ-ı dilüm / Şan perestüdur tutuldu pây-bend-i lānede (Ferrî Dîvânı, Gazel 183, Beyit 2). [zünnâr-ı zülf-i pāk, -i, -n, -e]

Zü'n-nün-ı San'â: Zünnûnel-Mısrî, 8. yy. da yaşadığı düşünülen bir sufi. [TDVİA Zünnûnel-Mısrî md.] II Sana: Kimya ilmini ifade etmek için kullanılan bir kelime. [TÜ]

- Eger ‘irfān ile ta‘rīf olunsa zāt-ı ma‘rūfuñ / Kemā-hī bildürürdüñ vaḥdeti **Zü’n-nün-ı Şan‘āya** (*Ferrî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 33*). [*Zü’n-nün-ı Şan* ā, -y, -a]

züvvār: Ziyaretçiler.

- O bir zāt-ı şerīf-i Hāk-şinās [u] lā-übālīdür / Sevāb olur kamu **züvvārınuñ** Ferrî vebāli de (*Ferrî Dîvânı, Nazm 2, Beyit 2*). [*züvvārınuñ, -ı, -nuñ*]

3.2 İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜN KULLANILABİLECEĞİ ETKİNLİK ÖNERİLERİ

Bu bölümde işlevsel sözlüğün eğitim ve öğretim sürecinde kullanımını etkinliklerle örneklemek amaçlanmıştır. Etkinlik örneklerinde kullanılan beyit örnekleri, bu çalışmanın konusu olan Ferrî Divanı'ndan seçilmiştir. Bu etkinlikler, benzer klasik Türk edebiyatı metinlerine uyarlanabilir. Etkinliklerde belirtilen kazanımlar ve sınıf düzeyleri belirlenirken Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2018 yılında yayımlanan ve şu an yürürlükte olan Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı esas alınmıştır.

Etkinlik 1

Etkinliğin Adı: Anla ve Benzerini Yaz

Sınıf: 10

Süre:2 ders saati

İlgili Kazanımlar: **1.** Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamını tespit eder. **2.** Farklı türlerde metinler yazar. **3.** Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler. **4.** Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.

Amaç: Öğrencinin verilen beyit örneklerini işlevsel sözlük yardımıyla anlayıp bu örneklerden hareketle benzer bir şiir yazmasını sağlamak.

Etkinliğin Uygulama Adımları

1.Öğrencilere bir beyit örneği verilir ve öğrencilerden anlamını bilmedikleri kelimeler ile tamlamaların altını çizmeleri istenir.

Hayâl-i kâkülûñ ma' nâda zencîr-i cünûn oldı

Enîsüm gûşe-i miñnetde âh u zârdur sensüz (G. 88/5)

2. Öğrencilerin anlamını bilmedikleri kelime ve tamlamaların anlamını işlevsel sözlükten bulmaları sağlanır.

hayâl-i kâkül: Alna düşen saçın hayali.

ma' nâ: Asıl, hakikat.

zencîr-i cünûn: Delilik zinciri.

enîs: Dost, arkadaş.

gûşe-i miñnet: Gam, keder köşesi.

âh u zâr: Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

3. Beyit günümüz Türkçesiyle nesir hâline çevrilir.

Alna düşen saçının hayali hakikatte delilik zinciri oldu; sensizken gam köşesinde dostum, ağlayıp inleme, feryat edip sızlanmadır.

4. Öğrencilerin beyit hakkında konuşarak fikir alışverişi yapmaları sağlanır.
5. Öğrencilerden şiirin tema ve konusunu tespit etmeleri istenir.
6. Öğrencilerden benzer konu veya temada şiir yazmaları istenir.
7. Öğrenciler, yazdıkları şiiri arkadaşlarıyla paylaşır.

Etkinlik 2

Etkinliğin Adı: Hikâye/Masal Saklı İçinde

Sınıf: 10

Süre: 2 ders saati

İlgili Kazanımlar: 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamını tespit eder. 2. Farklı türlerde metinler yazar. 3. Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler. 4. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.

Amaç: Öğrencinin verilen beyit örneklerini işlevsel sözlük yardımıyla anlayarak bu örneklerden hareketle bir hikâye veya masal yazmasını sağlamak.

Etkinliğin Uygulama Adımları

1. Divan'dan “gül ve bülbül” kelimelerinin geçtiği beyitlerden örnekler seçilir. Aynı çalışma “şem ve pervane” kelimeleri için de yapılabilir. Etkinlikten önceki derste öğrencilerden gül ve bülbül, klasik Türk edebiyatında gül ve bülbülle ilgili araştırma yapmaları istenir.

2. Öğrenciye seçilen beyit örnekleri verilir ve öğrenciden anlamını bilmediği kelimeler ile tamlamaların altını çizmesi istenir. (Beyit örnekleri arttırılabilir.)

Şevk-ı ruhuñla oldı gönül nağme-senc-i ‘aşk

İtse ‘aceb mi bülbül-i gül-şen-serâ serâ (G. 1/4)

Bahâr irdi yine düşdi dile sevdâ-yı gül-şen

Bu mevsimde olup dil bülbül-i şeydâ-yı gül-şen (G. 151/1)

3. Öğrencilerin anlamını bilmedikleri kelime ve tamlamaların anlamını işlevsel sözlükten bulması sağlanır.

(G. 1/4)

sevîk-ı ruh: Yanağın parlaklığı, ışığı.

nağme-senc-i ‘aşk: Aşk nağmesinden anlayan, aşk nağmesini bilen.

‘aceb: Acayip, tuhaf, şaşırtıcı.

bülbül-i gül-şen-serā: Gül bahçesi sarayının bülbülü.

serā it-: Şarkı söylemek.

(G. 151/1)

ir-: Gelmek, gelip çatmak.

dile düş-: Gönle düşmek, gönlünde bir düşünce belirlemek.

sevdā-vı gül-şen: Gül bahçesinin sevdası.

dil: Gönül, yürek.

bülbül-i şevdā-vı gül-şen: Gül bahçesinin divane bülbülü.

4. Beyitler günümüz Türkçesiyle nesir hâline çevrilir.

(G. 1/4)

Gönül, yanağının parlaklığıyla aşk nağmesini bilir oldu. Gül bahçesi sarayının bülbülünün şarkı söylemesi acayip mi?

(G. 151/1)

Bahar geldi, bu mevsimde gönül gül bahçesinin divane bülbülü oldu ve yine gül bahçesinin sevdası gönle düştü.

5. Öğrenciler gül ve bülbül ile ilgili araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşırlar ve örnek beyitleri de göz önüne alarak konu hakkında fikir alışverişi yaparlar.

6. Öğrencilerden gül ve bülbül konulu hikâye veya masal yazmaları istenir.

7. Öğrenciler, yazdıkları metinleri arkadaşlarıyla paylaşırlar.

Etkinlik 3

Etkinliğin Adı: Kendi Antolojimi Hazırlıyorum

Sınıf: 10

Süre: 2 ders saati

İlgili Kazanımlar: **1.** Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamını tespit eder. **2.** Konuyla ilgili gözlem, inceleme veya araştırma yapar. **3.** Konuşmasında yararlanacağı görsel ve işitsel araçları hazırlar. **4.** Konuşmasına uygun sunu hazırlar. **5.** Konuşmasında teknolojik araçları etkili biçimde kullanır.

Amaç: Öğrencilerin beyitleri işlevsel sözlük yardımıyla anlayarak belirlenen bir kelime veya kavram temalı antoloji hazırlamaları ve bunu sunu hâline getirip arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlamak.

Etkinliğin Uygulama Adımları

1. Antolojinin teması belirlenir. -Mesela müzik aletleriyle ilgili bir antoloji hazırlansın.-
Divan'da müzik aletlerinin geçtiği beyitler ve mısralar tespit edilir.

Bezimde çeng ü def şeş-tâ rubâb u ney degül lâzım (Tah. 9/3)

İrdi bezm-i vuşlata ol kûtb-ı 'âlem âh kim

Eyledi aḥbâb ammâ derd ile baḡrını nây (Tar. 16/11)

2. Öğrencilerden anlamını bilmedikleri kelimeler ile tamlamaların altını çizmeleri istenir.

3. Öğrencilerin, anlamını bilmedikleri kelime ve tamlamaların anlamını işlevsel sözlükten bulması sağlanır.

Tah. 9/3

bezm: Dostlar toplantısı, içki meclisi.

çeng: Bir tür telli çalgı.

şeş-tâ: Altı tele sahip bir telli çalgı.

rubâb: Rebap, bir tür yaylı çalgı.

Tar. 16/11

ir-: Ermek, ulaşmak.

bezm-i vuşlat: Kavuşma meclisi.

kûtb-ı 'âlem: Âleminmerkezi.

kim: Ki.

4. Beyitler ve mısralar günümüz Türkçesiyle nesir hâline çevrilir.

Tah. 9/3

Mecliste çeng, def, şeşta, rebap ve ney lazım değil.

Tar. 16/11

Âh ki âlemin o merkezi kavuşma meclisine erdi, aḥbap dert ile baḡrını ney eyledi.

5. Öğrenciler bu beyit örneklerini kullanarak sunu hazırlarlar. Sunuya müzik aletlerinin sesleri de ilave edilebilir.

6. Öğrenciler hazırladıkları sunuyu bir sonraki derste arkadaşlarıyla paylaşırlar.

Aynı basamaklar takip edilerek çiçek isimlerinin geçtiği beyitlerle fotoğraflar eşliğinde bir sunu şeklinde antoloji hazırlanabilir. Coğrafi yer isimlerin geçtiği beyitler kullanılarak haritalar ilave edilerek bir antoloji hazırlanabilir.

Etkinlik 4

Etkinliğin Adı: Hem Yazıyorum Hem Canlandırıyorum

Sınıf: 10

Süre:4 ders saati

İlgili Kazanımlar: 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamını tespit eder. 2. Şiirde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler. 3. Konuyla ilgili gözlem, inceleme veya araştırma yapar. 4. Farklı türlerde metinler yazar.

Amaç: Öğrencinin beyit ya da beyit örneklerini işlevsel sözlük vasıtasıyla anlayıp şiirde bahsedilen olayla ilgili arkadaşlarıyla beraber skeç yazarak bunu canlandırması.

Etkinliğin Uygulama Adımları

1. Etkinliğe uygun beyit veya beyitler öğrencilerle paylaşılır.

Nāvek atup biñ adum cāya o şāh-ı kām-rān

Şān ile taş dikdi meydānda gelüp Sultān Selīm (Tar. 3/5)

2. Öğrencilerden anlamını bilmedikleri kelimeler ile tamlamaların altını çizmeleri istenir.

3. Öğrencilerin, anlamını bilmedikleri kelime ve tamlamaların anlamını işlevsel sözlükten bulması sağlanır.

nāvek: Ok.

cāy: Mesafe.

şāh-ı kām-rān: Muradına ermiş, başarılı padişah.

şān: Azamet, büyüklük, ululuk.

taş dik-: “1. Okun düştüğü uzaklık bakımından rekor kırmak. 2. Bir makamda uzun yıllar kalmak ve başarılı olmak.” (Aksoyak, 2016).

4. Beyit veya beyitler günümüz Türkçesiyle nesir hâline çevrilir.

O muradına ermiş, başarılı padişah 3. Selim bin adım mesafeye ok atıp meydanda okun düştüğü uzaklık bakımında azametle rekor kırdı.

5. Öğrenciler bir sonraki derse okçuluk, 3. Selim ve dönemi hakkında araştırmalar yaparak gelirler.

6. Öğrenciler uygun sayıda gruplara ayrılır.

7. Araştırma sonuçlarını sınıfta paylaşan öğrenciler 3. Selim’in ok atma hadisesini anlatan bir skeç yazarlar.

8. Öğrenciler yazdıkları skeçleri sergilerler.

Etkinlik 5

Etkinliğin Adı: Geleneğin İzinde

Sınıf: 10

Süre: 2 ders saati

İlgili Kazanımlar: 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamını tespit eder. 2. Şiirde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler. 3. Konuyla ilgili gözlem, inceleme veya araştırma yapar.

Amaç: Öğrencinin gelenek ve inanışlarla ilgili klasik Türk edebiyatı geleneği çerçevesinde yazılmış beyitleri işlevsel sözlük yardımıyla anlayıp klasik Türk edebiyatının halktan kopuk ve tamamen soyut bir edebiyat olmadığını yaparak yaşayarak öğrenmesi.

Etkinliğin Uygulama Adımları

1. Öğrenciye bir gelenek, âdetten bahseden beyit veya beyitler verilir.

Hastegānuñdan meta‘-ı vaşluñı itme dirîğ

Hıfz olunsa bir kumâş ârâyiş-i tâbût olur (G.45/3)

2. Öğrencilerden anlamını bilmedikleri kelimeler ile tamlamaların altını çizmeleri istenir.

3. Öğrencilerin anlamını bilmedikleri kelime ve tamlamaların anlamını işlevsel sözlükten bulması sağlanır.

hastegān: Hastalar. II Âşıklar.

meta‘-ı vaşl: Kavuşma kumaşı.

dirîğ it-: Esirgemek, sakınmak.

hıfz olun-: Saklanmak, muhafaza edilmek.

ârâyiş-i tâbût: Tabut süsü.

4. Beyit veya beyitler günümüz Türkçesiyle nesir hâline çevrilir.

Âşıklarından kavuşma kumaşını esirgeme, bir kumaş saklanırsa tabut süsü olur.

5. Öğrenciler bir sonraki derse ölüm ve cenazeye ilgili gelenekler hakkında araştırma yaparak gelirler.

6. Öğrencilerin araştırma sonuçları, şiirde bahsedilen gelenek ve konuyla ilgili kendi yörelerindeki gelenek ve âdetler üzerine konuşmaları sağlanır.

Etkinlik 6

Etkinliğin Adı: Divan Gazetesi

Sınıf: 10

İlgili Kazanımlar: 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamını tespit eder.

2. Konuyla ilgili gözlem, inceleme veya araştırma yapar.

Amaç: Öğrencilerin işlevsel sözlük yardımıyla anlamlandırdıkları beyit örneklerini kullanarak duvar gazetesi hazırlamaları.

Etkinliğin Uygulama Adımları

1. Sınıf ikiye ayrılır.

2. Gruplara belirlenen temayla ilgili beyit örnekleri verilir. (Bu etkinlik örneğinde vefasızlık temalı beyitler seçilmiştir. Beyit sayısını arttırmak ve farklı temalar seçmek mümkündür.)

Ben ağladuğça eyledigüñ ‘ahd-i lâ-yu‘ad

Zâlim netice şüret-i inkâra çıkdı hep (G 12/3)

Zârum göricek ey gül-i nahvet [ne] gülersin

Ben ağladığum saña gelir hây u hey-âsâ (G. 9/4)

3. Öğrenciler işlevsel sözlükten anlamlarını bilmedikleri kelime ve tamlamaların anlamlarına ulaşırlar.

G 12/3

‘ahd-i lâ-yu‘ad: Hesapsız, sayısız söz, yemin.

şüret-i inkâr: İnkâr sureti, şekli.

çık-: Varmak, ulaşmak.

G. 9/4

zâr: Ağlama, inleme.

gül-i nahvet: Kibir gülü.

hây u hey-âsâ: Hay ve hey gibi.

4. Beyit veya beyitler günümüz Türkçesiyle nesir hâline çevrilir.

G 12/3

Ben ağladıkça sen hesapsız, sayısız söz verirsin; zalim, netice hep inkâr suretine vardı.

G. 9/4

Ey kibir gülü! Ağlayıp inlememi görünce ne gülersin? Benim ağladığım sana hay ve hey gibi gelir.

5. Öğrenciler, beytin ait olduğu şair hakkındaki araştırmalarını ve şiirlerle ilgili görselleri de ekleyerek duvar gazetesi hazırlarlar.

Etkinlik 7

Etkinliğin Adı: Bence Şairin Hayatı

Sınıf: 10

İlgili Kazanımlar: 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamını tespit eder. 2. Konuyla ilgili gözlem, inceleme veya araştırma yapar. 3. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir. 4. Farklı türlerde metinler yazar. 5. Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler. 6. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.

Amaç: Öğrencilerin işlevsel sözlük yardımıyla anlamlandırdıkları beyit örnekleri ve şairin hayatıyla ilgili araştırmaları göz önüne alıp hayal güçlerini de kullanarak şairin hayatını anlatan hikâye yazmaları.

Etkinliğin Uygulama Adımları

1. Divan'dan şairin hayatı ilgili ayrıntılar içeren beyit örnekleri seçilerek öğrencilere sunulur.

Sultāna gāzel virsek eger baht o kadar kim
Er-rızku ‘ala’llāh yazar maṭlabumuzda (G. 180/2)

Çıkdık çü Sitanbuldan eyā Yūsuf-ı şānī
Siroz-ı ciger-sūza idüp ‘atf-ı ‘inānı (TB. 1/57)

2. Öğrencilerden anlamını bilmedikleri kelimeler ile tamlamaların altını çizmeleri istenir.

3. Öğrencilerin, anlamını bilmedikleri kelime ve tamlamaların anlamını işlevsel sözlükten bulması sağlanır.

G. 180/2

Er-rızku ‘ala’llāh: "Rızık Allah'tandır." anlamında bir söz.

matlab: İstek, talep.

TB. 1/57

eyā: Ey, hey.

Yūsuf-ı şānī: İkinci Yusuf. II Hz. Yusuf kadar güzel sevgili.

Siroz-ı ciger-sūz: Ciğer yakan Siroz şehri.

‘atf-ı ‘inān it-: Dizgini çevirmek.

4. Beyit veya beyitler günümüz Türkçesiyle nesir hâline çevrilir.

G. 180/2

Eğer sultana gazel versek baht o kadar ki isteğimiz (için) “Rızık Allah’tandır.” yazar.

TB. 1/57

Ey Hz. Yusuf kadar güzel sevgili! Biz, İstanbul'dan çıkıp ciğer yakan Siroz şehrine dizgini çevirdik.

5. Öğrenciler bu ve benzeri beyitler ve yaptıkları araştırmalardan hareketle yazarın hayatını konu edinen hikâye yazarlar.

6. Öğrenciler, yazdıkları metni arkadaşlarıyla paylaşırlar.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmayla 18. yüzyıl divan şairlerinden Ferrî Mehmed Efendi'nin yaklaşık olarak 27500 kelime ihtiva eden Divan'ının işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizini hazırlanmıştır. Böylece Divan'ın kelimeler, kelime grupları, atasözleri ve deyimler, ayet iktibasları, kalıp ifadeler, çeşitli terimler gibi unsurlardan oluşan söz varlığı ortaya çıkarılmıştır. Kelimeler anlamlandırılırken çeşitli kaynaklardan faydalanılmış; anlamları kaynaklarda bulunamayan kelimeler veya kaynaklardaki anlamı bağlama uygun olmadığı düşünülen kelimeler bağlamdan hareketle anlamlandırılma yoluna gidilmiştir.

Divan'da kelimeler birden çok anlama gelecek şekilde sıkça kullanılmıştır. Şiir metinlerinin çok anlamlı metinler olması sebebiyle, kelimelerin çağrışım yoluyla kazandığı anlamlardan bağlamla doğrudan ilgisi olmayanlara sözlükte yer verilmemiştir.

İşlevsel sözlükler, pek çok kaynaktan faydalanılarak hazırlanan ve kelimenin bağlama göre anlamlandırılması esasına dayanan çalışmalar olup klasik Türk edebiyatı metinlerinin anlaşılmasına katkı sağlayabilecek materyallerdir. İşlevsel sözlükler, liselerde Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde, üniversitelerde ilgili derslerde materyal olarak kullanılabilecek yardımcı kaynaklardır. TEBDİZ Projesi'ne ait internet sitesi, hayatında internet ve teknolojinin geniş bir yer tuttuğu günümüz insanı ve öğrenciler için kullanışlı bir kaynak olma niteliğini taşımaktadır. İşlevsel sözlükler ve TEBDİZ Projesi öğretmenler ve öğrencilere tanıtılarak bu kaynaklardan eğitim ve öğretim sürecinde aktif bir şekilde yararlanılmalıdır.

Çalışma kapsamında hazırlanan Ferrî Divanı işlevsel sözlüğü ve bağlamlı dizininin; öncelikle klasik Türk edebiyatı, dil bilimi, metin tahlili çalışmaları, 18. yüzyıl edebiyat ve kültür tarihi ile ilgili çalışmaların yanı sıra diğer çalışmalara katkı sağlaması umulmaktadır. Divan şiirinin söz varlığının tespit, tasnif ve değerlendirilmesiyle ilgili çalışmalara yardımcı olması bakımından işlevsel sözlük çalışmaları arttırılmalıdır.

KAYNAKÇA

A-GENEL KAYNAKÇA

Akün, Ömer Faruk (1994). “Divan Edebiyatı”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/divan-edebiyati> (E. T.: 11.05.2020).

Arif Hikmet (2014). *Tezkire-i Şuara (Haz. Sadık Erdem)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Aydemir, Yaşar (2006). Divan Edebiyatı Öğretiminde Karşılaşılan Sıkıntılar ve Zihniyet Problemi, *Millî Eğitim Dergisi* 169: 134-141.

Aynur, Hatice (2007). Eski Türk Edebiyatı Alanında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Üzerine 1922-2005, *Türkiye Araştırmalar Literatür Dergisi*, 5 (10), 631-678.

Banarlı, Nihad Sami (1960). “Bir Lâle Kervanı”, *Tarih ve Tasavvuf Sohbetleri*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Boz, Erdoğan (2010). “Yunus Emre Divanı’nın Bağlamsal Sözlüğü ve Dizini Üzerine Bir Deneme”, *X. Uluslararası Yunus Emre Sevgi Bilgi Şöleni 6-8 Mayıs 2010*, Eskişehir.

Cemiloğlu, Mustafa (2013). *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*, Ankara: Aktüel Yayınları.

Çetişli, İsmail (2006). Edebiyat Eğitiminde Edebî Metnin Yeri ve Anlamı, *Millî Eğitim*, 169, 75-84.

Çilenti, Kamuran (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Dilçin, Cem (2011). “Divan Şiirini Günümüzün Türkçesine Aktarma ve Dil İçerisi Çeviri”, *Divan Şiiri ve Şairleri Üzerine İncelemeler*, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Elbir, Bilal ve Yıldız, Hasan (2013). Türkçe Öğretiminde Sözlük Kullanımı ve Sözlükçülük, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 11: 249-268.

Erdem, Cem (2017). Lise Öğrencilerinin Sözcük Kazanımında Sözlük Kullanım Eğilimlerinin Etkisi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 37/1: 119-150.

Ferrî, *Divan*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü, Nu:2840.

Ferrî, *Divan*, Mevlâna Müzesi Kütüphanesi, Nu:2426.

Göçer, Ali (2009). Türkçe Öğretiminde Öğrencilerin Söz Varlığını Geliştirme Etkinlikleri ve Sözlük Kullanımı, *Turkish Studies* 4/4: 1025-1055.

Göktentürk, Talha (2016). *Yabancılarla Türkçe Öğretimi Ders Materyalleri Çok Dilli Bir Sözlük Örneği*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Gün, Mesut (2018). “Türk Dili ve Edebiyatı Dersinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı”, *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi (2. Baskı)* (Editörler: Mehmet Dursun Erdem, Ahmet Akkaya), Ankara: Pegem Akademi.

Güzel, Abdurrahman (2006). Edebiyat Eğitiminde Amaçlar ve Bu Amaçlara Yönelik Yöntem, Teknik ve Örnek Uygulamalar, *Millî Eğitim Dergisi* 169: 85-105.

Hatiboğlu, İbrahim (2005). “El-Mu‘cemü’l-Müfehres Li-Elfâzi’l-Hadîsi’n-Nebevî”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/el-mucemul-mufehres-li-elfazil-hadis-in-nebevi> (E. T.: 19.04.2020).

Horata, Osman (2019). “Son Klasik Dönem (1700-1800): Şiir”, *Türk Edebiyatı Tarihi C II (3. Baskı)* (Editör: Talat Sait Halman ve d.), İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

İnal, İbnülemin Mahmud Kemal (1999). *Son Asır Türk Şairleri (Kemalü’ş-Şuara) c.I (Haz. Müjgan Cunbur)*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Karaca, Döndü vd. (2019). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı 10 Ders Kitabı*, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Karatay, Halit (2007). Kelime Öğretimi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 27/1: 141-153.

Kavcar, Cahit (1999). *Edebiyat ve Eğitim*, Ankara: Engin Yayınevi.

Kaya, Zeki (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (2. Baskı)*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kırbiyık, Mehmet (1994). *Ferrî Mehmed Hayatı, Eserleri ve Dîvânının Tenkîdli Metni*, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Kırbiyık, Mehmet (2000a). İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi'nde Tarih Düşürme ile İlgili Bir Yazma Eser, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 8: 217-280.

Kırbiyık, Mehmet (2000b). Ferrî Mehmed'in Bir Gazelinin Şerhine Dair, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 7: 343-360.

Kırbiyık, Mehmet (2013). "Ferrî, Mehmed Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ferri-mehmed-efendi> (13.04.2020).

Küçük, Murat (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde B1 Seviyesi İçin Materyal Olarak Sözlük Geliştirme*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (2018). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi (9., 10., 11., 12. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara.

Mehmed Süreyya (1996), *Sicill-i Osmanî c.II* (Haz.: Nuri Akbayer, Seyit Ali Kahraman), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Mengi, Mine (2006). Divan Edebiyatı Öğretiminin Sorunları ve Bazı Çözüm Önerileri, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 77-78: 16-19.

Mengi, Mine (2010). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi Edebiyat Tarihi-Metinler*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Özcan, Abdülkadir (2001). "Karlofça", *TDV İslam Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/karlofca#2-karlofca-antlasmasi> (E. T. : 12.04.2020).

Özcan, Abdülkadir (2003). "Lale Devri", *TDV İslam Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/lale-devri#1> (E. T. : 12.04.2020).

Öztürk, Furkan (2007). *Bâkî Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Öztürk, Miyase (2019). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı 10 Ders Kitabı*, Ankara: Öğün Yayınları.

Silahdarzade Mehmed Emin (2018). *Tezkire-i Silahdarzade (Haz. Furkan Öztürk)*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58902,tezkireisilahdarzadepdf.pdf?0> (E. T.: 13.04.2020).

Sönmez, Veysel ve Alacapınar Füsün (2013). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara: Anı Yayıncılık.

Süt, Murat (2015). *Ortaokul Türkçe Dersinde Öğretmen ve Öğrencilerin Türkçe Sözlük Kullanma Tutumları*, Elazığ: Fırat Üniveristesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Şenödeyici, Özer (2011). *Nâilî Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Şenödeyici, Özer (2017). Üslup Araştırmaları Açısından Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük Çalışmaları: Nâilî Örneği, *Littera Turca*3/1: 282-306.

Şefkat-i Bağdadî (2017). *Tezkire-i Şuara-yı Şefkat-i Bağdadî (Haz. Filiz Kılıç)*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55753,sefkat-tezkiresi-pdf.pdf?0>(E. T.: 13.04.2020).

TDK Güncel Türkçe Sözlük, <https://www.sozluk.gov.tr> (E. T.: 15.06.2020).

TEBDİZ, “Hakkında”, <http://www.tebdiz.com/index.php?sayfa=hakkimizda> (E. T.: 19.04.2020).

TEBDİZ, “Sistemde Taranan Eserler”, <http://www.tebdiz.com/index.php?sayfa=tarananeserler> (E. T.: 01.07.2020).

Tomlinson, Brian (2012). *Materials Development in Language Teaching* (Editör: Brian Tomlinson) (2. Baskı), Cambridge: Cambridge University Press.

Tuman, Mehmet Nail (2001). *Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri c. I-II* (Haz.: Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı), Ankara: Bizim Büro Yayınları.

Vardar, Berke (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Yanpar Yelken, Tuğba (2017). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (14. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.

Yükseköğretim Kurulu BaşkanlığıTez Merkezi, www.tez.yok.gov.tr (E. T.: 01.07.2020).

B-SÖZLÜK BÖLÜMÜ KAYNAKÇASI

Ahmed Vefik Paşa (2000). *Lehçe-i Osmanî* (Haz.: Recep Toparlı), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksoy, Ömer Asım (1998). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 2 Deyimler Sözlüğü*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Aksoyak, İsmail Hakkı (2016). “Divan Şiirinde Okçuluk Terimleri”, 14. yy.dan 19. yy.a Anadolu ve Rumeli’de Yazılmış Türkçe Edebî Metinler Üzerine, Ankara: Grafiker Yayınları.

Aktunç, Hulki (1998). *Tanıklarıyla Büyük Argo Sözlüğü*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Albayrak, Nurettin (2019). *Türkiye Türkçesinde Atasözleri*, İstanbul: Kapı Yayınları.

Ayverdi İlhan (2010). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Bayram, Yavuz (2007). Klasik Türk Şiirinde Duyguların Dili: Çiçekler, *Turkish Studies*, 2/4: 209-219.

Cebecioğlu, Ethem (2014). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ankara: Otto Yayınları.

Ceylan, Ömür (2015). “Kadeh Duası ve Şerhine Dair”, *Böyle Buyurdu Sufi Tasavvuf ve Şerh Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Kapı Yayınları.

Çağbayır, Yaşar (2017). *Ötüken Türkçe Sözlük*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Devellioğlu, Ferit (2012). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara: Aydın Kitabevi.

Doktor Hüseyin Remzi (2018). *Lugat-ı Remzi (Haz.: Ali Birinci)*, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.

Eyice, Semavi ve d. (1993, 1994). *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.

Google Translate, <https://translate.google.com/> (E. T.: 20.06.2020).

Gözitok, Mehmet Akif (2018). Urfî-i Şirazî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Şahsiyeti ve Edebiyatımıza Yansımaları, *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 3/7: 25-56.

“Hacc-ı ekber ve hacc-ı asgar ne demektir?”, <https://kurul.diyanet.gov.tr/Cevap-Ara/577/hacc-i-ekber-ve-hacc-i-asgar-ne-demektir-> (E. T.: 20.06.2020).

Hacıeminoğlu, Necmettin (2015). *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul: Bilge Yayıncılık.

Kanar, Mehmet (1998). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, İstanbul: Birim Yayınları.

Kâtip Çelebi (2013). *Keşfü'z-Zünun*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Kubbealtı Lugatı, <http://lugatim.com/> (E. T.: 20.06.2020).

Levend, Agâh Sırrı (2018). *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

Mehmed Salahi (2019). *Kamus-ı Osmanî (Haz.: Ali Birinci)*, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.

- Muallim Naci (2009). *Lugat-ı Naci*, İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Mütercim Âsım Efendi (2009). *Burhan-ı Katı* (Haz.: Mürsel Öztürk, Derya Örs), İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Onay, Ahmet Talat (2016). *Divan Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı* (Haz.: Cemal Kurnaz), Ankara: Berikan Yayıncılık.
- Öztuna, Yılmaz (2000). *Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Pakalın, Mehmet Zeki (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* (c. 1, 2, 3), İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Pala, İskender (2015). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Parlatır, İsmail (2012). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Redhouse, Sir James William (2011). *Turkish and English Lexicon*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Said el-Endelüsî (2014). *Tabakatü'l-Ümem* (Haz.: Ramazan Şeşen), İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.
- Sezen, Tahir (2017). *Osmanlı Yer Adları*, Ankara: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Şemseddin Sami (1900). *Kamusü'l-Alam*, İstanbul: Mihran Matbaası.
- Şemseddin Sami (2013). *Kamus-ı Türki*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2016). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, İstanbul: Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2017). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, İstanbul: Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2019). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 3*, İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları.

Şentürk, Yılmaz (2020). *Beş Şair Bağlamında 17. Yüzyıl Türk Tasavvuf Şiiri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Şükün, Ziya (1996). *Farsça-Türkçe Lugat Gencine-i Güftar Ferheng-i Ziya*, (c. 1, 2, 3) İstanbul: Millî Eğitim Basımevi

T. C. Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Yolu Meali ve Tefsiri, <https://kuran.diyaret.gov.tr/Tefsir> (E. T.: 20.06.2020).

Tanyeri, M. Ali (1999). *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Ankara: Akçağ Yayınları.

TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr> (E. T.: 20.06.2020).

TDK Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> (E. T.: 20.06.2020).

TDK Derleme Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr> (E. T.: 20.06.2020).

TDK Tarama Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr> (E. T.: 20.06.2020).

Timurtaş, Faruk Kadri (1961). İran Edebiyatında Husrev ü Şirin ve Ferhad ü Şirin Yazan Şairler, *Şarkiyat Mecmuası*, IV: 73-86.

Tuncel, Tuncay (2008). *Osmanlı Şiirinde Gemicilik Terimleri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/> (E. T.: 20.06.2020).

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/>, (E. T.: 20.06.2020).

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Kamusu'l Muhit Tercümesi ve Vankulu Lügati, <http://www.kamus.yek.gov.tr/>, (E. T.: 20.06.2020).

Uludağ, Süleyman (2005). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Üzgör, Tahir (1991). *Fehim-i Kadim Hayatı, Sanatı, Divan'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

Yılmaz, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler*, İstanbul: Enderun Kitabevi.

Zavotçu, Gencay (2013). *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, İstanbul: Kesit Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Cihan İNER
Doğum Yeri ve Tarihi : Konya, 1993
Medenî Durumu : Evli
e-posta : cihaniner@gmail.com

Eğitim Bilgileri

İlkokul : İhsan Özkaşıkçı İlköğretim Okulu, Meram, Konya, 2004.
Ortaokul : İhsan Özkaşıkçı İlköğretim Okulu, Meram, Konya, 2007.
Lise : Karatay TOKİ Anadolu Lisesi, Karatay, Konya, 2011.
Lisans : Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Meram, Konya, 2017.
Yüksek Lisans : Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

İş Deneyimi

1. Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen, 2018-